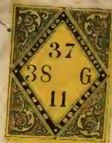
37
38 G
11

DE IVRE ABBATVM, ET ALIORVM PRÆLATORVM,

TAM REGVLARIVM, QVAM SÆCVLARIVM EPISCOPIS INFERIORVM,

TOMVS TERTIVS:

IN QVO DE EORVNDEM PRÆLATORVM POTESTATE IN VNIVERSALI bonorum temporalium adminiſtratione: putà, Miniſtris, beneficiatis, ac feudatarijs deputandis, charitatiuis ſubſidijs exigendis, Capitulis celebrandis, legibus condendis, Eccleſiis conſtruendis, ac deſtruendis, vniendis, & diſiungendis, earúmque bonis alienandis, locandis, emphyteuticandis: item, de poteſtate eorundem in Nouitijs recipiendis, & ad profeſſionem admittendis, de vna ad aliam Religionem transmittendis: Apoſtatis, fugitiuis, ac eiectis tractandis: ac tandem de ſpolijs, & Iudicibus Conſeruatoribus inſtituendis, fuſiſſimè diſſeritur, iuxta Romanæ Curiæ ſtylum, & praxim.

ACCESSERVNT VIGINTI ET VNA SVPRA CENTVM S. ROTÆ Romanæ Deciſiones, quæ varias ſupra ius eorundem Prælatorum datas Deciſiones, iis maximè neceſſarias, & perutiles continent.

ADIECTA EST AD CALCEM PRAXIS CRIMINALIS ABBATVM.

Authore D. ASCANIO TAMBVRINIO DE MARRADIO, *S.T.M. Abbate Paſſinianenſi, Congregationis Vallis-vmbroſæ: olim eiuſdem Congregationis Generali, Sereniſſimi Principis Cardinalis Caroli Medices à ſacris Conſultationibus.*

EDITIO TERTIA NECESSARIIS INDICIBVS ILLVSTRATA

LVGDVNI.
Sumptibus LAVRENTII ANISSON, & Soc.

M. DC. L.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

A B

ILLVSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO DOMINO, D. IOANNI GERINO, S. D. N. INNOCENTII X. A SECRETIS CVBICVLIS.

NOVVS hic ſtudiorum meorum partus, tertium de Abbatum iure volumen, in ſacroſanctâ meæ Vallis-vmbrâ, vbi formari primùm, atque apparere cœpit, tutiùs deliteſcebat, vt auicula ſuo in nido. Verum latebrarum impatiens, in publicum Solem, vbi ne minimæ quidem maculæ diſſimulari poſſunt, furtim volatum explicuit, atque à typis honorem ambiuit, litterariis laboribus debitum hominum eruditorum. Suſceptum temerè, atque ex improuiſo conſilium, quoniam reuocare ſeu retractare non licuit, emendari certè debuit, & ab imminente lapſu præſeruari. Proles, quam enixus ſum, nondum exceſſit infantiam, aliſque caret, quibus tutò peruolitet quaqua verſus; itaque de tuo (ILLVSTRISSIME ac REVERENDISSIME DOMINE) aliquid mihi audacius comparaui, quod illi momentum adderet, atque aduerſus violentiam tempeſtatum fulcimentum opportunè ſupponeret. Tantum ſpei tuum dabat nomen, ſi illo dumtaxat noſtras haſce elucubrationes licuiſſet inſcribi; idcircò cum adhuc prælo typographi constrictæ tenerentur, eximi è vinculis minimè paſſus ſum, nec in publicâ litteratorum luce verſari, niſi dicatas vni tibi, ínque tuum patrocinium perbenignè receptas. Optimum ſanè conſilium, eíque par, quod Apibus natura præſcripſit: ne enim minimæ animantes impetu ventorum in volatu iactentur, arrepto inter perexigua crura lapillo, facilè librantur, ac reflantibus Auſtris tutiſſimæ volant. Mercium mearum leuitas, ne diſtraheretur in præceps, ac plumæ modo in altum ſublatæ iactaretur, ſimile quippiam quærebat ſibi remedium. Id inuenit in te,

cuius illuſtriſſimo nomine inſignita prodiuit: in te, inquam, qui ab ineunte ætate ſub optimis præceptoribus ad præclaram inſtitutus litteraturam, meritò eruditorum apex haberis, Romanáque digniſſimus curiâ, ab Innocentio X. Summo Pontifice feliciter hac tempeſtate regnante, in Vaticanam aulam inuectus es; ibique in ſanctiſſimo famulatu à ſecretis condecoratus cubiculis, vt nimirum in ſacrâ Petri nauiculâ tu quoque ſanctiſſimo Antiſtiti ad clauum ſedenti adſis, atque exhibitâ domi fideliſſimâ ſeruitute, vires ad curſum opportunas, ſedulò diligentérque ſufficias. Neque hic ſiſtit tui nominis auſpicatiſſimum pondus, non hæc tuæ authoritatis eſt meta, non hic dignitatis eſt limes; quicquid ſtrenuiſſimus Carolus frater tuus, Illuſtriſſimus Marchio in aulâ Mediceorum apud Sereniſſimum Carolum Medicem promeritus gloriæ eſt, quod ſanè plurimum eſſe cenſemus, in te quoque redundat; imò tuæ fulgor virtutis, quem Roma ſola non capit, congeminatus in illo videtur, totius Hetruriæ oculis natalis tibi terræ conſpicuus. Me iam in publicum euolaſſe non piget, quando ſub tanti vmbrâ patrocinij liceat diutius permanere, quò eloquentiæ an humanitatis ſymbolum, canorus lituus, quem geris in ſtemmate me pellexit, quò catenulis ſuis gentilitiis, melius quàm Herculeis ſentio continenter me rapi. Patere igitur tuis hiſce vinculis, quæ charitatis & beneuolentiæ ſunt, aſtrictum prodire meum hoc Opus ab iis tantummodo ſperat libertatem volandi, nec vllam à cenſoribus labem, nullam vim ab Ariſtarcho metuit, nullam à Momo perniciem imò ſcit proditurum ſe ſub huiuſmodi teſſerâ non quaſi captiuum, ſed veluti victorem laureatum, qui æmulos atque hoſtes ſuos nobiliſſima pariter ac validiſſima catena domuerit. Interim viue Neſtoreum æuum, & librum qui tibi offertur, eiúſque authorem immortalitati commenda. Vale

Dominationis tuæ Illuſtriſſimæ & Reuerendiſſimæ

Obſequentiſſimus & Addictiſſimus ſeruus,

D. Ascanivs Tambvrinivs,
Abbas Paſſinian.

INDEX

INDEX

Diſputationum, & Quæſitorum, quæ in hoc tertio Tomo, iuxta ordinem, quo digeſta ſunt, continentur.

DISPVTATIO PRIMA.

De poteſtate Abbatum, & aliorum Prælatorum Epiſcopis inferiorum, quoad Capitulorum, & domeſticorum Conciliorum celebrationem.

DISPVTATIO II.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopis inferiorum, quoad inſtituendum, ac prouidendum Officiales, & Miniſtros in ſuis Monaſterijs, & Eccleſiis.

DISPVTATIO III.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum, quoad ſtatuta condenda.

DISPVTATIO IV.

De poteſtate Abbatum,& Prælatorum Regularium circa Regulam.

DISPVTATIO V.

De poteſtate Abbatum,& Prælatorum inferiorum quoad Monaſteriorum conſtructionem, vel deſtructionem.

4 Vtrùm

DISPVTATIO VI.

De potestate Abbatum, & Prælatorum Regularium, quoad Nouitios recipiendos, eósque ad professionem admittendos.

DISPVTATIO VII.

De potestate Abbatum, & Prælatorum regularium quoad transitum Religiosorum ad aliam Religionem.

DISPVTATIO VIII.

De potestate, & munere Abbatum, & Prælatorum regularium circa Apostatas, fugitiuos, & eiectos.

DISPVTATIO IX.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad beneficiorum collationem.

DISPVTATIO X.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad exactionem charitatiui subsidij à subditis, & beneficiarijs.

DISPVTATIO XI.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa bonorum temporalium administrationem.

DISPVTATIO XII.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa feuda, & Vassallos.

DISPVTATIO XIII.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad alienandum bona suarum Ecclesiarum.

DISPVTATIO XIV.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad bona suarum Ecclesiarum, vel Monasteriorum locanda, siue in emphyteusim, vel feudum concedenda.

DISPVTATIO XV.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad beneficiorum, Ecclesiarum, vel Monasteriorum vniones, & disiunctiones faciendas.

DISPVTATIO XVI.

De spolijs Abbatum, & Prælatorum Episcopo inferiorum.

DISPVTATIO XVII.

De Iudicibus, & Conseruatoribus.

PRAXIS CRIMINALIS, ET IVDICIARIA
pro Abbatibus, & Prælatis Regularibus.

INDEX

INDEX
ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS,
QVÆSITORVM OMNIVM,
quæ in hoc tertio Tomo continentur.

Prior numerus diſputationem, alter quæſitum, tertius quæſiti numerum; quartus demum paginam indigitat.

A

Index Quæsitorum.

Abba-

Index Quæsitorum.

B

Bona

C

Iudices

Priora

R

Index Quæsitorum.

S

T

Transiens

INDEX CONSTITVTIONVM, & Bullarum Apostolicarum.

Quæ in hoc tertio Tomo integræ, vel per particulas referuntur.

INDEX ALPHABETICVS ARGVMENTORVM DECISIONVM S. ROTÆ ROMANÆ,

QVÆ IN CALCE TOMI HVIVS TERTII adiunctæ sunt.

candi

INDEX MATERIARVM, ALPHABETICE DIGESTARVM.

Quæ ex prædictarum Decisionum titulis, post nomina locorum, quorum Index pag.315. & seqq. appositus est, eruuntur.

APPRO

APPROBATIO.

EGo Don HORATIVS MERANDIVS, Abbas S. Praxedis de Vrbe, Congregationis Vallis Vmbrosæ, iussu Reuerendiss. P & D. Fr. Nicolai Rodulfij, Sacri Palatij Apostolici Magistri, vidi tertium Volumen *De iure Abbatum*, &c à R P. Don ASCANIO TAMBVRINIO, Congregationis eiusdem Monacho, & S. Theologiæ Magistro concinnatum; & cùm nihil contineat, quòd Catholicam fidem, aut bonos mores offendat, censeo, licentiam impertiri posse, quòd Typis excudatur: in quorum fidem manu propria subscripsi Datum in Monasterio S. Praxedis de Vrbe, die 26. Martij, 1628.

Ego Don HORATIVS MERANDIVS, *qui suprà, manu propria.*

CENSVRA OPERIS.

EGo AVGVSTINVS BARBOSA, V.I.D. Lusitanus, Protonotarius Apostolicus, de mandato Reuerendiss. P.F. Nicolai Rodulfij, Sacri Apostolici Palatij Magistri, vidi Tomum tertium *De temporali Abbatum, & aliorum Prælatorum, Episcopis inferiorum, iurisdictione, & potestate*: Authore admodum R. P. D. ASCANIO TAMBVRINIO, Monacho Vallis Vmbrosæ, & S. Theologiæ Magistro, nihilque in eo inueni, quod fidei Catholicæ, aut bonis moribus aduersetur; & ideò Typis mandari posse censeo. In Vrbe, hac die 25. Maij, 1628.

AVGVSTINVS BARBOSA, *manu propria.*

IMPRIMATVR.

FR. NICOLAVS RODVLFIVS, *Ord. Predic. S.A.P. Mag.*

CENSORVM IVDICIA.

EGo D. FELIX DE PATRIARCHIS, Romanus, Abbas S. Praxedis de Vrbe, Congregationis Vallis Vmbrosæ, & in Romana Prouincia Generalis Vicarius Reuerendissimi Patris, D Angeli de Grassis, prædictæ Congregationis Præsidentis Generalis, vidi, & legi Additiones ad primum, secundum, & tertium Tomum, *De iure Abbatum*, Authore D. ASCANIO TAMBVRINIO, S. Theologiæ Magistro, & in Romana Curia Procuratore Generali eiusdem Congregationis Vallis Vmbrosæ: nihilque in eis reperi, quod fidei Catholicæ, & bonis moribus aduersetur: imò illas valde proficuas existimans, Typis demandari dignas affirmo, & licentiam, vt demandentur, si iis, ad quos spectat, videbitur, concedo. Datum in Monasterio S. Praxedis de Vrbe, die 1. Ianuarij, 1635

Ego D. FELIX Abbas, & Vicarius qui suprà, manu propria.

IMprimatur, si videbitur Reuerendissimo Patri, Magistro Sacri Palatij.

A. TORNIELLVS Vicesgerens.

EGo ANGELVS LVCIANVS, I.V. D. & in Gymnasio Almæ Vrbis Pontificij Iuris Professor primarius, & ordinarius, vidi, & diligenter examinaui Librum inscriptum, *De iure Abbatum*, &c & præcipuè quasdam Additiones ad eundem, admodum R. P. D. ASCANII TAMBVRINII, Monachi de Valle Vmbrosa, eiusdem Ordinis Generalis Procuratoris, quemadmodum iniunxit R. P. Nicolaus Riccardus, Sacri Palatij Magister: & nihil reperi, quod vel bonis moribus, vel Religioni repugnet: & ideò posse in commune bonum Typis mandari affirmo: in quorum fidem hanc mea manu scriptam, & subscriptam dedi. Romæ, 26. Aprilis, 1635. Ita est.

ANGELVS LVCIANVS, qui suprà, manu propria.

IMPRIMATVR.

Fr. ANTONIVS CELLIVS, Mag. & Socius R.S.A.P. Magistri.

DE

DE IVRE ABBATVM, ET ALIORVM PRÆLATORVM,

Tam Regularium, quàm Sæcularium, Epiſcopis inferiorum,

TOMVS TERTIVS.

DISPVTATIO I.

De poteſtate Abbatum, & aliorum Prælatorum Epiſcopis inferiorum quoad Capitulorum, & domeſticorum Conciliorum celebrationem.

QVÆS. I. Vtrùm expediat Abbates & Prælatos, tam regulares, quàm ſæculares, Congregationes Capitulares celebrare.
II. Quod ſit munus Abbatum, & Prælatorum, qui generalibus, & Prouincialibus Capitulis tanquam Diffinitores præſunt.
III. Vtrùm Patres Diffinitores exiſtentes in Diffinitorio, teneantur ſub mortali liberè & expreſsè propriam ſententiam proferre.
IV. Ad quos ſpectet electio generalis Patrum Diffinitorũ, & quomodo eligendi ſint.
V. Vtrùm Diffinitores teneantur ſub mortali de his, quæ in Diffinitorio aguntur, & terminantur, nihil publicare.
VI. Vtrùm Abbas, vel alij Prælati in Monaſterij negotiis, debeant Monachos ad conſilium adhibere.
VII. Vtrùm Abbates, & alij Prælati Regulares teneantur, non ſolùm Conuentus conſilium in negotiis gerendis requirere, verùm etiam conſenſum expectare.
VIII. Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus, diſciplinæ, & culparum Capitulum celebrare debeat.

QVÆSITVM I.

Vtrùm expediat, Abbates & Prælatos, tam regulares, quàm ſæculares Congregationes capitulares celebrare.

SVMMARIVM.

1 *Generalia, aut prouincialia Capitula in Religionibus celebrari, quàm ſit neceſſarium, oſtenditur.*
2 *Concilium prouinciale ſingulis triennis, & diœceſanum ſingulis annis congregari debet.*
3 *Conſilium ſynodale congregare debent etiam Abbates habentes iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum.*
4 *In Conciliis, & Capitulis, ac Congregationibus obſeruare quid debeant Patres congregati.*

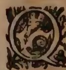

QVAM ſit expediens, imò neceſſarium, Abbates regulares Capitula generalia, vel prouincialia, aut notionalia celebrare, patet ex nonnullis rationibus. Primò, vt Religioſorum defectus corrigantur, & honeſti mores laudentur, Secundò, vt diligentiùs morum reformationi inſiſtatur & vitia, quæ ſæpè in Religionibus irrepunt, tollantur. Tertiò, vt ipſimet Abbates, ſiue Generales, aut Prouinciales, vel alij Prælati viſitentur, & de ſuis criminibus con- 1.

dignam pœnitentiam recipiant, & publicè corrigantur, ad hoc, vt successores eorum exemplo a similibus perpetrandis deterreantur. Vnde Patres Congregationis Cassinensis *in cap.1. de Capitulo generali celebrando, constitut. parte 1.* præmittunt: *Antiquorum Patrum sectantes vestigia, & authoritate apostolica muniti, vt vigor obseruantia regularis, fraternáque charitas, & diuturna, ac constans inter nos perseueret in Christi seruitute concordia.*

2. Nam, sicut Ecclesia Dei pro moderandis fidelium moribus, corrigendis excessibus, ac controuersiis componendis, singulis trienniis prouinciale Concilium, ac singulis annis diœcesanum congregari mandauit, vt patet ex Concilio Lateranensi sub Leone X. *sess. 10. cap.* 10. ita in Congregationibus Religiosorum Capitula generalia, siue prouincialia expedit congregari, vt de Religionis reformatione, ac morum correctione agatur. & regularis obseruantiæ omnimoda cura habeatur, ac controuersiæ, si quæ fortè in Religione essent, Patrum sententia terminentur. Quæ omnia prospiciens Lateranense Concilium sub Innocentio III. celebratum statuit, in singulis Regnis, siue Prouinciis, Commune Capitulum Abbatum, atque Priorum, Abbates proprios non habentium de triennio in triennium celebrandum esse, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis, & obseruantia regulari: statuens insuper, vt in eodem Capitulo eligantur religiosæ, ac circumspectæ personæ, quæ singulas eiusdem Regni, aut Prouinciæ Abbatias visitare debeant, corrigentes, ac reformantes, quæ correctione, ac reformatione indigere cognouerint, vt habetur *in cap. In singulis, extr. de statu Monachorum.*

Et Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 20.* agens de huiusmodi Capitulis generalibus, hæc habet verba: *Et quamdiu durabunt huiusmodi Commendæ, Priores claustrales, aut in Prioratibus Conuentum habentibus Superiores, qui correctiones, & spirituale regimen exercent, à Capitulis generalibus, vel ipsorum Ordinum Visitatoribus instituantur.* Et in cap.22. similiter de eisdem Capitulis generalibus, & prouincialibus agens sic statuit: *Et quia sancta Synodus desiderat, vt omnia supradicta quamprimum executioni demandentur, præcipit omnibus Episcopis in Monasteriis sibi subiectis, & in omnibus aliis, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, ac Generalibus, & aliis Superioribus Ordinum supradictorum, vt statim prædicta exequantur: & si quid executioni mandatum non sit, Episcoporum negligentiam Concilia prouincialia suppleant, & coerceant; Regularium verò Capitula prouincialia, & generalia, & in defectum Capitulorum generalium Concilia prouincialia per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant.* Ex quibus verbis manifestè colligitur necessitas Capitulorum generalium, & prouincialium.

3. Idem necessarium est, ad huiusmodi Concilia conuocanda Abbatibus, cæterisque Prælatis iurisdictionem habentibus priuatiuè ad Episcopum, quod sub alio nomine Synodi nuncupantur, in quibus omnia, quæ ad eorum officium spectant, facilius possint adimplere; & ea, quæ correctione, emendatione, & comparatione indigent, moderari; & omnes abusus tollere, ac bonas consuetudines, & Canonum obseruationes introducere, & hoc eisdem demandatur, vt semel saltem quotannis faciant, Concilium totius Cleri conuocantes, *ex cap. Quoniam. & cap. Annis singulis. 10. dist.* in quibus de huiusmodi rebus supradictis agendū erit. Et quia Prælati per seipsos ea omnia executioni mandare non possunt, vt habetur *in cap. Illud. q.5. dist.* ideò præcipitur eis *in cap. de Off. ordinar.* vt per personas idoneas plura exequantur, & Coadiutores, & Vicarios in hoc munere obeundo secum habeant.

In quibus Capitulis, tam generalibus, quàm prouincialibus, ante omnia obseruata sunt, quæ præcipit Concilium Mediolanēse IV. sub D. Carolo Borromæo *in Constit. de his, quæ ad pia loca pertinent. §. Cùm capitula,* vbi sic statuitur: *Cùm Capitula, Congregationesque habentur, tum initio, tum in fine, sanctis precibus, & orationibus in libro Officij Beatissimæ Mariæ Virginis eo nomine præscriptis vtantur. Cùm verò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ suæ rationes pertineat, initium à pia oratione faciant, vt quod inchoatur, benè, salutaritérque succedat; & omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietate, Religione, & spiritualium exercitationum Episcopo probatarum, quas inter se collegiatim præstent, studiis tales se præbeant, vt eorum locorum rectam administrationem, piamque institutionem non solùm conseruent; sed optimis progressionibus, Deo authore, adiuuent, atque amplificent.* Ex quibus verbis colligant Prælati, quidquid præmittere debeant in suis Capitulis iam conuocatis, & iuxta laudabiles Constitutiones saluberrima pro regimine suarum Religionum, & Ecclesiarum pertractent. 4.

QVÆSITVM II.

Quod sit munus Abbatum, & Prælatorum, qui generalibus, seu prouincialibus Capitulis, tanquàm Diffinitores, præsunt?

SVMMARIVM.

1 *Regimen Congregationum Regularium ordinarium quale sit.*
2 *Regimen monarchicum omniū aliorum optimū est.*
3 *Regimen omnium ferè Religionum ex Monarchia, & Aristocratia constat.*
4 *Benedictina Congregatio Aristocratia regitur, & gubernatur, sicut & Congregatio D. Basilij, vt num. 5.*
6 *D. Augustini Ordo, ac omnes Congregationes sub eadem Regula militantes Aristocratia gubernantur.*
7 *D. Francisci Congregationes regūtur Democratia.*
8 *Clerici Regulares gubernantur Aristocratia.*
9 *Vallumbrosana Congregatio regitur Aristocratia.*
10 *Carmelitarum Congregationes Democratia, & Aristocratia gubernantur.*
11 *Societas Iesu regimine partim monarchico, partim aristocratico vtitur.*
12 *Minimorum S. Francisci de Paula Congregatio regimine mixto ex Monarchia, Aristocratia, & Democratia gubernatur.*
13 *Ministrantium infirmis Congregatio regitur Aristocratia.*
14 *Camaldulenses aristocratico regimine vtuntur.*
15 *Cælestinorum Congregatio gubernatur regimine aristocratico.*
16 *Montis Oliueti Congregatio similiter Aristocratia regitur.*
17 *Aristocratico regimine vtuntur omnes Congregationes, quæ à Sede apostolica approbatæ in Capitulis generalibus negotia pertractanda Diffinitoribus, & Visitatoribus committunt.*
18 *Diffinitorum præcipuum munus quale sit,*
19 *Diffinitores, ac Prælati in Capitulis quænam pertractare debeant, sicut & Abbates iurisdictionem episcopalem habentes, vt num. 20.*

21 *Decretaam Capitulis, & Synodis facta per Cancellarium capitularem, in particulari libro registrari debent.*

22 *Legata annua, & onera Ecclesiarum, manu publici Notarij in particulari libro descripta, in Archiuio reseruari debent*

23 *Prælati, tam regulares, quàm sæculares, in Capitulis, & Synodis nihil statuere debent, quod iuri communi, priuilegio, & exemptioni Religionum, ac Ecclesiarum aduersetur.*

24 *Votum non solùm consultiuum; sed etiam decisiuum habent Diffinitores*

25. *Causa expedienda cùm consensu Diffinitorum debent collegialiter expediri: & si singuli separatim consentirent, actus esset nullus. Limita, vt num. 26. & 27*

1. SVpponendum est in primis, ordinarium Religionum ferè omnium regimen à principio fuisse monarchicum cum aristocratico admixtum: nam non solùm vnus Generalis toti religioni ad illam gubernandam, & regendam tunc præficiebatur; verùm etiam ei consultores aliqui adhibebantur, sine quorum suffragiis decisiuis ea, quæ ad Religionis gubernationem pertinebant, definire non posset. Et licèt Patres Religionum Institutores monarchicum regimen elegerint, ac suis in Regulis tradiderint, vt D. Pater Benedictus *Reg. c.* 3. monet Abbatem, vt cum consilio Fratrum gubernet: subdit tamen: *In Abbatis pendeat arbitrio, vt quod salubrius iudicauerit esse, ei cuncti obediant.* Et *cap.* 65. etsi dicat, Abbatem debere consilio Fratrum Deum timentium vti; omnia tamen in eius arbitrio, & voluntate constituit: quod idem de Regula D. Augustini testatur Nauar. *in Comment.* 3. *de Regular. n.* 8. & D. Basilius, *in Regula* 48. ait: *Nullo modo quis curiosè Antistitis consilia peruestiget, aut in eius facta anxiè inquirat, his duntaxat exceptis, qui, cùm dignitatis gradu, tum consilij prudentia Antistiti ipsi proximi sunt.* Et paulò infrà: *Quos quidem ille necessariò sibi, quandocunque de re aliqua erit deliberaturus, in consilium, ac maturam considerationem adhibebit; nimirum, præcepto illi obtemperans: Omnia fac cum consilio.* In quibus verbis consilium tantùm; non autem consensum requirit: licèt inquam, antiqui Patres religionum Institutores potius Monarchiam, quam aliam regendi speciem

2. elegerint, quæ verè omnium aliarum optima est, iuxta D. Thomam 3. *Polit. lect.* 6. & 4. *Politic. lect.* 1. & *lib.* 1. *de Regimine Princ. cap.* 3. 4. & 5. tamen ob deprauatos hominum mores, ac naturæ humanæ corruptionem, & quia (vt ait Nauar. *d. Comment* 3. *n.* 15 *vers. Ad decimumquintum.*) non omnes, qui regunt, esse possunt Augustini, aut Benedicti, nec subditi Possidonij; factum est, vt Religiones loco Monarchiæ absolutæ, cum ea simul Aristocratiam am-

3. plexatæ sint: imò ferè omnes Religiones, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, regimen aristocraticum elegerunt, relicto monarchico, vt patet ex communi singularum vsu; atque simul cum Abbate, vel Præsidente, etiam aliquot alij Patres electi sunt, qui simul cum illo totius Religionis regimen administrarent.

4. Vt autem hoc faciliùs mihi probare contingat, ad particulares Religiones descendam, secundùm earum Constitutiones, quæ mihi ad manus peruenerunt. Et primò loquendo de Benedictina, Dico, hanc Congregationem gubernari Aristocratia, vt patet ex earum Constitutionibus *superiùs citatis*, & *inferiùs citandis*. Et ne dicas, hoc esse contra Regulam *locis supradictis*: nam Respondeo cum Abbate Trithem. *in Commentar. ad cap.* 3. *Regulæ S. Bened.* quòd Regula, quæ Euangelio concordat, vult, quòd illud, quod vtilius iudicauerit Abbas, illud faciat. Vnde dicit ipse Trithemius, quòd Abbas vtiliùs faciet, si ea, quæ à Superioribus suis præcepta sunt, adimpleat. Superiores autem, & in primis Summus Pontifex, deinde Diffinitores eiusdem Religionis, multa præcipiunt ab Abbate exequenda, non arbitrio suo; sed etiam consensu Monachorum: imò ipse Trithemius *eodem loco* multa enumerat, ab Abbate exequenda, non solùm consilio; verùm etiam consensu Monachorum, vt sunt verbi gratia, res Monasterij immobiles, agros, prata, & alia huiusmodi vendere; licèt in his nec etiam sufficiat consensus Abbatis, & Monachorum, vt dicemus *suo loco*. Secundò dicit, quòd non potest recipere ad professionem Monachum sine consensu Conuentus. Tertiò, quòd non potest Monasterium grauare pignoribus, & aliis cautionibus, magnam summam recipiens pecuniarum super bona Monasterij, absque euidenti necessitate, & Fratrum suorum consensu. Quartò, quod non licet Abbati dimittere Monachum ad aliud Monasterium eiusdem Ordinis, sine prædicto consensu. Quintò, non potest aliqua Statuta ipsis imponere, quæ se vltra Regulam extendant, nisi consentiant Monachi. Sextò, non potest aliquem ad Confraternitatem spiritualem totius Monasterij accipere, nisi concurrant Monachi subditi. Septimò, non potest præbendarios perpetuos recipere ad Monasterium, sine voluntate Conuentus. Deinde subdit hæc verba: *Sunt & alij casus, in quibus, si non est semper necessarium, est tamen honestum, vt sine Fratrum suorum Abbas assensu, eorum nihil attentet. In disciplina autem conseruanda potest Abbas, sine ipsorum consensu, vel voluntate, si tamen expedit, limites Regulæ non omittens, agere, prout sibi melius visum fuerit expedire; in aliis quoque minoribus agendis non cogitet requirendum consensum ipsorum, nisi aliud canonicum impedimentum obsistat, vtpote in emptione, pro vtilitate Monasterij, animalium, vel frumentorum, & cæterorum huiusmodi: tutiùs tamen videtur, vt omnia faciat cum consilio, & post factum non pœnitebit.*

Ex quibus sequitur, Congregationem Benedictinam in suo regimine aristocratico non aduersari Regulæ Benedictinæ, imò esse valdè conformem, vt ex supradictis liquidò constat, quidquid dicat Antonius Perez *in Comment. Regulæ S. Benedicti, cap.* 65. *num.* 2

Congregatio D. Basilij regitur etiam gubernatione aristocratica, vt habetur in Regula *cap.* 54. per illa verba: *Præpositi Conuentuum de rebus difficilibus inter se communicent, & conferant.* Idem habetur in eius Regula breui *cap.* 112. vbi, quando aliquis admittendus est ad Religionem, statuitur, quòd consciis cæteris Fratribus admittatur. 5.

Ordo etiam D. Augustini eodem modo regitur, quidquid Nauar. *de Regul. Comment.* 3. *num.* 15. quem posteà secutus est Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 5. *lib.* 10. *cap.* 1. *num.* 9. qui ambo asserunt, S. Augustinum significasse *in sua Regula*, suos Regulares debere regi per Monarchiam: quod videtur pugnare textui eiusdem Regulæ, quæ potiùs Democratiam, aut Aristocratiam insinuare videtur, vt patet in cap. 11. Sed, quidquid sit de hoc regimine, quod præcipit S. Augustinus *in prædicta Regula*, de quo adhuc lis inter Doctores: Dico Religionem Augustinianam gubernari per Aristocratiam: quia Priori Generali dantur duo Assistentes, sine quorum consilio nihil agere potest, vt habetur *in Constit.* 5. *Paul V.* quæ incipit: *Prouisionis*, in append. Bullar. Laërtij Cherub. *pag.* 60. *tom.* 3. 6.

Eodem regimine gubernantur Canonici Lateranenses sub Regula Augustiniana principaliores mili-

tantes, vt constat ex eorum Constit. *part.* 2. *cap.* 1. *&* 2. sicut etiam Patres Dominicani, vt docent Constitutiones eorum *parte* 3. *cap.* 3. qui omnes cùm obseruent Regulam S. Augustini, & non sit credibile, quod ei aduersentur, fatendum est contra Nauar. & Suar. supracit. Regulam S. Augustini potiùs præcipere Aristocratiam, quàm Monarchiam in suo regimine

7. Militantes etiam sub Regula S. Francisci Democratia reguntur, & gubernantur, quicquid dicat Corduba *in cap.* 8. *d. Regula:* licèt non aduersetur nostræ sententiæ, dum fatetur, Militantes sub Regula S. Francisci regi Monarchia mixta. Videatur *caput* 7. eiusdem Regulæ, vbi prædictum regimen manifestè colligitur.

8. Clerici Regulares Aristocratia etiam gubernantur vt probant eorum Constitutiones *cap.* 5. *&.* 7.

9. Idem fatendum est de Religione mea Vallumbrosana, quæ eodem regimine gubernatur, dum Præsidi Generali, & duobus Visitatoribus sua præcipua munera committit, vt habetur in nostris Constitutionibus, & in declarationibus Regul. *cap.* 3 *per totum.*

10 Carmelitani etiam Democratia reguntur, & gubernantur; quod constat *ex cap.* 2. Regulæ descriptæ ab Alberto Patriarcha Hierosolymit. *cap.* 2. vbi hæc expressa habentur verba: *Præterea iuxta situm loci, quem inhabitare proposueritis, singuli vestrùm singulas habeant cellulas separatas, sicut per dispositionem Prioris ipsius, & de assensu aliorum Fratrum, vel sanioris partis eædem cellulæ cuique fuerint assignatæ.* Et licèt Regula prædicta fuerit mitigata ab Hugone authoritate Innocentij; in hoc tamen mutata non fuit.

Fratres Discalceati Ordinis eiusdem Carmelitarum gubernantur item Aristocratia; vt constat ex Bulla Clementis VIII. apud Laërtium Cherub, *tom.* 3. *constit.* 25. *eiusdem Pontif.* vbi Præposito generali eiusdem Ordinis adiungit Summus Pontifex sex consiliarios, siue assistentes cum voto decisiuo.

De Societate IESV affirmant aliqui, eam gubernari per Monarchiam, quod probant ex Constit. Pauli III. apud Laertium Cherub. *tom.* 1. *constit.* 25. & per Constit. Iulij III. apud eundem Laërtium Cherub. *eodem. tom.* 3. quæ Constitutiones habentur *in.* 2. *tom disput.* 24.

11. Sed in hac re satis mihi probatur sententia Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 10. *cap.* 1. *num.* 3. asserens, Monarchiam hanc participare in multis cum Aristocratia.

12. Religio Minimorum S. Francisci de Paula gubernatur ex Monarchia, Aristocratia, & Democratia, regimine mixto, vt probat vnus ex eius alumnis Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, q.* 1. *cap.* 2. *n.* 12.

13. Congregatio Ministrantium infirmis Aristocratia regitur ex Constit. 17. Greg. XIV. apud Laërtium Cherub. *tom.* 2. per illa verba: *Totius Congregationis Superior Præfectus generalis appellabitur, cuius officium perpetuum erit, quoad viuet; socios autem habebit quatuor, qui Consultores dicentur: votum eorum æquè, ac Præfecti, decisiuum erit.* Et licèt anno 1600. die 28. Decembris, eidem Congregationi exhibita fuerit Constitutio Clementis VIII. in qua prouinciales Consultores votum consultiuum solummodò habent, & ex quatuor Consultoribus Præpositi generalis duo sint Laici, & duo Sacerdotes; & ex duobus Consultoribus prouincialibus vnus sit Laicus, alius Sacerdos; nihilominùs non mihi videtur mutatum regimen, sed in aliquo variatum.

14. Camaldulenses pariter Aristocratia reguntur, vt earum Constitutiones *cap.* 13. apertè demonstrant in his verbis: *Si verò aliquis Prælatus inferior infra annum mori, vel amoueri contigerit, ad Reuerendissimum Patrem generalem, & Visitatores spectabit alium in demortui, vel amoti locum subrogare.*

Monachi Cælestini, etiam eodem Aristocratico gubernio, eisdem à Sancto Petro Cælestino Papa descripto, & ordinato, vsi sunt, & in præsenti vtuntur, vt habetur in eorum Constitutionibus nouissimè Romæ impressis *tract.* 2. *cap.* 15. §. 1. vbi de Abbate generali sermo est in his, quæ sequuntur verbis: *Diffinitoriali Capitulo præesse, ac in omnibus, & singulis in ipso tractandis, ordinandis, terminandis, statuendis, faciendis rebus, causis, & negotiis primum votum dare.* Et infrà §. 2. *Solus autem Abbates, Priores, & Prælatos in Monasterijs principalibus (excepto principali Monasterio Abbatiæ) instituere, seu actu legitimo, & voce actiua, & passiua priuare, suspendere, aut transferre, non nisi de consensu Patrum, vt suprà, aut ad officia obtinenda perpetuo, seu ad tempus inhabilitare nequeat, neque onera imponere, neque vendere, neque alienare, neque pignorare, neque ære alieno bona ipsius Religionis obstringere, aut statuta condere, vel supra Constitutionibus aliquid innouare, vel magnas lites, & causas, præcipuáque ipsius Congregationis negotia terminare, aut per Capitulum generale, aut Diffinitoriale degradatos, priuatos, suspensos, aut etiam inhabiles redditos in pristinum restituere; Religiosos alterius Instituti recipere ad habitum, aut etiam Monachis nostris veniam commorandi extra Claustra Congregationis, concedere, aut, vt impetrent litteras, & priuilegia contra harum Constitutionum edicta, seu forsan illarum dispensationem permittere, seu bona stabilia, vel mobilia, aut sese mouentia donare, vel distribuere, vltra id, quod sibi à iure, & priuilegiis, ac Constitutionibus permittitur, sed omnia & singula præmissa & similia, cum Coabbatibus, Visitatoribus, & Diffinitoribus, vel ipsorum aliquibus respectiuè conferat, eorúmque interuentu, consilio, & sententia (dum congregantur) faciat, & exequatur secundum modum, & formam in his Constitutionibus expressam.* 15.

Congregatio montis Oliueti itidem Aristocratico ministerio regitur, sicuti ostendunt Constitutiones eiusdem Congregationis *parte* 1. *de Capitulo generali celebrando,* in hoc tenore: *Abbas generalis nihil possit peragere contra capitulum in negotiis magni momenti, nisi de consensu maioris partis Visitatorum per secretum scrutinium: quæ verò agenda erunt, ab ipso Abbate generali proponantur.* 16.

Idem dicendum puto de omnibus Ordinibus, & Congregationibus, quæ omnes à Sede apostolica habent singulares Constitutiones celebrandi Capitula, tam generalia, quàm prouincialia, vel intermedia, in quibus ea, quæ pertractanda sunt pro earum regimine, Abbatibus, Diffinitoribus, Visitatoribus simul vnitis commissa dignoscantur. 17.

Horum igitur munus præcipuum est, in Capitulo generali, seu prouinciali simul cum Abbate, seu Præsidente generali, diffinire, ac expedire omnia, quæ ad bonam, & exactam gubernationem totius Congregationis, vel etiam cuiuslibet particularis Conuentus respectiuè pertinent: súntque Abbates isti Diffinitores ad instar Senatorum à quibus iam in Romana Republica cuncta expediebantur; præcipuè cum magni momenti, & grauitatis erant, & illis inconsultis, nihil consideratione, & æstimatione dignum agebatur. Hos ergo Senatores Monastici, & Religiosi Senatus Patres imitati sunt: & isti Patres Diffinitores sunt sui Generalis, vel Prouincialis Collegæ, siue Coadiutores. 18.

Vt autem ad specialia, & præcipua à prædictis Abbatibus peragenda in Capitulis descendamus, dicendum est cum Trithemio *in Constitutionibus capitularibus, rubr.* 12. *&* 14. iuxta Constitutionem Nicolai de Cusa Cardinalis S. Petri ad Vincula, & per Germaniam 19.

niam de latere Legati, Abbates, & Prælatos supradictos Statuta condere debere primò, & principaliter pro diuino cultu peragendo, & de debita Sacramentorum administratione prouidentes, vt Regulares statutis temporibus confiteantur, & communicent, & Sacerdotes celebrare ne negligant; & quod Ecclesiæ ab idoneis ministris curentur; & quòd substantialia Regulæ custodiantur; quòd iura Monasteriorum conseruentur, bona non negligantur, & à superfluis Prælati, & Ministri abstineant. Circa ergo prædicta versari debet Prælatorum munus in Congregationibus, & Capitulis habendis iuxta opportunitatem temporis, & particularia Religionum Statuta, alia non omittentes condere, quæ pro bono regimine necessaria sunt.

20. Quod verò spectat ad Abbates, & Prælatos iurisdictionem episcopalem exercentes, debent in suis Synodis, & Capitulis, propriis Ecclesiis prouidere, Ministros idoneos pro animarū cura deputare, & alia huiusmodi statuere, quæ Episcopus in suis Synodis decernere solet. De quare videantur Praxes episcopales; sed presertim Augustinus Barbosa *de officio, & potest. Episc. per totum.* Sed pro breuiori tractatu videatur idem Barbosa *in nouissimo Opere de iure eccl. lib. 1. cap. 11.* vbi optimam praxim episcopalem Prælatis supradictis adaptandam tradit sub breui, & claro transumpto.

21. Decreta verò in Capitulis, & Synodis ab omnibus peragenda, scribantur, vt præcipit Consilium Mediolanense I V. sub S. Carolo Borromæo *in anteced. quæsito* cit. in libro præcipuo capitulari à Cancellario, & in eodem libro ad verbum Constitutiones omnes, & Decreta describantur.

22. Idem Concilium præcipit, vt liber præcipuus conficiatur, in quo omnia, singuláque annua legata, & onera distinctè, & ordinatè describantur, cuius libri exemplum Notarij publici manu, & signo munitum in Archiuio conseruetur.

23. In his autem omnibus caueant Prælati, tam Regulares, quam sæculares, vt in prædictis Conciliis, & Capitulis nihil constituant, quod possit iuri communi, & priuilegio, & exemptioni Religionum, & suarum Ecclesiarum aduersari, vt statuitur *in cap. Si diligenti de foro competenti.* & *in l. Ius publicum. ff. de pactis.* quod etiam docent Syluest. *verbo*, *Priuilegium. q. 10.* Armill. *eod. verb. n 9.* Nouarius *in quæst. foren. p. 1. q. 66. n. 2.* Sanch. *in Sum. t. 1. lib. 4. cap. 39. n. 29* Lauorius *in variis lucubrationibus, tit. 4 cap 14. num. 87.* Suar. *de leg. 8. c. 6. n. 2.* quod etiam docui *in t. 1. disp. 16. q. 15. n. 3.*

24. Hi omnes Prælati votum, nonsolùm consultiuum, verùm etiam diffinitiuum, ac decisiuum habent, & ad eos pertinent cuncta in Capitulo occurrentia, ac etiam de religione disponere, vt diximus, & probatur ex etymologia ipsius nominis, *Diffinitor*, quod non solùm significat consulere; verum etiam diffinire; habent etiam vocem electiuam Abbatum localium, & aliorum Officialium infra Præsidentem generalem in nostra Religione: in aliquibus habent potestatem etiam eligendi, & ordinandi Præsidentem generalem totius Congregationis, vt apud Patres Cassinenses.

25. Et Abbas, siue Præsidens generalis nullam causam, quæ per Constitutiones, siue ex consuetudine cum consilio expedienda est, iudicio suo, absque ipsorum Diffinitorum consensu collegialiter, & simul habito, diffinire potest; aliàs si singuli separatim consentirent, actus prorsus irritus, & nullus esset, *ex cap. In Genesi. de elect.* Dec. *in c. Cùm omnes. n. 47. de Constit.* Rot. *in Cæsar augustanâ electionis, 20. Martij. 1623. coram R. D. Coccino Decano*, Barbos. *in collect. ad d. cap. In Genesi. post. n. 2. in vlt. impress.* quod non solùm in electionibus, verùm etiam vniuersaliter, ac indistinctè procedere asserunt Panormit. *in cap. Cùm Ecclesia. n. 14. de caus. possess. & propriet. in cap. Quia propter. n. 12. de elect. in c. Ecclesia. n. 2. de sortileg. in c. Cùm omnes. n. 5. de Constitut.* vbi Felin. *n. 24. & seq.* Sylu. *verb. consensus, n. 5.* & alij apud. Fratr. Sigismund. à Bononia *de elect. & potest. Prælat. regul. dub. 111. num. 3. & 9.*

Hoc tamen dupliciter restringitur. Primò imminente necessitate, & periculo in mora: quia in tali casu non est requirendus consensus, quando commodè haberi nequit, etiamsi aliàs esset requirendus *per c. vnic. § penult.* vbi Gloss. *verb. in mora, ne Sede vacan.* alia Gloss. *in c. Si pro te. verb. assensus, de rescript. in 6.* & alij apud eundem Sigismund. *loco citato, n. 4.* contra Rebuff. & Sanchez. Secundò limitatur, quando ipsi Diffinitores debent consensum præstare circa actum: qui si non petatur, eorum consensus non est ipso iure nullus; sed per ipsos irritari posset: quia tunc huiusmodi potestati illum irritandi possent etiam non collegialiter renunciare. Ita idem Frater Sigismund. *d. dubio 111. n. 5.*

QVÆSITVM III.

Vtrùm Patres Diffinitores existentes in Diffinitorio teneantur sub mortali, liberè, & expressè propriam sententiam proferre.

SVMMARIVM.

1 *Diffinitores in Diffinitorio existentes tenentur sub mortali secundum conscientiam liberè, & expressè propriam sententiam proferre, etiamsi cognouerint eorum sententiam à Superiori ægrè ferendam, & n. 3. & 5.*

2 *Ille qui tenetur loqui, & tacet, habetur pro consentiente.*

4 *Veritatem occultans metu alicuius, peccat mortaliter. Limita, vt num 6.*

7 *Consultationes quare in publico, & communiter exerceantur?*

8 *Consuetudo, quæ permittit Diffinitoribus consensum singillatim, & priuatim præstare, dicitur abusus.*

9 *Diffinitores si voce tenus suffragium, seu consilium præstare debeant, incipiendum est à iunioribus.*

10 *Promouendi ad dignitatem defectum detegere debent Diffinitores, & quando.*

Respondeo dicendo, quòd Diffinitores in Diffinitorio existentes, in omnibus negotiis, & præcipuè grauioribus, in quibus eorum consilium expostulatur, tenentur liberè, & expressè propriam sententiam, secundùm suæ conscientiæ dictamen, sub mortali aperire: & si his, quæ ibi tractantur, consentire nolunt, expressè contradicere: alias habentur pro consentientibus, & quoad peccatum, & quoad pœnam, si aliqua ibi malè agerentur. Quia Diffinitoris proprium munus est, votum suum in concernentibus negotia per Diffinitorium expedienda exprimere, nam ad hoc eliguntur, & ad Diffinitorium conuocantur, vt suum assensum præstent, vel negent. *arg. cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori par. Cap.* Ille autem, qui tenetur loqui, & tacet, habetur pro consentiente *l. de ætate. § Qui tacuit. ff. de interrog. action. cap. Si præstitum. de confess. lib. 6.* Ita Petrus de Anchar. *cons. 157.* Panorm. *in d. cap. 1. n. 13. & in cap. 2. in fin. de locat. & conduct. & cap. 2. n. 9. de his, quæ fiunt à Prel. & in c. Dilectus filius. el. n. 9. de simon.* Felin. *in cap.* 1. 2.

Cùm omnes.n. 11. *in fine, de constitut.* Roderic.*qu. regular. tom.2.q.* 45. *art.* 4. *& seqq.* Mirand. *in Manual. Prælatorum. tomo* 2. *q.* 17. *art.* 4. *concl.* 1.Er
3. hoc, etiamsi cognouerint, eorum sententiam à Præsidente generali, vel alio superiori Prælato fore ægrè ferendam, quo casu non sufficit tacere; sed, salua semper veritate, propriam sententiam omni, qua possunt, reuerentia, ac verborum lenitate propalare: tamen, si nulla dicendi humilitate, vel sermonis dexteritate Prælatum à sua sententia reuocare possent, nequeunt, absque culpa lethali id, quod propria conscientia dictat, & veritati consonum esse censent, prætermittere, iuxta sententiam D. Augustini ad Casulanum, relatam à Gratiano *in Can. Quisquis.* 11.*q.*3.
4. cuius verba hæc sunt: *Quisquis metu cuiuslibet potestatis veritatem occultat, iram Dei super se prouocat: quia magis timet hominem, quam Deum.* Et paulò infra: *Vterque reus est, & qui veritatem occultat, & qui mendacium facit: ille, quia prodesse non vult; iste, quia nocere desiderat.* Facit etiam illud Chrysostomi *homil.* 25.*super Matth* quod refertur *in Can. Nolite timere. eadem c & quæst.* cuius verba sunt: *Non solum ille proditor est veritatis, qui transgrediens veritatem palam pro veritate mendacium loquitur: sed etiam ille, qui non liberè veritatem pronunciat, quam liberè pronunciare oportet; aut non liberè veritatem defendit, quam liberè defendere conuenit, proditor est veritatis. Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem.* Nec obstat, quòd Religiosus, cui Superioris voluntas innotuit, ex obedientiæ voto tenetur ei adhærere: quia id habet locum in subditis, qui (generaliter loquendo) tenentur suo Superiori obtemperare in illis rebus, in quibus ei subduntur, vt latè diximus *in disputatione de potestate Abbatis circa votum obedientiæ.* At de Diffinitoribus aliter dicendum est: ipsorum enim munus postulat, vt rem discutiant, & examinent, & quod publicæ Communitati magis salutare, ac vtilius iudicauerint, in medium adducant. ita Roderic.*d.q.*45 *art* 4. Mirand.*d.art.etiam* 4.*concl.* 1. *&* 2.

5. Neque sat est, vt notat Miranda *loc.cit.* Diffinitores tacere, seu caput Superiori maiori inclinare: quin verò tenentur veritatem aperire, etiamsi id existiment ingratum esse Prælatis, vt *supra* diximus: quod nisi fecerint, à peccato coram Deo non erunt immunes: quod elicitur *ex cap. Quisquis.*11.*q.*3 & ex verbis *superius* citatis S.Chrysostomi. Consentiant ergo, aut contradicant.

6. Neque excusari potest à culpa, & peccato graui, si Generalis, vel alius Superior, ei metum grauem inferat; compellatque illum in suam sententiam inclinare, dummodo propter talem metum consentiendo in illis, quæ intrinsece mala sunt, veritatem, & iustitiam, siue bonum publicum lædat.

7. Hinc ortum habuit consulatio communis, & publica, quæ in Capitulis coram Generali, & Diffinitoribus exercetur, ne in priuato, & abscondito hic, vel ille Diffinitor supradicto metu perterritus faciliùs Superiori maiori quasi inuitus, minis, seu illicitis promissionibus consentiat contra iustitiam, & bonum Religionis in eius sententiam inclinando; ideò statutum est, vt necessariò omnes Diffinitores in vnum collegialiter congregati, & non aliter, consentiant, vel dissentiant; aliàs eorum assensus, vel dissensus nulli, & inualidi redderentur, *cap. In Genesi.de elect.* & l.1.*c.de decimis.lib.*10.Decius *in cap. Cùm omnes.n.*47. *de const.* & Panor.*in cap. Cum Ecclesia.n.*14 *de caus. possess.in d.cap. Ecclesia n.*2. *& alibi*, & Felinus *in d. cap. Cum omnes.de constit. n.*24. Gonzal. *in Regul.*8. *Cancel.glos.*47.*n.*64.Bartol.*in l. Omnes populi.in* 3.*q. princ.ff. de iust. & iur.* Ioan. Bapt. Ferret. *in d. cap. Cùm omnes.n.*52.*de const.* & Rota *in recen p.*2. *decis.* 382.*n.*3. qui ferè omnes loquuntur, non solùm de electione, verum etiam de aliis congressibus, vbi negotia publica peraguntur.

In hac re non est admittenda quorundam sententia, qui putant, hoc non procedere, vbi aliter consuetudo viget, vt Diffinitores consentiant singillatim, & singulariter: nam contra hanc sententiam acriter pugnant Felinus *in cap. Cùm causa. n.*21.*de re iud.* & Ferret.*loc. cit.n.*56. vbi confutat rationes sententiæ contrariæ: nam talis consuetudo abusus est. 8.

In his ergò collegialiter peragendis operæpretium est aduertere cum Laur. Portel. *in dub. regul. verb. Diffinitores, seu Consiliarij, n.*1.quòd ratio, & consuetudo Tribunalium docet, quod si voce tenus Diffinitores debeant suffragium, seu consilium dare, non Maiores, & Seniores incipiant dicere; sed Iuniores; ne forte Iuniores post Seniores dicẽtes metu reuerentiali, vel authoritate coacti teneantur à Seniorum dictis non recedere: quod prius docuit Rodrig. *tom.* 2. *qq reg.q.*43.*art.*3. 9.

Postremò necessarium est hîc aduertere cum S. Thom.2. 2. *q.*69. *a.*2. si proponatur ad dignitates, & officia aliquis, cuius defectus notabilis est publicus, ignotus tamen Generali, & maiori Superiori; Diffinitores tenentur sub mortali huiusmodi defectum detegere, ne admittatur indignus ad officium: imò, si defectus esset secretus, sed notabilis; & eligendus à tali defectu non esset emendatus, & instaret periculum Communitati, cui non posset aliter obuiari; Diffinitores ad idem, *vt supra*, tenerentur, vt constanter affirmat Beia *in Respon. moral. p.* 3. *casu* 38. §. *Quòd si defectus.* 10.

Cum maxima igitur spiritus liberalitate, modestia, humilitate, & grauitate, & vrbanitate, qua decet viros graues, doctos, & religiosos, suarum Religionum principatum repræsentantes in prædictis congressibus, & Capitulis, incolumi, atque inuiolata semper permanente veritate, sententiam suam proferant cum vero Dei zelo, & communis boni vtilitate, cogitantes se de tali sententia rationem reddituros esse in tremendo Dei iudicio.

QVÆSITVM IV.

Ad quos spectet electio Generalis, & Patrum Diffinitorum; & quomodo eligendi sint.

SVMMARIVM.

1 *Electio Abbatis Generalis de iure communi spectat ad totam Congregationem, scilicet, ad Prælatos ipsam repræsentantes, vt num.*2
3 *Vallis Vmbrosæ Generalis Abbatis electio fit à Prælatis Monasteriorum.*
4 *Electio Diffinitorum fieri debet ab habentibus suffragium in Capitulo.*
5 *Electio Diffinitorum per vota, & scrutinia secreta facienda est.*

QVoad electionem Abbatis Generalis absolutè dicendum est, pertinere de iure communi actiuè, & passiuè ad totam Congregationem. Ita colligitur *ex cap.finali* 16.*q.*7.& *cap. Abbatem.*1.*&* 2.18. *q.*2.Et tradunt Doctores *in cap. Dilectus. de consuetud.§.Iubemus.Authent. de sanctissimis Episc.* & præsertim Butrius *in* 1.*lect. num.* 7. & Cardinal.*n.*9.*q.*1. *gloss.*1. *in cap.*2. vbi Archidiac.& Turrecrem. *num.*1. *dist.*66.& Rota *part.*1.*in recent.decis.*65.*num.*1. 1.

Nec

Nec obstat, quod in prædictis capitibus, & specialiter *in d. cap. Abbatem*, ac etiam sæpè in corpore iuris, non sit sermo de Abbatibus generalibus, sed localibus: nam eadem Rota *supracit.* constanter tenet, sicuti electio Abbatis cuiuscumque Monasterij particularis actiuè, & passiuè pertinet ad Monachos, & Congregationem illius Monasterij, ita electio Abbatis Generalis, qui toti Congregationi præficitur, actiuè, & passiuè pertinet ad totam Congregationem: quod fuit etiam confirmatum ab eadem Rota *in vna Vallisoletana Præeminentiarum, 29. Martij, 1605. coram Pamphilio.*

2. Hoc de facto obseruatur ab omnibus Congregationibus, vt electio Abbatis Generalis pertineat ad Prælatos Congregationem repræsentantes; de cætero seruatis seruandis in electione canonica, vt fusè notaui *tom. 1. disput. 5.* vbi modus canonicè eligendi satis ostenditur.

3. In mea Congregatione Vallumbrosana in primæua sui fundatione electio Abbatis Vallis Vmbrosæ, qui simul totius Ordinis Generalis erat, à Prælatis Monasteriorum habebatur, vt in præsenti Diplomate videri potest.

VRBANVS EPISCOPVS,
Seruus Seruorum Dei.

☞ Dilectissimis Filiis vniuersæ Vallis Vmbrosanæ Congregationis salutem, & apostolicam benedictionem. Cùm vniuersis sanctæ Ecclesiæ Filiis ex apostolica Sedis authoritate, ac beneuolentia debitores existamus, illis præcipuè locis, atque personis, quæ specialiùs, ac familiariùs Romanæ adhærent Ecclesiæ, quique ampliori religionis gratia eminent, propensiori nos conuenit charitatis studio imminere. Quia igitur diuina propositum vestrum præueniente, ac subsequente clementia, Religionis vestræ simplicitas, bonæ opinionis odorem, & propè, & longè positis aspirauit; Nos vestro prouectui (annuente Domino) prouectus adiungere cupientes, Cœnobium vestrum pro Beatæ Mariæ semper Virginis reuerentia, cui dicatum est, in Romanæ Ecclesiæ proprietatem, & tutelam, atque protectionem apostolicæ Sedis accipimus, & apostolicæ illud authoritatis priuilegio munientes, ab omnium personarum iugo liberum permanere decernimus. Per præsentem igitur nostri priuilegij paginam apostolica authoritate statuimus, vt quæcunque hodie vestrum Cœnobium iure possidet, siue in crastinum concessione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium, iustè, atque canonicè poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant; illis successoribus dico, qui eundem Religionis ritum, & fidej constantiam conseruare, & strenuè omnipotenti Domino in eodem proposito deseruire satagerint. Chrisma, Oleum sanctum, Consecrationes Altarium, siue Basilicarum, Ordinationes Clericorum, liceat vobis, à quocunque volueritis Catholico Episcopo, & Romanæ Ecclesiæ gratiam, atque communionem obtinente percipere, qui nostra fultus authoritate, quæ postulantur, indulgeat. Ad hæc censemus, atque statuimus, ne vlli omninò hominum liceat, idem Cœnobium temerè perturbare, aut ei subditas prouisiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum sustentatione, ac gubernatione concessa sunt, vsibus profutura. Nec vlli Episcopo potestas sit, excommunicationem, aut interdictionem vobis ingerere, vt qui in speciales estis filios apostolicæ Sedis assumpti, nullius alterius iudicio temerè exponamini. Quia verò plura iam Monasteria, Congregatio, videlicet, Sancti Saluij iuxta Florentiam, Sancti Fidelis de strumis, Sancti Saluatoris de Sophena, Sanctæ Mariæ de Nerana, Sancti Cassiani de Monte scalario, Sancti Angeli de Pauiniano, Sancti Saluatoris de Ficielo, Sancti Angeli iuxta Pistoriam, Sancti Saluatoris de Vaiano, Sancti Petri de Musceto, Sancti Pauli de Razolo, Sanctæ Reparatæ de Fauentina Diœcesi, & Congregatio de Riuis Cæsaris, & Congregatio de Fontana Thaonis, & Congregatio de Monte armato in Bononiensi Diœcesi (inspirante Domino) in eandem vobiscum formam consenserant Religionis; Nos & ipsis, & omnibus, qui se in crastinum eidem Religionis vsui ex integro sociare voluerint, præsentis Priuilegij libertatem, apostolica authoritate concedimus, quandiu in eadem Religionis, & consuetudinis vnitate persistere procurauerint. Constituimus autem, vt eorum omnium caput, vestrum, quod in Valle Vmbrosa situm est, Monasterium habeatur. Sanè cùm terminus vitæ Pastori vestro (diuina dispositione) contigerit, qui eius loco substituendus fuerit, quia vt vobis, & aliis omnibus præesse debebit, omnium, qui cæteris præest Monasteriis, consensu, & iudicio eligatur. Quòd si fortè ex ipsis Abbatibus quilibet (Domino disponente) ad hoc generale regimen electus fuerit, ad vestrum principale Cœnobium principaliter transeat, & eius mox iudicio, sicut in diebus venerandæ memoriæ Ioannis I. Abbatis vestri, factum constat; cætera omnia vnita vobis Monasteria disponantur. Vos igitur, Filii in Christo dilectissimi, nolite negligere gratiam, quæ in vobis est, quæ data est vobis per vnitatem sanctæ conuersationis, & Religionis; hæc meditamini, in his estote, vt profectus vester manifestus sit omnibus: participes enim Christi effecti estis; si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem firmum retineatis. Memento, quòd Dominus ait: Qui perseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit. Itaq; sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Cælis est. Ad indicium autem perceptæ huius de Romana Ecclesia libertatis, per annos singulos duodecim sagi cilicini brachia Laterano Palatio persoluetis. Sanè, si quis in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, aut Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, aut Iudex, aut persona quælibet magna, vel parua, potens, aut impotens, huius nostri Priuilegii paginam sciens, contra eam venire temerè tentauerit; secundò, tertióve commonitus, si non satisfactione congrua emendauerit; à Christi, & Ecclesiæ corpore eum authoritate potestatis apostolicæ segregamus. Conseruantes autem, pax à Deo, & misericordia præsentibus, ac futuris sæculis consequentur. Amen. Datum Romæ per manus Ioannis, S. R. E. Diaconi Cardinalis, anno Dominicæ Incarnationis 1090. Indict. 13. octauo Idus Aprilis. Anno Pontificatus Domini Vrbani P P. II. tertio.

Huius tenoris Constitutiones Summorum Pontificum, imò ampliores, habentur in libro priuilegiorum nostræ Congregationis.

Electio Patrum Diffinitorum generalium de iure fieri debet ab iis, qui habent suffragium in Capitulo generali, & pariter Diffinitorum prouincialium, seu nationalium ab habentibus vocem, & votum in Capitulo prouinciali, seu nationali. Quia, cùm ipsi Patres Diffinitores, vnà cum Abbate, vel Præsidente generali, siue prouinciali, aut nationali totam Congregationem respectiuè regere, & gubernare debeant; meritò ab iis eligendi sunt, quibus præesse debent. Denique in particularibus Constitutionibus singularum Religionum apostolicæ Sedis priui- 4.

legio munitis hoc disponitur, vt apud Cassinenses *p.1.Const.c.11.* nouem Diffinitores generales, qui totam Congregationem vnà cum Præsidente generali regendi potestatem habent in Capitulo generali, quod singulis annis celebrant, totius Congregationis Vocalium suffragiis eliguntur. Hodie tamen obseruantur Statuta ordinata à Paulo V. fel. rec. anno 1607. die 6 Aprilis, pro bono regimine eiusdem Congregationis Cassinensis, vt deinceps in Diffinitorio æqualitas votorum habeatur in electione Diffinitorum quoad nationes, & prouincias eiusdem Congregationis. Idem seruatur à Camaldulensibus, vt ex eorum Constitutionibus *lib. 2. cap. 6.* erit videre; & etiam à Cistercienfibus, vt patet ex eorum Statutis, & Ordinationibus iuxta Bullam reformationis Gregorii XIII. *cap.11.* Similiter pro Congregatione Canonicorum Lateranensium quoad hanc electionem Diffinitorum videatur Bulla eiusdem Paul. V. quæ incipit: *Pastoralis nostri.* sub datum Romæ 1605. die 30. Decembris: & pro Congregatione Seruorum Beatæ Mariæ Virginis videatur Bulla Clementis VI. anno 1346. die 23. Martij; quæ Bullæ originaliter extant apud eosdem Patres.

5. Horum autem electio facienda est per vota, & scrutinia secreta iuxta dispositionem Concilij Tridentini *sess. 25. de Regular. cap. 6.* vbi decreuit, vt electio quoruncunque Superiorum, ac aliorum Officialium in Religionibus fiat per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur: quod seruandum est in electione Patrum Diffinitorum, sicut cum effectu seruari videmus in singulis Religionibus, vt de *suprà* memoratis constat *in locis* eorum Constitutionum *pariter citatis.*

QVÆSITVM. V.

Vtrum diffinitores teneantur sub mortali, de his, quæ in diffinitorio aguntur, & terminantur, nihil publicare.

SVMMARIVM.

1 *Diffinitores tenentur sub mortali seruare secretum de omnibus, quæ in Diffinitorio tractantur, & resoluuntur.*
2 *Reuelare secretum, quod peccatum sit.*
3 *Pœnæ apud Ethnicos arcana reuelantibus imposita.*

1. Respondeo dicendo, quòd Diffinitores tenentur sub mortali seruare secretum de omnibus, quæ in Diffinitorio tractantur, & resoluuntur: quia
2. reuelare secretum, præcipuè in rebus grauibus, est peccatum ex genere suo mortale, grauius quolibet furto, iuxta Sot. *de tegendo secreto, membr.1.q.1.& 2.* præsertim in magistratibus, & reliquis omnibus aliquod publicum munus gerentibus, quorum est, iustitiam administrare; quales sunt Patres Diffinitores, qui secreta Diffinitorij propalando, peccant mortaliter, non solùm contra charitatem; verùm etiam contra iustitiam, & contra fidelitatem suo muneri debitam. Eò magis, quia arcanorum reuelatio grauissimum est crimen ab omnibus vbique damnatum,
3. grauissimáque pœna punitum. Apud Ethnicos quippe Sisyphus ille, eò quia Deorum arcana hominibus patefecit, ad eam apud Inferos pœnam fertur damnatus, vt saxum ingens vsque ad montis cacumen deuoluat, indéque ad radices proiectum iterum repetat, sicque huiusmodi labore perpetuò lassetur, authore Seruio *in Comment. Virgil. in 6 Æneid.* & Tarquinius Romanorum Rex Marcum Tullium Duumuirum culeo insutum in mare proiici iussit, ex eo, quia librum secreta ciuilium sacrorum continentem, eius custodiæ commissum, corruptus Petronio Sabino describendum tradiderit; sic referente Valerio Maximo *lib.1. tit. de cultu Deorum,* & ex eo Salzed. ad Bernard. Diaz *cap. 106.* vbi addit, quòd apud Ægyptios arcana reuelanti lingua abscindebatur. Ex his constat, quàm stricta sit obligatio prædictorum Patrum Diffinitorum, nunquam reuelandi secreta Diffinitorij, etiam cum propriæ vitæ discrimine, prudentissimum illud Senecæ *epist. 88.* sæpius repetentes: *Vre, cæde, occide, non prodam: sed, quò magis secreta quæret dolor, hoc altius condam.* Eò maximè, cùm magni sunt momenti, ac eorum reuelatione macula, vel detrimentum Prælatis, vel particularibus Religiosis oriri posset. Vnde in Religionibus benè ordinatis solet illis id iniungi sub præcepto obedientiæ, & in contrauenientes rigorosè animaduerti. Videatur Rodet. *qq. reg. tom. 2. quæst. 36. art. 3.* Mirand. *Man. Prælat. tomo 2. q. 17. art. 5.* Et in Constitutionibus Patrum Congregationis Cassinensis *p.1. cap. 13.* sic statutum est: *Nullus tam ipsorum Diffinitorum, quàm etiam aliorum, quacunque ex causa à Diffinitoribus aduocatus, ea, quæ tractantur in Capitulo, siue, quæ ibi audierit, reuelare audeat, donec fuerit Capitulum absolutum, & etiam ad longum tempus, si rei materia poposcerit: & hoc etiam intelligendum est, de Diætis intra annum celebrandis. Quòd si à quoquam contrà factum fuerit, ita quòd scandalum oriatur, aut verisimiliter oriri possit, quod arbitrio maioris partis Diffinitorum, si tempore Diffinitorij talis reuelatio publicata fuerit; sin autem Regiminis arbitrio declaretur: siquidem Diffinitor primo sequenti anno, quo fuerit habilis ad officium Diffinitorij, non possit eligi in Definitorem: & præter hoc, si durante Capitulo, de tali reuelatione constiterit, expellatur de Diffinitorio, cum Diffinitorum tamen arbitrio, si maiori parti eorum videbitur reuocandus. Si verò is, qui reuelauerit, Diffinitor non fuerit, comedat semel in terra in Refectorio tempore Capituli, die, quo statuerint Diffinitores pro qualitate transgressionis; arbitrio Patrum Diffinitorum, seu Regiminis, si intra annum de tali reuelatione constiterit, puniendus.* Decet ergo Diffinitores, vt viros prudentes, secreta Capituli custodire, cùm scriptum sit Prou. 11. *Vir prudens tacebit: qui reuelat secretum, ambulat fraudulenter: qui autem fidelis est, celat amici commissum,* & cap. 20. eorundem Prouer. *Ei, qui reuelat mysteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne commisceearis.* Hinc est, quòd Seneca *in lib. 5. de Beneficiis*, in hæc prorumpat verba: *Querar cum eo, qui arcanum sermonem non continuerit, & fidem datam, nec seruatam, indignabor.*

QVÆSITVM. VI.

Vtrùm Abbas, vel alij Prælati in Monasterij negotiis debeant Monachos ad consilium adhibere.

SVMMARIVM.

1 *Abbas in grauis momenti negotiis debet omnium Monachorum consilium adhibere: ad minora autem Seniorum tantum, vt n. 2.*
3 *Consilium huiusmodi si omitteretur, an actus gesti sint validi, ostenditur.*
4 *Constitutiones Religionum speciales præscribunt modum de adhibendis ad consilium Fratribus.*

Diuus Pater Benedictus *Regulæ cap.3.* cuius titulus est: *De adhibendis ad consilium Fratribus,* sic ait:

sic ait: *Quoties aliqua præcipua agenda sunt in Monasterio, conuocet Abbas omnem Congregationem, & dicat ipse, vnde agitur; & audiens consilium Fratrum, tractet apud se prudenter; &, quod vtilius iudicauerit, faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus: quia sæpè iuniori Dominus reuelat, quod melius est.*

1. In grauis igitur momenti negotiis sui Monasterij nihil debet Abbas, ex præscripto verborum prædictorum Regulæ D. Patris Benedicti, non habito priùs Monachorum suorum consilio, gerere: & meritò quidem: nam etiam seclusa Regula, & ordinatione nostri Legislatoris, prudentia ipsa postulat, vt res graues non sine maturo consilio expediantur, cùm rectum in eis iudicium pendeat ex multis circunstantiis, & rationibus, quæ non omnes Abbati notæ esse poterunt: nam consilium supplet id, quod deest prudentiæ eorum, qui consultant, vt notauit D. Basil. orat. de felic. & infortun. *In consiliis enim sapientia inhabitat.* Prouerb. cap. 13. Et iterum. *Qui agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia,* ibidem. Debet autem omnem Congregationem Abbas ad consilium vocare, quando aliquod graue, præcipuumque negotium tractandum est iuxta præceptum Sancti Patris: quia, cùm sancta sit, proxima est veritatis assequutioni, ac propalationi: & ideò per iuniores, & minores illius sæpè Deus reuelat, quod melius est: vnde (vt notauit Basil. *vbi proximè*) reuelauit Deus Moysi per Iethro socerum suum, quod illi magis congruebat; & tamen Moyses in Ægyptiorum sapientia instructus, & sæpè cum Deo facie ad faciem loqui solitus erat, vt habetur *Exod.* 18. Nec mirum, quoniam Deus quoque intellectum dat paruulis, & infirma mundi eligit, vt fortia quæque confundat. vnde puero Danieli dedit sapientiam ad arguendos, & confundendos senes; & cum Samuele, non autem cum Heli loqui voluit, vt obseruatur 1. *Reg.* 4.

2. Et non solùm maiora, ac grauiora; sed etiam minora cum consilio expedire debet Abbas, iuxta eiusdem Regulæ legem: in his autem non totius Conuentus, sed Seniorum tantùm consilium adhibebit: *in fine* enim *d. cap.* 3. ita subditur: *Si qua verò minora agenda sunt in Monasterij vtilitatibus, Seniorum tantùm vtatur consilio, sicut scriptum est: Omnia fac cum consilio: & post factum non pœnitebis.* Vnde patet, quòd non ideò, quia negotia Monasterij parui sunt momenti, Abbas ab obligatione consilium petendi soluitur, si in eis adsit causa dubitandi. Seniores autem Monasterij in nostra Congregatione sunt Prior claustralis, Decanus, Magister Nouitiorum, & Cellarius. Ita etiam in nonnullis aliis monachalibus Congregationibus, vt apud Cassinenses, & apud Congregationem montis Oliueti Seniores intelliguntur vicarius Monasterij, qui est idem, quod Prior claustralis, Cellarius, Magister Nouitiorum, Procurator, & Senior, secundùm professionem, vt in eorum declaratorio Regulæ *p. 1. super d. cap.* 3.

3. Hîc autem aduerto, quòd si Abbas omitteret Conuentus sui consilium in negotiis arduis Monasterij pertractandis, ac Seniorum in rebus minoribus, actus ab eo gesti essent nulli: quoties enim capitularis consultatio necessaria est, si illa omittatur, corruit actus, *cap. Nouit.* adiuncta Gloss. *de his, quæ fiunt à Prel. sine consensu Cap.* Bart. *in l. 1. §. Si plures. n. 3. ff. de exer. act.* cum aliis ibi per eum adductis. Bursat. *lib. 1. cons.* 90. Paoormit. *in cap. Porrectum n. 5. & 6.* & *cap. ad Apostolicam. n. 4. & 12. de Regular.* Sed dubium est, vtrùm non solùm consilium requirere, verùm etiam consensum Conuentus expectare debeat, de qua re in sequenti.

4. Fateor, quòd in hac re attendendæ sunt speciales Cóstitutiones Religionum, quarum nonnullas vidi, quæ cùm in pluribus conueniant cum laudabilibus Cóstitutionibus meæ Congregationis Vallis Vmbrosæ; ideò huiusmodi hic apponere studui sub præcisis verbis decisionem præpositi quæsiti concernentibus. Ad cap. ergo 3. Regulæ D. P. Benedicti de adhibendis ad consilium Patribus, habentur hæc verba.

Abbas, vel Superior in præcipuis Monasterij negotiis pertractandis consilium ex hoc Capitulo requisitum adhibere teneatur, alioquin præter nullitatem actus, si inde damnum aliquod Monasterio, seu Congregationi sequatur, tandiu ab exercitio sui officij suspensus permaneat, quandiu damnum illatum resarcire distulerit. Nec intereà ad aliud officium, seu dignitatem in Congregatione assumi valeat, si tamen nullum damnum inde sequatur, nihilominus Patris Præsidis arbitrio puniatur. Monachi verò, qui præmissorum inobseruantiam, & damnum illatum ipsimet P. Præsidi vltra decem renunciare distulerint, voce actiua, & passiua arbitrio eiusdem priuentur.

Quædam in Monasterio sunt negotia Abbatis personalia tantùm, vt electio Decanorum Monasterij iuxta decretum capitis 25. Aliqua cum solo Monasterij Cellario discernit, vt si pecunias pro necessitatibus Monasterij, infra quinquaginta nummorum summam, mutuò accipere contingat, venditionem rerum ex annuis Monasterij prouentibus (vulgò, grasciarum) frumenti, vini, olei, lignorum, & huiusmodi, dummodo non excedat summam vigintiquinque scutorum.

Quædam Abbatis, & Seniorum, vt collatio beneficiorum proprij Monasterij, & venditio rerum in summa supra vigintiquinque scutorum. Nonnulla sunt, in quibus totum Monasterij Concilium exigitur, alioquin inualida forent, vt Abbas finito tempore Nouitiatus, quos habiles inuenerit, & legitima sextidecimi anni ætate expleta ad professionem admittat, & professos tantùm in sacris constitutos ad electionem, vel reprobationem conuocet; quos omnes eodem modo conuocet, si Syndici, aut Procuratores, siue Monachi, siue sæculares pro negotiis Monasterij perficiendis, constituendi sint. Si bona feudalia, aut emphyteutica, quæ liuellaria vocantur, vel defectu descendentium, vel quacunque recaducitatis ratione ad Monasteriũ redire, seu deuolui contigerit, si tanquam bona solita locari, sic iterũ in emphyteusim concedenda, & locanda essent: si qua bona in affictum ad trienniũ locare, aut accipere contingat, nisi tamẽ in Procura seu Mandato Procuratoris à Capitulo constituti facultas consẽsũ præstandi vice totius Monasterij expresse concessa esset. Idẽ quoque faciat Abbas, quoties Cõuentuales, & Scribæ Monasterij eligendi sũt.

Quædam Patris Præsidis, & Visitatorum notitiam, & consensum requirunt, vt si permutationes bonorũ immobilium, seu etiam rerum mobilium pretiosarum supra quinquaginta nummos aureos, aut quascunque emptiones bonorum immobilium fieri contingat; sine eorum cõsensu loca Montiũ pro Monasteriis non emantur. Ad censũ nulla pecuniarum summa detur, nec accipiatur. Et quia bona sæcularium sæpiùs periculosa, quia sub fideicommisso sunt, cautè procedendum, si pecunias supra quinquaginta nummos aureos mutuò accipere opus fuerit. Idem quoque consensus eorum habeatur, si fabrica suprà quinquaginta nummos aureos fieri oporteat.

Quoties Patris Præsidis, & Visitatorum, aut Diffinitorij, vel Diætæ consensus requiritur, Abbas rem anteà cum suis Senioribus pertractare teneatur; deinde rem benè, & maturiùs discussam toti Capitulo Monasterij, & Seniorum consilio à maiori parte supra dimidiam Professorum in sacris per vota secreta approbandam proponat. Quod si Monasterij Capitulum in euidentem vtilitatem expedire iudicauerit, antequam contractus ineatur, & fiat, ea de re P. Præsidem, & Visitatores certiores facere teneatur, à quibus (si confirma-

mane-

manerint) licentiam in scriptis obtineat, seruato semper anteomnia (quatenus opus sit) Sedis apostolicæ beneplacito. Ex quibus quid in mea Religione circa quæsitum seruandum sit, clarè manifestatur.

QVÆSITVM VII.

Vtrùm Abbates, & alij Prælati regulares teneantur non solùm Conuentus consilium in negotiis gerendis requirere; verum etiam consensum expectare.

SVMMARIVM.

1 *Consilium alicuius quando quis requirere debet, non adstringitur illud sequi.*

2 *Consilium licet excitet ad deliberandum; non tamen adstringit ad sequendum.*

VIsum est *in præcedenti quæsito*, quòd Abbas ex præscripto Regulæ D. Patris Benedicti teneatur ardua Monasterij negotia cum consilio Fratrum expedire: superest, vt videamus, vtrùm eorum consensum expectare debeat; In quo iuxta ipsam Regulam respondendum est negatiuè: in ea enim dicitur: *Et audiens Abbas consilium Fratrum, tractet apud se prudenter; & quod vtilius iudicauerit, faciat*. Et paulò pòst: *Sed magis in Abbatis pendeat arbitrio; & quod salubrius esse iudicauerit, ei cuncti obediant*. Ex quibus verbis satis constat, quòd, licèt S. Pater moneat Abbatem, vt cum consilio Fratrum gubernet; omnia tamen in eius arbitrio, & voluntate constituit: quod
1. pariter disponit *in cap. 65. eiusdem Regulæ*. Præterea regulariter, quando quis consilium alicuius requirere debet, non adstringitur illud sequi; etiam in casibus, in quibus, si non requireretur, actus esset nullus, per tex. *in c. Cùm in veteri.* & ibi Gloss. *verb. In tractatu.* & *verb. Expectatum.* ac Panormit. *ibidem, n.12. de elect.* idem Panormit. *in cap. Ad apostolicum. n. vlt. de Regular.* & *in cap. Quando. n.5. de his, quæ fiunt à Præl.* Sylu. *verb. consilium, q.1.* Gonzal. *ad Regul 8. Cancell. Gloss. 41. n. 61. & Gloss. 47. n. 7.* nouissimè Barbos. *in tract. Axiomatum iuris vsufreq. Axiom. 55. n.2.* & *in collect. ad reg. Nullus. 62. n.3. de regul. iuris, in 6.* vbi refert Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 34. n.*
2. *25.* Sanch. *de matrim. lib. 1. disp. 34. n. 24.* Consilij enim natura est, vt quanuis excitet ad deliberandum; non tamen obstringat ad sequendum. *l. In furto. §. rectè. ff. de furt.* Felin. *in cap. Cum omnes. in 10. limit. de constitut.* At in Regula dicitur, vt consilium tantùm Abbas adhibeat; nec est sermo de consensu: ergo Abbas, licèt sui Conuentus consilium in Monasterij negotiis administrandis requirere teneatur; tamen auditis Consultorum sententiis, quod sibi melius expedire videbitur, exequi potest. Hæc autem etsi iuxta Regulam ita se habeant, secundùm quam (vt alibi diximus) Abbatis potestas est perfectè monarchica; nihilominùs ex peculiaribus vniuscuiusque Congregationis statutis ab apostolica Sede approbatis, huiusmodi regimen mutatum est, totáque potestas, ardua ac grauiora Abbatiarum, Congregationum negotia decernendi, ac tractandi ad Diffinitores, vel alios Superiores translata.

QVÆSITVM VIII.

Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus, disciplinæ, & culparum Capitulum celebrare debeat?

SVMMARIVM.

1 *Disciplinæ Capitulum Abbas sæpè tenere debet.*

2 *Culparum Capitulum singulis diebus, exceptis Dominicis, & Festis de præcepto, faciendum esse præscribunt Constitutiones Congregationis S. Iustinæ de Padua; licet per Constitut. Pauli V. hac obligatio redacta sit ad semel in hebdomada, vt num. 3.*

DIsciplinæ Capitulum celebrare non parum ad Religionis rigorem conseruandum conducit: & propterea illud sæpè tenere debet Abbas in Choro, vel in alia secretiori Conuentus parte, sicut passim apud omnes bene ordinatas Religiones obseruari consueuit. In quo omnes Religiosi publicè culpam delictorum suorum verecundè, ac humiliter dicunt, & pœnitentiam ab Abbate postulant; veniámque ab eo precantur: qui illorum transgressiones, excessus, ac negligentias paterna correptione increpat, obiurgatque: ex qua increpatione non modicus fructus Monachis obiurgandis prouenit, si eam æquo animo, ac libenter ferant. Vnde Diuus Basilius *super Isaiæ cap. 2. & orat. 9. de ira*, sic ait. *Omnis reprehensio palam attingens eum qui reprehenditur, ipsius animum acri dolore excruciat ob oculos ponens turpitudinem peccati, ita vt non mediocri beneficio videatur affecisse eum, qui nullo sensu suorum peccatorum tangebatur, reuocans eum ad conscientiam malè commissorum, & ad suscipiendam peracrem pœnitentiam perducens: quale enim vulnus corporis tam vehementem affert dolorem, qualem inurit animæ obiurgatio? pudore afficiens eum, qui sibi est vitiorum conscius: sermo enim mordicus anxietatem, ac mœrorem animæ ingerit.* 1.

Et hic modus publicè à Religiosis coram Abbate culpas suas dicendi traditus, ac præceptus fuit à D. P. Benedicto *Regulæ cap. 46.* vbi dicit: *Si quis, dum in labore quouis, in coquina, in cellario, in ministerio, in pistrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocunque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidpiam, aut perdiderit, vel aliud quid excesserit vbiuis; & non veniens continuo ante Abbatem, vel Congregationem ipse vltro satisfecerit, & prodiderit delictum suum, cum per alium cognitum fuerit, maiori subiaceat emendationi.* In cuius capitis declaratione Patres Congregationis Sanctæ Iustinæ statuerunt, vt Capitulum culparum ob id singulis diebus post Primam tenendum sit, exceptis Dominicis diebus, vel Festis de præcepto Ecclesiæ, vel de consuetudine ciuitatum, vt etiam habetur *in declaratione cap. 17.* & Benedictus XII. *in Constitutionibus eorundem Monachorum Cassinens. cap. 5.* statuit, vt in quolibet Monasterio, alióve conuentuali loco ipsius Congregationis singulis diebus regulare Capitulum teneatur, in quo, antequam ad tractandum procedatur, Monachorum excessus, negligentiæque corrigantur, ac de disciplina, & reformatione regulari tractetur salubriter, & agatur. Idem stabiliuit ipsemet Benedictus XII. pro Canonicis Regularibus *tit. de Capitulis quotidianis faciendis.* Id expressè etiam pro eisdem Cassinensibus Patribus statuit Paulus V. in sua Bulla incip. *Romani Pontificis prouidentia circumspecta.* edita anno Domini 1608. die 21. Martij, Pôtificatus sui anno tertio ad declarationem, & moderationem Statutorum, & ordinationum pro bono regimine eiusdem Congregationis anteà editorum, vbi ad propositum sic ait. *Culpæ Monachorum in Capitulo semel in qualibet hebdomada ad minus audiantur.* Videatur super hac re Ioan. Trullus *de Canonic. regular. lib. 2. cap. 11.* 2.

DISPV

DISPVTATIO. II.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopis inferiorum, quoad inſtituendum, & prouidendum Officiales, & Miniſtros in ſuis Monaſteriis, & Eccleſiis.

QVÆSITVM I.

Vtrùm expediat Abbati, pro ſui Cœnobij regimine, ſecum aliquos graduatos Officiales & Miniſtros adhibere.

SVMMARIVM.

1 *Ordo vbicunque aufertur, neceſſe eſt, Eccleſiæ pulchritudinem, & ſubditorum vtilitatem auferri.*
2 *Abnegare ſemetipſum, eſt, propriam voluntatem, per quam homo eſt homo, abnegare.*
3 *Seruire Deo, regnare eſt.*
4 *Abbatem alios ſibi ſubordinatos Miniſtros ad ſui cœnobij regimen aſſumere expedit.*

ORDO, ſecundùm Nazianz. *oratione de modeſtia in diſputatione habenda in Eccleſiis*, conſtituit, vt alij Duces, alij Paſtores; alij præſint, alij ſubſint, atque imperia accipiant; alius caput ſit, alius pes, alius manus, alius oculi, alius aliud quoddam corporis membrum ad totius Eccleſiæ concinnationem, & ornatum, vtilitatémque, vel ſubditorum vel Præfectorum. Vbicunque ergo auferatur hic ordo,
1. neceſſe eſt, & vtilitatem ſubditorum, & Eccleſiæ pulchritudinem, & concinnationem auferri. Voluntatem ergo noſtram alterius gubernaculo ſubmittere debemus, ſicut Paulus ad Hebræos 13. iubet dicens: *Obedire Præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis.* Inde enim Chriſtum imitamur, & ſequimur; & perfectio religioſi ſtatus ſic acquiritur, iuxta illud: *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam, & ſequatur me.*

2. Abnegare enim ſemetipſum, eſt, propriam voluntatem, per quam homo eſt homo, abnegare. Vnde, ſi in hoc perfectio conſiſtit, vt omnibus relictis ſequamur Chriſtum, neceſſe eſt, vt D. Thomas ait 2. 2. q. 186. *art.* 5. aliquem eligere Præpoſitum, qui nomine Chriſti perfectionis ſtatum adipiſci cupientem, dirigat etiam imperio, ſi opus eſt, vt quod Chriſto pollicitus eſt, bona fide ſoluat. Ita Sot. *de iuſtitia, & iure, lib.* 7. *q.* 5. *art.* 4. Abbati ergo Religionis Antiſtiti parendum eſſe, ex dictis & ritè, & neceſſariò concluditur. Sed an Abbas alios ſibi ſubordinatos miniſtros ad Cœnobij regimen aſſumere, & an Religioſi pluribus Miniſtris per ordinem obedire debeant, & ſit rationi conſonum, quæſtio hic eſt. Et primò dicam, quòd confert, noſtram voluntatem alteri ſubmittere, ad hoc vt præfati ſumus: quò pluribus enim eiuſmodi obſequimur, perfectiores euadimus. Inſuper, ſi ſeruire Deo regnare eſt, quò pluribus illius nomine nobis Præpoſitis obedientiam præſtamus, perfectiùs regnamus.

Id prætereà alia & iuſta pariter ratione expedire 4.
oſtendit inter alios Benedictinæ Regulæ Expoſitores, Antonius Perez *in Comment. ſuper cap.* 65. nempe, quia Abbate in alias Monaſterij curas abdicato, ac diuerſis occupationibus diſtracto, ſine aliorum Miniſtrorum auxilio, & ope, myſticum ſui Monaſterij corpus in Conuentuali officio acephalum videretur. Quod etſi de Præpoſito neceſſariò ordinando dicat, tamen de omnibus etiam aliis Officialibus, & Miniſtris in genere ſuo hæc eadem ratio militat, idémque congruit (vt dicebamus) ſanctorum Inſtitutorum, & omnium Regularium Conſtitutionibus, vt experientia rerum Magiſtra in eorum Regularibus domibus, tam virorum, quàm mulierum edocemur, & prout in ſequentibus Quæſitis clariùs oſtendetur.

QVÆSITVM. II.

Quales, & quos Officiales, vel graduatos, debeat ſecum ad Cœnobij gubernationem Abbas adhibere.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterij ad officia peragenda tales deputandi ſunt, qui fideles fuerint, & diſcreti.*
2 *Præpoſitum, ſiue Priorem clauſtralem qualem Abbas in Monaſterio inſtituere debeat?*
3 *Decanos in Monaſterio creare debet Abbas.*
4 *Oeconomum, ſiue Cellarium in Conuentu Abbas inſtituere debet, & qualem?*
5 *Oſtiarius ad Cœnobij oſtium deputandus qualis eſſe debeat.*
6 *Abbas diligenter curare debet, vt Fratribus infirmis charitatis miniſterium exhibeatur.*

HÆc duo relatiua ſubſtantiæ, & qualitatis, *quales*, & *quos* ſeorſim conſiderare, abs re non erit, vt duplici præſentis Quæſiti ſenſui ſatisfaciamus. A prima igitur dictione incipientes, quærenti quales Miniſtros debeat ad gubernandum Cœnobium ſecum Abbas adhibere. Reſpondemus, iuxta Dominicum eloquium,

eloquium, viros prudentes, ac Deum timentes, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, *Exodi.* 18. Quod clariùs in secunda dictione singulorum ministrorum nomina, & qualitates à sanctissimo Patre descriptas assignantes ostendemus. Ex iuxta Innocentij III. sententiam *in c. Cùm ad Monasterium. §. Tales.*
1. de stat Monach. *Tales deputari ad officia Monasterij agenda mandantur, qui fideles fuerint, & discreti.* Adde illud euangelicum: *Quis, putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam?* Vnde Basilius Magnus *in Regulis breuioribus, interrog.* 104. *&* 152. hac de re verba faciens, ac explicans, quæ ratio tenenda sit in officiis Fratribus delegandis, docet, vt adhibito peritorum, expertorúmque consensu Ministros eligat Antistites; non tamen ex solo ipsius arbitrio.

2. Hos itaque Abbas Monasterij Ministros graduatos, seu Officiales ordinet. Primò, Præpositum, seu Priorem claustralem, nisi à superioribus Abbatibus, vel Capitulo illum recipiat, hoc instituat modo: *Ideóque nos prouidemus expedire propter pacis, charitatisque custodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monasterij sui. Et si fieri potest, per Decanos ordinetur (sicut antea disposuimus) omnis vtilitas Monasterij, prout Abbas disposuerit, vt dum pluribus committitur, vnus non superbiat. Quod si aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cū humilitate, & Abbas iudicauerit expedire, quemcunque elegerit Abbas, cum Consilio Fratrum timentium Deum, ordinet ipse sibi Præpositum. Qui tamen Præpositus illa agat cum reuerentia, quæ ab Abbate suo ei iniuncta fuerint, nihil contra Abbatis voluntatē, aut ordinationem faciens: quia, quantò prælatus est cæteris, tantùm eum oportet sollicitiùs obseruare præcepta Regulæ. Qui Præpositus, si repertus fuerit vitiosus, aut elatione deceptus superbiæ, aut contemptor sanctæ Regulæ fuerit comprobatus, admoneatur verbis vsque quater: si nō emendauerit, adhibeatur ei correptio disciplinæ regularis.* Ita D. Pater Benedictus *Reg. cap.* 65. Hæc annotaui, vt ordinationem Præpositi, & aliorū Ministrorū quisque ex illis possit perspicere. Dices, cur Sanctus Legislator Benedictus huic Præpositi ordinationi non apposuit illius qualitates, sicut agendo de Decanis Cellario, Ostiario, aliisque Graduatis, & Ministris, aut Officialibus facere consueuit, vt inferiùs dicitur. Respondeo, cùm primum Præpositi officiū excusetur in Monasterio, quoties per Decanos suppleri potest; Sanctum Patriarcham Benedictum existimasse, eiusdem qualitates non esse recensendas. At hæc quidem responsio parum subsistere videtur: quia subdit, vt instante Præpositi necessitate, in Congregatione creetur Præpositus. Et ideò Respondeo secundò cum Antonio Perez *in Comment. super Reg. S. Benedicti, cap.* 65. D. Benedictum supposuisse, enarratas Abbatis qualitates in Præposito præfulgere debere, cum præcipuè vicem absentis Abbatis gerat: de quibus Abbatis qualitatibus *in* 2. *&* 64. *cap.* & nos *in* 1. *lib.* satis egimus, Innocentius verò III. quibus virtutibus, & qualitatibus ornatum esse oporteat claustralem Priorem, explicat *in cap. Cùm ad Monasterium. §. Prior autem de stat. Monach.* his verbis: *Prior autem præ cæteris post Abbatem potens sit in opere, & sermone, vt exemplo vitæ, verbóque doctrinæ Fratres suos instruere possit in bono, & à malo etiam reuocare, zelum Religionis habens secundùm conscientiam, vt delinquentes corripiat, & castiget, & obedientes foueat, & confortet.*

3. Debet deinde Abbas ordinare Decanos, vt præcipitur *in c.* 21. *Reg.* his verbis: *Si maior fuerit Congregatio, eligantur de ipsis Fratres boni testimonij, sanctæ conuersationis, & constituantur Decani, qui sollicitudinem gerant super Decanias suas in omnibus secundùm mandata Dei, & præcepta Abbatis: qui Decani tales eligantur, in quibus securus Abbas partiatur onera sua, & non eligantur per ordinem, sed secundum vitæ meritum, Quòd si quis eis, aliqua fortè inflatus superbia, repertus fuerit reprehensibilis, correctus semel, & iterum, & tertiò, si emendare noluerit, deiiciatur; & alter in loco eius, qui dignus sit, subrogetur. Et de Præposito eadem constituimus.* Ordinandi ergo sunt ab Abbate Decani, vbi frequens Fratrum existit Congregatio. Si petas, an vnus, vel plures Decani sint ab Abbate ordinandi? Respondeo, si maior fuerit Congregatio, vt habetur *in verbis citatis*, plures eligantur: si verò minor, vnus: & in hoc obseruetur ab Abbate suæ Congregationis Institutum.

Tertiò, ordinare debet Abbas Cellarium, siue Oeconomum Monasterij secundum Regulæ præscriptū *cap.* 31. vbi de Cellarij ordinatione hæc habentur: *Cellarius Monasterij, qui eligatur de Congregatione sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non incuriosus, non tardus, non prodigus, sed timens Deum: qui in omni Congregatione sit sicut pater, curam gerat de omnibus, sine iussione Abbatis nihil faciat; quæ iubentur, custodiat, Fratres non contristet.* Verba hæc ab Abbate sunt valdè animaduertenda in ordinatione Cellarij: reliqua verò sequentia eiusdem cap. verba ad officium Cellarij spectantia à Cellario memoriæ mandanda: fidelem enim hunc Oeconomum esse oportet, ne bona Monasterij furtim corripiat, sicque tanquàm Iudæ imitator, qui cùm esset fur, loculos habebat. Necesse est etiam, vt exactè futura mala prospiciens commoditatibus Monasterij tempore congruo diligenter consulat. Ita Ioannes Trullus *lib.* 2. *de Can. Reg. cap.* 14. 4.

Quartò, debet Abbas ad ostiū Monasterij idoneum Ostiarium constituere, iuxta id, quod præcipitur *in c.* 66. *Regulæ*, vbi hæc aduocantur: *Ad portam Monasterij ponatur senex sapiens, qui sciat accipere responsum, & reddere: cuius maturitas eum non sinat vagari.* 5.

Quintò, ordinare debet Abbas, & constituere in suo Monasterio artifices, qui cum humilitate, & reuerentia suas exerceant artes, *cap.* 57. *Reg. per tot.*

Sextò, caueat super omnia, vt Fratribus infirmis charitatis ministerium exhibeatur ab illis, quibus ab ipso Abbate tale demandatum est onus, ex Reg. *cap.* 37. *& alibi.* Et in hoc maximè meminisse debet Abbas, se Christi personam in Monasterio gerere: & eligendus est, secundùm Hugonem, timens Deum, qui erga infirmos magnam, specialémque curam gerat; & quod opus eis fuerit, ministrare strenue studeat, & eo affectu, & studio illis deseruiat, ac si ipsi Domino Iesu Christo deseruiret: ipse enim dicturus est in Iudicio: *Infirmus fui, & visitastis me.* 6.

Septimò, prouideat, vt hospites, peregrini, & pauperes summa excipiantur humanitate, *cap.* 33. *Reg.*

Octauò, ordinet hebdómadarios pro mensa, *cap.* 38.

Nonò, septimanarios coquinæ, *cap.* 35.

Tandem, cum tota Monasterij cura sit penes Abbatem, omnes alios regimini necessarios constituat, ne eius incuria, aut negligentia vituperetur ministerium Dei.

QVÆSITVM III.

Vtrùm per solum Abbatem, vel etiam Monasterij Congregationem, an autem per Abbates superiores eligantur, & ordinentur Officiales, & Ministri Conuentus.

SVMMARIVM.

1 *Ministros, & Officiales in Monasterio deputare de*

de iure communi, & secundùm Regulam D. Patris Benedicti, ad Abbatem solum spectat.

1. PLuribus de causis vertitur in dubium, an per solum Abbatem ordinari debeant Officiales, & Ministri Conuentus. Prima est, quia tempore Sancti Benedicti in quibusdam Monasteriis per ordinarionem Officialium, & Ministrorum non à proprio Abbate, sed ab aliis factam, suscitatæ sunt inuidiæ, & rixæ, detractiones, æmulationes, vt habetur *in c. 65. Regulæ*. Secunda causa est, quia eodem capite præcipitur, vt Abbas eligat sibi Præpositos, sicut alios Monasterij Ministros, vt dictum est *antecedenti quæsito*. Tertia, quia *cap. cit. 65.* præcipit S. Legislator, vt eadem ordinatio cum consilio Fratrum fiat. Quarta, quia modò multi Abbates suos Ministros à Capitulo generali, & à superioribus Abbatibus recipiunt. Anton. Perez tamen *in Comment. Reg. cap. 65.* docet, penes Abbatem esse totum Monasterium suum ordinare, & omnes Ministros: quod elicitur *ex cap. cit.* per verba illa: *Ideóque nos prouidemus expedire, propter pacis, charitatisque custodiam, in Abbatis pendere arbitrio Monasterij ordinationem.*

Dices, Abbates Congregationum plerique suos Ministros, & Officiales non ordinant; sed ordinatos recipiunt à Capitulo, & Superioribus. Respondeo: Vtrunque à nobis concedendum est, scilicet, Abbates secundùm Regulæ mandatum ordinare omnes Officiales, & Ministros Monasterij; quod in Multis Congregationibus, & Cœnobiis adhuc obseruatur: & etiam quòd aliqui Abbates recipiant Ministros, & Officiales ordinatos à Capitulo, & superioribus Abbatibus, secundùm illorum Constitutiones à Sede apostolica approbatas.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbas in sua absentia possit Vicarium constituere.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius Abbatis Vicarius est Præpositus, siue Prior claustralis.*

2 *Abbati non licet in eius absentia alium Vicarium constituere, si prior claustralis esset ei à Capitulo assignatus.*

1. ORdinarius Abbatis Vicarius, eiusque vices gerens est Præpositus, siue Prior claustralis. qui in aliquibus Congregationibus à proprio Abbate, in nonnullis verò à Capitulo, & Superioribus eligitur, (vt dictum est:) nihilominùs, cùm præter illius voluntatem nihil agere debeat *ex cap. 65. Regulæ*, censendus est Abbatis Vicarius, eique in omnibus subiectus. Sed non hinc inferendum est, eum semper ab Abbate deputandum: quia, cùm ipse habeat iurisdictionem ordinariam, non cogitur huic potiùs, quàm illi eam delegare, nisi fortè alicuius Congregationis Constitutiones absentis Abbatis Vicariam ipsi Priori
2. claustrali ex consuetudine committanr. Si enim Priores à Capitulo essent assignati, & iis iniunctum, vt in Abbatis absentia Vicariam exerceant, certè tunc ipsi Abbatis absentis Vicarij censerentur, nec liceret Abbati alium Vicarium deputare, vt elicitur ex Gloss *in l. Solet ff. de Offic. Procons.* vbi habetur, non licere proregi, Officialem à Principe superiore electum amouere.

QVÆSITVM. V.

Vtrùm Abbas debeat Lectores in Monasterio instituere, & studium pro suis Monachis erigere.

SVMMARIVM.

1 *Heptateuchum quid sit.*

2 *D. Pater Benedictus quid præcipiat circa lectiones in Cœnobio habendas.*

3 *Abbates in eorum Monasteriis, quibus ad hoc suppetunt facultates, idoneos Magistros tenere debent, qui lectionem sacræ Scripturæ habeant: quòd si negligentes fuerint, Episcopi locorum, vt Sedis apostolicæ delegati, ad hoc eos compellere possunt.*

4 *Licentia Ordinarij, ad lectionem sacræ Scripturæ in domibus Regularium habendam, non requiritur.*

5 *Religiosis non solùm discere, verùm etiam docere licitum est.*

6 *Lectores, & Magistros in Conuentu quot Abbas instituere debeat.*

CVm tria in hoc quæsito nobis dilucidanda præ oculis ponantur, quæ distinctam exigunt inuestigationem, studium, scilicet, lectio, & lectores; eadem distinctè pertractanda erunt, prout ad rem nostram facere videbuntur. Et à lectione exordium sumemus dicentes, quòd Abbas præcipuè curare debet, vt *legat vnus Collationes, vel vitas Patrum; aut certè aliud, quod ædificet audientes; non autem Heptateuchum, aut Regum: quia infirmis intellectibus non erit vtile, illa hora hanc lectionem audire; aliis verò horis legantur.* 1.

Circa verbum illud, *Heptateuchum*, sciendum, hac voce denotari volumen illud continens quinq; libros Moysis, & duos alios Iosuë, & Iudicum. Et non vult etiam, quòd legantur in illa hora libri Regum, vt *d. Reg. cap. 42.* & *ibidem* ex Anton. Perez *in Comment.* 2.

Nec per prædicta verba Sanctus Pater lectiones sacræ Scripturæ excludit; imò potiùs præcipit: nam post lectionem Collationum, & Vitæ Sanctorum Patrum, post cœnam, vel post Vesperas, tempore ieiunij, sacram Scripturam legi voluit, dicens: *Aliis verò horis legantur.* Sciebat enim S. Benedictus, in sacræ Scripturæ lectione, quasi in speculo quodam, hominem seipsum considerare, & agnoscere, qualis ille sit, & quò tendat; & ab eadem sacra lectione animam purificari, timorem incuti, & amorem Dei, vt ait S. Aug. *serm. 112. de tempore*. Clarum quoque erat eidem S. Patri Benedicto Christi eloquium Ioan. 5. *Scrutamini Scripturas: quia vos putatis, in ipsis vitam æternam habere; sed illa sunt, quæ testimonium perhibent de me.* Ideoque legitur, S. Patrem Benedictum, & asseclas suos, sacrarum Litterarum lectioni ita addictos fuisse, vt mira, & altissima Dei eloquia post Apostolos, eorúmque discipulos, quasi primi, & præcipui in toto terrarum Orbe prædicatione, disputatione, ac scriptis propagarint, tótque Prouincias, ac Regna ad Christi fidem perduxerint.

Vnde in Concilio Viennens. à Clemente V. sic statutum legimus: *Rursus vt ipsis Monachis proficiendi scientia, via opportuna, non desit; in singulis ipsorum Monasteriis quibus ad hoc suppetunt facultates, idoneus teneatur Magister, qui eos in primitiuis scientiis instruat diligenter.* Habetur *in Clementina, Ne in agros, §. Ad ampliationem. de stat. Monach.* vbi Gloss. *verb. facultates*, inquit: *Si Abbas hoc non seruans dicit facultatem non sufficere: Episcopus facta de hoc inquisitione, si inueniat illas sufficere, illum coget ad hoc,* 3.

vel poneri ibi Magistrum. Concordat Sacra Tridentina Synodus, dum *cap.1.sess.5. de reform.* super hoc negotio ita statuit: *In Monasteriis quoque Monachorum, vbi commodè fieri queat, etiam lectio sacræ Scripturæ habeatur: qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum in hoc, vt Sedis apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis compellant.* Circa quod decretum notat August. Barbosa *de offic. & potest. Episc p.3.alleg.56. n.16.* quòd Episcopus, vti à Sede apostolica delegatus poterit Regulares suæ Diœcesis compellere, vt lectionem sacræ Scripturæ in suis Monasteriis habeant. Atque ita resoluunt Franc. Leo *in thes.for.eccl.p.2.cap.2.num.59.* Campanil. *in diuer. iur.rubr.12. cap.13.num.5.* Prax. nou. Episc. *part. 2. cap.3. num.41.* vbi refert, Paulum V. sua Const. quæ incipit: *Apostolicæ seruitutis.* Cal August.1610.ordinasse, vt in omnibus Regularium Domibus, seu Monasteriis, lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ habeatur.

Notandum est insuper, quòd ad talem Lectionem S.Scripturæ in Monasteriis habendam, non requiritur licentia Ordinarii, prout refert decisum Galetrus *in Margarit cas.consc.verbo, legere, & verbo, licentia,3.* Et ita etiam docet Barbosa *loco cit. num. 17.*

Quod spectat ad studium sacræ Theologiæ, nedum moralis, sed scholasticæ, quæ vtraque sacræ Scripturæ tanquàm fundamento innititur, secundùm Sanctarel. *var. resol. q.3.num.18.* Barbos. *d. alleg.56. n.28* dicimus, sanctissimum nostrum legislatorem in omnibus sententiis eruditissimum studium nunquam prohibuisse; imò potiùs erexisse, vt ex contextu ipsius Regulæ pluribus in locis videre est: quod postmodum prædicatione, disputatione, & scriptione ipse, eiúsque discipuli, ac suæ Regulæ Professores experimento comprobarunt. Quamobrem Abbates tanti Abbatis successores, & imitatores, vbi commodè fieri potest, suis Nouitiis, & Monachis, cùm monasticam perceperint disciplinam, & in ea profecerint, studium erigant, sicut hactenus Abbates Hispanos, Germanos, Gallos, multósque Italos laudabiliter fecisse, plura probant exempla; & eisdem Monachis, vel Nouitiis, vt illos literarum accendant desiderio: cum mellifluo Abbate Bernardo dicant: *Lege, te, Fratres, Scripturam: quia omni melle dulcior, omni pane suauior. In illa inuenitur, quomodo Deus Deorum sit longitudo propter æternitatem, latitudo propter charitatem, sublimitas propter maiestatem, profundum propter sapientiæ immensitatem. In illa enim inuenitur, quomodo natus de Maria, & humo factus: quomodo nos amat, vt charitas; nouit, vt veritas; sedet, vt æquitas, dominatur, vt maiestas; tuetur, vt salus; operatur, vt virtus, reuelatur, vt lux; assistit, vt pietas* Et paulò inferiùs ab eodem protinus subditur: *Quid homo sine litteris reputatur? Quid est? Nunquid non pecus, vel hœdus? Nunquid non bos, vel asinus? nunquid non equus, vel mulus, quibus non est intellectus?* Hæc, & alia Diuus Bernardus Abbas, Regulæ Benedictinæ sectator. Ex quibus duo licet inferre. Primum, eadem verba expressè docere, vt non solùm sacra Theologia scholastica, ac positiua, & moralis etiam sigillatim consideretur, idque intuenti facilè patebit. Secundum, certum esse, (quoniam hæc à Diuo Bernardo ad suorum discipulorum instructionem prolata sunt,) Abbatem debere Monachis studium aperire, & ad literarum certamen inuitare. Pro qua possent nonnullæ adduci Constitutiones à Sede apostolica approbatæ, præcipientes, & decernentes, vt omnium literarum, & scientiarum, tam diuinarum, quàm humanarum, quæ maximè Monachos decent, studium instituatur, curetur, augeatur, & erigatur.

Vnum verò omitti nolo, nempe, audiendos non esse eos, qui scientiarum cognitionem à religioso Claustro alienam esse debere asserunt, ex eo, quia denique ex scientia sæpè intumescunt, & insurgunt contra eorum Abbates, illos accusando: ex quo multa damna Monasterio proueniunt. Nam, vt inquit Panormitan. *in cap. Non magnoperè, num.7. Ne Clerici, vel Monachi secularibus negotiis se immisceant.* ex scientia benè percepta multa & infinita bona proueniunt Ecclesiæ etiam vniuersali, quæ ad suum regimen Viris literatis maximoperè indiget, vt asserit tex. *in capit. Cùm ex eo. de elect. lib.6.* Et Deus dixit per Oseam Prophetam: *Quia tu scientiam repulisti, & ego te repellam, ne fungaris Sacerdotio,* Oseæ 4. Et habetur transumptiuè *in cap. Omnes psallentes. in fine,* 38. *dist.* & *cap. Nisi cùm pridem §. Pro defectu quoque, de renuncias.* & D. Hieronymus *ad Rusticum Monachum* inquit: *Si Clericatus titillat desiderium, discas, quod possis docere; ne sis miles, antequàm tyro: ne priùs Magister, antequàm discipulus. Mihi placet, vt Sanctorum Doctorum habeas contubernium, nec ipse te doceas, & absque Doctore ingrediaris viam, quam nunquam ingressus es,* vt habetur *in cap. Si Clericatus, 16. quæst.1.* & idem D. Hieronymus *alibi ad eundem,* (vt refertur *eadem caus. & q. cap. Sic viue,*) inquit: *Longo tempore disce, quæ postmodum doceas.* Ex quibus concludendum est cum prædicto Panorm. *loc. cit.* Religiosis non solùm discere, verùm etiam docere licitum esse, dummodo ad docendi Officium assumantur per habentes potestatem, vt notant Doctores *in cap. Quia nonnulli, de magist.* Illud tamen aduertere oportet, quòd non requiritur licentia, seu examen Ordinarii ad illam lectionem sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam, secundùm dispositionem Concilij Trid. vt resoluit Galet. *in Margarita casuum conscientiæ, verbo, legere, & verbo, licentia.* 4.

5. Ad tertium, & vltimum transeo, scilicet, quos Lectores, & Magistros instituere debet Abbas in Monasterio. Et huic rei satisfiet *ex argum. cap. De quibus. distinct.* 37 vt Magistri, & Doctores constituantur, qui studia literarum, liberalium que artium dogmata assiduè doceant. Et Conc. Tridentino allegato supeiùs *sess.5.* decretum est, vt lectio dignioribus Magistris assignetur, & in Collegiis, & Monasteriis docti Viri constituantur, qui Theologiam doceant, quodque in eo præstando eum ordinem teneant, qui maximè auditoribus sit commodus, vt lectionis adminiculo non doctiores tantùm, sed probatiores euadant: in iudicio enim suo sedet, qui benè vixerit, & benè docuerit, vt habetur *dist.* 4. *cap Multi.* & benè viuendo, & benè docendo populum instruit, quomodo viuere debeat: benè autem docendo, & malè viuendo Deum instruit, quomodo illum debeat condemnare: & qui benè sederit super Cathedram, honorem accipit Cathedræ; qui malè sederit, iniuriam facit Cathedræ. Eligi quinetiam ad imbuendos tyrones Magistri debent, qui diu, & optimè didicerint, vt optimè doceant: ne (vt *in cap. Si Clericatus 16. q. 1.*) sint priùs milites, quàm tyrones, & priùs Magistri, quàm discipuli, quod miserum est: & *ex dist.* 48. §. 1. in arrogantiam, quæ est ruina Diaboli, incidunt, qui in puncto horæ, nedum discipuli, fiunt Magistri. His omnibus curam impendere volumus. Et hæc pro præsenti Disputatione satis erunt.

DISPV

DISPVTATIO. III.

De Poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum, quoad ſtatuta condenda.

QVÆS. I. Vtrùm Abbas poſſit ſtatuta condere.
II. Vtrùm Abbas generalis cum Capitulo poſſit condere ſtatuta contra ius commune.
III. Vtrùm Abbates, & Prælati ſæculares exempti epiſcopalem iuriſdictionem habentes poſſint ſtatuta condere.
IV. Vtrùm Abbas generalis obligetur legibus Capituli generalis, ſtatutis ſpecialibus Prouinciarum, & Monaſteriorum ſuæ Religionis.
V. Vtrùm Abbates in eorum præceptis, ad hoc vt obligent in conſcientia, teneantur conſultationem adhibere.
VI. Vtrùm ſtatuta Abbatis generalis, & Capituli generalis obligent omnes Regulares ſubditos ad eorum obſeruantiam: & an præter prædicta ſtatuta, & eorum Regulas, obligentur alia à ſacris Cononibus ſancita obſeruare.
VII. Vtrùm Abbates generales, & Capitula generalia poſſint abrogare ſtatuta in alio Capitulo, etiam generali, condita.
VIII. Vtrùm Abbas poſſit Nouitios ad leges, & ſtatuta Religionis obligare.
IX. Vtrùm Abbas, vel Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus, teneatur obſeruare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſeruantias monaſticas: & quid ſi ad Papatum aſcendat.

QVÆSITVM. I.

Vtrùm Abbas poſſit ſtatuta condere.

SVMMARIVM.

1 *Statuta condere quis poſſit, oſtenditur.*
2 *Abbates Conuentuales non poſſunt ſtatuta perpetua condere.*
3 *Statuta perpetua an condere poſſint Abbates generales.*
4 *Capitulum generale, Sede vacante, an poſſit huiuſmodi ſtatuta condere.*

1. POTESTAS ſtatuendi dependet à iuriſdictione, & imperio in ſtatuente, & ſubiectione quoad eum, in quem ſtatuitur, *96. diſtinct. cap. Bene quidem.* vbi Gloſſa. Is habet iuriſdictionem ſtatuta condendi, qui & leges condere poteſt, vel canonicas, vel ciuiles reſpectiuè. Ita Sylueſt. *verbo, ſtatutum, num.*1. Et quantùm quis habet de iuriſdictione, tantùm habet de authoritate condendi legem, vel ſtatutum. Ita Bald. *in l. Omnes populi ff. de iuſtitia, & iure.* Vnde ſecundùm gradus, & latitudinem iuriſdictionis naſcitur facultas condendi ſtatuta, vel leges. Relictis ergo iis, apud quos eſt ſumma poteſtas, v.g. Papa; Concilio generali, Papæ authoritate congregato; item Legato in Prouincia; item Concilio prouinciali, ſiue Legato ad illud faciendum ſpecialiter deſtinato, de quibus ſatis conſtat, vt apud Sylueſtr. *in verb. lex, n.* 4.

An Abbatis ſtatuta condere valeat, perpendere ad rem noſtram attinet. Et primò videtur, Abbates etiam locales ſtatuta facere poſſe: quia Epiſcopus habet facultatem condendi ſtatuta perpetua: ſed Abbates habent iuriſdictionem epiſcopalem, ſeu quaſi: ergo poterunt ſtatuta facere.

2. Contrarium tamen dicendum eſt, ſcilicet, non poſſe Abbates conuentuales inferiores, condere ſtatuta perpetua, quæ habeant vim, & rationem legis: quia tota Religio ſe habet tanquàm vnum corpus politicum, quod ſeruare debet vnitatem, quoad fieri poſſit: & ideò regulariter expedit, vt non ſolùm ſubſtantialia Regulæ; verùm etiam ſtatuta perpetua, & leges, ſiue Conſtitutiones eædem in tota Religione ſint: proptereà hæc poteſtas reperitur in iis, qui publicam iuriſdictionem, & poteſtatem in tota Religione habent. Nec obſtat argumentum adductum: nam non in omnibus Abbates parem habent, aut ſimilem cum Epiſcopo poteſtatem, & ideò quaſi epiſcopalem iuriſdictionem habere dicuntur; Epiſcopi enim habent per ſe, ac immediatè iuriſdictionem à Summo Pontifice, cui etiam immediatè ſubiecti ſunt; ideóque per ſe iuriſdictionem ad ſtatuta condenda habent: ſunt enim quaſi Eccleſiæ Principes ſub ſupremo Capite: Abbates autem inferiores non immediatè à Papa, ſed vel à Generali, vel à ſua Religione habent iuriſdictionem ſubiectam, & dependentem à Generali; & ideò non conceditur illis iuriſdictio ſine Generali, vel Religione, ad condenda ſtatuta, quæ eſt res grauiſſima, & quæ concernit totum corpus Religionis. Ita Suar. *tomo* 4. *de Religione, tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 4.

Ergo dices: Abbas generalis, qui eſt tanquàm Proprius Epiſcopus totius Religionis, immediatè ſub Pôtifice Summo conſtitutus, habebit facultatem hanc ſtatuta faciendi? Reſpondeo. Abbates generales, niſi cum vniuerſali Congregatione eiuſmodi authoritate non frui. Generalis enim Abbas non eſt ſimpliciter totius Religionis ſupremum Tribunal: nam Capitulum generale ſuperius illo eſt; & ideò regulariter Capitulo hæc poteſtas reſeruatur, quæ meri & mixti imperij iuriſdictio vocatur à Iuriſconſultis. Bald. *in l. prima. ff. de iuſt. & iur.* D. Thom. 1.2.*q.* 90. *art.* 3. *& qu.*67.*art.*15. Canoniſtæ communiter *in cap. Cùm acceſſiſſent. de conſtitutionibus, & cap. Ex literis. eod. & cap. Cùm conſuetudinis. de conſuetudine, & cap. Nouit. de his, quæ fiunt à Prælatis.* ita quòd alter ſine altero ſtatuere nequit. Et probatur: Abbas enim, cùm ſit factus Caput Capituli, ſine illo geſta firmitatem minimè 3.

minimè obtinent, vt habetur *in cap. Cùm non liceat. de rescript.* Atque ita Roderic. *tom.* 1 *qu.* 10. *art.* 1 Salas *de legib. disput.* 8. *sect.* 12. *n.* 56. Bonacina *eodem tract. disp.* 1. *qu.* 1. *punct.* 3. *n.* 15. Suar. *loco citato*, & alij communiter.

Notandum verò, quòd in hoc differunt Capitulum Generale, & Abbas Generalis: quia Generalis non potest facere statutum absque concursu maioris partis Capituli, & si id facit, & non tenet, argumento eorum, quæ tradunt Doct. *d. cap Cum accessissent. de const.* Innocent. & Panorm. *in cap.* 1. *de nou. oper. nunciat.* dicentes; quòd in rebus arduis agendis semper debet conuocari Capitulum. At è contrà, quanuis Capitulum, non præsidente Generali, per se, aut per suum Vicarium legem ferre non possit; non propterea pendet ex Prælati consensu: quia, si maior pars Capituli consenserit in condendo statuto, etsi Generalis sit alterius opinionis; tamen præualebit sententia Capituli, dummodo pars Capituli ita excedat, vt superet qualitatem, vel prærogatiuam Generalis, si quam habet, iuxta Religionis Constitutiones. Ratio est, quia potestas adæquata est in Capitulo; & Generalis ibi est tantùm vnus ex Suffragantibus; & ad summum eius votum duobus solet æquiualere: siue solet vincere, vbi est æqualitas in numero, vt latè Suar. *de Relig. tom* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 8. Ratio dictorum est: quia statutum fieri debet in vtilitatem publicam, & totius Religionis bonum: itaque cum eorum, quorum interest, consensu condi debet; imò nec statutum vlteriùs extendetur; nisi hi, quorum interest, consentiant, vel ad minus sint præsentes, secundùm Innocent. *cap.* 1. *de locat.* & *in cap. A nobis el* 1. *de sentent. excommun.* & *cap finali, de his, quæ fiunt à Prælatis.* Vnde Generalis, sicut & cæteri Abbates, poterunt præcepta tantùm non statuta modo supradicto facere: differentia enim magna est inter præcepta, & statuta: præcepta enim præcipientium morte finiuntur; sed statuta legitimè facta durant etiam post mortem statuentium, nisi expressè reuocata fuerint, ex doctrina Panormit. in *d. cap A nobis. de sent. excommun.* & facit *cap final. de offic. del.*

4. Hic autem notandum, quòd ipsum Capitulum generale, Sede vacante, potest de iure communi, ante electionem Abbatis generalis leges, & statuta perpetua condere, nisi aliter per eiusdem Religionis Constitutiones, vel priuilegia cautum sit. Ratio est: quia illud Capitulum habet supremam iurisdictionem in talem Religionem immediatè à Summo Pontifice. Et licèt tunc Religio Generali careat, non tamen carere potest Vicario aliquo, seu Præsidenti qui pro tunc simul cum toto Capitulo habeat eandem potestatem ad statuendum, quam habere potest Capitulum cum Generali iam electo. Ita Suar. *d. cap.* 8. *n.* 9. & 10.

QVÆSITVM II.

Vtrum Abbas generalis cum Capitulo possit condere statuta contra ius commune.

SVMMARIVM.

1 *Statuta contra ius commune condere nequit Abbas Generalis cum Capitulo absque specialibus priuilegiis: & nisi à Summo Pontifice in speciali forma confirmarentur, inualida sunt: & num 3.*

2 *Lex Superioris per inferiorem tolli nequit.*

3 *Statuta contra ius commune condita nihil iuuantur confirmatione Legati a latere, quantumuis amplissima.*

5 *Ius canonicum intendit principaliter hominem dirigere ad Deum.*

QVanuis in nonnullis Religionibus adsint aliqua statuta, quæ sunt contra ius commune, quæ ad regularem statum videbantur necessaria, vt Religionis alumni, qui à sæcularium moribus, & viuendi modo in multis segregati sunt, per prædicta statuta dirigerentur; nihilominùs dicendum est, ea de expressa Summi Pontificis licentia, aut priuilegio fuisse 1.
in Capitulo generali condita: quia nullus Prælatus Romano Pontifice inferior, absque speciali eius authoritate sibi tradita, posset aliqua statuta condere, quæ sint contra ius commune, vt *per cap. Quod super his. de maiorit. & obedient.* & ibi Doct. cùm lex Supe- 2.
rioris per inferiorem tollit nequeat, *Clem. Ne Romani de elect.* Quia inferior nullam habet iurisdictionem contra Superiorem. Nauar. *lib.* 4. *consil. tit. de Regular. cons.* 5. Et inferior Superioris iura subuertere nequit. Surd. *cons.* 98. *n.* 6. Crauet. *cons.* 238. *n.* 5. Cardos. *in praxi Iudicum, verbo, lex*, 9. Roder. à Cunha *in cap. Inferior. n.* 2. *dist.* 21.

Et notandum est cum eodem Nauar. *loco citato, n.* 10. quòd non sufficit generalis licentia ad statuta condenda; sed requiritur, vt Generalis cum Capitulo obtineant specialem facultatem, vt derogari possit iuri communi; aliter nullius momenti erunt statuta condita: quando enim Summus Pontifex dat licentiam generalem condendi statuta aliqua in communi, ac denique in generali illa confirmat; intelligitur, dummodo sint licita, & honesta, ac sacris Canonibus non aduersentur: & hoc est valdè notandum.

Et dato, sed non concesso, quòd in prædictis Capitulis generalibus, siue prouincialibus, statuta conderentur contra ius commune, absque specialibus priuilegiis Sedis apostolicæ, tunc statuta illa inua-
lida redderentur: nec sufficeret allegare priuilegia 3.
communia, & incerta, vt colligitur ex Panormitano, & Decio *in cap. Si duobus. de appell.* & Rodrig. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 11. *art.* 1. & Nauar. *lib* 1. *consil.* 3. *num.* 1. Duard. *in Bulla Cœnæ, lib.* 1. *cap.* 1. *q.* 1. *num.* 2. Suar. *de leg. lib.* 6. *cap.* 26. *num.* 7. & habetur decisum apud Ludouisium *decis.* 267. & in aliis decis. ab eo allegatis, & *in decis.* 103. *num.* 7. *part.* 2. *diuers.* Secùs dicendum esset, si statuta contra ius commune sancita à Capitulo, confirmata essent à Summo Pontifice, vt diximus, in forma speciali, non in forma communi: sicut habetur *in decis. eiusdem Ludouisij, decis. cit.* 267. Imò in hoc ca- 4.
su confirmatio statutorum facta à Legato à latere Papæ quantumuis amplissima, nihil iuuat, vt fatentur Gratianus *discept. forens. cap.* 9. *n.* 10. *in fine*, & Marchesanus *part.* 3. *tit. de commiss. nullit. sanat.* § 5. *num.* 84. & Rota *decisione* 145. *part.* 1 & *decis.* 339. *part.* 1. *in recen.* & *decis.* 4. penes eundem Marchesanum *part.* 1. *tit. de commiss. appell. in caus. benef. cap.* 7. quod in terminis resoluit Rota *in vna Toletana Canonicatus*, 18. *Maij* 1584. quæ extat apud Gratianum *de benef. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 165. Ratio est manifestissima, quòd contra ius canonicum, & commune non possint condi statuta; & eam assignat Panormit. *in cap. Cùm in tanto. num.* 9. & 10. Et talis est: 5.
quia ius canonicum principaliter intendit hominem dirigere ad Deum: & venit ad bonum publicum ecclesiasticum. Vnde statutum contrarium editum ab inferioribus præsumitur temerarium, & ambitiosum, & contrarium fini æterno, & supernaturali.

QVÆSITVM III.

Vtrùm Abbates, & Prælati sæculares exempti habentes iurisdictionem episcopalem, possint statuta condere.

SVMMARIVM.

1 *Abbates sæculares habentes iurisdictionem episcopalem, seu quasi, possunt statuta condere.*
2 *Leges, & statuta contra ius commune condere non possunt Abbates sæculares iurisdictionem quasi episcopalem habentes.*
3 *Abbates regulares habentes territorium, & subditos sæculares, in quos iurisdictionem episcopalem exercent; possunt statuta condere.*
4 *Statuta, & leges condere potest Episcopus, & Prælatus iurisdictionem priuatiuè ad Episcopum habens absque consensu Capituli, & Synodum Parochorum, & num. 6.*
5 *Præceptum Concilij Prouincialis non ligat Episcopos, & episcopalem iurisdictionem habentes.*
7 *Leges, & statuta condere debet Episcopus, & alius Prælatus cum consensu Capituli, quando talis est consuetudo; & agitur de rebus pertinentibus ad Capitulum.*

1. RESpondeo affirmatiuè: quia se habent tanquàm Episcopi; & iure ordinario habent in suo territorio potestatem excommunicandi, suspendendi, interdicendi, & similia, quæ Episcopi possunt, faciendi, vt docet Suarez *de censur. disput. 2. sect. 2. num. 9.* Facultas autem condendi statuta est annexa potestati, & iurisdictioni episcopali; cùm Episcopis liceat ferre leges ecclesiasticas: quia habent authoritatem publicam, iurisdictionem, & vim coactiuam, vt ait Suarez *lib. 4. de leg. cap. 4. num. 2.* qui testatur de communi. Tales autem Abbates habent iurisdictionem episcopalem in suo territorio: ergo habent potestatem, leges, & statuta condendi. Ita docent Sebastian. Medices *de legib. part. 1. quæst. 15.* Suar. *d. lib. 4. cap. 5. num. 4.* Salas *de legibus disput. 8. sect. 10. num. 50.* Bonac. *eodem tract. disputat. 1. quæst. 1. punct. 3. num.*
2. *28.* Limita, vt non possint leges, & statuta contra ius commune condere, sicut neque idem possunt Episcopi: quia inferiores non habent potestatem in superiorem. Ita Panormit. *cap. Cùm dilectus, num. 10. & cap. final. num. 5. de offic. Legat.* Nauarr. *lib. 3. consil. titul. de regular. consil. 26. num. 8.* & alij apud Salas *d. disputat. 8 sect. 6. num. 40.* in terminis Bonacina *loco citato.* Ratio est: quia solùm supra ius est Papa conditor; alij verò sunt inferiores: ac ideò minor in maiorem potestatem non habet. Ias. *in l. Omnes populi, num. 11. ff. de iustit.* Tiraq. *de pœnis temper. in præfat. num. 26.* Hippol. *singul. 182.* Idem dicendum existimo de
3. Abbatibus Regularibus habentibus territorium, & subditos sæculares, in quos iurisdictionem episcopalem exercent: hi enim, licèt quoad Monachos, & Religiosos sibi subditos, nequeant leges, & statuta ferre; tamen respectu subditorum sæcularium id benè poterunt: hæc enim potestas eis competit, quatenus episcopali iurisdictione potiuntur, & habent subditos, in quos illam exerceant; cùm talis potestas episcopali, vel quasi episcopali iurisdictioni annexa sit, aiunt Doctores citati.

Ad confirmationem eorum, quæ diximus, possunt adduci omnes canones, & omnia iura, & omnes Doctores, qui fatentur, Episcopos posse condere leges; 4.
quicquid dicant Ioannes Andr. *cap. 2. de constit. lib. 6.* Panormit. *in cap. Cùm consuetudinis, n. 5. de consuet. & cap. 2. n. 3. de constit.* & Decius *cap. Omnes, num. 30. de constit.* qui fatentur, Episcopum sine consilio Capituli non posse leges, & statuta condere; & secundùm eorum sententiam, nec etiam Abbates, & Prælati iurisdictionem episcopalem priuatiuè ad Episcopum habentes, non posse statuta, & leges condere sine prædicto consensu Capituli; quod negare intendo, & probare, quòd Episcopus, vel alius Prælatus iurisdictionem habens priuatiuè, vt dixi, ad Episcopum, possunt sine Synodo Parochorum leges, & statuta condere, vt benè notat Vasquez *disput. 155. cap. 1. num. 4.* imò possunt leges condere sine consensu Capituli, & Synodo Parochorum sine causa, quicquid dicat Menchaca *lib. 1. contron. cap. 121. num. 14.* Ita docent Albertus, Cynus, & Petrus de Bellamera *per text. in leg. Humanum. C. de legibus*, & est communis opinio, vt resoluit Sebastianus Salas *de leg. q. 95. tract. 14. disput. 8. sect. 8. num. 44.* vbi plura iura, tam canonica, quàm ciuilia, & Doctores cumulat, quæ quidem omnia adaptantur, tam Episcopis, quàm Abbatibus, & Prælatis iurisdictionem, vt præfertur, episcopalem habentibus.

Neque obstat Concil. Carthaginense IV. *cap. 22.* vbi habentur hæc verba: *Episcopus sine consilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita vt ciuium conniuentiam, & testimonium quærat.* Neque obstat id, quod habetur *in cap. Alienationes. 12. q. 2.* vbi irritæ iudicantur alienationes bonorum, & ordinationes personarum sine consensu Capituli factæ: neque similiter obstat id, quod habetur *in cap. Episcopus. 16. q. 7.* per illa verba, scilicet: *Vt Episcopus nullius causam audiat absque præsentia suorum Clericorum, alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi Clericorum præsentia confirmetur.*

Nam ad id, quod dicitur de Concilio Carthaginensi, Respondeo, illud esse præceptum Concilij prouincialis, quod Episcopos, & Prælatos episcopalem iurisdictionem habentes non ligat. Ad id autem, quod dicitur *in cap. Alienationes. 12. q. 2.* Respondeo, illud caput non agere de legibus, sed de alienationibus bonorum ecclesiasticorum, & de ordinationibus Clericorum, & quantùm ad has, videtur, consuetudine, aut alio iure Decretum illud abrogatum esse, vt notat idem Salas *loco cit. num. 43.* Ad illud *cap. Episcopus 15. q. 7.* dico, illud decretum abrogatum esse contraria consuetudine, quæ, vt ait Bonifacius VIII. *in cap. Non est, de consuet. in 6.* est optima legum interpres: nunc autem, quando contra aliquem Canonicum procedit Episcopus in criminalibus, tenetur adhibere duos ex Capitulo, de quorum consilio, & consensu in causa tali procedat, sicut præcipit Concil. Trid. *de reform. cap. 6.* Ad ferendas autem leges, nullò iure requiritur consensus Capituli: quia hoc in sacris Canonibus nullo modo determinatum reperitur, quod Episcopi, siue Prælati iurisdictionem episcopalem habentes in legibus, & statutis condendis indigeant consensu Capituli; vel Synodi, vel Parochorum. 5. 6.

Si verò de rebus ad Capitulum spectantibus in vtilitatem Capituli sermo sit, dico, quòd si lege, vel consuetudine legitimè præscripta Episcopus, vel alius Prælatus leges, & statuta condere soleat cum consensu, & consilio Capituli; tunc sine eodem consilio, & consensu leges prædictas res Capituli concernentes statuere non posset. Videatur Panormit. *in cap. Cùm consuetudinis, num. 5 cit.* & Decius *in cap. Cùm accessissent,* 7.

accessissent. num, 22. *de constit.* & Felinus *in cap. Cum omnes. de constit. num.* 15. & Archidiac. *in cap.* 1. *de consecr. dist.* 3.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbas Generalis obligetur legibus Capituli generalis, & statutis specialibus Prouinciarum, & Monasteriorum suæ Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Abbas Generalis, & Prouincialis obligantur legibus Capituli generalis, & prouincialis respectiuè.*

2 *Prælati Religionum Superiores tenentur ad leges a se latas quoad vim directiuam, sicut & tenentur ad leges alicuius prouinciæ, quando ad illam accedunt, vt num.* 3.

Maximè, si lex, & statutum rationi naturali innitatur, vt num. 4.

5 *Prælatus Superior non seruando legem alicuius prouinciæ, an intelligatur illam abrogare.*

6 *Legem irritantem à Superiore latam, an teneatur ipse obseruare.*

7 *Statutum Capituli generalis obligat Abbatem generalem, & omnes alios, tam quoad vim directiuam, quam coactiuam.*

1. ANtequàm ad conclusionem deueniamus, suppono, Generales, & Prouinciales respectiuè teneri directè ad obseruandas leges Capituli generalis, & prouincialis, sicut & Abbates, & alios Prælatos locales: licet enim Abbates Generales, & Prouinciales sint capita prædictorum Capitulorum; tamen sunt inferiores ipsis Capitulis, & subditi; & ideò tenentur prædictorum Capitulorum statuta obseruare, sicut alij tenentur eadem obseruare: vnde non possunt hac ratione apellari legislatores, licet ad leges condendas conuenerint. Ita affirmant Azorius 1. *part. instit. moral. lib.* 5. *cap.* 11. *q.* 1. Sebastianus Salas de *leg. disput* 14. *sect.* 2. Suar. 3. *de legib. cap.* 35. *n.* 19. Malderus *in* 1. 2. *S. Thomæ*, *q.* 29. *art.* 5. Vasquez 1. 2. *disp.* 167. *cap.* 3. Rodet. *tom.* 1. *q. regular. qq.* 68. *art* 3. quibus præmissis:

2. Dico, quòd Prælati superiores Religionum tenentur obseruare leges à se latas, præsertim quoad vim directiuam, id est, quatenus illa lex dirigit illos, quod tenentur facere in conscientia secundùm rationis dictamen, & peccârent eodem genere peccati, quo subditi, si leges à se conditas transgrederentur. Ita affirmant S. Thomas *p.* 2. *q.* 96. *art.* 5. *ad* 3. & Couarr. *in cap. Alma mater. p.* 1. §. 1. *n.* 7. Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 19. Vasquez *parte* 2. *disputat.* 167. *cap.* 3. *num.* 17. Probatur ex illo Matthæi. 23. per illa verba: *Dicunt, & non faciunt: alligant enim onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum; digito autem suo nolunt ea mouere.* Et ex illo D. Pauli ad Rom. 2. *Qui alium doces, te ipsum non doces: qui prædicas, non furandum, furaris; non mœchandum, mœcharis. Propter quod inexcusabilis es, ô homo omnis, qui indicas: in quo enim alterum iudicas, teipsum condemnas*, &c. Hinc est, quòd Lactantius Firmian. *de diuin. instirut. lib* 9 *cap.* 23. quasi moueat hoc dubium, resoluit, dicens: *Quicunque præcepta dat hominibus, ac vitam, moresque fingit aliorum, quæro, debeátne ipse facere, quæ præcipit, an non debeat? Si non fecerit, soluta præcepta sunt: si enim bona sunt, quæ præcipiũtur, si vitam hominum in optimo statu collocant, non se debet ipse præceptor a numero, cœtúque hominum segregare, inter quos habitat, & ipsi eodem modo viuendum est, quo docet esse viuendum, ne si aliter vixerit, ipse præceptis suis fidem detrahat, leuiorémque doctrinam suam faciat, si re ipsa resoluat, quod verbis nititur astruere.* Idipsum probari posset ex iure canonico, & præsertim *in cap. Cum omnes. de constit. & cap. Iustum est. dist.* 9. *& ex cap. Non liceat Papæ.* 12. *q.* 2. Probatur etiam ratione: quia sicut ius naturæ præcipit inferioribus, vt obediant, & conformentur cum suo Capite; ita præcipit, vt Superiores proprias leges seruent, vt conformentur cum suis membris: turpis est enim illa pars, præsertim caput, si non congruat cùm aliis partibus: vnde id, quod oneris tibi imponi non vis, id neque aliis imponere debes. Quapropter. cùm Superior aliquid præcipit subditis; debet id seriò præcipere, vt ad obediendum moueantur subditi, qui de facili non mouentur, nisi exemplo Superioris priùs moueantur potius, quàm verbis. Idipsum probat Suarius *loco cit.* vbi existimat, Generales, & Prouinciales condentes leges in Capitulis, eas teneri obseruare: quia cum tali conditione implicita, vel explicita data est illis à Summo Pontifice immediatè, vel mediante Religione, huiusmodi potestas ferendi leges, & constitutiones, vt iisdem legibus ipsi subdantur. Quod colligitur ex eo, quòd potestas leges condendi datur illis, non vtcunque; sed in ædificationem, non in destructionem. Si autem prædicti Superiores maiores sua statuta condita non obseruarent, hoc cederet in destructionem, non ædificationen; daretur enim tunc causa seditionum, litium, & perturbationum; & posset quilibet subditus dicere suo Prælato: *Medice, cura teipsum.*

Existimarem etiam, quòd Prælati superiores, quoad eandem vim directiuam, teneantur obseruare statuta laudabilia alicuius Prouinciæ, ad quam accedunt, vel transeunt, existentes in Monasteriis illius Prouinciæ: quod etiam fatetur Suar. 3. *de legib. cap.* 35. *num.* 14. & Salas *de legib. disp.* 14. *sect.* 2. *num.* 23. Dicunt enim hi Doctores, quòd Princeps non tenetur obseruare consuetudines particularis Prouinciæ, nisi illa esset propria habitatio Principis. Ratio est: quia huiusmodi statuta sunt ab inferiori lata, ideò non obligant Principem, qui in eodem loco Prouinciæ iurisdictionem maiorem, & superiorem habet, etiamsi huiusmodi statuta fuerint per principem approbata: cùm enim non fuerint pro tota sua iurisdictione approbata, non videntur posse Principem obligare. Ita Tiraquellus *de retract. lign.* §. 1. *gloss.* 13. *num.* 301. Sed hoc limitat *n.* 39. nisi statutum, vel consuetudo naturali ratione nitatur: quæ quidem limitatio apertè indicat, Generales & Superiores maiores obligari consuetudinibus alicuius specialis Prouinciæ, illásque teneri obseruare, maximè propter bonum exemplum: tum etiam, quia nulla lex potest habere vim perpetuitatis, nisi sit à Superiori approbata: vnde, nisi à superioribus Prælatis prædicta laudabilia statuta non obseruarentur in illa Prouincia, viderentur non esse approbata ab illis Prælatis superioribus. Videatur Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 24. qui de hac re agit, & nostram sententiam docet. 3.

4.

Si dicas: Si Generalis, vel alij Superiores maiores non obseruantes huiusmodi præcepta à se lata, necnon laudabiles consuetudines alicuius Prouinciæ, vel loci, eo ipso censeantur illis præceptis & consuetudinibus derogare? Respondeo, posse quidem legislatorem suum statutum mutare, & abrogare, sicut etiam mutare, & abrogare potest statuta sui antecessoris

teceſſoris, dummodo in poteſtate illum non excedat, vt benè docet D. Thom. 1. 2. *quæſt.* 97. *art.* 1. Vaſquez *tom.* 2. *diſp.* 178. *cap.* 1. *num.* 3. Saytus *in Clauı Reg. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 13. Non tamen inferas, poſſe legiſlatorem abrogare legem ſemel datam pro ſuo libito: nam ad hoc, vt talem legem abroget, requiritur cauſa iuſta; ſcilicet, quòd damnum aliquod afferat, & non vtilitatem; & maius ſit damnum quàm vtile. Si tamen eam abrogaret, nulla exiſtente cauſa iuſta, vt diximus; valida eſſet abrogatio, licèt iniuſta. Quo poſito patet reſponſio ad obiectionem, quòd ſi Prælati Superiores publicè non obſeruent ſtatuta à ſe condita, affirmandum eſt, eos velle prædicta præcepta abrogare; maximè ſi præcepta, & ſtatuta non ſunt vtilia: & hoc elicitur *ex l. 1. ff. de conſtit. Princip.* Secùs dicendum eſt, ſi Prælati non publicè, ſed ſecretò pro aliqua vice diſpenſare videantur in ſtatutis à ſe conditis, illáque ſtante rationabili cauſa aliquando non obſeruent: per vnicam enim tranſgreſſionem non derogant prædictis ſtatutis. Si verò frequententur actus in tali inobſeruantia, præſertim in Religionibus benè ordinatis, tunc diceretur, Prælatos illos derogare ſuis ſtatutis, vt benè notat Gutiet. *can. q. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 3. Si verò Prælati diſſimularent ſuarum legum tranſgreſſionem; non intelliguntur tamen illi legibus ſuis derogare, vt optimè notat Sotus *lib.* 1. *de iuſt. q.* 7. *art.* 2. *ad* 1.

6. Hîc oritur dubium, an Prælati Superiores teneantur obſeruare ſuas leges irritantes: exempli gratia, ſi Abbas præcipiat, ne aliquis diſtrahat aliquid per venditionem, vel commutationem, ſub pœna nullitatis contractus ipſo facto; & hoc ipſe non obſeruet: quæritur, an contractus ſit nullus.

7. Reſpondeo negatiuè. Ita Saytus *loco citato, n.* 8. Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. & iure, cap.* 35. *dub.* 5. *num.* 32. Suar. 3. *de leg. cap.* 35. *num.* 25. Salas *loco citato, diſput.* 14. *ſect.* 3. *num.* 32. Ratio eſt: quia illa nullitas, cùm ſit purè pœnalis, ſuum legiſlatorem non comprehendit.

Ex his ergo omnibus habetur, quòd cùm Capitulum generale ſit ſuperius Abbate generali, dubioprocul illius ſtatutum ipſum, cæteróſque Abbates, tam medios, quàm locales illius Congregationis: non ſolùm quoad vim directiuam, ſed etiam coactiuam, obligabit: quia ſunt leges, & ſtatuta Superioris. Nec habet locum in hac re illud axioma, quòd Princeps obligatur ſua lege quoad vim directiuam, non quoad coactiuam: nam Abbas generalis, reſpectu legis Capituli generalis non ſe habet tanquàm Princeps, cùm Capitulum generale ſit ipſo ſuperius. Ideò in Religionibus, vbi Generales Abbates temporales ſunt, aliquando puniuntur finito tempore, quando leges Capituli generalis tranſgreſſi ſunt; licèt eo tempore, quo fuerunt Generales, puniti non ſint ex defectu Superioris intra Religionem. Poſſent tamen à Papa puniri, ſi de illorum tranſgreſſione ſibi conſtaret. Imò, quando Generalatus eſt perpetuus, ſi, eo durante, Capitulum generale coaduneteur de tranſgreſſione, poterit cognoſcere, & Generalem tranſgreſſorem punire. Si autem in aliqua Religione, vel Congregatione ex particulari ſtatuto talis poteſtas non adeſſet, cùm hoc procedat ex ſpeciali conceſſione, aut reſeruatione Summi Pontificis, ad ipſum ſpectabit in Generalem tranſgreſſorem animaduertere. Ita Suarez *de Rel. tomo* 4. *tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 18.

QVÆSITVM V.

Vtrùm Abbates in eorum præceptis, ad hoc, vt obligent in conſcientia, teneantur conſultationem adhibere.

SVMMARIVM.

1 *In leuibus præceptis imponendis Abbates conſilium adhibere non tenentur: ſecùs verò in grauioribus præceptis, vt num.* 2.

1 VT præſenti quæſito ſolutio recta adhibeatur, diſtinguimus ſic: quòd vel Abbas imponit aliquod præceptum particularibus perſonis: & tunc, niſi ſit valdè onerosum, & extraordinarium, ipſe ſolus, proprio iudicio, & authoritate, abſque aliquo conſilio illud imponere poteſt. Ratio eſt: quia eſſet valdè moleſtum, pro ſingulis perſonis, in quolibet actu, conſilium congregare. Si tamen præcepta grauia imponere voluerit; debet ſufficiens conſilium, vel maius, iuxta negotii grauitatem, adhibere. Ratio eſt: quia prudentia requirit, rem grauem abſque maturo conſilio non decerni. 1.

2. Vel Abbas toti Monachorum Communitati præceptum ferre intendit: & tunc abſque dubio multò magis conſilium adhibere debet; maximè ſi ad longum tempus illud imponere voluerit: quia tunc res valdè grauis erit. Sed, quando imponitur pro vno actu, facilè ferri poterit, huiuſmodi conſilio non adhibito; cùm eius occaſio, & tempus citò tranſeat; dummdo per propria ipſarum Religionum ſtatuta id ſpecialiter non ſit prohibitum. Et hoc expreſsè colligitur ex Regula Sancti Patris Benedicti *cap.* 3. per ea verba: *Quoties aliqua precipua agenda ſunt in Monaſterio; conuocet Abbas omnem Congregationem.* Et deinde versùs finem: *Sicut ſcriptum eſt: Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis.*

QVÆSITVM VI.

Vtrùm ſtatuta Abbatis generalis, & capituli generalis obligent omnes regulares ſubditos ad eorum obſeruantiam; & an præter prædicta ſtatuta, & eorum Regulas, obligentur alia à ſacris Canonibus ſancita obſeruare.

SVMMARIVM.

1 *Statuta generalia à Generali, & Capitulo condita omnes obligant.*

2 *Statuta prouincialia, & alicuius particularis Conuentus obſeruare tenentur hoſpites ibi commorantes.*

3 *Poteſtas Prælatorum, vt fundata in voto, ex ſuo genere ad lethale obligat per ſua ſtatuta: vt autem iuriſdictio eſt, obligat iuxta materiam rei præſcriptæ.*

4 *Legis obligatio dependet à voluntate legiſlatoris, & capacitate materiæ præſcriptæ: quæ, licèt leuis in ſe ſit; ratione tamen finis, & circunſtantiarum grauis eſſe poteſt.*

5 *Præcepta Abbatum, & ſuperiorum ordinaria, quæ fiunt ore tenus, ſecluſo ſcandalo, & con-*

temptu non obligant ad mortale, licèt materia grauis sit.

6 *Verba praeceptiua sub mortali, communiter solent esse:* Praecipio tibi in virtute sanctae obedientiae, vel, sub poena excommunicationis.

7 *Monachus habens propositum operandi contra omnia praecepta suae Religionis, etiam ad culpam non obligantia, peccat mortaliter; secùs autem, si non habeat tale propositum, licèt passim praedicta praecepta transgrediatur, vt num.8,*

9 *Consuetudo mala, & praua operandi contra legem, non dicitur contemptus legis.*

10 *Abbates, & Superiores tenentur sub mortali corrigere subditos, qui frequenter transgrediuntur venialiter.*

11 *Religiosus subditus transgrediens praeceptum Superioris in re graui, vnum tantùm peccatum contra votum committit.*

12 *Religiosus, qui statuta suae Religionis ad solam poenam obligantia transgreditur, vt illorum finem impediat, mortaliter peccat.*

13 *Religiosus contemnens statuta suae Religionis, etiam in re leui, peccat mortaliter.*

14 *Trangressio in Religioso circa materiam, etiam extre praescriptum suae Regulae, obligantem; non est duplex peccatum.*

15 *Circunstantiae aggrauantes, an necessariò aperiendae sint in confessione,*

16 *Religiosus professus, qui facit contra votum solenne castitatis, satisfacit, si in confessione tantum dicat, se violasse votum castitatis.*

17 *Episcopus, vel quilibet alius Praelatus, qui mortaliter peccauit, non tenetur in confessione explicare se esse Episcopum, vel Praelatum.*

18 *Foemina, quae se miscuit cum Sacerdote, vel Professo, satisfacit, dicendo in confessione, se habuisse rem cum viro voto castitatis adstricto.*

19 *Religiosus, qui vouet de non habenda mollitie, aut fornicatione, non tenetur explicare circunstantiam talis voti post emissam professionem,*

20 *Regulas, & statuta Ordinum, tam in habitu, & conuersatione, quàm in aliis obseruantiis à suis Institutoribus praescriptis, obseruare tenentur Regulares,*

21 *Religiosus tenetur ad obseruantiam omnium eoque de vita, & honestate Clericorum sacri Canones praecipiunt.*

22 *Venationes, aucupationes Religiosis prohibentur; sicut & canes, aut aues venaticos alere.*

23 *Silentij obseruantia, & quibus in locis praecipitur Religiosis.*

24 *Ioca saecularia Regularibus prohibita sunt, sicut & ebrietas, ornamenta inconuenientia, & deliciosa vita.*

25 *Carnium esus prohibitus est Monachis.*

26 *Arma prohibita intra septa Monasterij absque suorum Superiorum licentia non possunt tenere Regulares, sub poena excommunicationis.*

27 *Procuratoris, & Aduocati munus exercere non possunt Regulares sine sui Superioris licentia, & vtilitate Monasterij.*

28 *Tabellionis officium exercere, arbitri, & testes iudiciarij esse non possunt Regulares, vt n.29. & 30.*

31 *Monachi testimonium scribi potest in instrumenta sine sui Superioris licentia.*

32 *Chirurgiae artem cum incisione, vel adustione, exercere non possunt Religiosi; sicut nec artem Medicinae, vt num.33.*

34 *Tutores testamentarij Religiosi esse nequeunt.*

35 *Fideiubere non possunt Religiosi, nisi cum licentia Abbatis, & maioris partis Capituli.*

36 *Executores testamentorum ad causas profanas, imò neque ad pias, esse possunt Religiosi claustrales, absque licentia suorum Superiorum: secus autem est de Religioso, qui manet extra Claustra, & praeest perpetuo beneficio, vt num. 37.*

38 *Laureolae, & Doctoratus insigne in iure ciuili, vel medicina obtinere non possunt Regulares; bene tamen Laureolae, & Doctoratus iuris canonici, & Theologiae.*

39 *Poenas quas, & quando incurrant Religiosi Claustrum exeuntes ad leges audiendas, vel Physicam.*

40 *Religiosi prohibentur sub poena excommunicationis accedere ad quauis studia literarum posita extra oppidum, in quo situs est Conuentus.*

41 *Monachis, & Canonicis Regularibus sub poena excommunicationis ipso facto prohibitus est accessus ad Curias Principum saecularium, absque licentia suorum Abbatum, cum animo eis nocendi.*

42 *Decimas Ecclesiarum occupare sub poena excommunicationis Religiosis prohibetur.*

43 *Decimas non esse soluendas Ecclesiis, quibus debentur, Religiosi praedicantes ipso facto excommunicantur.*

44 *Excommunicatos, & nominatim interdictos ad diuina Officia admittere prohibentur Regulares.*

45 *Religiosis prohibitum est, in suis praedicationibus Praelatis Ecclesiarum aliquid detrahere; & Laicos a frequentia & accessu praedictarum Ecclesiarum retrahere.*

46 *Indulgentias indiscretas promulgare prohibitum est Religiosis.*

47 *Testatores a restitutionibus faciendis, vel legatis piis Ecclesiis Matricibus relinquendis retrahere Religiosi testamento interessentes non debent.*

48 *Sepulturam vt sibi eligat, prohibentur Religiosi aliquem cogere, vel ad promittendum inducere.*

49 *Interdictum ab Ecclesia Matrice obseruatum, debent obseruare Regulares.*

50 *Officia diuina in suis Ecclesiis debitis horis Religiosi persoluere debent.*

51 *Monachis quid iuxta antiquos Canones prohibitum sit.*

Visum est suprà, quòd Abbates Conuentuales solùm in Religiosos sui Monasterij, & circa ea, quae ad illud spectant; Generales autem in totam Religionem erga omnes illius Monachos potestatem, ac iurisdictionem sibi traditam exercere possunt. Visum est etiam, quòd perpetuas leges, & statuta nemo, nisi Generalis Abbas, vnà cum maiori parte Capituli generalis, condere potest. His sic praemissis, rursus pro explicatione Propositi quaesiti dicimus, quòd aut alia statuta sunt vniuersalia, siue generalia; & tùnc certum est, omnes eius Religionis Monachos indifferenter obligare, etiam in conscientia. Si autem talia statuta pro alicuius tantùm Monasterij regimine lata sint; tunc eos solummodò ad eorum obseruantiam adstringent, qui illi Monasterio assignati fuerint, vt doctè more solito, & fusè probat Suarius *de Religione, tomo 4. tractatu 8. libro 2. cap 8. n.3.* 1.

Si petas, an Monachi alterius Prouinciae, vel Conuentus, hospites alterius obligentur statutis illius Conuentus, vel Prouinciae, dum ibi commorantur; Respondeo, illos non solùm cogi posse in foro exteriori ad particularia Monasteriorum statuta obseruanda, dum ibi sunt hospites; sed etiam in fo- 2.

ro interiori, propter scandalum. Ita Glos. *in cap.* 1. 3. q. 6. Suar. *loc. cit. n.* 23. Rodriq *t.* 1. *quæst. regul* q. 68. *art* 4. Miranda *t.* 2. *Manual.* q 29 *art.* 6 Fagundez *in precep.* 4 *Eccles. lib.* 1. *cap.* 7. *n* 9. Malderus 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. Sed limita, dummodo non excusentur aliqua iusta causa, vt elicitur *ex can. Quæ contra mores.* & *ibi* Glossa *distinct.* 8. & *ex can. Illa. distinct.* 10. & *ex can.* 1. *distinct.* 41. vbi habetur, teneri ad sequendum consuetudines eorum, inter quos commorantur: turpis est enim omnis pars, vniuerso suo non congruens; & est contra societatis leges. Vnde resoluitur, omnes Monachos obligari ad obseruantiam Statutorum generalium legitimè conditorum, ac etiam hospites ad statuta particularia Monasterij, in quo commorantur.

Sed maior insurgit difficultas de obligatione præceptorum, & statutorum, quantùm obligent subditum præcepta, & statuta Abbatum, & Prælatorum. In hac re notandum est cum Suar. *tom* 4. *de*
3. *Relig. lib.* 2. *cap* 9. *num* 25. certum esse, potestatem Prælatorum extendi ad culpam lethalem: vnde, si consideretur talis potestas, quatenus fundata est in voto, quod ex suo genere obligat sub mortali, tunc transgressio mortalis erit: si verò consideretur, vt iurisdictio est, se extendit ad obligationem materiæ conuenientem rei præceptæ: quia ratione constat, non tantùm in Summo Pontifice; verùm etiam in Episcopis reperiri hanc potestatem, quam participant Abbates, & Prælati Regulares. Sed solùm dubitatur de vsu, & actuali obligatione, quando præceptum Prælati tale est, vt obliget sub lethali. Et supposita supradicta potestate, duæ conditiones,
4. tanquàm necessariæ, requiruntur; nimirum, materia capax talis obligationis, & voluntas Prælati. Circa primam est cauendum, aliquam actionem, vel materiam secundum se consideratam, posse leuem videri, quæ in tali statu, & ratione finis, seu circunstantiarum, sit grauis: quia eius dilatio in tali statu potest afferre nocumentum graue Religioni. Circa ve-
5. rò potestatem Prælati aduertendum est, communem consuetudinem Religionum esse, vt præcepta ordinaria Abbatum, & Prælatorum, quæ fiunt ore tenus, non existimentur ita obligare, vt dempta negligentia, & contemptu, vel alia simili occasione, transgressio mortalis sit, quantumuis materia sit grauis, & verba sint præceptiua. Ratio est: quia huiusmodi verba ex vsu indicant in Abbate voluntatem obligandi, vt elicitur ex S. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.* 9. & S. Bernardo *lib. de precept. & dispens. cap.* 12. & S. Antonino 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1. §. 9. Imò, vt aduertit idem Suar. *loco. cit. num* 26. si Abbas, & Prælatus præcipiendo, verba subiungat, quibus sufficienter indicet, voluntatem suam obligandi in conscientia, iuxta materiæ capacitatem; tunc supposita grauitate materiæ obligatio erit sub peccato mortali. Ita docent omnes Doctores, vt fatetur idem Suar. *loco citato.* Quòd si petas, quæ sint huiusmodi verba indicantia talem voluntatem Abbatis. Respondeo non posse certam regulam assignari: sed in hac re attendendum est vsus huius, vel illius Religionis. In mea Religione Vallis Vmbrosæ, sicut etiam in aliis Congregationibus, vt audiui, verba Prælatorum obligantia ad peccatum mortale sunt hæc: *Præcipio tibi in virtute obedientiæ*, vel *sanctæ obedientiæ*

6. Idem dicendum est, quando Prælati præcipiunt aliquid subditis sub pœna excommunicationis. Et quidem, si excommunicatio imponatur, ipso facto incurrenda propter transgressionem præcepti, res manifesta erit, cùm excommunicatio non incurratur, nisi propter lethale: si verò adiungatur, solùm excommunicatio ferenda, quamuis aliqui putent, non esse signum sufficiens ad ostendendam obligationem sub peccato mortali; nihilominùs communiter sentiendum est, huiusmodi verba excommunicationis ferendæ esse sufficiens signum obligationis peccati lethalis, dummodo aliquo indicio sufficienter constet, illam non esse meram comminationem externam. Ita Caietanus 2. 2, *q.* 186. *art.* 9. Alphonsus à Castro 1. *de leg. pœnal. cap.* 5. *docum.* 4. *ad finem.* S. Antoninus *loco cit.* Angelus *verbo*, *lex*, §. 3. Tabiena *eodem verbo*, § 28. Syluester *verbo*, *preceptum*, *q* 3. qui omnes Doctores loquuntur vniuersaliter de quocunque præcepto Ecclesiæ: quia per transgressionem huiusmodi præcepti omnes efficiuntur digni excommunicatione: hoc autem non potest esse, nisi per peccatum mortale, etiamsi per Iudicem excommunicatio ferenda sit. Vnde à fortiori in Religionibus, in quibus raro proponitur hæc censura excommunicationis ad ostendendum rigorem præcepti, proculdubiò erit sufficiens signum ad indicandam voluntatem Superioris ad obligationem sub peccato mortali, vt notat idem Suar. *loco cit.*

His positis, primò dubitari potest, an Monachus habens propositum operandi contra omnia statuta regularia, vel præcipua suæ Religionis, etiam ad culpam non obligantia, peccet mortaliter. Secundò, an subditus, qui prædicta statuta passim violauerit, etiamsi non obligent ad culpam, lethaliter peccet. Tertiò, an Regularis subditus transgrediens huiusmodi præcepta in re graui, duplex peccatum mortale committat.

Ad primum Respondeo, peccare mortaliter. Ratio est: quia Monachus tenetur sub pœna lethali sic viuere, vt non sit perniciosus suæ Religioni, inducendo alios exemplo suo prauo ad relaxationem monasticæ vitæ; ex quo sequeretur perturbatio totius Monasterij, & Congregationis, dum nollet, verbi gratia, obseruare statutum silentij, præceptum orationis, legem ieiunij, & alias obligationes regulares. Vnde non sunt audiendi aliqui Doctores, qui affirmant, Monachum non esse in statu damnationis, si tantùm vellet obseruare vnum præcipuè statutum Religionis; alia verò nequaquam: quia obseruantia illius statuti, quantumuis principalis, & inobseruantia aliorum inducerent ruinam illius Monachi, & scandalum in re graui inter Regulares. Ita affirmant Corduba *super Regulam S. Francisci, cap.* 1. *q.* 3. & Sotus *in* 4. *dist* 15. *q.* 2. *art.* 1. 7.

Ad secundum Respondeo, non peccare mortaliter: quia actus replicati sunt eiusdem speciei cum primo: vnde si primus est venialis, cæteri etiam veniales erunt. Vnde mala, & praua consuetudo operandi contra legem, non dicitur contemptus legis ex D. Thom. 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 9. *ad tertium:* quia in solo actu interiori voluntatis perficitur contemptus. Et consequenter ob solam operis externi multiplicationem contemptus huiusmodi induci non potest. 8. 9.

Aduertant tamen Abbates, & Prælati, si in suis Monasteriis tales transgressiones sunt frequentes, quòd tenentur sub mortali transgressores illos corrigere: quia peccata venialia, quamuis in singulis Monachis non sint damnum notabile, tamen quando in Monasterio ita sæpè frequentantur, sunt magni momenti, ad destruendam regularem obseruantiam, nisi à Prælatis corrigantur: quidquid dicat Angelus *verbo*, *inobedientia*, *in fine*, & Vasquez 1. 2. *quæst.* 96. *art.* 4. *disputatione* 158. *cap.* 6. *num.* 60. 10

Ad tertium Respondeo, esse vnum tantum peccatum 11.

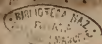

catum contra votum: quia Prælatus non habet aliquod ius præcipiendi, nisi ratione voti obedientiæ: ideò committitur vnum peccatum, & non duo peccata: quod etiam ratio manifesta suadet, quòd vbi vnum est propter vnum, ibi tantùm censeatur esse vnum. Ita affirmant Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 9.* & Sotus *lib. 7. quæst. 2. de iustitia, art. 3. ad 1.* & Ledesma *in summa, tract. de pœnitentia, cap. 19.*

12. Ex quibus faciliter colligi potest, quid dicendum sit de Monacho statuta suæ Religionis, etiam ad solam pœnam obligantia, ideò transgrediente, vt impediat, quantùm in se est, illorum finem: peccat enim mortaliter: quia hoc modo transgrediens præcepta Religionis, se habet proportionabiliter ad finem præcepti, sicut ille, qui ex contemptu transgreditur ratione præcepti: sed hic peccat mortaliter: ergo & ille. Ita Vasquez *loco cit. num. 57.* & Caietanus *in Summ. verbo, peccati transgressio*, Valentia *1. 2. disput. 7. quæst. 5. punct. 6.*

13. Si quæras, an Religiosus, qui in re leui contemnit statuta suæ Religionis, peccet mortaliter. Respondeo affirmatiuè: quia circumscripto, quòd materia præcepti obligantis sub veniali sit leuis; nihilominus contemptus ille præcepti grauis est: quia Religiosus ideò transgreditur præceptum, quia præceptum est, & recusat se subiicere Superiori, à quo statutum, & præceptum emanauit. Ita affirmant Valentia *loco citato, disput. 6. q. 5. punct. 6.* Vasquez *loco citato, quæst. 96. art. 4. disputat. 158. cap. 4. num. 37.* Corduba *in Regul. S. Francisci, cap. 10. quæst. 3. part. 2.* In qua re non satis mihi probatur sententia Caietani, qui limitat hanc doctrinam *in Summa, verbo, contemptus*, primò, quando subditus est inobediens in vna re ex quadam indignatione, vt suo Abbati rem gratam non faciat; in aliis tamen rebus, & obseruantiis paratus sit obedire. Et talis contemptus, dicit Caietanus, non est mortalis: sed reverà mortalis est: quia agit contra mentem sui superioris; imò in tali contradictione, vltra inobedientiam, apparet praua voluntas, & contemptus grauis in re statuta à Superiore, quod peccatum lethale demonstrat. Secundò, limitat, quando subditus paratus est obedire in grauioribus; non autem in minimis: quæ limitatio indiget alia limitatione, dummodo non oriatur contemptus in præcepto Superioris, & talis contemptus parturiat frequentes actus inobedientiæ, etsi subditus, dum minima spernit, paulatim decidit.

In transgressione horum præceptorum regularium vulgaris oritur difficultas, & à multis Doctoribus agitata, an tam Abbates, quàm subditi, in transgressionibus legum, & statutorum regularium committant duplex peccatum, circa materiam aliàs ex præcepto obligantem: & an in confessione necessarium sit exprimere prædictam transgressionem, & etiam se egisse contra Regulam, quam ipsi professi sunt.

14. Bartholomæus à S. Fausto *in thesaur. Relig. quæst. 110.* ait, quòd non omnia alio præcepto debita, & contenta in Regula, in alia continentur cum intentione ea particulariter præcipiendi, cùm Regula multa præcepta aliàs proponat cum intentione ea reducendi in memoriam, & transgressio huiusmodi non est speciale peccatum contra Regulam: quia nullam nouam obligationem inducit, nisi constet de intentione Institutoris volentis ea de nouo præcipere. Ita affirmant etiam Caietanus *2. 2. q. 186. art. 8.* & Valentia *2. 2. dispnt. 10. quæst. 4. punct. 5.* Imò Caietanus *eodem loco, art. 9.* negat esse duplex peccatum; sed vnicum grauius: quia diuersitas præcepti, vt ait ipse, auget malitiam peccati; non autem parit specificam diuersitatem, quæ ex obiecto, non autem ex præcepto sumenda est.

Sed hîc maior oritur difficultas, an transgressio habeat duplicem malitiam in confessione explicandam; nimirum, vnam contra commune præceptum, & aliam contra votum obedientiæ, vel aliud essentiale votum: quod est idem ac quærere, an circunstantiæ aggrauantes necessariò in confessione exprimendæ sint.

In qua re duæ famosæ inueniuntur opiniones. Prima est affirmatiua, scilicet, circunstantias notabiliter aggrauantes esse in confessione à pœnitentibus explicandas. Ita Sotus *in 4. dist. 18. q. 2. art. 4.* Alens. *part. 3. q. 18. memb. 4. art. 3. §. 2.* Caietanus *in Sum. verbo, Confessio, condit. 15.* Altisiodorens. *lib. 4. Sum tract. 6. cap. 3 q 3.* Maior. *in 4. q. 4.* Marsilius similiter *in 4. dist. 12. art. 1. part. 1. dub. 1.* Suar. *in 3. part. tom. 4. disput. 22. sect. 3.* Victoria *in Sum. num. 177.* Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 24.* Nugnus *in addit. ad 3. part. tom. 2. q. 9. art. 2. dub. 2. concl. 2.* Llamas *in Sum. part. 3. §. 14.* Ioan. de la Crux *in direct. consc. part. 2. de Sacram. Pœnit. q. 3. dub. 5 concl. 1.* Coninch. *de Sacram. tom. 2. de Sacram. disput. 7. dub. 3. concl. 1. num. 13.* Corillo *post Itinerar. Ordin. in repet. can. fin. dub. 7. num. 54.* Petrus Fay *in addit. ad 3. part. q. 9. disput. 5. concl. 1.* Ledesma *in Sum. tom. 1. de pœnit. cap. 18. concl. 4.* qui omnes affirmant, contrariam sententiam improbabilem, & nulla ratione ad praxim reducibilem. Sed falluntur: quia plures Doctores inuenio adhærentes sententiæ negatiuæ, quàm affirmatiuæ supradictæ, qui asserunt, circunstantias aggrauantes non esse in confessione manifestandas; & in primis S. Thom. *in 4. dist. 16. q. 3. art. 2. quæstiuncula 5.* S. Antoninus *3. part. tit. 14. cap. 19. §. 7.* S. Bonauentura *in 4. dist. 17. q. vltim.* Palud. similiter *in 4. q. 3. art. 3.* Scotus *ibid. q. 1. art. 2.* & Carthusianus *q. 2.* & Almainus *q 1. art. 2.* & Albertus *dist. 16. art. 24.* Herrera *2. 2. disp. 31 q 7. corol. 3. post. regulam secundam.* Turrecremata *de pœnit 5. cap. 1. num. 11.* Couarruu. *in 4. decret part. 1. cap. 1 num. 14.* Viguerius *in instit. cap. 16. vers. 17.* Syluester *verbo, Confessio, q. 9.* Angelus *eod. verbo 1. num. 13.* Armilla *verbo, circunstantia, num. 2.* Summa Confessor. *lib. 3. tit. 34 q. 81.* Nauarr. *cap. 6. num. 7 & in cap. Consideret. de pœnit. distin. 5. num 6.* Hadrianus *q. 4. de confess. art 2.* Ouandus *in 4 distin. 16. propos. 23.* Cordub. *in Sum. q. 3.* Medina *C. de confess. q. 7. de circunstant.* Vasquez *in 3. part. tom. 4. q. 91. art. dub. 2.* Alphonsus Regius *in resol. cas. 30. num. 5.* Lessius *lib. 4. de iust. & iur. cap. 3. dub. 12. num. 8.* Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 11. punct. 1.* Gypsius *de casib. reseru. cap. 8. num. 5.* Iosephus *de ortu Parochi, in specul. Paroch. cap. 9. num. 7.* Zanardus *in direct. theolog. part. 1. de Sacram. Pœnit. q. 58.* Ortiz *in Sum. cap. 23. num. 44.* Ioannes Sancius *in pract. disp. disp. 11. n. 6.* Ochagauia *in Sacram. tract. 2. q. 14.* Pesantius *in addit. ad 3. part. quæst. 10. §. de integrit. confess. disput. 3. quæst. 3.* Puteanus *in 3. part. S. Thom. part. 2. quæst. 2. dub. 4. concl. 1.* Zerola *in prax. de pœnit. cap. 12. q. 5.* Fagundez *de præcept. Eccl. punct. 2. lib. 4. cap. 2. num. 6.* qui cum Henriquez *lib. 5. cap. 7. num. 4.* & cum Pitigiano *in 4. distinct. 16. quæst. vnic. art. 5. concl. 5.* probabilem putat sententiam supradictam Doctorum præfatorum, & hanc nouissimè defendit Pater Diana *in suis resol. moral. tract. 7. de circunstantiis aggrauant. resol. 1.* vbi illam probat, primò: quia iure diuino non tenetur quis confiteri, nisi peccata mortalia: at tacendo circunstantias, quæ non prohibentur præcepto peculiari, tunc confitetur quis omnia peccata mortalia: ergo non tenetur circunstantias aggrauantes aperire in confessione.

fessione. Probatur minor: quia peccatum, communiter diffiniri solet, est dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei: ergo, si aliqua circunstantia non prohibetur speciali præcepto, non est peccatum aliquod singulare, vel speciale. Probatur etiam ex Concil. Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. vbi agens de circunstantiis, ait, esse præceptum confitendi illas, quæ speciem mutant: ergo, cùm de aggrauantibus taceat Concilium, virtute negat tale præceptum ad illas extendi. Consequentia probatur: quia doctrinam integram tradit de omnibus necessariis ad hoc Sacramentum: tum etiam, quia præmittit illa verba dictum Concilium, scilicet: *Nihil aliud ab Ecclesia à pœnitentibus exigi, quàm vt postquàm quisque diligentiùs se excusserit, & conscientiæ suæ sinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit.*

16. Ex quibus infertur, si verbis Religiosus professus violauerit votum castitatis, illum satisfacere in confessione, dicendo, se violasse tale votum castitatis, non manifestando votum solenne, quod professus est. Ita affirmant Henriquez *lib.* 5. *de pœnit. cap.* 5. *num.* 6. *in gloss. litt. G.* Llamas *in Sum. part.* 3. *cap.* 8. §. 14. Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tract.* 9. *dub.* 37. *num.* 13. Fagundez *de precept. Eccles. tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 6. Megala *in* 1 *part. lib.* 5. *cap.* 11 *num.* 8. Sanchez *de Matrim. to. n.* 2 *lib.* 7. *disp* 27. *numero* 17. Filliuccius *tom.* 2 *tract.* 30. *cap.* 9. *numero* 114. qui fatentur, sufficere in confessione, Religiosum professum dicere, se fregisse toties votum castitatis, & tacere circunstantiam professionis. Ratio est: quia votum solemne non differt à voto simplici: neque alterius rationis est vinculum, sed solùm accidentaliter; quicquid dicant Auctores contrariæ sententiæ affirmantes, votum sacerdotale castitatis differre specie à voto simplici, sicut tenent Rodriquez *in Sum. cap.* 109. *num.* 5. & Medina *in Summa, lib.* 1 *cap.* 14. §. 8. Coninch. *de Sacram. disputatione* 7. *dub.* 4. *numero.* 10. Ledesma *in Sum. tom.* 1. *de Pœnitentia, cap.* 19. *in circunstantia persona, dubit.* 2.

17. Similiter infertur, quòd si Generalis, vel Prouincialis alicuius Religionis peccet mortaliter; non tenetur explicare se esse Generalem, siue Prouincialem. Idem dicendum est de Episcopo, vel alio Prælato. Ita docent Filliuccius *tom.* 2 *tract.* 30. *cap.* 7. *num.* 125. Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 7. *disput.* 27. *num.* 33. Coninch. *de Sacram. disput.* 7. *dub* 4. *num.* 18. Henriquez *lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 6. *in gloss. litt. G* qui affirmant, quòd Episcopus fornicans non tenetur circunstantiam Episcopatus confiteri, nisi talis fornicatio facta ab Episcopo, vel Generali, siue Prouinciali, publica esset, in quo casu, ratione scandali, teneretur eam aperire: quicquid dicant Nugnus *in addit. ad* 3. *part. tom.* 2. *q.* 9. *art.* 2. *dub.* 3. *concl.* 2. & Fagundez *in præcept. Eccles.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 8.

18. Infertur etiam, si fœmina carnaliter se miscuit cum Sacerdote, vel cum Regulari professo, sufficit, si in confessione dicat, se copulam habuisse cum viro voto castitatis adstricto. Ita P. Diana *loc. cit. resol.* 4 vbi notat contra Fagundes *loc. cit. tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 10. quòd qui votum castitatis simplex in sæculo, vel Nouitiatu emisit, & posteà in Religione professus est; vel, si post votum castitatis simplex Ordinibus sacris initiatur; sufficere, si dicat, se votum castitatis habere, & non tenetur explicare circunstantiam sacrorum Ordinum, vel Professionis in Religione: quod etiam docet Sanchez *loco citato, num.* 25.

19. Similiter Religiosus professus, qui votum emisit de non habenda mollitie, aut fornicatione, non tenetur explicare in confessione hanc circunstantiam voti emissi post professionem: quia per votum solenne castitatis in professione emissum ad idem tenebatur: vnde noua votorum multiplicatio nullam addit circunstantiam aggrauantem. Ita Fagundez *loco citato, num.* 11. vbi alios citat. Hinc est, quòd Filliuccius *tom.* 2. *tract.* 30. *cap.* 7. *num.* 26. affirmat, habentem votum solenne, & simplex non teneri vtrumque exprimere, cùm solenne votum, & simplex differant tantum accidentaliter, & non est circunstantia in confessione detegenda.

An verò præter prædicta statuta, & eorum Regulas obligentur Religiosi ad alia à sacris Canonibus sancita, quærendum est. Et pro intelligentia huius quæsiti, fatendum est, multa esse, quæ Regularibus à sacris Canonibus præcipiuntur, multáque prohibentur, quæ quidem in eorum Regulis, & statutis forsitan omnia non reperiuntur. Vt autem hîc ordinatè procedamus.

Dicendum est, Regulares omnes teneri, vt diximus, ad obseruandas quidem eorum Regulas, & statuta Ordinum, tam in habitu, & conuersatione, quàm in orationibus, diuinis Officiis, Sacramentorum frequentationibus, lectionibus, sacrarum Litterarum studiis, ieiuniis, abstinentiis, & aliis huiusmodi, quæ à suis Institutoribus ordinata sunt, vt habetur *in cap. Iuxta. cum seqq. q.* 1. *cap Recolentes. de stat. Monach.* Et ideò statutum fuit in Concil. Nicæno, vt refertur *in cap.* 1. 16. *q.* 1. sic: *Placuit omnibus residentibus in sancta Nicæna Synodo, vt Monachorum conuersatio, & vita, secundùm etymologiam nominis, ab omnibus discrepet: Monachus enim Græcè & Latinè singularis dicitur: vnde Monachum per omnia singulariter agere oportet,* &c. Et S. Hieronymus, & alij Sancti Patres *in cap. Monachus.* & *in cap. Placuit.* & *in cap. Interdicimus.* & *in cap. Decimas.* 16. *q.* 1. & *in cap. Nunquam de consecr. dist.* 5. & S. Athanasius *in lib. exhortat. ad Monach.* & alij optima monita pro regulari disciplina Monachis tradiderunt: quæ quidem præcepta partim in sacris Canonibus relata, siue eorum Regulis inserta, ab omnibus Regularibus obseruari deberent: vnde Concil. Tridentinum *sess.* 25. *de regul.* sciens, quantùm ex Monasteriis piè institutis, & administratis in Dei Ecclesia splendoris, vtilitatisque oriatur, censuit, *necessarium esse, quò faciliùs, ac maturiùs, vbi collapsa est vetus, & regularis disciplina, instauretur; & constantiùs, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc Decreto præcipit, vt omnes Regulares, tam viri, quàm mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instruant, & componant; atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt, alicuius Regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia fideliter obseruent; omnísque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, vt ab illis non recedatur. Cùm compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent, relaxari: si enim illa, quæ basis sunt, & fundamentum totius regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium, necesse est.* 20.

Ad hæc autem obseruanda maximè necessarium est, vt Regulares Prælatis suis obediant, sicut tenentur ex vi sui voti: si enim inobedientes extiterint, aut incorrigibiles fuerint, possunt ab eis excommunicari, & expelli. *cap. Cùm in Ecclesiis. de maior. & obed.* & *cap. Cùm ad Monasterium. de stat. Monach.* Nec facilè appellare eis permittitur, *cap. Reprehensibilis: de appellat.* nisi à correctione, quam facit Abbas

bus excedendo modum, & limites Regulæ, *cap. Licet. de offic Ordinary, cap de Prior. de appell.* Nauar *cons.4.sub tit de appel.& consil.vnico, num.6.de sent. & re iudic.* Ita etiam Emannuel Roder. *qq. regul. q. 19. art. 2. & tom. 2. q. 53. art. 10.* Sayrus *in Claui reg.lib 12. cap. 17. num.*38.Fagundez *in quinque Eccl.precept.prac. 2. lib.8.cap.5. num.*13. Sigismund Caccia *de appell. q. 17. limit. 26. num.*8. Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 6. cap. 8, num.* 102. vbi cum Sayro, Azorio, & Nauarro dicit, non obstare Concil. Trid. *d. sess.25. de Regul. cap.*4. quia non interdicit appellationem ad Superiorem, sed recessum à Monasterio prætextu adeundi Superiorem; de expulsione tamen aliàs redibit sermo, vbi multa propter nouas Summorum Pontificum Constitutiones animaduertenda sunt.

His ergo præmissis, tanquàm fundamentis disciplinæ regularis, sciendum etiam est multa præcipi Regularibus, ac prohiberi, præter illa, quæ in eorum Regulis, & mandatis suorum Superiorum continentur.

21. Primò igitur, tenentur Regulares obseruare omnia, vel vitare quæ de vita, & honestate Clericorum sacri Canones præcipiunt: Clericorum enim appellatione in his rebus Regulares veniunt; & specialiter omnibus Religiosis idipsum mandatur, quod ad vitam, & mores Clericorum spectat, *in cap. Deus qui. & in cap. penult. & in cap.final.de vit.& honest. Cleric in Clem. Ne in agro §.1 de stat. Monach.& in Clem. Exiuit.de verb.signif.*

22. Secundò, Regularibus omnibus interdicuntur à sacris Canonibus venationes, aucupationes, illisque prohibetur, canes, & aues venaticos alere, vel tenere, *ex d Clem Ne in agro.1.§ Porrò.* & Nauarr.*Comm.4. de Regul. num. 26.* Azor. *instit. moral part.1.lib.12. cap.19. q. 16.* multò magis, ita vt illis nec recreationis causa sit licita venatio, quamuis redditus proprios in venatione habeant, vt resoluit Perez *lib. 1.tit. 22.*

23. Tertiò, Regularibus præcipitur, vt silentium seruent continuum in Dormitorio, Oratorio, Refectorio, & certis horis in Claustro, *ex cap. Cùm ad Monasterium de stat. Monachorum.*

24. Quartò, prohibentur etiam Regularibus ioca sæcularia, aleas amare, gulam, & ebrietatem sectari, ornamenta inconuenientia quærere, ac in deliciis viuere, *ex d.cap Clerici, vel Monachi.*

25. Quintò, *in cap.Carnes.de consecr. dist.5.* præcipitur Monachis, ne carnes, nisi in necessitate comedant.

26. Sextò, non debent Regulares arma intra septa Monasterij tenere, absque suorum Superiorum licentia, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda: sic illis præcipitur *à Clement.d.Ne in agro. §.Quia verò. de stat. Monach.* quod etiam affirmant Suar. *tom.5.de cens. disput 23 sect.5. num.* 8. Nauarr. *in manual. cap. 27.num. 139. vers. 37.* Roderiq. *qq. reg. tom.2.quæst.60. art.2.* Filliucius *tract 14 cap 8. q.6.* Iulius Lauorius *de Indulg. part 2. cap. 13. num. 45* Bonacina *de cens.extra Bullam.disput.2 q 9 pu ct. 16.* Augustinus Barbosa *de off.& potest Episc part.3, alleg. 50. num. 23.* secundùm Lugdunens. impress.

27. Septimò, præcipitur etiam Regularibus, vt Procuratoris, vel Aduocati munus non exerceant, nisi Superioris licentia, & vtilitate Monasterij concurrentibus, *ex cap Monachi.il 2.16.q 1.* vbi habentur hæc verba *Similiter, vt nullus Monachorum forensis negotij susceptor, vel executor ex istat, nisi quoad Monasterij exposcit vtilitas, Abbate sibi nihilominus imperante.* Ita etiam Sayrus *in Claui regia, lib. 12. cap. 22. num.* 3. Sylnester *verbo, Aduocatus, quæst. 6.* Roderiq. *qq. regul.tom.3.q.41.art.2.*Sanchez *in præcep. Decal.tom. 2.lib.6.cap.13.in princ.* vbi *n.*2.dicit, Nouitium non comprehendi in hac prohibitione: quia non est verè Religiosus. Duplex ergo conditio coniunctim requiritur, vt diximus, nec sufficit alterutram contingere; quia textus *in d cap. Monachi.*& *in c.2. de postuland.* vtranque requirit. Videantur Redoanus *de spol. Eccl. q.2.n.27.*Sanchez *loc.cit. cap.13. n.3.* vbi *n.4.* subdit, si altera ex his deficiat, nec in foro sæculari, nec ecclesiastico integrum esse Religiosis, ea munera Aduocati, vel Procuratoris obire; benè tamen illis concurrētibus Deinde *n.*8.dicit, quòd licentia non videtur sat petita; sed opus est eam obtineri: *n.* verò 5.ait, quod sufficit, vt hæc licentia susceptionem mandati præcedat: & *eodem n.* 8.ait, quòd talem licentiam concedere potest Superior immediatus Religionis.

Octauò: Religiosi non possunt Tabellionis officium exercere, *arg. text. in cap. Sicut. ne Clerici, vel Monachi.* Vnde Sanchez *loc. cit. cap. 13. num. 46.* dicit, quòd si de facto absque Superioris licentia Monachus, qui in sæculo erat Tabellio, instrumenta conficiat, valida erunt, & poterit Monachus licitè post professionem complere, & signare instrumenta, quæ dum Tabellio erat in sæculo confecerat, vel in suo protocollo breuiter conscripserat, vt posteà per otium, quoties opus sit, latiùs extenderet. Ita resoluunt Roder *qq.Regul. tom.3.q.8. art. vlt.* Sanchez *loco. cit. cap. 13. num 49.* vbi *num. 50.* ait, quòd exigitur ad hoc Superioris licentia: imò *num. 51.* subdit, quòd potest Monasterium conueniri, vt Monachus antè Notarius hæc instrumenta perficiat. 28.

Nonò: Non possunt esse arbitri regulares, nisi pariter concurrant vtilitas Monasterij, & licentia Superioris. Ita Fuluius Pacianus *cons. 162. num.*188. & Sanchez *loco cit. cap.13.num. 55.* vbi *num. 57.* ait, quòd Religiosus factus Episcopus, & Monachi simplices habentes aliquam administrationem, aut prioratum, possunt esse arbitri: *num.* verò 58. ait, quòd Superior Religionis non indiget licentia, vt arbiter sit: & *num.* 60. quòd non interdicitur Religioso officium arbitratoris: & *num. 66.* resoluit, Franciscanos non posse, etiam de licentia Superioris, & cum vtilitate Monasterij, arbitri munus obire; benè tamen arbitratoris. 29.

Decimò: Regulares non possunt esse testes iudiciarij absque Superioris licentia: quia Iudex petiturus iuramentum ab illis Regularibus, non est proprius illorum Iudex. Ita Sanchez *d.tom.2.lib.6.cap.13. num.* 103. vbi plures Doctores cumulat, & sequitur. Si autem Monachus absque licentia sui Abbatis coram sæculari Iudice, vel alio non suo Iudice testificetur, testimonium valebit, quia nullibi irritatur; & potiùs interpretandum est, vt valeat, quàm vt pereat, vt colligitur ex Barth Socin *cons 17 num 16. vol 1.* Molin. *de iust tract 2.disp.127.*Farinac. *in pract.crimin. tract. de testib.q.61 num.134.* Paulus Pacianus *cons.d.162, num.75 vol.1.* 30.

Sed aduertendum est, quòd, vt Monachi testimoniū scribatur in instrumento, nulla exigitur Superioris licentia: quia id non est aliquem iurisdictioni alienæ submittere ex Sanchez *loc.cit. cap.13.n.106.* sed opus est licentia Superioris, vt Regulares testes in aliquo testamento scribi possint: quod probatur *ex cap. Nuper.si de test.*& ex Farinac. *loco cit d.q.61 n.130.* etiam quando Monasterium instituitur hæres, vel ei aliquid legatur. Ita Sanchez *d cap.13. n.12.* Surdus *decis.119. num. 1* & Hieronym. Roderic. *in compend. qq. regul resol.135.n.15.*& Sanchez. *loco cit n.8.* resoluit, non posse impugnari testamentum, si Religiosi absque Superioris licentia in eo tanquàm testes existant. 31.

Vndecimò: Non possunt Religiosi exercere artem Chirurgiæ cum incisione, vel adustione, *ex cap. Tua nos*

nos. de homicid. Idem habetur apud Sanchez *d. tom. lib.6.cap.14.n.15.* qui ſubdit *n.16.* verum eſſe nec cauſa pietatis id licere: quia, ſi ægrotus decederet ex cauſa talis aduſtionis, vel abſciſſionis, licèt illud non imputetur ei ad peccatum; imputabitur tamen illi ad irregularitatem, vt docet Abbas *n.3.d.cap.Tua nos.*&c. & Pariſius *conſ.96.colum. vlt. volum 4.* Auila *de cenſ. part.7. diſput. 6.ſect.1. dub.2.* Beller. *diſquiſit.Cleric. part. 1. tit. de diſciplina Cleric. § 5.n.6.* Sanchez *loc. cit.cap.14.n.16.* Hoc tamen indiget limitatione, ſcilicet, niſi faciat hoc neceſſitate vrgente, quando non adeſt alius qui hoc munus exerceat. Ita Auila *loco cit.ſect.1.dub.10* Molin. *de iuſt.tom.4.diſput.75.n.3.*

33. Duodecimò: Artem etiam Medicinæ exercere non poſſunt Religioſi, vt benè probat Sanchez *d.cap.13. num.18.& num.19.* vbi aſſerit, ſi cauſa pietatis hoc faciant, poſſunt illam exercere erga miſerabiles, dummodo nullum mortis ſubſequendæ immineat periculum.

34 Tertiodecimò: Nec etiam poſſunt eſſe tutores teſtamentarij, *ex cap.final.d.86.& authent.de ſanctiſſimis Epiſcopis.§.Deo autem amabiles.collat.9.* & Azorius *part.1.inſtitut.moral.lib.12.cap.11.q.3.* Sanch. *loco cit.cap.14.n.22.* qui docent, etiam non poſſe Regulares eſſe tutores teſtamentarios ex licentia ſuorum Superiorum: quòd ſi tutelam ſuſcipiant, irritum eſt, quod gerunt; nec etiam legitimam tutelam ſuſcipere poſſunt, vt habetur expreſsè *in d.cap.§. Deo autem amabiles.* quod etiam affirmant Molina *de iuſtitia, tract. 2. diſput. 221. col 3.verſ. Religioſus tutor.* Greg. Lopez *l.14.verbo, Puede, tit.16.part.6.* Ioan. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed. 72.n.7.* Sanch. *d.cap.14.n.25.* Hoc tamen limitatur: nam ſi miſerabilium perſonarum tutelam ſuſcipiant, illam non ſolùm poſſunt exercere, imò vt illam exerceant, ſuſcipere tenentur, vt benè dicit Gloſſ. *verbo, tutelas, in fine d.cap.final.* Syluester *verbo, tutela, q.3.* Roſella *eod.verbo 2.* Tabiena *ſimiliter q.1.n.2.* Nihilominùs Sanchez *d.cap.14.n.26.* contrarium tenet, dicens, nec perſonarum huiuſmodi poſſe Religioſos eſſe tutores, imò nec teneri, quæ ſententia mihi placet: quia conformatur *d.cap.finali,* in quo nec quidem verbum, huiuſmodi obligationem imponens inuenitur.

35. Decimoquartò: Non poſſunt fideiubere Regulares, niſi cum licentia Abbatis, & maioris partis Capituli, *ex cap.penult. de fideiuſ.leg.2.tit.12.part 5.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 11. q.2.* Rebell. *de oblig. iuſt. part. 2. lib. 16. q. vnic.de fideiuſ. num. 13.* Molin. *de iuſt. tract. 2. diſput.549.num.19.* Sanchez *d.tom. 2. lib. 6. cap. 14. num. 38.* vbi *num. 39.* reſoluit, Abbatem Monaſterij non poſſe ſine maioris partis Capituli conſenſu facultatem fideiubendi concedere: & hoc ita verum eſt, quòd ſi de facto Monachus fideiubeat ſine licentia ſui Abbatis, ſit irrita fideiuſſio, vt docent Molina *loco cit. tract. 2. diſp. 540.* Azor. *ſimiliter loco citato, lib. 12. cap. 11. q. 2.* Sanchez *d.cap. 14. num. 41.* vbi rationem reddit, quare Clerici, quibus fideiuſſio interdicta eſt, ſi de facto fideiubeant obligati remaneant, non ita Regulares: vnde Sanchez *loco cit.* animaduertit, quòd licet Monachus de licentia ſui Abbatis, dum exiſtit in ſtudio, poſſit contractus inire; non poteſt tamen validè fideiubere: quod expreſsè affirmat Surdus *de alimentis,tit.8.priuil.q.7.num.1.*

36. Decimoquintò: Regulares non poſſunt eſſe executores teſtamentorum, neque ad cauſas pias, neque profanas, ſine licentia ſuorum Superiorum, *ex cap.2.& vlt.de teſtam. in 6.Clementina vnica,eod.tit.* Azor. *inſtit moral. p. 1. lib. 12. cap.11. q.1.* Hieron. Rodriq. *in compend.quaeſt. regul.reſol.135.n.16.* Nauar. *comment. 2. de Regul. n. 64.* Sanch. *in præcepta Decal. tom. 2. lib. 6 cap. 11. in princip.* Vnde ſi per Regulares, teſtamentorum executiones fiant ſine Superioris licentia, inualidæ erunt; quamuis nihil oppoſitum fuiſſet. Ita Molin. *de iuſt. tract. 2. diſt 247. verſ. Religioſus tamen,* Emmanuël Rodriq. *quaeſt. regul. tom. 1.q.65.art. 3.* Licentiam tamen executoris teſtamentorum officium acceptandi poteſt Abbas quilibet, & Superior etiam conuentualis, Religioſis ſuis concedere, vt benè probant Molina *loco citato, diſputatione 247. col. pen.* Sanch. *d.cap. 11.n. 15.* qui *n.16.* ait hoc limitando, niſi conſuetudo illius Religionis obtinuiſſet, vt hæc licẽtia à maiori Superiore Religionis ſit obtinẽda. & *n.19.* dicit, Monachũ non poſſe ex Epiſcopi licentia, contradicente ſuo Abbate, officium executoris ſupradictum ſuſcipere. Aduertendum tamen, non ſufficere obtinere licentiam à ſuo Superiore poſt ſuſceptum officium executoris, ad illud rectè obſeruandum, nec ſufficit tacita eiuſdem Superioris licentia. Ita Sanch. *loco cit. cap. 11. n.10.& n.11.* qui *n.12.* dicit, non requiri eiuſmodi licentiam, quando Religioſus ille eſſet executor teſtamenti ſolummodo quoad legata pia, & etiamſi executio teſtamentorum cedat in vtilitatem Monaſterij.

Hoc autem quod dictum eſt de licentia à Superiore petenda quoad officium executoris teſtamenti, non 37.
valet de Religioſis, qui manent extra Clauſtra, & beneficiis perpetuis præſunt: hi enim poſſunt prædictum officium obire; quia non ſunt ſub obedientia Abbatis, & in eis ceſſat prohibitionis ratio. Ita Gloſſ. *verbo, Religioſis, verſ. Et Clauſtrali intelligo.in d. cap. 2.* vbi Franc. *n. 5.* & Gregorius Lop. *l. 2. verbo, Frailes.tit. 10. part.6.* Sanch. *loco cit.cap.11.n.4.* Rot. apud Farinac. *deciſ.87.n.2.p.2.recent.*

Excluduntur omninò à prædicto munere executoris Fratres Minores, etiam cum licentia ſuorum Superiorum, quos non poſſe vltimæ voluntatis executores eſſe docet Gloſſ. *verbo, Religioſus,in d.cap.2.* & Hier. Rodriq. *d. reſol.135.n.17.* & Sanch. *loco cit. n.24.* Solùm prædictis Fratribus Minoribus permittitur facere electionem pauperum; ſcilicet, ſi teſtator præcipiat executoribus ſui teſtamenti aliquas pecunias pauperibus diſtribuendas, & pauperes eligendi ſint à Fratribus minoribus, quod non eſt executoris munus exercere; maximè cùm talis electio pauperum non ſit quid iuris, ſed potiùs quid facti *ex l.Cum Pater.19 §.hæreditatem.1.ff.de legat.1.* & Couar. *in cap. Tua nos. n. 1. in fin. de teſtam.* Emmanuël Rodriq. *quaeſt. regularium tom. 3.q. 70.art. 2.* Flamin Pariſ. *de reſignat.beneſic.lib. 5.q.3.n.25.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.123.n. 25.* Barthol. de Vecchis *in praxi Nonitiorum,diſp.8.dub.13.n.1.* Nauar. *conſ.408.n.4.vol.1.* Molin. *de iuſtit.tract.2. diſp.247.* & alij.

Decimoſextò: Regulares in Iure ciuili, vel Medicina, promoueri non poſſunt, ad Laureolam, & 38.
gradus Doctoratus *ex cap. Non, magnoperè, & cap. Super ſpecula. ne Clerici,vel Monac.* & Sanch. *tom.2. de matr.lib.6.cap.14.n.43.* Ad Laureolam autem, & Doctoratum Theologiæ, & Iuris canonici poſſunt Religioſi promoueri, habita ſui Superioris licentia. Ita Tabiena *verbo, Magiſter, q. 2. n. 3.* Armil. *eod. verb.n.4.* Nouar. *comm.2. de Regularibus, n.2.* Emmanuël Rodriq. *q.regul.tom.2.q. 14.art.1.* & alij.

Decimoſeptimò: Religioſi profeſſi prohibentur 39.
exire Monaſteria ad leges audiendas, vel Phyſicam; & ſi intra duos menſes non reuertantur, incurrunt excommunicationis ſententiam ipſo iure; & in nulla cauſa poſſunt patrocinari: vnde in Capitulo, vel Choro erunt vltimi: & ſine diſpenſatione Papæ non poterunt promoueri. Ita habetur *in cap.Non magnoperè. qui Cler. vel Monachi.* & idem docet Suar. *de cenſ. diſput.23.ſect.3. art. 10.* Nauar. *comment. 2.de Regul*

Regul. num. 17. Filliucius *tract.* 14. *cap.* 8. *q.* 2. *num.* 127. Samarell. *de Apost. cap.* 1. *num.* 15. Bonac. *de cens. extra Bullam., disput.* 2. *q.* 9. *punct.* 7. Sanchez *in precept Decal. tom* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 74.

Sed superest difficultas, à qua die sit computandum spatium dictorum duorum mensium? Respondit Glos. *verbo, duorum, in cap. vlt. ne Cler. vel Monach.* computandum esse à tempore scientiæ, siue publicationis huius constitutionis. Alij tamen, & probabilius, putant, computandum esse à die, qua Religiosus egreditur ad præfatas scientias audiendas & hoc probant ex prædicto textu, *Non magnopere.* in quo manifestè indicatur, initium ab exitu è Claustro desumendum esse. Ita affirmant, inter alios Sayrus *de cens. lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 4. Filliucius *loco citato, q.* 2. *num.* 129. Bonac. *similiter loco citato, num.* 11. Santarellus *d. cap. cit. num.* 20. Sed de hac re inferiùs redibit sermo in propria disput. de Monachis existentibus extra Claustra.

40. Decimooctauò: Prohibentur prætereà Regulares, etiam sub pœna excommunicationis, accedere ad quæuis studia litterarum, nisi à suo Superiore cum consilio sui Conuentus, vel maioris partis sibi eundi ad dicta studia sit primitùs concessa licentia, *ex cap. Vt periculosa.* 2. *Ne Cler. vel. Monach. in* 6. Vnde prohibetur accessus Religiosis prædictis causa studiorum ad studia extra oppidum, vel ciuitatem sui Monasterij, non solùm si legibus vel Physicæ operam dare vellet; sed etiam sacræ Theologiæ, aut sacris Canonibus, cùm supradictus textus sit vniuersalis, & generaliter loquatur, vt docet Sayrus *de cens. cap.* 33. *num* 20. Filliuccius *tract.* 14. *cap* 8. *q.* 4. *num.* 136. Bonac. *de cens. extra Bullam, disput.* 2. *q.* 8. *punct.* 8. *num.* 3. qui *num.* 4. dicit, Religiosum sine licentia accedendum ad studia sui oppidi, non affici huiusmodi excommunicatione. Similiter si accedat, & se transferat ad aliud Monasterium suæ Religionis, intentione operam dandi studiis, quæ extra monasterium existunt.

41. Decimononò: Sub pœna similiter excommunicationis ipso facto incurrenda prohibentur Monachi, & Canonici Regulares accedere ad Curias Principum sæcularium, absque licentia suorum Abbatum cum intentione prædictis suis Abbatibus, aut Monasteriis nocendi, *ex Clem. Ne in agro.* 1. *de stat. Monach.* & Suarez *tom.* 5. *de cens. disput.* 23. *sect.* 5. *num.* 6. Bonac. *de cens. extra Bullam, disput.* 2. *quæst.* 8. *punct.* 9. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 8. *q.* 6. *num.* 140. qui omnes resoluunt, tali excommunicatione etiam ligari illum, qui bono animo Curias prædictas ingreditur; sed dum in Curia permanet, vult damnum inferre: & hoc valet de illis Regularibus, etiam accedentibus ad prædictas Curias, cum tali intentione damnum inferendi, licèt re ipsa nullum damnum inferant, quantumuis accedat licentia suorum Superiorum.

42. Vigesimò: Sub eadem pœna excommunicationis prohibentur Religiosi vsurpare decimas Ecclesiis debitas, quæ decimæ ad ipsos iure aliquo non pertinent. In eandem pœnam incidunt, si dolis, & malis artibus prohibeant Ecclesiis solui decimas ex animalibus suorum familiarium, vel pastorum, vel aliis animalibus, quæ suis permiscentur, vel ex eis, quæ in fraudem Ecclesiarum emunt; & si admoniti intra mensem non desistunt, aut si id, quod temerario ausu vsurpant, intra duos menses post admonitionem non restituunt illis quibus de iure debentur, *ex Clem.* 1. *de decimis* quod etiam docent Filliucius *tract.* 14. *loco. citato num.* 125. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap* 13. *q.* 13. Barbos. *de offic. & potest. Episc. part.* 3 *alleg.* 150. *num.* 212. *secundum Lugdun. impress.* Bonac. *de cens. extra Bull. disp.* 2. *q.* 8. *punct.* 12. Gambarupta *de casib. reser. cap.* 11. *num.* 7. At, quia text. supracitatus loquitur vniuersaliter, & generaliter; ideò non solùm viri Religiosi; verum etiam fœminæ Moniales comprehenduntur in hac excommunicatione, vt resoluunt Gloss. *ibid. verbo, quicunque.* Sayrus *de cens. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 24 & Suar. *de cens. disput.* 31. *sect.* 6. *num.* 9. dicit, hanc excommunicationem extendi ad Equites militantes, qui verè sunt Religiosi.

43. Vigesimoprimò: Sub eadem pœna excommunicationis ipso facto incurrenda prohibentur Religiosi, qui audent à decimarum Ecclesiis debitarum solutione retrahere in sermonibus, & prædicationibus, vt habetur *in Clem. Cupientes. de pœnis.* Religiosus verò, qui alicui mandat, vt alteri, qui decimarū onere tenetur, suadeat, ne soluat; non afficitur hac excommunicatione, cùm nihil aliquid dicatur proferre auditoribus, qui decimas soluere debent. Ita Filliuc *loc. cit. tract.* 14. *cap.* 8. *q.* 8. *num.* 146. Suar. *tom.* 5. *de cens. disput.* 5. *sect.* 23. *num.* 37. Bonac. *loco. cit. q.* 8. *punct.* 13. *num.* 1. vbi *num.* 4. dicit, ad excommunicationem hanc incurrendam, quòd non sufficit proferre verba præfata ex inaduertentia; sed requiri dolum, & scientiam cum intentione retrahendi auditores à solutione decimarum. Idem affirmat Barbos. *de offic. & potest. Parochi, cap.* 28 §. 4. *num.* 21. qui *num.* 22. dicit, Religiosis quoque præcipi *in d. Clem.* sub pœna suspensionis ipso facto ab officio prædicationis, vt confitentibus conscientiam faciant de soluendis decimis, dum à Parochis, & Rectoribus Ecclesiarum super hoc requiruntur.

Vigesimosecundò: Prohibentur etiam Regulares admittere excommunicatos, & Nominatim interdictos ad diuina officia, cùm potiùs eos vitare teneantur *ex cap. In Lateran. de præbend.* & *cap. Cùm & plantare.* §. *excommunicatio, cap. Nulli. de sententia excommunicationis* Vgolin. *de cens. tab.* 2. *cap.* 23. *in princ. num.* 1. Sayrus *eodem tract.* 2. *cap.* 11. *num.* 32. & Couar. *in cap. Alma mater. part.* 1. *num.* 3. 44.

Vigesimotertiò: Prohibentur prætereà Religiosi in suis prædicationibus Prælatis Ecclesiarum aliquid detrahere, & laicos ab Ecclesiarum suarum accessu, vel frequentia retrahere, *ex Clem.* 1. §. *Quibus. de priuil.* & Farinacius *in prax. crim. par.* 3. *quæst.* 105. *num.* 406. Emmanuel Rodriq. *qq. Regul. tom.* 3. *quæst.* 32. *art.* 2. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 12 *cap.* 13. *quæst* 5 *num.* 3. 45.

Vigesimoquartò: Prohibentur prætereà Regulares Indulgentias indiscretas promulgare, *ex d. Clem.* 1. §. *Quibus. de priuileg.* & Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 13. *q.* 5. 46.

Vigesimoquintò: Si Regulares testamentis condendis intersunt, non debent testatores à restitutionibus faciendis, aut Legatis piis Ecclesiis matricibus relinquendis retrahere, neque curare, vt legata debita, & malè ablata sibi, aut Fratribus sui Ordinis, vel Conuentibus in aliorum præiudicium relinquantur, ex Concilio Lateranensi sub Leone X. 47.

Vigesimosextò: Prohibentur Regulares prætereà aliquem cogere, vel ad promittendum inducere, vt apud illos sepulturam eligat, *ex Clem. Cupientes.* §. *final. de pœnis,* & Gambarupta *de casibus reseruatis, c.* 7. *num.* 4. Barbos. *de offic. & potest. Episc. par.* 3. *alleg.* 50. *n.* 100. *secundum Lugdunens. impress.* Reynerius *in Catalog. censur. extra Bullam, cap.* 2. *in princ.* Iulius Lauorius *de Indulg. cap.* 21. *num.* 25. Filliucius *tract.* 25. *num.* 170. 48.

Vigesimoseptimò: Tenentur Regulares obseruare interdictum, quod ab Ecclesia matrice obseruari viderint, 49.

derint, *ex Clem* 1. *de sent. excomm.* & Nauar. *in Manual. cap.* 27. *num.* 146. Azor. *instit. moral. part.* 1 *lib.* 12. *cap.* 13. *vers.* 8. Emmanuel. Rodriq. *qq regul. tom.* 1. *q.* 60. *art.* 2. Enriq *in Sum. lib.* 13. *cap.* 46. §. 4. Gambarupta *de casib reseru cap* 11. *num.* 17. Auila *de cens. part.* 2. *disput.* 5. Layman *in Theol. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 3. Iulius Lauorius *de Indulg. part.* 2. *cap.* 13. *num.* 38 Barbos. *de officio, & potest. Episc. alleg* 50. *num.* 52. *secundùm Lugdunen. impress.*

50. Vigesimo octauo: Religiosis omnibus præcipitur diuina Officia persoluere debitis horis in suis propriis Ecclesiis, *ex Clem.* 1. *de celebrat. Missar.*

51. Vigesimonono: Secundùm antiquos Canones multa prohibentur Monachis, præsertim pœnitentias imponere, præterquàm sibi ipsis; & Monachos sepelire, nisi Monachos secum commorantes, vel aduenientes Fratres, qui apud eos decesserint, sicut etiam prohibentur aliis ecclesiasticis officiis deseruire *ex c.* 2. *& seqq.* 16. *q.* 1. nisi Presbyteri, aut Episcopi fiant, & sint docti, & probatæ vitæ, & Apostolorum figuram teneant; quod eis ex priuilegio concessum est, vt constat *ex cap. Doctis.* & *cap. Ex authoritate.* 16. *q.* 1. sic etiam prohibitum erat illis, nouas, & reparatas cellulas sibiipsis ædificare absque licentia, *ex cap. Cellulas.* 18. *q.* 2. Multa alia possent hîc recéseri in sacris Canonibus recensita, quæ aut hodie non sunt in vsu, aut correcta reperiuntur à nouis constitutionibus apostolicis, & priuilegiis Religionibus concessis, quando exemptæ fuerunt ab Ordinariorum iurisdictione. Alia plura assignantur iura, & statuta, præsertim Concilij Trident. & aliorum sacrorum Canonum, quibus Regulares ligantur *infrà, disput.* 5. *quæsit.* 11.

QVÆSITVM VII.

Vtrùm Abbates Generales, & Capitula generalia possint abrogare statuta in alio Capitulo, etiam Generali condita.

SVMMARIVM.

1 *Decretum diffinitiuum contra aliquem Monachum a Generali cum Capitulo generali latum, non potest à subsequenti Capitulo generali reuocari.*

2 *Statutum, seu constitutio in generali Capitulo absque Papæ authoritate edita potest per subsequẽs Capitulum generale reuocari.*

3 *Statutum, seu constitutio in Generali Capitulo edita, a subsequenti, vel alio Capitulo generali, reuocari nequit, si authoritate pontificia sit firmata, non tantum in vim priuilegij; sed per modum decreti, seu mandati, vt num.* 4.

5 *Ius alterius remittere nemini licet.*

6 *Statutum, & constitutio per generale Capitulum edita, ad hoc vt per aliud Capitulum generale nequeat reuocari; debet ita confirmari, vt confirmatio sit essentialis: & num.* 9. *& non solum accidentalis, vt num.* 7. *&* 8.

10 *Electiones per schedulas secretas facere Fratribus S. Francisci de Obseruantia indixit Sixtus V.*

11 *Constitutiones, consuetudines, seu declarationes præter Regulam non adstringunt Fratres Minores sub pœna alicuius censuræ, vel vinculo peccati mortalis.*

12 *Statutorum interpretatio duplex, alia iuridica, alia doctrinalis.*

13 *Statuta à Superioribus Prælatis condita iuridicè, & obligatoriè per naturalem rationem declarare potest inferior Prælatus, si verba statuti sint dubia, & casus clarus, ac de facili decisibilis, vel si non sit facilis recursus ad Superiorem: secus, si casus esset maximè dubius; tunc enim declaratio ad Superiores maiores spectat, vt num* 14.

RESpondeo distinguendo, quòd vel statuta in antecedentibus Capitulis lata sunt, [illegible] P[illegible]pæ 1.
authoritate: & tunc subdistinguo: nam [illegible] irreuocabilia, vt decretũ diffinitiuum prolatum à toto Capitulo aduersùs aliquem Monachum iuris ordine seruato, quod, iuxta communiorem Doctorum sententiam, non potest subsequens Capitulum generale, quod idem repræsentaret, reuocare: decretum enim diffinitiuum, maximè ab eo, qui illud tulit, est irreuocabile, vt patet *per c. In litteris d. offic. deleg. & ibi.*
Doct. Vel dicta statuta sunt reuocabilia, seu lata, non 2.
interueniente apostolica authoritate: & certum est, quòd subsequens Capitulum generale, antecedentis repræsentatiuum, illa potest abrogare, quia retinet eandem facultatem, quam anteà habebat.

Si autem in talibus statutis Papæ authoritas inter- 3.
cesserit, subsequens Capitulum nullo modo eadem reuocare poterit, absque expressa, & speciali eiusdem Sedis apostolicæ licentia. Et ratio est: quia statuta Papæ authoritate condita, non tam Religionis, quam eiusdem Summi Pontificis statuta censentur. Inferior autem nullo pacto quæ per Superiorẽ decreta, atque ordinata sunt, derogare valet, vt per Felin. *in cap. Cùm accessissent. n* 9 *de constitut.* Et hoc intelligendum 4.
est, quando Summus Pontifex, per modum decreti, siue mandati, seu constitutionis authoritatem suam in talibus statutis interposuit, & non tantùm in vim priuilegij: quia huiusmodi statuta semper respiciunt bonum commune. Vnde in præiudicium totius Religionis Capitulum generale ea nullo modo abrogare 5.
potest: nam nemini licet, alterius ius remittere, *iuxta l.* 1. §. *Sed & totum titulum de reb. alien. l. Ius publicum. ff. de pactis, &c. Si diligenti. de for. compet.* per quæ iura cauetur, quòd ius publicum Vniuersitatis, vel Collegij constitutum per legem Superioris, non potest per eandem Communitatem remitti. Tenent etiam communiter Doctores *in cap. Cùm accessissent. de constit.* & *cap. Dilecto eod. tit.* Ratio est: quia, quando Princeps condit aliquod statutum circa Communitatem inferiorum, eo ipso constituit se eiusdem Communitatis Rectorem, quoad effectum conseruandi bonum illud prætensum per idem statutum, ac proinde intendit sibi reseruare potestatem dispensandi in illo statuto, aut ipsum immutandi, quasi ipse solus Communitatem illam repræsentet, ac ipse solus ius illud remittere possit, non autem inferiores.

In hoc autem distinguendum est. Nam, vel con- 6.
firmatio summi Pontificis fuit substantialis, & essentialis, vt quando Summus Pontifex confirmando intendit illis robur addere, ac ea propria facere, vt si ita leges, & statuta illa confirmet, quòd velit, eas suo nomine subsistere: aut, si in confirmatione dicat, quidquid in contrarium factum fuerit, irritum sit, & inane: & tunc Capitulum generale nequit proprias leges; & statuta hoc modo confirmata abrogare, nec in eis dispensare propria authoritate: quia huiusmodi leges, & statuta censentur ab ipso Summo Pontifice lata, & consequenter nequeunt ab inferiori, absque ipsius consensu abrogari; quia eadem potestas necessaria est ad abrogandam, quæ ad ferendam legem, *auth. è. contra. C. de repud.*

Si verò Papa eas leges & statuta confirmauerit accidentaliter, vt declarando ea esse laudabilia, atque à subditis obseruanda; non tamen faciendo ea propria, nec eis nouam vim tribuendo; tunc Capitulum generale vtique poterit ea, absque Papæ confirmantis consensu, abrogare, ac si non essent à Papa confir-

mata: quia huiusmodi leges, & statuta non censentur lata à Summo Pontifice, sed ab ipso Capitulo; nam accidentalis confirmatio non constituit leges, sed illas supponit: & confirmatio solum apponitur ad maiorem illius legis authoritatem, vt supponimus. Ita Salas *de legib. disput. 20. sect. 3. n. 29.* Bonacina *eod. tract. disput. 1. q. 2. punct. 1. n. 16.*

8. Et quòd præcepta Religiosorũ condita authoritate Summi Pontificis, & ab illo confirmata reuocari possint in alio Capitulo à subsequenti Generali, etiamsi non interueniat specialis Summi Pontificis licẽtia, docet etiam Rodriquez *tom. 1. qq. regul. q. 68. art. 5.* dicẽs, non esse hoc dispensare in lege Papæ: quia ibi Papæ cõfirmatio circa statuta fuit quid accessorium, & non principale. Et pro hac re citat *cap. Cùm accessissent. de const.* vbi Capitulum Cathedralis Ecclesiæ recessit per se à statuto per Summum Pontificẽ confirmato: præterquàm quòd confirmatio illa habet vim fauoris, non verò legis Papalis, vt docet Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. q. 29. art. 8.*

9. Contrarium tamen dicendum est, si Summus Pontifex præciperet alicui Capitulo generali, vt tale statutum conderet, sicut fecerunt multi Pontifices præcipientes Generalibus, & Capitulis, vt pro bono regimine Religionum aliquas leges conderent, inter quos

10. Sixtus V. fel. record. præcepit Fratribus Ordinis S. Francisci de Obseruantia, vt electiones per schedulas secretas fierent: & hoc præceptum nunquam fuit immutatum; sicut nec etiam, quòd Abbatissæ essent triennales. Ita habetur ex Laurentio Portello *de dub. regul. verbo, statutum, num. 11.* quo loco colligit, statutum prouinciale factum in vna prouincia, præsente, & confirmante Generali, posse posteà immutari, si fiat aliud Capitulum prouinciale in eadem Prouincia.

11. Ad hoc facit id, quod adducit prædictus Portellus *loco citato*, quòd Sixtus IV. concessit Fratribus Minoribus, quòd non possint ligari aliqua censura ecclesiastica, nec vinculo peccati mortalis, propter statuta, & consuetudines, & declarationes dicti Ordinis præter Regulam, etiamsi prædictæ censuræ latæ essent à quocunque Prælato, & confirmatæ authoritate apostolica, nisi aliunde tales consuetudines, & statuta ex lege diuina, vel præcepto Romanæ Ecclesiæ inducerent ad mortale, & censuras omnes, & pœnas aliter latas annullauit, & voluit, quòd haberent solùm vim pœnæ comminatoriæ.

12. Quo verò ad declaranda statuta, eáque interpretanda, notandum est, quòd interpretatio est duplex; vna est iuridica; alia doctrinalis. Prima spectat ad eum, qui condit statuta: secunda verò ad quemlibet Doctorem: verbi gratia, interpretatio priuilegiorum Sedis apostolicæ, si de prima interpretatione loquamur, spectat ad Summum Pontificem, *cap. Cùm venissent. de iudic.* Hæc interpretatio est obligatoria, nec habet minorem vim, quàm priuilegium ipsum. Secunda verò non obligat; sed illi plus defertur, vel minùs: quo præmisso,

13. Dicendum est quoad hanc declarationem, & interpretationem, quòd si dubium sit super validitate, & subreptione legis, & statuti, seu super verbis eiusdem, tunc si clarus est casus, & de facili decisibilis, potest etiam Abbas localis, & inferior iuridicè, & obligatoriè declarare statuta à superioribus Prælatis condita: quia in his rebus facillimis supponendum est de mente Superiorum maiorum; aliàs difficile redderetur, introducere obseruantiam statutorum: imò idem dicendum puto etiam in casibus maximè dubiis, si non pateat recursus ita faciliter ad Superiorem; & tunc possunt interpretari statuta per naturalem rationem: at, si dubitaretur de intentione ferentis statutum, & sine maximo dubio casus decidi non posset, tunc ad Legislatores, & Superiores maiores pertinet declaratio, & interpretatio, vt docent Salas *de legib. disp. 21. sect. 2. n. 2.* & Roder. *tom. 1. qq. regul. q. 11. art. 1.* & in hoc casu vltimo potest etiam Generalis in his, quæ ad serenitatem conscientiæ subditorum pertinent, statuta declarare, vt habetur ex Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. q. 29. art. 9.* & Roder. *loc. cit. qq. 68. art. 6.*

QVÆSITVM VIII.

Vtrùm Abbas possit obligare Nouitios ad leges, & statuta Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Nouitij possunt obligari ab Abbate in his, quæ cadunt sub iurisdictione episcopali: & num. 4. & 6. non autem ad leges, & statuta Religionis, vt n. 3.*

2 *Potestas Abbatis, & Prælati Religionis duplex, dominatiua vna, iurisdictionis altera.*

5 *Commodum qui sentit, debet etiam incommodum sustinere.*

7 *Statuta & Regulares obseruantias aliquando obseruare debet Nouitius, non ratione votorum; sed ex lege iustitiæ, & semper ex conuenientia, vt n. 9.*

8 *Statuta, & Regulares obseruantias transgrediens Nouitius non incurrit pœnas transgressoribus impositas.*

Difficultas huius quæsiti in hoc consistit, quòd cùm obligatio oriatur in subdito, ex vi suæ traditionis, & professionis solennis ad Religionem; & potestas obligandi contrahatur in Superiore ex vi potestatis dominatiuæ, non videtur, Nouitium obligari ad leges, & statuta Religionis: quia nondum se tradidit per professionem solennem in potestatem Religionis, & eiusdem Abbatum Superiorum. Ita Angel. *verb. Nouitius, q. 18.* Syluest. *verb. Religios. q. 6.* Armill. *verb. Nouitius, n. 18.* sicut Catechumenus Ecclesiæ legibus non adstringitur, & renetur, donec sit sacro Baptismate renatus.

Asserendum tamen est, Nouitios eo tempore, quo sub Abbatis cura degunt, posse ab eo obligari in 1.
his, quæ cadunt per se sub episcopali iurisdictione, nullo habito respectu ad religiosam professionem, vt docet Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 8. n. 17.* vbi ait, quòd in hoc consideranda est duplex 2.
potestas Prælati Religionis; dominatiua, scilicet, & iurisdictionis: neutra enim, quatenus est propria Religiosorum, locum habet erga Nouitios, qui non emiserunt votum obedientiæ, nec propriè se subiecerunt, vt Religiosi; & sic non possunt hac ratione obligari ad statuta, & leges ordinarias Religionis: 3.
tamen, quia pro eo tempore sunt sub cura Abbatũ, & Prælatorum Religionis, poterunt ab illis obligari in his, quæ per se cadunt sub iurisdictione episcopali, sine speciali respectu ad professionem religiosam. 4.
Quibus addendum censeo, quòd quamuis Nouitij ratione voti, aut præcepti, quod Regula, & Institutum Ordinis constituit, Religionis statutis non adstringantur, quæ professos tantummodo adstringunt; tamen Superiorum præcepto ligari, & cogi possint; non quidem absolutè, & simpliciter: nam in eorum facultate est, liberè, vbi libeat, à Religione desciscere: sed, si in probatione persistere volunt, debẽt Superioris imperio parere, id enim postulat illorum probatio: & in probatione versari, est, sui ad experiendum copiam facere, & Superiori subiici, & obligati; alioquin nolle subiici, & nolle parere præceptis, est

est nolle probari, & consequenter velle eiici. Absolutè verò, & simpliciter Nouitium statutis Religionis non alligari, teneo cum Angelo, Syluestro, & aliis multis, quos refert Barbos. *in tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. appell.* 233. *n.* 26. Quòd si obiicias: Nouitius multis Religionis priuilegiis potitur, & gaudet: ergo etiam subiicitur pœnis; nam,
5. qui habet honorem, sentire etiam, & sustinere debet onus. Respondeo, quæ spectant ad fauorem, & gratiam, plenissimam interpretationem recipere; in odiosis, & pœnalibus restrictiorem. Ita tenet Azor. *p.* 1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 20. *de Nouitiorum probat. quæsito* 10. & nos de his latè diximus *alibi*.

6. Ex his ergo satis probatum restat, Nouitios non solùm non obligari per se, & directè ad vota Religionis, nec ad leges regulares, vt de communi Doctorum sententia fatetur Bartholomæus de Vechiis *in prax. Nouitiorum, disp.* 11. *dub.* 14. vbi ait, Nouitium simpliciter non obligari ad obseruantias regulares: deinde interpretans particulam illam, *simpliciter*, ait, cùm Nouitius intendat præseruare in probatione, debet se subiicere aliquo modo disciplinæ religiosæ, quatenus à Prælatis dirigi, gubernatique possit: quinimò, durante probationis statu, Prælatus Religionis respectu Nouitij sustinet curam proprij Parochi, & Episcopi: & licèt ratione voti obedientiæ nequeat Nouitio aliquid præcipere; potest tamen illi mandare, etiam sub censuris, si necesse sit, quæ Parochus, & Episcopus præcipere possunt: quia tale præceptum fundatur in iurisdictione ecclesiastica per Summum Pontificem Prælatis concessa, cui subditur Nouitius ex pacto virtualiter inito cum Religione, quando habitum regularem suscepit. Ita Suar *loco cit. n.* 18. & Emanuel Sa *in aphoris. verbo, Religio, num.* 4. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato q.* 3. *cap,* 1. *n.* 120.

7. Verum tamen est, quòd statuta, & regulares obseruantias obseruare deberet Nouitius, vt Religionis austeritatem experiretur, & ne aliis Religiosis scandalum afferret: & ex hac parte obligari poterit aliquando, vel statum religiosum relinquere; vel in rebus publicis saltem Regulam obseruare: licèt enim non teneatur ex voto ad vsum paupertatis; cogitur tamen ex lege iustitiæ Religionis bona, vel Romanæ Ecclesiæ non vsurpare, eò quòd sua non sunt, & ampliorem vsum earum non debet accipere, quàm ei à Superiore conceditur; & sicut professus conscientiam suam lædit vtendo superfluis rebus, eas largiendo, & dissipando contra mentem Superioris; ita eodem modo Nouitius potest se labe peccati coinquinare, non ratione voti paupertatis, sed legis iustitiæ, vt fatetur idem Bartholomæus de Vechiis *loco cit, num.* 3. & 4.

8. Ex his tamen non inferas, Nouitium obligari ad obseruantiam statutorum regularium, & incurrere pœnas trangressoribus impositas: quia, cùm Nouitius non obligetur per se, & directè ad talia statuta Religionis; non videtur particeps huiusmodi pœnarum, nec peccati. Ita affirmant Angelus *verbo Nouitius*, §. 18. Rosella *eodem verbo, num.* 32. Armilla similiter *num.* 15. Tabiena *num.* 13. Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *quæs.* 10. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 22. *num.* 7. Emmanuel Sa *verbo, Religio, n.* 8. Syluester *eod. verbo* 5. *q.* 6. Campanil. *in diuers. iuris, rubr.* 12. *cap.* 3. *num.* 2. Roderiq. *tom.* 1. *qq. regular. qu.* 21. *artic.* 11. Graff. 1. *part. decis. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 13. Vechius *loco cit. num.* 1. Coriolanus *de casibus reseru. part.* 1. *sect.* 3. *art.* 18. *num.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 16. *n.* 2. Reginald. *in praxi, lib.* 18. *num.* 384. Ratio est: quia, cùm nondum admissus sit ad professionem; sed tantùm ad probationem, ad experiendum, an sit admittendus ad Religionem; non debet ex iustitia Professorum legibus adstringi: debet tamen ex conuenientia eas seruare, ne aliis scandalum sit, vt diximus; tum etiam, vt probet, an possit eas seruare ex 9.
debito, qui fuit finis sui ingressus; licèt in hoc sit ei etiam aliquid indulgendum, sicut aduertunt Tabiena, Angelus, Syluester, Suarez *locis citatis*: quòd si non seruet, eiiciendus est, vt dicit Coriolanus *loco cit.* & Bariola *in aphoris. verbo, Nouitius, in fine.*

QVÆSITVM IX.

Vtrùm Abbas, vel Religiosus factus Cardinalis, vel Episcopus, teneatur obseruare leges, & statuta suæ Religionis, & alias obseruantias monasticas; & quid si ad Papatum ascendat,

SVMMARIVM.

1 *Religiosus factus Cardinalis, vel Episcopus, vota essentialia Religionis, mutatis mutandis, obseruare tenetur.*

2 *Religiosus factus Episcopus an sit dominus redditunm suæ Ecclesiæ.*

3 *Sententia probabilior exponitur.*

4 *Regularis factus Episcopus obseruantias regulares, quæ statum episcopalem non impediunt, & pontificio muneri non obstant, seruare tenetur: & num.* 7

5 *Religiosus factus Episcopus, vel Cardinalis, habitum suæ Religionis deferre tenetur.*

6 *Religiosus factus Episcopus tenetur Officium recitare, secundùm ritum suæ Diœcesis, non Regulæ.*

8 *Religiosus, antequàm ad dignitatem episcopalem ascendat, consignare tenetur omnia, quæ habet, Monasterio; & Episcopus ex Ordine Prædicatorum assumptus, si ante consecrationem non resignet, est suspensus ab executione pontificalis ministerij: vt n.* 9.

10 *Religiosus factus Episcopus, licèt non teneatur obedire suis Prælatis superioribus; tenetur tamen ex iuramento præstito, & ex voto obedientiæ Summo Pontifici obedire.*

11 *Religiosus ad parochiale beneficium promotus, an teneatur ad vota, & deferre habitum suæ Religionis.*

12 *Religiosus ex Ordine Minimorum ad Episcopatum assumptus tenetur ad obseruantiam vitæ quadragesimalis.*

13 *Religiosus ad Summum Pontificatum euectus, an liberetur ab obligationibus regularibus.*

IN re tam graui, & tanti momenti, scitu dignissima per distinctas conclusiones ad maiorem intelligentiam procedendum est.

Prima ergo Conclusio: Abbas, siue alius Regularis 1.
factus Episcopus, vel Cardinalis, tenetur vota essentialia obseruare, mutatis mutandis; nempe, ad castitatem simpliciter tenetur absque alio respectu; ad obedientiam erga Summum Pontificem, vt latiùs dicemus in concl. 6. Solùm difficultas est de modo quoad tertium votum, nempe, paupertatem.

In qua re Sanchez *in Sum. tom,* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. 2.
num. 8. Tannerus 2. *D. Thom. disput.* 5. *q.* 4. *dub.* 6. *num.* 131. Santarellus *in tract. de Apost. cap.* 6. *dub.* 3. *num.* 20. Bartholomæus à S. Fausto *in thesaur. Relig. lib.* 6. *q.* 190. Barbosa *in collect. tom.* 4. *part.* 2. *causa* 18. *q.* 1. *num.* 13. negant, Religiosum factum Episcopum effici dominum redditunm ecclesiasticorum:

quia sic, dicunt isti, absolueretur à voto paupertatis; cùm autem vota à Religiosis emissa in Religione non laxentur, nec limitentur, nisi quatenus obstant muneri episcopali, tanquam maiori bono; non potuerunt Religiosi in sententia prædicta effici domini redditTuum ecclesiasticorum: quia sic laxaretur votum paupertatis, quod muneri episcopali non obstat.

3. Alia sententia, quæ mihi probabilior est affirmat. Religiosos factos Episcopos, effici dominos redditTuum ecclesiasticorum, ad instar Episcoporum sæcularium: quia eodem prorsus modo adiudicatur sua portio Episcopo sæculari, ac regulari, cum libertate, & facultate transferendi in alium dominij administrationem; quæ sententia, nisi probabilis esset, sequeretur, quòd aliàs Religiosi Episcopi debent superuacaneè consumpta restituere; & etiam accipientes ab ipsis, eidem restitutioni obnoxij essent. Hanc sententiam docuerunt Sotus *de iustit. lib.7. q.4. art.2. ad vlt.* Vasquez 1.2.*q.96. art.4. dist.165.cap.8.num.91.* Pater Diana nouissimè *in suis resol. moral. tract.2.de dub. Regul.resol.50.* vbi pro eadem sententia citat Medinam, Palatium, Angles, & alios. Præterquàm quòd non dicitur proprium possidere ex eo, quòd redditus suæ Ecclesiæ administrat; sed potiùs distribuere: ratione enim sui officij est redditTuum suæ Ecclesiæ dispensator, non dominus, *cap. doctus. cum seqq.16.q.1. cap.2.§.1. de statu Monach.*

4. Secunda Conclusio: Regularis factus Episcopus, siue Cardinalis, tenetur obseruare eas omnes suæ Religionis obseruantias, quæ non impediunt episcopalem statum. Ita S. Thom.2.2.*q.185.art.8.* vbi Caietanus, S. Bonauentura *in 4. dist.38. art.2. q.3.ad vlt.* S. Antonin. 3.*part. tit. 20. cap.3. §.7.* Tostatus *cap.3. Numer. q. 109.* Armilla *verbo, Episcopus, num.8.* Syluester *verbo, Religio, 6. q.10.* Rosella *eod. verbo, num.4.* Angelus *verbo, Monachus, num.7.* Valentia *tom.3. disp.10.q.3.part.8.* Nauar. *de redditib. Eccles. monit. 9.* Vasquez 1.2. *disp. 165. cap.8. num.93. ad finem, & in Opusc. de redditib. cap.3. dub.1.* Lessius *de iust. & iure lib.2.cap.40. dub.14.num.113.* Roderiq; *tom.2.qq.regul.q.58.art.3.* Ledesm. *cap.3. de statu Episcopi, concl. 25.* Vega 2. *part. Sum. cap.52.* Tabien. *verbo Episcopus, §.6.* & alij apud Sanchez *lib.6. in Decal. cap.6.*

Probatur à S. Thoma *loco citato*: nam aduenientе perfectione præstantioris formæ, non excluditur dispositio illam conseruans, nisi fortasse quoad id, quod perfectioni non congruit: sed status episcopalis se habet ad statum religiosum, sicut forma perfectior ad dispositionem quandam, cùm sit Episcopus velut Magister perfectionis, & Religiosus, sicuti discipulus: igitur regularis obseruantia, quæ potest esse cum statu episcopali, & illius perfectionem custodire, adhuc obligabit Religiosum ad talem dignitatem euectum: tum, quia Religiosus ille Episcopus ad Episcopatum assumptus adhuc manet Religiosus, & verè, ac realiter à statu intrinseco Religionis non est solutus: sed hæc vota sunt essentialia status religiosi; vt habetur *in cap. Cùm ad monasterium. in fine, de statu Monach.* ergo Religiosus ille factus Episcopus, tenetur non solùm obseruare vota essẽtialia suæ Religionis; verùm etiam ea, quæ sequuntur illa, dummodo muneri episcopali non obstent.

5. Tertia Conclusio: Religiosus factus Episcopus, vel Cardinalis, tenetur deferre habitum suæ Religionis. Ita affirmat Ledesma *loco cit.* Sanchez similiter *loco cit. n. 22.* cum aliis multis, quos citat, & sequitur; habetur etiam *ex cap. Clerici. §. Pontifices, de vita, & honest. Cleric.* vbi habetur, quòd Episcopi, qui Monachi fuerunt, tenentur portare habitum monachalem.

Si quæras, an prædicti Episcopi Religiosi dimittentes habitum suæ Religionis peccent mortaliter, & incurrant excommunicationem latam *in cap. 2. Ne Clerici, vel monachi. in 6.* Respondent Ledesma, & Sanchez *loco cit.* quòd tenentur sub mortali deferre habitum suæ Religionis: eosque incurrere prædictam excommunicationem affirmant Henriquez *lib.3. de Sacram. Ord. cap.33. num.4.* Syluester *verbo, Religio,7.q.11.* Contrarium tamen Sanchez *lib.6. in Decal. cap.6. num.23.* Rodriquez *tom.2.qq. regul.q.58. art.3.* Couarru. *de testament.cap.1.num.18.* Ledesma *loco cit.* & Diana *loco citato,* Villalobos *loc.cit.tract.35. dub.4. num.19.* Barbos. *in collect. tom.3. lib.3. tit.24. cap.1.*

Quarta Conclusio: Religiosus factus Episcopus tenetur Officium iuxta ritum suæ diœcesis, non verò iuxta ritum suæ Regulæ recitare. Ita censuit sacra Rituum Congregatio die 11. Iunij, 1605. statuens similiter, eius socium Regularem posse in recitatione diuini Officij cum Episcopo se conformare, & sic Officio satisfacere. Ita Barbosa *de iure eccles. lib.1. cap.44. num. 239.* vbi allegat huiusmodi declarationem sacræ Congregationis Bartholomæus à S. Fausto *in Thes. Religios. lib. 6. quæst. 194. num. 3.* & Diana *in resolut. moral. tract.2. de dub. regul. resolut. 51.* & alij. 6.

Quæres, an Religiosus factus Episcopus teneatur, saltem sub veniali, ad obseruantias regulares, quæ pontificio muneri non obstant. Respondent Lessius *de iust. & iure, lib.2.cap.40.dub.14.num.112.* Villalobos *in Sum tom.2.tract.35.dub.40.num.6.* Santarellus *tract. de apostasia, cap.6. dub.3. num.14.* Sanchez *in Sum. tom.2. lib.6. cap.6. num.19.* Religiosum factum Episcopum debere illas obseruantias suæ Religionis sequi ex quadam honestate, & debito morali. Ex quo infertur, Religiosum Episcopum, si edat carnes sexta feria, in quam Natalis Domini incidit, contra id, quod præcipitur in sua Regula, non peccare. Ita Barbosa *in collect. tom.4.part.2.causa 12 q.1.num.5.* Santarellus *loco cit. num.20.* Sanchez similiter *loco citato, num.20.* Cenedo *de paupertate religiosa, dub.43.num.20.* quidquid dicat Caietanus 2.2.*q.185.art.8.dub.1.in fine.* 7.

Quinta Conclusio: Religiosus factus Episcopus hac lege ligatur, & statuto, vt omnia, quæ habet, antequàm ad talem dignitatem ascendat, teneatur Monasterio consignare. Ita Henriquez *lib.19.de Sacram. Ordinis, cap.33. num.4.* Rodriquez *tom.2. qq. regul.q. 58.art.6.* Laurentius de Peyrinis *tom.1. de subdito, q.1. cap.10.§.vnico, concl.2.* vbi fatetur de communi opinione: & ait, quòd ex Ordine Prædicatorum assumptus, si priùs accipiat munus consecrationis, quàm resignauerit Ordini libros, & alia, quæ habet tempore suæ promotionis, eo ipso est suspensus ab executione pontificalis ministerij ex priuilegio dicto Ordini concesso à Clemente IV. & Alexandro IV. in quo priuilegio præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ Fratribus Prædicatoribus promotis, vel promouendis ad dignitates episcopales, vel alias, vt libros, & alia, quæ ipsos promotionis suæ tempore habuisse, vel habere constiterit, submota qualibet dilatione resignent Generali, vel Prouincialibus Ministris: nisi forsitan prædicti Ordinis Prælati vsum huiusmodi rerum illis ad tempus concesserint de gratia speciali. Quo priuilegio gaudent omnes Religiones cum ipsa communicationem habentes, vt notat Passarellus *in Compend. priuileg. Minimorum, pag.35.* 8. 9.

Sexta Conclusio: Religiosus factus Episcopus, licèt non teneatur obedire Superioribus suæ Religionis; non tamen eximitur à voto obedientiæ; sed eam debet Summo Pontifici, non eo modo, vt ait Sotus *de iustitia, lib. vlt.q. vlt. art.vlt.* quia Summus Pontifex 10

Pontifex est omnium Religiosorum Supremus Prælatus, & omnes Christiani fideles tenentur Summo Pontifici obedire; sed alia peculiari debita ratione iuramenti, quod omnes Episcopi præstant Summo Pontifici, & insuper alia peculiari obedientia ratione ipsius voti, quod omnes Religiosi in solenni professione emittunt, vt fatentur Suarez *tom.* 2. *de Religione, tractatu de voto, lib.* 6. *cap.*7. *num.*10. Henriquez *lib.*10. *de Sacram. Ordinis, cap.*33. Bartholom. à S. Fausto *de voto obed. lib.*6. *q.* 171. Et quòd à tali voto obedientiæ non sint Religiosi facti Episcopi absoluti, vt falsò putauit Angles 2. *part. quæst. vnic. de voto*, affirmant contra eum ferè omnes Doctores, & præcipuè S. Thom. 2.2. *q.*88. *art.*11. *ad* 4. Sotus *loc. cit.* Nauarr. *comm.* 5. *de Regul. num.* 46. Henriq. *loco cit. cap.*32. *num.*5. Valentia 2.2. *disp.*10. *q.*3. *punct.*8. Azorius *tom.*1. *Instit. moral. lib.*12. *cap.*7. *quæst.*1. Lessius *de iustit. & iure, lib.*2. *cap.*40. Vasquez 1.2. *q.*96. *art.*4. *disp.* 165. *cap.*4. Caietan. 2.2. *q.* 105. *art.* 8. qui licèt non omnes fateantur de hac peculiari obligatione erga Summum Pontificem; affirmant tamen, Religiosum prædictum non esse solutum à voto obedientiæ. Ex quo infert Bartholomæus à S. Fausto *loco cit.* quòd Summus Pontifex virtute voti obedientiæ potest præcipere Religioso ad Episcopatum prouecto omnia, quæ sunt secundùm Regulam suæ Religionis, sicut poterant præcipere Superiores illius Religionis, antequàm ad Episcopatum assumeretur. Ratio est: quia votum obedientiæ secundùm Regulam in Religione emissum, non est cassatum, sed integrum perseuerat respectu Pontificis, qui potest Religiosum illum ad Religionem reducere: quia respectu Summi Pontificis votum obedientiæ in illa Religione emissum manet illæsum, & priuilegio solius Pontificis fuit ille Religiosus exemptus ab obedientia Prælatorum Religionis, & sic poterit Religiosus ille ad pristinam Religionis obedientiam reduci à Summo Pontifice. Ita Vasquez *loco cit. num.*93. & sic Episcopus depositus rediens ad Monasterium, vel indigeret nouo obedientiæ voto, vel vt denuò Summus Pontifex omnium Religiosorum supremus Prælatus eum subiiceret Religionis Prælatis ad hoc vt teneretur illis obedire: quia cùm omninò amotus fuerit ab obedientia Prælatorum suæ Religionis, quando fuit factus Episcopus, non poterit se illis obstringere, nisi nouo voto, aut nisi Summus Pontifex Superioribus Religionis illius subiiceret.

11. Si quæras de Religioso ad beneficium parochiale alicuius Ecclesiæ promoto, an teneatur prædictis votis, & portare habitum suæ Religionis, & præcipuè voto obedientiæ suorum Prælatorum. Barbosa *de iure ecclesiastico, lib.*1. *cap.*44. *num.* 240. ait, quòd Religiosus ad beneficium parochiale promotus, tenetur votis suæ professionis, & portare habitum suæ Religionis. Quo verò ad obedientiam Prælatorum Religionis, procedendum est cum distinctione. Nam, si Ecclesia illa nullatenus subiiciatur Prælatis Monasterij, eximitur Religiosus ab obedientia Prælatorum Religionis, *ex cap. Parochia.* 16. *q.*1. & subiectus manet Episcopo: si verò subiiciatur Prælatis Religionis quoad sola temporalia, eximitur quoad spiritualia ab obedientia illorum Prælatorum *ex cap. Visis.* & *cap. Sanè.* 16. *q.*2. Si autem subiecta est Prælatis Religionis quoad omnia, manet plenè illis subiectus. Ita Syluester *verbo, Relig.*7. *q.*11. Cucchus *lib.*3. *instit. moral. tit.*1. *num.*158. Emmanuel Roder. *qq. regul. tom.*1. *q.*34. *art.* 6. Sanchez *in præcep. Decal. tom.*2. *lib.*6. *cap.*6. *num.*39. vbi ait, talem Parochum Regularem ab iis solùm obseruantiis regularibus absolui, quæ in Ecclesia sæculari simul cum munere parochiali commodè seruari nequeunt, & teneri illum ad obseruantias, quæ suum officium non impediunt: imò *num* 38. resoluit prædictum Monachum parochum absolutum esse à diuino officio iuxta ritum suæ Religionis persoluendo, cùm illud recitare teneatur, & persoluere secundùm ritum suæ Ecclesiæ.

Septima Conclusio: Religiosus ex Ordine Minimorum assumptus ad Episcopatum tenetur ad obseruantiam vitæ quadragesimalis. Ita Montoya *in Chronic. Minim. cap.*13. §. 9. Vasquez 1.2. *disp.*155. *cap.* 8. *num.* 89. Ledesm. *part.*2. *Summæ, cap.*3. *de stat. Episcop. concl.* 25. *d.* 2. Hoc idem videntur asserere Caietanus 2.2. *q.*185. *art.*8. *dub.*2. Sotus *de iustit. lib. vlt. q. vlt. art. vlt. concl.* 7. Valentia *tom.* 3. *disp.*10. *q.* 3. *punct.* 8. quatenus dicunt isti Authores non teneri ad Regulares obseruantias ex præcepto, & vi coactiua: secùs autem esset de votis: quia hæc expressè vouit. Et probatur: quia talis Religiosus tenetur obseruare Religionis essentialia, vt docet S. Thomas 2. 2. *q.*88. *art.*11. *ad* 4. sed votum vitæ quadragesimalis in Ordine Minimorũ est quid essentiale in Ordine illius Religionis: ergo ad illud tenetur supradictus Religiosus factus Episcopus. Vnde Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de subd. regul. q.*4. *cap.*2. ait, quòd obseruantiæ vitæ quadragesimalis votum obseruatum fuit ab Episcopis, qui ex sua Religione egressi sunt; imò meliùs obseruare possunt huiusmodi votum prædicti Religiosi ad Episcopatum assumpti ex sufficientia ciborum quadragesimalium, quàm pauperes Religiosi illius Congregationis. Nec poterunt excusari, vt de facto à quibusdam Scriptoribus excusantur, non teneri propter graues curas episcopales: quia Generalis eiusdem Ordinis, qui est in continuo motu, & laboribus, obseruat vitam quadragesimalem. 12.

Si dicas, quòd qui ab inferiori ad superiorem gradum ascendit, non tenetur ad ea, quæ sunt inferioris gradus, vt patet de Religioso erga ea vota, quæ in seculo emisit: sed Religiosus, qui assumitur ad Episcopatum, ascendit ad perfectiorem, imò perfectissimum: ergo non tenetur Religiosus factus Episcopus obseruare ea, quæ vouit in Religione.

S. Thomas respondet huic argumento *loco citato q.*85. *art.*8. quòd vota sæcularis se habent ad vota Religionis, sicut particulare ad vniuersale: quia illa sunt quorumdam particularium operum, & homo per Religionis votum se totum Deo deputat: vnde, cùm particulare in vniuersali includatur, mirum non est, quòd per Religionis votum cessent omnia vota in sæculo facta: vota autem Religionis, & in Religione facta se habent ad episcopalem dignitatem, sicut dispositio ad perfectionem; ideò non cessant adueniente tali dignitate, cùm dispositio adhuc necessaria sit obtenta perfectione. Videatur Peyrinus *loco cit.* vbi de hac re fusiùs.

De Religioso verò ad culmen omnium dignitatum, scilicet, Summum Pontificatum euecto, an eo ipso à Religionis votis sit absolutus, posset ex his, quæ *suprà* diximus: meritò dubitari. Nauarrus *comment.* 2. *de Regul. num.*17. & Aragon. 2. 2. *quæst.*88. *art.* 11. dicunt, non esse liberum: quia militant in eo rationes *suprà* traditæ de Regulari assumpto ad Episcopatum; & per accidens est, vt omninò nulli subditus sit, ex eo, quòd in terris Superiorem non habeat. Et Aragon. *loco cit.* addit, dominium bonorum temporalium manere apud Christum Dominum; non tamen est incapax dominij acquirendi, si de facto contra paupertatis votum vellet acquirere: quia huiusmodi incapacitas non prouenit ex natura voti; sed ex Ecclesiæ constitutione, cui Pontifex non subditur. 13.

DISPVTATIO IV.

De potestate Abbatum, & Prælatorum Regularium circa Regulam.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Abbates & Prælati regulares teneantur suam Regulam, & omnia in ea contenta obseruare.

SVMMARIVM.

1 *Arguitur pro parte negatiua.*
2 *Abbates, & Prælati regulares suam Regulam obseruare tenentur.*
3 *Responsio ad obiecta.*
4 *Regula S. Benedicti quid circa hoc decernat.*
5 *Religiosus adstringitur præceptis Regulæ suæ secundùm præscriptum eiusdem Regulæ.*

1. VIDETVR, quòd non: quia Regulæ monasticæ, & præcipuè Benedictina, omnia in dispositione Abbatis relinquunt: ergo respectu suæ Regulæ Abbas quoddammodo constituitur Superior, & Legislator: sed Superior propriis legibus non ligatur: ergo Abbas non tenebitur seruare Regulam, respectu
2. cuius est Superior constitutus. Dicendum tamen est, teneri Abbatem ad obseruantiam suæ Regulæ: quod probatur ex ipsis monasticis Regulis, quæ sui obseruantiam omnibus sub se militantibus præcipiunt; & præcipuè ex Reg. S. Bened. *cap.* 3. vbi per verba hæc expressè colligitur nostra conclusio: *In omnibus igitur omnem magistram sequantur Regulam, neque temerè ab ea declinetur à quoquam.* quæ verba extenduntur tam ad Monachos, quàm ad Abbates; vt benè notant *in suis Comment. eod. cap.* Card. Turrecr. & Pet. Diac. Cassin. & B. Theuzonius noster Vallumbrosanus, & communiter omnes *ibi* scribentes: & præcipuè Antonius Perez *in Comment. d. Reg. cap.* 3. *n.* 11. vbi ait, quòd tam subditi, quàm Prælati per omnia sese Regulæ attemperent, & omnino subiiciant, & quisque suum munus expleat, subditi obediendo, & Prælati imperando, aliàs quid momenti Regula haberet, certè nullum in bonum, sed maximè in malum, vti cùm à Domino dictum est Ioan. 15. *Si non venissem, & loquutus eis non fuissem, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Præsertim, quòd, vt ipse iterum ait Lucæ cap. 12. *Seruus sciens voluntatem domini, & non faciens, plagis vapulabit multis.* At qui sciens fecerit, maxima bona acquiret, cùm scriptum sit ad Galatas 6. *Quicunque hanc Regulam secuti, pax super illos, & misericordia, & super Israel Dei.* Quod etiam probatur ratione: quia in Regula præcipitur obedientia Monachorum erga Abbates, & omne id, quod est ipsius obedientiæ consecutiuum: necnon quicquid ad benè suum officium obeundum attinet, obseruare debeat Abbas: aliàs nullius esset momenti Regula. Probatur insuper hoc expressè *ex ead. Reg cap.* 3. per ea verba: *Ipse tamen Abbas cum timore Dei, & obseruatione Regulæ omnia faciat, sciens, se proculdubio de omnibus iudiciis suis, æquissimo Iudici Deo rationem redditurum.* Ex quibus clarè colligitur, Abbatem in omnibus Regulæ obseruationem attendere debere.

3. Ad argumentum respondeo, Abbatem non constitui Superiorem Regulæ; sed in aliquibus dispensatorem, vt dicetur infrà; ideo falsum erit consequenter, illum esse Legislatorem respectiuè ad Regulam, quæ tanquàm lex à sanctis Legislatoribus instituta fuit, & vt vera Monachorum lex ab Ecclesia approbata, & tam Monachis, quam Abbatibus obseruanda tradita. Ideo tanquam lex allegari potest, & consulit Ioan. de Anania *in consil.61 incip.In nomine sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. Visis, & ponderatis priuilegiis* in 1. dubio. refert, & sequitur Collegium Bononiense *cons.1.post.consilia*. Card. Zabarellæ *n.41.*

4. Ad hæc omnia confirmanda S. P. Benedictus *in eadem sua Regula, cap.2.parc.2.* vt demonstret, Abbatem esse debere verè Regulæ obseruatorem factis, & operibus, & non tantum verbis, ait: *Cum ergo aliquis suscepit nomen Abbatis, dupli debet doctrina suis præesse discipulis, id est omnia bona, & sancta, factis, plus quàm verbis ostendere, vt capacibus discipulis mandata Domini verbis proponat, duris verò corde, & simplicioribus factis diuina præcepta demonstret.* Quæ quidem verba videntur satis illustrata à Concilio Turonensi III. sub Carolo magno *cap.4.* sub his verbis: *Sint Abbates suis subditis bene viuendo duces, & prænij viam demonstrent, qua rectè gradiendo ad meliorem vitam peruenire valeant.* Similiter Concilium Aquisgranens. *de ordinando Rectore*, & Concilium Parisien. III. *lib.1.cap.37.* & Rhemense *cap.23.* vnanimiter affirmant: *Vt Abbates Gregibus sibi commissis instanter inuigilent, & geminam eis pastionem impendant, quatenus absque murmurationis vitio seruire valeant.* Si ergo Abbas non esset suæ Regulæ perfectus obseruator non posset verbo, neque exemplo suis Monachis ducatum præstare, sicut omnia iura monastica clamant. Ita Isidorus Hispalensis *epist.15. ad Abbatem Hisburgensem*, vbi ait, quòd tam doctrina quàm vita debet Abbas fulgere, præsertim in obseruantiis regularibus: nam doctrina sine vita arrogantem reddit Doctorem: & vita sine doctrina facit illum inutilem; Hinc est, quòd Dominus ad Apostolos, & Prælatos dicat: *Vos estis sal terræ: vos estis lux mundi*, propter doctrinam: *vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est*, propter exemplum.

Quo verò ad ea, quæ in Regula contenta sunt, cauendum est, quòd quatuor rerum genera in omni Regula continentur. Primi generis sunt, quæ præcipiuntur iure diuino, naturali, aut ecclesiastico, secundi generis sunt, quæ ad vota Religionis spectant, nimirum, essentialia: tertij generis sunt supererogationis opera: quarti verò generis, obseruantiæ cuiuslibet Religionis: quibus positis,

5. Dicendum est, omnes Abbates, aliósque Religiosos promittentes seruare Regulam aliquam, se obligare ad res in ea contentas eo modo, quo in ipsa continentur; nimirum, si continentur, tanquam præcepta obligantia sub mortali, tenentur ad ea sub mortali: si solùm vt obligantia ad veniale, tenentur sub veniali: si vt opera supererogationis, ad nullam culpam obligabuntur. Ratio manifesta hoc suadet quia, qui profitetur aliquam Regulam seruare, non promittit in ea singula contenta, sed tantùm viuere secundùm Regulam, & tendere ad reformationem suorum morum secundùm illam, sicut secundùm quoddam exemplar: ergo eodem modo intelligitur obligari, quo Regula præscribit, & obligat, alioquin status Religionis esset periculosissimus, cùm multa particularia, & minutiora in Regulis descripta sint, quæ à viris perfectissimis vix obseruari possunt. Hæc colliguntur ex S. Thom. 2. 2.q.186.*art* 9. & Vasquez *1. 2. q. 96. art.4. disput.162. cap 4.num.6.* & nouissimè Bartholomæus à S. Fausto hæc omnia insinuans *in thesaur.Relig. lib.6. q.109.* subdit, hoc verissimum esse, etiamsi profitens intenderet, se obligare sub mortali ad singula, quæ in Regula continentur, putans ex errore ita velle Institutorem Regulæ; quia re vera intendit profiteri, vt consuetum erat in tali Religione; & maior obligatio est inuoluntaria, vtpote quæ ex errore processit. Ita ille. Ex quo sequitur, omnia contenta in Regula, quæ sub præcepto alio mortali debita sunt, obligare sub mortali; quæ etiam seclusa Regula ad mortale obligarent.

QVÆSITVM II.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares possint immunitates, & libertates subditis concessas coarctare.

SVMMARIVM.

1 *Prælati Regulares possunt libertates, & immunitates in Regula subditis concessas coarctare.*

2 *Libertates, & immunitates Monachis concessas coarctare non potest Abbas, seu alius Superior, quando in Regula, seu Constitutionibus sibi prohibetur.*

CVm distinctione huic quæsito respondendum nobis videtur: nam, si libertates, & immunitates in Regula Monachis concessæ sunt, neque Abbati potestas, eas ex parte, vel in toto, in casu occurrenti ex iuxta causa coarctandi adimatur; dicendum est, tunc posse Abbatem eas coarctare, ac Monachos ad illi obtemperandum teneri: quoniam, etsi nequeant Abbates in vniuersum huiusmodi immunitates mutare; possunt tamen aliqua iusta de causa illas coarctando, Regulæ obseruationem sub pœna peccati præcipere; maximè, nisi sibi (vt dixi) in Regula vel Constitutionibus coarctatio hæc prohibeatur. Si verò Monachis supradictæ immunitates ita concessæ sint, vt supra eas Abbas nullam habeat iurisdictionem, non poterunt tunc ab ipso coarctari: quia præceptorum Regulæ limites excederet. Ita Cordub. *in Reg. D. Franc. cap. 10. quæst. 2.* Lauren. de Peytin. *de subdito, quæst.1.cap.8.§.vlt.* 1. 2.

QVÆSITVM III.

Vtrùm Religiosus teneatur obedire Prælato, nedum in iis, quæ sunt secundùm Regulam; sed etiam in iis, quæ sunt infra, supra, vel etiam contra Regulam, ita vt noua Regula instituta parere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus non solùm ex voto obedientiæ tenetur obedire Abbati in his, quæ spectant ad obseruantias regulares; verum etiam in his, quæ sunt omnibus Christianis communia.*

2 *Prælati præceptum, fundatum in aliqua falsa præsumptione, an teneatur subditus exequi.*

3 *Regula noua an imponi possit ab Abbatibus & Prælatis Regularibus à subditis obseruanda.*

4 *Statuta arctiora an possint Prælati, inuitis subditis, condere.*

5 *Religiosi propriam voluntatem omninò in suos Superiores transtulêre.*

6 *Prælatus*

6 *Prelatus quomodo possit precipere aliquid subditis secundum Regulam.*
7 *Prelatus an possit precipere aliquid subditis supra Regulam.*
8 *Voluntatis propriæ subiugatio in Superiorem est omnino libera, & voluntaria.*
9 *Prelatus an possit aliquid contra Regulam subditis suis precipere.*
10 *Prelatus nullum habet dominium supra Regulam, quã illud, quod sibi à propria Regula cõceditur.*
11 *Prelatus an possit subditis aliquid preter Regulam precipere.*
12 *Prelatus an possit aliquid subditis precipere, quod sit infra Regulam.*
13 *Potestas precipiendi, sicut & obligatio obediendi, variantur secundum diuersitatem Regularum.*
14 *Summus Pontifex an possit cogere Regularem ad arctiorem Regulam seruandam, quam non est professus, & num. 16.*
15 *Religiosi vltra debitum, quod habent cum aliis Christianis, obediendi Summo Pontifici, habent etiam aliud debitum ratione voti obedientiæ.*

IN hac re procedendum est cum distinctione: vel enim sunt directè secundum Regulam, & explicitè; vel indirectè, & implicitè. Si expressè, & directè, hoc modo pertinent ad Regulam ea tantùm, quæ in eius statutis continentur: si verò indirectè, & implicitè, ea pertinent ad Regulam, quæ, licèt in ea non exprimantur; in vniuersum tamen in Regula continentur, tanquàm necessaria ad illam obseruandam, vt sunt mutua obsequia, sine quibus religiosus status nequit conseruari; & ea similiter, quæ spectant ad pœnas transgressionum regularium, quæ omnia spectant ad conseruationem regularis Instituti, vt benè docent S. Thomas *quodlib.* 10. *art.* 10. & *in* 2.*dist.*44.*q.*2. *art.* 3. & *ibi* Durand. *q.* 4.*num.* 5. Syluester *verbo*, *Religio*, 6 *q.*6. Angelus *verbo*, *Religiosus*, *num.* 29. Rosella *verbo*, *obedientia*, *num.* 10. Caiet. 2 2. *q.* 88. *art.* 8. *dub. vlt.* Cordub. *in exposit. Regul.* S. *Francisci*, *cap.* 10. *q.* 2. *dist.* 6. Leonardus Lessius *de iustit. & iur. lib.*2.*cap.* 41. *dub.* 9. Tapia *authent. ingressi*, *verbo ipso*, *ingressi*, *cap.*1 *num.*44.& 59. *C. de sacros. Eccles.* Gabriel Vasq.1.2.*q.*95.*art.*2. *disp.*154.*n.*20. Sanch.*in precept. Decal. lib.*6.*c.*2.*n.*9.

1. Ex quo *sub num.*10. aduertere licet, Religiosum non tantùm teneri ex voto obedientiæ obedire Abbati præcipienti ea, quæ sunt peculiaria Religionis: sed etiam illa, quæ sunt omnibus Christianis communia: vt, si Religiosus iubeatur Sacrum audire, & ieiunare illis diebus, quibus in Ecclesia hæc præcipiuntur: hæc quippe pertinent indirectè ad Regulam, tanquàm præambula necessaria: quod priùs docuerat Caietanus 2.2 *q.*186. *art.*5. *in solutione ad primum* & multa alia huius generis possunt præcipi ab Abbate suis Monachis, quæ hic, breuitatis gratia, omittuntur. Possunt etiam pertinere indirectè ad eam Regulam pœnæ pro transgressoribus ipsius Regulæ; & etiam pœnæ pro omnibus alijs delictis ex iure consurgentibus, in quibus tenetur Monachus obedire. Ita Durandus *loco cit.q.*4.*num.*5.

2. Dices, quando præceptum Abbatis fundatur in falsa præsumptione circa huiusmodi Regulæ obseruantiam, tenetúrne Monachus ei obedire? Respondeo, non teneri, dummodo cesset scandalum: vnde, si ea pœna sit secretò exequenda, non tenetur subditus ad illam; si verò in publico executioni sit mandanda tenetur propter exemplum aliorum. Ita docent Nauarr.*in Sum.cap.*23. Vasquez 1.2.*q.*96.*art.*5.*disp.*174. *cap.vlt.n.*26. Tapia *loco cit.n.*58.

3. Quo verò ad aliam Regulam, & statuta arctiora pro subditis condenda, certum est, non posse Prælatos, etiam superiores, maiores, & cum consensu maioris partis Capituli generalis, aliam nouam Regulam imponere subditis suis, siue statuta noua arctiora facientia nouam Religionem. Ratio est: quia obligatio Religiosi tota est ex suo voto, quæ quidem obligatio solùm denotat ea, quæ explicitè, vel implicitè, vt diximus, continentur in Regula. Ita Bartholomæus à S. Fausto *in thesaur. Relig.lib* 6.*q.*100. Secùs tamen dicendum est, si Superior Generalis cum consensu Capituli alia conderet statuta strictiora ad reformationem Regulæ iam promissæ, & ad integram eius obseruantiam. Ratio est: quià huiusmodi statuta non sunt supra Regulam, sed secundùm Regulam, & inclusa in voto obedientiæ: quod habetur diffinitum in Concil. Trid.*sess.* 5. *cap.* 1. *de Reform.* vbi sancta Synodus. *Necessarium esse censuit, quò facilius, ac maturius, vbi collapsa est vetus, & regularis disciplina, instauretur, & constantiùs, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt omnes Regulares, tam viri, quàm mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant; atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent. Omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quas suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur; cùm compertum sit, ab eis non posse ea quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent relaxari; si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium, necesse est.*

Ex quo licet inferre, improbabilem esse sententiam, dicentium, posse Superiores Religionis cum maiori parte Capituli, inuitis aliis, noua statuta arctantia singulos Religiosos ad arctiorem vitam condere, ex eo, quòd Religiosi propriam voluntatem omninò in suos Superiores transtulêre: quod ego non nego: sed dico, procedendum esse in hac propositione cum limitatione; nimirum, quòd subditi transtulerunt propriam voluntatem secundùm essentialia Regulæ: ideò dicit Concilium suprà citatum: *Vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt præscriptum vitam instituant, & componant*, &c. 4. 5.

Supradictam sententiam sequuti sunt Archidiac. *cap.* 2.*dist.*74.*in fine.* Innocent.*cap.Super eo. de Regul. in fine*, vbi Abbas *num.*6. & Card.*num* 2.*q.*4. & Henricus *num.* 10.& 11. & Alexander de Neuo *n.*6. Præpositus *cap.Ante triennium.vers. Tamen si perstatutum. dist.* 31. Rosella *verbo*, *lex*, *num.* 5. Contra quos disputant constanter Turrecremata, & Decius *in cap.Ad nostram.in noua edit. n.* 9. *de appell.* Felin. *cap.Cùm omnes num.*15.*vers.Pro qua fallentia.de const* Angelus *verbo*, *Religiosus*, *num.* 19. Tabiena *eodem verbo*, *q.* 21. *n.* 12. Syluester *verbo*, *Religio*, 6. *q.* 6. Armilla *eod.verbo*, *num.* 10. Cordub. *in exposit. Regul. D. Francisci*, *cap.* 10. *q.* 2. *disp.* 6. Vasquez 2.2. *q.*95. *art.*2. *disput.*154. *cap.*4.*num.*25. Tapia *authent. ingressi*, *verbo ipso*, *ingressi*, *cap.* 1. *num.* 70. *C. de sacros. Eccl.* Roder. *tom.*2.*qq.regul.q.*44.*art.* 1. *Bannes* 2.2.*q.*1.*art.*10. Azor.*tom.*1. *instit.moral. lib.* 13.*cap.* 8.*q.*2. qui omnes dicunt non posse Prælatum arctiora statuta subditis præcipere; sed sola ea, quæ sunt secundùm Regulam, siue directè, siue expressè, siue indirectè, siue implicitè ad eam spectantia: & ideò subditus non tenetur obedire Prælato iubenti, quæ ad Regulam nullo ex his modis reduci possunt, quæ sunt ita indifferentia, & vana, vt sint omninò præ-

tes

ter Regulam. Sed pro maiori intelligentia huius rei, quæ à Doctoribus valde agitatur,

6. Notandum eſt, Abbates, & Prælatos Regulares poſſe pluribus modis aliquid Monachis ſuis præciperet. Primò ſecundùm Regulam, eo modo, vt diximus, ſi contineantur in ea directè, & expreſsè, ſiue indirectè, & implicitè: quo modo tenetur ſubditus ſimpliciter obedire, vt communis Doctorum ſententia fatetur. Ita S. Thom. 2.2. *q.* 105. *art.* 5. *ad* 3. & *quodlib.* 10. *art.* 10. *in corpor.* & *in* 2. *diſt.* 44.*q.*2 *art.* 3. vbi S. Bonauent. *art.* 3. *q.* 2. & Durand.*q.*4 *art.* 4. & Riccard. *art.* 3. *q.* 2. *ad* 1. & Paludanus *in* 4. *q* 4. *art.* 2. *num.* 24. Maior *ſimiliter in* 4. *diſt.* 38. *q.* 15. *in fine*, S. Antonin. 3. *p. tit.*16. *cap.* 1. §. 9. Angelus *verbo Religioſus*, *num.* 19. Syluester *verbo, Religio*, 6 *q.*6. Roſella *verbo*, *obedientia*, *num.* 10. Tabiena *eod. verbo*, *q.* 5, *num.* 6 Driedo *lib.* 2. *de libert. Chriſtiana, cap.* 1 *poſt ſecundam propoſitionem.* Caietanus 2. 2. *q.* 88. *art.* 8. Cordub. *loco cit. cap.* 10. *q.* 2 *punct.* 6. Sotus *lib.* 7. *de iuſtit. q.* 3. *art.* 1. *dub.* 2. *verſ. in ſecundo ordine*, Nauarr. *in Sum. cap,* 23. *& in commentar.* 4. *de Regul num.*23. Cucchus *lib* 3. *inſtit. maior.t* 1.*n.*112. Galarz *in opuſc. de clauſ. Monial. in princ.* Seſſ. *de largit. mun. Regul. interdict. num.* 10. *&* 11. Palatius *in* 4 *diſtinct.* 38. *diſputatione* 1. *fol.* 834. Angles *in florib.* 2. *part. q vnic. de voto*, *art.* 2. *difficult.* 15. Roderiq. 2. *tom. Summ. cap.* 9. *num* 1. *& tom* 3. *qq. Regul. q.* 19. *art.*3. Leonardus Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. & iure*, *cap.* 4. *dub.* 9. *num.* 76. Toletus *in Summ. tract. de ſeptem peccat. mortal. cap.* 16. *num.* 1. Valentia 2. 2. *diſput.* 7. *q.* 3. *punct.* 2. *in fine.* Vaſquez. 1. 2. *q.*95. *art.*2. *diſput.*154. *cap.*4. *num* 21 Beltramus *de voto paupert. cap.*4. *in fine*, Azor. *tom* 1. *inſtitut. moral. lib.* 13. *cap.*11. *q.* 19. Tapia *loco cit. num.*41 *&* 59. Bartholomæus à S. Fausto *in theſaur. Relig. lib.* 6. *q.* 101. & Laurentius de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito q.*1 *cap.*8. *concl.*1

7. Secundo modo poteſt Prælatus præcipere ſupra Regulam, in quo caſu ſubditus non tenetur obedire. Ita D. Thom *loc. cit.* S. Antonin. 3. *part. tit.*16. §. 9 Roſella *verbo obedientia*, *num.*10. Tabien, *eod. verbo, q* 5. *num....* & Armilla *ſimiliter num* 4. Angelus *verbo*, *Religioſus num.*18. Sotus *loco cit. q* 3. *art.*1. *dub.*2. Caietan. *loco cit. art.* 8. *dub vlt. verſ. Ad primum.* Nauarr. *comment.* 4. *de Regul num.*21. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 15. Sed hoc indiget limitatione, ſcilicet: Niſi forſan imponatur præceptum à Superiore in pœnam alicuius delicti; vel hoc ſit neceſſarium ad ſeruanda vota, vt dicunt ferè omnes citati Doctores. Probatur: quia ſubiugatio propriæ voluntatis in Superiorem eſt omninò libera, &

8. voluntaria; ſub certis tamen finibus, & limitibus, nempe, profeſſæ Regulæ, ad quam profitendam nullo iure, vel lege poterat cogi ſubditus, antequam ipſam Regulam profiteretur, vt benè dicit D. Thom. *quodl.* 3. *art.* 13. ergo non decet poſtquàm eſt profeſſus Regulam, cogere ſubditum ad obſeruandum aliquod excedens Regulam, & ſuam iam obligationem ratam, & promiſſam, quod eſſet contra iuſtum. Hinc eſt, quod dicebat S Bernardus de diſpenſ. & præcept. *Prælati, iuſſio vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis: nec vltrà extendi poteſt, nec contrahi citrà. Nihil me Prælatus prohibeat horum, quæ promiſi: nec plus exigat, quàm promiſi: vota mea nec augeat ſine voluntate mea, nec minuat ſine certa neceſſitate* & infrà: *Monentes eos, non cogentes ad celſiora condeſcendentes eis, cùm neceſſe fuerit, ad remiſſiora.*

9. Tertiò modo Prælatus poteſt præcipere ſubdito aliquid contra Regulam, de qua te etiam tractaui *in* 2. *tom. diſput. de voto paupertatis.* ſicut etiam de aliis ſuperioribus modis præcipiendi, & ſubſequentibus; & præter ea, quæ *ibi* dixi, ad 1o in hoc tertio modo, non teneri ſubditum obedire præcipienti Prælato Ita S. Thom. 2. 2. *q.* 104. *art.* 5 Toletus *in Sum. lib.* 8. *cap.* 16. *num* 2. Nauar. *in cap.* 23. *num.* 38. Caiet. 2. 2. *q.*104. *art.*5. cum eodem S. Thom. S. Antoninus 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1 §. 9. Tabiena *verbo obedientia*, *num.* 10. Roſella *eod. verbo*, *ſimiliter n.* 10. Angelus *verbo*, *Religioſus*, *num.* 19. & Syluester *verbo, Religio*, 6. *q.*6. Leſſius *de iuſtitia*, *& iure, lib.* 2. *cap.*41. *dub.* 9. *num.* 76. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 3. *num.* 8. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q* 26. *art.* 8. Maior. *in* 4. *diſt.*38. *q.* 15. *in fine.* Cordub. *in Regul. D. Franciſci*, *cap.* 10. *q.* 2. *punct.* 2. Valent 2. 2. *diſp.*2 *quæſt.*3. *punct.*2. *in fine.* Tapia *loco ſuprà citato*, *num.* 56. qui ferè omnes affirmant, non teneri ſubditum parere Superiori præcipienti aliquid contra Regulam niſi forſitan Abbas poſſet ſuper illo puncto diſpenſare. Quod probatur: quia Prælatus nullum aliud ſuper Regulam dominium habet, præter 10

illud, quod ſibi ab eadem Regula conceditur. Quòd ſi haberet facultatem diſpenſandi ſuper Regula, in diſpenſatione rationabiliter facta tenetur ſubditus ſuo Superiori obedire: nam tunc non contra Regulam, ſed ſecundùm ipſam præcipit: dum autem ſubditus non eſt certus, an ſubſit diſpenſandi iuſta cauſa, vel etiam facultas in Prælato, adhuc obedire tenetur. Ita Angelus, Sylueſter, & Tabiena *locis citatis.*

Quarto modo poteſt Superior præcipere aliquid ſubdito præter Regulam, id eſt, indifferentia, prout à Doctoribus appellantur: quæ quidem indifferentia ſunt in duplici diſcrimine ſecundùm D. Thom, 11.
Primò, quæ nullo modo pertinent ad Regulam, vt, verbi gratia, aſpicere aues volantes, leuare feſtucam, & alia huiuſmodi. Secundò, quæ pertinent ad conſeruationem Regulæ, vt ſunt, verbi gratia, obſequia ſubditorum cum Prælato, & alia huiuſmodi: hoc ſecundo modo Prælato præcipienti tenetur ſubditus obedire; quia, quæ præcipiuntur, aliqua ratione ad Regulam reducuntur, & non ſunt ex illis, quæ ſimpliciter, & omnino extra Regulam ſunt; ſicut ſunt ea, quæ primo modo indifferentia diximus: nam hæc præcipienti Prælato non tenetur ſubditus obedire. Ita D. Thom. *in* 2. *diſt.*44. *q.*2. *art.*3. *in corp.* Armill *verbo obedientia*, *n.*4 Roſella *eod. verbo n.*10. Sanctus Antonin. 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1. §. 9. *verſ. Secundo, dico.* Miranda *in Manuali Prælat. tom.*1. *q.*26. *art.*9. Tabien. *verbo, obedientia, num.*5. Sylueſter *verbo, Religio.*6 *q.*6. Probatur ex eod. D. Bernard. *de diſpenſ. & præcept.* vt ſuperiùs diximus: *Prælati iuſſio, vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis, nec vltrà extendi poteſt, nec contrahi citrà.*

Quinto modo poteſt Prelatus ſubdito præcipere ea, quæ ſũt infra Regulã, id eſt, laxiùs, quàm Regula præſcribat: quod poteſt dupliciter contingere, vt notat Peyrinus *tom* 1. *de ſubdito q.*1. *ante* 1. *concl.* vel enim nulla ratione nititur, quod iubetur, vel ſubeſt aliqua ratio iubendi. Exempli gratia, Regula ſingulis diebus præſcribit vnam horam orationis mentalis: coarctat Prelatus ad mediam horam, cuius coarctationis poteſt eſſe aliqua ratio, nimirum, debilitas ſubditi, vel aliquod opus faciendum; vel huius coarctationis nulla redditur ratio; ſed tantùm fit pro libertate Superioris. Dico ergo, Prælato præcipienti ea, quæ ſunt infra Regulam, ſubditus non tenetur obedire, niſi fortè ſubſit aliqua cauſa rationabilis taliter prçcipiẽdi, vt dicunt Angelus, Sylueſter, Roſella *locis citatis*, & Leſſius *de iuſtit. & iur. cap.*41. *dub.*9. *num* 76. Nauarr. *de Regular. num.*12. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 26. *a t.*9. Probatur ex D. Bernardo *loco citato* Quo autem ad illud, quod teneatur obedire, ſi ſubſit iuſta cauſa, patet *ex cap. Quid ergo* 11. *q.*3. 12.

Cauen

13. Cauendum tamen est, Regulas, & Constitutiones in Religionibus varias, & diuersas esse, ac proinde præcipiendi, & iubendi potestatem, sicut & obediendi obligationem esse variam, & ad plura, vel pauciora extendi: in Regula enim S. Francisci *cap.*10. iubetur Fratribus, obedire in omnibus, quæ non sunt contra Regulam, vel animam: & in Constitutionibus Societatis Iesu, *part.*3.*cap.*1.§.23. habetur obedientiam esse exhibendam in omnibus, in quibus manifestum peccatum non cerneretur. Plurimùm ergo conferunt ad cognitionem exactam huius rei Regulæ speciales, & Constitutiones Religionum, quæ iuxta eorum statuta attendendæ sunt.

14. His positis, denodatur magna dubitatio inter Doctores, an Summus Pontifex possit cogere Religiosos ad arctiorem Regulam seruandam; quod præstare nequeunt, vt diximus, Superiores Religionis, etiam cum maiore parte Capituli. Pro qua re

Duæ principales reperiuntur sententiæ. Prima affirmat, Summum Pontificem cogere posse omnes Monachos ad clausuram, verbi gratia, seruandam, sicut Moniales: & hoc probant *ex c. p. vnica, in princip. de stat. Regul. in* 6. vbi Summus Pontifex indicit clausuram Monialibus, quæ vitam multò austeriorem reddit: & tamen Moniales illę clausuram professæ non fuerant, Hanc sententiam sequuti sunt Ioan. Andr. *in cap. Ioannes, num.*18. *de Regul.* vbi Ancharan. *num.*8. & *ibidem* Panorm. *num.*6. Maior *in* 4. *dist.*38 *q.*2.*col.*5. Felinus *in cap. Ad nostram. de appell. num.*6. Probant etiam aliqui ex supradictis Authoribus hac ratione, imò ex facto iam sequuto tempore Pij V. qui anno 1567. Fratres S. Francisci in Hispania degentes coegit, vt ad aliquem ex Ordinibus Mendicantibus absq; mora transirent; quod tamen eorum Regula ab ipsis professa non præcipiebat.

Alia sententia, quam communem appellat Bartholomæus de S. Fausto *in thes. Religiosorum, q.*99. affirmant, non posse Summum Pontificem ad arctiorem vitæ Regulam seruandam Regulares cogere; neque ad id, quod prima Regula, & antiqua instituta postulant, siue quod sit simpliciter supra ipsorum regulam quòd si præcipiat, non tenentur Religiosi iam professi ei parere.

Hanc sententiam docent Corduba *in expos. Reg. S. Franc. c.*15.*q.*2.*dicto* 6. Less. *lib.*2.*de iustit. & iur. c.*41. *dub.*9.*n.*77. Dec. *in cap. Ad nostram. in noua edit n.*19. *de appell* Tapia *auth. ingressi, verbo eod. c.*1.*n.*71. *C. de sacr. Eccles.* Sylu. *verbo, Religio,*6.*q.*6. Sanchez *lib.*6.*in Decal. c* 2.*n.*22. Oldr. *cons.*96.*n. vnic.* quę sentẽtia mihi satis probatur: quia Romanus Pontifex nequit Religiosum, qui vnã Religionẽ professus est, compellere, vt ad aliam arctiorem transeat; alioquin posset etiã

15. præcipere, vt quis Religionis votum emitteret. Vnde debitum, quod habent Religiosi obediendi Summo Pontifici vltra alios Christianos, est ratione voti, ideò non potest obligare, plusquàm votum eos obliget; nec potest plus à Religiosis exigere, quàm soluere promiserunt: sed soluere promiserunt solummodo, ea, quæ in Regula continentur: ergo supra Regulam, vel arctiora Regulâ antiquâ eis præcipere nequit. Probatur insuper ex D. Gregorio Magno *lib.*1. *Registr. epist.*19. vbi ait. *Iustum est, vt nemo crescere compellatur inuitus.* Idem habetur *in cap. Gesta. dist.*74. vbi hoc dictum S. Gregorij relatum est. Confirmatur ex S. Bernard. *lib. de precept. & dispens. cap.*7. dicente: *Is, qui profitetur, spondet obedientiam; non tamen omnimodam, sed determinatè secundùm Regulam, neque aliam, quàm S. Benedicti, vt oporteat eum, qui praest, non frana sua laxare voluntati super subditos; sed præfixam ex Regula sibi scire mensuram; & sic demum sua imperia moderari circa id solum quod rectum esse constiterit; nec quodlibet rectum, sed id tantùm, quod prædictus Pater instituit: sic se quippe habet professio: Promitto, non quandam Regulam, sed obedientiam secundùm Regulam S. Benedicti, non ergo secundum voluntatem Præpositi. Proinde si professione facta secundùm illam Regulam, Abbas meus mihi aliud fortè imponere tentauerit, quod non sit secundùm Regulam, aut etiam quod non sit secundùm ista instituta, verbi gratia, Basilij, Augustini, Pachomij; quenam mihi, quæso, in hac re necessitas imminet obsequendi? Solum quippe id a me posse exigi, arbitror, quod promisi.* Et *cap.*8. *in eodem loco*, subiungit: *Videtis iam ergo obedientiæ limites, quos requiritis: est enim modus obeditionis, tenor professionis: nec se valet extendere potestas imperantis, nisi quatenus attigerit votum profitentis: profectò citrà, & vltra, necnon etiam è contra aliqnid aliud, quàm obedientiæ limites quosdam censuerim, & his suis terminis virtutem eandem circumcludi.*

Operæ pretium est tamen in hac re perpendere sententiam Sanch. *loco cit.* qui dicit, quòd professuri tenentur ad statuta illa arctiora, & supra Regulam à Summo Pontifice ordinata: quia, cùm non sint illam adhuc professi, nulla fit illis iniuria, si à Summo Pontifice aliquid supra Regulam, siue arctiora pro deinceps profitentibus iubeantur. Hìc tamen procedendum est cum limitatione, vt notat Laurentius de Peyrinis *tom.*1.*de subdito, q.*1. *cap.*8. §.1.*vers. An autem*, scilicet, si professi illa statuta receperunt, sed cum protestatione, quòd cum essent supra Regulam professam, nolebant ea obseruare: secùs autem, si nullo modo receperunt cum de ratione legis sit, vt recipiatur, vt dicunt Valentia *tom* 2.*disp* 7.*q.*5.*punct.*5. & Nauarr. *lib.* 1.*cons. de const. cons.*1.*q.*5 *num.*23. vbi ait quòd si professi non obseruant, nec obseruare cœperunt, habent iustam causam ipsi professuri, non obseruandi: quia, cùm lex sit in vtilitatem communem, non est verisimile, legislatorem eos ligare velle ad obseruandum, cùm alii Confratres non obseruent. 16.

Ad primam rationem contrariæ sententiæ respondeo, clausuram Monialibus indictam fuisse à Summo Pontifice: quia hoc erat valdè necessarium pro custodia castitatis seruanda, vt habetur ex Concil. Trid. *sess.* 25. *cap. de Refor. Monial.* quidquid dicat Oldr. *cons.* 96. *num. vnic.* vbi ait Summum Pontificem non potuisse Monialibus imponere clausuram: hoc enim falsum est; quia imponere clausuram Monialibus, non est noua vita arctior vt benè notant Sanch, *loco cit. num.*24. Dec. *cap. Ad nostram in nou. edit. num.*19. *de appel.* Rosella *verb. lex, num.*5. Sylu. *verbo, Religio,*6. *q.*6. Angelus *verb. Religios. num.* 29. Carthus. *opusc. de refor. Monial. art.* 1. Nauarr. *comment.* 4. *num* 4. *de Regul.* Vega 2. *tom. Sum. c.*88. Azor *tom.* 1.*lib.*13.*c.*8. *quæst.*2. & alij.

Ad aliam rationem dico, Summum Pontificem non ex eo, quòd ad aliquam ex Religionibus Mendicantium coëgerit Fratres S. Francisci, præcipere nouam Regulam, seu statuta arctiora: sed, quia voluit sub vna ex Religionibus approbatis eiusdem Ordinis illos Fratres degere, si vitam regularem iuxta præscripta à Seraphico Patre ducere vellent: quod non est nouam Regulam, seu statuta condere; sed Religiosos secundùm Regulas approbatus instituere. Nec enim in tali casu redarguendus est Pius V. propter suam sententiam latam contra partem non citatam, & inauditam: quia ille re maturiùs considerata, & perpensis scandalis multis in Hispania ortis propter relaxationem eorum vitæ, iis probatis, & notoriis sententiam illam tulit, in quo casu poterat, non citata parte, tanquàm supremus Princeps, vt testatur Bald. *l. Nec causas, n.*3.*C. de appel.* Nauar. *in Sum. cap.*25 *num.*10.

QVÆ

QVÆSITVM IV.

Vtrùm omnia contenta in Regulis Sanctorum Patrum, & præcipuè S. Benedicti, obligent ad peccatum mortale.

SVMMARIVM.

1 *Pars affirmatiua probatur nonnullis rationibus.*
2 *Regulæ Sanctorum Patrum, & præcipuè Sancti Benedicti, non continent omnia sub præcepto, & n. 4. Nec enim obligant sub peccato mortali.*
3 *Monachus quando peccet mortaliter circa ea, quæ sunt de consilio.*

1. PArs affirmatiua potest quibusdam rationibus sic ostendi. Primò, S. Bernardus *lib. de præc.* loquens de Regula S. Benedicti ait: *Omnia contenta in Regula S. Benedicti non profitentibus, id est, Nouitiis, monita, seu consilia sunt censenda; nec grauant non seruantes: cùm tamen profitentibus præcepta, præuaricantibus in crimina fiant.* Ergo professis huius Regulæ, illius transgressio erit peccatum mortale, ac per consequens omnia in hac Regula contenta (vt videntur probare verba S. Bernardi) obligant ad mortale. Confirmatur: nam facere contra votum, est peccatū mortale: sed Religiosi transgrediendo Regulam faciunt contra votum: ergo peccant mortaliter, & sic ea, quæ sunt in Regula, obligant ad peccatum mortale. Maior probatur per illud Apostoli 1. *ad Tim. 5.* vbi habetur, quòd viduæ, quæ volunt nubere, damnationem habent: quia primam fidem irritam fecerunt. Minor probatur: quia Monachi voto professionis Regulæ adstringuntur: ergo faciunt contra votum: ergo transgredientes Regulam peccant mortaliter, quod obligationem sub mortali manifestè demonstrat ad omnia eius præcepta obseruanda.

2. Communis tamen sententia est Regulas Sanctorum Patrum, & præcipuè S. Benedicti, nō omnia continere sub præcepto; nec omnia in eis concepta obligare sub peccato mortali; sed aliqua esse sub admonitione, & consilio, quæ non ad mortale; sed ad veniale tantùm obligant. Ita S. Thom. *quodlib. 1. q. 9 art. 4.* S. Bernardus *in lib. de præc. & dispens.* S. Anton. *3. p. tit. 16. §. 7.* Turrecr. *in expos. Reg. S. Bened.* & alij communiter. Quod probatur primò ex S. Th. *2. 2. q. 186. art. 9.* Quia status Religionis est securior, quàm status sæcularis. Vnde S. Greg. *1. moral.* comparat vitam secularem mari fluctuanti: vitam autem religiosam portui tranquillo: sed, si quælibet transgressio eorum, quæ in Regula continentur, obligaret Monachum ad peccatum mortale, status Regularis esset periculosissimus propter multitudinem obseruantiarum, vt diximus *quæst. 1.* ergo non omnia, quæ in Regula continentur, obligant ad lethale. Secundò probatur: quia Monachus quando professionem solennem emittit, non vouet, se Regulam obseruaturum, vt habetur *ex cap. 58. Reg. S. Bened.* & constat ex verbis S. Bernard. *lib. de præcept. & disp.* vbi ait: *Nemo, cùm profitetur, spondet Regulam; sed determinatè, secundùm Regulam sui quisq; conuersationem se dirigere pollicetur.* Idem docet S. Th. *loc. cit. ad 2.* ergo, cùm Monachus non obligetur ex voto ad singula, quæ in Regula continentur, non peccabit mortaliter, quoties quodlibet eorum violauerit. Confirmatur conclusio hac ratione certissima: quia non quælibet violatio legis humanæ, siue ciuilis, siue ecclesiasticæ, facit hominem dignum pœna mortis, vt constat manifestè: ergo à fortiori, nec quælibet transgressio legis monasticæ, præcipuè S. Benedicti, quæ benigna est, & discretione plena, vt dicit S. Greg. *in lib. Dialog.* Vnde

Ad primum respondeo cum S. Anton. *loc. cit.* S. Bernard. non accipere ibi præceptum propriè, & rigorosè; sed pro quacunque iussione, & ordinatione, quæ non ad mortale, sed ad veniale obligat.

Ad secundum respondeo cum S. Thom. *loc. cit. ad primum*, quòd ille, qui profitetur Regulam, non vouet seruare omnia, quæ sunt in Regula; sed vouet regularem vitam, quæ consistit essentialiter in tribus, votis; & ideò falsa est minor argumenti.

Aduertendum tamen est, posse aliquando Monachum peccare, etiam mortaliter, circa ea, quæ sunt de 3.
consilio, & admonitione Regulæ, si contemptus accedat, vt bene ostendit S. Thom. *loc. cit.* si autem hæc quæ sunt de consilio, & admonitione, transgreditur propter aliam causam, putà, concupiscentiam, vel iram; non est contemptus, nec per consequens peccatum mortale; etiamsi frequenter ex eadem causa, vel simili peccatum iteret. Ita S. Aug. *lib. de natura, & grat. tit. 7. cap. 29. circa med.*

Ex quibus sequitur, non omnia in Regula contenta esse sub præcepto, vt colligitur ex eadem Regula 4.
in principio, per illa verba: *Ausculta, ô Fili, præcepta Magistri, & ordinationem pij Patris libenter excipe.* Quæ denotant, alia esse in Regula sub præcepto, siue sint de iure diuino naturali, vel ecclesiastico, siue ad tria vota essentialia Religionis pertineant: alia verò sunt admonitiones, & consilia: sicut ea, quæ sunt in Euangelio, alia sunt sub præcepto, alia sub consilio.

QVÆSITVM V.

Vtrùm Regulam Religiosorum consuetudine laxatam teneantur. Professi obseruare, prout stat in primo rigore, & antequàm per Abbatem generalem, & Capitulum reformetur.

SVMMARIVM.

1 *Referuntur variæ sententiæ super hac materia.*
2 *Religiosus tenetur, non obstante qualibet diuturna consuetudine, substantialia Religionis obseruare; secus dicendum de accidentalibus, vt num. 3.*

1 SVper hoc variæ adsunt opiniones. Alij tenent, quòd sic: & mouentur ea ratione; quia votum 1.
obseruandi Regulam est verè, & realiter votum: & propterea adstringit de iure diuino naturali; quod nulla desuetudine relaxabile, aut reuocabile est. Ita Maior *in 4. dist. 38. q. 20. arg. 2. cont. 1. conclus.* Corduba *in Regul. S. Franc. cap. 10. q. 15. punct. 1.* Alij tenent partem negatiuam, asserentes, non teneri Professos ad obseruantiam Regulæ circa ea, quæ in desuetudinem abiêre: & adducunt rationē; quia votum de obseruanda rigorositate Regulæ, quæ aduersa consuetudine est relaxata, non præsumitur, quandiu non explicatur. Ita S. Thom. *in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 3. quæst. 1. ad 5.* Turrecrem. *in Comment. Reg. 17. q. 1.* Cardinal. *cap. Ad monasterium, §. in Refect. num. 4. quæ. 2. de stat. Mon.* Nauar. *in Summ. cap. 12. num. 50.* Alij verò, vt Abbas Panormitan. *c. Super eod. num. 4. & 5. de regular, & c. Cùm ad Monasterium, de stat. Monach.* Felin. *cap. Nam ad concupiscentiam, num. 22. de constit.* Sylu. *verb. Religio, 6. q. 12.* dicunt, quod aut consuetudo per tantum tempus seruata est, vt de eius initio non adsit memoria: & tunc obseruantia Regulæ, quæ per eam consuetudinem relaxata est, non obligat Professos. Ratio huius est: quia talis Regula diuersa à prima putatur. Vel huiusmodi consuetudo est recens, nec ab hominum memoria deleta: & tunc dicunt, Abbatem posse Monachos coge- re ad

2. re ad pristinæ Regulæ obseruantiam. Verùm, vt aduertit idem Panorm. *in d.c. Super eodem.* si agimus de substantialibus Religionis, quæ sunt tria vota, scilicet, castitatis, paupertatis, & obedientiæ; tunc qualibet diuturna, & immemorabili desuetudine non obstante, tenentur Religiosi ad illorum veram obseruantiam: quia prædicta vota iure diuino naturali obligant, contra quod nulla consuetudo introduci potest. Ita etiam Nauar. *in Manuali, cap.* 12. *num.* 50. Roderic. *tom.* 1. *quæst.* 69. *art.* 2. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 11. *quæst.* 15. Reginald. *in praxi, lib.*
3. 18. *num.* 396. Sanch. *in Decalog. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 26. & alij communiter. Si autem est sermo de accidentalibus ipsius Regulæ, & ordinatis ad finem illorum trium, & monasticæ vitæ perfectionem; tunc non solùm antiqua immemorabilis consuetudo; verùm etiam diuturna tantùm, putà 40. annorum, quamuis memorabilis, sufficiet ad excusandum Monachos ab obseruantia eorum quæ per eam relaxata sunt: cùm enim hæc sint accidentalia, & possint adesse, & abesse stante Religione in illis tribus substantialibus, in tantum Religiosus solùm obligatur, in quantum habent vim legum, & constitutionum, quæ abrogari possunt, & vim obligandi amittunt per contrariam consuetudinem legitimè introductam. Ita DD. proximè citati communiter, quibus addo Salas *de legib. disp.* 8. *sect.* 12. *num.* 62. Ant. Perez *in Commentar. in Reg. D. P. Bened. cap.* 7. *num.* 35.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm subditi Regulam propriam iam collapsam, seu relaxatam, à Prælatis superioribus ad pristinum statum redactam cum maiori parte Capituli, obseruare teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ variæ in hac re recensentur.*

2 *Abbas, & Prælatus generalis cum maiori parte Capituli generalis potest Regulam iam collapsam, & laxatam reformare.*

3 *Licèt ad inducendam strictiorem vitam Religiosis requiratur singulorum consensus, tamen pro reformanda Regula iam laxata sufficit maior eorum pars. Limita, vt num. 4. 5. & 6.*

7 *Regulam iam collapsam potest Abbas Generalis, seu Prouincialis, per seipsum sine Capitulo reformare.*

8 *Abbas localis potest condere præcepta pro obseruatione Regulæ relaxatæ secundùm priorē rigorem.*

1. IN hac quæstione à Doctoribus satis exagitata quatuor sentētias reperio. Prima est quorundam, quos tacito nomine refert Innocentius *cap. Super eo, de Regul num. vnico.* qui Doctores distinguunt, & dicunt, si Professus ille erat vir discretus, tenetur seruare Regulam denuò reformatam: quia cogitare debuerat, posse euenire, vt ad statum pristinum illa restitueretur: si verò fuerit indiscretus, vt fœmina, siue puer, nō tenetur, sicut discretus; & poterit in hoc casu ingredi Religionem laxiorem, qualis erat Religio illa tempore professionis, antequàm à Superioribus cum maiore parte Capituli Regula ferè collapsa, & destituta ad pristinum statum redacta fuerit.

Secunda sententia est valdè similis primæ, scil. si Professus erat Iurisperitus, compellitur seruare Regulā: si verò fuit indoctus, tunc si illi fuerit lecta Regula ante, vel post professionem, & respondet nolle se obligare, nisi ad Regulam ita collapsam, non cōpellitur ad Regulam reformatam. Hanc sententiā docent, Hostiensis *Sum. tit. de voto, §. Vtrùm, & per quem, n.* 17. & *cap. Super eo. n.* 2. *de Regul.* & *ibi* Ioan. Andr. *n.* 4. *in fine.* S. Antoninus 3. *part. num.* 16. *cap.* 3. *in fine*, vbi ait quòd si vterque fuerit indoctus, nec lecta sit illi Regula, eum teneri ad reformatam Regulam, nisi limitatam intentionem habuerit obligandi se eo modo, quo tunc seruabatur.

Tertia sententia affirmat, Professos teneri obseruare Regulam reformatam, etsi à tempore immemorabili collapsam, & intentionem habuerint limitatam, obligandi se ad Regulam sic collapsam. Ita tenet Probus *in addit, ad Monach. cap.* 1. *num.* 15. *de Regul.*

Quarta sententia constanter affirmat, omnes Professores Regularum teneri ad illas obseruandas, si reformentur, & ad pristinum statum restituantur per maiorem partem Capituli.

Dicendum est ergo primò, posse Abbates generales cum capitulo generali, vel saltem cum maiori eius parte Regulam iam ferè collapsam, & Religiosorum desuetudine laxatam reformare, atque ad statū prioris obseruantiæ reducere, adeò vt Religiosi iam Professi ad Regulæ sic reformatæ obseruantiam teneantur, & adstringi possint: quia subiiciens se alicui in ordine ad aliquem finem, se quoque ei subiicit in his, quæ valdè ad talē finem conducunt, quale est Regulam iam laxatam reformare: præsertim, quòd cùm Regulæ Professores nō coacti, sed sponte religiosæ vitæ, & regulari obseruantiæ se subiiciant, séque, vt quantùm ad eos attinet, ad illius conseruationem procurandam parati esse debeant: & propterea, si regularis obseruantiæ neruus laxatus sit, tenentur pati, vt restaurentur, & ad antiquā rigorositatē reducatur, & demū Regulam sic reformatam obseruare. Atque ita docent Innocent. *in cap. Super eo. de Regul.* & ibi Panormit. *n.* 6. Felin. *in cap. Cum omnes, col.* 10. *sub n.* 15. *vers. Pro qua fallentia*, cum aliis per eum ibi adductis *de constitut.* dicentes, quòd licèt ad inducendam strictiorē vitam Religiosis requiratur 3.
singulorū consensus, vt per Gloss. *In Regula.* quod omnes tangit, *de reg. iur. in* 6. Archid. *in cap. Gesta.* 74. *dist.* & Lapū *alleg.* 85. nihilominùs vbi agitur de reformāda Regula, ac ad pristinum statum obseruantiæ restituenda, sufficit consensus maioris partis. Ita etiam Sylnest. *verb. Religio,* 6. *q.* 6. Tab. *eod. verb. n.* 21. Cord. *in expositione Regulæ D. Francisci, c.* 10. *q.* 2. *punct.* 6. Azor. *inst. moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 11. *q.* 17. Vasq. 1. 2. *disp.* 154. *cap.* 4. *n.* 25. *& duob. sequen.* Regin. *in praxi, lib.* 18. *n.* 396. *vers. Consequens est tertiò.* Ant. Perez *in Comment. Regulæ D. P. Bened.* cap. 7. *n.* 37. Apponuntur tamen huic conclusioni ab aliquibus Doctoribus quædam limitationes.

Prima est, quando Professus est ita debilis cōplexio- 4.
nis, vt austeritates, & reformationes inductas ferre nō valeret: quia tunc posset cum eo dispensari, vt se ad æqualem illi, quam professus est, vel etiam laxiorem Religionem transferret. Ita Innocent. *loc. cit.* Nauar. *lib.* 1. *cons.* 43. *n.* 2. *sub. tit. de Regul.* Sanch. *d. cap.* 2. *n.* 38. Et iusta causa existente, huiusmodi dispensationem concedere posset Prælatus Religioso delicato, vt ait idem Nauar, *d. lib.* 3 *cons.* 56. *n.* 1. *eod. tit. de Regul.*

Secunda limitatio est, nisi aliquis Religiosus vo- 5.
uisset Regulam tempore professionis, prout tunc obseruabatur, vel non habuisset animum se adstringendi, nisi ad Regulam, provt eo tempore obseruabatur: quia votum non obligat vltra intentionem vouentis: & ideò non poterit compelli ibi manere; sed poterit laxiorem Religionem ingredi. Ita Tabiena *loco cit.* Nauar. *d. cons.* 43. *n.* 2. Sanch. *d. cap.* 2. *n.* 39.

Tertia limitatio est, quando Regulæ obseruantia 6.
authoritate Summi Pontificis, aut consuetudine legitimè præscripta, iam abrogata esset tēpore, quo Religiosi professionē emiserunt: tunc enim Professi compelli non possunt ad talē reformationē acceptandam: quia

quia Religioſi cenſentur voluiſſe obedientiam Regulæ, quæ tunc obſeruanda erat: & non cenſentur vouiſſe primam Regulæ inſtitutionem, ſed præſentem: ſecùs autem dicendum eſt, ſi Regula aliquorum culpa non ſeruabatur: nondum autem legitima conſuetudine abrogata erat: tunc enim Religioſi obligantur ad Regulæ decreta ſeruanda, & nouis conſtitutionibus ad id compelli poſſunt: nam vouerunt Regulam illius Religionis; & ideò ad eius obſeruantiam conſtitutionibus ad hoc neceſſariis, & opportunis compelli poſſunt. Ita Nauar. *loc. proximè cit.* Sanch. *d.c.* 22. *n.* 41. Salas *de leg. diſp.* 8. *ſect.* 12. *n.* 58. & 62. Bañes 2.2. *q.* 1. *art.* 10. *dub.* 6. Bonacina *de leg. diſp.* 1. *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 18. *verſ. Addo Prælatos.*

7. Dicendum ſecundò Abbates generales, ſeu prouinciales, per ſe ipſos, & ſine Capitulo poſſe Regulã iam collapſam reformare, & illam ad primæuam inſtitutionem redigere. Ita affirmant Panormit. *in cap. Super eo. de Regular. n.* 6. & Sanchez *in præcept. Decalogi, lib.* 6. *c.* 2. *n.* 35. & Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito regulari, q.* 1. *c.* 8. §. 3. Et probatur: quia, cùm prædictis Abbatibus, & Prælatis iniunctum ſit prouidere ſubiectis ſibi ouibus, vt per viam ſalutis incedant; debent errantes oues reuocare, illáſque diſperſas colligere: ergo illorum erit collapſam, & relaxatã Regulam reformare, vt ſine periculo ad viã ſalutis errantes oues perducant; maximè ad hoc, vt vota eſſentialia, & alia Religionis ſtatuta laudabilia ſeruentur: quod quidẽ contingere nequit, ſaltem non ita faciliter, ſicut in benè reformata Religione, & ordinata Regula. Vnde ait Vaſq. *loco citato*, penſandum eſſe, an ea noua ſtatuta ſint valdè neceſſaria ad reformationem ſtatus Religionis, idque arbitrio prudentis viri relinquendum eſſe, & ad talem reformationem inſpiciendam eſſe hanc, vel illam Regulam benè ordinatam, & ad inſtar illius remedium adhibere: non enim oportet noui aliquid addere, niſi id indicaretur neceſſarium pro temporis, & loci occaſione: quia non eſt credibile, ſtatuta Religionis initio edita, non fuiſſe ſatis idonea ad conſequendum finem ſibi conſtitutum.

8. Et Sanch. *loco cit. n.* 37. addit, quòd quamuis priuatus Superior Religionis, cui non datur condere ſtatuta, ſed præcepta imponere, quæ in morte ipſius, ſeu finito officio expirant, non poſſit condere ſtatuta; poterit tamen in ſuo conuentu, vel Prouincia ſibi ſubdita imponere præcepta obligantia, & neceſſaria ad reformationem prioris Regulæ, & ad obſeruantiam illius: quia tales Superiores habent eandem poteſtatem imponendi præcepta, nõ perpetua; ſed durante eorum officio, quam Superior maior cum maiore parte Capituli habet ad edenda ſtatuta perpetua: tum, quia Abbati incumbit prouidere, vt in ſuo Monaſterio obſeruetur perfectè Regula, & eã collapſam reſtaurare: & ſic poterit quilibet Superior priuatus præcepta imponere in loco, vbi habet iuriſdictionem pro reformatione Regulæ. Ita docent Syneſter *v. rbo, Religio,* 6. *q* 6. Roſella *verbo, lex, n.* 5. & Sanch. *loco cit. n* 37. & alij, qui docent, poſſe Superiores præcipere, quæ ad obſeruantiam pleniorem Regulæ conducunt, tanquàm implicitè, ſeu indirectè in Regula: ad ea namq; ſola non extenditur eorum poteſtas, quæ ita ſunt ſupra Regulam, vt nec directè, nec explicitè, vel indirectè, ſeu implicitè ad eam reducantur.

QVÆSITVM VII.

Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus regularis poſſit in præceptis Regulæ diſpenſare.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio requirit authoritatem, & cauſam iuſtam.*
2 *Diſpẽſandi poteſtas duplex ordinaria, & delegata.*
3 *Diſpenſare poteſt in lege, qui eam tulit.*
4 *Diſpenſandi poteſtas, quando alicui committitur à iure, tranſit in ordinariam.*
5 *Diſpenſandi iuriſdictio non eſt conceſſa Abbatibus, & Prælatis non exemptis*
6 *Diſpenſandi poteſtas in Abbatibus, & Superioribus exemptis eſt ordinaria.*
7 *Diſpenſandi poteſtas, ſiue ordinaria, ſiue delegata, amplè interpretanda eſt. Limita, vt num.* 8.
9 *Reſcriptum concedens diſpenſandi facultatem eſt amplè interpretandum, licet diſpenſatio cenſeatur odioſa*
10 *Diſpenſare vt poſſit Abbas, vel alius Prælatus, requiritur authoritas, alias nulla eſt diſpenſatio, & peccatum committitur, vt num.* 11. *An verò veniale, vel mortale, oſtenditur num.* 12.
13 *Diſpenſationẽ factam ab Abbate, de cuius authoritate dubitaretur, tenetur Monachus acceptare.*
14 *Diſpenſare poteſt Abbas, vel alius Prælatus Regularis in præceptis Regulæ, quatenus ei diſpenſatio permittitur, vel à Regula, vel à priuilegio, vel à iure.*
15 *Diſpenſare an poſſit Abbas inferior in Regula, ſtante axiomate:* Inferior non poteſt diſpenſare in lege Superioris
16 *Diſpenſandi facultatem poteſt tollere, vel limitare Capitulum, & ſuperiores Prælati Abbatibus, & Prælatis inferioribus.*
17 *Diſpenſare poteſt Prælatus, etiam extra ſuum territorium exiſtens, cum ſuis ſubditis, etiam abſentibus; ſed in foro conſcientiæ tantùm.*
18 *Diſpenſatio facta à Prælato cum ſubdito, licèt non petente, valida eſt.*
19 *Diſpenſare non eſt integrum Prælatis in iis, quæ reſeruantur in Regula Superiori maiori.*
20 *Societatis* IESV *nullus Prælatus Generali inferior diſpenſare poteſt, niſi quatenus ſibi conceſſum eſt. Limita in omnibus Prælatis, vt num.* 21.

1 CVm in diſpenſationibus primò, & principaliter requirantur authoritas, & cauſa iuſta diſpenſandi, vt communiter affirmant Doctores, & præſertim S. Thom. 2.2. *q* 88. *art.* 12. *ad* 2. cum Caietano & reliquis Expoſitoribus *ibi*; videndum erit in hoc quæſito de hac poteſtate; in aliis verò ſubſequentibus de cauſa iuſta diſpenſationis. Pro qua re 1.

Supponendum primò, duplicem eſſe poteſtatẽ diſpenſandi, ſcilicet, ordinariam, & delegatam: ordinaria eſt illa, quæ competit alicui ratione officii, ſiue ab alio recepta ſit, ſiue non: & ex ſua natura non requirit, vt Superior per ſe ipſum illam exerceat, niſi ſpeciali iure in aliqua perſona aliud cautum ſit; ideò poteſt delegari: & ſic poteſtas delegata erit illa, quæ manat ab iſta ordinaria & alicui committitur ab illam habẽte: ita vt huiuſmodi poteſtas delegata aliquando ſiſtat in ordinaria poteſtate, ne procedatur in infinitum, non quòd in omni ordinaria ſiſtat, quia vna ordinaria interdum manat ab alia ordinaria: ſed in aliqua ordinaria ſiſtat, nempe, in ordinaria ſupremi Principis, ſiue Prælati, & Legiſlatoris, qui à nullo accipit iuriſdictionem. 2.

Ex quo ſequitur, admiſſa huiuſmodi diſtinctione, illum, qui tulit legem, poſſe in illam diſpenſare, cùm lex ab ordinaria eius poteſtate dependeat: vnde per illum auferri, & reſtringi poteſt. Idem dicendum eſt de Superiore ipſius in iuriſdictione: quia quicquid poteſt ipſe, poteſt etiam Superior formaliter ſiue prius; ſeu in eo, in quo Superior eſt, vt benè notat Salas *de legib. diſput.* 20. *ſect.* 3 *n.* 15. & 16. Vnde Summus Pontifex poterit diſpenſare in legibus Epiſcopi, & prælatorum Epiſcopis inferiorum: quia poteſt is inferior non obli- 3.

gat, nisi cum subordinatione ad Superiorem, & dependentia: quod de æquali in eadem sede, & iurisdictione sentiendum est: vt, verbi gratia, de successore in aliquo officio, siue præeminentia: motaliter enim, tam de vno, quàm de alio idem sentiendum est. Et Summus Pontifex, qui est supremus omnium, potest dispensare in toto iure canonico: quia est æqualis antecessoribus suis. De qua re videatur Turrecr. 3. *Sum. cap.* 52 & 53. Couarr. 2 *part.* 4. *cap.* 6. § 9. *n.* 6. Viuald. *in append ad Candelabr. aureum n.* 17. Panorm. *in c. Significasti de elect.* Azor. *tom.* 1. *instit. moral lib.* 5. *cap.* 15. *q.* 5.

4. Hæc potestas potest pluribus modis aliis committi, vel a iure, vel ab homine. Quando committitur primo modo, tunc transit in ordinariã, & non in delegatam, etiamsi commissa sit; maximè si commissio sit perpetua, & simpliciter: vel saltem æquiparatur ordinariæ, *iuxta l.* 1 *ff. de eo, cui commissa est iurisdictio.* Secundo modo, quæ, scilicet, fit ab homine, dupliciter contingere potest: primò, per modũ gratiæ, & priuilegij specialis: secundo, per modum propriæ delegationis; quod fit, quando iurisdictio simpliciter committitur, & in ea potestas dispensandi includitur: vnde, quando delegatio pura, & simplex est, mortuo, & amoto delegante cessat dispensandi potestas in delegato, vt manifestè colligitur *ex cap. Gratum de offic. delegat.* Si verò côcedatur per modum gratiæ specialis, & priuilegij, si absolutè, & absque limitatione concessa est, mortuo delegante etiam durat, vt colligitur expresè *in Regul.* 16. *de Regul. iuris, in* 6. quod etiam communiter fatentur Doctores, vt affirmat Salas *loco citato.*

5. Quibus præmissis, certum est: huiusmodi iurisdictionem dispensandi non esse concessam Abbatibus, seu Prælatis non exemptis: quia hoc pertinet ad iurisdictionem episcopalem, quam ipsi non habent. Excipiendi tamen sunt aliqui casus in iure expressi, de quibus Suar. *tom.* 4 *de Relig. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 2. maximè cùm ex concessione Episcoporum possint Abbates huiusmodi non exempti habere talem iurisdictionem: quia ipsi Episcopi, tanquàm Superiores ordinarij, possunt delegare talem authoritatem dispẽsandi, & illam prædictis Abbatibus, tãquam Vicariis suis, cõmittere, & communicare, quæ potestas purè delegata erit in his Abbatibus non exemptis, quia non conuenit illis ex vi proprij muneris, sed ex cõcessione Episcoporum.

Existimat tamen Suar. *loco cit. num.* 11. potuisse Episcopos, ad quos spectabat antiquitùs institutio, & approbatio Religionum in suis Diœcesibus, cõstituere prælationem Abbatis cum ordinaria iurisdictione ad dispensandum, iuxta mensuram ab ipsis præscribendam: quod non videtur excedere episcopalem potestatem, quandiu apostolica Sedes sibi non reseruauit: postquàm verò Summus Pontifex sibi approbationem, & confirmationem Religionum reseruauit, in nullo Prælato Regulari reperitur iurisdictio ordinaria ad dispensandum, nisi illam à Summo Pontifice habeat, quòd si Religio exempta sit, vt hodierna die sunt ferè omnes Religiones, quæ eodem tempore, vt approbantur à Sede apostolica, eximi solent; eo ipso iurisdictionem habet à Summo Pontifice, & sic potestas
6. dispensandi ordinaria reperietur in omnibus Religionibus exemptis, & in earum Abbatibus, & Prælatis, & in suo ordine supremis; Summo tamen Pontifici immediatè subiectis: qua exercent respectu suorum subditorum iurisdictionem, & munus episcopale; & nihil refert, quòd Prælatus sit vnius loci, vel plurium: nam omnes Prælati Religionum exemptarum, tam Generales, quàm Prouinciales, siue Abbates locales, hac potestate ordinaria dispensandi fulciuntur, & eorum Vicarij delegata, vt benè probat S. Thom. 1. 2. q. 97. *art.* 4. Caietanus 2. 2. *q.* 147. *art.* 4. Sotus *de iustit. lib.* 1. *q.* 7. *art.* 3. *dub.* 1. Rodriq. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 46. *art.* 9. Nauarr. *in Sum cap.* 21. *num.* 21. quod etiam probat Suar. 4. *de Relig. lib.* 2 *cap.* 8. *num.* 13. vbi ait, quòd omissis Generalibus, quoad hanc potestatem de Prouincialibus est res certa: quia sunt tanquàm Episcopi in suis Prouinciis, maximè cùm Religio sit in tot Prouinciis diuisa, & dispersa, vt non possint commodè omnes Religiosi Generalem adire: quapropter necessarium fuit Prouincialibus illam communicare. Quæ ratio, vt dicit ipse Suar. *loco cit.* suo modo, licèt non tam vrgenti, locum habet in Abbatibus & Prælatis conuentualibus: quia necessitas dispensandi potest esse præsentanea, & quotidiana; & ideò non debet semper pendere à Prouinciali; quia sæpè est absẽs ab hoc, vel illo Monasterio; præterquàm quòd potestas dispẽsandi sæpè necessaria est ad bonũ spirituale subditorum, vt Prælati etiã locales nõ tãtùm salutem subditorum; verum etiam perfectionem tendendi ad statũ Religionis per dispensationẽ procurẽt.

Supponendum est etiam, potestatem huiusmodi ordinariam, siue delegatam, esse amplè interpretandam, & posse aptari, vt per illam dispensare possit Prælatus in casibus, qui aptabiles sunt casibus expressè, & inclusis in casibus expressis: secùs verò dicendum est de dispensatione facta à Superiore iam data, & concessa: nam interpretanda est rigorosè in propria acceptatione verborum, & ad similes casus nõ debet extendi. Ita Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disput.* 2. vbi fatetur de communi: Portellus *in dub. regul. verbo, dispens. num.* 14 vbi cùm Sanchez duas ponit limitationes de potestate supradicta amplè interpretandi; prima est, quòd si præiudicium tertij vrgeat, strictè interpretanda sit: secunda, vt si committatur, quòd dispenset cum certis personis nominatis, similiter strictè interpretanda sit: si verò personæ illæ dispensandæ non nominentur, amplè interpretanda est. Stante verò dubio, quòd potestas dispensandi extendatur ad aliquem casum, erit interpretanda, quòd extendatur ad illum: & è conuerso, si sit dubium, an dispensatio iam facta extendatur ad hunc casum; non est extendenda ad illũ: ratio est; quia potestas dispẽsandi est amplè interpretãda ad casus necessariò inclusos. 7. 8.

Similiter rescriptum concedens dispensandi facultatem est amplè interpretandum, quamuis ipsa dispẽsatio censeatur odiosa, & stricti iuris: quia potestas dispensandi fauorabilis est; & ideò amplè interpretanda, salua semper verborum proprietate. Ita Panormit. *in c. At si Clerici § de adulteriis, n.* 6. *de iudic* & Sanchez *lib.* 8 *de matrim. disput.* 2. *c.* 1 cum aliis multis Doctoribus, quos ibi in vnum congerit, & sequitur: imò fatetur de cõmuni. Ratio est: quia potestas dispẽsandi legibus nõ repugnat, & eius vsus vtilis est, si prudẽs, & moderatus sit: ideò tanquàm fauorabilis amplè interpretãda est facultas dispẽsãdi in rescripto cõcessa. 9.

Dicendum ergo, quòd ad hoc, vt Abbas possit in Regulæ præceptis dispensare, debet habere authoritatem, ex doctrina D. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 12. & Lopez. 1. *p. instructorij, cap.* 4. Nauarr, *in Sum. prælud.* 9. *n.* 15. Soto *lib.* 1. *de iustit. q.* 7. *art.* 3. Salas *de leg. disp.* 20. *sect.* 4. qui multos alios Doctores citant, & hanc authoritatem dispensandi certum est residere in Abbate, ex Regulæ præscripto, præcipuè S. Benedicti, & communi Doctorum consensu, quod confirmat S. Bernard. *de dispens. & precep.* dicens: *Patet ergo quòd magna ex parte regularis traditio subest ei, qui præest; etsi non voluntati, certè discretioni:* Quæ authoritas habet locum, non solùm in iis, quæ ius, vel consuetudo declarat; sed etiam in triplici genere rerum secundùm Caiet. 1. 2. *q.* 97. *art* 4. & Sot. *lib.* 1. *de iust. q.* 7. de quibus *in* 2. *quæsito huius disputationis.* 10.

Hæc autem authoritas dispensandi in præceptis Regulæ, ita necessaria est, vt si ea desit, dispensatio nulla 11.

la sit; & tam Abbas dispensans, quàm Monachus cum quo dispensatur, peccabunt. Ita Salas *loc. cit.* An autem peccent venialiter, vel lethaliter; non ita facilè constat. Sot. *lib.1. de iust.q.7.art.3.* & Nauarr. *in Manual. prælud. 9. n.* 14. qui Caiet. citat, dicunt,
12. eos peccare venialiter. Sed reuerà Caietanus hoc non dicit, imò potiùs videtur assimare, in hac re attendendum genus illius rei, & conditionem, & grauitatem illius legis, & præcepti; & penes hoc iudicandum de grauitate peccati. Hac igitur deficiente authoritate, quidquid actum fuerit circa Regulæ præcepta, inualidum esset *secundùm reg.26. de reg. iuris, in 6.*

13. Dices: Si Monachus dubitat, dispensationem factam ab Abbate excedere authoritatem eius, tenetúrne eam acceptare? Respondeo teneri: quia in dubiis tutior pars est eligenda, *cap. Ad audientiam. & cap. Significasti el 2. vers. quod si discerni, & cap. penult. de homicidio, & cap. Iuuenis de sponsalibus, & matrimon.* Si autem sciret Monachus, quando Abbas excedit limites suæ authoritatis in dispensando, peccatum esse illud, quod dispensatur; & certus est, non dubius, tunc tenetur non acceptare dispensationem. Ita Sanchez *lib.6. in Decal. cap.3. n.14.* & Roderiq. *tom.3. qq. reg. q 19. art.5.* Et probatur: quia nullum præceptum eximit Monachum ab obseruatione legis diuinæ: sed tunc eximeret in casu, quòd esset peccatum, acceptando dispensationem, quod de se clarum est: ergo Monachus non tenetur dispensationem illam, vt sic acceptare. His ergo tanquàm fundamentis huius quæsiti positis, & determinatis:

14. Dicendum est secundò, Abbatem posse in præceptis Regulæ dispensare, quatenus ei dispensatio permittitur, siue à Regula, vel à priuilegio, vel à iure. Ita Innoc. *in c.2. de eo, qui furt. Ord. suscepit.* Abb. *in c. At si Clerici. §. de adult. n.13. de iud.* Sylu. *verb. dispensatio, q.14. n* 20. S. Th. *1.2.q.97. art.4.* Rosell. *verb. dispensatio, n. vlt.* Et probatur à Sylu *loc. cit.* hac ratione: quia dispensatio est relaxatio iuris: sed Abbas non potest Regulam relaxare, vltra terminos ibi præfixos: ergo Abbas in tantum poterit dispensare, in quantum ei permittitur: & maximè ei ex iure permissa est dispensatio, quando, nulla existente reseruatione, vsus obtinuit, vt in tali lege dispensetur, alioquin magnum incommodum Monachis orietur, si pro singulis dispensationibus obtinendis esset ad Superiorem recurrendum. Quo verò ad priuilegium dispensandi in Regula, sic probatur. Nam, vbi primùm quis dignitatem acquirit, statim censetur authoritate dispensandi pollere ob eandem dignitatem, vt benè notat Caiet. 1. 2. *q.* 97. *art.* 4. Quoad Regulam ipsam certum est: quia Legislatores monastici hanc facultatem illis in suis Regulis concesserunt, vt videri potest præcipuè in Regula S. Benedicti *pluribus locis.* Sed hîc oritur difficultas: nam inferior non potest dispensare in lege Superioris, vt probat Salas *de legib. disput.8. sect.16. n.68. §. Quidam dicunt.* Sed
15. Abbas se habet tanquàm inferior respectu Regulæ; quia ei subditur ratione huius professionis: ergo non potest dispensare in Regula, quæ ei, suísque Monachis tanquàm lex præscripta est. Nec valet responsio, quòd Abbas se habet tanquàm superius caput Magistratus monastici: quia adhuc remanet inferior ipsius Regulæ: Magistratus autem inferior non potest dispensare in legibus sui Superioris, vt benè notat Bonac. *tract. de legib. disp.1. q.2. p. 1. n.12.* Sed hæc difficulas tota diluitur per id, quod docet Bonacina *loc. cit.* vbi ait, quòd inferior non potest dispensare in lege Superioris, quoties Superior dispensationem sibi reseruauit, & prohibuit inferiori dispensandi facultatem. Ratio est: quia inferioris potestas pendet à Superiore: vnde cùm Abbatibus non sit ablata potestas dispensandi super Regulam, imò concessa; poterunt dispensare in Regula cum suis Monachis.

Sed obiicies: Capitulum generale, & Abbates superiores omnem dispensandi facultatem primò, & principaliter habent: ergo possunt hanc potestatem ab inferioribus Abbatibus auferre: ergo talis potestas dispensandi à Regula concessa istis non suffragatur.

Respondeo, posse Capitulum, & Abbates generales tollere, aut limitare hanc dispensandi facultatem, quod nos non negamus: si autem nullam huius dispensationis prohibitionem faciant, eandem dispensandi Abbates inferiores habebunt: quia, quando dispensatio non est reseruata, præsumitur data facultas dispensandi ex vsu, & consuetudine. Restat ergo resolutum, Abbatem posse dispensare cum suis subditis in Regula. Et hoc insuper probatur, non solùm per ea, quæ dicta sunt; sed etiam ratione: nam Superior potest cum inferiore in legibus dispensare: sed Abbas se habet tanquàm Superior: ergo poterit in legibus regularibus dispensare. Maior est Sot. *lib.* 1. *de iust. & iur. q.7. art.* 3. Nauar. *in Sum. præl. 9. n.17.* Suar. *de leg. lib. 6. cap.10. n.* 2. Sayr. *in clau. reg. lib.3. c.10. n.5.* & aliorum communiter. Minor probatur: nam Superior legis, vel est ipse Legislator, vel ipsius Superior, vel successor in iurisdictione, vt benè ostendit Bonac *de leg. disp.1. q.1. p.* 1. *&* 3. sed Abbas est successor in iurisdictione sui Legislatoris: ergo poterit dispensare. Dices: Quomodo Abbas potest esse Superior, si ille Regulæ subiectus est, & eius præcepta obseruare tenetur, dicente Sancto Legislatore Benedicto, cap. 65. suæ Reg. *Quantò prælatus est cæteris, tantò eum oportet sollicitiùs obseruare præcepta Regulæ.* Respondeo, prout ad rem nostram facit, Regulam duo importare: primum obseruantiam ipsius Regulæ: secundum, iurisdictionem præceptiuam eiusdem obseruantiæ. Respectu prioris Abbas se habet tanquàm subditus; quia (vt dictum est) tenetur ad obseruantiam Regulæ: respectu posterioris se habet vt Superior, & vt talis poterit dispensare.

Imò fatendum est, posse Abbates, & Prælatos cum suis subditis dispensare, etiamsi ipsi Abbates, & Prælati sint extra suum territorium, vel existentibus illis in territorio subditi sint absentes: sed hoc in foro interno tantùm, extra Sacramentum, vt benè docet Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 19. num.7. & seqq.* simul cum Doctoribus ab eo citatis: vbi docet, duplicem dari iurisdictionem, scilicet, contentiosam, quæ inter partes litigantes exercetur, actorem, nimirum, & reum, cum strepitu iustitiæ; & proinde dicitur contentiosa, quia inter litigantes exercetur, quorum alter est inuitus, quæ quidem iurisdictio non potest exerceri ab Abbatibus, & Prælatis extra eorum territorium, ne alieni Prælati alterius territorij iurisdictio turbetur: alia dicitur iurisdictio voluntaria, quæ nec inter litigantes, aut inuitos exercetur, sed circa voluntarios, ac volentes quæ iurisdictio potest ab Abbatibus, & Prælatis, vt diximus, extra territorium modo dicto exerceri: quia sine strepitu iudicij exercetur, & sine læsione iurisdictionis alieni Prælati 17.

In his autem dispensationibus, siue in proprio 18. Monasterio, siue in Prouincia, aut tota Religione, siue extra territorium, si Abbates, & Prælati dispensent cum aliquo subdito non petente, neque alio pro illo similiter non postulante, adhuc valida est dispensatio: quia ad hoc, vt dispensatio valida sit, non requiritur, quòd præcedat postulatio alicuius, vt docet Suar. *de legib. lib. 6. cap. 13. num.8.* Hinc est, quòd si Præ

si Prælatus Regularis in Capitulo conuentuali, vel prouinciali dicat in communi: *Dispenso vobiscum*, &c. omnes circunstantes habentes necessitatem illius dispensationis, manent absoluti; etiamsi anteà ipsi nihil petierint pro tali dispensatione. Ratio est: quia tunc Prælatus habet voluntatem dispensandi, ad quam non requiritur postulatio, siue deprecatio subditorum.

19. Non est tamen integrum Prælatis, & Abbatibus, posse dispensare cum subditis in his, quæ reseruantur in Regula maiori Superiori Religionis: vnde fatendum est, quidquid non est eis prohibitum in Regula, siue in iure, posse dispensare: quia ex vi prælationis habet vnusquisque Prælatus hanc potestatem, & habet omnem illam potestatem, quæ in tali Religione respectu subditorum reperiri possit, nisi prohibeantur iure speciali.

20. Si dicas, quòd in Venerabili Societate Iesu contrarium obseruatur per Bullam Gregorij XIII. per quam nullus Prælatus Generali inferior potest dispensare, nisi quatenus sibi concessum est, ita vt quidquid ei non est concessum, censeatur prohibitum, & non è conuerso; scilicet, quidquid non est prohibitum, censeatur concessum: quod dici potest de aliis Religionibus. Respondet Suar. *tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 13. num. 15.* quòd hoc est speciale statutum suæ Religionis, quod vniuersaliter non est accipiendum, de quo statuto fusiùs tractat *loco cit. lib. 10. cap. 5.*

21. Quod si talis potestas conueniat Prælatis, & Abbatibus ex specialibus priuilegiis Religioni concessis directè, siue indirectè per communicationem; tunc Regula dicta non est omninò attendenda, sed inspiciendus est tenor priuilegiorum: quia, si verba sunt generalia concedendi Abbatibus, & Prælatis potestatem dispensandi in hac, vel illa re, & per aliud indultum & per Regulam illius Religionis non limitantur, tunc procedit optimè Regula posita, quòd, scilicet, potestas dispensandi in omnibus reperitur, qui specialiter non prohibentur: quòd si verba priuilegij sunt specialia ad Generales, vel Prouinciales tantùm directa; tunc habet locum altera Regula, nimirum, inferiores Prælatos posse solùm dispensare in illis, quæ à Superioribus fuerunt concessa: quia, cùm alibi datum non sit, ex natura rei ipsis est prohibitum, quandiu illis non est concessum: & sic habetur virtualis quædam prohibitio respectu inferiorum. Ita Suar. *loco citato, num. 16.*

QVÆSITVM VIII.

Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis possit in omnibus Regulæ statutis cum subditis dispensare.

SVMMARIVM.

1 *Dispensare non potest Abbas, vel alius Prælatus in substantialibus, & essentialibus statui Religionis, & Christianæ, ac regulari disciplinæ.*

2 *Dispensare non potest Abbas in aliquo actu, qui sit contra obligationem Regulæ, status religiosi, & regularis disciplinæ.*

3. *Dispensandi potestas competit Abbatibus, & aliis Prælatis regularibus ex dispositione iuris communis, & ex specialibus etiam priuilegiis, vt n. 4 & 5.*

6 *Dispensandi potestas in Prælatis, an extendatur ad culpam mortalem, vel etiam ad quancunque aliam grauem obligationem. Limita. vt num. 7.*

8 *Dispensare possunt Abbates, & Prælati Regulares cum suis subditis, in preceptis Ecclesiæ, sicut Episcopi.*

1. Notandum est, in Regula contineri quædam de iure diuino, quæ ab Abbate dispensari non possunt; quædam verò essentialia, & substantialia statui monastico, vt sunt tria vota essentialia Religionis; in quibus similiter non potest Abbas dispensare, vt constat *ex cap. Cùm ad Monasterium in fin. de stat. Monach.* vbi habetur: *Non æstimet Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare: quia abdicatio proprietatis sicut & custodia castitatis, adeò annexa est Regulæ monachali, vt contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* Sicut nec in aliis ad Ecclesiæ Dei ordinationem spectantibus, & huius rei similibus, quæ ad fundamentum, & basim disciplinæ regularis spectare videntur. Quod voluit Concil. Trid. *sess. 25. cap. 1. de regul.* dum ait: *Cùm compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent, relaxari: si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium, necesse est.* Hoc tenent communiter Doctores, præsertim Angel. *verb. dispensatio. num. 8.* Syluest. *eodem verb. q. 74. n. 20. casu 9.* Turrecrem. *in Regul. S. Bened. tract. 148. dub. 3.* Roderic. *q. 9. Reg. 1. q. 26. artic. 1.* Mirand. *tom. 2. Manual. Pral. q. 9. a. 6.* Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 12. num. 25.* 2. vbi addit, quòd Prælatus non solùm non potest dispensare in his, quæ diximus; sed nec etiam in aliquo actu, qui sit contra obligationem eorũ, quæ relata sunt. Si ergo Abbas non potest in his dispensare, videtur colligi per argumentum à contrario sensu, posse dispensare in omnibus, quæ non contrariantur illis, quæ dicta sunt; scilicet, in reliquis obseruantiis, & statutis: quod etiam intendit probare sententia S. Bernardi *lib. de precep. & dispens.* vbi dicit: *Omnia prouidè S. Bened instituit; exceptis tamen nonnullis de spiritualibus, v. g. de charitate, humilitate, & mansuetudine, quæ non tam ipsum constat instituisse, quàm Deum; & hoc penitùs non esse mutandum. De cætero reliqua vniuersa profitentibus ita necessaria dixerim, vt ex eis minimè præiudicetur necessariis, rationabilibúsque dispensationibus.* Et est hoc rationi congruum: quia dispensatio hæc, cum frequenter necessaria sit, oportet, quòd sit commissa ordinario Prælato Monachorum: ac per consequens talis potestas Abbatibus competit ex vi iuris communis, vt probat Suar. *loc. cit. n. 26.* 3. Hæc autem, in quibus potest Abbas dispensare, reducuntur ad tria genera rerum ex Caiet. *p. 2. q. 97. a. 3.* & Sot. *lib. 1. de iust. q. 7. a. 3.* nempe, ad leuia, ad frequentia, & ad propria: datur enim potestas circa hæc tria Abbatibus: quia in his nimis molestum esset, semper recurrere ad supremum Prælatum. Ita Valentia *tom. 2. disp. 7. q. 5. de leg. hum. puncto 9.* 4. Non solùm de iure communi hæc potestas dispensandi conuenit Abbatibus; sed etiam ex iure speciali, & priuilegiario, quo multæ Religiones potiuntur: in Ordine enim Minorum Prælati habent à Pio II. quòd possunt condescendere, seu dispensare cum subditis suis debilibus, & infirmis in his, quæ non sunt contraria Regulæ, in quo priuilegio exprimuntur aliqui casus, vt de sotularibus in itinere, ac de equitando: licèt non sit arcta necessitas, vel infirmitas; & de acceptione frumenti pro nutriendis Fratribus, vbi non est alius modus habendi, & de procurandis eleemosynis in die Sabbati pro carnibus vbi consuetum est, & similibus: neque propter hoc dicuntur facere contra Regulam. Circa quæ verba notat Corduba *in addit. ad compend. tit. dispensatio 6. 8.* quòd

quòd Papa concedit Prælatis sui Ordinis, etiam Guardianis, quòd possint condescendere, & dispensare, & compati infirmis debilibus in his, quæ non sunt contraria Regulæ, id est, in his, quæ non sunt omninò contra substantiam obligatoriorum Regulæ, neque contra, neque extra totam latitudinem ipsorum præceptorum, seu obligatoriorum: quod pro eo dicit; quia ex aliquali causa potrare calceamenta, & equitare existente aliqua necessitate, siue causa, quamuis non sic vrgente, licèt aliqualiter sit contra substantiam obligatoriorum Regulæ; non tamen simpliciter; sed contra aliquam conditionem, siue circunstantiam requisitam ad plenam obseruantiam ipsius præcepti requirentis manifestam, & vrgentem necessitatem ad hoc, quòd quis possit calceari, & equitare. In his ergo, quæ non sunt omninò contra substantiam principalem Regulæ, nec extra latitudinem ipsorum obligatoriorum Regulæ, sed solum ad conditionem requisitam ad cognitionem ipsorum, concedit Pontifex, vt Prælati possint dispensare.

5. Similibus priuilegiis fulciuntur aliæ Congregationes, quæ quidem priuilegia nihil noui concedunt, sed explicant magis potestatem Prælatorum ad tollendos scrupulos, vel concedunt aliquam circunstantiam peculiarem, ad quā non videbatur extendi ordinaria potestas Abbatum; quæ potestas, an extendatur solùm ad culpam, saltem mortalem, vel etiam ad quancunque grauem obligationem, & sub mortali ex Regula, vel ex voto Religionis prouenientem præter tria substantialia, dubitat Rodriq. *tom. 1 qq. Regul. q.*

6. *26. art.* 1. vbi tria distinguit in Religione; scilicet, quædam substantialia Religioni formali, quæ indispensabilia sunt ab Abbatibus; alia verò substantialia tali Religioni, vt talis Religio est, quæ indicat Concil. Trid. *sess. 25. cap. 1. de Regularib.* dicens: *Ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ & Ordinis peculiaria vota, & præcepta ad eorū respectiuè essentiā pertinentia.* Huiusmodi enim sunt omnia vota, quæ in aliqua Religione, præter tria substantialia, fiunt. Secundò, sunt omnia præcepta, quæ ad peccatum mortale obligant. Tertiò, sunt omnia accidentia, quæ in Regula continentur, & obligationem non includunt. Quibus præmissis, dicit ipse Rodriq. potestatem Abbatum, & Prælatorum regularium extendi ad omnia, tam in secundo, quàm in tertio ordine contenta: quia Concilium dicit, Religiosum Prælatum non posse relaxare ea, quæ sunt de substantia regularis vitæ; & non dicit huius, vel illius vitæ regularis; sed absolutè, vitæ regularis, quæ solùm sunt ea, quæ pertinent ad primum ordinem: & sic indicat, in omnibus aliis posse Abbates, & Prælatos dispensare, iuxta illud sæpè repetitum: *Exceptio firmat regulam in contrarium.* Et pro sua sententia citat D. Bernardum *lib. de precept. & dispens.* & S. Thomam 2. 2. *q.* 47. *art.* 3. Syluestrum *verbo, dispensatio, q.* 14. Soto 1. *de iustit. q.* 7. *art.* 3.

7. Quæ doctrina iuxta sententiam Suar. *tom.* 4. *de Relig. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 28. non potest sustineri sine limitatione: ideóque ad veritatem explicandam distinguere debemus cum illo, vota peculiaria vniuscuiusque Religionis è Regulis, & præceptis sub mortali obligantibus, quæ maximè distant inter se, licèt ambo ex Regula, & voto oriantur: nam vota peculiaria secundùm Regulam fiunt; & præcepta Regulæ includunt aliquo modo obedientiæ votum; extat tamen differentia: quia, licèt Regula ordinet, vt votum fiat; tamen immediatè non oritur obligatio ex Regula, sed ex voto, vt patet in Religione S. Francisci de Paula: Regula enim ordinat fieri quartum votum abstinendi à carnibus; voto autem facto, carnes comedere, est sacrilegium immediatè oppositum voto; è contrario verò, si Regula sola ad eandem abstinentiam obligat immediatè, verbi gratia, etiamsi obliget sub mortali, non est obligatio voti, neque excedit obligationem præcepti humani ecclesiastici: quia votum obedientiæ, quod supponit illa lex, obligat immediatè ad seruandam vnamquamque Regulam.

An verò Abbates, & Prælati possint dispensare in præceptis Ecclesiæ, Dico breuiter cum Suar. *loco cit. num.* 18. & Ioan. de la Cruz *lib.* 1. *de voto obed. cap.* 6. *dub.* 21. & Ioan. Bapt. de Lazana *in Sum. quæst. regul. cap.* 8. *num.* 54. Abbates habere hanc potestatem dispensandi: nam quidquid iure communi possunt Episcopi in hoc genere circa suos subditos, possunt etiam Abbates, & Prælati circa suos ex illo principio multoties repetito: quia huiusmodi Prælati habent iurisdictionem episcopalem, vel quasi episcopalem, quæ in dispensationibus necessaria est, & hæc potestas regulariter versatur in his, quæ ordinariè occurrunt. Et quia non potest semper fieri recursus ad Summum Pontificem; ideò prædictis Abbatibus talis potestas data est, vt possint perfectè gubernare: maximè cùm tota cura animarum personarum regularium ablata sit ab Episcopis, & translata ad Abbates, & Prælatos regulares: sed Episcopi, vt de se clarum est, possunt cum suis subditis in præceptis Ecclesiæ dispensare: ergo & Abbates, & Prælati poterunt cum suis in eisdem præceptis dispensare; & hoc habent de iure communi, & eo modo, quo habent Episcopi, statim vt Religiones exemptæ fuerunt ab Ordinariis locorum, & Prælatis earundem Religionum Summo Pontifici immediatè subiectis traditæ fuerunt in custodiam, & gubernationem. 8.

Nec obstat, quòd in aliquibus Religionibus habeantur priuilegia Summorum Pontificum, virtute quorum Abbates, & Prælati possint in præceptis dispensare: quia huiusmodi priuilegia nihil concedunt supra ius commune; sed tantùm indicant scrupulosis, vt *suprà* diximus, hanc potestatem reperiri clarè, & manifestè in eorum Prælatis. Videatur Rodriq. *tom.* 1. *q. regul. q.* 42. *a.* 7. & *quæstione* 21. *artic.* 10.

QVÆSITVM IX.

Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis possit dispensare in Regula ad libitum, & sine causa?

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio causam requirit.*

2 *Dispensatio facta à Summo Pontifice circa ius naturale, & diuinum sine causa, nulla est; & ea vtentes non sunt securi in conscientia, quin peccent mortaliter.*

3 *Dispensatio facta à Papa in iure purè humano, & positiuo, etiam sine iusta, & rationabili causa, valida est.*

4 *Dispensatio inferioris circa legem Superioris, absque rationabili causa facta, inualida est. Limita, vt num. 6*

5 *Dispensatio est legis relaxatio.*

7 *Dispensare non potest Abbas in Regula suæ Religionis sine causa*

8 *Dispensatio facta ab Abbate ex præsumpta iusta causa, licèt non sit, an sit valida? Et quid facere debeat Abbas factus malæ fidei, vt num. 9.*

10 *Dispensatio in lege propria, vel inferioris sine causa facta, an sit valida, & an sic dispensans mortaliter peccet?*

11 *Dispensare debent Abbates, iusta, & rationabili existente causa, alioquin peccarent.*

12 *Dispen*

12 *Dispensatio quando debita sit.*
13 *Prelati non debent esse nimis indulgentes in dispensationibus.*
14 *Religiosus subditus quid facere debeat, si non adsit Prælatus, & habeat iustam causam dispensationis? Et quid, si Prælatus ex malignitate nolit dispensare, vt num. 15.*

1. SVpponendum est, ad dispensationem semper requiri causam: quod sic ostenditur ex inductione: nam dispensatio facta à Summo Pontifice sine iusta, & rationabili causa in foro conscientiæ, quamuis sit circa legem purè humanam, independentem à iure naturali, & diuino, non est licita, vt communiter fatentur omnes Doctores, præsertim D. Thom. 1. 2. q. 96. art. 9 & Caietanus *ibidem*, Victoria *lib. de potest. Papæ, & Concilij*, q. 7. Nauarr. *in cap. Statuimus. num.* 10. Soto *lib.* 1. *de iustit. & iur. q.* 7. *art.* 3. Medina 1. 2. *quæst.* 97. *art.* 4. vbi hoc probat ex verbis D. Pauli 1. Corinth. 10. *Potestatem & facultatē accepit dispensandi; sed in ædificationem Ecclesiæ, nō vero in destructionem.* Idipsū tenent omnes Interpretes *in c. Cùm omnes. de constit.*

2. Similiter supponendum est, dispensationem factā à Summo Pontifice circa ius naturale, & diuinum sine causa, nullam esse: imò illa vtentes non sunt securi in conscientia, quin mortaliter peccent. Ita communiter Doctores, vt affirmat Miranda *tom.* 2. *Manual. Prelat. q.* 30. *art.* 4. *concl.* 2. & præsertim Sotus *lib.* 1. *cit q.* 7. *art.* 3. & Caietanus 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. & Medina *loco cit.* vbi dicit, si Papa dispensasset cum Episcopo, vt potestatem habeat testandi de bonis ecclesiasticis, quæ pauperibus distribuenda erant, huiusmodi dispensatio prorsus coram Deo inualida esset.

3. Similiter supponendum est, dispensationem factam à Papa in iure purè humano, & positiuo, sine iusta, & rationabili causa, quamuis peccatum committatur ab illo; tamen validam esse, illáque vtentes non peccabunt mortaliter, sed venialiter. Ita Nauarr. *in Manual. cap* 23. *num.* 42. Soto *loco cit quæst.* 6. *art.* 4. Victoria *de potest. Papæ, num.* 15. qui dicunt contra Caietanum 1. 2. *q.* 97. *art.* 4. dicentem, peccare mortaliter eos, qui vtuntur tali dispensatione: & dicunt etiam contra Panormitanum asserentem, neque mortaliter, neque venialiter peccare illa vtentes. Videatur pro hac re Medina 1. 2 *q.* 97. *art* 4. vbi probat sententiam nostram suprapositam hac ratione: quia obligatio illa dependet à iure humano, super quod Summus Pontifex cum causa potest dispensare: dispensatio autem tollit obligationem; quamuis sine causa id faciendo peccet mortaliter, sicut procurantes dispensationem? vtentes verò dispensatione, non mortaliter, sed venialiter peccant. His ergo suppositis,

4. Certum est, omnem dispensationem inferioris circa legem Superioris factam sine rationabili causa,
5. nihil valere; ideò cùm dispensatio ab Abbate habenda in obseruantiis, & statutis modo dicto *in antecedenti quæsito*, sit quædam relaxatio ab inferiore, nimirum, ab Abbate in lege sui Superioris, scilicet, S. Patris Benedicti, vel SS. Basilij, Augustini, & aliorum Legislatorum; si causa legitima desit, ita vt pro suo arbitratu dispenset Abbas, tunc dispensatio nulla erit, Ita communiter Doctores, præsertim Innocent. *cap. Cum ad Monast. n.* 4 *de stat. Monach. ibidem* Hostiens. *n.* 32. & Panorm. *n.* 17. & Cardin. §. *vlt. n.* 5. Baldus *l. Barbarius. n.* 7 *ff. de offic Prætor.* & Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 4. *n.* 21. vbi Vasquez, Valent, Nauar. Sanch. Ang. Syluest. Armill. Sot. & Couar. Ioann, And. Felin. Turrecr. Aret. & alios cumulat. Ratio horum Doctorum est: nam dispensans sine causa, excedit facultatem sibi datam, quæ illi in ædificationem, non in destructionem, & sub conditione causæ iustæ commissa est: vnde talis dispensatio sine causa facta, dissipatio potiùs, & destructio diceretur ex S. Bernardo 3. *de consider.* Quidam tamen 6.
apud Salas *loc. cit.* temperant hanc propositionem, dicendo, nisi inferior habeat plenitudinem potestatis concessam à Superiori: quæ limitatio est magnæ considerationis, præsertim in Abbatibus militantibus sub Regula S. Benedicti: sed hoc potiùs consilio, & prudentiæ Abbatis, quàm huic paginæ relinquendum esse arbitror; ideò

Dicendum est, Abbatem non posse dispensare in 7.
Regula suæ Religionis sine causa: quod præter rationem factam, probatur ex illo Lucæ 12. *Quis, putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam?* Vnde, si arbitratu suo absque ratione, ac consilio dispenset Abbas; nequaquam fidelis, & prudens dispensator inueniretur: quo in negotio consideret Abbas de conuenientia dispensationis, & de maiore augmento charitatis; & tunc ad dispensandum procedat. Sed præ oculis verba S. Bernard. *de precep. & dispens.* habeat, dum ait: *Ideò autem hanc ipsam mutationem taliter, & à talibus recipere possunt: quoniam non naturaliter, nec per se bona sunt. Porrò inuenta, ac instituta fuerunt, non quia aliter viuere non liceret; sed quòd ita magis expediret. nec planè ad aliud, quam ad lucrum, & custodiam charitatis Quandiù ergo charitati militant, immobiliter fixa sunt, & mutari omninò, nec ab ipsis quidem Præpositis sine offensa possunt.* Et alia quamplura *ibi* subsequentia eiusdem D. Bernardi verba ab Abbate scitu pernecessaria, atque ad dispensationem ab eo faciendam perutilia.

Sed hîc statim oritur dubium, si Abbas bona fide 8.
putat, causam esse iustam, & sufficientem, quæ reuerà non est, valétne dispensatio? Respondeo affirmatiuè. Ita Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 17. *n.* 5. & Azor. *tom* 1. *instit. moral. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 6. quidquid dicat Philiarchus *de offic. Sacerdot. tom.* 1. *p.* 1. *lib.* 3 *c.* 4. Et tam Abbas, quàm subditus dispensatus non peccant. Si autem Abbas factus est malæ fidei, antequàm 9.
subditus dispensationem acceptet, debet illam Abbas reuocare, & subditum de causa non legitima admonere. Ita Ludou. Lopez 1. *p. instruct. c.* 4. *vers. Præterea secundò.*

An verò dispensatio in lege propria sine causa, vel 10.
inferioris, sit valida, & an dispensans sine causa peccet mortaliter; adhuc dubitari potest. Aliqui apud Vasquez *in* 1. 2. *tom.* 2 *disput.* 178. *cap.* 4. negatiuè respondent, sicut & ipse. Contrariam sententiam sequuntur Suar. *de legib. lib.* 19. *num.* 6. Salas *de legib. disput.* 20. *sect* 4. *num* 27. Pontius *de matrim. lib.* 8. *cap.* 14. *num.* 7. Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tract.* 2. *dub.* 41. *n.* 5. Lorca *in* 1. 2. *tom.* 2. *disput.* 27. Sed notandum est contra Suar. *loco cit. num.* 9. Superiorem dispensantem in propria lege sine iusta causa, non peccare mortaliter; sed tantùm venialiter, secluso scandalo, & graui damno alterius. Ita docent Layman *in Theol. moral. lib.* 1. *tract* 4. *cap.* 22. *num.* 13. & Tannerus *in* 1. 2. *disp.* 5. *q.* 7. *dub.* 2. *num.* 29. Quod etiam verum est in dispensationem petente: nam tantùm venialiter peccat: quamuis in vsu posteà huius dispensationis obtentæ sine causa nullam etiam culpam venialem committat. Ita Malderus *in.* 1. 2. *q.* 97. *art.* 4. *dub.* 2. Suar. *de legib. lib.* 6. *num.* 14. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. cap.* 15. *q.* 3. Diana *in resol moral. tract.* 10. *de legib. resol.* 32. Sed de hac re fusiùs *in quæsito*, 10.

Ex his inferri potest, imò concludi, quòd Abba- 11.
tes, & Prælati iusta, & rationabili causa existente, debent dispensare; alioquin peccant: Ita affirmant S. Antoninus. 1. *part. tit.* 17. *cap. vnic.* §. 20. Turrecremata *in Regul. S. Benedicti*, *tract.* 148. *dub.* 5. Panormit

mit. in cap. Pastoralis, de appell. num. 17. Syluester verbo dispensatio, q. 1. num. 3. in fine. Pisanella eodem verbo, §. dispensatio, Armilla similiter, & Rosella n. 4. Emmanuel Sà in Aphoris. verbo, dispensatio, & communiter Doctores in cap. Vt constitueretur. dist. 50. verbo, detrahendum, & in cap. Domino sancto, §. 1. vbi Gloss. verbo, necesse. Probatur: quia dispensandi potestas in Abbatibus, & Prælatis est in subditorum bonum, cui Abbas, & Prælatus prospicere tenetur. In hoc tamen Abbates debent cognoscere causam à subditis propositam, illámque examinare diligenter, aut vera sit, vt benè aduertunt Salas loco citato, sect. 9. Rosella verbo, dispensatio, num. 6. Azor. loco citato, cap. 15 q. 7. & Caietanus 2. 2. q. 147. art. 4. ad 1. dub. Hæc tamen intelligenda sunt, quando est necessaria dispensatio ad bonum commune, vel notabile bonum alicuius priuati.

12. Ideò dicendum est, non semper existente iusta causa, dispensationem debitam esse; ita vt peccent Abbates, & Prælati non dispensantes cum subditis, vt affirmant Archidiac. in cap. Licet de elect. in 6. & in cap. Vt constitueretur. super Gloss. relaxatio, dist. 50. Turrecremata ibid. num. 9. Dominicus d. cap. §. Super residentia, num. 3. ibid. Franchus §. His etiam, num. 2. vers. Secundo, infertur. Panormit. in cap. At si Clerici. §. de adulteriis, num. 5. Sanchez 3. de matrim. disput. 10. num. 13. vbi plures Doctores cumulat & sequitur: & num. 26. citat Sotum, & alios asserentes, quòd si Prælati denegent iniustè dispensationem in denunciationibus matrimonialibus, possunt contrahentes sine illis matrimonium contrahere. Probatur ergo sententia supradictorū Doctorum: quia dispensatio in iure appellatur gratia ex d. c. Licet de elect. in 6. in fine: & aliquãdo appellatur indulgentia ex c. 1. de statu Monach in 6. aliquando misericordia ex c. Postulasti. de cler. excom. min. Sed gratia, indulgētia, & misericordia est indebita: ergo. Confirmatur: quia non quidquid Iudicis potestati permittitur, necessitati iuris subiicitur, l. Quidquid. 40. ff. de iudic. Probatur præterea ex diuisione dispensationis in prohibitam, debitam, & permissam, quæ habetur apud Panormit. cap. Consil. num. 4. de conseruat. ieiunij. Sed omnis dispensatio sine causa iusta est prohibita: ergo dispensatio cum causa iusta, quædam est debita, alia verò indebita, seu permissa tantùm.

12. Quando verò dispensatio huiusmodi debita sit, ita vt Prælatus teneatur dispensare cum subdito, controuersia est inter Doctores.

Prima sententia affirmat, dispensationem debitam esse, quando Prælatus Superior præcipit inferiori, vt dispenset. Ita affirmant Turrecramata, & Franchus in cap. d. Licet. §. Super residentia. & §. His etiam.

Secunda sententia affirmat, quoties dispensatio est necessaria ad bonum commune, siue ad vitandum scandalum multorum, vel est longè vtilior Ecclesiæ; tunc est debita dispensatio; secùs verò dicendum, si sit necessaria ad bonum priuatum. Hanc sententiam videtur sequi Panormitanus cap. Etsi Clerici. §. de adulter. num. 20. de iudic. & Abulensis in Matth. 22. q. 117. quæ quidem sententia, licèt quoad primam partem verissima sit; falsa tamen est quoad secundam partem. De prima parte certum est, & indubitatum, dispensationem debitam esse, quando est necessaria ad euitandum scandalum, aut aliud malum commune: est verò falsa, cùm dicat, dispensationem non esse debitam propter bonum priuatum; quia etiam propter tale bonum priuatum debet talis dispensatio aliquando concedi.

Tertia sententia affirmat, dispensationem debitam esse, quando dispensatio non solùm necessaria est ad bonum commune, & ad vitandum scandalum multorum, & vtilior Ecclesiæ, & etiam quando est necessaria, & vtilis valdè bono priuato; quam sententiam docet Salas de legibus, disput 20. sect. 7. num. 74. eamque probat ex Concil Trid. sess. 24. cap. 1. de matrim. vbi instituit Ordinarium, vt dispenset in denunciationibus, quando viderit aliquos velle maliciosè matrimonium impedire: quia, nimirum, tunc iure naturæ dispensare tenetur, eò quòd necessaria est dispensatio directè ad bonum priuatum, ex quo resultat publicum, & commune: & eodem modo, si dispensatio necessaria esset ad scandalum vnius vitandum, vel alterius, licèt non multitudinis; deberet tamen dispensatio concedi: & denique, quoties est necessaria, vel expediens ad bonum priuatum animæ, vel corporis, siue honoris alicuius particularis. Quando verò non sunt causæ vrgentes, scilicet, quia dispensatio non est necessaria, nec valdè vtilis communi bono, vel priuato; tunc quamuis iustæ adsint causæ dispensationis; tamen Prælati non tenentur dispensare, licèt possint, vt habetur in cap. Si Clerici. §. de adulter. de iudic. vbi habentur hæc verba: De adulterijs, & aliis criminibus, quæ sunt minora, potest Episcopus cum Clericis post peractam pœnitentiam dispensare.

Dicendum tamen, iusta existente, atque rationabili causa posse, Abbates, & Prælatos, imò debere cum suis subditis misericorditer dispensare: quod habetur in Gloss. communiter recepta in cap. Vt constitueretur. dist. 50. verbo, detrahendum: vbi habetur, quòd dispensatio quandoque est debita: quod probat d. Gloss. ex cap. Vbi strages multorum. & ex cap. Licet. dist. 45. cap. Dispensationes. 1. q. 7. cap. Plerunque. 11. q. 3. cap. Voui. in fine, 23. q. 1. cap. Considerandum. dist. 50. quia, vt in his capitibus concluditur, dispensatio est quædam misericordia; & quilibet in casu vrgente ex causa tenetur. Non debent tamen Prælati esse nimis indulgentes, dicente Caietano loco cit. quòd minùs sapiunt Prælati, qui petentibus subditis in causa dubia dispensationem cœnandi in ieiuniis Ecclesiæ, aut ieiunium aliter soluendi, præueniendo horam ieiunij, remittunt eos in conscientia sua. Graffius etiam aduertit in 1. part. decis. lib. 2. num. 57. quòd debent Prælati, cognita ieiunandi impotentia, compati infirmitatibus subditorum, & benignè dispensando, illos à scrupulis liberare, & ieiunium in septem Psalmos, vel alia opera commutare. 13.

Dices cum Roderiq tom. 1. qq. regul. q. 26. art. 5. quid facere debet subditus habens iustam, & necessariā causam dispensationis, si non adsit suus Abbas, qui cum eo dispenset. Et respondet idem Roderiquez, quòd tunc potest subditus recurrere ad epiicheiam, quæ non eximit subditum per licentiam, casu, quo teneretur; sed explicat, quòd illo casu non tenetur. Epiicheia autem non solùm Prælatis; verùm etiam subditis competit, & differt à dispensatione in hoc: quia dispensatio solùm competit Prælatis; epiicheia verò Prælatis, & subditis, qui in necessitate positi epiicheia vti possunt sua propria authoritate, sentientes, & existimantes in tali casu rigorem legis cum illis esse mitigandum. In qua tamen epiicheia videant ipsi subditi, vt aduertit S. Antonius q. 1. tit. 14. ne sibi iniquitas mentiatur, fingentes necessitatem in præceptis. 14.

Sed superest maior difficultas, si adsit quidem Abbas; sed ex malignitate, & odio nolit dispensare cum subdito. Respondeo, si manifesta necessitas, vel vtilitas ibi adsit, & Abbas iniustè deneget, cùm tamen teneatur dispensare, videtur in isto casu ipso iure cum illo dispensari. Ratio est: quia dispensatio iustè petita, & iniustè negata videtur ipso iure concessa, vt habetur apud Henriq. lib. 6. de pœnit. cap. 13. num. 4. & elicitur ex cap. Placuit. de pœnit. dist. 6. 15.

QVÆ

QVÆSITVM X.

Vtrùm Abbates, vel alij Prælati Regulares possint indifferenter dispensare cum suis subditis in mandatis Regulæ.

SVMMARIVM.

1 *Particula illa*, indifferenter, *quid importet.*
2 *Dispensare cum Monacho infirmo potest Abbas in esu carnium.*
3 *Dispensare potest Abbas ex septem causis enumeratis.*
4 *Dispensare potest Superior, & Prælatus, etiam intuitu dignitatis personæ respicientis necessitatem, & vtilitatem publicam, & priuatam.*
5 *Præter causas enumeratas, adsunt alia multa, de quibus non potest certa Regula statui.*
6 *Dispensationem si iniustè neget Abbas, stante necessitate, vel vtilitate manifesta, quid agendum, ostenditur.*
7 *Quid faciendum, (eadem stante necessitate, vel vtilitate,) si Abbas, vel alius Prælatus absit à Monasterio.*
8 *Dispensare potest Prælatus in præceptis Regulæ, vt pura præcepta sunt, etiamsi ad mortale obligent in aliquo particulari casu.*
9 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
10 *Dispensare non debet Abbas, seu Prælatus, nisi cum discussione causæ.*
11 *Dispensationem acceptare non tenetur subditus, si certus sit, dispensationem esse contra Regulam, & Prælatum non posse præcipere, & dispensare, seu non dispensasse ex iusta causa.*

1. PArticula illa, *indifferenter*, idem importat, ac si quæreretur an Abbas omni tempore, & loco, cum qualibet persona, iisdemque circunstantiis accedentibus, indistinctè, eodémq; modo debeat dispensare. Ad quod dico, in dispensatione ab illa generalitate loci, personæ, temporis, aliorúmque hisce similium, semper esse cauendum: absurdum enim est, cum toto Monasterio in vna, eadémque re, & cum singulis dispensare: quia, v.g. cum Monacho infirmo potest Ab- 2.
bas in esu carnium dispensare, cognita necessitate personæ; & sic cum aliis infirmis, & imbecillibus, *ex cap. 39. Reg. S. Bened.* qua sanè dispensatione vti cum robustis benè se habentibus, nec laborantibus, non est necesse, nec expedit; sed ad hoc, vt recto dispensationis tramite procedant Abbates, & alij Prælati, debent habere vnam ex septem causis, quas enumerant Salas *de legibus, disput.* 20. *sect.* 8. Miranda *tit.* 2. *Manual. Prælat. q.* 30. *a.* 5. Syluest. *verb. dispensatio, q.* 1. *num.* 3. Angel. *eod. verb. num.* 2. Armill. *num.* 4.

3. Prima causa est tempus, scilicet, quando temporis conditio requirit, vt relaxetur rigor obseruantiæ regularis, quæ causa non potest indiuidualiter assignari; sed prudenti Abbatis, & Prælati arbitrio relinquitur.

Secunda causa est vtilitas, quando, nimirum, ex dispensatione, & relaxatione oriri potest maior vtilitas, tam in publico, quàm in priuato, vel saltem huiusmodi vtilitas spectatur.

Tertia causa est personæ qualitas: potest enim fieri aliqua dispensatio cum viro benè merito, studiis, aut concionibus, vel Confessionibus incumbente.

Quarta causa est necessitas; vt, scilicet, Prælati patienter sufferant, si infirmi, vel aliquem corporis defectum naturalem patientes, aliquibus regularis obseruantiæ grauaminibus exonerentur.

Quinta causa est pietas, quæ vt plurimùm confunditur cum necessitate, & cum tertia causa.

Sexta causa est euentus rei, quando experientia duce potest ex dispensatione aliquid boni euenire.

Septima est Scandalum multitudinis, quo mediante prudens Abbas parcit Communitati Monasterij in aliquo transgredienti, ne graue oriatur scandalum, si omnes puniret. Has causas assignant multi, Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 8. Pisanell. *verb. dispensatio, in princ.* Syluest. *eod. verbo, q.* 1. *n.* 3. & Angel. *ibidem, num* 2. & Armill. *num.* 14.

Ad omnes has causas supradictas, quæ respiciunt 4.
necessitatem, vel vtilitatem publicam, aut priuatam, addenda est octaua causa, scilicet, dignitas personarum, quæ respicit necessitatem supradictam, & vtilitatem publicam, aut priuatam: dispensatio namque cum personis in dignitate constitutis ad bonum commune Reipublicæ, vel Religionis maximè vtilis, & necessaria est. Probatur ex S. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *ad* 2. vbi ait., quòd dispensatio matrimonij contrahendi principaliter fieri consueuit propter fœdus pacis fundandum: quod quidem est magis necessarium vtilitati communi circa personas excellentes; & ideò cum illis faciliùs dispensatur absque peccato acceptionis personarum. Idem affirmant Couarru. *in* 2. *part.* 4. *cap.* 6. § 9 *num.* 7. *in fine* Ledesma *de matrim. q.* 56. *art. vlt. in fine*, Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 19. *num.* 5. Conradus *p.* 2. *q.* 97. *art.* 4. *ad* 2. Soarez *de matrim. Regis Angliæ, dub.* 1. *ad* 4. *num.* 2. Salas *de legib. loco cit. sect.* 8. *num.* 75. vbi ait, quòd præstare gratiam Principibus, etiamsi pax inter ipsos ex matrimonio non penderet, multùm interest Summo Pontifici, & Ecclesiæ; & ideò faciliùs cum ipsis dispensandum est: quod confirmat ex Concil. Trid. *sess.* 24. vbi de matrimonio statutum est, ne in secundo gradu dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. Deinde subdit idem Salas, quòd Summus Pontifex, qui solus in eo gradu potest dispensare, ea lege non adstringitur; & potest ex aliis causis cum eisdem, & inferioribus personis dispensare, quod etiam fatetur Sanchez *loco cit. num.* 4. qui *num.* 1. notauerat, & optimè, quòd, licèt dispensatio fieri non debeat contra commune bonum; tamen necessariò fieri non debet directè, immediatè, & proximè propter commune bonum; sed sufficit, si indirectè, vel remotè ad commune bonum possit referri, sicut diximus *in antecedenti quæsito*, quò refertur dispensatio, quæ respicit bonum priuatæ personæ. Sed modò addo, & limito, dummodo non in aliarum personarum detrimentum: nam bonum est Reipublicæ, quòd priuatæ personæ affluant diuitiis, & fruantur salute, & aliis bonis: quapropter leguntur aliquæ causæ dispensandi respicientes bonum priuatum *in cap. Requiritis*, §. *Nisi rigor*, 1. *q.* 7. & sæpè sæpiùs experientia docet, quod dispensatur in impedimentis matrimonij propter inopiam mulieris, & in castitatis voto propter periculum continentiæ.

Non propter hoc coarctantur Abbates, & Præ- 5.
lati ad has causas tantùm; sed adsunt multa alia, quæ hîc statui non possunt; ex quibus ferri potest legitima illorum dispensatio. Et, vt vnico verbo multa dicam, hæc pro certa regula sit omnibus Prælatis, vtilitas, vel necessitas, vt dicit *cap. Etsi illa*, 1. *q.* 7. cum Gloss. *ibid. verb. vel rerum.* Id ipsum fatentur Sot. *de iustit. lib.* 1 *q.* 7. *art* 7. Rodriq. *t.* 1. *qq. reg. q.* 2. *a.* 5. 6.

Hinc sequitur, si adsit manifesta necessitas, vel vtilitas, & Abbas dispensationē iniustè deneget suo subdito; in tali casu videtur nihilominùs cum illo dispensare, stante manifesta necessitate, vel vtilitate: quia, vt ait Henriq. *lib.* 6. *de Pœnit. cap.* 13. *n.* 4. dispensatio iure petita, & iniustè negata videtur ipso iure concessa. Idem fatentur Magister Sent. *in* 4. *d.* 21. & S. Thom. *ibid. in exposit. literæ.*

Eadem

7. Eadem ſtante neceſſitate, vel vtilitate, in caſu, quo Abbas præſens non adſit; tunc poteſt Monachus indigens diſpenſatione, recurrere ad epiicheiam, modo, quo *quæſito præcedenti* diximus: nam tunc poſſunt ſubditi rigorem Regulæ, quem exiſtimant mitigandum, epiicheia gubernare, vt benè reſoluit rationibus, & auctoritatibus S. Antonin. 1. *p. tit.* 17. *cap. vnico*, §. 20. de qua re fuſiùs Salas *loc. cit diſp.* 5. *ſect.* 10.

8. Poſſunt etiam Prælati diſpenſare in reliquis præceptis Regulæ, vt pura præcepta ſunt, etiam ſi ad mortale obligent in aliquo peculiari caſu: ſed diſcretè; ita vt non ſit eis interdicta facultas diſpenſandi, exiſtente vna ex ſupradictis cauſis diſpenſationis, ſiue ſaltem alia cauſa reductiuè ad illas. Ita affirmant Turrecremata *in Regulam S. Benedicti, tract.* 148. *dub.* 3. Miranda *Manual. Prælat. q.* 9. *art.* 6. Angelus *verbo, diſpenſatio*, *num.* 8. & alij: quod probatur ex Gloſſ. *cap. Monachum.* 20. *q.* 4. & *cap. Cùm ad Monaſterium.* §. *Refert. de ſtat. Monach.* ibi enim conceditur Abbatibus, poſſe in aliquibus ſuper Regulam diſpenſare. Et cùm illis prohibeatur in eſſentialibus Regulæ poſſe diſpenſare, per conſequens illis conceditur, vt in non eſſentialibus diſpenſare poſſint: ex-

9. ceptio enim firmat Regulam in contrarium, vt habetur tritum in lege; & apud Couarr. 2. *variar. reſol. cap.* 5. *num.* 6. Sed ſemper exiſtente cauſa iuſta, & eo modo, quo *ſuprà* diximus. Probatur ex D. Bernardo *de diſpenſ. & precept.* vbi ait: *Quandiu charitati militant ſtatuta Regulæ, immobiliter fixa ſunt, mutarique omninò, ne ab ipſis quidem Præpoſitis ſine offenſa poſſunt: at ſi è contrario contraria fortè aliquando viſa fuerint, his dumtaxat, quibus hoc poſſe videre datum eſt, & prouidere creditum eſt, nonne iuſtiſſimum eſſe liquet, vt quæ pro charitate inuenta fuêre, pro charitate quoque expedire, vbi videtur, vel omittantur, vel intermittantur, vel in aliud fortè commodius demutentur.*

10. Ex quibus licet inferre, quòd quando Prælatus diſpenſat, ſeu præcipit aliquid, hoc facere debet cum diſcuſſione cauſæ, ne talis diſpenſatio potiùs diſſipatio ſit: nam exiſtente per talem diſcuſſionem cauſa legitima, & iuſta, tunc tollitur deformitas à præcepto, & à diſpenſatione. Quòd ſi dubitet ſubditus, an habeat Prælatus cauſam iuſtam; tenetur tamen diſpenſationem acceptare, vt fatentur D. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 12. *ad.* 2. *in fine*, & Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 3. *num.* 8. & Tabiena *verbo, obedientia, q.* 13. Ra-

11. tio eſt: quia in dubiis ſubditus obedire tenetur. Ad hoc autem, vt ſubditus non teneatur acceptare diſpenſationem, & obedire Prælato, requiruntur tria. Primum, quòd ſit certus, rem diſpenſatam eſſe contra Regulam. Secundum, debet eſſe certus, quòd Superior non poſſit in illo præcipere, & diſpenſare. Tertium, quòd ſi poteſt; non ducatur tamen ex iuſta cauſa; vno autem ex dictis deficiente, cùm res adhuc remaneat dubia, tenetur ſubditus diſpenſationem acceptare, & ſuo Prælato obedire.

QVÆSITVM XI.

Vtrùm Abbates, & Prælati diſpenſantes in proprijs legibus ſine cauſa, peccent: & quid de ſubditis diſpenſationem petentibus, eáque vtentibus: & an diſpenſatio talis valida ſit.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſationem in propria lege factam ſine cauſa, inducere culpam mortalem oſtenditur.*

2 *Probabilior ſententia fatetur, Prælatos in propriis legibus diſpenſantes ſine cauſa, peccare tantùm venialiter.*

3 *Diſpenſationem ſine iuſta cauſa petens à Prælato in lege propria, non peccat mortaliter, ſecluſo ſcandalo, & damno aliorum.*

4 *Diſpenſationem petentes à Summo Pontifice ſine cauſa, ad euitanda dubia, an peccent.*

5 *Diſpenſationem petens abſque cauſa à Prælato in lege alterius Superioris, peccat mortaliter.*

6 *Diſpenſatione ſine iuſta cauſa facta vtentes an peccent, & quomodo.*

7 *Diſpenſatio in voto, aut iuramento, etiam ſi ſit à Summo Pontifice, ſine cauſa, nulla eſt, ſicut diſpenſatio penſionum eccleſiaſticarum, vt num.* 8.

9 *Diſpenſare poteſt Abbas cum Monacho irregulari cui priùs, inſcio Abbate, denegata fuerit diſpenſatio, etiam à Summo Pontifice. Sed limita, vt n.* 10.

11 *Diſpenſandi poteſtas an auferatur ab Abbate locali, per hoc, quòd Generalis, vel Prouincialis denegauit diſpenſationem ſubdito illius Abbatis.*

12 *Religioſus ſubditus repulſus à Sūmo Pontifice, Nuncio, Generali, ſiue Prouinciali, in petitione diſpenſationis, an teneatur facere mentionem talis repulſæ coram ſuo Abbate.*

13 *Diſpenſare poteſt Abbas cum ſubdito, quem anteà præſentauit Summo Pontifici, licèt diſpenſationem non obtinuerit.*

14 *Diſpenſare an poſſit Prælatus inferior in lege Superioris, exiſtente rationabili cauſa, ſed ſine eius cognitione.*

15 *Diſpenſatio vt valida ſit ſine cauſæ cognitione, debet eſſe notoria.*

16 *Notorium non eget examine.*

PRima ſententia eſt Sanchez *lib.* 8. *de matrim, diſp.* 18. *num* 6. Armilla *verbo, diſpenſ.* 8. *num.* 13. Couarruu. 4. *decret. part.* 2. *cap.* 6. §. 9. *num.* 7. qui dicunt, quòd ex ſe, & ex genere ſuo prædicti Prælati diſpenſantes in legibus ſuis ſine cauſa, peccant mortaliter: licèt ex leuitate materiæ poſſit peccatum aliquando eſſe veniale. Mouentur hac ratione: nam hoc eſſet contra iuſtitiam diſtributiuam, vel legalem; & multùm derogat communi bono; & datur occaſio, vt leges violentur. Hinc eſt, quòd Concil. Trid. *de reform. ſeſſ.* 25. *cap.* 18. dicat, ſine cauſa diſpenſare nihil aliud eſſe, quàm vnicuique ad leges tranſgrediendas aditum aperire. Probatur etiam: quia ſine extrinſeca malitia ex materia propria poteſt culpa talis eſſe grauis, vt diſpēſare in pluralitate beneficiorū, in obſeruatione quadrageſimali, in cœlibatu Sacerdotum, & ſimilibus caſibus, quæ ad obſeruationes graues ſpectant. Et ſic reſtat, quòd ex proprio genere culpa ſit grauis, & lethalis, quæ in indiuiduo ex leuitate, & paruitate materiæ poteſt eſſe venialis: vt eſt, verbi gratia, in gradu affinitatis diſpenſare, & ſimilibus, ſicut etiam diſpenſare in lege obligante ſub veniali: per ſe ſolum enim peccatum veniale erit, niſi lædatur bonum publicum. Sentiunt ergo prædicti Doctores, ex ſuo genere diſpenſationem prædictam eſſe ſub peccato mortali interdictam.

Alia ſententia eſt Valentiæ *tom.* 2. *diſput.* 7. *q.* 5. *punct.* 5. Villalobos *in Sum. tom.* 1. *tract.* 2. *dub.* 4. *num.* 6. Soti *tom.* 1. *de iuſt. q.* 7. *art.* 3. Nauarr. *in Sum. prelud.* 9. *num.* 11. Caietani 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. Ludouici Lopez 1. *part. inſtruct. cap.* 4. *col.* 2. *verſ. ſexto.* Philiarchi *de offic. Sacerd. tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. Viualdi *in append. ad Candelabr. num.* 23. Azor. 1. *part. inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 15. *q.* 2. Salas *de legibus, diſp.* 20. *ſect.* 5. *numero* 54. Diana *in reſol. moral.* 2.

tract.

tract. 10. *de legib. resol.* 35. qui omnes fatentur, dispensationem Abbatum, & Prælatorum in propriis legibus factam sine causa, inducere tantum peccatum veniale, semoto scandalo, ac notabili damno aliorum; quale esset alios nimis grauari ex eo, quòd quisque sine causa liberaretur à lege tributi. Probatur à Salas *loco cit.* quia his cessantibus non est res tanti momenti, quempiam sine causa ab obligatione legis eximi: imò multi in hac re nullam pœnam agnoscunt, nec culpa fit mortalis ex multiplicatione, & frequentia actuum; sed ex circunstantia scandali extrinseca, vel alterius damni notabilis: quo scandalo secluso, & damno graui aliorum, non est nec etiam peccatum veniale, dispensare in propria lege sine iusta causa; sicut, nec etiam peccant dispensationem sic petentes, & illa vtentes sine iusta causa: quia, cùm talis dispensatio sit valida, nulla amplius obligatio legis remanet, cuius transgressio ad venialem culpam possit obligare: imò Sanchez, qui contrariam sententiam tenet *in tom.* 3. *de matrim. disput.* 18. *num.* 10. vbi citat, & sequitur Caietanum, Armillam, Vegam, Rodriq. & alios, probabile putat, quòd neque dispensantes, neque petentes, siue vtentes dispensatione modo dicto, peccent mortaliter: sed de petentibus, & vtentibus *inferiùs, hoc eodem quæst.* dicemus.

Ad id, quod dicunt Doctores primę sententię, quòd committitur peccatum cõtra iustitiam distributiuam, Respondeo, non omne peccatum contra iustitiam distributiuam esse ex genere suo graue, & mortale? sed tantùm esse peccatum lethale, quando reperitur materia grauis propter scandalum, vel alia incommoda.

Ad illud, quod dicitur in Concilio Trid. fateor, verum esse, quòd dispensare sine causa, sit occasionem dare violandi legem; & interdum tantam esse talem occasionem, vt scandalum oriatur, & etiam peccatum lethale: hoc autem est per accidens.

3. Quo verò ad petentes dispensationem à Prælatis in propria lege sine causa, Corduba *in lib.* 4. *qq. q.* 8. *in fi.* Valentia *p.* 2. *disput.* 7. *q.* 5. *punct.* 9. Sotus 1. *de iustit. q.* 7. *art.* 5. dicunt, non esse peccatum mortale ex suo genere, licèt per accidēs possit esse peccatum ratione scandali, & damni aliorum, quod probant: quia Princeps, quando dispensat sine causa, solùm peccat venialiter: ergo & subditus petendo dispensationem, venialiter pecabit ex suo genere, & per se. Hinc attendenda sunt verba S. Bernardi in epist. 171. ad Theobaldum: *Forsitā & mortaliter peccabit: quippe rem illicitā petit à Principe, & ei fit coadiutor in pecato mortali.* Idipsū affirmat Couarr. *in* 3. *part.* 4. *c.* 6. §. 9. *n.* 7. vbi ait, quòd ille, qui à Principe dispensationem petit sine causa, venialiter peccat: quia non erit tutus apud Deum. Et ad corroborandam suam sententiam adducit verba supradicta S. Bernardi, quæ non sunt contraria suæ sententiæ, licèt dicant, *mortaliter peccabit.* propter verba subsequentia: *Et ei fit coadiutor in peccato mortali.*

4. Si dicas: Si ergo petere dispensationem sine causa à Superiore, est peccatum veniale; illi, qui quotidie petunt à Summo Pontifice dispensationem sine causa ad euitanda dubia, quæ circa causas oriri possunt, peccabunt.

Respondeo, quanuis non detur causa ex parte personæ petentis; datúr tamen ex parte Summi Pontificis dispensantis, qui ad sumptus boni communis aliquam portionem pecuniariam taxat: imò magna causa est, conciliate animos Principum, & nullum relinquere dubium de dispensationis valore.

5. Secùs dicendum est, si petatur dispēsatio à subdito in lege alterius Superioris; sciens non subesse causam: tunc mortaliter peccabit, & dispensatio erit nulla, dummodo intendat illa vti, & inducere tertium ad vsurpandam alienam iurisdictionem; ex leuitate tamē materiæ potest esse peccatum veniale. Ita dicunt Recentiores apud Salas *de legibus*, *disput.* 20. *sect.* 6. *num.* 59.

Quo verò ad vtentes dispensatione sine causa iusta, & rationabili obtenta, an peccent. Respondet Aragon. 2. 2. *q.* 89. *art.* 9. & Azor. *lib.* 5. *instit. moral. tom.* 1. *cap.* 15. *q.* 3. quòd, cessante scandalo, & damno alieno, nō peccant: quia, cùm talis dispensatio valida sit, nulla obligatio præcepti superest, cuius transgressio constituat vtentē reum. Quæ sententia mihi probabilis est: quia, cùm dispensatio sit valida, eius valor reddit vtentem immunem à peccato. Hanc sententiam tenent Caietanus 2. 2. *q.* 96. *art.* 5. Valent. *loc. cit. q.* 5. *disput.* 7. *punct.*.... Viuald. *in append. ad Candelab. n.* 25. Sot. 1. *de iust. q.* 7. *art.* 3. Emmanuel *tom.* 1. *qq. regul. q.* 22. *art.* 4. & alij, qui fatentur de communi, & dicunt, quòd ille, qui vtitur tali dispensatione, non obligatur ea lege: quia dispensatio valida est cum eo, & ille non pecabit: quòd si aliquod peccatum committat, tantùm erit veniale. Ita Ledesma 2. *par. Sum. q.* 17. *art.* 3. Gigas *de pens. q.* 6. *n.* 9. Ioan. Baptista *de pens. q.* 19. *n.* 24. Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 18 *n.* 12. vbi ait, sibi certum esse, quòd, per se loquendo, non est mortale. Idem affirmat Valentia 2. *disp.* 7. *q.* 5. *punct.* 9. *in fine*, Philiarchus *de offic. Sacer. tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. 6.

Imò probabile est, vt dicunt aliqui recentiores apud Salas *loco cit. num.* 60. vtentes tali dispensatione, nec etiam venialiter peccare, secluso malo exemplo, & scandalo, quod tunc cessabit, si obseruantia legis occultè adhibeatur, Vnde Viualdus *loco cit. cap.* 12. *num.* 8. apertè testatur, quòd in lege positiua, si Summus Pontifex sine causa dispensauit, vtentem tali dispensatione, vix, aut nunquam peccare; & dispensatio valet, & illa potest vti, qui eam obtinuit absque peccato, secluso scandalo, & damno alieno, vt sæpè diximus.

Miranda *tom.* 2. *Manual. Prælat. quæst.* 10. *art.* 7. *concl. vnic.* constanter affirmat, vtentem tali dispensatione peccare mortaliter, quod probat ex illo Sancti Pauli *ad Rom.* 1. dum ait, *quòd digni sunt morte, non solùm, qui ea faciunt; verùm etiam, qui consentiunt facientibus.* Ex quibus verbis infert ille, quòd si, vniuersaliter loquendo, peccant mortaliter cooperantes peccato alieno, quantò magis, & qui causæ sunt iniustæ dispensationis, ipsam sine causa iusta procurantes, eáque vtentes. Posteà in fine huius conclusionis videtur mutare sententiam, dum ait, hoc valere, si exoneratio vergit in aliorum damnum, & detrimentum, vt si quis priuilegium procuraret, vt se subtraheret à soluendis tributis sine causa, peccat mortaliter, si ex tali subtractione oritur alienum grauamen; secùs verò, si nullum sequatur detrimentum, quod etiam nos superiùs fatemur. Vnde argumentum ab eo desumptum ex verbis D. Pauli, restat resolutum ex verbis eiusdem Mirandæ; præterquàm quod argumenta à simili in moralibus in tantum valent, quantùm sonant.

Ex quibus infertur, supradictam dispensationem, factam à Prælato in propria lege, validam esse, 7. dummodo alium defectum non habeat. Sed hoc est valdè limitandum, cùm de omni dispensatione facta sine causa hoc affirmari non possit: quia dispensatio in voto, vel iuramento, etiamsi sit à Summo Pontifice, sine causa, nulla est, vt de communi fatentur Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disput.* 17. *num.* 3. & ferè omnes Theologi *in* 4. *dist.* 38. & Iurisperiti cum Gloss. *verbo. Adimplere. de voto.* Idipsum affirmant Sotus 1. *de iustit. art.* 3. *ad* 3. Syluest. *verbo*, *votum*, 4. *q.* 3. Et probant: quia non est probabile, & verisimile, Deum concessisse ad dispensandum potestatem, nisi

nisi ex iuxta causa: quia non solet dari potestas œconomo, vt bona Domini dispenset, nisi intra præscriptum, maximè cùm à Deo data sit potestas in ædificationem, & non in destructionem: tum etiam, quia Prælatus à Deo constitutus est dispensator, non dissipator.

8. Idem dicendum est de dispensatione pensionum ecclesiasticarum ex Toledo *lib. 5. cap. 83. causa 2.* quem sequitur Alexand. Archirota *tract. 8. de voto paupertatis*

His præmissis, oritur curiosa difficultas de Monacho habente irregularitatem, siue inhabilitatem, vel aliquid aliud, super quo potest suus Abbas secum dispensare; ipse tamen Monachus, inscio Abbate, Summum Pontificem, vel Nuncium apostolicum adit pro dispensatione obtinenda: Summus verò Pontifex, vel Nuncius apostolicus denegant dispensare. Quæritur, an stante tali denegatione dispensationis facta à Summo Pontifice, vel Nuncio, possit Abbas dispensare, cùm per talem denegationem videatur inducta lex pontificia, siue Nuncij apostolici, ad non dispensandum; qua lege, & statuto cognito ab Abbate, non videtur posse dispensare, stante denegatione, vel quasi, vt dixi, lege supremi Superioris.

9. Respondeo tamen cum Sanchez *lib. 8. de matr. disp. 14.* in illo, qui priùs petiit à Papa dispensationem negante, & postea adit Abbatem aliàs potentem dispensare, posse Abbatem, non obstante, quod Papa negauerit, dispensare cum illo subdito. Probatur: quia ex eo, quòd Papa negauerit dispensationem, ordinariam iurisdictionem non aufert ab Abbate, aliàs in illo casu Papa negando dispensationem, redderet casum Monachi indispensabilem. Idipsum probatur: quia præter potestatem dispensandi in Abbate ordinariam, quam Summus Pontifex non aufert denegando, habentur etiam priuilegia Abbatibus concessa, vt possint cum suis Monachis dispensare, quæ priuilegia non auferuntur à Summo Pontifice, siue à Nuncio per supradictam denegationem: tum, quia ex eo, quòd Summus Pontifex, vel Nuncius negauerint, causam non præueniunt, neque interdicunt, ne alius dispenset, maximè cùm Monachus adeundo Papam, vel Nuncium, non cesserit iuri suo, adeundi suum Abbatem, si opus fuerit. Idipsum affirmat Laurentius Portellus *in dub. regul. verbo, dispensare, num. 18.*

10. Hoc tamen indiget limitatione; nimirum, si Summus Pontifex, vel Nuncius negantes talem dispensationem, indicent non adesse iustam causam dispensandi; tunc nec Abbas dispensare valebit, nisi noua causa adueniat: in tali enim casu, deficiente causa, videtur Summus Pontifex, siue Nuncius definire, non posse cum illo Monacho in tali casu dispensari. Si verò Summus Pontifex, vel Nuncius, negarent dispensationem, non ob defectum causæ, sed in pœnam Monachi, vel criminis; secùs dicendũ erit, maximè quando Abbas sciat, quòd Summus Pontifex Monacho negãs, aliis tamen concedit eandem dispensationem. Et idem Suarez *ibid. num. 6.* affirmat, non teneri Episcopum dispensantem sua potestate ordinaria, ad illas solas causas, quas solet Summus Pontifex attendere: quia, si adsint aliæ iustæ causæ, quæ sibi sufficientes videantur, adhuc poterit dispensare cum subditis: & addit, id etiam posse facere dispensantem per potestatem à Papa delegatam; quia Papa in commissione, qua committit, vt dispensetur in aliquo casu, solùm requirit, vt sit iusta causa, non limitando hanc, vel illam.

11. Hinc obiter resoluitur aliud curiosum dubium regulare, an Generales, vel Prouinciales denegantes dispensationem subdito, auferant potestatem dispensandi Abbati locali, quam ordinariam habet.

Respondeo enim, idem sentiendum esse, quod *in superiori quæsito* diximus de Monacho adeũte Sũmum Pontificem, vel Nuncium apostolicum. Ita Sanchez *loco cit. disput. 14. n. 7.* & Portellus *loco cit. n. 20.* quibus ego addo, quòd in hac re procedendum est cum limitatione, posita in antecedenti dubio. Imò etiam addo cum Sanchez *loco citato*, quòd Confessor per Bullam Cruciatæ, vel aliud priuilegium valens aliquid dispensare, vel absoluere, id præstare poterit, non obstante, quòd pœnitens ab Abbate iam receperit repulsã: quia adiisse Superiorẽ nullũ effectũ præuentionis operatur.

Hæc intelligenda sunt, dummodo sit causa dispensandi, & potestas in inferiore Prælato, cum iniuncta sufficienti pœnitentia.

Si quæras, an Monachus repulsus à Summo Pontifice, siue Nuncio apostolico, vel Generali, seu Prouinciali, in petitione dispensationis teneatur mentionem facere talis repulsæ coram Abbate, & Prælato locali, à quo cupit dispensari. Respondet Sanchez *loco cit.* quòd non tenetur, nisi quando Summus Pontifex, vel Nuncius, aut Generalis, vel Prouincialis declarauerint, non dari iustam causam dipensationis. 12.

Sed adhuc in eadem re insurgit difficultas: nã dato, quòd Monachus petierit dispensationem ab Abbate, qui illum remittit ad Papam, an post præsentationem Pontifici factam, possit adhuc redire Monachus ad Abbatem, qui cum ipso dispenset virtute alicuius priuilegij. Respondeo, adhuc posse Abbatem causam assumere, & cum illo dispensare, non obstante *cap. Licet. de offic. legati.* vbi decernitur, Iudicem desinere esse, postquàm causa ad Superiorem remissa est: textus enim prædictus intelligitur in contẽtiosa causa tãtum; non autem in causa dispensationis, quæ est causa gratiosa, & misericors, quæ fit absque iudicij strepitu & ex eo, quòd Monachus adierit Papam, non dicitur eius delictum esse positum in foro contentioso, ita vt non possit Abbas cum illo dispensare: quia petere aliquid à Summo Pontifice, non est ponere suum casum in foro contentioso ipsius: forum enim contentiosum significat iudicij locum, in quo est persona actoris, & rei: quod non inuenitur in casu nostro, quando Monachus postulat à Summo Pontifice dispensationem Ita Portellus *loco cit. n. 20.* 13.

Ad perfectam huius quæsiti notitiam, decidendum restat, an dispensatio inferioris in lege Superioris, existente iusta, & rationabili causa, sed sine eius cognitione, valida sit? 14.

Sententia negatiua probari potest: quia quoties inferiori facultas conceditur dispensandi in lege Superioris, intelligitur præmissa cognitione causæ, vt elicitur *ex cap. Necessaria. 1. q. 7.* vbi habetur, varietatem temporum exposcere aliquando, vt relaxentur leges adhibita diligenti consideratione. Sed magis cõfirmatur ex definitione dispensationis à quibusdam tradita, quòd, scilicet, dispensatio sit iuris relaxatio præmissa causæ cognitione. Hanc sententiam tenet Azorius *lib. 5. instit. moral. tom. 1. cap. 15. quæst. 9.* & Couarruu. *de matrim. p. 2. cap. 6. §. 9. num. 12.*

Alia tamen sententia, quæ mihi probabilior est, procedit cum distinctione in huiusmodi validitate dispensationis cum cognitione causæ, dicens, quòd valida est dispensatio inferioris in lege Superioris, vt *supra*, in foro conscientiæ, donec in externo reuocetur, vt reuocari potest. Ita affirmant Innocentius *cap. Diuersis. n. 1. de Cler. coniug.* Sanchez 8. *lib. de matrim. disput. 17. n. 11.* Bellam. *cap. Veniens. n. 18. & 19. de filiis Presbyter.* Lopez 1. *part. instruct. cap. 4. colum. antepenult.* Armilla *verbo, dispẽsatio, n. 14. in fine.* Hostien. *in cap. Cùm ad Monasterium. n. 32.* Ioan, Andr. *ibid. in fine*, Panorm. *cap. At si Clerici. §. de adult. n. 11. de iudic.* Probus *in addit. ad Monach. c. vnico, n. 4. vers. postremo, de stat. & qualit.* Borgnius *de irregular. part. 2*

titul de differ.term in mater. dispensationis. Hi ergo omnes Doctores tenent, dispensationem censeri concessam inferioribus, causa existente iusta, ac illius præmissa cognitione: si verò non adhibita cognitione causæ dispensauerint, dicunt, reuocandam esse dispensationem per Superiorem: & sic factum, validam esse, donec reuocetur, etiam in foro externo: quod probatur *ex cap. Nihil de elect.* vbi habetur, electũ sine cognitione causæ esse reiiciendum, quando est indignus: ergo si est dignus, non reiicietur: & sic electio est valida in foro externo. Idem erit de dispensatione facta sine cognitione causæ quãuis appellari possit quodãmodo nulla in foro externo, cùm possit haberi recursus ad Superiorem, vt illam reuocet, qui ex officio potest illam reuocare, vt affirmat Salas *de legib. disput.* 20. *n.* 79. vbi fatetur de communi. Et subdit, quòd illa forma in dispensationibus præscribitur à Superiore inferiori; & est requisita iure naturæ, vt dispensatio sit licita. Et sic restat de primo ad vltimum, quòd si eam inferior non seruet, Superior potest reuocare dispẽsationem etiamsi constet, factam fuisse cum causa. Hoc
15. tamẽ limitatur à Gloss. *c. Manifesta.* 2. *q.* 1. *sic. Ad hoc, vt dispensatio valida, & licita sit sine causæ cognitione, debet esse notoria illa causa: quia in notoriis non requiritur ordo iuris.* Et, vt habetur *in d. cap. Manifesta.*
16. *Notorium non eget examine.* Vnde, si dispensanti Prælato causa manifesta esset, non peccaret dispensando sine examine eiusdem causæ, cùm examen causæ ad nihil aliud deseruiat, ne dispensatio temerè fiat: & huiusmodi temeritas cessabit, si Prælato dispensanti constabit de causa. Hæc ergo dispensatio modo dicto erit valida: quia habet re vera id, quod ius intendit, & petit: tum etiam nullibi habetur, eam dispensationem esse nullam.

QVÆSITVM XII.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares possint etiam secum ipsis in præceptis Regulæ dispensare.

SVMMARIVM.

1 *Dispẽsare secũ possunt Abbates. Distingue, vt n.* 2.
3 *Dispensandi secum facultatem habent Prælati ab eodem, à quo habent dispensandi cum subditis.*
4 *Causa rationabili stante, debent Abbates non solùm cum subditis; verùm etiam cum seipsis dispensare, alias peccant.*
5 *Confessarij ab Abbatibus electi, ex eorũ commissione, cũ ipsis dispensare possunt in omnibus, in quibus possunt ipsi dispẽsare cũ subditis, licèt habuerint delegatam tantùm potestatem, vt n.* 6.
7 *Dispensandi potestatem limitatã ad certum numerum personarũ, vel cum specialibus personis habens Prælatus, secum dispensare nequit.*
8 *Prælati, qui secũ dispensare possunt, enumerantur.*
9 *Prælati, vt secum dispensent, vices suas alteri committere debent.*
10 *Priuilegium Pauli III. pro dispensatione, tam in se, quàm in aliis habenda, refertur, & n.* 11.
12 *Dispensari possunt super irregularitate, & inhabilitate à suis Prælatis Religiosi, quando super ipsis dicunt illa verba:* Absoluo vos ab omni censura, & dispenso vobiscum. *&c.*
13 *Abbas, qui ex priuilegio facultatem dispensandi cum subditis habet, potest illam aliis delegare. limita, vt num.* 14.
15 *Dispensare potest Abbas cum subditis absentibus.*

VT Abbates, qui præ aliis Regularibus in Dei Ecclesia præeminentiis, honoribus, & meritis decorandi sunt, non sint peioris conditionis quàm sui subditi, fatendum est, posse etiam cum seipsis dispensare in præceptis, & obseruantiis Regulæ, sicut possunt cum suis Monachis. Quod probari potest *ex cap. fin. de pœnit. & remiss.* cuius capitis argumento ad nostrum intentum probandum vtitur Mirand *in Man. Prel. t.* 2. *q.* 31. *art.* 9. vbi expresse tenet, posse Prælatum secum dispensare in omnibus, in quibus potest cum suo subdito. Verùm hanc distinctionem 1.
admittit *eod loc.* scilicet, Prælatum in his, quæ sunt iurisdictionis, seu iudiciariæ potestatis, non posse secum dispensare: quia in propria sua causa nemo potest esse Iudex; sed solummodo in his, quæ sunt authoritatis, & superioritatis: hanc enim distinctionem ponit, vt vim multorum argumentorum effugiat. Doctrinam hanc docent multi Doctores, vt S. Thomas 2. 2. *q.* 185. *a.* 8. *in corp.* Sanch *lib.* 8. Videatur Sanch. hîc citatus *de mat. disp* 3. *n.* 1. 2. *&* 3. Roderiq. *tomo* 1. *qq. reg. q* 26. *art.* 6. Cordub. *in Compend. priuileg. Mend. verb. accedere ad Monasteria Monial.* Ludou. Beia 4 *p. resp. casu* 5. Naldus *in Sum. verbo, dispensatio, n.* 13. Caiet. 1. 2. *q.* 96. *a.* 5. & Laurent. de Peyrin. *de sub. q* 1. *de voto obedientiæ, conc.* 6 Salas *de leg. disp.* 20. *sect.* 12. *n.* 105. vbi hac ratione hanc nostram nititur probare sententiam dicendo, quòd Prælati Religionum ab eadem, à qua habent facultatem dispensandi in votis, vel legibus cum subditis, habent facultatem dispensandi secum in iisdem: quæ ratio multùm conuincit, maximè cùm à simili de Episcopis respectu subditorum, & sui ipsius probent omnes Authores citati & multi alij quos citat Sanch. *loc. cit.* Imo, sicut, postulante rationabili causa, peccarent Abbates, & Prælati, nisi dispensarẽt cum subditis, Abb. *in cap. Pastoralis. de appellat. n.* 1. & Syluest. *verbo, dispensatio, q.* 1 *n.* 3. & Rosell. *eod. verb. n.* 4. & Armill. *ibid. n.* 14. ita existimo, illos peccare, si, eadem stante rationabili causa, secum minimè dispensarent. Ratio est: quia dispensatio non solùm datur propter bonum subditorum; sed etiam Prælatorum. 2.

Nec obstat *d. cap. final. de pœnit & remiss.* quòd ibi sermo sit de Confessario eligendo; non autem de potestate cum seipso dispensandi: nam ex eo, quòd Prælatus potest sibi Confessarium eligere, videtur prædictum textum Prælatis in omnibus prospicere, quæ possunt ipsi Prælati in subditos exercere, eos absoluẽdo, & quando opus fuerit cum illis dispensando: & sic per Confessarium videtur, textum illum prouidere Prælatis, vt ea, quæ in subditos suos per absolutionem, & dispensationem operantur, eisdem etiam per Confessarium eligendum hæc eadem operi demandentur. Et de dispẽsatione, præsertim de Episcopo erga seipsũ habenda per Confessarium proprium, fatentur Paludanus *in* 4. *dist.* 38. *q.* 4. *art.* 4. *concl.* 4. *n.* 41. Sanctus Antonin. 3. *part. tit.* 17. *cap.* 2. §. 2. Gabriel *in* 4 *dist.* 17. *q.* 2. *art.* 3. *dub.* 2. *in princ.* Syluester *verbo, Confessor,* 1. *q.* 9. Angelus *verb, confessio,* 3. *n.* 7. Tabiena *verb., absolutio,* 1. *n.* 37. Maiolus *lib.* 2. *de irregul. cap.* 2. *n.* 12. *lib.* 5. *cap.* 51. Henriq. *lib.* 6. *de pœnit cap.* 4. *n.* 3. *in comment. lib.* 2. Antonius Gomez *in exposit. Bull. Cruciatæ, claus.* 10. *n.* 85. Emmanuël *Sa in aphoris. verbo, Confessor, n.* 16. Sayrus *in thes. casuum, tom.* 1. *lib.* 7. *c.* 14. *n.* 5. quorum Doctorum sententia, & præsertim Emmanuël Sà, & Enriq. qui expresse loquuntur de Prælatis regularibus, ad prædictos Prælatos regulares adaptatur proprie, & formaliter, cùm prædictus textus non minùs probet de Prælatis regularibus, quàm de Episcopis, qui omnes habent potestatem, sibi Confessarium eligendi, vt satis probauimus *in* 2. *tom. disput.* 6. *quæsit.* 10. 3. 4.

Confessarij ergo ab Abbatibus electi, ex eorũ commissione

missione cum ipsis dispensare possunt in omnibus, in quibus possunt dispẽsare ipsi cum subditis, imò, vt aduertit Suar. *de cens. disput.* 41. *sect.* 2. *n.* 9. hoc decretum fuit à Sacra Cardinalium Congregatione, & Sanchez *lib.* 8 *de matrim. disp.* 3. *n.* 3. ait, idem esse dicendum de casibus occultis concessis Episcopo in concil. Trid. *sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* in quos casus si Episcopus incidat, potest absolutione sui Confessarij ab illis absolui. Et subdit, quòd neque existimat oportere, vt Prælatus illi Sacerdoti fateatur, aut illi intendat fateri: sed satis est, vt concedat àbsolutionis sacramentalis impẽdendæ Prælato licentiam, vel aliàs Sacerdos ille iurisdictionem habeat audiendi confessionẽ illius Prælati, aut illum eligat ad hãc solam dispensationẽ faciendã: quia iurisdictio illa cum Prælato dispensandi, sicut & absoluendi, ab ipso Prælato emanat, vel à Pontifice, qui *cap. final. de pœnit. & remiss.* concessit Prælatis exemptis posse eligere Confessarium.

6. Et quod dico de Abbatibus, & Prælatis habentibus ordinariam potestatẽ dispẽsandi cũ subditis, intelligo etiam de illis nõ ordinariam, sed delegatam potestatẽ dispẽsandi habẽtibus: quia talis potestas, etiã delegata, non est limitata ad subditos tantùm; aliàs, vt diximus de habentibus potestatem ordinariam, essent peioris cõditionis, quàm sint illi, qui in Communitate viuunt. Ita Emmanuël Roderiq. 2. *tom. Sum. cap.* 30. *num.* 4. & Sanchez *lib.* 8. *cit. disp.* 3. *num.* 10.

7. Si dicas: Si quis habet limitatã potestatẽ dispẽsãdi cum determinato numero personarũ, & cum certis, & specialibus personis, potéstne secum dispensare? Resp. negatiue: quia illa potestas non debet excedere limites suæ concessionis, nimirum, certas personas, & numerum determinatum, in quibus dispensans non videtur conprehensus: tum, quia mens concedentis non potest protrahi ad seipsum.

8. Si petas, quinam sint isti Prælati Regulares, qui possunt cum seipsis dispensare modo dicto. Respondeo, quòd sunt Generales, Prouinciales, Abbates locales, & etiam Vicerectores, & Vicepriores, vt aduertit Sanchez *loco cit.* hi enim in omnibus possunt secum dispensare, in quibus possunt cum subditis: & possunt dispensare in ieiuniis, in votis, & in præceptis ad instar Episcoporum, cùm sint Pastores ordinarij suorum Religiosorum, sicut Episcopi sæcularium. Et idem dicendum est de illis, sicut de Episcopis. Et dum cũ toto Conuentu supradicti Prælati, siue cum tota Religione, vel Prouincia, dispensant; possunt frui eadem dispensatione, vt benè aduertunt Molina *tom.* 1. *de iustit tract.* 2 *disp.* 147. *vers. Religiosus tamẽ.* Emmanuël Sà *in aphor. verbo, Relig. num.* 47. Azor. 1. *part. Instit. moral. lib.* 7. *cap.* 19. *q.* 7. Emmanuël Rodriq. *in Bulla Cruciata,* §. 8. *dub.* 7. *num.* 11. & *tom.* 2. *Summæ, cap.* 30. *num.* 4. Sanchez *de matrim. loco cit.*

9. Aduertant tamẽ, sicut *suprà* innuimus, quòd quãdo Prælati secum dispensant, necessarium est, vt vices suas alicui cõmittant, vt cum illis proximè dispenset. Ratio est: quia in causa sua, & propria, nemo est bonus Iudex: tum, quia iurisdictionis exercitium requirit distinctionem personarum. Hoc tamen ad congruitatem dico, non necessitatem: quia dispẽsatio est actus iurisdictionis voluntariæ ei, cum quo dispensatur: & quia delegata potestas tota pendet à delegante: si enim, verbi gratia, Summus Pontifex concedat Episcopo, vt in lege pontificia secum dispenset, sicuti & cum aliis, id poterit optimè efficere, & iurisdictionem delegatam in seipsum exercere.

10. Pro dispensatione autem, tã in seipso habẽda, quàm in aliis, hic maximum priuilegiũ adnotare mihi libuit, nõ solùm dispensationi, verùm etiam absolutioni perutile, & necessarium, ac scitu dignum Abbatibus, & subditis: & hoc refertur à Rodriquez *in Bullario, pag. mihi* 817. vbi aparet, quòd Paulus III. Summus Pontifex cõcessit Monachis S. Benedicti Vallisoleti, quòd singulis annis, prima die Lunæ Quadragesimæ, huiusmodi omnes, & singulas vtriusque sexus personas Ordinis, & Congregationis prædictorum Religiosas, ac eidem Ordini, & Cõgregationi Oblatas, seu Donatas, necnon Eremitas sub cura eorum existentes, intra septa, seu ipsorum pro tempore absoluendorum Monasteriorum, seu aliorum Regulariũ locorum, ab omnibus, & singulis eorum peccatis, sententiis, censuris, & pœnis, per eos pro tempore quomodolibet incursis, etiam in casibus quomodolibet reseruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, absoluere, & cum eis super quibusvis irregularitatibus per eos pro tempore, quauis occasione, vel causa contractis dispensare, provt hactenus, vt fertur, cõsueuerũt: & subdit firmissimã cõfirmationẽ irreuocabilẽ, ita vt si dicta cõcessio reuocetur, iterum reintegrari, vel restitui censeatur.

Circa quod priuilegium notat Laurentius Portellus *de dub regul. verbo, dispensare, in addit. sub n.* 1. hoc ei videri maximum, & insolitum priuilegium: quia, licet excipiat Bullę Cœnæ casus; tamen in multis aliis insolitum est pro pœnis, scilicet, absoluendis, & irregularitatibus dispensandis. Quod vt melius intelligatur, aduertit primò, quòd conceditur Reformatori generali, Abbatibus, Prioribus, & Præsidentibus prædicti Ordinis, & consequenter aliis Prælatis aliorum Ordinum cum illis communicantibus, qui respondent prædictis officiis, & dignitatibus Ordinis S. Benedicti Vallisoleti. Secundò aduertit, quòd Prælati possunt facultatem prædictam absoluendi, & dispensandi à Papa eis concessam alicui Confessario delegare: quia habens priuilegium Papæ, habet etiam facultatem in eo concessam ordinariam, vt docet Sanchez *lib.* 2 *de matrim. disput* 41. *n.* 14. Tertiò aduertit, quòd conceditur supradictis Prælatis Ordinis Vallisoleti, vt possint subditos vtriusque sexus Monachos, & Moniales ab omnibus casibus Sedi apostolicæ reseruatis, exceptis casibus Bullæ Cœnæ, absoluere, & in prædictis irregularitatibus dispensare: & quod idem possint erga Oblatas personas, & Donatas viuentes intra Monasteria, vel in aliis locis regularibus subiectis eisdem Abbatibus, & Prælatis Vallisoletanis, nempe, Oratoriis, Granciis & similibus: quia hæc sunt loca regularia illis subiecta. Quartò aduertit, quòd Summus Pontifex concedit in illo Priuilegio, quòd prædicti Prælati possint omnes illos absoluere ab omnibus censuris, & pœnis, inter quas venit quæcũque inhabilitas ad Officia Ordinis, & priuatio officiorum: sed hoc in foro conscientiæ; hæc enim duo intelliguntur nomine pœnæ ecclesiasticæ. Aduertit quintò, quòd conceditur prædictis Abbatibus, vt dispensent cum subditis in omni irregularitate, quauis occasione, vel causa contracta: & non limitatur in supradicto priuilegio, si sit homicidij voluntarij, neque casualis; neque limitat, si sit occultum delictum, vel publicum; neque etiam excipit bigamiam, sed absolutè, & in communi ait: *Quauis occasione, & causa contracta.* Vnde, cùm talis concessio sit tam ampla, & generalis, & Summus Pontifex illam possit concedere, nec ab alio successore hoc priuilegium reuocatum inueniatur in speciali, videtur posse illos Prælatos ea vti, sicut iacet, sine limitatione, iuxta illud vulgatum in lege: *Cùm lex, nec Princeps distinguit, neque nos debemus distinguere.* ibi enim nõ distinguit, vt faciant hoc in foro sacramentali confessionis, vel conscientiæ: vnde manifestè concludi potest, quòd Prælati Vallisoletani, & cum eis communicantes prima feria secũdæ Dominicæ Quadragesimæ possũt Pœnas, & irregularitates dispensare extra Sacramentũ pœnitentiæ: quæ quidem concessio est pro singulis annis; non autem pro semel in vita. Postremò aduertit 11.

quòd supradicti Prælati venientes prędicti dispensatione, debent condignam satisfactionem iniungere.

12. Poterunt etiam Religiosi habentes aliquam irregularitatem, & inhabilitatem, dispensari à suis Prælatis, si ipsi subditi fuerint præsentes in Capitulo visitationis, vel in alio Capitulo quando ipsi Prælati dicunt in generali: *Absoluo vos ab omni censura, & dispenso vobiscum in omni irregularitate, & habilito vos ad omnia.* Vnde, si illi subditi præsentes fuerunt irretiti aliqua censura, irregularitate, vel inhabilitate, tunc absoluuntur: quia datur absolutio & dispensatio à potestatē habentibus, & sortitur effectū, vt bene probat Nauarr. *in Sum. c. 26. n.* 23. dicens, quòd Religiosi notare debent, quòd ab irregularitate & aliis censuris generaliter absoluuntur in visitationibus à Superioribus: nam esto tunc non meminerint illarum, sublatæ censentur, nec tenentur aliam solutionem quærere.

13. Hîc etiam adnotare mihi libuit, quòd Abbates locales potentes dispensare super irregularitatibus, & inhabilitatibus, poterunt etiam delegare potestatē, & illam committere Confessario, vt dispenset in foro conscientiæ: quia, quicunque habet potestatē ex priuilegio, vt diximus, dicitur habere illam tanquàm ordinariam, vt probat Sanchez cum multis Doctoribus, quos refert, & sequitur *lib. 2. de matrim. num.* 14.

14. Hoc tamen indiget limitatione, scilicet, nisi in priuilegio dicat Summus Pontifex, quòd per se faciant, sicut dicit Pius V. in quodam priuilegio concesso Dominicanis, quod habetur *in Bullario* Rodriq. *fol. mihi* 120. Quòd verò possint Prælati habentes potestatem dispensandi cum subditis in Capitulis, etiam ipsis non petentibus, eam delegare, habetur *in cap. Cùm Episcopus. de offic. Ordin. in 6.* & latè probatur à Sanchez *lib. 3. de matrim. disput.* 31. *n.* 1. Ex quibus probatum restat, Abbates posse dispensare cum subditis, ipsis inuitis, & etiam non petentibus.

Superest difficultas, an possit dispēsare cū subditis absentibus. Signorol *cons.* 127. *n.* 3. Curt. Sen. *cons.* 10. *n.* 1. & alij putant, requiri præsentiā illorū, cū quibus dispensatur: quod licèt *locis cit.* ipsi manifestè nō dicant; tamen hoc implicitè ex eorum verbis colligi potest.

15. Dicendum tamen, non requiri præsentiam illorum, cum quibus debet fieri dispensatio à Prælatis: possunt enim Abbates beneficium dispensationis impertire subditis per rescriptum, siue per delegatum, sicut etiam dispensandus poterit dispensationem impetrare per Procuratorem. Ita resolutum fuit in Rota coram Eminentissimo Ludouisio, posteà Gregorio XV. *decis.* 41. *n.* 4. vbi fatetur de communi. Vnde iuxta tenorē priuilegiorū poterunt Superiores regulares dispensare cū subditis, non solū inuitis, & non petētibus; verùm etiā absentibus, maximè vbi talis dispēsatio cederet in commodū Religionis: nā priuilegia toti Congregationi concessa sunt extēdenda, tanquàm fauorabilia, vt habetur *in l. personæ. in fin. ff. de Relig. & sumpt. funer.* & Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 1. *n.* 13.

QVÆSITVM XIII.

Vtrùm Abbates, vel alij Prælati regulares possint compellere suos subditos ad recipiendam dispensationem Regulæ à seipsis factam.

SVMMARIVM.

1 *Monachus tenetur, ex vi voti obedientiæ, suo Abbati obedire, maxime si præceptum licitum sit.*
2 *Monachus Abbati obedire tenetur in re dubia.*
3 *Subditus in quibus casibus non teneatur dispensationem factam aceptare, ostenditur.*

CVm Monachus ex vi voti solennis obedientiæ teneatur in conscientia suo Abbati obedire; maximè si præceptum licitum sit, vt *in* 1. *tom. in disp. de voto obedientiæ, q.* 1. resolutum est, sequitur, posse Abbatem illum compellere ad acceptandam dispensationem cum legitima causa factam; quia hac admissa tollitur à præcepto deformitas, & fit præceptum licitum, cui tenetur in conscientia Monachus obedire, & ad illud potest cogi: quod omnes fatentur. Imò, si Monachus dubitaret, an Abbas possit dispensare, & an habeat iustam causam dispensandi, tenetur etiam obedire, & potest ad præceptum dubium compelli: quia in re dubia tenetur Monachus, Prælato obedire. Ita Angel. *verb. Religiosus, n.* 19. Syluest. *verb. Religio.* 6. *q.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 3. *n.* 8. Tabien. *verb. obed. q.* 11. Rosella *verb. eod. n.* 19. qui omnes Doctores concludunt, in tribus tantùm casibus non posse compelli ab Abbate Monachum, nec teneri ad acceptandam dispensationem factam: primò, si Monachus sit certus, dispensationem illam esse contra Regulam, vel præceptum maioris Superioris: secundò, si sit certus, non autē dubius, Abbatem non posse in illo dispensare: tertio, si Abbas potest; & tamen non ducatur ex causa iusta ad dispensandum. Vna ex his deficiente; tenetur subditus obedire, & potest ad obediendum, & ad dispensationem acceptandam compelli. Et probatur ratione: quia potestas dispensandi in Abbate est propter bonum Monachorum, qui Abbatis curæ, & custodiæ commissi sunt: ergo, si propter subditorum imbecillitatē hoc bonum respuatur, potest Abbas, cuius interest Monachorū bonum, ad illud acceptādum per dispensationem alicuius præcepti Monachos cogere.

1. (right margin, beside first line)
2. (right margin, beside "quia in re dubia")
3. (right margin, beside "obed. q. 11.")

DISPVTATIO V.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad Monasteriorum constructionem, vel destructionem.

QVÆS I. Vtrùm Abbates, & Prælati possint ædificare de nouo Monasteria, seu ædificata recipere, absque licentia Summi Pontificis, & Episcopi diœcesani.
II. An pro constructione Monasteriorum, & Ecclesiarum, possint compelli vicini ad suum proprium vendendum.
III. Vtrùm Abbates possint ædificare Ecclesias, & Cœnobia prope Ecclesias, & Monasteria aliorum Regularium, & è conuerso.
IV. Vtrùm Ecclesiæ, & Abbatiæ Regularium possint de vno ad alium locum, nulla habita Diœcesani licentia, transferri.
V. Vtrùm, si Ecclesia Abbatialis mutet statum, retineat sua priuilegia.

VI. Vtrùm

VI. Vtrùm tranſlata Abbatia de vno ad alium locum, auferantur, & tollantur ipſius iura, & priuilegia.

VII Vtrùm Abbates poſſint ſua Monaſteria, ſeu Eccleſias deſerere, & deſtruere.

VIII. Ad quem pertineat locus & bona Monaſterij iam deſtructi; & quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur.

IX. Vtrùm, deſtructa Abbatia, tollatur dignitas Abbatialis, & pereant, & extinguantur eius iura, & priuilegia.

X. Vtrùm Abbas ædificans Monaſterium in loco non exemptò, acquirat illi iura exemptionis.

XI. Vtrùm Monaſteria in diœceſi aliqua ædificata cum eorum perſonis ſint, & in quibus caſibus Diœceſano ſubiecta; & in quibus poſſint conueniri coram illo, & excommunicari; eique ſubiici: & de cauſis, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede apoſtolica exempta ab Ordinariis.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Abbates, & Prælati poſſint ædificare de nouo Monaſteria, ſeu ædificata recipere, abſque licentia Summi Pontificis, & Epiſcopi diœceſani.

SVMMARIVM.

1 *Monaſteria noua ne erigantur ſine Epiſcopi Diœceſani licentia, Decreto Concilij Tridentini cautum eſt.*

2 *Modus ſeruandus in licentiis concedendis pro erectione Monaſteriorum præſcribitur.*

3 *Licentia Summi Pontificis in erectione Monaſteriorum neceſſaria eſt & num.8.*

4 *Priuilegia uarijs Religionibus conceſſa pro noua erectione Monaſteriorum referuntur; ſed renocata fuerunt, vt num.5.*

6 *Religioſorum numerus in quolibet Monaſterio quantus eſſe debeat.*

7 *Monaſteria dupla, ſiue duplicia, ſcilicet, virorum, & mulierum, ædificari non poſſunt.*

9 *Monaſteria ampliari poſſunt abſque noua licentia.*

10 *Conſtitutio prohibens Mendicantibus Monaſteriorum erectionem nouam, non comprehendit hoſpitia.*

11 *Licentia conceſſa abſque cognitione cauſæ pro Monaſterio ædificando, inualida eſt.*

12 *Reſponſiones aliquæ ſacræ Congregationis Concilij ſuper Conſtitutione* de celebrat. Miſſar. *&c.*

13 *Decretum ſacræ Congregationis Concilij ſuper receptione Monaſteriorum.*

14 *Mutatio Religioſorum de vno Conuentu in alium, in eadem ciuitate, vel oppido, non dicitur noua acquiſitio Monaſterij.*

15 *Regulares Mendicantes, qui ſine licentia Sedis apoſtolicæ Monaſteria de nouo acceptant, vel hactenus accepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, incurrunt ſententiam excommunicationis nulli reſeruatam.*

16 *Conſtitutiones, & Decreta circa erectionem nouam Monaſteriorum apponuntur.*

1. CONCILIVM Trid. *ſeſſ.25. de regul. cap.3.* decreuit, quòd noua Monaſteria ſine authoritate Epiſcopi diœceſani non erigantur, his verbis: *Nec de cætero ſimilia loca erigantur ſine Epiſcopi in cuius Diœceſi erigēda ſunt, licētia priùs obtētà*, quod etiam habetur *in c. Cum ſequentibus. 18. q. 2. & in c. Cum olim. 2 de priuileg. c. Authoritate. eod. tit. in 6.* Videatur Campanil *in diuerſ. iur. canon. rubr. 12. cap. 13. num. 80. & 81.* Ludouic Mirand. *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 33. a. 1. concl. 3.* Piaſec. *in prax. Epiſc. part. 2. cap. 3. num. 47.* Roder. *in compend. qq. regul. reſol. 55. num. 3.* qui omnes fatentur, quòd Monaſteria noua erigi non poſſunt ſine licentia Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt erigenda. Ratio eſt: quia hoc cederet dominio, & iuriſdictioni epiſcopali. Ita Abbas *in d. cap. Cum olim. 2. de priuileg. in 6. num. 9.* Franchus *in d. cap. Authoritate.* Antonius de Pratis *de iuriſd. Epiſcopi, num. 3.* Angel. *in Summ. verbo, exemptus, num. 11.* ſicut nec etiam poſſunt Oratoria, Capellas, & Eccleſias ædificare ſine Epiſcopi diœceſani licentia, vt fatetur Selua *tract. de benef. part. 1. q. 6.* Si tamen accedat licentia Epiſcopi ante ædificationem aliquid ſibi reſeruantis, Eccleſia per exemptum ædificata exempta cenſebitur. Ita Innocent. *cap. Dudum. n. 2. verſ. Item videtur. in fi. de priuileg. c. Inter, dilectos. de fid. inſtr.* & Brixienſis *in repert. verb. exemptio. in fi.*

Qui verò modus obſeruandus ſit ab Epiſcopis in concedenda licentia pro Monaſteriis nouis ædificandis, videatur *in conſtit.* Clement. VIII. quæ incipit: *Quoniam ad inſtitutam.* ſub dat Romæ 13. Iulij, 1603. quæ cum aliis hanc materiam concernentibus, ſcilicet, *cum conſtitutione* Gregorij XV. quæ incipit: *Cum aliàs.* & *cum conſtitutione* Vrbani VIII. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* in fine quæſiti ponetur. 2.

Præter licentiam Epiſcopi requiritur etiam authoritas Summi Pontificis in erigendis Monaſteriis Regularium, vt conſtat *in cap. 1. de exceſſibus Prælat lib. 6.* & *in cap. vnic. de relig. Domib. eod. lib.* vbi cautum eſt, ne Prælati Religionum recipere poſſint Conuentum aliquem, ſeu lócum, abſque ſpeciali licentia Sedis apoſtolicæ, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, ſi de huiuſmodi prohibitione mentionem ſpecialem non fecerint. Ita Hieronymus Roderiq. *loco cit. reſol. 55. num. 2.* Nec Concil. Trid. *loco. cit.* abrogauit diſpoſitionem iuris communis; ſed prætereà ſtatuit, vt adhibeatur altera loci Ordinarij licentia, quod declarauit ſacra Congregatio, vt refert Campanil. *loco. cit. num. 80.* quidquid dicant Roderiq. *qq. regul. tom 2. q. 49. art. 2.* & Sorbus *in compend. Mend. verbo, Ædificare, in annot. 6. 10.* 3.

Vnde notandum eſt, quod multæ Religiones in hac re obtinuerunt priuilegia: nam Iulius II. conceſſit Fratribus Minoribus, quòd ſi ab aliquo Principe, Duce, Marchione, aut Comite in ſuis dominiis ipſi Fratres fuerint requiſiti, vt aliquam Domum ædificent pro vſu, & habitatione perpetua Fratrum regularis obſeruantiæ, conſtruere atque ædificare eoſdem Fratres poſſe, & locum pro conſtructione huiuſmodi recipere. Hoc priuilegium habetur *in lib.* qui dicitur: *Monumenta Ordinis. primæ impreſſionis, fol. 43.* & *2. impreſſionis, fol. 226. conceſſ. 268.* Similiter idem Iulius II. conceſſit Fratribus Minimis, vt Domos, ſeu Eccleſias, loca, & Oratoria quæcunque pro eorum perpe- 4.

tuis vsu, & habitatione possint construere, & ædificare, seu construi, & ædificare facere, absque alia desuper facienda noua concessione apostolica; & quòd prædicti Ordinis Conseruatores, quoties opus fuerit, eisdem Fratribus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistant; ac ne Prælati ecclesiastici quicunque, cuiuscunque dignitatis existant, illos in aliquo damnificare, molestare, perturbare, ac inquietare vllatenus audeant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna inhibuit. Habetur hoc priuilegium *in Supplement. fol.8. concess. 27.* circa quod priuilegium notat Collector priuileg. mendic. *verbo, Ædificare*, §. 20. quòd prædicti Fratres possint ædificare loca, seu ædificata recipere vbique, absque alia licentia, etiam Ordinarij, & quocunque Prælato ecclesiastico contradicente: & affirmat hoc practicatum fuisse contra quendam Archiepiscopum Hispalensem.

Et Fratres Ordinis Carmelitarum discalceati obtinuerunt, vt de sola licentia Ordinarij possint vbique noua Monasteria à fel. rec. Paulo V. *constit.* 10. quæ incipit: *Ad Ecclesiæ.* anno 1605. à quo benigno Pontifice etiam Monachi B.Mariæ Fuliens. *ex Constit.* 51. quæ incipit: *Monasterio.* 1608. idem obtinuerunt. A quo etiam Patres Congregationis Clericorum Regularium S.Pauli Decollati simile priuilegium impetrarunt, vt habetur *in eius constit.* 64. quæ incipit: *Ecclesiæ.* 8. Maij, 1610.

5. Hæc omnia priuilegia, & concessiones erigendi nouos Conuentus, & Monasteria, reuocauit sacra Congreg. Eminentissimorum Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum, Gregorio XV. approbante sub die 17. Augusti, 1621. & nouissimè S. D. N. Vrbanus VIII. *in sua constit.* 25. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* sub die 28. Augusti, 1624. reuocauit, & annullauit omnes licentias à prædecessoribus suis concessas, fundandi, erigendi, & instituendi vbique locorum Monasteria, Domos, Conuentus, Collegia, & alia loca regularia, seruata sacrorum Canonum, & Concilij Trid. forma, de sola Ordinarij licentia, seu etiam non seruata forma, & absque licentia huiusmodi: & hæc quoad erectiones, fundationes, & institutiones Monasteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum, & aliorum locorum Regularium, vt patet *in eius constit. in fine quæsiti* ponenda.

6. Sed, cùm in duplici differentia sint huiusmodi Monasteria Regularium, alia, scilicet, Mendicantium; alia verò non Mendicantium; aduertendum est, quòd in Monasteriis Mendicantium is tantùm numerus Religiosorum haberi debet ex præscripto prædictarum constitutionum *in fine quæsiti* ponendarum, qui ex consuetis eleemosynis, & paucis redditibus commodè sustentari valeant. In Monasteriis verò non Mendicantium non debent supra eum numerum personæ aliquæ recipi, quæ ex redditibus consuetis sustentari non possunt. Ita Gregorius XV. *const.* 31. quæ incipit: *Cùm aliàs.* Quod etiam colligitur *ex cap. Quoniam. de vita, & honestate Cleric.* & *ex cap.* 1. & *cap. Authoritate. de instit.* & *cap. vnico. §. Sanè. de stat. Regul. lib.6.* & ex Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. cap.* 5. & sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trid. interpretum *in decret. de celeb. Missar. §. 7.* sub die 21. Iunij, 1625. hoc ipsum renouauit. Vnde antiqua iura ad construenda Monasteria non Mendicantium, tantam dotem assignari præcipiebant, vt in eis esse possint Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Cantores, & Lectores, & quòd in eis possent hospites recipi, & iura episcopalia solui. Ita tex. *in cap. de Monach. de præbend.* & text. *in cap. 15. eod. tit. in 6.* & Menoch *in consil. 159. n. 3.*

Monasteria similiter, quæ dupla, seu duplicia vocantur, id est, Monachorum, & monialium simul, nullatenus ædificari possunt, & omninò prohibita sunt: quia id scandalum multis efficitur, vt habetur *in cap. Diffinimus. 18. q. 2.* quod etiam in pluribus Conciliis, & Pontificum decretis prohibitum habetur, vt constat *ex d. cap.* 7.

Quibus positis, examinanda sunt, quæ docet Miranda *t. 1. Manual. prel. quæst. 33. art. 1. conc. 3.* vbi ait, quòd hodie post Concilium Trid. non possunt Regulares loca noua recipere absque licentia Ordinarij illius Diœcesis, in qua Monasterium construendum est, vt habetur *in d. Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap.* 3. & circa huiusmodi decretum notat, quòd non habentibus priuilegium, non sufficit licentia Diœcesanorum, absque alia Summi Pontificis de nouo requisita: Concilium enim Trid. non reuocat decretalem Bonifacij VIII. *in cap. Cùm ex eo. de excessib. Prælat. in 6.* sed addit, quòd vltra illam simul petatur licentia Ordinarij. Hactenus d. Miranda, & benè. 8.

Deinde sequitur: *Vnde, cùm secundum ius supradicta Papæ licentia requiratur, etiam modò requiritur: quod non sic est in habentibus priuilegium: nam Concilium minimè annullat nostra priuilegia; quin vero voluit in omnibus, quæ illi non contrariantur, ea in suo robore permanere: & sic pro nobis dictis Fratribus Minoribus non est necessaria modò alia Summi Pontificis licentia, cùm absque illa per superiùs dicta Monasteria possint recipi; sed tantummodo est necessaria licentia Episcopi diœcesani: quod est multùm notandum.* Optimè quidem diceret Miranda, nisi nouissimè in hac re editæ essent constitutiones post Clementem VIII. de quibus *in fine huius quæsiti.*

His positis, insurgunt difficultates. Et prima, an, si Regulares ampliare vellent Monasteria, quæ habent, indigeant licentia Ordinariorum. Secunda, an Bulla Clementis VIII. inferiùs ponenda, de non danda licentia Mendicantibus, ædificandi noua Monasteria, comprehendat hospitia. Tertia, an Diœcesanus concedere possit licentiam construendi noua Monasteria absque cognitione causæ,

Ad primam respondeo, non esse necessariam licentiam nouam pro ampliatione Monasterij: quia additamentum iudicatur, sicut Monasterium vetus, & antiquum, cui additur, siue addi potest noua fabricæ constructio absque noua licentia. Quod elicitur *ex cap. final. de concess. præbend. in 6.* Quod etiam docet Roderiq. *in qq. regul. tom.2. q. 49. art. 9.* & Laurentius de Franchis Neapolit. *in suis controuers. pag. mihi 109. q. 2.* Suarez *tom. 5. de cens. disp. 23. sect. 5. num.* 33. Hieronym. Roder. *in compend. qq. regul. resol. 45. num.* 10. quorum aliqui affirmant: quòd possunt mutare in totum Conuentum ad commodiorem locum propter aliquam causam, vt si propter sanitatem, existentem in vallibus, mutant ad colles; nouum enim dicitur, quod denuò acquiritur, vel nouo quæritur titulo; non autem quod renouatur, vel augmentatur. Ita Barbos. *de iur. eccl. lib. 2. cap. 12. num.* 78. 9.

Ad secundam respondeo, in hac constitutione Clementis VIII. non comprehendi hospitia: quia appellatione Monasteriorum non venit hospitium, ideò Eremitis Camaldulensibus, quibus prohibetur Monasteria prope ciuitates facere, vt docet Carolus Tapia *in authent. ingressi, verbo, Monasteria, cap. 40. de sacros. Eccles.* permittitur, habere prope ciuitatem hospitium: quia ibidem considerantur tanquàm viatores, vt dicit Iason *in l. Pleriq. num. 18. ff. de in ius vocand.* Nec dici possunt ibidem propriè habitare, *l. 1. §. habitare. ff. de his, qui deiecer. vel effunder. l penult. §. in factum. ff. nautæ, caupon. & stabul.* Quare. 10.

Quare dixit Baldus *in l. Ea, quæ. in fin. C. quom. & quando iud.* quem sequitur Iason. *in l. iit. Quia plerique*; quòd si statutum puniet offendentem aliquem in domo, non comprehendit offendentem in hospitio. Neque obstat, quòd Monasterium dicatur omnis statio Monachorum, secundùm Panormit. *in cap. Monasteria. de vit. & hon. Cleric.* quia hoc procedit de forma habitationis Monachorum; non autem de illa, quæ fit per transitum de vno loco ad alium, vt benè aduertit Aloysius Riccius *in praxi fori eccles. decis. 652.*

11. Ad tertiam respondeo, dispositionem Bullæ Clementis VIII. adeò inducere formam, & esse de substantia, vt eius omissio vitiet concessionem, teste Gratiano *lib. 3. discept. forens. cap. 527.* Ratio est: quia in prædicta Bulla habetur clausula decreti irritantis, quæ nullitatem operatur, & in oppositum omnia destruit. Ita Rota *diuers. decis. 24. num. 5. part. 2.* Gonzalez *ad Regul. 8. Cancell. gloss. 67. num. 12.* ita vt per clausulam illam inficiatur omnis titulus, & processio, quæ prætenditur capta. Ita Bisignetus *decis. 1. num. 6.* Cassador. *decis. 11. num. 5. super Regul.* cum aliis per Socc. *cons. 63. colum. penult. ad fin. num. 9. lib. 3.*

Ad pleniorem huius quæsiti intelligentiam, antequàm apponantur constitutiones Summorum Pontificum in hac re editæ, soluendæ sunt aliquæ difficultates, quæ ex citata constitutione *de celeb. Missar.* oriuntur.

12. Prima difficultas oritur supra decretum septimum eiusdem constitutionis, quo cauetur, vt in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari; quæritur, an vbi hæc præfixio iam facta fuerit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absque tamen computatione redditauum cuiusque Religiosi, sit denuò facienda, nécne. Et sacra Congregatio Cardinalium respondit, numeri præfixionem esse iterum faciendam, seruata forma vltimi decreti hac de re editi.

Secunda dubitatio, an Nouitij ad habitum regularem admissi possint admitti ad professionem in Monasteriis, in quibus habita, vt suprà, præfixione numeri, commodè ali non possunt. Respondit S. Congregatio esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio eiusdem Religionis esse collocandos, vbi commodè ali possint.

Tertia difficultas oritur super vltimo decreto, quo cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi, præter alia ad id requisita, duodecim saltem Fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, ita vt alioquin subsint iurisdictioni Ordinarij. Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiones Capucinorum, ac Societatis Iesv. Sacra Congregatio respondit, comprehendere.

13. Quarta, & vltima dubitatio, an idem decretum, vbi disponit, vt nullibi recipiantur Monasteria, nisi, &c. habeat locum in Italia duntaxat, an verò etiam extra Italiam. Sacra Congregatio respondit habere locum etiam extra Italiam.

De receptione verò Monasteriorum, & Conuentuum extat, præter Constitutiones hîc apponendas, Decretum Sacræ Congr. Concilij Tridentini, superiùs citati, in his quatuor difficultatibus enodandis sub datum Romæ die 21. Iunij, 1625. sub his verbis: *Deinceps verò Monasterium, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium, nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim saltem Fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt suprà, detrahendis, competenter sustentari valeant, ad præscriptum decreti fel. rec. Gregorij XV. hac de re editi; alioquin, Monasteria, & loca huiusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt suprà, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitauerint, Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelligantur.*

Sed hîc animaduertendum est cum Rodrig. *t. 2. qq. Reg. q. 49. a. 9.* quòd non dicitur acquiri nouus Conuentus, quando fit mutatio in eadem ciuitate, vel oppido, de vno ad alium locum: quia tunc nullum præiudicium fit aliis Regularibus, nisi fortè per accidens ratione maioris propinquitatis ad illorum Monasteria. 14.

In hac tamen re putat Laurentius de Franchis *in suis controuersiis, quæst. 1. pag. mihi 109.* quod mutare æquiparetur construere de nouo: & hoc probat per tex. *in cap. 1. de excessibus Prælatorum, in 6.*

Regulares Mendicantes, qui sine licentia Sedis apostolicæ de nouo acceptant Monasterium ad habitandum, vel recepta hactenus mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, incurrunt excommunicationem nemini reseruatam, vt habetur *in Clem. Cupientes, de pœnis*, quod affirmant Nauar. *in Manual. cap. 17. num. 144.* Gambar. *de casib. reseru. cap. 11. num. 15.* Syluester *in Sum. verbo. excommunicatio, 9. casu. 44. num. 85.* Lanorius *de Iubil. & Indulg. part. 1. cap. 13. num. 36.* Barbos. *de offic. & potest. Episc. part. 3. alleg. 50. num. 230. secundùm Lugdunens. Impressionem.* Filliuc. *in qq. moral. tract. 14. num. 145.* 15.

Sed est aduertendum, quòd textus supradictus Clementinæ colligitur etiam eo casu, quo locus dirutus desierit esse de ipsorum dominio, & habitatione, ac posteà nouo iure acquirant illum. Ita Barbos. *de iur. eccl. lib. 2. cap. 12. n. 78.* vbi subdit, quòd secùs est dicendum, si domus aliqua Mendicantium corruat, sed illius solum continuò remansit in ipsorum dominio: tunc enim licitum erit illis ipsam de nouo ædificare, sine incursu excommunicationis prædictæ.

BVLLA FEL. RECORD. CLEM. VIII. Quæ Ordinariis locorum prohibet licentiam concedere, cuicunque etiam Mendicantium Ordini, nouos Conuentus erigendi, nisi vocatis, & auditis aliorum Conuentuum Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa cognita sine aliorum detrimento commodè sustentari posse, §. 1. Appellationem etiam suspensiuam ab eorum sententiis ad Sedem apost. concedit, §. 2.

QVoniam ad institutam regularium locorum, & personarum reformationem promouendam, & conseruandam maximè pertinet, vt in quibuscunque Domibus, & Monasteriis is tantùm numerus Religiosorum, qui commodè ibidem ali possit contineatur; ac eò pariter spectat, vt in quibuscunque ciuitatibus, & locis aliarum Domorum, & Monasteriorum in eis existentium habita ratione commodè sustentari posse dignoscantur. 16.

Hac igitur nos consideratione ducti, & in præmissis pro nostro pastorali munere opportunè prouidere volentes, motu proprio & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, déque apostolicæ

potestatis plenitudine, ex voto etiam venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium, super constitutionibus, & negotiis Episcoporum, & regularium Præpositorum harum serie declaramus, locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus, cuiuscunque Mendicantium Ordinis, in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse: si verò ab eorum in huiusmodi causis, & sententiis ad nos, & apostolicam Sedem prouocari & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quousque à nobis, & apostolica Sede in eadem causa pronunciatum extiterit. Irritum nihilominùs & inane decernentes, quidquid secùs super his à quoquam, quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca vniuersis venerabilibus Fratribus nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes, in virtute sanctæ obedientiæ, distinctè præcipiendo mandamus, vt præsentes nostras literas obseruent, & obseruari curent, & faciant. Non obstantibus quibusuis apostolicis, ac vniuersalibus, prouincialibus, & synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus constitutionibus, ac quibuscumque statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, & confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & literis apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & singulis eorum, tenores præsentium pro expressis habentes, hac vice duntaxat, specialiter. & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, vt præsentium transumptis, etiam impressis manu Notarij publici perscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 23. Iulij, anno millesimo sexcentesimo tertio, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Confirmatio, & ampliatio Constitutionis Clem. VIII circa nouorum Conuentuum Regularium erectiones.

☞ CVm aliàs fel. rec. Clemens Papa Octauus decreuerit Ordinariis locorum licentiam ad nouos Conuentus, cuiuscunque, præsertim Mendicantium, Ordinis, in ciuitatibus & in locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiri non posse, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum prioribus, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse constiterit: si verò ab eorum sententiis ad Sedem apostolicam prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quandiu à dicta Sede in ea causa pronunciatum extiterit, ac aliàs, prout in decreto huiusmodi pleniùs continetur. Verùm, per piæ mem. Paulum Papam V. accepto, plerosque ex Ordinariis prædictis fauore, vel nimia exposcentium importunitate ad nouos Conuentus, seu Domus, præter, & contra tenorem prædicti decreti erigendos plerunque adduci: quo fit vt, non habita debita eleemosynarum, seu reddituum cuiuscunque Monasterij, Conuentus, seu Domus, ratione, Monachi, seu Fratres, aut Religiosi ibi degentes manuteneri nequeant, & ad tam exiguum numerum reducantur, vt cultus diuinus in eorum Ecclesiis destituatur, ibique regularis disciplina, vt conuenit, conseruari non valeat. Sacra Congregatio DD. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum, ad quos idem Paulus Papa V. negotium huiusmodi reiecerat, tot incommodis obuiam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens, Decreti huiusmodi veriores, ac totos tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro plenè, & sufficienter expressis habens, viuæ vocis Oraculo à S.D.N. Gregorio Papa XV. habito decretũ prædictum, quatenus opus sit, innouat, & in vsum reducit. Volens, quòd de cætero Monasterium, Cõuentus, Domus, vel Congregatio, Societas Religiosorum, seu Regularium cuiuscunque, etiam Mendicantium, Ordinis, Societatis, & Instituti, quocunque nomine nuncupentur, etiamsi de illis particularis, expressa, & specifica mentio habenda esset, in quacunque ciuitate, vel oppido, seu quocunque alio loco non erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac Priores, seu Procuratores aliorum Monasteriorum, Conuentuum, seu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, seu Societatum, aut Institutionum huiusmodi, non solùm in prædictis; sed etiam in aliis, per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi, fuerint, ac tali erectioni consenserint, vel aliàs Ordinariis locorum constiterit, Religiosos Monasterii, Conuentus, seu Domus regularis, sic erigendi, seu erigendæ absque detrimento Religiosorum in Monasteriis, seu Domibus anteà in ciuitatibus, seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, Societas huiusmodi instituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur; Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant, ac locorum incolæ, & habitatores, quorum & consensum requirant, ac adhibeant huiusmodi duodecim Religiosos in Conuentibus, vt permittitur, instituendis, commodè alere, & manutenere valeant. Si verò à Decreto, seu Decretis per Ordinarios in causis huiusmodi ferendis legitimè appellari cõtigerit, ex nunc, prout ex ea die, qua appellatio interponetur, ea ad eandem sacram Congregationem, vnà cum toto negotio principali deuoluta censeatur, appellationéque huiusmodi pendente nihil innouandum esse, irritúmque, & inane, quidquid secus his à quoquam, quauis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernentes, quibuscunque in contrarium facientibus non obstanstantibus. Romæ 17. Augusti, 1622.

Reuocatio quaruncunque Licentiarum à prædecessoribus Pontificibus loca regularia erigendi, non seruata forma Constit. Clem. VIII. & Decretum Sedis apostolicæ, concessarum, quæ nondum effectum suum sortitæ sunt. Ac prohibitio illa de cætero erigendi absque licentia Ordinariorum, & sacris Canon. Concil. Trident. necnon Clem. VIII. & Gregory XV. Constitutionibus non seruatis.

natis. In hac reuocatione sunt sacri Canones enunciati Bonifacij VIII. in c. 1. de statu Regul. in 6. *& in Concil. Trid.* cap. 3. & 5. sess. 15. *necnon Clem. VIII* const. 99. in Bull. tom. 3. pag. 146. & const. 31. *Greg. XV.* prout suprà.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, cui Saluator, & Dominus noster, qui charitas est & Deus pacis, vniuersalis Ecclesiæ credidit principatum, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus de causis, à Sede apost. concessa sunt, ipsa subinde rerum experientia suadente, & maioribus ex causis quibus præsertim personarum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium, paci, & quieti consulitur, litibúsque ac controuersiis inter eos obuiam itur, reuocat, & immutat, in hisq; pastoralis sollicitudinis, & prouidentiæ suæ studium interponit, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè pensatis conspicit in Domino salubriter expedire. Cùm itaque, sicut nobis innotuit, complures licentiæ, siue facultates, à nonnullis Romanis Pontificibus, prædecessoribus nostris, per diuersos Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum regularium Institutorum Superiores, seu alios eorum nomine, vbique locorum, Monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca regularia, quouis nomine nuncupata, seruata duntaxat sacrorum Canonum, & Concil. Trid. decretorum forma de sola Ordinarij licentia; seu etiam forsan non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & contra decreta à Sede apostolica super præmissis edita, fundandi, erigendi, & instituendi importunis precibus, seu etiam motu proprio, vel aliàs obtentæ, & extortæ fuerint: idcircò nos omnes, & quascunque licentias, ac facultates huiusmodi, litterásque desuper, tam sub plumbo, quàm in huiusmodi forma Breuis desuper expeditas, earúmque tenores etiam veriores, & dat. præsentibus, ac si specificè, & sigillatim exprimerentur, & insererentur, pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, iustis de causis animum nostrum mouentibus, motu proprio, non ad nobis super hæc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione, nostris, déque apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & quascunque licentias, & facultates huiusmodi, literasque desuper, tam sub plumbo, quàm in eadem forma Breuis expeditas, omniáque, & singula in eis quomodolibet contenta, & expressa, etiam quoad erectiones, fundationes, & institutiones Monasteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum; & aliorum regularium locorum huiusmodi, quæ suum nondum sortitæ sunt effectum, tenore præsentium perpetuò reuocamus, cassamus, abrogamus, & annullamus viribúsque, & effectu prorsus priuamus. Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Institutorum regularium superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæterísque personis, ad quos spectat in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcunque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis interdicimus, & prohibemus, nec licentiarum, seu facultatum per nos, vt præfertur reuocatarum, & annullatarum, siue alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata noua Monasteria, Collegia, Domos, Conuentus, & alia loca regularia huiusmodi, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canonum, & Conc. Trid. necnon constitutionibus fel. rec. Clem. VIII. quæ incipit: *Quoniam ad instantiam* sub dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 23. Iulij, ac Decretorum, de mandato eiusdem Clementis, necnon immort. mem. Gregorij XV. Rom. Pont. prædecessorum super editorum forma recipere, erigere, fundare, seu aliàs quomodolibet instituere, seu incepta finire, & absoluere audeant, seu præsumant.

Decernentes, præsentes litteras, etiam ex eo, quòd causæ propter quas illæ emanarint, expressæ, & verificatæ, & iustificatæ aut quicunque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocati, citati, & auditi non fuerint, neque illis consenserint, vel aliàs ex quibuscunque capite, prætextu; colore, ingenio, vel causa subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, impugnari, redargui, restringi, retractari, in ius, vel controuersiam vocari, ad terminos iuris reduci, aut contra eas quoduis gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari, seu concedi nullatenus posse; sed eas, ac omnia, & singula in eis cōtenta semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia esse, & fore, suósque plenarios, ac integros effectus sortiri, & obtinere, ac omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, inuiolabiliter obseruari; sicque, & non aliter per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales de latere Legatos, & Nuncios quauis authoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes Litteras, & in eis contenta quæcunque solenniter publicari; illásque ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari faciant; rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliáque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac regula nostra de iure quæsito non tollen. & fel. mem. Bonifacij Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus diætis; dummodo vltra tres diætas aliquis authoritate præsentium ad iudicium non trahatur; aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, ac quorumcunque Ordinum Congregationum, Societatum, & Institutorum regularium, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis etiam *Mare magnum*, vel aliàs quomodolibet nuncupatis, & Litteris apostolicis, illis, eorúmque Superioribus, & personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliísque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & consistorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & sæpiùs innouatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indi-

indiuidua, ac de verbo ad verbum; non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, eorum omnium tenores, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præsentes in valuis Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes, quos illæ concernunt, ita arctent, & afficiant perinde ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent. Quódque earundem præsentium transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis eadam prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 18. Augusti, 1624. Pontificatus nostri anno secundo.

QVÆSITVM II.

An pro constructione Monasteriorum, & Ecclesiarum, possint compelli vicini ad suum proprium vendendum.

SVMMARIVM.

1 *Cogi potest quilibet ad propriam domum vendendam pro Ecclesia construenda, & amplianda.*
2 *Cogi etiam potest quilibet ad proprium vendendum pro reædificatione Monasterij, vel loci pij.*
3 *Compelli potest vicinus vendere seruitutem altiùs non tollendi, dummodo Ecclesia pro se petat, non vt aliis complaceat.*
4 *Religiosis degentibus prope Monasterium aliorum, non est licitum, sua in altum protendere ædificia.*
5 *Domus communis partem vendere tenetur socius, etiam inuitus, si mandetur in ea cõstrui Ecclesia.*
6 *Iudex sæcularis an valeat arbitrari circa pretium, quando vicini coguntur vendere domum pro ædificanda Ecclesia.*
7 *Monasteria coram quo Iudice sint conuenienda.*

1. Communis Doctorum sententia fatetur, quòd pro construenda Ecclesia, & amplianda Religione, cogi potest quilibet ad propriam domum vendendam Et hoc fuit etiam decisum in fauorem Monasterij S. Hieronymi, vt affirmat Afflict. *in prob. Const. regni q.* 3. vbi multos congerit, & sequitur Authores, & testatur de communi opinione, non solùm in construenda Ecclesia, sed etiam pro construenda domo prope Ecclesiam, in qua habitet Clericus Ecclesiæ deseruiens. Ita Paul. de Cittadin *de iurep.* 1. *q.* 3. *n.* 174. & Surdus *consil.* 62. *vol.* 1. Imò etiam pro amplianda Ecclesia, vt probãt prædicti Authores, & etiam pro atrio ante Ecclesiam constituendo, cùm illud dicatur pars Ecclesiæ, & sine eo esse non debeat, *ex cap. Si quis in atrio.* 17. *q.* 4. quod fuit Neapoli decisum, vt tradit Carolus Tapia *pragm. Per me mali.*

2. Potest etiam quilibet cogi ad vendendum suum proprium pro reædificatione Monasterij, vel loci pij. Ita affirmat Francisc. Marcus *decis.* 536. *part.* 1. & Gaspar Thesš. *q.* 64. *part.* 1. & Costa *de remed. subsid. cap.* 65. imò idem Francisq. Marcus, *decis.* 534. *num.* 5. *part.* 1. & Costa *loc. cit. remed.* 76. *num.* 9. affirmant, quòd quis potest cogi, etiam vendere pro claustro, & scholis fabricandis, & Soc. *regul.* 435. tenet, quòd quis potest cogi ad vendendum suum proprium pro dormitorio extendendo, pro Monasterij verò viridario, & ampliatione viridarij affirmant Marcus Ant Maceraten. *lib.* 1. *resol.* 112. *cas.* 29. & Cepoll. *in tract. de seruit. in rubr. de sepult. cap.* 82. *num.* 5. & Gulielmus *in cap. Raynutius. in verbo, Domum, num.* 27. Sed hoc indiget limitatione, quando, scilicet, ampliatio petitur ad complacendum aliis, non pro diuino cultu; tunc non debet cogi quispiam ad vendendum. Ita Guido Papæ *decis.* 411. Lauretus de Franch. *decis.* 223. quod non videtur procedere in dubio. Et quamuis habeatur *in l. Vendere inuitum. C. de contractibus emptionum*, & *l. Nec emere. de iure deliberat. l.* 55. *tit.* 5. *part.* 5. quòd nullus cogi potest suam rem vendere: nihilominùs Ecclesia potest cogere vicinos ad vendendum prædia vrbana pro sui ampliatione, vt fatentur, præter citatos Doctores, Martha *de iurisd. part.* 4. *centur.* 2. *cas.* 71. Rebell. *de oblig. iustit. lib.* 9. *q.* 18. *n.* 43. Molina *de iust. tract.* 2. *disp.* 341. Marcus Anton. Genuensis *pract. Eccles. q.* 241. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 25. *n.* 259.

Potest etiam compelli vicinus ad vendendum Religiosis, seruitutem altiùs non tollendi, etiam via publica intermedia, dummodo pro se Ecclesia petat; non verò, vt aliis complaceat. Francisc. *decis.* 223. *num.* 4. Pallel. *in l. Altius. num.* 19. *C. de seruitut.* & Riccius *part.* 1. *decis.* 138. 3.

Hinc est, quòd Religiosis degentibus prope Monasterium aliorum Religiosorum, non est licitum sua in altum protendere ædificia: quod etiam prohibitum est sæcularibus, sicut & ianuas aperire, à quibus possint prospicere interiora claustra Conuentus, tam Monachorum, quàm Monialium. Nec obstat quoad Regulares vulgaris illa Regula iuris, quòd priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur suo priuilegio: fallit enim in eo, qui actu priuilegium habet, & practicè in ea re, & specie, de qua agitur, patitúrque læsionem, & damnum ab habente priuilegium simile. Ita Portellus *in dub. regul. verbo, Monasterium. n.* 3. Hieronym. Roder. *in compend qq. regul. resol.* 96 *n.* 11. 4.

Ex his facilè inferri potest, quòd habens domum communem, si mandetur in ea construi Ecclesiam, tenetur socius inuitus vendere partem suam. Ratio est: quia Ecclesia æquiparatur libertati: & ratio, qua quis est in libertate, viget in Ecclesia, *ex cap. Cùm. dilecta, de confirm. vtil vel inutil.* & Baldus *in l.* 1. *C. de comm. seru. manut.* Vasquez *de success. primogen. lib* 3. §. 29. *num.* 4. Secùs dicendum est, si quæratur, an possit cogi vicinus ad vendendum domos suas pro ampliatione hospitij: quia priuilegum concessum Ecclesiæ cogendi vicinos ad vendendum, non extenditur ad hospitia, sicut nec potest idem priuilegium extendi ad locationem, vt docet Lauretus de Franchi. *loco cit. q.* 12. vbi plura iura cumulat. 5.

Sed potest oriri difficultas, dum prædicti vicini coguntur ad vendendum, an Iudex sæcularis valeat arbitrari, an vicinus possit cogi ad vendendum, circunstantiis consideratis ad mouendum arbitrium. 6.

Huic difficultati occuritur sic dicendo, Iudicem sæcularem arbitrium non habere in proferenda sententia, moderando leges, & canones, vel contra communes opiniones Doctorum pronunciando in præiudicium Religionis: nam arbitrium Iudicis debet esse consonum iuri, *cap. Nunc autem.* vbi declarat Præpositus *dist.* 21 Nec potest aliter arbitrari, quàm iura. & authoritas Doctorum suadeant. Ita Gabriel *cons.* 36. *num.* 52. *volum.* 1. *vers. Hoc autem arbitrium* Marsilius *in pract. crimin.* §. *Diligenter.* Albertus *in* 3. *part. statutor. q.* 32. *vers. Item quæro. num.* 2. vbi ait, quòd, licèt Iudex arbitrium habeat; debet tamen seruare ius commune: quia arbitrium, quod Officialibus conceditur, ad ius commune debet semper reduci, & restringi,

stringi, nisi quoad modum procedendi, & circa leuia: & fatetur de communi. Vnde non posset Iudex sæcularis, ex his, quæ dicta sunt, in præsenti casu arbitrari, an vicinus cogi possit ad vendendum, consideratis circunstantiis ad arbitrium mouendum; sed secundùm sententiam Doctorum, & consuetudinem iudicandi, proferre sententiam.

7 Hinc breuiter resoluitur dubitatio, coram quo Iudice Monasteria sint conuenienda: nam respondeo, quòd in causis temporalibus, quando Monasterium gerit personam actoris, petens aliquid à laico debet eum conuenire coram Iudice sæculari, *cap. Cùm sit generale. cap. Si Clericus. de foro compet.* Sed hodie in multis locis contrarium obseruatur. Vnde, si laicus destruxerit Monasterium, vel in eo commiserit sacrilegium, apud sæcularem Iudicem agendum est *ex d. cap. Cùm sit generale. & cap. Cùm quæstus. eod. tit.* Monasterium autem agens, & apud Iudicem sæcularem aliquid petens, potest apud eundem Iudicem reconueniri, nisi reconuentio sit supra causa criminali, aut supra spirituali annexa, siue causata per malitiam Procuratoris, vt conueniatur à Monacho coram tali Iudice, vt ipse coram eodem reconueniat ipsum, putans illum sibi fore maximè fauorabilem. Videatur in hac re Sanchez *in precept. Decal tom. 2. lib. 7. cap. 31. num. 26.* & Couarruu. *pract. cap. 7. num. 3.* Et Cabedo Lusit. *decis. 54. num. 6. & 13. part. 1.* vbi resoluit, Mendicantium Monasteria, & etiam Monialium, etiamsi ditissima sint, gaudere personarum miserabilium priuilegio, vt agentia contra laicum illum conuenire possint apud Iudicem Curiæ Regiæ,

---

QVÆSITVM III.

Vtrùm Abbates possint ædificare Ecclesias, & Cœnobia prope Ecclesias, & Monasteria aliorum Regularium; & è conuerso.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia aliqua recensentur super hoc Carmelitis, ac aliis Regularibus concessa, & n. 3. 4. 5. & 6.*

2 *Ædificare Ecclesias, & Monasteria prope loca aliorum Regularium, absque vlla pœna, possunt Abbates: hoc tamen limita iuxta constitutiones Clementis VIII. vt num. 7.*

8 *Indultum Vrbani VIII. ne ædificentur Monasteria Mendicantium per tres leucas, prope Monasterium S. Mariæ de Monteserrato.*

1. CIrca propositi quæsiti materiam aliqua priuilegia, quæ variis Religionibus à variis Pontificibus concessa inueniuntur, adducere proposui. Primò Clemens IV. concessit Fratribus Ordinis Carmelitarum, *ne aliqui Religiosi Ordinũ Mendicantium Ecclesias, seu quauis loca ædificare, seu construere, aut per alios constructa, seu ædificata recipere, aut inhabitare, iuxta loca prædicti Ordinis, infra spatium centum quadraginta cannarum mensurandarum, etiam per aera, vbi aliàs rectè non permitteret loci dispositio mensurari, quoquo modo præsumant: decernens, quicquid secùs actum fuerit, irritum & inane.* Ita Miranda *in Manuali Prælat. t. 2. q. 33. a. 4.* Sixtus IV. prohibuit, vt non solum Fratres Mendicantes; verùm etiam quicunque alij Religiosi & ecclesiasticæ personæ vtriusque sexus prope domos Fratrum dicti Ordinis de monte Carmelo nouas Ecclesias, & noua loca construere, vel aliàs de nouo recipere & habere non possint, infra spatium centum quadraginta cannarum per aërem mensurandarum, vbi aliàs per terram commodè mensurari non possent: & quòd si quis cuiusuis Ordinis status ac dignitatis fuerit, contra præcepta venire, ac agere præsumpserit, tam ipse, quàm auxilium, & fauorem præstantes ipso facto incurrant sententiam excommunicationis: & nihilominus cuncta, & singula ab eis facta pro infectis habeantur. Quæ prædicta omnia habentur *in compendio priuilegiorum Mendicantium, verbo, Ædificare, §. 15. & 19.*

Sed circa prædictas concessiones apostolicas est aduertendum cum Hieronymo à Sorbo *in annot. ad d. Comp. loco cit.* circa dispositionem Clementis IV. Neapoli, & in quampluribus ciuitatibus contrarium practicari, cùm multa talium Regularium Monasteria reperiantur esse ædificata, & quotidie ædificari vicinissimè; adeò vt non videantur iam esse in vsu. 2.

Extat etiam priuilegium eiusdem Clementis IV. confirmatum à Iulio II. quo prohibetur Mendicantibus ædificare de nouo prope domos iam constructas Fratrum Minorum, nisi infra spatium tercentum cannarum per aëre mensurandarum, vbi aliàs rectè mensurari loci dispositio non permittit, quo priuilegio gaudent alij Mendicantes communicantes in priuilegiis. Ita Barbos. *de iur. eccl. lib. 2. cap. 12. n. 73.* 3.

Extat aliud priuilegium Vrbani IV. *in compend. Cistercien. verbo, Ædificare, §. final.* quo cauetur nulla ædificia construi posse intra vnum milliare ab Abbatiis, & locis Ordinis Cisterciensis, sub pœna excommunicationis. 4.

Et *in compend. Mendicantium, verbo, Ædificare,* inspicitur aliud priuilegium Innocentij IV. quo prohibetur, ne infra dimidiam leucam à terminis possessionum Carthusiens. ædificare, nec possessiones acquirere liceat, quòd refert Laurentius Portellus *verbo, Monasterium, num. 1.* & Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 33. art. 4. concl. 1.* vbi subdit ex eodem priuilegio, quamlibet istarum cannarum supradictarum debere obtinere octo palmorum longitudinem, non obstante varia locorum consuetudine. 5.

Ex eodem Portello *loco cit. num. 3.* habetur priuilegium concessum Patribus Societatis Iesu, à Gregorio XIII. vt possint ædificare intra centum quadraginta cannas prope alios Conuentus, quod priuilegium illis solis concessum est. 6.

Quid ergo, stantibus prædictis priuilegiis, obseruare debeant Regulares in constructionem Monasteriorum, seruatis aliàs de iure seruandis; Respondeo cum Portello *loco cit. num. 2.* quicquid sit de istis priuilegiis, an essent in vsu, vel non, quòd Clemens VIII. anno 1603. videns multitudinem Conuentuum, & dispendium inde sequutum, prohibuit, ne Episcopi dent licentiam ædificandi noua Monasteria cuiuscunque Ordinis, nisi vocatis Prioribus Conuentuum, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita, constiterit, in eisdem locis nouos erigendos Conuentus, sine aliorum detrimento commodè sustentari posse: si verò ab eis in huiusmodi causis, & sententiis ad Sedem apostolicam appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quousque à Sede apostolica in eadem causa pronunciatum extiterit, inane decernendo, quidquid secùs super hac re scienter, vel ignoranter contigerit attentari, vt per extensum *in d. Bulla* videri potest *in fine primi quæsiti.* 7.

Nouissimè verò ad instantiam Fr. Alphonsi de Turpillo, Monachi professi Cœnobij Sanctæ Mariæ de Monteserrato, & Congregationis S. Benedicti Hispaniarum Procuratoris, & S. vniuersalis Inquisitionis Qualificatoris, S. D. N. Vrbanus, diuina prouidentia Papa VIII. decreuit in fauorem prædicti 8.

Monasterii S. Mariæ de Monteserrato, ne quis alia Mendicantium Monasteria, Domos, seu Conuentus, aut alia regularia loca, etiam vigore, seu prætextu quorumuis priuilegiorum, per tres leucas circuncirca Monasterium prædictum, & Ecclesiam B. Mariæ de Monteserrato, sine expressa Abbatis, & Monachorum prædicti Monasterii pro tempore existentium licentia, construat, fundet, aut aliàs quomodolibet erigat, vel instituat; & contrà facientes pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ ligari voluit, vt colligitur *ex sequenti eiusdem Pontificis Indulto.*

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

COmplura pietatis, & charitatis opera, quæ in Monasterio Beatæ Mariæ de Monteserrato, Monachorum Ordinis Sancti Benedicti, Vincensis, seu Nullius Diœcesis exerceri consueuerunt, Nos inducunt, vt in his prouisionis nostræ ministerio libenter intendamus, per quæ pia opera huiusmodi cõseruari, maioráque in dies suscipere valeant incrementa Cùm itaque, sicut accepimus, ad Ecclesiam dicti Monasterij, ac sacram eiusdem Beatæ Mariæ de Monteserrato imaginem inibi existentem, magnus Peregrinorum ex omnibus Orbis partibus, deuotionis causa, confluentium fiat concursus, ipsúmque Monasterium, in quo erga eosdem Peregrinos hospitalitas, & alia Christianæ charitatis opera exercentur, plenam in ciuilibus, & criminalibus iurisdictionem per longum circuitus spatium habeat; eáque mediante loca eidem Monasterio subiecta, licèt aspera, & deserta, proindéque ad bannitorum, variarúmque grassatorum receptationem apta sint; ab illis tamen hactenus semper salua, & illæsa, ipsisque Peregrinis tuta seruauerit, Nos attendentes, quòd si alia Mendicantium Ordinum Monasteria, Domus, seu Conuentus, in districtu ipsius Monasterii, sine illius iurisdictione construerentur, id non solùm eidem Monasterio circa pias fidelium eleemosynas, & oblationes eidem Monasterio,& Ecclesiæ fieri solitas, piorúmque operum prædictorum exercitium, maximum præiudicium, & detrimentum illaturum foret; verùm etiam bannitis, & grassatoribus prædictis se in Monasteria, Domus, & Conuentus huiusmodi recipiendi occasionem præbiturum; idcircò præmissis, quantùm cum Domino possumus obuiam ire, ac dilectos filios Abbatem, & Monachos dicti Monasterij specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, eorúmque singulares personas à quibuluis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliísque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, Motu proprio ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris; ne de cætero perpetuis futuris temporibus alia Mendicantium Ordinum Monasteria, Domus, seu Conuentus, aut regularia loca quomodolibet nuncupata, etiam vigore, seu prætextu quorumuis priuilegiorum, eisdem Ordinibus, illorúmque Superioribus, ab apostolica Sede quouis modo concessorum, per tres leucas circuncirca Monasterium, & Ecclesiam Beatæ Mariæ de Monteserrato huiusmodi, nisi de expressa Abbatis, & Monachorũ dicti Monasterij pro tempore existentium licentia construi, fundari, aut aliàs quomodolibet erigi, vel institui possint, sub excommunicationis maioris latæ sententiæ pœna, apostolica authoritate, tenore præsentium, interdicimus, & prohibemus. Decernentes, præsentes Litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suósque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac eidem Monasterio in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari. Sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si quid secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus Episcopis Elnenti, & Vigellensi, ac dilecto filio Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes Litteras, & in eis contenta quæcunque, si, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Abbatis, & Monachorum dicti Monasterij fuerint requisiti, solenniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra easdem præsentes Litteras, & in eis contenta quæcunque ab omnibus, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inuiolabiliter obseruari, ac Abbatem, & Monachos prædictos illorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper à quoquam quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliáque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus felic. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus diætis, dummodo vltra tres diætas aliquis authoritate præsentium in iudicium non trahatur; aliísque Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, ac Mendicantium Ordinum huiusmodi etiam iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & Litteris apostolicis eisdem Ordinibus, illorúmque Superioribus, & personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliísque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibúsque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorúmque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua; non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio haberetur, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterísque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus vbique fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die 7. Iunij, 1630. Pontificatus nostri anno septimo.

M. A. MARALDVS.

QVÆ

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Ecclesiæ, & Abbatiæ Regularium possint de vno ad alium locum, nulla habita Diœcesani licentia, transferri?

SVMMARIVM.

1 *Abbatiæ, & Ecclesiæ regulares de iure communi nequeunt de vno ad alium locum, absque Diœcesani licentia, transferri.*

2 *Ecclesias, seu Conuentus mutare non possunt Regulares Mendicantes absque expressa Summi Pontificis licentia.*

3 *Abbates generales cum consilio, & consensu Capituli generalis possunt ex priuilegiis Abbatias, & loca suarum Congregationum in alia earundem Congregationum loca transferre, nullius licentia requisita.*

1. DE iure communi Ecclesia Monachorum non potest de vno ad alium locum transferri, non habita priùs Ordinarij licentia. Nam *in c. Si quis vult. 16. q. vlt.* sic dicitur: *Si quis vult suum Monasterium ad meliorandum in alium locum ponere, fiat cum consilio Episcopi, & Fratrum suorum.* Imò ad mendicantium Conuentus in alium locum mutandos, vel transferendos, non solùm Ordinarij, verùm etiam Summi Pontificis licentia exigitur, vt de noua constructione diximus *in 1 quæsito huius disputationis*, & *q. praced. num.* 8. & hoc per text. *in cap. Cùm eo, de excess. Prælat. in 6.* Summus Pontifex æqualiter loquitur de Monasteriorum erectione, constructione, aut noua ædificatione, ac de eorum mutatione, vt aduertit Augustin. Barbos. *de offic. & potest. Episc. part. 2. alleg. 26. n. 8.* qui indistinctè loquitur de omnibus Monasteriis, siue Ecclesiis: at ille textus disponit de Ecclesiis, & Monastariis Religiosorum Mendicantium tantùm, non autem aliorum, qui Mendicantes non sunt. Idem Augustinus Barbos. *de iur. Eccl. lib. 2. cap. 2. num. 69.* ait, quòd Concilium Trid. dictam dispositionem non reuocat, nec renouat: quia solummodo ait, vt similia loca non erigantur sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia priùs obtenta: & sic nullam mentionem faciens de locorum mutatione videtur voluisse, vt id remaneret in dispositione iuris communis. Idem affirmant Roderiq. *tom. 2. qq. regul. q. 44. art. 4.* & Miranda *in Man. Prel. tom. 1. q. 35. art. 25.* Portell. *in dub. regul. in add verbo, Monasterium, num. 3.*

3. Sed, licèt de iure communi hæc ita se habeant; tamen ex priuilegio videtur posse Abbates generales, cum consilio & consensu Capituli generalis Abbatias, ac loca suæ Congregationis in alia loca eiusdem Congregationis transferre. Nam Sixtus V. anno Domini 1587. septimo Cal. Decembris, Pontif. sui anno 3. concessit, quòd Abbas generalis Congregationis S. Benedicti Regnorum Portugalliæ, qui pro tempore fuerit, cum consilio, & assensu Capituli generalis, Monasteria dictæ Congregationis, quæ in locis incommodis, & minùs populosis reperiuntur, ad commodiora loca, vbi Monachorum doctrina, & vitæ exempla populo Christiano magis vtilia futura sint, & fructiuosa, propria authoritate, (Ordinariorum locorum, vel cuiusuis alterius licentia minimè requisita,) cum corũ Monachis, & suppellectilibus, paramentis, & ornamentis, aliisque rebus necessariis transferre, & mutare possint, ac fructus, redditus, & prouentus eorundem Monasteriorum, seu cuiuslibet eorum, vel illorum partem, Generalis, & Capituli prædictorum arbitrio, alij, seu aliis eiusdem Congregationis Monasteriis magis indigentibus perpetuò, vel ad tempus (etiam renitentibus Abbatibus Monasteriorum eorundem, & quibusuis aliis personis) applicare, & assignare; prouiso tamen, quòd animarum cura personarum sæcularium, incumbens Abbatibus, & Conuentibus Monasteriorum transferendorum huiusmodi, in Ecclesiis eorum nullatenùs negligatur; sed per Monachos dictæ Congregationis regulares, vel Presbyteros sæculares idoneos, & ab Ordinariis approbatos laudabiliter exerceatur; liberè, & licitè valeant, plenam, & liberam apostolica authoritate, tenore præsentium, licentiam concedimus, & facultatem, non obstantibus, &c. Quod priuilegiũ refertur à Roderiq. *in noua Collectione priuileg. pro Regular. Bulla 21. Sixti V.* & ab eodem Roderiq. *regular. quæst. tom. 2. q. 49. art. 4.* Mirand. *Man. Prælat. tom. 1. q. 33. art. 2. conclus. 2.* August. Barbos. *d. alleg. 26. num. 9.* Idem Augustinus Barbos. *de iur. eccl. loc. cit. num. 71.* refert ex testimonio Hieron. Roder. *in Compend. priuileg. resol. 96. num. 13.* Pium II. & Pium IV. concessisse Priori, & Monasterio S. Benedicti Vallisoleti, ad instantiam Philippi II. Regis Hispaniarum, vt duo, vel tria Monasteria, iusta interueniente causa, & de assensu Monasteriorum vniendorum, etiam non vocatis eorum Patronis, vnire possint, dummodo onera consueta in dictis Monasteriis vnitis Monachi reportent: & quòd possint trasferre Monasteria de locis sterilibus, & inaquosis, vel de terris dominorum temporalium, qui eorum bona occupant, & alia loca magis commoda cum suis redditibus, fructibus, & prouentibus.

QVÆSITVM V.

Vtrùm, si Ecclesia abbatialis mutet statum, retineat sua priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium exemptum ex defectu Monachorum si ad secularem statum reducatur, Ecclesia remanebit exempta, vt priùs.*

2 *Ecclesia exempta, nisi penitùs destruatur, talis remanet, licèt partim euertatur, vel immutetur.*

3 *Priuilegium concessum propter strictiorem vitam, amittitur, si non seruetur Regula antiquitùs instituta.*

RESpondeo affirmatiuè: nam priuilegia concessa Abbatiæ, vel Prioratui, non amittuntur, si erigatur in Cathedralem. Oldr. *cons. 267. Quod Domine, col. 1.* Dominic. *cons. 125. dub... in fine* nam, sicut, v.g. in Gallia, si Ecclesia priuilegium eligendi non haberet, Rex non perderet suam nominationem, quanuis mutaretur status Ecclesiæ; sic neque perderet Ecclesia priuilegium, etiamsi mutet statum. Rebuff. *in concord. rub. de reg. ad Prælat. nominat. faciend. § vltimo,* vbi ait, quòd nec etiam bona perdit Ecclesia regularis, quæ transfertur in sæcularem, vel è contra. Idem affirmat Petrus de Perus. *in tract. de mutat. Ecclesiæ, cap. 1. q. 1. arg. c. Ecclesia. extr. vt lit. penden.* Id ipsum probat Philipp. Prob. *in addit. ad Ioan. Monach. in c. Cum de beneficio. de prabend. in 6.* Et facit id, quod dicit Panormit. *in c. Dilectus, n. 9. de capellis Monachorum,* quòd, licèt Monasterium mutet statum de regulari ad sæculare, non per hoc mutat subiectionem: nam remanet Ecclesia subiecta illi, cui primò subiiciebatur, licèt in aliis mutet morem, arg. *cap. Recolentes, de stat. reg.* Idem tenet *ibidem* Innoc. & communiter Doct. Ex quo infertur cum eodem Panorm. quòd si aliquod Monasterium exemptum ex defectu Monar-

Monachorum reducitur ad statum sæcularem, Ecclesia remanebit exempta, sicut priùs:quia, quando remanet potissima, seu principalis pars rei,de qua disponitur, dispositio non perit, sed habet in ea effectum; licèt forma, quæ suberat tempore dispositionis, perierit. Latè de hoc Albert. Brunus *tract. de interitu.& perempt. concl.6.n.23.& sequent.* Vnde ex dictis patet, exemptionem datam Monasterio non perire, etiamsi mutetur Ordo Monasterij: & consequenter, si Ecclesia abbatialis transferatur de vno ad alium statum, iura sua non mutat. Ita Cochier. *de iurisd. Ord. in exempt. p.3. q.24. num.3.* vbi subdit,
2. quòd Ecclesia, seu Ædes sacræ non ideò profanatur, seu desinunt esse sacræ, quòd aliqua ex parte exustæ, seu destructæ sint, nisi destructio facta sit penitùs, & funditus; & quòd parietes interiùs, & exteriùs pereant, *cap. Ecclesiis.* vbi Gloss. *de consecr. dist.1. de fabr.* Et calix effractus, si aliquid calicitaris retineant, non ideò desinit esse sacer. Gloss. *Authentica, Prætereo, C. de sacros. Eccl.* Vnde, si Monasterium penitùs euertatur, immutetur, vel destruatur, tunc amittitur exemptio. Ita affirmant Baldus *de pace const. §. Imperialis, num.9.* Ratio est: quia sublata persona, vel re, cui beneficium concessum est, priuilegium amittitur, arg. *l. Postquàm. in pr. ff. Vt leg. nomine caueat. l. Intercedit. ff. de condit. & demonst.* Hoc tamen fallit, quando priuilegium esset certo Ordini concessum propter strictiorem vitam: quia in eo casu, si non seruetur Regula antiquitùs instituta, amitteretur priuilegium. Panorm. per illum text. *in cap. Recolentes. in 12. notab. de stat. Monachorum.* Ideò solent Summi Pontifices, quæ Monasteriis, & Religionibus concedunt, addere, dummodo ibi seruetur Ordo S. Benedicti, siue S. Ioannis Gualberti, &c.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm, translata Abbatia de vno ad alium locum, auferantur, & tollantur ipsius iura, & priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *Exemptionis priuilegium non amittit Monasterium exemptum, si de vno ad alium locum Superioris authoritate transfertur.*
2 *Exemptionis priuilegium non extenditur vltrà quam verba sonant.*
3 *Exemptionis priuilegium an retineat Monasteriū, seu Ecclesia, ab vna ad aliam diœcesim translata.*
4 *Exemptionum causa finalis est quies exemptorum, & fauor S. Sedis apostolicæ.*
5 *Translatio personarum, & rerum exemptarum ex vna in aliam diœcesim, fit semper intactis iuribus priuilegiorum, & exemptionis.*

1. HVic dubitationi respondetur negatiuè; nam, si vnum Monasterium, vel Abbatia exempta Superioris authoritate de vno in alium locum transferretur, etiam post translationem retineret iura, & priuilegia exemptionis. Ita Vvamesius *cons.63. n.2. & cons.64. n.3. de iudic.* Quia Ecclesia, ciuitas, castrum, Collegium, ac alia loca, si Superioris authoritate in alium locum tranferantur, adhuc sua iura, priuilegia, & exemptiones retinent, Gloss. *in cap. Priuilegium, de reg. iur. in 6.* Innocent. *in c. Cùm ex iniuncto, de oper. noui nunciat.* Alexand. *l. Inter stipulantem. §. sacrum, col. vlt. ff. de verb. oblig.* & *consil 43. vol.1.* Gaillus *lib. 2. obseruat.61. n.10.* Philippus Franchus *in cap. Cùm persona, §. Si verò, in fine, de priuileg. in 6.* Vbi ait, quòd si quæratur de Ecclesia translata, an desinat esse exempta quoad locum, & Ministros ibi remanentes, vel ad eam translatos; dic, quòd non, cùm priuilegium sit reale, & duret, vt *in c. Priuilegium, de reg. iur. in 6.* Aut quæritur de Ecclesia non exempta, in quam est translata, & ministris ad eam translatis: & dicendum, quòd ipsa ex hoc non efficiatur exempta, vel ministri ad eam translati, vt tenuit Lapus, cùm exemptio non extendatur vltrà quàm verba disponant. *cap. Porrò, de priuil.* Ita Franchus. Rebuffus verò *in prax. benef. part. 1. tit. de transl. Episcop.* ait, quòd effectus translationis est, vt translatus ab vna Ecclesia ad aliam, desinat esse Episcopus, vel prouisus illius primæ Ecclesiæ, à qua transfertur, *cap. In apibus. §. ecce. 7. q.1.* Alius effectus, quòd prior Ecclesia perdit priuilegia, & in aliam Ecclesiam transferuntur. Glos. *cap. Si quis vlt. q.7.* Quod quidem verum est, quando exemptio concerneret personam: secùs, si priuilegium esset reale, seu concerneret rem, *l.2. §.1. de priuil. cred. l. tempus, in fine, ff. de re iudicata.* Oldrad. *cons.257. n.2.* & sic vtraque Ecclesia erit immunis, sicut aliæ Ecclesiæ, vt *per. tot. tit. de immunit. Eccles.* & sic ministri, qui Ecclesiæ primæ seruient, erunt exempti, sicut ministri Ecclesiæ translatæ, *c. Per exemptionem, de priu. in 6.* Ita Rebuff. *loco cit.* 2.

Quòd si Monasterium exemptum vnius diœcesis transferatur ad aliam diœcesim, an retineat sua priuilegia, & exemptiones dubitant Doctores, & præsertim Gaillus *lib.2. obser.61. n.2.* & Bald. *cap. Imperialis, n.9.* qui negant: quia dicunt ipsi, quòd Clerus Namurcensis segregatus à Clero, translatúsque in aliam diœcesim, videtur mutasse statum, & quasi maximam capitis diminutionem passus, priuilegia, immunitates, & exemptiones amisisse. 3.

Respondeo, per huiusmodi translationem Clerum Namurcensem exemptionem, & priuilegia non amisisse, sicut non amiserunt priuilegia, & exemptiones Clerus Thenensis, Louaniensis, Arschotanensis in aliam diœcesim translati, vt probat Vvamesius *cons.63. & 64.* & latè probat Cochier. *de iurisd. Ordin. in exempt. lib.3. q.21.* & *tom 2. part.2. q.69.*

Neque obstat, quòd exemptiones, & priuilegia semper intelligi debeant cum clausula, *rebus sic stantibus*; quæ in omni dispositione etiam iuramento firmata semper tacitè intelligitur, vt tradit Taraquell. *Reg. l. Si vnquam, in princip. n.161.* quia exemptionum causa finalis est quies exemptorum, & fauor sanctæ Sedis apostolicæ, vt idem Cochier. ostendit *lib.1. q.1. n.17. loc. cit.* quæ quidem causa, cùm etiam duret in Clero translato in aliam diœcesim, durare etiam dicenda est præcedens concessio exemptionis: quia dispositio facta contemplatione alicuius finalis causæ tandiu durat, quandiu durat causa illius finalis, *l. Seruus si dominorum. C. de Episcop. & Cler.* 4.

Ex his concludendum est, quòd translatio personarum, & rerum exemptarum ex vna in aliam diœcesim, fit semper intactis iuribus priuilegiorum, & exemptionis, vt optimè probat doctus Vvamesius *cons.63. & 64. de iud.* & Bartol. *l. Hospes. ff. de captiuis*, & Couarr. *pract. qq. cap.37. n.7.* Et consequenter colligitur cum Cochier. *loco citato, tom.2.* quòd Ecclesiæ, ciuitates, castra, Collegia, aliáque loca, quæ Pontificis authoritate in alia noua loca, aut diœceses tranferuntur, sua iura, & priuilegia, ac exemptiones conseruant, & retinent, *cap. Ad Apostolatus, de conc. præbend.* Gloss. *cap. Priuilegium. de reg. in 6.* Innocentius *cap. Cum ex iniuncto, de noui operis nunc.* Ioan. à Cochier. *in schol. ad prec. imperial. sect. 3. q. 10.* vbi citat Decis. Rotæ *apud Cardinalem Seraphinum.* 5.

QVÆ

QVÆSITVM VII.

Vtrùm Abbates poßint sua Monasteria, seu Ecclesias, deserere, & destruere.

SVMMARIVM.

1 *Arguitur pro parte affirmatiua.*
2 *Monasteria deserere, & destruere possunt Abbates legitima interueniente causa.*
3 *Monasteria destruendi, quanã sint causæ legitimæ.*
4 *Respondetur ad obiecta.*
5 *Monasteria iam ædificata deserere non possunt Regulares, nisi in manibus Ordinarij.*
6 *Fratres Minores non possunt destruere, seu aliis donare res Conuentus, in quo aliquis habet legitimum titulum iurispatronatus.*
7 *Bona Monasterij alio translata acquiruntur Monasterio, ad quod fit translatio.*

1. Videtur primò, quòd Abbates non possint Monasteria deserere. Nam Ecclesia materialis, ad instar triumphalis, decoratur Officiorum, & Ministrorum sibi seruientium diuersitate, *c. Ad hoc, 89. dist.* & *c. Singula, eadem dist.* Ergo Abbates, & Ministri, qui in illa inseruiebant, & Officia diuina in ea celebrabant, si eam deserant, videntur deturpare illam.

Præterea Ecclesia nostra vocatur Ecclesia militans, Vnde dicitur: *Vt castrorum acies ordinatæ*. vt in Cant. Et Clerici, & Monachi dicũtur milites diuinæ militiæ, vt *in c. Nullus, 54. dist.* Et omnia priuilegia concessa à iure militibus armatæ militiæ, cõpetunt etiã militibus cœlestis militiæ, vt *in c. Degradatio, de pœnis, lib. 6* & Gloss. *in l. Milites, C. locati.* Sed, sicut milites armatæ militiæ non possunt deserere castra, & desertores puniuntur, iuxta textum *in l. Desertorem, §. In bello, ff. de re milit.* sic & Abbates deserentes Monasteria, dicuntur desertores ecclesiasticæ, & diuinæ militiæ.

Præterea, si talia loca deserantur, sæpiùs per sæculares profanantur: sed homines, qui inuadunt Episcopatum, & Monasteria, & faciunt ea cõmunia diuersoria, excommunicantur, vt *in c. Quoniam, 19. q. 3.* Ergo Abbates non possunt Monasteria deserere, saltem ad hoc, ne per malos homines violentur: scriptum est enim: *Domus mea, domus orationis est*, &, *Nolite facere domũ Patris mei, domum negotiationis*, quæ verba explanãtur per Gloss. *in d. c. Quoniam, 19. q. 3. 3. v. 3. domum Patris mei*, id est, templum ædicatum nomini eius.

Præterà Monasteria sunt loca Deo dicata: & quæ semel sunt Deo dicata, perpetuò manent, nec possunt destrui, vt *in c. Quæ semel, 19. q. 3.* & *in c. Quod semel. de regulis iuris, in 6.* ergo Monasteria nõ possunt destrui.

2. Sed contra est: nam Abbas, aliqua causa legitima interueniente, potest Monasterium deserere, vt probatur *in c. Tribus, de consecr. dist. 1.* in quo textu probatur, quòd tribus de causis loca Sacra mutanda sunt.
3. Prima, cùm necessitas persecutorum loca grauauerit. Secunda, cùm difficultas locorum fuerit. Tertia, cùm malorum societate grauatur. Quæ causæ explanantur per Gloss. ibi: *Difficultas, vt per aeris intemperiem*, vt *in c. Quorundam. 74. dist.* & propter malitiam populi transferuntur sedes, *vt in c. Ita nos, 25. q. 2.* & propter maliriã populi Episcopus renunciat dignitati, vt *extr. de renunciat. c. Nisi, vers. Propter malitiam.* Quarta additur causa mutationis, & est ad meliorandum Ecclesiam, vel Monasterium. *can. Si quis vult. 16. q. 1.* vbi sic dicitur: *Si quis vult Monasterium suum, ad meliorandum, in alium locum ponere; fiat cum consilio Episcopi, & Fratrum suorum.* Rursus transferri, seu deseri potest Monasterium, quando locus, in quo situm est, est periculosus: quia ibi sunt prædones, qui expelli nequeunt, *cap. Ecclesias, 16. quæst. 1.* vbi etiam Gloss.

Ad contraria argumenta respondemus, & ad primùm, quòd quanuis Ecclesia materialis decoretur ad instar triumphalis, propter seruitium ministrantium in ea, intelligitur tamen de Ecclesia vniuersali, non de aliqua particulari: & sic, quanuis Ministri alicuius Ecclesiæ, ex aliqua legitima causa deserant illam, & in illa non celebrentur diuina; non per hoc dehonoratur Ecclesia, cùm & in omnibus Ecclesiis diuina celebrentur, & debita seruitia ministrentur, per quæ Ecclesia vniuersalis honoratur. 4.

Ad secundum argumentum respondemus, quòd, quanuis Ecclesia præsens, vocetur Ecclesia militans, & quasi castrorum acies; & Clerici, & Monachi dicantur milites diuinæ, militiæ, intelligitur hoc de toto corpore mystico Ecclesiæ, & non de aliqua Ecclesia particulari. Vnde Clerici, & Monachi ex causa deserentes vnam Ecclesiam, non possunt per hoc dici desertores diuinæ militiæ: nam remanent milites in corpore mystico, & possunt in alia Ecclesia diuina celebrare, & per exercitium officiorum in militia cœlesti se exercere: tunc autem dicerentur desertores cœlestis militiæ, quando à toto corpore mystico Ecclesiæ per apostasiam, (quod absit,) vel hæresim recederent. Non sic est de militibus armatæ militiæ: nam isti deserentes castra committunt crimen periurij contra Deum, & Regem, sub quo militabant; ideò debent puniri tanquàm desertores militiæ, cùm committant perduellionis crimen contra particularem Regem; nec excusarentur, si militarent sub alio Rege: nam semper dicerentur desertores primæ militiæ, sub qua erant adscripti. Infertur etiam per desertores militiæ damnum Reipublicæ, per quos impedirentur occisiones plurimorum, & innumera mala: nam quantò magis numerosus est exercitus, tantò magis timent aduersarij. D. Thom. 2. 2. *q. 40. art. 4. in corpore.*

Ad tertium respondeo, quòd, quanuis talia loca Deo dicata deserantur, non per hoc desinunt esse sacra; & illa deturpantes, seu profanantes, committunt sacrilegium, & incidunt in pœnam violantium ecclesiasticam immunitatem; & nono ideò, quia deseruntur à Monachis, desinunt esse sacra, & perdunt ecclesiasticam immunitatem: quia priuilegium Ecclesiarum circa immunitatem est concessum loco, & non personæ, vt videre est *in disputat. de exempt.* & sic non retinent priuilegium respectu personarum in eis inseruientium, quorum priuilegium concernit personas circa eorum libertatem, & sic loca remanent sacra, nisi sint diruta ædificia, vt *d. c. Quæ semel.* vbi Glos.

Ad quartum argumentum respondemus, quòd dum Monasterium in suo statu permanet, non potest fieri habitaculum sæculare, vt dicit Gloss. *in eodem c. Quæ semel*, sed, si Monasterium destruatur, potest ille locus, vel ædificia Monasterij, ad alium vsum conuerti: potest enim de lignis construi Dormitorium, vel alius honestus locus, vel possunt ea Religiosi in coquina sua comburere, vt dicit Gloss. *in eodem cap.* sed ad priuatos vsus conuerti non possunt.

Aduertendum tamen circa prædicta est, Monasteria iam ædificata deserere non posse Regulares, nisi in manibus Ordinarij, vt habetur *in cap. Cùm ex eo, de exceß. Prælat.* vbi Bonifacius VIII. in hac re onerat conscientiam Generalis. Ita Emmanuel Roderiq. *qq. regul. tom. 1. q. 23. art. 6.* Fr. Thom de Iesu *de stat. Monach tom. 2. part. 3. super cap. 2. Reg. Carmelit.* & Hieronym. Roderiq *in Compend. qq. regul. resol. 55. n. 4. in fine.* Laurentius autẽ Portellus *in dub reg. verbo, Monasterium, n. 4* ait, quòd non possunt Mendicantes suo arbitrio relinquere omninò Conuentum iam ædifica- 5.

tum, vel quouis modo alienare, absque licentia Papæ: & dicit ibidem, quòd tamen hoc facere potest solus Generalis: & *n.*5. subdit, quòd non tollit, quin mutari possit conuentus de loco non sano, vel aliàs incommodo, ad locum saniorem, vel commodiorem, *ex Compend. Priuil. verbo, ædificare*, §. 14. sed ad istam mutationem requiritur noua licentia Episcopi. Ita Roder. *loco cit. q.* 23. *art.* 7.

6. Fratres verò Minores deserentes aliquem Conuentum, in quo aliquis habet titulum legitimum iurispatronatus, ratione ædificationis, aut donationis, seu ob aliam legitimam causam, nō possunt officinas, Dormitoria, & alia loca Monasterij, seu Conuentus, destruere, seu aliis donare: quia pertinent ad Patronos, & Fundatores: quod constat expressè *in cap. Exiit, qui seminat. de verb. signif.* Id ipsum affirmant Cordub. *super Regul. S. Franc. cap.* 4. *q.* 16. *punct.* 2. Emmanuel Roder. *loco cit. art.* 6. Mirand. *in Manual. Prælat. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 2. *concl.* 2. Portell. *loco cit. num* 8.

7. Si verò Monasterium iam destructum sit habentiū bona in cōmuni, & transferatur aliò, bona illa acquiruntur illi Monasterio, ad quod supradicti Monachi transferuntur. Ita probat Miranda *loco cit. q.* 34. *art.* 3. *concl.* 1. Si autem penitùs destruatur, nec aliò transferatur ex eo, quòd ibi Monachi non erant, quia fuerit illis prohibitum ob aliquam causam Nouitios acceptare, fuerúntque proinde extincti, nec remanserunt nisi duo, vel tres; tunc omnia bona Monasterij destructi remanent in dispositione Sedis apostolicæ, de cuius authoritate applicabuntur, siue Religioni, siue alij Monasterio; maximè si ad illud Monasterium, siue illam Religionem Religiosi transferantur. Ita Barbosa *de iure ecclesi. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 67.

Si verò Monasterium destructum sit non habentium proprium, nec aliqua bona in communi, vt sunt Monasteria Ordinis S. Francisci regularis Obseruantiæ, tunc ex constit. Clem. IV. & Leonis X. possunt bona eorundem Monasteriorum transferri de prioribus locis ad illa loca, vbi sit translatio alicuius Monasterij. Ita Miranda *loco cit. q.* 34. *art.* 3. *concl.* 3.

QVÆSITVM VIII.

Ad quem pertineat locus, & bona Monasterij iam destructi: & quid, si in pristinum statum restituatur.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium iam destructum pertinet ad eius Fundatores, si in fundatione ita dispositum sit.*

2 *Prædia applicata Monasterio, vt redeant, si habitus à Religiosis mutetur, non possunt à donante, vel eius hæredibus repeti, si mutatio habitus fuit facta cum licentia Papæ.*

3 *Mutatio status auget ius antiquum, non aufert.*

4 *Monasterium destructum, si restituatur ad suum statum, recuperat iura priora.*

5 *Monasterium si destructum fuerit cum authoritate Superioris, absque vlla spe recuperationis, amittit omnia iura: secus, si cum spe refectionis, vt num.* 6. *& Ecclesia non extinguatur, sed in eodem loco reædificetur, & authoritate Superioris locus aliis coniungatur, & vniatur, vt num.* 7. *&* 8.

9 *Religione destructa, intelliguntur etiam destructa omnia Monasteria, quæ sunt membra illius Religionis, & priuilegia Monasteriis ratione Religionis concessa; secus tamen est de priuilegiis particularibus Monasteriis concessis, vt num.* 10.

1. IN hoc quæsito cum distinctione est respondendum. Aut enim Monachi deserunt Monasterium, cuius bonorum dispositio ex institutione, & voluntate primi fundatoris, in casu, quòd tale Monasterium deseratur, reseruata est eius hæredibus, vel successoribus, aut alteri, iuxta eius dispositionem: tunc eo casu non possunt Monachi, Dormitoria, & alia loca, & bona Monasterij destruere, seu aliis donare: nam hæc pertinent ad Fundatorem, seu Patronum, vel ad eius hæredes, vel successores: in hoc enim vtique piæ Fundatorum, ac Patronorū voluntates seruandæ sunt, vt patet. Hic autem notandum, quòd si aliqua prædia 2.
donata fuissent Monasterio ea lege, quòd redirent ad donantem, si contingeret, Monachos dicti Monasterij habitum mutare, vel à loco recedere; si de licentia Summi Pontificis mutent habitum, ille, qui donauit, vel eius hæres, vel successores, prædia non repetent: quia habitus nouus censetur subrogatus in locum alterius. Ioan. Andr. & Petrus de Perus. *in c.* 1. §. *Ad hæc, de relig. Domibus, in* 6. quia mutatio sta- 3.
tus auget ius antiquum, non aufert. *l. Fusa.* §. 1. *ff. de condit. & demonstrat.* Gloss. *in cap. Ex parte, in verbo, Andegauensis*, & ibi Doctores *de foro compet.* Bartol. *in l. final. C. de præpos. agent. in reb. lib.* 12. vbi dicit, nunquam tolli data priuilegia per concessionem noui: quia non debet operari diminutionem, quod in augmentū inductum est, *l. Legata. ff. de legat.* 1. & Rebuff. *in Concordat. rub. de reg. ad Prælat. nominat. facien.* §. *vltimo.* Si verò Monasterium, vel Abbatia destructa non est ita reseruata; sed est Abbatis, & Monachorum; tunc etiam cum distinctione est respondendum. Aut enim Abbatia destructa transfertur in alium locum; & cùm talis Abbatiæ bona sint communia, acquiruntur Abbatiæ, vel Monasterio, ad quod ipsi Monachi transferuntur, vt diximus *superiori quæsito*, & docet Ioann. Andr. *in c. Volentes. de stat. Monach* qui dicit, quòd Religiosus transiens ex vno ad aliud Monasterium, recuperare debet, quod dedit primo. Aut Abbatia, vel Monasterium penitùs destruitur, nec aliò transfertur: & tunc eo casu Abbatiæ destructæ bona transferuntur, & applicantur alteri Abbatiæ eiusdem Congregationis, de cuius corpore erat Abbatia destructa, prout Abbati Generali, & ipsi Congregationi meliùs expedire visum fuerit.

Si verò in pristinum statum restituatur, dicendum 4.
est, recuperare sua priora iura, *l. Et Attilicinus*, vbi Gloss. fin. *in fine*, *ff. de seruit. rustic. præd. cap. Ab exordio.* cum Gloss. *d.* 36. Gloss. *cap. Si de corpore.* 36. *q.* 6. text. *l. Etsi fortè, in pr. l. loci.* § *finali*, Vbi Flor. *ff. de seruit. vrban. præd.* Sed pro hac re distinguendum est cum Cochier. *tom.* 1. *de iurisd. Ordin. in exempt. part.* 3. *q.* 20. *num.* 5. an, scilicet, locus destructus fuerit 5.
authoritate Superioris, sine spe refectionis, nullis reliquiis remanentibus, quo casu auferuntur omnia iura, & exemptiones. Ita Abbas *cap. Abbatem, num.* 16. *de verb. sign.* Felinus *cap. Cùm dilecta*, 2. *col. final. vers. Destructo Monast. de rescriptis.* Innocentius *cap. Cùm ex iniuncto, num.* 2. *de noui operis nunc.* Albertus Brunus *tract. de mutat. & transform. memb.* 2. *concl.* 16. *num.* 68. *tract.* 7. Petrus de Perusio *tract. de mutat. stat. Ecclesi. in princ. num.* 3. Baldus *in cap. Imperialis, num.* 10. *de pace const.* Ratio est: quia actio semel extincta non reuiuiscit, *l Qui res*, §. *Aream, ff. de solut. l. Mauius*, §. *Duobus, de leg.* 2. Abbas *d. cap Abbatem, num.* 16. Si verò locus fuerit casu fatali destructus, seu à non habente authoritatem, eo restaurato reuiuiscet etiam exemptio. Ita Doctores citati, & Sayrus *in Sum. Theol. moral. part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 16.

Si autem destructio facta fuit authoritate Superioris, cum spe refectionis; aut translatio sit facta in alium 6.
locum; eo casu retinet omnia priuilegia, vt fatentur Felinus *cap. Cùm dilecta. num.* 21. *vers. Quando autem de rescript.* Alexander *l. Stipulantem*, §. *Sacram. in fine. ff. de*

ff. de verb. oblig. qui fatetur de communi Doctorum sententia. Rationem primæ distinctionis de destructione facta sine spe reædificationis, assignant Baldus, & Innocentius *locis citatis*. Ratio secundæ diuisionis, scilicet, si fuit facta destructio cum spe refectionis, est eadem cum superiori assignata à Baldo *loco citato*.

7. Si verò Ecclesia non extinguatur, sed in eodem loco reædificetur, priuilegia consurgunt, & iura, habetur *in cap. Pastoralis*, 7. q. 1. *cap. Qui semel*, 19. q. 3. quia semper manet locus quasi immobilis in fundamento. Vnde Azor. *tom. 1. lib. 5. instit. moral. cap. 22. quæst.* 11. cum Innocent. *loco citato*, & Syluestro *verbo ciuitas*, *q.* 2. concludit, quòd si ciuitas, aliáque loca, siue sacra, siue profana, authoritate Principis diruantur, scilicet, legitimè; eorum iura, & priuilegia extinguuntur, nec ampliùs possunt dici illius Ecclesiæ Clerici, aut ciues illius oppidi, vt colligitur *ex cap. Placuit. de consecr. dist.* 1. & *cap. Hoc dicimus*, 16. q. 7. Si verò loca euertantur ab hostibus, aut tyrannis, vel diruantur, vt iterum ædificentur, aut reparentur, omnia sua priuilegia retinent, vt colligitur *ex d. cap. Pastoralis*.

8. Idem dicendum est, si legitima authoritate Principis, & Superioris loca cum aliis coniungantur, vt notantur *in cap. 2. Ne Sede vacante*. & *cap. Quia Monasterium. de relig. Domib.* quod etiam affirmant Azorius *loc. cit.* & Salas *de legib. disp.* 17. *sect.* 2. *n.* 8. *in fine*.

9. Ex his refert Petrus de Perusio *tract. de mutat. status eccl. loco supra cit. cap.* 3. *num.* 12. si destruatur Ordo, sicut fuit destructus Ordo Templariorum, destructa etiã censebuntur omnia Monasteria, quæ sunt membra illius Ordinis: quia mortuo capite pereunt membra, *l. Cùm in diuers. ff. de relig. & sumpt. fun.* tum

10. etiam, quia membra veniunt accessoriè ad ipsum Ordinem. Vnde non est mirum, si, destructo Ordine, destructa videantur membra, veluti Ordinis accessoria: & sic destructa erunt iura, & priuilegia eorum: secùs verò dicendum est, si membris æquè principaliter indulta sint priuilegia, vt ait Cochier. *tom.* 1. *de iurisd. Ordin. in exemp. part.* 3. *q.* 19. *num.* 8. vbi citat Panormitanum: & subdit, quòd aliud de ciuitate censuit Baldus *de pace const. verbo, Imperialis, n.* 9. quæ destructa, seu ad aratrum condemnata, non ideò censebuntur eius castra ad aratrum condemnata per ea, quæ notantur *in cap. Felicitas, de pœnis*, & *cap. Si ciuitas, de sent. excom. in* 6. Sed sententia Baldi in hoc non contrariatur Petro de Perusio, & Cochier. *supra citatis*: quia huiusmodi castra stant per se, ac eis æquè principaliter priuilegia concessa sunt. Videatur Cochier. *loco cit. part.* 1. *q* 17.

QVÆSITVM IX.

Vtrùm destructa Abbatia tollatur dignitas abbatialis, & pereant, & extinguantur eius iura, & priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *Arguitur pro parte affirmatiua.*

2 *Abbatia, vel Monasterio Superioris authoritate, & sine spe refectionis destructo, amittuntur omnia eorum iura, & priuilegia: secus si fuerint destructa fatali casu, vel à non habente iurisdictionem.*

1. VIdetur primò, quòd, destructa Abbatia, pereant iura, & priuilegia eius, vt firmat Albert. Brun. *tract. de interemp. & perempt. concl.* 5. Probatur: si enim domus in littore maris fundata diruatur, dominus amittit ius soli, *l. In tantum ff. de rerum diuis. l. Aristo, ff. eodem.* Et ratio est: quia per destructionem fit mutatio status. Ita Petrus de Perusio *tract. de mutat. stat. Eccles. & ecclesiast. person.* Et per talem destructionem tolluntur omnes exemptiones, immunitates, & omnia iura: textus est in *l. Cognitionum. §. Consumitur, ff. de variis, & extraord. cognit.* Bart. *in l fin. n.* 24. *ff. de colleg. illic.* Alex. *cons.* 43. *num.* 2. *vol.* 1. Cur. *sen. consil.* 26. *num.* 4. Gloss. *c. Priuilegium, verbo, priuilegium.* vbi Franc. *n.* 3. *de reg. iur. in* 6.

Confirmatur: quia, destructa Ecclesia, ciuitate, Collegio, nemo ampliùs debet vocari Canonicus, siue Clericus, ciuis, vel Collega: quia per destructionem amissa sunt iura, & priuilegia; ideóque prædicti tales esse desierunt; dicta Gloss. *in d. c. Priuilegium*, per tex. *in c. Placuit, de consecr. distinctione* 1. Bellon. *cons.* 1. *n.* 7.

Pro parte autem negatiua, nempe, quòd, destructo loco abbatiali, non tollatur dignitas ab Abbate, est communis sententia. Sed distinguendum est: vel enim locus destructus fuit authoritate Superioris, sine spe refectionis, nullis remanentibus reliquiis; vel fuit destructus fatali casu, seu à non habente iurisdictionem illum destruendi; vel fuit dirutum, vt iterum ædificetur, & reparetur. Primo modo amittitur dignitas abbatialis, & omnia iura, ac priuilegia, *cap. Placuit de consecr. dist.* 1. & *c. Hoc dicimus.* 16. *q.* 1. Gloss. & communiter Doctores *in d. cap. Priuilegium*. Innoc. *cap.* 2. *de noui operis nunciat.* Sylu. *verb. Priuilegium*, *q.* 2. Et probant Doctores, & rationes *suprà* adductæ. Secundo verò modo non perditur dignitas, neque priuilegia, & exemptiones, & iura. Ita Abb. *in c. Abbate. num.* 16. *de verb. significat.* Alex. *in l. Si grege. ff. de legatis* 1. Innoc. *in d. c. Cùm ex iniuncto. n.* 2. *de nou. oper. nunciat.* Felin. *c. Cùm dilecta n.* 21. *vers. Destructo Monasterio, de rescript.* Albert. Brun. *tract. de mut. & transfor. membro* 2. *conclus.* 10. *n.* 68. Petr. de Perusio *loc. cit.* Bald. *c. Imperialis. n.* 10. *de pace Constant.* idem Bald. *in Margarita, vers. Ciuitas.* Alex. *cons.* 44. *vol.* 1. item Bald. *c.* 1. *col.* 1. *de elect.* Gaill. *lib.* 2. *obseruat.* 61. *n.* 4. Sylu. *loc. cit.* Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 22. *q.* 11. Salas *de legib. disp.* 17. *sect.* 2. *n.* 8. quia eiusmodi locus sine vllo corpore materiali dicitur viuere quodammodo in intellectu nostro, & extare quasi anima sine corpore, & retinere omnia sua priuilegia, arg. tex. *in l. Mortuo. ff. de fideiuss. l. Hæreditas. ff. de pet. hæred.* Vnde per restaurationem priuilegia, exemptiones, & cætera, quæ durabant habitu, reducuntur ad actum ipso iure. Ita Bald. *in Margarita. versiculo, Ciuitas.* Innocent. *vbi suprà*. Facit tex. *in l. Pater, §. Tusculanus ff. de legat.* 3. Ratio autem est: quia, quando aliquod de iure destruitur, titulus cassatur: facti verò calamitas, nec ius, nec titulum aufert, nec nomen, *l. Seruitutes. §. Si sublatum, ff. de seruit. vrban. præd.* Declaratur tamen hæc conclusio, quòd si destructio facta sit authoritate Superioris, cum spe refectionis, aut translatio facta sit in alium locum, eo casu retinentur omnia priuilegia, vt ita communiter teneri testatur Alex. *in l. Stipulantem. §. sacram. in fine, ff. de verb. oblig.* Felin. *d. c. Cùm dilecta. d. num.* 21. Ratio est: quia, cùm adest spes restaurationis, locus habitu durat, licèt non sit actu. Ita Bald. *d. c. Imperialis n.* 4. & 10. & sic conciliantur Authores hinc inde adducti.

QVÆSITVM X.

Vtrùm Abbas ædificans Monasterium in loco non exempto, acquirat illi iura exemptionis.

SVMMARIVM.

1 *Exempti, si ædificent etiam in loco exempto, sine* Ordina-

Ordinariorum licentia, omnia acquiruntur eisdem Ordinariis, vnà cum fructibus.

2 *Abbates ædificantes Monasteria cum Ordinariorum licentia, acquirunt illis iura exemptionis.*

1\. HVius dubii resolutio pendet ex dictis *in antecedenti quæsito*; ex quibus patet, quòd si exempti ædificent, etiam in loco exempto, sine Ordinariorum licentia, omnia acquirantur eisdem Ordinariis simul cum fructibus, vt docet Franch. *in cap. Authoritate, n.2. de priuil. in 6.* Speculat. *tit. priuil. p.4. n.3.* Panormit. *in cap. Cùm olim. il 2. n.9. de priuileg.* Anton. de Pratis *de iurisdict. Episcop. cap.1. n.3.4. & 7.* Armil. *verbo, exemptio, n.10.* quos refert, & sequitur Erasm. Coch. *de iurisd. Ord. in exempt. p.1. q.36. & p.2. q.45. n.36.* & Barbos. *de offic. & potest. Episc. p.2. alleg.26. num.3. in fine.* Igitur, si Abbates, aliive Regulares Prælati, etiam exempti, absque Ordinariorum licentia, Monasteria, aut alia loca, etiam in locis exemptis, & suæ iurisdictionis, ædificauerint, non acquirent illis exemptionem; sed imò ea cedent ipsorum Ordinariorum dominio, & iurisdictioni. Si verò de Ordinariorum licentia id faciant; nulli dubium, quin exemptionis priuilegium, etiam nouis illis Monasteriis, seu locis acquiratur: quia, cùm priuilegium exemptionis sit concessum Religioni, extenditur ad eorum bona, & loca non solùm acquisita, verùm etiam acquirenda, vt patet.

QVÆSITVM XI.

Vtrùm Monasteria in diœcesi aliqua ædificata, cum eorum personis sint, & in quibus casibus, Diœcesano subiecta; & in quibus possint conueniri coram illo, & excommunicari, eique subiici; & de causis, quibus mediantibus fuerunt Monasteria à Sede apostolica exempta ab Ordinariis.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria omnia de iure communi sunt subiecta Episcopo, & Diœcesano.*
2 *Monachi olim subiecti erant Episcopo.*
3 *Monasteria Regularium ferè omnia ex priuilegiis Summorum Pontificum sunt ab Ordinariorum iurisdictione exempta, & num.9.*
4 *Regulares degentes intra Claustra, quando possint ab Ordinariis puniri.*
5 *Ordines regulares, & eorum Monasteria exempta sunt à iurisdictione Episcoporum.*
6 *Generi per speciem derogatur, & num.7.*
8 *Potestati Ordinariorū nunquam censetur derogatum, ex priuilegio Summi Pontificis; nisi formalibus, vel æquipollentibus verbis exemptio concedatur.*
10 *Exemptio prima facta fuit pro Monasterio S. Vincentii, Ordinis Sancti Benedicti, Parisiensis diœcesis, & à S. Gregorio magno confirmata.*
11 *Exemptio secunda facta fuit pro Monasterio Sancti Medardi apud Suessones à Ioanne III. Summo Pontifice.*
12 *Exemptio tertia facta fuit à Bonifacio IV. pro Monasterio, SS. Apostolorum Petri, & Pauli, ciuitatis Dorombenia.*
13 *Cassinensis Abbatia exemptio facta fuit à S. Zacharia Papa.*
14 *Cluniacensium exemptio à Clemente IV. facta fuit.*
15 *Canonicorum Regularium Monasteria quamplurima exempta fuerunt, & de eorum omnimoda exemptione.*
16 *Camaldulenses, à quo exempti fuerint, & quo tempore.*
17 *Vallis Vmbrosæ Monasteria à quibus Summis Pontificibus exempta sint.*
18 *Cistercienses, à quo exemptionem suorum Monasteriorum acceperint.*
19 *Cælestinorum exemptio.*
20 *Montis Oliueti Congregationis exemptio.*
21 *Syluestrinorum exemptio.*
22 *Montis Virginis Congregationis exemptio.*
23 *Premonstratensium exemptio.*
24 *Carthusiensium exemptio.*
25 *S. Basilij Congregationis exemptio.*
26 *S. Spiritus in Saxia Congregationis exemptio.*
27 *S. Antonij Viennensis Congregationis exemptio.*
28 *Prædicatorum Fratrum exemptio.*
29 *Minorum Fratrum S. Francisci exemptio.*
30 *Cruciferorum exemptio.*
31 *Carmelitarum exemptio.*
32 *Eremitarum S. Augustini exemptio.*
33 *Carmelitarum Discalceatorum exemptio.*
34 *Seruorum B. Mariæ Virginis exemptio.*
35 *Minimorum S. Francisci de Paula exemptio.*
36 *Theatinorum exemptio.*
37 *Clericorum regulariū S. Pauli decollati exemptio.*
38 *Societatis Iesu exemptio.*
39 *Clericorum regularium de Somnascha exemptio.*
40 *Clericorum regularium ministrantium infirmis exemptio.*
41 *Ioannis Dei Religionis exemptio.*
42 *Clericorum regularium Pauperum Matris Dei Scholarum piarum exemptio.*
43 *Religio si de nouo fundaretur, tunc facilè exemptionem obtineret.*
44 *Exempti non possunt puniri, nec carcerari ab Ordinariis locorum.*
45 *Monasteria, quibus imminet cura animarum, subiiciuntur, quoad personas, etiam regulares animarum curam exercentes, iurisdictioni Episcopi diœcesani.*
46 *Regulares exempti curam animarum exercentes subiiciuntur Episcopo in his tantùm, quæ ad administrationem Sacramentorum personis sæcularibus pertinent.*
47 *Episcopis non licet visitare Altaria Ecclesiæ regularis exemptæ, cui non incumbit cura animarum personarum sæcularium.*
48 *Episcopi non possunt præscribere Regularibus, vt certis in locis, & temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant.*
49 *S. Ioannis Hierosolymitani Monasteria, & Ecclesiæ, quibus animarum personarum sæcularium cura incumbit, subiiciuntur visitationi, & correctioni Episcopi in his, quæ pertinent ad dictam curam animarum.*
50 *Regulares subijciuntur Episcopo, etiam in his, quæ pendent à cura dicta animarum.*
51 *Canonici, & Clerici etiam exempti ad animarum curam deputati possunt, non obstante priuilegio, vel consuetudine, examinari, & visitari ab Episcopo.*
52 *Regulares, vel sæculares curam animarum exercentes poni debent ad dictam animarum curam ad arbitrium suorum Superiorum.*
53 *Regulares subijciuntur Episcopo, quoad censuras ab eo emanatas.*
54 *Regulares non eximuntur ab Episcopo, quoad dies festos seruandos.*

55 Regu-

55 *Regulares tenentur ad publicas Processiones vocati accedere.*
56 *Regulares non possunt imprimere libros, nec imprimere facere, sine licentia, & approbatione Ordinarij, & suorum Superiorum.*
57 *Episcopus debet opportunis remediis compellere exemptos, vt lectio sacræ Scripturæ habeatur in Monasteriis Monachorum.*
58 *Episcopus compellere potest, non minùs ad prædicationem, quam lectionem Christianæ Reipublicæ necessariò habendam, omnes animarum curam habentes.*
59 *Prædicare non possunt Regulares sine licentia suorum Superiorum, & benedictione Ordinarij, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum.*
60 *Prædicator, qui scandala disseminat in populum, & hæreses, an Episcopus contra illum agere possit.*
61 *Regularis extra Monasterium degens, si deliquerit, ab Ordinario loci, tanquàm Sedis apostolicæ delegato, puniri potest.*
62 *Regularis intra Claustra degens an possit ab Ordinario in aliquo casu puniri, & corrigi.*
63 *Regulares notoriè delinquentes an possit Episcopus excommunicare, & contra illos censuras ferre.*
64 *Superiores, quia tenentur Episcopum certiorem facere de punitione suorum subditorum, an oretenus, vel in scriptis id præstare teneantur, & n. 66.*
65 *Pœnæ contra Superiores non punientes subditos iuxta decretum Concil. Trident.* sess. 6. de reformat. cap. 3.
67 *Monasteria, in quibus non viget regularis obseruantia, ab Ordinario visitanda sunt, & etiam omnia beneficia.*
68 *Missæ celebrandæ sunt sine importunis eleemosynis & sine quæstu turpi, & pactis.*
69 *Sacrificium Altaris extra Ecclesiam, & in priuatis Domibus peragi non debet.*
70 *Ordines minores non possunt Abbates quibuscunque conferre.*
71 *Ordines Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus in qua ætate possint Regularibus conferri ab Episcopo.*
72 *Ad Subdiaconatus Ordinem promoti, quando debeant ad altiorem gradum ascendere.*
73 *Religiosi sine diligenti examine non debent ordinari ab Episcopo.*
74 *Ordines sacri duo eadem die, etiam Regularibus, non sunt conferendi, nullis suffragantibus priuilegiis.*
75 *Confessiones non possunt audire Regulares, nisi priùs sint ab Ordinario approbati.*
76 *Ministeria sacri Altaris non exerceantur nisi per constitutos in dictis Ordinibus.*
77 *Synodo diœcesanæ an exempti interesse debeant.*
78 *Monasteria non erigantur sine licentia Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt.*
79 *Regularibus an liceat à suis Monasteriis sine licentia Superioris recedere sub aliquo prætextu.*
80 *Regulares, qui ad Vniuersitates causa studendi mittuntur, debent in Conuentibus habitare.*
81 *Præcedentiæ controuersias, inter personas ecclesiasticas, etiam regulares, Episcopus componere debet, & quomodo.*
82 *Professio regularis, tam virorum, quàm mulierum, in vnaquaque Religione fieri debet post completum annum decimum sextum.*
83 *Renunciatio ante professionem, quando, & quomodo fieri debeat.*
84 *Regularis quicunque prætendens per vim, aut metum, aut quid simile, ingressum fuisse Religionem, non debet audiri, nisi intra quinquennium.*
85 *Quarta funeralis Cathedrali, aut Parochiali Ecclesiæ quando soluenda sit.*
86 *Regulares bona possidere, tanquam propria, prohibentur, etiam sub nomine Conuentus.*
87 *Monasteria Commendata, & etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præposituræ, in quibus non viget regularis obseruantia, ab Episcopis visitari possunt singulis annis.*
88 *Ordinarij consensu deputandi sunt Sacerdotes ad administrationem Sacramentorum pro cura sæcularium, etiamsi sint ad nutum amouibiles, & prævio examine: sed limita, vt num. 89.*
90 *Ordinarij in causis mercedum, & miserabilum personarum, tanquam Sedis apostolicæ delegati, Regulares compellere possunt.*
91 *Regularis degens extra Claustra potest ab Episcopo, tanquam Sedis apostolicæ delegato, puniri, si deliquerit.*
92 *Regulares conueniri possunt coram Ordinario ratione delicti, & rei, de qua agitur.*
93 *Regulares exempti possunt conueniri coram Ordinario, & Inquisitore in causa hæresis.*
94 *Regulares in reddenda ratione alicuius vltimæ voluntatis subduntur Ordinario loci.*
95 *Regulares cogi possunt ab Episcopo ad restituenda omnia, quæ à Nouitiis habuerunt, vbi professionem non fecerunt.*
96 *Regulares, quorum Religio extincta est, Episcopo originis subduntur.*
97 *Eiecti de Monasterio subiiciuntur Episcopo originis, & num. 100.*
98 *Eiecti regularem habitum gerere non debent, sed clericalem.*
99 *Regulares semel à Regula absoluti in potestatem Episcopi incidunt.*
101 *Regulares possunt conueniri in causis ciuilibus, quoad reconuentionem coram Ordinario, qui in tali casu efficitur Iudex competens Regularium.*
102 *Regulares in die Sabbati Sancti pulsantes campanas ante Ecclesiam Cathedralem, vel maiorem, an possint conueniri coram loci Ordinario.*
103 *Excommunicatio lata Ordinario contra suos subditos, non afficit Regulares exemptos.*
104 *Prædicantes sine licentia Episcopi, siue Sedis apostolicæ, possunt excommunicari.*
105 *Regulares auscultantes Sacerdotum sæcularium Confessiones sine approbatione Ordinarij, excommunicari possunt.*
106 *Absoluentes à casibus Episcopo reseruatis, an possint excommunicari.*
107 *Regulares non obseruantes, nec publicantes censuras à Sede apostolica emanantes, Episcopo mandante, possunt excommunicari.*
108 *Dies festos, quos in diœcesi sua præcipit Episcopus, non obseruantes possunt excommunicari.*
109 *Regulares degentes extra Claustra, & delinquentes possunt excommunicari.*
110 *Regulares missi ad regendas Ecclesias Episcopis subiectas possunt excommunicari, stante legitima causa.*
111 *Regulares habentes curam animarum in Ecclesiis curatis suorum Monasteriorum, possunt excommunicari.*
112 *Sacramenta extremæ Vnctionis, Eucharistiæ, vel Matrimonij Regulares præsumentes administrare sine licentia Parochi, excommunicantur. Limita, vt num. 113.*
114 *Regulares in causis Religionis, & sanctæ Inquisitionis, in quibus subiiciuntur Episcopis, & Inquisitoribus, possunt excommunicari.*
115 *Regulares facientes egredi Moniales à Monasteriis.*

1. OMnia Monasteria de iure communi sunt subiecta Episcopo, & Ordinario, in cuius diœcesi sita sunt, vt habetur *in cap. Qui verè.* 16 q 1. & *cap.*
2. *Viduitatis.* 27.q.1. Similiter iam Monachi Episcopis subiecti erant Iure communi, *ex cap. Omnes Basilicæ.* & *cap. Decimus.* 16 q.7.& 10. q. 1. & *cap. Venerabilis. de relig. Dom.* & facit ad hoc, *cap. Cùm Episcopus de offic. Ord. in* 6.& Gloss. *verbo, Prelati, in cap. Quanto. de offic. Ordinarij.* Syluester *in Sum. verbo*, *Religio, num.* 3. §. 4. Emmanuël Roder. *quæst. regul. tom.* 2. *q.*63.*art.*1. Gabedo *in diuers. iur. argum. lib.*3.*cap.*16. *in princip.* Campanil. *in diuers. iur. canon. rubr.* 12. *cap* 13. *num.* 1. vbi dicit, quòd propterea Episcopi de iure communi habent intentionem fundatam contra Abbates, & Regulares, tam in ciuilibus, quàm criminalibus: omnia enim Monasteria Episcopo censentur subiecta, nisi probentur exempta, *cap. Cùm*
3. *dilectus, de relig. Dom.* Ex priuilegiis verò specialibus Summorũ Pontificũ omnia ferè Regulariũ Monasteria sunt ab Ordinariorũ iurisdictione exẽpta, siue priuilegia directè, siue indirectè per cõmunicationem talẽ largiantur exemptionem; & consequẽter Monasteria his temporibus habent iurisdictionem pleno iure quasi episcopalem, iuxta doctrinam Gloss. receptam *verbo, Proprij, in Clem.* 1. *de reb. Eccl. non alien.* Gabedo *loco cit. lib.* 3. *cap.* 18. *in princip.* Augustinus Barbosa *de offic. & potest. Episcopi part.* 3. *alleg.* 105. *num.* 3. Cened. *pract. & can. qq. lib.* 1. Campanil. *loco cit. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 2. Fuscus *de visit. lib.* 2. *cap.* 15. Sayrus *de cens. lib.* 4. *num.* 12 Mandol. *de sign. gratia, verbo, exemptio,* de qua re fusiùs egi 1. *tom. disput.* 15 *quæst.* 2.3. *& seqq.* Insuper & Nauarrus hoc idem affirmat *tit. de regul. tom.* 1. *com.* 2. *num.* 63. vbi hæc habet formaliter verba multum notanda, scilicet: *Omnes ferè Regulares sunt exempti à iurisdictione Ordinariorum per priuilegia concessa eis directè, vel indirectè per participationem, & cõmunicationẽ aliorũ priuilegiorum, & consequenter habet iurisdictionem quasi episcopalem.* Gloss. sing. *Clem.* 1. *verbo, Monasterij, de reb. Eccl. non. alien.* Quod adeò verum est, vt rarò in Religiosis habeat locum *cap. Volentes, de priuil. in* 6. nam iam concessum est aliquibus eorum directè, vel indirectè, per participationem, vt nequeant conueniri, etiam de factis, & suis, etiam extra loca exempta cum derogatione *d. cap. Volentes.* editi in Concilio Lugdun. & innouati in Concil. Trid. *sess.* 7. *cap.* 3. *de reform. vers. In exemptionum causis.* Adeo, quòd ex additione Concilij Trid. *d. cap.* 7. colligitur primò limitatio exemptionum, ne, scilicet, prosint quoad causas ciuiles mercedum, & miserabilium persona-
4. rum. Secundò, generalis differentia inter Regulares exemptos extra Monasteria, & degentes intra: nam hi super nullis causis possunt conueniri coram alia differentia Ordinariis; illi autem sic super prædictis duobus generibus causarum. Est & quòd degentes intra non possunt ab Ordinariis ratione delicti puniri, nisi quando extra Monasterium cum populi scandalo delinquunt, & non puniuntur à suis Prælatis moniti ab Ordinariis, vt id faciant: degentes verò extra sic, vt indirecto sensu, & à contrario habetur in eodem Concil. Trid. *sess.* 25. *cap.* 14. *de Regul.* Vnde responsum est, non potuisse Vicarium Episcopi cognoscere de quiddam censu petito à Conuentu Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula: habentes exemptionem cum derogatione *cap. Volentes.* Tum, quia non degebant extra Conuentum: tum, quia non agebatur de vlla causa prædictorum generum, neque de delicto extra Monasterium cum populi scandalo. Ita Nauarr. cuius verba denotare videntur neruum exemptionis Regularium, & eorum Monasteriorum.

Sed oritur difficultas, an Ordines regulares, & 5.
consequenter eorum Monasteria, quæ habent Generalem primum Prælatum; & Superiorem, qui visitat, & corrigit totum Ordinem, sint exempta. Respondit Cochier. *de iuris. Ordin. p.* 1. *q.* 17. *num.* 22. quod sic; dicens, quod Generalibus concessum est, ablatum esse à diœcesanis, arg. *l. Dominicus. C. V. causæ fiscales. l. Si duo. ff. de administr. tut.* Vnde placuit quibusdam, si deputetur Iudex causis certæ speciei, quòd eæ ex iurisdictione Iudicis ordinarij detractæ, & semotæ esse censebuntur. Ita Raphaël, Cumanus, Castrens. & Doctores *l. Quod in rerum.* §. *Si quis post. ff. de legat.* 1. vulgarum est enim, quòd generi per speciem dero-
getur. Vnde voluit Baldus, quòd specialis visitator 6.
deroget Generali *in l.* 1. *ff. de offic. consul.* Ang. *l. Testamenta omnia. C. de test.* Bald. *Authent. habita, col.* 5. *C. ne filius pro patre.* Sicque concessio generalis est in fauorem certarum personarum, éstque in eorum fauorem, quoad per concessionem specialem derogetur generali. Item, cùm Generalibus Ordinum attributa est huiusmodi specialis iurisdictio ex postulatione impetrantium: secus verò, si motu proprio Pontificis. Ang. *d. l. Testamenta,* Bald. *d. Auth habita.*

Nihilominùs tamen negatiuam huius quæsiti partem defendit Iason *l. Quod in rerum.* §. *Si quis. num.* 7.& Ancharan. *in cap. Quod tibi. de rescrip. in* 6. Ratio est: quia iurisdictio specialis censeretur concessa cumulatiuè, non verò priuatiuè. Bartolus *l.* 1. *ff. de Off. Præfect. Vrb. Romæ*, *cons.* 393. Aretinus *cons.* 102. Doctores *in cap. Pastoral. de offic. Ordin. cap. Quia*
cõtingit. de relig. Dom. Nec enim est regulariter verum, 7.
quòd per specialem iurisdictionem vni concessam derogetur vniuersali iurisdictioni. Ang. *l.* 1. *C. vbi, & apud quos per illum text.* vbi Gloss. *verb. soluo*

Confirmatur: nam ex priuilegio Pontificis nun- 8.
quam censetur derogatum ordinariæ potestati, nisi formalibus, vel æquipollentibus verbis exemptio concedatur, *ex d. cap. Pastoralis. de priuileg.* vbi Doctores.

Vnde, etiamsi Generales Ordinum ius habeant 9.
visitandi, corrigendi, iudicandi totum Ordinem; non ideò tamen Ordo ab Ordinariorum iurisdictione exemptus censendus est, nisi Ordini nominatim exemptio concessa sit, vt mox ostendemus.

Prima ergo exemptio Monasteriorum facta ab Or- 10.
dinariorum iurisdictione videtur illa, quæ à D. Germano Parisiensi Episcopo Monasterio S. Vicentij Ordinis S. Benedicti donata fuit anno 509. die 21. Augustini, quam D. Gregorius Magnus Papa posteà confirmauit, & roborauit, teste Aymoin. *rer. Franc. lib.* 3. *cap.* 2.& Renato Choppin. *Monastic. lib.* 1. *tit.* 2. *num.* 19.

Secunda exemptio Monasteriorum facta fuit anno 11.
559. à Ioane III. Summo Pontifice erga Monasterium Sancti Medardi apud Suessones Ordinis S. Benedicti, vt habetur ex Diplomate eiusdem exemptionis apud eundem Renatum Choppin. *loco cit. lib.* 2. *tit.* 1. *num.* 4.

Tertia exemptio facta fuit Abbatiæ SS. Aposto- 12.
lorum Petri, & Pauli, ciuitatis Doromberniæ, anno

circiter 604. vt constat ex Bulla Bonifacij IV. prædictam Abbatiam eximentis apud Clementem Rayner. *de antiquit. Benedict. in Anglia, §.13. circa finem.*

13. Quarta exemptio fuit Abbatiæ Cassinensis à S. Zacharia Papa anno 7. sui Pontificatus, vt constat *ex Bulla eiusdem* apud Leonem Hostiens. *in fine 4. lib. Chron. c. Cassinens.*

14. Quinta exemptio est Monasterij Cluniacensis, vt testatur Roderic. Vitalis Angelus *lib. 11. Hist. suor. tempor.* Pro omnibus verò Monasteriis Cluniacens. facta fuit à Clemente IV. anno 1265. die 2. Nouembris, Pontif. sui anno 1. ex Renato Choppin. *loco cit. lib. 1. tit. 2. num. 29.* vbi refert tenorem priuilegij, exemptionem omnium prædictorum Monasteriorum Cluniacensium continentis. Et licèt aliquorum Monasteriorum Cluniacensium, sicut etiam Cassinensium, & aliarum Congregationum Benedictinarum in speciali facta fuerit à Summis Pontificibus, & præsertim à D. Gregorio Magno, & aliis Ordinis S. Benedicti, nihilominùs totalis Monasteriorum Cluniacensium exemptio nulla alia reperitur: nisi superior Clementis IV. recensita: sicut & vniuersalis Congregationis Cassinens. Monasteriorum exemptio nulla extat ante Eugenium IV. vt patet *ex eius Bulla* sub datum Bononiæ, 1436. prid. Calend. Iulij, Pontif. sui anno 6. quæ est constitutio 9. eiusdem Pontificis apud Laërtium Cherub. *tom. 1.*

15. Quia Canonicorum Regularium Lateranensium exemptio in Monasteriis quampluribus, & etiam in toto Ordine est antiquissima, non ita facilè initium illius ostendi poterit, maximè cùm 1. 2. *& 3. constit.* Paschalis II. prædictis Lateranensibus Canonicis concessæ, & relatæ *in principio lib. priuileg. Canonicor, Lateranensium Regularium*, talem Ordinem exemptum præsupponant, & à Benedicto XII. Eugenio IV. Sixto IV. & aliis Summis Pontificibus postmodum prædictus Ordo gratiis, priuilegiis, & aliis exemptionibus locupletatus sit.

16. Camaldulensium Monasteriorum exemptio facta fuit à Leone X. *ex constit.* quæ incipit: *Et si à Summo.* sub datum Romæ 4. Non. Iulij, 1513. Pontificatus sui anno 1. quæ *in Bullar. nouo tom. 1.* est 2. in ordine.

17. Vallisumbrosæ Congregationis Monasterta, licèt à Paschali II. & ab aliis Summis Pontificibus sub protectione Sedis apostolicæ recepta fuerint; omnimodam tamen & plenariam omnium Monasteriorum, locorum, & personarum exemptionem ab Innocentio IV. obtinuit, vt patet *in eius Diplomate*, sub datum Assisij, 12. Calend. Iulij. indict. 11. anno 1253. Pontificatus sui anno 10. quod Diploma habetur originaliter, & authenticum in Archiuio Vallisumbrosæ.

18. Cistercienfis Ordinis Monasteria ab omni imperio diœcesanorum soluta fuerunt ab Alexandro III. Idib. Nouemb. 1161. Pontificatus sui anno 3. cuius priuilegij tenor extat apud Renatum Choppinum *de sacra Polit. forensi, tit. 3. num. 5.* Huius exemptionis meminit Erasmus Cochier. *in tract. de iurisd. Ordin. in exempt. part. 1. q. 17. num. 1.* vbi ait, quòd iure communi Cisterciensis Ordo id priuilegij habet, vt nisi facta mentione Ordinis rescriptum impetrari nō possit, *text. cap. Cùm ordinem.* vbi DD. *de rescript. cap. Ne Dei de simon.* Ioan. And. *cap. 1. de suppl. negl. Prelat.* Gloss. *cap. Recipimus. de priuileg.* Felin. & Abb. *d. cap Cùm Ordinem*, quod ipsum Hospitalariis, & Templariis, aliisque nonnullis concessum esse reperitur.

19. Cælestinorum Monasteriorum exemptio facta fuit à Cælestino V. eius Institutore, anno Domini 1294. Calend. Octob. teste Renato Choppino *in Monastic. lib. 1. tit. 2. num. 13.* vbi extat tenor priuilegij eiusdem exemptionis, quidquid dicat Dominus meus Augustinus Barbosa *de iure ecclef. lib. 2. cap. 12. n. 31.*

Congregationis Oliuetanæ Monasteria plenariam iurisdictionem sortita sunt à Iullio II. *ex eius constit.* 12. quæ incipit: *Et si ad vniuersos.* prid. Calend. Iunij, 1505. Pontif. sui anno quarto: de qua Laërt. Cherub. *tom. 1. Bullarij.* 20.

Syluestrinorum Monasteria ab Innocentio IV. exempta fuêre anno 1247. Pontificatus sui anno 5. vt patet *in eius constit. 5.* apud Laërt. Cherubinum *tom. 1.* 21.

Montis Virginis Monachorum Monasteria, & præcipuè Monasterium Montis Virginis, Caput totius Ordinis, sub protectione D. Petri, & Sedis apostolicæ receptum fuit à Cælestino III. anno 1197. Pontificatus sui septimo, die 4. Nouemb. omnia verò Monasteria à Sixto V. vt habetur *in Diplomate eiusdem Pontificis*, authentico Romæ in eorum Monasterio S. Agathæ asseruato. 22.

Præmonstratensium Monasteria à iurisdictione Episcoporum exempta fuerunt per Alexandrum V. anno Domini 1419. sub die 31. Iunij ex Renato Choppin. *de sacr. Polit. lib. 1. tit. 3. num. 7.* 23.

Carthusiensium Monasteria plenariam exemptionem obtinuerunt à Bonifacio IX. vt habetur *in constitutione eius* 3. 17. Martij 1391. Pontif. sui anno secundo. Habetur *in Bullar.* Laërtij Cherub. *tom. 1.* 24.

Sancti Basilij Congregationis Monasteria exempta fuerunt à Gregorio XIII. *per constit. eius* 58 quæ incipit: *Benedictus Dominus.* Calend. Nouembr. 1579. Pontif. sui anno 8. Refertur à Laërt. Cherub. *tom. 2.* 25.

Sancti Spiritus in Saxia Ordinis Monasteria à iurisdictione omnium Prælatorum, & aliorum, præquàm Magistri Generalis, exempti fuerunt à Sixto IV. *per eius constit.* 22. quæ incipit: *Religionis zelus.* Idibus Februarij, 1483. apud Laërt. Cherub. *in Bullar. tom. 1.* 26.

S. Antonij Viennensis Ordinis Monasteria exempta fuerunt per multos Summos Pontifices, præsertim Vrbanum IV Gregorium X. Benedictum XI. Nicolaum IV. Cælestinum III. Martinum V. & Pium II. quorum exemptio posteà confirmata fuit à Clemente VII. *in eius constitut.* 2. quæ incipit: *Rationi congruit.* 6. Cal. Decembris, 1523. *in Bullar.* Laërtij Cherubini *tom. 1.* 27.

Fratrum Prædicatorum Monasteria à multis Summis Pontificibus exempta fuêre, & præsertim à Gregorio XI *per eius constitut.* 7. quæ incipit: *Virtute.* 2. Non. Martij, 1374. *in Bull.* Laërt. Cherubini *tom. 1.* Huius exemptionis mentionem facit Cochier. *loc. cit. num. 4. in fine*, vbi ait, quòd Prædicatores citati coram Ordinario, comparere non teneantur ad allegandam exemptionem: est enim notoria. Abbas *in cap. Cùm Ordinem*, vbi DD. *de rescript.* & ita censet Fumus *verbo, exemptio, num. 2. verbo, Priuilegium, num. 7.* 28.

Fratrum Minorum Monasteria similiter à pluribus Summis Pontificibus fuerunt ab imperio Episcoporum liberata; sed præsertim à Clemente IV. teste Rodriq *tom. 2. qq. regul. q. 61. art. 13.* & Erasmo Cochier *loc. cit. num. 6.* vbi ait, quòd Minores eodem anno 1215. cum Prædicatoribus à S. Sede apostolica approbati sunt, Ioan. Cald. *cap. Nimis praua.* vbi Abbas *num. 1. de excess. Prelatorum.* donatique postmodum à Clemente IV. exemptionibus, tam ab Ordinariis, quàm à delegatis, ac etiam à constitutione Innocentij IV. *in cap. Volentes. de priuileg. in 6.* ac immediatè sanctæ Sedi eorum Ecclesiæ, Oratoria, Domus, loca, libri, vtensilia, mobilia, & immobilia subiecta. 29.

Cruciferorum Monasteria sub protectione Sedis apostolicæ recepta fuerunt ab Vrbano III. *per suam constitutionem* 1. quæ incipit: *Cùm antecessor.* 7. Cal. Aprilis, 30.

Aprilis, 1187. *in Bullar.* Laërtij Cherub. *tom.* 1. & ab eodem Pontifice fuerunt ab Ordinariorum iurisdictione exempta.

31. Carmelitarum Monasteria à iurisdictione Ordinariorum, & Legatorum à multis Summis Pontificibus exempta fuerunt, vt apparet in Bulla Sixti IV. anno Domini 1477. Cal. aprilis, Pontif. sui anno 6. quæ extat *in Bullar. eiusdem Religionis.* De hac exemptione agit similiter Cochier. *loco citato*, *num.* 7. dum ait: *Carmelitæ pariter à iurisdictione Ordinariorum, & Legatorum prorsus sunt exempti, adeò quòd processus, aut sententiæ contra eos latæ sint nullius roboris.*

32. Ordinis Eremitarum Sancti Augustini Monasteria exempta fuere per Alexandrum IV. anno 1255. vt habetur *in Bullario eiusdem Ordinis, nouiter Romæ impresso, constit.* 3. eiusdem Pontificis.

33. Carmelitanorum discalceatorum Monasteria per Clementem VIII. exempta fuerunt *in constit.* 21. eiusdem apud Laërtium Cherub. *tom.* 2.

34. Seruorum B. Virginis Monasteria exempta sunt ab Vrbano VI. vt patet *in eius constit.* 2. apud Laërtium Cherub. *tom.* 1. *Bullarij.*

35. Minimorum Monasteria à Sixto IV. exempta sunt *ex const. eius* 5. apud Laërtium Cherub. *tom.* 1. *Bullarij.*

36. Theatinorum Monasteria per Clementem VII. eximuntur *ex constitutione eius* 38. apud eundem Laërtium Cherub. *loco cit.*

37. Clericorum Regularium S. Pauli decollati Monasteria à Paulo III. exempta sunt *per const. eius tertiam, in Bullario, tom.* 1.

38. Societatis Iesu Monasteria recepta sunt sub protectione Sedis apostolicæ, & à iurisdictione Ordinariorum exempta à Paulo III. quinto kaléd. Octob. 1540. vt patet *ex eius constit.* quæ incipit: *Regimini.* apud Laër. Cherub. *tom.* 1 *Bullar.* De hac exemptione Cochier. *loc. cit. n.* 16. & Hieronymus à Sorbo *in Priuil. omn. Ordin. verb. Communicatio Priuilegiorum.*

39. Clericorum Regularium de Sommascha Monasteria exempta sunt à Sixto V. *per eius constit.* 5. apud Laërt. Cherub. *in Bull. tom.* 2.

40. Clericorum Regularium ministrantium infirmis Monasteria exempta sunt à Gregorio XIII. *per eius constit.* 17. *in Bullar.* Laërt. Cherub. *tom.* 2.

41. Religionis deuoti Patris Ioannis Dei Monasteria à Paulo V. exempta fuere, vt habetur *in eius Bulla, in* 1. *tom huius Operis*, apposita *in disput.* 15. *quæst.* 4. *num.* 18.

42. Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum piarum Monasteria eximuntur ab Ordinariorum iurisdictione à Gregorio XV. anno 1622. die 25. Octobris per Diploma relatum *in* 1. *tom. huius Operis, disp.* 15. *quæst.* 4. *num.* 29. Aliæ plures exemptiones Monasteriorum regularium videri possunt *in disput.* 24. *tom.* 2. *huius Operis*, quæ breuitatis gratia omittuntur. Aliæ etiam plures exemptiones Monasteriorum sæcularium, & Ecclesiarum inueniuntur, quas (breuitati studens) prætermito, cum earundem exemptionum notitia temporis non mihi satis constet.

43 Imò, si aliqua Religio de nouo fundaretur, tunc facilè exemptionem obtineret à Sede apostolica, vt ait Chochier. *loco cit.* *num.* 31. vbi citat pro hac re Mandosium.

44. Personæ igitur in prædictis Monasteriis existentes non possunt puniri, nec carcerari ab Ordinariis, *ex c. Fratres q.* 1. *cap. Sicut nobis § final. A contrario sensu, de supplen. neglig. Prælat.* Hostien. *in Sum. de priuilegiis, colum. antepenult. Versura.* Ratio est: quia immediatè subiiciuntur sanctæ Sedi, *cap. Authoritate, de priuil. in* 6. Gloss. pragmatica *de causis*, §. Si verò. Nec possunt excommunicari, nec aliis pœnis corporalibus, vel spiritualibus possunt affici ab Ordinariis locorum, vt satis probaui *tom.* 1. *disp.* 15. *per totam.* Videatur Cochier *loco cit.*

In aliquibus tamen Monasteria, & eorum personæ subiiciuntur per Concil. Trid. Episcopis.

Et primò omnia Monasteria, quibus imminet cura animarum, personæ etiam regulares ibidem curam animarum exercentes non eximuntur à iurisdictione Ordinarij in iis, quæ spectant ad dictam curam animarum, & Sacramentorum administrationem: in his enim iurisdictioni, & visitationi Episcopi subiiciuntur, quod habetur in Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 11 quod etiam affirmant Emmanuël Roderiq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 4. Fuscus *de visit. lib.* 2. *cap.* 16. Franciscus Leo *in thesaur. fori eccles. part.* 2. *cap.* 18. *n.* 105. Aloysius Riccius *in prax. for. Eccles. decis.* 736. Piascecius *in prax. episcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 40. Campanil *in diuers. iur. canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 51. Vgolin *de offic. & potest. Episc. cap.* 20. §. 4. Barbosa *de offic. & potest. Episc. part.* 3. *alleg.* 74. *num.* 18. Hieronym. Venero *in exam. Episc. cap.* 11. *num.* 2. Gregorius XV. *in sua constit. de exempt. priuileg.* vbi quoad hanc rem hæc habet verba: *Hac generali, ac perpetua valitura constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps, tam Regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu Domibus regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue aliàs ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, prauia Episcopi approbatione, siue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alterius ex illis administratione de facto absque vlla authoritate se ingerant in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ visitationi, iurisdictioni, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis apostolicæ delegati plenè in omnibus subiiciantur.* 45.

Et nouissimè sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concil. Trid. Interpretum inter alias declarationes, S. D. N. Vrbano VIII. approbante anno 1623. censuit, nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus animarum sæcularium cura non incumbit, iurisdictioni Episcoporum in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cùm in Sacramentis administrandis personis sæcularibus iidem Regulares delinquant. Similiter constituit, non licere in vim supradictæ constitutionis Episcopo visitare Altare Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium; nec loca, vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi confessiones personarum sæcularium audiuntur. 46. 47.

Declarauit etiam in vim supradictæ constitutionis, non posse Episcopos præscribere Regularibus, vt certis tantùm in locis, aut temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari; quòd si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem constitutione sublatam. 48.

Hinc sequitur, Monasteria Militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, & eorum Ecclesias, quantumuis exemptas, quibus animarum cura incumbit in concernentibus curam ipsam, Ordinario loci subiici, & ab eodem, *vt supra*, visitari, puniri, & corrigi posse, quoad personas ipsas exercentes prædictam curam. Ita habetur ex constitutione Pij V. sub datum 22 Septembr. 1571. quod etiam docent Cochier. *tract. de iurisd. Ordinar. in exemptos, part.* 2. *q.* 45. *num.* 11. Vgolin. *de offic. & potest. Episcopi, cap.* 49.

cap. 20. §. 4. *num.* 2. Augustinus Barbos. *de offic. & potest. Episc. alleg.* 74. *num.* 16. Piasecc. *in prax. Episc. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 46. Aloysius Riccius *in praxi aurea*, *resol.* 176. Ideò sacra congregatio Concil. Trid. *in vna Augustana* 26. Iunij, 1627. censuit, Rectores in Ecclesiis S. Ioannis Hierosolymitani curam animarum sæcularium exercentes subesse in omnibus visitationi, correctioni, & iurisdictioni Episcopi in iis, quæ concernunt curam, & Sacramentorum administrationem, qui potest ratione visitationis, *&c.* Refertur à Barbosa *de iur. eccl. lib.* 1. *cap.* 43 *num.* 137.

50. Non solùm autem Regulares prædicti subiiciuntur visitationi, & correctioni Episcoporum quoad curam animarum, & administrationem Sacramentorum, sed etiam in dependentibus ab illa, vt dicunt Campanil. *loco citato*, *cap.* 13. *num.* 51. & Barbosa similiter *loco citato*, *num.* 20. verbi gratia, si Episcopus inquirat, quomodo conseruetur Sanctissimum Sacramentum, & ecclesiastica ornamenta. Ita Seraphinus *decis.* 1067. Similiter, vt calices, & decentia paramenta ad decorem administrationis Sacramentorum prouideantur, sicut docent Augustinus Barbosa *loco citato*, *num.* 18. Campanil. *similiter loco citato*, *cap.* 13. *num.* 49.

51. Sequitur etiam, quoscunque Canonicos, & alios Clericos exemptos, dignitates, & etiam non exemptos ad animarum curam exercendam constitutos quoad habilitatem, non obstante priuilegio, vel consuetudine examinati, & visitari posse ab Episcopo, vt ait Sayrus *in flor. decis. de temp. ordinand. decis.* 5. & Barbos. *loco citato*, *num.* 19. & Nauar. *consil.* 4. *de tempor. ordinand.*

52. Aduertendum tamen est, quòd curam animarum exercentes, tam Regulares, quàm sæculares, poni debent ad arbitrium suorum Superiorum: non autem Episcoporum, à quibus debent examinari, & approbari priùs. Ita resolutum fuisse testantur Piascesius *loco citato*, *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 46. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancell. Gloss.* 5. §. 3. *num.* 34. Et Regulares curam animarum sæcularium exercentes prohiberi possunt per Episcopum in percipiendis emolumentis, ne excedant taxam ab eo præscriptam. Ita declarasse Sacram Congregationem, testatur Barbosa *de iure ecclesiastico*, *loco cit. num.* 145.

53. Secundò, monasteria exempta subiiciuntur Episcopo per decretum Concilij Tridentini *sess.* 25. *de Regul. cap.* 12. quoad censuras, & interdicta ab Episcopis emanata: ipsis enim mandantibus sumpta Regularibus exemptis in eorum Ecclesiis publicanda, & seruanda sunt: quod etiam referunt Henriquez *in Summa*, *lib.* 3. *cap.* 42. § 3. *in fine*, Frater Emmanuel *in addit. ad Bullam Cruciatæ*, *pag. mihi* 29. Fuscus *de visit. lib.* 2 *cap.* 15. *num.* 62. Ioannes de la Cruz *de statu Regul. lib.* 2. *cap.* 7. *dub.* 2. Vgolinus *loco citato*, *cap.* 20. §. 3. *num.* 3. Piascesius *loco citato*, *cap.* 3. *num.* 47. Franciscus Leo *in thesauro fori ecclesiastici*, *part.* 1. *cap.* 8. *num.* 19. Campanil. *loco citato*, *rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 114. Homobonus *in examine ecclesiastico*, *tract.* 11. *cap.* 12. *quæst.* 23. *supposito* 2. Aloysius Riccius *in d. praxi aurea*, *resol.* 210. *vers.* 5. Barbosa *de officio Episcopi*, *d. part.* 3. *alleg.* 105. *num.* 43. Cochier. *de iurisdictione Ordinarij in exempt. quæst.* 45. *num.* 46.

54. Tertiò, non sunt exempta prædicta Monasteria quoad dies festos, per decretum Concilij Tridentini *d sess.* 25. *de Regul. d. cap.* 12. quos dies in sua diœcesi Episcopus seruandos præceperit. Hoc idem fatentur Roderiq. *qq. regular. tom.* 2. *quæst.* 70. *art.* 1. Vgolinus *loco citato*, *cap.* 20. §. 3. *num.* 1. Piascesius *similiter loco citato*, *cap.* 3. *num* 47. Aloysius Riccius *loco citato*, *resolut.* 210. *vers.* 6. Campanil. *loco citato*, *cap.* 13. *num.* 91. Cochier. *similiter loco citato*, *part.* 2. *quæst.* 4. *num.* 55. Laurent. de Peyrinis *in priuil. sui Ordinis*, *tom.* 1. *const.* 28. *Leonis X.* & Barbosa *de iure ecclesiastico*, *lib.* 1. *cap.* 43. *num.* 151. vbi ait, quòd ita est hoc intelligendum, vt Regularium ritus illis festis semper permaneant quoad Missas celebrandas, & cætera diuina Officia, tam publicè, quàm priuatim, ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesiis persoluenda; nec circa hæc ab Episcopis quoquo modo quicquam in cōtrarium eisdem Regularibus præcipi possit: quòd si de facto præceperint, Regulares neutiquam ipsis Episcopis obedire tenentur. Verùm quoad conciones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debent se conformare Euangeliis, & Epistolis, quibus Clerus sæcularis vtitur illis diebus. Ita declaratum fuisse à sacra Congregatione refert idem Barbosa *de officio*, *& potestate Episcopi*, *part.* 3. *alleg.* 105. *num.* 34. *&.* 35. Regulares verò non prohiberi dies festos, & ieiunia in suis Ecclesiis annunciare per sacram Concilij Congregationem sub die 2. Iulij, 1620. refert decisum Laurentius de Peyrinis *loco citato*, *tom.* 2. *const.* 7. *Pij V. num.* 13.

Quartò, per decretum eiusdem Concilij Tridentini tenentur Regulares exempti ad publicas processiones vocati accedere, *d. sess.* 25. *de Regul. cap.* 13. quod etiam referunt Parisius *de resignatione beneficiorum*, *lib.* 3. *quæst.* 11 *num.* 18. Roderiquez *qq. regular. tom.* 3. *quæst* 36. *artic* 8. Franciscus Leo *in thesauro fori ecclesiastici*, *cap.* 8. *num.* 8. Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *verbo*, *processiones*, §. 2. Campanil. *loco citato*, *rubr.* 18. *cap.* 13. *num.* 117. Barbosa *de officio*, *& potestate* Episcopi, *part.* 3. *alleg.* 78. *num.* 8. Sed de hac re fusè tractauimus *in* 1. *tom. disp.* 15. vbi de hac materia. 55.

Quintò, Regulares subiiciuntur Episcopo per decretum d. Concilij Tridentini *sess.* 4. *in decreto de vsu*, *& editione sacrorum librorum*: statuit enim sacrū Concilium, quòd non liceat Fratribus imprimere, seu imprimi facere libros de rebus sacris, sine approbatione Ordinarij, & licentia suorum Superiorum. 56.

Sextò, ex eodem Concilio *de reform. sess.* 5. *cap.* 1. debet Episcopus opportunis remediis compellere exemptos, vt lectio sacræ Scripturæ habeatur in Monasteriis Monachorum, vbi commodè fieri potest, si Abbates in hoc negligentes fuerint. 57.

Septimò, & *sess. d. de reform. cap.* 2. habetur, vt non minus ad prædicationem, quam lectionem Christianæ Reipublicæ necessariam habendam, omnes animarum curam habentes, etiam quauis ratione exemptos se se esse prætendant, Episcopus compellat. 58.

Octauò, ex eodem Concilio *loco citato*, habetur, quòd Regulares cuiuscunque Ordinis sine licentia Superiorum Ordinis, & benedictione Ordinarij, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, prædicare non possint; in alijs autem Ecclesijs, vltra licentiam Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, & in illis contra dicente Episcopo prædicare non præsumant, de qua re latè *in tomo.* 2. *huius Operis disput.* 11. *quæst.* 2. *&* 3. 59.

Nonò, ex eodem Concilio Tridentino *loco citato*, habetur, quòd si aliquis Prædicator, quod absit, errores, aut scandala disseminauerit in populum: etiamsi in Monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicet, Episcopus ei prædicationem interdicat: quòd si hæreses prædicauerit, contra eum secundùm iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat, etiam si Prædicator ipse generaliter, vel specialiter exemptum se esse prætendat. 60.

Decimò, præcipit idem Concilium Tridentinum *sess.* 6. *de reform. cap.* 3. vt Regularis, extra Monasterium 61.

sterium degens, etiam sui Ordinis priuilegij prætextu tutus non censeatur, quominùs, si deliquerit, ab Ordinario loci, tanquàm super hoc à Sede apostolica delegato, secundùm canonicas sanctiones vtsitari, puniri, & corrigi valeat.

62. Vndecimò, & *sess. vlt. de Regul. cap.* 14. si Regulares, qui intra Claustra Monasterij degunt, etiam Episcopo non subiecti, & extra ea notoriè deliquerint, vt populo scandalo sint, intra terminum ab Episcopo præfigendum à suo Superiore seuerè puniantur, & de punitione Episcopum certiorem faciat; sin minùs à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit. Circa quod decretum multa animaduertunt Doctores, & præsertim Nauarr. *comment. 2. de Regul. num.* 63. Aloysius Riccius *in praxi fori ecclesiastic, decis.* 650. *in* 1. *editione*. Portellus *in dub. regul. verbo, Episcopus, num.* 2. *&* 8. Roderiq. *qq. regul. tom.* 2. *quæst.* 2. *artic.* 6. Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *priuil. sui Ordinis, constitut.* 2. *Sixti IV. num.* 61. Barbosa *in Collectaneis, cap. vlt. de statu Monach.* vbi refert à sacra Congregatione decisum, facultatem Episcopo attributam in Regulares notoriè, & cum scandalo extra Claustra delinquentes, vendicare sibi locum, etiam cùm Regulares notoriè, & cum scandalo intra Ecclesiam delinquunt: non ita si intra Claustra: & non sufficere, quòd Episcopus vnica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat, ad castigandum subditi delictum: & ideò necesse non esse, Episcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus, vt aliqui opinantur; & Episcopum statim habita notitia delicti posse capere informationem, & illam ad Superiorẽ Regularem mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præsumere: & non sufficere, vt Superior Regularis sententiam, aut acta omnia super delicto actuata ad Episcopum transmittat; sed opus esse vt de punitione ipsa & sententiæ executione Episcopum certiorem faciat. Hanc eandem declarationem refert Hieronym. Roderiq. *in compendio quæst. regular. resolut.* 62. *num.* 8.

63. An autem possit Episcopus procedere per censuras, ac punire Regularem notoriè, & cum scandalo extra Claustrum delinquentem, si à suo Abbate, & Prælato Superiore intra tempus ab Episcopo præfixum non puniatur: dubitant Doctores. Roderiq. *quæst. regular. tom.* 2. *quæst.* 63. *art.* 7. affirmatiuam sententiam sustinet. Sed negatiua sententia probabilior mihi est: quia concilium non exprimit, quòd per censuras possit Episcopus punire Regularem notoriè, & cum scandalo delinquentem, cùm constet, id declarasse, vbi voluit hanc potestatem concedere Episcopis in exemptos, vt alibi fecit. Ita Sanchez *de matrimonio lib.* 7. *disput.* 33. *num.* 22. Portellus *in addit. ad dub. regul. verbo, Episcopus, num.* 5. Villalobos *part.* 2. *Summæ tract.* 35. *difficultate* 5. *num.* 37.

64. Regulares verò Superiores, qui iuxta Concilij Tridentini præscriptum *loco citato* tenentur certiorem facere Episcopum de punitione suorum Regularium subditorum extra Claustra delinquentium, non satisfaciunt faciendo verbo huiusmodi certiorationem; sed in scriptis facere debent. Quod declarasse sacram Congregationem Concilij in vna Lucana, 14. Decembris, 1630. affirmat Barbosa *de iure ecclesiastico, lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 117.

65. Et Contra Superiores non punientes suos subditos iuxta formam Decreti Concilij Tridentini *loco cit.* emanauit constitutio Clement. VIII. quæ incipit: *Suscepti muneris.* 18. Martij. 1596. quam refert Quaranta *in Summa Bullarij, verbo, exemptio*, quæ constitutio est sub pœna priuationis ipso facto dignitatum, & officiorum, ac inhabilitatis.

Piasecs. *in praxi Episcoporum, part.* 2. *cap.* 3. *num.* 43. dicit, posse Regularem in casu dicti decreti deprehensum in delicto deduci ad carcerem Episcopi, & sumpta informatione super delicto, dummodo sine mora sumatur, remitti cum copia processus ad suum Superiorem puniendum, cum præfinitione termini ad puniendum. Et Fuscus *de visit. l.* 2. *cap.* 17. *num.* 11. ait, quòd Episcopus loci litteras scribat Superiori subditi delinquentis de delicto commisso, & de excessibus cum scandalo populo exhibitis, & instet, vt intra talem terminum præfixum ipsum punire velit, & de punitione facta ipsum Episcopum certiorem reddat: aliàs, ipso Superiore negligente, Episcopus ipse poterit eum punire: & illas litteras, quæ requisitoriæ vocantur, de punitione Monachi delinquentis in præsentia duorum testium ex communi practica assignari faciat. 66.

Duodecimò, præcipit *sess.* 21. *cap.* 8. vt locorum Ordinarij visitent, & corrigant Monasteria, in quibus non vigeat Regularis obseruantia; & beneficia quæcunque, qualitercunque commendata visitent, & curent, vt reficiantur, quæ restauratione indigent, & animarum cura, & alia debita obsequia rectè exerceantur. 67.

Decimotertiò, *in sess.* 22. *decreto, de obseruandis, & vitandis in celebratione Missæ*, cuiuslibet generis mercedum conditiones, pacta, & quicquid pro Missis nouis celebrandis datur, atque importunæ, & illiberales eleemosynarum exactiones potiùs, quàm postulationes, aliáque huiusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè turpi quæstu non longè absunt, omninò prohibeantur ab Ordinariis locorum. 68.

Decimoquartò, idem Concilium *loco citato* decernit, quòd non patiatur Episcopus priuatis in domibus, atque omninò extra Ecclesiam, & ad diuinum tantùm cultum dedicata Oratoria ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda, sanctum Sacrificium Missæ à sæcularibus, aut Regularibus quibuscunque peragi; ac nisi priùs, qui intersint, decenter composito corporis habitu declarauerint, se mente etiam, ac decoro cordis affectu, non solùm corpore adesse. De hac re latè egimus *in* 2. *tom. disput....* 69.

Decimoquintò, & *in sess.* 14. *cap.* 10. *de reform.* dicit, quòd Abbatibus, & aliis quibuscunque, quantumuis exemptis, non liceat in posterum intra fines alicuius diœcesis, etiamsi nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, tonsuram, aut minores Ordines conferre. De quo fusè *in* 2. *tom. huius Operis, disp.* 2. *ferè per totam.* 70.

Decimosextò, & *in eadem sess. cap.* 12. sic statuit: *Nullus etiam Regularis ad Subdiaconatus Ordinem ante* 22. *ad Diaconatus ante* 23. *ad Presbyteratum ante* 25. *ætatis suæ annum promoueatur. Regulares quoq; nec in minori ætate ordinentur, priuilegiis quibuscunque quoad hoc exclusis.* Similiter de hac materia actum est *disp.* 2. *tom.* 2. 71.

Decimoseptimò, *in eadem sess. cap.* 13. *&* 14. statuitur, quòd promoti ad Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur; *in eod.* 2. *tom. disput.* 2. fusissimè de hac re. 72.

Decimooctauò, *in sess.* 23. *cap.* 12. decernitur, quòd sine diligenti Episcopi examine Regulares non ordinentur, priuilegiis quibuscunque quoad hoc exclusis. *In eod.* 2. *tom. loc. cit.* agitur ex professo de hac re. 73.

Decimononò, idem Concil. *eodem loco* præcipit, quòd duo sacri Ordines eadem die eorum Regularibus non conferantur, priuilegiis, atque indultis quibuscunque non obstantibus, *in ead. disp.* 2. *tom.* 2. 74.

Vigesimò

75. Vigesimo Concilium Tridentinum sess. [illegible] c. 15. decernit, [illegible] probatione Episcopi nullos etiam Regulares [illegible] confessiones [illegible], etiam Sacerdotum, audire. Vide *supra, tom. 2. disp. 6. q. 12.*

76. Vigesimoprimò, *in eadem sess. c. 17.* decernit, quòd sacra Altaris ministeria non nisi per constitutos in dictis Ordinibus exerceantur. *similiter eod. 2. tom disp. 2.*

77. Vigesimosecundò, & *in sess. 24. de reform. c. 2.* statuit, quod Synodi diœcesanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui alias cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur; ratione tamen parochialium, aut aliarum sæcularium Ecclesiarum etiam annexarum debeant hi, qui illarum curam gerunt, quicunque illi sint, Synodo interesse.

78. Vigesimotertiò, *in sess. 25. de Regul.* habetur quod Monasteria non erigantur, sine Episcopi, in cuius diœcesi construenda sunt, obtenta priùs licentia, vt superiùs demonstrauimus *in primo quæsito huius disputationis.*

79. Vigesimoquartò, & *in eadem sess. cap. 4.* ordinat Concilium, quòd non liceat Regularibus à suis Conuentibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint; alias, qui sine prædicto mandato in scriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum puniatur, vt sui instituti desertor. De hac re agunt Azorius *part. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 11. q. 7.* Aragona *2. 2. q. 69. art. 3.* Nauarr. *comment. 2. de Regul. num 61* & *comment. 3. num. 51.* Bonacina *de claus. & pœn. eam violantibus impositis, quæst. 2. punct. 11. §. 1. num. 9.* Sayrus *in Claui reg. lib. 12. cap. 17. num 40.* Fagundez *in præcept. 2 lib. 8. cap. 5. num. 12.* Coriolan. *de casibus reseruatis, part. 2. cas. 3. num. 19.* Sanchez *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 8. num. 102.* Octauianus Spatharius *de modo corrigendi Regulares tract. 3. nunc correcto, & expurgato, part. 4. cap. 2. num. 4.* Laurentius de Peyrinis *de subdito Regulari, tom. 1. quæst. 1. cap. 20. in princip.* Barbosa *de iure ecclesiastico, cap. 42. lib. 1 num. 40.* quorum plures, & præsertim Aragona, dicunt, Concilium Tridentinum *loco citato*, intelligi de illo, qui Superiorem adit, non ex aliqua graui, sed leui, vel leuissima causa, intelligigentes sententiam Bannes contrarium sentientis *2. 2. quæst. 12. art. 1.* quando ex fuga tali ad Superiorem sequeretur scandalum, & perturbatio magna Religionis propter causæ ignorantiam, qua dictus Religiosus mouetur ad talem fugam.

80. Vigesimoquintò, Concilium Tridentinum *loco cit.* statuit, quòd qui studiorum causa ad Vniuersitates mittuntur, in Conuentibus tantùm habitent; alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.

81. Vigesimosexto, Concilium Tridentinum *sess. 25. de Regul. cap 13.* decernit, vt controuersias omnes de præcedentia, quæ persæpè cum scandalo oriuntur inter ecclesiasticas personas, tam sæculares, quàm Regulares, in processionibus publicis, & in aliis similibus, Episcopus, amota omni appellatione, & non obstantibus quibuscunque componat. De hac re *tom. 1. huius Operis, disput. 15.* vbi de præcedentiis: & agunt Zerola *in praxi Episcoporum, verbo, Processione, vers. Ad 3.* Piasecius *in praxi Episcoporum, part. 2 cap. 3. num. 47.* qui dicunt, quòd breui manu summariè, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij hoc debet præstare Episcopus, sicut decisum referunt Aloysius Riccius *in collect. decis. part. 4. collect. 1069.* & Cardinalis Seraphinus *decis. 345. & 964.* In materia tamen præcedentiarum ius defert consuetudini, vt probant Felinus *in cap. Statuimus. in princ. de maior. & obed.* Baldus *in cap. Cum olim. num. 1. de consuet.* Cardinalis [illegible] *cons.* [illegible] *num. 1.* Decius *in l. Cum*

Tom. III.

quid, num. 39 Menochius *cons. 51. num. 49.* Molfes. *de [illegible] fuet. Neapol. part. 1. cap. 5. num. 31.* Cardinalis Caualerius *decis. 64. num. 1.* Et fuit dictum *in vna Seguntina, præcedentiæ, 9. Iunij, 1627.* coram Vbaldo iuniore, nunc Eminentissimo Cardinali. Quod procedit, etiamsi consuetudo iuri repugnet, Seraphinus *decis. 964. num. 1* & Menoch. *cons. 51. num. 51.* & Gregorius XV. *decis. 24. num. 2.* Et ideò, etiamsi possessio sit contra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis. Ita Gregorius XV. *decis. 366.* quod fuit etiam dictum *in vna Calceaten. decimarum, 10. Iunij, 1611.* coram Eminentissimo Pamphilio iuniore, & *in vna Ouetensi iurisdictionis, 22. Martij, 1626.* coram Vbaldo, & *decis. 534 num. 7. part. 1. diuers.* Vide Couarr. *pract. cap 17. num. 6. vers. 4.*

Aduertendum tamen est cum Barbosa *de iure ecclesiastico, lib. 1. cap. 43. num. 180.* decretum Concilij Tridentini *loco citato*, non tollere appellationem deuolutiuam, vt censuit Rota *in Coloniensi præcedentiæ*, quam adducit idem Barbosa *loco citato*, vbi hoc etiam resolutum fuisse à Sacra Congregatione Concilij Tridentini affirmat.

Vigesimoseptimò, statuit idem Concilium Tridentinum *sess. 25 de Regul. cap. 15.* quòd in quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum, professio non fiat ante decimumsextum annum expletum; nec, qui minori tempore, quam per annum, post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur, alioquin professio nullam obligationem inducat ad quoscunque effectus. De hac re infra *in sua propria disput. de profess. emittentibus.* 82.

Vigesimooctauò, & *in cap. 16. eiusdem sess.* Concilium præcipit, quòd nulla renunciatio, aut obligatio anteà facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij, fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi sequuta professione. De hac materia *infrà, in disput. Nouitiorum.* 83.

Vigesimononò, *in sess. vlt. de Regul. cap. 19.* decernitur, quòd quicunque Regularis, qui prætendit, se per vim, & metum ingressum esse in Religionem, aut ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile; non audiatur, nisi intra quinquennium tantùm à die professionis; & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario: quòd si anteà sponte habitum dimiserit, nullatenus ad allegandam quancunque causam admittatur; sed ad Monasterium redire cogatur, & tanquàm Apostata puniatur: interim verò nullo priuilegio suæ Religionis iuuetur. 84.

Trigesimò, & *in sess. 25. de reform. cap. 13.* habetur, quòd quibuscunque in locis iam ante annos quadraginta Quarta, quæ funeralium dicitur, cathedrali, aut parochiali Ecclesiæ solita esset persolui, ac posteà fuerit ex quocunque priuilegio Monasterij concessa, posthac integro iure, & eadem portione, qua anteà solebat, eidem Ecclesiæ persoluatur, non obstantibus quibuscunque priuilegiis, etiam Mari magno nuncupatis. 85.

Trigesimoprimò, *eadem sess. de Regul. cap. 22.* firmat Concilium Tridentinum, quòd bona quæcunque, tanquàm propria, vel Conuentus nomine possidere, aut tenere, Regulares prohibentur, & debent huiusmodi bona Conuentui incorporari; Superiores verò bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, aut commendam non possunt, nec debent. Sed de hac re *in 3. tom. disput. de voto paupertatis*, agitur: item 86.

G cap.

cap.2. de stat. Monach. & *cap. Cum ad Monasterium. eod. titul.* & Felin. *in d. Cum ad Monasterium. num.* 16. Cardinalis & Tapia *in Authent. Ingressi. de sacros. Eccl verbo ipsa, ingressi cap.3. num* 54. Nauar. *comm.* 2. *de Regul. num.* 14. Ludouicus Lopes *in instruct. conscie* 1 *a, cap.* 154. Beia *respons. casuum consc part.3. q.36.* Roder *qq.reg.l. tom.3. quaest.29. art.8.* Miranda *in Manuali Praelat rum, tom.1.quaest. 18.art.8.* Azorius *instit. moral. part.1 lib.12.cap.12. quaest.1.* Sanchez *in praecept. Decalogi, tom. 2. lib.7. cap 22. num.5.*

87. Trigesimosecundò *sess.6. de reform. cap. 3.* & *sess. 23. de reform. cap.8.* decernit innouare, ac restituere in rebus praecipuis, & inter caetera statuit, vt commendata Monasteria, etiam Abbatiae, Prioratus, & Praepositurae nuncupatae, quamuis exemptae, in quibus non viget regularis obseruantia, ab Episcopis, etiam tanquàm Sedis apostolicae delegatis, annis singulis visitentur, & vbi vigeret regularis obseruantia, prouideant Episcopi paternis admonitionibus, vt eorum Regularium Superiores, iuxta illorum regularia instituta, debitam viuendi rationem obseruent, & obseruari faciant, & sibi subditos in officio contineant, ac moderetur. Quòd si admoniti intra sex menses eos non visitauerint, vel correxerint, tunc iidem Episcopi, vt delegati apostolicae Sedis eos visitare possint, atq; corrigere, prout ipsi Superiores possent iuxta eorum instituta: de qua re egimus *tom.1 .disput. 4. de Abbatibus Commendatariis.*

88. Trigesimotertiò, cùm ad Episcopum pertineat potestas visitandi Monasteria, tam regularia, quàm saecularia, circa ipsorum curam, & Sacramentorum administrationem, nulli etiam ad nutum amouibiles possunt deputari, nisi consensu Ordinarij, & praeuio per eum, & eius Vicarium, & Examinatores synodales examine, vt habetur in Concilio Tridentino *sess. 25 de Regul. cap* 11. vnde refert Franciscus Leo *in thesauro fori ecclesiastici, part.1. cap 8. num.* 20. idipsum decisum fuisse: & subdit, quòd Clemens
89. VIII. mandauit ita seruari decretum illud Concilij, excipiendo aliqua Monasteria, & Capita Ordinum, non obstante constitutione Pij V. qua voluit, vt in omnibus Ecclesiis parochialibus, in quibus cura animarum, etiam Laicorum, exercetur, habeant Ordinarij facultatem eius Ecclesias, & personas visitandi, & corrigendi.

Alia loca Concilij Tridentini, quae submittunt Monasteria, & Regulares exemptos iurisdictioni Ordinarij, & praesertim in conuentione causarum coram ipsis Ordinariis, explicabuntur in sequentibus.

Praeter casus Concilij Tridentini superiùs enumeratos, in quibus Monasteria, tam saecularia, quàm regularia exempta Episcopis subduntur, vel eorum exemptio eis non suffragatur, enumerantur etiam alij casus, in quibus praedicta Monasteria, & eorum personae ab Episcopo conueniri possunt, nihil similiter eis suffragante eorum exemptione.

90. Primus casus habetur ex Concilio Tridentino *cap. 14 de reform. sess.7* vbi statuitur quòd Ordinarij, tanquam Sedis apostolicae delegati, in causis mercedum, & miserabilium personarum Regulares debitores cogere & compellere possint, cum expressa derogatione quorumcunque; vnde si non tanquàm Ordinarij, saltem tamen vt delegati procedere poterunt.

91. Secundus casus, si Regularis extra Monasterium degens deliquerit, ab Ordinario loci tanquàm super hoc à Sede apostolica delegato, inquiri, puniri, & corrigi potest ex eodem Concilio Tridentino *sess.6. cap 3. Superiori cuiuo*, in hac eadem re; sed non propter eandem [illegible].

92. Tertius casus, ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, possunt Regulares conueniri coram locorum Ordinariis, *ex cap 1. de priuileg. in 6.*

Quartus casus, in casu haeresis Regulares exempti subiunt iurisdictionem etiam Episcoporum, coram quibus conueniri possunt, *ex cap. Ad abolendam. § fin. de Haeret.* & possunt etiam conueniri coram Inquisitoribus. 93.

Quintus casus, in reddenda ratione alicuius vltimae voluntatis, Regulares subduntur Ordinario loci, cui tenentur reddere rationem; & ab eodem Ordinario de mala administratione puniri poterunt *ex Clement. 1. de testam.* item *in casu cap.1. de priuileg. in 6.* 94.

Sextus casus, potest Episcopus Regulares cogere ad restituenda omnia, quae à Nouitiis habuerunt, vbi professionem non fecerunt, ex Concilio Tridentino *sess.25. de Regul.cap 16.* Similiter, si egrediatur Nouitius ob infirmam valetudinem, & moriatur ante professionem, cum iste abiisse ante professionem dicatur, non sunt facta bona Monasterij, bona Nouitij. Ita Nauar. *in cons. final. de succes. ab intest.* 95.

Septimus casus, Regulares, quorum Religio extincta est, & à Regularium iurisdictione liberata est, Episcopo subiiciuntur, *cap.1. de relig. Domibus, lib. 6.* Debent enim supradicti Regulares obedire Episcopo dioecesano, si praedictis Religiosis non permittitur amplius in eorum Monasteriis secundùm Regulam viuere, qui Episcopus erit Episcopus originis, vt asserit Nauar. *in comm.2. de Regul. num.34.* vbi etiam asserit, quòd eiecti de Monasterio sunt similiter subiecti Episcopo originis, cui eiecti se offerre debent, vt praecipiat illis, qua in re velit eos occupatos habere: qui quidem eiecti regularem habitum gerere non debent, sed clericalem, cùm priuati sint habitu regulari: & non sunt cogendi supradicti Regulares redire ad Monasterium, à quo eiecti sunt: hi ergo omnes Regulares supradicti ab Episcopo conueniri possunt, sicut alij Clerici ei subiecti. 96. 97. 98.

Octauus casus, Regulares assumpti ad dignitatem saecularem, vt ad Episcopatum, si deinde à tali dignitate se abdicauerint, siue tali dignitate priuati sint, cùm semel à Regula absoluti fuerint, in potestatem, atque iurisdictionem Episcopi incidunt. Ita Federicus de Sen. *in cons.5 num.2.* & *cons.19. num.4.* Cardinalis Tusc. *in lit. M. concl 325. & 328.* Idem ait de Monacho professo expulso, si non recipiatur ab aliqua Regula, seu Religione. Idem mihi videtur esse dicendum etiam de Monacho, qui se abdicauerit ab aliqua dignitate, & à Religione suscipitur, vt experientia patet de multis Regularibus, qui hac nostra potestate à praedictis dignitatibus abdicati ad Claustrum redierunt sub obedientia suorum Praelatorum Regularium, in quo casu non possunt conueniri ab Ordinario loci, nisi in illis casibus in sacris Canonibus expressis. 99. 100.

Nonus casus, Regulares possunt conueniri in causis ciuilibus quoad reconuentionem, ratione cuius reconuentionis Ordinarius loci, qui erat Iudex incompetens, efficitur competens, *cap 1. & 2. de mut petit. Authent. Et consequenter. C quomodo, & quando Iudex,* & DD. *in cap. Si Clerici de iud.* & praesertim Felin. *num.* 8. & Francus *decis.* 193. Et ita practicatur communiter sine contradictione, vt docet Farinacius *tit. de inquis. q.8. limit.8. num.* [illegible] vbi hoc asserit de communi: quia hoc procedit ex natura causae, non ex natura personae, teste Baldo *in Authent. habita cap. Ne filius pro patre, num.23.* 101.

Aliqui Doctores volunt, quòd Regulares conueniri possint, & etiam Clerici saeculares, licet priuilegiati super hoc, si die Sabbathi Maioris hebdomadae, antequàm campana cathedralis, vel maioris Ecclesiae 102.

palo-

pulsetur, campanas in propriis Ecclesiis pulsauerint: & hoc decisum fuisse à sacra Congregatione Cardinalium die 10. Octobris, 1586. refert *in thesauro fori ecclesiastici, part. 1. de verbi Dei prædicatione, num. 21.* Sed hoc limita, nisi priuilegio sint muniti.

Alij assignantur casus, in quibus possunt Regulares conueniri, nimirum, quando Ordinarius esset in possessione Regulares iudicandi, vt dicit Hostiensis *in Sum. de priuil. vers. Qualiter omittatur.* Similiter assignātur vigintiquatuor casus à Socin. Sen. *in c. Recepimus de priuil. & in cap. Ad abolendam. in fin. de Hæret. & in cap. Cum Cappella. & in cap. Ex ore. de priuileg. & in cap. Cum inter. de consuet. & in cap. Nulli. de sententia excommunicationis, & in cap. 1. de sententia excommunicationis, in 6. & cap. 1. de præbendis, eod. tit. in 6. & cap. Authoritate. de priuilegiis, eod. lib. & in cap. Veniens. de præscript. & Clement. 1. de sepulturis, & in Clement. 2. de stat. Monach. & in Clementina 2. de religiosis Domibus, & Clementina 1. de iurepatronatus, Clement. fi. eod. tit. & Clement. fi. de pœnis, & Clement. 1. de sententia excommunicationis,* in quibus casibus Episcopus in Regulares videtur iurisdictionem habere, ac illos conuenire posse.

Præter supradictos casus dantur etiam alij, in quibus possunt Ordinarij locorum Regulares, & exemptos excommunicare, licèt Regula vniuersalis sit,
103. quòd excommunicatio lata ab Ordinariis contra subditos suos, non afficiat Religiosos, & exemptos, in quos iurisdictionem non habent, *cap. A nobis. 1. de sententia excommunicationis* Flor. theol. *in 4. sent. tract. de excommunicat. 1. diff. art. 1. concl. 1. cap. Romana. de sententia excommunicationis, lib. 6. cap. 1. §. In eos. de priuil. lib. 6.* In aliquibus tamen permissum est Ordinariis à sacris Canonibus, censuras in Regulares, & exem-
104. ptos ferre. Et primò in Prædicatores sine licentia Ordinarij, siue Sedis apostolicæ prædicantes, possunt excommunicationis sententiam ferre, *cap. Excommunicamus. 45. quia verò. de Hæret.* & Gloss. *in cap. 1. vers. Priuilegia. de stat. Monachorum.* Pegna *super Comment. cap. 13 part 2. directorij Inquisitorum,* nisi priuilegio sint muniti.
105. Secundò, possunt excommunicari, quando auferrent sæcularium confessiones, etiam Sacerdotum, sine licentia Ordinarij, ex *Clem. Dudum. §. Ac de sepult.* nisi priuilegiis muniti sint.
106. Tertiò, quando Regulares, & exempti absoluerent pœnitentes, quos audiunt in confessionibus à casibus reseruatis ipsi Episcopo ex Concil. Trid. *sess. 14. cap. 7.* Ratio est: quia Mare magnum Regularium in omnibus est abrogatum, in quibus contradicit decretis sacri Concilij Trid. per Bullam Pij IV. sub datum Romæ Calendis Martij, 1565. Pontificatus sui anno 6. Dixi, à *casibus reseruatis Ordinario:* quia, si excommunicatos, vel à canone, vel à sententiis latis per statuta synodalia præsumpserint absoluere, inciderent Regulares in excommunicationem papalem: si verò à casibus Bullæ Cœnæ absoluerent, essent excommunicati ipso iure, vt placet Nauarr. *c. 27. n. 74. de Regul.* excommunicatione episcopali: sed posteà per Bullam Cœnæ Domini felicis recordationis Sixti V. & nouissimè per eandem Bullam Sanctissimi D. N. Vrbani VIII. excommunicarentur papali excommunicatione; imò non esset opus, vt in istis casibus excommunicentur, sed vt declarentur tales.
107. Quartò quando non obseruarent, nec publicarent Regulares, & exempti censuras ecclesiasticas à Sede apostolica emanatas, & ab Ordinariis, iisdem mandantibus, *c. Cum & plantari. § Excommunicatus, de priuil. c. Episcoporum, eod. tit. l. 6. c. Hi;, qui. §. Tres verò. de sentent. excommunicat. eod. tit.* & Concilium Tridentinum *sess. 25 c. 12. de Regul.*

Possunt excommunicari, quando non obseruant dies festos, quos in Diœcesi sua seruandos præcipit Episcopus *ex cap. De his. 12. dist.* & Concilium Tridentinum *loc. cit.* 108.

Sextò, similiter possunt excommunicari Regulares, quando degunt extra Claustra, & delinquunt, vt habetur in Bulla Clementis VII. quæ incipit, *Sedis apostolicæ.* & est 43. apud Laërtium Cherubinum. Videatur Concilium Tridentinum *sess. 6. de reform. cap. 6.* 109.

Septimò, prætereà Regulares ab Ordinariis, quando mitterentur ad regendas Ecclesias suorum Monasteriorum, subditas locorum Ordinariis, excommunicari possunt *ex cap. 1. §. In eos. vers. Si forsan. de priuileg. in 6.* Videatur Concilium Trid. *sess. 7. c. 14. de refor.* in hoc enim casu possunt, stante legitima causa, excommunicari ab Ordinariis. 110.

Octauò, si Regulares habent curam animarum in Ecclesiis curatis Monasteriorum, seu Domorum, tam virorum, quàm mulierum, quoad curam animarum, possunt excommunicari ex dicto Concilio Tridentino *sess. 15. cap. 2. de reform.* vbi excipiuntur tamen aliqui casus, provt ibi. 111.

Nonò, Regulares, si præsumpserint administrare Clericis, aut Laicis Sacramentum extremæ Vnctionis, Eucharistiæ, vel Matrimonij, sine licentia Parochi, excommunicantur *ex Clement. 1. de priuil.* & Gloss. ibi *in 4. notab.* & Caiet. *in Summ. verbo. excom. cap. 64.* Nauarr. *de Regul. cap. 27. n. 101.* Cardinalis *in d. Clem.* & Syluester *in verb. Excommunicatio. 7. excom. 14. §. 7.* Excusarentur tamen, si in casu necessitatis longè absente Parocho, verbi gratia, bona fide conferrent præfatum Sacramentum, cùm in tali casu non sit, illud præsumptuosè ministrare, de qua re multa diximus *tom. 2. huius Operis, disput....* 112. 113.

Decimò, quando procedirur contra Regulares in casibus Religionis, & sanctæ Inquisitionis, in quibus sunt subiecti locorum Ordinariis, & Inquisitoribus, *cap. Ad abolendam. de Hæret.* Gloss. *in Clem. vnica, vers. A iure. de excessib. Prælator.* & *in Bulla* felicis recordationis Pauli V. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* in Bullar. *fol. 210* 114.

Vndecimò, Regulares facientes egredi Moniales à Monasteriis, etiamsi sint ipsis Regularibus subiectæ, possunt excommunicari ab Episcopo ex Concilio Tridentino *sess. 25. cap. 5. de Regul.* 115.

Duodecimò, Regulares, si essent executores vltimarum voluntatum *ex Clement. vnica, de testam.* & ibi Gloss. & Panormitan. possunt, data causa, excommunicari. 116.

Decimotertiò, possent etiam excommunicari in actu reconuentionis: quia subiiciuntur iudicio Ordinarij ex Gloss. *in cap. 2. de mut. petit. & in cap. At si Clerici. in vers. Non tenetur. de iudic.* Nec Clericus, siue sæcularis, siue regularis, potest hoc iudicium tergiuersari ex Marant. *pract. part. 4. d. 6. num. 13.* etiamsi reconuentio fiat in foro sæculari, & excommunicatio fieret in foro ecclesiastico. Hostiens. *in Summa de statu Monachorum, § de visitatione, num. 8. & 9.* quod Neapoli hodie practicatur, vt asserit Lauretus de Franchis Neapolitanus *in suis controuersiis, quæst 6. pag. 318.* 117.

An verò possit Episcopus declarare excommunicatos à iure, vel apostolicis constitutionibus Regulares exemptos, habentes priuilegium, vt excommunicari, suspendi, & interdici non possint? Respondeo negatiuè: quia Regulares exempti sunt in iure à iurisdictione Ordinariorum, *cap. 1. de capellis Monachorum:* concessio verò est per verba generalissima ab omni iurisdictione, dominio, & potestate Episcopi, & quorúlibet Ordinariorũ: exemptionis autẽ genera- 118.

lis verba geminata tantùm operantur, quantùm singulis rebus, & casibus, vt dicat Seuillian. *in conf.66 n.13.* & Guiier. *in conf.5 n.6.* & decisum fuit *in vna Brundusina exemptionis*, 9. Februari, 1579. coram Bubalo, quòd verba generalia exemptionis liberant taliter exemptum ab vtraque lege Diœcesani, & iurisdictionali Episcoporum, quod penes eos nihil remanet: de qua re videatur Grauetta *in conf.294.n.1.* & 2. vbi ait, quòd verba generalia habent vim specialis expressionis, vbi mentio indiuidua requiritur, & comprehendit omnia, quæ excogitari possunt: & in eodem loco plures alios Doctores citat, & sequitur.

Opinionem contrariam docuerunt Cardinalis *in Clem.1.de priuil.* Imola *in Clem.1.de seq.possess.* Felin. *in cap. Non potest.de sent.& re iud.* Gambara *de potest leg.in Regulares exemptos*, & Panor. *in d.Clem.1.* Vbi licèt de citatione dubitet, per quam videtur indici exemptionis violatio; tollitur tamen dubitatio à Felino *loco cit.* dum ait, quòd dicta citatio erit similis illi, quæ habet clausulã, *si sua putauerit interesse*; quæ non arctat nolentem cõparere, & potest fieri in non subditum. Sed de hac re actum est *in 2.tom.huius Operis.*

119. Quo verò ad causas, quibus mediantibus fuerunt Monasteria Regularium, cum eorum personis, à Sede apostolica ab Ordinariorũ iurisdictione exempta, vide *in cap. Nimis praua, de excessibus prel.* & *in c. Nimis iniqua. eod.tit.* & *in Clem.* quæ incipit: *Frequens eod.tit.de excess.Prel.* quas causas, seu grauamina, Regularibus illata, propter quæ fuerunt Regulares exempti, in vnũ sub breuitate collegit Laurerus de Franchis *in suis controuersiis inter Episcopos, & Regulares, pag.304.quæst.4.* quæ hîc recensere mihi visum est.

☞ PLerique, tam Ecclesiarum Prælati, quàm alij, Viros Religiosos ad Synodos suas accedere, ac suis constitutionibus subiacere compellebant, Capitula, & scrutinia in locis Fratrum pro his corrigendis facturos se comminantes, fidelitatem iuramento firmatam ab eorum Ministris, & Custodibus exigebant. Ipsis, vt extra ciuitates, quàm intra, cum eis processionaliter venirent, ex leui causa mandabant. Excommunicationis sententiam pronunciabant in ipsorum benefactores, idipsum Fratribus comminantes. Ne fratres ad honorabiliores ciuitates, & villas, vbi religiosè, ac honestè possent commorari, à populis deuotè vocati accederent, inhibentes; tam in accedentes Fratres, quàm in receptatores ipsorum excommunicationis sententiam fulminabant. Ab ipsis de hortorum fructibus decimas, necnon de habitaculis Fratrum, sicut de Iudæorum domibus extorquebant. Eos de locis, in quibus Deo seruiebant, amouere conabantur. Nonnulli statuta faciebant, per quæ derogabant priuilegiis exemptorum, vt ipsos suæ subderent totaliter ditioni; eisdem Ministros, & Custodes volebant præficere pro suæ arbitrio voluntatis. Et generaliter quamplures Prælati, Religiosis præsertim exemptis, & priuilegiatis in rebus & personis suis, ac iuribus spiritualibus, & temporalibus contra iustitiam, & eorum priuilegia graues inferebant iniurias, & iacturas. Volebant contra ipsorum Regulam à Sede apostolica approbatam, & Ordinis instituta, ipsorum Confessiones audire, ac eis iniungere pœnitentias, & Eucharistiam exhibere. Nolebant, vt Corpus Christi in eorum Oratoriis reseruaretur. Fratres ipsorum defunctos apud Ecclesias suas sepeliri, & eorum exequias celebrari cõpellebant. Si quis decedentium Fratrum alibi, quàm in suis Ecclesiis elegisset sepulturam, funus priùs ad Ecclesias suas deferri cogebant, vt oblatio suis vsibus cederet. Nec sustinentes eos habere campanam, & cœmeterium benedictum, certis horarum temporibus permittebant ipsos celebrare diuina. Volebant in eorum Domibus certum numerum Fratrum Sacerdotum, Clericorum, & Laicorum, necnon cereorum, lampadarum, & ornamentorum pro sua voluntate taxare; residuum cereorum, quando nouiter apponebantur, ab ipsis exigentes. Nec permittebant, quòd noui Sacerdotes eorum alibi quàm in suis Ecclesiis primas Missas celebrarent; eos nihilominùs cogentes, vt in quotidianis Missis, quas in suis locis, & Altaribus celebrabant, oblationes ad opus eorum reciperent, & reseruarent. Quidquid eis inter Missarum solennia, intra Domorum suarum ambitum pia fidelium deuotione donabatur, ab ipsis extorquere oblationis nomine contendebant. Viros Religiosos, etiam exemptos, capiebant, & carcerabant, etiam in casibus non concessis à iure. Per grauium interminationem pœnarum impediebant, ne debentes exemptis decimas, seu redditus, illos soluerent eisdem, néve aliqui Missas eorum audirent. Contra molentes in molendinis Monachorum, & coquentes in furnis eorum, seruitutes quoque, & vasallos, & domesticos eorundem, vel alios qualitercunque contrahentes, & participantes cum ipsis suspendebant, interdicebant, & excommunicabant absque causa rationabili pro libito voluntatis. Appellationibus, quas prædicti exempti ob præfata, vel alia grauamina rationabiliter interponebant, quandoque minimè deferentes, appellantes, occasione appellationum huiusmodi, interdum capi, & carceri mancipari præcipiebant. Capellanos in Ecclesiis pleno iure spectantibus ad eosdem (licèt nulla causa subesset legitima) celebrare non sinebant, nec ministrare Parochianis ecclesiastica Sacramenta. Contra Abbates, & Monachos, & Conuersos exemptos, necnon & Clericos ipsis pleno iure subiectos, eis non parentes, in quibus non tenebantur, inconsulta facilitate in carceribus detentos, suspensionis, & excommunicationis sententiam proferebant; loca, & Ecclesias ipsorum interdicentes. In exigendo ab ipsis exemptis, eorúmque subditis subsidia charitatis, nimium contra eos excedebant, insolitas, ac indebitas ipsis, contra iura exactiones imponentes. Ecclesiis vacantibus, in quibus Monasteria ius obtinebant patronatus (repulsis personis idoneis ad eas præsentatis,) personas inhabiles instituebant, & indignas. Processus iustè factos, seu sententias iustè latas à delegatis Sedi apostolicæ, vel à Conseruatoribus pro exemptis, publicari, seu exequutioni demandari à suis subditis non permittebant. Tabellionibus publicis, ne instrumenta conficerent, inhibebant; & Iudicibus, ne iustitiam redderent; & Iurisperitis, ne consilium, vel auxilium præberent in causis, seu negotiis ipsorum. Nouos census, & indebita onera parochialibus imponebant Ecclesiis, in quibus exempti ius obtinebant patronatus Ecclesias curam animarum habentes ad mensam Abbatum spectantes, quarum fructus Clericis sæcularibus quandoque ad firmam concedebant, ipsis decedentibus, suis Clericis conferebant; quamuis Ecclesiæ in rei veritate non vacarent. In Ecclesiis Monachorum iura ipsorum sibi iniustè appropriantes, equos, boues, thesaurum, & alia bona Monasteriorum mobilia, & immobilia illicitè occupantes; de ipsorum redditibus pro libito voluntatis ordinabant, ita vt Rectoribus ipsarum non remaneret, vnde possent sustentari. Quandoque cum armis, & vexillo erecto molendina, & alia exemptorum bona contra iustitiam destruebant, quæ etiam tanto tempore possederant, quòd de contrario memoria non existeret. Frequenter mittebant ad Monasteria suarum ciuitatum, & diœcesium suos consanguineos, nepotes, & interdum animalia sua, cum custodibus, vt eis de bonis Monasteriorum prouideretur. Abbates, & Priores Monasteriorum sæpissimè compellebant, vt suis consanguineis

ſanguineis, & nepotibus Monaſteriorum ſuorum, & Prioratuum poſſeſſiones concederent in perpetuum, vel ad tempus. Permittebant etiam, & tacitè conſentiebant, quòd in ſuo dominio temporali per milites, vaſallos, & ipſorum temporales Officiales; Monaſteriorum bona mobilia, & immobilia per violentiam occuparentur in caſibus non permiſſis à iure, varias iniurias perſonis eccleſiaſticis inferentes. Interdum Abbates, Priores, & alios beneficiatos ſuis beneficiis iniuſtè priuabant, vt ſic fructus beneficiorum vacantium primi anni poſſent percipere. Cogebant ſæpiſſimè Abbates, & Priores Monaſteriorum ad ſibi præſentandum ſuos familiares conſanguineos, vel nepotes ad Eccleſias vacantes, in quibus ius obtinebant patronatus. Sine iuſta cauſa impediebant, ne exempti loca ſua poſſent reparare.

DISPVTATIO VI.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum regularium, quoad Nouitios recipiendos, eóſque ad profeſſionem admittendos.

QVÆSITVM I.

An spectet ad Abbatem solum recipere Nouitios; an verò etiam ad alios sibi socios, & Collegas, siue capitulum.

SVMMARIVM.

1 *Reli[g]io quid sit.*
2 *Nouitij, qui dicantur.*
3 *Religionem ingredi non potest, qui ab ea non recipitur.*
4 *Potestas recipiendi Nouitios reperitur in qualibet Religione approbata, & quomodo.*
5 *Abbas in Religionibus Ordinis S. Benedicti tenetur in receptione Nouitiorum ad validitatem actus, consilium Capituli adhibere.*
6 *Vota, seu suffragia Capituli Congregationum Ordinis S. Benedicti, sunt consultiua, non verò definitiua.*
7 *Religionis Regulæ, priuilegia, vel consuetudines in receptione Nouitiorum attendendæ sunt.*
8 *Consensus saltem aliquorum Patrum requiritur in receptione Nouitiorum.*
9 *Abbas, seu Prælatus, qui Seniorum, & Collegarum consilium postulare tenetur, debet eorum consensum expectare, & sequi.*
10 *Collegæ, & Seniores an teneantur consentire, an vero sufficiat, vt maior pars consentiat, ad validitatem receptionis Nouitij.*
11 *Nouitij receptio facta, si ex tribus Collegis vnus tantum cum Generali, vel Prouinciali consentiat, valida est; secus si contradicente Generali omnes Collegæ consentiant, vt num. 12*
13 *Abbas se solo, aliis Collegis sine rationabili causa consensum denegantibus, vel imminente necessitate, & periculo, an validè recipiat Nouitium, & num. 14.*
15 *Abbas sine consensu Collegarum inualidè Nouitium admittit.*
16 *Nouitius, in quo concurrunt conditiones requisitæ, debet à Collegis ad religionem admitti.*

1. Religio, secundùm Augustinum *de vera Religione*, à religando nos Deo, dicta, cæteris modis, quibus distingui, & sumi posset, relictis, prout Glos. *in cap. Ex multa de vot.* asserit, & prout ad nos pertinet, est Collegium, vel Vniuersitas hominum Deum colentium; & stricto, & proprio modo, &, vt nos loquimur ex Religiosis alicui Religioni per apostolicam Sedem approbatæ per professionem addictis componitur, & hi propriè Religiosi dicuntur, *cap. Quod votum. §. præsenti, de vot. lib. 6.* in qua Religione tria vota substantialia promittuntur, *arg. d. cap. Ex multa. de vot.*

2. Antequàm autem professio ab huiusmodi Religiosis fiat, præcedere debere Nouitiatum, iure cautum est. Nouitij autem dicuntur, qui, habitu Religionis accepto, nondum professione adstricti experiuntur Religionis austeritatem. Syluest. *in verbo, Religio, §. in princ.* Priùs ergo de potestate Abbatis, quoad Nouitios; & deinde quoad professos dicendum videtur.

3. Cùm autem quis Religionem ingredi, & religiosum habitum assumere nequeat, nisi ab ea recipiatur, & nisi interueniat, qui habitum illi tradat, cùm sint inter se correlatiua, & veluti partes humani contractus, qui non potest, nisi mutuo consensu perfici. Panormit. *in cap. Porrectum. n. 10. de regular.* videndum est, an ad Abbatem spectet habitum Religionis concedere, ac Religionem ingredi volentes recipere.

Vt autẽ hoc rectiùs explicetur, supponimus certum, & indubitatum esse, hanc potestatem, primò, & principaliter in Summo Pontifice reperiri. Sed, cùm ipse Summus Pontifex immediatè illa vti non soleat, idcircò eam in alio proximè reperiri necessarium est.

4. Constat secundò, hanc potestatem immediatè reperiri in qualibet Religione approbata per Summum Pontificẽ, quæ potestas ex vi approbationis apparet: approbare enim Religionem, est concedere omnia ea, quæ ad vtilitatem, conseruationem, & gubernationem Religionis pertinent: sed conseruatio Religionis non potest fieri absque receptione Nouitiorum, & potestate illos recipiendi: ergo, &c. aliàs frustratoria esset approbatio: imò in ipsa approbatione Religionis intrinsecè hæc potestas confertur, & includitur.

Hæc autem potestas licèt sit in toto corpore Religionis; non tamen potest immediatè ab vniuersa Religione exerceri, ex quo tota Religio moraliter nequit ad singulos recipiendos congregari. Sequitur ergo eam esse in prælatis, quibus Religionis cura demandata est. Reperitur autem in quolibet immediato Monasterij Prælato, vt tradit Gloss. *in cap. fin. de regular. lib. 6.* quam dixit communiter receptam Sanch. *in Decalog. lib. 4. cap. 16. n. 52.* Quod insuper clarè probatur *ex cap. Ad apostolicam, & ex d. cap. Porrectum, de regular.* Quod intelligendum est, nisi in ea Religione potestas admittendi Generali, vel alteri Superiori reseruata sit; vel nisi Generalis, vel alius Superior iustis de causis immediatis Conuentuum Superioribus præcepissent, ne aliquos ad sua Monasteria reciperent. Ita in simili docent Azor. *moral. instit. part. 1. lib. 11. cap. 22. q. 2.* Nauar. *lib. 3. consil. tit. de voto, consil. 2. num. 3.* Sanch. *eo cap. 16. & num. 52.*

Cùm autem hæc potestas eis competat ex vi sui muneris, quod est eam ordinariam habere, vtique poterunt illam alij delegare: quia habens iurisdictionem ordinariam, potest eam aliis delegare, *l. More. ff. de iurisd. omn. iudic. l. Cognitio, §. Cùm propria. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd. cap. Cum Episcopus. de offic. Ord. lib. 6.*

5. Superest nunc videndum, an solus Abbas, absque consensu Capituli, id exequi valeat. Ad quod respondeo, in Regula D. Patris Benedicti haberi, quòd præcipua Monasterij debet Abbas cum Capituli consilio expedire, vt patet *eiusdem reg. cap. 3.* Sed, cùm creatio Monachorum sit ex præcipuis in Monasterio, dicendum

dicendum, conſilium ſimul Capituli in creatione Monachorum requiri, & neceſſarium eſſe, qua conſultatione omiſſa, actus foret nullus per ea, quæ notantur in c. *Nouit*. iuncta Gloſſ. *de his quæ fiunt à Præl. ſine conſenſ. Capit.* & ex Bart. & adductis ab ipſo *in l. prima, §. Si pluries. ff. de exercitatoria act. num. 3. & 4.* & Burſat. *lib. 1. conſ. 90.* Ita etiam tenet Panormit. *in cap. Ad apoſtolicam de regul. r.* & Gloſſ. *in cap. vltim.*
6. *eodem titul. in 6.* Animaduertendum autem eſt, in Regula etiam D. Patris Benedicti expreſsè ſtatui, & declarari, vota Capituli non poſtulari vt definitiua; ſed tantùm, vt conſultiua, quod patet *ex d cap. 3.* Vnde conſultatio tantùm erit ad validitatem actus neceſſaria, nec opus eſt illorum iudicium ſequi, & conſenſum expectare; ſed ſatis eſt requirere, & expectare reſponſum. Ita Syluester *verb. Religio, 3. num. 15.* Nauar. *comment. 3 de regul. r. num. 5.* & hæc quantùm ad Abbates ſub Regula D. Benedicti militantes.

Pro cæteris autem Abbatibus, & Prælatis, ſub aliis Regulis degentibus, non ſatis iure communi cautum eſt, an ad ſolos ipſos ſpectet Monachorum receptio, an ſimul cum Capituli conſilio: nam in ipſo iure communi ſupponitur, interdum ad Abbatem ſolum, interdum ad Abbatem, & Capitulum ſimul ſpectare Monachorum creationem, vt patet *ex d. cap. vlt. de regular. in 6.* & notat Suar. *de Relig. tomo 3. lib. 5. c. 10. num. 6.* quòd cùm indefinitum remaneat, in vna-
7. quaque Religione attendenda eſt, vel Regula, vel Priuilegium à Sede apoſtolica circa hoc conceſſum. Quòd ſi fortè acciderit, (quod moraliter vix accidere poteſt,) non reperiri in eius Regulis, Conſtitutionibus, vel priuilegiis hoc definitum, attendenda eſt conſuetudo, vt benè notat Panorm. *in d. cap. Porrectum. de regul. num. 5. & 6.* & *d. cap. Ad apoſtolicam, n. 4. & 12.* & Gloſſ. *in d c. vltim. de regul. in 6.* quem ſequitur Archidiac. & alij quamplures, quos refert, & ſequitur Suar. *loco citato, num. 5.*
8. Verùm, licèt de iure communi hoc in dubium reuocari poſſit; tamen poſt conſtitutionem Sixti V. omninò certum remanet, hunc conſenſum neceſſarium eſſe: quia prædictus Pontifex, *per ſuam conſtitutionem* incip. *Cùm de omnibus.* relatam ſimul cum alia, ad eius declarationem ab eodem Pontifice edita *in Bullario nouo* Laërt. Cherub. *tomo 2. conſtit. 71. Sixti V.* præcepit, ne quis ad regularem Ordinem admittatur, niſi in Capitulis generalibus, vel prouincialibus, accedente Definitorum conſenſu: & licèt hanc conſtitutionem poſteà idem Pontifex moderatus ſit *per aliam ſuam,* incip. *Ad Romanum ſpectat Pontificem.* in Bullar. *loco cit.* tamen mandauit, Nouitiorum receptionem fieri accedente aliquorum Patrum conſenſu. Et Clemens VIII. in priuilegio ſuper hac re Priori, ac Conuentui Fratrum Prædicatorum Sancti Stephani Salmanticenſis, necnon in alio Præpoſitis, & Religioſis Congregationis Clericorum Miniſtrantium infirmis conceſſo, ſemper aliquorum Patrum conſenſum requirit. In aliquibus Congregationibus ſtatutum eſt, vt à P. Præſidente Generali, & à Prælatis cum conſilio ſeniorum poſſint in ſingulis Monaſteriis Collegiatis recipi Nouitii, dummodo illorum redditus, & habitatio ſufficiant, ad ſex Nouitiorum numerum ad minus ſuſtentandum, præter Monachos conſuetos, & ad diuinum cultum, & Cœnobij miniſteria neceſſarios. Ita habetur *cap. 40. conſtit.* Vnde conſtat eſſe Patri Præſidenti Generali neceſſarium Seniorum conſilium; quod non ſolùm petere; verùm etiam ſequi tenetur: quia in hoc Seniores ſunt tanquam eius Collegæ, & participes receptionis Nouitiorum ad habitum.
9. At, quando quis conſilium ab aliis, tanquàm à Collegis, & participibus officii poſtulare tenetur, debet eorum conſenſum expectare, ac ſequi, vt docent Bartol. *in l. 1. §. Si plures. num. 7. ff. de exercit. act.* Innocent. *in cap. Venerabili. de offic. delegat.* allegatus à Franch. *in cap. vnic. §. Vbi vero, num. 5. ne Sede vacante, lib. 6.* Sanch. his & aliis relatis *in Decalog. lib. 5. cap. 4. num 65.* Alia, quæ pro huiuſmodi conſenſu præſtando deſiderantur, dicemus inferiùs tractando de admiſſione ad profeſſionem.

Ex ſupradictis oritur prima difficultas, an omnes ſupradicti Collegæ, & Socii teneantur conſentire; 10.
an verò ſufficiat, quòd maior pars cum Abbate, vel Prouinciali ex omnibus coniunctis conſentiat. Reſpondeo cum Laurentio de Peyrinis *tom. 2. de Prælato, q. 3. cap. 1. num. 19.* & Barth. de Vecch. *in praxi Nouitiorum, diſput. 7. dub. 2. num. 9.* ſufficere, ſi maior pars illorum coniunctorum conſentiant, vt elicitur ex Gloſſ. *in cap. Paſtoralis, verbo, Si plures, de reſcript.* quod etiam habetur expreſsè *in conſtitutione ſuprà citata* Sixti V. Vnde, ſi plures cum Prouinciali, ſiue Abbate conſentiant; ita vt maior illorum pars probet receptionem, tunc ſufficienter acceptatus erit Nouitius in Religione. Videatur Socinus *conſilio 41. num. 2. in fine, volum. 1.* vbi de ſimili caſu loquitur. Dixi, *cum Prouinciali, vel Abbate:* quia, etiamſi conſultores omnes, & Collegæ in receptionem conſentirent, & ſolus Superior contradiceret, nullo modo propoſitus eſſet receptus: quia facultas recipiendi apud Superiorem reſidet principaliter, ſine cuius conſenſu nullus recipi poteſt, vt docet idem Socinus *eodem loco,* & Rodriq. *tom 3. qq. regul. q. 10. art. 2.* Rota *in vna nullius iuriſdictionis,* 10. Ianuarij, 1620. coram Eminentiſſ. Canalerio.

Secùs autem dicendum eſt de conſultoribus, & ſociis quoad examinationem conditionum Nouitiorum recipiendorum, vt benè probat Bartol. de Vecchiis *loco cit. num. 8.*

Secunda difficultas, an ex ſi ex tribus Collegis, & 11.
Sociis vnus ſolus cum Abbate, vel Prouinciali conſentiat, reliquis contradicentibus, Nouitius propoſitus ſit recipiendus. Reſpondet Laurentius de Peyrinis *loco cit. num. 21.* affirmatiuè, loquendo de Ordine ſuo Minimorum: quod ibi optimè probat ex ſuis conſtitutionibus, & etiam ex Bulla citata Sixti V. & ex iure communi, & præſertim *ex c. Ex litteris, de prob.* & *cap. Inter dilectos. de fide inſtrum.* quæ rationes & iura affirmatiuam reddunt reſponſionem pro aliis Religionibus.

Tertia difficultas, ſi omnes Collegæ, & Socij con- 12.
ſentiant, diſcrepante Abbate, vel prouinciali, aut Generali, an propoſitus ſit recipiendus in Religione. Reſpondet Roder. *tom 3. qq. regul. q. 10. art. 2.* negatiuè: quia facultas recipiendi Nouitium reſidet principaliter apud Superiorem, ſine quo quiſquam nequaquam recipi poteſt, vt *ſuprà* diximus.

Quarta difficultas, ſi ſocij & Collegæ ſine ratio- 13.
nabili cauſa conſenſum denegent, an poſſit Abbas per ſe ſolum Nouitium recipere. Reſpondet Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num. 11.* affirmatiuè: quia quotieſcunque conſenſus eſt in aliquo actu neceſſarius, ſi, qui illum præſtare debet, ſine cauſa denegauerit, habetur pro præſtito, eò quòd per illum dicitur non eſſe præſtitum, habetur *ex l. In iure ciuili. ff. de reg. iur.* & *cap. Licet. §. Talis ergo. de regular.* & DD. *in l. Non ſolum. §. de voluntate. ff. ſolut. matrim.* quod etiam deciſum fuit à S. Rota Romana *deciſ. 91. num. 5. part. 2. in recent.* & Peyrinis *loco citato, num. 22.* vbi dicit, quòd non eſt neceſſarium, vt in receptione Nouitiorum, vota occultè promantur; ſed poteſt publicè haberi conſenſus, vt cenſuit Sacra Congregatio in caſu, quo examinatores iuxta Concilium Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.* debent ferre iudicium de-

promouendis ad beneficia: quod obseruatur in Ordine Prædicatorum in praxi, vt docet Festus 2. *part. constit. illius Ordinis, cap.* 1. Possunt tamen per suffragia secreta etiam Socij consensum præbere, si consuetudo talis extet in Religione, vel si Prælatus ægrè ferat, quòd ei contradicatur.

14. Idem dicendum est, stando in responsione immediata huius dubitationis, vbi imminet necessitas, & periculum, quando Superior nequit commodè cōsensum requirere: tunc enim poterit recipere venientē ad suum Ordinem, & Monasterium absque consensu, contra Sanchez *lib.* 1. *de matrim. disput.* 24. *num.* 26. Hoc habetur in Gloss. *in cap. Si pro te, verbo, Assensus, de rescript. in* 6. Felin. *in cap. Cùm accessissent. de constit. num.* 20. Bartolus *in l.* 1. §. *Si plures. ff. de exercit.*

15. Quinta difficultas, si Abbas sine consensu, & consilio Collegarum, & Sociorum, aliquem Nouitium admittat, an talis admissio sit valida, néc ne: Respondeo, quòd admissio huiusmodi nulla est defectu potestatis: & non valet, quod ab aliquo factum est, quando id ab eo fieri non poterat sine alterius consensu, *ex l. Titium. in princ. ff. de administr. tutor.* & sic ille Nouitius admissus à quocunque Abbate, expelli poterit absque eo, quòd illi aliqua irrogetur iniuria: secùs dicendum est, si Socij Abbatis, & Collegæ tacitè consentirent, saltem non contradicendo Abbati in tali receptione, vt colligitur ex Innocentio *in cap. In Genesi. de elect. num.* 5. Idem dicendum erit de Nouitio recepto à non habente authoritatem: quia posset eadem ratione habitu expoliari, nisi Abbas, & alij habentes authoritatem, ratam haberent talem receptionem, quæ quidem receptio tunc incipiet à tempore ratihabitionis; non autem quando habitu regulari indutus fuit: quia annus probationis, ad hoc vt sit legitimus, debet incipere à legitima receptione habitus, vt bene docent Roderiq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 10. Rosella *verbo*, *Nouitius*, *num.* 25. Bartholomæus à S. Fausto *in thesauro Relig. lib.* 5. *q.* 239. *num.* 1.

16. Sexta difficultas, si propositus Nouitius habet conditiones requisitas, an teneantur Socii, & Collegæ eum ad Religionem admittere. Respondeo, si nulla interueniat rationabilis causa, quòd debent illum admittere. Ita Laurentius de Peyrinis *loco cit. n.* 24. Si verò deputati aliquem admittant, conditiones requisitas non habentem, graue peccatum committunt, cùm grauis materia sit, & prohibita à sacris Canonibus, & præsertim à cōstitutionibus Sixti V. & Clemētis VIII. & insuper incurrunt priuationē vocis actiuæ, & passiuæ, & dignitatum, quas habent, & incapacitatis ad illas, & alias obtinendas in futurū; dummodo malitiosè illum admittant: secus verò dicendum est de iis, quibus bona fide sumptis informationibus recipiendum apparuit nullum habere defectum, licèt postcà in Religione constet illum esse vitiosum: nam illæ pœnæ ponūntur contra temerè admittentes. Ita Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. dub.* 5. *num.* 3. Porrellus *in dub. Regul. verbo, Nouitij inform. num* 6. Rodriq. *loc. cit. q.* 10. *art.* 12. Ledesma *de stat. Relig. in comm. cap.* 6. *concl.* 6. *diff.* 1.

QVÆSITVM. II

Quam ætatem requirere debeat Abbas in Nouitijs recipiendis.

SVMMARIVM.

1 *Ætas quæcunque sufficit ad hoc, vt de iure naturali recipi quis possit ad Religionem, modo etiam vsum rationis habeat, quæ etiam ætas sufficit de iure ecclesiastico, vt num.* 6.

2 *Infantia vsque ad annum septimum completum protrahitur.*

3 *Pueritia à septimo anno vsque ad duodecimum in fœmina, & ad quartumdecimū in masculo protrahitur.*

4 *Pubertas in fœmina incipit completo anno duodecimo, in masculo quartodecimo.*

5 *Nouitiatum incipere, & Religionis austeritates experiri nemo aptus est ante pubertatem.*

7 *Ætatis præscriptio facta à Concilio Tridentino quoad ingressum Religionis, an innouauerit ius antiquum.*

8 *Pubes Religionem ingredi potest, etiam parentibus inuitis.*

9 *Impubes cum parentum consensu Religionem ingredi potest, ibique remanere, nisi infra annum parentes reclamauerint.*

10 *Annus ad reclamandum concessus à quo die computari debeat.*

11 *Pubertas, si compleatur intra annum ad reclamandum concessum, quid iuris.*

12 *Impuberem à Religione extrahere propria authoritate, nec pater, nec mater, vel magister, siue alius quicunque eius custos potest.*

13 *Mater, patre non repugnante, potest filium Religioni offerre, & ab ea reuocare, sicut pater, & tutor, vt num.* 15.

14 *Impubes à parentibus Religioni oblatus non poterit ante pubertatem resilire; liberum tamen est Abbati, illum quocunque tempore expellere.*

16 *Impubes egredi non potest ante pubertatem, licèt parentes, vel tutores non obtulerint; sed dissimulauerint anno, & die post ingressus notitiam.*

17 *Pater, inuito auo; vel mater, inuito tutore, an possint impuberem Religioni offerre, vel reuocare, vide remissiuè.*

Frustrà esset ostendisse de facultate pertinente ex parte recipiētis, nisi pariter ostenderetur de facultate ex parte recipiendi; & ex requisitis ex parte modi, ad hoc vt actus legitimè exerceri possit. Agēdum est ergo de his, circa quos, & quibus modis, & circunstantiis à iure canonico, vel ex ipsa rei natura requisitis possit hanc facultatem exercere Abbas. Et primò dicam generaliter in iis, qui sunt recipiendi, duo considerari, vel capacitatem ex iure naturali, vel ex iure canonico. Primo modo in quacunque ætate recipi posse omnes homines rationis vsum habentes, patet: nam, cùm ratio sit hominis constitutiua, & cùm hic actus pendeat à libera voluntate, cuius obiectum est ratio, requiritur vsus rationis ad deliberandum: vsus autem rationis, quando in homine inchoauerit, non satis distinctum, & expressum per certam ætatis determinationem reperitur: alij enim homines segniùs, alij velociùs annis iudicium habent. Sufficit ergo dicere, quòd in quacunque ætate doli capax erit, & vsus in illo rationis ad mortaliter peccandum erit sufficiens, & consequenter, ad eligendum hunc perfectionis statum, & diuino cultui se dedicāadum sufficiens erit: quia cùm doli capax possit se obligare Diabolo per peccatum, & homini per sponsalia, *cap. Pueris. extra de delict. puer.* multò fortiùs Deo. Vide Gloss. 20. *q.* 1. *cap. Quòd intra annos.* Innocent *in cap. Scripturæ. n.* 3. & *ibi* Hostiens. *n.* 7. Ioann. Andr. *n.* 3. Card. *n* 6. *q.* 11. & 13. *de voto, & voti redempt.* & alli apud Sanch *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 18. *n.* 5. & hoc de iure naturali. De qua re optimè Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. Et vide ibi plura distincta, quæ prolixiùs foret adducere, nec non etiam Sanch. *loco cit.* 1.

Sed aduertendum est, tres ætates distinguendas esse. 2.

esse in præsẽti materia. Prima est infantia, qua puer dicitur infans vsque ad annum septimum perfectum. Ita Gloss. *in l. Etiam infantem. ff. de adopt.* & *in l.* 1. §. *initium. ff. de postulat.* vt etiam benè ostendit Menochius *de arbitr. iud. lib.* 2. *casu* 57. *n.* 9. vbi fatetur de
3. communi DD. sententia. Secunda ætas est pueritia, quæ expleto septennio incipit, ex eodem Menoch. *loco cit. num.* 20. cum pluribus DD. ab eo *ibidem* cumulatis, & iuxta D. Thomam *in* 4. *dist.* 27. *q.* 2. *art.* 2. ab omnibus receptum est, quòd completo septennio incipit in pueris vsus rationis. Puerilis tamen ætas, prout ad rem nostram facit, incipit infra annos pubertatis, quando puer est capax doli, & sufficientem habet vsum ad mortaliter peccandum, ac proinde ad
4. votum emittendum: hæc autem pubertas, siue, vt ita dicam, tertia ætas, respectiuè ad alias supradictas duas ætates, in masculo incipit completo 14. anno; in fœmina verò duodecimo, vt habetur *in* §. *Nostra autem maiestas. instit. quibus modis tutè fin.* & *l. final*, C. *quando tut. vel. cur. esse desit.*

5. Ante huiusmodi pubertatem nullus est aptus habitum Religionis recipere, quoad Religionis austeritates experiendas, & Nouitiatum incipiendum. Ita. Lessius *lib.* 2. *de iust.* & *iur. cap.* 41. *dub.* 3. *n.* 35. Sanchez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *n.* 22. Azor *part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 4. Syluester *verbo*, *Religio*, 5. *q.* 1. Angelus *verbo*, *Nouitius*, §. 1. Rosella *eodem verbo*, *n.* 9. Armilla *similiter. n.* 1. & Tabien. §. 1. quod probatur *ex cap. Si in qualibet.* & *cap. Puella.* 20. *q.* 2. *cap. Ad nostram. cap. Cùm virum. cap. Postulasti. de Regul. cap.* 1. & 2. *in* 6. Quomodo verò possint ante pubertatem pueri habentes vsum rationis habitum religiosum recipere, paulò inferiùs dicetur.

6. De iure etiam ecclesiastico similiter, nec satis constat, quanam ætate recipiendi, & Religionis cultui applicandi sint homines; sed tantùm rationis vsum, & doli capacitatem requiri: quod pariter etiam ante pubertatem euenire poterit. Ita docent Armilla *verb. votum, n.* 6. Sotus *de iust. lib.* 7. *q.* 3. *art.* 2. *col.* 3. Caiet. *in summa, verb. Votum, cap.* 3. §. *Imperfectio autem ætatis.* Manuël 2. *tom. Summæ, cap.* 91. *n.* 1. & 2. Nauarr. *lib.* 3. *consil. tit. de regular. cons.* 29. & 30. Sanch. *d. cap.*
7. 18. *n.* 6. Et quamuis Concil Trident. *sess.* 25. *de regular. cap.* 15. tẽpus professionis expresè determinet dicens: *Nemini liceat profiteri ante* 16. *annum expletum, neque qui minori tempore quam per annum post susceptũ habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur.* non ideò sequitur, colligi debere, quòd probationis tempus debeat incipere in decimoquinto expleto, neque non licere pueris ante huiusmodi tempus Religionis habitum assumere. Nam debuisset id expresè præcipere, vel declarare, cùm sit res grauis momenti, & limitans aliquo modo naturalem libertatem. Imò ipsum Concilium Tridentinum *cap. sequenti eiusdem sess.* præcipiens Superioribus, vt finito tempore Nouitiatus, quos habiles inuenerint ad profitendum, admittant; non sine causa dixit verba illa, *quos habiles inuenerint*; nam qui 16. ætatis annum non expleuit, licèt per plures annos in Religione vixerit, nondũ inuenitur habilis ad professionem: & ideò præceptum illud non obligat, nec coniectura *d. cap.* 15. sequitur. Adde etiam, quia licèt aliquis per plures annos in Religione fuerit, non censetur omninò expleuisse annum probationis, donec 16. ætatis annum impleat. Et sic de iure ecclesiastico, quilibet vsum rationis habens ingredi Religionem, & in ea recipi potest. Ita Nauar. *loco cit.* Roderic. *tom.* 1. *q.* 15. *art.* 2. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 22. *art.* 3. Sanch. *d. cap.* 18. *n.* 32. Reginald. *in praxi for. pœnit. lib.* 18. *num.* 385. Suarez. *d. cap.* 1. *num.* 6. Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Nouit. recipiendis, disput.* 2. *dub.* 6. *num.* 15.

Stante ergo, quòd in quacunque ætate rationis vsum habentes recipi possunt, distinguendum primò, quòd, aut quis in anno pubertatis Religionem ingredi voluerit, & liberè potest, etiam parentibus prohibentibus, *cap. Puella.* 20. *q.* 2. vbi Gloss. & Panormit. *in cap.* 2. *num.* 2. *de regular.* Oportet tamen, quòd talem annum compleuerit, scilicet, 14. sicut habetur ex tex. *in cap. Ad nostram. extr. de regularibus.* & *ibi* Gloss. 8.

Aut quis ante annos pubertatis Religionem ingredi quærit: & tunc interueniente parentum voluntate, recipi potest, vt colligitur à contrario sensu, *ex d. c.* 2. *de regul.* & *ex d. c. Puella.* 20 *q.* 2. & expresè habetur *ex c. Addidistis.* 20. *q.* 1. & *ex c* 1. 20. *q.* 2. & docet D. Thom. 2. 2. *q.* 189. *art.* 5. vbi dicit, pueros posse recipi ad Religionem ante pubertatis annos, cum voluntate parentum; quod intelligendum est, nedum de expressa, sed etiam de tacita, & præsumpta voluntate, vt putà si recipiatur impubes, & parentes per annum, & diem dissimulando consenserint, vel non contradixerint, vt colligitur à contrario sensu *ex cap.* 2. *de Regular.* vbi dicitur: *Si quis ante annos legitimos tonsuratus est, si parentes ipsius infra annum reclamauerint, in Clericatu permaneat.* vbi Gloss. *in verb. Tonsuratus.* & *verb. Clericis* & Doctores communiter exponunt, tonsuram idem significare, quod ad Religionis habitum recipi iuxta communem modum loquendi antiquorum canonum, vt videre licet *in can. Si in qualibet.* & *seqq.* 20. *q.* 2. Et licèt in hoc textu detur terminus vnius anni ad reclamandum; tamen in eo supplenda est dies; ita etiam expresè deciditur *in d. can. Puella.* 20. *q.* 2. & docent communiter Doctores. Hoc autem intelligendum est, nisi speciali Religionis constitutione cautum sit, ne infans, aut impubes ad eam admittatur, vt docent D. Antonius 3. *p. tit.* 16. *cap.* 2. §. 4. Sylu. *loco citato*, *q.* 10 Sanch. *d. cap.* 18. *n.* 8. Annus 9. 10.
autem *in d. cap. secundo*, ad reclamandum concessus, à die scientiæ computari debet, tam in foro conscientiæ, quàm in externo, si sufficienter probetur. Ita docent Gloss. *in d. can. Puella verb. At si vnum.* Palud. *in* 4. *dist.* 38. *q.* 4. *art.* 2. *n.* 25. Syluestr. *verb. Religio*, 2. *q.* 11. Suar. *d. cap.* 1. *n.* 8. *in fine*, & alij apud Sanch. *d. cap.* 18. *n.* 10. qui cum prædicta Gloss. Hostien. Goffred. & Henric. addit, quòd si Monasterium sit ita remotum, vt intra id tempus reuocare nequeant, longius temporis interuallum concedetur, prout loci distantia postulauerit. Si verò, antequàm annus recla- 11.
mationis compleatur, filius ad pubertatem peruenerit; tunc parentibus reuocandi facultas adimitur: quia tunc filius, si suum factum ratum habeat, & resistat parentum reuocationi, perinde est, ac si denuò ingrederetur. Ita Gloss. *in* §. *Summa*, 20. *q.* 2. *in fine.* Archidiac. *d. cap. Puella. n.* 2. & alij apud Sanch. 6. *cap.* 18. *n.* 12. Si verò elapsus sit annus, & dies reclamationis; & filius nondum ad pubertatem peruenerit; tunc neque à parentibus reuocari potest. Ita etiam satis distinctè Suar. *loco citat.*

Hìc verò animaduertendum, quòd nec pater, nec 12.
tutor, nec magister, nec quicunque alius custos potest impuberem authoritate propria à Religione extrahere, siue ex voto, siue absque voto intrauerit; sed cum authoritate habentis potestatem in Monasterio: quia, licèt possit eum in vita disciplinare pater, vel tutor; non tamen corrigere, inferendo Monasterio iniuriam, habitum, videlicet, diripiendo, vel à Monasterio per vim educendo, in cuius potestate iam impubes erat. Ita Archidiac. & Petr. de Palud. quos refert, & sequitur Sylu. *vbi proximè*, & alii aqud Sanchez *d. cap.* 18. *n.* 13. Et sicut potest solus pater, matre non repugnante, impuberem filium Religioni offerre; idem 13.
potest sola mater, patre non repugnante. Nec inter vtrunque aliquod discrimen constituendũ: quia *in d. cap.* 2.

cap.2. de Regular. & *cap. Puella. 20.quaest. 2.* indistinctè dicitur, parentes posse offerre, vel reuocare. Ita Innocent. *d. c. 2. n. 1 de Regular.* cuius sententiam communiter esse à Doctoribus probatam asserit Panorm. *ibid. n. 6.* Ita etiam Rosella *verb. Nouitius n. 2.* Tabien. *eod. verb. quaest. 1. n. 2.* & alij plures apud Sanchez *d. cap. 18. n. 19.* contra Gloss. Archiadiac. & alios *in cap. 1. 20. quaest. 2.* Palud. D. Thom. Sylu. & alios apud Sanch. *loco citato, n. 18* Ita etiam Suar. *d. lib. 5. cap. 2. n. 12.* qui subdit, oblationem factam à sola matre, non esse ita firmam, quin possit à patre, quandiu non consenserit, reuocari: quia non priuauit se iure suo; nec sufficit consensus tacitus, nisi transactus sit annus, iure praescriptus, ac tacitum consensum praebuisse iuridicè praesumatur: quia tunc etiam reuocare non poterit.

14. Porrò haec potestas offerendi impuberem Religioni, & ab ea reuocandi, quam in parentibus esse diximus, reperitur etiam in tutore, quia tutor succedit parenti, quoad omnia, ad filij gubernationem spectantia. Ita Innocent. & Panorm. *locis citatis* Palud. *in 4. dist. 38. q. 4. n. 28.* Suar. *d. cap. 2. n. 13.* & alij apud Sanchez *d. cap. 18. n. 25.* contra Federic *cons. 277.* Anchar. *cap. 2. n. 7. q. 2. de Regular.*

15. Petes, ante vsum rationis in infantia, an possit quis à parentibus oblatus recipi in Religionem. Respondeo, illicitum non esse, eiusmodi aetatis pueros, si à parentibus, vel tutoribus offerantur, ad Religiosum habitum admittere, *cap. 1.* & *cap. Oportet. 20. q. 2.* In primo enim textu supponitur per illa verba, *in qualibet minori aetate:* & *in 2.* expresse habetur: *Oportet infantes cum voluntate, & consensu parentum, imò ab ipsis parentibus oblatos sub plurimorum testimonio suscipi.* Et ratio est: quia cùm infans parentis, vel tutoris voluntate regatur, & hoc sit intrinsecum, & naturale ius parentis, & tutoris qui parentis loco succedit; iniuria illis fieret, si absque illorum consensu reciperetur: rapina enim foret non receptio. Huiusmodi autem impuberes Religioni oblati, à patre ampliùs reuocari nequeunt, nec ipsi sunt in libertate exeundi, vsquequò ad annos pubertatis peruenerint: pater enim iam cessit iuri suo, & quantùm in se est, donationem filij Religioni fecit, ipsaque acceptauit, & filius in illa aetate non tam sua, quam patris voluntate regendus est. Itaque sine Religionis consensu, intra illam aetatem exire non potest: ipsa verò Religio in quocunque tempore illum expellendi facultatem habet. Et haec *d. 20. q. 1. per tot.* & *c. Significatum.* & *c. Cùm simus. de Regular* cum omnibus scribentibus *ibi*, & aliis apud Sanchez *d. cap. 18.*

16. *n. 9.* Quod idem procedit, quando parentes, vel tutores non expressè impuberem Religioni obtulerunt; sed tacitè dissimulando per annum, & diem. Vnde, sicut ipsi nequeunt per illam taciturnitatem eum posteà ingressum reuocare; ita impubes nequit ante pubertatem egredi, *d. c. Puella. 20. q. 2.* docent Gloss. *ibi verb. Nec ipsa.* Panormit. *d. cap. 2. n. 10. de Regular.* Syluest.

17. *verb. Religio, 2. quaest. 11* Sanch. *d. cap. 18. n. 29.* An autem pater inuito auo, vel mater inuito tutore possint impuberem Religioni offerre, vel ab illa reuocare, videatur Sanch. *d. cap. 18. n. 21. & 23.* vbi pro parte affirmatiua concludit, licèt contrarium doceat Suar. *d. c. 2. n. 15.* apud quos plura ad hanc materiam spectantia notatu digna habentur.

QVAESITVM III.

Quae personae ad habitum Religionis admitti prohibeantur Abbatibus, & aliis Praelatis Regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Impedimenta personam ad Religionis ingressum inhabilem reddentia, duplicia sunt.*

2 *Vsus rationis carentia, si sit perpetua, ad Religionis ingressum inhabilem reddit: & quid de furioso perpetuo, num. 3.*

4 *Matrimonium an, & quando Religionis ingressum impediat?*

5 *Professio facta in aliena Religione impedit ingressum in aliam, & quomodo?*

6 *Seruus an ad Religionem recipi possit?*

7 *Episcopus nequit, absque assensu apostolico, Religionem ingredi.*

8 *Abbas saecularis, & alij Praelati Episcopo inferiores, an possint Religionem ingredi absque assensu apostolico.*

9 *Aere alieno grauati, an, & quando possint, ac debeant ad Religionem admitti & n. 10. & 11.*

12 *Obligatus ad aliquod praestandum, an ante Religionis ingressum teneatur ad illud, saltem praestandum.*

13 *Ratiociniis adstrictus an possit ad Religionem admitti.*

14 *Criminosi an ad Religionem recipi possint.*

15 *Aere alieno grauati, vel ratiociniis obnoxij, vel criminosi, si nihilominus profiteantur, an valeat professio.*

16 *Filius an propter parentum necessitatem teneatur non ingredi Religionem. Sed limita, vt n. 17.*

17 *Pater, an eadem obligatione teneatur ob filiorum necessitatem.*

18 *Professio, & votum emissum à filiis relinquentibus parentes in extrema necessitate, & è conuerso, valida est, licèt peccent mortaliter ita profitentes, & n. 19.*

20 *Sexus diuersitas impedit Religionis ingressum, & professionem.*

21 *Hermaphroditus, quicunque in eo sexus praeualeat, inhabilis est ad ingressu Religionis; & quid si post professionem mulier euadat vir, vt n. 22.*

23 *Excommunicatus maiori excommunicatione, siue sit denunciatus, siue non ingrediens Religionem peccat mortaliter, sicut & Praelatus recipiens; receptio tamen, & professio valida sunt.*

24 *Impotens ad seruanda Religionis essentialia, & etiam accidentalia praecepta, impeditur ab ingressu Religionis.*

25 *Nouitius infirmus toto tempore Nouitiatus ad professionem recipi potest.*

26 *Gallico morbo laborans, an validè profiteatur.*

27 *Vi, & metu extrinseco compulsus inhabilis est ad ingressum Religionis.*

28 *Professio facta per vim, & metum cadentem in constantem virum inualida est.*

29 *Corpore vitiati sunt inhabiles ad ingressum Religionis, nisi aliqua specialis praerogatiua corporis defectum suppleat; & qui, & an validè profiteantur, n. 30.*

31 *Infames, buffones, histriones, carnifices, satellites, lenones, & his similes, inhabiles sunt ad ingressum Religionis; eorum tamen professio valida est.*

32 *Descendentes ab Haereticis, Mauris, & similibus, quorum statuae, & ossa combusta sunt, in multis Religionibus recipi non possunt.*

33 *Bigami in Religione ad statum clericalem non possunt recipi; benè tamen ad laicalem.*

34 *Homicida, & latro iure communi non excluduntur ab ingressu Religionis.*

35 *Illiterati inhabiles sunt ad ingressum Religionis in statu clericali.*

CVm quaelibet persona per se, ac praecisis impedimentis sit habilis ad Religionis ingressum: quia Religio tendit ad perfectionem, cuius quilibet homo 1.

per

per id est capax; videndũ erit, quænam sint impedimenta, personam ad huiusmodi ingressum inhabilem reddentia: quæ duplicia esse possunt: quædam ex natura rei, quædam ex iure positiuo introducta. Impedimenta ex natura rei oriuntur ex naturali defectu, vt amentia, vel aliquid huiusmodi, quæ naturaliter impediunt. Impedimenta ex iure positiuo sunt, quæ de iure communi Religionis ingressum inualidũ reddũt. Ingressus autem inualidus dicitur ille, super quo verus Nouitiatus fundari non potest: sicuti è contra ingressus validus, a quo annus veri Nouitiatus numerari potest. videamus igitur, quæ sint hæc impedimenta.

2. Primum est carentia vsus rationis, si sit perpetua: & hic defectus contingit aliquando etiã post sufficientem ætatem ex corporis læsione, quæ reddit hominẽ amẽtem, seu stolidum. Hoc autem vel erit temporale, vel perpetuum: si temporale non simpliciter, hominẽ ad talem ingressum inhabilẽ reddit, sed solummodò pro tempore, quo talis carentia durat. *per cap. Sicut tenor. de Regul'ar.* & ex illo, quia receptus tẽpore amentiæ, quamuis denique statim, ac in se reuersus fuerit, consentiat; nihilominus receptio, ex quo consensit, computanda erit, non autem ab initio ingressus: quia antea persona inhabilis erat. Similiter si quis legitimè ingressus, durante Nouitiatus tempore amẽs efficiatur, & in amentia per aliquod notabile tẽpus duret, prior receptio irritatur, quia pro tempore, quo amentia durauit, persona inhabilitata est ad probationem, sine qua professio emitti non potest: & cùm probatio sine mentis vsu fieri nequeat; fit enim per experientiam, quæ rationis actus est, & continua esse debet, & non interrupta per aliquod tẽpus notabile, vt docet Sãch. pluribus relatis *in Decalog. lib. 5. c. 4. n. 31.* & inferiùs dicemus; sequitur, actum esse nullum, & nullo modo fieri posse, vt fundetur in eo verus Nouitiatus. Ita Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 4.* Quòd si pòst expletũ probationis annum, & ante professionis emissionem in amentiam incidat, ac posteà mentis compos effectus tatam habeat probationẽ; poterit vtique ad professionem admitti. Ita Syluest. *verb. Religio, 5 q. 2.* Bartho. de Vecchiis *in praxi pro Nouit. recip. disp. 2. dub. 7. in fi.* Sanch. *d. c. 4. n. 53.*

3. Furiosus perpetuus nullo modo ad Religionẽ admitti potest: quia, cùm professionẽ emittere nequeat, etiamsi per centum annos in Religione steterit, non potest recipi, cùm receptio sit ordinata ad professionẽ, & professio absque probatione emitti non possit, vt *supra* dictum est, de qua re plura Syluester. *verb. Religio, 5. q. 2.*

4. Alterum impedimentum est vinculum matrimonij consummati: quod si non esset consummatum, quanuis fit ratum, quilibet coniugum, etiam altero inuito, Religionem ingredi, & in ea admitti potest: & coniux manens in sæculo erit omninò liber, ac potest liberè ad alias nuptias transire. *can. Desponsatam 27. q. 2. can. Decreuit sequlia 28. q. 2. & toto tit. de conuers. coniugat.* præcipuè *in c. 2. & 17 c. Ex publico. & c. Ex parte tua. Extrauag. Antiquæ. de voto.* Concil. Trident. *sess. 24. de matrimon. cap. 6.* pluribus probat Sãch. *de matrim. lib. 2. disp. 18. & plurib. seq.* vbi *disput. 21.* docet, quandonam censeatur non consummatum matrimonium ad effectum, de quo agitur.

Si autem erit ratum simul, & consummatum, non potest alter coniugum, altero inuito, ad Religionem admitti, vt colligitur a contrario sensu ex iuribus citatis, & docent communiter Doctores.

Ad hoc autem, vt coniugum alter Religionem ingredi valeat, non sufficit alterum in sæculo manere, & licentiam alteri, vt Religionem ingrediatur concedere; sed si manens in sæculo sit senex, & absque incontinentiæ suspicione, requiritur, vt votũ castitatis emittat: quòd si sit iuuenis, necessarium est, vt pariter Religionem ingrediatur. Habetur expressè *ex c. Cum sis prædictus cap. Vxoratus. & c. Ad apostolicam. de conuers. coniugat. can. Agathosa. & can. Si vir, & vxor. 27. q. 2.* & docent communiter Doctores. Nec satis est, quòd coniux senex manens in sæculo temporalem continentiam voueat, nimirum, dum coniux professus superstes extiterit; sed exigitur, quòd perpetuam continentiam promittat, *c. 1. & d. cap. Ad apostolicum. de conuers. coniugat.* Verùm, si post obitum professi in Religione, coniux, qui remansit in sæculo, matrimonium ineat, valebit matrimonium. Glos. *in can. Seriatim. verb. Post mortem. dist. 32.* Caiet. *in c. Cum sis. in fine, de conuers. coniugat.* & Clem. *v*[illegible] *n. 18. q. 22. de consanguin,* Monald. *in Summa, tit. de voto coniugat. vers. Item quid, si licentians.* Sanch. *d. disput. 32. num. 8.*

Nec item sufficit, si coniux est iuuenis, ad hoc vt alter licitè profiteatur, quòd transeat ad Religionem vt ibi inclusus à vagationibus arceatur: sed necessarium est, vt professionem emittat, vt latè colligitur ex citatis iuribus, & docent Panormit. *in d. cap. Vxoratus. n. 3. & cap. Accedens. n. 2. de conuers. coniugat.* Sot. *in 4. dist. 27. q. 1. art. 4. vers. Potest & vnus* Petr. de Ledesma *de matrimon. q. 64. art. 4. dub. 1. concl.* Sanch. alijs relatis, *d. disp. 31. n. 4.* Alia plura, quæ circa hanc materiã desiderari poterunt, videantur apud Sanch. *d. lib. 7. à disput. 32. vsque ad 37. & lib. 10. disp. 10. 11. 15. & 18.* Suar. *d. lib. 5. cap. 6. à num. 6.*

Tertium impedimentum est professio facta in alia Religione: spirituale enim vinculum professionis ad instar vinculi matrimonij impedit, ne quis possit aliam Religionem ingredi. Et hoc intelligendum, vt impediat ingressum Religionis laxioris, vel supposita aliqua Pontificis prohibitione irritante, de qua re alibi. 5.

Quartum impedimentũ est seruitutis: seruus enim sine domini consensu, siue eo ignorante, vel contradicente, non potest recipi: quòd si recipiatur, reddendus est domino petenti cum omnibus, quæ attulit: post triennium verò non potest repeti, nisi fortè tam longè abesset, quòd inueniri non possit, *cap. Si quis incognitus 17. q. 2.* Aliàs post trienniũ præsumitur domini cõsẽsus. Quòd si interim professionẽ emiserit, professione non obstante, domino restituetur, si admissus ad ingressum Religionis, in receptione vsus est fraude, vt probando se liberũ per falsos testes *cap. Oportet. de seru. non ord.* Si autem Abbas, siue Monasterium in culpa fuerit, quia sciebat, eum seruum esse, vel neglexit inquirere, cùm esset cognitus, remanebit in Religione: sed Monasterium satisfaciet domino. Sylu. *verb. Religio, 2. q. 3.* Tabiena *eod. verb. q. 10. n. 11.* Sanch. *in Decalog lib. 5. cap. 4. num. 47.* Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Nouit. recip. disp. 2. dub. 2. n. 5.* Argum. *Si seruus. 54. distinct.* Triennium verò quando currere incipiat, quidam aiunt, currere à die probationis inceptæ. Sic Azor. *moral. instit. part. 1. lib. 12. cap. 1. q. 3.* Less. *de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 5. num. 31.* Alij, & rectiùs, docent, hoc triennium numerandum esse a die scientiæ, qua, scilicet, dominus certior factus est, seruum Religionẽ intrasse: quia tempus non currit ignoranti. *l. vnius. ff. de calũniatorib. l.* [illegible] *ff. de* [illegible] *tus.* Et ideò sic docent Gloss. *in can. Si seruus. il 2 verb. vnius. 54. dist.* D. Anton. *3 p. tit. 16. cap. 3. §. 4.* Syluest. *loco cit.* Rosella *verb. Religio, 2. num. 1.* Sanch. *d. cap. 5. num. 46.* Barthol. de Vecchiis *eod. dub. 2. num. 5.* Et hæc sunt vera in omni seruorũ genere, siue sint coloni, siue originarij, siue adscriptitij, *d. can. Si quis incognitus.* Barthol. de Vecch. *num. 1.* D. Ant. Sylu. Tabien. Rosell. *locis cit.* Sanch. proximè allegat. *num. 48.* Si petas, cur non idipsum procedat de filio familiâs, cùm videatur similis ratio, ex quo sunt in aliena potestate 6.

potestate. Respondeo, quemlibet puberem ratione vtentem, capacem Nouitiatus, Religionem, etiam inuito patre, ingredi posse, vt ait idem Sylu. *d. verb. Religio, n.* 11. & probatur *d. cap. Puella* 20. *q.* 2 *cap. Cum virum. de regul.* quòd nos *supra* probauimus *hoc eodem quæsito* Ratio est: quia pubes est sui iuris in his, quæ ad Deum sunt, qui est magis sequendus, quàm homines.

7. Quintum impedimentum est dignitas episcopalis, *iuxta cap. Licèt. de Regular.* & *cap. Nisi cum pridem. in fine, de renunciat.* vbi prohibetur Episcopis Religionis ingressus absque licentia Sedis apostolicæ. Ita S. Thom. 2. 2. *q.* 189. *art.* 7. Sanch. *lib.* 4. *in Decal. cap.* 25. *num.* 36. Suar. *tom.* 5. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 14. Miran. *tom.* 1. *Manual. Prel q.* 17. *art.* 3. Angelus *verbo, Religiosus*, §. 12. Syluest. *verbo, Religio*, 2. *q.* 8. Rosell. *eod. verb.* 2. §. 8. Tabien. *eod. verb.* §. 12. Barthol. de Vecchiis *in praxi Nouit. disput.* 2. *dub.* 3. Hoc autem intelligitur de Episcopo electo, confirmato, consecrato, & actualiter habente suam Ecclesiam, cuius curam gerit. Vide Peyrinum. *tom.* 2. *de præsuq.* 3. *cap.* 1. *num.* 47. & 48.

8. At Decani, Archidiaconi, Præpositi, Archipresbyteri, & cæteri omnes Clerici & Prælati inferiores Episcopo subiecti, etiam inuito Episcopo Religionem ingredi, & ad illam recipi possunt, *cap. Duæ* 19. *q.* 2. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 7. Panormit. *in cap. Quod Dei timorem. de stat. Monac.* Angel. *verbo, Religio, num.* 12. Syluest. *eod. verbo, Religio*, 2. *num.* 8. Suar. *de Relig. tomo* 3. *lib.* 5. *cap* 4. *num.* 14. qui licentiam petere debent, licèt non obtineant, vt colligitur *ex dicto cap. Licèt. de Regular.* & docent citati Doctores omnes, & alij, quos refert, licèt non sequatur, Sanch. *lib.* 4. *in Decalogum, cap.* 25. *num* 48. *initio.* Beneficia autem eorum non vacant, nisi post professionem tacitam, vel expressam; aut, si euidenter constiterit, eos vitam mutare velle, & eo tempore, quo prædicta beneficia nondum vacant, debet potrio ex eorum fructibus alicui assignari, qui beneficio inseruiat, *cap. Beneficium. de Regular. in* 6. Reliqui verò fructus beneficij Monasterio applicabuntur, ne ei talis Nouitius sit onerosus, *cap. De lapsis.* 16. *q.* 6. & interim erit beneficiarius, cùm propriè non intelligatur Religiosus, *cap. Religioso. de sent. excõmunic in* 6. De Abbatibus autẽ & prælatis Episcopo inferioribus habentibus iurisdictionẽ quasi episcolẽ in diœcesi ipsis pleno iure subiecta, idẽ prorsus dicendũ est, quod *supra* de Episcopis asseruimus: quia in in his militat eadem prorsus ratio, quæ in Episcopis: nam, cùm in omnibus ad iurisdictionem pertinentibus censeantur Episcopi, soláque consecratione ab eis differant, sunt veri Ecclesiarum suarum sponsi ad instar Episcoporum: quare Romano Pontifice inconsulto, nequeunt ad Religionem transire, nisi eo modo, quo possunt, & debent Episcopi, vt dictum est Ita Sanch. *d. cap.* 25. *num.* 49. Barthol. de Vecchiis *d. disput.* 25 *dub.* 4. *num.* 1.

9. Sextum impedimentum est, si erit ad soluendum debitum obligatus alicui: quia non potest debitis grauatus eorum solutionem licitè omittere, vt Religionem ingrediatur. Dupliciter autem possunt huiusmodi debita distingui: nam, aut sunt incerta, quæ nulli personæ certæ sunt restituenda; & tunc de illis nulla est controuersia, quia hæc non impediunt Religionis ingressum: si enim recipiendus habeat, vnde de his debitis satisfaciat, & illa bona simul cum persona Religioni tradat, satis restituere censetur, cùm in opus satis pium illa bona expendat. Suarez *de Relig. tomo* 3. *l.* 5. *c.* 2. *n.* 1 Sanch. *in Decalog. l.* 4. *c.* 19. *n.* 4. & alij

10. Quando verò quis certis debitis grauatus est, potest ad religionẽ admitti, si cedat bonis in creditorum fauorem; dummodo tamen manens in sæculo nequeat breui temporis spatio propria arte, seu industria, seu alio quouis modo acquirere bona, quibus creditoribus satisfaciat: nam, quando esset persona pollens industria, vt Medicus, Iurisperitus, aut artifex magnæ industriæ, qui breui in sæculo comparare possit bona ad soluendum, ad Religionem admittendus non foret. Quia æquitas non patitur, vt cum damno aliorum ingrediatur, si illud absque graui incommodo, aliquandiu in sæculo manens impedire potest; tum, quia moraliter impotens non censetur ad debitorum solutionem, qui breui temporis spatio soluendo est. Quòd si non adest probabilis spes satisfaciendi intra id tempus; sed necessarium esset, illum diu in sæculo commorari, vt bona ad soluendũ acquirere possit, tunc relinquendo bona sua creditoribus licitus ei esset Religionis ingressus, nec teneretur id tempus expectare. Atque sic docent Nauar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 8. Petr. a Nauar. *de restit. lib.* 4. *cap* 4. *difficult.* [illegible] *num.* 78. & 79. Læl. Zecch. *de rep. Eccles. tract. de Relig. cap* 3. *num.* 5. Azor. *moral. instit. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 5. *vers. In hac quæstione, ad finem.* Clauis Reg. *lib.* 10. *tract.* 5. *cap.* 7. *n.* 15. Less. *d. cap.* 41. *dub.* 3. *num.* 32 Sanch. *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 8 Suar. *d. lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 2. & Barthol de Vecch. *d. disp.* 2. *dub.* 13. *n.* 10. & *duob. seqq.* Breue autem tempus censetur spatium duorum annorum, intra quod debitorem satisfacturum esse, probabiliter credatur, vt cum Maiore docent Sanch. & Barthol. de Vecch *locis cit.* Et hæc ait Sanch. procedere, si totam, vel saltem notabilem, non autem paruam, vel minimam quantitatem intra id tempus debitorem solutum fore credatur. Quòd si omnibus circumstantiis inspectis, dubium esset, rationibus hinc inde vrgentibus, an eo tempore expectato, & sine notabili difficultate posset debitor acquirere, vnde soluat, existimat, in hoc dubio non esse ei integrũ, Religionẽ ingredi: quia in dubio melior est conditio creditorum possidentium ius, vt sibi soluatur. Si verò vtrinque probabiles rationes adessent, putat liberum esse, quamcunque partem, etiam minùs probabilem, amplecti, quemadmodum fieri debet, quando variæ extant opiniones.

Supradicta procedunt de iure communi At Sixtus V. anno Domini 1587. in suo Motu proprio incip. *Cùm de omnibus.* relato *in Bullar. nuper edito, tom.* 2 *constit.* 71. *d. Pontificis, fol* 601. omnes, & quoscunque criminosos, vel suspectos, aut ingenti ære alieno priuatos, vel rationibus reddendis obnoxios ad Religionẽ perpetuò inhabiles declarauit, nullam declarãs professionem ab iis factam. Insuper quoscunque Religiosos, eorúmque Superiores, qui aliquas personas, (vt dictum est) inhabiles post dictam eius constitutionem publicatã acceperunt, voce actiua, & passiua, necnon aliis gradibus, officiis, honoribus, & dignitatibus quibuscunque per eos obtentis eo ipso perpetuò priuans, & tam illis priuatos, quàm ad illa quæcunque in posterum obtinenda perpetuò inhabiles, eorúmque incapaces decernens, & declarans Et licèt hunc Motum proprium Clemens VIII. anno 1602. per aliam suam constitutionẽ incip. *In suprema.* in Bullar. nouo, *tom.* 3. *constit. eius* 83. *pag.* 129. moderatus fuerit; id tamen fecit quoad hoc solùm, vt professio prædictorum valida esset, relicto eo Motu proprio quoad illicitam eorum receptionem, & pœnas transgressoribus impositas in suo robore. Igitur dicendum est, validam esse professionem ære alieno grauatorum, si contra prædicti Motus proprii tenorem admittatur: quia iure antiquo valida erat, vt tanquàm certum tradunt Medina *Codic. de restit. q.* 3. *causa* 18. *ad* 5 Petr. a Nauar. *de restit. lib.* 4. *cap.* 4. *dub.* [illegible] *in noua edit. num.* [illegible]. & alij apud Sanchez. *d. cap.* 19. *n.* 2. In eo autem Motu proprio non comprehendunt ære alieno grauati, 11.

qui

qui facultates sufficientes ad soluendum habent, vt indicant illa eius verba: *Supra vires facultatū suarum.* & docent Roderic. *quæst. regular. tom. 3. q. 10. art. 9. notab.2.* Sanch. *eo cap 19. n* 24. Nec item, quando debita non sunt magni momenti: quia in eo bis dicitur: *Ingenti ære alieno.* notant Sanch *eo num.* 24 & Suarez *d. cap. 7. num* 20. Item, neque comprehenduntur, qui incertis debitis grauati sunt. Roderic. & Sanch. *vbi proximè.* Nec item comprehenduntur, qui absque graui sua culpa deuenere ad impotentiam soluendi debita contracta, adeo vt nulla sit spes fore, vt in sæculo manentes satisfacere possint: quia Pontifex in eo videtur aperte sermonem habere de iis, quorum culpa hæc eueniunt, ibi: *Multi decoctores post dilapidatam rem familiarem, & contractam ingentem vim æris alieni.* Notat Sanch. *ibid. num* 25. existimans, idem dicendum fore, quamuis manentes in sæculo possent artificio lucrari bona, quibus soluerent; si re verà absque graui eorum culpa eueniret, eos ita ingenti ære alieno grauari, vt soluendo non essent. Neque pariter in eo Motu proprio comprehenduntur, qui a sua culpa ingentem æris alieni vim contraxerunt, supra suas facultates, si bona omnia creditoribus relinquant, & nulla sit spes fore, vt manentes in sæculo sint soluendo. Roderic. *d. art* 9 *in fine.* Sanch. *num.* 26. Barthol. de Vecchiis *eo dub.* 13. *n.* 15. Nec item comprehenduntur damnati à Iudice, vt soluant ingentem pecuniæ quantitatem in pœnam alicuius delicti, & obligati ad aliquam satisfactionem pecuniariam ratione alicuius iniuriæ, aut damni illati cum, vt qui virginem deflorauerunt: quia reuerà hi non dicuntur ære alieno grauati. Ita Sanch & Barthol. de Vecch. *proxime* allegati, contra Roderic. *loco cit.* & Mirand. *tomo* 1. *Manual. Prælat. q* 17. *art.* 17. *in fine conclus.* Neque comprehenduntur debitores, quando creditores consentiunt: quia tunc est perinde, ac si esset illis satisfactum. Roderic. *vbi proxime*, *notab.* 4 Sanch *num* 27. addens, idem dicendum esse, quando Monasterium, aut quispiam alius eorum debita soluerent: quia iam sūt alieno ære soluti Nec item in prædicto Motu proprio comprehenduntur, qui ex sola liberali promissione debitores sunt magnæ quantitatis, licèt propria culpa satisfacere non valeant: Ita Sanch. *loco cit. n* 28. Barthol. de Vecch. *d n.* 5. Et ratio est: quia hi non dicuntur ingenti ære alieno grauari: tum etiam, quia huiusmodi liberales promissiones Religionis ingressum non impediunt, vt docent Medina *causa* 8. *in solut. ad* 4. Gerson, & alij apud Sanch. *eo cap.* 19. *num* 10.

12. Septimum impedimentum est. Qui obligatus est ad aliquod faciendum, tenetur illud præstare saltem per alium: nisi sit electa industria personæ; quia tunc per alium id explere non valet. *cap. fin. de off. deleg.* in quo casu tenebitur ei ad interesse ex bonis, quæ ad Monasterium attulit. Si tamen hoc nullo modo posset, nihilominus intret monasterium, etiamsi iurasset facere: nō enim violat iuramentum, qui illud in melius commutat *cap. Peruenit. de iureiur.* Ita Syluest. *verb. Religio* 2. *c.* 5.

13. Octauum impedimentum est. Qui obligatus est ad ratiocinia reddenda puta ciuitati, vel alij perpetuò, cum Abbas admittere non potest, *cap Legem. distinct.* 4. priùs enim debet se expedire. Est expressum *in dicta constitutione* Sixti V. cuius verba sunt hæc: *Authoritate apostolica perpetuo statuimus, & ordinamus, vt huiusmodi ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauati, vel reddendis ratiociniis obnoxii, & obligati, nullatenus recipiatur & super hoc fiat informatio*, &c. *Et omne in contrarium factū irritamus, & annullamus, viribúsque, & effectu carere decernimus.* Et hoc videtur insuper rationi congruum, cum tales in iure etiam ordinari prohibeantur, vt habetur *in cap. 1. de obligat. ad ratiocin.* Facit *cap. Præterea. distinct.* 51. Videatur Nauar. *consl.* 3. *de regular. n. vnico*, qui hoc probat per illud commune Doctorum axioma: *Qui obligatus est ad aliquid faciendum, prius debet illud facere, quam Religionem ingrediatur.* Tunc autem ratiociniis obligati, iuxta dictum Motum proprium, nequeunt ad Religionē admitti, quando, siue publica, siue priuata sint ratiocinia, ita quispiam est illis obnoxius, vt ex ea causa his, vel molestia iam illata sit, vel inferēda timeatur. Ita Roderic. *quæstion. reg. tomo* 3. *q.* 10. *art.* 11. Sanchez *cap.* 19. *num.* 29 Si tamen professionem emitterent, professio valeret: quia licet per Motum proprium prædictum Sixti V. irrita esset; tamen dictus Motus proprius anno 1602. quoad hoc à Clemente VIII. modificatus, & ad terminos iuris communis reductus fuit: ac iure cōmuni huiusmodi professio valebat, vt docet Nau. *vbi proxime*, & Sāch. *loc etiā cit. n* 2. 19. & 21.

Nonum impedimentum est criminositas: criminosos enim, vel suspectos de crimine ad Religionē perpetuò inhabiles declarauit Sixtus V. *in prædicta sua constitutione* Quòd si nihilominùs temerè admitterentur, tam habitus susceptionem, quam professionem inualidam, ac nullam declarat, & quòd propterea licitū esset quibuscunque Iudicibus contra eos procedere. Qui autem criminosi dicantur, idem Pontifex declarat, dum ait nō esse aliquos adultos viros maiores sexdecim annis in aliquam Religionem recipiendos, *nisi post factam de anteacta eorum vita diligentem inquisitionem, ex accurata informatione, & fide digna relatione compertum & exploratum sit, eos, neque aliquorū criminum, qualia sunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia similia, & grauiora, reos, vel suspectos existere, vt propterea damnati sint, aut, ne damnentur, formident.* 14.
In secunda autē constitutione, quā super hoc idem Pōtifex primā declarando edidit, sic ait: *Contra criminosos verò, quorū professio eadē constitutione nostra irrita declaratur, ac propterea Iudicibus & Curiis sæcularibus procedendi facultas cōceditur, tunc demū id locū habere volumus, & no aliter, cùm actis publicis cōstiterit ipsos Iudices, & Curiam secularem, ante susceptionē habitus de ipso crimine aduersùs eos accusationē suscepisse, vel inquisitionem instituisse.* Ex qua declaratione licet colligere, quando crimina occulta sunt, sub hac dispositione non comprehendi; nec qui ea commiserunt, criminosos censeri, ad hoc, vt nequeant ad Religionem admitti. Constat etiam ad hoc impedimentum requiri vt crimen sit publicum, non solùm notorietate facti; verùm etiā iuris aliquo modo: quia, licèt non oporteat per sententiam, vel iuridicam punitionem declarandum esse, saltem necessarium est, vt publica eius declaratio facta sit per accusationem, vel inquisitionem iuridicam, & publicis actis contestatam. Vnde, licet alio modo delictum publicum sit, adeò vt grauem etiam infamiam afferat; non tamen Religionis ingressum impediet, quantùm est ex vi huius constitutionis, atque eius declarationis. Notandum autem, quod, licet *in ea const.* dicatur, hos criminosos perpetuò ad Religionis ingressum, & professionē inhabiles declarari, tamen si post accusationem, vel inquisitionem reus est absolutus, vel innocens declaratus; licitè, & validè potest ad Religionem admitti: quinimò, etiamsi de tali crimine iuridicè conuictus, & deinde ad pœnam damnatus fuerit, si eam pœnam impositam persoluit, & tam Curiæ, quàm parti satisfecit, quantùm est ex dicta constitutione etiam poterit ad Religionem admitti: quia intentio Summi Pontificis solùm fuit obuiare, ne colore Religionis delicta impunita remanerent, vt patet ex iis verbis d constitutionis: *ad euitandam legū, & iudiciorū seueritatē quia tutò in sæculo viuere nō possūt* & ex iis: *vt propterea damnati sint, aut ne damnentur, formidēt* Videatur Suar. *de Relig. t.* 3. *l.* 5. *c.* 7. *à n.* 16. *vsque ad* 19 *inclusiuè.*

Si autem

15. Si autẽ tam ære alieno grauati, quàm ratiociniis adstricti, necnon etiam criminosi professionem emitterent, valeret professio: quia, etsi per dictam Constitutionem Sixti V. irrita esset; tamen, vt *suprà* diximus, ea quoad hoc moderata fuit, & ad terminos iuris cõmunis redacta à Clemente VIII. anno 1602. vt notat Sanch. *cit.c.*19.*n.* 2. 19.& 21. & Suar.*d.c.*7. *ad finem.*

16. Decimum impedimentum est, quando parentes recipiendorum in ea essent necessitate constituti, vt eis aliter, quàm per filiorum obsequium, commodè subueniri non posset; quia eo casu Abbas filium non debet ad Religionem admittere, vt tenet expresse D. Thom.2.2.*q.*101.*art.*4.& *q.*189.*a.*6.& *quodlib.*3.*a.*16. Ratio est: quia opera præcepti, quale est honorare parentes, propter nullum opus consilij, etiã Religionis sunt prætermittenda; neque facienda mala, vt inde veniant bona, vt dicit Paulus *ad Rom.* 3. Quod limita, dummodo ex huiusmodi parentum obsequio non immineat filiis notabile dispendium spiritualis salutis, aut periculum peccati mortalis: quia tunc, relictis parentibus, Religionem possunt ingredi, vt ait D. Thom. *d.q.* 101. *art.*4. vbi pluribus tradit, quando talis casus euenire potest: & specialiter Caiet. *super dicto loco.*

17. Vnde similiter nec licebit patri, filios in necessitate constitutos habenti, prætermissa filiorũ cura, nec prouiso super eorum educatione, Religionem ingredi, vt expresse tenet D. Thom.2.2 *q.*189.*a.*6. vbi dicit, quòd in hoc genere maior est obligatio patris ad filiũ, quàm filij ad patrẽ: nam filius nõ obligatur per se ad alendũ, seu honorandum patrem, nisi per accidens, ratione necessitatis: pater autem non ex accidenti tantùm, sed per se, ratione sui muneris, tenetur alere, & educare filium; quia est eius principium, non solùm ad tempus, sed per totũ vitæ suæ spatiũ. Ita etiã sentit Nauar.*com.* 2.*de Regul.n.*8.& Cordub *in Reg.S.Franc.c.*2.*q.*6.*a.*1.

18. Si autẽ filij, parentibus in maxima necessitate cõstitutis, in Religionem intrent, & in ea professionem emittant, professio, & votum emissum tenebit: sed vtrique peccatum lethale committent, vt expresse Nauar. *lib.*3.*de Regul.cons.*26.& Mirand.*in Man. Prel.tom.*1. *q.* 17.*art.vlt. concl.vlt.* Latiùs Suar.*de Relig.tom.*3.*lib.* 5.*cap.*5. & 6 *per tot.*

19. Idem dicendum est de patre relinquente filios in extrema, vel graui necessitate: quia par est obligatio patris erga filios, sicut filij erga patrem. Ita Sanch.*lib.*4. *in Decal.c.*20.*n.*10.Less.*de iust. & iure,lib.*2.*c.*41.*dub.*3. *n.*34.Nauar.*lib.cons.de Reg.cõc.*3.Rodriq.*tom.*3.*qq.reg. q.*13.*art.*5.Barr. de Vecc.*in praxi Nouit.disp.*13.*dub.*1. *n.*9.& Laur.de Peyr. *tom.* 2. *de Prel.q.*3.*c.*1.*n.* 70. vbi ait, quòd verè incapacitas videtur esse in persona admissa, quæ obligata est iure naturæ subuenire parentibus, & filiis. Vnde, cùm non placeant Deo sacrificia de victimis alienis; non videtur esse valida obligatio facta per professionem factam in tali casu, in quo non esset licitum votum simplex ingrediendi Religionem seruare: ergo nec solenne.

20. Vndecimum impedimentũ ad Religionis ingressũ, & professionem, est diuersitas sexus, putà, quia ingredi volens est diuersi sexus ab illis, in quorũ Monasterium ingredi vellet, vt si vir in Monasterio Monialiũ, & mulier in Monasterio virorum recipiatur. Ita Nauar. *lib.*3.*cons.de Regul cons.*47.*n.*4.Suar.*tom.*3.*de Relig.lib.* 5.*c.*4 *n.*1.& *lib.*6.*cap.*12. *n.*24. Emmanuel Sà *in Aph. verbo, Religio,n.*30.Roder.*part.*2.*Sum c.*6.*n.*14.Hẽriq. *lib.*14 *c.*8.*n.*6.*in comm.litt.* A Vecchiis *in praxi Nouit. disp.*5.*dub.*1.*n.*1. contra Syluestrũ *verbo, Religio,*3.*q.*9. dicentem, professionem istius valere, non in indiuiduo, sed in specie, vel in genere; scilicet, non potest manere in illo Conuentu, in quo est professus; sed in alio eiusdem Ordinis, & sexus. Attamen huiusmodi professio omninò est nula, vt optimè probat Sanch.*loc.cit.* cùm deficiat saltẽ volũtas admittentis illũ ad professionem.

Ex quibus colligitur, Hermaphroditũ inhabilẽ esse ad ingressũ Religionis, quicunque sexus in eo præualeat. Quòd si talis Hermaphroditus taceat suũ defectũ in ingressu Religionis, & ad professionem admittatur, professio nulla erit: imò cognito tali defectu ab Abbate expelli debet, & spoliari habitu. Ratio est: quia Hermaphroditus, vt iura clamãt, est infamis: infames autem non sunt admittendi ad Religionẽ, vt dicemus *inferius*, propter quam rationẽ debent iidem Hermaphroditi excludi etiam ab ordinibus, & beneficiis. Ita Laur. Portel.*in dub.Reg.verb. Nouitij qualit.n.*25. Maiol.*de irregul.lib.*2.*c.*1.*n.*7. Ledesma *de stat.Relig. in communi, cap.* 6.*concl.*1. Bartholomæus de Vecchiis *disput.* 5. *dub.* 1. *num.* 3. Bartholomæus à S. Fausto. *in thes. Religiosorum,lib.*5.*q.* 230. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prelato*, *q.* 3.*cap.*1 .*num.* 59. vbi ait, quòd ad expellendum Hermaphroditum iam professum, non requiritur licentia Papæ, si in eo dominetur æqualiter sexus: quia semper adest incentiuum peccati, fomes scandali, & vix sciri potest, quo sexu sit validior. Ita etiam affirmat Barthol. à S. Fausto *loco citato.* 21.

In hac re Ledesma *loco citato*, & Laurentius Portellus *in additionibus ad dubia regul. verbo, professio Hermaphroditi*; mouent dubitationem scitu dignissimam, an, qui in Monasterio Monialiũ, tanquàm mulier, professionem facit, cùm verè mulier credatur, appareat, & sit, deinde supponens humeros suos graui ponderi, ex vi illius ponderis, seu alio instanti accidenti excitatur sexus virilis, & fit vir, vtrùm teneatur in dicto Monasterio permanere, vel transire ad Monasterium virorum eiusdem, vel alterius Ordinis. Et respondet ipse Ledesma *loco cit.* quòd non tenetur stare, nec inter Moniales, nec transire ad Monasterium virorum: quia professionem emisit, tanquàm mulier, non tanquàm vir: vnde, si mutata est in virum, non tenetur ampliùs ad officia muliebria, sed virilia in sæculo. Non mirandũ, quòd talis dubitatio inter Doctores circumferatur: quia hoc contingere naturaliter posse, affirmant grauissimi Doctores, & præsertim S. Augustinus *lib.* 3 .*de ciuit. Dei. cap.* 31. Hippocrates *lib.*6.*Epid. sect.*8. Plinius *lib.* 7. *Hist. natural. cap.* 4. Fulgosius *lib.*1.*cap.*6.*tit.de Carolo, & Francisco Guarmis*. Maiolus *lib.*1.*de irregul. cap.*27. 22.

Duodecimò. Excommunicatus maiore excommunicatione, siue denunciatus, siue non, est inhabilis, ita vt tam ille, quàm Abbas eum admittẽs mortaliter peccent: ingressus tamen, & professio valida sunt, quamuis Abbas recipiens, & receptus habeãt notitiam excõmunicationis. Ita Saytus *de cens.lib.*2.*cap.*9.*n.*18. Graffius *tom.*1.*cons.lib.*3.*de regul.cons.*4.*n.* 5. Sanchez *lib.*5.*in Decal.cap.*4.*n.*36.Suar.*t.*3.*de Relig. lib.* 5. *cap.* 4 *n.*18.Panormit.*in cap. Cùm illorum,n.*4.*de sent.excom.* Augustinus Barbosa *ibid.n.*7. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disput.*5.*dub.*2.Azor.*instit.moral. part.*1.*lib.*12.*cap.*3.*q.*9. Nauarr.*lib.*3.*cons.de regul.cõs.* 3.*n.*1.Bartholomæus à S.Fausto, *in thes.Relig.lib.*5.*q.* 220.Campan. *in diuers.iuris,rubr.*11.*c.*15.*n.*6.Ricciul. *de iur.pers.l.*4.*c.*41.Comitolus *lib.*2.*resp.mor.q.*8.§.*vlt.* 23.

Decimum tertium impedimentum est impotentia ad seruanda Religionis essentialia, & etiam accidentalia præcepta, & obseruantias. Ita senectute, vel alio morbo laborans est inhabilis ad religionis ingressum, & professionem. Ita Suar. *tom.*3.*de Relig.lib.*5.*c.*4.*n.*19. Ledesma.*de stat.Religionis in cõm.c.*6.*concl.*1.Rodriq. *tom.*3.*qq.reg.q.*12.*art.*3.Miranda *tom.* 1.*Manual.Prel. q.*9.*art.* 2. Barthol. de Vecchiis *in praxi Nouit.disp.* 12.*dub.* 9.*n.*2. qui dicunt insuper, quòd tam receptus, quàm Prælatus recipiens mortaliter peccant: quia recipiens grauiter lædit propriam Religionem, & statuta ipsius, & maximum affert detrimentũ; receptus verò, qui 24.

qui se impotentem cognoscit, mendaciter promittit in re tam graui, se obseruaturũ austeritates Religionis.

25. Nouitius tamen, qui toto anno sui Nouitiatus fuit infirmus, potest ad professionem recipi: quia annum probationis legitimè expleuit, in quantum in se erat, maximè cùm non teneatur Nouitius experiri austeritates omnes Religionis: sed satis est, si probet in genere, per annum sub obedientia perseuerando. Ita Rodriq. *loc. cit. q.* 15. *art.* 10. Barthol. à S. Fausto *lib.* 5. *thes. Relig. q.* 249. *n.* 3. Nauarr. *lib.* 3. *cons. de regul. cons.* 32. *n.* 5. Sanch. *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *n.* 52. vbi ait *n.* 28. quòd Nouitius in Ordine Fratrũ S. Francisci de Paula, qui fuit toto Nouitiatus anno infirmus, & carnibus, ac lacticiniis vsus fuit, validè profitetur, licèt rigidissimam illius Religionis vitam, scilicet, quadragesimalem non sit expertus.

26. Professio vero facta à morbo Gallico laborãte, qui regulares obseruantias complere non potest, probabile videtur, illam nullam esse: atque ita ille poterit à Religione exire, & Religio illum expellere. Vnde Rodriq. *tom.* 2. *Sum. cap.* 6. *n.* 3. & Vega *tom.* 2. *Sum. cap.* 39. *cas.* 4. & Sanch. *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *n.* 57. Nauarr. *lib.* 3. *cit. cons.* 48. Laurent. de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. *n.* 68. dicunt, quod morbo Gallico laborans, illúmque in professione tacens, ea facta potest expelli à Religione, si Religio habeat statutum confirmatum à Papa, prædictam possessionem annulans: si autem non habeat, valida erit professio, eo quod nullibi videtur irritata. Neque sufficit dicere cum Nauarro, Rodriquez, & Vega *locis cit.* quòd Abbates statutum prædictum non habentes, possint expellere illum in pœnam peccati, quod fecit, occultando morbum Gallicum: quia non est sufficiens ratio ad expellendum Professum, vt dicunt Ledesma *loc. cit.* Graffius *tom.* 1. *cons. de Regul. lib.* 3. *cons.* 4. *n.* 9. Laurent, de Peyrinis *loco cit.* In multis tamen Religionibus extat praxis, tali morbo laborantes expellendi: nam Sanch, *loc. cit. n.* 58. dicit, quòd in sua Religione hic talis expellendus est. Idem affirmat Barth. de Vecchiis de sua Relig. Capucinorum *in prax. Nouit. disp.* 13. *dub.* 15. & Peyrinus *loc. cit.* hoc idem asserit de sua Religione Minimorum.

27. Decimumquartum impedimentum. Inhabilis est ad Religionis ingressum, qui vi, & metu extrinseco compulsus illam ingreditur; & Abbas illum recipiens scienter, sicut & receptus, mortaliter peccant. Ita Rodriq. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 14. *art.* 3. Mirãda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 17. *art.* 4. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 9. *n.* 1. Farinacius *part.* 1. *decis. Rotæ, decis.* 175. *n.* 5. Angelus *verbo, Religio.* §. 16. Tabiena *eodẽ verbo*, §. 14. Syluester *verbo, Metus, q.* 8. Rosella *verbo, Votum*, 1. §. 4. Ledesma *de stat. Relig. in comm. cap.* 7. *concl.* 6. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 4. *q.* 10. Barbos. *in collect. in cap.* 1. *de Regul. n.* 3. Barthol. à S. Fausto *lib.* 5. *thes. Relig. q.* 238. *n.* 2. quod etiam habetur *in cap.* 1. & 4. *de Regul. cap. Proclives, c. Præses.* 20. *q.* 3. quibus locis decernitur, Religionis ingressũ debere esse liberũ, & spontaneum.

28. Vnde aduertendum est, quòd professio facta per metum cadentem in constantem virum, nulla est. Ita Suar. *loc. cit. lib.* 6. *cap.* 4. *n.* 11. maximè, quia ad profitẽdum requiritur voluntas omninò libera: quod constat etiam *in cap.* 1. *de his, qui vi.* &c. Videatur Sanch. *lib.* 4. *in Decal. cap.* 3. *n.* 12. Nauarr. *com* 4. *de Regul. num.* 71.

29. Decimumquintum impedimentum. Corpore vitiati sunt inhabiles ad ingressum Religionis, nisi morum integritas, insignis doctrina, vel magna sanguinis nobilitas corporalem defectum suppleant. Ita Graffius *part.* 1. *decis. l.* 3. *c.* 5. *n.* 11. Barth. de Vecc. *in praxi Nouit. disp.* 5. *dub.* 6. Ratio est: quia corpore vitiati arcentur à ministerio Altaris, vt habetur *in toto tit. de corpore vit.* & *cap.* 2. *de Cler. ægrot.* Professio tamen istorum

30. de iure communi irrita non est: quia nullibi in iure hoc prohibetur. De cæco enim, quòd validè profiteatur, certum est: quia potest ore proferre verba professionis, vt probat Laurentius de Peyrin. *tom.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. *n.* 83. De muto, & de surdo, quòd profiteri possint, per signa, docet Sanch. *lib.* 7. *in Decal. cap.* 12. *n.* 32. De claudis, mancis, luscis, quercetis, surdastris, similiter validè profiteri certum est, cùm hoc non reperiatur in iure prohibitũ, licèt ab istis, & similibus omninò abstinere debeant Prælati Regulares, nisi merita, &, vt diximus, doctrina insignis, vel magna sanguinis nobilitas defectus compensent.

Decimumsextum impedimentum. Infames, & buffones, histriones, carnifices, satellites, tenores, aliique similes nõ debent ad Religionẽ recipi. Ita Panormit, *in c. Cùm decorẽ, de vit. & honest. Cleric. n.* 2. vbi dicit, quòd buffones, histriones, & publici lusores ad Clericatũ promoueri nõ possunt, neque etiam post peractã pœnitentiã: quia sunt infames. Idem affirmant Trotrus *de perfectione Clericorum, lib.* 2. *part.* 1. *requis.* 5. *n.* 19. & Barbos. *in collect. in d. cap. Cum dedecorem, num.* 3. Vnde à fortiori idem dicendum erit de his infamibus, quoad receptionem ad Monacharum, & statum regularem. Hi tamen si recipiantur in Religione, eorum professio valida erit: quia nullibi irrita reperitur. 31.

Decimumseptimum impedimentum. Descendentes ab Hæreticis, Mauris, & aliis similibus, quorum Patrum statuæ, & ossa combusta sunt, in multis Religionibus recipi non possunt. De Religione Minimorum, quòd in ea non possint recipi, affirmat Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prelato, q.* 3. *cap.* 1. *n.* 85. in qua si recipiantur, professio erit nulla. 32.

Decimumoctauum impedimentum. Bigami non possunt ad Religionem in Clericos recipi, benè tamen in Laicos, vt docet Graff. *part.* 1. *decis. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 11. & Peyrinus *loco citato, q.* 2. *cap.* 5. *num.* 100. 33.

Homicida iure communi non excluditur ab ingressu Religionis. Ita Portellus *in dub. Regul. verbo, Nouitius, n.* 12. quod etiam colligitur *ex cap. Admonere* 33. *q.* 2. Idem dicendum est de latrone cum Portello *loco cit. num.* 15. In his tamen valdè attendenda est constitutio Sixti V. 34.

Decimumnonum impedimentum est illiteratura: cùm enim ab Ordinibus illiterati expellantur, vt habetur *in cap. Præcipimus. dist.* 34. & *cap. illiteratus. dist.* 30. & *cap. Pœnitentes dist.* 55. & *cap. finali, de tempor. Ordin. in* 6. non debent in Religionibus etiam admitti ad statum Clericorum: debent enim ea scientia saltem pollere, quæ ad diuinum Officium ritè persoluendum necessaria est, vt dicunt Azor. *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 6. *cap.* 6. *q.* 2. & Gonzal. *ad regul. mensium, gloss.* 4. *num.* 73. & Garcias *de benef. par.* 7. *cap.* 7. *n.* 9. loquentes de omnibus Clericis. Idem dicendum erit de recipiendis ad Religionem: hi enim post professionem debent supradicta scientia pollere, propter eandem rationem persoluendi diuinum Officium. 35.

QVÆSITVM IV.

De informatione circa Nouitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis superioribus habenda.

SVMMARIVM.

1 *Informationes pro Nouitiis recipiendis faciendæ, & quomodo ex statuto Sixti V. Gregorij XIV. & Clementis VIII. vt num.* 2. & 3.

4 *Testes interrogandi pro informatione non satisfaciunt dicendo, nescire recipiendos esse comprehensos in constitutione Sixti V.*

5 *Testis non iuratus nullam fidem facit.*

6 *Informatio pro Nouitius recipiendis fieri potest, tam per Iudices ecclesiasticos, quam per saeculares; & etiam per Regularem, vt n. 8.*
7 *Informatio praedicta debet esse iuridica.*
9 *Informatio quando, & quousque possit subsequi traditionem habitus regularis.*
10 *Informationes debent fieri secundum ea, quae statuit Sixtus V.*
11 *Interrogationes pro informatione facienda, quae, & quo ordine.*
12 *Informationes approbandae sunt iuxta tenorem Bullae Sixti V. per Capitulum generale, vel prouinciale.*
13 *Examinatio approbationum facienda à Capitulo, an possit alijs delegari.*
14 *Delegatus ad vniuersitatem causarum censetur Ordinarius: & talis dicitur, quando delegatio vniuersalis est respectu personarum, licèt non quoad causas, vt num. 15.*
16 *Praelati Regulares in receptione Nouitiorum ad Religionem dicuntur delegati ad vniuersalitatem causarum.*
17 *Magistris Nouitiorum solent committi informationes pro Nouitiis recipiendis in aliquibus Religionibus.*
18 *Constitutiones Sixti V. Gregorij XIV. & Decreta Clementis VIII. super receptione Nouitiorum.*

1. SIxtus V. Pontifex Maximus per quandam suam constitutionem editam Romae anno 1587. 7. Kalend. Decembris, Pontificatus sui anno 3. quae incipit: *Cùm de omnibus.* & habetur *in fi. huius quaesiti*, statuit, atque decreuit, vt Nouitij non possint recipi, nisi in Capitulo generali, siue prouinciali, & habita priùs informatione admittendi ad Religionem, si maior sit sexdecim annorum, super cunctis rebus, in illa constitutione expressis, & informatione admissa, approbatáque in codē generali, aut prouinciali Capitulo. Posteà videns dictam constitutionem esse nimis arduam, volens illam mitigare, ac modificare, per aliam constitutionē, quae incipit: *Ad Romanum spectat Pontificem.* statuit, vt in qualibet Prouincia, saltem duo, vel, si cōmode fieri poterit, tria, aut plura Monasteria deputarētur, quorum Superiores, saltem infra annum, ad huiusmodi informationem super Nouitiis faciendam congregarētur. Quòd si paucitas, vel magna distantia Monasteriorū id non pateretur, saltem tribus ex antiquioribus Patribus vnius Monasterij, vel Domus illius Prouinciae, huiusmodi authoritatis in Religionibus Monachalibus per Capitulum generale, in Mendicātibus, & caeteris Regularib. per Prouinciale cōcederetur.

2. Posteà verò Gregorius XIV. per aliam suam constitutionem editam Romae anno 1590. Pontificatus sui anno 1. quae incipit: *Circunspecta Romani prouidentia Pontificis.* quae similiter habetur *in fi. huius quaesiti.* statuit, vt in Religionibus Monachalibus Nouitij reciperentur per Conuentuum Superiores de consensu Capituli, habita prius aliqua informatione super rebus contentis in constitutione Sixti V. dummodo, antequàm reciperentur ad professionem, plenaria, & aliqua maior informatio fieret. Denique Clemens VIII.
3. anno Incarnationis Dominicae 1597. die 10. Septembris, apud Sanctum Marcum, Pontificatus sui anno 6. per indultum, quod incipit: *In his, quae ad Religionum propagationem.* concessit Priori, & Conuentui Sancti Stephani Salmaticensi, Ordinis Praedicatorum, tunc, & pro tempore existentibus, vt quoscunque iuuenes, etiam decimumsextum aetatis suae annum excedentes, ad habitum in eodem Conuentu admitti petentes, recepto ab eis iuramento, quòd criminosi, rationibus (vt praefertur) obligati, furto, latrocinio, aut homicidio notati, aut aliis impedimentis in dicta Bulla Sixti V. contentis detenti non sint, recipere, ac posteà per aliquem eiusdem Conuentus Religiosum ad hoc deputatum ad inuestigationem anteactae illorum vitae, ac morum, & reliquorum praemissorum, absque strepitu iudiciario, sed per scrutinium secretum procedi facere, qui ad hoc deputatus processum, & informationem captam, dictis Priori, seu Praesidenti, ac Superiori, & Magistro Nouitiorum, & studentium, à quibus approbari, & reprobari possit, referri fideliter debeat, liberè, & licitè possint, & valeant. Quod priuilegium concessum dicto Conuentui Sancti Stephani Salmaticensi, intelligitur concessum omnibus Monasteriis Religionum Mendicantium per concessionem factam à Leone X. anno Domini 1519. die 10. Decembris, Pontificatus sui anno 4. per Bullam, quae incipit: *Dudum per nos accepta.* vbi cōcessit, vt omnia, & singula priuilegia hactenus concessa, vel in posterum concedenda vni Ordini, vel Domui cuiuslibet Ordinis Mendicantium, censeantur concessa omnibus praedictis Ordinibus, & ipsorum Domibus, & per consequens praedictum indultum Clementis VIII. concessum dicto Conuentui S. Stephani Ordinis Praedicatorū, censetur cōcessum omnibus Domibus Ordinum Mendicantium, necnon etiam aliorum Ordinum, qui fruuntur priuilegiis concessis, & concedendis Ordinibus Mendicantibus: & propterea eo possunt vti Monasteria Monachorum, & faciliùs recipi possunt Nouitij per viam huius priuilegij, quàm per alium modum à Gregorio XIV. traditum Ordinibus Monachalibus: quia per semiplenam probationem ab eodem Pontifice, vt *suprà* praescriptam, antequàm Nouitij ad habitum, & annum probationis admitterentur, multi eorum possent à Religionis ingressu, & recta intentione remoueri: atque ideò Religiosorum numerus in dies minui; cùm id, quod debet esse occultum, ne dicta incommoda sequantur, ob semiplenam probationem, quae *ibi* praecipitur habenda, possit aliquando publicari: quod quidem non poterit euenire per iuramentum à recipiendo occultè sumptum. Vnde poterit Abbas recipere Nouitios maiores 16. annorum Religionem ingredi volentes, recepto tantùm ab eis iuramento, quòd impedimentis in constitutione Sixti V. contentis detenti non sint: & posteà per alium Religiosum ad hoc deputatum ad informationem illorum vitae, & morum, ac dictis impedimentis sint obstricti per secretam inuestigationem procedere. Deputatus verò informationem captam, eidem Abbati, & Magistro Nouitiorum, & studentium referre debet, qui approbandi, & reprobandi authoritatem habeant.

Notandum, quòd testes inquirendi, de omnibus impedimentis sigillatim interrogentur, & oportet, quòd ipsi deponant, Nouitios recipiendos non esse detentos tali, vel tali impedimento. Nec sufficit, quòd generaliter dicant, nescire eos esse comprehensos *in d. Constitutione*: haec enim negatio nihil probat, vt per se constat. Nec diligens inquisitio facienda in constitutione posita expleta foret; erit enim diligentia sufficiens, quae in humano iudicio cum proportione sufficiat ad fidem faciendam. Desumendum est etiam ab iis iuramentum: quia testis, qui non iurauit, nullam fidem facit, *cap. Nuper nobis. de testib.* Quibus benè perspectis, nullam Abbas contrahet negligentiae culpam in munere suo. 4.

Talis informatio fieri potest tam per ecclesiasticos Iudices, quàm saeculares; modò tamen iis proponantur examinanda, quorum Nouitium interest recipere, vt dicit Portellus *in dub. regul. verbo, Nouitij informatio, num.* 3. Roder. *qq. regul. tom.* 3, *q.* 10. *art.* 2. Bartholomaeus

tholomæus de Vecchiis *disp. 6. dub. 2. num. 4.* Beia 4. *part. cas.* 18. *vers. fin.* Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 21. *art.* 3. *concl.* 1.

7. Sed aduertendum est cum Laurentio de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. *num.* 30. quòd talis informatio debet esse iuridica, facta nimirum, per duos, vel tres testes iuratos, qui iurent, in tali persona à seipsis benè cognita, non esse vllum ex impedimentis contentis in constitutione prædicta; & quòd huiusmodi testes debeant esse iurati, dicunt supradicti Doctores: tum, quia, vt diximus, testes sine iuramento non faciunt fidem, Gloss. *in cap. Cùm olim. verbo, Fratrum. de priuileg.* Habetur *cap. Tuis.* & *cap. Nuper. de test.* quod quidem iuramentum prætermitti non poterit, cùm sit in fauorem Religionis, etiam de consensu partium, vt dicunt Miranda *loco cit. concl.* 4. & Bartholomæus de Vecchiis *loco cit.* Suar. autem *tom.* 4. *de relig. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 14. manifestè affirmat, quòd supradicti testes iurare debeant, personam esse à se cognitam.

8. Non solùm per supradictos Iudices ecclesiasticos, siue sæculares, fieri potest informatio pro Nouitiis recipiẽdis; sed etiã per aliquem Monachum idoneum ab illis statuendũ, qui gaudeat authoritate recipiẽdi Nouitios: qui Monachus poterit per Notarium sæcularẽ, siue Religiosum, siue per seipsũ testes per scrutinium secretum examinare, præmisso iuramento, sine facultate Ordinarij, & sumpta informatione, eam Superioribus præsentare, vt de ea consultare possint. Ita Ledesma *de statu Religionis, in comm. cap.* 6 *concl.* 3. *diff.* 7. Bartholom. de Vecch. *loco cit. num.* 4. Miranda *similiter loco cit. concl.* 2. *art.* 1. Sic etiam concessit Clemens VIII. *in sua constitutione*, die 7. Septembris, 1597. apud Roder. *loco cit. art.* 1.

9. Antequàm autem concedatur habitus regularis laicui, debent haberi priùs informationes à deputatis. vt ait Leurentius de Peyrinis *loco cit. num.* 32. vbi subdit, quòd si fieri nequirent, eo quòd timetur, ne induendus precibus, vel minis parentum auertatur à sancto proposito; poterunt eo casu vsque ad tempus professionis omitti: & interim poterit dari habitus Nouitio, iuramento ab eo sumpto coram testibus, quòd non habeat impedimentum, *ex constitutionibus* Sixti V. sicut concessit Clemens VIII. *in supradicta constitutione* apud Roder. *loco cit.* Et sufficit, quòd Nouitius prædictus coram testibus iuret, se non habere impedimentum, quod illum inhabilitet ad habitum sumendum iuxta prædictas constitutiones: quod iuramentum fieri debet coram illis potestatem habentibus recipiendi Nouitios, vel coram Superiore immediato Monasterij, vel aliquo Collega, seu Prouinciali.

10. Notandum etiam cum eodem Peyrino *loco citato, num.* 33. quòd prædictæ informationes iuridicæ non debent fieri de omnibus requisitis in induendo secundùm naturam, & ius commune, ac Regulas, & Constitutiones particulares Religionis, quas præmiserat Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disput.* 6. *dub.* 1. *num.* 1. vbi dicit, quòd informatio, quæ fieri debet in receptione Nouitiorum, oritur, vel ex obligatione iuris naturalis, vel canonici, vel iuris pontificij, vel ex eo, quod in Regulis, aut statutis cuiuscunque Religionis decernitur; sed solùm habenda est informatio secundùm ea, quæ statuit Sixtus V. *in suis constitutionibus.* Primò enim interrogandi sunt testes, an cognoscant parentes illius Nouitij: licet enim huiusmodi interrogatio videatur solùm postulata ab eodem Sixto V. vt constaret, non esse recipiendum illegitimum, cùm ipse illegitimos omnes recipi prohibuisset, nisi cum certis formis, quæ constitutio à Gregorio XIV. moderata est, videri posset forsitan alicui, hãc interrogationem non esse ampliùs necessariam. Sed adhuc necessaria est, vt ait Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 12. ad certiorem cognitionem personæ recipiendæ, & ad meliùs eius mores agnoscendos. Debent insuper interrogari testes, præter ea, quæ *superiùs* diximus, de vita præterita, an fuerit vir, siue iuuenis probus, bonis moribus præditus: & an sciant ipsi testes, vt diximus, eum perpetrasse aliquod delictum, vt homicidium proditorium, furtum, vel quid simile; putà, magnum sacrilegium, virginem rapiendo, & stuprando, Sanctimonialem violando: si fuerit in crimine pessimo, vel bestialitate; si parentum percussor, siue Episcopi, aut Clerici, siue Cardinalis, aut Prælati, vt optimè aduertunt Portellus *in dub. regul. verb, Nouitius, n.* 15. & Llamas *in append.* §. 14. *in fine.*

Similiter interrogandi sunt testes, an aliquod ex prædictis delictis deductum fuerit in iudicium, & facta fuerit inquisitio. Et aduertit Llamas *loco cit.* §. 16. quòd qui in rixa aliquem percusserit, vel vulnus inflixerit, pugno, vel ferro, aut lapide, quòd non prohiberetur ad Religionem recipi, etiamsi de his iam cœpisset informatio fieri in Curia.

Similiter interrogandi sunt testes, an ille Nouitius Religionem sponte, & piè ingredi cupiat; an verò ex aliqua humana causa ducatur ad Religionis ingressum: quæ quidem interrogatio potest omitti, cùm non sit in vsu, teste Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 21. *art.* 3. licèt illam putet necessariam Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, q.* 3. *cap.* 1. *num.* 35.

Vt autem huiusmodi informationes aliquo ordine fiant, hîc adnotandæ sunt breuiter vna post aliam eo ordine, quo describuntur à Bartholomæo de Vecchiis *disp.* 6. *dub.* 7. quæ sunt nouem, scilicet. 11.

Prima, an cognoscant parentes N.N. sciántque eos esse veræ fidei catholicæ sectatores, ac bonæ famæ, & nominis.

Secunda, an sciant N. præfatorum esse filium, ac de legitimo matrimonio natum.

Tertia, an sciant, eundem esse sui iuris, & liberum, vt disponere valeat de persona sua, non ligatũ matrimonij vinculo; & an sciant, eum promissionẽ dedisse alicui virgini, vel mulieri, eam ducendi in vxorem,

Quarta, an sciant, eum esse virum probum, ac bonis moribus præditum; & præsertim, an sciant, eum perpetrasse aliquod delictum, vel homicidium, furtum, latrocinium, vel quid simile, quod fuerit deductum in iudicium, aut super eo aliqua facta fuerit inquisitio.

Quinta, an sciant, eum amisisse bonum nomen apud homines ratione alicuius enormis delicti, vel pœnæ execrabilis ei illatæ, ita vt perpetua notetur infamia,

Sexta, an sciant eum esse debitis vltra facultatem suam onustum, quæ soluere non possit, ab eisque faciliter se expedire.

Septima, an sciant eum ratiociniis, tam publicis, quàm priuatis esse obnoxium.

Octaua, an existiment, eum bono fine ad Religionem se transferre.

Nona, an sciant, eum esse integræ valetudinis mentis, ac corporis, & præsertim, an sciant eum aliquo morbo contagioso laborare.

Quæ quidem interrogationes, licèt ex his, quæ hactenus diximus de Nouitiis, elici possint; nihilominus pro faciliori intelligentia sic appositæ sunt; quæ licet non enumerentur omnes in constitutionibus infrà ponendis Summorum Pontificum, sed solùm quarta interrogatio, sexta, & septima: tamen operæpretium duxi cum aliis Doctoribus, & præsertim cum Bartholomæo de Vechiis *loco cit.* eas sic ordinatè recensere

quia ex iuris canonici, vel Regulæ, aut constitutionis cuiuscunque Religionis videntur necessariò apponendæ.

Forma autem iuramenti præstanda iis, qui volunt Religionem ingredi, habetur *in formulario*, *in fine primi tomi huius Operis*.

12. Habitis ergo huiusmodi informationibus, mediantibus interrogationibus supradictis, examinandæ sunt informationes, & approbandæ, iuxta tenorem Bullæ Sixti V. per Capitulum generale, vel prouinciale, an, videlicet, sufficienter factæ sint: quod etiam colligitur ex alia constitutione declaratoria eiusdem Sixti V. vt benè aduertit Suar. *tom*.3. *de Relig. lib*.5. *cap*.10. *num*.17.

13. Dices, an huiusmodi examinatio approbationum facienda à Capitulo generali, vel prouinciali, possit aliis delegari. Miranda *in Manual. Prælat. tom*.1. *q*.21. *art*.4. *concl*.4. negat. cum Rodriq. *tom*.3. *qq. regul. q*. 10. *art*.2. Bartholom. de Vecchiis *in prax. Nouit. disp*. 6. *dub*.3. dicit, non esse improbabile, hanc authoritatem eisdem Superioribus non esse delegatam, eò quòd Sixtus V. nullàm facultatem eis concedit, aut denegat; sed potiùs iam de iure communi habitam restringit, & limitat, quæ cùm semper in eis perpetua sit, semper quoque ordinaria censenda est, & consequenter eo modo, quo apud illos residet, etiam dele-

14. gabilis. Et subdit: *Esto hæc authoritas sit eis delegata; nihilominùs censeo illam subdelegari posse*. quia delegatus ad vniuersitatem causarum reputatur quasi Ordinarius, vt censuit Rota *decis*.775. *num*.4. coram Seraphino, ac subinde delegare potest, prout probat Alexander 35. *lib*.2. *variar. resol. resol*.11. *n*.13. & tenent Doctores communiter, teste Couarruuia *variar. resol. lib*.3. *cap*.20. *num*.11. ille verò tunc dicitur delegatus ad vniuersitatem causarum, quando ei genus causarum committitur sub vno nomine collectiuo, quanuis non sit generalissimum, sed subalternum, licèt sit restrictum quoad tempus, vel quoad quantitatem, vel quoad locum. Ita Bartolus *in l. Legatus num*.4. *ff. de off. Procons*. & Azeuedo *lib*.3. *recopil. tit*.9. *l*.1. *n*.5.

Ex quo fit, vt quemadmodum iuxta Baldum *in l. Solet. n*.1. *q*.4. *ff. de iurisdict. omnium Iudic*. & Alexandrum *ibi*, *num*.9. Socinum *in l. More. num*.40. *ff. eod. tit*. & Bertachinum *in repert. lit. D*, *verbo*, *Delegatus ad vnam causam*, *ante num*. 10. quos refert, & sequitur Sanchez *lib*.3. *de Matrim. disp*.31. *num*.4 quis di-

15. citur delegatus ad vniuersitatem causarum, si delegatio sit vniuersalis respectu personarum, licèt non quoad causas; vtputà, si omnes causæ mutui talis territorij alicui delegentur: quia causa mutui est genus multas sub se continens species: ita pari ratione dicendum est

16. de prælatis in casu nostro ad vniuersitatem causarum esse delegatos, eò quòd causa receptionis ad Religionem est genus multas sub se continens species: ergo subdelegare possunt, quia non committitur eis nudum ministerium. Ita Bartholomæus de Vecchiis *loco citato*, vbi idipsum confirmat hac ratione: nam, sicut Sacerdos ab Episcopo, vel à proprio Parrocho delegatus ad assistendum omnibus Matrimoniis parochiæ dicitur delegatus ad vniuersitatē causarum, vt optimè probat Sanchez *loco citato*, *num*.31. etiamsi ei limitetur tempus: ita eodem modo præfati Prælati appellantur delegati ad vniuersitatem causarum.

17. In aliquibus tamen Congregationibus committitur Magistris Nouitiorum, vt à Nouitiis recipiant, & videant huiusmodi informationes, an sufficienter à Iudicibus sint peractæ.

Sequuntur constitutiones, & decreta Summorum Pontificum pro Nouitiis recipiendis.

SANCTISS. D.N.D. SIXTI diuina prouidentia Papæ V.

CONSTITVTIO.

Contra illegitimos etiam legitimatos, criminosos, vel suspectos, aut æri alieno, vel reddendis rationibus obnoxios, ad aliquam Religionem transire volentes; & contra Regulares absque Superiorum licentia, de Prouincia in Prouinciam euntes, vel transmigrantes.

SIXTVS EPISCOPVS Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm de omnibus ecclesiasticis Ordinibus, in ea, qua conuenit, puritate, & dignitate conseruandis, præcipuam geramus sollicitudinem, tum verò illud præter cætera nobis cordi est, vt à Regularium personarum Congregationibus, quas tanquàm Deo dicatas, maximè candor, sanctitásque decet, cuiuscunque criminis, aut turpitudinis labes, & scandali occasio, quàm longissimè arceantur. Siquidem res ipsa nos admonet, quàm indecorum sit, & ab ea, quæ diuinæ Maiestati, eíque consecratis personis debetur reuerentia, alienum, si eiusmodi homines, qui propter sua scelera, pœnas graues sibi in sæculo propositas timent, quíve propter immunditiam, & peccata, ex quibus orti sunt, notati perpetua ignominia, ab omni mundano honore, & à paterna hæreditate repelluntur, iidem omnipotenti Deo, tanquàm hostiæ offerantur, atque ad habitandum in domo quam decet honor, & sanctitudo, inter ministros Domini, cui seruire regnare est, ad sacras functiones, quacunque profana præeminentia multò nobiliores; sine vllo delectu admittantur. Cùm etiam secundùm legem Moysi, immundi ab ingressu Sanctuarij excluderentur, ac Sacerdos habens maculam, panes Deo suo offerre non posset; nec accedere ad ministerium eius; & quod in holocaustum Domini, aut victimam pacificorum offerebatur, id immaculatum esse deberet, vt acceptabile foret, nec vlla macula esset in eo; quòd si maculam habuisset, neque offerendum, neque acceptabile futurum esset.

Ne igitur contingat, illegitimè genitos, qui vt plurimùm parentum vitia, & incontinentiam imitari solent; nec pietas studio, sed temporalium commodorum intuitu (quia hæreditates maiorum aliquas consequi non possunt) ad Religionem confugiunt, vitam, quam animo à Religione alieno susceperunt, ac Institutis religiosis alienam, plerunque cum dedecore, & propriæ salutis dispendio ducere, suísque corruptis moribus, & malis exemplis, quietem, & statum cæterorum Deo famulantium perturbare, aut hac quasi fæce & colluuie, ipsarum Religionum honorem, & existimationem lædi, vt denique homines, qui hac spe ad filios spurios in peccato gignendos essent propensiores, eò magis abstineant ab huiusmodi carnis flagitiis, quò suæ proli hoc quoque refugium præclusum viderint:

Hac nostra in perpetuum valitura Constitutione districtè interdicimus, & prohibemus, ne illegitimi, procreati ex incestu, aut ex sacrilegio, (quorum, scilicet, parentes consanguinitate, vel affinitate, intra tertium

tertium gradum inuicem coniuncti fuerint, vel quorum alteruter parens castitatem Deo vouerit,) etiam apostolica, imperiali, vel regia, aut quauis alia authoritate legitimati, aut natalibus restituti, ad aliquam quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium, & non Mendicantium, Fratrum, Monachorum, Eremitarum, vel Canonicorum, aut Clericorum Regularium, Congregationum, aut Hospitalium Religionem, neque ad habitum, nec professionem Regulares recipi, vel admitti quoquo modo possint. Quòd si eorum quispiam habitum post publicationem præsentis Constitutionis in futurum receperit, vel professionem posthac emiserit, decernimus habitus susceptionem, & professionem, ex nunc, prout ex tunc, irritam, nullam, & inualidam, nulliúsque roboris, vel momenti fore, ac nullum exinde, aut ex huiusmodi voto penitùs annulato, obligationis vinculum oriri posse; quinimò illos habitu regulari, ad quem reassumendum perpetuò inhabiles sint, quamprimùm exui, & ab ipsa Religione eiici, exterminaríque debere. Nihilominùs quicunque Superiores, tam Monasteriorum, Prioratuum, Præposituratum, Domorum, Collegiorum, & locorum Regularium, quàm etiam præfatorum Ordinum, Congregationum, Hospitalium, & quarumcunque Religionum Prouinciales, & Generales, quouis nomine nuncupati, qui ex prædictis incestu, vel sacrilegio genitos, post dictam publicationem ad habitum receperint, vel ad professionem admiserint, excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, à qua eorum nemo, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio, quàm Romano Pontifice absolutionis beneficium valeat obtinere. Sed, ne iis, qui in humilitatis spiritu Deo, & Religioni seruire, & pœnitentiam agere intra Monasteria, vel Domos regulares cupiunt, ad sanctum huiusmodi propositum via penitùs præcludatur, permittimus, vt præfati illegitimi, ex dictis incestu, aut sacrilegio geniti, ad habitum conuersorum, seu famulorum in Monasteriis, vel Domibus regularibus seruientium recipiantur, & in ipsis Monasteriis, seu Domibus regularibus ad seruilia ministeria, viliora obsequia, humiles functiones, atq; abiecta seruitia admitti possint; ea tamen conditione, vt ad habitum Religiosorum, vel ad professionem; quam Religiosi emittere solent, emittendam, necnon ad omnes non modò sacros, sed etiam minores Ordines, vel ad clericalem characterem; denique ad cuncta ecclesiastica officia, & functiones, & ad ascendendum altiores gradus, sint eis portæ perpetuò clausæ, & obseratæ.

Quoad reliquos verò non ex incestu præfato, nec sacrilegio, sed ex quouis alio minùs legitimo toro natos, spurios, vel naturales, etiam vt præfertur, vel aliàs legitimatos, qui ob meliorem vitæ frugem, Religionem ingredi cupiunt, statuimus, & ordinamus, eos ad Religionem admitti non posse, aut debere, nisi priùs illorum vita, & moribus diligenter cognitis, & circunstantiis vniuersis, quæ circa idoneitatem personæ attendendæ erunt, consideratis, ac de Religionis zelo, pietate, integritate, & doctrina fide dignis testimoniis adeò commendati fuerint, adeò bonam indolem, & specimen virtutis præferant, ac tot merita eis suffragentur, vt defectum natalium suppleant, eorúmque receptio vniuersæ Religionis commodo, & vtilitati profutura videatur. Et super hoc ipso in generali, vel prouinciali Capitulo, matura deliberatione habita, Generalis, vel Prouincialis, Superioris, ac Diffinitorum vnanimi consensu approbati, &ad habitum regularē admissi extiterint; & tamen hi sic recepti ad gradus, honores, & dignitates sui Ordinis obtinendas perpetuò inhabiles, & illorum incapaces remaneant, nisi super hoc cum eis fuerit, authoritate apostolica specialiter dispensatum. Si quis autem eorum aliàs, quàm vt præfertur, recipietur, professio similiter nulla sit, atque ipsi habitu priuari, & à Religione eiici debeant, eorúmque receptores, excommunicatione, vt suprà, innodati ipso facto existant.

Cæterùm, quoniam sæpè se vitia ingerunt, & se esse virtutes mentiuntur, ac multi decoctores post dilapidatam rem familiarem, & contractam ingentem vim æris alieni, aut interuersam alienam pecuniam eorum fidei creditam, vt ratiocinia effugiant; alij post furta, latrocinia, rapinas, homicidia, aliáve facinora patrata, etiam banniti, aut damnati, seu qui meritas pro suis delictis pœnas metuunt, non pia intentione, sed ad euitandam legum, & iudiciorum seueritatem, quia tutò in sæculo viuere non possunt, tunc demum quærunt à Religione auxilium, quando aliunde illud non sperant: vnde sub habitu, & nomine Religiosorum, animum Religioni inimicum, & inueterata vitia retinent, neque alios qui vocati sunt, patiuntur tranquillè diuinis obsequiis insistere, in grauem Dei offensam, Religionis opprobrium, & scandalum plurimorum: vt his quoque subterfugij, & impunitatis spes omnis tollatur, authoritate apostolica, & tenore præsentium, etiam perpetuò statuimus, & ordinamus iuuenes, aut viros adultos, maiores sexdecim annis, non aliter in aliquam Religionem recipi posse, nec debere, nisi priùs de eorum parentibus, patria, déque anteacta vita, & moribus diligenter inquiratur, & ex accurata informatione, & fide digna relatione compertum, & exploratum sit, eos neque aliquorum criminum, qualia sunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia similia, aut grauiora, reos, vel suspectos existere, vt propterea damnati sint, aut ne damnentur, formident, neque ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauatos, vel reddendis ratiociniis ita obnoxios, vt ex huiusmodi causa, lis, vel molestia eis iam illata, vel timendum sit, ne inferatur: nisi denique constet, ipsos non humana aliqua ratione, sed tantùm deuotionis, & pietatis feruore, vitam Religiosam sponte, & ex animo elegisse; déque his omnibus in Generali, vel Prouinciali Capitulo plena, & indubitata fide facta, tam Superioris Generalis, seu Prouincialis, quàm Diffinitorum consensu approbati, & ad habitum regularem admissi fuerint. Omnes autem, quoscunque, vt dictum est, criminosos, vel suspectos, aut æri alieno, vt etiam diximus, vel rationibus reddendis obligatos, ad Religionem perpetuò inhabiles declaramus. Et si qui eorum contra præsentem nostram Constitutionem temerè admittentur, tam susceptionem habitus, quàm professionem, & inde secuta, ex nunc, prout ex tunc, pari modo irritamus, & annullamus, viribúsque, & effectu carere decernimus, ac iubemus eos, qui sic de facto recepti erunt, habitu spoliari, & Religione expelli; & nihilominùs si expulsi non fuerint, volumus, & pariter declaramus, habitus susceptionem, & professionem penitùs nullam esse, & censeri, ac propterea attenta nullitate habitus, & professionis, licere quibuscunque Iudicibus, & Curiis, etiam sæcularibus, ad quos, seu quas spectat, contra eos, vt priùs, iuris, & facti remediis opportunis, ex officio, vel ad cuiuscunque instantiam, vel querelam ciuiliter, aut mixtim procedere. Quare volumus, vt cuiusque iuuenis, aut viri maioris 16. annis à sæculo ad Religionem transeuntis, approbatio, admissio, & receptio in Generali, vel Prouinciali Capitulo, vt suprà ordinatum est, pro tempore fiant, necnon Religiosi sic recepti nomen, & cognomen, quibus in sæculo vtebatur, & patria in actis ipsius Capituli describatur, & notentur. Et insuper quoscunque

Religiosos, eorúmque Superiores, qui aliquas personas, vt dictum est, inhabiles post hanc Constitutionem publicatam receperint, voce actiua, & passiua, necnon officiis, gradibus, honoribus, & dignitatibus quibuscunque per eos obtentis, eo ipso in perpetuum priuamus, & tam illis priuatos, quàm ad illa, & alia quæcunque in posterum obtinenda, perpetuò inhabiles, eorumque incapaces decernimus, & declaramus.

Sed & quia interdum Satanas in Angelum se callidè transfigurat, ac perditi quidam, & facinorosi homines, quòd sæpè vidimus, & experti sumus, instigante antiquo pacis, & Religionis hoste, non veriti sunt temerario ausu habitum Religiosorum assumere, ea mente, vt veluti sub ouina pelle lupi rapaces, per dolum, & insidias Christi fideles incautos, & nihil mali à Religiosis suspicantes, opprimerent; siue, vt post scelera perpetrata, viam faciliorem ad fugam haberent, siue vt banniti Curiæ sæcularis, quæ eos propemodùm interceptos persequebatur, manus effugerent; & contigit aliquando ipsos sicarios, religiosis vestibus indutos, à veris Religiosis hac fraude deceptis, intra Domos regulares hospitio receptos fuisse: Prohibemus eodem modo, atque interdicimus, ne quis Regularis ex vna Prouincia ad aliam Prouinciam sui Ordinis transeundo, etiam in itinere, intra aliquod Monasterium, Domum, vel locum alterius Prouinciæ ad habitandum, vel tanquàm hospes recipi, aut ad modicum tempus diuertere possit, nisi à Superiore eius loci, vbi residet, expressam licentiam discedendi in scriptis obtentam, seu literas obedientiæ, vel commendatitias secum deferat, atque exhibeat, vel nisi ita cognitus sit iis, ad quos diuerterit, vt de eius persona nullus omninò dubitationi, aut suspicioni locus relinquatur. Ideòque præcipimus vniuersis, & singulis locorum Ordinariis, eorúmque Vicariis in spiritualibus Generalibus, vt per suos Officiales, ministros, vel executores curent, ab omnibus personis regulari habitu indutis, quas per suas ciuitates, vel diœceses iter facere, vel transire, & ad quæcunque hospitia, vel diuersoria se recipere contigerit, diligenter perquiri, num huiusmodi literas obedientiæ, seu commendatitias secum deferant. Quòd si eas dictas literas non habere, vel ignotos esse deprehenderint, possint contra ipsos, etiam tanquàm dictorum criminum suspectos procedere, & tandiu illos sub custodia detinere, donec certa de eisdem notitia habeatur. Et tamen volumus, vt ij, qui etiam pietatis, vel hospitalitatis prætextu, Regulares alterius Prouinciæ ignotos, aut sine licentia, vel literis, vt suprà receperint, dictas pœnas priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum, graduum, honorum, & dignitatum obtentorum, atque inhabilitatis perpetuæ pariter incurrant. Decernentes sic in præmissis omnibus per quoscunque iudicari debere. Necnon irritum, & inane, si secùs à quoquam, quauis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quocircà Venerabilibus Fratribus nostris, S.R.E. Cardinalibus, dictorum Ordinum, Congregationum, Hospitalium, & locorum Regularium, apud nos, & Sedem apostolicam Protectoribus, nunc, & pro tempore existentibus, ac locorum Ordinariis præfatis, per apostolica scripta mandamus, vt eorum vnusquisque per se, vel alium, seu alios Cardinales quidem in suæ protectionis; Ordinarij verò in suarum ciuitatum, diœcesum, & districtuum regularibus locis, curent præsentes literas publicari, easque perpetuò firmiter, & inuiolatè obseruari; inobedientes, censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarando, illásque etiam iteratis vicibus aggrauando; inuocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, necnon quorumcunque Ordinum, Congregationum, Hospitalium, & Religionum iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis apostolicis quoquorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus præsentis Constitutionis impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorúmque totis tenoribus habenda sit in his litteris mentio specialis. Quæ omnia, quatenus eidem Constitutioni in aliquo aduersentur illorum tenores pro expressis habentes, perpetuò tollimus, annulamus, & abrogamus, ac nolumus cuiquam suffragari, aut si Superioribus & personis dictorum Ordinum, Congregationum, Hospitalium, communiter, vel diuisim ab apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Mandamus verò easdem præsentes ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ apostolicæ, de more publicari, & affigi, illarúmque exemplis, etiam impressis, Prælati ecclesiastici sigillo, & Notarij publici subscriptione munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud haberi, quæ eisdem originalibus habetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam nostrorum interdictorum, prohibitionum, statutorum, ordinationum, declarationum, decretorum, voluntatum, permissionis, irritationis, annullationis, iussionis, priuationis, præcepti, sublationis, abrogationis, & mandatorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo octuagesimoseptimo, 6. Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno tertio.

HIPP. Card. Aldob. pro Dat.

TH. THOM. GVALTERVTIVS.
A. de Alexiis.

Sequuntur declarationes prædictæ Constitutionis Sanctissimi D.N. Sixti diuina prouidentia Papæ V.

SIXTVS EPISCOPVS
Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum spectat Pontificem, sacrorum Canonum conditorem, quæ per eum sancita sunt, ita suo declarationis arbitrio dilucida reddere, vt inde nemini possit dubitationis scrupulus exoriri; præsertim verò salubriter consulere, vt cùm de Regularibus agitur, qui se omninò Dei omnipotentis obsequio mancipatunt, tollantur ea omnia, quæ eorum sanctum Christo piè inseruiendi institutum quoquo modo valeant perturbare. Sanè post editam nostram constitutionem, quæ incipit: *Cùm de omnibus ecclesiasticis Ordinibus*, &c. super modo & forma recipiendi, & admittendi eos, qui sub Religionis iugo, Altissimo famulari desiderant, cùm variæ sint exortæ dubitatio

dubitationes, & quæstiones, eæque postea ad audientiam nostram perlatæ: Nos ad tollendam omnis ambiguitatis occasionem, habita cum Venerabilibus Fratribus nostris, Sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalibus Congregationis, super Regularium negotiis, & consultationibus per nos institutæ, matura deliberatione, illorum consilio, & assensu præsentem nostram perpetuò valituram declarationis constitutionem duximus promulgandam. Cùm itaque inter alia dubitetur, num primò dicta nostra constitutio, vbi de illegitimè genitis loquitur, comprehendat etiam eos, qui posteà per subsequens matrimonium fuerunt legitimati: Nos inhærentes sacrorum Canonum dispositioni, authoritate apóstolica, tenore præsentium declaramus, illegitimè natos ex iis parentibus, inter quos tempore, quo ipsi geniti sunt, matrimonium ritè consistere poterat, securo posteà matrimonio legitimos effectos, sub dicta constitutione minimè comprehendi; sed eos, tam ad emittendam professionem, quàm ad consequendos gradus, honores, & dignitates sui Ordinis, æquo iure cum illis, qui ex matrimonio legitimo, & constanti nati sunt, censendos esse. Illegitimos verò, etiam ex soluto, & soluta, qui, antequàm nostra constitutio emanaret, professi vigore, seu prætextu priuilegiorum, aut indultorum apostolicorum cuius Ordini, Religioni, Monasterio, aut Congregationi, eorúmve Superioribus in genere, vel in specie concessorum, eo ipso per ingressum Religionis, vel per eosdem Superiores, siue alios quoslibet, etiam Sedis apostolicæ de latere Legatos, aut alios Officiales, vel ministros, quauis præeminentia, vel authoritate etiam apostolica fungentes, aut facultate suffultos, legitimati, aut ad gradus, & honores, & dignitates habilitati, seu reintegrati, & illis aliàs perfuncti sunt, volumus posthac, non obstantibus quibuscunque, tam antiquis priuilegiis, aut litteris apostolicis, quàm aliis indultis, seu declarationibus, etiamsi illa per nos post dictam constitutionem nouissimè edita fuisse asserantur, honores, gradus, dignitates huiusmodi obtinere non posse, ac dispensationes, & legitimationes quascunque eis nullatenus suffragari, nisi specialiter, & nominatim cum eorum singulis fuerit super natalium defectu, vt honores, gradus, dignitates obtineant, ante, vel post ingressum Religionis per Romanũ Pontificem immediatè, vel de eius speciali mandato dispensatum: de qua dispensatione, seu mandato per litteras apostolicas, seu in forma Breuis, vel saltem per patentes literas Cardinalis Protectoris, de ipsius Rom. Pont. voluntate fidem facientes legitimè constiterit. Eos pariter, qui tempore publicationis nostræ constitutionis in suis Religionibus sine huiusmodi speciali Romani Pont. dispensatione officia, honores, & dignitates habebant ad vitam, eo ipso ab illis amotos, & absolutos harum serie declaramus. Ad tempus autem illa obtinentes permittimus in sua administratione vsque ad finem sui temporis conseruari; ita tamen, vt in posterum, nec tempus ordinarium eis prorogari, aut extendi, neque ipsi ad alias non modò similes, verùm etiam neque ad inferiores, aut altiores, & maiores dignitates, honores, gradus ascendere possint; perinde ac si idipsum in præfata nostra constitutione ab initio expressum fuisset. Ne tamen huiusmodi Religiones in liberalium artium, ac præsertim in sacræ Theologiæ studiis, & religiosis profectibus segniores fiant, atq; eorundem pia studia refrigescant, eos nolle volumus, quòd si ipsorum quispiam eximia doctrina, vitæque, & morum sanctitate excellere reperiretur, déque eorum probitate, & præclaris meritis Ordinum Protectores eam apud nos fidem fecerint, vt non immeritò sperari queat, eorum doctrinã, & operam ipsi Ordini, & sanctæ Dei Ecclesiæ vsui, & commodo futuram; tunc demum indulgentiam, & benignitatem nostram facilè experirentur. Quoniam verò à multis quæsitum est, sub nomine honorum, & graduum, à quibus illegitimi penitùs excludunrur, quid potissimum sit intelligendum: Declaramus hac in re, de qua nunc agitur, appellatione dignitatum, honorum, graduum debere intelligi Præpositatus, Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Custodiatus, Prouincialium, ac Generalium Superiorum officia, & alia his similia, cum honore, & superioritate coniuncta. Ab officiis autem oneris, veluti Lectoris, Confessarij, Studiorum, & sacræ Theologiæ Magistri, Regentis, Prædicatoris verbi Dei, & cæteris huiusmodi, imò etiam à voce actiua à sacris Ordinibus suscipiendis, ipsorúmque ministerio ipsos illegitimos, dummodo ex sacrilegio, vel incestu geniti non sint, nequaquam arcemus. Cùm verò in quibusdam Religionibus Capitula prouincialia, aut nunquam, aut non quotannis, sed rariùs celebrentur; quædam etiã Monasteria, aut Domus huiusmodi in remotissimis regionibus, Hæreticorum, aut Infidelium tyrannidi finitimis siti sunt, ne ij, quos extra Capitula ad habitum, vel Professionẽ Regulares admitti prohibuimus, tempus celebrandis Capitulis præfixum nimis diu expectare, aut ad ea cum maximo incõmodo accedere cogantur; concedimus, & indulgemus, vt in qualibet Prouincia, saltem duo, vel, si commodè fieri poterit, tria, aut plura Monasteria, seu Domus regulares deputentur, quarum, seu quorum Superiores infra annum saltem ad inquisitionem super Nouitiis faciendam, & ad ipsos Religiosos iuxta formam præfatæ constitutionis recipiendos, & ad alia, quæ in ipsa constitutione continentur peragenda, simul congregentur. Quòd si paucitas, aut nimia distantia Monasteriorum, ne id quidem patiatur, saltem tribus ex antiquioribus Patribus vnius Monasterij, aut Domus eius Prouinciæ huiusmodi facultas, & authoritas, per Capitulum Generale, scilicet, Monachorum, vel Prouinciale Mendicantium, & reliquorum Regularium huius Ordinis demandetur. Verùm in iis Monasteriis, Domibus, & locis regularibus, quæ aut nondum in Congregationes redacta, aut aliàs nulli Prouinciæ subiecta sunt, statuimus, vt trina Capitula Conuentualia, tribus distinctis cum interuallo saltem decem dierum iuribus, celebrata eandem de recipiendis Nouitiis per trinas huiusmodi distinctas voces approbatis habeant authoritatem, quæ per nostram constitutionem Capitulis prouincialibus est attributa. Neque verò si in generalibus, vel prouincialibus Capitulis aliqui vocales desint, nec si à Diffinitorum consensu aliquis discrepauerit; idcircò receptio Religiosorum retardari, impediri, aut impugnari debebit; sed satis esse volumus, si vocalium, & suffragiorum numerus legitimus à iure, vel per cuiuscunque Ordinis statuta præfinitus interuenerit. Et quod de Capitulo prouinciali, aut generali dictum est, idem iuris statuimus, si quæ Religiones non Capitulorum, sed Congregationum, aut Diætarum, vel alio quouis nomine vti reperiantur. Quod autem pertinet ad professionem, tam illegitimorum, quàm eorum, qui post 16. ætatis annum expletum regularem habitum susceperunt; quia tunc demum verè, & propriè Religiosi effici dicuntur, cùm professionem emittunt: Declaramus eos, qui ante prædictam nostram editam constitutionem habitum susceperint, & post ipsius promulgationem cupiunt profiteri, non aliàs ad professionem admittendos esse, quàm facta inquisitione, & seruata forma in ipsa constitutione præscripta; & eorum, qui post dictam promulgationem, etiam ignorantes

ranter non habita dicta inquisitione, & nō seruata forma ad professionem admissi fuerint, professionem nullius esse roboris, & momenti. In oblatis autem & conuersis professionem omittentibus satis erit, si quoad mores, & statum personarum ipsa inquisitio fiat. Sed, cùm eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quæ militat in expressa, statuimus, quòd in quibusuis Ordinibus, & Religionibus, neque etiam tacita professio quorumcunque Religiosorum induci possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione constitutionis forma seruata fuerit. Si quis verò ante editam nostram constitutionem iam tacitè professus expresse cupiat profiteri; vel si quis Apostata ad suam Religionem redire voluerit, inquisitio, & forma præscripta non erit necessaria, nisi vel de moribus, statu, & qualitate personæ, vel de validitate ipsius tacitæ professionis dubitatio aliqua oriatur. In iis autem, qui in locis à sua patria longissimè remotis degentes, vel quorum patria ab Hæreticis, vel Infidelibus miserè oppressa detinetur, voluerint se diuinis obsequiis sub regulari habitu dicare, vt in hoc quoque Sedis apostolicæ benignitas elucescat, quæ cunctos mortales; præsertim verò exteros ex longinquis regionibus ad eam assiduè confluentes materno sinu libenter amplectitur, sancimus exteros huiusmodi, & aduenas quanuis non liquidò constet de iis omnibus, quæ in constitutione nostra requiruntur; tamen si diligentia adhibita nihil appareat, quod eos impediat, habiles reputandos esse. Quòd si quis ante, vel post constitutionem ipsam professus ad sacros Ordines, vel ad honores, gradus, & dignitates promotus existat, & postmodum in eo natalium defectum, aut criminum in dicta constitutione nostra expressorum notam, quæ priùs ignorabantur, detegi contigerit, decernimus, eum statim post huiusmodi defectus notitiam habitam, non aliàs quam iuxta formam ipsius constitutionis ad honores, gradus, & dignitates, aut ad executionem sacrorum Ordinum admitti debere. Contra criminosos verò, quorum professio eadem constitutione nostra, irrita declaratur, ac propterea Iudicibus, & Curiis sæcularibus procedendi facultas conceditur, tunc demum id locum habere volumus, & non aliter, cùm actis publicis constiterit, ipsos Iudices, & Curiam secularem, ante susceptionem habitus de ipso crimine aduersùs eos accusationem suscepisse, vel inquisitionē instituisse. Cæterùm, quæ à nobis circa Religiosos Viros in præfata constitutione sancita sunt, ea nequaquam volumus ad Moniales nunc extendi. Postremò, dum interdicimus, ne quis Regularis alterius Prouinciæ intra aliquod Monasterium, Domum, vel locum alienæ Prouinciæ, etiam tanquàm hospes, & ad modicum tempus recipi possit, nisi à Superiore loci, vbi residebat, & à quo discessit, licentiam expressam in scriptis exhibuit, vel nisi satis cognitus sit, id obseruari volumus, non solùm in Religiosis itinerantibus de vna in aliam Prouinciam; sed in iis quoque, qui proficiscuntur de vno in aliud eiusdem Prouinciæ Monasterium, tam sui, quàm alterius Ordinis. Quòd si dicerent, se ad apostolicam Sedem confugere ob grauamina à suis Superioribus sibi illata, & ideò ab ipsis Superioribus licentiam, & litteras obtinere non potuisse, non propterea vllo modo recipi valeant, nisi fide dignorum testimonio de perita ab eis licentia, & per suos Superiores denegata constiterit.

In Alma vero Vrbe nostra Religiosi aduenæ, & peregrini de grauaminibus sibi illatis conquerentes, nullibi sine huiusmodi literis, aut licentia recipiendi erunt, nisi priùs ad Congregationem dictorum Cardinalium super negotiis Regularium à nobis deputatorum, vel ad suos protectores remittantur, vbi ipsis auditis, pro rerum, & personarum qualitate quid agendum sit, statuitur. Reliqua autem in priori nostra constitutione contenta, quæ in præsentibus litteris non declarantur, volumus perpetuò firma, & valida in suo robore permanere, ac ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari. Et si quid à nobis alicui Ordini, aut Religioni præter aut contra præfatæ constitutionis formam post illius editionem circa recipiendos extra Capitula Nouitios, aut aliàs indultum, aut concessum fuit, id omne, ac desuper confectas litteras prorsùs reuocamus, & annullamus, ac ad terminos præsentis constitutionis reducimus, & aliàs nemini volumus suffragari. Decernentes sic in præmissis vniuersis, & singulis per quoscunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum sacri Palatij apost. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis causa, & instantia vbique iudicari, & diffiniri debere; necnon irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præfata, & aliis constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon quorumcunque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Religionum, ac Monasteriorum, etiam eorum, quæ Ordinum capita, Prioratuum, Domorum, & quorumuis Regularium locorum iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, stabilimentis, vsibus, & naturis quantocunque tempore obseruatis, necnon fundationibus eorundem; aliis quoque priuilegiis, indultis, exemptionibus, & literis apostolicis illis omnibus, ipsorumque Superioribus Generalibus, vel Prouincialibus, Conuentibus, Capitulis, Fratribus, & personis, per quoscunque Rom. Pont. prædecessores nostros, ac nosmetipsos, etiam post primæ dictæ constitutionis nostræ publicationem, & præfatam Sedem etiam per modum statuti perpetui, ac initi, & stipulati contractus, seu quasi, necnon motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consideratione, intuitu, contemplatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, aliorúmque Principum, Sanctæque Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, ac de eorum consilio, & assensu consistorialiter habito, quomodocunque, ac sub quibusuis tenoribus, & formis necnon cum quibusvis restrictiuis, restitutiuis præseruatiuis, annullatiuis, derogatoriarum derogatoriis, aliisve efficacioribus, & efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis quomodocunque concessis, & confirmatis, & etiam iteratis vicibus extensis, & moderatis, etiamsi in eis, ac statutis stabilimentis, & fundationibus præfatis caueatur expressè, quòd nunquam eorum priuilegia, & indulta, reuocata, vel moderata, aut immutata intelligantur, nec illis in toto, vel in parte derogatum censeatur per quascunque litteras etiam derogatoriarum derogatorias, ac alias fortiores, & efficaciores clausulas in se continentes, nisi illorum, ac etiam certarum specialium litterarum apostolicarum inde confectarum verè, non autem per clausuras generales, vel speciales idem importantes, inserto tenore, ac de simili Cardinalium consilio, quodque semper in huiusmodi derogationibus, aliis dispositionibus censeatur apposita clausula, quòd tunc nec aliter, nec alio modo effectum sortiantur, cùm superiorum Capitulorum, vel Conuentuum præfatorum ad id accedat assensus, quòdque derogationes, & aliæ depositiones huiusmodi aliter effectum non habeant, nisi consistorialiter factæ, & per trinas dist inctas litteras eundem

dem tenorem continentes, tribus distinctis vicibus superioribus Capitulis, & Conuentibus præfatis fuerint intimatæ, eorúmque pariter ad id expressus accedat assensus; aliter verò factæ viribus, & effectu omninò careant, ac Superiores, Capitula Conuentus, & aliæ personæ præfatæ ad parendum illis, & decretis desuper processibus, eorúmque executoribus, & subexecutoribus, ac ipsorum mandatis, & monitionibus minimè teneantur; sed litterarum huiusmodi executionem omninò impedire, nec ratione resistentiæ censuris ecclesiasticis, etiam per ipsos executores, vel subexecutores latis innodari possint. Quibus omnibus, etiamsi aliàs de eis, eorúmque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, harum serie specialiter, & expressè derogamus, & quatenus effectum præsentium quoquo modo impedire, vel retardare, vel illis obesse possent, ea omninò tollimus, & abrogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Vt autem præsentes litteræ omnibus pleniùs innotescant, mandamus illas ad Valuas Basilicæ Principis Apostolorũ de Vrbe, & in Cancellaria apostolica, necnon in acie Campi Floræ publicari, earúmque exempla de more affigi. Volumúsque, & decernimus, vt ipsarum præsentium exempla, etiam impressa, manúque Notarij publici, & sigillo Prælati ecclesiastici, aut illius Curiæ obsignata, eandem vbique locorum fidem faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum, *&c.* Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ 1588. duodecimo Cal. Nou. Pontificatus nostri anno quarto.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

☞ Circunspecta Romani Pontificis prouidentia, ea, quæ rationabilibus causis, authoritate apostolica sancita fuerunt, ipsa rerum experientia suadente, ex aliis interdum non minùs iustis causis moderatur, & immutat, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Sanè, licèt aliàs felicis recordationis Sixtus Papa V. prædecessor noster, nonnulla circa qualitates, modum, & formam admittendi Religiosos ad quoscunque Ordines salubriter statuerit, prout in duabus desuper; prima, videlicet, sub datum sexto Calendis Decemb. anno tertio; & altera, sub datum duodecimo Calendis Nouembris, anno quarto sui pontificatus, editis Constitutionibus latiùs continetur: quia tamen vsu comprobatum est, multa inuenta fuisse impedimenta, propter quæ ea, quæ in præmissis statuta fuerunt, executioni mandari minimè potuerunt. Vnde quamplures litteris, & pietate insignes viri à sancto proposito regularem ducendi vitam abducti, ac impediti, atque etiam alij diu cum maxima eorum laude in Religione versati, ab illius dignitatibus, honoribus, prælaturis cum non modico Religionis, & Ordinum huiusmodi detrimento repulsi, & inhabiles penitùs redditi fuerint. Nos igitur ea, quæ docuit experientia, salubriter fuisse constituta comfirmare; quæ verò moderatione aliqua indigere, moderari volentes, ac dictarum Constitutionum, & inde sequutorum quotuncunque tenores, etiam veriores præsentibus, pro expressis habentes, habita cum Venerabilibus Fratribus nostris, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, super negotiis, & consultationibus Regularium deputatis, matura deliberatione, de eorundem consilio prædictas Constitutiones in ea parte, qua cauetur, ne illegitimi ex certo inibi expresso damnato toro, vel complexu, ad quancunque Religionem, neque ad habitum, aut professionem regulares, sed tantùm ad habitum Conuersorum, aut famulorum in Monasteriis, aliisque locis regularibus seruientium admittantur; & si post dictam Constitutionem professionem emitterent, voluit illam nullius esse momenti. Et in altera parte, in qua illegitimè genitos, etiam ante ipsas Constitutiones Professos, vigore priuilegiorum, aut indultorum apostolicorum cuiuis Ordini, Religioni, Monasterio, aut Congregationi, eorúmve Superioribus in genere, vel in specie concessorum, etiam ipsos per ingressum Religionis, vel per eosdem Superiores legitimatos, seu ad gradus, honores, & dignitates habilitatos, seu integratos, ab honoribus, gradibus, & dignitatibus quibuscunque, tam antiquis, quàm aliis priuilegiis, litteris apostolicis, indultis, aut declarationibus, non obstantibus excludi, ac dispensationes quascunque, aut legitimationes non suffragari, neque in futurum cum his, nisi à Sede apostolica, priuilegiis quibuscunque non obstantibus, dispensare posse voluit; authoritate apostolica tenore præsentium ad terminos iuris reducimus, & moderamur, ac omnes dispensationes, & habilitationes vigore priuilegiorum, aut indultorum apostolicorum cuiuis Ordini, Religioni, Monasterio, aut Congregationi, eorúmve Superioribus in genere, vel in specie, vt præfertur, concessorum quæ tempore Constitutionum huiusmodi vsu recepta, & non sub vllis aliis reuocationibus comprehensa erunt per quoscunque eorum Superiores factas, in pristinum statum, & validitatem, in quibus ante ipsas Constitutiones existebant, restituimus, & reintegramus. Volentes iisdem Constitutionibus non obstantibus, eos qui quouis modo illegitimi procreati fuerint, ad habitum, & professionem regulares admitti posse, quemadmodum admitti poterant, si supradictæ Constitutiones editæ non fuissent. Ita tamen, vt cùm de recipiendis quomódocunque illegitimè natis, ad habitum, & professionem Ordinum quoruncunque agetur, ij, ad quos huiusmodi receptio spectat, præter alia, de quibus ex dictarum Constitutionum præcepto circa quoscunque etiam legitimos disquirere debent, diligenter eorum vitam, & mores inquirant, & ita demum recipiant, si tamen bonam indolem, & virtutis specimen præseferant, ac tot eis merita suffragentur, vt natalium suppleant defectum, eorúmque receptio Religionis commodo, & vtilitati profutura videatur. Et super hoc ipso ij, ad quos, vt dictum est, pertinet huiusmodi receptio, matura deliberatione habita ita censuerint, & iudicauerint; dummodo tamen filius illegitimus in Religione, in qua pater, siue ante, siue post natiuitatem dicti filij professus fuerit, ipso patre viuente non admittatur, quod expressè prohibemus. Volumus quoque, ac statuimus licere Generali, aut Prouinciali singulorum Ordinum, aut Congregationum, aut Hospitalium, ad quos dicta dispensatio spectat, iuxta tenorem priuilegiorum, & indultorum apostolicorum eis concessorum, quæ dummodo vsu recepta, nec aliàs sub vllis reuocationibus comprehensa sint, vt præfertur in hac parte, reualidamus cum illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Prouincialis cum Generali Prouinciali, seu intermedio Capitulo, & non aliàs suffragantibus meritis dignos iudi

iudicauerint, ad honores, gradus, & dignitates obtinẽdas dispensare, ac dispensationes huiusmodi pro tempore ita factas, & inde sequuta quæcunque, vt anteà valere, & tenere, perinde ac si supradictæ Constitutiones non emanassent. Cæterum, cum acceperimus, nonnullarum Religionum, & Ordinum, præsertim Monachalium Monasteria ita instituta esse, vt in eis perpetua quædam filiatio constituatur? ideóque receptio Nouitiorum in vnoquoque Monasterio ad superiorem Prælatum, & Capitulum eiusdem Monasterij tantùm pertineat, quæ etiam Monasteria, vt plurimum inter se longè distant, nec Generalia, Prouincialia, aut intermedia Capitula, nisi rarò celebrare solent: ideò statuimus, vt Superiores illorum Monasteriorum de consensu sui Capituli præhabita simul cum his, de quibus in vnaquaque Religione, aut Monasterio iuxta eius Constitutiones recipiendus interrogari solet, aliqua informatione super his, quæ in dictis Constitutionibus continentur, ad receptionem huiusmodi procedere valeant; dum tamen, antequàm ad professionem admittatur, plenaria, & eo modo, prout in dictis Constitutionibus habetur, inquisitio fiat, quæ posteà ab his à quibus in prædictis Monasteriis examinari solent, diligenter examinetur, & approbetur, & demum omnia in dicto Capitulo coràm Superiore referantur. Volentes, quòd Superiores prædicti cum eorum Capitulo, aut vbi consuetudo non fuerit celebrandi Capitula, cum tribus, aut quatuor, ad id in generali Congregatione per vota secreta deputatis, seruatis eorum regularibus institutis, ac supradictis omnibus, eandem in recipiendis Nouitiis habeant authoritatem, quæ per dictas Constitutiones Prouincialibus Capitulis est attributa. Decernentes sic, non aliter per quoscunque Iudices & Commissarios quauis authoritate fungentes, etiam eiusdem Romanæ Curiæ Cardinales, & Causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate vbique iudicari, & diffiniri debere. Irritum quoque, & inane, quicquid secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac quibusuis aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque cõtrariis quibuscunq. Volumus autem, quòd præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, vel personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ obsignatis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ reductionis, moderationis, restitutionis, reintegrationis, prohibitionis, reualidationis, statutorum, voluntatum, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datũ Romæ, apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nonagesimo, Idibus Martij, Pont. nostri anno primo.

I. Dat.

M. Vestrivs Barbianvs.

A. de Alexiis.

DECRETA GENERALIA fel. rec. Clementis Papæ VIII.

De Nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis, nisi in Conuentibus designandis.

CLEMENS PAPA VIII.

Regularis disciplinæ restitutioni, pro qua potissimùm, iuxta nostri muneris debitum, laborare non desistimus, illud in primis magnum impedimentum afferre quotidiano vsu compertum est, quod in omnibus Conuentibus, iis, præsertim, qui maiori reformatione indigent, singuli ad Religionem venientes, passim recipiuntur. Vnde fit, quò magis Nos variis constitutionibus malè affectas radices amputare studemus; eò magis in dies deprauata, infructuosáque eiusmodi nouiter profitentium germina succrescant. Cui quidem malo occurrere volentes, præsenti Decreto statuimus, districtéque præcipimus omnibus Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, cæterisque Superioribus Conuentuum, intra Italiæ, & Insularum adiacentium fines, existentium quibuscunque, & quorumcunque Ordinum Mendicantium, vt de cætero neminem sub quouis prætextu, aut colore ad habitum regularem admittant, nisi in Conuentibus authoritate nostra propediem in vnaquaque Prouincia designandis. Insuper sancimus, vt quoad eiusmodi Conuentus vt præfertur, per Nos deputati non fuerint, omnes præfatorum Ordinum Superiores à receptione quorumcunque Nouitiorum, siue ad habitum, siue ad professionem, omninò abstineant. Superior, qui huius Decreti trãsgressor extiterit, ipso facto pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisq; actiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad alia imposterum obtinenda, se nouerit incurrisse, ac aliis etiam pœnis arbitrio nostro subiaceat. Receptiones verò, & professiones quaslibet eorum, qui contra huiusmodi Decretum nostrum admissi fuerint, nullas, & irritas ex nunc decernimus, & declaramus, priuilegiis, Statutis, & consuetudinibus quibuscunque in contrarium minimè obstantibus. Dat. Romæ die 12. Martij, 1596.

RENOVATIO, ET AMPLIATIO eiusdem Decreti.

De Nouitiis ad habitum Regularem non recipiendis, nisi in Monasteriis, & locis designandis.

Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus Noster D. Clemens diuina prouidentia Papa VIII. cum iandudum animaduerteret collapsæ regularis disciplinæ restitutioni, pro qua potissimùm, iuxta sui muneris debitum, vigilare, ac laborare non desistit, illud in primis magnum impedimentum afferre, quod in omnibus Monasteriis, & Conuentibus, iisque præsertim, qui maiori indigent reformatione, singuli ad Religionem profitendam accedentes, passim, ac sine delectu recipiuntur, ac inde fieri, vt quò magis variis Constitutionibus male affectas radices euellere studet, eò magis infructuosa nouiter profitentium germina quotidie succrescant, cumque ob zelum, ac desiderium, quo tenetur Sanctitas sua, omnes Regulares ad vetus suæ cuiusque Religionis institutum redigendi, districtè prohibuerit,

buerit, ne quis in certis Monachorum, & Mendicantium Ordinibus ad ſuſcipiendum habitum Religionis admitteretur, profiteretúrve, quovſque Monaſteria, & Conuentus aliquot deſtinarentur, in quibus poſſet commodiùs regularis obſeruantia, ſecundùm reformationem à Sanctitate ſua inſtitutam introduci: quia tamen, non obſtante tali prohibitione, cognouit nonnullos fuiſſe, vel ſub colore facultatis, & licentiæ à Sanctitate ſua obtentæ; vel, quia talis prohibitio ad illorum notitiam non peruenerit, receptos, & admiſſos, præter mentis ſuæ ſenſum: idcircò huic malo proſpicere volens, ne licentiarum, ac facultatum huiuſmodi ſubreptione, ac prætextu, Decretum Sanctitatis ſuæ irritum reddatur; nunc denuò diſtrictè præcipit, ac mandat omnibus Generalibus, Prouincialibus, Commiſſariis, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, & Guardianis quibuſcunque, cæteríſque Superioribus, Conuentuum, Monaſteriorum, ac Domorum, quocunque nomine appellentur, intra Italiam, & Inſularum adiacentium fines exiſtentium, quoruncunque Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium (exceptis tamen Carthuſianorum, Fratrum Minorum de ſtrictiori obſeruantia, necnon Capucinorum Sancti Franciſci, Reformatorum Sancti Dominici, Diſcalceatorum Ordinis Carmelitarum, necnon Fratrum Congregationis Fulienſis, Ciſtercienſis Ordinis, ac Eremitarum Eremi Camaldulenſis, & Montis Coronæ, Clericorum Regularium Theatinorum, Societatis Ieſu, Sancti Pauli Decollati, & aliorum de Somaſcha, Miniſtrorum Infirmorum, reſpectiuè Ordinibus, Societatibus, ſeu Congregationibus nuncupatis, quæ etiam anteà exceperat, & nunc iterum excipiendo, voluit prohibitionem hanc ad illa nullo modo extendi:) ne ſub cuiuſuis licentiæ, & facultatis impetratæ, vel impetrandæ obtentu, niſi per literas in forma Breuis duntaxat, & non aliàs, quenquam ad habitum regularem ſuſcipiendum, nec etiam conuerſos, niſi in Conuentibus, Monaſteriis, & Domibus, auctoritate eiuſdem S. D. N. propediem in vnaquaque Prouincia deſignandis, recipere, aut receptos ad profeſſionem admittere vllo modo audeant. Quinimò contra primam prohibitionem Sanctitatis ſuæ receptos, etiamſi imperfectum habitum, aut ſine caputio gerant, poſt præſentis Decreti in Romana Curia publicationem, omninò eiicere debeant.

Superiorem autem, qui huius Decreti tranſgreſſor extiterit, ipſo facto pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocis actiuæ, & paſſiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad alia in poſterum obtinenda, eo ipſo incurrere voluit, ac decreuit, & aliis etiam pœnis arbitrio Sanctitatis ſuæ imponendis ſubiacere.

Receptiones verò, & profeſſiones quaſlibet eorum, qui contra huiuſmodi Decretum admiſſi fuerint, nullas, & irritas eſſe ad quencunque effectum, ex nunc decernit, & declarat.

Hoc autem Decretum noluit Sanctitas ſua eos Ordines comprehendere, qui Conuentus, Domos, & Monaſteria à ſe probata pro Nouitiorum receptione, & educatione, hactenus permiſſione ſua conſtituerit.

Cæteras verò licentias, ſiue particulares, quæ in hanc diem effectum non ſunt ſortitæ, reuocat, & annullat.

Vult autem Decretum hoc ſuum in ſolitis locis Vrbis publicatum, ita prædictorum ſingulos afficere, ac ſi cuilibet perſonaliter fuiſſet intimatum, priuilegiis, ſtatutis, & conſtitutionibus, quibuſcunque in contrarium minimè obſtantibus.

Dat. Romæ apud S. Marcum, die 20. menſis Iunij, 1599.

Decreta pro reformatione Regularium, tam Monachorum, quam Mendicantium, cuiuſcunque Ordinis, & Inſtituti

CLEMENS PAPA VIII.

1 NVllus omninò, prætextu cuiuſcunque priuilegij, vel ſuperioratis, etiam Generalatus, à ſeruitio Chori cenſeatur immunis, niſi pro tempore, quo quis in proprij officij munere actu fuerit occupatus. Cum Lectoribus autem, & Prædicatoribus Superiores iis tantùm diebus, quibus eos legere, aut prædicare contigerit, diſpenſare poſſint. Idem quoque præſtare valeant cum ægrotis, & ſtudiorum cauſa legitimè impeditis. In eos verò, qui negligentes, aut inobedientes fuerint, ſalutari pœnitentia Superiores animaduertant ad præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum, alimenti etiam, ſi opus ſi opus fuerit ſubtractione.

2 Lectio ſacræ Scripturæ, vel caſuum conſcientiæ bis in hebdomada præſcriptis diebus ſingulis Monaſteriis, & Conuentibus habeatur, ad quam Fratres omnes conueniant; eáque abſoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam ſeſe vtiliter exerceant.

3 Quo Tridentini Concilij Decreta de paupertatis voto cuſtodiendo fideliùs obſeruentur præcipitur, vt nullus ex Fratribus, etiamſi Superior ſit, bona immobilia, vel mobilia, aut pecuniam, prouentus, cenſus, eleemoſynas, ſiue ex concionibus, ſiue ex lectionibus, aut pro Miſſis, tam in propria Eccleſia, quàm vbicunque celebrandis, alióve ipſorum iuſto labore, & cauſa, & quocunque nomine acquiſita, etiamſi ſubſidia conſanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, tanquàm propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere poſſit: ſed ea omnia ſtatim Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur, atque cum cæteris illius bonis, redditibus, pecuniis ac prouentibus, confundantur, quo communis inde victus, & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit.

4 Neque Superioribus, quicunque illi ſint, vllo pacto liceat eiſdem Fratribus, aut eorum alicui bona ſtabilia, etiam ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, aut commendam, etiam depoſiti, aut cuſtodiæ nomine concedere.

5 Eorum verò, quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, nullus quicquam poſſideat, vt proprium, neque vt proprio vtatur.

6 Qui præmiſſorum aliquo deliquerit, pœnas nedum à Concilio Tridentino præſcriptas; ſed alias quoque multò grauiores Superiorum arbitrio, imponendas, incurrat.

7 Nulla quoruncunque Superiorum diſpenſatio nulla licentia, quantùm ad bona immobilia, vel mobilia Fratres excuſare poſſit, quominùs culpæ, & pœnæ ab eiuſdem Concilij Decretis impoſitæ, & ipſo facto incurrendæ obnoxij ſint; etiam ſi Superiores aſſeuerent huiuſmodi diſpenſationes, aut licentias concedere poſſe, quibus in ea re fidem minimè adhiberi volumus.

8 Fratrum veſtitus, & ſuppellex cellarum ex communi pecunia comparetur, & omninò vniformis ſit Fratrum, & quoruncunque Superiorum, ſtatuique paupertatis, quam profeſſi ſunt, conueniat: ita vt nihil ſuperflui admittatur: nihil etiam, quod ſit neceſſarium alicui denegetur.

9 Quæcunque Fratrum veſtes, ſiue laneæ, ſiue lineæ, omníſque alia ſupellex in aliquem commodum Conuentus locum deferantur, ibique ab vno, vel duobus Fratribus huic muneri deputatis diligen-

ter custodiantur, vt inde Superioris arbitrio, provt vnicuique opus fuerit, subministrari opportunè possint.

10 Omnes etiam Superiores, quicunque illi sint eodem pane, eodem vino, eodémque obsonio siue eadem (vt aiunt) pitantia, in communi mensa, prima, vel secunda, nisi infirmitatis causa impediti fuerint, vescantur; neque singulare aliquid, quo priuatim quisque in cibum vtatur, vllo modo afferri possit. Si quis in ea re peccauerit, nihil ea die alimenti percipiat, nisi panem, & aquam,

11 Superiores omnes, etiam Generalis qui redditus, aut præstationes peculiares ratione officiorum habent, eorum accepta, & expensa in libro distincto fideliter, & diligenter adnotari curent, neque in alios vsus, quàm ratione officij sui necessarios, quicquam expendant. Cum verò contigerit ipsos in aliquo Conuentu commorari, eam pecuniæ quantitatem in commune conferant, ex qua sibi, & iis, qui secum erunt, victus ad præscriptum Regulæ, & Constitutionum suppeditetur.

12 Nullus ex Superioribus locorum, administrationem bonorum, aut aliarum rerum, dispensationémque pecuniarum, & redditruum sui conuentus, etiam nomine Conuentus, per se ipsum habere, siue exercere possit; sed vniuersum id onus tribus Fratribus eiusdem Conuentus à Generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituúmque colligendorum, ac exigendorum curam habeat, alter tanquam Depositarius, pecunias, ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter asseruet; alius de pecuniis, & rebus à Depositario acceptis, Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerso de necessariis, mandante tamen ipso Priore, non secundùm proprium affectum, sed iuxta charitatis regulam, veluti bonus dispensator prouideat, officiorum huiusmodi confusione penitùs interdicta.

13 Cæterùm hi tres tam impensi, quàm accepti singulis mensibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiusdem Conuentus probatioribus, rerúmque vsu peritis, ratione reddant. Deinde ipsimet rursus, præsentibus Priore, & peritis prædictis, Generali, cùm aduenerint: denique ipse Generalis, in quolibet proximo Capitulo generali, saltem coram tribus Iudicibus, ab ipso Capitulo ad hoc constitutis, illorum omnium, vniuersámque suæ administrationis, tam publicæ, quàm priuatæ rationem reddere teneatur, cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli describatur, ad hoc, vt omne mandatum nostrum, vel Sedis apostolicæ Romam transmitti possit.

14 In vnoquoque Conuentu, Fratrum is tantùm deinceps constituatur, & in posterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum eleemosynis, aliisve quibuscunque obuentionibus in commune (vt præfertur) conferendis, commodè possit sustentari; redditus verò, & supradicta omnia in communi loco, ac tutò diligenter asseruentur.

15 Superioribus autem, ne Concilij Tridentini, aut hæc nostra Decreta declarare, interpretari, aut relaxare vllo modo possint, omninò interdicimus, & prohibemus: decernentes irritum, &c. Si quis autem contrà præsumpserit attentare, is eo ipso omni gradu, officióque priuatus, & ad ea perpetuo inhabilis existat.

16 Nullus, nisi actu legat, vel prædicet, aliquo sui gradus priuilegio gaudeat.

17 Si alicui ex necessaria causa, Generalis iudicio probanda, socius ex eodem ordine, qui illi ministret, concedendus erit, is nisi vigesimumquintum agat annum, & qui communi seruitio sit deputatus, non concedatur, & si commodè fieri potest, sit laicus conuersus.

18 Vt omnis scandalorum, & vagationis occasio tollatur; Conuentus clausura perpetuò, ac diligenter seruetur; ac propterea à Superiore Ianitor constituatur, qui diligentia, ac morum integritate maximè commendetur: is ianuæ custodiendæ semper assistat, eámque nemini Fratrum aperiat, nisi socium, & exeundi licentiam obtinuerit

19 Nullus à Conuentu egredi audeat, nisi ex causa, & cum socio, licentiáque singulis vicibus impetrata, ac benedictione accepta à Superiore, qui non aliter eam concedat, nisi causa probata, sociúmque exituro adiungat, non petentis rogatu: sed arbitrio suo, neque eundem sæpius. Licentiæ verò generales exeundi, nulli omnino concedantur.

20 Contrauenientes autem pœna graui, etiam carceris ad Superioris arbitrium plectantur: eandem etiam Ianitor subeat, si sciens exeundi facultatem fecerit.

21 Cùm autem quis in Conuentum reuertitur, Superiorem iterum adibit, benedictionem recepturus, qui à Socio itineris ratione, & quid rei actum sit, diligenter perquirat.

22 Nullos Fratres Romam venire Superiores permittant, nisi prius à Generali, vel Protectore duntaxat licentiam in scriptis impetrauerint.

23 Si quis autem sine huiusmodi facultate Romam venire præsumpserit, voce actiua, & passiua biennio priuatus existat, subiturum etiam alias arbitratu Superiorum infligendas pœnas. Quæ item omnia aduersùs eos, qui supradictos admiserint, & receperint, sine vlla exceptione locum habeant.

24 Habeat Superior clauem ita fabrefactam, vt cùm sibi videbitur cellas omnes reserare possit, & propterea nullus cellam, etiam noctu ita claudat, quin semper à superiore possit aperiri.

25 In medio Dormitorij totam noctem lampas colluceat.

26 Nullus etiam Superior cellas, siue in Claustro siue alibi separatas à communi dormitorio habeat, sed vnusquisque vnica cella, eadem cum cæteris aliorum Fratrum coniuncta, nudis omninò parietibus, ac lecto, & mensa humilibus, vniformíque supellectili, (vt præfertur,) quemadmodum Religiosos decet, contentus sit; possit tamen Generalis alicui ex Superioribus Conuentuum, si eorum muneris, & officij necessitatem id exigere cognouerit; alteram etiam cellam concedere.

27 Cellæ, siue ædiculæ, quæ extra dormitorium separatim sunt, ad officinas, aut aliàs ad communem vsum, & commoditatem Conuentus redigantur.

28 Sigillatim suo quisque lecto cubet, neque vlli bi duo eodem lecto dormire possint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt.

29 In priuatis cellis nulli camini permittantur; sed omnes obstruantur statim, cardinibus etiam è parietibus conuulsis, vt res illa non ad tempus facta; sed perpetuò duratura videatur; cellis tamen Generalis, aut alterius Superioris, ac Prædicatoris exceptis.

30 Conuentus fenestræ omnes, quæ in vias publicas, aut vicinas laicorum ædes prospiciunt, muro ita obstruantur, vt omninò is prospectus impediatur.

31 Valetudinarium in singulis Conuentibus certo, ac salubriori loco constituatur, quod pro loci situ, ac Fratrum numero, quoad fieri poterit, commodissimum esse possit, in quo Fratres omnes, cùm ægrotabunt, curentur, nec inde nisi recuperata sanitate abire permittantur. Qui verò infirmorum curæ præpositi sunt, omni sedulitate, ac charitate operam suam præstabunt, ac curabunt, ne quid ægrotis omninò desit, quod ad sanitatem recuperandam pertineat.

32 Incatur

32. Ineatur ratio, qua, sublatis licétiis, ac facultatibus hactenus quibuscunque concessis, degentes extra Conuentus Claustra, ad ea quamprimùm reuocentur, nec de cætero, nisi ex grauissima causa à Sede apostolica probanda, huiusmodi facultates concedi possint.

33 Nulli inposterum ad habitum, aut professionem admittantur, nisi in Conuentibus per Sedem apostolicam in qualibet Prouincia deputandis.

34 Curent Superiores, vt Constitutio interdicens largitiones munerum, & præscribens hospitalitatis formam ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obseruetur.

35 Vt omnis officiorum ambitus occasio præcludatur, caueant omnes à directa, vel indirecta vocum, seu suffragiorum procuratione, tam pro se ipsis, quàm pro aliis, tum in Capitulis locorum, tum in cæteris præsertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, seu alibi. Quicunque secùs fecerint, præter alias pœnas, & censuras hactenus contra huiusmodi ambientes inflictas, quas in suo robore permanere volumus, in pœnam priuationis officiorum, quæ obtinent, eo ipso incidant, & ad futura quæcunque pariter inhabiles habeantur, super quo cum eis dispensari à nemine possit, nisi à nobis, vel successoribus nostris, & pro qualitate culparum grauiùs etiam plectantur. Porrò supradictas omnes pœnas ad complices, ac simpliciter scientes, & non reuelantes extendimus.

36 In superiorum, & Officialium omnium electionibus forma præscripta à sacro Conc. Trid. & Ordinis constitutionibus inuiolabiliter seruetur, iuréntque Electores secundùm veritatem cuiusque conscientiæ, probiores, ac magis idoneos se electuros: ac proptereà priusquàm ad electionem deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur constitutiones de qualitate, & requisitis eligendorum. Ad Officia, gradus, & Prælaturas illi præcipuè eligantur, qui possint, & consueuerint Regulas Ordinis, & constitutiones obseruare, præsertim quæ pertinent ad seruitium Chori, ac vestitum, & victum communem.

37 Eligantur in Capitulo Generali, vel Prouinciali aliquot graues, & periti ex Fratribus cuiuslibet Prouinciæ, saltem tres, qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas confessiones, etiam ipsorum Fratrum, ac Lectores publicos diligenter simul examinent, priusquàm probentur, & ad huiusmodi ministeria admittantur. Horum etiam curæ sit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores, promouendos ad quoscunque Ordines, in quo seruetur Decretum Congregationis Interpretum Sacri Concilij Tridentini, hac de causa nuper editum, & promulgatum.

38 Illud porrò Superiores omnes in Domino admonemus, vt memores sint rationis, quam in nouissimo die reddituri sunt pro grege sibi commisso, ac proptereà omni studio inuigilent, vt, quæ in eorundem Ordinum Regulis, & Constitutionibus de oratione mentali, silentio, ieiuniis, Capitulo culparum, aliisque spiritualibus exercitiis prudenter, ac piè sancita sunt, ea omnia, & singula ad vnguem obseruentur, intelligántque super his veluti fundamentis omnium Religionum ædificia construenda, & amplianda esse, quæ, vt faciliorem exitum sortiantur, & fructus vberiores in animis Fratrum producant, valdè opportunum erit, si in quolibet Conuentu, singulis hebdomadis habeatur sermo de religiosa disciplina, regularique obseruantia.

39 Quò verò omnia ordinatè peragantur, appendatur tabella in loco conspicuo vniuscuiusque Conuentus, in qua distinctè adnotetur, quid singulis horis cuiusque diei quilibet Frater præstare debeat, vt certo quoque signo præmonitus, maiore animi præparatione suo muneri satisfacere possit. Quæ Ordinis Constitutiones, his Decretis non aduersantur, inuiolater custodiendæ erunt.

40 Quibus horum Decretorum capitibus certa pœna præscripta non est, arbitrio Generalis, vel alterius immediati Superioris infligatur. Vt autem hæc Decreta (donec alia, quæ pleniorem reformationem facient, edantur) ab omnibus obseruari possint, districtè præcipimus Generalibus, ac omnibus aliis quibuscunque Superioribus, ad quos hoc spectat, vt curent, ac efficiant, ea omnia inter alias eorundem Ordinum Constitutiones perpetuò valituras redigi, interdicta omninò eorum singulis facultate illas declarandi, & aduersùs eas vnquam dispensandi. Alioquin sciant se in pœnam Generalatus, & officiorum priuationis, ac inhabilitatis perpetuæ ad alia quoque munera ipso facto, sine vlla exceptione respectiuè incidisse.

41 Ne verò prætextu dilatæ publicationis eorum obseruatio, quoquo modo differri possit, aut impediri, volumus, vt post illorum publicationem in Conuentu, vel Monasterio cuiuslibet Ordinis de Vrbe factam, Generalem, aliósque Ordinum Superiores, cæterósque quoscunque Fratres præsentes, statim; reliquos verò absentes citra montes, vnius mensis; vltra montes, triũ mensium spatio ita arctent, ac si eorum singulis personaliter intimata fuissent.

42 Insuper mandamus, quòd Generales in singulis Conuentibus citra montes, vnius mensis; vltra verò montes, trium mensium cursu Decreta supradicta publicari faciant, sub pœna priuationis Generalatus, aliisque arbitrio nostro imponendis. Datum Romæ apud Sanctum Petrum die 25. mensis Iunij, 1599.

Decretum illud, quo Fratres Romam petere cum Generalis, & Protectoris licentia duntaxat permissum est, Sanctitas sua extendi ad Prouincialem decreuit, ita vt Prouincialis ipse ex causa communi totius Prouinciæ duntaxat facultatem huiusmodi facere valeat, declarauítque pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ contrafacientibus inflictam Sanctitati suæ reseruatam esse, interdicta omninò eorum Superioribus singulis, etiam Generali, ac Protectori facultate illam moderandi, ac relaxandi. Datum Romæ die 20. Martij, 1601.

Decretum fel. rec. Clementis Papæ VIII. super casuum reseruatione, ab omnibus Regularium Superioribus obseruandum.

Sanctissimus Dominus noster, qui iam pridem accuratè perpendit, ac re ipsa comperit, quòd reseruatio facultatis absoluendi Religiosos pœnitentes à peccatis quibusdam grauioribus, nisi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa vtantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant, adducere posset in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem; ideò, vt huic malo Sanctitas sua opportunè prospiceret, decreuit, vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reseruet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, prout subditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint.

Veneficia, Incantationes, Sortilegia.

Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eò peruenerit, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio. Nocturna, ac furtiua è Monasterio, seu Conuentu egressio, etiam non animo apostatandi facta.

Proprietas contra votum paupertatis, quæ peccatum mortale. Iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.

Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non sequuto.

Falsificatio manus aut sigilli Officialium Monasterij, aut Conuentus. Furtum de rebus Monasterij seu Conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatũ mortale.

Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.

Occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiusque personæ.

Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio literarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

Si quod aliud præterea peccatum graue, pro Religionis conseruatione, aut pro conscientiæ puritate reseruandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto ordine, aut Prouincialis in prouincia, matura discussione, & consensu.

Non liceat Superioribus Regularium confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reseruatum admiserint, aut ipsimet subditi sponte, ac proprio motu id ab iis petierint.

Superiores in singulis Domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios, pro subditorum numero maiori, vel minori, iique sint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicauerit.

Tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarij, qui ad Superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentissimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.

Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibusdam peccatis, etiam non reseruatis à Confessariis imponendas, quæ subditos ab huiusmodi perpetrandis cohibere possint.

Atque ita per quoscunque Regularium Superiores, quicunque illi sint, obseruari mandauit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, ac cuiusuis Concilij, & etiam generalis Decretis, necnon consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore obseruatis, aut Regulis in generalibus, seu prouincialibus Capitulis editis, statutis, & Constitutionibus, etiam apostolica authoritate confirmatis, priuilegiis, indultis, & concessionibus quorumcunque, quorum tenores hîc pro expressis haberi voluit, cæterísque in contrarium facientibus quibuscunque. Dat. Romæ apud S. Petrum die 26. mensis Maij anno Domini 1593.

Sanctitas sua deinceps declarauit, & declarat, vt si huiusmodi Regularium Confessariis casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, absoluere.

Formula concedendi facultatem pro Nouitijs ad regularem habitum recipiendis in Monasterijs, & locis designatis.

SAnctissimus in Christo Pater, & D.N.D. Clemens diuina prouidentia Papa VIII. cùm regularem disciplinam restituere, atque in pristinum statum reuocare maximè cuperet, Regularésque omnes vitam, morésque suos ad rationem eius instituti, quod quisque professus esset, ita componere, vt quæ ad votorum vim, habitum, victúmque communem pertinent, ea potissimum singuli religiosissimè obseruarent, generali Decreto, quod de mense Iunij editum, tertia Iulij anni 1599. promulgatum fuit, Ordinum Religiosorum Superioribus, (nonnullis exceptis) prohibuit, ne aut Nouitios reciperent, aut quenquam ad professionem antè admitterent, quàm à Sanctitate sua Monasteria aliquot ad eam rem præscripta essent, in quibus obseruantia regularis vigeret. Nunc verò eadem Sanctitas sua à locorum etiam Ordinariis, quibus id muneris demandauerat, certior facta, in infrascriptis Monasteriis, & Conuentibus Ordinis N. præfinitum esse numerum duntaxat eorum, qui vel ipsius Monasterij censibus, vel consuetis eleemosynis sustentari ibi commodè possunt, atque in iis omnia fideliter obseruari, quæ sunt cum illorum professionis perfectione coniuncta, nempe castitatis, paupertatis, & obedientiæ vota, vnà cum cæteris decretis particularibus, vel instituti ipsius, vel Pontificiis etiam ad victum, vestitúmque communem spectantibus (ipso Decreto, vt suprà, edito, & promulgato, nequaquam obstante) potestatem facit Superiori eiusdem Ordinis Nouitiatus in infrascriptis Monasteriis, & Conuentibus erigendi, Nouitios recipiendi, educandi, atque ad professionem admittendi; modò tamen id ad præscriptum instructionis iussu suæ Sanctitatis editum, neque alio modo fiat. Quoniam verò ea est suæ Sanctitatis mens, & voluntas, vt in Monasteriis, & Conuentibus ad alendos Nouitios præfinitis, regularis obseruantia perpetuò retineatur, mandat, & præcipit, vt in ipsis præscriptus iam personarum numerus in posterum seruetur, nullúsque omninò Superior cuiusuis conditionis, personarum, & Nouitiorum numerum augere præsumat, ea pœna proposita, vt in omnibus priuatus officiis vocis actiuæ, & passiuæ ius õne amittat. Vult denique Sãctitas sua huiusmodi facultatem per Congregationem Reformationis apostolicæ hoc Decreto Secretarij manu subscripto concedi, non obstante Decreto, vt suprà promulgato. Dat. Romæ die, &c. Præscribitur verò numerus Sacerdotum.... Clericorum...., Nouitiorũ...., Conuersorum autem...

N. Visitationis & Reformationis Apostolicæ Secr.

Decretum super forma recipiendi Nouitios Regularium ad habitum, & professionem.

SAnctissimus in Christo Pater, & D.N.D. Clemens diuina prouidentia Papa VIII. qui aliàs pro regularis disciplinæ restitutione, singulis Regularium Ordinibus (quibusdam exceptis) prohibuit, ne ad regularem habitum Nouitios in posterum reciperent, receptósve ad professionem admitterent, quousque in aliquibus cuiusuis Ordinis Monasteriis, seu Conuentibus (in quibus Nouitiatus pro recipiendis, & educandis Nouitiis designarentur, & approbarentur) ad eius, quam professi sunt, Regulæ præscriptum vitam, morésque restituerent, & componerent; certior deinde factus quosdam omnium ferè Ordinum Conuentus, seu Monasteria ad pristinam illam regularem viuendi formam, & disciplinam, quam diutiùs desiderauerat, fuisse redacta; in eisdem Monasteriis, & Conuentibus, vt Nouitiatus erigi, Nouitiique recipi possent, (sub certis tamen legibus, ac ea præsertim, vt licentia à Congregatione Reformationis apostolicæ priùs obtẽta esset,) concessit, & ad illa designauit, & approbauit. Nunc volens, vt ea, quæ pro Nouitiorum receptione, & institutione, de mandato Sanctitatis suę præscripta fuerunt in posterum accuratiùs, & exactiùs obseruentur, vltra formam traditam in Constitutionibus fel. rec. Sixti Papæ V. & etiam Sanctitatis suæ super receptione Nouitiorum, decreuit, ac præsentis Decreti virtute mandauit, ne in Cõuentibus, seu Monasteriis ad Nouitios recipiendos, de Sanctitatis suæ, seu dictæ Congregationis Reformationis licentia hactenus designa

designatis, & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis, Nouitij ad habitum recipi valeant, nos possint, vel admitti nisi priùs ab ipsa Congregatione, vel a proprijs locorum Ordinarijs, aut ab illis, in quorum diœcesi Nouitiatus existũt, in quibus Nouitij recipiendi fuerint expresse, & nominatim Nouitij ipsi recipiendi approbati fuerint, & vt recipi, & admitti possint licentiam in scriptis (gratis tamen in omnibus, etiã quoad scripturam concedendam) obtinuerint. Monet autem Sanctitas sua eosdem Ordinarios, omnem curam, & diligentiam adhibere, vt circa ætatem, conditionem, educationem, scientiam, vitam, & mores, cæterasque qualitates in ipsis Nouitiis requisitas, obseruentur institutiones pro illis recipiendis ab eadẽ Congregatione Reformationis factæ, & publicatæ; neque aliter, nec alio modo aliquem ad habitum recipi permittant; Ordinariorum ipsorum conscientiam onerando, si quempiam approbauerint, vel admitti permiserint, qui non sit idoneus, & iuxta constitutiones, & institutiones prædictas, approbandus, & admittendus. Firmis nihilominùs remanentibus pœnis omnibus contra Superiores quotuncunque Ordinum, qui, in admittendis ad habitum, & professionem Nouitiis, formam constitutionum, & institutionum prædictarum non seruauerint, aut Nouitium aliquem, quantumuis idoneum, & approbatum, in quouis alio Conuentu, & loco, seu Monasterio, præterquàm in hactenus à sua Sanctitate, vel à dicta Cõgregatione designatis, & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis, vel vltra numerum in eorum singulis præscriptum, seu præscribendum receperint, vel admiserint, seu aliàs præmissis quouis modo contrafecerint. Irritum ex nunc, & inane decernens, quicquid secùs, vel aliàs, quauis authoritate à quouis gestum, vel attentatum fuerit. Non obstantibus quibuscunque, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, die 19 Maij, 1602. Pontificatus eiusdem S.D.N. anno vndecimo.

Institutiones super receptione, & educatione Nouitiorum Religiosorum Monasteriis, & Conuentibus designatis, vel designandis, Clementis eiusdem iussu editæ.

Cvm ad regularem disciplinam in singulis Religiosorum Monasteriis propagandam, Nouitiorum institutio maximè vtilis sit, ac necessaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatissimam priscorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuisse compertum sit, quàm, vel nimiam in recipiendis Nouitiis facilitatem supra numerum, quem capere, atque alere Monasteria ipsa possent, vel negligentiam in probando, & examinando eorum spiritu, an verè esset ex Deo, atque ex præcipuo desiderio illi inseruiendi, vel denique incuriam in iis educandis, atque instituendis. Ideircò, vt huiusmodi incommodo deinceps occurratur, præcipitur omnibus, & singulis, ad quos spectat, vt in recipiendis Nouitiis, & in eorum institutione, atque educatione, necnon in magistri, & aliorum ministrorum electione, præter alia, quæ in sacris Canonibus, ac Decretis, præsertim Concilij Tridentini, pontificiis, & cuiuscunque Ordinis, aut instituti constitutionibus continetur, tam in aliàs designatis, quàm nunc, & in posterum ad hoc designandis Monasteriis, & Conuentibus, hæc, quæ sequuntur, inuiolatè obseruari, & exequi perpetuò curent.

Primum, quòd attinet ad Nouitiorum recipiendorum formam, vltra diligentem perquisitionem, quæ habenda erit de vniuscuiusque natalibus, corporis habitudine, moribus, & vita anteacta, ac præcipuè eorum, qui sextumdecimum ætatis suæ annum excedent, an criminosi, an ære alieno grauati, vel reddendæ alicuius administrationis rationi obnoxij sint, iuxta formam constitutionis fel. rec. Sixti V. & moderationum subsecutarum; illud etiam Superiores, ad quos spectabit, sedulò perquirant, vt, quibus in Monasteriis, & Conuentibus, ex apostolica facultate Nouitiatus fuerint instituti, in iis ad Religionem nullus in posterum admittatur, qui & ex honestis parentibus natus non sit, & conditiones sacris Canonibus, Summorúmque Pontificum constitutionibus præscriptas non habeat, iuxta Decretum super forma recipiendi Nouitios die 19. Maij, 1602. editum.

Quisque recipiendus in aliquo Ordine regulari, etiam Mendicantium, in ea sit ætate constitutus, quã eius Ordinis, in quo recipietur, regularia Instituta, & Ordinationes requirunt; eam verò literarum scientiam calleat, aut illius addiscendæ spem indubiam præseferat, vt minores, & suis tẽporibus, maiores Ordines, iuxta Decreta Sacri Concilij Tridentini suscipere valeat. Sed, si quis annũ vigesimumquintum excedens ad habitum regularem admitti postulauerit, & talis eruditionis expers inuentus fuerit, in Conuersorũ statu, quibus literarũ scientia non est necessaria, numerum referatur: ipsi autem Conuersi non recipiantur ante vigesimum ætatis suæ annum; & nisi saltem præcipua Doctrinæ Christianæ capita nouerint.

Demum Superiores diligenter exquirant, quo spiritu, qua mente, ac voluntate id regularis vitæ genus elegerint, quem sibi finem proposuerint, num zelo melioris frugis, ac perfectioris vitæ, & vt Deo liberiùs famulari possint, an potiùs leuitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi ducantur, & an eorum parentes ope, & subsidio ipsorum indigentes destituantur.

Prouideant quoque, vt omnes, etiam Conuersi recipiendi, priusquàm ad habitum regularem admittantur, ab iis, quibus munus hoc incumbit, de Regula, quam professuri sunt, tribus votis essentialibus, statúque regulari, & aliis cuiusque Ordinis peculiaribus institutis, & constitutionibus diligenter instruantur. Et quia quarundam Religionum moris est, nedum Conuersos ad professionem admittendos, verùm & oblatos, vt vocant, recipere, circa ipsorum oblatorum receptionem vnaquæque religio suas peculiares Cõstitutiones, specialiáq; instituta obseruare teneatur.

Statim atque Nouitij ad habitum recepti, & in locum Nouitiatus introducti fuerint, per generalem omnium peccatorum confessionem totius anteactæ vitæ conscientiam discutiant, & expurgent.

Quòd verò ad loci qualitatem vniuscuiusque Nouitiatus spectat, locus huiusmodi propria clausura ab ea parte Conuentus, & Monasterij, in qua degunt Professi, segregatus sit, atque distinctus, habeátque tot ad dormiendum cellulas separatas, quot erunt numero Nouitij, vel dormitorium ita capax, vt pro singulis singuli lectuli commodè sterni possint, in quo etiam cellula, vel certus, ac determinatus locus pro Magistro, eiúsque socio reperiatur.

In eo etiam, præter alias communes commoditates, aptus locus adsit ad spirituales collationes seu conferentias faciendas, ac lectiones, instructionésque Magistri audiendas; & in quem hyemis tempore ad calefaciendum se igne communi recipiant.

Oratorium insuper, seu Capella, si commodè fieri poterit, ad Nouitios in spiritualibus, præsertim in cæremoniis, ecclesiasticisque functionibus exercendos.

Hortus quoque peculiaris ad honestam recreationem benè conclusus, atque munitus adsit; sin minùs, hortum cæteris Fratribus communem, recreationis tempore, ingrediantur. Ipsis verò Nouitiis ibi commorantibus, curabit Magister cum loci Superioris authoritate,

choritare, (si opus fuerit,) ne in eundem quisquam alius ingrediatur.

Ad huiusmodi locum Nouitiatus nemini eiusdem, vel alterius Ordinis regulari, etiam Conuentus, & Monasterij Officiali, vllo vnquam tempore sub quouis prætextu aditus pateat, præterquàm Magistro, eiúsque socio, ac etiam Monasterij, aut Couentus Superiori, quandocunque ingrediendum sibi necessariò existimauerit, quo tamen casu aliquem semper ex senioribus Conuentus, vel Monasterij Patribus socium assumat.

Huius loci clausuræ clauis apud Magistrum semper asseruetur, illique soli liceat ex graui tantùm causa ingressum illuc alicui permittere: si quis autem Nouitiorum quempiam alloqui voluerit, Magistro præsente, & non aliter alloquatur.

Nouitiorum Magistro socius, si per Nouitiorum instruendorum multitudinem necessarius fuerit, vita, & moribus (quoad fieri poterit) consimilis deputetur, qui in his, quæ ad Nouitiatus regimen spectant, dicto Magistro immediatè subiectus existat, eligantúrque tam Magister, quàm socius per prouinciale Capitulum, per triennium ad minus onus huiusmodi subituri. Quòd, si aliquo casu extra tempus capitulare noua loca Nouitiatus concedi contingat; tunc electionem Magistri Nouitiorum, & socij huiusmodi in his nonis locis per Generalem, vel Prouincialem: seu ministrum, aut eorum Visitatores, seu Vicarios, de Diffinitorum tamen, vel grauiorum aliorum Patrum consensu fieri permittatur: idémque seruetur, si intra triennium, alterum, vel vtrunque vrgenti aliqua de causa ex illis locis amoueri, vel mori contigerit, in cuius, vel quorum locum alij consimiles subrogari debeant.

Tam Nouitiorum Magister, quàm socius ab iis omnibus officiis oneribúsque vacationem habeant, quæ Nouitiorum curam, & regimen impedire valeant. Ipse Magister sacerdotali ordine sit initiatus ac in quinto saltem supra trigesimum ætatis suæ anno constitutus, & per decennium à professione emissa in religione perstiterit: socius verò trigesimum annum excedat, sintque ambo doctrina, & quantum per Superiorum diligentiam, & vires poterit, vitæ etiam anteactæ exemplo præstantes; orationis præterea, & mortificationis operibus addicti, prudentia, charitatéque referti, non sine affabilitate graues, zelum Dei cum mansuetudine præseferentes: ab omni cordis ac animi perturbatione, ira præsertim, & indignatione, quæ in se, & erga alios charitatem impedire consueuerunt, quàm longissimè alieni, & tales demum, qui in omnibus seipsos bonorum operum exemplum præbeant, vt ij, qui eorum curæ subsunt, illos non tam metuant, quàm reuereantur, nec illis vnquam detrahere quidquam possint.

Habere etiam debet Magister plenam, & absolutam potestatem circa Nouitiorum institutionem, ac Nouitiatus regimen, ita vt in illis nemini (Visitatoribus, ac Superioribus maioribus, vel etiam localibus exceptis) quouis colore se ingerere liceat.

Curam adhibeat diligentem, vt Nouitij omnes in regulari disciplina sedulò exerceantur, agnoscantque præcipuè diuinæ, qua digni facti sunt, vocationis præstantiam, & excellentiam, quæ vera sit atque perfecta votorum solennium, & quàm necessaria cuiusque Ordinis Constitutionum obseruantia modum in oratione, tum vocali, tum mentali fructuosè persistendi, illicitas passiones, & vitia (ad quæ natura per peccatum labefactata omni tempore prona est, atque proclinis) per sensuum custodiam, & mortificationem cohibendi, austeritatem, ieiunia, cilicia, disciplinas, conscientiæ puritatem, crebram illius discussionem, Sacramentorum frequentiam, Confessionis præsertim, quæ bis saltem singulis mensibus fiat, per apertionem quotidianam motuum internorum, cordis, & tentationum manifestationem, per exercitium humilitatis circa viliora ministeria, per modestiã in omnibus actionibus, diuturnumque silentium.

Quilibet Nouitius bis quotidiè orationi mentali, & vocali incumbat, vnusquisque secundùm propriam capacitatem, & ordinem sibi à Magistro præscriptum; ac pluries in die propriam conscientiam vnusquisque examinare contendat. Ipsi autem Magistro soli Nouitiorum Confessiones audiendi cura committatur. Liceat tamen Superiori, etiam locali, si ita expedire iudicauerit, vel per seipsum, vel per alium ab eo deputandum, semel, aut bis in anno eorundem Nouitiorum Confessiones audire.

Quotidie Missæ Sacrificio intersint, & statutis horis in Choro, nocturnis, diurnisq; diuinis Officiis assistãt.

Exercitationibus etiam corporalibus vacent: legant vel scribant res spirituales: modestam animi recreationem interponant, quę in solitario loco, & commodo extra Nouitiatum, semel in hebdomada, vel in alternis saltē hebdomadibus longior statuatur; fiátque semper Magistro præsente, vel socio qui multum inuigilent, ne duo ab aliis commorentur disiuncti, atque eo tempore, cuiusque, in quam natura feratur, propensionem scrutentur.

Non liceat eis durante Nouitiatus, & probationis tempore, vna cum Professis, nisi in Choro, in Ecclesia tempore Officiorum, in processionibus, aut in cœnaculo causa refectionis commorari; nec permittatur eis Professos domo exeuntes comitari.

Pro communibus, & propriis cuiusque necessitatibus, quæ accidere possunt, vnus ex Nouitiis ipsis, ætate, moribúsque prouectior, deputetur, qui absente socio, Magistro permittente, omnia, prout opus fuerit, agat, cui etiam ianuæ custodia, & rerum leuioris momenti prouisio intra Nouitiatum committi poterit.

Cùm autem, licèt Clericorum benè instituendorum cura debeat esse præcipua: Conuersorum tamen religiosa instructio non sit prætermittenda, quin potiùs æquanimiter amplexanda, quandoquidem satis exploratum est, istorum etiam, cùm Regulam profiteãtur eandem, perfectam educationem, tum Religioni decorem, & ornamentum, tum aliis Christi fidelibus ædificationem, exemplum, atque vtilitatem afferre: Conuersis ipsis à Clericorum Nouatiatu separatus ad dormiendum locus (quantum commodè fieri poterit) assignari præcipitur. Illi tamen, hac separatione non obstante, Magistro Nouitiorum, seu Superioribus Monasteriorum, & Conuentuum, iuxta cuiusque Ordinis Statuta, & Constitutiones, subditi esse, & obedientiam præstare debebunt, à quo non tantùm circa corporalia obsequia probandi, & exercendi; verùm etiam, pro eorum capacitate, & commoditate, de spiritualibus, præsertim de modo mentaliter orandi, diligenter instruendi erunt, quod vt, commodiùs fiat, ad Capitula, & spirituales Conciones, quæ per Magistros Nouitiis fieri solent, accersiri debeant, & in Ecclesiis statutis horis conueniant, nisi tunc in suis Officiis actualiter occupati fuerint.

Tempore verò probationis elapso, ij tantùm, qui non solùm religiosæ perfectionis capaces; sed ad laborem corporalem apti nouo, ac diligenti examine reperti fuerint, (dummodo ætatis suæ annum quoad Clericos decimumsextum, quoad verò ad Conuersos, vigesimumprimum excesserint,) ad professionem admittantur; sed qui ad Conuersorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire; etiam durante tempore probationis non possint.

Superior

Superior cuiuslibet Conuentus, in quo Nouitiatus fuerit constitutus, particularem librum habeat, in quo vniuscuiusque Nouitij professio registretur, illámque Nouitius professus propria manu, & duo testes, qui præsentes fuerint, subscribant.

Conuersus verò litterarum ignarus, professus, in eorũ item testium, qui se subscripserint, præsentia propria, manu signum Crucis apponat, asseruetúrque liber & custodiatur in Archiuio, vbi scripturę ad Monasterium, seu Conuentum pertinentes reponi consueuerunt.

Quia verò in quibusdam Ordinibus filiationis vsus est receptus, declaratur, quòd licèt decretum sit, vt Nouitiis educandis certa Monasteria, aut Conuentus designata quilibet Ordo habere debeat; licitum tamen sit Superioribus Monasteriorum, & Conuentuum huiusmodi Ordinum, in quibus filiationis vsus receptus est, eos, quos prænarratis qualitatibus suffultos repererint, in suorum locorum filios, iuxta cuiusque Ordinis constitutiones, adscribere, sicque adscriptos, cum iuxta præsentes institutiones, & aliàs, seruatis seruandis, ad Ordinem recepti fuerint, ad loca Nouitiatuum cum testimonialibus literis transmittere, vbi tanquàm dictorum Conuentuum, seu Monasteriorum filij, eorundem nomine, & instantia recipi, ac in Nouitiatu probari, & deinde antequam ad eadem Monasteria, seu Conuentus filiationis huiusmodi remittantur, in professorio ad perfectionem, vt permissum est; exerceri debebunt.

Porrò, ne loca vnius Monasterij, seu Conuentus, ab alio præoccupentur; Capituli Generalis, aut Prouincialis partes erunt, numerum præscribere pro omnibus, & eam similiter rationem circa alimentorum contributionem (si opus fuerit) inite, ac singulis Conuentibus, & Monasteriis præscribere, quæ magis expedire videbitur.

Vt autem Nouitij iam in Professorum numerum (sicut præmittitur) recepti meliùs in bono spiritu, regularísque disciplinæ obseruantia stabiliantur, & confirmentur; mandatur, vt statim post professionem emissã, si in Conuentibus, aut Monasteriis pro Nouitiatibus assignatis locus aderit secundi Nouitiatus, siue Professorij, ab ea, quæ Nouitiorum est atque antiquorum Professorum habitatione distinctus, & segregatus, ibi collocentur, si Monasterium, aut Conuentus eos alere queat sin minùs, in alium commodiorẽ Conuentũ, a t Monasterium transferantur, in quo is locus cum requisitis ad Nouitiatum supranarratis reperiatur, vel accommodetur, aut de nouo construatur.

Ab hoc tamen illæ Religiones excipiuntur, quæ, suarum constitutionum, seu institutorum vigore, maioris temporis cursu nouos Professos intra Nouitiatũ detinere consuescunt, quibus in hac parte non derogatur; illis tamen permittitur, vt prædictis eorum constitutionibus non obstantibus, idipsum facere possint, si id rationi, ac Religioni magis expedire diiudicauerint, quibus in locis degant sub Regulis, & modo viuendi adhuc arctiori, quàm seruent antiquiores Professi; ita quòd in negotiis Monasteriorum, aut Conuentuum non se intromittere, nec communibus tractatibus interesse, neque alicuius exterioris obedientiæ officium exercere debeant, ibique permaneãt, quousque ad ætatem sacris Ordinibus suscipiendis sufficientem deuenerint, vel saltem per triennium post professionem: quo etiam tempore poterunt, quinimò & debebunt, litterarum studiis operam nauare sub directione, ac regimine Superioris, qui eas qualitates habeat, quibus Nouitiorum Magistrum præditum esse oportere dictum est.

Declaratur tamen, quòd propter præmissa non censeatur concessa licentia recipiendi Nouitios, nisi in locis pro Nouitiatu designatis, aut in posterũ designãdis, & pro numero duntaxat in eorum singulis præscripto, vel præscribendo.

Denique, si illi, qui inter Religiosos gradu, & ordine Superiores sunt, & alij, ad quos spectat, in prædictis omnibus, vel eorum aliquo deliquerint, seu quouis modo contra fecerint, officiorum omnium, quæ tunc obtinebunt, priuationem, grauiorésque pro modo admissæ culpæ pœnas, se subituros certò sciant. Datum Romæ apud S. Petrum, die 19. Martij. 1603.

Ant. Seneca, Reform. Apost. Secr.

QVÆSITVM V.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares omittentes informationes circa Nouitios peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus recipiens Nouitium, omissa vna, vel altera ex informationibus præscriptis, modo ex certa scientia, & coniecturis cognoscat non esse necessarias, non peccat.*

2 *Examinatores, promouendorũ ad Ordines prætermittendo examen cum illis, quorum scientia, & dignitas nota est, non peccant.*

3 *Prælatus omittens informationes in Bulla Sixti V. præscriptas, non incurrit pœnas ibidem inflictas, si receptus non sit realiter defectuosus.*

4 *Prælatus, qui fecit informationes secundùm formã præscriptam, non incurrit pœnas, licèt Nouitius à parte rei defectuosus fuerit.*

5 *Informationes prædictæ non sunt faciendæ necessariò circa Religiosum transeuntem de vna ad alteram Religionem.*

6 *Informationes an requirendæ de iis, qui à remotissimis partibus ad Religionem veniunt.*

ANtonius Diana *in suis resolut. moral. tract. 2. de dub. regul. resolut.* 82. & Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouitior. disp. 6. dub.* 1. *num.* 6. dicunt, recipientem Nouitios nullo peccati nexu illaqueari, omittendo vnam, vel alteram ex his informationibus, & conditionibus, quotiescunque vel ex certa scientia, vel ex probabilibus indiciis, seu coniecturis, pro certo habet, non esse necessariam respectu personæ, quæ admitti in Religionem postulat. Ita Authores *suprà* citati. 1.

Probatur: nam quotiescunque mediante certa scientia sumus in claris, & habemus certitudinem moralem ex coniecturis probabilibus, tunc petentem Religionis ingressum, vna, vel altera, seu omnibus conditionibus, aut requisitis esse præditum; tunc nulla intercedit ratio, per quam rationabiliter suspicari possit de eius inhabilitate, & sic cessabit ratio inquisitionis circa has cõditiones: quia sufficienter habetur informatio, quæ ex mente Pontificis desideratur. Tum, quia manifesta non indigent examinatione *ex can. Manifesta.* 2. *quæst.* 1. & in notoriis ordo est, ordinem iuris non obseruare, vt habetur *in capite, Ad nostram.* 3. *de iureiurand.* quod etiam docent S. Bonauent. *cap.* 2. & Cordub. *cap.* 2. *quæst.* 4. §. *Notandum.* & Sorbus *tit. Nouitius. de recept. Nouit.* & Mirand. *in Manual. Prælat tom.* 1. *q.* 18. *art.* 1.

Similiter examinatores nulla culpa se inficiũt, examen prætermittendo cum illis, qui promouendi sunt ad Ordines, quando eorum sufficientia, & dignitas nota est: nam isti examinandi non sunt *ex c. p. Nullus.* 2. *dist.* 24. & S. Antoninus 3. *part. tit.* 14. *cap.* 16. §. 13. 2.

& Syluester *tit. Ordo,1.q.1.* Ex quibus infertur, recipientes ad Religionem aliquem sine inquisitione, quando notum est, & probabilibus coniecturis pro certo habetur, nullo modo impediri, quin ad Religionem transferri possit. Ita Bartholomæus de Vecchiis *loco citato num.5.*

3. Quo verò ad secundam partem quæsiti, scilicet, an incurrant pœnas cõtentas in supradicta constitutione Sixti V. Respondeo cum Rodriquez *tom.3.qq.regul.q.54.art.4* & Laurentio Portello *in dub. regul. verbo, Nouitij informationes, num.6.* & Antonino Diana *loco citato resol.83.* quòd Prælati omittentes prædictas informationes, non incurrunt pœnas Bullæ Sixti V. nisi à parte rei Nouitius, siue receptus, absque informationibus fuerit aliàs criminosus, & ligatus aliquo impedimento ex contentis in prædicta constitutione Sixti V. Quòd si omni careat impedimento, non incurrit pœnas; quia textus ligat solùm recipientes criminosos. Idem affirmat Bartholomæus de Vecchiis *in prædicta praxi Nouitiorum, dub. 5. num. 3.* vnde Pater Diana *loco citato*, fatetur, se liberasse à magnis angustiis quendam Superiorem Regularem, contra quem Fratres subditi insurgebant propter receptionẽ cuiusdam Nouitij, non præcedente informatione de vita, & moribus secundùm Bullam Sixti V.

4. In hoc negotio est maximè aduertendũ cum Rodriq. *loco cit.q.54.art.4.* & Portello *similiter loco cit. num.6.* quòd si Prælatus modo ordinario fecit prædictas informationes, & illas approbauit cum deputatis, & tamẽ à parte rei facta professione professus ille appareat criminosus, & inhabilis; talis Prælatus, & deputati non incurrunt prædictas pœnas: quod probatur ex d. Bulla Sixti V. quæ solùm loquitur de recipientibus criminosos temerè, scilicet, sine aliqua informatione: Prælatus autem, qui fecit modo descripto in Bulla informationes, & bona fide approbauit, non fecit temerè, & sic non incurrit pœnas comminatas in ea constitutione.

Dixi, *bona fide, & modo ordinario*: quia, si Prælatus faceret mala fide, animaduertens, quòd non sumantur tales testes scientes impedimenta posita in d. constitutione, tunc putat Portellus *loco cit.* quòd incurrat pœnas comminatas in Bulla: quia temerè facit, si receptus est criminosus: quando verò Prælati culpabiliter admittunt criminosos, & incurrunt pœnas in Bulla descriptas, easdem incurrunt etiam Patres Collegæ cum illis recipientes, vt patet in verbis eiusdem Bullæ Sixti V.

5. Has tamen informationes præceptas à Sixto V. nõ est necessarium, quòd Prælati, & eorum Collegæ faciant circa Religiosos transeuntes de vna Religione ad aliam, & in secunda profitentes: quia constitutio supradicta Sixti V. clarè loquitur de sæcularibus iuuenibus primo receptis ad habitum. Ita Rodriq. *tom. 1. qq. Regul.q.30.art.20.* vbi dubitat, si eiectus ab Ordine, tanquam incorrigibilis, sit in ea constitutione comprehensus, ac proinde tanquam criminosus non possit iterum recipi, & expresse hoc affirmat, scilicet, non requiri informationes erga trãslatum ad alium Ordinem: & Laurentius Portellus *loco cit. num 9.* dicit, si dubitetur, an hodie, si Prælatus licitè, vel illicitè reciperet iterum ad Religionem incorrigibilem, & criminosum ab illa eiectum, putans emendatum esse, incurreret prædictas pœnas comminatas contra criminosos. Et resoluit, quòd non eadem ratione: quia Sixtus V. in sua constitutione loquitur tantum de iuuenibus sæcularibus primò ad habitum receptis: vnde, cùm sit lex valdè pœnalis, non est extendenda ad recipientes iam professum in Religione.

6. Ex his resoluitur dubitatio satis à Doctoribus agitata, an præfatæ informationes requirendæ sint ab iis, qui à remotissimis partibus ad Religionem veniunt. Cui dubitationi occurritur dicendo cum Rodriq. *tom. 3.qq.regul.q.10.art.13.* eam esse remotissimam regionem, ad quam intra annum probationis difficulter recurri, & informatio inde extrahi potest: in quo casu putat Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouitiorũ, disput.6.dub.5.n.3* adhibendam esse diligentiã, quam requirit cõstitutio Sixti V. quòd ingressurus Religionem, vel iureiurando affirmet se nullo impedimento eiusdem Bullæ adstrictum esse, vel saltem illi, cum quibus versatus est, in loco, seu in Religione, vbi recipiendus est, fidem faciant, se nescire in tali persona aliquod impedimẽtum reperiri ex dictis in Bulla Sixti V. eo tempore, quo illum agnouerunt: nam, quando informationes haberi non possunt, Sixtus V. per suam constitutionem, quæ incipit, vt diximus: *Ad Romanum spectat.* dat facultatem concedendi Religionis ingressum, & etiam admittendi ad professionem absque informationibus: dummodo, adhibita conuenienti diligentia, nihil in contrarium compertũ fuerit.

QVÆSITVM VI.

De quibus Abbas recipiendos Nouitios admonere, & qualiter cum iis ad habitum admissis se gerere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Abbas debet Nouitiis recipiendis dura, & aspera prædicare.*
2 *Nouitiatus in quo Monasterij loco esse debeat.*
3 *Abbas qualiter cum Nouitiis receptis gerere se debeat.*
4 *Regulæ cognitio secundùm substantiam, & significationem generalem necessaria est Nouitiis.*
5 *Magister Nouitiorum debet proponere Nouitiis ea, quæ pro pura Regulæ obseruantia sustineri solent.*
6 *Prælatus, & Magister Nouitiorum tenentur eosdem experiri quoad constantiam vocationis, capacitatem exercitiorum spiritualium, & labores corporales, iuxta statum eorundem.*
7 *Nouitij sub Regula Benedictina accuratiorem eius intelligentiam habere debent.*

NE fortè, qui Religionis institutum aggrediuntur, putent ab omni labore, & onere se esse exemptos, ac deinde regulari disciplina ingrauescente Religionem deserant, debet prudens Abbas recipiendis Nouitiis dura, & aspera prædicare: quod docuit S. Pater Benedictus *cap.57. Regul.* dum ait: *Prædicentur ei dura, & aspera per quæ itur ad Deum.* & infrà: *Nouiter veniet si quis ad conuersionẽ, non ei facilis tribuatur ingressus: sed (sicut ait Apostolus) probentur spiritus, si ex Deo sunt,* &c. Quibus omnibus *eod. capite*, contẽtis poterit Abbas, spiritu Nouitij cognito, ac perseuerãte in Dei seruitio experto, more suæ Religionis Nouitiorũ habitum illum induere, iuxta id, quod habetur *in cap. Super eo de Regular. cap. Monasteriis, 19.q.3.* Hostiens. *in Summa de Regular. §. penult.* simúlque ei illud imponere nomen, eúmque monachali corona, aut clerica insignire ex IV. Concil. Cathag. *c.44.* & ex S. Hieronymo *epist 26 ad Augustam* & D. Anastasio *lib. de virgin. ante medium.* illúmque locare debet Abbas in Nouitiatu tãquam in vitæ probationis loco, *cap. Gonsaldus.17.q.1. cap. Ad apostolicum. de Regular. cap. Primò. eod tit. in 6.* Locus autem Nouitiatus debet esse in suo conclaui ab aliorum Monachorum loco segregato, si Nouitij impuberes sint, sub fidelis senioris

senioris disciplinis, & vitæ sanctimonia, grauitate morum, & litterarum peritia præstantissimi, vbi imbuantur sanctissimis disciplinis, pieque in via Domini, & Religionis obseruantia dirigantur, *cap.* 1. 12. *q.* 1.
3. quo in loco iubeat Abbas, vt deuotè psallant, ac diuinis intersint, suaque peccata confiteantur, sacra Communione sæpè reficiantur, ac spiritualibus exercitiis incumbant. Præcipiat pariter, vt exerceantur in laboribus, ieiuniis, corporis macerationibus, aliisque iuxta vniuscuiusque instituta, tam spiritualibus, quàm corporalibus operibus bonis: quæ omnia nisi Nouitio grata fuerint, ac proinde habitum derelinquere velit, eo probationis anno poterit è Monasterio exire. Verùm, si illa, quæ ipse Nouitius expertus fuerit, ei placuerint, iuxta præscriptum Concil. Trident. *sess.* 25, *cap.* 16. poterit Abbas eum ad professionem admittere.

Debet etiam Abbas Nouitios examinare, ante ipsorum professionẽ de fine, quo Religionem ingrediuntur, de deliberatione, ac stabilitate, & de scientia, si illi futuri sint Clerici, vt sunt hodie omnes ferè Monachi, Abb. *in cap. Cùm illorum. de sent. excommun.* Si Clerici nõ sint futuri, sufficiet illis vitæ bonitas. Gloss. *in cap. Legi.* 16. *q.* 1. In his autem, qui futuri sunt Clerici, tantùm scientiæ requiritur, quantùm sufficit, vt rectè possint suum munus explere, & ad sacros Ordines promoueri.

4. Præter dictam scientiam omnibus Clericis necessariam requiritur in Nouitiis scientia Regulæ, quæ quidem scientia intelligitur secundùm substantiam, & significationem generalem Regulæ, non verò secũdùm declarationes põtificias, neque secũdùm difficultates, & subtilitates ipsius Regulæ. Ratio est: quia S. Thom. *p.* 2. *q.* 66. *art.* 2. ait, quòd quisque tenetur scire ea, quæ pertinent ad suum statũ, nimirum, leges vniuersales sui status, & sui officij, quod assumere intendit, vt dicunt Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.* 1. *cap.* 16. *n.* 35. & Vasquez *p.* 2. *disput.* 123. *cap.* 2. *n.* 5. Vnde, cùm Nouitius intendat assumere statum Religionis, tenebitur ad scientiam suæ Regulæ: quia, sicuti fideles credere tenentur, & scire fidei articulos secundùm substantiam, cùm primùm vsum rationis habent, & fuerint sufficiẽter instructi in fide, vt dicunt Aponius *part.* 1 *instit. moral. lib.* 8. *c.* 7. *q.* 2. Sanchez *in præcept. Decal. lib.* 2. *cap.* 3 *n.* 12 & Filiuccius *tract.* 22. *cap.* 2. *n.* 52. ita à simili Nouitij, antequàm admittantur ad professionem, tenentur scire substãtiam obligationis suæ Regulæ: tunc enim dicuntur, huiusmodi sufficientem intelligẽtiam Regulæ obligationum habere quoad earum substantiam, quando agnoscunt, se mediante voto professionis obligari ad obediẽtiam, paupertatẽ, & castitatem, & etiam ad alia præcepta contenta in Regula. Vnde non est necessarium, quòd Nouitij sciant memoriter præcepta Regulæ; sed sufficit, vt diximus, scire ea secundùm suam substantiam.

5. Nihilominùs præter huiusmodi intelligentiam vniuersalem Regulæ, nulli dubium est, debere Magistros Nouitiorũ sæpè proponere eis obligationes regulares, obseruationes religiosas, & austeritates, incommoda grauia, & labores, & alia similia, quæ pro puta obseruantia Regulæ sustinere solent, sicut statuitur, vt diximus *suprà*, in Regula nostra Benedictina *cap.* 58. Supra quod cap. Smaragdus Monachus Benedictinus, refert, idem præcepisse S. Augustinum, & S. Isidorum Monachum *in suis Regulis*.

6. Tenentur insuper Magistri Nouitiorum, & etiam Prælati, experiri Nouitios quoad eorum constantiam in vocatione, & quoad capacitatem exercitiorum spiritualium, & quoad corporales labores iuxta varietatem personarum, & iuxta statum Clericorum, vel Laïcorũ. Experiendi prætereà quoad humilitatẽ, quæ est regularis disciplinæ fundamentum, & præsertim Nouitij, qui subduntur Regulæ Benedictinæ, in duodecim gradibus humilitatis exerceri deberent, in quibus non vulgarem intelligentiam deberent habere.

Hæc, quæ dixi de Nouitiis, restringenda videntur, 7.
& limitanda in Nouitiis sub eadẽ Regula Benedictina militãtibus quoad intelligentiã Regulæ: nam in his perfectior, & accuratior intelligentia prædictæ Regulæ necessaria est, vt colligitur ex Concilio Aquisgranensi *in causa eiusdem Regulæ Benedictinæ*, congregato tempore Paschalis Papæ I. & Ludouici Imperatoris IV. anno 817. vbi præcipitur, vt Monachi omnes, qui possunt, Regulam memoriter discant. Ex quo præcepto satis constat, Nouitios Benedictinos non ordinariã Regulæ, vt diximus de aliis, intelligentia pollere debere; sed eam memoriter, vel debent discere, aut saltem altiorem intelligentiam supra alios Nouitios aliarum Regularum debent habere.

QVÆSITVM VII.

Quid sit ab Abbatibus, & Prælatis Regularibus circa probationis annum suorum Nouitiorum, & locum, in quo Nouitij educantur, præcauendum.

SVMMARIVM.

1 *Probatio vt sit valida, debet durare per annum.*
2 *Nouitiatus tempore finito, Nouitius admitti debet ad professionem, vel expelli.*
3 *Nouitius, etiam absque licentia Superioris, liberè egredi potest à Religione, & huic libertati renunciare non potest, vt n.* 4.
5 *Abbas expellens Nouitium absque iusta causa, an peccet contra iustitiam, & mortaliter, vt n.* 6.
7 *Probationis annus incipit à die susceptionis habitus, quo Nouitius asperitates Religionis intendit experiri.*
8 *Probationis annus debet computari à momento in momentum, & debet esse continuus, vt n.* 9.
10 *Interpolatio etiam exigua discontinuat probationis annum.*
11 *Tempus à iure petitum ad aliquem actum, censetur petitum tanquàm forma.*
12 *Probationis anno finito, si Nouitius nolit profiteri, & egrediatur, deinde reuertatur, an sufficiat prior annus ad professionem emittendam.*
13 *Probationis annus quando compleatur in anno bissextili.*
14 *Probationis anno non expleto, si aliquem ad professionem admittant Prælati, & Superiores, peccant mortaliter.*
15 *Probationis annus ad hoc, vt continuus censeatur, an debeat perdurare vsque ad professionem.*
16 *Probationis annus an interrumpatur, si de licentia Superioris per aliquod tempus, putà duorum, vel trium mensium Nouitius à Monasterio absit? Amplia, vt num.* 17.
18 *Probationis annus non interrumpitur, si Nouitius Magistri metu perterritus, retento habitu Monasterium egreditur, animo redeundi.*
19 *Probationis annus, an causa infirmitatis, seu defectu ætatis, vel scientiæ prorogari possit.*
20 *Nouitiatus an expleri debeat à Nouitio in habitu suæ Religionis.*

MVlta debet Abbas circa annum probationis Nouitiorum obseruare; & præcipuè, quod ad 1.
hoc, vt probatio sit valida, & sufficiat ad professionem

nem, duret per annum, vt præter antiqua iura decreuit Tridentina Synodus *sess.* 25. *de Regular. cap.* 15. vbi voluit, suscipientem habitum regulare, debere per annum in probatione stare, aliàs ad professionem admitti non possit: quòd si ante id tempus admittatur, decernit professionem esse nullam, nullámque inducere obligationem. Et quòd professio ante probationis annum emissa, nulla sit, firmant Azor. *moral. instit part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 6. *cum seqq.* Roderic. *regul. quæst. tom* 3. *q.* 15. *art.* 1. *cum seqq.* Reginald. *in praxi, lib.* 18. *num.* 385. *cum seqq.* Sanchez *in Decalog. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 9. Campanil. *in diuersor. iur. canon. rub.* 12. *cap.* 3. *à principio.* Martin Bonacina *de clausura, q.* 2. *punct.* 10 *difficult.* 2 §. 2. Augustin Barbos. *de offic. & potest. Episc. p.* 3. *alleg.* 101. *n.* 16. *cum seqq.* Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Nouit. ad Relig. recipiend. disp.* 11. *dub.* 2. *num.* 2. & alij apud Doctores citatos. Nec valet consuetudo in contrarium: quia d. Concil ij decretum, cùm habeat clausulam irritantem, tollit consuetudinē nō solùm præteritam, verùm etiam in futurum, per tex. *in cap. Quod super his. in fine, de consanguin. cap. Super eo de cognat. spiritual.* & per ea, quæ tradunt Matta *de clausul part.* 1. *clausul.* 191. *num.* 9. Garc *de benefic. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 179. & in terminis Barthol. de Vecch *d. dub.* 2. *n.* 3.

Nec item valet ampliùs priuilegium 4 Leonis relatum *in Compend. Mendic. verb. Nouitius*, §. 27. quo traditur facultas Prælatis Ordinis Minorum, cum consilio discretorum Monasterij Religiosos aliorum Ordinum transeuntes ad Religionem Minorum, ad professionem ante probationis annum admittendi: quia illi derogatum est per d. Concilij decretum, quod vniuersaliter decernit, nullam in posterum valere professionem, non præmisso Nouitiatus anno. Atque sic docent Nauar. *lib.* 3. *consil. tit. de regular. consil.* 61. *n.* 4. & *consil.* 62. *n.* 5. & *cons.* 66. *num.* 4. *in nouis.* Less. *de iust. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 101. Roderiq. *d. q.* 15. *art.* 11. Sancius *de matrimon. lib.* 7. *disput.* 32. *num.* 47. & *in Decalog. lib.* 5. *cap* 4. *num.* 12. *in fine.* Barthol. de Vecchiis *d. dub.* 2. *num.* 5. contra Hieron. à Sorbo *in Compend. loco cit. post* 2. *notab. vers. Sed an requiratur.* Pact. *cap.* 2. *art.* 15 *num.* 65.

2. Et finito tempore Nouitiatus, Superiores Nouitios quos habiles inuenerint, ad professionem admittant, aut è Monasterio eiiciant: id tamen intelligendum, nisi aliquid obstet, & qui probantur habiles, tunc inueniantur, vel inhabiles è contra iudicentur.

3. Et sicut Prælati possunt illum expellere, sic etiam potest Nouitius liberè egredi à Religione absque consensu alicuius Superioris, vt communiter affirmant DD. & præsertim Panormit. *in cap Statuimus. de Reg. num.* 1. Sanchez 6. *lib. in precept. Decal. cap.* 10. *num.* 1. Rosella *verbo, Nouitius, num.* 11. Angelus *eodem verbo, num.* 9. Armilla *similiter num.* 6. Syluester *verbo, Religio*, 5. *quæst.* 8. Graffius *tom.* 1. *cons. lib.* 3. *de voto, cons.* 8. *num.* 7. Petrus de Luna *cons.* 8. *num.* 32. Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 11 *num.* 2. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat q* 22. *art.* 8. Roderiq. *qq. Regul. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 12.

4. Imò fatendum est, quòd non solùm liberè egredi potest è Religione; sed etiam, quòd tali libertati renunciare non potest, vt dicit Petrus de Luna *loco cit.* Hinc est, quòd Nouitius egrediens à Religione iusta causa etiam minima, non peccat, vt dicunt Sanchez *lib.* 5. *in præcept. Decalog. cap.* 4. *num.* 58. & Caietanus 2. 2. *q. vlt. art.* 4. *dub.* 3. Passarellus *in not priuileg. not.* 43. *ad finem*, Suarez tamen *loco citato, num.* 4. affirmat venialiter peccare, si ex leuitate, vel tædio Religionis egreditur ab illa. Hoc autem dicēdum est, supposito, quòd ante ingressum Religionis eam non vouisset: in eo enim casu absque iusta causa egrediens peccaret mortaliter, vt docent Caietanus *loco cit.* Sorbus *in compendio, verbo, Nouitius, tit. de Nouitij professione emittenda*, 5. *not.* Syluester tamen *verb. Religio*, 2. *q.* 19. & Graffius *tom.* 1. *cons. lib.* 3. *de voto, cons.* 8. *num.* 7. affirmant, quòd etiam sine iusta causa egredi possit.

Quid autem dicendum sit de Abbatibus, & Prælatis Regularibus expellentibus Nouitium absque iusta causa. Respondet Suar. *loco cit. num.* 5. eos non peccare ratione iustitiæ commutatiuæ, sed ratione iustitiæ distributiuæ, & charitatis: licèt enim Nouitius egredi liberè possit, cùm sit sui iuris; Abbates nihilominùs eum dimittere non possunt: quia in hoc casu non se gerunt tanquam domini; sed tanquam dispensatores. Ita docent Passarellus, & Caietanus *loco cit.* Hinc est, quòd Nouitius sine causa expulsus habet ius reclamandi contra Abbates, & Prælatos eum expellentes apud maiores superiores, qui edocti de iniustitia talis expulsionis, eum ad Religionem restituunt, non obstante expulsione facta ab inferioribus Prælatis. Et hoc vidi in praxi obseruatum. Ideò, si post sex menses fuerit aliquis sine causa expulsus, posset post alios sex menses præfatos profiteri. Similiter, si totum annum probationis egisset, posset ad professionem admitti, & recurrens ad maiorem Superiorem propter grauamen illatum sibi à maiori Superiore, non censetur fugitiuus, vt docent Barth. de Vecchiis *in praxi Nouit. disput.* 15. *dub.* 3. *num.* 9. Sanchez *lib.* 5. *in præcept. Decal. loco cit.* Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, q.* 3. *cap.* 1 *num.* 112. 5.

Quale autem peccatum sit illud ratione distributiuæ iustitiæ, & charitatis, superest explicare, an, videlicet, sit mortale; Sanchez *loco cit.* negat, illud esse mortale, nisi talis expulsio facta Nouitio esset illi grauis nota, sicut culpa Nouitij leuiter retrocedentis, est solùm venialis: quia Religio non magis obligatur Nouitio, quàm Nouitius Religioni quoad culpam, Verior tamē sententia est, Abbates, & Superiores Regulares consentientes, & concurrentes expulsioni Nouitiorum per denegationem suffragiorum absque causa legitima, peccare mortaliter. Ita affirmant Portellus *in dub. Regul. verbo, Nouitius, num.* 54. Suarez, Passarellus, & Caietanus *locis citatis*, Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 25. *art.* 12. *concl.* 1. Bartholom. de Vecchiis *in praxi Nouitior. disp.* 12. *dub.* 1. *num.* 1. Rebellus *de oblig. iust. part.* 1. *lib.* 4 *q.* 55. *num.* 5. Barthol. à S. Fausto *lib.* 5. *thesaur. Relig. q.* 214. Et probatur: quia supradicti Prælati in hoc casu abutuntur potestate iurisdictionis sibi concessa, ratione cuius procurare tenentur bonum Religionis, non autem maximam iniuriam ei irrogare, illam priuando idoneo Religioso: tum, quia Concil. Trid. *sess.* 25. *cap.* 16. *de Regul.* præcipit Superioribus, vt Nouitios habiles repertos finito anno Nouitiatus ad professionem admittant: vnde, si expellant eos absque causa, manifestè agunt in re graui contra præceptum Concilij Tridentini. 6.

Similiter quamuis dicantur in d. Concilio illa verba: *Post susceptum habitum.* non ideò debet intelligi, 7.
incipere annum probationis à die susceptionis habitus simpliciter, sed à die susceptionis habitus, tanquàm Nouitij Religionis asperitates experientes, vt docent D. Augustin. Barbos. *d. alleg.* 101. *numero.* 19. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5 *cap.* 13. & alij. Et hic probationis 8.
annus à momento in momentum computari debet: quia Concilium *loco citato* tradit, initium computationis illius, nempe, à die susceptionis habitus: at, vbicunque lex requirit certum tempus, debet computari de momento in momentum, *lib.* 3. § *minorem. ff. de Minorib.* Ita docent Sanch. *de matrimon. lib.* 2. *disp.* 24. *num.* 22. Less. *d. cap.* 41. *dub.* 2. *num.* 59. Suarez

Suarez *d. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 1. Barthol de Vecch. *d. disp.* 11 *dub.* 4. *a. num.* 2. D. August. Barbos. *d. alleg.* 101. *num.* 22. *in fine*, *iuxta Lugdunensem impress. d. collect. ad cap.* 15. & alij apud eum, & apud Barthol. de Vecch. contra Stephan, Grat. & Campanil. & alios.

9. Debet etiam hic annus esse continuus; nec sufficit interpolatus: quia tempus aliquod per ius in aliquo requisitum necessariò continuum esse debet. Gloss. *in cap.* 2. *verb. per annum. de tempor. ordin. in* 6. vbi Franch. *num.* 5. Et aliis iuribus, & Doctoribus adductis probant Anton. Gomez *tom.* 3. *var. resol. cap.* 1. *num.* 3. Guttier. *quæst. canonic. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 24. At Concil. Trident. *loco citato*, absolutè integrum probationis annum requirit: ergo is necessariò continuus esse debet. Et hanc sententiam tenent *in d. cap. Ad apostolicum. n.* 9. *de Regular.* vbi eiusdem opinionis refert fuisse Ioan. de Lign. *in Clem. Eos. de Regular.* & Bart. *in l. Interdum. ff. quoties. ff. de public.* Idē voluit Angel. *verb. Nouitius. num.* 15. Sylu. *verb. Religio.* 5. *num.* 4. Nauar. *cons.* 9. & 34. *de Regular.* Henriq. *lib.* 13. *de excommunicat. cap.* 40. *num.* 2. Azor. *instit. moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 8. Less. *lib.* 2. *cap.* 41. *dubit.* 2. Roderiq. *quæst. regular. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 8. Sanch. *d. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 31. plures alios referens, & dicens, hanc esse communissimam sententiam. Ita etiam Bonacin. *de clausur. q.* 2. *punct.* 10. *diffic.* 2. §. 2. *num.* 3. Suarez *d. cap.* 15. *num.* 3. D. August. Barbos. *d. alleg.* 101. *num.* 23. Barthol. de Vecchiis *d. disput.* 11. *dub.* 3. *numero.* 1. & alij apud Doctores citatos.

10. Et hic annus ita debet continuari, vt modicum interuallum, seu exigua interpolatio eius continuationem impediat. Vnde, si quis, dimisso Religionis habitu, egressus est; eo ipso probationis annus interrumpitur, etiamsi intra eundem diem pœniteat: quia ipso facto amisit statum, quem habebat, & indiget noua receptione, ad hoc vt Nouitius iterum esse possit. Et ratio est: quia iste probationis annus institutus est ab Ecclesia, vt Nouitius experiatur Religionis asperitates, vt constat *ex dicto c. Ad apostolicum de Regular.* quod maximè in continuatione consistit: nam faciliùs quis ieiunaret 40. dies, si inter diē, & diem ieiunij aliquis refectionis dies intercederet; & sic Nouitius non experiretur Religionis asperitates eo modo, quo continuè in Religione experiri solent.

11. Tum, quia tempus à iure petitum ad aliquem actum censetur petitum tanquàm forma, *arg. tex. in Auth. Quæ supplicatio. C. de precib. Imperat. offerend.* iunct. Gloss. *in verb. forma*, & pluribus allegatis tradit Titaquellus *de retractu lignager.* §. 3. *gloss.* 4. *num.* 3. & 4. Formæ autem omissio in minimo vitiat actum, vt probat idem Tiraquell. *in tract. de iudic. in reb. exiguis, num.* 12. Cum igitur Concilium Tridentinum ad professionis valorem exigat annum continuum; quantumuis minimus continuationis defectus illam irritabit. Atque ita docent Nauar. *consil.* 41. *num.* 4. *de regular.* Galet. *in Margarita cas. conscient. verb. Nouitius,* 2. Sanchez *d. cap.* 4. *num.* 32. latè Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 6. Barthol. à S. Faust. *in thes. Relig. lib.* 5. *q.* 164. Barthol de Vecch. *d. dub.* 3. *num.* 7. D August. Barbos. *d. alleg.* 101. *num.* 25. contra Less. Sorb. Nald. & alios apud eundem *ibid.*

12. Si petas, an si expleto anno probationis, Nouitius nolit professionem emittere, sed à Monasterio egrediatur, & deinde rursus reuertatur; an prior annus sufficiat ad professionem emittendam. Respondeo, probationem factam non videri sufficientem: nam iura, quæ statuunt, vt annus probationis præcedat, videntur velle, vt Nouitius vsque ad professionem in eo statu probationis persistat: nam illum mutando, moraliter mutat fundamentum iudicij, & magna morum mutatio in eo contingere potest: propterea, etiam moraliter loquendo, noua probatione indiget. Et hanc sententiam pluribus firmat Suar. *d. cap.* 15. *num.* 8. 9. & 10. qui sequuntur Barthol de Vecchiis *d. dub.* 3. *n.* 5. D. Augustin. Barbos. *d collect. ad cap.* 15. *sess.* 25. *de Reg. Concil. Trid. num.* 24. *in fine*, contra Bonacin. *d.* §. 2. *n.* 4. Franch. Syluest. Roderic. & alios.

Ex dictis aliquæ enodantur difficultates, & præsertim quid agendum sit quoad complementū vnius anni probationis, & Nouitiatus in anno bissextili. 13. Miranda *in Manuali Prælat. tom.* 1. *q.* 22. *art.* 2. *concl.* 3. Lessius *lib.* 2. *de iust. & iur. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 58. Bartholomæus à S. Fausto *in thes. Relig. lib.* 5. *q.* 161. Roder. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 5. dicunnt, quòd in anno bissextili computari debent duo dies pro vno: quia ille annus tunc eo modo solùm dicitur completus, qui similiter annus debet compleri à Regularibus illis, qui de vna Religione ad aliam transeunt, eò quòd priùs debent probare, & probari. Ita Rodriq. *loco. cit. art.* 11. & Ledesma *de statu Relig. in com cap.* 7. *concl.* 1. *difficult.* 6. & Sanch. *loco cit. num.* 12.

Admittentes autem ante dictum annum expletum 14. aliquem ad professionem, peccant mortaliter: quia agunt contra Concilium Tridentinum in re graui. Ita Syluester *verbo*, *Religio*, 3. *q.* 14. Lessius *lib.* 2. *de iust. & iur. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Bartholomæus à S. Fausto *in thes. Relig. q.* 236. *num.* 6. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato*, *q.* 3. *cap.* 1. *num.* 98. vbi existimat, hodie non habere locum pœnas suspensionis, & excommunicationis post Concilium Tridentinum, inflictas contra recipientes hoc modo: quia pœnæ alicui actui statutæ locum non habent, quando is actus irritè fit, vt probat Sanchez *de matrim. disp.* 3. *num.* 5. Sed professio ante dictum annum completum est irrita: ergo, &c.

Et præsupposito, vt diximus, quòd annus prædictus debeat esse continuus, 15. vt affirmant communiter Doctores, & præsertim Roderiq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 8. Ledesma *loco cit. dub.* 4. Lessius *loco citato*, Azorius. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 8. Enriquez *lib.* 13. *cap.* 40. *num.* 2. Graffius *part.* 1. *decis. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 14. Syluester *verbo*, *Religio*, 5. *q.* 4. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 22. *art.* 4. Bartholomæus à S. Fausto *loco cit. q.* 163. Sanch. *loco cit. num.* 31. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 3. Nauar. *lib.* 3. *cons. de Regul. cons.* 9. *n.* 2. quod etiam declarauit Sacra Congregatio Concilij Tridentini, teste Suar. *loco citato*, tollitur difficultas de huiusmodi continuatione, quòd non solùm debeat esse per annum expletum, sed etiam vsque ad professionem: vnde, si Nouitius egrederetur è Monasterio, completo anno, & posteà iterum rediret; non posset emittere professionem virtute præfatæ probationis; sed iterum deberet Nouitiatum incipere, cum talis sit vsus Religionum, vt benè notant Suar. *loco citato*, *num.* 8. & Bartholomæus de Vecchiis *similiter loco cit. dub.* 1. & Laurentius de Peyrinis *loco citato*, *num.* 99. quicquid dicat Sanchez *lib.* 5. *in præcept. Decalog. cap.* 4. *num.* 34. Sed hoc magis explicabitur in his, quæ inferiùs dicemus.

Tollitur similiter difficultas, an interrumpatur an- 16. nus Nouitiatus, quando Nouitius tempore probationis de licentia sui Superioris, causa infirmitatis ad se curandum in parentum domo, vel consanguineorum, vel ad visitanda loca sancta per aliquod tempus, putà duos, vel tres menses, à Monasterio exiret: tunc enim dicendum est, Nouitium non interrumpere annum Nouitiatus, vt affirmant ferè communiter Doctores, & præsertim Nauarrus *lib.* 3. *cons. de Regul. cons.* 32. *num.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 13. Miranda *tom.* 1. *Manualis Prælat. q.* 22. *art.* 5. Campanilus *in diuers. iur. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 10. Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num.* 10. Azorius *tom.* 1. *inst. moral*

moral. lib. 11. *cap.* 3. *q.* 7. Bartholomæus à S. Fausto *in thes. Relig. lib.* 5 *q.* 176. Barbosa *in Collectan. in cap. Ad apostolicum. de Regul. n.* 6 Graffius 1. *part. decis. lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 18. Sorbus *in compend priuil. verbo, Nouitius, tit. de Nouity profess. emiss.* Rodriquez *qq. regul. tom.* 3 *q.* 15. *art.* 10. Ratio est: quia Monachus censetur esse in Monasterio, quando de licentia sui Abbatis foris est, vt benè docet Sanchez *lib.* 5. *in præcepta Decalogi, cap.* 3. *num.* 25. vbi multis rationibus idipsum probat. Similiter Panormitanus *in cap. Cum illorum. de sententia excommunicationis*, hoc idem sentit, & Sacram Congregationem Concilij Tridentini hoc declarasse affirmant Nauarrus, Miranda, & Bartholomæus de Vecchiis *locis citatis*, & Gratianus *discept. forens. tom* 1. *cap.* 166. *num.* 14. & Laurentius de Peyrinis *loco cit. num.* 111. qui paulò inferiùs sic ait: [Quibus tamen non obstantibus aliter iudicasse in hoc puncto inuenio Rotam Romanam apud Farinacium *decis.* 175. *num.* 2. atque ita decisa à præfatis Doctoribus circa egressum Nouitij cum causa, & licentia Superioris, modò in praxi non esse tuta: quia continuitas anni probationis in Religione est de forma; & in his, quæ sunt de forma, rigor iuris seruandus est, vt dicit Gloss. *loco citato*, & docent Sanchez *loco citato, cap.* 4. *num.* 32. & Bartholomæus à S. Fausto *q.* 164. *num.* 2. Nisi velis dicere, Rotam loqui in casu longæ absentiæ sine causa procuratæ ad fugiendas austeritates eo tempore fieri solitas in Monasterio: quo pacto temperarem hanc licentiam, ad breue, scilicet, tempus aliquorum dierum, non mensium. Quæ limitatio Peyrini mihi satis probatur, maximè cùm in praxi hoc hodie obseruari videatur, dummodo tamen longa infirmitas, sine aliud notabile accidens vltra dies, & per menses protraherent moram Nouitiorum in domo parentum.]

17. Hoc, quod dictum est de mora facienda Nouitio in domo parentum, vel alibi cum licentia sui Superioris, existimo verum esse, etiamsi illicitè, & sine causa rationabili ab Abbate data fuisset licentia Nouitio, manendi extra Monasterium: quia in hoc casu licèt Abbas peccet, licentiam illicitè præstando, non sequitur tamen ex hoc, quòd interrumpatur annus Nouitiatus, vt docent Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *c.* 14. *num.* 13. & Diana *in suis resolut. moral. tract.* 2. *de dub. regul. resol.* 84. vbi postea *in verf. Nota etiam* contra Emmanuelem, non docet contrarium eius, quod *suprà* innuimus, scilicet, Nouitium extra Monasterium de licentia Superioris posse demorari causa morbi curandi, non solùm per vnum, vel duos menses; sed etiam per maiorem partem anni, vt docet contra Roderiq. Sanchez *in Sum. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 28. & Nauarrus *lib.* 3. *consf.* 42. *tit. de Regul.* & Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 8. qui loquuntur de Nouitio, qui decem menses, & semimensem extra Religionem demoratus est; & Azorius præsertim loquitur de Nouitio, qui toto probationis anno extra Conuentum apud sæcularem demoratus est cum licentia Superioris.

18. Insuper idem Pater Diana *loco cit.* putat, quòd non interrumpatur annus Nouitiatus, si Nouitius retento habitu perterritus seueritate, vel iracundia Superioris, siue Magistri, Monasterium abditè exeat, causa se celandi; dummodo habeat animum redeundi, vt docet Galuanus *consf.* 12. *num.* 8. Idem est dicendum, si Nouitius retento habitu exeat indebitè, & sine licentia de Monasterio, dummodo intendat ad Monasterium redire. Ita Suar. de Relig. *loco cit. lib.* 5. *cap.* 14. & alij.

19. Tollitur similiter alia difficultas, an, verbi gratia, si causa infirmitatis, vel defectu ætatis, siue scientiæ, annus Nouitiatus possit prorogari? Ledesma *de statu Relig. in commun. cap.* 7. *dub.* 5. Suar. *loco cit. cap.* 13. *num.* 8. Sanchez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *num.* 21. Lessius *lib.* 2. *de iust. & iur. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Graffius 1. *part. decis. num.* 3. *cap.* 5. *num.* 6. Bartholomæus de Vecchiis *in prax. Nouitior. disput.* 11. *dub.* 5. *num.* 3. Roder. *part.* 2. *Sum. cap.* 8. *numero* 3. Vega *part.* 2. *Sum. cap.* 39. *casu* 4. Bartholomæus à S. Fausto *thes. Relig. lib.* 5. *q.* 169. *num.* 2. dicunt, quòd annus Nouitiatus causa infirmitatis, vel defectu ætatis, aut scientiæ, prorogari potest. Ita etiam affirmat Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. sui Ord. const.* 2. *Sixti IV. num.* 82. *&* 83. vbi in hac re duas ponit declarationes S. Congregationis Concil. Tridentini, & aliam declarationem similiter reperio apud Graffium 1. *part. decis. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 16. sub his verbis: *Concilium noluit, quempiam minori tempore, quam per annum stare in probatione, idque expressim disposuit: ne autem hoc tempus longiùs extendi, possit non prohibuit, ideóque arbitrio Superioris extēdi, & prorogari poterit.*

Postremò resoluitur etiam difficultas, an Nouitiatus debeat compleri à Nouitio in habitu suæ Religionis? Respondeo affirmatiuè, ita vt Nouitiatus debeat omninò compleri proprio habitu illius Religionis: vnde, si hoc modo non compleat Nouitius, compleuisse non dicatur. Ita Sanchez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *num.* 29. Syluest. *verbo, Religio*, 5. *q.* 5. Angelus *verbo, Nouitius*, §. 16. Tabiena *eodem verbo, Nouitius, num.* 10. Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 2. Barbos. *in collectan. in cap. Ad apostolicum. de Regul. num.* 7. Bartholomæus de Vecchis *loco cit. dub.* 7. quidquid dicat Suar. *loco cit num.* 10. Et hoc probatur ex ipso Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 15. vbi ait, annum Nouitiatus ad professionis valorem, computandum esse à die receptionis habitus: ergo supponit eo habitu complendum Nouitiatum. Quo verò ad locum, in quo Nouitij educari debent, extant specialia decreta Clementis VIII. sub die 12. Martij 1596. & sub die 20. Iunij, 1599. & sub die 19. Martij, 1603. *suprà* relata *in fine quæsiti quarti*; & nouissimè extat Breue S.D. N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. sequentis tenoris 20.

BREVE S.D.N.D. VRBANI, diuina prouidentia Papæ VIII.

Super Professionibus per Regulares emißis, non facto in locis designatis Nouitiatu.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Religiosos viros, qui, spretis huius sæculi vanitatibus, diuini Numinis obsequiis sub suaui Religionis iugo sese manciparunt, pastorali benignitate complectimur, vtque in vocatione, qua vocauit eos Dominus, permaneant, iuxta creditum Nobis apostolicæ seruitutis munus, sedulò intendimus, ac desuper eiusdem muneris partes propensis studiis intendimus, prout ad Dei laudem, Catholicæque Ecclesiæ decus, & exaltationem conspicimus in Domino salubriter expedire. Cùm itaque, sicut accepimus, quamplures Ordinum, Congregationum, & Institutorum regularium Professores annum in Monasteriis, seu Domibus ad id designatis, vel ab apostolica Sede aprobatis minimè fecerint, proindéque iuxta Constitutionem fel. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri desuper editam, professio per eos subinde

de emissa inualida existat: Nos Religiosos prædictos ex huius sanctæ Sedis benignitate specialibus fauoribus & gratiis prosequi volentes, eorúmque singulares personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliísque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, Motu proprio, ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris Venerabilibus Fratribus, nostro Scipioni Episcopo Sabien. Cardinali Burghesio nuncupato, maiori Pœnitentiario, vel Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, cæterísque Ordinariis locorum, in quibus eorundem Religiosorum Monasteria, Domus, seu Conuentus, aliáve regularia loca consistunt, siue ipsorum Religiosorum Præfectis, vel Superioribus generalibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus omnes, & singulos Religiosos prædictos, qui ad habitum regularem aliàs canonicè recepti annum probationis in Monasteriis, seu Domibus regularibus ad id designatis minimè fecerunt, subindéque professionem nihilominùs emiserunt, ad professionem denuò seruatis aliàs seruandis emittendam, quæ sic emissa illis, & eorum cuilibet, tam in foro interiori, quàm exteriori suffragari debeat, absque nouo probationis anno ex speciali huius sanctæ Sedis benignitate, authoritate nostra apostolica recipiant, & admittant; eosdémque, postquàm professionem denuò, vt præfertur, emiserint, ad omnes gradus, honores, dignitates, præeminentias, atque habilitates, quas, si ab initio validè professi essent, legitimè obtinerent, eadem authoritate restituant, ac restitutos eo ipso esse, & censeri declarent, ita vt habeant eundem locum, sessionem, & votum, prout haberent, si priores professiones validæ fuissent, & nondum promoti, ad omnes, etiam sacros, & Presbyteratus Ordines, seruatis aliàs seruandis promoueri, & tam ipsi, quàm alij ad eosdem Ordines iam ritè promoti in susceptis Ordinibus huiusmodi, etiam in Altaris ministerio ministrare liberè, & licitè valeant, necnon omnes actus, siue contractus, quos contraxerunt, & legitimè contraxissent, vel cum laicis, vel cum aliis Monasteriis, seu alterius Religionis viris, si nullum aliud paterentur vitium, vel defectum, nisi ex eo solùm, quia initi, aut contracti sunt inualidè ab iis, qui contra dictam Constitutionem in Domibus non designatis, siue ab eadem Sede non approbatis, professi sunt, authoritate nostra prædicta confirment, & approbent, ac validos omnino, declarent, super quibus omnibus, & singulis plenam & amplam facultatem dicta authoritate, tenore præsentium tribuimus, & impartimur. Decernentes præsentes literas, & in eis contenta, atque illarum vigore in præmissis facienda, & exequenda quæcunque valida, firma, & efficacia existere, & fore, suósque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac omnibus, & singulis, quos illa concernunt, & concernent quomodolibet in futurum, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, eósque præmissorũ occasione, vel prætextu quomodolibet molestari, pertubari, aut inquietari nullatenus posse, nec debere, sicque, & non aliter ab omnibus censeri, & ita per quoscunque Iudices ordinarios & delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ causarum Palatij Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, in quauis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, quicquid secus super his à quoquã quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac præfata Clementis Prædecessoris, aliísque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon quatenus opus sit Ordinum, Cõgregationum, & Institutorum huiusmodi, & quibusvis aliis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis, Statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, Indultis, & Literis apostolicis, illis, eorúmque Superioribus, & personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiã derogatoriarum derogatoriis, aliísque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, aliísque decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium, etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, & & aliàs quomodolibet iteratis vicibus concessis approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi, de illis specialis, specifica, & expressa, ac indiuidua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruãda foret, illorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè harũ serie derogamus, cæterísque contrariis quibuscunque. Cæterùm, similibus in posterum consultum esse volentes, dilectis filiis Ordinum, Congregationũ, & Institutorum huiusmodi Superioribus generalibus, quocunque nomine censeantur, ac Procuratorib. etiã generalibus per præsentes districtè præcipimus, & mãdamus, quatenus statim visis præsentibus loca, Monasteria, vel Conuentus, in quibus Nouitij, probationis annum agant, & alia, quæ dictus Clemens Prædecessor super hac re obseruari iussit, obseruentur, designari, siue confirmari omninò curent, & faciant. Vt autem præsentium notitia ad omnes faciliùs perueniat, volumus, vt illarum exemplis, etiã impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præsẽtib. adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 2. Aprilis 1631. Pontificatus nostri anno octauo.

M. A. MARALDVS.

QVÆSITVM VIII.

Quid obseruare debeant Abbates, & Prælati Regulares circa habitum ingredientium Religionem.

SVMMARIVM.

1 *Religionem ingrediens debet mutare habitum, illúmque de ea Religione, quam ingreditur, per manus Abbatis, vel alterius de eius licentia suscipere.*

2 *Habitus mutatio pro Religionem ingredientibus, quare sit introducta, & n. 3.*

4 *Habitu Religionis tempore probationis Nouitij necessarius est.*

5 *Habitus probationis in aliquibus differt ab habitu professorum.*

6 *Probationis annus validè potest fieri, etiam in habitu Professorum.*

7 *Probatio aliqua fieri etiam in habitu laicali potest.*

IN Nouitiorum receptione debet obseruare Abbas, vt nouitius mutet habitum, *arg. cap. Super eo. de Regul.* & Hostiens. *in Summa, de Regul §. penult.* Et habitus, quem suscipit, debet esse eiusdem instituti, 1

quod ingreditur; non autem alterius Religionis, vt colligitur ex Gloss. *d. cap. Super eo.* quod clarè constat ex ipsa consuetudine: quia nunquam visum est, vt Nouitius, qui, v. g. ingreditur Religionem Vallisvmbrosæ, gerat habitum Canonicorum Regularium. Ingrediens igitur Religionem debet per manus Abbatis, vel alterius de eius licentia consuetis obseruatis cæremoniis habitum suscipere.

2. Ratio autem, quare Nouitius mutet habitum, desumitur ex hoc: nam qui mundi contemptum, & pœnitentiam profiteri desiderat, debet habitu singulari aliquo modo pœnitentiæ, & contemptui conformi vti, vt ostendat, se interius, & exteriùs à sæculari statu, in religiosum mutatum, vt dicit Dionys. *de eccles. Hierar. cap. 6* Et Athanas. *lib. de virginit. ante medium*, monet Sanctimonialem, vt fuscam, & vilem vestem gerat. Basil. *in quæst. fusè explicatis, q. 22.* idem ait. Chrys. *hom. 69. in Matth.* ait Monachos habitu imitari Eliam, Ioannem. Idem Ambros. *lib 6. epist. 36.* Hier. *epist. 4. ad Rustic. Monachum.* August. *lib. 6. contra Faustum, cap. 9* Gregor. *lib. 2. dialog. cap. 1.* Cassian. *lib. 1. de Instit. Monast.*

3. Alia ratio est, vt ex tali habitu cogatur benè viuere, & perfectius cæteris hominibus vitam ducere: ex hoc enim, quòd habitus monasticus à laïcorum habitu distinctus est, colligitur perfectior viuendi modus ab illis distinctus. Et aduertendum, quòd habitus in Monasterio deferri debet: quia delatio extra Monasterium tantum, nunquam induceret professionem tacitam, vt *in Clem. eos. de Regular.* licèt talis possit compelli, vel ad dimittendum habitum talem, vel ad Monasterium intrandum, Sylu. *verbo, Religio, 5. c. 5.*

4. Necessarius est ergo habitus Nouitiis, & maximè tēpore probationis, vt colligitur ex Conc. Trid. *sess. 25. c. 16. de Regul.* dum decernit, annum Nouitiatus numerandum esse à die susceptionis habitus: tum, quia in qualibet Religione consuetudo ita obtinuit; quod etiam docent Gloss. *in cap. Cùm legem. verbo, in suo, in cap. final. verbo, habitus, 17. q. 2.* & *in cap. Super. eo. in fine, de Regul.* & Ioan. Andr. *in eod. cap. Super. eo in fine*, & Hostiens. *in Summ. tit de Regul. num. 1. in fine.* Angelus *verbo, Nouitius, num 16.* Tabiena *eod. verb. n 11.* Sylvest. *verbo, Religio, cap. 5.* Azor. *1. tom. inst. moral. lib. 12. cap. 2. q. 9* Rodriq *tom. 3. q. 11. art. 9.* Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 22. art. 6.*

Si dicas, quòd *in can. Legem. dist. 53. can. Multos. dist. 54.* & *can. vlt. 17. q. 2.* elicitur, satis esse Nouitium in habitu sæculari esse probandum. Dico, huiusmodi iura ex contrario vsu esse abolita: & cùm dicunt, Nouitium esse probandum in veste laicali, pro tali veste intelligendus est habitus Nouitiorum, qui differt ab eo qui datur Professis. Sic Gloss. *in cap. Super eo. verbo, in eadem veste, de Regul.*

5. Dixi, *qui differ. ab eo, qui datur Professis:* nam in quibusdam Religionibus in hoc differt habitus Nouitiorum ab habitu Professorum, quòd habitus Nouitij non est ita extensus, sicut habitus Professorum: vt contingit in multis Congregationibus militantibus sub Regula S. Benedicti; in aliis verò, vt in Religione Dominicana differt habitus. Nouitiorum ab habitu Professorum in hoc, quòd Professorum habitus benedicitur; non autem Nouitiorum; & habitus Professorum datur in Choro; habitus verò Nouitiorum in Capitulo. Et sic discurrendum est de aliis Religionibus. Hoc autem non est vniuersaliter asserendum, cùm etiam in aliquibus Religionibus habitus Nouitiorum non distinguatur ab habitu Professorum; ideò absolutè dici potest, supradicta iura affirmantia Nouitium probandum esse in veste laïcali, fuisse abolita ex contrario vsu, & ex Concilio Trid. *loco cit.*

Et licèt debeat Nouitius habitum deferre, quem Regula, & statuta Religionis præcipiunt; non est tamen de substantia anni probationis debere Nouitium induere habitum distinctum ab habitu Professorum, vt benè probat Sanchez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 54. num. 10.* sed de substantia probationis est præsertim vt Nouitius sæculari habitu spolietur, & induatur habitu regulari solito illius Religionis, siue sit Nouitiorum, siue Professorum illius Religionis. 6.

Ex his tamen non inferas, non posse fieri aliquam probationem, præter illam, quam præcipit Concilium Tridentinum *loco citato*: nam ex antiquis canonibus, & præsertim *ex cap. vnico, dist. 53.* & *cap. Multos dist. 54.* colligitur, probationem aliquam Nouitiorum fieri posse, & debere, priusquàm induantur Nouitij habitu probationis; de quo loquitur Concilium *loco citato*, & optimè. Et licèt huiusmodi Canones videantur, vt diximus, per contrarium vsum, & per Concilium Tridentinum abrogari; tamen pro consilio salubri dicendum est, posse Prælatos Regulares, antequàm ad probationis habitum Nouitios admittant, experiri eos in eorum habitu sæculari, & laïcali, vt mediante tali experientia iudicetur, an sit eis concedendus vel negandus regularis habitus. Et hoc antiquitus obseruatum fuisse in multis Religionibus, & præsertim in Benedictina, docent Monimenta earundem Religionum: & legimus de S. Mauro, & Placito, & de Carolo Magno, de S. Thoma Aquinate, & aliis Viris clarissimis sub Benedictina disciplina militasse etiam sub habitu laïcali: quod etiā colligitur ex Regula ipsius Sanctissimi Benedicti *in cap. 58.* & ex Regula S. Pachomij *sub n. 26* & ex Regula S. Basilij *interrog. 7.* quod etiam obseruatum fuisse tempore SS. Macarij, Paphnutij, & alterius Macarij, & Serapionis habetur in eorum Regulis, quas refert Smaragdus *c. 58. in Comm. Regulæ S. Benedicti.* 7.

Ex quibus concludo cum Bartholomæo de Vecch. *in praxi Nouitiorum, disp. 11. dub. 1. n. 3.* cùm ex iure communi requiratur hoc experimentum in habitu laïcali, à quolibet Superiore, vel Magistro quoad hoc diligenter obseruari debere, vt Regulas, & Statuta suæ Religionis, & vbi hæc desunt, obseruāda est consuetudo. Et refert eodem loco, quòd statuta Capucinorum *cap. 2.* decernunt, Superiores, vel Magistros experiri debere per aliquot dies in omnibus obseruantiis Nouitios, tam sæculares, quàm Regulares, priusquàm admittantur ad habitum.

In mea Congregatione Vallisumbrosæ extat hæc laudabilis cōsuetudo, vt ferè omnes Nouitij in habitu laïcali in Nouitiatu inter alios Nouitios experiantur.

QVÆSITVM IX.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares possint aliquid à Religionem ingredientibus, vel egredientibus pro expensis in Nouitiatu factis accipere.

SVMMARIVM.

1 *Religionis ingressus debet ab omni simonia labe esse alienus.*

2 *Abbas recipiens per pecuniam Nouitium, quam pœnam incurrat, ostenditur.*

3 *Abbas aliquid à Nouitio sponte dante recipere potest absque simonia labe.*

4 *Monasteria ab intrantibus Religionem an aliquando aliquid exigere possint.*

5 *Nouitius dimittens habitum, an teneatur soluere sumptus, quos in illum alendo Monasterium erogauit.*

6 *Reli*

6 *Religio potest exigere summam pro rata expensarum Nouitij, qui illam promisit, modò propter hoc non precludatur ei libera egressio à Religione.*
7 *Nouitium non soluentem, quod promiserat, expellere non potest Religio.*
8 *Restitutionis inter Religionem, & Nouitium executionem facere pertinet ad Episcopos.*

1. NVlli dubium est, Religionis ingressum, qui ad perfectioné ordinatus est, debere ab omni simoniæ labe alienum esse. Hinc meritò in sacris Canoni-
2. bus sancitum est, vt si Abbas pro receptione Nouitij ex pacto pecuniam recipiat, à sua dignitate suspendatur, & pecunia sit restituenda, & taliter receptus in aliud Monasterium, quod arctius sit, transferatur. Post renunciationem tamen in eisdem, vel aliis Monasteriis poterit collocari, si ipso ignorante pecunia sit data. Quod colligitur *ex cap. Non satis. cap. Veniens ad nos. cap. de Regularibus, de simon.*

3. Si dicas: Sæpè contigit, quòd Nouitij sponte, & liberè gratuitam donationé suo Abbati largiantur: ergo poterit Abbas, absque simoniæ labe, aliquid accipere. Respondeo, sacros Canones non prohibere, ne Abbas aliquid à Nouitio sponte dante recipiat, dummodo sine pacto hoc cótingat: quod colligitur ex Gloss. *in dicto cap. Non satis.* Ratio autem, qua prohibitú est Abbati aliquid à Nouitiis inito pacto recipere, est: quia Religionis status est aliquid spirituale: spirituale autem vendi, aut pacto aliquo appretiari nequaquam potest.

4. Dices: In multis Monasteriis consuetudo viget, vt aliquid ab intrantibus Religionem exigatur. Respondeo, si Monasterium non valeat intrantes sustentare propter sui inopiam, poterit tunc Abbas à Nouitiis ingredientibus aliquid exigere, non ratione pretij; sed ratione sustétationis, vt Monasterium habeat, vnde eis prouidere possit: sic habetur ex Gloss. *d. cap. Non satis.* si auté Monasterium diues est, nó potest quicquá absque simonia recipere Nec Abbas à simoniæ vulnere tutus est, taxádo, vt determinatú quid detur, vel pactú faciendo de seruanda consuetudine. Insuper nec ingrediens potest offerre Abbati pecuniam, si velit eam acceptare; nec licet etiam conuenire, vt si post certum tempus recipiatur, Monasterio inseruiat; nec aliquo modo pacisci, vt recipiatur: poterit tamen Abbas reiicere Nouitium recipiendum, nisi studuerit, vel talem artem didicerit, & similia absque simonia, vt per Læl. Zecch. *de Republ. eccles. tract. de Regul. cap. 3. n. 4.*

5. Quo verò ad secundam partem, an Nouitius ad sæculum rediens, sicuti liberè redire potest, teneatur ad expensas, quas in ipso alendo Monasterium fecit: Aliqui, vt Peregrinus *in Commentar. ad const. Cleric. Regul. part. 2. cap. 2. litt. G, §. 10.* dicunt, affirmatiuam sententiam facilè sustineri posse, maximè quia Concilium Trid. *sess. 16. de Regul. cap. 15.* dicit, quòd discedente Nouitio à Religione ante professionem, si acceperunt Religiosi aliquid ex bonis ipsius Nouitij, restituere tenentur, excepto victu & vestitu Nouitij: ergo videtur insinuare Concilium, quòd pro victu, & vestitu possit Religio agere contra Nouitium, repetendo expensas pro eodem factas. Præterquàm quòd cùm Concilium indistinctè de Nouitiis, tam masculis, quàm fœminis loquatur, & consuetudo iam obtinuerit, quòd Nouitiæ à parentibus, seu curatoribus alantur, sequitur, idem dici posse de Nouitiis masculis.

His tamen non obstantibus, absolutè dicendum est, Nouitios è Religione ante professionem egredientes non teneri ad expensas pro iisdem Nouitiis factas. Ita Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 11. n. 5.* Sanch. *in Sum. tom. 2. lib. 6. cap. 10. n. 4.* & *in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 5. n. 25.* Villalobos *in Sum. tom. 2. tract. 35. diff. 16. num. 6.* Rosella *verbo, Nouitius, n. 11.* Syluest. *verbo, Religio, 5. q. 8.* Passarell. *in not. 43. in priuil.* Azorius *1. part. instit. moral. lib. 12. cap. 3. q. 6.* Rodriq. *part. 2. Summæ, cap. 8. num. 3. in fine,* & *tom. 3. qq. regul. q. 17. art. 10.* Emmanuel Sà *verbo Religio, num. 8.* Bartholomæus à S. Fausto *lib. 5. thes. Relig. q. 191.* Ioannes Suarez *in Enchiridio casuum conscient. lib. 3. verbo, Religio, §. Nouitius egressus,* & P. Diana *in suis resol. moral. tract. 2. de dub. Regul. resol. 16.* contrariam sententiam dicit esse contra communem Doctorum opinionem. Ratio autem nostræ conclusionis est: quia, si Monasterium eum aluit, ipse etiam Nouitius Monasterio deseruiuit; ac proinde Monasterij bonis ali, conueniés, ac debitú erat, cùm ex eius probatione vtrius, tam Nouitij, quàm Monasterij bonú resultauerit. Probatur secundò: nam, si labor Nouitij excederet expensas factas eidem à Monasterio, nullum daretur ius Nouitio exigendi suæ mercedis excessum: ergo pari modo neque dabitur tale ius petendi Monasterio, & Abbati contra Nouitium pro expensis in eum in Nouitiatu existentem factis. Ita Bartholomæus à S. Fausto *loc. cit.*

Probatur tertiò: nam potest liberè Nouitius ante professionem ad sæculum redire, neque ab aliquo Superiore detineri: ergo ad nullas expensas pro eadem in Religione factas tenetur, alias ratione harum expensarum aliquando detineri posset, atque ita non liberè, & etiam absque Superioris licentia è Religione egredi posset, contra communé D D. sententiam apud Peyrinum *tom. 2. de Pralat. q. 3. cap. 1. num. 104.* & habetur expresse *ex cap. Statuimus. de reg.* & *ex cap. 1. & 2. de reg. in 6.*

Probatur quartò: quia redditus, aut eleemosynæ Monasterij non tantùm sunt ad alendos Professos; sed etiam Nouitios: ergo non possunt ab egrediente Nouitio repeti. Ita P. Diana *loco suprà citato.*

Ad rationem autem pro contraria senétia à Peregrino ex Concilio Trid. adductam, respondent Suar. & Diana *locis citatis*, quòd Concilium loquitur de Nouitiis, qui ingrediendo Religionem pro sustentatione sua aliquid Religioni donarunt; quod posse fieri, *suprà, in prima parte quæsiti* docuimus: & colligit Peyrinus *loco cit. num. 105.* ex Concil. Trid. *d. cap. 16. de Regul.* Et quoad hoc videri potest Cenedo *collect. 16. ad decretal. num. 1.* atque ita vult Concilium, quòd ei, qui Religionem ingrediendo pro sustentatione sua aliquid donauerit, posteà egredienti non teneatur Religio restituere, nisi eam partem, quam non consumpsit pro rata temporis. Supradicta autem nostra sententia loquitur absolutè de Nouitio egredienti; & vbi nulla donatio, vel obligatio Nouitij, vel parentum intercedit.

Ad aliam autem rationem ex eodem Concilio adductam respondent iidem Doctores, communi, & vniuersali omnium Religionum consuetudine, Concilium Tridentinum comprehendere sòlùm Nouitias, non autem masculos, qui secundùm supradicta non manent obligati ad soluenda alimenta sibi à Religione præstita.

Ex dictis oritur alia difficultas, quid, videlicet, dicendum sit de Nouitio, qui pro sustentatione sua certam summam soluendam promisit, & ab initio nihil dederit; an, videlicet, ab eo egrediente possit Religio prædictam summam exigere. Suarez *loco cit num. 5.* & Peyrinus *similiter cit.* respondent, posse quidem Religionem ab eodem summam ex pacto promissam pro rata expensarum exigere: nam ex tali promissione Religio in Nouitiatu ius acquirit, sicut in aliis licitis promissionibus clarè constat. Verum tamen est, quod Religio non poterit ex tali causa Nouitium egredi volentem retinere, cùm ei semper, & quandocunque voluerit, liberum sit à Religione egredi. Atque ita expresse disponitur *in cap Non solum. de Regul.* & *d. c.* 6.

Statuimus. & *cap.* 1. & 2. *de Regul. in* 6. Imò ab opposito non poterit Religio expellere Nouitium non soluentem, quod promiserat, & permanere volentem; nam, cùm ad hoc de iure non teneatur, & aliàs ad Religionem idoneus reperiatur, hæc non erit iusta causa expulsionis: atque hoc sustinet Galuanus *cons.* 12. *per totum*, vbi probat, iniustè fuisse à quadam Religione eiectum Nouitium, aliàs habilem, eò quòd non satisfecerit de alimẽtis Monasterio, tempore probationis ab eo perceptis. Videatur Barth. de Vecch. *in praxi Nouit. disput.* 12. *dub.* 2. *num.* 2. & Peyrinus *de Prælat. tom* 2. *q.* 3. *cap.* 1. *num.* 106. qui *num.* 107. addit, neque etiam Nouitio restituendum esse habitum factum expensis ipsiusmet Nouitij: & Barbosa *in cap. Super eo de regul. num.* 5. dicit, S. Congregationem innuisse, loco habitus restituendum esse valorẽ illius temporis, quo eum deponit, non quo factus est: nam per Tridentinum *sess.* 15. *cap.* 16. *de Regul.* citatum, Nouitiis sunt restituenda omnia, quæ à principio ad Religionem detulerunt. Et idem Peyrinus *loco citato*, tenet, quòd prædictus habitus retineri poterit à Religione in compensationem expensarum ab eadem præstitarum; modò tamen, vt suprà diximus, interecesserit pactum donationis pro alimentis, & sustentatione Nouitij. Quòd si dictus habitus non ex pecuniis Nouitij, sed ex eleemosynis deuotorum eo fine datis, vt Religionem ingrederetur, sit emptus; tunc nullo modo ex iustitia tenetur Religio illum Nouitio restituere: nam, cùm è Religione egreditur, iam cessat finis deuotorum; & tunc iam non censetur ei datus, sed Religioni.

8. Ad quem autem pertineat executionem restitutionis facere siue respectu Nouitij, siue Religionis. Respondet idem Peyrinus, quòd pertinet ad Episcopos vigore facultatis sibi concessæ à Concilio Trid. *loco citato*, vbi dicitur hoc præstare debere, contumaces, etiam per censuras ecclesiasticas, compescendo. Vide Venerum *exam. Episc. lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 16.

QVÆSITVM X.

Quid sit ab Abbatibus, & Prælatis Regularibus circa renunciationem bonorum sui Nouitij praecauendum; & quæ contineantur in decreto Concil. Trident sess. 25 c. 16 de Regul. *& quæ non comprehendantur.*

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis modus à Nouitio adhibendus ante professionem iuxta decretum Concilij Trid.* sess. 25 de Regul. cap. 16.
2 *Bimestre ante professionem Nouitij debet esse morale, & non mathematicum.*
3 *Nouitius habens beneficium ecclesiasticum, an possit illi validè renunciare, stante decreto Concilij.*
4 *Donatio facta à Nouitio cum solennitate decreti; possitne ante professionem reuocari.*
5 *Donatio bonorum temporalium à Nouitio facta an valeat post susceptum habitum cum conditione, vt sit irrita, non sequuta professione.*
6 *Professio an debeat esse valida ad hoc, vt donatio firma, & stabilis sit.*
7 *Nouitius an possit de bonis suis testamentum quomodocunque voluerit condere.*
8 *Nouitio exeunti an debeat Abbas restituere bona, quæ attulerat Monasterio.*
9 *Nouitius, si moriatur intra bimestre, quo iuxta solennitatem decreti Concilij renunciationem fecit in fauorem Monasterij, bona reddenda sunt hæredibus, non Monasterio.*
10 *Renunciatio facta ante ingressum Religionis, intuitu Monasterij, valida est.*
11 *Renunciationis nomine non intelligitur testamentum, neque donatio causa mortis.*
12 *Nouitius non potest facere donationem inter viuos, nec contractus magni momenti.*
13 *Concilij decretum, an comprehendat patrimonium, sub cuius titulo Nouitius est ordinatus, renunciationes publicorum officiorum, fideiussionem, & contractus lucratiuos, in quibus non tantum recipitur, quantùm datur, vt num.* 14.
15 *Donatio facta à Nouitio, qui moritur ante professionem, an habeat effectum.*
16 *Donatio facta a Nouitio post susceptionem habitus causa mortis absque forma in Concilio Tridentino præscripta, valida est.*
17 *Concilij Tridentini decretum non comprehendit eleemosynas, & donationes, quæ fiunt ex facultatibus Nouitij, & sunt modicæ, & paruæ.*
18 *Victus vel vestitus, quem pro se Nouitius Monasterio tribuit, non comprehenditur in decreto*
19 *Donatio facta Monasterio in professione & præsertim pro sustentatione Monialium, & pro solennitate, & festiuitate professionis, non comprehenditur in Decreto; sicut nec conuiuium factum in ingressu Nouitiatus, vt n.* 20.
21 *Oblationes, & donationes factæ Monasterio, seu Religiosis à tutoribus, curatoribus, & consanguineis Nouitiorum, non ex Nouitiorum, sed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilij.*

Abbatem latere non debet, Nouitium de suis bonis disponere, quod præsupponitur manifestè ex Conc. Trident. *sess.* 25. *cap.* 16. vbi statuitur modus renunciationis bonorum à Nouitio adhibendus: quo præmisso, duo prudens Abbas inferre potest, ad hoc vt renunciatio bonorum sui Nouitij sit valida. Primum, vt fiat cum licentia Episcopi, seu eius Vicarij ordinarij, non foranei, cui etiam potest Episcopus prædictam facultatem delegare. Eandem facultatem possunt etiam Abbates, & Prælati iurisdictionem habentes episcopalem, & eorum vicarij, quæ licentia debet esse obtenta ante renunciationem, non tantùm petita: sufficit etiam, quòd viua voce concedatur. Ita Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. q.* 47. *art.* 14. Sanchez *lib.* 7. *in prac. Decal. cap.* 32. *num.* 64. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 23. *art* 6. Vecch. *in praxi Nouit. disp.* 8. *dub.* 9. Barthol. à S. Fausto *lib.* 5. *thes. Relig. q.* 194. Eandem licentiam dare potest Episcopus confirmatus, licèt non consecratus, & etiam Capitulum, Sede vacante, atque etiam Vicarius Capituli eadem Sede vacante. Nec est necessarium, vt hæc licentia sit in scriptis. Ita Barthol. à S. Fausto *loc. cit. q.* 194. & *sequentibus.* Secundò, vt fiat per bimestre ante professionem: quæ fieri integro bimestri, ante professionem, non est necessaria; sed satis est, vt toto eo bimestri; etiam immediatè ante professionem: quia decretum sacri Concilij ait: *Intra duos menses, proximos ante professionem.* Tum, quia finis illius decreti est, vt maiori cum deliberatione talis renunciatio fiat: at eò consultior, & maturior deliberatio erit, si longiorem temporis cursum Nouitius adhibuerit ad eiusmodi renunciationem faciendam, quo ad professionem magis accesserit. Verba Concilij hæc omnia indicantia sunt: *Nulla quoque renuntiatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat intra duos mẽses proximos ante professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi* 1.

nisi secuta professione: aliter verò facta, etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus.

2. Hoc autem bimestre, an debeat esse mathematicum, vel morale, dicit Læl. Zecch. *de Repub. eccles. tract. de Regul. cap. 3. n.14.* debere esse morale, non mathematicum: vnde inferunt, renunciationem factam, si paulò ante bimestre fiat, non esse irritam. Sed de hac re redibit sermo, vbi de anno probationis agemus *in 10. quæsito huius disp.* cùm tam de tempore bimestri supradicto, quàm de tempore probationis idem existimem esse dicendum. Sicut etiam *in q. 11.* vbi de ætate sexdecim annorum pro Nouitiis ad professionem admittendis agitur.

Quibus positis, aliqua occurrunt dubia, quorum solutio scitu vtilis Abbatibus erit. Primum, an Nouitius habens beneficium ecclesiasticum, validè illi renunciare possit, huius Decreti sacri Concilij non seruata solennitate. Secundum, an donatio facta à Nouitio cum huius decreti solennitate, possit ante professionem reuocari. Tertium, an donatio, siue, renũciatio bonorum temporalium facta à Nouitio statim post susceptum habitum, cum conditione, vt sit irrita non secuta professione, sit valida. Quartum, an requiratur, vt professio sit valida, ad hoc vt donatio à Nouitio cum solennitate dicti Decreti facta sit firma. Quintum, an Nouitius possit, quomodocunque voluerit, testamentum condere. Sextum, an Abbas, & Monasterium debeant Nouitio ante professionem à Religione exeunti, bona, quæ in Monasterium attulerat, restituere.

3. Et quoad primum dicimus, quòd non possit beneficio renunciare, nisi seruata forma, & solennitate decreti dicti Concilij: quia illud vniuersaliter de renunciatione agit; tanquàm eius finis in hac, prout in bonorum temporalium renunciatione locum habeat, videlicet, ne Nouitius à Religione discedere cupiens à liberè egrediendo retardetur, videns se obtinere bona priùs possessa: ergo requiritur Ordinarij licentia, & vt fiat intra bimestre, antequàm profiteatur. Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 16. n. 12.* Fr. Barthol. de Vecchiis *in praxi Nouit. disp. 8. dub. 7. n. 4.* Hieronym. Venero *in examine Episcop. lib. 6. cap. 15. num. 23.*

4. Quoad secundum, neque potest Nouitius donationem cum huiusmodi solemnitate factam ante professionem reuocare: quia donatio cum conditione nõ potest, ea pendente, reuocari, vt Molin. *de iust. tom. 2. d. 285.* & Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 184.* sed huiusmodi donatio est cum conditione: ergo.

5. Quoad tertium dico cum Nauar. *lib. 3. cons. in. 1. edit. tit. de donat. cons. 7. num. 2.* & *lib. 2. tit. de regular. cons. 82.* & Roderiq. *part. 1. Summ. cap. 90. n. 2.* talem donationem, seu renunciationem irritam fore, etiamsi iuramento roborata sit, vt clarè etiam constar ex d. Concil. *d. sess. 25. cap. 16.* vbi absolutè decernitur, omnes donationes, & renunciationes aliter factas esse inualidas, & nullius momenti.

6. Circa quartum dubium respondeo, quòd ad hoc, vt donatio Nouitij, facta cum solennitate huius decreti, firma remaneat, requiritur professio valida, quando Concil. eo loco requirit ad eius donationis firmitatem professionem: sed verba cum effectu intelligenda sunt. Et ita tenet Roder. *2. p. Summ. cap. 2. n. 6.* & Lop. *lib. 2. de contract. cap. 39.* citat. per Barbos. *de officio, & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 99. num. 11. in fine.*

7. Quo autem ad quintum, an Nouitius possit condere testamentũ, quandocunque voluerit. Respondeo, quòd sic: quia ad hoc non obstat d. decretum Concilij, in eo enim ideò statuitur, vt nequeat Nouitius bonis suis renunciare, nisi intra duos menses primos ante professionem; ne, scilicet, videns, se suis bonis priuatum, cogatur inuitus professionem emittere: hoc autem non contingit in testamento, quod potest ante professionem semper reuocare ex Nauar. *ibidem.* Molin. *tom. 1. distinct. 149.* & *tom. 3. dist. 604.* Roder. *quæst. regular. tom. 2. q. 47. art. 10.* Less. *lib. 2. c. 41. dub. 4. n. 40.* Emmanuel Sa *verb. Religio, n. 5.*

Ad vltimum respondeo, quòd Abbas, & Monasterium tenetur Nouitio à Religione ante professionem exeunti restituere omnia bona, ab ipso ad Monasterium allata, vt per d. Concil. Trident. *sess. 25. d. cap. 16. de Regul.* Imò Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 13. c. 9. q. 2.* asserit, hoc intelligendum esse, vnà cum fructibus indeperceptis: quia omnes illi ad Nouitij bona spectãt. Vide quæ superiori quæsito diximus. 8.

Similiter, si Nouitius, facta renunciatione secundùm formam præscriptam à Concil. Trid. in fauorem Monasterij, moriatur intra illud bimestre, reddenda sunt suis hæredibus, non Monasterio, bona ipsius: quia renunciatio illa intelligitur sequuta professione. Ita Sorbus *in compend. priuileg. verbo, Nouitius, tit. de bonis ipsius, vers. Et hinc deinde.* Quòd si fecerit testamentum, & ante professionem moriatur, testamentum illud sortitur effectum, & hæredes vocati succedunt. Vnde, si fuerit vocata Religio, illa obtinebit hæreditatem, vt dicunt Suarez *3 de Relig. lib. 5. cap. 16. num. 11.* & Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prelat. 3. cap. 2. n. 215.* 9.

Ex his colligitur, quòd renunciatio facta à Nouitio ante ingressum Religionis, intuitu tamen Monasterij, vel Religionis valet, vt affirmant Mendosius *cons. 22. n. 8. vol. 1.* Vega *t. 1. cap. 91. casu 4.* Passarellus *in compend. Priuileg. Minor. c. 37.* Garzias *de beneficiis, part. 11. cap. 9. n. 15.* & Gratianus *in decis. March. decis. 37. n. 2.* Confectus *in priuileg. Mendic. tit. 13. cap. 12.* Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 2. q. 6.* Bartholom à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 183. num. 2.* Naldus *in Summa, verbo, Religiosus. num. 1.* Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. disp 8. num. 4* Villalobos *in Sum. tom. 2. tract. 35. diff. 17. num. 4.* Portellus *in dub. regul. verbo, Nouitius, num. 41.* Menochius *in addit. ad lib. 2. de arb. iud. cas. 436. num. 3.* vbi affert petitionem factam sacræ Congregationi cum eius responsione in hac forma. 10.

Anna de Cagnolis, nunc Soror Hortensia Maria, facta Monialis, & Professa in Monasterio S. Agnetis Mediolani, hæres pro tertia parte sui patris, asserẽs se habere animũ ingrediendi Religionem, cum conditione, quatenus in ea professionem emitteret, & non aliàs, ante tamen ingressũ Monasterij portionem vnà paternam, & alia iura, retentis sibi scutis duobus millibus tantùm pro sua dote, D.D. Scipioni, & Ferdinando de Cagnolis renunciauit, & cessit, vt constãt publico instrumento cum iuramento. Promisit etiam Anna ad cautelam iura iuribus addendo, intra duos menses ante professionis emissionem dictum instrumentum ratificare. Adueniente bimestri antè professione, Anna non solùm ratificare noluit; sed obtenta absolutione à iuramento, illud, & contenta in eo totaliter reuocauit, asserens, se fuisse seductam metu reuerentiali, & nunquam fuisse intentionis suæ talem concessionem facere: posteà solenniter professionem emisit. Nunc Monasterium, & Soror ista animaduertens huiusmodi cessionem esse factam in fraudem Religionis, & Monasterij contra formam sacri Concilij Tridentini *sess. 25. cap. 16. de Regul.* instant declarari sacrum Concilium comprehendere casum, & annullare suprascriptum instrumentum, & de opportuno remedio prouideri.

Congregatio Concilij censuit, Decretum Concilij Tridentini *cap.16.sess.25.de regul.* non habere locum in renunciatione facta ante susceptionem habitus.

HIERONYMVS CARD. MATTHÆVS.

Et licet contrarium sentiret Sanchez *in sum.tom.2. lib.7.cap.5.n.3*, cum sexdecim Doctoribus, quos refert, & sequitur; tamen *eod.loco cit.n.4.* nostram sententiam meritò docuit, quicquid dicant Miranda *tom.1. Manual. Prelat.q.25. art.2.* & Lopez *lib.2. de contract. cap.39.* Roderic. *qq.regul.tom.2.q.47.art.8.* Lessius *de iust.& iure, cap.41.dub.4.* Nauarr. *lib.3.cons.de donat. cons.7.* licèt *cons.8.n.1.* putet, probabilem esse sententiam contrariam. Flaminius *de resign.benef.lib.3.q.13. n.9.* vbi ait sic censuisse sacram Congregationem Cardinalium.

11. Colligitur etiam, nomine renunciationis, non intelligi testamentum, neque donationem causa mortis: & sic Nouitius poterit quocunque tempore condere testamentum, vt diximus, non seruatis solemnitatibus Concilij Tridentini: quia hoc nullo iure prohibetur. Ita affirmant Nauarrus *comm.2.de regul.n.49.* Suar. *tom 3.de Relig.lib.5.cap.16.num.7.* Menochius *de præsumpt. lib 6. præsumpt.8. num.12.* Tiraquel. *de retract.lignag.§.1.gloss.8.num.19.* Garzias *de benefic. part.11. cap.9. num.17.* Bartholomæus à S.Fausto *in thes.Relig.lib.5.q.188.* Moneta *de commut. vltim volunt.cap.5.q.1.num.10.* Emanuel Sà *verb.Religio,n.5.* Lessius *de iustit. & iure, lib.2.cap.41. dub.4. num.40.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disput.8. dub.10.num.3.* referens, ita declarasse sacram Congregationem anno 1598. die 22.Ianuarij, & hoc absque vlla licentia Superioris, vt probat Sanchez *lib.7. in Decalog. cap 3.num. 3.* & hoc testamentum censetur confirmari professione, ac si confirmatum esset morte: & sic post professionem non poterit reuocari, vt dicunt Nauarr. *comment.2.de regul.num.53.* Syluester *verb.Religio,6.q.4.* Tabiena *eodem verb.q.40.* Molina *tom.1.de iust disput.140.col.2 vers.Vtrùm verò.* Azor. *tom.1 instit.moral.lib.12.cap.6.q.5.* Rodriq. *tom.3.qq. regul.q.46.art.3.* Miranda *tom.2. Manual. Prælator. q.23.art.10.* Sanchez *lib.7.in præcept. Decalog cap.3. n.34.* Quando autem testamentum à Concilio factum, & non reuocatum per vllam renunciationem incipiat effectum habere, dicit Sanchez *loco cit. num.55.* distinguendo, quòd si Religio, in qua emisit professionem, est capax succedendi, non habebit effectum, nisi post mortem naturalem professi: si autem non sit capax, à die emissæ professionis. Ita idem Sanchez *loc. citato,num.68.*

12. Colligitur præterea, quòd Nouitius non potest facere donationem inter viuos, nec contractus magni momenti irreuocabiles, considerata qualitate personæ, & bonorum: huiusmodi enim decretum Concilij Tridentini non solùm comprehendit renunciationes, & obligationes, sed etiam donationes inter viuos, cùm donatio, & renunciatio ambulent pari passu; & quod de vna dicitur, in alia etiam procedat, vt dicunt Menochius *cons.990.n.11.* Merlinus *de legitim.lib.1.tit 2. q.11.n.3.* & diffusè Gratianus *discept.forens.cap.409. n.18.* Vide Laurentium de Peyrinis *tom.2. de Prelat. q.3.cap.1.n.210.* & Barthol.de Vecch. *in praxi Nouit. disp.8.dub.7.n.3.*

13. Collige insuper, sub eodem decreto Concilii Tridentini comprehendi patrimonium, sub cuius titulo Nouitius ordinatus fuit: & etiam comprehendi renunciationes officiorum publicorum temporalium, & quamcunque fideiussionem, & liberationem, qua Nouitius tutorem, seu curatorem suum à reddendis ratiociniis liberat. Continentur similiter in eodem decreto contractus onerosi; illi, scilicet, in quibus non tantundem recipitur à Nouitio, quantùm datur. Ita Bartholomæus de Vecch. *in praxi Nouit.disput.8.dub.7. n.6.& seqq.* vbi hæc omnia probat authoritatibus, & rationibus: & *n.8.* putat comprehendi in eodem decreto donationem Deo, vel S.Mariæ, seu Sanctis oblatam, dummodo attentis facultatibus Nouitij sit alicuius momenti.

Colligitur etiam, quòd in omnibus contractibus lucratiuis, in quibus non tantùm recipitur, quantùm datur, eligitur solennitas supradicti decreti: quando verò recipitur, quantùm datur, vt contingit in contractibus venditionis, emptionis, permutationis; non requiritur tale decretum. Ratio est, ne Nouitius patrimonio destitutus cogatur hac occasione profiteri, ideò Concilium Tridentinum hoc saluberrimum remedium pro Nouitiis adhibuit. 14.

Quæres, an si professio non sequatur, quia moritur Nouitius ante professionem, donatio facta ab illo habeat effectum. Respondeo, donationem irritam esse, & nullam, vt fatentur Rodriq. *tom.3. qq. regul. q.47.art.12.* Emmanuel Sà *in aphorism.verb.Religio, n.7.* Nauarr. *lib.3.cons. de stat. Monach.cons.1.* Vega *tom.1.sum. cap.91.casu 4.* Passarel. *in priuileg.Minim. cap.37.* vbi affirmat, sacram Congregationem Cardinalium sic sibi respondisse. Et ratio est, quia licèt attento antiquo iure probabile esset, talem donationem validam esse; tamen stante decreto prædicto Concilij Tridentini, dicendum est absolutè, talem donationem esse irritam, licèt Suar. *3.tom. de Relig.lib.5.cap.16. n.11.* contrarium dicat: nam, vt ipse ait, causa propter quam Concilium ita statuit, est, ne minuatur libertas in professione facienda, vel omittenda: qua ratione cessante, cessat etiam dispositio. 15.

Colligitur præterea, donationem factam à Nouitio post susceptionem habitus causa mortis, absque forma in decreto Concilij Tridentini præscripta, validam esse: quia Concilium Tridentinum tantùm loquitur de donationibus, & renunciationibus inter viuos, quæ cùm irreuocabiles sint, possent causare, vt Nouitius videns se suis facultatibus denudatum, vt diximus, cogatur professionem emittere, quod non contingit in testamentis, & donationibus factis causa mortis, quæ à Nouitio reuocari possunt. Ita Rodriq. *part.1.summ. cap.90.n.3.* Gutierez *in repetit.cap.Quamuis pactum, fol.151.* Bartholomæus à S. Fausto *loco cit.q.189.n.2.* vbi fatetur de communi. 16.

Limitatur tamen hoc, quod diximus, à Rodriq. *p.2. sum.cap.7.n.8.* quæ limitatio cùm non mihi satis probetur, ideò hîc non apponitur.

In eodem decreto Concilij Tridentini non comprehenduntur eleemosynæ, & donationes, quæ ad tempus fiunt ex facultatibus Nouitij, & sunt modicæ, & paruæ donationes: vnde poterunt Nouitij facere prædictas donationes, & eleemosynas, tam Monasterio, quàm extraneis, vt dicunt Garzias *de benef.p.11. cap.10.num.17.* & Sanchez *lib.7.in præcept.Decalog. cap.5.num.22.* Rodriq. *tom.2.summ.cap.7.num.1.* Bartholomæus de Vecchiis *disput.8.dub.7.num.11.* Ratio est: quia Concilium Tridentinum *in d.sess.cap.16. de Regular.* non comprehendit huiusmodi eleemosynas, & donationes, dum prohibens aliquid dari Monasterio à Nouitio, tempore probationis, ait: *Ne hac occasione discedere nequeat, quòd totam, vel maiorem partem substantiæ suæ Monasterium possideat; nec facilè, si discesserit, id recuperare possit.* In quo sensu intelligendi sunt Garzias *loc.cit.* & Azor. *tom.1.inst.moral.lib.13.cap.9. quæs.2.* qui dicunt, Concilium non comprehendere eleemosynas à Nouitiis factas, id est, paruas, vel moderatas, quæ libertati egressus non possunt obstare: & dum faciunt huiusmodi eleemosynas, 17.

&

& gratuitas donationes, non incurrunt pœnas conſtitutionis Clementis VIII. *de largit. muner.* quia in tali caſu Nouitij non dant de bonis Monaſterij. Ita affirmant Filliucius *tom.2. tract.32. cap.3. q 6. n.59.* Laurentius de Peyrinis *tom.2. de Prælato, q.3. cap.1. n.210.* vbi alios citat pro eadem ſententia.

18. Nec comprehenditur in eodem decreto victus, vel veſtitus, quem pro ſe Nouitius Monaſterio tribuit, vt colligitur ex eodem decreto. Nec etiam comprehenditur in illo, tribuere aliquid Monaſterio in ipſa pro-
19. feſſione, & præſertim, v.g. Monialibus pro ſuſtentatione Nouitiæ, & Monialium, & pro ſolennitate, & feſtiuitate illius profeſſionis iuxta conſuetudinem antiquam Monaſteriorum, tam virorum, quàm mulierum. Ita Suar. *tom.5. diſp.22. ſect.5. num.15.*

20. Nec etiam comprehenditur in eodem decreto conuiuium factum in ingreſſu Nouitiatus, & de conſuetis, quæ ſolent dari, præſertim Monialibus, vt docet Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouitior. diſput. 8. dub.7. n.13.* vbi pro ſua ſententia citat Sanchez.

21. Neque comprehenduntur, vt docet idem Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. n.14.* oblationes, & donationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis à tutoribus, curatoribus, conſanguineis Nouitiorum ex propriis bonis, non ex bonis Nouitiorum: quod etiam docet Suar. *tom.3. de Relig. lib.5. cap.9. n.16.* vbi affirmat, hoc declaraſſe ſacram Congregationem Cardinalium. Ex qua declaratione etiam ſumitur, idem eſſe dicendum de donatione facta à parentibus Nouitij ex bonis propriis ipſorum parentum, non in dotem Nouitij, quia computanda eſſet in eiuſdem Nouitij legitima. Ratio eſt, quia huiuſmodi legitimam, ſiue donationem cuicunque extraneo poſſunt facere, & etiam Monaſterio, vt diximus; & Concilium ſolùm prohibet aliquid ex bonis Nouitij tradi Monaſterio.

QVÆSITVM XI.

De tempore probationis Nouitiorum; & quid ab Abbatibus in tali probatione præcauendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Probationis tempus in iure antiquo diuerſum reperitur.*
2 *Probationis tempus ex decreto Concilij Tridentini debet eſſe per annum poſt ſuſceptionem habitus, profeſſio aliàs antè emiſſa inualida eſt.*
3 *Profeſſionem emittens intra annum probationis, non eſt obligatus ad Religionem in genere, etiam in foro conſcientiæ.*
4 *Conſuetudo contraria, etiam immemorabilis, ſublata eſt per decretum Concilij.*
5 *Priuilegium Leonis X. concedens Fratribus Minoribus poſſe admittere cum conſilio Diſcretorũ ad profeſſionẽ Religioſũ alterius Religionis, ad ipſos legitimè tranſlatum, non expleto probationis anno, abrogatum eſt per decretum Concilij Tridentini.*
6 *Milites Regulares an comprehendantur in decreto Concilij prædicto oſtenditur.*
7 *Tertiarij Fratres non comprehenduntur in decreto, nec Conuertitæ Moniales, vt num.8. nec S. Stephani mulieres, vt num.10.*
9 *Moniales Ordinis Prædicatorum, habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ ante integrum Nouitiatus annum profiteri poſſunt.*
11 *Probationis annus, tam in maſculis, quam in fœminis, incipere debet à die ſuſceptionis habitus.*
12 *Probationis annus computari debet à momento in momentum.*
13 *Probationis annus quomodo computari debeat in anno biſſextili.*
14 *Probationis annus non debet de nouo incipi, eò quia Nouitius fuerit receptus à non habente poteſtatem.*
15 *Probationis annus an neceſſario debeat eſſe continuus, vel poſſit etiam interpolari? Et quid ſi poſt annum probationis exeat Nouitius, & iterum reuertatur, num.16.*
17 *Probationis annus interrumpitur, ſi Nouitius dimiſſo habitu animo deſerendi Religionem poſteà pœnitẽtia ductus iterũ reuertatur. Limita, vt n.18*
19 *Habitus conſummata, & perfecta dimiſſio requiritur ad interruptionem Nouitiatus: quare debet dimittere habitum, & exire actualiter de Monaſterio, vt num. 20.*
21 *Nouitius ſi mutetur de vno Conuentu in alium, non diſcontinuat probationem.*
22 *Renunciare non poſſunt Monaſterium, & Nouitius anno Nouitiatus.*
23 *Probationis anno completo, etiamſi mors immineat, debet Nouitius habilis repertus ad profeſſionem admitti.*
24 *Nouitius admiſſus, anno probationis completo, ad profeſſionem per vota, an poſſit noua emergente cauſa, antequàm profiteatur, dimitti.*
25 *Nouitius admiſſus antequàm profiteatur, non obligatur per ſe, & directè ad vota Religionis, & ad obſeruantias regulares, ita vt peccatum committat, & pœnas tranſgredientium incurrat, ſed tantùm ex conuenientia, vt num. 26.*

IN iure antiquo tempus probationis diuerſum reperitur: aliquando enim fuit per ſpatium vnius anni, vt habetur in *cap. Gonſaldus. 17. q.2. & cap. Ad apoſtolicam. de Regul. in 6.* aliquando verò fuit per ſpatium duorum annorum, vt legitur *in cap. Monaſteriis. 19. q. 2.* aliquando fuit extensũ probationis tempus ad ſpatiũ triũ annorũ. Sic legitur *in cap. Si quis incognitus. 17. q.2* 1.

In iure tamen nouo, ſcilicet, poſt Concilium Tridentinum, ſtatutum eſt pro qualibet Religione, quòd qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem nullatenus admittatur; facta autem profeſſio ante probationis tempus impletum, eſt nulla, nullámque indicit obligationem ad alicuius Regulæ, vel Ordinis, aut Religionis obſeruationem, aut ad alios quoſcunque effectus, vt decernit Sancta Synodus Concilij Trid. *ſeſſ.25. de Regul. cap.15.* & communiter Doctores idipſum fatentur, qui poſt Concilium Tridentinum ſcripſerunt de hac re, & præſertim Azorius *inſtitutionum moral. tom.1. lib.2. cap.2. q.6.* Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib.18. n. 385.* Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauar. lib.2. tit.18. l.7. de Relig. n.4.* Rodriq. *qq. regul. tom.2. q.2. art.7.* Miranda *in Man. Prælat. tom.1. q.22. art.1.* Bonac. *de clauſ. q.2. punct.10. diff.2. §.2.* Cãpanil. *in diuerſ. iur. canon. rubr.12. cap.13. in princ.* Roderiq. à Cunha *in commẽt. ad cap.1. n.19. diſt.54.* Bartholom. de Vecchiis *in praxi Nouit. diſp.11 dub.2. & diſp.13. dub. 11. n.2.* vbi refert fuiſſe à Sacra Congregatione deciſũ, quòd emittens profeſſionẽ ſic intra annum probationis, non ſit obligatus, neque ad Religionem in genere, nec etiam in foro conſcientiæ illi indicta ſit obligatio. Idem affirmant Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part.3. alleg. 101. num.16.* 2. 3.

Ideò notandum eſt, nullam rationem habendam eſſe conſuetudinis contrariæ: quia prædictum decretum Concilij Trid. cùm ſit irritans, tollit conſuetudinem præteritam, & futuram, *ex cap. Quod ſuper his. fin. de conſang. & affin. cap. Super eo. in princip. de cognat.* ſpiri 4.

spiritual. Geminianus *in cap. Cum beneficium. n. 6.* Frãchus *num. 4. de præbend. in 6.* Gonzalez *in Reg. 8. Cancell. gloss. 67. num. 50.* Couarruu. *4. p. 2. cap. 10. num. 18.* Martha *de clauf. part. 1. clauf. 191. num. 9.* Garzias *de benef. part. 5. cap. 4. num. 179.* & *in addit.* refert idem Garzias, hoc fuisse decisum à Sacra Rota Romana *in vna Virdun. Parochialis*, 23. Iunij, 1586. coram Gyptio, quam ipse Garzias refert *part. 4. num. 50.* Imò Sacra Congregatio Cardinalium 14. Augusti 1594. idipsum in propriis terminis resoluit; nullam, scilicet, rationem habendam esse contrariæ consuetudinis, etiam immemorabilis: quia sublata est per dictum Concilium Tridentinum *loco cit.* Sic refert Bartholomæus de Vecchiis *in d. praxi Nouit. disp. 11. dub. 2. num. 3.*

5. Hinc patet, per hoc decretum supradicti Concilij Tridentini abrogatum fuisse priuilegium Leonis X. quod habetur *in Compend. priuil. Mendicantium, verbo, Nouitius, num. 27.* quo concedebatur Prælatis Ordinum Minorum posse cum consilio Fratrum discretorum admittere ad professionem, non expleto anno probationis, Religiosos aliorum Ordinum venientes ad Religionem Minorum, quod priuilegium, vt ait Sorbus *in Compend priuil. tit. Nouitius, de Nouit. profess. Sed an requiratur*, non est contra dispositionem præfati Concilij Tridentini, qui adicit ipse, quòd Concilium Tridentinum de sæcularibus intelligi debet, non de vna Religione ad aliam Religionem legitimè conuolantibus, quæ sententia, vt satis constat ex præcitato Decreto, non est admittenda: quia cùm Concilium Tridentinum non distinguat inter sæculares, & Religiosos, nec nos distinguere debemus: quòd etiam affirmant maior pars Doctorum in hac re scribentium, prædictum priuilegium esse abrogatum, vt Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 13. num. 101.* Nauar *lib. 3. conf. 61.* Emmanuel Sà *in Aphoris. tit. Religio, num. 35* Roder. *qq. regul. tom. 3. q. 15. art. 11.* Miranda *Manual. Prælat. q. 22. art. 2. concl. 3.* Sanchez *de matrim. lib. 7. disput. 37. num. 47.* Roder à Cunha *in Comment. cit. cap. 1. num. 21. in fine*, Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num. 5.* vbi ait, quòd Gregorius XIII. anno 1579. const. 56. decreuit, fieri debere probationis annum à Patribus Obseruantibus ad suos reformatos transeuntibus: & *in fine eiusdem num.* dicit, quòd constitutiones Capucin. *cap. 2. fol. 10.* idem definiunt de Patribus Conuentualibus, & Obseruantibus ad Religionem Capucinorum venientibus; imò professus in vna Religione, etiam strictiori, transiens ad aliam, indiget Nouitiatu, quem requirit Concilium Tridentinum *loco citato*, vt dicunt Rodriq. *in Sum. tom. 2. cap. 6. num. 10.* & Sanchez *lib. 5. de matrim. cap. 4. num. 12.* Peregrinus *in comment. ad constit. Cleric. Regul. part. 2. cap. 1. litt. C. §. 19.* & Rodriquez à Cunha *in comment. ad cap. 1. num. 21. dist. 54.* & Barbosa *de iure eccles. lib. 1. cap. 42. num. 109.* qui *num. 110.* dicit, si professus nulliter volens suam professionem ratificare, non tenetur annum probationis iterare, si aliàs fuit validus, quod etiam resoluit Sanchez *loco cit. disput. 37. num. 45.* & Peregrinus *loco cit. §. 2.* Quando verò Nouitiatus factus fuit post pubertatem, & fuit continuus, non est iterandus ex quacunque causa sit irrita professio, secundùm Sanchez *in precept. Decal. lib. 5. cap. 14. num. 14.* Idipsum affirmant Bartholomæus à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 6. q. 97.* Peregrinus *loco cit.* contra Nauar. *conf. 26. num 17.* existimantem, Nouitiatum etiam ex alia causa præter defectum ætatis, aut continuationem, inualidum esse iterandum.

6. Limitanda nihilominùs sunt ea, quæ diximus quoad talem probationem, primò: nam Milites Regulares d. Decreto Concilij Tridentini non cõprehenduntur, vt decisum refert Armendarius *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 12. l. 7. de Religionibus n. 7.* & Beia *in respons. casuum consc part 4. cap. 28.* Sanch. *de Matrim. l. 7. disp. 44. n. 8.* Gonzalez *ad Reg. Cancell. gloss. 8. n. 61.* Flaminius *de resign. lib. 6. q. 2. n. 117.* quãuis tales huiusmodi Milites in emittenda professione sub illo decreto Concilij comprehendi affirment Gratianus *discept. forens. cap. 363. n. 27.* & Roderiq. *in Sum. tom. 2. cap. 8. n. 2. concl. 1.* Excipiuntur tamen Milites Hierosolymitani, ex nouo ipsorum statuto, vt decisum referunt Flaminius *de resign. lib. 6. q. 2. n. 120.* & Armendar. *loco. cit. num. 16.*

Secundò, non comprehenduntur eodem decreto Fratres tertij Ordinis, vt censuit Rota Romana *decis. 591. part. 1. diuers.* quod etiam affirmat Riccius *in praxi for. eccl. decis. 1. in 1. edit. & resol. 617. num. 6. in 2. edit.* 7.

Tertiò, Conuersæ Moniales eo ipso, quòd Monasterium ingrediuntur, possunt professionem emittere per Bullam, & priuilegium pontificium eis concessum ante Concilium Tridentinum, quod non est sublatum ab eodem Concilio Tridentino, vt habetur ex eodem. *sess. 9. eadem, cap. 18.* & declarasse sacram Congregationem negotiis Episcoporum, & Regularium præpositam sub die 11. Ianuarij, 1620. affirmat Barbosa *de iure eccles. lib. 1. cap. 42. num. 113.* 8.

Quartò, Moniales Ordinis Prædicatorum habentes annos sexdecim, in mortis articulo constitutæ profiteri possunt, etiamsi integrum Nouitiatus annum non compleuerint ex priuilegio Pij V. quod incipit: *Summi Sacerdotij cura.* quod priuilegium refertur à Rodriq. *tom. 2. qq. regul q. 15. art. 6.* vbi dicit, hoc hodie fieri posse post Concilium Tridentinum, & non esse reuocatum à Gregorio XIII. vt etiam dicunt Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 22. art. 10.* & Bartholomæus à S. Fausto. *in thes. Relig. lib. 5. q. 167.* Sanchez *loco cit. lib. 5. cap. 4. num. 16.* 9.

Quintò, mulieres S. Stephani, sic nuncupatæ, non comprehenduntur in d. Decreto, vt decisum fuit per Rotam Romanam *decis. 591. part. 1. diuers.* quam refert Aloysius Riccius *loco citato.* 10.

Quòd hic annus probationis, tam in masculis, quàm in fœminis, incipere debeat à die susceptionis habitus, sine ab eo die, quo communem sequuntur aliorum Religiosorum vitam, & experiri incipiunt Religionis asperitates, affirmant Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 22. art. 3. concl. 1.* & Bartholomæus à S. Fausto *loco cit. q. 150.* & Augustinus Barbosa *de off. & potest. Episc. alleg. 101. num. 19.* & hoc cum habitu regulari, qui est de essentia illius anni probationis. 11.

Hic annus computari debet à momento in momentum, vt dicunt Sanchez *de matrim. lib. 1. disput. 16. num. 2.* Zanard. *in direct. theol. part. 2. cap. 26. num. 12.* Graff. *tom. 1. conf. lib. 3. conf. 6. num. 2.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 15. num. 1.* Miranda *loco cit. q. 22. art. 2.* Bartholomæus à S. Fausto. *loco cit. q. 160.* Hieronym. Roder. *in compend. qq. regul. resol. 101. num. 38.* Bartholomæus de Vecchiis *disput. 11. dub. 4.* Augustinus Barbos. *de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 101. num. 22.* vbi *num. 20.* ait, ad professionem in Religione anno bissextili, satis esse probationem compleuisse die 365. Ita Syluester *verbo, Religio, 3. q. 9. §. 3.* Henriq. *in Sum. lib. 10. cap. 19. litt. K,* Aloysius Riccius *in praxi for. eccl. post resolut. 76. in materia de Sacram. Ordinis*; quamuis contrarium, imò diem bissextilem computari debere iuxta vsum Ecclesiæ, affirmet Bonacina *de Sacram. disput. 8. q. vnica, punct. 5. num. 15.* quia probationis annus debet esse annus à Republica taxatus, atque aliis declaratus, & communiter seruatus in negotijs, & commerciis humanis, 12. 13.

nis. Vnde anno 1592. Cùm à Gregorio XIII. ab anno dempti sint dies decem, hoc est, à 5. Octobris vsque ad 16. tamen annus ille debet pro integro reputari, neque in sequentibus sunt expectandi illi 10. dies, quamuis non fuerit integer, naturalis, & secundùm solarem cursum; sed ciuiliter dicitur integer, siue politicè, vt dicunt Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 22. art. 3. concl. 2.* & Henriq. *lib. 13. de excomm. cap. 40. num. 2. in comment. litt. O.* Bartholomæus à S. Fausto *loco citato, lib. 5. q. 162.* Imò Sanchez *loco cit.* extendit huiusmodi annum ad sacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia. Idem asserit Augustinus Barbosa *loco cit. num. 21.* Si ergo Nouitius, exempli gratia, compleat annum probationis die 24. Februarij anno bissextili, id est, 25. die, professionem emittere non poterit, nisi eadem die 25. in puncto diei, 24. Februarij præcedentis anni, in quo habitum suscepit, vt docent Graffius *tom. 1. conf. lib. 3. conf. 6. num. 2.* & Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 15. art. 4.* & Miranda *tom. 1. q. 22. Manual. Prælat.* & Bonac. *de Sacr. disput. 8. q. vnic. p. 5. num. 15.* Sanchez *de Matrim. lib. 2. disp. 24. num. 22.* August. Barbos. *de iur. eccl. lib. 1. c. 42. n. 16.* vbi ait, quòd sacra Congregatio Concilij Tridentini *in vna Patauina*, 5. Iunij, 1627. censuit, non valere professionem, respectu anni bissextilis, cuiusdam, qui ingressus est Religionem 27. Martij, & die 26. eiusdem mensis sequentis anni, currente bissextili, anno emisit professionem. Refert similiter idem Barbosa *loco citato*, quòd eadem S. Congregatio *in vna Andegauen.* 21. Augusti, 1623. censuit, professionem emissam à Fratribus Ordinis Recollectorum S. Francisci in anno bissextili non expectato lapsu diei, qui illi anno accrescit, inualidam esse, vtpote emissam ante lapsum anni præscripti à Concilio Tridentino *loco citato*, quicquid dicant Aloysius Riccius *in praxi fori ecclesiastici, loco citato*, & Bartholomæus à S. Fausto *loco cit. lib. 5. q. 161.* qui existimant, hanc professionem emittendam anno bissextili, satis esse ad probationem compleuisse dies 365.

14. Si Nouitiatus fuerit quoad hanc probationem irritus, quia verbi gratia, fuit receptus Nouitius à non habente potestatem, vel alia simili de causa; non debet annus denuò incipi, sed sufficit iam factus Nouitiatus: quia iam Nouitius expertus est Religionem, & Religio Nouitium. Ita Sanchez *de matrim. disput. 37. num. 47.* cum multis aliis Doctoribus, quos ibi cumulat, & sequitur. Idem dicendum est, quando professio fuit nulla defectu ætatis; vel, quia facta est ante completum annum Nouitiatus, vel etiamsi ingressus fuit Ordinem per metum, aut esset aliàs inhabilis, posteà fuit dispensatus. Ita Sanchez *loco citato, num. 49.* qui *num. 56.* dicit, quòd si Nouitius intraret Religionem animo ficto, vt illuderet Religionem, vt iterum exiret, & sic esset professus; tunc etiamsi vellet ratificare professionem, deberet iterare Nouitiatum. Videatur ibi remedium, quod dat pro supplendo Nouitiatu, quando necessarium esset supplere. Remedium autem facilius est, ac melius illud obtinere à Summo Pontifice per occultam dispensationem. De continuatione huius anni, & in quibus casibus non interrumpatur, satis dictum est *suprà in quæsito septimo.*

15. Superest tantùm videre, an necessariò annus probationis debeat esse continuus, an interpolatus possit etiam esse? Communis Doctorum sententia affirmat, vt etiam tetigimus *in quæs. 6. supradicto*, annum probationis debere necessariò esse continuum. Ita fatentur Iacobus de Graff. *in decis. aureis, part. 1. lib. 3. cap. 5. num. 15.* Henriq. *in Sum. lib. 13. de excommunic. c. 40. §. 2.* Emmanuel Sà *in aphor. verbo, Religio, n. 9.* Sorbus *in verbo, Nouitius, de Nouit. profess. emiss. vers. Secundò est.* Nauar. *conf. 2. n. 2. & conf. 34. n. 2. conf. 36. n. 1. conf. 42. num. 2. & 4. de Regul. in antiq. & conf. ... num. 9. & conf. 32. n. ... sub eod. tit. in non.* Flaminius Parisius *de resign. benef. lib. 3. q. 13. n. 11.* Rodriq *in Sum. tom. 2. c. 8.* Miranda *in Manual. Prælat. tom. 3. q. 22. art. 4. concl. vnic.* Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 7. n. 59.* Naldus *in Sum. verbo, Nouitius, num. 4.* Sanchez *loco cit. lib. 5. cap. 4. num. 31.* Bartholom. à S. Fausto *loco cit. lib. 5. q. 163.* Roder. à Cunha *in Comment. ad cap. 1. num. 15. d. 54.* Stephanus Gratianus *in decis. Marchiæ 35. num. 3. in addit.* Suar *tom. 3. de Relig. cap. 15. num. 3.* Bonacina *de claus. q. 2. punct. 2. diff. 2. §. 2. n. 3.* Peregr. *in constit. Cleric. Regul. part. 2. c. 1. litt. C. §. 8.* Augustinus Barbos. *de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 101. num. 23.* cum Doctoribus ibi allegatis, Bartholom. de Vecchiis *disp. 11. dub. 3. num. 1.* cum Doctoribus ibi allegatis, vbi *num. 5.* dicit, quòd huiusmodi continuatio non solum esse debet per annum expletum; sed etiam vsque ad professionem; & ideò completo anno, si Nouitius egrederetur Monasterium, & posteà idem rediret, professionem emittere non posset virtute vnius anni probationis; sed iterum inchoare deberet Nouitiatum, vt colligitur *ex cap. 15. Concilij Trid. sess. 25.* & *ex cap. 16. eiusd. sess. de Regul.* quod etiam fatentur Barbosa *de iure ecclesiast. cit. num. 121.* & Suar. *loco cit. n. 8.* contra Syluestrũ *verbo, Religio, 5. q. 4.* Bonacinam *loco cit. punct. 10. diff. 2. § 2 num. 4.* Bartholom. à S. Fausto *loco cit. q. 165.* & Rodriq. *tom. 3. qq. regul. q. 15. art. 10.* dicentes, non esse necessariam continuationem probationis cum professione. 16.

Interrumpitur etiam huiusmodi annus probationis, quando Nouitius dimisso habitu, Monasterium egreditur animo deserendi Religionem, ita vt si pœniteret posteà, iterúmque reciperetur, deberet ex integro à principio inchoare Nouitiatum, sicut referunt Doctores, & præsertim Barbosa *loc. cit. num. 121.* Bartholomæus de Vecchiis *d. disp. 11. dub. 3. num. 6.* 17.

Hac de causa per Concil. Tridentinum, *loco citato*, reuocatum est priuilegium Iulij II. Fratribus Minoribus concessum, vt Nouitiatus interruptus continuari possit, vt notant Bartholomæus à S. Fausto *loco cit. lib. 5. q. 166.* Mirand. *1. t. Manual. Prælat. q. 22. art. 4.* contra Sorbum *loco cit. vers. Sed Iulius* existimantem iuxta prælati priuilegij tenorem, posse etiam hodie tempus prioris receptionis cum tempore posterioris ad perficiendum annum probationis computari.

Limitatur hoc, quod diximus de interruptione probationis, à Leonardo Lessio *loco cit. lib. 2. cap. 41. dub. 7.* existimante, interpolationem paucorum dierum non impedire; quæ limitatio non admittitur à Bartholomæo de Vecchiis *loco cit. dub. 3. n. 7.* nec à Bartholomæo à S. Fausto *similiter loco cit. q. 164.* neque à Sanchez *loco cit. cap. 4. num. 32.* & Suar. *similiter loco cit. cap. 15. num. 3.* & ab Aug. Barbosa *de off. & potestat. Episc. part. 3. alleg. 101. num. 25.* & *de iure eccl. cit. lib. 1. cap. 41. num. 124.* vbi tamen refert de quodam, qui à Religione S. Francisci de Paula per spatium viginti horarum extra Monasterium sine habitu permansit, declarasse, S. Congregationem negotiis Regularium præpositam sub die 12. Augusti 1616. non interrupisse annum Nouitiatus, & probationis; imò cum quibusdam ipse Barbosa sentire videtur, non discontinuare, seu non impedire probationem exitum Nouitij vnius, vel duorum dierum. 18.

Verum quidẽ est, quòd cum his omnibus ad interruptionem Nouitiatus requiritur habitus cõsummata, & perfecta dimissio. Quapropter, si Superior Nouitium expoliaret habitu probationis, interueniente legitima causa, animo eiiciendi eum à Religione, & antequàm egrederetur Monasterium, Abbas mutaret senten 19.

sententiam, & concederet habitum iterum Nouitio, non esset interruptus Nouitiatus: quia actus ille egressionis è Monasterio non fuit consummatus.

20. Idem dicendum erit, si Nouitius velit exire, & sitis induatur vestibus sæcularibus, accedente etiã Abbatis consensu; & antequàm egrederetur è Monasterio, pœniteat, & iterum habitũ petat, & ei restituatur ab Abbate. Ita Bartholomæus de Vecchiis *disp.11.dub.3.n.* 8. quod etiam colligitur ex Nauar. *cons.32.de Regul.* vbi dicit, Nouitiatum non fuisse interruptum ex eo, quòd quidam Nouitius, animo fugiendi se abscondit in quadam camera, vbi repertus à Superiore, & blanditiis illectus permansit in Monasterio: quod etiam docet expresse Suar. *tom.3. de Relig lib. 5. cap. 15.num.7.*

21. Portellus *in dub. Regul. verbo, Nouitij annus, num.* 50. loquens de Ordine Minorum, dicit, quòd statuta generalia Toletana decernunt, quòd si Nouitius aliqua de causa exierit, posteà rediens Nouitiatum incipiat; excipit tamen, si mutetur Nouitius de vno Conuentu ad alium: hæc enim mutatio non discontinuat. Et *eodem loco* notat, quòd statutum generale non annullat professionem aliter factam, Vnde, si Guardianus bona fide oppositum faceret, factum teneret. Ita affirmat etiam Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 12. art. 5.* dicens, non posse Religionem facere statutum, per quod talis professio annulletur; hoc tamen intelligendum est iuxta constitutionem Clementis VIII. & constitutionem Vrbani *suprà* positam de Nouitiatu faciendo in locis designatis.

22. Ex dictis satis constat, & præsertim ex decreto Concilij Tridentini *superius* sæpè allegato, quòd Monasterium, sicut & Nouitius non possunt renunciare anno Nouitiatus: quod docent etiam Rodriq. *qq. regul. tom. 3.q. 14. art. 7.* Miranda *in Manuali Prælat. tom.1.q.12. concl. vnica*, Beia *in respons. cas. conscient. part.4. casu vltimo, vers.3.* Bartholomæus à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 170.* Peregrin. *in priuil. Cler. Theatin. cap. 1. litt.C, §. 12.* Augustinus Barbosa *de off & potest. Episc. alleg. 101 num.32.* Nauar. *cons. 33. de Regul.* Rodericus à Cunha *in Comment. in cap. 1 num. 22 dist. 54.* vbi dicit, validè dispensare Præpositum Generalem Societatis Iesu post exactum integrum annum Nouitiatus; non tamen ante illum, eum Nouitio suo, vt profiteatur, vel incorporetur in eadem Societate ante decursum biẽnium Nouitiatus.

23. Finito ergo tempore probationis, & completo modo supradicto, idem Concilium Tridentinum *loco citato, cap. 16.* decernit, quòd finito tempore Nouitiatus Superiores Nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è Monasterio eiiciant; saluo tamen pio instituto Clericorum Societatis Iesu à Sede apostolica approbato. Et Pius V. Sum. Pontif. statuit, vt Religiosi omnes, cuiuscunque Regulæ professionem faciant, quorum habitus à sæcularibus Presbyteris est distinctus; necobstare, quòd tempore professionis Nouitius esset iam moriturus: quia sacra Congregatio Concilij Tridentini, teste Barbosa *de iure ecclesiast. lib. 1. cap. 42. num. 170.* sub die 26. Iunij 1621. censuit, professionem emissam, instante Abbatissa, à puella, quæ iam compleuerat annum Nouitiatus, & in morbum inciderat, & à Medicis dictum fuerat, morituram, esse validam, etiamsi posteà fuerit mors verè sequuta.

24. Durante autem tempore Nouitiatus, & antequàm emittatur professio, cùm possit Nouitius liberè exire, sicut & illum expellere possunt Superiores Monasterij, nisi recipiatur ab illis modo solito, oritur difficultas in tali receptione iam habita, & in Nouitio iam recepto virtute supradicti anni probationis, an scilicet, datis votis, & Nouitio recepto in Religionem, ante tamen professionem factam, possint Abbates, & alij Patres illum recipientes, noua emergente causa, Nouitium illum dimittere.

Respondeo affirmatiuè, interueniente graui aliqua causa, siue si aliqua vetus ignorata causa de nouo sciatur. Ratio est: quia probationis annus datur, tam in fauorem Nouitij, quàm Religionis, *cap. Ad apostolicam. de regul.* ergo quocunque tempore, Nouitiatu durante, constet Religioni, eum non esse admittendum, potest expellere. Ita Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. q.3. cap.1. num.117.* vbi idipsum confirmat hac ratione: sicut reuocari potest consensus ab altero coniuge ante ratum matrimonium, si aliquid superueniat, quod si à principio adfuisset, non fuissent contracta sponsalia, *cap. Quemadmodum. de iureiur.* Sanchez *1. de matrim. disp.62. num.3.* ita à Conuentu ante emissam professionem reuocari possunt suffragia: quia eodem modo loquimur de cõtractu matrimonij, ac de contractu professionis: validum nanque est argumẽtum de matrimonio carnali ad spirituale, *cap. Inter corporalia. de transl. Ep.* Idem affirmant Barthol. de Vecchiis *in praxi Nouit. disput. 12. dub.7.* & Laurentius de Peyrinis *loco cit. num. 117. in fine.*

Antequàm autem Nouitius emittat professionem, siue exeat, aut expellatur à monasterio, non obligatur per se, & directè ad vota Religionis, nec ad obseruantias Regulares, ita vt dictas obseruantias, & statuta non obseruando, peccatum committat, & pœnas transgressoribus debitas incurrat. Ita affirmant communiter Doctores, præsertim Azor *tom.1. instit. moral. lib.12. cap.2. q.10.* Armilla *verbo, Nouitius, num. 18.* Angelus *eodem verbo, §. 18.* Rosella *similiter eodem verbo, num.32.* Tabiena *num.13.* Syluester *verbo, Religio, 5.q.6* Graffius *part.1. decis. lib.3. cap.5. n.13.* Henriq. *lib.7. cap 22. num.7.* & *lib.6. cap.16. num.3.* Rodriq. *tom.1 qq regul. q 21. art.11.* Campanil. *in diuers. iur. c. non. rubr.12. cap.3.* Coriol. *de casib. reseru. part.1. sect.3. art.18. n.3.* Reginald. *in praxi, lib.18. num.384* Suarez *tom.3. de Relig. lib.5. cap.16. n.2.* Barthol. de Vecchiis *loco cit. disput.11. dub.14. num 1.* Ratio est: quia, cum nondum ad numerum Professorum sit admissus, sed in probatione detentus ad experiendum, an sit admittendus, non debet ex vera iustitia adstringi legibus professorum. 25.

Non nego, quòd ex cõuenientia debeat, eisdem legibus parere, vt probet, an possit eas in professione constitutus obseruare, cùm propter talem finem ingressus sit Religionem: & ex eadem conuenientia debet easdem leges obseruare, ne aliis scandalum afferat, vt benè dicunt citati Authores, & præsertim Reginaldus, Campanilus, Angelus, & Tabiena *locis citatis*, imò si eas non seruet, eiiciendus est, vt dicit Coriolanus *loco citato*, & Bariola *in aphor. verb. Nouitius, in fine* Et hæc de professione expressa dicta sufficiant. 26.

QVÆSITVM XII.

In qua ætate debeant Abbates, & Prælati Regulares Nouitios ad professionem admittere: & an aliqua pœna afficiantur in hac re sacris Canonibus contrafacientes.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius admitti non debet ad professionem ante tempus ex decreto Concilij Tridentini statutum.*

2 *Ætas ad professionis validitatẽ necessaria est sexdecim annorum, computanda de momento in momen*

mentum, & à die non tantum conceptionis, sed etiam Natiuitatis.

3 *Abbas admittens Nouitium ad professionem ante tempus, peccat mortaliter, & potest puniri Iudicis sui arbitrio.*

4 *Superior in Ordine Mendicantium prohibetur sub pœna excommunicationis admittere Nouitium ad professionem ante tempus, & suspenditur admittens ab huiusmodi receptione.*

5 *Fraude, vel dolo non intercedente, non incurritur prædicta pœna suspensionis.*

6 *Suspensionis pœna prædicta an habeat locum post decretum Concilij Tridentini.*

1. SAcrosanctum Concilium Tridentinum *sess. 25. de reformat. cap. 15.* expresè prohibet, vt non admittatur Nouitius ad professionem ante tempus, dum ait: *In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum, professio non fiat ante decimumsextum annum expletum; nec qui in minori tēpore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionē admittatur: professio autem anteà facta sit nulla, nullámque inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut alios quoscunque effectus.* De cuius materia multa tradit Barbos. *de officio, & potest. Episcopi, p. 3. alleg.* 101. *num.* 3. *cum sequentib.*

2. Ætas autem ad validitatem professionis requisita est sexdecim annorum completorum de momento ad momentum. Ita Gratian. *discep. forens. cap.* 413. *n.* 31. & Sanchez 5. *in Decal. cap.* 4. *num.* 4. Lessius *lib.* 2. *de iustit. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Ricc. 1. *part. prax. decis.* 656. *& part.* 3. *resol.* 322. Farin 1. *part. decis.* 175. *num.* 7. Rodriquez *tom.* 3. *qq. regul. quæst.* 15. *art.* 3. Vecchius *de Nouitijs. disp.* 13. *dub.* 1. *num.* 1. & habetur expresè ex Concil. Trid. cit. *cap.* 15. *de Regul.* Et hæc ætas non tantùm debet esse completa à die conceptionis; sed etiam Natiuitatis, vt communi vsu receptum est: nemo enim etiam conceptus, natus dicitur, antequam è matris vtero egressus sit. Ita Bonacina *in Decal. disp.* 4 *quæst.* 2. *punct.* 7. §. 2. *num* 20. & Sanchez *similiter in Decal. lib.* 4. *cap.* 35. *num.* 4.

3. Qua stante prohibitione præter peccatum mortale, in quod Abbas incidit admittens Nouitium ad professionem ante tempus à iure determinatum, vsurpando iniustè patriam potestatem, potest etiam puniri Iudicis sui arbitrio. Gloss. *in cap. Ad apostolicam, de Regular.* Et Prælatus, qui ad professionem ante annum probationis integrum admittit in Ordinibus Monachorum non Mendicantium, peccat, si passim temerè, & inconsideratè admittit, vt *d. cap. Ad apostolicam,*

4. & Iudicis sui arbitrariis pœnis subiicitur. In Ordinibus verò Mendicantium in virtute obedientiæ id facere prohibetur sub pœna excommunicationis comminata *in cap. non solum, de Regular. in* 6. & ipso iure suspenditur à receptione alicuius ad professionem; non tamen ita suspensus exercendo spiritualia fieret irregularis: quia admittere ad professionem est iurisdictionis, non Ordinis munus. Ita Gemin. *in d. cap. Non solùm de Regular. in* 6 *num.* 10. Et licèt hæc prohibitio principaliter facta sit Religiosis Ordinum Prædicatorum, & Minorum, vt habetur ex quampluribus Doctoribus à Sayro *de cens. lib.* 5. cumulatis, quos etiam sequitur Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disput.* 11. *dub.* 6. *num.* 1. extenditur tamen hæc inhibitio ad omnes Mendicantes, prout colligitur *ex cap. Constitutionem, de Regul. in* 6.

Circa hanc inhibitionem tamen aduertendum est, non inquiri pœnam in ipsa inflictam, nisi intercedat dolus, seu fraus: iam huiusmodi pœna non imponitur nisi facere præsumentibus contra dicti canonis tenorem. Ita Barthol. de Vecchiis supracitatus *num.* 3. vbi addit, quòd huic pœnæ nedum subiicitur Prælatus recipiens ad professionem; sed etiam singuli Religiosi, qui ad talem receptionem suffragium dederunt: atque ita resolutum fuisse à Rota *decis.* 108. *lib.* 1. penes Puteum affirmat, quod notat etiā Suar. *tom.* 5. *disp.* 31. *sect.* 6. *num.* 6. Et hæc sint dicta quoad pœnam suspensionis, qua, vt dixi, innodatus, admittendo ad professionem, & exercendo spiritualia, non fieret irregularis, prout præter citatum Geminianum tenet Rosella *tit. Nouitius, num.* 6. Angelus *num.* 4. Tabiena *num.* 5. Syluester *verbo, Religio,* 3. *q.* 17. & alij. Quoad excommunicationem autem *in d. cap Non solùm,* certum est, non incurri ipso facto à Prælatis Mendicantibus recipientibus ad professionem Nouitium ante prædictam legitimam ætatem: quia non imponitur ipso facto incurrenda; sed comminatur tantùm.

Dubitari adhuc potest, an prædicta suspensio habeat locum post decretum Concilij de professione facta ante legitimam ætatem. Et ratio dubij pro vna parte esse potest: quia non videtur expresè per Concilium derogatum *d. cap. Non solum*, ex alia parte, sicuti per Concilij Tridentini decretum de nullitate matrimonij clandestini cessarunt pœnæ, quæ clandestinè contrahentibus ante dictum decretum erant inflictæ, vt tenent Doctores à Sanchez *lib.* 3. *de matr.* relati *disp.* 2. *à num.* 5. Ita in prædicto casu dicendum videtur, cùm per decretum *cap.* 15. *sess.* 25. *de Regul.* annulletur professio ante legitimam ætatem facta. Vtraque pars probabiliter sustineri potest, & secundam partem probabiliorem cum aliis tenet Vecchius *loco cit. num.* 7. vbi *in fine* addit, quòd esto, quòd dicta suspensio post decretum Concilij maneat in suo robore; tamen Religiosi, ita suspensi possunt absolui, & rehabilitari à suis Superioribus vigore suorum priuilegiorum, vt decisum fuit à Rota coram Puteo *lib.* 1. *decis.* 95. Atque ita ad cautelam consulerem Religiosos facere, vt in foro conscientiæ, prout debent, tutiorem partem eligant, suæque conscientiæ securiùs consulant. 6.

QVÆSITVM XIII.

Vtrùm in quacunque Professione, tam expressa, quàm tacita, idem tempus, & ætas in Nouitijs requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Professio duplex, expressa, & tacita.*

2 *Ad professionem expressam quid requiratur.*

3 *Professionem, tam expressam, quàm tacitam, post Concilium Tridentinum nemo potest ante decimumsextum ætatis suæ annum emittere.*

4 *Professio ante sexdecim annos nulla est, etiam in vim voti facta.*

5 *Ante Concilium Tridentinum in qua ætate masculi, & in qua ætate fœminæ professionem emittere valebant.*

6 *Professio tacita ad hoc vt inducatur, requiritur, vt Nouitius deferens habitum Professorum, illum susceperit coram Abbate, & alijs: deferat habitum intra septa Monasterij, num.* 7. *& sciat tales actus esse professorum, num.* 8. *& eos eliciat animo profitendi, num.* 9.

10 *Professio tacita non est ablata per Concilium Tridentinum.*

11 *Habitus Nouitiorum distinguitur ab habitu Professorum, per cuius tantum delationem inducitur tacita professio.*

12 *Pro*

12 *Professio tacita inducitur etiam ex susceptione Ordinum sacrorum.*

1. PRofessio, secundùm D. Thom. 2.2. *q.* 188. *art.* 7. est solenne votum, quo quis efficitur Monachus. Et est duplex, expressa, & interpretatiua, siue tacita. Expressa fit in manu accipientis illam legitimè, *c. Ad apostolicam, de reg.* Tacita fit sine voce, & scriptura, modis, quibus infrà secundùm Ioan. Andr. & Panorm. *in cap. Vidua, de Regular.*

2. Incipiendo igitur, de expressa professione dico, ad eius valorem requiri libertatem perfectam consensus; & ideò vsque ad puberem ætatem non esse validam: quia ad illam vsque ætatem non est efficax consensus. Ita D. Thomas 2.2. *q.* 189. & promittuntur in illa tria vota essentialia, sicut communiter Doctores *in dicto cap. Ad apostolicam.* Et ad illam spectant ea, quæ hactenus diximus, præsertim quæ præcipiuntur à Concilio Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 15. *&* 16.

3. Quibus præmissis, notandum, quòd post Concilium Tridentinum nemo potest, nec tacitam, nec expressam professionem emittere ante decimumsextum ætatis suæ annum expletum; & si aliter fieri contingat, professio erit ipso iure nulla, vt habetur in dicto Concil. *in loco cit. cap.* 15. per hæc verba: *In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum, professio non fiat ante decimumsextum ante annum expletum. Professio autem antea facta nulla sit, nullámque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus.* Per quæ verba dicunt Doctores, quòd

4. professio antea facta nullius erit momenti, etiam in vim simplicis voti, vt ait Caier. 2.2. *q.* 88. *art.* 9. *vers. Tertiò est not.* vbi dicit, votum Religionis solenne, quod propter aliquem defectum non valet pro solenni, nec etiam valere in vim voti simplicis, *per cap.* 1. *de Regular. in* 6.

5. Est etiam aduertendum circa prædicti sacri Conc. decretum, quòd de iure antiquo masculi post decimumquartum, fœminæ post duodecimum annum expletum professionem emittere poterant, sicut superiùs diximus *quæst.* 11. iuxta *d. cap.* 1. *de Regular. in* 6. & Gloss. *in cap. Etiam, & cap.* 1. 20. *q.* 1. *& in Clement. Eos, de Regular.* Quod erat intelligendum, dummodo ad eorum ingressum, suorum parentum, siue tutorum assensus accessisset: aliàs enim cùm adhuc essent impuberes, nec possent de seipsis disponere, nec contra suorum parentum, vel tutorum voluntatem Religionem intrare valerent ante pubertatis annum, qui in pueris est decimusquartus; in puellis verò duodecimus, proculdubio à suis parentibus, siue tutoribus, reuocari poterant. Aduertendum insuper, quòd tempus sexdecim annorum expletorum sufficit in quacunque Religione, etiam in Insulis, & vbi Congregatio durior videretur, cùm *cap. Quia in Insulis, de Regular.* sit consuetudine abrogatum, vt ait Syluest. *verb. Religio,* 3. *q.* 2. *in fine,* Læl. Zecch. *de Rep. eccles. tit. de regular. cap.* 3. *n.* 11.

6. Vt autem reuertamur ad professionem tacitam, siue interpretatiuam, propter quam hæc præmissa sunt; dicendum est, quòd ad hoc, vt inducatur professio tacita, primò requiritur, vt sic habitum deferens illum susceperit coram Abbate, & omnibus aliis simul, vt dicunt Menochius *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 83. *num.* 9. Stephanus Gratianus *discept. for. cap.* 640. *n.* 37. Barthol. de Vecch. *loco citato, disp.* 13. *dub.* 8. *num.* 4. alias, si aliquis per seipsum habitum assumeret Professorum, non se obligaret Religioni, sicut dicunt Gratianus *loco cit. cap.* 640. *num.* 39.

7. Secundò, requiritur ad hoc, vt inducatur professio tacita, vt habitus susceptus intra septa Monasterij deferatur, vt diffiniuit S. Rota Romana *in Meten. pensionis,* 25. Maij, coram bon. mem. Vbaldo: sicut etiam dicunt Menochius *loco cit. præsumpt.* 73. *num.* 15. *&* Azor. 1 *tom. instit. moral. lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 3. si enim deferatur extra Monasterium, non inducetur tacita professio, vt benè probat Bartholom. de Vecch. *loc. cit. n.* 4.

Tertiò, vt actus, per quos tacita professio, fieri debeat, non solùm sponte, sed etiam scienter, itavt sciat 8.
illis vtens ad solos Professos illius Religionis pertinere, vt dicunt ferè omnes Doctores supracitati, qui affirmant, iis actibus vtentem non debere ignorare, per illos etiam tacitam induci professionem.

Quartò, oportet, vtentem his actibus habere animum, professionem emittendi, & non sufficit, se 9.
habere negatiuè, scilicet, animum non habere non profitendi, vt dicunt Barthol. de Vecch. *loco cit. n.* 7. & Nauarr. *comm.* 4. *de Regul. num.* 75. quibus positis:

Sciendum est, per Concilium *d. sess.* 25. *cap.* 15. 10.
& 16. *de Regul.* non tolli professiones tacitas, vt falsò quidam dixerunt; sed illas in suo pristino valore adhuc manere: Concilium enim Tridentinum quoad professiones correxit ius antiquum, vt non inducantur nisi expleto Nouitiatus anno, & expletis sexdecim annis profitentium: vt dicunt Azor. *tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 4. *q.* 6. Nauarr. *lib.* 3. *cons.* 28. *num.* 5. Gratianus *tom.* 4. *discept. forens. cap.* 640. *num.* 34. Sorbus *in compend. priu. tit. Nouit. de Nouitiorum profess. vers. Quid autem,* Beltraminus *in addit. ad decis.* 385. *num.* 6. Rotæ coram Greg. XV. quod etiam fuit resolutum à d. Rota *decis.* 579. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & in vna Vlisbonen. professionis,* 10. Decembris, 1621. coram Domino meo Merlino: & ita declarasse S. Congregationem Cardinalium affirmat Barthol. de Vecch. *in praxi Nouit. disput.* 13. *dub.* 8. *num.* 1. vbi notat, rarissimè contingere posse post Trid. Concilium, validè fieri hanc tacitam professionem. Vnde dicit ipse *num.* 2. quemadmodum iure antiquo tacita professio duplici modo emitti poterat; ita etiam post Tridentinum iis duobus modis potest emitti. Primò, per habitus Professorum delationem. Secundò, per exercitium actuum, qui tantùm ad Professos spectant. Quare in Religionibus, vbi Nouitiorum habitus non distinguitur ab habitu Professorum, per illius delationem inducitur tacita professio, si Nouitius per annum integrum, & continuum illum deferat, ac expleto 16. anno suæ ætatis iuxta Concilium *loco citato.* Sic notant Mascardus *de probat concl.* 1237. *num.* 15. Nauarr. *d. comm.* 4 *de Regul num.* 74. Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præs.* 83. *n.* 25. Sanch. *tom.* 2. *de matr. lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 32. *&* 33. vbi dicit, textum *in cap.* 1. *de Regul. in* 6. non esse correctum *per Clem. final. eod. tit.* & d. Clement. esse intelligendam iuxta distinctionem factam *in d. cap.* 1. & Barthol. de Vecch. *loco cit. dub.* 8. *num.* 10. dicit, quòd statim impleto anno probationis inducitur professio tacita concurrentibus quatuor conditionibus, quas ibi enumerat *num.* 3. 4. 5. 6. *&* 7. de quibus *suprà* diximus iuxta mentem DD. in quacunque conditione citatorum. Et subdit idem Bartholom. de Vecch. *num.* 12. quòd in Religionibus, vbi patenter distinguitur habitus Nouitiorum ab habitu Professorum, inducitur tacita professio per exercitium proprij actus Professorum, quando concurrentibus dictis conditionibus, Nouitius ille expleto sextodecimo suæ ætatis anno modo superiùs dicto, & expleta probatione, se ingerit actui iure, vel consuetudine professis tantùm competenti, ac perseuerat in hoc proposito per triduum. Ita Bartholom. de Vecch. *loco citato,* idem affirmat D. meus Augustinus Barbosa *de iur. eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 162. vbi subdit, quòd professio tacita dicebatur etiam, quæ fiebat ante probationis tempus impletum; sed ex sola Professorum habitus

habitus delatione in legitima ætate sponte, & scienter facta, ac triduo voluntariè retento tali habitu, quæ professio, licèt non induceret obligationem ad talem Religionem in specie retinendam; ad Religionem tamen simpliciter adstringebat, quod probat *ex cap. Constitutionem, de regul. in 6.* quod etiam docent Sanchez *de matrim. lib. 7. disput. 25. num. 22.* Azor. 1. *part. instit. moral. lib. 12. cap. 4. q. 3.* Roder. *tom. 3. qq. regul. q. 1. art. 2.* Bartholom. de Vecch. *loc. cit. dub. 8. n. 9.* Hodie tamen per Concilium Tridentinum prædicta tacita professio ablata est, vt dicit idem Barbosa *loc. cit. num. 163. in fine.*

11. Notandum tamen est, cum Barthol. de Vecch. *loco citato*, & Barbosa *similiter loco cit. n. 164.* quòd ad tollendas diuersas difficultates, quæ circa professionem tacitam possunt oriri, fuit necessarium, vt in Religionibus constitueretur, vt habitus Nouitiorum distinguatur ab habitu Professorum, siue in colore, siue in scissura, siue alia forma, siue benedicatur in Professis: in Nouitiis autem non, siue aliquid fiat, per quod Nouitiorum habitus à professorum habitu discernatur. Vnde colligitur, quòd vbi habitus Nouitiorum patenter ab habitu professorum distinguitur, tunc per quancunque delationem annualem habitus Nouitiorum non inducitur tacita professio, vt dicunt Nauar. *comment. 4. de Regul. num. 74.* Angelus *verbo, Nouitius, num. 12.* Syluester *verbo, Religio, q. 9.* Barbatia *cons. 59. num. 3. in fin. volum. 2.* Stephanus Gratianus *discept. foren. cap. 640. num. 21.* Bartholomæus autem de Vecch. *loco cit. dub. 8. num. 9.* intelligit ex sola habitus delatione: quia si in eodem habitu probationis Nouitius se ingereret alicui actui competenti tantummodo Professis, & perseueraret triduo, esset tacitè Professus. Et *num. 11.* dicit, quòd cùm Concilium Trid. *loco cit.* exigat ætatem sexdecim annorum, ideò hodie non inducitur professio tacita, nisi expleto hoc tempore.

12. Similiter ex susceptione sacrorum Ordinum inducitur tacita professio, vt firmauit sacra Congregatio Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum *in vna Beneuentana*, 20. Decembris 1619. in hæc verba: *Cum Frater Andreas Ponsectus in Religione per octennium permansisset, absque eo, quòd professionem emisisset, dicto autem tempore Patre Magistro Curiaro instante sacros Ordines suscepisset, petyt facultatem habitum dimittendi sibi concedi: Sacra autem Congregatio respondit, quod susceptio Ordinum professionem tacitam inducit.*

QVÆSITVM XIV.

Vtrùm oporteat, professionem fieri in manibus Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium, vel de ipsorum licentia.

SVMMARIVM.

1 *Professio expressa necessariò est facienda in manu Abbatis, vel alterius de eius licentia.*
2 *Monachus, si suscipit aliquem ad professionem sine Abbatis Superioris licentia, ad hoc, vt professio valida sit, debet per Abbatem ratificari.*
3 *Abbate mortuo, in cuius manibus sit emittenda professio.*
4 *Abbates, & Superiores habent authoritatem, quæ est necessaria ad validitatem professionis.*

1. PRofessio est necessariò facienda in manu Abbatis, seu alterius specialem ad id ab eo licentiam obtinentis. Ita tenet Innoc. *in c. Porrectum, de Regul.*

Idem Panorm. *in cap. Ad apostolicam, n. 4. eod. tit.* vbi notat, quòd ad hoc, vt quis obligetur Religioni, oportet, quòd professio recipiatur per Abbatem, vel per alium eius nomine, qui ex parte Dei, & Religionis, traditionem, quam facit profitens, recipiat, vt docet Peyrinus cum multis allegatis *tom. 2. de Prælat. quæst. 3. cap. 1. §. 5. num. 135.* Nam ad hoc vt professio sit valida, non sufficit sola profitentis traditio, nisi adsit persona legitima habens facultatem acceptandi talem professionem, & incorporandi profitentem Religioni, eúmque obligandi: & hic debet esse, vel Abbas, vel qui Abbatis vice, & potestate de ipsius licentia gaudet: quia, cùm professio sit quidam contractus onerosus, quo professus fidem suam Deo promittit, Religioníque obligatur; quo similiter Religio ipsa obligatur Religioso ad retinendum, & alendum illum; necesse est, vt sicut cæteri contractus, & obligationes in vnius consensu tantùm consistere non possunt; sed duplici persona potestatem obligandi habente indigent, *iuxta l. In omnibus, ff. de act. & oblig. & l. Sicut, C. eod.* ita & in hoc contractu professionis oportet, vt adsit, qui profitentem recipiat, ipsúmque valeat Religioni incorporare, qui erit Abbas, vel Superior, vel alius ab eo potestatem habens, vt dicit Panormit. *vbi suprà:* & Mirand. *in Manual. Prælat. tom. 1 q. 24. art. 3. conclus. vnica.* Ant. Perez *in comment. Reg. sancti Benedicti, c. 58. n. 28. verbo, Et Abbatis præsentia.* Læl. Zecch. *de Repub. ecclesi. tit. de Relig. cap. 3. n. 11. vers. Nonò requiritur.*

Quòd si Monachus suscipiat aliquem ad professionem sine mandato Superioris; tunc ad hoc, vt professio sit valida, debet ratificari per Abbatem, ex Syluestro *verb. Religio, 3. num. 13.* 2.

Dices, si Abbas moriatur, in cuius manibus debet fieri professio? Respondeo, si receptio pertinet tam ad Abbatem, quàm ad Conuentum, potest fieri coram Conuentu, qui nomine futuri Abbatis eam recipiat, secùs verò, si ad Abbatem solùm spectet, *cap. fin. de Regul. in 6.* Sed in hoc casu maximè in Congregationibus Monachorum in manu Prioris, vel alterius Vicarij, ad quem tota Monasterij potestas post mortem Abbatis deuoluitur, faciendam esse existimo, nisi alia sit consuetudo, vel priuilegium, aut constitutiones contrarium docentes. 3.

Ideò dicitur, quò professio debet fieri in manibus Abbatis, siue alterius Superioris: quia Abbates, & Superiores habent authoritatem, quæ necessaria est ad validitatem professionis, vt habetur *in cap. Ad apostolicam, de Regul. & cap. Porrectum, 13. eodem tit.* quod etiam affirmant Doctores, & præsertim Lessius *lib. 2. de iust. & iur. cap. 41. dub. 7. num 61.* Sanchez *lib. 5. in precept. Decal. cap. 4. num 62.* Nauarr. *comm. 4. de Regul. num. 74.* Innoc. *in d. cap. Ad apostolicam.* Reginald. *in prax. lib. 18. num. 385.* Azor. *tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 5. q. 7.* Mirand. *tom. 1. Manual. Prælat. q. 24. art. 3.* Barbosa *in d. cap. Porrectum, de Regul. n. 3.* Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 238. num. 4* Syluest. *verb. Religio. 3. q. 13.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 11. num. 1.* Barthol. de Vecch. *in praxi Nouit. disp. 13. dub. 2. num. 5.* Nec obstat *cap. Consuluit, qui Clerici*, vbi dicitur, professionem posse emitti super Altare: nam hic textus intelligitur, acceptante eo, qui potestatem habet admittendi ad professionem, vt docent Doctores *in d. cap.* 4.

Scribentes. Ancharanus *n. 3.* Hostien. *n. 13.* Abbas *num. 10.* Ioan. And. *num. 4.* Sylnest. *verb. Relig. 3. q. 18 d. 2.* Nauar. *comm. 4. de Reg. num. 74.*

QVÆSITVM XV.

Vtrùm Abbas solus, sine Monachorum consensu, vel consilio, possit ad professionem Nouitios recipere.

SVMMARIVM.

1 *Abbas an possit incorporare aliquem Monasterio, & quid circa hoc sentiant Doctores.*
2 *Religionis pracipua debet Abbas explicare cum consilio Capituli.*
3 *Consilium vbi requiritur à iure, nisi adhibeatur, actus est nullus.*
4 *Suffragia Monachorum Abbati consultiua sunt, non decisiua.*
5 *Constitutiones, & priuilegia Religionum in hac re sunt attendenda.*
6 *Monasterij tota potestas de iure ad Abbatē pertinet.*
7 *Suffragia in admissione Nouitiorum ad professionem, sunt decisiua, non tantùm consultiua.*
8 *Consensus maioris partis Capituli requiritur ad hoc, vt Nouitius ad professionem admittatur.*

1. HAc de re idem dici potest, quod *quæsito primo* diximus: procedit enim paritas, & consequentia, de facultate admittendi ad Religionem ad facultatem professionis vota suscipiendi; sed abs re non censemus, vel dicta iterum referre, vel aliqua dictis addere. Vnde dico *in cap. Ad apostolicam de Regular*, videri Abbatem posse incorporare aliquem Monasterio, dum ibi dicitur: *Abbate per se, vel per alium professionem recipiente monasticam*, vbi supponitur posse Abbatem absque alia conditione id exequi. Ioannes Andr. tamē ibi & Oldr. *cons.* 16. *eo tit.* & Lap. *alleg* 32 asserunt, necesse esse Fratrum consilia petere, priusquàm ipse Abbas Nouitios ad Religionis professionem admittat.

Sed Panorm. postmodum distinguit, spectandam esse consuetudinem, vt annuit tex. *in cap. final. de Regularib. lib.* 6. Cessante verò consuetudine, Abbatem hoc facere debere cum consilio Capituli, per id, quod in Regula habetur; scilicet, quòd præcipua Religionis Abbas explicare debet cum consilio Capituli: at 2. creatio Monachorum, & admissio ad professionem est de præcipuis: ergo cum consilio Fratrum exequi debet. Et probatur exemplo posito *in cap. Cùm in Ecclesiis de præben lib.* 6. vbi, quando beneficiorum collatio, aut præbendarum facienda imminet; absentes Canonici, si commode fieri valeat, sunt vocandi, nisi consuetudo habeat, eos ad talia non vocari. Vnde infertur, quòd de iure communi non valet Monachi receptio per Abbatem facta sine consilio Conuentus: 3. nam, vbi requiritur à iure consilium, nisi adhibeatur, actus est nullus, vt *ex text.* not. iuncta Gloss. *in cap. Nouit. de his, quæ fiunt a Prel.* vbi, ex quo vnum corpus, Prælatus, & Capitulum sunt, non decet Prælatum omissis membris, & sine consilio Fratrum, quorum est caput, personas instituere: & ideò creatio Monachi spectat ad solum Abbatem, quando Religio habet ad hoc talem consuetudinem, aut priuilegium: vbi verò non adest talis consuetudo, aut priuilegium, seu regula, penes Abbatem, adhibito Conuentus consilio, residet huiusmodi facultas. Barthol. de Vecchiis *in praxi seruanda in admittendis ad Religionis statum Nouit. disp* 7. *dub.* 4. *n* 4. & *disp.* 12. *dub.* 1. *n.* 8. Caualer. *decis.* 525. *n* 3 & alij citati per Barbos. *in collect. ad d. c. vlt. n.* 2. *de Regularib.* Demum Panormit. addit, & tenet, Abbatem teneri tantummodo petere Fratrum consilium, non verò sequi illorum iudicium; sed satis esse requirere, & expectare responsum: & quamuis diuersam sententiam habeant, ipse suam exequi; quamuis contraria sit. Hinc loquens de Abbate Regula S. Benedicti *cap.* 3. ait: *Et audiens consilium Fratrum, tractet apud se prudenter; & quod vtilius iudicauerit, faciat.* Ex quibus verbis concludunt Expositores eiusdem Regulæ, & præcipuè Ant. Perez *ibi, n.* 4. suffragia Monachorum Abbati consultiua esse, non decisiua. 4.
Et hoc etiam rationi congruum est: nam vbicunque consilium alicuius requirere debet, non tenetur illud exequi, vt *in cap. Cùm in veteri. de elect.* & per Bart. *in l prima. §. Si plures ff. de exercit act.* & *in c. Cùm olim. de arbitris.* Et sic intelligitur *cap. Nouit.* iuncta Gloss. *de his, quæ fiunt à Prælatis*, scilicet, (vt Doctores ibi exponunt,) consultationem illam esse necessariam ad valorem actus; non autem necessarium sequi iudicium Consultorum: aliud enim est consilium, aliud consensus: & hoc modo potestate sua poterit in susceptione professionis Abbas vti. Ita tenet Nauar. Panormit. sententiam sequens *comment.* 3. *de Regular. n.* 5. & ita Syluest. *verb. Religio, n* 15.

Dico tamen, quòd in vnaquaque Religione ad illius Regulas, & constitutiones recurrendum est, & ad priuilegia per Sedem apostolicam vnicuique concessa: quòd si nec in Regula, nec in priuilegiis, aut pontificis approbationibus, (quod vix accidere potest,) specialis & propria huius rei declaratio contineatur, præcipuè; tunc attendenda est consuetudo, vt Gloss Panorm. & omnes citati Authores assentiunt; & huiusmodi potestas erit apud illum, qui consuetudine præscripta illius vsum habuerit. Vix autem cogitari potest casus moralis, in quo, vel ex Regula, & priuilegiis, vel ex consuetudine constet, apud quem sit hæc potestas. Si autem talis casus admittatur, vel potiùs fingatur pro monasticis Religionibus, rectè tunc dicetur potestatem hanc de iure comuni esse penes Abbatem, tunc propter *cap. Nullum* 18. *q.* 2. vbi habetur, vt de cætero fideliter, & studiosè vniuersa, quæ vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiusdem Monasterij pertinent, Abbatis sollicitudo, ad quem potestas tota pertinere conuenit, debeat adimplere. vbi Gloss notat, particulam illam, *tota*, significare, quòd potestas ad Abbatem pertineat, non ad Monachos: & sic intellexit Ioannes Andr. & sic Panormit. sequitur, & sic alij. Quibus etiam adde, quòd potestas Abbatis in suo ordine est perfectè monarchica; sicut Ducis in exercitu: & ideò de se sufficit ad recipiendos ad professionem Monachos, vel milites, nisi aliunde, vel per regulas, vel per priuilegia, vel per consuetudinem limitetur. Ita Suar. *tom.* 3. *lib.* 5. *de ingressu Religionis, ac Nouitiatu, cap.* 10. *n.* 5. & 6. 5. 6.

Verum quidem, quòd in omni ferè Religione vota capitularia Fratrum ad admittendum Nouitium ad professionem, non solùm sunt consultiua, sed etiam decisiua: atque ita longa consuetudine introductum est, vt non modò Fratrum; sed etiam maioris partis Capituli consensus requiratur, qua stante cōsuetudine, 7.

Dico, quòd ad admittendum Nouitium ad professionem requiritur cōsensus maioris partis Capituli, vt habetur in Gloss. *verbo, Non facit. in cap. Porrectum de Regul.* quod etiam affirmat Sanchez *in Decalog. lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 4. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 4. Less. *de iust. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 61. Anton. Cucch. *lib.* 3. *instit. maior. tit.* 1. *n.* 56. Emmanuël Sà *in aphoris, verbo, Religio, num.* 65. Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. l.* 5. *q.* 239. Lapus *in alleg.* 51. *num.* 3. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12 *cap.* 20. *q. vlt.* Menoch. *de præsumpt. lib.* 7. *præsumpt.* 83. *n.* 9. Rodriquez *tom* 3. *qq. reg. q.* 17. *art.* 7. Barthol. de Vecch. *in praxi Nouit. disput.* 12. *dub.* 1. 8.

dub. 1. Laurent de Peyrin. *tom. 2. de prælat. q. 3. cap. 1. n. 135.* Barbos. *de iur. eccles. lib. 1. c. 42. num.* 146.

QVÆSITVM XVI.

De conditionibus validæ professionis.

SVMMARIVM.

1 *Professionis validæ conditiones, & sunt, vt nullus admittatur ad professionem ante decimumseptimum annum expletum.*
2 *Probatio per annum continuum de momento in momentum.*
3 *Authoritas Superioris acceptantis.*
4 *Obligatio profitentis, qui debet habere animum se obligandi.*
5 *Approbatio Religionis, & votorum, vt n. 7.*
6 *Consensus maioris partis Monasterij.*
8 *Libertas in emittente professionem, & num. 9.*
10 *Professio debet esse ordinata ad debitum finem.*
11 *Professio fœminarũ debet fieri in Monasteriis mulierum; & masculorum in Monasteriis virorum.*
12 *Professio non debet fieri cum conditione, & pacto de retinendo proprio, quomodo intelligatur. numero 13. & 14.*
15 *Professio an valeat facta cum reseruatione facultatis testandi.*
16 *Professio quando dubitatur, an sit valida, præsumendum de validitate.*
17 *Professio nulla ex quocunque defectu nullam ex se inducit obligationem, nisi profitens vouendo independenter à professione intenderet se obligare.*

1. EX dictis eliciuntur præcipuæ conditiones professionis validæ, quarum prima est, vt nullus admittatur ad professionem, nisi decimumsextum annum suæ ætatis compleuerit ex Concilio Trid. *sess. 25. de Regul. cap. 15.*

2. Secunda: vt Nouitius maneat in probatione per continuum annum, quo anno non expleto de momento ad momentum, professio erit nulla.

3. Tertia est authoritas Superioris acceptantis ad Religionem, tanquàm vnus ex duobus contrahentibus, regularem statum, vt diximus.

4. Quarta est obligatio alterius contrahentis, nempe, subditi profitentis, saltem tacitè: oportet enim, vt sic intendat se obligare Deo, & Religioni, alioquin in foro conscientiæ non obligabitur, quamuis in exteriori foro ad scandalum euitandum ad obseruantiã Regulæ teneatur. Ita Lessius *de iust. & iur. lib. 2. c. 41. dub. 7. num.* 60. Azor. *tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 5. q. 1.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 20. num. 3.* Bartholomæus à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 237. num. 2.* Nauarr. *lib. 3 cons. de Regul. cons. 15. num. 13.* Graff. *1. par. decis. lib. 3. cap. 5. num. 28.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disput. 13. dub. 1. num. 13.* Emmanuel Sà *in aphoris. verbo, Religio, n. 15.* Ratio est: quia nulla promissio, siue votum sine voluntate obligandi per se obligat, cum tota obligatio à libera voluntate obligandi dependeat, vt docet Sanchez cum multis allegatis *lib. 4. in præcept. Decalog cap. 1. n. 23.* quæ quidem obligatio requiritur etiam ex parte personæ legitimè recipientis obligationem pro parte Dei, & Religionis, cùm professio regularis sit ad instar contractus humani, qui mutuo consensu partium perficitur.

5. Quinta, requiritur ad validitatem professionis probatio Religionis: quia non est valida professio facta in Religione, quæ non fuerit approbata in Religione approbata, *ex cap. vnico, de voto, in 6.* simul cum Gloss. & docent Barbosa *de iur eccl. lib. 1. cap. 42. num. 149* Bartholom. de Vecch. *in praxi Nouit. disput. 13. dub. 1. num. 3.*

Sexta, ad validitatem professionis requiritur consensus maioris partis Monasterij, sine quo consensu Abbas nullum potest admittere ad professionem, vt diximus, seruata tamen consuetudine, & constitutionibus vniuscuiusque Religionis. 6.

Septima, requiritur prætereà ad validitatem professionis, approbatio votorum: nam professio facta alterius voti, quàm trium illorum, scilicet, castitatis, paupertatis, & obedientiæ, vel tantùm vnius, vel alterius ex illis tribus; non autem simul trium illorum, professio nulla est, & inualida, ex Concil. Trid. *sess. 25 de Regul. cap. 1.* & præter supradicta vota, poterit Abbas Generalis simul cum Capitulo aliqua statuta strictiora efficere pertinentia ad Regulam promissam, & ad eius obseruantiam, vt dicunt Doctores, & præsertim Rodriq. *qq. reg. tom. 1. q. 44. art. 1.* Nauarr. *comm. 4. de Regul. num.* 40. Bartholom. à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 6. q.* 123. Azor. *instit. moral. tom. 1 lib. 13. cap. 8. q. 2.* 7.

Aduertendum tamen est, quòd professio non erit irrita, si fiat contra formam prædictorum statutorum, nisi Regula ab apostolica Sede approbata exprimat professionem alia forma factam, fore irritam, ex Gloss. *verbo, Professio, vlt. in cap. Porrectum* vbi Abbas *n. 13.* Azorius *loco cit. lib. 15. cap. 5. q. 7. in fin.* Syluest. *verbo, Religio, 3. q. 1. in fine.*

Octaua, debet professio esse libera, qua de causa sacra Rota mandare solet, explorationem voluntatis mulieris debere fieri in loco non suspecto, ad hoc, vt constituta in plena libertate propalare possit suam voluntatem sine metu. Ita refertur *in decis. Seraphini, decis.* 1166 Vnde professio facta graui metu, & iniustè incusso, irrita est, necnon si error, seu dolus circa substantialia interuenit. Ita Vecch. *loco citato. n.* 8. 8.

Nona, ad validitatem eandem requiritur, vt profitentes sint in libertate constituti: ideò Episcopus non potest professionem emittere, cùm sit alligatus suæ sponsæ, scilicet, Ecclesiæ: & illam emittens sine licentia Summi Pontificis, reddit professionem nullam, de qua te latè Sanchez *in præcepta Decal. lib. 4. cap. 26. num. 6.* cum multis aliis ab eo allegatis. Similiter seruus profiteri non potest inuito domino suo, vt *superius* diximus; nec etiam obstrictus vinculo matrimoniali potest profiteri sine licentia alterius coniugis, & sine aliis conditionibus. Vide Sanchez *lib. 7. de Matrim disput. 33. & seqq.* Filij etiam habentes parentes in necessitate constitutos, non debent professionem emittere: quod si faciunt, non tamen absque peccato, licèt emissa professio valeat, vt dicunt Lessius *2. de iust. & iur. dub. 3. num. 34. cap. 41.* Nauarr. *l. 3. cons. de Regul. cons. 3.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 4. cap. 20. num. 10.* idem de patre relinquente filios in eadem necessitate. Similiter non debet recipi ad professionem obnoxius reddendis ratiociniis, vt notat Nauar. *loco citato:* quia in libertate non est constitutus, sicut & alij supradicti. 9.

Decima, ad validitatem etiam professionis requiritur, vt professio illa sit ordinata ad debitum finem, ne reddatur inualida, vt in multis casibus contingere posse affirmat Barthol. de Vecch. *loco cit. num* 14. 10.

Vndecima, ad validitatem professionis mulierum requiritur, vt profiteantur in Monasteriis mulieribus destinatis; sicut ad validitatem professionis masculorum requiritur, vt fiat in Monasterio virorum, vt, scilicet, in eis commorentur, & habitent. 11.

Duodecima, ad eandem validitatem necessarium est 12.

est, vt professio fiat sine conditione, pacto, seu modo de retinendo proprio: quia vitiatur ex tali conditione quoad eius substantiam, vt dicunt Doctores, & præsertim Riccius *in decis. Cur. Archiep. Neapol. decis.* 340. *num.* 11. *part.* 4. Bartholom. à S. Faust. *in thes. Relig. lib.* 8. *q.* 21. Bonacina *de claus. & pœn. eam viol. imposit. q.* 2. *punct.* 10. *diff.* 2. §. 1. *num.* 4. Rodriq. *qq. reg. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 6. *in fin.* Miranda *in Manual. Pral. tom.* 1. *q.* 28. *art.* 2. Bartholom. de Vecch. *loc. cit. n.* 11. Secùs dicendum est, si professionem absolutè emittat, quamuis antea pactum interuenerit, concedendi ei aliquod peculium, vel vt domi maneat, vel retineat vsum bonorum suorum; dependenter tamen à voluntate Superioris, vt habetur *in cap. Insinuante, qui Clerici, vel vouentes, & cap. de viduis,* 27. *q.* 1. & S. Antoninus 3 *p. tit* 10. *cap.* 3. Syluester *verbo, Religio,* 3. *q.* 8. Angelus *tit. Religiosus, num.* 19. Nauar. *comm.* 2. *de Regul. num.* 16. Sanchez *lib.* 5. *de matr. cap* 4. *n.* 97. vbi alios DD. refert, & affirmat, hoc non esse derogatum à Concilio Tridentino, sicut dicunt Nauarr. & Azorius *locis citatis.*

13. Si dicas, quòd *in d. cap. Insinuante, qui Cler. vel vou.* Summus Pontifex professionem validam indicauit, cum bonorum retentione, etiam ad effectum dirimendi matrimonium, probare videtur, professionem emissam cum pacto, conditione, & modo retinendi fuisse validam.

Respondeo, illum textum intelligi debere de retentione, seu reseruatione bonorum ad vsum profitentis in domo propria pro suis necessitatibus, ex voluntate Superioris, vt affirmant Ludouicus Beia *respons. cas. conscient. part.* 4. *cas.* 17. Sanchez *de matrim. disp.* 25. *lib.* 7 *num.* 21. Garzias *de benef part.* 7. *cap.* 10. *num.* 100. Nauar. *comm.* 2. *de Regul num.* 16. Barthol. à S. Fausto *loco cit. q.* 33. Bonacina *de claus. & pœn. &c. loco citato, n.* 4. vbi aduertit, istam conditionem non repugnare substantiæ voti paupertatis, cùm tale votum non violetur retentione vsus alicuius rei, dependenter à voluntate Superioris, vt diximus 2. *tom. huius Operis, disput. de voto paupertatis.*

14. Barbosa *de iure eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 152. refert, quòd alij distinguunt, si sub ea conditione Religiosus, vt sibi liceat proprium, & bona immobilia possidere, & liberè acquirere, professionem emittat, ea, tanquam propria, retinendo, inuito Prælato professio irrita est & nulla, cùm sit omnino contraria voto paupertatis, & destructiua substantiæ Religionis: secùs verò, si de licentia Abbatis: & tunc professio valida erit, & conditio non erit reiicienda. Ita Bartolus *in Authen. ingressi. C. de sacros. Eccl. num.* 29. Syluester *in Sum. verb. Religio,* 3. *q.* 8. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3 *q.* 1. *art.* 6. Lessius *de iust. & iur. lib.* 2. *c.* 41. *num.* 63. Miranda *loco cit. quæst.* 28. *art.* 2. Barthol. de Vecch. *loco cit. n.* 11. Sanch. *similiter loco cit. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 97. qui *num.* 98. dicit, in dubio reseruationem aliquorum bonorum tempore probationis à Religioso factam, esse hoc modo intelligendam, nempe, quoad vsum ex Abbatis licentia, & ab ipso reuocabilem.

15. Hinc resoluitur difficultas, an professio valeat reseruata sibi facultate testandi de suo patrimonio, & sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini, huic dubio respondens die 14. Decembris, 1613. hoc negotio maturè perpenso, & accuratè discusso, nisi alia obstiterint, validam esse omnino professionem sub forma suprascripta emissam. Hanc declarationem refert Barbosa *loco cit. num.* 153.

16. In dubio autem, an professio valida sit, néene, præsumendum est illam esse validam. Ita Sanchez 7. *de matrim. disput.* 37. *num.* 12. Gratianus *discept. forens. tom.* 3. *c.* 413 *num.* 14. Nauar. *l.* 3 *cons. de regul. cons.* 13. *n.* 10. Bartholom. à S. Fausto *lib.* 5. *thes. Relig. q.* 251. *num.* 1. Ratio est: quia in dubiis melior est conditio possidentis, & Religio est in possessione.

Professio nulla ex quocunque defectu nullam ex se inducit obligationem, nisi profitens vouendo indepédenter à professione intenderet se expresè per illa vota obligare. Ita Lessius *lib.* 2. *de iust. & iur. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 6. Nauar. *lib.* 3. *cons. de regul. cons.* 89. *n* 7. Sanchez *lib.* 5 *in præcept. Decalog. cap.* 4. *n.* 104. Vecchius *in praxi Nouitiorum disp.* 14. *dub.* 1. *num.* 3. Ratio est: quia humani contractus nullam censentur habere firmitatem, nisi ab vtraque parte acceptentur: cùm ergo professio irritetur; vel ex parte profitentis, vt si profitendi intentionem non habeat; vel ex parte acceptantis, si contrahens aliter has habeat conditiones, vt sit seruus, vxoratus; vel careat, vt, verbi gratia, non sit in ætate sexdecim annorum, &c. sequitur, quòd professio, quando ex his defectibus nulla est, semper desit consensus alterutrius, ac per consequens sit irritus contractus.

QVÆSITVM XVII.

Vtrùm professio inualida sit ratificanda, tam ab Abbate, & Conuentu, quàm à profitente.

SVMMARIVM.

1 *Professio semel inualida solo temporis tractu non firmatur.*
2 *Consensus tam ex parte Religiosi, quàm ex parte Abbatis an requiratur.*
2 *Probationis annus in vtriusque partis fauorem est introductus.*
4 *Professio facta in Religione non approbata, non potest ratificari.*
5 *Professionem vt ratificet quis, debet habere cognitionem de inualiditate prioris professionis.*
6 *Professio irrita ratione inhabilitatis reualidari potest solo nouo consensu professi.*
7 *Nouitiatu inualido ex hoc, quòd Nouitius vxoratus sine licentia coniugis ingressus est Religionem, si profiteatur, mortua vxore, solus consensus profitentis sufficit ad reualidationem.*
8 *Nouitiatus an sit interruptus, quia Oblatus, vel Conuersus ad statum Clericorum transfertur.*
9 *Oblati, & Conuersi cum authoritate Sedis apostolicæ translati ad statum Clericorum, an debeant capitulariter recipi ad professionem.*
10 *Professus bona fide, licèt inualidè, licitè retinet locum, quem obtinuit vigore inualidæ professionis. Limita, vt num. 11. & 12.*
13 *Præscriptio quomodo iuuet eum, qui inualidè bona fide professus est.*
14 *Professio quando ratificatur, an sint repetendæ cæremoniæ, quæ in professione adhiberi solent.*

Professio semel inualida solo temporis tractu nunquam confirmatur, etiam ablato defectu, ob quem inualida fuit. Sic omnes Doctores: & sumitur *ex regul.* 18. *lib.* 6. *de reg. iur. Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non subsistit.* Ita Parisius *de resignat. lib.* 9. *q.* 17. *num.* 71. Vnde, si aliquis fuerit professus ante annum 16. completum post d. anni impletionem inualida professio ex hoc solùm non reualidatur; sed requiritur nouus consensus, & noua professio: quia ratificatio actus inualidi non est aliud, quàm nouus actus, vt resoluit Rota coram Ludouisio *decis.* 395. *n.* 10. quod etiam affirmant Menoch. *tom.* 1. *cons. cons.* 80. *n.* 666. & Barthol. à S. Fausto *lib.* 5. *q.* 251. 1.

num. 1.

n.1.& Laurentius de Peyrinis tom.2.de Pralat.q 3.c.1. num.143.

Ratio est: quia ad substantiam professionis requiritur consensus: aliæ verò conditiones requiruntur propter consensum. Necesse ergo est, vt remoto defectu iteretur consensus, qui iam inducat obligationem. Vnde, cùm denuò necessarius sit consensus, qui est substantia professionis, dicendum est, illam nullam professionem non dici ratificari: quia illa prior professio valida esse incipiat: id enim fieri non potest: quia illa prior vlteriùs non processit, nec iam procedere potest ex consensu efficaci ad inducendam obligationem, quod requiritur ad professionis validitatem. Dicitur ergo ratificari: quia eius loco alia noua rata, & valida efficitur. Ita Suar. libro.7. capite. 1. numero.3.

2. Quibus positis, cùm hæc professio iterum facienda sit alia, & noua, dubitatur, an tam ex parte Religiosi, quàm Religionis, & Abbatis cōsensus ad professionis valorem requiratur. In quo sic distinguendum censeo. Aut professio nulla fuit ex defectu irritāte solùm profitentis consensū, vel ex defectu vtriusque partis, scilicet, Abbatis recipiētis, & recepti consensum irritante. Primo casu nouum consensum Abbatis non esse necessarium existimo; sed sufficere priorem moraliter permanentem. Ita Sanchez lib.7.de matrimon. disput. 37.n.60.& 61. Sà verb. Religio, n.25. Lessius lib. 2.c.4. dub. 7. n. 67. Et ratio est: quia consensus per Abbatem in illo casu præstitus, quantùm est ex parte illius, validus fuit, & contractus tantummodo ex alia parte erat efficax: vnde ille cōsensus, quantùm est ex se, semper manet exhibitus, & promptus, vt adueniente ex parte Religiosi sufficiente consensu, contractus sit firmus: ergo non est necessarius ex parte Abbatis nouus consensus.

Confirmatur: quia, si Religiosus consensum non præstiterit, cùm posset, constat tunc defectum esse ex parte personæ, quæ non consensit. Si autem inefficacia consensus est ex impotentia proueniente à statuto Ecclesiæ, vt in hoc casu, & in similibus, tunc totum illud ius positum est in fauorem illius Religiosi, & ad subueniendum eius imbecillitati: ergo nō debet illum impedire, quominùs subeunte tractu temporis potestate perfecta deliberandi, perficere possit contractum, vel professionem; nec opus illi sit Religionis, vel Abbatis consensus: quando autem defectus professionem irritans ex vtraque parte ortum habuerit, tunc necessarium censemus, vtranque partem debere denuò legitimum consensum, & efficacem præstare. Ita Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap.4.q.7.& Sanchez lib. 7. de matrimon. disput. 37. num. 363.

3. Exemplum erit in defectu anni probationis: nam, cùm probationis annus in vtriusque partis fauorem sit introductus, vt altera alterius mores experiatur, & cùm hoc impedimendum, vt simpliciter irritans, sit à Concilio Tridentino positum, consequens est, per huiusmodi defectum, vtriusque partis voluntatem irritam fieri; & ideò tunc necessaria erit noua voluntas, etiam ex parte Abbatis, quæ vim habeat denuò admittendi ad professionem Religiosos. Quod pariter intelligendum est, quoties defectus irritauerit professionem ex parte Religionis. Itaque concludendum, quòd vbi irrita fuerit professio ex aliquo defectu, si defectus ille erit reciprocus, tam ex Abbatis, quàm ex profitentis parte; tunc mutuus consensus, ablato defectu, & mutua nouæ professionis validitas requiritur. Si verò ex parte vnius tantùm; ex illa tantùm parte requiretur consensus, & primo casu dicetur noua professio: secundo, professio ratificata. Ita Suarez loco cit. Et quoad hoc satis erit.

Quo verò modo professio inualida ratificari possit, dico, aliquas esse professiones ita intrinsecè inualidas, vt nullo modo possint ratificari, vt, verbi gratia, si quis emitteret professionem in Religione non approbata à Sede apostolica; non potest ratificari vllo modo, nisi per Sedem apostolicam ex capite finali de religiosis Domibus, in 6. vel, vt meliùs dicam, professio perpetui amentis nunquam reualidari potest, vt Sanchez lib.5. in præcepta Decalogi, cap.1. num. 2.& Laurentius de Peyrinis tom.2.de Prælatis, quæst.3. cap.1. §.5. num. 142. vbi num. 143. dicit, quòd professio à principio inualida cursu temporis, ablatis impedimētis, non validatur; sicut & nos diximus suprà: vnde, si professus fuerit ante 16 annum completum, post impletionem dicti anni professio illa inualida ex hoc solùm non validatur, sed requiritur consensus nouus, & professio noua. 4.

Ad ratificandam verò professionem requiritur, vt ratificans cognitionem habeat inualiditatis professionis: sine enim tali scientia non potest nouus consensus, & noua voluntas sufficere ad professionem ratam habendam. Quapropter non dicitur illam confirmare, quando putans fuisse validam à principio, eam approbat Ita Nauarrus in Manu.ali, cap.12.n.71. Graffius 1. part. decisionum, lib. 3. cap. 5. num. 22. Sanchez loco citato, num 59. Bartholomæus à Sancto Fausto lib.5. thesauri Religiosorum, quæst. 251. num. 1. Laurentius de Peyrinis tom. 2. de Prælatis, quæst. 3. cap.1. num.144. vbi num. 145. dicit, quòd si professio fuit irrita, non ratione inhabilitatis profitentis; sed, quia metu, aut dolo, aut fictè emissa est, non requiritur nouus consensus Monasterij ad eam validandam; sed sufficit liber consensus professi, qui sciens suam professionem irritam fuisse, & esse, vult eam ratam habere. Ratio est: quia consensus Monasterij iam ab initio professionis illius validus fuit, vt supra diximus. Sanchez lib. 7. de matrimonio, disputat. 37. num. 60. Nauarrus lib.3. consil. de Regularibus, consil.50. numero 1. Suarez tom. 3. de Religione, libro 7. cap. 1. numero. 16. Emmanuel Sà in Aphorismis, verbo, Religio, num. 33. 5.

Quando verò Professio fuit irrita ratione cuiuscunque inhabilitatis, ad illam reualidandam sufficit nouus consensus professi, absque alia acceptatione Monasterij: quia, licèt Monasterium non potuerit legitimè acceptare, Summus tamen Pontifex pro bono Religionis, & consolatione, professionem acceptat nomine Religionis. Ita habetur in cap. Significatum. de Regularibus, in 6.& Nauarrus loco citato, consil.27. numero 2 Syluester verbo, Religio, 5. quæst.2. quicquid dicat Azorius lib. 1. institutionum moralium, lib.12. cap.4. quæst.7. 6.

Si autem Nouitiatus fuit inualidus: quia, verbi gratia, Nouitius habebat vxorem, & sine illius consensu ingressus est Religionem, vel alia de causa, cessante impedimento propter mortem mulieris, professio illa iam sequuta per solum consensum profitentis reualidari potest, si impedimentum est secretum, siue publicum, per consensum Prælati, & Monasterij, absque nouo Nouitiatu. Ita Sanchez de matrimonio, l.7. disputat. 37. num.47. Portellus in dubiis regular. n. 51. Bartholomæus de Vecchiis in praxi Nouitiorum, disputat. 14 dub.5. num.6. 7.

Si quæras, an Nouitiatus sit interruptus, quando aliquis Oblatus, vel Conuersus ad statum Clericorum transfertur, & consequenter sit iterandus. Respondeo, quòd non est iterandus: quia sufficit, vt per vnum annum maneat sub obedientia Prælati, & tunc probationis annum legitimè impleuit, maximè cùm Nouitius non teneatur, omnes asperitates Regulæ experiri in specie; sed satis est, si probet in genere, perseueran- 8.

perseuerando sub dicta obedientia Prælati per annum. Ita Suarez *tom. 3. de Religione. lib. 5. cap.* 14. *num.* 15. Rodriquez *tom. 3. quæstionum regularium, quæst.* 5 *art.*10. Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.*5. *cap.* 4. *num.* 52. & Bartholomæus à Sancto Fausto *in thesauro Religiosorum, lib. 5. quæst.* 249. *num.*3. Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælato, quæst.*3. *c.*1. *num.*66.

9. Sed remanet difficultas, an Conuersi, & Oblati cum authoritate Sedis apostolicæ translati ad Clericorum statum, habitis suorum Abbatum licentiis, debeant capitulariter recipi ad professionem, sicut Nouitij Clerici recipiuntur à Capitulo Monasterij. In hac re Laurentius de Peyrinis *loco citato num.* 150. putat, quòd Breue apostolicum pro illis obtentum inspiciendum sit: si enim, dicit ille, Summus Pontifex assumat Conuersum ad statum Clericorum cum illa clausula, *attento, quòd ad id idoneus reperitur*; tunc non est necessaria Monasterij approbatio: quia Summus Pontifex supplet consensum Monasterij, siue commutat. Si autem dicat Summus Pontifex in tali Breui, *quatenus ad id idoneus reperiatur*: tunc dicendum est, requiri Monasterij consensus. Et hoc intelligendum est, si in breui exprimatur idoneitas ad professionem, & approbetur; quòd si solùm exprimitur, & approbatur idoneitas ad Clericatum, adhuc requiritur approbatio Capituli, sicuti requiritur in Nouitiis Clericis, ad hoc, vt ad professorum statum admittantur.

10. Qui bona fide inualidè professus est, potest retinere locum licitè, quem obtinuit vigore inualidæ professionis. Ratio est: quia, licet professio irrita non incipiat esse valida, nisi à tempore ratificationis, vt docet Nauarrus *lib. 3. consil. de Regularib. cons.* 28. *num.* 3. tamen bona fides, quæ operatur, quòd Nouitius non amittat, quod putabat esse suum, dabit etiam prædictum locum præfato Nouitio: de qua re videatur Tiraquellus *in tractatu de causa cess. limitat.* 12. *num.* 16 & expressiùs Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælatis, quæst. 3. cap. 1. num.* 152. Nauarrus *loco citato, num.* 4. Rodriquez *tom. 3. quæstionum regularium, quæst.* 17, *artic.* 3. *in fin.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouitiorum, disputat.* 14. *dub.* 2 *num.* 2. Rota coram Seraphino 1361. *num.*5. Graffius *tom.*1. *consilior. lib. 3. de Regular. cons.* 6. *num.*18. In Congregatione tamen nostra Vallumbrosana puto aliter esse dicendum, sicut & in nonnullis aliis Congregationibus. Ratio est, quia supradicti Doctores, & præsertim Laurentius de Peyrinis *loco citato*, & Bartholomæus de Vecchiis *similiter loco cit*, dicunt, posse retinere locum: quia hæc est res parui momenti: ergo, si erit res magni momenti, sicuti est in nostra Religione, & in quibusdam aliis, & etiam in Religione Minimorum, vt fatetur Laurentius de Peyrinis *loco citato*, contrarium dicendum erit.

11. Aduertendũ tamen circa hoc, quòd si professio fuit inualida, non ratione defectus ætatis, vel anni probationis, sed ex alicuius alterius conditionis requisitæ ad validitatem professionis defectu, tunc procuranda est dispensatio secretò: & ita professus potest retinere locum, quem habuit ratione inualidæ professionis bona fide emissæ: atque ita puto intelligendos esse Authores supracitatos, qui cum Suarez *tom. 3. de Religione, lib. 7. cap.* 1. *num.* 34. dicunt, quòd, intercedente bona fide, valdè consentaneum rationi est, vt Prælati facilè concedant ei, qui ratificat professionem, locum, quem acquisiuit in professione aliàs inualida.

12. Si autem professio fuit inualida defectu temporis quoad ætatem, vel probationem, non puto bonam fidem: maximè in præiudicium tertij, sicut de facili contingere potest, sufficere, ad hoc vt taliter professus retineat prædictum locum. Quoniam autem tempore prædicto professo locum antiquitatis sibi competat; in aliquibus Congregationibus practicatur, vt ita professi, non à die inualidæ professionis, neque à die ratificationis; sed à die, in qua professio, si emissa fuisset, fuisset etiam valida, atque ita bona fides non derogat tertio, cùm non tollat alicui locum, quem ratione validæ professionis obtinuit, & est fauorabilis ei, qui tali fide inualidam emisit professionem, cùm ei concedat locum, quem valida professio tunc emissa concederet. Et ita manifestè improbabilis apparet sententia Sanchez *de matrim. lib. 7. disput.* 37. *n.* 66. vbi dicit, quòd inualidè professus potest retinere prædictum locum, etiamsi mala fides intercesserit.

Qui verò bona fide professionem emisit, vt diximus durante bona fide primum locum sibi præscripsit per spatiũ triginta annorũ, vt in iuribus personalibus requiritur, & potest dicto primo loco frui, dummodo aliquis non contradicat: si verò contradiceret, re detecta, post quatuor annos à præscriptione finita, impetrata restitutione in integrum Superior tenebitur illi primum locum restituere; non enim potest vllus e sua inscius, & non negligens priuari: si autem bona fide durante legitimè non præscripsit, accedente mala fide tenetur in conscientia restituere illud, quod suum non est. Ita Laurentius de Peyrinis *loc. cit. n.* 152. *in fi*, vbi ait, hoc affirmare omnes Doctores, qui agunt de præscriptione, & de bona fide. 13.

Si quæras, an in casu, quo quis vellet professionem inualidam ratificare propter aliquod suum scrupulum, stante inhabilitate publica personæ, an sint necessariò repetendæ cæremoniæ, quæ in professione emittenda fieri solent. Sanch. *loco cit. de matrim. lib. 7. disp.* 37. *num.* 66. Azorius *institutionum moral. tom.*1. *lib.* 12. *cap.* 4 *q.* 7. Nauar. *loco cit. cons.* 27. *n.* 2. Laurent. de Peyrin. *loco cit num.* 151. dicunt, non esse necessariò repetendas tales cæremonias, maximè cùm iam exhibitæ sint in emissione professionis, & non sint de substantia. 14.

QVÆSITVM XVIII.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares, vel alij, ad quos spectat, Nouitios ad professionẽ admittere, possint alius delegare, vt dictos Nouitios ad professionem admittant, & an possint eandem professionem in aliquo casu prorogare, & differre.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & alij Superiores regulares potestatem ordinariam recipiendi Nouitios ad professionem habentes, possunt eandem potestatem alius delegare.*

2 *Professionis emissionem potest Abbas ex iusta causa prorogare vltra annum, & num.* 4.

3 *Probationis annus, sicut & admissio, ac receptio Nouitiorum ad professionem, in fauorem recipientium, & recipiendorum instituta sunt.*

5 *Prorogatio emissionis professionis an requirat consensum Nouitij.*

QVoad primam partem quæsiti dicendum est, authoritatem recipiendi Nouitios ad professionem, delegari posse ab Abbatibus, aliisque Prælatis tali authoritate ordinaria fruentibus. Probatur ex Rota Romana *in antiquis decis.* 4. *de Regul.* vbi habetur professio

professionem fieri posse per Monachum in manibus Abbatis, vel alterius ab Abbate potestatem habentis. Idem docent Cucchus *lib. 3. instit. maior. tit. 1. de Regul. num. 54.* & Bartholomæus de Vecch. *in praxi Nouit. disp. 12. dub. 1. num. 17.* & Rodriq.. *part. 2. Sum. cap. 8. num. 13.*

Hîc obiter dicendum erit, potestatem recipiendi Nouitios, posse aliis delegari, vt benè probat idem Bartholomæus de Vecch. *loco cit. disput. 7. dub. 1.* vbi non solùm ostendit *num. 5.* Ministris Prouincialibus integrum esse., receptionem Nouitiorum posse aliis delegare, verùm etiam illos habere talem potestatem ordinariam, & originaliter; ordinariæ autem, & originalis potestatis est, vt aliis possit delegari, vt fatentur omnia iure.

2. Quo ad secundam partem quæsiti, Concilium Tridentinum *supra* allegatum *cap. 16. de regul. sess. 25.* statuit, quod *finito tempore Nouitiatus Superiores Nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è Monasterio eos eiiciant* Nihilominùs possunt Superiores ex iusta causa prorogare professionis emissionem vltra annum, vt sacra Congregatio Cardinalium Concilij censuit, teste Grassio *decis. aur. part. 1. lib. 3. cap. 5. num. 16.* Et probabitur primò *per l. Preces. C. de appell.* vbi habetur, quòd à iure antiquo nullatenus est recedendum, nisi quatenus per nouum aliquid expresè fuerit innouatum: at de iure antiquo ante Concilium licitum, & in consuetudine, & vsu erat, quòd Nouitiorum professio, interueniente iusta causa, prorogaretur, nec per præfatum Concilium expresè hoc videtur innouatum, nec reuocatum: ergo antiquum ius, & vsus attendi debet, & per consequens differre licet. Quòd Concilium illud non innouet, nec reuocet, nec statim profiteri cogat, probatur ex valore illorum verborum Concilij: *Quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant.* vbi admittere ad professionem non est ad profitendum cogere sed ad id eos recipere: sunt enim inter se diuersa: & ex diuersis non fit illatio, vt *in l. Papinianus. ff. de minor.*

3. Quibus adde, quòd tam probationis annus, quàm admissio, & receptio Nouitiorum ad professionem, in fauorem recipientium, & recipiendorum instituta sunt *per cap. Ad apostolicam. de regul.* ergo, iusta causa interueniente, quanuis dispensari non possit, in anno Nouitiatus cùm sit expresè statutum; poterit tamen dispensari circa admissionem ad professionem, cùm Concil. de hoc nihil expresè statuerit, & attendendum erit ius commune, & vsus, vt iam diximus.

Consequentia patet ex eo, quod dicit Gloss. *in d. cap. Ad apostolicam.* quòd cùm hoc in fauorem, tam recipientium, quàm receptorum, sit introductum, non debet retorqueri contra eum, id, quod eius fauore introductum est, vt *l. Quod fauore. C. de leg* & priuilegia contra priuilegiatos non sunt retorquenda. *cap. Quod ob gratiam. de reg. iuris, lib. 6.* Insuper considerabis illa verba: *Quos habiles inuenerint, ad professionem admittant.* ergo habilitate non interueniente, non sunt Nouitij ad professionem admittendi, dummodo spes probabilis interueniat, quòd intra sex menses habiles fuerint: ergo & potest differri professio iusta de causa. Videatur de hac re Nauarrus *lib. 3. consiliorum, de Regularibus, consilio 19. & 30.* quem sequitur etiam Miranda *in Manuali prælatorum, q. 15. articulo 11.*

4. Ex his ergo cõstat, quòd adueniẽte rationabili causa Nouitiatus prorogari potest completo probationis anno, adueniente rationabili, & iusta causa ad differendam professionem, vt si Nouitius nondum expleuerit tempus annorum sexdecim, vt requirit Concilium Tridentinum, priusquàm ad professionem admittatur; vel si non benè didicerit quæ necessariò discenda sunt; aut, si non sufficienter satisfecerit in probatione; vel, si aliquid obstiterit ad rectam suorum bonorum dispositionem; vel, si quid simile intercesserit. Ita affirmat Rodriq. *qq. Regul. tom. 3. q. 17. art. 10.* Miranda *in Manuali Prelat. tom. 1. q. 25. art. 11.* Nauar. *cons. 30. de Regul.* Emanuel Sà *in Aphoris. verbo, Religio, num. 3.* Sanchez *de matrim. lib. 5 cap. 21.* Peregrinus *loco citato, litt. C.* Bartholomæus à S. Fausto *loco citato, lib. 5. quæst. 168.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 13. num. 8.* Galuanus *cons. 12. in princip.* vbi obseruat, differri non posse professionem illorum Nouitiorum, quos superiores, expleto probationis anno, inuenerint idoneos. Barthol. de Vecchiis *disp. 11. dub. 5.* vbi *num. 2.* hoc probat, dicens, quòd à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus per nouum expresè receditur ab eo: cùm ergo ante Tridentinum hoc liceret, & esset in vsu, & consuetudine, requiritur & nunc licere: quod confirmatur: nam dispositio Concilij Tridentini intelligitur de Nouitijs duntaxat, quos Superiores elapso probationis anno habiles inuenerint; non verò de illis, qui tunc propter aliquam ex narratis causis inhabiles sunt; & probabilis spes habetur, eos moderato interuallo temporis habiles euasuros, vt benè docent Graffius *part. 1. decis. lib. 3. cap. 5. num. 16.* Lessius *lib. 2. cap. 41. dub. 3. num. 59.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 13. num. 8.*

Aliqui tamen dicunt, in hac prorogatione Nouitiatus desiderari assensum Nouitij, eò quòd toto tempore probationis debet Nouitius gaudere libertate perseuerandi, vel recedendi à Religione. 5.

Probatur insuper hoc prædictum nostrum assertum ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium, quæ declarando decretum sacri Concilij Tridentini *sess. 25. c. 16.* quoad illa verba: *Superiores Nouitios, &c.* dicit: *Hæc verba respiciũt tantũ ad habiles; nõ autẽ ad inhabiles; & ita ex licentia Sanctissimi Domini nostri explicãre hunc textũ Illustrissimo Cardinali Carauellanense, cẽsuit Congregatio sub die 19. Iuly, 1570. quod dictum tempus Nouitiatus est arbitrarium.* Hanc declarationem ponit Bartholomæus de Vecchiis *loco citato, in fine, num 3.* Ex qua posteà infert *num. 4.* differri non posse professionem illorum Nouitiorum, quos Superiores, expleto dicto anno, habiles inuenerint. Secundò infert, Nouitios esse eiiciendos, quorum non habetur spes probabilis euasuros esse idoneos interuallo moderati temporis ad arbitrium Superioris; putà, trium, quatuor, ad summum sex mensium: & vt plurimùm hæc spes haberi non potest de Nouitiis callidis, inobedientibus, vel aliis eiusmodi vitiis irretitis. Hanc prorogationem viuæ vocis oraculo concessam fuisse Religioni Capucinorum, existente iusta, & rationabili causa, affirmat Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. in fine, num. 4.*

QVÆSITVM. XIX.

An professio excommunicati per Abbatem recepta valeat, peccétque Abbas excommunicatum ad professionem admittens.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ingrediens Religionem, quando peccet mortaliter.*

2 *Professio ab excommunicato emissa valet.*

3 *Abbas ad professionem excommunicatum admittens, quando peccet.*

1. SVpponendum est, excommunicatũ maiori excommunicatione non posse Religionem ingredi, & in eam recipi sine graui peccato. Ratio est, quia excommunicatio priuat omni communicatione bonorum, maximè spiritualium: huiúsmodi autem ingressus haberi non potest sine tali communicatione. Ita docent Auila *de censuris, part. 2. cap. 6. disputat. 6. dub. 6.* & Suarez *tom. 3. de Religione, lib. 5. cap. 4. num. 18.* Et procedit ex parte recipientium, non solùm recepti, quando excommunicatio est notoria. Si autem excommunicatus petat ingredi Religionem ea intentione, vt in tali ingressu statim absoluatur, & eadem Religio absoluendi potestate fruatur; tunc nullum erit peccatum, nec ex parte recepti, nec ex parte recipientium. Imò Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouitiorum, disp. 5. dub. 2. num. 1. in fine*, ait si excommunicatus sit nominatim denunciatus satisfacta parte non censeri inhabilem ad Religionem, in eo casu, quo Religiones gaudeant priuilegio eum absoluendi. Est ergo validus ingressus Religionis, etiamsi excommunicatus cum culpa ingrediatur, vt satis constat. Sed superest videre, an sit valida professio, de qua maior est difficultas.

2. Dico quòd professio ab excommunicato emissa valet: quia non est acquisitio beneficij, sed status, vt ait Couarruuias *4. decretorum, 2. parte, cap. 6. num. 3.* Henriquez *lib. 13. de excommunicatione, cap. 7. n. 7.* Nauarrus *comment. 4. de Regularib. num. 25.* Rodericus *2. parte Summæ, cap. 8. num. 10.* & alij. Et ratio diuersitatis est, quòd acquisitio status est quasi acquisitio cuiusdam caracteris Ordinis, qui perpetuò durat, vt per Nauarrum docetur *commentar. 2. de Regularibus, num. 67.* Ius verò percipiendi beneficium impeditur per simoniam, & excommunicationem, donec absolutio, & dispensatio subsequantur. Et ita affirmant, Felinus *in cap. Cùm illorum. de sententia excõmunicationis, num. 2.* Suarez *loco citato, num 18.* Ioãnes de Lignano *de sententia excõmunicationis, tractatu 14.* Nauarrus *lib. 3. cons. 3. num. 1. in secunda editione* Rodriquez *tom. 3. quæstionum regularium, quæst. 17. artic. 14.* Henriquez *lib. 13. de excommunicatione, cap. 7. num. 7.* Sayrus *de censuris, lib. 2. cap. 9. num. 18.* vbi alios Doctores refert, & sequitur, Bartholomæus de Vecchiis *disputatione quinta, dubitatione 2. numero 2.* vbi *numero 3.* aduertit, quòd si virtute alicuius rescripti apostolici admittatur excommunicatus, tunc talis professio est inualida; quia illud rescriptum ab excommunicato impetratum est irritum, *cap. 1. de rescript. lib. 6.* Idem docent Felinus *loco citato*, vbi allegat Calderinum, & Rodriquez *loco citato*, vbi refert Geminianum, & Socinam. Idipsum docent Sayrus, & Rodriquez *locis citatis*, dummodo in rescripto nõ sit clausula apponi solita, vt impetrans ab omni censura absolui possit.

Probatur itẽ argumẽto matrimonij carnalis ad spirituale; quòd sicut valet matrimonium per excommunicatum contractum, *cap. Significasti. de eo, qui duxit in matrim.* ita spirituale hoc vinculũ tenet. Adde etiam, *cap. Cùm illorum. de sent. excommun.* vbi Panorm. & Felinus dicunt, excommunicationem non impedire ingressum Religionis, neque professionem: dicitur enim in illo textu, quòd existens in sæculo ex delicto commisso confugiens ad Religionem, absolui poterit; ergo professio tenebit.

Idem tenet Specul. *in tit. de Relig. in fin.* Facit etiã, quòd post professionem simoniacè factam Monachus non redit ad sæculum, *cap. Quoniam. de simon.* sed est detrudendus per illum text. in aliud Monasterium sui Ordinis: ergo professio tenet. Quòd si non inueniatur tale Monasterium, in quo detrudi possit, manebit dispensatiuè in illo, ne damnabiliter euagetur: ergo significatur, eum esse professionis vinculo alligatum. Et hæc satis erunt pro isto articulo.

Abbas autem ad professionem excommunicatum admittens, si non est denunciatus, nec publicus Clerici percussor, non peccat: quia non est euitandus, nec prohibitum est, cum eo communicare: si autem excommunicatus erit denunciatus, aut notorius Clerici percussor, quoniam cum tali excommunicato communicatio est prohibita à iure, eum ad profitendum admittens peccabit: sed, quia non communicat cum illo in diuinis, erit veniale peccatum tantùm, nisi in professione addantur aliquæ preces ab Ecclesia institutæ; tunc enim tam profitens, quàm recipiens, necnon & astantes, mortaliter peccarent: in diuinis enim cum illo communicarent. Ita Batth. à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 223.* 3.

QVÆSITVM XX.

An Abbas censura innodatus ad professionem aliquem admittere valeat.

SVMMARIVM.

1 *Admittere ad professionem non est actus iurisdictionis, sed superioritatis; ideò Abbas aliqua censura detentus validè ad professionem admittit.*

2 *Suspensus Abbas ab admissione professionis, peccaret mortaliter, admittendo aliquem ad professionem, propter violationem censuræ; professio tamen valida esset.*

3 *Professio simoniacè facta an teneat.*

4 *Matrimonium contractum coram Parocho, cui interdicta est assistentia, validum est.*

QVia acceptatio ad professionem, non est propriè actus iurisdictionis, sed superioritatis, vt docent Dominicus *in cap. Constitutionum. §. In altis. num. 6.* Tabiena *tit. Nouitius, num. 8. in fine.* Rosella *eod. tit. num. 21. in fine.* Sanchez *in pracept. Decal. lib. 5. cap. 4. num. 78.* non video, cur Abbas aliqua censura detentus inualidè professionem admittat: Abbas enim aliqua censura irretitus adhuc Superior est: quòd si existat suspensus ab admissione professionis, dicendum est, illum mortaliter peccare, si ad professionem admittat, propter violationem censuræ; tamen professio illa erit valida: quia actus iurisdictionis à suspenso irriti sunt, non autem actus ille acceptationis ad professionem; quia est actus superioritatis, non iurisdictionis. Ita Bartholomæus à Sancto Fausto *in thes. Relig. lib. 5. quæst. 225. 226. & 227.* 1. 2.

Hinc obiter resoluitur, an simoniacè professio facta teneat: dico enim valere. Ita colligitur *ex cap. Quoniam. de simon.* vbi statuitur, Professum simoniacum haud in eodem Monasterio manere debere; sed in aliud eiusdem Ordinis detrudi. Quòd si aliud Monasterium eiusdem Ordinis non reperiatur, in priori, vbi pœnitentiam agat, detineatur, ex quibus infertur, professionem validam esse: quia eius valor ibi supponitur. Ita sentit Nauar. *de Regular. comm. 4. num. 25.* Rodriq. *quæst. reg. tom. 3. q. 63. art. 3.* 3.

Hoc idem probatur ex eo, quòd Parochus, cui interdicta est matrimonij administratio, validè assistit Monasterio ex Sanchez 3. *de matrim. disp. 21. num. 11.*

num. 11. & 12. vbi refert, ita decisum fuisse à S. Rota Romana *tom.* 1. *decis.* 429. & 570. *in nouissimis*, & Sacra Congregatio Cardinalium censuit, validum esse matrimonium contractum coram Parocho, cui interdictum est ab Episcopo, ne interueniat: ergo idem dicendum est de professione coram Prælato suspenso emissa, cùm per eam matrimonium spirituale contrahatur, *ex cap. Inter corporalia*, vbi Panormit. *num.* 10. *de transl. Episcopi*. Rebuffus *cons.* 69. *num.* 9. Purpuratus *cons.* 188. *num.* 2. & 3. *lib.* 1. Berosus *lib.* 1. *cons.* 28. *à num.* 3. Giouagnon. *respons.* 50. *n.* 54. *lib.* 1. Argumentum autem de matrimonio carnali ad spirituale valere, hucvsque docuimus, *ex cap. Inter corporalia, cap. vlt. de transl. Epis. cap Cùm inter Canonicos, de elect. cap. Quoniam frequenter*, §. *Porrò, vt lite non contest.* & docent DD. quos citat, & sequitur Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouitiorum, disput.* 12. *dub.* 1. *num.* 6.

QVÆSITVM XXI.

An professio facta in manibus Episcopi sine Abbatis, & Conuentus licen tia valeat.

SVMMARIVM.

1 *Religio, si exemptione non gaudeat, poterit Episcopus sine licentia Abbatis, & Conuentus, ad professionem admittere: secùs si gaudet exemptione.*
2 *Facultas admittendi ad professionem potest delegari.*
3 *Episcopus, si sub spe ratificationis ab Abbate faciendæ admittit aliquem ad professionem, an illa sit valida.*
4 *Consensus interior non sufficit ad humanum contractum perficiendum.*

1. SI Religio exemptionis priuilegio non gaudet, poterit Episcopus propria authoritate Nouitium ad profitendum in tali Religione admittere: est enim proprius eius Prælatus, prout Abbas, vel Generalis, aut Prouincialis in Religione exempta. Atque ita intelligendus est Innocentius *in cap. Porrectum, num.* 5. vbi per text. *in cap. Si vir.* 27. *q.* 1. docet, quòd potest quis fieri Monachus faciendo professionem alicuius Regulæ approbatæ in manibus Episcopi: quem sequuntur Host. *n.* 14. Ioan. Andreas *n.* 4. Anchar. *n.* 7. omnes *in d. cap. Porrectum*. Sed si talis Religio ab Episcoporum iurisdictione exempta sit, vt sunt hodie ferè omnes Religiones, clarè patet, non posse Episcopum authoritate sua aliquem ad talem Religionem admittere: non enim habet in illam iurisdictionem ad hunc actum necessarium. Ita docent Abbas *in d. cap. n.* 12. Nauar. *cons.* 6. *à num.* 2. *in antiq. alias cons.* 4. *in nouis, tit. de regul.* Sanchez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *num.* 74. Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *quæst.* 4. Emanuël Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *quæst.* 17. *art.* 11. vbi subdit, quòd tex-
2. tus citatus *in cap. Si vir*, qui videtur concedere facultatem, vt professio fiat in manibus Episcopi, intelligitur de Episcopo, cui Monasterium, in quo profitetur Nouitius, subiectum est, sicut olim erant omnia Monasteria. Insuper talis Religio semper habet peculiarem acceptandi modum à Sede apostolica confirmatum. Dixi, *authoritate sua*: quia, si Episcopus, nomine Abbatis, vel alterius, qui habet iure ordinario facultatem incorporandi in Religione, alicuius professionem admitteret, valebit talis professio: nam facultas admittendi ad professionem potest delegari, sicut & alij actus iurisdictionis, cùm hoc nullo iure prohibeatur, nec in tali potestate adsit conditio aliqua specialis, ob quam non sit delegabilis, vt notat Syluest. *verb. Religio*, 3. *q.* 18. Quòd si Episcopus, 3.
quanuis non habens facultatem ab Abbate, vel ab alio Prælato Religionis; tamen non proprio; sed ipsius Prælati nomine, talem professionem recipiat sub spe ratificationis, si deinceps ratificatio sequetur; professio erit valida. Ita tenet Syluest. *vbi suprà*, & Ang. *verb. Professio*. Quòd si ante ratihabitionem matrimonium contrahat, accedente Prælati assensu, validum erit: qui persona ex vi illius professionis non remansit inhabilis ad matrimonium contrahendum, cùm non fuerit recepta à persona habente potestatem, vt tenent supradicti Doctores, & Læl. Zecch. *de Republ. eccles. tract. de Regular. cap.* 3. *n.* 11. & *n.* 6. & 7 tenet huiusmodi professionem sub spe ratihabitionis de futuro in manibus Episcopi factam, irritam, & nullius esse momenti: quia pro tempore, quo nondum Abbas, vel alius Superior eam ratificauerit, certum est, nullam esse, nec constituere profitentem in statu regulari, vt dictum est, & à nemine negatur. Hinc fit, vt habita ratihabitione Superioris, oporteat profitētem de nouo suum assensum præbere, vt professio incipiat valere: quia prior consensus non fuit validus, nec effectum sortitus est: ergo necessarium est denuò profitentem consentire. Quod confirmatur: nam certum est oportere, vt talis persona non reuocet consensum: quia, si nolit professione facta ligari, quanuis Superior eam ratificet, ratihabitio postea sequuta nullum habebit effectum: quia tempore, quo fit, & quando, & quomodo professio deberet incipere valida esse, non reperit permanentem consensum alterius partis, sine quo reciproca huiusmodi obligatio perfici non potest: ergo ad minus necessarium est, vt moraliter perseueret in priori voluntate: & hæc perseuerantia exteriùs 4.
constare debet; interior enim consensus non sufficit ad humanum contractum perficiendum, nisi de illo possit sufficienter constare tempore, quo contractus perficitur: & hoc est moraliter iterare consensum siue fiat per expressum, siue tacitum signum perseuerandi in ea voluntate. Ita subtilissimè Suarez *loco citato*.

QVÆSITVM XXII.

De his, quæ circa formam professionis ab Abbate sunt prænoscenda.

SVMMARIVM.

1 *Professio vt perfecta sit, necessaria est aliqua forma, qua mutuus Religiosi, & Religionis consensus declaretur.*
2 *Consensus tam Abbatis, quàm profitentis, quomodo ostendatur.*
3 *Profitentis ex parte an sit necessaria scriptura.*
4 *Scriptura debet à profitente publicè legi, & coram testibus.*
5 *Professionis ad formam necessarium est, vt tria vota essentialia exprimantur in ordine ad specialem Religionem approbatam.*
6 *Professio, per quam quis se tradit alicui Religioni in genere, non tenet.*
7 *Professionis formæ adhuc necessarium est, vt nihil contineat, quod Religionis substantiæ repugnet, ne professio inualida reddatur.*
8 *Professio an possit fieri nutibus.*

QVoad primam huius quæsiti partem notandum, 1.
quòd ad hoc, vt professio perfecta sit, & obligatio reciproca, necessaria est aliqua forma exterior, qua mutuus consensus Religionis, & Religiosi sufficienter

cienter declaretur. Quod ex eo patet: quia, cùm professio humanus contractus censeatur, in quo quamuis interior consensus concurrere debeat, non tamen eo solo perficitur; nequeunt enim contrahentes mutuos inter se consensus, absque externis signis agnoscere, aut acceptare, nec absque aliquo sensibili indicio ad instar matrimonij fieri possunt: hæc autem forma attendenda est, tam, ex parte profitentis, quàm Abbatis professionem recipientis.

2. Ex parte Abbatis recipientis, dicendum est, quòd si eius consensus præsupponatur, tamen ordinariè nulla verborum forma requiritur; sed solùm signum aliquod, seu demonstratio exterior, qua indicat se professionem acceptare, vt probat Suarez *de Relig. 3. tomo, lib. 6. cap. 16. num. 2.* Et roboratur testimonio Regulæ Sancti P. Benedicti *cap. 58.* & ex consuetudine ferè omnium Religionum.

Ex parte autem profitentis dubitari posset, an sit necessaria scriptura, vt per illam expressa professio fiat: quod euacuatur *ex cap. Porrectum. de Regular.* vbi colligitur, non esse necessariam scripturam, sed solam profitentis vocem. Ita Gloss. *in cap finali verb. Scriptis, 20. q. 1.* & Alexander de Neuo *in cap. Rursus. num. 14. qui Cler. vel vouent.* Syluest. *tit. Relig. 3. q. 1.* Panormitan. *in d. cap. Porrectum. num. 2.* & *in cap. Nuper. de testib. in princip.* Zanardus *in direct. Theol. part. 2. cap. 26. num. 14.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disp. 13. dub. 2. num. 3.* vbi citat Rosellam, Tabienam, & Armillam, qui omnes Doctores loquuntur de iure communi.

3. Dices, quòd hodie ferè inter omnes Congregationes non solùm Monachorum; verùm etiam Mendicantium professio in scriptis traditur: quod præcipuè seruatur à Monachis militantibus sub Regula Sancti Benedicti, cùm hoc habeatur *in cap. 58.* eiusdem Regulæ. Vnde in hac re concludere debemus, quòd in Religione, vbi præscribitur, vt professio fiat in scriptis, talis forma erit obseruanda. Quod intelligendum erit, quando in Regula approbata, & confirmata à Summo Pontifice expresè ponitur talis conditio, vt essentialis: tunc enim si aliter fiat, professio nullitatem saperet.

Dubitari etiam poterit, an sola scriptura sufficeret ad professionem etiam expressam: vbi dicimus, quòd sic, vt videtur colligi posse ex Syluest. *verb. Religio 3. in princ.* asserente, professionem expressam fieri posse voce, aut scripto: ergo videtur velle, quodlibet ex his sufficere. Et hoc de iure communi: scriptura enim est tam expressum signum, sicut vox: & propterea, si ex scriptura ipsa, & ex modo illam tradendi de persona profitente, satis constare posset, & quòd scripturam illam tradat animo emittendi professionem, & eodem animo ab Abbate, vel alio facultatem habente recipiatur, ex ipsa rei natura ad validitatem professionis satis erit.

4. Communis tamen Religionũ consuetudo requirit, vt talis scriptura ab ipso profitente, si id facere valeat, aut sciat, publicè legatur, vt ait Suar. *loco citato, num. 4.* Verùm in hoc particulares Religionum constitutiones, & statuta specialia erunt attendenda: aliquando enim potest essentialiter requiri, vt professio non solùm scribatur; verùm etiam publicè legatur. Præterea Clemens VIII. in Bulla, quæ incipit: *Cùm ad regularem disciplinã* hoc præcepit: *Superior cuiuslibet Cõuentus, in quo Nouitiatus fuerit constitutus, particularẽ librũ habeat, in quo vniuscuiusque Nouitij professio registretur, illámque Nouitius professus propria manu, & duo testes, qui præsentes fuerint, subscribãt: Conuersus verò litterarũ ignarus, Professus, in eorundẽ testiũ, qui se subscripserint, presẽtia, propria mãu, signũ Crucis apponat, asserueturque liber, & custodiatur in Archiuio, vbi scripturæ ad Monasterium, seu Conuentum pertinentes reponi consueuerunt.* Idem decreuit Sixtus V. *in sua constitutione* quæ incipit: *Cum de omnibus* & etiam S. Congregationẽ Cardinalium idipsum præcepisse, refert Sorbus *in Compend. priuileg. tit. Nouitius, de emiss. profess. Nouit.* Sed dubium est, an oporteat, talem professionem fieri coram testibus. Cui breuiter respondetur, quòd cùm nihil certi de hoc in iure reperiatur, si huius actus natura attendatur, proculdubiò requiritur ad hoc, vt conuenienter fiat, eam esse admittendam coram testibus. Ratio, quæ hoc videtur suadere, est, quòd cùm profitens specialem Ecclesiæ statum assumat necesse est, ita professionem emittere, vt de illa possit Ecclesiæ constare, & hoc de conuenientia: nam professio sic facta inter eum, qui potestatem habet recipiẽdi, & eum, qui vult profiteri, non reperitur in iure communi prohibita. Consulenda sunt autem specialia Religionum statuta. Sed modò, vt diximus *suprà*, extat constitutio Clementis VIII. ex qua colligi potest, professionem fieri debere coram testibus.

Est autem necessarium ad hanc formam, vt per eam exprimatur obligatio trium votorum, scilicet, 5.
obedientiæ, paupertatis, & castitatis, quæ sunt substantialia Religioni, *cap. Cum ad Monasterium. de Regular.* Necnon oportet, quòd talis obligatio fiat in specie determinatæ Religioni approbatæ. Ita habetur *in cap. Vni. de votis, in 6.* Angel. *verb. Professio.* Anton. *in cap. Rursus, qui Clerici, vel vou.* Nauar. *cõm. 2. de Regular. n. 5.* S. Thom. 2. 2. *q. 88. art. 7.* vbi dicit, votum solemnizari per professionem certæ Regulæ. Videtur etiam hoc expressum *in cap. vltimo, de relig.*
Domibus, vbi habetur, quòd quicunque ad Religio- 6.
nem conuerti voluerit, vnam de approbatis assumet: vnde professio, per quam quis se tradit alicui Religioni in genere, v.g. vni ex Mendicantibus, non tenet: & si huiusmodi profitens posteà matrimoniũ contrahat,
licèt peccet; tamen matrimoniũ erit validum. Ita tenet 7.
Syluest. *verbo, Religio, 3. num. 18. verbo, 3.* Est insuper necesse ad supradictam formam, vt in professione nulla extet conditio Religionis substantię repugnans: putà, si quis emittat professionem cum conditione, vt exire possit, si Religionis asperitates ferre non valebit vt possit retinere sua bona, viuere arbitratu suo, & his similia: quia tales conditiones irritam redderent professionem, ita vt nullam reduceret obligationem. Ita Gloss. *in cap. vlt. de condit. appos.* & ibi Card. & Panorm. quos sequitur Syluest. *verbo, Religio, 3. q. 67. & 8.* idẽ tenet Angel. *verbo, professio,* & *verb. Religiosus, num. 19.* Gloss. *in cap. Monachi. verb. administrationem, de stat. Monach.* Innoc. Hostiens. & Abbas *in cap. Insinuante, qui Clerici, vel vou.* idem Abb *in cap. Edoceri. de rescriptis,* vbi Dec. *num. 5.* Turrecremata *in cap. Non dicatis. 12. q. 1. art. 4.* Couar. *4 decret. 2. p. cap. 3. §. 1. n. 18.* Azor. *instit. moral. lib. 12. cap. 5. q. 2.* Less. *lib. 2. cap. 41. dub. 7. n. 63.* Rodriq. *quæst. regular. tom. 3. q. 17. art. 6.* Ratio est: quia deficiente parte substantiali, aut consensu in illam, contractus perfici non potest.; & per consequens, nec etiam professio, *arg. cap. Tua nos. de spons.* Rursus emittendo professionem cum huiusmodi conditionibus non intendit quis se adstringere ad omne id., quod est de Religionis substantia: ergo non habet intentionem hoc promittendi, imò potiùs contrarium per tale pactum declarat; sed ablato substantiali, tota res destruitur: ergo. Videatur latiùs de hac re Suar. *loco citat. num. 14. & seq.*

Si quæras, an professio possit fieri nutibus. Res- 8.
pondeo affirmatiuè: quia sufficiunt nutus ad omnes actus, in quibus pro forma non requiritur loquela, *l. Nutu ff. de leg. 3.* & Rota *decis. 139.* inter collectas à Farinacio

à Farinacio *deciſ.* 189. *lib.* 1. *criminal.* Ex quo colligitur, mutum poſſe ex ſignis profiteri, vt probat Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. diſp.* 13. *dub.* 2. *num.* 2.

QVÆSITVM XXIII.

An pro ratificatione inualidæ profeſſionis exquirere debeant Abbates, & Prælati regulares exteriorem profitentis conſenſum; & Profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Caietani ſententia refellitur.*
2 *Profeſſionis ad validitatē non ſufficit interior conſenſus; ſed requiritur etiã exterior manifeſtatio.*
3 *Signum externum, per quod ratificatur conſenſus, eſt duplex.*
4 *Religioſus, ſi ſciens profeſſionem eſſe inualidam, illam ratificet, validè facit; ſecus ſi ignoret eſſe inualidam, & validam putans approbet.*
5 *Conſenſus nouus Abbatum, & Prælatorum, an requiratur in ratificatione profeſſionis inualidæ.*

1. QVoad primam partem in ſententia quorundam, cùm non videatur neceſſarius exterior cõſenſus, & interior ad ratificationem inualidæ profeſſionis, non debebit Abbas Monacho ratificanti præcipere, vt exteriùs manifeſtet ſuum interiorem conſenſum. Huius ſententiæ videtur Caiet. 2.2.*q.* 189. *art.* 5. vbi ait: *Votum ſolenne ante pubertatem factum, ſi à parentibus ſtatim non irritetur, nequaquam iterari poſſe poſt expletam pubertatem: quia interius ratificari præſumitur.* Ita ſentit. Nauar. *Comment.* 4. *de Regular. n.* 71.

2. Oppoſita tamē ſententia verior eſt; ſcilicet, cùm ad validandam profeſſionem non ſufficiat interior conſenſus, debere Abbatem exquirere à Monacho profeſſionem validatam exteriori manifeſtatione. Et ratio eſt: quia profeſſio, cùm non emittatur, niſi per

3. actum exteriorem, validari non poterit, niſi per exteriorem actum: hoc autem ſignum exterius, per quod ratificans ſuum conſenſum internum oſtendit, poteſt eſſe expreſſum, vel tacitum; quia vtrumque, licèt diuerſo modo, ſufficit ad ratificandam profeſſionem: quod ſupponitur in Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 19. Vnde ratione taciti conſenſus videtur, eſſe locutos Caiet. & Nauar. *locis citatis*, vt benè probat Suar. *de Religione, tom.* 3. *lib.* 7. *c.* 1. *per tot.* qui eod. c. infert, quando profeſſio ſolùm iteratur per conſenſum internum in habitu externo permanendo, exterioríque obedientia perſiſtendo, profeſſionem illam non expreſſam, ſed tacitam eſſe: quia ſignum illud externum non ſufficit ad aliam profeſſionem inualidam, nec ſufficere internum conſenſum, ſed requiri, vt illum Abbati manifeſtet: & ſic intelligitur tex. *in cap.* 1. *de regul. in* 6. ibi: *Seu profeſſionem à ſe prius factam ratam expreſſè habeat.*

4. Vnde, ſi Religioſus ſciens præcedentem profeſſionem eſſe inualidam, illam ratificet, volens, vt ex tunc firma ſit, & teneat, validè facit: nam, ſi Religioſus ignorãs dictam profeſſionem inualidam, eam ratificet; ratificatio non ſubſiſtit: quia ratificans non cenſetur habere animum abſolutum profitendi, ſed ex ſuppoſitione falſa prioris valoris profeſſionis factæ in illam conſentit, cùm maximè contrarius ſit conſenſui error. *l. Si per errorem. ff. de iuriſd. omn. Iud.* & *l. Nihil conſenſui. ff. de regul. iur.*

5. Quoad ſecundam partem quæſiti, an, videlicet, ratificans profeſſionem, exquirere debeat nouum conſenſum Abbatum, & Prælatorum, id eſt, Religionis de nouo expreſsè acceptantis talem ratificationem: probabiliter ſuſtineri poteſt, nullum nouum requiri Religionis conſenſum, modò Superior, qui priùs conſenſerat, non reuocauerit conſenſum: nam tunc Summus Pontifex, & Eccleſia conſentiunt, & acceptant ratificationem: cùm enim habeatur, profeſſionem irritam certo tempore coaleſcere per ipſius profeſſi ratificationem, vt ſtatuitur *in cap. Significatum, de Regul. & cap.* 1. *eod. tit. in* 6 & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 19. colligitur ex hoc, Summum Pontificem, qui eſt Religionum omnium ſupremus Superior, talem ratificationem acceptare, neque aliam requirere. Ita Sanch. 7. *de matrim. diſp.* 37. *n.* 6. Bonac. *de clauſ. q.* 2. *punct.* 10. *diff.* 1. *num.* 1. & alij.

Dices: Prior conſenſus fuit irritus; tum, quia fuit, verbi gratia, circa perſonam tunc inhabilem; vel, quia Superior non habuit animum ſe obligandi: ergo videtur requiri nouus conſenſus. Reſpondeo, licèt de facto conſenſus talis reſpectiuè poſſit vocari irritus; quia irritus fuit actus profitentis; in ſe tamen, & materialiter irritus non fuit: quia verè Religio conſentit, quòd ſi non retractet priorem conſenſum, accedente conſenſu valido ratificantis, validatur profeſſio, & priori conſenſu obligatur Religio ratificanti, ſicuti ratificans ex nouo conſenſu obligatur Religioni. Ita Bonacina *loco citato.*

QVÆSITVM XXIV.

An Abbas iteranti profeſſionem præcipere debeat, vt nouum annum probationis expleat.

SVMMARIVM.

1 *Probationis annus nouus quando ſit neceſſarius ad validitatem profeſſionis.*
2 *Ad profeſſionem iterandam ſatis eſt tacitè, vel expreſsè perſeuerare in tali Religione, ſub tali habitu, & Superiore, per integrum annum.*
3 *Nouitiatus annus non eſt iterandus ad ratificandum profeſſionem inualidam ratione conſenſus, ſeu alterius conditionis, quæ tempus non inuoluit.*
4 *Nouitiatus annus irritus ex hoc, quod Nouitius habebat tantùm animum illudendi, ſi poſtea pœniteat, ſufficit ad validitatem profeſſionis.*
5 *Nouitiatus non eſt iterãdus, dũ profeſſio irrita fuit, modò ſit completus ante ratificationē profeſſionis.*

IN hoc caſu diſtinguendum eſt: nam, vel Nouitius, antequam inualidam profeſſionem expreſsè emitteret, integrum probationis annum expleuerat, vel non. Primo caſu non erit neceſſarius nouus probationis annus: quia iam ſupponitur ſufficienter factus; abſque morali interruptione; & tunc poterit ſtatim profiteri, ſiue tacitè, ſiue expreſsè. Si autem integer probationis annus ab eo expletus non eſſet, non poterit talem profeſſionem ratificare per aliam tacitam, vel expreſſam, niſi per alium integrum annum probatione permanente. Ita declaratum ſæpius fuiſſe à Sacra Congregatione Cardinalium *ſuper* 15. *cap.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. refert Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 8. allegans ad hoc Nauarr. *in pluribus conſilijs.* Sanctarel. *var. reſol. q.* 48. *n.* 33. *cum ſeqq.* Bonac. *de clauſura*, *q.* 2. *punct.* 10. *diff.* 1. *n* 5. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 66. Fr. Barthol. de Vecchiis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouit. diſp.* 14. *dub.* 5. *à princ.* Et ad hanc profeſſionem iterandam dicit, ſatis eſſe, vel tacitè, vel expreſsè perſeuerare in tali Religione ſub illius habitu, & 1.

Abbatis,

Abbatis, vel Superioris alterius obedientia per integrum annum computandum ab eo tempore, quo Religiosus cognouit priorem professionem irritam esse; & nihilominus proposuit animo permanendi in Religione perseuerare. Nec refert, si eo anno actus Nouitiorum non exerceat; vel habitum professorum, non autem Nouitiorum gestet: quia, si in priori professione inualida huiusmodi habitum accepit, non est necesse, illum mutare; sed poterit sub illo defectus probationis suppleri. Et ratio est: quia neque habitus, neque Nouitiorum exercitia sunt de substantia Nouitiatus. Ita Suar. *loco cit. num.* 10.

3. Ex quibus inferri potest, non esse iterandum Nouitiatus annum ad ratificandam professionem inualidam, ratione consensus, seu alicuius alterius conditionis necessariò requisitæ, vt ratione metus: nam tunc supponitur annus probationis perfectus, & consequenter adhibita conditione, quæ deerat, omnia requisita habentur ad validitatem actus.

4. Imò Bonacina *loco suprà citato* docet, quòd licèt annus probationis fuerit irritus; quia verbi gratia, ingrediens Religionem, habet animum illudendi: si postea pœniteat, & verè habeat animum ingrediendi Religionem, si annum probationis expleuit in die ratificationis, seu professionis, verè, & validè ratificat, seu profitetur: licèt enim talis Nouitiatus formaliter esset irritus, cùm mutuo ingredientis, & Religionis consensu solùm perficiatur; materialiter tamen validus est: nam talis habetur, si ingrediens onera Religionis, & Religio mores ingredientis per annum experti fuerint, provt in casu nostro supponitur. Ita etiam docent Sanchez 7. *de matrim. disput.* 37. *num.* 46. Azor. 1. *part. lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 6. quicquid dicant Nauarrus *lib.* 3. *consil.* 26. *num.* 17. & Rodriq. *in Sum.* 2. *p. cap.* 5. *num.* 2. & alij.

5. Inferri potest secundò, non esse iterandum Nouitiatum, dum professio irrita fuit, eò quòd integro anno Nouitiatus peractus non fuerit ante professionem, modò compleatur ante ratificationem: quia verè tunc censetur completus annus probationis requisitus ad professionem validam: quod asserit etiam Bonacina *loco cit.* ex Sanchez *similiter cit. num.* 48.

QVÆSITVM XXV.

Intra quod tempus Monachus contra professionem inualidam reclamare possit; & quam pœnam incurrat, si reclamet contra professionem validam.

SVMMARIVM.

1 *Reclamare contra professionem potest aliquando Religiosus.*
2 *Concilium Tridentinum, quid statuerit de huiusmodi reclamationibus.*
3 *Religiosus inualidè professus tenetur reclamare, si quinquennium nondum elapsum fuit.*
4 *Professionem ratificare an teneatur Religiosus elapso quinquennio.*
5 *Tempus, intra quod reclamatio conceditur, incipit à die professionis, siue tacita, siue expressa, vsque ad quinquennium.*
6 *Professionis dies an cōputetur in quinquennij spatio.*
7 *Beneficio restitutionis quomodo vti possit, qui ignorans, vel impeditus, intra quinquennium non potuit vti remedio ordinario.*
8 *Ignorantia probabili accedente potest quinquennium incipere à die, qua ignorans cœpit habere scientiam de nullitate professionis.*
9 *Impedimento perpetuo irritante laborans potest audiri, elapso quinquennio.*
10 *Religiosus scienter reclamans contra validam professionem, mortaliter peccat, & pœnas Apostatarum incurrit: secus, qui reclamat contra professionem inualidam, vt num. 11. qui potest ignorans vti beneficio restitutionis, etiam extra quinquennium, vt num. 12.*

SVpponitur tanquam certum, posse aliquando Monachum, seu alium quencunque Regularem, contra professionem à se emissam reclamare: id enim satis probatur continua experientia, quæ huiusmodi reclamationes admittit; & asserunt Doctores, qui etiam causas, & circunstantias, seu conditiones iustæ reclamationis expendunt, de quibus *quæsit. sequenti.* Tandem Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regularibus, cap.* 19. dum decernit, quòd Regularis discedere volens, non audiatur, nisi intra quinquennium, supponit, Regularem posse reclamare. 1.

Tota ergo difficultas est, quando hoc ius Monachis, & Regularibus competere possit. Et ad huius rei perfectiorem cognitionem, & fundamentum veritatis, tanquam certa conclusio ponenda est determinatio Concilij Tridentini *loco citato*, quod circa hoc ita statuit:

Quicunque Regularis prætendat se per vim, & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem legitimam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere, quacūque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiatur, nisi intra quinquenniū tantum à die professionis; & tunc non aliter, nisi causas quas prætenderit, deduxerit corā Superiore suo, & Ordinario. Quòd si ante habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandum quancunque causam admittatur; sed ad Monasterium redire cogatur, & tanquam Apostata puniatur. Quæ verba innuunt quòd si Monachus, vel quicunque alius Regularis, aliqua de causa professionem nulliter emisisse prætenderet, debet intra quinquennium tantùm à die professionis coram Abbate, vel alio Ordinario superiore causas nullitatis proponere. His suppositis, 2.

Dico primò, Religiosum inualidè professum posse, imò teneri reclamare, si quinquennium nondum elapsum fuit; aut tenetur professionem ratificare: quia non reclamando, aut ratificando, maximam infert Religioni iniuriam: alitur enim bonis ipsius Religionis, & ex ea percipit omnia alia commoda ab ipsa Religione in professorum commodum instituta. Ita Bonac. *de clausur. q.* 2. *punct.* 10. *diff.* 1. *n.* 2. 3.

Dices, tenetúrne Religiosus inualidè professus, elapso quinquennio, professionem ratificare, maximè si credat tunc reclamando non esse audiendum. Negant Henriquez *lib.* 11. & Sanchez 7. *de matr. disp.* 37. *num.* 30. nam fictè contrahens matrimonium non tenetur matrimonium verè contrahere, nisi notabile damnum timeatur, ad quod vitandum obligetur quis contrahere: ergo neque professus inualidè tenetur professionem ratificare: tum, quia Concilium Tridentinum non videtur loqui in foro conscientiæ: sed solùm denegat actionem in foro externo, vt patet ex illis verbis: *Non audiatur, &, Nullatenus ad allegandum quancunque causam admittatur.* Tum demum, quia iugum Religionis est valdè onerosum: ergo nulliter professus non videtur cogendus ad ratificandum. Ex quibus concludunt præfati Authores, talem inualidè professum posse, imò teneri, fugiendi occasionem quærere. Angles *in flor.* 2. *part. de voto, q. vnic. art.* 1. *difficult.* 4. Rodriquez *in Sum.* 2. *part. cap.* 92. *num.* 5. Bonacina, & alij docent, Religiosum inualidè professum teneri professionem post quinquennium ratificare, 4.

ficare, saltem dum professio irrita fuit ob ipsius culpam: quæ sententia mihi etiam probabilior est. Nam professio est contractus mutuus, quo Religiosus obligatur Religioni, & Religio veram habuit intentionem admittendi hunc ad professionem: ergo etiam Religiosus veram intentionem habere debet capessendi Religionem: quasi cùm in illa ficta professione deceperit Religionem, fictionem tollere debet, professionem ratificando.

2. Ad rationes autem in contrarium facilè respondetur. Et ad primam dico, negando consequentiam, quicquid sit de antecedenti: ex pluribus enim capitibus potest obligari quis ad statum Religiosum, qui ad perfectionem conducit, quàm ad statum matrimonij: nam talis Religiosus inualidè professus manendo in Religione, non ratificata professione, se ipsum grauibus periculis exponit, & grauia Religioni damna infert: etenim tunc bonis Religionis iniustè aleretur; vota professorum, quæ inualida tunc essent, faceret; ad sacros Ordines sine titulo, & sine litteris dimissoriis legitimi Prælati promoueretur, (nam professio inualida non est titulus, quo inualidè professus ad Ordines promoueatur, & Superior Religionis non potest inualidè professo concedere dimissorias litteras, vt docet Bonac. *de censur. disp.* 3. *q.* 1.) item dispensationem, & absolutionem virtuti priuilegiorum Religionis obtinebit, & peccata Confessario dimisso solùm à Superiore Religionis fatebitur, & ita inualida confessio erit. Neque hîc est aliquis titulus coloratus, quo iurisdictio suppleri possit, vt conceditur *ex l. Barbarius, ff. de offic. Prat.* nam constat, Prælatum Religionis non posse, nisi cum suis subditis dispensare, facultatem recipiendi Ordines concedere, & Nouitios, ac verè Professos absoluere.

3. Ad id autem, quod affertur ex Concilio Tridentino, respondet Bonac. *de clausf. q.* 2. *punct.* 10. *diff.* 1. *n.* 2. *in fine*, quòd decretum Concilij est dispositiuum pro vtroque foro: nam ibi præfixit quinquennium, vt Religio eo toto tempore præscribat contra ius resiliendi, dummodo persona, contra quam fit præscriptio, sit capax eo tempore huius passiuæ præscriptionis. Et addit idem Bonacina, quòd licèt Concilium niteretur solùm præsumptione, & in foro conscientiæ non obligaret, si veritas sit in contrarium; nihilominus Religiosus fictè professus aliunde obligatur ad professionem ratificandam, prout patet ex rationibus, quas *in responsione superiori* adduximus.

4. Ad aliam rationem respondeo, quòd licèt iugum Religionis graue sit; est tamen valdè vtile ipsimet Professo; & ita onus vtilitate, & incommodum fructu, quo Religiosus ex Religione, cui addicitur, compensatur; atque ideò iusta adest causa huius obligationis: atque ita concludendum est, Religiosum, qui sua culpa inualidè professionem emisit, teneri, etiam elapso quinquennio, professionem ratificare; non autem se fugæ committere: nam ex hoc maximam incurreret infamiæ notam.

5. Dico secundò, tempus, intra quod reclamatio conceditur, incipit à die professionis vsque ad quinquennium, siue professio expressè, siue tacitè emissa fuerit. Ita ex Concil. Trid. *citato*, vt habetur, *nisi intra quinquennium tantùm à die professionis.* Et docent communiter Doctores ex Bonac. *loco cit. diff.* 4. *num.* 1.

6. Sed hîc oritur dubium, an dies illa professionis computetur in quinquennij spatio. Respondeo consequenter ad ea, quæ *supra* diximus de anno ætatis, & probationis, illam diem computandam esse de momento ad momentum, ita vt quota hora facta fuerit professio tacita, vel expressa, eadem prorsus hora in vltima die quinquennij finiatur terminus ad reclamandum concessus. Probatur ex dictionibus illis appositis à Concilio *loco citato*, videlicet, *nisi*, & *tantum*, quæ cùm sint taxatiuæ, & ampliationem non admittant, colligitur, Concilium nolle prorogare, aut aliqua ratione extendere tempus reclamationis vltra quinquennium. Item, probatur ex eo, quòd tempus, saltem in materia iuri alterius contraria, debet esse completum de momento ad momentum, *l.* 3. *§. Minorem, ff. de minorib.* Ita Sayrus *de censf. lib.* 3. *c.* 33. *num.* 4. Sanctarellus *de Apost. cap.* 2. *num.* 20. Bonac. *loco citato*: qui refert, huius sententiæ esse Syluesttum, Angelum, & alios quamplures: & expresse tenent Panormitanus *in simili cap. Super specula*, *num.* 8. & Suar. *de censf. disp.* 23. *num.* 16.

Dubitatur item, an ignorans, vel impeditus, qui intra quinquennium non potuit vti remedio ordinario, possit elapso quinquennio vti beneficio restitutionis in integrum.

Bonacina *de clausf. diff.* 4. *cit. num.* 4. docet, nullum remedium competere Religioso post quinquennium. 7.
Rodriq. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 17. *art.* 16. dicit, Religiosum nulliter professum non posse admitti elapso quinquennio ad allegandam causam nullitatis; benè tamen ad allegandas causas, cur intra quinquennium non reclamauerit. Nauarrus tamen *comm.* 4. *de regul. num.* 71. *vers. tertiò, cons.* 6. *num.* 2. *lib.* 1. *de his, quæ vi.* Sanchez 7. *de matrim. lib.* 7. *disput.* 37. *num.* 22. & alij plures per eundem citati docent, ignoranti, vel impedito competere restitutionem in integrum. Quapropter, quando dicitur, non esse audiendum, nisi intra quinquennium, hoc intelligitur, nisi ignorantia inuincibilis, metus, vel impotentia durauerit: si enim vlteriùs durasset, poterit ipso iure, vel restitutione audiri. Ita enim præter citatos Authores Sanctarell. *variar. resol. quæst.* 48. *num.* 3. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæst.* 10. Bombinus *cons.* 22. *n.* 7. Graffius *cons.* 8. *num.* 8. *de Regul. tom.* 1. Et ratio ea esse videtur: quia, licèt contra præsumptionem iuris, & de iure nulla admittatur probatio in iudicio ordinario; datur tamen restitutio, & probatio in eo iudicio extraordinario, vt docent Alexander *l. Si inter stipulantem*, §. 1. *num.* 3. *ff. de verb. oblig. & l. Si infanti*, *n.* 9. *C. de iur. delib.* & tenet Ruin. *cons.* 68. *num.* 20. *volum.* 1. Socin. *cons.* 104. *num.* 18. *vol.* 3. Alciatus *de præsumpt. in prælud.* 2. *part. num.* 18. Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *quæst.* 40. *num.* 1. & 2. Mascardus *de prob. in princ. q.* 10. *n.* 67. ergo, quamuis Concilium Tridentinum induxerit præsumptionem iuris, & de iure ratificationis professionis per lapsum quinquennij, non obstabit, quin ex causa alicuius impedimenti, vel iustæ ignorantiæ concedatur restitutio in integrum.

Licèt ergo per Concilium Tridentinum decernatur, quinquennium debere incipere à die professionis, 8.
hoc intelligendum est per se: nam per accidens, accedente probabili ignorantia, illud computandum erit à die, quo talis persona de professionis nullitate scientiam habere cœpit: quod clarè tuetur Nauar. *cons.* 23. *de Regul. num.* 3. & 4. & Suarez *tom.* 3. *de Relig. cap.* 4. *num.* 6.

An autem laborans perpetuo impedimento irritante professionem, audiri possit elapso quinquennio. 9.
Respondeo affirmatiuè, si verè constet, tale impedimentum adesse; nam Decretum Concilij editum fuit in fauorem Religionis: ergo in ipsius damnum retorqueri non debet, *l. Quod fauore, C. de leg. & reg.* quod in gratiam, *de regul. iuris in* 6. Si autem cogeretur Religio retinere perpetuò inhabilem, maximum detrimentum pateretur. Tum, quia Concilium denegat audientiam post quinquennium: quia præsumit, Religiosum consensisse: hæc autem ratio cessat in habente perpetuum impedimentum, cùm ipsius cõsensus nunquam validus esse possit: imò ex hoc sequeretur, mulierem,

lierem, quæ mentito sexu professionem in Monasterio emisit, cogi in eodem Monasterio remanere, quod est absurdum; & nos *superius* refutauimus.

Dices, ex Concilio Tridentino non est audiendus Religiosus vltra quinquennium, *quacunque ex causa*: ergo laborans impedimento audiri non debet. Respódet Bonacina *loco cit*, Concilium loqui de personis habilibus. Et licèt vniuersaliter, & indistinctè loqui videatur; tamen adest sufficiens ratio prædictæ distinctionis, & restrictionis verborum Concilij ad solas personas, quas idem Concilium comprehendere voluit. Ita Gomez *de trienn. q. 2. sub init.* & *reg. de annali possess. q. 3. vers. Non obstat dictio.* Rebuff. *in tract. de pacific. possess. n. 172.* & alij.

10. Quam autem culpam, & pœnam incurrant Religiosi reclamantes contra professionem: dico, quòd si scienter contra validam professionem reclamet, & vtatur falsis testibus ad probandum eam fuisse inualidam, resiliendo à Religione, peccat mortaliter; & pœnas Apostatarum incurrit: nam non conceditur reclamatio contra validam professionem; & licentia, quam obtentam suppono, fuit subreptitia, & per dolum habita: ergo discedendo, absque vera licentia hoc facit, & sicut apostata puniendus est: & æquè valent in professione tacita, & expressa.

11. Si verò Religiosus reclamat contra professionem inualidam, non peccat mortaliter, regulariter loquendo. Ratio est: quia vtitur suo iure, & Concilium Tridentinum *loco citato* licentiam reclamandi concedit intra quinquennium. Imo Rodriq. & Sanchez, vt diximus *suprà*, asserunt, Religiosum inualidè professum etiam elapso quinquennio posse propria authoritate fugere. Idem dicendum puto de Religioso, qui ratione ignorantiæ, vel impotentiæ, seu alterius impedimenti, contra inualidam professionem reclamat, etiam extra quinquennium: tali enim, vt vidimus *suprà*, fit restitutio in integrum, licèt ex Aloysio Riccio apud Barbosam *de offic. & potest. Episc. alleg* 104 *num.* 18. huiusmodi restitutionis petitio fieri debeat coram Sanctissimo, & consequenter ex eius speciali rescripto obtineri.

QVÆSITVM XXVI.

Quibus ex causis competere possit Religioso ius reclamandi contra professionem à se emissam.

SVMMARIVM.

1 *Reclamatio fieri debet ante dimissionem habitus, & intra debitum tempus, deducendo causas nullitatis coram Superiore, & Ordinario, quod est intelligendum, vt n. 2. 3. & 4.*

5 *Defectus legitimi consensus tribuit ius reclamandi; atque ita qui professus est non sui compos, & per vim, & metum, reclamare potest, vt n. 6. & 7.*

8 *Professio emissa sub conditione de futuro, nondum adimpleta conditione non est valida.*

9 *Defectus anni prbationis tribuit ius Religioso reclamandi, & defectus ætatis, vt n. 10.*

11 *Religiosus, qui emisit professionem, quando non erat sui iuris, potest reclamare.*

12 *Sexuum diuersitas tribuit ius reclamandi.*

13 *Religiosus, qui professus est coram non habente potestatem acceptandi, potest reclamare contra suã professionem.*

14 *Religiosus validè professus, qui tractu temporis impotens factus est ad seruandam Regulam, non potest reclamare contra professionem.*

15 *Religiosus professus absque præuia informatione indicta à Sixto V. an possit reclamare.*

Concilium Tridentinum loco hucusque citato, decernit, Religiosum, qui reclamare intendit contra professionem, hæc tria obseruare debere. Primò, vt habitum ante reclamationem non deponat, aliàs non audiatur. Secundò, vt causas nullitatis suæ professionis deducat coram suo Superiore, & Ordinario. Tertiò, vt reclamatio intra debitum tempus fiat: circa quas conditiones 1.

Aduertendum est, quòd qui iusta causa ante reclamationem habitum dimiserit, puta, quia facultatem obtinere non possit reclamandi, nisi habitu deposito; adhuc audiri potest, & debet, Concilium enim loquitur de sponte habitum dimittente: quod non facit, qui iusta causa adstrictus habitum dimittit, vt docent Nauarr. *comm.* 4 *de regul. num. vlt.* Sanchez 7. *de matrim. disp.* 37. *num.* 3. Azor. 1 *part. lib.* 12. *c.* 4. *q. vltim. instit. moral.* & Rodriq. *qq. reg. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 17. *circa medium.* & Bonac. *de clausf. q* 2. *punct.* 1c. *diff.* 3. *num.* 1. Potest reclamare, qui habitu dimisso; non fuit auditus, & reassumit posteà habitum, vt reclamet, vt asserunt supracitati Doctores Concilium enim Tridentinum non intendit perpetuò denegare audientiam Religioso habenti iustam reclamandi causam. Quapropter dum dicit: *Nullatenus ad allegandam quancunque causam admittatur.* exponitur à Bonacina *loco citato, n.* 2. *in fine*, vt non audiatur, seu admittatur, quandiu habitum non induit. 2.

Aduertẽdum secundò, quod nomine Superioris intelligitur immediatus Monasterij Prælatus, qui professionem eius admisit, vel qui in eius locum successit: nomine verò Ordinarij intelligitur Episcopus, in cuius Diœcesi situm est Monasterium, in quo professionem Religiosus emisit. Et ita decisum à Sacra Congregatione Concilij anno 1593. die Decembris refert Peyrinus *tom.* 2. *de Prælat. quæst.* 3. *cap.* 1. *num.* 156. Armendanus *in recopil. legum.* Nauarr. *lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *numero* 38. Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg.* 104. *cit. num.* 12 qui *num.* 14. addit, causas nullitatis professionis proponendas esse coram Superiore, & Ordinario copulatiuè, iuxta dispositionem Concilij *loco citato.* Quare, si Superior regularis per se solum professionem nullam declararet, & Religiosum è Monasterio eiiceret, inualidè faceret, & teneretur reuocare prædictum Religiosum ad Monasterium. Atque ita declarauit Sacra Congregatio mẽse Ianuarij. 1618. vt refert Aloysius Riccius *in praxi aurea*, *resol.* 20. Quòd si Superior, coram quo, & Ordinario causæ nullitatis professionis cognosci debent, sit etiam Ordinarius, putà, quia Monasterium est Episcopatui vnitum, solus talis Superior de nullitate cognoscere debet, quia Concilium, dum vtrumque coniungit, præsupponit vtrumque adesse. Ita Barbosa *loco cit. num.* 11. & Bonacina *similiter loco citato*, dicit, nomine Ordinarij intelligi etiam Abbatem, seu Prælatum iurisdictionem quasi episcopalem habentem in suo territorio; & Capitulum, Sede vacante, vel eius Vicarius; sicut etiam Viccarius Episcopi. 3.

Circa tertiam conditionem aduertenda sunt ea omnia, quæ *superiori quæsito* diximus: ex eorum enim assertionibus patet, quid respectiuè dicendum sit circa hanc tertiam conditionem, & quomodo in reclamare volente requiratur temporis obseruantia iuxta sacrosancti Concilij dispositionem.

His prænotatis, sex apud Authores reperio causas, ex quibus videtur tribui ius Religioso reclamandi contra propriam professionem. 4.

Prima est, defectus legitimi consensus, quando, videlicet, quis emisit professionem, sine tamen consensu 5.

sensu ad professionem requisito: nam, cùm professio sit contractus mutuus, quo Religiosus Religioni, & hæc Religioso obligatur; contractus autem mutuo consensu perficiatur; sequitur Regularem defectu talis consensus posse reclamare, cùm non teneatur onere illius professionis.

6. Ex quo inferas, Regularem, qui in amentia professionem emisit, licèt postea acquisierit sanitatem, posse reclamare: amens enim consentire non potest; & hoc etiam intelligendum, licèt Nouitius Religionem ingressus sit sui compos, & posteà demens factus, in tali dementia professionem emiserit: nam eadem currit ratio defectu consensus.

7. Secundò inferas, Regularem, qui professionem per vim, vel metum celebrauit, posse reclamare contra professionem. Nam, licèt vis, & metus non auferant omninò consensum, & voluntarium; efficiunt tamen inuoluntarium mixtum, & consequenter deficit libertas, quæ in consensu ad professionem requisito esse debet. Tum, quia ius canonicum huiusmodi professionem irritam reddit, *cap. 1. de his, quæ vi.* Et in Concilio Trid. *loco citato*, inter causas, propter quas Religiosum audiri concedit, est expresse enumerata vis, & metus. Huiusmodi autem metus debet esse grauis: nam leuis, sicut non irritat carnale matrimonium; ita nec spirituale, quod in professione contrahitur.

8. Tertiò infertur, professionem celebratam sub conditione de futuro, non esse validam, nondum adimpleta conditione: nam actus agentium non operatur vltra eorum intentionem: intentio autem sic profitentis fuit non obligare se independenter ab illa conditione. Verum quidem est, quòd ipsa posita absque nouo alio consensu professio perficitur. Ita docent Sanchez *in opere morali*, *lib. 5. cap 8. num.* 88. & alij apud Bonacinam *de clausf. q. 2. diff. 2. punct. 10. num. 4.*

9. Secunda causa, ex qua Religiosus potest reclamare contra propriam professionem est defectus anni probationis: de qua causa, quando inualidam reddat professionem, atque ita ex ea acquiratur Religioso ius reclamandi, satis, supérque diximus *supra*.

10. Tertia causa est defectus ætatis, de qua similiter *superius* diximus.

11. Quarta causa, quæ tribuit Religioso ius reclamandi, est: quia, quando emisit professionem, non erat sui iuris, ita vt se ipsum alteri tradere nequiret: nec per consequens Religioni. itaque coniugatus non potest validè professionem emittere, inuita vxore. Item, seruus non potest absque domini consensu validè profiteri: nam, licèt, stante seruitute, possit se voto castitatis obstringere; non tamen potest se omninò Religioni tradere absque sui domini facultate, à cuius dominio, eo inuito, se subtrahere non potest. Vnde *in cap. Si quis incognitus. 17. q. 2.* decernitur, seruum absque domini licentia Religionem ingressum posse repeti, illique restituendum esse, si intra biennium repetar. Ex quo textu etiam infertur, non posse seruum intra dictum tempus profiteri; imò si Monasterium scienter, & fraudulenter acceptauit talem seruũ ad Religionem, tenetur satisfacere domino soluta serui æstimatione. Ita Sylnester *verbo. Religio, 2. q. 3.* Sanchez *in opere morali*, *citato lib. 5. cap. 4. num. 42. & seqq.* Azor. 1. *lib. 12. cap. 1. q. 3.* Tabiena *verbo, Religio, q. 10.* & Bonacina *loco citato, §. 4. n. 3.*

12. Quinta reclamandi causa est diuersitas sexuum; vt, si fœmina in Religione virorum, & vir in Religione Monialium professionem emiserit: nam, cum talis professio sit irrita, consequenter tribuit ius ita profitenti reclamandi. Cur autem professio irrita sit, est: quia superior, vt supponitur, non habuit intentionem admittendi ad professionem personam diuersi sexus: ergo errauit circa substantiam personæ, qui error irritat contractum, vt communiter docent Doctores. Et ita statuitur *in cap. Diffiniuimus. 18. q. 2.* Tum, quia hæc professio esset in damnum Religionis, quod est contra finem professionis, quæ inuenta est, vt homines Deo, eiúsque cultui in Religione vacent: quæ si possint, & quomodo possint præstari in Monasterio eodem vbi est commune consortium virorum, & mulierum, relinquitur prudentis arbitrio, qui fragilitatem naturæ humanæ ex primæui parentis lapsu originatam continua experientia cognoscere potest. Et hanc in praxi verissimam positionem sustinent Nauarrus, Vgolinus, & alij, quos citat Bonacina *de censf. disp. 2 punct. 2. num. 13. & de Sacram. disput. 8. q vnic. puncto. 5. num. vnico.* An autem sit valida professio fœminæ, cui vitilia prodeant, vt dicitur contigisse, & quo tempore duret validitas huius professionis, diximus *supra*, ex qua positione respectiuè resoluendum est, habere, vel non habere, & tali tempore ius reclamandi contra professionem. Idem similiter, & respectiuè resoluendum est de Hermaphrodito, iuxta, videlicet, asserta *in hac disput. quæst. 3. n. 21. & 22.*

Sexta, & vltima reclamandi causa est, dum professio facta fuit coram non habente potestatem eam acceptandi. Ratio huius est communis cum præcedentibus: quia, videlicet, irrita redditur talis professio ex defectu consensus requisiti ad professionem ex parte acceptantis: sicut enim in profitente requiritur consensus se obligandi ad Religionem; ita ex parte Religionis requiritur persona, quæ pro Religione habeat facultatem præstandi consensum acceptatiuum. Confirmatur hoc idem *ex cap. Ad apostolicam de reg.* vbi habetur, debere Abbatem per se, vel per alium, professionem acceptare. Atque ita docent Nauar. *in comment. 4. de Regul. num. 74.* Panormitanus *in cap. Porrectum. de Regul.* Sanchez *lib. 5. cap. 4. num. 62.* & Bonacina. *de clausf. d. q. 2. punct. 10. diff. 2. § 6. num. 1.* qui sententiam hanc ait esse communem DD. Et hæc satis dicta sint quoad causas, ex quibus tribuitur ius Religioso reclamandi contra professionem emissam. 13.

Sed ad perfectam huius quæsiti cognitionem dubium esse potest, an validè professus, qui tractu temporis in morbum incidit, vel ob senectutem redditus est impotens ad seruandam Religionis Regulam, reclamare possit contra professionem, ita vt hæc talis impotentia ex prædictis causis proueniens possit enumerari inter causas, quæ verè, & realiter tribuunt ius Religioso reclamandi contra professionem.

Respondeo negatiuè: quia reclamatio conceditur contra professionem irritam, & inualidam: & ex hoc capite tantùm oritur legitima causa tribuẽs ius reclamandi: professio autem emissa ab eo, qui tractu temporis redditur impotens ad seruanda Regulæ præcepta, valida est, cum substantialia Regulæ viribus corporis non nitantur, vt sunt vota castitatis, paupertatis, & obedientiæ quæ perficiuntur voluntatis affectu; & si quæ alia sint præcepta, quæ dispositionem corporalem exigant, obligant tantum iuxta corporis vires, & nisi iusta causa excuset. Ita docet Bonacina *loco citato.* 14.

Ex quibus etiam colligitur, talem Religiosum non dici obligari ad impossibilia: nam obseruatio votorum substantialium, omnibus quibuscunque, quacunque detineantur infirmitate corporali, possibilis est. Vide Bonacinam *loco citato, num. 10.*

Dubitari vltimò potest, an Religiosus possit reclamare contra professionem factam absque præuia informatione indicta à Sixto V. anno 1586. Respondetur cum Bonacina *loco cit. num. 11.* non posse Religiosum ob id reclamare: nam expresse Clemens VIII. in 15.

in constit. quæ incipit; *In suprema Ecclesia*, 2. Aprilis, 1602. præfatam Sixti V. constitutionem reuocauit quoad irritationem professionis, relictis in suo robore pœnis quoad Superiores admittentes aliquem non seruata forma constitutionis prædictæ Sixti V.

QVÆSITVM XXVII.

De priuilegiis, quibus fruuntur Nouitij Regulares; & de effectibus gratiosis, quos in eis causat Religionis professio; ac de alijs priuilegijs, exemptionibus & immunitatibus eorundem Nouitiorum.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius post receptionem ad habitum regularem gaudet omnibus priuilegijs, quæ professis Religionis concessa sunt.*
2 *Societatis* IESV *priuilegijs an gaudeant, & quomodo, aliæ Religiones habentes communicationem priuilegiorum.*
3 *Pœnam totam peccatis debitam in Religioso remittit professio valide emissa.*
4 *Professionem emittens cum conscientia peccati mortalis, an consequatur remissionem omnium peccatorum suorum.*
5 *Professio an, & in quibus æquetur Baptismo, & num.6.*
7 *Professione peracta, si decederet profitens immediatè, beatifica frueretur visione.*
8 *Peccatorum omnium condonatio per professionem an dicenda sit Indulgentia plenaria.*
9 *Professio validè emissa extinguit in Religioso omne votum antea emissum.*
10 *Professio valida absoluit profitentem à patria potestate, sicuti faciunt simplicia vota in Societate* IESV *emissa, vt num.11.*
12 *Professio purgat profitentem ab ingratitudine.*
13 *Professio expurgat profitentem a maculis quoad actus temporales.*
14 *Professio emissa, quam irregularitatem auferat in profitente, & num.15.& 16.& 17.*
18 *Irregularitas per professionem ablata, non reuiniscit per annullationem professionis.*
19 *Illegitimus professus est capax beneficiorum ad nutum Abbatis amouibilium; secùs tamen dicendum de alijs effectibus professionis, vt n.20.21. & 22.*
23 *Nouitij possunt dispensari in suis votis à suis Prælatis, & Superioribus, qui etiam possunt huiusmodi vota commutare.*
24 *Nouitiorum vota irritare non possunt Superiores, benè tamen suspendere.*
25 *Nouitij absolui possunt ab Abbatibus, & Superioribus suis ab omnibus casibus reseruatis, à quibus absolui possunt professi absque vinculo reincidentiæ, etiamsi recedant à Religione.*
26 *Nouitius proximè ingressurus Religionem potest absolui per Confessarium illius Religionis a casibus Episcopo reseruatis.*
27 *Nouitius, qui tempore, quo interdicta est ciuitas, est in Religione, non est interdictus.*
28 *Nouitius gaudet omnibus Indulgentijs concessis Monachis professis.*
29 *Nouitius eligere sibi potest Confessarium ex approbatis ab Abbate, qui illum semel in vita absoluat, & in articulo mortis ab omnibus casibus, à quibus absolui possint tali tempore Nouitij.*
30 *Nouitius an virtute Bullæ Cruciatæ possit sibi eligere Confessarium absque Superioris licentia.*
31 *Nouitij eligi possunt in Episcopum, licèt Religio, cuius sunt Nouitij, hoc prohibeat.*
32 *Nouitio conferri possunt beneficia ecclesiastica.*
33 *Nouitij cuiuscunque Religionis possunt institui hæredes, & succedere in paterna hæreditate, etiam ab intestato.*
34 *Nouitius potest transigere, ac pacem facere, & accusare, tam in iniuria sibi illata, quàm parētibus.*
35 *Nouitij possunt sibi sepulturam eligere.*
36 *Nouitij sunt immunes à solutione decimarum.*
37 *Nouitij regulares gaudent priuilegio fori.*

Restat videndum, quosnam effectus causet Religio in Nouitiis, qui ad statum professorum admittuntur.

1. Et quidem Nouitios post ipsam receptionem ad habitum regularem gaudere omnibus priuilegiis, quæ professis Religionis concessa sunt, docent Suarez *de Relig.tom.3.lib.5.cap.16.n.17.* Sanch. *in Sum. part.1. lib.4. cap.39. num.13.& part. 2. lib.6. cap.10. in fine.* Riccius *in praxi, tom.4. resol.240. num.2.* Azor. *1. p. lib. 12. cap. 2. quæst. 10.* Henriquez *lib. 7.* Sayrus *de censuris, lib.7. cap.13.num.6.* Bonacina *de leg.disp.4. quæst.2.punct.7. §.4.num.27.* Graff. *tom.1.cons.lib.3.de voto, cons.8.num.11.* Bartholom. à S. Fausto *lib.3. thes. Relig.quæst.27. num.3.* Portell. *in dub.Regul.verb.Nouitius, num.18.* Laurent. de Peyrin. *tom.2. de Prælat. q.3. cap.1. num. 122.* Molina *tom. 1. de iust. disp.139. col.3.* Et nouissimè P. Diana *in suis resol. mor.tract.2. de dub. Reg. resol.73.* Et ratio communis ea est, quòd Nouitius in fauorabilibus habetur tanquam Religiosus, & professus, vt benè aduertit Rebuff. *in praxi benef.tit. de dispens. cum Regul. num.23.* Et hoc confirmatur ex priuilegio concesso Nouitiis Societatis IESV, cuius vigore prædicti Nouitij in omnibus Societatis priuilegiis communicare valent, atque ita etiam communicant alij Nouitij aliarum Religionum, quæ communicationem priuilegiorum habent.

2. Nec obstat, quod ait Suar.8. *de leg.cap.17.* vbi negat, alias Religiones communicare in priuilegiis Societatis IESV, in quibus exprimitur, ne in illis aliqua Religio communicet: nam Rodriq. *in qq.regul.tom.1. q.55.* Miranda *in Manuali Prælat. tom.2. q.46.art.5.* & Portellus *in.dub. Regul verbo, Priuilegij communicatio*, & Ioannes de la Cruz *de stat. Relig.lib.2.c.4. §.2.* & nouissimè P. Diana *loco cit. resol. 81.* expresse tenent, illam limitationem non obstare: nam communicationem priuilegiorum cum amplissimis clausulis à subsequentibus Summis Pontificibus habuerunt aliæ Religiones.

De Nouitiis ergo ad statum professorum transeuntibus inquirendū est:& supposito tanquam verissimo, gaudere omnibus priuilegiis, gratiis, immunitatibus, & fauoribus suæ Religioni concessis per realem, & particularem concessionem, siue etiam per communicationem, & extensionem, vel aliàs quomodolibet, quorum priuilegiorum seriem habes apud Rodriquez *in particulari opere de hac materia*, & alias etiam particulares gratias particularibus Religionibus concessas videre poteris in Archiuiis prædictarum Religionum; videndum, inquam, restat, quos particulares & speciales effectus causet professio valida in profitētibus. Quare

3. Dico primò: Professio validè emissa in Religioso remittit totam pœnam peccatis eiusdem debitam. Ita affirmant Nauar *de Indulg.not.20.n.17.& comment 2 de Regul.n.60.* Emmanuel Sà *in Sum.verb. Religio, n.17.* Rodriq *qq.regul.tom.2.q.87.art.1.* Antonius Cucchus *lib.3 instit.maior.tit.1. n.50.* Plato *de bono stat. Relig. lib.1.c.13.* Campanilus *in diuers. iur. canon. rubr.12. cap.10.n.1.* Bartholom. à S. Fausto *in thes.Relig.lib.5. q.315.*

q.315. Hieronym. Rodriq. *in cōpend qq. regul. reſol.* 77. *n.* 7. Azor *inſtit moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 11. Barboſa *de iure eccl lib.* 1. *cap* 42. *n.* 179. quod etiam habetur. *in cap. Quis aliquando.* §. *His authoritatibus. de pœn. diſt.* 1. ibi enim conſtat, nullā criminum præteritorum ſatisfactionem ingredienti Religionem imponendam, quòd totum reſiduum vitæ tempus dedicet. Quod etiā colligitur *in Authent. de Monachis, collat.* 1. *in principio*, vbi habetur, quòd conuerſationis monachalis vita ſic eſt honeſta, ſic commendare nouit Deo ad hanc venientem hominem, vt omnem humanam eius maculam detergat. Imò profeſſio habet ex ſe priuilegium remittendi pœnas debitas peccato. Ratio eſt: quia in profeſſione moritur homo voluntariè mūdo, tradēs ſe omninò, & totaliter Deo quoad animam, & quoad corpus in perfectum, & ſuaue holocauſtum: ex qua voluntate magnum huiuſmodi meritum prouenit, ideò fit plena omnium peccatorum remiſſio. Ita S. Thomas 2.2. *q.* 189. *art.* 3. *ad* 3. Caietanus *ibid*, & Corduba *ſuper Regulam S. Franciſci, cap.* 2. *q.* 14. Bartholomæus à S. Fauſto *loco cit. lib.* 5. *q.* 116. Campanilus *in diuerſ. iuris, rubr.* 12. *cap.* 10. *num.* 1.

Hoc autem, quod dicimus, valet, quando emittitur valida profeſſio. Ita docet Tabiena *verbo, Nouitius, in fine*, Sanchez *lib.* 5. *in precept. Decal. c.* 5. *n.* 5. Et eandem condonationem peccatorum ſuorum conſequuntur Religioſi, quando iam profeſſi gaudent de ipſa profeſſione, illamque innouant, parati facere, ſi non feciſſent. Ita tenent Dionyſius Carthuſ. *in Opuſc. de profeſſ. Monach. in append.* & S. Bernardinus Senēſis, vt refert Barthol. de Vecch. *in praxi Nouit. diſp.* 13. *dub.* 5. *n.* 7. Et colligitur ex Emmanule Sà, *ver. Religio, n.* 17. & Laurētio de Peyrin. *q.* 3. *de Prælat. c.* 1. *n.* 154.

4. Si petas, an, qui emittit profeſſionem cum conſcientia peccati mortalis, conſequatur ſupradictam remiſſionem pœnæ omnium peccatorum ſuorum. Reſpondeo, quòd, licèt plenariam remiſſionem non conſequatur propter peccatum mortale; tamen ſi poſteà reſipiſcat, illam conſequitur: quia huiuſmodi priuilegium in profeſſione conceditur omnibus illis, qui non ponunt obicē. Vnde obice ſublato per pœnitentiam, eandem remiſſionem ſortietur. Ita dicunt Bartholomæus de S. Fauſto *loco cit. lib.* 5. *q.* 317. Barboſa *loco cit. num.* 180. *in fine*, contra Nauarr. *de Indulg. not.* 20. *n.* 17. Caietanum. 2.2. *q.* 189. *art.* 3. *ad* 3. Azorium *loco citato, lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 11. Ratio autem à ſupradictis Doctoribus aſſignata eſt, quia hoc priuilegium in profeſſione conceditur tradenti ſe totaliter ex corde Deo: ſed Religioſus cùm ad ſe redit poſt profeſſionem, & totam Deo in veritate profitetur, ſe ex corde Deo tribuit: ergo dabitur etiam ei, quando reſipiſcit dicta plenaria peccatorum remiſſio; & tam in illo, quàm in alio ſe ſine labe peccati tradente Deo profeſſio huiuſmodi Religionis æquabitur Baptiſmo propter rationem dictam.

5. Quòd verò profeſſio æquetur Baptiſmo, colligitur ex D. Bernardo *lib. de precept, & diſpenſat. in fine*, vbi ait: *Audire, & hoc vultis à me, vnde inter cætera pœnitentiæ inſtituta, monaſterialis diſciplina meruerit hanc prærogatiuā, vt ſecundum Baptiſma nuncupetur arbitror ob perfectam mundi abrenunciationem, ac ſingulare excellentiā vitæ ſpiritualis, quæ præeminēs vniuerſis vitæ humanæ generibus huiuſmodi cōuerſatiōis profeſſores, & amatores ſuos Angelis ſimiles, diſſimiles hominibus facit; imò diuinā in homine reformat imaginem, conformans nos Chriſto inſtar Baptiſmi, & quaſi denique ſecundo baptizamur, dum per id, quòd mortificamus membra noſtra, quæ ſunt ſupra terrā, Chriſtum induimur, complantati denuo ſimilitudini mortis eius.*

9. Non tamen inferas, æquiparandā eſſe profeſſionē in omnibus Baptiſmo, vt colligitur *ex D. Thom. in* 4. *diſt.* 4 *q.* 3. *art.* 3. *quæſtiunc.* 3. *ad* 3 & Corduba *c.* 2. *q.* 14. *part.* 1. nam Baptiſmus eſt Sacramentum conferens primam gratiam ex opere operato, & delens omnia peccata quoad culpam, & pœnam; profeſſio verò non cōfert primam gratiam, nec delet culpas peccatorum; ſed pœnam tantùm temporalem in Purgatorio expiādam. Imò neque hoc facit ex opere operato, ſed ex opere tantùm operantis, qui, videlicet, ſe abdicando mundo, diuinis ſponte addicitur obſequiis, vt habetur ex Sanchez *loco cit. cap.* 5. *n.* 4. & Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. cit. cap.* 5. *q.* 318.

Ex his ergo clarè conſtat, profitentem omnium peccatorum remiſſionem conſequi, & quoad pœnam abſolutū remanere ab omnibus pœnis Purgatorij; ita vt peracta profeſſione, ſi ſtatim decederet profitens, in Paradiſo inter alios Beatos diuina, & beatifica fruetur viſione, vt affirmant S. Thom. 2.2. *q. vlt. art.* 3. *ad* 3. Sanch. *loco cit. n.* 2. Nauar. *lib.* 3. *conſ. de Regul. conſ.* 44. *n.* 1. Roſella *verbo, Religio,* 2. §. 9. Azor *loco cit. cap.* 5. *q.* 11. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 6. *cap.* 13. *num.* 4. Ledeſ. 2. *part. Sum. tract.* 10. *cap.* 5. *diff.* 2. Caracciolus *in conſt. Cleric. Regul. part.* 2. *cap.* 1. §. 14. Barboſ. *in collect. in cap.* 4. *de voto, n.* 5. Ratio eſt, vt dicit D. Thom. *loc. cit.* quia, cùm profitens voluntatem ſuam cæteris rebus chariorem in perpetuam ſeruitutem Dei redigat, iam pleniſsimè pro omnibus anteactæ vitæ delictis ſatisfeciſſe cenſetur; vt pote, quia dat illud, quo nihil maius dari poterat. 7.

Aduertendum tamen, quòd huiuſmodi perfecta condonatio peccatorum quoad pœnam, etiam per profeſsionem obtenta, non eſt cenſenda indulgentia plenaria: nam, licèt ſit idem effectus; prouenit tamen ex diuerſa cauſa: etenim indulgētia plenaria conceditur ex meritis paſsionis Chriſti, & Sanctorum ſatisfactione in theſauro Eccleſiæ repoſitis, eadem merita applicante Summo Pontifice, vero, & legitimo Eccleſiæ Dei theſauri diſpenſatore; profeſsio verò cōdonat huiuſmodi pœnas, non ex aliqua conceſsione pontificia; ſed ex vi, & merito ipſius operis excellentiſsimi, & quamcunque debitam peccatis ſatisfactionem excedentis, prout docet Barboſa *de iur. eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 182. ex Sanchez *loco cit. num.* 6. & Nauarro *de indulg. not.* 20. *num.* 17. & docet etiam Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. diſp.* 13. *dub.* 5. *n.* 6. 8.

Dico ſecundò: Profeſsio validè emiſſa in Religioſo extinguit omne votum anteà emiſſum, cùm in votum Religionis omnia alia vota mutentur, vt affirmāt S. Thom. 2.2. *q.* 88. *art.* 12. *ad* 1. Nauar. *in Manual. c.* 12. *n.* 65. Ledeſma *in Sum. tom.* 2. *tract.* 10. *cap. vlt.* Sotus *de iuſt. lib.* 7. *q* 4. *art.* 3. *verſ.* 4. Campanil. *in diuerſ. iur. canon. rubr.* 12. *cap.* 10. *num.* 2. Barthol. à S. Fauſto *in theſaur. Relig. lib.* 5. *quæſt.* 113. Miranda *in Manuali, tom.* 1. *q.* 25. *art.* 7. Sayrus *in claui reg. lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 15. Hieronymus Rodriquez *in Compend. qq. regul. reſol.* 140. *num.* 6. Sanchez *in precept. Decal. lib.* 5. *cap.* 35. *num.* 36. vbi *num.* 38. dicit, quòd vota in ſæculo emiſſa ipſo iure cenſentur commutata in profeſsionem Religionis, ac per conſequens abſque alia irritatione profitens liber manet ab illis votis. Ratio eſt: quia, cùm omnia vota ſint opera particularia Deo promiſſa, continentur eminenter in profeſsione, per quam ſe, & omnia ſua Deo dat, dicatque profitens: & *num.* 16. dicit, idem iudicium habendum eſſe de votis emiſsis in Nouitiatu: & *num.* 40. idem dicit de votis emiſsis à profeſſo, tranſeunte poſteà ad aliam Religionem. Idem affirmat Barboſa *de iur. eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 157. 9.

Dico tertiò, profeſsionem abſoluere profitentem à patria poteſtate. Ita affirmant Nauar. *comm.* 3. *de Regul. num.* 41. Couaruu. *in cap. Quia nos. num.* 5. *de teſtam.* 10.

stam. Anton. Gomez *l.48.Tauri, n.7.in fine* Pinellus *l.1.part.1.num.46.C. de bonis matern.* Gomez Arias *l.45. Tauri, num. 53.* Sanchez *in præcepta Decal.lib. 5.cap. 5. num. 29.* vbi *num.* 30. cum multis ex citatis Doctoribus ait, hoc intelligendum in iis solis, in quibus vtile esset liberari à patria potestate; secus verò in iis, in quibus hoc verteret in eorum damnum: quia quod in gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum *de Reg iur. lib 6.*

11. Idem Sanchez *loco citato, num.31.* dicit: hanc eandem prærogatiuam concedendam esse simplicibus votis emissis in Societate IESV post biennium Nouitiatus; quia militat eadem ratio, quæ in professione. Ratio autem nostræ conclusionis; quòd, scilicet, per professionem profitens liberetur à propria potestate, talis est. Profitens per professionem transit omninò in potestatem Abbatis, cui in omnibus, & per omnia voluntatem propriam submittit, vt clamant omnia iura: ergo necessariò per talem submissionem patria potestas in eo cessabit.

12. Dico quartò: Per professionem emissam in Religione purgatur profitens ab ingratitudine: nam prærogatiua professionis præcipua est, vt ea emissa ante mortem parentis, filij profitentis præteritam ingratitudinem aboleat, ob quam dishæredari poterat; quod habetur *in cap. Non liceat. 19. quæst.5.*& affirmant Romanus *singular. 485.* Hippolytus de Marsiliis *singularis 413. num. 6.* Guillelmus Benedict. *in cap. Raynutius. de testam. verbo, in eodem test. num.* 37 Ioannes Garz *Regul. 1 19.numero 25.* Emmanuel à Costa *in l. Gallus. §. Et quid si tantùm. part. 3. numero 195. cum seqq. ff. de libert.& posthum.* Spina *in Speculo testamentor.gloss. 20.in princip.numero.64.* Surdus *de alim.titulo.7.q.1.numero 30* Rodriquez *qq. regul.tomo.2.quæstione 77.art.2.* Tiraquellus *de priuil. piæ causæ, priuil. 30.* Sanchez *in præcepta Decalog. libro 5.capite 5.numero 32.* quidquid Vasquez *de succ. creat libro 3 §.10.numero 646.* Ex quibus Doctoribus satis constat, per professionem emissam deleri præteritam ingratitudinem, causa cuius filius profitens exhæredari poterat: sicut docent Molina *de iust tract.2. disput. 176.dub.vlt.*& Duard. *in comment. ad Bullam Cœnæ, lib. 2.cons. 15.quæstione 17.num.7.* Laurentius de Palatio *in tract. de stat. exclusiuo fœmin.num.108.* Tabiena *verbo, Religio, numero 43.* Syluester *eodem verbo 6. q.fin.*

13. Dico quintò, profitentem per professionem emissam expiari à maculis quoad actus temporales: vnde, qui, verbi gratia, ineptus esset ante professionem ad testificandum, ratione alicuius maculæ periurij, aut furti, vel similis, professione inde sequuta redditur habilis, habetur *in Authent. de Monach. statim in principio col. 1.* & in Gloss. *in cap. Cùm deputati. de iudic.* vbi Felinus *num.2.*& Sanch.*loco cit.lib.5.cap.5. num.27.* Rebuffus *in praxi benef. tit. de dispens.super defect.natal.num.72.* Idem affirmat Barbosa *de iure ecclesiastico, lib.1.cap.42.num.202.*

14. Dico sexto, per professionẽ emissam dimittitur irregularitas in profitente. Non loquor de irregularitate, quæ ex delicto proprio prouenit: sed de ea, quæ oritur ex defectu natalium, qua mediatè quis illegitimus fit. Habetur *in cap.1.de fil.Presbyt.* Sed non omninò tollitur huiusmodi irregularitas; sed tantùm quoad Ordines recipiendos. Dixi, quod non tollitur omninò: quia profitens hac irregularitate irretitus, etiam post professionem redditur incapax ad dignitates obtinendas. Ita affirmant Syluester *verbo, irregularitas, 9. fin.* Angelus *eodem verbo vlt. num. vnico*, Abbas *cap.2.in fin. de Apost.* Socin. *cap. Ad audientiam.de homicid. colum. vltim.* Couarru.*in Clem. Si furiosus, de homicid. 1. part. §. 1 num. 6.* Henriq.*lib.14 de irregul. cap. 17.n.2.*

Aduertendum tamen est, nullam deleri irregularitatem per professionem, præter expressam in iure. Ita resoluunt Azor. *tom.2.instit.moral. lib.6. cap. 3.q.10.* Campanil.*in diuers.iur. canon.rubr.12.cap.10.num.3.* Auila *de cens.part.7. disput.10 dub.3.* 15.

Vnde profitens emissa professione absque alia dispensatione noua redditur aptus ad sacros Ordines suscipiendos, vt dicunt Emmanuel Rodriq. *qq. regul. tom. 1.q.13. art.4.* Salzed de Bernard.*in pract. cap 14. litt.8.vers. Si tamen illegitimus.* Azorius *loco cit.lib.5. cap.3.q.1.* Reginald.*in praxi fori pœnit.tom.1.q.25 art. 10. concl. 1.* Aloysius Riccius *in decis. Cur. Archiep. Neapol.part.1.decis.82.* Campanil.*loco cit. rub.1.c.13. n. 115.* Sanchez *in precept. Decal. tom.2.lib.5.cap.5. num.9.* Hieronym. Roder.*in compend. qq.reg.resol.52. num. 40.* 16.

Nec obstat Constitutio Sixti V. contra illegitimè natos: quia Gregorius XIV. illam constitutionem abrogauit anno 1591. per Bullam, quæ incipit: *Circunspecta Romani Pontificis.* vbi omnes legitimatiões, & dispensationes ad terminos iuris reducit.

Quibus sic stantibus colligitur primò, irregularitatem ex defectu natalium prouenientem, tolli quidem per professionem; non autem per solam habitus susceptionem; ac proinde necessaria est professionis emissio. Ita S. Antoninus *part. 3.tit.1. cap.27. §.3.* Felin.*in cap.Cum deputatis.n.2.de indic.* Sotus *in.4.dist.25.q.1. ar.3.col.2.* Rebuff *in prax. benef. tit.de dispens.super defect.natal.n.66.* Nauarr. *com.2.de Reg.n.6.* Valentia *tom.4.disput.7.q.19.punct.7.§.2.* Rodriq.*qq.reg.tom.1. q.13. art.4.* Barthol. de Vecch.*in prax.Nouit.disp.13. dub.6.num.2.* 17.

Colligitur secundò, irregularitatem sublatam per professionem non reuiuiscere professione annullata, vt dicunt Rodriq. *qq. regul. tom.1.q.24.art.1.* Sorbus *in Compend priuil.tit. Nouitius, §. de Nouit. absolut.* Peregr. *in Compend.priuil.Cler. regul.part.1 tit. Absolutio, §.1.in schol.* Aloysius Ricc.*in prax.aur.res.311.* Augustinus Barbos.*de iur.eccl lib.1.cap.42.num. 191.* contra quos disputant Bartholomæus de Vecchiis *in prax, Nouit.disput 9.dub.25. num.3.* vbi validissimis rationibus ostendit, si Nouitij ab irregularitatibus, & aliis nexibus fuerunt absoluti vigore priuilegiorum, non reincidere in illos, si recedant à Religione: & Bonacina *de leg.disp.4.q.2.punct. 7.§.4.n.28.* Suar.*de Relib.tom.4 tract.8.lib.2 cap.24 n.6.* Diana *in resol. moralibus, tract.2.de dub.reg.resol.44.* Ratio est: quia absolutio purè, & simpliciter data, non est explicandum, fuisse datam ad reincidentiam, nisi in casibus à iure expressis, vel nisi facultas absoluendi ita expressè concessa sit, vt dicit idem Diana, & etiam constat ex Suar.*3.part.tom.5.disp.7.sect.5.num.35.*& *ex cap. Eos, qui de sent.excomm.in 6.* vnde, cum in priuilegiis Regularibus concessis, & Nouitiis communicatis nominatim non exprimatur hęc reincidentia, non est dicẽdum, quòd si Nouitius recedat à Religione, reincidat in censuras, & irregularitates, à quibus in Religione absolutus fuit. 18.

Colligitur tertiò, professum illegitimum esse capacem beneficiorum manualium, quæ ad nutum Abbatis reuocari possunt, de qua re egi *in tom. 1. disput.5.q.4.num.1.* non tamen intelligitur legitimari per professionem emissam quoad omnem effectum professionis, vt dicunt Mantica *decis. 32. num.4.* Socin. iunior. *cons. 48. num. 18.* Guillelm. Benedict. *in cap.Raynutius. verbo, vxorem nomine, part. 1.n.200.* & Rota *in Perusina reintegrationis, 9. Iulij, 1625.* coram bon.mem. Durano. Atque ita potest dici, eundem illegitimum professum non posse de consensu sui Abbatis effici Vicarium Episcopi: quia Vicariatus dicitur 19. 20. 21.

dicitur dignitas propter eius præeminentiam, & iurisdictionem, vt dicunt Sayrus *de censuris, lib.6.cap.2. n.3.* Hieron. Rodriq. *in compend. qq. regul. resol. 76. n.9.* August. Barbos. *de offic. & potest. Episcopi, p.3. alleg. 54. n. 14.* & alij apud eundem Barbos. *de iure ecclesiast. lib.1. cap.42. n.197.*

22. Et aduertendum est, iure communi seclusis Religionum priuilegiis, solum Summum Pontificem dispẽsare posse cum illegitimis Religiosis ad dignitates, & Prælaturas, vt dixi *tom.1. disp.5. q.14. n.7.* Itaque legitimatus ab infantia ad instantiam patris per amplissimam legitimationem vigore facultatum dominorum de Campegiis, non potest eligi in Generalem suæ Religionis, sicut declarauit sacra Congregatio Concilij sub die 12. Martij, 1629. vt refert Barbos. *de iure eccles. lib.1. cap.42. num. 199.*

Antequàm Nouitij professionem solennem emittant, multis gaudẽt priuilegiis, & exemptionibus sicut & cæteri Regulares, vt diximus *in principio quæsiti*: veniunt enim Nouitij in fauorabilibus, & in rebus priuilegiatis sub nomine Monachorum, vt diximus; quibus sic stantibus, vt perfectiorem cognitionem propositi quæsiti habeamus, ad particulares gratias, & fauores, immunitates, & exemptiones deueniendum est per sequentes conclusiones.

23. Prima conclusio: Nouitij Regulares gaudent priuilegio, vt possint dispensari à Prælatis Regularibus, sub quorum obedientia degunt in suis votis, quæ quidem vota possunt etiam ab eisdem Prælatis commutari. Ita affirmant Rodriq. *tom.1. qq. reg. q.25. art.8.* Henriq. *lib.7. cap.22. n.7.* Sanch. *in præcept. Decal. lib.4. c.39. num. 17.* Azor *tom.1. instit. moral. lib.11. cap.20. q.21.* Lessius *de iust. & iur. lib.2. cap.40. dub.13. n.107.* Barth. à S. Fausto *in thes. Relig. lib.3. q.27. n.2.* Corduba *in suo quæstion. lib.1. q.40.* Quicquid dicant Angles *in materia de voto*, & Lopez *part.1. cap.47.* qui affirmant, Prælatos supradictos non posse dispensare cum Nouitiis; sed hoc spectare ad Episcopum. Ratio huius conclusionis est, (quæ etiam militat contra prædictos Doctores contrarium affirmãtes: quia Prælati Regulares habent iurisdictionem episcopalem erga Nouitios, propter quam iurisdictionem Nouitij dicuntur exempti à iurisdictione Episcopi, vt benè probat Nauar. *cap. 12. de Regul. num.65.*

Et quamuis aliqui negent huiusmodi authoritatem in Prælatis respectu Nouitiorum, ratione iurisdictionis; eam tamen concedunt ratione priuilegiorum, vt dicunt Molfesius *part.1. Summ. tract.11. cap.15. n.129.* Emmanuel Sà *verbo, Religio, num.4.*

24 Non poterũt tamen Nouitij gaudere priuilegio, vt eorum vota irritentur à Prælatis regularibus: quia non sunt adhuc illis traditi per votum obedientiæ, vt affirmant Naldus *in Sum. verbo, Nouitius, num.5.* Nauarr *in Manuali, cap. 12. n.65.* Rodriq. *loco cit.*, Molfesius *similiter loco citato, n.75.* Barth. à S. Fausto *loco cit. lib.2. q.177.* Portellus *in dub. Reg. verb. Votum, n.18.* Sanch. *loco cit. c.33. n.28.* qui *n.32.* dicit, quòd Prælati Regulares possunt vota persónalia impediẽtia executionem exercitiorum Nouitiatus suspendere: & *num.37.* docet, quòd tunc suspensa sunt ipso iure. Idem affirmant Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 11. num.8.* & Graff. *tom.1. cons. lib.3. de voto, cons.8. num.9.*

25. Secunda conclusio: nouitij gaudent priuilegio ante emissam professionem, vt absolui possint à suis Prælatis regularibus ab omnibus casibus, à quibus absolui póssunt Monachi professi, absque vinculo reincidentiæ, si recedant à Religione. Probatur: nam Prælati Regulares ferè in omnibus Religionibus gaudent priuilegiis, quibus mediantibus potiuntur æquali facultate absoluendi, tam Monachos professos, quàm Nouitios, vt potest videri *in Compend. priuil. tit. Absolutio ordinaria quoad Fratres, num. 7.* Videatur *compend. Societ. Iesu, tit. Communicatio, num.5.* Hanc conclusionem docent Reginal. *in praxi, lib.8. numero 58.* Bonacina *de pœnit. q.7. part.4. §.1. num.28.* Rodriquez *tom. 1. qq. regul. q. 20. art. 21.* Naldus *in Sum. verbo, Nouitius, num. 7.* Bartholomæus de Vecchiis *disp.9. in praxi Nouit. dub. 5.* vbi hoc probat validissimis rationibus.

Tertia conclusio: Nouitij Regulares gaudent priuilegio, vt quando de proximo ingredi volunt Religionem, absolui possint per Confessarium illius Religionis à casibus Episcopo reseruatis. Ita docent Bartholomęus de Vecchiis *loco cit. dub.7. n.5.* & post illum Pater Diana *in suis resol. moral. tract.2. de dub. Regul. resol.46.* 26.

Quarta conclusio: Gaudent præterea Nouitij regulares hac immunitate, quòd interdicta ciuitate, licèt singuli illius ciuitatis interdicantur; Nouitij tamen, qui eo tempore interdicti erant in Religione, vel ad illam transierunt, interdicti non sunt. Ita affirmant Cãpanilus *in diuers. iur. canon. rubr. 12. cap. 3. n. 28.* & Laurent de Peyrin. *tom.2. de Prælat. q.3. cap.1. n.205.* Ratio est: quia, vt dicemus, Nouitij gaudent priuilegio fori, & sunt liberi à sæculari potestate. 27.

Quinta conclusio: Nouitij Regulares gaudent omnibus indulgentiis concessis Monachis professis, vt dicunt Portellus *in dub. regul. verb, Nouitij absolutio, n.35.* Rodriq. *tom.3. qq. regul. q.51. art. 12.* Casarubios *in Compend. priuil. Mendicant. verbo, Nouitius, n.22.* 28.

Sexta conclusio: Gaudent Nouitij regulares hac prærogatiua, vt possint sibi eligere vnum Confessariũ ex approbatis ab Abbate semel in vita, & in articulo mortis, qui illos ab omnibus casibus, & censuris absoluat, à quibus possent absolui, si essent professi. Ita Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 1. lib.2. cap.19. num.9.* Laurentius de Peyrinis *loco cit: num.203.* 29.

An autem virtute Bullæ Cruciatæ possint sibi eligere Confessarium absque licentia Superioris, affirmatiuam partem tenent Rodriq. *t... qq. reg. q.21. art.11.* Suar. *loco. cit.* Corduba tamen *in qq. theolog. q. 20.* & Bartholomæus de Vecchiis *disput.9. dub 5.* & Laurentius de Peyrinis *loco cit* partem negatiuam sustinent. Sed de hac re fusiùs egi *in 2. tom. disp de Sacram. pœn.* 30.

Septima conclusio: Nouitij Regulares gaudent prærogatiua; vt assumi possint ad dignitatem episcopalem, quamuis in Ordine, quem intendunt profiteri, ad nullam dignitatem eligi possint. Elicitur *ex cap. Nullus. de elect. in 6.* & affirmant hoc idem Azor. *tom.1. instit. moral. libl.12. cap.2. q.12.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib.5. cap.16. num.15.* Rosella *verbo, Nouitius, n.30,* Angelus *eodem verbo, num.19.* Sanchez *in præcept. Decal. lib.7. cap 4. num. 20.* Imò notat Suarez *loco citato* quòd Nouitius potest episcopatum acceptare, & suo tempore profiteri, & consecrari. 31.

Octaua conclusio: Nouitij Regulares gaudent prærogatiua, vt eis beneficia ecclesiastica conferri possint: quia adhuc sunt sui iuris; & hoc illis nullibi vetitum reperitur. Ita affirmant Suarez *loco cit. num.13.* Campanil. *in diuers. iur. canon. rub.12. cap.3 num.20.* Azorius *tomo 1. instit. moral. libro 12. cap.3. q.1.* 32.

Nona conclusio: Nouitij Regulares hoc habent priuilegium, cuiuscunque Ordinis sint, etiam Minorum, & Capucinorum, vt possint institui hæredes, & succedere in paterna hæreditate ex testamento, vel ab intestato. Ita affirmant Sanchez *in præcept. Decal. l.7. cap.25. num.3.* Cordub. *in Regul. S. Francisci, cap 6. q 11. p.1.* Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. q.3. cap.1. num.124. in fine.* 33.

Decima conclusio: Nouitij regulares possunt transigere, ac pacem facere, & accusare, tam in iniuria sibi illata, quàm suis parentibus, & consanguineis. 34.

Ita Sanchez *in precept. Decal.lib. 6. cap. 12. num.34.* Farinacius *part. 1 prax. tit. de accuſ. q. 13. num. 26.* Clarus *in practica . lib. 5 § finali, q.58. num.25.* Bartholomæus de Vecchiis *diſput. 11. dub.13.numero 1.* Ratio eſt: quia Nouitij, vt diximus,ſunt ſui iuris;nec ſunt mortui mundo: & illis eadem iura competunt, quæ ſæcularibus.

35. Vndecima concluſio: Nouitij regulares poſſunt ſibi ſepulturam eligere. Ratio eſt: quia, cùm non ſint verè Religioſi, illis ſepultura non prohibetur,*in cap. final. de ſepult. in 6.* Ita affirmant Tabiena *verbo, ſepultura, num.4.* Armilla *eodem verbo, num.6.* Sanchez *in precept. Decalogi, lib. 6. cap. 14. num.10.* Si verò ſepulturam non eligant, ſepeliri debent in Monaſteriis, in quibus moriuntur. Ita affirmant Rodriq. *qq. regul.tom.3.q.60.art.2.* Gratianus *in deciſ. Marchiæ, deciſ.35.num.14.* Syluester, *v. ſepultura, q.8.dicto.7.*

36. Duodecima concluſio: Nouitij regulares ſunt immunes à ſolutione gabellarum, cùm ipſi gaudeant priuilegiis Religionis, vt diximus; & Religioſi nominentur, *ex cap. Nullus. de elect. in 6.* Ita affirmant Molina *tract.2.de iuſt.diſp.671.num.2.* Rodriq. *tom.2. qq.regul.q.47.art.8* Barboſa *in ſuis collect.in cap. Aduerſus.num.11.de immunit.Eccleſ.*

37. Decimatertia concluſio: Nouitij regulares gaudent priuilegio fori: vnde, qui illos percutiunt, ſunt excommunicati eo modo,ac ſi percuſſiſſent Monachum, *ex cap.Religioſo.§.vlt. de ſent.excomm in 6,* ac proinde conueniri non poſſunt coram Iudice ſæculari, neque in ciuilibus,neque in criminalibus cauſis. Ita affirmant Farinacius *par. 1. prax. crim. de inquiſit. q.8.num.26.* Molina *tract. 2. de iuſt. diſput. 671. num. 2.* Sanchez *in precep. Decal. lib. 6. cap. 10. num. 10.* vbi multos Doctores citat, & ſequitur Campanil. *in diuerſ. iur. canon rubr. 12.cap.4. num 27.* Suarez *tom.3.de Relig. lib.5. cap.11.num.12.* Graff. *tom.1.conſ.lib.3.de voto, conſ. 8. numero 12.* Ratio eſt: quia Nouitius eſt pars Religionis, quamuis inperfecta, quæ quidem Religio exempta eſt, ac proinde non poteſt conueniri coram Iudice ſæculari, neque in ciuilibus; neque in criminalibus.

QVÆSITVM XXVIII.

Vtrùm Nouitij puniendi ſint pro ſuis delictis à Iudice ſeculari, vel eccleſiaſtico.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius, qui ante ingreſſum Religionis delictum commiſit, quo modo puniri poſſit à Iudice ſæculari, ſi ingreſſus Religionis fuerit in fraudem.*

2 *Nouitius qui abſque vlla fraude ante accuſationẽ, & inquiſitionem delicti Religionẽ ingreſſus eſt, nullo modo poteſt à Iudice ſæculari puniri.*

3 *Nouitius de omnibus delictis, etiam homicidij voluntarij, poteſt puniri a Prælato regulari, ſi ipſe velit in Religione permanere.*

4 *Nouitius, qui occidit, vel vulnerat Monachum, & à Religione aufugit, debet à Iudice ſeculari puniri.*

5 *Nouitius, qui ob delictum ſuum non meretur mortem, ſi a Religione egredi velit, poteſt, etiam inuite puniri, antequàm è Religione egrediatur.*

6 *Nouitius habitu dimiſſo, an poſſit puniri pro delicto in Nouitiatu commiſſo.*

7 *Nouitius, ſi ratione delicti torqueri debet, poterit vtique à Prælato regulari.*

8 *Nouitius pro delictis contra Regulam, & Conſtitutiones, poterit puniri à Prælato regulari, vſque ad pœnam carceris incluſiuè.*

9 *Nouitius pro debitis ciuilibus apud ſuum Superiorem regularem, non autem Iudicem ſæcularem conueniri debet.*

MAgna difficultas eſt, de delicto Nouitiorum ab eis commiſſo ante ingreſſum Religionis, an ſit à laïco Iudice puniendus,etiamſi Nouitius in fraudem Religionem ingreſſus ſit.

In hac re Bartholomæus de Vecch. *in praxi Nouit. diſput. 12. dub...* aſſerit,quòd in eo caſu,in quo ingreſſus in Religionem factus fuit cum fraude, licèt talis criminoſus iuxta Sixti V. Conſtitutionem omnibus habitibus Religionis ſpoliari, & puniri debeat à Iudice ſæculari, ac ſi Religionem ingreſſus non eſſet; attamen,quia hanc conſtitutionem in hanc partem moderatus fuit Clemens VIII. ingreſſus Religionis dicitur validor, ad hoc, vt Nouitius priuilegio fori gaudeat ad inſtar Clerici, qui ſtatum clericalem cum fraude aſſumpſit: & ideò quemadmodum Clericus puniri nequit à Iudice ſæculari corporaliter; ſed ſolùm in pecunia, ita vt idem Iudex ſæcularis ſit Iudex cauſæ; non autem perſonæ, vt docent communiter Iuriſtæ: ita eodem prorſus modo Nouitius in hoc euentu ad ſummum puniri poteſt à Iudice ſæculari in pecunia, & bonis; non autem in corpore. Et ſubdit circa illam particulam, *ad ſummum*, ſatis probabile eſſe, neque poſſe puniri Nouitium in pecunia, & bonis à Iudice ſæculari, etiamſi cum fraude veniat ad Religionem, vt latè docet Martha *de iuriſd.part.4 centur.2.caſ.121. num. 22.* qui in ingrediente Religionem non admittit hanc diſtinctionem;an, ſcilicet,ſit cum fraude ingreſſus, vel non. 1.

Si verò Nouitius poſt commiſſum delictum abſque fraude ingreditur Religionem ante accuſationem, & inquiſitionem delicti,non poteſt à Iudice ſæculari vllo modo puniri, neque à Religione extrahi, vel incarcerari, vt bene affirmant Couarruu *pract. qq.cap.32. num.4.* Ioannes Andr. *in cap.1. de obligat. ad rat.n.20.* Sìlueſt. *verbo. Iudex, 1. q.6.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. diſp. 11. dub. 12.num.3.* Portell. *in dub.regul.verbo, Nouitius,num.17.* Iulius Clarus *in praxi criminali, lib.5.§.final.num.43.* Ratio eſt: quia, licèt non ſint Nouitij verè profeſſi; pro profeſſis tamen habentur ad hunc effectum vitandi iuriſdictionem ſæcularem,vt dicunt Ancharanus *in cap.Nullus. num.3.de temp.ordin.in 6.* Gratianus *deciſ.35.in deciſ. March.num. 10.* 2.

De omnibus delictis, etiam homicidij voluntarij, poteſt puniri Nouitius à ſuo Prælato regulari, ſi ipſe velit in Religione permanere. Ita Naldus *in Sum.verb. Nouit.n.3.* Coriol. *de caſib.reſeru. part.2. caſu.10.n.6.* Sanch. *in precept. Decal.lib.6.c.10.n.11.* Azor. *tom.1. inſtit.moral.lib.12.c.3.q.2.* Rodriq. *tom.2.qq.regul.q.2. art.10.* Bonacina *de leg.diſp.4.q.2.part...§. 4. num.27.* Barthol. à S. Fauſto *lib. 5.theſaur.Relig.q. 207.* Ratio eſt: quia Nouitij, cùm gaudeant priuilegiis Religionis, exempti ſunt à Iudice ſæculari. 3.

Si verò Nouitius occidit, vel vulnerat aliquem Monachum, ſiue committit aliquod magnum delictum,& deinde à Religione aufugiat; tunc à ſæculari Iudice puniri debet: quia in eo caſu vt ſæcularis cenſetur. Ita Farinacius *par.1.prax.crimin.tit. de inquiſit. q.8. num.46.* Sanch. *loco cit.num.13.* Bartholomæus de Vecchiis *diſp. 11. dub. 11.n.6.* 4.

Si Nouitius pro delictis, quæ mortem non merentur, è Religione egredi velit, à Prælatis regularibus puniri debet, & inuitè puniri poteſt, & incarcerari, antequam egrediatur è Religione. Ratio eſt: quia, ſi ſub tali prætextu non puniretur à Prælato regulari,remanerent delicta impunita. Ita affirmant Graff. *tom.1. conſ. lib.3. de voto, conſ. 8. num. 8.* Suarez *tom. 3. de* 5.

Religione, *lib.5. cap.16. num.18.* Et hoc non est impedire libertatem Nouitij ad egrediendum è Religione, vt habetur *in cap. Statuimus, de regul. & cap. Non solùm*, *eodem tit. in 6.*

6. Si quæras, an Nouitius, habitu Religionis dimisso, possit à Iudice sæculari puniri propter delictum commissum in Nouitiatu? Respondet Molina *de iust. tom.4. tract.5. disput.49. num.24.* quòd potest puniri. Et idem dicit esse dicendum de Religiosis emissis à Societate Iesu. Secùs dicendum est cum Bonacina *de leg. disp. 10. q.2. punct.1. §. 2. num. 5.* qui citat Sayrum, Panormitanum, & alios, quòd ecclesiasticæ personæ, quæ statum mutabilem habent, quem arbitratu suo abiicere possunt, eo deposito, clericalibus priuilegiis spoliantur, vt Clerici in minoribus constituti, & Religionum Nouitij; præterquam quòd ob crimina in statu ecclesiastico emissa post eius mutationem non à sæculari, sed ecclesiastico Magistratu conueniri, ac puniri debeant: quia tempus delicti inspiciendum est. Ita Paulus Layman *in Theol. moral lib 4. tract.9. cap.8. num.5.* Ita etiam decisum fuit in Concil. Neapolitano, vt refert Grammat. *decis.10 n.5.*

Dicendum est ergo cum Diana *in suis resol. moral. tract.1. de immunit. Eccl. resol.34.* Nouitium, postquam Religionem deseruit, puniri non posse à laïco Iudice, propter delictum commissum tempore Nouitiatus. Idem etiam dicendum est de Religiosis emissis ex Societate Iesu, si vxorem ducant, vel si in sæculo liberi maneant: nam illos non posse iudicari à laïca potestate propter delicta commissa in Religione, affirmat idem Diana *loco citato.*

7. Quòd si contingat, seu necessarium sit, Nouitium ratione delicti torqueri, poterit vtique à Prælato regulari, vt professus, torqueri, ad veritatem eruendam: hoc enim concernit officium Iudicis; & habetur *ex cap. Cum in contemplatione, de regul. iur.* & docent Suarez *tom.3. de Relig. lib.5. cap.16. num.18.* Sanchez *lib.6. in Decal. cap.10. num.12.* Barthol. de Vecchiis *in praxi Nouit. disp.11. dub. 11. num.3.* Nauar. *lib.2. cons.5 num.3.* & Rodriquez *tom.2. qq. regul. q.2. art.10.* qui dicunt etiam, tunc torquendum esse Nouitium, non per personam sæcularem, sed per Clericum, vel Religiosum, iuxta formam præscriptam *in cap. Vniuersitatis, de sent. excomm.*

Pro delictis autem à Nouitio commissis contra Regulam, & Constitutiones; putà: quia, verbi gratia, silentium non seruauit, lineas camisias detulit, nudus dormiuit; & similia, poterit puniri à Prælato Regulari vsque ad pœnam carceris, etiam inclusiuè, iuxta formam Constitutionum, vt docent Azorius *tom.1. instit. moral. lib.12. cap.2. quæst.11.* & Sanchez *loco citato, num.13.* cum Rodriquez *loco similiter citato:* nam supposito, quòd Nouitius permanere velit in Religione, subiacet Prælatis quoad iurisdictionem, & superioritatem. Ita etiam, præter citatos Authores, docent Syluester *verbo, Religio, 5. quæst.7.* Tabiena *verbo, Nouitius, num.13.* Armilla *eodem verbo, num.18.* Rosella *similiter num.12.* qui dicunt, Prælatos Regulares posse in carcere detinere Nouitios pro transgressionibus contra Constitutiones, & Regulam commissis. 8.

Aduertendum tamen est contra Suarez *de Relig. tom.3. lib.5. cap.16. num.8.* non posse cogi Nouitium ad luendam pœnam suo delicto condignam, etiamsi, re integra, id est, ante cœptum iudicium, discedere vellet à Religione, vt docent Barth. de Vecchiis *in praxi Nouit. disp.11. n.6.* P. Diana *in suis resolut moral. tract.1. de immunit. Eccl. resol.34. in fine*, & alij.

Si autem Nouitius in Religione existens debita ciuilia habeat, eiusdem creditores eundem non coram Iudice laïco, vel etiam ecclesiastico sæculari; sed coram suo Prælato regulari conuenire debent: nam eidem Nouitius quoad vtrunque forum subditur, ac proinde creditor apud regularem competentem Nouitij Iudicem creditum exigere debet, vt benè notant Sanchez *loco citato*, cum Rodriquez & Azorio *similiter citatis*, & rationem affert Sanchez *numero 10.* quia, videlicet, Nouitius exemptus est, tam à sæculari, & laïco Iudice, quàm etiam à sæculari ecclesiastico. 9.

DISPVTATIO VII.

De potestate Abbatum, & Prælatorum Regularium, quoad transitum Religiosorum ad aliam Religionem.

QVÆS. I. An Regularibus licitus sit transitus de vna ad aliam Religionem, absque licentia.

II. An aliquibus Regularibus speciali iure sit interdictus transitus à sua ad aliam Religionem.

III. A quonam Superiori licentia ad arctiorem Religionem transeundi postulari debeat.

IV. Vtrùm attendenda sit perfectio, an arctitudo Religionis, ad hoc, vt liceat ad eam transitus, petita, licèt non obtenta, Prælati licentia.

V. Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares possint subditis licentiam ad æqualem, vel laxiorem Religionem transeundi concedere.

VI. De Nouitiatu, & professione, obligatione, & facultatibus legitimè transeuntis ad aliam Religionem.

QVÆSITVM I.

An Regularibus licitus sit transitus de vna ad aliam Religionem, absque licentia.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi nequeunt propria authoritate ad aliam Religionem, etiam perfectiorem, transire, absque Abbatis licentia, saltem petita; & an peccent mortaliter id faciendo, num.2.*

2 *Religiosus ad arctiorem Religionem se transferens, petita, licèt non obtenta Abbatis licentia, censetur debitè, & ritè translatus.*

4 *Religio, à qua fit transitus, si habeat priuilegia, quod eius Religiosi nequeant ad aliam, etiam strictiorem transire, quid dicendum sit, ostenditur.*

5 Abbas

5 *Abbas huiusmodi licentiam denegans, si sibi constet, illam nec temerè, nec de re incerta postulari, peccat mortaliter.*

6 *Religiosus, si non petita Abbatis licentia, ad arctiorem Religionem transeat, & in ea profiteatur, an possit reuocari: & quid, si nondum professionem emisit, vt num. 7.*

8 *Transitus absque licentia factus ad Religionem, de qua dubium est, an sit arctior; an sit inualidus.*

9 *Religio arctior quæ sit, ad quem spectet determinare?*

10 *Religiosus non satisfacit obligationi de petenda licentia, si illam post transitum petat.*

11 *Religiosus non statim ac petiit licentiam, potest transire ad arctiorem Religionem; neque etiam statim ac Superior denegat, vt num. 12.*

13 *Superior an existente iusta causa transitus ad arctiorem Religionem, debeat statim licentiam concedere?*

14 *Consensus Conuentus non necessariò requiritur ad hanc licentiam concedendam.*

15 *Religio, ad quam fit transitus, non debet recipere Religiosum sine litteris dimissorialibus.*

16 *Religioso non licet statim transire ad aliam Religionem, etiam quando dubitatur, an Abbas, vel Superior malo animo denegauerit licentiam; & quid, si dubitatur de malo animo transeuntis, & de maiori authoritate Religionis, vt num. 17.*

18 *Religio, ad quam fit transitus, debet esse, non in suo fine perfectior, sed asperior, & durior.*

19 *Regulæ, per quas cognoscitur, Religionem esse strictiorem.*

20 *Religiosus ad religionem strictiorem transiens debet stare in probatione per annum continuum.*

21 *Milites Religiosi in Claustris non degentes possunt absque licentia suorum Superiorum transire ad Ordines, & Religiones claustrales.*

22 *Conuersi, & Oblati, qui professionem non emittunt, an possint ad arctiorem Religionem transire.*

23 *Prælati exempti, & immediatè Summo Pontifici subiecti, an possint ad arctiorem Religionem transire: & quid dicendum sit de toto Monasterio Religiosorum, vt num. 24.*

25 *Moniales an possint transire de vna ad aliam Religionem.*

26 *Moniales, quibus stantibus conditionibus licentiam à Sacra Congregatione transeundi ad aliud Monasterium obtinere soleant.*

1. Religiosi non possunt propria authoritate ad aliā Religionem, etiam perfectiorem, transire sine Abbatis licentia, saltem petita, ne obedientiæ bonum contemnere videantur, *cap. Sane. & cap. Licet. de Regular.* & ibi communiter Doctores, necnon Theologi cum D. Thom. *in 2.2. quæst.* 189 *art.* 8. Probatur expressè ex *d. cap. Licet.* ibi: *Subditus à Prælato cum humilitate, & puritate, debet transeundi licentiā postulare, ne bonum obedientiæ contemnere videatur.*

2. Vnde Religiosus ad aliam etiam strictiorem Religionem, non petita Abbatis licentia, transiens peccat mortaliter: quia verbum, *debet*, quod in eo textu appositum est, importat debitum præcepti, & consequenter indicat obligationem sub mortali, data materiei grauitate, vt docent communiter Doctores, præcipuè Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 4. num.* 36. & *cap. 7. num.* 27. Salas *de legibus, disp.* 10. *sect. 9. n.* 47. & 51. Atque ita docent Sanchez *d. lib. 6. cap. 7. num.* 33. Bonacina *de clausur, quæst. 2. punct. 9. §. 3. difficult. 1. num.* 1.

3. Quòd si huiusmodi transitus fiat licentia Abbatis priùs petita, licèt obtenta non sit, tamen Religiosus dicetur debitè translatus, *d. cap. Licet.* vbi Innocentius III. id expressè concedit, dicens: *Postquam à Prælato suo licentiam postulauerit, ex lege priuata absolutus, liberè potest sanctioris vitæ propositum adimplere, nō obstāte proterua indiscreti cōtradictione Prælati.* Atque ita firmāt Doctores ibi, & Gloss. *in cap. Cum singula. §. Prohibemus. verbo, canonice:* vbi etiam Franch. *num. 3. circa medium, de præbend. in 6.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 10. à n. 12. vsque ad.* 17. *exclusiuè*, atque hanc esse communem, & receptissimam omnium Theologorum, atque Canonistarum sententiā, ait Tib. Decian. *lib. 7. cons. 20. n.* 12. quem refert & sequitur D. Antonius Ricciullus *tractatu de iure personar. extra grem. Eccles. existen. lib. 8. cap. 4. conclus. 11. num.* 19.

Et hoc etiam si Religio laxior, à qua fit transitus, habeat priuilegium à Sede apostolica, vt eius Religiosi nequeant ad arctiorem Religionem transire: quia dictum priuilegium est intelligendum, vt nequeant ex temeritate, vel leuitate transire: secùs autem ex maiori religione, & bono zelo, vt dicitur *in dicto cap. Licet.* & Gloss. ibi. Ita dicunt Nauar. *cons. 52. num. 1. de Regular.* Cucch. *lib. 3. instit. maior. tit. 1. de Regul. num.* 132. Azor. *instit. mor. tom. 1. lib. 12. cap.* 14. *q.* 4. Reginal. *in praxi, lib.* 28. *num.* 412. & Rota *in vna Bononien. Professionis*, 14. Martij, 1622. coram Domino meo Merlino. Tenetur tamen Religiosus priùs debito tempore expectare, an Superior sibi licentiam concedere velit; & deinde transire, vt aiunt Doctores cit. 4.

Peccat autem mortaliter Abbas licentiam denegans, si sibi constet, illam nec temerè, nec de re incerta, aut dubia postulari: quia iniuriam subdito facit, illi ius sum denegando, & quantùm ex parte sua est, impediendo meliorem statum, & scandali, vel infamiæ occasionem præbendo, si subditus, ipso renuente, transeat. Probatur ex tex. cit. *cap. Licet. Sine difficultate, & prauitate qualibet debet transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire diuinitùs inspiratum.* Ita Suar. *d. cap.* 10 *num.* 17. 5.

Hæc licentia ex vi iuris communis non est de substantia huius translationis, sed requiritur tantùm, vt actus rectè fiat: vnde, si Religiosus, qui absque licentia petita ad arctiorem Religionem transiuit, iam in ea professus est: professio erit valida, nec Religiosus ampliùs reuocari poterit. Ita Gloss. *in d. cap. Sanè. & d. cap. Licèt. verbo, licentiā postulauerit, de regular.* Abbas antiquus, Goffredus & Petrus de Ancharano, quos refert, licèt non sequatur Panormit. *in d. cap. Licet. num.* 10. Sequitur Syluest. *verbo, Religio*, 4. *num.* 7. citans Archidiac. & alios: at Turrecrem. *in cap. Nullus.* 18. *q.* 3. Richard. *in 4. dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 8. Palud. *in 4. d.* 39. *quæst.* 4. *art.* 4. Less. *de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 13. num.* 101. & alios, quos citat, & sequitur Sanctarellus *de apost. æf. cap. 8. dub. vnico, num.* 6. Bonacin. *de clausur. quæst. 2. punct. 9. §. 3. difficult. 1. num. 7.* Suar. *d. cap. cap. 10. num.* 22. qui *num.* 26. subdit, nec etiam reuocari posse: si nondum professionem emisit, sed habitum tantùm recipit, & iam est in probatione: sed satis esse, vt illam petat ad ibi permanendum: nam id, quod emissum fuit, accidentale erat, non de substantia actus, vt dictum est; & ideò videtur sufficiens, si suppleatur eo modo, quo fieri poterit non reuocando, quod anteà factum fuerat, cùm id nullius vtilitatis esse videatur; quia Religiosus, qui transiuit, regredi potest illicò post petitam licentiam, etiamsi eam non obtineat. 6. 7.

Limitantur hæc omnia, nisi dubium sit, an transitus fiat, vel factus sit ad arctiorem Religionem, nécne: tunc enim transitus absque licentia inualidus est: quia 8.

quia in tali casu, vel non sufficit licentiam petere; sed necessarium est, illam obtinere; vel si Abbas eam concedere noluerit, iure suo priuari non potest, antequàm dubium Superioris iudicio terminetur, *iuxta tex. d. cap. Licèt*. In dubio enim melior est conditio Abbatis possidentis. Ita Innocent *super. d cap. Licet*. & Butrius *ibidem*, *num*. 8. Panormit. *num*. 3. Illustrissimus Antonius Ricciullus *d. cap*. 4. *num*. 20. Suarez *disp*. 10. *num*. 27.

9. Dum autem non cognoscitur, an Religio sit arctior, Religiosus in priori Monasterio manere debet: nam donec Superioris determinatio aduenerit, debet remanere in eo statu, in quo reperitur, ne Monasterium, seu Religio, lite pendente, sua possessione priuetur, *l. Lite ordinaria. C. de liberali caus. l. Ordinata ff. eod. tit. cit.* Butr. *super d. cap. Licet. n*. 10. & Anan. *ibidem*, *num*. 6. Antonius Ricciullus *d. cap*. 4. *num*. 21. Quòd si stante dubio, Religiosus nihilominùs sine licentia transeat, reuocandus est etiam post professionem alibi factam, vt primum Monasterium in suam professionem restituatur, & deinde de dubio inter subditum, & Prælatum agatur. Suar. *d. num*. 27. Difficultas autem est, cuius Superioris iudicium in hoc requirendum sit. Innocent. quē sequuntur Butr. Anan. & Panormit. *super. d. cap. Licet*. & Syluest. *verbo. Relig*. 4. *n*. 7. & Anton. Ricciul. *d. cap*. 4. *num*. 10. aiunt, in hoc casu illum esse Superiorem, ad quem appellaretur, si Religiosus ille grauaretur: vnde eorum iudicio recurendum esse. ad immediatum Superiorem Religiosi transire volentis, & Abbatis licentiam denegantis. Eorum ratio est: quia prius Prælatus non deberet esse Iudex in sua causa. At Suar. vbi *sup. num*. 28. cuius sententia mihi magis probatur verisimiliter censet, illud iudicium vtriusque Religionis Superiori reseruandum esse; qui Superior, si vtraque Religio, vel earum altera exempta sit, erit Summus Pontifex: quia, si committendum esset determinationi Generalis, vel alterius Superioris eiusdem Religionis, sequeretur, quòd ij essent Iudices in causa propria: ob quam rationem Authores primæ sententiæ censebant, illud iudicium superiori commitendum esse. Quod ex eo patet: nam, si hoc casu de rigore non vertit dubium inter Prælatum, & subditum; sed inter Religiones, quæ, scilicet, illarum sit arctior, aut laxior, vnde Prælatorum dictæ eiusdem Religionis propriæ personæ commodum, sed suæ Religionis iura, & dignitatem tueri contendit; & ideò eorum omnium respectu illa causa tanquàm propria censetur.

10. Ex quibus deducitur primò cum Azor. *t*. 1. *instit. moral. lib*. 12. *cap*. 14. *q*. 6. & Bartholom. à S. Fausto *in thes. Relig. lib*. 5. *q*. 331. non satisfieri prædictæ obligationi petendo licentiam post transitum ad arctiorem Religionem. Ratio est: quia quotiescunque in aliquo actu requiritur petere licentiam, debet necessariò ante illum actum peti.

11. Secundò deducitur, non statim, ac petitur licentia, fas esse transire ad Religionem strictiorem; sed debet expectari responsio Superioris debito tempore. Ita Azorius *loco citato, quæst*. 5. *vers. Quæres an*. Bartholom. à S. Fausto. *q*. 239. Barbosa *de iure eccles. lib*. 1. *cap*. 42. *num*. 67. vbi ait, subditum transeundi licētiam petentem, esse interrogandum ab Abbate de causa inducente ad talem transitum: & tunc subditus tenetur causam exprimere.

12. Tertiò deducitur cum eodem Barbosa *loco cit. num*. 68. non statim ac Superior denegat licentiam, fas esse subdito transire ad strictiorem Religionem: quia potest ex causa iusta denegare. Quòd si nullam causam assignet, tunc subditi est petere causam denegatæ sibi licentiæ; & si Superior eam exprimere nolit, hoc sibi imputare debet, & tunc licebit subdito transire ad aliam Religionem. Ita affirmant Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andr. & Zabarella, quos citat, & sequitur idem Barbosa *loco cit, num*. 69. vbi subinfert, quòd licebit subdito statim transire, quando Superior iudicans causam esse iustam, denegat licentiam, vel nihil respondet, vel allegat causam negationis euidenter iniustam: quia tunc constat de indiscreta, & proterua denegatione licentiæ. Ita Azorius *loco citato*, *cap*. 40. *q*. 5. Rebuffus, & Rodriq. simul, cum aliis *superiùs* citatis apud eundem Barbosam *loco citato*.

Non tamen inferas, existente causa iusta transeundi ad strictiorem Religionem, debere statim concedi licentiam transeundi ad illam: sed primò quærendum est, an Religio strictior sit parata ad recipiendum volentem transire ad illam: quòd si anteà Monachus ille recedat, est Apostata: quia sub nullius obedientia se constituit; posset tamen Prælatus exhibere licentiam subdito exeundi Monasterio: sed sub sua obedientia adhuc manens quærat Religionem strictiorem. Sed hoc negat Bartholomæus de Vecchiis *disput*. 15. *dub*. 2. *num*. 9. stante Decreto Sacræ Congregationis nouissimè edito iussu Sanctissimi D. N. Vrbani VIII. anno 1624. die 21. Septembris, vbi statuitur, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit, eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit: & tunc Regularis rectè se transferat ad arctiorem: quod vt re ipsa adimpleat, idem Superior omni studio. ac diligentia inuigilet. 13.

Quartò deducitur, ad hanc licentiam concedendam non esse necessarium consensum Conuentus, vt dicūt Nauar. *com* 4. *de Regul. n*. 10. & Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. lib*. 5. *q*. 333. Ratio est: quia *d. cap. Licet. de Regul*. obligat tantùm ad petendum licentiam à Prælato. 14.

Quintò deducitur, quòd Religiosi, ad quos fit transitus, nullo modo eum debent recipere absque litteris dimissoriis sui Superioris; quanuis eis constaret, licentiam fuisse petitam, sed non obtentam: debent enim perquirere causam denegationis, & non aliter eum recipere, quàm si ille Superior nullam, vel euidenter iustam causam denegationis assignaret. Ita Innocent. *in d. cap. Licet. n*. 5. Zabarell. *similiter num*. 16. & Ioann. Andr. *ibid. num*. 13. & Bartholom. de Vecchiis *num*. 11. vbi *num*. 12. dicit, quòd indubitatum est, quòd recipientes alienum Religiosum sine præfatis litteris, peccant mortaliter. Et hoc probat *ex c Non est vobis. de Regul. & c. Statuimus*. 19. *q*. 3. idem docent Zabarella *in d. cap. Licet. num*. 17. Ioan. Andr. *ibid. num*. 13. Hostiens. *similiter. num*. 14. 15.

Sed, si dubitaretur, quo animo, bono, vel malo Abbas denegaret licentiam, tunc non est standum iudicio subditi, vt ei statim liceat transire ad aliam Religionem, nec etiam Superioris denegantis licentiam; sed eius Superioris iudicium expectandum est, ad quem, vt ad verum Superiorem, & maiorem spectat hoc inquirere, eo modo, quo Religiosus contra ius vexatus recurrit ad maiorem Superiorem, vt elicitur ex Azor. *loco. cit. cap*. 14. *q*. 5. & Barthol. de Vecchiis *disput*. 15 *dub*. 2. *num*. 16. Idem dicendum est, si dubitetur, an Religio, ad quam quis se conferre desiderat, sit arctior, nécne. Si enim omnibus diligenter perspectis dubitetur, an Religio, ad quam subditus se transferre cupit, sit, nécne, arctior; aut si dubitetur, num Religiosus ex charitate transitum procuret; in ijs dubiis, neque iudicio subditi petentis, neque Superioris denegantis est standum, sed maioris Superioris, vt diximus, nempe, Generalis, vel Prouincialis expectandum 16.

dum est iudicium. Ita docent Host. *part.1.Sum.lib.1. tit 20 art.10.q.1.* Syluester *verbo, Religio,4.q.1.* Rosella *eod verbo,4. num.2.* Tabiena *similiter, num.24.* Azor. *loco cit.cap.14.q 5.* Cucchus *lib.3. instit.maior. tit.1.num.132. de Regul.* Idem dicendum est in omni alio dubio, si dubitetur, an Monasterium passurum sit,néene, ex transitu Religiosi damnum notabile,vel grauem infamiam.

17. In dubio verò, an subditus bono, vel malo animo transeat ad aliam Religionem; & similiter in dubio, an Religio illa, ad quam se transfert, sit strictior,affirmat Sanchez *tom.2. in præcept. Decal. lib.6. cap.7. num. 16.* non posse Religiosum illum transire, denegata ei licentia per Superiorem: sed ad licitum transitum,oportere,vt ab eo,vel ab alio Superiore,ad quem prouocatur, obtineatur licentia. Idem affirmat Barbosa *de iure eccles. lib.1. cap.42. num.72.*

18. Sextò infertur, quòd in huiusmodi transitu non est attendendum, an Religio sit in ordine ad suum finem perfectior, & fructuosior; sed an sit asperior,& arctior, & durior,vt elicitur *in d.cap Licet,in fine*,de quare agendum est ex professo *infrà, in quæs.4. per totum.* Interim videantur, Syluest. *verbo, Religio,4. q.1.num.3.* Cucchus *instit.maior.lib.3.tit.1.num.136.* Nauarr.*d.comm 4.de Regul num.2.*Ioan.And. *eod.cap. Licet,num.8.* Zabarella *similiter q.vlt.*Abb.*ibid.in fin.* Azor.1. *tom. instit.moral.lib.12.c.14.q.2.*Sanchez *loco cit.n.21.*Valer. Reginald. *in praxi,lib.18.c.29.n.414.* Barthol.de Vecchiis *dub.1. num.15. disp.15.*

19. Ad hoc autem, vt cognoscatur Religio, quænam sit strictior, multa consideranda sunt scilicet, originalis, & primæua institutio, Regula,Constitutiones, adeò vt si Constitutiones post originalem institutionem editæ maiorem inducant asperitatem,Religio arctior dicetur,vt benè aduertunt Ioan.And. *d. cap.Licet,num.2.* Butr. *ibidem, num.4.* Sanch. *loco cit. n.23.* Bartholom. à S. Fausto *loco cit. lib.5. q. 324.* Ludouicus Miranda *in Manual.Prælat.tom.1. quæst.31.art.4. concl.1.* vbi ait, quòd si aliqua Religio sit deformata, & in ipsa ad vnguem non obseruetur Regula, licitus est transitus ex ipsa ad aliam, quæ aliàs erat minùs stricta, & perfecta in foro exteriori: quod clarè constat ex *d. cap. Licet*,vbi non ponderatur,qualis fuerit prior Regula;sed,qualis sit præsens obseruantia. Idem affirmant Azor. *loco cit. cap.14 q.3.*Nauar. *d.comm.4. de Regul.n.1.* Sanchez *loco cit.cap.7.num.24.* qui ferè omnes aduertunt, vt permittatur transitus à Religione ex primæua eius institutione arctiori ad aliam. Cùm autem probare in particulari, quæ sit Religio perfectior, esset difficillimum, ob tam varios fines Religionum, imò esset odiosum ob varias lites,& rationes, quibus vnaquæque Religio suam perfectionem ostendit ;ideò textus dictus *in cap. Licèt*, ponit asperitatem, non verò perfectionem: asperior enim Religio attendenda est, non verò perfectior, vt dicemus *inferiùs in quæs.4.*

20. Septimò deducitur, Religiosum ad Religionem strictiorem transeuntem stare debere in probatione per annum continuum, & postea debet emittere professionem,vt probat Barthol. de Vecch. *in praxi Nouit. disp.11.dub.2.* Si verò Regularis ille, qui transit, fiat Prælatus in illa strictiori Religione, non requiritur annus probationis; sed sufficit professio tacita,nec requiritur professio noua, cùm substantialia sint eadem, & ob obseruantias cæteras satis censeatur obligari ea consuetudine, & lege, qua Prælati Regulares se communi Regulæ, & statutis loci conformare tenentur, vt benè dicunt Lessius *de iust. & iur. lib.2. cap.41.dub.13. num.161.* Nauar. *lib.3.consf.60. in fin. de Regul.* Azor. *tom.1. instit. moral.cap.3. quæst.5.* & Bartholomæus de Vecchiis *disput.15. dub.2. num.18.* vbi *num. 19.* dicit, teneri Superiorem recipere Religiosum, cui concessit licentiam transeundi ad arctiorem, si ante emissam professionem in secunda Religione, reuerti vult ad priorem: eò quòd rigorem strictioris sustinere nequit; & quia pœnituit. Ratio est: quia licentia transeundi, & renunciatio prioris Religionis facta fuit ex causa,qua non secuta,nullus etiam sequitur effectus. Quod etiam docent Miranda *tom.1. Manual.Prælat. art.18.* Rosella *verbo,Religio,4.n 9.* Syluest. *eodem verbo,4.q.5.* Tabiena *similiter num 24.* Idem dicendum est de Religioso, qui iniustè transiuit à sua in aliam Religionem: hic enim recipi debet in priori Religione, vt affirmant Panormitan. *consil.95. num.2.* & Bartholom. de Vecch. *loco citato, num.19. in fine.*

Octauò deducitur, Religiosos milites in Claustris vitam communem non degentes, absque licentia suorum Superiorum posse transire ad Ordines & Religiones Claustrales, vt consuetudo iam obtinuit, & etiam fuit decisum *in Bononien. Professionis*, die 14. Martij,1622. coram D. meo Merlino, etiamsi Religio Militum priuilegio gauderet, ne Equites, ad aliam Religionem transire possint, absque sui Superioris licentia. 21.

Dubium hîc non videtur omittendum, an Conuersi & Oblati, qui professionem non emittunt, possint ad arctiorem Religionem transire eo modo, quo possunt cæteri Religiosi,Gloss. *in cap. Vt lex, verbo, Professi, in fine, 27. quæst.1.* negat: quia illi iam sunt effecti serui Ecclesiæ. Eam sequitur Panormit. *in cap. Non est, num.3. de Regular.* atque idem dicunt Angel. *verbo, Monachus,num.1.* & alij. Ricciul. *d.cap.4. num.vlt.* Contrarium tamen dicendum est: quia simplex oblatio priori Monasterio facta non potest maiorem vim habere, quàm habeat professio: tum, quia non debet impedire transitum ad melioris vitæ frugem, aliàs non esset rationabilis oblatio, cùm principaliter ad Dei obsequium, & animæ salutem ordinetur. Atque ita sentiunt Archidiac. *in d. cap. Vt lex.* Gregor. Lopez *in l.9. tit.7.part.1.* Felin. *in cap. In præsenti, col.3. num 4. in fin. de probat.* & alij, quos refert,& sequitur Antonius Ricciullus *d. num. vltim. vers.Cæterùm.* Martinus Bonacin. *de clausur. quæst.2. punct.9.§.2.num.3.* & Suarez *dicto cap.10. num.1.* vbi probabiliter censet, illos ad emittendam veram religiosam professionem ad quamlibet Religionem transire: quia status eorum est simpliciter status professionis: at emittendo veram religiosam professionem fit transitus ad meliorem statum. 22.

Oritur etiam dubium de Prælatis exemptis, qui non subsunt immediatè Summo Pontifici, an possint transire ad strictiorem Religionem? Cui dubio respondeo affirmatiuè: nam illi ad instar aliorum Religiosorum transire possunt ad strictiorem Religionem, petita licentia,licèt denegata à Superiore: quia supradictum *cap.Licet,de Regul. in 6.* excipit tantùm Episcopos, non obtenta Summi Pontificis licentia. Ita docent Abb. *in d.cap. Licet,num.13.* Henriq.*n.4.* Ancharan. *num.8. not.13.* Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. lib.5. quæst.328.* Sanchez *loco cit.cap.7.num.8.* vbi etiam docet, Generales Religionum, & alios immediatè Pontifici subiectos ad Religionem strictiorem transire posse, petita licentia à Summo Pontifice, eo non respondente, non tamen negate. Quòd si transitus factus sit in præiudicium Abbatis transeuntis, licèt tunc valeret, adhuc per Pontificem posset reuocari. Atque ita resoluunt Syluester *verbo, Religio, 4. quæst.3.* Azor. *instit. mor.part.1.lib.12. cap.14. quæst.7.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.7.sub num.8.* Ricciullus *d. cap.4. num.25. vers.Si verò subsit.* 23.

Dubitari præterea potest,de toto Monasterio Religiosorum, 24.

giosorum, an possint omnes simul trāsire ad strictiorem Religionem. Sanchez *tom.2. in precept. Decal. l.6. cap.7. num.7.* Ricciullus *loco cit. cap.4. num.15.* Tapia *in Authent. Ingressi. C. de sacros. Eccl. verbo, Ingressi, cap.9. num.37.* Rodriq. *qq. regul. tom.3. q.52. art.1.* affirmatiuè respondent. Nec obstat textus *in cap. vnico, §. Confirmatos, in fine, de relig. Dom. in 6.* quia loquitur ibi de totali translatione, scilicet, de loco, & personis, non verò loquitur tantùm de translatione personatū, vt obseruāt Sāch. *loco cit.* & Barbos. *de iur. eccl. lib.1. cap.42. num.51.*

25. Dubitatur etiam de Monialibus, an, videlicet, vna Monialis possit de sua Religione ad aliam Religionem strictiorem transire, eo modo, quo diximus de Religiosis viris.

Respondeo, quamuis *d. cap. Licèt. de regular. in 6.* loquatur solùm de Religiosis viris, non Monialibus; tamen causæ in eo expressæ propter transitum ad strictiorem Religionem, possunt procedere etiam de Monialibus, quæ olim, vt habetur *in cap.1. q.4.* ad Religionem perfectiorem, & strictiorem transire poterant; & etiam posse hodie huiusmodi transitum habere, affirmant Zerola *in praxi Episcop. part.1. verbo, Moniales, in fine*, Mandosius *de signat. gratiæ verbo, licentia, col. 9.* Rodriq. *d. tom.2. q.52. art.6.* Tapia *loco cit. cap.9. num 37.* Bartholomæus à S. Fausto *q.327.* Riccïullus *loco cit. lib.8. c.5. in princ. & num.4.* asserit, nec Concilium Tridentinum, neque constitutionem Pij V. prohibuisse hanc translationem Monialium, imò illam approbasse Sacram Congregationem super negotiis Episcoporum, & Regularium, præsertim *in vna Nanaten.* 16 Ianuarij, 1615. & *in vna Redonensi*, 31. Ianuarij, 1617. Hoc autem aduertendum est in tali translatione, quòd, licèt fieri possit in casibus à iure permissis ex authoritate Episcopi, & Superioris Monasterij, vt dicunt Rodriq. *loco cit. art. 3.* & Sanchez *loco cit. cap. 7. num.6.* tamen Sacra Congregatio censuit, ad eam in similibus casibus esse recurrendum, & præsertim in dictis Nanatensi, & Redonensi.

26. Quatuor tamen cōditionibus adiunctis eadem Sacra Congregatio similes licentias concedere solet, vt habetur apud eundem Ricciullum *loco citato*, & Barbosam *loco similiter citato num.46.* Prima conditio est, vt antequam è primo Monasterio egrediatur Monialis, aliud Monasterium paratum sit, à quo beneuolas habeat receptrices; quódque in eo capitulariter per secreta suffragia recipiatur. Secunda conditio, vt dotem à cæteris Monialibus præstari solitam persoluat. Tertia, vt spes illi auferatur ad primum Monasterium redeundi. Quarta, vt transactio fiat, comitantibus matronis, consanguineis grauibus, ab vno ad aliud Monasterium recta via, absque diuerticulo, ac nullibi pernoctetur, nisi causa hospitij; idque non nisi apud honestas personas. In hac re videtur reiicienda opinio Portelli *de dub. Regul. verbo, Religionis transitus, n.4.* vbi hoc putat impossibile, maximè cùm *d. cap Licet.* non loquatur de Monialibus; sed tantùm de viris Religiosis; tamen concludit de licentia Summi Pontificis, propter clausuram fieri posse, quod etiam docuit Rodriq. ab eodem Portello citatus.

QVÆSITVM II.

An aliquibus Regularibus speciali iure sit interdictus transitus à sua ad aliam Religionem.

SVMMARIVM.

1 *Benedictini Monachi non possunt transire ad quēcunque Ordinem, etiam ad Carthusiam, sine consensu generalis Capituli.*

2 *S. Benedicti Congregationis Monachi in Hispania non possunt transire ad quancunque Religionem, etiam Carthusiam, sine licentia Papæ.*

3 *Cistercienses non possunt transire ad quencunque Ordinem, excepta Carthusia.*

4 *S. Hieronymi Congregationis Monachi in Hispania non possunt transire ad quencunque Ordinē.*

5 *Augustiniani Discalceati, non possunt transire ad alios Calceatos eiusdē Ordinis, sine licētia Papæ.*

6 *Reformati B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum non possunt transire ad Calceatos eiusdē Ordinis, siue licentia Papæ. & n.8.*

7 *Mendicantes non possunt transire ad Ordines monachales, excepta Carthusia, sine licentia Summi Pontificis. & n.12*

9 *Societatis* IESV *Patres non possunt transire post emissā vota ad aliam Religionem, excepta Carthusia; nisi de expressa licentia Præpositi, aut Summi pontificis.*

10 *Minores Obseruantes non possunt transire ad Minimos, nisi de licentia Papæ.*

11 *Capucini an possint ad aliquem laxiorem Ordinē transire.*

13 *Minimorum Religio an arctior sit Religione Carthusiana.*

14 *Transitus de vna Religione ad aliam non fuit ablatus à Pio V. per suam Constitutionem, quæ incipit:* Quæcunque sacrarum.

1. Aliqui Regulares per speciales constitutiones Summorum Pontificum non possunt transire, de sola Superioris licentia, eo modo quo diximus *in antecedenti quæsito*, de sua ad aliam Religionem, etiam strictiorem. Inter quos sunt Monachi Benedictini, aliàs S. Iustinæ de Padua, & Cistercienses, qui ex constit. Eugenij IV. quæ habetur *in compend. priuil. Cistercien. tit. Fugitiui. §.1. & 2.* non possunt transire ad quencunque Ordinem, etiam ad Carthusiam, sine consensu generalis Capituli, seu Præsidentis, aut minoris partis Visitatorum Congregationis; nec etiam authoritate apostolica, nisi in litteris fiat specifica mētio de persona, & Religione sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda contra recipientes, seu retinentes, qui intra triduum à receptione Monachi receptum non restituerint.

2. Monachi Congregationis S. Benedicti in Hispania transire non possunt ad aliam Religionem quancunque, etiam Carthusiensem, nisi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut sui Monasterij cum Abbate; & excommunicantur transeuntes, eosque recipientes. Ita statuit idem Eugenius IV. vt habetur *in d. Compēd. Cisterciens. loco citato.*

3. Martinus Papa V. concessit Cisterciensibus simile priuilegium, cum hoc addito, quòd possint transire ad Carthusiam: quod quidem priuilegium confirmatum fuisse à Concilio Basileensi affirmat Barbosa *de iur. eccl. lib.1. cap.41. dub.56.*

4. Monachi S. Hieronymi in Hispania eodem fruūtur priuilegio, vt habetur *in Compend. eiusdem Relig. verb. Transitus.*

5. Clemens Papa V. in sua constit. quæ incipit: *Apostolicæ.* sub die 11. Februarij, 1602. prohibet transitum à Discalceatis S. Augustini ad Calceatos eiusdem Ordinis siue ad quencunque alium Ordinem laxiorem sine speciali Sedis apostolicæ licentia.

6. Vrbanus Papa VIII. in sua constit. quæ incipit: *Iniuncti.* 19. Ianuarij, 1628. prohibet transitum Reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, ad Calceatos, sine licentia Sedis Apostolicæ.

Mendicantes non possunt transire ad Ordines monachales, excepta Carthusia, sine expressa licentia Summi Pontificis. Ita statuit Martinus V. vt habetur *in Extrauag. Viā ambitiosæ. de Regul.* Et huiusmodi transitus interdictus est sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruata, eámque incurrunt. tam recipientes, quàm recepti.

Huiusmodi constitutio Martini V. extensa fuit per Bullam Pij IV. & Pij V, ad Societatem Iesv, & extensa est similis censura, tam respectu transeuntium, quàm recipientium respectu quorumuis Ordinum, ablato Carthusiano: vnde Sacra Congregatio Cardinalium rescribens Generali Carthusianorum, vt affirmat Barbosa *loco cit. num.* 53. declarauit, non posse Regulares mendicantes transire ad alium Ordinem, præterquàm ad Carthusianos, inter quos Mendicantes huiusmodi iuxta constitutionem Clementis VIII. voce actiua, & passiua careant, atque ad quæuis officia, aut ministeria, ac gradus Religionis perpetuò inhabiles existant.

8. Generali Sanctissimæ Trinitatis Redēptionis Captiuorum, petentibus eiusdem Ordinis Fratribus, prohibitus est transitus, quoad suos Fratres, de sua ad aliam Religionem, per sactam Congregationem Cardinalium, vt refert Barbosa *loco cit. num.* 54. sub his verbis eiusdem Sacræ Congregationis: *Ne Ordinis huiusmodi Religiosi ad alium quencunque etiam Mendicantium Ordinem se transferant, nisi petita à Superioribus licentia, cognitaque & approbata priùs ab eadem sacra Congregatione transitus causa, ac inuentis in Religione ad quam transire intendunt beneuolis receptoribus, nec non seruata, vbi opus fuerit, felicis recordationis Sixti Papæ V. constitutione, prohibendum censuit* 15. *Martij*, 1616.

9. Patres Societatis Iesu, post emissa vota, secundùm eorum constitutiones, non possunt ad aliam Religionem transferri, excepta Carthusiana, nisi de expressa licentia Præpositi eiusdem Societatis, aut Sedis apostolicæ. Ita statuerunt Paulus III. Pius IV. & Pius V. adiecta pœna excommunicationis, ipso facto incurrenda, tam contra recipientes, quàm receptos, etiam prætextu cuiusvis priuilegij, vel cuiusvis quæsiti coloris, etiam melioris, & strictioris vitæ, & obseruantiæ. Ex quibus prædictorum Pontificum indultis, si voluerint transire ad Carthusianos, requiritur spatium sex mensium. Ad alium verò Ordinem terminus Superioris arbitrio præscribatur, intra quem debeat actualiter ingredi, & quatenus permanere nolint, vel non possint, absque vlla mora ad Societatem reuerti teneantur sub eadem pœna excommunicationis. Deinde per Gregorium XIII. statutum fuit transire volentibus ad Carthusienses trium mensium spatium, quo elapso spatio, eis ampliùs non liceat respectu Carthusiæ sine Præpositi licentia transire, adiecta pœna excommunicationis, & apostasiæ. Ita habetur *in compend. priuil. eiusdem Societatis, verbo, Apostata.* Videatur Sanchez *loco cit. cap.* 7. *num.* 28.

10. Minores Obseruantes non possunt ad Minimos transire, nisi de licentia Summi Pontificis, & è conuerso per constitutionem Pij V confirmatam à Gregorio XIII. vt dicit Capucinus *in add. ad Compend. priuileg tit. recipere.* § *item in anno.* & deinde Sacra Congregatio Cardinalium authoritate Gregorij XIV. statuit, vt transeuntes, & illos recipientes incurrant pœnam priuationis officiorum ipso facto, & vocis actiuæ, & passiuæ in perpetuum.

11. Et Papa Vrbanus VIII. in sua constit. quæ incipit: *Iniuncti.* 9. Augusti, 1628. prohibuit Capucinis, ne ad laxiorem Religionem absque speciali Sedis apostolicæ licentia; ad Carthusienses verò, seu quencunque alium Ordinem, vel Congregationem, nisi de Ministri Generalis pro tempore existentis licentia in scriptis obtinenda, quouis prætextu, aut ex quauis, quantunvis iusta, legitima, & priuilegiata causa sub apostasiæ, & infamiæ perpetuæ pœna, necnon excommunicationis, ac priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ipso facto absque vlla declaratione incurrenda, transire quoquo modo audeant, siue præsumant.

Eisdem Capucinis non licet recipere Fratres Minores de Obseruantia sine licentia Sedis apostolicæ in scriptis obtinenda, sub pœna excommunicationis, & inhabilitatis ad quæcunque officia, & legitimos actus. Ita statuit Paulus III vt habetur apud Sorbum *in Compendio priuilegiorum, titulo, Recipere, vers. Pariter sic aduertendum.* Vnde Iulius III. renouando huiusmodi prohibitionem declarauit, talem receptionem, & professionem sine licentia esse nullam, & Capucinos recipientes incurrisse præfatas pœnas. Idem statuit Sixtus V. anno 1586. in const. quæ incipit: *Pro ea* ita habetur apud eundem Sorbum *loco citato.*

Bartholomæus de Vecchijs *in praxi Nouit. disput.* 15. *dub.* 3. *num.* 6. dicit quòd nullus Capucinus ad Ordinem S. Francisci de Paula, & nullus Frater S. Francisci de Paula ad Capucinos vllo vnquam tempore, & quantumcunque iustissima causa, etiam de licentia suorum Superiorum, se transferre potest, vt statuit Pius V. in Bulla, quæ incipit: *Sedis apostolicæ solertia.* anno 1567. die 6. Octobris, quæ confirmata fuit à Gregorio XIII. provt refert Passarellus *in Compend. priuileg. fol.* 116. vbi etiam refert, Sacram Congregationem Cardinalium iussu Gregorij XIV. anno 1591. die 27. Maij statuisse, Religiosos harum duarum Religionum transeuntes ex vna ad aliam contra formam præfatæ constitutionis Pij V. ipso facto pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & etiam omnium officiorum incurrere.

Quibus positis, aduertendum est, quòd supradicta priuilegia ferè omnia, & præsertim quoad Mendicantes, dum prohibent transitum ad aliam Religionem, excipiunt Ordinem Carthusiensem. Ratio est: quia huiusmodi Ordo est asperior, & strictior in abstinentia, cilicio, clausura, & similibus. Et quamuis S. Bonauentura *in qq. supra Regul. Fratrū Minorum, q.* 13. dicat, loquendo vniuersaliter, non posse in foro conscientiæ transiri de Ordine Minorum ad aliam Religionem, absque licentia Sedis apostolicæ, hoc dixit ex vi Regulæ Franciscanæ, quæ *cap.* 2. prohibet, ne Fratres exeant ab illo Ordine iuxta mandatum Summi Pontificis. Vnde D. Bonauentura non contradicit constitutionibus apostolicis posteà factis, & proinde Extrauag. *Viam ambitiosæ.* Martini V. non aduersatur, vt dicunt aliqui: quia Martinus V. fuit post D. Bonauenturam; ideò tam in foro interno, quàm externo poterunt Minoritæ transire ad Ordinem Carthusiensem, tanquàm strictiorem. Ita affirmant Rodriq. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 52. *art.* 1. & Azorius *tom.* 1. *instit. mor. lib.* 12 *cap.* 14 *q.* 2. & 14. Portellus *in dub. Regul. verbo, Religionis transitus num.* 2. vbi ait, quòd Carthusia strictior est aliis Religionibus propter rationes supradictas; & etiam, quia licèt aliquæ Religiones abstineant à carnibus tempore sanitatis; tamen possunt illas comedere tempore infirmitatis, quales sunt Minimi, & Moniales primæ Regulæ S. Claræ: Carthusienses verò vllo vnquam tempore carnibus vescuntur. 12.

Hinc oritur dubitatio à Doctoribus non parum agitata, an Religio Minimorum S. Francisci de Paula, sit arctior Religione Carthusiana. Nauarrus *conf.* 11. *de Regul. vers. Alias si de Regularibus.* & Azorius *loco cit. cap.* 14. *q.* 14. negatiuam partem sustinent, quam multis argumentis tuetur præsertim Nauarrus. 13.

Ricciullus

Ricciullus *loco cit, lib* 8. *cap.* 7. affirmatiuam partem sustinens, dicit, licitum esse Carthusianis, & cuicunque alteri Religioni transire ad Ordinem Minimorum, & non è conuerso. Et hoc probat ex Bulla Leonis X. & Iulij II. quas ibi refert: & *num.* 12. limitat dicens, dummodo non procedat in Fratribus Minoribus de Obseruantia, quibus specialiter per Iulium II. interdicitur, ne ad Ordinem Minimorum transire possint. Limitat etiam quoad Fratres Capucinos, quibus, vt diximus, Pius V. specialiter prohibuit transitum ad Ordinem Minimorum, & è contra. Sed quicquid de hac re sit, cùm ad rem nostram non faciat,, dico, quòd primò,& principaliter attendendum est *dictum cap. Licet.* deinde constitutiones supracitatæ Summorum Pontificum,& particularia denique instituta cuiuscunque Religionis.

4. 1 Quibus sic stantibus,concludendum est,huiusmodi transitum modò *superius* dicto Religiosis concessum, non fuisse sublatum à Pio V. per suam Constit. quæ incipit: *Quæcunque sacrarum.* in qua decernitur, non posse recipi, nec retineri ab vlla Religione Fratres alterius Ordinis; sed remitti debere ad proprium Ordinem: nam dicit Nauar. *lib.* 3. *cons.* 88. *n.*1 *de Regul.* quòd Summus Pontifex non iubet Fratres debitè trãslatos vi iuris communis redire debere ad primam Religionem; sed tantùm translatos virtute facultatum, & priuilegiorum particularium concessorum à Sede apostolica speciatim contra ius commune aliquibus Monasteriis, & Religionibus, vt possint recipere Apostatas, vel aliquos aliarum aliarum Religionum.Ita etiam docent Rodriq. *quæst. reg. t.* 3.*q.*52.*art.* 8. Miran. *in Man. Prel. t.* 1. *q.* 31. *art.* 7. *conc.* 1. Barthol. de Vecch. *in prax. Nouit. disp.* 15. *dub.* 1. *num.* 8.

QVÆSITVM III.

A quonam Superiori licentia ad arctiorem Religionem transeundi postulari debeat

SVMMARIVM.

1 *Licentia ad arctiorem Religionẽ transeundi,etiam à conuentuali Prelato postulari potest,nisi aliter per regularia statuta caueatur.*

2 *Prelatus an debeat Conuentus consensum exquirere pro concedenda licentia transeundi ad arctiorem.*

3 *Superior, qui licentiam dare debet transeundi ad arctiorem Religionem, quinam esse debeat: & numero.* 4.

5 *Religiosus in Monasterio exempto debet petere licentiam à Superiore immediato Monasterij.*

6 *Licentia transeundi petenda est ab aliquo Prelato, siue mediato, siue immediato.*

1. SVperior,à quo huiusmodi licentia postulari debet, est etiam Abbas conuentualis, nisi aliter per particulares consuetudines, & constitutiones à Sede apostolica approbatas in aliqua Religione constitutum esset: quia *d.cap.Sanè.*& *d. cap. Licet.* nihil ampliùs quàm Superioris licentiam exquirunt. Ita Franchus *in cap.Cum singula. de prebend. in* 6.§.*Prohibemus. n.* 3. Rebuff. *in praxi benefic. de Regular. n.* 10. Syluest. *verbo, Religio*,4.*q.*3.Suar.*d.c.*10.*n.*29.*&* 30.

2. & alij. Nec est necessarius consensus Conuentus:quia *d.cap. Licet.* solùm requirit,vt subditus debeat à Prælato licentiam postulare, nihil dicens de Conuentu, licèt Innocentius dicat *in cap. fin.de renunciat.* tutius esse, si Capituli consensus interueniat. Ita firmant Franch. *in d.cap.Cum singula.*§.*Prohibemus. sub n.*3. *circa mediũ, de prebend. in* 6. Abbas *in c. Non est. de Regul.n.*6. Barthol. à S. Fausto *in thes.Relig.l.*5.*q.*330. Miranda *in Manual. Prelat.tom.*1.*q.*31.*art.*5.*concl.*1. Nauar. *d.n.*10. & Rodric. *quæst.regular.q.* 12.*art.* 3. Santarell. *d.dubio vnico,num.*19.*& sequen.*Barbos. *in cap. Licet.n.*10.*de Regular.* Bonacin.*difficult.* 1.*n.*10.

Sed cùm Doctores non omnes conueniant in Superiore, qui licentiam dare debet: nam alij volunt, huiusmodi Superiorem esse Abbatem Conuentualem, alij Prouincialem, alij Generalem, alij totum Monasterium, ideò eorum sententiæ sunt examinandæ, vt veritas magis elucescat. 3.

Barthol.de Vecch. *in praxi Nouit.disp.*15.*dub.* 2. *num.*13. dicit, quòd quamuis facultas concedi possit à Superiore locali; nihilominùs putat, quoad Fratres Minores necessariò petendam esse dictam licentiam, vel à Generali, vel Prouinciali, vel etiam à Custode, qui iurisdictionem in actu exercito habet. Ratio est: quia isti tantùm ex Regula gaudent facultate incorporandi Fratres Religioni. In Religionibus autem, in quibus receptio spectat ad Superiores locales, ad eosdem etiam spectat dare licentiam, vt dicunt Syluester *verbo, Religio*, 4. *q.* 3. Azor. *tom.* 1. *instit.moral.lib.*12.*cap.* 14. *q.* 7. Mirand. *in Manuali Prelat.tom.*1.*q.*31.*art.*5.*concl.*1. & Panormit. *in cap. Non est. num.*6. *de Regul.* Rebuf. *in praxi benef.loco citato*, & alij similiter *locis supracitatis.*

Henriq.*tom* 3.*qq. Regul q.* 52. *art.*3.tenet,probabilius esse, quòd licentia sit petenda à solo Prouinciali; subdit tamen, standum esse consuetudini Religionis.

Portellus *de dub. Regul.verbo,Religionis transitus, num.*4. & Sanchez *tom.* 2.*in precepr. Decal.lib.*6.*cap.* 7.*num.*59. cum aliis supracit. dicunt pertinere, hanc licentiam dare,ad Prælatum immediatum ipsius Conuentus: & si ille sit transiturus ad strictiorem Religionem, eam petere debet à Prouinciali,& hic à Generali,& hic à Capitulo Generali, vel à Protectore, vel à Sacra Cardinalium Congregatione,vel tandem à Summo Pontifice. Ita etiam,& clariùs affirmat Bartholomæus à S. Fausto. *loco citato.* Et idem Sanchez *loco cit. num.*62. putat, non esse necessarium ad hanc licentiam concedendam consulere Conuentum: & *num.*63. dicit, Prælatum Religionis, qualiscunque sit ille, transitum concedere non posse, nisi, vt diximus, ad strictiorem Religionem zelo melioris frugis; non autem ex leuitate, aut animi perturbatione procedenti, aliàs ipse Prælatus concedendo peccaret mortaliter, & esset puniendus, vt dicunt Ludouicus Miranda *loco citato*, *q.*31.*art.*6. *concl.*1. Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig.lib.*5.*q.*342. Similiter non debere Prælatum huiusmodi transitum concedere in grauem iacturam, & infamiam sui Ordinis, sub eadem pœna peccati, & punitionis. Hinc est, quòd Cordub. *in Regul. S. Franc. cap.* 10. *quæst.* 5. *punct.* 4. optimè concludat, Prælatum impedientem transitum absque iustis causis suprà enumeratis,delinquere contra ius diuinum & humanum. 4.

Ex eodem Sanchez *loco citato, num.*60. deducitur quid dicendum sit de Monasterio, & de Religione non exempta, & Episcopo loci subiecta, an, scilicet, petenda sit licentia ab Episcopo; an verò à Prælato immediato illius Monasterij nam, vt docet ille, satis erit,si licentia petatur ab immediato Prælato illius Monasterij; non verò ab Episcopo: quicquid dicant multi Doctores, quos ipse citat *loco supradicto,n.*42. limitantes,quando Monasterium laxius non est exemptum, & strictius est in alia Diœcesi. Ratio est:quia reuerà petitur licentia à Prælato,si petatur à Superiore 5.

re immediato, licèt etiam Episcopus dici possit Prælatus etiam Monachi petentis huiusmodi licentiam transeundi: nam huiusmodi licentia non est ab omnibus Prælatis petenda. Existimo tamen, sententiam Sanchez limitandam esse, nisi sit consuetudo in contrarium, ita vt subditi illi Regulares Episcopo subiecti per speciales constitutiones teneantur Episcopo licentiam in rebus grauibus petere, & non tantùm Prælato immediato Monasterij.

6. Ex quibus resolutum restat, hanc licentiam petendam esse ab aliquo Prælato, siue mediato, siue immediato, contra id, quod docuit Abbas antiquus apud alterum Abbatem in cap. *Licet. num.* 10. asserentem, non ex necessitate, sed ex solo honestatis debito petendam esse huiusmodi licentiam, quæ quidem necessaria est, vt petatur, sicut præcipit *idem cap. Licet,* sub his verbis: *Subditus cũ humilitate, & puritate debet transeundi licentiã postulare, ne bonum obedientiæ contemnere videatur.* Verbum autem, *debet,* importat necessitatem præcepti, vt docent Cardinalis *in d. cap. Licet num.* 1. *not.* 6. & Abbas *ibid. num.* 10. & Nauarr. *lib.* 3. *consf. tit. de Regul. consf.* 59. *in fine, in* 1. *edit.* vbi affirmat, esse graue peccatum, non petere dictam licentiam à Prælato: & Ioan. Andr. *in eod. cap. Licet. num.* 5. dicit, falsum esse, vsu non esse receptum, vt petatur licentia à Prælato, & affirmat, se vidisse ita in praxi seruari.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm attendenda sit perfectio, an arctitudo Religionis, ad hoc, vt liceat ad eam transitus, petita, licèt non obtenta, licentia Prælati

SVMMARIVM.

1 *Differentia vnius ad aliam Religionem, quotupliciter considerari possit.*

2 *Sententia asserens, ad transitum ad aliam Religionem, licitè faciendum, excellentiam, & perfectionem Religionis; non autem vitæ asperitatem attendendam esse, refertur.*

3 *Sententia affirmans, arctitudinem, & asperitatem Religionis circunspiciendam esse, ponitur, & latè explicatur, num.* 4.

1. DVpliciter considerari potest differentia vnius ad aliam Religionem. Primò, ex parte finis, ad quem Religio ipsa ordinatur ex proportione mediorum, & circunstantiarum debito fine proportionatarum, vt docet D. Thom. 2. 2. q. 188. *art.* 6. & q. 189. *art.* 8. Qua ratione Religio ordinata ad prædicandum, & docendum: quia primarius eius finis est altissimus, & est propinquissima Episcoporum perfectioni, reputatur perfectissima, licèt in exterioribus corporis obseruantiis alia sit ea asperior, & rigorosior. D. Thom. *d. q.* 188. *art.* 6. Secundo modo consideratur perfectio Religionis ex parte exercitij: quod cùm non quæratur propter se, sed propter finem; sequitur, vt illa Religio dicatur perfectior, quæ ordinatur ad finem absolutè potiorem: vt, quia, vel ordinatur ad maius bonum, vel ad plura bona, vt ait D. Thom. *d. art.* 6.

2. His sic positis, ad solutionem quæsiti deueniendo, duæ in hac re sunt sententiæ. Prima asserit, ad hunc transitum licitè faciendum attendendam esse excellentiam, & perfectionem Religionis; non autem arctitudinis. Eam sustinet D. Thom. *locis cit.* quẽ secuti sunt Palud *in* 4. *dist.* 38. *q.* 2. *n.* 17. Syluest. *verb. Relig.* 4. *q.* 1. *not.* 3. & *q.* 2. *in fine,* & *q.* 8. Tabien. *eodẽ. verb. q.* 23. *n.* 24. Nauar. *cõment.* 4. *de Regular. n.* 2. & 3. Marc. Ant. Cucc. *l.* 5. *instit. maior. tit.* 1. *n.* 156. Suar. *de relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 10. Ducuntur: quia ratio, & fundamentum huius transitus, ad hoc, vt sit licitus, est maior Dei honor, & maior spiritualis propria perfectio: ergo, si verè, & in re ipsa Religio in hoc excellit, reperitur in ea fundamentũ huius liciti transitus: ergo. Tum, quia transire à Religione perfectiori ad minus perfectam, licèt magis austeram, est retrocedere, quia transiens minùs exactè tendit ad perfectionem, quam promiserat: ergo è conuerso, qui ab arctiori ad perfectiorem transit, non retrocedit: ergo licitè facit. Tum quia *in cap. Licet. de regular.* in quo tex. hic transitus conceditur, fit mentio melioris vitæ: nam, licèt in eo priùs dicatur, *arctioris Religionis obtentu:* postea verò dicitur *prætextu maioris Religionis.* & deinde subditur *ad frugẽ melioris vitæ valeant transmigrare* & inferius, *licitè potest, arctioris vitæ propositũ adimplere.* ergo ad hunc transitum, maiorem perfectionem absolutam iura attẽdunt. Prætereà *in c.* 2. 1. 9. *q.* 3. interdicitur Canonicis Regularibus transire ad Monachos, & tamen horum Regula est arctior, *c. Quod De timore. in fine, de stat. Monac.* ergo ratio prohibitionis ea fuit: quia institutum Canonicorum Regularium est ad altiorem, & perfectiorem finem, nempe, ad vacandum Ministerijs ad proximorum salutem spectantibus.

Altera sententia asserit, regulariter ad hunc transitum licitum efficiendum opus esse inspicere, quænam Religio sit arctior, non autem quæ sit perfectior, & 3
sic ad id eam Religionem præferendam esse, quæ in externis corporis obseruantiis asperior, & rigorosior est. Eam amplectuntur Panormit. *in c. Sanè in fine, de Regular.* Angel. *in verb. Religiosus, n.* 34. Passarell. *in priuileg. Ord. Minor. tit. Notand. priuileg. c.* 39. Less. *de iust. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 13. *n.* 100. Azor. *instit. mor. lib.* 12. *c.* 14. *q.* 2. Roder. *qq. regular. t.* 3. *q.* 52 *art.* 4. Santarell. *de apostasia, c.* 8. *n.* 30. Barbos. *in c. Licet. n.* 8. *de Regular.* Bonacin. *in tract. de clausura, q.* 2. *puncto.* 9. §. 3. *difficul.* 3. *sub n.* 2. Anton Ricc. *de statu person. ext. grẽ. Ecclesf. existen. lib.* 8. *cap.* 6. *n.* 5. Sanch. *in præc. Decal. lib.* 6. *c.* 7. *n.* 21. Nauar. *tom.* 4. *de Regul. n.* 2. Reginald. *in prax. l.* 18. *c.* 29. *n.* 414. Barthol. de Vecch. *in prax. Nouit. disp.* 15. *dub.* 1. & 2. Portell. *de dub. Regular, verb. Religionis trãsitus, n.* 2. Lopez *l.* 9. *tit.* 7. *p.* 1. Mirãd. *t.* 1. *Manual. q.* 51. *art.* 7. Gionagnol, *respõs.* 39. *l.* 2. Hieron. Rodriq. *in Compend. qq. Regu. resol.* 123. *n.* 58. Barbosa *de iure ecclesf. lib.* 1. *c.* 42. *n.* 73. vbi alios citat, & sequitur. Et Sorbus *in compend. Priuileg. tit. Apostata, vers. Aduertendum est.* qui eam probant primò *ex dicto cap. Licet.* ibi, *arctioris vitæ prætextu:* & *in fine* ibi, *vt apud eos vitam duceret arctiorẽ.* & ex Concilio Tribuliẽsi, in quo sic dicitur: *Virgines sacræ, si pro lucro animæ suæ, propter districtiorem vitam, ad aliud Monasteriũ pergere disposuerint, Synodus cõcedit.* Refertur *in can.* 120. *q.* 4. quia *in Extrauagan. Viam ambitiosæ. de Regular.* conceditur omnibus Mendicantibus transitus ad Carthusiam, quæ Religio non est cæteris perfectior quoad finem, cùm eius institutum nõ sit vacandi spirituali proximorum saluti; sed soli orationi, & silentio cum arctissima clausura, ac abstinentia perpetua à carnibus: ergo iura non eum finem, sed maiorem tantùm arctitudinem respiciunt. Tertiò præcipuè, quia alias plures, & inextricabiles quæstiones oriri possent inter Religiosos, quænam Religio diceretur perfectior, dum quilibet propriam excellentiam, & nobilitate finis cæteris præferre contenderet, vt optimè docet Portell. *loc. cit.* Vnde ad eas remouendas hæc via tutior est, & ideò eligenda videtur, quod non ita facilè in vitæ asperitate contingeret, cùm ea clarius pateat, & faciliùs dignosci possit.

Nec obstant ea, quæ pro prima sententia adducta sunt: quia idem textus in fine explicauit, quam Religionem

gionem appellauerit sanctiorem, vt liceat hic transitus, dum ait: *Vt apud eos vitam duceret arctiorem.* Ad aliud, quod dicitur de Canonicis Regularibus, respondeo, illum transitum interdici, quoties non zelo maioris progressus; sed temeritate, & leuitate quadam fit, vt docet Gloss. *d. cap. Licèt, vers. Licentiam.*

4. Ad iudicandum verò, quæ sit arctior Religio, dictum est *in primo quæsito*, quòd non solùm spectanda est primæua Regula; sed etiam constitutiones. Vnde restat dicere, quòd non obstat, huiusmodi constitutiones tolli posse, & ex transgressionibus annullari: quia dummodo non tollantur, Religio arctior dicitur, & illa vita asperior, vt benè docent Cardinalis *in d. cap. Licèt, q.* 2. Ancharan. *ibid. num.* 4. Abbas *num.* 6. Præpositus *num.* 8. Lapus *alleg.* 61. Mandosius *in addit. lit. C.* Rosella *verbo, Religio,* 4. *num.* 8. Syluester *eodem verbo,* 4. *q* 6. Angelus *verbo, Religiosus, num.* 34. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 52. *art.* 5. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 23. vbi *num.* 24. dicit, quòd similiter non sunt spectandæ Regulæ, & Constitutionum institutio, & asperitas; sed præsens obseruantia: vnde, si ex Regula & dictis constitutionibus laxius factum sit alicuius Religionis institutum; arctior tamen præsens viuendi modus sit; illa Religio, dicetur arctior, quàm sit alia iam collapsa, & relaxata: vnde ab hac collapsa ad illam erit transitus, & non è contra. Habetur *ex cap. Sanè, de Regul.* per illa verba: *Si locus, vbi nunc permanet maioris Religionis, quàm Ecclesiæ Aromatensis existat.* ibi enim non ponderatur, qualis fuerit primæua Regula; sed qualis sit obseruantia præsens. Et ratio est: quòd transitus hic permittitur ad ducendam vitam strictiorem: id enim desiderium præsumitur à Spiritu Sancto procedere: ergo attendendus est præsens viuendi modus in illa Religione. Ita docent S. Thom. 2. 2. *q.* 189. *art.* 8. S. Antonin. 3. *part. tit.* 16. *cap.* 4. §. 4. Innocent. *in d. cap. Sanè, num. vnic.* Ancharan. *ibid. num.* 2. Ioan. Andr. *num.* 1. Hostien. *ibid. in princip.* & Card. *n.* 1. *not.* 1. Abb. *in d. cap. Licèt, n.* 7. Archid. *cap.* 2. *num. vnic.* 19. *q.* 3. & ibi Bellamer. *in princip.* & Turrecremata *ibid. cap.* 1. *n.* 1. Felinus *cap. Ad nostram, n.* 6. *de appell.* Decius *ibid. n.* 26. Dominicus *cap. Ne cui, dist.* 13. Faber §. *penult. num.* 3. *instit. de hæred. instituend.* Syluester *verbo, Religio,* 4. *q.* 2. Rosella *eod. verbo* 4. *num.* 8. Angelus *verbo, Religiosus, num* 34. Gregorius Lopez *l.* 9. *tit.* 7. *part.* 1. Corduba *in Reg. S. Francisci, cap.* 2. *quæst.* 19. *punct.* 2. Maior *in* 4. *dist.* 38. *q.* 21. *concl.* 3. Cucchus *lib.* 3. *instit. maior. tit.* 1. *n.* 133. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 52. *art.* 5. Less. *de iust. & iur. lib* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. *n.* 101. Azor. *instit. moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 14. *q.* 3. & Sanch. *loco cit. n.* 24. & *num.* 25. vbi ait, quòd ad hoc, vt permittatur huiusmodi transitus, requiritur, vt non sit in Prouincia aliud eiusdem Religionis Cœnobium, in quo sit arctior instituti obseruatio, nec subsit probabilis spes pristinæ vitæ formulæ in ea Religione reuocandæ: quod etiam docent Ioannes Andr. *eod. cap. Sanè, n.* 3. & Abbas *ibid. n.* 7. Ancharanus *num.* 4. Cardinalis *ibid. q.* 3. & alij ferè omnes Doctores citati.

QVÆSITVM V.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares possint subditis licentiam ad æqualem, vel laxiorem Religionem transeundi concedere.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ Doctorum referuntur.*
2 *Prælati regulares possunt, iusta causa interueniente, subditis licentiam ad æqualem Religionem transeundi concedere: sed requiritur consensus Monasterij, vt num.* 3
4 *Prælati Conuentales an possint huiusmodi licentiam concedere, absque Generali, vel Prouinciali.*
5 *Religiosus ad laxiorem Religionem cum apostolicæ Sedis authoritate transiens tutus erit in foro iudiciali, siue translatio fiat cum causa, siue absque causa; secus tamen in foro interno, si talis licentia obtineatur sine causa, vt num.* 6.
7 *Prælati regulares possunt Religiosis sibi subditis iusta de causa ad laxiorem Religionem transeundi licentiam indulgere.*
8 *Causæ iustæ huius transitus, quænam sint, ostenditur; & primò est incommoda valetudo, & infirmitas.*
9 *Senectus austeritatibus tolerandis inepta.*
10 *Perfectionis impedimentum.*
11 *Odium maioris partis, & iniustæ persecutiones.*
12 *Infamatio ob aliquod crimen afferens continuam tristitiam, & pudorem Religioso.*
13 *Difficultas magna sustinendi austeritates prioris Religionis.*
14 *Temperies aeris noxia.*
15 *Parentum magna necessitas.*
16 *Inobseruantia Regulæ in priori Religione.*
17 *Professio si emissa fuerit tempore minoris ætatis, facilior causa erit ad legitimè dispensandum.*
18 *Pontificis Romani sine expressa licentia non licet transire ad laxiorem Religionem.*
19 *Dispensare an possit Romanus Pontifex sine iusta causa, vt Religiosus ad laxiorem transeat Religionem.*

VT huius quæsiti perfectam cognitionem statuamus, præmittendæ sunt sententiæ Doctorum, qui loquuntur de transitu ab vna Religione ad aliam æqualem, vel laxiorem: si enim loquamur de primo transitu ad æqualem, DD. communiter affirmant ad solum Pontificem spectare, facultatem dare, nulla causa legitima existente, vt fiat transitus de vna ad aliam Religionem æqualem. Ita docent Cardinalis *in cap. final. de renunc. num.* 2. *q.* 3. & Abbas *cap. Non est, de Regul.* Syluester *verbo, Religio,* 4 *q.* 2. Tabiena *eod. verbo, q.* 23. *num.* 24. Angelus *verbo, Religiosus, num.* 34. Rosella *verbo, Abbas, num.* 3. Cucchus *lib.* 3. *instit. maior. tit.* 1. *num.* 132. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. cap.* 14. *quæst* 9. D. Antonin. 3. *part. tit.* 16. *cap.* 4. quicquid dicant aliqui apud Sanchez *lib.* 6. *in precept. Decal. cap.* 7. *num.* 42. affirmantes, posse Episcopum, & Abbatem, hanc licentiam dare absque causa, quando Religiosus non est exemptus, & Monasterium est in eadem Diœcesi. 1.

Si verò loquamur de causa legitima transeundi ad æqualem Religionem, communis est Doctorum sententia, posse Prælatum Pontifice inferiorem, hanc licentiam dare. Sed solùm dubium est inter Doctores, qualis debeat esse iste Prælatus inferior. Aliqui dicunt esse Abbatem, vt habetur in Gloss. *cap. Cùm singula,* §. *Prohibemus, verbo, Canon, de præbend. in* 6. Ioan. Andr. *in cap. Non est, verbo, Permutatis, de Regul. in fine, num.* 6. Bellamer. *cap. Ex part. ad fin. de temp. ordin.* Rosella *verbo, Abbas, num* 3. qui quidem Doctores non explicant, an nomine Abbatis intelligatur immediatus Prælatus Monasterij, an supremus, scilicet, Generalis, vel Prouincialis. Archidiacon. *in cap. si Religiosus, in fine, de elect. in* 6. & *cap. Quam sit. q.* 2. *num.* 6. Speculator *tit. de dispens.* §. *Sunt quoque. num.* 6. Innocentius *cap. final. num.* 1. *de renunciat.* Hostien. *ibid. num.* 3. Ioan. Andr. *similiter num.* 7. Tabiena *verbo, Religio, quæst.* 23. *num.* 24. dicunt esse

Episcopum, & ad eum spectare licentiam concedere, vt supra. Alij putant necessariam esse licentiam Episcopi, & Abbatis: alij verò distinguunt de Regulari exempto, vel non exempto, vt videre est apud Sanchez *loco citato*, *num.* 46. & 47. & 48. quorum Doctorum sententiæ non sunt explicandæ, cùm hodie omnes fere Regulares, & Monasteria sint exempta ab episcopali iurisdictione. Quibus sic præmissis, sit.

2 Prima conclusio: Abbates, & Prælati Regulares iusta causa interueniente, possunt Religiosis sibi subditis licentiá ad Religioné æqualem transeundi concedere. Ita Gloss. in *cap. Non est, verb. Permittatis, de Regular.* & *in cap Cum singula. §. Prohibemus, verbo, Canonicè, de prabend. in* 6. Panormit. *in d. cap. Non est, num.* 6. Et hanc esse communissimam Doctorum sententiam ait Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 7. *n.* 44. & docent etiam Emmanuel Rodriq. *tom.* 3. *qq. Regul q.* 32. *art.* 9. Lapus *alleg.* 130. *num.* 2. Bellamer, *cap. Ex parte, ad fin. de temp. ordinād.* Rosella *verbo, Abbas, num.* 3. Ludouicus Mirand. *in Man. Prælat. tom.* 1. *q.* 31. *art* 5. *concl.* 2. Bartholomæus de Vecchiis *disp.* 15. *in praxi Nouit. dub.* 4. Bartholomæus à

3. Sancto Fausto *in thes. Relig. lib.* 5. *q.* 346 qui cum supradicto Bartholomæo de Vecchiis affirmat, requiri consensum Monasterij. Ratio est; quia hoc negotium est vnum de maioribus negotiis Monasterij, in quo de quadam alienatione Monasterij videtur agi: huiusmodi autem negotia non possunt fieri sine consensu Monasterij. idem affirmat Lessius *de iustitia, & iur. cap.* 42. *dub.* 13. *num.* 103.

4. Et in Religionibus exemptis solus Abbas, & Prælatus conuentualis, siue Generalis, aut Prouincialis, cui subditus est; potest talem licentiam concedere. Ita Gloss. *in d. cap. Cum singula §. Prohibemus, verbo, canonicè*, quam dixit receptam Nauar. *comment.* 4. *de Regular. num.* 10. Eam sequitur Ioannes Andreas *in d. cap Non est. in fine num.* 6. Lapus *allegat.* 130. Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 3. 4. & 5. contra Bonacin. *d. difficul.* 1. *num.* 12. Sanchez *d. cap.* 7. *num.* 61. & alios per eum adductos, Quòd autem iusta causa in hoc necessaria sit, patet ex eo: quia potestas Prælati Regularis non se extendit ad id, vt possit rem pretiosam absque Conuentus vtilitate, vel causa vrgente alienare, vt diximus: neque etiam, vt possit subditum in perpetuum à sua, vel suæ Religionis obedientia eximere: quod faceret legitima causa intercedente huiusmodi licentiam concedendo. Ita Innocent. *in cap. fin. de renunciat.* Panormit. *in d. cap. Non est, num.* 6. Franc. *in d. cap. Cùm singula §. Prohibemus. num.* 4. *de prabendis, in* 6. Angel. *verbo, Religiosus, num.* 34. Syluester *verbo, Religio*, 4. *q.* 2. Marcus Antonius Cucchus *instit. maior. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 132. Azor. *instit. moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 14. *q.* 9. Suar. *d. cap.* 11. *num.* 11. Bonacina *d. difficultate* 1. *sub num.* 12. *vers. Tertia pars.* Barbos. *d. cap. Licèt num* 15.

5. Dico secundò: Religiosus cum authoritate apostolicæ Sedis, si ad laxiorem Religionem transeat, tutus erit in foro iudiciali, siue translatio fiat cum causa, siue absque causa; quia omnes Religiones sunt de iure positiuo, *c. fin.* & *ibi* Panormit. *num* 2. *de religiosis Domibus.* Sed Summus Pontifex habet latissimam potestatem super omnibus, quæ sunt de iure positiuo. Doctores *in cap.* 1. *de constit.* ergo, &c. Ita Nauar. *comment.* 4. *de Regular. num.* 20. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 14. *q.* 8. *ad fin.* Sanch. *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 1. Santarell. *de apostas. cap.* 8. *dub. vnico, num.* 24. Et communem dixit Bonac. *d.*

6. *difficult.* 1. *n.* 14. Quo verò ad forum internum talis licentia non valebit, si fiat sine causa; & peccabit Religiosus cum ea transiens: ac etiam, qui eam scienter procurauit. Ita Panormit. *in cap. Non est. n.* 6. *de Regular.* Angel *verbo, Religiosus, n.* 34. *in princ.* Sylu. *verbo, Religio, q.* 23 Rodriq. *d. q.* 12. *art.* 10. Nauar. *d. comment.* 4. *num.* 10. *vers. Addo.* Stephan. Grat. *discept. forens. cap.* 434. *num.* 17. Sanchez. *in pracepta Decalogi, libro* 6. *cap.* 7. *num.* 67. & alij apud ipsum *ibidem, num.* 51. & apud Antonium Ricciullum *prædicto capite* 4. *numero* 1. & 2. Santarellum, & Bonacinam. *locis citatis.*

Dico tertiò: Abbates, & Prælati inferiores, iusta, causa interueniente, possunt Religiosis sibi subditis licentiam ad laxiorem Religionem transeundi indulgere. Ita Innocent. Host. Ioan. Andr. & Panorm. quos refert, & sequitur Nauar. *d. comment.* 4. *de Regular. n.* 11. & *consil.* 56. *sub tit. de Regular.* Syluest. *verbo, Religio*, 4. *q.* 2. Roderiq. *quæst. regular. tom.* 3. *quæst.* 52. *art.* 9. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 15. *q.* 1. Barbosa *in cap. Licèt, num.* 13. *de Regular.* Sanctarell. *de apostasia, cap.* 8. *num.* 27. Et hanc sententiam communissimam dixit Sanchez *d. cap.* 7. *num.* 53. & practicè probabilem Suarez *d. cap.* 11. *num.* 20. Etiamsi ad Summum Pontificem facilis sit aditus. Ita Sanchez *loco citato, num.* 53. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 31. *artic.* 6. *conclus.* 3. Bartholomæus à Sancto Fausto *in thes. Relig. lib.* 5. *quæst.* 345. Sanctarellus *loco citato, num.* 7. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disp.* 12. *dub.* 5. *num.* 2. 7.

Nec obstat Concil. Trid. *sess.* 25 *de Regular. cap.* 19. dicens: *Nemo Regularis, cuiuscunque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem*, quia respondetur, eius intentionem esse abrogandi, quæ sine iusta causa, aut non præcedente iusta causæ cognitione, & approbatione conceduntur; non autem, quæ iustis de causis, & semoto iuris Ordine dantur. Ita Nauar. *de consil.* 16. *n.* 3. & ex eo Azor. *loco cit.* Lessius *de iust. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 103. *vers. Dices.* Sanchez *d cap.* 7. *n* 68. Rodriq. *in Sum. tom.* 2. *cap.* 6. *num.* 8. Barthol. de Vecch. *dub.* 5. *num* 6.

Nec obstat similiter, quod habetur *in Extrauag. Viam ambitiosæ, de Regul.* vbi statuitur, ne Mendicantes possint in aliam Religionem præter Carthusianam transire absque licentia Summi Pontificis: quia eam Extrauag. non esse, quoad hoc vsu receptam affirmat Lessius *de iustitia, & iure, loco cit. dub.* 13. *n.* 104. huiusmodi enim textus intelligitur eam de transeuntibus absque legitima causa. Vnde translatus ad laxiorem sine iusta causa dicitur indebitè translatus, etiamsi authoritate sui Abbatis, & Conuentus, & cum dispensatione Episcopi translatus fuerit, vt dicunt, præter Gloss. & Geminianum *in c. Cùm singula, de prabend. in* 6. Stephanus Gratianus *discept. forens. cap.* 434. *num* 2. & Ricciullus *loco citato, cap.* 4. *num* 8. Legitimæ autem, & iustæ causæ huius transitus sunt infrascriptæ.

Prima est, quòd ob infirmitatem, & incommodam valetudinem, vt si Religiosus, vel infirmus, aut ex fragili corporis natura Religionem suam ferre nequeat, potest ad aliam Religionem se transferre. Ita D. Thomas 2. 2. *q. vlt. art.* 8. Syluest. *verbo, Religio*, 4. *q.* 2. Tabiena *eodem verbo*, 4. *num.* 2. Angelus *verbo, Religiosus, num.* 35. Geminianus *in cap. Cùm singula, §. Prohibemus, num.* 6. *de prabend. in* 6. Franchus *ibid. num.* 4. Abbas *in cap. Non est, de Regul. num.* 6. Cucchus *lib.* 3. *instit. maior. tit.* 1 *n.* 135. Azor. *tom.* 1. *instit. mor. lib.* 12. *c.* 14. *q.* 8. Diana *in suis resol. moral. tract. de dub. regul. resol.* 43. vbi aduertit, quòd Rodriq. *tom.* 3. *qq. reg. q.* 52. *art.* 9. allegās falsò Sotum, limitat hanc causam, quando Prælatus Religionis strictioris dispensaret cum illo Religioso, vt propter infirmitatem ad onera Religionis non teneatur: hoc enim non obstante, putat cum Sanchez *tom.* 2. *lib.* 5. *in precept. Decal. c.* 7. *n.* 72. 8.

posse

poſſe dictum Religioſum tranſire ad laxiorem Religionem: quia, licèt cùm illo Prælatus diſpenſaret, non poſſet, moraliter loquendo, non eſſe Religioni oneroſus, & cauſa ſcandali, & multarum murmurationum: cui ſententiæ ſubſcribit Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. quæſt. 352.*

9. Secunda cauſa eſt ſenectus, iis auſteritatibus tolerandis inepta, vt dicunt Dominicus *in d. cap. Cùm ſingula, num. 6.* & Franchus *ibid. num. 4.* Sanchez *loco cit. num. 72.*

10. Tertia cauſa eſt, ſi in ſua Religione eſſet aliquod perfectionis impedimentum, quod non eſſet in alia, vt dicitur Tabiena *verbo, Religio, q. 23. num. 22.* Sanchez *loco cit. num. 72.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato.*

11. Quarta, ſi Religioſus odio habeatur à cæteris Fratribus, & indignè tractetur ab illis: qua de cauſa poterit diſpenſari in ſupradicto tranſitu. Ita Leſſius *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 41. dub 13. num. 102.* Azor. *loco citato, cap. 14. quæſt. 8.* Reginaldus *in praxi, tom. 2. lib. 18. cap. 29. num. 414.* Rodriquez *tom. 3. qq. regular. quæſt. 52. art. 9.* Sanchez *loco citato, num. 72.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato, quæſt. 352.* Diana *loco cit. reſol. 43.*

Hanc autem cauſam limitat Rodriq. *loco cit.* ſi Religioſus, ſcilicet, non præbeat cauſam, nec emendetur: at, ſi cauſæ illum pœnituit, & nititur emendari, & adhuc durat perſecutio, erit legitima cauſa ad prædictum finem, ſcilicet, ad exeundum è Religione.

12. Quinta cauſa eſt, ſi in illa Religione priori Religioſus ille fuerit infamatus ob crimen aliquod à ſe patratum, & ſemper in ea pudore ſuffuſus, ac ſubinde magna triſtitia affectus vitam tranſacturus ſit: quod ſæpè accidere poteſt in Religionibus, in quibus obſeruantia viget. Ita Sanchez *loco cit. num. 72.* Diana *loco cit. reſol. 43.* Bartholom. à S. Fauſto *loc. cit. quæſt. 352.*

13. Sexta cauſa eſt, difficultas magna ſuſtinendi auſteritates prioris Religionis, quæ eſt in re ipſa, verbi gratia, ſi inconſulta prudentia profeſſus, vel non credidit ita aſperam eſſe Religionem ex quadam ſimplicitate ſua. Ita Sanchez *loco cit. num. 72.* Diana *loco cit. reſol. 43.* Rodriq. *loco cit. art. 9.* vbi dicit, quòd ſecùs dicendum eſt, quando ex prauo habitu difficultas procedit: quod etiam affirmant aliqui Doctores apud Sanchez *lib. 8. de matrim. diſput. 20. num. 19.* vbi ait, hoc eſſe intelligendum, niſi prauus habitus eò deuenerit, vt iam votis illis ligatus non poſſit præ ſua fragilitate frequentes lapſus vitare. Idem affirmat Bartholomæus de Vecch. *in prax. Nouit. diſput. 15. dub. 7. num. 4.*

14. Septima cauſa eſt, quando propter noxiam aëris temperiem non poteſt Religioſus permanere in priori Religione, vt dicunt Rodriquez *loco cit. art. 9.* & Menochius *de arbitr. cent. 5. caſ. 411. num. 26.* & alij Doctores apud eundem Rodriquez *loco cit.* vbi hanc cauſam limitat, dicens, intelligendam eſſe, niſi ſit aliud Monaſterium eiuſdem Ordinis extra locum illum, in quo eſt mala temperies, quam limitationem admittunt etiam Sanchez *lib. 6. in præcept. Decalog. cap. 7. num. 72.* & Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato, quæſt. 352.*

15. Octaua etiam cauſa eſt neceſſitas magna parentum, quando in ea priori Religione nequit illis commodè ſubuenire, vt poterit in laxiori. Ita Rodriquez *loco citato, artic. 9.* Sanchez *ſimiliter loco citato, num. 72.* Barboſa *de iure eccleſiaſt. lib. 1. cap. 42. numero 82.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato, quæſt. 352.*

16. Nona cauſa eſt, ſi in priori Religione non ſeruetur Regula; quæ tamen obſeruetur in alia Religione, ad quam cupit tranſire. Ita Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato, quæſt. 352.* Huius cauſæ nullum alium reperi Doctorem præter dictum Bartholomæum à S. Fauſto.

Quibus cauſis poſitis, aduertendum eſt cum Innocentio *in cap. Significatum, in fine, de Regul.* & 17.
Francho *in cap. Cùm ſingula, §. Prohibemus, num. 5. de præbend. in 6.* & Sanchez *loco cit. num. 73.* quòd ſi emiſſa fuerit profeſſio tempore minoris ætatis; nempe, ante 25. annum; facilior cauſa erit legitima ad diſpenſandum in hoc tranſitu; quia faciliùs proſpicitur geſtis in ea ætate, in qua non tam maturum conſilium adeſt.

Ex his deducitur, ad laxiorem Regulam tranſmigrare ſine expreſſa Romani Pontificis licentia non licere, vt habetur ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 19.* quod etiam affirmant Saytus *in flor. deciſ. eod tit. deciſ. 55.* Nauarr. *conſ. 56. num. 3. tit. de Regul.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 454.* Azor. *inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 14. quæſt. 12.* Reginald. *in ſua prax. lib. 18. cap. 19. n. 412.* Aloyſius Riccius *in collect. deciſ. part. 3. collect. 521.* Bonac. *de clauſ. quæſt. 2. punct. 9. §. 3. difficult. 1. num. 13.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcept. præcept. 2. lib. 8. cap. 5. num. 4.* Menochius *de arbitr. caſ. 421. num. 6.* Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. quæſt. 31. art. 5. concluſione 3.* Sanchez *in præcept. Decalog. lib. 6. cap. 7. num. 67.* Bartholomæus Vecch. *in prax. Nouit. diſputatione 15. dub. 5. num. 1.* Barboſa *de iur. eccl. lib. 1. cap. 42. num. 76.* vbi *num. 77.* dicit, quòd Papa non ſolet huiuſmodi licentiam concedere, niſi ex iuſtis, & legitimis cauſis: vt pluries in facti contingentia, ſe expertum fuiſſe refert Antonius Ricciullus *in ſuo tract. de iur. perſon. extra Eccleſ. exiſtent. lib. 8. cap. 4. num. 4.* & cum derogatione decreti Concilij Trident. *loco citato*, quæ requiritur, vt per Nauarr. *conſ. 62. titul. de Regul.* & Stephanum Gratianum *loco citato, cap. 474.* aſſeritur: ſi enim Summus Pontifex concederet huiuſmodi facultatem tranſeundi ſine cauſa ad laxiorem Religionem, non redderet Religioſum illum tranſeuntem tutum in foro poli, vt dicunt Stephanus Gratianus *loco citato, num. 17.* Ricciullus, *loco citato, num. 3.* & Nauar. *conſ. 88. de Regul. num. 2.* quod etiam habetur in Gloſſ. *in cap. Non eſt de voto.* 18.

Hinc eſt, quòd S. Thomas *1. 2. quæſt. 96. artic. 9.* 19.
& quæſt. 97. art. 4. & Caietanus *ibid.* Rodriq. *tom. 3. qq. regul. quæſt. 52. art. 10.* Nauarr. *comm. 4. de Regul. num. 10.* Corduba *in Regul. S. Franciſci, cap. 2. q. 17. part. 1.* Leſſius *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 13. num. 102.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 14. quæſ. 8.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. quæſt. 147.* dicant, Summum Pontificem non poſſe pro libito, & ſine iuſta cauſa cum aliquo Religioſo diſpenſare, vt de vna Religione ad aliam laxiorem tranſeat: vnde, ſi de facto diſpenſet, affirmant, eum peccare mortaliter, & ſimiliter omnes diſpenſationem eandem petentes, ſollicitantes, & procurantes idem peccatum lethale committere, & diſpenſatio ex ſe irrita erit, & nullius valoris, & ea vtentes non ſunt tuti in conſcientia; quin verò peccant mortaliter. Ratio eſt: quia, cùm votum Religionis ſtrictioris commutetur in quid minus, interuenit quædam eius diſpenſatio, quæ ſine legitima cauſa eſt nullius valoris, vtpote quæ eſt ex obligatione iuris diuini conſurgente ex voto.

QVÆSITVM VI.

De Nouitiatu, & Professione, & obligatione, & facultatibus legitimè transeuntis ad aliam Religionem.

SVMMARIVM.

1 *Nouitiatum de nouo facere, & professionem emittere debet, qui de vna ad aliam Religionem transit.*

2 *Monialis de vno ad aliud Monasterium transiens, nisi emittat professionem in secundo Monasterio, non dicitur Monialis illius Monasterij: sed limita num.3.*

4 *Religiosus de vna Religione ad aliam translatus, vt sit in ea Abbas, vel Prelatus, debet in ea profiteri.*

5 *Religiosus de vna ad aliam Religionem translatus, quem locum in sessionibus, & aliys congressibus sibi vendicet.*

6 *Vota emissa in vna Religione non sunt obseruanda à Religioso translato ad aliam Religionem.*

7 *Bona Religiosi transeuntis de vna ad aliam Religionem, ad quam Religionem pertineant, ad primam, vel secundam Religionem.*

8 *Religiosus transiens de vna ad aliam Religionem, an possit secum deferre libros, scripta, & vestes.*

9 *Monialis transiens de vno ad aliud Monasterium, an possit suam dotem secum deferre.*

1. QVòd Religiosus legitimè de vna ad aliam Religionem transiens debeat de nouo Nouitiatum facere, & deinde in ea secunda Religione profiteri, affirmant Doctores, & præsertim Lessius *de iust. & iur. lib.2. cap.4. dub.13.* Azor *tom.1. instit. moral. cap.14. lib.12. q.13.* Nauar. *cons.61. num.4. de Regul.* Rodriq. *tom.3. qq. regul. q.17. art.8.* Roderic. à Cunha *in comm. ad cap.1. num.21. dist.54.* Bartholom. à S. Fausto *lib.5. thes. relig. q.371.* Miranda *in Man. Prelat. tom.1. q.31. art.21.* vbi affirmat, quòd tenetur in probatione per spatium vnius anni continui eodem modo, quo cæteri sæculares, antequam profiteantur. Idem affirmant Azor *loco cit. q.15.* & Rodriq. *loco cit. q.15. art.11.* Hinc est, quòd Sacra Rota Romana apud Farinac.
2. *part.2. recent. decis.115. num.7.* censuit, quòd Monialis vnius Monasterij, vbi ad aliud transfertur, si non emittit professionem in secundo Monasterio, non fit Monialis illius. Et *num.8.* affirmat sufficere professionem emissam in primo Monasterio, quando fit translatio de vno Monasterio ad aliud eiusdem Regulæ, vel vbi
3. transfertur de licentia Papæ. Hinc est, quòd Sacra Congregatio Concilij die 12. Ianuarij, 1619. decreuit, Regulares discalceatos Ordinis Sanctissimæ Trinitatis de licentia Sedis apostolicæ ad laxiorem Calceatorum transeuntes facere debere annum probationis; non autem emittere professionem.

4. Si quæras, an de vna Religione ad aliam translatus, vt sit illius Abbas, vel Prælatus, debeat ibi de nouo profiteri? Respondeo, quòd sic. Ratio est: quia, vacante Prælatura, remanet Monachus illius secundæ Religionis. Ita affirmant Miranda *loco cit. q.32. art.22. concl.1.* Sanchez *in præcept. Decal. lib.6. cap.7. n.86.* Rodriquez *tom.3. qq. regul. quæst.52. art.29.* Nauar. *cons. 61. de Regul. in antiq. aliàs cons. 11. sub tit. de maiorit. & obed.*

5. De loco verò, & præeminentiis illius, qui de vno ad alium Ordinem transfertur, Hieronymus Roderic. *in compend. qq. regul. resol.123. n.84* & etiam Miranda *loco cit. conclus.2.* docent, quòd translatus de vna in aliam prouinciam eiusdem Religionis, postquam incorporatus est, habet locum in Choro, Capitulo, & aliis sessionibus, & congressibus, non à tempore suæ incorporationis; sed à tempore, quo assumpsit habitum, aut emisit professionem in prima prouincia.

At, si loquamur, non de vna prouincia in aliam; sed de vna Religione ad aliam diuersam, dicendum est cum Rodriq. *loco cit. q.52. art.29.* Nauar. *similiter loco cit. cons.60. in antiq. de Regul.* Sanchez *loco citato, num.86.* Miranda *loco cit. q.21. art. 23. concl.1.* quòd sedere debet in Capitulo, & aliis congressibus iuxta tempus, in quo emisit professionem in illa Religione posteriori: quia eo tempore incipit esse illius Religiosus; si autem translatus ad aliam, vt esset illius Prælatus, hoc obseruandum non est, ob reuerentiam Prælaturæ; sed finito tempore debebit in primo loco post Prælatum poni.

Quo verò ad vota respondeo breuiter: quia de se clarum est, quòd translatus de vna ad aliam Religionem, non tenetur ad vota specialia in priori Religione emissa: quia talia vota annexa sunt professioni prioris Religionis, quæ cessauit per legitimum transitum ad aliam Religionem, vt dicunt Suarez *tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. cap.3. num.7.* Sanchez *loco cit. num.87.* vbi loquens de transitu ex Religione Minimorum, an teneatur à carnibus abstinere, & an qui professionem emiserat in Societate Iesu, si Frater Minor fiat, aut Dominicanus, teneatur ad ea vota specialia, quæ in Societate emittuntur à professis, dicit, quòd non, cùm sint annexa, vt diximus, professioni prioris Religionis; & dicit, quòd cessat professio prioris Religionis per illum transitum legitimum. 6.

De bonis verò transeuntis ad aliam Religionem, dicendum est, si transitus fiat studio vitæ melioris, bona ipsius manere penes primum Monasterium; & quicquid post secundam professionem in secundo Monasterio emissam illi obuenerit, spectabit ad dictum secundum Monasterium. Ita docent Molina *de iust. tract.2. disput. 140. vers. Quando Religiosus.* Nauar. *in cap. Non dicatis, 12. q.2. num.31.* Azor. *loco lib.12. cap.15. q.3.* Rodriq. *qq. regul. tom.2. q.78. art.2.* Miranda *in Manual. Prælat. tom.1. q.31. art.24.* Cardinal. Thuscus *tom. 5. litt. M. concl. 321.* Ægidius *in repet. l. Titia, part.1. num.50. ff. de condit. & demonstrat.* Hieronymus Roder. *in compend. qq. regul. resol. 123. num. 82.* Villalobos *part.2. Sum. tractat.35. diff. 14.* Barbosa *de iur. eccl. lib. 1. cap. 42. num.91.* Bartholom. à S. Fausto *in thes. Relig. lib.5. q.375.* vbi affirmat de communi sententia Doctorum scribentium in iure pontificio. 7.

Ex his constat, quid sit dicendum de legato relicto Religioso translato ad secundum Monasterium, quod est capax bonorum, si illud legatum fuerit conditionatum, & conditio adimpleta sit tempore secundæ professionis: nam illud legatum esse acquisitum secundo Monasterio affirmant Villalobos *in Summ. tom. 2. tractat. 35. diffic. 14. num. 4.* & Diana *in suis resolut. moral. tractat. 2. de dub. regular. resol. 114.*

Constat similiter, omnia bona acquisita esse priori Monasterio, etiam dum moratur in secundo Monasterio, vsque ad professionem, si aliqua acquirerentur: quia ante professionem non erat verè Religiosus illius secundi Monasterij. Ita affimant Nauarrus *cons. 2. de Regularibus, num. 24.* Molina *tom.1. de iustitia, disput. 140.* Azorius *tom. 1. instit. moral. lib.12. cap. 15. quæst. 3.* Roderic. *tom.3. quæst. regul. quæst.5. art. 5.* Bartholomæus à S. Fausto *loco citato, quæst.375. n.3.*

Professus autem in Religione incapaci translatus ad

ad Religionem capacem bonorum, recuperat bona post translationem sibi delata ad vtilitatem secundæ Religionis capacis, vt affirmat Iason *in l. Ex pacto, sub num. 10. vers. Adde etiam, ff. de vulgari.* Tiraquell. *de retract. lign. §. 1. Gloss. 9. num. 105.* Buratt. *decis. 756. Nicolai de Vbald. de success. ab intest. p. 1. num. 3.* & Rota *in vna Romana fideicommissi*, 26. Nouembris, 1627. coram Cardinali Virili: ideò cùm dubitaretur *in vna Nicrouen.* an Regularis ex indulto à Religione Fratrum Minorum Obseruantiæ ad Tertium Ordinem S. Francisci ex legitima causa translatus, recuperet succedendi ius in bonis sibi ex testamento post translationem delatis, Sacra Congregatio Concilij Trid. die 22. Ianuarij, 1628. respondit, recuperare ad commodum secundi Monasterij. Ita refert Barbos. *de iure eccles. lib. 1. cap. 42. num. 2.*

Idem Barbos. *loco citato, num. 93.* docet, quòd circa bona delata ante translationem, adest alia declaratio eiusdem Sacræ Congregationis sub his verbis. *Die 17. Iunij 1617. sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium S. Concilij Tridentini Interpretum, censuit, si Orator in Religione incapaci nulla facta dispositione bonorum validam professionem emiserit, bona ipsa fuisse acquisita venientibus ab intestato, ac proinde, nec successioni secundæ Religionis capacis, ad quam fuit transitus, esse amplius locum, nec bonorum renunciationi.*

Translatus verò de Religione incapaci ad capacem authoritate apostolica non recuperat bona, quæ ante professionem obtinebat, vt resoluit Rota *in Ianuen. reintegrationis*, 16. Nouembr. 1621. coram bon. mem. Buratto inter eius impress. *decis. 776. num. 2.* quam citat Barbos. *loco cit. num. 94.*

Si verò Religiosus transferatur ad aliam Religionem, non, vt ibi profiteatur; sed vt peccatorum suorum pœnitentiam agat; tunc vsusfructus bonorum priori Monasterio acquisitorum debentur Monasterio, vbi pœnitentiam gerit, ne illi fiat onerosus, & grauis, remanente proprietate dictorum bonorum in priori Monasterio, vt benè docent Rodriq. *quæst. regul. tom. 3. q. 5. art. 5.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 15. q. 3.* Sanch. *d. tom. 2. lib. 7. c. 31. n. 46.* Barbos. *loc. cit. n. 96.* Diana *in suis resol. moral. tract. 2. de dubijs Regul. verb. resol. 114* vbi ait, maximè, si Monasterium est inops.

Hic tamen vsusfructus intelligendus est, quoad illam quantitatem, quæ ad victum, & vestitum, cæteráque translati alimenta existimantur necessaria arbitrio prudentis viri, vt ait Menoch. *de arbit. casu 436. casu vlt.* & Rodriq. *loc. cit. art. 27. in fin.* Sanch. *loc. cit. cap. 31. n. 47. & n. 48.* dicit, hoc intelligendum esse de Religioso, qui esset pro secundo Monasterio inutilis: secùs dicendum esset, si est vtilis, & ei deseruiret, ita vt obsequia præstita illi secundo Monasterio alimentis prædictis æquiualerent.

Si verò translatus Religiosus ab vna Religione bonorum in communi incapaci authoritate apostolica in Religionem capacem, bona amissa per professionem in priori Religione non potest recuperare, vt probant Carolus Tapia *in Authentica, Ingressi, C. de sacrosancta Eccles. c. 6. n. 34.* Barthol. *in tract. Minorit. l. 4. d. 5. c. 2.* Nauar. *cons. 180. n. 4.* Barbos. *loc. cit. num. 57.* maximè si constet de voluntate Summi Pontificis id concedendi.

Ex dictis oriuntur aliquæ dubitationes. Prima, an Religiosus, qui transit ad aliam Religionem, possit secum deferre scripta, vel libros à se compositos. Hieron. Rodriq. *in comp. quæst. Regul. resol. 123. n. 82.* & Villalob. *in Sum. tom. 2. tract. 35. diffic. 14. c. 5.* Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 5. q. 386. n. 5.* negatiuè respondent: & eorum sententiam probabilem putat Diana *in suis resol. moral. tract. 2. de dub. regul. resol. 63.* licèt contrariam sententiam non minùs probabilem existimet: ibi enim ait, nisi scripta sint omnino correcta per Authorem, & Domus transeuntis velit illa typis demandare. Hinc est, quòd Valerus *in differ. vtriusq. fori. verbo, Regularis, diff. 8. n. 2.* affirmat, se vidisse Religiosum doctissimum detulisse secum duos libros à se compositos, nulla petita licentia à suo Prælato, dum translatus est de vna ad aliam Religionem. 8.

Secunda dubitatio, an, qui transit ad aliam Religionem, possit secum deferre suas vestes. Bartholom. à S. Fausto respondit *loc. cit. quæst. 375.* affirmatiuè: ex tacita tamen licentia Prælati illius Monasterij, à quo discedit. Idem affirmant Nauarrus *lib. 3. consil. 1. de Regularib. cons. 55. num. 9.* Rodriq. *tom. 2. quæst. Regular. quæst. 79. art. 2.*

Tertia dubitatio est, an Monialis, quæ transfertur ad aliud Monasterium propria voluntate, possit secum dotem suam deferre. Respondent Nauar. *comm. 4. de Regul. n. 24.* & Rodriq. *loc. cit. q. 79. art. 2.* & Barthol. à S. Fausto *loco cit. quæst. 375.* negatiuè: quia nondum professio secuta est in illo secundo Monasterio, secùs dicendum est, quando professio fuerit secuta.

DISPVTATIO VIII.

De potestate, & munere Abbatum, & Prælatorum regularium circa apostatas, fugitiuos, & eiectos.

VII. Vtrùm

VII. Vtrùm Abbates, & Prælati regulares possint Religiosos professos tanquàm incorrigibiles à Religione eiicere: & quid si iniustè illos expellant.

VIII. De obligationibus eiectorum à Religione.

IX. De pœnis contra apostatas, & fugitiuos, illorúmque fautores illatis.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Religiosus post solennem professionem, sine Abbatis licentia à Monasterio recedens, censendus sit apostata.

SVMMARIVM.

1 *Apostata à Religione quisnam propriè dicatur: & num. 11.*

2 *Apostata est in foro conscientiæ qui animo deserendæ Religionis ab ea discessit, licèt pœnitentia ductus statim ad illam redeat.*

3 *Apostatare non dicitur Nouitius à Religione fugiens, etiamsi tria simplicia vota castitatis, paupertatis, & obedientiæ emiserit.*

4 *Apostatæ non dicuntur mulieres Tertiariæ, quæ vota simplicia emiserunt, si habitum dimittant.*

5 *Apostata censendus non est Religiosus ad aliam Religionem etiam laxiorem transiens.*

6 *Fugitiuus à Religione quinam verè, & propriè dicatur: & n. 10.*

7 *Fugitiuus non subiicitur pœnis contra apostatas impositis.*

8 *Eiectus à Religione dicitur, qui ob suam culpam extra Monasterium expellitur.*

9 *Apostata, neque fugitiuus appellari debet Religiosus, qui ne notabiliter & iniustè grauetur à suo Prælato immediato, confugit ad Prælatum superiorem.*

12 *Apostata an verè sit Religiosus recedens animo non redeundi ad Religionem; permanens tamen cum habitu.*

13 *Religiosus fugiens dimisso habitu ad tempus, habens animum redeundi; an, & quando excusetur ab apostasia.*

14 *Mora quæ, & qualis post dimissum habitum sufficiat ad apostasiam; & quænam ad excommunicationem tantum, non autem apostasiam incurrendam.*

15 *Societatis Iesu Religiosus fugiens, quando non sit excommunicatus, neque afficiatur pœnis constitutionum Pij V. & Greg. XIV. contra fugitiuos.*

16 *Apostata solum, non verò fugitiuus incurrit pœnas in constit. Pauli IV. contra degentes extra Claustra inflictas.*

1. NE æquiuocè laboremus in hac materia, videndum est, quid sit apostata, & fugitiuus, & eiectus. Nauarr. *lib. 5. cons. tit. de apost. cons.* 1. dicit, quod apostata à Religione est ille, qui factus verè Religiosus deserit Religionem, quam professus est, sine transitu ad aliam cum animo non reuertendi ad suam; vnde siue discedat à Religione cum habitu, siue non, apostata dicetur. Et sic verificatur etymologia nominis apostatæ, quæ idem valet, ac retrostatio, & importat retrocessionem quandam, & separationem à Deo, vt dicunt S. Thom. 2. 2. q. 12. art. 1. Syluester *verbo, apostasia, & fuga Monachor. n. 1.* Mirand. *in Manuali Prælat. t. 1. q. 51. art. 1. in princ.* vbi distinguit de triplici apostasia, scilicet, à fide, ab obseruantia diuinorum mandatorum, & à Religione, de qua loquimur in præsenti.

Ex quibus sequitur, illum esse apostatam in foro conscientiæ, qui animo deserendæ Religionis ab ea discessit; sed pœnitentia ductus statim reuersus est. 2.

Sequitur etiam, Nouitios, qui à Religione fugiunt, non esse apostatas, etiamsi vota simplicia castitatis, obedientiæ, & paupertatis emisissent. Ratio est: quia non sunt facti verè Religiosi, & consequenter non comprehenduntur in supradicta diffinitione. 3

Sequitur præterea ex eadem diffinitione, mulieres, quas Beatas alicubi vocant, & alibi Vrsulinas, vel Tertiarias, non esse apostatas, si habitum relinquant, etiamsi simplicia vota supradicta emisissent: quia non sunt verè Religiosæ; imò, si matrimonium contrahant, validum erit, quanuis illicitè: quia non quodlibet votum castitatis irritum facit subsequens matrimonium; sed tantùm votum solenne emissum in approbata Religione, vt dicunt Sanchez *lib. 7. cap. 8. n. 7.* Bannes 2. 2. *q. 12. art. 1. de apostasia à Relig. dub. 1.* Aragon. 2. 2. *q. 12. art. 1. dub. vnic. de apostas. à Relig.* Santarellus *de apost. & c. cap. 3. dub. 1. n. 5.* quod diffinitum est in sacra Rota Romana apud Puteum *decis. 136. lib. 1.* 4.

Sequitur præterea, illum, qui ad aliam Religionem transit, non esse apostatam, etiamsi ad laxiorem transeat: licèt enim transitus, siue professio in laxiori Religione irrita sit; non reddit tamen Religiosum illum apostatam. Ratio est: quia ille Religiosus non habet animum simpliciter recedendi à statu Religionis. Ita affirmant Emmanuel Sà *verbo, Religio, n. 71.* Bonacina *de claus. q. 2. puncto 11. § 1. n. 4.* vbi pro hac re citat Maiolum, Sayrum, Sanchez, & alios. 5.

Fugitiuus verò à Religione dicitur ille, qui à Monasterio ad tempus discedit, non animo discedendi à Religione; sed intentione posteà redeundi; verbi gratia, si fugiat ob rigorem Prælati, vel ob vagandi voluntatem, aut simili de causa: quod verum est, siue fugiat cum habitu, siue illo dimisso, vt dictum est de apostata. Ita docent Lessius *de iustitia & iure, cap. 41. dub. 15. n. 109.* Aragon *loco cit.* Valentia 2. 2. *disput. 1. q. 12. punct. 1.* Santarell. *de apost. cap. 3. dub. 1. n. 1.* Suar. *tom. 4. de Relig. lib. 3. cap. 2.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 16. q. 1.* Rodriq. *qq. regul. tom. 1. q. 30. art. 3.* Ex quo patet differentia inter apostatam, & fugitiuum: nam, licèt omnis apostata sit fugitiuus, non tamen omnis fugitiuus est apostata. 6

Ideò Fugitiuus non subiicitur iisdem pœnis contra apostatas impositis, etiamsi habitum dimittat, vt diffiniuit Rota Romana, sicut refert Mandosius *de signat. grat. verbo, Licentia, vers. Qui licentia.* & Sanchez *loco cit. num. 5.* Rodriq. *loco cit. q. 30. art. 2.* Bonac. *similiter loco cit. num. 8.* 7.

Eiectus autem dicitur Religiosus, qui ob culpam suam extra Monasterium expellitur, vt ait Barthol. à S. Fausto *in thesau. Religiosorum, lib. 6. q. 195.* & per hanc diffinitionem patet, eiectum differre ab apostata, & fugitiuo. 8.

Patet etiam, quòd fugiens ad Prælatum superiorem: quia inferior Prælatus vult illum grauare notabiliter, & iniustè, non est apostata, neque fugitiuus, vt dicunt Rodriq. *loco citato, q. 30. art. 2.* & Portellus *de dub. Regul. verbo, apostata, num. 3.* vbi notat illa verba, *vult illum grauare:* quia si iam grauauit, non licet ei fugere pro sola querela facienda: ad hanc enim faciendam tempus supperit, neque etiam fugere potest, si leuiter timet grauari; quòd si fugiat ad superiorem sine fundamento, & sine causa, in foro exter- 9.

no

no erit apostata; quæ tamen apostasia, dum directè pergitur ad Superiorem, etiam sine præcedenti causa, non est propriè apostasia, maximè si fiat absque scandalo,& aliis delictis. Quibus positis, vt in forma procedamus.

10. Circa hoc distinguendum videtur: nam vel Religiosus à Monasterio sponte, & absque sui Prælati licentia discedit, vt sit extra potestatem Superioris, & ad tempus liberè vagetur, cum animo tamen redeundi, & is non apostata; sed fugitiuus dicendus est. Si-
11. verò à Monasterio recedit animo, & voluntate obedientiæ iugum in perpetuum excutiendi, ac Religiosum institutum deserendi; tunc apostata censendus est. Ita tradunt Angel.*verb. Apostasia, num.*4.Syluest. *eod. verb. q.* 4.*num.*9.Caietanus 2.2.*q.*11.*art.*1.*dub.*2. Nauar. *lib.*5. *consil.vnic. num.* 5. *& duob. seqq. titulo de apostat.* Valent. *tom.*3. *disput.*1. *q.*12. *punct.*1.*vers. Circa apostatam.* Azor.*p.*1. *instit.moral. lib.* 12. *cap.* 16.*q.*1. Less. *de instit. lib.*2.*cap.*41. *dub.* 15.*num.* 109. Roderiq. *quæst. reg.tom.*1.*q.*3. *art.*1. Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.*6. *cap.*8.*num.*2. Ratio differentiæ est: quia, dum talis Religiosus animum reuertendi habet, semper censetur existere sub sui Superioris potestate,& possessione,*l.Pomponius,§.Idem Pomponius. ff.famil.erciscund.* Item quia recessus non ex facto solùm;sed ex consilio perficitur,*l.Bouem.§.Qui ad damnum.*& *§.Si seruus.ff.de ædilitio edicto.*notat D.Antonin. Ricciull. *tract. de iure person.extra Ecclesi.grem. exist.lib.*8.*cap.*2.*num.*19.*vsque ad* 23. *inclusiue.*

12. Nec refert,quòd non relinquat, neque habeat animum relinquendi habitum, dummodo recedat à Religione, animo nunquam ad illam reuertendi. Quia, sicut habitus Monachum non facit, sed religiosa professio,*cap.Porrectum.& c. Ex parte.de Regular.* ita vt valida sit professio facta sine habitus susceptione, vt *d.cap.Porrectum.*& ibi Doctores, & præcipuè Panormit.*in Summa*, & *num.*7. pari modo retentio habitus tantùm non debet operari, quem esse in Religione, si reuerà non habeat animum ad illam amplius redeundi; tum etiam, quia habitus non est de substantialibus, sed de accidentalibus Religionis. Panormit. *d.cap.Porrectum.num.* 5. & ideò potest esse vera Religio sine speciali habitu. Atque ita tenent Innoc. *in cap.fin.de renunciat.* vbi Anton. de Butr. post Panormit.*num.*3.& Communiter Doctores *ibidem*, Tabiena *verb. Apostasia*, *q.* 11. *numero.* 14. Azor.*instit. moral. p.*1.*lib.*12.*cap.*17.*quæst.*6.Sanchez *d.cap.* 8. *numero.*4. Suar. *de Relig. tom.* 4.*tract.* 8. *lib.*3.*cap.*1.*numero* 13. 14.*&*.15.Angel.Syluest. Caiet. & alij *locis citatis.* Et confirmatur à Clemente VIII *in decreto de casuum reseruatione pro Regularibus*,vbi inter alios ponit apostasiam à Religione, siue habitu dimisso, siue reten-
13. to: & ideò è contrario non est apostata,sed solum fugitiuus,qui dimisso habitu ad tempus fugit,si animum ad Religionem redeundi habeat. Quod verum est, quando Religiosus habet intentionem citò reassumendi habitum, & redeundi ad Religionem: quia, si fugeret, ac dimitteret habitum cum animo viuendi, & permanendi stabiliter extra Religionem pro longo tempore; siue determinato trium, vel quatuor annorum, siue indeterminato, donec aliquod negotium perficiat; censendus erit verus apostata, etiamsi habeat animum redeundi finito tempore, vel negotio: nam vbi diu ad habitum reassumendum, & ad Religionem reuertendum stetit; præsumitur animum reuertendi amisisse iuxta text *in §. Pauonum. Instit. de rer.diuis.* & reputatur perinde, ac si nunquam talem animum habuisset,*l.*3 *§ Emansor.*& *l.*4.*§.Edicta Germanici.* & *ibi* Gloss.*in verb. Emansores.ff.de re militari.* Ita Suar.*d. cap.*1.*à num.*20.*vsque ad* 25. *exclusiuè.* D.Antonin Ricciull.*cap.* 2.*num.*23.

Difficultas autem est,quando censeatur mora sufficiens ad apostasiam post dimissum habitum; & quæ sufficiat ad excommunicationem incurrẽdam, & non ad apostasiam. In qua re certum est, Monachum, qui ad se occultandum, dum per loca periculosa iter agebat, habitum dimisit, non posse apostatam dici, text. *in c.Clerici officia.*vbi Gloss.*in verb. Causa, in fin. de vita, & honest.Cleric.* & *capite* 2.*eodem tit.in* 6. & ibi etiam Gloss.*in verb.Rationabilis.* Item,certum est,neque apostatam dici posse Religiosum, qui intra Monasterij septa non exhibendo se hominum conspectui; sed vel ad commodiùs dormiendum, vel ex animi leuitate, vt magis expeditè currat, ludat, vel se in balneo, aut flumine lauet, & his similia faciat, habitum dimittit. Imò, etiamsi illum deponat, ad exercendum aliquem actum turpem, videlicet,vt expeditius fornicationi indulgeat; non solùm apostata dici non potest; sed nec etiam incurrit excommunicationem inflictam contra Religiosos temerè habitum dimittentes *in c.*2.*Ne Clerici, vel Monachi.in* 6. Ita Syluest.*verbo, Excommunicatio, quæst.*2.*cas.*2.Nauar.*in Man.capite* 27.*numero* 131. Azor.*instit.moral. p.* 1. *lib.* 12. *capite* 17.*q.*9.*in fine.*D. Anton. Ricciull. *d.capite* 2.*num.*13.Suar.*de censur.disp.*23.*sect.*4. *n.*27. & *d. cap.*1.*numero* 25.Sayr. *de censur.lib.* 3.*capite* 33. *num.* 16. Sanchez *d.cap.*8.*num.*56.& alij apud ipsum. Quando autem Religiosus temerè discedit à Monasterio dimittens habitum ad euagandum, etiam per breue tempus, committit peccatum mortale, atque incidit in excommunicationem ipso facto *per d.cap* 2. *Ne Clerici, vel Monachi.num.*6.non tamen censetur simpliciter apostata, quoad alias pœnas iuris,nisi quãdo censetur absolutè dimittere habitum tam permanenter, vt censeatur etiam Religionem dimittere, & hac ratione propter temporis breuitatem potest aliquando habitus dimissio sufficere ad excommunicationem incurrendam; non autem ad apostasiam simpliciter. Quanta autem debeat esse illa temporis mora ad apostasiam inducendam sufficiens, prudentis arbitrio æstimabitur, vt ait Suar. *loco proximè cit.* 14.

Religiosus Societatis Iesu simili modo fugiens per aliquod tempus, animo tamen redeundi ad Religionem, non est excommunicatus, neque afficitur pœnis latis in constitutionibus Pij V. & Gregorij XIV. quæ pœnæ non sunt contra fugitiuos; sed contra exeuntes, & recedentes, seu deficientes à Religione, nimirum, contra apostatas: supradictus enim Religiosus non dicitur recedere, & exire, cùm tantùm ad tempus intendat vagari. Ita Sanchez *in præcept. Decal.lib.*6.*capite* 8.*numero* 11.& Bonacina *de claus.q.*2. *punct.* 11. *§.* 1. *num.* 6. Hinc est, quòd pœnæ latæ in Bulla XIV. Pauli IV. quæ incipit: *Postquàm diuina bonitas.* contra Religiosos extra Claustra degentes, extenduntur tantùm ad apostatas,non verò fugitiuos, vt patet *in d. Bulla*, vbi pluries fit mentio apostasiæ, & apostatarum. Sicut autem vna lex aliam explicat; ita etiam, & multò magis vna pars legis alteram eiusdem legis partem, & eadem vox in eadem lege repetita grande mysterium continebit, vt dicit Gloss. *in Clem.*1.*verbo, Diœcesani, de iurepatr.*Santarellus *de apost.cap.*3.*dub.*1.*num.*9.Nauar.*lib.*5.*cons.vnic.num.*9. Rodriq.*tom.*1.*qq.regul.q.*30.*art.*4.Bonac. *loco cit.n.*6. vbi ait,quòd non obstat Bulla Pij V.quæ incipit;*Quæcunque Sacrarum*.quia in illa solùm prohibetur trãsitus ab vna ad aliam Religionem virtute facultatum, & priuilegiorum Religionibus quibusdam concessorum:quod etiam docet Sãtarellus *loco cit.n* 9.quicquid dicant Sanch.& alij apud eundem Bonacinam *loco cit.* §.4.*n.vers.Obiicies.* 15. 16.

QVÆ

QVÆSITVM II.

Vtrùm Religiosus fugiens à carceribus, in quibus iussu sui Superioris detinebatur, censendus sit apostata, vel fugitiuus.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus à carcere, in quem iussu Superioris coniectus est, non potest licitè aufugere, nisi illi pœna capitis, vel mutilationis membri imponenda esset, vt num. 2.*

3 *Carceri perpetuo damnatus an licitè possit aufugere.*

4 *Carceris pœna quando iniustè imposita fuit, vel si fuerit iustè imposita; modus tamen in ea exequẽda seruatus iniquus est, vel si pœna imposita secũdum allegata, & probata iusta est; tamen sententia in falsis probationibus fundata, Religiosus licitè aufugere potest.*

5 *Religiosus à Superiore in carceribus detentus, & ab eo iniquè vexatus, vel timens, ne vltra modum ab eo puniatur, licitè aufugere potest. Declara, vt ibi num. 7.*

6 *Religiosus aufugiens ad amicum, vel alium, vt eum deprecatorem apud Superiorem habeat, quam pœnam incurrat.*

8 *Religiosus morte plectendus, vel mutilandus, si è carcere fugiat, delinquere non videtur.*

9 *Religiosus ad triremes damnatus, si aufugiat, non censetur fugitiuus.*

1. DIco primò, licèt Laïcus, & Clericus sæcularis licitè possint à carceribus, in quibus iustè, siue iniustè detinentur, aufugere, nulla violentia custodibus facta, etsi eis aliquid damni per accidens euenturum sit, vt docet Caiet. 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *ad primum*, & alij plures apud Bonac. *in Decalog. disp.* 10. *quæst.* 3. *punct.* 2. *n.* 13. tamen Religiosus in carcere, in quem iussu sui Superioris coniectus est, non potest licitè aufugere: quia nequit iustè à Monasterio egredi absque Superioris licentia, & ex propria voluntate, quam totam in ipsius Superioris arbitrium transtulit, *cap. Quarundam, & cap. Si Religiosus, de elect. in* 6. Ita docent Caietan. *d. art* 4. *dub.* 2. *in fine.* Nauar. *comment.* 4 *de Regular. num.* 64. Bannes etiam *in* 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *post* 5. *conclus.* Sayrus *in claui regia, lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 9. Roderiq. *quæst. regular. tom* 2. *q.* 23. *art.* 6. & alij apud Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 8.
2. *num.* 12. vbi hoc temperat, nisi illi Religioso pœna capitis, vel mutilationis membri imponenda esset: quia in tali casu naturale vitæ conseruandæ desiderium ius fugiendi præbet, quòd nullo Religionis voto abdicatum est. Quod adeò verum est, vt eo casu Religiosus, quanuis Superioris præcepto iussus esset, aut iusta sententia damnatus, vt in carcere maneret; nihilominus aufugere possit, vt censent Syluest. *verb. fugere, num.* 1. Soto *de iust. lib.* 5. *quæst.* 6. *art.* 4. *circa solut. ad* 2. Vasquez 1. 2 *quæst.* 69. *art.* 5. *disp.* 174. *cap.* 1. *num.* 10. Less. *de iust. lib.* 2. *cap.* 31. *dub.* 5. *n.* 34. Sanch. *d. cap.* 8. *num.* 15.

3. Dico secundò: Religiosus perpetuo carceri ob aliquod delictum damnatus non potest licitè aufugere: quòd si fugiat, tenetur in conscientia iterum in ipsum redire, nisi Papa, aut eius Generalis aliquo iusto remedio illi subuenerint. Quia per sacrum Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regular. cap.* 4. expresè cauetur, ne liceat Regularibus à suis Conuentibus recedere, etiam sub prætextu ad suos Superiores accedendi, nisi ab iisdem missi, aut vocati fuerint: quo decreto tunc tantùm non adstringuntur Religiosi, quando iniustè detenti alia meliori via sibi succurrere non possunt, vt *inferius* dicemus. Igitur, id non licebit Religiosis perpetuo carceri iustè damnatis. Atque ita docent Nauar. *loco citato*, Sayr. *eod. cap.* 18. *num* 9. *in fine.* Roderiq. *d. art.* 6. Sanchez *d. cap.* 8. *num.* 13.
Verùm hoc limitatur, vt liceat fugere, quando illa perpetui carceris pœna iniustè, ac nullo iuris ordine seruato imposita fuit: pariter liceat fugere, quando etsi sententia iusta fuerit; modus tamen in ea exequenda seruatus iniustus est, vt si custos carcerum suo proprio motu, siue Iudicis, aut alterius iussu, iniustè illi cibum, vestitum, vel ignem ad vitam sustentandam necessaria denegat. Ita Nauar. *d. num.* 64. *illat.* 7. & 8. Sayrus *d. cap.* 18. *num.* 10. Roderiq. *d. art.* 6. Sanchez *d. cap.* 8. *num.* 14. idem esset intelligendum, quando secundùm allegata, & probata iustè condemnatus esset, vt sententia fundata esset in falsa præsumptione, aut falsis probationibus contra rei veritatem: nam huiusmodi sententia non obligat in conscientia, quanuis secundùm ordinem iuris lata sit. Ratio est: quia sententia est veluti lex quædam priuata: lex autem non obligat ad id, quod est contrarium fini legis. Sed cùm finis sententiæ sit, cuique quod suum est tribuere; si ex eius obseruatione contrarium eueniret, non obligat. Ita Sot. *de iust. lib.* 5. *quæst.* 6. *art* 4. Less. *de iust. lib.* 2. *cap.* 31. *dub.* 4. *n.* 24. qui testatur de communi. Reginald. *in praxi lib.* 24. *num.* 146. *vers. Aduerte autem,* Martin. Bonacin. *de legib. disp.* 1. *q.* 1. *punct.* 7. §. 3. *sub num.* 1. *vers. Quinto, dicitur, & in Decalog. disp.* 10. *q.* 3. *punct.* 2. *num.* 22. in terminis Sanchez *d. num.* 14. 4.

Dico tertiò: Religiosus in carceribus à suo Superiore detentus, si ab eo iniquè vexetur, vel timet, ne ab eo vltra modum puniatur, & nullo alio remedio sibi consulere potest, nisi fugiendo ad Superiores, vt grauamen auferant; non est censendus apostata, neque fugitiuus, si tunc aufugiat, non animo vagandi, sed recurrendi ad Superiorem Prælatum ad se defendendum. Quia ius defensionis naturale est: tum etiam, quia ibi voluntas interpretatiua maioris Superioris interuenit. Ita docent Bald. *in cap. ad nostram, num.* 4. *de appellat.* Dec. & alij apud Nauar. *comm.* 2. *de Regular. num.* 61. *& comment.* 3. *num.* 51. *ad* 4. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 11. *q.* 7. Roderiq. *quæst. regular. tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 3. Sayrus *in claui regia, lib.* 12. *cap.* 17. *num.* 40. Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 17. D. Antonin. Ricciull. *tract. de iure person. extra grem. Eccles. exist. lib.* 8 *cap.* 2. *num.* 24. *& pluribus seqq.* Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract* 8. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 6. Nec obstat Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regular. cap.* 4. in quo exprefsè prohibetur Regularibus à suis Monasteriis recedere absque suorum Superiorum licentia, etiam sub prætextu, ad Superiores suos accedendi, nisi ab eis vocati fuerint, sub pœna, vt ab Ordinariis locorum tanquam desertores sui Instituti puniantur: quo decreto motus Bannes 2. 2. *q.* 13. *art.* 1. putauit, Religiosos sic confugientes apostasiæ crimen incurrere. Non obstat, inquam: quia non est verisimile, Concilium Tridentinum voluisse impedire, ac tollere Religiosis tam intrinsecum, & naturale ius, prout est iusta defensio; sed censendum est, eius mentem fuisse, subtrahendi Religiosis inanes prætextus, quibus innixi nonnulli leuissimis de causis sæpè sæpiùs Conuentus exibant, & quod in huiusmodi casibus intellexerit, Religiosos tanquam sui Instituti desertores puniendos esse, etiamsi recedant sub prætextu accedendi ad suos Superiores, ad hoc, vt ab eis vagandi occasio tollatur. Ita Doctor. citati communiter. 5.

Idem dicendum est de Religioso ad amicum, vel alium 6.

alium confugienti, vt eum deprecatorem apud Superiorem habeset. *l. Quid ſi fugitiuus*, §. *Sin autem ff. de Ædilit. edict.* Ægid. Boſſius, *tit de carcer. ſi deteſſor. commit. ſub num.* 46. in terminis D. Antonini Ricciull. *d. cap.* 2. *num.* 24.

7. Quæ omnia vera intelligenda ſunt, quando ſatis euidenter, & publicè conſtaret, Religioſum à ſuo Superiore iniuſtè vexari; nec aliter ſibi ſubuenire poſſe, niſi à Conuentu recedens Superiorem adeat, vt poſſet ſe apud illum tueri, quatenus ius naturale concedit, & non aliter. Azor. *dict. cap.* 11. *q.* 7. & 8. Suar. *dict. num.* 6. Item, niſi ex illa fuga ſcandalum, ac pertubatio in Religione orirentur, vt ait Roderiq, 1. *tom. Summæ, cap.* 43. *num.* 1. quod limitandum eſt cum Sanchez. *d. num.* 17. quando ſcandalum, & perturbatio tanti eſſent momenti, vt ſuperarent defenſionem illius Religioſi, adeò vt illi anteponenda eſſent.

8. Dico quartò, ſi Religioſus carceratus, qui ſit morte plectendus, vel ei aliqua mutilatio inferenda ſit, fugiat è carcere, non videtur delinquere; quia fugit, vt vitam, & membra ſua conſeruet: quod omnibus hominibus à natura inditum eſt. Ita affirmant Rodriq. *tom* 1. *qq. reg. q.* 30. *art.* 3. Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *c.* 31. *dub.* 5. *num.* 34. Santarellus *de apoſtaſia, cap.* 3. *num.* 7. & alij apud Sanch. *loco cit. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 15. contra Sayrum *in claui reg. lib.* 12. *cap.* 18. *num* 14.

9. Dico quintò, Religioſus damnatus ad triremes, ſi inde fugiat ad tantam moleſtiam vitandam, non cenſetur fugitiuus. Ratio eſt: quia vel miſſus erat ad triremes in perpetuum, vel ad tempus; ſi primo modo, non videtur fugitiuus, ſed potiùs cenſetur à Monaſterio eiectus: vnde, vt *in primo quæſito* dicimus, fugitiuus, & eiectus differunt inter ſe, ita vt eiectus non poſſit dici fugitiuus: ſi ſecundo modo, non videtur etiam fugitiuus, ſi hoc faciat, non vt vagetur; ſed vt à tanta moleſtia liberetur, & Superiorem, vel Summum Pontificem pro impetratione veniæ deprecetur. Ratio eſt: quia homines damnati ad triremes, non apponuntur ibi, vt ſponte maneant; ſed vt inuiti patiantur, & cum ex impulſu naturali detur omnibus animantibus, vt à ſimili coërctione liberentur, manifeſtè ſequitur, damnatum ad triremes non eſſe fugitiuum, ſi fugam accipiat, maximè cùm hoc genus pœnæ perpetuæ morti comparetur, *l. penult. ff. de regul. iur.* Hanc ſententiam tuentur Bannes 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *poſt.* 5. *concl.* & Bonac. *de clauſ. q.* 2. *punct.* 11. § 1. *num* 8. quicquid dicant Sayrus, & Sanchez apud eundem Bonacinam *loco cit.*

QVÆSITVM III.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur apoſtatas, & fugitiuos perquirere, & ad propria Monaſteria reuocare; & an pœnas incurrant, eos non perquirendo.

SVMMARIVM.

1 *Arguitur pro parte negatiua.*

2 *Abbates, & Prælati regulares poſſunt apoſtatas, & fugitiuos capere, vbicunque illos repererint, & in vincula coniicere; ac debitis pœnis in eos animaduertere.*

2 *Abbates, & Prælati regulares tenentur, ſi commodè poſſint, apoſtatas, & fugitiuos ad propria Monaſteria reuocare. Quæ obligatio etiam Conuentualibus Prelatis imponitur, vt n.* 4.

5 *Abbates & Prælati Regulares an teneantur ad eos ſingulis annis perquirendos, oſtenditur. Quid, ſi huiuſmodi Religioſi eſſent incorrigibiles, ſcandaloſi, vel Religioni noxij: & n.* 6.

7 *Religioſus hodie quando verè incorrigibilis cenſendus ſit.*

8 *Reſpondetur ad argumenta.*

9 *Prælatus non reuocans annuatim fugitiuos, de quorum emendatione ſperaretur, an, & quas pœnas incurrat, vt num.* 10.

Videtur primò, quòd Abbas non teneatur procurare, vt Monachi fugitiui, & apoſtatæ ad vnitatem Religionis redeant: quia Monachus apoſtata, & fugitiuus à Religione eſt tanquam præciſus ramus ab arbore: & ſicut talis ramus non viuit; ita nec Monachus præciſus à Religione, vt probatur *in can. Pietas* 23. *q.* 4. 1.

Præterea extra Eccleſiam ſalus non habetur: vnde aqua diluuij arcam quidem ad ſubliminiora ſuſtulit; omnes autem, quos extra arcam inuenit, extinxit, vt habetur *in cap. Quia ex ſola.* 24. *q.* 1. Sed Monachi apoſtatæ, qui ſunt extra arcam Religionis, non deberent ad arcam reuocari.

Ad maiorem huius quæſiti intelligentiam ſupponendum eſt, Abbates, & cæteros Religioſorum Prælatos habere poteſtatem capiendi, cogendi, & in vincula coniiciendi huiuſmodi apoſtatas, eoſdémque condignè puniendi, etiam corporaliter, iuxta proprias conſtitutiones; vel iuxta prudentis viri arbitrium religioſo ſtatui conſentaneum, & non ſolùm verè apoſtatas, ſed etiam fugitiuos hoc modo coërcere poſsũt, de qua poteſtate fuſiùs tradit Nauar. *commentar.* 3. *de Regular. num.* 50. eam confirmans non ſolùm ex vi iuriſdictionis; ſed etiam ex titulo dominij, ratione cuius poteſt dominus ſeruum fugientem capere, vel rem propriam recuperare, vbicunque illam repererit. Prætereà hoc confirmatur ex nonnullis conceſſionibus factis Religionibus à Summis Pontificibus, vt patet *in Compendiis priuilegiorum, verb. apoſtata*; & *verb. fugitiuus*, quæ ibi videri poterunt, in quibus non ſolùm id permittitur; ſed etiam, quòd poſſint eos vbicunque ſint, ſiue in ſæculo, ſiue in alia Religione inuocato auxilio brachij ſæcularis, ſummarie, & ſine figura iudicij reuocare, capere, & in carceres coniicere, ac in eos debito modo animaduertere, vt in ſpecie cõceſſit Pius V. Societati Ieſu; & refertur *in eius compend. verb. apoſtata*, §. 5. & ex alio priuilegio Fratribus Carmelitis conceſſo, licèt eiſdem Prælatis Regularibus Religioſos apoſtatas, fugitiuos comprehendere, etiamſi in Vrbe reperiantur. 2.

Hac poteſtate ſuppoſita, dicendum eſt, eoſdem Prælatos teneri, ſi commodè poſſint, ad apoſtatas, & fugitiuos reuocandos, vt eos corrigant, & puniant iuxta Regulæ, & conſtitutionum præſcriptum, & ſic ſpirituali eorum ſaluti proſpiciant. Prætereà ita de iure communi ſtatutum eſt, vt patet *in cap. Ne Religioſi. de Regular. in* 6. in hæc verba: *Ne Religioſi vagandi occaſionem habentes ſalutis propriæ detrimentum incurrant, & ſanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur, ſtatuimus, vt Præſidentes Capitulis celebrandis, ſecundùm ſtatutum Concilij Generalis, ſeu Patres, Abbates, aut Priores fugitiuos ſuos, & eiectos de Ordine ſuo requirãt ſolicitè annuatim, qui ſi in Monaſteriis ſuis recipi poſſunt, ſecundùm Ordinem regularẽ, Abbates, ſeu Priores eorũ monitione præuia per cẽsurã eccleſiaſticam compellantur ad receptionem ipſorũ, ſalua Ordinis diſciplina: quod ſi hoc regularis Ordo nõ patitur, authoritate noſtra prouideant, vt apud eadem Monaſteria, in locis competentibus, ſi abſque ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis religioſis Domibus eiuſdẽ Ordinis ad agendum ibi pœnitentiã, talibus vitæ neceſſaria miniſtrentur: ſi vero huiuſmodi fugitiuos, vel eie-* 3.

ctos inobedientes inuenerint, eos excommunicent: & tādiu faciant ab ecclesiarum Prælatis excommunicatos publicè denunciari, donec ad mandatū ipsorum humiliter reuertantur. Hæc ibi. Præterea idem statutum est in decretis Sacræ Congregationis Concilij Sanctissimi D.N. Vrbani VIII. iussu editis de Regularibus apostatis, & eiectis, anno 1624. die 21. Septembris, quorum verba sunt hæc.

DECRETA S. CONGREGAtionis Concilij de Regularibus apostatis, & eiectis. S.D.N. Vrbani VIII. iussu edita.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, Regularium eiectorum, & fugitiuorum statui consulere, illorúmque scandala summouere, & succrescentem numerum frangere operæpretium existimans, auditis Religionum Superioribus, réque diligentissimè perpensa, communicato etiám consilio cum S. D. N. VRBANO VIII. atque ex peculiari Sanctitatis Suæ facultate, infrascripta decreta edidit.

Ac primò, vt infecta semina, è quibus praui eiusmodi fructus potissimùm prodeunt, deinceps ne serantur in vinea Domini, censuit, esse innouandas, & Sanctissimi authoritate innouat Constitutiones, & Decreta generalia san. mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac Nouitiorum receptionē, professionem atque institutionem spectantia, districtéque præcipit Generalibus, atque aliis omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exactè obseruent, atque, vt obseruentur, efficiant, sub pœnis statutis in iisdem Constitutionibus. A quibus tamen excipiendum censuit caput illud, quo decernitur, ne in Conuentibus, seu Monasteriis ad Nouitios recipiendos hactenus designatis & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis, Nouitij ad habitum vllatenus recipi possint, nisi priùs à Congregatione Reformationis apostolicæ, vel à propriis locorum Ordinariis expresè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidem decreti obseruatione Sacra Congregatio iustis de causis censuit Regulares esse absoluendos, prout, authoritate Sanctissimi Domini Nostri, absoluit, atque exemit.

Deinde, vt apostatandi opportunitas Regularibus præripiatur, statuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit, eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, túmque Regularis rectà se transferat ad arctiorem. Quod vt re ipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet.

Rursus statuit, vt fugitiui, & apostatæ, siue habitum regularem deferant, siue non, possint, ac debeant ab Episcopo loci, vbi moram trahunt, in carceres coniici, ac Superioribus regularibus consignari, secundùm regularia instituta puniendi, vtque ipsi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere, vt apprehendātur; salua tamen in omnibus facultate Ordinariis locorum attributa decreto Cōcil. *c.3. sess.6.* Quòd si apostatæ huiusmodi citra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menses à præsentis Decreti publicatione inchoandos sua sponte ad suam quisque Religionem redierit, tum pœnarum omnium ipsis propter apostasiam inflictarum, aut infligendarum remissionem, atque impunitatem assequantur. Ita tamen vt debeant à Superiore absolutionem humiliter petere, & coram eo culpam fateri, atque emendationem polliceri: Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiusmodi pœnis absoluere, & paterna charitate complecti.

Adhæc, vt in posterum è Religionibus nullus legitimè professus eiici possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte Statutis & Constitutionibus, ciuiusque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede apostolica approbatis, & confirmatis: verum etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus; proindéque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia. Elapso autem anno, si nihilominùs non resipuerit, sed animo indurato in sua peruicacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquàm pecus morbida, ac membrum putre, eiici tandem possit; sed ab ipsomet Generali tantùm de Concilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus; túmque nonnisi instructo, secundùm eorum stylum, & Constitutiones, processu, & plenè probatis causis expulsionis ac Sacrorum Canonum præscriptum. Intereà tamen vsque ad primum Generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam, si quempiam ex iustis, & necessariis causis expellere oportebit, eiectio fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, vt suprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis Decreti publicatione; seruata tamen in reliquis forma superiùs præscripta. Sic verò eiecti, quandiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iurisdictioni, & obedientiæ subsint; proindéque Generalis illico expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm Sacrà Congregatio, Religionum Superiores seriò admonet, ac per IESV Christi viscera obtestatur, vt, memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas Fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequàm grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Idque eo magis, quòd subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noster IESVS Christus in supremo Dei iudicio de eorundem Prælatorum manibus sit requisiturus.

Præterea statuit, vt iidem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteràs testimoniales concedant, illos ad Sedem apostolicam reiicientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item, vt eiecti, extra Religionem degentes, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi.

Ac postremò esse innouandam, & suæ Beatitudinis authoritate innouat Constitutionem fel. record. Gregorij IX. relatam *in cap. fin de Regul.* ac propterea declarat, eam Constitutionem in iis quoque vendicare sibi locum, seruandúmque esse, qui iustè, diffinitiuéque, ac iuris ordine seruato expulsi fuerint; dummmodò tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis, ex litteris saltem testimonialibus Ordinarij, cuius conscientiam in his literis concedendis Sacra Congregatio seriò onerauit.

Ne qua verò difficultas in suprà scriptis Decretis, & Ordinationibus exequendis suboriatur, Sacra Congregatio, Sanctissimo Domino nostro annuente, atque approbante, vniuersis Generalibus

ralibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscunque aliis Superioribus quorumcunque Ordinum, vel Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium vbique locorum existentium iniungit, serióque mandat, vt illa diligenter obseruent, atque obseruari procurent in omnibus Cœnobiis, ac Monasteriis, Collegiis, ac Domibus quorumcunque Monachorum, ac Regularium vbique locorum existentibus, efficiántque, vt tam Decreta supradicta fel. rec. Clementis VIII. quàm præsentes Ordinationes in singulis eiusmodi locis bis saltem in anno legantur in publica mensa.

Si quis verò ipsorum aduersùs ea, quæ superiùs præscripta sunt, vel eorum aliquid, quoquo modo facere, vel moliri præsumpserit, ipso facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocísque actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, pœnáque huiusmodi sit Sanctitati Suæ, ac Sedi apostolicæ reseruata, iisdem Superioribus, etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, seu relaxandi potestate penitùs interdicta; & nihilominùs sit irritum, & inane, quicquid secùs, à quoquam actum extiterit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum, tam Mendicantium quàm non Mendicantium, Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Domorum, ac locorum regularium quorumcunque, necnon illorum etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa, vel titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliísque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset; tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis habendis, quibus quoad ea, quæ supradictis quomodolibet aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter, & expresse Sanctitatis Suæ authoritate, derogat, cæterísque contrariis quibuscunque. Dat. Romæ, die 21. Septembris, 1624.

C. CARD. TORRES.

Locus † *Sigilli.*

PROSPER FAGNANVS, S. Cong. Sec.

Ex quibus verbis satis constat hæc Prælatorum obligatio, quæ etiam sequi videtur ex vi eorum muneris, & officij: nam ipsi tenentur, & communi Religionis bono, & spirituali talium subditorum saluti prospicere: ad vtrumque autem finem necessaria est illa diligentia, & cura Prælatorum.

4. Et ista obligatio non solùm Abbatibus, Præsidentibus Generalibus, vel aliis, qui Capitulis Generalibus præsident; verùm etiam localibus Prælatis imponitur. Vnde ex dispositione dicti textus etiam hi adstricti sunt, Religiosos apostatas fugitiuos, & eiectos perquirere, & reuocare: quia textus indistinctè de omnibus Prælatis regularibus loquitur. Et ita firmant Archidiac. *in c. Abbates.n.*4.18.*q.*2. Panormit. *super d.c.fin.n.*3. Syluest. *verb. apost.asia,q.*6.*n.*10. Azor. *instit.moral.p.*1.*lib.*12. *cap.*17.*q.*2.*in fine.* Roderic. *q. regular.tom.*1.*q.*30.*art.*5. Sanch. *in Decalog. lib.*6.*c.*9. *n.*11. Verùm illud decretum *d.cap. final* cùm sit iuris humani, quoad annualem perquisitionem videtur cōsuetudine abrogatum fuisse: Prælati enim Regulares Religiosos fugitiuos, & apostatas quotannis non perquirunt, nec ad Claustrum eos reuocare student; neque illa circunstantia de annali perquisitione videtur moraliter necessaria: nam vel nullus adest fugitiuus & tunc non est, quòd perquirant, vel si aliquis aufugit, & eo casu non debent expectare tempus vnius anni ad illum inquirendum; sed statim diligenter eius reuocationem, & reductionem ad Claustrum curare: quòd si nihilominùs tunc capi nequeat, singulis annis illum perquirere, nec etiam necessarium videtur; sed sufficiet inuigilare, ac possibilem diligentiam iuxta occurrentes occasiones adhibere. Ita Suar. *de Relig. tom.*4.*tract.*8.*lib.*3.*cap.*2.*n.*17.

Notandum autem, quòd in casu, quo Religiosus aliquis adeò esset scandalosus, & periculosus, vt aptè non possit capi, corrigi, & detineri, vel sit incorrigibilis, vel nociuus Religioni; Prælatus non tenebitur ad procurandam eiusdem reductionem, ne noceat aliis, postquàm eius desperaretur correctio, & emenda: nam vtilitas communis præponenda est bono cuiuspiam particularis, quod etiam non sequeretur ex correctione eiusmodi incorrigibilis: & propterea inquit D. Hieronym. relatus in can. Resecandæ.24.q.3. *Resecandæ sunt carnes putridæ, & scabiosa ouis à caulis repellenda; ne tota domus, massa, corpus, & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant.* Prætereà id clariùs significauit D. Bonauentura *in quæst. quas fecit circa Regulam S. Francisci. quæst.*14. vbi agens de eiectis prædictis, & causis iustificatis ad expellendos aliquos Fratres ab Ordine, descendendo ad particularia, & ad apostatas, & fugitiuos, qui antequàm expellantur, Ordinem derelinquunt, post alia dicit sequentia notanda verba: *Si autem, Deo permittente, quispiam seipsum eiiceret, antequam per Prælatos dimittatur, gratiæ sunt Deo referendæ; non, quia ille peccauit; sed, quia oues suas à pestifera contagione liberauit. Vtinam abscindantur, qui vos conturbant, id est, qui conturbant puritatem vestram, pacem, & famam.* Ita Syluest. *verb. apostasia, num.*10. Suar. *dict. cap.* 2.*num.* 18. Sed crediderim, eiusmodi verba intelligenda esse, vt locum habeant duntaxat in casu, quo Religiosus esset vere incorrigibilis ac eius correctio omninò desperaretur. 6

Verè autem incorrigibilis hodie is censetur, in quem non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur; verùm etiam, qui, postquàm vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probatus fuit in carceribus, elapso anno nihilominùs non resipuerit; sed animo indurato in sua peruicacia perseuerauerit; sublatis hac in parte statutis, & constitutionibus cuiuscunque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede apostolica approbatis, & confirmatis, vt habetur in supradicta declaratione Sacræ Congregationis, § *Ad hæc vt in posterum.* Si verò speraretur ipsum corrigendum fore, si constringatur, & teneatur, absque dubio constringi, ac teneri debet, & cogi ad redeundum in Monasterium, quod aperte innuunt verba textus *in c. A nobis. de Apostat.* 7.

& signanter illa verba, ibi: *Debere constringi, incarcerari,& affligi, donec à sua præsumptionis nequitia resipiscant: quod si humiliter,& voluntariè fecerint, misericorditer, & benignè debeat recipi.* Ita aduertit Gloss. ibi *in verbo, Resipiscant*, & Syluest. *loc.cit.*

8. Ad primum argumentum *in cap. Pietas*, respondemus, quòd si ramus præcisus ab arbore non inseratur iterum cum arbore, exsiccabitur quidem, & arescet; sed, si in arbore fit vulnus, quo possit ramus præcisus recipi, tunc cum arbore vnitus non solùm vita viuet, qui sine vita radicis peribat; sed & vigorem consequetur, & fructus: si autem non coaluerit, ille quidem arescet; sed vita arboris permanebit: sic & Monachus, quamuis per apostasiam sit præcisus ex arbore Religionis, & condescendo vita viuet, qui sine vita radicis Matris Religionis peribat.

Ad secundum argumentum *in cap. Quia ex sola* respondemus, quòd textus ille loquitur de Hæreticis: nam tales sunt extra Ecclesiam. Et sicut extra arcam Noë, quæ Ecclesiam figurabat, quis non saluabatur: ita nec extra Ecclesiam. Vnde & *in cap. Alienus, ead. caus. & quæst.* habetur: *Alienus est, profanus est, hostis est, habere non potest Deum patrem, qui vniuersalis Ecclesiæ non tenet vnitatem.* Sed Monachi apostatæ non dicuntur Hæretici: nam, si habeant de detestabili errore, sicut Petrus habuit de mendacij timore, amarum dolorem, & veniant ad matrem Religionem, possunt in illa esse Monachi, qui illius fuerunt apostatæ.

9. Quò verò ad pœnas, an, videlicet, incurrantur pœnæ, priuationis officiorum, & aliæ in decreto Sacræ Congregationis expressæ à Superioribus, qui dum subest spes emendationis, suos Religiosos fugitiuos, & eiectos annuatim non reuocant. Aliqui tenent, Superiores non incurrere tales pœnas: nam non faciunt, vel moliuntur aliquid contra ea, quæ in decreto exprimuntur: sed tantùm omittunt: & pœna lata contra facientes, non afficit omittentes, præterquam quòd in materia pœnali mitior interpretatio assumenda est.

Sed contrariam sententiam, nempe, à Prælatis omittentibus hanc annualem reuocationem suorum Religiosorum fugitiuorum, & eiectorum, incurri pœnas in decreto Sacræ Congregationis expressas, omnino veram puto. Nam intentio Sacræ Congregationis videtur esse, vt puniantur Superiores præfata decreta non exequentes, seu non obseruantes, ex illis verbis: *In suprascriptis decretis, & ordinationibus exequendis*, & infrà: *Iniungit, serióque mandat, vt illa diligenter obseruent, atque obseruari procurent.* Superior autem non reuocans fugitiuos, & eiectos, non obseruat decretum Congregationis Concilij. Tum, quia, licèt omissio, vt sic, actio physicè loquendo non sit; moraliter tamen actio appellari potest, ac consequenter, qui omittit præceptum, explicatur hoc modo: Vult non facere præceptum, qui enim non facit, quòd debet, aliud facit, quàm debet: & satis probabilior est sententia, non posse dari puram omissionem in materia præcepta. Denique omnis difficultas tollitur ex eo, quòd in decreto præfato infliguntur pœnæ transgressoribus iuxta formam à Clemente VIII. præscriptam circa admittendos ad Religionem: in illa autem constitutione infliguntur pœnæ iis, qui non obseruant, etiamsi hoc contingat per puram omissionem.

Quare ad rationem suprapositam respondeo, pœnas Congregationis impositas esse non exequentibus ipsius decreta: qui autem omittunt exequutionem, non exequentes, propriè appellantur. Ad aliud autem dico, valere, si intentio legislatoris talem mitiorem explicationem patiatur. Sed hîc clarè patet, intentionem S. Congregationis esse punire non exequentes eius decreta; quæ ita pariter non exequuntur à contrafacientibus, quàm ob omittentibus facere, quæ præcipiuntur. Et quoad hoc eadem omnino ratio est.

Quænam autem sint huiusmodi pœnæ, colligitur clarè ex verbis ipsius decreti suprapositi, nempe, pœna priuationis omnium officiorum, quæ tunc Superior, qui transgressor decreti extiterit, obtinebit: priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, & perpetua inhabilitas ad prædicta in pósterum obtinenda. Harum autem pœnarum relaxatio, & dispensatio ad solum Summum Pontificem spectat; quæ omnia, vt dixi, clarè habentur in d. decreto ab illis verbis: *Si verò aduersùs ea*, vsque ad finem. 10.

QVÆSITVM IV.

Abbates & Prælati regulares qualiter cum apostatis, & fugitiuis ad Monasteria reuocatis se gerere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Arguitur, quòd cùm his duriùs agendum sit.*

2 *Apostatæ, & fugitiui ad Monasteria reuertentes, benignè, non autem rigidè, & cum asperitate recipiendi sunt.*

3 *Respondetur ad argumenta.*

Videtur primò, quòd cum apostatis, & fugitiuis duriùs sit agendum. Nam tales apostatæ peiores efficiuntur aliis peccatoribus: quia, vt dicit Augustinus ad Vincentium Donatistam: *Simpliciter fateor charitati vestræ coram Domino Deo vestro, qui est testis mihi super animam meam, ex quo Deo seruire cœpi: quoniam sicut difficilè sum expertus meliores, quàm qui in Monasterio profecerunt: ita non sum deteriores expertus, quàm qui in Monasterio defecerunt.* Et habetur *in cap. Quantumlibet, distinct.* 48. 1.

Præterea, cum talibus non plus proficiunt verba, quàm verbera: nam dicit Salomon: *Percute filium tuum virga, & liberabis animam eius à morte.* Hinc etiam Beatus Gregorius scribit *in Dialogo*, Beatum Benedictum quendam Monachum virga percutiendo sanasse, quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc etiam Dominus flagello facto de funiculis, malè versantes in templo flagellauit, & de orationis domo eiecit: ergo ex his patet, quòd cùm talibus duriùs sit agendum, & habetur *in cap. Cùm Beatus, distinct.* 45.

Contrarium tamen dicendum est, videlicet, quòd Religiosi apostatæ, & fugitiui ad proprium ordinem reuertentes, humiliter, vt admittantur, & recipiantur, petentes; benignè, non autem rigidè, & cum asperitate recipiendi sunt: quod docet Decretum sacræ Congreg. Card. Concil. Trid. de apostatis, & fugitiuis, *in anteced. quæsitis* positum, in illis verbis: *Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiusmodi pœnis absoluere, & paterna charitate complecti.* Et Gloss. *in c. A nobis, de apostatis*, verbo, *Resipiscant*, idem docet dicens, eosdem benignè, imò verò cum venia esse recipiendos: quia, inquit, Ecclesia nunquam consueuit redeuntibus claudere miserationis suæ gremium, *l. Inter claras, C. de summa Trinit. & fide cath.* vbi habetur, quòd Ecclesia nulli viscera misericordiæ claudit, vtcunque peccator sit, dummodo conuertatur, & pœnitentiam agat. Idem habetur *ex cap. Si quis omnem*, 1. *quæst.* 7. vbi ex nonnullis sacræ Scripturæ locis comprobatur, peccatores post pœnitentiam recipiendos esse, ac Deum illis indulgere, quæcunque peccata, vtcunque grauia, extiterint. 2.

In

In hac tamen re obseruandum est cum Nauarro *lib. 3. cons. de Regul. cons. 69. n. 1.* quòd apostatæ, & fugitiui sunt in principio blandè, & benignè recipiendi: mox si ad sanam mentem non redierint, terroribus, ac minis inducendi sunt, & sunt illis applicanda remedia iuxta suorum delictorum, seu potiùs infirmitatis indigentiam. Caueant tamen Abbates, & Prælati, quòd apostatæ prædicti, & fugitiui ex propriis delictis non reportent commodum, quod prohibetur *in l. Itaque Fullo ff. de furtis.* Indecens enim est, quòd dolus, & fraus debeant alicui patrocinari, vt præcauetur *in c. Sedes apostol. de rescrip.* Videatur prædictum Decretum Sacræ Congregationis de apostatis, & fugitiuis, vbi optima norma pro illis recipiendis, detinendis, & corrigendis ostenditur.

3. Igitur ad primum argumentum *in c. Quantumlibet,* respondemus, quòd textus loquitur de illis apostatis, qui omninò defecerunt à Monasterio, nec ampliùs reuersi sunt. Nos verò de apostatis & fugitiuis, qui iterū cupiunt in Monasteriū redire, & Regulā monasticam obseruare: nam tales sunt benignè excipiendi.

Ad secundum argumentum *in cap. Cum Beatus,* respondemus, quòd textus loquitur de peccatoribus incorrigibilibus, & obstinatis: nam tales sunt duriùs corrigendi, vt emendentur. Nos vero loquimur de illis apostatis, & fugitiuis, qui præteritæ vitæ veniam postulantes, sub obedientiæ Regula in monastica disciplina viuere procurant: nam tales sunt benignè excipiendi. Hinc dicit D. Gregorius *in moralibus, part. 4. c. 9.* Disciplina sine misericordia multùm destituitur, si vna sine altera teneatur. Sed circa subditos inesse debet Rectoribus, & iustè consulens misericordia, & piè sęuiens disciplina, vt habetur *in c. Disciplina. dist. 45.*

Si dicas, quòd apostatæ, & fugitiui sæpè fiunt incorrigibiles, obstinati, ac peiores supradictis peccatoribus; ideò non blandè, & benignè cum illis debent agere Abbates, & Prælati. Respondeo, illos tamen recipiendos esse, non eiiciendos, vt præcipit supracitatum Decretum Sacræ Congregationis Concilij, vbi statuit, quòd nullus legitimè professus eiici potest: & ostendit, quis dicatur verè incorrigibilis; & quid cum illo obseruandum sit à Prælatis, vt dicemus infrà.

QVÆSITVM. V.

Quibus cedant apostatarum, fugitiuorum, & eiectorum bona; & quibus eorum debita persoluere incumbat.

SVMMARIVM.

1 *Bona acquisita à Religioso expulso iure nouo pertinent ad Cameram apostolicam.*

2 *Monasterium quandonam censeatur debere soluere debita apostatarum, & fugitiuorum ad illud redeuntium.*

3 *Sedes apostolica de rigore iuris non succedit in obligationibus, & debitis apostatæ, sed tantum de æquitate.*

QVoad primam partem, loquendo de eiectis tantùm, Doctores inter se variè loquuntur: nam Molina *tom. 1. de iust. disput. 140.* & Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 15. num. 110.* dicunt, pertinere ad Monasterium, à quo eiectus est: quia Monasterium in hac parte non cessit iuri suo: vnde rationabile non est, vt propter delictum Religiosi apostatæ, siue eiecti, amittat suum ius.

Alij dicunt; acquisita ab eiecto, pertinere ad Ecclesiam, siue ad Episcopum instar bonorum vacantium. Ita Santarellus *de apostasia, cap. 6. dub. 4. num. 6.* Nauar. *comment. 2. de Regul. num. 33.* Sanch. *in præcept. Decalogi, lib. 7. cap. 33. num. 28.*

Alij dicunt, acquisita à Religioso, expulso iure nouo, pertinere ad apostolicam Cameram post Religiosi obitum. Sic statuit Gregorius XIII. in motu proprio, qui incipit: *Officij nostri.* quod etiam affirmant Rodriquez *tomo 3. qq. regul. quæst. 30. art. 26.* Azorius *tom. 2. instit. moral. lib. 8. cap. 3. quæst. 15.* Santarellus *de apost. cap. 3. num. 23.* Sanchez *loco citato, lib. 7. cap. 33. num. 9.* Bonac. *de claus. q. 2. punct. 12. §. 7. num. 3.* vbi notat, hoc intelligendum esse modò Religiosus eiectus, extra Religionem obierit: nam, si ad primam Religionem redit, bona ipsius pertinent ad illam Religionem, sicut etiam probabile est, ad illam pertinere dominium bonorum, dum Religiosus eiectus viuit, etiamsi in sæculo degat, sicut affirmant Molina *loco citato,* & Lessius *similiter loco citato.*

Si verò ad aliam transiuit, & in ea professionem emisit, bona ipsius pertinent ad secundam Religionem, vt diximus *suprà*, de transeuntibus de vna ad aliam Religionem *quæsito vlt.* nam transeunt per professionem cum illo bona ipsius.

Si autem Religio illa sit incapax pecuniæ, & aliorum bonorum; pertinet ad Summum Pontificem ex *cap. Exit, qui seminat. de verb. signific. in 6.* & ex constitutionibus Martini V. & Pauli III. vt dicunt Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q. 125.* Sanchez *loco cit. num. 21.* Santarellus *loco cit. num. 7.* Azor. *loco cit. lib. 12. cap. 16. q. 9.* Rebellus *p. 1. lib. 1. q. 7. sect. 4. num. 33.* Molina *de iustit. loco cit.*

Si loquamur de apostatis, & fugitiuis, dicendum est illorum bona, si illi legitimè transeant ad aliam Religionem, spectare ad secundam hanc Religionem, si acquisita sint post professionem secūdæ Religionis, cùm fiat subditus illius Religionis: si vero illegitimè transit, spectabunt ad priorem Religionem, dummodo illa non acquisiuisset contemplatione illius secundæ Religionis: si verò non transeant ad aliquam Religionem, sed maneant in sæculo, & ibi moriantur; spectant illius bona de iure antiquo ad Monasterium, à quo fugam arripuit, vel apostatauit; de iure verò nouo ad Cameram apostolicam per constitutionem Greg. XIII. supracit. siue sint bona ab intestato, siue donatione, siue alia ratione. Videantur Nauar. *cons. 17. de statu Monach.* Sanch. *loc. cit. n. 9.* & Bonac. *loc. cit. num. 5.*

Quoad secundam partem videtur, quòd Abbas teneatur soluere debita apostatarum, & fugitiuorum: nā, si tales apostatæ, dum vagantur, aliquid acquirant, non sibi, sed Monasterio acquirunt, vt dicit textus *in c. Abbates 18. quæst. 2.* ibi: *Omnia, quæ acquisierit, ab Abbatibus auferantur, secundam Regulam Monasterio profutura.* Ergo, si ex bonis acquisitis per apostatas Monasterium sentit commodum, etiam & incommodum sentire debet, *c. Qui sentit. de reg. iur. in 6.*

Dicendum tamen est, Monasterium non teneri soluere debita apostatarum, & fugitiuorum. Ratio est: quia Monachus in iure quæsito potest prodesse, sed non obesse Monasterio: vnde Monasterium non tenetur ad soluendum debita, nec succedit in obligationibus passiuis: quamuis enim succedat in actiuis, & in iuribus vtilibus, nō tamen constituitur ad soluendum debita ab ipsis Monachis contracta, cum ius resistat obligationibus ab ipsis initis, non tamen resistit acquisitioni dominij, quod per ipsos Monasterio potest obuenire. Ita Roderiq. *quæst. reg. tom 1. quæst. 33. art. 11.* Veruntamen dicit ipse Roderiq. Sicut ille, qui emit rem Ecclesiæ sine solennitate, non potest repetere pretium ab Ecclesia, vt est tex. *in c. Non liceat. 12. q. 2.* & *cap. 1. de depos.* nisi pretium sit conuersum in vtilitatē Ecclesiæ, vt argumento eiusdem decretalis tenet Sylu. 2.

ita etiam non possunt creditores petere à Monasteriis sibi debita ab apostatis ipsorum Monasteriorum, nisi id propter quod debitũ fuit contractum, conuersum sit in vtilitatem ipsorum Monasteriorum: qui enim sentit commodum, debet etiam sentire incommodum.

Respondeo ad argumentum in contrarium adductum, quòd Monachus potest prodesse Monasterio, non autem obesse, vt dicunt Baldus *in l. Seruus, C. de pactis*, & Innocentius *in c. Cùm olim, de priuilegiis*. Ideò non tenebitur Monasterium soluere debita ab illo contracta, nec succedere in obligationibus passiuis illius, quamuis succedat in actiuis, & in iuribus vtilibus stando in iure, & in rig. re. Secùs dicendum est, si loquamur de æquitate, & benignitate. Vnde concludendum est, quòd in rigore iuris, Monasterium non videtur teneri soluere debita fugitiuorum, & apostatarum & eiectorum, etiamsi aliqua secum bona deferant.

Hinc est, quòd Nauarrus *lib. 3. cons. de Regul. cons. 73. num. 3.* agens de quodam apostata Ordinis Minorum S. Francisci, qui in habitu sæculari aliqua iura acquisiuit, & actiuas obligationes; & posteà reuersus est ad Religionem; dicit, quòd fuit quæsitum, quid agendum esset. Et resolutum fuit, prædictum apostatam nihil sibi singulariter acquisiuisse, nec Monasterio; quia erat Ordinis S. Francisci: nam, licèt Religiosi aliorum Ordinum, contrahendo vtiliter, Monasterio, & Ordini suo acquirant; præfatus tamen apostata nihil acquisiuit, ratione sui Ordinis incapacis bonorum; sed omnia iura vtilia per illum acquisita, dictum fuit, pertinere ad Sedem apostolicam.

3. An autem Sedes apostolica, quæ succedit in iuribus vtilibus, succedat in obligationibus, & debitis apostatæ; respondet supradictus Nauarr. de rigore iuris non succedere, sed tantùm de æquitate. Ita refert etiam Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 51. art. 8. concl. 1.*

QVÆSITVM VI.

An Abbas possit concedere suo Monacho, vt extra Claustrum degat, absque eo, quòd incurrat apostasiam; & maximè vt proprijs parentibus subueniat.

SVMMARIVM.

1 *Arguitur pro parte affirmatiua.*
2 *Prælatus non potest in iure communi dispensare.*
3 *Prælatus regularis, iusta existente causa, potest Regulari sibi subdito licentiam extra Claustrum manendi concedere.*
4 *Respondetur ad argumenta.*
5 *Causa iusta concedendi licentiam Religiosis ad egrediendum, quæ sit, ostenditur.*
6 *Prælatus absque iusta causa, licentiam egrediendi Religiosis concedens grauiter peccat, & licentia ita concessa est nulla*
7 *Religiosus an sit tutus tali licentia absque iusta causa vtendo. Vide remissiuè.*
8 *Religiosus professus tenetur subuenire parentibus in extrema necessitate constitutis, petita prius à suo Prælato licentia.*
9 *Superior potest concedere Religioso subdito licentiam, vt parentibus in graui necessitate constitutis subueniat extra Claustra: & quid si Prælatus licentiam denegaret, num. 10.*

VIdetur primò, quòd Abbas non possit concedere suo Monacho, vt extra Claustrum degat, absque eo, quòd incurrat apostasiam: nam, si neque Romanus Pontifex, qui humanis legibus est solutus, potest dispensare in clausura sine iusta, & rationabili causa, iuxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. q. 96. art. 5. & Caiet. *ibidem*, & tradit optime Nauar. *Com. 4. de Reg. n. 3.* ergo à fortiori, neque inferior.

Secundò, Prælatus regularis non potest in iure communi dispensare: sed iure communi prohibitum videtur Religioso extra Claustrum degere, vt colligitur *ex can. Placuit, 16. q. 1.* vbi dicitur: *Placuit communi nostro Concilio, vt nullus Monachorum pro lucro terreno de d. Monasterio exire, nefandissimo ausu præsumat.* Et infrà: *Sit Claustro contentus: quia, sicut piscis sine aqua caret vita; ita sine Monasterio Monachus.* Idem habetur *in cap. Monachi, il 2. ead. caus. & quæst.* ergo Monachus nequit, etiam de licentia Prælati, extra Claustrum manere, cùm Prælatus non possit illam concedere ex prædictis.

Præterea adest constitutio Clementis VIII. *in suis decretis pro reformatione Regularium*, primò, vt nullus è Conuentu egredi audeat. Secundò, vt degentes extra Monasterium reuocentur, nec de cætero, nisi ex grauissima causa, à Sede apostolica approbanda huiusmodi facultates concedi possint: ergo Monachus nequit, etiam de licentia Prælati, extra Claustrum manere: quia Prælatus non potest illam concedere ex prædictis. 3.

Contrarium tamen dicendum est. Nam, iusta existente causa, potest Prælatus, Papa inferior, concedere facultatem Regulari sibi subdito viuendi extra Monasterium; nempe, pro vrgenti aliqua necessitate, vel vtilitate Monasterij. Sed absque iusta causa nullus Prælatus potest concedere suo Religioso, vt extra Claustrum maneat. Et ratio assignatur: quia iure communi potestas supra Religiosum est penes Prælatum, *cap. Nullam, 18. q. 2.* tum, quia de iure communi potest quis profiteri aliquam Regulam alicuius Religionis, manens in domo propria de licentia Prælati; & ad eius nutum, *c. Insinuante. Qui Clerici, vel vouent.* cuius antiqui iuris determinatio à nullo posteriore sublata est, vt probat Nauar. *in com. 2. de Regul. n. 16.* Ergo liberum est Prælato, huiusmodi licentiam concedere. Præterea, talis facultatis concessio non est dispensatio in aliquo voto; sed ad summũ in Regula, super quã Abbas, & Prælatus habet potestatẽ dispensandi: ergo potest huiusmodi licentiam concedere. Ita docent Innocent. *in cap. Cum....... de re iudic.* quem sequitur Panormit. *ibid. n. 29.* & testatur communiter receptum Nauar. *d. Comment. 2. de Regular. num. 40. vers. Secundò, quòd iusta de causa.* Idem Nauar. *Comment. 4. num. 36.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 7. num. 3.* Faust. *in thesaur. Relig. lib. 6. quæst. 160.* Argumenta in contrarium adducta non obstant: ea enim procedunt, vt nequeat Prælatus super clausura dispensare, absque quòd iusta, & rationabilis causa interueniat. Nec *in d. can. Placuit.* interdictum est Prælatis, ne talem licentiam concedere valeant; sed tantùm prohibetur Monachis, ne Claustrum nefandissimo ausu egredi præsumant. Cùm autem egrediuntur de suorum Abbatum, & Prælatorum licentia, non potest dici, quòd egrediantur nefandissimo ausu: *in dicto* autem *can. Monachi*, id expresè colligitur: ibi enim additur, *nisi cum Abbatis imperio*: ergo in eo textu supponitur, Abbatem posse hanc facultatem concedere. Tunc igitur non licet Regularibus Prælatis hanc licentiam Religiosis concedere, cùm iusta causa non adest: quæ causa maior esse debet, cùm maior est licentia: minor autem, cùm minor. Quæ verò vniuscuiusque egressus iusta causa fuerit vel sit, arbitrio Superioris boni, ac prudentis viri definiendum est, pensata circunstantiarum 4. 5.

stantiarū loci, personæ, ac tempus varietate, *arg. cap. De causis. extr. de offic. delegat.* Nauar. *d. Comment. 4. n. 36. in fin. vers. Tertio, verum esse.* Suar. *d. cap. 7. n. 17.*

6. Peccat igitur grauiter Prælatus absque iusta causa hanc licentiam concedens: quælibet enim dispensatio in lege, absque iusta causa facta, iniqua est ex parte concedentis, vt tradunt Doctores citati. Præterea licentia ita concessa nulla est: quia dispensatio in lege Superioris ab inferiore sine iusta causa concessa non solùm illicita est; verùm etiam inualida, vt tradunt Sanch. *lib. 8. de matrimon. disp. 17. num. 3.* Salas *de legibus, disp. 20. sect. 4. num. 30. & sect. 6. num. 66.* Vasq. 1. 2. *d. 178. cap. 3. num. 17.* Et alij apud ipsos; & diximus in materia de potestate Abbatum & Prælatorum circa dispensationem. Ita Nauar. *loco citato, &*

7. Suar *d. cap. 7. num. 10.* Vtrùm autem Religiosus sit tutus, tali facultate sine iusta causa concessa, vtendo; videatur idem Suar *ibid. n. 12.*

8. Quo verò ad proprios parentes, dicendum est, Religiosum professum habentem proprios parentes in extrema necessitate constitutos, teneri illis subuenire, petita priùs licentia à suo Prælato. Sed in hoc casu tria requiruntur. Primò, vt sit necessitas extrema. Secundò, vt priùs dicat Prælato. Tertiò, vt non sit in sæculo alius, qui illis subueniat; & habeatur spes, quòd professus possit illis subuenire. Quibus concurrentibus, si Abbas neget licentiam, potest Professus absque scrupulo, imò tenetur exire, absque eo quòd apostasiam incurrat. Ita Nauar. *in Summa, cap. 14. n. 14.* & Portellus *de dub. regul. verba, Parentes Fratrum,* vbi citat D. Thom. pro hac sententia, & dicit, illam esse communem. Et rationem assignat: quia ius naturale clarè statuens subuentionem parentum in tali statu, obligat filium, vt illis subueniat; & Prælatum, vt licentiam tribuat. Non tamen inferas, quod Abbas, siue Prælatus, possit dare licentiam, vt subditus pro tali subuentione habitum dimittat.

9. Imò additur, quòd si necessitas non sit extrema; sed solùm grauis, poterit Abbas licentiam dare subdito, vt subueniat parentibus extra Claustra, vt affirmat idem Nauar. *lib. 3. cons. tit. de Regul. cons. 54.* loquendo de necessitate, tam subsequente, quàm præcedente professionem: distinguit tamen idem Nauar. *in c. Nullus, 18. q. 2. num. 49.* Quòd si necessitas grauis professionem præcessit, tenetur Prælatus dare licentiam, & subditus exire: si verò necessitas subsequatur, potest Abbas quidem dare licentiam, sed non tenetur.

10. Sed Diana *in suis resol. moral. tract. 2. de dub. Regul. resol. 90* ait, si Prælatus neget licentiam subdito, vt extra Claustra parentibus subueniat, grauiter tantùm indigentibus, non posse subditum de bonis sibi in vsum concessis parentibus subuenire; & debet ad illa danda, & donanda licentiam procurare; & Prælatus rectè faciet illam concedendo, iuxta terminos suæ Regulæ. Ratio est: quia bona illa de iure non sunt subditi, sed Religionis: ergo non potest illa parentibus erogare absque licentia.

QVÆSITVM VII.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares possint Religiosos professos, tanquam incorrigibiles, à Religione eycere: & quid, si illos iniustè expellant.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ variæ referuntur, & num. 2.*
3 *Religiosi professi contumaces, & incorrigibiles possunt à Religione expelli.*
4 *Carnes putridæ, resecandæ sunt, ne sanas corrumpant; & scabiosa ouis à caulis repellenda, ne cæteras inficiat.*
5 *Regularis nullus professus hodie à Religione ex qualibet alia causa, nisi ob incorrigibilitatē tantùm expelli potest, & num. 6.*
7 *Incorrigibiles ad effectum de quo agitur, quinam censeantur, ostenditur.*
8 *Religiosos expellendi facultas ad quem spectet, ostenditur.*
9 *Superior absque causa expellens Religiosum à Religione grauiter peccat contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem, vt num. 10.*
11 *Religiosus iniustè eiectus potest cogere Monasterium, vt se iterum recipiat, & petere alimenta futura, nisi aliter pactus sit, vt num. 12.*

Aliqui senserunt, Religionem, ac eius Prælatos nullo pacto posse Religiosos, quantumuis incorrigibiles, à se expellere, sed eos potiùs incarcerare, ac aliis pœnis afficere debere; quia *in cap. fin. de Regular.* Religionum Prælatis præcipitur, apostatas, fugitiuos, & eiectos ad Monasterium reuocare, si salua monastica disciplina id fieri possit: sin minùs eos in separata aliqua Monasterij loca includere: ergo saltem post illud ius non licet Prælatis talis eiectio, vt ait Panormit. *in cap. Cum ad Monasterium, num. 13 in fin. de stat. Monach.* dicens textum *dicti cap. Cum ad Monasterium,* disponentem, Monachum proprietarium eiici debere, correctum fuisse *per d. cap. fin. de Regular.* quod posterius est, ac prouidet circa eiectos, & fugitiuos, vt saltem casu, quo licita est expulsio, deputentur tales in ergastulo, inter septa Monasterij, ne detur occasio vagandi. Ita præter Panormit. sentiunt Cardin. *in Clem. 1. §. Quia verò, num. 5. quæst. 1. de stat. Monach.* Ioannes Andreas *in cap. Cum in Ecclesiis, num. 9.* & *ibi* Immol. *n. 8. de maiori. & obedient.* Angel. *verb. Abbas, num. 18.* Graffius *decis. aur. part. 2. lib. 3. cap. 5. num. 145.* & alij apud Sanch. *in Decalog. lib. 6. cap. 9. num. 2.* 1.

Quidam limitant, vt Religiosus, quantumcumque incorrigibilis, expelli non possit, si permanere vult, atque ideo, nisi consentiat. Ita Syluester citans D. Thom. *verbo, Religio, 6. §. 17.* Armilla *eodem verbo, num. vlt.* quia cum per omissionem professionis censeatur quodammodo celebratus contractus reciprocus inter Religiosum, & Religionem, *cap. Ad apostolicam. de regular.* sicut Religiosus ob nullam causam potest inuita Religione ipsam deserere: ergo è contrario, neque Religio potest ipsum Religiosum inuitum eiicere: quia contractus debet esse ex vtraque parte æqualis. 2.

Nihilominùs his non obstantibus, certissimum est, posse licitè Religiosum professum contumacem, & incorrigibilem expelli, quoniam, secundum Apostolum 1. *Cor. 5.* malum auferri debet, ne modicum fermentum totam massam corrumpat. Idcircò Religiosus, si corrigi, & emendari renuerit, vti contumax, & incorrigibilis merito à Religione repelli debet. Probatur primò *ex d. c. Cùm ad Monasterium. de stat. Monach.* vbi de Monacho proprietario contumaci sic decernitur *De Monasterio expellatur, nec recipiatur vlterius, nisi pœniteat secundum monasticam disciplinam.* Idem clarè probatur *ex cap. vlt. eiusdem tit.* vbi dicitur: *Ouem morbidam eiiciant ab ouili, ne inficiat sanas oues.* Et *in cap. Relatum. ne Cleric. vel Monach.* ibi: *Vel si restiterint ausu temerario, eis eiectis* &c. & *cap. Cum in Ecclesiis. de maior. & obed.* ibi: *Alioquin de Fratrū cōsortio penitus excludatis.* Præterea, idem probatur ex Regulis, & communibus Religionum consuetudinibus. Nam D. Basilius *in Reg. 28. ex fusiùs disputatis,* de 3.

inobediente post plures admonitiones contumaci ait: *Vt membrum viciatum, inutiléque, Medicorum more, pracidere conuenit.* D. August *in Regula, cap.* 20. cùm dixisset, contumacem grauiori pœna puniendum esse, subdit: *Quam si ferre recusauerit, etiamsi ipse non abscesserit, de vestra societate proyciatur: non enim hoc fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat.* Idem statutum est à D. Patre nostro Benedicto, *cap.* 28. *Reg.* vbi loquens de his, qui sæpiùs correpti non se emendauerint, *in fine*, sic ait: *Quod si nec isto modo sanatus fuerit, tunc iam vtatur Abbas ferro abscissionis, vt ait Apostolus: Auferte malum ex vobis. Et iterum: Infidelis, si discedit, discedat, ne vna ouis morbida totum gregem contaminet.* Idem statutum est à D. Francisco *in sua Regul. cap.* 13. Extant etiam nonnulla Pontificum indulta in Religionibus concedentia, quæ refert Cordub. *in Regula D. Francisci, cap.* 2. *quæst.* 21. *punct.* 1.

4. Præterea id probatur ratione; quia resecandæ sunt carnes putridæ, ne sanas corrumpant; & scabiosa ouis à caulis repellenda, ne cæteras inficiat, *can. Resecandæ, & c. Ecce,* 24. *q.* 3. *& can. Sed illud,* 45. *dist.* tum etiam, quia vulnera, quibus remedium applicari non potest, abscindi possunt *can. Quia,* 81. *dist.* tum etiam, quia omnis Respublica habet potestatem abiiciendi, qui eam conturbant. *l. Congruit, ff. de offic. Præsid.* sic etiam religiosa Communitas. Atque ita tenent D. Thom. *quodlib.* 12. *art. vlt.* D. Bonauent. *in Reg. D. Francisci, q.* 14. Syluest. *verb. Religio,* 6 *q. vlt. & verb. Abbas, q.* 3. *n.* 6. *vers.* 2. Nauar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 33. *vers.* 2. *& lib.* 33. *consil. tit. de Regular. in* 1. *edit. cons.* 50. *n.* 1. *& in* 2. *consil.* 77. *n.* 1. Azor. *instit. mor p.* 1. *lib.* 12. *c.* 16. *q.* 2. Less. *de iust. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 114. *n.* 106. Roderiq. *tom.* 1. *q.* 30. *art.* 13. & alij, quos magno numero in hanc sententiam congessit Sanch. *in Decalog lib.* 6. *c.* 9. *n.* 3. quibus addo Suar. *de relig. tom* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 2. *& sequen.* Anton Ricciull. *in tract. de iure personarum extra gremium,* &c. *lib.* 8. *c.* 10. *à n.* 6. Anton. Perez *in Reg. D. Bened. c.* 28. *n.* 13. *& seq.* Sanctarell. *de apostas. c.* 4. *dub.* 1. Barbos. *in cap. Ne Religiosi, n.* 5. *de Regular.*
5. Bonacin. *de clausur. q.* 2. *punct.* 12. §. 1. *n.* 4. *& seq.* qui omnes hanc communem, & certissimam sententiam testantur ex communi cuiuscunque Religionis consuetudine receptam, & ad eam probandam plura adducunt. Quod tandem expresse probatur ex Decretis Sacræ Congregationis Concilij S. D. N. Vrbani Papæ VIII. iussu editis de Regularibus apostatis, & eiectis, in quibus, ad hæc ita decernitur: *Ad hæc, vt in posterum è Religionibus nullus legitimè professus eijci possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solum concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte statutis, & Constitutionibus cuiusque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede apostolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus; proindéque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres, in qualibet saltem prouincia. Elapso autem anno, si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua peruicacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, túmque non nisi instructo secundùm eorum stylum, & Constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum Canonum præscriptum. Interea tamen, vsque ad primum generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam, si quempiam ex iustis, & necessarijs causis expellere oportebit, eiectio fieri possit à Generali, cum consilio, & assensu sex Patrum, vt suprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis Decreti publicatione; seruata tamen in reliquis forma superius præscripta: sic vero eiecti, quandiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindéque Generalis illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterum, Sacra Congregatio Religionum Superiores seriò admonet, ac per Iesu Christi viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas Fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequam grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Idque eo magis, quòd subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus in supremo Dei Iudicio de eorum Prælatorum manibus sit requisiturus.*

Ex quo Decreto colligitur primò, Prælatos regulares nullum Religiosum professum à Religione, ex qualibet alia causa, nisi tantùm ob incorrigibilitatem expellere posse, priuilegiis, statutis, vel consuetudinibus quibuscunque contrariis non obstantibus, quæ in eodem Decreto reuocantur. Vnde, nisi denuò confirmentur, seruanda erit eius Decreti dispositio. 6.

Colligitur secundò, quinam censeantur incorrigibiles ad effectum, vt à Religione eiici possint: ibi enim decernitur, eos, vt tales censendos esse, qui non tantùm ter Religionem deserunt post emissam professionem, vt habetur in Regula D. Patris Benedicti *d. cap.* 28. vel, qui ter conuicti, & puniti, de crimine non emendantur, vt statutum est in Ordine Minorum; & refert Roderiq. *tom.* 1. *quæst.* 30. *art* 14. vel qui sæpiùs correcti emendari contempserint, vt habetur in Constit. Ordinis Prædicatorum, *lib.* 1. *c.* 19. vel, qui in eisdem, aut æqualibus, vel grauioribus criminibus persistunt, nec vlla spes de illorum resipiscentia, & emendatione superest, vt docent Sayr. *de censur. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 37. Sanchez *d. cap.* 9. *num.* 4. Graff. *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 19. Sanctarell. *de apost. cap.* 4. *dub.* 1. *num* 6. Bonacina *de claus. quæst.* 2. *punct.* 12. §. 1. *num.* 6. sed eos censeri incorrigibiles, & inde à Religione expellendos, qui vno anno in carceribus ieiunio, & pœnitentia probati, post huiusmodi probationem non resipuerint; sed adhuc animo indurato in deprauatis, ac corruptis moribus permanere voluerint. Colligitur tertiò, quinam sit Superior, ad quem spectet facultas huiusmodi Religiosos expellendi: eam enim ad solum Generalem de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis spectare dignoscitur, vt notat Bonac. *d.* §. 1. *ad finem.* 7. 8.

Colligitur quartò, Superiorem absque causa subditum expellentem grauiter peccare, cùm faciat contra iustitiam, & ius illius Religiosi in re graui. Ita Bonacina *loco citato, punct.* 12. §. 1. *num.* 1. 9.

Colligitur quintò, cum eodem Bonacina *loco cit.* 10.
illum Superiorem teneri ad restitutionem damni, quod patitur Religiosus ille eiectus: nam ex violatione iustitiæ cum damno alterius consurgit obligatio restituendi.

Hinc est, quòd Religiosus iniustè eiectus potest 11.
Monasterium cogere, vt se iterum ad Religionem admittat. Similiter potest Monasterium compellere, vt ipsum alat, & expensas ad litem necessarias conferat. Ratio est: quia ius habet, vt à Monasterio alatur, & obtineat ea, quæ ad sui sustentationem sunt necessaria: quod verum est, etiamsi disputetur, an sit Monachus; quia non debet alimentis priuari, cùm existat in possessione illorum ante Iudicis sententiam, vt docent

Surdus *de alimentis, tit. 1. quæst. 121. num. 2.* Menoch. *de præsumpt. lib. 1. quæst. 35. num. 21.* Sanch. *in præcept. Decal. lib. 6. cap. 9. num. 7.* Sanctarell. *de apost. cap. 5. dub. 2. num. 19.* Mol. *tom. 1. de iust. disp. 140. vers. Quando Religiosus.* Velaschius *tom. 1. consf. 7. num. 3.*

12. Si quæras, an possit petere non solùm alimenta futura, verùm etiam præterita. Respondeo, posse petere futura, non autem præterita, nisi fortè debitum contraxerit ad se alendum. Ratio est: quia obligatio, qua Monasterium alere tenetur Religiosum, est subsidiaria; quæ cessat cessante causa præstandi subsidij. Ita Bonac. *loco cit. num. 2.* vbi hoc ipsum multis rationibus probat.

QVÆSITVM VIII.

De obligationibus eiectorum à Religione.

SVMMARIVM.

1 *Eiecti à Religione tenentur se corrigere, vt ad Religionem iterum admittantur.*
2 *Fidem in professione datam Religiosi obseruare tenentur.*
3 *Eiecti compelli possunt, vt ad Religionem reuertantur.*
4 *Eiecti non sunt tuti in conscientia, donec ad Monasterium redeant.*
5 *Eiecti an teneantur vota suæ Religionis seruare: & num. 8.*
6 *Paupertatis votum an teneantur eiecti obseruare.*
7 *Eiecti quidquid acquirunt, Monasterio acquirunt.*
8 *Eiecti an teneantur ad obseruantiam, & ad onera Religionis, à quibus expulsi fuerunt: & num. 15.*
9 *Eiecti an teneantur obedire Episcopo loci, & Summo Pontifici.*
10 *Eiecti an teneantur deferre habitum Religionis, à qua fuerant eiecti.*
11 *Eiecti à Religione suspensi sunt ab exercitio Ordinum.*
12 *Prælati Religionum an teneantur eiectos iam emendatos ad Religionem recipere.*
13 *Eiecti non tenentur ad aliam Religionem transire, quando ad pristinam redeuntes de eorum correctione desperatur.*
14 *Religiosus, cuius destructa est Religio, non tenetur ad aliam transire.*

1. Dicendum primò, Religiosos eiectos teneri se corrigere, ita vt in Religione iterum admittantur. Ita affirmant Graff. *in decis. part. 1. lib. 3. cap. 5. num. 47.* Molina *de iustit. tom. 1. tract. 2. disput. 140.* Conradus *de respons. part. 1. q. 285.* Federicus de Sen. *cons. 134.* Miranda *in Manual. Prælat. quæst. 52. art. 3.* Aragon. 2. 2. *quæst. 88. art. 3.* Philiarch. *tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 21.* Bonacina *de claus. q. 2. punct. 12. num. 1.* qui citat pro hac sententia Sayrum, Lessium, Reginaldum, & alios.
2. Ratio est: quia fidem in professione datam obseruare tenetur: hæc autem fuit, religiosam vitam ducendi. Item, quandiu deprauatos suos mores non corrigit, per ipsum stat, ne votum perseuerantiæ in Religione adimpleat; & aliàs commodum ex suo delicto sentire non debet.

3. Et possunt propter rationem allatam cogi redire ad Religionem, cùm per illos stet, vt ad Religionem non reuertantur. Ita docent Zerola *in praxi Episc. 2. part. verbo, Regularis, num. 65.* Corduba *in Regul. D. Francisci, cap. 2. q. 21. punct. 3.* Sotus *lib. 7. de iust. quæst. 2. art. 5. in solut. ad 3.* Graff. *1. part. decis. lib. 3. cap. 5. num. 147.* Angles *in flor. 2. part. tract. de voto, q. vnic. art. 2. diff. 8.* Conradus *in suis resol. p. 1. q. 285.* Sayrus *in claui reg. lib. 10. cap. 9. num. 25.* Aragon. 2. 2. *quæst. 88. art. 3.*

Vnde sequitur, prædictos Religiosos eiectos non esse tutos in conscientia, donec ad Monasterium redeant. 4.

Dicendum secundò, eiectos teneri vota suæ Religionis seruare. Ratio est: quia adhuc sunt Religiosi: vnde, si reuertantur, non tenentur iterum professionem emittere: tum, quia obligatio voti est personalis, & sequitur personam, vbicunque existat. Ita affirmant Rodriq. *tom. 1. qq. regul. q. 30. art. 29.* Sanctarell. *de apostat. c. 6. dub. 1. n. 2.* Sanch. *in præcepta Decalog. lib. 6. cap. 9. num. 33.* Bonac. *de claus. quæst. 2. punct. 12. § 3. n. 1.* vbi ait, quòd neque Papa dispensat in tali obligatione votorum substantialium, nisi graui existente causa: imò tanta est obligatio supradicta, vt etiam eiecti teneantur ad obseruantiam votorum, quamuis denegata fuisset illis facultas redeundi. 5.

Difficultas tantùm est de voto paupertatis: nam Sotus *lib. 7. de iust. quæst. 1. art. 1.* affirmat, eiectos manere liberos ab hoc voto: quia Monasterium eis alimenta non præbet. Et Bonac. *loco cit. num. 1. vers. Hinc sequitur*, ait: *Verum tamen est, non teneri ad paupertatem, & obedientiam, eo pacto, quo in Religione tenebantur: cùm enim Superior illos eyciat, nec velit iis necessaria ad victum ministrare, censetur facultatem illis dare, vt sibi meliori, quo possunt modo consulant.* 6.

Sed quod pertinet ad votum paupertatis, videtur dicendum, eiectos ad illud votum teneri; & quicquid acquirunt, Monasterio acquirere, vt dicit Molina *de iustitia, tom. 1. tract. 2. disp. 140.* & Ioan. Salas *tract. de ludo, dub. 21. n. 5.* Sanctarell. *d. tract. apost. cap. 6. dub. 2. n. 1.* Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 15. n. 113* Diana *resol. moral. tract. 2. de dub. regul. resol. 60.* vbi *in fine* addit, quòd post hæc scripta inuenit Suar. *in Enchirid. casuum conscient. lib. 3. §. de voto obedientiæ*, absolutè docentem, professum eiectum non teneri ad vota paupertatis, & obedientiæ; nec ad officium diuinum, si non est in sacris, nec ad ieiunia, aliáve annexa Religioni. Idem affirmat Villalobos *in Summ. tom. 2. tract. 35. diff. 39. num. 10.* In quam sententiam videtur etiam inclinare Rodriquez *tom. 1. quæst. 30. art. 24.* 7.

Dicendum tertiò, Religiosos eiectos, qui antea in Religione aliquod votum emiserunt vltra tria substantialia, teneri ad illorum obseruantiam, etiam postquam expulsi fuerunt à Religione. Ita Bonacina *loco citato, num 4.* Ratio est eadem cum illa de obseruantia trium votorum substantialium. Contrariam tamen sententiam putat probabilem idem Bonacina *loc. cit.* quam docuerunt ante illum Vega *in Sum. p. 2. cap. 86. cas. 16.* & Sanchez *loco cit. num. 56.* 8.

Si dicas, quòd Religiosus eiectus per sententiam expulsionis desinit esse Religionis membrum, ac per consequens non teneri ad onera, ad quæ tenentur membra Religionis. Respondeo, Religiosum illum non liberari absolutè ab oneribus Religionis, cùm adhuc remaneat Religiosus.

Similiter, si dicas: Monasterium per sententiam expulsionis cessit iuri, quod in Religiosum habebat: ergo Religiosus ille eiectus factus est iuris sui, & consequenter eximitur à voto obedientiæ. Respondeo, Monasterium non cessisse omnino iuri suo; sed solùm se exemisse ab onere eiectum alendi.

Dicendum quartò: Religiosus eiectus non tenetur ex vi voti obedire Episcopo: ratione enim voti tenetur ad id, quod in professione promisit. Ita affirmant Rodriquez *loco suprà citato*, Sanctarellus *similiter cit.* Bonacina *loc. cit. §. 5. n. 1.* vbi citat alios Doctores. Sanchez 9.

chez *in praecepta Decal. lib 6. cap. 9. n. 28.* quicquid dicant Nauar. *conf. 72. & seqq. de Regul.* & Zerola *in prax. Episcop. part. 2. verbo, Regulares, vers. 10.*

Tenebitur tamen obedire Episcopo tanquàm subditus suae iurisdictioni: quia Episcopus generalem habet iurisdictionem in eos, qui in sua dioecesi habitant, nisi sint aliquo priuilegio exempti: quo priuilegio caret eiectus. Ita docet Rodriq. *qq. 1. regul. t. q. 30. art. 25.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 16. q. 11.* Santarelius *de apost. cap. 6. dub. 1. num. 3.* Sanchez *loco cit. n. 19.* Bonac. *loc. cit. §. 5. n. 1.* vbi alios Doctores cumulat, & sequitur.

Probabile tamen est, ex vi voti teneri obedire Summo Pontifici, cùm ipse Summus Pontifex sit primus, & praecipuus Praelatus Religiosorum.

10. Dicendum quintò, Religiosum eiectum si priuatus fuit suo habitu, non teneri illum deferre: si verò non fuerit priuatus, teneri illum deferre. Ita affirmant Rodriq. *loco cit. q. 30 art. 27.* & *t. 2. q. 23. art. 6.* Azor *loc. cit.* Sanch. *loco cit. n. 55.* vbi rationem assignat, tam de non ferendo habitu, quàm illum ferendo: de non ferendo; quia spoliatur per iustam sententiam, & ideò eo vti nequit: de illo ferendo; quia Episcopus, etiam exemptus a Religione; tamen habitum illius induit, & portat.

11. Dicendum sextò: Eiectus à Religione suspensus est ab exercitio Ordinum. Ita decreuit S. Congregatio Cardinalium ex authoritate Vrbani VIII. die 21. Septemb. 1624. vt diximus *suprà, in eius decreto*, per illa verba, *Itē & eiecti extra Religionem degentes sint perpetuo suspēsi ab exercitio Ordinum.* Hoc autem non militat in Nouitiis: quia sacra Congregatio loquitur de Religiosis eiectis; Nouitij autem non sunt Religiosi. Nomine autem Ordinum intelliguntur, tam maiores, quàm minores, cùm sacra Congregatio absolutè de Ordinibus loquatur; ideò eiectus celebrando incideret in irregularitatem, sicut etiam si functiones sacrorum Ordinum exerceret: quia violat censuram per huiusmodi exercitium. Eadem ratione eiectus à Religione non potest beneficium recipere, cui annexus sit Ordo, seu functio Ordinis; nec etiam potest ad Ordines superiores ascendere: quia illi videtur vetita susceptio Ordinum, simul cum functione eorum, maximè cùm non habeat titulum, ad quem promoueatur. Quibus positis.

12. Dicendum septimò, Praelatos regulares in nulla positos esse obligatione, eiectos iam emendatos, & petentes Religionem ingredi iterum recipiendi. Ita Santarellus *tract. de apost. cap. 5. dub. 2. num. 18.* vbi citat S. Bonauenturam pro sua sententia, quam etiam sequitur Sanchez *in Sum. tom. 2. lib. 6. cap. 9. n. 32.* vbi citat Azorium, & Rodriq. idē affirmat Diana *in resol. moral. tract. 2. de dub. regul. resol. 116.* Et ratio est: quia ex iusta sententia Religiosus eiectus iam condemnatus est, vt viuat extra Religionem, & sic Religio cogi non potest ad eum recipiēdum, quicquid dicant Corduba *in Regulam S. Francisci, cap. 2. q. 74. punct. 2.* & Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 15 n. 112.* vbi ait, quòd si Religio habet ius reuocandi Religiosum eiectum, debet Religiosus ille habere ius compellendi Religionem ad se emendatum recipiendum: haec enim ratio non ambulat pari passu: nam, cùm Religio sit innocens, mirum non est, si gaudeat potiori iure, quā ille Religiosus, qui suis delictis laesit Religionem.

13. Dicendum octauò, non teneri eiectos ad aliam Religionem transire, quando ad pristinam redeuntes de eorum correctione desperatur, vt dicunt Nauarrus *com. 2. de Regul. n. 36.* Molina *tom. 1. de iust. disp. 140. §. Quoad votū.* Lessius *de iust. & iur. l. 2. c. 41. dub. 15. n. 111.* Rodriq. *qq. reg. tom. 1. q. 30. art. 20.* Sotus *lib. 7. de iust. q. 2. art. 1. ad 3.* Philiarchus *de off. Sacerd. t. 1. part. 2. lib. 3. cap. 71.* & hi vltimi duo Authores affirmant, praedictos eiectos, dum correcti etiam repellantur, tutos manere in saeculo. Idem videtur dicendum 14.
de Religioso, cuius destructa est omninò Religio: ille enim non tenetur ad aliam, sicut supradicti eiecti non tenentur emittere professionem in genere, nec Episcopus tenetur similiter eis deputare habitum regularem, vt seruent vota. Ita Sanchez *lib. 6. in praecept. Decal. cap. 9. n. 34.* vbi ait, quòd professus minimè vouet Religionem in genere, sed hanc: ergo vel ad hanc, vel ad nullam tenetur, etiamsi generatim in ea professione censeretur Religio promissa: at etiam manens in saeculo Religiosus est, & tribus votis obstrictus, quamuis iusta sententia damnatus viuat extra Claustra. Ita Sanchez cum supracitatis Doctoribus: & *num. 36.* putat, posse hunc eiectum ad aliam Religionem, siue aequalem, siue laxiorem sine vlla licentia transire: quod etiam manifestè docent S. Antoninus *3. p. tit. 16. cap. 4. in fine.* Nauarr. *lib. 3 cons. de Regul. cons. 51.* Passarellus *in priuil. Minim. c. 39. in fin.* Rodriq. *qq. regul. t. 1. q. 30. art. 7.* Ideò non possunt Praelati ex his quae diximus, compellere praedictos eiectos, vt ad aliam Religionem trāseant. Ita Nauarrus *com. 4. de Regul. n. 71.* Rodrig. *t. 1. qq. regul. q. 30. art. 22.* Lessius *de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dub. 15. num. 114.* Vega *tom. 2. Summ. cap. 38. casu 13.* Ratio est: quia, sicut Iudex non potest extra territorium suae iurisdictionis aliquid iubere *ex l. fin. ff. de iurisd. omn. iud. & cap. 2. de const. in 6.* ergo nec etiam Superior, qui per sententiam aliquem eiecerit, poterit illum ad aliam Religionem ingrediendam cogere.

Dicendum nonò, eiectum non teneri ad obseruantias regulares, & ad reliqua praecepta Religionis extra 15.
vota emissa. Ratio est: quia omnia continentur regularem vitam; & ratione solius Religionis à qua eiectus est, tenebatur ad illa: tum, quia Religiosus per se & immediatè solùm vouet tria essentialia vota; reliquas verò mediatè, supposito, quòd perseueraret in eadem Religione. Ita affirmant Lessius *loco cit. lib. 2. cap. 4. dub. 15.* Aragon. *2. 2. q. 55. art. 3.* Sotus *de iustit. lib. 7. q. 2. art. 1.* Emmanuël Sa *verb. Religio, n. 40.* Philiarchus *t. 1. part. 2. l. 3. c. 21.* Conradus *in suis respons. 1. part. q. 285.* Saytus *in thes. cas. 2. l. 19. n. 28.* Sanch. *loco cit. n. 53.* Batholomaeus à S. Fausto *lib. 6. thes. Relig. q. 213.* vbi refellit opinionem Rodriq. *tom. 1. qq. regul. q. 30. art. 19.* dicentis, intelligendum esse de obseruantiis, ad quas non tenetur Religiosus sub mortali. Et sic dicebat ille, Fratres Minores expulsos non liberari à ieiuniis suae Regulae,

---

QVAESITVM IX.

De poenis contra apostatas, & fugitiuos, illorúmque fautores illatis.

SVMMARIVM.

1 *Alimentis, & iure alimentorum priuantur apostatae, & fugitiui in eorum poenam.*
2 *Priuilegiis Religionum priuantur apostatae, & fugitiui.*
3 *Apostatae, & fugitiui possunt capi à suo Superiore, etiam extra territorium.*
4 *Apostatae non possunt eligi in Abbates, & Praelatos Religionis.*
5 *Apostatae an sint excommunicati.*
6 *Apostatae repelluntur a susceptione Ordinum, & ab illorum exercitio.*
7 *Apostatae in carcerem detrudendi sunt.*

8 *Aposta*

8 *Apostatarum receptatores, si ab Ordinario admoniti illos non dimittunt, excommunicationis pœna puniuntur.*
9 *Excommunicationis supradictæ materia qualis sit.*
10 *Excommunicatio, quam incurrunt receptatores apostatarum, an sit reseruata.*
11 *Apostatas Fratrum Prædicatorum detinentes, an excommunicatione ligentur.*

1. PRima pœna apostatarum, & fugitiuorum est, vt priuentur alimentis, & alimentorum iure. Ratio est: quia Monasterium tenetur alere Religiosum, qui eidem inseruit: quæ ratio cessat in apostata, & fugitiuo: ergo etiam cessabit obligatio. Antecedens fundatur in illo axiomate: *Qui Altari seruit, de Altari viuat.* Ita etiam affirmant Sanchez *lib.6. in precept. Decal. cap.6. num.21.* Surdus *de alimentis, tit.8. priuil.97. num.6. & quæst.27. num.22.* Sanctarell. *de apostas. cap.3. dub.2. num.22.* Pinellus *cap.1. part.2. n.54. C. de bon. matern.* vbi optimam rationem assignat de alimento filiorum, dicens, quòd pater non tenetur alere filium sua culpa à patris consortio recedentem. Et gloss. *cap. Significasti, verb. Matrimonium, de diuortio*, dicit, quòd vxor culpa sua à viro diuertens expensas interim factas repetere non potest. Sed hoc intellige de apostatis, & fugitiuis, quandiu in fuga fuerint: nam, si caperentur, & in Monasterio detinerentur; tunc teneretur Monasterium ad alimenta, ne fame pereant; & ad expensas, quia ex tunc vtiliter eius negotium geritur; sitque id, quod Monasterium efficere tenebatur.

2. Secunda pœna est, quòd Religiosus apostata priuatur priuilegiis Religionis, si habitum dimittat, prætendens irritam esse professionem. Ratio est: quia non est congruum, vt priuilegiis gaudeat Religionis, quam abhorret: quod etiam fuit diffinitum in Concil. Tridentino *sess. 25. cap.19. de Regul.* vbi est aduertendum, non induci priuationem priuilegiorum ipso facto; sed requiri sententiam Iudicis, vt benè notat Sanchez *loco citato, cap.8. num 33.* quæ quidem pœna non incurritur ab omnibus apostatis, sed tantùm ab illis, qui iam habitum dimiserint, prætendentes inualidam esse professionem, vt colligitur ex verbis ipsius Concilij *loco cit.* quod etiam docet Bonacina *de claus. quæst.2. punct.11. §.3. num.2.* Videatur Mandosius *de priuilegijs ad instar. gloss.3. n.10.* & Sanchez *loco cit. num.34.*

3. Tertia pœna est, quòd apostata, & fugitiuus potest capi à suo Superiore, etiam extra suum territorium, & Monasterium. Ratio est: quia possessor alicuius rei, vbicunque illam inuenerit, eam capere, & vindicare potest. *l. Quis, §. differentis, ff. de acquir. possess.* at fugitiuus, & apostata sunt sub potestate Superiorum regularium: ergo illos capere poterit, vbicunque eos inuenerit. Ita affirmant Rodriq. *tom.1. qq. regul. q.30. art.6.* Nauar. *comm.30. de regul. n.50.* Sanctarell. *de apostas. cap.3. dub.2. num.12.* Sanchez *in precept. Decal. lib.6. cap.8. num.33.* Imò sunt aliquæ Religiones, vt Carmelitana, & Societatis IESV, quæ priuilegiis potiuntur, vt apostatas capere possint, etiam in Curia Romana.

4. Quarta pœna: Apostatæ non possunt eligi in Abbates, & Prælatos Religionis, etiamsi ad Religionem redierint, & ad meliorem vitam se receperint. Ita Archidiac. *cap.2. num.1. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* S. Antonin. *3. part. tit.24. cap.53.* Syluester *verbo, Excommunicatio, 9. cas.24. num.52.* licet contraria, sententia etiam probabilis sit, posse apostatas, post emendationem suæ vitæ, eligi in Superiores, nullo alio obstante impedimento, neque decreto particulari illius Religionis. Ratio est: quia in iure non inuenitur expressa huiusmodi supradicta pœna. Nec obstat *cap. Per tuas, de voto*; quia ibi non est sermo de apostatis. Et hanc secundam opinionem tenent Sanchez *loco citato, num.32.* Azor. *tom.1. instit. moral. lib.12. cap 17. quæst. vltim.* Sanctarellus *de apost. cap.3. dub.2. num.21.*

Si verò loquamur de censuris, dicendum est, apostatas iure communi non incurrere excommunicationem propter apostasiam præcisè: quia *per cap.2. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* professi tantùm dimittentes temerè habitum suæ Religionis, excommunicantur. Et talis est excommunicatio, quam existimant aliqui Doctores latam fuisse contra apostatas. Ideò dixi, de iure communi: tum, quia potest aliquis esse apostata, & non dimittere habitum suæ Religionis, vt diximus: tum etiam, quia in iure canonico non reperitur aliqua excommunicatio lata contra apostatas, vt docent Hostiensis *in Summ. tit. de apostat. num 4.* & Gloss. *in cap. 4. verbo, Apostatæ, de tempor. ordin. in 6.* Franciscus de Platea *tract. de excommun. §.2. num.2.* D. Antoninus *3. part. tit.24. cap.53. in fine.* Suarez *5. tom. in 3. part. disp.31 sect.6. n.1.* Aragon. *2.2. q.12. art.1. in dub. de apostas. à Relig.* Lessius *de iust. & iur. lib.2. cap.41. dub.15. num.109.* Rodriq. *tom.1. Summ. cap.41. num.1.* Angelus *verbo, Apostasia, num.6.* Tabiena *eod. verbo, q.12. num.15.* Syluester *similiter num.8. q.11.* Bannes *2.2. q.12 art.1. dub.1. concl.2* Sanctarell. *de apost. cap.3. dub.2.* Bonac. *de claus. quæst.2. punct.11. §.4. num.1.* 5.

Dixi, *de iure communi*: quia apostatæ in quibusdam Religionibus ex peculiari priuilegio excommunicantur, vt patet in Venerabili Societate Iesu, vbi habetur priuilegium Gregorij XIII quod incipit: *Ascendente Domino*, vbi Religiosi illius Societatis deficientes à Religione excommunicantur ipso facto; nec possunt absolui, nisi à Summo Pontifice, vel Præposito Generali Societatis: quod priuilegium non communicatur aliis Religionibus, cum prædicta Societate communicantibus, vt patet ex eodem priuilegio.

Quinta pœna est, quòd apostatæ à Religione, repelluntur à susceptione Ordinum, & ab exercitio illorum, quos tempore apostasiæ susceperunt, & consequenter suspensi sunt, vel potiùs irregulares, quantumlibet postea pœnitentia ducti redeant ad Religionem, nisi à Summo Pontifice dispensationem obtineant Ita habetur expressè *in cap finali de apostat.* non tamen interdicuntur, Ordines ante apostasiam susceptos exercere. Imò dispensatio pontificia in hac re, vt in Ordine sacro suscepto in apostasia ministret, extenditur quoque, vt possit ad superiores ascendere. Videantur Sanchez *loco cit. num.22. & 23.* Sanctus Antonin. *3. p. tit.27. de suspens. cap.4 vers. Apostatæ.* Vgolinus *de irregularit. §.4* Maiolus *lib 5. c.13.* Henriq. *lib.13. cap.40. num.1.* Qui verò Minores Ordines in apostasia suscepit, non remanet suspensus; nec etiam, qui sacrum Ordinem suscepit ante apostasiam; & etiam, qui Ordinem suscepit post apostasiam, & post obtentam dispensationem à Summo Pontifice. 6.

Vltima pœna apostatarum est, vt in carcerem detrudantur, si blandiniis, vel etiam minis induci non possint, vt habitum dimissum reassumant, & ad Religionem regrediantur. Ita præcipitur *in cap. A nobis, de apostatis*, vbi dicitur, vt ibi dure affligantur, atque solummodo ibi vita sibi misera reseruetur, donec errorem suum corrigant, ac resipiscendo ad sanam mentem redeant. Ita Sanchez *in precept. Decalog. lib.6. cap.8. num.36.* 7.

Quam autem pœnam incurrant apostatas recipientes; respondeo, recipientes apostatas, si admoniti ab Ordinario loci dimittere ipsos nolint, incurrere excommuni- 8.

commu-

communicationem. Ita habetur ex constitut.14. Pauli I V. quam *in fine quæsiti* cum moderatione Pij I V. ponemus; in qua constitutione generaliter excommunicantur ipso facto quæcunque, tam ecclesiasticæ, quàm sæculares personæ, cuiuscunque status, gradus, Ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, etiamsi archiepiscopali, patriarchali, aut alia maiori ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia maiori authoritate, seu excellentia præfulgeant, quæ aliquem Apostatarum receptare, seu nutrire, vel illi, quominus ad Monasterium, seu domum, vel alium locum regularem redeant, fauorem, aut auxilium, seu consilium præstare præsumunt, si ab Ordinario loci, in quo moram trahunt, commoniti non desistant.

9. Ex quibus verbis habetur, materiam huius excommunicationis esse, retinere apostatas, seu auxilium præstare, vel consulere, vel etiam alere, ne ad Monasterium redeant post Episcopi admonitionem: quam materiam præbent omnes, & singuli, qui retinent apostatas, nutriunt, auxilium, siue consilium præstant, ne ad suum redeant Monasterium.

10. Hæc tamen excommunicatio iure communi reseruata non est, vt notat Bonacina *de clauf. quæst.* 2. *punct.*11. §.5. *num.*1. *in fine*.

Extat etiam alia prohibitio sub pœna excommunicationis, teste D. Antonino 3. *part. tit.*24. *cap.*7. & aliis apud Bonac. *loco cit. num.*2. facta per Bonifacium VIII. omnibus detinentibus in suis Monasteriis apostatas Ordinis Prædicatorum. Non ligari tamen hac excommunicatione Religiosum, qui alloquitur, vel inseruit apostatæ Ordinis Prædicatorum, in Monasterio iam commoranti, docet Bonacina *loco cit. num.*4. quia talis Religiosus non dicitur detinere prædictum apostatam.

CONSTITVTIO PAVLI IV. contra Religiosos professos extra Claustra Religiosorum vagantes, & apostatas, corúmque fautores.

PAVLVS EPISCOPVS, SERVVS Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

☞ POstquam diuina bonitas nos, licèt immeritos, ad summi Apostolatus fastigium assumere dignata est, nunquam cessauimus, abusus, qui in Ecclesia Dei, seu nimia Sedis apostolicæ indulgentia, seu hominum malitia irrepsisse cernuntur, pro viribus tollere, & Ecclesiam ipsam in pristinum candorem restituere, diuersas ad hoc saluberrimas constitutiones edendo, & inuiolabiliter obseruari mandando. Verùm, cùm non omnia vno, & eodem tempore excogitari, nedum perfici potuerint, quinimò circa ea sit nobis singulis fermè diebus aliquid enitendum, censuræ apostolicæ, quæ per regulares personas sub diuersis falsis prætextibus quotidie incurritur, vlteriùs parcendum non esse censuimus. Nam, licèt diuersi Romani Pontifices prædecessores nostri per eorum constitutiones complura contra apostasiam huiusmodi ediderint statuta, & ordinationes; nondum tamen est plenum contra eam adinuentum remedium. Quinimò diuersi diuersorum etiam Mendicantium Ordinum Religiosi propriæ salutis immemores, Deique timore postposito sub prætextu, alij, videlicet, quòd Religioni, & Ordini in genere ob varias confictas causas astricti non sint, & superinde sententiam declaratoriam obtinuerint. Alij, quòd beneficium ecclesiasticum curatum assecuti sint. Alij, quòd extra regularia sui Ordinis loca standi, & alicui beneficio ecclesiastico deseruiendi à suis Superioribus licentiam habeant: & alij diuersis aliis confectis coloribus. Alij verò nullo sufflati prætextu, sed temeritate propria contra proprium iuramentum, per eos in eorum professione præstitum, & regularia sui Ordinis instituta, extra Claustra suorum regularium locorum degunt, & in sæculo aliqui habitu sui Ordinis retento, aliqui illo abiecto in habitu Presbyterorum sæcularium, & quamplures in habitu laïcali temerè vagantur. Et postquam Deo fidem fallere non sunt veriti, cætera omnia, quantumuis grauissima, & detestanda, leuia, & licita reputantes; alij parochianos eorum curæ commissos falsam doctrinam docere, & prauis opinionibus, ac hæresibus repellere; alij vxores ducere; alij, siue paupertate eos cogente, siue diabolico instinctu sæcularibus, & mechanicis negotiis se dare; alij seditionibus popularibus, coniurationibus contra Principes, & alios, ac quibusuis aliis sæuis actibus se implicare, & cætera omnia nequissima facere præsumunt in grauissimam Dei offensam, & Religionis opprobrium, ac animarum suarum perniciem, & aliorum Christi fidelium scandalum. Quamobrem considerantes, apostatas huiusmodi infinitis erroribus in eadem Ecclesia Dei causam præstare, & propterea volentes contra apostasiam ipsam pleniùs prouidere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & singulos, qui post professionem per eos in ætate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam militari Ordine, purè, & liberè emissam, vel si ante ætatem legitimam professi fuerint post illam per eos in ipsa ætate legitima constitutos purè, & liberè, ratam, & gratam habitam temeritate propria, aut quouis prætextu, vel causa, etiamsi se Religioni, & Ordini non obstrictos esse sine causæ cognitione, & his, quæ à iure requiruntur seruari, omissis, vel non legitimè probatis declarari obtinuerint, aut beneficium ecclesiasticum, etiam curatum non procedere legitima dispositione possideant, vel alicui beneficio ecclesiastico, etiam curato, alterius nomine deseruiant extra Claustra suorum regularium locorum degunt, aut in posterum degent, omnibus, & singulis beneficiis ecclesiasticis, cum cura, & sine cura sæcularibus, aut sui, vel cuiuscunque Ordinis regularibus per eos quomodolibet obtentis, & de cætero obtinentibus, cuiuscunque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis eis quomodolibet reseruatis, seu assignatis; necnon Bachalaureatus, Licentiaturæ, Doctoratus, & Magisterij, ac quibusuis aliis in iure Canonico, vel ciuili, aut Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quauis alia facultate, gradibus per eos, etiam antequam religionem ingrederentur, obtentis, seu assecutis, necnon quocunque ministerio ecclesiastico apostolica authoritate tenore præsentium penitus, & omnino priuamus, ac de illa, & alia quæcunque, & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & prouentus ecclesiasticos, percipiendos, aut gradus assequendos perpetuo inhabilitamus, & ab executione quorumcunque ecclesiasticorum, etiam sacrorum, & præsertim Presbyteratus Ordinum, necnon omni ministerio ecclesiastico prædicto perpetuò suspendimus, priuatósque, & inhabiles, ac suspensos esse; necnon beneficia ipsa de iure, & de facto, etiam ad hoc, vt eorum Ordinarij collatores, & aliis liberè conferre possint, & nisi ea infra tempus

à

a Lateranensi Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum eorundem ad immediatum illorum Superiorem, & demum ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pont. deuoluatur. Patroni quoque eorundem beneficiorum personas idoneas infra tempus à iure statutum ad ipsa beneficia præsentare possint, & nisi præsentauerint, eorum libera collatio ad Ordinarium spectet, & pertineat vacare, ac reseruationes fructuum, redditiuum, & prouentuum huiusmodi expirare decernimus; Ita vt de cætero ipsi Apostatæ, quandiu vixerint, aliqua beneficia ecclesiastica obtinere, vel aliquod Officium ecclesiasticum exercere, aut Sacramenta ecclesiastica ministrare, aut fructus, redditus, & prouentus ecclesiasticos, seu super illis pensiones annuas percipere, vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium ecclesiasticū exercere, seu Missam celebrare, aut prætextu Ordinum, in quibus constituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & prouisiones, seu commendæ, ac reseruationes fructuum, redditiuum & prouentuum ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta authoritate, etiam cum præsentium toto earum tenore insertæ, plenaria derogatione pro tempore factæ nullæ sint, & irritæ, ac viribus omninò careant, nec aliquod eis ius, aut titulum beneficia possidendi, aut fructus, redditus, & prouentus, seu pensiones huiusmodi exigendi, vel percipiendi tribuant. Ipsique sic priuati inhabiles, & suspensi fructus suos non faciant, sed ad illorum restitutionem teneantur. Et nihilominùs, si curam animarum exercere, vel ecclesiastica Sacramenta ministrare, seu Missam celebrare, aut prætextu suorum Ordinum prædictorum aliquid facere, aut aliquod ministerium exequi præsumpserint, tanquàm suspensi ab executione Ordinum suorum, & in illis contra suspensionem ipsam, & in contemptum clauium ministrantes condignis pœnis omninò puniantur. Et vt omnis vagandi occasio apostatis huiusmodi tollatur, volumus, & sancimus, quòd quæuis tam ecclesiasticæ, quàm sæculares personæ, cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, etiamsi Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia maiori ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia maiori authoritate, seu excellentia præfulgeant, aliquem apostatarum eorundem receptare, seu nutrire, vel illis, quominùs ad eorum Monasterium, seu locum, vel alium locum regularem redeant, fauorem, aut auxilium, seu consilium præstiterint, & per Ordinarium loci, sub quo moram trahent, commoniti, à præmissis non destiterint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant. Et si Patroni alicuius beneficij ecclesiastici, siue sint Laici, siue Clerici, aliquem ex eisdem Apostatis ad beneficium de eorum iure patronatus existens, tunc vacans præsentauerint, præsentationes huiusmodi sint eo ipso nullæ, irritæ, & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni iure præsentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum priuati existant. Quòdque Superiores Ordinum, quos ipsi professi fuerint, & Ordinarij locorum, in quibus ipsi apostatæ pro tempore degent, tam coniunctim, quàm diuisim, eosdem apostatas, vt ad eorum Monasteria redeant, requirere: & si ad dicta Monasteria redire cessauerint, distulerint, vel recusauerint, eos secundùm Ordinis disciplinam, monitione præuia, per censuras ecclesiasticas, & pœnas, etiam corporis afflictiuas, ad redeundum cogere, & compellere possint, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quòd si regularis Ordo hoc non patiatur, authoritate nostra prouidere valeant, vt talibus apud eadem Monasteria in locis cōpetentibus, si absque graui scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religiosis Domibus eiusdem Ordinis ad agendam inibi pœnitentiam vitæ necessaria ministrētur. Si verò apostatæ huiusmodi se in his inobedientes præstiterint, sint etiam authoritate nostra, maioris excommunicationis sententia, eo ipso innodati, & Superiores sui eos excommunicatos esse declarent, & nuncient, ac vt tales ab omnibus suis subditis nunciari, & publicari faciant, Teneantúrque ipsi apostatæ, cuiuscunque Ordinis, Congregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum duabus lineis albis ex tela confectis, & digito humano latis, ab vna extremitate ad aliam extremitatem circunductis, distinctum, & per totam eius circunferentiam simili linea alba suffultum, ita vt omnes lineæ præfatæ oculis intuentium manifestè appareant, continuè gestare. Et si sine bireto huiusmodi deprehensi fuerint, possint pro huiusmodi inobedientia non solùm per suos Superiores; verùm etiam per quoscunque, tam ecclesiasticos, quàm sæculares Iudices, & Magistratus condignis pœnis puniri, & ad delationem ipsius bireti, vt præfertur, distincti, & suffulti, omninò compelli. Decernentes quòd de cætero, qui aliquem Ordinem approbatum, vt præfertur, tacitè, vel expressè professus fuerit, & se illi Ordini non adstrictum esse contenderit, vel aliàs quouis modo, siue retento, siue dimisso habitu extra regularia loca ipsius Ordinis de iure aliquo casu stare posse putauerit, vel quauis ratione, aut prætextu super hoc postulauerit, seu supplicauerit litteras, quas à nobis, seu officio Pœnitentiariæ nostræ obtinebit, Cardinali Protectori, seu ViceProtectori ipsius Ordinis in Curia residenti, & Procuratori generali Ordinis dirigi, & præsentari facere; ac coram eo in hoc negotio cum plena causæ cognitione procedere teneantur: aliàs omnia, & singula per ipsum professum in præmissis gesta nullius sint roboris, vel momenti, litterisque alij directè nullam iurisdictionem tribuant. Quòdque omnes, & singulæ translationes, ab apostatis ipsis ad alium Ordinem, etiam per nos, aut prædecessores nostros vel per officium Pœnitentiariæ huiusmodi hactenus factæ, & quas deinceps fieri contigerit, nisi ad arctiorem, vel parem Ordinem factæ fuerint, & ipsi sic translati in Monasteriis, in quibus regularis obseruantia vigeat, & actu maneat, nullæ sint, & irritæ, ipsique sic translati ad pristinum Ordinem, etiamsi in Ordine, ad quem translati fuerint, professionem in eo emitti solitam emiserint, redire teneantur. Et si post vnam, & secundam monitionem sibi à Prælatis, seu Superioribus Ordinum, à quibus translati sunt, factam redire distulerint, aut neglexerint, liceat ipsis Prælatis, seu Superioribus procedere contra eos modo, & modis contra apostatas statutis. Et nihilominùs præfatos sic translatos, &, vt præfertur, non redeuntes, administratione cuiuscunque beneficij ecclesiastici, seu officij, & prælaturæ perpetuò priuamus, & priuatos esse, necnon bona quæcunque mobilia, seu immobilia, ac census, redditus, & prouentus, iura, & actiones per eosdem Fratres, tam egressos, & eiectos, quàm ad alium Ordinem, vt fertur, translatos, seu de licentia suorum Superiorum extra eorum Monasteria stantes, tempore, quo extra Monasteria sui Ordinis steterint, acquisita, etiamsi acquisitiones huiusmodi ab ipsis Fratribus ex redditibus beneficiorum ecclesiasticorum cum cura ab ipsis obtentorum, seu detentorum, aut ex propria industria, seu artificio, mercatura, vel ex testamento, seu successione ab intestato quorumuis cōsanguineorū, affinium, vel amicorum suorum, aut quorūcunque aliorū factæ sint, non fisco nostro, aut Cameræ nostræ

nostræ apostolicæ, sed Religioni, aut Monasteriis, in qua, seu quibus primò professi fuerint, eo ipso applicata esse, & censeri debere decernimus, & declaramus; ita vt iuxta regularia Religionis, seu Monasteriorum huiusmodi instituta omninò distribui, & dispensari, nec super illis per Protectores, aut Superiores Religionis, & Monasteriorum prædictorum, aut quosuis alios quacunque authoritate fungentes aliqua compositio, seu concordia, aut remissio fieri possit. Sicque, & non aliàs, aliter, nec alio modo in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices, & Commissarios quauis etiam dicta apostolica authoritate fungentes, etiam Palatij apostolici causarum Auditores, & S.R.E. Cardinales in quauis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi authoritate, & facultate, iudicari, & definiri debere: ac si secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Et quoniam, experientia rerum magistra docente, cognouimus priuilegia cunctis ferè Ordinibus cōcessa recipiēdi professos aliorum Ordinū in eorum Monasteriis, Domibus, & regularibus locis materiam præstare apostatis huiusmodi per sæculum euagandi; præsertim, cùm diuersi Ordinum huiusmodi superiores Prælati apostatas huiusmodi recipiant, & postquàm illis eorum habitum regularem exhibuerint, eis standi extra Monasterium licentiam concedant; nos abusui huiusmodi occurrere volentes, omnia, & singula priuilegia, & indulta apostolica quibusuis Ordinibus, Monasteriis, Domibus seu aliis regularibus locis, (Carthusiensibus, & Eremitis Camaldulensibus, in eremo realiter degentibus, duntaxat exceptis,) super recipiendis Canonicis Regularibus, seu Monachis, vel Fratribus aliorum Ordinū per quoscunque Romanos Pontifices, prædecessores nostros, sub quibusuis verborum formis, & tenoribus, & etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet concessa, etiam Mare magnum nuncupata, quoad facultatem recipiendi eosdem Canonicos regulares, seu Monachos, & Fratres penitùs, & omninò reuocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, & verbis penitùs, & omninò reuocamus. Mandantes vniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque Diœcesanis, locorum Ordinariis, vt ipsi per se, vel alium, seu alios, præsentes Litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando, ac quoties opus fuerit, solemniter publicantes, faciant dicta authoritate nostra easdem præsentes Litteras plenæ, & totali executioni demandari; eos, qui illis contrauenerint, iuxta ipsarum Litterarum continentiam, & tenorem, condignis pœnis plectendo, & puniendo, ac contradictores quoslibet, & rebelles, eisque in præmissis non parentes per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliáque opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis seruatis processibus, sententias, censuras, & pœnas prædictas, etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato ad hoc etiam, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac Monasteriorum, & aliorum regularium locorum, necnon Ordinum quoruncunque, etiam iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & Litteris apostolicis, etiam Mari magno, seu bulla aurea, aut alias quomodolibet nuncupatis, seu per officium Pœnitētiæ huiusmodi expeditis eisdem apostatis, seu translatis, ac nostro Sancti Spiritus in Saxia de Vrbe Ordinis Sancti Augustini, & quibusuis aliis Hospitalibus, necnon Beatæ Mariæ redemptionis captiuorum, & de Mercede, ac quibusuis aliis Monasteriis, & regularibus locis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, aut aliàs quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis: quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentes pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus contrariis quibuscunque: aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Vt autem præsentes Litteræ ad omnium, quorum interest, notitiam deducantur, nec aliquis eorum ignorantiam prætendere, aut contra eas se excusare valeat, dicta authoritate apostolica statuimus, atque decernimus, vt ipsæmet Litteræ, vel earum transumptum (cui manu Notarij publici subscripto, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munito, eam prorsus fidē in iudicio, & extra adhiberi debere volumus, quæ ipsis originalibus Litteris adhiberētur, si facto & realiter exhiberentur) in Basilicæ Principis Apostolorum, & Ecclesiæ S. Ioannis Lateranensis, ac Cancellariæ apostolicæ valuis, & acie Campi Floræ, per aliquos ex Cursoribus nostris publicentur, earum exemplo in singulis valuis, & acie prædictis affixo, & demisso, &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quinquagesimooctauo, decimotertio Cal. Augusti, Pontificatus nostri anno quarto.

MODERATIO CONSTItionis Pauli IV. editæ contra Religiosos apostatas, aut malè translatos, vel extra Claustra vagantes.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

SEdis Apostolicæ solertia, dum ad salutare quorundam remedium extructa, in eorum detrimentum vergere conspicit, ne quod illis profuturum maturitate summa præuidit, noxium incauto ministerio efficiatur, suæ prouisionis opem afferre consueuit, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem postquàm fel. rec. Paulus Papa IV. prædecessor noster, &c. Cùm autem, sicut accepimus, licèt singulæ Litteræ prædictæ à zelo Religionis eiusdem prædecessoris emanarint; nihilominùs cùm post illarum publicationem per Ordinarios locorum ad earum executionem procedi cœptum foret, maximè in omnibus Regnis, & Prouinciis rumores, lites, & contentiones, ac grauiora scandala

ſcandala multipliciter exorta fuerint;cùm propter maximum ipſorum apoſtatarum, & tranſlatorum numerum; tum etiam, ex quo multi prætenderent, vel prætendebatur damnari in dictis Litteris omnes ferè vniformiter, nulla inter cauſam, & cauſam, ac lepram,& lepram differentia & diſtinctione habita damnabantur: cùm tamen plerique eorum præuiis diſpenſationibus, & indultis, ac licentiis ab eorum Superioribus, & à Sede apoſtolica ex iuſtis, & rationabilibus cauſis conceſſis muniti forent, & nihilominùs quamplures ex eis zelo conſcientiæ, aut pœnitentiæ ducti Litteris præſentibus parere, & ad Monaſteria, à quibus egreſſi fuerant,redire ſeſe paratos exhiberent; ſed ab eorum Superioribus nullatenus reciperentur; ſicque ob earundem Litterarum rigorem magnis confuſionibus inuoluti, ac miſeriis, & calamitatibus oppreſſi; omnibus remediis deſtituti, ac perpetuis cenſuris innodati, ciboque ſpirituali,& temporali priuati remanerent,ita quòd vel fame perire,aut in extremam deſperationem adduci cogerentur;aliique Chriſti fideles ob magnam dictorum apoſtatarum multitudinem, vix eorum conuerſationem effugere, & exinde excommunicationis incurſum euadere poſſent; & proptereà veriſimile ſit, quòd ſi bonitati diuinæ eiuſdem prædeceſſoris vitam paulò vlteriùs prorogare placuiſſet, ipſemet Litteras ſuas huiuſmodi zelo charitatis, vt par erat, ad iuſtam moderationis formam, & æquitatem reduxiſſet. Nos igitur pro paſtoralis officij debito omnibus ius, & iuſtitiam, vt decet, miniſtrare,neminique iniuriam inferre,aut quenquam ſuis iuribus,ac legitimis defenſionibus priuare, aut aliàs indebitè moleſtare volentes;ſed ſingulorum Chriſti fidelium animarum ſaluti ante omnia proſpicere cupientes, ſingularum Litterarum prædeceſſoris huiuſmodi tenorem, ac ſi de verbo ad verbum infererentur,præſentibus pro expreſſis habentes, habita ſuper his cum nonnullis,& Venerabilibus Fratribus noſtris,S. R. E. Cardinalibus,ſuper hoc negotio ſpecialiter deputatis, deliberatione matura,motu ſimili, ac ex certa ſcientia noſtris, & de ſimili poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulos apoſtatas,ſeu tranſlatos in dictis Litteris comprehenſos,à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis,& interdicti,ac aliis ſententiis,cenſuris,& pœnis, quas ob non paritionem Litterarum prædictarum,ſeu aliàs quomodolibet incurrerunt,hac vice duntaxat ſpecialiter,& expreſsè abſoluimus,& liberamus. Necnon ſuper irregularitate per eos contra tenorem dictarum Litterarum Miſſas celebrando, ſeu aliàs ſe diuinis immiſcendo,forſan contracta,dummodo in contemptum Clauium id non egerint, miſericorditer in Domino diſpenſamus, ac abſolutos, & liberatos, ac diſpenſatos fore cēſemus;ſingulaſque Litteras prædictas,ac in eis contenta, & inde ſecuta quæcunque ad formas iuris, & ſacrarum conſtitutionum reducimus, & reducta fore, ſicque ab infraſcriptis, & quibuſuis aliis Iudicibus, ac prædictis Auditoribus, & Cardinalibus ſublata eis, & eorum cuilibet quauis iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & interpretari debere ac quicquid ſecùs à quoquam, quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari irritum, & inane decernimus. Et nihilominùs omnes, & ſingulas lites, & cauſas hactenus coram quibuſuis Ordinariis, vel Delegatis Iudicibus, etiam in Romana Curia introductas, & in quacunque inſtantia contra dictos apoſtatas, vel tranſlatos, vel aliàs inter quaſuis perſonas præmiſſorum occaſione pendentes,etiamſi inſtructæ ſint,ad nos aduocamus, ac cauſas ad nos aduocatas in ſtatu, & terminis, quibus reperiuntur, reaſſumendas, necnon quam, & quas quæcunque perſonæ eccleſiaſticæ, & regulares, ac etiam ſæculares, necnon Conuentus, Collegia, & vniuerſitates dicta occaſione, ſeu præmiſſis communiter, vel diuiſim intereſſe putantes; contra dictos apoſtatas, vel tranſlatos,aut alios quoſcunque actiuè, vel paſſiuè, ciuiliter, vel criminaliter, ac realiter, & perſonaliter, vel mixtim habent, & mouent, aut habere, vel mouere volent, & intendent, cum omnibus, & ſingulis incidentibus, dependentiis, emergentiis, annexis, & connexis,totoque negotio principali, quoad profeſſos, videlicet, in Alma Vrbe, & eius diſtrictu, & alios in ea præſentes dilecto filio noſtro Iacobo tituli S. Mariæ in Coſmedin, Presbytero Cardinali,Sabello nuncupato, noſtro in dictis Vrbe,& diſtrictu Vicario generali,ſeu eius locum tenenti; extra Curiam verò Ordinario loci,ac Superiori Monaſterij, in quibus prima,& originaria profeſſio per quemlibet ex apoſtatis,& tranſlatis prædictis emiſſa aſſeritur, necnon obtinenti primam dignitatem in Eccleſia cathedrali, ſeu metropolitana, vel alij Superiori loci huiuſmodi, ſeu antiquiori Canonico pro tempore reſidenti per eos coniunctim, viſis in primis,& diligēter inſpectis,& examinatis diſpenſationibus,facultatibus,licētiis,& indultis per eoſdem apoſtatas,& tranſlatos quomodolibet obtentis,ac proceſſibus deſuper habitis, & cauſis in eis allegatis maturè diſcuſſis,ac provt iuſtum,& æquum fuerit verificatis, & probatis ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ac ſola veritate inſpecta, appellatione poſtpoſita, euidenti cognitione, & iuxta iuris, & ſacrarum conſtitutionum diſpoſitionem fine debito terminari committimus, & mandamus. Ac eiſdem Iudicibus omnes, & ſingulos prædicta occaſione vitandos etiam per edictum publicum, conſtito etiam ſummariè, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu citandi, necnon illis, & aliis, quibus vbi, quando, & quoties opus fuerit, etiam ſub ſententiis, & cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, ac etiam pecuniariis,eorum arbitrio imponendis, moderandis, & applicandis, etiam per edictum ſimile inhibendi. Necnon quoſcunque apoſtatas, & tranſlatos huiuſmodi, qui ſine canonica diſpoſitione, aut licentia in ſæculo vagari reperti fuerint, ad Monaſteria, quibus exiuerunt,aut alia regularia, aut alia honeſta loca, provt meliùs pro ipſarum animarum ſalute eis viſum fuerit, ſuper quo ipſorum Iudicum conſcientiam oneramus, reuerti,ſeu intrare faciendi, ac compellendi,ac quęcunque alia, quæ per eos in præmiſſis ſtatuta, & ordinata fuerint, debitæ executionis demandandi, ac quaſcunque executiones per quoſuis Iudices Ordinarios, vel delegatos in vim litterarum prædeceſſoris huiuſmodi aliàs contra iuris formam factas, cauſa cognita tractandis, & annullandis, & in priſtinum ſtatum reducendis. Contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcendi, necnon cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarandi, atque illas legitimis deſuper habendis ſeruatis proceſſibus etiam iteratis vicibus aggrauandi interdictum eccleſiaſticum, provt iuris fuerit, opponendi, & auxilium brachij ſæcularis, ſi opus fuerit, inuocandi, cæteraque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam concedimus facultatem. Non obſtantibus præmiſſis Litteris prædeceſſoris, ac conſtitutionibus, & Ordinationibus apoſtolicis, necnon priuilegiis, indultis, & Litteris apoſtolicis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, quotieſcunque, ac quibuſlibet, & ex quibuſuis cauſis, necnon intuitu, conſideratione, contemplatione, & ad inſtantiam quorumuis, aut etiam motu, ſcientia, ac

plenitudine similibus, etiam quòd nonnulli ex dictis Ordinibus Professores, se de causis eis per Sedem ipsam delegatis, nisi sub certis modo, & forma ibidem contentis intromittere minimè teneantur, concessis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus, & illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, quoad præmissa duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd singuli apostatæ, & translati huiusmodi, vt præfertur, absoluti pœnitentiam per eorum confessionē sibi pro excessibus prædictis iniungendam facere omnino teneantur. Quódque, antequam sententiæ, seu declaratoriæ per supradictos Iudices, à nobis deputatos ferendæ paruerint, à celebratione Missarum, & quocunque Altaris Mysterio omnino abstineant. Volumus autem, quòd infra sex menses à die publicationis præsentium ipsi apostatæ, seu translati licentias eorum, ac dispensationes, & indulta supradictis Iudicibus præsentent, ac sententiam declaratoriam desuper ab eisdem promulgari, ac causam realiter, & cum effectu totaliter expediri faciant, quo termino elapso, & causa, vt præfertur, non expedita, dicti Apostatæ, & translati in censuras easdem, & pœnas, in quibus ante publicationem præsentium erant, reincidisse eo ipso censeantur, nisi per ipsos Iudices steterit, aut alio legitimo impedimento per ipsos Iudices arbitrando dicti apostatæ, & translati detenti fuerint. Cæterùm, quia difficilè foret præsentes Litteras ad singula quæque loca, in quibus eis vtendum erit, deferri; volumus, similiter & prædicta apostolica authoritate statuimus, atque decernimus illarum transumptis, siue impressis, siue manu scriptis, dicti Vicarij sigillo, & illius, seu publici Notarij subscriptione munitis, eandem prorsus fidem vbique locorum in iudicio, & extra adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimotertio, Nonis Aprilis Pont. nostri anno primo.

DISPVTATIO IX.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad beneficiorum collationem.

XXI. Vtrum Abbates possint acquisitioni iurispatronatus in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis fundandi assensum præbere.

XXII. Vtrum Abbates possint instituere præsentatos in Capellis iurispatronatus ad ipsos spectantibus.

XXIII. Quibus modis iuspatronatus sæcularium in Monasterium, & Abbatiam transferri possit.

XXIV. Intra quod tempus teneantur Abbates præsentare ad beneficia iurispatronatus, ad eorum Abbatias, & Monasteria spectantia.

XXV. An Regularis possit Ecclesiæ collegiatæ sæculari præfici, & beneficia simplicia obtinere; ac pensiones beneficiorum ecclesiasticorum possidere.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares habeant potestatem conferendi beneficia.

SVMMARIVM.

1 *Papa solus initio nascentis Ecclesiæ ordinauit, atque instituit ad dignitates ecclesiasticas, aliáque beneficia.*

2 *Beneficia in diœcesi existentia conferre pertinet ad quemlibet Ordinarium.*

3 *Abbas habet authoritatem conferendi beneficia, quæ ad eum pleno iure spectant.*

4 *Beneficia conferre non solum pertinere potest ad Capitula Cathedralium; verum etiam Abbatiarum, & Monasteriorum Regularium.*

5 *Beneficiorum collatio si ad Episcopum, & Capitulum simul spectat, an possit fieri ab vno sine alio, & quibus casibus.*

6 *Beneficiorum collatio, si ad Episcopum tantùm spectat, sed cum consilio Capituli, vel consensu, fieri non poterit à Capitulo, Sede vacante; bene tamen, si Episcopus fuerit suspensus, & fuerit in mora in tali suspensione.*

1. CVm certum sit, omnem facultatem beneficia dispensandi Apostolo Petro à Christo Domino traditam fuisse, *cap. Ita Dominus.* § *Hunc enim. distinct.* 19. *cap. final. distinct.* 11. *cap. In nouo. distinct.* 21. nulla quidem nobis difficultas nunc suboriri potest, quin solus Papa initio nascentis Ecclesiæ semper ordinauerit, & instituerit dignitates, aliásque ecclesiasticas Prælaturas, *cap.* 1 *&* 2. *distinct.* 22. Selua *in tractatu de beneficiis*, *part.* 2. *quæst.* 22. *numero* 3. & ad eum tantùm collatio omnium beneficiorum, tam in Vrbe, quam in toto Orbe existentium, spectauerit. Selua *loco citato*, Flaminius *de religione, lib.* 1. *quæst.* 10. *num.* 55. cuius singulari benignitate postmodum hæc præcipua facultas Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis communicata est, qua quilibet
2. eorum beneficia in sua diœcesi existentia conferre valet, *cap. Qui se scit. in princip.* 2. *quæst.* 6. Hieronymus Gabriel *cons.* 197. *num* 3. *&* 9. Simonetus *de reseruatione*, *quæst.* 3. Quapropter iure affirmare possumus, modò ad quemcunque Ordinarium beneficiorum in sua diœcesi existentium collationem, & institutionem pertinere. Sub quo titulo Ordinarij comprehendi etiam Abbates, & Prælatos habentes territorium separatum à iurisdictione Episcopi, affirmant, quoad hanc materiam beneficiorum, Flores de la Mena *variar. resolut. quæst.* 24. *num.* 21. Barbosa *de iure ecclesiastico*, *lib* 1. *cap.* 17. *num* 102. Aloysius Riccius *in praxi fori ecclesiastici, decis.* 424. *num.* 1. Massobrius *in praxi haben. concur. requis.* 2. *num.* 4.

3. Vnde, cum etiam Abbates, & Prælati Episcopo inferiores exempti episcopalem iurisdictionem habētes sint suarum Abbatiarū, & Conuentuū Ordinarij, hinc est, quòd beneficia, ad suas Ecclesias & Monasteria pleno iure spectātia, conferendi facultatē habent. Eo ipso enim, quòd Ecclesia Monachis est concessa, ipso iure intelligitur eis concessa facultas ipsam conferendi. Præterea, beneficiorum collatio spectat ad potestatē iurisdictionis, non autē Ordinis, vt patet: ergo Abbates, & Prælati Episcopo inferiores possunt beneficia pleno iure Ecclesiis, & Monasteriis, quibus præsunt, subiecta conferre: nam in iis, quæ spectant ad iurisdictionem, sunt Episcopis omnino similes, vt alibi docuimus: & hoc quoad Regulares Prælatos probat Rodericus *quæstionum regularium tom.* 1. *q.* 36. *art.* 1. adducens concessionem Leonis X. factam Congregationi Camaldulensi, & Iulij II. Congregationi Oliuetanæ, quòd *quæcunque beneficia ecclesiastica cum cura, vel sine cura ad quamuis Monasteriorum dispositionem spectantia (præterquam si apud Sedem apostolicam vacare contigerit, vel aliàs dispensationi apostolicæ reseruata fuerint) impetrari non possint; sed eorum dispositiones, occurrente illorum vacatione, ad Abbates, & Conuentus liberè pertineant. quibuscunque non obstantibus.*

Aliquando etiam Capitula non solùm Cathedralium, verùm etiam Abbatiarum, & Monasteriorum regularium habent ius conferendi beneficia ex consuetudine, aut priuilegio, sicut & aliquæ Congregationes Clericorum, & Abbates nonnulli, ac alij Prælati inferiores, qui Ecclesias, & beneficia suis Prælaturis, vel Ecclesiis habent annexa, vt affirmant Barbosa *de iure ecclesiastico*, *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 102. vbi ait, quòd aliquando supradicta Capitula, & Prælati simul cum Episcopo conferre possunt beneficia, siue consilium, vel assensum, in collatione beneficiorum Episcopo præstant: quod colligitur *ex capite vnico*, §. *Cùm verò.* & §. *Vbi verò, Ne Sede vacante. lib.* 6. 4.

Vnde; si ad Capitulum, & Episcopum simul spectat beneficiorum collatio, alterum sine altero non potest conferre, nisi in his casibus, scilicet, Sede episcopali vacante, & quando Episcopus suspensus esset à beneficiorum collatione, aut innodatus maiori excommunicatione: & tunc supradicta Capitula poterunt per se beneficia conferre, sicut è conuerso Episcopus suspenso Capitulo beneficia conferre poterit, vt habetur ex Quaranta *in Summâ Bullary*, *verbo*, *Capitulum*, *Sede vacante*, & Barbosa *loco citato*. 5.

Si verò ad Episcopum spectet tantùm beneficiorum collatio, cum consilio tamen Capituli, vel assensu, non poterit Capitulum beneficia conferre, Sede vacante; sed tantùm poterit, si Episcopus fuerit suspensus, & perstiterit in mora petendi absolutionem à suspensione. Ratio est: quia, Sede vacante, beneficia Episcopi sunt Summo Pontifici reseruata; non autem Episcopo suspenso: sed, si Capitulum è conuerso, siue alius Prælatus deberet cum consilio Episcopi conferre, defuncto 6.

Episcopo poterit absque illo conferre beneficia, vt elicitur *ex d. cap. vnico*, §. *vltimo.*

Extra tamen huiusmodi casum, non potest Capitulum, siue alius Prælatus conferre illa beneficia, quæ pertinent ad Episcopi collationem, *ex cap. Illa. Ne Sede vacante*, *& d. tit. in 6.* Excipitur tamen casus, scilicet, præsentatum à patrono potest Capitulum, Sede vacante, instituere, *cap. 1. de instit.in 6.*

QVÆSITVM II.

Quo iure Abbatibus beneficiorum collatio, ac beneficiariorum institutio competat; & an beneficia regularia Regularibus, & sæcularia sæcularibus conferenda sint.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & alij Prælati Episcopo inferiores possunt habere ius instituendi ex priuilegio, & præscriptione, vel ex consuetudine.*

2 *Abbates an possint ad curam animarum instituere.*

3 *Collatio beneficiorum est iurisdictionis, non ordinis episcopalis.*

4 *Beneficia sæcularia sæcularibus, & regularia Regularibus conferenda sunt. Limita, vt n.5. & 6.*

7 *Beneficij nomine in fauorabili materia veniunt etiam pensiones annuæ.*

8 *Beneficium in rigore sumptum est illud, quod sine cura habet certum titulum, & perpetuos prouentus in Ecclesia.*

9 *Papatus non est propriè beneficium.*

1. Abbates, & Prælati inferiores possunt habere ius instituendi ex priuilegio, & præscriptione, contra quam non sit memoria in contrarium. Marius Anton. *variarum resolutionum lib. 1. resol. 47. num. 6.* vel ex consuetudine *cap. 2. & 3. de institut.* Lambert. *de iurepatronat. lib. 2. part. 3. quæst. 1. art. 10.* Cardinal. *in cap. Cum venissent, de institut.*

2. Non possunt autem instituere ad curam animarum, cùm ad eos non pertineat institutio illa authorizabilis dicta, per textum *in cap. Cùm satis, de officio Archidiaconi*, vbi absolutè negatur, efficere posse consuetudinem, vt Archidiaconus, absque Episcopi assensu, curam animarum tradat. Facit etiam textus *in cap. Frequentibus, de institutionibus*, & text. *in cap. 1. de cap. Monachor. in 6.* & ibi Doctores. Tamen verius est, supradictam institutionem authorizabilem præscriptione acquirere posse: absurdum enim non est, quòd si Religiosi acquirunt Ecclesiam, pleno iure, quoad omnimodam iurisdictionem, possint etiam acquirere potestatem tradendi curam animarum: imò id clarissimè videtur supponere text. *in Clement. 1. vers. Quidam præterea, de excessib. Prælatorum.* Abbas, & Felin *in cap. Auditis, num. 8. de præscript.* Balbus *de præscriptionibus, lib. 1. part. 5. quæst. 11. num. 11.* Nec obstat dictum *cap. Cum satis*, quia potest responderi, in eo tantùm prohiberi consuetudinem, siue præscriptionem, per quam aliquis inferior intendit instituere in beneficiis nomine proprio: non autem si præscribat, vt nomine, & vice Episcopi faciat institutionem, vt colligi potest ex verbis eiusdem cap. ibi: *Sine licentia, & mandato Episcopi*, per quæ verba ostenditur, quòd præscriptio, vt inferior instituat, tanquam de mandato Episcopi, non prohibeatur per regulam: *Omnia, quæ priuilegio acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione, l. Super quibusdam, §. Præterea, ff. de verb. significatione.* Poterit etiam eis competere ius instituendi ad aliquod beneficium, si in ipsius fundatione fuerit apposita conditio, quòd spectet ad inferiorem instituere; accedente tamen ad hoc Episcopi assensu, vt tenet Abbas *in cap. Cum dilectus, not. 3. de consuet.* Rochus de Curte *de iurepatr. verb. pro eo, quod de Diœcesani consensu, num. 25.* Lambert. *lib. 1. part. 1. quæst. 9. in princ. art. 1. n. 55. & 96.* Refert Marius Anton. *variar. resol. lib. 1. resol. 12. n. 4.* Idem erit dicendum de collatione, quæ eis non competit iure communi, & ordinario: nam hoc est proprium Episcoporum; sed consuetudine, præscriptione, vel priuilegio, aut concessione Romani Pontificis, vel Episcopi. Collatio enim beneficiorum est iurisdictio- 3.
nis, non ordinis episcopalis. Quapropter Abbates, vel alij Episcopo inferiores Prælati, consuetudine, & præscriptione hanc iurisdictionem sibi possunt acquirere, & Episcopus talem potestatem eis dare potest. Ita Azorius *inst. moral. part. 2. lib. 6. cap. 25. quæst. 20.* & dictum satis est *supra.*

Quoad secundam partem, cùm alia sint beneficia sæcularia, alia regularia, vt dicemus *in sequenti quæsito:*

Dicendum est, quòd sæcularia beneficia sæculari- 4.
bus, & regularia Regularibus conferenda sunt, vt habetur *in c. Cùm singula, 32. de præb. in 6. & in Clem. 1. de supplenda neglig. Prælat. & in Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 10.* quod etiam affirmant Doctores, & præsertim Lælius Zecchius *de repub. eccles. tit. de benef. n. 2.* Cardinalis Thuscus *tom. 1. litt. B. conclus. 67.* Rebuffus *in praxi benef. tit. Quotuplex beneficium sit.* Hoieda *de incompatibilit. benef. part. 1. c. 24. n. 92.* Aloysius Riccius *in collect. decis. part. 4. collect. 763.* Flamin. Parisius *de resig. benef. lib. 4. q. 5.* Quintanad. *Eccl. lib. 1. c. 4. n. 14.* Gratianus *discept. forens. cap. 574. n. 15. cum seqq.* Garzias *de benef. cap. 6. n. 11.* Hieron. Roder. *in Compend. qq. regul. resol. 15. n. 1.* Viuianus *in sua praxi, part. 1. cap. 1. n. 79.* Paulus Layman *in Theol. morali lib. 4. tract. 2. cap. 4. n. 1.* Sebast. Cesi *in relect. de eccles. Hierarchia, disp. 14. § 1. n. 2.* Anton. Fabrir. *de re benefic. tit. de regul. & sæcul. benef.* August. Barbosa *de iure eccl. lib. 2. cap. 4. num. 34.*

Limita tamen, quòd in defectum sæcularium, & 5.
subsidium, aut si vrgeat necessitas, vt, verbi gratia, idonei non reperiantur Ministri; tunc beneficia sæcularia Regularibus, & è conuerso, conferenda sunt, vt habetur *in cap. Inter quatuor, de religiosis Domibus:* & docent Rebuffus *in concord. tit. de collat. §. Volumus.* Gonzal. *ad regulam 8. Cancellariæ, gloss. 8. n. 43.* Garzias *de beneficijs, part. 7. cap. 10. num. 16.* Reginaldus *in praxi fori pœnitentialis, lib. 30. tract. 3. num. 158.* Abbas *in dicto cap. Inter quatuor*, quem sequitur Azor. *tom. 2. institutionum moral. lib. 3. cap. 26. quæst. 5.* vbi ait, loquendo de Regularibus, hunc Ordinem esse seruandum: *Quando Monachi non sunt idonei pro beneficijs, assumantur alij, sine eiusdem siue alterius Monasterij: quòd si etiam hoc fieri nequeat, supponantur alterius Ordinis Religiosi.* Quod docet etiam Barbosa *de iure ecclesiastico, lib. 2. cap. 4. num. 40.*

Limita secundò, quòd sæcularia beneficia sæcu- 6.
laribus, & regularia Regularibus conferenda sint, vt nullo modo possit conferri Clerico sæculari beneficium regulare, & è conuerso, sine dispensatione Summi Pontificis, sicut docent ferè omnes Doctores citati, quod etiam affirmat Sanchez *in præcepta Decalogi, lib. 7. cap. 29. num. 94.*

Hæc tamen beneficia sic distincta, & Regularibus regularia, & sæcularibus sæcularia sic applicata sub ampla significatione continentur sub appellatione beneficiorum, sicut & pensiones annuæ, quæ de redditibus

bus Eccleſiæ præſtantur: & tamen non ſunt propriè beneficia: largius enim ſumitur beneficium in fauorabili materia, ſcilicet, in fauorem Eccleſiæ potius, quàm perſonæ, ita vt etiam beneficium ſumptum impropriè comprehendatur in materia correctionis vitæ, & morum, aut beneficiorum pluralitatis.

8. Beneficium autem in rigore ſumptum illud intelligitur, quod eſt ſine cura, habens certum titulum, & perpetuos prouentus in Eccleſia; licèt alia etiam beneficia ex annexo officio nomen proprium conſequũtur, vt eſt Canonicatus, Parochia, & alia huiuſmodi. Generaliter autem loquendo, beneficium dicitur feudum eccleſiaſticum, & ad inſtar feudi à quibuſdam præſtari ſolet iuramentum fidelitatis, vt habetur *in cap. Ego N. de iureiur.*

9. Hinc deducitur, Papatum non eſſe propriè beneficium: quia Summus Pontifex non eſt beneficiatus ab aliquo; cui ſubiectionem præſtet, niſi Deo: ſicut nec etiam Monachatus, & alia officia regularia poſſũt propriè dici beneficia; quia ſunt bona de menſa Prælati Monaſterij, quæ ſub appellatione beneficij non continentur: cùm non habeant ſpirituale officium in Eccleſia annexum: nuncupantur tamen eccleſiaſtica beneficia. Abbatia tamen perpetua propriè dicitur beneficium. Ita Barboſa *de iure eccleſiaſtico, loco citato, num.* 84. *&* 85.

QVÆSITVM III.

Quotuplicia ſint beneficia ab Abbatibus conferenda.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia regularia dicuntur, quæ ex fundatione, dotatione, ſeu Ordinarij inſtitutione, vel præſcriptione Regularibus tantùm conferuntur: & num.* 12.

2 *Beneficium regulare dicitur illud, quod à Regularibus pluribus inſtitutis pacificè gubernatum eſt.*

3 *Beneficium illud dicitur regulare, ſiue ſeculare, quod tempore ad præſcriptionem legitimam à iure petito adminiſtratum ſit per Regulares, vel ſeculares.*

4 *Præſcriptio legitima requirit tempus quadragenarium.*

5 *Beneficium, vt iudicetur regulare, vel ſeculare, debent illud poſſidentes eſſe in eo inſtituti à legitimo Superiore.*

6 *Beneficium poſſidentes, & in eo inſtituti, debent eſſe Rectores.*

7 *Beneficium vt tranſeat in regulare, debet adminiſtrari à Regularibus, tanquam regulare: ſecùs ſi gubernetur tanquam ſeculare.*

8 *Beneficium non præſcribitur, vt fiat regulare, quãdo ſeculare Regulari confertur, & è conuerſo. etiamſi poſſideatur ſpatio quadragenario.*

9 *Beneficium dum confertur, debet illud conferens imprimere illi ſtatum dicti beneficij.*

10 *Beneficium regulare, vt tale ſit, debet bona fide poſſideri, & è conuerſo: quia poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit.*

11 *Capellæ ſi ſint fundatæ in Monaſterio, præſumuntur regularia beneficia, niſi per ſeculares ſint ſolitæ teneri. & n.* 12.

13 *Beneficia alia ſunt duplicia, alia ſimplicia.*

14 *Priores conuentuales quinam dicantur, & qua iuriſdictione potiantur.*

15 *Prioratus conuentuales non ſunt collatiui, ſed electiui.*

16 *Priores conuentuales, ſiue Prapoſiti, aut Guardiani, habent eandem facultatem in Monachos, & Monaſterium, quam habent Abbates.*

17 *Priores conuentuales, vt Iudices delegati, dari poſſunt à Sede apoſtolica.*

18 *Prior clauſtralis quiſnam dicatur, & quam adminiſtrationem habeat, & iuriſdictionem.*

19 *Priorum clauſtralium aliqui ponuntur ab Abbatibus in Parochiis, & Eccleſiis curatis Monaſteriorum ad beneplacitum ipſorum Abbatum*

20 *Beneficia ſimplicia regularia ſunt Prioratus ſimplex, Monachatus, & Canonicatus regularis.*

21 *Abbates apud diuerſas Religiones variis nominibus nuncupantur.*

22 *Beneficia regularia alia ſunt electiua, alia collatiua.*

23 *Beneficia regularia an conferantur authoritate Summi Pontificis.*

24 *Beneficia regularia an ſint verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica.*

Beneficia regularia illa dicuntur, perſiſtendo in ampla ſignificatione beneficiorum, & in vniuerſali eorum appellatione, quæ ex fundatione, dotatione, ſeu Ordinatij, aut alterius Superioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantùm conferuntur: hæc enim in iure regularia appellantur, vt affirmant Doctores *in cap.* 1. *de capell. Monachorum* & *in cap. Cùm de beneficio.* 5. & *in cap. Cùm ſingula.* 32. *de prebendis, in* 6. quod etiam docent Rebuffus *in praxi benef. tit. Regularia beneficia. num.* 1. Garzias *de beneficiis, part.* 1. *cap.* 6. *num.* 13. Gonzales *in Regula* 8. *Cancellariæ, gloſſa* 8. *num.* 1. Sanchez *in præcept. Decalogi lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 11. Vnde beneficium duobus modis contingere poteſt, quòd ſit regulare. Primò, quando in fundatione illius ſtatuitur, vt adminiſtretur per Regulares, vt dicunt Rebuffus *loco citato, in proœmio tit. Quotuplex ſit beneficium, num.* 5. Azor. *inſtitutionum moralium tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 26. *quæſt.* 1. Franchus *in d. c. Cùm de beneficio. num.* 9. Hoieda *de incompatibilitate beneficiorum, part.* 1. *cap. vlt. num.* 9. Sanchez *loco citato, cap.* 29. *num.* 15. vbi affirmat, hoc ſtatutum non poſſe fieri per Abbatem; ſed per Epiſcopum, niſi habeat Abbas iuriſdictionem epiſcopalem. Secundò, dicitur beneficium regulare, quod tempore ad legitimam præſcriptionem ſufficienti ab vno, pluribus regularibus inſtitutis in eo Rectoribus, pacificè gubernatum eſt: etiamſi anteà, vel pòſt ſeculares quandoque adminiſtrauerint in illo beneficio. Ita Sanchez *loco citato num.* 15. vbi *num.* 16. ſex aſſignat conditiones, vt beneficium mutans propriam naturam fiat ex ſeculari regulare, & è contra. 1. 2.

Prima eſt, vt tempore ad præſcriptionem legitimam à iure petito adminiſtratum ſit illud beneficium per ſeculares, vt fiat ſeculare, vel per Regulares, vt fiat regulare: & ſupradictum tempus debet eſſe quadragenarium, vt dicunt Doctores ſecundùm legitimam præſcriptionem aduersùs Eccleſiam, quæ quadragenaria eſt. Quod conſtat maniſeſtè *ex capite, Ad aures. de præſcriptionibus.* Hinc eſt, quòd Eccleſia probatur non tanquam curata, ſi ſpatio quadragenario, tanquam non curata, collata fuit, vt docent Azor *loco cit. lib.* 3. *cap.* 26. *quæſt.* 3. Gonzales *in regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 7. *num.* 8. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *quæſt.* 35. *art.* 1. Ludouicus Gomez. *in tract. expectat. lib* 68 Hoieda *de incompatibil. benef. part.* 1. *cap. vlt. num* 92. Rebuff. *in concordat. tit. de col. §. Volumus. in* 4. *requiſ.* 3. 4.

Secunda conditio pro tali præſcriptione, talis eſt, vt beneficium poſſidentes ſint inſtituti in eo: nam, ſi 5.

 abſque

absque vlla institutione de facto possiderent, non haberet locum huiusmodi transitus, vt docet *cap. Cum de beneficio.*& Gloss *ibid. verbo, institutus*: & Rebuffus *in d. Concordat.tit.de collat.§.Volumus.in 1. requis.*Hoieda *loco cit.cap.vlt. num.92.*

6. Tertia conditio est, vt in beneficio instituti sint Rectores; vt constat *in d.cap.Cùm de beneficio.*Vnde non sufficeret, si tanquam Vicarij administrassent. Ita Gloss. *in d. cap. Cùm de beneficio.* & Franchus *ibid. num. 3* & Dominicus *ibid. num.7.* & Sanchez *loco citato, lib.7 cap.29 num 22.*vbi *num.25.*assignans quartam conditionem dicit:

7. Quarta conditio est, quòd transeat beneficium in regulare, vt administretur à Regularibus, tanquam regulare: secùs, si gubernetur tanquam sæculare, & instar sæcularium Clericorum, vt si Regularis præficiatur Ecclesiæ curatæ sæculari, non transibit in regularem per administrationem quadragenariam: quia præficitur illi, non vt Regularis; sed ad instar Clerici sæcularis: quod etiam docent Ancharan *in d. cap Cum de beneficio. final.de præbend.in 6.* & Fran-

8. chus *ibid.num.9. vers. 2.* Felinus *in cap. In nostra.coroll.40.num.41.notab.2. de rescript.* Vnde beneficium non præscribit, vt fiat regulare, quando sæculare regulari confertur ex dispensatione; & è conuerso; etiamsi possideatur spatio quadragenario, cum talis possessio fiat ex speciali indulto, non verò præscriptione: non enim conferuntur huiusmodi beneficia, vt iure tituli habeantur; sed potiùs iure commendationis, & administrationis. Ita affirmant Hoieda *de incompatib benef.part.1. cap. vlt. num. 92.* Rebuf. *in prax. benef. tit. Quotup.ex sit beneficium. num. 5.* Azor. *tom. 2. instit. moral. lib. 3. cap.26.q.3.*Sanchez *loco cit. num 25.*

9. Quinta conditio est, vt conferens animo, & intentione beneficium conferat, vt velit imprimere illum statum beneficio,quem exprimit; & ideò in collatione debet dicere Regulari: Confero tibi beneficium sæculare, & sæculari: Confero tibi beneficium regulare, vt docent Hoieda *loco citato*, Selua *de benef.3.part.q.11.num.125.*Sanchez *loco citato,num.25.* Hieronymus Rodriq *in Compend. qq regul.resol.22.* Barbosa *de iur.eccles.lib 1.cap.4.num.68.*

10. Sexta conditio est, vt regulare beneficium possideatur bona fide à sæculari, & è conuerso: quia possessor malæ fidei nullo tẽpore prescribit.*c. Vigilandi. de præscript.in 6.* Ita etiam docent Rebuffus *in Concordat. in 2. requis.* Hoieda *loco cit.num.92.*Franchus *in cap.de beneficio, num 3.* Sanchez *loco cit. num.26.* Hieronym. Rodriq *loco citato.versic. Sexta.* Barbosa

11. *loco. cit. num. 68.* Sanchez *loco cit.num.26.* vbi *n.27.* dicit, quòd si capellæ sint fundatæ in Monasterio, præsumuntur regularia beneficia, nisi per sæculares teneri solitæ sint: quod etiam docuit Rebuffus *in prax.benef.in tit.Quotuplex sit beneficium. num.6.*

12. Regularia ergo beneficia (vt dictum est *suprà*) ea intelliguntur, quæ Regularibus, vel ex fundatione, vel ex institutione, aut ex consuetudine, vel præscriptione conferuntur. Hæc autem distinguuntur: nam

13. alia sunt duplicia,alia simplicia. Duplicia, vt Abbatia regularis: Abbas enim duplici onere fungi debet, tam circa personas, quàm circa res Monasterij, *cap. Quanto.de offic.Ord.in fin.cap.Cum ad Monasterium.* & *cap. In singulis. de stat. Monach.* Prioratus est duplex, alter Conuentualis, alter Claustralis. Prior Conuentualis est ille, qui Conuentui Monachorum siue aliorũ Religiosorum præficitur, sæpe, in Monasteriis,in quibus non adest Abbas. *Clem.Ne in agro.§. Cæterum.de stat. Monach.c. Nisi.essent.de praben.*

14. Huiusmodi Priores Conuentuales dicuntur habere Conuentum,vel Collegium, *cap.Scriptum.de elect.*in tantum,quòd appellatione Prioratus Conuentualis ex propria significatione venit Ecclesia collegiata regularis; non autem sæcularis, vt dicunt Geminianus *cons.131.num 4.*& Oldradus *cons. 281. in princip.*

Tamen magis propriè Priores Conuentuales sunt, vt diximus, qui Conuentui Religiosorum præficiuntur cum bonorum iurium administratione, & iurisdictione in iis, quæ Regulam concernunt, & statum regularem; ac curam vniuersalem, tam spiritualem, quàm temporalem habent Monasterij, de quibus agit text.*in cap. Nullam.18.quæst.2.*vbi Nauarrus *num.4.*& *in cap. Nisi essent.de præbend.*& *in Clem.1.§.Cæterum. de statu Monach.* Petrus Greg. *Syntagm. iur. lib. 18. cap 18.*Rebuff *in praxi benef.tit Regulare beneficium. num 4.* Gonzales *in regul 8. Cancel gloss.8. num.113.* Corras.*de Sacerd.part.4 cap.3.num.3.*Galganet *de iur. publ.lib.3.tit 40.num.2.*

Huiusmodi Prioratus non sunt collatiui,sed electiui *ex Clem.2.de rescript.*vbi Imol.*in 3.not.*& Selua *de benef.part.2.quæst.27 n.45.*& Rota *in Carpenteraten. Prioratus. 27.* Nouemb. 1620. coram Butatto inter eius impress. *decis. 492.* Et huiusmodi Priores Abbatibus comparantur,vt colligitur *ex cap.final.de reg.* vbi dicitur: *Patres Abbates, seu Priores.* 15.

Hinc est, quòd Priores Conuentuales, quos aliqui in aliquibus Religionibus vocant Præpositos, seu Guardianos, aut Superiores locales, habent eandem facultatem erga Monachos,& administrationem Monasterij, quam habent Abbates, & iisdem priuilegiis spectantibus ad eandem potestatem, & administrationem potiuntur. Imò in aliquibus Religionibus gaudent prærogatiuis, & præeminentiis, quibus pollent Abbates, & vtuntur mitra,annulo, baculo sandaliis,ac exercent Pontificalia ad instar Abbatum, ideo dicuntur dignitatem habere *ex Clem. Et si principalis. de rescript.* quod etiam affirmant Federicus de Sen. *cons. 25. num. 4.* Thuscus *pract. concl tom. 6. litt. P, concl. 708. num. 11.*Oldradus *cons. 257.num.34.vers. Certum est.* 16.

Ideò,vt iudices delegati à Sede apostolica dati possunt, vt dicunt Azor.*instit moral.tom 2.lib.3.cap. 20.* Antonius Fabrit. *in theor. de re benef.num.36* Massobrius *de synodo diœcesana, cap.4 dub. 13. num. 40.* Moneta *de conseru.cap.5 num.16.* 17.

Prior Claustralis dicitur, qui Religiosis in Claustro,& Monasterio præfectus est,& Abbati subiicitur: sed post eum præ cæteris potens esse debet in opere, & sermone, vt exemplo vitæ,verboque doctrinæ suos Monachos instruere possit in bono,& à malo reuocare, *dicto cap. Cum ad Monasterium. §. Prior. de stat. Monach.* 18.

Priores Claustrales post Abbatem Monasterio præficiuntur cum administratione iurisdictionis tantum circa ea, quæ ad Claustrum, & Regulam monachalem spectant, qui solent etiam appellari Vicarij, de quibus agitur, vt diximus, *in d. cap. Cum ad Monasterium. vers. Prior.* & *in d Clem.2. de rescrip.verbo, Prioratus*, & Rebuffus *loco cit. num. 5.* Petrus Greg. *loco cit. cap. 10.num.26.* Selua *de benef. part. 1. q.2. num. 41.* Gonzales *loco cit. gloss. 8. num. 118.* ideo Rota *in d.Carpenteraten.Prioratus,*censuit,Prioratum de quo agebatur, non esse claustralem: quia nullam habebat subiectionem, aut obedientiam: & tales Priores habent solum officium non distinctum à Monasterio; ideò quod illis relinquitur, acquiritur Monasterio: sicut, si alteri Monacho esset relictum, vt dicunt Cardinalis Thuscus *loco cit. concl.710.num.2.* & Federicus de Sen. *cons. 20. num. 6.* qui *cons. 35. num. 2.* cum eodem Cardinali Thusc. *loco cit.* dicit, quòd Priores claustrales non possunt esse procuratores,executores, Iudices, neque agere, neque defendere 19.

dere: vnde nullam habent dignitatem, ac proinde eis delegatio fieri non poteſt, vt reſoluit Grillenzon *conſ.50.num.112.* Maſſobrius *loco cit.dub.13.num.*40. Sanchez *in precept. Decal. tom. 2. lib. 6. cap. 13. num. 75.*

20. Horum Priorum clauſtralium aliqui ponuntur ab Abbatibus in Parochiis, & Eccleſiis curatis Monaſteriorum: quæ Parochiæ, ſiue Eccleſiæ curatæ cùm habeant Conuentum ſuppoſitum, vocantur obedientiariæ *ex d.cap.Cùm ad Monaſterium.§.tales. de ſtat. Monach.* Et cùm iſti ponantur ad beneplacitum Abbatis ab eodem amoueri poſſunt ad nutum ipſius, vt docerit Federicus de Senis *conſ.* 133. *in fine, verſ. Ad ſecundum.* & Innocentius *cap. In ſign. num. 2. verſ. Et ideò* de qua re videatur Abbas *conſ.25.col.1.in fine. verſ. Et ex iis. lib.* 2.

21. Beneficia deinde regularia ſimplicia ſunt Prioratus ſimplex, Monachatus, & Canonicatus regularis, qui ſuo ſimplici onere funguntur, *cap. Quod Dei timorem. & cap.fin.de ſtat. Monach.Clem. Ne in agro.de ſtat. Monach.cap.final.de relig. Domibus.* Gloſſ *in Clem. Diſpendioſam. in verbo, In beneficiis. de iudic.*

22. Abbates apud diuerſas Religiones variis nominibus nuncupantur: alicubi enim vocantur Priores,

23. alicubi Præpoſiti Ex huiuſmodi beneficiis regularibus quædam ſunt electiua, quæ conferuntur per canonicam electionem à Conuentu faciendam, & authoritate Superiorum confirmandam, vt *cap. Monachi §. Priores. de ſtat.Monach.* & docet Azor. *moral.inſtit. part.1.lib.12. cap.22.q.8.* Quædam conferuntur authoritate Superiorioris, putà, Abbatis, vel Præpoſiti,ſiue Prioris. Quædam poterunt eſſe de iure patronatus & tunc Prælatus regularis confert beneficium præſentato à Patrono.

24. Quædam conferuntur authoritate Summi Pontificis, qui per regulam 3. Cancell. Prioratus Præpoſituras, ac alias dignitates Conuentuales, & Præceptorias generales quorunlibet Ordinum, præterquàm Militiarum ſibi reſeruat, & vt ait Mandoſ. *ſuper.d. regul. quæſt.* 8. Papa ſibi reſeruat omnes Prioratus, & Dignitates conuentuales,non autem clauſtrales. Conuentuales enim ſunt beneficia perpetua, ac electiua: cætera autem non ſunt electiua;ſed dantur ad nutum Abbatis, ac manualia vocantur, in quibus non habet locum regula reſeruationis, vt dicemus, Hoc autem intelligendum eſt de Abbatiis, & Prioratibus conuentualibus, in commendam concedi ſolitis, vel ad ſæcularem ſtatum redactis: talia enim Monaſteria, *per d. regulam 3. Cancellariæ*, reſeruata eſſe intelliguntur, vt dictum eſt *in 1. tom. diſp. 3. quæſt.* 2. Contrarium eſt verius,vt *in 2.edit.ibid.* Ita Rebuff. *in praxi benefic. part.1.tit. Regularia beneficia multiplicia.* vbi addit, etiam Monachatum, & Canonicatũ Regularẽ interdum bèneficiũ regulare ſimplex appellari, quod idem habet Gloſſ. *in Clem.Diſpendioſam.verb. Beneficium. de iudic.* & Selu *de benef.p 1.q 2. num. 76.* Rebuff. *in praxi,loco cit.num.26.* Petr.Greg. *in inſtit.rei benefic. cap.10.num.27.* Barb. *de iure eccleſ.lib.3.cap.4. n.69.* Quomodo autem id intelligendum ſit, declarat Nauar. *comment. 2. de regular. circa fin.* Verùm adſunt etiam alia beneficia regularia, quæ ſunt propria beneficia eiuſdem rationis, quoad ſubſtantiam cum ſæcularibus: dicuntur autem regularia ſolùm ex eo, quia pleno iure ad Regulares ſpectant, ac per eos adminiſtranda ſunt.

25. Huiuſmodi beneficia *ſuperius* enarrata, & alia Eccleſiarum Ordinum regularium cum certa portione reddituum eccleſiaſticorum pro miniſterio ſpirituali, & adminiſtratione Sacramentorum in eiſdem Eccleſiis exercenda, licèt verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica eſſe, quamuis manualia ſint, exiſtimauerit Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 26. q. 12.* eò quòd habeant alia omnia beneficio conuenientia, præter id, quòd talia ſint, vt poſſint ad nutum reuocari: tamen non eſſe propriè,& ſimpliciter beneficia, probabiliter ſuſtinent multi:nam beneficium propriè, & ſimpliciter tale requirit perpetuitatem, vt docent. Calderin. *conſ.26.num. 5. de prabend.* Gomez. *tit. de grat. expectat.num.94.* Anaſtaſ. Germ. *de indult.Cardin. §. Regularia. num.* 40. Fr. Emmanuël *qq. regul. tom.1.q.34. art.* 2. Staphil. *de litteris gratiæ, tract. de form. expect. in 9. forma, num.* 29. qui Calderino, & Gomezio *ſupracitatis* addit in reſeruationibus beneficiorum, quas facit Pontifex, non claudi manualia; eò, quia illa ſola reſeruari dicuntur, quæ verè, & propriè beneficia ſunt.

Verè tamen, & propriè dici beneficia eccleſiaſtica aſſerit Barboſa *de iur. eccleſiaſtico,lib. 3. cap.4. n.* 70. nam, licèt aliquando de facto perpetuitatem non habeant; aptitudinaliter tamen eam habent: nam, licèt conferantur à Superiore; ita vt reuocari poſſint, poſſunt etiam conferri abſque hoc, quòd prouiſus vnquam amoueatur. Et ita docet Gambar. *de offic. Legati à latere, lib.4. tit. de poteſt leg. in reſeru. benef. num.14 & ſeqq.* Gonzal. *loco cit.gloſſ.5.§. 6. num.* 31. & *gloſſ.8.n.25.* & Rota *deciſ.739.n. 6.* & *deciſ. 772. part. 1. diuerſ.* Buratt. *deciſ. 944. num....* & alij apud Barboſam. *loco cit. num.* 71.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbates,& Prælati Epiſcopo inferiores, antequàm ſuarum Abbatiarum poſſeſsionem adipiſcantur, poſsint beneficia ad eas ſpectantia conferre.

SVMMARIVM.

1 *Abbates,& Prælati regulares ſtatim electi poſſunt beneficia ſuis Abbatiis, & Monaſteriis ſubiecta conferre.*
2 *Poteſtas Abbatum, & Prælatorum regularium competit illis, ſtatim vt ſunt electi.*
3 *Iuriſdictionẽ an poſſint exercere Abbates,& Prælati ſæculares, antequàm inducantur in poſſeſſionem ſuæ Eccleſiæ.*
4 *Abbates,& Prælati Religionum à Sede apoſtolica promoti nõ poſſũt in ſua Prælatura adminiſtrare, niſi priùs expeditis literis eiuſdẽ Sedis apoſtolicæ.*

PRo huius quæſiti intelligentia clariori diſtinguendum eſt: nam, vel loquimur de Abbatibus, &. 1.
Prælatis regularibus,aut de ſæcularibus. Prælati regulares ſtatim ac à Generali, vel à Diffinitoribus, ſiue à Capitulo,iuxta morem vniuſcuiuſque Religionis, aut Congregationis, eliguntur, poſſunt beneficia Monaſteriis, quibus ipſi præficiuntur, ſubiecta conferre: non enim opus eſt, quòd prædictorum Monaſteriorum poſſeſſionem capiant; ſed tota iuriſdictio,& poteſtas eis poſt electionem prouenit; exceptis tamen quibuſdam, qui à Sede apoſtolica prouidentur in Conſiſtorio, vel ab ea ſuarum electionum confirmationem accipiunt. De Prælatis ſæcularibus,ſiue Com- 3.
mendatariis idem videtur dicendum, quod de Epiſcopis; in qua materia duæ ſunt ſententiæ. Prima eſt Innocentij, Hoſtienſis, Ioannis Andr. & aliorum ferè communiter,quos refert Panormit. *in cap.Tranſmiſſam. de electione*, qui opinantur, quòd inductio in poſſeſſionem nòn eſt neceſſaria ad hoc,vt quis poſſit ea, quæ ſunt iuriſdictionis, exercere, & ſic beneficia

ficia conferre: sed eo ipso, quòd est confirmatus, vel habuit aliquod aliud succedens loco confirmationis; purà, quia fuit institutus, seu prouisus per Superiorem de illa dignitate, potest incontinenti administrare, etiamsi non fuerit installatus, vel corporalem Prælaturæ possessionem non apprehenderit. Et horum ratio est: quia immissio in possessionem est de solennitate: non autem de substantia collationis. Secunda sententia est Dyni *in Regula prima, de reg. iur. in 6.* Archidiaconi *in cap. Eum, qui de preben. lib. 6.* Petri de Anchar. *in reg. sine possessione, de reg. iur. lib 6.* qui tenent, quòd Prælatus, quantumuis confirmatus, vel institutus, siue prouisus de Prælatura, antequam in eius possessionem inducatur, non possit eam administrare, nec iurisdictionalia exercere, nec per cōsequens beneficia conferre. In hoc videtur tenenda sententia Panormitani *loco citato*, qui ad concordandas prædictas opiniones ait, quod aut alius est in possessionem prælaturæ; & tunc etiam, quod possessio sit iniusta, non licebit confirmato, seu prouiso administrare, nisi priùs adepta legitima possessione: aliàs enim esset spoliare possessionem própria authoritate, quod prohibetur *per dictum cap. Eum, qui de præben. in 6.* & *cap. Placuit. 16. q. 6.* Vel Prælatura ita vacat, quòd nemo est in illius possessione, tanquam Prælatus: & tunc post confirmationem, vel institutionem, seu prouisionem potest Prælatus administrare. Insuper, vbi ex consuetudine Episcopus, vel alius Ordinarius nihil potest administrare, nec iurisdictionem exercere, nisi fuerit installatus, aut in possessionem immissus, tunc erit necessaria possessionis assequutio; aliàs secùs. Et hanc dicit communem Ioan. de Selua *de benef. part. 2.*
4. *q. 15. num. 1.* Verùm nota, quòd Abbates, & Prælati Religionum, qui ab apostolica Sede confirmationem accipiunt, vel ab ea promouentur absque litteris expeditis eiusdem Sedis, administrare non possunt, nec recipi tanquam Prælati; aliàs tam recipientes, quam recepti punirentur, vt cautum est in Constitutione Bonifacij VIII. incipien. *Iniuncta nobis* quæ habetur inter Extrauagantes communes *de electione*, vbi sic ait: *Sancimus, vt Episcopi, & alij Prælati superiores, necnon Abbates, Priores, & cæteri Monasteriorum regimina exercentes, quocunque nomine censeantur, qui apud Sedem apostolicam promouentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commissas eis Ecclesias, & Monasteria absque dictæ Sedis literis eiusmodi eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, seu benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum ecclesiasticorum administrationem recipere non præsumant, nullique eos absque dictarum litterarum ostensione recipiant.* Quòd si aliquid prædicti Episcopi, vel Prælati facere antè præsumpserint, irritum sit, & inane. De hac re latiùs diximus *in 1 tomo, disp. 8.*

QVÆSITVM. V.

Vtrùm Abbates possint præsentare, & conferre beneficia eorum Monasteriis subiecta absque consensu Conuentus.

SVMMARIVM.

1. *Abbates de iure communi nequeunt absque sui Cōuentus consensu beneficiarios instituere: sed limita, vt num. 4.*
2. *Monachorũ creatio, sicut requirit consensum Conuentus de iure communi, ita etiam beneficiorum collatio.*
3. *Beneficiorum collationes, & institutiones irritæ sunt, nisi accedat Conuentus, vel maioris partis Monachorum consensus.*
5. *Beneficia regularia alia sunt electiua, alia collatiua: & quomodo vtraque conferantur.*

De iure communi præsentationes, & prouisiones, seu collationes beneficiorum regularium, & parochialium Ecclesiarum, Monasteriis vnitarum, vel ab eis dependentium, facienda est ab Abbate, insimul cum Conuentu, aut eius consensu, vt habetur *in cap. Ea noscitur. de his, quæ fiunt à Prælatis,* & Gloss. *in cap. vlt. in verb. Pertineat. de Regular. in 6.* Archidiac. Ioan. Monach. Dominic. & Franch. *ibi* quos refert, & sequitur Azor. *moral. instit. parte 1. lib. 12. cap. 22. q. 9.* asserens, contrarium tenere Panormit. *in d. cap. Ea noscitur.* Verùm prædicti Doctores omnes loquuntur de creatione Monachorum, vt etiam aduertit Sanchez *in Decalog. lib. 2. cap. 29. num. 106.* de qua etiam loquitur *d. cap. fin. de Regular. in 6.* 1.
non autē de institutione beneficiorum. At de vtraque re idem est faciendum iudicium: nam, sicut de iure ad monachorum creationem requiritur consensus maioris partis Conuentus; ita & ad beneficiorum collationem. Atque ita tenent expressè Mandos. *in reg. 3. Cancellar. q. 9. num 4.* Sanchez, & Azor. *locis cit.* Francisc Marc. *decis. Delphinat. q. 1235. num. 2.* Vnde, si 2.
constiterit, quòd consensus Monachorum, seu maioris partis Conuentus, non accesserit, institutiones, siue collationes irritæ censendæ sunt. 3.

Verùm hoc limitatur, vt non procedat, quando ex consuetudine approbata, & antiqua, vel ex aliquo speciali priuilegio Abbates probauerint Capituli consensum non requiri, vt habetur ex textu *in d. cap. Ea noscitur. de his, quæ fiunt à Pral. sine consensu Capit.* Firmant Gloss. *in cap. 1. verb. præsentantur. de capell. Monach. in 6.* & Panormit. *in d. cap. Ea noscitur col. 1. vers. Nota, quòd præsentationibus.* 4.

Supponendum tamen est, cùm beneficia regularia sint, alia collatiua, alia verò electiua, quòd collatiua ad instar sæcularium beneficiorum conferuntur authoritate Superioris: electiua autem per electionem canonicam suffragiis electorum conferri solent, intercedente Abbatis, & Prælati Monasterij confirmatione, vt docent Azor. *loco cit. lib. 12. cap. 12. quæst. 8.* Sanchez *loco cit. num. 108.* Barbos. *de iure eccles. lib. 3. cap. 4. n. 75.* vbi ait, quòd semper debet fieri mentio in literis beneficij electiui, si beneficium huius qualitatis sit, *per cap. Cùm in illis. 16. §. Illis verò. de præb. in 6.* ita etiam docent Menoch. *de arbit. casu 201. n. 84.* Flam. Paris. *de resig. benef. lib. 10. quæst. 2. num. 35.* Card. Tusch. *tom. 3. litt. E, concl. 90.* Censeo tamen cum Sanch. *loco cit.* standum esse statutis, & consuetudinibus cuiuslibet Religionis, & Monasterij: vbi autem de re hac non constaret, dicendum est, pertinere ad Abbatem, & Prælatum Monasterij cum consensu maioris partis Capituli. In Religionibus enim ferè omnibus, quando res magni momenti gerendæ sunt, expectatur in illis benè dirigendis, nedum consensus Abbatis, & Prælati; verùm etiam maioris partis Conuentus: & collationem beneficiorum negari non potest esse enumerandā inter res magni momenti. 5.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm Abbates beneficia ad eorum collationem spectantia possint ad libitum, tam Regularibus, quàm sæcularibus conferre.

SVMMARIVM.

1. *Beneficiorum alia sunt regularia, Alia sæcularia.*

2 Regu

2 *Regularia beneficia Regularibus, sæcularia sæcularibus conferenda sunt.*
3 *Qualitas beneficij quomodo ex fundatione dignosci possit.*
4 *Capellæ in Monasterio si fundatæ sint, beneficium præsumetur regulare, nisi per sæculares regi consueuerint: & quid, si de fundatione non appareat, num. 5.*
6 *Beneficium dicitur regulare, quando legitimè præscriptum est, vt per Regulares administretur; sæculare autem, quando per sæculares.*
7 *Beneficia regularia quibus possint in titulum conferri.*
8 *Beneficiorum vnius Religionis non sunt capaces Monachi alterius Religionis.*

1. Notandum est, beneficium (prout ad rem nostram facit) esse duplex, vt dicimus *in quæs. 2.* videlicet, regulare, & sæculare, *cap. Cum singula. & cap. Cùm de*
2. *beneficio. de prebend. in 6.* Si beneficium erit regulare, non nisi Regulari conferendum est: si sæculare, vtique sæculari Clerico conferri debet, Anchar. *in cap. 2. de supplend. neglig. Prælat.* & *in d. cap. Cùm de beneficio. de præbend. lib. 6. num. 1.* Et est regula generalis, quòd regularia beneficia Regularibus; sæcularia sæcularibus conferenda sunt, vt tradunt communiter Doctores, & habetur ex Concilio Trident. *inferius* citando.

3. Ista autem qualitas discerni potest præcipuè ex fundatione ipsius beneficij, vt si in ea statutum sit, quòd per Regulares tale beneficium administretur, vtique censebitur regulare, vt docent Gemin. *in d. cap. Cum de beneficio. num. 9.* Franch. *ibid. num. etiam 9. vers. Et intellige. circa finem.* Rebuffus *in praxi beneficial. in proœm. tit. Quotuplex sit beneficium. num. 5.* & *in Concordat. tit. de collat. §. Volumus. verb. Regularia.* Azor *moral. instit. part. 2. lib. 3. cap. 26. q. 1.* Sanchez aliis relatis *in Decalog. lib. 7. cap. 29. num. 14.* Et hoc statutum, tam per Episcopum, quàm per Abbates, & Prælatos inferiores episcopalem iurisdictionem habentes fieri potest, vt tradunt Gemin. Franch. & Sanchez *locis cit.*

4. Quòd si Capellæ in Monasterio fundatæ sint, beneficia præsumentur regularia, nisi per sæculares regi consueuerint. Rebuff. *in praxi benefic. loco cit. num. 6.* Sanch. *eo cap. 29. in fine.*

5. Si verò de fundatione non appareat, erunt inspiciédæ institutiones, & consuetudo, seu præscriptio, per ea, quæ habentur *in d. cap. Cum de beneficio.* & *Clem. 1. de suppl. neglig. Prel.* Rursus, si clare de institutionib. non apparuerit, nempe, quia aliquando sæcularibus, aliquando autem Regularibus factæ sint; inspicere opus erit quis institutor eas fecerit: si enim persona ecclesiastica sæcularis, præsumetur talem Capellaniam, siue beneficium esse sæculare; nisi aliter appareat, quòd, scilicet, ipse institutor beneficij statum immutare voluerit: quod non præsumitur, nisi declaretur *arg. c. 1. dist. 10.* & *cap. Querimoniam. de iurepatron.* Gonzal. *de mensibus, & alternat. in gloss. 5. §. 6. num. 11. & 28.* Tamen è contra non semper erit præsumendum regulare, atiamsi appareat, quòd institutor fuerit Regularis, si fuerit solitum possideri per sæculares. Gonzales *d. tract. in gloss. 8. n. 38.* Si autem collationes ab institutore ecclesiastico Regulari in persona Regularium factæ fuerint; beneficium procul dubiò censebitur regulare.

6. Præscriptione beneficium dicetur regulare, si per tempus quadraginta annorum (quod regulariter ad præscribendum contra Ecclesiam requiritur, *cap. Ad aures. & cap. De quarta. de præscript.*) ab vno, vel à pluribus Religiosis in eo institutis pacifice & continuò gubernatum est, etiamsi anteà, vel post dictum tempus sæculares quandoque in eo ministrauerint: sicut sæculare dicitur id, quod eodem modo à sæcularibus rectum fuit *d. cap. Cùm de beneficio. de præbend. in 6.* dummodo post completam præscriptionem sæculares id beneficium per alios quadraginta annos non rexerint: nam noua induceretur præscriptio in eorum fauorem, ac illa prior extingueretur. Ita Gloss. *in d. c. Cùm de beneficio. verb. post.* & alij apud Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap. 29. num. 15.* Sex igitur conditiones requiruntur, vt beneficium ex regulari fiat sæculare, & è contra, de quibus agimus *in 2. quæs.*

Regularia igitur beneficia non possunt in titulum, nisi Monachis professis, & sui Ordinis tantùm, vel iis qui habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur, ab Abbate conferri, ne vestem lana, linóque contextam induant, vt habetur in Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 10. de reformat.* Circa hoc autē ista regula seruanda est, vt beneficia regularia dentur priùs Religiosis eiusdem Monasterij. Secundò, in eorum defectum dentur aliis Religiosis alterius Cœnobij eiusdem tamen Ordinis. Tertiò, in istorum defectum aduocentur alij Regulares alterius Ordinis. Vltimò, in defectum omnium Regularium (quod vix accidere potest) licebit in eis sæculares Clericos institui. *cap. Inter quatuor.* vbi Gloss. Panormit. & alij communiter *de relig. Domib.* Azor. *moral. inst. part. 2. lib. 3. cap. 26. quæst. 5.* 7.

Dixi, *Monachis sui Ordinis tantùm.* Quia Monachi, & Regulares alterius Ordinis non sunt capaces beneficiorum aliorum Ordinum. Et hoc grauiter prohibetur *cap. Cùm singula. §. Prohibemus de præbend. in 6.* Quod etiam affirmant Nauar. *com. 4. n. 23. de Regular.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de dispensat. cum Regular. n. 2.* Rodriq. *quæst. regul. t. 1. q. 34. art. 8.* Gonzal. *in Reg. 8. Cancell. glos. 8. n. 96.* Sanch. *lib. 7. in prac. Decal. c. 29. n. 29.* vbi ait, quòd in hoc non poterit Legatus dispensare absque speciali commissione: quod etiam affirmat Rebuff. *loco cit. n. 2.* 8.

Et Summus Pontifex non est solitus concedere licentiam Regularibus assequendi beneficium alterius Religionis, nisi transferendo illos ad id Monasterium, ad cuius collationé beneficium assequuntur. Ita Sanch. *loc. cit. n. 30.* & Barbos. *de iure eccles. lib. 3. cap. 13. n. 159.* vbi ait cum Sanch. *loco cit.* integrum non esse duobus Religiosis diuersorum Ordinum permutare beneficia regularia de licentia suorum Prælatorum: quia neuter est beneficij alterius capax, quod etiam docet Bellam. *de permut. benef. p. 2. quæst. 11. n. 2.*

QVÆSITVM VII.

Quibus personis sint beneficia, tam regularia, quàm sæcularia ab Abbatibus, & Prælatis, tam sæcularibus, quàm regularibus conferenda.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & Prælati in beneficiis conferendis, quomodo se gerere debeant.*
2 *Heretici, eorùmque fautores, defensores, & filij vsque in secundam generationem, sūt inhabiles ad beneficia obtinenda.*
3 *Apostatæ sunt inhabiles ad beneficia ecclesiastica obtinenda.*
4 *Excommunicati maiore excommunicatione sunt inhabiles ad quæcunque beneficia: sed amplius, vt n. 5 & iimita, vt n. 6.*
7 *Suspensi ab officio, & beneficio sunt inhabiles ad benefi*

beneficiis ecclesiastica.

8 *Interdicti personaliter non possunt beneficia consequi.*

6 *Irregulares beneficia obtinere non possunt.*

10 *Sodomitæ notorij sunt ad beneficia ecclesiastica inhabiles.*

11 *Bigami prohibentur habere beneficia.*

12 *Aleatores beneficia non possunt consequi.*

13 *Simoniaci in assequendo beneficio post eius priuationem sunt inhabiles.*

13 *Clericus, qui priuatur beneficio propter vsurpationem, fit inhabilis ad alia beneficia consequenda.*

15 *Concubinarij incorrigibiles redduntur inhabiles ad beneficia, vsque ad emendationem, arbitrio sui Prælati.*

16 *Clericus coniugatus, durante matrimonio, redditur inhabilis ad beneficia, etiamsi clericaliter viuat: & num. 17.*

18 *Sæcularis, & non professus prohibetur beneficia regularia, in titulum Regularibus conferri consueta, obtinere.*

19 *Laicus non potest habere beneficia ecclesiastica, etiam simplicia.*

20 *Clericorum filij, procreati ex legitimo matrimonio, in Ecclesiis, vbi Patres habent, vel habuerunt beneficia, consequi non possunt.*

21 *Tonsura, & Ordines in beneficiis obtinendis, an sint necessarij.*

22 *Illitterati sunt inhabiles ad beneficia.*

23 *Infames ad beneficia redduntur inhabiles.*

24 *Corpore vitiati, qui notabiliter deformati sunt in corpore, tanquam irregulares beneficia habere non possunt.*

25 *Periurus, qui infamis est, beneficium non potest consequi.*

26 *Cardinalem offendentium filij, & nepotes, inhabiles sunt in posterum ad consequenda beneficia.*

27 *Beneficia incompatibilia non dimittentes, post priuationē eorum, quæ obtinebunt, redduntur inhabiles ad alia beneficia.*

28 *Beneficium curatum habens non potest aliud curatum, vel aliud incompatibile obtinere.*

1. NOn sunt beneficia ecclesiastica quibuscunque conferenda, nulla eorum habita notitia, à Prælatis, qui in beneficiis conferendis præcipitanter se gerere nequaquam debent; sed mature consideratis personis, earúmque meritis, & conditionibus, præcauere summopere debent, ne inhabiles sint. Ad hoc igitur, vt illas meliùs dignoscant, hîc apponendum duxi, qui de iure ad beneficia inhabiles reddantur.

2. Primò, inhabiles sunt ad beneficia, Hæretici, eorúmque fautores, & receptatores, defensores, eorúmque filij, vsque ad secundam generationem. Quòd si admitterentur ad beneficia, esset irrita, & nulla talis admissio *ex cap. Quicunque. §. Hæretici. cap. Statutum. §l. 2. de Hæret. in 6.* vbi de beneficio iam obtento ante declarationem criminis paterni: secùs dicendum est de superueniente crimine, hoc enim non reddit inhabilem ad beneficium iam obtentum, vt dicunt Oldrad. *de nobilit. p. 4. in princ. cap. 9.* Hoieda *de incompatib. benef. p. 1. cap. penul. n. 100.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 45. n. 6. limit. 7.* Menoch. *consl. 805. num 33.* De filiis verò, & nepotibus prædictorum intelligendum est, qui tales esse, aut tales decessisse probentur; non autem illorum, quos emendatos esse constiterit, & pœnitentiam egerint; quanuis ante peractam pœnitentiam obierint; dummodo tamen ad eam recipiendam parati essent, sicut docent Paris. *consl. 2. num. 185. lib. 4.* Surdus *consl. 360. n. 14.* Ricciull. *de iure personarum, lib. 5. cap. 30. n. 41.* Farinac. *de hæres. quæst. 141. num. 64.* & Rota *in Collimbricen. Canonicatus, 13. Iunij, 1616.* coram Card. Sacrato: vbi etiam decisum fuit, non esse faciendam distinctionem inter sponte confessum, & condemnatum. Aduertendum tamen est, quòd in linea materna pœna tantùm extenditur ad primam generationem, vt probatur *ex d. cap. Statutum.* Aduertendum est præterea, quòd hæresis patrui non impedit, quominùs nepos ad beneficia obtinenda habilis existat, vt decreuit S. Congreg. Card. teste Barb. *inferiùs* citando *n. 135.*

Secundo, apostatæ inhabiles sunt ad beneficia ecclesiastica, vt dicūt Valent *2. 2. disp. 1. quæst. 12. punct. 3. not. 2.* Sanch. *in precept. Decal. lib. 2. cap. 7. num. 18.* Barbos. *de iure ecclesl. lib. 3. cap. 13. num. 135.* Squillante *de priuileg. Cleric. cap. 4. num. 221.* tam si habitum suæ Religionis non dimiserint, quàm si illo iam spoliati sunt: quia dictum, & resolutum est *in disput. de apostatis, & fugitiuis, & eiectis*, quòd possunt etiam esse Regulares verè apostatæ, licèt habitum propriæ Religionis retineant. 3.

Tertiò, excommunicati maiori excommunicatione inhabiles sunt ad quæcunque beneficia consequenda, alioquin collatio esset irrita, *ex cap. Postulastis. de Cleric. excommunicato minist.* Idem docent Couar. *in cap. Alma mater p. 1. §. 7. n. 1.* Seln. *de benef. p. 3. q. 4.* Rebuff. *in tit. de excommunicato vitando, vers. Aduertendum est.* Nauarr. *in Manual. cap. 25. n. 21.* Flaminius Parisius *de resignat. benef lib. 4. q. 3. n. 32.* Vgolinus *de censl. tab. 2. cap. 13. §. 1.* Bonacina *in simil. tract. disp. 2. quæst. 2. punct. 4. §. 1.* 4.

Hoc tamen impedimentum in multis est ampliandum cum Barbos. & Doctoribus ab eo citatis *de iure ecclesl. lib. 3. cap. 13. num. 137.* Primò, in quocunque genere beneficij ecclesiastici, siue sint maiora beneficia, siue minora, vt etiam habeant annexam dignitatem, siue sint beneficia sæcularia, siue regularia; & non solùm in collatione beneficiorum; sed etiam in permutatione, & resignatione. 5.

Secundò, etiam in foro conscientiæ, in quo beneficium collatum excommunicato, seu resignatum, non potest ab ipso retineri, etiamsi collatio sit facta motu proprio, & valet, tam de excommunicatione lata à iure, quàm ab homine: in vtraque enim militat eadem ratio, siue lata sit excommunicatio per sententiam generalem, siue particularem: etiamsi excommunicatio iniusta sit, dummodo ritè lata fuerit.

Tertiò, quanuis excōmunicatus non adhuc denunciatus: quia ad effectum, vt non possit beneficium obtinere, denunciatio non est de substantia. Idem dicendū esset, si excōmunicatus esset occultus: quia collatio ex eo esset nulla, cùm in his, quæ geruntur iure priuato, nulla sit differentia inter excommunicatum publicum, & occultum.

Quartò, hoc etiam valet, quanuis excommunicatus reputetur communi opinione pro absoluto: quia in hac materia, de qua agitur, vt excommunicatus reddatur incapax ad beneficium obtinendum, veritas præualet opinioni.

Quintò, quanuis post collationem sequeretur absolutio: quia talis absolutio sequens non tollit præcedentem incapacitatem, cùm in istis spectetur initium.

Sextò, etiamsi excōmunicatus esset absolutus cum reincidentia post aliquod tēpus: quia, si post præfixum tempus, & reincidentiam fiat sibi collatio, erit nulla, non obstante, quòd Iudicis declaratio non adfuerit.

Huiusmodi tamen inhabilitas excommunicationis limitanda est primò, non procedere, si excommunicatio sit nulla. Secundò, si excommunicatio superuenerit post collationem: quia, licèt nondum sit 6.

effectuata

effectuata; tamen valet, vnde poteſt excommunicatus beneficium acceptare iam ſibi collatum, quando non erat excommunicatus. Tertiò, quando prouiſus eſſet poſſeſſor triennalis, tunc non poteſt moleſtari, non obſtante, quòd collatio fuerit ſibi facta tempore, quo erat excomunicatus. Quartò, limitatur in eo, qui excommunicatus fuit poſt appellationem interpoſitam: quia, pendente cauſa appellationis, eſt capax collationis. Hoc tamen intelligitur, quando appellatio eſſet valida, & hoc pro certo haberet: ſecùs ſi notorium eſſet eam non valere.

An autem poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt quis retineat beneficium tempore excommunicationis, vide apud Barboſam *loco citato*, *num.* 143.

7. Quartò, inhabiles ſunt ad beneficia obtinenda, & conſequenda ſuſpenſi ab officio, vel beneficio; & prouiſio eis facta nulla eſt *ex c. Cùm dilectus. verſ. Quia nobis. de conſuet.* & *ibi* Gloſſ. *verbo, ceſſauimus.* & *c. Per inquiſitionem. de electione*, & Gloſſ. *verbo, Suſpenſi.* & *c. Cum bona. de ætat. & qualit.* vbi Abbas *n.* 8. & *verbo, Irritus, in c. Tanta. de exceſſib. Prælat.* Hoc intellige de ſuſpenſis ab omnibus Ordinibus, cùm ſecùs dicendum ſit ab vno Ordine ſacro tantùm: quia ratione alterius Ordinis, quem habet, ſine ſuſpenſione poteſt obtinere beneficium, *ex c. Vel non eſt compos. de temp. Ordin.* & Abbas *in d. c. n.* 6. ſuſpenſus enim ab Ordine presbyterali tantùm, licèt non poſſit habere ſacerdotalem præbendam; poterit tamen habere diaconalem: qui verò per annum contumax ſteterit in ſuſpenſione, non ſolùm nequit ampliùs beneficium conſequi; ſed ea, quæ interim acquiſiuit, & priùs hebebat, amittit, vt habetur *in d. cap. Cùm bona. de ætat. & qualit.*

8. Quintò, interdicti perſonaliter non poſſunt beneficia conſequi. Ita Nauarr. *in Manual. c.* 24. *num.* 133. Vgolin. *de cenſ. tab.* 5 *cap.* 13. §. 1. *num.* 2. Leſſius *de iuſt. & iur. lib* 2. *cap.* 32. *num.* 116.

9 Sextò, irregulares non poſſunt beneficia obtinere, & collatio illis facta, ipſo iure nulla eſt, *ex cap.* 1 *in fin. de Cler. pugn. in duello, cap.* 2. *de Cler. non ordinat. miniſtr.* & Leſſius *loco citato. num.* 120. Vgolin. *de off. Epiſc. cap.* 50. §. 6. *num.* 4.

10. Septimò, Sodomitæ notorij ad beneficia ſunt inhabiles, & collatio his facta nulla eſt, vt optimè reſoluit Barboſ. *de off. & poteſt. Epiſ. part.* 2. *alleg.* 44. *num.* 28.

11. Octauò, bigami prohibentur beneficia habere, cùm etiam prohibeantur ordinari, vt probant Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. n.* 193. & Sayrus *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 9. Garſias *de benef. part.* 7. *cap.* 6. *num.* 1. Propterea beneficij collationem factam bigamo nullam eſſe, affirmat Nauarr. *conſ.* 3. *num.* 1. *de bigamis.*

12. Nono, aleatores beneficia conſequi non poſſunt, & collatio eis facta, ſi publici ſint, ipſo iure fit nulla; ſi occulti, erit irritanda. Ita diffiniuit Rota Romana *deciſ.* 426. *part.* 1. *diuerſ.* & multi Doctores *ibi* allegati.

13. Vndecimò, ſimoniaci in aſſequendo beneficio poſt eius priuationem fiunt inhabiles ad omnia alia beneficia obtinenda per Bullam Pij V. quæ incipit: *Cùm primùm.* ſub datum Calend. April. 1566. quæ *in Bullario* eſt conſtitutio eius quinta.

14. Vndecimò, Clericus quæcunque, vel iure Eccleſiarum, vel priorum locorum vſurpans, vel aliis conſenſum, aut auxilium præſtans, priuatur beneficio, & fit inhabilis ad quæcunque alia beneficia conſequenda, ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in fin.*

15. Duodecimò, Clerici concubinarij incorrigibiles poſt multas pœnas, & priuationem beneficiorum, redduntur inhabiles ad conſequenda beneficia vſque ad emendationem arbitrio Ordinariorum ſuorum, ex d. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 14.

16. Decimotertiò, Clericus coniugatus, etiamſi clericaliter viuat, durante matrimonio beneficia eccleſiaſtica conſequi non poteſt, *ex cap.* 2. & *cap. Diuerſis fallaciis. cap. Cùm decorem de Cleric. coniugat.* Poterit tamen haberere beneficium eccleſiaſticum ratione ſtipendij, vel alterius miniſterij temporalis, vt benè probat Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſp* 42.

Decimoquartò, quicunque coniugatus, qui aliquem de Ordinibus ſacris præſumit ſuſcipere, matrimonio durante, etiam nondum conſummato, niſi ſeruata regula canonum, etiam ad beneficium quodcunque, vel officium eccleſiaſticum prohibetur promoueri *per Extrauagantem, Antiquæ. de voto.* Ioann. XXII. Vnde, ſi promoueatur ad Ordinem ſacrum, efficitur irregularis, vt dicunt Maiolus *de irregul. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. Couarr. *de ſponſal. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. 17.

Decimoquintò, ſæcularis, & non profeſſus prohibetur beneficia regularia in titulum Regularibus conferri conſueta obtinere, niſi eiuſdem Ordinis habitum ſuſcipiat, & profeſſionem emittat ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 10. 18.

Decimoſextò, Laïcus beneficia eccleſiaſtica, etiamſi ſint ſimplicia, obtinere non poteſt, *ex cap. Ex litteris de tranſact.* 19.

Decimoſeptimò, filij Clericorum procreati ex legitimo matrimonio, in Eccleſiis, vbi patres eorum aliquod habent, vel habuerunt beneficium; conſequi non poſſunt beneficia, *ex cap.* 2. & *cap. Cum decore. de filiis Presbyt.* & Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 15. 20.

Decimooctauò, nullus, qui prima tonſura eſt initiatus, & in Ordinibus minoribus eſt conſtitutus ante annum 14. ſuæ ætatis beneficium poteſt obtinere, ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 6. Non oportet tamen expletum eſſe dictum annum 14. ſed ſufficit eſſe cœptum ad obtinendum beneficium ſimplex, vt docet Barboſ. *de iur. eccleſ. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 163. cum multis Doctoribus ab eo allegatis: & hæc prohibitio ſubſiſtit, nedum per viam collationis, ſed etiam præſentationis, electionis, aut alterius cuiuſcunque prouiſionis, vt docet Mandoſius *de minor. ætat. cap.* 4. *num.* 17. Standum tamen erit fundationi, vt beneficium etiam in minori ætate adipiſci valeat, cùm non fuerit derogatum tali fundationi per Concil. Tridentinum, vt reſoluit Barboſ. *loco citato, num.* 163. cum Doctoribus ab eo allegatis. Cum quibus docet *num.* 164. quòd Epiſcopus non poteſt indulgere alicui, vt ante annum 14. beneficium obtineat: ſi enim conferret, ante talem ætatem, Epiſcopus, ſiue alius Prælatus peccaret mortaliter, & collatio eſſet nulla. 21.

Decimononò, illiterati ſunt inhabiles ad beneficia *ex cap. Illiteratus. diſt.* 36. *cap. Pœnitentes. diſt.* 55. Vnde, ſi collatio facta fuerit penitùs illiterato, eſt ipſo facto irrita, & inualida, vt dicit Azot. *inſtit moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *q.* 3. cum aliis ab eo citatis, & Nauarr. *de orat. miſcell* 33. *num.* 7. 22.

Vigeſimò, infames beneficium non poſſunt obtinere, *argumento litera vnica, C. de infamibus, lib.* 12. *cap. Inter dilectos. de exceſſ. Prælat. cap. Infamibus. de regul. iur. in* 6. 23.

Vigeſimoprimò, corpore vitiati, qui inſigniter deformati ſunt in corpore, tanquàm irregulares beneficia obtinere non poſſunt. Ita Barboſa *loco cit. n.* 167. cum aliis Doctoribus *ibid.* 24.

Vigeſimoſecundò, periurus, quia infamis eſt, beneficium conſequi non poteſt, ex eodem Barboſa *loco citato*, & DD. *ibid.* allegatis. 25.

Vigeſimotertiò, filij, & nepotes offendentium Cardinalem, inhabiles ſunt in poſterum ad obtinenda beneficia, *ex cap. Felicis verſ. Quòd ſi quis. de pœn. in* 6. & Decian. *in tract. crim. lib.* 7. *cap.* 41. *num.* 32. & Farinac. *in prax. crimin. part.* 5. *num.* 112. Sanchez *in precept. Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 20. 26.

27 Vigesimo quartò, non dimittentes beneficia incompatibilia, secundùm Extrauagantẽ Ioannis XXII. quæ incipit: *Execrabilis.de præbend.* post priuationem eorum, quæ obtinebant, redduntur inhabiles penitùs ad alia beneficia obtinenda: quod etiam habetur *in Extrauag. Vt quos.de off. Ordin.in comm.*

28 Vigesimoquintò, & vltimò, habens beneficium vnum curatum, non potest aliud curatum, vel aliàs incompatibile obtinere, *ex cap. vnico, §. penult.* 10. *quæst.*3. iure enim naturali prohibetur, ne quis simul plura beneficia habeat, quæ diuino iure assiduam beneficiarij præsentiam expostulant, vt docent Valer. Reginaldus *in prax. lib.* 30. *num.* 277. Comitolus *respons. moral. lib.*1. *quæst.* 73. Azor. *tom.* 2. *institut. moral. lib.*6. *cap.* 11. *quæst* 5. Vnde, si quis Ecclesiam cathedralem, & parochialem, aut ecclesiasticam dignitatem, vel aliam præbendam obtinens accipiat, si quidem authoritate Sedis apostolicæ id egerit, ipso iure vacat prima, *ex cap. Quanto.de transl. Episc.* & *cap. De multa.*vbi D. D. *de præbend.cap. Dudum. de elect. cap. Litteras de concess.præbend. cap. Quia nonnulli. de Cler. non resid. cap. Eam. de ætat. & qualit.* Quòd si absque Pontificis authoritate id faciat, amittit vtramque; nulla suffragante consuetudine in contrarium ex Concil. Trid. *sess.*7.*de reform.cap.*2.

QVÆSITVM VIII.

Verùm Monachus sit capax beneficiorum, tam regularium, quàm sæcularium; & quid de Canonicis regularibus Congregationis Lateranensis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia eiusdem Monasterij, vel Ordinis, conferenda sunt Monachis illius Monasterij, & Ordinis; non verò alterius.*

2 *Beneficia Monasterio subiecta pleno iure per solam voluntatem Abbatis, & Prælati, cum consensu Capituli sunt conferenda.*

3 *Beneficia, quæ pleno iure Monasterio non sunt subiecta, non possunt per solam voluntatem Abbatis, siue Prælati, etiam cum consensu Conuentus conferri.*

4 *Monachus an possit beneficia sæcularia obtinere, & ea præcipuè, quæ sunt curata, & n.*6.

5 *Regularis, ad hoc vt possit habere beneficium curatum, attento iure communi non indiget dispensatione.*

7 *Regularis, vt beneficium curatum possit obtinere, requiritur necessitas, siue necessitas Ecclesiæ; & quòd Ecclesia sit actualiter curata.num.*8.

9 *Ecclesia si regatur per sæculares cum exclusione Regularium, illi non potest præfigi Regularis.*

10 *Regulares, vt sint capaces beneficij sæcularis parochialis, debent habere licentiam sui Superioris.*

11 *Canonici regulares de iure communi absque dispensatione Sedis apostolicæ, cum sola licentia suorum Superiorum, possunt promoueri ad beneficia sæcularia, animarum curam, & regimen habentia: & num.*12.

13 *Canonici regulares, tam de iure communi, quàm de iure nouo possunt assumi ad beneficia sæcularia curata in fauorem curæ animarum, cum sola licentia suorum Superiorum.*

1. IN hac re certum est, Regularem posse beneficium eiusdem Ordinis, vel Monasterij, non autem alterius, nisi ex speciali dispensatione, obtinere. Priorem huius assertionis partem docent communiter Doctores, per illam generalem regulam, beneficia regularia Regularibus conferenda esse. Secunda pars expressè probata est *in antecedenti quæsito* per tex. *in cap. Cum singula.§. Prohibemus.de præbend. in* 6.vbi deciditur, beneficia per Monachos alicuius Monasterij administrari consueta, illis tantùm, & non aliis conferri debere: & firmant Rebuff. *in praxi benefic. tit.de dispensat.cum Regular.num.*2.*& duob.seqq.*Nauarr.*Comment.*4.*de Regular.num.*23.Syluest.*verb.Religio*,6. Panormit. *in cap. Deus, qui.de vit. & honest. Cleric.*& *cap. Quòd Dei timorem.de stat. Monach.*Roderic.*regular.quæst.tomo* 1. *quæst.*34.*art.*1. Gonzal. *ad regulam* 8.*Cancellar.gloss.*8.*à num.*96 *vsque* 110.Sanchez *in præcepta Decalogi lib.*7.*cap.*29.*num.*29. Suarez *de Relig.tomo.*4.*tract.*8.*lib.*3.*cap.vlt.n.*4.

Ideò, si huiusmodi beneficia sint pleno iure tali 2.
Monasterio subiecta, per solam voluntatem regularis Prælati, cum Conuentus consensu, potest Religiosus ad ea transferri; nisi secùs per regulares constitutiones haberetur. Quia tunc omninò ad Monasterij Prælatum spectat, de beneficiis huiusmodi prouidere: nam hac ratione dicuntur ad Monasterium pleno iure pertinere: tum, quia persona prouidenda, qui est Regularis, est plenè Monasterij Prælato subiecta: ergo ab illius voluntate pendet quoad beneficij prouisionem, vel receptionem.

Quando verò beneficia non subsunt pleno iure 3.
Monasterio, conferri nequeunt Religiosis per solam Prælati regularis voluntatem: quia, si eius voluntas sufficeret, haberet plenum ius in collatione talis beneficij: si ergo plenum ius non habet, ex eo est, quia beneficium subiectum est Episcopo, vel alteri Prælato quoad institutionem, & destitutionem, vt notat Nauar. *comment.* 2. *de Regular.num.* 6. *vers. Septimò.*

Quoad beneficia sæcularia dicendum est, Mona- 4.
chos ad ea esse omninò inhabiles, iuxta prædictam iuris regulam, sæcularia beneficia sæcularibus conferenda esse. Hoc tamen non procedit in Ecclesiis parochialibus, vel curatis sæcularibus, quæ possunt Monachis, præsertim aptis Concionatoribus conferri per textum iuncta Gloss. *in verb. eum.in can. In parochia,* 6. *quæst.*1.& *cap. Quod Dei timorem de stat. Monach.* & ibi Gloss. *verb. regimen,* Panormit. *num.*7.*&* 8.idem Panormit. *in cap. Super eo. circa inst.de Regular.* & *in cap. fin. num.*4.*de Cleric.ægrot.*Franch.*in cap. Cùm de beneficio.num.*9.*vers. Secundò, intellige. de præbend, in* 6.Felin.*in cap. In nostra.num.vlt.not.*10 *de rescript.* Lambertin.*de iure patron.lib.*2.*part.*1.*quæst.*7. *art.*19. *à num.*13. *vsque in fin.* Nauar..*lib.*3. *consil. in* 2. *edit. tit.de statu Monach. cons.* 11. *num.*5. & *toto cons.* 12. Azor.*moral.instit.part.*1. *lib.* 12. *cap.*19. *quæst.*13. & *part.*2. *lib.*3.*cap.*2.*quæst.* 8. Less. *de iust. lib.* 2. *cap.*4. *dub.* 12. *num.*98. & alij quamplures, quos citat Garz. *de benefic. part.*7.*cap.* 10.*num.*17. & Sanchez *in præcepta Decalogi lib.*7. *cap.* 29. *num.*35. Ioannes Andr. *in d. cap. Quod Dei timorem. verbo, Regimen, num.* 14. Hostien. *ibid.num.* 8. & Ancharan. *num.* 6. Abb. *num.* 7.Cardinalis *num.*5. *quæst.*2 Federicus *cons.*129. Rochus *de iurep.verbo Honorificum, q.* 4. *num.* 13. Bertachinus *tract.de Episc.lib.* 2. *in princip. quæst.* 39. *num.* 72. Selua *de beneficiis*, 3. *part.q.*11. *num.* 133. Corrasius *de benef. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 3.Greg. Lopez *verbo, Ecclesias.* Angelus *verbo, Monachus, num.* 3. Rosella *eodem verbo, num.*4. Tabiena *num.* 4 *quæst.*3. Armilla *num.* 5. Couarruuias *de testamentis, cap.* 2. *num.* 3. Cucchus *lib.* 3. *instit maior. tit.* 1. *num.* 154. Zerola *in praxi episcopali, part. prim. verbo, beneficium.* Graff. *decis. part.* 2. *lib.*3. *cap.* 20. *num.* 6. Roderiq. *qq. regul.tom.*3.*q.*13.*art.* 2.

Licèt

Licèt tamen sentiant contrarium Innoc. *in d.c Quod Dei timorem, circa init. de stat. Monach.* Archidiac. *d. cap Cùm singula.num.3.vers. Ecclesiis. de prebend. in 6.*Rebuff. *in praxi benefic. tit.de dispensat. cum Regular.num.5.*Mandos. *de sign.grat. verb. dispens. cum mon.pro obt.benef.*& alij apud Garz.*d.cap.10.num.*18. & apud Sanchez *loco citato num.* 34. quibus addo Suarez *de Relig.tomo 4. tract.8. lib 3 cap.19. num.27.* Cui opinioni fauet textus *in Clem 1. de elect.* ibi: *Per hoc autem, quin Religiosus in Episcopum sæcularis, vel cuiuslibet regularis Ecclesiæ licitè possit eligi, non intendimus prohibere.*Ergo indicat,superiorem prohibitionem extendi ad omnem Ecclesiam sæcularem, sola episcopali excepta. Præthereà fauet etiam declaratio quædam Sacræ Congregationis relata à Gonzalez *in reg. 8. Cancell. gloss 7. num. 53.* & à Sanchez *loco inferiùs citando*, in qua hæc habentur: *Sanctissimus Dominus Gregorius XIII. noluit, licere Canonicis Regularibus, etiam de licentia sui Generalis, absque permissu Summi Pontificis, assumere curam animarũ, etiam ad tempus, multóque minùs beneficium curatum ad tempus.*

5. His tamen non obstantibus, dicendum est, attento iure communi, nullam habendam esse dispensationem, vt Regularis possit habere beneficium curatum, etiam sæculare, vt probatum est *ex d.cap. Quod Dei timorem.de stat.Monach.* sicut etiam probant Authores *suprà* allati. Et probari potest per antiquos canones, in quibus satis constat, Monachos posse ad Ecclesias parochiales admitti, ex quo prædicationis officium debent exercere. Quod colligitur præsertim *ex cap. In Parochia. 16. q.1.* vbi Gelasius, Summus Pontifex, iubet, Monachum ad parochiam præsentatum admitti ab Episcopo, nullo facto verbo dispensationis:& ideò ius commune videtur explicare, quòd hoc in fauorem curæ animarum inductum sit. Et Bulla Pauli IV. quæ videbatur prædictum ius commune aliquo modo tollere, redacta est ad terminos iuris communis per Pium IV. sicut probat Mandosius *de signat.grat. verbo, dispensatio Monachorum pro obtinendo benef.vers. penult.*

6. Hoc tamen quod diximus de tali facultate Regularibus concessa in fauorem curæ animarum, limitandum est, vt diximus, nisi specialibus Religionis alicuius statutis hoc interdicatur: Religiosi enim Societatis IESV, vt refert Sanchez *loco cit. num.36.* ad nullum beneficium promoueri possunt. Limitatur secundò, quatenus concurrat necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ curatæ sęcularis, cui Regulares sunt præficiẽdi: Gelasius enim Summus Pontifex, vt *suprà* diximus, pro tali necessitate iussit, Monachum ad beneficium parochiale admittendum esse ab Episcopo.

7. Sanchez tamen *loco cit.num.39.* putat, exigi necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiæ. Ratio est: quia talis cõcessio iuris dimanauit ad fauorem boni animarum, cui prospicere, munus est Monachorum: ergo exigitur saltem vtilitas animarum, vt illarum regimini Regulares præficiantur. Ita habetur *in Gloss. in dict. cap. Quod Dei timorem.verbo, Regimen,de statu Monach.* Rosella *in Sum. verbo, Monachus, num.4.* Syluester *verbo, Religio, 7. quæst.3.* Rochus *de iurepatr. verbo, Beneficium, quæst.4.num.13.*Rodriq.*qq.Regul. tom 1. q.34 art.5.*Lessius *de iust.& iur. lib.2. cap.41.dub.12. num.99.*

8. Limitatur tertiò, dummodo Ecclesia illa, cui Regularis præficitur, sit actualiter curata; non autem solo habitu:hoc enim priuilegium concessum est Regularibus, vt diximus, in fauorem curæ animarum: quod tunc cessaret, nisi esset actualiter curata.Ita affirmant Ancharan. *in d.cap. Quod Dei timorem. n.11.* & *ibi* Ananias *num.9.*Sanch.*loco cit.num.41.*

Limitatur quartò, dummodo non sit præscriptio quadragenaria, vt regatur Ecclesia illa per sæculares, cum exclusione Regularium.Ita docet Selua *de benef. 3 part.q.11.num.133.*Cardinal. *in Clem.v i .in princ. num.19.q.21.de suppl.negl.Prælat.* Sanchez *loco citato, num.42.*qui *num.43.* dicit, quòd text. *in cap.1. de Capellis Monachorum*, qui ait, quòd si Monasterium habet populum subiectum,non est exercẽda cura animarum per Monachos;sed per Clericos sæculares, loqui secundùm iura antiqua, & attento statu mero Religiosorum. Similiter idem Sanch. *num.37.* impugnat iura, & D D. asserentes, Mendicantes incapaces esse, & inidoneos ad curam animarum. 9.

Limitatur quintò, vt Regulares sint capaces beneficij sæcularis parochialis, dummodo priùs obtineant Superioris licentiam, vt habetur *ex cap.Religiosus.in principio.de election. in 6.* per hæc verba: *Si Religiosus electioni de se ad prælationem aliquam extra suum Monasterium,vel suam Ecclesiam celebratæ,sui Superioris, qui dare ipsam valeat, non petita,& obtenta licentia, præsumpserit consentire, consensus sic præsumptus non teneat, & in pœnam præsumptionis illius electio eadem ipso facto iuribus euacuetur omninò.* 10.

Verùm quoad Canonicos regulares dicendum est cum Gabriele Pennotto *lib.2. histor.tripart Canonic. regul. cap. 72.* nempe, Canonicos regulares de iure communi, absque speciali apostolicæ Sedis dispensatione, Superiorum suorum regularium licentia obtenta, posse ad beneficia sæcularia animarum curam, & regimen annexum habentia promoueri.Quod probatur ex Concilio Tridentino,dum *sess.14.de reform. cap.11.* prohibet, Canonicum regularem ad alium Ordinem translatum, ad sæculare beneficium etiam curatum assumi: nam tacitè videtur innuere, non translatum assumi posse: quo fundamento ita tenuit Rota *in vna Papien. iurispatronatus*, die 6. Martij, 1598. coram Card. Seraphino, quam refert Gabr. Pennott. *loco cit. num. 5.* pluribus rationibus hanc assertionem probans. Nec obstat citata declaratio Sacræ Congregationis: quia respondetur, eam quoad Regulares Canonicos nunquam fuisse practicatam: nam D. Carolus Botromæus Canonicum quendam Regularẽ Lateranensem Congregationis, Don Theophilum Varisum de Triniglio appellatum,ad concursum admisit, eique parochialem Ecclesiam sæcularem contulit anno 1584.& sic triennio post dictũ decretũ, quod fertur emanasse anno 1581.vt patet ex prouisione dictæEcclesiæ parochialis in personam d. Canonici Regularis ab eodem D. Carolo factæ, quam verbatim refert Gabr.Pennot. *loco citato, num.6.*Prætereà, contrarium resolutum fuit à Rota *in citata decis.* multò post decretum Patrum: ergo dicendum est; illud non fuisse praxi demandatum,vel promulgatum, ne cogamur dicere, sacram Rotam illud contempsisse, vel ignorasse, contrarium decidendo, quod non est verisimile. Tandem eadem Sacra Congregatio anno 1602. & sic longè post dictum decretum, secùs declarauit, his verbis:*Congregatio Concilij censuit,decretis eiusdem Concilij Canonicum Regularem non prohiberi obtinere beneficia curata sæcularia, nisi fuerint ex iis translatis, de quibus habetur in d. decreto, cap.11.sess.14.* Quam declarationem refert Gabriel Pennot.*d.cap.72.num.7. circa med.* qui *numeris seqq.* subdit, idem probabiliter dici posse de aliis beneficiis sæcularibus simplicibus. 11.

Nec obstat id, quod scribit Quarant. *in Sum. Bull. verb. Canonicus Regularis*, hodie nullos Regulares, etiamsi sint Canonici, habere posse sine dispensatione apostolica beneficia curata, nec in perpetuum, nec ad tempus. Et ita in praxi obseruari, vt testatur etiam Gonzal. *in Comment.Regul. Cancell. gloss.7. num.35.* 12.

vbi refert, supradictam declarationem Congregat. Sacri Concil. factam de mente S. D. N. Greg. XIII. quia supradictus Quatanr. loquitur ex attestatione dicti Gonzales *loc. cit.* qui in posteriori editione sui Operis de veritate meliùs edoctus nostram sententiam tenet, & scribit in fauorem Canonicorum Regularium *in dicta glos. 7. n. 55. vers. Cæterùm.*

Ad decretum verò Sacræ Congregationis authoritáte S. D. N. Gregorij factum, respondit Pennottus *loc. cit.* nunquam fuisse promulgatum, maximè cùm post tempora Gregorij contrarium obseruatum sit, vt diximus, non solùm ex decreto Sacræ Congr. Concil. Trid. & Rotæ Romanæ; sed etiam tempore Clementis VIII. Summi Pontificis, cùm collata esset quædam Præpositura D. Paulo Tapparello Pedemontano, Canonico regulari, ante talem collationem quæsitũ fuit, an ille esset capax beneficij eiusdem de iure: & decisum fuit, illum fuisse capacem, vt refert Pennot. *loc. cit.* sicut etiam visum fuisse *ibid.* attestatur à dicta Sacra Congr. Concilij, non esse contrarium decreto Concil. Trid.

13. Concludendum ergo restat, Regulares in fauorem curæ animarum posse assumi ad beneficia curata, tam de iure communi, quàm nono; obseruato tamen decreto Concil. Trid. quòd regularia Regularibus, & sæcularia sæcularibus conferantur beneficia, vt *in 2. quæs.* latiùs: & Canonicos Regulares, etiam de iure nouo absolutè sine speciali dispensatione Sedis apostolicæ, cum sola Superiorum licentia, posse beneficia, etiam sæcularia, in titulum obtinere, vt constat ex dictis. Et ad pleniorem huius rei confirmationem addam Concilium Domini Vincentij Parentij I. V. D. tenoris, qui sequitur:

CONSILIVM.

NOn mediocri dubitatione ambigitur, an Canonici Regulares Congregationis Lateranensis possint Ecclesiis sæcularibus beneficiatis curam animarum habentibus, Religioni tamen eorum non annexis, post tria vota solemniter emissa præfici. Antequàm ad huius quæstionis resolutionem accedamus, priùs quædam in medium sese offerunt referenda, quæ huic propositioni dubitationem offerre videntur. Et

Primò opponi videtur illud, quòd frequenti iuris prudentum sententia firmatum extitit; valere, nempe, argumentum de Monachis ad Canonicos Regulares & è conuerso, vt, scilicet, quod de illis sancitum, ac determinatum sit, de iis quoque intelligendum esse haud dubio affirmẽt, *c. Quod Dei timorem.* vbi Glos. & Doct. *de stat. Monach.* idẽ notat Glos. *in c. Cum illorum. de sent. excom.* Imol. *in Clem. Dispẽdiosam. col. 2. de iudic.* Barb. *in Clem. 1. col. 9. de elect.* Paul. Lancell. *in suis inst. canon. lib. 1. tit. 30. §. 1.* cum simil. Sed de Monachis statuit Supremus Ecclesiæ Dei Pontifex *in c. Ioannes de regul.* & transit ad Religiosos quòd non possint ad libitum Monasterium in quo primò ingressi sunt, egredi. Cuius rei rationẽ assignat *ibidem* Abb. *not. 2.* quia Monachi illi Monasterio, in quo ab initio sunt ingressi, obnoxij remanent. Vnde non possunt ad aliud Monasterium, seu ad aliam Religionẽ transitum facere. Ergo multò fortius censetur eisdem prohibitus transitus ad aliquod beneficium sæculare, etiam curatum, cùm sit penitus diuersum, & separatum à Monasteriis, nullámque habeat communem, & præsertim in essentialibus Religionis cum iis, quæ in Claustris geruntur. Vnde propter argumentum mox excitatum, hæc quoque de Canonicis Regularibus dicenda esse, nemo dubitabit.

Secundò obiici videtur Alex. III. Rom. Pont. responsum, *in c. Super eo. de reg. & transf. ad Relig.* quo in loco sancitum reperitur, vt aliquod Monasterium semel ingressi, cuius professionis habitum susceperint, non possint ampliùs ab eo Monasterio, vel Religione discedere, & in sæcularibus Ecclesiis deseruire: sed sunt omninò, si fortè inde recesserint, compellendi in illamet, vel strictiori Religione Deo famulari: sed & Canonici Regulares professi tales sunt: ergo ad sæcularia beneficia non sunt promouendi: in iis denique deseruire minimè valent.

Tertiò, dubium facit Honorij III. Summi Pontificis decretalis constitutio *in c. Ad audientiam. de Capell. Monach.* quo loco committitur Archiepiscopo Burdegalensi, vt mandet omnibus Abbatibus sibi suppositis, quatenus reuocent omnes Monachos solitariam vitam ducentes in quibusdam Prioratibus Ecclesiarum sæcularium, & in iis ipse Archiepiscopus sæculares Clericos constituat Deo famulaturos: sed si Monachi sæcularibus Ecclesiis deseruientes reuocantur; quantò difficiliùs erunt posteà cæteri ad id muneris admittendi; Quandoquidem faciliùs facienda impediuntur, quàm facta reuocantur, *l. Patre furioso. ff. de iis, quæ sunt sui vel alieni iur.* & turpiùs eiicitur, quàm non admittitur hospes: & apud Ouid *lib. 5 de dist. elig.* & habetur etiam *in c. Quemadmodum de iureiuran.* Ab his præcauendum est, quæ infirmari facillimè, aut reuocari possunt. Nil mirum igitur, si Canonici Regulares ad sacerdotia sæcularia admitti nequeant.

Quartò, refragari videtur illa vulgaris regula quòd Monachus non habet, neque velle, neque nolle, *c. Si Religiosus. de elect. lib. 6.* notat Ioan. Andr. *in addit. ad Specular. tit. de stat. Monach.* Ias. *in l. Legatum. num. 15. de legat. 1.* cum simil. Sed in acceptatione beneficij consensus, atque voluntas, aut saltem, vt ita dicam, voluntas, aut resistentia acceptantis requiruntur, vt *in d. c. Si Religiosus.* Vbi Religiosi electio *ibidem* ideò annullatur: quia ipse nullo modo poterat suum consensum præstare electioni de se factæ. Ergo & etiam in promotione facienda de Canonico Regulari idem dicendum videtur, cùm & in illo eundem defectum extare manifestè dignoscitur.

Quintò, non modicam difficultatem afferre videtur id, quòd Monachis, & omnibus aliis Religiosis professis dicitur; nempe, quòd nihil proprij habere possunt, *cap. Ioannes.* vbi Abbas *de Regul.* & *cap. Non dicatis* & *c. Nolo. 12. q. 1.* notat. Abb. *in cap. Cum. ad Monasterium. de stat. Monach.* & *in c. Ad nostram. de confirm. vtil vel inutil.* Et quod Monachis, aliisve Religiosis nihil proprium habere liceat, vltra quod eorum Regula cauetur, iisdem à D. Augustino tradita, vt est legere apud eũdem *in sermone de communi vita Clericorum*, & habetur *in d. cap. Nolo.* & *cap. Non dicatis.* fuit iisdem Religiosis à Clemente IV Romano Pontifice, & apud eum *in epistola 4* legitur, & habetur *in cap. Dilectissimis. 12. q. 1.* exemplis Apostolorum præceptum, ne quid omninò proprij haberent. Idem fuit sub graui pœna sancitum in Lateranensi Cõcilio, vt habetur *in cap. 2. de stat. Monach.* Vbi habentes peculium, nisi fuerit eisdem ab Abbate permissum, dum viui sunt ab Altaris communione arceantur; & mortui non possint inter Fratres sepeliri, nec pro eis oblatio fieri valeat. Rursus Clemens III. Summus Romanæ Ecclesiæ Pontifex *in cap. Super eo.* & *de stat. Monach.* de quodam Canonico Regulari loquens, qui proprium, quod latenter habebat, resignare voluit; cùm vltimum diem clausisset, & inter Canonicos Regulares sepulturæ traditus fuisset, declarauit, talem Canonicum Regularem non tantum Christiana sepultura priuandum fuisse; sed etiam, si sine scandalo fieri

potuisset

potuisset, dignum ab Ecclesia proiici iudicauit. Et ita in futurum seruari mandauit. Innocentius quoque II. Romanus Pontifex, pius quidem, & eruditus, moribus, atque doctrina maximè perillustris *in d. c. Cum ad Monasterium. de stat. Monach.* optimè sanxit, prohibendo districtè sub diuini iudicij attestatione, ne quis Monachorum proprium aliquid possideat. Et paucis interpositis: *Si proprietas apud quenquam inuenta fuerit in morte ipsa, cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilinio subterretur.* Quod se fecisse *in Dialog.* D. Gregorius narrat. Et rursum post pauca: *Hæc æstimet Abbas, quòd super proprietate cum aliquo Monacho dispensare possit: quia abdicatio proprietatis, sicuti & custodia castitatis, adeò sunt Regulæ annexæ monachali, vt circa eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* Vnde dicitur, quòd votum solenne Religionis indispensabile est, vt *Leuit. cap. vlt.* quod semel est Domino consecratum, non potest in alios vsus commutari. Et *in cap. Semel. de reg. iur. lib. 6.* cum aliis concordantibus. D. quoque Thomas 2. 2. *q.* 89. votum paupertatis indispēsabile esse ostendit: & *ibidē*. grauius esse cōtendit votum factum, quàm periurium: quandoquidem votum soli Deo fit, & promittitur, Sacramentum Deo, & hominibus præstatur. Sed, si Monachi, & alij Religiosi nihil proprij habere possunt, & quæcunque sæcularia beneficia suos proprios redditus habent, qui huiusmodi beneficiorum titulo præditis conceduntur, sequitur, vt qui ad huiusmodi beneficia admittuntur, sint etiam & proprietatis capaces, quod & Monachis, & Canonicis Regularibus est denegatum: ergo nec eorum regimini præfici possunt.

Sextò, nihil faciunt illa verba in eorum professione apposita, quibus promittunt ij Canonici Regulares, *se non acceptaturos sæcularia beneficia, nisi de licentia Capituli generalis, aut illius vices fungentis*, &c. quia, si talis professio ita qualificata admitteretur, aut isthæc verba aliquid operarentur, sequeretur, quòd etiam professio ad tempus fieri posset, vel sub aliqua conditione, quod esset contra iuris vtriusque dispositionem: siquidem actus legitimus, dubio-procul professio est; quippe quæ à lege inuenta & comprobata: & exititit argumentum *l. Legitima ff. de pact.* vbi Gloss. & pariter Gloss. & Doct. *in l. Actus. ff. de reg. iur.* cum simil. sed actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem, *cap. Actus. de reg. iur. lib. 6. d. l. Actus. ff. eod.* Ergo illa conditio in professione apposita nihil operatur, & pro non apposita habetur, ac si simpliciter facta esset. Alioquin sequeretur, quod quis ad tempus Monachus effici posset: quod tamen non est dicendum, vt notat Bald. *in l. Testamentum. C. de testat.* Franc. *in d. cap. Actus.* Et id saltem procedit emissa professione, vel D. Thomæ testimonio, 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 44. Vnde, cùm quis Religionem ingressus fuerit, & professionem emiserit, ibi perpetuò permanere debet, cùm & perpetuò illi Religioni sit astrictus, vt *supra* dictum fuit.

Hæc, & his similia fundamenta non equidem aspernenda possent Iudicem mouere ad iudicandum pro parte negatiua. Verùm enim verò, re diligentiùs considerata, his non attentis contrarium verius iure existimamus.

Pro inuestigatione veritatis huius quæstionis plures conclusiones sunt prænotandæ. Et primò Sacramentorum administrationem proprium, ac peculiare Clericorum, Sacerdotúmve munus esse; quod iisdem competere Clericatus iure constat. Hoc sic probatur: Christus Saluator noster ipsemet Clericos instituit *cap. Ita Dominus. 19. dist. c. Dominus noster* 93. *dist.* notant Abb. & alij *in cap. Translato. de constit.* cum simil. ipsemet etiam Dominus Iesus Sacramentorum administrationem iisdem Clericis commisit, vt apud Matth. *cap.* 18. ibi: *Quæcunque ligaueritis super terram*, &c. Ioan. *cap.* 2. *Accipite Spiritum Sanctum.* & Marcus cap. vlt. *Euntes docete.* Et sancta, & orthodoxa Ecclesia canit: *Sic Sacrificium Missæ instituit, cuius officium committi voluit solis Presbyteris, quibus sic congruit.* Rursus idem Saluator noster iisdemmet Clericis animarum regimen credidit, vt apud Ioan. *c. vlt.* ter dixit Petro, tanquàm Capiti, ac totius Ecclesiæ Principi: *Pasce oues meas.* & apud Matth. & Marc. cap. vlt. *Ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ.* & in Actis Apostolorum, *c.* 6. *Nos verò orationi, ac ministerio verbi Dei instantes erimus.* Notat Gloss. *in cap. Significasti. in verbo, Pane, de elect.* & est textus *in cap. In nouo.* 21. *dist.* Est in Emmanuele cum plurib. seqq. *cap.* 24. *q.* 1. cum simil. Non possunt infinita accumulari.

Secundò, hinc infertur, Sacramentorum administrationem, iurisdictionem quandoque importare: quod sic probatur: Sacramenta omnia Ecclesiæ non nisi à proprio Sacerdote administranda sunt, *cap. Omnis vtriusque sexus. de pœniten. & remiss. cap. Interdicimus.* 16. *quæst.* 1. Baptismi tamen Sacramentum, necessitatis tempore adueniente, à quocunque, siue Clerico, siue Laico, siue etiam infideli conferri permittitur, vt latè per Innocentium *in rubrica*, & *cap.* 1. *de Baptis. & eius effectibus.* Sacramentum item pœnitentiæ ex demandata quadam iurisdictione, etiam à Clericis Religiosis, ab Ordinario tamen approbatis, iuxta Concilij Tridentini sacrosancti dispositionem 15 *sess.* 23. ob credentium multitudinem administrari permittitur, vt not. *in d. cap. Omnis vtriusque sexus.* & extant diuersa priuilegia superinde variis Religionibus à plurimis Summis Pontificibus concessa: ex quibus sanè patet Sacramentorum administrationem iunctam esse cum aliqua iurisdictione, siue ordinaria, siue demandata, *cap. Neminem.* 70. *dist. cap.* 1. & passim 71. *dist.* notat Did. plures allegans *de Sacramento pœnitent. lib.* 1. *variarum resolutionum, cap.* 10. *num.* 11.

Tertiò, propiùs accedendo ad rem dicimus, Canonicos Regulares Congreg. Lateranens. à sua primæua institutione, Clericos esse: quod pluribus, tum rationibus, tum authoritatibus comprobatur. Et primò Aug. *in sermone de communi vita Clericor.* nos Clericos expressè appellat, vt habetur *in d. cap. Nolo.* & *cap. Non dicatis.* & *cap. Certè.* & passim 12. *quæst.* 1. Idem quoque D. Augustinus ad Aurelianum, vt habetur *in cap. Legi.* 16. *q.* 1. D. item Thomas 2. 2. *quæst.* 18. *ad* 4. de Canonicis Regularibus loquens, quibus, inquit, per se competit, vt sint Clerici Religiosi. Hoc etiam suadetur ratione ex gentili, communíve nomine Clericorum, quorum appellatione, tam sæculares, quàm regulares continentur, *d. cap. Nolo*, cum aliis mox allegatis. Idem quoque colligitur ex Terracensi Concilio, prout habetur *in cap. Obseruandum*, 15. *quæst.* 2. vbi cauetur, ne quis Sacerdotum, aut Clericorum, more laicorum postulare audeat. Quem locum Gratianus *ibidem* expendens, de illis, inquit, intelligendum est, quòd canonicam vitam professi regulariter se seruituros proposuerunt. Et *ibidem*, quòd nedum hoc nomen *Clericus*, est ipsis, tum regularibus, tum sæcularibus indifferenter commune; sed & etiam hoc nomen *Canonicus*, quo indistinctè sacri Canones sæpiùs vtuntur. Hoc patet *in cap. In omnibus.* vbi Gloss. *in verbo, Et Canonici, de consecrat. distinct.* 5. *est in causis.* §. *nunc*, ibi, *ad eos duos, de Canonicis*, & *de elect.* quo in loco Romanus Pontifex de Canonicis Regularibus verba faciens, prout ex illius decretalis

epistolæ titulo constat; eos tamen simpliciter Canonicos appellat. De iisdem Canonicis Regularibus meminere tex. *in c. Causam. de elect. c. Cùm in Ecclesiis. de maior. & obed.* & *c. Prætereà. de præben.* cum simil. Insuper hoc nomen, *Canonicus*, commune est omnibus: tam Canonicis sæcularibus, quam regularibus: notat Glos. *in Clem. Dispendiosam, in verbo, beneficij*, & *ibidem* Lanfr. *col. 1. de iudic.* Et hinc infertur, quòd si hi Religiosi sint Canonici, per cōsequens etiā dicēdum est, eos Clericos esse. Quandoquidem nemo potest esse Canonicus, nisi & priùs sit Clericus. *c. 2.* vbi Doct. not. *de instit.* notat Glos. *in c. cùm M. Ferrariensis. in verb, receperunt, de cōstit.* Abb *in c. Bonæ. 1. col. 1. de postul. Prælat.* Sunt igitur hi Religiosi Canonici, & per necessarium antecedēs Clerici, vt hactenus dictum fuit. Sed & Regulares passim nuncupantur, quasi quòd secundùm regulam à sanctis Patribus traditam in sortem ministrorum spiritualium sint assumpti. Fuit enim olim ab Apostolis, & sāctis Patribus regula constituta de his, qui sacris ministeriis essent initiandi, & in specie quosdā ab eo ordine remouet Apostolus, vt patet *in epistola eiusdem ad Timotheum, c 3.* Vnde, qui ex prohibitis admittebantur, sacris initiari contra regulam dicebantur: quare & irregulares passim nuncupabātur; *c. Quoniam. 48. dist. cap. Vnum arariū. 25. dist.* Canonici igitur olim primùm hi appellati sunt, qui vitam in communi agentes intra domum publicam, aut Ecclesiam Collegium ecclesiasticum, diuini cultus gratia, constituêre, communem mensam habentes, Regulámque Apostolorum à D. Augustino decoratam exactissimè seruantes. Hic etenim vsus in aliquibus Ecclesiis, episcopalem Sedem habentibus frequentatur. In aliis verò Ecclesiis communem vitam omittentes nomen simplex Canonicorum retinuêre. Atque merito iure pontificio, vt ab his priores extinguantur, dicuntur illi Canonici Regulares: hi verò sęculares, *c. Quod Dei timorē. c. In singulis. de stat. Monach.* Quo rationis discrimine minimè perpenso Ludouicus Viues *in annotat. ad D. Augustinum, de ciuitate Dei, lib. 5. cap. 15.* Canonicos Regulares nominis ambitione accusare videtur, quasi bis hoc nomine vocari gaudeant, necnon semel putentur Regulares, cùm idem, & Canonici, & Regulares significent: & tamen hac nota liberi omninò sunt existimandi: si quidem ius pontificium nomina isthæc distinctè indixerit, imò geminatio hæc Regularitatis plurimum ornamentum iisdem Religiosis præstare videtur, cùm geminationis potentiæ plurimùm operari contingit, iuxta notata *in l. Balista. ff. ad Trebell.* & *in l. Cùm seruus. cap. de agricul. & cens. lib. 11.* & *in c. Etsi. 750. de iureiur.* notant Felin. & alij *in cap. Si cautio. de fid. instr.* & notat *in Clem. fin. de appell.* Ias. *in l. 1. de offic. eius.* Et ex his apparet, quòd tum ex institutione, tum ex nomine hi Religiosi Clerici nuncupantur.

Sed & ex habitu lineo, quo passim, palámque vtuntur, facillimè eos esse Clericos dignosci potest. Habitus enim lineus proprius est Clericorum, quod sic probatur. Nam Deus Optimus Maximus cùm olim legem dedit Moysi, eidem & sacerdotium tradidit; & inter alia, quæ ad sacerdotum, & spiritualium ministrorum curam pertinent, & illud præcepit, vt Sacerdotes linea veste induerentur, vt habetur *Exod. cap. 29. & cap. 39.* & *Leuit. cap. 6.* ibi: *Vestietur tunica etiam Sacerdos, & femoralibus lineis.* & *Apocal. cap. 7.* de omnibus Sanctis: *Et ambulabunt mecum in albis.* Et rursum *cap. 6.* legitur *equus albus*, vbi Lyran. locum expendens per illum equum Iacobum Apostolum Patriarcham Hierosolymitanum intellexit, qui tunica linea induebatur: quod & D. Hieronymus testatur de illius iure: & subdit *ibidem* Lyran. quòd Apostoli habitu lineo vsi fuêre. Et hinc Mahumet Apostolos, *Viros dealbatos* vocabat. Angelos quoque sæpiùs sub tali habitu apparuisse legimus. Et hinc tractum est, quòd vniuersa Ecclesia nihil sacri attentat, nisi cum vestimentis lineis. Vnde & Altari, & alibi, iuxta rei opportunitatem Clerici, & Sacerdotes vestibus lineis induuntur. Hinc etiam videmus, ipsum Supremum Ecclesiæ Pontificem, sanctæque, & orthodoxæ eiusdem Cardinales Episcopos, qui, cùm saltem in publicum prodeunt, lineis vestibus induuntur: facit ad hoc tex. *in c. Clerici officia*, vbi Abb. *de vita & honest. Clericor.* & *ibidem* Host. ac Ioan. Anton. inquiunt, quòd habitus lineus est proprius Canonicorum Regularium. Cardinalis quoque ille Nicænus, Vir alioquin sacrarum Litterarum eruditissimus, dicere consueuerat, Canonicos Regulares patrem habuisse doctissimum, nempe, Augustinū, qui acceperat habitum à Deo institutum. Imperatores quoque Romani in triumphis habitu lineo vtebantur. De hoc habitu plura legere est apud Guillel. Durandi in eo tractatu, qui *Rationale diu. offic.* inscribitur, *lib. 3.*

Et hinc corollariè infertur, quòd hi Canonici Regulares habuerunt originem ab Apostolis ipsis, quandoquidem & eo habitu vtuntur, quo & ipsimet Apostoli vtebantur. Quinimò, quòd tales fuerint, vel illustrium Virorum testimonio clarissimo videre licet. Nam Vincentius Historicus lib. 26. cap. 41. *Anno*, inquit, *Christi 90. ordo Canonicorum primum ab Apostolis, postea à Beato Augustino regulariter institutus cœpit florere in Ecclesia S. Quintini.* Quamplurimi quoque sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontifices suis decretis, & constitutionibus idem affirmauêre: nam Eugenius IV. in quodam suo decreto de Canonicis Regularibus ita inquit: *Diuinam in terris Familiam Clericorum, qui religiosam vitam ducerent, ad exemplum nascentis Ecclesiæ sanctam institutionem seruarent, quos Canonicos Regulares appellamus.* Et paulò inferiùs hæc adiungit: *Hi sunt, qui primorum Christianæ Religionis Clericorum nomina, traditiones, & instituta sectantur. Huius profectò Ordinis sacri, & sancti propositi post sanctos Apostolos Diuus Marcus, Petri discipulus, in Alexandrina Ecclesia fuit institutor, & conditor; & gloriosus Doctor Augustinus Episcopus diuinis regulis decorauit.* Et rursus, paucis interpositis: *Sicque hæc sancta, & Deo placens institutio antiquitùs, vt ab ipsis primordiis obseruata extitit, & sanctam Basilicam prædicti Ordinis Clericos per longa tempora sanctè, & salubriter gubernasse fuisse, certissima scientia, ac veritate comperimus.*

Benedictus quoque Summus Pontifex *in quadam Extrauagāti*, quæ incipit: *Benedictus Seruus Seruorū Dei.* vbi affirmat Canonicos Regulares *Clericos esse, & originem in primitiua Ecclesia ab Apostolis habuisse.*

Nicolaus V. idem affirmat sua constitutione, cuius initium est: *Ad perpetuam rei memoriam.* Sixtus IV. idem affirmat in sua constitutione, quæ incipit: *Regiminis.*

Paschalis item Summus Pontifex illud idem affirmat, & plures huiusmodi Summorum Pontificum constitutiones extant de hac re disponentes, quæ Rauennæ, Venetiis, Arimini, & aliis in locis custodiuntur, quæ, breuitatis gratia, omittuntur, ex quibus optimè supradicta probantur; hos, nempe, Religiosos à sui primæua institutione Clericos esse, originémque ab Apostolis traxisse. Quamobrem graue nefas, imò sacrilegium esset, contrarium asserere, & tantò magis, cùm in huiusmodi dubitationibus

bus ad Supremum Romanæ Eccleſiæ Pontificem eſt recurrendum, cuius declarationi omninò ſtandum eſt, *c. Litteras.* vbi not. *de reſt. ſpoliat.* & Pontificum decretis non eſſe contradicendum notat Ioan. Andr. *in c. Dilecto. de prebend.* & *in c. Tibi. de reſcr. lib. 6.* cum ſimilibus, breuitatis gratia, omiſſis.

Ex his optimè elicitur, quòd ſi hi Canonici Regulares à ſua primæua inſtitutione Clerici ſint, & ab Apoſtolis ordinati, neceſſatiò eſt ſubinferendum, quòd hi Canonici, etiam tunc temporis, animarum regimini fuerint præfecti: quod probatur, quia in primitiua Eccleſia vitæ actiuæ magis, quàm contemplatiuæ erat vacandum: quòd patet.

Nam *Actuum cap. 6.* habetur, quòd numerus credentium valdè in dies creſcebat: vnde etiam opus erat, quòd huic multitudini præeſſent, qui Sacramenta iiſdem miniſtrarent, & qui in Congregationibus concionarentur, Opus etiam erat, quòd modò huius, modò illius hæreticas opiniones aduersùs nouam, & ſurgentem Eccleſiam graſſantes refellerent. Quare, cùm tunc temporis pauci eſſent Clerici, ſiquidem niſi idonei ad id munus aſſumerentur, vt patet *Actuum cap. 6.* & paſſim; idcircò indubitanter eſt affirmandum, hos Canonicos Regulares animarum regimini fuiſſe tunc præfectos. Quamobrem, cur & hodie iidem ad id munus aſſumi non valeant, non video: ſiquidem res facilè ad ſuum primæuum ſtatum reuertuntur, *c. Ab exordio. 35. diſtinct. l. Si vnus. §. Quod & in ſpecie. ff. de pact.* not. Gloſſ. *in c. Licet. Canon. in verbo, Parochialis, de elect. lib 6.* cum ſimil.

Alia quoque non debili ratione ſuadetur, poſſe hodie Canonicos Regulares animarum regimini præfici. Nam Monachi, quòd dubioprocul ſtrictiori Regulæ inſeruiunt; regiminis animarum munere inſigniri poſſunt, nulla etiam præuia diſpenſatione, *c. Quod Dei timorem. de ſtat. Monach.* & Specul. *tit. de diſputat. & alleg. §. 4. verſ. Et generaliter.* inquit, quòd Gregorius I. Summus Pontifex, qui floruit anno à Chriſto Domino nato 93. ſupra quingenteſimum primus omnium ſtatuit, vt Monachi poſſint ſacris Ordinibus initiari, (nam anteà ſæculares erant,) & præfici Eccleſiis ſæcularibus curatis ob Clericorum defectum. In Conſilio Ferrarienſis Collegij, *in cauſa præcedentiæ ipſorum Canonicorum Regularium, & Monachorum* edito habetur, quòd Bonifacius IV. ſupremus Eccleſiæ Antiſtes hoc idem ipſis Canonicis conceſſit anno ſalutis octauo ſupra centeſimum ſexcenteſimum. Verùm & quod idem munus Monachis iure communi competat, habemus text. *in c. Doctos.* & paſſim 16. *q. 1.* & tenent omnes Doctores, & præſertim Abbas *in c. 2. & c. Quòd Dei timorem, de ſtat. Monach.* & *in c. ſi de Capel. Monach.* & *in c. Cùm olim. not. 8. de præſcript.* & *conſ. 59. lib. 2.* Ioan. Dert. *in tractat. de Epiſcopo, lib. 2. part. 1. quæſt. 39.* Felin. *conſ. 131.* Dec. *in c. Ad noſtram. de confir. vtil vel. inut il.* cum ſimil.

Verùm enim verò, ſi id munus Monachis iure communi competit, quantò magis illud idem Canonicis Regularibus competere iure communi debet: tum, quia Regulæ inſeruiunt laxiori, vt probat text. *in d. c. Quod Dei timorem.* tum, quia à ſui primæua inſtitutione Clerici ſunt: tum etiam, quia ab initio eorum inſtitutionis animarum regimini inſeruiunt, quæ omnia in Monachis deſiderantur, cùm ex tempore facti ſint Clerici, & ad Eccleſiarum ſæcularium regimen ob Clericorum inopiam, ſint admiſſi, vt mox ex Speculatore adnotauimus.

Quamobrem, vt huic conſultationi finem aliquando imponamus, quidve hac in re ſentiendum ſit, non quidem argumentis, & coniecturis; ſed certis, & iuridicis Romanorum Pontificum decretis, ac conſtitutionibus deliberemus; habemus tex. de Canonicis ipſis Regularibus in propriis terminis propoſitæ quæſtionis loquentem, nempe, *in d. c. Quod Dei timorem de ſtat. Monac.* quò loci Innocentius III. Vir equidem eruditiſſimus, pontificio decreto dubitationem iſtam diffiniuit ibi: *Licèt autem in Lateranenſi Concilio de Monachis caueatur, ne ſinguli per villas, & oppida per quaſcunque parochiales ponantur Eccleſias, &c. Et quia tum illud de Canonicis Regularib. ſpecialiter non cauetur, quòd, etſi à ſanctorum Monachorum conſortio non putentur ſeiuncti; Regulæ inſeruiunt laxiori, & per antiquos Canones etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum parochialiū regimē in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis officium, quod priuilegiatū eſt, exercere: ſic annuendum duximus poſtulatis, vt plebani officium exercens, ſi commodè fieri poterit, vnum Canonicū Regularem tecum habeas ad cautelam, cuius in his, quæ ſunt Dei, & regularis obſeruantiæ, tam conſortio, quam ſolatio perfruaris.*

Hactenus Innocentius III. Author iſtius textus, & omnes Doctores, tum ibidem, tum alibi, vt *inferiùs* patebit, hoc idem affirmauêre. Sed dubitarunt aliqui, an iſtæc promotio de Canonico Regulari ad regimen animarum iure communi, an aliqua præuia diſpenſatione fieri debeat. Et iure communi etiam fieri poſſe contendimus: quod ſic probatur. Nam ibi Romanus Pontifex arguit, quòd Monachi per antiquos Canones poſſint ad regimen Eccleſiarum Parochialium in Presbyteros ordinari. Ponderant Abb. & alij Doctores *ibidem* verbum, *poſſunt*, quod ius commune importat. Facit tex. *in c. Faciat.* vbi Gloſſ. 23. *quæſt. 2.* & *in l. Nepos ad fin. ff. de verb ſignific.* notat Innocent. *in c. Paſtoralis. de cauſ. poſſ. & propriet.* Idem tenet Archidiac. *in c. primo*, per illum tex *§. diſtinct.* Nam Romanus Pontifex, præficiens Monachum regimini animarum, vſus fuit hoc verbo, *concedimus*: vbi inquit Archidiac. hoc verbum iuris conceſſionem, non diſpenſationem importare. Ioan. Andr. *in d. c. Quod Dei* quem *ibidem* ſequuntur Anchar. Abb. Put. & alij, inquit, quòd Monachus cum licentia ſui Superioris poteſt præfici per Epiſcopum Eccleſiæ parochiali, etiam ſæculari; & non eſt opus, quòd Epiſcopus vtatur verbo diſpenſationis per text. *in c. 2. 58. diſt.* & *c. Quædam. 24. diſtinct.* & idem eſſe in Canonicis Regularibus affirmat per tex. *in d. c. Quod Dei.* & *in c. Per tuas. de not*, & ſubdit *ibidem* Ioan. Andr. quòd Abbas cogitur conſentire, vbi Epiſcopus idoneos Clericos non adinueniat. Gloſ. *in d. c. Quod Dei timorem.* dicit, Canonicos Regulares poſſe præfici animarum regimini, vtilitatis gratia, & iure communi abſque diſpenſatione. Brandæ Dugnanus *in d. c. Quod Dei* inquit: *Monachi poſſunt aſſumi ad regimen animarum: & multò fortiùs Canonici Regulares.* Hoc idem tenuit Hoſt. *in Summa, eod. tit §. 3. & 4.* vbi inquit, faciliùs Canonicos Regulares poſſe præfici Eccleſiæ ſæculari curatæ.

Idem affirmat text. *in c. In parœcia.* & *in c. Presbyteros. 16. q. 1.* & *in c. Priſcis.* vbi Archid. 55. *diſt.* & *in c. Si quis. 58. diſt.* Abb. *in c. Non eſt. de not.* & *in c. 2. de ſtat. Monach.* & *in c. fin. de Capell. Monach.* cum aliis paulò antè citatis pro Monachis. Idem affirmat Gloſ. *in Clem. 1. de elect.* vbi latè Imol. *col. 2. verſ. 2. hoc probat* & *col. 5. in gloſ. in verbo, Monaſteriis*, & *col. 11.* ſuper Gloſ. *in verb. ſæcularis*, hoc idem ibi Abbas affirmat, & Barbat. *col. antepenultima, & penultima*, Idem Barbat *in Clem. Et ſi principali. colum. 7. de reſcript.* Et infinitæ authoritates poſſent accumulari, quæ, breuitatis gratia, omittuntur. Solùm in medium afferam eos, qui hanc eſſe communem opinionem affirmauêre. Nam hanc eſſe communem opinionem dixêre Abb. *in d. c. Quod Dei. quæſt. 70.* & Did. *in c. 2.*

numero 3. *de testament.* Ex his, tum rationibus, tum authoritatibus resoluta præposita dubia remanent Nunc dubitationes oppositæ tollentur è medio.

Primæ igitur oppositioni hoc pacto respondetur. Fatemur quidem, illud argumentum procedere, & illud pro nobis accepimus, prout etiam facit ipse Summus Pontifex *in d.c. Quod Dei timorem.* dum dicit, posse Monachos secundùm Canones antiquos præfici parochialibus Ecclesiis: quare, & multo magis, id licere Canonicis Regularibus *suprà* non semel fuit adnotatum. Sed nec tex. *in dict.c. Ioan.* obstat, quandoquidem ibi Romanus Pontifex prohibet Monachis quod & de aliis Religiosis intelligere libet, ne temerè de vno ad aliud Monasterium transeant, ob rationem Abb. *ibidem*: quam *suprà* retulimus. Verùm, si iusta, ac rationabilis causa subsit, vt putà, strictior, & sanctior vita: hoc casu transitus licitus est, & passim conceditur, vt maius bonum, *c. Licèt.* vbi omnes Doct. not. de *regul.* quod & D. Thomas non prætermit 2. 2. *quæst.* 189. *artic.* 8. Et idem est, si iusta subsit causa necessitatis, aut vtilitatis: nam potest, tum Monachus, tum Canonicus Regularis præfici Ecclesiæ sæculari curatæ, Religioni non annexæ, prout *superius* abundè, tum rationibus, tum authoritatibus firmatum fuit. Nec obstat dictum Abb. quod, scilicet, obligatus sit illi Monasterio, in quod ab initio ingressus est: quia respondetur, id non haberi in consideratione, propter maius bonum, quod inde sequitur, vt *in d. c. Licet.* vbi propter maiorem vtilitatem permittitur transitus de vna ad aliam strictiorem, ac sanctiorem religionem: quæ quidem ratio tantò magis militat in casu nostro, quantò vita actiua, qua regimini animarum quis intendit, perfectior, ac præstantior est vita contemplatiua simplici, vel D. Thom. testimonio 2.2.*quæst.* 188. *not* 6. & quantò maius bonum in recto regimine animarum consistit, quam in illa strictiori vita, quæ tantùm assiduè contemplationi incumbit, quandoquidem hæc sibi tantùm; illa, & sibi, & aliis pluribus, & maximè prodest: ergo.

Ad secundam respondetur, nempe, ad tex. *in d. c. Super eo. de Regular.* quòd *ibidem.* loquitur Summus Ecclesiæ Pontifex de illis Religiosis, qui post susceptum habitum professionis vellent illum dimittere, & in Ecclesia deseruire, fortè etiam in habitu clericali sæculari. Vnde huic malo occurrere cupiens Summus Pontifex statuit, vt in illamet, vel alia, saltem laxiori, Religione perseuerent: siquidem professione emissa, iisdem locus pœnitentiæ ampliùs esse non potest. Non dicit tamen ille textus, Monachum professum non posse consequi dignitatem in Ecclesia sæculari curata; quia istud iure fieri potest, vt *superius* probatum fuit, & id Abbatis consensu maximè accedente. Nam, sicut Monachus potest deputari (ex causa tamen) ad alicuius Episcopi, vel Principis e i m sæcul - ris obsequium, vt notat Abb. post Host. *in c. Quanto. de offic. Ordin. not.* 1. & *in c. Ex rescripto. col.* 2. *de iureiur.* à fortiori est dicendum, quòd possit assumi ad obsequium sæcularis Ecclesiæ curatæ. Et arguit Dec. *in c. Ad nostram de confir. vtil. vel inutil.* Vnde, si hæc in Monacho procedunt, multò magis in Canonico regulari locum obtinebunt, qui regulæ inseruire laxiori dicitur, *d.c. Quod Dei timorem.* & munus regiminis animarum magis proprium, ac peculiare Canonicorum Regularium est, quàm Monachorum, vt *superius* demonstratum fuit.

Ad tertiam respondetur, quòd Honorius III. mandat *ibi*, reuocari omnes Monachos solos in Ecclesiis sæcularibus deseruientes, contra ordinationẽ Lateranensis Concilij, quo cauebatur, ne singuli Monachi per villas sæcularibus Ecclesiis præficerentur, *d.c. Monachi.* & *d.c. Quod Dei timorem. de stat. Monach.* Et id elicitur ex eodemmet tex *in d.c. Ad audientiam.* dum *ibidem* Summus Pontifex statuit, vt Archiepiscopus in illis Ecclesiis, in quibus Monachi soli deseruiunt, eisdem sæculares Clericos præficiat, Monachis reuocatis, vel eisdem Monachis eiusdem Religionis socios adiungat. Vnde Glos. *ibi* affirmat, quòd Monachi possunt sæcularibus Ecclesiis curatis cum socio eiusdẽ ordinis præfici; Canonici verò Regulares possũt assumi ad regimẽ animarum, in sæcularibus Ecclesiis; & non coguntur socium eiusdem Ordinis habere, nisi id commodè fieri possit, *d. c. Quod Dei. timorem.* vbi Abb. *colum.* 3. & Ioan. à Siluagal. *vbi supra.*

Ad quartam respondetur, quòd quidem illa regula procedit, & in se verissima est. Et ita in terminis consuluit Alex. *cons.* 70. *lib.* 3. qui *ibi* ideircò collationem quandam de certa Ecclesia sæculari Monacho factam nullam esse dixit: quia Superioris consensus defecerat, tanquam Monachus non haberet, neque velle, neque nolle. Verùm Superioris consensu interueniente, omnia feliciter procedunt. Abbas autem id facere recusans, poterit cogi, vt consentiat, vt ex Ioan. Andr. *suprà* adnotauimus: quod & sentit Abbas *in d. cap. Quod Dei. col.* 4. *ad fin.* vbi subdit, quòd etiam Abbate omninò reluctante, poterit Superior licentiam præstare.

Ad quintam respondetur, quòd Monachi non possunt habere quicquam proprium, quoties ita gerunt in animo, vt possideant: quia faciunt cõtra Superioris voluntatem, quam eidem celatam tenent: & insuper habent animum deprauatum, nolle, scilicet, illud relinquere, etiam Abbate id iubente. Et de iis loquitur tex. *in d. cap. Ioannes.* cum aliis allegatis. Et ita locum expendens dixit Abb. *ibi* & *in d.cap. Cùm ad Monasterium. col.* 1. Sed quoties Religiosus alicuius peculij administrationem habet, Abbate permittente, quòd & libenter relinquere sit paratus, eodem Abbate mandante, is quicquam proprium habere non dicitur. Facit, quod in simili de seruo dicitur, qui licèt priuilegij administrationem habeat, domino permittente, proprium tamen nihil habere dicitur, *l. Quam tuberonis ff. de pecul.* Innoc. *in cap. Insinuante, qui Cler. vel vouent.* inquit, posse Abbatem concedere Monacho, vt habeat vsumfructum certarum rerum in suas necessitates conuertendum. Idem notat Calder. *cons.* 2. *&.* 3. *de regul. & trans. ad relig.* Bart. quoque *in auth. Ingressi num.* 10. *C. de sacrosanct. Eccles.* hoc idem affirmat. Vnde, si Monachus, & Religiosus in Monasterio existens alicuius rei administrationem, Abbate permittente, habere possit; multò magis eidem licitum fore dicendum est, extra Monasterium existente: tum, quia extra Monasterium non habet, qui eum alat, cæteráque necessaria subministret: siquidem hunc Monasterium ampliùs alere, cæteráque necessaria subministrare, præstaréve non tenetur: tum quia (vt inquit Apostolus 1. *ad Corinth. cap.* 9.) qui Altari seruit, cum Altari participat. *cap. Cùm secundum. de preben.* Et ex quo Abbas huic Monacho, seu Religioso licentiam concedit beneficia ecclesiastica posse consequi, per consequens etiam eidem concessisse dicitur omnia eisdem beneficiis annexa, & ab eis dependentia, inter quæ & administratio redditDuum beneficiorum connumeratur, vt patet; & sic non venit quis contra votum, nec contra substantialia Regulæ, quandoquidem in voto, prout & in iuramento, voluntas Dei, & Superiorum semper dicitur excepta, *cap. Beatus.* vbi Gloss. *not.* 22 *q.* 2. in quocunque voto, & iuramento Dei dispositio est reseruata: quod & idem de Superiore dicendum est, *cap. Venientes. de iureiur.* & *in l. Imperatores. ff. ad municip*

ncip. cum simil. & ita etiam de Beatissima virgine dicitur, quæ castitatis votum emiserat; salua tamen omnipotentis Dei contraria dispositione, *cap. Sufficiat. & cap. Beata. 27. q. 2.* Magist. senten. *lib. 4. dist 30.* & *ibidem.* Diuus Thomas *q. 2. art 1.* cum simil.

Præterea, quidquid superiùs in hac 5. oppositione dictum fuit, procedit ipso Religioso in Monasterio existente: quo casu non licet Monacho, & Religioso quicquam, nec sub nomine proprij, nec peculij habere: plus enim in se proprium, quàm peculium continet: nam, qui habet peculium, plenum ius in illa re habere non dicitur: quod tamen secùs est in eo, qui proprium habere dicitur. Et ita declarat Gerandus Magnus *in tractatu de proprietate Monachorum.* Et ita etiam omnia ea procedere censemus, quæ latiùs à Ioanne Gerson *in tract. contra proprietarios Regulæ Sancti Augustini,* dicta fuere. Verùm, quoties Religiosi animarum regimini sunt præfecti, licèt, dum in Religione, & Monasterio permanerent, nihil proprij habere possent. Et ita expresse sentit Host. *in Summ. d. 3. de stat. Monach.* vnde cessant opiniones.

Ad 6. respondetur, quòd licèt Romanus Pontifex *in dict. cap. actus.* indistinctè loquatur de quibuscunque actibus legitimis, vti non possint diem dicere, neque conditionem recipere, tamen illa regula solùm procedit, vt adnotarunt ibi Gloss. & Doct. & pariter Gloss. & Doct. *in d. cap. Actus.* in his, quæ repugnant Ecclesiæ ad certum tempus, quòd Prælati Ecclesiæ debent esse perpetui; huiusmodi conditio reiicitur, & pro non apposita habetur. Item, si matrimonium ad tempus contrahatur, & sic de aliis similibus, in quibus dies, aut conditio actus repugnet, naturámque actus alterat: in his etenim actibus dies, atque conditio pro non apposita habentur. At verò vbi conditio, seu dies apposita actum non alterat, nec illius perfectioni repugnat; tunc illius appositio non vitiat actum: quinimo, & dies, & conditio in his apposita seruanda est, vt patet *tot. tit. de condit. apposit.* Vnde applicando hæc ad casum nostrum dicimus, professionem sub ea conditione factam valere, & tenere, & omninò seruari debere, vt *superiùs* dictum fuit t alioquin tot Romani Pótifices, Imperatoresque, ac iuris vtriusque Interpretes in vacuum de harum conditionum appositione locuti fuissent, minimóque ipsis Canonicis Regularibus vix concessum fuisset, vt sæcularibus beneficiis curatis præfici possent, vt latiùs *suprà* demonstratum fuit, quibus accedit, quòd si iura id permittant in simplici professione facta absque huiusmodi qualitate de non acceptando beneficia, nisi de voluntate & consensu Capituli; quantò magis istud procedere debet in casu nostro, in quo talis qualitas, & conditio est apposita, quasi quòd in emissione professionis de huiusmodi sæcularibus beneficiis quilibet Canonicus Regularis cogitasse videatur: & propterea tantò faciliùs est ad ea admittendus, maximè Superiorum consensu accedente, quantùm hodie Reipublicæ Christianæ vtilitas, vel maximè suadeat. Et si vnquam in Ecclesia Dei necessaria ouiũ custodia fuit, id hodie magnopere expedit, ob tot, tantáque imminentia pericula: vnde etiam optimis Pastoribus opus est, qui animam suam ponant pro ouibus: qui exacta cognitione illas cognoscant, qui vocent eas nominatim, vel Saluatoris nostri exemplo, vt apud Ioan. *cap. 10* & qui assiduè in sua parœcia resideant, qui gregem custodiant, ne dispergatur; & ne Dominus clamitet, vt apud Zachar *cap. 11.* *O pastor, & idolum, gregem derelinquens.* & Diuus Thomas *2. 2. quæst. 85. art. 5.* necessariam esse docet Pastorum præsentiam, propter actus ipsos pastorales. Quod, tum doctrina, tum exemplis Sanctorum Patrum optimè demonstrat. Sed & tales debent esse Pastores, qui populum, & bonis moribus, & catholica scientia dilucidè instruant. Nam & Romanus Pontifex *in d. cap. Quod Dei timorem.* moueri principaliter videtur ad concedendum pastorale munus ipsis, tum Canonicis Regularibus, tum Monachis, ob prædicationis officium, quod maximè in Ecclesia Dei vtile dignoscitur, vt quotidie manifesta exempla demonstrant Et propterea, cùm in Canonicis Regularibus tantopere de Republica Christiana benemeritis nihil horum desideretur, quàm facillimè ad pastorale munus in sæcularibus Ecclesiis sunt admittendi, nulla etiam præuia dispensatione, cùm id eis iure communi competere latiùs *suprà* demonstratum fuerit. Et ita sublatis contrariis optimi iuris esse censemus, salua, &c.

VINCENTIVS PARENTIVS I. V. D

QVÆSITVM IX.

Vtrùm Abbas possit cogere suum Monachum ad acceptandum beneficium eidem ab ipso Abbate collatum.

SVMMARIVM.

1 *Regulares ratione voti obedientiæ tenentur acceptare beneficia sibi ab Abbate collata.*

2 *Beneficium, si exiguos redditus habeat, adhuc tenetur acceptare Religiosus.*

3 *Religiosus non potest cogi ad acceptandum beneficium adeò tenue, quod absque penuria non sufficit ad sustentationem.*

4 *Beneficium si sit manuale, & iusta causa Religiosus non acceptaret, posset excusari.*

5 *Abbas non potest cogere subditum ad acceptandum beneficium sæculare.*

6 *Regularis non potest cogi ad acceptandum beneficium regulare alterius Ordinis, neque eiusdem, sed alterius Monasterij.*

Beneficiorum pleno iure alicui Monasterio subiectorum prouisio, vt dictum est, ad ipsius Monasterij Abbatem, seu Prælatum spectat, ipsorúmque administratio ad eiusdem Monasterij regimen, & commodum attinet, arg. *cap. Quorundam. de elect. in 6.* ac propterea eorum receptio comprehenditur sub materia obedientiæ religiosæ: quia ordinatur ad commune bonum illius Monasterij: qua de causa Regulares non solùm possunt; verùm etiam tenentur acceptare huiusmodi beneficia, cùm ratione voti obedientiæ sint plenè ipsimet Abbati subiecti, ac teneantur ei obedire in omnibus, quæ sunt secundùm Regulam, & quæ ad ipsam, & ad Monasterium spectant iuxta D. Thom. *2. 2. quæst. 104. art. 5.* & nos *alibi* docuimus. Quare, si Abbas eis præcipiat, tenentur talia beneficia suscipere: quia illud præceptum iustum est, & intra limites religiosæ obedientiæ. Atque ita Nauar. *Comment. 4. de Regular. num. 23.* Roderic. *quæst. regular. tomo. 1. q. 34.* Sanch. *in Decalog. lib. 6. cap. 2. num. 51.* Suarez *de Relig. tomo. 4. tract. 8. cap. vlt. num 5.* 1.

Et hoc procedit, etiamsi beneficium sit tenue, & exiguos redditus habens: nam obedientia religiosa non fundatur in propria authoritate, aut commodo temporali; sed in obsequio Religionis. Si tamen beneficium esset adeò tenue, vt Religiosus nequiret ex illius fructibus absque penuria sustentari; non posset cogi, vt relinquens Monasterium, in tali beneficio resi- 2. 3.

resideant. Ratio est: quia nemo cogi potest ad administrandum saltem absque sufficientibus alimentis: ergo in hoc casu, si voluerit Prælatus subditum adstringere ad residendum in Ecclesia, vbi est huiusmodi beneficium, tenebitur ibi eidem necessaria alimenta subministrare. Ita Nauar. & alij *locis cit.* Dixi, *absque penuria*: quia, si id beneficium tot redditus haberet, vt ex iis possit Religio sustentari, victum, & vestitum sufficienter capiendo, licèt non commodè, iuxta loci consuetudinem, ac personæ qualitatem; teneretur illud beneficium acceptare, ac Superioris legitimè præcipientis mandatum adimplere: habenda tamen esset consideratio ad onera consueta, ad quæ d. beneficium teneretur.

4. Posset autem Regularis Prælatus cogere subditum ad acceptandum id beneficium, licèt sit manuale, & ad nutum amouibile; nisi Religiosus iusta causa excusari posset: quia, scilicet, crederetur malitiosè sibi conferri; eò quòd litigiosum est, vt litem terminet, & ea terminata sibi auferatur: non est enim hominum malitiis indulgendum, *l. In fundo. ff. de rei*

5. *vendicat.* Nequiret tamen Prælatus Religiosus ad sæcularia beneficia acceptanda compellere: quia non est ei licitum illa suscipere: nam ad ea, absque dispensatione promoueri non potest, vt *superius* vidimus: tum etiam, quia etsi ex pontificia dispensatione id sibi liceret; tamen non pertinet ad Regulam, nec ad Monasterium suum, ad quæ, & alia ad ea pertinentia tantùm cogi potest, vt diximus.

6. Prætereà nequiret Prælatus cogere Monachum ad acceptandum beneficia regularia aliorum Ordinum; imò neque regularia eiusdem Ordinis, sed alterius Monasterij: quia id sub grauibus pœnis prohibetur *in cap. Cùm singula §. Prohibemus. de prabend. in 6.* Ita Nauar, Roderic, & Sanch. *locis cit.*

QVÆSITVM X.

Vtrùm Monachus absque Abbatis licentia possit beneficium, seu dignitatem aliunde sibi collatam acceptare.

SVMMARIVM.

1 *Monachus nequit, absque Abbatis licentia, beneficium, seu dignitatem extra suum Ordinem acceptare.*

2 *Monachus, absque Abbatis licentia, potest à Papa beneficium impetrare, & ad impetrandum ab illo procuratorem constituere.*

3 *Religiosus potest electioni de se ad summum pontificatum facta consentire.*

4 *Religioso an sufficiat generalis, vel etiam specialis prælati licentia ad consentiendum electioni de se quandocunque facienda, vel iam facta; quam tamen ipse ignoraret.*

5 *Licentia huiusmodi, etiam ab immediato Conuentus Superiore concedi potest.*

6 *Prælatus Conuentus, si talem licentiam absque iusta causa denegaret, quid faciendum ostenditur.*

7 *Prælatus an in huiusmodi licentia concedenda teneatur consensum sui Conuentus requirere.*

1. NOn potest Religiosus sub Abbatis potestate constitutus consentire promotioni de se factæ ad Episcopatum, aut aliam dignitatem, vel institutioni ad aliud beneficium extra suum Monasterium, nisi petita, & habita licentia sui Abbatis, aliàs consensus non valeret; imò, si consentiret, non obtenta huiusmodi licentia, electio ipso facto irrita censeretur. Est textus expressus *in cap. Si Religiosus. de elect. in 6.* Cuius ratio est: quia Monachus non habet velle, nec nolle. Quæ ratio optimè probat, idem intelligendum esse de quibuscunque beneficiis, licèt textus loquatur de electione ad prælaturam: quod etiam constat *ex can. 1. dist. 58.* ibi: *Nullus ad ecclesiasticum officium ex Monasterio producatur Monachus, nisi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit Episcopo.* Et ita docent Franch. *in d. cap. Si Religiosus, initio.* Roderic *quæst. regular. tomo. 1. q. 34. art. 5.* Sanch *in præcepta Decalogi lib. 7. cap. 29. num. 57.*

Potest tamen Monachus absque Abbatis licentia à Papa beneficium impetrare, quia Papa est supremus Religiosorum Prælatus; & ad impetrandum ab illo procuratorem constituere: quia, quod potest per se, potest & per alium, *reg. Potest quis. de reg. iur. in 6.* Ita Nicol. Milis *in suo Repertor verb. Religiosus, §. Religiosus non potest consentire electioni.* 2.

Potest etiam Religiosus electioni de se ad summum pontificatum factæ, sine licentia Prælati consentire: quia contra electum à duabus partibus Cardinalium nihil, præter hæresim, opponi potest, *c. Licet. de elect.* neque attenditur, quòd Religiosus fingatur mortuus, & non habeat velle, aut nolle: quia in hoc casu præualet veritas, & purus consensus. Ita Cardin. post Petr. de Anchar *in Clem. fin. in 2. quæst. n. 6. de elect.* & *in d. cap. Licet n. 12. q. 28.* quos refert, & sequitur Felin. *in c cum I. & A. in fine, de sent & re iud.* Syluest. *verb. Votum, 3. q. 4.* Sanch *d. cap. 29. num. 58.* & alij apud ipsum, contra Gloss. *in can. Quàm sit. verb. Ad ordinandum. 18. q. 2.* Panormit. *in cap. fin. num. 3. de voto.* Ioan And. Franc. Dominic. & alios apud. Sánch. *ibid.* 3.

Non sufficit, quòd Superior Regularis cócedat generalé licentiam Religioso consentiendi electioni, vel prouisioni de se quádocúque faciédæ: quia huiusmodi licentia viam ambitioni parat. *Clem. final. de elect.* Sicut nec etiam sufficit, si concedat licentiam specialem, vel si exprimatur locus; putà, quòd consentire posset, si eligatur, vel præsentetur ad talem Prælaturam, vel Ecclesiam fortè vacantem: quia etiam ibi subest eadem ratio ambitionis, quæ Religiosorum oculos excæcat, *cap. Quorundam. de elect. in 6.* Ita Gloss. *in d. Clem. finali, verb. Si quam.* vbi etiam Panormit. *num. 4.* Card. *q. 10. num. 13.* & alij apud Sanch. *loco cit. num. 60.* Idem dicendum est, si Religiosus iam electus esset, & talem electionem de se factam ignoraret, & Superior ei concederet licentiam consentiendi electioni de se iam factæ, huiusmodi enim licentia non valeret: quia super certo danda est. Facit text. *in cap. 1. vers. Subiunctum etiam. in fine, de concess. prabend. lib. 6.* Sufficit tamen licentia Superioris ad certam dignitatem, vel beneficium in certa Ecclesia acceptandum cum conditione, si iam Religiosus ad illud electus esset. Ita docent Gloss. *dict. Clement. vlt. verb. Nullius.* & *ibi* Panormit. *num. vlt.* Card. *q. 11. num. 14.* Bonifac. *num. 22.* & alij apud Sanchez *loco cit. num. 61.* 4.

Huiusmodi licentiam immediatus Conuentus Superior impertiri potest: quia text. *in d. cap. Si Religiosus.* exigit licentiam illius Superioris, cuius imperio Religiosus se subiecit: at Religiosus per professionem etiam immediato Monasterij Prælato se subiecit: ergo, nisi secùs ex Religionis constitutionibus habeatur, poterit etiam huiusmodi Superior hanc facultatem tradere. Ita Ioannes Andr. *in d. cap. Si Religiosus. n. 2.* Franch *ibid n. 1. notab. 3.* citans Archidiac. *in cap. 2. de testament. lib. 6* Petrus de Anchar. Dominic. Cardinal. & alij apud Sanch *d. cap. 29. num. 65.* qui probat, id procedere quoad omnes Religiosos, tam non Mendicantes, quàm Mendicantes. 5.

Quòd

Quòd ſi immediatus Conuentus Prælatus, talem licentiam, abſque iuſta cauſa denegaret; Eccleſiæ, ad quam Religioſus eligitur, vel præſentatur, vtilitate, ſiue neceſſitate concurrente, per ſuum Superiorem Prælatum ad illam concedendam compelli poterit: quòd ſi adhuc nolit, poterit idem Superior eam dare. Ita docent Panormit. *in cap. Quod Dei timorem. n.* 12. *de ſtatu Monach.* Lambertin. *de iurepatronat. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 7. *art.* 18. *n.* 13. Rochus de Curte *eod. tract. verb. Honorificum. q.* 4. *n.* 23. Syluest. *verb. Religio,* 7. *q.* 9. Roderic. *q. regul. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 5. Leonard. Leſſ. *de iuſt. lib.* 6. *cap.* 41. *dub.* 12. *n.* 97. Sanchez aliis relatis *d. cap.* 29. *num.* 68. *& ſeq.*

7. Eſt autem notandum, in huiuſmodi licentia à Prælato validè præſtanda non eſſe neceſſarium Conuentum conſulere, & ipſius conſenſum habere; quanuis ſit ex grauioribus Monaſterij negotiis: & hoc, vt ordinationes Eccleſiarum, & Monaſteriorum, in quibus tales electi fuêre, celeriùs, faciliúſque valeant expediri, vt expreſsè habetur *in d. cap. Si Religioſus.* §. *Quia verò.*

QVÆSITVM XI.

Vtrùm Abbas, & Prælati Regulares poſſint regularia beneficia Nouitiis conferre.

SVMMARIVM.

1 *Nouitio an poſſit conferri regulare, an ſæculare.*
2 *Beneficium regulare conferri poteſt nondum profeſſis ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere velint, & teneantur.*

1. IVxta ſententiam Gloſſ. *in cap. Beneficium. verb. conferendum, de Regularibus, in* 6. Nouitio poteſt regulare beneficium conferri; non autem ſæculare: eius enim ſtatus dubius eſt, & ſtatu dubius ad militiam promoueri non poteſt, *l. Qui ſtatus. ff. de re milit.* Contrariũ tamẽ omninò tenet *ibidem* Gemin. & Fràc. *n.* 1. *in fine*: necnon Paulus, & Lapus, quos refert ipſe Franch. dicentes, poſſe Nouitio ſæculare beneficium conferri, non autem regulare: quia, cùm Nouitius adhuc ſit ſui iuris, & proprium habere poſſe non prohibeatur, erit per cõſequens capax beneficij ſæcularis, quod ſibi collatum acceptare valet, ſuum aſſenſum præſtando, vt tenent Paulus, Lapus, & Franch. allegati, Tiraquell. *de retract. lignag. gloſſ.* 8. §. 1. *num.* 37. Azor. & Garzias *inferiùs* citãdi. Regulare autem beneficium non poteſt ei conferri: quia expreſsè profeſſo dari debet, iuxta diſpoſitionem *cap. Nullus. de elect. in* 6. *Clem. prima, de ſupplen. neglig. Prælat.* & *Clement.* 1. §. *Sanè.* 2. *de ſtat. Monach.* Idem ſentiunt Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 3. *quæſt.* 1. Nicol. Garz. *de benefic. part.* 7.
2. *cap.* 10. *num.* 4. Verùm ex diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ.* 14. *de reformat. cap.* 10. poteſt regulare beneficium conferri nondum profeſſis, imò etiam ſæcularibus, qui nondum habitum ſuſcepêre, dummodo habitũ omninò ſuſcipere, & profeſſionẽ emittere teneantur. Verba eius decreti hæc ſunt: *Regularia beneficia in titulum Regularibus profeſſis prouideri conſueta, cum per obitum, aut reſignatione, vel alias illa in titulum obtinentes vacare contigerit; Religioſis tantùm illius Ordinis, vel iis, qui habitum omninò ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, & non aliis, ne veſtem lino, lanáque contextam induant, conferatur.* Quare Sacra Cõgregatio cenſuit, poſſe prædicta regularia beneficia ſæcularibus Clericis per ordinarios collatores, inconſulto Papa, conferri; dummodo habitum ſuſcipere & profeſſionem emittere omninò teneantur, vt refert Gonzal. *in reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 8. *num.* 78. Hoc autem intelligi debet, vt talia beneficia conferantur, facta conuentione, vt beneficiarij illi intra certum tempus ad Religionem tranſire teneantur: ſicut etiam beneficia curata habent eam tacitam conditionem, quando dantur non Sacerdotibus, vt intra annum ad ſacerdotium promoueri teneantur, *cap. Licèt canon. de elect. in* 6. Ideò conferri non poſſunt iis, qui ſolius voti ratione tenentur ingredi Religionem, & in ea perſeuerare: nam hæc obligatio ex voto procedens ſolum Deum reſpicit, non autem forum externum: quod Concilium petere videtur. Ita Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 24.

QVÆSITVM XII.

Cui acquirat Monachus de fructibus beneficij ſibi ab Abbate collati.

SVMMARIVM.

1 *Monachus de fructibus ſui beneficij, quicquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio acquirit. Declara, vt num.* 2.
3 *Monachus beneficiarius, cui acquirat bona, quæ aliunde, quàm ex beneficij fructibus, ſibi proueniunt.*

HAnc quæſtionem fuſiùs tractant Doctores, & præcipuè Nauar. *comment.* 2. *de Regular. num.* 6. Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 11. Suarez *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 19. *à num.* 7. & alij, qui omnes diſtinguunt, quod aut Monachus, vel alius Regularis acquirit de bonis ſibi prouenientibus reſpectu Eccleſiæ, de qua prouiſus eſt, aut aliunde. Primo modo dicendum erit, Monachum acquirere ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio. Ita Bart. *in l. Si ſeruus communis. num.* 6. *ff. de ſtipulat. ſeru.* Nauar. *vbi ſuprà*, qui hoc confirmat *ex Clem. vnic. de ſupplen. neglig. Prælat.* vbi prohibetur Prælatis Regularibus, ne huiuſmodi beneficia menſis ſuis applicent, nouáſque penſiones imponant, aut veteres augeant, nec eorum vacantium bona occupare poſſint. In quibus ſupponitur, ea, quæ ex fructibus talium beneficiorum acquiruntur, ad Monaſterium non ſpectare; aliàs poſſet Prælatus penſionem non ſuper eis imponere, imò ſibi, aut ſuo Monaſterio reſeruare omnia, quæ ipſi beneficiario in ſuo munere neceſſaria non eſſent. 1.

Hoc autem intelligendum eſt de beneficiis, quæ non ſunt de menſa ipſorum Prælatorum, ſeu ipſorum Monaſteriorum, vt expreſsè declaratur *in dicta Clem. vnica*: quia, ſi eſſent ſic Monaſteriis vnita ex ſpeciali Sedis apoſtolicæ indultu; tunc id non procederet: vnde nec ob mortem prouiſi vacare dicerentur per tex. *in cap. vnico. verſ. Quidam etiam. de exceſſ. Prælat. in* 6. quia Monaſterium, ad quod tales fructus ſpectant, nunquam moritur. Quo caſu beneficiarius non dicitur acquirere, ſed tribuere Monaſterio, quod ſuum eſt, ex ſpeciali applicatione ei facta. Sed, quanuis beneficia pleno iure ad Monaſterium, ſeu ad eius Abbatem ſpectarent; tamen eorum redditus, & prouentus menſæ abbatiali, ſiue Monaſterio applicati non eſſent; tunc Monachus beneficiarius ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio acquireret, vt clarè patet *in dicta Clem.* & affirmat Suar. *loco citat. n.* 9. 2.

Quo verò ad bona aliunde per dictum Monachum beneficiarium acquiſita, diſtinguendum eſt: nam, aut Mona-

Monachus obtinet beneficium, cuius bonorum vniuersitas, siue corpus ab Ecclesia diuisum est; & tunc omnia, quæ acquirit Monachus ille, acquirit Ecclesiæ: vel beneficium non habebit corpus bonorum separatum; & tunc, quæ acquirit ex beneficio, debentur beneficio; quæ verò aliunde, Monasterio. Ita Nauar. *com. 4. de Regular. num. 69.* hoc modo conciliàns opinionem Bart. *dict. l. Seruus communis. ff. de stipulat. seru.* dicentis, Monachum beneficiarium, ea, quæ ex beneficio comparat, acquirere ipsi beneficio; ea, quæ aliunde, Monasterio; cum opinione Panormit. & Canonistarum communiter *in cap. In præsentia. de probat.* dicentium, acquiri beneficio, & nihil Monasterio.

QVÆSITVM XIII.

Vtrùm in beneficiis regularibus habeat locum regula reseruationis mensium apostolicorum

SVMMARIVM.

1 *Arguitur pro parte affirmante.*
2 *Beneficia manualia, tam regularia, quàm sæcularia non cadunt sub regula reseruationis mensium apostolicornm.*
3 *Beneficiorum naturam mutare non intendit Papa, quando id non exprimit.*

1. VIdetur dicendum, quòd sic. Nam in prædicta Regula reseruationis mensium apostolicorum Pontifex sibi reseruat collationem alternatiuam beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, quomodolibet spectantium ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem; & quanuis aliam dispositionem quoruncunque collatorum, ac collatricum sæcularium quorumuis Ordinis Regularium: ergo videtur, quòd quæcunque regularia beneficia sub prædicta reseruatione cadant.

2. Contrarium tamen, his non obstantibus, dicendum est, nempe, quòd sub reseruationibus etiam generalibus, ac regula prædicta non veniant, beneficia manualia, seu ad nutum amouibilia, siue sæcularia, siue regularia illa sint; sed tantùm beneficia perpetua. Papa enim reseruando sibi beneficiorum collationem,
3. videtur intelligere de collatione, quæ fit perpetuò: nec intendit mutare naturam beneficiorum, cùm non exprimat. ita docent Cald. *de præbend. consi. 26. num. vnic.* Felin. *in cap. Per tuas. num. 4. de maior. & obed.* Cassad. *decis. 4. num. 1. de præbend.* Rebuff. *in regul. 2. Cancell. verbo, ac dignitates conuentuales, in fine.* Flam. Paris. *de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 3. num. 82. & seq.* & *num 95.* Gomez *in reg. Cancellar. tit. de grat. expectat. n. 94.* Staphileus *dè liter. grat. tract. de form. expect. in 9. forma, num. 29.* Sanch. *in Decalog. lib. 7. cap. 29. num. 106.* Et ita fuisse decisum *in vna Parmen. Prioratus*, 5. Iunij, 1593. coram Corduba, refert. Gatz. *de benefic. part. 5. cap. 1. num. 510.* Nec obstat, quòd in d. regula exprimantur beneficia regularia: ea enim, quanuis ex sui natura sint manualia; tamen aliquando sunt perpetua, vt aiunt Cassad. *d. decis. 4. n. 3.* & Achill. *decis. 272. seu 9. de præbend.* Mandos. *reg. 3. Cancell. q. 10.* vbi plures alios refert. Flamin. Paris. *dict. n. 82. cum sequen.* Augustin. Barbosa *de potest. Episcop. parte 3. alleg. 57. num. 153.* & sic constat, quòd Abbates Regulares possunt beneficia manualia ad eorum nutum quandocunque conferre.

Prætereà id expressè probatur ex infrascripta decisione sacræ Rotæ *in vna Forolinien. Parochialis*, facta die 15. Maij, 1626. coram Buratto, ad fauorem nostræ Congregationis Vallumbrosæ, quam hic referre libuit.

R. P. D. BVRATTO.

FOROLIVIENSIS PAROchialis, Veneris, 15 Maij, 1626.

COncurrentibus ad parochialem, de qua agitur, per obitum Vngarelli de mense Octobris, 1623. Oliuerio prouiso Apostolico, tanquàm de reseruato ratione mensis, & Remigio Monacho Vallisumbrosæ ad eiusdem curam deputato per Abbatem S. Mercurialis. Post disputationem super manutentione 14. Martij, 1625. in qua Rota mandauit, apposito sequestro, videri de bono iure. Proposui hoc dubium, & Domini dixerunt, constare de bono iure Remigij.

Moti, quia visum fuit, Ecclesiam S. Antonij, & sic dictam parochialem esse de mensa Monasterij S. Mariæ de Flumana, vniti Monasterio S. Mercurialis; & ideò cessare reseruationem Reg. octauæ; sed etiam in mense reseruato Monasterio competere præsentationem, & Episcopo institutionem, iuxta constitutionem fel. rec. Pij V. *ad cap. 1. de Capell. Monach.* Gonzal. *super. reg. de mensa. gloss. §. 3. n. 59.* & Rota *in Vlisbon. iuris conferendi*, coram Litta, *quæ est decisio 202. par. 1. in recent. & in alia Vlisbonen.* relata per Gonzal. *vbi suprà, & in Iacen. Vicariæ* coram me, *quæ est 704. par. 2. recen.*

Esse autem de mensa, probatur ex instrumento antiquissimo permutationis anni 1237. inito inter Episcopum Foroliuiensem, cum consensu Capituli, & Abbatem Monasterij de Flumana cum consensu Monachorum, in quo Abbas dedit Episcopo Ecclesiam S. Petri in Arcu, & recepit ab eo Ecclesiam S. Antonij cum clausulis amplissimis translatiuis iurium, ibi: *Cum pleno iure, cum decimis, possessionibus, iuribus, tam temporalibus, quàm spiritualibus, dictæ Ecclesiæ competentibus, ad instituendum, destituendum, & quidquid in perpetuum placuerit, faciendum:* & quòd *licitum sit, ponere, confirmare, instituere, & destituere*, & quòd *Episcopo licitum nõ sit, habere institutionem, correctionem, visitationem, seu examinationem*, & omnia iura temporalia, & spiritualia Episcopus Abbati concessit, nullum ius reseruãdo, quod ad legem diœcesanam iurisdictionis, & Ordinis pertinere possit, &c. Per quas clausulas dnbitari non potest, Ecclesiam S. Antonij pleno iure spectare ad Monasterium de Flumana. Gloss. *in Clem. 1. in ver. Ad mensam. de exces. Prælat. ibi* Imol. Anchar. vterque *n. 16.* Vitalin. *n. 10.* Zabarell. *n. 3.* & notant omnes *in cap. de Monachis, de Præbend.* Rota *in Vrgellen. Parochialis de Osseija, 17. Nouemb.* 1603. coram Card. Pamphilio, *& in dicta Iacen. Vicariæ* coram me.

Effectuatio autem dictæ permutationis visa fuit Dominis indubitata. Primò, ex eo, quòd Monachi de Flumana accesserunt ad habitandum Ecclesiam S. Antonij, per quem accessum dicitur capta possessio. Afflict. *decis. 267. n. 1. & 2. in principio.*

Et licèt translatio Monachorum fuerit per sententiam anni 1255. declarata nulla, vti sequuta sine authoritate Præsidentis Vallisumbrosæ; tamen ista ratio non tollit effectuationem permutationis, & quòd non accesserint, & habitauerint, tanquàm in Ecclesia propria, vt *suprà* acquisita.

Secundò, ex deputationibus in ea factis per Abbatem

tem pro tempore. Primò, de Monachis; nempe, Don Benigno 16. Octobris 1500. & deinde Don Paulo per renuntiationem Don Benigni *in Summario, n.* 3. quæ cùm sint antiquissimæ, etiam sine effectuatione releuant, vt dicitur de antiquis locationibus, quæ probant possessionem. Aym. *cons.* 54. *num.* 11. cum aliis adductis per Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 54. & faciunt allegata *in Lancianen. Archipresb.* 2. Maij, 1616. coram me. Secundò, de Clericis sæcularibus, vt ex quatuor deputationibus, nempe, 22. Ianuarij, & 24. Februarij 1564. 8. Ianuarij, & 11. Aprilis, 1584. quæ durauit vsque ad præsentem. *In summario, num.* 4.

Et licèt non constet de deputationibus medio tempore ab anno 1565. vsque ad annum 1584. illæ tamen præsumuntur, probatis extremis, & non docto de contrario statu. Rota *decis.* 545. *num.* 1. *part.* 1. *diuers.* cum aliis adductis *in dicta Lancianen.* & *Iannen. Abbatiæ*, 13. Iunij, 1625. coram me.

Tertiò probatur etiam effectuatio ex Decreto, & Declaratione Episcopi 12. Aprilis, 1584. dictam Ecclesiam S. Antonij esse de iuribus Abbatiæ S. Mercurialis, & collationem spectare ad Abbatem, & collationem ab eo factam in personam Vngarelli fuisse nullam, remittendo eundem ad Abbatem, vt ab eo collationem, & possessionem legitimè reciperet, prout præuia renuntiatione collationis Episcopi, collationem, & possessionem solenniter cum interuentu, etiam Monachorum, recepit, *vt in Summario, dicto num.* 4. & vsque ad obitum continuauit.

Ex quibus, vbi etiam dubitari posset de fide instrumenti dictæ permutationis ex eo, quòd non constet de validitate primi transumpti anni 1274. à quo dicitur sumptum anni 1449. ad instantiam recol. mem. R. P. D. Ludouici de Ludouisiis Bononien. tunc Rotæ Romanæ Auditoris, & Vicarij Prosperi Card. Columnæ, Commendatarij Monasterij de Flumana, cùm tamen simus in antiquissimis, adhuc ex dicta obseruantia ei fides daretur. Cyn. *inter cons. Bald. cons.* 400. *n.* 5. *lib.* 4. Bald. *cons.* 101. *num.* 4. *lib.* 1. & 274. *lib.* 2. Fab. de Anan. *cons.* 88. Mastrill. *decis.* 43. *num.* 6. Rota *in Anconitana de Fanellis*, 21. Maij, 1618. coram bon. mem. Vbaldo, & *in Foroliuien. census*, 14. *Iunij*, 1613. & *in Beneuentana Domus*, 28. Aprilis, 1617. coram me.

Non obstat, quòd D. Remigius dictam parochialem, vti vacantem, obtinuerit in titulum perpetui Rectoris: quia debet intelligi de vacatione de facto, non autem de iure, vt confessio præiudicet minùs quàm fieri possit. *l. Si quis intentione. de iudic.* & in beneficialibus datur multiplicatio titulorum. Cassad. *decis.* 5. *num.* 5. *super Reg.* & fuit dictum *in Iannen. Abbatiæ*, 3. Iunij, 1623. coram me: & ex superuenienti titulo mutatur caussa possessionis cumulatiuè, non tamen extinctiuè.

Denique non obstat, quòd Vngarellus obtinuerit de dicta Ecclesia prouisionem apostolicam: quia illa non immutat statum beneficij, vt post Calderin. *cons.* 26. *de preben.* Seraph. *decis.* 299. *num.* 5. & 1273. *num.* 2. Rota *decis.* 545. *num.* 3. *part.* 1. *diuers.* & *in Sorana Beneficij*, 9. Nouembris, 1622. coram R. P. D. Merlino.

Nec etiam ex eo, quòd fuerit in dicta Ecclesia deputatus Vicarius, seu Rector sæcularis, dici potest status illius mutatus: quia etiam sæculares eligi possunt in Ecclesia mensæ abbatialis, vt in hac causa dixit Sacra Congregatio Concil. 12. Aprilis, 1625. & fuit dictum *in Callian. Vnionis*, 29. Maij præteriti coram me.

Et ita decisum vtraque parte informante.

QVÆSITVM XIV.

Vtrùm Abbas possit ad libitum remouere à Monacho Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab ipso Abbate, vel alio Superiore collatum. 7.

SVMMARIVM.

1 *Abbas potest ad libitum Priorem manualem, & Monachum beneficiarium, à Prioratu, seu beneficio remouere.*

2. *Beneficia sæcularia, quæ perpetua sunt, possunt etiam legitima de causa auferri.*

3 *Beneficium licèt ab Abbate collatum suo Monacho per totum suæ vitæ tempus, potest illo priuari.*

4 *Dominus seruo obligari non potest.*

5 *Abbas si Monacho beneficium contulerit cum conditione irreuocabilitatis, etiam iuramento firmata, an possit illud auferre.*

6 *Beneficium manuale an possit per Abbatem auferri à Monacho, si memoria non adesset, quòd aliquis Superior beneficium præfatum Regulari collatum nunquam reuocarit.*

7 *Beneficium an possit auferri à Monacho, si ei collatum fuerit ab Abbate simul cum Conuentu, cum conditione, vt talis collatio non possit reuocari.*

8 *Monachus iuuari non potest in pacifica possessione sui beneficij.*

9 *Monachus spoliatus à suo Abbate beneficio, non potest contra Abbatem de possessorio agere, petendo se ad pristinam possessionem restitui, & num.* 10. *Quid, si de malitia Abbatis spoliaretur.*

11 *Abbates, & Prælati Regulares non possunt pro suo libito amouere Monachum à beneficio electiuo, absque legitima causa.*

12 *Beneficium regulare habens parochiam, an possit ab Abbate pro suo libito auferri à Monacho parocho.*

13 *Monachus si præficiatur beneficio, tanquam Clericus sæcularis, non vt Monachus; tunc non potest reuocari à suo Abbate.*

14 *Beneficium de sui natura perpetuum, non potest ad nutum Abbatis auferri à Monacho beneficiario.*

Abbas potest ad libitum, & absque vlla causa, 1.
Priorem manualem, & administratorem, seu beneficiarium Monachum à suo Prioratu, administratione, vel beneficio remouere, per textum *in c. Cùm ad Monasterium. de stat. Monach.* ibi *Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò possidenda.* At, 2.
quòd non potest absque legitima causa auferri, dicitur omninò perpetuum: sæcularia enim beneficia, quæ perpetua sunt, possunt etiam legitima de causa auferri. Probatur etiam *ex Clem vnic. §. Præmissa de supplen. neglig. Prælat.* ibi: *Liberè possunt ad Claustrum, cum oportuerit, reuocari* Non potest autem quid liberè fieri, cùm causa legitima necessaria est. Atque ita docent Gloss. *in Clem. 2. verb. Per electionem. de rescript.* Federic. de Sen. *consil.* 134. *per tot.* Panormit. *in c. fin. num.* 6. *de precar.* Felin. *in cap. Per tuas. num.* 4. *de maiorit. & obed.* Nauar. *Comment.* 4. *de Regular. n.* 22. *vers. Ex quibus facilè.* & *num.* 25. *vers.* 4. Less. *de iust. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 12. *num.* 98. Azor. *moral. instit. parte* 1. *lib.* 12. *cap.* 9. *q.* 8. & *cap.* 22. *q.* 10. Sanch. *in Decalog. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 111.

Ampliatur dicta conclusio, primò, vt procedat, 3.
licèt Abbas talem Prioratum, administrationem, vel beneficium Religioso contulisset, explicans, vt eo per totum vitæ suæ tempus fruatur; vel promittens, se illud nunquam reuocaturum: quia, sicut dominus 4.
R seruo

seruo obligari non potest, *l. Interpositas,ff.de transact.* ita nec Abbas suo Monacho: tum etiam,quia huiusmodi promissio tanquàm contraria iuri communi, disponenti, nihil concedendum esse Monacho, quod ad Superioris nutum reuocari nequeat, *d. cap. Cùm ad Monasterium.* est omninò irrita. Sic Archidiac. *in can. Cùm pastoris. num.* 5. 2.*quæst.*7. Ioan. Andr. *in cap. fin. num.*1.*in fine*,& *num.*2.*de offic. Ordin.lib.* 6. vbi etiam Franch. *num.* 3. Federic. de Sen. *d. consi.* 134. *num.*1. *& consil.* 259. *num.* 2. Panormit. *in cap. Cùm inter se.num.* 2. *de elect.*& *in cap. Ad nostram.n.* 9. *de confirmat. vtili,vel inut.* & *d. cap. Cùm ad Monasterium. num.*11. *&* 12. Syluest. *verb. Abbas.num.* 65. *q.*3.*dict.*7. Azor.*instit.moral.part.*1. *lib.*12. *cap.* 9.*q.*8. & alij, quos refert, & sequitur Sanch.*eo cap.* 29.*num.*125.

5. Secundò ampliatur,etiamsi Abbas huiusmodi promissionem iuramento firmasset. Panormit. *vbi proximè, num.* 10. Rebuff. *de pacificis possessor. num.* 274. incideret tamen hoc casu in periurium reuocando absque iusta causa: quia, licet peccauerit, promittendo contra iuris dispositionem; non tamen peccat, non reuocando posteà concessionem: quia nullo iure iubetur reuocare, & sic obligat iuramentum, iuxta regulam vulgarem, quoties impleri potest absque dispendio salutis æternæ. Ita Sanchez *loco cit. num.* 126.

6. Tertiò ampliatur, vt possit Abbas auferre à Monacho beneficium manuale,quamuis non esset memoria hominum in contrarium, quòd Superior beneficium illud regulari collatum nunquam reuocarit: quia vel Superior nunquam reuocauit; quia noluit: & ob id non potest dici inducta consuetudo: nam ex actibus meræ facultatis, seu ex non vsu non habente in se actum tacitum dispositioni iuris contrarium, non inducitur consuetudo, vt notatur *in cap. Ioannes. de Cleric. coniugat.* Vel Superior voluit remouere,& ob possidentis potentiam non potuit: & hoc casu nequit dici inducta consuetudo, cùm sit contra votum obedientiæ. Ita Panormit. *d. cap. Ad nostram. num. penult.*vbi etiam Dec.*num.*6.*vers.Vltimò Abbas concludit.* Rebuff. *de pacific. possess. numero*, 335. Sanchez, *d. cap.* 29. *num.* 117. Rota *decis.* 778. *part.* 1. *diuersor.*

7. Quartò ampliatur, vt procedat, etiamsi Abbas cum Conuentu statuerit, vt ea beneficij collatio Monachis facta reuocari nequeat,absque consensu Conuentus, vel etiam cum illo: quo statuto non obstante poterit Abbas beneficiarium ad sui libitum remouere: quia id statutum fieri non potuit in præiudicium Abbatis successoris,neque ipsemet Abbas potuit sibi legem imponere, à qua non sit ei integrum recedere. Ita Panormit.*in cap.Cùm ad Monasterium.num.* 11.*de statu Monachor.*Rebuff.*vbi proximè,num.*278. Syluest.*verb. Abbas*, *q.*4.*num.*7. *vers. Et tertiò.* Roderic. *quæst.regular.tom.*3.*q.*23.*art.* 9. Sanchez *d.cap.* 29.*n.*127. etiamsi id statutum iureiurando confirmatum sit: quia nihilominus reuocatio tenet,licèt reuocans incidat in periurium.Ioan. And. *in cap. Non est obligatorium.in fine,de reg.iur.in* 6. Panormit. Roderic.& alij *proximè* adducti. Nisi tamen id statutum authoritate Superioris confirmatum sit: quia tunc Abbas nequiret beneficium reuocare; sed id spectabit ad Superiorem, à quo statutum confirmatum est: quia Superior confirmando manum apposuit, ac videtur id sibi reseruare voluisse.

8. Ex prædictis colligitur, Monachum priuari non posse pacifica possessione triennali talis beneficij, ne molestari possit, *iuxta regulam Cancellariæ, de triennali*:quia ea est talium beneficiorum natura,vt possint ad Superioris nutum auferri. Ita Rebuff. *de pacific. possessor. numero* 274. Sanchez *distinct. cap.* 29. *num.* 114.

Colligitur secundò,Religiosum huiusmodi beneficiis ab Abbate,absque iusta causa spoliatum, nō posse contra illum de possessorio agere, petendo sed ad pristinam possessionem restitui: quia Abbas spoliando vsus est iure suo, & ideò nullam ei fecit iniuriam. Ita Bald.*in l.Cùm affirmes.C.de liberali causa.* quem refert,& sequitur Felin.*in c. Per tuas.sub n.*4.*vers. Merito dixit Bald.de maiorit.& obed.*Rebuff. *vbi proximè.*Nauar.*comment.*2.*de Regular.num.*65.*vers. Addo octauò*, & *lib.*3. *consil.in* 2. *edit.tit. de stat. Monach. cons.*14.*n.*12. Azor.*instit.moral.part.*1.*lib.* 12. *c.*11.*q.* 9.Sanch *d.c.* 29.*n.* 115. Si tamen Abbas reuocaret ex malitia,vt ratione mali animi,& odij; vt quādo accusatus ab eo,vel ad eius instantiam inquisitus spoliaret; posset quidem Regularis beneficiarius reuocatus officium Superioris implorare,ne remoueatur: quia præsumitur id efficere animo vlciscendi, vt & malo. Ita Innocent.*in cap. Insinuante. qui Cleric.vel vouent.* & *in cap.final.n.*3.*de offic.Ordin.lib.*6 & *ibi* Ioan.Andr. Dominic.& Franc.Rebuff.*loco cit.n.*275. Less. *de iust. lib.*2.*cap.*41.*dub.*12.*n.* 98. Nauar. Azor. & Sanchez *locis proximè cit.* Potest tamen Religiosus conqueri de tertio, si eum spoliauit, petendo se restitui. Ita Baldus, Felin. Rebuff. Nauar. Azor. Sanchez, *vbi suprà.* 9. 10.

His ita determinatis, multa sunt cauenda. Primò, quòd Abbates, & Prælati Regulares non possunt pro suo libito amouere Monachum à beneficio electiuo absque legitima causa, cùm huiusmodi beneficia perpetua sint,*ex cap.*2. *Ad fidem.de stat. Monach.* quod etiam docent Cassadorus *decis.* 4. *num.* 3. *de præbendis*, Azor. *tom.*1.*instit.moral.lib.*3 *c.*26 *q.*15.Cardin. *Clementina vnic.* §. *Præmissa.num.*4.*de supplenda neglig. Prælat.* Anastasius Germonius *de indultis Cardin.*§.*Regularia benef. num.* 51. 11.

Secundò, si beneficium regulare habet Parochiam, tunc Monachus, qui ei præficitur, non potest ad nutum Abbatis amoueri, cùm constitutus iam sit Monachus in tali Parochia, vt beneficiarius authoritate, & consensu Episcopi,cuius est animarum curam committere,& pro illa ministros idoneos deputare. Colligitur *ex cap. de Monachis.*16.*q.* 1. Ita Cardinal. *d. Clement.vnic.præmissa,num.*4.& *ibid.* Ancharan.*num.* 13.Federic. de Senis *consi.*134 *num.* 1. Felin.*cap. Per tuas. num.* 4. *de maiorit. & obed.* Hoc tamen negat Azor. *loc. cit. cap.* 21. *q.* 10. Ad quos Doctores conciliandos, Sanchez *lib.* 7. *in præcept. Decal. cap.* 29. *num.* 120. dicit, si beneficium curatum subsit pleno iure Monasterio, tunc poterit Monachus ille reuocari ad nutum Abbatis: secùs, si Monasterio non subsit pleno iure, cùm in priori casu nullatenus necessaria sit authoritas Episcopi. 12.

Tertiò, si Monachus præficeretur beneficio, tanquam Clericus sæcularis, non vt Monachus, sicut contingit, si præficeretur Ecclesiæ curatæ sæculari, vel beneficio simplici sæculari, ex legitima dispensatione, tunc reuocari non posset ab Abbate, vt dicunt Rebuff. *de pacificis possess. num.*275. & Abb. *in c.*2.*num.*3. *de stat. Monach.* Nauar. *Comm.* 2. *de Regul. num.*65 *versic. Addo* 2. 13.

Quartò, si beneficium sit de sui natura perpetuum, tunc non potest Regularis, qui tali beneficio præfectus est,ad nutum Abbatis amoueri: quia collatio videtur facta secundùm naturam, & qualitatem beneficij. Ita docent Rebuff. *loc. cit. num.* 280.vbi refert, in Gallia ferè omnia beneficia regularia esse huiusmodi. Idem docet Sanchez *loco citato, num.* 122. cum Doctoribus ab eo allegatis. 14.

QVÆSITVM

QVÆSITVM XV.

Vtrùm Abbas poßit remouere à Monacho beneficium manuale ei à Papa collatum; vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum.

SVMMARIVM.

1 *Abbas quo caſu poſſit à Monacho Prioratum manualem ei à Papa collatum auferre.*

2 *Papa quando beneficium manuale ab Abbate collatum ex certa ſcientia alicui Monacho confirmat, non poteſt Abbas illud Monacho abſque ipſius Papæ licentia auferre.*

3 *Monachus, ſi crimen aliquod priuatione dignum committat, poterit priuari beneficio, non obſtante confirmatione Papæ.*

4 *Beneficium manuale per Papæ collationem, aut confirmationem non mutat naturam ſuam; ſed mortuo poſſidente poterit ad Superioris nutum conferri, & reuocari.*

1. AD priorem huius quæſiti partem, reſpondeo diſtinguendo, quòd vel Summus Pontifex contulit Monacho huiuſmodi Prioratum, vel beneficium, poteſtate ad ipſum deuoluta, ob Abbatis negligentiam: & tunc non alteratur natura beneficij, ſed ſicut ante Papæ collationem poterat Abbas ad ſuum libitum illú remouere; ita etiam poſt ipſam collationem: nam non præſumitur Summum Pontificem hoc caſu mutare voluiſſe naturam beneficij, vt colligitur ex textu *in Clem. vnica, de ſupplen. neglig. Prælat.* Quia nec plus, nec aliter confert ſupplens negligentiam, quàm negligens debebat conferre, cùm non tanquàm principalis; ſed tanquàm ipſius ſubrogatus conferat. Ita Gloſſ. *in d. Clem. vnic. verb. Reuocari.* Panormit. *in c. Ad noſtrã n. 7. de confirmat. vtil. vel inut.* Felin *in c. Per tuas. ſub n. 3. verſ. Pro iſta differentia. & n. 4. de maiorit. & obed.* Philipp. Franch. *in c. fin. n. 3. de offic. Ordin. in 6.* Nicol. Milis *in repertor. verb. Beneficiũ, n. 26. verſ. Beneficium manuale.* Selua *de benefic. part. 3. q. 69. n. vlt.* & alij plures apud Sanch. *in Decalog. lib. 7. c. 29. n.* 133. contra Decium, *in d. c. Ad noſtram. in noua edit. n. 16.*

Vel Summus Pontifex contulit, ceſſante omni negligentia Abbatis, & ruſus, aut talem Prioratum, vel beneficium contulit Monacho expreſſe, vt debeat, quoad vixerit, poſſidere; & tunc nõ poterit Abbas eum remouere, iuxta textum *in c. Cùm inter. ff. de elect.* vbi Innocent. *in princ.* & Panor. *n. 2.* idem Panor. *d. c. Ad noſtram. n. 7.* Felin. *in c. Conſtitutus. n. 10 de reſcript.* & *d. c Per tuas. n. 3 in fine.* Rebuff. *de pac. poſſeſſor. n.* 181.

Vel contulit ſimpliciter: & tunc poterit ab Abbate ad ſuum nutum amoueri, ſicut potuiſſet, ſi ipſemet illum contuliſſet. Ratio eſt: quia, cùm Papa concurrat in collatione beneficiorum cum omnibus Ordinariis, *c. 2. de preben. lib. 6.* ſimpliciter conferendo, non videtur beneficij naturam alterare voluiſſe, & regulare manuale, ſeu ad nutum amouibile facere perpetuum, *arg. d. c. Ad noſtram. & c. Porrecta. de confirmat. vtil. vel inutili.* Si verò non ſimpliciter, ſed ex certa ſcientia illud contuliſſet, nequiret Abbas reuocare: quia tũc Summus Pontifex cenſetur manũ apponere, volens, id negotium ſibi reſeruari. Atque ita diſtinguentes hanc ſententiam tuentur Federic. de Sen. *conſil.* 88. Archidiac. *in can Si Monachi. 16. q. 1. n. 2.* Felin. *vbi proximè.* Rebuff *loc. cit. n. 279. & ſeqq.* Nauar. *comment. 2. de Reg. n. 6. verſ. Septimo.* Azor. *part. 1 inſtit. moral. lib. 12. c. 22. q. 10.* Sanch. *c. 29. n. 136.* & alij apud ipſum.

2. Ad ſecundam quæſiti partem, quando Abbas beneficium manuale contulit alicui Monacho, qui deinde eius confirmationem à Summo Pontifice obtinuit; reſpondeo dicendo, quòd ſi Papa tale beneficiũ ex certa ſcientia confirmauit, quamuis illud fuiſſet ad nutum Abbatis amouibile, tamen non poterit Monachus ab eo, abſque ipſius Summi Pontificis licentia, remoueri: ſed, ſicut priùs erat Abbatis obedientiarius; poſteà vigore confirmationis efficitur obedientiarius Papæ, ad notata per Innocent. *in c. Niſi. de preben. & in d. c. Cùm inter R. de elect.* quem dixit communiter receptum Nauar. *Comment. 2. de Regular. ſub. n. 65. verſ. Addo octauò, ad finem.* Panormit. *in c. Porrecta. n. 4. de confirmat. vtili. vel inut. & in c. Ad noſtram. n. 6 eod. tit.* Felin. *vbi proximè.* Selua *de benefic. p. 3. q. 68. num. 1.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. n. 279.* Azor. *d. lib. 12. c. 22. q. 10. & parte 2. lib. 8. c. 7. q. 11.* Roderic. *qq. regul. tom. 1. q. 34. art. 2.* & alij apud Sanch. *d. c. 29. n.* 130. Quod eſt intelligendum, quoad confirmationem tantum, nempe, vt non poſſit ad libitum remoueri; & vt nemo, niſi Summus Pontifex, poſſit de iure confirmationis, ſeu de viribus ipſius confirmationis cognoſcere; in reliquis autem omnibus remanebit Abbati, ſicuti anteà, ſubiectus: & ita renuntiatio, & permutatio illius beneficij, ipſius Abbatis authoritate fieri debet. Ita Panormit. *proximè alleg. in vtroque loc.* Rebuff. *d. tract. de pacific. poſſeſſor. n. 282.* Sanch. *eo cap. 29. n.* 142.

Si verò huiuſmodi Religioſus crimen aliquod priuatione dignum committat, licèt beneficium ſit ei in perpetuum à Papa collatum, vel ex certa ſcientia confirmatum; poterit nihilominùs ab Abbate illo priuari: 3.
quia per eam Papæ collationem, aut confirmationem, ſolùm quoad præterita inferiorum Prælatorum manus ligatę ſunt, ne de iuribus illius collationis, aut cõfirmationis cognoſcere poſſint: ſecùs reſpectu criminis de nouo ſuperuenientis: quia confirmatio, ſeu priuilegiũ non extenditur ad non cogitata: tum etiam, quia aliàs collatio, ſeu confirmatio illa tribueret exceptionem ab Ordinariis, quod eſt abſurdum. Ita docent Panor. *in c. 1. n. 8. & 10. de confirmat. vtil. vel inutil. & in d. c. Porrecta. n. 4. & c. Ad noſtram. n. 6. eod. tit.* Felin. *d. c. Per tuas. n. 4. in princip. de maior. & obed.* Bald. *c. Illud. n. 2. de maiorit. & obed.* Dec. *in c. Cùm acceſſiſſent. in noua edit. n. 47. de conſt.* Sanch. *d. c. 29. n.* 139. & alij apud ipſum.

Notandum autem, quòd, licèt beneficium regulare manuale per talem Summi Pontificis collationem, aut confirmationem fiat perpetuum; non exinde dicitur omninò mutaſſe naturam ſuam: ſed obeunte illo, cui collatum, vel confirmatum eſt, redibit ad naturã ſuam: & ſic deinceps poterit ad Superioris nutum auferri. Ita Anton. *in d. c. Porrecta. n. 2. de. confirmat. vtil.* Lapus *allegat. 9. n. 4.* Felin. *in c. In noſtra. n. 45. notab. 9. de reſcript.* Selua *de benefic. part. 3. q. 11. n. 131.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. n. 279.* Sanch. *eod. cap. 29. n. 141.*

QVÆSITVM XVI.

Abbate negligente in conferendo beneficia ſua Abbatiæ, ad quem deuoluatur eorum collatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum deuolutio, quibus de cauſis inuẽta ſit.*

2 *Beneficiorũ prouiſio intra quod tempus faciẽda ſit.*

3 *Abbas, ſi eſt immediatè Papæ ſubiectus, prouiſio beneficiorum ad ipſum ſpectantium ad Papam, vel ad eius Legatum de latere deuoluitur.*

4 *Abbatum ex negligentia haud immediatè Papæ ſubiectorum, ad quem fiat deuolutio.*

5 *Patronus tam regularis, quàm ſæcularis, ſi neglexerit præſentare intra tempus ſibi præfixum, tunc ius conferendi deuoluitur ad inſtituentem, tanquam ad proprium Superiorem.*

6 *Menſes quot reſeruentur ad conferenda beneficia.*

7 *Prælato inferiore negligente in conferendo, ad quẽ deuoluatur poteſtas conferendi ſua beneficia?*

8 *Tempus præfixum sex mensium quando currere incipiat.*

9 *Potestas conferendi beneficia amittitur per priuationem, per quam perditur ius conferendi, vel ad tempus, vel in perpetuum.*

10 *Beneficij collatio facta à negligente collatore, post elapsum tempus nulla est.*

1. PRo intelligentia huius quæsiti cauendum est, potestatem conferendi beneficia, amitti solere duobus casibus.nimirum, per deuolutionem, & priuationem. Deuolutio pluribus de causis inuenta est,nempe, ne Ecclesiæ diu maneant in suspenso,*cap.2. de concess. preben.* quia id valdè dispendiosum, & damnosum esset Ecclesiis *cap. Quàm sit,de elect.in 6.* tum propter publicam vtilitatem, ne iura ecclesiastica in incerto sint,& pereant,*argum.l.1.ff.de vsucap.*Aduertat igitur Abbas, vt intra tempus à iure statutum beneficia ad eius collationem spectantia conferat: aliter enim ius de illis prouidendi ad Superiores deuoluetur. Rebuff.
2. *in prax.beneficiorum,1.p.tit. de deuolut.n.7.* Tempus autem à iure statutum intelligitur tempus sex mensium, intra quod prouidere habent de beneficiis vacantibus ij; ad quos pertinet prouisio, seu collatio, vt *d.cap.2. de concess. preben. & cap. Licèt, de supplen. neglig. Prælat.& Clem.1.eod.tit.*& quòd semestre habet locum in omnibus beneficiis, tam constitutis in Ecclesiis sæcularibus,quam regularibus,tenent Innoc. Ioan.Andr.& Abb *in c. Ne pro defectu, de elect.* idem Abbas *in d.c.2.* Rebuff. *d.tit.de deuol.n.4.*quod idem tempus regulariter currit pro quibuslibet beneficiis, & aliis dignitatibus inferioribus. Idem Rebuff. *d.n.4.* Restat videndum, ad quos Superiores fiat huiusmodi
3. deuolutio. Vnde decimus,quòd si Abbas,& Prælatus est immediatè Papæ subiectus,beneficiorum collatio, quæ ad ipsum pertinebat,deuoluitur ad Sedem apostolicam,vel ad Legatum de latere,per *cap. Licet,c.Sicut, de supplen.neglig. Prælat.*Rebuff.*d.tit.de deuolut.n 36. vers. Nonò.* Selu.*de benef.p.3.q.49.n.4.*Panormit *in c. Graue,n.6.& 7.de offic.Ordin.& in c.2.de concess.preb.* Ratio est: quia proximus Superior talium exemptorum est Papa,*c.Nulla,dist.49.*Ioan.de Selua *vbi suprà.*
4. Ex negligentia verò AbbatumRegularium inferiorum,ad Episcopum,& Ordinarium fit deuolutio, qui apostolica authoritate confert, *c. Cùm singula,de preben.in 6.d.Clem.vnic.de supplen.neglig. Prel.*Rebuff. *d.tit.de deuolut.n.39.*Doct.*in d.c.2. de concess.preben.*
5. Si verò patronus,tam regularis,quàm sæcularis,neglexerit præsentare intra tempus sibi præfixum; tunc conferendi ius ad instituentem,tanquam ad proximum Superiorem deuoluetur, *ex c.3.& cap. Propter de iurepatron.*Quòd etiam docent Rebuffus *in prax.benef. tit.de deuolut.n.54.*Gregorius Lopez *l.9.gloss.1.tit.16. part.1.*Azor.*instit.moral.tom.1.lib.6. c.27.q 5.*qui obseruant, hoc idem esse tenēdum, etiamsi instituēs fuerit inferior Episcopo,& cui ex aliquo titulo spectauerit potestas instituendi:quod adeò verùm est,vt procedat etiam in Prælatis inferioribus Episcopo,licèt sint Regulares:illis enim negligentibus fit deuolutio ad insti-
6. tuentem, vt colligitur ex Gloss.*verbo, Distinctionem, in Clem.vnica,de supplend.negl. Prælat.* quam sequuntur Cardinal. *ibidem,n.5.*& Imola *n.33.* Factâ sic prædicta deuolutione ad instituentem ex negligentia patroni non præsentantis, instituenti reseruantur ad conferendum sex menses à die deuolutionis, & notitiæ, etiamsi patronus esset laicus, cui tantùm quatuor menses competerent ad præsentandum, vt habetur *in cap.1.de iurepatr. lib.6.* quod etiam affirmat Azorius *loco cit.cap.27.quæst.11.*
7. Vbi verò Prælatus inferior Episcopo, ratione suæ iurisdictionis episcopalis, sibi legitimè acquisitæ ius conferendi habuerit,eo negligente potestas conferendi deuoluetur ad Episcopum, tanquàm ad proximum Superiorē,vt probatur *ex d.Clem.vnica,de suppl.negl. Prælat.*& ex Azor.*loc cit.cap.27.q.4.*&Rebuff.*d.tit.de deuol.n.25.*& nullo modo deuoluetur ad Capitulum, Sede vacante,vt notat Panormit.*in c.Cùm olim.n.2.de maiorit.& obed.*& Ioan.Monach.*cap.17.n.93.*

Hoc etiam procedit in collatoribus,etiam Regularibus, quorū potestas,etiā ex negligentia in beneficiis conferendis,ad Episcopū deuoluitur,qui conferre poterit,tanquam Ordinarius, si illi exempti nō fuerint:si verò fuerint exempti, ad eundem Episcopum spectat, tanquam Sedis apostolicæ delegatus.Sed hoc inferiùs limitatur. Ita Affirmāt Reb.*d.tit.de deuol.n.37.*Azor. *loco cit.c.27.q.4.*Zerola *in prax Episc.part.1.verb.Beneficia,vers. Ad tertium.* qui intelligunt de Episcopo illius loci,vbi existunt beneficia;licèt in aliena diœcesi morentur collatores,

Verùm hoc intelligendum erit, nisi Abbas,& Prælatus regularis alteri Prælato intra Religionem immediatè subiiciatur;quia tunc ad illū deuoluetur talis collatio. Card. *d. Clem. vnic. q.3.*arg. Gloss.*super verbo, Alia, in Clem. Attendentes. de stat. Monach.*Etasin. Coch.*de iurisd.Ordin.in exempt.4.q.30.n.8.* Barbos.*de offic.& potest.Episcopi,parte 3.alleg.58.n.13.in fine.*Et quòd deuolutio habeat etiam locum in beneficiis regularibus,quæ sunt manualia,& ad nutum amouibilia, probatur *in dicta Clem.vnic. de supplen.neglig. Prel.* & *ibi* Gloss.*§.Præmissa.verbo, Reuocari,* & Cardinalis *n.4* Garz.*de benef. parte 10.c.3.n.46.* Notandū tamē, quòd inferior,re integra,poterit morā purgare,& prouidere de huiusmodi beneficiis manualibus: quia sunt ad eius nutū amouibilia, vt ait idem Garz. *n.47.* Tē- 8.
pus præfixum sex mensium incipit currere à die certæ scientiæ,& notitiæ,vel à die, quo scire debuit Collator,*cap.Quia diuersitatem.de concess.praben.c.vnico,de iurepatr.in 6.cap.Licèt.de supplen.neglig.Prælat.*&*ibi* Innoc.& Abbas,& alij. Azor.*instit.moral.part.2.lib.6. c.26.q.10.* quia,vbi non est scientia,nō potest esse negligentia.Gloss.& Doctor.*in cap. Si Clericus.de preb. in 6.& in cap.Si pluribus.ibid.*Roch.de Curte *in tract. de iurepatr.in verb.Honorificū,q.27.* Reb.*loc.cit.n.10.*

Amittitur etiam potestas conferendi beneficia, vt 9.
præmisimus in principio quæsiti,per priuationem,per quam perditur ius conferendi,aut ad tēpus,vel in perpetuum.Si primo modo,amittitur ius conferendi in illis casibus, quibus collator à beneficiorum collatione suspēditur,*ex c.Postulasti.de Cler. excomm. ministr.de prebend.* quod partim seruatur per se,& simpliciter,vt à sola collatione beneficiorum ille suspēdatur; sed,aut pro præsenti facienda collatione tantum ea potestate priuatur in pœnam,veluti si elegerit indignū scienter: quo casu fit deuolutio, aut cū maiori excōmunicatione ligatur,& etiā in hoc casu,durante excōmunicatione,ab huiusmodi collatione suspēsus est.Ita docet Barbos.*de iure eccl.l.3.c.13.n.119.*Si secūdo modo perdātur, collator ab ea dignitate deponitur,cui annexū est ius conferendi, siue cùm eius beneficia fiant Summo Pontifici,vel alteri reseruata.Ita docet Barbos. *loco cit.*

Ex his constat, quòd collatio facta à negligente 10.
collatore, post elapsum tempus nulla est,quanuis deuolutio posteà contingat,nec per superuenientem deuolutionem conualescit,nisi denuò fiat, vt habetur *in c. Ex part.vers.Nos igitur.de concess.preb.* & per Felinum *in c.Cùm ex officij.n.37.de præsc.* Azor. *loc.cit. c.27.q.6.*quod procedit,etiamsi is, qui iure deuoluto à se putato contulit, haberet potestatem ad conferendū iure ordinario:quod enim potuit, noluit;quod voluit, adimplere nequiuit,*c.Cùm super de off.deleg.l. Multum interest.vers.Si verò.C.Si quis alteri.* & Rebuff.*d. tit.de deuol.num.52.*

QVÆ

QVÆSITVM XVII.

Vtrum Abbas excommunicatus possit beneficia conferre.

SVMMARIVM.

1. *Abbas excommunicatus vitandus, neque licitè, neque validè beneficia conferre potest.*
2. *Excommunicatus vitandus est priuatus vsu iurisdictionis.*
3. *Beneficiorum collatio spectat ad potestatem iurisdictionis.*
4. *Beneficiorum collatio facta ab Abbate excommunicato tolerato valida est.*

1. ABbas excommunicatus vitandus, neque licitè, neque validè potest beneficia conferre, *cap.1. in princ. Ne Sede vacante in 6. cap. Tanta. de excessib. Prælat.* Facit. *cap. Quia diuersitatem. de concess. præben.*
2. Ratio est: quia excommunicatus vitandus, seu non toleratus, est priuatus vsu iurisdictionis: nam Ecclesia eo ipso, quòd huiusmodi excommunicatum non tolerat, ipsum propriæ iurisdictionis vsu priuat, *cap. Ad probandum. de re iudic. cap. fin. de Cleric. excom. ministr. cap. Audiuimus. 24. quæst. 1.* Idem colligitur *ex cap. 1. de offic. Vicar. in 6.* & *ex cap. Si is cui. de offic. deleg. eodem lib.* & ex aliis iuribus citatis per Suar. *de censur. disput. 14. sect. 1. in princip.*
3. Beneficiorum autem collatio ad potestatem iurisdictionis spectat Gloss. final. *in cap. Transmissam. de elect.* ergo, cùm excommunicatus vitandus sit priuatus vsu iurisdictionis, consequenter nec etiam potest beneficia conferre. Quod adeò verum est, vt, si Abbas ita excommunicatus, nihilominùs beneficia conferret; huiusmodi collatio nulla esset: quia actus iurisdictionis ab excommunicato factus nullus, atque inualidus est. Atque ita Gloss. & Doct. communiter *in cap. vlt. de excess. Prælat.* Couar. *in cap. Alma mater. part. 1. §. 7. num. 9. in princ.* Nauar. *in Manual. cap. 27. num. 21. vers. Octauò.* Suarez *d. disput. 14. sect. 2. num. 1. & 2.* Vgolin. *tab. 2. de censur. cap. 11. §. 2. num. 2.* Reginal. *in praxi, lib. 32. tract. 1. num. 29.* Martin. Bonac. *de censur. disput. 2. quæst. 2. punct. 5. num. 6.* & alij apud Vgolin. & Reginal. *locis citatis.*
4. Dixi, *excommunicatus vitandus:* quia, si Abbas excommunicatus esset toleratus non denunciatus nominatim, dummodo tamen non esset publicus Clerici percussor, per Extrauag. Martini V. *Ad euitanda.* collatio beneficiorum ab eo facta valida esset, non in fauorem conferentis; sed eius, cui conferuntur: quia Ecclesia permittit cum eo liberam communionem in rebus sacris, & aliis pertinentibus, etiam ad iurisdictionem æquè, ac cum non excommunicato per d. Extrauag. *Ad euitanda.* Ita Couar. *d. num. 9. vers. Quid autem.* Suar. *d. sect. 2. num. 3.* Vgolin. Reginald. & Bonac. *locis citatis.*

QVÆSITVM XVIII.

Vtrùm Abbates in beneficiis curatis sibi subiectis Vicarium possint instituere.

SVMMARIVM.

1. *Abbates Regulares in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis olim poterant Vicarios ad nutum amouibiles ponere.*
2. *Tridentina Synodus quid super hoc statuerit.*
3. *Pius V. quid de hac re ordinauerit.*

Tamburinij III.

IN *Clement. 1. de excessibus Prælat.* & *ibi* Gloss. *verb. Ad mensam.* similiter Gloss. *in Clement. 1. de rescrip. verbo, Haberent,* alia Gloss. *in Clement. 1. de supplen. neglig. Prælator. verb. de mensa,* habetur, Abbates in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis posse Vicarios ad nutum amouibiles ponere: quia in huiusmodi beneficiis, & Ecclesiis, cùm principalis titulus sit penes Cœnobium, nòn sunt ibi Vicarij perpetui, sed ad nutum amouibiles, constituendi: nunquam enim vacare dicuntur tituli Ecclesiarum Monasteriis, & Collegiis annexarum. Ita affirmat Imol. *in d. Clement. 1. n. 16 de excess. Prælat.* Rebuff. *in praxi, tit. de Vicariis perpet. n. 7.* Hoiedà *de compatib. benefic. par. 1. cap. 15. num. 3.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloss. 5. §. 3. num. 11. & 14.* & alij. 1

Attamen prædicta omnia procedebant de iure antiquo. Posteà per Concil. Triden. facta fuit aliqua mutatio circa prædictos Vicarios: etenim *sess. 7. de reform. cap. 7.* sanciuit, vt possint Ordinarij locorum deputare Vicarios perpetuos in beneficiis quibuscunque curatis vnitis Cathedralibus Ecclesiis, Collegiis, & Monasteriis, exemptionibus, & priuilegiis quibuscunque non obstantibus: quod etiam decisum fuisse à Sacra Congregatione Illustrissimorum Cardinalium eiusdem Concil. Trident. Interpretum asserit Garz. *de benefic. p. 11. cap. 2. n. 9.* vbi addit, prædictos Illustrissimos Cardinales decreuisse ab Ordinariis locorum posse perpetuos Vicarios constitui in prædictis beneficiis, etiamsi in littera vnionis adsit expressa clausula, vt per Vicarios ad nutum amouibiles possint in iis locis, Monasterio pleno iure subiectis deseruire: quod est intelligendũ de litteris, quæ emanarunt ante Conc. Trident. quia, si post Concil. Trident. apposita esset in litteris vnionis, clausula, vt per Vicarios amouibiles deseruiãt; tunc valeret, etiam sine derogatione eiusdem Concilij, per ea, quæ notat idem Garz. *part. 4. cap. 5. à n. 130.* Nec poterat Episcopus Vicarium perpetuum in dictis beneficiis vnitis Monasteriis, nisi in visitatione ponere: Concilium enim non videtur tradere iurisdictionem Ordinariis circa hoc, nisi in visitatione, vt ait Garz. *d. part. 11. cap. 2. n. 12.* ad quod adducit declarationem S. Congregationis super dicto Decreto. 2.

Deinde verò Pius V. *in Bulla 46. de Vicariis perpetuis,* constituit, vt in Parochialibus vnitis Monasteriis Regularium Mendicantium debeat ab Episcopo vnus ex ipsis, quem Superior sibi nominauerit, præuio examine, approbatus deputari, qui sit ad nutum ipsius Superioris amouibilis. Idem statuit idem Pontifex de Regularibus Monachis, cum conditione tamen, vt cum Monacho ita deputato cohabitent, saltem alij quatuor Monachi. Circa quod à Gregorio XIII. fuit decretum, sufficere, vt vnus tantum cohabitet, vt declarauit S. Congregatio per hæc verba: *S. D. N. Gregorius XIII. non habet pro reuocata Bullam Pij V. de Vicariis perpetuis in Parochialibus vnitis Monasteriis Regularium, vbi Episcopus ad nominationem Monachorum deputat vnum ex ipsis præuio examine approbatum ad nutum ipsorum amouibilem, & cum Vicario sic deputato debet habitare vnus duntaxat aut alius Monachus, ne plures extra clausuram maneant.* Ita refert idem Garz. *d. cap. 2. n. 13.* 3.

QVÆSITVM XIX.

Quod salarium debeat constitui Vicariis inseruientibus Parochiis Monasterio vnitis.

SVMMARIVM.

1. *Vicariis inseruiẽtibus Ecclesiis parochialibus vnitis Monasteriis*

Monasteriis debet congrua fructuum illarum portio, Episcopi iudicio, assignari.

2 *Parochialium Ecclesiarum Regularium fructus superexcedentes portionem Vicariorum, in Monachorum vsus conuerti debent.*

1. CONcilium Tridentinum *sess. 7. de reformat. cap. 7.* & *sess. vltim. de reformat. cap. 16.* imponit Ordinariis beneficia curata Monasteriis aggregata visitantibus, vt per idoneos Vicarios perpetuos, si opus fuerit, ipsis prouideant, cum tertia parte fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, necnon certa portione desuper assignanda, non obstantibus quibuscunque priuilegiis. Sixtus V. etiam anno Domini 1588. Pontificatus sui anno quarto, concessit Congregationi Sancti Benedicti Regni Portugalliæ, quòd parochiales Ecclesiæ, quæ per Monachos Ordinis Sancti Benedicti solitæ sunt curari, ad vitam ipsorum per Presbyteros sæculares, vel etiam per Monachos ad nutum amouibiles curentur, constituto eis salario decente, ab Ordinariis locorum be-
2. neuiso. Reliqui verò fructus in vsus Monachorum conuertantur, vt habetur apud Roderic. *quæst. regular. tom. 1. quæst. 36. art. 2.* quæ concessio non videtur recedere à supradictis decretis Concilij Tridentini: quia hîc Pontifex Ordinariorum prudenti iudicio; non autem Regularium arbitrio, salarij supradictorum Vicariorum assignationem committit, quæ debet esse congrua fructuum beneficij portio, vt ait idem Concil. *d. cap. 18.* ibi: *Cum congrua eius arbitrio fructuum assignatione.* Et hoc, ne ob eius modicitatem Rectores cogantur aliunde necessaria quærere, & animarum curæ negligentiùs assistant. Vnde Monasteria quibus sunt vnita beneficia, non possunt minuere consuetam pensionem, quæ datur illis Rectoribus: nec ipsi possunt augere salarium, quod ab initio accipere solebant, *c. Auaritia. de præben.* vbi Abbas 1. *not.* quod vt rectè fiat, à Concil. Trident. Episcoporum arbitrio committitur, vt bene notat Roderiq. *loc. citat.*

QVÆSITVM XX.

Vtrùm Abbates possint habere concursum ad parochiales Ecclesias sibi subiectas.

SVMMARIVM.

1 *Prælati Episcopis inferiores regulariter nequeunt habere concursum ad Ecclesias parochiales vacantes, quarum collatio ad eos spectat.*

2 *Limita, nisi inferiores sint nullius diœcesis, & habeant proprium territorium, in quo exercent episcopalem iurisdictionem, & habeant ius congregandi Synodum.*

3 *Prælatus, & Abbas exemptus, licèt non sint nullius diœcesis, possunt habere concursum, modò habeant distinctum territorium, & iurisdictionem episcopalem, ac ius congregandi Synodum: & num. 4.*

1. GEneraliter non possunt Prælati Episcopis inferiores concursum ad Ecclesias parochiales vacantes, quarum collatio ad eos spectat, habere, vt colligitur ex decreto Concilij Tridentini *sess. 24. de reformat. c. 18.* vbi statuitur, *quòd vacante Ecclesia parochiali, etiam generaliter, vel specialiter affecta, debeat Episcopus si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium constituere, qui eidem Ecclesiæ inseruiat, donec ei de Rectore prouideatur; & demum prænio concursu, & examine coram Examinatoribus faciendo, ex his, quos ipsi Examinatores, ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis idoneos iudicauerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque ei, & non alteri collatio Ecclesiæ, ab eo fiat, ad quem spectabit eam cōferre.* Per quæ patet Episcopis, vel eorum Vicariis, non autē aliis collatoribus facultatem concursum habendi committi. Idem habetur ex constitutione Pij V. quæ incipit: *In conferendis beneficiis.* dat. Romæ apud Sanctū Petrum anno Domini 1566. 15. Kalend. Aprilis, Pōtificatus sui anno secundo: & testatur Garz. *de benef. parte 9. c. 2. n. 121. & pluribus sequen.* dicēs, ita fuisse pluries declaratum à Sacra Congregatione Cōcilij, & præcipuè apparere *ex quadam declaratione* tradita Episcopo Palentino Romæ die 24. Octob. 1575. & *ex quadam alia declaratione Salamantina Veronen. & Raneunatensi*, in qua sic dicitur: *Commendatarius Abbatiæ exemptæ existentis intra fines alicuius diœcesis, & habens iura quasi episcopalia, non potest facere concursum beneficiorum curatorum, sed, hoc spectat ad Episcopum, in cuius diœcesi est Abbatia, qui electo magis idoneo mittet eundem ad Commendatarium pro collatione.* Ita Garz. *d. cap. 2. num. 123.*

Verùm supradictæ declarationes, & resolutiones limitantur, vt non procedant quando Prælati Episcopo inferiores sunt nullius diœcesis, & habent proprium territorium, & omnimodam, & quasi episcopalem iurisdictionem, & ius congregandi Synodum, vt ait Flam. Paris. *de resignat. benefic. lib. 8. quæst. 9. num. 98.* dicens, ita fuisse declaratum per Sacram Congregationem Concilij: quod patet ex infrascripta declaratione ipsius Sacræ Congregationis *super d. cap. 18. sess. 24.* eiusdem Trident. Synodi. *Ex hoc verbo, (Ordinarius,) colligitur hoc decretum locum habere in inferioribus Prælatis: vnde inferior Episcopo, qui omnimodam iurisdictionem habet episcopalem, nec alicui subditur; sed est immediatè subiectus Sedi apostolicæ, nullius diœcesis proprium territorium habens, si habet ius congregandi Synodum, & legitimè constat, illam congregasse, & elegisse Examinatores, poterit concursum instituere, examinare, & approbare, ac Oeconomos, & Vicarios deputare: denique omnia illa, quæ per hoc decretum permittuntur, præstare.* Ita refert Mallobr. *in praxi habendi concursum*, &c. *requis. 1. dub. 8. num. 18.* & Garz. *d. cap. 2. num. 130.* qui refert, idem tenuisse Rotam ex sententia Sacræ Congregationis, *in vna Forosempronien. Parochialis*, 15. Ianuarij, 1593. & 7. Maij eiusdem anni coram D. Mantica, & *in vna Taruisina iurisdictionis*, 17. Februarij, 1595. coram D. Litta. 2.

Idem procedit de Abbatibus exemptis, qui, etsi non sint nullius diœcesis; tamen habent propriū, & distinctum territorium, & episcopalem iurisdictionem priuatiue, & ius congregandi Synodum: ad quod facit declaratio Sacræ Congregationis *in vna Farfen. Legionen. Marsicana, & Cremonen.* in qua habetur, quòd *Commendatarius Abbatiæ habentis iura episcopalia potest coram se, vel suo Vicario de curatis vacantibus concursū facere; si modò habeat ius congregandi Synodum, & eligendi examinatores.* vt refert idem Garz. *n. 137.* Vbi *n. 140.* aduertit, colligi ex præfatis, quòd quāuis Abbates ius Synodum congregandi obtinerent, si nondum illam congregarunt, aut examinatores non deputarunt; concursum habere spectabit ad Episcopum, intra cuius fines, seu diœcesim parochialis Ecclesia existit, vel ad viciniorem. Si autem semel Synodum congregassent, & in ea examinatores deputassent; quamuis examinatores extincti fuerint, supradicta non habebunt locum; sed deuolutio fiet ad Sedem apostolicam, iuxta prædictam constitutionem Pij V. Ex his ergo resoluitur, quòd Abbates omninò ab Episcoporum iurisdictione exempti, & habentes proprium districtum, & ius congregandi Synodum, 3.

& qui cum effectu illam congregarunt, ac examinatores deputarunt, possunt concursum habere ad Ecclesias parochiales, quarum collatio ad ipsos spectat, & in eis magis idoneos instituere.

QVÆSITVM XXI.

Vtrùm Abbates possint acquisitioni iurispatronatus in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis fundandi assensum præbere.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus quibus modis acquiri possit.*
2 *Ordinarij assensus interuenire debet ad iurispatronatus acquisitionem.*
3 *Abbas habens potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suam Parochiam; potest etiam præstare assensum, & authoritatem acquisitioni iurispatronatus.*

1. SVpponendum est, iuspatronatus, tam per laicos, quam per Clericos, tribus potissimum modis acquiri, nempe fundatione, constructione, & dotatione, vt ait Gloss. *in cap. Piæ mentis. 16. q. 7.* Roch de Curt. *in tract. de iure. verb. Ecclesiam fundauit*, & *verb. Construxit*, & *verb. Dotauit.* Lambert. *eo. tract. part. 1. lib. 1. q. 2. cum seq. vsque ad 9.* Flam. *de resig. lib. 4. q. 4. n. 40. cum seq.* Gatz. *de benef. p. 5. c. 9. à n. 36.* qui plures cumulat. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 18. n. 33. cum seq.* Vgolin. *de potest. Episc. c. 51. in princ. n. 6.* & alij.

2. Supponendum est insuper, non acquiri ex supradictis causis iuspatronatus, nisi Ordinarij ad id consensus, & authoritas accedat, vt *cap. Nobis.* & *ibi Doct. de iurepatr.* Roch. de Curt. *verb. pro eo, quod. de Diœcesani consensu.* Lambert. *de part. 1. q. 5. art. 5. cum seq.* Viu. *in praxi iurispatron. p. 1. lib. 1. cap. 1. n. 24.* Gatz. *d. c. 9. n. 71.* & alij communiter.

3. His præcognitis, constat, Abbates posse assensum præbere in acquisitione iurispatronatus in Ecclesiis, in quibus exercent iurisdictionem episcopalem; imò absque eorum authoritate non posse tale iurispatronatus acquiri: Ordinarij etenim nomine in hac materia veniunt omnes Prælati, etiam Episcopo inferiores, dummodo habeant episcopalem potestatem, vt tradit Viuian. *d. part. 1. lib. 2. c. 1. n. 17.* Rota *diuers. p. 2. decis. 85.* In qua fuit resolutum, *Abbatem habentem potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suā parochiam, in quandam consequentiam habere etiā facultatem præstandi authoritatē, & consensum creationi, & acquisitioni iurispatronatus, cùm regulariter nō soleāt Ecclesiæ ædificari sine acquisitione iurispatron. & sic potestas dandi licentiam construendi Ecclesiam trahit secū, tanquam quid consequntiuum, potestatem consentiēdi acquisitioni iurispatronatus: & dicta potestas dādi licētiam ædificandi Ecclesiam, videtur concedi ad finem, vt ædificans acquirat iuspatronatus.* Hanc decisionem in puncto, & ad propositum nostrum adducunt Garz. *d. cap. 9. d. num. 71.* & Barbosa *de offic. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 70. num. 31.*

QVÆSITVM XXII.

Vtrùm Abbates possint instituere præsentatos in Capellis iurispatronatus ad ipsos spectantibus.

SVMMARIVM.

1 *Institutio quid sit.*
2 *Institutio in Ecclesiis, & Capellis Abbatibus pleno iure subiectis, spectat ad eosdem Abbates. Secus autem in iis, quæ ad ipsos pleno iure non pertinent.*
3 *Institutio in iurepatronatus, ipso translato ad Monasterium, an pertineat ad Abbatem.*

INstitutio est concessio Ecclesiæ, seu beneficij authoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta, non simpliciter cuilibet Clerico; sed tantum illi, quem patronus nominauit, siue præsentauit. Hanc diffinitionem institutionis tradunt August. Barbos. *de potest. Episcop. part. 3. alleg. 72. n. 174.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 27. q. 1.* & alij. Dicitur etiam translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plènum ius datur instituto. Ita Panorm. *in c. Authoritate n. 7. de instit.* & Gloss. *in cap. 1. de regul iur. lib. 6.* Ideò autem dicitur nō libera: quia Superior non quēlibet Clericum in huiusmodi Ecclesiis, siue beneficiis; sed idoneum à patronis præsentatum instituere tenetur, *c. Decernimus. 16. q. 7. cap. Pastoralis.* & *cap. Quod autem de iurepatr.* Quibus suppositis, pro solutione 2.
quæsiti dicimus quòd in Ecclesiis, & Capellis pleno iure Abbatibus subiectis; institutio spectat ad ipsos Abbates, per textum *in Clem. 1 vers. Quidam prætereà.* & *vers. Quidam etiam. de excess Prælat.* Roch. de Curte *in tract. de iurepatron. verb. competens, quæst. vltima,* Cochier. *de iurisd. Ordin. in exempt. part. 4. quæst. 80.* non autem possunt instituere, & destituere in Ecclesiis ad eos pleno iure non spectantibus; sed Clerici, vel Presbyteri ab eis præsentati sunt ab Episcopo instituendi, *c. In Lateranensi.* & *ibi* Abbas *n. 5.* & *cap. de Monachis, de præbend. cap. Cùm & plantare. §. in Ecclesiis. de priuil.* quia, si Abbates possent in huiusmodi Ecclesiis etiam instituere, dicerentur eis pleno iure subiectæ: nam Ecclesiæ, & Capellæ dicuntur Abbatibus pleno iure subiectæ, quando Episcopi in eis nullum ius episcopale exercēt; sed tota iurisdictio ad eos Abbates pertinet; & possunt in eis beneficiarios instituere, ac destituere, *cap. Quoniam.* & ibi Abbas *num. 3. de priuileg.* Gloss. *in cap. Abbates, verb pleno iure, eod. tit. in 6.* Sed tamen, si iuspatronatus ad Monasterium transiret cum aliqua vniuersitate bonorum, nō transibit ad eum institutio; sed manebit illius, ad quem 3.
anteà pertinebat: quia per illum transitum non potest plus iuris transferri, quam erat penes transferentem, *cap. Cum sæculum. de iurepatron.* Rochus de Curt. *tract. de iurepatr. in verb. Competens alicui. num. 70.* Coch. *loco cit.* Barbos. *vbi suprà, num. 188.* Patroni verò exempti debent instituendos Episcopo præsentare. Paul. de Cittadin. *tract. de iurepatr. art. 3. 6. num. 79. quæst 45.* Cocchier. *d quæst. 80.* Barbosa *loco cit.*

QVÆSITVM XXIII.

Quibus modis iuspatronatus sæcularium in Monasterium, & Abbatiam transferri possit,

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus laicorum per hæreditariam successionem potest in Monasterium transire. Item,*
2 *Patronus laicus si efficiatur religiosus.*
3 *Iuspatronatus quando delatum fuit iure sanguinis ad patronum, qui Religionem ingressus est; Monasterium habebit ius præsentandi, durante vita ipsius tantùm.*
4 *Iuspatronatus laicorum transit in Monasterium titulo*

titulo donationis, & venditionis cum vniuersitate bonorum.

5 *Ordinarij assensus an sit necessarius in translatione huiusmodi iurispatronatus in Monasterium.*

6 *Iuspatronatus transfertur per permutationem.*

7 *Iuspatronatus quomodo dicatur vendi cum vniuersitate bonorum.*

1. PLuribus modis iuspatronatus laïcorum potest in Abbatiam, & Monasterium transmitti, si quidem per hæreditariam successionem, *cap. Considerandum. 16. quæst. 7. Clem. 2. de iurepatronat.* videlicet, quando Monasterium à Patrono laïco hæres institueretur: quia tunc accessoriè cum vniuersitate bonorum hæreditatis veniret etiam iuspatronatus, vt ait Mantic. *decis.* 140.

2. *n.* 2. Cardinal Tusc *pract concl litera I, conclus.* 612. *in fine.* Vel si patronus laïcus efficiatur Religiosus, iuspatronatus ad ipsum spectans transferrur in Monasterium, vt ait Gambar. *de offic. Legat. lib.* 3. *num.* 416. *& seqq.* cum Marian. Socin. *in repetit. cap. de Monachis, de prebend.* Ratio est: quia per talem ingressum omnia illius bona acquiruntur Monasterio. *Auth. Ingressi. C. de sacros. Eccles.* & sic iuspatronatus transiret in Monasterium. Lambert. *de iurepatr. parte* 1. *lib.* 2. *quæst.* 2. *art* 11. *n* 12.

3. Hic autem est aduertendum, quòd quando iuspatronatus delatum fuit iure sanguinis ad ipsum Patronum, qui Religionem ingressus est, Monasterium habebit ius præsentandi, durante vita Monachi tantùm: quia post eius obitum defertur in posteros. Ita Prob. *in addit ad Ioann. Monach. rub. de iurepatr. in* 6. *n.* 2. *& n.* 418. *& sequen.* Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 1.

4. *n.* 555. Non solùm autem iure hæreditario, & per successionem transit iuspatronatus; sed etiam quandoque titulo donationis, permutationis, & venditionis, cum vniuersitate bonorum, in qua sit iuspatronatus, transfertur per donationem, cùm patronus illud donaret Cœnobio, seu Monasterio, vel Abbatiæ, siue etiam Abbati, nomine, & iure Abbatiæ, & dignitatis, cui præest, vt *cap. Ex insinuatione. de iurepatronat.* Gloss. *in cap. Piamentis,* 16. *q.* 7. Tiraq. *in l. Si vnquam. verb. donatione largitus*, *n.* 353. Lambert. *lib.*

5. 1. *p* 1. *q* 4. *art.* 1. Circa quod est notandum, quòd etsi in translatione iurispatronatus per donationem necessarius est Episcopi assensus, tamen est intelligendum, si fiat de laïco in laïcum, vel etiam Clericum causa ipsius, non Ecclesiæ, ne iuspatronatus Ecclesiæ transeat ad hominem suspectum, vel minùs Ecclesiæ gratum. Sic Hostien. Ioannes Andr. & Archidiacon. relati à Panormit. *in cap. Illud de iurepatronat.* Quia, si fiat Religiosis etiam per patronum Laïcum, non requirerentur huiusmodi assensus. Doctores communiter *in cap. Nullus. cap. Ex insinuatione. cap. Cùm seculum. & d cap. Illud. de iurepatronat. cap. vnic. eod. tit. in* 6. Viuian *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 4. *num.* 9 *pagin.* 167. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 20. *q.* 5.

6. Transfertur & alio modo iuspatronatus à Laïco in Religiosos, & Monasterium, siue Abbatiam per permutationem *cap. Nemini.* 16. *q.* 7. in qua nec etiam requiritur Episcopi assensus. Ita Rochus de Curte *de iurepatr in verb. Ipse, vel is, à quo. q.* 16. *n.* 28. Azor. *d. cap* 20 *q.* 6 Viu. *d. tomo* 1. *lib.* 4. *cap.* 3. Permutatio autem ita permissa est, si fiat cum alia re spirituali, putà cum alio iurepatronatus, aut alio iure similiter rei spirituali annexo, & non aliter, *per cap. Ad quæstiones. & cap. vltimo, de rerum permutat.* Transmittitur & alio modo iuspatronatus à laïcis in Religiosos per venditionem veræ vniuersitatis bonorum, in qua est constitutum, putà, cum villa, castro, hæreditate, fundo dotali, vel alia re, quæ non singula corpora, sed corporum vniuersitatem, id est aliqua iura contineat, *cap. Ex litteris. & cap. Cùm seculum. de iurepatr.* Suar. *de Relig. tomo.* 1. *lib.* 4. *de simon. cap.* 28. *num.* 12. *cum seqq.* Couar. *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 3. *&* 4. Molin. *de iust. tract.* 2. *disp.* 620. *n.* 6. Garz. *de benefic part.* 5. *cap.* 9. *num.* 19.

Iuspatronatus dicitur vendi cum vniuersitate rei, 7.
quando venditur cum tota re, in qua est vniuersitas. In præsenti autem vniuersitas intelligitur, quando aliqua res non solùm est particularis; sed continet in se non modò corpora rerum; sed etiam iura vniuersalia. Abb. *in cap. Ex litteris. de iurepatr. n.* 10. *&* 11. & cum ea in emptorem transferũtur etiam seruitutes, onera, & iura, ac actiones ad ipsam spectantes: iuspatronatus etenim non adhæret cuilibet rei certæ, sed rei bonorum vniuersitatem habenti, vt putà, villæ, castro, Ecclesiæ, Conuentui, Cœnobio, Seminario, Ciuitati, Prouinciæ, quæ omnia habent iura vniuersitatis. Hæreditas etiam continet vniuersitatem, quia est quid vniuersum, *l. Bonorum. ff. de verb. signific.* & *l. Hereditas. ff. de pet. hæred.* Nomine etiam bonorum continetur vniuersitas, vt asserit, & probat Panormit. *d. cap. Ex litteris. de iurepatr.*

QVÆSITVM XXIV.

Intra quod tempus teneantur Abbates præsentare ad beneficia iurispatronatus, ad eorum Abbatias & Monasteria spectantia.

SVMMARIVM.

1 *Patronis laicis est præfixum quadrimestre; Ecclesiasticis verò semestre ad præsentandum. Magis dignum trahit ad se minus dignum.*

2 *Præsentandi tempus quando incipiat currere.*

3 *Patroni ecclesiastici an possint variare, antequam Ordinarius præsentatum instituat.*

4 *Patronis quod tempus sit præfixum ad præsentandum ad beneficia curata, & parochialia.*

IN hoc differunt præcipuè Patroni ecclesiastici à laïcis, quòd laici habent tantùm quadrimestre ad præsentandum, *cap. Cùm propter de iurepatr.* Regularibus, & Clericis ecclesiasticis est præfixum tempus sex mensium, vt *cap. vnico*, §. *Verum. eodem tit. in* 6. notant. Vgol. *de potest. Episc. cap* 51. *in princ. n.* 5. Aloys. Ricc. *in collect decis. part.* 1. *collect.* 119. Lambert. *de iurepat. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *art.* 1. Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *n.* 209. & alij, Quod procedit etiam quando simul cum Abbate alius laicus haberet præsentare, ratione communionis Gloss. fin. *in d.* §. *Verum.* Roch. de Curt. *de iurepatr. verb. Ius, n.* 15 Sclu. *de benef.* 3. *p. q.* 11. *n.* 18. Viuian. *in praxi iurispatr. p.* 2. *l.* 7. *c.* 1. *n.* 5. qui affirmat, idem procedere, etiamsi laicus haberet maiorem partem: nam magis dignum trahit ad se minùs dignum, *c. Quod in dubiis.* & *ibi Glos. verb. Consecratum. de consecratione Ecclesiæ, vel Altaris.* Quod 2.
tempus non incipit currere, nisi à die scientiæ vacationis beneficij, vt aiunt Garz. *de benef. p.* 10. *cap.* 2. *n.* 34. Less. *de iust. & iur. lib.* 2. *cap.* 37. *n.* 27 & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *de offic. & potestat. Episcop. p.* 3 *allegat.* 72. *n.* 134.

Et quamuis patroni laici possint variare, antequam 3.
Ordinarius præsentatum instituat, & alium successiuè cumulando præsentare; non licet tamen id facere patronis ecclesiasticis, *cap. Cùm autem cap. Pastoralis. & cap. Quod autem. de iurepatr.* Roch. de Curt *verbo, honorificum, q.* 9. *& seq.* Lambert. *p.* 1. *lib.* 2. *q.* 7.

per

per totam. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 223. Garz. *d. p.* 5. *cap.* 9. *n.* 211. *& seq.* Ratio est: quia præsentatio Ecclesiasticorum habet vim electionis, vbi non cadit variatio: electus enim statim acquirit ius in re, *cap. Publicato.* vbi Gloss. *& cap. Quod sicut de elect.* Idcircò patronis laicis conceditur quadrimestre; Ecclesiasticis verò semestre: quia isti variare
4. nequeunt. Quæ omnia prædicta procedunt quoad præsentationem ad beneficia simplicia, & sine cura: secùs autem dicendum erit de beneficiis curatis, ac parochialibus patronatis. Circa quod est obseruandum, quòd omnes patroni & patronæ, tam Clerici, quam sæculares, & regulares habentes ius præsentandi ad Parochias patronatas, tenentur ad eas vacantes intra viginti dies à die verisimilis notitiæ vacationis Capellanos præsentare, iuxta constitutionem Pij V. editam super collatione Parochialium Ecclesiarum, quæ incipit: *In conferendis beneficiis.* Vbi prohibetur expresè Ordinariis, ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis, & Patronis à Concilio Tridentino ad nominandum idoneos ad Ecclesiam regendam coram deputatis examinatoribus præfixum vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant; ac præsentati, examinati, & approbati per examen debent intra duos menses à die præsentationis, & confecti examinis ab Ordinario institui; aliàs beneficium deuoluitur ad Papam.

QVÆSITVM. XXV.

An Regularis poßit Ecclesiæ collegiatæ sæculari præfici, & beneficia simplicia sæcularia obtinere, ac pensiones beneficiorum ecclesiasticorum possidere.

SVMMARIVM.

1. *Regularis præfici potest Ecclesiæ collegiatæ.*
2. *Beneficia simplicia possideri non possunt à Regularibus.*
3. *Episcopus dispensare non potest cum regulari, vt beneficium simplex obtineat.*
4. *Abbas non potest facere Monachum suum habilem ad duo beneficia sui Ordinis.*
5. *Regularis sine dispensatione Papæ est incapax pensionis super beneficio sæculari, siue simplex sit, siue curatum.*
6. *Regularis absque prædicta dispensatione est etiam incapax pensionis super beneficio regulari.*

1. POsse Regularem præfici Ecclesiæ collegiatæ, affirmant Selua *de benef.* 3. *part. q.* 70. *n.* 4. Syluest. *verb. Relig.* 7. *quæst.* 6. Rosella *verb. Monachus. num.* 4. Tabien. *eod verbo, num.* 4. *quæst.* 3. Graff. *in decis.* 2. *part. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 7. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 53. *art.* 2. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 19. *q.* 13. Abb *in cap. Quod Dei timorem. num.* 5. *de stat. Monach.* Cardinal. *ibid. num.* 5. *q.* 7. Sanchez *lib.* 7. *in præcept. Decal. cap.* 29. *num.* 73. vbi rationem assignans ait: quia eadem videtur ratio, ac de Episcopo, qui eligitur ad curam eorum, qui pertinent ad Collegium: & sicut Episcopus cum suo Capitulo instituit vnum corpus; ita ille Regularis cum suo. Et licèt Ioannes Andr. *in cap. Quod Dei timorem. & num.* 16. *de stat. Monach.* & Anchar. *ibid. num.* 12. & alij oppositum teneant, hoc procedit ex eo, quia existimant, huiusmodi beneficium esse simplex.
2. De beneficiis autem simplicibus nulla difficultas est, ea non posse à Regularibus possideri propterearum incapacitatem, desumptam ex natura regularis obseruantiæ, & ex sacris Canonibus, qui negant, posse Regularem sæculare beneficium simplex obtinere: & affirmant illum posse præfici beneficio curato in fauorem curæ animarum: quod probatur ex *cap. In noua actione,* 16. *q.* 7. & ex D. Hieronymo ad Riparium Presbyterum, relato *in cap. Monachus.* 16. *q.* 1. & Federic. de Sen. *cons.* 119 Hostiensis *in cap. Inter quatuor. final. de relig. Dom.* Abb. *in d. cap. Quod Dei timorem. num.* 5. *de stat. Monach.* Cardinal. *ibid. num.* 7. *q.* 5. Selu. *de benef. p.* 1. *q.* 70. *num.* 3. Rochus *de iurepatr. verb. Beneficium, q.* 4. *num.* 13 Angelus *verbo, Religiosus, n.* 37. Syluester *verbo, Religio,* 7. *q.* 5. Nauarr. *comm.* 4. *de Regul. num.* 23. Tabiena *verbo, Monachus, num.* 3. Armilla *eod. verbo, num* 4. Rosella *similiter num.* 1. Flamin. *de resig. benef. lib.* 4. *q.* 5. *num.* 1. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 33. *art.* 4. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *c.* 19. *q.* 13. Emmanuel Sà *in Aphoris. verbo, Religio, num.* 32. Sanchez *loco cit. num.* 75. vbi *num.* 76. dicit, quòd non 3.
potest Episcopus in hoc dispensare: quia nullibi id illi conceditur, vt etiam affirmant Rosella *d. verbo, Monachus, num.* 4. & Tabiena *num.* 4. *q.* 3. Armilla *similiter num.* 5. Gambar. *de authorit. Legat. à latere, lib.* 6. *num.* 253. & Sanchez *eod. loco, num.* 77. infert, minùs posse Episcopum dispensare, vt Religiosus promotus ad beneficium parochiale habeat simul beneficiũ simplex: quia vltra inhabilitatem, quam habet ad beneficium simplex, concurrit aliud impedimentum, scilicet, pluralitas beneficiorum, vt benè probat idem Sanchez *loco cit.* cum Doctoribus ab eodem adductis: & *num.* 78. infert, quòd non potest Prælatus facere suum 4.
Monachum habilem ad duo sui Ordinis beneficia: quod manifestè habetur *in cap. Cùm singula. in principio, de præbend. in* 6. per illa verba: *Prohibemus, ne aliqui Religiosi pluribus Prioratibus, aut Ecclesiis absque Sedis apostolicæ authoritate præesse præsumant, nisi vnus ex eis ab aliis dependeat, vel ad inuicem sint annexi.*

Ex quibus videtur resolutum, quid dicendum 5.
sit de pensione: nam primò manifestè constat, Regularem esse incapacem pensionis super beneficio sæculari, siue simplici, siue curato obtinendæ, absque dispensatione Summi Pontificis: quia valet huiusmodi argumentum, scilicet, qui est incapax beneficij, est etiam incapax pensionis: sed Regularis est incapax beneficij sæcularis simplicis: ergo erit incapax pensionis super dicto beneficio positæ.

Si dicas, quòd est capax beneficij sæcularis curati: ergo saltem poterit sine dispensatione obtinere pensionem super beneficio curato. Respondeo, quòd Regularis est capax beneficij curati sæcularis ex indulgentia iuris, propter fauorem curæ animarum, vt diximus: qui quidem fauor, cùm non reperiatur in pensione constituenda, non erit capax pensionis super beneficio curato.

Si petas, an Regularis possit habere pensionem 6.
beneficij regularis sui Monasterij. Respondeo, non esse capacem absque eadem dispensatione Summi Pontificis: quod probatur *ex Clem. vnica, de supplen. negl. Prælat.* vbi decernitur, beneficia regularia non posse ab Abbatibus suis beneficiis vniri, neque nouis pensionibus onerari: quod etiam probatur ex eo, quòd non possit Abbas pensionem imponere super Prioratu habente bona distincta à bonis Monasterij, vel habente ius spirituale abnexum. Ita Sanchez *in præcept. Decalogi, lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 45. quod etiam habetur *in Clem. vnica,* §. *eod. num.* 2. *de suppl. negl. Prælat.* in qua dicitur, non posse imponi nouam pensionem beneficio sibi subdito.

DISPVTATIO X.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad exactionem charitatiui subsidij à subditis, & beneficiariis.

QVÆSITVM I.

Quid sit charitatiuum subsidium, & à quibus personis sit exigendum.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum subsidium dicitur, quasi charitatis auxilium.*
2 *Charitatiuum subsidium petitur, quando propriæ Ecclesiæ redditus non sufficiunt.*
3 *Episcopus, & alij Prælati, quibus incumbit ius petendi charitatiuum subsidium, possunt compellere subditos ad illud soluendum.*
4 *Episcopus in his, quæ spectant ad dignitatem, & honorem suæ Ecclesiæ, potest esse Iudex in propria causa.*
5 *Charitatiuum subsidium exigendum est ratione beneficiorum à Clero, & ab Ecclesiis propriæ Diœcesis.*
6 *Charitatiuum subsidium soluere tenentur Canonici, seu Capitulum Ecclesiæ cathedralis, & pensionarius pro rata suæ pensionis, & Rector beneficij, vt n. 7. & 8. & 11.*
9 *Charitatiuum subsidium soluere non tenetur Clericus, qui vltra victum, & vestitum nihil habet de fructibus sui beneficij.*
10 *Charitatiuum subsidium non debet solui de quotidianis distributionibus.*

1. CHaritatiuum subsidium dicitur, quasi charitatis auxilium, per Hostiens. & alios Doctores scribentes *in cap. Conquerente. de offic. Ordin.* quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri, *ex cap. Ex parte. de censibus.* & Doctoribus *infra* citandis.

2. Dicitur, & appellatur huiusmodi charitatiuum subsidium, aliquando *subsidium*: quia, sicut subsidium datur, quando deficit proprium; ita etiam charitatiuum subsidium petitur, quando redditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt Episcopis, & aliis Prælatis, quibus competit ius, seu priuilegium, aut consuetudo petendi charitatiuum subsidium. Ita Azor *tom. 2. instit. moral. lib. 9. cap. 14. q. 2.*

3. Dixi: *quia à principio ex charitate peti debet*, non quia Episcopus, & alij Prælati, quibus incumbit ius postulandi dictum subsidium, non possint compellere, (existente manifesta, & rationabili causa,) suos Clericos ad tale subsidium soluendum: possunt equidem illos compellere, imò edictum affigere, vt vbicunque Clericus beneficium habēs, non soluerit charitatiuum subsidium infra certum tempus, excommunicetur, Ita decisū fuisse à Sacra Rota Romana, affirmat Azor. *d. tom. 2. instit. moral. lib. 9. cap. 14. q. 3.* Idem affirmat Barbos. *de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 87. num. 5.* vbi *num. 6.* dicit, quòd non obstat, quòd Episcopus videatur esse Iudex in propria causa, *l. 1. C. Ne quis in sua causa.* Quia existente rationabili, & iusta causa, vt diximus, in his, quæ spectant ad dignitatem, & honorem suæ Ecclesiæ, potest Episcopus esse Iudex in propria causa, *ex cap. Romana. de pœnis*, & ex Alexand. Trentac. *variarum resolut. lib. 2. tit. de Iudice, resol. 5. num. 7.* & Barbos. *loco cit. de offic. & potest. Episc. num. 6.* Non possunt tamen loco pignoris capi Calices, vel libri, vel alia diuinis ministeriis deputata, ex eod. Azor. *loco cit. quæst. 3. in fin.* A quibus verò personis sit recipiendum, dico, quòd. 4.

Hoc subsidium exigendum est, ratione beneficiorum, à Clero, & ab Ecclesiis suæ propriæ diœcesis, & sibi subiectis, *ex cap. Competente. de offic. Ordin.* & Barbos. *loco cit. de offic. & potest. Episc. num. 39.* quod priùs docuerunt Nauar. *cons. 10. in antiq.* & *cons. 5. in nouis tit. de censibus.* Saytus *in florib. decis. sub. eod. tit. decis. 10.* Azor. *loco cit. q. 6.* & debet esse de fructibus, & redditibus beneficiorum, vt dicunt cit. Doctores. 5.

Canonici, seu Capitulum Ecclesiæ Cathedralis tenentur soluere dictum charitatiuum subsidium. Ita Barthol. Bellincionus *tract. de charitatiuo subsidio, q. 27.* Remigius de Gonni *in simili tract. q. 38.* Barbos. *de iure eccles. lib. 3. cap. 21. n. 48.* 6.

Pensionarius etiam pro rata suæ pensionis ad idem subsidium tenetur. Barbos. *loco. cit. n. 39.* qui *num. 44.* dicit, quòd stylus Curiæ habet, vt pensio authoritate Papæ assignata sit immunis ab omni onere, etiam subsidij charitatiui. 7.

Rector etiam beneficij tenetur illud soluere, ex eodem Barbos. *loc. cit. num. 44.* sicut etiam successor in beneficio aliquo, quando suus antecessor, siue Rector, vel alius Beneficiatus non soluerit, ex eodem Barbos. *loco. cit. n. 38.* & Bellinc. *loc. cit. q. 52.* Azor. *loc. cit. q. 6.* vbi ait, posse Episcopum conuenire successorem, vel antecessorem, si adhuc viuus sit, vt maluerit, & subsidium petere. Idem affirmat Barbos. *loc. cit. eod. n. 38.* 8.

Clericus, qui vltra victum, & vestitum, & proprium commodum, nihil habet de fructibus, & redditibus sui beneficij, non tenetur ad subsidium charitatiuum, vt dicunt Bellinc. *loc. cit. q. 30.* Barbos. *de iure eccles. loc. cit. n. 37.* Azor. *loc. cit. q. 6.* 9.

De quotidianis distributionibus non debet solui charitatiuum subsidium: quia quotidianæ distributiones non possunt dici fructus, & redditus proprij beneficij. Et ita affirmant idem Bellinc. *loc. cit. q. 76.* Gonzal. *ad Regul 8. Cancell. gloss. 7. n. 174.* & Barbos. *loc. cit. n. 45.* 10.

Rector habens Ecclesiam in vna diœcesi; prædia verò in alia, tenetur soluere charitatiuum subsidium Ordinario in cuius diœcesi sita est Ecclesia. Barbos. *de offic. & potest Episc. loc. cit. n. 15.* & Scipio de Rubeis *in Aphoris. Episc. verb. charitatiuum subsidiū. n. 4.* 11.

QVÆ

QVÆSITVM II.

Vtrùm Abbates, & Prælati Episcopo inferiores possint charitatiuum subsidium à Monasteriis, & Ecclesiis sibi subiectis exigere.

SVMMARIVM.

1 *Prælati Episcopo inferiores possunt subsidium charitatiuum eorum oneri necessarium à Monasteriis, & Ecclesiis sibi subiectis petere, & quo iure.*
2 *Abbates, & Prælati habentes Ecclesias sibi pleno iure subiectas, & in eis episcopalem iurisdictionem exercentes, possunt charitatiuum subsidium ab eis exigere,*
3 *Commendatarius perpetuus potest ab Ecclesiis sibi subiectis charitatiuum subsidium exigere.*
4 *Prælati habentes territorium, & diœcesim, possunt cogere subditos ad soluendum charitatiuum subsidium.*
5 *Episcopus, & Prælati, quando charitatiuum subsidium postulare volunt, debent facere cum consensu sui Capituli.*

1. DIco primò: Prælati Episcopo inferiores possunt subsidium charitatiuum exigere; non quidem ex iure, sed ex consuetudine, & priuilegio. Ita Barthol. Bellencionus *in tract. de charitat. subsidio, q. 5.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 9. c. 14. q. 5.* Boer. *decis.* 133. Barbos. *de iure eccles. lib. 3. cap. 21. num. 15. & de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 87. num.* 17. vbi pro hac sententia refert etiam Calderinum.

2. Dicendum est secundò, Abbates, & Prælatos Episcopo inferiores habentes Ecclesias sibi pleno iure subiectas, tam regulares, quàm sæculares, posse ab eisdem subsidium charitatiuum exigere: quod probatur à contrario sensu authoritate Barbosæ *de offic. & potest. Episc. loc. cit.* & Calderini *in cons. de censibus*, citati ab eodem Barb. *num.* 18.

3. Dico tertiò: Commendatarius perpetuus potest ab Ecclesiis sibi subiectis charitatiuum subsidium exigere, perinde ac titularis: quia, licèt titulo careat; nihilominùs habet legitimam administrationem, ac exercere potest ea, quæ sunt iurisdictionis, æquè ac si titulum habuisset, imò Commendatarij perpetui in omnibus, vt titulares censentur, provt probauimus *in 1. tomo, disput. de commendis.* Ita Bellinc. *q.* 6. Azor. *d. cap. 14. q. 5. vers. Commendatarius item* & Innoc. *in cap. Si constiterit. de accus.* Barbos. *de offic. & potest. Episc. loc. cit num.* 20.

4. Dico quartò, Abbates, & Prælatos habentes territorium, & diœcesim, data manifesta, & rationabili causa, licitè cogere suos subditos ad huiusmodi charitatiuum subsidium præstandum, cùm in his Prælatis militent omnes rationes, & exigentiæ, & opportunitates, quæ militant in Episcopis. Ratio est: quia in his, quæ ad charitatem spectant, ideò subditi ex parte sua obnoxij tenentur suis Prælatis: quia ab illis beneficia recipiunt. Vnde, cùm in regimine, tam spirituali, quàm temporali, recipiant etiam subditi ab Abbatibus, & Prælatis, in quorum territorio, & diœcesi existunt, huiusmodi beneficia, pari ratione tenentur illis exhibere charitatiuum subsidium, ac si essent Episcopi. Et quòd Episcopo debeatur tale subsidium, nulli dubium est, vt omnia iura clamant, quæ ad eosdem Prælatos, & Abbates diœcesim habentes pari ratione referenda sunt. Debent tamen huiusmodi Prælati, sicut & Episcopus, quando charitatiuum subsidium postulare cupiunt, hoc facere cum consilio sui Capituli, & Clericorum, *ex cap. Quanto. de iis, quæ fiunt à Prælatis.* Similiter poterunt supradicti Abbates, & Prælati diœcesim habentes, hoc subsidium ad instar Episcoporum petere: quia spectat huiusmodi subsidium ad legem diœcesanam, vt dicit Bellinc. *loc. cit. q. 32. num.* 8. quæ lex competit etiam supradictis Abbatibus, & Prælatis.

QVÆSITVM III.

Ex quibus causis charitatiuum subsidium, & in qua quantitate exigi possit.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & Prælati, quomodo causam suæ necessitatis narrare debeant.*
2 *Causa rationabilis ad petendum charitatiuum subsidium, quæ sit.*
3 *Debitorum solutio, quæ Prælatus contraxit pro suæ Ecclesiæ iure tuendo, censetur causa petendi charitatiuum subsidium.*
4 *Prælatus, qui magnas impensas fecit in negotiis Religionis communibus pertractandis, potest petere charitatiuum subsidium.*
5 *Prælatus, qui aliquam rem magni momenti emit ad suam Ecclesiam conseruandam necessariam, potest petere charitatiuum subsidium.*
6 *Prælatus iter facturus ad Papam, Imperatorem, vel Regem, ob suæ Ecclesiæ, vel etiam totius Religionis commune bonum, potest charitatiuum subsidium petere.*
7 *Prælatus vocatus ad prouinciale Concilium, potest prædictum subsidium petere.*
8 *Prælatus, qui fecit impensas magni momenti necessarias in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis, potest exigere charitatiuum subsidium.*
9 *Charitatiui subsidij quantitas iusta quænam esse possit.*

ABbates, & Prælati prædicti, quibus charitatiuum subsidium exigere licet, congregato Capitulo, siue Conuentu, cum charitate, & humanitate illis causam suæ necessitatis narrare debent, ac eos hortari, vt in tali necessitate sibi subueniant. Causa autem ad tale subsidium exigendum euidens & rationabilis esse debet, ne vltra debitum subditis grauamen inferatur, vt per tex. *in cap. Conquerente. de offic. Ordin.* & *cap. Cùm Apostolus. §. Prohibemus. de censibus* Quæ autem circa hoc negotium manifesta, & rationabilis causa dicatur, nihil certi in iure habetur: proptereà Iudicis arbitrio relinquendum opinantur Glos. *in d. §. Prohibemus. verbo, Rationabilis.* Abbas *ibidem, num. 4. in fin.* Card. *num.* 2. Bellinc. *tract. de charit. subsid. quæst. 16. num.* 12. & alij, quos refert, & sequitur Menoch. *de arbitrar. cas. 178. num.* 2. Barbos. *de iure eccl. lib. 3 cap. 21. num.* 12. Hippolytus *in l. Quæstionis modum. num 6 ff. de quæst.* Et *per d. cap. Cùm Apostolus. vers. Sustinemus.* non solùm requiritur causa rationabilis; sed quòd manifestè sit talis: & casum dubium excludat, vt per Bellinc *quæst.* 18. Aliquas harum causarum enumerat Azor. *instit. moral part. 2. lib. 9. cap. 14. quæst.* 4. vbi has septem enumerat. 1. 2.

Prima causa censetur solutio debitorum, quæ contraxit Prælatus pro suæ Ecclesiæ iure tuendo, videlicet, quando multa, & magna sunt debita, & aliunde ex bonis Ecclesiæ solui commodè nequeunt. Hostiensis 3.

in

in Summ. tit. Vt ecclesiastica beneficia. §. 1. & *tit. de de censibus*, §. *Ex quibus causis.* Butrius, & Imola *in cap. Conquerente. prædicto.*

4. Secunda causa exigendi est, si Prælatus magnas fecerit impensas in negotiis Religionis communibus pertractandis. Innocentius *cap.* 1. *de stat. Monach.* Vel, si lites magnas pro bono Ecclesiæ habuerit. Menoch. *loco cit. cap.* 178. *num.* 12.

5. Tertia causa, si Prælatus rem aliquam magni momenti emerit necessariam ad suam Ecclesiam conseruandam. Hostiens. *locis suprà cit.* Butrius, & Imol. *præfato cap. Conquerente.* Oldrad. *consil.* 140. quod incipit: *Circa propositam quæstionem.* Barbos. *de iur. eccl. loco cit. num.* 27.

6. Quarta, si Prælatus iter facturus sit ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem, ob suæ Ecclesiæ, vel etiam totius Religionis commune bonum. Innocent. *cap.* 1. *de statu Monachor.* Hostiens. & Butr. *locis citatis.* Menoch. *loro similiter cit. cas.* 178. *num.* 9.

Quinta, si Prælatus ad generale Concilium vocatus iter susceperit, iuxta id, quod habetur *in c. Placuit distinct.* 18. vt notat Innoc. & Ioannes Andreas *in cap. Graue. de prebend.*

7. Sexta, si vocatus iturus sit ad prouinciale Concilium, exigere potest, secundùm Innocentium *in cap* 1. *de stat. Monach.* quem ibi sequuntur Butr. & Panormit.

8. Septima, si Prælatus, impensas necessarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis; præsertim, si ab eo habeant Regalia, Bellinc. *quæst.* 22. post Archidiaconum. & Hugonem *in cap. vnico* 10. *quæst* 3. Barbos. *loco cit num.* 30.

Quæ omnes causæ ideò apponuntur, vt etiam Abbates, & Prælati Episcopalem iurisdictionem priuatiuè ad Episcopum habentes, quos diximus posse petere charitatiuum subsidium, caueant quibus de causis huiusmodi charitatiuum subsidium petere possint.

9. In quanam autem quantitate charitatiuum subsidium exigendum esse debeat, nihil pro certo, vt diximus, statui potest; in hac tamen re dicendum puto cum Barbos. *loco. cit. num.* 6. decimam annui redditus partem iustam esse subsidij quantitatem: vnde non sunt audiendi, qui putant, seruandam esse illam quantitatem, quam Benedictus XII. præfiniuit *in Extrauag.* quæ incipit: *Vas electionis.* quæ Extrauagans recepta non fuit, vt docet Menoch. *de arbitr. cas.* 178. *num. vlt.*

Verum quidem est, quantitatem subsidij charitatiui non esse determinatam: & ita affirmant Nauar. *cons.* 10. *in antiq.* & *in nouis cons.* 5. *de censib.* Sayrus *in flor. decis. sub illo tit. decis.* 10. Vnde in omni euentu nullus debet cogi ad maiorem solito contributionem, vt censuit S. Congregatio negotiis Episc & Regul. præposita sub die 17 Ianuarij, 1589. Hanc declarationem refert Barbos. *loco cit. num.* 7.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbas cum suo Monasterio charitatiuum subsidium Episcopo soluere teneatur. Et quid de Ecclesiis exemptis, & Monialibus.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & Monasteria exempta non tenentur soluere Episcopo charitatiuum subsidium.*

2 *Legatis, aut Nunciis apostolicæ Sedis, siue Metropolitanis procurationes aliquas, vel subsidia non tenentur Regulares soluere.*

3 *Charitatiui subsidij exactio est de lege diœcesana, à qua lege Monasteria exempta sunt. Monasteria aliqua an sint, quæ teneantur subsidium charitatiuum Episcopo elargiri.*

4 *Ecclesia exempta non tenetur soluere Episcopo charitatiuum subsidium. Limita, vt n.* 5. *&* 6.

7 *Moniales an teneantur soluere charitatiuum subsidium.*

Abbates, & Monasteria non tenentur præstare Episcopo subsidium charitatiuum, vt tenent 1.
Ioannes Andr. Butr. Imol. *in c. Dilectus. de off. Ordinar.* Innocent. *in c.* 1. *de stat. Monach.* Hostiens. *in Summ. tit. de cens.* §. *Ex quibus causis. vers. Item, Episcopus exigit.* Bellinc. *d. tract. quæst.* 29. Roder. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 66. *art.* 1. *&* 2. qui refert, Gregorium XI. Pontificatus sui anno quarto, Idibus Octobris Ordinem D. Hieronymi in Hispania exemptum fecisse à solutione charitatiui subsidij, ita vt neque Legatis, siue Nunciis apostolicæ Sedis, aut 2.
locorum metropolitanorum, siue diœcesanorum procurationes aliquas, vel iura alia, aut subsidia, quecunque nomine nuncupata Monasteria, aut Fratres soluere teneantur. Refert etiam, Eugenium IV. anno Domini 1443. Pontificatus sui anno 13. decimoseptimo Kalen. Decembris, Priori, & Fratribus Beatæ Mariæ de Guadalupe concessisse, & indulsisse, quòd Monasterium prædictum, ac eius Fratres in dicto Monasterio pro tempore degentes, & omnia eorum bona, & loca ad ipsum Monasterium spectantia, à talibus subsidiis, & impositionibus, aliisque exactionibus quibuscunque exempta essent. Refert etiam Leonem X. Clem. VII. Paulum III. Pium IV. & Pium V. idem concessisse in Monasterio, & Conuentu Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, vt habetur in Bulla Sixti V. incip. *Etsi ex iusta pastoralis officij.* data Romæ anno Domini 1587. die 18. Augusti, indict. 15. vbi D. Magnus Magister, & Conuentus, Baiuliue, Castellanus, Emposte, Priores, milites, aliæque personæ dicti Hospitalis, necnon eorum subditi, vassalani, coloni, & seruitores, ac alij in eorum obsequiis, & dicti Hospitalis beneficiis quomodolibet nuncupatis existentes, etiam Presbyteros curam animarum exercentes, quandiu illam exercerent, &; in illorum obsequiis forent, illorumque animalia, prædia, domos, molendina, & bona quæcunque obtinent, atque in posterum obtinerent, & possiderent, à solutione, & exactione decimarum, censuum, iurium, etiam synodalium, & canonicatum portionum, seu charitatiui subsidij, &c. exempti essent. Quæ concessiones extenduntur etiam ad alios Ordines, qui eorum priuilegia participant. Ratio autem vltra prædictas concessiones, quare Monasteria, & 3.
Religiones ad charitatiuum subsidium soluendum non tenentur, est: quia eius exactio est de lege diœcesana, non autem iurisdictionis, vt ait Bellinc. *eod. tract. quæst.* 28. Cochier. *de iurisdict. Ordin. in exemptos, par.* 1. *quæst.* 25. *num.* 8. At Monasteria etiam non exempta à lege diœcesana immunia sunt de iure communi, vt probatur per text. *in can. Ne pro cuiuslibet.* 16. *quæst.* 1. & *in cap. de stat. Monach.* Nec obstat *Clementin.* 1. *&* 2. *de censibus*, vbi habetur, Religiosos teneri soluere iura episcopalia, & subire onera, &c. nisi speciali Papæ concessione, aut consuetudine se tueri possint. Quia respondetur, ibi textum loqui de Monasteriis habentibus Ecclesias sæculares sibi subiectas, quæ, antequam Monasterio subderentur, Episcopo tale subsidium, & alia iura soluere consueuerant; & propterea censentur aggregatæ Monasterio cum suo onere, *cap. Pastoralis. de decimis. cap. Quia Monasterium. de relig. domib.* Ita Cochier. *vbi*

vbi supra, dicto num 9. vers. Limita primò. Azorius instit. moral. tom. 2. cap. 14. q. 6. Barbosa de iur. eccles. lib. 3. cap. 21. num. 51

4. Ecclesiæ similiter exemptæ non tenentur præstare Episcopo tale subsidium charitatiuum, vt probant Cardinal. in Clem. Frequens. §. Nonnulli. de excess. Prelat. & Ancharan, ibid. vers. 8. not. Bellinc. loco cit. q. 32. Azot. similiter loco cit. quæst. 6. Erasmus Cochier. loco cit. quæst. 9. Barbos. loco cit. num. 53. vbi aduertit, quòd maximè procedit, si exemptio sit data cum plena libertate: quia hoc importat exemptionem non modò à iurisdictione, sed etiam ab omnibus, quæ sunt de lege diœcesana.

5. Limitatur tamen, nisi in priuilegio exemptionis apposita esset clausula: *Volumus autem, quod Ecclesia huiusmodi exempta cum chaitate priori cum Episcopo remaneat.* Ita Bellinc. loco cit. quæst. 32. Erasm. Cochier. quæst. 9. part. 1. num. 9.

6. Limitatur etiam nisi Ecclesiæ exemptæ haberent populum non exemptum: respectu enim populi non exempti deberetur charitatiuum subsidium, vt dicunt Bellincionus loco cit. q. 32. num. 5. Erasm. Cochier. part. 4. quæst. 9. num. 2. & Barbosa loco citato num. 54. Sed hæc limitatio intelligenda est vt puto, de Ecclesiis, quæ non sunt vnitæ Monasteriis priuilegiaris, & exemptis, vt sunt hodie multa beneficia curata de mensa Prælatorum, & Abbatum, quæ licèt populum exemptum non habeant, cùm sint vnitæ Monasteriis, & Abbatiis, charitatiuum subsidium præstare non tenentur.

Nec obstat in contrarium Clem. 1. §. Nonnulli. cum Gloss. in vers. Exigendo. vbi Abbas num. 11. de excess. Prelat. & Hostien. in Sum. de off. §. 2. vers. nunquid Episcopus. & Alexand. de Neuo cons. 58. num. 8. & Boër. decis. 135. qui videntur affirmare, charitatiuum subsidium exigi posse ab exemptis, & à Monasteriis, tam virorum regularium, quam mulierum, dummodo modus non excedatur, quod videntur colligere ex d. Clem. 1. à contrario sensu. Nam respondeo, quoad Regulares, præter ea, quæ dicta sunt, iam exclusam esse consuetudinem præstandi charitatiuum subsidium propter exemptionem illis à Sede apostolica traditam.

7. Quod verò spectat ad Moniales, si loquamur de exemptis, quæ gaudent priuilegiis suarum Religionum, non tenentur, sicut nec tenentur viri regulares exempti: si verò loquamur de non exemptis, dicendum est Moniales non habentes redditus vltra summam 14. ducatorum auri de camera pro victu cuiuslibet Monialis, & vltrà non habentes alios redditus; non teneri ad huiusmodi subsidia, neque ad decimas papales provt decreuit Pius IV. in sua Const. 5. quæ Constitutio quotidie practicata ponetur in fine quæsiti. Idem affirmant Petrus Leo in thes. fori eccl. c. 27. num. 86. & Laurentius de Franch. in suis controuers. inter Episcopos, & Regul. q. 71. pag. 394.

PIVS EPISCOPVS,
Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

DE statu Ecclesiarum, & Monasteriorum quorunlibet curæ nostræ, diuina dispositione, commissorum, paterna diligentia cogitantes, ad ea, per quæ illorum, ac personarum, præsertim fœminei sexus, in illis sub regulari castimonia Altissimo famulantium statui, & opportunæ subuentioni, valeat salubriter prouideri, ipsæque personæ, semotis satis perturbationibus vniuersis, in pacis, & quietis amœnitate diuinis Officiis liberius vacare valeant, libenter attendimus, ac in iis nostri pastoralis officij partes fauorabiliter impartiamur. Hinc est quod nos, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate omnes & singulas Abbatissas. Priorissas, ministras, Moniales, & Sorores quoruncunque Monasteriorum, Domorum, & Regularium locorum, & Monialium & Sororum quorumuis Cisterciens. Præmonstraten. S. Claræ, necnon Sancti Benedicti, & Sancti Augustini, ac tertij Ordinis Sancti Francisci, & aliorum quorumuis Ordinum, etiam sub cura & regimine, ac secundùm regularia instituta Fratrum Minorum de Obseruantia nuncupatorum, & eremitarum eiusdem Sancti Augustini degentium in Lombardia, & quibuscunque aliis Italiæ partibus consistentium, ipsáque Monasteria, & domos, & loca (deductis quatuordecim ducatis auri de camera pro victu cuiuslibet Monialis vel Sororis,) alios redditus non habentia, eorúmque possessiones, & alia quæcunque bona mobilia & immobilia à quaruncunque decimarum, & subsidiorum, ac aliorum onerum quomodolibet nuncupatorum per nos, & Sedem apostolicam, seu eius Legatos, & Nuncios, aut quoscunque alios quauis authoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac Fabrica Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, aut quauis alia vrgentissima causa, pro tempore impositorum solutione ex certa nostra scientia, authoritate apostolica, tenore præsentium in perpetuum prorsus eximimus, & liberamus, Et nihilominus omnibus, & singulis Collectoribus, Subcollectoribus, & Commissariis necnon quibuscunque ad decimarum, & subsidiorum huiusmodi exactionem deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub nostræ indignationis, ac excommunicationis latæ sententiæ pœna districtiùs inhibemus, nec Abbatissas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, Domos, & Monasteria, & loca prædicta, etiam vigore quaruncunque Litterarum à nobis, vel Sede prædicta pro tempore emanatarum, etiamsi in eisdem contineatur, quod ad quæuis exempta, & non exempta, Domos, Monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscunque tenoris existant, ipsius Sedis sibi concessæ facultatis nisi de præsentibus, eorúmque toto tenore, ac de dictis Ordinibus, & nomine eorum, quibus dictorum Ordinum cura, gubernatio, & protectio pro tempore commissa fuerint, plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum; non autem per clausulas generales idem importantes fecerint mentionem ad soluendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere, aut compellere, seu aliàs præmissorum occasione eas molestare, seu inquietare præsumant. Quocirca dilectis filiis Cameræ apostolicæ Locumtenenti, ac Almæ Vrbis nostræ Vicario in spiritualibus generali, necnon vniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & etiam dilectis filiis eorum in spiritualibus Vicariis generalibus, cæterísque Ecclesiarũ Prælatis per præsentes committimus, & mandamus; quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios eisdem Abbatissis, Priorissis, Ministris, Monialibus, & Sororibus in præmissis efficaci defensionis præsidio assistentes easdem præsẽtes, & in eis contenta quæcunque inuiolabiliter obseruari faciant: Non permittentes eas, ac Domos Monasteria, & loca huiusmodi per Collectores, aut Subcollectores, & Commissarios præfatos, seu quoscunque alios contra earundem præsentium tenorem quomodolibet molestari, cõtradictores quoslibet, & rebel-

& rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia appellatione postposita compescendo, necnon legitimis super his habendis seruatis processibus, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali de duabus diætis edita, dummodo non vltra tres diætas, vigore præsentium, ad iudicium non trahatur, & aliis constitutionibus, priuilegiis quoque, indultis, & Litteris apostolicis, etiam in forma breuis, aut aliis quibuscunque per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam nos, & Sedem prædictam, cum quibus suis irritatiuis, annullatiuis, reuocatiuis, exceptiuis, restitutiuis, declaratiuis, aut derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, etiam pluries, ac aliàs quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis Quibus omnibus, etiamsi talia forent, quòd pro eorum derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus specialis specifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterísque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd earundem præsentium transũptis, sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ originalib. adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostẽsæ. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo, Nonis Aprilis, Pont. nostri anno primo.

DISPVTATIO XI.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa bonorum temporalium administrationem.

QVÆS. I. Administratio bonorum temporalium Abbatiæ, siue Monasterij, aut religiosæ Congregationis, apud quem sit.
II. Vtrùm Abbas bonorum temporalium sui Monasterij dominus dici possit.
III. Abbatis potestas in acquirendo pro Monasterio, quæ sit.
IV. Quicquid acquirit Monachus, an Abbatiæ, & Monasterio, vel sibi, & consanguineis acquirat.
V. An Abbas, vel Monachus, ad Episcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem assumptus, suæ Ecclesiæ, vel Monasterio acquirat.
VI. An penes Abbates sit potestas, & cura conseruãdi bona temporalia sui Monasterij.
VII. An Abbas teneatur defendere bona, iura, & priuilegia suæ Abbatiæ, & Monasterij; & quæ pœnæ contra raptores bonorum ecclesiasticorum illatæ sint
VIII. Vtrùm contra Abbates, bona, iura, & priuilegia non tuentes, possit Monasterium agere.
IX. Vtrùm Abbates, & Prælati regulares suorum Monasteriorum bona in prouidendo decori, & ornatui Ecclesiarum expendere debeant
X. Vtrùm Abbates, & Prælati regulares de facultatibus Monasterij debeant subditorum necessitatibus æqualiter prouidere.
XI. Quis numerus Regularium in vnoquoque Conuentu constituendus sit.
XII. Vtrùm Abbates, & Prælati regulares de bonis Monasteriorum possint ædificia construere; & qualia ea esse debeant.
XIII. Vtrùm Abbas possit in supellectilem, & vestes pretiosas, lautas comessationes, superfluos seruos, & equitatus bona Monasterij impendere.
XIV. Vtrùm Abbates Commẽdatarij, & alij Prælati, possint de fructibus suarum Ecclesiarum, & beneficiorum liberè disponere.
XV. Abbates, & Prælati sæculares, in quos vsus suorum beneficiorum redditus expendere teneantur.

QVÆSITVM I.

Administratio bonorum temporalium Abbatiæ, siue Monasterij, aut religiosæ Congregationis, apud quem sit.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum alicuius religiosæ Congregationis non potest esse apud singulos Religiosos.*

2 *Religio qualiter dicatur habere dominium bonorum in communi.*

3 *Administratio bonorum temporalium Religionis ipsis Prælatis commissa est de iure communi, & ex Regulis antiquorum Institutorum, vt num. 4. 5. 6. & 7.*

8 *Dominium facultatum Monasterij penes quos sit.*

9 *Dominium rerum Fratribus S. Francisci concessarum, & legata, necnon annui redditus dictis Fratribus, & eorum Ecclesiis concessi, penes quem resideant.*

10 *Prælatus regularis, si facultates, siue eleemosynæ ipsius culpa pereant, an peccatum committat.*
11 *Bona Monasterij an teneantur singuli Monachi conseruare, sicuti tenetur Superior.*
12 *Abbas an teneatur ad restitutionem rerum Monasterij, quas apud Monachum depositas furari videt, & tacet.*
13 *Beneficio restitutionis in integrum, an possit iuuari Monasterium, quando dolo deliquerit in supradictis rebus depositis.*

1. NOn potest religiosa Congregatio omninò carere bonis temporalibus, quibus sustentetur: quomodocunque autem illa habeat, necesse est, vt eorum cura, & administratio penes aliquem resideat. Non potest autem esse apud singulos Religiosos: quia hoc repugnat ordini, & conseruationi rei: tum etiam, quia singuli potiùs paupertatis voto impediuntur, ne propria authoritate, & arbitrio de bonis temporalibus disponere possint: & licèt Monasteria bonorum in communi capacia dicantur habere dominium bonorum in communi, vt *inferiùs* videbi-
2. mus: hoc tamen non est ita accipiendum, vt omnes Religiosi sint domini singuli alicuius quotæ pro indiuiso; sicut contingit in fundo multis communi: sed habent domininm vniuersi, ita vt Conuentus habeat dominium tale, quale in rebus ecclesiasticis haberi potest, vt aiunt Nauar. *Comment. 2. de Regular. num.8. in princip.* Sanchez *in Decalogum, lib.7.c.18. num. 11.* Quanuis autem potestas administrandi prædicta bona in tota Communitate esse possit: tamen nequit moraliter Communitas immediatè per se ipsam omnes actus ad hanc administrationẽ spectantes exercere: esset enim moraliter impossibile, ad singulos huiusmodi administrationis actus exigere, ac expectare omnium simul Religiosorum consensum; ideò oportet, vt potestas ea bona administrandi, vel in totum, vel saltem ex magna parte, ipsius Capiti, & Prælato commissa sit: quod est consentaneum sta-
3. tutis sacrorum Canonum, ac Regulis, & institutis Religiosorum, ac ipsarum Institutorum. Quoad sacros Canones, patet in multis locis, & præcipuè *in c. Nullam.18.q. 2.* vbi à Pelagio Papa sic dicitur: *Vniuersa, quæ vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem Monasterij pertinent, Abbatis sollicitudo, ad quem potestas tota pertinere conuenit, debeat adimplere.* In quo textu pro certo supponitur, totam potestatem bonorum Monasterij fuisse apud solum Abbatem. Patet etiam hoc ex nonnullis aliis iuribus, & præcipuè *per c. Ad apostolicam.& c. Cùm ad Monasterium. de stat. Monach.* iuncta Gloss. *verbo, Amoueri, & cap.2. eod. tit.* ibi: *Nisi ab Abbate fuerit ei pro iniuncta administratione permissum.* Et *ex c. Edoceri. de rescript.* vbi Panormit. & communiter omnes, & *in d c. Ad apostolicam. de regular.* Nauar. *Comm.3. de regular. n.5. & 6.*

4. Quo verò ad Religionum Regulas, & earum Institutores, patet primò ex D. Basilij *Regula 7. & 8.* & *serm.1. de institutione Monachorum*, & pluries alibi, vbi docet, totam bonorum curam esse debere apud Antistitem. Et in Regula S. Augustini *in princ.* hæc
5. habetur: *Non dicatis vos aliquid habere proprium, sed sint vobis omnia communia: & distribuatur vnicuique vestrùm à Præposito vestro.* & *infrà* præcipit, vt nihil occultè accipiatur; sed sit in potestate Præpositi.

6. Idipsum constat ex Regula S. Benedicti *c.32.& 33. & 54 & 57.* in quibus locis, & alibi supponit, totam hanc potestatem reperiri penes Abbatem: & clariùs declaratur *in c.66.* ibi: *Ideòque nos prouidemus expedire propter pacis, charitatisque custodiam in Abbatis pen-*
7. *dere arbitrio ordinationem Monasterij sui.* Ac latiùs *infra.* Cassian. etiam *de institut. renunc. lib.4. c. 13. & 14.* idem refert de antiquis Monachis; & *c. 20. & se-*

quen. vbi supponit, totam Monasterij curam, penes Abbatem fuisse. Idem colligitur *ex toto lib.7.*

Ex his patet, non solùm administrationem rerum & facultatum Monasterij esse penes Abbatem; verùm etiam earum dominium. Non nego, imò constanter affirmo, dominium omnium, quæ possident omnes in vniuersum Religiosi, remanere penes Deum; secundariò, penes Summum Pontificem, & totam Ecclesiam: tertiò, penes Ordines, & Monasteria, vt dicemus *in sequentibus quæsitis*: sed pro nunc affirmo, in Religionibus, quæ possident in communi administrationem, quam cum dominio impropriè sumpto confundo, cõsistere penes Prælatos primò, & principaliter; secundariò penes eorum Ministros, & Officiales, attentis in hac re propriis Constitutionibus, & consuetudinibus. 8.

Difficultas non parui momenti remanet explicanda de dominio rerum Fratribus S. Francisci concessarum, penes quem resideat. Aliqui dicunt, omnium rerum, quæ in numero, pondere, & mensura consistunt, & consumuntur vsu, dominium esse penes eos, qui eas donant, donec per ipsos Fratres consumptæ sint: aliarum verò rerum dominium esse apud Sedem apostolicam. Ita Azor. *tom.1. instit. moral. lib.12.c.24.q.5.* 9.

Nauarrus *lib.3. consil. tract. de Regul. cons. 74. in 1. edit. num. vnic.* dicit, dominium omnium rerum donatarum Franciscanis existere, siue apud Deum, vel Summum Pontificem: & Bannes *2.2.q.62. in princip. tit. de domin. q.1. dub.1. in corollario*, affirmat, non sibi placere opinionem Doctorum affirmantium, dominium rerum comestibilium esse apud Summum Pontificem, & pecuniarum esse apud dantem.

Sanchez *in præcept. Decal. lib.7. cap. 18. num.15.* dicit, dominium pecuniarũ, quæ Franciscanis in eleemosynas largiuntur, remanere apud dantem; aliorum verò omnium, siue vnico, siue pluribus vsibus consumptibilium, & aliorum omnium, verbi gratia, domorum, Ecclesiarum, quas Fratres S. Francisci habent, dominium esse apud Summum Pontificem, *ex cap. Exiit, qui seminat. §. Cæterùm, cùm in eadem Regula, de verborum signific. in 6.* vbi de pecunia ab aliquo Fratribus concessa sic dicitur: *Ita tamen, quòd penes ipsum dantem dominio, proprietate, ac possessione ipsius pecuniæ, cum libera potestate reuocandi sibi pecuniam ipsam, semper vsque ad conuersionem ipsius in rem deputatam plenè, liberè, ac integrè remanentibus in ipsa pecunia, nihil omninò Fratres iuris habeant.* De legatis verò, & annuis redditibus prædictis Fratribus, siue eorum Ecclesiis relictis, videatur hæc decisio Sacræ Rotæ Romanæ in re hac scitu necessaria, sub proprio tenore.

R. P. D. MERLINO.

ROMANA COMPVTORVM,
Mercurij 10. *Aprilis*, 1630.

DOminus Petrus Ioannes Albertus à Petro Elia in testamento executor supremæ eius voluntatis decretus, postquàm demandatam executionem ex voto testatoris impleuisse se arbitratus est, ad reddendam rationem testamentariæ administrationis paratum se exhibuit; super qua rationum editione suborta controuersia inter Syndicum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Montesertato hæredis institutæ, & D. Albertum executorem, causa fuit coram Auditore Cameræ introducta, cui placuit me proponente Rotam consulere, An constet de legitima computorum redditione quoad tres partitas.

Primò, quoad scuta ducenta soluta Oeconomo Sancti Petri ad montem Aureum.

Secundò, quoad scuta centum nonagintaseptem soluta pro impressione libri Fratris Angeli del Paz.

Tertiò, quoad expensas inscriptionis in eloquium testatoris factæ.

Et hodie quoad omnes affirmatiuè resolutum fuit.

Quod enim attinet ad primam, nempe, ad solutionem scutorum ducentorum factam Oeconomo sancti Petri ad Montem Aureum, in dubium non videtur posse reuocari, quin dicta scuta rectè fuerint soluta, quoniam Petrus Elias testator disertis verbis mandauit, vt pro cultu diuino in honorem Venerabilis Fratris Angeli del Paz, ad eiusdem sepulcrum situm in Ecclesia sancti Petri ad Montem Aureum, perpetuò accensa lampas arderet, ad quem effectum legauit vnum ex locis Montium in sua hæreditate reperiendum, & consignandum Oeconomo dictæ Ecclesiæ, & alium ex dictis locis Montium legauit eidem Ecclesiæ, ad hoc, vt tot Missarum Sacrificia in propitiationem, & suffragium animæ ipsius, pro requie benefactorum Deo offerrentur. Vnde D. Albertus ad exequendam voluntatem testatoris assumptus, rectè, & iustè soluit scuta ducenta, cùm loca Montium in hæreditate nulla extarent, & sic, quoad fieri potuit, iussa testatoris impleuit, & vt conseruaretur suprema eius voluntas, omni meliori modo curauit: hoc enim est munus testamentarij executoris; qui, dum nequit secundùm impositam formam mandata in testamento exequi, debet secundùm id, quod scit, vel præsumit, & speculatur voluisse testatorem, & secundùm Legũ, & Canonum sanctiones, eiusdem testatoris licitam voluntatẽ ad effectũ perducere, *ad l. Nulli. C. de Episc. & Cleric. c. Ioannes. c. Tua nobis. c. Nos quidẽ. de testam.* & tradit Ioan. de Canib. *in tract. de exec. vlt. volũt. p. 2. §. 1. num. 21. & seqq.* Gregor. Tholosan. *Syntagm. iur. part. 3. lib 42. num. 9.* Spin. *de testament. gloss. 28. num. 2. 18. & 29.* Et ad ipsum executorem spectat supplere, declarare, atque interpretari mentem testatoris, & voluntatem excutere; & ipsius declaratio est omninò attendenda. Bald. *cons. 259. lib. 4. & cons. 468. num. 3. vers. Super quo etiam executore. lib. 1.* Ancharan. *cons. 329. num. 2. in fin. & 3.* Simon de Pret. *de interpret. vltim. volunt. lib. 1. solut. 7. per tot.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 1. num. 20.* Præsertim verò, quando apparet, quòd testator expresè fidem executoris secutus est, vt in casu præsenti, vbi testator iussit post solutionem æris alieni, & Legatorum, residuum hæreditatis ab Ecclesia Beatæ Mariæ de Monteserrato hærede scripta distribui in pia opera benè executoribus visa; & in specie declarauit, *quòd omnia fierent cum consensu, & voluntate Alberti: quia ipse solus sciebat eius mentem, & intentionẽ.* Ex quibus verbis desumi potest amplissima authoritas Alberto concessa, ita vt ex arbitrio, & voto ipsius fuerit omninò adimplenda voluntas defuncti, dummodo rationabiliter impleretur: hoc enim important beneplacitum, iudicium, & voluntas Alberti à testatore exacta, ad trad. per Bart. *in Extrauag. Ad reprimendum. in verbo, Videbitur. num. 4.* Corn. *cons 92. num. 11. & seqq lib. 2.* Menoch. *de arbitr. iud. lib. 1. quæst. 7. num. 1. & quæst. 8. num. 10.* & benè in his terminis Capr. *de executor. vltim. volunt. membr. 6. num. 145 & 146.* Borgnin. *decis. 40. num. 12. & 13. part. 5.* Imò ipsi sat est dicere, soluisse dicta scuta ducenta; quia ita benè sibi visum fuit: verbum enim, *videtur*, licèt importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis; nullam tamen imponit probationis necessitatem personæ, in quam directum est; nec grauat ad iustificandum id, quod gessit, vt benè docuit Ioan. Andr. *in cap. 12. num. 2. ad med. verb. Malitia, de iuram. calumn.* quem sequitur Afflict. *decis. 91. num. 7. vers. Sed posito.* Castill. *decis. 8. num. 3. & seqq.* & consequenter implementum, & executio, mediante solutione scutorum ducentorum ab Alberto perfecta, nullo modo impugnari potest: sed, quod ipse declarauit, haberi debet, ac si fuerit à testatore declaratum iuxta tradita per Capr. *vbi suprà num. 149.*

Nec est ambigendum, quin voluntas Petri licita, & valida fuerit, quoad dictum legatum factum Oeconomo Ecclesiæ sancti Petri ad montem Aureum, pro lampade in honorem Patris Angeli del Paz, & pro Missis in suffragium animæ suæ, licèt Fratres Ecclesiæ Sancti Petri in Monte Aureo, tanquam de Obseruantia Ordinis Sancti Francisci, videantur incapaces omnis successionis, & legatorum ex Constitutione Nicolai III. *in cap. Exiit. §. Insuper. de verb. signif. in 6.* & Clementis V. *in Clem. Exiui de Paradiso. eod tit.* & ex Sacri Concilij Tridentini dispositione, quod hanc incapacitatem solùm reseruauit Patribus Capucinis, & Minoribus de Obseruantia, vt *in sess. 25. cap. 3.*

Quoniam visum fuit Dominis, in proposito casu non applicari dictas Constitutiones *in cap. Exiit. & Clem. Exiui.* & non obstare validitati prædicti legati, pro quarum Constitutionum intelligentia, cùm multa inculcarentur ab informantibus, congruum putarunt Domini aliquas formare conclusiones.

Prima est conclusio, quòd Fratres Minores Ordinis S. Francisci, tam de Familia, quam Reformati, sunt capaces legatorum, quæ vnica solutione, seu præstatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quam in aliis speciebus, vtputa frumenti, vini, olei, & stabilium; dummodo tamen duo copulatiuè concurrant. Primo, quòd legatum fiat modo licito, atque ipsis Fratribus iuxta eorum Constitutiones permisso, hoc est, vt in eorum necessitates conuertatur, vel nullus explicetur vsus, sed absolutè illis legetur: quo casu præsumitur legatum eo modo, qui ad legati valorem necessarius est: non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vtputà si legentur bona stabilia ad excolendum, vel locandum: tunc enim cum Legatum capiat substantiam à modo (siquidem Fratres Minores ex se, non sunt rei immobilis relictæ capaces, sed ratione solius modi illis liciti capaces redduntur,) vtique legatum corruit, nec etiam æstimatio debetur. Secundò, quòd legati quantitas non sit ingens; & immoderata, quæ sapiat thesaurizationem, & inde violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc est, relinqui hæreditatem sub nomine legati; sed modica, & suppetens ad solam necessitatem, vel executionem officiorum sui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attenta personarum & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circumstantiis. Ita ad normam Regulæ S. Francisci sanxerunt Summi Pontifices, Nicolaus III. *in d. cap. Exiit.* & Clemens V. *in d. Clem. Exiui. de verbor. signific.* & tradunt Bart. *in tract. Minor. lib. 2. distinct. 1. num. 1. & seqq.* Bald. *in Auth. Ingressi. num. 59. C. de sacrosanct. Eccles.* Card. Zabarell. *in d. Clem. Exiui. §. Proinde. num. 11.* & *ibidem* Anchar. *num. 13. & 15.* Butr. *in cap. In præsentia. num. 25.* vbi & Felin. *num. 52. ad fin. de probat.* Gabr. *conclus. 1. num. 4. de legat.* Nauar. *cons. 8. num. 1. & 2. de testam.* Peregr. *de iur. fisc. lib. 3. tit. 14. num. 2. & conclus. 10. & 11.* Menoch. *cons. 1014. num. 41. & seqq. vsque ad fin.* Roderic. *de Regular. tom. 2. quæst. 127. artic. 1. per. tot.* Corduba *super Reg. Sancti Francisci, cap. 6. quæst. 8. super 2. puncto.* Hier. à Polit Capucin. *super dicta Reg. cap. 6. num. 62. & 72.* Benè Sanchez *super Decal. lib. 7. q. 26. à num. 10. ad 19. & numero 28.* Nec deficit ratio, quoniam per receptionem huiusmodi legatorum non prouidetur totali necessitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita vt precariò & ostiatim sibi quærere victum non cogantur, vt præcipitur *in cap. 1. de relig.*

lig. Domib. in 6. cap. Nimis. il. 2. de excessib. Prælat. sed hæc legata sunt quædam eleemosynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut possessionem, quæ repugnent eorum statui; nec tollunt, quin Fratres diuinæ innitantur prouidentiæ: & quemadmodum Fratres sunt capaces donationis sub modo licito, ita etiam legati, quod est quædam donatio. §. Legatum. instit. de legat. Sanchez super Decal. d. l. 7. cap. 26. num. 19. Sanctes Capucinus super Regula S. Francisci, cap. 6. fol. 305.

Secunda est conclusio, quòd Fratres Minores non sunt capaces annuorum redditum perpetuorum, etiamsi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Missarum. Ità videtur decidere textus in dict. Clem. Exiui, vers. Cùmque annui redditus. de ver. signif. in 6. & idem voluit Gloss. in cap. Quorundam. verb. Mendicantium. de elect. in 6. & in cap. 1. de relig. Domib. eod. lib. Abb. in cap. Nimis. il 2. sub num. 2. & ibidem Ioan. Andr. Ancharan. num. 2. de excess. Prælat. Geminian. cons. 40. num. 4. & seqq. quod est etiam inter cons. Fulgos. 104. Bald. in d. Auth. Ingressi. num. 59. C. de sacros. Eccles. Bart. in l. Legatum. num. 2. ff. de capit. diminut. Zabarell. in d. Clem. Exiui. dict. §. Cùmque annui. per tot. Federic. de Sen. cons. 12. num. 4. & 5. Nauar. cons. 8. num. 3. & seqq. ac de testam. Polit. Capucin. super Reg. Sancti Francisci, cap. 6. num. 59. vbi testatur, Capucinos non admittere huiusmodi legata. Sanctes Capucin. super dicta Reg. c. 6. Sanch. super Dec. d. c. 26. n. 34. Quæ quidem conclusio illa potissimùm ratione subnititur: quia nihil est, quod magis arctissimæ paupertati Minorũ repugnet, quam redditus annui, qui sunt certi, & determinati, & sapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur in d. Clem. Exiui. §. Cùmque annui. Et ibidem notant Doctores, & laté in his terminis Borell. cons. 17. num. 23. per quorum possessionem in perpetuum prouideretur Fratrum necessitati, & penitùs excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentirentur, quod est absonum, vt ex l. Si quis. C. de censib. & censit. lib. 11. deducit in proposito Bald. in dicta Authen. Ingressi. num. 60. ad fin. C. de sacrosanct. Eccles. Sique Fratres reciperent huiusmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Missis, & Anniuersariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem desererent; sed conflatis pluribus annuis redditibus, qui superabundarent ad alimenta, & vitæ sustentationem, apertè ditescerent: quod esset magnum absurdum eorum statui repugnans, vt perpendit Nauar. d. cons. 8. num. 6. & Sanctes Thesaur. Capucin. super Reg. Sancti Francisci, cap. 6. fol. 308. Qui ampliùs asserit, super hoc emanasse Constitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiusmodi legatorum: & demum modus similis legati, vt quotannis aliquid soluatur, semper secundùm eorum Constitutiones est illicitus. A modo autem capere substantiam legata facta Minoribus, dixit Bald. dicta Authen. Ingressi. num. 59. Sanch. super Decal. d. lib. 7. cap. 26. num. 18.

Et quanuis ab hac opinione, quoad Anniuersaria perpetua relicta Minoribus in stipendium Missarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum, dissentire videatur Syluest. in Summa, verb. Legatum, il 2. sub num. 4. vers. Tertium Petrus. quem sequitur Roderic. quæst. regular. tom. 2. quæst. 127. art. 4. & Frater Thomas à Iesu Maria Discalceatus Carmelit. in exposit. Reg. sancti Francisci, part. 5. cap. 3. vers. Possunt præterea. Attamen etiam quoad ista Anniuersaria benè procedit suprà firmata conclusio, & militant præallegatæ rationes, annuúsque redditus, ex eo, quòd sit debitus intuitu Missarum, non desinit esse annuus redditus, qui semper Minoribus est interdictus. Et sententiam Syluestri, atque aliorum doctè reprobat Sanchez dict. cap. 26. num. 41. contra quam refert, per duo Capitula generalia ita fuisse definitum, & capitulares Ordinationes testatur se vidisse Surd. de aliment. tit. 3. quæst. 4. num. 15. Addens, quòd in vim huiusmodi Ordinationum Guardianus, vel alius Prælatus protestari debet, quòd non intendit legatum acceptare, imò absolutè repudiat: & concordat Corduba super Regula S. Francisci, cap. 6. quæst. 11. art. 4. vers. Si vero legatum. Nec aduersantur Federic. de Sen. cons. 12. Abb. cons. 63. lib. 2. Zabarell. in Clemen. Exiui. §. Cùmque annui. de verb. signif. Menoch. cons. 1014. num. 44. & alij. Quoniam Federic. de Sen. & Abb. quorum dicto cæteri innituntur, firmant, quòd Fratres Minores sunt capaces annui redditus non perpetui, sed ad tempus, vtputà ad vitam vnius Fratris maximè annosi, vt inquit Abb. Et hæc opinio Federici temperanda est, vt procedat solùm, quando legatum annuum continet præstationem modicæ, seu minimæ quantitatis, & est ad modicum tempus, quod reputatur decennium, vel minus. Ita declarat Abb. d. cons. 63. sub num. 6. vers. Sed ego hanc opinionem sequor. Hieronym. à Polit. super Reg. Sancti Francisci, cap. 6. num. 68. ad fin. vers. Ego vero credo. Cordub. super dicta regula, cap. 6. quæst. 11. punct. 3. ad fin. vbi, quòd licèt huiusmodi opinio in rigore literæ possit videri contra Clement. Exiui. tamen in sensu æquitatis non est contra eam. Sorbus in compend. priuileg. Mendicant. verb. Legata, in suis annotat. vers. Modicum autem tempus. Et cum hoc temperamento opinionem Federic. de Sen. & Abb. videtur etiam amplecti Sanchez d. cap. 36. ad fin. Imò, quòd Minores sint incapaces cuiuscunque annui redditus, etiam exigui, tenet Gemin. cons. 40. quod est inter cons. Fulgos. 104. Dec. in cap. In præsentia. num. 273. de probat. Tiraq. in tract. de iudic. in reb. exig. num. 158. vers. Quinquagesimoquinto. Quesad. diuers. quæst. iur. cap. 22. num. 39. Socin. de oblat. libell. 8. num. 35. & seqq. In quam sententiam videtur etiam inclinare Bart. in tract. Minoricar. lib. 2. dist. 6. cap. 3. vbi monet Fratres, vt ab huiusmodi legatis penitus abstineant.

Tertia est conclusio, quòd legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, seu potiùs Ecclesiæ, & Sacristiæ Fratrum Minorum, non ad ipsorũ victum; sed ad certum diuini cultus vsum, vt ad frumentum, vel vinum, necessaria materiæ consecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta altarium, calicésque; omninò sustinetur, vt apertè docuit Federic. de Sen. cons. 12. num. 4. & ibi adden. Butr. in cap. In præsentia. num. 25. de probat. Abb. cons. 63. num. 4. lib. 2. Card. Zabarell. in Clement. Exiui. num. 13. vbi Anchar. num. 13. & 25. de verb. signific. Baldus in Authent. Ingressi. num. 59. C. de sacros. Eccles. Anan. cons. 30. num. 3. & seqq. Menoch. cons. 1014. num. 36. & 37. Corduba in Reg. sancti Francisci, cap. 6. quæst. 11. puncto 3. Roderic. quæst. Regular. tom. 2. quæst. 127. art. 5. Sanchez qui alios congerit super Decalog. lib. 7. cap. 26. num. 42. Frater Thomas à Iesu Maria super Regula S. Francisci, part. 5. capite 3. col. 3. vers. Sed an fieri possit. Frater Hieronym. Polit. Capucin. super dicta Regula, cap. 6. num. 70. Et est ratio: quia legatum non concernit commoditates Fratrum, sed diuinum cultum: nec aduersatur eorum paupertati; siquidem, cùm mendicitas Fratrum Minorum in eo versetur, vt quotidie ex pietate Christi fidelium alimenta mendicent, quorum nomine veniunt solùm corpori necessaria, vt eorum potus, habitatio, vestes, l. Legatis. ff. de aliment. & cibar. legat. l. Verbo victus. ff. de verb. signif. vtique huiusmodi legato non infringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas, vtpote

quòd non in alimenta, seu victum, & vestitum ipsorum cedere debeat; sed in necessaria cultui diuino, vt benè ratiocinatur Bart. *in tract. Minorit. lib.* 1. *num.* 48. Abb. *d. cons.* 63. *num.* 2. & alij *suprà* allegati, & præsertim Sanchez *d. cap.* 26. *num.* 42. & tale legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, sed sacris ædibus, & templis: atque aliud est Ecclesia, aliud Monasterium, vt per Syluest. *in verbo, legatum, il* 2. *num.* 4. Nauar. *cons.* 9. *de testament.* Roderic. *quæst. regular. cap.* 127. *art.* 5. Ex quo malè sensisse videtur Azor. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 15. *q.* 15. negans, sustineri simile legatum, qui reprobatur per Sanchez *vbi suprà num.* 42.

Ex quibus conclusionibus Domini inferebant in casu præsenti, legatum factum à Petro Elia esse validum, & rectè fuisse persolutum ab Alberto exequutore. Quoniam, quoad scuta centum pro celebratione Missarum, prima conclusio benè applicatur circa legata, quæ vnica præstatione adimplentur, quorum Fratres Minores sunt capaces, & conferunt tradita *in cap. Animæ. & cap. Abeuntibus.* 13 *q.* 2. vbi sacrificiorum oblatio pro Defunctorum animis commendatur. Quò verò ad alia scuta centum pro manutenenda lampade in honorem P. Angeli del Paz, intrat tertia conclusio quoad legata respicientia cultum diuinum; & Menoch. *cons.* 1014. *num.* 37. præcisè loquitur de simili legato pro lampade, atque alij pro dicta conclusione allegati, quod Fratribus legatariis omninò debetur.

Non obstat modò, quòd hæc duo legata; alterum nempe, pro lampade accensa; alterum pro celebratione Missarum, irrita sint, & nulla: quia in hæreditate non fuerunt reperta loca montium destinata à testatore pro solutione legatorum, & consequenter legata videntur effecta fuisse caduca, *ad l. Si sic.* §. *Si mihi ff. de legat.* 1. *cum concordant.*

Quoniam quoad legatum pro lampadis conseruatione, Domini non dubitarunt, quin fuerit omninò soluendum, licèt loca montium non fuerint reperta in hæreditate. Siquidem testator primò legauit absolutè, & per orationem perfectam, & deinde separatim mandauit legatum solui ex locis montium. Vnde loca montium non dicuntur adiecta taxatiuè, sed demonstratiuè; adeò vt, licèt illa non fuerint inuenta, legatum sit præstandum ex reliqua hæreditate, *iuxta l. Quidam testamento. ff. de legat.* 1. & bene distinguendo tradit Castren. *cons.* 338. *num.* 3. *lib.* 1. Alex. *cons.* 216. *n.* 3. *lib.* 7. Berois. *cons.* 17. *num.* 23. *lib.* 1. Simon. de Pret. *cons.* 117. *num.* 14. Gabr. *cons.* 105. *num.* 9. *lib.* 2. Manent. *cons.* 6. *n.* 14. *& seqq lib.* 1. Rot. *dec.* 662. *num.* 1. *part.* 1. *diuers.* cum aliis. Legatum enim huiusmodi non consistit in locis montium; sed in præstatione illa quantitatis in genere: nec deficit substantia legati, licèt demonstratio, & designatio adiecta executioni eiusdem sit falsa. Bart. *in d. l. Quidam testamen. in princ. ff. de leg.* 1. Bald. *in l. Si sic legatum.* §. *Si mihi* vbi etiam Ias. *num.* 1 *ff. eod.* Beroi. *cons.* 91. *n.* 4. *& seqq.* Gabr. *dicto cons.* 105. *n.* 1. *& seqq.* licèt secus esset, si eadem oratione, & vnico verborum contextu contineretur legatum; & vnde, vel ex quibus pecuniis debeat illud solui; & sic appareret, testatorem non habuisse pro distinctis rem legatam, & solutionem eiusdem. Ad quem effectum considerat Castrensis vnitatem, vel duplicitatem orationis, vt scitè ponderat Laderch. *cons.* 156. *per tot.* tunc enim, quia solutio dicitur adiecta causa taxationis, limitationis, & si pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum, vt docent prææallegati Doctores, & benè per Rot. *decis.* 11. *num.* 8. *&* 9. *de testam. in antiq.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 9. *tit.* 5. *num.* 20. Menoch. *cons.* 1163. *n.* 15. *&* 16. plenè Laderch. *dict. cons.* 159. *per tot.* & Modern. Mantuan. *controuers. forens. cap.* 336. *num.* 11. *&* 12.

Quò verò ad legatum pro Missarum Sacrificiis in propitiationem animæ suæ Deo offeredis, illud etiam esse debitum, quamuis locus montis non vacabilis in hæreditate non fuerit repertus, Domini censuerunt ex coniecturata mente testatoris. Quam voluntatem, etiam tacitam, & coniecturis elicitam prædominari verbis, & esse attendendam, est certi iuris, *l. Licèt. Imperator. ff. de leg.* 1. *Cùm proponebatur. ff. de leg.* 2. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 2. *&* 10. Honded. *cons.* 69. *num.* 7. *lib.* 1.

Hæque voluntas testatoris, vt dictum legatum omninò præstetur, à Dominis desumebatur: tum ex eo, quia idem testator noluit hæreditatem suam deferri Ecclesiæ S. Mariæ, nisi postquam fuerint soluta legata, quæ habuit pro seclusis, & separatis ab hæreditate; & sine controuersia præstandis, stantibus illis verbis, *solutis legatis, &c. residuum hæreditatis distribuatur:* ad *l. Prædiis. l. Ofilius. ff. de legat.* 3. Cuman. *cons.* 115. *num.* 1. Paris. *cons.* 74. *num.* 61. *lib.* 3. Et Missarum Sacrificia præcisè iussit celebrari in Ecclesia, in qua sepeliri voluit, vtpote prædilecta, iuxta tradita per Abb. *cons.* 99. *sub num.* 5. *par.* 2. Card. Caualer. *decis.* 494. *num.* 3. *&* 4 signum patens enixæ voluntatis ipsius circa legati præstationem. Tum etiam, quia, cùm idem testator haberet pecunias super bancho destinatas emptioni locorum montium, quod facto declararunt exequutores, erogãdo statim huiusmodi pecunias in dictam emptionem, stante hac destinatione emptio habenda fuit pro facta, ad tradita per Becc. *cons.* 60. *num.* 32. Surd. *cons.* 195. *num.* 2. *&* 3. *& cons.* 239. *num.* 4. Quæ certiora etiam euadere videbantur, attenta amplissima facultate Alberti exequutoris, bona fide, atque obligatione eiusdem, & fauore causæ piæ, & animæ defuncti, in cuius fauorem in dubio exequutor arbitrari tenebatur, vt tradit Capra *de executor. vltim. volunt. membr.* 6. *num.* 146.

Quoad secundam partitam, de qua in dubio, nempe, scuta 197. soluta pro impressione libri Fratris, Angeli del Paz, habendam esse illius rationem, Domini etiam responderunt; quoniam aperta est testatoris voluntas, quam pro lege seruandam esse decernit lex omnium vetustissima; & quæ primo Romanis constituit Rempublicam, nempe, XII. Tabularum, vt inquit Iustinianus *in Nouella de nupt.* Et iustè pro huiusmodi impressione soluta fuerunt dicta scuta. Reu. P. Lucæ Vvadingi de Obseruantia, qui ex præcepto testatoris dictæ impressioni præesse debebat. Neque id repugnat statui mendicitatis, cùm in ipsius vsum conuerti non debeant; sed vt typis mandentur Opera dicti Fratris Angeli del Paz: nec simile legatum est illi interdictum, quemadmodum nec prohibita sunt Minoribus legata pro emendis libris, & pro studio, etiamsi legentur annui redditus; quoniam non pro eorum alimentis deseruiunt, sed pro litteris addiscendis, iuxta Gloss. *in Clem. Dudum. verb. Indirectè. de sepultur.* Menoch. *cons.* 1014. *num.* 38. Sanchez *super Decalog. dict. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 45.

Incongrua autem visa fuit prætentio Syndici Sanctæ Mariæ, de Monteserrato, quod, nempe, Albertus executor deberet exigere à Patre Fratre Luca fideinssionem de restituendo dicta scuta, postquam libri fuerint impressi: Tum, quia, cùm testator nullam requisiuerit satisdationem, nec illam executor tenebatur requirere, vt est textus *in l. Liberto* §. *Largius. ff. de annuis leg.* & concordat *l. Firmio.* §. 1. *ff. Quando dies leg. ced.* Tum, quia, cùm Pater Frater Lucas, tanquam Minor de Obseruantia Ordinis Sancti Francisci, sit incapax cuiuscun

iuscunque iuris, & obligationis ciuilis vtique non poterat interuenire fideiussor, nec fideiussori promittere & cauere de indemnitate, *ad l. Fideiussor. §. Fideiussor. ff. de fideiussor. cap. penult. eod tit.* & sic prorsus inutilis fuisset huiusmodi peritio. Tum demum, quia, cùm Albertus haberet notam mentem defuncti, vt idem testator expresse confessus est, omissa satisdationis exactio ab Albetro de voluntate testatoris omissa censeri debet, & in omnem casum dicti libri remanent pro cautione dictarum pecuniarum, insignisque integritas Patris Fratris Lucæ Vvadingi, locupletissimi fideiussoris loco fuir iure merito apud Albertum.

Quoad tertiam partitam, nempe: scuta 18. impensa pro excitando lapide in Valetudinario ex pecuniis hereditariis constructo, pro recipiendis infirmis in memoriam ipsius Petri testatoris; æquum esse Domini existimarunt, vt de illa etiam ratio habeatur; quoniam operi publico inscribi nomen eius, cuius pecuniis id opus factum est, licere scripsit Marcellus iurisconsult. *in l. Opus nouum. ff. de oper. public.* & Paulus *in l. 2. ff. eod. tit.* inquit: *Qui liberalitate, non necessitate debiti, reditus suos ad opera publica perficienda concessit, munificentiæ suæ fructum de inscriptione nominis sui operibus, si qua feceris, capere per inuidiam non prohibetur.* Et Imperator Valens pariter *in l. Legata. C. de administr. rer. ad ciuit. pertin.* rescripsit, *munificentiam eius, qui legauit municipio, esse inscriptione notandam* Alphan. *in l. 1. numero* 120. *ff. si certum petatur.* Pont. *de potestate Proreg. titulo de diuersis process. rub. de insignib. & arm. num. 5.* Caput *de regim. Reipub. in rubr. n. 45.* Chassan. *in Catalog glor mund. par. 1. considerat. 38. concl. 13.* Et huiusmodi inscriptiones, dummodo nil contineat, quod à veritate alienum sit approbauit etiam Rota *in Abulen. iurispatronatus.* 16. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano. Et eò magis in præsenti casu inscriptio est admittenda: quia ex voluntate officialium Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Monteserrato ædificium prædictum pro recipiendis infirmis fuit perfectum, & D. Albertus executor benè conscius voluntatis defuncti, sub hac conditione consensit prædicto ædificio: vnde qualitas inscriptionis non videtur posse reiici, cum actus sit approbatione indiuiduus, nec debeat fieri voluntatis diuisio *ad l. Cum in causa ff. de verb. oblig. l. In hoc iudicio ff. famil. erciscund.* Doct. *in l. Stipulationes non diuiduntur. ff. de verb oblig.* Crauett. *cons.* 170. *n. 6.* Card. Seraph *decis.* 540 *num. 5.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

Extat etiam Decretum Sacræ congregat. Fabricæ S. Petri pro eisdem Fratribus, sequentis tenoris.

DECRETVM S. CONGREG. Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe.

Super Legatis relictis PP. Minoribus de Obseruantia S. Francisci.

CVm sæpiùs fuerit habitus recursus ad Sacram Congregationem Ven. Fabricæ S. Petri, super annuis legatis, factis, seu faciendis ad fauorem Fratrum S. Francisci Minorum de Obseruantia, cum onere Missarum, seu Officiorum, siue gratis, siue alio modo.

Prætendente Ven. Fabrica S. Petri, ad illā spectare, propter dd. Fratrum incapacitatem, huiusmodi legata. Dictis autem Fratribus allegantibus posse annua legata huiusmodi recipere tuta conscientia quatenus hæres ex sua libera voluntate voluerit illa dare in eleemosynam, & committere Fratribus dd. Missas, & Officia, iuxta sententiam S. Bonauenturæ, & Decreta S. Congregationis à Sanctissimo D. Nostro Fratrum Minorum de Obseruantia S. Francisci Cismotanæ Familiæ Consultationibus præpositæ, sub die 4. Iunij, 1628. publicata,

Eadem Sacra Congregatio pro opportuna præmissorum prouisione, facta priùs relatione Sanctissimo D. N. Vrbano Papæ VIII. ac de illius expresso ordine, & mandato decreuit in futurum super huiusmodi legatis obseruari, vt infrà.

Quòd huiusmodi legata per debitores, vel hæredes non extinguantur, vel reducantur per compositionem cum Ministris Fabricæ faciendam, vel alio quouis modo, sed illorum capitale, siue sors principalis, vel proprietas absque aliqua diminutione conseruetur semper, & perpetuò, ad effectum, vt in vsus Romano Pontifici pro tempore existenti benè visos possint applicari; ita tamen, vt quandiu applicationem specialem authoritate apostolica fieri non contigerit, hæredes, vel debitores possint liberè, si velint, dictis Fratribus dare dicta annua legata per eosdem Fratres recipienda in eleemosynam; non autem per eos exigenda. Et quod quæuis extinctio, reductio, seu diminutio capitalis, seu proprietatis aliter absque speciali Romani Pontificis permissione facta, eo ipso nulla sit, nec debitoribus, aut aliis quibuscunque suffragetur.

Quodque Commissarij, aliique Ministri Ven. Fabricæ super huiusmodi capitale seu proprietate supradicta, se de cætero non intromittant, nec dictos hæredes, seu debitores aliquo modo molestent, nisi ad effectum reinuestiendi in casu reinuestimenti, seu prouidendi, vt conseruetur, vt supra, aut aliàs in executionem applicationis authoritate apostolica facta, vel facienda,

Et quòd nolentibus dd. hæredibus vel debitoribus dare supradictis Fratribus dd. eleemosynas, seu annuas præstationes, siue legata, vt supra, soluere vel illas, seu illa non soluentibus, tunc, & eo casu lapsis duobus annis à die obitus testatorum, si fuerit maturatum legatum, vel à die maturaræ illius solutionis eadem Fabrica, & illius Commissarij, & Ministri id totum, quod solutum non fuerit pro præterito, pro rata tamen, in qua fuerit, vt supra elapsum biennium vel vltra, possit, & valeat annuas præstationes huiusmodi exigere, exigique facere ad sui beneficium, iuxta suas facultates, & priuilegia; saluo semper capitali, seu proprietate, vt suprà, ad effectum, quòd hæredes, vel debitores, (dummodo de eis per Romanum Pontificem pro tempore existentem aliter non fuerit dispositum, nec prædicta legata in alios vsus eius authoritate applicata fuerint, vel applicari contigerit,) possint si velint, etiam quandocunque futuris temporibus, & sic deinceps in perpetuum, dare dictis Fratribus dicta annua legata in eleemosynam, vt suprà, nec Fabrica eosdem hæredes, vel debitores molestare possit, & valeat toties, & quoties casus contigerit nisi pro præterito, & tunc in illis terminis tantum, post quorum maturationem fuerit elapsum biennium, vel vltrà vt suprà; salua semper erectione beneficiorum, & applicatione legatorum, seu quorumcunque bonorum, & redditùum, ac iurium eisdem beneficiis, seu aliis vsibus piis authoritate apostólica facta, vel in posterum quandocunque, & quomodocunque facienda, & executione literarum apostolicarum desuper expeditarum, seu expediendarum; ita vt præfata decreta ad illas nequaquam se extendant,

dant,ſed illæ ſemper firmæ & illæſæ remaneant, ac ſuos plenarios, & integros effectus ſortiri debeant; ita quòd neque Fabrica, neque hæredes, vel debitores præfati, vllo modo illas impedire, retractare, vel controuertere valeant, & ſalui ſemper Sedis apoſtolicæ authoritate, ac facultatibus competentibus dictæ Sacræ Congregationi Ven. Fabricæ.

Prohibuit tamen eadem Sacra Congregatio Fratribus ſupradictis, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ne audeant, ſeu præſumant,nec quilibet eorum audeat, ſeu præſumat, per ſe, nec per alios Syndicos. Miniſtros,ſeu Procuratores,tam ſæculares, quàm Regulares, dictas annuas præſtationes, ſeu legata, nec iudicialiter, tam coram quocunque Iudice eccleſiaſtico, quàm ſeculari Ordinario, vel Delegato, nec aliàs niſi iuxta formam dicti Decreti Congregationis Fratrum Minorum de Obſeruantia Sancti Franciſci Ciſmontanæ Familiæ à Sanctiſſimo D.N deputatæ ab hæredibus, ſeu quibuſvis aliis eorum debitoribus petere, minúſve dd.hæredibus, ſeu debitoribus facere aliquas receputas pro dd. annuis præſtationibus, niſi pro rata, & pecunia, ſeu eleemoſynis ſupradictis cum effectu, ac verè, & realiter eiſdem Fratribus data, vel ſoluta, ſeu datis vel ſolutis, nec ſub alia Data, niſi ſub ea, qua verè fuerit iiſdem Patribus, aut aliis pro eis facta realis ſatisfactio; & inſuper, ne Prouiſos apoſtolicos pro tempore de beneficiis, quibus legata ſupradicta fuerint applicata, vel eorum Procuratores,& Miniſtros ſuper erectione dd. legatorum directè vel indirectè impedire vel moleſtare quouis quæſito colore, vel prætextu audeant, vel præſumant. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ ex Collegio eiuſdem Sacræ Congregationis, die 14. Februarij, 1633.

DOMINICVS Card. Gynnaſius

Locus † Sigilli.

Ç. DE GHETTIS Oecon. gratis.

De aliis verò rebus in §. *Ad hæc eũ Fratres.* ſic ſtatuitur: *Omnium vtenſilium & librorum ac eorum mobilium præſentium,& futurorum,quæ,& quorum vſumfructum,ſcilicet,Ordinibus,& Fratribus ipſis licet habere proprietatem, & dominium ad nos,& Romanam Eccleſiam plenè,& liberè pertinere hac præſenti conſtitutione in perpetuum valitura ſancimus. Et eodem loco* Suarez aſſignans rationem, cur de his ita diuerſimodè ſtatuatur, dicit, quòd eleemoſyna pecuniarum Franciſcanis non eſt conformis eorum Regulæ,quia ipſarum contractus illis interdicitur. Et ideò optimo iure ſancitum eſſe apud dantem remanere dominium,vt ſuo nomine expendantur in neceſſaria pro Fratribus;aliarum verò rerum eleemoſynæ conſonant illorum ſtatui,& ideò dominium tranſit in Summum Pontificem, qui eſt ſpecialis Pater fratrum Minorum. Et licèt ipſe donans intentionem non habuerit expreſſam transferendi in Summum Pontificem vtẽſilia, nec reſeruandi ſibi dominium pecuniarum illarum;ſatis tamen habet tacitam,cum cenſeatur donare Fratribus modo illis legitimè congruenti,*l. Plenum* §. *Equiti ff.de vſu, & habit.*& eo modo,quo Fratribus ipſis poteſt acquiri iuxta probatas eorum conſtitutiones. Ita affirmant Rodriq.*qq.regul.tom.2.q.125.art 6.* Sotus *de iuſt.lib.4 q.1.art.1. verſ.Hiſce tamen.* Alcozer.*lib.de ludo,c.17.ad finem* Rebellus *de iuſt. part.1. lib.1.quæſt.7.ſect.4.*

Nec obſtat extrauagans Ioan. 22. quæ incip. *Ad Conditorem. de verb. ſignif.* in qua ille Pontifex à ſe abdicauit, & à Sede apoſtolica totum dominium rerum fratrum S.Franciſci: quia poſtmodum alij Summi Pontifices, & præſertim Alexander VI. idem dominium receperunt, vt habetur *in compend.priuileg. Fratrum Min.verbo Paupertas.*

His poſitis,aliquæ ſuboriuntur difficultates.Prima, an Prælati regulares,penes quos eſt dominium rerum, & facultatum Monaſterij, ſiue cura, vel adminiſtratio, ſiue dominium ſit penes Deum, aut Summum Pontificem aut Monaſterium, vel quemlibet alium; peccatum committant, ſi facultates, ſiue eleemoſynæ ipſorũ culpa pereant, aut deteriorentur.Reſpondeo, ſi Prælatus ſe ingerat in acquiſitione ſuæ Prælaturæ,tenetur de culpa leui; nam in commodum proprium prælaturam recepit:ſi autem non ſe ingerit;ſed paſſiuè ſe habet in receptione prælaturæ, tenetur ſolùm de culpa lata: quia tunc non in ſui gratiam, ſed Monaſterij, prælaturam recepit. Ita habetur *in Gloſſ. in cap. vnic. de commod.verbo,de leuiſſima.*Naldus *in Summ.verbo,bona,num.14.* Leſſius *de iuſt. & iur. lib. 2.cap.41.dub.9.num.79.*Llamas *3.part. met. cap.13.§. 14.* Syluester *verbo, Prælatus, q.4.*qui *verbo,culpa,q. 1.num.2* diſtinguit de culpa in latam, leuem,& leuiſſimam. Prima eſt ignoratio illius rei, quam quis ſcire tenetur, & ſciunt alij eiuſdem ſtatus, & conditionis. Secunda eſt omiſſio illius rei quam homines eiuſdem conditionis diligenter ſolent adhibere. Tertia eſt omiſſio rei,quam homo diligens adhibere ſolet. 10.

Secunda difficultas eſt an ſinguli Monachi teneantur, ſicut tenetur Superior, & Abbas, conſeruare bona Monaſterij. Cui difficultati reſpondeo, quòd cùm res monaſterij communes ſint, ad ſingulos ſpectat eorum conſeruatio. Non tamen inferas, eos teneri eodem modo ad talem conſeruationem, quo tenetur Abbas:quia iſte ex iuſtitia omninò tenetur,non ſolùm non diſſipare, ſed etiam conſeruare: Monachi verò ſi prædictæ res eorum curæ non ſint demandatæ non tenentur ex iuſtitia eas conſeruare, & non diſſipare; ſed tantum ex charitate, & ne contra paupertatis votum peccatum committant,Ita Suarez *tom. 4.de Relig.tract.1.lib.2.cap.26.num.7.*Anton Peres *in Comment.Regul. S.Bened. cap.32.num.6.* Vbi Turrecrem.*tract. 91.* Laurentius de Peyrin. *tom.2. de Prælat. q.1.cap.5.num.48.* 11.

Tertia difficultas, an Abbas videns res,& facultates Monaſterij apud monachum depoſitas ab aliquo furari vel aliquo alio modo culpa ſua illas perire, nec obſtet, cùm poſſit, teneatur illas reſtituere. Reſpondent aliqui peccare quidem Abbatem, ſed non teneri Monaſterium,nec Abbatem ea reſtituere Monacho non reſtituente: quia res illæ perſonæ Monachi tantùm commendatæ fuerunt. 12.

Reſpondent alii, quòd cùm Abbas in bonum Religionis, & vtilitatem electus ſit,non autem in damnum; teneri ad reſtitutionem. Alij dicunt, peccare quidem mortaliter; non autem teneri ad reſtitutionem: quia res Monaſterij, quæ reſtituendæ eſſent, Abbatis curæ nequaquam commiſſæ ſunt, vt eæ in pœnam ſui criminis, & erroris conſumantur. Dicunt tamen, Abbatem non compellentem Monachum reſtituere parti petenti,non ſolùm peccare; verùm etiam teneri. Ita affirmant D. Antonin. *3 part.tit.16.cap.6. §.7.* Syluester *verbo, Religio, 6.q.8.* Tapia *Authent. Ingreſſi §.Sua. cap. 18.num.17.de ſacroſ.Eccleſ.* Quæ quidem ſententia non mihi ſatis probatur propter rationem adductam, præterquàm quòd, cùm Abbas adſtrictus ſit voto paupertatis, non inuenio, qua ratione poſſit facultates Monaſterij ad proprium errorem diluendum aliis elargiri.

An verò Monaſterium poſſit iuuari in integrum beneficio reſtitutionis, quando dolo in ſupradictis rebus depoſitis deliquerit,& quando dictæ res depoſitæ factæ Monaſterio cenſeantur; reſpondeo negatiuè: quia 13.

quia Ecclesia æquiparatur minori, *cap. 1. de rest. in integrum*: at minori non restituitur, quando præcessit dolus. Ita Sforsias Oddo *de rest. in integrum. p. 2. q. 83. tit. 10. art. 2.* Ioan. Andr. *cap. 1. num. 2. de deposit.* Cardinal. *ibid. num. 2. not. 2.* & Imola *similiter ibi num. 6.* quòd si solùm esset in culpa lata, dicunt Ioannes Andr. & Cardinalis *loco citato*, ibi adhuc non competere beneficium restitutionis sibi: quia lata culpa æquiparatur dolo.

QVÆSITVM II.

Vtrùm Abbas bonorum temporalium Monasterij dominus dici possit.

SVMMARIVM.

1 *Dominium quid sit.*
2 *Dominus quis dicatur.*
3 *Abbas non potest dici dominus bonorum sui Monasterij; sed tantùm administrator.*
4 *Dominium, & proprietas bonorum temporalium Monasterij apud quem reperiatur.*

1. PRo clariori huius quæsiti explicatione supponendum videtur, dominium esse ius perfectè disponendi de re aliqua corporali, in quemcunque vsum lege non prohibitum. Ita illud diffiniuit Bartol. *in l. si quis vi. §. Differentia num. 4. ff. de acquirend. possess.* Addidit autem illam particulam, *corporali*: censet enim, rerum incorporalium, vt sunt iurisdictio, ius eligendi, & similia iura, esse non posse dominium propriè, sed quasi dominium: neque possessionem, sed quasi possessionem, vt aiunt omnes Iuristæ. Attamen, quia circa hæc omnia esse potest vera proprietas, & principalis facultas disponendi de illis; ideò illa proprietas simpliciter dominium appellari potest. Vnde dici consueuit, hunc, vel illum esse dominum huius beneficij aut cathedræ, aut iuris, præcipuè in materia, de qua loquimur, vbi huiusmodi differentia nullius est momenti, si alioqui tales res incorporales sunt pecunia æstimabiles. Ita Molina *de iustit. tom. 1. tract. 2. disput. 3. vers. Addit Bart.* Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 8. c. 5. num. 4.*

2. Porrò dominus ille dicitur, qui habet ius, & potestatem perfectè disponendi de re, id est, omni modo, & propria authoritate, siue in proprium, siue in alienum commodum ea vtendo; & siue eam consumendo, vel alienando, siue reseruando.

3. His ita positis, patet, quid dicendum sit ad propositi quæsiti resolutionem: licèt enim penes Abbatem sit præcipua administratio proxima bonorum suæ Abbatiæ, & Monasterij, iuxta commune ius *in cap. Nullam. 18. q. 2. cap. Edoceri. de rescript. cap. Cùm ad Monasterium. de statu Monach.* Concil. Trident. *sess. 25. de Regular. cap. 2.* & nos latiùs diximus *in antecedenti quæsito, & in disputatione de potestate Abbatis circa votum paupertatis.* certum est tamen, illum non esse, nec dici posse dominum, sed Protectorem potiùs: tum, quia Ipse etiam est paupertatis voto adstrictus, atque ita dominij incapax: iura enim Religiosis proprium prohibentia loquuntur indifferenter de omnibus professis: tum etiam, quia Monasterium non transtulit in ipsum Abbatem dominium bonorum: ergo non potest eorum dominus dici, nec pro suo libito illa expendere, vt alibi docuimus: tum etiam, quia, si Episcopi, & cæteri Prælati, & beneficiarij sæculares, qui paupertatem non vouerunt, non dicuntur possidere bona suarum Ecclesiarum, & beneficiorum quoad dominium, & proprietatem: sed tantùm quoad gubernationem, seu administrationem; & ideo non dicuntur eorum domini, sed administratores, vt notatur *in c. 2. de donat.* Innocent. & alij *in cap. Cùm super. de causa possess. & propriet.* vbi præcipuè Panormit. *num. 20.* Idem *in cap. Edoceri. n. 2.* Quantò magis Abbates, cæterique Regulares Prælati, qui arctantur voto paupertatis, quod est promissio non habendi hoc dominium, vt explicat D. Thom. *2. 2. q. 186. art. 3.* Abbas igitur non dominus sed administrator bonorum suæ Abbatiæ, vel Monasterij dicendus est. Atque ita expresśè probatur *in d. c. 2. de donat.* cum aliis iuribus adductis per Gloss. ibi, *in verb. procurator.* notant Archidiac. *in c. Quia Episcopus in fin. 5. q. 3.* Anton. de Butr. *in d. c. 2. in 1. not.* vbi etiam Panormit. *n. 2.* idem Anton. de Butr. *in cap. Petitio. in 2. col.* post Innocent. *ibidem, de Procuratoribus*, vbi etiam latè Bart. de Bellinc. idem Panormit. *in d. cap. Edoceri. n. 2.* Nauar. *Comment. 2. de Regular. pluribus in locis præcipuè n. 21.* & *Comment. 3.* Sanch. *in Decalog. lib. 7. cap. 19. n. 21.* Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 8. c. 15. n. 10.* & *tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 26. n. 1. parte 2. & seqq.*

Si petas, dominium, & proprietas bonorum, quæ à Monasteriis, & religiosis domibus possidentur apud quem resideat; super hoc duæ sunt sententiæ. Prima est Innocent. *in cap. Cùm super. de caus. possess. & propriet.* Nauarri *Comment. 2. de Regular. n. 3.* Azor. *inst. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 10. q. 5.* Roderic. *quæst. regular. tom. 3. q. 29. art. 5.* Mirand. *Manual. Prælat. tom. 1. q. 28. art. etiam 5. concl. 7.* asserentium verum dominium omnium bonorum, quæ possident omnes in vniuersum Religiosi, residere primò, & principaliter penes Deum & supremum, & generale ius ea administrandi penes Papam, & Ecclesiam vniuersalem; particulare verò Congregationibus Religiosorum, quæ possunt habere bona immobilia in communi; non autem quòd habeant aliquod dominium super illis. Et adducunt rationem, nempe, quia hæc bona in iure vocantur patrimonium Christi 4.

Contraria autem sententia, quæ probabilior videtur, tenet in Religiosis Congregationibus, quæ sunt capaces redditiuum, & bonorum immobilium in communi, dominium illorum esse apud totam Communitatem. Hoc habetur expresśè *in c. Quoniam. 16. q. 1.* vbi dicitur liberum esse Episcopis bona Ecclesiarum, nempe, decimas, & oblationes concedere Monachis Deum timentibus, & colentibus; & in dominium illorum, & vsum transferri, ergo dominium bonorum Conuentuum apud religiosam Communitatem residet. Præterea probatur ex Concilio Trident. *sess. 25. de Regular. cap. 3.* vbi *concedit omnibus Monasteriis, & Domibus, tam virorum, quàm mulierum, & Mendicantium (exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capucinorum, & eorum, qui Minores de obseruantia vocantur) etiam quibus, aut constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio apostolico nō erat concessum, aut deinceps bona immobilia eis possidere liceat.* Sed nō dicitur propriè possidere, qui solam admiuistrationem, sed, qui dominium habet. Probatur tertiò, quia certum est, quòd quicquid adquirit Monachus, acquirit Monasterio, non sibi, vt *c. Cùm olim. el 2. de priuil.* & *ibi.* Innoc. at impropriissimè diceretur acquisitio, si solum administrandi ius, non autem dominium acquireretur. Atque ita tenet Molina *de iustitia tom. 1. tract. 2. disp. 142. col. 4. vers. His obseruatis. cira fin.* Sanch. *in Decalog. lib. 7. cap. 18. n. 10.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 16. subn. 2.*

QVÆSITVM III.

Abbatis potestas in acquirendo pro Monasterio, quæ sit.

SVMMARIVM.

1 *Acquirendi pro Monasterio potestas de iure communi tota penes Abbatem residet.*

2 *Abbas, quicquid acquirit, pro suo Monasterio, vel Religione acquirit.*

1. Diximus *in primo huius disputationis quæsito*, penes Abbatem residere potestatem administrandi temporalia Monasterij bona: quia verò inter actus huius administrationis est acquisitio bonorum, quæ ipsi Monasterio fit: omnes enim actus huius administrationis ad tria capita reduci possunt, nempe, ad receptionem, seu acquisitionem, ad conseruationem, & ad distractionem, seu alienationem talium bonorum, vt doctè notauit Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 1. ad finem.* Ideò *in hoc quæsito* proponimus de potestate Abbatis in acquisitione bonorum sui Cœnobij: in hoc autem actu, supponendo, quòd acquisitio pro Monasterio iusta sit, & statui Religioso conueniens, de iure communi tota facultas acquirendi est apud Abbatem, vt colligitur *ex c. Nullam. 18. q. 2.* ibi: *Vt de cætero fideliter, & studiosè vniuersa, quæ ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiusdem Monasterij pertinent, Abbatis sollicitudo, ad quem potestas tota pertinere conuenit, debeat adimplere.* Talis enim acquisitio in euidentem Monasterij vtilitatem vertitur, & ad Dei cultum refertur.

Huius igitur potestatis ratione, poterit Abbas recipere quicquid Monasterio, & sibi donatum fuerit: & etiamsi loquamur de Mendicantibus Prælatis, & eorum subditis, eleemosynas petere, & oblatas recipere, quòd licitè fieri possit, docet S. Thom 2. 2. *q. 187. art. 4.* & S. Bonau. *tom. 1. Opusc. de paup. Christi, q. 2.* Valdens. *tom. 1. lib. 4. art. 1. cap. 4.* non enim tenentur manibus laborare, vt panem lucrentur, vt colligitur ex eod. S. Th. *loc. cit. art. 3. in argum. Sed cont.* Et ratione eleemosynarum, poterunt, quibus permissum est, terras, prædia acquirere, & recipere, vt benè probat Laurent. de Peyrinis *tom. 2. de Prælato, q. 1. cap. 5. num. 37.* vbi fusiùs de materia eleemosynarum *à dicto num. 37. vsque ad num. 45.* quo numero concludit, quòd Prælati, qui possint commodè sustentari de suo, scilicet, de acquisitis, & relictis Monasterio; non debent alienum quærere, maximè si à pauperibus eleemosynas hauriant, vel à diuitibus, ita vt illas à pauperibus auferant. In qua re est valdè cauendum id, quod habetur *in cap. Clericos. 1. q. 2.* vbi sic legitur: *Clericos autem illos conuenit stipendiis Ecclesiæ sustentari, quibus parentum, & propinquorum nulla suffragantur bona: qui autem bonis parentum, & opibus suis sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, sacrilegium profectò committunt, & per abusionem talium, iudicium sibi manducant, & bibunt.* Debito ergo modo eleemosynas acquirere possunt, & alia bona: quamuis non sibi, sed Monasterio acquirant: certum est enim, quòd Abbas regularis, quicquid acquirit, Monasterio, non sibi acquirit, siue acquisita sint intuitu Abbatiæ; siue aliunde, vt *l. Deo nobis. C. de Episc. & Cleric.* vt *in cap. Abbates. 18. q. 2.* vbi disponitur, vt omnia, quæ acquisiuerit Monachus extra Monasterium, per Abbates auferantur, vt est tex. *in c. Monachi.* & *in c. Non dicatis. 12. q. 1.* vbi dicitur: *non dicatis, vos aliquid habere proprium; sed sint vobis omnia.* & *c. Monacho. 27. q. 1.* sed Abbas etiam dicitur Monachus: ergo quicquid dicitur de Monacho dicitur de Abbate: ergo, sicut Monachus nihil proprij habere potest; ita & Abbas, de quo est textus ad literam *in c. Abbati. 54. dist.* vbi patet, quòd Abbas, & Monachus quoad hoc æquiparantur, & de vtroque est eadem dispositio. Porrò in textu illo sic dicitur: *Abbati, vel Monacho Monasterij seruum non licebit facere liberum: qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non potest.* Patet igitur, quòd omnia, quæ Abbas Regularis acquirit, suo Monasterio acquirit. Monachi pariter, cum illius licentia, poterunt Monasterio comparare, quamuis non sibi ipsis: at sine Abbatis licentia, nec sibi, nec Monasterio acquirere poterunt, vt *in disputatione de potestate Abbatis circa votum paupertatis*, latiùs dictum est. Notanda sunt autem verba illa textus prædicti: *Ad vtilitatem eiusdem Monasterij* per quæ innuitur, quòd non possunt acquirere alicui personæ priuatæ; sed tantùm Monasterio. Nec poterit Abbas acquirere alteri Monasterio, nisi illi, cuius administratio est sibi commissa; nam in alio nullam habet potestatem; quod colligitur ex illa particula d. textus, *eiusdem Monasterij*, notat Suar. *cit. cap. 26. num. 2.*

QVÆSITVM IV.

Monachus, an quidquid acquirit, Abbatiæ, & Monasterio, vel sibi, aut consanguineis acquirat?

SVMMARIVM.

1 *Peculium habere licitum est Monacho, de Abbatis licentia.*

2 *Monachus quicquid acquirit, Monasterio, non sibi acquirit.*

3 *Monachus, neque ob ingratitudinem in sæculo aduersùs parentes commissam, potest ab eis exhæredari.*

4 *Religiosus professus nequit hæreditatem sibi delatam adire; sed Abbas, & Monasterium etiam Religioso ignorante, ac inuito, potest, ac tenetur illam adire.*

5 *Religiosus acquirendo pro Monasterio, partim seruo, partim filio familias comparatur.*

6 *Religiosus professus cui Monasterio acquirat.*

7 *Bona omnia Religiosi, ac iura per professionem Monasterio acquiruntur, nisi expressè anteà renunciauerit.*

8 *Legitima priuari non potest superstes auia Monachi, ex cuius morte bona patris, vel alterius consanguinei Monasterio acquiruntur.*

9 *Bona acquisita Monasterio post professionem Monachi, appellantur bona castrensia.*

10 *Vsusfructus, quem Monachus habebat in sæculo, per professionem Monasterio acquisitus extinguntur solùm eiusdem Monachi morte naturali sequente. Limita, vt num. 11. & 12.*

13 *Legatum annuum relictum alicui transeunti ad Religionem non extinguitur per professionem, sed per eandem Monasterio acquiritur.*

14 *Maioratus, qui institui solent, in domibus & familiis, per professionem non acquiruntur Monasteriis incapacibus bonorum in communi: secus dicendum est de Monasteriis capacibus, vt n. 15. Et quomodo hoc intelligendum sit, vt num. 16.*

17 *Monachus ante profeſſionem poteſt teſtamentum condere, quando maioratus talis eſt, vt poſſit in illum ſuccedere Monaſterium nomine Monachi, quoad fructus maioratus. Et quid, ſi vſus fructus relinquatur Monacho, pro ſe, & ſuo herede, quando erat in ſæculo conſtitutus, vt num.* 18.

19 *Vſusfructus, ſi concederetur pro ſe, & filius, quantum duret.*

20 *Vſusfructus ſi relinquatur Monaſterio ante profeſſionem, ea poſtea ſecuta, quanto tempore duret.*

21 *Regnum, Ducatus, & Marchionatus, an Monaſterio acquirantur per profeſſionem Monachi: & num.* 22.

23 *Monaſterium an ſuccedat in primogeniis iuriſdictionem in vaſſallo habentibus.*

24 *Iudicandi officium, quomodo Monachis ſit interdictum.*

25 *Feudum per profeſſionem Monachi Monaſterio acquiritur, & acquiſitio durat, dum Monachus profeſſus vitam naturalem degit. Limita tamen, vt num.*26.27.28.29.30.31.*&* 32.

33 *Seruitium perſonale in feudo petitum exhiberi poteſt per alium, quando in illo non eligitur induſtria perſonæ: ſecùs ſi eligatur.*

34 *Monaſterium ſuccedit per profeſſionem Monialis in feudum, quando non eligitur induſtria perſonæ.*

35 *Feudum quando non tranſit ad Monaſterium, & Monachus moritur, redit ad dominum directum, quando non ſupereſſent alij vocati à primo inſtitutore.*

36 *Equites Commendatarij, & qui matrimonium contrahere ſolent, ſunt capaces feudorum; ſicut & Equites D. Ioannis Hieroſolymitani, vt num.* 37.

38 *Feudum an comprehendatur in renuntiatione bonorum, licet ampliſſima, & generaliſſima.*

39 *Emphyteuſis an per profeſſionem Monachi acquiratur Monaſterio.*

40 *Bona conceſſa Monacho in ſæculo, eo pacto, vt ea alienare non poſſit; an acquirantur Monaſterio, & ſint prohibita alienari.*

41 *Hæreditas Monacho relicta poſt eiuſdem profeſſionem, immediatè acquiritur Monaſterio.*

42 *Statutum excludens filiam à ſucceſſione patris, ſi ingrediatur Religionem, inualidum eſt: ſicut nec pater eadem ratione exhæredare poteſt filiã.*

43 *Hæreditatem, quam Monachus acquirit per profeſſionem, adire, quo iure valeat Monaſterium.*

44 *Monachus emiſſa profeſſione ſuccedit patri ab inteſtato, tanquam verus hæres, & in hoc nullam patitur capitis diminutionem.*

45 *Monachus per profeſſionem non amittit iura agnationis.*

46 *Nouitio morienti ab inteſtato intra annum probationis non ſuccedit Monaſterium; benè tamen, quando emiſit profeſſionem.*

47 *Teſtamentum, in quo Fratres Minores, de Obſeruantia nullo facto cohærede inſtituuntur, nullum eſt, & hæreditas deuoluitur ad venientes ab inteſtato.*

48 *Teſtamentum, in quo inſtituuntur hæredes Minoritæ, cum clauſula, quòd vendatur hæreditas, & pretium conuertatur in neceſſitates eorum; valet tantùm quoad cauſam piam ibi appoſitam.*

49 *Hæreditas relicta Eccleſiæ Fratrum Minorum valet tanquam relicta Eccleſiæ capaci.*

50 *S. Franciſci Fratres Conuentuales ſuccedere poſſunt, & vocari in teſtamentis, & hæreditates acquirere propriis Monaſteriis.*

51 *Canonici Regulares ſuccedunt in bonis temporalibus, eáque Monaſterio acquirunt ex priuilegio Summorum Pontificum, atque ita etiam Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes, vt n.* 52.

53 *Fratres Prædicatores, & Auguſtinienſes ſimilibus gaudent priuilegiis, & omnes aliarum Religionum, & Congregationum Regulares communicantes in priuilegiis, vt num.*54 *&* 55.

56 *Moniales Ordinis Mendicantium ſuccedunt in bona Monialium Profeſſarum.*

57 *Conuerſi manentes in ſæculo, nec profitentes Regulam approbatam, ſuccedunt conſanguineis, ac ſi non eſſent oblati.*

58 *Legitima debita filiis, an debeatur illis poſt emiſſam profeſſionem patris in Religione bonorum in communi capaci; an verò poſt eius mortem naturalem.*

59 *Monachus ſi occidatur, remiſſio, vel mortis venia ſpectat ad Monaſterium, quod eſt hæres; non ad filium, ſi habeat, ſeu ad conſanguineos.*

60 *Monaſterium, quod adit hæreditatem, compelli poteſt à legatariis ad faciendum inuentarium, non ſumptibus Monaſterij, ſed petentium.*

61 *Hæreditatem Monacho relictam, eo etiam inuito, repudiare poteſt Abbas.*

62 *Hæreditatem adire poteſt Monaſterium mortuo Monacho, excluſis omnibus ſubſtitutis, & hæredibus.*

63 *Monaſterio integrum eſt querelam inofficioſi teſtamenti intentare, ac teſtamentum rumpere, ſi Monachus ſit exhæredatus, ſeu relictus à parentibus, etiam ipſo inuito.*

PRo ratione dubitandi videtur dicendum quòd ea, quæ acquirit Monachus, non Monaſterio, ſed ſibi ipſi etiam acquirat, arg tex. *in c. Monac. de ſtatu Monach.* in quo patet, licitum eſſe Monacho habere peculium, de licentia Abbatis: ergo non omnia, quæ acquirit Monachus, acquirit Monaſterio; ſed illud, quod ex peculio acquirit, ſibi acquirit. 1.

Contrarium tamen dicendum eſt: quia per religioſam profeſſionem fit, vt cum perſona omnia bona, & iura Religioſi in Religionem transferantur; adeò vt quicquid deinceps Religioſus acquirat, ſtatim in Religionem tranſeat, non ſolùm quoad proprietatem, ſed etiam quoad poſſeſſionem, ſiue hæreditatis iure, ſiue per donationem, aut quolibet alio modo ei obueniat. Et ita quicquid acquirit Monachus, ſuo Monaſterio acquirit. Ita habetur *in Auth. Nunc autem. C. de Epiſc. & Cleric. Auth. Si qua mulier. & Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. can. ſi qua mulier. & c. Ingredientibus.* 19. *q.* 3. Hoc autem non habet vim quatenus de iure ciuili inductum eſt, cùm de Monachis expreſsè conſtituat, vt ait Azor. *inſtit moral. p.*1. *lib.* 12. *c.*8. *q.*1. nec quatenus inſeritur in decreto à Gratiano; cuius authoritas non ſufficit, vt illud ius canonizatum dici poſſit, vt *alibi* notauimus: ſed habet vim, quia eſt approbatum à D. Gregorio Papa, vt refertur *in c. Quia ingredientibus.* 19. *q.* 3. & vſu etiam, ac conſuetudine receptum eſt. Et ita ſentiunt communiter Doctores, teſte Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 8. *cap* 16. *n.* 2. Huius fundamentalis ratio eſt: quia Monachus ſe totum Religioni tradidit; ac ideò in iure ſolet Religioſus ſeruo comparari, vt probatur per c. *Abbates.* 18 *q.* 2. *per d. c. Quia ingredientib. & per c.* 2. *de teſt am.* & notát Innoc. *in c. Cùm olim. il.* 2. *de priuil.* & Panormit. *in cap. Quanto. ſub n.* 2 *de offic. Ordin.* Nauar. *Comment.* 2. *de Regular. n.* 4. & alij. Et non ſolùm bona, quæ Religioſus ante profeſſionem habebat, emiſſa profeſſione, Monaſterio acquiruntur; ſed etiam, quæ poſteà acquirit; 2.

acquirit; siue per suas operas, & industriam; siue donatione, aut alio quouis titulo acquirat, per *d.c.Abbates.* Et licèt Religiosus testari non possit; tamen potest hæres institui, atque ab intestato succedere,
3. adeò vt neque ob ingratitudinem in sæculo aduersùs parentes commissam, possit ab eis exhæredari, *l. vlt.* §. 1. iuncta Gloss. *C. de Episc. & Cleric. d. c. vlt.* 19. *q.* 3. quoniam per ingressum Religionis ingratitudo tollitur, *cap.* 1. 16. *dist.* Gloss. *d. c. vlt. verb. Ingratitudinis.*

Ad argumentum *in c. Monachi.* respondemus, quòd quanuis textus ibi asserat, quòd Monachus possit habere peculium de licentia Abbatis; hoc intelligitur pro vtilitate Monasterij; vel saltem, vt alat seipsum. Facit ad hoc *cap. Insinuante. Qui Clerici, vel vouent.* Secùs autem, si vellet habere, vt disponeret ad libitum; quia tunc Abbas non posset sibi hoc concedere, vt videre est *in d. c. Cùm ad Monasterium, in fine*, & nos latiùs diximus *alibi.*

Hæc autem omnia intelligenda sunt, non, quòd Religiosus post professionem quicquam sibi acquirat, & deinde illa transeant ad Monasterium, cùm sit incapax sibi acquirendi: sed quòd Monasterium ratione, & nomine professi ea omnia immediatè acquirat, *iuxta d. Auth. Ingressi. C. de sacros. Eccles.* Vnde profes-
4. sus nequit talem hæreditatem adire: sed Abbas, & Monasterium etiam professo ignorante, & renuente potest, ac tenetur illam adire: quia Religiosus velle, & nolle non habet, *cap. Si Religiosus. de elect. in 6.*
5. cum simil. Religiosus enim in acquirendo pro Monasterio, partim seruo, & partim filiofamiliâs æquiparatur, prout Monasterio vtilius fuerit. Vnde, si in maiorem vtilitatem Monasterij cesserit, Monachum seruo comparari, illi comparabitur: secus autem, si vtilius sit illum comparari filiofamiliâs, vt docent Felin. *in cap. Parochianos. num.* 5. *de sent. excom.* Menchaca *lib.3. de successionum creat.* §. 21. *num.* 150. Graff. *p.2. decis. lib.3. cap.19. n.74.* Molin. *de iust. tom. 1. tract. 2. disp.140. vers. Non solum bona.* Sanch. pluribus relatis *in præcept. Decalogi, lib.7. cap.12. num.* 40. qui dicit, hanc sententiam frequentissimam. Igitur Monachus comparabitur seruo, quatenus, quemadmodum seruus domino acquirit non solùm vsumfructum, verùm etiam dominium, & proprietatem rei, quam acquirit; ita Religiosus vsumfructum, & dominium, ac proprietatem rei acquirit Monasterio: cùm tamen filiusfamiliâs in castrensibus, vel quasi, nihil acquirat patri, in aduentitiis autem solum vsumfructum; comparatur filiofamiliâs quoad modum acquirendi: sicut enim hæreditatem filio delatam potest eo ignorante, ac inuito, pater acceptare, & adire, *l. vlt. in princ. C. de bon. quæ. liber.* ita Abbas, & Monasterium, inuito, & ignorante Religioso, potest adire hæreditatem, & acceptare legatum, aliàs ad Religiosum spectantia. In seruo autem non sic: sed hæreditatem ei delatam non potest dominus, absque eius consensu adire, *l. Cùm proponas. C. de hæred. instituen.* Comparandus est igitur in hoc Monachus filiofamiliâs: quia hæc comparatio est Monasterio vtilior. Atque ita tenent Bart. *l.1. n.21. & 22. ff. de vulgar. & pupil. substit.* Ioann. And. *in cap. In præsentia. n. 23. de probat. & ibi* Anton. de But. *n.28.* & Anchar. *n.* 18. Anton. Cucchus *instit. maior. tom.1. lib.5. n.108.* Carolus Tapia *Auth. Ingressi. verbo ipso ingressu. in princ. num.94.* Molin. *dicta disp.145. d. vers. Non solum bona.* Less. *de iust. lib.2. cap.41. n.87.* Graff. *loco cit.* Roderic. *tom.2. q.77. art.1.* & alij, quos magno numero congessit Sanch. *d. cap.12. num.40.*
6. Notandum autem, quòd Monachus acquirit particulari Monasterio, in quo emittit professionem, se illi singulariter tradendo. *cap. Abbates. 18. q.2.* & *cap. Quia ingredientibus. 19. q. vlt.* vel toti Ordini, si generaliter Ordinem, seu parti Ordinis, verbi gratia, Prouinciæ, si Ordinem, vel Prouinciam profiteatur, ex Panormit. communiter recepto *in cap. In præsentia. n.64. de probat.* & Calder. *in cons.23. de Regul.* Si verò profiteatur Religionem in genere generalissimo, non autem in aliquo Ordine, vel speciali Monasterio, cùm non sit verè professus, sibi acquirit, non Religioni. Ita Nauar. *Commentar.2. de Regular. n.5* Aduertendum tamen est cum eod. Nauar *loc. cit.* quòd per constitutiones speciales aliquarum Religionum per Summum Pontificem approbatas distinguenda est hæc propositio: *Quicquid acquirit Monachus, Monasterio acquirit*, scilicet, vel acquirit Monasterio, in quo professus est, vel in quo moritur: vel intelligenda est de bonis mobilibus, vel immobilibus. Et secundùm has constitutiones iudicandum est arg. Gloss. *cap. Genere. de reg. iur. in 6.*

Vnde, cùm Monachi per professionem se totaliter Deo dedicare intendant, consequenter dedicare videntur omnia bona sua, quæ possident, & sic per professionem ea, vt diximus, acquiruntur Monasterio, ac omnium bonorum etiam vsufructuum, emphyteusis, vel census, aut pensionum iura statim post dictam professionem acquiruntur Monasterio, saltem ipsis Monachis viuentibus, loquendo de illis bonis, & facultatibus, quæ Monachorum naturalem vitam respiciunt, similiter successionem ab intestato eidem Monasterio acquirunt, nisi ei expressè renunciasse ostendatur. de quibus omnibus particulariter mox dicemus. Videatur de hac re Lop. *lib.7. verbo, Descendit. tit.1. part.6.* Nauarr. *Comm.2. de Regul. n.* 46. Tapia *in Authentica, Ingressi. verbo, Ideóque nec de his. c.1.* Valaschus *cons.14. num 5. tom.1.* Rodriq. *qq. regul. tom.2. q* 80. *art.* 2 Benedictus Ægid. *in repet. l. Titiæ si non nupserit. part.1. num.50. in fin. ff. de condit. & demonstrat.* Molin *de iust. tract.2. disput.140. col.5.* Lessius *de iust. & iur. lib.2. cap.41. dub.10. num.83.* 7.

Quapropter, si Monachus Monasterio bona acquisiuit ex iure patris, vel alterius consanguinei suæ domus; & postea moriatur, viua auia, illa non potest priuari legitima, & Monasterium solummodo succedet in tertia, sicut docent Valaschus *loco cit. in fin. d. cons.* 24. Emmanuel Rodriq *loco cit. quæst.128.* Ceuallus *in comm. contra comm. q.* 106. *cum seqq.* Sanchez *in præcept. Decal. lib.7. cap.9. num.21.* vbi *num.22.* dicit, non procedere in bonis acquisitis post professionem, tanquàm à Monacho; veluti si professus operibus suis aliquid compararet; aut legatarius, & hæres esset institutus in testamento aliquo, etiam ante professionem ab extraneo, si post professionem sit delata hæreditas, cùm professus ille de huiusmodi bonis non posset disponere, nec quicquam in illa habent ascendentes, vel descendentes, cùm ea non acquirantur. vt à parente, aut filio; sed tanquam à Monacho. Ita Barbosa *de iure eccles. lib.1. cap.42. num.* 223. *in fine*, vbi resoluit cum Sanchez *loco citato*, quòd quando decedit professus non facta diuisione inter filios, succedere Monasterium, dummodo sit capax succedendi in omnia illius bona, præterquàm in filiorum legitimam, quod in Regno Castellæ succedit in solam quartam partem bonorum. 8.

Bona supradicta acquisita post professionem Monasterio ab ipsomet Monacho in proprietatē, & vsumfructum ipsius Monasterij, appellantur bona castrensia, vt si filiusfamiliâs iam professus in bona materna succedat, siue aliquid acquirat: quia, cùm acquisitionis tempore sit constitutus extra patriam potestatem, nequit pater huiusmodi vsumfructū in his bonis acquirere, quippe qui est potestatis patriæ effectus. Hac stante potissima ratione, quòd Monachi post professionem 9.

ſionem gaudeant hoc priuilegio Clericorum; nimirum, vt omnia poſt Clericatum acquiſita ſint quaſi caſtrenſia. Ita docent Molina *tom.1.de iuſt. diſp.* 140. *col.5.verſ.Hoc tamen fundamento.* Sayrus *in theſ.caſ. tom.2.lib.9.cap.7.n.9.*Abbas *in cap.In præſentia.n.* 56. *de præben.*Pariſius *ibid. num.*156. Tabiena *verbo, Religio,q.*36.*n.*37.Syluester *verbo,Clericus,* 4.*q.*14. *num.* 10.Roſella *eod.verbo* 4. & *verbo,Legare, n.*18.Azor. *tom.1.inſtit.moral.lib.12.cap.*8. *q.* 9. Lælius Zecchius *de Repub.Eccl.2.part.cap.8.num.7.*

10. Vſusfructus, quem Monachus habebat in ſæculo, acquiritur Monaſterio per profeſſionem ipſius Monachi,dum profeſſus ille vixerit: naturali autem morte ſequente extinguitur;non autem in profeſſione,vt aliqui dixerunt. Ratio eſt:quia *in Authent.Ingreſſi.C.de ſacroſ.Ecc.*cùm oſtendatur,omnia bona,& iura, actioneſque Monachorum per profeſſionem tranſire in Monaſterium,nec ibi excipiatur vſusfructus,ueque in alio textu;negare non poſſumus,huiuſmodi vſumfructum acquiri Monaſterio: dicunt enim aliqui Doctores, vſumfructum directè relictum Eccleſiæ durare centum annis;ſecùs verò quando non directè,ſed ſuccedit Eccleſia in ius alterius, vt patet in caſu noſtro de Monacho poſt emiſſam profeſſionem: quia tunc tandiu durabit vſusfructus; quandiu vixerit ille,in cuius ius ſuccedit Ita docent Bartholus *in 1.lectur.num. vlt.*& Bald.*n.num.*31.Gloſſ.*in d.Authent. Ingreſſi. verbo,dedicant*, & Cynus *ibid.num.*12.Baldus *num.*31. Bellapertra *col.*8 Decius *in fine.*Albericus *num.*22.Salicetus *num penult.q.*7.Iaſon *num.*40. Speculator *tit.de de ſtat.Monach.* §. *vnico*, *num.*52. *quæſt.*46. Ioannes Andr.*in addit.l.M, verbo,in Monaſterium,* Angelus *verbo,Religioſus,num.*52.Tabiena *verbo,Hæreditas,q.* 14.*num.*15 Syluester *verbo,Religio,*6. *quæſt.*1. *dicto* 2. Roſella *verbo, Donatio,*1.*num.*94.Nauatr.*comm.*2. *de Regul.n.* 38. Villalobos *in ſuis comm.litt. M, verbo, Monachus,num.*178. Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib.*11.*tit.*19.*n.* 24. Tapia *d. Authent. Ingreſſi. verbo, Sua,cap.*17.*num.*1.Benedictus Ægidius *l.*1. *part.*4. §. 2.*num.*9.*C.de ſacroſ. Eccleſiis* Azorius *tom.*1. *inſtit. moral lib.*12.*cap.*8 *q.* 2. Molina *tom.*1. *de iuſt. diſp.*9. *col.antepenult.*Sayrus *in claui regia lib.9.cap.7.dub.6. num* 8.Lælius Zecchius *de Repub. Eccleſ. tit. de Regul.cap.*3.*num.*14.*ampl.*2.Graff.2.*part.deciſ.lib.*3.*cap.* 19.*num.*43.Rebellus *de iuſt.part.*1.*lib.*1.*q.*7.*ſect.* 2.*n.*

11. 21. quorum Doctorum plerique limitant ſuam ſententiam ſupradictam,dummodo Monachus ante profeſſionem aliter non diſpoſuerit. Limitant etiam aliqui ex ſupradictis ſententiam dummodo Religio ſit

12. capax ſuccedendi in tali vſufructu: nam profeſſione emiſſa in Religione incapaci, ſcilicet, non poſſidente bona in communi, ſtatim extinguitur vſusfructus: quia Monach. ille redditur incapax ratione ſui,& ratione Religionis. Et hoc præſertim affirmant Azor: *tom.*1.*inſtit.moral. lib.*2. *cap.*22. *q.* 4. Angelus *verbo, Religioſus,num.*52. Tabiena *verbo,Relig.q.*34.*num.*35. Syluester *eod.verb.6.q.*1. Molina *tom.*1.*de iuſt. diſp.*9. *colum.antepenult.verſ.Vlterius dubium.* Sayrus *in claui reg.lib.9.cap.7.num.8.dub.6.*

13. Legatum annuum relictum alicui poſteà tranſeunti ad Monaſterium capax bonorum, non extinguitur per profeſſionem; ſed acquiritur Monaſterio,ſiue ſit vnum legatum, ſiue ſint plura, etiamſi relinquatur pro alimentis:tale enim legatum deſinit eſſe per mortem legatarij,aut tempore diffinito tranſacto,vt contingit in vſufructu temporali. Ita docet Rodriq. *qq. regul.tom.*3 *q.*16.*art.*5.

14. Maioratus,qui ſolent inſtitui in Domibus,& Familiis, certum eſt Monaſteria incapacia bonorum in communi illos per profeſſionem Monachi non acquirere, vt probat Molina *de iuſt. tract.*2. *diſp.* 139. *in princ.*& Rodriq. *qq.regul.tom* 2.*q.* 78. *art.* 12. Si verò loqnamur de Monaſteriis bonorum capacibus in 15.
communi, certum eſt, poſſe acquirere huiuſmodi maioratus, & illos poſſidere, etiamſi annexam habeant iuriſdictionem temporalem,dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit,vt inferiùs de ſucceſſione primogeniorum habentium iuriſdictionem in vaſſallos dicemus;niſi tamen per inſtitutorem primum Monaſterium à maioratus ſucceſſione repellatur: potuit enim primus inſtitutor repellere quem vellet, aut inſtituere,& quibuſlibet ſuis rebus imponere. Ita affirmant Molina *de primogenus lib.2.c.12.n.*54.Cardinal. Mantic.*de coniect.vltim.volunt. lib.*11.*c.*7. *n.*20. Couarr.*lib.1.variar.c.*19.*n.*10. Tapia *in Authentica, Ingreſſi.verbo,Sua,cap.*16.*n.*11. *C. de ſacroſ. Eccl.* Non obſtantibus text.*in Authen.de ſanctiſſ.Epiſ.*§.*Sed. hoc præſenti.collat.*9.. & *in Authen. Niſi rogati.C.ad Trebellian.*& *in cap.In præſentia.de probat.* vbi habetur, quòd ſi inſtitutioni, vel ſubſtitutioni factæ alicui apponatur conditio illa, ſi ſine liberis deceſſerit,& grauatus Monaſterium ingrediatur;talis conditio inualida,& pro non ſcripta habetur,& Monaſterium excludit ſubſtitutum. Reſpondeo enim, quòd hoc procedit in dubio, non autem quando conſtat de diſponentis voluntate,quando voluit excludere Monaſterium, & præferre ſubſtitutum. Nec obſtat conditio illa, quòd Monaſterium in maioratu non ſuccedat, quæ pro adiecta non habetur, ne impediatur profeſſio Religionis, & ne repellatur aliquis à vità monachali.

Non nego, quòd primus inſtitutor maioratus poſſit Monaſterium expreſsè excludere à maioratu; ſed 16.
etiam tacitè,ſcilicet, quando deſcendentes ex proprio corpore procreatos, vel filios legitimos naturales ad ſui maioratus ſuſceptionem ſolùm vocauit,vel ſimiles vocationes appoſuit: & ſic quando per manifeſtas coniecturas percipitur voluiſſe primum inſtitutorem Monaſterium excludere, tunc Monaſterium non ſuccedit in maioratu, vt affirmant Cardin. Mantic. *de coniect.vltimar.volunt.lib.*11.*tit.*7.*n.*20. Couar. *lib.*1. *variarum,c.*19.*n.*11. Hier. Roderic.*in Compen. quæſt. regul.reſol.*72.*n.*4.& Barboſ.*de iure eccl.l.*3.*c.*31. *n.* 8.
Et poteſt Monachus ante profeſſionem teſtamentum 17.
condere,quando maioratus talis eſt, vt poſſit in illum ſuccedere Monaſterium,nomine Monachi,quoad fructus maioratus. Vnde,cũ de fructibus maioratus poſſit Monachus teſtari in Religione capaci bonorum in communi,videtur etiam per profeſſionem huiuſmodi fructus Monaſterio acquiri. Ratio eſt de acquiſitione bonorum, & iurium Monachi, ſiue vſusfructus, ſiue annui redditus,vel maioratus,quòd,ſcilicet,acquirantur Monaſterio per Monachum profeſſionem emittentem: quia, cùm hæreditas ſit ſucceſſio in vniuerſum ius, quod defunctus habuit, *l.Nihil aliud eſt,*24. *ff.de verbor.ſignif.*eo ipſo,quòd aliquis hæres inſtituitur,in hæc omnia bona iura ſuccedit,in quæ nullo inſtituto hærede Monaſterium ſuccedere debebat.

Et licèt Monaſterium regulare ſit, & teſtamentum in Religione capaci non debeat ſortiri ſuum effectum à die profeſſionis; ſed poſt naturalem mortem ipſius Monachi,& interim excluſo hærede,& legatariis,Monaſterium ſit periturum illis bonis;videtur tamen hoc fallere in vſufructu,ac maioratu: nam fruitur hæres, vel legatarius à die profeſſionis: quia hoc fallit,vbi eſt coniectura contrariæ voluntatis teſtatoris,vt dicit Sanch.*in præcept.Decal.lib.7.cap.* 13.*n.*58.

Dixi,quòd vſusfructus durat per mortem naturalẽ 18.
Monachi. Sed hoc fallit, ſi vſusfructus relinquatur Monacho pro ſe, & ſuo hærede, quando erat in ſæculo conſtitutus:& tunc illo profitente in Monaſterio capaci bonorum in communi,nullo inſtituto hærede ſuccedet Monaſterium, quod habetur loco hære-dis:

dis: vnde, cùm in Monasterio censeatur nouus vsusfructus constitutus, sicut est in illo hærede; durabit talis vsusfructus centum annis post vitam ipsius Monachi.

19. Si dicas, quantum durat vsusfructus, si concederetur pro se,& suis filiis, Respondeo, non durare post mortem professi, nec post illam transire ad Monasterium tanquàm ad filium: intelligitur enim de filiis veris, quorum loco Monasterium non venit in tali casu.

20. Similiter talis vsusfructus intelligitur acquiri Monasterio, si relinquatur ante professioné, illa posteà secuta: si enim relinqueretur contemplatione Monasterij talis vsusfructus, duraret centum annis, ac si esset Monasterio relictus: si verò contemplatione Monachi, durabit tantùm tempore suæ vitæ naturalis. Ita docent Parisius *in cap. In præsentia, num.* 163. *de probat.* Bald. *l. Quicquid. num.* 1. *vers. Sed nunquid. C. de bonis maternis.* Tapia *in Authent. Ingressi. verbo, Sua. cap.* 17. *in fin.* Si verò dubium sit, cuius contemplatione relictus sit talis vsusfructus; dicendum est, illud durare centum annis. Ratio est: quia, cùm Monachus, nihil possit sibi acquirere, sed tantùm Monasterio; præsumitur in tali dubio Monasterij contemplatione relictum esse talem vsumfructum, eo modo, quo vsusfructus relictus seruo in dubio præsumitur relictus contemplatione sui domini, cui omnia seruus acquirit, vt dicit Bartolus *l. fin. C. de vsufruct.*

21. Regnum, Ducatus, & Marchionatus, an Monasterio acquirantur per professionem Monachi, non parua controuersia est inter Doctores. Si loquamur de Regno, affirmant ferè omnes doctores., Monasterium non succedere: quia, cùm Regnum sit suprema dignitas, à qua omnes dignitates procedunt, vt tradit Chassan. *in Catal. glor. mund. part.* 5. *consi.* 137. non videtur decens, vt per Monachum, siue Monasterium, tanta maiestas, & dignitas repræsentetur, argumento textus *in cap. Hoc nequaquam, in fin.* 7. *q.* 1. quódque affirmât Anton. Gomez. *l.* 40. *Tauri. num.* 66. Emmanuel Rodriq. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 78. *art.* 12. Menochius *de præsumpt. lib.* 4. *præs.* 83. Molina *de promigen. lib.* 1. *c.* 13. *num.* 80. vbi fatetur de communi, quòd etiam confirmatur, quòd Monasterium nô succedat in Regno hac ratione: quia Rex amplectitur aliqua onera, & ministeria personalia, quæ per se ipsum tenetur exequi, quæ Monasterium siue Monachus præstare non potest, provt in feudo, vbi debita seruitia à vasallis per substitutos præsentari nequeunt, vt probat *cap.* 1. §. *Si quis vers. Qui Clericus. si de feud. defunct.* Et tradunt Molina *loco. cit. num.* 84. & Rolandus *cons.* 23. *lib.* 1. Vnde, si in feudo, in quo requiritur personale seruitium, non succedit Monasterium; multò minùs in Regno, in quo est necessaria præsentia proprij Regis.

22. Si loquamur de Ducatu, siue Marchionatu, & similibus dignitatibus, idem videtur affirmandum propter eandem rationem, scilicet, propter personalia munera, vt diximus, quæ in domo regia seruiendo Regi exiguntur; quæ tamen per substitutos nequeunt præstari, vt docent Baldus *cons.* 175. *lib.* 2. Lopez *lib.* 11. *tit.* 1. *part.* 2. Huiusmodi enim dignitates, scilicet, Ducatus, Marchionatus & similes, tacita conditione à Rege solo creantur, vt sua præsentia, & apparatu in publicis actibus maiestatem regiam condecorare possint. Gloss. *verb. centum, in cap. Si quis verò. de pac. tenend.* quod magis confirmatur ex consuetudine recepta, quòd Monasterium ad huiusmodi hæreditates Regni, Ducatus, Marchionatus, & similium dignitatum nunquam fuerit admissum, vt benè aduertunt Molina *loco cit. cap.* 13. *n.* 44. Barbos. *de iur. eccl. lib.* 3. *cap.* 31. *n.* 2. Auendan. *ad l.* 40. *Tauri gloss.* 4. *n.* 45.

23. De primogeniis iurisdictionem in vassallos habentibus etiam dubitari potest, an Monasterium in illis succedat, & Monachus per professionem eidem Monasterio primogenia acquirat. Antonius Gomez *l.* 40. *Tauri, num.* 66. & Molina *loco citato, cap.* 13. *num.* 22. & Menochius *similiter loco cit præsump.* 83. *num.* 45. constanter affirmant, Monasterium in primogeniis non succedere, cum huiusmodi primogenia sint instituta ad conseruandas familias, & domos, & prosapias, & propter alias similes causas adductas à Molina *loco cit.* côdita fuère à primis Domorum Institutoribus. Contrarium tamen affirmant Auendan. *loco cit. ad. l.* 40. *Tauri, gloss.* 4. *num.* 39. & Rodriq. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 78. *art.* 12. & Barbos. *loco cit num.* 3. vbi ait, quòd non videt vrgens fundamentum, & rationem efficacem, quare Monasterium ab his primogeniis excludatur: ad alia verò, quæ iurisdictionem non habent interim dum monachus viuit, admittitur liberè, cùm vtroque casu nominis, & familiæ conseruatio requiratur, imò per Religiosum, interim dum viuit, conseruetur, vt communiter fatentur Doctores.

Deinde plura, imò ferè omnia primogenia iurisdictionem habentia, illam habent annexam bonis patrimonialibus. Vnde si monasterium in patrimonialibus succedit, quid obstat, vt iurisdictionem accessoriam retinere non possit maximè cum nulla lege hoc prohibitum videatur. Pro qua re facit text. *in cap. Cum dilectus. de ordin. cognit. cap. Abbate. de sent. & re iudic. in* 6. *cap. volentes. per locum à speciali, de statu Monach.* Videatur Rodriq. *loco cit.* vbi aliis iuribus, & rationibus probat, Monasteria, tam virorum, quàm Monialium vassallos, & iurisdictionem possidere.

Si dicas quòd officium iudicandi Monachis quoad actuale exercitium prohibitum sit; respondeo hoc non obstare: quia non prohibetur idoneos ministros eligere, qui veram iustitiam administrent; & hoc, vt dixi non est prohibitum, imò expresè admissum *in cap. vlt. Ne Clerici, vel Monachi.* 24.

Dubitari potest de feudo; an per Monachi professionem acquiratur Monasterio. Nicolaus de Vbaldis *de success. ab intest. part.* 2. *num.* 2. Albericus *in Authentica, ingressi. numero* 21. *C. de sacros. Eccl.* & Signorellus *ibid. num.* 29. Redoanus *de spoliis ecclesiast. quæst.* 8. *num.* 59. Syluester *verbo, feudum, quæst.* 9. *num.* 10. Angelus *eod. verbo, num.* 10. Iulius Clarus *lib.* 4. *recept.* §. *Feudum. quæst.* 78. *num.* 4. & alij affirmant, per professionem amitti feudum, & Monasterio non acquiri: & probant *ex* §. *Si quis per triginta, vers. Qui Clericus*

Alii tamen affirmant, per professionem Monasterio feudum acquiri, loquentes de feudo, cuius seruitium est reale, aut personale, quòd per Monachum honestè præstari possit, seu per substitutum, quæ acquisitio facta Monasterio hoc modo dicto durat, dum Monachus professus vitam naturalem degit. Ita affirmant Costa *in cap. Si pater, verbo, Si absque liberis num.* 62. Baldus *in cap. Qui Clericus. si de feudo fuerit contron.* Decius *in cap. De præsentia. de probat.* Afflictus *decis.* 120. *num.* 3. Carolus Tapia *in Authentica, Ingressi. verbo, Sua. cap.* 14. *num.* 37. *C. de sacros. Ecclesiu.* Hyeronimus Rodriq. *in compend. qq. regul. resol.* 66. *num* 5. Menoch. *cons.* 519. *num.* 3. Barbos. *de iure eccles. lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 10. vbi alios Doctores citat, & sequitur Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 140. *colum.* 6. *vers. Regulam.* Lessius *lib.* 2. *de iust. & iure, cap.* 41. *dub.* 10. *n.* 84. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 8. *quæst.* 5. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 38. *art.* 3. Felinus *in cap In præsentia. num.* 47. *de probat.* Sanchez cui immerito contradicit Hieronymus Rodriq. *loco cit.* & alij multi, quos congerit idem Sanchez *lib.* 7. *in precept. Decal. cap.* 15. *num.* 42. 25.

Horum Doctorum aliqui, & iure optimo affirmant, quod Nouitius non amittit feudum ante professionem

fessionem, qualecunque illud sit, atque adeò Religionem egressus illud retinebit, cùm certum sit, quamcunque dignitatem, & hæreditatem Nouitium ante professionem retinere, sicut & omnia alia sua bona. Ita docent, præter aliquos ex Doctoribus citatis, Gregorius Lopez *l.6. verbo, Religiosi, tit.26. par.4.* & Præpositus, & Afflictus, quos refert, & sequitur Carolus Tapia *loco citato, cap.14. num.16.* Sed sententia horum Doctorum de tali acquisitione limitatur multis modis ab iisdem Doctoribus: alij enim vnam, alij alteram limitationem addunt, quæ sub breuitate hìc apponentur.

26. Prima est, quòd Religio incapax bonorum in communi per professionem Monachi non acquirit feudũ, imò in ea professione feudum spirat, ac si morte naturali decederet Monachus. Ita docet inter alios Odofredus *Authent. Ingressi. n.10. C. de sacros. Eccles.*

27. Secunda limitatio est, nisi institutor feudi in instrumento institutionis addiderit clausulam, ne ad Monasterium transeat: tunc enim seruanda esset clausula sic ordinata à primo Institutore, vt docet Sanch. *loco cit. num.6.* dum loquitur de maioratibus.

28. Tertia limitatio est, nisi seruitium in feudo petitũ personale sit, & reale, quod non possit decenter à Monacho exhiberi, & non sufficiat seruitium præstitum per substitutum: quæ limitatio attingitur ferè ab omnibus citatis Doctoribus.

29. Quarta limitatio ponitur à Nauarro *comment.2. de Regul. n.55.* nisi præstandum sit iuramentum fidelitatis, tunc non succedit Monasterium: quia, vbi adhibito iuramento aliquid est promittendum, censetur electa industria personæ, vt probat Menochius *conf. 54. n.16. vol.1.* quæ limitatio non mihi satis probatur, cùm iuramentum possit præstari per substitutum, vel remitti, quòd etiam docet Carolus Tapia *loc. cit. c. 15. n.36.* & Sanch. *loc. cit.* cum aliis adductis *n.41.*

30. Quinta limitatio est, quòd acquiritur feudum Monasterio per professionem Monachi, dummodo non habeat annexam dignitatem regiam, siue ducalem, vel alias huiusmodi dignitates, quæ dignitates non transeunt ad Monasterium, vt diximus *suprà*: quod etiam docet expressè Ascanius Clemens *de patr. potest. cap. vlt. num. 74.*

31. Sexta limitatio est, vt feudum acquiratur Monasterio per professionem Monachi, eius vita durante; non autem vt perpetuo illud succedat in Monasterio, vt docet inter alios Leonardus Lessius *loc. cit.* & Carolus Tapia *similiter loc. cit. cap. 24. n.48.*

32. Septima limitatio est, quòd non transit per professionem Monachi feudum in Monasterium, neque illi acquiritur, si datum sit feudum pro se, & pro filiis: quia intelligitur de filiis veris, & realibus; non autem suppositiuis, vt dicit inter alios Abbas *in d. cap. In præsentia, n.71.* & Aretinus *ibid. n.82.*

33. Ex his deducitur primò, quòd seruitium personale in feudo petitum exhiberi potest per alium, quando in illo non eligitur industria personæ: secùs verò si eligatur: quod habetur *in l. Inter artifices. ff. de filiis.*

34. Deducitur secundò, Monasterium succedere per professionem Monachi in feudum, quod pro fœminis etiam conceditur per descendentiam, stante, vt diximus, quòd non eligatur industria personæ, & quòd per substitutum possit seruitium necessarium præstari in dicto feudo: quòd docet inter alios Felinus *in d. cap. In præsentia. n.57.*

35. Deducitur tertiò, quoties feudum non transit ad Monasteriũ, aut Monachus moritur, in persona cuius successerat, redit ad dominum directum, quando non superessent alij vocati à primo Institutore. Ita docent Signorellus *in d. Authent. Ingressi. n.29.* & Molina *lib. 1. de primogenitu, cap.13. n.79.*

Deducitur quartò, Equites Commẽdatarios esse capaces feudorum, casu, quo Religiosi incapaces sint: & si sint Equites, qui matrimonium contrahere solent, vtique capaces erunt, vt docet Sanchez *loc. cit. n.3.* 36.

De Equitibus D. Ioannis Hierosolymitani, qui matrimonium nõ contrahunt, etsi aliqui negent eos succedere in feudo; tamen plerique Doctores affirmant, eos, licèt propriè sint Religiosi, succedere, imò potioribus rationibus succedunt, quàm alij Regulares, propter multas rationes; & præsertim, quia ipsi possunt exhibere seruitia necessaria pro feudis, quæ ab aliis Regularibus forsitan præstari nequeunt. 37.

Deducitur quintò, in renunciatione bonorum, licèt amplissima, & generalissima, non venire feudum, ad quod habebat, vel habere poterat ius illud renuncians, nisi de ipso feudo specifica, & expressa mentio fiat: sic vt nec bona feudalia veniunt in generali alienatione, vel hypotheca, aut obligatione, vt docent Cou. *in cap. Quamuis pactum. 1. part. §.2. n.6.* Tiraquel. *l. de retract. lignag. gloss.3 n.9.* Sanch. *lib.7. in Decal. c.7. n.8.* 38.

Dubitatur etiam de emphyteusi, an per professionẽ Monachi acquiratur Monasterio. In qua re distinguendum est de emphyteusi inter Ecclesiasticũ, & sæcularem. Ecclesiastica durat vita Monachi, & Monasterio acquiritur, nisi per dominum intra biẽnium reuocetur. Sæcularis quoque viuente Monacho Monasterio acquiritur, sed non potest reuocari per dominũ. Prior pars probatur: quia illa omnia in Monasterium transeunt, quæ retineret Monachus, si in sæculo degeret, dummodo non exigat personale onus, quòd à Monasterio exhiberi non possit. Ita docent Molina *de primogeniis, lib.1. cap.13. n.61.* Valaschus *conf.101. num.7.* Pinellus *in l.1. C. de bonis matern. p.1. num.46.* Sed limitatur, si Ecclesia emphyteusim intra bienniũ reuocauerit à Monasterio, sicut hoc facere potest ex text. *in Authent. de alienat. & emphyteu. §.1. vers. Si verò contingeret,* & Decius *in d. cap. In præsentia, num. 77.* Secunda pars probatur: nam, licet duabus de causis ad emphyteusim alienandam requiratur consensus domini directi: prima, vt, si dominus velit emere rem, cæteris emptoribus, pro eodem pretio præferatur: secunda, vt videat, an nouus emphyteuta sit de illis, qui prohibentur in contractu emphyteutico, *ex l. vlt. Cod. de iur. emphyteut.* & *in cap. Potuit. de locato.* In donationibus tamen tenetur solùm requirere dominum, vt agnoscat donatarium emphyteutam, vel alleget causam, quare illum non admittat, vt docet Bartolus *in d. l. vltim. C. de iure emphyteu.* & alij Doctores *in d. cap. Scribentes.* Restet ergo decisum, per professionem Monachi emphyteusim acquiri Monasterio, & non posse dominum directum, durante vita naturali Monachi à Monasterio auferre. Ita docet Barbosa *de iur. eccles. lib.3. cap.41. n.12.* 39.

Superest difficultas de re concessa Monacho in sæculo, hoc pacto, & lege, vt illam non possit alienare; vtrum res illa transeat in Monasterium, eique acquiratur, sequuta professione: & vtrum huiusmodi res sic prohibita alienari, transeat perpetuò, & irreuocabiliter in Monasterium. 40.

Respondeo, talem conditionem non alienandi parum obstare, vt res illa non acquiratur Monasterio: quia talis prohibitio intelligitur de alienatione voluntaria; secùs verò de alienatione necessaria à lege inducta in consequentiam translationis personæ, qualis est ista, de qua loquimur, vt docet Bartolus *in Authen. Ingressi. lect.2. num.50. C. de sacros. Eccles.* Innocent. *cap. In præsentia. de probat.* vbi Ioan. Andreas *num.16.* Hostien. *num.8.* Anchar. *num.12.* Molina *lib.1. de primogen. cap.13. numero 77.* Sed hoc limitatur à Syluestro *verbo, Hæreditas, 1. quæst.7. num. 10. d.4.* vt bona hæc ad Monasterium transeant,

quando non frustraretur finis prohibentis alienationem in eo transitu. De qua re videatur Sanchez *loco cit.num.70*.

41. De hæreditatibus autem, quæ huiusmodi materiam similiter concernunt, aliqua secundùm probabiliorem sententiam per sequentes conclusiones subiiciam.

Prima conclusio: Hæreditas Monacho relicta post eiusdem professionem, immediatè acquiritur Monasterio. Ita expresè habetur *cap. Si Religiosus. de elect. in 6. cap. Non dicatis*, & *cap. Nolo. 12. q. 1.* Et ratio est: quia omnia iura Monachi, & omnis eius voluntas per professionem in Monasterium transfertur. Ita similiter habetur ex prædictis capitibus. Quapropter Monasterium propter huiusmodi ius ad se per professionem Monachi translatum, potest, etiam inscio, imò inuito Monacho professo, cui relicta hæreditas est, eandem adire. Ita habetur *l. vltima. initio, C. de bonis, quæ liberis.* Et ipse Monachus absque consensu, & licentia Abbatis, hæreditatem sibi relictam adire non potest, vt probat Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q. 77. art. 1.* & docet Bartolus *in l. 1. num. 22. C. de hæred. instituend.* Imola, Abbas, & Canonistæ *in cap. In præsentia, de probat.* Abbas tamen potest se solo talem hæreditatem adire; etiam Monacho professo hærede instituto reluctante, vt habetur ex citatis iuribus, & Doctoribus; quod confirmant etiam Spin. *in specul. testam. gloss. 12. princ. num. 12. & 20.* Molina *tom. 2. de iust. disp. 140. col. 8. §. Non solùm bona.* Lælius Zecchius *de Republ. Christ. tit. de Regul. cap. 3. num. 14. ampliatione 9.* Iulius Clarus *lib. 3. recept §. Testamentum, q. 30. in fine*, Hieronym. Roder. *in compend. qq. regul. res. 72. num. 1.* Et quamplurimi alij apud Sanchez *lib. 7. in Decal. cap. 12. à num. 36.*

42. Secunda conclusio: non valet statutum excludens filiam à successione patris, si ingrediatur Religionem: sicut nec pater exhæredare potest filium: quia vult ingredi Religionem. Ratio est: quia tale statutum, & exhæredatio est impeditiua perfectionis religiosæ. Ita Paulus Castrensis *cons. 335.* & Sanchez *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 16. num. 19.* Et simpliciter loquendo omne statutum excludens ab hæreditate ingredi volentes Religionem, vel etiam ingressos, & professos, est nullum, & irritum, vt docet idem Sanchez *loc. cit. c. 12. n. 18. & 19.* vbi refert Rodriq. Gemignianum *cap. Quamuis pactum. num. 10. de pactis, in 6.* Alciatum *Auth. Cassa. n. 8. C. de sacros. Eccles.* Salycetum *cap. Deo nobis. §. Etiam cognitum. n. 4. C. de Episc. & Cler.* Couar. *de pact. 3. part. §. 2. num. 5.* Hondedeus *cons. 11. num. 14. vol. 2.* Ceuallos *in qq. communib q. 4. num. 3 in fine.*

43. Aduertendum est, hæreditates, quas acquirit Monachus per professionem Monasterio, non posse illas Monasterium adire, tanquam proprius hæres: sed tantum iure acquisitionis cuiusdam naturalis, & accessoriæ personæ; non autem iure hæreditario: quia eo ipso, quòd persona transfertur in Monasterium, transeunt etiam eius bona, sed accessoriè: quod probatur *ex cap. Authent. ingressi. C. de sacros. Eccles.* Et ità affirmant Innocentius *in cap. In præsentia. n. 6. de probat.* & *ibi* Abbas *num. 74.* Bellamer. *num. 21.* Baldus *num. 14.* Parisius *num. 198.* Tapia *verbo, Ipso ingressu. in principio num. 4. in d. Authent. Ingressi.* Menchaca *de succes. creat. lib. 2. §. 16. num. 13.* Sanchez *in præc. Decal. lib. 7. cap. 12. num. 21.* vbi alios citat Doctores; & sequitur.

44. Tertia conclusio: Monachus, etiam professione emissa, succedit patri ab intestato, vt verus hæres illius, & acquiritur Monasterio hæreditas modo *suprà* enarrato: & in hoc casu succedendi patri ab intestato nullam patitur capitis diminutionem, vt colligitur *ex l. Deo nob is. §. 1. C. de Epis. & Cler.* & docent Tiraquellus *de vtroque retract. §. 1. gloss. 8. num. 19.* & Cardinalis *in Clement. final. 6. q. 11. de regul.* Couarruuias *in cap. Quia nos. de testam.* Nauarr. *comm. 3. de regul. num. 41.* Molin. *tom. 1. de iust. disp. 40 col. 5. §. Virum autem.* Gomez *l. 48. Tauri, num. 7. in fine*, Costa *in cap. Si pater. 2 part. verbo, Testatore mortuo, num. 11. de testamentis.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 5. num. 29.* vbi alios citat, & sequitur Doctores.

Quarta conclusio: Monachus per professionem non amittit iura agnationis, sed succedit patri tanquam suus verus hæres, transmittendo Monasterio iura dictæ agnationis, sicut transmitteret ad alios hæredes. Probatur *ex d. l. finali, C. de Episc. & Cler.* vbi habetur, Monachum succedere in iura agnationis, ac si Religionem ingressus non esset. Ita affirmant vnanimiter Doctores ferè omnes supracitati, & alij apud Sanchez *lib. 7. loc. cit. cap. 11. num. 5.* & Hieronymum Rodriq *in Compend. qq. regul. resol. 72. n. 6.* 45.

Quinta conclusio: Nouitio morienti ab intestato intra annum probationis non succedit Monasterium, sicut succedit, quando emisit professionem; sed succedunt alij hæredes venientes ab intestato. Ita Abbas *in cap. In præsentia. de probat.* & Lopez *lib. 17. tit. 1. part. 1. verbo, contrahendo.* Hoc tamen limitandum est cum Hieronymo Rodriq. *loc. cit. num. 8.* nisi, scilicet, Nouitius in ingressu Religionis expresè contulisset bona sua Monasterio, nec expresè reuocauerit: tunc enim bona ad Monasterium spectabunt, non verò ad hæredes ab intestato, dummodo ille donans non declararet, se nolle aliter valere donationem, quam sequuta professione: si enim id explicaret, rediret ad venientes ab intestato. 46.

Sexta conclusio: Testamentum, in quo Fratres Minores nullo facto cohærede instituuntur, nullum est, & hæreditas deuoluitur ad venientes ab intestato: vnde, si adit cohæres, aut substitutus, qui hæreditatem adeat, valet, & portio illa Fratribus Minoribus relicta accrescit cohæredi, nisi per officium à Syndico petatur. Ita docet Hieronymus Rodriquez *loco cit. num. 12.* vbi ait, quòd ex hoc fit, quòd hæreditas per fideicommissum vniuersale non potest prædictis Fratribus relinqui: quod patet *ex Clement. Exiui de Paradiso. §. Quia ergo.* quia vniuersalis fideicommissi est hæres, *l. Qui quadraginta* & *l. Si filios quod cum eo. ff. ad Trebell.* Benè tamen fideicommissum singulare, quod petere potest Syndicus ad subueniendum Fratrum necessitatibus: quod etiam docent Baldus *in Authent. Ingressi. num. 46. C. de sacros. Eccles.* Corduba *in Regul. S. Francisc. c. 6. q. 11. punct. 1.* Sanchez *loco citato, cap. 25. n. 5. & 6.* vbi limitat supradictam conclusionem dicendo esse veram, attento iure communi, quòd testamentum, in quo Minoritæ instituuntur, foret nullum, cohærede non instituto, aut illis non adeuntibus; attento verò iure Castellæ erit nullum tantùm quoad illius hæredis institutionem, non autem quoad reliqua in illo contenta. Habetur *ex l. 1. tit. 4. lib. 5. noua recopil.* vbi ad testamenti valorem non requiritur institutio hæredis, sicut ex communi iure petitur. 47.

Ex his deducitur primò, testamentum, in quo instituuntur hæredes Minoritæ, cum clausula, quòd vendatur hæreditas; & pretium conuertatur in necessitates eorum, valere, non quoad institutionem hæredum, sed quoad causam piam ibi appositam. Ratio est: quia ipsi Fratres sunt omnino incapaces hæreditatis; non autem causa pia, in quam conuertitur huiusmodi pretium: & sic causa pia sustinebit personam hæredis. Elicitur *ex l. Ad declinandam. C. de Episcop. & Cleric.* Hieronymus Rodriquez *loco citato, numero 13.* vbi ait, quòd extraneo instituto hærede cum tali clausula, vt, scilicet, 48.

licet, vendita hæreditate expendat pretium in vsus Fratrum, in nullo iure prohibetur accepiare: quod etiam affirmant Bartolus *in tract. Minoritarum, lib. 5. dist. 5. cap. 2. num. 3.* Guido Papa *decis. 327. num. 1.* Sorbus *in Compend. Mendicantium, verb. Hereditas, in annot. §. Quæritur enim.*

49. Deducitur secundò, hæreditatem relictam Ecclesiæ Fratrum Minorum valere, tanquam relictam capaci: quia capax est Summus Pontifex, ad quem pertinent ius, & proprietates Ecclesiæ: vnde, cùm facultates dictorum Fratrum, vt habetur *in Clem. Exiui. de verb. signific.* Syndicus, seu Procurator possit Ecclesiæ Romanæ acquirere, valebit talis hæreditas relicta Ecclesiæ Fratrum Minorum, ex eodem Bartol. *loco cit. tract. Minorit.* & Abbas *cons. 63. n. 4. lib. 2.* Antonius Cucchus *lib. 3. instit. maior. tit. 1. num. 37.* licèt oppositum teneat Sanchez *loco cit. cap. 25. num. 14.*

50. Ea, quæ hactenus dicta sunt, non intelliguntur de Conuentualibus, sed de Fratribus Obseruantibus S. Francisci: nam huiusmodi Fratres Conuentuales per constitutiones Sixti IV. & Clementis IV. possunt succedere parentibus, & vocari in testamentis, & alias hæreditates acquirere propriis Monasteriis.

51. Canonici etiam Regulares, licèt priuatim non permittantur possidere, attento tamen iure communi *in cap. Si qua mulier. 19. q. 3.* succedunt in bonis temporalibus, eaque Monasterio acquirunt, tanquam si essent in sæculo, ex speciali priuilegio Cælestini V. quod habetur *in Compend. Societ. Iesu, ti. Bona, 62. §. 6.*

52. Monachi Benedictini, & Cisterciensesetiam simili gaudent priuilegio, & bona quæcunque ex successione, vel aliàs illis obuenientia, possunt petere, ac retinere, ac si essent in sæculo ex priuilegio Innocentij IV. & Clement. IV. vt habetur in Bullario *constit. 28. ipsius Innocentij,* & *in compend. Cistercien. tit. Hereditas,* vbi per constitutionem Nicolai III. & Clementis IV. habetur, bona ante professionem Monachis competentia Monasterio suo acquiri.

53. Fratres Prædicatores, etiam ex priuilegio Sixti IV. per Concil. Trident. *sess. 25. cap. 3. de Regul.* possidere possunt bona stabilia, absque hoc, quòd Mendicantes desinant esse, ac per consequens succedere possunt in hæreditatibus: & Clemens IV. apud Hieronym. Rodriq. *loco cit. n. 15.*, ipsis specialiter indulsit, vt possint succedere, etiam in bonis temporalibus, tamquam hæredes, eo modo, quo in sæculo manentes succederent, atque ideò tales hæreditates, & bona temporalia possunt vendere, ac pretium eorundem in communem vtilitatem conuertere.

54. Augustinensibus item Fratribus Alexand. IV. idem concessit, hoc tantùm excepto, quòd feudalia bona non possint acquirere, & retinere. Et tandem de omnibus Mendicantibus generaliter loquens idem asserit Sanch. *loco suprà cit. n. 2. & 16.* & *cap. 12. num. 1.* & *cap. 15. n. 19. ad finem.*

55. De aliis verò Religionibus, quæ speciale priuilegium non habent, & eorum Monasteria capacia sunt bonorum in communi, dicendum est, vel communicare cum supradictis priuilegiis; vel contineri in illo axiomate: *Quicquid acquirit Monachus, Monasterio acquirit. ex §. Si qua mulier. Auth. de Sanctiss. Episc.* & *§. Illud quoque. Authentica. de Monachis,* & *authent. Ingressi. C. de sacros. Eccles.* & *cap. Si qua mulier.* & *c. Quia ingredientibus. 19. q. 3.* & *l. regia. 17. tit. 1. part. 6.* ex quibus Sanchez *loco cit. in præcept. Decal. lib. 7. cap. 12. n. 4.* elicit, constare, hoc solo iure humano inductum esse, cum nullum aliud ius hoc disponens inueniatur. Vnde Doctores ferè omnes circa has supradictas leges scribentes dicunt, consuetudine alicubi huic iuri derogatum esse, quæ derogatio nullam habet vim: quia hoc iure ciuili inductũ est, maximè cùm sit approbandum à D. Gregorio Papa *l. 7. registr.* quòd refertur *in cap. Quia ingredientibus. 19. q. 3.* quódque consensu omnium Pontificum receptum est. Imò successio Monasterij in bona professi verificatur non solùm post emissam professionem; sed etiam, quando ante finem anni Nouitiatus fit professio in articulo mortis ex priuilegio Pij V. de quo priuilegio agit Sanchez *lib. 5. in precept. Decal. cap. 9. n. 16.*

Moniales etiam Ordinis Mendicantium succedunt in bona Monialium professarum, quia illis ex priuilegio permittitur habere bona in communi. Idem dicendum est de Monialibus, quæ Clarissæ vocantur, siue primitiuæ Regulæ, aliàs Collectaneæ, siue Capucinæ: in decreto enim Concil. Trid. tantùm excipiuntur Fratres Minores de Obseruantia, & Capucini: vnde, cùm exceptio firmet Regulam in contrarium, omnes Moniales cuiuscunque Ordinis, poterunt habere bona in communi, & succedere in bona Monialium professarum, vt benè docent Hieron. Rodriq. *in Compend. dictarum qq. resol. 72. n. 19.* cum aliis *ibi* ab eo citatis, simul cum quadam declaratione Sacræ Congregat. Cardinalium. 56.

Conuersi manentes in sæculo, nec profitentes Regulam approbatam, succedunt consanguineis, ac si nõ essent oblati: imò etiam illis postmodum professis in Monasterio bonorum in communi capaci hæreditas peruenit, eámque acquirunt Monasteria, vt docét Rodriq. *qq. regul. t. 2. q. 77. art. 10.* & Bart. *in l. Generaliter. C. de sacrosanctis Eccles.* & Sanch. *lib. 7. in Decal. c. 8. n. 42.* Hieron. Rodriq. *loco cit. n. 8.* 57.

De hæreditate verò, seu legitima, quæ debetur filiis, si eorum pater Religionem ingrediatur, & professionem emittat, non leuis difficultas est, an, scilicet, legitima debita filiis debeatur illis post emissam professionem patris in Religione bonorum in communi capaci; an verò post eius mortem naturalem. Nauar. *com. 2. de Regular. n. 48.* Couarru. *in c. 1. n. 7. de test am.* Molina *de iustit. tract. 2. disp. 140 vers. An vero.* Lessius *de iustit. & iure, lib. 2. c. 41. n. 83.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 8. q. 7.* dicunt, statim patre profitente, deberi legitimam filiis. 58.

Alia sententia, quæ mihi probabilior est, affirmat, quòd attenta æquitate, & iure ciuili, legitima filiis non debetur à tempore, quo pater profitetur; sed naturalem eius mortem esse expectandam, & interim Monasterium debere potiri facultatibus illius patris. Ita habetur *in l. 1. §. Impuberi. ff. de collat. bonor.* & ex argumento desumpto à contrario sensu *ex Authentica, Si qua mulier. in fine, C. de sacros. Eccl.* Quam sententiam tuentur Gloss. *ibi, verbo, Moriatur.* Bartol. *n. 22.* Cynus *n. 5.* Iason. *n. 51.* Felin. *in c. In præsentia. de probat. n. 55.* Parisius *n. 149.* Decius *n. 262.* Beroyus *n. 536.* Antonius *n. 20.* Surdus *de aliment. tit. 1. q. 19. n. 7.* Greg. Lopez *l. 17. tit. 1. part. 6.* Roland. *cons. 97. n. 29. lib. 2.* Menchaca *lib. 3. de success. creat. n. 175.* Ceuallos *communium q. 342.* Spino *de test. gloss. 12. n. 32.* Castil *de vsufructu lib. 1. c. 64. n. 10.* Stephanus Gratianus *tom. 1. discept. foren. cap. 102. n. 2.* Matienzo *lib. 3. gloss. 2. num. 13. tit. 4. lib. 5.*

Fateor, transire obligationem ad Monasterium, quam habet pater respectu filij quoad legitimam, vt benè Sanch. *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 20. num. 10.* Idem dicendum est de filio respectu patris, quod, tanquam indubitatum, tradit Surdus *de aliment. titul. 1. quæst. 29. num. 1. vsque ad 5.* & *num. 9. & 10.* quem sequitur Sanchez cum aliis multis *loco cit. num. 8.* & Hieronymus Rodriquez *in Compend. quæstionum regularium, resolut. 72. num. 26.*

Ex quibus omnibus aliquæ eliciuntur resolutiones. Prima resolutio est, quòd cũ actio iniuriarũ facta de- 59.

functo competat suis hæredibus, *l.* 1. §. *Si fortè ff. de iniuriis.* si Monachus occidatur, remissio, vel mortis venia spectant ad Monasterium hæredem, & non ad eius filium, si habeat in sæculo, vel alios consanguineos, vt de communi opinione fatetur Rodriq. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 92. *art.* 3. Fedéricus de Senis *cons.* 25. Guillelmus Benedictus *in cap. Raynutius, il* 2. *verbo, condidit, num.* 17. *de testam.* Padilla *in l. Transire. num.* 38. *C. de transump.* Abbas *in cap. In præsentia. de probat.* Farinac. *in prax. crim. tom.* 1. *titul. de accus. quæst.* 13. *num.* 26.

60. Secunda resolutio: Quando aliquam hæreditatem adit Monasterium, potest compelli à legatariis, facere inuentarium, non sumptibus Monasterij, sed petentium, quòd ea confectio non noceat Monasterio, & possit prodesse legatariis, *arg. l.* 2. §. *Item Varus. ff. de aqua pluuia.* ibi: *Qui factus mihi prodesse potest, ipsi nihil nociturus est, hac æquitas suggerit, etsi iure stricto deficiamur.* Quod affirmant Bertrandus *cons.* 168. *n.* 2. & Sanch. *loco cit. lib.* 7. *c.* 12. *n.* 34. Tenetur etiam Monasterium ad petitionem legatariorum, & creditorum pati describi bona Monachi professi: hoc enim generale est in omnibus inuentarium facere non obligatis: & in foro conscientiæ tenebitur Monasterium eam bonorum descriptionem facere, quæ inuentarium non est, si Monachus professus habeat ascendentes, aut descendentes, aut alios qui ex testamento condito ante professionem ei successuri sunt, aut creditores, quibus soluendum est, vt constet, bona, in quæ illi sunt successuri, aut extent bona ad satisfaciendum creditoribus. Ita Sanchez *loco citato.*

61. Tertia resolutio est, posse Abbates repudiare hæreditatem Monacho delatam, ipso inuito, cùm dictum sit *superiùs*, quòd sicut in adeundo non pendet à voluntate Monachi; ita nec in repudiando, vt docent Cynus *l. finali, num.* 7. *C. de Episc. & Cler.* Felinus *in cap. In præsentia, n.* 57. *q.* 10. *de probat.* Guillelm. Benedictus *cap. Raynutius, verbo, si absque liberis, il* 2. *num.* 86. Caluacanus *decis.* 1. *n.* 52. *part.* 3.

62. Quarta resolutio: Potest Monasterium hæreditatem adire, mortuo Monacho, propter quem Monasterium successit in talem hæreditatem; & excluduntur substituti, ac omnes alij hæredes, qui nullo modo præferendi sunt Monasterio, licèt Monachus prædictus sit defunctus. Ratio est: quia Monasterium non innititur iure transmissionis; sed eo, quòd Monachus omnem voluntatem suam, & omnia sua iura in Monasterium contulit: ex eo enim defertur immediatè hæreditas Monasterio, & ius adeundi talem hæreditatem, quando Monasterio placuerit. Ita affirmant Ioannes Andreas *dicto cap. In præsentia. num.* 23. *de probat.* & ibi Abbas *num.* 77. Ancharanus *num.* 18. Alexander *l.* 1. *in principio, n.* 26. *in fine, ff. de vulgari,* & Alciatus *ibid num.* 95. Imola *num.* 6. Nicolaus de Vbald. *de success. Regul. part.* 2. *num.* 5. Angelus de Gambaleonibus *de testam. gloss.* 84. *num.* 7. Rolandinus *de testam. num.* 23. *rubur.* 19. Caualcanus *decis.* 1. *num.* 50. *port.* 3. Redoanus *de spol. Eccles. q.* 8. *in princ. num.* 63. Couarr. *cap.* 1. *num.* 21. *de testam* Lælius Zecchius *de Repub. Eccl. tit. de Regul. cap.* 3. *num.* 14. *ampliat.* 9. Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 149. *col.* 8. Lessius *de iust. & iur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 11. *num.* 87. Emmanuel Sà *verbo, Religio, num.* 27. Rodriquez *quæstionum regularium tom.* 2 *quæstione* 77. *art.* 1. Sanchez *lib.* 7. *in præcepta Decal. cap.* 12. *num.* 47. vbi alios Doctores citat, & sequitur.

63. Quinta resolutio: Monacho exhæredato, aut præterito à parentibus, integrum esse Monasterio querelã inofficiosi testamenti intentare, ac testamentum rumpere. Ita docent Doctores apud Angelum *l. Papinianus.* 8. *in princ. num.* 2. licèt ipse cum Paulo *ibid. num.* 2. Fulgosio *num.* 3. & 4. Baldo, Iasone, & Salyceto, vt notat Sanchez 7. *in Decal. cap.* 12. *num.* 51. putent, non competere hanc querelam intentare contra voluntatem Monachi: nam filio exhæredato pater caret iure huius querelæ, inuito ipso filio. Si ergo tunc Monasterium comparatur filio, non habet hanc querelã, atque ita expressè asseritur *in d. l. Papinianus.* 8. *in principio.* Si verò comparatur seruo, tunc, & fortiùs idem dicendum: quia querela tendit ad succedendum ab intestato. Verùm, quod diximus, ius querelæ, & testamenti rumpendi competere Monasterio probabilius est. Atque ita docet Sanchez *loco cit. num.* 52. Ratio ea est: quia omnia iura Monachi sunt ad Monasterium translata, & illi competunt, sicut iam Monacho competebant: ergo, si anteà reluctante Monacho, restitui poterat in integrum: ita Monasterium modo, etiam ipso inuito: quia ius est ad Monasterium translatum. Et ratio contrariæ sententiæ non obstat: nam valeret comparatio, quando non esset in præiudicium iuris Monasterij iam acquisiti: in casu tamen nostro illa repudiatio est prorsus irrita, & non potest officere ius Monasterij, vt docet Sanchez *loco cit. n.* 37. 38. & 48. vbi citat pro hac sententia Beroium *in cap. Raynutius, num* 391. *de test.*

QVÆSITVM V.

An Abbas, vel Monachus, ad Episcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem assumptus suæ Ecclesiæ, vel Monasterio acquirat.

SVMMARIVM.

1 *Res semel Deo dicatæ perpetuò manent.*
2 *Abbas, vel Monachus, quem sacri Canones absoluunt à iugo Regulæ monasticæ, & Episcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem iure vendicare potest.*
3 *Monacho ad dignitatem episcopalem euecto, spectant quoad vsum, & administrationem omnia, quæ post adeptam dignitatem acquisiuit; post verò eius mortem, non ad Monasterium, sed ad Ecclesiam, cui præfectus est: & num.* 11.
4 *Monachus factus Episcopus de hæreditate sibi delata, an possit ad suum libitũ disponere: & n.* 5. & 6.
7 *Episcopus regularis de licentia Summi Pontificis potest testamentum condere.*
8 *Dispensatio, & licentia prædicta, vt legitima sit, quæ impedimenta exprimenda sint.*
9 *Testandi licentia à Summo Pontifice Prælatis concessa non expirat morte concedentis.*
10 *Testamentum vigore prædictæ facultatis factum potest reuocari; & toties quoties placuerit, condi.*
12 *Religiosus titularis Episcopus bona acquirit Summo Pontifici.*

ET primò videtur dicendum, quòd Monachus, vel Abbas ad Episcopatum assumptus non succedat in paterna hæreditate: sed hoc ius spectat ad Monasterium, arg. tex. *in c. Quæ semel.* 19. *q.* 111. in quo textu disponitur, vt res, quæ sunt Deo dicatæ, perpetuò maneant: & *c. Perlatum. ead. q.* 3. vbi dicitur, quòd donatio facta Monasterio est irreuocabilis: ergo Abbas effectus Episcopus non succedit in paterna hæreditate: sed ius spectat ad Monasterium. 1

Sed contrà est, quod disponitur *in c. Statutum.* 18 *q.* 1. quòd Abbas, vel Monachus, quem sacri Canones absoluunt à iugo Regulæ Monasticæ, & Episcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem iure vendicare potest. Ex quo textu patet, quòd,

quando Monachus aliquis ad episcopalem, vel aliam sæcularem dignitatem assumitur; omnia, quæ post eam dignitatem assecutam acquisierit, etiam hæreditario iure ad ipsum spectant, quoad vsum, & administrationem; post illius verò mortem spectant ad Ecclesiam, cui præfectus est; non autem ad Monasterium, vnde assumptus fuit. Ita etiam habetur *in cap. Ne pro cuiuslibet*, 16. q. 1. iuncta Gloss. *in verb. Sacrum.* Ita Nauar. *Comment. 4. de Regular. n. 6.* Azor. *instit. mor. p. 1. lib. 12. c. 10. q. 6.* Molina *de iustit. tom. 1. tract. 2. disp. 140. in fin.* Roder. *tom. 2. q. 58. art. 6.* Bellet. *disquisit. Cleric. p. 1. tit. de bon. Cleric.* §. 8. *n.* 3. Barbosa *de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg.* 114. *n.* 20. quanuis essemus in dubio. Nisi constet alteri voluisse acquirere. Rota *in vna Vercellen. donationis*, 28. Iunij, 1610. coram Card. Ludouisio.

Ad argumentum respondeo, & primò ad textum *in cap. Quæ semel.* dicimus, quòd textus loquitur de Monasteriis, & de aliis rebus, quæ iam sunt Deo realiter dicatæ: nam illæ ad profanos vsus nullo modo reduci possunt. Et similiter ad text. *in c. Perlatum.* respondemus, quòd loquitur de illis rebus, quæ illa mulier realiter donauit; vnde talis donatio est irreuocabilis; sed in casu nostro Abbas, siue Monachus realiter non donauit bona hæreditaria, sed tantùm solam spem, & non ius succedendi: sed tale ius non competit, nisi post mortem defuncti: vnde non dedit illud ius Monasterio; sed tantùm solam spem: sed illa spes euanescere debet, ex quo illa persona desinit esse filius illius Monasterij, vt §. *Mortuo. Instit. de acq. per arrog.* & habetur per Glos. *in cap. Statutum. in verb. restituar.* 18. *quæst.* 1.

4. Notandum autem, quòd de huiusmodi hæreditate ad suum libitum disponere non potest, cùm eam non sibi, sed suæ Ecclesiæ acquirat, vt explicat Glos. *in d. cap. Statutum:* nam illud verbum, *sibi*, exponit, id est, Ecclesiæ suæ.

5. His tamen non obstantibus affirmant Doctores, Religiosum beneficiatum, siue Episcopum quàm amplè posse disponere, sicut potest Episcopus sæcularis. Ita affirmant Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q. 8. art* 8. Lessius *de iust. & iur. lib. 2. c. 4. dub. 5. num.* 29. Molina *de iust. tract. 2. disp.* 276. & Rota *in vna Vercellen. spoliorũ*, 13. Februarij, 1609. coram Cardinali Ludouisio apud Farinacium *decis.* 241. *num. 4. part. 2. recent.* & eadem Rota *decis.* 216. *num.* 13. *part. 2. in nouissim.*

6. Qua stante dispositione, integrum illis erit, disponere, & acquirere tam Ecclesiæ Cathedrali, quàm Monasterio de illis, quæ disponere possunt, & de licentia Summi Pontificis possunt testamentum condere, & in eo adhuc viuentes disponere de supradictis facultatibus.

7.

8. Vnde Episcopus regularis talem licentiã obtinens à Summo Pontifice, duplex impedimentum tenetur explicare, vt legitima sit dispensatio; vnum, se esse Religiosum; alterum, se esse Episcopum, quòd duplici hoc impedimento ad testandum affectus sit: & hoc intelligendum est in casu, in quo talis Episcopus vellet testari de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ: nam, si vellet de patrimonialibus omnibus, vel de acquisitis propria industria in suo testamento disponere, sufficit explicare, se esse Religiosum, cui obest authoritas testandi, vt Religiosus est, non vt Episcopus. Ita elicitur ex Suar. *lib. 7. in precept. Decal. lib. 6. cap. 6. n.* 11.

9. Quæ quidem licentia testandi à Summo Pontifice Prælatis concessa non expirat morte illius Pontificis, vt putauit Couarruu. *in cap. Cùm ex officij. num.* 8. *de testam.* & contra illum docent non expirare Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 28. num.* 82. Rodriq. *loco cit. q.* 69. *art.* 6. Gonzalez *gloss.* 12. *in princip. num.* 35. & sacra Rota Romana *in vna Placentina facultatis testandi*, 24. Ianuarij, 1578. vt testatur Aloysius Riccius *in prax. aurea resol.* 386.

Non expirat etiam vigore prædictæ facultatis, testamentum semel faciens, quin possit testamentum semel factum reuocare, & de nouo condere, quoties, & quomodo sibi placuerit. Ita affirmant Gutierres *practicarum lib. 3. q. 48. n.* 7. Rodriq. *loco cit. q. 69. art.* 5. Gonzalez *d. gloss. 11. n.* 97. Sarmiento *de redditib. Ecclesiæ, part. 4. cap. 4. num.* 3. Ratio est: quia verba cuiuscunque dispositionis, quanuis maximè odiosæ, in dubio cum effectu sunt intelligenda, *argum. cap. Relatum. 4. vers. Cùm igitur. de Cler. non resident.* 10.

Hoc tamen non obtento priuilegio à Summo Pontifice condendi testamentum, certum est, acquisita ab Episcopo Religioso post adeptum Episcopatum ab illo esse administranda, dum vixerit: illo verò defuncto, non ad Monasterium, à quo desumptus fuerat; sed ad suam Ecclesiam episcopalem ea pertinere, vt *suprà* diximus. Et probatur *in cap. vnico*, 18. *quæst.* 1. vbi Gloss. *verbo*, *Legitimus*, & Abbas *in cap. final. num. 3. de Regul.* Sotus *de iust. lib. 10. q. vlt. art. vlt. ad* 3. quod verum esse, etiamsi iure hereditario illa bona sunt acquisita post Episcopatum, affirmant Molina *loco cit. tractat. 2. disp. 140. in fin.* Lessius *loco cit. in fin. cap. 41. dub. 11. num.* 92. Rodriq. *loc. cit. q. 58. art.* 7. Idem dicendum est etiam de acquisitis donatione, & de acquisitis propria industria, & labore. Ita Lessius *loco cit.* & Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 10. q.* 6. & Rodriq. *loco cit. q. 18. art.* 6. & Barbosa *de off. & potest. Episc. part. 3. alleg.* 114. *num.* 28. vbi *num.* 29. dicit, hoc procedere, etiamsi ille Religiosus Episcopus sit ex Ordine Fratrum Minorum: ille enim factus Episcopus succedendi ius recuperat: vnde ipsi mortuo succedit sua Ecclesia. Ita Molina *loco citato, disp. 140. vers. Quando Religiosus.* Azor. *loco cit. lib. 12. q. 6.* & *cap. 15. q.* 3. vbi ait, quòd à tempore confirmationis pontificiæ incipit Ecclesia acquirere. Ita etiam Rodriquez *in Summ. tom. 2. cap. 70. num.* 6. 11.

Si dicas, an Episcopus titularis Religiosus, qui nullam Sedem episcopalem habet, acquirat Monasterio? Respondent Rodriq. *tom. 3. qq. regul. q. 69. art.* 4. Emmanuel Sà *verbo*, *Religio*, *num.* 52. affirmatiuè. Azorius verò *loco cit. cap. 10. q.* 7. simul cum Barbosa *loco cit. num.* 29. dicit, quòd acquirit Summo Pontifici: quia solutus est omninò ab obedientia Religionis, & immediatè subest Summo Pontifici. 12.

QVÆSITVM VI.

An penes Abbates sit potestas, & cura conseruandi bona temporalia Monasterij.

SVMMARIVM.

1 *Abbati concessa est vniuersa potestas necessaria ad debitam administrationem & conseruationem bonorum sui Monasterij.*

2 *Abbas expendens bona Monasterij in vsus vanos, præiudicat suo officio conseruandi bona Monasterij, peccat contra votum paupertatis, & est proprietarius.*

3 *Religiosus expendens quantitatem notabilem extra vsus pios, & necessarios, licet cum licentia Abbatis, peccat contra votum paupertatis. & num.* 8.

4 *Abbas expendens aliquid contra præscriptum Regulæ, vel aliis dans licentiam, facit cõtra conseruationem bonorum Monasterij, & non est in bo-*

no statu, vt num. 5. sicuti facit, & est Religiosus, qui expendit abundanter bona Communitatis in magnum Monasterij detrimentum, vt n. 6.

7 *Restituere tenentur, qui accipiunt à Religioso ad vsus vanos, & superfluos, etiam de licentia Superioris.*

9 *Abbas, vel Superior concedens aliquid Religioso in vsus proprios, sed decentes, non facit contra conseruationem bonorum Monasterij.*

1. REcolendi sunt ex superioribus, nempe, ex huius dispositionis quæsito, illi tres actus administrationis bonorum temporalium Monasterij, scilicet, acquisitio, conseruatio, & alienatio. Cum autem explicatum fuerit, quanta sit Abbatis potestas quoad actum acquirendi Monasterio; videndum est in præsenti consequenter de ipsius potestate in iam acquisita conseruando: parum enim prodesset acquirere, nisi acquisita seruentur; quia vt vulgò dicitur: *Cribro haurire aquam, nihil prodest.* cùm cribrum aquam haustam non seruet. Hinc dicebat Ouidius:

Non minor est virtus, quam quærere, parta tueri.

Circa quod parum videtur immorandum: indubitatum est enim, quòd penes Abbatem sit vniuersa potestas ad debitam conseruationem, & administrationem bonorum sui Monasterij necessaria; non aliter, quam si sua propria essent: quia ad hoc bonum regimen est necessarium: nam aliter communia bona facilè pereunt. Vnde fit, vt, quanta fuit potestas ei tradita, tanta sit obligatio quoad curam, & solicitudinem, fideliter talia bona administrandi, ita vt ad maius Dei obsequium, ac Monasterij commodum, & vtilitatem illa conseruentur. Ex quo cùm nequeat omnia per se immediatè exercere, poterit cum eadē facultate Officiales, & alios Ministros creare, per quos hæc temporalis cura exequatur, quibus prædicta bona fideliter administrandi, & conseruandi obligationem imponat, vt docet Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 7. Hinc ait D. Anton. Perez. *in comment. Reg. S. Benedicti, sup. cap.* 32. *num.* 5. cum bonorum Monasterij cura principaliter sit apud Abbatem, præcipere D. Benedictum, vt Abbas habeat codicem, in quo rationes referantur omnium; quæ Monasterij Ministris in custodiam traduntur, ne aliquo modo obliterentur: & idcircò, ne quidpiam horum ab Abbatis memoria effluat, præcipit S. Pater, vt codici, litterísque ea mandentur: quia scriptura est fidus memoriæ custos.

2. Huic curæ conseruandi bona Monasterij multa aduersantur. Primò, si Abbas expendat in vsus vanos, & superfluos, ac proinde sine causa iusta, non solùm præiudicat officio suo conseruandi prædicta bona, verùm etiam peccat contra votum paupertatis, & est proprietarius, vt docent Azorius *tom.* 1. *instit. moral. cap.* 12. *q.* 2. Nauar. *lib.* 3. *cons. in* 1. *edit. & de regul. cons.* 75. *num.* 41. *in.* 2. *tit. de stat. Monach. cons.* 3. *num* 42. *& comm.* 3. *num.* 27. *de Regul.*

3. Sicut etiam peccat Religiosus expendens quantitatem notabilem extra vsus pios, & necessarios, licèt adsit licentia Abbatis: quia illa non est legitima. Ita docent Nauar. *lib.* 3. *de restit. cap.* 1. *in noua edit. part.* 3. *dub.* 1. *num.* 168. Rodriq. *qq. regul. tom* 3. *q.* 29. *art.* 11. qui affirmant, illum peccare mortaliter, sicut etiam peccat Abbas mortaliter concedendo talem licentiam. Et ideò non potest illam concedere, etiam cum Conuentu: quia, licèt Conuentus sit dominus illorum bonorum, hoc tamen dominium est restrictum per votum paupertatis, & per constitutiones ecclesiasticas. Ita Nauar. *comm.* 2. *de regul. num,* 23. *coroll.* 12. Rodriq. *loco cit. q.* 29. *art.* 11, Mendosa *in quodl. q.* 8. *art.* 6

Secundò, contra dictam conseruationem bonorum facit Abbas expendens aliquid contra præscriptum suæ Regulæ, & dans licentiam subditis, vt possint expendere contra dictum præscriptum. Ita affirmat Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 26. 4.

Tertiò, qui facit contra dictam conseruationem bonorum Monasterij, non est in bono statu; præcipuè, si, in quantum potest, absque graui scandalo non nititur, Religiosos in communi viuere, & superfluos vsus vitare; & nisi cogat illos, vt iuxta paupertatem promissam viuant, vt elicitur ex D. Antonino 3. *part. tit* 16. *cap.* 1. §. 12. Syluestro *verbo, Religio,* 6. *q.* 7. 5.

Quartò, facit contra dictam conseruationem bonorum Religiosus, qui expendit abundanter bona Communitatis, vnde oritur maximum detrimentum Monasterij. & alij Religiosi patiuntur necessitatem. Et illum peccare mortaliter sic abundanter expendentem, etiam de licentia Abbatis affirmant Lopez 1. *part. instruct. cap.* 156. *colum. penult.* & Roderiq. *tom.* 2. *in Sum. cap.* 31. *num.* 6. qui etiam affirmant, Abbatem, etiam in hoc casu, peccare mortaliter, imò grauiùs, 6.

Ex his deducitur primò, quid dicendum sit de illo, qui recipit à Religioso ad vsus vanos, superfluos, & turpes; an teneatur restituere. Aliqui affirmant, Religiosum illum habentem licentiam sui Abbatis expendendi in vsus, qui sibi placuerint, non facere peccatum iniustitiæ; & illi, qui ab eo accipiunt, non tenentur ad restitutionem, cùm adsit licentia Superioris.

Verior tamen sententia est, esse peccatum iniustitiæ, & accipientem modo supradicto, teneri ad restitutionem, vt benè docet Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 19. *num.* 3. Sicut etiam, si Abbas expenderet in prædictos vsus turpes, tenerentur accipientes ad eandem restitutionem, vt docet idem Sanchez *loco cit. num.* 32 & peccaret contra votum paupertatis, ac per consequens ipsemet Abbas fieret manifestè proprietarius: quia nec de bonis acceptis habet facultatem quicquam conferendi ad eum finem propriæ delectationis, cùm nihil possit sibi proprium applicare propter votum paupertatis, quo adstrictus est, nec etiam ex præsumpta suorum Superiorum voluntate. Ita Abulensis *in cap.* 6. *Matth. q.* 37. *vers. & tunc dicendum est.* 7.

Deducitur secundò; quòd non faceret Abbas, neque Religiosus contra dictam conseruationem bonorum Monasterij, quando expenderent in vsus pios, vel in remunerationem beneficiorum acceptorum: quia decet Religiosos gratos esse ac piis operibus intendere. Ita Corduba *in Sum. q.* 54. *dub vlt. d.* 1. Nauar. *lib.* 3. *cons. de Regul. in* 1. *edit. cons.* 75. *num.* 33. Ludouicus Lopez 1. *part. instruct. conscient cap.* 155. *ad* 3. Molin. *tom.* 2. *de iust. disp.* 276. *col.* 2. Emmanuël Sa *in Aphorism. verbo, Religio, num.* 48. Inter huiusmodi opera pia, cùm etiam enumeretur aliquid expendere pro Sacris faciendis, vel pro nuptiis pauperum; ideò poterit Prælatus, siue Religiosus, cum eius licentia, aliquid moderatè expendere, vt dicunt Corduba, & Lopez *locis citatis*, absque eo, quòd agant contra dictam conseruationem bonorum Monasterij. 8.

Deducitur tertiò, nec similiter agere contra conseruationem bonorum illos Superiores, si concederent licentiam Religioso expendendi aliquid in vsus proprios, sed decentes, arbitrio boni viri, vt pro libris, vestitu, & similibus. Ita docet Emmanuël Sà *verbo, Religio num.* 49. Nauar. *loco citato. num.* 43. 9.

QVÆ

QVÆSITVM VII.

An Abbas teneatur defendere bona, iura, & priuilegia suæ Abbatiæ, & Monasterij: & quæ pœna contra raptores bonorum ecclesiasticorum illatæ sint.

SVMMARIVM.

1 *Abbas non defendendo conseruando, & recuperando bona sui Monasterij peccat, & debet, vt dilapidator deponi.*

2 *Prælati quomodo se gerere debeant, quando Ecclesiæ vacant.*

3 *Pœna contra raptores, & inuasores bonorum ecclesiasticorum enumerantur: & n. 4. 5. & 6.*

8 *Raptores, & inuasores bonorum ecclesiasticorum incidunt in Bullam Cœnæ.*

1. CVm Abbas respectu suæ Ecclesiæ, & Monasterij se se habeat tanquam sponsus erga sponsam, vt patet ex *suprà* relatis; & sicut necessarium est, sponsam à suo sponso tueri: ita Abbas suæ Abbatiæ bona, & priuilegia defendere tenetur: imò, si id non faciat, & patiatur ea præscribi, nec prauos abusus ab ea amoueat proculdubiò peccabit, *c. Cùm quisque 23. q. 4. cap. Fit Rector. 43. dist.* quod colligitur etiam ex Concil. Aquisgran. II: vbi habetur: *Abbates ecclesiastica iura intemerata custodiant.* Nec debent permittere Abbates, vt ea, quæ in eorum Ecclesiæ detrimentum vergunt, exequantur, etiamsi aliàs sub iuramento promissa forent: quia non ligat Ecclesiam iuramentum in eius damnum præstitum. Abb. *in c. 1. de his, quæ fiunt à maior. par. Cap.* Insuper, cùm in eius manibus, ac pectore temporalium bonorum Monasterij administratio, & eorundem conseruatio, & defensio recondita sint si ex negligentia, vel ignorantia non redimit, acquirit, vel defendit bona iura, & actiones Monasterij, cum possit: proinde delinquit, ac si vendidisset, & dilapidasset, arg. tex. *in cap. Si dignum. §. Illi etiam de homicid.* vbi dicitur, quod si quis à morte proximum non liberauerit, cùm possit, teneatur de homicidio: ita Abbas non defendendo, recuperando, acquirendo, & conseruando, cùm possit, videtur vendere, alienare, & dilapidare; & ideò eadem pœna tenebitur, ac si dilapidaret, & alienaret, ergo vt dilapidator poterit à dignitate remoueri per text. *in cap. 2. in fin. de stat. Monach.* & *cap. Si quis Presbyter. 50. dist.*

2. Hac de causa statutum est in sacris Canonibus, quod vacantibus Ecclesiis, cum soleant earum bona deperire, non solùm Prælato ea nota esse debere; verùm etiam Canonicis, & Presbyteris, & Clericis: sed etiam Canonicorum Capitulo *ex cap. Manifesta. 12. q. 1.* Inferiorum verò Ecclesiarum, etiam maiori Prælato, vel earum Patrono, vel aliis si qui sunt earum specialiter curam habentibus, mortuo autem Prælato, vel alia de causa ab Ecclesiæ Prælatione remoto præcipitur *in cap Charitatem 12. q. 2.* vt conuenientibus omnibus œconomis, cunctisque Clericis prioribus, siue Canonicis, aut aliis, ad quos spectare dignoscitur, Inuentarium de bonis, & rebus Ecclesiæ conficiatur, in quo omnia, quæ reperta fuerint subtiliter describantur, nec quidquam de rebus ipsis, quasi pro labore huiusmodi inuentarij conficiendi tollatur: quod quidem inuentarium coram Iudice ecclesiastico debet tantùm confici. Ita docent Marta *de iurisdict. p. 4 casu 122. n. 16.* & Francis. Marc. Delphin. *decis. 105 p. 1.* & Barbos. *de iure ecclesiast. lib. 3. cap. 29. num. 5.* Et ea bona debent esse sub custodia Clericorum, vel eorum, qui ad id delegabuntur, quoadvsque ordinetur illius Ecclesiæ Prælatus, *ex cap. non liceat alicui. 12. q. 2.*

Quo verò ad pœnas illatas raptoribus & inuasoribus prædictarum rerum, & bonorum ecclesiasticorum, dicendum est, pœnas multas, tanquàm sacrilegis, inflictas esse, vt habetur *in cap. Nulli liceat in fine*: & *in cap. Prædia.* & *in cap. Hac huius. in fin.* & *in cap. In legibus 12. q. 2.* Et ad tale sacrilegium, quod supradicti committunt, spectat illud, quod habetur *in cap. Conquesti. de senten. excommun.* scilicet, quando cum fractione spoliatur Ecclesia, in quo casu incurritur excommunicatio ipso iure, à qua post denunciationem tantùm Papa poterit absoluere. Sed ad hanc excommunicationem incurrendam requiritur spoliatio violenta, & effractio, vt patet *in cap. vlt. de furtis.* In iure verò ciuili propter talem immanitatem pœna mortis sunt puniendi supradicti fures, inuasores, & raptores rerum Ecclesiarum, vt dicunt Boërius *decis. 254. n. 5.* Decian. *in tract. criminal. lib. 6. cap. 33. n. 15.* & Barbos. *loc. cit. num. 7.* 3.

Similiter *in cap. Quicunque militum. cum sequent. 12. q. 2. cap. De rebus. ead quæst.* statuitur, quòd quicunque militum, vel cuiuscunque ordinis persona, vel cuiuscunque professionis prædia ecclesiastica à quocunque Principe sæculari, vel ab inuitis Episcopis, seu Abbatibus, aut aliis Ecclesiarū Rectoribus susceperit, vel inuaserit, aut eorum consensu tenuerit, nisi eadem prædia restituerit, excommunicationi subiaceat. His, quæ superiùs dicta sūt, additur, quid de Prælatis ipsis vel Rectoribus Ecclesiarū bona ecclesiastica vsurpātibus statuendum, pro quibus *in c. Monemus,* & *in cap. Non habentis. 12. q. 2.* habetur: *Vt nullus Episcoporū, & Sacerdotū rem tituli sui vsurpare præsumat; sed neque Ecclesiæ redditus, qui exsolui debentur amicitiæ, vel timoris, aut muneris causa, pertertet auferre, ne Ecclesia Dei ad nihilū redigatur: quod verò Ecclesiæ est iniustè ablatum reddere compellatur. Qui vero de Ecclesiæ fructibus agros, vel prædia quæcunque sibupsis comparant, tanquam rerū Dominicarū inuasionis crimine teneantur, nisi admoniti eadem Ecclesiæ contulerint.* Ita habetur in cap. 1. 12. q. 3. *Et qui neglectis, aut diminutis Ecclesiæ suæ rebus quæstum sibi proprium auxerit, quiquid in rebus Ecclesiæ minuit, ille restituat, ex cuius rebus, vel fructibus suos conuictus fuerit ampliasse labores.* Sic *cap. Quicunque. 12. q. 4.* 4.

Si verò loquamur de Clericis, qui bona Prælatorum decedentium subripiunt, decernitur pro illis *in cap. E cuius,* & *in cap. Non liceat* & *in cap. illud.* & *in cap. De laicis. 12. q. 2.* his verbis: *Vt defuncto Antistite, vel adhuc etiam in supremis agente, nullus Clericorum cuiuscunque Ordinis, graduśve existeret, quicquā de domo eius rei mobilis, seu supellectilis, aut immobilis rei Ecclesiæ, subripere auderet, aut conaretur inuadere, nihil furto, nihil dolo supprimēs, auferēs, aut abscondēs; sed is cui Domus cura cōmissa est, subiūctis sibi vno, vel duobus fidelissimis, omnia vsque ad tēpus substituēdi Pōtificis cōseruaret. Quod si quacunq; occasione aliquis eorum, vel domini facultate quidpiam abstulisset, aut dolo aliquo suppressisset, vt reus sacrilegij prolixiori anathemate erat condēnandus Sed si instrumēta, aliasve scripturas, quib. Ecclesiæ possessio firma tenetur, supprimere, vel negare, aut auertere, vel fortasse tradere præsūpsisset quidquid inde damni illatū fuisset Ecclesiæ, de propriis facultatib. redderet.* Ex *cap. Si quis de Cleric. 12. q. 2.* 5.

Sed specialiùs de tali subreptione rerum ecclesiasticarum cautum est *in cap. generali. de elect. lib. 6.* vbi dicitur. *Vt qui ecclesiarum vacantium patronatus, vel iura quæcunque, aut bona, quæ sibi nō competunt, vsurpauerint, aut occupare præsumpserint, necnon Clerici, & Religiosi id fieri procurātes excōmunicationē ipso iure incurrant* 6.

incurrant: qui verò Clerici, cùm deberent, se talia præsu... non opposuerunt, à fructuum perceptione Ecclesiarum ipsarum pro rata temporis, quo culpabiles, hac in re extiterint suspenduntur.

Qui verò vacante Cathedrali Ecclesia, vel Collegiata, aut regulari bona ipsius occupauerit, vel surripuerit, consumpserit, dilapidauerit, à beneficiis eo ipso suspensionem incurrunt, in eáque persistunt, donec plenè restituerint. Ita habetur *in cap. Quia sæpè, de elect. in 6.* Postremò, Concil. Trident. *sessione 22. de reform. cap vltimo,* decreuit, *vt si quis Clericorum, vel Laicorum quacunque is dignitate, etiam imperiali, aut regali præfulgeat, alicuius Ecclesiæ, seu cuiusuis beneficij ecclesiastici, aut quoruncunque piorum locorum, & Montium pietatis, iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, fructus, emolumenta, seu quascunque obuentiones, quæ in Ministrorum, & pauperum necessitate conuerti debent, quocunque modo, vel via, aut arte, vel colore in proprios vsus conuertere, illósque vsurpare præsumpserit, seu impedire, ne ab iis, ad quos de iure pertinent, percipiantur; is anathemati tandiu subiaceat, quandiu ea omnia, quæ ad eum quoquo modo peruenerint, etiam ex donatione suppositæ personæ, Ecclesiæ, eiúsque administratori, siue beneficiato integrè restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit.* De qua qua re videatur Suar. *tom. 5. disp. 22. sect. 6. n. 22.* Vgolin. *de offic. Episcop. 8. §. 4. n. 1.* Paul Comit. *respons. moral. lib. 6. quæst. 23. n. 2.* Valer. Reginal. *in sua praxi, lib. 30. tract. 3. n. 154.* Sayr. *de censuris lib. 3. cap. 31. num. 26.* Francisc. Leo *in thesau. fori ecclesiast. p. 2. cap. 15. num. 44.*

Sed Barbosa *de iur. eccles. lib. 3. cap. 29. n. 12.* docet, quòd hodie huiusmodi vsurpantes iurisdictionem, fructus, redditus, aut prouentus ad personas ecclesiasticas pertinentes, ratione Ecclesiæ, siue beneficiorum, incidunt in Bullam Cœnæ reseruatam.

QVÆSITVM VIII.

Vtrùm contra Abbates bona, iura, & priuilegia non tuentes possit Monasterium agere.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia potest agere contra suum Prælatum, qui passus est, res, & iura eiusdem Ecclesiæ præscribi.*

2 *Abbas regularis negligens in tuendo, & conseruando bona, & iura sui Monasterij, ad quid teneatur, ostenditur.*

3 *Abbas nolens mouere causam in qua sumptus litis excedit quantitatem principalem, excusatur.*

4 *Abbas renunciare non potest priuilegio concernenti Ecclesiam, nec de rebus Ecclesiæ aliquid donare locis piis.*

5 *Abbates, & alij Superiores an debeant resistere rapientibus bona suæ Ecclesiæ, & num. 6.*

7 *Monasterium agere potest contra Abbates, qui repudiant hæreditatem, vel legatum ipsi Monasterio relictum.*

1. Abbas *in c. 2. de treug. & pac. in c. 1. de dol.* & Felin. *in c. Accepimus. de fid. instrum.* & Gloss. *in c. fin. 2. q. 4.* dicunt, Ecclesiam posse agere contra suum Prælatum, qui passus est, res, & iura eiusdem Ecclesiæ præscribi. Et in Gloss. cit. *Si Prælatus neglexit acquirere Ecclesiæ, vbi potuit, tenetur ad interesse lucri cessantis.* Ex quo loco facilè licebit inferre, non solùm Monasteria posse agere contra Abbates negligentes, & patientes res, & bona illarum præscribi; sed illos etiam teneri ad interesse. At dices, Abbates regulares nihil proprij habent, ex quo possint huic lucri cessantis damno satisfacere: ergo ipsi non obligantur. Respondeo, licèt hi excusentur à solutione 2. æris alieni in foro exteriori; non tamen excusantur in conscientia (quod maius est, arctissimam commissæ negligentiæ rationem reddituri. Hinc licet inferre, Abbatibus malè administrantibus, & conseruationem bonorum, & iurium suæ Abbatiæ negligentibus Monachos resistere debere. Ita Abb. *in c. Per inquisitionem. de elect.*

Excusatur tamen Abbas nolens mouere causam, in 3. qua sumptus litis excedit quantitatem principalem. Anchar. *in c. Nonnulli. de rescript.* Propterea dicit idem Panormit. *in c. Apostolicæ. de donat.* Prælatum 4. non posse renunciare priuilegio concernenti Ecclesiam, nec de rebus Ecclesiæ aliquid donare locis piis. Et licèt videatur posse dare modicum ex eod. Abb. *in c. 1. de testam.* & *in cap. Cæterùm. de donat.* tamen hodie propter Clementis VIII. Constitutionem est aliqua dubitatio; quia per dictam Constitutionem prohibentur Religiosis donationes, & largitiones.

Aduertendum est ergo, cùm non teneantur Abbates, & alij Prælati ecclesiastici, rapientibus bona, 5. & iura suarum Ecclesiarum per vim, aut imperium resistere, vim vi repellendo, vt docet S. Ambros. & refertur *in cap. Si tributum. 12. q. 1.* sub his verbis: *Si tributum petit Imperator, non ei negamus; agri Ecclesiæ soluant tributum. Si agros desiderat Imperator, potestatem habet vendicandorum, tollat eos, si libitum est: Imperatori non dono, sed non nego.* non debent hac ratione puniri, neque contra eos debet agere Monasterium, cùm ipsi sacri Canones in casu supradicto, & similibus eosdem Abbates, & alios Prælatos excusent; & sic à fortiori excusari debent à Monasterio.

Sed in hac re mihi aduertere libuit, quod *d. cap Si* 6. *tributum.* loquitur semper de Imperatore: forsitan, vt ostendatur, quod præter maiestatem imperialem, vel similem, liceat vim vi repellere, defendendo iura, & bona, simúlque priuilegia propriarum Ecclesiarum, sicuti fecerũt multi Prælati, qui vsque ad sanguinis effusionẽ ad iura ecclesiastica tuenda desudarunt.

In casu etiam, quo Abbates, & Prælati repudia- 7. rent hæreditatem, vel legatum relictum Monasterio, siue Ecclesiæ; poterit Monasterium, vel Ecclesia agere contra dictos Abbates, & Prælatos, qui ex officio tenebantur Ecclesiæ, & Monasterij vtilitatibus consulere, *ex cap. Quicunque. 12. q. 4. ibid.* Geminian. *cap. 2. n. 19. de rebus Eccles. in 6.* Sylueſt *verbo. Alienatio, 18.* Hieron. Rodriq. *in Compend. qq. regul. resol. 7. n. 22.* vbi docet, quod adhuc Ecclesia in tali casu, quòd Abbates, & Prælati repudient hæreditatem, potest implorare beneficium restitutionis in integrum: de qua restitutione iterum habebitur sermo *in disput. de alienatione, quæst. 2.*

QVÆSITVM IX.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares, suorum Monasteriorum bona in prouidendo decori, & ornatui suarum Ecclesiarum expendere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Ignauia in rebus diuinis, res nefaria est.*

2 *Abbates tenentur suorum Monasteriorum redditus in cultum, & ornatus Ecclesiæ expendere.*

Magnum, & (vt ita dicam) incomprehensibile esse puto supplicium à Deo, res diuinas sor- 1. didè,

didè, ac negligenter tractantibus, præparatum, cùm hoc sit, Deum ipsum, cui omnis honor, & gloria debetur, contemnere: quod, (ne sacrarum Literarum, & Patrum authoritates recenseam,) antiqui Gentiles valde detestati sunt, inter quos Aristides hymno suo in Iouem, qui ait: *Ignauia in rebus diuinis, res nefaria est, ob quam puniri à Diis potiùs, quàm reprehendi mereremur.* Et meritò: quoniam, si de omni torpore (ait Ephrem *tom.1.in 1. Dom. Aduent.*) gaudet maximè Diabolus, quantò magis de isto gaudebit? Additur insuper Spiritus Sancti sententia: *Maledictus homo, qui agit opus Dei negligenter.* Quod præcauens sanctissimus Patriarcha Benedictus *suæ Regulæ cap.32.* præcipit, vt corrigantur sordidè, & negligenter res Monasterij pertractantes. Quid, si de ecclesiastica malè tractantibus sermonem habuisset?

2\. Animaduertat igitur prudens Abbas, ne in talem errorem incidat, & prouideat decori, & munditiei suæ Ecclesiæ, non parcendo expendere bona suæ Abbatiæ, vt ea diuino cultui impendat: tenetur enim bona prædicta in diuini cultus reuerentiam, ac in ornamenta, & ornatus Ecclesiæ, vel Monasterij, expendere, *can. Nullam.18. q. 2.* Hinc meritò factum est, vt pro Ecclesiarum ornatu, aliísque expensis Constitutiones monasticæ summam quandam pro quolibet anno erogandam, attenta Abbatiarum possibilitate, & facultate determinauerint.

QVÆSITVM. X.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares de facultatibus Monasterij debeant subditorum necessitatibus æqualiter prouidere.

SVMMARIVM.

1 *Abbas, & Prælatus regularis tenetur ad totum Conuentum de eius fructibus alendum, atque ad singulorum necessitatibus prouidendum.*
2 *Abbas tenetur sub mortali a suis subditis peculiorum causam, cùm commodè poterit, auferre.*

NAuar. *Comment.3.de Regular.n.6.* quærens, in quæ Abbas, vel alius Præfectus Monasterij regularis, totam bonorum Monasterij administrationem habens teneatur, solo iure cummuni attento, eius fructus impendere, ait, illum debere fructus huiusmodi expendere in primis in necessarios & honestos suæ personæ vsus. Secundò, in similes vsus fabricæ, ornamentorum, & ornatus Ecclesiæ, vel Monasterij. Denique, tertio loco ponit sustentationem Conuentus. Verùm, quatenus hic ordo procedere posset in iis Conuentibus, in quibus mensa Abbatis distincta est, & certa portio ad eius sustentationem, alia ad vsus fabricæ, alia demum ad Religiosos sustentandos destinata est; tamen in iis Monasteriis, in quibus perfectus modus viuendi in communi, & Regularis disciplinæ rigor obseruatur, atque omnia Conuentus bona indiuisè ad omnia ipsius onera sustinenda designata sunt, non est, cur dicatur, Abbatem ordinem aliquem inter se, & alios Religiosos seruare posse, præter illum, quem necessitas exigere potest, quæ aliquando ad priùs sibi, quàm aliis, subueniendum obligabit: interdum verò è contrario, vt optimè more suo docet Suarez *de Relig. tom.4.tract.8.lib.2. cap.*
1\. *26. n. 10.* Tenetur igitur Abbas, ad totum Conuentum de eius fructibus alendum, atque ad singulorum necessitatibus prouidendum: in quo maximè seruare debet proportionalem distributionem: quod optimè assequetur, sequendo Apostolorum exemplum, qui bona communia diuidebant singulis, prout cuique opus erat, vt *Actorum 4.* dicitur. Id, quod etiam D. Pater Benedictus *Regulæ cap.34.* his verbis docet: *Sicut scriptum est, diuidatur singulis, prout cuique opus erit. Vbi non dicimus, vt personarum (quod absit) acceptio sit, sed infirmitatum consideratio.* Abbas enim 2.
prouidendo singulis suis Monachis, prout eorum necessitates postulauerint, peculiorum causam ab eis auferet: ad quod, cùm commodè potest, tenetur sub culpa mortali, vt ait Syluest. *verb. Religio, 6. q.7. in fin.* & Sanchez *aliis citatis, lib.7. in præcepta Decalogi, c. 22. n.25.* Si enim Christus Dominus *Matth. 6.* inde fidelibus suasit, ne de proprio victu, aut vestitu solliciti essent, quoniam Deo ipsi cura de omnibus erat; quid Monachis de proprietate abdicanda suaderi non poterit, si viderint, Abbatem illis cuncta necessaria opportunè impartientem? Facit id, quod habetur *in cap. Episcopus. 12. q. 1.* vbi præcipitur Episcopis, ac Ministris, eorúmque Procuratoribus, vt cum summa reuerentia, ac timore Dei, res ecclesiasticas indigentibus dispensent; prouidentes singulis de victu pariter, ac vestitu. Quòd si hæc mandantur Episcopis pro egenis, quorum fortassis nomina numquam audierunt, nec viderunt facies; multò fortiùs ad eadem, & maiora tenebuntur Abbates pro suis Monachis, viuis suorum corporum membris, quíque se, ac sua omnia Monasterio dederunt, seipsos in omnibus Prælatorum tutelæ committentes.

QVÆSITVM XI.

Quis numerus Religiosorum in vnoquoque Conuentu constituendus sit.

SVMMARIVM.

1 *Religiosorum numerus in Monasteriis is tantùm constitui mandatur, qui ex redditibus, aut consuetis eleemosynis viuere possit.*
2 *Vallumbrosana Congregatio, ac etiam Cælestina in Monasteriis, quorum redditus ad duodecim Monachorum numerum sustentandum sufficiunt, Superiorum præficit, qui Abbas appellari potest, ac Abbatum priuilegiis gaudet.*
3 *Cælestinorum priuilegium super hoc recensetur.*

COncilium Tridentinum *sess.25. de Regular. c. 3. ad fin.* mandat, vt in Monasteriis, & Domibus, 1.
tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus vel non possidentibus, is tantùm numerus constituatur, qui ex redditibus, & consuetis eleemosynis viuere possit. Aduertant igitur Superiores, vt in Religione non plures recipiantur, quàm eius redditus, seu eleemosynæ consuetæ sustinere valent.

Insuper Clemens VIII. in decretis pro Regularium reformatione editis §. 14. sic statuit: *In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantùm deinceps constituatur, & in posterũ retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum eleemosynis, aliísve quibuscunque obuentionibus in commune (vt præfertur) conferendis commodè possit sustentari.*

Denique Paulus V. anno Domini 1605. die 4. Decembris, Pontificatus sui anno primo, per Constitutionem incip. *Sanctissimus in Christo Pater.* quæ est 9. aliàs 7. *in Bullario*, prædictum Concilij Tridentini decretum, & Clementis VIII. Constitutionem innouans, mandauit etiam, vt certus Religiosorum numerus cuicunque Monasterio, Conuentui, ac Domui Regularium

gularium præfigeretur, iuxta modum ibi præscriptum.

Certus autem Religiosorum numerus formato Conuentui assignandus esse debet duodecim ad minus.

2. Vnde nostra Congregatio Vallumbrosana, sicut etiam Cælestina, obtinuerunt à Sede apostolica, vt in Monasteriis, quorum redditus sufficiunt ad commodam sustentationem duodecim Monachorum, computatis, tam Professis, quam Oblatis, & famulis, ex quibus sex saltem sint Sacerdotes, Prælati præficiendi, Abbatis nomine nuncupari possint, atque omnibus prærogatiuis, præeminentiis, & dignitatibus Abbatum vti, & gaudere possint. In cæteris verò Monasteriis, quorum reditus sex tantùm Monachos professos sustentare possunt, Superiores præficiendi Priores appellentur. Ita concessit Paulus V. Congregationi Cælestinorum. Tenor concessionis est, qui sequitur.

---

3. ## PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

☞ AD sacram Beati Petri Sedem, meritis licèt imparibus, diuina prouidentia vocati, circa statum Congregationum, ad diuini cultus augmentum, & Religionis propagationem piè institutarum, sollicitis studiis intendentes, illa libenter statuimus, & decernimus, per quæ Congregationes ipsæ maiora, tam in spiritualibus, quam in temporalibus suscipere valeant incrementa. Hinc est, quòd nos felici, prosperoque Monachorum Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Cælestinorum statui, & salubri directioni, quantùm nobis ex alto conceditur, prospicere volentes, matura deliberatione desuper habita, supplicationibus, & nomine totius Congregationis prædictæ nobis humiliter porrectis, inclinati, hac nostra perpetuo valitura Constitutione statuimus, & ordinamus, quòd omnia prædictæ Congregationis Monasteria; quorum redditus, & prouentus ad congruam duodecim Monachorum, computatis, tam Professis, quam Oblatis, & famulis; ex quibus tamen saltem sex Sacerdotes esse debeant, sustentationem sufficiunt, ab vno ex Monachis prædictis, spectatæ tamen virtutis, & disciplinæ, sub titulo Abbatis; alia verò Monasteria, ex, quorum redditibus, sex duntaxat, computatis omnibus, vt suprà congruè ali, & manuteneri possunt per Priores canonicè eligendi, iuxta dictæ Congregationis instituta gubernentur; excepto tamen Monasterio Sancti Spiritus de Maiella, quod primum omnium Monasteriorum dictæ Congregationis fuisse asseritur; & idcirco ab Abbate gubernari posse volumus, etiamsi prædictum Monachorum numerum non habeat, dummodo non minùs quàm decem Monachi, vt suprà, in eo alantur. Priores autem, Abbatibus decedentibus, Monasteriis maioribus per gradum, provt eorum virtutum merita, & administrationis ratio postulare videbuntur, canonicè similiter, vt petitur, præficiantur; omnesque Abbates, & Priores supradicti gaudeant omnibus priuilegiis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus, & præeminentiis, quibus gaudent alij Abbates, & Priores eiusdem Congregationis, quocunque iure, sine tamen præiudicio iurium Abbati Generali, & aliorum, qui Abbatis Generalis munere functi fuerunt, eis iuxta dictæ Congregationis statuta competentium: & ita quòd propter præmissa: Monasteriorum status in aliquo non alteretur. Alia verò Monasteria, seu Domus, & membra eiusdem Congregationis prædictis Monasteriis maioribus vnita, & annexa sint, & esse censeantur, iuxta distributionem in proximè futuro Capitulo diffinitoriali faciendam, & in ipsis minoribus Monasteriis, seu Domibus, ac membris sic vnitis nulla in posterum constituatur familia; sed in illo, seu illa vnus duntaxat Monachus Sacerdos quadraginta annorum maior, ac probatæ vitæ cum vno Conuerso, seu Oblato collocetur, qui sint, & censeantur ex familia Monasterij, cui Domus, seu membrum illud vnitum, & annexum fuerit, ac in ea Ecclesia celebrent, & bonorum, ac reddituum curam respectiuè habeant. Si verò fortè contigerit, vt aliquod, seu aliqua ex minoribus Monasteriis prædictis, vel Domibus ad formam Monasterij maioris redigantur, competentérque dotentur, ita vt duodecim in eo Monachi, vel saltem sex ali possint, vt petitur, tunc cum Capituli Generalis consensu, & Protectoris licentia restituantur, sub Abbatis, vel Prioris titulo respectiuè gubernanda. Decernentes, præsentes literas, & in eis contenta quæcunque nullo vnquam tempore de nullitatis vitio notari, seu impugnari, aut aliter quomodolibet infringi, vel retractari, seu inualidari, aut in ius, vel controuersiam vocari vllatenus posse; sed ab omnibus, quos concernunt, & concernent, quomodolibet in futurum obseruari debere, sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & Delegatos, ac Commissarios quauis authoritate fungentes; & S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis, & Congregationis prædictorum, etiam iuramento confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis & Literis Apostolicis quibusvis personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium præmissorum quomodolibet cõcessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis eorum omnium tenoribus, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Aut, si aliquibus communiter, vel diuisim ab apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Literas apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Maiorem, sub annullo Piscatoris, die 24. Ianuarij, 1516. Pontificatus nostri anno vndecimo.

QVÆSITVM XII.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares de bonis Monasteriorum possint ædificia construere, & qualia ea esse debeant.

SVMMARIVM.

1 *Ædificiorum religiosum statum decentium constructio ad Abbatem spectat.*

2 *Abbates, & Prælati regulares an superflua, & curiosa ædificia construere possint.*

3 *D. Bernardus, & D. Bonauentura, quid de curiosis, & sumptuosis ædificiis contra Superiores inculcent.*

CONstructio quoque ædificiorum monasticum statum decentium ad Abbatem spectat: quia intra latitu 1.

latitudinem eius administrationis includitur etiã potestas ædificia necessaria construendi, quæ operi mandati solent ab habente potestatem. Cùm autem Monasterij potestas sit penes Abbatem, *c. Nullam.* 18. *q.* 2. & *c. Ad apostolicam. de stat. Monach.* ad eum spectabit, cùm necessitas, & conuenientia postulauerit, in ædificia erigenda superfluos Monasterij redditus expendere. Sed de hoc nulla est controuersia.

2. Dubium autem est tantùm de superfluis, & curiosis ædificiis. Ad quod dicemus, quòd Abbatibus non solùm prohibitum est, huiusmodi ædificia erigere; verùm etiam id faciendo peccarent mortaliter, vt colligitur ex Concil. Viennensi relato *in Clem*..... §. *Hinc est. de verb. signific.* non debent enim Regulares Prælati, vt Monasteria ampliandi, & noua ædificia erigendi desiderio satisfaciant, suis subditis necessaria subtrahere, nec superflua, ac curiosa beneficia extruere: quia Religiosorum, ac ideò pauperum Domos, non Imperatorum Palatia erigere debent; de quibus Hugo *de Claustro animæ, lib.* 2. *cap.* 4. sic ait: *Ædificia Fratrum non superflua sint, sed humilia; non voluptuosa, sed honesta. Vtilis est lapis in structura, sed quid prodest in lapide cælatura?* Religiosorum igitur ædificia, fortia, capacia, atque necessariis officinis, ac cellis munita esse, congruum est. At curiositates in ædificiis, superfluósque sumptus non Fundatores Religionum præceperunt, imò abominati sunt; sed fastus Diaboli, & vanitas, & sæcularitas inuexerunt.

3. Audiamus querimoniam, quam super hoc D. Bernardus Abbas in Apolog. ad Guillel. Abbatem instituit. *Iam enim subintrauit de aëre alieno sumptuosa, & (quantùm sinit pudor) ambitiosa cellularum ædificatio, & abiecta sancta simplicitate, & rusticitate, quasi religiosas quasdam nobis creamus habitationum honestates: dimissam enim nobis à Patribus nostris iure hæreditario formam paupertatis, & sanctæ simplicitatis speciem, verum decorem Domus Dei alienantes à nobis, & à cellis nostris, per manus artificum exquisitorum cellas, non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemosynis pauperum.* Et paulò infrà. *Ergo, obsecro, in peregrinatione huius sæculi, in salitia hac super terram, ædificemus nobis non domos ad habitandum, sed tabernacula ad deferendum, vtpote citò inde vocandi, & emigraturi in patriam.* Aggrauatur in Abbatibus, superbas, & curiosas fabricas tentantibus peccatum, propter damna, & incommoda, quæ ex sumptuositate ædificiorum oriri solent, vt optimè in quadam epistola suo Ordini scripta annotauit D. Bonauentura, his verbis: *Occurrit ædificiorum constructio sumptuosa; & curiosa, quæ pacem Fratrum inquietat, grauat amicos, & hominum peruersis iudiciis multipliciter nos exponit: & non sine præiudicio paupertatis, occurrit sumptuositas expensarum. Nam, cùm Fratres paucis nolint esse contenti, facti sumus omnibus onerosi, magisque fiemus in posterum, nisi remedium celeriter apponatur.*

Potest quidem ædificiorum sumptuositas exemplo sanctissimi Patris nostri Ioannis Gualberti, Ordinis Vallisvmbrosæ Generalis Institutoris, detestari, qui superbam cuiusdam Monasterij sibi subiecti fabricam à quodam Abbate constructam conspiciens, illo priùs correcto, à Deo precibus impetrauit, vt fabrica miraculosè demoliretur, ac funditùs euerteretur, sicut protinus contigit. Ergo notandum est, quòd Superiores, qui superflua ædificia, & nimis curiosa construunt, si illa paupertatis, aut sui status decentiam excedant, peccant mortaliter, & sunt proprietarij.

QVÆSITVM XIII.

Vtrùm Abbas possit in supellectilem, & vestes pretiosas, lautas comessationes, superfluos seruos, & equitatus bona Monasterij expendere.

SVMMARIVM.

1 *Supellectilis superflua, vestes pretiosæ, & alia huiusmodi quam dedecent regularem Prælatum, ex D. Bernardo, & num.* 2.

Omnium personarum genus si maximè dedecere dicatur in supellecti, & vestibus lautis, comessationibus, equitatibus, & comitatu proprium superare statum, & (vt ita dicam) extra suæ actiuitatis sphærã se se collocare; quid de Monachorum Patribus, omnium virtutum, & præcipuè humilitatis speciem præseferentibus, dicendum nobis erit; nisi; eos talia perpetrantes grauiter errare, & contra paupertatis votum agere, atque se se proprietarios demonstrare, simplicitati monasticæ magnam iniuriam afferre, suásque Regulas, & Sanctorum Patrum profanare instituta? Audiant, si qui sunt (quod absit) Abbates hæc meditantes, vel operantes, sanctissimum Abbatem Bernardum in 1. Timoth. 6. *Habentes victum & vestitum, his contenti simus. Nobis autem pro victu satietas; nec vestitum appetimus, sed ornatum. Quæritur ad induendum, non, quod vtilius; sed quod subtilius inuenitur: non, quod repellat frigus; sed, quòd superbire compellat: non denique (iuxta Regulam) quod viliùs comparari potest; sed, quod venustiùs, siue vaniùs ostentari. Heu me miserum qualẽcunque Monachum! Cur adhuc viuo, videre, ad id deuenisse Ordinem nostrum, Ordinem, scilicet, qui primus fuit in Ecclesia, imò à quo cœpit Ecclesia, quo nullus in terra similior Angelicis Ordinibus; nullus vicinior ei, quæ est in Cœlis Hierusalem mater nostra, siue ob decorem castitatis, siue propter charitatis ardorem: cuius Apostoli Institutores, cuius hi, quos Paulus tam sæpè Sanctos appellat, inchoatores extiterunt. Et quidem inter illos, cùm nihil, quod suum esset, quispiam retinuisset, diuidebatur (vt scriptum est) singulis, prout cuique opus erat. Non igitur, quod quisque pueriliter gestire poterat. Sanè vbi tantùm, quod opus erat, accipiebatur; ibi nihil proculdubiò otiosum admittebatur; quantò magis nihil curiosum? quanto magis nihil superbum.* Et cùm de vestibus superfluis, & delicatis egisset, inferiùs subdit: *Dicam, dicam, præsumptuosus dicar, sed verum dicam. Quomodo lux mundi obtenebrata est? Quomodo sal terræ infatuatum est? Quorum nobis vita vitæ debuit esse, dum exemplum in suis actibus ostendunt superbiæ, cæci facti sunt duces cæcorum. Quod enim (vt cætera taceã) specimen humilitatis est, cum tanta pompa, & equitatu incedere, tantis hominũ crinitorũ stipari obsequiis, quatenus duobus Episcopis vnius Abbatis multitudo sufficiat? Mentior, si non vidi Abbatem sexaginta equos, & eo ampliùs, in suo ducere comitatu. Dicas, si videas eos transeuntes, non Patres esse Monasteriorũ, sed dominos castellorum; non Rectores animarum, sed Principes Prouinciarum. Tum deinde gestari iubentur mappulæ, scyphi, bacini, candelabra, & mantica suffarcinatæ, non stramentis; sed ornamentis lectulorum. Vix denique quatuor leucis à sua quispiam domo recedit, nisi cum tota supellectile sua, tanquam sit, vel iturus ad exercitum, vel transiturus per desertum, vbi non valeant inueniri necessaria. An non posset eodem vasculo, & aqua manibus spargi, & vinum bibi? An non posset ardens*

lucere lucerna, nisi in suo, quod portas, candelabro, & hoc aureo, vel argenteo? An non posset dormiri, nisi super varium stratum, aut sub peregrino coopertorio? An non vnus aliquis Minister possit, & iumentum ligare, & ad mensam seruire, & lectulum praeparare? Huic ergo tantae multitudini garsionum, & iumentorũ cur, vel ad solatium mali, nobiscum non fecimus necessaria, quatenus hospites non granaremus? Sed haec parua sunt, veniam ad maiora; sed ideò visa minora, quia vsitatiora. Omitto Oratorium, immensas altitudines, immoderatas longitudines, superuacuas latitudines, sumptuosas depolitiones, curiosas depictiones, quae dum orantium in se retorquent aspectum, impediunt & affectum. Haec Bernardus. Et in epistola ad Guillelmum Abbatem, de eadem re sic fatur: *Vnde inter Monachos tãta intemperantia in comessationibus, potationibus, in vestimentis, & lectisternijs, & equitaturis, & construendis adificijs inolescere potuit? Et quod deterius est, vbi haec studiosius, voluptuosius, atque effusius fiunt, ibi ordo meliùs tenere dicatur, ibi maior putetur Religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia; sobrietas, austeritas creditur; silentium, tristitia reputatur: & contra remissio, discretio dicitur; effusio, liberalitas; loquacitas, affabilitas; cachinnatio, iucunditas; mollities vestimentorum, & equorum fastus, honestas; lectorum superfluus cultus, munditia: cúmque haec alterutrum impendimus, charitas appellatur. Ista charitas destruit charitatem; haec discretio discretionem confundit; talis misericordia crudelitate plena est.* Haec, & alia plura D. Bernardus, à cuius verborum mystico sensu nonnullas valde vtiles admonitiones colligere possunt Abbates, quantum ad huius quaesiti explicationem spectat.

QVAESITVM XIV.

Vtrùm Abbates Commendatarij possint de fructibus suarum Ecclesiarum, & beneficiorum liberè disponere.

SVMMARIVM.

1 *Commendatarij ad tempus de fructibus beneficiorum sibi commendatorum liberè disponere non possunt.*
2 *Commendatarij perpetui tenentur ad ea, ad quae obligantur beneficia in titulum obtinentes.*
3 *Commendatarij an ad hospitalitatem obligentur.*
4 *Equites Commendatarij S. Iacobi, Calatraua, Alcantara, & similes, an possint liberè disponere de fructibus Commendarum suarum.*
5 *Ludentes cum Commendatarijs non tenentur restituere acquisita in ludo.*

1. SVpponendum est ex dictis *in disputatione de Commendis*, quòd Abbatiae aliquando commendantur ad tempus, vt olim; aliquando verò in perpetuum, & ad vitam, vt hodie obseruatur. Quo supposito, dico, quòd Commendatarij ad tempus, quales olim erant, iure de fructibus Abbatiae sibi commendatae, liberè disponere nequaquam poterant: quia reuera erant tantùm Administratores, & Procuratores Ecclesiae sibi commendatae, sicut tutor pupilli, pro tempore, quo idoneus Praelatus illi non praeficiebatur; & ea solùm recipere poterant, quae ad sui ipsorum commodam sustentationem necessaria erant, cum obligatione, reliquos fructus futuro Pastori conseruandi, ac de illis rationem reddendi. Is autem, qui benefi-
2. cium, vel Ecclesiam in perpetuum commendatam habet, tenetur iisdem oneribus, & obligationibus, quibus tenetur beneficiarius, habens beneficium, vel Ecclesiam in titulum, nisi aliqua onera specialiter Ecclesiae sibi commendatae inhaereant; quia in Literis apostolicis, per quas Abbatia, vel beneficium commendatur, ait Summus Pontifex: *Talem N. Abbatiam cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis tibi, authoritate apostolica, provt quandiu vixeris, & dictam N. Abbatiam obtinebis, tenendam, & gubernandam; ita quòd durante Commenda huiusmodi de fructibus, redditibus, & prouentibus ipsius Abbatiae N. disponere, & ordinare valeas, sicut veri Abbates.* Ex quibus constat, quòd Commendatarius perpetuus eam liberam bonorum Abbatiae, vel alterius Ecclesiae sibi commendatae dispositionem habet, quam obtineret, si beneficium foret ei in titulum collatum. Vnde se habet, vt verus beneficiatus, & tenetur ad onera, & obligationes Abbatiae, vel Ecclesiae annexas. Igitur in primis ad cultum, atque ornatum Ecclesiae sibi commendatae obligatur: quia hoc est praecipuum onus Ecclesiarum Praelatis impositum. Demum vidẽdum erit, 3.
an Hospitalia Abbatiis annexa sint, & ab Abbatibus ex facultatibus Monasterij sustentanda. Verùm, quia multa sunt Hospitalia Abbatiis annexa, quae vel diruta sunt, vel desunt pauperes, ita vt illorum vix habeatur memoria, tunc non videtur obligari Abbas Commendatarius ad aliquid de sui Coenobij facultatibus in hospitalitatem erogandum. Sed hoc nullatenus admittendum est: quia in tali casu sacrosanctum Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. cap.* 8. decreuit, vt pars illa, quae Hospitali debebatur, piis vsibus applicetur modo *ibidem* praescripto; quae omnia sub grauibus poenis praecipiuntur omnibus & singulis Hospitalium Administratoribus, cuiuscunque ordinis, & Religionis, & dignitatis fuerint; iis duntaxat Hospitalariis exceptis, qui illis Regularibus subiiciuntur, vbi viget regularis obseruantia: & praedictum Concilium addit derogationem exemptionum, consuetudinum etiam immemorabilium, seu priuilegiorum, aut Indultorum. Igitur concludendum est, debere Abbates omnes, qui suae Abbatiae Hospitalia annexa habent, de illius facultatibus ea sustentare: quod satis probatur non solùm ex Concil. Trident. *loco cit.* sed etiam ex Concilio Viennen. *Clem. Quia contingit, de religios.* Quod etiam rationi, & pietati congruum est: quia hospitalitatis officium à Sanctis Patribus frequenter commendatum (vt ait Concil. Trid. *loco cit.*) per eos Abbates promptè, & benignè, quantum per eorum prouentus licebit, debet exerceri; memores, eos, qui hospitalitatem amant, Christum in Hospitalibus recipere.

Quid verò dicendum sit de aliis Commendatariis 4.
Equitibus S. Iacobi, Calatrauae, & Alcantarae, & similibus, an de fructibus Commendarum suarum liberè disponere possint, sicut dicemus *in sequenti quaesito* de Praelatis, & beneficiatis saecularibus; res non adeò clara est. Pars affirmatiua, & negatiua circũfertur inter Doctores, quorum sententiae proponendae sunt.

Prima sententia est Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 29. *art.* 7. Valasch. *cons.* 108. *num.* 7. Molin. *de iust. tom.* 1. *disp.* 141. *col.* 3. *vers. Est verò rigida.* Alcozer *lib. de ludo, cap.* 39. qui affirmant, praedictos Equites Commendatarios esse veros dominos quoruncunque bonorum, ante, & post professionem acquisitorum; ac proinde posse de illis omnibus, tam patrimonialibus, quàm redditibus commendarum ita liberè disponere, ac caeteros saeculares. Ratio est: quia consuetudo antiqua eorum paupertatem ita interpretata est Superioribus scientibus, & non contradicentibus, & redditus Commendarum titulo saeculari praedictis Equitibus Commendatariis dantur sub titulo militari.

Secunda sententia est Nauarri *de redditibus Ecclesi.* q. 1.

q. 1. *num.* 95. Marta *in lib. instruct. Vt Commendatarij tendant ad perfectionem, cap.* 4. *num.* 50. Ayala *in compendio Regulæ Ordinum militar.* & aliorum dicentium supradictos Equites Commendatarios teneri omnia bona prædicta in vsus suos honestos expendere; & si aliquid superfuerit, in opera pia. Et quamuis *comm.* 2. *de Regul. num.* 56. dicat, hos Commendatarios non posse testari sine licentia Papæ; antiqua tamen consuetudo apud illos obtinuit, posse testamentum condere, tam de bonis patrimonialibus, quàm de redditibus Commendarum; imò non solùm ex consuetudine, verùm etiam ex priuilegiis Innocentij VIII. & Clementis VII. dictam facultatem habent testandi. Vnde constitutio Pij V. reuocans huiusmodi priuilegia, non fuit apud illos Commendatarios recepta, licèt eadem Constitutio Pij V. expressè reuocata sit à Gregorio XIII. vt affirmant Hieronym. Roder. *in Compend. qq. regul. resol.* 28. *n.* 11. & Molina *de iust. tom.* 3. *disp.* 604. Sanch *in prae. Decal. lib.* 7. *c.* 8. *n.* 30. qui *n.* 31: docet, posse hos Equites Commendatarios de vtriusque bonis maioratum instituere non secùs ac alios sæculares.

5. Hinc est, quòd Alcozer *de ludo, cap.* 39. affirmat, ludentes cum his Commendatariis non teneri restituere, quæ acquirunt in ludo: quia, cùm sint verè domini omnium illorum bonorum, & possint de illis disponere, verè transferunt illorum dominium in ludo perdendo. Ita etiam affirmat Barbosa *de iur. eccl. lib.* 3. *cap.* 57. *num.* 16 vbi ait, Clericos Ordinum militarium in Claustro viuentium, qui ex legitima causa, & licentia extra claustra viuunt, & inseruiunt alicui beneficio, testari posse cum hac conditione, vt quotannis inuentarium præsentent Superiori, in quo contineantur propria bona, & dummodo quintam partem bonorum relinquant Monasterio: & tertio quoque anno petant à Superiore licentiam testandi.

QVÆSITVM XV.

Abbates, & Prælati sæculares in quos vsus suorum beneficiorum redditus expendere teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Tempora varia, in quibus Ecclesiastici circa bona Ecclesiarum se gesserunt, & modò gerunt, enumerantur, inclusiuè ad num.* 5.
6 *Sententia asserens, sæculares Prælatos, & beneficiatos non posse licitè sumere de fructibus suorum beneficiorum, enumeratur.*
7 *Charitas benè ordinata incipit à seipso.*
8 *Prælati, & Beneficiarij sæculares ex superfluis suorum beneficiorum aliquid in vsus profanos expendentes, licèt mortaliter peccent, pauperibus non erogando; non tamen tenentur ad restitutionem: & n* 10. *&* 11.
9 *Beneficiarij dicuntur habere dominium redditnum suorum beneficiorum.*
12 *Beneficiarius, & Prælatus quilibet sæcularis, quod sibi superest de prouentibus ecclesiasticis, debet expendere in pios vsus, in opera hospitalitatis, & peregrinationis, vt n.* 13.
14 *Beneficiarius, & Prælatus sæcularis habens patrimonium, potest illud conseruare, & in proprios vsus expendere.*
15 *Beneficiarius potest disponere de distributionibus pro suo arbitrio.*
16 *Beneficiarius ex fructibus beneficij potest alere filios legitimos, & spurios, si aliunde non habeant.*
17 *Pensionarius non potest dispensare pensionem, prout vult, neque de ea testari.*
18 *Bona empta ex fructibus Ecclesiæ sunt, & fiunt ipsius Ecclesiæ.*
19 *Beneficiarius ex fructibus beneficiorum potest dare rationabilem dotem filiæ etiam spuriæ, modò aliunde non habeat.*
20 *Beneficij redditus ad tempus capi possunt pro debito beneficiarij, modò relinquantur Clerico necessaria ad sustentationem.*
21 *Beneficiarius potest disponere, & hæredes instituere de bonis patrimonialibus.*
22 *Beneficiarius, si tempore, quo adeptus est beneficium, nihil proprij habebat, præsumendum est bona non modicæ æstimationis ex redditibus Ecclesiæ comparasse.*

PRo intelligentia huius quæsiti præmittenda est distinctio temporum, quoad huiusmodi fructus beneficiorum: & in hac re multa tempora sunt consideranda, vt difficultates, & præsertim varietates sacrorum Canonum conciliari possint.

Primum tempus fuit, quando Ecclesia, & Christiani, tam Clerici, quam laici; tam in particulari, quam in communi, propria bona non possidebant, sed existentes in perfectione euangelica, omnia sibi oblata vendebant, & ad pedes Apostolorum pretium ponebant, vt propriis, & alienis necessitatibus subuenirent, diuidebatúrque tunc singulis, prout cuique opus erat, *Actor. cap.* 3. 1.

Secundum tempus fuit, quando numerus fidelium summopere auctus erat, vt ad vitam, & vestitum sufficientes opes non suppeterent, cœperunt laici Christiani propria bona retinere, & tunc Clerici adhuc communem vitam obseruabant, nihil possidentes in particulari, & prædia, & quæcunque alia sibi oblata Ecclesiis tradebant, quibus Episcopi præsidebant, vt ex redditibus illorum, decimis, & oblationibus aliisque eleemosynis Clerici communem vitam ducentes sustentarentur, *ex cap. Videntes.* & *cap. Expedit.* & *c. Duo sunt.* 12. *q.* 1. Vnde S. Thom. 2. 2. *quæst.* 43. *art.* 8. *in corpore*, quando dicit, bona ecclesiastica committi Prælatis ad derogandum aliis, sicut bona Reipublicæ communia Rectoribus, intelligendus est attento hoc tempore. 2.

Tertium tempus, quando Clericis ægrè ferentibus carere propriis rebus, fuit permissum, vt patrimonia, vel bona aliunde oblata, & quæsita habere possent; ita vt proprium habentes nihil acciperent de deputatis bonis ad sustentationem pauperum, & Laïcorum, habetur *in cap. Clericus. cap. Pastor Ecclesiæ. cap. Si quis propter.* 11. *q.* 2. 3.

Quartum tempus fuit, quando Parochiæ segregatæ fuerunt, & Ecclesiæ assignatæ singulis Presbyteris, & bona Ecclesiarum quoad redditus distributa fuerunt in quatuor partes; vna pro Diœcesano Episcopo; secunda pro Parocho; tertia pro fabrica; quarta pro peregrinis, & pauperibus, *ex cap. Vobis.* & *cap. Vulterranæ.* & *aliis cap:t.* 12. *q.* 1. 4.

Quintum tempus est præsens, quo Episcopi, bonis exceptis applicatis suæ mensæ, & etiam Capitulis Cathedralium habent in plerisque Ecclesiis partem tertiam fructuum: alias verò partes habent Ecclesiarum Rectores, cum onere fabricæ, & ornamentorum, & paramentorum Ecclesiæ, & alia huius generis similia; ac denique circa eam partem Ecclesiæ, quæ dicitur Sancta Sanctorum, vulgò, *Capella maior.* quod enim attinet ad illam partem, quæ Episcopo, aut Clericis, siue fabricæ diuidenda dicitur, hodie in his locis tantùm obtinet, vbi talis existit consuetudo: quia iam non omnes Episcopi, nec omnes Ecclesiæ, vel Clerici, & Ecclesiarum Rectores eis subuenire teneantur, cùm ferè omnes supradicti, & 5.

etiam fabrica Ecclesiæ proprios redditus habeant. Et ita rigor ille de quarta parte fructuum eroganda remittitur; non tamen Clericus absoluitur, quin teneatur suæ Ecclesiæ, vel Episcopo indigenti; de quarta verò pauperibus eroganda, certum est quòd per contrariam consuetudinem, saltem in foro conscientiæ tolli non potest.

6. Prima sententia est, sæculares Prælatos, & beneficiarios non posse licitè sumere de fructibus suorum beneficiorum, & Ecclesiarum, nisi quod necessarium est ad commodam eorum sustentationem, & quidquid superest de redditibus illarum Ecclesiarum, lege iustitiæ in pauperes, & pias causas expendere teneantur: quòd si aliter fecerint, obligari ad restitutionem in opera pia ex aliis eorum bonis. Hanc sententiam sequuntur multi Theologi. Riccard. *in 4. dist. 45. quæst. 1. circa. 3. principale.* Alexand. Alens. 3. *part. quæst.* 56. *num.* 5. *à.* 2. Henric. *quodlibet.* 8. *quæst.* 27. Maior *in 4. d.* 24. *quæst.* 6. Eandem sequuntur aliqui Canonistæ, Nauar *tract.* 2. *de reddit. Eccles. plurib. locis.* Petrus Sotus *de instruct. Sacerd. p.* 2 *lec.* 3. & Francisc. Turrianus *in epistola ad Episcopum Laodicensem.* Hæc sententia est valde probabilis cùm sit multorum Doctorum, & sacris Canonibus admodum conformis: volunt enim Sacri Canones, quòd beneficiorum redditus dentur Clericis, cum obligatione, vt superflua erogent pauperibus. Ita habetur *in can. Quia tua fraternitas.* 12. *quæst.* 1. & *in can. Res Ecclesiæ.* 12. *quæst.* 1. & *cap. Quod autem.* 25. *quæstione.* 7. & multis aliis locis, vbi habetur, beneficia ecclesiastica instituta esse, vt Clerici sufficienter sustententur ex iis; ita tamen, vt quod superest, ex eo pauperes alantur. Et hoc magis probatur: nam sacri Canones beneficiarios, & Prælatos, qui de prædictis bonis gaudent, vocant pauperum procuratores, & dispensatores: tenentur autem eos fructus in pauperum vsus erogare, qui vltra suffi-
7. cientem eorum sustentationum superflui sunt: quia ordinata charitas incipit à se ipso, *can. Non satis.* 86. *dist.* & *can. Qui vult. de pœnit. dist.* 3. tex. expressus *in capite De his.* & ibi Panormit. *numero* 2. *de Ecclesiam ædifican.* Est insuper hæc sententia rationi multùm consentanea: non est enim credibile, quòd fideles tantas opes, & diuitias in ecclesiastica beneficia contulerint, vt illis soli Prælati, & beneficiarij fruantur, sed, quòd etiam ex iis, quæ supersunt, in pauperes, & pia opera conferant. Hanc sententiam tanquam tutiorem vult Leonard. Less. *loco citato numero.* 41. esse in praxi beneficiariis consulendam.

8. Secunda sententia, quæ verior, & probabilior est, maximè apud recentiores, vult, post erecta beneficia, post certos redditus, & prouentus beneficiis assignatos, Prælatos, & beneficiarios ita effici illorum redditituum dominos, vt si ex superfluis aliquid profanè expenderint, non teneantur ad restitutionem in pauperes, vel alias pias causas, sed tantùm peccare mortaliter, si, quæ supersunt, in pauperes, & pias causas non expenderint. Hanc sententiam tenent S. Thom. 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 7. Sotus *de iustit. lib.* 11. *quæst.* 4. *art.* 3. Adrian. *in 4 tract. de restit. §. Pro clariori conclusione* 2. & 4. Couar. *in cap. Cùm in offic. de testam.* Franc. Sarmien. *de reddit. par.* 2. *cap.* 1 & 2. & multi recentiores.

Pro cuius intelligentia notanda sunt verba illa: *Post erecta beneficia, & post certos redditus, & prouentus beneficiis assignatos.* Nam, antequam erigerentur beneficia, & distincta portio beneficiis singulis assignaretur, ratio, & conuenientia postulabat, vt essent omnia communia, & eo tempore Clerici non habebant dominium: sed tanquam Monachi Apostolorum Regulam obseruantes, omnia in communi habebant. Cùm vero tractu temporis erigerentur beneficia, & illis certi assignarentur redditus, ex quibus seorsim ab aliis posset vnusquisque beneficiarius viuere; factum est, vt vnusquisque beneficiarius illorum reddituum constituatur dominus, & de superfluis possit, absque restitutione, non verò sine peccato mortali, in profanos vsus expendere, vt tenent Doctores secundæ sententiæ, quæ sic breuiter explicata probanda est quoad vtranque partem, scilicet, quòd beneficiarij habeant dominium de omnibus redditibus suorum beneficiorum: secundo, quòd non teneantur ad restitutionem, si de superfluis profanè expendant; sed tantùm peccare mortaliter.

Quoad primam partem probatur ex Concil. Trid. sess. 22. cap. 3. de reformatione: *Statuit, vt in omnibus Ecclesiis cathedralibus, & collegiatis tertia pars prouentuum, dignitatum, personarum, & officiorum in distributiones diuidatur; vt, scilicèt, qui eas obtinent; si personaliter competens ibi seruitium quolibet die statuto non impleuerint, illius diei distributionem amittant, nec ius quoquo modo dominium acquirant: sed fabricæ, vel alteri loco applicetur.* Et sess. 23. c. 1. de reformat. *Statuit vt Episcopi, qui vltra tres mẽses (nisi vrgẽte necessitate) absunt à suis Ecclesiis, fructus non faciãt suos pro rata temporis absentia; sed teneantur fabricæ, vel pauperibus erogare.* Et in cap. vnico, de Clerico nõ residente: *Qui diuinis Officiis nõ intersunt (nisi infirmitas, seu iusta, & rationabilis necessitas, aut euidẽs Ecclesiæ vtilitas releuet nõ sunt domini quotidianarum distributionum, neq. faciunt eas suas, sed ad restitutionẽ sic perceptorũ obligantur.* Ex quibus verbis, & aliis similibus, tam in Concilio Trid. quam in aliis Constitutionibus pontificiis infertur, beneficiarios obseruantes ecclesiastica decreta, fieri dominos redditũum suorum beneficiorum. Et hoc fatentur ferè omnes recentiores, quidquid dicat Nauar. *locis citatis.* 9.

Quo verò ad secundam partem, quòd non teneantur ad restitutionem, quanuis profanè expendant, 10. probatur: quia, si sunt domini, non tenentur ad restitutionem illius, quod ad illos spectat: non enim potest cogi aliquis ad restitutionem, nisi rei alienæ, vt iura dicunt: tum, quia bona beneficiis, & Ecclesiis donata à fidelibus non sunt cum hoc onere, & conditione illis applicata (nisi aliqua particulari donatione expressum sit;) sed elargita sunt ad splendorem, sustentationem, & augmentum diuini cultus, & liberè ab illis erogata fuerunt. Quod verò mortaliter peccent, prouenit: quia hoc est contra præceptum Ecclesiæ, quæ hoc omninò interdicit, vt de redditibus præcipuè Episcoporum videre est in Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 1. *de reformat.* tum etiam, quia, si superfluè expendunt, faciunt beneficiarij contra gradum proprium, & contra seipsos, qui pauperum tutores vocantur; & insuper agunt contra charitatem in re graui, quæ licèt omnes Christianos liget; particulari tamen modo, & strictiori vinculo illos coget, qui bona ecclesiastica possident.

Ex his deducitur primò, Clericos, & beneficiatos 11. expendentes fructus beneficiorum in profanos, & turpes vsus, licèt peccent mortaliter, vt diximus; non tamen tenentur ad restitutionem, vt satis in antecedentibus verbis probauimus: & hoc docent Sotus *lib.* 10. *de iust. q.* 4. *art.* 3. Anton. Molin. *in instr. Sacerdotum, cap.* 15. §. 2. Couar. *in cap. Cùm in off. n.* 3. *vers. Quartum de testam.* vbi pro pro hac sententia citat S. Thom. Adrian. Præpositum, Driedonem, & alios quamplurimos. Et quòd non teneantur ad restitutionem, potissima ratio est: quia nunquam vidimus, Ecclesiam coëgisse Clericos expendentes fructus beneficiorum suorum in profanos, & turpes vsus ad restitutionem pauperibus faciendam ex hac ratione:

quia

quia dominus etiam abutendo propria re, non obligatur ad restitutionem, *argum. l. Sed etsi. 28. §. Consuluit. §. de petit. heredit. l. In re mand. ua. C. mandati*, cũ vulgaribus.

Vnde, quando S. Hieronymus inquit, agens de Sacerdote: *Omnia quæ Clerici habent vltra congruã sustentationem, pauperum esse.* intelligendus, est sicut intelligendæ sunt multæ consimiles authoritates Sanctorum, de tempore illo antiquo, antequam fieret diuisio bonorum. Habetur dictum Hieronymi *in cap. 1. vers. Quomodo. 24. dist.*

12. Secundò deducitur, debere tamen beneficiatum, & quemlibet Prælatum sæcularem, quod sibi de fructibus, & prouentibus ecclesiasticis superest, expendere in pios vsus, & in vsum fabricæ Ecclesiæ, pauperum, Religiosorum, & similium, etiamsi fructus iam essent incorporati cum aliis suis propriis bonis. Ita Filliuc. *tr. 43. c. 3. q. 5.* Nauar. *de spol. Cler. §. 3. n. 1.*

13. Tertiò deducitur, Prælatum, & beneficiatum sæcularem debere supradictos fructus sibi superfluos in opera hospitalitatis, & peregrinationis expendere, & in alios pauperes, siue familiares, aut consanguineos sub titulo paupertatis erogare. Ita Barbosa *de iure eccl. lib. 3. cap. 17. num. 30.*

14. Quartò deducitur, eosdem habentes patrimonium, posse illud conseruare, & redditus suorum beneficiorum in proprios vsus expendere. Ratio est: quia nullus cogitur propriis stipendiis militare, etiamsi diues sit, *ex cap. Charitatem. in fin. 12. q. 1.* maximè cùm redditus ecclesiastici sint Clericis deputati pro mercedibus suorum laborum. Ita affirmant Nauar. *loc. proximè cit. de redditib. n. 78.* Sotus *lib. 1. de iust. q. 2. art. 3.* Cou. *in c. 1. de testam. n. 2.* Graffius *in decis. aureis part. 1. lib. 2.*

15. Quintò deducitur, posse beneficiatum disponere de distributionibus pro suo arbitrio, & voluntate, non solùm cùm sit dominus dictarum distributionum, sed etiam, quia illæ traduntur tanquam mercedes operis ob ministerium personale. Ita etiam docent Parisius *cons. 33. num. 10. tom. 4.* Dominic. *in cap. Præsenti. 9. de officio Ordin. lib. 6. n. 16.* vbi Franchus *num. 10.* Syluester *verb. Clericus. 4. q. 4. n. 3.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. §. 7. num. 164.*

16. Sextò deducitur, hos beneficiarios ex fructibus beneficiorum posse alere filios legitimos, & spurios, dum aliunde non habeãt ad illos alendos: quia hoc est pietatis opus, quo mediante pater tenetur specialiter erga filios Ita Nauarrus *de filiis Clericorum, §. 19. num. 10.* Molin. *de iust. tract. 2. disput. 146.* Filliucius *tract. 43. cap. 4. q. 19. num. 36.* quorum Doctores aliqui affirmant, filium illegitimum posse tuta conscientia accipere necessaria ad alimenta ex bonis ecclesiasticis paternis, & Cameram apostolicam teneri consulere ei ex bonis paternis, quæ spolio subiecit; & insuper inopem sororem, ac egentes Fratres alere posse, & alios pauperes consanguineos, dicunt Rodericus à Cunha *in Comment. ad cap. Omnino. n. 4. dist. 31.* Garzias *de expensis, cap. 3. num. 32.* Nauar. *in Apolog. de red. it. q. 1. monit. 26. num. 2.*

Septimò deducitur, illum, qui percepit à beneficiis ecclesiasticis pensionem, non posse eam dispensare, vt voluerit, & proprio testamento de ea testari: quia pensio æquiparatur beneficio, vt dicit Nauarrus *loc. cit. monitu 32. num. 2.* & Nicolaus Garzias *de benef. part. 1. cap. 5. num. 161.* Oppositum tamen tenent Naldus *verbo, fructus, num. 7.* Zerola *in prax. episcopali, verbo, Pensionarius, §. 25.* Gigas *de pens. q. 52. num. 2.* Menochius *de arbitr. casu 171. num. 12.* Azor. *tom. 2. instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 9. quæsit. 12.* Sed de hac re videatur Barbosa *de iur. eccl. lib. 3. cap 17. num. 33.* 17.

Octauò deducitur, empta ex fructibus ecclesiasticis esse, & fieri ipsius Ecclesiæ: quod habetur in multis Concillis, & præsertim in Concil. Agathensi relato *in cap Presbyter. 12. q. 4.* & Concil. Hispalen. I. relato *in cap. Fixum. 12 q. 5.* & in Concil. Carthag. III. relato *in cap. Placuit. 12. q. 3.* & Concilio Toletan. IX. relato *in cap. Sacerdotes. 12. q. 4.* Ratio est potissima: quia bona ex pecuniis, & fructibus ecclesiasticis empta subiiciuntur Cameræ, & fisco apostolico, vbi est vsus spoliorum ex constit. Pij IV. & Pij V. vt refert Barbosa *loco. cit. num. 38.* ergo non fiunt bona quasi patrimonialia ipsius beneficiarij. 18.

Nonò deducitur, posse beneficiarios, & Prælatos sæculares ex fructibus beneficiorum rationabilem dotem filiæ spuriæ, vel sorori tradere, dummodo aliunde non habeant talem dotem: quia dos in locum alimentorum subrogatur, licitum est alere prædictas, vt diximus: ergo & eis dotem tradere. Ita Barbosa *loco cit. num. 39.* vbi citat Palatium, Syluestrum, Nauarrum, Reginaldum, & alios. 19.

Decimò deducitur, pro patrimoniali debito, vel alterius speciei redditus beneficiarij capi posse in causam iudicati ad tempus; sed non in perpetuum, donec debitum satisfiat, dummodo relinquantur à Clerico necessaria ad sustentationem. Ita Barbos. *loco cit. n. 42.* cum aliis ab eo citatis. 20.

Vndecimò deducitur, prædictos beneficiarios, & Prælatos sæculares de propriis patrimonialibus, & de acquisitis disponere, & ad hæredes trãsmittere, *c. Episcopi. cum sequentib. 12. q. 1. c. De laicis. vers. Episcoporum. 12 q. 2.* Molina *de primogeniis lib. 2. cap. 10. n. 26.* Graffius *in decis. aureis, part. 1. lib. 2. cap. 100. n. 29.* 21.

Verùm, si Clericus tempore, quo beneficium adeptus est, nihil proprij probetur habuisse, quicquid reperitur, quando moritur de immobilibus bonis, aut etiam mobilibus, non modicæ æstimationis, præsumitur de redditibus Ecclesiæ comparasse; & ideò transire non poterunt ad hæredes Sed, si constiterit ante adeptum beneficium, bona habuisse, & tenues ipsius beneficij redditus esse; tunc bona, quæ reperta fuerint, præsumuntur acquisita ex bonis Clerici, non Ecclesiæ. Ita Romanus *cons. 346.* & Rota Romana *decis. 182. n. 7. & 10. part. 3. diuers.* & Barbos. *loco. cit. num. 31.* 22.

DISPVTATIO XII.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa feuda, & vasallos.

QVÆS. I. Vtrùm Abbates possint ciuitates, castra, oppida, vassallos, ac iurisdictionem temporalem habere.

II. Vtrùm liceat Cisterciensibus castra, oppida, vassallos, ac temporalem iurisdictionem habere.

III. Vtrùm Abbas possit aliqua loca, siue castra Monasterij alicui Regulari, vel sæculari concedere.

IV. Vtrùm Abbates, & Prælati ecclesiastici castra, aut alia feuda possidentes, teneantur per suos vassallos suo Principi auxilium præbere.

V. Vtrùm Abbates, & Prælati regulares cum suis subditis Regularibus teneantur ad obsequia propriæ Republicæ propter bonum commune.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Abbates possint ciuitates, castra, oppida, vassallos, ac iurisdictionem temporalem habere.

SVMMARIVM.

1 *Pro parte negatiua arguitur.*
2 *Nemo militans Deo sæcularibus se negotiis implicare debet.*
3 *Iurisdictione temporali in vassallos potiri, non est alienum à monastico instituto.*
4 *Monasteria nonnulla temporali iurisdictione pollentia recensentur.*
5 *Priuilegia quædam referuntur, ex quibus patet, Abbates Regulares huiusmodi iurisdictionem habere posse.*
6 *Responsio ad obiecta.*
7 *Prælati Ecclesiastici temporalem iurisdictionẽ, non vt Sacerdotes; sed vt temporales domini exercent.*
8 *Iudices ab ecclesiasticis Prælatis constituendi, vt iurisdictionem temporalem in suis castris, seu villis exerceant, necessariò laici esse debent.*
9 *Prælati prædicti, & Iudices ab eis constituti temporalem iurisdictionem exercendo, nequeunt censuris, & aliis spiritualibus pœnis procedere.*
10 *Iudices debent in iudicando leges Regnorum, ac legitimas consuetudines obseruare.*
11 *In casu appellationis, ad quem sit à prædictis Iudicibus recurrendum.*
12 *Cui debeantur bona à prædictis Iudicibus confiscata contra Clericos, aut laicos.*

1. Videtur dicendum, quòd non: quia ciues talium ciuitatum, vel castrorum, debent iis præsidibus in causis ciuilibus, & criminalibus cõmitti, à quibus, decentiùs regantur. At sæculares non possunt in causis ciuilibus, & criminalibus per Abbates, qui Religiosi sunt, ritè, & rectè gubernari; tum, quia Regulares mundanis actionibus inuolui non debent. Vnde Concilium Turonense *in cap. Non magnoperè. Ne Cler. vel Monac. sæcul. negot. se immisc.* statuit, vt nullus post factam in aliquo loco religiosam professionem, ad Physicam, vel leges mundanas exire permittatur: tum etiam, quia Religiosi ea authoritate non pollent, vt subditis terrorem incutiant, qui ad humanam audaciam arcendam est admodum necessarius. Vnde D. Paulus ad Timoth. nos admonet, vt nemo militans Deo sæcularibus se negotiis implicet.

2. Secundò, vsu, & experientia rerum magistra compertum est, huiusmodi sæculares Abbatum, & Ecclesiasticorum possessiones, & diuitias, plura incommoda, & damna peperisse; scilicet, non solùm bella, verùm etiam hæresum turbas, atque rebellionum insultus: Germaniæ etenim, atque Angliæ Hæretici hoc in causa rerum turbatarum ponebant, quòd nec Antistitum potentatus; nec Cœnobitarum diuitias æquo animo ferre poterant. Additur, quòd Religiones ipsæ inde vtplurimùm antiquas suas austeritates amiserunt, quòd immodicis diuitiis abundarent.

3. Contrarium tamen deduci potest *ex cap. Auditis. de præscript. & ex cap. Dilectus. de offic. Ordin.* ex quibus colligitur, non esse alienum à Monachorum instituto, villas, castra, ciuitates, & oppida suæ iurisdictioni subiecta habere posse, ac illorum ciues, tanquam suos vassallos in foro interiori, & exteriori gubernare. Quod patet etiam ex praxi: permulti enim adsunt Monasteriorum Abbates habentes castra, & vassallos, in quos vtranque, spiritualem, scilicet, & temporalem iurisdictionem exercent, vt in Regno Neapolis, Abbas Cassinensis, & alij, quorum meminit Marin. Freccia *in tract. de subfeud. sub rubr. de origine Baron. c. 3. n. 28.* atque etiam in aliis Italicæ locis, & similiter in Gallia, & Germania, Abbas Dolensis, qui Abbas, & Princeps Dolensis appellatur; necnon, & Abbas Corbiensis, Abbas, & Comes Corbiensis; & alij, quos plurimos recenset Renatus Choppinus *de sacra politia forensi, lib. 1. tit. 4. n. 17.* ita & in Hispania Monasterium S. Mariæ de Noguera, Ord. S. Benedicti, & in Lusitania Monasterium S. Crucis Colimbricensis, quod habet sub se nonnulla castra, & villas cum iurisdictione spirituali, ac temporali; & alia plurima, quæ hîc recensere longum, ac tædiosum foret, & videri poterunt apud Historicos. Eorum quædam retulimus *in 1. tomo, disp. 3. q. 4.* Cùm enim Reges cuncta per se gubernare nequeant; sed necesse habeant Comitibus, atque aliis Potentatibus iurisdictionis partem committere; dum tamen semper penes eos suprema potestas resideat; non est, quare Abbates, atque alij ecclesiastici Prælati huiusmodi iurisdictionem non participent, cùm moraliter credendum sit, ipsos, tum iustiùs, ac æquiùs; tum etiam mitiùs, & cum maiori beneuolentia subditorum lites, & causas aut composituros, aut determinaturos, ac cum maiori charitate in vitia animaduersuros. Qua confidentia antiqui Reges huiusmodi iurisdictiones illis committebant: certè sperantes futurum, vt tanquàm patres filios essent subditos tractaturi. Videatur Soto *de iust. lib. 10. q. 4. art. vlt.* Idémque confirmatur ex quibusdam priuilegiis à Sede apostolica aliquibus Monasteriis concessis. 4

Nam Sixtus IV. quadam sua perpetuò valitura Constitutione, tam omnibus & singulis Monasteriis S. Mariæ de Noguera, Ordinis S Benedicti vassallis, & subditis vtriusque sexus, quàm Principibus, Baronibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Militibus, aliisque personis cuiuscunque dignitatis, status, gradus, vel conditionis fuerint partium illarum districtè præcipiendo mandauit, quatenus vassalli, & subditi prædicti sponte, vel violenter aliis dominis sæcularibus dati, subiecti, vel submissi, seu commendati, statim post habitam de præsentibus notitiam ad immediatam ipsius Monasterij obedientiam, & subiectionem redeant, ac personæ, quibus dicti submissi, vel commendati existunt, illos liberè redire permittant, & de illis de cætero nullatenus se impediant. Alij verò non commendati subditi, & vassalli dicti Monasterij, nulli, nisi de expresso mandato, seu consensu prædicti, & pro tempore existentis Monasterij huiusmodi Prioris se subiiciant, dent, & submittant, aut cõmendent. Ac Principes, Duces, Barones, Marchiones, Comites, & Milites, aliæque personæ, vt præsumittur qualificatæ vassallorum, subditorum, locorũ dicti Monasterij aliquam commendam, seu submissionem, aut seruitia, ac à Priore, & Conuentu, necnon personis etiam Clericis sæcularibus in Ecclesiis dicti Monasterij beneficiatis, dictique, & pro tempore existentis Prioris eiusdem Monasterij subditis, de rebus, & bonis suis, quæ vndecunque habent, reponunt, & vendunt, ac 5

ac de cætero eos habere, reponere, & vendere contigerit, ab illa ementibus datia, exactiones, impositiones, gabellas & pedagia, aliaque noua iura, collectas, etiam verredas & accendarias nuncupata imponere, exigere, petere, aut extorquere, ac vendentes,& ementes huiusmodi per se,vel aliũ,seu alios,super præmissis incarcerare,seu aliàs eis iniuriari, ac ligna à nemoribus & Montibus Monasterij.& vassallorum,ac subditorum prædictorum scindere, vel Monasterium, Priorem, Conuentum, vasallos,subditosque prædictos super iuribus, & iurisdictionibus suis, illarúmque vsu impedire, aut perturbare non audeant, neque in præmissis,aut eorũ aliquo illa cõmittentibus auxilium, consilium, vel fauorem per se vel alium, seu alios directè,vel indirectè,quouis quæsito colore, quoquo modo præstare præsumant: qui verò contra præmissa, vel eorum aliquod fecerint si personæ fuerint singulares excommunicationis sententiam incurrant,absque aliqua hominis declaratione:si autẽ Communitas,seu Vniuersitas ciuitatis,oppidi,villæ, castri, seu loci alterius cuiuscunque, ipsa ciuitas castrum,oppidum,villa,seu locus similiter eo ipso interdicto subiaceat ecclesiastico. Mandantes districtus harum serie in virtute sanctæ obedientiæ Venerabilibus Fratribus nostris Episcopis, *&c.* Quod priuilegium refertur *in lib concess.Ord.S.Bernard.Hispan.impress.Vallisoleti*, anno Domini 1595.& eodem gaudent cætera eiusdem Congregationis Monasteria, necnon etiam Religiones eiusdem indulta participantes.

Ex prædicto indulto colligitur quòd subditi,& vassalli Monasteriorum tenentur ipsis, & eorum Abbatibus, & Superioribus obedientiam præstare, tanquàm eorum Dominis. Quod clariùs habetur ex concessione Alexandri VI.quæ refertur *d.lib.priuil.96.fol.535. p.2.& priuileg.* 171.*fol.*143.*p.*2. per quam concessit Monasterio S.Benedicti Vallisoleti, & eius Cõgregationi,anno Domini 1497.quòd causas, quas inter dd. Monasteriorum vassallos respectiuè pro tempore moueri contingeret, ipsorum Monasteriorum Superiores cognoscere debeant.Quæ & alia priuilegia eidem Ordini ab aliis Summis Pontificibus tradita,confirmata, &reualidata sunt per amplissimam priuilegiorum confirmationem, & innouationem eidem Ordini à Clemente VIII.concessam, anno Domini 1594. vt habetur *eod.lib.priuil.*124 *fol.*243.

6. Ad obiectiones respondeo,& ad primam,quòd non est de essentia,Dominos, & Barones ciuitatum,& castrorum scientia ciuilium,ac mundanarum legum callere:possunt enim eorum administrationem aliis literatis viris committere, vt videmus communiter ab omnibus fieri.Et ad id,quod dicitur,Religiosos ea authoritate non pollere, vt subditis terrorem incutiant, respondeo,concedendo, quòd nullatenus Religiosi,& Ecclesiastici suos subditos,atque vassallos, absque regio fauore gubernare valent.Nam si Rex penes quem summa potestas sita est, authoritate sua inferioribus non fauet, necessarium est omnes corruere. Si autem Rex Ecclesiasticorum Tribunalia,siue temporalia,siue spiritualia æquè,ac reliqua omnia quasi sua propria,à suisque prædecessoribus concessa fouerer, non minori decentia,& authoritate Religiosi,& Ecclesiastici suos vassallos gubernarent,quàm sæculares. Neque incongruum videtur Religiosa Cœnobia temporalem iurisdictionem habere. Nam monasticos Ordines, quos Claustra ad mendicandum egredi nõ licet, necesse est auctioribus diuitiis abũdare,ne illos inopia à sui quiete auertat.Et ratio,cur illis oppida cum iurisdictione temporali ac spirituali oblata sunt,fuisse creditur,vt expeditiùs,ac cum maiori quiete possent suos redditus colligere,ne cogerentur nimis extra claustra euagari.

Ad secundam respondeo, quòd in Germania,atque Anglia Principum sæcularium ambitio,atque inextinguibilis sitis, qua Ecclesiasticis semper sua bona inuident,vnde eosdem illis spoliare cupiunt,ad quod nihil non machinari omittunt,licèt extiterit causa,vt ecclesiasticum statum demoliri contenderint; nullum tamen facit argumentum, quòd Ecclesiasticos non deceat huiusmodi facultatibus pollere.

Nec rectè dici potest, Religiones ideò antiquæ rigorositatis, ac obseruantiæ plurimum amisisse; quia immodicis diuitiis abundant, videmus enim Carthusianorum Monasteria ferè omnia magnis diuitiarum copiis affluere, ac eorum nonnulla ciuitates, castra, oppida,ac villas sub se habere;& tamen strictissimi ab omnibus censentur, adeò vt aliis Religiosis liceat ad eos transitum facere,vt *Extrauag.Viam ambitiosè.de Regular.inter communes.* ita prædictum Monasterium sanctæ Crucis Colimbricensis in Lusitania opulentissimum æque arctissimum est: quod etiam patet de nonnullis aliis Monachorum Cœnobiis: quæ diuitiæ ac possessiones á Regulari obseruantia deflectere, haudquaquam faciunt.

Hic autem nonnulla aduertenda sunt.Primò,quòd Abbates, & Prælati, siue Regulares, siue sæculares, 7.
prædictam temporalem iurisdictionem non vt Sacerdotes,sed vt domini temporales exercent.Nam,sicuti possunt dicta castra,& oppida sibi à Principibus concessa retinere: ita etiam possunt iurisdictionem ipsis annexam exercere,vt affirmat Duaren. *lib.* 1. *de sacr. eccles.minist.cap.*4. quem refert.Roderic.*quæst.reg.tomo* 2.*q.*62.*art.*8. *vers. Aduertendum.*

Secundo notandum est, quòd Iudices ab Abbatibus,vel aliis Prælatis, & personis ecclesiasticis constituendi,vt in eorum castris, seu villis,& oppidis temporalem iurisdictionem exerceant, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, tam in prima, quàm in secunda instantia, necessariò laïci esse debent, vt aduertit Gregor. Lopez *in l.* 48.*vers. En lo temporal. tit.*6 *p.*1 8.

Tertiò notandum,quòd ipsi Abbates,& Prælati,ac Iudices,& Officiales per eos constituti, non debent, neque possunt, iurisdictionem temporalem exercendo,censuris, ac aliis spiritualibus pœnis vti; sed tanquam temporalium dominorum Iudices se gerere; nec debent in tali iurisdictione exercenda vti Notariis apostolicis, vel Actuariis ecclesiasticis;sed Notariis regalibus, & personis laïcis. Roderic.aliis relatis *d.art.*8 *vers.Iudices tamen* 9.

Quarto notandum, quod prædicti Iudices debent leges Regnorum obseruare, & secundùm eas iudicare,ac se legitimis consuetudinibus, iustitiam administrando conformare,vt tradunt Conrad. *in templ.ind. lib.*2.*cap.*7 §.3.*n.*54.& Iacob. de Beluiso, quos refert. & sequitur Roderic.*loco cit.vers. Debent insuper.* 10.

Quintò notandum, quòd in casu appellationis à prædictis Iudicibus, non est recurrendum ad Prælatos ipsos, vel eorum Superiores regulares, aut ecclesiasticos; sed ad regios, & sæculares Iudices, quibus earum causarum cognitio de iure competit. Nam litigantes in hoc casu subditi sunt iurisdictioni regali, vel Reipublicæ, aut aliorum Principum sæcularium; suprema enim iurisdictio reseruata, & radicata remansit in eisdem Principibus,à quibus dono, aut alio feudi titulo accepta est. Ita colligitur *ex cap. fin. Ne Cler.vel Monach.* Bald.*in cap.Soluta.in princ. de maiorit. & obed.* Carol. Grass. *lib.*2.*reg. Franc.cap.*15.*n.* 11. *&* 12. *pag.* 80. & alij,quos refert idem Roder. *d. art.*8.*vers.Tenentur etiam.*dicentes,quod,licèt Ecclesia sit mater Imperij, tamen quando Ecclesiastici tenent feudum,à Rege, censentur circa hoc vassalli, & ratione feudi homagium præstare tenentur. Ita etiam Didacus Couar.*pract.quæst.cap.*4.*n.*2. 11.

12. Sextò notandum, quod bona confiscata à prædictis Iudicibus in castris, vel oppidis prædictorum Abbatum, & Prælatorum, contra Clericos, aut laicos, ob crimen læsæ maiestatis, aut propter alia delicta, Principi, ac eius Cameræ, seu fisco applicanda esse: nullus enim vassallorum dominus habens iurisdictionem temporalem, absque speciali facultate, & priuilegio, potest bona ita confiscata sibi applicare. Ita Guid. Papa *decis.* 76. & 34. Boher. *decis.* 264. *num.* 5. Petr. Gregor. *Syntagm. iur part.* 3. *lib.* 31. *c.* 31. *num.* 9. & alij apud Roderic. *d. art.* 8. *vers. Denique ex dictis.*

QVÆSITVM II.

Vtrùm liceat Cistercienfibus, castra, oppida vassallos, ac temporalem iurisdictionem habere.

SVMMARIVM.

1 *Abbatibus Cistercienfibus ab Alexandro. III prohibitum fuit, villas, castra, &c. ac iurisdictionem temporalem habere.*

2 *Hodie tamen licitū est eis tali iurisdictione potiri.*

1. Videtur, quòd non: Cisterciensibus enim Abbatibus per Alexandrum III. vt refertur *in c. Recolentes de stat Monach.* fuit prohibitum ne villas, & consequenter vassallos; ac iurisdictionem ciuilem haberent per hæc verba: *Dolentes dicimus quòd, etsi non ab omnibus, neque in omnibus à plerisque tamen vt in pluribus ab illa sancta institutione dicitur declinatum in tantum, vt aliqui ex vobis primæ institutionis obliti contra Ordinis vestri regulam, villas, Ecclesias & Altaria possident, fidelitates, & dominia benigne suscipiunt, iustitiarias, & tribunarias tenent.* Et infrà: *Ideoque precibus, & monitis exhortamur, quatenus Domus illæ, quæ primæ sui origine in ipso Ordine sunt fundatæ, Constitutis terminis sint contētæ.* Et infra: *Si enim relictis originalibus Ordinis institutis, ad communia volueritis aliorum Monasteriorum iura diuertere; oportebit, vos communi iure censeri: quia dignum est, vt qui similem cum aliis vitam suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam. Cæterum Domus illæ, quæ de aliis Institutionibus ad vestrum Ordinem se transtulerint, vestris omnino se satagant vsibus conformare, & relictis possessionibus, Vel etiam commoditatibus, quas Institutio vna non recipit, sic se in omnibus Religioni vestræ coaptet, vt quemadmodum gaudent se in Societatem Ordinis, & habitus identitatem assumptas; sic etiam in paupertate secularium rerum se lætentur vestris Institutionibus conformatas.* per quam Alexandri III. Constitutionem videtur prohibitum, quòd Cistercienses possint dominium in vasallos habere.

2. Verùm hoc pro temporum varietate mitigatum fuit: nam, vt habetur *in lib. priuil. d. Ord. fol.* 59. *priu.* 58. in quodam priuilegio Benedicti XII. præsupponitur Cistercienses posse habere castrum, & villam; & per aliud Clementis VI. eis concessum anno 1351. idem patet: nam in eo euentu à Sede apostolica contra occupantes, vel occupari facientes castra, villas, & alia loca, domus, Ecclesias, grangias, molendina, decimas, obedientias, casalia, terras, vineas, possessiones, census, redditus, & prouentus, iurisdictiones, & iura, ac nonnulla bona mobilia & immobilia Monasteriorum Cisterciensis Ordinis detinentes, & indebitè occupantes, vt habetur *in eod. libro, fol.* 62. & Innocent. VIII. per aliud priuilegium d. Ordini concessum anno Domini 1487. sub apostolica protectione recipit Monasteria, eorumque vassallos, sicut alij Summi Pontifices eius prædecessores receperant, vt habetur *in dicto libro fol.* 12. & 130. & 141. Refer. Roder. *quæst. reg. tom.* 3. *q.* 75. *art.* 1.

QVÆSITVM III.

Vtrùm Abbas possit aliqua loca, siue castra Monasterij alicui Regulari, vel sæculari concedere.

SVMMARIVM.

1 *Abbas non potest castra, siue loca Monasterij Regulari, vel seculari alicui concedere.*

1 *Principaliora Summorum Pontificum Decreta, ab Vrbano VIII. collecta, per extensum recensentur.*

Respondeo negatiuè. Et quoad primam huius quæsiti partem, nempe, quòd non possit Regulari aliquem locum, siue castrum concedere, id colligitur ex Trident. Synodo *sess.* 25. *de Regular. cap.* 2. vbi hæc habentur: *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsum Fratrum, vel vsum, administrationē, vel commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, vel Conuētuum ad solos officiales eorumdem ad nutum Superiorū amouibiles pertineat.* Per quæ verba clarè habetur, non posse bona Monasterij, quæcunque illa sint, etiam in administrationem, nisi Officialibus eorundem ad Abbatis nutum amouibilibus concedi, de qua re nos latè diximus *in* 2. *tomo, disput.* 22. *de potest. Prælat. reg. circa vot. paupert. q.* 5. Quo autem ad sæculares probatur. Nam ad hoc, vt quis aliquid concedere possit, oportet quòd super eo habeat dominium, vel ius disponendi, de illo tanquàm de re propria: proprium autem dicitur vt possit de eo disponere iure proprio, non ex alterius commissione. Ita Nauarr. *Commentar.* 2. *de Regular n.* 15. & *Comment.* 3. *n. etiam* 15. Less. *de iust. & iur. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 1. *n.* 1. Sed Abbas non habet dominium, sed tantùm administrationem super locis, & castris suo Monasterio, & Abbatiæ subiectis, quoniam de illorum gubernatione non iure proprio; sed ex Monasterij commissione disponit: ergo eius loca, seu castra nemini concedere poterit: tum etiam, quia hæc esset alienatio, quæ expresse Regularibus, & aliis Prælatis de bonis immobilibus, & mobilibus pretiosis Ecclesiæ est prohibita per extrauag. Pauli II. *Ambitiosa de reb. Eccl. non alien.* 1.

De re huiusmodi emanarunt multa Summorum Pontificum Decreta: quorum aliqua tanquàm principaliora, in vnum collegit Vrbanus VIII. anno 4. sui Pontif. quæ veluti necessaria Prælatis omnibus ciuitates, castra, feuda, iurisdictiones in statu Ecclesiæ possidentibus, hîc per extensum recensentur.

S. D. N. D. VRBANI DIVINA PROVIDENTIA Papæ VIII. 2.

Confirmatio, & innouatio Constitutionum fel. rec. Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V. Romanorum Pontificum, super prohibitione alienandi Fortalitia, & Castra, aliáque bona iurisdictionalia in statu Ecclesiastico

clesiastico existentia, absque Sedis apostolicæ licentia.

Earúmque declaratio, & extensio respectiuè quoad castra diruta, tenutas, & prædia etiam non iurisdictionalia in confinibus loci iurisdictionalis, & bona in dicto statu in confinio Principum exterorum sita illorúmque locationes, & censuum annuorum super præmissis omnibus impositiones, & impositorum venditiones.

CONSTITVTIO FEL. REC. SIXTI PP. V. de non alienandis bonis, ciuitatibus, oppidis, & castris, ac aliis iurisdictionalibus; tam in forenses, quàm in subditos, absque Sedis apostolicæ licentia.

SIXTVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

SOLLICITVDO, paternúsque affectus, quo Sedis apostolicæ subditos prosequimur, nos inducunt, vt ea diligenti cura prospiciamus, quæ ad illorum conseruationem, statusque Ecclesiæ vtilitatem, & commodum pertinent. Accepimus siquidem, quod in diuersis ciuitatibus, terris, oppidis, & castris nobis, & dictæ Sedis temporali ditioni subiectis extant statuta prohibentia res, ac bona stabilia in forenses, & non subditos alienari. Nihilominùs nonnulli ciues, & incolæ ciuitatum, terrarum, castrorum, & locorum, huiusmodi bona stabilia, aliis personis extraneis vendere, & alienare præsumunt in Maximum præiudicium, & damnum ciuium, & incolarum prædictorum. Quocirca nos considerantes, quantùm statuta præfata vtilia, & fauorabilia sint, quantumque Reipublicæ intersit dicta bona in illius ciues, & habitatores conseruari; Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed de nostra mera deliberatione, & certa scientia, statuta huiusmodi, etiamsi non sint in vsu apostolica authoritate, tenore præsentium de cætero obseruari mandamus. Et nihilominùs, quòd perpetuis futuris temporibus, Vniuersitates, ciuitates, Collegia, feudatarij quicunque, ac personæ cuiusvis status, gradus, ordinis, qualitatis, & conditionis existant, etiamsi imperiali, regali, ducali, vel alia quauis authoritate, & dignitate, etiam ecclesiastica, quæ specialem, & indiuiduam mentionem requireret, præditi sint, nullatenus, sine nostra, & Sedis prædictæ licentia, audeant, seu præsumant ciuitates, oppida, castra, feuda, iurisdictiones, ac bona quæcunque stabilia, vel immobilia in dicto statu ecclesiastico existentia cuiuscunque qualitatis, quantitatis & valoris per eos nunc, & pro tempore possessa vendere, permutare, vltra triennium locare, in emphyteusim, feudum, liuellum, pignus, seu precarium concedere, in aliquam Communitatem, Vniuersitatem, Collegium, vel personam extraneam, seu forensem, quæ nobis, & dictæ Sedi, ratione temporalis iurisdictionis status nostri subdita, & supposita non sit; vel, quæ domicilium legitimè non contraxerit in dicto nostro statu, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, conditionis, & qualitatis existat, etiamsi, vt præfertur, imperiali, regali, ducali, vel alia quauis authoritate, & dignitate, etiam ecclesiastica, quæ specialem, & indiuiduam mentionem requireret, præditus sit. insuper, quia decens, & conueniens existit, quòd si vendantur, vel permutentur, seu etiam donentur ciuitates, castra, & oppida, multò magis fortalitia, id ad notitiam Principis deducatur, & præsertim si feuda, & iurisdictiones feudales sint, ea omnia, nec in exteros, nec alios quoscunque, nisi de expressa præcedente nostra, & pro tempore existentis Romani Pontificis eadem, supradicta licentia, vendi, permutari, vel donari valeant. Neque etiam extraneus, aut subditus originarius, bona huiusmodi in dicto statu habens, & in eo habitans, si ab illo discedat ampliùs ad ipsum non reuersurus, illa retinere possit; sed intra biennium, ex quo ipse demigrauerit, ea vendere, seu pro aliis extra dictum statum existentibus permutare, aut aliàs transferre in alium immediatè subiectum teneatur, authoritate, & tenore præsentium de Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio perpetuò statuimus, & ordinamus. Licitum tamen erit omni dicti status habitatori siue extraneo, siue subdito, de bonis suis in eodem statu positis, vel in consanguineos, vel in alios de dicto statu non existentes, quocunque alio, quàm venditionis, seu permutationis, vel donationis titulo disponere; ac suis etiam ab intestato hæredibus pariter licebit in illis succedere; qui tamen intra triennium, vel in eundem statum habitatũ veniant, vel bona ipsa in alium, seu alios habitatores, & subditos, vt præfertur transferant. Quod etiam illis extraneis, ad quos bona huiusmodi ex quibuscũque aliis, quàm venditionis, seu permutationis, aut donationis huiusmodi causis peruenerint, illave acquisiuerint, censeatur permissum; bonorum autem præfatorum appellatione, neque census, neque portiones, seu loca montium, nec mulierum dotes: sed neque Vrbem nostram, quæ communis patria est, cum eius decem passuum milium circuitu volumus comprehendi: filij tamen, & hæredes dictarum mulierum, soluto matrimonio, si extranei fuerint, aut in eodem statu ad habitandum, aut vendendum, seu permutandum, vt dictum est, sint adstricti. Decernentes Communitates. Vniuersitates, Collegia, vel personas extraneas, seu forenses huiusmodi ad dictorum bonorum pro tempore contra earundem præsentium tenorem alienatorum acquisitiones omninò inhabiles, necnon quoscunque contractus, venditiones, & alienationes contra huiusmodi prohibitionem quocunque modo, vel causa pro tempore faciendas, nullas, & inualidas existere, nullumque ius per eas emptoribus attributum esse, seu tribui posse. Necnon omnes scripturas desuper conficiendas, ac inde secuta quæcunque nullius roboris, vel momenti esse, nec ex illis audiri, agi & excipi posse in iudicio, vel extra ipsáque bona alienata ad eos, ad quos de iure peruenire debẽt, spectare, & pertinere. Sicque per S.R.E.Card. etiam Legatos, ac Vicelegatos, necnon sacri Palatij apostolici Auditores, Gubernatores, seu illorum Locatenentes, aliosve Iudices, & Commissarios, quauis authoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes eisdem Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, ac Iudicibus, nunc, & pro tempore in toto statu prædicto existentibus, & eorum cuilibet, vt statutum, & ordinationem, ac alia præmissa perpetuo ab omnibus ad quos spectat, & pro tempore

tempore spectabit, per censuras ecclesiasticas, & alia eis bene visa remedia obseruari faciant, & mandent. Non obstantibus nostris de non tollendo iure quæsito, aliisque, apostolicis constitutionibus, necnon ciuitatum oppidorum, terrarum, & locorum prædictorum statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quacunque alia firmitate munitis, ac etiam immemorabili, & quantocunque tempore pacificè obseruatis, necnon ciuitatibus, ciuitatumque iuribus, priuilegiis, exemptionibus & indultis apostolicis, illis, eorumque dominis prædictis ac quibusuis aliis per quoscunque Rom. Pont ac Nos, & dictam Sedem quomodocunque, & quotiescunque concessis, confirmatis, & innouatis, quæ omnia; illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, omninò tollimus, & abrogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem easdem præsentes, quoniam in Consistorio nostro de consilio prædicto promulgatæ sunt, à die datæ ipsarum quoscunque, tam præsentes, quàm absentes, & vbicunque etiam extra dictum statum existentes perinde obligare, ac si quique singulariter intimatæ fuissent. Et nihilominùs, vt illæ ampliùs innotescant, mandamus eas valuis Ecclesiæ S. Ioannis Lateranensis, & Basilicæ principis Apostolorum de Vrbe, aliisque locis consuetis appendi, & in libris dictæ Cameræ describi. Ac etiam volumus, vt ipsarum exempla etiam impressa, edantur, eaque Notarij publici manu, & sigillo cuiuscunque Curiæ, Ecclesiæ, aut personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ obsignata eam ipsam prorsus fidem vbique locorum in iudicio, & extra illud faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum mandatorum, statuti, ordinationis, decreti, sublationis, abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ 1585. Kal. Iulij, Pontificatus nostri anno primo.

A. DE ALEXIIS,

Registrata apud Ioan. Baptistam Secretarium.

CONSTITVTIO FEL. RECORD. Clementis PP. VIII. qua innouatur, declaratur, & extenditur prædicta fel. rec. Sixti Constitutio.

CLEMENS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem suorum prædecessorum Constitutiones innouare, ac quandoque eas declarare, & extendere, ne illarum obseruantia propter aliquorum prauam interpretationem retardetur, vel ob hominum malitiam earundem effectus eludatur. Aliàs siquidem fel. rec. Sixtus Papa V. prædecessor noster, vt suorum, ac Sedi apost. subditorum conseruationi, statúsque Ecclesiæ vtilitati, & commodo prospiceret, accepto quòd in diuersis ciuitatibus, terris, oppidis, & castris, tunc ipsius prædecessoris nunc nostræ, & Sedis apost. temporali ditioni subiectis, & extabant statuta quædam prohibentia res, & bona stabilia in forenses, & in non subditos alienari, quódque nihilominùs nonnulli ciues, & incolæ ciuitatum, terrarum castrorum, & locorum, huiusmodi bona stabilia aliis personis extraneis vendere, & alienare præsumebant in maximum præiudicium, & damnum ciuium, & incolarum prædictorum: considerans, quantùm statuta prædicta vtilia & fauorabilia essent, quantumque Reipub. interesset, dicta bona apud illius ciues, & habitatores conseruari. Motu suo proprio statuta huiusmodi etiamsi non essent in vsu, de cætero obseruari mandauit. Et nihilominùs, quòd perpetuis futuris temporibus Vniuersitates, ciuitates, Collegia, feudatarij quicunque, ac personæ cuiusvis status, gradus, ordinis, qualitatis, & conditionis existerent, etiamsi imperiali, regali, ducali, vel alia quauis authoritate, & dignitate, etiam ecclesiastica, quæ specialem, & indiuiduam mentionem requireret, prædìti essent, nullatenus sine eiusdem prædecessoris, & Sedis prædictæ licentia auderent, seu præsumerent ciuitates, oppida, castra, feuda, iurisdictiones, ac bona quæcunque stabilia, vel immobilia in dicto statu ecclesiastico existentia cuiuscunque qualitatis, quantitatis, & valoris essent, per eos tunc & pro tempore possessa vendere, permutare, vltra triennium locare in emphyteusim, feudum, liuellum, pignus, seu precarium concedere, seu transferre in aliquam Communitatem vniuersitatem, Collegium, vel personam extraneam, seu forensem, quæ ipsi prædecessori, & Sedi prædictæ ratione temporalis iurisdictionis subdita, & supposita non esset, vel quæ domicilium legitimè non contraxisset in dicto statu cuiuscunque gradus, conditionis, & qualitatis existeret, etiamsi, vt præfertur, imperiali, regali, ducali, vel alia quauis authoritate, & dignitate, etiam ecclesiastica quæ specialem, & indiuiduam mentionem requireret, prædita esset. Insuper, quia decens, & conueniens erat, quòd si venderentur, vel permutarentur aut etiam donarentur ciuitates, castra, & oppida multò magis fortalitia, id ad notitiam Principis deduceretur, & præsertim si feuda, & iurisdictiones feudales essent, ea omnia nec in exteros, nec in alios quoscunque, nisi de expressa præcedente dicti Sixti prædecessoris, & pro tempore existentis Rom. Pontificis eadem supradicta licentia vendi, permutari, vel donari possent, neque etiam extraneus, aut subditus originarius bona huiusmodi in dicto statu habens, & in eo habitans, si ab illo discederet ampliùs ad ipsum non reuersurus, illa retinere valeret; sed intra biennium, ex quo ipse demigrasset, ea vendere, seu pro aliis extra dictum statum existentibus permutare, aut aliàs transferre in alium immediatè subiectum teneretur. de Venerabilium Fratrum suorum S. R. E. Cardinalium consilio perpetuò statuit, & ordinauit; licitum tamen esse voluit omni dicti status habitatori siue extraneo, siue subdito de bonis suis in eodem statu positis, vel in consaguineos, vel in alios de dicto statu non existentes quocunque alio, quam venditionis seu permutationis, aut donationis titulo disponere, ac suis etiam ab intestato hæredibus in illis succedere, qui tamen intra triennium, vel in eundem statum habitatum venirent, vel bona ipsa in alium, seu alios habitatores, & subditos, vt præfertur, transferrent, quod etiam illis extraneis, ad quos bona huiusmodi ex quibuscunque aliis, quam venditionis, seu permutationis, aut donationis huiusmodi causis peruenissent, & qui illa acquisiuissent, censeretur permissum. Bonorum autem prædictorum appellatione, neque portiones, neque loca montium, nec mulierum dotes, sed neque Almam Vrbem,

Vrbem, quæ communis patria est, cùm eius ad decem milia passuum circuitu comprehendi; filios autem, & hæredes dictarum mulierum; soluto matrimonio, si extranei forent, aut ad habitandum in eodem statu aut ad vendendum, vel permutandum, vt dictum est, adstrictos esse voluit, decernens Communitates, Vniuersitates, Collegia, vel personas extraneas, seu forenses huiusmodi ad dictorum bonorum pro tempore contra dictæ Constitutionis tenorem alienatorum acquisitiones omninò inhabiles necnon quoscunque contractus, venditiones, & alienationes contra huiusmodi prohibitionem quocunque modo pro tempore faciendas nullas, & inualidas existere, nullumque ius per eas emptoribus attributum esse, seu tribui posse, necnon omnes scripturas desuper conficiendas, ac inde secuta quæcunque nullius roboris, vel momenti esse, nec ex illis audiri, agi & excipi posse in iudicio vel extra; ipsáque bona alienata ad eos, ad quos de iure peruenire debent, spectare, & pertinere, ac aliàs provt latius in eiusdem Sixti prædecessoris literis sub dat. Kal. Iulij Pontificatus sui anno primo expeditis continetur.

Cùm autem, sicut experientia docuit posteaquam prædictæ Sixti prædecessoris literæ emanarunt, nonnulli status nostri ecclesiastici habitatores, & subditi prætextu permissionis in dictis Sixti prædecessoris literis contentæ, quod nimirum, omni dicti status ecclesiastici habitatori, siue extraneo, siue subdito licitum sit de bonis suis stabilibus in eodem statu ecclesiastico existentibus, quocunque alio quam venditionis, seu permutationis, & donationis titulo disponere, vel in consanguineos, vel in alios de dicto statu non existentes; qui tamen intra triennium, vel in eundem statum habitatum veniant, vel bona ipsa in alium seu alios habitatores, & subditos, vt præfertur, transferant; licèt idem habitatores, & subditi non ignorent in prædicta Sixti prædecessoris permissione iuxta verisimilem illius mentem illos tantum comprehendi, qui in eundem statum ecclesiasticum habitatum, vel venire possunt, vel verisimiliter venturi sunt; nihilominùs dictas Sixti prædecessoris literas perperam interpretantes, illarumque, & aliarum etiam Rom. Pontif. prædecessorum nostrorum Constitutionum contra ipsos quouis modo disponentium effectum eludere conantes, & in illarum fraudem, siue amore, siue odio in suos, & alios moti, siue alia quauis ratione ducti de suis bonis stabilibus in eodem statu ecclesiastico existentibus, non solùm in consanguineos, & alios de dicto statu non existentes priuatos, sed in quascunque etiam Communitates, Vniuersitates, Collegia, ac etiam in Principes extraneos, tam nobis, & eidem Sedi ratione feudi, aut alia quacunque causa subiectos, quàm non subiectos, qui, videlicet, in propriis ditionibus, vel alibi degentes in eundem statum ecclesiasticum habitatum, vel, vt præfertur, venire non possunt, vel verisimiliter venturi non sunt, testamento, codicillis, legato, fideicommisso, donatione ex causa mortis, vel alia quacunque vltima voluntate liberè disponere posse prætendant, seu disponant, ea forsan intentione, atque consilio, vt Communitates, Vniuersitates, Collegia, ac Principes extranei huiusmodi, ad quas & quos dicta bona de iure peruenire non possunt, & qui alioqui prædictis bonis non indigent, eadem bona in fraudem legis consequentes, illa, vel alia illorum loco personis ad dicta bona obtinenda incapacibus, & inhabilibus, via, scilicet, confidentiaria, aut alia ratione tribuant, in illas transferant, atque ita euenire possit, & eueniat, vt dictæ personæ incapaces, & inhabiles, id quod per se, ac directè obtinere non valent, per interpositam personam, & indirectè consequi sperent, & consequantur, contra verisimilem dicti Sixti Prædecessoris intentionem, qui ex prædictis, atque aliis etiam causis animum suum tunc mouentibus in permissione superiùs expressa de ipsis Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegiis, & Principibus extraneis prædictis specificam mentionem non fecit, sed illas & illos in dicta permissione non comprehensas, neque comprehensos esse censeri voluit.

Nos, ad quos potissimum spectat prædecessorum nostrorum Constitutiones non solùm innouare; sed etiam dubia, quæ super illis emergunt declarare, & hominum malitiis, ac fraudibus occurrere, attendentes ad nostrorum, & eiusdem Sedis subditorum quietem, & tanquillitatem, & ad bonorum eorundem subditorum, penes ipsos conseruationem id magis pertinere, necnon etiam ipsius status nostri ecclesiastici vtilitati, & commodo, ac etiam securitati maximè conuenire quibus præcipuè rationibus idem Sixtus prædecessor, vt supra dictum est ad præmissa statuenda, motus fuit, vt ad omnem ambiguitatem tollendam dictam Sixti prædecessoris Constitutionem innouemus, declaremus, atque extendamus, & ampliemus, ac alia infrascripta ad status nostri ecclesiastici, nostrorumque, & apostolicæ Sedis subditorum commodum, vtilitatem, & securitatem spectantia necessaria, & opportuna statuamus; his, ac aliis iustis, & rationabilibus caussis adducti super præmissis opportunè prouidere volentes, & eiusdem Constitutionis Sixti prædecessoris tenorem, ac si ad verbum insereretur, præsentibus pro expresso habentes habita super his cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus in Consistorio nostro secreto deliberatione matura, de illorum consilio, & assensu, ac Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, Constitutionem dicti Sixti prædecessoris anthoritate apostolica tenore præsentium innouamus, ac de cætero ab omnibus, ad quos spectat, inuiolatè obseruari volumus. Insuper de consilio, & assensu, motu, scientia, ac potestatis plenitudine similibus declaramus quascunque Communitates, Vniuersitates, & collegia, quæ extra statum ecclesiasticum existunt, & ecclesiastica non sunt, necnon etiam quosvis Principes extraneos, etiam imperiali, regali, ducali, vel alia quacunque authoritate, & dignitate, quæ specialem, & indiuiduam mentionem requireret, præditos, etiamsi illi aliàs nobis, & dictæ Sedi ratione feudi, aut ex alia causa subditi sint, qui nimirum, in propriis ditionibus, vel alibi degentes in eundem statum ecclesiasticum, vel habitatum venire non possunt, vel verisimiliter venturi non sunt, aut si aliquando venerunt, vel venient, recedere tamen solent, & postea etiam verisimiliter non reuersuri inde recesserunt, aut recedent, bona aliqua stabilia non solùm in finibus eiusdem status ecclesiastici, & iuxta terminos, ac limites ditionum eorundem Principum, sed etiam in quacuque alia eiusdem status ecclesiastici parte, & in ipsa Vrbe existentia, necnon census, aliaque bona ac iura, quæ pro stabilibus habentur, (non tamen officia Romanæ Curiæ, nec portiones; & loca Montium,) cuiuscunque illa quantitatis, qualitatis, & valoris sint, nullo venditionis, permutationis, donationis, aut alterius contractus præterquam ex causa dotis, inter viuos titulo, ac ne quidem ex testamento, codicillis, legato, fideicommisso, donatione ex causa mortis, aut ex alia dispositione in vltima voluntate quorumcunque testatorum, aut de bonis stabilibus, & aliis supradictis contra præmissa in ipsorum fauorem aliàs disponentium facta vel facienda

rum

acquirere illaque habere, retinere, & apprehendere hactenus potuisse, neque deinceps posse.

Et nihilominus Constitutionem eiusdem Sixti prædecessoris ad quæcunque etiam genera contractuum, præterquam, vt præfertur, ex causa dotis, & dispositionum inter viuos ac etiam ad testamenta, codicillos, legata, fideicōmissa, donationes causa mortis, & alias vltimas volūtates huiusmodi, vt præfertur, factas, & faciēdas, authoritate apostolica, tenore præsētium extendimus, & ampliamus, ac neminem ex habitatoribus, & subditis status nostri ecclesiastici cuiuscūque ille dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis, vt suprà dictum est fuerit, de suis bonis stabilibus, & aliis supradictis contra formam Constitutionis dicti Sixti prædecessoris, & præsētis declarationis, & extensionis nostræ disponere potuisse, & posse, ac ipsas Respublicas, Communitates, Vniuersitates, Collegia, extra dictum statum ecclesiasticum existentia, & non ecclesiastica necnon Principes extraneos hiusmodi ad bonorum stabilium, & aliorum supradictorum acquisitionem fuisse, & esse omninò inhabiles, nullumque ius illis, in quos dicta bona, iura, & alia supradicta, prætextu eiusdem permissionis hactenus translata fuerunt, seu in futurum transferri contigerit, acquisitum fuisse, aut acquiri posse; sed ipsa bona stabilia, iura, & alia supradicta, quoad dispositiones iam factas ad eos, ad quos illa de iure, si disponentes ab intestato decessissent, & dispositiones huiusmodi factæ minime fuissent, peruenire debuissent, & deberent, spectasse, & pertinuisse, ac spectare, & pertinere, seruata in reliquis forma Costitutionis eiusdem Sixti prædecessoris, necnon instrumenta, contractus, testamenta, legata, codicillos, donationes, & alias quascunque dispositiones in illas, & illos quouis titulo, vt præfertur, factas, & faciendas, siue etiam principes prædicti aliquo consanguinitatis, seu affinitatis vinculo ipsis disponentibus coniuncti sint siue non, & inde secuta quæcunque fuisse, & esse nulla, & nullas, nulliúsque roboris, vel momenti, ac instrumenta, & scripturas desuper edita, & editas, siue edenda, & edendas etiam iuramento vallata, & vallatas, similiter fuisse, & esse nulla, & nullas, ac nullius roboris, & momenti, nullámque fidem fecisse, & facere, nec ex illis audiri, agi, & excipi potuisse, & posse in iudicio, & extra.

Et vlteriùs Tabelliones publicos, ac nostros, & Sedis apostolicæ Notarios, etiam ex numero participantium, & alios quoscunque de huiusmodi instrumentis, & aliis dispositionibus supradictis se rogare, aut illa conficere nullo modo potuisse, & posse. Quinimò eos ipsa instrumenta, & scripturas iam facta, & factas teneri infra mensem à die publicationis præsentium computandum nobis, & Sedi, ac Cameræ apostolicæ reuelare, & cum effectu exhibere.

Habitatores prætereà, & subditos nostros prædictos, vt præfertur, in futurum disponentes, pœnas amissionis dictorum bonorū, & aliorum supradictorū; ita quòd Sedes, & Camera apostolica eo ipso possit illa propria authoritate capere, & penes se retinere, viuētibus ita disponentibus ipsis verò defunctis eadem bona, & alia supradicta, de quibus dispositū fuerit ad eos, ad quos de iure, si disponētes ab intestato decessissent, vel dispositiones huiusmodi, si factæ non fuissēt, peruenire debēr, omninò perueniāt: Tabelliones verò, & Notarios, etiam ex numero participantium, & alios quoscunque prædictos, instrumenta, & scripturas huiusmodi conficientes, seu iam facta, & factas, vt præfertur non reuelantes, & exhibentes, pœnā quoque falsi, ac priuationis Tabellionatus, & Notariatus, etiam ex numero participantiū huiusmodi, & aliorum officiorum, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa & alia exercenda, eo ipso incurrere decernimus.

Cæterùm declaramus dispositiones, tam factas, quàm pro tempore faciendas in earum Rerumpublicarum, Communitatum, Vniuersitatum, Collegiorum extra statum ecclesiasticum existentium non ecclesiasticorum, necnon in Principum extraneorum huiusmodi fauorem, ad quās, & quos tempore obitus disponentiū illorū bona, aliàs de iure, si disponētes ipsi ab intestato decessissent, peruenire debuissēt, seu deberent in præsenti nostra Constitutione non esse nec fore comprehensas; pro ea tamen rata, in qua dictæ Respublicæ, Communitates, Vniuersitates, Collegia, & Principes præfati de iure communi, vel aliàs ab intestato tempore mortis dictorum disponentium, & ante non fuissent, & essent successuri: & tunc quoque volumus seruari formam Constitutionis dicti Sixti prædecessoris, quod, scilicet Respublicæ, Communitates Vniuersitates, Collegia, & Principes præfati teneantur intra triennium bona ipsa in habitatores dicti status ecclesiastici transferre.

Volumus autem, vt vnicuique priuato siue nostro, & status nostri Ecclesiastici subdito, siue extraneo liberum, ac licitum sit in Alma Vrbe nostra, quæ communis patria, & nationum omnium domicilium est, cum eius ad decē millia passuum circuitu, non solùm officia Romanæ Curiæ, & portiones, ac loca monriū sed quæcunque bona stabilia, & alia, quæ stabilium loco habentur, tam ex quocunque genere contractus, quàm ex quauis dispositione in vltima voluntate, ac etiam ab intestato acquirere, habere, retinere, & apprehendere posse, iuxta Constitutionis dicti Sixti prædecessoris continentiam, & tenorem.

Insuper, vt malitiis etiam, & fraudibus, quæ in similibus excogitari, aut fieri possent, occurramus: motu, & authoritate similibus inhibemus quibuscunque subditis status nostri ecclesiastici supradictis, cuiuscunque similiter dignitatis, vt præfertur, fuerint, ne de cætero aliquis eorum audeat, vel præsumat, sese, aut ciuitates oppida, terras, castra, fortalitia, iurisdictiones, feuda, res, & bona stabilia in quacunque eiusdem status ecclesiastici parte existentia quouis modo submittere, vel supponere alicui protectioni, defensioni, commendationi, siue commendigiæ, saluæ guardiæ, submissioni, ac confœderationi, seu etiā custodiæ Rerumpublicarum, Communitatum, Vniuersitatum, Collegiorum extra dictum statum ecclesiasticum existentium, ac Principum extraneorum supradictorum cuiuscunque pariter dignitatis, vt præfertur, fuerint, aut eorum Capitaneorum, & militum; seu, vt submissiones, aut alia præmissa fiant, authores esse, aut consensū præstare, sub confiscationis ipsarum ciuitatū, oppidorum, terrarum, castrorum, iurisdictionum, feudorū, & bonorum stabilium, supradictorum, & aliorum quorumcunque Cameræ apostolicæ ipso iure applicandorum, necnon criminis læsæ maiestatis, & rebellionis in primo capite, eo ipso, absque alia declaratione, incurrendis pœnis; quas nihilominùs in supradictis omnibus casibus verè, & realiter, & ipso facto incurrisse, & incurrere per præsentes declaramus.

Prætereà, vt subditorum nostrorum vtilitati, ac status ecclesiastici tranquillitati magis consulamus, quòd de cætero nullus ex subditis status nostri ecclesiastici præfatis aliquas fideiussiones, cautiones, promissiones, & obligationes pro Rebuspublicis, Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegiis, quæ extra statum ecclesiasticum existunt, & ecclesiastica non sunt, necnon pro Principibus extraneis quibuscunque supradictis, seu illorum, ac alicuius eorum cōtemplatione, & intuitu facere, dare, præstare, ac alias quoquo modo sese, eorumque ciuitates, oppida, terras, castra, iurisdictiones, feuda, res, & bona stabilia supradicta, in quacunque eiusque eiusdem status ecclesiastici parte, ac in ipsa etiam

Vrbe

Vrbe exiſtentia, ac iura eidem quouis modo competentia,& alia bona, quæ loco ſtabilium habentur, vt præfertur, ad ipſos quouis modo ſpectantia, tam pro eis,& aliquo eorum,ac eorum, vel alicuius eorum intuitu, & contemplatione ad fauorem quoruncunque extraneorum,vel etiam ſubditorum eiuſdem ſtatus noſtri eccleſiaſtici, quàm pro aliis quibuſvis, & aliorum quoruncunque intuitu, ac contemplatione ad fauorem, & commodum ipſorummet Principum extraneorum, & aliorum ſupradictorum obligare, & hypothecare, aut etiam bona quæcunque ſtabilia,& alia ſupradicta in commendam, aut in erectionem commendarum alicui ex Militiis regularibus, quibus Reges, aut Principes extranei Nobis, & Sedi apoſtolicæ non immediatè ſubiecti in Adminiſtratores, ſeu Magnos magiſtros deputati ſunt, concedere, aut,vt concedantur, aliquo modo conſentire ſine expreſſa præcedente noſtra, & Rom. Pontificis pro tempore exiſtentis licentia, ſub pœna amiſſionis dictorum bonorum contra tenorem præſentium,vt præfertur,obligatorum,& conceſſorum eo ipſo ſimiliter incurrenda,& Sedi,ac Cameræ apoſtolicæ applicanda poſſit, & valeat; ita quòd in caſu contrauentionis eidem Sedi, & Cameræ apoſtolicæ liceat,viuentibus ſupradictis, ita obligantibus, & concedentibus,dicta bona capere, & penes ſe retinere; illis verò defunctis, ad eos,ad quos de iure peruenire debent, omnino perueniant, quódque Tabelliones, & Notarij, etiam ex numero participantium, & alij quicunque prædicti ſuper præmiſſis ſcripturas,& inſtrumenta conficientes, pœnas priuationis officiorum,quæ obtinent,& perpetuæ inhabilitatis ad illa, & alia exercenda eo ipſo incurrant; & nihilominus fideiuſſiones,cautiones,obligationes,hypothecæ, necnon conceſſiones, & conſenſus prædicti per ipſos, vt præfertur, faciendæ, & præſtandi reſpectiuè,ſint nullæ,& nulli,ac nullius roboris,& momenti,nec alicui quouis modo proſint,aut ſcripturæ,& inſtrumenta ſimiliter ſuper præmiſſis conficienda fidem faciant,vel ex illis audiri,agi, vel excipi poſſit in iudicio,vel extra,perpetuò ſtatuimus,& ordinamus,ſicque & aliter per quoſcunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſſarum Palatij apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales,etiam de latere Legatos,ſublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari,& diffiniri debere irritúmque,& inane quidquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus, mandantes eiſdem Legatis,Gubernatoribus,ac Iudicibus nunc,& pro tempore in totó ſtatu eccleſiaſtico prædicto exiſtentibus, & eorum cuilibet, vt declarationem,extenſionem,decretum, inhibitionem præceptum, & mandatum,ſtatutum,& ordinationem noſtram huiuſmodi in eodem ſtatu eccleſiaſtico ab omnibus,ad quos ſpectat,& ſpectabit, perpetuò obſeruari mandent, & faciant,contradictores quoſcunque opportunis iuris, & facti remediis appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus noſtra de non tollendo iure quæſito, & quibuſvis aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon quibuſcunque fideicommiſſis puriſicatis, & puriſicandis, ac vltimis voluntatibus, donationibus,& pactis quibuſcunque, ac legibus, etiam municipalibus,necnon Vrbis, & aliarum Ciuitatum, Terrarum,& locorum ſtatus noſtri eccleſiaſtici, etiam iuramento.confirmatione apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis, & conſuetudinibus,ac priuilegiis, gratiis, & indultis, eiſdem Rebuſpublicis, Communitatibus, Vniuerſitatibus, & Collegiis extra dictum ſtatum eccleſiaſticum exiſtentibus,& non Eccleſiaſticis,necnon Principibus extraneis,ac etiam Militiis præfatis quoruncunque Ordinum regularibus, ac Almæ Vrbi, necnon Populo Romano, & quibuſcunque ciuitatibus, terris,& locis,Nobis,& Sedi apoſtolicæ ſubiectis,etiamſi tales eſſent, quæ ſub generali expreſſione non venirent; ſed de illis ſpecialis, & indiuidua mentio habenda foret, in genere, vel in ſpecie,& ſub quibuſcunque tenoribus,& formis, & cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus,& inſolitis clauſulis,ac irritantibus,aliis decretis in contrarium præmiſſorum hactenus quomodolibet conceſſis,confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum tenores præſentibus pro expreſſis,& ad verbum inſertis habentes,hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, necnon omnibus illis, quæ prædictus Sixtus prædeceſſor in ſuis literis prædictis voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

Volumus autem, vt præſentes, quæ in Conſiſtorio noſtro,& de Fratrum noſtrorum conſilio,& aſſenſu prædicto promulgatæ ſunt, quoſcunque, tam præſentes, quàm abſentes, & vbicunque etiam extra ſtatum noſtrum eccleſiaſticum exiſtentes, perinde obligent,& arctent,ac ſi vnicuique eorum nominatim intimatæ fuiſſent. Et nihilominus, vt illæ magis innoteſcant, mandamus eas valuis Eccleſiæ S. Ioan. Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in Acie Campi Floræ appendi, ac publicari, ac etiam volumus, vt earum exemplis, etiam impreſſis, manu Notarij publici,& ſigillo alicuius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ,munitis,eadem prorſus fides vbique locorum in iudicio, & extra habeatur, quæ ipſiſmet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ,vel oſtenſæ.Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum confirmationis,innouationis,declarationis, extenſionis,ampliationis,decretorum, inhibitionis,præcepti,mandatorum, voluntatum, ſtatuti, & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo primo, pridie Non.Iulij,Pontificatus noſtri anno decimo.

A. DE ALEXIIS.

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

INNOVATIO, ET DECLARATIO prædictarum Conſtitutionum fel. rec. Sixti V. & Clementis VIII.

PAVLVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

PAſtorale munus, quod infirmitatem noſtram gerere diuina clementia voluit, nos admonet, vt ſicut rationis exigit ordo,Nos, qui aliis ſua tribui procuramus, Sedis etiam apoſtolicæ iura tueamur,& ſtatus,ac ſubditorum noſtrorum vtilitati, & tranquillitati conſulamus; ac proinde,vt ea quæ à Rom. Pont. prædeceſſoribus noſtris prouidè conſtituta comperimus, illibata perpetuò perſeuerent, omnem ea eludendi viam apoſtolicis declarationibus, ac nouis diſpoſitionibus præcludimus, & apoſtolico munimine roboramus, ac aliàs diſponimus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Siquidem, licet olim fel.rec.Sixt. PP.V. prædeceſſor noſter, vt ditionis tēporalis Sedis apoſtolicæ, eiúſque ſubditorum conſeruationi,

conseruationi, & commodo prospiceret, ciuitates, oppida, castra, feuda, iurisdictiones, ac bona quæcunque stabilia, vel immobilia in statu ecclesiastico existentia absque sua, & Sedis apostolicæ licentia, quibuscunque forensibus, & extraneis eidem Sedi non subditis, vendi, permutari, vltra trieñium locari, in emphyteusim, feudum, liuellum, pignus, seu precarium concedi, necnon ciuitates, castra, & oppida, multóque magis fortalitia ac feudalia, & iurisdictiones in eodem statu ecclesiastico cõsistentia, & consistentes, tã in exteros, vel forenses, quàm in alios quoscũque etiã subditos, nisi de expressa præcedente sua, & Romani Põtificis pro tempore existentis licentia vendi, permutari, vel donari, prohibuerit, ac alia statuerit, & ordinauerit, prout in suis sub dat. Romæ apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicæ 1585. kal. Iulij, Pontificatus sui anno primo, expeditis literis pleniùs continetur. Ac subinde à rec. mem. Clemente Papa VIII. similiter prædecessore nostro emanauerint Literæ tenoris subsequẽtis; videlicet, CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem, *&c. Tenor est suprà insertus.*

Nihilominùs, quia postmodum experientia cõpertum fuit, ampliùs prouidendũ esse, ne tã ab extraneis, & forensibus, quam à subditis nostris prohibitiones, ac Cõstitutiones, & Literas eorundem Sixti, & Clementis prædecessorum, variis, & alienis ab eorum mente interpretationibus subuerti, & diuersis conuentionib. etiam palliatis, in iis, quæ circa alienationem, ciuitatum, castrorum, oppidorum, & locorum iurisdictionalium; non, nisi præcedente nostra, & Romani Pontificis pro tempore existentis licẽtia, faciendã, disponunt, fraudibus eludi possint. Nos tam ex iis, quæ in Constitutionib. prædictis continentur, quã ex aliis iustis, & rationabilibus causis animũ nostrũ mouẽtib. premissis, & aliis infrascriptis opportunis remediis occurrere volẽtes, necnon præfatatũ Sixti, & Clementis prædecessorum huiusmodi Literarum tenores, præsentibus pro expressis habentes; Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, déque apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura Constitutione easdem Litteras Sixti, & Clementis prædecessorum approbamus, & confirmamus, illásque innouamus, ac inuiolabiliter obseruari mandamus. Præterea, easdẽ Constitutiones, quatenus etiã in subditis bona alienari absque Sedis apostolicæ licentia vetãt, declarantes; & quatenus opus sit, etiam extendentes, Constitutiones huiusmodi in venditionis, permutationis, donationis contractibus, etiam cum pacto de retrouendendo, seu retrocedendo, vel etiam reseruato nostro, & apostolicæ Sedis beneplacito, aut etiam correspectiuis, seu connexis, vel sub locationis, aut alterius contractus nomine palliatis, super præfatis ciuitatibus, castris, oppidis, & multò magis fortalitiis, & quibuslibet locis iurisdictionalibus, vel feudalibus intra limites status ecclesiastici consistentibus, illorúmque dominio, & possessione, iurisdictionéque, ac iurisdictionis exercitio quomodolibet, & quauis occasione, prætextu, vel causa etiam necessaria, etiam subhastationis, adiudicationis, & dationis in solutum etiã iudicialis faciendis obtinere, & inuiolabiliter obseruandas esse, ita, videlicet, quòd nostra, & pro tempore existentis Romani Pontificis expressa licentia priùs in scriptis impetrari, & in actu celebrationis contractus, realiter apud Notarium exhiberi, & dimitti debeat, & non aliàs decernimus, statuimus, & ordinamus. Quòd si quis ad aliquàm alienationem deuenerit contra formam præsentis Cõstitutionis, alienatio, seu contractus sint ipso iure nulli, nullúmque sortiãtur effectum; & nihilominùs alienans, ac contrahens pœnã præfatæ prædecessoris Cõstitutionis incurrat; nempe, cadat ab omni iure suo, & intelligatur ipso iure absque alia declaratione priuatus omni sua possessione, eiúsq. vita durante, fructus, & commodiras, vt suprà, alienatæ rei, translatæ, aut grauatæ, spectent pleno iure ad Sedem, & Cameram apostolicam; ita quòd eo ipso Camera apostolica possit bona præfata propria authoritate capere, & penès se retinere, viuentibus ita contrahentibus; ipsis verò defunctis, eadem castra, oppida, & iurisdictiones, aliaque supradicta ad eos, ad quos de iure, si disponentes ab intestato decessissent, vel contractus huiusmodi facti nõ fuissent, peruenire deberẽt, omninò perueniat. Tabelliones verò, & Notarios, etiã de numero participantium, & alios quoscunque instrumenta, & scripturas huiusmodi cõficientes, & formã huiusmodi nõ seruantes, seu illas Sedi, & Cameræ apostolicæ non reuelantes, nec exhibentes, pœnam falsi, ac priuationis nẽdum exercitij sed officij, & tituli Tabellionatus, ac Notariatus, aliorúmque Officiorũ, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, & alia in posterum exercenda, eo ipso incurrere decernimus; sicque, & nõ aliter per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos; sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicãdi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & diffiniri debere; ac irritum, & inane quidquid secus super his à quoquã quauis auctoritate sciẽter, vel ignorãter cõtigerit attentari, decernimus. Iniungentes, & mandantes eisdem Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, ac Iudicibus, nunc, & pro tempore in toto statu ecclesiastico existentibus, & eorum cuilibet, vt declarationem, extensionem, decretum, inhibitionem, præceptum, mandatũ, statutum, & ordinationem nostram huiusmodi in eodem statu ecclesiastico ab omnib. ad quos spectat, & spectabit, perpetuò obseruari mandent, & faciant. Contradictores quoscunque opportunis iuris, & facti remediis, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus omnibus, & singulis, quæ præfati Sixtus, & Clemens Prædecessores in suis literis præfatis voluerunt non obstare, cæterísque contrariis quibuscũque. Volumus autem, vt præsentes, postquam in Valuis Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorũ, necnõ in Acie Campi Floræ affixæ, & publicatæ fuerint, quoscunque tam præsentes, quam absentes, & vbicunque etiam extra statum nostrum ecclesiasticum existentes perinde obligent & arctent, ac si vnicuique eorum nominatim intimatæ fuissent; ac etiã volumus, vt earum exemplis etiã impressis, manu Notarij publici, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides vbique locorum in iudicio, & extra habeatur, quæ ipsis ipsis præsentibus haberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginã nostrorum confirmationis, innouationis, declarationis, extentionis, decretorũ, inhibitionis, præcepti, mandatorum, voluntatum, statuti, & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo decimoseptimo, duodecimo Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno tertiodecimo.

M. DAT.

I. BVLGARINVS.

S. DE VRSINIS.

Registra in Secretaria Breuium.

S.D.N,

S. D. N. D. VRBANI
DIVINA PROVIDENTIA
Papæ VIII.

INNOVATIO, DECLARATIO, & extensio prædictarum Constitutionum fel. record. Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V.

VRBANVS EPISCOPVS,
Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

DECENS, & æquum esse censemus, vt Nos, qui ex onere pastoralis officij, subditorum commodis assiduè inuigilamus, Sedis apostolicæ iura tueri nullo pacto negligamus; ac proinde iurisdictiones temporales eidem Sedi subiectas, quouis prætextu, vel colore à quoquam vsurpari, aut illis grauamina, seu incommoda inferri non permittamus; & si super Constitutionibus apostolicis per Rom. Pontifices prædecessores nostros editis dubia aliqua oriri contingat, nostræ declarationis remedio, abstractisque illarum interpretationibus, & quoruncunque contrahentium palliationibus occurramus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Cùm itaque aliàs fel. rec. Sixtus V. considerans conuenire, quòd, si ciuitates, castra, oppida, iurisdictiones, fortalitia præsertim feudalia vendantur, vel permutentur, seu etiam donentur ditioni temporali S.R.E. subditis siue extraneis vel forensibus, id ad Principis notitiam deducatur per suas sub Dat. videlicet, Kal. Iulij, Pontificatus sui anno primo, omnibus, & singulis cuiuscunque status, gradus, cōditionis, qualitatis, & dignitatis, existentibus etiamsi imperiali, regali, ducali, vel alia quauis authoritate, & dignitate, etiam ecclesiastica, quæ specialem, & indiuiduam mentionem requireret, prædíti essent, ne ciuitates, castra, oppida, iurisdictiones, fortalitia, seu bona, aut loca iurisdictionalia huiusmodi in alium, vel alios quoscunque, nisi de expressa præcedente sua, & pro tempore existentis Romani Pontificis licentia vēdere, permutare, vel donare valerent, sub pœna nullitatis contractuum huiusmodi prohibuerit, aliaque etiā circa præmissa statuerit: & successiuè Clemens VIII. volens hominum malitiis & fraudibus occurrere, & dubia quæ tūc super præmissorū interpretatione emergebant, declarare per suas sub Dat. Prid. Non. Iulij, Pōtificatus sui anno decimo prohibitionem, & statuta prædicta confirmauerit, approbauerit, innouauerit, declarauerit, extenderit, & ampliauerit, pœnasque amissionis bonorū, & aliorum prædictorum contrafacientibus, ac priuationis officiorum Tabellionibus, & Notariis, qui de contractibus, vt præfertur prohibitis se rogarent, imposuerit, aliáque etiam iusserit, & decreuerit. Et insuper Paulus etiam V. Rom. Pontifices prædecessores nostri, ne disposita per Sixtum, & Clementem prædecessores præfatos variis, & alienis ab eorum mente interpretationibus subuerti, ac palliatis conuentionibus eludi possent, etiam per suas sub dat. duodecimo Kal. Decembris, Pontificatus sui anno tertiodecimo, confectas literas, necdum præmissa confirmauerit, & innouauerit, sed etiam declarauerit & quatenus opus esset, ad quodcunque genus contractuum, & conuentionum extenderit, & ampliauerit, ac licentiā prædictam in scriptis priùs obtineri, & in actu celebrationis contractus apud Notarium exhiberi mandauerit & contrafacientes nullitatis contractuum, & priuationis rei alienatæ, seu translatæ, vel granatæ, ac tabelliones, seu notarios pœnas falsi, ac priuationis officiorum omnium, quæ obtinerent, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum exercenda incurrere voluerit, aliaque similiter disposuerit, prout in singulis literis prædictis pleniùs continetur. Ab inde verò citra hominum versutiam, & artificium aduersùs prædictarū litterarum tenorem, vel ipsorum prædecessorum verisimilem intentionem, & mentem, cautelas, & modos aliquos, absque prædicta Romani Pontificis licentia alienandi, & contrahendi adinuenerit, & excogitauerit, alienando, & respectiuè acquirendo castra diruta, seu tenutas iurisdictionales etiam cum retentione, seu reseruatione iurisdictionis, ac etiam Barones seu Domicelli, casalia, tenutas, siue prædia etiam non iurisdictionalia in confinibus territorij alterius ciuitatis, castri, oppidi, vel loci iurisdictionalis alterius Baronis, seu Domicelli existentia, illa etiam nulla Romani Pontificis obtenta licentia, alteri Baroni, seu Domicello cōuicino vendiderint, seu alienauerint, & respectiuè emerint, seu acquisiuerint, & ex prædictis alienationibus, & acquisitionibus respectiuè dubitari possit, ne tempore saltem procedente, iurisdictio aliqua vsurpetur, ac termini, seu fines iurisdictionales confundantur, aut protrahantur vel illam vsurpandi, seu illos confundendi & protrahendi occasio inde aliqua præbeatur, cuā in præiudiciū Sedis, & Cameræ apostolicæ, ac præsertim in euentū cuiuscunque aperitionis feudi, & deuolutionis, seu cuiuscūque alterius acquisitionis ciuitatū, castrorum oppidorum, seu locorum iurisdictionalium, aut casalium, seu tenutarum, siue prædiorum eorundē, Nos attendentes, prædictas literas ad hoc vt omnia Principi innotescant, emanasse, & verisimilem eorundem Pontificum prædecessorum nostrorum intentionem extitisse, ne vllo modo Cameræ præfatæ præiudicium aliquod inferri possit, easdemque rationes, etiā in huiusmodi cōtractibus, & alienationibus, ac acquisitionibus militare, ex prædictis, seu aliis rationabilibus causis animum nostrum mouentibus, & remedium opportunum exquirentibus adducti singularum literarū præfatarum, ac alienationum, acquisitionum, & contractuum quoruncunque, necnon omnium in singulis literis prædictis expressorum, & aliorum hic etiam de necessitate exprimendorum tenores, præsentibus pro expressis habentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, & matura deliberatione, déque apostolicæ potestatis plenitudine ac nostra perpetuò valitura Constitutione, singulas Sixti, & Clementis, ac Pauli prædecessorum nostrorum prædictorum literas prædictas approbamus, confirmamus, ac etiam, quatenus opus sit, innouamus. Præterea, quascunque venditiones seu alienationes, ac locationes vltra triennium cuiuscunque ciuitatis, oppidi, seu castri diruti, seu tenutæ iurisdictionalis, vel cuiuscunque casalis, tenutæ, seu prædij, etiam non iurisdictionalis in cōfinibus alterius ciuitatis, castri, oppidi, seu loci iurisdictionalis, eiusve territorij sui, & etiam ab vno tantum latere confinantis, hactenus, à die Dat. vltimo dictarum literarum, per quemcunque Baronem, seu Domicellum cuicunque alteri Baroni, seu Domicello, ciuitatē, oppidū, castrum, seu locum quemcunque iurisdictionalem eiusve territorium in confinio quomodolibet possidenti, cuiuscunque qualitatis, conditionis, status, gradus, & dignitatis etiam ecclesiasticæ, etiam speciali, vt præfertur, & indiuidua nota dignæ ipsi alienantes, & locantes, ac etiā acquirentes, & conducentes fuerint, & sint, siue simpliciter, siue cum assertione non existētis iurisdictionis, siue cū iurisdictionis penes venditorem,

torem, seu alienantem retentione, seu reseruatione, aut aliàs quomodolibet factas, etiam hucusque effectum plenum sortitas vltimo dictarum literarum dispositioni, quoad nullitatem præfatarum alienationum, acquisitionum, & contractuum duntaxat subiacuisse, & subiacere; & huiusmodi alienationes, acquisitiones, & contractus inter Barones, seu Domicellos, vt præfertur, facta, & inde sequuta quæcunque, nulla, nulliúsque roboris, aut momenti fuisse, & esse declaramus, ac tabelliones, & Notarios de illis rogatos, sub eadem priuationis Officiorum, aliísque nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio incurrendis pœnis, instrumenta, & scripturas desuper iam facta nobis, & Cameræ præfatæ intra sexaginta dies, à die infrascriptæ publicationis præsentium computandos, reuelare, & cum effectu exhibere teneri volumus, & mandamus. Denique singulas literas prædictas, & in eis contenta quæcunque, tam ad venditiones, permutationes, & quascunque alienationes, & locationes etiam ad triennium, vel quantumuis minus tempus, à quocunque etiam non Barone de casalibus, tenutis, seu prædiis non iurisdictionalibus, quæ in confinibus, etiam ab vno tantùm latere alicuius ciuitatis, castri, oppidi, vel loci iurisdictionalis, vel eius territorij consistant de cætero directè, vel indirectè, mediatè, vel immediatè, ac aliàs quomodolibet alicui Baroni, vt præfertur, iurisdictionem, seu bona in confinio possidenti, ac etiam ad quascunque locationes bonorum quorumcunque in statu nostro ecclesiastico, in confinio tamen dominij cuiusvis Principis exteri, etiam nobis mediatè, vel immediatè subiecti existentium, cuiuis etiam non Baroni: qui tamen noster subditus non sit, vel esse quandocunque desierit, ita vt eo casu, eo ipso illæ nullæ sint, & resoluantur, faciendas, quàm etiam ad quascunque impositiones, venditiones, cessiones, & alienationes censuum annuorum, iuxta Constitutionem per piæ mem. Pium PP. V. etiam prædecessorem nostrum de creandis censibus editam super prædictis ciuitatibus, castris, oppidis, locísve iurisdictionalibus, aliísque bonis non iurisdictionalibus, in confinio alicuius ciuitatis, castri, oppidi, seu loci iurisdictionalis, vt præfertur, eiúsve territorij, etiam ab vno tantum latere, confinantis, existentibus per quoscunque Barones, seu Domicellos, & alios quoscunque, etiam Communitates, Vniuersitates, & quoruncunque Monasteriorum, Ecclesiarum, beneficiorum ecclesiasticorum, & aliorum piorum locorum Superiores & Conuentus, Capitula, Rectores, Beneficiatos, & Gubernatores, seu Administratores respectiuè in futurum imponendorum, ac tam quoad illos, quàm etiam quoad antea iam impositos vendendorum, cedendorum, seu alienandorum ad fauorem cuiuscunque, ita quòd nullum ius prælationis in emendis præfatis ciuitatibus, castris, oppidis, aut locis iurisdictionalibus, siue non iurisdictionalibus præfatis censuariis, alii sve ab ipsis causam pro tempore quomodolibet habentibus, vnquam tribuant in præiudicium dictæ Cameræ, quæ eisdem censuariis, & aliis præfatis semper erit præferenda, siue emat ad effectum retinendi, siue intra annum à die emptionis computandum cuilibet alteri rem emendam, vendendi, vel cedendi extendimus, & ampliamus. Sicque & non aliter in omnibus, & singulis præmissis per quoscunque Iudices ordinarios, delegatos, & commissarios, & etiam Cameræ præfatæ Clericos Præsidentes, necnon causarum Palatij apostolici auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam Camerarium, & de latere Legatos iudicari, & diffiniri, ac interpretari debere, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ac irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam, quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Iniungentes, & mandantes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna indignationis nostræ, eisdem Legatis Vicelegatis, Gubernatoribus etiam Vrbis, ac Iudicibus, nunc, & pro tempore in eadem Vrbe, & toto statu nostro ecclesiastico existentibus, & cuilibet eorum, vt præsentes nostras, & in eis contenta quæcunque in Vrbe, ac statu præfatis ab omnibus, & singulis, ad quos quomodolibet spectat, & in futurum spectabit, perpetuò obseruari mandent, & faciant, & pro omnium, & singulorum præmissorum inuiolabili obseruatione contra inobedientes, & præmissis in aliquo contrauenientes, & alios quos opus erit, omnibus iuris, & facti remediis opportunis procedant, omni, & quacunque appellatione remota. Non obstantibus præfata Pij V. super creandis censibus, & nostra de non tollendo iure quæsito, aliísque Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quæ Sixtus, & Clemens, ac Paulus prædecessores præfati, in dictis eorum voluerunt non obstare, cæterísque contrariis quibuscunque. Vt autem præsentes omnibus innotescant, volumus, & apostolica authoritate decernimus, quòd illæ in valuis Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, necnon in acie Campi Floræ publicentur, & affigantur, quæ, postquam sic affixæ, & publicatæ fuerint, quoscunque, tam in Romana Curia, & statu præfato, quam extra eos existentes perinde obligent, & arctent, ac si vnicuique eorum nominatim, & personaliter intimatæ fuissent, quódque earum exemplis etiam impressis, manu Notarij publici, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsismet præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam approbationis, confirmationis, innouationis, declarationis, extensionis, ampliationis, iniunctionis, mandati, voluntatis, & decretorum nostrorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo vigesimoseptimo, Kal. Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

E. DAT.

FANTINVS RENTIVS.

Visa de Curia A. Hurandus.

G. MONTANVS,

Locus † plumbi.

Registrata in Secretaria Breuium.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbates, & Prælati ecclesiastici castra, aut alia feuda possidentes teneantur per suos vassallos suo Principi auxilium præstare?

SVMMARIVM.

1 *Prælati ecclesiastici licitè possunt temporalibus Dominis auxilium, & consilium tradere.*
2 *Prælatus potest esse à consilio Regis.*

3 *Abbates,*

5 *Abbates, & Prælati ecclesiastici possunt cum suis vasallis Principibus temporalibus, & Reipublicæ tempore belli auxilium præstare; ad id tamen cogi nequeunt.*

1. Abbates, & Prælati Ecclesiastici castra, vel alia feuda possidentes licitè possunt temporalibus Dominis auxilium, & consilium tradere pro Reipublicæ conseruatione, maximè instante Regni turbatione aliqua, & necessitate, vt docet Panormitan. *in*
2. *cap. Non est, n. 4. de vot. & voti redempt.* inferens, quòd possit Prælatus esse de consilio Regis, per text. *ibi*, & *in c. In Archiepiscopatu, de rapt. & c. Duo sunt, 96. dist.* Et hoc maximè, quando Prælati id sponte faciant, & ex consilio, vel Regis, aut Dominorum precibus: nam non possent ad præstandum eis auxilium cogi, absque apostolicæ Sedis assensu, vt per Doct. *in cap. Non minus, & cap. Si aduersus, extr. de immunit. eccles.*
3. Manet igitur conclusum, Abbatem feudorum Dominum posse cum suis vassallis Principibus temporalibus, & reipublicæ modo prædicto succurrere.

QVÆSITVM V.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur cum suis subditis regularibus ad obsequia propriæ Reipublicæ propter bonum commune?

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & Prælati regulares per seipsos, & suos subditos regulares tenentur ad aliqua obsequia suæ Reipublicæ, propter bonum commune præstanda: nempe,*
2 *Consilia bona.*
3 *Legationes.*
4 *Custodire ciuitatem, & num. 7.*
5 *Arma sumere contra bannitos pro defensione Reipublicæ.*
6. *Pugnare in necessitate ad consequendam iustam victoriam.*
8 *Religiosus, qui non est ciuis illius ciuitatis, in qua degit, an teneatur ad prædicta obsequia præstãda.*
9 *Religiosus si in talibus obsequijs mutilaret, vel occideret, an incurreret irregularitatem.*
10 *Religiosus, patria obsessa ab his, qui innocentes perdere vellent, potest, si sæcularium vires non sufficiunt pugnare absque peccato, & irregularitate.*
11 *Consensus Summi Pontificis respectu Prælatorum, & Episcopi respectu Clericorum, ad hoc vt prædicta obsequia quoad pugnam præstari à Religiosis possint.*
12 *Obsequia quoad facultates & pecunias erogandas, an sint à Religiosis præstanda?*
13 *Bellum iustum indicere, & duces ad hunc effectum constituere possunt Prælati, & Abbates, aliique Ecclesiastici, qui temporale dominium habent in Republica.*

1. NOn solùm Prælati tenentur, vt diximus, per suos vassallos Principi, & Reipublicæ auxilium dare modo supradicto; sed etiam per seipsos, & suos subditos Regulares tenentur ad aliqua obsequia, auxilia, & fauores suæ Reipublicæ, propter bonum commune: cùm autem hæc omnia consistant in consiliis, legationibus, custodia ciuitatis, in auxilio pecuniæ, tempore necessitatis, & aliis huiusmodi; dicendum est, Prælatos cum suis subditis, aliósque Ecclesiasticos teneri ad huiusmodi obsequia, modis, & formis hìc explicandis.

Quoad consilia, certum est, Prælatos, & Regulares, qui Patres sunt, teneri optima consilia Principibus, & Reipublicæ administrare: sed, quod magis hodie æstimatur à sæcularibus, est, quòd reperiantur viri talia consilia administrare pollentes, quorum multitudo magna reperitur inter Regulares. 2.

Quo verò ad legationes, experientia rerum magistra quotidie nos docet, Regulares scientes talem moralem obligationem, in variis legationibus, tam ab Ecclesiasticis, quàm sæcularibus Principibus pro bono vniuersali semper adhiberi. 3.

Sed maior difficultas est de custodia ciuitatis, an prædicti Prælati, & Regulares teneantur. Et licèt in sacris Canonibus prima facie videantur Ecclesiastici, & præsertim Religiosi prohibiti, ne arma capiant, vt habetur *in cap. Eos, qui, 20. q. 3. & cap. Ex multa, §. de Clericis, de voto.* Nihilominus posse Religiosos, & Ecclesiasticos, saltem de consensu præsumpto suorum Superiorum adhortari milites ad pugnandum pro defensione oppressorum, & præsertim Ecclesiæ, constat expresè *in cap. Omni timore, & cap. Hortatu, 23. q. 8.* quod etiam docent D. Thom. 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 2. *ad* 2. Nauar. *in Manual. cap.* 27. *num.* 215. Molina *tom.* 1. *de iust. tract.* 2. *disp.* 108. Becanus 2. 2. *cap.* 25. *quæst.* 18. *num.* 4. 4.

Possunt etiam Religiosi sumere arma pro defensione Reipublicæ contra bannitos, & pugnare propriis manibus, mutilando, & occidendo. Non loquor de casu propriæ defensionis, qui de se clarus est: sed loquor de defensione reipublicæ, patriæ, & ciuitatis, si illis pugnantibus conseruabitur, & non pugnantibus destruetur, aut capietur. 5.

Similiter possunt pugnare, & ea omnia supradicta præstare, quando hoc necessarium esset ad consequendam victoriam iustam, à qua bonum commune Ecclesiæ pendet, in quibus casibus non solùm possunt, sed etiam iure naturali tenentur, vt dicunt Becanus *loco cit. num* 8. Caietanus 2. 2. *quæst.* 40 *art.* 2. Valentia *tom.* 1. *disp.* 3. *punct.* 4. *col.* 1. vbi aduertit, in his casibus licentiam non requiri: quia, sicut gratia non destruit naturam; ita lex ecclesiastica non tollit obligationem legis naturalis. Idem docet Molina *de iust. tract* 2. *disp.* 108. qui testatur de communi opinione. 6.

Tenentur præterea Religiosi ad custodiam murorum ciuitatis tempore necessitatis, *ex cap. peruenit, de immunit. Eccles.* cùm nulla maior sit pietas, quàm patriam defendere, *cap Fortitudo, 23. quæst.* 3. in quo casu licitum est etiam fortificare Ecclesias, vt ad illas fugientes obsessi saluentur. Ita Anchar. *in cap. Quia nonnulli, num.* 5. *de immunit. Eccles.* & Innocent. *in cap. Cùm Ecclesia, eod. tit.* & Ioannes Andr. *ibid. n.* 2. 7.

Si petas, an Regulares, qui reperiuntur in aliqua ciuitate; & tamen non sunt ciues illius, vt sæpè contingit inter Regulares teneantur in his casibus supradicta obsequia præstare. Respondeo teneri: quia Regulares hoc priuilegium satis vulgare sibi vendicant, vt fiant ciues illorum locorum, in quibus habitant, & comedunt panem: quod etiam docent, Graffius *tom.* 2. *cons. lib.* 5. *de pœnit. cons.* 2. *diff.* 3. *num.* 7. Emmanuel Sà *in Aphor. verbo, Ciuitas, num.* 4. Nauarr. *tom.* 1. *cons. de test. cons.* 6. *n.* 2. & Bartholus *in l. 1. ff. Ad municipales, num.* 13. vbi expresè ait, quòd Prælatus sit ciuis illius ciuitatis, in qua habet Ecclesiam; non tamen propter hoc desinit esse ciuis suæ patriæ, vbi ortus est. Ita idem Bartholus *loco cit. num.* 11. 8.

Si dicas, si Regulares tenerentur sic pugnare, ciuitatem custodire, mutilare, occidere, facile esset, quòd incurrerent irregularitatem propter frequentes occisiones, & mutilationes, quæ in his pugnis, & custodiis contingere solent. Respondeo cum Molina *loco cit. disput.* 109. in his casibus Religiosos, & alios Ecclesiasticos 9.

siasticos nullas incurrere irregularitates. Ratio est: quia, si necessitas defendendi corpus excusat ab irregularitate, vt habetur *in Clem. §. Iuriosi. de homicid.* multò magis necessitas animæ, cùm sub peccato lethali teneantur, prædicta obsequia præstare. Idipsum affirmant Syluester *verbo, Bellum, 3. quæst. 2.* Coninch. *de actib. human. disp. 31. n. 91.* quicquid dicat Nauarr. *loco cit.*

10. Ex quibus etiam sequitur, si patria obsessa sit ab aliquibus, qui velint innocentes interficere, possunt Clerici, & Religiosi, si laïcorum vires non sufficiant, pugnare contra illos absque peccato, & sine irregularitate, aliàs sine causa non possent Clerici, & Religiosi propriis manibus pugnare; sed tantùm ad bellum iustum exhortari, & milites ab victoriam excitare, & pugnam in genere; modò non dicant in particulari, *interfice*, aut *mutila*; sed, *age fortiter, ne succumbas: pugna strenuè, & viriliter pro Ecclesia sancta Dei.* Ita S. Thom. 2. 2. *quæst. 40. art. 2. ad. 3.* quod etiam elicitur *ex cap. Qui igitur. cum seqq. 23. q. 8.*

11. Aduertendum tamen est secundùm eundem S. Thomam *loco citato, art. 2.* requiri consensum Summi Pontificis quoad Prælatos, & Episcopi quoad Clericos, vt possint Prælati, vel Clerici interesse bello, quod etiam habetur *in cap. Reprehendi. & cap. Quo casu. 23. q. 8.*

12. Molina tamen *loco citato* putat, sufficere præsumptum consensum, quando aduersùs Ecclesiam, & hostes fidei peragitur bellum.

Si dicas, quòd *in cap. Non minùs. & in cap. Peruenit de immun. Eccles.* licèt habeatur, quòd Clerici, & alij Ecclesiastici non debeant angariari; & ideò eos teneri ad prædicta obsequia; tamen cùm Doctores huiusmodi Canones variè interpretentur, aliqua aduertenda sunt circa intelligentiam illorum. Dicunt ergo aliqui Doctores, quòd huiusmodi Canones intelligantur de ciuitatibus, in quibus dominium temporale exercet Ecclesia, vt est ciuitas Terracinæ, cuius Episcopo Summus Pontifex scribit. Sed huiusmodi Doctores ita explicantes non sunt recipiendi: quia Decretales omnes sunt omnibus communes *ex cap. 1. & cap. final. de constit.* Alij dicunt, quòd dicti Canones loquuntur, quando terra, siue ciuitas impugnatur ab infidelibus, & tunc obligari Clericos, & Religiosos cum laïcis ad illam custodiendam, & defendendam propter periculum animarum, quod posset sequi, si ciuitas occuparetur ab infidelibus *ex cap. Placuit. 16. quæst. 3. & cap. Igitur sæpè. 3 quæst. 1.* Alij dicunt, quòd ibi sermo est de laïcis seruientibus Ecclesiæ: sed meliùs dicunt Doctores affirmantes, Canones prædictos loqui generaliter, siue terra impugnetur ab infidelibus, siue à fidelibus; quando tamen magna adest necessitas, timor communis, subitus, & improuisus. Ita docent Abbas *in d. cap. Non minus. & in cons. 3.* Innocentius, Cardinalis *ibid.* quæ doctrina videtur conformis *d. cap. Non minus.* vbi habetur, quando adest magna necessitas, quæ sine Clericorum auxilio reparari non potest.

De obsequio autem quoad facultates, & pecunias erogandas Principi, seu Reipublicæ ab Ecclesiasticis, & Regularibus, tempore necessitatis, dicunt Anchatan. *in c. Quia nonnulli. de immun. Eccles. in 6. num. 5.* & Laurentius de Peyrin *tom. 1. priuileg. sui Ord. Minim. in const. 2. Iuly II. num. 141.* & multi Doctores per eum allegati, illos teneri; *& tom. 2. de Prælat. q. 1. cap. 3. num. 3.* affirmat, quòd cùm tempore belli inflicti Reipublicæ Genuensi anno 1625. ille esset Prouincialis illius Prouinciæ, obtulit prædictæ Reipublicæ omnia vasa argentea, quæ erant in Sacristia illius Monasterij, cæteráque bona eiusdem Monasterij, & ab Illustrissimis de Palatio cum gratiarum actione responsum accepit, ea pietate dignum, qua semper est venerata res ecclesiasticas dicta Respublica, nimirum, priùs esse consumenda bona Reipublicæ, deinde sæcularium; tum demum his consumptis, quando nullum aliud superesset remedium, bonis Ecclesiasticis Respublica vsa fuisset. 13.

In hac re, nimirum, de pecuniis, & facultatibus ecclesiasticis nihil ex propria sententia scribere audeo: consulantur supradicti Doctores, & quando casus huius magnæ necessitatis euenerit, (quod Deus auertat,) tunc loquar, & meam sententiam proferam.

Ex his deducitur conclusio maximè necessaria; nimirum, Prælatos, & Abbates, aliósque Ecclesiasticos habentes dominium temporale in Republica, posse indicere bellum iustum, & Duces, qui bellum gerunt, vt affirmant Syluest. *verb. Bellum, 3. q. 1.* Bannes *in 2. 2. q. 40. art. 2. conc. 3.* Ratio est: quia aliquando Reipublicæ plurimùm interest, vt bella moueat; sed eius potestas, vt supponitur, est in Prælato, vel alio Ecclesiastico: ergo Abbates, & alij Prælati habentes dominium temporale in Republica, poterunt indicere bella; aliàs esset huiusmodi ecclesiasticus Princeps imperfectus. Vnde credendùm est cum Bannes *loc. cit.* quando Summus Pontifex tradit dominium Prælatis, & aliis Ecclesiasticis, dispensari etiam cum illis, vt possint bella iusta mouere. Quæ quidem bella non sunt interdicta iure diuino Ecclesiasticis, vt aliqui putarunt: sed iure pontificio, quo iure etiam dispensantur, & permittuntur, modo suprà explicato. 14.

DISPVTATIO XIII.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad alienandum bona suarum Ecclesiarum.

QVÆS. I. Vtrùm Abbas possit bona mobilia Monasterij alienare.

II. Vtrùm Abbas possit bona immobilia ecclesiastica alienare.

III. Vtrùm Abbates, & Prælati, tam Regulares, quàm sæculares possint arbores Monasteriorum, & Ecclesiarum suarum absque Conuentus & Capituli consensu incidere.

IV. Quomodo debeat procedere Abbas in alienatione bonorum immobilium & mobilium pretiosorum, ad hoc vt sit legitima.

V. Vtrùm in alienatione bonorum Monasterij requiratur etiam Episcopi assensus: & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus, Episcopis, & Prælatis subiectis.

VI. Vtrùm.

VI. Vtrùm Abbates, & Prælati Generales, ſtante aliquo priuilegio, poſſint bona Monaſteriorum ſuæ Religionis inconſulto Romano Pontifice alienare.

VII. Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint abſque aſſenſu apoſtolico, pecunias ad cambium, vel mutuò accipere cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis; & quid de pecunia, quæ conuertitur in vtilitate Eccleſiæ propter alienationem.

VIII. Vtrùm Abbas localis poſſit bona Monaſterij abſque Abbatis Generalis licentia alienare.

IX. In quibus caſibus poſſint Abbates, & Prælati bona ſuorum Cœnobiorum, & Eccleſiarum, inconſulto Romano Pontifice alienare.

X. An mortuo Abbate poſſit interim Conuentus alienare.

XI. An Prior exiſtens ſub Abbate exempto poſſit alienare.

XII. Quas pœnas incurrant Abbates alienantes bona ſuorum Cœnobiorum, inconſulto Romano Pontifice, & contra formam Extrauagant. *Ambitioſæ.*

QVÆSITVM I.

Vtrùm Abbas poſſit bona mobilia Monaſterij alienare.

SVMMARIVM.

1 *Alienationis nomine quid intelligatur.*

2 *Bona Monaſteriorum alia immobilia, alia mobilia.*

3 *Pecunia retenta nihil operatur.*

4 *Pecunia deſtinata ad emenda ſtabilia, cenſus, & mobilia pretioſa, non poteſt, abſque cauſa, & ſolennitatibus, alienari, & mutuò aliis dari, vt num. 15.*

5 *Pecuniam, quæ percipitur de redditibus Monaſterij, & non eſt de ipſius proprietate, in quos vſus poſſit Abbas alienare.*

6 *Bona, quæ vſu ipſo conſumuntur, & ſeruando ſeruari non poſſunt, quomodo poſſit Abbas alienare: & n. 12. & 13.*

7 *Bona mobilia, quæ commodè ſeruari non poſſunt, Abbas ſolus alienare poteſt.*

8 *Bona mobilia in vſu diu permanentia, an poſſit Abbas ſine ſolennitatibus alienare.*

9 *Bona mobilia pretioſa non poteſt Abbas, abſque cauſa, & ſolennitatibus alienare.*

10 *Res immobilis, & mobilis pretioſa æquiparantur quoad difficultatem alienationis.*

11 *Reliquias Sanctorum an poſſit Abbas, ſine aſſenſu Summi Pontificis alienare.*

14 *Grex ouium totus comprehenditur inter bona pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt.*

17 *Pecunia Monaſterij fructuoſa non poteſt alienari, ſicut nec quæ datur pro dote Moniali, vt num. 17.*

1. ALienationis nomine, propriè, & in rigore loquendo, intelligitur omnis actus, per quem dominium transfertur, ſiue ſit dominium, directum, vel vtile, aut vſusfructus, vel nomine alienationis, latè loquendo, intelligitur omnis contractus gratuitus, vel oneroſus, quo rei dominium in alterem transfertur, & etiam hypotheca, & locatio vltra triennium; dummodo tamen locatio fiat de bonis, quæ ſingulis annis fructus reddunt: nam, ſi ſolùm alternis, vel ternis annis fructus reddant, poteſt locatio pro rata, & reſpectiuè protrahi, vt docet Bonac. *tract. var. de alien. bon. eccl. quæſt vnic. punct. 2. num. 1. & de contract. n. 32.* Infeudatio quoque, & contractus emphyteuticus ſub nomine alienationis compreheduntur, prout patet ex Extrauag. *Ambitioſæ* quam in fine huius quæſiti adiiciemus, vbi Pontifex, poſtquam generaliter prohibuit omnem alienationem, deuenit tandem ad particulares modos alienationis, ipſos ſub cenſura comprehendens in illis verbis: *Si quis autem contra huius noſtræ prohibitionis ſeriem de rebus, & bonis eiuſdem quicquam alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, & infeudatio huiuſmodi nullius omninò ſint roboris, vel momenti.* Hæc ſupradicta eliciuntur ex Suarez *de cenſuris, diſp. 22. ſect. 6. num. 6.* Redoano *de alien. q. 1.* Alteriq. *tom. 1. diſp. 16. c. 2. col. 3.* Filliuc. *5. part. tract. 44 c. 2. q. 1.* Azot. *2. tom. inſtit. moral. lib. 9. cap. 1. q. 2.* Bonacina *de alien q. vnic. punct. 2. n. 1.*

Nomine etiam alienationis in fauorabili materia continetur donatio, venditio, permutatio, & etiam contractus ſub conditione factus. Ita notant Hoſtien. & Archid. *de reb. Eccl. non alienan. tom. 1. q. 27 art. 1.* Sylueſt. *verbo, alienatio, q. 6.* Leſſius *lib. 2. de iuſt. & iur. cap. 24. dub. 11.* Portellus *in dub. regul verbo, alienare.* Villalobos *2 part. Sum. tract. 25. diff. 17.* Couarr. *2. variar. cap. 16.* Hieronymus Rodriq. *in compend qq. regul. reſol. 7. num. 1.*

Quibus poſitis, notandum, quòd bona Monaſterij dupliciter poſſunt conſiderari, nempe, immobilia, quæ certum eſt Abbatem per ſe ſolum nullo pacto alienare poſſe, (*vt inferius* dicemus;) & mobilia, quæ rurſum alia ſunt vſu conſumptibilia; alia, quæ durant cum ipſo vſu, velut libri, veſtes, & ſimilia vſu conſumptibilia. Quædam ſpectant immediatè ad vitæ conſeruationem, vt eſculenta, & poculenta. Quædam verò mediatè, vt pecunia, quam regulariter poteſt alienare Abbas: quia ſeruando ſeruari non poteſt; quia pecunia retenta nihil operatur, *cap. Eiiciens. 88. d. not. in l. 1. §. Quæſitum. ff. ad Trebell.* Facit text. *in l. Cum plures. in fin. ff de admin. tutor.* Abbas *in c. Nulli. de rebus Eccleſ. non alien.* Aloyſ. Ricc *in praxi for. eccleſ. in 2. edit. reſol. 56. num. 10. & reſol. 59. n. 3.* 2.

3.

Pecunia tamen deſtinata ad emenda ſtabilia, cenſus, & mobilia pretioſa, conſiderando eam, quoad fructuoſam conſeruationem, numeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa. Alex. Iaſ. & Rip. *in d. § Quæſitum.* Viuian. *commun opin. tom. 2. lib. 7. tit. 1. num. 278.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. q. 138. num 3.* Ricc. *in praxi rerum fori eccl. reſolut. 59. in fi. & in 2. edit. alias deciſ. 70. n. 5. in 1. edit.* Et propterea non poteſt abſque cauſa, & ſolennitatibus alienari. Quarant. *in Summa Bullar. verb. Alienatio rer. Eccleſ. num. 25.* Pecunia etiam, quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio, cenſetur iure rerum immobilium, *l. Si Caius. §. 1. ff. de legat. 3.* Iaſ *in d. §. Quæſitum num. 38.* Vel ſi deſeruiret pro locatione ad pompam, *l. 3. in fin cum ſeq. ff. Commodati.* Quarant. *d. verb. Alienatio rerum eccleſ. num. 25.* Pecuniam au- 4.

tem, quæ percipitur de redditibus Monasterij, & non est de ipsius proprietate; potest dupliciter Abbas alienare, scilicet, vel emendo ea, quæ Monasterio, ac eius Monachis necessaria, vel vtilia, siue conuenientia erunt; vel gratuitè donando, ad quod vtrunque Abbatis facultas extenditur. Et quoad vsum pecuniæ circa emptionem, dicimus, quòd Abbas facultatem habeat emendi quicquid ad diuinum cultum necessarium, ac decens prudenter æstimabitur, vt elicitur *ex cap. Nullam.*18. *q.*2. vbi Nauar. voluit comprehendi omnes sumptus fabricæ, & ecclesiastica ornamenta per ea verba *d. cap. Vel ad diuini cultus reuerentiam.* Habet etiam Abbas facultatem expendendi pecuniam in emptione eorum, quæ Monachorum necessariæ, & decenti sustentationi iuxta ipsorum statum fuerint opportuna; vt Monasterij ædificatio, eiúsque supellectilia, tam Communitati, quam singulis necessaria, iuxta Religionis statuta, & consuetudinem, necnon etiam expensæ, quæ erogari solent seruitoribus, & iumentis Familiæ religiosæ necessariis, & alia huiusmodi, quæ prudenti Abbatis arbitrio commissa sunt. Attamen, ipse ante oculos semper habere debet, vt proportionatè suis subditis Monasterij redditus distribuat: quia æqualitas Religionis in proportionali distributione consistit. Quoad vsum pecuniarum
6. per gratuitas donationes, latiùs vidimus *supra*. Circa alienationem aliorum bonorum, quæ vsu ipso consumuntur, eandem habet Abbas potestatem, quam super pecuniis habere diximus. Et horum alienatio dupliciter contingere potest, vel per puram talium bonorum absumptionem, vel per aliquam permutationem, vel venditionem, aut aliquo alio modo, ita vt per eorum alienationem Monasterium alia bona acquirat. Et vtroque modo eorum alienatio Abbatis voluntati est commissa, cum iisdem regulis, & moderationibus, quas in pecuniæ alienatione seruare debet.

7. Bona mobilia, quæ commodè seruari non possunt, vt sunt vestes, quæ quotidie magis veterascunt, item fructus, & similia, solus Abbas alienare potest, Gloss. & Abbas *in cap. Nulli de reb. Eccles. non alien.* illorũ enim retentione damnificaretur Ecclesia. Idem Abb, *in cap. Tua. de his, quæ fiunt à Præl.* Gloss. *in cap.*2. *de reb. Eccles. non alienan. in* 6 *verb. Immobilia*, Gloss. *in c. Is, cui. de elect. in* 6. *verb. Immobilia.* Host. *in cap.*1 *.de his, quæ fiunt à Præl.* & *in Extrauag. Ambitiosa. de reb. Eccles. non alienan.* Bona autem, quæ seruando seruari non possunt, censentur res mobiles, quæ non durant triennio, vel vsu consumuntur, & non fructificant, *arg. legis. Lex quæ.* §. *vltimo, C. de administr. tut.* & *cap. Vestra. de locat.* tenent Nauarr. *tit. de alienat. rer. eccles. cons.*4. Rebuff. *in Compend. alienat. num.*25. Redoan. *de reb. Eccles. non alienan. quæst* 6 *num.*29. Quarant. *vbi suprà, num.*38. Ricc. *dicta resolut.*59. Surd. *de aliment. tit.*8. *priuil.*45 *.n. vltim.*

8. Alia bona mobilia in vsu diu permanentia, etsi tandem consumantur, eodem ferè modo sub ipsius Abbatis potestate posita sunt: quia aliquando talis alienatio vtilis, vel necessaria Monasterio esse potest: ergo opus est, vt aliquis illa alienare possit. Necessariò igitur non spectabit, nisi ad Abbatem, cui tota Monasterij bonorum administratio tradita est.

Aduertendum autem, quod ipse Abbas, non vt Dominus, sed vt administrator, & prouidus dispensator dicta bona, vel ad maiorem Dei cultum, & Ecclesiæ reuerentiam, vel ad sui Cœnobij vtilitatem alienare, & erogare potest, vt latè Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*26. *à num.*8. *vsque ad* 18. Ratio horum omnium est: quia leges, & Canones in prohibitione alienationis rerum ecclesiasticarum videntur loqui de rebus immobilibus tantùm; non autem de mobilibus. Facit textus *in c. Nulli liceat de reb. Eccles. non alien.* vbi hæc formalia dicuntur: *Nulli liceat alienare rem immobilem Ecclesiæ, siue agrum*, vbi nihil habetur ordinatum, vel prohibitum super re mobili. Sed quod non reperitur prohibitum, regulariter intelligitur, & censetur permissum, *l. Necnon*, §. *Quod eis ff. Ex quib. caus. maior.* Ergo videntur res mobiles esse sub libera potestate Abbatis, qui de illis disponere possit, & in illis possit esse administrator, & arbiter, vt in rebus propriis, *l. In re mandata. C. mandat.* Host. *in c.*1. *de his, quæ fiunt à Prælat* quæ omnia procedere intelliguntur cum limitationibus supradictis.

Nota, quòd res mobiles, pretiosæ, nullo modo, absque causa, & solennitatibus per Abbatem alienari possunt. Ratio est: quia res immobilis, & mobilis pretiosa 9. 10.
æquiparantur, quoad difficultatem alienationis, *d. l. Lex, quæ. C. de administ. tut. l. Sancimus. C. de sacros. Eccles.* Gloss. *in cap. Tua. de his, quæ fiunt. à. Præl* Host. & Abb. *in cap. Nulli. num.*8. *de reb Eccles. non alien* proptereà sine causa, & solennitatibus alienari non possunt. Abb. *in cap. Consensus. de reb Eccles. non alien.* Quarant. *d. verb. alien. rer. Eccles. num.*24. Vbi dicit, nomine mobilium pretiosorum, quæ seruando seruari possunt, intelligi vasa aurea, argentea, vestes pretiosas, quæ longè ab interitu distant, & commode seruari possunt, gemmas, & alia huiusmodi. Sub hoc nomi- 11.
ne mobilium pretiosorum veniunt etiam Reliquiæ Sanctorum, quæ in Ecclesiis seruantur. Ita vt non possit Abbas illas, absque Summi Pontificis assensu, concedere: Reliquiæ enim sunt res pretiosissimæ; per quas multa beneficia à Deo hominibus præstantur, vt ait Concil. Trid. *sess.*25 *de inuocat. Sanctor.* Prætereà Sanctorum Reliquias furantes sacrilegi sunt, vt ait Turrecrem. *in. can. Corpora. de consecrat. dist.*1. Ita Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.*63.

Ex dictis infertur primò, bona Ecclesiæ mobilia, & 12.
pretiosa, quæ seruando seruari non possunt, posse absque alia solennitate vendi, non solùm ab Episcopo, & ab Abbate, vt diximus; verùm etiam à quolibet alio bonorum ecclesiasticorum administrationem habente. Ita Molina *de iust. disp.*468. *num* 1. & Bonac. *de alien. quæst. vnic. punct.*2. *num.*3. vbi citat etiam Panormitanum: & probat ibidem hac ratione: quia in iure prohibetur tantummodo alienatio bonorum immobilium, & mobilium pretiosorum, quæ seruando seruari possunt: ergo bona mobilia, & pretiosa, quæ seruando seruari non possunt, alienari poterunt ab Episcopo, & alijs Prælatis inferioribus, & à quolibet alio bonorum ecclesiasticorum administrationem habente.

Secundò infertur, posse alienari, & vendi vinum, 13.
oleum, frumentum, oues, & alia animalia absque eo, quòd habeatur solennitas requisita in vera, & propria alienatione propter rationem supradictam: quia huiusmodi bona censentur pretiosa, quæ seruando seruari possint. Totus verò grex ouium, de quo percipiuntur redditus, & emolumenta, non potest vendi: 14.
quia videtur referri ad bona pretiosa, quæ seruando seruari possunt, vt aduertunt Molina *loco cit disp* 468. Riccius *decis.*61. & Lessius *loc. cit.* Sed de hac re, scilicet, de animalibus iterum redibit sermo *in* 2 *q.* vbi de mancipiis, iumentis, & similibus agitur.

Tertiò infertur, pecuniam Ecclesiæ aliis dari mu- 15.
tuò, aut alienari non posse ad alios effectus, præter eos, per quos pecunia fuit destinata. Exempli gratia, si pecunia seruata sit in ærario ad occurrentes necessitates Monasterij, non videtur posse alienari, & expendi, cùm sit bonum mobile valdè pretiosum. Ita Redoanus *loco citato*, *quæst.* 16. Boërius *loco citato, decis.*269.

Sed hoc non placet Bonacinæ *loco citato*, *num.* 5. *vers.*

vers. Sed hoc mihi. vbi ait, quòd vniuersaliter, & indefinitè loquendo, hoc non videtur probabile. Ratio est: quia licet pecunia sit res pretiosa; nihilominùs non traditur, vt seruetur; sed vt impendatur: alioquin beneficiatius alienare non posset pecuniam, quàm ex redditibus sui beneficij recepit: tum, quia pecunia accepta in venditione rei mobilis pretiosæ, quæ seruando seruari poterat, aut pecunia rei immobilis accepta, non ad aliam similem rem emendam; sed ad vsus quotidianos, non appellatur res pretiosa iuxta modum loquendi communem: & sic pecunia, generaliter, & indefinitè loquendo, non venit nomine rei pretiosæ, quæ seruando seruari potest, alioquin omnis summa pecuniæ, & quotiescunque accipitur ex fructibus Monasteriorum magna quantitas eiusdem pecuniæ, & reponitur in ærario, vt conseruetur pro futuris necessitatibus Monasterij, non posset expendi.

16. Quartò infertur, pecuniam fructuosam positam in manibus, siue censibus, alienari non posse: quia est bonum immobile, & pro bono immobili habetur, sicut affirmant Iason, Ripa, & Alexander *in l. 1. §. Quæsitum. ff. ad Trebellianicam.*

17. Quintò infertur, pecuniam, quæ pro dote Monialis concedi solet, similiter non posse alienari, cùm reputetur inter bona pretiosa, quæ seruando seruari possunt. Ita Bonacina *loc. cit. vers. Secundò. de dote.* vbi fatetur de communi: poterit tamen huiusmodi pecunia absque assensu apostolico insumi in emendis agris, aut in emenda, vel construenda domo necessaria. Ratio est: quia huiusmodi pecunia solùm seruari debet, donec ad vsum, ad quem fuit deputata, impendatur. Et ita obtinuit vsus iam ab omnibus receptus. Ita Bonacina *loco. cit. n. 5.*

PROHIBITIO ALIENANDI bona ecclesiastica, aut illa vltra triennium locandi.

PAVLVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

☞ AMbitiosæ cupiditati illorum præcipuè, qui diuinis, & humanis affectatis, damnatione postposita, immobilia, & pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiæ Monasteria, & pia loca reguntur, illustranturque, & eorum Ministri sibi alimoniam vendicant, profanis vsibus applicare, aut cum maximo illorum, ac diuini cultus detrimento exquisitis mediis vsurpare præsumunt, occurrere cupientes; omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omnéque pactum, per quòd ipsorum concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem, vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in casibus à iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc cum Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt pro instantis temporis exigentia, hac perpetuò valitura constitutione fieri prohibemus. Prædecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, quæ tenore præsentium innouamus, in suo nihilominùs robore permansuris, si quis contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quicquam alienare præsumpserit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio, & infeudatio huiusmodi nullius omninò sit roboris, vel momenti, & tam qui alienat, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat: alienanti verò bona Ecclesiarum Monasteriorum, locorúmque piorum quorumlibet, inconsulto Romano Pontifice, aut contra præsentis Cõstitutionis tenorem, si Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ, vt penitùs interdictus, & si per sex menses immediatè sequentes sub interdicto huiusmodi, animo, quod absit, perseuerauerit indurato, lapsis mensibus eisdem, à regimine, & administratione suæ Ecclesiæ, vel Monasterij, cui præsidet in spiritualibus, & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores verò Prælati Commendatarij, & alij Ecclesiarum Rectores Beneficiati, vel administrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, præpositutis, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, præbendis, aliisque ecclesiasticis cum cura, & sine, sæcularibus, & regularibus beneficiis, quorum res, & bona alienarunt duntaxat, ipso facto priuati existant, illáque absque declaratione aliqua vacare censeantur, possíntque per locorum Ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis, quæ propterea priuatæ fuerint,) liberè de iure conferri, nisi aliàs dispositioni apostolicæ Sedis sint specialiter, aut generaliter reseruata; & nihilominùs alienatæ res, & bona huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant, liberè reuertantur. Nulli, &c.

Dat. Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimoseptimo, Cal. Martij, Pontificatus nostri anno quarto.

Sequitur Constitutio Pauli Papæ IV. super eadem materia.

RESCISSIO ALIENATIONVM, & locationum quorumcumque bonorum Ecclesiasticorum, in damnum Ecclesiarum, vel non seruatis iuris solemnitatibus, aut aliàs nulliter factarum.

PAVLVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

INiunctum nobis desuper, meritis licèt imparibus, apostolicæ seruitutis officium mentem nostram continua pulsat instantia, vt bona ecclesiastica, quæ cæca hominum cupiditate occupata detinentur, nostræ operationis ministerio ad ius, & proprietatem eorum, quorum anteà erant, omninò reducantur. ☜ Cùm itaque (sicut nobis innotuit) licèt aliàs fel. rec. Symmachus Papa, prædecessor noster, prædium Ecclesiæ pro aliqua necessitate quouis modo alienari, aut iura Ecclesiæ in vsumfructum dari prohibuerit, & lege huiusmodi omnes custodes astringi, ac donatorem, ac censuatorem, & venditorem honorem perdere, & qui præmissis subscriberet, anathema esse cum eo, qui daret, siue reciperet, nisi restituerentur, & quaslibet ecclesiasticas personas contradicere, & cum fructibus alienata reposcere posse, hócque non solùm in Ecclesia Romana conseruari; verùm etiam in vniuersis

uersis per Prouincias Ecclesiis conuenire voluerit. Et piæ memoriæ Paulus Papa II. etiam prædecessor noster omnium rerum & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omnéque pactum, per quod ipsorum dominium transferretur, ac concessionem, hypothecam, locationem,& conductionem, vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum,præterquam in casibus à iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, fieri prohibuerit. Et si quis contra huius posterioris prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quicquam alienare præsumeret, alienatio, & hypotheca, concessio, locatio, conductio, infeudatio huiusmodi nullius omnino essent roboris, vel momenti; & tam qui alienaret, quàm qui alienatas res,& bona reciperet, sententiam excommunicationis incurreret; & nihilominus res, & bona alienata huiusmodi, ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia, ad quæ antea pertinebant, liberè reuerteretur. Nihilominus à nonnullis annis citra diuersæ personæ, tam sæculares, quàm ecclesiasticæ complura castra, terras,oppida, ciuitates, & loca,tam Romanæ prædictæ, quàm diuersarum cathedralium,etiam metropolitanarum,& aliarum Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum, & Hospitalium, ac aliorum piorum locorum, prætextu diuersarum alienationum, eis de castris, terris,oppidis, ciuitatibus,& locis prædictis, in eiusdem damnum Ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, Hospitalium, & aliorum Regularium, & piorum locorum,seu aliàs non seruatis solemnitatibus à iure requisitis factarum occupauerint, & occupata detinuerint, & detineant de præsenti,ac exinde factum sit, vt non solùm Ecclesiarum, Monasteriorum, & Domorum Prælati, ac Hospitalium, & aliorum regularium, piorum locorum huiusmodi Rectores,qui ex fructibus,redditibus, & prouentibus castrorum, terrarum, oppidorum,ciuitatum, & locorum huiusmodi Ecclesias, Monasteria, & Domos, Hospitalia,& alia loca prædicta gubernabant, & illustrabant, ac eorum Ministris alimoniam præbebant, notabiliter sint damnificati; verùm etiam Rom. Pont. qui antea egenis, & miserabilibus personis, præsertim nobilibus ad hanc Almam Vrbem pro tempore confugientibus alimenta aliunde subministrare consueuerat, vix se,& familiam suam sustentare, nedum aliis alimenta subministrare possit in diuinæ Maiestatis offensam, & ordinis clericalis opprobrium, ac plurimorum Christi fidelium scandalum. Nos præmissa conniuentibus oculis pertransire nequeuntes, quinimò cupientes eis, quantùm cum Deo possumus, opportunum remedium adhibere. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine omnes & singulas alienationes, & in emphyteusim, seu censum perpetuum, aut tertiam, vel aliam generationem, seu hominis vitam, aut aliud tempus vltra triennium locationes, vel concessiones, seu permutationes, hypothecas, & obligationes, de quibusuis castris,terris, oppidis,ciuitatibus, & locis, aut aliis bonis immobilibus, seu rebus, & iuribus, tam spiritualibus, quàm temporalibus eiusdem Romanæ, & quarumcunque Cathedralium, etiam metropolitan. & aliarum Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, Domorum,& aliorum regularium locorum, & quorumuis beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura sæcularium, & quorumuis Ordinum regularium, necnon Hospitalium,& aliorum piorum locorum quorumlibet, per quoscunque etiam Rom. Pont. prædecessores nostros,seu eorum authoritate, vel mandato Camerarios suos, & Clericos Cameræ apostolicæ Præsidentes, ac quosuis Ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, Prælatos, beneficiatos,necnon Hospitalium, & aliorum Regularium,& piorum locorum Rectores,cuiuscunque dignitatis,status,gradus,ordinis, & conditionis existentes, etiamsi Cardinalatus honore pollerent, in damnum Ecclesiæ, seu non seruatis solennitatibus à iure requisitis,aut aliàs nulliter hactenus factas,& contractus super inde sub quibusuis formis,& verborum expressionibus habitos,& celebratos, etiamsi iuramento vallati existant, & quantumuis longa temporis præscriptione robur sumpsisse dici possint, ac ipsius Romanæ Ecclesiæ fauorem, aut commodum concernant, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes, apostolica authoritate,tenore præsentium rescindimus, irritamus, cassamus,& annullamus,ac viribus omnino euacuamus, ac pro rescissis,irritis, cassis, & nullis, ac penitus infectis haberi volumus. Ipsósque detentores ad castra,terras, oppida, ciuitates, & loca occupata, ac bona, res, & iura prædicta Romanæ,& Cathedralibus etiam metropolitanis, ac aliis Ecclesiis, necnon Monasteriis, Domibus, Hospitalibus,& beneficiis, ac regularibus, & piis locis relaxandum,& de fructibus, tam hactenus perceptis,quàm in posterum percipiendis realiter satisfaciendum teneri; & ad id etiam sententiis, censuris, & pœnis ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis, omnibúsque aliis opportunis, iuris, & facti remediis cogi, & compelli posse. Sícque in præmissis omnibus, & singulis, per quoscunque Iudices, & Commissarios quauis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij apostolici Auditores,& ipsius Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac eorum Collegium in quauis causa, & instantia sublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi authoritate,& facultate iudicari, & definiri debere,ac si secus super his à quoquam quauis authoritate, scienter,vel ignoranter contigerit attentari irritum,& inane decernimus.Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, cæterísque contrariis quibuscúnque. Nulli ergo,*&c.*Si quis,*&c.*

Datum Romæ apud Sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicæ 1555.Pridie Idus Iulij.

Pontificatus nostri anno primo.

QVÆSITVM II.

Vtrùm Abbas possit bona immobilia ecclesiastica alienare.

SVMMARIVM.

1 *Abbati, & Ecclesiæ Prælato iure ciuili,canonico, & naturali diuino prohibita est alienatio bonorum ecclesiasticorum.*

2 *Bonorum immobilium nomine,quæ veniant.*

3 *Res se se mouentes an veniant sub nomine bonorum immobilium.*

4 *Animalia ad culturam bonorum Monasterij deputata non possunt absque solennitatibus alienari.*

5 *Serui fugitiui an possint absque solennitatibus alienari.*

6 *Abbates Commendatarij non possunt absque solennitatibus bona immobilia Monasterij absque Superioris authoritate alienare:& quid de Commendatariis Equitibus,n.7.*

8 *Abbates, & Prælati an validè possint repudiare legatum, aut hæreditatem Monasterio,vel Ecclesiæ relictam.*

9 *Abbas, seu Prælatus, an possit res Monasterij oppignorari, aut hypothecari, absque hoc, quod dicatur alienare.*

10 *Abbas an possit absque solennitatibus alienare annuum censum, vel annuos redditus.*
11 *Abbas, seu alius Prælatus, quomodo possit absque assensu apostolico rem pretiosam alteri ad beneplacitum concedere.*
12 *Abbas, seu Prælatus an possit cedere liti pro suo Monasterio absque licentia Episcopi, vel Summi Pontificis.*
13 *Abbas, seu etiam Episcopus absque Summi Pontificis consensu non possunt alienare particulas Reliquiarum insignium; & alienantes an incurrant excommunicationem latam in Extravag. Paul. 2. num. 14.*
15 *Alienationis ad promissionem non requiritur assensus apostolicus.*
16 *Abbas an possit alienare lampades argenteas, & similia.*
17 *Assensus apostolici solennitas requiritur in retrovenditione res emptæ ab Ecclesia, etiam cum pacto retrovendendi.*
18 *Bona acquisita Ecclesiæ de novo, an possint absque assensu apostolico alienari.*
19 *Alienatio ab vna Ecclesia ad aliam an possit fieri absque dicta solennitate.*
20 *Alienatio bonorum, quorum dominium est ab Ecclesia acquisitum, licet antea dicta bona essent alij obligata, an invalida sit.*
21 *Alienari an possit res sterilis absque dicta solennitate.*
22 *Alienare an possit Prælatus sine solennitatibus res & bona Ecclesiæ, quæ iniustè detinet.*

Circa hanc quæstionem non videtur satis immorandum, Abbates enim, & reliquos Ecclesiæ Prælatos bona immobilia suorum Cœnobiorum, & Ecclesiarum alienare non posse, certum est, non solùm de
1. Iure ciuili, vt *in Auth. de nō alien. aut permut. reb. Eccles.* Item *in Auth. de Eccles. rer. immob. alien. & in Auth. de alien. & emphyt. & C. de reb. Eccl. non alien. & in l. Iubemus. & in Auth. Ob ius porrectum. C. de sacros. Eccl.* Et licèt leges Principis sæcularis non ligent circa res ecclesiasticas; nihilominùs ligant simul, & obligant, quatenus recipiuntur ab Ecclesia, & confirmantur iure canonico. In iure autem canonico antiquo, & nouo prohibetur bona immobilia Ecclesiæ alienari, vt habetur ex constit. 1. Leonis. 1. quæ incipit: *Occasio* 11. Calend. Nouembris, 417. apud Laërt. Cherub. *tom. 1. Bull. pag. 1.* & ex constitut. Pauli II. quæ incipit: *Ambitiosæ* Calend. Martij, 1467. habetur etiam ex Concil. Trid. *sess. 14. cap. 11.* & ex Bulla Pauli IV. quæ incipit: *Iniunctum*, prid. Idus Iulij, 1555. quas *in fine huius quæsiti* ad exactam huius materiæ intelligentiam apponemus, cum nouissimo Decreto S. Congreg. Eminentiss. Card. Concil. Trid. Interpretum, iussu Sanctissimi D.N. Vrbani VIII. edito. Imò alienatio bonorum Ecclesiæ vetita est iure naturali diuino, annexo iuramento, si sermo esset de Summo Pontifice, & de Cardinalibus respectu bonorum Sedis apostolicæ, & de Episcopis, Abbatibus aliisque Prælatis inferioribus respectu bonorum suarum Ecclesiarum: iuramentum enim inducit obligationem iuris naturalis, & diuini & vniuersaliter omnibus prohibita est alienatio bonorum Ecclesiæ, vt habetur ex veteris Testamenti ordinatione *Leuit. cap. 25.* vbi Deus rerum suarum, & suæ Ecclesiæ alienationem fieri prohibet, ibi: *Terra quoque non vendetur in perpetuum: quia mea est.*

Ratio autem ea videtur esse: quia talia bona sunt, quasi fundamenta Monasterij, ex quibus subministrãtur, quæ ad vsum, & conseruationem corporum pertinent, sine quibus non possent spiritualia subsistere. Vnde non possunt ita alienare, vt Monasterium illis omnino priuetur, absque æquali, vel meliori compensatione, quæ sit in euidentem ipsius vtilitatem: aliter enim Abbas non diceretur administrator, sed dissipator bonorum suæ Ecclesiæ. Sed, cum aliquando hanc alienationem fieri in ipsius Monasterij vtilitatem contingat, quomodo sit facienda, ad hoc, vt sit legitima, *in sequenti quæsito* videbimus.

Notandum quod nomine bonorum immobilium, non solùm comprehendũtur res corporeæ, fixæ, & immobiles; sed veniunt etiam iura, actiones, annui redditus, nomina debitorum, & huiusmodi, quæ non possunt alienari; absque solennitate, & causa legitima. Abb. *in cap. Nulli de reb. Eccl. non alien. Clem. Exiui de Paradiso. §. Cumque annui redditus. de verb. signif.* Rebuff. *in Compend. de alien. rer. Eccles. c. 23. q. 16. & 51. n. 54.* Tiraq *de retract. lignag. § gloss. 6. num. 4.* Menoch. *de recuperand. possess. rem. 1. n. 45.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. par. 3. collect. 668. & in praxi for. Eccles. decis. 44. in 1. edit. & resol. 41. n. 2. in 2. edit.* Garc. *de benefic. par. 2. c. 5. n. 95* Menoch. *cons. 300. n. 41. & de præsumpt. lib. 4. q. 142. à n. 16.* Quarant. *in Summa Bullar. verb. Alienatio. rer. Eccles. n. 26.* qui cum Ricccio *d. decis. 44. aliàs resol. 40.* resoluit, non posse alienari sine causa, & solennitatibus. 2

Res autem sese mouentes, vt sunt aliquæ oues, boues & similia, benè potest Abbas, absque causa, & solennitatibus alienare: nec veniunt comprehensa in prohibitione alienationis rerum Ecclesiæ, per Host. *in cap. 1. Ne Prælati vices suas, &c.* Sequitur Alber. *in Auth. Hoc ius C. de sacros. Eccles.* vbi dicit, quòd, quia talium alienatio non reperitur prohibita, censetur regulariter concessa, per tex. *in l. Necnon. §. Quòd eis. ff. Ex quib. caus. maior. offic.* 3.

Integrum autem gregem ouium, aut similium rerũ sese mouentium, quæ fructiferæ sunt, non posset Abbas, sine solennitatibus requisitis alienare: quia hæc censentur mobilia pretiosa, & immobilibus bonis cõmuni æstimatione æquiparantur. Ita Suar. *de Relig. tomo 4. tract. 8. lib. 2. cap. 27. n. 18.* Animalia ad opus, & culturam Monasterij deputata alienari non possunt absque solennitatibus: quia, licèt singula ex ipsis non sint mobilia pretiosa, tamen vt coniuncta prædio, & ad eius culturam deputata, veluti quid immobile dici possunt, & partes prædiorum, & consequenter intra bona immobilia computantur, *arg. vltim. C. de administr. tut.* Bellam. *in c. Abbatibus. 3. col. vers. Expone 12. q. 2.* Suar. *d. c. 27. num. 19.* Secus si non sint affixa prædiis, & tanquam illorum partes; sed liberè ibi sint posita: hæc enim non censentur bona immobilia, neque mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, saltem in specie & hoc prædiorum necessitas exigit. Panorm. *in cap. Nulli de reb. eccl. alienand.* Sopran. *apud Filliuc. tract. 44. c. 4. q. 2. n. 27.* Molin. *de iust. disp. 461.* Bonac. *tract. de alien. q. vnic. p. 2. n. 4. vers. Addo mancipia.* Item copiosa bibliotheca Monasterio competens censetur mobile pretiosum; & ideo non potest sine solennitatibus alienari. Suar. *d. cap. 27. n. 18.* 4.

Serui fugitiui quando soliti sunt fugere, & reuocari non possunt, absque fugæ timore, retineri, alienari possunt, & vendi ab Abbate: quia tunc vendendo prospicit meliora: textus *in cap. Fugitiui. 12. q. 2.* prout declarat Archidiacon. *in cap. Sine exceptione. 12. q. 2.* Reb. *in compend. alien. rer. eccles vers. Sunt tamen.* Redoan. *de reb. Eccles. non alienand. q. 10. per totam*, & Portellus *in dubiis regul. verbo, alienatio. in Addit. n. 3* 5.

Hæc omnia multò fortiùs procedunt in Abbatibus Commendatariis: ipsi enim nequeunt, bona Monasteriorum sibi commendatorum, sine authoritate Superioris alienare in præiudicium successorum: præsertim, quia Summus Pontifex Monasteria commendando prohi- 6.

prohibet Commendatariis bona Commẽdarum quomodolibet alienare, quæ prohibitio absque dubio excludit omnem facultatem Commẽdatarij alienantis, ita vt alienatio ab eo facta, saltem authoritate propria, omninò irrita, ac nulla censenda sit. Ita Ricc *decis.79.* vbi adducit quandam Rotæ decisionem. Vide Panormit. *in c. Continebatur. n.7. de his, quæ fiunt à Prælatis.* Villalobos *2. part. Sum. tract.25. diff.3. n.6.*

7. Nec licet dictis Commendatariis, etiam Ordinum militarium, donare redditus suarum Commendarum concubinis. Et ita de facto iudicatũ fuisse refert Hier. Rodriq. *in compend. qq. reg. resol.7. n.13.* à deò vt talis donatio etiam iuramẽto firmata sit nulla, vt docet Palatius Rub. *in rubr. de donat. inter. virũ, & vxorẽ, §.39. n.1. & seqq.* Cou. *in cap. Quanuis pactum. 2. p. §.1. n.4. ad fin.* Ant. Gomez *in l.2. Tauri, n.65.* Gutier. *de iur. confirm. 1. part. c.1. à n.13.* Similiter Equites S. Ioannis Hierosolymitani non possunt alienare suas Commẽdas absque assensu Sedis apostolicæ: quia censentur bona ecclesiastica, vt affirmant Cou. *2. variar. c.16. n.3.* Bonac. *tract. de alien. q. vnica, p.2. n.13* Ricc. *in dec. 76.* vbi alios Doctores pro hac re citat, & sequitur.

Ex dictis oriuntur aliquæ difficultates circa prædicta bona, & iura & pretiosa Monasteriorum, & Ecclesiarum non alienanda, quæ breuiter hîc resoluendæ sunt.

8. Prima, an Abbates, & prælati possint repudiare validè legatum, siue hæreditatem, Monasterio, aut Ecclesiæ relictam. Lessius *lib.2. de iust. & iur. cap.24. dub. 11. num. 65.* dicit, valdè probabilem esse partem affirmatiuam, posse Prælatum repudiare hæreditatem absque debita solennitate: quia talis repudiatio, seu renunciatio non est alienatio rei Ecclesiæ: illa enim res non pertinet ad Ecclesiam ante Prælati acceptationem. Vnde, si Abbas non potest res Ecclesiæ alienare, absque dicta solennitate, & forma iuris, in tali tamen repudiatione non videtur talis forma obseruanda.

Opposita sententia affirmat, talem repudiationem non valere, quanuis Ecclesia nondum acquisierit dominium, nec habeat ius in re: acquisiuit tamen ius ad rem, cui iuri Abbas cedere non potest in Ecclesiæ dãnum, illam priuando tali iure. Panormit. *in cap. Tua. de his, quæ fiunt à Prælatis.* putat rem hãc satis dubiã, & ancipitem. Villalobos *in Sũma, 2. part. tract.25. n.7.* adhæret priori sententiæ, tanquam probabiliori; posteriorem tamen sententiam dicit esse satis probabilem, cui sententiæ subscribit Hieronymus Rodriq. *in Compend. qq. regul. resol.7. n.21.*

Post hæc scripta pro prima sententia inueni alios Doctores, scilicet, Sanch. *de matrimonio, lib.6. disp.4.* Syluestrum *verbo, Alienatio, q.19.* Armillam *eod. verb. n.17.* Bonacinam *tract. de alienat q. vnic. punct.2. n.33. vers. Sed mihi probabilior.*

Pro secunda verò sententia reperi Molinam *de iust. q.468.* Lambertinum *de iurepatr. lib.3 q.9. art.1. n.31.* Quarant. *in Summ. Bull. verb. Alienatio, n.23.* Sopranum *de alienat. c.4. n.34.* qui omnes constanter affirmant, Abbatem non posse repudiare legatum Ecclesiæ relictum absque prædicta solennitate: cui sententiæ, etsi probabilem primam censeam, nihilominus, vt probabiliori adhæreo, affirmando insuper Prælatum peccare contra iustitiam, repudiando, & non acquirendo; & agere contra proprium officium, quo tenetur vtilitatibus propriæ Ecclesiæ, & Monasterio consulere. Aduertendum tamen est, quòd in casu sequuto huius repudiationis adhuc Monasterium, & Ecclesia possunt implorare beneficium restitutionis in integrum, quòd illis conceditur, quando negligentia Prælati, vel nimia facilitate læduntur, non solum damno accepto; sed etiam lucro amisso, ex Gloss. *in cap. Auditis. verb. restituimus, de in integr. restit.* Ita etiam docet Hieron. Rodriq. *in Compend. qq. reg resol.7. n. 21.* vbi citat Less.

Dubitatur secundò, an ab Abbate, seu Prælato superiori possint res Monasterij, & suæ Ecclesiæ oppignorari, seu hypothecari, ita vt tunc dicatur alienare iura suæ Ecclesiæ. Respondeo, non posse tales à Superiori oppignorari, neque hypothecari: atque ita elicitur ex Bulla Pauli II vbi habetur, verbum illud, *hypotheca:* & licet nomine alienationis propriè significetur actus, quo dominium directum transfertur: nihilominùs venit etiam nomine alienationis actus, quo dominium vtile transfertur, & similiter actus, quo res traditur in pignus, vel hypothecam. Ita affirmãt Quaranta *in Summ. Bullary, verbo, Alienatio, n.16.* Molina *de iust loc. cit. num.6* Rodriq. *qq. regul tom.1. q.7. art 1.* Couar. *2. variar. c.16. n.7.* licèt hoc non admittat ex generali hypotheca. Contra quam sententiam disputant Lessius *de iust. & iur. lib.2. c.24. dub.11. num.62.* & Portellus *in dub. regul. verbo, Alienatio, in addit. n 4.* Sed immeritò propter rationes adductas.

Dubitatur tertiò, an Superior possit absque prædicta solennitate alienare annuum censum, annuos redditus, & similia. Respondeo, non posse: quia vel sunt bona mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, vel possunt reduci ad bona immobilia. Ita affirmant Vasquez, Panormitanus, & alij, quos refert, & sequitur Quaranta *loco. cit. num.26.* Idem affirmat Riccius *decis.44.*

Dubitatur quartò, an Prælati possint absque assensu apostolico rem pretiosam alteri ad beneplacitum concedere. Respondeo distinguendo, si concedatur solus vsus ad breue tempus; ita tamen, vt nullum vtile dominium, vel directum transferatur in alterum, posse absque assensu apostolico alteri concedi: secùs, si transferatur ius in re, quia tunc esset manifesta alienatio, vt fatetur Ricc. *decis.74.* vbi asserit de communi.

Dubitatur quintò, an Prælati sine consensu Episcopi, vel Summi Pontificis possint cedere liti. Respondeo negatiuè: quia cedere liti est species alienationis, cùm sit cessio iuris. Ita affirmant Armilla *verbo, Alienatio, n.16.* & alij apud Quarantam. *n.22.*

Dubitatur sextò, an possint Prælati, vel Episcopi sine consensu Summi Pontificis alienare particulas Reliquiarum insignium, aut in muro clausarum. Respondent Aloysius Riccius *decis.63. num 6.* & Bonac. *loco cit. num.31.* negatiuè: quia sunt res mobiles pretiosæ, quæ seruando seruari possunt. Tum, quia talis est stylus Curiæ Romanæ, qui facit legem, vt ait Bonac. *loco cit.* Quo loco non mihi satisfacit in subsequentibus verbis post prædictam sententiam, dum ait, hoc intelligendum putare, modò non adsit alicubi consuetudo in contrarium, cùm & ego putem, non posse introduci talem consuetudinem in re tanti momenti, maximè cùm sermo sit de Reliquiis insignibus, aliàs fatendum esset, posse introduci consuetudinem alienandi prædia, & omnes aliàs res pretiosas ecclesiasticas Hinc patet à fortiori, sine dicto consensu apostolico extrahi non posse Reliquias, & aliis tradi, quæ reperiuntur in perpetua sepultura, vel loco decenti, vt nunquam ab illo extrahantur, sicut affirmant Syluester *verb. Reliquiæ,* & Armilla *verb, Religio,* quos citat, & sequitur Riccius *loco cit. n.1.*

Si dicas, alienantes inconsulto Summo Pontifice prædictas Reliquias, an incurrant excommunicationem latam *in supradicta Extrauaganti, Ambitiosæ,* &c. Respondet Bonacina *loco citato, numero 31.* probabile esse, non puniri alienantes excommunicatione lata *in d. Extrauaganti,* in qua est tantùm sermo de bonis temporalibus, pretio æstimabilibus, quibus reguntur, & illustrantur Ecclesiæ, & loca pia, & quibus Ministri aluntur.

Sed

Sed fallitur Bonacina: quia communi Doctorum consensu *in supradicta Extrauag. Ambitiosæ*. continétur res pretiosæ ecclesiasticæ cuiuscunq. generis sint.

15. Dubitatur septimò, an ad promissionem alienationis, siue alienandi, requiratur cōsensus Summi Pontificis. Respondeo negatiuè: quia promissio alienandi non est alienatio ipsa, sed actus præuisus ad alienationem. Idem dico de consentiente in alienationem. Ratio est: quia censura lata contra facientes non ligat consentientes nisi exprimatur. Ita affirmant Ricc. *decis.65.* & alij doctores, quos ipse refert, & sequitur.

16. Dubitatur octauò, an possint Abbates lampades argenteas, & alia similia alienare. Respondeo, non posse, seclusa consuetudine in contrarium, vt earum pretium conuertatur in fabricam necessariam Ecclesiæ, vel in alium vsum. Ratio est: quia, sicut est prohibitus contractus, per quem dominium directum, vel vtile transfertur, etiam inter Ecclesias: ita à fortiori erit inualida alienatio dictarum lampadarum, & similium: quia illarum dominium transfertur in extraneum. Sic docent Redoanus *loco cit. q.13.n.8.* Quaranta *verb. Alienatio, n.24.* Idem dicendum est, cum Hieronymo Rodriq *in compend. qq. regul. resol. 7. n. 19.* de vasis aureis, gemmis, ornamentis pretiosis Ecclesiarum, tapetibus, & similibus ornamentis pretiosis, & aliis rebus, quæ triennio non corrumpuntur.

17. Dubitatur nonò, an requiratur prædicta solennitas in retrouenditione rei emptæ ab Ecclesia, cum pacto retrouendendi. Respondeo requiri: quia retrouenditio est quædam alienatio, cùm per ipsam transferatur dominium, vt dicunt Menochius *tom. 1. cons. 13. n. 6.* & Riccius *decis. 52.* & alij, quos refert, & sequitur: quamuis etiam contrarium non videatur improbabile, cùm retrouenditio non videatur contractus à primo distinctus; sed potiùs recissio superioris contractus. Ita Redoanus *loco cit. q. 66. num. 9.*

18. Dubitatur decimò, an bona acquisita Ecclesiæ, vel Monasterio de nouo possint absque assēsu Sedis apostolicæ alienari de nouo à Prælato? Respondent Riccius *decis.* 101. & Bonacina *loco cit. num.* 17. & alij apud eundem, nisi Monasterium gaudeat aliquo priuilegio, quo possit, acquisita de nouo alienare, qui Doctores, vt puto, non loquuntur de his, quæ sunt solita locari, vel stante contractu emphyteutico, & consimili ad Monasterium redeunt: talia enim bona retinent suam naturam: vnde, si sint ab antiquo solita locari ad lineam, vel ad vnam, seu plures vitas, vt quotidie practicatur, absque noua alia solennitate possunt respectiuè alienari, modò ea, seu bona non sint Monasterio incorporata.

19. Dubitatur vndecimò, an possit fieri alienatio ab vna Ecclesia ad aliam absque dicta solennitate. Riccius *decis.* 38. existimat, non esse necessarium assensum apostolicum. Bonacina verò *loco cit. n.* 14. contrarium affirmat. Sententia Riccij mihi probabilior est, maximè si loquamur de Ecclesiis, sicut necessariò loqui debemus eidem Prælato subiectis, & maximè inter Regulares: quia, cùm omnes Religiones in Congregationem redactæ sint, non videtur translatum dominium, si res vnius Monasterij transferatur ad aliud Monasterium eiusdem Congregationis.

20. Dubitatur duodecimò, an inualida sit alienatio bonorum, quorum dominium est ab Ecclesia acquisitum, licèt dicta bona essent antea aliis obligata Respondeo affirmatiuè, si totaliter Ecclesiæ incorporentur. Ita Quaranta *loco cit. num.* 36. & Bonacina *loco cit. n. 9. vers. Præterea patet.*

21. Dubitatur tertiodecimò, an possit fieri alienatio rei sterilis, ex qua plus damni, quam vtilitatis percipitur sine dicta solennitate. Respondent Quaranta *loco citato, num.* 37. & Sopranus *cap. 4. quæst. 5.* inualidam esse: nam alienatio rei immobilis est, quæ comprehenditur *in dicta Extrauaganti, Ambitiosæ. de reb. Eccl. non alienan.*

Dubitatur decimoquartò, an Prælatus possit sine solennitatibus alienare aliquas res, & bona Ecclesiæ, quæ iniustè detinet, & possidet. Respondeo posse: quia hæc nō est alienatio, cùm Ecclesia nullum in ipsa bona ius habeat, ac per consequens nullum transfertur dominium. 22.

QVÆSITVM. III.

Vtrùm Abbates, & Prælati, tam Regulares, quam sæculares possint arbores Monasteriorum, & Ecclesiarum suarum, absque Conuentus, & Capituli consensu incidere.

SVMMARIVM.

1 *Arbores locorum suarum Ecclesiarum an, & quando possint Prælati incidere.*
2 *Arbores opacas, & nimis densas possunt Prælati incidere, ac alienare, absque solennitatibus, & quando.*
3 *Arbores infructiferas, & vmbratiles incidere possunt Prælati, ac earum locis fructiferas substituere.*
4 *Arbores fructiferas veteres, vt earum locis reponantur noua eiusdem, vel similis qualitatis, possunt Prælati incidere.*
5 *Arbores fructiferas, sed in parua qualitate, & paruæ æstimationis, an possint incidere Prælati.*
6 *Arbores fructuosas, seu etiam infrugiferas in magna quantitate nequeunt Prælati, absque solennitatibus incidere.*
7 *Arbores caduas possunt Prælati absque solennitatibus incidi facere, ac casas alienare.*

VT huius quæsiti materia clariùs elucescat, præmittendum est, pluribus modis posse Abbates, & prælatos, arbores locorum suarum Ecclesiarum incidere. Primò, cùm opacæ, & nimis densæ sunt, atque inter se vicinæ. Secundò, cùm infructuosæ sunt, & vmbratiles, & earum locis reponuntur arbores fructiferæ. Tertiò, cùm inciduntur arbores fructiferæ quidem, sed veteres, vt earum locis reponantur nouæ eiusdem, vel similis qualitatis. Quartò, cùm inciduntur arbores fructiferæ; sed respectu loci in parua quantitate, & paruæ æstimationis. Quintò, cùm inciduntur arbores fructiferæ, & infructiferæ in magna quantitate. Sextò, cùm inciduntur arbores nemoreæ, seu cæduæ, relictis radicibus, vt iterum crescant, & renouentur. 1.

Circa primum modum dicendum est, integrum esse prælatis, Capituli, seu Conuentus consensu minimè requisito, arbores locorum suorum Monasteriorum, vel Ecclesiarum incidi facere, quando vmbram summam efficiunt, ac nimia densitate nocent, atque impedimento sunt, ne aliæ arbores prædij vberiorem fructum reddant: & hoc casu Abbates, & Prælati huiusmodi non solùm non peccant; verùm etiam potiùs merentur. Atque sic docent Nauarrus *libro 3. consil. tit. de rebus Eccles. alienan. consil. 6. num.* 2. Rodericus *quæstione regular. tomo 1. quæst. 27. art. 1.* Quaranta *in Summo Bullar. verbo Alienatio, num.* 33. Aloysius Riccius *in praxi rerum fori eccles. decis. 53. num. vlt.* D. Martinus Bonacina *in tractatu de alien. bonor. Eccl. disp. 2. quæst. vnic. punct. 1. num. 8. casu primo*, Laurentius de Peiriu. *tomo 1. priuileg. sui Ord. Minim. in annot.* 2.

ad Constit. 9. Iulij II. num. 18. Imo neque in hoc apostolicæ Sedis assensus requiri debet, vt docent Nauar. Roderic. Ricc. & alij *locis citatis.* Quòd si potest licitè huiusmodi arbores incidere; poterit etiam per consequens eas cæsas vendere absque prædictis consensu, & solemnitatibus: quia sunt res mobiles, & quæ seruando seruari non possunt. Ita docet Nauar. *d. consilio 6. in fine.*

3. Quoad secundum casum, si Prælatus id recta cum intentione agat, & nemus sit paruum, aut mediocre, & non seruetur ad amœnitatem, & fiant ea, quæ ad illud fructiferum reddendum secundùm agriculturæ leges sunt necessaria, posset tunc Capituli, seu Conuentus consensu minimè requisito, id facere: huiusmodi enim incisio ad vtilitatem, non ad detrimentum Ecclesiæ cederet: nam inde illius redditus augerentur; & sic eius conditio melior redderetur, vt patet. Ita Nauar. Rodriq. Laurent. de Peirin. *locis citat.* & alij, licèt contrarium sentiat Filliuc. *moral. quæst. tom. 3 tract. 44. cap. 4. num.* 17.

4. Tertio casu idem dicendum est, quod in supradictis, videlicet, posse Prælatum huiusmodi arbores vetustas, ac corruptas incidi facere, atque earum locis alias nouas, & magis vtiles substituere, vtilem enim rem Ecclesiæ facit. Ita Angel. *in l. Si colonus. ff. arb. furt. cæs.* & alij apud Tiraquell. *de retract. conuent. §. 3. gloss. 1. n. 25.* Bald. *in Auth. Qui rem. n. 15. C. de sacros. Eccles.* & *cons. 191. vol. 2.* Guilelm. Redoan. *in tract. de reb. Eccles. non alien. q. 78. cap. 7. num. 13.* Aloys. Ricc. *d. decis. 53. n. 4.* Quarant. *loco cit.* Laurent. de Peirin. *loco cit. n. 20.* Martin. Bonac. *loco cit.* Rot. *in vna Melitensi beneficij*, 23. Maij, 1614 coram Andrea apud Farinac. *p. 2. decis. tom. 2. decis. 553. n. 2.*

5. Quarto casu, si Abbas, vel alius Prælatus vnam, vel duas arbores fructiferas incidi faceret in prædio, in quo plures aliæ huiusmodi arbores extarent: non exinde putandus esset incidisse in pœnas contra malè alienantes: materiæ etenim paruitate excusaretur: nam de minimis non curat Prætor. *l. Seia. ff. de in integr. restitut.* Verùm, si arbores illæ maximæ forent æstimationis, vel quia nullæ similes, vel non adeò grādes reperiantur, siue alia de causa: non posset vtique Prælatus eas incidere, vt probatur *in l. Æquissimum. C. de vsufruct.* Quia Prælatus non est dominus, sed potiùs vsufructuarius, seu custos bonorum suæ Ecclesiæ: at vsufructuarius de iure arbitrio boni viri vti tenetur, *l. 1. C. de vsufruct.* at arbitrio boni viri vti non dicitur Prælatus incidendo arbores etiam fructiferas, & non cæduas, vt tradunt Beroius *cons. 120. num. 34. & seq. vol. 1.* per text. *in d. l. Æquissimum.* & Cordub. *de caus. priuat. ob rei deteriorat. num. 11. & seq.* Laurent. de Peirin. *loco citato, num. 22.* Nauarr. *loco cit. cons. 7.*

6. Quoad quintum casum, nequiret Prælatus absque solennitatibus arbores fructuosas prædiorum Monasterij, seu Ecclesiæ, vel etiam infructuosas in magna quantitate incidere, sine consensu Conuentus, seu Capituli, ac Sedis apostolicæ: & contrarium faciendo non euaderet pœnas malè alienantium bona ecclesiastica. Ratio est: quia arbores cedunt solo, & connumerantur inter bona, quæ seruando seruari possunt: tum etiam, quia incisio arborum est actus dominij, *l. Diuortio. § Si fundum ff. solut. matrimon. l. 1. ff. de vsufruct. legat.* & *l. Sylua cædua, ff. de verb. significat.* Prælatus autem non est dominus bonorum suæ Ecclesiæ, vel Monasterij; sed procurator, seu custos. Ita Doctores citati communiter. Aduertendum autem, quòd ad hoc, vt Prælati, & beneficiarij ob huiusmodi incisionem priuari possint beneficiis, & dignitatibus, quæ ipsi obtinent, iuxta dispositionem *Extrauag. Ambitiosæ.* & Decreti Sacræ Congregationis Concilij super hoc specialiter editi necessarium est constare de notabili deterioratione: prout in emphyteuta, feudatario, vsufructuario, & similibus tradunt Bald. *in Auth. Qui rem n. 2. vers. Secundò nota. C. de sacros. Eccles.* Couarrubias *vbi supra, num. 24.* Roland. *cons. 49. num. 20. lib. 2.* Velasc. *consil. 50. num. 6. lib. 1.* Menoch. *de arbitr. cas. 78. n. 6.* Ioseph. Ludouic. *decis. Perusin. 22. num 21.* & *decis. Lucen. 8. num. 9.* & in terminis Rota *in d. Meliten. benefic.* apud Farinac. *num.* 1

Sexto casu, quando scilicet, arbores prædij sunt cæduæ, vtique poterit Prælatus illas adueniente tempore cædi facere, vel integrè, vel in parte in vsum, in quem impendi consueuerunt: arbores autem cæduæ illæ dicuntur, quæ vtiles sunt tantum ad lignandum; nec fructus ex eis percipi potest, nisi incidendo, & alienando, vel vtendo pro laboreriis; & si incidantur, renascuntur, & hæ arbores spectant ad illum, ad quem spectare debet commodum fructuum ipsius prædij, & dicuntur esse in fructu, vt *d. §. Si fundum,* & ibi not. & *in l. Item si fundi §. fin.* & *l. Si absentes. §. Syluam. ff. de vsufruct. iunct. l. Sylua cædua. ff. de verb. significat.* Atque ita pro emphyteutis, & colonis tradunt Bald. *in d. §. si fundum* Alexand. *consil. 118. num. 3 lib. 5.* Curt. Sen. *cons. 41. col. pen. vers. Condescendo ad quartum.* Et pro vsufructuariis Tiraquell. *d. gloss. 1. & vnic. num. 24.* & in terminis pro Prælatis, & beneficiariis tradunt Filliuc. Quar. Ricc. Laurent. de Peirin. Bonacin. *locis cit.* 7.

QVÆSITVM IV.

Quomodo debeat procedere Abbas in alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretiosorum, ad hoc vt sit legitima.

SVMMARIVM.

1 *Alienari vt possint licitè, & valide bona ecclesiastica causæ enumerantur.*
2 *Alienatio valida est, si vna tantùm causa adsit.*
3 *Dictio, vel, regulariter sumitur, non copulatiuè, sed alternatiuè, & disiunctiuè.*
4 *Tractatus ante consensum Conuentus in alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretiosorum interuenire debet.*
5 *Tractatus huiusmodi quomodo sit habendus.*
6 *Consensus Monasterij in alienatione bonorum ipsius post tractatum requiritur.*
7 *Consensus Monasterij sufficit, si singulariter præstetur, modò præcesserit tractatus.*
8 *Instrumentum post tractatum, & consensum confici debet, in quo explicentur nominatim omnes Monachi suffragium habentes.*
9 *Alienari bona ecclesiastica possunt absque consensu, & tractatu modo adsit Papæ authoritas.*
10 *Subscriptio Monachorum in contractibus alienationis, an requiratur, vel sufficiat subscriptio tantùm Notarij*
11 *Commissarius apostolicus quænam aduertere debeat circa Ecclesiæ vtilitatem.*
12 *Vtilitas euidens dicitur illa, quæ non est dubia, sed clara, & indubitata.*
13 *Vtilitas euidens an attendenda sit tempore contractus præcedentis assensum apostolicum, an tempore assensus, & interpositionis decreti.*
14 *Vtilitas euidens Ecclesiæ probari non potest, neque bona Ecclesiæ alienari, quando fructus adsunt pro satisfactione,*

Visum

VIsum est, Abbates bona immobilia, & mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, per se solos alienare non posse; sed, quia aliquando expediens imo necessaria est ipsi Religioni, & Conuentui talium bonorum alienatio; oportet inspicere, quomodo fieri debeat, ad hoc, vt sit legitima. Vbi est aduertendum, requiri quasdam speciales solennitates, sine quibus Abbas dicta bona nequiret alienare; de quibus *in cap. sine exceptione. 12. quæst. 2.*

1. Prima est, vt adsit causa. Causæ autem propter quas fieri possunt huiusmodi alienationes, quatuor communiter à Doctoribus enumerantur. Prima causa est necessitas vrgens, vt si Ecclesia, vel Monasterium debitis ita grauatum sit, vt illa ex fructibus soluere nequeat; sed opus sit bona Monasterij alienare, *cap. Sicut. 12. quæst. 2.* & *cap. Hoc ius. 10. quæst. 2.* vel quando Ecclesia reparanda est, fundus instaurandus, vel suffulcienda domus, quæ alioquin laberetur; imò posse dari talem necessitatem, vt licita sit talis alienatio, etiam sine solennitate, ex Rebuffo, & aliis testatur Redoanus *quæst. 15.* Molin. *disput. 648.* Quaranta *verbo alienatio, num. 42.* Sopranus *tract. 44. c. 5. q. 11. num. 11.* Bonac. *tract. de alien. quæst. vnic. punct. 3. num. 1. vers. Prima est* vbi citat Suarez. Secunda causa est vtilitatis, vt res melior habeatur, *vt d. cap. Sine exceptione. & cap. Tua nuper. de his, quæ fiunt à Præl.* Gloss. *in cap. Nulli liceat de reb. Eccles. non alienan. verb. alienare.* text. *in cap. 1. eod. tit. in 6.* & *Clem. 1. eod. tit* & *Extrauag. Ambitiosæ eod. tit.* ibi: *Et tunc Ecclesiarum euidēti vtilitate.* Tertia causa est pietatis, putà, pro redimendis captiuis, (excipe tamen malefactores, quibus iustè pœna infligenda est: cùm enim malefactores punire expediat, pietas non cogit ad eos redimendos, vt dicunt Couarr. *loco cit. num. 9.* Redoanus *loco cit. quæst. 11.*) pauperibus alendis, & humandis fidelium reliquiis, vt *l. Sancimus, C. de sacros. Eccles. cap. Aurum. 12. quæst. 2.* Idem colligitur *ex c. Sanctorum.* & *cap. Sicut. 12. q. 3.* Quarta causa iustæ alienationis est causa incommoditatis, aut minoris vtilitatis, quando, v. g. res Monasterij essent in loco incommodo, vel longè constitutæ, plus incommodi, quàm vtilitatis ipsi Monasterio afferentes, *cap. Terrulas. & cap. Non liceat Papæ.* & etiam *cap. Sine exceptione. 12. quæst. 2.*

2. Ex quibus causis satis est, quòd vna tantum adsit: non enim requiruntur copulatiuè, sed disiunctiuè. Ita Gloss. *in d. Clem. 1. in verb. Necessitas.* vbi Cardin. *vers. Sexto nota. de reb. Eccles. non alienan.* Facit, quia *in dicto cap. 1. eod tit. in 6.* necessitas, & vtilitas sunt prolata, adiecta dictione, *vel.* quæ importat,

3. quòd vnum tantùm sufficiat adimpleri: dictio enim, *vel*, regulariter sumitur non copulatiuè, sed alternatiuè, & disiunctiuè, *l. Si ex toto §. primo. ff. de leg. 1. l. Titio ff. de leg. 2. Clem. 1. vers. Quem etiam. & ibi Glos. de concess. preb.* vt notat Præposit. *in d. cap. Non liceat.*

4. Secunda solennitas requisita ad alienationem bonorum immobilium, vel mobilium pretiosorum, quæ seruando seruari possunt, ad hoc vt legitimè fiat, est tractatus, qui præcedere debet consensum, vt probatur ex text. *in d. cap Sine exceptione*, sumendo argumentum de ordine literæ, quod valet, *cap. Mandantes, de preben. in 6.* & in eo textu dicitur: *Et cum totius Cleri tractatu, & consensu.* Ita Rebuff. *in Comp. alien. rer. Eccles. num. 85. vers. Tertiò, requiritur.* Rota *in vna Placentina Aquarum.* 10. Februarij, 1597. co-

5. ram Orano Ricc. *in praxi fori eccles. decis. 51. num. 4.* Et in hoc tractatu debent interuenire omnes Monachi, ad quos circa huiusmodi alienationem suffragiū ferre spectat, qui debent expressè conuocari ad sonum campanellæ, vel aliàs, vt moris est, ad tractandum, & deliberandum super alienatione: & cùm omnes simul conuenerint, debet Abbas causam proponere, videlicet, quod debitum aliquod Monasterij vrgeat, vel adsit alia necessitas, siue vtilitas, & petere ab vnoquoque suffragium, an talem alienationem fieri expediat, vel non; & quilibet debet suum votum explicare. Nec sufficit cum singulis negotium tractare: imò si eorum aliqui extra Monasterium reperientur, eorum consensus per literas postulatus, & præstitus non esset admittendus; ad quod facit textus *in cap. Tertio loco. de probat.* Et iste tractatus vnus, tamùm, ac diligens, sufficit; nec plures requiruntur, vt colligitur *ex d. cap. primo, de reb. Eccl. non alienan. lib. 6.* vbi textus loquitur in numero singulari: dicit etenim: *Quia etiam tractatus solennis, & diligēs, qui in talibus concessionibus perpetuis exigitur.* & ibi Gloss. *in verbo Tractatus. in addit.* Item Abbas *in cap. Tua nuper. 4. not. de his quæ fiunt à Prælatis.* Rebuff. *d. compend. in verb tractatus.* Couar. *1. variar. cap. 17. num. 1.* Syluest. *verbo, alienatio, q. 4.* Riccius *decis. 51.* Bonacina *tract. de alien. q. vnica p. 4. num. 1.* vbi citat Vasquez, & Molinam, ac Sanchez *in precept. Decal. lib. 7. cap 6. n. 8.* & Hieron. Rodriq. *in comp. qq. regul. resol. 7. num. 16.* Quod est intelligendum dummodo per proprias singularum Congregationum & Religionum constitutiones aliter statutum non esset: quia apud Monachos nigros Sancti Benedicti, qui sunt Cassinenses, aliàs Congregationis Sanctæ Iustinæ, seruari debent eorum constitutiones disponentes, quòd alienationibus rerum Ecclesiæ, & Religionis faciendis, debeat præcedere tractatus duorum dierum interpolatorum, & in certo casu obtinere licentiam Papæ, vt habetur in dictis Constitutionibus *cap. 9. rubr. de mutuis, ac vend. sylu. & concess. iur.* notat Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in tit. de locat. §. Sequitur. vers. Et nota.* Rebuff. *loco citato, n. 82.* Redoan. *in tractat. de reb. Eccles. non alienan. rubr. de tract. num. 29.* Aloys. Ricc. *d. decis. 51. n. 5.* Quibus peractis, de huiusmodi tractatu habito super talium rerum Monasterij alienatione debet rogari publicum instrumentum ad hoc specialiter tendens; nec instrumentum alienationis afferens, quòd habito colloquio, & tractatu Abbas, & Conuentus vendiderunt, talem domum, &c. probaret: quia est necessarium, quod specialiter ad tractatum tenderet, per Alex. *cons. 18. col. 2. vol. 4.* Federic. de Sen. *cons. 143. in fin.* Paul. de Castr. *cons. 74. col 2. in prima parte.* Ias. *in l. Sciendum. col. 1. ff. de verb. oblig.* Et hæc de tractatu.

Tertia conditio, & solennitas requisita ad alienationem, est consensus Capituli, siue Conuentus; postquàm enim tractatum fuit super alienatione facienda, an expediat, vel sit necessarium, illam fieri, & quæ bona magis expediat alienare, vel vendere; oportet, vt tali alienationi, vel venditioni faciendæ Conuentus, & Monachorum accedat assensus, qui debet adhiberi post tractatum, iuxta textum *in cap. Sine exceptione. 12. q. 2. & cap. Tua nuper. de his quæ fiunt à Prael.* Rebuff. *in Compend. alien. rer. Eccles. n. 85.* vbi dicit, non sufficere tractatum sine consensu, vt fraus remoueatur. Et hic consensus debet esse expressus, nec sufficit, quòd sit tacitus, nisi quando agitur de alienanda re propter aliquam necessitatem, vbi Monasterium minùs læditur, vt ait Rebuff. *loco cit. n. 118.* Et in instrumento alienationis exprimenda sunt nomina singulorum Monachorum, qui ad illam consensum præbuerunt, vt ait Bart. *in l. 1. ff. de alb. scrib* Barbat. *cons. 12 col. vlt. vol. 2.* Ioan. Andreas, & Imola, *in c. Quanto. de his, quæ fiunt à Prælatis.* 6.

An autem huiusmodi consensus præstandus sit in communi à Monachis, vel à Canonicis, aliisque conuenientibus ad Capitulum, vel sufficiat, si præstetur singulariter, dubitari potest. Sed breuiter respondeo, sufficere singulariter præstari, modò præcesserit dictus 7.

tractatus: adhuc enim dicitur adesse consensus Capituli quanuis singulariter præstetur. Ita notat Syluester *verbo alienatio, num 5. in fine.* Vasq. *in Opusc de redditib. cap. 2. §. 2. dub. 12. num. 42.* Bonac. *loco cit. num. 2.* licèt etiam contraria opinio valdè probabilis sit: quia consensus extra Capitulum dicitur potiùs consensus singulorum, quàm Capituli: & praxis hodierna, & cõtinua hanc secundam sententiam magis amplectatur.

Vbi est aduertendum, si maior pars Conuentus in vnam conuenerit sententiam, illa erit amplectenda, cùm omnia suffragia sint eiusdem valoris; & quod à maiori parte fit, censetur à toto fieri. Si verò saltem magna pars non consentiat, etiamsi plures cum Abbate conuenerint, nihil concludi potest: quia tunc nõ potest verificari, Capitulum consensisse: ac è conuerso, quanuis totum Capitulum, præter ipsum Abbatem assentiret, non valeret alienatio: nam requiritur consensus vtriusque simul, scilicet, Abbatis, & Capituli. Si verò vota Capituli essent inter se æqualia, ac pariter diuisa, præter ipsum Abbatem, accedente ad alteram partem ipsius Abbatis consensu, poterit talis alienatio fieri: sufficit enim ille Capituli consensus; quia Abbas est pars Capituli, & propterea absolutè dicitur tunc maior pars Capituli, ac per consequens ipsum Capitulum consentire. Ita Suar. *de Relig. tom. 4 tract. 8. lib. 2. cap. 27. n. 11.* An autem in huiusmodi alienationibus requiratur authoritas, & consensus Prouincialis, vel etiam Generalis, dicemus *q. 8.*

8. Quibus omnibus sic peractis, fieri debet instrumentum à publico Notario, in quo explicentur omnes Monachi suffragium habentes nominatim: in quo similiter apponatur, eos fuisse ad sonum campanellæ conuocatos, habita priùs super illa re diligenti discussione simulque ostendat Notarius, maiorem partem Monachorum vnà cum Abbate per sua suffragia statuisse, huiusmodi alienationem esse faciendam. Si autem enarratæ solennitates postponantur, talium alienationem contractus irriti erunt. Nec requiritur alia sententia declaratoria: quia per ipsum ius satis declaratur vt voluit Suar. *loc. citato n. 20.*

9. Quæ omnia limita, nisi interueniente Papæ authoritate: quia tunc neque consensus, neque tractatus, requiruntur: Papæ enim authoritas facit inferioris authoritatem cessare, nec tunc solennitates requiruntur Panormit. *in cap. 1. de confirmat. vtili, vel inutili, & cons. 41. n. 3. lib. 1.* Rebuff. *d. tract. n. 15.* Rota *in vna Segobien. syluæ*, 10. Decembris, 1586. coram Fineto. Ricc. *d. decis. 51. n. vltim.*

10. Aduertendum tandem est, quod in contractibus similium requiritur subscriptio Monachorum, & eorum, qui ad alienationem talem faciendam interueniunt, in casibus, in quibus ius præscribit subscriptionem, nimirum, in donatione venditione, & permutatione. Dicunt tamen Lessius *de iustitia, & iur. lib. 2. cap. 24 dub. 10.* Armilla *verb. alienatio, num. 6.* Quarant. *loco cit.* Bonac *similiter loco citato, num. 3.* in prædictis casibus sufficere subscriptionem Notarij, vt diximus, vbi talis consuetudo extiterit: consuetudo enim potest legem inducere, & abrogare.

11. Circa euidentem ecclesiæ vtilitatem aliqua aduertenda sunt à Commissariis apostolicis. Primò, quòd euidens vtilitas Ecclesiæ dicitur illa, quæ non est dubia; sed clara, & indubitata, *ex cap. Sine exceptione. 12. q. 2.* quod etiam fuit diffinitum *in vna Romana inualiditatu census.* 24. Maij, 1591. quæ quidem vtilitas euidens Ecclesiæ non probatur per alienantium assertionem, vt dixerunt Federicus de Senis *cons. 214.* & Rebuff. *de alien. n. 75. de reb. Eccl. n 6.* Sed probatur ex eo, quòd per se sit clara, & indubitata, vt diximus.

12.

13. Secundò, vtilitas euidens consideranda est tempore contractus, vt habetur *in cap. Ad aures. de rebus Eccl.* vbi Ioannes Andr[illegible], & [illegible], Parisius *cons. 24. volum. 4.* Et constat ex *vna A[illegible] terrarum*, 13. Iunij, 1578. coram Seraphino, in qua etiam fuit resolutum, vtilitatem euidentem Ecclesiæ in contractu emphyeutico esse attendendam tempore factæ scripturæ alienationis, non verò tempore conclusionis contractus, cùm contractus emphyteuticus requirat scripturam, vt docet Iason *in l. 1. C. de iure emphyteutico.* perfectio enim contractus huiusmodi tunc datur, quando redigitur in instrumentum; & ideò sufficit verificare, quod eo tempore adfuerit euidens vtilitas: nam debet attendi tempus, quo perficitur actus, & secundùm illud tempus iudicari. Baldus *in l. Si quis cum. §. Si suo. ff. de vulg. & pupill. 3. not.*

Marcus Antonius Genuensis *in praxi Neapol. cap. 107. num. 3. vers. Sed aduerte.* tenet, quòd vtilitas attẽdenda est, tempore assensus apostolici, & interpositionis Decreti faciendæ à Commissario, & non tempore contractus præcedentis, cùm fuerit nullus sine apostolico conselu, vt *in Extrauaganti. Ambitios. &c.* & quando extremum, à quo deficit, vt non potuerit consistere contractus sine assensu, non habet locum fictio, & retrotractio, *l. Si is, qui pro emptore. ff. de vsucap.* vnde Innocent. & Panormit *in cap. Super eo. de condit appos.* dicunt, quod si contrahatur matrimonium inter consanguineos sub conditione: *Si Papa dispensauerit.* secuto beneplacito Summi Pontificis, requiritur nouus consensus, & non fit retrotractio.

Nihilominus his non obstantibus, dico, quod est attendendum tempus contractus; non verò tempus assensus apostolici, quatenus contractus confirmatus fuerit in breui apostolico, ex certa scientia expresso tenore tractatus illius: nam huiusmodi confirmatio dat efficaciam, & magnum robur actui, vt dicunt Decius *in rubr. de confirm. vtil. vel inutil.* & Baldus *in cap. Ex parte. de constit. confirm.* & Marcus Genuens. *loco cit.* vbi ait, quòd si in Breui nulla est facta mentio contractus iam celebrati; sed tantum expressum fuit Papæ, quòd partes contrahere intendunt, & assensum requirunt, sit attendenda vtilitas tempore interpositionis Decreti Commissarij; si verò fuerit expressus contractus, & Papa confirmauerit, debeat attendi vtilitas contractus.

Sed in alienatione est considerandum, quod supradicta vtilitas attendenda sit tempore contractus præcedentis; quando, scilicet, Ecclesia consecuta est in effectu vtilitatem; secus si contractus nullum effectum habuit, & tunc non potest dici vtilitas Ecclesiæ: quia non extiterunt illæ sunt partes. Hac ratione Summus Pontifex in Breui ponit clausulam, si contractus cessierit, & cedat in vtilitatem Ecclesiæ.

Tertiò, euidens Ecclesiæ vtilitas probari non potest, neque bona Ecclesiæ alienari, quando fructus adsunt pro satisfactione: in quo casu Abbates, & Prælati non possunt fructus pro se retinere, cùm subsit necessitas alienandi, vt colligitur ex Gloss. *in cap. 1. de verb. desi[illegible] de reb. Eccl. non alien. in 6.* Et fuit resolutum *in vna Auximana bonorum*, Februarij 1580. & *in vna Placentina bonorum*, 1 Nouemb. 1580. coram Card. Seraphino. 14

QVÆSITVM V.

Vtrùm in alienatione bonorum Monasterij requiratur etiam Episcopi assensus. & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus Episcopis, & Prælatis subiectis.

SVMMARIVM.

1 *[illegible] Abbatiarum non exemptarum nequeunt,* absque

absque assensu Episcopi, alienari; secus de Abbatiis exemptis.

2 *Abbas habens iurisdictionem quasi episcopalem potest in alienatione bonorum Ecclesiæ sibi subiectæ authoritatem interponere.*

3 *Permutare possunt bona ecclesiastica Rectores Ecclesiarum inter se se, sine beneplacito apostolico, modò adsit authoritas Episcopi, vel Abbatis, ad quorum iurisdictionem Ecclesiæ spectant.*

1. RAtio dubitationis in hoc quæsito est, nam *in cap. Abbatibus.* 12. *q.* 2. *& cap. In venditionibus.* 17. *q.* 4. dicitur, quòd in rebus Monasteriorum alienandis interuenire debeat consensus Episcopi, Abbatis, & omnium Fratrum; aliàs alienatio non tenet. Ita affirmat etiam Turrecrem. *ibi*, & Alberic. *in Auth. Hoc ius. C. de sacros. Eccles.* vbi dicit, quòd Abbas non potest alienare, nec in feudum dare sine licentia Episcopi: & quamuis *in c. Nullam* 18. *q.* 2. dicatur, quòd tota dispositio Monasterij, & rerum ipsius, spectet ad Abbatem, ac quòd per consequens videtur abrogata dispositio *dicti cap. Abbatibus.* & *d. cap. in venditionibus*, tamen hoc non obstat: quia textus *d. cap. Nullam.* est intelligendus quoad Monachos, secundùm Gloss. *in d. cap. In venditionibus. in princip.* vel secundùm Host. *in cap.* 1. *de reb. Eccles. non alienan.* quòd *dictum cap. Nullam.* est intelligendum quoad Regulam, & Regulæ formam, & quoad ea, quæ ad illam spectant; non autem quoad alienationem. Verùm prædicta censenda sunt habere locum in Abbatiis
2. ab Episcoporum iurisdictione non exemptis: Abbates etenim exempti à iurisdictione Ordinariorum, & habentes iurisdictionem episcopalem, seu quasi, possunt authoritatem suam interponere in alienatione bonorum Ecclesiæ sibi subiectæ, iuxta Gloss. *in Clem. prima, verb. proprij, de reb. Eccles. non alienan*, Bart. *in Auth. Hoc ius. C. de reb. Eccles. non alienan. vers. Venio ad quartam.* Ioann. Andr. *in Clem. Hac consultissima. eod cit.* Turrecrem. 12. *q.* 2 *in Summa*, vbi dicit, quòd in alienatione rerum Monasterij debet adesse consensus Episcopi, Abbatis, & omnium Fratrum, aliàs alienatio non tenet, *cap. Abbatibus.* 12. *q.* 2. & *cap. In venditionibus.* 27. *q.* 4. Sed tamen, quòd excipiantur Monasteria priuilegiata, quæ Episcopo non subsunt. Idem dicit Innoc. *in cap. Cum & plantare. §. In Ecclesiis de priuileg.* Imol. *in c. Statuimus de transact.* Bald. *d. Auth. Hoc ius. col.* 4. vbi dicit, quòd Rectores Ecclesiarum Abbati pleno iure subiectarum possunt, si velint, earum res alienare, cum consensu Abbatis in eis, habentis iurisdictionem quasi episcopalem: quia Abbas exemptus authoritatem in alienatione bonorum Ecclesiarum sibi subiectarum ipse interponit, quia ipse in eis obtinet iurisdictionem quasi episcopalem: in rebus autem proprij Monasterij dicit, opus esse, vt adhibeatur Papæ authoritas per supradictam Gloss. *in dicta Clem.* 1. quæ omnia intelligenda sunt de Abbatibus locorum Ordinariis, tam regularibus, quam secularibus: in sæcularibus autem, qui non habent territorium, & districtum separatum militat eadem ratio, quæ in cæteris beneficiariis, & Rectoribus sæcularibus qui si fuerint præpositi Ecclesiæ Collegiatæ Episcopo subiectæ, requiritur tractatus ipsorum cum eodem Collegio ac mutuus vtriusque consensus, cum authoritate, & assensu Episcopi, *iuxta cap. Placuit.* 12. *q.* 2. Videatur super materia huius quæsiti Nauarr. *in tract. de alienat. rer. Eccles. num.* 7.

3. Hine quæri potest, an Episcopi authoritate tantùm, siue Abbatis, vel alterius Prælati habentis iurisdictionem episcopalem, & territorium possint Rectores Ecclesiarum inter se bona ecclesiastica permutare sine beneplacito Sedis apostolicæ. Respondeo affirmatiuè: quia inter Rectores Ecclesiarum, cùm non transferatur dominium ad profanos vsus, cessat causa prohibitionis, vt non permutentur, vt videtur loqui textus *in cap. Casellas.* 10. *q.* 2. & *cap. Sine exceptione.* 12. *q.* 2. qui Canones procedunt tantum in permutationibus fiendis cum sæcularibus, ne bona ecclesiastica applicentur profanis vsibus: & ita probat textus *in Extrauag. Ambitiosæ. de reb Eccles. non alienand.* Et quòd talis permutatio sit permissa inter dictos rectores cum sola authoritate Ordinarij habetur *in cap. Hoc ius porrectum. §. Sibi inuicem.* 10. *q.* 2. & *cap.* 1. *de reb. Eccl. non alienand.* & docent Barthol. *in princ. col.* 5. & *in Authent. Item, sibi inuicem*, iuncta Gloss. *C. de sacros. quib. non obstant. cap. Casellas.* Nihil enim refert, quòd bona sint vnius, vel alterius Ecclesiæ, sed tantum prohibentur permutationes cum sæcularibus, nisi fiant cum euidenti Ecclesiæ vtilitate, vt probat Franciscus Leo *in thes. Fori Eccl. part.* 1. *c.* 15. *num.* 72. ibi pluribus iuribus adductis.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm Abbates, & Prælati generales, stante aliquo priuilegio possint bona Monasteriorum suæ Religionis, inconsulto Romano Pontifice, alienare.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio omnis bonorum ecclesiasticorum de iure, inconsulto Romano Pontifice. est prohibita.*

2 *Præpositus Generalis Societatis Iesu, ac ipsa Societas generaliter congregata poterant bona Domorum ipsius Societatis, inconsulto Summo Pontifice, alienare.*

3 *Cassinensis Congregatio habet priuilegium alienandi absque assensu apostolico, bona ad summã quinquaginta militum scutorum ascendentia.*

4 *S. Hieronymi Ordo habet priuilegium vendendi hæreditates, possessiones, iura testamenti, & similia, modò pretium in alia vtiliora commutetur, absque assensu apostolico.*

5 *S. Augustini Fratres, ac Moniales habent priuilegium absque assensu apostolico vendendi, alienãdi, permutandi, & in emphyteusim concedendi, modo emphyteusis non fiat vltra duas generationes: & adsit assensus Generalis.*

6 *S. Claræ Moniales, & Tertiariæ Ordini Minorum subiectæ habent idem priuilegium, modo adsit duarum partium Conuentus consensus.*

7 *Bona Regularium hodie nequeunt inconsulto Romano Pontifice alienari.*

8 *Decretum S. Congregationis Concilij iussu Vrbani VIII. editum de rebus Regularium non alienandis.*

DE iure nouo, & ex dispositione Extrauag. Pauli II. quæ incip. *Ambitiosæ. de reb. Eccles. non alienan.* est prohibita omnis alienatio rerum ecclesiasticarum, inconsulto Romano Pontifice, etiam in casibus à iure expressis, atque permissis, & seruatis solennitatibus, de quibus *supra*. Quòd si aliter fieret, dicta constitutio annullat contractus, & pœnas contrauenientibus imponit. Sed vigore concessionis factæ Societati Iesu à Paulo III. quæ habetur *in Compẽd. Priuil ipsius Societatis, tit. alien. §.* 1. Generales Abbates, & Capitulum Generale possint alienare bona Monasteriorum, absque Sedis apostolicæ licentia, vt in dicto priuilegio, vbi dicitur: *Quod possit Præpositus Generalis Societatis,* 1.
2.

cietatis, pro tempore existens, vel ipsa Societas, dum erit generaliter congregata, per se, vel per alios informatione extraiudicialiter. & summariè, ac simpliciter accepta, vel etiam ea omnino omissa, bona Domorum etiam Probationis, Collegiorum, & aliorum locorum, eiusdem Societatis stabilia. & etiam mobilia pretiosa, præsentia, & futura, pro illorum vtilitate, seu necessitate, quibuscunque personis, tam ecclesiasticis, quam sæcularibus, cuiuscunque gradus, ordinis, & dignitatis existentibus, etiam Collegijs, Communitatibus, & Vniuersitatibus ad eam rationem, quæ facilius inueniri potest, pro pretio reperibili vendere, alienare, permutare, in emphyteusim, seu libellum ad tres generationes, vel in aliud longum tempus dare, locare, etiam cum donationis, seu inuestitura acceptione, ac præsentata pecunia; sine tamen diminutione solitis illorum redditus, necnon generaliter, & specialiter obligare, & hypothecare, super illos census redimibiles quoscunque imponere, & vendere. Necnon de bonis eisdem compromittere, & quomodolibet super illis transigere, illisque simpliciter, vel lite desuper habita, & actionem etiam in non possessorem cedere, & renunciare, vtilitatémque, venditionem, & aliorum huiusmodi, vel etiam necessitatem, aut aliam causam, propter quam fiant, simpliciter, & absque figura iudicij cognoscere, iudicare, definire, & penitus determinare liberè, licitéque. Et quod quicunque contractus super prædictis initi vsque ad huius concessionis tempus perpetuò valeant; partésque ipsæ ad illorum obseruationem omnino obligentur; & tam ipsi hactenus initi contractus, quàm ineundi in futurum, quibus ipsius Generalis Præpositi pro tempore existẽtis, vel etiam congregatæ Societatis consensus, seu confirmatio accesserit, alia Sedis apostolicæ confirmatione, & approbatione non indigeant. Idem concessit Gregorius XIII. in sua constitutione incip. *Apostolicæ Sedis*, sub datum Romæ apud Sanctum Petrum anno salutis 1576. die 18. Decembris, Pontificatus sui anno quinto, vbi indulsit prædictæ Societati, vt eiusdem bona possint arbitrio eius Præpositi Generalis, nulla super hoc ab apostolica Sede licentia petita, & absque quòd etiam Collegia ipsa capitulariter congregentur, alienari, vt habetur apud Roderic. *in nou Collect. Priuil. bulla 20. d. Pontif. fol.* 461. Et sic Abbates generales, & Capitula generalia aliorum Ordinum, & Congregationum habentium communicationem priuilegiorum cum prædicta Societate poterant vti hac concessione, & poterant alienare bona Monasteriorum illis subditorum inconsulto Romano Pontifice, etiam sine consensu subditorum Monasteriorum, ad quæ prædictum ius pertinebat.

3. Pariter Congregatio Cassinensis obtinuerat priuilegium à Pio V. vt possit, absque assensu apostolico, alienare bona ad summam quinquaginta millia scutorum ascendentia, vt patet ex eius Bulla 141. incip. *Decet ex benigno*, sub dat. die 5. Octobris, 1571. & in alia eiusdem de anno 1570. incip. *Decet, & expedit*, quibus priuilegiis vti poterant Abbates cæterarum Congregationum per viam communicationis.

4. Habetur etiam priuilegium concessum Ordini S. Hieronymi *in Compend. priuil. eiusdem Ordinis, verbo, alienatio*, §. 4. in quo conceditur Priori, & suo Conuentui, vt possint vendere hæreditates, possessiones, & iura testamenti, & alia similia, dummodo pretium eorum in alia vtiliora bona commutetur: quo priuilegio gaudent aliæ Religiones communicantes, nisi in eis sit aliqua consuetudo, vel statutum in contrarium, sicut aduertit Hieronymus Rodriq. *in Summ. qq. regul. resol. 7. num.* 4.

5. Et Gregorius XIII. concessit Fratribus, & Monialibus Eremitarum S. Augustini, vt possint vendere, alienare, & permutare, & in emphyteusim concedere, dummodo emphyteusis non fiat vltra duas generationes absque consensu apostolico, & loco illius de consensu Generalis Ordinis. Item, quòd locationes possint fieri in perpetuum, dummodo duæ partes Conuentus consentiant, & fiant in ipsius Conuentus vtilitatem; secus locationes dictæ irritæ sint; & contractus. Ita habetur ex Rodriq *loco cit. num.* 6.

Aliud priuilegium simile concessum fuit à Leone X. Monialibus S. Claræ, & Tertiariis subiectis Ordini Minorum ad alienandum de consensu duarum partium Conuentus. Ita affirmat Hieronymus Rodriq. *loco citato*. 6.

Verùm hodie de iure nouissimo ex decreto eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sanctissimi Domini Nostri Vrbani VIII. Pontificis Maximi iussu edito, hæc facultas sublata fuit à prædictis Generalibus, & Capitulis etiam generalibus, vel prouincialibus, vel Congregationibus, nec possunt ampliùs, absque ipsius sacræ Congregationis Concilij expressa licentia in scriptis, res, & bona immobilia, & mobilia pretiosa alienare, hypothecare, locare, & conducere vltra triennium, concedere, in feudum, vel emphyteusim, (nisi in casibus à iure permissis,) imponere, seu vendere census perpetuos, seu vitalitios: & prohibitum est omne pactum, per quod eorum dominium transfertur sub pœnis in eo contentis, quod decretum publicè circumfertur sub datum Romæ die 7. Septembris, 1624. impressum in Typographia Cameræ apostolicæ, cuius tenor talis est. 7.

---

8. *DECRETVM SACRÆ CONGREGATIONIS Concilij Sanctissimi D. N. Vrbani Papæ VIII. iussu editum pro rebus Regularium non alienandis.*

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, rerum experimento edocta, quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium detractionibus, quas crebrò faciunt Regulares apostolicis priuilegiis innixi, ac proinde operæpretium putans, illorum facilitatem aliqua ratione compescere: speciali Sanctissimi D N. iussu Generalibus, & Prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuscunque aliis Superioribus regularibus, cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, vel instituti intra fines Europæ existentibus omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem, omnéque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem, vltra triennium, concessionem in feudum, vel emphyteusim, præterquam in casibus à iure permissis, fieri perpetuò prohibet, atque interdicit, absque illius Congregationis Concilij expressa licentia in scriptis, & gratis concedenda, sub pœna priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vocisque actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quam ipso, facto, absque alia declaratione incurrant; sublata etiam Generali & Protectori, illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus apostolicarum constit. & præsertim felicis record Pauli II. quæ incipit: *Ambitiosæ*, in suo robore permansuris. Alienationes verò, pacta, census, hypothecas, locationes, conductiones, & concessiones, quascunque contra huiusmodi prohibitionem faciendas, sanctitatis suæ authoritate, ipso iure nullas, atque irritas decernit. Non

obstantibus

obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiusuis alterius Instituti, etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium quoruncunque, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, vel consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, ac formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, & aliqua alia exquisita forma seruanda esset; tenores huiusmodi præsentibus pro expressis habentes, quibus, quoad ea, quæ præsenti decreto., ac prohibitioni aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter, & expressè Sanctitatis suæ authoritate derogat; cæterísque contrariis quibuscunque. Datum Romæ die 7. Septembris, 1624.

COSMVS, *Card. de Torres.*

Locus † sigilli.

PROSPER FAGNANVS, *S.Congr.Secret.*

QVÆSITVM VII.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares possint, absque assensu apostolico, pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum solutione damni emergentis, & lucri cessantis: & quid de pecunia, quæ vertitur in Ecclesiæ vtilitatem, propter alienationem.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, ac regulares Prælati nequeunt pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum solutione damni emergentis, & lucri cessantis.*

2 *Declaratio Decreti S.Congregationis Concilij, super rebus Regularium non alienandis.*

3 *Pecunia ex alienatione bonorum Ecclesiæ proueniens, conuertenda est in euidentem Ecclesiæ vtilitatem.*

4 *Abbatis, vel alterius solius Prælati confessio non probat euidentem Ecclesiæ vtilitatem.*

1. RAtio dubitandi est: quia, cùm in supradictis priuilegiis Societati Iesu à Iulio III. & Gregorio XIII. concessis, tradita sit facultas Generali Præposito eiusdem Societatis, & ipsi Societati generaliter congregatæ, & per viam communicationis dictorum priuilegiorum Generalibus aliarum Religionum, & Congregationum, & ipsis Religionibus, & Congregationibus generaliter congregatis, vt possint quemcunque contractum celebrare, per quem dominium bonorum, tam immobilium, quàm mobilium pretiosorum Monasteriorum, & Ecclesiarum illis subiectarum in alios transfertur; dummodo sit in euidentem ipsarum vtilitatem; & hoc inconsulto Romano Pontifice; potuissent pecuniam mutuò, & ad cambium accipere, etiam cum solutione damni emergentis, & lucri cessantis; nec videbatur hoc prohibitum per supradictum decretum sacræ Congregationis de rebus Regularium non alienandis: quia ibi non exprimitur acceptio pecuniæ ad cambium modo prædicto, sed interdicitur omnium rerum, & bonorum immobilium, & mobilium pretiosarum alienatio, & omne pactum, per quod ipsorum dominium transfertur. Prohibetur etiam fieri census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, concessionem in feudum, vel emphyteusim, prout ex eius lectura clarè patet.

Verùm hoc fuit specialiter declaratum ab eadem sacra Congregatione, non licere Regularibus, pecunias modo prædicto accipere; & si acceperint, in pœnas in dicto decreto contentas ipso facto incidant, vt fuit declaratum die 21. Martij, 1626. cuius declarationis tenor est, qui sequitur.

DECLARATIO DECRETI SACRÆ Congregationis Illustrißimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum de rebus Regularium non alienandis Procuratoribus, Generalibus Ordinum singulorum, & Congregationum demandata anno 1626. die 21. Martij. 2.

CVm, post editum Decretum de rebus Regularium non alienandis, compertum sit, Regulares, qui eodem Decreto prohibentur, census imponere super bonis ad eorum Monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium, vel mutuò accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis. Cúmque ex huiusmodi contractu eludatur mens sacræ Congregationis, cui in primis in votis fuit, consulere Religionum indemnitati, quæ ex impositione censuum huiusmodi plurimum læduntur: S. D. N. approbante dictauit, & declarauit, huiusmodi contractum esse contra mentem Decreti, vt suprà editi; ideóque non licere Regularibus, pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius Decreti pœnas ipso facto incidere. Datum Romæ, die 21. Martij, 1626.

COSMVS, *Card. de Torres.*

Locus † sigilli.

P. FAGNANVS.

Quo verò ad pecuniam, quæ conuertitur in Ecclesiæ vtilitatem in ipsa alienatione, dicendum est, necessariò conuertendam esse in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, aliàs alienatio esset inualida, & licentia à Summo Pontifice obtenta subreptitia, vt patet ex dictis. Tunc enim dicitur pecunia conuersa in euidentem vtilitatem, quando conuertitur in rem duraturam; putà in emptionem alicuius rei, seu ædificium, vel aliam rem similem, *l. 1. & 2. ff. de impens. in reb. dot. fact. cap. Quod quibusdam, de fideiussor.* & Rebuff. *de alienat. n. 73.* vbi dicit, conuerti in Ecclesiæ vtilitatem, etiam quando coluntur agri, & prædia, quæ quidem euidens vtilitas admittitur à Sede apostolica,

apostolica sæpè sæpiùs, & anno elapso libenter à Sacra Congregatione Concilij Tridentini, exhibitam fuisse alienationem cuiusdam domus ad excolenda prædia inculta, & derelicta, cum pacto, & conditione, vt pecunia domus conuerteretur in dictam prædiorum culturam, Episcopo Vlisbonensi, retulit mihi quidam Curialis die 22. Martij, 1634.

4. In hac tamen pecuniæ conuersione in euidentem vtilitatem cauendum est, solam confessionem Abbatis, vel alterius Prælati non probare, nullis concurrentibus adminiculis, vt dicunt Cardinal. *in Clem.* 1. *de rebus Eccles. quæst.* 30. & Bald. *in Authen. Hocius porrectum, C. de sacrosanctis Ecclesiis.* sed per testes coram Iudice, vt consuetũ est, ostendi debet.

Ex quibus sequitur, emptorem rei ecclesiasticæ, quæ alienatur, non teneri probare pecuniam versam in vtilitatem Ecclesiæ: nisi in casibus mutui, & depositi; & quando Ecclesia vendit, & alienat pro soluendis debitis. Ita probat Genuen. *in Praxi Archiepisc. Curiæ Neapol. cap.* 107. *n.* 6. & fatetur de communi sententia.

QVÆSITVM VIII.

Vtrùm Abbas localis possit bona Monasterij, absque Abbatis Generalis licentia, alienare.

SVMMARIVM.

1 *Abbates inferiores nequeunt, absque Abbatum Generalium assensu, bona suorum Cænobiorum alienare.*

2 *Prælatus, qui potest acquirere suæ Ecclesiæ, & non acquirit, ad interesse tenetur.*

3 *Priuilegiorum in communicatione quid attendendum.*

4 *Abbates, & Prælati locales, regulariter loquendo, non possunt absque licentia Generalis, vel Prouincialis; & hic sine Generali alienare bona Monasteriorum.*

1. ALexander IV. & Honorius IV. voluerunt, quòd quæcunque pacta, obligationes, conuentiones, & computationes, quæ à Fratribus Minoribus, absque Generalis Ministri, & Capituli etiam Generalis, vel Minorum Prouincialium licentia, & assensu factæ fuissent, irritæ habeantur, & inanes, vt *in Monum. Ordin. in* 1. *impress. fol.* 48. & *in* 2. *fol.* 26. *conc.* 29 & *in eodem lib. in* 1. *impress. fol.* 48. & *in* 2 *fol.* 132. *conc.* 297. quæ Constitutiones, etsi fuerint reuocatæ per Bonifacium VIII. *in cap. Quia excommunic. de pact. lib.* 6. tamen per Motum proprium Sixti IV. fuerunt posteà reualidatæ, & confirmatæ, vt habetur *in eod. lib. Monum. Ord. in* 1. *impress. fol.* 59. & *in* 2. *fol.* 142. *conc.* 333. & ita obseruari in Religione Fratrum Minorum refert Roderic. *quæst. regul. tomo* 1. *q.* 27. *art.* 3. nempe, quòd nullus Guardianus, neque Abbatissa, etiam cum consensu suorum Conuentuum, absque expressa Prouincialium authoritate, & licentia aliquem contractum efficere possunt: quia aliàs irritaretur, & hoc idem seruatur in aliis Religionibus, quæ eadem priuilegia, & constitutiones per communicationem participant. Iulius III. etiam concessit aliud priuilegium Societati Iesu, quòd Præpositus Generalis pro tempore existens, vel ipsa Societas generaliter cõgregata possint bona immobilia, & mobilia pretiosa locorum d. Societatis pro illorum vtilitate, seu necessitate alienare, permutare, vel in aliud longum tempus dare, locare, etiam cum donationis, seu inuestituræ acceptione, ac præsentata pecunia; sine tamen dimunitione soliti illorum redditus, & nonnulla alia dicto Generali, & Societati generaliter congregatæ concessit, vt habetur *in Compend. priuileg. ipsius Societ. tit. Alienatio*, §. 1. & refert idem Roderic. *loco citato*, qui habet prædictum priuilegium de verbo ad verbum: vbi præsertim concessit, vt possint renunciare cuicunque actioni, & se concordare super qualibet lite habita super iuribus ad Monasteria, & loca ipsius Societatis spectantibus, etiamsi Monasteria, ad quæ prædictum ius pertinet, non consenserit; & eadem facultas intelligitur tradita Generalibus cæterarum Religionum, & ipsis Religionibus generaliter congregatis, quæ ipsius Societatis priuilegia per communicationem participant. Animaduertendum tamen, hoc absolutè illis non licere; sed habita summaria ratione de necessitate, & vtilitate concordationis talium litium, vt colligitur ex eadem concessione, aliàs renunciatio, & concordia non valeret, nisi cum effectu esset in euidentem dictorum Conuentuum vtilitatem, quod maximè debent aduertere: quia præter inualiditatem talis renunciationis, ipsi erunt obligati in conscientia ad satisfaciendum Conuentibus & Collegiis læsis. Et ratio est: nam Prælati, qui potuerũt suæ Ecclesiæ, & Monasterio acquirere, & non acquisierunt, ad interesse tenentur. 2.
Ita tex. *in c. Quicunque. de reb. Eccles. alien. vel non*, & ibi Gloss. Rebuff. *de alienan. reb. Eccles. num.* 31. Abb. *in cap. Tua nuper. de his, quæ à Præl. fiunt.* vbi dicit, quòd quemadmodum tutor, qui potuit acquirere pupillo, & non acquisiuit, tenetur pupillo, *C. Quidquid. C. de arbitr. tutel.* ita pari modo Prælatus Ecclesiæ suæ tenetur per textum cum Gloss. *in c.* 2. 12. *q.* 4.
Et quoad communicationem talium priuilegiorum 3.
notandum, quòd per communicationem non intendunt Pontifices immutare modum procedendi vniuscuiusque Religionis iuxta proprias Constitutiones; neque super hoc illis licentiam impartiri; sed communicatio est accommodanda ad singulas Religiones iuxta suum modum: quia intentio Summorum Pontificum non est, derogandi per communicationem Cõstitutionibus, & priuilegiis, nec priuare Religionem, vel Religiosum iure, quod fortassis per suas Constitutiones habet. Et sic, vbi in aliqua Religione speciales super alienatione rerum Monasteriorum adessẽt Constitutiones, illæ erunt seruandæ.

Dicendum est ergo regulariter loquendo, Abbates, & Prælatos locales non posse sine consensu Prouincialis, seu Generalis, & Prouincialem sine consensu Generalis, alienare bona sui Monasterij post habitum consensum à Summò Pontifice: de qua re videatur Nauarrus *cons.* 8 *de alien* Molina *tract. de iust. disp.* 468. *concl.* 3. & 4. Vasquez *in opusc. de reddit. c.* 2. §. 2. *dub.* 12. Quaranta *verb. Alienatio*, *n.* 5. Sopranus apud Filliucium *tract.* 44. *n.* 12. & 13. Sed, quid specialiùs de hac re asserendum sit, attendendæ sunt singularum Religionum constitutiones, vt aduertunt omnes ferè Doctores. Et quid circa hoc disponatur in constitutionibus nostræ Vallumbrosanæ Congregationis, vide *suprà, disput.* 1. *quæst.* 6. *sub. n.* 4. 4.

QVÆSITVM IX.

In quibus casibus possint Abbates, & Prælati bona suorum Cænobiorum, & Ecclesiarum, inconsulto Romano Pontifice, alienare.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio quælibet, etiam in casu licito, & seruatis*

tis iuris solennitatibus, hodie est Romano Pontifici reseruata.

2 *Res immobiles modici valoris, absque solennitatibus, & assensu apostolico, alienari possunt.*

3 *Res modici valoris, quæ dicantur.*

4 *Alienandi magna necessitate instante, ita vt non possit de facili Summus Pontifex adiri, potest fieri alienatio, ipso inconsulto.*

5 *Abbas potest repudiare legatum, vel hæreditatem Monasterio præscriptam; nondum autem acquisitam.*

6 *Prælatus potest præiudicare Ecclesiæ in acquirendis, non in acquisitis.*

7 *Repudiatio non dicitur alienatio.*

8 *Abbas an possit bona Monasterij cum aliis bonis alterius Monasterij, vel Ecclesiæ, absque solennitatibus permutare.*

9 *Transigere potest Abbas absque solennitatibus, quando Monasterium non esset in possessione illius rei, super qua transactio fieret.*

10 *Caducitatem emphyteutæ sui Monasterij remittere potest Abbas absque solennitatibus.*

11 *Abbas Monasterij res restitutioni subiectas potest absque solennitatibus restituere.*

12 *Alienare potest Abbas bona Monasterij sine solennitatibus in remunerationem meritorum alicuius.*

13 *Donatio, quæ dicatur.*

14 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

1. QVælibet alienatio, etiam in casu licito, & seruatis iuris solennitatibus, regulariter hodie est Romano Pontifici reseruata per Extrauag. Pauli II. *Ambitiosæ. de reb. Eccles. non alien.* Aliqui tamen in ea casus excipiuntur. Primus est locationis, & conductionis per triennium, de qua materia latius *infrà* sermonem instituemus. Secundus est in rebus, quæ seruando seruari non possunt: & de hoc itidem *suprà* fusè dictum est. Tertius casus est in emphyteusi habente tres conditiones, nempe, in casibus à iure permissis, & de bonis ab antiquo emphyteuticari consuetis, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate; de qua re etiam *infrà* specialis sermo est habendus. Et hi tres casus excipiûtur *per d. Extrauag. Ambitiosæ.* in quibus permittitur alienatio bonorũ ecclesiasticorum, absque eo quòd consulatur Sedes apostolica; vltra quos sunt & alij, in quibus eadem Extrauagans locum non habet; & possunt Abbates bona Monasteriorum, inconsulto Summo Pontifice distrahere.

2. Quartus casus, qui est primus post prædictos in Extrauaganti contentos, & in quo non habet locum d. Extrauag. est in re immobili parua, quæ potest alienari ab Abbate, absque solennitatibus, & assensu apostolico, vt habetur *in cap. Terrulas.* 12. *quæst.* 2 in quo casu tria copulatiuè requiruntur; nempe, quòd res sit exigua, quòd non sit vtilis Ecclesiæ, & quòd alienatio fiat ex causa necessitatis. Rebuff. *in compend. alienat. rer. Eccles. n.* 6. & 122. Redoan. *de reb. Eccles. non alienan. quæst.* 13. *n.* 19. & *q.* 51. *cap.* 8. & 20. *n.* 6. Aloys. Ricc. *in praxi for. Eccles. decis.* 39. *in* 5. *edit.* & *resol.* 36. *in* 2. *edit.* Seraph. *decis.* 401. Vgolin. *de potest. Episcop. cap.* 14. §. 7. *num.* 4. Quarant. *in Summa Bull. verbo, Alienatio rerum ecclesiasticarum, n.* 41. vbi addit, Sacram Congregationem Concilij censuisse; nec Constitutionem Pauli II. nec Concilium Tridentinum derogasse dispositioni *cap. Terrulas.* 12. *quæst.* 2. Et addit, iuramentum Abbatis, & Prælati de non alienando, &c. non extendi ad hanc rem exiguam, vt docet etiam Abbas *in cap. fin. de Eccl. ædif. in cap. Super. de reb. Eccle.* & *cap.* 2. *de feud.* Redoanus *d. q.* 13. *locis citatis.*

Minimum autem, & modicum attenta qualitate 3.
rei, Monasterij, Iudicis arbitrio esse relinquendum, ait Redoan. *d. tract. q.* 10. *n.* 14. Quaranta *d. n.* 41. Praxis Archiepiscop. Neapol. *cap.* 60. Riccius *dict. decis.* 39. *in* 1. *edit. ad fin.* Qui Iudex inspicere debet, an Monasterium sit pauper, & tenues redditus habens; vel diues, & satis abundans; ac etiam consuetudinem terræ, & temporum, locorúmque, & rerum qualitatem attendere debet, Panormit. *in cap.* 1. *num.* 8. *de in integr. restit.* Quaranta *in d. n.* 41. *in fin.* Riccius *d. decis.* 39. & *d. resol.* 36. *in fine*, qui *in decis.* 113. *n.* 5. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 98. *n.* 5. *in* 2. *edit.* refert ex nonnullorum sententia, idem procedere in locatione exigui valoris, quæ fieri potest vltra triennium, Bonacina autem *de alien. punct.* 4. *n.* 1. §. *Ad cognoscendum.* dicit, quòd regulariter loquendo, terrula, quæ vix ascendit ad valorem decem aureorum, censetur esse modica. Ita etiam Genuensis *in prax. Neapolit.* Franciscus autem Leo *in thesaur. fori Eccl. part.* 1. *n.* 6. putat, quòd pro indicanda huiusmodi re minima, attendenda sint decreta prouincialia, & synodalia, cuiuscunque patriæ, in quibus attenditur loci consuetudo. Praxis autem Curiæ Romanæ circa rem modicam attendenda est ex decisione vltima posita *in fi. Operis.*

Quintus casus, in quo, inconsulto Romano Ponti- 4.
fice, potest Abbas alienare, est, quando instaret summa necessitas alienandi, adeò vt non posset de facili adiri Summus Pontifex: quia esset periculum in mora. Abb. *in cap. fin. num.* 8. *de Eccles. ædific.* Rebuff. *d. Compend. num.* 35. Redoan. *quæst.* 13. *num.* 13. *cum seqq.* & *quæst.* 9. *num.* 51. & *quæst.* 35. *num.* 7. Vgol. *de potest. Episcop. cap.* 14. §. 7. *n.* 5. Quaranta *d. verbo, Alienatio rer. Eccles. num.* 42.

Sextus casus est, in re mobili minùs pretiosa, vt per Redoan. *quæst.* 51. *cap.* 1. *num.* 4. Quarantam *ibid. vers. Octauo, limita*

Septimus casus, in quo non habet locum dispositio *d. Extrauag.* est in repudiatione, seu remissione legati, vel hæreditatis Monasterio præscriptæ; nondum autem acquisitæ, seu incorporatæ. In quo casu magna est Doctorum controuersia. Quidam enim 5.
sententiam negatiuam tuentur, nimirum, legatum Ecclesiæ relictum, quamuis nondum acquisitum, non posse per Abbates, siue Prælatos repudiari, absque solennitatibus: quia, etsi Ecclesia nondum acquisiuit dominium rei; acquisiuit tamen ius ad rem, quo iure non potest (vt ipsi aiunt) Prælatus eam priuare. Ita Sylu. *verb. Alienatio, num.* 18. Less. *de iust. & iur. lib.* 2. *cap.* 24. *dubit.* 10. *n.* 65. Molin. *de iust. tomo.* 1. *tract.* 2. *disput.* 468. *n.* 11. & alij. Aliis sententia affirmatiua verior videtur; nempe, quòd cùm hæreditas præscripta, nondum tamen Ecclesiæ, & Monasterio incorporata, dicatur ius acquirendum; idcircò licere Abbati, & aliis Prælatis eam, inconsulto Summo Pontifice, repudiare. Ita consuluit Federic. de Sen. *cons.* 24. tenet Ioan. Andr. *in cap. Cùm Apostolica. de his, quæ fiunt à Præl.* Lap. *alleg.* 26. Rota *in vna Auersana Sancti Benedicti*, 5. Nouembris, 15[illegible]. coram Litta, & *decis.* 30. *lib.* 2. *p.* 3. *diuers.* Put. *decis.* 86. *lib.* 2. Suar. *de Relig. tomo.* 4 *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 17. & alij apud Riccium *d. decis.* 96. *in princip.* quia Abbas siue Prælatus potest præiudicare Ecclesiæ in ac- 6.
quirendis. Ias. & Rip. *in l. Legatum. ff. de legat.* 1 Rebuff. *in Compend. alien. n.* 30. Præterea adest super hoc prædictum priuilegium Iulij III. concessum Societati Iesu, vt habetur *in Compend. priuileg. e[illegible] in Societ. tit. Alienatio*, §. 1. & aliud Gregorij VIII. § 2. qui concesserunt, quòd *Præpositus Generalis eiusdem Societatis pro tẽpore existens, vel ipsa Societas generaliter congregata possint, actionem etiam in non posse-*

rem

rem cedere,& repudiare. Per quæ verba manifestè apparet, quòd Prælati Generales, & Capitulum generale ob communicationem prædictorum priuilegiorum possint, sine licentia Romani Pontificis, & consensu Monasteriorum, quibus tale legatum præscriptum esset, repudiare; nec dicta priuilegia, quoad hanc partem videntur derogata per decretum Sacræ Congregationis Concilij de rebus Regularium non alienandis Sanctissimi D. N. Vrbani Papæ VIII. iussu editum, quod suprà retulimus: ibi enim prohibetur alienatio,
7. sicuti & in dicta Extrauag. Pauli II. Sed repudiatio non dicitur alienatio, *l. Alienationis.ff.de verb.signif.* Ergo quoad hanc partem non videntur derogata prædicta priulegia per illud decretum.

8. Septimus casus est in permutatione bonorum Ecclesiæ, vel Monasterij cum aliis Prælatis, vel Rectoribus Ecclesiarum, quæ licitè, absque solennitatibus fieri potest, *per cap. Hoc ius porrectum.§.Sibi inuicem. 10.q.2.cap.1.de reb. Eccles. non alienan.cap.Ad quæstionem. de rer.permut.* resoluit Riccius *in praxi decis. 74.n.3.& 4.in 1.edit.& resolut.60.in 2 edit.* vbi *in fin. & in resolut.35.etiam in fine* inquit, in praxi contrariũ obseruari, nempe, quòd in permutatione quoque requiratur assensus Summi Pontificis. Ita etiam Barbos. *de offic.& potest.Episcop.parte 3.alleg.95.n.57.in fine.*

9. Octauus casus est, vt possit Abbas transigere absque solennitatibus, quando Ecclesia, vel Monasterium non essent in possessione illius rei, super qua fieret transactio; aliàs non valeret, vt aiunt Rebuff. *d. Compend.n.21.* Quaran. *d.verb n 43.vers. Duodec. limita.*

10. Nonus casus est, vt possit solus Abbas remittere caducitatem emphyteutæ Ecclesiæ, vel Monasterij sibi subiecti. Ias. *in l. Legatum.num.18 ff. de legat.1.* idem Quarant. *vbi suprà, num.44.* & alij. Sed de hac latiùs *infrà.*

11. Decimus casus est, in restitutione rei restitutioni subiectæ, putà, si aliquis reliquit bona sua Monasterio; cum conditione tamen, vt post certum tempus alteri restituerentur, in quo casu potest Abbas post lapsum dicti temporis, absque aliis requisitis solennitatibus, bona ipsa restituere, adimpleta conditione, *arg. l.1. & 3. C. quando decr.opus non est.* Quaranta *d. verb, Alienatio rer.Eccles.n.45.*

12. Vndecimus casus est pro remuneratione meritorum, ad quam faciendam potest Abbas Monasterij bona alienare. Gloss. *in cap. Consensus. verb.de familia.de reb.Eccl.non alien.* Tiraq. *in l. Si vnquam. verb. Donatione largitus num.27.ff.de reuoc.donat.* nam donatio antidoralis, seu quæ fit causa remunerationis, non est vera donatio; quia est potius quædam permutatio, siue compensatio seruitij recepti: quod colligitur ex diffinitione donationis tradita *in l.1.post. pr.*
13. *ff.de donat.* vbi dicitur, quòd illa est propria donatio, ad quam donator mouetur, nulla alia præcedente causa, nisi vt exerceat munificentiam, & liberalitatem quandam: sed obligatus ad antidota non donat solùm, vt exerceat liberalitatem, sed potiùs vt soluat debitum naturæ. Ita Barthol. *in proœm. digestorũ,* quẽ refert, & sequitur Panormit. *in rubr.de donat.num.3.& cap.Per tuas. num.6.eod.tit.* Quod est intelligendum, dummodo donarentur mobilia, & dummodo Prælatus donationis metas non excederet, vt ait Camill. Borrell. *in Summ. omn. decis. tit.15. num.12.13.& 14.* quem refert, & sequitur Barbos. *de offic.& potest. Episc. parte 3. allegat.95. num.67.* In his casibus regulariter possunt Abbates bona immobilia, & mobilia pretiosa, sine licentia Sedis apostolicæ, alienare; & quia exceptio firmat regulam in contrarium, *l. Nam quod.§.fin. ff. de penu. legat. cap. Dominus.32.q.7.* in aliis casibus non poterant, absque licentia Sedis apostolicæ, & non seruatis aliis solennitatibus, alienare.

QVÆSITVM X.

An mortuo Abbate, possit interim Conuentus alienare.

SVMMARIVM.

1 *Conuentus, mortuo Abbate, nihil potest interim alienare, nisi quod seruando seruari non potest.*

2 *Alienatio bonorum Ecclesiæ vacantis pro iusta causa, perpetuò facta, nulla est, nisi habeat defensorem legitimè constitutum.*

Conuentum, mortuo Abbate, interim nihil posse alienare, nisi quod seruando seruari non potest, habetur *in l.Lex, quæ.C. de administr. tut.* licet enim regulariter, mortuo Abbate, spiritualis, & temporalis administratio transferatur ad Conuentum, *c.Cum dilectus.de consuetud.c.2.de integr.restitut. cap.vnico, de regular.in 6.* non tamen ad illum deuoluitur collatio beneficiorum, & alienatio bonorum, *c.1. ne Sede vacante,* vbi Butr. distinguit, quòd aut constat, alienationem esse damnosam Monasterio; & sic Conuentus non potest eam facere: aut constat, esse vtilem; & tunc potest. Vel est dubium, an vtile, vel damnum afferat; & tunc eius validitas ex successoris approbatione pẽdet. Quod etiam videtur sequi Panormit. *ibid.* 1.

Aduertendum tamen est, quòd alienatio bonorum Ecclesiæ vacantis, pro quantumuis iusta causa perpetuò facta nulla est, nisi Ecclesia habeat defensorem legitimè constitutum. Fabian. de Mont. *in tract. de empt.& vendit.q.3. vers. 17.* Gloss. ordinaria *in c. Is, cui de elect.in 6.* In Monasteriis verò Regularium, cùm nunquam desit legitimus defensor; quippe quia mortuo Abbate, remanet Prior claustralis, habens omnem potestatem, quam habebat Abbas; necnon etiam Abbates, & Prælati Generales, & Superiores, qui non modò eadem, sed etiam maiori authoritate pollent; idcircò tales Ecclesiæ nunquam carent defensore legitimo, qui habet facultatem alienandi id, quod permissum erat defuncto Abbati. 2.

QVÆSITVM XI.

An Prior existens sub Abbate exempto possit alienare.

SVMMARIVM.

1 *Prior Monasterij habentis bona distincta, subditus tamen alicui Abbati exempto, poterit cum Abbatis consensu, seruatis solennitatibus alienare.*

2 *Iuramentum Abbatis de non alienando, Romano Pontifice inconsulto non extenditur ad id quod non est de sua mensa.*

Respondeo distinguendo de Priore, qui vel erit claustralis, provt sunt Priores in vnoquoque Monasterio, & talibus nullo modo alienare permissum est. Vel erit Prior Monasterij habentis bona distincta, qui existens sub aliquo Abbate exempto, si velit alienare, debet in alienatione Abbatis consensum requirere; vt notat *in capite 1. de reb.Eccles.non alienan.* 1.

Ratio huius est: quia, cùm res talis Prioratus non sint de mensa Abbatis, sed de mensa Prioris, iuramentum Abbatis de non alienando, Romano Pontifice inconsulto; non extenditur ad id, quod non est de 2.

sua mensa, *cap. Vt super. de reb. Eccles. non alien.* huiusmodi autem alienatio intelligenda est, vt fiat servatis solennitatibus, & conditionibus desideratis de iure per Extrauagantem Pauli II. sæpiùs repetitam, *Ambitiosæ. de reb. Eccles. non alien.* quas diximus seruandas esse in alienationibus per Abbatem faciendis.

QVÆSITVM XII.

Quas pœnas incurrant Abbates alienantes bona suorum Cœnobiorum, inconsulto Romano Pontifice, & contra formam Extrauagantis, Ambitiosæ.

SVMMARIVM.

1 *Abbates bona Monasteriorum malè alienantes, quas pœnas incurrant per Extrauagantem,* Ambitiosæ.

2 *Abbates malè alienantes, & sine expressa S. Congregationis Concilij licentia, incurrunt pœnam priuationis.*

3 *Abbates, qui absque debita solennitate alienarunt, si ante realem traditionem reuocent contractum, an incurrant pœnas*

4 *Prælati inferiores, & Commendatarij, ac aliarum Ecclesiarum Rectores malè alienantes, quas pœnas incurrant,*

5 *Bona Ecclesiæ malè alienata liberè ad Ecclesiam reuertuntur.*

6 *Episcopi, & Abbates, quibus suarum Ecclesiarum expeditur particularis Bulla, malè alienantes incurrunt pœnam periurij.*

7 *Ecclesiastici, tam sæculares, quàm regulares, modò non sint Episcopi, vel Abbates, qui malè alienant, excommunicationem incurrunt. Limita, vt n. 8. 9. 10. & 11.*

12 *Extrauagans,* Ambitiosæ. de rebus Ecclesiæ non alienandis, *an sit recepta.*

1. IN prædicta Extrauaganti Summus Pontifex, postquam interdicit bonorum ecclesiasticorum alienationem, addit pœnas alienantibus, & his, qui res alienatas recipiunt, vt habetur ex verbis ipsius Constitutionis *suprà q. 1. relata*, ex quibus constat, quòd Abbates alienantes bona Monasteriorum incurrunt pœnam excommunicationis; & interdicitur eis ingressus Ecclesiæ, ipso facto: quòd si in tali interdicto animo indurato per sex menses immediatè sequentes perseuerauerint, suspenduntur eo ipso à gubernatione Monasteriorum, & Ecclesiarum, quibus præsunt: quas pœnas incurrent, tam si alienabunt contrà tenorem dictæ Constitutionis, quam inconsulto Romano Pontifice: quia in dicta Constitutione dicitur, quòd alienans bona Ecclesiarum, Monasteriorum, &c. inconsulto Romano Pontifice, aut contra ipsius Constitutionis tenorem, incidat in pœnas ibi contentas. Et sic sufficit ad eas incurrendas, quòd alienatio fiat contra tenorem illius Constitutionis: vel, quòd fiat absque licentia Sedis apostolicæ, quia ad veritatem alternatiuæ satis est, quòd altera pars verificetur, *per regul. In alternatiuis. de regul. iur. in 6.* Nauar *tom. 1 cons. tit. de alienatione rerum ecclesiast. cons. 13.* Barbos. *de offic. & potestate Episcop. part. 3. allegat. 95. n. 47.*

Hîc autem aduertendum, quòd hæc excommunicatio non reseruata, vt notauit Angelus *verbo, Excommunicatio, 7 casu* 78. Insuper notãdum, quòd cùm in dicto textu dicatur: *Tam qui alienat, quam qui res alienatas, seu bona ecclesiastica receperit, sententiã excommunicationis incurret.* illa excommunicatio solùm propter alienationem lata est: alienatio autem in eo textu vocatur omnis contractus, quo transfertur in alium vsusfructus, vel dominium vtile rei etiam temporale, vltra tempus præscriptum. Et proptereà omnia pacta ibi numerata sunt species quædam alienationis; ideóque excommunicationem ibi in alienantes latam incurrunt omnes pacta ibidem numerata facientes. Ita Suarez *de censur. disp. 22. sect. 6. n. 6.* Supradictas pœnas incurrent Abbates alienantes bona Monasteriorum absque solennitatibus, & contra formam dictæ Constitutionis, aut sine facultate, & authoritate Summi Pontificis ex dicta Extrauaganti.

At per Decretum Sacræ Congregationis Concilij de rebus Regularium non alienandis, editum nouissimè anno 1624. iussu S.D.N. Vrbani VIII Pontificis Maximi, præter supradictas pœnas, si alienauerint, absque ipsius Congregationis Concilij expressa licentia, in scriptis obtinenda, incurrent in pœnam priuationis omnium officiorum, tunc temporis ab eis obtentorum, ac priuationis etiã vocis actiuæ, & passiuæ, cum perpetua inhabilitatione ad ea in posterum obtinenda: & hanc pœnam incurrent ipso facto absque alia declaratione, vt habetur *in dicto Decreto.* 2.

Si quæras, an qui alienauit absque debita solennitate, sed pœnitentia ductus alienationem reuocauit ante realem traditionem, liberetur à censuris comminatis in dicta Extrauag. *Ambitiosæ.* Respondeo, quòd ex vna parte videtur non esse excusatum: quia adhuc dicitur alienasse sine debita solennitate: quia iam consensus perfectus fuit in contractu, ratione cuius potest quis dominium, & ius in rem acquirere ante adeptam possessionem; probabilis tamen est opposita sententia: quod firmiter, & constanter asseritur à Nauar. *cons. 18. de rebus Ecclesiæ alien.* Couar. 2. *variarum, c. 16. n. 7.* Iasone *in l. finali, n. 132. C. de iur. emphyteutico.* Filliucio *tract. 14. n* 119. & Soprano apud Filliucium *tract* 44. *c. 6. q. 5.* Sed de hac re iterum redibit sermo. 3.

Inferiores etiam Prælati, Commendatarij, & aliarum Ecclesiarum Rectores beneficia, vel administrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, Præposituris, Præpositatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, præbendis, aliísque beneficiis cum cura, & sine cura tam regularibus, quàm sæcularibus, ipso facto priuati existunt ex eadem Extrauaganti, vt etiam docent Redoanus *de rebus Ecclesiæ non alienandis, q. 76. n. 30.* & Rota *in nouissimis, decis. 896 par. 3. lib. 3.* & dictio illa, *ipso facto*, est latæ sententiæ, *l. fin. §. Scituros. C. locat. cap. Cupientes, ff. Cæterum.* & ibi Gloss. *in verb. suspensos*, & Cardinalis *de elect* Roman. *cons. 127. num. 9.* Decius *cons. 138.* Vnde eorum beneficia, quorum bona alienantur, tanquam vacantia ab Ordinariis locorum poterunt conferri, dummodo specialiter, vel generaliter non sint Sedi apostolicæ reseruata *ex eadem Extrauaganti*, & Rebuff. *loco cit. n. 11.* & Redoano *similiter loco cit.* 4.

Imò bona, & res alienatæ ad Ecclesias, & Monasteria, & loca pia, ad quæ ante locationem, vel alienationem pertinebant, liberè reuertuntur, & d. Constitutio corrigit ius antiquum, & remouet quæstiones, & difficultates mouendas, & præsertim à Redoano *in d. tract. de reb. Ecclesiæ non alienandis*, & à Rebuffo *in Compend. eod. tit.* vt docet Franciscus Leo *in thesauro fori eccles. part. 1. c. 15. n. 56.* 5.

Insuper Episcopi, & Abbates, quibus in prouisionibus suarum Ecclesiarum expeditur particularis Bulla, in qua iurant, non alienare bona suarum Ecclesiarum, pœnam periurij incurrunt, vt docet Rebuffus *loc. cit. n. 113.* & omnes etiam beneficiarij iurãt in principio, non alienare, nec diminuere bona Ecclesiæ, per textum *in c. Prohibemus de cens.* sicut etiam præstant iuramentum 6.

ramentum omnes Priores, Præpositi, Archidiaconi, & alij in Collegiata, qui priorem post Pontificalem dignitatem habent, qui omnes eandem pœnam periurij incurrunt; & in odium alienantium, & pœnam, res alienatæ nullo restituto pretio, redeunt ad Ecclesiam, *cap.1. de schism.* & emptor habere poterit regressum contra alienantem, vt ibi Abbas *in fine cap. Si quis Presbyterorum.* & *ibi* Gloss. final. Rebuff. *in eod. Compend. num.*115 Redoanus *loco cit. q.76. n.*30.

7. In easdem pœnas incidunt omnes Ecclesiastici malè alienantes, tam sæculares, quàm Regulares, qui excommunicationem incurrunt, modò non sint Episcopi, vel Abbates: quia, vt diximus, isti puniuntur interdicto, ab Ecclesiæ ingressu, & suspensione, vt constat ex verbis ipsius Extrauagantis, *Ambitiosæ.*

8. Limitatur tamen cum Zabarella *Clem.1. de rebus Eccles. non alien. q.21. n.28.* & Filliucio *tract.44. cap.6. q.4. n.4.* modò, qui aliquid alienat, administrationem habeat, quia *in d. Extrauag.* sermo est de Prælatis, beneficiariis, & aliis habentibus administrationem: vnde subditus, vel alius quicunque nullam habens administrationem, si tamen arbores, verbi gratia, incidat, domum destruat, aut aliquid Ecclesiæ demoliatur, sine alienet, non ligatur ista excommunicatione, & pœnis: ligabitur tamen excommunicatione Summo Pontifici reseruata in Concilio Trid. *sess.12. c.11.* Ita affirmat Franciscus Leo *in Thesauro fori eccles. part.1. c.15. n.53.* Et si beneficiatus sit, priuabitur ipso facto beneficiis absque alia declaratione *ex d. Extrauaganti cit.*

9. Secundò limitatur, dummodo alienantes scienter alienent, cùm dicatur in dicta Extrauaganti, *Ambitiosæ,* &c. *quicquam alienare præsumpserit:* præsumptio autem supponit dolum, & scientiam: vnde alienans ex ignorantia iuris, vel facti excusatur à censura, modò ignorantia non sit coniuncta cum temeritate. Ita Nauar. *consil.19. de reb. Eccles. non alienand.*

10. Tertiò limitatur, modo fuerit secuta alienatio: quia pœna imposita facienti non incurritur ob criminis attentationem.

11. Quartò limitatur, si alienatio fiat bona fide, & absque dolo. Ita Bonacina *tract. de alien. punct.1. n.6.*

12. Dubitatur tamen, vtrùm prædicta Extrauagans continens huiusmodi pœnas, fuerit recepta. Bertachinus *in tract. de Episc. part.4. lib.4. q.36. num.19.* testatur, vbique esse receptam. Syuester *verbo, Alienatio, num.15.* fatetur non esse moribus vtentium receptam. Nauarrus *in Manuali Confessorum, cap.27. num* 149. dicit, quod in paucis locis est recepta quoad pœnas extrinsecas, quamuis in multis sit recepta quoad dispositionem principalem, & pœnam intrinsecam nullitatis contractus. Caietanus *in Summa num.75. de excommunic. in fin* dicit esse vbique receptam, & quod alicubi videtur recepta, non in totum, sed quoad aliquid; & ideò cautum debere esse Confessarium, vt sciat consuetudinem patriæ: & Nauarr. *loco cit. num.* 150. dicit, quòd in Lusitana non videtur recepta quoad locationem in solos tres annos: quia passim fiunt locationes per quatuor annos: & quòd Salmanticæ iam tulit sententiam, qua iudicauit, nullam fuisse quandam locationem factam in plures, quàm in tres annos. Clericum autem, qui eam fecit, non debuisse iudicari excommunicatum, *iuxta cap. 1. Ne Prælati vices suas.* vnde inquit se credere, in paucis locis esse receptam quoad pœnas; quanquam in multis sit recepta quoad dispositionem principalem, & pœnam intrinsecam nullitatis alienationis.

Bonacina dicit, quòd inspicienda est, & attendenda locorum consuetudo, illique standum est in hac re Nam fieri potest, vt prædicta Extrauagans sit recepta quoad vnam partem; non vero quoad aliam: quoad obligationem; non verò quoad pœnas: quoad nullitatem locationis, vel alienationis factæ sine solennitate; non verò quoad pœnas. Mediolani tamen videtur recepta non solum quoad obligationem; verùm etiam quoad pœnam excommunicationis. Quo verò ad pœnam priuationis beneficij ante Iudicis sententiam, credit non esse receptam: & dicit, quod non obstat praxis, & casus Sacræ Pœnitentiariæ, in qua delinquentes absoluuntur, & ad beneficia rehabilitantur: quia, vt dicit ipse hoc fit ad pacandas conscientias: & addit, non esse receptam quoad assensum apostolicum in alienatione quorumlibet bonorum ecclesiasticorum, quia bona aliqua ecclesiastica vendi consueuerunt de licentia Episcopi, non petito assensu apostolico.

Verùm esse vsu receptam, & ita præsumi affirmant Riccius *in collect. decis. part.5. collect.*1673. *in principio.* Henriq. *in Summa, lib.13. cap.56. § 3. litt. l.* Baldus *decis.* 91. & Rota Roman. *in vna Brixiensi locationis,* 1594. coram Pegna in qua dictum fuit. Rotam non seruare decisionem Mobedan. dicentem probandum esse vsum dictæ Extrauagantis: quod etiam fuit dictum *in vna Melitensi Abbatiæ.* 24. Ianuarij, 1590. coram Gyptio. Vnde esse receptam, & obseruari in ciuitate, & diœcesi Neapolitana, affirmat Genuensis *in praxi Curiæ Archiepiscopi Neapolitani, cap.60. num.1.* & in Hispania affirmat Melchiphebos Lusitan. *decis.82. n.* 18. obseruari, licet Coarruuias affirmet, apud Hispanos dubium esse, an sit in vsu. Quicquid sit, non nisi ex Summi Pontificis conniuentia fieri certum est, cuius leges præteriri non possunt. Et Barbosa *de officio, & potestate Episcopi, part.3. allegat.95. n.49.* dicit, quòd in Regno Lusitaniæ est recepta.

DISPVTATIO XIV.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad bona suarum Ecclesiarum, vel Monasteriorum locanda, siue in emphyteusim, vel feudum concedenda.

QVÆS. I. Quomodo liceat Abbati bona sui Monasterij locare.
II. Vtrùm Abbas possit locationem bonorum Monasterij facere ad duo triennia, cum conditione; vt elapso primo incipiat secundum.
III. Vtrùm Abbas teneatur stare locationi factæ per suum prædecessorem.
IV. Vtrùm Abbas possit bona sui Monasterij infeudare.
V. Quæ bona Monasterij possit Abbas infeudare
VI. Vtrùm Abbas possit bona Monasterij in emphyteusim dare.
VII. Quæ bona Monasterij possit Abbas in emphyteusim absque solemnitatibus requisitis à iure concedere.

VIII. Vtrùm

VIII. Vtrùm Abbas possit dare in emphyteusim rem solitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commissum ob canonem non solutum; & quomodo intelligatur tertia, & quarta generatio.

IX. Vtrùm Abbas possit dare in feudum vel emphyteusim, suis consanguineis res Monasterij solitas infeudari, vel emphyteuticari.

X. Vtrùm sit validus contractus alienationis, locationis, & similium, non obtento beneplacito apostolico, etiam cum clausula: *Reseruato beneplacito apostolico, nec aliter, nec alio modo.*

QVÆSITVM I.

Quomodo liceat Abbati bona sui Monasterij locare.

SVMMARIVM.

1 *Abbas potest ad modicum, & breue tempus, bona sui Monasterij locare.*

2 *Modicum, & breue tempus triennium intelligitur.*

3 *Mandatum ad locandum res Ecclesiæ, vltra triennium non potest alteri concedi.*

4 *Tempus triennij computandum est ex trina fructuum perceptione.*

5 *Locatio de rebus Monasterij facta ab Abbate ad plures, quàm tres annos, inualida est etiam quoad triennium.*

6 *Locari possunt ad sex annos res fructificantes solum alternis annis.*

7 *Beneficiarius obligari potest, sed personaliter, ad exhibendum ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante eius vita.*

8 *Promissio de re locanda non est locatio, nec alienatio.*

EX dictis in *superiori disputatione* visum est, quomodo, & quæ bona Monasterij liceat Abbati alienare. Videndum est in præsenti, quomodo possit illa locare. Dicimus autem ipsum posse res sui Monasterij ad modicum, & breue tempus locare, *Clem.* 1. 1. *de reb. Eccles. non alien. c. fiual. ne Prœl. vic. suas.* Quod modicum, & breue tempus ante Extrauag. *Ambitiosæ*, quoad Abbates, & Prælatos Regulares Iudicis arbitrio definiendum relinquebatur: iux. glos. *in dict. Clem.* 1. *verb. Modicum.* quam esse communiter receptam dixit Alexander *in l. Si filiofamiliàs* §. *vlt. col. penult. ff. solut. matrim.*

2. Verùm *post. d. Extrauag.* modicum, & breue tempus intelligitur triennium: quia per eam omninò prohibetur locatio rerum ecclesiasticarum vltra trienniũ: quod etiam confirmant Couarr. *variar. resol. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 4. Mascard. *de probat. conclus.* 603. *num.* 28. Henriq. *in Summ. lib.* 13 *cap.* 40. §. 1. Azor. *instit. moral. parte* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *quæst.* 3. Plures refert. Cened. *ad decretal. collect.* 76. *n.* 1. quæ constitutio prohibens locationem
3. rerum Ecclesiæ vltra triennium, ita est interpretanda, vt non solùm locatio vltra triennium facta inualida sit, nec teneat; verùm nec etiam mandatum ad locandas res Ecclesiæ possit alteri concedi vltra triennium. Vnde, si daretur alicui mandatum ad locandas res Ecclesiæ, ad triennium tantùm intelligendum erit, quo transacto procurator non poterit, sine noua commissione, etiam in aliud triennium res Ecclesiæ locare. Item si mandatum expresse tradatur ad locandas res Ecclesiæ, bis, ter & pluries ad triennium; tamen mandatum expirat, elapso primo triennio: nam aliàs posset fieri fraus prohibitioni iuris canonici. Ita Decius, quem refert, & sequitur Couar. *d. cap.* 16. *n.* 6. *vers. Quartò eadem.*

Tempus autem triennij computandum est ex trina fructuum perceptione, vt si quolibet triennio vnus tantùm fructus percipiatur, triennium pro vno anno computabitur, & tunc poterit ad nouennium locare. Ita Couar. *d. num.* 6. *in princip.* Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *quæst.* 8. *& lib.* 9. *cap.* 2. *q.* 2. Mantic. *de tacit. tomo* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *num.* 22. Nauar. *de alienat. rer. Eccl. num.* 21. Quarant. *in Summa Bullarum, verb. alienatio rer. Eccles. num.* 18. & fuit resolutum *in Romana rescissionis contractus*, die 28. Nouembris, 1580. coram Clemente VIII. *& in Veliterna affictus*, 10. Decembris, 1593. coram Litta. Nisi tamen, cum terris, & arboribus dantibus fructum quolibet triennio, adessent bona admixta, ex quibus perciperentur fructus quolibet anno: tunc enim, si locatio esset facta pro vnico pretio, tanquam nulla in parte, esset nulla in totum, vt fuit decisum *in Tiburtina locationis*, coram Card. Mellino, apud Marchesl. *de Commiss. parte* 1. *pag.* 106. *num.* 4. 4.

Nec valet ad longum tempus locare: id enim expresse prohibetur *per d. cap. Nulli. de reb. Eccles. alienan. vel non. & per d. Clem.* 1. *eod. tit.* Nec potest locare bona Monasterij ad decennium, vt aliqui volunt: quia locatio ad decem annos intelligitur ad longum tempus: quæ prohibetur; quia est alienatio, *l.* 1. *&* 2. *ff. Si ag. vectig.* Dyn. Bart. & alij *in l.* 1. §. *Quod ait. ff. de superfl.* Idẽ Bart. *in l. Codicillis.* §. *Instit ff. de leg.* 2. Federic. *conf.* 123. Salycet. *in l. final. C. de re alien.* Paul. de Castro *in l. Manumissiones. ff. de inst. & iur.* Alex. *in l. Filius.* §. *vltimo, ff. solut. matrim.* per Bald. *in cap.* 1. *in princip. col. penult. de his, qui feud. dar. poss.* Hodie autem non solùm ad decennium, sed etiam vltra triennium semper intelligitur ad longum tempus per d. Extrauag. Pauli II. *Ambitiosæ.* ante quam poterant res Ecclesiæ locari ad nouennium, non seruata iuris solennitate: tamen post illam non possunt, nisi ad triennium: & si ad plures annos fiat locatio, est irrita, vt patet per verba illius Extrauag. Et non solùm erit nulla quoad annos illos, qui triennium superant; sed absolutè quoad omnes. Ita Couar *dict. cap.* 16. *num.* 5. Pinel. *in l.* 1. *p.* 3. *num.* 15. *in fin. C. de bon. matern.* Valasc. *de iur. emphyt. quæst.* 29 *num.* 15 Mantic. *de tacit. tomo* 1. *lib.* 5. *tit.* 5. *in princip.* Azor. *dict. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *quæst.* 4. *& lib.* 9. *cap.* 2. *quæst.* 4. Garc. *discept. forens. c.* 162. *n.* 22. Molin. *de contractib. q* 66 *&* 77. Tiraq. *de retract. lignager* §. 23. *gloss.* 1. *n.* 12. Ricc. post alios *in praxi fori eccles. decis.* 117. *n* 6. *& decis.* 121. Atque ita decisum fuit per Rotam *in vna Brixiensi locationæ*, 5. Decembris, 1594. coram Penia, quæ est *decis.* 3c. *p.* 1 *recent.* vbi *num.* 3. aliæ decisiones referuntur, *& in Comensi locationis*, 20. Martij 1600. coram Pamphilio, impressa per Marchesl. *de Commiss. part.* 1. *pag.* 107. 5.

Aduertendum autem hîc est, res fructificantes solùm alternis annis locari posse ad sex annos. Ita affirmant. Couar. 2. *variar. cap* 16. Riccius *decis.* 105. Vasquez *in opusc. de reddit. c.* 16. Quaran. *in Summa Bullarij, verbo, Alienatio, n.* 18. Emmanuel Sà *verb. conductio, num.* 14. Hieronym. Sopranus apud Filliuccium *tract.* 44. *c.* 2. *q.* 3. Bonacina *tract. de alien. q. vnic. p.* 2. *num.* 24. 6.

*n.24.verſ.Aduertendum tamen.*vbi citat Rebell. Azorium,& alios. Ratio eſt : quia,ſi cenſerentur tantummodo locatæ ad annos tres, cùm duo anni reſpondeāt vni anno, ſequeretur, quòd annus in locatione computaretur ex ſolo decurſu temporis ; non verò ex decurſu cum prouentu fructuum, vt dicunt Doctores
7. *in d. Extrauaganti, Ambitioſæ.*&c. Imo addit ſupradictus Bonacina,poſſe beneficiarium obligare ſe obligatione perſonali ad exhibendam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante ipſius vita: quia in hoc caſu non dicitur alienare rem eccleſiaſticam, cum nullum ius rei transferat in alterum ; ſed ſolùm obligetur perſonaliter. Qua de cauſa aliqui Doctores excuſant beneficiarium, qui cedit al-
8. teri fructus beneficij ſui pro toto tempore ſuæ vitæ, ſi per ceſſionem huiuſmodi non transferat aliquod ius ad bona beneficij, ſed perſonaliter ſolùm obligetur ad dandum alteri, quod perceperit ex beneficio: quia hæc non eſt bonorum alienatio, ſed obligatio perſonalis.Sic affirmant Molina *de iuſtitia, diſp.366. n.5.*Sopranus *de alienat.c.2.§.3.q.3.num.29.*Nauarrus *de alien.n.1.*Quicquid dicant Azor.*2.tom.inſtit.moral. lib.7.cap.10.quæſt.6.* & Scortia *in ſelect. conſt.epitom. 43. theor.115.* qui affirmant, Clericum prohiberi locare bona beneficij cum publica ſcriptura ad triennium, ea conditione, vt, finito triennio, iterum eadem bona locet conductori ad aliud triennium, etiamſi fiat hoc duabus ſcripturis diſtinctis. Quæ quidem opinio non mihi videtur probabilis : quia promiſſio de re locanda non eſt locatio ; & hæc non eſt alienatio, ſed obligatio perſonalis alienandi; ideò opinio Azorij, & Scortiæ ſupracit. non videtur ſubſiſtere. Et idem eſt dicendum de illo, qui gratis cedit alteri diſtributiones per ſolam obligationem perſonalem,nulla facta obligatione reali,per quam transferatur ius in re, vel ad rem. Ita affirmant idem Bonacina *loco cit. verſ. Sed aliorum* Sopranus *ſimiliter loco cit. c.4.q.2.*& Quaranta *loco cit.*

QVÆSITVM II.

Vtrùm Abbas poſſit locationem bonorum Monaſterij facere ad duo triennia,cum conditione,vt elapſo primo incipiat ſecundum.

SVMMARIVM.

1 *Locatio rerum Eccleſiæ ad duo triennia facta,cum conditione, vt elapſo primo incipiat ſecundum, omninò irrita eſt.*

2 *Prælatus ſi facta locatione bonorum Monaſterij ad biennium promittat conductori ore tenus, ſe in aliud triennium eadem bona iterum locaturum, locatio ad triennium facta valida eſt.*

3 *Locatio beneficij facta vltra triennium confirmata iuramento,an ſequi debeat.*

1. RESpondeo,quòd Bald.*in cap.1.§.Si libellario.quib. mod.feud.amittatur.*& *in l. Voluntas.C. de fideicom.*tenuit, talem locationem valere, etiam quoad ſecundum, & tertium triennium. Contrarium autem nempe, talem locationem vltra triennium nullo modo tenere voluerunt *L. p. alleg.12.* Alex.*conſ.165.per tot.lib.2.*&*conſ.104.n.6.lib.3.*Ruin.*conſ.57.n.13.lib.1.* Valaſc. *de iur.emphyteut q.29 n.15.* vbi plures cumular. Probatur hæc ſententia ex Authent. *de non alien. §.Quod autem.prope finem,collat.2.*vbi,poſtquam prohibetur concedi res Eccleſiæ in emphyteuſim, niſi in vitam recipientis etiam duorum hæredum, & ſucceſſorum, dicitur irritam eſſe conditionem à quibuſdam apponi conſuetam, nempe, quòd finitis reliquis duabus generationibus, miniſtri Eccleſiæ tenerentur eandem rem ſequenti ſucceſſori concedere, ac illum reliquis præponere,per verba *d.text.*oſtenditur,dictā cōditionem eſſe machinamentum à iure reprobatū: quia fit in fraudem legis. Ex quo etiam clarè infertur, ob eandem rationem non valere pactū initum vt elapſo primo triennio cenſeatur renouata locatio pro ſecundo,vt per Valaſc.& Doctores ſupracitatos. Couar. *variar.reſol.lib.2.cap.16.n.4.*Filliuc. *moral. quæſt.tom.2. tract.36.c.1.n.6.*Azor.*inſtit.moral.tom.2.c.10.q.3.*Cynus.Alberic.Petr.de Anchar.Card.Bart. Alex. Iaſ.Lapus,& alij,quos congeſſit Couar.*loc.cit.*Molin.*de iuſt. tract.2.diſp.466.col.fi.*Azor.*inſtit.moral.p.2. lib.9.c.2. q.3.*Barboſ.*de offic.& poteſtat.Epiſc.part.3.allegat.95. n.17.*Hoc autem eſt intelligendum,quādo à principio fieret vnus cōtractus, & vna ſcriptura, nullius eſt momenti,cùm fiat fraus legi:& idem cenſeretur, ac ſi locatio fieret ad triennium. Similiter erit dicendum, ſi conficerentur duo contractus publici: quia parum refert,an locatio vno,vel duobus contractibus fiat, cùm vtroque modo ab initio bona reuerà vltra triennium ſint locata.Verùm, ſi locatio fit tantùm ad triennium, & de ea publicus contractus conficitur abſque vlla conditione de altera locatione ad ſecundum trien- 2.
nium, quanuis locans promittat conductori, finito triennio, ſe eandem rem locatam ad alterum triennium eidem locaturum, cùm de hoc ſcriptura publica non conficiatur, non intelligitur locatio vltra triennium facta ; ſed promiſſio locationis iterandæ. Quia per prædictam Extrauag. non videtur interdici, quin Abbates, & Rectores poſſint bona Monaſteriorum, & Eccleſiarum ad triennium tantummodò locata aliis vel ipſimet cōductori promittere,ad alterū triennium ſe locaturos: quia, ſicut promiſſio futuri matrimonij non eſt matrimonium; ita promiſſio futuræ locationis, nec etiam locatio erit cenſenda. Ita Azor.*d.cap.10.q.3.in fin.*

Hic oritur dubitatio, vtrùm locatio beneficij fa- 3.
cta vltra triennium cum iuramento de non contrauueniendo, firmetur iuramento, ita vt ab ea recedere non liceat. Reſpondent aliqui D D. negatiuè : quia Extrauagans *Ambitioſæ.* obligat ſub mortali, vt patet in verbis ipſius Bullæ, & ex pœna excommunicationis : vnde, cùm iuramentum ad peccatum non obliget,ſequitur, locationem illam non firmari iuramento,nec obligare. Ita affirm.Cordub. *qq. theolog.q.103.* Riccius *deciſ.122.*Bonac *in tract.de alien.quæſt.vnic. punct.2.num.26.*

QVÆSITVM III.

Vtrùm Abbas teneatur ſtare locationi factæ per ſuum prædeceſſorem.

SVMMARIVM.

1 *Abbatis ſucceſſor tenetur ſtare locationi prædeceſſoris,quando debita iuris ſolennitate facta ſit.*

2 *Locationes, quæ repræſentata pecunia ; & ſolutionibus anticipatis, fiunt in præiudicium ſucceſſorum in beneficio,fieri prohibentur.*

3 *Cancellariæ epiſcopalus redditus locari non poſſunt.*

QVando Abbas bona ſui Monaſterij debita iuris ſolennitate ſeruata locauit, ſi interim,antequam locatio ab eo facta finiatur, ſuo muneri cedat ; eius ſucceſſor tenetur ſtare locationi à ſe factæ : quia Abbas

bas locator est Monasterij bonorum legitimus administrator. Quatuor autem concurrere debent ad hoc, vt debita iuris solennitas obseruetur. Primò, quòd locatio sit facta nomine Monasterij. Secundò, quòd sit facta in vtilitatem ipsius Monasterij. Tertiò, quòd pecunia in eiusdem Monasterij commodum sit applicata. Quartò, quòd Superioris authoritas accedat, vt colligi potest ex Gloss. *in cap. vltimo, verb. Terminum. ne Prælat. vic. suas.* Conar. *variar. lib. 2. cap. 15. n. 6.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 21. à principio.* Barbos. *de off. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 94. n. 1.* vbi plures cumulat. Probatur autem hæc conclusio ex eo, quia Abbas in tali locatione se habet prout curator, & vt aliùs procurator legitimus in locatione bonorum, ad quam faciendam fuit legitimè constitutus. Vnde, quemadmodum, quorum nomine curator, siue procurator bona locauit, tenetur eius locationi stare, nec ab ea recedere possunt, *per l. Si tutelæ ff. de administr. tut.* ita Abbas succedens in administratione, & regimine Monasterij: tenetur obseruare pacta locationum à suo prædecessore nomine ipsius Monasterij legitimè confectatum. Ita Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 25. num. 541.*

2. Locationes tamen, quæ repræsentata pecunia, & solutionibus anticipatis fiunt in præiudicium successorum in beneficio, fieri prohibentur ex Decreto Concil. Trid. *sess. 25. de reform. cap. 11.* quod etiam docent Piasecius *in prax. Episc. part. 2. cap. 4. num. 65.* Archiepisc. Bononien. *part. 4. tit. de locat. rer. eccl. pag. 272.* Bellettus *disquis. Cleric. part. 1. tit. de Cleric. debitore, §. 4* Rebello *de oblig. iustit. part. 2. lib. 4. q. 5. num. 4.* Genuensis *in practic. Eccles. quæst. 166.* Barbosa *de iur. Eccles. lib. 3. cap. 3. n. 31.* vbi aduertit: quòd idem Concilium Trid. *d. cap. 11.* prohibet, iurisdictiones ecclesiasticas aliis locari, aut facultates nominandi, vel deputandi Vicarios in spiritualibus à conductoribus per se, vel per alios exerceri: quod docent Lancellott. *in instit. canon. tit. de simon. §. Demum.* Beia *in respons. cas. consc. part. 1. cas. 37.* Suar. *de Relig. tom. 1. l. 4. de simon. c. 20 n. 5.* Sbrozzia *lib. 1. de off. Vicarij, q. 54.*

3. Redditus etiam Cancellariæ episcopalis, siue alterius Prælati similis, etiam locari non potest; sed debet exerceri dicta Cancellaria per Ministros ab Episcopo, & à Prælato deputando. Ita censuisse sacram Congregationem Episcopis, & Regularibus præpositam 26. August. 1592. affirmant Barbosa *loc. cit. n. 34.* vbi etiam affirmat idem procedere de emolumentis tempore vacationis Sedis episcopalis ex iurisdictione, & sigillo, vel alio modo prouenientibus, quæ ad Vicarium, & Capitulum non spectant, cùm debeant futuro successori reseruari, si ad Episcopum Ecclesia non vacante peruenissent, ex Decreto sacræ Congregationis, Concil. Trid. *in Agrigentina*, 17. Aprilis, 1627. apud eundem Barbosam *loco citato*: vbi similem declarationem Sacræ Congregationis negotiis Episcoporum, & Regularium præpositæ adducit ab eadem Sacra Congregatione habitum *in vna Cusentina*, 14. Decemb. 1592. in quo decreto censetur quartam funeralem locari non posse.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbas possit bona sui Monasterij infeudare.

SVMMARIVM.

1 *Feudum quid sit, & n. 7.*
2 *Vsus fructus quid sit.*
3 *Infeudare prohibetur, cui prohibetur alienare.*
4 *Abbates, & omnes Prælati ecclesiastici bona suorum Monasteriorum, & Ecclesiarum infeudare prohibentur.*
5 *Iure antiquo quid circa feudum facere poterant Episcopi, Abbates, & alij Prælati ecclesiastici.*
6 *Iure nouo, quid circa hoc statuerit S. D. N. Vrbanus VIII.*

AD cognitionem huius materiæ de feudo plurimùm confert diffinitio ipsius, ne confundatur cum precariis, & vsufructu. Feudum igitur nil aliud est, quàm beneficium rei immobilis alicui ex beneuolentia, aut propter benemerita concessum, cuius proprietas apud dantem remanet; vsufructus verò, atque possessio ad recipientem, eiúsque legitimos successores spectat. Precariæ verò, quæ emphyteusis naturam sequuntur, de rebus Ecclesiæ fieri non possunt, nisi ad vitam recipientis, *cap. Precariæ, 10. q. 2.* & debent nihilominùs renouari de quinquennio in quinquennium, *c. 1. de precariis.* 1.

Vsusfructus est præstatio de rebus Ecclesiæ in recompensationem alicuius rei, quæ iure proprietatis datur Ecclesiæ; vnde potest pro ea re duplum aut triplum de rebus Ecclesiæ fructuario vsu concedi *ex d. cap. Precariæ. 10. q. 2.* Si autem aliter contra formam præscriptam fuerint factæ, non tenentur successores promissa seruare. Ita Barbosa *de iur. ecclesiastico, lib. 3. cap. 30. num. 26. & 27.* Sed meliùs naturam feudi explicat Decisio S. Rotæ Romanæ *in vna Mileuitana*, coram R.P.D. Merlino, Veneris 2. Martij, 1635. quæ cum plurimum conducat ad cognitionem feudi, & modum infeudandi, & alia necessaria, meritò in fine huius quæsiti eam apponere duxi. 2.

Generaliter omnes dare possunt in feudum, qui liberam suorum bonorum administrationem habent, nec sunt à iure prohibiti. Is autem prohibetur infeudare, cui interdictum est alienare: quia datio in feudum censetur alienatio: nam nomine alienationis venit etiam translatio, vel concessio dominij vtilis, quod quis habet in re aliqua, vt per Bald. *c. 1. in fin. per quos fiat inuest.* Bart. *in l. final. C. de reb. alien. non alien.* vbi dicit, quòd, prohibita alienatione, videtur prohibitus omnis actus, per quem fit translatio dominij directi, vel vtilis, vel alicuius iuris. Abb. *in c. Nulli. de reb. Eccles. non. alien.* Bald. *in cap. 1. §. Aut libellum: circa fin. quibus mod. feud. amitt.* & *cons. 47.* refert, & sequitur Decius *cons. 142. 11. col. circa finem.* Et propterea Abbates, & omnes Prælati ecclesiastici regulariter bona suorum Monasteriorum, & Ecclesiarum infeudare prohibentur, *vt Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccles.* & *cap. Nulli. de reb. Eccles. non alien.* nisi ex certis causis, & solennitatibus iuris seruatis, *Extrauag. Ambitiosæ. de reb. Eccl. non alien.* Et sicut Episcopi, licèt bonorum suæ Ecclesiæ liberam administrationem habeant; tamen prohibentur illa in feudum concedere, *per c. Per tuas de donat.* multò magis id ipsum Abbatibus interdictum erit. Patet ergo, quòd absolutè loquendo, Abbates bona sui Monasterij generaliter infeudare non possunt: infeudatio enim (vt dictum est) censetur alienatio. Sed hæc conclusio de iure antiquo non semper procedebat. Nam poterat Prælatus, absque solennitatibus infeudare ea bona suæ Ecclesiæ, quæ in feudum concedi solita erant, si ad eandem ecclesiam, ob lineam finitam, canonem non solutum, delictum perpetratum, aut aliàs quomodolibet liberè reuersa fuissent, vt *c. vlt. de feud.* & *Extrauag. Ambitios. vers. præterea, eod. tit.* & docent Panormit. *in c. Vt super. de reb. eccles. non alien.* Federic. de Sen. *cons. 109.* Roman. *cons. 70. dub. 1.* & alij, quos referemus *quæst. 6.* 3. 4. 5.

Hodie tamen per constitutionem Sanctissimi Domini

mini nostri Vrbani VIII. editam anno Domini 1625. Kalend. Nouembris, Pontific. sui anno 3. nequeunt Ecclesiastici Prælati vel superiores, quicunque illi sint, ciuitates, terras, castra, oppida, villas, arces, aut quæuis alia loca, vel bona iurisdictionalia, seu quouis modo habentia iurisdictionem temporalem, seu iurisdictionis partem etiam minimam, ad eorum Ecclesias, vel Monasteria, aut loca spectantia, tam quæ ad præsens pleno iure per easdem Ecclesias, Monasteria, vel loca possidentur, quàm quæ ad ea de iure, vel de facto reuersa, & deuoluta sunt, vel in futurum quomodolibet deuoluentur, concedere in feudum, vel emphyteusim aut vltra triennium locare; etiamsi ex immemorabili consuetudine, aut etiam priuilegio apostolico, quancunque ob causam concesso, & iteratis vicibus approbato, in feudum, vel emphyteusim concedi, vel vltra triennium locari, aut finita concessione, vel locatione, huiusmodi feuda, inuestituræ, vel aliæ concessiones renouari consueuerint; irritas, & inanes decernens omnes, & singulas concessiones, & inuestituras, vel locationes, aut illarum prorogationes, & renouationes contra d. Constitutionis tenorem quocunque modo, & quouis tempore factas, vel in futurum faciendas. Cum derogatione omnium, & singulorum priuilegiorum, & indultorum, ad quoruncunque fauorem concessorum, etiamsi necessariò, & in indiuiduo exprimenda essent. Quàm Constitutionem, ad hoc, vt præ manibus habeatur, & ne curiosus lector eam aliunde quærere cogatur, hic referre visum fuit.

DE BONIS IVRISTDICTIONALIBVS ad Ecclesiam, & loca pia spectantibus in feudum, vel emphyteusim non dandis, neque vltra triennium locandis, aut concessiones huiusmodi renouandis, seu prorogandis.

VRBANVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

HVmanæ salutis author Christus Dominus Romanam Ecclesiam amplissima temporalis ditionis prærogatiua decorauit, quam voluit inferioribus etiam Ecclesiis aliqua ex parte communicari, vt filiarum decor Matris augeret in Summis Pontificibus maiestatem, quibus cùm Ecclesiarum omnium regimen incumbat, illarum quoque omnium tutelam ad apostolicam eorum prouidentiam necesse est pertinere. Olim equidem quamplurimi inferiorum Ecclesiarum Prælati, vt strenuos, ac præstantes virtute Viros haberent, qui debitum sibi, & Ecclesiis suis impenderent famulatum, temporales ditiones ad easdem Ecclesias pertinentes eximiorum Virorum fidei, atque administrationi commiserunt: tempore verò procedente, de labentibus in deterius bonis institutis, factum est, vt nonnulli Ecclesiarum Præsules humanis potiùs affectibus, quàm meritorum intuitu moti ditiones temporales huiusmodi variis personis, & Vniuersitatibus in feudum, vel emphyteusim dare, vel vltra triennium locare: & rursus occurrente earum ditionum temporalium deuolutione ad nouam infeudationem, seu inuestituram, vel locationem vltra triennium sub specie, quod illæ in feudum, vel emphyteusim dari, vel vt præfertur, locari sint solitæ, seu alias causas prætexentes, deuenire consueuerunt, quod in non modicum ecclesiarum ipsarum damnum, & præiudicium tendere vsu compertum est. Nos itaque nostri numeris partes adimplendo, præmissis obuiam ire, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, locorum piorum quoruncunque indemnitati, ac iurium eis quomodolibet competentium conseruationi, quantùm nobis ex alto conceditur, prouidere volentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura Constitutione omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, etiam Generalibus, cæterisque Ecclesiarum, & locorum piorum vtriusque sexus Præsulibus, Prælatis Præsidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Commendatariis, & administratoribus cuiuscunque status, gradus, dignitatis, ac præeminentiæ existant, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, necnon Capitulis, etiam Generalibus, & Prouincialibus, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, etiam laicorum, & quibuscunque aliis Superioribus cuiusuis Ordinis, Societatis, vel Instituti etiam de necessitate exprimendi aut Militiarum etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani in vniuersa Italia, etiam in quorumvis Principum sæcularium quomodolibet qualificatorum, etiam ducali, regia, imperiali, vel quauis alia dignitate, honore, & excellentia præstantium ditione temporali existentibus, si pontificali, vel abbatiali emineant dignitate sub interdicti ingressus Ecclesiæ, ac si per sex menses immediatè subsequentes, sub interdicto huiusmodi perseuerauerint, lapsis mensibus eisdem, sub regiminis, & administrationis Ecclesiarum, vel Monasteriorum, quibus præsident, in spiritualibus, & temporalibus suspensionis; Capitulis vero, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, & Vniuersitatibus prædictis sub interdicti à diuinis, eorumque singularibus personis ac inferioribus Prælatis Commendatariis, & aliis præfatis sub excommunicationis latæ sententiæ, ac omnium dignitatum, beneficiorum officiorum ecclesiasticorum, de quorum rebus & bonis contra præsentis constitutionis tenorem eos disponere contigerit, vocisque actiuæ, & passiuæ priuationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, seu quælibet alia in posterum obtinenda ipso facto, etiam absque Iudicis ministerio, vel sententia incurrendis pœnis, ne de cætero ciuitates, terras, castra, oppida, villas, arces, fortalitia, munitiones, territoria, districtus, iurisdictiones, aut quæuis alia loca, vel bona iurisdictionalia, seu quouis modo iurisdictionem temporalem, etiam cum alio, vel aliis coniunctim, seu diuisim, aut aliàs quomodolibet annexam habentia, aut eorum, seu iurisdictionis partem, etiam minimam, & patriarchales, primatiales, metropolitanas, episcopales, & alias Ecclesias, Monasteria, Collegia, vel loca pia supradicta, nunc, & pro tempore quouis modo spectantia, & pertinentia, tam quæ ad præsens per Ecclesias, Monasteria, & loca huiusmodi pleno iure possidentur, quam ea, quæ in feudum, vel emphyteusim concessa, vel citra triennium locata, per quoscunque quomodolibet, & sub quibusvis prætextibus occupata, seu vsurpata reperiuntur, aut ad Ecclesias, Monasteria, & loca prædicta iam de præsenti forsan de iure, vel de facto reuersa, seu deuoluta sunt, etiamsi Ecclesiis, Monasteriis, locisque piis huiusmodi adhuc incorporata, & de eorum mensa effecta non sint, aut quandocunque perpetuis futuris temporibus per lineam finitam, canonem non solutum, delictum perpetratum, vel alio quocunque modo reuertentur, seu deuoluentur in futurum, etiamsi ex antiqua

antiqua, seu immemorabili consuetudine, aut etiam priuilegia apostolica quancunque ob causam concessa, & iteratis vicibus approbata in feudum, vel emphyteusim concedi, vel vltra triennium locari, aut finita concessione, vel locatione huiusmodi feuda, inuestituræ, vel aliæ concessiones renouari consueuerint, quibusvis personis quauis ecclesiastica, seu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac speciali nota dignis, Capitulis, Collegiis, Ecclesiis, Congregationibus, Monasteriis, Conuentibus, Hospitalibus, & quibusvis vniuersitatibus, tam sæcularibus, quàm ecclesiasticis, aut quibuscunque aliis quocunque nomine, ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare, aut concessiones, inuestituras & locationes huiusmodi post finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunque renouare, prorogare, vel de nouo facere, etiam ad fauorem descendentium hæredum, vel consanguineorum illorum, qui ciuitates, terras & bona iurisdictionalia prædicta obtinuerint, possederint, vel occupata detinuerint, etiam intuitu meritorum, etiamsi concessiones, & alia præmissa in euidentem, imò in euidentissimam vtilitatem Ecclesiæ, Monasterij, vel loci pij cedant, aut concessionibus, inuestituris, locationibus, vel illarum renouationibus, aut prorogationibus consentire, aut aliud scripto, verbo, vel alio quouis modo, per quem dictæ ciuitates, terræ, & bona iurisdictionalia huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia prædicta, siue eorum Prælatos, Superiores, Rectores, seu administratores non reuertantur, etiamsi in prædictis concessionibus, inuestituris, renouationibus, prorogationibus, & aliis præmissis, nostrum, & Sedis apostolicæ beneplacitum, etiam cum clausula, & non aliàs aliter, nec alio modo, reseruetur; & nisi illo in scriptis tantùm priùs obtento facere audeant, vel præsumant vltra alias pœnas per canonicas sanctiones desuper quomodolibet inflictas districtè interdicimus, & prohibemus. Et insuper quascunque concessiones, inuestituras, locationes, vel illarum prorogationes, & renouationes, quas contra tenorem præsentium quocunque modo, & quouis tempore fieri contigerit, prorsus nullas, irritas, & effectu omnino carere debere, sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij apostolici Auditores, & eiusdem Cameræ apostolicæ Thesaurarium, & Clericos, necnon S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, & quicquid secus super his à quoquam, quauis authoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, etiam in corpore iuris insertis, ac etiam in fauorem quarumcunque Ecclesiarum, Prouinciarum, ciuitatum, Vniuersitatum, Collegiorum, Capitulorum, & locorum piorum, omniúmque personarum atque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, necnon Congregationum, & Societatum, & cuiusuis alterius Instituti, etiam necessariò, vt præfertur, & indiuiduo exprimendi, eorúmque Monasteriorum, Conuentuum, & Domorum Regularium, necnon etiam iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, indultis quoque, & priuilegiis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, etiam irritantibus decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorúmque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, ac indiuidua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda foret; tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, quoad ea, quæ iisdem præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, harum serie specialiter & expressè derogamus, cæterísque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd de cætero Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, necnon Abbates, Præsules, Prælati, aliíque præfati in aliis iuramentis ab iis præstandis de præsenti etiam constitutione seruanda, omnino iurare teneantur. Ipsáque constitutio in Quinterno Cancellariæ Apostolicæ describatur. Quódque præsentes ad valuas Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, & dictæ Cancellariæ, & in Acie Campi Floræ publicentur, & sic publicatæ omnes, & singulos, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde artent, & afficiant, ac si eis, & eorum cuilibet personaliter intimatæ forent. Earundémque transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo Prælati, seu personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis in iudicio, & extra illud eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis Originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri interdicti, prohibitionis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo sexcentesimo vigesimoquinto, Kalendis Nouembris. Pontificatus nostri anno tertio.

DECISIO S. ROTÆ ROMANÆ.

Coram R.P.D. Merlino, in causa Mileuitana feudi, Veneris 2. Mart. 1635.

TErritorium de Gariexensi esse feudale, demonstrant reperita in pluribus instrumentis à Regibus Aragoniæ verba quibus feudum nuncupatur: mensque contrahentium, quæ radix est prima substantia verborum, vt ait Bald. *in c. Mandatum. de rescriptis*, idem euincit, dum de fidelitate, in qua feudi consistit essentia, & forma, toties facta fuit mentio; & fidelibus hoc dari solitum esse fuit assertum, necnon possessoribus istius territorij impertita fuit per Reges Siciliæ licentia alienandi, in feudorum alienatione duntaxat exacta: factáque est concessio de eo, tanquam ob lineam finitam inuestitorum ad Regiam Cameram deuoluto, cum annua recognitione, quam antiqui Vassalli præstare consueuerant, & pro certis personis, nempe, hæredibus inuestitorum ex eorum corpore legitimè descendentibus: fuitque hoc territorium tanquàm feudum subrogatum in locum alterius feudi nuncupati *l'Imbaccbari*, & in casu euictionis istius feudi promissum alterum feudum,

ac demum relatum fuit in Codicem, in quo cætera feuda sunt descripta. Ex quibus omnibus & aliis vna cum assertione, & enunciatiuis, quòd sit feudum, feudalitas benè deducitur, provt latiùs comprobatum fuit in alia decisione sub die 27. Nouembris præteriti, coram me emanata, & præter Doctores in ea relatos conferunt tradita per D. Fachin. *conf.19.n.12.lib.1.* qui vim facit super antiquis recognitionibus inuestitorum, & super descriptione in registro feudalium, provt etiam Valasch. *de iur emphyt. q.51. n.26.* Sigismund. Neapolit. *inter conf.feudal. conf.11.n 34* subrogationem ponderans Ioan. Borcholten. *de feud. cap.9.n.* 14. & Intrigliol. *cent.1.q.37.n.31.& 34.* animaduertentes licentiam alienandi esse signum proprij feudi; & quòd dominus teneatur in casu euictionis præstare aliud feudum æquiualens, vt fuit conuentum in casu præsenti. Rosenthal. *de feud.cap.12.concl.14.per tot.*

In qua resolutione propterea persistendum esse rursus Domini responderunt, cum fundamenta prædicta adhuc subsistere, & obiecta, quibus impugnabatur, minimè releuare, visum fuerit

Non obstat enim, quòd vt ex verbis resultet feudalitas, necesse sit, vt concessio fiat iure feudi, vel in feudum, nec sufficiant verba, *concedo feudum*, &c. Iusta distinctionem Angel. Aretin. *in conf. 73. n. 69.* Menoch. *præsumpt. 91.n.11. lib. 3. & conf.191.n.29.* Petr. Gregor. *de feud. part 2.q.1.n.6.& q.2.n.5.* Quoniam, vbi ex verbis tantùm definienda est quæstio, locum obtinet doctrina Aretini; & vbi dictum fuit, *iure feudi*, fieri concessionem, tunc nulla potest cadere controuersia, quin feudalis sit concessio, vt obseruat Rosenthal. *de feud cap.12. concl.14. num.33.vers. Nemo tam stupidus.*

Sed, quando multa alia feudalitatis substantialia signa concurrunt, & requisita feudi, de quibus per Glos. *in cap.1. tit ex quibus cauf.feud.amit.* Intrigliol. *de feud.cent.1.q.9.per tot.* tunc etiam verba quibus simpliciter concessum per Principem enunciatur feudum satis probant feudalitatem, ex deductis in alia, & præter hoc, quòd vbi effectus feudi per contraria pacta in totum non remouetur à feudo, sed conuenit mentio, & nomen feudi cum aliquibus effectibus, & & signis feudi, censeatur concessio feudalis post Dec. *conf.193 sub.n.5.* tradit Anton. Queta *conf.8.n. 3.vers. Nam huic respondet Dec.*

Minus obstant coniecturæ pro allodialitate ponderatæ, & ex quibus fundum excludi prætenditur, nempe, quòd territorium fuit concessum in recognitionem meritorũ, cum præstatione annui census, pretio interueniente, nempe crediti vnciarum 100. auri; sine reseruatione seruitij personalis, & de bonis rusticis, & campestribus, ac modici valoris: quæ omnia inferre videntur gestum fuisse contractum censualem, vel emphyteuticum, vel emptionis; non autem feudalem, qui omnino gratuitus esse debet, *c.primo, de benef.fratr. c.1.de feud. dat.in Viceleg.* Guido Pap *dec.55.num. 2.*

Quoniam duabus responsionibus satis dilui obiectum visum fuit. Primo, quod huiusmodi coniecturæ à contrariis validioribus, & efficacioribus tolluntur coniecturis *iuxt.l. Diuus ff.de ingen. & manumiss.* cum aliis deductis *in prima decisione* coniecturæ pro allodialitate sunt remotæ; hæ autem pro feudalitate vrgentiores, & magis verisimiles Dominis visæ sunt, dúmque multo plura demonstrant naturam feudalem, quàm alterius contractus meritò à pluralitate argumentorum, censendus est magis contractus feudalis, quàm alius, vt per Socinum seniorem *consil.22.num.5.& sequentibus, lib.4.* Antonius Queta *conf.11.n.7.*

Secundò, quòd licèt inuestituris; & concessionibus feudalibus adiiciantur pacta extranea, & contra naturam feudi; inde tamen non transfunditur in aliam speciem contractus: sed cum quascunque conuentiones admittas, degenerat quidem feudum à propria natura, atque alteratur in his, de quibus per pacta expressa fuit dispositum: at propterea non desinit esse feudum, & in aliis, in quibus non fuit alteratum, inconcussam retinet naturam suam, & remanet feudum, vt est text. *in c.1.de feud.non habent.propr. nat. feud.* ibi: *Iure feudi censetur, licet propriam naturam non habeat*, scripserunt Cuman. *in prælud. feud cap. Si aliquem. num.318.* Baldus *in l. Si plures num. 7.C. de conditionis insertione.* Calderinus *conf.11. de feud.* Curtius senior *conf. 48.num. 42.& conf. 49.n.40.* Roman *conf.76.num.2.* Petr. Gregor. *de feud. part. 5.q.9.* Zas. *eodem tract. part. 12. de feudis degenera.* Schrader *de feud.part.2.cap.4.n.73.* Intrigliol. *eodem tract. cent.1.q.10 n.31. & seqq.* & latiùs *q.38.n.66.& seqq.* Ioan. Borcholten *de feud. c. 4. n. 34.* Anton. Queta *conf.8.n.2. & seqq.& conf. 11.n.8.& seqq.* D. Fachin. *controuers.forens.lib.7.cap.20.vers.Sed, vt libere.*

Et signanter, quòd feudum, pro quo præstatur annuus census non definat ex huiusmodi præstatione esse feudum, consuluerunt Socin. sen. *conf. 257.sub n.1.vers. Aliquando.lib.2.* Albert. Brun. *conf. 41 in p. dub.* Zas. *de feud.part.12.n.32.* vbi, quòd præstatio annua census loco seruitiorum conueniri solita est in feudis Lombardiæ: nec ea est contra substantiam feudi. Menoch. *præsump.95.n.9.lib.3.* vbi, quòd feuda fori Iulij talia sunt. Egregiè Anton. Queta *conf. 8.per tot. & conf.11.n.8.* vbi post Bart. *conf.16.* ait, hoc censeri feudum habens pactum emphyteuticum. Intrigliol, *de feud cent. 1.q.38.num.69. & 70.* D. Fachin. *controuers forens. cap. 35.vers. Placet hac sententia. lib.7.* asserens huiusmodi esse feuda, quæ regulariter retinentur per Clericos: & *conf.33.n.24 lib.1.* & videmus etiam vassallos Sedis apostolicæ quotannis soluere censualem præstationem pro eorum feudis.

Atque etiam feudum emptitium, ac mediante pretio acquisitum, esse verum feudum, & regulare secundùm omnes leges, & consuetudines feudales, tradunt Bald. *in l 2.C.de oper.libert.* Clar. *in §. Feudum q.16.* vbi ait, generaliter ita voluisse omnes feudistas Zas. *de feud. par.12.n.20.& seqq.* differens non esse id contra substantiam feudi. Bero *conf.65.n.45 lib.1.* Roland. *conf. 18.n 19.& seqq.lib 3.* Menoch. *præsumpt.95.n 4.lib.3.* Intrigliol. *de feud cent.5.q.41.n.14. & seqq.* Plenè Ioan. Borcholtén. *de feud.cap.1.n.12.* vbi communem, & citra controuersiam veram esse opinionem ostendit. & *cap.7.n.65.* asserens dici beneficium Principis, quãuis pecunia interueniat. Marta *de iurisd.par. 4.casu 186.n.7.* Anton. Queta *conf.7.n.43.* D. Fachin. *conf.33.n.24 lib.1.*

Provt dum concessio fit de bonis campestribus, & rusticis, modicique valoris, & nullum reseruatur personale seruitium, quod seruet adhuc naturam feudi, deducitur *ex c.1.§.Si quis de mãso.tit si de inuest.feudi fuerit controu.* Bald. *in l.Si plures n.9.C.de condit. insert.* Zas. *de feud.p 6.n.49.* vbi, quod huiusmodi feudum barbarè, *mansum*, nuncupatur; quod fundum, seu quemcunque agrum significat, qui duobus bobus singulis annis coli possit Aluarott. *in prælud. feud. quæst.7.* Afflict. *ibidem, num.70.* Cuman. *in. c. Si aliquem.n.93.* Ioan. Borcholten. *de feud. cap. 8.n.85.* vbi quòd feudum, pro quo non præstantur seruitia, dicitur francum; sed in omnibus aliis retinet naturam veri feudi, nec sine consensu Domini alienari potest. Intrigliol. *de feud.q.9.n.158.* & *quæst.41.n.17.ad 21.*

Meritorum autem mentio nedum non repugnat, sed omninò congruit concessioni feudali: quippe

quòd

quòd feuda concedi solent in remunerationem laborum, quos vassallus in seruitio Principis, vel domini, sustinuerit, vt post Isern. tradit Afflict. *in c. 1. num. 279. tit. Ex quibus caus. feud. amittatur.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 13. tit. 5. num.* 37. Intriglior. *de feud. cent. 2. art. 2. n. 230. & art. 27. n. 17.*

Quibus etiam tollitur repetitum Oldradi *cons. 159.* emanatum super concessione Principatus Achaiæ, facta per Carolum II. Principi Tarentino, in qua cùm adessent verba *donamus, & ex causa donationis pleno iure transferimus, &c.* censuit Oldradus, contractum feudi translatum fuisse in contractum simplicis donationis: quoniam ex prædictis non subsistit: per translationem enim directi, atque vtilis dominij, quæ resultat ex dictis verbis relatis ab Oldrado, licèt feudum degeneret; non tamen feudum esse cessat: & ita dictum Oldradi *cons. 159.* præter allegatos *in alia decisione* relicit Zas. *de feud. part. 12. num. 33.* animaduertens, Regnum Siciliæ esse feudum similis naturæ, Fab. de Anan. *cons. 122. num. 29. & seqq. lib. 2.* atque ab eodem Oldrado dissentit Intrigliol. *de feud cent. 1. quæst. 10. num. 31. iuncto num. 2. & seqq.* Ioan. Barcholten. *cap. 4. num. 27.* vbi, quòd si proprietas quoque in vassallum transferatur, feudum propriam naturam feudi non habet; sed tamen est feudum. Quæ tamen difficultas hìc cessat: quia in præsenti concessione, verba non sunt ita efficacia, & exuberantia, prout erant in casu Oldradi.

Prout etiam diluitur obiectum, quo potissimùm impugnabatur septima coniectura, quàm Domini in alia decisione, & etiam hodie magni faciebant, nempe, quòd non bene inferri videtur feudalitas ex eo, quòd territorium de Gariexeñ. concessum fuit in excambium alterius feudi *dell'Imbacchari*, cùm possit etiam dari allodium in excambium feudi: & inuestitus erit de rigore prouisus de æquiualenti excambio: æqualitas enim potest aliunde desumi, quàm ex feudalitate: quoniam vis coniecturæ non consistit solùm in eo, quòd territorium de Gariexeñ. fuerit subrogatum in locum, & excambium alterius fuerit *dell'Imbacchari*; sed ampliùs quòd in casum euictionis territorij prædicti fuit promissum alterum feudum. Vnde ex coniunctione duorum extremorum antecedentis excambij facti de feudo, & subsequentis excambij promissi de alio feudo, dicendum est, etiam medium, hoc est, Gariexeñ. esse feudum: ex conuenientia enim, & identitate extremorum, infertur etiam identitas medij, cui extrema coniunguntur *ad l. Si seruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1.* Surd. *cons. 151. num. 29.* Menochius *cons. 1101. num. 5. & 6.* Nec promissum fuit excambium æquiualens simpliciter, vt ab informantibus pro Hyacintho præsupponitur; sed excambium in bonis feudalibus, quod non erat opus exprimere, si reputabatur allodium posse sufficere pro excambio feudi; & sat fuisset dicere simpliciter, quòd daretur æquiualens, vel excambium, nulla facta mentione de bonis feudalibus, ex qua adiectione per illa verba, *in bonis feudalibus*, excluditur, quòd Territorium de Gariexeñ. debeat considerari vti allodium, tria præsertim coniungendo, nempe, quòd prima concessio cantat de feudo *dell' Imbacchari*; secunda concessio territorium de Gariexeñ. pluries appellat feudum; & tertio loco promittitur in casu euictionis æquiualens excambium in bonis feudalibus.

Et hodie ponderabatur vlteriùs ex hac sola promissione facta de æquiualente excambio in bonis feudalibus resultare aliam vrgentem feudalitatis coniecturam, vel septimam illam multùm corroborari; quia est de natura feudi, vt dominus directus in casu euictionis teneatur prouidere vassallum de æquiualenti excambio, scilicet, alio feudo, prout ex Intrigliolo, & Ioan. Borcholten. *in principio decisionis* fuit deductum, & desumitur *ex c. 1. de inuestitur. rei alien. fact.* & ponderat Schrader. *de feud par. 5. cap. 6. n. 5. & 6.* subdens, quòd in hoc casu, & Dominus directus tenetur aliud æquiualens feudum concedere, & vassallus feudi nomine rem sibi traditam recognoscere. Rosenthal *de feud. cap 9. concl. 63.* vbi Adden. *sub littera A*, vnde ex hac necessitate desumitur argumentum, quòd territorium de Gariexeñ. sit feudale, dum subrogatur in locum feudi, & promittitur in casu euictionis æquiualens in bonis feudalibus.

Dominique animaduertant in hac materia, & in aliis quæstionibus coniecturalibus, Iudicis prudentiam, & congruentias potissimùm dominari, neque coniecturas rigida iuris censura examinandas, nec ad incudem concludentis probationis discutiendas esse, sed suaui quadam directione rationis ad veritatem latentem eruendam benigna interpretatione iuuandas; coniecturæ enim rationabilia vestigia latentis veritatis dicuntur, quæ solùm verisimilitudine fidem faciunt; nulla autem necessitate intellectum Iudicis adstringunt: & ideò conscientia legis non patens appellantur coniecturæ, *ad l. penult. C. de necess. ar. hered. instit.* Bald. *in l. Barbarius. num. 11. ff. de offic. Prætor. & in l. Non ignorat. n. 4. C. qui accusar. non possunt.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 1. tit. 1. n. 9. & seqq.* Vnde nec singulæ acriter sunt ventilandæ, sed coniunctim, vt in alia decisione dictum fuit.

Cætera obiecta visum fuit Dominis, vel non respicere præsentem articulum, in quo strictè agitur de feudalitate istius territorij de Gariexeñ. vel fuisse sublata in prima decisione, atque hodie per informantes.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, standum esse in decisis, &c.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm Abbas possit bona Monasterij in emphyteusim dare.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis quid sit.*
2 *Alienare, qui potest, potest etiam dare in emphyteusim, & è contra.*
3 *Abbas non potest bona sui Monasterij absque iusta causa, & solennitatibus emphyteuticare.*
4 *Contractus emphyteuticus validus est, quando vtriusque partis consensus accedit.*
5 *Res non solitæ in emphyteusim dari, vt validè dentur requiritur assensus apostolicus.*

CVm emphyteusis sit contractus, quo res immobilis conceditur, quoad vtile dominium alteri, cum obligatione soluendi pensionem statutis temporibus domino proprietatis, ob eam causam tex. *in l. 1. ff. Si ager vectig. vel emphyt. pet.* vt dicunt communiter Doctores, videtur species quædam alienationis: ac propterea generaliter, quibus permissum est alienare, iisdem licet etiam dare in emphyteusim: & è contrà, quibus non licet alienare, nec etiam licet dare in emphyteusim. 1. 2.

Propterea cùm Abbati, (vt *suprà* latiùs dictum est) non liceat bona sui Monasterij alienare: ita pari ratione, nec etiam poterit dare in emphyteusim, nisi adsit iusta causa, & debita solennitas, prout de alienatione dictum est *per d. Extrauag. Ambitiosæ. de reb. Eccles. non alien.* quod autem dare in emphyteusim, & emphyteuticare rē aliquam, sit illam alienare, & quod ve- 3.

 niat

niat nomine alienationis habetur *in Auth. de non alien. & permut. reb. Eccles. §. Nos igitur, vers. Alienationis autem.* Est text. *in l. fin. C. de reb. Eccles. non alien.* vbi habetur, quòd, siue lex alienationem inhibuerit, siue testator, siue contrahens; nihilominus contrahere in emphyteusim censetur prohibitum ex text. *in cap. Nulli, de reb. Eccles. non alienan.* vbi dicitur, quòd sub verbo alienationis venit conductio, donatio, permutatio, & emphyteuticus perpetuus contractus. Specul. *de locat.* §. *Nunc aliqua, vers.* 125. vbi dicit, quòd emphyteuta non potest dare in emphyteusim: quia dare in emphyteusim est alienare: propterea, quæ bona sui Monasterij possit Abbas dare in emphyteusim, videbitur in sequenti quæsito.

4. Aduertendum tamen est, supradictum contractum emphyteuticum tunc validum esse, quando accedit vtriusque partis consensus, scilicet, Ecclesiæ dantis, & accipientis emphyteutæ. Nomine Ecclesiæ intelligitur Prælatus, Abbas, vel quilibet Superior Ecclesiæ, & Monasterij; seu beneficiarius, aut Rector: nomine autem rei intelliguntur res, quæ in emphyteusim consueuerunt dari; & huiusmodi res Abbas, Prælatus, Rector, vel alius Superior Ecclesiæ, cùm ad illam reuertuntur alteri, eodem modo, & non alio concedere potest; sed in maiorem vtilitatem Ecclesiæ. Si verò sit res, quæ in emphyteusim ante non dabatur, requiritur authoritas maioris Prælati, qui hodie est Summus Pontifex *ex d. Extrauag. Ambitiosæ, de reb. Eccl. non*
5. *alien.* & solet Summus Pontifex in rebus modicis hoc Legatis apostolicis committere, & etiam Episcopis, declarando de rebus, quæ vltra quinque, vel decem ad summum aureos de annuis redditibus non soleant præstari: in quibus rebus concedendis seruanda est solennitas, quæ seruari solet in alienationibus, de qua *in antecedente quæsit.* Ita aduertit Barbosa *de iur. Eccl. lib. 3. cap. 3. n. 22.* vbi *n. 23.* aduertit, quòd olim constitutum fuit, vt in emphyteusim dari non possit res ecclesiastica, nisi pro ipso suscipiente, & filiis, & nepotibus eius: in perpetuum verò fieri omnino non poterat, *ex cap. Apostolicos, 12. q. 2.* Postmodum autem cautum fuit, vt extincta loca, & destructa, ex quibus non percipiuntur ampliùs fructus, nec meliorantur per Ecclesiam, possint in emphyteusim perpetuò locari, *Authent. de alien. & emphyt.* §. *Si verò quædam, & §. Licentiam, cap. Hoc ius porrectum, §. Perpetua, & §. Si quis verò, 10. quæst. 2.* in quo casu seruanda sunt ea omnia, quæ in alienatione obseruari solent: & à fortiori, si in perpetuum conceduntur modo supradicto, etiam concedi poterunt in tertiam, & quartam generationem, aut in aliud tempus. Quid autem intelligatur nomine tertiæ, & quartæ generationis, dicetur *in sequenti quæsito.*

QVÆSITVM VII.

Quæ bona Monasterij possit Abbas in emphyteusim absque solennitatibus requisitis à iure concedere.

SVMMARIVM.

1 *Abbas potest bona Monasterij emphyteuticari solita, absque solennitatibus requisitis in emphyteusim dare.*
2 *Res semel effecta alienabilis, semper durat alienabilis absque solennitate.*
3 *Bona emphyteuticari solita, quæ censeantur.*
4 *Bona Monasterij emphyteuticari solita, si cessauit prima causa concessionis, si reuertantur, iterum concedi non possunt.*

RESpondeo, quòd potest dare in emphyteusim ea bona, quæ ab antiquo emphyteuticari solita 1.
erant, vt *per d. Extrauag. Ambitiosæ.* Ratio est: quia 2.
res semel effecta alienabilis, semper durat alienabilis absque solennitate, *in l. Pater, §. Quindecim, ff. de leg. 3.* Alex. *cons. 189. col. 6. vol. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glos. 6. n. 124.* Dec. *cons. 88. vol. 1.* Cæs. de Grass. *decis. 3. n. 14. de reb. Eccles. non alien.* Seraphin. *decis.* 1490. Riccius *in praxi rer. for. eccles. decis. 26. in vtraq. edit.* Insuper non intelligitur alienare, qui alienationem veterem inuenit, & eam confirmat, etiamsi in aliam transferat personam, vt *l. 1. §. Permittitur, ff. de aq. quotid. & æstiu.* Et quòd bona Ecclesiæ in emphyteusim concedi consueta possint denuò alienari, & excludantur à generali prohibitione *d. Extrauag. Ambitiosæ*, tenent in terminis Decius *cons. 142. num. 2. col....* Menoch. *de arbitr. cas. 81. à n. 5. & cons. 66. n. 31. & cons. 79. n. 1. cum seqq. & cons. 90. n. 22.* Quaranta *in Sum. Bullar. verb. Alienatio rer. eccles. num. 39. & 40.* Aloys. Ricc. *in d. praxi rer. for. Eccles. decis. 125. in 1. edit. & resol. 110. in 2. edit.* Vgolin. *de pot. Episcop. cap. 14. §. 7. n. 5. vers. Quinto,* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 6. n. 194* Debet autem adesse euidens Ecclesiæ vtilitas tempore vltimæ concessionis; nec sufficit adfuisse in antiqua. Cæs. de Grass. *decis. 4. de locat.* Riccius *in d. praxi decis. 5. in vtraque edit.* fuit dictum per Rotam *in vna nullius castri*, 9. Martij, 1780. coram Brauo, *& in vna Romana domus*, 29. Nouembris, 1587. coram Blanchetto. Nec debet excedi modus, quo prædicta bona solita sunt emphyteuticari, puta, si ad duas generationes, ne dentur ad tres: si ad consanguineos tantùm, ne dentur extraneis. Curt. iun. *de feud. p. 2. q. 6.* Dec. *in Auth. Qui rem, n 22.* & *ibi* Cagnol. *n. 58. C. de sacros. Eccles.* Alex. *consil. 9. num. 2. lib. 3.* vbi de communi: *& consil. 15. n. 18. lib. 5.* Dec *consil. 142. n. 5. vers. Et in terminis.* Clar. *in §. Emphyteusis, q. 6. vers. Scias tamen, & q. 28. vers. Aut verò. Et in §. Feudum, q. 13. vers. Scias tamen.* Rota *in vna Imolensi bonorum*, 21. Maij, 1593. coram Pamphilio, *& in Papien.*
bonorum, 12. Maij, 1628. coram Illustrissimo D. Coc- 3.
cino Decano. Solitum autem aliunde, quàm ex partium assertione probandum est. Rota *decis. 160. n. 4. part. 2. diuers.* Ad effectum autem, vt bona censeantur solita emphyteuticari, requiritur, quòd vel præcedat vna concessio solennis, & valida, vel ea deficiente, duæ concessiones cum spatio 40. annorum. Alex. *consil. 9. num. 5. lib. 3.* Ias. *cons. 155. col. 2. lib. 2.* Dec. *cons. 142. num. 4.* Afflict. *decis. 405. n. 10.* Clar. § *Feudum, q. 13. n. 4.* Ruin. *cons. 35. num. 30. lib. 1.* Rebuff. *de reb. Eccles. non alienan. num. 33.* Quaranta *d. verb. alienatio rer. Eccl. n. 40.* Azor. *tom. 3. lib. 10. c 2. q 8.* Filliuc. *quæst. moral. tom. 2. tract. 36. cap. 7. n. 124.* Put. *decis. 1. de reb. Eccles. non alienan.* Seraphin. *decis. 434.* vbi de communi: *& decis. 1451. n. 3. & decis.* 1490. Rot. *dec. 160. num. 5. p. 2. diuers.* vbi de communi. Et fuit resolutum *in Tiburtina locationis*, coram Card. Milleno apud Marches. *de commiss. p. 1. pag. 106.* vbi *n. 2* aliæ decisiones referuntur, *& in Vlisbonensi præd.* §. 24. Ianuarij, 1603. coram Ortembergo, *& in Nucerina prædij*, 24. Maij 1624. coram R. P. D. Merlino.

Hoc autem intelligendum est, vt possint bona Mo- 4.
nasterij de nouo in emphyteusim absque solennitate concedi; dummodo prima causa concessionis duraret: secus verò è contra, vtpote si res inculta fuit data in emphyteusim, ad hoc vt reducatur ad culturam; aliàs Ecclesia non concederet: per lapsum temporis, illa res optimè culta reuersa est, puta quia finitum est tempus, non poterit iterum absque solennitatibus desideratis concedi, & sine causa, cùm cessèt causa primæ concessionis, vt tenet Abbas *in c. Vt super, col. 2. de reb. Eccles. non alien.* refert, & sequitur Redoan. *in tract. de reb.*

Eccles.

Eccleſ. non alien. q.12. n.87. & 88. Praxis non Epiſcop. *p.2. c.5. n.52. verſ. Secundus, ff. vbi autem.* Idem Filliuc. *loco cit.* Aduertendum eſt inſuper, quòd fiat, antequam talium bonorum fructus Monaſterio incorporentur, ſcilicet, ipſius vſibus ab Abbate applicentur. Ita Iul. Clar. *de emphyt. q.6. & de feud. q. 13.* qui teſtatur de communi: & Couar. *variar. reſol. lib.2. c.17. n.4.* quia, ſi poſt reuerſionem quoad fructus, Monaſterio fuiſſent incorporata, non poſſent de nouo dari in emphyteuſim, vel aliàs alienari, niſi ex iuſta cauſa, & ſeruatis ſolennitatibus, & conditionibus à iure præſcriptis.

QVÆSITVM VIII.

Vtrùm Abbas poſſit dare in emphyteuſim rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum Et quomodo intelligantur tertia, & quarta generatio.

SVMMARIVM.

1 *Sententia negatiua vera proponitur.*

2 *Emphyteuſis ſi conceditur vſque in tertiam generationem, comprehenditur recipiens filius, & nepos: ſecus, ſi addatur ad eius generationem; comprehenditur enim tunc etiam pronepos, vt n.3.*

1. Reſpondeo, quòd non, per ea, quæ dicit Bald. *in l. Si a te, C. de pact. int. empt. & vendit.* & Andr. Barb. *in c. Potuit, extr. locati.* tenet, quòd Prælati nullo modo per pacta in huiuſmodi conuentionibus ſuæ Eccleſiæ præiudicare poſſunt, *l. iubemus nulli, C. de ſacroſ. Eccleſ.* refert, & ſequitur Redoan. *in tract. de reb. Eccleſ. non alienan. q.1. d.c.26. fol.37. n.40.*

Quoad ſecundam partem quæſiti, quomodo, ſcilicet, intelligantur huiuſmodi generationes, an, ſcilicet, primus in cuius perſona conceſſio ipſa fit, intelligatur prima generatio, an verò illius filius; ſicut in materia graduum, primus gradus à patre filius intelligitur, cùm ſtipes non faciat gradum.

2. Reſpondeo, quòd vbi emphyteuſis, ſiue feudum conceditur vſque in tertiam generationem vnaquæque perſona vnam conſtituit generationem, ita vt ſolummodo veniant recipiens, filius, & nepos: ſecus verò, ſi addatur ad eius, vel ipſius generationem: & hoc ſecundo caſu veniunt recipiens, filius, nepos, & pronepos, quæ diſtinctio tradita eſt à Bartholo, & relata per Baldum *in Authent. Si quas ruinas, num.4. C. de*
3. *ſacroſ. Eccleſ.* quam amplectuntur, & ſequuntur Simon de Prætis *conſil. 88.* Hieronymus Pomponius *conſ.86.* Iaſon *in l.2. num.166. C. de iure emphyteut.* Alexand. *in l. Quod dicitur, 130. num.23. circa finem, de verbor. oblig.* Menoch. *conſ.115 n.28.* Mareſcottus *variar. reſol. lib.2. cap.52. num.1.* Rota apud Verallum *deciſ.18. part.2. & in Farfenſi Villa Caprolæ,* 20. Maij, 1592. coram Pegna, *& in Aſſiſienſi emphyteuſis,* 27. Iunij, 1629. coram Merlino, *& in Bononienſi bonorum,* 18. Martij, 1611. coram Coccino, quæ eſt *deciſ.305. num.1. part.1. recent.* ex quibus deciſionibus colligitur ratio differentiæ: quia, quando dicitur ad tertiam generationem ſimpliciter, directus dominus conſiderat generationes in abſtracto, non reſpectiuè, & tanquam generationes alicuius certæ perſonæ; ideò tot terminos, & tot gradus in conceſſore conſtituit, quot ſunt perſonæ: & ſic in tertia perſona terminatur conceſſio, veluti in tertia generatione: quoties namque apponit dictionem, *eius*; vel *ipſius*; tunc in concreto, & reſpectiuè generationes conſiderat, tanquam à primo receptore prouenientes: & tunc intrat diſtinctio inter generationem, ſeu cauſam generationis, & ipſam generationem. Et hoc caſu debent dari eius ſucceſſioni ſucceſſores prouenientes à receptore, & ab eo diſtincti, & per conſequens ad tertiam generationem conſtituendam comprehenduntur pronepotes. Ita Hieronymus Pomponius *d. conſil. 86. num. 14.* vbi hanc ſupradictam doctrinam recenſet.

QVÆSITVM IX.

Vtrùm Abbas poſſit dare in feudum, vel emphyteuſim ſuis conſanguineis res Monaſterij ſolitas infeudari, vel emphyteuticari.

SVMMARIVM.

1 *Abbas poteſt res Monaſterij infeudari, vel emphyteuticari conſuetas, ſuis conſanguineis in feudum, vel emphyteuſim concedere.*

Reſpondeo, quòd ſic: quia benè poteſt Abbas infeudare, & dare in emphyteuſim res Monaſterij ſolitas huiuſmodi alienari, dummodo ſine fraude, & cum debito ordine. Ita Iſern. & Afflict. *in cap.1. qui ſucceſſ. ten.* & Bald. *in cap.1. de his, qui feud.* & tenet Gloſſ. *in cap.1. Si inter dom. & vaſſall.* Quia ratio prohibitionis ceſſat, ſtante, quòd Eccleſia non læditur: quia conſanguineus recipit ſimilibus conditionibus, quibus reciperet extraneus, vt tenet Iacob. de Beluiſ. *in vſib. feud. tit.2.* Archidiacon. *in cap. Epiſcopus, 10. q.2.* Bald. tamen *in Auth. Quibuſcunque, C. de ſacroſanct. Eccleſ. verſ. Extra Gloſ.* limitat, dummodo alia ratio non prohibeat; videlicet, quia conſanguineus eſſet potentior, &c. 1.

QVÆSITVM X.

***Vtrùm ſit validus contractus alienationis, locationis, & ſimilium, non obtento beneplacito apoſtolico cum clauſula,* reſeruato beneplacito apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.**

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus apoſtolicus eſt vna ex præcipuis ſolennitatibus, quæ requiruntur ad validam alienationem.*

2 *Aſſenſus apoſtolicus requiritur, antequam tradatur poſſeſſio rei alienandæ.*

3 *Pœna contra alienantes ſine aſſenſu apoſtolico, an vbique ſint in vſu.*

4 *Pœna contra malè alienantes, an incurrantur ipſo facto poſt contractum alienationis.*

5 *Contractus alienationis celebratus ſine aſſenſu apoſtolico, eſt inualidus, etiamſi apponatur illa clauſula,* reſeruato beneplacito apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.

6 *Aſſenſus apoſtolicus debet præcedere contractum alienationis.*

7 *Contractus, qui cedunt in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, an poſſint fieri, reſeruato beneplacito apoſtolico.*

8 *Pœna an incurrantur in ſtipulatione contractus, non obtento beneplacito apoſtolico, & n.12.*

9 *Contractus alienationis, locationis, conductionis, &*

& similium perficitur ex mutuo contrahentium consensu.

10 *Factum tempore inhabili, sed relatum ad tempus habile, validum est, saltem pro tempore habili.*

11 *Pœnas an post factum contractum sine assensu apostolico incurrant, si resipiscant, & reuocent alienationem, & n.12.*

12 *Alienantes bona fide, ante traditionem realem rei alienandæ, an incurrant pœnas latas* in Extrauag. Ambitiosæ.

1. INter præcipuas solennitates requisitas ad validam alienationem bonorum ecclesiasticorum vna est assensus apostolicus, vt docent communiter DD. & habetur expresse in Extrauaganti superiùs relata, *Ambitiosæ*, vbi apponuntur pœnæ contra alienantes, inconsulto Romano Pontifice.

2. Et quidem requiri huiusmodi assensus, antequam tradatur possessio rei ecclesiasticæ, neque sufficere dicere: *Saluo assensu apostolico*, docent Nauar. *cons.1. de reb. Eccl. alien. in nouis.* Abbas *in cap.2. de feud.* Iason. *in l. fin. n.*142. *C. de iur. emphyteut.* Decius *cons.*160. Clarus *in* §. *Feudum, q.*31. *& in* §. *Emphyteusis, q.*13. Gram. *decis.*49. Vincent. de Franchis *decis.*267. Felin. *in cap. Qua in Ecclesiarum, sub num.*84. *de constit.* Curt. *de feud. part. q.*20. *num.*112. Capicc. *in inuest. in verbo, feudorum alienationes, ampliat.* 17. *& limit.* 12. Frec. *de subfeud. lib.*12 *authent.*1. *n.*24. Comitolus *in respons. moral lib.*3. *q* 4. *n* 4. *&* 5. Et alij communiter, qui constanter asserunt, tali modo alienantes incurrere pœnas *in prædicta Extrauaganti* impositas.

3. Et licèt Nauarrus *in Sum. cap.*27. *n.*150. existimet, in paucis locis pœnas huiusmodi esse vsu receptas, à quo non dissentire videtur Caietanus *in Sum. verbo, Excommunicatio, cap.*75. Syluester etiam *verbo, Alienatio, quæst.*14. non tamen ex hoc inferri potest, sicut nec inferunt prædicti Doctores, alienantes res Ecclesiæ in loco, vbi talis constitutio recepta est, non incurrere pœnas latas; imò post Constitutiones Pauli IV. & Pij V. qui Pauli II. Constitutionem renouarunt, vbique eam obseruari debere, & contrafacientes incurrere prædictas pœnas, asserit Comitolus *loco cit. q.*19 *num.*6. & ita communiter obseruatur *in praxi Curiæ Romanæ*, & alibi: & in huius rei confirmationem Genuensis *in praxi Curiæ Archiepiscopalis Neapol. cap.*52 refert, quòd de anno 1599. dubitatum fuit in prædicta Curia, an quidam Rector Ecclesiæ esset excommunicatus, & pœnas alias in Extrauaganti, *Ambitiosæ*, contentas incurrisset: quippe qui Territorium quoddam Ecclesiæ alienauerat, Romano Pontifice inconsulto, licèt cum clausula, *reseruato assensu Papæ, nec aliter, nec alio modo*: & antequam impetratus fuisset assensus, tradiderat possessionem dicti territorij. Et licèt pro vtraque parte essent Doctores; re tamen ad S. D. N. Clementem VIII. delata, declarauit, prædictum Rectorem incurrisse pœnas *in d. Extrauaganti* contentas, ac proinde rescripsit Vicario Neapolitano, quòd reuocata alienatione, & reintegrata Ecclesia in suo pristino statu, ipsum Rectorem in vtroque foro à censuris absolueret. Quòd si ita exactè hæc præstare non posset prædictus Rector, faceret saltem pro posse, mouendo litem in iudicio, vel alia ad hunc effectum faciendo: & si prædicta facere non posset ante absolutionem, ad minus promitteret, & se obligaret, quàm citiùs prædicta facere: & quòd dictus Vicarius cum dicto Rectore dispensaret etiam super fructibus malè perceptis, & reualidaret titulum beneficij: & ita fuit rescriptum die 17. Decembris, 1599.

Hoc idem expressè habetur ex nouissima Constitutione S. D. N. Vrbani VIII. quæ incipit: *Humanæ salutis Author.* Calend. Nouembris, 1625. quæ ponitur *in fine Quæsiti*, vbi circa hanc materiam statuit, neminem posse alienare, seu concedere bona ecclesiastica, licèt cederet in euidentem, imò euidentissimam Ecclesiæ vtilitatem; aut concessionibus, inuestituris, locationibus, vel illatum renouationibus, aut prorogationibus consentire, aut aliud scripto, verbo, vel alio quouis modo, per quem dicta bona ad Ecclesias non reuertantur, etiamsi in prædictis concessionibus, inuestituris, renouationibus, prorogationibus, & aliis similibus, Sedis apostolicæ beneplacitum, etiam cum clausula: *Et non aliàs, aliter, nec alio modo.* reseruetur, & nisi illo in scriptis priùs obtento, facere audeat, seu præsumat. Concluditur ergo, tanquam certissimum quoad hanc partem, alienantes bona ecclesiastica, ac eorum possessiones tradentes, sine beneplacito apostolico obtento, apposita quacunque reseruationis conditione, incurrere pœnas in Constitutionibus, & sacris Canonibus contra alienantes inflictas.

Quare tota difficultas est, an incurrantur pœnæ ipso facto post contractum alienationis, seu cuiuscunque alterius concessionis bonorum ecclesiasticorum prohibitæ, antequam tradatur realis; & pacifica possessio. 4.

Sermo est de contractu stipulatiuo, per quem verè & realiter traditur ius ad rem; non autem de promissorio solùm, qui obligat tantum contrahentem ad stipulationem suo tempore faciendam, in quo possunt apponi conditiones, quibus non seruatis, non tenebitur promitens stare promissis. Quo posito, 5.

Dico primò, huiusmodi contractum alienationis bonorum Ecclesiæ celebratum sine præscripta solennitate, inualidum esse, & nullum, etiamsi in forma contractus adhibeatur illa clausula, *reseruato beneplacito apostolico; non aliter, aliàs, nec alio modo.* Ita expressè colligitur *ex d. Extrauaganti, Ambitiosæ*, in illis verbis: *Si quis contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis eisdem quicquam alienare præsumpserit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio, & infeudatio huiusmodi nullius omnino sint roboris, & momenti*, & ex const. 51. S. D. N. Vrbani VIII. *supra* citata, in qua §. 3. habetur: *Et insuper quascunque concessiones, inuestituras, locationes, vel illarum prorogationes, & renouationes, quas contra præsentium tenorem, quocunque modo, & quouis tempore fieri contigerit, prorsus nullas, irritas, & effectu omnino carere debere.* Vbi superiùs *in fine* §. 2. dixerat Summus Pontifex non sufficere appositionem clausulæ reseruationis beneplaciti apostolici, nisi verè, & realiter priùs in scriptis obtineretur. Atque ita docent Sarmientus *de reddit. Eccl. part.*1. *cap.*2. 3. *&* 4. Vincent. de Franch. *decis.*35. Pinellus, & alij apud Vasquez *opusc. de reddit. cit. dub.*14. *n.*49. & Bonacinà *de alien. disp.*2. *q. vnic. punct.*4. *num.*14. & Quaranta *loco cit. num.*11. vbi *in fine* dicit, quòd assensus debet præcedere contractum, cùm in Paulina constit. dicatur: *Inconsulto Summo Pontifice.* quæ verba denotant actum nullum, nisi præcedat assensus, vt notat Abbas *in cap. Et super, de reb. Ecclesiæ non alienandis.* Item idem Quaranta hoc dixerat *num.* 5. vbi super citata verba: *Inconsulto Romano Pontifice*, dixit: *Excipit, innouat, ac confirmat iura antiqua, annullat contractus, & imponit pœnas.* Et deinde subdit, hanc esse obseruantiam, stylum, & praxim Romanæ Curiæ, atque congruere litteræ, & sensui prædictæ Constitutionis. Et Comitolus *in Respons. moralibus lib.* 3. *quæst* 19. *num.*6. *in fine*, concludit, contractus contra tenorem prædictæ constitutionis initos sine vlla dubitatione esse nullos: & *num.*34. *vers. Decimooctauò amplia*, dicit, hoc etiam esse verum, licèt contractus essent vtiles Ecclesiæ. 6.

Rationem

Rationem autem huius nostræ sententiæ affert Bonacina *loco cit.* quia solennitas à iure præscripta in contractibus est forma substantialis ipsius contractus: ergo sine assensu apostolico contractus non subsistet. Tum, quia alienationes factæ per tales contractus reuocantur, signum est, quod contractus in se nulli erant.

7. Verum quidem est, quòd quando contractus cedunt in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, & in ipsis reseruatur beneplacitum apostolicum, cum animo illud verè, & realiter obtinendi, res non est adeò certa. Nec desunt pro alia parte Doctores, qui asserant, tales contractus sustineri, & consequenter contrahentem non posse ad suum libitum recedere à contractu alienationis celebrato cum Ecclesia, absque consensu Sedis apostolicæ, vt docet Genuensis *in praxi Neapol. c.* 106. *num.* 2. vbi refert ita dictum fuisse *in vna Romana Palatij*, die 19 Martij 1604. coram Emin. Cardin. Pamphilio, *& in vna Romana domus*, die 4. Decembris, *& in vna Segobiensi præstimonij*, coram Cantuccio, 24. Octobris: nam solennitas ista introducta fuit ad fauorem Ecclesiæ: ergo, si Ecclesia vult stare contractui, subsistet contractus, si adsit euidens vtilitas; aliàs non in fauorem, sed in damnum Ecclesiæ retorqueretur.

Sed hæc ratio valeret, nisi solennitas esset forma substantialis contractus, prout ponitur in constitutione citata, *Ambitiosæ*, vt docet Bonacina *loco citato*, Mantica, & alij apud eundem Bonacinam: & citatæ decisiones non asserunt, validum esse contractum; sed ratione promissionis factæ Ecclesiæ, quæ intendit alienare attento beneplacito apostolico, constringunt promissarium stare promissis.

8. Dico secundò, incurri pœnas in constitutione appositas in ipsa stipulatione contractus sine assensu apostolico realiter obtento facti, etiam ante realem traditionem bonorum ecclesiasticorum, & pacificam contrahentium possessionem. Ita docet Bonacina *loco cit. punct.* 4. *num.* 5. *& punct.* 5. *num.* 2. Ratio est: quia protestatio est contraria facto, & per talem contractum alienans, quantum est ex se, alienat iura Ecclesiæ, quæ alius contrahens acquireret vigore illius contractus, aliàs validi.

9. Tum, quia sic contrahens adhuc dicitur alienasse sine debita solennitate: contractus autem alienationis, locationis, conductionis, & similium, mutuo contrahentium consensu perficitur, & potest aliquis dominium, & ius in rem aliquam acquirere, etiam ante pacificam possessionem: ergo excommunicatio incurritur ante traditionem rei alienatæ, per talem contractum, in quo censetur completus, & consummatus effectus alienationis, quæ est sub censura prohibita.

Dices, factum tempore inhabili, sed relatum ad tempus habile, validum est, saltem pro tempore habili, *l. In tempus, ff. de hæred. instit.* ergo contractus, alienationis bonorum Ecclesiæ factus sub hac forma saluo Summi Pontificis assensu, videtur validus, quia videtur referri ad tempus habile, in quo fuerit obtentus assensus apostolicus. Respondeo, quòd factum tempore inhabili, & relatum ad tempus habile, validum est tempore habili, nisi irritetur. In hoc autem casu alienatio facta ante consensum Summi Pontificis requiritur, & consensus summi Pontificis requiritur, tanquam forma ad validitatem actus, vt habetur expresè in constitutionibus *in primo dicto* relatis.

Dices secundò, pœna; seu censura imposita contra facientem aliquid non incurritur, nisi sequuto effectu: ergo censura imposita contra alienantes non incurritur nondum sequuta reali, & pacifica traditione. 10.
Respondeo, quòd hoc verum esset, nisi effectus alienationis intelligeretur completus ante traditionem: sed, vt *suprà* diximus, perfecta alienatio perficitur mutuo contrahentium consensu; quem præstitum fuisse in contractu ipso planè constat.

Ex quo sequitur, non euadere excommunicationem, & alias pœnas is, qui post factum contractum alienationis sine assensu apostolico, resipiscit, & reuocat alienationem ante realem traditionem bonorum: nam ille talis adhuc dicitur alienasse, & effectum alienationis fuisse completum. 11.

Dices, *in cap. Si quis, de reb. Eccl. non alien.* decernitur, vt Clericus subscribens alienationi bonorum ecclesiasticorum excommunicetur, nisi alienans, & recipiens celeri restitutione sibi prospexerint: celeris autem restitutio dicitur, quæ fit, antequam Ecclesia ex tali alienatione non lædatur, ex Gloss. *ibid. in verbo, celeri.* ergo à fortiori excommunicationem euadit is, qui alienationem reuocat, antequam possessionem pacificam alter obtineat. Respondeo, disparem esse rationem: nam in casu nostro excommunicatio incurritur ipso facto per alienationem, quæ, vt dixi, mutuo contrahentium consensu perficitur; in casu autem *cap. Si quis*, est excommunicatio ferenda, & sub conditione, si restitutio celeriter non fiat: à disparatis autem, & diuersis non valet illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minorit.*

Ex quibus omnibus infero, quòd quando Doctores asserunt, eum, qui alienauit, ante realem traditionem, non incurrere excommunicationem, & alias pœnas, loqui de alienante bona fide: & expresse in fauorem huius semper iudicatur; maximè quia in contractu tali apposita clausula: *Attento beneplacito apostolico, non aliter, nec alio modo*, indicat in alienante non esse præsumptionem, quæ requiritur ad hoc, vt pœnæ contra alienantes illatæ incurrantur. 12.

DISPVTATIO XV.

De potestate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad beneficiorum, Ecclesiarum, vel Monasteriorum vniones, & disiunctiones faciendas.

VI. Vtrùm Abbas Generalis possit dismembrare bona ab vno Monasterio, & alteri vnire.

VII. Quis possit Ecclesias, & beneficia vnita disiungere, ex quibus causis, & quos vocare debeat in illorum disiunctione.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Abbates beneficia, Abbatias, & Monasteria sibi subiecta vnire possint.

SVMMARIVM.

1 *Vnio est species alienationis.*
2 *Abbates, & Prælati Episcopis inferiores possunt vnire ex priuilegio, vel consuetudine præscripta, aut præscriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.*
3 *Abbates habentes iurisdictionem quasi episcopalem in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, possunt beneficia vnire.*
4 *Vnio est iurisdictionis.*
5 *Abbates Generales possunt duo Monasteria sibi subiecta ex iusta causa vnire modo adsint solennitates requisitæ, vt num. 6.*
7 *Vnire Monasteria an possint Abbates Monasteriorũ, nulla facta mẽtione de patronis. Limita, vt n. 9.*
8 *Iuspatronatus quotupliciter acquiri possit.*
11 *Vnire non potest Episcopus Ecclesias Abbatibus, & aliis Prælatis inferioribus subiectas, sine ipsorum consensu.*

1. SVPPONENDVM est, sub nomine alienationis venire etiam vnionem, & propterea, cui prohibitum alienare rem ecclesiasticam, censetur etiam prohibitum vnire: quia vnio est species alienationis, *cap. primo, de reb. Eccles. non alien. in 6* Panormit. *in cap. Tua nuper. num 4. de his, quæ fiunt à Prælato sine consil. Capit.* Et in huiusmodi alienatione, siue vnione, requiruntur omnes solennitates necessariæ in alienatione cuiuslibet rei ecclesiasticæ, vt per ipsum Panormit. *ibidem.*

2. At Abbates, & Prælati Episcopo inferiores nequeunt huiusmodi vnionem facere, nisi hoc ex priuilegio, vel consuetudine præscripta, aut præscriptione immemorabili, vel quadraginaria cum titulo illis competat. Ita habetur *in cap. Sicut vnire. de excess. Prælat. & Clem. 1. §. Ad hac de stat. Monach.* vbi Gloss. *verb. Ordinarios.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. benef. num. 32. & 33.* Azor. *instit moral. parte 2. lib. 6. cap. 28. q. 11* Garc. *de benef. p. 12. cap. 2. num. 71. cum seqq.* vbi *num. 73.* dicit posse etiam inferiores Episcopo facere vniones, stante consuetudine propriè sumpta præscripta; licèt non immemorabili. Idem affirmant Sanchez *in præcepta Décal. lib. 7. cap. 29. num. 160.* & Barbos. *de iure ecclesiastico, lib. 3. cap. 16. num. 59.* Ricc. *in prax. for. Eccles. decis. 492. in 1. edit. & resol. 383. num. 3. in 2. edit.* Barbos. *supra cit. de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. n. 6.* Quia facultas vniendi, sicut etiam conferendi beneficia, est iurisdictionis, non autem Ordinis: at prælati Episcopo

3. inferiores possunt præscribere ea, quæ sunt iurisdictionis episcopalis, *c. Auditis. de præscriptionibus.* Ergo possunt præscribere facultatem vniendi beneficia Ecclesiarum ipsis subiectarum, vt aiunt Doctores citati. Hoc autem intelligi debet de Abbatibus non habentibus iurisdictionem episcopalem, seu quasi: quia Abbates, qui episcopali iurisdictione potiuntur, benè possunt Ecclesias, ac beneficia, necnon etiam Monasteria sibi subiecta ex iuxta causa vnire: quia vnire est iurisdictionis. Panormit. *in d. cap. Sicut vnire. num. 3. de excess. Prælat.* Igitur Abbates Regulares, necnon etiam sæculares, possunt Monasteria, Abbatias, & ecclesias sibi pleno iure subiectas est iuxta causa reunire: nam, vbi Ecclesiæ sunt Abbatibus pleno iure subiectæ, Abbates dicuntur ibi habere iurisdictionem quasi episcopalem: tex. *in cap. Quoniam* vbi idem Panorm. *num. 3.* & alij Doct. *de priuileg. & in cap. vnico, de capell. Monach. in 6.* Quod expressè notauit idem Panorm. *d. cap. Sicut vnire. num. 3. in fine*, & Roderic. *quæst. reg. tom. 3. quæst. vlt. art. 1.* Idem patet ex declaratione sacræ Congregationis *super cap. 5. sess. 23.* Concil. Trident. *de reformat.* cuius verba sunt hæc: *Censuit Congregatio dignitati curatæ posse vnire aliam dignitatem ex causa paupertatis, iuxta hoc decretum.* Et sess. 24. cap. 14. *Eamque vnionem facere posse Abbatem, si sibi hanc facultatem vniendi legitimè præscripsit, aut ex priuilegio in Ecclesia sibi pleno iure subiecta iurisdictionem quasi episcopalem habet in omnibus, & per omnia: alioquin vnionem faciendam esse per Episcopum cum consensu ipsius Abbatis, & Capituli.* Ita refert. Riccius *in praxi, d. decis. 492. num. 3.* 4

Præterea, pro Abbatibus Regularibus adest super hoc priuilegium quoddam concessum à Pio II. Priori, & Conuentui Vallisoleti, vt habetur *in lib. priuil. d. Ord. impress. Vallisol. ann. 1594. priu.* Quòd possint duo, vel tria Monasteria, siue Domus d. Ordinis S. Benedicti, in quibus propter inopiam fructuum, redditum, & prouentuum tres, vel quatuor Monachi sustentari nequeant, cum expresso Abbatum Conuentuum dictorum Monasteriorum assensu, vnire, & incorporare, ac in aliquo ipsorum Monasteriorum, seu Domorum Monachos, vsque ad numerum duodecim constituere, & deputare, ac alia Monasteria in locis sterilibus, vel inaquosis existentia, si hoc secundùm Deum expedire viderint, de dictis ad alia loca, vel oppida transferre: necnon fructus redditus, & prouentus omnium prædictorum Monasteriorum ita vniendorum pro sustentatione Monachorum, vt magis accommodis Domibus commorantium deputare: dummodo in singulis sic vnitis, vel translatis Monasteriis, siue Domibus per vnum idoneum Capellanum, per Priorem, & Conuentum huiusmodi deputandum, cui de fructibus Monasteriorum huiusmodi necessaria congruè ministretur, deseruiatur laudabiliter in diuinis, & ipsorum tunc vnitorum Monasteriorum supportentur onera consueta, *&c.* provt fusius dictum priuilegium habetur apud Roder. *quæst. reg. tom. 3. q. 80. art. 1.* Ex quo patet, quod Prior supradictus, qui non habet iurisdictionem quasi episcopalem, possit etiam facere dictam vnionem Abbatum, & Conuentuum vniendorum, accedente consensu; dummodo interueniant solennitates in modo vniendi, & iustæ causæ, *d. c. Sicut vnire, de excess. Prælat. Clem. 1. de rebus Eccles. non alien. c. Vniones. 10. q. 1.* Priuilegium autem prædictum suffragatur in hoc: nam Episcopus non potest beneficia vnire, nisi vocatis patronis, & suum consensum præstantibus, aliàs vnio irrita censeretur. Ita Roch. de Curt. *de iurepatr. verf. Honorificum. n. 4.* & latè diximus *suprà.* At per hanc concessionem tribuitur facultas dicto Priori, & Conuentui, vt cum assensu tantùm Abbatum Conuentuum, & Monasteriorum vniendorum, possit duo, vel tria Cœnobia ipsius Congregationis vnire, nulla facta mentione de vocatione

vocatione, & conſenſu ipſorum patronorum, vt patet ex dicto priuilegio per ea verba: *Necnon fundatione, dotatione tranſlatione, conceſſione, aut donatione alicuius ex dictis Monaſteriis vniendis huiuſmodi*, &c vbi conceditur facultas dicto Priori, vniendi Monaſteria ius patronatus habentia.

8. Tripliciter enim poteſt ius patronatus acquiri; nempe aut ex conſtructione, aut ex fundatione, aut ex dotatione. Gloſſ. *in c. Piæ mentis. 16. quæſt.* 1. Ioan. Andr. & Abb. *in rub de iure patr.* Lambert. *de iurepatr. p. 1. lib. 1. q. 2. cum ſeqq.* Diximus latè cum de collatione beneficiorum tractauimus. Verum, quia Pontifex nunquam vult concedere priuilegium in alterius præiudicium, Abb. *in c. Quæ in Eccleſiarum. de cõſtitut.* quamuis ad talem vnionem conſenſum patronorum non requirat; tamen ſtatuit, quòd per Priorem, & Conuentum huiuſmodi idoneus Capellanus deputetur, qui ſingulorum Monaſteriorum ita vnitorum, vel tranſlatorum oneribus ſatisfaciat, & in ipſis in diuinis deſeruiat, cui de fructibus dictorum Monaſteriorum neceſſaria commodè ſubminiſtrentur. Aliam conceſſionem pro vnionibus Monaſteriorum, & Abbatiarum huiuſmodi fecit Ioannes XXIII. Pontif. Max. ſub datum Conſtantiæ ſeptimo Kal. Februarij, pontif. ſui anno 5. Abbati Ciſtercij, & Capitulo Generali, quibus conceſſit, *vt quæcunque Monaſteria dicti Ordinis Ciſtercienſis, tam Monachorum, quam etiam Monialium, & quorum facultates, fructus, redditus, & prouentus non ſufficiunt ad ſuſtentationem tot Regularium, quot in eis pro augmento diuini cultus, ac ac Miſſis, & aliis diuinis Officiis celebrandis ſecundùm eiuſdem Ordinis inſtituta, & præmiſſorum, ac Regularium cæremoniarum obſeruantia requiruntur, aliis Monaſteriis Religionis, & Ordinis prædictorum pro commodiori ſuſtentatione degentium in eiſdem, & quando pro ſtatu, & quiete huiuſmodi perſonarum id noueritis expedire, ſuper quibus veſtras conſcientias oneramus, cum omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis, vnum, videlicet, alteri Monachorum, & aliud alteri Monialium Monaſteriis eiuſdem Ordinis Monaſteria cuiuſcunque taxæ, ſeu annui valoris fuerint, & quæ cum eorum iuribus, & pertinentiis ſuis vniuerſis, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, authoritate apoſtolica annectere, & vnire; ita quod cedentibus, vel decedentibus huiuſmodi Monaſteriorum Abbatibus; vel Abbatiſſis, ſeu Prioribus, vel Prioriſſis, (ſi Monaſteria ipſa per Priores, aut Prioriſſas fuerint ſolita gubernari,) aut ea quomodolibet dimittentibus, liceat aliis Abbatibus, & Abbatiſſis, ac Prioriſſis, quorũ Monaſterijs alia ſic vacantia venient vnienda, corporalem poſſeſſionem huiuſmodi vacantium Monaſteriorũ, iuriũmque, & pertinẽtiarum prædictarũ authoritate propria apprehẽdere, & perpetuò retinere, ac fructus, redditus, & prouentus dictorũ Monaſteriorum vniendorum in ſuos vſus, ac pro ſuſtentatione huiuſmodi perſonarum degentiũ in eiſdẽ liberè conuertere, diœceſani loci, aut cuiuſcunque alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita, liberè, & licitè valeant. Non obſtantibus quibuſcunque reſeruationib. generalibus, vel ſpecialibus de huiuſmodi, vel aliis Monaſteriis Ordinum quorumcunque per nos, aut Sedẽ apoſtolicam hactenus forſan factis, necnon Conſtitutionibus, & Ordinationibus apoſtolicis, atque noſtris ac ſtabilimentis, ſtatutis, & conſuetudinibus Monaſteriorum, & ordinis prædictorum, etiam iuramento confirmatione apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcunque.* Ita habetur *in lib. priuilegiorum dicti Ord. Bulla 1. d. Pontificis, fol. 68.*

9. Aduertendum tamen eſt, quod ſecluſis priuilegiis, in vnione beneficiorum, ſeu Eccleſiarum, quæ ſunt iuriſpatronatus, requiritur vocatio, & conſenſus Patroni, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, *ex Clem. vnic. §. ad hæc. de ſtatu Monach.* & ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap....* & Roch. *de iurepatron. verb. benef. num.* 8. Boër. *deciſ.* 345. *num.* 4. *in fin.* Couarr. *pract. cap.* 46. *num.* 10. Flaminius *de reſign. benef. lib. 2. quæſt. 4. num. 11.* Barboſ. *de iur eccleſ. lib. 3. cap. 16. num.* 49. vbi citat Sanchez, Azor. Garciam, & alios: & dictum fuit per Rotam *in Vercellen. vnionis.* 23. Aprilis, 1610. coram Cardinali Lancelloto iuniore.

Sicut nec etiam ſine conſenſu Abbatis, aut alterius Prælati inferioris poteſt Epiſcopus eidem Abbati, & Prælato ſubiectam vnire, vt docent Cardinal *in d. Clem. cit. num. 1. de ſtat. Monach.* & Barboſ. *loco cit. num.* 48. vbi ait, exigi quoque conſenſum Clericorum conſtituentium Capitulum cum Prælato inferiore. 10.

QVÆSITVM II.

Ex quibus cauſis beneficiorum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum coniunctio ab Abbate fieri poſſit.

SVMMARIVM.

1. *Vnio Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel beneficiorum debet fieri ab Abbate ex euidenti ipſorum neceſſitate, vel vtilitate.*
2. *Vnio facta ſine cauſa, vel ex falſa cauſa, etiam ſeruata forma iuris, eſt ipſo iure nulla.*
3. *Pro actu Iudicis, in quo enunciantur ſolennitates, præſumitur, quòd omnia ſint ſolenniter acta, niſi contrarium probetur.*

DVabus potiſſimum de cauſis beneficiorum, ſiue Eccleſiarum coniunctiones fieri poſſunt. Primò, propter euidentem Eccleſiæ neceſſitatem. Secundò, ob magnam ipſius vtilitatem, videlicet, quia ſunt duæ parochiales nimis proximæ, & ita tenues, vt duos Parochos non valeant commodè ſuſtentare, *cap. Poſtquam. 16. quæſt. 1.* Seraph. *deciſ.* 1078. *num.* 4. Item, ſi vtraque, aut altera fuerit bello, peſte, incendio, vel inundatione deſtructa, *c. Decimas. ead. cauſ. & q. cap. Expoſuiſti de præben.* Oldrad. *conſ.* 161. *& ſeq.* Rebuff. *d. tit. de vnion. num.* 38. Lancellot. *in inſtit. Canon. tit. de vnion. §. 3.* Garc. *de benef. p. 12. cap. 2. num.* 108 1.

Et vnio facta ſine cauſa, vel ex falſa cauſa etiam ſeruata forma iuris, eſt ipſo iure nulla. Burſat. *conſ.* 185. *num.* 13. *lib.* 2. Garc. *d. cap. 2. num.* 113. Quæ cauſæ coniunctionis non præſumuntur eſſe veræ, etiamſi ab Ordinario in vnione inſerantur, cum aſſertione, quod ſint veræ; ſed aſſerens vnione illas eſſe dignas probare tenetur. Caputaqu. *deciſ.* 350. *num.* 30. *parte* 3. & Garc. *d. cap. 2. num.* 120. qui *num.* 121. reſoluit, quòd ſi Ordinarius in vnione aſſerat, eam feciſſe cum cauſæ cognitione, & requiſitis ſolennitatibus, ac repetiſſe cauſas eſſe veras, videtur ſtandum ipſius aſſertioni. Et quoad contrarium probetur pro vnione eſt præſumendum, etiamſi proceſſiſſet parte non vocata: quia forte tunc nullus adfuit, qui deberet vocari: quia pro decreto, vel actu iudicis, in quo enunciantur ſolennitates, præſumitur, quòd omnia ſint ſolenniter acta, niſi contrarium probetur, *l. Ab ea parte. ff. de probat. cap. In præſentia. de renunciat. l. Etſi præſens. C. de prædiis minor.* Garc. *d. cap. 2. num.* 125. & ex ſupradictis cauſis omnia beneficia, & Eccleſiæ, ſiue cathedrales; ſiue collegiatæ, ſiue conuentuales, ſiue parochiales, ſiue regulares, ſiue ſæculares, ſiue dignitates cuiuſcunque conditionis vni- 2. 3.

eri possunt, vt per Azor *inst. mor. parte 2. lib. 6. cap. 28. quæst. 4 & 5.*

QVÆSITVM III.

De forma & solennitatibus requisitis in Ecclesiarum, & beneficiorum vnione ab Abbate facienda.

SVMMARIVM.

1 *In vnione Ecclesiarum, & beneficiorum vocandi sunt omnes, quorum interesse poterit; aliàs non valet.*

2 *Conuentus, vel Capituli consensus debet in vnione interuenire. Limita, nisi adesset consuetudo in contrarium, num. 3.*

4 *Ecclesia, quæ vnitur, si est de iurepatronatus, requiritur patroni consensus.*

AD hoc, vt vniones beneficiorum, siue Ecclesiarum validè fiant, primò debent interuenire causæ, quæ (vt *suprà* dictum est) ad duas præcipuè à Doctoribus reducuntur, nempe, ad euidentem necessitatem, vel vtilitatem, *cap. Exposuisti. de præbend.* quæ necesse est, vt in ipsa coniunctione cognoscantur, & exprimantur. Insuper oportet etiam
1. eos vocari, quorum consensus debet accedere, videlicet quorum poterit interesse, vt constat *ex Clem. Si vna. de reb. Eccles. non alien. Clem. vnic. §. Ad hæc. de stat. Monach.* Concil. Trid. *sess. 7. de reformat. cap. 6.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de vnion. benef. numer. 43.* Garc. *de benef. parte 12. cap. 2. num. 203.* Aloys. Ricc. *in praxi fori eccles. decis. 486. in 1. edit.* & *resol. 371. num. 3. in 2. edit.* aliàs enim dictæ vniones ipso iure irritæ sunt, & inanes. Azor, *institutionum moralium parte 2. lib. 6. cap. 26. quæst. 14*

2. Et vltra prædicta necessarius est etiam consensus Capituli, si Abbas erit Præfectus alicuius Collegiatæ, vel loci Ordinarius & si est Regularis, & beneficia, Ecclesias, vel Abbatias Regulares vnire velit, requiritur assensus conuentus; quanuis non requiratur tractatus, *cap. Pastoralis de donat. d. Clem. Si vna.* Rebuff. *d. prax. super reg. de vnion. gloss. 1. n. 2.* Azor, *d. cap. 28. q. 12.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 145.* vbi plures cumulat. Qui consensus potest etiam post vnionem interuenire. Azor. *d. q. 12.* Rebuff. *d. gloss. 2. n. 20.* Lambert. *de iurepatr. p. 1. l. 1. q. 2. art. 12.* Selu. *de benefic. p. 1. q. 6. à n. 2.* Stephan. Grat. *discept. forens. c. 278. n. 30.*
3. nisi extaret consuetudo in contrarium, quæ debet esse immemorabilis, aut quadragenaria, cum titulo, vt aiunt Petrus Greg. *de benefic. cap. 10. n. 6.* Garc. *d. cap. 2. n. 152.* qui *num. 153.* dicit esse intelligendum de consuetudine generali, quæ esset propriè consuetudo; non autem præscriptio, pro qua sufficeret tantùm tempus quadraginta annorum per not. *in cap. final de cõsuetud.* Qui Capituli consensus requiritur in vnione Ecclesiarum, quanuis Concil. Trid. *sess. 21. de reform. cap. 5.* det Episcopis facultatem viuendi, etiam tanquàm apostolicæ Sedis delegatis, per illa verba ipsius Concilij: *Iuxta formam iuris,* & ita declaratum fuisse à Sacra congregatione Concilij refert Garc. *d. c. 2. n. 158. & seq.* Item, si Ecclesia, quæ vnitur, est iuris-
4. patronatus, requiritur consensus patroni, *c. Suggestum. de iurepatr. cap. Monasteriorum. 16. q. 1.* Vnio enim de beneficiis iurispatronatus facta absque patronorum consensu non valet, ex dispositione Concilii Trident. *sess. 24. de reform. cap. 15.* & asserunt Roch. de Curt. *in tract. de iurepatr. verb. Honorificum, quæst. 3.* Lambert. *eod. tract. lib. 3. quæst. 6. art. 2.* Aloys. Riccius *d. prax. decis. 486. in 1. edit.* & *resol. 377. num. 1. & 5. in 2. edit.*

QVÆSITVM IV.

Vtrum vniones Monasteriorum, & locorum regularium comprehendantur sub apostolicis reuocationibus desuper aliquo modo factis, vel faciendis

SVMMARIVM.

1 *Vniones Monasteriorum, siue Abbatiarum, & locorum regularium, non comprehenduntur sub apostolicis reuocationibus, & annullationibus vnionum Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum locorum regularium, in genere, vel specie factis, & faciendis, quæ habentur in Regula 12. Cancellariæ.*

IN Regula 12. Cancellariæ reuocantur, cassantur, & irritantur, nulliúsque momenti esse mandantur omnes vniones, suppressiones, extinctiones, applicationes, & dismembrationes, etiam perpetuæ, Cathedralibus, necnon aliis Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, &c. apostolica, vel alia quauis authoritate factę, quæ suum non sunt sortitæ effectum: reuocantur etiam, ac irritantur, & nullius firmitatis esse decernuntur quæcunque concessiones, & mandata, super vnionibus, incorporationibus, ac aliis præmissis taliter faciendis tradita. 1.

Dubitatur modò, an sub prædicta Regula comprehendantur vniones Abbatiarum, Monasteriorum, & aliorum locorum regularium ab Abbatibus, & Prælatis regularibus factæ, licet suum effectum nondum sortitæ fuerint. Ad quod respondetur negatiuè, & hoc ex priuilegio Leonis X. qui concessit Congregationi Camadulensi, *Quod vniones quorumcunq; Monasteriorum, Prioratuum, locorúmq; regularium, seu aliorum beneficiorum ecclesiasticorum Religionibus monachalibus, & aliis eorúmque priuilegiis gaudentib. factæ, & faciendæ sub apostolicis reuocationibus, cassationibus, & annullationibus in genere, vel in specie factis, & faciendis non comprehendantur; nec præiudiciũ aliquod per illa eis inferatur; sed omnes illa etiã cassationes huiusmodi, nisi de verbo ad verbum eis insererentur, specialisque, & expressa seu indiuidua de ipsis Monasteriis, & Congregatione mentio fiat, in suo robore inconcussæ permaneant; irritúmque est, & inane, quidquid secùs contigerit attentari.* Ita habetur *in Compẽd priuil. Ordinis Cisterc. verb. Vnio, §. 2.* & Eugenius IV. concessit Congregationi S. Iustinæ, *quod si in prædictis vnionib. annexionibus, incorporationibus, receptionibus, seu reformationibus, conuentiones, & pacta illicita; & quando apostolica confirmatione carerẽt, expressè prohibita inuenirentur, interuenirent; illas tamen ratas & firmas fore, & esse, ipsáque pacta, & conuentiones obseruare liberè ac licitè posse.* Ita habetur *in lib priuileg. d. Ord priuil. 12. fol. 39.* Item Iulius II. concessit Congregationi Oliuetanæ, *Quod conuentiones, & pacta, & modo huiusmodi facta, & faciẽda in forma publica redacta eo ipso apostolico robore munita esse intelligãtur;* vt habetur *in d. Compend. Ord. Cisterc. d. verb. Vnio,* & refertur *à §. 2. & §. 3.* & refertur à Roder. *quæst. reg. tom. 1. quæst. 34. art. 1. & tom. 3. quæst. 80. art. 3.* quibus priuilegiis gaudent omnes aliæ Congregationes communicantes cum prædictis Religionibus.

QVÆSITVM V.

An si Abbatiæ vniatur aliqua Ecclesia, ipsa sortiatur omnia iura, & priuilegia Abbatiæ.

SVMMARIVM.

1 *Vnio Ecclesiarum & beneficiorum fit tribus modis.*
2 *Ecclesiæ quando ita vniuntur, vt ex duabus vna fiat, iura, consuetudines, & priuilegia concessa vni competunt & alteri; & quando sunt plura, vel contraria, meliora, & fauorabilia conseruabuntur.*
3 *Ecclesiæ duæ quando æquè principaliter vniuntur, quælibet earum remanet in proprio statu, ac proprijs priuilegijs gaudet.*
4 *Abbatiæ si vniretur aliqua Ecclesia accessoriè, illa sortiretur naturam, iura, & priuilegia ipsius Abbatiæ.*
5 *Ecclesia exempta si accessoriè annecteretur Ecclesiæ non exemptæ, amitteret exemptionem, & è contra.*
6 *Vniri non potest magis dignum minùs digno, sed è conuerso; si tamen vnio fieret Sedis apostolicæ authoritate, valeret.*

1. SVpponendum est pro explicatione huius quæsiti, tribus potissimum modis vnionem Ecclesiarum, & beneficiorum fieri, vt tradit Gloss. *in cap. Et temporis, 16. q. 1. verbo, vnire*, & *in cap. 1. verb. vniendo, ne Sede vac.* Rebuffus *in praxi benef. tract. de vnion benef. à n. 11.* Azor. *inst. moral. p. 2. lib. 6. c. 28. q. 1.* Garc. *de benef. p. 12. c. 2. n. 7.*

2. Primo modo fit vnio, ita vt ex duabus Ecclesiis vna fiat, *cap. Decimas, §. Sicut enim, 16. q. 1.* & tunc iura, consuetudines, & priuilegia concessa vni, competunt & alteri; & quando sunt plura, vel contraria meliora, & fauorabiliora conseruabuntur, vt dicunt Gloss. Host. & Panorm. *super d. cap. 1.* Rebuff. *d. n. 11.* Gonzal. *ad reg. de mensib. gloss. 5. §. 7. n. 28. & 55.* Garc. *dict. cap. 2. n. 10.*

3. Secundo modo fit vnio, quando duæ Ecclesiæ ita coniunguntur, vt vtraque remaneat, sicut priùs erat, quæ vnio dicitur æquè principaliter facta, & vtraque Ecclesia dicitur æquè principalis, ac quælibet in proprio statu, & honore remanet, ac suos redditus agnoscit, propriisque priuilegiis gaudet: at vnus tantùm erit vtriusque Rector. Gloss. *in d. cap. Et temporis.* & *in d. c. 1.* & Gloss. *in Clem. Per literas, de præbend.* Rebuff. *d. tit. de vnion n. 15.* & *tit. de Vicar. perpet. n. 3.* & tunc nominatio debet fieri à digniori, *cap. Ex literis, de iurepatron.*

4. Tertio modo fit accessoriè, cùm vna Ecclesia alteri subiicitur: & tunc Ecclesia, cui fit vnio, erit superior, & principalis; vnita verò inferior, & subiecta: quæ vnio operatur, vt Ecclesia, quæ alteri incorporatur, remaneat suppressa, extinguatur ipsius titulus, ac fiat, & iudicetur prædium illius, cui incorporatur. Felin. *in cap. In nostra, de rescript. coroll. 53.* Selu. *de benefic. p. 3. q. 12. 14. qual. n. 20.* Rebuff. *in prax. tit. de forma noua prouis. verb. cum annexis.* Rot. *in vna Compostellana, Prioratus*, 17. Martij, 1591. coram Litta. Plures refert Garc. *d. cap. 2. num. 12.* Itaque si hoc tertio modo Abbatiæ annecteretur aliqua Ecclesia, sortiretur naturam, iura, & priuilegia ipsius Abbatiæ: quia vnitum assumit naturam consuetudinis, & priuilegia principalis, cui est annexum, arg. text. *in l. Cùm principalis, ff. de iureiur.* Gloss. *in d. cap. Et temporis, & d. cap. 1.* Nauarr. *cons. 6. num. 2. de verb. signific.* & amittit propriam prærogatiuam, ita vt si Ecclesia exempta esset incorporata Ecclesiæ non exemptæ, amitteret exemptionem; & è contra. Nauarr. *cons. 10. num. 2. & 3. de maior. & obed.* Azor. *instit. moral p. 2. lib. 6. c. 28. q. 20.* Less. *de iust. & iur. lib. 2. c. 34. n. 148.* Garc. *d. c. 2. n. 18.* 5.

Hic est notandum, non posse magis dignum minùs digno vniri; sed è conuerso, *cap. Exposuisti, de præbendis; cap. Super, eod. tit. in 6.* Si tamen talis vnio fieret authoritate Sedis apostolicæ, valeret *per cap. 1. de præbend. in 6.* Rebuff. *d. tit. de vnion. n. 17.* 6.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm Abbas generalis possit dismembrare bona ab vno Monasterio, & alteri vnire.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio quid sit.*
2 *Dismembratio venit nomine alienationis.*
3 *Causa iusta, & solemnitates in alienatione requisitæ, debent interuenire in dismembratione.*

DIsmembratio fit, cùm aliqui fructus, redditus, seu bona vnius Ecclesiæ, seu Monasterij, ab eo separantur, & alteri applicantur, quæ cùm veniat nomine alienationis, & dicatur verè alienatio, requiruntur in ea eædem causæ, & solennitates, quas diximus necessarias esse in alienatione rerum ecclesiasticarum, *c. 1. de reb. eccles. non alien. in 6. cap. 1. Ne Sede vacante.* & ibi Doctores. Gloss. *in Clem. Si vna, de reb. eccles. non alien. verb. Defensor.* Rebuff. *in compend. alien. rerum Eccles. num. 68.* Laur. de Rodulph. *in cap. Sine exceptione, in 3. q. 12. q. 2.* Rota *decis. vnic. de his, quæ fiunt à Prælat. in nou. & decis. 574. p. 1. diuers.* eadem Rot. *in vna Marsicana dismembrationis fructuum*, 14. Februarij, & 28. Martij 1594. coram Pamphilio: & *in vna Toletana Parochialis de Madrid*, 27. Iunij, & 19. Nouembris 1601. & 1. Februarij 1602. coram Corduba, refert Garc. *de benefic p. 12. cap. 3. à n. 3.* 1. 2.

Quapropter in huiusmodi dismembratione deberet interuenire iusta causa; putà quòd Monasterium, à quo essent bona dismembranda, nimis opulentum sit, ac diues: at è conuerso Monasterium, cui applicarentur, esset valdè inops, & solennitates in alienatione requisitæ, videlicet, tractatus & consensus Conuentus, à quo bona essent dismembranda, necnon etiam assensus Sedis Apostolicæ, aliàs irrita censeretur: quia hodie in quolibet modo alienationis bonorum Regularium opus est, vt Romani Pontificis authoritas accedat per decretum sacræ Congregationis Concilij, vt latiùs *in tract. de alienat.* dictum est. 3.

QVÆSITVM VII.

Quis possit Ecclesias & beneficia vnita disiungere; ex quibus causis, & quos vocare debeat in illorum disiunctione.

SVMMARIVM.

1 *Abbates habentes iurisdictionem quasi episcopalem in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, possunt vniones Ecclesiarum, Monasteriorum, vel beneficiorum dissoluere.*
2 *Vnionem, qui potest facere, potest etiam dissoluere.*
3 *Causæ ob quas vniones beneficiorum, &c. dissolui possunt.*

4 *Vnio*

4 *Vnionum in dissolutione vocare quos oporteat, ostenditur.*

RESpondeo, quòd Summus Pontifex, Legatus à latere, & Episcopi, sicut iure suo possunt Ecclesias vnire: sic etiam eodem iure possunt eas disvnire.
1. Cæteri verò Prælati Episcopo inferiores, etsi consuetudine, priuilegio, aut præscriptione Ecclesias, & beneficia vnire possint; nequeunt tamen coniunctas disiungere, nisi etiam reuocandæ vnionis facultatem præscripserit. Robuff. *in praxi.tit. de vnion.reuocan.n.* 20. Nisi tamen haberent iurisdictionem quasi episcopalem, sicut *superius* dictum fuit de vnione: nam ille
2. potest disvnire, qui potuit annectere: sicut qui potest condemnare, potest absoluere, *l.3.ff.de re iudic.* & is potest repudiare qui & adire, *l.Is potest.ff.de acq.hær.*

Et quod ille possit vnionem dissoluere, qui potuit eam facere, docent Ioan. Baptista Caccialup. *in tract. vnion.art.9.* Mandos. *super reg.19.Cãcellar.de infirmis, q.16.n.5.* Rebuff *loc.cit.n.15.* Fuscus *de visitat.lib.2.c. 26.n.13.* nam vtrunque spectat ad potestatem iurisdictionis, non autem Ordinis. Igitur, sicut Abbates habẽtes Ecclesias sibi pleno iure subiectas, in quibus iurisdictionem quasi episcopalem exercent, habent authoritatem vniendi, possunt eadem ratione disiungere.

3. Causæ denique, propter quas ita disiunctio fieri potest, plures sunt; vt putà, si essent vnitæ Ecclesiæ, vel beneficia prædicta propter fructuum tenuitatem, cùm venerint ad augmentum poterunt disiungi, *cap. Cùm N.de constit.Clem.Ne in agro.§.Ad hæc.de stat. Monach.* Si vnio facta fuerit ob populi deficientiam, propter pestem, bellum, vel aëris intemperiem, aut terræ sterilitatem; & denique populus reuerteretur, poterit vnio dissolui, *c.Quid.de Relig.Domibus.c.vltimo de Paroch.* Si propter vnionem cœperit Ecclesia detrimentum percipere, vt si tollatur hospitalitas, aut si relaxetur Religio; poterit iure ipsa vnio reuocari, *c.1. Ne Sed.vac.c. de Monach.de præben.*

Quo vero ad tertiam partem quæsiti, nempe, quos oporteat in tali disiunctione vocare. Respondeo, quòd cùm in vnione reuocanda requiratur causæ cognitio, sicut in facienda, *cap.1.in fin.Ne Sed vacan.* Rebuff. *d.tit.de reuoc.vnion.n.25.* Hi sunt vocandi, quorum interesse potest, talem coniunctionem non dissolui, *c. vlt.de elect.in 6.* Quòd si beneficium ad duas spectet diœceses vtriusque Episcopos vocare necesse erit, *c. Sicut vnire.de excess.Prælat.* Item vocandus erit patronus, ad quem interest, vt iuspatronatus redeat, *c. Piæ mentis.& cap.Filiis.16.q.1.* Similiter is, qui Ecclesiam coniunctam possidet, ac eius Vicarius, qui in ea moratur: vtriusque enim interest, vt inquit Azor. *inst.moral. p.2.lib.6.cap.29.in fine.* 4.

DISPVTATIO XVI.

De spoliis Abbatum, & Prælatorum Episcopo inferiorum.

QVÆS I. Ad quem pertineant spolia Abbatum, & aliorum Prælatorum sæcularium.

II. An Abbates sæculares, & Commendatarij habentes à Sede apostolica facultatem testandi de fructibus à suis Ecclesiis sibi obuenientibus, possint de vasis, & ornamentis diuino cultui dicatis disponere.

III. Abbatis Regularis spolia ad quem spectent.

IV. An Religiosorum beneficiatorum spolia ad Abbatem, vel Monasterium pertineant.

V. An spolia Monachorum decedentium extra Monasterium spectent ad ipsum Monasterium, an verò ad Sedem apostolicam.

QVÆSITVM I.

Ad quem pertineant spolia Abbatum, & aliorum Prælatorum secularium.

SVMMARIVM.

1 *Abbas, & Prælatus secularis, quicquid acquirit ex fructibus beneficij, suæ Ecclesiæ acquirit, secus de bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus.*

2 *Ecclesia hodie non succedit, sed R.Camera Apostolica in bonis acquisitis per Clericos ex fructibus beneficiorum.*

3 *Spolium non fit de bonis Curialium, & in vrbe degentium Limita, vt n.seq.*

1. CErtum est, Abbatiam connumerari inter alia beneficia ecclesiastica. Et Clericus Abbatia decoratus non solum potest dici beneficiatus; sed etiam ecclesiastica dignitate præditus, vt sæpè probauimus. Vnde distinguendum est, an talis Abbas, vel Prælatus sæcularis promotus ad dignitatem habuerit in bonis de patrimonio, vel nihil habuerit. Nam, si non habuerit in bonis tempore, quo fuit promotus ad dignitatem; & medio tempore suo nomine emerit agros, & vineas, & prædia quæcunque; puniri debet tanquàm inuasor rerum dominicarum, vt est tex. *in c.Placuit*, vbi Gloss. 12.*quæst.3.& c.Inuestigandum.* & ibi Glos. *de peculio Clericorũ.* Si verò talis Clericus habuerit in bonis, & de patrimonio proprio, vel ex bonis quasi patrimonialibus, tunc illa, cui voluerit, dare poterit, vt est tex. *in c.Quicunque. §.Ecce.* vbi *Gloss.* 12.*q.3.* quia spolia relicta per Prælatum defunctum, acquisita de fructibus, & emolumentis Ecclesiæ, sunt res Ecclesiæ, per tex. in terminis *in c.Relatum.el.2.de testament.* item text. *in c. Quia sæpè.de elect.in 6.* vbi disponitur, quòd tam bona dimissa per Prælatum, quàm tempore vacationis Prælaturæ, & tempore mortis Prælati obuenientia modo aliquo per Capitulum, Conuentum, Collegia, vel singulares eorundem personas, non vsurpentur, sed reseruari debeant. Prætereà facit tex. *in c.Præsenti de offic.Ordin.eod. lib.6.* vbi bona Rectorum, vel Ministrorum Ecclesiæ, post eorum obitum inuenta, siue tempore vacationis Ecclesiarum obuenientia, in earundem Ecclesiarum vtilitatem expendi, vel successoribus in Ecclesia fideliter reseruari mandatur; inde fuerat statutum de iure antiquo per textum *in cap. Illud, & can.Non liceat.* 12.*q.2.* cum suis gloss. vbi habetur, quòd bona Episcoporum, ac Prælatorum decedentium debeant sub custodia fideliter reseruari.

Verùm

2. Verum in locum talis Eccleſiæ, aut ſucceſſoris, hodie in huiuſmodi bonis dimiſſis ſubrogata eſt, & ſuccedit pleno iure Reuerenda Camera Apoſtolica, prout patet ex nonnullis Romanorum Pontificum Conſtitutionibus, & præcipuè ex Bulla Pauli III. edita ſuper ſpoliis anno 1541. tertio Nonas Ianuarij, Pontificatus ſui anno octauo, quæ incipit: *Romani Pontificis prouidentia circunſpecta*, & aliorum Summorum Pontificum, vt per Rotam *deciſ.* 855. *incip. Cùm Camera apoſtolica.* in antiquis *in rubr. de probat.* & Guillerm. Redoan. *in tract. de ſpoliis Cleric. in fine.* Vnde deputatur à Summo Pontifice Generalis Collector horum ſpoliorum ad R. Cameram ſpectantium, qui eſt D. Theſaurarius eius d. Reuerendæ Cameræ.
3. Curiales tamen, & degentes in Curia, & in vrbe poſſunt pro libito diſponere, tam in vita ipſorum, quàm in mortis articulo, & etiam ab inteſtato relinquere de Palatiis, ædificiis, ac bonis immobilibus, & mobilibus quibuſcunque, cenſibus, bonis emphyteuticis, & aliis quibuſcunque iuribus, de officiorum, ac beneficiorum eccleſiaſticorum fructibus acquiſitis, & acquirendis, dummodo ad Eccleſiam non pertineant alia via, quàm ex fructibus, & quàm vt ex fructibus acquiſita; ex conſtitutionibus Sixti IV. & Alexandri VI. vt patet ex Bulla eiuſdem Alexandri VI. ſub datum Romæ, anno 1494. pridie Nonas Octobris, Pontificatus ſui anno tertio: quam innouarunt, & confirmarunt Iulius II. anno 1507. Kalendis Ianuarij, Pontificatus ſui anno quinto. Iulius III. anno 1549. Sexto Idus Martij, Pontificatus ſui anno primo, quæ incip. *Cupientes, vt Alma vrbs noſtra.* Et Pius IV. ſub datum Romæ anno 1560. Nonis Februarij, Pontificatus ſui anno ſecundo, quæ incipit: *Romanus Pontifex ex ſua.*
4. Sed notandum, quòd priuilegium iſtud teſtandi, & diſponendi de huiuſmodi bonis, non habent degentes in Vrbe, ſi habuerint beneficia, & Prælaturas, quæ perſonalem reſidentiam requirunt, ſi extra reſidentiam decedunt, per conſtitutionem eiuſdem Pij IV. contra non reſidentes editam anno 1564. 7. Kalend. Decembris in qua eorum bona, ex eccleſiaſticis fructibus comparata applicat Cameræ apoſtolicæ, reciſſa, ac ſublata generali licentia eiſdem conceſſa, & ſpeciali, ſi quàm obtinuerint, quam eis ſaluam manere vult, ſi reſideant; & latius prout in ea.

QVÆSITVM II.

An Abbates ſæculares, & Commendatarij habentes à Sede apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obuenientibus, poſſint de vaſis, & ornamentis diuino cultui dicatis diſponere.

SVMMARIVM.

1. *Eccleſiæ ſemel oblatum, Domini eſt, & ad ius pertinet Sacerdotum.*
2. *Prælati habentes priuilegium teſtandi, nequeunt de vaſis, & ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis diſponere: nec eadem ſub nomine ſpoliorum veniunt.*

Dictum eſt, *in ſuperiori quæſito*, quomodo liceat, huiuſmodi Abbatibus per teſtamentum de ſuis bonis diſponere: ſed quia aliquando ipſi habent à Sede apoſtolica indultum teſtandi, & diſponendi de rebus eccleſiaſticis ſuæ Abbatiæ: ideò videndum eſt, verum poſſint teſtari de vaſis, vel paramentis cultui
1. diuino dicatis. Et iure ſancitum eſt, quod quicquid fuerit ſemel Eccleſiæ oblatum, Domini eſt, & ad ius pertinet Sacerdotum. Vnde quicunque illud vſurpare præſumpſerit, ſacrilegium committit; & ſi ſe non emendauerit, debet excommunicari: tex. eſt ad literam *in c. Nulli.* vbi *Gloſſ.* 12. q. 2. & vaſa ſacra non niſi pro redemptione captiuorum alienanda ſunt, *c. Apoſtolicos.* & *c. Et ſacrorum.* 12. q. 2.

Vnde Abbates, quamuis habeant à Sede apoſtolica
priuilegium teſtandi; nullo modo de vaſibus, & aliis 2.
ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis diſponere poſſunt & vltra Canonum ſacrorum diſpoſitiones extat ſuper hoc declaratio Pij V. applicationis fructuum omnium beneficiorum, per quam declarantur bona, quæ non veniunt ſub nomine ſpoliorum, Romæ publicata die 28. Septembris, 1567. fol. 995. in Bullario, cuius verba ſunt hæc: *Romani Pontificis prouidentia circunſpecta ad ea ſollicitudinis ſuæ partes potiſſimum conuertit, per quæ ſingulis Eccleſiis debita obſequia, & opportuna ſubuentionis auxilia minimè ſubtrahantur. Cùm itaque, ſicut accepimus nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, ſeu Cõmendatarij, ac alij beneficia eccleſiaſtica obtinẽtes, proprij honoris, & ſalutis immemores, etiã prætextu facultatũ teſtandi eis per Sedem apoſtolicã conceſſarũ, in eorũ vltimis voluntatibus, res ſacras, ac vaſa, ornamenta, & paramenta eccleſiaſtica, aliáque, cultui diuino dicata, quandoque ex fructibus eccleſiaſticis per eos acquiſita, non Eccleſiis, & Monaſteriis, ac beneficiis, quibus præfuerũt ſeu à quibus prouentus eccleſiaſticos, & ſtipẽdia acceperũt, prout rationi, & honeſtati conſentaneum foret; ſed aliis locis, etiam aliquando non piis, ac interdũ eorum conſanguineis, & affinib. relinquere, ac Cameræ apoſtolicæ Collectores, prætextu, quòd illa ſub appellatione ſpoliorũ veniant, támque eiuſdẽ Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant in maximũ Religionis dedecus, ac Eccleſiarũ, Monaſteriorũ, & beneficiorum eorundem detrimentum & relinquentium animarum periculũ, ſcandalúmque plurimorũ. Nos abuſibus, ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum Eccleſiarum, & Monaſteriorũ, ac beneficiorum indemnitati, animarúmque quomodolibet ſaluti conſulere volẽtes, Motu proprio, & ex certa ſciẽtia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia, & ſingula paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia, & Gradualia, ac Cantus firmi, & Muſicæ, aliique quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque quæcunque, & quorumcunque Ordinum Regularia in titulum, vel commendam, aut aliàs quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur.*

QVÆSITVM III.

Abbatis regularis ſpolia ad quem ſpectent.

SVMMARIVM.

1. *Abbas ſæcularis aliquando poteſt diſponere de bonis per ipſum acquiſitis, dummodo non ſint intuitu Abbatiæ acquiſita.*
2. *Prælatus Regularis quicquid acquirit ſuæ Eccleſiæ; & Monaſterio acquirit.*
3. *Teſtamentum facere non poſſunt Abbates.*
4. *Abbatibus Regularibus nullo modo licet diſponere de rebus Monaſterij.*

Diximus ſuprà, quod Abbas ſæcularis aliquando 1.
poteſt diſponere de rebus, & bonis per ipſum acquiſitis, dummodò non ſint intuitu ſuæ Abbatiæ acquiſita: nam illa pertinent ad Eccleſiam, à qua bene-

ficium habuit, vt *in c.1.de peculio Clericorum.* At Abb. Regularis, qui mundo renunciauit, proprium habere non potest. Facit ad hoc *c. Non dicatis.12.q.1.* vbi dicitur. *Non dicatis vos aliquid habere proprium: sed sint vobis omnia communia.* Et iuxta textum *in c. Dilectissimis.eod.loc.*

2. Vnde ipsi Abbates, quamuis aliquid acquirant, omnia Monasterio acquirunt, iuxta textum *in c. Nolo.12. q.1.* in illis verbis: *Nulli liceat in Societate nostra habere aliquid proprium: sed si fortè aliqui habēt, nulli licet, & qui habuerint, faciant, quod non licet.*

3. Vnde nec testamentum facere possunt, ex eodem textu *suprà* allegato per illa verba: *Quisquis inuentus fuerit habens proprium, non illi permitto, vt inde faciat testamentum, sed delebo eum.* Ex quib. verbis clarè colligitur, quod nullo modo licet Abbati Regulari disponere de rebus Monasterij. Et per tex. *in c. Quia.19. q.111.* Sed, quia aliquando inuenti sunt, qui bona Abbatis morientis dissipabant, occupabăt, & dilapidabant, in graue damnum, & iacturam Conuentus, & Monasterij: vnde Summus Pontifex compulsus fuit super hoc facere constitutionem, per quam prouidetur indemnitatibus Monasteriorum: & hæc est Constitutio Bonifacij Papæ VIII. cuius verba sunt: *Quia sæpè contigit, quod Cathedralibus, & Regularibus, ac Collegiatis Ecclesiis vacantibus Capitula, Conuentus, Collegia, & singulares eorundem personæ, bona à Prælatis ipsarum dimissa, vel vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem dictarum Ecclesiarum expendi, vel futuris deberent successoribus fideliter reseruari occupant, inter se diuidant, surripiunt, dilapidant, dissipant, & consumunt in earum graue dispendium, & iacturam: Nos ipsorum ausus reprimere, ac Ecclesiarum indēnitatem præcauere volentes; decernimus, vt hi, qui præmissa de cætero præsumpserint, eo ipso sint, & maneăt tam diu ab officio, & beneficiis quibuscunque suspensi, donec plenè restituerint, quicquid de bonis perceperint, supradictis non obstantibus quibuslibet priuilegiis, vel indulgentiis, aut contrariis consuetudinibus, vel statutis, iuramento, confirmatione Sedis apostolicæ, aut alia quacunque firmitate vallatis: quæ omnia quoad hoc authoritate apostolica reuocamus, cassamus, & irritamus, ac nullius esse firmitatis deinceps volumus.* Habetur *in cap. Quia Sæpè.de elect.in 6.*

QVÆSITVM. IV.

An Religiosorum beneficiariorum spolia ad Abbatem, vel Monasterium pertineant.

SVMMARIVM.

1 *Religiosorum beneficiariorum nomine hîc quinam intelligantur.*

2 *Spolia Religiosorum beneficiariorum ad Conuentum pertinent.*

3 *Cluniacensis Abbas de spoliis Priorum, & beneficiariorum sibi subditorum habet palefredum, cappam, & Breuiarium.*

1. NOmine Religiosorum beneficiariorum hîc intelligimus illos tantùm, qui habent Prioratum, seu aliquam aliam dignitatem, aut beneficium manuale Regulare ab Abbate, & præsunt alicui Ecclesiæ, vel Monasterio ad subeundum aliquod munus,
2. seu officium. In horum igitur Monachorum beneficiariorum spoliis seruandum est illud, quod diximus de Abbate, nempe, quod eius spolium pertinet ad Monasterium, ita & Monachorum beneficiatorum. Et facit ad hoc tex. *in c. Perlatum.19.q.3.* vbi probatur, quòd Monachus nec quidem tunicam, quam induitur, alteri dare potest; sed ea pertinet ad Monasterium, cuius est Monachus: ita *c. Si qua mulier.eadem causa, & quæst.* & vltra ius commune adest Constitutio Benedicti XII. *c.12. sua Benedictina*, in qua ita statutum est: *Cæterùm astantibus Ordinariis, Abbatibus, Prioribus, & aliis Prælatis Religionis eiusdem, (hoc est, Ordinis Sancti Benedicti,) qui bona mobilia Prioratuum, administrationū, & beneficiorum quorūlibet sibi subiectorum vacantium, in ipsis tēpore huius vacationis inuēta, seu illa durăte vacantia, seu alia causa rationabili ad se asserūt pertinere, districtius inhibemus, ne vasa, vestimenta, seu alia ornamenta quæcunq. diuino cultui deputata, animalia etiam, tă pro agricultura, quam aliis ipsorum locorum necessitatib. teneri ibi consueta, vasa insuper vinaria, & coquinæ, lectos, & alia supellectilia; seu vasa (nisi fortè aurea, vel argētea fuerint,) occupare, vel exinde asportare,* &c. Facit etiam alia Cōstitutio Nicolai IV. quæ incipit: *Regis pacifici.* pro prospero statu Monachorum Cluniacensium anno Domini 1290. Pontificatus eius anno secundo, in 3.
qua etiam de eisdem spoliis disponitur: *Circa ordinationem verò horum Prioratuum vacantium præcipimus, vt in Prioratibus dicti Ordinis per mortem, aut per amotionem Priorum vacantibus, Abbas Cluniacensis, palefredum, cappam, & Breuiarium Prioris præmortui (secundùm antiquam consuetudinem) habeat; & deductis debitis, si quæ sint ante omnia, & solutis Monachis etiā ibidem commorantibus, & Priori futuro, ac familiæ domus pro se, & suis necessitatibus vsque ad fructus nouos primus congrua sustentatione dimissa, relictis etiam ad excolendum possessiones necessariis.*

QVÆSITVM V.

An spolia Monachorum decedentium extra Monasterium spectent ad ipsum Monasterium, an verò ad Sedem apostolicam.

SVMMARIVM.

1 *Monachus, quidquid acquirit, suo Monasterio acquirit.*

2 *Monachus sine Monasterio est sicut piscis sine aqua.*

3 *Bona Religiosorum extra Monasterium degentium, siue Superiorum permissu, siue absque illorum licentia, an spoliorum nomine veniant.*

DIctum est suprà, quòd quicquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio, vt *in cap. Non dicatis. 12.q.1.* Et quia aliquando reperiuntur aliqui Monachi vagabundi, qui aliquando extra Monasterium vagantur, contra tex. *in c. Placuit.16.q.1.* vbi habetur, quòd nullus Monachorum, pro lucro terreno de Monasterio exire præsumat: quia, sicut piscis sine aqua caret vita: ita sine Monasterio Monachus. Nunc 2.
vertitur in dubium, ad quem pertineant bona talis vagabundi morientis extra Monasterium. Pro solutione dubij deueniendum est ad aliam quæstionem, an spoliorum nomine intelligantur quæcunque bona Religiosorum extra Monasteria, siue suorum Superiorum permissu, siue absque licentia illorum degentium, & morientium. Super quod dubium varias reperio emanasse Summorum Pontificum Constitutiones, inter quas extat Constitutio à Paulo IV. edita, quæ incipit: *Postquam diuina.* in qua disponitur, bona Religiosorum, qui sponte egrediuntur, vel eiiciuntur,

eiuntur, vel ad alium Ordinem transeunt, vel etiam suorum Superiorum consensu extra Cœnobia, & Claustra commorantur; vndecunque, vel quomodocunque acquisita, siue ex testamento, siue ex beneficiis, siue industria, arte, mercatura, negotiatione, siue aliorum donatione ipsis Monasteriis deberi, in quibus illi primò professionem emiserant. Extat alia tamen Constitutio Gregorij XIII. in qua definit dicta bona Religiosorum ad Cameram apostolicam pertinere: quæ cùm sit valdè necessaria, ideò eam hîc recensere visum fuit.

GREGORIVS XIII.
Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

OFficij nostri partes sedulò præstare tenemur, vt dubia, quæ ab aliquibus sub falso prætextu, vel nimis subtiliter excitata, in Cameræ nostræ apostolicæ præiudicium tendunt, declaratione nostra dilucidentur. Nuper accepimus, quòd, etsi fel. record. Pius Papa IV. prædecessor noster, Constitutionem, & quæcunque in illa continentur, per piæ memoriæ Paulum Papam IV. etiam prædecessorem nostrum contra Apostatas editam, per quam inter cætera decernit, bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac census, redditus, & prouentus, iura, & actiones per Regularem Ordinem professos extra Claustra suorum Regularium locorum, etiam de licentia suorum Superiorum, degentes, tempore, quo extra Claustra huiusmodi fuissent acquisita, etiamsi acquisitiones huiusmodi ab ipsis professis ex redditibus beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, vel sine cura per eos obtentorum, seu detentorum, aut ex propria industria, seu artificio, mercatura, vel ex testamento, siue successione ab intestato quorumuis consanguineorum, affinium, vel amicorum suorum, aut quorumcunque aliorum factæ essent, non fisco, aut Cameræ apostolicæ; sed Religioni, aut Monasteriis, in qua, seu quibus professi fuissent, eo ipso applicata esse, & censeri debere, ad iuris, & sacrarum Constitutionum formam reduxerit. Necnon præfata bona Regularium extra Claustra, vt præfertur, degentium, siue Mendicantium, siue non Mendicantium, aut Militiarum Professorum, etiamsi loca, & canonicales portiones, aut dignitates, in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis cuiusuis Ordinis Regularibus obtinuerint, ac Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Primatiali, vel quauis alia præfulserint dignitate, post eorum obitum ad eandem Cam. Apost. & iuxta constitutionem fel. record. Pauli Papæ III. super spoliis sub dat. videlicet, tertio Nonas Februarij, Pontificatus sui anno tertio, promulgatum, legitimè spectent, & pertineant, idque per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, dum Collector Generalis ad recuperandum spolia Regularium specificè deputatus fuit, apertè demonstratum extitit, ac in possessione illa exigendi, ac recuperandi eadem Camera meritò semper fuerit. Nihilominus nonnulli vano sub dictæ Constitutionis Pauli IV. prædecessoris præfati prætextu contrarium aliquando asserere non dubitarint. Nos omnem circa prædicta dubitandi occasionem dimouere, simúlque æquitate, & iustitia suadentibus, eiusdem Cameræ indemnitate, ne in dies molestiis, & incommodis afficiatur, consulere volentes, præsentium authoritate, declaramus, res, & bona quæcunque per dictos Regulares extra Claustra Ecclesiarum, Monasteriorũ, Domorum, & quoruncunque Regularium locorum degentes, quocunque iure, & actione, siue ex causa testati, siue intestati acquisita, & in posterum acquirenda, vel ad eos delata, in quibusuis Prouinciis, dominiis, regnis, & locis consistant, nisi iidem, ad quos illa spectauerint, sufficienti fuerint testandi, aut de illis disponendi facultate suffulti, eáque legitimè vsi fuerint, ad eandem Cameram pleno iure pertinuisse, & spectare; ac bona quæcunque eorundem sub spoliorum nomine comprehensa per ipsam Cameram, eiúsque nomine, à quibuscunque occupantibus, & detinentibus recuperari, ac vindicari potuisse, & posse; ac iuxta Pauli III. & aliorum prædecessorum nostrorum Literas eadem Camera Apostolica in huiusmodi bonis spolia nuncupatis verè vniuersaliter succedente, quòd ipsa Camera, quæ cæteris hæredibus, & successoribus ampliori est priuilegio munita, cuíque meritò magis fauendum est, dum in eam rerum, & bonorum dominium, ac possessio, nulla traditione præcedente, transeat, in quacunque bonorum, & spoliorum, siue ad sæculares, siue ad regulares, dum viuerent, spectantium successione, quibuscunque in rebus, siue in pecuniis illa consistant, etiamsi nominatim, aut alia nota illa resignanda essent, quæ ad eandem Cameram iure spoliorum pertinuerunt, & pertinebunt in posterum, omni prorsus fictione penitùs cessante, ius, & nomen veri hæredis in eisdem spoliis habere, illiúsue naturam sortiri, ac veri hæredis priuilegiis, & iuribus in quibuscunque bonis, pecuniis, iuribus, & actionibus, vt antehac potuisse, & nunc posse; idque eorundem prædecessorum, ac nostræ etiam intentionis semper fuisse, & esse, authoritate præsentium declaramus. Sicque per quoscunque Iudices, in quibusuis causis etiam per appellationem, aut aliàs pendentibus, & futuris, ac in quacunque causa, vel instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere; necnon quicquid secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est, hactenus, vel in posterum contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Mandantes, &c. Non obstantibus, &c.

Hactenus Summus Pontifex: quæ Bulla ponitur per Quaranta *in Summa Bullarij, de spolijs Clericorum.*

DISPVTATIO XVII.

De Iudicibus Conseruatoribus.

IV. Vtrùm Abbates, & Prælati Episcopo inferiores possint in Iudices Conseruatores eligi.

V. Abbates, & Prælati Regulares quæ officia, & quos actus in iudicio exercere possint.

VI Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares, vel Monachi, absque ipsorum licentia testamentorum, & aliarum vltimarum voluntatum executores esse possint.

QVÆSITVM I.

Vtrùm Prælati Regulares possint sibi Conseruatores eligere.

SVMMARIVM.

1 *Conseruator quid sit: & num.3.*
2 *Conseruatorum tria genera.*
4 *Conseruatores de iure communi non ordinariam, sed delegatam iurisdictionem habere censentur.*
5 *Conseruatores ex priuilegiis Ordinarij Iudices censentur.*
6 *Conseruatores an possint alteri suas vices delegare.*
7 *Conseruatores Iudices concedere ad solum Papam spectat.*
8 *Conseruatores non fuerunt sublati à Concilio Tridentino.*
9 *Regulares possunt sibi Conseruatores eligere.*
10 *Canonici an possint a Regularibus in Conseruatores assumi; & quo iure.*
11 *Constitutio Gregorij XV. quid requirat in personis eligendis a Regularibus in conseruatores.*
12 *Synodales Iudices designati durare debent, saltem vsque ad futuram Synodum in officio.*
13 *Regulares tenentur instrumentum electionis Conseruatorum exhibere, & relinquere apud Notarium, Curiæ Ordinariorum.*
17 *Conseruatores semel electi, durante quinquennio absque iusta causa, amoueri non possunt à Regularibus.*

1. PRo huius quæsiti, & totius Disputationis intelligentia notandum primò, quòd Conseruator secundùm ius commune est Iudex datus ad tuendum aliquem, seu aliquos contra manifestas iniurias, conseruādósque illos indemnes in proprio statu, vt colligitur exprcsè *ex cap. Statuimus. de offic. Iudic. deleg. in 6.* vbi Gloss. & communiter Doct. Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 34 q. 1.* Moneta *de Conseruator. c. 1. n. 8.* Mirand. *tom 2. Manual. Prælat. q. 47. art. 1. concl. 1.* Hieron. à Sorbo *in annot. ad Compend. priuileg. verbo Conseruator. vers. Sunt autem.*

2. Et horum Conseruatorum tria sūt genera: nam interdum dantur, vt aliquos defendant contra latrones, & prædones: aliquando dantur contra eos, qui aliquorum priuilegia infringunt: aliquando, vt ipsos manifestis molestiis, & iniuriis tueantur: qui Conseruatores in nullo dictorum casuum cognoscere possunt de his, quę iudicialem requirunt indaginem, *d. c. Statuimus,* vbi Gloss. *verb. Indaginem,* ait, per iudicialem indaginem intelligi eam causæ cognitionem, & examinationem, quæ à Iudicibus adhiberi solet in rebus dubiis.

3. In nostro autem casu Conseruator est Iudex datus ad tuendos Regulares ab iniuriis illis illatis: & isti Conseruatores de iure communi non ordinariam, sed

4. delegatam iurisdictionem habere censentur, vt colligitur *ex d. cap. 1.* & *cap. fin. de offic. Iud. deleg lib. 6.* notat. Azor. ex Archidiacono, Ioanne Andrea, & aliis *in cit. cap. 34. q. 2.* Moneta *d. c. 1 n. 11.*

5. Secùs est autem de iure priuilegiorum, secundùm quæ ordinarij Iudices censentur: nam ad vniuersitatem causarum deputati sunt: & ideò magis ordinariis, quàm delegatis comparantur per ea, quæ docet Gloss. *in cap. Cùm causam. verb. Delegatus. de appellat.* Vuam. *conf. 181. n. 4. tit. de appellat.* & ita definisse Sacrā Congregatione, refert Nauar. *conf. 3. n. 2. tit. de offic.* Vant. *de nullit. sent. tit. Coram quo nullitas proponi. n. 17.* Erasm. à Coch. *d. q. 39. n. 28.* Et patet ex priuilegio à Gregorio XIII. Societati IESV concesso inferiùs recensendo: vbi concedit, vt possint Episcopos, & alias personas in dignitate ecclesiastica constitutas, Canonicos, &c. in suos Conseruatores, & Iudices ordinarios assumere. Probat Laurent. de Peyrinis *tomo 2. priuileg. Ord. Minim. in annot. ad constit. Gregorij XV. num. 2.* ex quo sequitur non esse opus, quòd in citationibus inserant literas conseruatorias; sed sufficiet, si de eis in actis Notarij Curiæ ordinarij constet, vt requiritur ex Constitutiōne Gregorij XV. super hac re emanata, quam inferiùs referemus.

Secundò notandum est, quòd licèt Conseruator de iure communi alium subdelegare non possit, *cap. fin. §. Vices suas. de offic. deleg. in 6.* quia delegatus nequit vices suas alteri subdelegare; tamen nihilominùs cùm virtute priuilegiorum regulariū Orrdinarius Iudex censeatur, vt dictum est; vtique poterit alteri suam iurisdictionem demandare. Quod etiam probatur ex iisdem priuilegiis, vbi id specialiter conceditur. Probant Moneta *d. tract. cap. 7. q. 2. n. 88.* Roderic. *quæst. regular. tom. 1. q. 65. art. 10.* Mirand. *Man. Prælat. tom. 2. quæst. 47. art. 3.* Hieron. à Sorb. *in Compend. tit. Conseruator. vers. Item Conseruator. 3.* Passarell. *in notab. priuileg. notab. 32.* Laurent. de Peytin. *loco cit. n. 5.* Verùm in subdelegato requiruntur omnes cōditiones, & qualitates ad Conseruatorem constituendum necessariæ, vt patet *ex cap. Statuimus. §. In nullo. in fine, de rescript. lib. 6.* vbi Gloss. *verb. Designatis.* & *dict. c. fin. §. Vices quoque. de offic. deleg. eod. lib.* vbi Gloss. *verb. superius.* 6.

Tertiò notandum, quòd nullus Summo Pontifice inferior, etiam Legatus à latere, potest Iudices Conseruatores concedere, vt probant Ioan. Andr. *in d. cap. Statuimus, d. offic. deleg. in 6.* Syluest. *verb. Conseruator, q. 1. n. 2.* Roderic. *d. q. 65. art. 2.* Miranda *d. q. 47. art. 1. concl. 1.* Monet. *de Conseruat. cap. 4.* Quòd autem Summus Pontifex possit Regularibus Conseruatores Iudices concedere, quoad eorundem Regularium extra Conuentuum Claustra degentium personas, colligitur ex concil. Trident. *sess. 7. de reformat. cap. 14.* Quo verò ad ipsa Monasteria, vel Religiones, constat ex eodem Concilio *sess. 14. de reformat. cap. 5.* ibi. *Vniuersitates autem generales &c.* 7.

Nec sublati fuerunt à prædicto Concilio Conseruatores, quatenus *sess. 24. de reformat. cap. 20.* ait. *Quod omnes causæ ad forum ecclesiasticū quomodolibet pertinentes in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscantur.* Ita enim Sacrá Congregatione Concilij censuisse, etiam quòd causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant, testatur Farinac. *2. part. decis. 616. n. 4.* & de facto post d. Concilium à Summis Pontificibus Conseruatores Religionibus concessi sunt, vt *infrà* patebit. 8.

His ita notatis, dicendum est. Regularibus nonnulla priuilegia à Summis Pontificibus concessa fuisse, quorum virtute possunt sibi Conseruatores Iudices eligere, qui eorum iura à molestiis, & iniuriis aliorum tueantur. 9.

tueantur. Quod probatur ex nonnullis indultis, quæ referuntur *in Compend. priuil. Mendic. verb. Conseruatores*, & à Roderic. *d. q* 65. *art.* 3. & Miranda *d. q.* 47. *art.* 4. Eorum tamen quædam notabiliora, ac pleniora hîc recensere libuit, vt faciliùs præ manibus habeantur, & ne curiosus Lector aliunde emendicare cogatur.

Sixtus IV. mandauit quibuslibet in dignitate Ecclesiastica constitutis, & metropolitanæ, vel alteriùs cathedralis Ecclesiæ Canonicis per vniuersum orbem, qui per Guardianos, & Fratres Ordinis Minorum, seu Syndicos Romanæ Ecclesiæ prædicto Ordini deputatos requisiti fuerint, quatenus per se, vel alium, seu alios, vbi, & quando opus fuerit, solenniter publicent eorum priuilegia, & eisdem, ac illorum Domibus, & Professoribus efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eos pacifica possessione priuilegiorum, & concessionum huiusmodi gaudere; non permittentes per quoscunque indebitè molestari. Ita refertur *in Compend. loco cit.* §. 1. & Gregorius XIII. per suam Constitutionem, quæ incip. *Æquum reputamus*. concessit, vt Societas IESV, & singulæ eius personæ, & familiares Clerici, tam in causis ciuilibus, quam in criminalibus, & mixtis, siue actores sint, siue rei, omnes, & singulos Archiepiscopos, Episcopos, & Abbates, necnon alias personas in dignitate ecclesiastica constitutas, Canonicos metropolitanarum Ecclesiarum, vel cathedralium, & Vicarios Archiepiscoporum, & Episcoporum in spiritualibus, eorúmque Officiales generales vbilibet constitutos contra quascunque Communitates, & Collegia huiusmodi in suos Conseruatores, & Iudices Ordinarios assumere possint. Ita refertur *in Bullar. nouo, tom.* 2. *bull.* 1. *Greg.* 13. *pag.* 361. & *in Compend. priuil. Societ. verb Conseruator* §. 1. & à Roderic. & Mirand. *locis cit.* quibus priuilegiis gaudent, & vti possunt cæteræ omnes Religiones per communicationem.

10. Circa quæ priuilegia notandum, quòd, licèt de iure communi Canonici cathedralium, vel collegiatarum Ecclesiarum non possint in Iudices Conseruatores eligi: quia *in cap. fin. de offic. deleg. in* 6. vbi de Conseruatoribus agitur, Canonici prædicti non nominantur: dicitur enim: *Conseruatores de cætero deputari non possint, nisi Episcopi, vel eorum Superiores, aut Abbates, seu dignitates, vel personatus in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis obtinentes.* Quod notat ibi Gloss. *in verb. Obtinentes*, dicens hanc esse vnam differentiam inter Conseruatorem, & delegatum; quòd Canonicus potest esse delegatus; non autem Conseruator; nisi Canonicatui dignitas, vel personatus annexa sint, vt notant Mandos. *de signat. gratiæ, verb. Conseruatoria. vers. Sed quòd Canonicus.* Monet. *de Conseruat. cap.* 5. *q.* 8. *num.* 117. Tamen Canonici cathedralium Ecclesiarum possunt virtute narratorum priuilegiorum à Regularibus eorum Iudices Conseruatores assumi, vt patet ex dicta concessione Sixti IV. & ex alia Gregorij XIII.

11. Secundò notandum, quòd eorum priuilegiorum virtute possunt Episcopi, ac Superiores Prælati, necnon Abbates, & aliæ personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ, ac Canonici Cathedralium Ecclesiarum, Vicarij Generales, seu Officiales Episcoporum in Iudices Conseruatores eligi, nulla alia conditione requisita. Verùm ex Constitutione Gregorij XV. *inferius* adducenda necessarium est insuper, quòd prædictæ personæ, ad hoc, vt idoneæ censeantur, sint electi Iudices synodales in aliqua prouinciali, vel diœcesana Synodo, iuxta decretum Tridentini Concilij *sess.* 25. *de reformat. c.* 10. vbi statuit, quòd in singulis Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis designentur aliquot personæ, saltem quatuor, aut etiam plures in qualibet diœcesi, quæ qualitates habeant iuxta Constitutionē Bonifacij VIII. incip. *Statutum. de præscript. in* 6. & alioquin ad id aptæ, vt præter Ordinarios locorum iis etiam post hæc causæ ecclesiasticæ, ac spirituales, & ad forum ecclesiasticum pertinentes in partibus delegandæ committantur: qui Iudices synodales ita designati vsq. ad futuram diœcesanam Synodum in eorū officio durent, siue sint electi principaliter in Synodo, siue in locum mortui, vel absentis, subrogati sint: nam, si contingeret, aliquem horum interim mori, loci Ordinarius cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram Synodum substituere debet, vt patet *ex dict. cap.* 10. Tridenr. & ex dicta Constitutione Gregorij XV. Idem dicendum est, si Iudex synodalis, non moriatur; sed in alium locum extra diœcesim per diuturnum tempus secedat: nam diuturna absentia morti æquiparatur, vt absentia mortis vicaria dicitur: atque ita fertur Sacram Congregationem declarasse, teste Laurent. de Peyrin. *in annot. ad constit.* 5. *Gregorij XV. num.* 27. 12.

Hi autē synodales Iudices principaliter ab Episcopo, seu alio Synodo præsidenti, necnon & ab aliis eidem Synodo interessentibus nominandi sunt, vt declarasse sacram Congregationem testatur idem Laurent. de Peyrin. *loco cit. num.* 28.

Constitutio Gregorij XV. de Conseruatoribus edita est, quæ sequitur.

S. D. N. GREGORII diuina Prouidentia Papæ XV.

Constitutio de Conseruatoribus.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus Noster D. Gregorius diuina Prouidentia Papa XV. partim ex certis, & rationabilibus causis animum suum mouentibus, & de voto Venerabilium Fratrum suorum S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, partim fel. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris sui vestigiis inhærendo, reuocauit, ac nullas, & inualidas decreuit omnes, & quascunque Iudicum Conseruatorum electiones, nominationes, seu deputationes, tam in vim Literarum conseruatoriarum, iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcunque priuilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum apostolica authoritate concessorum, seu aliàs quocunque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuscunque Conuentibus, Capitulis, Militiis, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monasteriis, Hospitalitibus, aut aliis quibusvis piis, tam sæcularibus, quàm cuiusvis Ordinis, etiam Mendicantium, seu Instituti, vel Societatis regularibus locis, quantumvis exemptis, etiam de necessitate exprimendis, seu illorum personis, cuiusvis qualitatis, seu conditionis existant. In futurum verò Sanctitas Sua hac generali, & perpetuò valitura Constitutione statuit, & decreuit: vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales, siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi non solùm habeant qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione similis rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris sui, quæ incipit, *Statutum*; ita vt vel dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant; sed etiam in Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis, iuxta Decretum Concilij prædicti, Iudices electi, seu designati sint. Quódque

Quódque deinceps Literæ conseruatoriæ per Sedem apostolicam concedendæ supraſcriptis tantùm dirigantur, & si quæ Literæ aliter expedientur, illæ, ac deputationes huiuſmodi, omniaque exinde ſequenda nullius ſint roboris, vel momenti. Et nihilominùs qui ſecùs, quàm iuxta formam ſuperiùs præſcri-
7. ptam Conſeruatores huiuſmodi cum effectu eligere, nominare, ſeu deputare, aut electis, nominatis, ſeu deputatis vti auſi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & paſſiua ſint ipſo iure priuati, adeò vt habilitationem à nemine, præterquàm à Romano Pontifice, conſequi valeant, reliqui verò aliis pœnis, arbitrio Sanctitatis Suæ, coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monaſteria, ac loca huiuſmodi, eorúmque perſonæ, ac bona careant Conſeruatore ad annum, ita vt illorum cauſæ intereà coram locorum Ordinariis duntaxat cognoſci, ac diffiniri debeant. Cæterùm vt latiùs pateat Conſeruatorum huiuſmodi deligendorum facultas, Sanctitas Sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis prouincialibus, aut diœceſanis quamplures perſonas ex habentibus qualitates in prædicta Conſtitutione eiuſdem Bonifacij prædeceſſoris contentas: & alioquin ad id aptas, deſignari procurent; & ſi aliquem interim ex deſignatis mori contigerit, ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in eius locum, vſque ad futuram prouincialem, aut diœceſanam Synodum. Inſuper Sanctitas Sua, inhærendo hac in parte Decreto ſimilis recordationis Gregorij Papæ XIII. etiam prædeceſſoris ſui, ſtatuit, & ordinauit, vt regulares, ac perſonæ huiuſmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra ſex menſes à die publicationis in Vrbe præſentis Conſtitutionis inchoandos, debeant ſibi eligere, ſeu aſſumere Conſeruatores iuxta formam ſuperiùs propoſitam, eiúſque electionis, ſeu aſſumptionis documentum infra tempus huiuſmodi penes Acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapſo, quandiu Conſeruatores ſecundùm formam præſentis Conſtitutionis non elegerint, coram eiſdem Ordinariis conueniantur; quódque Conſeruatores huiuſmodi ſemel legitimè deputati, niſi ex legitimâ cauſa à Sede apoſtolica, aut locorum Ordinariis, provt iiſdem Regularibus, & aliis ſupradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenus poſſint, aut valeant. Ad hæc ſtatuit Sanctitas Sua, vt coram ipſis Conſeruatoribus regulares, ac perſonæ ſupraſcriptæ conueniri, aut trahi debeant; ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint, ita vt memorati Conſeruatores in cauſis, in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullam prorſus iuriſdictionem habeant; ſed in iis tantùm, in quibus rei extiterint; neque extra ciuitates, ſeu diœceſes, in quibus fuerint deputati, contra quoſcunque procedere præſumant. Si qua verò inter iudices Conſeruatores huiuſmodi, & locorum Ordinarios controuerſia ſuper competentia iuriſdictionis orta fuerit nequaquam in cauſa procedatur, donec per arbitros in
11. forma iuris electos ſuper iuriſdictionis competentia fuerit iudicatum. Quòd ſi qui Conſeruatores, ſiue in hac parte, ſiue aliàs quomodolibet, ſuos limites exceſſerint, per annum ab officio Conſeruatoris huiuſmodi ſuſpenſi ſint; & pars, quæ hoc fieri procurauerit, ſententiam excommunicationis incurrat iuxta formam alterius Conſtitutionis eiuſdem Bonifacij Prædeceſſoris, quæ incipit: *Hac Conſtitutione*, quam Sanctitas Sua in his omnibus, quæ præſenti Conſtitutioni non aduerſantur, innouauit, & innouat. Per hoc tamen non intendit Sanctitas Sua prohibere, quominùs regulares, & alij ſupradicti in caſibus à iure permiſſis petant Iudicem non ſuſpectum à Principibus, ſeu Magiſtratibus ſæcularibus; dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet vt Regulares, & alij prædicti ſint actores, non autem rei, vtque agant contra laïcum, non autem contra eccleſiaſticum, vel aliàs à iuriſdictione ſæculari exemptum, atque vt cauſa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem eccleſiaſtica, & in ea iuxta ſacrorum Canonum diſpoſitionem laïcus, vt præfertur, eligendus, Iudex competens exiſtat. Quæ omnia, & ſingula in præſenti Conſtitutione contenta Sanctitas Sua voluit inuiolabiliter obſeruari, decernens ſic in iis, ceteriſque omnibus præmiſſis per quoſcunque, &c. etiam Sacri Palatij apoſtolici Auditores, necnon S.R.E. Cardinales, ſublata, &c. iudicari, &c. Necnon irritum, & inane, &c. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac Literis conſeruatoriis, quas omnes ad formam præſentis Conſtitutionis reduxit, in fauorem quorumcunque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarium, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſario exprimendi, Collegiorum, Capitulorum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, ac piorum quorumcunque, tam ſæcularium, quam regularium locorum, necnon illorum etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, etiam ex cauſa, & titulo oneroſo, indultis, & Literis apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis, vicibus approbatis, & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque tenoribus, & formis, ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum; non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quoad ea, quæ præſentibus aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat, ſpecialiter, & expreſsè derogauit, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Cæterùm, vt præſens Conſtitutio faciliùs omnibus innoteſcat, Sanctitas Sua voluit, & mandauit, vt non ſolùm in Cancellaria apoſtolica; ſed etiam ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ publicetur, illiúſque exempla in iiſdem locis affixa dimittantur, ac in Quinterno Cancellariæ inter Conſtitutiones perpetuas deſcribatur, & annotetur.

Placet, publicetur, & deſcribatur A.

Lecta, & publicata fuit ſupradicta Conſtitutio in Cancellaria Apoſtolica ab altero ex R. P. D. Maioris Præſidentiæ Abbreuiatoribus, die vigeſima menſis Septembris, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo vigeſimoprimo, Pontificatus vero prælibati S.D.N. Gregorij PP. XV. anno primo.

Et poſtmodum die, & anno ſupradictis in Quinterno eiuſdem Cancellariæ inter alias Conſtitutiones Apoſtolicas deſcripta, & annotata fuit.

NICOLAVS VRSINVS Procuſtos.

In

In Dei nomine. Amen. Anno à Natiuitate D. N. IESV Christi 1621. Indictione quarta, die verò vigesima Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ X V. Pontificatus sui anno primo, retroscripta Constitutio apostolica affixa, ac publicata fuit in Valuis Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ per me Augustinum Braccherium Apostolicum Cursorem.

Octavius Spada, *Mag. Cursorum.*

13. Ex qua Constitutione præter supradicta notandum, quòd Regulares tenentur instrumentum electionis Conseruatoris exhibere, & relinquere apud Scribam, seu Notarium Curiæ Ordinariorum, ad tollendas fraudes, quæ in hac re fieri possent. Prætereà notandum, quòd Regulares non possunt Conseruatores semel legitimè electos, durante quinquennio à die electionis, amouere: quia statim ac electi sunt, censentur à Sede apostolica deputati; vnde ad libitum eligentium amoueri nequeunt; nisi interueniat legitima causa, putà negligentia, inimicitia, &c. quam Sedes apostolica, aut locorum Ordinarij pro eorundem Regularium, & aliorum prædictorum libito approbare debent.

14.

QVÆSITVM II.

De quibus Regularium causis possint Iudices Conseruatores ab iis deputati cognoscere.

SVMMARIVM.

1 *Conseruatorũ iurisdictio de iure communi ad quæ extendatur.*
2 *Conseruatores suæ iurisdictionis limites excedentes incurrunt suspensionem ab officio per annum.*
3 *Conseruatores qui incitat ad excedendum prædictos limites, excommunicationem incurrit.*
4 *Suspensio, quam incurrunt Conseruatores prædicti, non est censura propriè dicta.*
5 *Conseruator vt incurrat prædictam suspensionem, quid requiratur.*
6 *Ignorantia crassa, & affectata scientiæ æquiparatur.*
7 *Excommunicationem vt incurrat pars incitans Conseruatorem ad excedendos limites iurisdictionis, quid requiratur: & n. 9.*
8 *Lex excommunicans aliquid facientem, non comprehendit regulariter consentientem, etiam mandando, consulendo, vel procurando.*
10 *Iniuria quid sit, & quibus modis inferatur.*
11 *Violentia quid, & quotuplex sit.*
12 *Manifestum quod dicatur.*
13 *Conseruatores possunt de manifestis, & notoriis iniuriis, & violẽtiis cognoscere, & in illarum cognitione iudicialem indaginem adhibere: secus de dubiis: vt n. 14.*
15 *Conseruator quid facere debeat, si dubitet, an iniuria sit notoria, vel ad suam iurisdictionem spectet.*
16 *Conseruatores in prædictis causis non solum contra Clericos; verum etiam contra laicos procedere possunt.*
17 *Conseruator procedere potest contra reum, qui vocatus factum confitetur; sed negat illud notoriũ.*
18 *Conseruator an possit procedere contra reum, qui factum confitetur; sed negat delictum.*
19 *Conseruator an possit procedere per inquisitionem mixtam.*
20 *Conseruatores tueri possunt ab iniuriis, tam illatis, quam inferendis.*
21 *Conseruatores, neque criminaliter, neque mixtè; sed ciuiliter tantum procedere possunt.*
22 *Conseruatores, ciuiliter procedendo, possunt vti censuris, & brachium sæculare inuocare.*
23 *Conseruatores quid possint virtute priuilegiorum Regularibus concessorum, Constitutionis Gregorij XV. & declarationis S. Congregationis Concilij Tridentini.*

De iure communi Conseruatorum Iudicum iurisdictio solummodo extenditur ad cognoscendum de notoriis tantùm, & manifestis iniuriis, & violentiis illatis, vel conferendis iis, à quibus assumuntur, *c. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.* Nec possunt cognoscere de his, quæ iudicialem requirunt indaginem, id est, de rebus dubiis, vt exponit Gloss. *in d. cap. 1. verb. Indaginem*, Quòd si in aliis minimè notoriis causis iudicialem indaginem postulantibus se intromittant incurrunt suspensionem ab officio per annum: & pars eos scienter incitans ad ita procedendum, incidit eo ipso in excommunicationem, à qua absolui non potest, nisi priùs ei, quem indebitè defatigauit, integrè de expensis satisfaciat, *d. cap. fin. §. Vt autem. & §. seq.* Nauar. *in Manual. cap. 27. num. 125.* Armill. *verb. excommunicatio, vers. excommunicatio, 85.* Mandos. *in annalib. casib. num. 52. casu. 181.* Erasm. à Cochier. *de iurisd. Ordin. in exempt. part. 1. quæst. 39. num. 6.* & alij communiter. 1. 2. 3.

Supradicta autem suspensio non censetur ecclesiastica censura, nec habet eius vim; sed intelligitur, vt sint tantùm suspensi ab Officio Conseruatorum, ac facultate illud exercendi per annum: quod licèt anteà in dubium reuocatum fuerit; hodie tamen est clarum ex Constitutione Gregorij X V. super hoc specialiter edita superiùs relata, in qua id expressè declaratur; nempe, quòd solùm suspensi sint per annum ab Officio Conseruatorum, potestatéque illud exercendi. 4.

Porrò ad eam suspensionem incurrendam requiritur, vt Iudex scienter suæ potestatis limites excedat, vt dicitur in eo textu: *Vt si Conseruatores de aliis, quam de manifestis iniuriis, & violentiis scienter se intromiserũt.* Idem esset, si ignorantia esset iuris, vel affectata, & crassa: nam scientia, & affectata, vel crassa ignorantia æquipatantur, *cap. Cum inhibitio. extr. de clandest. desponsat. cap. Eos. de tempor. ordinat. in 6.* vbi Gloss. *verb. Affectata. ead. gloss. in d. cap. vlt. verb. Scienter.* Erasm à Coch. *d. q. 39. num. 6.* 5. 6.

Vt autem pars supradictam excommunicationem incurrat, requiritur, quòd ipsamet sollicitet: non enim illam incurreret procurator, sicuti nec etiam ipsa pars, si Iudex ad vlteriora non processisset. Quia lex excommunicans aliquid facientem, non comprehendit regulariter consentientem, etiam mandando, consulendo, vel procurando: nec incurritur pœna, antequam id fiat: quia excommunicatio non debet extendi de vno casu ad alium. Gloss. *in Clem. 1. de sepultur.* & *in Clem. 1. de consanguin.* quam dixit communiter receptam Nauar. id pluribus probans *d. c. 77. n. 51.* Et in terminis *eod. cap. num. 125.* Cochier *d. q. 39. num. 6. in fin.* & *num. seq.* Suarez *de censur. disput. 23. sect. 4. num. 10.* 7. 8. 9.

Hæc de pœnis, quas Conseruatores, suæ facultatis limites excedentes, ac pars id procurans incurrunt. Explicandum nunc pleniùs videtur, ad quæ prædictorum Conseruatorum potestas se extendat: quod vt clariùs elucescat, præmitto primò, quòd iniuria dicitur, 10.

citur, quicquid non iure fit, *instit. de iniur. in princ. l.1.* & *l.Lex Cornelia.ff. de iniuriis.* Ioan. Andr. *in d.c. in princ. verb. de Iniuriis, de offic. deleg. in 6.* Archidiac. *ibidem, num.2. verb. Iniuriis.* Franc. *num. 2.* Et violatio priuilegiorum iniuria dicitur: nam iniuriam alteri infert qui eius priuilegia violat. Idem Ioan. Andr. *in cap. num.3.eod.tit.& lib.* Iniuria etiam dicitur contumelia, atque iniquitas, & iniustitia: nam aliquem contumeliis afficiens, vel iniquitatem, seu iniustitiam (quod idem est) faciens, propriè iniuriam inferre dicitur. Farinac. 3 *par. prax. crimin. lib. 3. q. 105. num. 1.*

Quibus autem modis iniuria inferatur, docet idem Farin. ibid. *n.2.* ad quem remitto curiosum Lectorem.

11. Violentia est iniuria quædam cum vi & impetu personis, vel rebus facta, & est quintuplex secundùm Menoch. *in prælud. de recuperanda possess. à n.18.* Prima dicitur ablatiua, quando per vim aliquid aufertur. Secunda est expulsiua, quando per vim quis de possessione eiicitur. Tertia est compulsiua, quando per metum compellitur quis facere aliquid, quod sponte aliàs facturus non erat. Quarta dicitur turbatiua, cùm possessor in sua possessione turbatur. Quinta inquietatiua, cùm quis non finit alium vti re sua quietè, quæ parum à quarta differt.

12. Manifestum dicitur, quod per facti euidentiam ita notorium est, vt examinatione non indigeat: vel, si indigeat; potest nihilominùs probari clarè, & certitudinaliter per multos testes, & ita, quòd negari non possit. Ità Cardinal. Tusch. *practicar. conclus. iur. verb. Manifestum, conclus. 71. num. 7.* manifestæ autem iniuriæ in præsenti casu illæ intelliguntur, quæ ita notoriæ sunt, vt nulla probabili tergiuersatione celari queant, *cap. Ex parte. de verb. signif.* His positis.

13. Dico primò: Conseruatores possunt de manifestis, & notoriis iniuriis, & violentiis cognoscere, & in illarum cognitione iudicialem indaginem adhibere: quia in notoriis habent iudicialem indaginem. Ita Innocent. *dict. cap. 1.* quòd incipit: *Statuimus.* cuius ipse Author fuit, *n.1. & 4. de offic. deleg. in 6.* vbi etiam Archidiac. *num. 3. in princ.* Franc. *num. 3. vers. Vltimò, nota.* Dominic *ibid.* Moneta *de Conseruator. cap. 2 q. 3. num. 90* Erasm. Coch. *d. q. 39. num. 6.* Azor. *instit. moral. parte 2 lib. 5. cap. 34. q. 8.* Probatur: quia in notoriis, & manifestis iniuriis, & violentiis committitur iurisdictio Conseruatoribus: ergo & omnia illa, sine quibus ipsa explicari non potest, *l.2. ff. de orig. iur.* Non potest autem Iudex venire ad puniendum aliquos de notoriis malefactis, nisi eos citet, secundùm Innocent. *in cap. Tua. de cohabit. Cleric. & mul. in 6.*

14. Ideò eis non est integrum, de iniuriis dubiis cognoscere, illæ enim sine indagine iudicari non possunt.

15. Quòd si in principio dubitet Conseruator, an iniuria notoria sit, an ad suam iurisdictionem, & forum spectet; tunc poterit Conseruator de ea causa cognoscere, an ad suam iurisdictionem pertineat: quod quilibet Iudex facere potest, *l. 3. ff. de iudic.* aliàs enim inutile esset eius officium, *c. Super literis. de rescript.* Quòd si factum notorium inuenerit, procedat in causa; sin minùs, desistat: quia non habet ius defendendi simpliciter iniuriam; sed notoriam duntaxat.

16. Ita Azor *d. q. 8.* Potest autem Conseruator in prædictis causis, non solùm contra Clericos, verùm etiam contra laicos procedere. Roderic. *d. q. 65. art. 11. conclus. 2.* Mirand. *d. art. 7. concl. 8.* Laurent. de Peyrin. *loco cit. num 42.*

17. Item, si reus vocatus factum quidem confiteatur; sed neget illud notorium, Conseruator contra illum procedere poterit, nam, licèt id non sit notorium facti euidentia; est tamen notorium per confessionem partis, *cap. Vestra. de cohabit. Cleric. & mulier.* Innocent. *d c.1. num. 6. post med.* Gloss. *ibid. verb. Conseruatores.* Facit textus *in cap. Cum personæ.* cum Gloss. *in verb. Ordinarius. de priuileg. eod. lib.* Panormitanus *consil. 62. num. 6. part. 2.* Erasm. à Cochier. *d. quæst. 39.* 18. *num. 10. & num. 24.* Azor. *loco citato.* Item, si reus confiteatur factum; neget tamen delictum, vtputà, quia dicat, se fecisse ad suam defensionem, vel animo recuperandi suam possessionem, tunc Conseruator poterit ad suam instructionem testes, & probationes admittere ad cognoscendum, an sit iniuria notoria, etiam parte absente. Innocent. *d. cap. 1. num. 6. & 7.* vbi Ioan. Archid. & Franc. Andr. Panormit. *cons. 100, num. 3. part. 1.* Azor. *loco citato vers. Quæres.* Erasm. à

19. Coch. *d. quæst. 39. num. 11.* Insuper, quando notorium est delictum, aut author illius ignoratur, procedere poterit per inquisitionem mixtam, specialem, nempe, quoad delictum; generalem autem quoad personam, iuxta modū procedendi in causis criminalibus, quem *alibi* tradidimus. Ioan. And. *in addit. ad Spec. tit. de Iudic. delegat. n. 25.* Azor. *d. cap. 34. q. 8. circa med.* Erasm. à Coch. *loco cit. num. 24* Debet tamen Conseruator vlteriùs procedendo pronunciare priùs, factum, & delictum esse notorium, aliàs non valet sententia, nec processus suus, qui debet fundari super notorio, cùm deficiat qualitas, super qua fundatur eius iurisdictio ad notata per Innocent. *in cap. Præterea. de dilat.* & *in cap. Tua de cohabit. Cler. & mulier.* Ita Panormit. *d. consil. 100. num. 3. post med.* Conseruatorum igitur iurisdictio non se extendit ad dubia, & obscura, in quibus verificandis specialis omninò indago requiritur, ac iudiciarius ordo obseruandus est, per tex. *in c. Ad nostram. el. 3. de iureiur.*

Dico secundò, Conseruatores possunt illos assumentes tueri, non solùm ab iniuriis illatis; verùm & ab iis, quæ probabiliter creduntur inferendæ: vt, si qui parati sint ad violentiam inferendam iis, qui ipsos in Conseruatores elegerunt, poterunt prohibere, excommunicare, & punire, *cap. Sacro ext. de sent. excom. cap. Romana. §. Caueant. de offic. deleg. in 5.* Et si iniuria iam fuerit illata, possunt per censuras compellere reos ad idoneam satisfactionem exhibendam, etiam sæcularis brachij auxilium inuocando. Ita Gloss. *in d. cap. 1. verb. Defendere,* & ibi Ioan. Andr. *in princ.* Ioan. Monach. *num. 5.* Molin. *de iust. tomo 6. q. 29. num. 2.* Azor. *d. cap. 34. quæst. 7. vers. Si iterum quæras* Erasm. à Cochier *d. quæst. 39. num. 13.* Laurent. de Peyrin. *loco cit. num. 41.* 20.

Dico tertiò, Conseruatores in prædictis causis, neque criminaliter, neque mixtè; sed ciuiliter tantùm procedere possunt. Ita Monet. *d. cap. 7. quæst. 2. n. 233.* Laurent. de Peyrin. *loco etiam cit. num. 44.* Pro prædictis verò causis etiam ciuiliter procedendo poterunt censuris ecclesiasticis vti, & brachij sæcularis auxilium inuocare: quia, cùm mandatur alicui negotium, mandatur etiam id, sine quo illud explicari non potest, *l. 2. ff de iurisd. omn. iudic. cap. Pastoralis. cap. Præterea. de offic. delegati.* Et frustrà datur iurisdictio, nisi cum ea coniuncta sit vis coactiua. Ita docet Gloss. *d. cap 1. verb. Conseruatores. in fine,* & *verb. Defendere,* & *ibi* etiam Franc. *num. 6.* & Doct. communiter. Azot. *d. cap. 34 quæst. 10.* Monet. *d cap. 7. num. 279.* Laurent. de Peyrin. *loco cit. num. 45.* Hæc prædicta omnia procedunt de iure communi; nunc videamus, quid possint Conseruatores virtute priuilegiorum, & ex constitutione Grogorij XV. 21. 22.

Dico quarto: Virtute priuilegiorum Regularibus concessorum, Conseruatores ab ipsis electi maiorem, & ampliorem habent iurisdictionem, quàm de iure communi eis competat. Patet primò: quia possunt cognoscere de omnibus causis, tam notoriis, quàm 23.

quàm dubiis, & quæ iudicialem requirunt indaginem, vt conſtat ex priuilegio Clementis VII. Fratribus Ordinis Minimorum conceſſo, quod refert Laurent. de Peyrin. *tom.* 1. *priuileg. d. Ord. conſt.* 1. *d. Pontificis, fol.* 733. vbi traditur, *Conſeruatoribus eiuſdem Ordinis facultas cognoſcendi de quibuſlibet moleſtijs, iniurijs, atque damnis ei illatis, vel inferendis, in illis, videlicet, quæ iudicialem requirunt indaginem, ſummariè, ſimpliciter, & de plano*, &c. *contradictores quoſlibet compeſcendo.* Per quas clauſulas concedi poteſtatem procedendi iudicialiter in non manifeſtis probat Farinac. 2 *part. deciſ.* 616. *n.* 3. & 4. Secundò poſſunt cognoſcere de omnibus Regularium cauſis, ciuilibus, criminalibus, & mixtis, vt patet ex eodem priuilegio Clementis VII. & ex alio priuilegio Gregorij XIII. Societati IESV conceſſo, quod retuli ſuprà *in* 1. *huius diſputationis quæſito.* Tertiò poſſunt articulum ab aliis inchoatum proſequi, vt patet *ex d. priuileg. Clem. VII.* vnde hodie poſt d. Conſtitutionem Gregorij XV. ſi elapſo quinquennio Regulares vellent Conſeruatorem mutare, vel quia prior electus defunctus eſſet, vel in longinquam regionem diu moraturus recederet; & ideò alterum Conſeruatorem eligerent, poſſet hic nouiter electus articulum ab alio inchoatum proſequi. Quartò, citare poſſunt per edictum, vbi tutus non eſt acceſſus ad perſonaliter citandum, vt patet ex narratis priuilegiis. Quintò, poſſunt Conſeruatores eligere, etiamſi non ſint in ciuitatibus, in quibus Conſeruatores deputati ſunt. Sextò, poſſunt etiam trahere ad ſuum iudicium perſonas exiſtentes extra ciuitates, & diœceſes, in quibus Conſeruatores deputati ſunt, vt patet ex dictis priuilegiis; licèt contrarium ſit ex diſpoſitione textus *in d. cap. vlt. §. Conſeruatores autem, de offic. deleg. in* 6. Septimò, poſſunt etiam ad ſuum iudicium trahere perſonas exiſtentes extra ciuitates, & diœceſes, in quibus Conſeruatores deputati ſunt, infra tres diætas, licèt de iure communi non poſſint vltra vnam diætam, *ex d. cap. fin. cit.*

Octauò, virtute præfatorum priuilegiorum poſſunt Conſeruatores cognoſcere de omnibus Regularium cauſis, criminalibus, ciuilibus, & mixtis, ſiue Regulares ſint actores, ſiue rei, vt patet ex d. priuilegio Gregorij XIII. cùm tamen contrarium ſit de iure communi, ſecundùm quod actor forum rei ſequi debet, *cap. Si Clericus*, & *cap. Cùm ſit generale, extr. de foro compet.* cum concordant. *ibi* allegatis. Verùm hoc reuocatum fuit à Gregorio XV. in narrata ſua Conſtitutione, in qua voluit, vt Regulares coram ſuis Conſeruatoribus ſolùm tanquam rei conueniri poſſint; alios autem tanquam actores coram eiſdem conuenire nequeant, niſi agatur de manifeſtis iniuriis, & violentiis Regularibus, ſiue eorum bonis illatis, ſiue inferendis. Quo caſu poſſunt Conſeruatores cognoſcere, etiamſi Regulares actores ſint, ſeruata forma iuris communis, *in cap.* 1. *& fin. de offic. deleg. in* 6. vt pluribus probat Laurent. de Peyrin. *loco cit. à num.* 52. *vſque ad* 57. *excluſiuè.* & declarauit ſacra Congregatio Concilij in hæc verba:

IN Conſtitutione de Conſeruatoribus edita à ſanct. mem. Gregorio XV. ex ſententia ſacræ Congregationis Concilij inter cætera ſtatutum eſt, vt coram Conſeruatoribus Regulares conueniri quidem, aut trahi debeant; ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint, ita vt memorati conſeruatores in cauſis, in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullam prorſus iuriſdictionem habeant; ſed in iis tantùm, in quibus rei extiterint.

Dubitatur nunc, an per hæc verba ſublata ſit facultas, quam habet Conſeruatores defendendi Regulares, & alios à manifeſtis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à ſuis poſſeſſionibus deiiciuntur, & propriis bonis vti, ac frui impediuntur.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit, eiuſmodi verbis minimè ſublatam fuiſſe facultatem, quam habent Conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniuriis, ac violentiis; dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innocentij IV. & Bonifacij VIII. relatis *in cap.* 1. *& fin. de off. deleg. in* 6.

C. Card. de Torres.

Locus ✝ ſigilli.

PROSPER FAGNANVS, *S. Congr. Secr.*

QVÆSITVM III.

Vtrùm iudices Conſeruatores poßint, vt ſuſpecti recuſari; & vtrùm ab eorum ſententijs appellari poßit?

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatores cognoſcentes de manifeſtis iniurijs, & exequentes pœnam à iure impoſitam, nequeunt vt ſuſpecti recuſari.*

2 *Conſeruatores vt ſuſpecti recuſari poſſunt, quando pœna eſt arbitraria, & quando volunt cognoſcere de cauſis, vbi non agitur de vindicandis manifeſtis iniurijs Regularium, vt num.* 3.

4 *Appellatio non datur à ſententijs Conſeruatorum cognoſcentium de notorijs iniurijs; ſecùs quando controuertitur, an factum ſit notorium, vt num.* 5. *vel quando cognoſcunt de cauſis dubijs, vt n.* 6.

QVoad primam *quæſiti huius* partem reſpondeo, quòd Conſeruatores cognoſcentes de manifeſtis iniuriis ſecundùm formam, *cap.* 1. *& fin. de offic. deleg. in* 6. exequentes pœnam à iure impoſitam, nequeunt vt ſuſpecti recuſari: quia tunc ſe habent vt meri executores. Ita docent Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 34 *q.* 11. Caualcan. *deciſ.* 33. *num.* 15 *part.* 2. Eraſm. à Coch. alios citans *de iuriſd. Ordin. in exempt. p.* 1. *q.* 39. *n.* 33. Faciunt quæ docet Innocent. *in cap. Ex parte il* 1. *de verb. ſign.* dicens, Iudicem poſſe vindicare iniuriam propriam ſibi notoriè illatam, cùm hoc caſu potiùs ſit executor, quàm Iudex: quia exequitur pœnam à iure impoſitam: & ideò non poteſt vt ſuſpectus recuſari. 1.

Si verò pœna, quam exequuntur, non ſit à iure impoſita, ſed arbitraria, tunc recuſari poterũt, etiamſi iniuria ſit manifeſta, iuxta doctrinam Panorm. *in cap. Si quis contra Clericum, n.* 11. *de foro compet.* Farinac. *in praxi crim. p.* 1. *q.* 21. *n.* 130. quia in quantum arbitrarentur, eſſent veri Iudices, & poſſent in arbitrando modum excedere. Vnde à Iudice pœnam arbitrante appellari poteſt. Gloſſ. *in cap. Super his, verb. Arbitrium, extr. de accuſ.* Licèt à pœna in iure expreſſa appellari non poſſit, *cap. Quia nos, de appell.* 2.

Hinc certum eſt, quòd Conſeruatores cognoſcentes de aliis Regularium cauſis, vbi non agitur de vindicando eos à manifeſtis iniuriis, & violentiis ſibi illatis, vel inferendis, & in quibus Regulares rei ſunt, vtique ſuſpecti allegari, & vt tales recuſari poſſunt, per text. *in d. cap. Si quis contra Clericum, de foro compet.* & *cap. Secundo, requiris, §.* 3. *de appell.* Et tunc eligendi ſunt arbitri, qui de cauſis ſuſpicionis cognoſcant, prout obſeruandum eſt, quando Iudex ſuſpectus allegatur. Et hæc quoad primam quæſiti partem. 3.

4. Idem ferè dicendum est quoad appellationem ab eorum sententiis. Nam, si cognoscant de notoriis, & manifestis iniuriis Religiosis illatis, non potest ab eorum sententiis appellari, quia in facto vero notorio appellatio non admittitur à iure, *cap. Cùm sit Romana, de appellat.* Pluribus probat Farinac. *d.q.* 21.*n.*117. nisi tamen excederent modum in infligenda pœna. *cap. Reprehensibilis de appellat.* Panormit. *in cap. Ad nostram.n.*7.*eod.tit.*

5. Item quando controuertitur, an factum sit notorium, de quo etiam Conseruatores cognoscere posse diximus *in superiori quæsito*, si declarent illud notorium, ab eorum declaratione appellari potest, cùm possent iniustè declarasse, sicut in simili dicit Gloss. *in cap. Cupientes.§. Quod si per viginti. verb. priuatos. de elect. lib.*6. Quod licèt à sententia iuris non appelletur, *cap. Quia verò de apellat.* tamen à sententia Iudicis declarantis, quem in pœnam legis incurrisse, benè appellari potest. Ita docet Panormit. *consil.* 100.*n.*3. *post med. part.* 1. Item in sententiis Conseruatorum latis in aliis causis non manifestis, & notoriis, sed dubiis, de quibus iuxta priuilegia Regularium, ac iuxta Constitutionem Gregorij XV. editam. *De Conseruatoribus.* cognoscere possunt, appellatio admittitur; quia in notoriis tantum non admittitur appellatio, In aliis autem sic. Appellandum est autem ad Summum Pontificem, à quo, & non ab alio inferiori, etiam Legato de latere, concedi possunt, vt in superioribus probauimus, & à delegato regulariter appellatur ad delegantem; non autem ad inferiorem. Ita Petr. de Ancharan. *consil.*72.*num.*1.*vol* 1. Card. Tusc. *pract. conclus. iur. verb. Conseruatores conclus.*760. *n.* 6. Laurent. de Peyrin. *tomo* 2. *priuileg. Ord. Minim. in annot. ad constit.* 5. *Gregor. XV. num.*61.

QVÆSITVM IV.

Vtrùm Abbates, & Prælati Episcopo inferiores possint in Iudices Conseruatores eligi.

SVMMARIVM.

1. *Abbates, & Prælati omnes Episcopo inferiores, qui dignitatem, vel personatum in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis obtinent, possunt in Iudices Conseruatores de iure communi assumi.*
2. *Priores sæculares Collegiatarum Ecclesiarum assumi possunt in iudices Conseruatores.*
3. *Archidiaconi, Archipresbyteri, Primicerij, Præpositi, Decani, Cantores & Thesaurarij possunt in Conseruatores eligi: item omnes ij, qui in particularibus Ecclesiis munus obtinent, quod secundùm communem existimationem dignitas reputatur, num.*4.
5. *Priuilegiorum vigore quinam possint à Regularibus in Conseruatores assumi.*
6. *Abbates, & Prælati omnes, etiam Regulares Episcopo inferiores, quomodo iuxta Constitutionem Greg. XV. recipi possint in Conseruatores.*
7. *Priores Claustrales, & Vicarij Prælatorum an possint in Conseruatores eligi.*
8. *Prælati Regulares, ad hoc, vt Conseruatoris munus obire valeant, an sit necessaria licentia, & quomodo.*
9. *Monasterij vtilitas an requiratur ad hoc, vt Regulares Prælati in Conseruatores eligi possint.*

1. De iure communi Abbates, & Prælati omnes Episcopo inferiores, qui dignitatem, vel personatum in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis obtinent, possunt in Iudices Conseruatores assumi per textum *in cap. fin. in principio, de offic. deleg. lib.*6. vbi Bonifacius VIII. sic ait: *Hac Cõstitutione perpetuò valitura sancimus, vt Conseruatores, qui aliquibus, vt à manifestis iniuriis & violentiis tueantur eosdem, plerũque à Sede apostolica conceduntur, de cætero deputari non possint nisi Episcopi, vel eorũ Superiores, aut Abbates, seu dignitates, vel personatus in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis obtinentes.* Ex quibus patet, quòd Abbates, tam sæcularium, quàm regularium Ecclesiarum, & Monasteriorum Præfecti possunt in Iudices Conseruatores assumi: quia in hoc textu indistinctè Abbates nominantur: & ideò indistinctè de omnibus id intelligendum est. Quod affirmat Moneta *de Conseruatorib. c.*5.*q.*8.*n.*79.& 80.

Idem dicendum est de Prioribus sæcularibus Collegiatarum Ecclesiarum: quia hi dignitatem habere dicuntur, vt docet Nauar. *lib.* 1.*consil. tit. de maior. & obed. consil.* 4. *n.*3. & nos alibi latè probauimus: & ita docent Monet, *d. cap.*5.*quæst.*7. *num.* 94. Laurent de Peyrin. *tomo.* 1. *priuileg. Ord. Minim. in annot. ad Constit.*5. *Gregor. XV. num.* 15. 2.

Idem dicendum est de Archidiacono, Archypresbytero, Primicerio, Præposito, Decano, Cantore, Thesaurario quia hi ecclesiasticam dignitatem obtinent: quod etiam affirmant Monet. *d. cap.*5.*q.*7.*num.*88.& *plurib. seqq.* Confect. *in Sum. priuileg. cap.*5. Laurent. de Peyrin. *in annot. ad constit.* 5. *Gregorij XV. num.*15. 3.

Idem asserendum est de reliquis omnibus, qui in quibusdam particularibus Ecclesiis habeant munus aliquod secundùm communem existimationem, dignitatem, vel personatum retinens: hi enim etiam Conseruatores eligi poterunt. Laurent. de Peyrin. *loco cit. num.* 16. 4.

Prædicta omnia latiùs patent ex priuilegiis Summorum Pontificum Regularibus concessis, quorum virtute possunt in Conseruatores eligi personæ quæcumque in ecclesiastica dignitate constitutæ, necnon Vicarij, & Officiales generales Episcoporum, Cathedraliúmque Ecclesiarum Canonici, vt *in superiori quæsito* dictum est. 5.

Ideò etiam hodie post Constitutionem Gregorij XV. de Conseruatoribus editam, possunt Abbates ac Prælati Episcopo inferiores (prout ad rem nostram facit) in Iudices Conseruatores assumi, si in prouincialibus, vel diœcesanis Synodis ab Archiepiscopo, vel Episcopo, aut alio Prælato Synodo præsidenti, necnon ab aliis eidem Synodo interessentibus eligantur, iuxta decretum Trident. Concilij *sess.*25.*de reformat. cap.*10 *de eligendis Iudicibus synodalibus*, quibus, præter Ordinarios, causæ delegari possint: ac iuxta d. constitutionem Prælati etiam Regulares possunt Iudices Conseruatores eligi: quia verè sunt in ecclesiastica dignitate constituti, vt constat *ex cap. Nisi essent. de prebend.* ibi: *Non dignitas Prioratus, sed persona Prioris maneat onerata*, & probant Ioan And. *ibi n.*4. Anton. de Butr. *num.*14. Cardin. *num.*3.*not.*3. Panormit & alij. quos adduximus *in* 1. *tomo, disput.* 1.*q.*3. & 5. At in prædictis priuilegiis, ac etiam in prædicta Constitutione Gregorij XV. requiritur, quòd personæ in Conseruatores eligendæ, sint in dignitate ecclesiastica cõstitutæ: ergo. Et hoc intelligitur de omnibus iis, qui nullum in Monasterio Superiorem habent: quia, si alium Superiorem in eodem Monasterio haberent, vt sunt Vicarij Prælatorum Conuentualium, & Priores Claustrales, non possent huiusmodi officio fungi: quia non dicuntur esse in dignitate constituti, vt constat *ex Clem.* 2. *de rescript.* vbi deciditur, Priorem Claustralem non posse esse delegatum ad Literas Pontificis, vel eius Legati exequendas. Cuius decreti ea est 6. 7.

ea est ratio, quòd huiusmodi delegatus in ecclesiastica dignitate constitutus esse debet, *cap. Statutum. in pri... de rescript. lib. 6.* Atque sic docent Emmanuel Roderic. *quæst. regular. tomo 1 q. 65. art. 5.* Mirand. *tomo 2. Manual. Prælat. q. 27. art. 2. concl 3.* Passarel. *in notab. priuileg. notab. 32.* Monet. *de Conseruator. cap. 5. q. 2. num. 24.* Laurent. de Peyrin. *in annot. ad d. Constit. 5. Greg. XV. num. 71.*

8. Aduerte autem, ad hoc, vt Regulares Prælati tale munus Conseruatorum suscipere possint, necessariam non esse Superioris licentiam: quia, licèt Religiosus non debeat esse acceptator forensium negotiorum, absque Abbatis licentia, & Monasterij vtilitate, de qua infertur, *can. Monachi. el 2. 16 quæst. 1. & cap. 2 de postuland.* vbi prohibetur, ne Monachi sint susceptores, & executores, absque licentia Abbatis, & vtilite Monasterij; nomine susceptorum, & executorum Doctores aiunt intelligi omnia officia iudicialia. Ita Ioan. Andr. *in d. cap. 2 num. 2.* Hostien. *num. 1. in fine.* Panormit. *num. 3.* Anton. *im n. 8.* Cardinal. *num vn. quæst 2.* Anchar. *num. 1.* At officium Conseruatorum est officium iudiciale, vt constat: tamen hoc intelligendum est de Religiosis simplicibus, non autem de Superioribus, & Prælatis: his enim non est necessaria huiusmodi licentia; sicut in simili de officio executorum testamentorum docent Syluest. *verb. Testamentum, 2. quæst. 2. dict. 1* Molin. *de iust. tomo 1. disp. 247. col. penult.* & alij apud Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 11 num. 5* Et de officio Aduocati, & Procuratoris docent Gloss. *in can. 1. De præsentium. verb. Defensor. 61. q. 1* & *in Clem. Religiosus, verb. Religiosus. de procurator.* vbi Panormit. *num. 4.* & alij. Idem Panormit. *in cap. In nostra. num. 9. extr. de procurator.* & *c. Sopitæ. num 3. de censib.* & alij plures relati à Sanchez *d. lib. 6. cap 13. num. 16.* Et *de officio arbitrorum* docent ead. Gloss. *d. can. De præsentium verb. Defensor.* Panormit. *super d. cap. 2. num. 4 de postulando,* & alij apud Sanchez *d cap. 13. num. 58.* quæ omnia intelligenda sunt, nisi in ea Religione statutum sit, vt Superioris licentia exigatur.

9. Dubium est autem an, licèt in Prælatis Regularibus Superioris licentia non sit necessaria ad conseruatorium munus subeundum; requiratur tamen eorum Monasterij vtilitas: quia *in supradicto can. Monachi. 16. quæst. 1.* & *d. cap. 2. de postuland.* vltra Superioris licentiam exigitur etiam Monasterij vtilitas ad hoc, vt Religiosi iudicialia munera obire possint. Verùm dicendum est, aliam expressam proprij Monasterij vtilitatem ad id non requiri; sed sufficere eam, quæ ex susceptione talis officij Conseruatorum prouenire satis dignoscitur. Nam, si omnes hi Regulares Prælati Iudices Conseruatores esse possent, maxima omnibus Monasteriis vtilitas inde oriretur, cùm passim omnia indigeant electione Iudicis Conseruantis: & hi Regulares Prælati ita electi meliùs causis Monasteriorum prospicerent, & faciliùs negotia expedirentur: sæpè enim in eo loco non erit Ecclesia Cathedralis; sed valdè distabit, vt eius Canonici, aut aliæ personæ in dignitate constitutæ in Iud. Conseruatores eligantur. Præterea aliquando lis inter Monasterium, & ipsam Ecclesiam, vel Episcopum vertetur; ideò Regulares non bene tuti erunt sæculares Clericos eligendo, vt eorum iura conseruent contra seipsos, vel proprios Superiores. Qua de causa Doctores asserentes, posse Regulares Prælatos tale munus obire, nullam de Monasterij vtilitate mentionem faciunt; quasi supponentes hoc in maximam Monasteriorum omnium vtilitatem vergere. Et hoc docet expressè Sanch. *d. c. 13. n. 80.* Ideò debent Religiosi procurare, vt in Prouinciali vel diœcesana Synodo sæpè Regulares Prælati in Iudices synodales assumantur,

qui, & non sæculares dignitates, ab eis deinde pro eorum priuilegiis, & iuribus tuendis in Conseruatores eligantur.

QVÆSITVM V.

Abbates, & Prælati Regulares, quæ officia, & quos actus in iuditio exercere possint.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & Prælati Regulares an possint Aduocatorum, & Procuratorum munus in iudicio obire.*
2 *Monasterij vtilitatem interuenire an sit ad id necessarium.*
3 *Prælati an possint esse arbitri.*
4 *Prælati Regulares nullum in Monasterio Superiorem habentes, possunt esse Delegati Summi Pontificis, vel eius Legati, etiamsi sint ad tempus, vel ad Superiorum nutum amouibiles. vt n. 5.*
6 *Abbates, & Prælati regulares possunt esse Iudicum assessores.*
7 *Abbates, & Prælati regulares, necnon Religiosi de illorum licentia possunt esse Vicarij Episcoporum.*

Dico primò: Abbates, & Prælati regulares, etiam conuentuales, possunt de iure communi Aduocatorum, vel Procuratorum munus in iudicio obire, non solùm absque Superioris licentia; verùm etiam pro aliis; nisi secus per specialia Religionis statuta cautum esset: quia, sicut habent potestatem, hanc licentiam Regularibus sibi subditis concedendi, *can. Monachi. el 2 16. q 1. c. 2. de postulando. Clem. Religiosus. de Procurator.* ita etiam possunt ipsi hæc munera obire: integrum enim est eis vti omnibus facultatibus, quas aliis concedere possunt. Ita Gloss. *in can. De præsentium. verb. Defensor. 16. quæst. 1.* & Gloss. *in dict. Clem. Religiosus,* vbi etiam Panormit. *num. 4.* communiter scribentes. Idem Panormit. *in cap. In nostra. num. 9. de Procurator.* Felin. *in capite Insuper. ante numer. 1. de probat.* Nauar. *comment. 2. num. 64. de Regular.* Azor. *instit. moral. parte 1. lib. 12. cap. 11. quæst. 9.* & alij apud Sanchez *in Decalog. lib. 6. c. 13. num. 18.* Hoc autem intelligendum est, Monasterij vtilitate suadente: quia ad hoc munus exercendum Religiosis necessaria est Abbatis licentia, & Monasterij vtilitas copulatiuè, nec sufficit disiunctiuè earum alteram interuenire: in textu enim *citati Can. Monacho* sic dicitur: *Vt nullus Monachorum forensis negotij susceptor, vel executor existat, nisi quòd Monasterij exposcit vtilitas; Abbate sibi nihilominùs imperante.* Quod idem confirmatur *dict. cap. 2. de postuland.* Ita Panormitanus *loco citato,* Sanchez *loco etiam citato.* Vtilitas autem Monasterij non solùm censetur, quando Prælatus, vel Religiosus directè pro ipsius Monasterij rebus in iudicio recuperandis, conseruandis, vel defendendis ageret; verùm etiam, quando alicuius laici patrocinium susciperet, vnde magna vtilitas Monasterio prouenire posset. Quare licitum est Prælato regulari, & Religioso de eius licentia iusta postulare pro aliis, etiam coram Iudice sæculari; in causis tamen ciuilibus, cùm, vel miseria personæ, vel gratitudo ei debita, aut grandis Monasterij necessitas, vel vtilitas; non tamen auaritia, vel ambitio interuenerit. Atque ita tenent Panormitan. *dict. cap 2. num. 1. de postuland.* Nauarrus *dict. comment. 2. num. 66.* q... refert, se vidisse Legione Priorem quend... ...stralem in Monasterio S. Isidori ... facientem ... doan. *de spol. Clericorum, quæstione 2.* ... Sayrus *in claui regia, lib. 12. capite 22.* ...

Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloss.* 2. *num.* 33. Angel. *verb. Aduocatus num.* 9. Tabien. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *d. cap.* 13. *num.* 17. contra Ioan. Andr. Franc. Cardin. Imol. & alios apud eundem *ibid. numero* 16.

3. De secundò: Abbates, & Prælati regulares possunt arbitri esse, si Monasterij vtilitas interueniat: neque ad id vlla Superioris licenria indigent, prout *suprà* de Aduocati, & Procuratoris officio dictum est. Ita docent Gloss. *in c. De præsentium verb. Defensor.* 16. *q.* 1. Panormit. *in d. cap.* 2. *num.* 4. *de postuland.* & alij apud Sanchez *loco cit. num.* 58. Arbitratores autem esse possunt, etiam Monasterij vtilitate non interueniente: quia simplices Religiosi hoc munus de Superioris tantùm licentia, absque Monasterij vtilitate obire possunt: nam ad concernentia pietatem absque iudicij figura, vel strepitu quale est iudicium arbitratoris, Superioris tantum licentia sufficit. Ita Panormit. *in cap. Quintauallis sub n.* 13. *de iureiur.* Rosella *verb. arbitr. num.* 2. Syluest. *eod. verb. quæst.* 16. *n.* 14. & alij plures apud Sanch. *d. cap.* 13. *num* 61.

4. Dico tertiò: Abbates, & Prælati regulares, etiam conuentuales, qui in Monasterio nullum Superiorem habent, possunt esse delegati ad Summi Pontificis, vel eius Legati Literas exequendas: sunt enim in dignitate constituti, quod de Abbatibus satis clarum est per ea, quæ adduximus *in* 1. *lib. disp.* 1. *quæst.* 2. De aliis item Prælatis Conuentualibus patet: quia habent præeminentiam cum administratione, & iurisdictionem in vtroque foro in suo Monasterio, vt *ead. disp.* 1. *q. vlt.* probauimus. Sed qui sunt in dignitate constituti, possunt esse Sedis apostolicæ delegati, *cap. Statutum. de rescript. in* 6. ergo. Et hoc expressè probatur *in d. c. Cùm olim de maiorit. & obedient.* vbi Summus Pontifex Priori Fratrum Prædicatorum causam *in d. cap.* contentam delegat. Habetur idem *ex clem.* 2. *de rescript.* vbi decisum est, priorem Conuentualem esse hujus delegationis capacem. Et ita docent ibi Gloss. *in verb. Per electionem*, & Panormit. *num.* 6. Idem *in d. cap. Cum olim. num.* 1. vbi Felin. *num. etiam.* 1. Franc. *d. cap. Statutum num.* 4. *& cap. Nullus num.* 6. *de elect. in* 6. Syluest. & alij, quos retulimus *d. quæst. vlt num.* 1. & alij apud Sanch. *d. cap.* 13. *n.* 78.

5. Nec refert, quòd Abbates, & Prælati non sint perpetui, sed ad tempus, atque ad Superiorum nutum amouibiles, vt docent Doctores citati communiter, & diximus *d. disp.* 1. *q.* 2. *in fine.*

6. Dico quartò: Abbates, & Prælati regulares possunt esse Iudicum assessores. quia eandem licentiam Religiosis sibi subditis concedere possunt, vt docet Lambertin. *de iurepatronat. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 4 *art.* 7. *n.* 1. Sanchez *d. c.* 13, *num.* 85. Ad quod etiam dicit, necessariam esse Monasterij vtilitatem: quia is actus ad sententiam iudicialem pertinet: at Religiosis ad munera iudicialia subeunda Monasterij vtilitas necessaria est, *d. can. Monachi. el* 2. 16. *q.* 1. & *d. cap.* 2. *de postuland.*

7. Dico quintò: Possunt Abbates, & Prælati regulares, sicut & Religiosi, de illorum licentia esse Episcoporum Vicarij: quia nullibi in iure id eis interdictum reperitur. Ita Panormit. *in cap. fin. num.* 4. *de Cleric. ægrot.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. Episcop. num.* 30. Nauar *comment.* 2. *de Regular. num.* 68. *vers. Addo decimoquinto*, & *comment.* 4. *num.* 9. Azor. *instit. moral. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 43. *quæst.* 10. Sbroz *de Vicar. Episcopi, lib.* 1. *quæst.* 38. *num.* 4. Sanch. *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 13. *num.* 88. *& seq.* Ricc *collect.* 143 *in fine* Fosc. *de visit. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 100. Graff. *decis. aur par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 14. Barbos. *de offic. & potest. Episcopi, par.* 3. *alleg.* 54. *num.* 12. & alij plures apud Sbroz. & apud Sanchez *locis citatis.* Debet tamen habere vnum Socium de Conuentu secum: quia in his non debet stare solus, vt docent Graff. Azor. & Barbos. *loc. cit.* & Campanil. *in diuersor. iur. canonici, rubr.* 12. *cap* 13. *num.* 118.

QVÆSITVM VI.

Vtrùm Abbates regulares, & Monachi, absque ipsorum licentia, testamentorum, vel aliarum vltimarum voluntatum executores esse possint.

SVMMARIVM.

1 *Abbates etiam conuentuales, testamenta, vel alias vltimas voluntates exequendi facultatem habent, absque Generalis, aut alterius Superioris licētia.*
2 *Religiosus non potest munus executoris testamentarij suscipere, nisi petita prius, & obtenta licentia à suo Superiore.*
3 *Abbas, etiam re non integra, potest reuocare Monacho facultatem, quam illi tradidit, vt alicuius vltimæ voluntatis executor esset.*
4 *Abbates, & Religiosi, qui munus prædictum suscipiunt, possunt ab Episcopo compelli ad reddendum rationem gestæ executionis. Limita tamen, vt num.* 5.
6 *Minores Fratres & eorum Prælati nequeunt esse testamentorum, & vltimarum voluntatum executores: benè tamen omnes alij Religiosi, etiam Mendicantes, vt num.* 7.

Dico primò, Abbates, etiam conuentuales, testamenta, vel alias vltimas testatorum voluntates exequendi facultatem habent: neque ad id Generalis, aut alterius Superioris licentia indigent, nisi aliter per particulares constitututiones in Religione obseruandum esset; vel nisi Superior ad id eos adstringeret. Cùm enim ipsi Abbates dare possint licentiam suis Monachis ad tale munus exequendum, vt cum pluribus docet Sanch. *in Dealog. lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 15. poterant etiam id per se ipsos præstare: quia Abbates eisdem facultatibus, & dispensationibus, quas possunt aliis concedere, possunt etiam secum vti, quando in Religione contrarium statutum non reperitur. Atque ita docent Syluest *verb. Testamentum.* 2. *quæst.* 2. *dict.* 1. Tabien. *verb. Executor. q.* 1. *num* 2. Molin. *de iust. & iure, tomo* 1. *disp.* 247. *vers. Religiosus tamen, in fine.* Roderic. *quæst. regul. tom.* 3. *quæst.* 70. *art.* 1. Flores de Mena *variar. quæst. lib.* 2. *quæst.* 24. *n.* 22. & alij apud Sanch. *d. cap.* 11. *num.* 5. Barbosa *de offic. & potest. Episc. par.* 3. *alleg.* 82. *n.* 30. 1.

Dico secundò: Religiosus, licèt ab aliquo sui testamenti executor constitutus sit; non tamen potest tale munus suscipere, nisi petita priùs, & obtenta licentia à suo Abbate, vt habetur *in c. Religiosus. in prin. de testament. lib.* 6. *Clement.* 1. *eod. tit.* Quòd si non obtenta huiusmodi licentia executoris munus assumat; executio per eum facta, nulla erit: quia *in d. cap.* 2. dicitur: *Religiosus executor esse non potest.* quæ verba actum in contrarium gestum nullum ostendunt. Gloss. *in Reg.* 1. *de reg. iur. in* 6. Ita Franch. *in d. cap.* 2. *num.* 2. Couar. *in cap. Tua nobis. num.* 1. *&* 2. *extr. eod. tit.* Syluest. *loco citato.* Molin *loco etiam citato.* Roderic. *d. art.* 1. Cenall. *commun. contra com. quæst* 88. *in fin.* Stephanus Grat. *discept. forens. c.* 123. *n.* 2. *& seq.* Campanil *in diuers. iuris canon. rubr.* 12. *c.* 13. *a n.* 130. Graff. *decis. aur. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 111. Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 2. 2.

Limita,

Limita, vt Religiosi, qui non sunt claustrales, vt qui præsunt beneficiis perpetuis, extra Claustra possint acceptare munus executoris, & illud exequi, sine Abbatis licentia: quia isti Religiosi sub Abbatis obedientia non sunt, ac habent velle, & nolle secundùm Gloss. *in cap. De Monachus*, 16. *q.* 1. & *in Clem. Religiosis, in princ. de procur.* & possunt esse in iudicio sine Abbatis licentia, *cap. Cum deputati, de iudic.* Quare in his cessat ratio, *d. cap.* 2. *de testam. in* 6. Ita docet Glos. *ibi, verb. Religiosus.* Franch. *ibid. num.* 5. *vers. In eadem Gloss.* ibi: *De claustrali.* Panorm. *d. Clem.* 1. *num.* 3. *de testam.* & alij apud Sanch. *d. cap.* 11. *n.* 4.

3. Et potest Abbas, etiam re non integra, reuocare Monacho facultatem, quam illi tradidit, vt alicuius vltimæ voluntatis executor esset, ad effectum, vt Monachus vlteriùs in executione progredi non valeat; malè tamen faceret. Ita Gloss. *d. Clem. vnic. verb. Obtenta.* Syluest. & Molin, *loco cit.* & alij apud Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 12.

4. Notandum autem, quòd tam Abbates, quàm Religiosi, qui hoc munus suscipiunt, licèt sint exempti, possunt ab Episcopis compelli ad reddendam coram se gestæ executionis rationem. Et si Episcopi eos malè dictam executionem gessisse compererint, illos punire possunt, *d. Clem. vnic. de testam.* notant Angel. *in Summa, verb. Executor, num.* 20. Coch. *de iurisd. Ordin. in exemp. part.* 4. *quæst.* 49. Syluest. *verb. Testamentum,* 2. *quæst.* 2. *dicto q.* Molin. *dict. disput.* 247. *vers. Si Religiosi.* Roderic. *dict. quæst.* 70. *art. vltim.* Campanil. *dict. num.* 130. Riccius *in collect. decis. collect.* 503. *vers. Et primò.* & alij apud Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 22. & apud Barbos. *d. alleg.* 82. *num.* 34. subdens, hanc potestatem compellendi Religiosos vltimarum voluntatum executores ad reddendas rationes, transire ad Capitulum, Sede vacante. Ita etiam Azor. *institutionum moralium part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 39. *quæs.* 6. Limita, vt

5. Religiosi claustrales præpositi alicui sæculari Ecclesiæ ab Episcopi iurisdictione exemptæ, si vltimarum voluntatum executores fuerint, non Episcopo; sed Summo Pontifici, siue eius Legato, vel alteri legitimo eorum Superiori rationem reddere teneantur. Ita Panorm. *in d. Clem. vnica, num.* 5. Sanchez *d. cap.* 11. *num. vltim.*

6. Dico tertiò: Fratres Minores, atque etiam eorum Prælati testamentorum, & vltimarum voluntatum executores esse nequeunt: quia id eis expresse prohibitum est, *Clem. Exiui*, §. *Proinde cùm vir sanctus, vers. Verùm etiam, de verb. signific.* Videatur super hac re Sanchez *d. cap.* 11. *à num.* 24. Cæteri autem Men-

7. dicantes de suorum Prælatorum licentia, possunt illud munus obire, sicut reliqui Religiosi: quia *in d. cap.* 2. *de testam. in* 6. & *Clem. vnic. eod tit.* Regularibus solùm interdicitur officium illud, absque Superioris licentia, nec in eo, vel alio iure aliqua Religiosorum exceptio traditur, nisi *in cit. Clem. Exiui*, in qua Minoribus tantùm id prohibetur. Atque ita asserunt Gloss. *in d. c.* 2. *verb. Religiosus, cum addit.* Ioan. Andr. *ad eam.* Sanchez aliis relatis *d. cap.* 11. *n.* 25.

DECISIONES S.Rotæ Romanæ,

QVÆ PER EXTENSVM positæ, ad vniuersum in toto hoc Opere examinatum ius Prælatorum comprobandum, præstò sunt.

INDEX ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS,

DECISIONVM S. ROTÆ ROMANÆ,

Quæ per extensum positæ, ad vniuersum in toto hoc Opere examinatum ius Prælatorum comprobandum, præstò sunt.

DECISIONES S. ROTÆ ROMANÆ,

Quæ per extensum posita, ad vniuersum in toto hoc Opere examinatum ius Prælatorum comprobandum, præstò sunt.

R. P. D. PENIA.

Hispalen. præeminentiarum; Veneris, 13. Martij, 1609.

ARGVMENTVM.

Crux alicuius Ecclesiæ, in processionibus, & aliis actibus: quando dicatur deferri in loco digniori.

SVMMARIVM.

1 *Dignior locus dicitur in processionibus, qui est proximior Cruci Ecclesiæ Cathedralis, & post alios.*
2 *Dextera honoratior est, & dignior, quàm sinistra.*
3 *Præcedentiæ ad effectum consuetudo inspicitur.*
4 *Possessio acquiritur per vnicum actum sufficientem ad effectum manutentionis.*
5 *Collegiata est dignior Parochiali.*

DECISIO I.

REPORTATA remissoria de partibus, quam Rota concesserat Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Saluatoris: dubitaui, an probaretur delatio Crucis dictæ Ecclesiæ Sancti Saluatoris in digniori loco. Rota probari censuit, per plures testes super septimo articulo expressè affirmantes, quòd immediatè ante Crucem Ecclesiæ Cathedralis à manu dextera defertur Crux Collegiatæ, & quòd ante Crucem Collegiatæ deferuntur Cruces Ecclesiarum parochialium.

1. Hinc enim patebat, Crucem Collegiatæ deferri in digniori loco, tum, quia est proximior Cruci Ecclesiæ Cathedralis: tum etiam, quia ante illam deferuntur Cruces Ecclesiarum parochialium. Gloss. *in §. Aliam verò. in verb. Altiore. Instit. de bonor. possess. l. vnic. C. de præpos. labor. lib. 12.* Felin. *in rubr. de maiorit. & obed. num. 12. vers. Ille dicitur maior.* Chassan. *in Catal. glor. mund. part. 1. consider. 16.* Bald. *in l. Obseruare. §. Antequàm verò. n. 3. ff. de offic. Proconsul.* Grammat. *decis. 64.* incip. *Orta lite. n. 21. & 23.*

2. Rursus, quia testes deponebant, Crucem Ecclesiæ S. Saluatoris incedere ad manum dexteram prope Crucem Ecclesiæ Cathedralis: Crucem verò Ecclesiæ S. Annæ incedere ad manum sinistram. Honoratior enim, & dignior est dextera, quam sinistra. Bald. *in l. Decernimus. num. 2. vers. Et quòd dignior. C. de sacros. Eccles.* Chassan. *in Catal. glor. mund. part. 1. considerat. 11. vers. Secundo dicitur.* Maior, Felin. *in dict. rubr. de maiorit. & obed. num. 12.* Grammat. *d. decis. 64.* Et censuit Rota *in vna Oriolen. iuris sedendi*, die 24. Octobris, 1588. coram Cardinali Blanchetto tunc Rotæ Auditore. Ad effectum autem præcedentiæ consideratur consuetudo. 3. Bald. *in d. l. Obseruare. §. Antequàm verò. num. 13. ff. de offic. Proconsul.* Natt. *consil. 193.* incip. *Obstante consuetudine. num. 3. lib. 1.* Corn. *cons. 193.* incip. *Pro decisione primi dubij. numero 14. vers. Et ideò, qui est consuetus. lib. 2.* Et fuit dictum *in dict. causa Oriolen. iuris sedendi:* Et possessio acquiritur per vnicum actum sufficientem, ad effectum manutentionis. 4. Decian. *consil. 84.* incip. ...... *num. 26. & sequen. lib. 5.* In casu autem proposito testes de pluribus actibus de vi super 30. & 40. annos, & vltrà testificabantur, & de auditu à maioribus: quod sufficit ad effectum præcedentiæ; præsertim, in Ecclesia Collegiata, quæ est dignior parochialibus. 5. Panormit. *in rubr. de vit. & honest. Cleric. num. 12.* Chassan. *in Catal. glor. mund p. 4. considerat. 32. prope fin. vers. Octauò, facit. & considerat. 88.* Et fuit sæpè resolutum, & signanter *in causa Calaguritana præeminentiarum*, coram bon. mem. Cardinale Seraphino, tunc. Rotæ Auditore, die 9. Iunij, 1567. & iterum *in causa Calaguritana præeminentiarum*, die 6. Nouembris, 1600. coram D. Iusto.

Nec refert, quòd ista Crux non deferatur, tanquàm Crux Abbatis; sed tanquam Parochialis, cuius Abbas est beneficiatus. Quia satis est nunc præcisè respondere ad dubium, Crucem Collegiatæ deferri in digniori loco, quàm Crucem aliarum Ecclesiarum. Quid autem inde consequatur, suo loco videbitur. Nec informantes pro collegiata prædendunt, istum Abbatem habere dignitatem Abbatiæ perpetuam cum sua dote, cùm probè sciant, hunc assertum Abbatem vocari. Vnde pro parte Collegiatæ fuit allegatum, Crucem Collegiatæ habere digniorem locum Cruce Ecclesiæ, vbi hic Abbas est beneficiatus. Itaque informantes pro Collegiata libenter acceptabant, quod asserebant informantes pro Abbate, & beneficiatis Parochialium, quòd iste Abbas, tanquàm talis, nec habet, nec defert Crucem, cùm solùm deferat Crucem Parochialis, vbi est beneficiatus

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 15. Februarij, 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Collegiatæ præferuntur Rectoribus, & beneficiatis Parochialium.*
2 *Dignior locus ducitur altior.*

DECISIO II.

Concordato in hac causa dubio cum procuratoribus Prioris, & Canonicorum Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Saluatoris, & Abbatis, & beneficiatorum ciuitatis Hispalen. an ex testibus remissoriæ Collegiatæ Sancti Saluatoris probaretur, duos Canonicos habuisse sedem in Choro Cathedralis; non autem Abbatem, & beneficiatos; & casu, quo probaretur, eos habuisse sedem, an eam habuerint in loco digniori, quàm Abbas, & beneficiati parochialium Hispalen. eóque vtraque parte informante proposito, Rota censuit, probari, duos Canonicos Sancti Saluatoris habuisse sedem in Choro digniorem sedili Abbatis, & beneficiatorum: quia ex dictis testium patebat, duos Canonicos prædictæ Ecclesiæ Collegiatæ habuisse sedem in Choro Cathedralis, videlicet, vltimam in quolibet Choro, post vltimos dimidios portionarios: sic enim testificabatur tertius, & octauus, & nonus testes; addentes prætereà, se nunquam vidisse Abbatem sedere in dicto Choro; sed potius ipsum, & beneficiatos sedere in quodam alio sedili, seu banco inferiori, in quo
1. sedent alij Clerici, & Capellani. Quod videtur iuri consonum: quia Collegiatæ præferuntur Rectoribus, & Beneficiatis Parochialium. Ber. *tract. de authorit. magn Concil. num.* 83. Chassan. *in Catal. glor. mund. p.* 4 *considerat.* 38.

Rursus, cùm ex eisdem testibus pateret, duos Canonicos sedere solitos in Choro post vltimos dimidios Portionarios, qui sedent in loco altiori, quàm Clerici,
2. & Capellani, consequenter dicebantur tenere locum digniorem, & honoratiorem. Alberic. *consil.* 556. *n.* 6.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurij, 9. Iunij, 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Testes duo de visu sufficiunt ad probandum.*
2 *Sententia inter alios, si sit lata existente legitimo contradictore, magnum præstat adminiculum.*
3 *Negatiua probatur per testes deponentes, quod aliter esse non potuisset, quin ipsi sciuissent.*

DECISIO III.

Vtraque parte informante, Rota censuit, probari Canonicos S. Saluatoris consueuisse deferre cappas nigras in Choro: secus verò Abbatem, & beneficiatos Parochialium Ecclesiarum. Nam respectu Canonicorum, quòd tempore Aduentus, & Quadragesimæ deferrent cappas nigras, affirmabant plures
1. testes de visu à 20. 30. & 40. annis & citra; cùm tamen duo sufficerent, *l. Vbi numerus. ff. de testib.*

Testibus accedebat sententia Rotalis super huiusmodi delatione, iam supra 30. annos lata, quæ, licet non esset pronunciata in causa cùm Abbate, cùm tamen esset Rotalis, & lata existente legitimo contradictore ipsa videlicet, Ecclesia Cathedrali, magnum præstabat adminiculum prædictis testibus, & veritati. 2.

Respectu Abbatis, & beneficiatorum Ecclesiarum parochialium, quod non consueuerint deferre huiusmodi cappas nigras, testificabatur etiam plures testes, ex quibus aliqui addebant, quod aliter esse non potuisset, quin ipsi sciuissent: hinc enim remanebat probata 3. negatiua. Paris. *consil.* 19. *incip. Consideratis coniecturis. num.* 21. *&* 23. *lib.* 3. Ruin. *consil.* 145. *incip. Absque multiloquio. n.* 2. *lib.* 5. Et licèt Beneficiati deferre consueuerint cappas in processionibus, non præiudicat Canonicis: quia testes declarabant modum, & qualitatem, affirmantes, beneficiatos necessarios pro delatione baculorum baldachini, sub quo Reliquiæ deferuntur, incedere cum cappis sericis......... & planetis ad exhibendum seruitium requisitum. Ideò, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 3. Decembris, 1610.

ARGVMENTVM.

Abbas, vt dicatur habere dignitatem, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas, ex quibus indiciis dignoscatur.*
2 *Abbatis nomen præsefert dignitatem*
3 *Dignitatem ad constituendam non sufficit solum nomen, nisi etiam prærogatiuæ concurrant.*

DECISIO IV.

Inter alias contentiones beneficiatorum Ecclesiarum parochialium ciuitatis Hispalen contra Canonicos Collegiatæ S. Saluatoris eiusdem ciuitatis, hæc etiam deducebatur; quod beneficiatus, quem Clerici pro capite Vniuersitatis sibi eligunt: & vulgò nuncupatur Abbas, ratione prædictæ dignitatis abbatialis esset præferendus Canonicis Collegiatæ in processionibus, & actibus, quos simul inire contingit. Et cùm pro parte Collegiatæ id negaretur, dubitaui, an constaret, beneficiatum ita electum in Abbatem, non habere ecclesiasticam dignitatem abbatialem ad prædictum effectum. Et Rota (informante solùm Collegiata Sancti Saluatoris) non esse dignitatem censuit: 1.
quia non concurrebant in eo tria signa requisita ad dignitatem constituendam.

Primò, quod haberet administrationem rerum ecclesiasticarum cum iurisdictione sibi perpetuò assignatam. Alterum, quòd haberet nomen dignitatis, & prærogatiuas in Ecclesia tam in Choro, quam in Capitulo, licet non haberet veram administrationem, vel iurisdictionem. Tertium, quòd ex Ecclesiæ cõsuetudine haberetur pro dignitate. Archidiaconus *in c.* 1. *n.* 2. *de consuet. lib* 6. quē ibi refert, & sequitur Geminian. *n.* 7. Silu. *in tract. de benef p.* 1. *q.* 2. *n.* 42. Arct. *consil.* 13. incipit: *In præsenti consultatione. n.* 1. *& multis seqq.* Papaz. *in addit. ad. decis.* 9. Rota *de preb. in nou super verbo, Dignitas.* In casu proposito, testes deponebant, quod nullam habebat iurisdictionē, aut præeminentiam, nisi inter eosdem beneficiatos ad ordinandum, quid esset faciendum inter eos, & consequenter non erat dignitas: & maximè cùm pro non dignitate reputaretur.

Nec

2. Nec refert, quod Abbatis nomē præſeferat dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas. Fel. *in c.2.in principio, de iudiciis*. Dec. *in repet.c. Decernimus.n.*10. & 12. *de Iudiciis*, vbi Rip *n.30.& seq.* testatur de communi: quia id non prouenit à ſola nominatione; ſed ab ef-
3. fectu, id eſt, à prædictis requiſitis concurrentibus ad veram dignitatem. Neque enim ſufficit ſolum nomen, niſi vlteriùs prærogatiua concurrat. Hoſtien. *in c. De multa.n.*11.*verſ.Sed.nec eſt.de præb.* Anchar. *in Clem. ſi dignitatē.n.*1.*verſ.A nomine autem.eod.tit.* Iaſ.*conſ.* 192.incipit: *In præsēti conſultatione.n.25.verſ.Ex omni ergo lib.*2.latè Decian.*conſ.*19.incip. *Quoad primum dico.n.*119.& 120.*lib.*3.& maximè quia in multis locis, ſimplices, & Clerici vocantur Abbates; & tamen notum eſt, nullam eos habere dignitatem. Ideò, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 1. Iulij, 1611.

Abbas vt dicatur habere dignitatem, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas ex quibus dignoſcatur.*

2 *Dignitatem an & quando habere dicatur deputatus pro capite perſonarum eccleſiaſticarum.*

3 *Collegium non conſtituitur ex ſolis Clericis, niſi adſint alia requiſita, de quibus remiſſiuè.*

4 *Abbatis nomen ſonat in dignitatem, & Abbatia dicitur dignitas.*

5 *Dignitas non prouenit à ſola nominatione; ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis.*

6 *Dignitatem ad dignoſcendam, non ſolùm nomen; ſed ſubſtantia inſpicienda eſt.*

7 *Abbas non habens adminiſtrationem perpetuam cū iuriſdictione, non dicitur habere dignitatem.*

8 *Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ.*

9 *Dignitatem habere non dicitur habens nudum nomen abſque præeminentia inter alios in Choro, & Capitulo.*

10 *Dignitas illa cenſetur, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia: quamuis de iure communi pro tali non haberetur, & è contra.*

11 *Dignitatem non habet, qui non eligitur à Collegio; ſed ab aliis perſonis adminiſtratione, & iuriſdictione carentibus.*

DECISIO V.

Die 3. Decembris, 1610. Collegiata S. Saluatoris ſolùm informante, fuit in hac cauſa deciſum, beneficiatum, quem Clerici pro capite Vniuerſitatis ſibi eligunt, qui vulgò dicitur Abbas, nec eſſe, nec habere dignitatem. Cæterùm, quia pro parte beneficiatorum prætendebatur, recedendum eſſe à deciſis: vtraque parte informante iterum cauſa propoſita, Rota in deciſis manſit ex eiſdem rationibus, & potiſſimùm ex eo, quòd non concurrebant tria requiſita ad conſtituendā
1. dignitatem, videlicet, quòd haberet adminiſtrationem cum iuriſdictione; quod haberet nomen dignitatis; & prærogatiuas, tā in Choro, quàm in Capitulo; & quòd ex Eccleſiæ conſuetudine haberetur pro dignitate.

2. Nec obſtabat, quòd concurreret requiſitum adminiſtrationis, cùm Abbas iſte deputetur pro Capite beneficiatorum. Gloſſ. *in cap. Cùm ab Eccleſiar. in verb. Eccleſiaſtica. in fine, verſ. Et illum dico Prælatum, de offic. Ordin.* Quia fuit reſponſum, quòd cùm iſte Abbas deputetur pro Præſide, & velut Capite beneficiatorum non facientium Collegium, prout ſequitur Gloſſ. *in d.cap. Cùm ab Eccleſiarum.* de conſtituto ab Epiſcopo, Abbas ab eis deputatus non conſequitur dignitatem: nam non ſufficit, quod adſint Clerici in 3.
Eccleſia, vt faciant Collegium, niſi concurrant requiſita ad conſtituendum Collegium, de quibus fuit latè dictum *in Verulana Abbatia*, die 11. Martij, 1602. coram me.

Et licèt nomen Abbatis ſonet in dignitatem, & 4.
Abbatia dicatur dignitas. Felin. *in cap. 2. in princ. de iudic.* Dec. *in cap. Decernimus.n.*10.& 12. vbi Rip. de communi *num.*30.& *ſeq.eod.tit.* tamen hoc non pro- 5.
uenit à ſola nominatione; ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis. Anchar. *in Clem. Si dignitatem n.*1.*verſ. A nomine autem de præbend.* Silu. *in tract. de benefic. p.*1.*q.*2.*n.*37.*verſ. A nomine autem.* Quia ad digno- 6.
ſcendum, an ſit dignitas, non ſolùm nomen, ſed ſubſtantia inſpicienda eſt. Hoſtien. *in cap. de multa. n.*11.*verſ.Sed nec.eſt de præbend.*

Quòd autem hic non ſit verus Abbas, & cum effe- 7.
ctu, patet: quia non habet adminiſtrationem perpetuam cum iuriſdictione. Aretin. *conſil.* 23. incip. *In præſenti conſultatione.num.*5.& 6. Anchar. *in d. Clem. Si dignitatē.n.*1.*verſ.A nomine autem.de præbend.* Supradictis accedebant teſtium depoſitiones, affirmantium, Canonicos Cathedralis Eccleſiæ in deambulando illum præcedere: & tamen veri Abbates de iure 8.
communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ. Bald. *in cap. Paſtoralis. n.*3.*verſ. Extra quæro.* & *ibi* Felin.*n.*9. *de offic.delegat.* Dec.*conſil.*61.incip. *Pro D. Præpoſito. n.*1.

Addebant prætereà teſtes, hunc Abbatem, nec ha- 9.
bere præeminentiam inter alios in Choro, & Capitulo; & proptereà non poterat dici dignitas. Boër. *deciſ.* 286.incip. *Præſuppono, quod in Eccleſia Cathedrali. n.*9. Nec in Eccleſia reputari pro dignitate: quod magni momenti erat contra prætenſionem iſtius Abbatis, 10.
& beneficiatorum, quia, ſicut illa cenſetur dignitas, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia, quanis de iure communi pro tali non haberetur. Innoc. *in cap. De multa. n.*6. *de præbend* vbi communiter Hoſtien. Ioan. Andr. & alij. Rot. *deciſ.*9. incip. *De theſauraria. prope fin. de præb.* & *deciſ.*4. incip. *Fuit dubitatum.n.*2.& *ſeq.de elect. in. nou.* Sylu *in tract. de benef. d.q.*2.*n.*36.*verſ. Item, ſecundum eū Abbatem.* Ita è conuerſo, illa cenſeri debet non dignitas, quæ pro non dignitate reputatur, licèt habeat nomen quod de iure cōmuni videatur ſonare in dignitatem. Et eò minùs iſte Abbas cenſeri debet habere dignita- 11.
tem: quia non eligitur à Collegio, ſed à beneficiatis adminiſtratione, & iuriſdictione carentibus. Gemin. *in cap.*1.*num.*9.*verſ. Si non ſunt.* & *verſ. Item, non eſt ſignum. de conſuetud. lib.*6.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 24 Octobris, 1611.

ARGVMENTVM.

Habens nomen Abbatis, abſque dignitate non præfertur Canonicis Collegiatæ, ſed illis cedit.

SVMMARIVM.

1 *Abbas non habens aliquod ex tribus ſignis ad dignitatem conſtituendam requiſitis, non eſt propriè & verè Abbas; ſed abuſiuè, & impropriè*

C Abbas

Abbas vocatur, at quandam ventosam dignitatem repræsentat.

2 *Canonicis Ecclesiæ Cathedralis debetur maior honor, & præeminentia, quàm Canonicis Collegiatæ.*

3 *Abbas Canonicis præfertur, & quando.*

Decisio VI.

POst multa alia dubia in hac causa proposita, & decisa, dubitaui, an de iure communi competeret præcedentia Canonico Collegiatæ, vel potiùs Abbati, de quo agebatur: & Rota, Collegiata solùm informante, Canonico competere præcedentiam censuit, Nam, omissa disputatione, quibus magis de iure præcedentia debeatur, Canonicis, an Abbatibus, (ista enim inspectio non pertinebat ad hoc institutum strictè, & præcisè loquendo, respectu huius Abbatis, & Canonici Collegiatæ,) dubitatio fuit visa leuis ex deductis in decisionibus huius causæ, & signanter in
1. vltima. Nam, cùm iste Beneficiatorum Abbas non haberet dignitatem Abbatialem; ex quo non reperiebantur in eo tria signa ad dignitatem constituendam requisita, videlicet, administratio rerum ecclesiasticarum cum iurisdictione; nomen dignitatis, & prærogatiua, tam in Choro, quam in Capitulo: & quòd de consuetudine Ecclesiæ haberetur pro dignitate; consequenter non erat propriè, & verè Abbas licèt impropriè, & abusiuè Abbas vocaretur, ex quo quandam ventosam dignitatem repræsentabat. Nec obstabat, quòd contenderetur de præcedentia cum Canonico Ecclesiæ Collegiatæ, non cum Canonico Eccle-
2. siæ Cathedralis, inter quos est magna differentia: cùm maior præeminentia, & honor debeatur Canonicis Cathedralis quam Collegiatæ, Felin. *in cap. Postulasti. num.4. vers. Fallit, tertiò. de rescript.* Chassan. *in Catal. glor. mund. part.4. consider.32.* quasi quòd propterea huiusmodi Abbas Canonico simplicis Collegiatæ
3. præferri debuisset: quia fuit dictum, quòd Doctores affirmantes, Abbatem Canonico præferri debere, intelligendi sunt de vero, & formali Abbate habente tria prædicta signa; non autem de Abbate ventoso, seu nomen Abbatis impositum habente, qui cùm in hoc casu concurreret cum vero Canonico Ecclesiæ Collegiatæ, ei cedere oportebat.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 4. Iunij, 1612.

ARGVMENTO non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Abbatis nomen habens, absque dignitate, non præfertur Canonicis Collegiatæ, sed eis cedit.*

Decisio VII.

IN hac propositione causa proponebatur super dubio deciso contra Abbatem beneficiatorum sub die 24. Octobris, 1611. in quo quærebatur, an de iure communi competeret præcedentia Abbati., vel Canonico Collegiatæ; tunc enim omissa disputatione, cui magis de iure communi præcedentia debeatur, nam ista inspectio non pertinebat ad hoc institutum; strictè respectu huius Abbatis, & Canonici Collegiatæ, sola Collegiata informante, fuit resolutum pro Canonico. Vnde, quæ in hac propositione deducebantur ad persuadendum, quod de iure communi præcedentia competeret potiùs Abbati, erant extra dubium; & ideò Domini permanserunt in decisis, quòd huic Canonico, & non illi Abbati deberetur præcedentia. Et nunc addebatur, Abbatem istum nullam habere dignitatem, sed esse tantùm quendam Beneficiatum Abbatis nomine intitulatum, electum à Clericis istius Vniuersitatis, quibus præest in Capitulo, & Congregationibus, quæ ab ipsis fiunt; & in anniuersariis, pro quibus celebrandis conueniunt in diuersis Ecclesiis ciuitatis Hispalensis; vbi, licèt silentium indicat, & aliquam leuem mulctam imponat his, qui vel serò veniunt, vel silentium non seruant, aut alia similia committunt; cùm tamen aliam superioritatem, vel iu- 1.
risdictionem, administrationem, vel prærogatiuam de iure non habeat; non potest verè dici habere dignitatem Abbatialem, quanuis habeat nomen dignitatem præseferens: & consequenter potiùs videbatur similis Prioribus Confraternitatum, quorum nomen licèt dignitatem sonare videatur; non tamen est dignitas. Et ex his Domini manserunt in decisis. Cæterùm, quia ex deductis nunc pro isto Abbate, & ex sententia Ordinarij, quæ edebatur in hac propositione, in qua isti Abbati dabatur prima sedes in Choro ad manum dexteram, & sic præcedentia respectu istorum Canonicorum in Capitulo, & Choro. Ideò vt veritas inueniatur, & ius suum vnicuique tribuatur, de istis erit particulariter videndum; scilicet, an ex nunc deductis iste sit, & dici possit verus Abbas, & an sibi præcedentia debeatur indistinctè in omnibus actibus, vel solùm in istis tantùm locis, videlicet, in Capitulo, & Choro; non autem in aliis actibus specialiter non spectantibus ad ministerium Clericorum illius Vniuersitatis.

EMIN. D. CARD. PAMPHILIO Iuniore.

Hispalen. nuncupationis Abbatis maioris, Veneris, 27. Nouembris, 1615.

ARGVMENTVM.

Abbas intitulari an quis possit, non habens requisita ad dignitatem abbatialem,

SVMMARIVM.

1 *Lite pendente quis turbari non debet in eius quasi possessione; sed manutenendus est in statu, in quo reperitur de tempore motæ litis.*
2 *Quasi possessionem iurium incorporalium ad acquirendam, requiritur scientia eorum, quibus præiudicari potest.*
3 *Abbatis nomen in iure diuersimodè accipitur.*
4 *Manutentionis in iudicio sufficit sola possessio, seu quasi, de tempore motæ litis.*
5 *Iure proprio, non autem facultatiuo, quando aliquid fieri censeatur.*
6 *Episcopus potest corrigere excessus subditorum, & improba prohibere.*

Decisio VIII.

FVit resolutum, Abbatem esse manutenendum, vt ipse possit intitulari à semetipso, & ab aliis Abbas maior; quia testes pro eius parte examinati benè deponunt,

ponunt, quod in Ciuitate Hispalensi adest vniuersitas beneficiatorum, per quos ab immemorabili tempore simul congregatos in eorum Superiorem eligi consueuerit vnus ex ipsorum gremio, qui fuit semper nuncupatus Abbas maior; & quòd ita electus, & nuncupatus fuit Abbas modernus à beneficiatis prædictis, & ab aliis communiter, qui propterea, lite
1. pendente, in eius quasi possessione turbari non debet; sed manuteneri in eo statu, in quo reperitur de tempore motæ litis, *cap. Cum Ecclesia* & *ibi* Doct. *de caus. poss. & propriet.* Couar. *pract. q. c.* 17. *sub n.* 5. *in fin. & n. seq.* cum aliis adductis per Rot. coram Seraph. *decis.* 1437. *n.* 1.

Quod eo facilius visum fuit admittendum: quia in pluribus antiquissimis priuilegiis Regum Hispaniarum reperitur nuncupatus Abbas beneficiatorum, prout & dictus Abbas modernus nuncupatus fuit Abbas maior per Vicarios generales, & alios Officiales Archiepiscopi, necnon per Nuncium apostolicum, cum iuribus pro eius parte datis: ex quibus iunctis saltem cum supradictis testibus de diuturna, & communi denominatione deponentibus, satis visum fuit constare de scientia Archiepiscopi. Aretin. *cons.* 11. *n.* 5. *vers. Ex his infertur.* Capic. *decis.* 69. *num.* 18. cum aliis adductis per Rot. *in causa Hostien. littoris maris*, relata inter impressas *decis.* 28. *num.* 7. *part.* 1. *diuers.* ac
2. etiam de scientia aliorum, quibus dicta nominatio præiudicare potuisset prout in iuribus incorporalibus ad acquirendam quasi possessionem requiritur. Rip. *in d. cap. Cum Ecclesia, n.* 64. *de caus. possess. & propriet.* cum aliis allegatis.

Nec obstat quòd iste non sit propriè Abbas, ex quo non habet dignitatem abbatialem, ex deductis coram
3. bon. mem. Penia, sub die 24. Octobris, 1611. Quia vltra quòd istud nomen, *Abbas*, in iure diuersimodè accipitur, ita vt etiam electus à beneficiatis pro eorum superiore dici possit Abbas, ex traditis per Alciat. *in l.* 1. *sub. n.* 2. *C. de in ius vocan.* & *in l. Collegiorum. n.* 4. *ff. de verb. significat.* Card. *in Clem. Attendentes.* §. *Statuimus. sub n.* 2. *vers. Quintò quæro de stat. Monach.* Placuit etiam responsio, quod cùm ex *suprà* deductis satis constet de nominatione prædecessorum, ac etiam de quasi possessione Abbatis moderni, is est in
4. ea manutenendus, non obstante huiusmodi exceptione, de qua agendum erit in petitorio; non autem in hoc iudicio summariissimo, in quo sufficit sola possessio, vel quasi, de tempore motæ litis, §. *Retinendæ. Instit. de interdict.* Couar. *pract. q. d. cap.* 17. *n.* 5. & sic sæpiùs fuit decisum.

Minùs obstat, quòd fuit in facultate Archiepiscopi, huiusmodi denominationem vti improbam prohibere, & propterea non possit contra eum quoad hoc considerari status quasi possessionis. Quia fuit responsum, quòd cum iste vti electus à beneficiatis pro eorum Superiore fuerit semper nuncupatus à semetipso, & ab aliis Abbas maior, prout denominati fuerunt eius prædecessores; id per eum censeri debet factum
5. iure proprio; non autem iure facultatiuo, ad tradita per Rip. *in d. cap. Cum Ecclesia num.* 52. & 55. *de caus. possess. & propriet.* Et licèt Archiepiscopus possit sem-
6. per corrigere excessus subditorum & improba prohibere, *iuxta decis.* 306. Caputaq *par.* 1. ista tamen denominatio, nondum constat, quòd sit talis; imo satis de contrario apparere visum fuit ex electione, & cõmuni denominatione, cum aliis supra deductis. Et ita decisum quoad seipsum, & alios volentes ita eum nuncupare. An autem possit alios cogere, ad eum ita nominandum, D D. voluerunt, quod particulariter videatur.

EMIN. D. CARD. LANCELLOTTO seniore.

Aquen. Monasterij, 31. Maij, 1568.

ARGVMENTVM.

Abbatia, an, & quando dicatur dignitas, ad effectum, vt minori 25. annorum conferri possit.

SVMMARIVM.

1 *Dignitatis nomen nulla ecclesiastica officia, prater Episcopatum, & superiores dignitates, importat.*
2 *Archidiaconatus, & Archipresbyteratus in Cathedrali, quamuis careant cura & iurisdictione, dicuntur dignitates.*
3 *Abbatia si careat cura, & conuentu, non potest propriè dici dignitas.*
4 *Præpositura habet eandem dignitatem, sicut Abbatia.*
5 *Præpositura si careat cura, & conuentu, non vocatur dignitas.*
6 *Prioratus est dignitas, sicut Abbatia.*
7 *Prioratus, si caret cura, & conuentu, non dicitur dignitas; & conferri potest minori quatuordecim annorum.*
8 *Abbatia, inspecta eius origine, est potius nomen sollicitudinis, quàm honoris.*
9 *Dignitas an dari possit sine cura.*

DECISIO IX.

Conclusum fuit, Abbatiam, quæ caret cura, & conuentu, non requirere ætatem maiorem vigintiquinque annorum; quia de iure communi nulla 1.
nomina officiorum ecclesiasticorum præter nomen episcopatus, & superiorum dignitatum, sonant in nomen dignitatis nisi Archidiaconatus, & Archypresbyteratus existentes in Ecclesia cathedrali, quæ sola duo officia, licèt careant cura, & iurisdictione, dicuntur di- 2.
gnitates, vt per Rot. *decis.* 9. *de præbend. in nou.* Pro regula notat Imol. *in cap. De multa num.* 40. *de præbend.* Aret. *cons.* 23. *col.* 2. *vers. Secundo præmitto.* Boër. *decis.* 286. *num.* 3.

Abbatia autem, si careat cura, & Conuentu, non potest propriè dici dignitas: quia in ea saltem sufficit 3.
præeminentia, ob quam vocatur dignitas. Imol. *in Clem.* 1. *n.* 5. *de rescript.* & ibi Cardinal. *num.* 3. Staphil. *de liter grat. fol.* 57. *col.* 2. *in princ. secundùm antiquam impressionem.* Bald. *in cap. Pastoralis. in princ. n.* 7. *de offic. delegat.*

Propterea Præpositura, quæ habet eandem digni- 4.
tatem, sicut Abbas, vt notat Abb. *in cap. Cùm illorum. col.* 3. *num.* 13. *vers. in Gloss. in verb. Abbatem. de sent. excommun.* Sylu. *de benefic. q.* 2. *num.* 38. Dec. *cons.* 161. *col.* 1. *vers. Quartò, facit.* & *in cap. Decernimus, col.* 3. *vers. Et quod dictum, de iudic.* Chassan. *de glor. mund. part.* 4. *consider.* 36. si caret cura & conuentu, non vocatur dignitas Federic. *consil.* 135.

Sicut etiam videmus in Prioratu, qui, licèt aliàs sit 5.
dignitas, sicut Abbatia, Doct. *in cap. Nullus num.* 6. *vers. in fine* Gloss. *de elect. in* 6. Felin. *in cap. insuper. in* 2. *notab. de maiorit. & obed.* Rip. *in cap.* 2. *num.* 30. *de iudic.* Silua. *in d. quæst. n.* 39. Chassan. *in d. consider.* 36. Archidiac. *in cap.* 2. *col.* 2. *in princ. vers. Sciat. de præbend. in* 6. & *ibi* Ioan. Andr. *col.* 2. *vers. Sed hoc.* Gem. *ibid. col.* 2. *num.* 10. *vers. Super secundo.* Card. *in Clem.* q. 7. *de rescript.*

7. Si tamen caret cura,& Conuentu, non dicitur dignitas, vt post Hostien. notat Abb. *in cap. Nisi essent. n.6. in fin. de prabend.* Imol. *in Clem. Etsi principalis. num.21. de rescript.* & *ibi* Vitalin. *n.14.* & potest conferri minori quatuordecim annorum. Vitalin. *in Clement.1.§. Cæterum. n.4 cum seqq. de stat. regular.* Federic. *consil.49. n.132.*

8. Hinc dicitur, quod Abbatia, inspecta eius origine, est potius nomen sollicitudinis quam honoris, vt dicit Gloss. *in cap. Tuam. verb. Non ascendat.* vbi Innoc. *in fin.* & Abb. *num. 3. ver. In eo. de ætat. & qualit.* &
9. Gloss. *in c. Accedens. verb. Abbatem. 50. distinct.* Et ex his respondetur ad id, quod in contrarium adducebatur, scilicet, quod possit dari dignitas, licèt careat cura, vt per Aret. *d. cons.23.* Boër. *d. quæst.286. num.5.* Card. *cons.30. col.2. vers. Item est darè.* Capel. Tolos. *decis.13.* Nam prædictæ authoritates expressè præsupponunt, illam dignitatem habere præeminentiam in Choro, quæ præeminentia cessat in hac Abbatia, quæ caret, nedum cura, sed Conuentu: & ita etiam præsupponit Rip. *in d. cap. Decernimus. num.3.* & ita etiam procedit *cap.1. de ætat. & qualit. in 6.* quia intelligitur de Abbatia habente Conuentum propter quem vocatur dignitas. Et *cap.1. extr. eod.* vbi etiam loquitur de Præpositis, & Decanis; quia semper intelligitur, existente Conuentu, per supradicta, ex quo generaliter loquitur, & ne contrarietur naturæ, & substantiæ dignitatis Abbatialis. Reseruarunt tamen Domini consuetudinem, vel communem reputationem, si quæ forsan adesset, quæ hanc Abbatiam carentem cura, & Conuentu efficeret dignitatem.

R. P. D. PENIA.

Tudertina Parochialis, seu prioratus, 7. Februarij, 1597.

ARGVMENTVM.

Prioratus an, & quando censeatur dignitas.

SVMMARIVM.

1 *Prioratus habens Conuentum censetur dignitas actu & habitu.*

2 *Prioratus sæcularizatus carens Conuentu, & Clericis sæcularibus, Commendatus, non censetur dignitas actu, sed habitu; potest tamen facilè in actum transire.*

DECISIO X.

Proposito dubio, an beneficium, seu Prioratus, de quo agebatur, esset dignitas, ad effectum, vt quando vacat, concursus fieri, vel non fieri debeat coram Ordinario Tridentino: Rota, vtraque parte informante, duo tempora distinguenda putauit, à primæua illius erectione vsque ad annum 1523. quo tempore constabat, hunc Prioratum S. Nicolai de Griptis ciuitatis Tudertinæ, fuisse Regularem Ordinis S. Benedicti, habuisseque Priorem, & Conuentum constituentem Capitulum, qui & Nouitios ad habitum Religionis suscipiebat, & negotia ad Conuentum spectantia capitulariter expediebat: & toto isto tempore cen-
1. suit, fuisse dignitatem actu, & habitu, *Clem. Ne in agro. de stat. regular.* Abb. post alios *in cap. Nisi essent. num.6 & in cap. de multa. num.23. de prabend.* Gloss. *in Clem. Etsi principalis. in verb. Conuentual.* & ibi Bonif. Vitalin. *n.5. & 14. de rescript.* Rebuff. *super concord. §. In Monasteriis. in verb. Prioratibus. vers. Nota, quod si 4.*

Alterum tempus erat ab anno 1523. vsque ad præsens, quo primùm Clemens Papa VII. illum cœperat Clericis sæcularibus in commendam conferre, ac paulatim desierunt in eo habitare Monachi, qui Conuentum, & Capitulum constituerent; & respectu huius temporis Rota pronunciauit, eundem Prioratum de- 2.
siisse quidem esse dignitatem actu: quoniam nec Prior regularis, nec Conuentus Monachalis aderat ampliùs, in quibus potissimum in hac materia consistit ratio dignitatis, vt patet ex prædictis; remansisse tamen dignitatem habitu, qui facilè posset in actum transire, quando Prior, & Monachi in eandem Ecclesiam reuerterentur, & Conuentum, & Capitulum constituerent, *iuxta cons.* Ias. *77.* incip. *In præsenti consultatione, lib.1.*

An autem ad prædictum effectum concursus faciendi, vel non faciendi coram Ordinario, satis esset, Prioratum fuisse tantùm dignitatem habitu, non actu; placuit Rotæ, vt consuleretur Sacra Congregatio Concilij Tridentini Interpretum.

EMIN. D. CARD. HIERONYMO Pamphilio.

Portugallen. Vnionis, Veneris, 23. Iunij, 1595.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificatione Breuis, per quod Abbatia Commendata restituitur, & vnitur Congregationi, & Abbas triennalis ei præficitur; ac bona ad mensam Abbatialem spectantia alteri Ecclesiæ applicantur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia appellatione non suspensa transit in iudicatum.*

3 *Vnitum transit cum omnibus bonis in id, cui vnitur & n.10.*

4 *Verba vniuersalia comprehendunt omnia, & suam retinent significationem, etiam in materia stricta, & odiosa.*

5 *Monasterij appellatione veniunt domus, cum horto, & cæteris, quæ intra septa eiusdem Monasterij consistunt.*

6 *Habitare simul non decet duos diuersi Ordinis.*

7 *Visitatoris pro relatione multum præsumitur.*

8 *Abbas triennalis videtur suffectus loco Prioris claustralis.*

9 *Abbates titulares perpetui, & commendatarij habent Prælaturam, & dignitatem.*

11 *Metum allegans tenetur probare.*

12 *Reus, & possessor potest excludere actorem ex non iure ipsius.*

DECISIO XI.

Henricus clar. mem. Cardinalis Legatus, & Rex Portugalliæ, in executione Litterarum Gregorij XII. fel. recor. per suam sententiam restituit Monasterium S. Saluatoris de Paxo de Sousa, Ordinis S. Benedicti Portugallensis diœcesis, aduersùs suppressiones de illo, & eius Conuentu, & mensa conuentuali factas; remanente tamen valida suppressione quoad Abba

Abbatiam perpetuam, & illius mensam commendari solitam Clericis sæcularibus, & Monasterium cum omnibus, & singulis dictæ mensæ Conuentualis fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuit, & incorporauit Congregationi reformatæ eiusdem Ordinis S. Benedicti, regendi de cætero per Abbatem triennalem, iuxta eiusdem Congregationis regularia Instituta, fructus verò, redditus, prouentus, prædia possessiones, decimas, bona, iura, patronatus, iurisdictiones, & emolumenta quæcunque mensæ Abbatialis, & ad eam in solidum quomodolibet spectantia, & pertinentia, applicauit Collegio S. Spiritus ciuitatis Elborensis, exceptis Patronatibus Vicariæ Ecclesiæ dicti Monasterij, & Ecclesiæ de Padorido, illi annexæ, cum quibusdam aliis bonis, quæ à mensa Abbatiali separauit, & dictæ Mensæ Conuentuali pro vsu, & manutentione fabricæ dicti Monasterij, cæterisque aliis oneribus supportandis, applicauit cum decreto, quod bona Collegio applicata sint libera, & exempta ab omni superioritate, & iurisdictione Abbatis, & Congregationis præfatæ iuxta formam litterarum in forma breuis sub datum 17. Maij. 1578. desuper expeditarum.

Quæ sententia, sumpta priùs de omnibus per medium Doctoris Ioannis Paëz ad hoc deputati super loco ipso, diligenti informatione, ac testibus ibidem interrogatis præsentibus partibus, & instantibus, quòd procedatur ad executionem Breuis, lata fuit, & executioni demandata, ac pacificè per partes obseruata per annos septem circiter; donec vixit præfatus Henricus Cardinalis: quo mortuo, & inde ad nonnullos annos Abbas, & Monachi prædicti Monasterij prætendentes, litteras præfatas non fuisse plenariè executioni demandatas, habuerunt recursum ad Sanctissimũ, qui post multa remisit illos ad Congregationem Illustrissimorum Dominorum Cardinalium super consultationibus Episcoporum, & Regularium, à qua negotium huiusmodi videndum, & referendum, demandatum fuit Illustrissimo D. meo Cardinali Cusano, qui voluit super aliquibus dubiis Rotam consulere.

Vnde dato dubio, an stantibus hinc inde deductis, Litteræ Gregorij XIII. sint in aliquo hodie exequendæ, & in quo, & dicta quantitas pro nunc restricta per informantes ad domum abbatialẽ cum pomario, iuxta illam existente, & ad personatus Ecclesiarum, & iurisdictionem confirmandi Iudicem pro causis ciuilibus incolarum dicti loci: Domini resoluerunt Litteras fuisse, quoad prædicta bene executas, nec esse in aliquo exequendas.

Nam quantum ad domum cum pomario, non probatur quod Monachi in ea de tempore dismembrationis, haberent aliquod ius, nec quod essent de mensa conuentuali, provt Monachi tenentur probare, cùm Collegium habeat suam intentionem fundatam in
1. processu & sententia Cardinalis, quæ nulla appellatione suspensa in rem transiuit iudicatam. *l. Res iudicata. ff. de reg. iur.* Butr. & alij *in c. Quoniam contra. de probat.* cum aliis per Gabriel. *conclus.* 4. *& 6. de sent.*
2. præsertim concurrente possessione Collegij, & taciturnitate Monachorum per septennium, & vltrà Alex. *cons.* 30. *n.* 7 *lib.* 5.

Et tanto magis, quod ex informationibus sumptis per Doctorem Paëz, & testibus per ipsum examinatis satis constat, mensam abbatialem habuisse ædes abbatiales cum suo pomario, & area, & consequenter per vnionem factam Collegio transiisse cum omnibus
3. aliis bonis in ipsum Collegium, ad not. Oldrad. *cons.* 257. *sub n.* 16. Sarn. *in regul. de triennal. q.* 8. maximè, cùm Litteræ Gregorij loquantur de bonis, iuribus, &
4. emolumentis quibuscunque: quæ verba, cum sint vniuersalia comprehendunt domum, & omnia bona ad mensam abbatialem pertinentia. Bart. *in l. Generali. §. Vxori. ff. de vsufruct. leg.* & suam retinent significationem, etiamsi essemus in materia stricta, & odiosa, *l. Cùm de lege.* vbi Aretin. *ff. de probat.* Decian. *in cap. Sedes. sub. num.* 4. *de rescript.* Crescen. *decis.* 1. *de priuilegiis.*

Non obstat, quòd Gregorius applicando Congregationi Monasterium, sub quo comprehenditur domus cum horto, & cæteris, quæ intra septa eiusdem Monasterij consistunt. Gloss. *in c.* 1. *in verb. Exemptio. de priuileg. in* 6. Bart. *in l. Quis sit fugitiuus. §. Apud Ecclesiam. ff. d. ædil. edict.* videatur voluisse, istam domũ etiam abbatialẽ, remanere pro Monachis, eorũmque Abbate triennali in locum perpetui suffecto, ne aliàs dicamus voluisse duos diuersi Ordinis simul inhabitare contra text. *in c. fin. §. Præcipimus.* vbi Gloss. *in verbo Sæculares. de stat. Monach. c. Cùm causam de elect. c. In noua. q.* 7. Quia pro parte Monachorum non probatur, domos de quib. agitur, fuisse intra septa Monasterij & potiùs contrariũ suadetur, ex visitatione facta per deputatum à Cardinale, & illius relatione, pro qua multùm præsumitur. *c. Proposuisti. de probat.* cùm in ea dicatur, quòd domus sunt abbatiales, & Abbas habet vsus transitus cuiusdam ostij, quo itur ab area ædium abbatialium per interiora Conuentus ad Claustra, & templum eiusdem Monasterij, vt latiùs dicunt testes examinati: quod ostendit, domus fuisse separatas à Claustro, & ab ipso Monasterio cum pariete, & ostio intermedio.

[Right margin numbers 5., 6., 7. stand beside the preceding paragraph's lines "gationi Monasterium ...", "mũ etiam abbatialẽ ...", "cta per deputatum ..." respectively.]

Non obstat, quòd idem Gregorius erigendo in Monasterium Abbatem triennalem, videatur voluisse, quòd succedat in omnibus, quæ ad Abbatem perpetuum, cuius titulum extinxerat, pertinebant, tanquam in illius locum suffectum: quia hoc repugnat expressis verbis ipsius applicationis, quæ volunt, vt omnia, quæ erant Abbatis perpetui, sint Collegij; non autem Abbatis triennalis, qui propter 8.
difformitatem, quam habet in pluribus cum titulari, videtur potius suffectus loco Prioris claustralis, quàm ipsius Abbatis, cùm sit præpositus curæ Conuentus pro regendis Monachis, iuxta eorũ regularia Instituta ad triennium: quod propriè conuenit Priori claustrali, *c.* 2 *in fin.* & *c. Cum ad Monasterium. de stat. Monach.* maximè cùm sit ad electionem Capituli, & Conuentus, absque eo, quod præla turam, seu dignitatem, 9.
aut titulum habeat; provt habent Abbates titulares perpetui, & commendatarij, qui ad præsentationem Regis per Sedem Apostolicã soliti sunt prouideri: ad notata *in Clem. Etsi principales.* vbi Card. *sub num.* 2. Vitalin. *num.* 22. *& seq. de rescript.* & *in Clem.* 1. & *ibi* Card. *in princ. num.* 5. & *in §. Præmissa num.* 5. *de supplend. negligen. Prælat.*

Quantum verò ad personatus Ecclesiarum, qui per sententiam Cardinalis tanquàm pertinentes ad mensam abbatialem fuerunt applicati Conuentui pro certis oneribus in illum translatis supportandis; similiter fuit dictum, non probari, quòd Conuentus, & Monachi in eis habuerint aliquod ius; imò potiùs ex Informatione sumpta per præfatum Doctorem Paëz constare, quod pertinebant in solidum ad mensam abbatialem, & consequenter censeantur translati in Collegium, cui fuerunt vnita quæcunque bona, & iura ad Abbatem in solidum spectantia. Dec. qui te- 10.
statur de communi *in cons.* 127. *sub n.* 2. Put. *decis.* 351. *lib.* 2. cum allegatis. Quod etiam ipsos Monachos non inficiasse videtur, acceptando & recipiendo præfatos personatus, & eorum bona, tanquam ad Abbatem, & illius mensam pertinentia, pro supportandis certis oneribus, absque eo, quod assignationi huiusmodi contradixerint, neque de illa vnquam con

conquesti fuerint à die sententiæ de anno 1579. vsque ad annum 1586. quo cœperunt conqueri de executione Breuis Literarum, asserentes se tacuisse ob metum,
11. & reuerentiam Cardinalis, qui tamen non probatur, Veral. *d.* 221. *p.* 2.

Quantùm verò ad tertium caput de iurisdictione confirmandi Iudices in causis ciuilibus incolarum loci Monasterij, quæ & ipsa, tanquàm de pertinentibus in solidum ad ipsam mensam abbatialem, fuit per sententiam Cardinalis translata in Collegium, cui in Literis Gregorij in specie applicatæ sunt iurisdictioni spectanti in solidum ad mensam abbatialem; pariter fuit responsum, non probari contrarium per Monachos, quòd spectet ad Conuentum, vel ad Abbatem, simul cum Conuentu, provt tenentur, & quidem concludenter, cum agant contra Collegium reum, &
12. possessorem, quod potest excludere Monachos non ex non iure ipsorum, *l. fin. C. de rei vend.* Rota *decis.* 4. *de re iudicata. in nou.* maximè cùm nitatur sententia Cardinalis in rem iudicatam transacta, & per plures annos obseruata, pro qua præsumitur, quòd rectè, & ritè lata sit, donec contrarium probetur, ex allegatis.

REVEREND. D. DVRANO.

Gerunden. Præpositura, Veneris, 21. Maij, 1632.

ARGVMENTVM.

Præposituræ Ecclesiæ Gerundensis sunt administrationes merè temporales, nihil spiritualitatis habentes: & ideò non cadunt sub reseruatione.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intelligitur provt de iure.*
2 *Breue executioni non demandatur, non constito clarè, & indubitatè de reseruatione.*
3 *Reseruatio turbida sufficit ad retardandam Breuis executionem.*
4 *Administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes, non cadunt sub reseruatione.*
5 *Præpositure de iure communi sunt beneficia ecclesiastica.*
6 *Administratores, qui alieno nomine regunt, Præpositi nuncupantur.*
7 *Præpositus, & Oeconomus idem significant, sicut Primas, & Patriarcha.*
8 *Præpositi Gerundenses sunt merè administratores.*
9 *Statum nouum ad inducendum quæ requirantur.*
10 *Status vltimus non attenditur, quando clarè constat de contrario statu anteriori.*
11 *Sententia super statu facit ius quoad omnes.*
12 *Officia ecclesiastica, quæ non dantur in titulum, sed in administrationem, non cadunt sub reseruatione.*
13 *Officia, quæ conferuntur in titulum perpetui beneficij, sunt vsuera beneficia ecclesiastica, & cadunt sub reseruatione.*

DECISIO XII.

VAcante de mense Octobris, 1625. in Ecclesia Gerunden. Præpositura, de qua agitur, per obitum Antonij Adroër, fuit de ea, vti reseruata, ratione mensis auihoritate Apostolica prouisus D. Franciscus Sanz, qui expedito Breui de capienda possessione, nomine Cameræ, eòque producto coram A. C. sententiam fauorabilem super executione, & immissione reportauit, à qua Capitulum Gerenden. appellauit, & addita signatura obtinuit rescribi cum clausula parito Breui arbitrio Rotæ. Vnde dubitatū hodie super dicto arbitrio. Et fuit resolutum, illud 1.
intrare ad effectum retardandi exequutionem: quia arbitrium intelligitur, provt de iure. Rot. *decis.* 450. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* Gregor. *decis.* 189. *num.* 3. Et fuit dictum *in Barchinonen. fructuum*, 16. Iunij, 1625. coram me, & alibi sæpiùs. De iure autem est, vt Bre-
ue, de quo *suprà* exequutioni non demandetur, nisi 2.
clarè, & indubitatè constito de reseruatione, quia illa est fundamentum Breuis. Garz. *de benef. par.* 6. *cap.* 3. *n.* 10. *& seq.* Rot. *decis.* 423. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* Gregor. *decis.* 53. *in fin.* & ibi Add. Card. Caual. *de-*
cis. 597. In casu autem præsenti reseruatio nedum 3.
est turbida, (quæ turbiditas sola sufficeret ad retardandum Breuis exequutionem, ex latè traditis per Gonz. *super reg.* 8. *in annot. cont. nullit. num.* 287. *& seq.* & per Rot. *dict. decis.* 423. *part.* 2. *recent.*) sed etiam videtur penitus excludi, cum ex pluribus decisionibus factis *in causa Gerunden. vini*, & præsertim ex ea, quæ emanauit coram Eminentissimo Card. Pamphilio, sub die 4. Maij, 1616. & ex sen-
tentiis desuper latis clarè constet, Præposituras dictæ 4.
Ecclesiæ non esse beneficia ecclesiastica, sed simplices administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes: vnde non cadunt sub reseruatione. Æneas *de Falc. de reser. quæst.* 1. *princip. num.* 2. Rebuff. *de nomin. quæst.* 21. *num.* 59. Gonz. *super d. regul.* 8. *glos.* 5. §. 11. *num.* 25. & propterea cessante reseruatione cessare debet exequutio Breuis, quod in ea fundatur, Garz. Greg. & Caual. *vbi suprà.*

Nec refert, si dicatur Præposituras de iure com- 5.
muni esse beneficia ecclesiastica. *Extrauag. Ad Roman. de prebend. in communi.* ibi: *Omnia & singula beneficia ecclesiastica secularia & cuiusuis ordinis regularia, etiamsi Præpositatus, Canonicatus, Præpositura, & Prebendæ, Dignitates, Personatus, Administrationes*, &c. Oldrad. *cons.* 136. *per tot.* Gonz. *d. glos.* 5. §. 11. *num.* 2. Et ideò sub reseruatione regul. 8. comprehendi *iuxta dispositionem dictæ Extrauagantis* tradit Gonzales *vbi supra.* Quia respondetur, Præposituras esse in duplici differentia: quædam, scilicet, quæ sunt erectæ in titulum beneficij, & habent omnia requisita beneficij, & præsertim spiritualitatem annexam, quæ regulariter solent esse Dignitates in Ecclesia, vt *in dict. Extrauagante:* Oldrad. & Gonz. *ibidem.* Aliæ verò, quæ non sunt erectæ in titulum beneficij; sed solùm sunt institutæ pro temporali administratione bonorum Eccle-
siæ: quæ administratio, sicut dicitur Præpositura, 6.
pariter Administratores, qui eam alieno nomine regunt, Præpositi nuncupantur. §. *Sed si ex testamento.* ibi: *Præponatur ei, & ipse solus administret. Instit. de satisd. tut.* & text *in cap. Quamuis. in principio; de verborum significatione*, ibi: *Quamuis omnes, qui præsunt, Præpositi ritè vocentur.* Et ad rem nostram est text. optimus *in cap. Salvator.* 1. *quæst.* 3. ibi: *Nomine vero Procuratoris intelligit præfata Synodus quēlibet ecclesiasticarum rerum Administratorem, vt*, verbi gratia, *Præpositum, Oeconomum, Vicedominum, Defensoris nomine Aduocatum, siue Castaldum, & Iudicem.* vbi Gloss. *in verbo, Præpositum*, quòd licèt nomi-
na, *Præpositus*, & *Oeconomus* diuersa sint, idem ta- 7.
men significant, sicut Primas, & Patriarcha. Idem dicit Spec. *in tit. de his, qui alien. nom. in vid. interu. num.* 5. *vers. Item Præpositus, & Oeconomus.* quam distinctionem præpositutam facit Turrecremat. *in dict. cap. Saluator. num.* 7. *in vers. Præpositum.* vbi, quòd Præpositus in quibusdam Ecclesiis administrat temporalia Canonicorum duntaxat, in quibusdam etiam

spiri

spiritualia; Præpositura autem, de qua agitur, provt aliæ eiusdem Ecclesiæ, non sunt primæ speciei, sed secundæ, vt plenè in supradictis Rotæ decisionibus coram Cardin. Pamphilio, & apud Gregor. *decis.29.* vbi, quòd Præpositi Gerundenses sunt merè administratores: & idem pleniùs resoluit Rot. *in decis.12. n.3.cum seq.p.2.recent.* vbi, quòd dominium, & pro-
8. prietas, ac libera dispositio harum præpositurarum remansit semper apud Capitulum, & quòd Præpositi sunt administratores.

Nec quicquam refragatur, quod de ordine fel.rec. Pauli V. fuerit dd. Præposituris assignata congrua, quam Franciscus prætendit successisse loco dotis, ita vt eo ipso dictæ Præpositutæ, tanquam dotatæ, sint vera beneficia, vel saltem ad instar beneficiorum debeant regulari: quia in decisione sub die 7. Aprilis, 1617. coram eodem Cardinali Pamphilio, fuit expressè resolutum, congruam prædictam non fuisse assignatam, nec deberi istis Præposituris vti beneficiis ecclesiasticis, cùm talia non sint, sed solùm deberi ratione administrationis, & ad instar certi salarij, & pro modo laboris cuiusque Præpositi. Vnde de dicta assignatione congruæ nulla est habenda ratio ad effectum, de quo agitur.

Non obstat etiam, quòd huiusmodi Præpositurae fuerint effectæ collatiuæ, ex quo pluries collatæ fuerunt, tam à Papa, quàm ab Ordinario: quia ex hoc non sequitur, quòd primæuam naturam merè temporalem amiserint, & veram qualitatem beneficiorum ecclesiasticorū assumpserint, ita vt primus status fuerit
9. mutatus, & nouus inductus: quia ad nouum statum inducendum in præiudicium tertij, & sic Capituli, vltra collationes plura alia requiruntur, quæ hîc non probantur, nempe, quadragenaria potestas, & voluntas Superioris, bona fides impetrantium, ac demum scientia, & patientia Capituli, vt latè examinant Add. ad Gregor. *decis.434.num.20.* & Modern. *de re benefic. lib.1.quæst.34.num 45. & seq.* vbi etiam *num.28.cum*
10. *seq.* ex multis probatur, quòd vltimus status non attenditur, quando clarè constat de contrario statu anteriori: & dixerunt Felin. *in cap. In nostra, num.44.de rescript.* Rot. *decis.2.de præbend.in nou.* & fuit resolutum *in causa Ferrarien. Prioratus, 25. Maij* 1604. coram bon.mem. Pegna, *quæ est decisio 184.num.2.p.1. recent.* Hic autem notoriè apparet de anteriori statu meræ temporalitatis huius, & aliarum Præpositura-
11. rum dictæ Ecclesiæ ex supradictis decisionibus, & sententiis, quæ transitum fecerunt in rem iudicatam, & faciunt ius quoad omnes, ad text. *l. Ingenuum.* vbi Gloss. Bart & DD. *ff. de stat.hom.* Rot. *decis.533.num.3. part.4 diu.* & in puncto, quòd ex collationibus non fuerit mutatus prior status merè temporalis istarum præpositurarum Gerundensium ex Gloss. *in cap. Cum olim, in verbo, Præiudicium, de consuetud.* Corn. *consil. 225. num.5. vers. Non etiam aufertur, lib.1.* & Dec. *cons.407.num.20.* resoluit Rot. *in d.decis.29.Greg.XV.* Et cessat difficultas: quia nullibi constat, collationes supradictas fuisse simpliciter factas de beneficiis ecclesiasticis; sed potius de officiis, vt *in Summ. Francisci num.5.* vnde non probatur status collationis beneficiorum, sed officiorum, qui non releuat ad effectum, vt dictæ Præpositurae sub reseruatione comprehendantur.

Nec reuelat, si dicatur, quòd, licèt non sint beneficia, satis esse, quòd sint officia ecclesiastica, cùm etiam illa cadant sub reseruatione: quia dato etiam, quòd talia essent, respondetur, non omnia officia ecclesiastica sub reseruatione comprehendi,
12. provt est officium Custodis, officium Cellerarij, & alia huiusmodi, quæ non dantur in titulum, sed in administrationem, de quibus per Sar. *in reg. de infer.quæst.22.* Mandos. *ad reg.21.quæst.7. & ad reg. 32. quæst.1.* Sed solùm illa cadunt sub reseruatione, quæ conferuntur in titulum perpetui beneficij, & reue- 13.
rà sunt beneficia ecclesiastica, provt sunt Sacristia, Archipresbyteratus, Præpositurae habentes spiritualitatem, & erectæ in titulum beneficij, & similia, quæ in nihilo distant à beneficiis ecclesiasticis. Mandos. *vbi suprà* Benè Gonzal. *d.glos.5.* §.11 *num.2. 5. & 25.* Erasm. à Cochier. *sub ead.reg.glos.1.in fin.* Vnde, cùm non constet dictas Præposituras consueuisse conferri in titulum perpetui beneficij, nec reuerà esse beneficia ecclesiastica, sed imò totum contrarium, necessariò sequitur, non cadere sub reseruatione; & ideò esse locum arbitrio ad effectum retardandi exequutionem Breuis.

Et ita resolutum, vtraque parte informante.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurij, 27. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Præpositurae Gerundenses sunt administrationes merè temporales, nihil spiritualitatis habentes; & ideò non cadunt sub reseruatiene.

SVMMARIVM.

1 *Actore non probante, reus absoluitur.*
2 *Præpositura, quæ sunt simplices administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes, non sunt beneficia ecclesiastica.*
3 *Præpositura, quæ non sunt beneficia, nec officia ecclesiastica in titulum perpetuum conferri solita, non cadunt sub reseruatione.*
4 *Præpositura Gerundenses sunt merè administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes, & per Capitulum administratoribus temporalibus concedi solita.*
5 *Beneficiorum collatio debet esse pura, libera, & absque alio onere.*
6 *Beneficia ecclesiastica debent in perpetuum conferri.*
7 *Statum nouum ad inducendum, quæ requirantur.*

DECISIO XIII.

IN decisione in hac causa facta die 21. Maij, anni præteriti, fuit resolutum ad fauorem Capituli Gerunden. intrare arbitrium pro retardanda executione breuis de capienda possessione nomine Cameræ expediti pro parte D. Francisci Sanz, prouisi Apostolici de hac præpositura, tanquam reseruata ratione mensis. Hodie autem proposui causam super negotio principali, nimirum, an Capitulo sit danda absolutoria, & fuit affirmatiuè resolutum. Ratio resolutionis fuit: quia Franciscus actor non probat reseruationem, cui innititur eius prouisio, vnde intrat trita regula: *Actore non probante*, &c. de qua *in l.* 1.
Ei, qui dicit.ff.de probat.& in l. Actor.C.eodem. Rot. *decis.3.de re iud.in non.* & alibi sæpiùs.

Quòd autem dicta præpositura, & aliæ in dicta Ecclesia existentes eiusdem qualitatis, non sint reser- 2.
uatæ, visum fuit esse clarum, ex quo sunt simplices administrationes temporales nihil spiritualitatis habentes, quæ ideò longè distant à beneficiis ecclesiasticis. Abb. *cons.47.num.1.lib.1.* Sarn. *in reg.de ann.q.20.* Rot. *decis.254.n.3.p.2.recent.* Si igitur non sunt bene- 3.
ficia ecclesiastica, nec etiam officia ecclesiastica in

titulum perpetuum conferri solita; vt fuit latè comprobatum in dicta decisione, 21. Maij, coram me, non cadunt sub reseruatione. Gonz. *super reg. 8. gloss. 5. §. 11. n. 25.* cum aliis in dicta decis. coram me allegata.

4. Quod deinde dictæ præposituræ sint merè administrationes temporales nihil spiritualitatis habentes, & per Capitulum administratoribus temporalibus concedi solitæ, pluries resoluit Rot. & signanter *decis. 12. n. 3. & seqq.* & *decis. 25. n. 6. decis. 34. n. 6.* & *decis. 43. n. 2. part. 2. recent.* & *in Gerunden. Vini*, 18. Iunij, 1601. coram bon. mem. Damasceno, & 4. Maij, 1616 & 7. Aprilis, 1617. & 15 Ianuarij, 1620. coram Eminentissimo Cardinale Pamphilio.

In quibus fuit etiam firmatum. quòd Præpositi iuxta antiqua Statuta Ecclesiæ Gerunden. tenentur singulis annis assecurare eorum præposituras cum idoneis fideiussoribus de subeundis illarum oneribus, & quòd singulis annis sunt obligati ad reddendam rationem administrationis, & facere arrendamenta cum consensu Capituli, portionésque Canonicales anticipatè soluere; quòd de expensis faciendis teneantur Capitulum certiorare: & demum constitit, quòd si quandoque dictæ præposituræ, fuerunt per Capitulū, aut Episcopū collatæ collatio facta fuit iuxta dicta Statuta, & sic cum supradictis conditionibus,

5. pactis, & oneribus, quæ non compatiuntur cum natura beneficiorum, quorum collatio debet esse pura, libera, & absque aliquo onere. Bellam. *in cap. In nostra. n. 10.* & *ibi* Felin. *n. 9 de rescript.* Syln. *de benef. p. 1. q. 1. n. 2.* Rebuff. *de pacif. poss. num.* 344. Rota *d. decis. 154. n. 4. vers. Et Abbates. par. 2. recent.*

Præterea, cessat difficultas: quia insuper præfata Statuta expresse disponunt, vt negligentibus Præpositis onera supradicta adimplere, præposituræ vacent eo ipso, ita vt liceat Capitulo, vti domino, de Præposituris disponere, de illisque prouidere aliis. Vnde, cùm earum collatio non sit in perpetuum, neces-

6. sariò sequitur, non esse beneficia ecclesiastica, de quorum essentia est, vt in perpetuum conferantur. Bellam. *in cap. Super. num. 17. vers. Hoc enim est proprium. de renunciat.* Anchar. *in cap. Beneficium num. 4. vers. Itē, quia. de reg. iur. lib. 6.* Abb. *d. cons. 47. vers. Item, quia in perpetuum. lib. 2.* cum aliis relatis per Rotam *in dict. decis. 25. num. 6. part. 2. recent.*

Neque obstant duo, quæ pro parte eiusdem Francisci fuerunt deducta in memoriali per eum dato pro obtinenda noua audientia contra decisionem dicta die 21. Maij coram me factam. Non primum, videlicet, quòd in decisionibus factis in dicta causa Gerunden. Vini, suprà allegatis, non fuerit firmatus status dictarum Præpositurarum; sed omnia fuisse restricta ad validitatem prædictorum Statutorum: quia contrarium apertè dignoscitur ex earum lectura, & præsertim *ex dictis decisionibus 4. Maij, 1616. & 7. Aprilis, 1617. & 15. Ianuarij, 1620.* coram Eminentiss. Cardinale Pamphilio; in quibus claris verbis fuit firmatum, statum harum præposituratum esse merè temporalem.

Non etiam obstat secundum obiectum, nempe quòd dictæ præposituræ fuerint effectæ collatiuæ, ex quo pluries collatæ fuerunt tam à Papa, quàm ab Ordinario; & ideò quòd attento vltimo statu sint beneficia, seu officia ecclesiastica in titulum perpetui beneficij conferri solita; quia fuit plene responsum in dicta decisione coram me, ex hoc non sequi earum statum temporalem fuisse mutatum, &

7. nouum inductum, cùm ad inducendum nouum statum in præiudicium tertij, & sic Capituli, requirantur quadragenaria possessio, potestas, & voluntas Superioris, bona fides impetrantium, ac demum scientia, & patientia Capituli, quæ requisita prorsus deficiunt in casu nostro: & vlteriùs fuit dictum, vltimū statum non attendi, vt hic clarè constat de contrario statu anteriori ex allegatis *in dicta decisione* coram me *in vers. Non obstat etiam.* quæ nō est, cur repetatur. Et ita decisum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. personatus, & causæ piæ,
Veneris, 17. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Personatus ad tempus an sit beneficium ecclesiasticum: Nominatio nulla operatur, vt ius nominandi deuoluatur ad successorem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ex quibus distinguatur ab officio ecclesiastico, vel alia pia dispositione.*
2 *Collatio facta ab Ordinario sufficit, vt Capellania, etiam manualis, & amouibilis, iudicari debeat beneficium ecclesiasticum.*
3 *Beneficium de iure debet esse perpetuum.*
4 *Beneficia ex speciali iure, & priuilegio, possunt non esse perpetua.*
5 *Personatus in Prouincia Tarraconensi, sunt beneficia ecclesiastica.*
6 *Beneficia diuidi non debent.*
7 *Nominatio nulla, & inualida habetur, ac si facta non fuisset.*
8 *Nominatio tanquam indiuidua non potest ex parte valere, & ex parte non.*
9 *Nominatio à principio nulla, tractu temporis non conualescit.*
10 *Nominatio de duobus æqualiter facta, ratione incertitudinis non valet, ac si in solidum facta fuisset.*
11 *Quod potui, nolui; quod volui, adimplere nequiui.*

DECISIO XIV.

Ex pacto, & lege fundationis in hoc personatu, de quo hodie quæritur, poterat beneficiatus vsq. ad tertiam nominationem successorem sibi nominare, post quam nominationem succedere debebat causa pia iuxta synodalem Constitutionem Prouinciæ Tarraconensis, quæ similium beneficiorum erectionem ex consuetudine immemorabili introductam confirmauerat. Cùm autem idem personatus de persona Iacobi Rossel fundatoris, ex causa permutationis transierit ad Petrum Margarau, qui successorem sibi nominauit Michaëlem Clos; & quo casu ille, vel acceptare nollet, vel esset ad hoc beneficium inhabilis, Monserratum Picò, & Iacobum Darder æquis portionibus: Dubitaui, an esset factus locus successioni causæ piæ, vel consisteret nominatio Monserrati, qui recusante Michaële solus fuerat institutus. Et Domini ad fauorem causæ piæ responderunt, vt illa fundaret intentionem in successione huius personatus.

Neque enim dubitarunt, quin personatus huiusmodi esset beneficium ecclesiasticum, licèt perpetuò durare non deberet; sed ad vitam eorum, qui iuxta formam fundationis nominari debebant; cùm habeat omnia requisita beneficij ecclesiastici, dum fuit erectum sub nomine beneficij cum authoritate, & Decreto Ordinarij, sit permutabile cum alio beneficio eccle

1. ecclesiastico, vacet per ingressum Religionis, committatur in eo simonia, & demum obtineri non possit, nisi à persona ecclesiastica, quæ omnia distinguunt beneficium ab officio ecclesiastico, vel alia pia dispositione. Felin. *in c. In nostra. num.* 9. *de rescript.* Selua *de benefic. quæst.* 2. *parte* 1. *num* 75. Garz. *de benefic. parte* 1. *cap.* 2. *n.* 61. Et eadem latè examinat sublatis contrariis argumentis Nauarrus *cons.* 8. *de iurepatronatu.*

2. Comprobat hoc idem collatio, quæ de hoc personatu semel atque iterum facta fuit per Ordinarium, quæ sola satis esse potest, vt Capellania etiam manualis, & amouibilis reputari, & iudicari debeat ecclesiasticum beneficium, vt defendit Garz. *de benefic. part.* 1. *cap.* 1 §. 1. *num.* 313. *& seq.* Rebuff. *de pacific. possessorib. num.* 349. Guido Pap. *quæst.* 187. *num.* 1. Neque obesse potest sola temporalitas ad excludendum

3. statum, & qualitatem beneficij: quia, licèt perpetuitas de iure sit de essentia beneficij, *cap. Sanctissimarum.* 70. *dist. vlt. c. penult. de Cleric. ægrot.* Achill.

4. *decis.* 1. *num.* 4. *de officio Vicarij:* non tamen repugnat, vt speciali iure, & priuilegio aliqua beneficia possint non esse perpetua, *c. Si gratiosè.* & ibi Gloss. *de rescript. lib.* 6. Lap. *allegat.* 9. Cassad. *decis.* 12. *num.* 9. *de præbend.*

5. Garz. *de benefic. parte.* 1. *cap.* 2. *num.* 75. Cuius priuilegij vim habet immemorabilis consuetudo, ex qua in Prouincia Tarraconen. hi personatus inducti sunt, vt etiam defendit idem Nauar. *cons.* 8. *de iurepaton. num.* 17.

His ita costitutis negari non poterat, quin factus esset locus successioni causæ piæ, dum illa vocabatur, deficientibus nominationibus, quas permiserat fundatio, ita vt deberet eo casu extingui personatus, & dos fauore eiusdem causæ piæ applicari. Defectus enim nominationum controuerti non poterat, cum nec valeret nominatio Michaëlis, tanquam inhabilis; & quæ effectum sortita non fuit ex renunciatione ab eo facta, neque sustineretur secunda nominatio in defectum primæ, tanquam facta de duobus

6. diuiso inter eos æqualiter beneficio contra expressam iuris dispositionem, de qua *in capite, Maioribus:* vbi Gloss. *in verb. Diuisionem. c. Tuæ fraternitatis.* & *cap. Dilecto. de præbend.* Lambert. *de iurepatron. libro* 2. *parte* 3. *quæst.* 5. *art.* 21. Atque ita cessante nomina-

7. tione (cùm perinde haberi debeat nominatio nulla, & inualida, ac si facta non fuisset, *c. Quæ contra ius. de regul. iur. libro* 6. *l. Non dubium. C. de legib.*) deuoluta fuit successio ad piam causam ex pacto expresso fundationis.

Quòd verò testator voluerit durare personatum ad quatuor vitas, vel quòd hæc sit consuetudo illarum partium, vt non antequam post successionem quatuor personarum terminetur, negarunt Domini obesse: quia consuetudo induxit quidem erectionem horum personatuum ad tres, siue quatuor nominationes; verùm indeterminatè, & secundùm dispositionem fundatorum, quorum voluntati legem non imposuit; fundatoris autem voluntas non fuit in hoc casu præcisè determinata, vt personatus finiri non deberet, nisi post quatuor nominationes; sed, id voluit esse in facultate eorum, qui succedere debebant, quibus non aliter quam sub conditione facultatiua permisit, vt successorem sibi nominare possent,

Non etiam dici poterat, vt posterior nominatio, quam Petrus fecerat de duobus, sustineretur, saltem ab effectu; & quia dum eorum alter non acceptauit, haberi deberet, ac si nominatus non fuisset, & sustineretur nominatio de persona alterius: & quia idem Petrus, qui nominauit, mandauerat, vt vno deficiente, alteri eius portio accresceret, *argumento l. vn.*

8. §. *vbi autem Legatarij. vers. Si vero non omnes. C. de cad. tollen.* Cùm enim hæc causa nominationis, tanquam indiuidua, non possit ex parte valere, *l.* 1. §. *Item quæritur. ff. de aqua quotid. æstiua. l. Gregem.* §. *Illud*, & ibi Barthol. *numero* 3. *&* 4. *ff. de fideiussor.* Rot. *decis.* 135. *num.* 9. *decis.* 551. *n.* 10. *p.* 1. *& decis.* 631. 9.
num. 7. *par.* 2. *rec.* data nullitate nominationis à principio, non potuit ab euentu fieri valida, *l.* 1. *ff. de his, quæ pro non scriptis habentur. l. vn.* §. *in p. ff. de caduc. tollen.* Imò ratione incertitudinis, neque nominatio de duobus æqualiter facta sustineri posset, ac si in solidum facta fuisset, *l. Si ita. ff. de reb. dub. l. Cum ex plurib. ff. de manumiss. testam.* Gloss. *in c. Quoniam Abbas; in verb. substitutum. de off. deleg.* 10.

Et ita, licèt per nominationem nullam non consumeretur facultas nominandi, & potuisset Petrus etiam tertiò nominare eundem Monserratum: quia tamen id non fecit, & nominationem, quam expressit, facere 11.
non potuit, succedit regula textus: *Quod potui, nolui.* de qua *in l. Multùm interest. C. Si quis alteri, vel sibi c. Cùm super.* 23. *in fin. de Offic. deleg.* & mortuo Petro vltimo possessore fuit extincta hæc facultas nominandi, & successit deuolutio fauore piæ causæ, sicut Domini responderunt. Vtraque parte informante.

REVEREN. D. COCCINO Decano.

Palentina Abbatiæ de Beneuiuere, Veneris, 14. Aprilis, 1617.

ARGVMENTVM.

Monasterium esse consistoriale, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria consistorialia in Castella, Legionis, Aragonum, & Valentiæ, necnō Cathalauniæ, cæterisque Hispaniarum Regnis, & dominiis consistentia, quocunque modo, præterquam apud Sedem vacantia, prouidentur ad regiam præsentationem.*

2 *Indultum habet locum, vbi ipsius dispositionis verba conueniunt.*

3 *Præseruatio intelligitur de aliis, quam de expressis.*

4 *Consistorialitas probatur ex eo, quod constat, beneficium taxatum esse in libris Cameræ, vel quod de eo fuit consistorialiter dispositum.*

5 *Monasteria consistorialia possunt prouideri per Papam sine Consistorio.*

6 *Taxa, quæ fit in libris Cameræ, in tertia parte veri valoris, de Monasteriis consistorialibus, probat consistorialitatem, etiamsi ter ducta non constituat summam ducentorum florenorum, & quare.*

7 *Regula secunda Cancellariæ habet tantùm locum in Monasteriis commendari solitis. Contrarium, num. seq.*

9 *Papa in reseruationibus non intelligit comprehendere manualia.*

10 *Monasterium vt censeatur consistoriale, sufficit, quod sit solitum conferri in titulum perpetui beneficij. aliis concurrentibus, etiamsi non sit solitum commendari.*

11 *Liber Cancellariæ, seu Cameræ, est antiquissimus; & a quo fuerit editus.*

DECISIO XV.

SAnctissimus D. N. ad relationem bon. mem. Cardinalis Arigonij, & Illustrissimi D. Cardinalis Millini,

lini,concessit Breue, in quo declarauit Monasterium, de quo agitur, esse consistoriale: vnde de consensu partium, prælupposito dicto Breui, dubitaui, an huiusmodi Monasterium sit comprehensum in priuilegiis Catholicæ Maiestatis. Et Domini affirmatiuè re-
1. sponderunt. Nam Adrianus VI. octauo Idus Septembris, an.1523. inter alia concessit Regi Carolo, & Reginæ Ioannæ, Regibusque suis successoribus in Regnis Castellæ, Legionis, & Aragonum, ius patronatus, & ius præsentandi personas idoneas ad Monasteria quæcunque consistorialia in Castellæ, & Legionis, & Aragonum, & Valentiæ, necnon Cathaloniæ, cæterisque Hispaniarum Regnis, & dominiis consistentia, quocunque modo, præterquam apud Sedem vacantia, vt patet ex Indulto eiusdem Adriani, de quo etiam meminit Michaël Serretius *lib.obseruantiarum*
2. *Senatus Cathal.par.3.c.1.per totum.* Quæ cùm omnia concurrant, de quibus in prædicto indulto, sequitur, quòd istud Monasterium in prædicto Indulto comprehendatur, *l* 4.§.*Totus.*& *ibi* Doctor Alex *in* §.*Prætor ait.n.25.ff.de dam.infect.*

Neque obstat præseruatiua in eodem Breui, per quam Sanctissimus D.N. declarauit, non intendere se præiudicare iuribus Catholicæ Maiestatis, aut Conuentui, aut Comiti, qui prætendit iuspatronatus, minúsque liti, & causæ in Rota pendenti; sed voluit,
3. quòd eorum iura salua, & illæsa remanerent: nam ista præseruatio est censenda de aliis; non autem de ipsa Consistorialitate Bart.*in l.vlt.*§. *Idē quæsitum est, ff.de condict.indeb.*Paris. *cons.70.num.12.lib.1.* vbi de communi; vltra quod consistorialitas videtur clara:
4. nam, vt dicit Verall.*decis.18.*incipiēte: *Probatur benef. lib.1.in manuscr.* beneficium esse consistoriale probatur ex eo, quòd constat, taxatum esse in libris Cameræ; vel quòd de eo fuit consistorialiter dispositum. Sarnen.*in reg.de valor.in proœm.num.6.& q.3.num.5.* Vestr. *in prax. lib.1.c.1. n.2.* Paris. *de resig.lib.2.q.2. num.10.* quod etiam sensit Gloss. antiquus *in reg. 2. post princ.vers.Sed sine Consistorio.* vbi, quòd licèt Papa soleat prouidere consistorialiter Monasteria vltorum excedentia valorem 200. florenorum, communi
5. æstimatione, vt habetur *in d. reg. 2.* Attamen, si sine Consistorio prouideat, valet prouisio. Et idem sensit Put.*decis.490. in nou.lib.2.* vbi, quòd regula de annali habet locum in Monasterio consistoriali, si de eo non fuerit consistorialiter prouisum: & idem *de reg. de infirmis,* dicit Sarnensis *ibidem quæst.14. num.6. vers. Ista tamen.* & habetur decretum Sacræ Congregationis rerum consistorialium sub die 9. Iunij, 1591. vbi, quòd Monasteria habentur pro consistorialibus, etiamsi extra Consistorium per signaturam manu Papæ aliquando expediantur. Vnde parum refert, quòd non constet vnquam de hoc Monasterio fuisse consistorialiter prouisum, cùm sufficiat, quòd sit descriptum in libris Cameræ, vltra quod non docetur de contrario; & prouisio, quæ datur facta per Adrianum, non releuat; tum, quia non est in actis; tum etiam, quia non ostenditur effectuata; tum denique, quia non tollit consistorialitatem, quæ prouenit ex descriptione in libris Cameræ: nam, etsi in dicta prouisione non reperiatur derogatum consistorialitati, non releuat, quia talis derogatio non est necessaria, nisi ad maiorem cautelam, quia nulla constitutione cauetur, quòd prouisio debeat fieri consistorialiter, vt considerat Gloss. antiqua *in d.reg.2. post princ.vers. Quod si sine Consistorio.* ibi: *Maximè, quia nulla Cōstitutione cauetur.* & sentit Sarnens. *in reg.De subrogand. q.15.n.4.vers. Non datur etiam.*
6. Minùs etiam obstat, quòd huiusmodi Monasterium reperiatur taxatum in libris Cameræ ad florenos 63. & duas tertias: & tamen propter regulam 2. quæ reseruat Monasteria florenos 200. excedentia, deberet esse taxatum ad summam florenorum 63. & duarum tertiarū, ad effectum, quòd esset cōsistoriale, quæ summa ter ducta florenos 200. constituit: nam olim commune seruitium, quod soluitur pro consistorialibus, fuit taxatum ad maiorem summam, quod per Ioannem XXII. fuit redactum ad tertiam partem veri valoris: & sic dicta taxatio ad florenos 66. & duas tertias, probat, Monasteria excedere valorem florenorum 200. Gallesf. *de annat.num.3.& 4.* Et ad hunc effectum fuit editus prædictus liber. Sarnen. *in reg.de valore in præfat.num.9.ante fin.&q.3.num.5.* & sic, nisi adsit dicta taxa, non potest habere locum *d.reg.2.* quæ reseruat Monasteria excedentia valorem florenorum 200. Nam fuit responsum, quòd prædicta Congregatio rerum consistorialium præcitata die 9. Iunij, 1591. resoluit, quòd Monasteria sint consistorialia, etiam quòd sint taxata ad minorem summam florenorum 66.& duarū tertiarū. Et meritò: quia inter alias rationes potest considerari, quòd si Monasteria excedunt valorem 200.florenorum, etiam quòd in libris Cameræ non sint descripta ad tantam summam, hoc sufficit: quia regula vtitur verbis illis: 200.*florenorum auri de Camera communi æstimatione excedentium,* vt considerat Glossator antiquus *in d. reg. circa medium, vers. Sed ponamus, quòd Monasterium.* Vnde sufficit, quòd Monasterium tanti valeat communi æstimatione, etiam quòd in tanta summa non sit taxatum. Et pro intelligentia fuit additum, quòd ipsa regula generaliter loquitur de omnibus Monasteriis, etiam quòd non sint taxata in libris Cameræ: quia cùm Vrbanus IV. ediderit regulam de valore, non est ampliùs opus dicta taxatione. Sarn. *in proœm.regul.De valore.n.9 in fin.*

Neque obstat, quòd reg.2. habeat solùm locum in Monasteriis solitis commendari. Mandos. *super.reg.2. quæst.3.num.3.* Seraph.*decis.1305.n.6.*& *dec.1498.n.2.* 7.
nam fuit responsum, quòd, licèt verum sit, quòd Monasteria excedentia reditus 200. florenorum, quæ 8.
sunt solita commendari, consistorialia sint: attamen non est simpliciter verum, quòd Monasteria, quæ habent alias qualitates, aut quòd sint taxata in libris Cameræ, etiam quòd non commendentur, non sint cōsistorialia, cùm verba regulæ sint generalia, & obseruantia sit in contrarium. Sed veritas est, quòd si ex Indulto apostolico talia Monasteria sint manualia, quòd Summus Pontifex non solet de illis prouidere: quia cùm collatio debeat de sui natura censeri perpetua, Papa in reseruationibus non intelligit compre-
hendere manualia, ad euitandum absurdum, quòd 9.
prouisus ab illo possit ab inferiori amoueri. Calder. *cons.26 de præben.* Felin.*in c.Per tuas.n 4.circa fi.vers. Et adde, de maior.& obed.* Æneas de Falcon *de reseruat.in 3.reg.n.25.* Achil.*dec.9.de præben.* Mandos.*super reg.3 q.11.n.3.*& *q. 12. per totum.* Et fuit dictum *in causa Celsonen præceptoriæ,* 12 Iunij.1606. coram me. Et propterea sufficit, quòd hoc Monasterium sit soli-
tum conferri in titulum perpetui beneficij, ad effe- 10.
ctum, quòd aliis concurrentibus consistoriale dicatur. Et sic non obstant decisiones prædictæ Seraphini: quia allegant Sarnen. qui hoc non dicit: & Mandos. qui pariter in illis allegatur, mouetur præcipuè ex communi stylo: & in hoc decipitur; quia stylus est in contrarium, & etiam ratio vt patet ex prædictis.

Non obstat, quòd non probetur, istud Monasterium fuisse consistoriale de tempore Adriani VI. quia contrarium est verius, cùm liber Cancellariæ, seu Ca-
meræ, sit antiquissimus, & longè excedat tempora 11.
Adriani VI. cùm fuerit editus, vel per Bonifacium IX. vel per Ioannem XXII. vt dicit Sarnen. *in proœm.reg. de valor.n.6 & 7.* Gallesf.*de annat.n.3.& 4.*& post Vrbanum

banum IV. authorem regulæ de valore, non fuit opus alia taxatione in libris Cameræ, vt per Satnen. *vbi suprà n.9.in fine*. Et patet etiam ex quamplurimis annotationibus in eodem libro longè excedentibus tempora Adriani VI. nam, cùm fuerint factæ diuersæ vniones ante tempora Adriani Monasteriis in d. libro Cameræ taxatis, augentur etiam taxæ, prout est de iure, vt dicit Calder. *in cons.6. circa fin. de offic. legat.*

CORAM EODEM.

In eadem Veneris, 14. *Decembris*, 1618.

ARGVMENTVM.

Monasterium esse consistoriale, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Consistorialitas non præsumitur, nisi probetur.*
2 *Monasteria de iure communi sunt electiua; & confirmatio spectat ad Superiorem.*
3 *Monasterium esse consistoriale, probatur ex eo, quod est taxatum in libris Cameræ: & contrarium asserenti incumbit onus probandi, n.5.*
4 *Decis.584. lib.3.p.3.diuers. declaratur.*
6 *Consistorialitas probatur ex taxa in libris Cameræ, etiamsi huiusmodi taxa ter ducta non constituat summam 200. florenorum, si Monasterium cum effectu talem summam excedat.*
7 *Monasterium dicitur consistoriale, etiam quòd Papa de eo aliquando extra Consistorium prouiderit.*
8 *Liber Cameræ fuit confectus de tempore Eugenij IV. & instauratus tempore Pauli II.*
9 *Priuilegium concessum super certo subiecto, non extenditur ad subiecta de futuro omnino separata à subiectis de præterito.*
10 *Annata soluitur pro Monasterijs non consistorialibus, & pro consistorialibus, necnon pro Episcopatibus soluuntur minuta seruitia.*
11 *Papæ assertioni de facto proprio, vel secum gesto, statur; non autem ipsius enunciatiuis, quæ emanarunt ad suggestionem partis.*
12 *Enunciatiuæ vt probent, debent esse plures; antiquæ excedentes tempus 100. annorum, & quæ emanauerint à personis non suspectis.*

DECISIO XVI.

Contra decisionem in hac causa factam die 14. Aprilis, 1617. in qua fuit firmatum, Monasterium, de quo agitur, comprehendi in priuilegio Regis, plura opponebantur: & primò, quòd consistoria-
1. litas non præsumitur, nisi probetur, cùm de iure com-
2. muni Monasteria sint electiua: & confirmatio spectat ad Superiorem, *c.2.§.Priore*, vbi Abb. *n.10.ne sflat. Reg.* Et fuit dictum coram Paleotto *in causa Nolana Regalis Vallis*, 11. Martij, 1560. quæ habetur *lib.3. part.3. sub num.584.* vbi quòd non reperitur vnquam tantum de iure, vt de his prouidendum sit per Consistorium.

3. Hoc motiuum non placuit Dominis: quia satis probatur, Monasterium esse consistoriale, cùm sit taxatum in libris Cameræ: & hoc sufficit ex Sarnense, & aliis alleg. *in 1.decis.*& præsertim Verallo *in dec.18. lib.1.in manuscript.* quibus addita fuit decisio Paleotti, quæ est eadem cum decisione prædicta Veralli *in causa Nolana Regalis Vallis*, 2. Iunij, 1559. quæ habetur *sub num.540.num.4.lib.3.part.3.* Neque contrarium dicit alia decisio Paleotti 584. loquitur enim ad 4.
alium effectum; quia, vt patet *ex decis.540. eod.lib.3. part.3.* fuerat concessus regressus cum narratiua, quòd Monasterium non consueuerat consistorialiter concedi. Et *in d. decis.540. n.6.* fuit firmatum, eo ipso probari solitum esse de Monasterio consistorialiter prouideri, quo probatur esse descriptum in libris Ca- 5.
meræ, cùm alterum ab altero pendeat, ita vt dicenti non deberi consistorialiter prouideri, incumbat onus probandi, vt benè declarat Verall. *in ead.causa, dec.17. lib.1.in manuscript.* & postmodum productis quibusdam prouisionibus extra Consistorium factis, de illis nulla fuit habita ratio, cùm non ostenderentur effectuatæ, vt *in decis.577. eod. lib.3. part.3.* Et tandem fuit dubitatum; an de iure, vel de stylo Monasteria excedentia summam floren. 200. dicantur consistorialia: quod dubium fuit disputatum cum effectu, videlicet, ita vt dici possit de eis consistorialiter consueuisse prouideri, vt patet *in eadem decis. num.7.* dum in ea agitur de stylo: dicitur enim: *Quoad stylum autem, cùm sit quid facti, dixerunt Domini, eum esse probandum: nam, licèt inter Curiales satis tritum videatur istud; tamen, quoniam, (vt aliqui aiunt) conceduntur hæc Monasteria quandoque extra Consistorium; ideò probandus est hic stylus magis explicitè, quomodo se habeat.* Hæc decisio.

Ex quibus patet, quòd decisio non disputat, an Monasteria excedentia valorem 200. ducatorum, vel descripta in libris Cameræ, debeant consistorialiter concedi, vel sint Monasteria consistorialia; sed, an ex hoc probetur, quòd consueuerit consistorialiter prouideri. Et decisio respondet, quòd de iure communi non, neque de stylo, ex rationibus *suprà* deductis: & sic decisio respondet quoad factum probandum; scilicet, quòd ex descriptione non probetur factum, quod consueuerit prouideri, qui non est casus noster, cùm disputetur ius; an, scilicet, probetur, Monasterium esse consistoriale, non factum: an consueuerit de hoc Monasterio consistorialiter prouideri: & ista decisio Paleotti in hac parte videtur recedere ab alia decis.540.

Secundò, principaliter dicebatur, non sufficere, 6.
quòd Monasterium sit taxatum in libris Cameræ, nisi sit taxatum ad flor.66. & duas tertias, quia taxa fuit facta propter commune seruitium, quod est tertia pars veri valoris: & sic taxatio ad flor.66. & duas tertias, probat Monasteria excedere flor.200. vt per Galles. *de annat.n.3.& 4.* Et hanc veritatem agnouit regia audientia, vt in puncto huius priuilegij refert Michaël Ferrer *in lib.obseruantiarum Senatus Cathaloniæ, p.3. c.1. per tot. & c.2.* Hoc autem Monasterium est taxatum solum in florenis 63. & duabus tertiis.

Sed neque hoc motiuum placuit DD. quia non propterea excluditur, quòd si sit taxatum in minori summa, & verè excedat valorem flor. 200. non sit consistoriale, vt ponderando verba regulæ fuit ostensum in alia decis. & comprobatur ex sententia Sacr. Congr. rerum consistorialium, & Alphonsi Soti antiqui Glossatoris.

Tertiò principaliter dicebatur, non probari, quòd 7.
de hoc Monasterio fuerit aliquando consistorialiter prouisum: & tamen ex Concil. Lateran. *sess.9.in Bulla Leonis X.* huiusmodi Monasteria debent consistorialiter concedi. Sed neque huiusmodi motiuum placuit: quia, vt latè fuit dictum *in alia decisione*, ad hoc, vt Monasterium sit consistoriale, sufficit, quòd sit taxatum in libris Cameræ, vel quòd de eo consueuerit consistorialiter prouideri. Verall. *d. decis.18. lib.1. in Manuscript.* Et censuit prædicta Sacra Congregatio, dum inquit, Monasterium censeri consistoriale, etiam quòd

quòd Papa aliquando extra Consistorium prouiderit. Et benè Glossator antiquus *super reg.2.vers.Sed si sine consistorio,post principium*,ait,quòd si sine Consistorio Papa prouideret huiusmodi Monasteria, prouisio valeret. Et subdit: *Maximè, quia nulla Constitutione cauetur, quod debeat prouisio fieri consistorialiter.* Et benè dicit: quia,licèt Concilium Lateranense X. aliquid dicat,supponit potiùs,quàm inducit aliquam necessitatem;ita vt si Papa faciat prouisionē extra Consistorium;illa dicatur corruere ex defectu intentionis.

Quartò principaliter deducebatur, (& ex hoc solo capite Rota recessit à decisis,) non probari, quòd de tempore Adriani, quo fuit concessum priuilegium, Monasterium istud esset consistoriale, nec ratione valoris, nec ex quo sit descriptum in libris Cameræ: imò si attendatur liber, qui adseruatur penes RR.
8. DD. Clericos Cameræ, qui fuit confectus de tempore Eugenij IV. vt patet ex eius insignibus in principio libri positis, & instauratus tempore Pauli II. vt patet ex techis argenteis, quibus liber est ornatus,apparet, tunc temporis Monasterium non fuisse descriptum *in dicto libro.* Nec suffragari potest,quòd hodie
9. probetur esse consistoriale: quia, cùm priuilegium sit concessum super certo subiecto, non debet extendi ad subiecta de futuro omnino separata à subiectis de præterito, quidquid dicendum esset de accessoriis, iuxta veram distinctionem, de qua *in c.Cùm Capella,* vbi Gloss. *in verbo,In quantum,de priuileg.c.Tua,il* 1. §.1.*c.Cùm in tua, de decimis,cap.fin.de rescript. Clement. Literas,eod.tit.* Gemin.*cons.*106. *num.*5. *vers. Quia priuilegium.*

Non obstat, quòd de anno 1522.& sic ante Indultum, Adrianus VI. prouidit de hoc Monasterio: quia litteræ Adriani continent mandatum de prouidendo ad fauorem cuiusdam Alphonsi de Herrera,vti electi, ac nominati per Conuentum: & quod plus est, in dicto mandato expressè legitur, quòd de hoc Monasterio non consueuit consistorialiter prouideri. Et quamuis de anno 1524.idem Alphonsus pro Bartholomæo
10. Garcia eius antecessore soluerit commune seruitium, & minuta seruitia, quæ soluuntur pro Episcopatibus, necnon Monasteriis consistorialibus: (pro aliis enim Monasteriis non consistorialibus soluitur annata,) vt per Galles. *de annatis, num.*3. *&* 4. tamen ista solutio facta per successorem in beneficio redditur multum suspecta, eòque magis, quia dictus Bartholomæus fuit prouisus ad electionem Conuentus.

Minùs etiam obstant enunciatiuæ de annis 1534 & 1554. quòd de hoc Monasterio consistorialirer consueuerit prouideri. Nam secunda non est Papæ, sed partis. Prima verò,licèt sit enunciatiua Papæ nihil re-
11. leuat. Nam, licèt verum sit,quòd statur assertioni Papæ de facto proprio,vel secum gesto,*Clem.vnic.& ibi* Imol.*num.9 de probat.*secus tamen est in enunciatiuis, prout est ista, quæ emanauit ad suggestionem partis, & sic à persona suspecta. Aretin.*in c Cùm causam,il* 3.
13. *num.*21. *vers. Et tamen aduerto,de probat.*Et ad effectum,vt enunciatiuæ probarent, deberent esse plures antiquæ excedentes tempus 100.annorum,quæ etiam emanassent à personis non suspectis, aliàs non probantibus,*l.Non nudis,l.Non epistolis*,cum ibi notatis, *C. de probat.* Felin. *in cap. Cùm causam, num.*4. *de probat.*

Denique non obstat, quòd hoc dubium disputetur cum præsupposit. Breuis S.D.N. qui ad relationem Illustrissimi Cardinalis Millini, & bon. mem. Cardinalis Arigonij declarauit, hoc Monasterium esse consistoriale: quia omissis aliis responsionibus, & restrictionibus prædicti Breuis,non declarat, quòd esset consistoriale de tempore concessionis indulti, in quo stat punctus difficultatis.

Et sic ex hoc vltimo fundamento solùm,quòd non probatur Monasterium fuisse consistoriale de tempore Indulti, fuit recessum à resolutis.

EMIN. D. CARD. PAMPHILIO Seniore.

Leodien. Abbatissatus, Mercurij, 9. Martij, 1594.

ARGVMENTVM.

Agitur de electione Abbatissæ.

SVMMARIVM.

1 *Scrutatores assumendi sunt de Collegio, etiam in electione Abbatissæ.*
2 *Abbatissa debet esse ætatis 30.annorum,non obstante quacunque consuetudine.*
3 *Postulatio fieri debet ante electionem, & à Papa, non ab Ordinario.*
4 *Hæretici filius repellitur à dignitatibus ecclesiasticis.*
5 *Abbatissa est eligenda à duabus partibus Collegij.*
6 *Pars maior Collegij attenditur in electione Abbatissæ, non habita collatione zeli ad zelum, nec meriti ad meritum: etiam quando electio est facienda à mulieribus simul cum masculis, num. seq. & quare, num.9.*
8 *Constitutio exorbitans disponens de re simplici extenditur ad actum mixtum, quantum ad illas qualitates, quæ concernunt personas facientes actum simplicem, prout illæ qualitates interueniunt in actu mixto.*

DECISIO XVII.

IN concursu duarum electionum factarum de Magdalena Elsia, & Magdalena à Boulandra, in Abbatissatu Monasterij Sancti Amoris, in Monsterblisien. dubitaui, quæ electio esset attendenda. Et DD. dixerunt,neutram sustineri:quia in illis fuit processum per modum scrutinij, assumptis scrutatoribus extra Collegium contra formam *c.Quia propter,de elect.* quod 1.
pro substantiali electionis requirit scrutatores assumendos de Collegio, tanquam fidelius negotium ipsum electionis tractaturos, vt ibi trad. Innoc. Ioan. Andr.Butr.*num.6.& num.22.vers. Dicitur septimò.* & Abb.*n.*1.Roman.qui restatur de communi *cons.*332. *n.* 11. *cum sequen.* cum aliis per Petr.Baiz *in suo decreto elect. cap.*24.*p.*3. Et procedit etiam in electione Abbatissæ,vt post Butr.*in d.cap.Quia propter,sub n.*2. not.Abb.*n.*8.Paul.de Castr. *in cons.*346 *in princ.lib.*1. Et in electione facta secundùm terminos *cap. Indemnitatibus,de elect,lib.*6.tradit ibi Gemin.*in* §.*Sanè, in princ* & Franc. *in* 3. *notab.*

Et tantò magis, quòd iuxta resolutionem aliàs per Illustrissimos Dominos Sacri Collegij Interpretes in hac causa factam, quantum ad electionem Elsiæ, illa non potest sustineri; cùm tam ex ipsomet instrumen- 2.
to electionis, quàm etiam ex eius propria confessione in commissione causæ constat, illam non fuisse ætatis legitimæ 30.annorum, quæ ex dispositione *d.cap.Indemnitatibus,* & Conc Trid *sess.*25. *cap.*7. *de reg.*non obstante quacunque consuetudine est necessaria in Abbatissa, etiam quòd aliàs non potuisset postulari: quia ista postulatio debuit fieri ante electionem, vt *in tot tit.de postul.Prælat.*& a Papa,non autem ab Ordinario,vt dicit Gloss. *in d. c.Indemnitatibus, in verb.*

Eligatur.

Eligatur.quam sequuntur Ioan.Andr.Anchar.*num.* 2. & Gemin.*circa fin.* maximè quia, vt dicitur ex prædicta resolutione Illustrissimorum DD.Sacri Concilij Interpretum, nedum non aderat aliqua ratio publicæ vtilitatis, cur postulatio debuisset confirmari: quinimò adest maxima pro reiectione ob hæresim maternam, *cap.*2.§. *Heretici*, & *cap.Statutum.il* 2. *de hæretic.in* 6.

Quantùm verò ad electionem factam de Boulandra, illa similiter corruit: quia non est facta duabus
5. partibus Collegij, vt requiritur secundùm terminos
6. *d.cap.Indemnitatibus.*§.*Sanè*.ibi *Quæ à duabus partibus*: & non habet maiorem numerum Collegij, qui solus attenditur in electione Abbatissæ, non habita collatione zeli ad zelum, nec meriti ad meritum, *d. cap.Indemnitatibus.*§.*Sanè,in fin.*&*ibi* Ioan.Monach. *sub n.*20.Archid.Ioan.Andr. Anchar. Franc.*sub n.* 8. Gemin.*sub n.6.& in* §.*Si qua verò*.§. *Vt autem*.Card. *in Clem.Quod circa. q.*11.& Vital.*sub num.*3.*eod.tit.* Petr.de Baiz *in suo direct. in* 3.*par.in cap.* 38. *n.6.* qui omnes dicunt, ob inhabilitatem electæ à maiori numero, non deuolui facultatem eligendi ad maiorem partem in electione Abbatissæ,& Monialium,licèt secùs sit in electione virorum,*cap. Dudum c. Humana. & cap.Congregato. de elect.* cum *ibi* not. per Doctor.
7. Quod procedit etiam in electione Abbatissæ, quæ facienda est à mulieribus,simul cum masculis,vt trad. Ioan.Andr.*in d.cap.Indemnitatibus,sub n.*3.*verf. Canonic.*& Gemin..*in* §.*Supradicta.n.*4.qui dicunt,prædictũ textum habere locum, etiam quando Canonici
8. sæculares adsunt,simul cum mulieribus. Et bene facit, quod constitutio etiam exorbitans, disponens de re simplici, extenditur ad actum mixtum, quantùm ad illas qualitates, quæ concernunt personas facientes actum simplicem, prout illæ qualitates interueniunt in actu mixto: quicquid dicendum sit quantùm ad qualitates,quæ respiciunt alias personas, quæ faciunt actum mixtum,vt post Glos.*in d.*§.*Sanè.in verb. Non obstare.circa fin.* declarat Gemin.*sub num.*7.*verf.Nota optimam Gloss.* Et hoc maximè quoad computanda
9. vota mulierum, in quibus ratione quadam speciali constitutum est,vt attendatur solus numerus,non autem zelus, nec meritum; ne vt dicit Ioan. Andr.*in d. cap.Indemnitatibus.n.*3..quem ibi sequuntur Anchar. *in verf.*18.notat Gemin. *in* §.*Si qua in verf. Vt autem ad inuicem.*sibi inferant opprobria, & conuitia,reuelando ipsarum secreta. Quæ ratio quoad ipsas fœminas eligentes,militat etiam in electione Abbatissæ, si vna cum eis masculi interueniant; præsertim in hoc casu, vbi longè maior est numerus mulierum, quam virorum, *vulg.l.Quæritur ff.de stat.hom.*cum aliis allegatis.

R. P. D. PAMPHILIO.

*Vallisoletana præeminentiarum, Lunæ, 29.Martij,*1604.

Agitur similiter de electione: ideò hæc decisio ponitur sine Argumento, & Summariis; & non seorsim separata;sed sub antecedenti decimaseptima.

DVbitaui circa modum eligendi Generalem Cõgregationis Sancti Benedicti, de quo in Constitutione fel.record.Pij V. & Domini vnanimiter resoluerunt,non fuisse Canonicum, nec esse attendendum. Quia vult, quòd in vno triennio Conuentus Sancti Benedicti ex vniuersõ Congregationis gremio duos, quos ad id munus præstare iudicauerit, liberè eligat, ex quibus sic electis Congregatio alterum,qui sibi magis idoneus videbitur,assumat, & iste sit Generalis totius Congregationis, & Abbas Conuentus Sancti Benedicti: altero verò triennio Congregatio duos nominet, quorum alter simili modo à Conuentu eligatur, qui sit Generalis Congregationis & Abbas particularis eiusdem Conuentus. Et cùm ex iure communi, & ex Regula Sancti Benedicti electio generalis liberè spectet ad totam Congregationem, vt fuit latè deductum in priori decisione huius Causæ, sub die 24. Nouembris anni præteriti, status, de quo in hac Constitutione restringens hanc eligendi libertatem, non est attendendus.Nec dicitur Canonicus,cùm non sit conformis Regulæ Sancti Benedicti, neque iuri canonico,*cap.*1.*deConstit.c.Causam.in fin.* vbi Gloss.vlt *de reseruat.* cum similibus.

Præsertim, quòd hic status à Monachis Vallisoletanis malè intellectus,ac minùs syncerè acceptus aperuit viam ambitioni,periuriis,& acceptationibus personarum ad fauorem Conuentus, habendo, scilicet, per indirectum in quolibet triennio alternato vnum Monachum sui Monasterij in Abbatem Generalem: cùm enim in vno triennio possint eligere duos Monachos,ex vniuersa Congregatione, quorum alter esset Generalis,poterat,sicut semper fecit, eligere duos Professos in suo Conuentu, qui etiam sunt ex gremio Congregationis; & sic de facto habere electionem Generalis passiuam in vno triennio, & actiuam in vtroque.Et hinc etiam sequi poterat, quòd plerunque omissis dignioribus, minùs digni eligerentur, contra proprium iuramentum de eligendo digniorem; & contra expressum motum Pij V. Regulam Sancti Benedicti, & Sacrorum Canonum dispositionem: & consequenter iste status, tanquam præbens occasionem delinquendi: & causam dissensionibus, non est habendus in consideratione *c. Erit autem.ex* 4.*dist.c. Ex parte de consuetud.* Maximè quòd experientia docuit exinde optatæ pacis exitum rem fuisse consequutam, vt Sanctissimus D. N. in suis Litteris declarauit.

Non obstat, quòd iste status fuerit confirmatus,& approbatus per Pium V. quia eius confirmatio subreptitiè fuit extorta, & nullum ius tribuit confirmato, *c.*2. & *c.penult. de confirm. vel inutil.* etiamsi fuisset facta ex certa scientia, quæ non supplet defectum subreptionis.Abb. *in cap.*1. *n.*8. & ibi Berof. *num.*32. *eod.tit.*Dec.*in d.c.*2.*sub num.*7.*in prima limit.*Rot.*decis.*2.*eod.tit.in nou.*Subreptio autem est clara: quia in hac constitutione nulla fit mentio, quòd Paulus IV. plenè informatus de his, quæ Congregationi expediebant, à duobus Monachis Casinensibus ad hunc effectum in Hispaniam transmissis, & ex scriptis diuersorum Abbatum, & Monachorum Congregationis, ad relationem Cardinalium, quibus huiusmodi negotium demandauerat, adhibita matura causæ cognitione statuerat, electionem Generalis liberè ad Congregationem iuxta iuris communis dispositionem pertinere, sublatis omnibus modis eligendi Generalem tunc vsque obseruatis, quibus electionis libertas lædebatur, cum clausulis amplissimis,prout latius in suis Literis continetur, quæ de anno 1560. fuerunt renouatæ, & approbatæ per Pium IV.qui detestando inobedientiam Vallisoletanorum in non parendo Literis Pauli IV. damnauit, quæ contra dictas Litteras facta fuerant,& declarauit,illa processisse à dictis Monachis de facto in animarum suarum perniciem, pessimum quoque exemplum, & scandalum plurimorum,incurrendo excommunicationem,& alias pœnas in dictis Litteris contentas.

Accedit etiam quòd Pio V. fuit insinuatum, duodecim Monachos nominatos in vim Litterarum Pij IV. qui modum eligendi alternatum renouarunt, habuisse facultatem circa modum eligendi Generalem quod est falsum, cùm facultas eis data sit expresse restricta ad diuini Officij celebrandi, & morum reformationem, iuxta illius Ordinis regularia instituta, & antiquas Patrum sanctiones; & non capit electionem Generalis, circa quam Pius IV. in eodem Breui firmauerat modum, quem voluit in futurum seruari sub censuris, & pœnis grauissimis, & cum prohibitione, quòd nullo vnquam tempore posset immutari. Et certè non est dubitandum, quòd Pius V. qui ex narratis credidit Ordinationes duodecim Monachorum Madritti fuisse iuxta formam Litterarum Pij IV. & benè, & prudenter editas, vt ipse asserit, illas non confirmasset, si sciuisset, fuisse contrarias Litteris Pij IV. & nullas ex defectu potestatis circa modum eligendi alternatum, à iure communi, & suis prædecessoribus toties damnatum, nec eorum Litteras cum magna causæ cognitione concessas reuocasset, *cap. Super his*, cum *ibi* not. *de rescript.* Roman. *cons.* 327. *n.* 4. Dec. *cons.* 165. *num.* 3. Mohed. *decis.* 8. *de praeben.*

Non obstat, quòd Congregatio videatur consensisse Ordinationibus factis per illos duodecim Monachos, & illarum confirmationi: quia de consensu Congregationis saltem voluntario, non constat. Nam asserta acceptatio confirmationis, & eorum, quæ à duodecim Monachis Madritti statuta fuerunt, non fuit voluntaria propter censuras comminatas, & præceptum Regis, quæ præcesserant, & consensum excludunt: fuerat enim etiam Regi suggestum, duodecim Monachos authoritate apostolica à Pio IV. tributa fecisse Ordinationes circa electionem Generalis, & ab eodem Pontifice habuisse quoque facultatem illas exequendi, ac omnino obseruari faciendi sub grauissimis pœnis, & censuris ecclesiasticis, inuocato etiam ad hoc, si opus esset, auxilio brachij sæcularis, & sub hac falsa assertione inductus Rex, qui enixè cupiebat tranquillitatem, & pacem Monachorum, putans Ordinationes fuisse factas iuxta mentem Pij IV. & vt eiusdem Pontificis Litteræ suum sortirentur effectum, dedit quibusdam Monachis, pro exequutione Ordinationum deputatis, prouisionem regiam pro compellendis aliis Monachis ad acceptandum Ordinationes præfatas, & illas obseruandum.

Quod etiam fuit factum in Capitulis Generalibus subsequutis, in quibus illis, qui ad præsidendum in dictis Capitulis nomine regio mittebantur Rex expressè mandabat, vt facerent inuiolabiliter obseruari Constitutiones Madritti factas; neque vnquam illas aliquo modo immutari permitterent, vt apparet ex precibus per Monachos Vallisoletanos Regi porrectis, in quibus inter cætera de Congregatione conqueruntur, quòd de anno 1598. in Capitulo Generali ausa fuerat, absque licentia, & ordinatione Regis acceptare Litteras à Gregorio XIII. de anno 1571. obtentas contra dictas Ordinationes Madritti authoritate apostolica statutas, & à Pio V. ad Regis instantiam confirmatas: quod repugnabat intentioni Regis, qui semper habuit tantam voluntatem, vt dictæ leges Madritti ordinatæ existant in integra obseruantia, quod in cedulis regiis, quas secum afferebant Præsidentes, qui suo nomine veniebant ad præsidendum in Capitulis Generalibus, expresse illis mandabat, vt animaduerterent, ne consentirent illis aliquo modo immutari: subdentes, quòd Congregatio tanto tempore litteras Gregorij occultauerat propter timorem, quem de dictis Præsidentibus habebat, & quòd de anno 1598. ausa fuit illas palam acceptare: quia in illo Capitulo nullus adfuit, qui nomine Regis præsideret.

Ex his apparet, Congregationem nullo vnquam tempore dictis Ordinationibus, & illarum confirmationi voluntariè, & liberè consensisse: sed metu censurarum, & violentiarum sibi illatarum, & quòd quandocunque potuit, semper ab illis reclamauit: quod excludit consensum, qui aliàs ex ipsa acceptatione elici potuisset; præsertim stantibus protestationibus aliquorum Monasteriorum, quòd timebant dictos exequutores facilè posse per violentiam cogere Monachos, & Conuentus Congregationis ad acceptandum dictas Ordinationes Madritti. Et cùm, neque hoc recusare, neque resistere dictis exequutoribus possent, coram aliis Iudicibus protestati sunt, quòd si contingat dictis Ordinationibus ab eis præstari aliquem consensum expressum, vel tacitum, censeri deberet præstitus per timorem, & metum censurarum, carcerationum, oppressionum, & aliarum pœnarum, quæ sibi inferri timebant, si non consensissent. Et istæ protestationes, cùm sint factæ ex iusta causa, multum operantur ad excludendum consensum in futurum, etiam quòd à parte sint ignoratæ, *c.* 1. cum *ibi* not. *quòd metus causa*, Abb. *in cap. Cùm M. Ferrarien. num.* 19. *vers. Aut ille non consensit.* & *ibi* Felin. *num.* 79. *in* 5. *fallen. vers. Et probat cap. de constitut.*

Non obstat, quòd libertas eligendi possit restringi ad certum genus personarum, vel ex consuetudine, iuxta not. *in cap. Constitutis, n.* 2. Præposit. *num.* 11. & Alex. de Neuo *num.* 19. *de appell.* quia hìc neque adest consuetudo, neque consensus Congregationis, vt dictum est. Vltra quod nota, quòd in dictis iuribus non ita indistinctè procedunt, præsertim in electione actiua competente Congregationi, quæ pro vna persona reputatur, quicquid dicendum sit in electione, quæ pluribus competat, vt per Lap. *in Clem. Plures, num.* 4. *in fin.* & Card. *in* §. *Quibus, num.* 30. *de iurepatr.*

Et ita etiam cessant ea, quæ dicuntur de conuentione inter patronos super alternatiua præsentatione *ex Clem. Plures*, §. *Et vt faciliùs*, vbi Gloss. *in verb. alternis*, cum aliis allegatis: quia, vt dixi, hìc nullus adest cõsensus Congregationis, & dispositio, *d.* §. *Et vt faciliùs*, procedit, quando conuentio fit inter diuersas personas; quia iuspatronatus competit in solidum, vel inter duas Vniuersitates, seu Collegia: secùs verò quando competit vni Collegio, seu Vniuersitati, quæ habetur loco vnius, cùm non attendatur præsentatio vniuscuiusque de Collegio; sed, quæ fit à maiori parte. Et hoc casu cessat dispositio *d.* §. *Et vt faciliùs.* Quia non esset diuidere præsentationem alternis vicibus; sed vnam, & eandem personam in partes scindere, quod fieri non potest, vt benè declarat Lap. *in d. Clement. Plures, num.* 4. *in fin. & seq.* Card. *in* §. *Quibus, num.* 3. *quæst.* Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 3. *art.* 6. *in fin.*

Non obstat, quòd status Constitutionis Pij V. fuerit obseruatus per decem annos, & vltrà: quia necessarius est status præscriptus per quadraginta annos, vt libera facultas eligendi Generalem, quæ ex iure communi, & Regula Sancti Benedicti, & ex Constitutionibus Pauli IV. & Pij IV. spectabat ad solam Congregationem, restringatur in alternato triennio ad Monachos professos Monasterij, seu Conuentus Vallisoletani, iuxta Ordinationes factas Madritti, *ad c. Cùm de beneficio*, vbi Gloss. *in verb. Legitima.* Archid. *num.* 1. Menoch. *num.* 1. Gemin. *n.* 8. & Franc. *num.* 5. *de praeben. in* 6. Et ita etiam loquuntur decisiones allegatæ *in nou.* 2. *de praeben. & in antiq.* 22. *de probat.* & sæpiùs in diuersis causis fuit ita decisum, &c.

R. P. D.

R. P. D. DVRATTO.

Hispalen. Canonicatus, Lunæ, 3. Februarij, 1617.

ARGVMENTVM.

Papa quando dicatur præuenire voluisse in collatione beneficij. Contemptus an augeat numerum, si postea electioni consentiat. Et alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Papa dicitur præuenisse in gratia, quando fuit narrata vacatio in mense ordinario, & quòd adhuc ille non contulerat.*

2 *Maiorem vocum partem habere non dicitur, qui non habet vltra medietatem.*

3 *Contemptus dicitur, qui fuit vocatus, & non admissus.*

4 *Vota data extra Capitulum non suffragantur: debent enim dari, vt ab vniuersis, non vt à singulis.*

5 *Contemptus si postea consensit, non auget numerum.*

6 *Contradictor legitimus non est non possidens, nec docens incontinenti de iure suo.*

7 *Contradictor legitimus non est, qui non habet parem titulum.*

8 *Collatio facta de præbenda, quæ est simultaneæ collationis, si fiat ab vno tantùm, nulla est.*

DECISIO XVIII.

PRo debita executione secundæ gratiæ apostolicæ dixerunt DD. Ioannem quo illa nititur, immittendum esse in possessionem Canonicatus, & præbendæ, de quibus agitur. Quia est benè iustificata, quoad omnia narrata; videlicet, quoad Clericatum, & familiaritatem Ioannis cum Illustrissimo D. Cardinali Zapata, vacationem dictorum Canonicatus, & præbendæ per obitum Gasparis vltimi possessoris de mense Septembris valorem eorum, & pensionem super illis reseruatam, ac etiam valorem obtentorum, ex datis in summario eiusdem Ioannis, ac etiam quoad alia, in quibus tota vis ex aduerso fiebat, siue gratia sit præuentiua, provt dici potest; quia, cùm narratum fuerit, vacationem contigisse mense ordinario, & de tempore dictæ gratiæ nullam fuisse factam collationem, cui posset præiudicari; & ad effectum, vt de hoc constaret, fuerit narrata discordia inter Archiepiscopum,
1. & Capitulum, & Papa contulerit; vtique in necessarium antecedens arguitur, quòd voluerit præuenire in euentum, quòd alia prouisio anterior facta non esset, vt per text. *in cap. Dudum*, & *cap. Quamuis, il 2. de præben. in 6.* & Rot. *decis. 17. eod. tit. in nou.* Fuit in terminis ad sustinendam gratiam consideratum in alia Hispalen. portionis, 14. Aprilis, 1595. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto; & tradit Gonzal. *ad reg. 8. §. 4. proœm. n. 70. cum pluribus seqq.* & Card. Seraph. *decis. 1144. num. 2.* Siue fuerit fundata super dicta discordia inter Archiepiscopum, & Capitulum, simultaneos Collatores in ea narrata. Illa enim est plenè probata ex actibus capitularibus: & quidquid sit de primo 23. Decembris, 1615. ex vltimis duobus 8. & 21. Ianuarij, 1616. in quibus Capitulum, & Canonici pro maiori parte discordarunt à nominatione Archiepiscopi, & de communi consensu remiserunt collationem ad Sanctissimum, tanquam discordatam, vt in dicto Summario Ioannis, *num. 7. & 8.* huiusmodi enim acta capitularia concludenter probant, vt notissimum est.

Non obstat, quòd constet de concordia: quia Antonius fuit nominatus ab Archiepiscopo, & in d. scrutinio 23. Decembris, 1615. habuit duodecim vota ex vigintiquatuor. Quoniam certum est, quòd quis non dicitur habere maiorem partem, nisi excedat medietatem. 2. Gloss. *in cap. vnic. in verb. Assensu, vers. Scire debes, ne Sed. vacan. lib. 6.* Abb. *in cap. Postulastis, num. 14. in fin. vers. Ex quo infertur, de conceß. præbend.* & post eum Syluest. *de Benef. part. 2. quæst. 17. num. 11.* Minùs obstat, quòd tria vota extra Capitulum data augeant numerum ad eius fauorem, & consequenter, quòd habeat maiorem partem; præsertim, quia illi qui dederunt prædicta vota, fuerunt eiecti, vel impediti votare in Capitulo; & ideò debent haberi pro præsentibus. Non enim subsistit in facto, quòd fuerint eiecti, vel impediti; imò ipsi in exhibitione votorum, de qua in Summario Antonij *num. 7.* 3. dicunt, se non fuisse vocatos: & nihilominus, siue non fuerint vocati, siue non admissi, (quod idem videtur, ad not. per Card. *in cap. In Genesi, num. 3. not. 17. & columna 4. in 6. oppos. vers. Vnde etiam, de elect.*) vota data extra Capitulum non suffragantur, 4. ex quo debent dari vti ab vniuersis, non vti à singulis. Innoc. *in d. cap. In Genesi, num. 7. ad fin. vers. Hoc non placet*, & Butr. *num. 28. vers. Dum tamen*, & alij. Imò etiamsi admittendi fuissent, licèt intra legitimum tempus dare potuissent de ipsorum contemptu, & de nullitate electionis; non tamen id facere potuerunt, nec vota augere ad fauorem Antonij, postquam votando extra Capitulum videntur prædictæ electioni 5. consensisse. Gloss. *in cap. Ecclesia vestra, il 2. verb. Adijcere, circa med. vers. Non credo, & verb. Valebat, in fin. de elect.* post Innoc. Host. Ioan. Andr. & Bald. *ibidem.* Butr. *num. 23.* Card. *col. 2. in 5. opposit. & col. 4. quæst. 4.* Imol. *num. 8. prope fin.* Abb. *num. 10.* vbi de communi, & Anan. *num. 2. vers. Nota, quòd vox.* Idem Host. & cæteri omnes *in d. cap. In Genesi.* & Petr. de Baiz *in direct. elect. part. 3. cap. 7. num. 3. & seq.* Ex præmissis autem infertur, non posse dubitari de prouisione apostolica, & sic de titulo Ioannis, & consequenter Antonium non esse legitimum con- 6. tradictorem, nedum quia non possidet, nec docet incontinenti de iure suo, vt fuit tentum *in Seguntina Canonicatus*, 26. Nouembris præteriti coram R. P. D. meo Mazanedo. Et quia non solùm non habet parem 7. titulum, provt requiritur ad hoc, vt quis esse possit legitimus contradictor, vt ex nouissimè cumulatis per Angel. *in tract. de legit. contradict. quæst. 15. art. 6. num. 201.* sed etiam, quia non habet aliquem titulum: propterea enim eius collatio est nulla: tum, quia est facta per solum Prouisorem Archiepiscopi, 7. & tamen dicti Canonicatus, & præbenda sunt simultaneæ collationes. Ioan. Andr. *in cap. A collatione, num. 3.* & *ibi* Franch. *num. 1. vers. Eo tamen casu, de appellat. in 6.* Feder. de Sen. *cons. 1. num 10. vers Solutio.* Syluest. *de benef. part. 3 quæst 71.* & latè Rebuff. *cons. 60. num. 12.* cum pluribus seqq. Tum etiam, quia est contra formam mandati D. Archiepiscopi dati 24. Septembris, 1615. in dicto Summario Antonij *num. 1.* ad concurrendum simultaneè cum Capitulo, & faciendum institutionem dictorum Canonicatus, & præbendæ, in personam dicti Antonij, obseruando illa, quæ de iure, & consuetudine debent seruari.

Et ex his fuit, vt suprà, vtraque parte informante resolutum.

R.P.D. DVNOZETTO.

Nullius Canonicatuum de Roncesualles, Lunæ, 22. Maij, 1628.

ARGVMENTVM.

Plura in materia electionis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Electio, in qua vota sunt paria, non valet.*
2 *Scrutinio publicato, variare non licet.*
3 *Eligentes debent esse professi: & si opponatur professionis defectus, de ea doceri debet.*
4 *Professio tacita resultans ex delatione habitus non suffragatur, si non constat, fuisse factum annum probationis.*
5 *Professio non probatur ex professione Prioratus, qui potest conferri etiam non professis.*

DECISIO XIX.

DOmini dixerunt, electionem Aquaretæ, & litis, consortibus esse cassandam: quia publicato scrutinio, & facta collatione numeri ad numerum, com-
1. pertum fuit, vota fuisse paria: & sic non obtinuerunt maiorem partem suffragiorum, ex qua resultare potuit canonica electio, iuxta text. *in cap. In Genesi, & cap. Ecclesia vestra, il 2.* & ibi *Gloss. in verb. 1. Non consenserit, vers. Sed si omnia, de elect.* Abb. *n. 13. vers. Si autem omnia sint hinc inde paria.* Zabarell. *in fin. vers. Si autem paritas, de elect.* Gloss. *in cap. Obeuntibus, in verbis: Nunc ergo, circa fin. 63. dist.* quam probant *ibidem* Archid. Præpos. & Gemin. *in fin.*

Non obstat, quòd Prior, qui poterat gaudere duplici voto, declarauerit, se votasse pro Aquareta, & litis consortibus: nam, cùm fuerit processum per vota secreta, quæ fuerunt paria, non potuit Prior, publicato scrutinio, deuenire ad hanc declarationem, aliàs enim aperiretur via fraudibus; & possent electores votare pro vno, & deinde declarare se votasse pro alio: & sic variare: quod non licet, publicato scrutinio, *cap. Pu-*
2. *blicato, de elect.* functi enim iam sunt eo officio. Panorm. *d. cap. Publicato, n. 4 de elect.* & in simili censuit Rota *in Carthaginensi, Canonicatus, 6. Febr. 1604.* coram bon. mem. Cardinali Lancellotto.

Præterea visum etiam fuit Dominis, Priorem nul-
3. lam habuisse vocem: in ipso enim limine electionis dubitatum fuit de eius professione, cùm tamen ad validitatem electionis regularis, nedum requiratur professio in eligente, *cap. Ex eod de elect. in 6.* sed etiam de ea doceri debeat, si professionis defectus fuerit oppositus. Dec. *cons. 522. num. 15. & 16.*

4. Nec suffragatur professio tacita ex delatione habitus: quia vltra quod in Priore ob illius dignitatis prærogatiuam in dicta Ecclesia semper est idem habitus, cùm non constet d. Priorem fecisse annum probationis; & ideò obstet Conc. Trid. *sess. 25. cap. 15. de Regul.* cuius dispositio procedit in professione expressa, multò magis habebit locum in tacita, in qua sunt necessaria eadem requisita. Nauar. *cons. 18. 19. & 32. de Regular.*

5. Non obstat, quòd fuerit in possessione Prioratus multo tempore: quia, cùm Prioratus potuerit conferri, sicut reuera ipsimet collatus fuit ante professionem; ex possessione Prioratus non infertur ad emissionem voti professionis, *cap. In præsentia, de prob.* Neque concurrunt alij actus positiui: vnde inferri possit ad quasi possessionem status professionis, aut iuris eligendi, & sic cessant deducta *ex cens.* Calder. 23. *de Prebend.*

Et ita resolutum, vtraque, &c.

REVER. D. COCCINO Decano.

Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasckis, Lunæ, 7. Iunij, 1627.

ARGVMENTVM.

Dominium, & identitas ad effectum deuolutionis, ex quibus probentur. Et quænam præscriptio currat contra Ecclesias, quæ sunt de proprio patrimonio Romanæ Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Inuestituræ non probant concludenter dominium ad effectum rei vendicationis, nisi concurrant adminicula: & num. seq.*
3 *Locatio, licèt sola, non probat dominium concludenter: probat tamen cum alijs adminiculis.*
4 *Dismembratio præsupponit dominium, & possessionem ex antecedenti, extitisse penes locum, a quo facta fuit dismembratio.*
5 *Dominium plenè acquiritur ex concessione Supremi Principis.*
6 *Dominium probatur ex instrumento continente donationem Principis ex certa scientia factam.*
7 *Dominium ex concessione Principis transfertur etiam sine traditione.*
8 *Dominium an ex contractu transferatur absque traditione.*
9 *Dominium acquiritur Ecclesiæ ex contractu, absque traditione.*
10 *Castro per Imperatorem Ecclesiæ donato, venit etiam merum imperium; secus in donatione facta priuato.*
11 *Papa potest tollere bona vni Ecclesiæ, & illa alteri assignare.*
12 *Dominium bonorum ecclesiasticorum est penes Papam.*
13 *Papa in bonis ecclesiasticis habet plenissimam potestatem, & dispositionem.*
14 *Enunciatiuæ antiquissimæ, & vltra centum annos, plenè probant dominium ad quemcunque effectũ.*
15 *Dominium in antiquis probatur per indicia, & coniecturas.*
16 *Dominium in antiquis probatur per testes deponentes de auditu a maioribus.*
17 *Inuestiturarum pluralitas probat dominium.*
18 *Identitas probatur ex duabus demonstrationibus: etiamsi vna sit generalis, & alia particularis.*
19 *Demonstrationes duæ sufficiunt ad probadam identitatem, etiamsi adsint aliæ, quæ non conueniant.*
20 *Identitas probatur ex conformi denominatione, si alia eiusdem nominis bona in eadem regione non probentur extare.*
21 *Identitas probatur ex sola aliqua qualitate, quæ rei conuenit singulariter.*
22 *Identitas in antiquis probatur argumentis, præsumptionibus, & coniecturis.*
23 Iuxta, *dictio designat tantummodo vicinitatem.*
24 Infra, *dictio, vtrunque extremum complectitur.*
25 *Flumen solet mutare cursum.*
26 *Situs non probatur per testes deponẽtes, bona extare ad*

ad dexteram, vel ad sinistram, si non addant aliquam specificationem situationis, habito respectu ad Orientem, vel Occidentem, siue ad alia.

27 *Priuilegium Ecclesiæ concessum à Principe laico, est validum.*

28 *Priuilegium concessum Monasterio, suffragatur etiam illius membris posteà erectis.*

29 *Priuilegia fauore Ecclesiæ trahuntur etiam ad futura.*

30 *Priuilegia concessa Monasteriis hactenus ædificatis, intelliguntur etiã de Monasteriis ædificandis.*

31 Hactenus, *dictio est intelligenda semper, quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum.*

32 *Ecclesiæ Marchiæ, & Ferrariæ, sunt de proprio patrimonio Romanæ Ecclesiæ, & de horto eiusdem.*

33 *Præscriptio centenaria requiritur contra Ecclesias de patrimonio Romanæ Ecclesiæ.*

34 *Præscriptio nõ currit, nisi elapso tẽpore inuestiture.*

35 *Sententia per lapsũ fatalium transit in iudicatũ.*

DECISIO XX.

CLaræ memoriæ Alexander Cardinalis Estensis, Præpositus Ecclesiæ S. Mariæ de Pomposia, de anno 1602. intentauit Ferrariæ iudicium rei vendicationis pro recuperatione quorundam bonorum; & in specie cuiusdam prædij, siue possessionis, vulgò nuncupatæ, *la possessione del Tempesta*, tanquàm pleno iure pertinentis ad dictam præposituram, aduersùs DD. de Nasellis, & D. Marcum Follegatum, qui respectiuè dictum prædium, siue possessionem occupabant. Vnde cùm ad fauorem Abbatiæ duas sententias conformes obtinuisset, quæ vigore dispositionis statuti Ferrarien. non admittentis à duabus conformibus appellationem, erant exequendæ, fuit pro parte dictorum de Nasellis, & Follegati habitus recursus ad signaturam, quæ mihi causam commisit, cùm clausula; *constito de duabus conformibus, seu quod aliàs, &c. exequatur*, &c. Ideóque cùm pro parte Illustrissimi, & Reuerendissimi D. mei Cardinalis Barberini, moderni Præpositi instaretur pro exequutione dictarum sententiarum: quia Rota nunquam exequitur sententias aliorum Tribunalium, nisi degustata priùs iustitia, hodie dubitaui, an dictæ sententiæ sint iustæ, & exequendæ in casu, &c. Et domini, negotio maturè discusso, responderunt constare de illarum iustitia ad effectum exequutionis.

Tota enim difficultas ad tres inspectiones reducitur. Prima est, vt videatur, an constet de dominio Præpositurae in istis bonis, & specialiter in dicta possessione del Tempesta. Secunda, an constet de eorumdem bonorum indentitate. Tertia, an obstet præscriptio.

Quoad primam inspectionem, visum fuit DD. non posse controuerti, dominium Abbatiæ, & in consequentiam Præpositurae, quæ huiusmodi bona habuit ab Abbatia, vt inferius dicetur. Quia constat, primò quòd de anno 1642. die 11. Iunij, Raynaldus Maria Estensis commendatarius Abbatiæ Pomposianæ, de dicta possessione, siue prædio reinuestiuit ad alios 29. annos Nicolaum Tempestam, qui de illis fuerat inuestitus 29. annis antè, nempe, de anno 1433. prout enũciatur in instrumento reuocationis dictæ inuestituræ. Secundò, quòd de anno 1490. die 6. Augusti, Ioannes Lucas de Pontremolo, Procurator Hippolyti Estensis, tunc Cõmendatarij dictæ Abbatiæ, de eodem prædio seu possessione inuestiuit Raynaldum Estensem, ad 29. annos similiter, vt latiùs in eadem inuestitura, in qua non modò enunciatur præcedens inuestitura, facta Nicolao Tempestæ; verum etiam eadem confinia iisdem formalibus verbis exprimuntur, quibus fuerant designata in dicta præcedenti. Ex quibus solis inuestituris licèt non resultet concludens probatio dominij ad effectum rei vendicationis, ad text. *in c. Inter dilectos. prope finem. in vers. Per instrumẽta verò.* vbi DD. & Glos. *in verb. locatio. de fid. instr.* & *in l. Solẽnibus*, C. *de rei vendic.* Bald. *in l. fin. ff. de adim. legat.* & Alex. *cons.* 10. *n.* 3. *vol.* 4. Afflict. *dec.* 14. *n.* 8. Rot. *in antiq. dec.* 87. quam refert Gabr. *tit. de locat. concl.* 4. *in princ.* 1.
Tamen secus est, quando concurrunt adminicula per doctrin. Bart. *in l. Ad probationem.* 23. *C. locat.* vbi, quod, quamuis locatio non probet dominium sola; secus tamen est cum aliis, & dicit, id esse perpetuò menti tenendum. Bald. *in l. Cum aliquis. n.* 4. *C. de iur. deliber.* Angel. *in l. Officium. n.* 2. *ver. Sed benè ff. de rei vendic.* Ias. *in l. Quoties. n.* 5. *in fin. C. eod. tit.* Rip. *in l. Si rem aliquam. n.* 39. *ff. de acquir. poss.* Dec. *cons.* 146. *n.* 14. *vers. Et licèt per instrumenta.* Socin. Sen. *cons.* 89. *n.* 11. *vers. tamen. quando. vol.* 1. & *cons.* 187. *n.* 2. *vol.* 2. Paris. *cons.* 104. *n.* 82. & *seqq. vol.* 1. Gabriel. *tit. de locat. dicta concl.* 4. *n.* 16. latè Menoch. *cons.* 409. *num.* 11. *vol.* 5. & in terminis huius præpositurae, Marcambrun. *cons.* 52. *num.* 10. Et hanc opinionem passim sequuta est Rota *in Ciuitatis Castelli bonorum*, 8. Nouembris, 1589. & 12. Febr. 1590. coram bon. mem. Card. Pamphilio, *in Papien. bonorum*, 28 Aprilis. 1595. corã Illustriss. Card. Millino, *in Placentina deuolutionis terrarum*, 21. Aprilis, 1600. coram Corduba, *in Sublacen. bonorum*, 21. Maij, 1604. corã Litta, *in Ferrarien. Prædij*, 3. Decembris. 610. coram me, *in Leodien. dominij de Hollonia*, 5. Maij, 1625. coram R.P.D.M. Merlino, & *in Romana deuolutionis*, 28. Maij eiusdem anni. 1625. coram R.P.D.M. Pirouano, & *dec.* 290. *n.* 1 *p.* 1. & *dec.* 139. *n.* 1. *par.* 2. *recent.* & apud Seraph *dec.* 1453. *n.* 3. 2. 3.

Hic autem concurrunt plura adminicula, & quidem vrgentia. Primò enim concurrit dismembratio bonorum, de quibus agitur, motu proprio facta per Innocentium VIII. à mensa conuentuali Monasterij Congregationis S. Iustinæ, & eorundem applicatio pro dote huius Præpositurae: ex qua dismembratione, atque applicatione confirmata etiam per Alexandrum VI. in eiusdem Præpositurae erectione, resultat euidens probatio dominij, non solùm mensæ abbatialis, siue conuentualis, à qua dicta bona fuerunt dismembrata; quia dismembratio præsupponit dominium, & 4.
possessionem ex antecedenti extitisse penes Abbatiam, vt in puncto Caputaq. *dec.* 344. *num.* 3. *parte* 3. & dixit Rota *in Bononien. dismembrationis.* 5. Iunij, 1606. coram Reuerendissimo D.M. Patriarcha Antiocheno, *quæ est dec.* 119. *n.* 4. *par.* 1. *in recent.* Sed etiam dominij Præpositurae, cui dicta bona fuerunt in dotem assignata: quia ex illa supremi Principis concessione dominium fuit sibi plenè acquisitum. Angel *in* 5.
d l. Officium. num. 3 *ff. de rei vendicat.* vbi, quod, licèt instrumentum non plenè probet dominium: secùs 6.
tamen est, si sit instrumentum continens donationem Principis, ex certa scientia factam: quia habet potentiam transferendi dominium, ad libitum voluntatis, prout etiam dixit Bald. *in prælud. feud. num.* 29. benè Alex. *in l.* 3. *num.* 17. *ff. de acqu. poss.* & *in cons.* 3. *num.* 6. & *seqq. vol.* 5. Dec. *cons.* 186. *num.* 4. *vers. Et ista opinio.* Ruin. *cons.* 32. *n.* 4. *lib.* 1. Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 19. *num.* 3. Socin. iun. *cons.* 65. *num.* 6. *vol.* 1. vbi, quòd concessio principis transfert dominium, etiam sine 7.
traditione quicquid sit in contractibus, de quo disputant DD. *in l. Traditionibus. C. de pactis*, Paris. *cons.* 11. 8.
num. 58. *lib.* 1. Gabriel. *tit. de empt.* & *vendit. concl.* 2. *num.* 39. quos sequitur, & refert Rot. *dec.* 664. *num.* 18. *part.* 2. *recent.* Et multò magis ad fauorem Ecclesiæ, cui competit hoc priuilegium, vt sine traditione 9.
dominium acquirat, vt per text. *in l. fin. C. de sacros. Eccles.* & Bald. *cons.* 337. *num.* 3. *lib.* 1. & alios tenuit

Rot.*dec.673.part.2.in recent.* provt in aliis etiam huiusmodi Ecclesia repetitur priuilegiata, vt benè per Ioan. Andr.*in addit.ad Specul.incip.Vidistis duas opi-*
10. *niones.de iurisd.omn.Iudic.*vbi,quòd,si donatio fiat Ecclesiæ per Imperatorem de terris, vel castris, venit etiam merum imperium; licèt secùs sit in donatio-
11. ne facta priuato. Quæ omnia tantò magis habent locum in casu nostro: quia Papa potest tollere bona vni Ecclesiæ, & illa assignare alteri, *arg. Clem. Si vna.de reb.Eccles.non alien.& cap. Consultationib. &*
12. *c.Pastoralis. de donat.* Dominium enim bonorum ecclesiasticorum est penes ipsum Papam, qui ideo eorum dominus dicitur. Abb.*in c. Constitutus. num.15. de relig.domib.*Æneas de Falconib. *de reseruat.prel.2.*
13. *num.2.*Paris.*de resignatione,lib.2.quæst.4.num.34.*Habétque in illis plenissimam potestatem, & dispositionem,*c.2.in princ.de preb.in 6.c.Propos.eod.tit.Clem.1. in fin.vt lit.pend.*

Secundò, concurrunt tractatus, & capitulationes factæ de anno 1491. inter agentes Hippolyti Estensis Commendarij, & Procuratores Præsidentis Congregationis S. Iustinæ, super erectione dictæ Præpositurę, in quibus inter cætera conuentum fuit, vt dicta Possessio, olim tenta per Tempestam, & tunc possessa per Raynaldum Estensem, applicaretur, & assignaretur Præpositurę, provt in eiusdem erectione fuit postmodum assignata, vt patet ex literis Alexandri IV. in quibus specificè assignantur in dotem Præpositurę, Prædia, siue possessio per Nicolaüm Tempestam, aliàs Testam; tunc verò per Raynaldum Estensem possessa, &c. quæ enuntiatiuæ,
14. cùm sint antiquissimæ, & vltra 100. annos, plenè probant dominium ad quencunque effectum, Felin. *in cap.Cùm causam.13. num.4.versic. Tamen.instrum. de prob.* & ante illum Bald. *in l. Cùm aliquis. num.4. & ibi* Ias.*pariter n.4 C.de iur.delib.*Aretin.*cons.164. num.3.versic. Si tamen isti nobiles.* Alex. *cons.75. n.3. lib.4.*Dec.*cons.146.num.14.*Socin. *d. cons.187. num.5. & cons. 65. num.7. lib.1.* benè Menoch. *d. cons.* 409. *num 9.& seqq.vol.5.* Cassad.*dec.3.n.3.de Procur.*Put. *dec.209.lib.2.*Rot.*in recent.dec.91.n.2.p.1.& dec.223. num 4.p.2.diu.& in dict.Papien.bonorum,*28.Aprilis,
15. 1595. coram Illustrissimo Cardinale Millino. In antiquis enim, in quibus proculdubiò nos sumus, dominium per indicia,& coniecturas probatur,vt per Bald. *in l.Indicia num 50. C. de rei vendic.* Socin.*cons.205. num.3.lib.2.* Dec. *dict. cons.146. num.12.*Paris.*d.cons.* 104 *num* 102.*lib.1.*Riminald.iun.*cons.23.n.279.lib.1.* Cassad. *decis.2. n.2. & 3. de prob.*Verall.*decis.238.& 275.l.2.in manuscript.&* Rot.*dec.12.n.2. & dec.193. num.2.p.2.recent.*

Tertiò, concurrit instrumentum Concordiæ initæ de anno 1550. inter Cardinalem Ferrarien. Præpositum, & Monasterium Pomposianum, occasione diuersarum differentiarum tunc inter eos vertentium, in quo inter cætera conuentum fuit, vt possessio,quæ sita est in Vaccolini territorio, infra Padum currentem,& quæ vulgò appellatur,*la possessione del Tempesta*, tunc possessa ab illis de Nasellis,remaneret Præpositurę.

Quartò, concurrunt depositiones quinque testium, examinatorum pro parte Præpositi, qui dicunt, se audiuisse à maioribus, quòd possessio, quam nunc detinent Naselli, & Follegatus, erat de iuribus Abbatiæ, siue Præpositurę; & quòd semper fuit appellata, *la possessione del Tempesta.* Vnde
16. non parum conferunt ad probationem dominij, maximè in antiquis; vt in nostris terminis considerat Bursat. *cons.27.num.7. vers. Tertio testes.* & ponderauit Rota *in dict.Sublacen.bonorum,*21.Maij,1604. coram Litta.

Quinto, & vltimò concurrit pluralitas inuestiturarum, quam in puncto de hac Præpositura aduertit Marcambrun. *d. cons.52. num.10.*& ex Socin.*in dict. cons.187.num.16.lib.2.*considerauit Rota *in dicta Papien.bonorum*, coram Illustrissimo Millino, & *in dec. 193.num.2.p.2.rec.* 17.

Quo verò ad secundam inspectionem visum fuit D D. identitatem bonorum,de quibus agitur, videlicet, possessionis del Tempesta, satis esse iustificatam, & sufficienter constare, quòd dictum prædium, seu possessio, quæ per ministros Abbatiæ Pomposæ fuit concessa in emphyteusim ad 29.annos, primò de anno 1433. & secundò de anno 1462. Nicolao Tempestæ,& postmodum de anno 1490.Raynaldo Estensi,& quæ,præuio tractatu, siue capitulationibus factis inter Agentes Hippolyti Estensis,Commendatarij & Procuratoris Præsidentis Congregationis S. Iustinæ; fuit, priùs per Innocentium VIII. & posteà per Alexandrum VI. pro dote Præpositurę in ipsius erectione applicata; & denique eidem Præpositurę, vigore concordiæ anni 1550. initæ inter Cardinalem Ferrarien. Præpositum, & Monasterium Pomposianum assignata,esse illam eandem,quæ nunc detinetur à Nasellis,& Follegato respectiuè.

Vulgatissima enim est regula, quòd ad probandam identitatem bonorum, duæ demonstrationes sufficiunt, secundùm doctrinam Bart. *in l. Demonstratio falsa.17.n.14.ff.de condit.& demonstr.& in l.1.in fin. ff.de dot.praleg.*per illum textum,& *per l.Hac.consultissima.*cum ibi not.*C.qui test.fac.poss.* not. Alex.post Ang & Castren. quos refert *in cons.* 33. *num.5. lib.5.* Socin.sen.*cons.89.num.2.vol.1.*Roland. *cons.6.num.4. vol.2.* Aym. *cons.* 198. *num.* 1. & 2. Decian. *cons.* 17. *num.80.& seq.vol.3.*Ruin.*cons.115.num.10.lib.5.*Menoch.*d.cons.409. num.84.vol.5.*Rot.*dec.277.num.4 & decis.313.num.2.& decis.457.num.1 par.1.& dec.119. num.2.& dec.180.num.2.& dec.106. num.4.part.2.recent.* & apud sanct.mem.Gregorium,*decis.172.num.2. & 575.num.4 & 5.& in dict.Romana deuolutionis,*28. Maij, & 14.Nouembris,1625.coram R.P.D.M.Pirouano,vbi Rota fuit contenta vnica generali, & altera 18.
particulari demonstratione. Et hæc regula procedit, etiamsi adsint aliæ, quæ non conueniant, vt benè Ruin.*cons.50.num.17.* Alb.*cons.10. num.5.*Rol *d.cons. 67.num.17.lib.2.*Peregr.*de fideicomm. art.44.num.50. vers. Amplius denique.*Decian. *d. cons.17. n.20.* & latè Modern.*discept.forens.cap.833.num.10.*& Rota *in dicta Romana.deuolutionis.* 19.

Hic autem non solùm duæ, sed plures concurrunt demonstrationes: nam in inuestitutis Nicolai Tempestæ,& Raynaldi Estensis habetur, quòd ista possessio erat posita in Insula Pomposiana, in Villa Vaccolini, & Diœcesi Comaclen. iuxta Padum currentem, & tam in dictis capitulationibus,quàm literis erectionis,& concordiæ, semper appellatur, *la possessione del Tempesta* Quæ omnia benè verificantur in bonis de quibus agitur; quia sunt posita in eadem Villa,& insula, & pro confinibus habent ab vno latere Padum veterem, & ab alio aggerem Padi veteris, & sub eadem Diœcesi continentur.

Et præsertim ponderarunt Domini notabilem illam denominationem, *del.Tempesta*,quæ in hanc vsque diem viget, ex qua potissimùm identitas deduci solet, vt ex Aretino tradit Peregrin.*de fideic.d.art.44. num.48.* ex conformi enim denominatione identitas probatur, si alia eiusdem nominis bona in eadem regione non probentur extare, vt firmant Doct. *in l. Si quis in fundi vocabulo.ff.de leg.1.& in l.Si nomine. C. de testam.*benè Paris.*cons.58.num.1.& seqq.vol.3.*Crauett.*cons.400. num.33.lib.3.* Corn. *cons.146.n.4.lib.2.* & in simili de nuncupatione S. Proculi fuit dictum 20.

in

in Romana de Victorijs, 9. Decembris 1626. coram R.P. D. Merlino.

21. Accedit insuper instrumentum præfatæ concordiæ anni 1550. in quo Præposituræ assignatur possessio, sita in Vaccolini territorio, infra Padum currentem, & locum, vbi antiquitus esse solebat alueus Padi; appellata, *la possessione del Tempesta*, quæ specificè enunciatur possessa à Nasellis. Vnde tantò minùs videtur esse dubitandum, quòd non sit illa eadem, quæ nunc etiam possidetur à Nasellis, vt in simili ponderat Menoch. *dict. consil.* 409. *num.*85. *& seqq. volum.*5.

Concurrunt denique supradicti testes, qui explicitè deponunt, quòd dicta possessio, quæ nunc detinetur à Nasellis, & Follegato respectiuè, retinet etiam veterem denominationem, & quòd à maioribus audiuerunt, sic illam nuncupari, & quòd est eadem, quæ quondam fuit possessa per dictum Tempestam, vt benè 3. & 4. testes. Quæ omnia tantò magis visa sunt vrgere, cùm, vt pluries ponderatum fuit, versemur
22. in antiquis, in quibus, ad probandam identitatem, sufficiunt argumenta, præsumptiones, & coniecturæ *d. cap. Cùm causam*, *in fin.* vbi Bald. *in princ.* Felin. *num.*1. & alij *de prob.* Dec. *cons.*146. *num.* 14. Riminald.*cons.*254.*n.*11. Rot. *apud s.m.Greg.d.dec.*172.*n.*5. & *ibi* latè addentes.

Nec obstat, quòd bona, de quibus fuit inuestitus Tempesta, & successiuè Raynaldus Estensis, dicantur fuisse posita ad manum dexteram Padi, illa verò, quæ nunc per Nasellos, & Follegatum detinentur, sint sita ad sinistram; ideóque identitas omnino excludatur. Quia fuit responsum, primò, quòd in inuestitura tam Tempestæ, quàm Raynaldi, assignatur pro confine
23. Padus, per verba, *iuxta Padum*. Nec dicitur citra, vel vltra; sed, *iuxta*, quæ dictio designat tantummodo vicinitatem. Beros.*cons.*144.*n.*16. *vol.*3. Surd. *cons.*429. *n.*77. *vol.*4. cum aliis per Vulpell. *in d. dictione*. Et in concordia anni 1550. dicta possessio ponitur infra Pa-
24. dum currentem, quæ dictio, *infra*, vtrunque extremum complectitur, *l.*1.§.1. vbi Bart. & alij *ff. de offic. Præfect. vrb.* Imò in inuestitura Raynaldi dicitur, *inter currentem Padum*, quod demonstrat, Padum tenuisse cursum suum inter dicta bona, non autem ad dexteram, vt asseritur.

Secundò fuit consideratum, quòd potest esse, quòd de tempore primæ, & secundæ inuestituræ Tempestæ, dicta possessio esset ad dexteram Padi, qui postea mutauerit cursum, intersecando dicta bona,
25. vt in dies euenit ad text. *in l. Adeò*, §. *Quòd si vno*, *ff. de acquir. rer. domin.* Quod multum verisimile redditur ex verbis, tam inuestituræ Raynaldi, ibi: *Inter aquam mortuam Padi olim currentis, & ipsum Padum munitum*, quàm concordiæ anni 1550. ibi, *infra Padum currentem, & locum, vbi antiquitus esse solebat alueus Padi.* Quæ omnia clarè nobis demonstrant, Padum mutauisse cursum, & alueum: & sic non esse alienum à veritate, quòd dicta possessio, quæ olim erat ad dexteram Padi, ex mutatione ipsius aluei remanserit ad sinistram: quam veritatem agnoscunt etiam testes examinati pro Nasellis, qui non sunt ausi negare, quin dicta possessio, quanuis posita ad manum sinistram, non possit esse ea-
26. dem, quæ fuit olim possessa per Tempestam. Quòd si vltra illam non datur aliqua specificatio situationis, habito respectu ad Orientem, vel Occidentem, siue ad alia, obiectum non officit; quia eadem res, quæ, habito respectu ad Orientem, sita est ad dexteram; habito respectu ad Occidentem, erit ad sinistram.

Quo verò ad tertiam, & vltimam inspectionem, visum fuit Dominis, non constare de aliqua præscriptione, quæ obstet; quia Præposituræ, de qua agitur, competit priuilegium centenariæ, ad effectum præscriptionis, primò ex concessione Henrici IV. Imperatoris, cuius concessionis validitas ad fauorem 27.
Ecclesiæ controuerti non potest, ex traditis per Felin *in cap. Ad audientiam*, *num.* 28. *vers. Demum, de præscript.* Et quanuis huiusmodi priuilegium fuerit concessum Monasterio Pomposiano, ante erectionem huius Præposituræ; nihilominus suffragatur etiam eidem Præposituræ, tanquam membro eiusdem Monasterij; cùm lex semper loquatur. *l. Arriani, C. de Hæretic.* Castren. *cons.*235. *sub num.*1. *post medium*, *vers. Restat respondere*, *lib.*1. vbi, quòd lex Florentiæ, mandans, quòd omnes ciuitates subiectæ soluant certum quid, habet etiam locum in ciuitate Pisarum, effecta subdita post legem: quia lex semper loquitur, & fuit resolutum *in causa Comen. Capella*, 7. Februarij, 1620. coram bon. mem. Remboldo. Et hæc conclusio procedit etiam in priuilegiis 29.
concessis fauore Ecclesiæ, vt per Alex. *cons.*178.*n.*13. *lib.*2. Natt. *cons.* 160. *num.* 26. & Modernum *de extensione legum*, *tit. de extensione priuilegiorum*, *n.*113. *fol. mihi* 148. resoluit Rota *in causa Cracouien. iuris legendi*, 19. Iunij, & 18. Decembris, 1626. coram me. Imò, quòd in fortioribus terminis text. *in cap. vnic. de excess. Prælat. in* 6. qui loquitur de priuile- 30.
giis concessis Monasteriis hactenus ædificatis, sit intelligendus etiam de Monasteriis ædificandis: quia, cùm lex semper loquatur, dictio, *hactenus*, est intel- 31.
ligenda semper, quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum. Contra Lap. dicunt Gem. *in dict. cap. vnic. num.*8. & Franc. *num.* 1. quod etiam considerauit Rota coram me *in dicta Cracouien.* 19. Iunij, 1626.

Secundò, idem priuilegium dictæ Præposituræ competit: quia ipsa est de proprio patrimonio Ro- 32.
manæ Ecclesiæ, & de horto eiusdem, prout sunt omnes Ecclesiæ Marchiæ, & Ferrariæ, vt probatur *in Auth. Vt Ecclesia Rom. post princ. per glos. notab.* ibi, *in verbo*, *Petri*. Ideóque cùm sit quoad hoc pri- 33.
uilegiata, requirebatur tempus centum annorum, vt latè Felin. *in d. cap. Ad audientiam*, *num.* 22. *vers. Amplia quartò*, *de præscript.* Quod tempus 100. ann. non effluxit, siue attendamus initium occupationis factæ à Nasellis, iuxta titulum ab iisdem iudicialiter allegatum, hoc est, acquisitionem à Ducibus Ferrariæ de anno 1539. à quo tempore vsque ad motam litem de anno 1602. non intercessit nisi tempus 63. annorum, siue attendamus vltimam inuestituram Raynaldi Estensis factam de anno 1490. & cùm illa esset ad 29. annos sequentes, non potuit 34.
currere aliqua præscriptio, nisi post dictos 29. annos, & sic nisi post annum 1519. ad textum *in l.*1. *C. de annal. præscript.* à quo tempore vsque ad annum 1602. minùs effluxit dictum spatium 100. annorum, prout requirebatur.

Et ex his Domini resoluerunt, sententias esse iustas, & exequendas, nedum ex eo, quòd dispositio statuti, & sententiarum conformitas est patens; sed etiam, quia vltima, quæ fuit lata de anno 1621. propter lapsum fatalium, transiuit in iudicatum, 35.
ad text. *in cap. Cùm sit Romana*, *de appellat. cum vulgar.*

Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO.

Pisana beneficij, Mercurij, 27. Iunij, 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficium de iurepatronatus an, & quando dicatur litigiosum, ad effectum vt intret subrogatio.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato datur immissio, docto de Clericatu, lite, & obitu illius, in cuius locum fuit subrogatus.*
2 *Executor merus potest extraiudicialiter procedere, & spernere alterius oppositionem.*
3 *Executor extraiudicialiter procedens habet præsumptionem pro se.*
4 *Beneficium vt dicatur litigiosum, lis debet esse super titulo, quando agitur de simplici prouisione beneficij.*
5 *Præsentatio regulatur secundùm terminos electionis.*
6 *Beneficium electiuum, vel de iurepatronatus, vt dicatur litigiosum, sufficit, litem esse super ipsa electione, vel præsentatione.*
7 *Clausula*, cum incidentibus, *facit, litem esse super titulo beneficij: nec est opus, illam deducere ad speciem; sed sufficit, quòd adsit materia præexistens.*
8 *Subrogatus debet immitti in illam talem qualem possessionem, quam habebat defunctus, in cuius locum fuit subrogatus.*

DECISIO XXI.

CVm ad beneficium, de quo agitur, fuissent à personis præsentati D. Franciscus Rossatminus, & Petrus Roncionus, qui apostolicam prouisionem obtinuit cum derogatione iurispatronatus pro medietate, & fuit per executores in possessioné immissus; idémque Roncionus cùm posteà decessisset, per eius obitum D. Bandinus Ceulus subrogationem gratiosam, quoad illius ius, & possessionem obtinuit: & deinde in vim decreti, & mandati executorum in Litteris datorum; fuit in realem, & actualem possessionem immissus. Vnde interposita appellatione pro parte D. Francisci, & causa mihi commissa, dubitaui, an decretum dd. executorum, cum omnibus inde secutis, esset reuocandum. Et Domini negatiuè responderunt: quo-
1. niam, cum D. Bandinus subrogationem gratiosam, vt *suprà*, obtinuerit, & doceat de Clericatu, lite, & obitu dicti Petri collitigantis; meritò fuit illi concessa immissio. Mohed, *decis. 9. & 10. vt lit. pend.* Put. *decis.* 214. *lib.* 1. & *decis.* 252. *n.* 6. *par.* 2. Et fuit dictum *in Miranden. Parochialis*, 17. Iunij, 1600. coram Penia.

Neque obstat, quòd non constat, prædicta fuisse probata coram executoribus: quoniam, cùm Franciscus non esset legitimus contradictor, ex quo nec parem titulum, nec possessionem habebat, & litteræ non facerent executores mixtos; potuerunt illi extra-
2. iudicialiter procedere, & spernere etiá ipsius Francisci comparationem, Rot. *dec.* 221. *n.* 2. & 3. & *seqq.* coram
3. Greg. XV. Pro executore autem extraiudicialiter procedente præsumitur. Put. *decis.* 140. *lib.* 2 *in correct.* & fuit firmatum *in Elboren. pensionis*, 1. Iulij, 1616. corá Pirouano.

Non obstat, quòd lis non esset super titulo bene-
4. ficij: quia dupliciter fuit responsum. Primò, quatenus hoc esset verum, non officere: quia hîc non agitur de simplici prouisione beneficij: quo casu certum est requiri, quòd lis sit super titulo: quod fuit originale dictum Innoc. *in c. Cùm M. Ferrariensis. num.* 9. *in fin. vers. Et generaliter dicimus. de const.* & exornat Bald. *in Auth. Litigiosa. num.* 1. *vers. Dicit. Innoc. C. de litigios.* Et sæpè dixit Rota. Sed agitur de præsentatio- 5.
ne, quæ regulatur secundùm terminos electionis. Cald. *cons.* 1. *vt lit. pend.* Sarnen. *in regul. de subrogan. quæst.* 13. Quo casu sufficit, quòd lis sit super ipsa ele- 6.
ctione, & sic super præsentatione, etiam quòd non præcesserit alia collatio, vt *in cap.* 1. *vt lit. pend in* 6. quod est diuersum à *cap.* 2. *eod. tit.* In casu enim *cap.* 1. non fuerat secuta collatio: secùs in casu *cap.* 2. Gloss. *in d. cap.* 2. *in verbo, Possident.* quæ dicit, quòd in casu *cap.* 1. electus non esset adeptus beneficium: in casu verò *cap.* 2. erat adeptus. Et Archidiac. *in eodem. cap.* 1. *in princ. in verb. Litigantibus*, dicit, quòd in casu *cap.* 1. nullus ex litigantibus erat adeptus possessionem: secùs autem in casu *cap.* 2. quia vnus erat adeptus. Et licèt Innoc. *in illo c. Cùm Ferrarien. num.* 9. *in fine. vers. Et generaliter.* teneat contrarium: tamen hoc dictum Innocentij fuit in causa, vt conderetur illud *cap.* 1. vt aduertit Gloss. *ibidem, in verb. Dispendiis.* Bald *in d. Authent. Litigiosæ. n.* 7. vbi, quòd hoc sit necesse scire in Palatio apostolico. Archid. *in d. cap.* 1. *sub verbo; Litigantib.* Ioan. Andr. *in d. cap. Cùm M. Ferrariens. num.* 23. Et nuper hoc latè firmatum fuit *in Florentina Parochialis, de Vecchiettis*, 29. Ianuarij præteriti, coram R. P. D. meo Virile.

Secundò, principaliter fuit responsum ex abundan- 7.
ti, non posse dubitari, quin lis esset super titulo beneficij, ex quo in Commissione adest clausula, *cum incidentibus*, &c. Nec fuit opus deducere istam clausulam, *ad speciem*, prout dicitur de clausula, *quam*, & *quasi*, &c. Verall. *decis.* 125. *par.* 3. Sed sufficit, quod præcesserit institutio, & sic quòd adsit materia præexistens, vt fuit consideratum *in causa Illerden. præceptoriæ*, 5. Martij, 1617. cor. Manzanedo: quia tunc negari non potest, quin negotium simile sit de incidétibus emergentibus, annexis, & connexis causæ commissæ: & sic quòd specialiter sit commissum, absque aliqua specificatione: & hoc est, quod dicit Bellam. *decis.* 619. Cassad. *decis.* 9. *num.* 13. *de caus. poss. & propr.* Mandos. *super. reg. de subrog. quæst.* 14 *n.* 7. Et fuit dictum *in causa Perusina hæreditatis*, 16. Octobris, 1601. coram Cardinali Pamphilio.

Denique non visum fuit obstare, quòd pro parte Francisci prætendebatur, possessionem dicti Petri defuncti fuisse nullam, & attentatam, ac minimè manutenibilem. Nam responsum fuit, cessare obiectum ex facto: quia, licèt causa ex seipsa videretur appellabilis; tamen D. Rossatminus acceptauit rescriptum cum clausula sibi præiudiciali, nempe, sine præiudicio vlterioris executionis Litterarum apostolicarum D. Roncioni, & *in Summario, num.* 8. qui propterea potuit in vim dictæ clausulæ prosequi ad vlteriora in executione suarum litterarum absque vitio attentatorum: vltra quod Bandinus subrogatus debuit interim im- 8.
mitti in illam specialem possessionem, seu detentionem; quam habebat defunctus, in cuius locum fuit subrogatus, vt in puncto fuit resolutum coram Cardinali Mantic. *decis.* 252. *num.* 5. & coram Cardinali Sacrato *in Bruthoren. beneficij*, 27. Iunij, 1605. & *in Anconitana Capellaniæ*. 14. Martij, 1607. coram bon. mem. Vbaldo, *in Pampilonen. parochialis de Arnoz*, 6. Iunij, 1611. & coram R. D. meo Decano *in Gerunden. beneficij*, 9. Martij, 1622.

Et ita decisum, vtraque, &c.

R. D.

R. D. COCCINO
Decano.

Meten. Monasterij, Lunæ, 5. Iulij, 1621.

ARGVMENTVM.

In electione Abbatis, & aliorum Prælatorum Collegiatarum, ac etiam Regularium seruanda est forma *cap. Quia propter. de elect.* Et plura traduntur in hac decisione circa validitatem electionis per viam scrutinij, necnon per viam inspirationis. Et an forma tradita *in d. cap. Quia propter.* consuetudine tolli possit. Et aliqua de electione mixta ex compromisso, & scrutinio.

SVMMARIVM.

1 *In electione per viam scrutinij seruanda est forma* cap. Quia propter, de elect.
2 *Scrutatores tres de Collegio assumi debent in electione per viam scrutinij; nec possunt assumi Notarij extra Collegium; aliàs electio est nulla.*
3 *Tex.* in cap. Quia propter. *habet decretum irritans. & electiones aliter factas annullat ipso iure, absque aliqua sententia.*
4 *Electio canonizatur ex duobus, scilicet, ex substãtia consensus, & ex substantia formæ, a quibus recedere non possumus: ita vt si recedatur, electio sit ipso iure nulla.*
5 *Abbatis in electione seruanda est forma* cap. Quia propter. de elect.
6 *Electiones Prælatorum Ecclesiarum Collegiatarum, ac etiam Prælatorum Regularium sunt facienda iuxta formam traditam* in cap. Quia propter de elect.
7 *Electio quando dicatur facta per viam scrutinij.*
8 *Electio quando fit per viam Spiritus Sancti, non est opus seruare formam* cap. Quia propter de elect.
9 *Electio per viam Spiritus Sancti quotuplex, & quæ.*
10 *Electio per viam Spiritus Sancti facta non dicitur, quando vnus tantùm dissentit.*
11 *Capituli pars maior, & sanior intelligitur comparatiuè ad minorem partem omnium Congregatorum pro electione.*
12 *Electio per viam inspirationis authore Deo immediatè, peccatis nostris ita exigentibus, rarò occurrit.*
13 *Capituli pars maior, si in vna instrumenti parte electioni consensisse dicatur, & in altera omnes, an sit intelligendum, quòd verè omnes consenserint, ex quo pars inest in toto.*
14 *Scrutinio publicato, & facta collatione, debet sequi communis electio per vnum nomine Capituli per verba singularis numeri.*
15 *Electorum omnium consensus post publicationem scrutinij non operatur, quòd electio anteà facta à maiori, & saniori parte censeatur quasi per inspirationem.*
16 *Electio per scrutinium non irritatur, etiam quòd duo scrutatores tantùm, & non tres, & non de Collegio interuenerint. Contrarium, n. seq.*
18 *Vtile per inutile non vitiatur.*
19 *Electionis forma tradita* in cap. Quia propter. de elect. *consuetudine tolli potest. Contrarium, n. seq.*
21 *Tex.* in c. Quia propter. de elect. *habet decretum irritans.*
22 *Decretum irritans inficit titulum, & possessionem, & habet oculos retrò, & operatur nullitatem ab initio.*
23 *Consuetudo contra intellectum alicuius textus ita communiter à Doctoribus interpretatum, non dicitur contra communem Doctorum opinionem, sed contra text. ipsum.*
24 *Doctorum communis opinio, licèt per se non inducat obligationem; tamen quado conuenit in interpretatione alicuius legis, facit certitudinem humanam, & inducit obligationem seruandi legem, & vtendi illa in praxi.*
25 *Legis in interpretatione semper attendenda est verborum proprietas.*
26 *Electio mixta ex scrutinio, & compromisso quæ dicatur.*
27 *Electio communis post collationem votorum fieri potest per vnum sine mandato Capituli: & si omnes consentiant, potest fieri etiam per extraneum. n. seq.*
29 *Electio communis facienda per vnum est pars electionis per scrutinium.*
30 *Electio mixta scrutinio, & compromisso dari potest.*
31 *Electio per compromissum scrutinio mixtum, quæ dicatur.*
32 *Electio per compromissum scrutinio mixtum, vt sit valida, adhibenda sunt in ea omnia, quæ in electione per scrutinium seruanda sunt.*
33 *Electiones Regularium, licèt fieri debeãt per vota secreta, ex dispositione Concil. Trident. non tamen censetur ab eo sublata forma* cap. Quia propter. de elect.

DECISIO XXII.

DVbitaui de ordine Sanctissimi Domini Nostri, An electio, de qua agitur, sit valida; & Domini negatiuè resoluerunt. Ratio resolutionis fuit: quia, 1.
cùm fuerit processum ad electionem Abbatis per viam scrutinij, in qua de necessitate seruanda erat forma *cap. Quia propter. de elect.* debebant, iuxta dispositio- 2.
nem illius text. eligi tres scrutatores de Collegio, ibi: *Assumãtur tres de Collegio fide digni, qui secretè, & sigillatim vota cunctorũ diligenter exquirant*, &c. Quod cùm non fuerit factum, sed electi fuerint duo Notarij extra Collegium, electio non sustinetur, vt habetur in eod. tex. ibi: *Aliter electio facta non valeat.* quæ ver- 3.
ba habent vim decreti irritantis. Roman. *cons. 322. n. 12.* & important annullationem ipso iure absque aliqua sententia. Glos. *in d. cap. Quia propter. in ver. Vice omnium.* & ibi Compostell. *num. 20. vers. Nunquid de ista.* & clarè Ioan. Andr. *num. 37. in ver. Non valeat.* per tex. *in cap. In Genesi. eod. tit. de elect.* Guillem. Mandagot. *de elect. cap. 22.* & *ibi* Nicol. Boër. *in littera B*, vbi dicit hanc opinionem veriorem, & omnes Doctores, excepto Hostiensi; ita tenere: & est bona Gloss. *in Clem. 1. in ver. inhibentes, de iurepatr.* vbi, si detur certa forma habenti facultatem eligendi, cum decreto irritanti, si non seruetur illa forma, electio ipso iure est nulla: duo enim sunt, quæ canonizant electionem, 4.
substantia consensus, & substantia formæ; à quibus recedere non possumus. Bald. *in cap. Quia propter. n. 20. & seq. elect.* Boer. *decis. 1. n. 70.* ita vt si recedatur, electio ipso iure sit nulla. Idem Bald. *in cons. 318. Ponitur, quod electio Rectoris, n. 2. vers. Sed iste. lib. 3.*

Quòd

5. Quòd autem in electione huius Abbatis sit seruanda forma *cap. Quia propter* . videtur clarum. Nam, etsi Rofred. *de libellis tom.2. super iure Pontificio, par.3. tit. Quid sonet hoc nomen Abb.* &c. *n.8. littera G. fol. mihi.* 633. dicat, de mandato Papæ indicatum fuisse, formam *d. cap. Quia propter*. non esse seruandam in electione Abbatis, quia hoc est nomen sollicitudinis, non tamen est Pater; attamen contrarium probat Ioan. And. *in d. cap. Quia propter n.59*. Et subdit, omnes tenere, quod in electione Abbatis seruanda sit forma *cap. Quia propter*. & ita seruari prout etiam ita seruari dicit Bellam. *ibidem in princ. n.3.* & de communi dicit etiam Imol. *n.3.* Abb. *n. 7. in fine, & n.8.* Surr. *num.10.* Gloss. *in cap. Sicut.* ante fig urationẽ casus, *de elect. in 6.* Franc. Marcus *dec.991. n.1. lib.1.* Petrus de Biaxio *in Director. elect. par.3. cap.39. num.1.* Greg. Lopez, *partit.1. tit.5. l.19. glos. Obispo*, Rot. *decis. 5. in princ. iuncto n.2. de elect. in nou.* Seraph. *dec.647. num.4.*

6. Et quod forma *cap. Quia propter.* habeat locum, nedum in electionibus Episcoporum, & aliorum Prælatorum Ecclesiarum Collegiatarum, qui habent iurisdictionem generalem in dictis Ecclesiis Collegiatis: sed etiam in electione Regularium Prælatorum, dicit Gloss. 1. *in d. cap. Quia propter*. vbi Abb. *n.7. ver. Circa istam partem primam*. vbi ait, quòd iste text. intendit prouidere solùm Ecclesiis viduatis, per illa verba: *Ecclesia viduata*, &c. & *vers. Et in hanc partem*. vbi testatur de communi: & *n.8. vers. Et placet*. Gloss. *in cap. Sicut. vers. formam, de elect. in 6.* Franc. Marcus *d. decis. 992. per tot.* & benè Rot. *d. decis. in prin. de elect. in nou.*

7. Quod verò fuerit processum ad electionem per scrutinium satis patet; quia eadem die obitus Abbatis, monachi se congregarunt, & duo Notarij, qui de instrumento fuerunt rogati, ita loquuntur: *Omni meliori modo, via, iure & forma, quib. meliùs, validiùs, & efficacius potuerunt, & debuerũt, tam via Spiritus Sancti quam scrutinij, ad nouã electionem Abbatis procedentes, &c. vnus, & eorum quilibet super altari maiori, in prædictorum Notariorum præsentia, sua vota, atque suffragia sono (vt moris est) campanæ scripsit, & subsignauit super nouo Abbate eligendo: quib. à nobis diligẽter, & fideliter collectis, dictorum suffragiorũ pars maior, & numero potior Fratris Desiderio, Gerardo, &c. obuenit*, &c. & postea dicti duo Notarij publicarunt electionem, quam ratam habuerunt omnes Religiosi cantantes de more Hymnum, *Te Deum laudamus*, &c. Quare negari non potest, quin Monachi procedere voluerint ad electionem per scrutinium, licèt non seruando benè formã *cap. Quia propter*. vt colligitur ex eodem text. vbi disponitur, quòd post legitimam congregationem Capituli eligantur tres de eodem Capitulo fide digni, qui singillatim, & secretè vota omnium eligentium exquirant, & in scriptis redigant: quo facto incontinenti, antequàm ad alia diuertant, vota illa publicent in communi, vt is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel maior, & sanior pars Capituli consenserit vt benè Henric. Canisius *in Compendio iuris Canon, instit. de elect. § Hic igitur ordo scrutinij.*

8. Neque ex eo potest dici electionem fuisse per inspirationem, vel quasi, ex quo in dicto instrumento dicatur, *tam via Spiritus Sancti. quàm scrutinij*; & si electio fuit facta per viam Spiritus Sancti, non fuit opus seruare formam *cap. Quia propter.* vt notat Innoc. *ibid. n.7.* Host. *n.50.* Abb. *ibid. in §. nisi num. 1. in*

9. *fin.* Sylue st. *in Summ. verb. electio, 2. n.17.* Nam pro resolutione huius articuli fuit animaduersum quòd duplex est electio per viam Spiritus Sancti. Altera per inspirationem, & est quando, nullo inter eligentes ordine seruato, ipsi quasi inebriati, & super se quasi facti eligunt. Altera per quasi inspirationem, quando subitò, & repentè vnus post alium, sine aliquo interuallo, eundem eligunt. Host. *in d. cap. Quia propter. num.50.* Oldrad. *cons. 115. num. 1. & 2.* Abb. *in d. cap. Quia propter. num.3.* Greg. Lopez. *part.1. tit.5. l.2. Gloss. Alguno*, & *ibidem* Alphonsus Diaz de Montaluo *in gloss. vnic.* & propter verba textus, *ab omnibus*, dicunt DD. sufficere, quòd vnus dissentiat ad effe- 10.
ctũ, quod electio non dicatur per viam Spiritus Sancti. Ioan. Andr. *in d. cap. Quia propter. num.39.* Bellam. *ibid. in §. Nisi fortè. num 1. & 3.* Compostell. *num.21.* Vitalin. *in c. em. Ne Romani n.22. de elect.* In proposito autem, vt patet ex lectura instrumenti) manifestissimè apparet, quod electio non fuit facta, neque per viam inspirationis, nec quasi, cùm nón concurrant prædicta: imò in eodem instrumento dicitur, quòd pars maior, & numero potior Fratri Desiderio obuenit; & sic apparet, quòd nedum non interuenerunt prædicta; sed quòd neque ab omnibus fuit electus, prout requiritur, sed à maiori, & saniori 11.
parte comparatiuè ad minorem partem omnium congregatorum pro electione, prout intelligi debent illa verba, vt *cap. Ecclesia vestra. in primo.* vbi Abb. *n.4. de elect.* Idem, Abb. *cons.25. num.4. lib.2. & in d. cap. Quia propter num.5. vers. Quod ego.* Franc. Marcus *decis. 294.* Didacus Perez *gloss. 2. post. princ. in l. 3.* 12.
tit.3. lib.2. ordin. Vltra quod certum est, electionem per viam inspirationis auctore Deo immediatè, peccatis nostris exigentibus, rarò occurrere, vt notat Ioan. Andr. *in cap. Quia propter. num. 40.* Petrus de Bais. *in director elect. par.3. cap.16. num.21*

Neque opitulatur, quòd in instrumento dicatur, 13.
quòd omnes consenserint electioni, & propterea verba illa, *maior, & sanior pars*, &c. reducenda sunt ad concordiam: ita vt sensus sit, quòd maior, & sanior pars consensit, ex quo omnes consenserunt, cùm in toto pars insit, *l. Si quis cùm totum. ff. de except.* Surd. *decis.188. n.3.* Nam fuit responsum, quòd vltra quòd non interuenerunt alia requisita, vt electio possit dici per inspirationem, vel quasi, de quibus *suprà*; ideò fuerunt posita verba illa in instrumento: quia in electione iuxta terminos *cap. Quia propter.* requi- 14.
ritur, quod publicato scrutinio, & facta collatione sequatur electio, scilicet, quòd fiat per vnum nomine Capituli per verba singularis numeri, *cap. Sicut. de elect. in 6. cap. Cùm ab vno de re iudic. in 6.* Abb. *in d. cap. Quia propter. ante num.11. vers. Electio autem si est per vnum.* Franc. Marcus *q.922. n. 2. lib.1* In hoc autem casu publicato scrutinio, & facta collatione, ex qua apparuit, (vt refertur in instrumento) quòd maior, & sanior pars fecerit electionem, fuit publicatum scrutinium, ibi: *Quibus*, scilicet, votis, *à nobis diligenter, & fideliter collectis, dictorum votorum, ac suffragiorum pars maior, & numero potior Fratri Desiderio Gerardo*, &c. *obuenit.* posteà fuit publicatum scrutinium, & ab omnibus approbata electio, dum in eodem instrumento subditur: *Quòd nos nostra omnibus, & capitulariter alta, & intelligibili voce pronunciantes, prædictum Fratrem Desiderium pro legitimè, atque canonicè electo prædicti omnes Religiosi habuerunt, atque vnanimiter tenuerunt.* qui consensus omnium post publicationem scrutinij non operatur, 15.
quòd electio per anteà facta à maiori, & saniori parte censeatur, quasi per inspirationem, Host. *in Summ. tit. de elect. §. Qualiter, vers. Tertia forma. in princ.* Petrus de Bais. *in director. elect. par. 3. cap.16. num.4* & expressè sentit Abb. *antiq. in dicto cap. Quia propter. num. 17. in fine, verb. consensit.*

Neque est verum, quòd electio per scrutinium non 16.
irritatur, etiam quòd duo scrutatores tantùm, & non tres, & non de collegio interuenerint. Gloss. *in d. cap.*

Quia

Quia propter. in verb. Sanior, in fin. de elect. & ista fuit opinio Vincentij,& Tancredi. Abb.antiq. *ibidem, num.*17. vbi, quòd hoc est præter formam illius tex. Mandagot. *de elect. cap.* 23. vbi quòd licèt debeant eligi tres scrutatores de Collegio; tamen si secùs fiat, electio non irritatur: ex cuius sententia in eodem capite dicit Card. *in dicto cap. Quia propter. quæst.*12. quòd Abbas Tullen. electus cum sex scrutatoribus, tribus de Collegio, & tribus extra Collegium, fuit per Sedem apostolicam confirmatus: quod dicit etiam Boër *ibid. ad Mandagot. litera* S. Menoch. *conf.* 63.
17. *num.* 37. Nam huic motiuo fuit responsum, contrariam opinionem esse communiorem, & secundùm literam textus ibi: *Assumantur tres de Collegio.* quam tenet Goffred. *in Sum. tit. de elect. num.* 7. *& in cap. Quia propter.* Hostien. *num.*17. *& seq. & num.*25. Butr. *n.*2. *&* 22. *vers. Dicitur sextò. & vers. Dicitur septimò.* Bald. *num.*31. Ioan. Andr. *num.*10. *&* 11. & sensit Innoc. *num.* 3. *&* 4. & tutius esse, quòd interueniant tres scrutatores de Capitulo, dicunt Anchar. *num.* 1. *vers. Secundum substantiale.* Compostel. *num.*5. Abb. *antiq. num.* 7. *vers. tres.* Card. *q.* 11. *&* 12. *&* 45. & quòd sit communis opinio, quòd debeant interuenire tres scrutatores de Collegio, dicit Abb. *in dicto cap. Quia propter. n.* 13. Imol. *n.*7. *&* 8. Roman. *conf.* 322. *n.*6. *&* 11. *&* 12. dicit, quòd electio aliter facta corruit, Franc. Mar. *dec.*1201. Petrus Bais. *in Director. elect. par.*3. *cap.* 24. *num.*1. *& sequentibus.* Rebuffus *super Concord. titul. de Regia ad Prælaturam nomin.* §. *Per præmissa. verb. Possint, vers.*3. *Quod tres scrutatores.* Rodriquez *in Sum. par.*1. *cap.*102. *num.*3. *vers. Dize mas la ordenacion.* Sylu. *in Sum. verb. electio.*2. *num.* 12. Angel. *eod. verb. num.* 26. Tabiena *pariter eod. verb.* 1. *num.* 20. & vlteriùs hanc etiam tenent Boër. *ad Mandagot. de elect. cap.*22. *litera* C. & *cap.* 23. *litera Q.* vbi, quòd istud est tenendum. Pissanella *in verb. electio*, 1. *col.*5. *vers. Quando proceditur per formam scrutinij.* Ioan. Bapt. de Salis. *in Summ. eodem. ver. col.*5. *vers. Quot sunt formæ electionis.* Azor. *Instit moral. tom.*2. *lib.*6. *cap.*14. *col.*7. *q.*11. *vers. Per scrutinium.* Neque est curandum, quòd aliàs fuerit confirmata electio, in qua sex interuenerunt scrutatores, tres de Collegio, & tres extra Collegium, vt referunt Cardin. & Boër. *locis prædictis*: quia hoc potuit fieri, vel ex gratia, vel quia, cùm interuenerint
18. tres scrutatores de Collegio, vtilis forma per inutile non debuit vitiari, *l.*3. *ff. de testam. milit.* & not. Bald. *in dicto cap. Quia propter. num.*2. *de elect.*

19. Neque obstat, quòd ex consuetudine possit tolli forma tradita *in d. cap. Quia propter.* maximè circa scrutatores. Bald. *in conf.*318. *num.* 1. *circa fin. par.* 3. Rot. *decis.* 65. *num.*11. *par.*1. *in recent.* Bertachin. *de Episc. in* 1. *par. lib.*3. *q.*1. *num.*1. quem refert, & sequitur Boër. *ad Mandagot. de elect. cap.*23. *litera R. vers. Adde quando.* Fuit enim responsum, quòd nulla
20. consuetudo probatur. Nec Doctores prædicti dicunt, quòd induci possit: Bald. enim loquitur in terminis electionis scholarium, in qua non erat seruanda forma *cap. Quia propter.* Rota verò loquitur de pertinentia collationis ex consuetudine: Bertachinus autem, & Boër. solùm dicunt, quòd tres possunt eligi extra Collegium, qui tamen de consuetudine possunt electioni interesse; qui non est casus noster, quod priùs dixit Speculator. *de elect.* §. 1. *num.*12. & subdit, meliùs esse, quòd eligantur ex Collegio, non ex illis, qui ex consuetudine interueniunt electioni; & priùs etiam dixit Cardin. *in d. cap. Quia propter. q.*12. & in terminis, quòd forma, de qua *in cap. Quia propter.* tollat consuetudinem in contrarium, dicit Boër. *decis.* 1. *n.*49. *&* 50. Et probatur euidenti ratione; quia, (vt *suprà.* dictum est,) electio, non seruata forma illius tex. ipso iure est nulla, quia verba illa: *Electio aliter facta non valeat.* habent vim decreti irritantis, Roman. 21.
dicto conf. 320. *n.* 12. Et certum est, quòd decretum irritans inficit titulum, & possessionem, *cap. Si eo* 22.
tempore. de elect. in 6. Cassad. *decis.*1. *sub n.*7. *de restitut. spoliat.* Sarn. *in reg. de trienn. q.* 49. *num.*3. Put. *decis.*48. *n.*3. *& vlt. & decis.* 386. *lib.* 1. *in nou.* Gabr. *de clauf. concl.*3. *n.*2. *par.*2. & habet oculos retrò, & operatur nullitatem ab initio. Cassad *decis.*12. *num.*5. *super reg.* Sarn. *in reg. de annal. q.* 5. *num.*1. *&* 4. Rot. *dicta decis.*24. *n.*5. & *decis.* 149. *n.*2. *par* 2.

Neque dicatur, quòd hîc non agatur de consuetudine inducenda contra ius, sed contra communem
opinionem Doctorum: quia, cùm scrutatores debeant 23.
esse tres, & de Collegio, ex text. *in cap. Quia propter.* quem ita communiter interpretantur Doctores: non agitur de inducenda consuetudine contra communem sententiam Doctorum; sed contra dispositionem ipsius text, qui ita communiter intelligitur à Doctoribus: nam leges humanæ admittunt doctrinalem in-
terpretationem, quæ, licèt per se non inducat obliga- 24.
tionem, quia non habet potestatem inducendi legem, Suar. *de legib. lib.*6. *cap.*1. *n.*5. tamen secùs est, quando communis opinio conuenit in interpretatione: quia tunc facit humanam certitudinem, & inducit obligationem seruandi legem, & vtendi illa in praxi, iuxta communem interpretationem Suárez *d. loco, vers. De hac igitur interpretatione.* Et quàuis ab ista communi interpretatione aliqui Doctores dissentiant; non est relinquenda communis, quia est conformis literæ textus, ibi, *assumantur tres de Collegio*, vt aduertunt omnes Doctores, qui hanc communem tenent: nam
in interpretatione legis semper est attendenda verbo- 25.
rum proprietas, id est verborum significatio, *l.* 1. §. *Si is, qui nauem. ff. de exercit. act. l. Prospexit. ff. Qui. & à quibus. cap.*2. §. *Sed neque. de translat. Episcop.* Eleganter Suar. *loco præcit.* vbi exornat.

Neque sustinetur, quòd hîc in omnem euentum 26.
agitur de electione mixta ex scrutinio, & compromisso, ex Speculat. *in tit. de elect.* §. 1. *num.*1. *vers. Si autem.* vbi Ioan. Andr. *in verb. Pro consensu.* Compostell. *in*
*d cap. Quia propter. num.*14. *vers. Sed etsi Capitulum.* 27.
Nam fuit responsum, quòd isti Doctores solùm dicunt, quòd post collationem sufficit, quòd fiat communis electio per vnum sine mandato Capituli: quia Capitulum tacendo videtur hoc habere gratum, quod etiam dicit Gloss. *in c. Sicut. in ver. Per vnum de elect, in* 6. Abb. *in d. cap. Quia propter. ante num.*11. Franc.
Marcus *decis.*922. *num.*1. *lib.*1. Etsi omnes tacitè con- 28.
sentiant, ista communis electio potest etiam fieri per extraneum, vt voluit Petus de Bais. *in direct. elect. par.*3. *cap.*33. *num.*4. *& seq.* Sed ista non est electio per
compromissum mixtum, sed per scrutinium: quia 29.
communis electio facienda per vnum, est pars electionis per scrutinium, vt habetur *in d. cap. Quia propter.* publicato nanque scrutinio, & facta collatione, debet fieri per vnum communis electio nomine Capituli, vt *suprà* dictum est.

Et quanuis verum sit, posse dari electionem mix-
tam scrutinio, & compromisso, vt dicit Henric. Ca- 30.
nisius *in Compendio Decretalium, tit. de elect* §. *Ac in primis. Ante finem*; tamen hoc in isto casu non fuit factum: quia (vt dicit idem Canisius *ibidem in* §. *Inter-*
dum,) cum compromissum concurrit cum scruti- 31.
nio, si ita compromissum sit, vt compromissarij, siue vnus, siue plures, seretò, & singillatim vota singulorum exquirant, illúmque eligant, in quem maior, & sanior pars Capituli consenserit, *cap Cum expediat.*29. *de elect. in* 6. *iuncto cap. Cum dilect.* 32. *de elect.* Vnde, quæ in electione per scrutinium seruanda
sunt, eadem in hac specie adhibenda erunt. *cap. Si* 32.
*cui.*22.

*cui.*23.*de elect.in 6.*& in hac electione nihil minùs fuit actum, quam facere electionem per compromissum mixtum cum scrutinio, vt patet ex lectura instrumenti electionis suprà relata.

33. Denique non obstat, quod videatur sufficere, quòd vota fuerint secreta absque alia forma, ex dispositione Concilij Tridentini *sess.*25.*cap.*6.*de Regul.*quia, licèt ibi disponatur, quòd omnes electiones Regulariũ debeant fieri per vota secreta; non tamen censetur sublata forma *cap.Quia propter.de election.*vt prudẽter aduertit Emmanuel Rodriquez *in Summa casuũ, par.*1.*tit.de election.cap.*102.*num.*2. Sed adhuc in suo robore perseuerat. Zerola *in paxi episcopal. in ver. Abbatissa. vers. Ad sextum.* & Azor. *instit. moral. lib.*13.*cap.*10.*quæst.*2.

Et ita conclusum, electionem esse nullam, ita vt non debeat confirmari.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Treueren. Abbatiæ S. Maximini, Veneris, 24. Ianuarij, 1625.

ARGVMENTVM.

In hac magistrali decisione plura deducuntur circa validitatem electionis Abbatis per viam scrutinij: & an forma electionis tradita *in cap. Quia propter.de elect.* consuetudine tolli possit. Et quando electio dicatur canonica, adeò quòd sit confirmanda, etiam virtute Concordatorum Germaniæ, & Concilij Basileensis. Et quæ requirantur, vt sit valida electio per compromissum cum scrutinio mixtum.

SVMMARIVM.

1 *Electio per viam scrutinij facta, non seruata forma tradita* in cap. Quia propter. de elect. *est nulla.*
2 *Electio nulla non est confirmanda.*
3 *Tex* in cap. Quanquam. de elect. in 6. *habet locum etiam in beneficiis Sedi apostolicæ immediatè subiectis.*
4 *Gesta contra intellectum alicuius textus, communiter à Doctoribus traditum, dicuntur gesta contra textum ipsum, non contra communem Doctorum opinionem.*
5 Excipere, *verbum non significat recipere in scriptis, nisi exprimatur.*
6 *Notarij, & scriptores vocantur* exceptores *in iure.*
7 *Scrutatores assumpti extra Collegium, an possint soli eligentium vota exquirere, præsentibus, & videntibus iis de Collegio.*
8 *Decretum irritans appositum* in cap. Quia propter. de elect. *refertum nedum ad formulas electionum in eo appositarum; sed etiam ad solennitates circa scrutinium dispositas.*
9 *Lex abrogatur per contrariam consuetudinem, etiam quod habeat decretum irritans.*
10 *Consuetudo requirit actus uniformes.*
11 *Consuetudo quando est varia non receditur à iure communi.*
12 *Suffragia eligentium possunt per Notarios scribi.*
13 *Scrutinij viam eligentes censentur viam ordinariam elegisse.*
14 *Consuetudo ex certa scientia, non ex errore induci debet.*
15 *Consuetudo contra Canones non inducitur absque scientia, & expresso consensu Papæ, & animo consuetudinem inducendi. n.* 17. *etiam quantocunque temporis spatio illa fuerit seruata. n.* 19.
16 *Consuetudo contra leges ciuiles inducitur absque scientia, & consensu Principis.*
18 *Multa per patientiam tolerantur, quæ deducta in iudicio, exigente iustitia, toleranda non essent.*
20 *Consuetudo contra canonem habentem decretum irritans, non inducitur per quantuncunque temporis spatium.*
21 *Lex Papæ abrogari non potest, saltem absque illius scientia.*
22 *Electio nulla non conualescit per confirmationem Papæ, quæ non sit ex certa scientia.*
23 *Confirmatio Superioris non purgat vitium electionis nisi princeps confirmet ex certa scientia.*
24 *Confirmatio si fiat à Papa, etiam ex certa scientia, electionis tanquam canonicæ, quæ verè non sit talis, si in confirmatione non sit insertus tenor electionis, Papa præsumitur circumuentus ab eis, quibus electionem examinandam mandauit.*
25 *Electio dicitur canonica, quando interuenit consensus de iure naturali requisitus.*
26 *Electio canonica debet confirmari.*
27 *Electio triplici modo dicitur canonica, largè, strictè, & strictiùs: & exponuntur hi termini.*
28 *Electio canonica in iure intelligitur de valida, & de canonica, strictiori modo.*
29 *Verborum à significatione propria recedendum non est.*
30 *Electio canonica dicitur illa solùm, quæ fit secundùm canones, nec potest dici canonica, quæ iure facta non sit.*
31 *Electio iuxta Concordata Germaniæ, vt sit valida, debet esse canonica, & iuxta formam* cap. Quia propter de elect.
32 *Concilium Basileense licèt à principio fuerit œcumenicum; posteà sub præsidio Cardinalis Arelatensis continuatum, inuitoque Pontifice prorogatum, non tantum œcumenicum, verùm etiam legitimum esse desiit.*
33 *Consilium Basileense, schismaticum, seditiosum, & nullius prosus authoritatis appellatur in Concilio Lateranensi.*
34 *Consilij Basileensis decreta non fuerunt confirmata à Nicolao V. sed tantum pro bono pacis electiones factas in obedientia Concilij Basileensis confirmauit.*
35 *Eligendi forma per compromissum cum scrutinio mistum, est canonica, & qualiter facienda, & n. seqq.*
36 *Compromissum aut fit expressè, aut tacitè ex verbis inducitur.*
37 *Compromissum expressum qualiter fiat.*
38 *Compromissum tacitum cum scrutinio mixtum qualiter fiat.*
39 *Compromissariis debet dari facultas singulorum vota diligenter exquirendi, & illum eligendi, in quem maior, & sanior Capituli pars consenserit.*
40 *Electio facta à Capitulo est pronuncianda, & publicanda.*
41 *Compromissariis vbi est data facultas nominandi, censetur etiam data facultas eligendi.*
42 *Electio quando fit per viam compromissi, Capitulum censetur eligere, quem arbitri nominabunt.*
43 *Electio censetur facta per scrutinium, quando fuit proclamata, & publicata per vnum nomine Capituli.*

44 Ele

44 *Electio communis potest fieri etiam per extraneū, dūmodo electores tacitè, vel expressè consentiāt.*
45 *Forma electionis communis per viam compromissi.*
46 *Electionis forma per compromissum cum scrutinio mixtum dicitur melior, & expeditior.*
47 *Electio facta per compromissum cū scrutinio mixtū est nulla, si omittantur substantialia scrutinij.*
48 *In electione per compromissum cum scrutinio mixtum est necessaria tantum collatio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum, nec zeli ad zelum.*
49 *Forma data est seruanda, & illius verba debent potius restringi, quàm ampliari.*
50 *Forma data est stricti iuris, & in ea solùm veniunt illa, de quibus specialiter dictum est.*

Decisio XXIII.

Contra decisionem in hac causa factam, in qua fuit resolutum electionem non sustineri, tria opponebantur. Primum, quod non omnes nullitates oppositæ subsisterent. Secundum, quod electores possint iuuari consuetudine hoc modo eligendi. Tertium, quòd in omnem euentum ista erat electio per compromissum cum scrutinio mixtum, & ideò poterat sustineri. His tamen non obstantibus, & causa maturè bis discussa DD. vnanimi voto perstiterunt in resolutis. Nullitates enim in decisione firmatæ subsistunt: nam, cùm fuerit actum per viam scrutinij, in pluribus non fuit seruata forma tradita *in cap. Quia propter. de elect.* Primò quia fuerunt electi tres scrutatores extra Collegium, & tres de Collegio; & tamen numerus non potest augeri, nec sumi extra Collegium. Secundò, quia scrutatores extra Collegium scrutati sunt votum fratris Antonij primi scrutatoris; & deinde præsente dicto Antonio votum Matthæi secundi scrutatoris; & demum præsentibus Antonio, & Matthæo, votum Valentini tertij scrutatoris: vnde vota Antonij, & Matthæi corruunt. Tertiò, quia exquisitio suffragiorum fuit facta à scrutatoribus solùm extra Collegium, assidentibus tantùm tribus scrutatoribus de Collegio. Quartò, quia suffragia non fuerunt in scriptis redacta. Quintò, quia non fuerunt publicata vota; sed tantùm electio, quæ ideò corruit, vt *in cap. Quia propter. de elect.* & latè in alia decisione fuit dictum: ille enim
1. textus habet decretum irritans, vt *in ead. decis.* fuit deductum, & probat tex. *in cap. Si cui. de elect. in 6.* ibi.... *decernens, si aliter fierent, non valere,* & Gloss.
2. *ibidem* dicit non valere ipso iure. Quare cum electio non fuerit canonica, S. D. N. illam confirmare non tenetur, tam ex dispositione iuris communis,
3. vt *in cap. Quanquam. de elect. in 6.* quod licèt procedat in Electione Episcopatuum; habet tamen locum etiam in aliis beneficiis Sedi apostolicæ immediatè subiectis. Roman. *cons.* 332. *n.* 11. Gloss. *in d. cap. Quanquam. in figurat. cas.* quàm etiam vigore Concordatorum ibi.... *& lapso dicto tempore*, de quo, scilicet, *in cap. Cupientes. 16. de elect. in 6. si non præsentata, vel si minus canonicè præsentatæ fuerint electiones, prouidebimus.*

Neque est insistendum in eo, quòd plerique DD. circa prædictas nullitates varient. Quia (vt fuit in prædicta decisione firmatum) omnes nullitates deducuntur, ex quo, secundùm communem DD. opi-
4. nionem, sunt contra substantialia formæ *c. Quia propter. de elect.* quæ cōmunis opinio operatur, vt ita debeat intelligi tex. & si aliquid contrarium fiat, non sit contra communem sententiam DD. sed contra ipsum textum, quem communis schola ita interpretatur. Suarez *de legib. lib. 6. cap. 1. n. 5. vers. De hac igitur interpretatione.* Nec ex verbo, *exceperunt*, deduci potest, quòd vota in scriptis fuerint recepta, 5.
cùm non fuerit additum, *in scriptis*, prout loquitur Suet. Tranq. de Tito Principe Romano ibi... *è pluribus comperi, notis quoque excipere velocissimè solitū, &c.* Et licèt scriptores, & Notarij vocentur excepto- 6.
res *in §. Deinde.* vbi Gloss. *in verb. Exceptorem. Auth. de defens. Ciuit. & in l. Exceptores.* vbi Gloss. 1. *C. de numer. actuar. lib. 12.* id tamen non concludit, quòd dicendo, *exceperunt*, in scriptis excepisse intelligendum sit: quid enim hoc verbum de per se positum importet, ipsi Grammatici benè discutiunt. Ad id verò, quod in decis. dicitur nempe, scrutatores tan- 7.
tùm extra Collegium vota exquisiuisse, assistentibus iis de Collegio, quod est contra formam *cap. Quia propter* dum respondebatur, quod sufficiat præsentia, & consensus ex Innoc. *in cap. in Genesi. n. 5. de elect.* & ex Gloss. *in cap. Sicut. in verb. Per vnum. de elect. in 6.* fuit replicatum quòd Gloss. Innoc. & alij alleg. non loquantur in his terminis. Quidquid autem dicendum esset, an vnus ex scrutatoribus possit tantùm scribere, cedulásque recipere, illud certum est, quod omnes scrutatores debent exquirere: hic verò tres tantùm scrutatores extra Collegium exquisiuerunt, scrutatoribus de Collegio assidentibus. Nec debuit allegari, quòd decretum irri- 8.
tans *in d. cap. Quia propter.* appositum referatur solummodò ad formulas electionum, ita vt prohibeat omnem aliam formam, quam scrutinij compromissi, & quasi per inspirationem; non autem referatur ad solemnitates circa scrutinium dispositas. Quia iste intellectus nedum est valde subtilis, & nouus; sed contra tex. expressum *in cap. Ecclesia vestra. 57. §. Denique. de elect.* Roman. *cons.* 332. *num.* 12. & contra alium tex. *in cap. Si cui eod. tit. in 6.* ibi: *Talis electio cum præter formas, quas generale Concil. seruari statuit, in electionibus celebrandis decernens, si aliter fierent, non valere.*

Quantùm attinet ad secundum caput, quòd scilicet in hac electione fuerit seruata forma consuetudinis huius Ecclesiæ, & ideò non fuerit opus seruari formam *cap. Quia propter.* cùm lex contrariam 9.
consuetudinem etiam quod habeat decretum irritans, abrogetur. Suarez *de legib. 7. cap. 19. num.* 14. tres fuerunt datæ responsiones. Prima, illam consuetudinem non probari. Secunda, non suffragari, cùm non adsit expressus Papæ consensus. Tertia, eò magis non suffragari, quia nec adest scientia Papæ. Quod non probetur consuetudo, satis patet: quia illa non inducitur, si vario modo fuit seruatum: 10.
quia requirit actus vniformes Bart. *in l. 2. in fin. princ. ff. sol. matr.* Dec. *cons.* 214. *num.* 2. *vers.* 2. *Hoc idem, & per tot. & cons.* 119. *col.* 2. Alex. *cons.* 5. *lib.* 5. & *cons.* 173 *per tot. lib.* 6. Roland. *cons.* 2. *n.* 148. *& seq. lib.* 1. & *cons.* 87. *n.* 53. *lib.* 2. & *cons.* 13. *n.* 18. & *n.* 20. vbi, quod nullus discrepat *lib.* 4. Aym. *cons.* 96. *n.* 5. Rimin. iun. *cons.* 264. *n.* 28. & 29. *lib.* 3. & *cons.* 265. *n.* 25. Et quan- 11.
do consuetudo est varia, quod non recedatur à iure communi, Natt. *cons.* 232. *in fin. & cons.* 309. *n.* 9. Roland. *d. cons.* 87. *n.* 53 *lib.* 2. Curt. iun. *cons.* 260. *n.* 20. *lib.* 3. In proposito autem electiones, in quibus fit fundamentum, vniformes maximè sunt. In illa enim de anno 1502. sub Alex. VI. vota fuerunt redacta in scriptis, & tam scrutatores de Collegio, quàm extra suffragia exquisiuerunt. In alia facta de anno 1514. sub Leone X. fuerunt electi tres scrutatores de Collegio, & vota in scriptis redacta. In alia de anno 1525. sub Clem. VII. tres tantùm de Collegio scrutatores fuerunt electi, & suffragia pariter redacta in scriptis. Sub Pio V. de anno 1565. tres etiam scrutatores de Collegio tantùm fuerunt adhibiti. Sub Greg.

Greg. XIII. de anno 1581. suffragia fuerunt per Notarios scripta, quod est de iure permissum. Gloss. *in dict. cap. Quia propter. in verbo, redacta.*
12. sola enim quæstio est, An laicus Notarius possit scribere, vt per Doctores *ibidem.* Vltima verò sub sanctæ mem. Greg. XV. de anno 1621. satis annuit, vota fuisse in scriptis redacta, cùm in ea dicatur, quòd in præsentia Notarij vota seruata fuerunt.

Fuit præterea ex abundanti consideratum, quòd tempore Clem. VII. fuit electus Ioannes de Cellis, & non datur alia electio vsque ad tempus Pij V. & tamen electiones intermedias affuisse, non est ambigendum cum sub Pio V. non fuerit facta electio per obitum dicti Ioannis, sed cuiusdam Petri, prout fuerunt etiam electiones intermediæ inter Gregor. XIII. & sanct. mem. Greg. XV. tempore enim illius fuit electus quidam Bernerus, & sub vltimo Greg. fuit facta electio per obitum Nicolai, & sic non rectè deducitur status electionum. Fuit insuper ponderatum, quòd in electione sub Alex. VI. fuit facta mentio electionum, de quibus *in cap. Quia propter.* sub Pio V. dixerunt electores, quòd volebant procedere per viam scrutinij. Sub Greg. XIII. expressè etiam fuit dictum, quòd ex tribus modis eligendi, nimirum, per scrutinium, per compromissum, & quasi per inspirationem, viam scrutinij elegerunt. Et in postrema sub sanct. mem. Greg. XV. dicitur, quòd viduatæ Ecclesiæ per viam scrutinij intendebant prouidere.

13. Ex quo igitur viam scrutinij censuerunt eligendam, censendum est, viam ordinariam elegisse, scilicet, iuxta terminos *c. Quia propter.* Specul. *in rubr. de elect. n.12.* Si verò dictam formam seruate nescientes errarunt, non potest dici, aliquam consuetudinem
14. induxisse, quæ ex certa scientia, non ex errore debet induci. Gloss. *in cap. fin in verb. legitimè, vers. Item, quòd ex certa scientia.* & ibi etiam Abbas *n.12. de consuet.* Syluest. *in verb. consuetudo, q.4.* Tabien. *notab.7.n.8.* Medic. *de leg. par.2.q.14.n.5.*

15. Secundò fuit principaliter responsum, quòd ad inducendam consuetudinem contra Canones, requiritur scientia, & expressus consensus Papæ: aliàs nunquam per contrariam consuetudinem lex abrogatur, Quia Summus Pontifex non habet potestatem à populo, sed immediatè à Deo; & ideò non est populus, qui inducit consuetudinem contra Canones, sed authoritas Papæ permittentis. Abb. *in cap. fin. n. 8. in*
16. *fin de consuet.* Salas *de legib.q.97.tract.14.disp.19.sect. 6.n.59. vers. Hæc sententia.* Quod in lege ciuili secùs est: nam lex ciuilis tendit ad bonum publicum, & in vtilitatem priuatorum: vnde, si populus vult sibi præiudicium inferre, Principes ab eodem populo potestatem habentes non curant, *l. De quibus. vers. Nam, cum ipse. ff. de leg.* S. Thom 1.2.q 47. *art.3. in resp. ad* 3. Abb. *in c. fin. n.9. de consuet.* Driedon. *de liber. Christ. c.11. ante fin.* Ius autem canonicum principaliter intendit hominem in Deum dirigere, & venit ad bonum publicum ecclesiasticum; & cùm sit institutum à potestate spirituali, illa non potest in laicos cadere. Abb. & Driedon. *locis præcitatis.* Hinc ergo, cùm consensus Papæ operetur ad istam consuetudinem inducendam, requiritur illius certa scientia, ita vt non
17. sufficiat error, vt dictum est, & insimul requiritur animus inducendi consuetudinem, Gloss. *in d. c. fin. in verbo, legitimè,* vbi Abb. *n.17.* & facit tex. *in lege. 1. C. Quæ sit long. consuet.* Quare si consensus Papæ est ille, qui consuetudinem inducit, & etiam ad hunc effectum requiritur certa scientia, & voluntas inducendi
18. consuetudinem, non potest deduci voluntas, nisi expressus consensus adsit; multa enim per patientiam tolerantur, quæ deducta in iudicio, exigente iustitia, toleranda non essent, vt dicit tex *in cap. Cum tandudum. 18. in fin. de præb.* quem in puncto allegat Gloss. *in §. leges. in verb. Abrogata. distinct. 4.* & ex istis rationib. conuincitur Vasq. *q.2. artic.97. disp.177. c.12.* dum dicit, nihil referre, quòd Papa recipiat potestatem à Deo, & non à populo, vt consensus eius tacitus non possit operari ad derogandum suæ legi: vt enim ex prædictis apparet, multùm refert, quod Papa immediatè potestatem habeat à Deo. In hoc autem casu nedum non adest expressus consensus Summorum Pontificum; sed nec etiam scientia, vt in tertia responsione ostendemus.

Et quòd requiratur nedum scientia, sed etiam ex- 19.
pressus Papæ consensus ad inducendam consuetudinem contra canones, etiam quantocunque temporis spatio illa fuerit seruata, tenent Gloss. *in d. §. Leges. in verbo, Abrogat. distinct. 4.* Archid. *in c. Cum de benefic. n.2 circa med. vers. Nam.* & ibi notat *de præb. in 6.* vbi optimè dicit, casum esse expressum *in cap. Consequens. & in c. Nolite. 11. distinct. c. Facta. 9. q.3. & c. Illud. & c. Ridiculum. 12. distinct.* Ioan. Andr. *in d. cap Cum de beneficio. post princ.* Gemin. *n.6.* Franch. *n.3. & 4.* S. Antonin. *in Summ. part.1. tit.16. c. vnic. §.2. ante fin. vers. Dicit autē Ioannes.* Ioan. de Salas *de legib q.97. tract. 14. disput.19. n.62. in fin.* quam sententiā sequuta fuit Rota *in Romana obseruationis contractus,* 23. Octobris, 1551. coram Chissanen. relata apud Verall. *decis.204. n 3. part.3.* & *in Romana concordiæ S. Petri,* 12. Febr. 1610. coram Reuerendiss. D. meo Caualerio, nunc S. D.N. Daratio, quæ eò magis de plano procedunt, cùm 20.
cap. Quia propter. habeat decretum irritās, vt considerant Archid. Ioan. Andr. Gemin. & Franch. *locis prædictis,* cui sententiæ consonat etiam dictum Goffr. & Innoc. *in cap. Ad nostram. in princ. de probat.* vbi lex, quæ est contra ius commune, non debet seruari, cùm non sit inducta de certa scientia eius, cuius est condere, & mutare legem, *l. de quibus ff. de legib.*

Tertiò principaliter etiam fuit responsum, quòd
communis, & indubitata conclusio est, legem Papæ 21.
non posse abrogari, saltem absque illius scientia, vt egregiè probat Driedon. *de libert. Christ. d. lib.1. cap.2. in fin.* Vasquez *ad S. Thom. 1.2.q.97.* Et hanc opinionem ab omnib. teneri, affirmat Petrus de Lorca *ad 1.2. S. Thom. in tit. de legib. disp.29. in princ.* & latè fuit deductum *in d. causa Romana concordiæ S. Petri.* Quæ scientia, ex qua arguitur consensus, hic non adest; sed error, qui non sufficit ad inducēdum consuetudinem, vt suprà est dictum. Scientia enim Summorum Pontificum, quæ deducitur ex confirmationibus; non adest, 22.
cùm electiones nullas confirmauerit absque certa sciētia. Bar. *in l. Si constet. 12. num 2. ff. de appellat.* vbi quod per confirmationem non confirmatur electio inualida, ni fieret ex certa sciētia. Bald. *in l. Nominationes, 27. num.2. vers. Iudic. C. de appellat.* vbi quòd confirmatio superioris non purgat vitium electionis, nisi Princeps 23.
cōfirmet ex plenitudine potestatis. Et loquitur in terminis electionis, in qua non fuit seruata forma *cap. Quia propter.* Franc. Marc. *dec.227. n.5. & 6 par.1.* Innoc. *in cap. Cum dilecti. 32. n.1 de elect.* Alex. *cons.58. n.8. lib.1.* vbi, quòd nec certa scientia præsumitur, nisi probetur. In proposito autem, siue dicamus verba confirmationum de per se importare, quòd Papa ex certa
scientia confirmauerit, siue non; nihilominùs, vtcun- 24.
que sit, veritas est, quòd cùm Summi Pontifices confirmauerint electiones, tanquam canonicas, & verè non sint tales, cùm in illis non fuerit insertus tenor; præsumuntur circumuenti ab iis, quibus electiones examinandas mandarunt, Felin *in c. Cùm à nobis. n.3. de test.* Ruin. *cons.41. n.15. vers. Secundò, respondendum. lib.1.* Gabr. *concl.1. n.42. & seqq. de probat.*

Neque facit, quòd, quando interuenit consensus de 25.
iure naturali requisitus, electio dicatur canonica. In-

Innoc. *in c.Cùm sicut.n.*7.Compost. *col.6. in princ.n.* 17.*vers. Item, quæro, de elect.* Archid. *in cap. Nullus.n.* 2 *eod.tit.*Franc.Marc.*decis.*1322.*n.*1.*in fin.part.*1.& in
26. dictis electionibus interuenerit consensus de iure naturæ requisitus; & propterea tanquam canonicæ potuerunt confirmari, Innoc. *in d.cap. Quòd sicut.n.*23. *vers. Circa primum.* Ioan Anan.*n.*7.Bellam.*n.*50.Quia
27. fuit responsum, electionem triplici modo dici canonicam, largè, strictè, & strictiùs, vt per Gemin. *in cons.* 88,*num.* 4. Strictiùs dicitur canonica electio, quando omnia interueniunt, quæ sunt de substantia, & solennitate, quæ si omittantur, electio est nulla, vt *in d.cap. Quia propter*. Strictè dicitur, quando seruantur illa, quæ sunt de substantia: omissis tamen his, quæ pertinent ad solennitatem, vt putà vocatio absentium, &c. Isto casu electio non est nulla; sed venit annullanda, vt *in cap. Quod sicut.*28.*de elect.* Largè dicitur canonica, quando non sunt seruata substantialia, nec alia solennia requisita à iure positiuo: sed habet tantùm validitatem iuris naturalis, vt, quia, scilicet, habet consensum eligentium, & ista de iure non est valida, vt *in d.cap. Quia propter*, & *in cap. Sicut. de elect. in* 6. Vbi autem Papa appellat electiones canonicas,
28. censendum est, intellexisse de electionibus canonicis strictiori modo, cùm iura tales approbent, & illud est proprium significatum, quod communiter iura recipiunt: dum enim dicunt canonicam, intelligunt
29. de valida, vt patet *in cap. Postulasti in princ. de Cleric.excomm. minist.* & à propria verborum significatione recedendum non est, *l. Non aliter. ff. de legat.*3. *cap. In nostra de iureiur.* & *in cap. Propterea. de verb. significat.* Ita egregiè Gemin. *d.cons.* 88.*n.* 4. & benè Rebuff. *in prax. tit. Canonica instit. quæ dicatur.* vbi, quòd solum illa dicitur canonica, quæ fit secundùm
30. canones, *cap. Cùm aliter de dolo. cap. Grauis, de cens. cap. vnic. de ætat. & qualit, in* 6. Nec potest dici canonica, quæ iure facta non sit, *cap.* 1.*de elect.* Et si diceremus, Summos Pontifices non ita sensisse electiones canonicas; confirmationes, tanquàm non factæ ex certa scientia, corruerent, vt *supra* ostensum est.
31. Neque debuit allegari, quòd in Concordatis habeatur, Papam confirmaturum electiones canonicas, & concordata debeant intelligi iuxta terminos Concil. Basileen. *sess.*38.*de elect.* in quo fuit statutum quòd electiones factæ ab omnibus, vel à maiori parte, etiamsi reliqua electionis formam concernentia omissa fuerint, confirmari deberent. Nam, vt plenè satisfiat huic prætensæ vanitati, & minùs dignæ, vt, à Catholicis allegetur, Concordata continent: *Placet nobis, quòd in Metropolitanis, & Cathedralibus, &c. Monasteriis immediatè subiectis Sedi apostolicæ fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus constitutum in Constit. fel. rec. Nicolai PP. III. quæ incipit: Cupientes expectabimus, & lapso dicto tempore, si non præsentatæ, vel si minus canonicè præsentatæ fuerint, prouidebimus, &c. si canonicæ fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili, & euidenti causa, &c. de digniori, & vtiliori persona duxerimus prouidendum*, &c. Huiusmodi Concordata, quod sint intelligenda de electionibus strictiori modo acceptis, hoc est, iuxta formam *cap. Quia propter* dicit Henr. Canis. *in annotat ad d. Concordata.* & probatur ex verbis illis, si præsentatæ minùs canonicè fuerint: quæ verba sunt desumpta ex tex. *in cap. Quanquam. de elect. in* 6. vbi minùs canonicas appellat illas electiones, quæ fiunt contra formam Concil. Generalis, quæ est forma *c. Quia propter.* vt notat Gloss. *ibidem.* Et hæc satis probant omnia superiùs deducta ad interpretationem verbi, *canonicas*, positi in confirmationibus. Et

Æneas Sil. *in eius epist.*338. Martino Mayer Archiepiscopi Moguntini Cancellario, missa dat. Romæ 12. Kal. Octobris. 1457. & sic statim post Concordata videtur illa intelligere de elect. canonicis, prout de iure communi: inquit enim: *Nulla electio reiecta est quàm constet fuisse canonicam; Pontificalis Ecclesia in Alemania nulla reseruata est specialiter D.N. contra Concordata vestra*, &c.

Et hoc posito, inanis etiam est prætensio, quòd Concordata sint intelligenda iuxta determinationem Concilij Basileensis: quia, licèt illud in principio 32.
fuerit œcumenicum, eò quòd authoritate Summi Pontificis fuerit indictum sub præsidio Iuliani Card. Cæsarini: & prosequutum, donec illicita potestate vsurpata, & in Pontificem Romanum omni iudicio, & subiectioni coactiuæ iure diuino exemptum iudicium suum ipsi conuerterent, & Pontifex Legatum suum, omnésque alios Episcopos auocaret. Quando verò post horum discessum Synodus sub præsidio Cardinalis Arelatensis continuata, inuitóque Pontifice prorogata est, non tantùm Oecumenica, verùm etiam legitima Synodus esse desiit. Nam eo tempore, quo Concilium in Pontificem sententiam pronunciare ausum est, omnésque præcipui Episcopi discesserant, & Cardinalis Arelatensis præsidendi sibi munus assumpserat, quia Episcopi paucissimi erant, introduxerunt in Synodum ingentem Presbyterorū multitudinem, vt contra omnem formam Conciliorum, non Episcoporum, sed Presbyterorum Synodus esset; & Deus Opt. Max. sententiam suam dicere volens, tam horribili peste Basileam affligebat, vt maior pars eorum, qui remanserant in Conciliabulo, vel extincti, vel secedere coacti fuerint, vt refert Æn. Silu. *in hist. Concil. Basil.* cui ipse interfuit, quod Concilium in Concil. Lateranen. vltimo sub Iulio II. *sess.*4. 33.
sub Leone X. *sess.* 11. appellatur schismaticum, seditiosum, & nullius prorsus authoritatis, & san.mem. Eug. IV. ad orationem habitam per Ioannem Bachenstein, & petitionem factam nomine Concilij Basileensis, inter alia cùm peteretur obseruatio decreti de electionibus, præmissa responsione, quòd semper eius intentionis fuit, inuigilare in his, quæ honorem Dei, salutem animarum, ac bonum totius Ecclesiæ, & Reip. Christianæ concernerent, signanter ad extirpationem hæresum, reformationem morum, ac pacem populi Christiani, ad specialiter petita sic respondit: *Quantum autem ad negotium indulgentiarum, electionum, annatarum, causarum, & vacationum scriptorum, & abbreuiatorum Romanæ Curiæ; quia materiæ grandes sunt, & discussione, & declaratione indigent, se vna cum Fratribus suis S.R.E. Cardinalibus decreuisse respondere per suos Concilio quod quamprimum facere intendit, sperans responsiones suas tales esse debere, quæ iustitiæ, & honestati conueniant, ipsique Concilio, & omnibus pie sentientibus ad Dei honorem, charitatem, & pacem, ac bonum vniuersalis Ecclesiæ gratæ, & acceptæ meritò sint futuræ.* Ita habetur *tom.* 4.*par.*1. *Concilior. Colon. impr. in append. fol.*177.*& seqq.* & *fol.*179. habetur prædicta responsio.

Neque dici potest, Concordata esse intelligenda iuxta Concil. Basileen. ex quo Nicolaus V. qui Concordata fecit, & decreta Concilij Basileensis confirmauerit, vt patet *in eius Bulla*, & refert Æneas Sil. & Gobilin. *locis citatis*: & ideo Concordata debent intelligi iuxta statuta Concil. Basileensis per eundem Pontificem confirmata: quia hoc est merum figmentum, cum Concordata habeant dat. Kal. Aprilis, 1447. bulla autem habet datum sub 14. Kal. Iul. 1449. & sic de tempore Concordat. Bulla non erat in rerum natura. Veritas tamen est, quod Nicolaus V. non confirmauit decreta Concilij; sed pro bono pacis

electiones factas in obedientia Concil. Basileen. vt patet in prædicta Bulla, quæ habetur *in d. tomo 4. par.1.fol.96.* cuius hæc sunt verba formalia: *Nicolaus, &c. quascunque promotiones, electiones, confirmationes, postulationum admissiones, translationes, commendas, administrationes, prouisiones, reseruationes, vniones, incorporationes, reuocationes, pallij donationes, consecrationes, personarum benedictiones, de Ordine ad Ordinē translationes, infeudationes, absolutiones, liberationes, quietationes super quibuscunq. debitis ratione decimarum, indulgentiarum; annatarum; dispensationes, tam super ætatis, quàm natalium, & aliarum inhabilitatum defectus,* &c. *ac omnia, & singula, tam iustitiam, quam gratiam concernentia, siue in foro conscientiæ, vel contentioso, in personis, & locis, quæ tempore concessionis, & aliorum præmissorum obedierunt prædicto Vener. ac chariss. fratri nostro Amedeo, Cardinali Felici V. nominato, ac congregatis (s. in Concil. Basil.) aut alterius eorum auctoritate, etiam de latere Legatos, seu delegatos ab eis potestatem habentes coniunctim, vel diuisim, qualitercunque facta, gesta, concessa, indulta, data, disposita, & ordinata, etiamsi maiora, aut grauiora, aut alterius cuiuscunque naturæ à præmissis existant, & specialem requirentia expressionem cum omnibus, & singulis inde sequutis, ac etiam omnia, & singula per Ordinarios in dictis locis facta pro bono pacis, & vnionis Ecclesiæ, motu proprio, & ex certa scientia, & apostolica potestatis plenitudine, de consensu Venerabilium Fratrum nostrorum, S.R.E. Cardinalium, præsentium serie approbamus, ratificamus, & confirmamus, rataque, & firma fieri volumus,* &c. Et quamuis prædicta clarissima sint; potest tamen addi, quòd à gesta Concil. Basil. fuissent confirmata, frustrà in Concil. Lateranen. sub Iulio II. & Leone X. *sess. 4. & 11.* vt *suprà* relatum est, illud fuisset appellatum schismaticum, seditiosum; & nullius prorsus authoritatis; & in cassum, dum in eodem Concilio Lateranen. improbantur acta Basileen. fuissent facta Concordata, cum Rege Franciæ.

Et Æneas Silu. *epist. 369. sub dat. Romæ 8. Augusti, 1457.* scribens d. Martino Mayer, Cancellario Archiepiscopi Moguntini, non dicit, decreta Concilij fuisse confirmata, imò totum oppositum; sique aliter diceret falsum esset. Audiatur ipsemet loquens ibi: *Sed, vt ad querelas tuas veniamus, dicimus, tibi dignum esse, vt compactata cum vestra natione seruentur,* &c. *Verum cum dicis, decreta Concil. Basil. non custodiri, idque putas iniuriosum esse nationi, indignam dicimus esse querelam tuam; propter decreta enim Basileensis Concilij inter Sedem apostol. & nationem vestram dissidium cœpit: cùm vos illa prorsus tenenda diceretis: Apostolica verò Sedes omnia reiicere. Itaque fuit denique compositio facta,* s. Concordata, *in qua nos Imperatorio nomine interfuimus: eam certam legem dedit deinde inuiolabiliter obseruandam, per quam aliqua ex decretis Concil. prædicti recepta videntur, aliqua reiecta*: hoc est, fuerunt facta Concordata, per quæ aliquid fuit concessum nationi; non autem simpliciter dicit, quòd per Concordata gesta in Concilio Basileensi fuerunt confirmata: & subditur: *Itaque non iustè agis, si per omnia seruanda esse decreta contendis.* Et sequitur ibidem: *Sed venio ad electiones, quas passim contemni refers. Hoc non inuenimus, ita esse, vt asseris: nam, postquam ex Alemannia huc venimus, plures Ecclesiæ Cathedrales eiusdem nationis vacauerunt in quibus, vel postulationes factæ, vel electiones fuere. De postulationibus nihil est, quod obiici possit: nam illæ ex gratia pendent etiam vetusto iure, liberúmque est Pontifici Maximo, eas admittere, vel reiicere: electiones autem, si canonicæ fuerint, compactatorum vigore confirmationem merentur, nec repelli possunt, nisi de vtiliori persona Romanus Pontifex de Consilio Fratrum suorum S.R.E. Cardinalium duxerit prouidendum; sed neque hîc est aliquid, quod reprehendi meritò possit.* Et sic apparet, quòd refert tenorem Concordatorum, & intelligit de electionibus canonicis, prout de iure communi; non autem iuxta disposita in prædicto Conciliabulo, & subsequitur idem Æneas, *De tempore dicimus, quo Romanam Curiam sequimur. Neque enim (iam biennium tantùm est, quòd hîc sumus) vlla electio huc allata est, quæ ritè, & canonicè comperta sit; nam Traiectensis electio, de qua magni rumores habiti sunt, in personam excommunicati ceciderat: aliæ verò alios defectus habuêre.* & concludendo dicit: *Itaque vides, non esse, cur vestra natio circa electiones iustam querelam habeat,* &c.

Et non aduersatur idem Æn. Sylu. sed fauet *in Apologia ad eundem Martinum Mayer. fol. 672.* secundùm paruam impressionem: ibi enim recenset obitum Eugenij IV. & creationem Nicolai V. quódque miserit Legatum in Germaniam Ioannem Cardinalem S. Angeli: *Coram quo, inquit, disceptatum est, quonam pacto Pontifici Nicolao parendum esset, erant, qui decreta Basileen. Concilij omnia suscipiēda contenderent, illisq. saluis, Papæ obediendum. Contrà Legatus apostolicus eius Conc. legib. quod Romana Sedes reputasset, nullam inesse vim aiebat. Alij, quib. media sententia placebat, verum Basileæ Concilium aliquando affirmabant, eiúsque temporis constitutiones haudquaqua reiiciendas esse putabant. Postremo eo modo concordiæ locus fuit, vt sententia quorundā decretorum Basileen. Concilij reciperetur: reliqua verò eius statuta reiecta viderentur.* Hæc verba non sunt intelligenda: quòd decreta Concilij fuerint approbata; sed quòd in Concordatis aliquid fuerit conuentum, prout dispositum fuerat in Concil. Basileen. & quoad formam electionum, quòd Concordata non sequantur disposita in Conc. Basileen. literis rotundis, idem Æn. asserit ibi: *Sed pergis vlterius, & concordiæ formulam attingens decretum super electionibus in Basilea promulgatum, tanquam receptum in conuentionibus videatur, infringi, reiicique contendis, inexcusabilem esse Romanum Pontificem arbitraris, & prorsus iniustum, qui cunctis electionibus aduersetur, nec tolerabile hoc tuæ genti esse existimas, nec tibi responderi posse in hac parte cōfidis.* Sed subsequitur prædictæ obiectioni talis responsio: *Falleris haud modicè nostro iudicio, quemadmodum clariùs tibi ostendemus; nam formula concordiæ, quæ respicit electiones, hunc sensum habet; illas enim in Ecclesiis Cathedralibus, & ex Monasteriis expectari iubet per tempora, quæ sunt à iure statuta, eásque, si canonicæ fuerint, confirmari, nisi Romanus Pontifex de persona, quæ sit magis idonea electo, vacanti Ecclesiæ de consilio Fratrum suorum, S. R. E. Cardinalium prouidendum duxerit.* Et sic verbis, quibus nihil potest obiici, dicit, Concordata circa electiones non esse intelligenda, vt, scilicet, electiones subsistant, si iuxta tenorem Concil. Basileen. fiant; sed solùm quòd sustineantur, si secundùm Canones factæ fuerint; & tamen recenset plures electiones, quas Summi Pontifices tanquam canonicas confirmarunt; alias verò tanquam minùs canonicas reiecerunt. Denique Gobelin. *in comm. Pij II.* qui fuit idem Æneas Sylu. ita in minoribus appellatus, *fol. 12. secundum magn. impress.* & *fol. 20. secundum paruam, vers. Intereà Ioan.* refert, quòd Legati Romam missi retulerunt, Eugenium dutissimè respondisse: & quod Æn. Sylu. alias notulas composuit, quæ Eugenio mitterentur, vt verè postea Romam missæ fuerunt; sed hoc non tangit

git negotij veritatem, quæ claré elucescit ex *suprà deductis*.

35. Quantum attinet ad tertium principale caput oppositum, nempe, quòd ista non fuerit electio simpliciter per scrutinium; sed per compromissum cum scrutinio mixtum, quæ forma eligendi est canonica... putà, si ita compromissum sit, vt compromissarij ipsi exquirant vota singulorum, illúmque eligant, in quem maior, & sanior pars consenserit, vt est constitutio Innocentij III. de qua in *cap. Cùm dilectus.32. de elect.* quæ non fuit reuocata per Constitutionem Alex. III. in Concil. generali de anno 1215. de quo *in dicto cap. Quia propter.* vt declarat Bonif. VIII. *in cap. Cùm expediat.29. de elect. in 6. cap. Si cui.27. eod. tit.* Canis. *in Compend. iur. canon. in tit. de elect. cap. de concurs. comprom. cum scrutin.* Bais. *de elect. par.3. cap.17. num.4. vers. Aliquando autem.* Cæterùm, quòd ista forma sit canonica, non negatur; sed factum negatur; non enim fuit processum per viam
36. compromissi cum scrutinio mixti: quia compromissum, aut fit expresfsè, aut tacitè ex verbis inducitur, vt sentit Petr. de Bais. *ead. par.3. cap.17. num.1. in fin. de elect.* & Specul. *in rubr. eiusdem tituli, num.13.*
37. In hoc autem casu neutrum adest. Non expressum: quia congregato Capitulo, is, qui habet in Capitulo primam vocem, vel alius de mandato Capituli, seu quiuis etiam sine mandato, Capitulo tamen non contradicente, requirit primò singulos singillatim, an placeat procedere hac forma compromissi: & omnibus consentientibus, ita vt nullus omninò discrepet, debet requirere eos iterum, quibusnam personis, & per quem modum velint eis committere vices suas: & omnibus de personis concordantibus. & de modo; tunc omnes simul, vel vnus nomine omnium in personas huiusmodi eligendas transferat potestatem; si verò Capitulum nolit in compromissarios conuenire, possunt eo casu, vt citiùs ad concordiam deueniatur, vni, vel pluribus, qui vice omnium eligant compromissarios, committere vices suas. Ita Mandag. *de elect. par.1. cap.39.* Compostell. *in c. Quia propter. num.26. vers. Quæro modò*, & ibi Bellam. *in §. Vel saltem. n.7. eod. tit.* & de hoc debet confici publicum instrumētum. Specul. *in tit. de elect. §.2. in princ.* Bertach. *de Episc. par.1. lib.3. quæst.49. n.93.* Idem Specul. *in cap. De via compromiss. num.4.* Et hoc casu quæstio est, vt per Bart *in l. Institutio. num.3. ff. de cond. instit.* an duo sint conficienda instrumenta, vt, scilicet, vnum contineat: *Nos eligimus, quem tales compromissarij nominabunt.* & alterum: *Eligimus illum, quando tales compromissarij nominabunt.* Tamen idem Bart. concludit, quòd licèt de iure duo essent conficienda, de consuetudine contrarium seruatur. Hanc autem formam hic non fuisse seruatam, certum est, cùm nihil tale legatur in instrumento S. D. N. transmisso.

38. Reliquum est, vt videatur, an adsit compromissum cum scrutinio mixtum, saltem tacitè. Abbas Richardotus fuit electus Præsidens Capituli, & ea, quæ vti talis, gessit, gessit in præsentia Abbatis Treueren. & S. Matthiæ; fuerunt etiam electi tres scrutatores de Collegio, quibus, & antè nominatis Abbatibus fuit data, & concessa omnis authoritas, & potestas, secreto, & singilatim vota omnium, & singulorum scrutandi: quapropter hi fuerunt electi scrutatores, non compromissarij, vt, scilicet, eligerent per compromissum cum scrutinio mixtum; vt enim superiùs
39. firmatum est debet dari facultas, vt compromissarij vota singulorum exquirant, illúmque eligant, in quem maior, & sanior pars consenserit, *dicto cap. Cùm dilectus. 32. de elect.* quem ita explicat Gloss. *in cap. Cùm expediat.* quæ est prima, & incipit: *Pro intellectu. de elect.* Et quamuis in dicto instrumento subdatur: *Et facta collatione numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritum, fuit data potestas, illum in Abbatem nominandi, & publicandi, in quem omnes, vel maior pars Capituli inueniretur consensisse.* hæc tamen verba sunt intelligenda, vt scilicet scrutatores possint nominare, hoc est, verbo pronunciare, seu proclamare, & publicare electionem factam à Capitulo; non autem, quòd ipsi tanquam compromissarij possint eligere: quia post electionem 40.
factam à Capitulo electio pronunciatur, & publicatur, vt benè Rebuff. *super Concord. rubr. de reg. ad Prælat. nomin. §. vlt. in verb. forma, in 13.15. & 16. requis. fol.130. & 231.* & tunc demum data facultate nominandi, censeretur data etiam facultas eligendi, si constat, arbitros fuisse electos. Et in istis terminis pro- 41.
cedit text. *in cap. Cùm in iure peritus.33. de elect.* vbi Hostien. *n.13. vers. Sed quidquid. dicat.* Ioan Andr. *n.8.* Rebuff. *in pract. de nomin. quæst.1. n.24.* Hic autem non fuerunt electi arbitri, sed scrutatores, vt dictum est: & ideò illa facultas nominandi debet quoad publicationem censeri, vel ad summum data ad electionem nomine Capituli faciendam; cùm de substantia sit, vt vnus nomine Capituli eligat, vt *in c. Quia propter.* & ibi DD. quod clariùs ex modo procedendi, de quo statim dicam, colligi potest.

Cessat denique omnis difficultas: quia in instrumēto, quo petitur confirmatio, Capitulum his verbis loquitur: *Atque pro publicatione noui electi Abbatis, & Pastoris instantes per sæpedictum D. Præsidentem expressè rogati, num actam per nos electionem ratam, firmámque haberemus.* Ex qua serie apparet, quòd Abbas nō vocatur compromissarius, sed præsidens, & non agitur de electione facta à compromissariis, sed ab ipsomet Capitulo. Et quanuis in compromissis Capitulum 42.
censeatur eligere, quem arbitri nominabunt, Compost *in cap. Licèt. n.7. de elect.* Host. *n.14. vers. vtique, quia ex compromissis.* hîc tamen Capitulū non loquitur de electione ipsius nomine facta à compromissariis; sed de electione ab ipsomet Capitulo facta; quod euidentius demonstratur: quia Capitulum proclamari, & publicari fecit electionem per ipsum Præsidentem Richardorum: quod propriè conuenit electioni per scrutinium: facta enim collatione, debet sequi cō- 43.
munis electio per vnum nomine Capituli per verba singularis numeri. & *in cap. Cùm ab vno. de re iudic. in 6. cap. Sicut. de elect. in 6.* Franc. Marc *decis.922. n.2. lib.1.* & ista communis electio potest etiam fieri per 44.
extraneum, dummodo electores tacitè, vel expressè consentiant. Bais. *in direct. elect. par.3. c.33. n.4. & seq.*
Si igitur fuisset processum per viam compromissi, 45.
vnus compromissarius omnium compromissariorum vice eligere debuisset, vt putà dicendo: *Ego N. compromissarius de consensu, & voluntate compromissariorum meorum eligo, &c.* hanc formam ponit Mirand. *in Manu. Prælat. regul. par.2. quæst.33. art.38. concl.2.* & benè adaptatur, quando pronunciatio fit sine scriptis. Mandagot. *de elect. quæst.59. form.9.* ponit aliam, quæ idem in substantia continet; & subiicit, opus esse, vt vnus vice omnium eligat, aliàs electio est nulla. Oldrad. *cons. 184. in princ.* Roman. *cons 216. num.4. vers 4. eiusdem nullitas.* In proposito autem neque expressè, neque per æquipollens verba possunt importare, quòd Præsidens, tanquam Compromissarius, nomine aliorum compromissariorum elegerit.

Dato tamen, absque eo, quòd veritati præiudicetur, quòd electio fuerit per compromissum cum scrutinio mixtum, nec etiam sustinetur; licèt enim ista dicatur melior, & expeditior forma, cùm non 46.
omnes formam scrutinij benè sciant, vt ait Gloss. *in cap. Cùm expediat. in verb. inquisitis. de elect. in 6.* Mandag.

Mandag. *de elect. cap.41. in littera E.* Nihilominus isto casu non possunt omitti substantialia scrutinij, *cap. Si cui, de elect. in 6.* vbi, si fuerit actum, quòd electio facta per compromissum cum scrutinio mixtum, vt, scilicet, eligatur ille, in quem maior pars respectu numeri, non autem respectu totius Capipituli consenserit, valeat; non tenet. Et Gloss. *ibidem*, exemplificat in verbo, *secretò*, si fuerit actum, quòd vota non sint secreta: quia semper habet locum ratio finalis illius text. & meritò hoc dicit: ex ea enim ratione text. dicit, electionem factam vigore compromissi non tenere, si actum fuit, vt eligatur nominatus à maiori parte respectu minoris, cùm hoc sit præter formam, quam generale Concil. seruari statuit in electionibus celebrandis, decernens, eas, si aliter fierent, non valere, & Gloss. *ibidem* explicat, ipso iure: & sic ista ratio militat, quotiescunque omittitur aliquod substantiale, de quo *in cap. Quia propter*, vt benè Abb. *in d. cap. Quia propter, §. Vel saltem, num.2. vers. Non tamen, de elect.* vbi dicit, quòd, etsi prædicta Gloss. *in cap. Cùm expediat.* hanc formam vtiliorem nominet, non tamen intelligas, quòd compromittentes possint in aliquo tollere huius Capituli substantialia, (scilicet *cap. Quia propter,*) Butr. *in d. cap. Si cui, num.5. in fin. de elect. in 6.* Lap. Abb. *num.2.* Canis. *in sum. iur. canon. tit. de elect. cap. de concurs. scrut. cum compr.* Et expressè sentiunt DD. mox allegandi, dum firmant, quòd in electione per compromissum cum scrutinio mixtum, non requiratur collatio plena, sed aliqualis; cùm forma compromissi non requirat illam de se, quam requirit forma scrutinij: illa enim arctior, ista liberior; nec tenetur compromissarius ad aliud,
48. quàm ad id, quod in compromisso expressum est; quia non est necessaria collatio meriti ad meritum, zeli ad zelum; sed numeri tantùm ad numerum, vt, nimirum, videatur, an adsit maior pars totius Capituli. Monach. *in cap. Cùm expediat. 29. num.9. ad fin. vers. Item quæro, & num.10. de elect. in 6.* Ioan. Andr. *in princ.* Gemin. *num.3. vers. Quæro, an ista forma.* Compostell. *in cap. In Genesi, 59. col.3. vers. In forma verò compromissi.* vbi Abb. *num.2. in 4. notab. de elect.* & in hoc ista forma compromissi cum scrutinio mixti potest secundùm dictam Gloss. vtilior appellari. In nostro autem casu omnes defectus considerati in forma meri scrutinij, in hac etiam electione militarent: excepto tamen, quòd non dicerentur adhibiti sex scrutatores: quia tres primi extra Collegium compromissariorum nomine venirent; & alia nullitas posset addi, quòd vnus ex compromissariis nomine aliorum compromissariorum electionem minimè publicauerit. Et ex forma ipsius compromissi corrueret etiam electio: quia scrutatores de Collegio non exquisiuerunt suffragia; & illa non fuerunt redacta in scriptis, prout fuerat ordinatum in instrumento compromissi: quæ omissio formæ vitiat compromissum, cùm forma data sit seruanda, & illius verba
49. debeant potiùs restringi, quàm ampliari, vt per DD. *in illo cap. Cùm expediat. loco citato*, & benè Bald. *cons.101. Nobiles viri, num.8. vers. Videtur concludendum, in fin. & cons. 103. lib.3. in princ.* Soc. *consil.20. in princ. lib.1.* vbi quòd est stricti iuris, & in ea veniunt solùm ea, de quibus specialiter est dictum, Dyn. *cons.45* quod incip. *Quæst. quæ vertitur.*

Et ita conclusum.

REVEREND. D. PENIA.

Tullen. Monasterij, 17 Maij, 1597.

ARGVMENTVM.

Abbas an, & quando beneficio priuetur ob non promotionem ad sacros Ordines; & an ipso iure, an verò præcedente monitione.

SVMMARIVM.

1 *Clerici beneficiati priuantur beneficio, si non faciunt se promoueri ad sacros Ordines.*

2 *Abbas non priuatur beneficio ipso iure ob non promotionem ad sacros Ordines: sed est necessaria præcedens monitio, & num. seqq.*

Cap.1. de ætat. & qualit. *intellectus, ibid.*

3 Cap. Cùm in cunctis, §. Inferiora, de elect. *intellectus.*

4 Cap. Licèt canon. de elect. in 6. *intellectus.*

5 Clement. Ne in agro, §. Cæterùm, de statu Monach. *intellectus.*

6 *Disponens, si aliquid voluisset, expressisset: non expressum; ergo noluit.*

7 *Pœnalia non sunt extendenda de persona vnius qualitatis ad personam diuersæ qualitatis.*

8 *Pœna priuationis non habet locum, nisi in casibus à iure expressis.*

9 *Abbas, qui actu exercet curam Monachorum priuatur Abbatia ob non promotionem ad sacros Ordines: secùs, si talem curam non habet.*

10 *Dispositio pœnalis qualificata non habet locum, deficiente qualitate.*

11 *Parochialitas non concluditur ex perceptione decimarum, tanquam signo æquiuoco.*

12 *Clericus non priuatur beneficio ob non promotionem ad sacros Ordines, quando fuit monitus, lite pendente, quo tempore ad illos suscipiendos cogi non poterat.*

DECISIO XXIV.

Post dubium die 27. Ianuarij præteriti disputatum super concubinatu Abbati Nicolao opposito, & ad illius fauorem negatiuè deciso, consequenter in hac propositione, quæsiui super alio articulo à Rota etiam præscripto, an idem Abbas, ob non promotionem ad sacros Ordines esset ipso iure Abbatia priuatus, aut saltem per sententiam veniret priuandus.

Et Domini vtraque parte informante, neque ipso iure fuisse priuatum, nec venire priuandum censuerunt. Nam ex iuribus, quibus id suaderi posse videbatur; nempe, *cap.1. de ætat. & qualit. cap. Cùm in cunctis, §. Inferiora, de elect. cap. Licèt canon. eodem tit. lib.6. Clem. Ne in agro, §. Cæterum, de statu Monach.* non poterat id legitimè concludi. 1.

Quoniam *c.1. de ætat. & qualit.* non inducit priuationem ipso iure; sed procedit iuxta terminos *c. Cùm in cunctis, §. Inferiora, de elect.* nempe, in priuatione per sententiam; monitione tamen præcedente, Gloss. *in d. c.1. in verbo, Fiant, & in §. Inferiora, in verbo, canonibus*, vbi Ant. de Butrio *n.6.* Rota *decis.3. de pœn. in antiq.* Gemin. *cons.131. num.1. & seq.* & Feder. de Sen. *cons.28.* quod incip. *Casus.* 2.

Cap. Cùm in cunctis, §. Inferiora, licèt comprehendat Abbates, vt notauit Panorm. *in d. §. Inferiora, n.3.* non tamen operatur priuationem ipso iure, nec per sententiam sine præuia Episcopi monitione, *d. §. Inferiora,* 3.

riora. Rebuff. *in praxi benef. tit. de non promot. infra an.num.* 25.

4. *Cap. Licèt canon.* strictè procedit in Ecclesiis parochialibus, & earum Curatis, seu Rectoribus actu curam administrantibus, de quibus loquitur *in d.* §. *Inferiora.* Glos. *in d.c. Licèt canon. in verbo, Parochialibus.* Gemin. *d.cons.* 131.*n.*1.*& seq.* Rota *d. decis.* 3. *de pœn. in ant.* Ioan. Andr. *in c. Statutum n.* 2. *circa med. de elect. lib.* 6. Latè Rebuff. *in prax. d. tit. de non promotis infra annum, n.* 21. 27. *&* 60.

Rursus *c. Licèt canon.* non habere locum in Prælatis Collegiatarum declarat *c. Statutum eodem tit. de elect. lib.* 6. neque in illis, qui non exercent curam per seipsos docent *ibidem* communiter Canonistæ, & Vital. *in Clem.* 1. *n.* 27. *de offic. Vicarij, & in Clem. Ne in agro.* §. *Cæterum. n.* 37.

5. Omnis ergo difficultas versabatur circa intellectũ *d. Clem. Ne in agro.* §. *Cæterùm.* quam ideò huic Abbati Nicolao non obstare pronunciatum: quia illius dispositionem locum habere solùm in Priori conuentuali, habente curam animarum, & personarum, tam in foro pœnitentiali, quàm iudiciali; non autem in Abbate, præsertim commendatario, cuius persona remanet sub dispositione *d.* §. *Inferiora.* censuerunt Fed. de Sen. *cons.* 25. *n.* ..... Rebuff. *precit. loco n.* 21. *&* 22.

Cui intellectui suffragabatur series verborum d. Clementinæ, quæ multis in locis, tam ante, quàm

6. post *d.* §. *Cæterùm, quando* voluit comprehendere Abbates, illos explicitè nominauit, vt *in* §. *Rursus.* & §. *seq.* & *in* §. *Si quis.* & *in* §. *Ad ampliationem.* at *in* §. *Cæterùm* omissa mentione de Abbate Priorem tantùm expressit: ergo ibi de Abbate disponere noluit: quia, si voluisset, simpliciter expressisset.

7. Alex. *cons.* 38. *n.* 8. *lib.* 6. Gabr. *cons.* 79. *n.* 28. *lib.* 1. & cum agatur de pœnalibus, non est facienda extensio de persona vnius qualitatis, ad aliam habentem diuersam qualitatem: nec est imponenda pœna priuationis, nisi in casibus à iure expressis. Glos. communi-

8. ter recepta *in c. fin.* vbi Abb. *de iurepatronat.* latè Tiraq. *in l. Si vnquam. in verbo Reuertatur. n.* 248. *& seq. C. de reuoc. donat.* Alex. *cons.* 103. *n.* 15. *lib.* 2.

9. Præterea aliqui ex Dominis dicebant, quòd quãuis dispositio *d.* §. *Cæterùm* haberet etiã locum in Abbate; secus ipsi locũ habere opinabãtur intelligenda tamen erat de illo Abbate, qui actu exercet curã Monachorum. Rebuff. *d. tit. de non prom. infr. ann. n.* 6. *Si tamen.*

Vnde, cùm Abbas Nicolaüs nõ haberet curã Conuentus, nec Monachorũ, quæ non residet penes Commendatarium Clericum sæcularem non habitantẽ intra Claustra Conuẽtus; sed extra in propriis domibus: sed tota est penes Priorem conuentualem, qui habet curam Conuentus, & Monachorum, & exercitium istius curæ, cuius ratione requiritur actualis promotio

10. ad Ordines sacros: ideò deficiente in persona Domini Nicolaï ista qualitate à Clementina requisita, necessariò etiam deficiebat dispositio pœnalis, qua veniret plectendus, si illa qualitas sibi competiisset.

Rursus non poterat prætendi necessaria promotio ratione curæ animarum ipsarum Parochianorum: quia, licèt Abbas præsentaret Rectoriam sæcularem ad Altare S. Petri habentem curam animarum; non tamen inde inferebatur, curam spectare ad Abbatem: nam ex serie facti petebat istam curam sæcularẽ olim fuisse in Ecclesia S. Petri, quæ fuerat diruta, & trãslata ad Ecclesiam S. Mansueti ad altare S. Petri, quod in titulum Presbytero sæculari conferri cõsueuit, qui cùm nomine proprio, non Abbatis, curam exerceat; ille, nõ Abbas ex decreto Canonum promoueri tenebitur.

Postremò, omnes Domini vno consensu censuerunt, istam Abbatiam non videri talem, vt necessariò requireret promotionem: cùm anno 1541. authoritate apostolica ex certa scientia fuisset commendata huic Nicolao in duodecimo suæ ætatis anno constituto per resignationẽ Diaconi Cardinalis Ioannis à Lotharingia, tunc non Presbyteri, vt apparebat ex serie prouisionis; & tamen de nullius dispensatione constabat.

Nec obstabat, quòd Abbas perciperet decimas: quia 11.
ex perceptione decimarum, tanquàm ex signo æquiuoco non concluditur parochialitas Anchatan. *cons.* 162. *n.* 4. *vers. Non obstante allegata.* Ant. de Butr. *in c. Quia nonnulli. n.* 10. vbi communiter Canonistæ *de Cler. non resid.* sed neque alia signa parochialitatis, die 20 Maij, 1577. cor. bon. mem. Cantuccio.

Cùm itaque ex prædictis constaret, Abbatem non teneri ad susceptionem sacrorum Ordinum, non erat locus iuribus ipsis iure inducentibus priuationem.

Sed neque veniebat priuandus: quia non fuerat munitus, nisi pendente lite, quo tempore ad Ordines suscipiendos cogi non poterat, *c. Commissa. de elect. lib.* 6. Bellam *d.* 89. *n.* 1. Rebuff. *d. tit. de non promotis infra annum, n.* 41.

R. P. D. VEROSPIO.

Nouarien. Præpositura, Lunæ, 28. Iunij, 1632.

ARGVMENTVM.

Vacatio an, & quando dicatur consumpta.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficiorum reseruatorum facta ab Ordinario inferiori à Papa, est nulla.*

2 *Vacatio consumitur per collationem acceptatam.*

3 *Collatio acceptata, aut ratificata tribuit per se ius in re.*

4 *Vacatio vt dicatur consumpta, non sufficit ius ad rem; sed requiritur ius in re.*

5 *Ius in re vt acquisiuisse dicatur prouisus de beneficio non est opus apprehensione, aut assecutione possessionis.*

6 *Gratiæ substantia consistit in sola collatione: quia scriptura, immissio in possessionem, & alia, quæ sunt præter ipsam gratiam, solùm requiruntur, vel in ipsius testimonium, vel propter commoditatem prouisi.*

7 *Electio non dat nisi ius ad rem, aut ipsam electionem prosequendam.*

8 *Beneficium non dicitur vacare in Curia, per obitũ electi in Curia, qui, adhuc cõfirmatus non fuerit.*

9 *Eligendi, & confirmandi potestatem habens, eligẽdo censetur confirmare, & confirmando eligere.*

10 *Beneficia minora, si de consuetudine sint electiua, indigent confirmatione, ita vt ex sola electione ius non acquiratur electo.*

11 *Electio superioris authoritatem, & confirmationem expectat; collatio vero sola sui authoritate nititur.*

12 *Electus ab habente facultatem confirmandi, censetur eo ipso confirmatus; etiamsi electio ab eo fieret iure deuoluto.*

13 *Electio, aut alius actus tribuens solum ius ad rem, quare non tribuat etiam ius in re*

14 *Præsentatio tribuit ius in re præsentato, qui necessario est instituendus, eò quòd propter ipsum nemo alius præsentatus fuerit.*

15 *Præsentatio tribuit ius in re præsentato, qui solus inter cæteros habet conditiones requisitas in fundatione.*

16 Prouidere, *verbum, continet absolutam, & perfectam collationem.*

17 Proui

17 Prouidere, *verbum verificatur etiam in electione, aut præsentatione, quæ fiant in ordine ad institutionem, aut confirmationem.*

18 *Examen requisitum in decreto Concil. Trid.* sess.7. de reformat. cap. 13. *in quibus beneficijs sit necessarium.*

19 *Vacatio vt dicatur consumpta, idem est, quòd alicui sit collatum certum beneficium, vel quòd illi debeatur.*

20 *Confessio tacita, cùm præsens actui non contradicit, idem operatur, ac expressa.*

21 *Præsens si non potest sua contradictione actum impedire, tacitè consentiendo non sibi præiudicat, & potest quandocunque actum impugnare.*

22 *Consentiens actui potest impugnare actum, si consensus proueniat ex diuerso iure ab eo, quo illum impugnat.*

23 *Collatio beneficij facta præsente, & non contradicente illo, qui in eadem collatione ius habebat, ei non præiudicat, maximè si ius illud ignorabat, num. seq.*

25 *Confessio partis non potest dare ius in beneficio.*

26 *Confessio partis suffragatur ad defendendum possessorem in sua possessione.*

27 *Confessio non præiudicat in his, quæ non dependent à libera voluntate confitentis.*

Decisio XXV.

IN Cathedrali Ecclesia Nouarien. ex antiqua illius
Ecclesiæ consuetudine, collatio beneficiorum, quo-
rum vacatio contingat in mensibus non reseruatis,
ad eiusdem Ecclesiæ Capitulum spectat, vt de hoc
Capituli iure constat ex Text. *in c. Dilectus filius,* 27.
de præb. Contingit autem, quòd cùm per obitum Gre-
gorij Tornielli, in mense Septembris, vacasset Præ-
positura in eadem Ecclesia, de ea ab ipso Capitulo
prouisus fuerit Augustinus Cataneus: & secuta eius-
dem Augustini morte in mense Nouembris, eandem
Præposituram à Sede apostolica impetrauerit Ga-
briel Torniellus, qui expedito Breui de capienda pos-
sessione nomine Cameræ, ab A. C. executore Litte-
rarum apostolicarum obtinuit sententiam immissio-
nis. Quia verò hanc ipsam Præposituram sibi ab eo-
dem Capitulo conferri obtinuerat Ianus à Porta, qua-
si adhuc vacantem per obitum Gregorij (cùm Augu-
stin. Cataneus, qui ex causa obitus eiusdem Grego-
rij de ea primùm prouisus fuerat, decessisset, non-
dum assecutus illius possessionem.) Interposita pro
parte Iani appellatione à sententia immissionis con-
cessæ ab A. C. Gabrieli prouiso apostolico, causá-
que mihi commissa, dedi dubium, an eidem Iano
suffragaretur ea prouisio Capituli: cuius dubij reso-
lutio ex eo potissimum pendebat, an propter colla-
tionem factam Cataneo extincta fuerit vacatio con-
tingens ex persona Gregorij: quia, si ex persona eius-
dem Cataneì desumi debebat hæc vacatio, cùm men-
sis Nouembris, in quo illa successit, sit semper fixus,
& reseruatus collationi Sedis apostolicæ, non pote-
1. rat sustineri collatio facta à Capitulo in persona Iani
propter Decretum irritans positum in regula reserua-
toria. Cassad. *decis.* 1. *de restit. spoliat.* Bellarm. *de-
cis.* 136. *eod. tit.* Put. *decis.* 196. *num.* 3. *lib.* 3. Cardin.
Seraph. *decis.* 367. *num.* 1.

Et non suffragari Iano prouisionem Capituli, Do-
2. mini responderunt ex hac ipsa ratione, quòd per
collationem factam Cataneo, quæque ab ipso fuit
acceptata, consumpta fuerit gratia, & prima vaca-
tio, quæ successit propter obitum Gregorij, *iux. dec.*
Rot. 24. *de præb. in antiq.* quam secuti fuerunt Put.
dec. 42. *l.* 2. Card. Simonett. *de reseru. c.* 56. & alij plu-
res, quos referunt Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 15. §. 2. *n.* 31.
Garz. *de benef. part.* 4. *cap.* 2. *num.* 2. cùm hic effectus 3.
eidem collationi communiter tribuatur, vt postquam
illa acceptata fuit, aut ratificata, ipsa per se ius in re
tribuat, vt not. Dec. *in c. Si tibi absenti, de præb. l.* 6.
Gloss. *in cap. Quodam, in verb. Collatio, eod. tit.* & l. &
probat text. *in c. vlt. in §. Sanè, de concess. Præb.* cuius
authoritate motus fuit Rom. *cons.* 350. *num.* 13. & 17.
Couarr. *variar. resol. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 1. Rot. *decis.* 24. *de
præb. & decis.* 87. *de reseruat. in antiq.* Neque enim, vt
hoc ius assecutus dicatur in beneficio is, cui de eodem
beneficio prouisum fuit, (ex quo solùm iure consumi- 4.
tur vacatio, cùm non satis sit ius ad rem, sed tantùm
hoc possit ius in re, vt ex cap. *Si electio, de elect. lib.* 6.
concludit Rot. *decis.* 427. *part.* 1. *diuers. & decis.* 498.
part. 2. *recent.*) opus esse potest apprehensione, aut asse- 5.
cutione possessionis, dum ipsa possessio, tanquam
quid facti, non potest hoc ius dare in incorporalibus,
& præsertim in spiritualibus, vt in proposito conside-
rauit Rot. *d. decis.* 87. *de reseruat. & dec.* 24. *de præb.
in antiq.* & apud Mohed. *decis.* 9. *vt lit. pend.* & è con- 6.
tra vis, ac substantia ipsius gratiæ consistit in sola
collatione, cùm scriptura, immissio in possessionem, &
alia, quæ sunt præter ipsam gratiam, solùm requiran-
tur, vel in ipsius testimonium, vel propter commodita-
tem prouisi, iuxta opinionem Rot de qua Cassad. *de-
cis.* 4. *num.* 4. *de caus. possess. & propriet. decis.* 1. *de re-
nunciat. & decis.* 2. *de pension. n.* 10. *super reg.* Verall.
decis. 88. *num.* 3. *part.* 3. Rot. *decis. vlt. num.* 3. & 4. *de
reseruat. in antiq. & decis.* 336. *n.* 11. & 12. & *decis.* 585.
num. 2. *part.* 1. *recent.* Card. Simonett. *de reseruat. c.* 55.
& 56. qui in tantum hæc vera esse dicit, vt iura, in
quibus præter collationem videtur hæc possessio re-
quiri, vt *in cap. Commissa, de elect. lib.* 6. & *in cap. De
multa, de præb.* intelligenda sint respectu pœnæ, quæ
in dd. Capitulis possessori irrogatur, cùm non absolu-
tè id negent, vt etiam hoc ius ex sola collatione quæ-
situm intelligatur, & fuit etiam consideratum *in d. de-
cis.* 24 *de præben. in antiq.*

Neque poterat hoc casu constitui differentia inter
collationem, & electionem, vt, sicut ex collatione po-
tuit constitui ius in re, & quòd inde sequebatur, extin-
gui, tam vocatio, quàm reseruatio, ita per electionem 7.
non fuerit datum, nisi ius ad rem, aut ipsam electio-
nem prosequendam, vt *in c. Si eo tempore,* 45. *de elect.
c. Vt quis duas, de elect lib.* 6 Rot. *decis.* 6 *eod. tit. in nou.*
quæ ideò dicit per obitum electi in Curia, qui adhuc 8.
confirmatus non fuerit, non censeri, quòd beneficium
in Curia vacauerit, *c. penult. de præb. lib.* 6. & ibi Gloss.
in verb. Collatio. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss* 15. § 2. *num.* 2.
Garz. *de benef. p.* 4 *c.* 3. *n.* 9. Hæc enim differentia non
poterat recipi hoc casu, quo penes Capitulum (à quo
electus fuit Cataneus) certum est, quòd erat vtraque 9.
potestas eligendi, & confirmandi, cùm non expectaret
aliam Superioris confirmationem, ita vt, cùm ab ea-
dem confirmatione non dependere deberet validitas
electionis, vtrunque vnico actu præstare potuerit
idem Capitulum: quia & eligendo censebatur con-
firmare, & confirmando eligere, vt dicit Gloss. *in cap.
vnic. in verb. collationem, de rerum permutat. lib.* 6. *in
Clem. Quia contingit, §. Vt autem, in verb. electionem,
de relig. domib.* Felin. *in cap. Eam te, num.* 3. & *in cap.
In nostra, num.* 25. *coroll.* 31. *de Rescript.* Rot. *decis.* 1. *de
elect. in antiq. & decis.* 6. *num.* 2. *eod. tit. in nou.*

Et quamuis hanc ipsam differentiam inter hos duos
actus ostendere conarentur informátes pro Iano, tum
ex consuetudine eiusdem Capituli: (cuius consuetu- 10.
dinis rationem habendam esse voluit Cardin. *in con-
sil.* 103. *num.* 7. vbi proponens exemplum in beneficiis
minoribus dixit, quamuis illa prouideri per electionē
non soleant; si tamen id ferat consuetudo, vt sint ele-
ctiua,

ctiua, confirmatione tunc indigere, ita vt ex sola ele-
ctione ius (non acquiratur electo:) tum, quia hæc
etiam differentia videbatur inducta ex dispositione
Sac. Concil. Trid. quatenus *sess.7. de reformat. cap.13.*
prohibebatur, ne nominati, præsentati, aut electi ad
quæcunque beneficia possent in eisdem beneficiis in-
stitui, confirmari, aut admitti, antequam ab Ordinariis
locorum examinati, & idonei reperti fuerint; vt pro-
pterea ex hoc etiam capite dici posset, quòd plenum
ius non fuisset assecutus Augustinus ex ea prouisione,
cùm obiisset, antequam per examen repertus idoneus
potuisset eam confirmationem suæ electionis obtine-
re, quam ante idem examen dari non permittebat au-
thoritas sac. Concilij.

Quantum enim ad eam Capituli consuetudinem,
quantumuis illa probata dici posset; non inde tamen
sequebatur, vt ex primo actu non potuerit perfici gra-
tia ab eo facta Augustino, siue via electionis proces-
11. sum fuerit, quæ propriè Superioris auctoritatem &
confirmationem expectat, siue via collationis, quæ so-
la sui auctoritate nititur, vt dicit Bald. *in l. Barbarius,*
de Offic. Prætor. num.2. cùm, sicut dicebam, hæc sit vis
electionis factæ ab eo, qui etiam confirmandi potesta-
tem habet, vt idem valeant hæc nomina; quod præ-
ter auctoritates adductas probari potest exemplo ele-
12. ctionis factæ à Superiore, ad quem solum pertineat
ius confirmandi, qui si etiam eligat, hoc ipso cense-
tur à se electum confirmasse, secundum Gloss. *in c. Vt*
circa, in verb. Electiones, de elect. l.6. Felin. *in c. Eam*
te, n.3. de rescript. Abbas *in c. Post electionem, num.3.*
de concess. præb. quamuis iure deuoluto ab eo fieri con-
tigerit eadem electio, vt per eundem Abbatem *in*
cap. Dilectus filius, 12. n.3. de concess. præb. & Gloss. *in*
c.1. in verb. Prouisionem, de elect. lib.6. Et potest etiam
13. ratione comprobari: cùm enim non alia sit ratio, cur
in electione, aut altero eorum actuum, quibus non
nisi ad rem ius quæritur, non tribuatur etiam ius in
re, præter eam: quia, scilicet, ius illud ante secutam
confirmationem, aut approbationem Superioris sit
incertum, vt pluribus ostendit, & multorum autho-
ritate firmat, *dec.6. de elect. in nou.* cessante ea incer-
titudine, cessare etiam debet ratio, propter quam non
idem potest esse effectus eorundem actuum cum iis,
14. ex quibus illi certi reddi debent: vt de præsentatione,
quæ propriè etiam fit per inferiorem Superiori, & in
qua præsentatus necessariò debeat institui, eò quòd
præter ipsum nemo alius præsentatus fuerit, tradit
15. Garz. *de benef. part.4. cap.3. num.8.* & in casu, quo
idem præsentatus solus inter cæteros haberet con-
ditiones requisitas ex fundatione dictum fuit *in Vi-*
cen. beneficij de Cornellas, 26. Maij præteriti coram me,
& antea in decisione facta in eadem causa 22. *Iunij,*
1629. coram R. P. D. meo Vbaldo. Data autem hac
potestate Capituli, non poterat de illius voluntate
dubitari, an in collatione, quam fecit Augustino,
vtrunque actum cumulare intellexerit: quia ex ipso
electionis instrumento, quod datum fuit, constabat,
16. quòd præter actum eligendi declarauit, se illi tunc
etiam de eadem Præpositura prouidere: (quibus ver-
bis, cùm facultas non deficeret, continebatur absolu-
ta, & perfecta collatio secundùm Gloss. *in c.1. in verb.*
Prouisionem, de elect. lib.6. & in Clem. causam, in verb.
prouisionis, eodem tit. c. Vt circa, in verb. Electionis, de
elect. lib.6. Bald. *in d. l. Barbarius, ff. de off. Præt. n.42.*
Felin. qui hanc doctrinam Baldi sequitur, *in cap. Eam*
17. *te, num.3. de rescript.*) quamuis cæteroqui varia sit
notio, siue vsus, & vis huius verbi, cum verifice-
tur etiam in electione, aut præsentatione, quæ fiant
in ordine ad institutionem, & confirmationem. *Clem.*
vlt. & ibi Gloss. *in verb. prouisiones, de elect.* Cardin. *in*
Clem. causam, num.5. & in Clem. Iplerisque, n.16.
eodem tit. Rot. *decis.141. num.2. & decis.91. num.9.*
part.1. diuers.

Hoc modo poterat etiam responderi ad difficulta-
tem, quæ proponebatur propter dispositionem sacri 18.
Concilij: quia extat declaratio sacræ Congregationis,
quam refert Garzias *de beneficijs, part.9. c.3. n.19.* vt
examen in eo Decreto requisitum solum necessarium
sit in iis beneficiis, in quibus requiratur confirmatio
Superioris: non autem vbi eadem beneficia ad solam
collationem inferioris pertineant, cùm sermo sit in
eodem Decreto de præsentatis, electis, & nominatis
non instituendis, aut admittendis ante examen, quod
supponit institutionem, & admissionem ab alio fa-
ciendam, quàm ab eo, qui præsentauit, aut nomina-
uit, vt dixit Rot. *decis.27. de Præb. in non.* & in his ter-
minis consideratum fuit *in vna Mediolanen. Beneficij,*
26. Iunij, 1596. coram Litta, in qua refertur declaratio
eiusdem sacræ Congregationis; præterquam & ipsum
examen, quod ibi requirit Concilium, solum suspen-
dere potuisset executionem, non autem impedire ac-
quisitionem tituli, & iuris in re, cum ad hunc effe- 19.
ctum vacationis, idem sit, quòd alicui sit collatum
certum beneficium, vel quòd illi debeatur, vt fuit di-
ctum *in vna Burgen. Canonicatus, 28. Aprilis, 1597.*
coram Card. Pamphilio, & tradit Garz. *de Benef. p.1.*
cap.1. num.144.

Demum non poterat aliqua vis fieri super confes-
sione ipsiusmet Gabrielis prouisi apostolici, quate-
nus ipse etiam interfuit in ipso actu capitulari, in quo
concessa fuit institutio Iano, & in quo narratum fuit,
vacasse hanc Præposituram in mense Septembris, pro-
pter obitum Gregorij Tornielli. Etenim, licèt idem
sit effectus tacitæ, & expressæ confessionis, cùm præ- 20.
sens actui non contradicit, vt *in l. Qui patitur. ff. man-*
dat. & pluribus exemplis declarat Dyn. post Glos. *in*
reg. Qui tacet. de reg. iur. lib.6. non tamen id semper,
& indistinctè verum est, & in specie vbicunque is,
qui præsens fuit, non poterat sua contradictione,
& dissensu huiusmodi actum impedire, cum tunc 21.
tacitè consentiendo nunquam sibi præiudicet, &
possit quandocunque eundem actum impugnare, vt
fuit doctrina Castr. *in l. Caius Seius. 59. ff. de pigno-*
rat. act. & probat tex. *in l. confessionibus. ff. de inter-*
rogat. action. Imò neque dici poterat hoc casu, vt 22.
Gabriel eidem actui in sui præiudicium consense-
rit, dum consensus, qui ex ea acquiescentia dedu-
citur, ex solo facto negatiuo non contradicendi,
considerari potest, tanquam proueniens ex diuerso
iure ab eo, quo nunc eundem consensum impu-
gnat: cùm enim tanquam vnus ex capitularibus in-
terfuerit tunc ei electioni factæ de persona Iani;
nunc verò eandem electionem impugnet ex iure,
quod habet à prouisione apostolica, & tacitam il-
lam suam confessionem, cùm primùm sciuit idem ius
sibi competere, expressè etiam reuocauerit; benè
distingui potest vterque hic actus, ne alter alteri
censeatur præiudicium facere, vt not. Doct. *in l. Cum*
quædam, C. de administr. tut. Bart. *in l. Sicut, §. non*
videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Cephal.
cons.148. num.23. Menoch. *cons.58. num.4.* Surd. *de-*
cis.153. num.17. & cons.365. num.21. Et declarant plu-
ribus exemplis: In Iudice, qui sententiam tulit, vt ea-
dem sententia ei non noceat ratione proprij, & pe-
culiaris interesse, quod habebat in causa, in qua pro-
nunciauit: in eo, qui se tanquam testis alicui instru-
mento subscripserit, in quo de iure suo ageretur: in
tutore, & curatore, qui præstiterint suum consensum,
aut authoritatem interposuerint alienationi rei sibi
hypothecatæ: & in specie, atque in his terminis de
eo, qui tanquam Canonicus interfuerit collationi al- 23.
teri factæ, cùm ipse in eadem collatione ius haberet,
tradit

tradit Abbas *in cap. Post electionem,num.7. de concess. preb.* & fuit dictum *in alia Nouarien. beneficij*, 5. Nouembris, 1586. coram Card. Pamphilio. Et videri poterant hæc eò magis hoc casu admittenda, quò hoc ius suum scire non poterat Gabriel, quando visus est suo consensu approbasse electionem Iani; cùm gratia
24. apostolica sibi facta de hac Præpositura fuerit posterior eo consensu, & approbatione à se data, tanquam vno ex Canonicis. *l. Non fatetur, ff. de confessis, l. Error. ff. de iur. & facti ignor.* Gloss. *in cap. Quia diuersitatem, de concess. preben.* Sicut etiam, quia tacitus hic eiusdem Gabrielis consensus, fuit super re beneficiali, cuius materia cùm pendere non possit à voluntate partium, ad hunc præsertim effectum, vt ex ea confes-
25. sione ius in beneficio constituatur, vt ex Ægid. *decis. 183.* & alijs, dicit Sarnen. *ad regul. de triennal. q. 36. num. 3.* quidquid esset, vbi propter eandem confes-
26. sionem solùm defendi deberet possessor in possessione, vt etiam distinxit Rot. *decis. 44. de testib. in antiq.* & apud Bisignett. *decis. 2. num. 4. de lit. contestat.* non solùm ex sua confessione, aut tacito consensu non potuit idem Gabriel auferre ius Sedi apostolicæ conferendi in mense reseruato, vt neque potuerit id facere totum ipsum Capitulum. Bart. *in l. Si fortè. n. 4. ff. de castr. pecul. & in l. Si donatione, 12. num. 3. C. de collation.* Bald. *in l. Alia, num. 4. C. de his, quibus vt indign.* Paris. *cons. 62. num. 7. lib. 1.* & fuit dictum in his terminis *in dicta Nouarien. beneficij*, 5. Nouembris, 1586. coram Cardinali Pamphilio.

Et ita, &c.

REV. PATRIARCHA Manzanedo.

Neapolitana alimentorum, Mercurij, 31. Maij, 1606.

ARGVMENTVM.

Patrono an, & quando ab Ecclesia alimenta debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Patrono ad inopiam vergenti Ecclesia succurrere tenetur.*

2 *Patrono vt ab Ecclesia alimenta sint ministranda, requiritur, quòd patronus ad egestatem peruenerit, & quòd Ecclesiæ supersit.*

3 *Patronus quando dicatur ita egenus, vt ab Ecclesia alimenta consequi debeat.*

4 *Patronus non est ab Ecclesia alendus, si aliàs habeat, à quo ali debeat.*

5 *Frater tenetur fratri in egestate constituto alimenta ministrare.*

6 *Equites Hierosolymitani emittunt tria vota substantialia, & per consequens dicuntur veri Religiosi.*

7 *Monasterium tenetur alere Monachum, quem ad Religionem admisit.*

DECISIO XXVI.

Monasterium Montis Oliueti Neapolitan. non teneri ad alimenta præstanda D. Equiti Ianuario Oriliæ, Domini resoluerunt; quia quamuis Gurellus Orilia fundauerit hoc Monasterium de anno 1411.
1. & Ecclesia teneatur patronis ad inopiam vergentibus succurrere, per text. *in c. Quicunque, 16. q. 7. & in cap. Nobis, de iurepatr.* nihilominus D. Eques Ianuarius non probat descendentiam à dicto Fundatore, & licèt illam probasset, non constat de requisitis à iure, ad hoc vt à Monasterio alimenta sint illi ministranda: requiritur nanque, quòd Patronus ad egestatem per- 2.
uenerit, & quòd Ecclesiæ supersit, nempe, quòd primò Ministri Ecclesiæ alantur, & necessaria ad seruitium Ecclesiæ suppeditentur: quibus ministratis, si bona Ecclesiæ supersint, ab illa Patronus erit alendus, iuxta Gloss. fin. *in d. c. Quicunque*, & Abb. *in d. c. Nobis, n. 6.* & *ibi* Butr. *n. 12.* Lambertin. *de iurepatr. lib. 3. art. 2. tertiæ quæstionis principalis, n. 2.* Paul. de Cittadin. *eod. tract. 6. part. art. 4 n. 3. & 5. cum seqq.* Roch. *eod. tract. in verb. Et vtile, num. 1. & 2.* Rolan. *cons. 5. n. 33. lib. 3.* Cassador. *decis. 5. n. 2. de iurepatronat.* Surd. *de aliment. tit. 7. q. 32. num. 1. & 2. cum seq.* Sed sic est, quòd de dicta egestate D. Ianuarij non constat, cùm aut habeat annuos ducatos 360. sibi à fratre Carolo assignatos, aut habeat bona sibi ab eodem Carolo retrocessa. Vtcunque sit, non potest dici ita egenus, vt 3.
prædicta alimenta à Monasterio habere debeat, ad tradita in d. Gloss. fin. *in d. c. Quicunque*, quam sequitur Bald. *in l. fin. in fin. C. de reuoc. don.* & ad tradita à Lambertin. *d. lib. 3. art. 3. tertiæ quæstionis principalis, num. 2. cum seq.* & à Cittadin. *vbi supra, n. 6.* & à Surd. *vbi sup. tit. 1. q. 54. à n. 15.* Tum etiam, quia detractis impensis necessariis pro alimentis 24. Monachorum, & familiæ eidem Monasterio seruientium, & pro cultu diuino, & reparatione Ecclesiæ necessariis non constat superesse bona, ex quibus Monasterium possit D. Ianuarium alere.

Tum etiam, quia Ecclesia non tenetur patronum 4.
alere, si ipse aliàs habeat à quo ali debeat. Surd. *d. tit. quæst. 54. num. 16.* Dominus autem Ianuarius, quamuis 5.
esset Patronus, habet dictum fratrem, qui fratri Ianuario, in egestate constituto, teneretur alimenta ministrare. Gloss. fin. *in l. Qui filium, ff. vbi pupill. educ. deb.* Cyn. *in l. 2. n. 2. C. de alen. liber.* & ibi Alberic. istam dicens communem *n. 1.* latè Surd. *vbi sup. tit. 1. q. 25. in princ.* Vlteriùs, cùm D. Eques Ianuarius sit Eques 6.
religionis S. Ioannis Ierosolymitani, quam ingredientes tria vota substantialia emittunt, & per consequens dicuntur viri Religiosi ex Mohed. *decis. 10. de caus. poss. & propr.* & Rota *decis. 436. n. 2. part. 3. lib. 3. diuers.* Vnde Religio, quæ illum admisit, tenetur ad alimenta ei præstanda, cùm Monasterium teneatur alere Monachum, quem ad Religionem admisit, Castr. *cons. 76. n. 1. lib. 1.* qui mouetur duabus rationi- 7.
bus, quas refert, & sequitur Surd. *vbi sup. tit. 1. q. 75. num. 1. & tit. 9. quæst. 27. num. 10.*

REVER. P. D. PIROVANO.

In eadem, Lunæ, 11. Ianuarij, 1616.

ARGVMENTVM.

Patrono alimenta ab Ecclesia an, & quando debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Monachi Oliuetani Neapolis tenentur, quolibet anno in die Purificationis dare vnam candelam ceream Patrono pro tempore existenti.*

2 *Quasi possessio releuat ab onere probandi descendentiam.*

3 *Paupertas quænam requiratur in patrono ad effectum consequendi alimenta ab Ecclesia.*

4 *Possessio redditruum acquiritur per exactionem, & vsum.*

5 *Quasi possessio acquiritur ex vnica exactione.*

6 *Paupertas*

6 *Pauperem quem esse probatur ex discussione bonorum Iudicis mandato facta.*
7 *Pauper non dicitur patronus, vt pro alimentis sit subueniẽdus, si possideat annuos redditus in summa ducat. 360.*
8 *Scripturæ magis creditur quàm testibus, in concursu probationum.*
9 *Patronus non dicitur in egestate constitutus ad effectum consequendi alimenta ab Ecclesia, quando alij supersunt, à quibus est alendus.*
10 *Testis singularis non probat.*
11 *Patronus ad consequendum alimenta ab Ecclesia, qualiter teneatur probare superabundantiam redditunm illius.*

Decisio XXVII.

CVm præsens dubium fuisset propositum, & resolutum coram bon. mem. Iusto vsque de anno 1607. 5. Martij, & causa per mortem illius Auditoris non extensa decisione ad me deuoluta fuerit, causam iterum super eisdem de ordine DD. proposui in qua

Censuerunt standum esse in decisis coram R.P.D. Manzanedo, 31. Maij, 1606. vbi firmatum fuit, Monasterium montis Oliueti Neapolitan. non teneri ad alimenta præstanda D. Eq. Ianuario Oriliæ.

In hac enim disputatione pro fundamento intentionis D. Equitis tria erant probanda; iuspatronatus; paupertas ex parte petentis alimenta; & quòd Religioni superabundent redditus dempta condecenti 24 Monachorum sustentatione, ac aliis necessariis pro reparatione & seruitiis Ecclesiæ.

Primum non controuertebatur: sed tantummodo, quòd D. Eques non probat descendentiã à primo fundatore Gurello; quam tamen Domini existimabant non esse necessariam, cùm hodie appareat, fundatorem
1. iniunxisse Monachis, vt quolibet anno in die Purificationis darent vnam candelam cereã Patrono prò tempore existenti: & iuxta fundationis tenorem, D. Equitem candelam in eo die recepisse; quod probant testes dati: cum quibus concurrit fides nobilium, & resolutio facta in consilio Neapolitano super eisdem præeminentiis inter impressas per Vinc. de Franc. 85. *par.* 1. per quam D. Carolus frater Equitis, obtinuit à Nun-
2. cio manutentionem in perceptione candelæ: quod sufficere visum fuit in hac materia, vt Eques releuetur ab onere probandi, *c. Consultationib. de iurepatr. &* sæpè fuit resolutum, vt *in Firmana iurispatronatus*, 15. Maij, 1611. coram illustrissimo Cardinali Lancelloto; *in Placentina Capellaniæ*, 14. Maij. 1614. coram Reuerendissimo D. Decano.
3. Paupertas autem non videbatur sufficienter probata: nam, etsi summa egestas non sit attendenda in hac specie probationum, sed inopia respectiuè ad conditionem nobilitatis personæ, vt per Conar. *lib. 2. var. resol. c. 6. n. 8.* & Menoch. *de arbitr. cas. 65. n. 9.* quod etiam firmauit Rota *in causa Regien. Prioratus*, 1. Iulij 1506. & 19. Iunij, 1598. coram bon. mem. Penia: tamen visũ est, inopiæ satis succursum ex certa quantitate annuorum redituum in summa ducatorum 360. eidem Equiti in renunciatione bonorum facta Carolo eius fratri assignata, & cessa pro parte super gabellis ciuitatis Neapolis, & super vniuersitate Nardo, & eorundem redditu um, vt ex fide Officialium Ciuitatis Nea-
4. polis sub die 15. Martij, 1607. quæ datur, adeptus est possessionem per exactionem, & vsum, *c. Querelam. de elect.* Anchar. *in c. Sine possessione. n. 8. de reg. iur in 6.*
5. Et sufficit vnica receptio, & exactio ad constituendum aliquem in quasi possessione. Rip. *in c. Cum Eccles. Sutrina. n. 53. de caus. poss. & propr.* Alex. *cons. 74. n. 16. lib. 4.* Roman. *cons. 311. in fin.* Ideò, cum Eques nõ pro-
bauerit quòd huiusmodi reddito priuatus fuerit, vel vrgentiam suorum creditorum, saltem per discussionem bonorum, mandato Iudicis, factam, prout nisus 6.
est probare in Carolo eius fratre: quem modum probandi paupertatem inter cæteros meliorem existimauerunt, Angel. *in l. Si verò. Si qui pro rei. ff. Qui satisdar. cog.* Rom. *cons. 163. n. 4.* sequitur dicendum, quòd adhuc possidens annuos redditus in summa duc. 360. 7.
non videatur in tali egestate constitutus, vt pro alimentis sit subueniendus, iuxta dispositionem *c. Nobis de iurepatr.* requirentem modestam subuentionem.

Non obstant fides nobilium, & testes dati in Summario affirmantes, Eq. Ianuarium effectum esse pauperrimum, dum scuta 5000. quæ ex patrimonio & hæreditate matris illi obuenerant, in expeditione Belli pro Catholica Maiestate expendit.

Quia fuit responsum, illorum testimonium non concludere in dicto, cùm non excludant, quin redditus prædicti duc. 360. adhuc in bonis Equitis esse possint.

Ideò in concursu probationum magis stetur fidei 8.
scripturæ, quàm testium. *l. Census. ff. de probat.* Gloss. *in c. Tertio loco. in vers. Testium. circa med. eodem tit. de probat.* Roman. *cons. 319. n. 1.* neque excludunt, quin maior portio bonorum ex prædictis hæredibus in parte Equitis obuenire deberet, cui non potuit Eques renunciare in præiudicium Ecclesiæ, vt ab ea exinde perciperet alimenta. Præterea, non etiam excludunt Carolum fratrem, & Mileuitanam Religionem, quin etiam possint, & debeant præstare huius- 9.
modi alimenta: quo casu Ecclesia conueniri non potest, cùm de egestate non constet, quando alij non supersunt, ad quos simile onus pertinet, Bart. *in l. Si quis à liberis. §. Item rescriptum. ff. de lib. agnosc.* Surd. in his terminis, *de alim. tit. 1. q. 54. num. 16. vers. Ego tamen.*

Tertium pariter, quod redditus superabundent, non probatur: quia datur vnicus testis in Summario *num. 11.* deponens de publica voce, & fama, quòd Monasterium habet redditus scut. 28. mill. ex quibus absque incommodo cultus diuini poterunt alimenta 10.
subministrare, cuius dictum nedum attenta singularitate non releuat, *l. Vbi numerus. ff. de testib.* sed etiam, quia ratio scientiæ deducta ex publica voce, & fama non, sufficit ad probandum superabundantiam redditus: sed necesse est concludenter probare, 11.
corpora bonorum, in quibus consistunt redditus, vt inde sciri possit, an augmenta prouenerint ex prima dotatione, vel aliunde, & si ex prima, an deductis impensis Ecclesiæ necessariis aliquid supetexistat: & si aliunde, an nihilominùs Ecclesia teneatur vltrà quam ferant redditus rei in dotem datæ. Surd. *de alimen. tit. 1. q. 14. n. 10.*

EMINEN. CARD. VIRILE

Calaguritana iurispatronatus, Veneris, 16. Februarij, 1629.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus honorificum ex quibus acquiratur.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus ad acquirendum, an requirantur copulatiuè, fundus, constructio, & dos, siue ab vno, siue à diuersis: an verò sufficiat sola constructio. vel dotatio, n. 2.*

3 *Iuspatro*

4 *Iuspatronatus honorificum in Ecclesia conuentuali acquiritur ex sola constructione absque dote.*
5 *Iuspatronatus honorificum acquiritur ex sola constructione absque reseruatione, nisi expressè remittatur: & quare, n.6.*

DECISIO XXVIII.

Firmarunt Domini, constare de iurepatronatu honorifico. Nam, licèt non desint, qui velint, ad acquirendum iuspatronatus tria copulatiuè requiri, scilicet, fundum, constructionem, & dotem, siue ab vno, siue à diuersis. Roch. de Curt. *de iurepatronat. in 1. n.3. ante finem*, & *n.4.* & *in verb. Ecclesi. fundauit. n.2. q.2.* & *verb. Contraxit. n.3. q.3.* & *verb. dotauit. n.1.* Abbas *cons. 106. n.2. col.1. in fine versic. Quod etiam d. par.2.* & *in cap. Ad audientiam. n.4. de Ecclesi. ædific.* Ioan. de Anan. *cons. 24. n.4. versic. Illud probo.* Greg. Lopez *p.1. tit.15. leg.1. glos.3.* Dicatus Perez *tomo 1. ord. fol.136. versic. Fundatione igitur.* & *fol.137. versic. Sextò quæritur.* Moneta *tract. de commut. vltim. volunt. cap.10. n.202. versic. Ego verò has. de beneficiis. par.5. c.9. n.44.* Castad. *decis.6. n.10. de iurepatr.*

2. Et pro contraria opinione, quòd ex sola constructione, vel dotatione acquiratur iuspatronatus, cùm iura alternatiuè loquantur, & propterea vnum concurrere sufficiat, videtur textus *in cap. Nobis.* & *ibi* Glos. *in verb. Construxerit. cap. Quoniam.* & *ibi* Glos. *in verbo, Fundatores. de iure patronat. cap. Filiis. cap. Decernimus. c. Montium. 16. quæst.7. c. Significauit. de testibus.* Glos. magna *in cap. Piæ mentis. 16. quæst.7.* Abb. *in c. Audientiam. n.10. & 11. de Ecclesi. ædifican.* & *in c. Proposuit. n.1. de fil. Presbyt.* & *ibi* additio Abb. *in cap. Nobis. n.2.* Cardin. *n.3.* Ioan. Andr. *n.6. & 7.* Butr. *n.1.* Boic. *n.1.* Anchar. *in princ. & n.6.* Hostiens. *n.1. de iurepatron.* Beros. *in cap. Quoniam. n.95. eod. tit.* Hostien. *in summa, de iurepatron. n.2.* Abb. *consil.54. num.1. par.1.* & *consil. 59. num.1. & 3. par.2.* Cardinal. *consil.112. n.2. versic. Ad quos respondeo.* Ioannes de Anan. *cons.24. versic. Istud probo.* & *ibi* Bologn. *n.6.* Menochius *cons.241. n.1. & 4. & lib.3. præsumpt.90. num. 4. & 5.* Lambert. *de iurepatr. lib.1. part.1. quæst.1. art.1. n.18. versic. Venio igitur ad primum.* Et probo argumentum, vbi reprobat Roch. Et *quæst.3. art.1. n.1. & 2.* & *quæst.2. art. 4. n.11.* Spin. *in specul. test. glos. 4. principali, n.28. & 29.* Paulus de Cittadinis *de iurepatr. p.3. n.1.* Vgol. *de offic. & potest. Episcopi, cap.51. in princip. n.6.* & Franciscus Leo *in thesauro fori eccles. p.2. quæst.6.* Borell. *in Summa, decis.1. tit.32. n.23.* Verall. *decis.133. p.2.* Rot. *diuers. part.1. decis.598. n.1.* & *part.4. decis. 565. n.2* Rot. *decis.5. de iurepatron. in antiquis.* Riccius *decis. 72. num.5. & seq. p.1.* & Concil. Triden. *sess. 25. cap.9.* & *sess. 24. c.12.* vbi loquitur alternatiuè, & dicit cit. titulus iurispatronatus ex fundatione, vel dotatione.

Tamen nunc omissa ista disputatione, quam Domini suo tempore, quando casus postulabit, declarabunt, & opiniones conciliabunt, in præsenti casu ex duabus rationibus dixerunt, fuisse acquisitum iuspatronatus honorificum. Prima est, quòd, cùm non
3. agatur ad effectum acquirendi ius præsentandi; sed acquirendi iuspatronatus honorificum, sufficit sola constructio *d. cap. Nobis.* & ibi Glos. Abb. *n.5.* Ioann. Anch. *num.15. de iurepatr.* Lambert. *de iurepatr. lib.1. part.1. q.11. art.7. n.5.* & *in altis locis supracitatis.* Ioan. de Anan. *consil.24. n.4. versic. Istud probo.* & *ibidem*, Bologninus *n. 6.* Franciscus Leo *in thesauro fori eccles. p.2. artic.16. n.72.* Mantic. *decis.244. n.1.*

4. Altera est, quòd cùm simus in Ecclesia conuentuali regulari Mendicantium vtique absque dote, ex sola constructione, acquiritur iuspatronatus honorificum, *dict. cap. Nobis.* Lambert. *part.1. quæst.11. art.7. num.5.* & *lib.3. quæst.1. principali, num.3. cum pluribus seqq.*

Atque huiusmodi iuspatronatus acquiritur ex sola constructione, absque reseruatione, nisi expressè remittatur. Lambert. *de iurepatr. lib.1. part.1. quæst.2. art.4. n.12.* Rot. *decis.5. de iurepatron. in antiq.* & fuit dictum. *in Iacen. portionis*, 10. Nouembris, 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio. 5.

Ratio autem, quare ex constructione acquiratur iuspatronatus honorificum, illa est: quia Ecclesia deducitur de non esse, ad esse: & cùm constructor faciat expensas considerabiles, æquum est, vt in illa Ecclesia honoretur, & inuitentur Christi fideles ad similia peragenda. Quòd autem Ortunus, & Matthæus, filius de Anquitra, construxerint Ecclesiam suis sumptibus, probatur ex inscriptione, ex armis, ex testibus, & expensis, quæ præsumuntur factæ de pecuniis propriis; & verba Ortuni, quòd cupiebat, vt apponerentur arma Caroli V. fuerunt prolata in venerationem tanti Principis. 6.

Firmata acquisitione iuris patronatus honorifici, an alimenta in casu inopiæ debeantur, & an requiratur consensus Patroni in electione Abbatissæ, particulariter videndum erit.

Et ita, vtraque parte, &c.

REVER. P. D. PIROVANO.

Ianuens Iuris honorifici, Veneris, 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus honorificum in Ecclesia regulari acquiritur sola constructione, absque alia reseruatione.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus honorificum obtineri potest in Ecclesia regulari.*
2 *Iuspatronatus honorificum sola constructione acquiritur, absque alia expressa reseruatione, modò expressè non remittatur.*
3 *Ius honorificum olim debebatur construenti intuitu munificentiæ, & in præmium operis conspicui.*
4 *Probationes leuiores, & demonstrationes sufficiunt in materia antiqua, & difficilis probationis.*

DECISIO XXIX.

Quærebatur de pertinentia iurispatronatus, seu de præeminentiis illius in Choro, & Capella maiori Ecclesiæ Sanctæ Catharinæ Monachorum Sancti Benedicti Ciuitatis Ianuen. sed Dominis placuit priùs videre de fundamento eiusdem., & hodie hac parte examinata dictum fuit constare de patronatu honorifico reseruando quæstionem de pertinentia ad aliam diem.

Est enim certum, quòd iuspatronatus honorificum potest obtineri in Ecclesia regulari, *c. Nobis. de iurepatronatus.* Lamb. *eodem tit. lib.1. par.1. quæst.11. art.7. num.5.* & *lib.3. quæst.1. num.3.* Rocchus *in verbo, honorificum, num.99.* & latissimè fuit firmatum *in Calaguritana Iurispatronatus*, 16. Februarij, 1629. coram Eminentissimo Cardinale Virile: & similiter sola constructione acquiritur, *d. c. Nobis. de iurepatr.* Castad. *eo. tit. decis.6. n.2.* Lamber. *de iurepatr. lib.1. par.1. q.11. art.7. num. 5.* Ioan. de Anan. *cons. 24. num. 4.* Franciscus 1.

ciscus Leo *Thesaur. for ecclef. part.2. art.16.num.*72. Nec requiritur expressa reseruatio, modò expressè non remittatur, ex quo à canone conceditur reseruatio, *d.c. Nobis,de iurepatronatus*, Rot. *decis.5.eodem tit. in antiquis*, Lambert. *lib.1. part.1. quæst.2. art.5. num.12.* & idem fuit firmatum *in Iacen. portionis*, 10. Decembris, 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio seniori, *& in Florent.Subdecanatus*, 22.Maij, 1628 coram D. meo Durano: & non immeritò, quia olim
3. huiusmodi præeminentiæ de iure debebantur intuitu munificentiæ, & in præmium operis conspicui construenti. *l. Qui liberalitate.ff. de oper. pub.l. Legatum, in fine,ff.de administr. rer.ad Ciuit.pertin.*Bald.*in l.1. C.vt nemin.liceat tign. impon.* In præsenti autem sufficienter visum fuit constare de constructione Chori, & Capellæ maioris, quæ in ipso Choro continetur: quia dantur Codicilli Vincentij Sauli, in quibus legando multa pro ornatu Chori,& Capellæ prædictis, dixit, quem Chorum & Capellam ipse codicillans se fabricare fecisse suis propriis impensis,quæ enunciatiua, etsi sola non sufficeret, quanuis antiqua nempe, &c. anno 1555. Attamen, iunctis aliis,scilicet,legato pro ornando choro, & Capella, ac reparatione eorundem, & pro victu Monachorum, constructione Sepulturæ, appositione insignium inter Capellæ, & Chori ambitum,& demum concurrente effectuatione legati,quoad omnia onera in codicillis contenta probata per successiuas Monachorum exactiones ex locis
4. montium assignatis in Codicillis,inde resultat probatio veritatis enunciatiuæ prædictæ in materia antiqua & difficilis probationis, quæ contentatur lenioribus probationibus & demonstrationibus, Seraph. *decis.1141.& 230.num.1.* impressis coram D. meo Decano. Felin. *in cap. Sicut, num.35.de re iud.*Rot. *decis.697. num.2. p.1. recent.*

Et ita, &c.

R. P. D. GHISLERIO.

Argentina Coadiutoriæ, Veneris, 21. Febr. 1631.

ARGVMENTVM.

Gratia coadiutoriæ Monasterij ex quibus censeatur iustificata.

SVMMARIVM.

1 *Papæ attestanti de actu coram se gesto creditur.*
2 *Consensus habet vim resignationis.*
3 *Consensus non probatur ex verbis conditionalibus.*
4 *Consensus interuenisse præsumitur, vbi literæ sunt expeditæ.*
5 *Consensus omnium requiritur, nec sufficit maior pars, quando agitur de præiudicio Ecclesiæ,& de actu voluntario.*
6 *Consensum fuisse capitulariter præstitum, probatur ex attestatione Notarij instrumento mandati.*
7 *Capituli pari maior, & sanior constituitur ex duabus ipsius partibus.*
8 *Consensus maioris partis Capituli sufficit in rebus, quæ concernunt vtilitatem, & necessitatem Ecclesiæ.*
9 *Capituli integra potestas residet penes totam Vniuersitatem, seu maiorem eius partem.*
10 *Coadiutoria datur pro necessitate Ecclesiæ, & non personæ, cui conceditur.*
11 *Correspectiua dicuntur omnia, quæ in eadem supplicatione fiunt.*
12 *Supplicatio præsumitur porrecta ab eo, qui dedit mandatum ad supplicandum.*
13 *Rescriptum, in quo vtraque pars est supplicans, iustificatione non indiget.*
14 *Iustificationis in materia sufficit semiplena probatio.*
15 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
16 *Literæ plenè probant contra scribentem.*
17 *Valor taxatus in libris Cameræ, non est iustificandus; sed sufficit fides extracta ex dictis libris, num. seq.*
18 *Libris Cameræ fides adhibetur.*
19 *Valor obuentorum iustificatur ex qualibet leui probatione.*
20 *Citatio per affixionem non suffragatur, quando adest procurator in loco.*
21 *Testes examinati, parte non legitimè citata, non probant.*
22 *Recusatio vt valida sit, fieri debet coram Notario, & testibus; & cum iuramento, & appellatione ab vlteriori processu, & num. seq.*
24 *Appellatio interponi debet coram Iudice.*
25 *Iudex recusatus potest ad vlteriora procedere, quando fuit recusatus à procuratore minus legitimè constituto.*
26 *Citatio generalis ad omnes actus, & ad constituendum procuratorem, licèt nimis vaga, supplet defectum citationis alias particulariter in quolibet actu requisitæ.*
27 *Citatio per contradictas sufficit, quando prima citatio fuit personalis.*
28 *Procurator post comparitionem debet citari ad singulos actus.*
29 *Citatio non requiritur contra procuratorem non habentem mandatum ad defendendum; sed tantùm constitutum ad insinuandum cedulam recusationis.*

DECISIO XXX.

Eminentissimus Dominus Cardinalis à Lotharingia, à sanct.mem. Gregorio XV. obtinuit, se deputari Coadiutorem perpetuum cum futura successione, Abbati Mauri Monasterij Argentin. Diœc. sed cùm Abbas, & Monachi se opposuerint executioni Litterarum apostolicarum, super illarum iustificatione contigit dubitari. Et à me proposito dubio, an gratia coadiutoriæ sit iustificata, Domini eam censuerunt iustificatam, tam ex consensu Abbatis, & Monachorum, quàm ex depositionibus testium, quæ coadiuuant probationem.

Consensus Abbatis, & Monachorum benè probatur, tam ex supplicatione, quàm ex mandato procuræ ad consentiendum coadiutoriæ: nam respectu supplicationis Cardinalis coadiutor, Abbas coadiutus,& Monasterium sunt Oratores in eadem supplicatione. De hoc attestatur Papa, cui creditur, cùm attestetur 1.
de actu coram se gesto. *Clem.1.de probat.*vbi Gloss.*in verb.Fecisse narrauimus.*Felin.*in cap.Cùm à nobis,de testib.*Gabr.*conclus.2.n.7.de probat.* Et in litteris coadiutoriæ leguntur infrascripta verba: *Expresso eiusdem Federici Abbatis,& dilectorum filiorum Conuentus,& Monachorum dicti Monasterij, ad hoc accedente consensu, apostolica authoritate, tenore præsentium constituimus,& deputamus*, &c. Ex quibus constat de consensu habente vim resignationis.Gloss.*in verb.Assen-* 2.
*sus, cap. Beneficium, de regular.lib.6.*Put. *decis.429. lib.1.& decis.18. lib.3. in correct.* Caputaq.*decis.120. part.1.*bon.mem.Card.Caualer. *decis.561.n.4.& seqq.*
Nec potest replicari, quòd supradicta verba sient 3.
conditionaliter, quatenus,scilicet, accedat consensus; ideóque non probent consensum,*l. Pecuniam,quam.ff.*

si cert.pet.cap.Si pro te. de rescript.in 6. Put.*decis.*269. & 282.*lib.*3.Quia stant causatiuè,ex quo accessit con-
4. sensus, aliàs litteræ non fuissent expeditæ. Caputaq. *dict.decis.*120.& 203.*par.*1.Put.*dict.decis.*429.*num* 6. *lib.*1.*in correct.* & ideò intelligantur de consensu iam præstito,& de conditione adimpleta.

Respectu mandati constat quoque de consensu Abbatis, & Monasterij, ad consentiendum coadiutoriæ;& in mandato explicitè narrantur omnia, quæ in litteris coadiutoriæ continentur, & ex instrumento, quod datur in Summario,apparet de consensu præstito per procuratorem specialiter constitutum. Nec releuat,quòd duo Monachi non interuenerint in Capi-
5. tulo; cùm tamen requiratur consensus omnium, nec sufficiat maior pars, cùm agatur de præiudicio Ecclesiæ,& de actu voluntario.Paris.*cons.*90.*num.*15. *vol.*4. Rota *in Burgen.concordiæ*,14. *Ianuarij*, 1611. coram Reuerendiss. D. meo Decano. Quia de contrario ap-
6. paret ex instrumento mandati,quod datur in Summario,in quo Notarius attestatur, illud fuisse capitulariter concessum, cui creditur de isto actu ex traditis à Gabr.*conclus.*1.*de fid.instrum.* Neque probatur, quòd Monachi, qui modò contradicunt, tunc temporis essent de Capitulo, & Conuentu: nec in litteris narratur, quòd omnium consensus interuenerit; sed quòd Conuentus consensit: & cùm per coadiutoriam prouideatur indemnitati Ecclesiæ,stante infirmitate Prælati,& aliis causis in ea narratis,quæ concernunt illius vtilitatem,& necessitatem: sufficit pro illa consensus
7. duarum partium ex tribus ipsius Capituli, quæ duæ partes constituunt maiorem ,& saniorem partem, ad text.*in cap.vnico,de Cler.ægrot.in 6.* vbi Gloss.*in verb.*
8. *Duæ partes.* Et sufficit, quòd datum fuerit à maiori parte Capituli,*c.*1.*cap.fin.de his,quæ fiunt à maior.par. Cap.*Ioannes Andr. *in c. Quod omnes.n.*8. *& seqq. de reg.iur.*Mantic.*decis.*86.*num.*4.Rota *in Pamphilonen.*
9. *de Sangallo*, 20. *Februarij*, 1576. coram Corduba. Illius enim integra potestas residet penes totam Vniuersitatem, seu eius maiorem partem. Butr.*in cap.*3. *num.*11.*de iurepatr.* Abb.*cons.*57.*num.*1.*lib.*2. Rot.*in Firmana altaris*, 10. *Iunij*, 1614. coram bon. mem.
10. Vbaldo. Et hæc tanto magis procedunt in actu necessariò ob timorem dilapidationis bonorum Ecclesiæ; & coadiutoria datur pro necessitate Ecclesiæ, & non personæ, cui conceditur coadiutoria. Rota *in recent. decis.*570.*num.*4. *par.*1. & propterea cùm non versemur in actu voluntario, sed necessario, sufficit mandatum ad consentiendum fuisse datum à maiori parte Capituli,*d.c.*1.& *c.fin.de his, quæ fiunt à maiori parte Cap.*cum aliis *supra* allegatis.

Quare, cùm in supplicatione, tam D. Cardinalis, quàm Abbas sint nominati pro Oratore, & vterque supplicauerit, gratia dicitur iustificata ex propria
11. ipsius Abbatis confessione, etiam quoad narrata per D. Cardinalem, cùm omnia videantur correspectiuè facta ad not. per Felin. *in cap. Pastoralis de rescript.* Put. *decis.*511. *in fin. lib.* 2. *in correct.* Et fuit resolutum *in Romana pensionis*, 25. Ianuarij, 1627. coram Eminentissimo Cardinali Virili. Et licèt consensus non probetur ex eo tantùm, quòd quis pro Oratore nominetur in gratia; attamen cessat obiectum ex attestatione Papæ, ex verbis *suprà* relatis, & ex man-
12. dato Abbatis, & Conuentus ad supplicandum: & propterea, supplicatio præsumitur ab eis porrecta, prout tenuit Rota *in recentior. decis.* 529. *par.* 1. vbi latissimè. Et talis confessio comprobatur ex supradi-
13. cto mandato. Vnde stantibus geminatis confessionibus non indiget verificatione rescriptum, in quo vtraque pars est supplicans. Mohedan. *decis.* 331. Guidobon. *decis.* 141. Seraphin. *decis.* 709. *num.* 2. & 1017. *num.* 3. Rota *in Salamantina pensionis*, 26. Maij, 1593.apud Garziam *de benefic. par.*1. *capite* 1. *num.*424.

Præterea vltra dictum consensum datur etiam iustificatio gratiæ ex testib. examinatis à Domino Cardinali super eisdem causis, quæ fuerunt narratæ in gratia pro impetranda hac coadiutoria, cùm tamen in materia iustificationis sufficeret semiplena proba- 14.
tio. Ægid. *decis.* 112. 114. & 675. Bisignett. *decis.*6. *de probat.*

Clericatus probatur ex Litteris patentibus Ordi- 15.
narij. Summ. *num.*3.Seraphin. *decis.*741. bon. mem. Cardinalis Caualerius *decis.*483. *num* 6.& *decis.*572. *num.*4. ætas 13. annorum ex testibus super octauo articulo Summ.*vbi supra.* Qualitas, & descendentia D. Cardinalis, etsi notoria;iustificatur tamen ex supradictis testibus, & litteris missiuis Abbatis, de quibus *in* 16.
Summario num. 6. quæ plenè probat contra scribentem,*l.Publica.§. fin ff. deposit. l. Si aliquid per epistolam,C.de donat.*Burlat.*cons.*253. *num.*39. Boër. *decis.* 282.*num.*6. & 333. *num.*9. Quòd Federicus, de quo fit mentio in litteris, tunc temporis esset Abbas Monasterij controuersi vltra attestationem, de qua in mandatis procuræ, & litis sustentationem, probatur ex testibus *super primo articulo Summ. num.* 4. prout ætas ingrauescens 60.annorum, infirmitas, & impotentia Abbatis ex iisdem testibus *super* 2.3.& 4.*Sum. num.*5. & ex litteris Abbatis *Summario dicto, n.*5.Va- 17.
lor Monasterij cùm sit taxatus in libris Cameræ, non eget alia iustificatione. Cassador. *decis.*19.*super regula*,& fides extracta ex dictis libris sufficit. Rota *decis.* 611.*n.*2. *par.*4. *diuers.* Prout etiam valor aliorum beneficiorum, quæ ipse D. Cardinalis obtinebat, concludenter probatur, tam per testes, quàm ex taxa in eisdem libris Cameræ: & sufficit expressio valoris per taxam propter fidem,quæ adhibetur libro sanct.mem. Greg. X V. *decis.*89. *num.*6. & 490. *num.*2. Expectatiua pro Ecclesia Tullen. pensionis, & reseruatio fructuum Abbatiæ nuncupatæ de Bellocampo, probatur ex litteris apostolicis prouisionum, de quibus *in Summario*, *num.*9. & testibus 1. 2. 3. & 12. super 10.11. 12 13.& 14. *art. Summ. d.num.*9. qui probant publicam vocem, & famam,licèt in hoc sufficiat quælibet 19.
leuis probatio.Ægid.*decis.*684.sanct.mem. Gregorius XV.*decis.*78.*num.*4.

Non obstat nullitas examinis allegata pro Abbate ex eo,quòd Iudex fuerit recusatus, vt suspectus, tanquàm vassallus Domini Cardinalis,& elegerit locum, in quo residet Curia Serenissimi Ducis Lotharingiæ, fratris eiusdem D. Cardinalis; denegauerit copiam articulorum ad effectum conficiendi interrogatoria, & testes fuerint examinati sine citatione procuratoris, 20.
ac demum non potuerit suffragari citatio per affixionem, cùm adesset procurator in loco. Caputaq.*decis.* 35.*par.*3.Rota *in recent. decis.*179. *n.*1. *par.*1.& 486, *num.* 2. *par.*2. & propterea supradictos testes nullum 21.
facere gradum probationis *c.*2. *de testib.l. Si quando. C.eodem.*Rota *in recent.decis.*443.*num.*3.*par.*2.

Nam recusatio Iudicis remissorialis cessat: quia, cùm etiam fuerit recusatus Auditor Rotæ, vt friuola, & calumniosa fuit reiecta, eáque non fuit facta corã Iudice remissoriali sed tantùm coram Notario, & te- 22.
stibus, & sine iuramento, quod omninò est necessarium ad validitatem recusationis. Glos.Bald.Angel.& alij *in l. Acutissimi.C.de iudic.*Lanfranc.*in cap.Quoniam contra.in verb. Recusationes. num.*8. *de appellat.* Rota *decis.*2.*num.*5.*par.*2.*diuers.*Nec post prætensam 23.
recusationem fuit appellatum ab vlteriori processu.Innocent.*in cap Cùm speciali.num.*6. *de appellat.*Achill. *decis.de except.*Caputaq. *decis.*390.*par.*2. Rota *in recent.decis.*284. *num.*4.& coram bonæ memoriæ Cardinale Caualerio,*decis.*348.*num.*4.

Nec

Nec facit, quòd recusatio fuerit eidem Iudici intimata per procuratorem constitutum ad insinuandum, quia insinuatio huiusmodi non habet vim appellationis coram Iudice interponendæ: nam semper subsistit, quod non appellatur: sed appellatio
14 antea interposita insinuatur; & tamen debet interponi coram Iudice. *l. Omnem honorem, C. Quand. prouoc. non est necesse, cap. Vt debita, de appellat.* Nec subsistit, quòd Iudex remissorialis sit conterraneus, cùm sit incola ciuitatis Metensis extra dominium Ducatus Lotharingiæ, & sit persona ecclesiastica, ex quo in litteris remissorialibus fuit deputatus Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Saluatoris Metensis, nec quòd pro examine testium elegerit locum residentiæ Serenissimi Ducis Fratris D. Cardinalis: quia fuit deputatus pro loco examinis locus de Vico diœc. Metensis, & pro loco loci Conuentus Sancti Francisci Minorum de Obseruantia, vt *in Summario additionali, num. 1.* Prout non obstat, quòd processerit ad examen, absque eo, quòd dederit copiam articulorum, & dilationem pro confectione interrogatoriorum: quia, cùm is, qui comparuit coram eo, & petiit copiam articulorum, & terminum, haberet tantùm mandatum procuræ restrictum ad insinuandam recusationem cum clausula, *& non aliàs*, quæ operatur, vt facultas eiusdem procuratoris præcisè fuerit
15. restricta ad actum insinuationis, nec quidquam ampliùs facere posset, benè potuit Iudex ad vlteriora procedere, *cap. Eum, qui, de dol. & contum. in 6.* Cassador. *decis. 6. num. 4. vt lit. pend.* & cùm Abbas, & Monachi fuerint legitimè citati citatione generali ad omnes actus, & ad constituendum procuratorem, etsi videatur nimis generalis & vaga; supplet tamen defectum citationis aliàs particulariter in quolibet actu
26. requisitæ, *l. Si Prætor. ff. de iudic.* Rota *decis.* 8. *de dol. & contum. in non.* & reliquæ citationes per affixionem fuerunt ex vrbanitate. Nam citatio per contradictas sufficit, cùm à principio fuerint personaliter
27. citati. Ægid. *decis.* 310. Put. *decis.* 381. *in fin. lib. 1.* Cassador. *decis. 6. num. 1. vt lit. pend.* sanct. memor. Gregor. XV. *decis. 430. num. 1.* vbi Adden. *num. 5.* Nec facit, quòd post dictam citationem comparuerit Procurator, qui post comparitionem huiusmodi debuit
28. citari ad singulos actus. Bart. *in Extrauag. Ad reprimen. verb. super dicto crimine, num. 2.* Quia non comparuit, vt citaretur, neque cum mandato ad defendendum; sed ad insinuandum cedulam recusationis: quo casu non requiritur alia citatio. *d. cap. Eum qui, de*
29. *dol. & contum.* tenuit Rota *in Seguntina, præcedentiæ, 1. Iulij, 1615.* coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.

Vnde & ex consensu Abbatis, & Monachorum, & ex depositione testium, Domini gratiam coadiutoriæ esse iustificatam resoluerunt, vtraque parte, &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Argentina coadiutoriæ, Veneris, 2. May, 1631.

ARGVMENTVM.

Gratia coadiutoriæ Monasterij an sit iustificata, iterum examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Contemptus vnius electionem vitiat.*
2 *Pars maior & sanior Capituli constituitur ex duabus partibus.*
3 *Vocati si non veniant, tota potentia Capituli remanet in illis, qui venerunt, & gesta per illos valent, tanquam gesta à Capitulo.*
4 *Locus quilibet, vbi Capitulum est congregatum, dicitur Capitularis, dummodo sit honestus.*
5 *Locus certus non est de substantia electionis.*
6 *Capitulum congregari potest in quolibet loco, quando ob aliquod impedimentum congregari non potest in loco solito.*
7 *Capitulariter aliquid fieri aliud est, & aliud, fieri in loco Capituli.*
8 *Actus probatur capitulariter gestus ex attestatione Notarij, Monachorum nomina recensendo.*
9 *Citatio non potest decerni extra territorium.*
10 *Citationes emanantes in principio iudicij, non requirunt causæ cognitionem, & possunt fieri etiam ab illo, qui non haberet iurisdictionem.*
11 *Citationes, quæ fiunt in principio iudicij, possunt decerni etiam extra territorium.*
12 *Citationis locus vbi sit decretus, non attenditur; sed locus, pro quo sit ad comparendum.*

DECISIO XXXI.

PRoposui iterum causam super resolutis sub die Veneris, 21. Februarij proximè præteriti, an gratia coadiutoriæ Eminentissimi D. Cardinalis à Lotharingia, esset iustificata. Domini steterunt in decisis, nisi tamen obstent concordia Germaniæ, per quæ impediuntur coadiutoriæ: quoniam de eis erit particulariter videndum.

Quantum ad consensum, qui est vnus ex modis, quibus gratia iustificatur, de eo constare fuit resolutum: nam consensus Abbatis, & Monachorum præstitus in partibus probatur ex mandato ab eis facto. Consensus autem præstitus per procuratorem, pariter probatur ex instrumento; ita quòd difficultas respectu consensus reducitur ad defectum duorum Monachorum, qui non interuenerunt ad præstandum consensum in electione coadiutoris, ideóque electio nulla, cùm vnius solius contemptus ele- 1.
ctionem vitiet, *cap. Cùm inter, cap. Bona, il primo, & cap. Quod sicut*, vbi Doct. communiter *de elect.* & ad locum, in quo fuit factum Capitulum: quia non erat locus capitularis.

Primus non obstat: quia, vt fuit dictum in decisione, quæ reuidetur, cùm per coadiutoriam prouideatur indemnitati Ecclesiæ, stante infirmitate Prælati, & ex aliis causis in ea narratis, quæ concernunt illius vtilitatem, & necessitatem, sufficit pro illa consensus duarum partium ex tribus ipsius Capituli, quæ duæ partes constituunt maiorem, & sanio- 2.
rem partem, ad text. *in cap. vnic. de Cleric. ægrot. in 6.* vbi Gloss. *in verb. Duæ partes*, & not. Franch. §. *Si verò, circa med. super Gloss. in dicto verb. Duæ partes.* Quinimò, cùm ex testibus probetur, eos fuisse vocatos ad illum actum, si non venerunt, tota poten- 3.
tia capitularis remanet in illis, qui venerunt, & gesta per illos valent tanquam gesta à Capitulo. Abb. *in cap. Cùm omnes, col. fin. vers. tamen vnam diuersitatem, de constit.* & ibi Felin. Put. *decis.* 283. *lib. 3.* Nec contumacia duorum potest impedire actiones, & acta capitularia Monasterij; & eis tantùm est imputandum, cùm non venerint, *cap. Coram, cap. Quod sicut, verb. Vocatus, de elect.*

Nec allegatus defectus loci releuat: quia ex actis constat, in quadam Grangia eiusdem Monasterij omnes Monachos fuisse conuentualiter congregatos, & 4.
ad

ad eum locum omnes specialiter vocatos; & omnis locus, vbi Capitulum est congregatum, dicitur capitularis, dummodo sit honestus, *c. Quod sicut.* vbi Abb. *num.2. c.Cùm terra. de elect.* vbi Gloss. *in verb. In quo* inquit in Capitulo secundùm consuetudinem loci aliàs vbi meliùs se obtulerit facultas, & sic certus locus non est de substantia: cùm enim non potuerit fieri in loco solito propter bellum, & impetum
6. Hæreticorum non propter eà minus potuit conuocari Capitulũ in alio loco, *c. In nomine Domini.§.Quod si prauorum.23.distinct.* Innoc.*in c. Cum ex iniuncto. num.2.vers.Et quanuis. de nou. oper. nunc.* Bald.*in l. Nulli. n.2.vers. Secundo requiritur. ff. quod cuiusque vniuers.nomin.*Nec ex eo, quod consensus non fuerit præstitus in loco Capituli,minùs dicitur capitulariter
7. præstitus:quia aliud est aliquid fieri capitulariter,aliud fieri in loco Capituli. Seraphin. *decis.*1247. & ex lectura instrumenti bene comprobatur, mandatum fuisse conuentualiter,& collegialiter concessum:quoniam Notarius attestatur, Monachos fuisse capitula-
8. riter congregatos, Gabr. *de fid.instrument. concl.2.* Monachorum nomina recensendo, *iuxta decis. 9. & 29. de procur.in antiq.*

Quantùm autem ad testes, qui est alter modus, quo gratia iustificatur; Domini eos ritè, ac validè examinatos fuisse dixerunt; & omissis multis, quæ informantes pro Abbate iterum inculcant, etsi sublata in decisione; obiectionem nouiter deductam
9. non obstare, fuit per eos conclusum; quia non subsistit, quòd citatio non potuerit decerni in oppido Nanceij, vbi Iudici remissoriali nulla competebat iurisdictio cum ex forma litterarum remissorialium esset restricta ad opidum de Vico Meten. Diœcesis in loco Monasterij Sancti Francisci: ex traditis per Oldrad. *cons.*88. *num.2. vers. Primò dico, quòd est considerandus locus.* vbi firmat, citationem non posse fieri extra territorium, cùm sit de processu, qui extra territorium factus non valet. Ita tenuit Federic.de Sen. *cons.*16. *num.*13. *vers. Item non obstat.* Et ideò, cum citatio Abbatis, & Monasterij fuerit decreta extra territorium, ad comparendum in loco de Vico, in Monasterio Sancti Francisci, secundùm prædicta videtur nulla, & per consequens examen
10. nullum. Attamen tollitur, cùm in talibus citationibus emanantibus in principio iudicij non requiratur causæ cognitio, & possint fieri etiam ab illo, qui non haberet iurisdictionem vt notat Innoc.*in c. Cum contingat de rescript. c. Prudentiam. de offic.deleg.c. Licèt.de accusat.*Si ergo non requiritur causæ cognitio, nec, quòd Iudex suadeat, vt dicit Innoc. poterunt
11. ergo fieri extra territorium, argumento eorum, quæ notat Dominicus de Sancto Gemin, *in c. Nouit. de off.leg.* Ita concludit ex supradictis Calder. *cons.2. in fin. de elect. vers. Item in talibus.* Benè faciunt not. per Bart. *in. l.1. §. Nunciatio. num. 30.de nou. oper. nunc.* idem *cons.* 164. *lib.*1. Rota *decis.1. de feriis, in nou.*Cassad.*decis.5. de dol.& contum.* Cùm ergo citatio, de qua agitur, fuerit facta in principio iudicij ad comparendum in loco Vici, & in Monasterio Sancti Francisci, sustinetur etiam, quòd fuerit decreta extra territorium, cùm non attendatur locus, vbi est decreta; sed locus, pro quo sit ad comparendum, ex traditis per Vant.*de nullit.ex defectu citat.num.39. & 61.*

Et ita resolutum, vtraque parte,&c.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana nullitatis erectionis, Lunæ, 24. Maij, 1610.

ARGVMENTVM.

Dismembratio partis curæ animarum Ecclesiæ Parochialis,& erectio nouæ parochiæ,vt sit valida, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio est species alienationis: & ideò est nulla, si in ea non interueniat solennitas,& iusta causa.*

2 *Dismembratio partis curæ animarum Ecclesiæ parochialis, vt sit valida, debet constare, quòd propter difficilem accessum ad antiquam parochialem,vel aliud impedimentum, aliquis ex parochianis defecerit absque Sacramentis, vel periculum sit patens.*

3 *Parochia noua erigi non potest ab Ordinario ex sola numerositate populi aucti.*

4 *Ecclesia noua ædificanda est, stante populi incremento.*

5 *Parochia noua vt erigi possit,non sufficit populi incrementum, nisi accedat loci distantia, & difficultas parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta.*

6 *Dismembratio partis curæ animarum fieri non potest,ex quo Ecclesia Parochialis nõ sit capax totius populi,& sit difformis:quia potest erigi noua Capella, quæ sit in proprietate parochialis antiquæ.*

7 *Beneficiorum diuisio prohibetur à iure.*

8 *Solẽnitas requisita in alienatione Ecclesiæ,est necessaria in dismembratione partis curæ animarũ.*

9 *Consensus Capituli est necessarius in dismembratione Ecclesiæ parochialis,quæ ad ipsum spectat; nec suffragatur consensus Vicarij.num.*10.

11 *In dismembratione Ecclesiæ is est citandus, ad quem illius defensio spectat.*

12 *Iuspatronatus Ecclesiæ nouiter erectæ ex parte curæ animarum dismembrata ab Ecclesia parochiali spectat ad Rectorem.*

DECISIO XXXII.

PLacuit Dominis per deducta per Informantes pro Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quòd erectio Ecclesiæ sub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præsepe, intra fines Ecclesiæ antiquæ parochialis, & Baptismalis & dismembratio partis curæ animarum eiusdem nulla sit:quia in ea non interuenit solennitas, 1.
& iusta causa, quæ sunt necessaria in huiusmodi dismembrationibus, cùm sapiant alienationem. Lap.*alleg.66.n.3 & 5.*& fuit sæpissimè resolutum,& præsertim *in vna Eleboren. dismembrationis.* coram R. P. bon.mem.Iusto,17. Nouembris, 1600.& *in Toletana parochialis de Madrid,* coram R.P.Corduba,19.Nouemb.1601. & signanter notat Abb.*in c. Ad audientiam.il 1.in 1.not.de Eccl.ædific.*

Deficit enim iusta causa: quia non constat, quòd 2.
propter difficilem accessum ad antiquam parochialem aliquis ex parochianis defecerit absque Sacramentis, vel propter impedimentum, periculum sit patens, vt in casu Lap.*alleg.66.*& prout requiritur ad hunc effectum, vt fuit consideratum in allegatis decisionibus.

Causæ

Causæ autem enumeratæ in ipsa erectione non videntur sufficientes: nam sola numerositas populi aucti non tribuit authoritatem Ordinariis erigendi nouas parochias, cùm huic obiecto satisfaciat Conc. Trident. *sess.* 21. *de refor. c.*4. dum cogendi sunt Rectores, vel alij, ad quos spectat cura animarum, vt sibi tot Sacerdotes adiungant, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. Et
4. quamuis inter causas ædificandi nouas Ecclesias recenseatur etiam incrementum populi, *c. Præcipimus.* 16.*q.*1.tamen Conc. Trident. desiderauit maiorem ne-
5. cessitatem, scilicet, distantiam loci, & difficultatem parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta, prout Sacra Congregatio Concilij declarauit, & eam sequitur Rota *in alleg. dec. Eleboren. dismembrationis*, & quæ in præsenti casu non iustificantur: sed potiùs contrarium apparet ex depositione testium, qui dantur *in Summario, n.*2. dum affirmant, nouam Ecclesiam non longè ab antiqua matrice distare.
6. Postrema causa non etiam ad dismembrationem suffragari videtur: quia scilicèt, Ecclesia non sit capax totius populi, & sit difformis; tum, quia in Concil. Triden. non consideratur, nec *in c. Ad audientiam. de Eccl. ædific.* & satis prouideri potest per erectionem nouæ Capellæ, quæ sit in proprietate parochialis antiquæ, iuxta eiusdem Sacræ Congregationis declarationem, quæ datur in Summario: quod maximè sua-
7. detur, ne ad beneficiorum diuisionem de facili deueniatur, quæ regulariter prohibetur. *c. Maioribus. c. vacante. de preben. c.*1. vbi Glos. *de reb. Eccles. non alien.* & fuit decisum *in d. Eleboren. suprà alleg.*
8. Solennitas non etiam fuit adhibita, quæ requiritur in alienatione rerum Ecclesiæ. Rot. *dec.*1. *de reb. Eccl. non alien in nou.* Francus *in c.*1.*col.*1.*eod. tit.* & fuit dictum *in Marsicana*, coram Illustrissimo Pamphilio, 14.
9. Februarij, 1594. in hac enim dismembratione deficit consensus Capituli, ad quod pertinet antiqua Ecclesia parochialis, & illius redditus, *c.*1.*de reb. Eccl. nō alien. in* 6. & *c. Ad audientiam. de Eccl. ædific.* Gabr. *de citat. concl.*1.*n.*216.*ampliat.*57.
10. Nec suffragatur consensus Vicarij: quia cura non est penes ipsum; sed tantùm exercitium: nec percipit fructus parochialis, sed percipit suum congruum de
11. manu Capituli: & ideò defensio Ecclesiæ non spectat ad Vicarium, sed ad Capitulum, cuius citatio proptereà omittenda non erat. Abb. *in c. Extirpandæ. §. Qui verò. in repitit. num.*15.*post princ. de preben.* Et eò magis videbatur annullāda etiam dismembratio præ-
12. dicta: quia Episcopus reseruauerat iuspatronatus super Ecclesia erecta ad fauorem suorum consanguineorum, quod propriè spectabat ad Capitulum, *c. Ad audientiam. il* 1. *de Eccl. ædific.* & ex his ita resolutum fuit, vna tantùm parte informante.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 20. *Decembris,* 1610.

ARGVMENTVM.

Oblationes prouenientes intra Parochiam spectant ad Ecclesiam parochialem.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes sunt de iure parochiali.*
2 *Ecclesia parochialis habet intentionem fundatam de iure communi, super omnibus prouenientibus intra parochiam.*

DECISIO XXXIII.

CVm Dominis placuisset die 24. Maij, 1610. capere resolutionem Ecclesiæ sub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præsepe, intra fines Ecclesiæ antiquæ, & baptismalis loci de Paganica; ac dismembrationem partis curæ animarum eiusdem esse nullas; suborta est exinde alia non leuis dubitatio, ad quem spectarent Ecclesia erecta, & oblationes illius. Et omissa dispuratione de Ecclesia, dubium proposui strictè quoad oblationes.

Et dictum fuit, illas spectare ad Ecclesiam paro- 1.
chialem loci prædicti de Paganica: quia oblationes sunt de iure parochiali, *cap. Quia Sacerdotes.* & *cap.* 2.
Sanctorum. 10.*q.*1. & Ecclesia parochialis fundat intentum suum de iure communi super omnibus prouenientibus intra Parochiam, *cap. Pastoralis. de his, quæ fiunt à Prælat. c. Ad audientiam. il.*1.*de Eccl. ædific.* Abb. Barb. & Imol. *in d. cap. Pastoralis.* idem Abb. *in c. Dilectus. n.*4.*vers. Dubitatur tamen hodie. de offic. Ordin.* & *ibid.* Felin. *num.*3. Innoc. Hostien. Anton. de Butr. & Abb. *in rub. de Paroch.* Ferret. *cons.*143. *num.*4. Capell. Tolos. *quæst.*583. Calder. *cons.*5.*de relig. Domib.* & quamuis Marian. Socin. *in suo tractat. de oblat. l.*18. visus sit distinguere sex casus, & dubitare primò, an oblationes spectent ad Dominos, qui fabricauerunt Ecclesiam: secundò, an ad locum ipsum: tertiò, an ad Ecclesiam illius nominis: quartò, an ad Ecclesiam Cathedralem: quintò, an ad Episcopum: sextò, an ad Ecclesiam parochialem; tamen, omnibus examinatis, conclusit spectare ad parochialem, & communis opinio scribentium affirmauit, cum qua Rota transit, solo Capitulo de Paganica informante.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 10. *Maij,* 1613.

ARGVMENTVM.

Parochiæ dismembratio, & nouæ erectio, vt sit valida, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio parochialis, & noua Parochiæ erectio fieri non potest ex incremento populi: & qualiter huic incommodo prouideri possit.*
2 *Parochia noua erigi potest ab Ordinario, etiam inuito Rectore, stante loci distantia, & magna populi incommoditate ad recipienda Sacramenta, & diuina audienda.*
3 *Dismembratio parochialis, & nouæ Parochiæ erectio, vt valeat, non sufficit qualibet distantia, sed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina audienda.*
4 *Dismembrationis Parochiæ iusta causa an sit difformitas, & angustia Ecclesiæ; & incommoditas ob distantiam, & periculum inundationis.*
5 *Dismembrationis Parochiæ causa iusta est necessitas, quæ excluditur, quoties aliunde prouideri potest.*
6 *Dismembratio Parochiæ fieri potest, si contingat, aliquos parochianos obire sine Sacramentis, dummodo constet, id euenisse propter difficultatem accedendi ad infirmos ex distantia, vel alio incommodo: secùs, si ex eo, quòd solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poterat.*

7 *Capituli consensus in his, quæ respiciunt Capitulum in vniuersum, non autem Canonicos vti singulos, debet capitulariter adhiberi.*
8 *Læsio præbet causam restitutioni.*

Decisio XXXIV.

HÆc causa, fuit aliàs resoluta pro Archipresbytero & Canonicis terræ Paganicæ; scilicet, constare de nullitate erectionis Ecclesiæ Beatæ Mariæ ad Præsepe, in Parochialem, & iuxta Rotæ resolutionem pronunciaui. Nunc verò in gradu restitutionis in integrũ causa iterum mihi commissa, dubitaui, an constet de causis: & Domini responderunt negatiuè.

Recentis nanque terminis primæ resolutionis dicebant.

1. Primò, non obstare numerositatem populi, quanuis aucta probaretur ad numerum quinque millium; quia non est iusta causa dismembrandi, & erigendi nouas parochiales, cum huic incommodo possit prouideri absque dismembratione secundùm modum per Sacrum Concilium descriptum, adiungendo sibi Rectores alios Sacerdotes qui sufficiant ad exhibenda
2. Sacramenta, & cultum diuinum celebrandum. Et quanuis distantia locorum, & magna incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, videantur præbere iustam causam erigendi nouas parochiales, & vtrumque causatum dicatur propter populi numerositatem, cùm omnes parochiali Ecclesiæ adhærentes esse non possint, vt ideò idemmet Sacr. Conc. *d. cap. 4. sess. 21. vers. In iis verò*, &c. prædictis concurrentibus declarauerit, licere Ordinariis locorum, etiam inuitis Rectoribus, nouas Parochias erigere: quod etiam priùs fuerat dispositum, *in c.*
3. *Ad Audientiam. de Eccl. ædific.* Tamen non quælibet distantia suffragatur dismembrationis; sed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda, qualis non est hæc, quæ deducitur in terra Paganicæ, cum omnes habitatores non distent ob eodem oppido, nec impetu currentis, & perennis fluminis, aut torrentis illis impediatur aditus ad ipsam Ecclesiam prout contigerat *in casu decisionis Lucanæ dismembrationis*, 9. Maij, 1611. coram Reuerendiss. Attrebaten.

4. Secundò, non obstare, quæ pertinebant ad angustiam, & difformitatem Ecclesiæ antiquæ, & ad incommoditatem, vti positam in pede ipsius terræ; non autem in medio, quæ propterea inundationibus sæpissimè subiiciebatur. Hæc enim visa sunt Dominis non posse deseruire pro iusta causa dismembrationis, cùm illis incommoditatibus satis possit prouideri, nempe, angustiæ, & difformitati per ampliationem, vel nouam Ecclesiæ ædificationem; distantiæ, & inundationi ex noua situatione intra idem Castrum, in loco eminentiori, à periculo aquarum remoto; vltra quod inundatio prædicta non videbatur concludenter probata, & ex qualitate riuuli potiùs, quàm fluminis, aut torrentis contrarium apparebat; & vbicunque potest aliunde prouideri, deficit necessitas, quæ est causa dis-
5. membrationis, & alienationis partis beneficij, *c. 1. de reb. Eccl. non alien.* & fuit dictum *in Elboren dismembrationis*. 17. Nouembris, 1600. corã bon. mem. Iusto.

6. Quòd autem aliquando contigerit, aliquos parochianos obiisse sine sacramentis, prout testes videntur deponere; multùm mouisset Dominos, si eorum testimonium ad effectum, de quo quæritur, fuisset concludens: sed dixerunt, hoc non probari euenisse propter difficultatem accedendi ad infirmos ex distãtia, vel aquarum inundatione; sed potiùs, quia solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poterat: quod non conuenit causa diuidendi Parochiam; sed adhibendi Ministros coadiutores iuxta dispositionem sacri Conc. Trid. *in d. c. 4. in princip.*

Postremò, non obstare, quòd quoad solennitatem concurrat consensus Capituli, dum Archipresbyter, & Canonici interfuerunt proiectioni primi lapidis huius nouæ Ecclesiæ, illámque laudarunt; & alter Canonicus declarauerit, & protestatus fuerit, quòd hæc vocatur Ecclesia noua parochialis: nam, quidquid sit quoad denominationem, & particularem aliquorum Canonicorum consensum; ad præiudicium tamen dismembrationis ille consensus non capitulariter conclusus, & firmatus, sufficiens non est in hac parte, quæ respicit Capitulum in vniuersum; non autem Canonicos vti singulos. Felin. *in c. Cùm omnes, num. 24. & 28. de constit.* Rota *in Calaguritana Canonicatus*, 28. Iunij, 1605. coram Cardinali Lancellotto: & ita sustinente iustitia primæ sententiæ, de causis restitutionis in integrum non constare fuit resolutum, vtraque parte informante: quia cessat læsio præbens causam restitutioni. Rot. *decis. 1. in nouis. & decis. 5. in antiquis. de restit. in integr.* 7. 8.

Placebat tamen Dominis, quòd ista moderna Ecclesia remaneret in adiutorium Matricis iuxta declarationem sacræ Congregationis, cùm negari non possit, quin ex testibus datis pro parte Vniuersitatis appareat, quòd cura animarum vsque ad ædificationem d. nouæ Ecclesiæ passa fuerit aliquod detrimentum, propter angustiam antiquæ Ecclesiæ, & populi numerositatem.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. exemptionis, Veneris 11. *Maij*. 1631

ARGVMENTVM.

Exemptio à iurisdictione Ordinarij conceditur subdito, stante lite graui, nec temerè suscepta.

SVMMARIVM.

1 *Exemptionis materia est Papæ arbitraria.*
2 *Lite pendente, negotium deuoluitur ad iudicem suspensa Superioris iurisdictione super causa, de qua dubitatur.*
3 *Exemptio concedi solet, tam à signatura, quàm à Sacra Congregatione, durante lite graui, nec temerè suscepta.*
4 *Nec requiritur probatio malæ tractationis, aut vehementis suspicionis futuræ sæuitiæ; sed satis est, vt de ea ex præsumptionibus dubitari possit, n. 4.*
5 *Subditi subducuntur à iurisdictione Superioris, ob asperiores ipsius mores aut prauum iurisdictionis vsum.*
6 *Exemptio conceditur ob solam litẽ super re graui.*
7 *Lis non dicitur temerè instituta, nec per calumniã prosequuta, quando ab antecessore cœpta fuerat.*
8 *Exemptio propter litem conceditur subditis ad tempus contradicente Ordinario.*

Decisio XXXV.

PLacuit Sacræ Congregationi super Episcopis, & Regularibus de exemptione personali, durante lite concedenda Francisco Auinio. Priori Bisulduni, Rotam consulere, cùm causa super eiusdem Prioratus exemptione à iurisdictione Ordinarij Gerunden. coram me penderet. Et cùm super hoc Domini arbitrium ipsius concedentis maximum esse cognoue- 1.

rint

rint ex Abb. *in c. Litteras. num. 7. de restitut. spoliat.* Roman. *cons.* 37. Paris. *cons.* 54. *num.* 36. *vol.* 4. Responderunt posse, si videbitur per Sacram Congregationem concedi Francisco exemptionem, quam petit & propter litem, quæ grauis apparet, & calumniosa visa non fuit, eius personam in tempus à iu-
2. risdictione Ordinarij eximi: cùm enim id sit de iure, vt pendente lite negotium deuoluatur ad Iudicem, suspensa Superioris iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur, *c. Cùm dilectus. c. Olim.* vbi Gloss. *in verb. post incept. negot. de accusat.* Ripa *in c. Cùm Al. Ferrarien. n.* 196. *&* 199. *de constitut.* Cassad. *decis.* 6. *de priuileg. in princ.* solet tam signatura, quàm hæc
3. Sacra Congregatio, vbi ipsam litem grauem, nec temerè susceptam cognouerit, hanc exemptionem, ea durante, concedere, vt post Cassad. *d. decis.* 6. *de priuileg.* testantur Lancellot. *de attentat. lit. pend. p.* 2. *cap.* 4. *declarat,* 4. *n.* 41. Conzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 46. *n.* 18. Marches. *de commissione aduocationis causarum, p.* 2. §. 1. *n.* 76. Paris. *de resignat. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 7. Ex cuius
4. quidem litis causa, quæ, vt dixi, leuis non sit, cùm possit probabiliter subditus Superiorem suum sibi infestum timere; non etiam dixerunt Domini, propter litem requiri aliquam probationem malæ tractationis, aut vehementis suspicionis futuræ sæuitiæ; sed satis esse, vt de ea ex præsumptionibus dubitari possit. Speculat. *de denunciat.* §. *Quis denunciare possit. n.* 13. Mandos. *de inhibition. quæst.* 104. *num.* 5. Ægid. *decis.* 45. Rota *decis.* 3. *de rescript. in nouis.* Et si ex moribus Principis, siue cuiusque Superioris asperioribus, aut prauo iurisdictionis vsu subducuntur subditi ab eius iurisdictione, *cap. Olim & cap. Ex part. de accusat.* Ioannes Faber *in* §. *fin. Instit. de his, qui sunt sui, vel alieni iur.* Bursat. *cons.* 170. *n.* 27. Guido Pap. *quæst.* 62. *n.* 1. Achil. *decis.* 362. Ita & sola lis visa
6. fuit sufficere, dum super re graui iustum timorem, vt dictum est, inferre potest. Staph. *de litteris Iust. tit. de Rescript. in forma Breuis,* §. *Indultum, num.* 10. Paris. *vbi suprà, de resignatione, lib.* 7. *quæst.* 11. *num.* 7. Gabr. *de indic. concl.* 4. *num.* 31. Verall. *decis.* 62. *numer.* 4. *par.* 2.

Maximè autem mouit Dominos, vt exemptio huiusmodi videretur posse concedi, quòd cùm litem
7. tandiu ab antecessore motam non argui posset nouus Prior, vt vel temerè instituerit, vel per calumniam prosequeretur, *l. Quædam. ff. de reb. dub. l. Aut facta.* §. *Exitus. ff. de pœnis.* Aym. *cons.* 335. *num.* 3. Crescent. *decis.* 19. *de probat.* cessabat ea suspicio, quam in proposito DD. considerant, ne quis sub prætextu litis affectatæ, aut ex ingenio confictæ à Superioris sui obedientia subducatur: sicut, ne causam Prior diutiùs protraheret, eandem exemptionem, quæ solet alioqui simpliciter concedi, in tempus restrinxerunt, sequuti stylum, quem, contradicente Ordinario, prout hic etiam se opposuit, seruare signaturam testatur Lancellot. *d. pag.* 2. *de attentat. cap.* 4. *declarat.* 4. *numer.* 41. & notauit ex Cassador. *eadem decis.* 6. *de priuileg. in fin.* Quod tempus, & propter loci distantiam, & ferias, quæ instabant; atque etiam, quia dabat Prior fumum aliquem boni iuris, ex arbitrio, quod super hoc dixi, maximum Iudicis esse; visum fuit Dominis ad annum extendi posse; ita tamen, vt & Sacra Congregatio, vel propter diligentias, quas in expedienda causa Priorem adhibuisse constabit, vel, si quæ ab Episcopo impedimenta inferrentur, possit eidem vlteriùs, vel ne, prorogare.

Et ita vtraque, &c.

EMIN. D. CARD. IOANNE Baptista Pamphilio.

Hispalen. exemptionis, Veneris, 5. Decembris, 1614.

ARGVMENTVM.

Exemptio à iurisdictione Ordinarij an concedatur subdito propter litem inter eos vertentem.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio omnimoda à iurisdictione Ordinarij, non conceditur propter solam litem inter subditum, & ipsum Ordinarium*

2 *Exemptionem subdito concedere solet signatura aliquando, propter solam litem cum Ordinario.*

3 *Signatura aliquando in materia exemptionis rescribit, cum facultate inhibendi causa cognita; quo casu non conceditur inhibitio, nisi constito de sæuitia.*

4 *Exemptio propter litem non est indistinctè concedenda, ne aliàs subditi facilè procurent lites contra Superiores, & eas diutius protrahant.*

5 *Actus gesti per Ordinarium contra subditum, pendente inter eos lite, non præsumuntur facti propter litem, & in illius odium, nisi probetur.*

DECISIO XXXVI.

Contra informantem, nempe, non esse inhibendum: quia causæ ciuiles, quæ inter beneficiatos, & D Archiepiscopum in Rota commissæ reperiuntur, de iure non sufficiunt ad effectum, vt beneficiatis sit concedenda omnimoda exemptio ab illius iurisdictione, Glos. *in cap. Olim. verb. Post inceptum.* & *ibi* Abb. *num.* 6. *de accusat.* cum aliis adductis per Cassad *decis.* 6. *num.* 1. *&* 2. *de priuileg.* Et licèt signatura soleat illam aliquando concedere, vt tradit ibi- 2.
Cassad. *num.* 3. cum aliis allegatis; in hoc tamen casu noluit simpliciter rescribere; sed cum facultate inhibendi causa cognita: quo casu visum fuit Dominis, 3.
inhibitionem non esse concedendam, nisi constet de sæuitia, per quam inferiores eximi solent à iurisdictione Superioris. Ioan Fab. *in* §. *Sed hoc tempore. num.* 7. *instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur.* Bald. *in l.* 2. *num.* 2 *ff. eod. tit.* Roman. *cons* 37. *num.* 1. & ita aliàs obseruatum fuisse apparet *ex decis.* Achil. 16. *de priuileg.* in qua exemptio fuerat commissa cum clausula, *constito de sæuitia* Et placuit, quòd huiusmodi exemptio non sit indistinctè concedenda, ne aliàs subditi 4.
facilè procurent lites contra Superiores; & eas diutiùs protrahant, vt exemptionem obtineant: & sic præstetur eis occasio delinquendi, vt tradit Cassad. *d. decis.* 6. *n.* 5. *de priuileg.*

De sæuitia autem non constat: quia, licèt dicatur Abbatem, & Alphonsum, deputatos à beneficiatis 5.
ad defensionem causarum huiusmodi, fuisse carceratos de ordine Archiepiscopi; non tamen probatur, ex qua causa carceratio emanauerit: & minus constat de ipsa carceratione, nisi per fidem, quæ non probat: & consequenter huiusmodi asserta carceratio non suffragatur, cùm illa non probetur, nec præsumatur emanasse propter lites, *ex d. decis.* Achil. 16. *de priuileg.*

Et ita decisum, &c.

R.D. DVNOZETTO.

Calaguritana iuris pulsandi campanas, Luna, 11. Martij, 1619.

ARGVMENTVM.

Ecclesiæ parochiales nequeunt pulsare campanas in die Sabbathi Sancti, nisi audito signo campanarum Cathedralis: & an possint se iuuare consuetudine.

SVMMARIVM.

1 *Ceremoniale Romanum, sicut & Pontificale, in ceremoniis ecclesiasticis habetur vti lex scripta, & ius commune, inuiolabiliter seruandum.*

2 *Campanæ pulsari non possunt in die Sabbathi S. quando cantatur,* Gloria in excelsis. *ab aliis Ecclesiis, nisi audito signo campanarum Cathedralis, vel Matricis.*

3 *Ceremoniale Romanum in vniuersali Ecclesia ab omnibus, & singulis personis, ad quas spectat, vel spectabit, obseruandum est: nec ei in totum, vel in partem addi, vel minui potest.*

4 *Immemorabilis non censetur sublata per constitutiones ei expresiè non derogantes.*

5 *Immemorabilis quomodo sit probanda.*

6 *Campanas in die Sabbathi sancti ante Cathedralem pulsandi præscriptio non probatur per testes deponentes, quòd Ecclesiæ inferiores non expectauerint pulsum campanarum Ecclesiæ cathedralis: & quare.*

7 *Consuetudo non inducitur, non data possessione præcisa.*

8 *Immemorabilis consuetudo pulsandi campanas ante Cathedralem, est improbabilis.*

9 *Scripturis magis creditur, quam testibus.*

10 *Constitutio habens clausulas derogatorias amplissimas, tollit consuetudinem quamlibet contrariam, sola immemorabili excepta.*

DECISIO XXXVII.

Domini sine vlla difficultate dixerunt, sententiam extra Rotam, vti nullam, esse reuocandam: manifesta enim ex eo dicitur iniustitia, quòd Iudex declarauit, licitum esse Abbatibus, & beneficiatis parochialium Ecclesiarum Sanctorum Iacobi, & Andreæ, in ciuitate Calaguritana, pulsare ad libitum campanas in die solenni Sabbati Sancti; nec teneri expectare pulsum campanarum Ecclesiæ cathedralis contra verba directa, & expressa Cæremonialis Romani, authoritate fel. record. Clem. VIII. publicati: quod, sicut & Pontificale, in Cæremoniis
1. ecclesiasticis habetur vt lex scripta, & ius commune inuiolabiliter seruandum: Mohed. *decis.* 5. *de fid. instrum.* Rot. *in Elboren. exemptionis*, 3. Martij, 1600. coram Reuerendiss. D. mco Damasceno.

In Cæremoniali *lib.* 2. *cap* 27. *de Sabbatho Sancto*, hæc verba leguntur; *Cantatur*, Gloria in Excelsis.
2. *pulsantúrque campanæ, & organum: debéntque moneri Ecclesiæ ciuitatis, ne pulsent campanas, nisi audito signo campanarum Ecclesiæ cathedralis.* Et in Bulla confirmatoria Cæremonialis idem Pontifex illud in vniuer-
3. sali Ecclesia ab omnibus, & singulis personis, ad quas spectat, & in futurum spectabit, perpetuò obseruari mandat: & quòd in totum, vel in partem non possit addi, vel diminui, cum clausulis derogatoriis, *non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, prouincialibus, & synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus, necnon quarumuis Ecclesiarum, etiam iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscunque.*

Et quanuis sola dispositio Cæremonialis, aut 4.
Constitutio Clementis VIII. non abstulerit immemorabilem consuetudinem. Bald. *in l. Omnes. num.* 10. & *ibi* Ang. *in fin. C. de præscript.* 30. *annorum.* Felin. *in rubr.* 2. *de præscript. numero* 18. Afflict. *decis.* 254. *numero* 5. Couar. *var. lib.* 3. *cap.* 13. *numero* 5. vt etiam id declarauit Sacra Congregatio Rituum; nihilominùs dictæ Parochiales non possunt ius prætensum tueri: quia non sufficienter probarunt dictam immemorabilem cum requisitis à iure, de quibus per Gloss. *in cap.* 1. *de præscript,* 5.
in 6. quam Rota inuiolabiliter seruat, & millies fuit decisum.

Quod autem non adsunt requisita Gloss. patet ex lectura depositionum testium, quæ dantur in summario pro parte dictarum parochialium. Primus enim testis non deponit de auditu à maioribus, neque de publica voce, & fama. Tertius non deponit de publica voce, & fama. Quartus patitur eosdem defectus, quos primus testis. Plura etiam congeruntur contra dictum secundi testis ab informantibus in facto pro Capitulo Ecclesiæ cathedralis, quòd non deponat de quadragenaria de visu, sufficitque, quòd sit vnicus ex regula, quòd *Vox vnius, vox nullius.*

Deinde, nec etiam testes concludunt intentionem 6.
Ecclesiarum parochialium, cùm non sufficiat, quòd non expectauerint pulsum campanarum cathedralis Ecclesiæ; sed deberent probare, quòd priùs parochiales pulsauerint, cùm possit esse, quòd non expectauerint: & tamen non priùs; sed posteà pulsauerint: & quòd ita semper seruatum; aliàs non posset induci 7.
consuetudo in contrarium, non data possessione præcisa, *l.* 2. *C. de seru. & aqu.* Seraph. *decis.* 1463. *num.* 8.

Quinimò vnus ex Dominis existimabat, probari 8.
nullo modo posse consuetudinem immemorabilem: quia constat de initio prohibitionis ex Constitutione Leonis X. de anno 1516. edita vltra 100. annos, cum decreto irritante conformi dicto Cæremoniali: non possunt enim deponere testes, nihil fuisse dictum, & conditum in contrarium: quia constat de contrario per scripturas, quibus magis fides est adhibenda, quàm testibus, *l. Census. ff. de probat.* cum si- 9.
mil.

Nec placuit Dominis, quod dicebatur, huiusmodi consuetudinem esse rationabilem, & laudabilem, stante legitima excusatione Parochialium probata per testes, quòd sonum campanarum, stante Aquilone, non possunt audire: quia visum fuit per 10.
clausulas derogatorias amplissimas derogatum fuisse per Constitutionem Clementis VIII. omnibus contrariis consuetudinibus, sola immemorabili excepta. Couar. *var. lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 5. cum aliis per Modern. *in reg.* 8. *gloss.* 33. *num.* 8. & 9. & *seq.* vltra quod hæc ratio visa fuit nimis friuola ad effectum eximendi Ecclesias parochiales ab obsequio debito Cathedralibus, cùm facile possit adhiberi remedium in conuenienti prætenso, cuius allegatio non soluit argumentum.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

R. P. D.

R. P. D. MERLINO.

In eadem, Lunæ, 29. Aprilis, 1614.

ARGVMENTVM.

Campanæ pulsari possunt ab Ecclesiis inferioribus in Missa Sabbati Sancti, non expectato sonitu campanarum Cathedralis, stante immemorabili ita pulsandi, quæ suffragatur. Et quando huiusmodi immemorabilis censeatur legitimè probata.

SVMMARIVM.

1 *Immemorabilis quando censeatur sufficienter probata.*

2 *Campanas in die Sabbathi Sancti ante Cathedralem pulsandi consuetudo immemorabilis probari potest per testes infirmos, & carcere detentos.*

3 *Immemorabilis probatur per testes deponentes de visu per quadraginta annos.*

4 *Testes deponentes super sonitu campanarum, non probant, si deponant, se vidisse. Contrarium, num. 7. & seq.*

5 *Campanarum sonitus non cadit sub sensu oculorum; sed sub sensu aurium.*

6 *Testium, præsertim idiotarum, dicta humaniter, non autem rigidè accipienda sunt.*

7 *Sensus oculorum, cùm sit quasi communis cæteris omnibus, non incongruè etiam ad singulos alios sensus adaptari potest.*

8 *Testes deponentes de visu circa rem, quæ ab alio sensu, quàm oculorum, percipitur, benè probant.*

9 *Verba Euangelij Ioan. 20.* Infer digitum tuum huc, & vide, *&:* Quia vidisti me, credidisti, *quomodo exponantur.*

10 *Testes habentes interesse, vti vniuersi, non vti singuli, non repelluntur.*

11 *Immemorabilis consuetudo pulsandi campanas in Missa Sabbathi Sancti, non expectato sonitu Ecclesiæ cathedralis, non est sublata per Cæremoniale Romanum, neque per Constitutionem Leonis X.*

DECISIO XXXVIII.

ROta innixa decretis Romani Ritualis, authoritate fel. rec. Clem. VIII. editis, pronunciauit, Capitulum, & beneficiatos Ecclesiarum parochialium Sanctorum Iacobi, & Andreæ, non posse pulsare campanas in celebratione Missæ Sabbathi Sancti, nisi priùs expectato sonitu campanarum Ecclesiæ cathedralis. Verùm ab huiusmodi sententia, interposita appellatione per Capitulum, & beneficiatos, fuerunt dati articuli ad probandum immemorabilem consuetudinem, quòd semper, & continuò dictæ Parochiales consueuerint ad libitum in dicto Sabbatho Sancto pulsare campanas, nulla habita ratione, quòd priùs fuerit pulsata in Ecclesia cathedrali. Et hanc immemorabilem non esse sublatam à constitutione Leonis X. nec à dicto Cæremoniali Clementis VIII. & sic reuelandos esse censuit Rota, nedum coram R. P. D. Verospio sub die 2. Febr. 1620. sed etiam priùs coram Reuerendissimo Domino meo Seleucien. 11. Martij, 1619. licèt tunc fuerit dictum, hactenus concludenter huiusmodi immemorabilem non fuisse probatam. Vnde his moniti prædicti beneficiati nixi sunt, dictam immemorabilem per plures testes iustificare, & demum dictorum testium depositionibus in Rota exhibitis, dubitaui, an sententia esset confirmanda, vel reuocanda.

Et reuocandam ex nouiter deductis responderunt DD. quoniam visum fuit concludenter probari, quòd dictæ Ecclesiæ Sanctorum Iacobi, & Andreæ, ab immemorabili consueuerunt pulsare campanas hora sibi benè visa, die Sabbathi Sancti; nec expectate, quòd campanæ cathedralis priùs pulsatæ fuissent. Ita primus testis qui est nobilis, ætatis annorum 69. & deponit à quinquaginta annis, vel citra, beneficiatos S. Andreæ solitos esse pulsare campanas in Sabbatho Sancto, hora sibi ipsis magis visa; & post egressum populi à dicta Ecclesia, & ibi absolutis sacrosanctis ministeriis, audiuisse campanas pulsari in Cathedrali: & quòd idem audiuerat à suis maioribus, illis etiam testantibus audiuisse ab aliis maioribus: & quòd nihil videretur, aut audiretur in contrarium.

Idem testatur secundus testis, pariter nobilis, ætatis annorum 68. qui deponit à quinquaginta annis in dictis Ecclesiis Sanctorum Andreæ, & Iacobi, pulsari campanas, absque eo, quòd priùs Cathedralis pulsaret.

Quartus testis idem deponit à quadraginta quatuor annis: & est ætatis 66. Quintus pariter testis ætatis annorum 70. & deponit à quadraginta sex annis, & citra, cum aliis *supra* relatis post alios testes.

Quibus concordant sextus, septimus, & nonus testes, idem ad vnguem testantes. Vnde cùm ij testes habeant qualitates necessarias, singuli enim excedunt ætatem 54. annorum: deponunt à 40. annis, & vltra, de proprio auditu, & de auditu à suis maioribus, qui ab aliis audiuerint, & quòd nec ipsi, nec maiores sui vnquam viderint, neque audiuerint contrarium, & de publica voce, & forma per verbum, *fuit*, & *est*, satis superque dicta immemorabilis probata visa fuit, iuxta 1.
Gloss. *in cap. 1. in verb. Memoria, de præscr. in 6.* Gabr. *concl. 1. num. 81. eod. tit.* Rota apud Card. Seraph. *decis. 1102. n. 2. & decis. 1450. n. 2.* & apud sanctæ memoriæ Gregorium XV. *dec. 196. n. 1. & in recent. decis. 248. num. 2. & decis. 271. num. 4. part. 1.*

Nec obstat, quòd prædictus testis per tres annos 2.
fuerit absens, & vno anno ægrotauerit in die Sabbathi Sancti, prout etiam ægrotauit secundus testis: & sic hisce vicibus non potuerint audire sonitum campanarum: quoniam, licèt fuerint infirmi, & sacris mysteriis ea die non interfuerint; non inde tamen infertur, quin etiam in lecto iacentes potuerint audire cāpanarum sonitus. Et eadem etiam responsione tollitur, quod dicitur, quartum testem in Sabbatho Sancto carcere fuisse detentum: quia & ibi pulsationem campanarum auribus potuit percipere. Absentia verò dicti primi testis, & aliorum, cùm fuerit modica, & non continuis illis tribus annis, sed interpolatim, non obstat, quominùs probari non dicatur dicta immemorabilis, vt in simili fuit resolutum *in Signina pœnarum*, 21. Maij, 1612. coram Reuerendissimo D. meo Patriarcha Manzanedo. Et fieri potest, quòd hæc absentia contigerit in aliquibus ex dictis quatuor annis, de quibus deponit supra quadraginta annos; & sic etiam tribus annis detractis; adhuc tamen remaneret integer cursus continuus 40. annorum, qui sufficeret ad 3.
firmandam dictam immemorabilem, iuxta Gloss. *in d. c. 1.* Et proinde non applicatur *decis. 254. n. 2. p. 1. recent.* quia ibi agebatur de absentia 25. annorum, quibus demptis, non superant 40. anni de visu, de quibus deponere

deponere debent testes ad probandam immemorabilem.

4. Minùs etiam obstat, quòd dicti testes deponentes
5. de sonitu campanarum dicant, se vidisse, & sic non probent, cùm sonitus non cadat sub sensu oculorum; sed sub sensu aurium, vt similiter in his terminis testes de sonitus visu deponentes reprobat Bald. *in c. Cum causa n.35. tit. de testibus*: quoniam vltra quòd
6. dicta testium, præsertim idiotarum, humaniter, non autem rigidè accipienda sunt; sensus oculorum, cùm
7. sit quasi communis cæteris omnibus sensibus, non incongrue etiam ad singulos alios sensus adaptari potest, vt ex nostratibus docuit idem Bald. *in addit. ad*
8. *Specul. tit. de testib. col. 2. vers. Secundo, visus omnes.* & in terminis, quòd testes deponentes de visu circa rem, quæ ab alio sensu percipitur, quàm oculorum, vt putà tactus, auditus, vel quocunque alio sensu corporis, benè probent; tradiderunt Bartholus *in §. Hinc nobis. n.10. vers. Sed non obstat. Auth. de hered. & Falcid.* Guid. Pap. *sing.* 641. & 895. & Mascard. *de prob. concl.*
9. 263. *n.* 4. *& seqq.* quemadmodum verba illa Ioannis 20. *Infer digitum tuum huc, & vide.* &: *Quia vidisti me, credidisti*, ob prædictam rationem à D. Augustino *tract.* 121. *in fine*, explicantur, *Infer, & vide*: id est, *tange. Vidisti*, id est, *tetigisti*: quia tactus, & alii sensus comprehenduntur sub sensu oculorum, vt *ibi* per D. Augustinum. Neque etiam refragatur, quod nonnulli ex dictis testibus sint consanguinei beneficiatorum, & alij sit parochiani dictarum Ecclesiarum Sanctorum Iacobi, & Andreæ: quoniam & multi sunt, qui nec consanguinei sunt nec parochiani; imò quintus testis est parochianus Ecclesiæ cathedralis. Et demum huiusmodi interesse est valdè remotum: & parochiani imò ipsi beneficiati, si quod interesse habent, illud
10. totum habent vt vniuersi, non autem vti singuli: & propterea non sunt repellendi. *c. Insuper. extra de testib.* & ibi Felin. & passim sequitur Rota, vt coram Reuerendissimo D. meo Decano *dec.* 140. *in eius impressis*, vbi aliæ cumulantur decisiones.
11. Non obstat constitutio Leonis X. quæ prohibuit, ne Ecclesiæ inferiores pulsarent ante sonitum campanarum Cathedralis, in die Sabbathi Sancti: quia nec Rituale Romanum editum auctoritate Clementis VIII. nec dicta Constitutio Leonis X. sustulit immemorialem, vt iam fuit resolutum *in decis.* coram Reuerendissimo D. meo Seleucien. & coram R. P. D. meo Verospio, & dicta immemorabilis potuit esse indulta ante ipsam Constitutionem Leonis. Et demum, quicquid sit, aliud est esse in possessione immemoriali, hoc, vel aliud faciendi; aliud hoc per constitutionem positiuam esse prohibitum, ne fiat.

Nec obstat, quòd saltem non probabitur illud requisitum, de quo *in dicta Gloss. in c. 1. de prescr.* & Gabr. *concl.* 1. *n.* 31. *& seq.* nempe, quòd nihil fuerit visum, vel auditum in contrarium; quoniam stant simul, quòd Constitutio Leonis X & Rituale Romanum prohibuerit id fieri; & tamen nihil factum fuerit, vel dictum de facto in contrarium: & quòd prædictis Constitutione, & Rituali non obstantibus, iuxta antiquissimam consuetudinem adhuc dictæ Ecclesiæ Sanctor. Iacobi, & Andreæ continuauerint pulsare campanas in Sabbatho Sancto, hora sibi benè visa, non spectato, quòd priùs essent pulsatæ in Ecclesia cathedrali. Et Rota, non obstantibus ex dicta Constitutione Leonis, & Rituali Rom. iam censuit immemorialem, quatenus probaretur, esse releuantem, & suffragari prædictis Ecclesiis inferioribus.

Ad alia verò placuerunt responsiones datæ per informantes.

Et ita vtraque parte informante, ex nouiter deductis dixerunt DD. sententiam esse reuocandam.

EMIN. D. CARD. IOANN. Aldobrandino.

Salamantina Iurisdictionis, Veneris, 1. Iunij. 1565.

ARGVMENTVM.

Abbas, vel alius Prælatus inferior sæcularis habens territorium separatum cum iurisdictione quasi episcopali, potest cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus, nec comprehenditur sub decreto Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 20. §. *Ad hæc.* maximè si iuuetur immemorabili.

SVMMARIVM.

Est idem cum argumento.

Decisio XXXIX.

Concurrentibus omnibus, quæ in hoc casu concurrunt, videlicet, quòd Abbatia ista non est dignitas in Ecclesia cathedrali; sed extra Ecclesiam, & habet iura episcopalia, & proprium territorium, quod etiam dicitur esse collatum ex diuersis diœcesibus, & concurrente immemorabili consuetudine, & fumo, quòd à fundatione competiuit sibi hæc iurisdictio. His omnibus concurrentibus, Domini tenuerunt, quòd non comprehenditur in decreto Concilij, de quo in puncto nempe, *sess.* 24. *cap.* 20. §. *Ad hæc.* Rationes probatissimæ duæ fuerunt. Prima, quia decretum videtur loqui de inferioribus in Ecclesia cathedrali: quia species expresse declarant genus subsequens. & informantibus de dignitatibus, & personis eiusdem Ecclesiæ cathedralis apparere videtur maior ratio decreti propter præsumptam forsan vsurpationem: quæ enim naturaliter de iure communi eis iurisdictio competit, vt Vicario Episcopi competit, *c.* 1. *de offic. Præsid.* vbi Doct. & ad illa verba: *Sed Episcopi tantum iurisdictioni relinquatur.* dixerunt, eam taxationem esse appositam respectu eorum inferiorum, de quibus proximè expressis. Secunda ratio fuit propter immemorabilem quasi possessionem, propter quam potest allegari fundatio, cui non videtur derogatum per ea, quæ dicta fuerunt *in causa Palentina iurisdictionis*, & quæ fundationis derogatione latè tradit Felin. *in tract. quand. liter. Apostolic. pres.* vt per Lambert. *de iurepat. fol.* 8. *Crescent.* 141. &c.

R. P. D. ORANO.

Vulteranen. seu Nullius iurisdictionis, Veneris 13. Aprilis, 1584.

ARGVMENTVM.

Prælatus inferior potest præscribere territorium separatum, & propriam diœcesim: & ex quibus probetur huiusmodi præscriptio.

SVMMARIVM.

1 *Prælati inferiores possunt prescribere iurisdictionem episcopalem, & exercitium dignitatis.*

2 *Territorium separatum potest præscribi.*

3 *Territorij separati præscriptio probatur ex enunciatiuis antiquis, concurrentibus alijs coniecturis, & Scripturis continentibus actus positiuos iurisdictionis.*

4 *Prælato inferiori prætendenti iura episcopalia intra limites diœcesis Episcopi, resistit ius commune.*

5 *Præscriptio contra expressam prohibitionem iuris communis, differt à præscriptione contra quandam præsumptionem iuris, id explicitè non vetantis.*

6 *Seruitutis præscriptio in alterius fundo non est contra ius; sed tantùm contra quandam præsumptionem naturalis libertatis.*

7 *Prædia omnia præsumuntur libera.*

DECISIO XL.

DVbium fuit, an Archiepresbyter Collen. & iuribus, & dictis testium probauerit, Archiepresbyteratum esse in statu Nullius, seu ita exercendi iura episcopalia per eum in dicto Episcopatu, vt inde diceretur habere territorium separatum. Cui affirmatiuè responderunt Domini, moti, quia quemadmodum in inferioribus Prælatis datur iurisdictionis episcopa-
1. lis, vel exercitij dignitatis præscriptio. Hostien. *in cap. Dilecto, de offic.* Archid. Abb. *in cap. Auditis, n.* 4. vbi Felin. *num.* 2. *de præscript.* Calderin. *cons*. ... *eod. tit.* ita &
2. territorij, à quo etiam Episcopus potest remoueri. Abb. *in cap. cùm contingat, n.* 11. *de competent.* Bald. *de præscript. part.* 13. *part. principalis, quæst.* 10. Archi-
3. presbyter autem huiusmodi præscriptionem iurisdictionis, aut territorij, probat, primùm ex enunciatiuis antiquis, quarum vna est in Bulla pœnitentiæ sub anno 1484. altera Innocentij VIII. sub anno 1485. accedentibus maximè aliis coniecturis, & scripturis continentibus actus positiuos, sententias, & duos actus iurisdictionis *iuxta decis.* Put. 209. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 92. *num.* 10. *lib.* 4. Secundò, testibus, ex quorum dictis apertissimè constat, archipresbyteratum habere distinctum, & limitatum territorium, cum exercitio iurisdictionis quasi ordinariæ, per quod manifestum erat ipsum esse in statu Nullius.

4. Ad adducta in contrarium fuit dictum non obstare: nam, quòd inferiori prætendenti iura episcopalia intra limites diœcesis Episcopi resistat ius commune, *cap. Omnes Basilicæ.* 16. *q.* 7. fuit dictum, quòd aliud
5. est, quòd ius præscribitur contra prohibitionem expressam iuris; aliud autem, quòd aduersùs quandam iuris præsumptionem explicitè id non vetantis. Co-
6. uar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *n.* 7. *in fin.* non secùs atque dicitur de præscribente seruitutem: cum enim ius præsumat
7. omnia prædia libera. *l. Altius. l. Si tibi. C. de seruit. & aqu.* tamen contra ius non est, si alterius fundo seruitutem quis præscribat; sed tantummodo contra quandam præsumptionem naturalis libertatis. Coras. *in l. Seruitutes. n.* 35. *de seruit.* Menoch. *de retinen. remed.* 5. *n.* 48.

R. P. D. ORANO.

Bergen. iurisdictionis, Veneris, 16. Decembris, 1594.

ARGVMENTVM.

Cognitio causarum criminalium, & matrimonialium an spectet ad Abbatem habẽtem iura episcopalia; an verò ad ipsum Episcopum, iuxta decretum Sacri Conc. Trid. *sess.* 14. *c.* 20. *de refor.* & hinc benè deducitur, Abbatem episcopalia iura habentem non esse inferiorẽ Episcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione potestatis.

SVMMARIVM.

1 *Abbas habens iura episcopalia, & proprium territorium, habet cognitionem causarum matrimonialium criminalium; nec comprehenditur in decreto Concilij Tridentini sess. 24. c. 20. de reform.*

2 *Abbas habens iura episcopalia non dicitur esse de inferioribus Prælatis Episcopo.*

3 *Abbas in locis pleno iure sibi subiectis habet iurisdictionem episcopalem, vel quasi, locáque sibi subdita dicuntur extra iurisdictionem Episcopi, & faciunt territorium separatum, & n. 4.*

5 *Prælati sæculares dicuntur Decanus, & Archidiaconus.*

6 *Prælati inferiores subsunt Episcopo, & illis cum Episcopo cumulatiuè competit iurisdictio.*

7 *Abbas habens iura episcopalia, habet cognitionem causarum criminalium, & matrimonialium, etiam quoad seculares.*

DECISIO XLI.

FVit resolutum, cognitionem causarum matrimonialium, & criminalium pertinere ad Abbatem Sancti Ioannis immediatè cum suis subditis Sedi apostolicæ subiectum. Quia, (vt aliàs *in vna Salmantina iurisdictionis.* coram bon. mem. D. Cardinali Aldobrandino, fuit dictum,) quando Abbas habet iura epis- 1.
copalia, & proprium territorium, nec est dignitas in Cathedrali Ecclesia, non comprehenditur in decreto Concilij Tridentini *sess.* 24. *c.* 20. *de reformat.* quod loquitur de Decanis, Archidiaconis, & aliis Prælatis sæcularibus.

Neque enim potest dari inter eos aliqua similitu- 2.
do, non quidem respectu dignitatis, cùm Abbas non dicatur esse de inferioribus, vt est text. *in cap. Si quis deinceps.* 16. *q.* 7. Lap. *alleg.* 84. *n.* 11. Franc. *in c.* 2. *sub n.* 5. *de præbend. lib.* 6. & *ibi* Prob. *ad Monach. num.* 48. Sarnen. *ad reg. de annal. q.* 11. *n.* 4.

Nec etiam respectu facultatis: quia Abbas in locis 3.
pleno iure sibi subiectis habet iurisdictionem episcopalem, vel quasi, *cap. in singulis. de stat. Monach. c. Abbates, ante finem, de priuileg. lib.* 6. Gloss. *in Clement.* 1. *in verbo proprius, de reb. Eccles. non alienan.* Ant. de Butr. *c. Cùm & plantare.* §. *In Ecclesiis. de priuileg.* Aretin. *consil.* 63. *n.* 4. Dec. *in cap. Cum te.* 1. *not. versic. Et concludo. de rescript.* locáque sibi subdita dicun- 4.
tur extra iurisdictionem Episcopi, & faciunt territorium separatum. Gemin. *in c. Cùm Episcopus. n.* 4. *eod. lib.* 6. & *in c.* 2. *n.* 19. *de const. eod. lib.*

Neque etiam ratione alicuius qualitatis, cùm de- 5.
cretum loquatur de Prælatis sæcularibus, vt sunt Decanus, & Archidiaconus, *cap.* 1. & *tot. tit. de offic. Archid.* Felin. *in cap. ex parte Decani de rescript.* Rot. *dec.* 17. *de concess. præben. nou.* & alij inferiores, qui regu- 6.
lariter subsunt Episcopo. Franc. *in cap. Romanam.* §. *ab Archidiacono in* 1. *not. da appell. lib.* 6. Et quibus cum eo cumulatiuè competit iurisdictio. Abb. *in cap. Cùm ab Ecclesiarum. n.* 9. *de Offi. ordin.* Felin. *in cap. Auditis colum.* 5. *de præscript.* Item Abb. *in c. Pastoralis. n.* 6. & *ibi* Felin. *colum.* 1. *de offic. Ordin.*

Ex quibus cessat id, quod pro parte Archiepiscopi 7.
fuit deductum, quòd, scilicet, cognitio causarum competens Abbati, restringi debeat ad causas suorum subditorum

ditorum regularium, non autem sæcularium; cùm istud non posset quadrare causis matrimonialibus, quæ inter Regulares non excitantur, vltra quod intentio Concilij Abbati, & aliis exceptis Regularibus præiudicium inferret: sed hoc omne relinquere dispositioni iuris communis deberet.

R. P. D. ORANO.

Burgen. iurisdictionis Sancti Ioannis, Veneris, 28. Aprilis, 1595.

ARGVMENTVM.

Iurisdictionis criminalis quasi possessio ex quibus actibus iustificetur, & probetur. Declaratúrque illa regula, quòd Episcopus præsumatur habere iurisdictionem in sua diœcesi, quomodo, & quando procedat, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus de iure communi habet iurisdictionem in sua diœcesi, vbi hoc declaratur, quomodo procedat.*

2 *Abbas habens iura episcopalia, exercet iurisdictionem pro suo territorio, etiam posito intra limites diœcesis episcopalis.*

3 *Abbas habens territorium proprium, vel pleno iure sibi subiectum, potest in dicto territorio iurisdictionem exercere.*

4 *Delinquens in loco diœcesis exempto à iurisdictione Episcopi, non potest puniri secundum statuta Episcopi illius Diœcesis.*

5 *Statuta Episcopi non ligant delinquentem extra territorium, & diœcesim.*

6 *Diœcesis loca habentia dominium separatum non dicuntur esse de diœcesi.*

7 *Exemptionis priuilegia quænam fuerunt reuocata à Concilio Trident.*

8 *Iurisdictionis quasi possessio non acquiritur, effectu non sequuto.*

9 *Iurisdictio non probatur per actus, qui vel sint clandestini, & sine scientia eius, de cuius præiudicio agitur, facti, vel quando fuit ab illis appellatum, & protestatum.*

10 *Iurisdictio non probatur ex actibus factis per litem motam.*

11 *Testes examinati sine citatione partis dicuntur nulliter examinari.*

DECISIO XLII.

DOmini pro maiori parte tenuerunt D. Abbati S. Ioannis dandum esse mandatum de manutenendo, respectu cognitionis causarum criminalium, visitationis Ecclesiæ, & illi subditorum, & redditionis computorum fabricæ inter ecclesiasticas personas, & subditos Ecclesiæ S. Ioannis cum sitis adiacentibus, & pendentibus: nam fundatam habet intentionem, primò in donatione Imperatoris facta R. Andelimo tunc Abbati S. Ioannis & confirmata ab Episcopo Burg. continente verba priuatiua iurisdictionis ad omnes alios. Secundò, in Priuilegio Sixti IV. quod eidem concedit facultatem quoscunque Clericos, etiam d. Ecclesiæ filios patrimoniales, si eorum demerita exegerint, suspendendi, excommunicandi, priuandi, aut alia pœna temporali, seu perpetua puniendi. Tertiò in laudo ad sui fauorem publicato, & à Papa Paulo III. confirmato, in qua pariter eidem adiudicatur d. Ecclesia pleno iure cum declaratione, quòd correctio, & visitatio, ac subiectio beneficiatorum ad ipsum pertineat, de cuius quidem obseruantia satis liquet, cùm ex visitationibus, tum ex regulis & Constitutionibus Abbatum, ad quarum normam Clerici simpliter vixerunt. Quartò, in sententiis & litteris exequutorialibus Reginæ Ioannæ, & audientiæ Vallisoleti, in quibus habetur, Ecclesiam S. Ioannis pleno iure ad Monasterium pertinere, & collationem beneficiorum, ac punitionem Clericorum ad Priorem dicti Monasterij spectare. Quintò, in decreto Officialium Burgensium, de ordine tunc Episcopi facto, per quod fuit facta reuocatio, & annullatio omnium processuum, censurarum, & actuum fulminatorum contra Abbatem, Monachos, beneficiatos, & parochianos dictæ Ecclesiæ. Vltimò, in testibus de omnibus concludenter deponentibus, & in sententia de anno 1570 contra Lucam de Arze beneficiatum lata, in qua suspensus legitur ab exercitio Ordinum per tempus decem annorum, & reclusus in Monasterium, cum impositione aliarum pœnarum, quæ etiam executioni fuit demandata: ex quibus absque tergiuersatione constat de ipsius quasi possessione iuris communis assistentiam habente, *c. 1. In singulis. de stat. Monach.* Dec. *in cap. Eam te 1. not. de rescript.*

Nihilque ad rem pertinet, quòd Archiepiscopus in iure communi fundat iurisdictionem in sua Diœcesi: quia stantibus præmissis, non potest dici sua Diœcesis, sed propria Abbatis; etiam quòd admitteretur, sitam esse intra limites suæ Diœcesis, Gemin *in cap. Cum Episcopus. n. 4. de offic. Ord. lib. 6.* quod quidem procedit, siue vt fuit resolutum) sustineatur, Abbatem habere territorium proprium, vel pleno iure sibi subiectum: à pari enim procedunt, Gloss. Clem. 1. *in verb. Aut earum parti. de for. compet.* Calder. *cons. 13. de iud.* Vnde Ioan. And. Gemin. Franch. & alij *in cap. Vt animarum §. Statuto. de constit. lib. 6.* concluserunt committentem delictum in loco diœcesis exempto, non posse puniri secundùm statutum Episcopi illius diœcesis, cum locus exemptus, sit extra suam iurisdictionem, *cap. 1.* & ibi Gloss. *de priuil. lib. 6.* & non secùs ac statutum Episcopi non ligat aliquem extra territorium: ita nec delinquentem in Diœcesi, loco tamen exempto. Ioan. And. post Hostien, *in cap. Nimis. de iur. iur.* quia, vt ibi inquit Abb. loca, quæ sunt de Diœcesi habentia dominium separatum, non dicuntur esse de Diœcesi. Sequitur Card. *in Clem. 2. §. 1. q. 4. de priuil.*

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Nec dicatur, priuilegia exemptionis fuisse reuocata per Concilium: quia ista non sunt simplicia priuilegia; sed confirmationes separationis territorij factæ per imperatorem ex confirmatione Episcopi, quæ non sunt reuocatæ per Concilium, dum loquitur de Ordinariis, quibus subsunt inferiores. Dec. *d. c. Ad nostram, n. 14. de appell.* 7.

Minùs habenda est ratio prætensi actus possessoris facti ab Archiepiscopo per Monitorium emanatum de anno 1572. super exhibitione libri computorum: quia cùm non appareat habuisse effectum, 8. etiam in corporalibus sine effectu non datur acquisitio quasi possessionis. Cald. *cons. 12. de iurepat.* Rip. *in cap. Cum Ecclesia. num. 50. de caus. poss. & prop.* Multò autem minùs isto casu, quo Abbas reclamauit, & protestatus fuit. Rom. *cons. 369. sub num. 9.* nam vulgare est, ad acquirendum statum quasi possessionis requiri scientiam, & patientiam eius, de cuius 9. præiudicio agitur; ita quòd actus iste causam dedit liti: quia ab eo fuit appellatum, & causa in Rota commissa. Cæteri verò actus possessoris facilè re- 10.
mouentur

mouentur, cùm vel percutiant tempus post litem motam, vel saltem sint clandestini absque scientia Abbatis facti. Bald. *in l. Post sententiam, num.7. C. de sent. interloc. omn. iud.*

11. Non obstant testes inducti ad probandum quasi possessionem Archiepiscopi: quia deponunt de actibus post litem motam factis: & nulliter fuerunt examinati absque partis citatione. Minùs releuat, quod dicitur, quasi possessionem Abbatis fuisse acquisitam tempore litis motæ, ex quo illa per beneficiatos fuit de anno 1518. & per parochianos de anno 1524. contra Abbatem introducta: quoniam istæ lites non fuerunt cum Archiepiscopo; & certum est per laudum confirmatum, ac sententiam ad fauorem Abbatis latam fuisse extinctas, vt benè hîc per informantes, qui omnibus extremo adductis accuratè respondent.

R. P. D. ORANO.

Burgen. iurisdictionis S. Ioannis, Mercurij, 6. *Nouembris*, 1596.

ARGVMENTVM.

Abbates regulares in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis possunt cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus; nec comprehenduntur in Decreto Concil. Trid. *sess.* 24. *cap.* 10. §. *Ad hac.*

SVMMARIVM.

1 *Territorium non est de substantia iurisdictionis.*
2 *Iurisdictio in personas haberi potest absque territorio.*
Ordinarij dicuntur Decanus, & Archidiaconus, aliique Prælati inferiores, habentes proprium territorium, in materia sibi adaptabili.
4 *Abbatis territorium dicuntur Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ.*
5 *Abbates Regulares habentes. vel non habentes territorium, non comprehenduntur in decreto Concil.* sess.24. cap.20. §. Ad hæc.
6 *Abbates Regulares habent primam dignitatem post Pontificalem: & dicuntur in primo gradu dignitatis constituti: & quomodo intelligatur, num.* 15.
7 *Abbates regulares ratione facultatis dignitatis, aut Ordinis, non possunt dici de inferioribus subordinatis Episcopo.*
8 *Dictio*, aliorum, *est similium implicatiua, & infert omnimodam similitudinem ad expressa. Contrarium num.* 16.
9 *Species expressæ declarant genus subsequens.*
10 *Abbas nullam habet similitudinem cum Decano, & Archidiacono; sed absque dubio illis est maior.*
11 *Iurisdictio concessa cum taxatiua*, tantùm, *censetur concessa exclusiuè ad alias personas; non tamen similem rationem habentes, num.* 17.
12 *Criminalium causarum appellatione quæ veniant.*
13 *Degradatio, & traditio Curiæ sæculari à solo Episcopo fieri potest.*
14 *Episcopus habet intentionem de iure communi exercendi iurisdictionem in omnes Clericos sæculares suæ diœcesis.*
15 *Abbates respectu Episcopi dicuntur inferiores dignitates.*
16 *Dictio*, aliorum, *includit similia; diuersa tamen ab expressis, & satis est, quod similitudo adsit in aliqua parte.*
18 *Abbates præferuntur Vicario Episcopi, qui aliàs cum eo facit vnum Tribunal.*

DECISIO XLIII.

IN *causa Burgen. Iurisdictionis S. Ioannis*, Domini vnanimiter concluserunt, quòd ad effectum dispositionis Concilij Trid. *cap.20.* §. *Ad hæc, sess.24.* non releuet distinctio, quæ fit inter Abbates habentes, vel non habentes territorium, & consequenter, quòd nihil intersit, an Abbas S. Ioannis, habeat territorium, vel non, vt possit vti priuilegio Sixti IV. quo concessa sibi fuit facultas exercendi iurisdictionem immemorabilem contra Clericos sæculares: 1. quia de substantia iurisdictionis non est habere territorium, cùm sine eo possit quis habere iurisdictionem in personas. 2. Bart. *in l.* 1. *num.* 15. & post eum Paul. de Castr. Alexand. Ias. Curt. *ff. de iurisd. omn. Iud.* Bald. *in l.*1. §. *in initio, num.*3. *ff. de offic. Præfect. Vrb.* Abb. post alios *in cap. Cùm contingat, sub n.*33. & *ibi* Bellamer. *num.*32. *de for. compet.* Felin. *in cap. Rodulphus, num.* 15. *de rescript.* & exemplis illustrat Iacob. *de const. lib.*5. *art.*8. *num.* 45. Boër. *decis.* 227. *num.* 2. Couar. *in regul. possessor. part.*2. *num.* 1. Et aliàs inanis fuisset distinctio facta per Illustrissimos Dominos Sacri Concilij Interpretes inter dignitates regulares, & Decanum, Archidiaconum, & alios 3. inferiores, cùm nec in istis procedat dispositio Concilij, quando habent proprium territorium: quia respectu illius in materia sibi adaptabili dicuntur Ordinarij, sicut Episcopus, *cap. Ordinarij*, & *ibi* post Gloss. Gemin. *num.*5. *de offic. Ordin. lib.6.* Felin. *in cap. Post cessionem, num.*1. *de probat.* Et latè fuit deductum *in vna Salamantina iurisdictionis*, coram R. P. D. Decano; cessâtque tunc assistentia iuris communis, quam habet Episcopus in omnibus locis suæ diœcesis. Proinde, quamuis *in causa Salamantina iurisdictionis*, coram bonæ mem. Cardin. Aldobrandino, resolutio facta fuerit ad fauorem Abbatiæ, sub eo prætextu, quòd haberet territorium; non tamen ideò Domini dicebant, explosam fuisse conclusionem præmissam admittentem citra territorium in Abbatibus, & aliis regularibus habentibus exercitium iurisdictionis: nam illa iuxta contingentiam successerat, & maior in ea aderat dubitatio, cùm ageretur de Abbate sæculari: quod secus est in casu, in quo Abbas est Ordinis S. Benedicti, qui prætendit iurisdictionem tantummodo quoad Clericos sæculares suæ Ecclesiæ; quæ etiam, quando probaretur pleno iure ei subiecta, proculdubio diceretur de Abbatis territorio, cùm septa Monasterij appellentur, & sint eius territorium. 4. Viualin. *in Clem. Rursus, num.* 10. *de stat. Monachorum*, ac propterea militarent ea omnia, quæ dici possunt de Abbate habente territorium quoad personas sui territorij.

Verùm, quia emanauerat declaratio Sacræ Congregationis Concilij, in qua dictum fuit, indifferenter Abbates regulares habentes, vel non habentes territorium, *dict.* §. *Ad hæc, cap.* 20. *sess.*24. non 5. comprehendi, visum fuit Dominis expediens veritatem illius examinare, in cuius discussione licèt non leuis inter Dominos suborta fuerit controuersia; tamen tres ipsorum vti veram, & iuri consonam sustinuerunt, reliquis quidem duobus contradicentibus.

Illorum potissimæ fuerunt rationes, quòd cùm in decreto Concilij exprimantur Decanus, Archidiaconus; & postea subiiciatur, *aut aliorum inferiorum iudicio*, hoc intelligendum non sit de aliis dignita

dignitatibus Regularibus non subordinatis Episcopo: quia non eadem ratione sunt inferiores Episcopo, sicut Decanus, & Archidiaconus, cùm habeant
6. primam dignitatem post Pontificalem, & dicantur in primo gradu dignitatis constituti, *cap. Deinceps, 16. quæst. 7.* Nec etiam ratione facultatis dignitatis, aut ordinis possint dici de inferioribus subordina-
7. tis Episcopo. Lap. *alleg.84.num.11.* Bald. *in cap. Pastoralis*, in Gloss. *in verb. Superiores*, & *ibi* Felin. *colum.4.de offic.deleg.* Franch. *in cap.2. num.5.de præbend. lib.6.*
8. Secundò, quia dictio, *aliorum*, est similium implicatiua, & infert omnimodam similitudinem ad expressa, Gloss. & Doct. *in cap. Ex testam. C. de collat.* Bald. *in l. Fugitiui.col.fin. C. de seru.fugitiu.* Paris. *cons.26. num.54. lib.3.* Berof. *cons.24. num.14. vol.3.* præsertim, cùm decretum loquatur de inferioribus in Ecclesia Cathedrali: nam species expressæ decla-
9. rant genus subsequens, vt benè etiam fuit consideratum *in illa Salamantina iurisdictionis*, coram bon. mem. Aldobrandino, vt intelligatur respectu similium specierum; quæ tamen non sint maiores, & superiores expressis, *cap. Sedes*, vbi Butr. *num.101. de rescript.* Berof. *in cap.1. num.205. de iudic.* Facit text. *in Clem. Non potest, de procurat. & l. fin. §. Dulcia, ff. de act. & oblig.* Ideóque dicebant, nullam ra-
10. tionem admittere, vt existimandum ducerent, Concilium loqui de Abbate, qui nullam habet similitudinem cum Decano, & Archidiacono; sed absque dubio illis est maior; maximè cùm ratio forsan præsumpta vsurpationis iurisdictionis, vel etiam fauor correctionis, ex quo apud inferiores facilè delicta impunita remanebant, quæ militat in Decano, & Archidiacono, & aliis inferioribus dignitatibus subordinatis Episcopo, & quæ mouerunt Patres ad ita statuendum; non possit adaptari Abbati Regulari habenti dignitatem non subordinatam Episcopo, cùm de eo etiam magis Concilium confidat, vt videmus factum in aliis decretis Concilij.

Reclamantibus verò præcipuum, & primum fundamentum fuit in verbis Concilij, ibi: *Sed Episcopi tantùm examini, & iurisdictioni relinquantur*, ponde-
11. rando verbum, *tantùm*, quod exclusiuum est aliarum personarum, & attributiuum iurisdictionis Episcopo, *l.1.* vbi Bart. *ff. Si quis ius dicent. non obtemper.* Rip. *in l. fin. num. 136. C. de reuocand. donat.* Paris. *cons. 85. num.47. lib.2.* Alterum, quia Patres, qui in Concilia conuenerunt, videntur habuisse rationem qualitatum causarum, nempe, matrimonia-
12. lium, & criminalium, sub quibus veniunt causæ hæresis, simoniæ, raptus, adulterij, incestus, & similes, quæ frequenter accidunt, vt pœnæ imponendæ
13. veniant priuationis, degradationis, & traditionis Curiæ sæculari, qui actus à solis Episcopis possunt exerceri, *cap. Degradatio, de pœn. lib.6. cap.1.de hæret. lib.6.* Anton. de Butrio *cons.19. num.18.* Roman. *consil. 375. in cap. In proposita quæstione, num.1.* Berof. *in cap.1. num.26. vers. Propterea exempti. de reb. Eccles. non alien.* Ideóque absurdum eos iudicasse, causas matrimoniales, & criminales ab iis cognosci debere, qui pœnas condignas delictis statuere non poterant, & in consequentiam ipsis suam iurisdictionem restituere deliberasse, reducendo omnia ad terminos iuris communis, iuxta quod fundatam habent
14. intentionem in omnes Clericos sæculares suæ diœcesis, *cap. Cùm persona, de priuileg. lib.6. cap. Cùm contingat. de for. compet.* & not. omnes, *in cap. Cum Episcopus, de off. ord. lib 6.*

Neque eos mouebant rationes pro affirmatiua adductæ: quia, quòd Abbatiæ sint in primo dignitatis
15. gradu, id intelligitur respectu inferiorum dignitatum regularium, & claustralium, non autem Episcopalis, respectu cuius semper sunt inferiores, ad Ioannem Andream *in cap. Maioribus, in principio.* & *ibi* 16.
Abbas *num.2. de præbendis.* Et ad verbum, *aliorum*, respondebat, quòd, licèt similia includat; tamen diuersa ab expressis, *l. Quod Nerua, ff. deposit.* Paris. *cons.92. num.5. lib.1.* Et quòd satis sit, quòd similitudo adsit respectu iurisdictionis, Abbas *in cap. translato.* & *ibi* Felin. *num.10. de constit.*

Verùm à proposito absolutionem approbante, præmissa non abstraxerunt: nam, vt satisfacerent argumentis contrarium sustinentibus, dicebant, dictionem taxatiuam, *tantùm*, appositam fuisse re- 17.
spectu eorum inferiorum, de quibus proximè Concilium expressit, & sic non ad exclusionem Abbatis, & aliarum dignitatum regularium, de quibus in decreto nullum verbum: quia, vt dicit Baldus *in l.1. C. de bon. possess. contra tab.* si constitutio dicat: *Solus Episcopus faciat*, non excluditur alius similem rationem habens. Et in terminis huius decreti Concilij fuit resolutum *in dicta causa Salamantina*, coram prædicto bon. mem. Card. Aldobrandino.

Neque verò admittebant, Patrum fuisse intentionem, Episcopis iurisdictionem suam restituere, ne delicta impunita remaneant, ex defectu inferiorum non habentium facultatem degradandi: quia, si ea ratione moti fuissent, hac via potuissent Episcopis iurisdictionem restituere in totum; atque ita iurisdictionem ciuilem, & in criminalibus, ac matrimonialibus tollere immemorabilem. Præterea iurisdictionem criminalem Prælato inferiori extra Cathedralem; quam tamen à Concilio illæsam ei fuisse relictam, Domini dixerunt, quòd sunt dignitates regulares dissimiles Decano, & Archidiacono qualitate, & non dignitate Cathedralis esse iis superiores, & tanquam tales cum Episcopis in tali gradu dignitatis existere, vt ostensum est; atque ideò obseruari, vti maiores, & dignitiores, aliis dignitatibus, in Synodo prælationem habere post Episcopum, & præferri Vicario Episcopi, 18.
qui aliàs cum eo facit vnum Tribunal. Henric. Boic. *de Synod. part.3. num. 15.* Ad alia quoque per Aduersarios Episcopi deducta patere suas responsiones à scribentibus pro D. Abbate datas. Ex quibus concluserunt, absque vlteriori tergiuersatione decisioni Illustrissimorum Dominorum Cardinalium sacri Concilij Interpretum morem esse gerendum, & acquiescendum, &c.

ILLVSTR. D. CARDIN. Hieronymo Pamphilio.

Burgen. iurisdictionis Sancti Ioannis in Venere, Veneris, 6. Martij, 1598.

ARGVMENTVM.

Abbas Regularis potest in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in Ecclesiis exemptis spectat ad Sedem apostolicam; non autem ad Episcopum.*
2 *Alius, dictio est similium explicatiua.*
3 *Abbates regulares habentes iurisdictionem in Clericos, etiam sæculares, dicuntur in primo post Pontificalē dignitatem gradu constituti; non autē de inferioribus subordinatis Episcopo, & n.4.*
5 *Abbas quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ*

subiecta comparatur Abbati habenti territorium, quoad personas sui territorij.

6 *Abbas habens territorium separatum, potest cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus personarum sui territorij, nec comprehenditur sub dispositione Concil. Trid.* sess. 24. c. 20. §. Ad hæc, *& num.* 8.

7 *Iurisdictio in personis consistit, etiam sine territorio.*

9 *Abbas habens iurisdictionem episcopalem, potest imponere pœnam degradationis, licèt actus degradationis sit postea ab Episcopo faciendus.*

10 *Archidiaconus, & Decanus habentes territorium separatum, & immemorabilem, possunt cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.*

11 *Archidiaconus, & Decanus non possunt degradare.*

Decisio XLIV.

PLacuit omnibus Dominis declaratio Illustrissimorum DD. Sacri Concilij Interpretum, quòd Abbates regulares habentes iurisdictionem criminalem in Clericos, etiam sæculares, non comprehendantur sub decreto *cap.* 20. §. *Ad hæc, sess.* 24. ex rationibus pro hac parte deductis sub die 6. Nouembris, 1596. coram D. meo Orano.

Intentio enim Concilij fuit restituere Episcopis iurisdictionem criminalem exclusiuè ad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores subordinatos ipsi Episcopo, in quibus militat ratio præsumptæ vsurpationis; non autem illam auferre ab Abbate regulari exempto à iurisdictione Episcopi, & immediatè subiecto S. A. in quo cessat præsumptio vsurpationis, præsertim quoad personas Ecclesiæ sibi pleno iure subie-
1. ctæ, in quibus aliàs iurisdictio esset ipsius S. A. & non Episcopi. Gloss. *in cap. Authoritate, de priuileg. in 6.* & alij omnes.

Et hoc etiam colligitur ex verbis ipsius §. *Ad hæc,* dum loquitur de Decano, Archidiacono, & aliis inferioribus: quod intelligitur de similibus præfatis De-
2. cano, Archidiacono, & sic sæcularibus subordinatis Episcopo iuxta naturam dictionis, *alius*, quæ est similium explicatiua. Gloss. fin. *in l. Si fugitiui, & ibi* Bald. *C. de seru. fugit. c. Sedes.* vbi Felin. *in fin. de rescript.* non
3. autem de Abbatibus regularibus habentibus iurisdictionem in Clericos etiam sæculares, qui dicuntur in primo post pontificalem dignitatis gradu constituti, *c. Deinceps,* 16. *q.* 7. Archid. *in c.* 2. *sub* 2. *de præbend. in* 6.
4. Et nec ratione facultatis, nec dignitatis, nec Ordinis dicuntur de inferioribus subordinatis Episcopo. Lap. *alleg.* 84. Bald. *in c. Pastoralis.* in Gloss. *in verb. Superiores, & ibi* Felin. *col.* 4. *de off. deleg.* & nullam habent similitudinem cum Decano, & Archidiano, ita vt ex eorum expressione inferatur ad Abbates, qui & minores sunt, etiam de quibus Concilium magis confidit, quòd delicta impunita non relinquat, & specificam mentionem facere consueuit, quando voluit illos comprehendere.

5. Maximè quando (prout hoc casu) agitur de iurisdictione Abbatis, quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ, in quibus militant omnia, quæ dici possunt de Abbate habente territorium quoad personas sui territorij. Vitalin. *in Clem. Rursus, n.* 10. *de stat. Mo-*
6. *nachor.* Quo casu cessat dispositio, §. *Ad hæc,* etiam quoad dignitates sæculares, vt fuit resolutum *in causa Salamantina iurisdictionis,* coram bon. mem. Aldobrãdino, sub die 1. Iulij, 1565. Quod tamen dictum fuit, per Dominos, ex abundanti, cùm ad hunc effectum
7. non requiratur territorium, cùm etiam sine eo consistat iurisdictio in personis. Bart. *in l.* 1. *ff. de iurisdictione omn. iudic.* Butr. & alij *in cap. Cùm contingat, de for. compet.* Roch. *decis.* 127. & ex vnanimi Dominorum sententia fuit in hac causa decisum sub d. die 6. Nouembris, 1596. coram Domino meo Orano.

Nec prædictis visum fuit obstare, quod dicitur de dictione taxatiua, *tantùm*: quia illa intelligitur respectu Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum sæcularium similium; non autem respectu Abbatis, in hac Ecclesia pleno iure sibi subiecta habentis similem iurisdictionem cum Episcopo, ad notata per Bald. *in l.* 1. *n.* 4. *C. de bon. poss. contra tabul.* Curt. sen. *cons.* 75. *n.* 14. Cephal. *cons.* 257. *n.* 24. *lib.* 2. 8.

Nec etiam obstat, quòd in cognitione causarum criminalium veniat aliquando imponenda pœna degradationis: quia non ideo Abbas redditur incapax 9.
huius iurisdictionis, qui prout alij Iudices criminales potest imponere pœnam degradationis, licèt actus ipsius degradationis sit postea faciendus ab Episcopo. Gloss. *in c. Cum & plantare, in verb. pleno iure, & ibi* Host. Butr. *num.* 27. & alij *de priuileg.* Vltra quod hæc 10.
ratio militat quoque in Decano, & Archidiacono habente proprium territorium, & immemorabilem, quos sub hoc decreto non comprehendi sæpiùs resolutum fuit, tam per illustriss. DD. Sacri Concilij Interpretes, quàm etiam in Rota, in quampluribus causis. 11.
Et tamen indubitatum est, non posse degradare, *cap. Degradatio, de pœn. in 6. c.* 1. *de Hæret. eod. lib.* Beros. *in cap.* 1. *sub n.* 26. *de reb. Eccles. non alienan.* &c.

R. P. D. PENIA.

Calaguritana iurisdictionis, Veneris, 4. *Iulij,* 1604.

ARGVMENTVM.

Monasterium esse in aliqua diœcesi, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, qui non sunt Nullius, non possunt approbare Confessarios ad sæcularium Confessiones audiendas, nec dare licentiam regularibus concionandi in alijs, quàm suorum Ordinum Ecclesijs: sed hæc spectant ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt.*

2 *Monasterium esse in diœcesi, ex quibus probetur.*

3 *Fines probantur præsumptionibus, & coniecturis.*

Decisio XLV.

CVm Abbates Monasteriorum Sanctæ Mariæ de Nogera, & S. Æmiliani darent licentiam suis Monachis Sacerdotibus, & etiam Presbyteris sæcularibus oppidorum de Nagera, & S. Æmiliani audiendi confessiones sacramentales, & prædicandi verbum Dei; & d. Episcopus Calaguritanus, vt ab eo desisterent, monuisset Abbates, quoniam vigore Concilij Trident. *sess.* 1. *cap.* 2. *& sess.* 23. *cap.* 15. *& sess.* 24. *cap.* 4. iurisdictio ad illos non pertinebat; & Abbates non desisterent: Episcopus Sacram Congre- 1.
gationem Concilij Tridentini consuluit, quæ consulta respondit: Si huiusmodi Abbates non sunt nullius diœcesis, ius approbandi Sacerdotes ad confessiones personarum sæcularium audiendas, atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis, quàm suorum Ordinum Ecclesiis sacras conciones sunt habituri, ad ipsos nullo modo pertinere; sed tantùm ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt.

Quare dato dubio, an Monasteria Sanctæ Mariæ de Nagera, & S. Æmiliani essent intra limites diœcesis Calaguritanæ, atque Episcopo tantùm informante proposito, Rota censuit, infra limites existere.

Primò, ex assertione testium ita affirmantium. Secundò, ex confessione Monachorum contenta in commissione, vbi Abbas Monasterij Sanctæ Mariæ de Nagera, semel & iterum nominatur Calaguritanæ diœcesis. Tertiò ex pluribus decisionibus Rotalibus. Verall. *dec.57.par.1. & in princ.* vbi agitur de eadem Capellania S. Crucis contenta in prædicta commissione de Monasterio Sanctæ Mariæ de Nagera: licèt ibi sit mendum *in decis.* Verall. nam pro *Nagera*, impressum est *Mayera.* Item, ex alia coram D. meo Patriarcha, die 3. Iunij, 1591. Item, ex alia in causa Calaguritana beneficij de Nagera, die 7. Maij, 1590. coram bon. mem. Orano: ex quibus sine controuersia patebat receptum, quòd ista Monasteria sunt de diœcesi Calaguritana. Et ad istum effectum istas pro-
3. bationes censuit Rota sufficientes, cùm sufficiant præsumptiones & coniecturæ. *c. Cùm causam. il.3. de probat.* Felin. *num.*14. Dec. *num.*3. Idem Dec. *cons.* 42. *num.*10. & *cons.* 109. *n.*20. Guido Pap. *decis.*193. Paris. *cons.*104. *num.*24. *lib.*1.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana iurisdictionis, Luna, 26. Iunij, 1604.

ARGVMENTVM.

Abbates, qui non sunt Nullius, non possunt approbare Confessarios ad sæcularium confessiones audiendas, nec dare licentiam Regularibus concionandi in aliis, quàm suorum Ordinum Ecclesiis; sed hæc spectant ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt. Et quando Abbates dicantur Nullius, vel esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Confessarios ad sacularium confessiones audiendas approbandi ius, ac etiam concedendi licentiam Regularibus, qui in aliis, quam suorum Ordinum Ecclesiis conciones sunt habituri, non spectat ad Abbates, qui non sunt nullius diœcesis; sed ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt.*

2 *Testes numero plures, magis concludentes in dicto, ac habentes pro se iuris præsumptionem, præualent aliis.*

3 *Monasteria omnia de iure præsumuntur esse in aliqua diœcesi.*

4 *Abbatia, vt non dicatur esse in aliqua diœcesi, sed Nullius; quæ requirantur.*

5 *Prælatus Ecclesiæ Collegiatæ, licèt subsit Episcopo; est tamen Ordinarius in plebe sua.*

6 *Territorium separatum, & propriam diœcesim solus Papa concedere potest ex priuilegio.*

7 *Locus exemptus, licèt non sit de iurisdictione Episcopi; est tamen de diœcesi.*

DECISIO XLVI.

IN præsenti causa fuerunt factæ duæ decisiones coram R. P. D. Decano, contra Abbates, & Monasteria Sanctæ Mariæ de Nagera, & Sancti Æmiliani, Ordinis S. Benedicti, in fauorem D. Episcopi Calaguritani, fundatæ potissimùm in decretis Sacri Concilij Tridentini *sess.5. cap.2. sess.23. cap.15. & sess.24. cap.4. de reformat.* necnon in declaratione S. Congregationis eiusdem Sacri Concilij, quæ con- 1.
sulta respondit: Si Abbates non sunt nullius diœcesis, ius approbandi Sacerdotes ad confessiones personarum sæcularium audiendas atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis quàm suorum Ordinum Ecclesiis sacras conciones sunt habituri, ad ipsos nullo modo pertinere; sed tantùm ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt. Et quamuis prædictis decisionibus ex multis fundamentis ostensum fuerit huiusmodi Abbatiam esse intra limites diœcesis Calaguritanæ; ad eam tamen oppugnandam, exhibiti fuerunt testes, tam pro Monasterio Sancti Æmiliani, quàm pro Episcopo examinati, qui, enumeratis omnibus limitibus Monasterij, deponunt illos distinguere Abbatem, eiusque districtum, & iurisdictionem ab Episcopatu Calaguritano. Summario Abbatis *num.*1. Similiter duo testes ex parte Episcopi, ac alij pro parte Abbatis examinati deponunt, Abbatem in locis sui territorij exercere iurisdictionem spiritualem priuatiuè quoad Episcopum. Quibus non obstantibus, Domini firmiter persititerunt in decisis: testes enim pro Episcopo examinati præualent numero, & magis conclu-
dunt in dicto; tum etiam, quia habent pro se iuris 2.
præsumptionem, quòd Monasteria sint in aliqua 3.
Diœcesi, *cap. Omnes Basilicæ. 16. q. 7.* & accedunt plura adminicula, & probationes, quæ in decisionibus D. mei decani copiosè deductæ, breuitatis causa omittuntur.

Nec obstaret, si probaretur, Abbatem habere 4.
certos limites: quia inde non sequeretur, illum non esse in diœcesi Calaguritana, cùm ad hunc effectum non sufficiat, habere aliquem districtum separatum, vbi possit exercere iurisdictionem: illud enim generaliter traditur quòd quilibet Prælatus 5.
collegiatæ Ecclesiæ, licèt subsit Episcopo; est tamen Iudex ordinarius in plebe sua, *cap. Cùm ab Ecclesiarum.* & *ibi* Gloss. 1. *de off. Iud. ordin.* Sed necesse est, vt tanquam territorium proprium ad eum spectet; ita vt faciat terminum separatum à prouincia, in qua est. Abb. *in cap. Nimis. num.* 1. *vers. Hac vera. de iur. iuran.* & quòd habeat omnia iura episco- 6.
palia ex priuilegio Papæ, qui solus potest hoc concedere. Abb. *in c. Cùm contingat. num.* 18. *de for. comp.* post Ioan. And. *in c. Cùm Episcopus. de off. Ord. in 6.* Quod in proposito non fuit probatum: nullus enim ex testibus Abbatum de hoc vel vllum dicit verbum, nec profertur aliquod instrumentum, aut dispensatio apostolica, quæ hoc dicat. Et sic habet 7.
locum, quod tradit Felin. post alios. *in c. Graue. num.* 20. *vers. Sed Dominicus non aduertit. de off. Ord.* quòd, licèt locus non sit de iurisdictione Episcopi, tamen est de territorio, & diœcesi. Et cessat difficultas quoad effectus, de quibus agitur: non enim est dubium, quin Concilium Tridentinum legitimè congregatum, & confirmatum à Sede apostolica habeat iurisdictionem: quare illius dispositiones, & decreta, quæ annuunt, diœceses afficiunt, vt videmus; siquidem Papa imponit decimas, vel alia onera in diœcesi Calaguritana, quæ subsidiaria vocantur, & includuntur etiam hi Abbates. Et hæc distinctio inter exemptos, & Nullius constituitur ab eod. Conc. *sess.* 24. *cap.* 9. cùm ibi loca exempta per Episcopum, de cuius diœcesi sunt; quæ verò Nullius diœcesis esse dicuntur, per viciniorem, vt apostolicæ Sedis delegatum, permittit visitare,

visitare, vt fuit dictum *in Volaterranen.iurisdictionis,* coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers. decis.* 207. *num.*2.*&* 3.*parte* 2.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana, seu Nullius iurisdictionis. Veneris, 16.*Iunij*,1606.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur exemptus, & Nullius diœcesis: & quando dicatur esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria omnia præsumuntur esse de aliqua diœcesi.*
2 *Locus in dubio censetur esse de iurisdictione illius ciuitatis, vel diœcesis, cuius finibus magis adiacet, præcipuè quando non apparet de iure alterius.*
4 *Episcopus habet intentionem fundatam, quòd territorium sit in sua diœcesi, vbi ostendit exercitia multorum actuum, & iurium episcopalium in eodem territorio.*
5 *Exemptio denotat, locū exemptum esse in diœcesi.*
6 *Exemptio liberat à iurisdictione, non autem à situatione.*
7 *Enunciatiuæ antiquæ non modicam faciunt probationem in materia confinium, & situs locorum.*
8 *Enunciatiuæ non probant etiam inter easdem partes quando principaliter agitur de veritate enunciati.*
9 *Confines probantur etiam per indicia, & leniores probationes.*
10 *Confines probantur enunciatiuis.*
11 *Fama publica resultat ex enunciatiuis in publicis instrumentis celebratis diuersis temporibus, inter diuersas personas, & à diuersis Notarijs, & idem attestantibus.*
12 *Fama publica sufficit in antiquis ad probationem perfectam, saltem concurrentibus adminiculis.*
13 *Assertioni Papæ narrantis factum proprium, vel alienum secum gestum, creditur.*
14 *Episcopus, quoad Monasteria sita intra suam diœcesim, habet intentionem fundatam de iure communi exercendi iura episcopalia; & onus probandi contrarium spectat ad Monasteria.*
15 *Prælatus inferior prætendens habere iurisdictionem in loco, tantùm obtinet, quantùm probat se exercuisse.*
16 *Libertatem propriam nemo præscribere potest; sed alius, cuius nomine ipsam allegat.*
17 *Abbas Monasterij exempti aliquando habet sub se aliqua membra, Ecclesias, vel capellas non exemptas.*
18 *Exempti à Papa, vbi exemptio est plena, non tenentur ad ius reuerentiale Episcopi.*
19 *Populus vbi non est pleno iure exemptus, Religiosi habent institutionem collatoriam quoad titulum; sed institutio authorizabilis quoad curam populi pertinet ad Episcopum.*
20 *Papa solus concedere potest, vt Abbates in nulla diœcesi existentes pleno iure episcopalem iurisdictionem exerceant, & suas diœceses habeant.*
21 *Abbas non potest quærere territorium separatum ab Episcopo, ita vt faciat caput in eadem diœcesi: sed bene potest quærere sub Episcopo, vt Episcopus habeat vniuersalem iurisdictionem, saltem habitu, & Prælatus inferior habeat quasi sub eo, licèt exercitio excludatur Episcopus.*

DECISIO XLVII.

PRoposui dubium reseruatum 19. Ianuarij, 1605. an Monasterium habeat confines cum diœcesi Burgensi, non vt pars, & membrum diœcesis Calaguritanæ; sed vt prouincia, & diœcesis propria, & territorium separatum, cuius effectus erat inquirere, an Abbas, vel potiùs Episcopus in territorio illius Monasterij licentiam prædicandi, & audiendi confessiones personarum sæcularium, tam regularibus, quam aliis Sacerdotibus concedere debeat, iuxta decreta Concilij Tridentini *sess.*5. *cap.*2. *sess.*23. *cap.*15. & *sess.*24. *cap.*4. *de reform.* & *sess.*25. *c.*11. *de regul.* atque declarationem Congregationis eiusdem Concilij. Et Domini resoluerunt, illud esse in diœcesi Calaguritana, non autem in nulla: nam omnia Monasteria præsumuntur esse de aliqua diœcesi, *cap. Omnes Basilicæ.* 16. *q.*7. *cap. Cum persona. de priuil. in* 6. Felin. *in cap. Graue. n.*2. *vers. Quod non sit dare locum. de offic. Iud. ordin.* & fuit dictum *in hac causa,* 26. Iunij, 1604. 1.

Non obstat, quòd secundùm hanc præsumptionem, non minùs possit dici esse in diœcesi Burgensi, quàm Calaguritana, cùm iam decisum fuerit habere fines, cum diœcesi Burgensi, ab vna parte; quia pro resolutione succedit altera iuris præsumptio, quòd in dubio locus censetur esse de iurisdictione illius ciuitatis, vel diœcesis, cuius finibus magis adiacet. §. *Insula, il* 1. *instit. de rerum diuis. l. Adeo.* §. *Insula. ff. de acquir. rer. domin.* Abb. *in cap. Super eo n.*5. *de Parochiis*, Bald. *in cap. Cum olim. n.*1. *de præscript.* Alex. *in addit. ad Barthol. in l. Si conueniunt. la* 2. §. *Si nuda. ff. de pign. act.* Hier. de Mont. *in tract. de fin. cap.* 30. *n.*9. *&* 10. & *cap.* 83. *num.* 2. quæ præsumptio faciliùs procedit, quando non apparet de iure alterius, argum. text. *in cap.* 1. *de relig. Dom.* Crauet. *cons.*78. *num.* 4. & in proposito Archiepiscopus Burgensis nunquam contendit, Monasterium Sancti Æmiliani esse in sua diœcesi; sed tantum Episcopus Calaguritanus, qui cùm ostendat exercitia multorum actuum, & iurium episcopalium, habet fundatam intentionem, quòd territorium sit in sua diœcesi, *dicto cap.* 1. *de relig. Dom.* vbi Panorm post Innoc. *num.*3. & *cons.*62. *n.*13. *lib.*2. 2. 3. 4.

Item Abbates Sancti Æmiliani solent vocari ad Synodum diœcesanam, Calaguritanam: & quamuis in diœcesi Calaguritana bon. mem. Oradinus 4. Iulij, 1572. responderit illum potuisse interuenire, vt exemptum, tamen hoc sufficit ad effectum, de quo agitur: quia exemptio denotat esse in diœcesi, *cap. fin.* & *ibi* Francb. *num.*10. *& seqq.* Gemin. *num.*17. *de constit. in* 6 *cap. Episcopus. de offic. Ordin. eodem. lib.* 6. ibique Franc. *in* 2. *not* & Gemin. *num.*3. Gloss. *in verb. Primi anni, in Clem Frequens. de excess. Prælat.* & *ibi* Vital. *num.* 127. & idem *in Clem.* 2. *num.*4. *& seq. de priuil.* Abb. *in cap. Apostolicæ. n.* 3. *de donat.* & fuit dictum *in Volaterrana iurisdictionis*, 14. Ianuarij, 1581. coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers.* 207. *par.*2. Idémque ea ratione probatur: quia, si non est in diœcesi, frustrà impetraretur priuilegium exemptionis. Gemin. *in d. cap. Cum Episcopus. de offic. Ordin. art.*6. Tale autem priuilegium solùm eximit à iurisdictione; non autem à situatione, & denominatione, Vital. *d. Clem.* 2. Franc. *d. cap.* 2. §. *Statuto. vers. Sed aduerte. de constitut.* 5. 6.

Deinde adducebantur pro Episcopo quamplures enunciatiuæ antiquæ diuersorum instrumentorum, quorum pleraque fuerunt compulsata ex Archiuio Monasterij, & partim emanarunt ab ipsius Abbatibus, & Monachis in mandatis, commissionibus & rescriptis apostolicis, partim etiam inter ipsas partes fuerunt prolatæ in compromissis, & causis inter ipsas agitatis. Huiusmodi autem enunciatiuæ antiquæ
7. non modicam faciunt probationem, præsertim in materia confinium, & situs locorum, *cap. Cùm causam. de probat.* vbi Abb. *in 1 notab.* Felin. *num 1.* Gloss. *in cap. Cum olim in verb. Instrumentum. de censibus, cap. Illud. de presumpt.* Gloss. *in cap. Series. in verbo, Instrumentorum, de testib.* not. *in l. Nuda. ff. de donat.* Abb. *d. cons.* 62. *num.* 11. *lib.* 2. Aret. *cons.* 42. *numer.* 1. *&* 3.
8. Non obstat, quòd enunciatiuæ non probant etiam inter easdem partes, cùm principaliter agitur de veritate enunciati. Alex. *cons.* 136. *num.* 11. *lib.* 1. Decian. *cons.* 348. *in fin.* Paris. *cons.* 84. *num.* 19. *lib.* 1. Put. *decis.* 361. *num.* 3. *lib.* 1. & fuit dictum 4. Maij, 1598. *in Lucana, seu nullius iurisdictionis*, coram illustrissimo Se-
9. raphino: quia speciale est in confinibus, quod probentur etiam per indicia, & leuiores probationes,
10. *dict. cap. Cùm causam. de probat.* & ideò sufficit probatio, quæ resultat per verba enunciatiua. Gloss. *in cap. Si Papa in verb. Probata. de priuil. in 6.* Bart. *in l. Cùm aliquis numer.* 2. *C. de iure delib.* Paris. *cons.* 104. *numer.* 24. *lib.* 1. præsertim cùm si iura in-
11. structa diuersis temporibus inter diuersas personas, & à diuersis Notariis facta, & idem attestantia, ex quibus resultat publica fama, Caputaquen. *decis.* 344. *numer.* 2. *part.* 3. Decian. *cons.* 40. *numer.* 31.
12. *vol.* 4. quæ sufficit in antiquis ad probationem perfectam saltem coucurrentibus adminiculis, *l. Proprietatis. Cod. de probat.* Gloss. *in l. Antiqui natura. §. Cùm in rem absente. in verb. Constat. ff. de negot. gest.*

Denique pro Episcopo allegabatur Bulla Alexandri IV. de anno 1256. impressa in libro Priuilegiorum Religionis Sancti Benedicti, in qua, etsi Pontifex recepit Monasterium Sancti Æmiliani sub protectione Sancti Petri, & Pauli, & sua; tamen in ea expressè dicitur, quòd existit in diœcesi Calaguritana cùm clausula, *salua diœcesani Episcopi canonica iu-*
13. *stitia.* &c. Huiusmodi autem assertioni Papæ est credendum, cùm narret factum proprium, vel saltem alienum secum gestum. *Clem. vnica. & ibi* Imol. *ad fin. de probat. cap. Cum à nobis.* vbi Bart. *num.* 3. Abb. & Felin. *num.* 1. *de testibus.* Paris. *cons.* 15. *num.* 19. *lib.* 1. Fuit dictum *in Salamantina iurisdictionis.* 17. Maij, 1577. coram Illustrissimo Seraphino, & *in Legionensi iurisdictionis de Saldaria,* 23. Iunij, 1589 coram Illustrissimo
14. Natto, ex quibus cùm probetur, Monasterium Sancti Æmiliani existere in diœcesi Calaguritana, intentio Episcopi remanet fundata de iure cõmuni, *c. Cùm Venerabilis. de relig. Domib.* Anchar. *cons.* 310. *n.* 5. Paris. *cons.* 95. *lib.* 4. & onus probandi contrarium transfertur in Monasterium: & quidem per fortiores probationes cum in contrarium vrgeant tot præsumptiones iuris, & probationes. Crauet. *cons.* 198. *n.* 3. & fuit dictum *in dicta Volaterrana iurisdictionis, in fine.*

Non obstant argumenta pro Monasterio adducta; & primum sententia anni 1246. quæ adiudicat Monasterio Ecclesias quasdam parochiales, absque vlla controuersia, in diœcesi Calaguritana, satis quoad iura institutionis, destitutionis, subiectionis, correctionis, & reformationis: qua sententia stante Sacra Congregatio Concilij Tridentini Interpretum declarasse dicitur Ecclesias parochiales, etiam existentes in diœcesi Calaguritana, ad Monasterium Sancti Æmiliani spectantes, esse nullius: responsum enim fuit de his Ecclesiis nunc non agi; & si ageretur, declarationem fundari in falsis præsuppositis, quasi Episcopo Calaguritano ius reuerentiale in totum esset ablatum, & abiudicatum, de quo, neque in sententia, neque in confirmatione fit mentio, vltrà quòd in illis Ecclesiis extra territorium Sancti Æmiliani sitis, non potest fieri illatio ad ipsum Monasterium, & Ecclesias in eius territorio constructas: quia Prælatus in- 15.
ferior prætendens habere iurisdictionem in loco, tantùm obtinet, quantùm probat se exercuisse, *cap. Auditis. & cap. Cum olim. de præscript.* Gloss. & Bald *in* 16.
l. 1. §. Si quis, ff. de itin. aut priuat. Et nemo potest præscribere suam propriam libertatem; sed alius, cuius nomine ipsam allegat. Gloss. *in cap. Auditis. in verbo, Ius, de præscript.* Et è conuerso Abbas Monasterij 17.
exempti aliquando habet sub se aliqua membra. Ecclesias, vel capellas non exemptas, *cap. Cùm capellu. cap. Cùm. ex ore. de priuil.* Soc. iun *in c. Recepimus,* 18.
num. 6. *vers. Secundò fallit. eodem tit.* Nec facit, quòd exempti non teneantur ad ius reuerentiale Episcopi, vbi sunt exempti à Papa, & exemptio est plena. Put. *decis.* 115. *lib.* 3. quia, etsi Ecclesia est pleno iure exempta; tamen si populus non est pariter exemptus, 19.
tunc Religiosi habent institutionem collatoriam; & sic, quoad titulum: sed authorizabilis institutio, quoad curam populi pertinet ad Episcopum, *cap. vnico. de capel. Monach. in 6. cap. Cùm & plantare. de priuil. & ibi* Abb. *num.* 6. *vers. Vltimo casu* & Soc. *n.* 23. Et fuit dictum *in Pampilonen. de stella,* 14. Decembris, 1598. coram Illustrissimo Card. Seraphino, & *in eadem,* 28. Februarij, 1600. coram Illustrissimo Pamphilio. Propterea Concilium Tridentinum. *sess.* 25. *c.* 11. *de Regular.* solùm excipit Monasteria, seu Domos, in quibus Abbates habent iurisdictionem episcopalem, & temporalem, & non solùm spectat modò Ecclesiæ reipsa in diœcesi sint, etiamsi quouis modo exemptæ dicerentur; & vt expressiùs loquitur *cap.* 11. *sess.* 23. & *cap.* 9. *sess.* 24. etiamsi nullius diœcesis esse dicantur, indemnificare potest per æquiparationem, & fictè, non verè. Franc. *in d. cap.* 2. *§. Statuto. de constit. in* 6. Etsi aliter dicendum foret, si Abbates in nul- 20.
la diœcesi existentes pleno iure episcopalem iurisdictionem exercerent, & suas quoque diœceses haberent: quo casu Concilium *dicta sess.* 25. *cap.* 2. concedit Metropolitano, vt sicut supplet negligentias suorum Suffraganeorum in prouincia sua; sic etiam possit visitare Ecclesias talium Abbatum: hoc autem solus Papa potest concedere ex priuilegio speciali, Hostien. *in cap. Cum contingat. de for. compet. num.* 1. & Panormitan. *ibidem, num.* 18. vbi distinguunt, quòd aut 21.
Abbas vult quærere territorium, vt separatum ab Episcopo, ita vt faciat caput in eadem diœcesi, & non est possibile; aut vult quærere sub Episcopo, vt episcopus habeat vniuersalem iurisdictionem, saltem habitu; & Prælatus inferior habeat quasi sub eo, licèt exercitio excludatur Episcopus, & hoc fieri posse admittunt, cum quibus consensit Calder. *cons.* 2. *de præscript.*

Non obstat, quòd vt asseritur, &c. quia de iure communi omnia Monasteria sunt alicuius diœcesis, & nominatim Monasteria Sancti Benedicti ex sui primæua constitutione sunt subiecta Ordinatiis,

R. P. D.

P. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana, seu Nullius iurisdictionis, Mercurij, 7. Februarij, 1608.

ARGVMENTVM.

Remissoria conceditur, ad probandum, Abbati competeri iurisdictionem quasi episcopalem cum territorio, etiam ex consuetudine immemorabili: & sufficit fumus resultans ex Historiis, & Chronicis antiquis; necnon ex testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis.

SVMMARIVM.

1 *Causa profana censetur qualibet, qua non sit beneficialis ad effectum concedendi remissoriam.*
2 *Remissoria conceditur sine fumo, in causa profana, vbi articuli sunt releuantes. Et satis est, si vnus tantum sit releuans; maximè in secunda instantia, oppositione remota.*
3 *Monasteria omnia regulariter censentur esse alicuius diœcesis.*
4 *Remissoria non conceditur absque fumo, etiam in causa profana, vbi ius resistit.*
5 *Fumus sufficiens pro remissoria resultat ex Historiis, & Chronicis antiquis, quibus multùm deferri solet.*
6 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam, dant fumum per remissoria.*
7 *Abbatia habens territorium distinctum, vnà cum iurisdictione quasi episcopali, est verè, & realiter Nullius, etiamsi territorium illius sit circundatum limitibus Episcopatus.*
8 *Articulus, quod ex consuetudine immemorabili competat Abbati iurisdictio quasi episcopalis cum territorio, est releuans pro remissoria.*

DECISIO XLVIII.

1. DOmini resoluerunt, dandam esse remissoriam: versamur enim in materia profana, qualis ad hunc effectum censetur quæcunque, quæ non est beneficialis. Verall. *decis.* 44 *part.* 1. Quo casu nec fumus requireretur, dummodo articuli sint releuantes. Ve-
2. rall. *decis.* 68. *par.* 3. Chisan. *decis.* 164. Imò etiamsi vnus tantùm esset releuans, Cassad. *decis.* 5 *num.* 2. *& vlt. de sequestrat. poss. & fruct.* Cæs. de Graff. *decis.* 1 *num.* 9. *& seq. de dilat.* quæ omnia eò magis procedunt, quia sumus in secunda instantia appellatione remota. Quate-
3. nus autem dicebatur, omnia Monasteria regulariter esse alicuius diœcesis, *cap. Omnes Basilicæ.* 16. *quæst.* 7.
4. ac propterea stante iuris resistentia requiri fumum, licèt causa sit profana, Cæs. de Graff. *decis.* 1. *de dilat. num.* 10. Chisan. *dicta decis.* 164. Thom. de Thanis *decis.* 86. Respondebatur, sufficientem dari fumum ex
5. Historiis, & Chronicis, quibus propter antiquitatem multùm deferri solet, iuxta not. *in cap. Inter dilectos. de fid. instrumentorum*: & ibi Gloss. *in verb. Magis.* & Felin. *num.* 12. Idem Felin. *in cap.* 2. *num.* 49. *& seq. de rescript.* Bart. *in l.* 1. *num.* 21. *ff. si cert. pet.* Goz-
6. zad. *cons.* 8. *num.* 4. Natt. *cons.* 656 Accedunt depositiones testium ad perpetuam rei memoriam examinatorum. Cassad. *decis.* 3. *n.* 2. *de dilat.*

Inter articulos autem, duo potissimùm visi fuerunt releuantes, vnus, quod Ecclesia Nagerensis fuit Cathedralis: & postquàm facta est monasterialis, retinuit territorium distinctum vnà cum iurisdictione 7.
quasi episcopali: qua probatione stante, sequereretur quòd esset iure, & realiter Nullius, etiamsi territorium illius sit circundatum limitibus Episcopatus Caligurritani. *Clem.* 1. §. *Volumus. in verb. Diœcesanis* vbi Panormit. *n.* 15. Card. *n.* 2. *vers. Quartò, quæro.* Vitalin. *num.* 4. *de for. compet.* Franch. *in cap.* 2. §. *statuto, n.* 10. *in fin. de constit. in* 6. Rol. à Valle *cons.* 33. *per tot. lib.* 3. Et fuit dictum *in Volaterana iurisd.* 14. Ianuarij, 1581. coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers.* 207. *part.* 2.

Alter articulus releuans videbatur de consuetudine immemorabili exercendi iurisdictionem diœcesanam priuatiuè ad Episcopum Calaguritanum, vt fuit 8.
consideratum *in hac eadem causa*, 3. Iulij prædicti, coram me. Non obstat sententia lata de anno 1566. & concordia inita de anno 1414. inter Episcopum Calaguritanum & Abbatem: quia de iuribus vtriusque, & aliis, negotium principale concernentibus, suo tempore videbitur.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana iurisdictionis de Nagera, Lunæ, 6. Iunij, 1611.

ARGVMENTVM.

Confessarij ad sæcularium Confessiones audiendas, ab alio, quam Episcopo approbari non possunt. Et an sufficiat approbatio Abbatis habentis territorium separatum.

SVMMARIVM.

1 *Confessiones sæcularium nemo audire potest, nisi approbatus ab Episcopo, non obstante consuetudine immemorabili, n.* 3.
2 *Manutentio datur ex sola iuris assistentia, absque alia probatione possessionis.*
4 *Abbas donec potest probare, se habere territorium separatum, an sit priuandus sua quasi possessione.*
5 *Episcopus est manutenendus in cognitione causarum matrimonialium, & criminalium; donec inferior per tres conformes immemorabilem probet.*
6 *Ab exemptione personarum ad exemptionem loci illatio fieri non potest,*
7 *Sententia verba sunt stricti iuris, & non debent plus operari, quam de necessitate importent.*

DECISIO XLIX.

STrictè proposito dubio, an Episcopus Calaguritanus sit manutenendus in approbandis Confessariis Ecclesiarum Sanctæ Crucis, & S. Michaëlis oppidi Nagera, in quarum Ecclesiarum Clericos, & Capellanos Abbati S. Mariæ, Ordinis Sancti Benedicti, competit iurisdictio; priuatiuè Domini pro Episcopo responderunt: nam decretum Concilij Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. *de reformat.* disponit, quòd nemo admitti 1.
possit ad confessiones sæcularium audiendas, nisi approbatus ab Episcopo, ita quòd assistentia iuris est clara, propter quam datur manutentio absque alia pro- 2.
batione possessionis, vt *in cap. Cum personæ. de priuileg. in* 6.

Non obstant in contrarium adducta: quod enim 3.
attinet

attinet ad immemorabilem, illa non est probata, & probata non releuaret, vtpote sublata per Concilium.

Quòd Abbas sit nullius diœcesis, ideoque ipse possit suos Clericos,& Cappellanos ad audiendas cōfessiones approbare, fuit decisum 4. Iulij,1603.& 16. Iun.1604.coram R.P.D.meo Decano,& 26.Iun. eiusdem anni, & nouissime 5.Maij.1608.coram me,Monasterium esse in eadem diœcesi Calaguritana. Hinc est, quòd iam ante aliquot annos Illustrissima Congregatio Sacri Concilij Interpretum respondit, eos, qui approbandi sunt ad confessiones in Ecclesiis Abbati subiectis,ab ipso Abbate offerri debere Episcopo, etiam cum præsupposito, quòd Abbas habeat iurisdictionem quasi episcopalem priuatiuè ad Episcopum.

4. Nec facit,quòd,donec Abbas probare potest,se habere territorium separatum, non debet sua quasi possessione priuari, vt *in Conchensi iurisdictionis*, 9. Decembris, 1592. coram Illustrissimo Cardinali Mantica: quia loquitur in casu specialiter præseruato à Concilio, & in quo ius commune non refragabatur; quin potiùs suffragabatur, vt in ea dicitur.Hic autem ius refragatur, tam quoad approbationem Confessorum,quàm quoad statum nullius diœcesis,vltrà quòd
5. mens, & verba Concilij stant pro Episcopo: qua ratione Illustrissima Congregatio,Sacri Concilij Interpres, in causis matrimonialibus, & criminalibus, in quibus Concilium non sustulit immemorabilem, declarauit, Episcopum manuteneri debere in earum cognitione, donec per tres conformes inferior immemorabilem probet. Et secuta est Rota *in Baren. iurisdictionis*, 15. Maij, 1608. coram R. P. D. Coccino.

Postremò, quod attinet ad sententiam arbitralem Roberti, a S. A. confirmatam, in ea nullum legitur verbum de approbatione Confessorum: & dum loquitur de iurisdictione competenti Abbati, potest
6. intelligi de iurisdictione contentiosa, non de voluntaria. Nec potest fieri illatio ab exemptione Clerico-
7. rum ad exemptionem loci; præsertim cùm verba sententiæ sint stricti iuris, nec debeant plus operari, quàm de necessitate important, vt in terminis istius sententiæ fuit dictum *in hac causa*, 12.Ianuarij,1609. coram me, &c.

R. P. D. FRANCISCO Vbaldo.

Calaguritana iurisdictionis de Nagera, Veneris,22.Maij.1615.

ARGVMENTVM.

Episcopo datur manutentio quoad approbationem Confessariorum ad sæcularium Confessiones audiendas, ex sola assistentia priuatiuè quoad alios inferiores; non obstante priuilegio quolibet,vel consuetudine immemorabili.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio præsupponit, Monasterium esse in diœcesi.*
2 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure communi quoad approbationem Confessariorum, in omnibus locis diœcesis.*
3 *Confessiones sæcularium à nemine audiri possunt, nisi sit approbatus ab Episcopo, quocunque priuilegio,& consuetudine etiam immemorabili non obstante.*
4 *Manutentio competit Episcopo ex sola iuris assistentia,absque alia probatione possessionis.*
5 *Assistentia iuris non suffragatur ad manutentionem,quando est turbida, sed tunc omisso iudicio possessorio Rota aggreditur petitorium.*
6 *Quasi possessio iurisdictionis non acquiritur ab inferiore, absque scientia, & patientia Episcopi.*
7 *Confessarios, si probetur, habuisse licentiam ab Abbate audiendi Confessiones sæcularium; non inde infertur, quòd non habuerint etiam ab Episcopo.*
8 *Ius quæsitum vigore concordiæ, vel sententiæ a Sede apostolica confirmatæ, non censetur sublatum per nouam legem derogantem quibuscunque priuilegiis, ac consuetudini, etiam immemorabili; nisi sententia se fundet in priuilegiis, & immemorabili,n 9.*
10 *Iura episcopalia Papa solus concedere potest.*

DECISIO L.

FVerat in hac causa resolutum vsque de anno 1611. die 6. Iunij coram Domino Attrebatensi, dandum esse mandatum de manutenendo Episcopo Calaguritano, in quasi possessione approbandi Confessarios in Ecclesiis Sanctæ Crucis,& Sancti Michaëlis,oppidi de Nagera: & cùm pro parte moderni Episcopi instaretur pro relaxatione dicti mandati, Abbas D.Mariæ de Nagera,Ordinis Sancti Benedicti, aduersarius petiit, & obtinuit iterum audiri, super eisdemmet. Et Domini vnanimiter perstiterunt in decisis; fuit enim per plures decisiones firmatum,dictum Monasterium Sanctæ Mariæ de Nagera, esse in diœcesi Calaguritana,videlicet, 4.Iulij,1603.& 16. Ianuarij,1604. coram bon.mem.Penia;& rursus 26.Iunij eiusdem anni,& 5. Maij, 1608. coram D. Attrebatensi. Et id etiam fuit pro ratione adductum coram eodem, 12. Ianuarij, 1609. Quod vlteriùs confirmabant Domini, tum ex enunciatiua Benedicti Papæ,in confirmatione sententiæ Roberti,data pro parte Monasterij, in qua expressè enunciatur Prior,& Conuentus Monasterij B. Mariæ de Nagera, Cluniacensis Ordinis Calaguritanæ diœcesis: tum, quia prætensio Monasterij est fundata super priuilegiis,& exemptione, vt in dicta sententia *n*.19 quæ exemptio præsupponit, dictum Monasteriū 1.
esse in diœcesi,vt bene per Rotam *decis*.207.*n*.2.*&* 3. *par*.2.*diuers*.& fuit dictum *in Constantien.iurisdictionis*,18.*Maij*,1611.coram D.Attrebatensi,& *in Sipontina iurisdictionis*,14.Maij,1613.& *in eadem*,14.Martij,1614 coram Reuerend. Damasceno.

Hoc igitur stante,quòd dictum Monasterium sit in diœcesi Calaguritana, Episcopus habet intentionem 2.
fundatam de iure communi,*c.Omnes Basilicæ*.16.*q*.7. *c.Cum Episcopus.de offic.Ordinarij,in* 6.*c.Conquerente. extr.eod tit* Verall.*decis* 306 *par*.1.&*decis*.201 *part*.2. Et in specie quoad approbationem Confessorum, est text *in Clement.Dudum*.§.*Ac deinde*.& *ibi* Vitalin.& alij *de sepultur*.& est expressū in Sacro Concilio Tridentino,*sess*.23.*c*.15.*de reform*.cuius dispositio est clara; quòd nemo admitti possit ad confessiones sæcula- 3.
rium audiendas,nisi sit approbatus ab Episcopo, quocunque priuilegio, & consuetudine,etiam immemorabili, non obstante, vt fuit declaratum per Sacram Congregationem Concilij Trident. Interpretum. Et fuit dictum *in hac causa*,26.Iunij,1604. coram Reuerendissimo Attrebatensi. Vnde ex sola hac assistentia iuris certum est,Episcopo competere manutentionem absque alia probatione possessionis,*cap.Cum personæ* 4.
vbi

vbi Doct. omnes *de priuil. in 6.* Veral. *decis. 706. par. 1.* & *decis. 201. & seq. par. 2.* Rot. *decis. 145. n. 6. par. 2. diuers.* & fuit dictum *in hac causa.* 12. Nouembris, 1609. coram D. Attrebatensi, & priùs 5. Maij, 1608. *in ead. causa*, coram eodem. Et fuit resolutum *in vna Veron. iurisdictionis*, 18. Martij, 1596. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in aliis.

5. Nec videbatur applicari limitatio, quæ adducebatur pro Monasterio; videlicet, quòd assistentia iuris non suffragetur, quando per actus contrarios redditur turbida: & ideò sit omittendum iudicium possessorium, vt Rota seruauit in pluribus causis, & præsertim *in Lucen. seu nullius*, 9. Maij, 1598. coram Seraphino, & *in alia Montis regalis*, 4. Nouembris, eiusdem anni, coram Penia. Quia respondetur, quòd isti actus non probantur, & quatenus probarentur etiam ad inducendam immemorabilem, censentur sublati per Concilium Trident. per quod derogatur etiam consuetudini immemorabili, vt dictum est; præsertim

6. cùm Abbas non doceat ex dictis actibus acquisiuisse quasi possessionem, & sciente, & patiente Episcopo, provt requiritur *l. 2.* vbi Gloss. *C. de seru. & aqu. cap. Cùm Ecclesia.* vbi Rip. *n. 64. de caus. poss. & proprietat.* Put. *decis. 360 num. 10. lib. 1.* Rot. *in d. Sipuntina iurisdictionis*, 14. Martij, 1614. coram Reuerendiss. Damasceno. Et quatenus probaretur, Confessarios habuisse

7. licentiam ab Abbate; non tamen inde infertur, quòd non habuerint etiam ab Episcopo, vt in similibus terminis fuit resolutum *in vna Bononien. iuris concedendi licentiam*, 7. Iunij, 1585. coram Orano.

8. Nec obstare videbatur præcipuum fundamentum informantium pro Abbate: quia Sacrum Concilinm, licèt derogauerit consuetudini immemorabili, non tamen videtur sustulisse ius quæsitum Abbati vigore concordiæ, vel arbitralis sententiæ Robertti, & à S. A. ex certa scientia confirmata, propter duplex vinculum iuxta not. *in Clement. Dudum. in verb. Pacta. de sepult.* cum aliis adductis *in vna Seguntina iurisdictionis*, 27. Nouembris, 1587. coram Gyptio: quia vltra quod in dicta sententia nullum verbum legitur de approbatione Confessorum, vt iam decisum fuit co-

9. ram D. Attrebatensi, respondebatur, etiam dictam sententiam, & inde secutam confirmationem, fundari in prætensa immemorabili consuetudine, & priuilegiis, quibus cùm fuerit derogatum per Concilium, vt *suprà* dictum est, sequitur: vt esset etiam quodcunque ius ex dicta sententia confirmata quæsitum, vt in simili materia fuit data declaratio Illust. Sacræ Congregationis Interpretum, *in vna Baren. iurisdictionis*, de anno 1589. *vers. Et ita in simili.*

Nec etiam obstat, quòd dispositio Sacri Concilij Trident. non procedat, vbi Abbas habet quasi iurisdictionem episcopalem: quia, quicquid sit de hoc, respõdebatur, ex iuribus pro parte Abbatis non probari, eũ

10. habere simpliciter omnia iura episcopalia, si non ostẽdat priuilegium apostolicum, cùm solus Papa illa possit concedere. Abb. *in cap. Cum contingat. n. 18. de for. compet.* post Ioan. Andr. *in cap. Cum Episcopus, de offic. Ordin. in 6.* & dixit Rota *in hac causa*, 26. Iunij, 1604. coram Attrebatensi. Ex quibus, & aliis deductis in alis decisionibus huius causæ, & nunc per informantes, Domini perstiterunt in decisis die 6. Iunij, 1611. coram eodem Attrebatensi, &c.

EMINENT. D. CARD. IOANNE Baptista Pamphilio.

Aprutina iurisdictionis, Lunæ. 19. Iunij, 1606.

ARGVMENTVM.

Manutentio in exercitio iurisdictionis datur inferiori, qui docet de sua quasi possessione legitimè acquisita; non autem Episcopo, nitenti solùm iuris assistentiæ. Nec interrumpitur quasi inferioris per actus ab Episcopo gestos, iure delegato.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur inferiori in exercitio iurisdictionis, probata eius quasi possessione, cum scientia, & patientia Episcop.*

2 *Episcopi datur manutentio ex sola iuris assistentia in exercitio iurisdictionis in omnibus locis suæ diœcesis.*

3 *Assistentia non prodest Episcopo, quando inferior est in quasi possessione iurisdictionis, cui tunc & non Episcopo datur manutentio.*

4 *Actus iurisdictionales gesti per Episcopum de recenti, præsumuntur clandestini, & turbatiui, & non impediunt manutentionem inferiori, de cuius anteriori possessione constat.*

5 *Visitatio facta vigore Concilij Trident. non suffragatur Episcopo ad acquirendum quasi possessionem iurisdictionis.*

DECISIO LI.

Solo Capitulo informante, fuit dictum, ei dandum esse mandatum de manutenendo in quasi possessione iurisdictionis, ac iuris visitandi, & conferendi beneficia in castris Nereti, & Turani, de qui- 1.
bus agitur: quia de illius possessione constat ex testibus, qui dicunt, Capitulum Ecclesiæ Aprutinæ à 50. annis, & ampliùs, & à toto tempore sui recordatus, ac etiam de auditu à maioribus, fuisse, & esse in quasi possessione istorum iurium, specificando plures actus per ipsum Capitulum, ac eius Vicarios gestos scientibus, & patientibus Episcopis, ex quibus remanet probata quasi possessio Capituli cum scientia, & patientia Episcopi, vt fuit dictum *in causa Valentina decimarum*, 2. Maij, 1603. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & aliàs sæpè.

Nec facit aliquid, quòd Episcopus habeat funda- 2.
tam intentionem de iure communi, & ob eius assistentiam danda sit manutentio. *cap. Cum personæ.* & *ibi* Doctores *de priuileg. in 6.* Quia, cùm respectu istorum locorum constet de possessione Capituli, illa 3.
assistentia iuris communis Episcopo suffragari non potest, neque illius vigore ei danda est manutentio; sed debet dari Capitulo, quod docet de sua quasi possessione. Put. *dec. 310. l. 2.* & fuit dictum *in causa Fanen. iurisdictionis*, 28. Iunij, 1600. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.

Provt etiam nihil facit, quòd Episcopus aliquando visitauerit hæc castra: quia vltra quòd non constat, id factum fuisse, sciente, & patiente Capitulo, de eius 4.
anteriori possessione deponunt testes, etiam circa ius visitandi; adeò quòd gesta per Episcopum de recenti, tanquàm clandestina, & turbatiua, nullius sunt momentis

ditorum regularium, non autem sæcularium; cùm istud non posset quadrare causis matrimonialibus, quæ inter Regulares non excitantur, vltra quod intentio Concilij Abbati, & aliis exceptis Regularibus præiudicium inferret: sed hoc omne relinquere dispositioni iuris communis deberet.

R. P. D. ORANO.

Burgen. iurisdictionis Sancti Ioannis, Veneris, 28. Aprilis, 1595.

ARGVMENTVM.

Iurisdictionis criminalis quasi possessio ex quibus actibus iustificetur, & probetur. Declaratúrque illa regula, quòd Episcopus præsumatur habere iurisdictionem in sua diœcesi, quomodo, & quando procedat, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus de iure communi habet iurisdictionem in sua diœcesi, vbi hoc declaratur, quomodo procedat.*

2 *Abbas habens iura episcopalia, exercet iurisdictionem pro suo territorio, etiam posito intra limites diœcesis episcopalis.*

3 *Abbas habens territorium proprium, vel pleno iure sibi subiectum, potest in dicto territorio iurisdictionem exercere.*

4 *Delinquens in loco diœcesis exempto à iurisdictione Episcopi, non potest puniri secundum statuta Episcopi illius Diœcesis.*

5 *Statuta Episcopi non ligant delinquentem extra territorium, & diœcesim.*

6 *Diœcesis loca habentia dominum separatum non dicuntur esse de diœcesi.*

7 *Exemptionis priuilegia quænam fuerunt reuocata à Concilio Trident.*

8 *Iurisdictionis quasi possessio non acquiritur, effectu non sequuto.*

9 *Iurisdictio non probatur per actus, qui vel sint clandestini, & sine scientia eius, de cuius præiudicio agitur, facti, vel quando fuit ab illis appellatum, & protestatum.*

10 *Iurisdictio non probatur ex actibus factis per litem motam.*

11 *Testes examinati sine citatione partis dicuntur nulliter examinari.*

DECISIO XLII.

Domini pro maiori parte tenuerunt D. Abbati S. Ioannis dandum esse mandatum de manutenendo, respectu cognitionis causarum criminalium, visitationis Ecclesiæ, & illi subditorum, & redditionis computorum fabricæ inter ecclesiasticas personas, & subditos Ecclesiæ S. Ioannis cum suis adiacentibus, & pendentibus: nam fundatam habet intentionem, primo in donatione Imperatoris facta R. Andelimo tunc Abbati S. Ioannis & confirmata ab Episcopo Burg. continente verba priuatiua iurisdictionis ad omnes alios. Secundò, in Priuilegio Sixti IV. quod eidem concedit facultatem quoscunque Clericos, etiam d. Ecclesiæ filios patrimoniales, si eorum demerita exegerint, suspendendi, excommunicandi, priuandi, aut alia pœna temporali, seu perpetua puniendi. Tertiò in laudo ad sui fauorem publicato, & à Papa Paulo III. confirmato, in qua pariter eidem adiudicatur d. Ecclesia pleno iure cum declaratione, quòd correctio, & visitatio, ac subiectio beneficiatorum ad ipsum pertineat, de cuius quidem obseruantia satis liquet, cùm ex visitationibus, tum ex regulis & Constitutionibus Abbatum, ad quarum normam Clerici simpliter vixerunt. Quartò, in sententiis & litteris exequutorialibus Reginæ Ioannæ, & audientiæ Vallisoleti, in quibus habetur. Ecclesiam S. Ioannis pleno iure ad Monasterium pertinere, & collationem beneficiorum, ac punitionem Clericorum ad Priorem dicti Monasterij spectare. Quintò, in decreto Officialium Burgensium, de ordine tunc Episcopi facto, per quod fuit facta reuocatio, & annullatio omnium processuum, censurarum, & actuum fulminatorum contra Abbatem, Monachos, beneficiatos, & parochianos dictæ Ecclesiæ. Vltimò, in testibus de omnibus concludenter deponentibus, & in sententia de anno 1570 contra Lucam de Arze beneficiatum lata, in qua suspensus legitur ab exercitio Ordinum per tempus decem annorum, & reclusus in Monasterium, cum impositione aliarum pœnarum, quæ etiam executioni fuit demandata: ex quibus absque tergiuersatione constat de ipsius quasi possessione iuris communis assistentiam habente, *c. 1. In singulis. de stat. Monach.* Dec. *in cap. Eam te 1. not. de rescript.*

Nihilque ad rem pertinet, quòd Archiepiscopus in iure communi fundat iurisdictionem in sua Diœcesi: quia stantibus præmissis, non potest dici sua Diœcesis, sed propria Abbatis; etiam quòd admitteretur, sitam esse intra limites suæ Diœcesis, Gemin *in cap. Cum Episcopus. n. 4. de offic. Ord. lib. 6.* quod quidem procedit, siue vt fuit resolutum) sustineatur, Abbatem habere territorium proprium, vel pleno iure sibi subiectum: à pari enim procedunt, Gloss. Clem. 1. *in verb. Aut earum parti. de for. compet.* Calder. *cons. 13. de iud.* Vnde Ioan. And. Gemin. Franch. & alij *in cap. Vt animarum §. Statuto. de constit. lib. 6.* concluserunt committentem delictum in loco diœcesis exempto, non posse puniri secundùm statutum Episcopi illius diœcesis, cum locus exemptus, sit extra suam iurisdictionem, *cap. 1.* & ibi Gloss. *de priuil. lib. 6.* & non secùs ac statutum Episcopi non ligat aliquem extra territorium: ita nec delinquentem in Diœcesi, loco tamen exempto. Ioan. And. post Hostien, *in cap. Nimis. de iur. iur.* quia, vt ibi inquit Abb. loca, quæ sunt de Diœcesi habentia dominium separatum, non dicuntur esse de Diœcesi. Sequitur Card. *in Clem. 2. §. 1. q. 4. de priuil.*

Nec dicatur, priuilegia exemptionis fuisse reuocata per Concilium: quia ista non sunt simplicia priuilegia; sed confirmationes separationis territorij factæ per imperatorem ex confirmatione Episcopi, quæ non sunt reuocatæ per Concilium, dum loquitur de Ordinariis, quibus subsunt inferiores. Dec. *d. c. Ad nostram, n. 14. de appell.*

Minùs habenda est ratio prætensi actus possessoris facti ab Archiepiscopo per Monitorium emanatum de anno 1572. super exhibitione libri computorum: quia cùm non appareat habuisse effectum, etiam in corporalibus sine effectu non datur acquisitio quasi possessionis. Cald. *cons. 11. de iurepat.* Rip. *in cap. Cum Ecclesia. num. 50. de caus. poss. & prop.* Multò autem minùs isto casu, quo Abbas reclamauit, & protestatus fuit. Rom. *cons. 369. sub num. 9.* nam vulgare est, ad acquirendum statum quasi possessionis requiri scientiam, & patientiam eius, de cuius præiudicio agitur; ita quòd actus iste causam dedit liti: quia ab eo fuit appellatum, & causa in Rota commissa. Cæteri verò actus possessoris facilè remouentur

mouentur, cùm vel percutiant tempus post litem motam, vel saltem sint clandestini absque scientia Abbatis facti. Bald. *in l. Post sententiam, num. 7. C. de sent. interloc. omn. iud.*

11. Non obstant testes inducti ad probandum quasi possessionem Archiepiscopi: quia deponunt de actibus post litem motam factis: & nulliter fuerunt examinati absque partis citatione. Minùs releuat, quod dicitur, quasi possessionem Abbatis fuisse acquisitam tempore litis motæ, ex quo illa per beneficiatos fuit de anno 1518. & per parochianos de anno 1524. contra Abbatem introducta: quoniam istæ lites non fuerunt cum Archiepiscopo; & certum est per laudum confirmatum, ac sententiam ad fauorem Abbatis latam fuisse extinctas, vt benè hîc per informantes, qui omnibus extremo adductis accuratè respondent.

R. P. D. ORANO.

Burgen. iurisdictionis S. Ioannis, Mercurij, 6. Nouembris, 1596.

ARGVMENTVM.

Abbates regulares in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis possunt cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus; nec comprehenduntur in Decreto Concil. Trid. *sess. 24. cap. 20. §. Ad hac.*

SVMMARIVM.

1 *Territorium non est de substantia iurisdictionis.*

2 *Iurisdictio in personas haberi potest absque territorio.*

Ordinarij dicuntur Decanus, & Archidiaconus, aliique Prælati inferiores, habentes proprium territorium, in materia sibi adaptabili.

4 *Abbatis territorium dicuntur Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ.*

5 *Abbates Regulares habentes, vel non habentes territorium, non comprehenduntur in decreto Concil.* sess. 24. cap. 20. §. Ad hæc.

6 *Abbates Regulares habent primam dignitatem post Pontificalem: & dicuntur in primo gradu dignitatis constituti: & quomodo intelligatur, num. 15.*

7 *Abbates regulares ratione facultatis dignitatis, aut Ordinis, non possunt dici de inferioribus subordinatis Episcopo.*

8 *Dictio*, aliorum, *est similium implicatiua, & infert omnimodam similitudinem ad expressa. Contrarium num. 16.*

9 *Species expressæ declarant genus subsequens.*

10 *Abbas nullam habet similitudinem cum Decano, & Archidiacono; sed absque dubio illis est maior.*

11 *Iurisdictio concessa cum taxatiua*, tantùm, *censetur concessa exclusiuè ad alias personas; non tamen similem rationem habentes, num. 17.*

12 *Criminalium causarum appellatione quæ veniant.*

13 *Degradatio, & traditio Curiæ sæculari à solo Episcopo fieri potest.*

14 *Episcopus habet intentionem de iure communi exercendi iurisdictionem in omnes Clericos sæculares suæ diœcesis.*

15 *Abbates respectu Episcopi dicuntur inferiores dignitates.*

16 *Dictio*, aliorum, *includit similia; diuersa tamen ab expressis, & satis est, quòd similitudo adsit in aliqua parte.*

18 *Abbates præferuntur Vicario Episcopi, qui aliàs cum eo facit vnum Tribunal.*

DECISIO XLIII.

IN causa Burgen. Iurisdictionis S. Ioannis, Domini vnanimiter concluserunt, quòd ad effectum dispositionis Concilij Trid. *cap. 20. §. Ad hac, sess. 24.* non releuet distinctio, quæ fit inter Abbates habentes, vel non habentes territorium, & consequenter, quòd nihil intersit, an Abbas S. Ioannis, habeat territorium, vel non, vt possit vti priuilegio Sixti IV. quo concessa sibi fuit facultas exercendi iurisdictionem immemorabilem contra Clericos sæculares: 1. quia de substantia iurisdictionis non est habere territorium, cùm sine eo possit quis habere iurisdictionem in personas. 2. Bart. *in l. 1. num. 15.* & post eum Paul. de Castr. Alexand. Ias. Curt. *ff. de iurisd. omn. Iud.* Bald. *in l. 1. § in initio, num. 3. ff. de offic. Praefect. Vrb.* Abb. post alios *in cap. Cùm conting. at, sub n. 33.* & *ibi* Bellamer. *num. 32. de for. compet.* Felin. *in cap. Rodulphus, num. 15. de rescript.* & exemplis illustrat Iacob. *de cons. lib. 5. art. 8. num. 45.* Boër. *decis. 227. num. 2.* Couar. *in regul. possessor. part. 2. num. 1.* Et aliàs inanis fuisset distinctio facta per Illustrissimos Dominos Sacri Concilij Interpretes inter dignitates regulares, & Decanum, Archidiaconum, & alios 3. inferiores, cùm nec in istis procedat dispositio Concilij, quando habent proprium territorium: quia respectu illius in materia sibi adaptabili dicuntur Ordinarij, sicut Episcopus, *cap. Ordinarij,* & *ibi* post Gloss. Gemin. *num. 5. de offic. Ordin. lib. 6.* Felin. *in cap. Post cessionem, num. 1. de probat.* Et latè fuit deductum *in vna Salamantina iurisdictionis*, coram R. P. D. Decano; cessàtque tunc assistentia iuris communis, quam habet Episcopus in omnibus locis suæ diœcesis. Proinde, quamuis *in causa Salamantina iurisdictionis*, coram bonæ mem. Cardin. Aldobrandino, resolutio facta fuerit ad fauorem Abbatiæ, sub eo prætextu, quòd haberet territorium; non tamen ideò Domini dicebant, explosam fuisse conclusionem præmissam admittentem citra territorium in Abbatibus, & aliis regularibus habentibus exercitium iurisdictionis: nam illa iuxta contingentiam successerat, & maior in ea aderat dubitatio, cùm ageretur de Abbate sæculari: quod secus est in casu, in quo Abbas est Ordinis S. Benedicti, qui prætendit iurisdictionem tantummodo quoad Clericos sæculares suæ Ecclesiæ; quæ etiam, quando probaretur pleno iure ei subiecta, proculdubio diceretur de Abbatis territorio, cùm septa Monasterij appellentur, & sint eius territorium. 4. Vitalin. *in Clem. Rursus, num. 10. de stat. Monachorum*, ac propterea militarent ea omnia, quæ dici possunt de Abbate habente territorium quoad personas sui territorij.

Verùm, quia emanauerat declaratio Sacræ Congregationis Concilij, in qua dictum fuit, indifferenter Abbates regulares habentes, vel non habentes territorium, *dict. §. Ad hac, cap. 20. sess. 24.* non 5. comprehendi, visum fuit Dominis expediens veritatem illius examinare, in cuius discussione licèt non leuis inter Dominos suborta fuerit controuersia; tamen tres ipsorum vti veram, & iuri consonam sustinuerunt, reliquis quidem duobus contradicentibus.

Illorum potissimæ fuerunt rationes, quòd cùm in decreto Concilij exprimantur Decanus, Archidiaconus; & postea subiiciatur, *aut aliorum inferiorum iudicio*, hoc intelligendum non sit de aliis dignita

dignitatibus Regularibus non subordinatis Episcopo: quia non eadem ratione sunt inferiores Episco-
6. po, sicut Decanus, & Archidiaconus, cùm habeant primam dignitatem post Pontificalem, & dicantur in primo gradu dignitatis constituti, *cap. Deinceps, 16. quæst. 7.* Nec etiam ratione facultatis dignitatis, aut ordinis possint dici de inferioribus subordina-
7. tis Episcopo. Lap. *alleg. 84. num. 11.* Bald. *in cap Pastoralis*, in Gloss. *in verb. Superiores*, & ibi Felin. *colum. 4. de offic. deleg.* Franch. *in cap. 2. num. 5. de praebend. lib. 6.*

8. Secundò, quia dictio, *aliorum*, est similium implicatiua, & infert omnimodam similitudinem ad expressa, Gloss. & Doct. *in cap. Ex testam. C. de collat.* Bald. *in l. Fugitiui. col. fin. C. de seru. fugitiu.* Paris. *cons. 26. num. 54. lib. 3.* Berós. *cons. 24. num. 14. vol. 3.* præsertim, cùm decretum loquatur de inferioribus in Ecclesia Cathedrali: nam species expressæ decla-
9. rant genus subsequens, vt benè etiam fuit consideratum *in illa Salamantina iurisdictionis*, coram bon. mem. Aldobrandino, vt intelligatur respectu similium specierum; quæ tamen non sint maiores, & superiores expressis, *cap. Sedes*, vbi Butr. *num. 101. de rescript.* Berós. *in cap. 1. num. 205. de iudic.* Facit text. *in Clem. Non potest, de procurat. & l. fin. §. Dulcia, ff. de act. & oblig.* Ideóque dicebant, nullam ra-
10. tionem admittere, vt existimandum ducerent, Concilium loqui de Abbate, qui nullam habet similitudinem cum Decano, & Archidiacono; sed absque dubio illis est maior; maximè cùm ratio forsan præsumpta vsurpationis iurisdictionis, vel etiam fauor correctionis, ex quo apud inferiores facilè delicta impunita remanebant, quæ militat in Decano, & Archidiacono, & aliis inferioribus dignitatibus subordinatis Episcopo, & quæ mouerunt Patres ad ita statuendum; non possit adaptari Abbati Regulari habenti dignitatem non subordinatam Episcopo, cùm de eo etiam magis Concilium confidat, vt videmus factum in aliis decretis Concilij.

Reclamantibus verò præcipuum, & primum fundamentum fuit in verbis Concilij, ibi: *Sed Episcopi tantùm examini, & iurisdictioni relinquantur*, ponde-
11. rando verbum, *tantùm*, quod exclusiuum est aliarum personarum, & attribuntiuum iurisdictionis Episcopo, *l. 1.* vbi Bart. *ff. Si quis ius dicent. non obtemper.* Rip. *in l. fin. num. 136. C. de reuocand. donat.* Paris. *cons. 85. num. 47. lib. 2.* Alterum, quia Patres, qui in Concilia conuenerunt, videntur habuisse rationem qualitatum causarum, nempe, matrimonia-
12. lium, & criminalium, sub quibus veniunt causæ hæresis, simoniæ, raptus, adulterij, incestus, & similes, quæ frequenter accidunt, vt pœnæ imponendæ
13. veniant priuationis, degradationis, & traditionis Curiæ sæculari, qui actus à solis Episcopis possunt exerceri, *cap. Degradatio, de pœn. lib. 6. cap. 1. de haeret. lib. 6.* Anton de Butrio *cons. 19. num. 18.* Roman. *consil. 375. in cap. In proposita quæstione, num. 1.* Berós. *in cap. 1. num. 26. vers. Propterea exempti. de reb. Eccles. non alien.* Ideoque absurdum eos iudicasse, causas matrimoniales, & criminales ab iis cognosci debere, qui pœnas condignas delictis statuere non poterant, & in consequentiam ipsis suam iurisdictionem restituere deliberasse, reducendo omnia ad terminos iuris communis, iuxta quod fundatam habent
14. intentionem in omnes Clericos sæculares suæ diœcesis, *cap. Cùm persona, de priuileg. lib. 6. cap. Cùm contingat. de for. compet.* & not. omnes, *in cap. Cùm Episcopus, de off. ord. lib 6.*

Neque eos mouebant rationes pro affirmatiua adductæ: quia, quòd Abbatiæ sint in primo dignitatis
15. gradu, id intelligitur respectu inferiorum dignitatum regularium, & claustralium, non autem Episcopalis, respectu cuius semper sunt inferiores, ad Ioannem Andream *in cap. Maioribus, in principio:* & *ibi* 16.
Abbas *num. 2. de præbendis.* Et ad verbum, *aliorum*, respondebat, quòd, licèt similia includat; tamen diuersa ab expressis, *l. Quod Nerua, ff. depos.* Paris. *cons. 92. num. 5. lib. 1.* Et quòd satis sit, quòd similitudo adsit respectu iurisdictionis, Abbas *in cap. translato.* & *ibi* Felin. *num. 10. de constit.*

Verùm à proposito absolutionem approbante, præmissa non abstraxerunt: nam, vt satisfacerent argumentis contrarium sustinentibus, dicebant, dictionem taxatiuam, *tantùm*, appositam fuisse re- 17.
spectu eorum inferiorum, de quibus proximè Concilium expressit, & sic non ad exclusionem Abbatis, & aliarum dignitatum regularium, de quibus in decreto nullum verbum: quia, vt dicit Baldus *in l. 1. C. de bon. possess. contra tab.* si constitutio dicat: *Solus Episcopus faciat*, non excluditur alius similem rationem habens. Et in terminis huius decreti Concilij fuit resolutum *in dicta causa Salamantina*, coram prælicto bon. mem. Card. Aldobrandino.

Neque verò admittebant, Patrum fuisse intentionem, Episcopis iurisdictionem suam restituere, ne delicta impunita remaneant, ex defectu inferiorum non habentium facultatem degradandi: quia, si ea ratione moti fuissent, hac via potuissent Episcopis iurisdictionem restituere in totum; atque ita iurisdictionem ciuilem, & in criminalibus, ac matrimonialibus tollere immemorabilem. Præterea iurisdictionem criminalem Prælato inferiori extra Cathedralem; quam tamen à Concilio illæsam ei fuisse relictam, Domini dixerunt, quòd sunt dignitates regulares dissimiles Decano, & Archidiacono qualitate, & non dignitate Cathedralis esse iis superiores, & tanquam tales cum Episcopis in tali gradu dignitatis existere, vt ostensum est; atque ideò obseruari, vti maiores, & digniores, aliis dignitatibus, in Synodo prælationem habere post Episcopum, & præferri Vicario Episcopi, 18.
qui aliàs cum eo facit vnum Tribunal. Henric. Boic. *de Synod. part. 3. num. 15.* Ad alia quoque per Aduersarios Episcopi deducta patere suas responsiones à scribentibus pro D. Abbate datas. Ex quibus concluserunt, absque vlteriori tergiuersatione decisioni Illustrissimorum Dominorum Cardinalium sacri Concilij Interpretum morem esse gerendum, & acquiescendum, &c.

ILLVSTR. D. CARDIN. Hieronymo Pamphilio.

Burgen. iurisdictionis Sancti Ioannis in Venere, Veneris, 6. Martij, 1598.

ARGVMENTVM.

Abbas Regularis potest in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in Ecclesiis exemptis spectat ad Sedem apostolicam; non autem ad Episcopum.*
2 *Aliis, dictio est similium explicatiua.*
3 *Abbates regulares habentes iurisdictionem in Clericos, etiam sæculares, dicuntur in primo post Pontificalē dignitatem gradu constituti; non autē de inferioribus subordinatis Episcopo, & n. 4.*
5 *Abbas quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ*

subiecta comparatur Abbati habenti territorium, quoad personas sui territorij.

6 *Abbas habens territorium separatum, potest cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus personarum sui territorij, nec comprehenditur sub dispositione Concil. Trid.* sess. 24. c. 20. §. Ad hæc, *&* num. 8.

7 *Iurisdictio in personis consistit, etiam sine territorio.*

9 *Abbas habens iurisdictionem episcopalem, potest imponere pœnam degradationis, licèt actus degradationis sit postea ab Episcopo faciendus.*

10 *Archidiaconus, & Decanus habentes territorium separatum, & immemorabilem, possunt cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.*

11 *Archidiaconus, & Decanus non possunt degradare.*

Decisio XLIV.

PLacuit omnibus Dominis declaratio Illustrissimorum DD. Sacri Concilij Interpretum, quòd Abbates regulares habentes iurisdictionem criminalem in Clericos, etiam sæculares, non comprehendantur sub decreto *cap.* 20. §. *Ad hæc, sess.* 24. ex rationibus pro hac parte deductis sub die 6. Nouembris, 1596. coram D. meo Orano.

Intentio enim Concilij fuit restituere Episcopis iurisdictionem criminalem exclusiuè ad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores subordinatos ipsi Episcopo, in quibus militat ratio præsumptæ vsurpationis; non autem illam auferre ab Abbate regulari exempto à iurisdictione Episcopi, & immediatè subiecto S. A. in quo cessat præsumptio vsurpationis, præsertim quoad personas Ecclesiæ sibi pleno iure subie-
1. ctæ, in quibus aliàs iurisdictio esset ipsius S. A. & non Episcopi. Gloss. *in cap. Authoritate, de priuileg. in 6.* & alij omnes.

Et hoc etiam colligitur ex verbis ipsius §. *Ad hæc,* dum loquitur de Decano, Archidiacono, & aliis inferioribus: quod intelligitur de similibus præfatis De-
2. cano, Archidiacono, & sic sæcularibus subordinatis Episcopo iuxta naturam dictionis, *alius*, quæ est similium explicatiua. Gloss. fin. *in l. Si fugitiui, & ibi* Bald. *C. de seru. fugit. c. Sedes.* vbi Felin. *in fin. de rescript.* non
3. autem de Abbatibus regularibus habentibus iurisdictionem in Clericos etiam sæculares, qui dicuntur in primo post pontificalem dignitatis gradu constituti, *c. Deinceps,* 16. *q.* 7. Archid. *in c.* 2. *sub* 2. *de prabend. in* 6.
4. Et nec ratione facultatis, nec dignitatis, nec Ordinis dicuntur de inferioribus subordinatis Episcopo. Lap. *alleg.* 84. Bald. *in c. Pastoralis.* in Gloss. *in verb Superiores, & ibi* Felin. *col.* 4. *de off. deleg.* & nullam habent similitudinem cum Decano, & Archidiano, ita vt ex eorum expressione inferatur ad Abbates, qui & minores sunt, etiam de quibus Concilium magis confidit, quòd delicta impunita non relinquat, & specificam mentionem facere consueuit, quando voluit illos comprehendere.

5. Maximè quando (prout hoc casu) agitur de iurisdictione Abbatis, quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ, in quibus militant omnia, quæ dici possunt de Abbate habente territorium quoad personas sui territorij. Vitalin. *in Clem. Rursus, n.* 10. *de stat. Mo-*
6. *nachor.* Quo casu cessat dispositio, §. *Ad hæc,* etiam quoad dignitates sæculares, vt fuit resolutum *in causa Salamantina iurisdictionis,* coram bon. mem. Aldobrãdino, sub die 1. Iulij, 1565. Quod tamen dictum fuit, per Dominos, ex abundanti, cùm ad hunc effectum
7. non requiratur territorium, cùm etiam sine eo consistat iurisdictio in personis. Bart. *in l.* 1. *ff. de iurisdictione omn. iudic.* Butr. & alij *in cap. Cùm contingat, de for. compet.* Roch. *decis.* 227. & ex vnanimi Dominorum sententia fuit in hac causa decisum sub d. die 6. Nouembris, 1596. coram Domino meo Orano.

Nec prædictis visum fuit obstare, quod dicitur de 8.
dictione taxatiua, *tantùm*: quia illa intelligitur respectu Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum sæcularium similium; non autem respectu Abbatis, in hac Ecclesia pleno iure sibi subiecta habentis similem iurisdictionem cum Episcopo, ad notata per Bald. *in l.* 1. *n.* 4. *C. de bon. poss. contra tabul.* Curr. sen. *cons.* 75. *n.* 14. Cephal. *cons.* 257. *n.* 24. *lib.* 2.

Nec etiam obstat, quòd in cognitione causarum criminalium veniat aliquando imponenda pœna degradationis: quia non ideo Abbas redditur incapax 9.
huius iurisdictionis, qui prout alij Iudices criminales potest imponere pœnam degradationis, licèt actus ipsius degradationis sit postea faciendus ab Episcopo. Gloss. *in c. Cum & plantare, in verb. pleno iure, & ibi* Host. Butr. *num.* 27. & alij *de priuileg.* Vltra quod hæc 10.
ratio militat quoque in Decano, & Archidiacono habente proprium territorium, & immemorabilem, quos sub hoc decreto non comprehendi sæpiùs resolutum fuit, tam per illustriss. DD. Sacri Concilij Interpretes, quàm etiam in Rota, in quamplutibus causis. 11.
Et tamen indubitatum est, non posse degradare, *cap. Degradatio, de pœn. in* 6. *c.* 1. *de Hæret. eod. lib.* Beros. *in cap.* 1. *sub n.* 26. *de reb. Eccles. non alienan.* &c.

R. P. D. PENIA.

Calaguritana iurisdictionis, Veneris, 4. *Iulij*, 1604.

ARGVMENTVM.

Monasterium esse in aliqua diœcesi, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, qui non sunt Nullius, non possunt approbare Confessarios ad sæcularium Confessiones audiendas, nec dare licentiam regularibus concionandi in alijs, quàm suorum Ordinum Ecclesiis: sed hæc spectant ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt.*

2 *Monasterium esse in diœcesi, ex quibus probetur.*

3 *Fines probantur præsumptionibus, & coniecturis.*

Decisio XLV.

CVm Abbates Monasteriorum Sanctæ Mariæ de Nogera, & S. Æmiliani darent licentiam suis Monachis Sacerdotibus, & etiam Presbyteris sæcularibus oppidorum de Nagera, & S. Æmiliani audiendi confessiones sacramentales, & prædicandi verbum Dei; & d. Episcopus Calaguritanus, vt ab eo desisterent, monuisset Abbates, quoniam vigore Concilij Trident. *sess.* 1. *cap.* 2. *& sess.* 23. *cap.* 15. *& sess.* 24. *cap.* 4. iurisdictio ad illos non pertinebat; & Abbates non desisterent: Episcopus Sacram Congre- 1.
gationem Concilij Tridentini consuluit, quæ consulta respondit: Si huiusmodi Abbates non sunt nullius diœcesis, ius approbandi Sacerdotes ad confessiones personarum sæcularium audiendas, atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis, quàm suorum Ordinum Ecclesiis sacras conciones sunt habituri, ad ipsos nullo modo pertinere; sed tantùm ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt.

Quare dato dubio, an Monasteria Sanctæ Mariæ de Nagera, & S. Æmiliani essent intra limites diœcesis Calaguritanæ, atque Episcopo tantùm informante proposito, Rota censuit, infra limites existere.

Primò, ex assertione testium ita affirmantium. Secundò, ex confessione Monachorum contenta in commissione, vbi Abbas Monasterij Sanctæ Mariæ de Nagera, semel & iterum nominatur Calaguritanæ diœcesis. Tertiò ex pluribus decisionibus Rotalibus. Verall. *dec. 57. par. 1. & in princ.* vbi agitur de eadem Capellania S. Crucis contenta in prædicta commissione de Monasterio Sanctæ Mariæ de Nagera: licèt ibi sit mendum *in decis.* Verall. nam pro *Nagera*, impressum est *Mayera.* Item, ex alia coram D. meo Patriarcha, die 3. Iunij, 1591. Item, ex alia in causa Calaguritana beneficij de Nagera, die 7. Maij, 1590. coram bon. mem. Orano: ex quibus sine controuersia patebat receptum, quòd ista Monasteria sunt de diœcesi Calaguritana. Et ad istum effectum istas pro-
3. bationes censuit Rota sufficientes, cùm sufficiant præsumptiones & coniecturæ. *c. Cùm causam. il. 3. de probat.* Felin. *num.* 14. Dec. *num.* 3. Idem Dec. *cons.* 42. *num.* 10. & *cons.* 109. *n.* 20. Guido Pap. *decis.* 193. Paris. *cons.* 104. *num.* 24. *lib.* 1.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana iurisdictionis, Luna, 26. Iunij, 1604.

ARGVMENTVM.

Abbates, qui non sunt Nullius, non possunt approbare Confessarios ad sæcularium confessiones audiendas, nec dare licentiam Regularibus concionandi in aliis, quàm suorum Ordinum Ecclesiis; sed hæc spectant ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt. Et quando Abbates dicantur Nullius, vel esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Confessarios ad sæcularium confessiones audiendas approbandi ius, ac etiam concedendi licentiam Regularibus, qui in aliis, quàm suorum Ordinum Ecclesiis conciones sunt habituri, non spectat ad Abbates, qui non sunt nullius diœcesis; sed ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt.*

2 *Testes numero plures, magis concludentes in dicto, ac habentes pro se iuris præsumptionem, præualent aliis.*

3 *Monasteria omnia de iure præsumuntur esse in aliqua diœcesi.*

4 *Abbatia, vt non dicatur esse in aliqua diœcesi, sed Nullius; quæ requirantur.*

5 *Prælatus Ecclesiæ Collegiatæ, licèt subsit Episcopo; est tamen Ordinarius in plebe sua.*

6 *Territorium separatum, & propriam diœcesim solus Papa concedere potest ex priuilegio.*

7 *Locus exemptus, licèt non sit de iurisdictione Episcopi; est tamen de diœcesi.*

DECISIO XLVI.

IN præsenti causa fuerunt factæ duæ decisiones coram R. P. D. Decano, contra Abbates, & Monasteria Sanctæ Mariæ de Nagera, & Sancti Æmiliani, Ordinis S. Benedicti, in fauorem D. Episcopi Calaguritani, fundatæ potissimùm in decretis Sacri Concilij Tridentini *sess. 5. cap. 2. sess. 23. cap. 15. & sess. 24. cap. 4. de reformat.* necnon in declaratione S. Congregationis eiusdem Sacri Concilij, quæ consulta respondit: Si Abbates non sunt nullius diœce- 1.
sis, ius approbandi Sacerdotes ad confessiones personarum sæcularium audiendas atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis quàm suorum Ordinum Ecclesiis sacras conciones sunt habituri, ad ipsos nullo modo pertinere; sed tantùm ad Episcopum, intra cuius diœcesis fines existunt. Et quanuis prædictis decisionibus ex multis fundamentis ostensum fuerit huiusmodi Abbatiam esse intra limites diœcesis Calaguritanæ; ad eam tamen oppugnandam, exhibiti fuerunt testes, tam pro Monasterio Sancti Æmiliani, quàm pro Episcopo examinati, qui, enumeratis omnibus limitibus Monasterij, deponunt illos distinguere Abbatem, eiusque districtum, & iurisdictionem ab Episcopatu Calaguritano, Summario Abbatis *num.* 1. Similiter duo testes ex parte Episcopi, ac alij pro parte Abbatis examinati deponunt, Abbatem in locis sui territorij exercere iurisdictionem spiritualem priuatiuè quoad Episcopum. Quibus non obstantibus, Domini firmiter perstiterunt in decisis: testes enim pro Episcopo examinati præualent numero, & magis concludunt in dicto; tum etiam, quia habent pro se iuris 2.
præsumptionem, quòd Monasteria sint in aliqua 3.
Diœcesi, *cap. Omnes Basilicæ. 16. q. 7.* & accedunt plura adminicula, & probationes, quæ in decisionibus D. mei decani copiosè deductæ, breuitatis causa omittuntur.

Nec obstaret, si probaretur, Abbatem habere 4.
certos limites: quia inde non sequeretur, illum non esse in diœcesi Calaguritana, cùm ad hunc effectum non sufficiat, habere aliquem districtum separatum, vbi possit exercere iurisdictionem: illud enim generaliter traditur quòd quilibet Prælatus 5.
collegiatæ Ecclesiæ, licèt subsit Episcopo; est tamen Iudex ordinarius in plebe sua, *cap. Cùm ab Ecclesiarum.* & *ibi* Gloss. 1. *de off. Iud. ordin.* Sed necesse est, vt tanquam territorium proprium ad eum spectet; ita vt faciat terminum separatum à prouincia, in qua est. Abb. *in cap. Nimis. num.* 1. *vers. Hæc vera. de iur. iuran.* & quòd habeat omnia iura episco- 6.
palia ex priuilegio Papæ, qui solus potest hoc concedere. Abb. *in c. Cùm contingat. num.* 18. *de for. comp.* post Ioan. And. *in c. Cùm Episcopus. de off. Ord. in 6.* Quod in proposito non fuit probatum: nullus enim ex testibus Abbatum de hoc vel vllum dicit verbum, nec profertur aliquod instrumentum, aut dispensatio apostolica, quæ hoc dicat. Et sic habet 7.
locum, quod tradit Felin. post alios, *in c. Graue. num.* 20. *vers. Sed Dominicus non aduertit. de off. Ord.* quòd, licèt locus non sit de iurisdictione Episcopi, tamen est de territorio, & diœcesi. Et cessat difficultas quoad effectus, de quibus agitur: non enim est dubium, quin Concilium Tridentinum legitimè congregatum, & confirmatum à Sede apostolica habeat iurisdictionem: quare illius dispositiones, & decreta, quæ annuunt, diœceses afficiunt, vt videmus; siquidem Papa imponit decimas, vel alia onera in diœcesi Calaguritana, quæ subsidiaria vocantur, & includuntur etiam hi Abbates. Et hæc distinctio inter exemptos, & Nullius constituitur ab eod. Conc. *sess. 24. cap. 9.* cùm ibi loca exempta per Episcopum, de cuius diœcesi sunt; quæ verò Nullius diœcesis esse dicuntur, per viciniorem, vt apostolicæ Sedis delegatum, permittit visitare,

visitare, vt fuit dictum *in Volaterranen. iurisdictionis*, coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers. decis.* 207. *num.* 2. *&* 3. *parte* 2.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana, seu Nullius iurisdictionis. Veneris, 16. Iunij, 1606.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur exemptus, & Nullius diœcesis: & quando dicatur esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria omnia præsumuntur esse de aliqua diœcesi.*

2 *Locus in dubio censetur esse de iurisdictione illius ciuitatis, vel diœcesis, cuius finibus magis adiacet, præcipuè quando non apparet de iure alterius.*

4 *Episcopus habet intentionem fundatam, quòd territorium sit in sua diœcesi, vbi ostendit exercitia multorum actuum, & iurium episcopalium in eodem territorio.*

5 *Exemptio denotat, locū exemptum esse in diœcesi.*

6 *Exemptio liberat à iurisdictione, non autem à situatione.*

7 *Enunciatiuæ antiquæ non modicam faciunt probationem in materia confinium, & situs locorum.*

8 *Enunciatiuæ non probant etiam inter easdem partes quando principaliter agitur de veritate enunciati.*

9 *Confines probantur etiam per indicia, & leuiores probationes.*

10 *Confines probantur enunciatiuis.*

11 *Fama publica resultat ex enunciatiuis in publicis instrumentis celebratis diuersis temporibus, inter diuersas personas, & à diuersis Notarijs, & idem attestantibus.*

12 *Fama publica sufficit in antiquis ad probationem perfectam, saltem concurrentibus adminiculis.*

13 *Assertioni Papæ narrantis factum proprium, vel alienum secum gestum, creditur.*

14 *Episcopus, quoad Monasteria sita intra suam diœcesim, habet intentionem fundatam de iure communi exercendi iura episcopalia; & onus probandi contrarium spectat ad Monasteria.*

15 *Prælatus inferior pretendens habere iurisdictionem in loco, tantùm obtinet, quantum probat se exercuisse.*

16 *Libertatem propriam nemo præscribere potest; sed alius, cuius nomine ipsam allegat.*

17 *Abbas Monasterij exempti aliquando habet sub se aliqua membra, Ecclesias, vel capellas non exemptas.*

18 *Exempti à Papa, vbi exemptio est plena, non tenentur ad ius reuerentiale Episcopi.*

19 *Populus vbi non est pleno iure exemptus, Religiosi habent institutionem collatoriam quoad titulum; sed institutio authorizabilis quoad curam populi pertinet ad Episcopum.*

20 *Papa solus concedere potest, vt Abbates in nulla diœcesi existentes pleno iure episcopalem iurisdictionem exerceant, & suas diœceses habeant.*

21 *Abbas non potest quærere territorium separatum ab Episcopo, ita vt faciat caput in eadem diœcesi: sed benè potest quærere sub Episcopo, vt Episcopus habeat vniuersalem iurisdictionem, saltem habitu, & Prælatus inferior habeat quasi sub eo, licèt exercitio excludatur Episcopus.*

DECISIO XLVII.

PRoposui dubium reseruatum 19. Ianuarij, 1605. an Monasterium habeat confines cum diœcesi Burgensi, non vt pars, & membrum diœcesis Calaguritanæ; sed vt prouincia, & diœcesis propria, & territorium separatum, cuius effectus erat inquirere, an Abbas, vel potiùs Episcopus in territorio illius Monasterij licentiam prædicandi, & audiendi confessiones personarum sæcularium, tam regularibus, quàm aliis Sacerdotibus concedere debeat, iuxta decreta Concilij Tridentini *sess.* 5. *cap.* 2. *sess.* 23. *cap.* 15. & *sess.* 24. *cap.* 4. *de reform.* & *sess.* 25. *c.* 11. *de regul.* atque declarationem Congregationis eiusdem Concilij. Et Domini resoluerunt, illud esse in diœcesi Calaguritana, non autem in nulla: nam omnia Monasteria præsumuntur esse de aliqua diœcesi, *cap. Omnes Basilicæ.* 16. *q.* 7. *cap. Cùm personæ. de priuil. in* 6. Felin. *in cap. Graue. n.* 2. *vers. Quod non sit dare locum. de offic. Iud. ordin.* & fuit dictum *in hac causa,* 26. Iunij, 1604. 1.

Non obstat, quòd secundùm hanc præsumptionem, non minùs possit dici esse in diœcesi Burgensi, quàm Calaguritana, cùm iam decisum fuerit habere fines, cum diœcesi Burgensi, ab vna parte: quia pro resolutione succedit altera iuris præsumptio, quòd in dubio locus censetur esse de iurisdictione illius ciuitatis, vel diœcesis, cuius finibus magis adiacet. §. *Insulæ, il* 1. *instit. de rerum diuis. l. Adeo.* §. *Insula. ff. de acquir. rer. domin.* Abb. *in cap. Super eo n.* 5. *de Parochis,* Bald. *in cap. Cùm olim. n.* 1. *de præscript.* Alex. *in addit. ad Barthol. in l. Si conueniunt. la* 2. §. *Si nuda. ff. de pign. act.* Hier. de Mont. *in tract. de fin. cap.* 30. *n.* 9. *&* 10. & *cap.* 83. *num.* 2. quæ præsumptio faciliùs procedit, quando non apparet de iure alterius, argum. text. *in cap.* 1. *de relig. Dom.* Crauet. *cons.* 78. *num.* 4. & in proposito Archiepiscopus Burgensis nunquam contendit, Monasterium Sancti Æmiliani esse in sua diœcesi; sed tantum Episcopus Calaguritanus, qui cùm ostendat exercitia multorum actuum, & iurium episcopalium, habet fundatam intentionem, quòd territorium sit in sua diœcesi, *dicto cap.* 1. *de relig. Dom.* vbi Panorm post Innoc. *num.* 3. & *cons.* 62. *n.* 13. *lib.* 2. 2. 3. 4.

Item Abbates Sancti Æmiliani solent vocari ad Synodum diœcesanam, Calaguritanam: & quamuis in diœcesi Calaguritana bon. mem. Oradinus 4. Iulij, 1572. responderit illum potuisse interuenire, vt exemptum, tamen hoc sufficit ad effectum, de quo agitur: quia exemptio denotat esse in diœcesi, *cap. fin.* & *ibi* Franch. *num.* 10. *& seqq.* Gemin. *num.* 17. *de constit. in* 6. *cap. Episcopus. de offic. Ordin. eodem. lib.* 6. ibique Franc. *in* 2. *not* & Gemin. *num.* 3. Gloss. *in verb. Primi anni, in Clem Frequens. de excess. Prælat.* & *ibi* Vital. *num.* 127. & idem *in Clem.* 2. *num.* 4. *& seq. de priuil.* Abb. *in cap. Apostolicæ. n.* 3. *de donat.* & fuit dictum *in Volaterrana iurisdictionis*, 14. Ianuarij, 1581. coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers.* 207 *par.* 2. Idémque ea ratione probatur: quia, si non est in diœcesi, frustrà impetraretur priuilegium exemptionis. Gemin. *in d. cap. Cùm Episcopus. de offic. Ordin. art.* 6. Tale autem priuilegium solùm eximit a iurisdictione; non autem à situatione, & denominatione, Vital. *d. Clem.* 2. Franc. *d. cap.* 2. §. *Statuta. vers. Sed aduerte. de constitut.* 5. 6.

Deinde adducebantur pro Episcopo quamplures enunciatiuæ antiquæ diuersorum instrumentorum, quorum pleraque fuerunt compulsata ex Archiuio Monasterij,& partim emanarunt ab ipsius Abbatibus, & Monachis in mandatis, commissionibus & rescriptis apostolicis, partim etiam inter ipsas partes fuerunt prolatæ in compromissis, & causis inter ipsas agitatis. Huiusmodi autem enunciatiuæ antiquæ
7. non modicam faciunt probationem, præsertim in materia confinium, & situs locorum, *cap. Cùm causam.de prob.at.*vbi Abb.*in 1 notab.*Felin.*num* 1. Gloss. *in cap. Cùm olim in verb. Instrumentum. de censibus, cap. Illud. de præsumpt.* Gloss.*in cap. Series. in verb o, Instrumentorum,de testib.* not.*in l.Nuda.ff.de donat.* Abb.*d.cons.62. num.*11. *lib.*2. Aret.*cons.*42. *numer.*1. *&* 3.

8. Non obstat, quòd enunciatiuæ non probant etiam inter easdem partes, cùm principaliter agitur de veritate enunciati. Alex. *cons.*136. *num.*11.*lib.*1.Decian. *cons.*348 *in fin.* Paris.*cons.*84.*num.*19.*lib.*1.Put *decis.* 561.*num.*3. *lib.*1.& fuit dictum 4.Maij, 1598.*in Lucana,seu nullius iurisdictionis.* coram illustrissimo Se-
9. raphino: quia speciale est in confinibus, quod probentur etiam per indicia, & leuiores probationes,
10. *dict.cap.Cùm causam. de prob at.* & ideò sufficit probatio, quæ resultat per verba enunciatiua. Gloss. *in cap. Si Papa in verb. Probata. de priuil in 6.* Bart. *in l. Cùm aliquis numer.* 2. *C. de iure delib.* Paris. *cons.*104.*num mer.* 24. *lib.* 1. præsertim cùm si iura in-
11. structa diuersis temporibus inter diuersas personas, & à diuersis Notariis facta, & idem attestantia, ex quibus resultat publica fama, Caputaquen. *decis.*344. *numer.*2. *part.*3. Decian. *cons.*40. *numer.* 31.
12. *vol.* 4. quæ sufficit in antiquis ad probationem perfectam saltem concurrentibus adminiculis, *l.Proprietatis. Cod. de probat.* Gloss. *in l. Antiqui natura. §. Cùm in rem absente. in verb. Constat. ff. de negot. gest.*

Denique pro Episcopo allegabatur Bulla Alexandri IV. de anno 1256. impressa in libro Priuilegiorum Religionis Sancti Benedicti, in qua, etsi Pontifex recepit Monasterium Sancti Æmiliani sub protectione Sancti Petri, & Pauli, & sua;tamen in ea expressè dicitur, quòd existit in diœcesi Calaguritana cùm clausula, *salua diæcesani Episcopi canonica iu-*
13. *stitia.* &c. Huiusmodi autem assertioni Papæ est credendum,cùm narret factum proprium,vel saltem alienum secum gestum. *Clem.vnica.& ibi* Imol.*ad fin. de probat.cap.Cum à no bis.*vbi Bart.*num.*3. Abb.& Felin. *num.*1.*de testibus.* Paris.*cons.*15.*num.*19 *lib.*1. Fuit dictum *in Salamantina iurisdictionis,*17.Maij,1577.coram Illustrissimo Seraphino, & *in Legionensi iurisdictionis de Saldaria,*23.Iunij,1589 coram Illustrissimo
14. Natto, ex quibus cùm probetur,Monasterium Sancti Æmiliani existere in diœcesi Calaguritana, intentio Episcopi remanet fundata de iure cõmuni,*c. Cùm Venerabilis.de relig. Domib.* Anchar.*cons.*310.*n.*5.Paris. *cons.*95.*lib.*4.& onus probandi contrarium transfertur in Monasterium: & quidem per fortiores probationes cum in contrarium vrgeant tot præsumptiones iuris,& probationes.Crauet.*cons.*198.*n.*3.& fuit dictum *in dicta Volaterrana iurisdictionis,in fine.*

Non obstant argumenta pro Monasterio adducta: & primum sententia anni 1246. quæ adiudicat Monasterio Ecclesias quasdam parochiales, absque vlla controuersia, in diœcesi Calaguritana,satis quoad iura institutionis, destitutionis, subiectionis, correctionis, & reformationis: qua sententia stante Sacra Congregatio Concilij Tridentini Interpretum declarasse dicitur Ecclesias parochiales, etiam existentes in diœcesi Calaguritana, ad Monasterium Sancti Æmiliani spectantes, esse nullius: responsum enim fuit de his Ecclesiis nunc non agi; & si ageretur, declarationem fundari in falsis præsuppositis, quasi Episcopo Calaguritano ius reuerentiale in totum esset ablatum, & abiudicatum,de quo, neque in sententia, neque in confirmatione fit mentio, vltrà quòd in illis Ecclesiis extra territorium Sancti Æmiliani sitis, non potest fieri illatio ad ipsum Monasterium, & Ecclesias in eius territorio constructas: quia Prælatus in- 15.
ferior prætendens habere iurisdictionem in loco,tantùm obtinet, quantùm probat se exercuisse, *cap. Auditis. & cap. Cum.olim. de præscript.* Gloss. & Bald *in* 16.
*l.*1.*§.Si quis,ff.de itin.aut priuat.* Et nemo potest præscribere suam propriam libertatem; sed alius, cuius nomine ipsam allegat. Gloss.*in cap. Auditis.in verbo, Ius, de præscript.* Et è conuerso Abbas Monasterij 17.
exempti aliquando habet sub se aliqua membra. Ecclesias, vel capellas non exemptas, *cap. Cùm capellu. cap. Cum. ex ore.de priuil.*Soc.iun.*in c.Recepimus.* 18.
*num.*6.*vers. Secundò fallit. eodem tit.* Nec facit, quòd exempti non teneantur ad ius reuerentiale Episcopi, vbi sunt exempti à Papa, & exemptio est plena. Put.*decis.*115. *lib.*3. quia, etsi Ecclesia est pleno iure exempta; tamen si populus non est pariter exemptus, 19.
tunc Religiosi habent institutionem collatoriam; & sic, quoad titulum: sed authorizabilis institutio, quoad curam populi pertinet ad Episcopum,*cap. vnico.de capel.Monach.in.6.cap.Cùm & plantare.de priuil.&ibi* Abb.*num.*6.*vers. Vltimo casu* & Soc. *n.*23. Et fuit dictum *in Pampilonen.de stella,*14.Decembris, 1598.coram Illustrissimo Card. Seraphino, & *in eadem,*28.Februarij, 1600. coram Illustrissimo Pamphilio. Propterea Concilium Tridentinum.*sess.* 25. *c.*11. *de Regular.*solùm excipit Monasteria, seu Domos, in quibus Abbates habent iurisdictionem episcopalem, & temporalem, & non solùm spectat modò Ecclesiæ reipsa in diœcesi sint, etiamsi quouis modo exemptæ dicerentur; & vt expressiùs loquitur *cap.* 11. *sess.*23. & *cap.* 9.*sess.* 24. etiamsi nullius diœcesis esse dicantur, indemnificare potest per æquiparationem, & fictè,non verè. Franc.*in d. cap.*2.*§. Statuto. de const.in* 6. Etsi aliter dicendum foret, si Abbates in nul- 20.
la diœcesi existentes pleno iure episcopalem iurisdictionem exercerent, & suas quoque diœceses haberent: quo casu Concilium *dicta sess.*25.*cap.*2. concedit Metropolitano, vt sicut supplet negligentias suorum Suffraganeorum in prouincia sua; sic etiam possit visitare Ecclesias talium Abbatum: hoc autem solus Papa potest concedere ex priuilegio speciali, Hostien. *in cap. Cùm contingat. de for.compet. num.*1. & Panormitan.*ibidem,num.*18.vbi distinguunt,quòd aut 21.
Abbas vult quærere territorium,vt separatum ab Episcopo, ita vt faciat caput in eadem diœcesi,& non est possibile;aut vult quærere sub Episcopo,vt episcopus habeat vniuersalem iurisdictionem, saltem habitu; & Prælatus inferior habeat quasi sub eo, licèt exercitio excludatur Episcopus, & hoc fieri posse admittunt, cum quibus consensit Calder. *cons.* 2. *de præscript.*

Non obstat, quòd vt asseritur, &c. quia de iure communi omnia Monasteria sunt alicuius diœcesis, & nominatim Monasteria Sancti Benedicti ex sui primæua constitutione sunt subiecta Ordinariis;

R. P. D.

P. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana, seu Nullius iurisdictionis, Mercurij, 7. Februarij, 1608.

ARGVMENTVM.

Remissoria conceditur, ad probandum, Abbati competeri iurisdictionem quasi episcopalem cum territorio, etiam ex consuetudine immemorabili: & sufficit fumus resultans ex Historiis, & Chronicis antiquis; necnon ex testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis.

SVMMARIVM.

1 *Causa profana censetur qualibet, quæ non sit beneficialis ad effectum concedendi remissoriam.*

2 *Remissoria conceditur sine fumo, in causa profana, vbi articuli sunt releuantes. Et satis est, si vnus tantùm sit releuans; maximè in secunda instantia, oppositione remota.*

3 *Monasteria omnia regulariter censentur esse alicuius diœcesis.*

4 *Remissoria non conceditur absque fumo, etiam in causa profana, vbi ius resistit.*

5 *Fumus sufficiens pro remissoria resultat ex Historiis, & Chronicis antiquis, quibus multùm deferri solet.*

6 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam, dant fumum per remissoria.*

7 *Abbatia habens territorium distinctum, vnà cum iurisdictione quasi episcopali, est verè, & realiter Nullius, etiamsi territorium illius sit circundatum limitibus Episcopatus.*

8 *Articulus, quod ex consuetudine immemorabili competat Abbati iurisdictio quasi episcopalis cum territorio, est releuans pro remissoria.*

DECISIO XLVIII.

1. Domini resoluerunt, dandam esse remissoriam: versamur enim in materia profana, qualis ad hunc effectum censetur quæcunque, quæ non est beneficialis. Verall. *decis.* 44 *part.* 1. Quo casu nec fumus requireretur, dummodo articuli sint releuantes. Ve-
2. rall. *decis.* 68. *par.* 3. Chisan. *decis.* 164. Imò etiamsi vnus tantùm esset releuans, Cassad. *decis.* 5. *num.* 2. *& vlt. de sequestrat. poss. & fruct.* Cæs. de Graff. *decis.* 1. *num.* 9. *& seq. de dilat.* quæ omnia eò magis procedunt, quia sumus in secunda instantia appellatione remota. Quate-
3. nus autem dicebatur, omnia Monasteria regulariter esse alicuius diœcesis, *cap. Omnes Basilicæ.* 16. *quæst.* 7. ac propterea stante iuris resistentia requiri fumum, li-
4. cèt causa sit profana, Cæs. de Graff. *decis.* 1. *de dilat. num.* 10. Chisan. *dicta decis.* 164. Thom. de Thanis *decis.* 86. Respondebatur, sufficientem dari fumum ex
5. Historiis, & Chronicis, quibus propter antiquitatem multùm deferri solet, iuxta not. *in cap. Inter dilectos. de fid. instrumentorum*: & ibi Gloss. *in verb. Magis.* & Felin. *num.* 12. Idem Felin. *in cap.* 2. *num.* 49. *& seq. de rescript.* Bart. *in l.* 1. *num.* 21. *ff. si cert. pet.* Gozzad. *cons.* 8. *num.* 4. Natt. *cons.* 656. Accedunt deposi-
6. tiones testium ad perpetuam rei memoriam examinatorum. Cassad. *decis.* 3. *n.* 2. *de dilat.*

Inter articulos autem, duo potissimùm visi fuerunt releuantes, vnus, quod Ecclesia Nagerensis fuit Cathedralis: & postquàm facta est monasterialis, retinuit territorium distinctum vnà cum iurisdictione 7.
quasi episcopali: qua probatione stante, sequereretur quòd esset iure, & realiter Nullius, etiamsi territorium illius sit circundatum limitibus Episcopatus Caliguritani. *Clem.* 1. §. *Volumus. in verb. Diœcesanis* vbi Panormit. *n.* 15. Card. *n.* 2. *vers. Quartò, quero.* Vitalin. *num.* 4. *de for. compet.* Franch. *in cap.* 2. §. *statuto, n.* 10. *in fin. de const. in* 6. Rol. à Valle *cons.* 33. *per tot. lib.* 3. Et fuit dictum *in Volaterana iurisd.* 14. Ianuarij, 1581. coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers.* 207. *part.* 2.

Alter articulus releuans videbatur de consuetudine immemorabili exercendi iurisdictionem diœcesanam priuatiuè ad Episcopum Calaguritanum, vt fuit 8.
consideratum *in hac eadem causa*, 3. Iulij prædicti, coram me. Non obstat sententia lata de anno 1566. & concordia inita de anno 1414. inter Episcopum Calaguritanum & Abbatem: quia de iuribus vtriusque, & aliis, negotium principale concernentibus, suo tempore videbitur.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana iurisdictionis de Nagera, Lunæ, 6. Iunij, 1611.

ARGVMENTVM.

Confessarij ad sæcularium Confessiones audiendas, ab alio, quam Episcopo approbari non possunt. Et an sufficiat approbatio Abbatis habentis territorium separatum.

SVMMARIVM.

1 *Confessiones sæcularium nemo audire potest, nisi approbatus ab Episcopo, non obstante consuetudine immemorabili, n.* 3.

2 *Manutentio datur ex sola iuris assistentia, absque alia probatione possessionis.*

4 *Abbas donec potest probare, se habere territorium separatum, an sit priuandus sua quasi possessione.*

5 *Episcopus est manutenendus in cognitione causarum matrimonialium, & criminalium; donec inferior per tres conformes immemorabilem probet.*

6 *Ab exemptione personarum ad exemptionem loci illatio fieri non potest,*

7 *Sententia verba sunt stricti iuris, & non debent plus operari, quam de necessitate importent.*

DECISIO XLIX.

Strictè proposito dubio, an Episcopus Calaguritanus sit manutenendus in approbandis Confessariis Ecclesiarum Sanctæ Crucis, & S. Michaëlis oppidi Nagera, in quarum Ecclesiarum Clericos, & Capellanos Abbati S. Mariæ, Ordinis Sancti Benedicti, competit iurisdictio; priuatiuè Domini pro Episcopo responderunt: nam decretum Concilij Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. *de reformat.* disponit, quòd nemo admitti 1.
possit ad confessiones sæcularium audiendas, nisi approbatus ab Episcopo, ita quòd assistentia iuris est clara, propter quam datur manutentio absque alia pro- 2.
batione possessionis, vt *in cap. Cùm personæ. de priuileg. in* 6.

Non obstant in contrarium adducta: quod enim 3.

vbi Doct. omnes *de priuil. in 6.* Veral. *decis. 706. par. 1. & decis. 201. & seq. par. 2.* Rot. *decis. 145. n. 6. par. 2. diuers.* & fuit dictum *in hac causa.* 12. Nouembris, 1609. coram D. Attrebatensi, & priùs 5. Maij, 1608. *in ead. causa*, coram eodem. Et fuit resolutum *in vna Veron. iurisdictionis*, 18. Martij, 1596. coram bon mem. Card. Pamphilio, & in aliis.

5. Nec videbatur applicari limitatio, quæ adducebatur pro Monasterio; videlicet, quòd assistentia iuris non suffragetur, quando per actus contrarios redditur turbida: & ideò sit omittendum iudicium possessorium, vt Rota seruauit in pluribus causis, & præsertim *in Lucen. seu nullius*, 9. Maij, 1598. coram Seraphino, & *in alia Montis regalis*, 4. Nouembris, eiusdem anni, coram Penia. Quia respondetur, quòd isti actus non probantur, & quatenus probarentur etiam ad inducendam immemorabilem, censentur sublati per Concilium Trident. per quod derogatur etiam consuetudini immemorabili, vt dictum est; præsertim

6. cùm Abbas non doceat ex dictis actibus acquisiuisse quasi possessionem, & sciente, & patiente Episcopo, prout requiritur *l. 2.* vbi Gloss. *C. de seru. & aqu. cap. Cum Ecclesia.* vbi Rip. *n. 64. de caus. poss. & proprietat.* Put. *decis. 360 num. 10. lib. 1.* Rot. *in d. Sipuntina. iurisdictionis*, 14. Martij, 1614. coram Reuerendiss. Damasceno. Et quatenus probaretur, Confessarios habuisse

7. licentiam ab Abbate; non tamen inde infertur, quòd non habuerint etiam ab Episcopo, vt in similibus terminis fuit resolutum *in vna Bononien. iuris concedendi licentiam*, 7. Iunij, 1585. coram Orano.

8. Nec obstare videbatur præcipuum fundamentum informantium pro Abbate: quia Sacrum Concilium, licèt derogauerit consuetudini immemorabili, non tamen videtur sustulisse ius quæsitum Abbati vigore concordiæ, vel arbitralis sententiæ Roberti, & à S. A. ex certa scientia confirmata, propter duplex vinculum iuxta not. *in Clement. Dudum. in verb. Pacta. de sepult.* cum aliis adductis *in vna Seguntina iurisdictionis*, 27. Nouembris, 1587. coram Gyptio: quia vltra quod in dicta sententia nullum verbum legitur de approbatione Confessorum, vt iam decisum fuit coram D. Attrebatensi, respondebatur, etiam dictam sen-

9. tentiam, & inde secutam confirmationem, fundari in prætensa immemorabili consuetudine, & priuilegiis, quibus cùm fuerit derogatum per Concilium, vt *suprà* dictum est, sequitur: vt esset etiam quodcunque ius ex dicta sententia confirmata quæsitum, vt in simili materia fuit data declaratio Illust. Sacræ Congregationis Interpretum, *in vna Baren. iurisdictionis*, de anno 1589. *vers. Et ita in simili.*

Nec etiam obstat, quòd dispositio Sacri Concilij Trident. non procedat, vbi Abbas habet quasi iurisdictionem episcopalem: quia, quicquid sit de hoc, respondebatur, ex iuribus pro parte Abbatis non probari, cũ

10. habere simpliciter omnia iura episcopalia, si non ostẽdat priuilegium apostolicum, cùm solus Papa illa possit concedere. Abb. *in cap. Cum contingat. n. 18. de for. compet.* post Ioan. Andr. *in cap. Cùm Episcopus. de offic. Ordin. in 6.* & dixit Rota *in hac causa*, 26. Iunij, 1604. coram Attrebatensi. Ex quibus, & aliis deductis in alis decisionibus huius causæ, & nunc per informantes, Domini perstiterunt in decisis die 6. Iunij, 1611. coram eodem Attrebatensi, &c.

EMINENT. D. CARD. IOANNE Baptista Pamphilio.

Aprutina iurisdictionis, Lunæ. 19. Iunij, 1606.

ARGVMENTVM.

Manutentio in exercitio iurisdictionis datur inferiori, qui docet de sua quasi possessione legitimè acquisita; non autem Episcopo, nitenti solùm iuris assistentiæ. Nec interrumpitur quasi inferioris per actus ab Episcopo gestos, iure delegato.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur inferiori in exercitio iurisdictionis probata eius quasi possessione, cum scientia, & patientia Episcop.*

2 *Episcopi datur manutentio ex sola iuris assistentia in exercitio iurisdictionis in omnibus locis suæ diœcesis.*

3 *Assistentia non prodest Episcopo, quando inferior est in quasi possessione iurisdictionis, cui tunc & non Episcopo datur manutentio.*

4 *Actus iurisdictionales gesti per Episcopum de recenti, præsumuntur clandestini, & turbatiui, & non impediunt manutentionem inferiori, de cuius anteriori possessione constat.*

5 *Visitatio facta vigore Concilij Trident. non suffragatur Episcopo ad acquirendum quasi possessionem iurisdictionis.*

DECISIO LI.

Solo Capitulo informante, fuit dictum, ei dandum esse mandatum de manutenendo in quasi possessione iurisdictionis, ac iuris visitandi, & conferendi beneficia in castris Nereti, & Turani, de quibus agitur: quia de illius possessione constat ex testibus, qui dicunt, Capitulum Ecclesiæ Aprutinæ à 50. annis, & ampliùs, & à toto tempore sui recordatus, ac etiam de auditu à maioribus, fuisse, & esse in quasi possessione istorum iurium, specificando plures actus per ipsum Capitulum, ac eius Vicarios gestos scientibus, & patientibus Episcopis, ex quibus remanet probata quasi possessio Capituli cum scientia, & patientia Episcopi, vt fuit dictum *in causa Valentina decimarum*, 2. Maij, 1603. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & aliàs sæpè. 1.

Nec facit aliquid, quòd Episcopus habeat fundatam intentionem de iure communi, & ob eius assistentiam danda sit manutentio. *cap. Cum personæ. & ibi* Doctores *de priuileg. in 6.* Quia, cùm respectu istorum locorum constet de possessione Capituli, illa assistentia iuris communis Episcopo suffragari non potest, neque illius vigore ei danda est manutentio; sed debet dari Capitulo, quod docet de sua quasi possessione. Put. *dec. 310. l. 2.* & fuit dictum *in causa Fanen. iurisdictionis*, 28. Iunij, 1600. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. 2. 3.

Prout etiam nihil facit, quòd Episcopus aliquando visitauerit hæc castra: quia vltra quòd non constat, id factum fuisse, sciente, & patiente Capitulo, de eius anteriori possessione deponunt testes, etiam circa ius visitandi; adeò quòd gesta per Episcopum de recenti, tanquàm clandestina, & turbatiua, nullius sunt momentis 4.

menti;nec possunt impedire manutentionem Capituli *c.Si causam.* cum ibi not.*de probat*,Bart.*in l.1.in fine.* & *in l.Si duo. n.4.ff. vti possid.* fuit responsum, ex testibus probari, visitationes non fuisse factas authoritate ordinaria, sed delegata,nempe,Episcopos visitasse, & ad visitandum fuisse admissos, tanquàm Sedis apostolicæ delegatos iuxta decreta Sacri Concilij Trid. & per consequens ex huiusmodi visitationibus possessionem Capituli non fuisse interruptam, neque ei quoad illa in aliquo modo præiudicatum, *ad decis.* Piu.115. *lib.2.*

Et ita conclusum.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 19. Martij, 1607.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio visitandi non acquiritur, absque scientia,& patientia Rectoris,cuius Ecclesia fuit visitata.*

2 *Quasi possessio non acquiritur ex actibus factis contradicente aduersario.*

3 *Quasi possessio posterior legitimè acquisita præualet antiquiori.*

DECISIO LII.

PLacuit Dominis decisio aliàs in hac causa facta. quòd,scilicet,mandatum de manutenendo in quasi possessione iurisdictionis, ac iuris visitandi, & conferendi beneficia in castris Nereti, & Turani, sit dandum Capitulo, & non Episcopo, ex rationibus in ea deductis, quibus non obstare dixerunt visitationes factas per Episcopum, mediante persona
1. Vicarij: quia non constat, illas fuisse factas sciente, & patiente Capitulo, sine cuius scientia, & patientia non potuit acquiri quasi possessio iuris visitandi, *d.l.2.*& *ibi* Baldus *num.12. C.de seru. acquir.* Doctores *in c.cum Ecclesia Sutrina.* & *ibi* Ripa *num.64. de de caus.poss. & propr.* Calderin.*cons.12. in fine.de iure patr.*

Attento præsertim, quòd pro parte Episcopi, vltra dictas visitationes, nulli alij actus iurisdictionis ostenduntur, nisi quædam præcepta, & monitoria contra Rectores Ecclesiarum istorum locorum, quæ non suffragantur: quia nedum fuerunt gesta inscio
2. Capitulo, quin imò statim quòd de illis notitiam habuit, reclamauit, & Episcopus abstinuit, vt deponunt testes pro Capitulo examinati, Calder. *cons. 12.de iurepatronatus, cons.6. de causis possessionis, & proprietatis,* Rip.*in C. Cùm Ecclesia Sutrina.num.93. vers. quintò,requiritur eodem titulo.*

Ad Bullam Anastasij fuit responsum, respicere petitorium, & ex illa non probari aliquam posses-
3. sionem Episcopi; vltra quòd, etiamsi probaretur, non potuit Episcopo suffragari, stante posteriori quasi possessione Capituli, scientibus & patientibus Episcopis legitimè acquisita, per quam antiquior quasi possessio Episcopi, si quam habuisset terrupta, & deperdita diceretur: ita quòd ista posterior quasi possessio Capituli esset præferenda. *l. Clam possidere. §. Qui ad nundinas. ff. de acquiren. possess.* Alexander *ad Bart.in l. Si duo.sub num.4.verbo. Sunt æquales. vers. Et hæc limita. ff. vti possid.* Felin. *in cap. Licèt causam. num.9. vers. Limita tamen.*& *ibi* Bernard. *num.55. vers.Secundò, limita. de probat.* Menochius, *de retinen. remed.3. sub num.326. vers.Declaratur.*

EMIN. D. CARD. IOANNE Baptista Pamphilio.

Toletana exemptionis, Mer.14. Maij, 1614.

ARGVMENTVM.

Ordinario non est inhibendum in exercitio ius visitandi omnes Ecclesias, & administratores locorum piorum suæ diœcesis; etiam quòd prætenderetur aliquod priuilegium,nisi illo priùs exhibito,& diligenter discusso & pendente discussione Ordinarius est manutenendus in quasi possessione.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam quoad ius visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis.*

2 *Episcopo non est inhibendum in exercitio suæ ordinariæ iurisdictionis ad instantiam prætendentis priuilegium, nisi eo priùs exhibito, & diligenter discusso.*

3 *Episcopus potest visitare administratores locorum piorum, & ab eis rationem administrationis exigere.*

4 *Episcopus potest visitare loca pia suæ diœcesis in his,quæ pertinent ad curam animarum,& Sacramentorum administrationem.*

5 *Priuilegia Vniuersitati concessa non comprehenduntur in generali priuilegiorum derogatione. Limita,vt num.seq.*

7 *Episcopus non est impediendus in exercitio suæ ordinariæ iurisdictionis donec cognoscatur, an priuilegium intret,vel ne.*

8 *Exemptione Ecclesiæ concessa, non comprehenditur exemptio quod curam animarum, & Sacramentorum administrationem, nisi aliud exprimatur.*

9 *Exemptionis quasi possessio non acquiritur ex eo solùm, quòd non appareat, Episcopum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur,quod venerit casus exercendi;& volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel aliàs habuerit se pro spoliato.*

DECISIO LIII.

FVit per Dominos resolutum,non esse inhibendum: 1.
quia Illustriss. Archiepiscopus habet de iure communi intentionem fundatam quoad ius visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis, *cap. Omnes Basilicæ.16.q. 7.cap.Conquerente. de offic. Ordin.c. Cùm Episcopus. eod. tit. in.6.* Ideòque in exercitio suæ ordinariæ iuri- 2.
sdictionis ad instantiam Vniuersitatis Complutensis, prætendentis priuilegium impediri non debere,nisi eo priùs exhibito,ac diligenter discusso, *c. Cùm personæ.* vbi Doctor.*de priuil.in 6.*& quòd anteà Ordinario,nõ sit inhibendum,tradit Lancellot.*par.2.c.20.de attent. post inhibit.in præfat.n.111.* & ita fuit resolutum corã bon.mem. Iusto *in causa Calaguritana iurisdictionis,1.* Iulij,1605,in qua aliæ decisiones Rotæ referuntur, & *in alia Toletana iurisdictionis,* 26.Martij, 1612. & 4. Decembris,1613,coram R.P.D.meo Pirouano.

Quod

Quod in casu isto eò faciliùs procedit: nam quoad visitationem personarum dictæ Vniuersitatis,quæ administrant fabricam,& alia opera pia Ecclesiæ Sāctorum Iusti,& Pastoris, Congregatio Cardinalium Cōcilij Trid. Interpretū,partibus auditis,censuit,Archie-
3. piscopum posse huiusmodi personas visitare ex dispositione *c.8.sess.22.de reform* & ab eis rationem administrationis exigere *ex dispositione c.9.eiusdē sess.*Quò
4. verò ad visitationem in his , quæ pertinent ad curam animarum, & Sacramētorum administrationem,idem dicendum est,ex decreto eiusdem Concilij Tridentini *c.sess.7.* & *c.8 sess.22.de reform.* vbi derogatur generaliter quibuscunque exemptionib. & Iudicum inhibitionibus,vt fuit etiam consideratum *in supradicta Toletana iurisdictionis*,26.Martij,1612. ex quibus cessat, quòd vniuersitas prædicta priuilegium exhibeat: quia stante huiusmodi derogatione, quoad supradicta illud per se sufficiens dici non potest; prout requiritur *in dicto cap.Cum personæ.de priuil.in 6.*cum similibus.
5. Nec releuat, quòd in generali priuilegiorū derogatione non comprehendantur priuilegia concessa Vniuersitati , quia vltrà quòd visitatio Archiepiscopi,tam quoad personas,quæ administrāt fabricam,& alia opera pia Ecclesiæ supradictæ,quàm etiam quoad ea,quæ pertinent ad curam animarum,& Sacramentorum administrationem,respicit publicam vtilitatē , & fauorē
6. animarū:quo casu,cùm materia sit fauorabilis , in generali derogatione comprehendūtur etiam priuilegia Vniuersitatis ad tradita per Felin. *in c. Eam te. n.15. circa med.vers.Faciunt not.de rescript.*Ias.*in l. Si quis maior.n.7.& plur ib.seq.C.de transact.*Gonzal.*in reg.*8.
7. *glos.*57. *n.*36. Placuit etiam respōsio, quòd donec de huiusmodi comprehensione cognoscatur, Archiepisc. non est per inhibitionem impediendus in exercitio iurisdictionis, quam habet super omnib. Ecclesiis suæ diœcesis,*d.c.Cum personæ.§.fin. de priuileg. in 6.* Fuit dictū *in causa Barchinonensi Prioratus S. Annæ*, 18. Maij, 1601,coram bon.mem.Card.Pamphilio,& alia *superiùs* deducta.

Et ex his visum fuit,etiam cessare, quod dicebatur de confirmatione obtenta à fel.recor, Clemente VIII. de anno 1600. in qua personæ supradictæ Vniuersitatis:res,& bona quæcunq. ab omni prorsus iurisdictione,dominio,superioritate, visitatione , & correctione Archiepisc.eximuntur,&penitùs liberantur,cum clausula: *Non obstante*,&c. Quia,cùm in ea nō exprimatur
8. exemptio quoad supradicta,&regulariter in exēptione Ecclesiæ concessa nō comprehendatur exemptio quoad curam animarum , & Sacramentorum administrationem,nisi aliud exprimatur,iuxta tex.*in c. Per exemptionem,de priuil in 6.* vltrà quòd plura alia contra eā apponuntur,quæ donec diligēter discutiātur, in exercitio suæ iurisdictionis Archiepiscopus per inhibitionem impediri non debet ex supradictis.

Neque refragatur, quòd Archiepiscopus nunquam visitauerit,nec ante, nec post Conc.Trid.& propterea
9. supradicta Ecclesia censeatur constituta in quasi possessione exemptionis. Quia,cùm Archiepisc.quoad ius visitandi habeat de iure communi intētionem fundatam , ad effectum vt Ecclesia dicatur constituta in quasi possessione exemptionis , non sufficit , quòd non appateat Archiepiscopum visitasse,vel aliàs iurisdictionem exercuisse ; nisi probetur , quòd venerit casus exercendi ; & volens exercere, fuerit repulsus , & repulsioni acquieuerit , vel aliàs habuerit se pro spoliato. Innoc. *cap. Dilectus sub num.3* & *ibi* Hostien. *n.1.vers. Ex prædictis.* Ioan. Andr. *n.*8. Butr.*n.*15. *de Cap.Monach.* Caputaquen. *decis.* 309. *part.*1.Et fuit dictum *in causa Sipontin.iurisdictionis*,24 Maij,1613. coram Reuerendissimo Dom,meo Damasceno.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Constantien.iurisdictionis,Veneris 16. Nouembris,1607.

ARGVMENTVM.

Episcopo non datur manutentio in exercitio iurisdictionis,in locis existentibus intra fines suæ diœcesis, ex sola iuris assistentia; quando negatur , talia loca esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam in assistentia iuris communis ,exercendi iurisdictionem in omnibus Ecclesiis,& locis suæ diœcesis.*

2 *Episcopo datur manutētio in exercitio iurisdictionis in omnibus Ecclesiis,& locis suæ diœcesis,ex sola iuris assistentia , etiam non probata quasi possessione.*

3 *Monasterium si negetur esse in diœcesi , Episcopus tenetur illud probare.*

4 *Enunciatiuæ non probant , quando de enunciato principaliter dubitatur.*

5 *Abbas vbi exercet iurisdictionem quasi episcopalem cum territorio separato, iurisdictio in eo territorio censetur in totum ab Episcopo adempta.*

6 *Assistentia iuris obscura, & turbida non suffragatur ad manutentionem.*

DECISIO LIV.

Resolutum fuit Episcopo Constantiensi esse denegandum mandatum de manutenendo ; illúdque concedendum esse Abbati Sancti Gailli in exercenda iurisdictione spirituali in Ecclesiis parochialibus,& locis articulatis,sitis in dominio episcopali Abbatis : nam , si pro parte Episcopi allegaretur assisten- 1.
tia iuris ad fundandam suam intentionem in quibuscunque Ecclesiis,ac locis suæ diœcesis,*c.Omnes Basilicæ. 16. q.2. c. Conquerente. de off. Ordin. c.1. de capell. Monac.*& consequenter sufficere ad obtinendam manutentionem , sine alia probatione quasi possessio- 2.
nis ,*c. Cùm personæ. de priuil. in 6.* Caput.*decis.*306. *n.2.par.*1. Et fuit resolutum *in Burgen.iurisdictionis*, 5.Feb.1596.coram bon.mem. Orano,& *in Veronensi*, 18.Martij,1596. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio; tamen cùm negetur , Monasterium esse in sua 3.
diœcesi , Episcopus tenetur illud probare. Abb. *in c. Cum olim.n.2.de censib.* notatur *in c. Cùm Venerabilis.de relig. Dom.* Anch. *cons.* 310.*n.*5. Paris. *cons.*95. *lib.*4.Idémque fuit resolutum *in Lucen.seu nullius iurisdictionis*,4 Maij , 1598. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino , vbi in specie fuit denegatum mandatum Episcopo : quia adhuc pendebat indecisa lis super eo, an tenimentum , de quo agebatur , esset intra fines. Et quoad hoc non suffragantur Episcopo enunciatiuæ Summi Pontificis , Innocentij IV. Iulij III. necnon Cardinalis Legati , tituli S. Sabinæ , de quibus infrà:quia illæ sunt restrictæ ad Monasterium,seu oppidum ipsum S. Gailli , quod nihil habet commune cum Ecclesiis , de quibus agitur ; tum etiam, 4.
quia enunciatiuæ non probant , vbi de veritate enunciati contingit præsentialiter dubitari. Put. *decis.* 381. *n.3.lib.*1 vt fuit dictum *in d. Lucen* Nam reuera, totum consistit in eo , an Abbas exerceat iurisdictionem quasi episcopalem , ita vt dici possit habere ter- 5.
ritorium separatum : tunc enim iurisdictio est in totum

rum ab Episcopo adempta, *Clement.1. §. Volumus.* & *ibi* Gloss.*in verbo*, *Diœcesan.* Panor.*n.15.* Card.*n.2. vers.Quartò, quarò.* Vital. *num.4.de for. comp.* Franc. *c.2.§.Statutum.n.2.de constit. in 6.* Fuit dictum *in Volaterrana iurisdictionis*, 4. Ianuarij, 1581. coram bon. mem. Brauo *in fine*, quæ est *diuers.* 207. *p.2.* & coram me *in Calagurritana*, *seu nullius iurisdictionis*, 7. Februarij præteriti.

Quoad fundamentum de assistentia iuris communis, atque possessione, illud Dominis non placuit, & alias sæpe fuit reuocatum in dubium, an ista sola
16 assistentia sufficiat, & conclusum non sufficere, quando redditur obscura, & dubia, *in dicta Lucen.* & *Legionen. iurisdictionis*, 28. Maij, 1588. coram Illustrissimo Domino Cardinali Blanchetto, *in Fanen.iurisdictionis*, 28. Iunij, 1600. coram Illustrissimo Pamphilio, *in Montis regalis iurisdictionis*, 4. Nouembris, 1598. coram R. P. D. Decano *in Reatina decimarum*, 4 Octobris, 1606. coram R. P. D. meo Iusto, *in Calagurritana iurisdictionis*, 14. Martij præteriti, coram eodem, *Mediolanen. decimarum*, 29. Decembris 1605. coram R.P.D.Coccino, & *Aquilana iuris visitandi*, 5. Martij, 1607. coram R. P. D. Pamphilio, & *in Aprutina iurisdictionis*, 29. Iunij 1606. & 19 Martij, 1607. coram eodem.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurij, 18. Maij, 1611.

ARGVMENTVM.

Territorium quando dicatur separatum, & Nullius diœcesis: & an loca exempta sint extra diœcesim, vel in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Abbates habentes territorium separatum dicuntur esse Nullius, & habere propriam diœcesim, cuius respectu ipsi quoque diœcesani appellantur.*
2 *Territorium separatum solus Papa ex priuilegio concedere potest.*
3 *Exemptio non operatur, vt locus exemptus sit extra diœcesim.*
4 *Locus exemptus, licèt non sit de diœcesi, est tamen in diœcesi.*
5 *Exemptio eximit à subiectione; non autem à situatione, & denominatione.*
6 *Exemptione quidquid expressè Episcopo non adimitur, censetur illi reseruatum, & remanet sub eius iurisdictione.*
7 *Priuilegia eximentia Monasteria, & eorum membra vbi non eximunt simul loca, & castra, siue populum, non concludunt territorium separatum, sed exempti dicuntur habere tantum iurisdictionem in personis, non in locis.*
8 *Locum exemptum constituere territorium per se, quomodo intellgatur.*
9 *Titulus putatiuus, & inualidus sufficit ad præscribendum territorium, dūmodo sit iusto errore causatus: & quando titulus ad hunc effectum non dicatur iusto errore causatus, n 10.*
11 *Pars considerari non potest, nisi respectu totius.*
12 *Dominium, & iurisdictio temporalis nihil commune habet cum territorio, & iurisdictione spirituali.*
13 *Territorium separatum, & propria diœcesis non probantur ex eo, quod Abbas habeat in loco dominium, & iurisdictionem temporalem.*
14 *Capita duo in eadem Ciuitate dari non possunt, quia esset monstrum.*
15 *Præscribere non possunt Abbates, & Prælati inferiores territorium, vt separatum ab Episcopo; ita vt quasi caput faciant in eadem diœcesi.*
16 *Immemorabilis non habet locum circa ea, quæ de sui natura præscribi non possunt.*
17 *Iura episcopalia per inferiores Prælatos præscribi possunt, etiam cum territorio, & quomodo procedat, n.18.*
19 *Testes deponentes de eo, quod iuris est; non probant, nisi reddant sufficientem causam scientiæ.*
20 *Immemorabilis excluditur per actus contrarios.*

DECISIO LV.

POst decisionem in hac causa factam 16. Nouembris, anno 1607. de concedendo mandato de manutenendo Abbati S. Gailli in exercenda iurisdictione spirituali in Ecclesiis parochialibus, & locis articulatis dominio illius subiectis, causa iterum, atque iterum proposita fuit super iisdem. Verùm, quia medio tempore pro vtraque parte literæ compulsoriales, & remissoriæ expeditæ, ad Vrbem remissæ, multæque nouæ probationes factæ fuerunt; Domini animaduertentes resolutionem pendere à negotio principali, ordinarunt causam restringi. Cúmque primo loco disputandum occurreret, an Ecclesiæ parochiales, de quibus agitur, essent in diœcesi Constantiensi: informantes pro Abbate contenti fuerunt illud præsupponere, & cum tali præsupposito sine veri præiudicio, disputare, an Abbas habeat territorium separatum: quo discusso, dictum fuit hoc non probari. Eo enim ipso, quòd huiusmodi Ecclesiæ & loca sunt in diœcesi, non possunt constituere territorium separatum: hoc enim idem foret, ac si esset extra diœcesim, quæ sibi inuicem repugnant, & implicant contradictionem, simulque stare non possunt. Ideóque 1.
vbi Abbates, vel alij inferiores Prælati habent territorium separatum, illud dicitur esse nullius diœcesis; ita vt nec in diœcesi, nec de diœcesi alterius conferri possit; sed est propria diœcesis, & per se, respectu cuius ipsi quoque diœcesani vocantur, Gloss. *in Clem.1. §. Volumus. in verbo*, *Diœcesanis*, & *ibi* Cardin.*in 4 q. num.2.* Vitall. *num.4.* Imol. *num.* 38. Abbas *num.15. de foro compet.* ac de talibus dici potest, quòd habent territorium, siue forum, *l.pupillus, §. Territorium. de verb.signif.*

Huiusmodi verò territorium solus Papa concedere 2.
potest ex priuilegio speciali; ad quem solum spectat, vt partem separet à diœcesi. Hostien. *in cap. Cum contingat.num.1. de foro competen.* & *ibi* Butr.*n.11. vers. De consuetudine autem.* Panor. *num.18.* Bellam. *n.15. vers. Tamen certum est.* Et fuit dictum *in Calagurritana iurisdictionis.16.* Iunij, 1606. coram me.

Talia autem visa fuerunt priuilegia, quibus Abbas S. Gailli fulcitur. Illa enim continent exemptionem, quæ non facit, vt loca exempta sint extra 3.
diœcesim; licèt enim non sint de diœcesi, tamen 4.
sunt in diœcesi, *cap. Cum Episcopus.* & ibi Franc.*in 2.notab.* & Gemin. *num.3. de offic. Ordin. in 6.c.2.* & *ibi* Gemin. *num.17.versic. Fundamentum.* & Franc.*in § statuto, num.10.* & *seqq. de constit. eod. lib.* Gloss. *in Clem. frequens, in verbo primi anni*, & *ibi* Vitall. *num. 127. de excess. Prælat.* Idem *in clem.2. num. 42.* & *seq.de priuil.* Abb.*in cap. Apostolicæ*, *num.3.de donationibus.* Ancharanus *in cap. Postulasti. num. 45. de foro compet.* & *in dict. cap. 2. num.* 10 *de constit. in 6.* Felin. *in cap. Graue. num. 2. de offic. Ind. ordin.*

Federic.

Fedetic. de Senis *cons.* 2. *num.* 4. *vers. Quòd autem, & num.* 7. Vbald. *de Canonica Episcop. & Paroch. cap.*4. *quæst.* 6. *num.* 11. Fuit dictum *in Volaterran. Iurisdictionis*, 14. Ianuarij, 1581. coram bon. mem. Brauo, quæ est *diuers.*207. *part.*2. *& in dicta Calaguritana iurisdictionis*, 16. Ianuarij, 1604. coram R.P D. meo Decano, & 16. Iunij, 1606. coram me. Idque ratione comprobatur; quia si loca non essent in diœcesi, frustrà impetraretur priuilegium exemptionis: tale autem priuilegium solùm eximit à subie-
5. ctione, non autem à situatione, & denominatione. Vitall. *de Clem.*2. *num.*44 *de priuil.* & Franc. *d cap* 2. *§. Statuto, vers. Sed aduerte*, *de constit. in* 6.

6. Et generaliter omnia, quæ per priuilegia exemptionis Episcopo expresse non adimuntur, illi censentur reseruata, & remanent sub eius iurisdictione. Anchar. *d.cap. Postulasti, num.*45. *ante medium vers. Qua probo, de for. compet. & d cap.*2. *num.*10. *vers. Quando Prælatus*, *de constit. in* 6.

7. Præterea priuilegia eximentia Monasteria, & eorum membra, non eximunt loca, & castra, siue populum. Ideóque non concludunt territorium separatum, sed exempti dicuntur habere tantùm iurisdictionem in personis, non in locis, *cap. Per exemptionem.* vbi Gemin. *num.*5. Franc. *num.*3. *vers. Quinto, nota.* & Anchar. *num.*3. *vers. Quartò nota, de priuil. in* 6. Guillel. de Monte Lauduno *in Clem. Pastoralis, n.*24. *lib.*1. Fuit dictum *in Aretina, seu Montis Politiani iuris visitandi*, 9. Maij, 1586. coram bon. mem. Rubeo, *& in Tirasonen. iurisdictionis de Tudela*, 5. Iunij, 1593. coram. Illustrissimo Card. Millino.

8. Et quamuis Doctores nonnunquam dicant, quòd locus exemptus constituat territorium per se, quos cumulat Roland. *cons.*33. *num.*44 *& seqq part.*3. illi loquuntur impropriè, vel intelligendi sunt, quoad certos effectus, & per modum æquiparationis. Felin. *in d.cap. Graue, num.* 2. *in fine.* Fuit dictum *in d. Volaterranen. iurisdictionis, num.*4. *& in Salamant. iurisdictionis*, 14. Decembris, 1579. coram bon. mem. Card. Seraphino, *& in d. Calaguritana.*

Ex quibus sequitur, dicta priuilegia, nec esse talia, quæ saltem causam præbeant præscribendi: licèt enim sufficiat titulus putatiuus, & inualidus; tamen intel-
9. ligitur, quando est iusto errore causatus, vt per Caputaq. *decis.*361. *num.*4. *lib.*2. Fuit dictum *in Toletana decimarum*, 22. Maij, 1592. coram Illustriss.
10. Card. Arigonio. Qui iustus error non cadit in istis priuilegiis, cùm non solùm sint restricta ad exemptionem; verùm etiam clara, dum enunciant Monasterium S. Gallli, oppido de S. Gallo S. Benedicti Constantiensis diœcesis, Prouinciæ Moguntinæ; & in contextu Episcopum Constantiensem nominari Ordinarium, ita vt ex lectione ipsorum priuilegiorum resultet mala fides quoad iurisdictionem quasi episcopalem, excluso Ordinario, Gemin. *cons.*96. *num.*4. *vers. Sed quoties legunt.*

Non obstat, quòd priuilegia eximunt membra, tam sæcularia, quàm spiritualia, quæ Abbates pro tempore possidebant, & in posterum poterant adipisci. Nam Ecclesiæ, de quibus agitur, non possunt
11. dici membra Monasterij, nisi illi fuerint vnitæ, cùm pars considerari non possit, nisi respectu totius; vt notat. *in Clem.*1. *de excess. Prælat. & in Clem.*1. vbi Imol. *num.*29 *de rescript* Corn. *cons.*162 *n.*3. *lib.*3. & in terminis fuit dictum *in Eugubina S. Petri de Vignato*, 14. Martij, & 21. Maij, 1591. coram bon mem. Bubalo, *& in Alexandrina S. Stephani*, 21. Iunij, 1597. coram bon. mem. Litta.

12. Nec facit, quòd Abbas in istis locis obtinet dominium, & iurisdictionem temporalem: quia illa nihil habent commune cum territorio, & iurisdictione spirituali, *cap* 1 *de relig. Domib.* Gloss. *in cap.* 1 *in vers diuisis*, 10. *dist.* Gloss. *in Clem. Ne Romani.* §. *Sanè, in verbo, Diœcesim, de elect.* Hostien. *in cap. Super eo, num.*3. *de Paroch. & in cap. Quoniam, num.*2. & *ibi* Butr. *in fin. de iurepatron.* Fel. *in cap. Cùm causam, num.*12. *vers. Secundo, scias, de probat.* Guillel. de Monte Lauduno *in d. Clem. Pastoralis, num* 21. *de re iudic.* & fuit dictum *in Burgen. iurisdictionis S. Ioannis*, 4. Decembris 1595. coram bon. mem. Orano; *& in dicta Calaguritana*, coram me.

Neque verò Abbati suffragari potest consuetudo, 13. siue præscriptio: quidquid enim alias dictum sit, cùm ageretur solùm ad effectum manutentionis, & negaretur territorium Abbatis esse intra fines diœcesis Constantiensis; at nunc quandoquidem non agitur de manutentione, vel de exercitio iurisdictionis, sed de territorio in genere, & attento, quòd ponitur territorium Abbatis esse intra fines, nulla consuetudo, vel præscriptio operari potest, vt in eadem Ciuitate sint duo capita; hoc enim esset monstrum, vt notat 14. Hostien. *in d. cap. Cùm contingat, n.*1. *de foro compet. & in ca. Quanto, num.*13. *& cap. Quoniam, n.*2. *de offic. Ordinary*, vbi tradit, quòd, cùm Episcopatus sit vnum corpus, cuius caput est Episcopus, si ponantur ibi duo Episcopi, fiet vnum corpus duo capita habens; quod est monstruosum, siue prodigiosum, quod natura abhorret, & ius respuit. Et quòd hoc non 15. sit possibile, vt Abbates, vel Prælati inferiores præscribant territorium, vt separatum ab Episcopo; ita vt quasi caput faciant in eadem diœcesi, post Hostien. docet Butr *in d.cap. Quoniam contingat, n.*11. *vers. De consuetudine, & ibi post* vtrunque Abb. *num.*18. *&* 19. & Bellam. *num.* 15. *vers. Ego autem relinquens*, *& n.*16. *vers. Nec valet ratio.* Esset enim consuetudo siue præscriptio irrationabilis, & circa ea, quæ de sui natura præscribi non possunt, in quibus præscriptio 16. etiam immemorabilis locum non habet. Gabriel *de præscriptionibus, conclus.*1. *num* 8. *& num.*36.

Nec obstat, quòd omnia iura episcopalia ad vtran- 17. que legem, iurisdictionalem, siue diœcesanam pertinentia sunt per inferiores Episcopis præscriptibilia: ita quòd Episcopus non possit ibi constituere Offi- 18. cialem, & sic possunt præscribi etiam cum territorio. Rot. *decis.*2. *de præscript. in nou.* quam allegat Abb. *in d.cap. Cùm contingat. num.*11. *de for. comp.* Fuit dictum *in Volaterr. seu nullius iurisdictionis*, 13. Aprilis, 1584. coram bon. mem. Orano, quia hoc intelligendum est, vt se explicat. Abbas *vbi suprà num.*18. *& seq.* necnon alij præcitati si volunt quærere quasi sub Episcopo; si verò præscripserint territorium separatum, non ampliùs dicendi sunt esse in diœcesi.

Accedit, quòd testes Abbatis deponentes de eo, 19. quod est iuris, absque eo, quòd reddunt sufficientem causam scientiæ, non probant; & immemorabilis ex- 20. cluditur per actus contrarios: de quibus in facto, *cap. Illud, & ibi* Gloss. *in verbo. Inconcussa, & verbo, Interruptio, cap. Auditis, & ibi* Innocent. *sub num.*5. *de præscript.* Bart. *in l. Naturaliter, sub num.* 27. *ff. de vsucap.* Balb. *de præscript.*3. *part.*6. *par. princ. quæst.*4. *num.*40. *vers. Idem dicit.* Barthol. Put. *decis.*436. *lib.*2. & fuit resolutum *in Aquitanen. beneficij*, 29 Aprilis, 1602. coram R. P. D meo Ludouisio, *& in d. Burgen. S. Ioannis*, coram bonæ memoriæ Orano. Necnon per testes examinatos pro parte Episcopi, quorum depositiones habent pro se existentiam iuris, & reddunt causam scientiæ, & numerant multos actus singulares.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Theatina iurisdictionis, Lunæ, 17. Decembris, 1607.

ARGVMENTVM.

Archiepiscopo datur manutentio in quasi possessione iuris metropolici contra omnes Ecclesias, & Episcopos suæ Prouinciæ, contra quos habet intentionem fundatam in iure, maximè sit probat actus possessorios: & quinam sufficiant ad hunc effectum.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopo datur manutentio in quasi possessione iuris metropolici aduersùs omnes Episcopos, & Ecclesias suæ Prouinciæ, contra quos habet intentionem fundatam in iure communi.*

2 *Quasi possessio iuris metropolici acquiritur ex cognitione causarum appellationum introductarum in Curia Metropolitani.*

3 *Iurisdictionis species singulæ probandæ non sunt; sed sufficit probare actus in quibusdam, & aptitudinem in cæteris.*

4 *Quasi possessio vniuersalis acquiritur per exercitium vnius actus, maximè ab habente intentionem fundatam de iure communi.*

5 *Quasi possessio incorporalium non acquiritur, absque scientia, & patientia aduersarij.*

6 *Quasi possessio incorporalium acquiritur, absque scientia, & patientia aduersarij, ab habente titulum cum possessione.*

7 *Possessio ciuilis decennio amittitur, si naturalis medio tempore ab alia occupata, & continuata sit; & num. 8.*

9 *Possessio præsumitur continuata etiam tempore litis motæ.*

DECISIO LVI.

1. Domini conuenerunt, Illustrissimo Card. Maffeo, Archiepiscopo Theatino, competere manutentionem in quasi possessione iuris metropolici contra Episcopum, & Ecclesiam Ortonensem: quia, cùm in erectione in Episcopatum, Ecclesiæ, & Prouinciæ Theatinæ subiecta fuerit, habet fundatam intionem *cap. Cùm scimus, 9. quæst. 3. cap. Si Episcopus*, & *ibi* Gloss. *verb. Præceptione*, 18. *dist.* Butr *in cap. vlt. num. 11. vers. Secundò obstat. de caus. poss. & propriet.*

Non obstat clausula in Bulla erectionis (quatenus de, & sub iurisdictione Archiepiscopi Theatini consistat:) quia illa non est referenda ad dispositionem circa subiectionem; sed circa dismembrationem diœcesis, &c. assignatæ nouæ Ecclesiæ Ortonensi à diœcesi Theatina; quatenus de illa existeret: & hanc subiectionem per litteras suas recognouit bon. mem. Rebiba, primus eiusdem Ecclesiæ Episcopus.

2. Accedunt actus possessorij in cognoscendis diuersis causis appellationum introductarum in Curia Theatina, tanquam metropolitana, *cap. 1. de off. leg. cap. 2. & cap. Pastoralis*, & *ibi* Gloss. *verb. Exceptis, de offic. Ordin. cap. Romana, de foro competent. in 6.* Concil. Trident. *sess. 13. cap. 2. de reform.* Rot. *decis. 29. num 3. de sent. & re iudic. in antiq.* Et hi soli

3. actus sufficiunt: quia non est necesse probare singulas species iurisdictionis; sed sufficit probare actus in quibusdam, & aptitudinem in cæteris. Bald. *cons. 161. num. 2. vers. Item non est necesse, lib 3.*

Et per exercitium vnius actus, quis dicitur esse in possessione vniuersali; maximè quando habet intentionem fundatam de iure communi, *cap. 1.* & *ibi* Innoc. & Abb. *num. 3 & seq. de religios. Domib.* & idem Innoc. *in d. cap. Dilectus, in verb. Possessoris, de Capel. Monachor.* Tiraquel. *de retract. consang. §. 36. gloss. 3. num. 17.* 4.

Non obstat, quòd non constet de scientia, & patientia Episcoporum, sine qua non acquiritur quasi possessio incorporalium, *l. 3. C. de ser. & aq. l. Quoties, C. de seruit. l. 1. §. fin. ff. de seruit. rustic. præd.* quia, præterquam quòd ignorantia prætendi non potest, Episcopus non adfert aliquod priuilegium, præscriptionem, vel aliud ius, propter quod ipsius scientia, vel patientia fuerit necessaria: & cum Archiepiscopus habeat titulum cum possessione, nullo modo requiritur alia patientia, *l. Si ego, §. 1 ff. de public. in rem act.* Castr. *d. l. 2. C. de seruit. & aq. in l. seruitutes, 4. num 9. vers. Quartò requiritur, ff. eod. tit.* Bart. Cæpol *de seruit. vrban. præd. cap. 20. n. 5. vers. Secundò fallit.* Rebuff. *in cap. Cum Ecclesia, de caus. possess. & propriet.* & in explicatione Gloss. *in verb. vocem, n. 20. vers. Tertiò limita*, idem Rebuff. *ad l. Gallicas, tom. 3. tit. de mat. possess. in præfat. n. 145. vers. Quintò, non habet locum.* 5. 6.

Non obstat, quòd dicitur, ab hinc decennium huiusmodi actus non fuisse exercitatos, vltra quod tempus possessio ciuilis non extenditur. Socin. *cons. 38. n. 16. lib. 1.* quia procedere posset, si naturalis possessio fuisset ab alio occupata, & continuata: aliàs enim præsumitur continuata etiam tempore litis motæ. Afflict. *decis. 394. n. 4.* & fuit sæpè resolutum, &c. 7. 8. 9.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina iurisdictionis de Atessa, Lunæ, 17. Decembris, 1612.

ARGVMENTVM.

Prælatus inferior est manutenendus in cognitione causarum ciuilium, criminalium, & matrimonialium, docto de possessione, & priuilegio, aduersùs Episcopum nitentem soli iuris assistentiæ.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure exercendi iurisdictionem intra limites suæ diœcesis, præcipuè in causis criminalibus, & matrimonialibus.*

2 *Episcopus debet manuteneri in quasi possessione cognoscendi causas matrimoniales, & criminales, etiam quòd inferior alleget immemorabilem, donec de ea per tres sententias cognoscatur, & n. 9.*

3 *Exemptio ab Episcopo inferiori concessa vna cum iurisdictione cum consensu Capituli, suffragatur, etiam quòd Papæ consensus non interuenerit, si concessio facta sit ante Paulinam.*

4 *Beneplacitum apostolicum ex obseruantia subsecuta præsumitur.*

5 *Prælatus inferior allegans possessionem, & priuilegium est manutenendus in exercitio iurisdictionis; non autem Episcopus, qui sola iuris assistentia nititur.*

6 *Visitationes non probant quasi possessionem iurisdictionis, nisi sint ante Concil. Trident, vel si post, doceatur, illas fuisse facta iure ordinario.*
7 *Probatio dubia non releuat.*
8 *Visitationes, quæ non docentur facta ante Concilium præsumuntur facta vigore Concilij.*

Decisio LVII.

Licèt locus Atessæ sit intra limites diœcesis Theatinæ, iuxta resolutiones in hac causa factas; &
1. proptereà Reuerendissimus Archiepiscopus habeat intentionem fundatam de iure, vt *in cap. Omnes Basilicæ. 16. quæst. 7.* Roman. *consil. 180. num. 4. vers. Habet enim Episcopus.* Fedet de Sen. *consil. 145. num. 6. ante finem, vers. Vnde, si aliquis etiam ad effectū manutentionis, vt in cap. Cum persona. de priuil. in 6.* & tantò magis in causis criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilij Trident. *sess. 24. cap. 2. §. Ad hæc, de reformat.* ex cuius sententia Sacra Congregatio cen-
2. suit, quòd etiam quòd inferior alleget immemorabilem; nihillominus Ordinarius debeat manuteneri, donec de ea per tres sententias cognoscatur.

Tamen Rota in casu, de quo agitur, censuit Præposito Atessano dandum esse mandatum de manutenendo, quoad cognitionem causarum ciuilium, matrimonialium, & criminalium. Quia nedum constat de possessione prædicti Præpositi; verùm etiam docet de de priuilegio sibi concesso, vsque de anno 1118. à tunc existente Episcopo, & Capitulo Theatino subscripto
3. ab ipsomet Episcopo: quod priuilegium cùm fuerit datum ante Paulinam, de consensu Capituli, absque dubio suffragatur, *cap. 2. & cap. Cùm nos. & cap. Tua. de his, quæ fiunt à Præl. cap. Pastoralis. in fine. de donat.* Federic. de Sen. *consil. 111. num. 3. in fin. versic. nam cum in tali exemptione.* & fuit dictum *in alia Theatina iurisdictionis,* 26. Martij præteriti, coram R. P. D. meo
4. Caualerio. Vltrà quòd ex obseruantia subsecuta; nempè, ex solutione Bizantij de quo in dicto priuilegio; & ex cognitione causarum, quatenùs beneplacitum apostolicum esset necessarium, esset præsumendum, Gonzal. *super regul. 8. gloss. 12. num. 76.*
5. Vnde sequitur, quòd cùm Reuerendissimus Archiepiscopus nitatur sola dispositione iuris communis; Præpositus autem alleget possessionem, & priuilegium; proculdubiò Præpositus sit manutenendus, & habetur *in dicto cap, Cum persona.* vbi Ancharan *in 1. notabil.* Gemin, *in §. fin. circa finem,* & *ibi* etiā Franc. *num. 2. & 3.* & dixit Rota *in Salamantina iurisdict,* 17. Decembris, 1582. coram rec. mem. Card. Seraphino, & *in alia Aquilana iurisdictionis,* 30. Martij, 1607, coram R. P. D. meo Pamphilio.
6. Neque obstant visitationes datæ pro parte R. D. Archiepiscopi: quia nulla visitatio datur ante Concilium Trident. illæ autem, quæ dantur sunt post Concilium Tridentinum. Vnde cùm non constet illas fuis-
7. se factas iure ordinario, vel vigore Concilij, ista probatio, tanquàm dubia non releuat Reuerendissimum Dominum Archiepiscopum, *cap In præsentia. de probat.* & in puncto fuit resolutum *in dicta causa Aquilana,* in qua dicitur, quòd cùm non doceretur de visi-
8. tationibus ante Concilium, verisimile erat, quòd fuissent factæ vigore Concilij allegando in argumentum text. *in l. quadam mulier. ff. de rei vendic. & in l. 2. ff. de acquir possess.*
9. Non obstat dispositio Concilij Tridentini, & declaratio Illustrissimorum Interpretum: quia, licèt verum sit, quòd dum cognoscitur super immemorabili per tres conformes, Ordinarius debeat manuteneri: tamen quidquid sit, an Concilium procedat in Decanis, & aliis dignitatibus in eadem Ecclesia tantùm, vel etiam in inferioribus aliis Ecclesiis, in quibus non habere locum dispositionem Concilij, censuit Rota *in causa Salamantina iurisdictionis,* 1. Iulij, 1565. corā Aldobrandino, & *in alia Burgen. iurisdictionis,* 16. Decembris, 1594. coram Orano: quia postmodum non fuit facta huiusmodi distinctio coram me, *in causa Baren. iurisdictionis,* & *in alia Theatina iurisdictionis,* coram R. P. D. meo Caualerio; decisiones Concilij videntur indistinctè loqui; & proptereà quidquid sit de hac responsione, firmiter fuit dictum, quòd declarationes Concilij loquuntur, quando agitur super immemorabili tantùm; hîc autem docetur de priuilegio, & de antiquissima possessione. Vnde, nisi aliud censuerit Sacra Congregatio, placuit Dominis dispositionem Sacri Concilij esse intelligēdam, quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & possessione secundum terminos. *c. Cùm persona. de priuil. in 6.* Et ita conclusum, &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina iurisdictionis S. Ioannis in Venere, Veneris. 14 Martij, 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Procurator generalis non potest comparere pro Monasterio.*
2 *Procurator generalis Prædicatorum, & aliarum Religionum eiusdem Ordinis priuilegia communicantium, potest comparere pro quolibet Monasterio particulari, & causas per se, vel per alium tractare.*

Decisio LVIII.

In hac causa fuit resolutum Abbatiam S. Ioannis in Venere esse intra limites diœcesis Theatinæ; circunscripto tamen effectu, qui erat, vt videretur, an Abbatia esset nullius, vel exempta. Post dictam resolutionem Reuerendissimus Archiepiscopus Theatinus petebat manuteneri vigore Concilij Tridentini, quoad ea, quæ Ordinariis conceduntur, etiam in locis exemptis, vel nullius: & D D. censuerunt, non posse Reuerendissimo Theatino denegari manutentionem, tum ex assistentia, quam habet ex dicto Concilio, tum ex eius quasi possessione, vt abundè fuit deductum in decisione facta sub die 20. Decembris præteriti.

Neque obstat, quòd visitationes factæ per Archiepiscopos fuerint factæ vigore Breuium apostolicorum; quia quatenus hoc esset verum, non tollit assistentiam iuris communis, vltra quod, quicquid dicendum sit de aliis Archiepiscopis, Oliua, & Saminiatus non potest controuerti, quin simpliciter visitauerint, tanquam Ordinarij, non autem vigore Breuium. Et huiusmodi quidem visitationes sufficiunt quoad omnia: quia, cùm D. Archiepiscopus habeat assistentiam iuris communis pro se, magis attenditur causa actus, quam ipse actus; & huiusmodi visitationes ligant etiam successorem ex deductis in alia decisione.

Minùs facit aliud motiuum excitatum, quòd non adsit legitima persona, quæ compareat pro Abbatia: quia contrarium est verius: semper enim auditus fuit

R. D. Laurentius de Paulis Procurator generalis Iesuitarum. Et licèt regula sit, quòd Procurator generalis
1. non possit comparere pro Monasterio particulari, per Fastol. *dub. 23.* Felin. *in cap. Eam te, n. 14. de rescriptis,*
2. tamen hæc regula fallit in Patribus Iesuitis: quia, cùm habeant communicata priuilegia aliarum Religionum, & Ordo Prædicatorum habeat priuilegium ex concessione Bonifacij IX. vt Procurator generalis posset comparere pro quocunque Monasterio particulari, & causas per se, vel per alium tractare: atque illud ratione communionis etiam habent Patres Iesuitæ.

Ad alias satis fuit responsum in alia decisione, à qua non fuit recessum ex prædictis.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina, seu Nullius iurisdictionis de Bucclanico, Lunæ, 23. Iunij, 1614.

ARGVMENTVM.

Manutentio Episcopo non datur ex sola iuris assistentia, quando ostenditur priuilegium exemptionis. Nec datur ex quasi possessione non legitimè probata.

SVMMARIVM.

1 *Attentata lite pendente sunt reuocanda.*
2. *Assistentia iuris non suffragatur Episcopo ad obtinendam manutentionem contra exhibentem priuilegium exemptionis.*
3 *Exemptio plena censetur concessa ex receptione sub protectione Sedis apostolicæ, cum onere aliquid soluendi.*
4 *Monasterium exemptum si reducatur ad sæcularitatem, Ecclesia sæcularizata remanet exempta, sicut priùs.*
5 *Visitationis actus sunt æquiuoci, cùm possint ab Episcopo fieri iure delegato, & ordinario; & ideò non probant iurisdictionem quasi possessionem.*
6 *Visitationes locorum exemptorum præsumuntur factæ potiùs iure delegato, quàm ordinario, nisi contrarium probetur.*
7 *Quasi possessio iurisdictionis non acquiritur, absque scientia, & patientia aduersarij.*
8 *Episcopus potest punire exemptum delinquentem in loco non exempto.*

DECISIO LIX.

1. Rota censuit, manutentionem esse denegandam Reuerendissimo D. Archiepiscopo, & attentata esse reuocanda: quia nihil est innouandum, lite pendente, *tot. tit. C. vt lit. pend.* cum aliis: non enim est locus prætensæ manutentioni, ita vt intret regula, qui continuat, non attentat, vt per Lancell. *de attent. lit. pend. in 6. ampliat. primæ limit. princip. n. 24.* Nam aut prætendit Reuerendissimus Archiepiscopus manutentionem ex assistentia iuris communis, vt *in cap. Cùm persona, de priuil. in 6.* aut ex quasi possessione, iuxta terminos §. *Hodie, Instit. de interdict.* & neutro casu sibi debetur. Nam, quantum attinet ad assisten-
2. tiam prædictam, ei non suffragatur, cùm pro parte Abbatiæ exhibeatur priuilegium Alexandri III. & Alexandri IV. in quibus Abbatia suscipitur sub protectione S. Petri, cum clausula expressa per hæc verba: *Ad indicium autem huius à Sede apostolica perceptæ libertatis, & protectionis, vnciam vnam auri nobis, nostrisque successoribus annis singulis persoluetis.* Quod 3.
quidem onus soluendi probat exemptionem, *cap. Si Papa,* vbi omnes Doct. *de priuil. in 6.* & latè dicitur *in causa Salisburgensi exemptionis,* coram bon. mem. Cardin. Seraphino *sub num. 8.* quæ est *decisio 1025. in secundo eius volumine:* & propterea, cùm Abbatia ostendat priuilegium, assistentia non suffragatur Reuerendissimo Archiepiscopo, vt habetur *in dicto cap. Cùm persone.*

Neque obstat, quòd Ecclesia B. Virginis de Bucclanico fuerit per Nicolaum V. dismembrata ab Abbatia: quia (vt apparet ex litteris Calixti III.) fuit inita concordia inter Abbatem, & Communitatem, & Præpositum Bucclanici, confirmata authoritate apostolica, & effectum sortita, vt patet ex sententia desuper lata: ex qua quidem concordia ista Ecclesia remansit subiecta prædicto Abbati, & omnino exempta à iurisdictione Episcopi: vnde non mutauit subiectionem debitam Abbati, & exemptionem ab Episcopo; & in omnem euentum intrat dictum Abbatis *in cap. 2. num. 9. de Capell. Monach.* vbi, quòd si aliquod Monasterium exemptum ex 4.
defectu Monachorum reducatur ad sæcularitatem, quòd Ecclesia quantumcunque sæcularis remanebit exempta, sicut priùs.

Quantum verò attinet ad quasi possessionem D. 5.
Archiepiscopi, illam quoque non suffragari, Domini censuerunt: nam, dum allegat visitationes factas post annum 1569. cùm potuerint etiam fieri vigore Concilij Tridentini, quia Episcopus, tanquam Sedis apostolicæ delegatus, potest visitare loca exempta, quæ ex ordinaria sua iurisdictione, cùm non probet visitasse iure ordinario, probatio remanet dubia; & ideò non releuat, *cap. In præsentia, de probat.* & cum, stante priuilegio prædicto, titulus 6.
ex iure ordinario, non sit bonus; sed titulus vigore Concilij, eius vigore magis censetur facta visitatio, quàm alterius tituli. Aym. *consil. 322. num. 3. vers. Rursus non obstat.* Dum verò allegat alios actus, non 7.
probatur patientia, & scientia Abbatis; & ideò illi non prosunt. Innoc. *in cap. Auditis, in princ. de præscript.* Papien. *in form. libell. in confess. vers. Plenam, num. 11.* Et licèt hoc sufficiat; tamen ex abundanti cessat omnis difficultas, cùm non constet, quinque processus criminales compilatos de anno 1588. fuisse factos absente, vel præsente parte. Et ita etiam respondetur ad processum factum super insultu, & furto commisso armata manu, processus autem facti contra Præpositos non releuant, cùm primus fuerit factus occasione deprehensionis in domo mere- 8.
tricis in ciuitate Theatina: & sic ratione delicti in loco non exempto. Franc. *in cap. 2. §. Statuum, n. 10. de const. in 6.* Secundus verò fuit factus protestante, & reclamante Præposito. Descriptio verò iurium Ecclesiæ in inuentario pro taxa Clericorum, quatenus esset vera, non releuat, cùm non ostendatur effectuatio, & exactio.

Et quibus resolutum, manutentionem denegandam esse Domino Archiepiscopo, & attentata esse reuocanda; cum præsupposito tamen, quòd iura sint in forma probanti, de quo, si opus erit, videbitur.

REVE

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina iurisdictionis de Atessa, Veneris, 5. Decembris, 1614.

ARGVMENTVM.

Episcopus est manutenendus in quasi possessione cognoscendi de causis matrimonialibus, & criminalibus, ex sola iuris assistentia, contra inferiorem immemorabili se iuuantem, donec per tres conformes de ea cognoscatur; etiamsi inferior possessionem & priuilegium ostendat.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure cognoscendi causas criminales, & matrimoniales in omnibus locis sua diœcesis; & ideò datur ei manutentio, num. 2.*

3 *Episcopo datur manutentio in quasi possessione cognoscendi causas matrimoniales, & criminales, donec cognoscatur per tres conformes, an ex immemorabili spectet ad inferiorem.*

4 *Prælatus inferior ostendens priuilegium, & possessionem, est manutenendus in exercitio iurisdictionis, contra Episcopum nitentem sola iuris assistentia. Nisi possessio sit infecta ex decreto irritanti, num. 5.*

6 *Decretum irritans, insertum in Concilio Tridentino, inficit titulum, & possessionem.*

DECISIO LX.

SAcrum Concilium Tridentinum *sess. 24. & 20. vers. Ad hæc, de reform.* disponit, quòd causæ matrimoniales, & criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum Iudicum, sed Episcopi tantùm examini, & iurisdictioni relinquantur. Et cùm Congregatio Illustriss. Interpretum aliàs censuerit, quòd Concilium non tollit immemorabilem, dubitari contigit in hac causa 17. Decembris, 1612. an idem esset dicendum de quadragenaria cum titulo, seu priuilegio. Quare Rota reiecit hunc articulum, tanquam proprium discutiendum in dicta Sacra Congregatione, quæ censuit, per Concilium esse sublatam quadragenariam: dubitaui, an Reuerendiss. D. Archiepiscopo esset danda manutentio quoad causas huiusmodi: & Rota censuit, affirmatiuè respondendum, & sic recessit ab alia decisione dicta sub die 17. Decembris, 1612. nam, cùm locus Atessæ sit intra fines diœcesis Theatinæ, vt fuit in
1. hac causa firmatum, Reuerendissimus D. Archiepiscopus habet intentionem fundatam, nedum de iure com-
2. muni, vt *in cap. Omnes Basilicæ, 16. q. 7.* Sed etiam ex dispositione Conc. Tridentini *loco cit.* quare ei non potest denegari manutentio, vt *in cap. Cùm persona, de priuileg. in 6.* & in terminis censuit Congregatio Illu-
3. striss. Interpretum, dum voluit, quòd donec cognoscitur super immemorabili per tres conformes, Episcopus manu teneatur: quia pro eo stat ratio, mens, & verba Concilij, cuius decretum secuta fuit Rota *in causa Marsicana iurisdictionis*, 18. Maij, 1607. coram R. P. D. meo Manzanedo, & aliàs sæpiùs, & præsertim *in alia Theatina iurisdictionis*, coram me.
4. Neque releuat, quòd cùm Reuerendiss. Archiepiscopus nitatur sola assistentia iuris communis; inferior autem ostendat priuilegium, & possessionem quadragenariam, est manutenendus, vt *in d. cap. Cùm persona*, vbi Ancharan. *in 2. notab.* quod est fundamentum alterius decisionis: quia obiectum procederet 5.
in priuilegio, & in possessione, quæ non inficeretur per decretum irritans appositum in Concilio: quod, cùm sit insertum in corpore iuris, inficit titulum, & 6.
possessionem. Put. *decis. 180. n. 9. lib. 3.* Sarnen. *in reg. de triennali, q. 31. vers. Et est aduertendum*, & dixit Rota *in causa Salamantina fructuum*, 9. Martij, 1587. coram bon. mem. Gyptio.

Quantum attinet ad causas ciuiles, placuit Dominis, quòd informaretur super præscriptione, & priuilegio.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina iurisdictionis S. Ioannis in Venere, Lunæ, 10. Maij, 1621.

ARGVMENTVM.

Declaratoria datur contra Vniuersitatem, constito de contumacia: & quando Vniuersitas dicatur legitimè citata, possessio continuatur in Prælato successore, absque noua apprehensione; quia est penes Ecclesiam, & non penes Prælatum.

SVMMARIVM.

1 *Communitas congregari debet ad sonum campanæ, vel tubæ.*

2 *Vniuersitas dicitur legitimè citata, si fuerit reperta in aliquo congruo loco, licèt non ad illum effectum congregata.*

3 *Declaratoria datur, stante contumacia, & seruatis quatuor terminis substantialibus.*

4 *Contumacia est voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit.*

5 *Possessio antecessoris continuatur in Prælato successore, absque noua apprehensione, & n. 13.*

6 *Possessionis in continuatione ius metimur à possessore; non autem ab eo, contra quem possidetur.*

7 *Mandatum relaxatum contra antecessorem potest exequi contra successorem.*

8 *Successor conuenitur ex ijsdem actis, & causa in eodem statu manente.*

9 *Possessio amittitur per transactionem.*

10 *Clausula, non aliàs, aliter, nec alio modo, est resolutiua, & operatur, perinde ac si nihil fuisset actum.*

11 *Possessio rerum Ecclesiæ est penes Ecclesiam, & non penes Prælatum.*

12 *Possessio Ecclesiæ semper dicitur plena, & nunquam vacare.*

14 *Possessio per Prælatum non transfertur ex contractu inutili, & ideò competit manutentio nomine Ecclesiæ.*

15 *Confessio Prælati extraiudicialis, & voluntaria non nocet Ecclesiæ.*

DECISIO LXI.

REuerendissimus D. Vlpianus, tunc Archiepiscop. Theatinus, obtinuit mandatum de manutenendo contra Patres Iesuitas, possessores Abbatiæ S. Ioannis in Venere, super exercitio iurisdictionis à Sacro Concilio Tridentino præscriptæ: qui postea resignauit dictam Ecclesiam, & interim etiam Patres Iesuitæ resignarunt dictam Abbatiam ad fauorem Patrum Ora-

torij,contra quos fuit dictum mandatum legitimè in-
1. timatum. Nam etsi Communitas congregari debeat
ad sonum campanæ, vel tubæ, Gloss.*in l. Sed ex dolo.*
§. 2. *verb. Facere possunt ff. de dol.* tamen cùm Cursor
2. repererit Patres in Refectorio congregatos,& illis in-
timauerit hoc mandatum, sufficit; etiam quòd non
fuerint ad hunc effectum congregati. Gloss. *in cap. Si*
Capitulo. verb. Factum. de concess. prebend. in 6. ibi *In*
dictis citationibus,& denunciationibus Vniuersitati fa-
ciendis, sufficit, quòd in loco congruo coram maioribus,
& aliis ibidem inuentis publicè proponatur. Calder.
3. *cons.* 11. *de iurepatr.* latè Iacob. Anton. de Mauro *alleg.* 1.
n. 7. Vnde, cùm fuerint seruati quatuor termini sub-
stantiales ad docendum de paritione, iuxta stylum
Rotæ, de quibus Felin. *in c. Rodulphus. n.* 41. *de rescr.*
Vestr. *in praxi cap. vlt. n.* 19. Peregr. *decis.* 15. *n.* 3. *lib.* 1.
cùm constet de contumacia: quia reseruatur obedien-
tia dicto mandato, quæ nihil aliud est, quàm volunta-
4. taria inobedientia, qua, quis monitionem Iudicis im-
plere contemnit, *l. Contumacia. vers. contumaces non*
videntur. ff. de iudic. sequitur, quòd ob dictam contu-
maciam possit dari declaratoria censurarum in man-
dato cōminatarū, *c. Certum.* 43. 11. *q.* 3. Gloss. *in c. Duo*
sunt. 10. *vers. Videbatur.* 96. *distinct.* variant Socin. *in c.*
Nulli. n. 7. *de sent excom.* Abb. *in c.* 1. *n.* 10. *de iudic.*
Cassad. *decis.* 5. *n.* 7. *de constit.* quam tamen declarato-
riam DD. benignè agentes voluerunt dare, nisi patres
infra quindecim dies paruerint.
5. Neque obstat. quòd mandatum fuerit relaxatum ad
fauorem reuerendissimi Vulpij: quia possessio antecef-
soris continuatur in Prælato successore absque alia ap-
prehēsione. Guido Pap. *dec.* 355. Pontan. *de spolio, lib.* 3.
n. 149. & fuit dictum *in causa montis regalis iurisdi-*
6. *ctionis,* 1. April. 1601. coram me:& prodest etiam con-
tra patres Oratorij, cum in continuanda possessione
metiamur ius à possessore non autē ab eo cōtra quem
possidetur Guido Pap. *decis.* 629. *n.* 3. Rota *decis.* 99.
n. 11. *p.* 1. Ægid. *cons.* 21. *n.* 7. & 8. Gig. *de pens. q.* 47. *n.*
10. *vers.* 6. *Sciendum.* Put. *decis.* 151. *lib.* ... & fuit dictum
in causa Romana census, 6. Nouembris, 1606. corā bon.
mem. Penia, & *in causa Cesaraugustana praeminētia-*
7. *rum,* 3. Martij, 1604. coram me, & aliàs sæpiùs: & pro-
pterea mandatum relaxatum cōtra patres Iesuitas, po-
test exequi contra Patres Oratorij, *l. Si superatus.* §. *Si*
per iniuriam. ff. de pignor. l. Mater. §. *Si ergo. ff. de ex-*
cept. rei iudic. Butr. *in c. Quia sub. n.* 13. *vers. Primus,*
8. *quando ius exequendi. de iudic.* Patres enim Oratorij
successores conueniuntur ex eisdem actis, & causa in
eodem statu manente, Rot. *decis.* 1. *vt lit. penden. in*
antiq. Felin. *in c. Quia in fin. de iudic.* Lancellot. *de*
attent. post inhibit. par. 2. *cap.* 20. *tract.* 24. *n.* 18.
9. Non obstat transactio in vita post dictum mandatū
inter bon mem. Archiepiscopum Toolsanum, & Pa-
tres Oratorij ex qua prætenditur amissa possessio, Bel-
larm. *in c. Vniuersi. n.* 4. *de transact.* Ioan. Andr. *in c. Si-*
gnificauit. n. 3. *vers. Si autem Monachi de censibus.* Nam
fuit responsum, quòd expressè fuit actum, quòd con-
cordia non haberet effectum, nisi à die concessionis
beneplaciti apostolici, quod cum non fuit obtentum,
10. nihil fuit actum; maximè stante causula, *nec aliàs, ali-*
ter, nec alio modo. quæ est resolutiua, & operatur, per-
inde ac si nihil fuisset actum. Bald. *in l. Siquidem. n.* 3.
C. de except. Alex. *cons.* 3. *n.* 4. *lib.* 1. Clar. *in* §. *Emphy-*
teusis q. 13. *n.* 11 Caputaq. *decis* 82. *n.* 4. *par.* 3.
11. Et vlteriùs fuit consideratum, quòd possessio est
penes Ecclesiam, & non penes Prælatum. DD. *in l.* 1.
in fin. ff. de acq. poss. & de communi, & veriori Alex.
cons. 81. *n.* 17. *vol.* 3. Paris. *cons.* 24. *n.* 5. *vol.* 1. & respectu
ciuilis possessionis conclusio est sine contradictore.
12. Bolognett. *in d. l.* 1. *n.* 324. *vers. In Prælato.* Mathesil.
sing. 166. & *ibi* Apostill. & quòd possessio semper di-
catur plena, & nunquam vacare, R ip. *in cap. Sepè n.* 57.
de restit. spol. & ideò continuatur in Prælato successore 13.
absque apprehensione, Guido Papæ *decis.* 355. Pon-
tanus *de spolio, l.* 3. *num.* 149. & propterea ex contra- 14.
ctu inutili, possessio per Prælatum non transfertur.
Barth. *in l.* 1. §. *Si vir vxori n.* 3. Ias. *n.* 28. Bolognett.
n. 64. *de acquir. poss.* Verall. 182. *n.* 8. *p.* 3. & 1. & ideò
competit manutentio nomine Ecclesiæ. Seraph. *decis.*
1417. *n.* 3. Verall. *vbi suprà.*
Non obstant confessiones factæ per bon. mem. To-
losanum *in d. transactione*: quia vltra quod adest pa-
ctum annullatiuum in casu, quo non sequatur dictum
beneplacitum apostolicum, cùm sint confessiones ex-
traiudiciales, & voluntariæ, non nocent Ecclesiæ. 15.
Angel. *cons.* 145. *n.* 8. *vers. Et tunc, cùm ista confessio.*
Castrens. *cons.* 338. *n.* 3. *lib.* 1.
Et ita. &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina iurisdictionis, Lunæ, 5. Iulij. 1621.

ARGVMENTVM.

Ex Summario colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Abbates quando possint cognoscere de causis matri-monialibus & criminalibus, nec comprehendantur decreto Conc. Trid.* sess. 24. de reformat. c. 20. §. Ad hæc.

2 *Episcopus potest cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus, in locis, in quibus inferiores Prælati prætendunt iurisdictionem quasi episcopalem, donec per tres conformes terminetur, an ad eos spectet iurisdictio.*

DECISIO LXII.

Rota censuit, mandatum de manutenendo conces-
sum Reuerendissimo Archiepiscopo Theatino
non esse reuocandum, cùm iustificetur needum ex as-
sistentia iuris, quam habet; verùm etiam ex actuali
possessione, vt fuit resolutum 20. Decembris, 1613.
coram me, quæ est *decis.* 501. *par.* 2. *in recent.* & rursus
14. Maij anni sequentis.
Neque obstat, quòd Concilium Trident. *sess.* 24. 1.
cap. 20. *in* §. *Ad hæc de refor.* non habeat locum in Ec-
clesiis contra Abbates habentes in suos plenam iuris-
dictionem, vt dixit Rota ex sententia Illustrissimo-
rum Interpretum coram bon. mem. Ioanne Aldobran-
dino *in causa Salamantin. iurisdictionis,* 1. Iunij, 1565.
vt in copia, quæ data fuit: quia decisio loquitur, quan-
do Abbas habet plenam iurisdictionem, de qua dum
cognoscitur, Ordinarius non est sua possessione pri-
uandus, pro quo stat mens, & ratio Concilij, vt eadem
Congregatio censuit.
Et quod plus est, moderna declaratio continet, 2.
quòd Abbas habeat iurisdictionem, episcopalem, ac
temporalem in Parochos & Parochianos; & quòd il-
lam exerceat, & insuper reseruat Ordinariis, si maio-
rem in locis, vel illorum personis authoritatem exer-
ceant, de quibus est cognoscendum: & interim Reue-
rendiss. Theatinus potest cognoscere, donec per tres
conformes hoc terminetur, vt in puncto eodem Con-
gregatio resoluit, & sanct. mem. Paulus V. confirma-
uit, vt in Breui, sub die 27. Februarij, 1615.

Et

Et propterea nõ obstantibus iis, quæ deducũtur ad ostendendum, quòd Abbas habeat iurisdictionem spiritualem, & temporalem: quia hæc respiciunt petitoriũ & per tres conformes sunt canonizanda, & interim non impediunt, quominùs Reuerendissimus Theatinus manuteneatur per supradicta.

Denique non obstat, quòd Abbatia sit nullius: quia pluries in hac causa fuit firmatum, esse in diœcesi Theatina, & ideò super hoc non est insistendum.

Ex quibus conclusum, mandatum de manutenendo non esse reuocandum.

EMIN. D. CARD. SACRATO.

Sipontina iurisdictionis, Veneris, 14. Maij, 1613.

ARGVMENTVM.

Episcopo datur manutentio in exercitio iurisdictionis in omnibus locis suæ diœcesis ex sola iuris assistentia, non obstante priuilegio exemptionis in contrarium allegato, & exhibito: nisi doceatur simul de quasi possessione exemptionis: & quomodo talis possessio probetur,

SVMMARIVM.

1 *Exemptio præsupponit existentiam in diœcesi.*
2 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure exercendi iurisdictionem in omnibus Ecclesiis existentibus in sua diœcesi.*
3 *Manutentio ex sola iuris assistentia, datur Episcopo in exercitio iurisdictionis, in locis existentibus in sua diœcesi.*
4 *Iurisdictio probatur ex testibus deponentibus de illius exercitio, etiamsi non deponant de omnibus actibus iurisdictionalibus, & n. 5.*
6 *Causa vniuersalis magis attenditur, quam actus.*
7 *Exemptio ab Episcopo concessa an teneat in præiudicium successorum remissiuè.*
8 *Manutentio vt impediatur Episcopo in exercitio iurisdictionis, non sufficit exhibitio priuilegij, nisi vlteriùs adsit quasi possessio exemptionis.*
9 *Priuatio præsupponit habitum.*
10 Cap. Cùm personæ. de priuileg. in 6. *emanauit ad fauorem iurisdictionis ordinariæ.*
11 *Causa finalis deducitur ex proœmio.*
12 *Ordinarius exercens iurisdictionem in vna parte suæ diœcesis constituitur in quasi possessione exercendi quoad omnes, in quibus alter habet particularem quasi possessionem.*
13 *Manutentio non impeditur per exceptiones respicientes petitorium.*
14 *Manutentio non impeditur sola exhibitione priuilegij.*
15 *Exemptionis in quasi possessione constitutus non dicitur subditus ex eo solum, quòd non appareat, Superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur, quòd venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel aliàs se habuerit pro spoliato.*
16 *Gloss.* in cap. Cùm personæ. de priuil. in 6. *reprobatur.*
17 *Argumentum à contrario sensu non valet ad inducendum correctionem iuris.*

DECISIO LXIII.

PRo Informante fuit resolutum; nempe, Domino Archiepiscopo esse dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione exercendi iurisdictionem: etenim, cùm loca, de quibus agitur, sint intra diœcesim, quod probatur ex eo, quòd Dominus Abbas allegat exemptionem, quæ in necessarium antecedens 1.
præsupponit existentiam in diœcesi. Rota *in causa Volaterranen. iurisdictionis*, 14. Ianuarij, 1581. coram Brauo, relata *inter diuers. impres. decis.* 107. *part.* 2. & latiùs *in Constan. iurisdictionis*, 18. Maij, 1611. coram Reuerendiss. D. Attrebat. & etiam deponunt testes, quorum 2.
Summarium fuit datum. Videtur, quòd Dominus Archiepiscopus habeat de iure communi fundatam intentionem, *c. Omnes Basilicæ*. 16. *q*. 7. *c. Conquerente. de offic. Ordin. c. Cùm. Episcopus. eodem titul. in* 6. Verall. *decis.* 306. *par.* 1. & 203. *par.* 2.

Ob quam iuris assistentiam debet manuteneri, *cap.* 3.
Cùm personæ, §. finali. cum ibi notat. *de priuil. in* 6. Verall. *d. decis.* 306. *par.* 1. Rota *in causa Salamantina iurisdict.* 18. Aprilis, 1581. coram Cantuccio, relata *inter diuers. impres. decis.* 145. *n.* 6. *par.* 2 *in Veronen. iurisdict.* 15. Maij, 1608. coram D. Attrebaten. & alibi sæpè.

Et præfata eò magis procedunt: quia de exercitio 4.
iurisdictionis deponunt prædicti testes. Rota *in dicta Calaguritana iurisdictionis*, 5. Maij 1508. corã Reuerendissimo Attreban. & *in Foroliuien. seu Bertinorien. diœcesis*. 3. Aprilis, 1609. coram eodem, etiamsi non 5.
deponant de omnibus actibus iurisdictionalibus: quia sufficit causa vniuersalis, quæ magis attenditur, quàm actus, vt fuit resolutum *in causa Assisten. Canonicatus*, 14. Iunij, 1600. coram me: & in terminis iurisdictionis, Innocent. *in cap. Dilectus. n.* 3. *de Capell. Monach.* & alij *infra* allegandi. Et super aliquibus capitibus iurisdictionis in territorio, de quo agitur, dantur etiam decreta Sacræ Congregationis, super Concilio, ad fauorem D. Archiepiscopi. 6.

Non obstat prætensum priuilegium exemptionis concessum, de anno 1211. ab Archiepiscopo Sipontino: nam omisso, quantùm hoc priuilegium valeat in 7.
præiudicium successorum, de quo *in Veronen. exemptionis*, 27. Maij, 1594. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio.

Respondetur, quòd ad euitandam manutentionem 8.
Ordinarij, non sufficit exhibitio priuilegij; nisi vlteriùs adsit quasi possessio exemptionis, vt habetur *in c. Cum personæ. de priuileg. lib.* 6. ibi, quia de priuilegio faciũt fidem in libertatis, vel exemptionis possessione, non violenta, non clandestina, nec concessa precario, de qua, si fidem coram eisdem fecerint, non turbentur. Si 9.
enim Papa mandet, eos non turbari in possessione, per necessarium antecedens præsupponit, quòd possideant: quia priuatio præsupponit habitum, iuxta not. *in l. Decem. ff. de verb. oblig.*

Et iste intellectus suadetur ex eo, quia *dict. c. Cùm* 10.
personæ. emanauit ad fauorem iurisdictionis ordinariæ, vt patet in principio, ibi: *Ordinariorũ correctiones, & ordinationes subterfugientes, ac eorum forũ, siue iudiciũ declinantes. Nos volẽtes super hoc de salubri remedio prouidere, statuimus, vt hi, qui se asserũt per priuilegia, seu indulgentias apostolicæ Sedis exemptos à locorũ Ordinariis, &c.* ex qua narratiua proœmij, colligitur causa finalis, *l. fi. ff. de hered. inst.* Oldrad *cons.* 103. 11.
n. 2 Roman *consil.* 38. *n* 1. Alexan. *consil.* 160. *n.* 20. *l.* 6. Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per solam exhibitionem priuilegij, antequam de illius iuribus cognoscatur, liberarentur ab exercitio iurisdictionis Episcopi, dispositio text. emanasset ad illorum fauorem. Siquidem per regulas iuris sola exhibitio priuilegij non tolleret exercitium Ordinarij.

12. Nam eo ipso, quòd Ordinarius exercet iurisdictionem in vna parte suæ diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi quoad omnes, in quibus alter non habet particularem quasi possessionem. Abbas *consil.71.col.fin.vers.Tertio ad idem* ibi. *Nec alius erat in possessione.lib.2.* Felin. *in cap. Audiuis,n.19 in 3. declar.de præscript.* Rebuff. *in tract.de decimis,q.9.n.9.* Menoch. *remed.3.retin.n.135.* Cephal. *consil.369.n.15. cum pluribus seqq.* Rota *in causa Oriolen.decimarum*, 19.Iunij,1591.corā Gyptio, & *in Valentina decimarū*, 27.Octobr.1598. coram bon mem. Seraph. & in terminis iurisdictionis tradit Innocent. *in cap. Dilectus, n.3.vers. Possessorium.ex eo.* Host. *num.1.vers.Ex prædictis etiam.* Ioan.Andr. *n.8.* Butr. *n.15.* Boich. *n.11.de Capellis Monach.* Verall. *decis.306.par.1.*

13. Et proinde per istam exhibitionem priuilegij, quæ cernit petitorium, remaneret Episcopus priuatus sua quasi possessione, contra notata per Abb. *in c.1.n.4.* Butr. *n.2.vt lite pendente.* Lancellot. *de attentat par.2. c.17.n.161.& sequent.* in specie, quòd sola exhibitio

14. priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit decisum *in causa Carthaginen.decimarum*,27.Iunij,1690.coram Gyptio.

15. Nec potest subditus dici constitutus in quasi possessione exemptionis ex eo solùm, quòd non appareat, Superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur, quòd venerit casus exercendi, & volēs exercere, fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel aliàs habuerit se pro spoliato, vt per Innoc. Host. Ioan. And. Butr. Boich. & Verall. *locis suprà allegat.*

16. Et licèt Gloss. *in dicto cap. Cùm personæ. verbo, turbentur*, innuat, quòd sola exhibitio priuilegij sufficiat, *per.§.sequen.infra, eodem*; attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis: & ducit argumentū

17. suum à contrario sensu, vt aduertunt Lapus, Anchar. & alij mox allegandi: quod argumentū non valet ad inducendam correctionem iuris, vt latè per Euerard. in loco à contrario sensu, *n.8.* provt induceretur in proposito casu. Et iste est communis intellectus illius *cap. Cùm personæ*, vt per Lap. *ibi.n.4.vers. Et hoc videtur.* Anch. *n.6. vers. Hoc tamen.* Gemin. *in §. Si verò, versic. Et hoc videtur.* Franc. *ibidem.n.3. versic. Et hoc procedit.* dum dicunt, exhibentem priuilegium, ita demum euitare manutentionem Episcopi, si ipse est in quasi possessione exemptionis.

Et ita decisum, &c.

EMIN. D. CARD. SACRATO.

Lauretana iurisdictionis. Lunæ, 20. Iunij, 1616.

ARGVMENTVM.

Episcopo Lauretano competit iurisdictio in Clerum, & Cantores, ac Custodes, & alios Ministros Sanctæ Capellæ, priuatiuè quoad Protectorem; quando tamen delinquunt extra Capellam, & officium.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus habet intentionem fundatam de iure cōmuni quoad iurisdictionē spiritualē, super omnibus personis suæ diœcesis; etiamsi illæ personæ profiteantur, se inseruire Capellæ exemptæ.n.2.*
3. *Manutentio in materia iurisdictionali competit ratione solius assistentiæ iuris communis.*
4. *Cathedralis erectione formatur nouum corpus cum nouo Præsule.*
5. *Corpus nouum est diuersum ab antiquo; & ideo de vno ad aliud non fit bona illatio.*
6. *Corpus vnicum habere duo capita, monstruosum est.*
7. *Dispositio qualibet intelligitur, rebus in eodem statu permanentibus.*
8. *Priuilegia contra Ecclesiam collegiatam non suffragantur, si postea erigatur in cathedralem.*
9. *Ecclesia filialis, quæ prius cedebat matrici, si erigatur in collegiatam, debet illi præcedere.*
10. *Statu mutato ius antiquum etiam mutatur.*
11. *Parochia nouiter erecta habebit decimas, quæ aliàs competiissent antiquæ, etiamsi hoc in noua erectione minimè caueretur.*
12. *Archidiaconus, qui habet Monasterium sibi subiectum, si illud erigatur in cathedralem, de domino fit subiectus, nisi aliud in erectione caueatur.*
13. *Iurisdictio spiritualis priuatiuè quoad omnes alios, est præcipuum ius, quo de iure, & consuetudine vtuntur Episcopi.*
14. *Episcopo reseruatum censetur, quicquid per priuilegium ei expressè non adimitur.*
15. *Probationem liquidissimam habere dicitur, habens pro se iuris communis dispositionem.*
16. *Probatio liquidissima non tollitur per æquiuocam.*
17. *Iurisdictionis certa specie prohibita, reliquæ species videntur permissæ.*
18. *Connexorum eadem est natura.*
19. *Limitata causa limitatum producit effectum.*
20. *Interpretatio stricta fit in materia correctoria.*
21. *Petitorium nihil commune habet cum possessorio,*

DECISIO LXIV.

ORta controuersia inter illustrissimos, & Reuerendissimos DD. meos, D. Cardinalem Protectorem Sanctæ Domus Lauretanæ ex vna, & D. Cardinalem Episcopum eiusdem Ciuitatis ex altera, super multis capitibus iurisdictionis spiritualis exercendæ in dicta ciuitate, & Capella, & super illorum personis, causáque mihi in Rota commissa, dubitaui, cui esset dandum mandatum de manutenendo, & in quibus, ad effectum, de quo agitur. Et quia materia euasit satis prolixa, & multa fuerunt proposita, quæ videbantur egere particulari inspectione; placuit Dominis pro hac prima vice firmare tantùm:

Quòd Illustrissimo D. Cardinali Episcopo sit dandum mandatum de manutenendo quoad exercitium iurisdictionis in Clerum, & Cantores, necnon etiam in Custodes, & alios ministros Sanctæ Capellæ: quando tamen delinquunt extra Capellam, & officium, reseruato, vt de aliis videretur.

Moti fuerunt Domini ad concedendum prædictū mandatum: quia Episcopus de iure communi habet fundatam intentionem, quoad iurisdictionem spiritualem super omnibus personis suæ diœcesis, *c.Conquerente.de offic.Ordin.c.Cùm Episcopus.eod.tit.in 6.* Franc. *in.c.Cùm personæ.§.fin.de priuil.in 6.* Host. *in c. Cùm inferior.n.13.de maior.& obed.* Caput. *decis.306. n.1.& 7.lib.1. & decis.203.lib.2.* etiamsi illæ personæ profiteantur, se inseruire Capellæ exemptæ à iurisdictione Episcopi. Rota *decis.736. n.2. vers. Et quatenus. par.1.diuers.* Ratione autem solius assistentiæ iuris cōmunis in materia iurisdictionali competit manutentio, *c.Cùm personarū.§.fin.de priu.in 6.* Caputaq. *dec. 306.n.7.lib.1.& 23.lib.2.* Rot. *decis.45.n.5.in fin. cum seq.q.par.1. diu.& in causis Bononien. Sancti Petronij*, 28.Aprilis,1593.coram Card.Mantic. *Veronen.iurisdictionis*,18.Martij,1596.coram bon.mem. Card.Pamphilio; & *in Sipuntana iurisd.*24.Maij,1613. corā me. 1. 2. 3.

Cæterùm, vltra iuris assistentiam quoad delicta extra officium, & Capellam, de quibus nunc agitur, adest clara

clara quasi possessio D.Card.Episcopi,de qua benè deponunt testes pro eius parte examinati,nempe.primus iuxta 14.quartus iuxta 20.additionale.& quintus iuxta aliud additionale, qui testes deponunt de actibus particularibus, in quibus Episcopi pro tempore exercuerunt iurisdictionem:& concordant etiam testes D. Cardinalis Protectoris, nempe, tertius iuxta 15. & quintus iuxta 16.

Non obstant amplissima priuilegia concessa per Iulium II. & alios antiquos Pontifices Protectoribus Sanctæ Capellæ: quia fuit dictum, quòd priuilegia: quæ emanarunt, antequam Castrum Lauretanum erigeretur in Cathedralem, non possunt deseruire post
4. dictam erectionem: etenim per huiusmodi erectionẽ formatur nouum corpus cum nouo Præsule, qui est Episcopus,Host. *in c.Cùm inferior.n.12. vers.Nam & erecta.*&ibidem Ioan.Andr.*in gloss.3.ad fin.*Butr.*n.12.*
5. Card.*n.1.opposit.*10.Ægid.*n.8.vers.in glos.3. de maior. & obed.*Propterea malè infertur de illo corpore antiq.
6 ad nouum,cùm sint diuersa,*vulg.l.Illud.ff ad l.Aquil. l.Ille,aut ille. de leg.*3. cum Concord. Est enim monstruosum, quòd vnum corpus debeat habere duo capita. *c.Quoniam.vers.Prohibemus.* vbi Gloss. *de Parochiis.c.In quib.*17.*q.*1. Oldr.*cons.*67.*n.*1.& in istis terminis Rot. *in causa Constantien. iurisdict. vers. Neque verò.*18.Maij,1611.coramReuerend.Attrebatensi.
7. & suffragatur trita conclusio,quòd quælibet dispositio intelligitur,rebus in eod.statu permanentibus.*l. Quòd Seruius.*vbi Ias.*n.8.ff. de cõd.caus.dat.*Anchar.*cons.*84. *n.*3.Ruin.*cons.*137.*n.*11 *lib.*2.latè Tiraquell. *in præfat. l.si vnquã.n.*167.*C.de reuocand. donat.*Rot. *decis.*123.
8. *n.*16.*par.*2.*diuers.* & proinde cùm Ecclesia Lauretana,quæ priùs erat simplex collegiata,effecta fuerit cathedralis, priuilegia antiqua non possunt deseruire. qua ratione videmus,quòd Ecclesia filialis, quæ priùs
9. præcedebatur à Matrice,si erigatur in collegiatam,debet præcedere ipsam Matricem.Seraph.*decis.*1445.*n.* 2.vbi*sub n.*7. reddit bonam rationem: quia, scilicet, mutato statu,mutatur antiquũ ius. Sic videmus, quòd
10. erecta noua Parochia habebit decimas, quæ aliàs cõ-
11. petiissent antiquæ, etiamsi hoc in noua erectione minimè caueretur. Abb. qui de communi attestatur *in c. Cùm contingat.sub n.8.vers.Sed remanet quartus casus. de decim.*& fuit dictum *in Comen.decimarum*,28.Iun. 1602.& 27. Nouembris, 1606. coram me.Sic Archi-
12. diaconus,qui habet Monasterium sibi subiectum,si illud Monasterium erigatur in cathedralem, de domino fit subiectus,nisi aliud in dicta erectione caueatur. Host.*in c.Cùm inferior.n.*13. *de maior.* quæ magis de plano videbantur procedere in hoc casu.quo Papa in erectione nouæ Cathedralis vsus fuit verbis amplissimis,vbi:*Qui iurisdictionem habeat, & exerceat in spiritualib.cum honorib.& priuilegiis,quibus alij Episcopi de iure,vel cõsuetudine,aut alias quomodolibet vtuntur*,&c. Certum est autem, quòd præcipuum ius, quo
13. de iure,& consuetudine vtuntur Episcopi, est ipsa spiritualis iurisdictio priuatiuè quoad omnes alios per *supra* alleg. Et hæc quoad priuilegia ante erectionem. quæ possunt etiam deseruire,quoad quasi possessionẽ, in qua Protector Sanctæ Domus Lauretanæ esset ante erectionem in cathedralem.

Post verò erectionem,non fuit pro parte D.Cardinalis Protectoris ostensa quasi possessio respectu iurisdictionis in Clerum, & Ministros delinquentes extra Capellam, & officium: & licèt fuerint exhibita quædam prætensa Concordata inter Episcopos prædecessores, & D. Protectorem Sanctæ Capellæ; attamen visum fuit,illam non obstare:nam(omisso, quòd pro parte D.Cardinalis Moderni Episcopi fuit allegatum,illa non esse in forma probanti, neque confecta ex authoritate, que possit ligare Episcopos successores, ac etiam dum de correctione loquuntur, intelligenda de correctione leui, quas inspectiones Domini reseruauerunt ad aliam propositionem,) fuit responsum, quòd non poterant deseruire ad ca- 14.
sum, de quo nunc strictè agitur, quia non continent verbis expressis, & claris delicta Officialium delinquentium extra eorum officium, vt esset necessarium ad prædictum effectum. Seraph. *decis.*1380.*n.*2.*vers.* 15.
Quia in illo.& *n.*3.*vers.Neque verba Priuilegij.* Rota *in Constantien.iurisdictionis*,coram Attrebatensi, *vers. Et generaliter.*vbi dicit,quòd omnia illa,quæ per priuilegium expresè non adimuntur Episcopo, illi censentur reseruata: & meritò, quia habens pro se iuris communis dispositionem, dicitur habere liquidissimã probationem, Gloss. *in l.si tutor.in verbo.Ostenderis,* 16.
vbi Bald.*n.*2.*C.de priuil.fisc.*Rot.*decis.*4.*in fin. p* 2.*diuers.*Hæc autem liquidissima probatio non debet tolli per æquiuocationem *cap.In præsentia.*vbi Abb. *n* 6. Dec.*n.*12.Butt.*n.*132. *de probat.* Gemin.*in c.Si tibi n.* 14.*de præbend.in* 6.Seraph. *decis.*619, *num.*9. Quantùm enim ad Officiales Sacristiæ, prætensa Concordata sunt restricta ad delicta in officio, ibi: *Et in eorũ officio delinquentium correctio*, &c. Vnde quoad deli- 17.
ctum extra officium, faciunt pro Episcopo, arguendo ex materia *l.Cùm Prætor ff. de iud.* Quantùm verò ad Custodes Capellæ,licèt simpliciter dicant,illorum deputationem, & correctionem spectare ad Protectorem; non propterea exprimunt, quod hoc debeat intelligi,etiam de delictis extra officium; & propterea cùm hoc expresè non dicant,iurisdictio remanet Episcopo ex decisionibus Seraphini, & Attrebatensis *supra* allegatis; & illa connexio deputationis,& correctionis satis denotat, correctionem debere intelligi circa materiam, in qua fit deputatio, arguendo à si- 18.
mili natura connexorum. Aym. Crauett. *cons.* 461. *n.* 50.Anchar.*cons.*161.*n.*4.Et limitata causa, vt, scilicet, 19.
meliùs possit expediri officium deputationis, limitatum debet producere effectum,*l.In agris ff.de acq.rer. domin.* Et quia in materia correctoria stricta fit in- 20.
terpretatio.Alex.*cons.*50.*n.*13.*vers.Denique.lib.*2.Roman.*cons.*150.*n.*4.Præterea,etiamsi prætensa Concordata aliquid plùs dicerent, non esset Episcopus turbandus in possessione,in qua existit,quoad delicta extra officium,& Capellam,vt *suprà* firmatum est, cùm exceptio Concordatorum respiciat petitorium, quod dicitur, nihil habere commune cum possessione, *l.* 21.
*Naturaliter.§.Nihil commune.ff.de acq.poss.*Potuerũt enim superuenire noua concordata, aut præscriptio adminiculata titulo iuris communis, de quibus erit in petitorio agendum.

Et ita conclusum.

R. P. D. VBALDO.

Adrien seu nullius iurisdictionis, Lunæ, 28.Maij, 1612.

ARGVMENTVM.

Ecclesiam esse in diœcesi,& quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiuæ ex scripturis informibus,& exemplis exemplorum nullum faciunt gradum probationis.*
4 *Enunciatiuæ non probant, quando principaliter disputatur de enunciato.*
3 *Visitare potest Episcopus vicinior Ecclesias, etiam quæ sunt nullius.*

4 *Actus*

4 *Actus quando potest referri ad plures causas, siue titulos, eius probatio redditur dubia.*

5 *Seminario contribuere tenentur etiam, qui sunt nullius.*

6 *Exempti ratione Parochialium ad Synodum diœcesanam accedere tenentur.*

7 *Quasi possessio iurisdictionis non acquiritur, absque scientia, & patientia illius, de cuius praeiudicio agitur.*

8 *Territorij separatio arguitur ex exercitio omnimodæ iurisdictionis quasi episcopalis.*

Decisio LXV.

FVit resolutum, non probari, Monasterium, & Ecclesiã, de quibus in puncto, esse in diœcesi Adriẽsi,
1. cùm enunciatiuæ antiquæ, ad probandum adductæ, sint ex scripturis informibus, & exemplis exemplorum, quæ nullum faciunt gradum probationis, *Auth. Si quis in aliquo.* vbi Doct. *C. de edend.* vltra quod enunciatiuæ non probant, quando principaliter dis-
2. putatur de enunciato, vt in hoc casu. Felin. *in cap Per tuas, num. 10. vers. Secundò restringitur. de probat.* Put. *decis. 381. n. 3.* & fuit dictum *in causa Lucen. seu Nullius iurisdictionis,* 4. Maij, 1598. coram bon mem. Cardinali Seraphino, & *in Constantiensi iurisdictionis,* 16. Nouembris, 1607. coram Reuerendiss. Attrebatensi, & quoad Ecclesias inferiores enunciatiuæ nullæ dantur: sublatis autem enunciatiuis res reducitur ad prætensas visitationes, & alios actus iurisdictionales per Episcopum Adriensem in dictis Ecclesiis, qui cumulantur per informantes pro Episcopo. Et quidem quoad visitationes, illæ non videbantur obstare: quia ferè omnes fuerunt factæ post Concilium Trid. & sic potue-
3. runt fieri tanquam ab Episcopo viciniore, qui potest visitare Ecclesias, etiam quæ sunt nullius, *cap. 9. de re-*
4. *format. sess. 14* Et sic cùm actus possit referri ad plures causas, seu titulos, eius probatio redditur dubia ex allegatis per Surd. *cons. 168. sub n. 33. vers. Respondeo quoque. & num. seq. lib. 2.* Et licèt in dictis visitationibus Episcopus videatur appellari ordinarius: tamen dicebatur constare de errore, & eius loco fuisse scriptum ordinationes in visitatione; sed, non qua authoritate factæ fuerint, visitatio vero Sancti Petri de Fracta, quæ fuit facta ante Concilium, dicebatur facta ratione Curæ ad Ecclesiam translatæ ab Ecclesia Sancti Martini, quæ est in diœcesi Adriensi; non autem ratione loci, vel pertinentiæ dictæ Ecclesiæ Sancti Petri. Alij actus qui dantur, partim non poterant exerceri per Prælatos inferiores, vt ea quæ sunt Ordinis; ideò necessariò pro Ordinum collatione ad varios Episcopos fuit recursum. Conc. Trid. *de reform. c. 10. sess. 23.*
5. Partim fuerunt facti vigore eiusdem Concilij, vt contributio Seminario Adriensi, cùm teneantur contribuere etiam qui sunt nullius, *c. 8. circa med. de reform.*
6. *sess. 23.* vt etiam edicta pro celebranda Synodo, cum ratione Parochialium Rectores, & exempti ad Synodos diœcesanas accedere teneantur, *c. 2. §. Synodi quoque. sess. 24. de reformat.* Partim non sunt in actis; & omni casu actus prædicti non videbantur releuare
7. cùm non constet fuisse factos de scientia, & patientia Abbatis, sine qua non poterat ei inferri præiudicium. Doctores *in c. Cum Ecclesia.* vbi Rip. *n. 64. de caus. poss. & propr.* Abb. *in cap. Cùm contingat. n. 11. de for. comp.* Cæs. de Graff. *decis. 7. n. 9. de testibus.* Put. *dec. 181. n. 3. & 4. lib. 2.* & fuit tentum *in vna Aprutina iurisdictionis,* 19. Martij, 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio.

Non obstat, quod quælibet Ecclesia præsumatur esse intra fines alicuius diœcesis: quia hæc præsumptio videbatur tolli ex multis adductis pro Abbate ad
8. probandum, quod exerceat omnimodam iurisdictionem, & quasi episcopalem in Ecclesiis, de quibus in puncto, quod ipsum arguit separationem territorij. Rota *decis. 207. in fine, part. 2.* Franc. *in c. 2. §. Statuto n. 10. vers. Sed si per priuileg. de const. in 6.* Fedet. de Sen. *cons. 14. n 4 vers. situm.* Balb. *de praescript. 1. par. 5. par principal. q. 11. num. 7. & 8.* Et fuit dictum *in vna Salamantina iurisdictionis,* 9. Maij, 1580. coram Seraphino, & *Lucensi, seu nullius iurisdictionis* 4 Maij, 1598. coram eodem, & *in Burgensi iurisdictionis.* 16. Decembris, 1599. coram Orano; præterquam quòd etiamsi intraret præsumptio ex aduerso allegata; illa tamen non magis concluderet pro Episcopo Adriensi, quàm pro aliis; & in præsenti non agitur, an Abbas sit nullius; sed an sit in diœcesi Adriensi.

Et ita conclusum, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 18. Martij, 1613.

ARGVMENTVM.

Locum esse in aliqua diœcesi, an & quando probetur ex enunciatiuis.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua Papæ, quæ emanauit ad supplicationem partis, non probat in præiudicium tertij.*

2 *Clausula, si ita est, semper intelligitur in gratiis ad petitionem partis.*

3 *Enunciatiuæ non probant, quando principaliter agitur de veritate enunciati.*

4 *Enunciatiua, quæ emanauit à Summo Pontifice principaliter ad describendos fines diœcesis, probat locum enunciatum esse in diœcesi.*

5 *Enunciatiuæ antiquæ supra centum annos probant, si concurrant alia adminicula.*

6 *Enunciatiuæ antiquæ habent vim famæ, & sine possessione non releuant.*

7 *Enunciatiuæ eliduntur ex contrariis.*

Decisio LXVI.

FVerat resolutum die Maij præteriti coram me, Monasterium, & Ecclesias expressas in dubio tunc proposito, non probari esse in diœcesi Adriensi: quam resolutionem cùm impugnare conaretur modernus Reuer. Episcopus Adriensis ex multis iuribus nouiter productis, placuit idem dubium iterum proponere. Et Domini vtraque parte informante perstiterunt in decisis: quia quoad enunciatiuas illatas pro parte Episcopi fuit responsum in primis, quòd illa, quæ desumitur ex Bulla Martini V emanauit ad 1.
supplicationem partis vt probatur ibi. *Exhibita petitio continebat, quod Abbas Monastery S. Mariæ de Vangad. diœcesis Adriensis,* &c. & sic non probat in præiudicium tertij. Abb. *in c. Dudum, n. 3. & priuil. & in c. Dudum. n. 8 de decim.* Imol. *in Clem 1. col pen. de probat. Fuit aliàs.* certum est, quod in istis gratiis 2.
ad petitionem partis semper intelligitur clausula, *si ita est. c. 2. de rescr. vlt.* quòd super istis enunciatiuis incidenter probatis non videtur posse fieri fundamentum,
dum hodie principaliter agitur de veritate enunciati. 3.
Alex. *cons. 136. n. 11. lib. 1.* Aym. *cons. 29 sub n. 3.* Put. *decis. 381. in fin. lib. 1.* & fuit dictum *in d. decis.* Neque videbatur appropriari responsio data *in causa Theatina iurisdictionis S. Ioannis in Venere,* 4. Maij præteriti coram Decano: quia ibi agebatur de enunciatiua emanata

4. nata præsentialiter à Summo Pontifice ad scribendum fines diœcesis Theatinæ, vt in ea legitur: ideò fuit dictum eam probare: sed in casu nostro enunciatiuæ sunt propter illud, & incidenter probatæ vt dictum est. Prætereà esto etiam, quod dictæ
5. enunciatiuæ, tanquam antiquæ, vt supra centum annos, aliquid releuarent, vt per Abb. *cons.62.n.11. vers. in contrarium. p. 2.* cum alleg. tamen debent
6. concurrere alia adminicula, & signanter longæuæ possessiones, cùm habeant tantum vim famæ, quæ sine possessione non releuat. Achil. *decis. 6. de iure-patr.* Put. *decis.60. n.15.* & *decis.140. n.1. lib.1.* Cassad. *decis.2. de prob.* Rot. *decis.792. in princ. part. 1. diuers.* & fuit dictum *in causa Fesulana Prioratus*, 6. Iunij, 1611. coram Caualerio, & aliàs sæpè: quæ quasi possessio non videbatur hic adesse pro parte
7. Episcopi, cùm non dentur actus indubitati ad eam probandam, vt *infrà* apparebit: & in omnem euentum dictæ enunciatiuæ Episcopi videbantur elidi ex aliis contrariis pro Abbate. Rota *decis.676. n.6. part.1. diuers.* & fuit dictum *in Romana præeminentiarum*, 16. Decembris, 1585. coram Seraph.

R. P. D. PIROVANO.

Toletana, seu Nullius iurisdictionis, Lunæ, 26. Martij. 1612.

ARGVMENTVM.

Ordinarius potest visitare omnes Ecclesias suæ diœcesis: & si sint exemptæ, vel Nullius, potest eas visitare tanquàm Sedis apostolicæ delegatus, non obstantibus priuilegiis quibuscunque.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius habet intentionem fundatam in iure, visitandi omnes Ecclesias existentes intra fines suæ diœcesis,*

2 *Inhibendum non est Ordinario circa visitationem Ecclesiarum existentium intra fines suæ diœcesis absque causæ cognitione.*

3 *Visitare potest Episcopus omnes Ecclesias suæ diœcesis etiam exemptas, vel Ecclesias viciniores, quæ sunt Nullius tanquàm Sedis apostolicæ delegatus.*

4 *Vicinior præsumitur Episcopus loco Nullius, contra quem causa committitur.*

5 *Clausula,* Non obstantibus quibuscunque priuilegiis, *comprehendit quascunque personas, quantumuis priuilegiatas*

6 *Remissoria conceditur, stante releuantia articulorum.*

DECISIO LXVII

1. Visum est Dominis inhibitionem esse moderandam: quia, cum Illustrissimus Archiepiscopus Coletanus de iure communi habeat fundatam intentionem in iure visitandi omnes Ecclesias existentes intra fines suæ diœcesis, *ex cap. Conquerente. de
2. offic. Ordin.* donec cognoscatur, an aliquæ Ecclesiæ, vel loca sint exempta, vel Nullius; non est incipiendum ab inhibitione sine cognitione causæ. *cap. Cum personæ. de priuileg. in 6. cap. Constitutus. de relig. Domib.* Caputaqu. *decis.201. parte 1.* quod etiam fuit firmatum *in causa Calaguritana iurisdictionis*, 1. Iulij, 1605. quin omnis hæsitatio fuit sublata in materia visitationis per sacrum Concilium Trident. *cap.8. sess.7.* & *cap.8 de reformat. sess.21.* vbi derogatur quibuscunque exemptionibus, & Iudicum inhibitionibus; & datur Episcopis facultas visitandi, tanquàm Sedis apostolicæ delegatis: & ideo serenissimus Princeps Philibertus, quamuis prætendat, loca sui priotatus Castellæ esse exempta, seu Nullius; effugere non potest visitationem Illustrissimi Archiepiscopi Toletani, vti vicinioris, cui eadem facultas per sacrum Concilium *cap.9. sess.29. de reform.* attributa fuit. 3.

Nec dicatur, vti viciniori non competere facultatem: quia pro parte Serenissimi Principis negetur qualitas vicinitatis, quæ per Illustriss. Archiepiscopum, vti fundamentum eius intentionis, venir probanda.

Quia fuit responsum, illum præsumi viciniorem, 4.
contra quem causa committitur, *cap 8. de relig. Domib.* maximè cùm non controuertatur cum alio Episcopo vt fuit consideratum *in Calaguritana iurisdictionis*, 16. Iunij, 1608. coram Illustrissimo Attrebatensi. Et meritò, ne Ecclesiæ subtrahantur à superioritate Ordinariorum donec qualitas vicinitatis probetur in graue præiudicium animarum, præsertim in Ecclesiis parochialibus

Et quoad priuilegium Clem. VII. per quod conceditur exemptio locis Religionis S. Ioannis Hierosolymitani, etiam à visitatione, fuit dictum comprehensum esse sub derogatione Concilij *d. sess.2. cap.8.* & *sess.21. cap. 8.* quæ loquitur de locis exemptis: & eadem derogatio habetur in his, quæ sunt Nullius, *cap.9. sess.24.* & est sermo generalis ibi, *quibuscunque priui-* 5.
legiis non obstantibus, comprehendens quascunque personas, quantumuis priuilegiatas. Tiraquel. *de retract. consanguin. §.1. glos.14 n.96.* Sarnen. *in proœm. reg.q.4. col.4 vers. Istis tamen non obstantibus.*

In secunda parte dubij placuit Dominis remissoriã petitam pro parte Serenissimi Prioris esse concedendam post moderatam inhibitionem; tum, quia est releuans. Caputaq. *decis. 68. par.3.* Put. *decis.334. in fin. lib. 2.* & sæpiùs fuit resolutum, tum etiam, quia nec alia pars contradicebat, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurij, 4. Decembris, 1613.

ARGVMENTVM.

Ordinario non est inhibendum in exercitio iuris visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis quantumuis exemptas non obstantibus quibuscunque priuilegiis concessis ante Concilium Tridentinum.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio emanata contra formam rescripti, est nulla, & venit inprimis reuocanda.*

2 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis: & ideo contra eum non est incipiendum ab inhibitione.*

3 *Assistentia iuris non suffragatur Episcopo, quando inferior nititur priuilegio apostolico, & præscriptione; sed tunc manutentio datur potiùs inferiori.*

4 *Priuilegia eximentia à visitatione Episcopi, concessa ante Concilium Tridentinum, non suffragantur.*

5 *Ecclesiæ Religionis Hierosolymitanæ non sunt exemptæ à visitatione Episcopi; iis exceptis, in quibus ius visitandi ante Concilium Religioni, & militibus competebat.*

6 Testes

6 *Testes inualidi, & nulliter examinati non probant.*
7 *Ordinary appellatione comprehenditur etiam Prælatus inferior.*

DECISIO LXVIII.

FVit resolutum, standum esse in decisis: fundamenta enim decisionis videntur benè procedere, considerato rescripto commissionis obtentæ per D. Archiepiscopum, contra quem Papa noluit inhiberi nisi cau-
1. sa cognita; ideò inhibitio emanata absq. causæ cognitione, tanquam contra formam rescripti, sustineri non potest; sed omninò in primis venit reuocanda, *cap. Cùm dilecta. de rescript.* Paris. *cons.* 39. *num.* 9. *lib.* 1. Mandos. *de inhib. q.* 82. *num.* 2. Et ratio primæ decisionis benè conuenit: quia, dum prætenditur exem-
2. ptio à visitatione, non est incipiendum ab inhibitione contra Episcopum, qui habet fundatam suam intentionem, tam de iure communi, *cap. Cùm persona. de priuileg. in* 6. & aliis in decis. allegatis, quàm etiam tanquàm delegatus Apostolicus vigore decretorum sacri Concilij Trident. *cap.* 8. *sess.* 7. *cap.* 8. *de reform. sess.* 21. *cap.* 9. *sess.* 24 *de reform.*

Nec obstat, quòd ex dispositione *cap. Cùm personæ.*
3. D. Archiepiscopus iuuare se non possit: quia, etsi nitatur assistentia iuris, concurrente tamen præscriptione, & priuilegio apostolico Clementis VII relato in Constitutione Pij IV. in ordine decimaquarta, nedum inhibitio est firmata contra D. Archiepiscopum; sed manutentio ipsa esset danda ex eadem dispositione *cap. Cùm Personæ. in vers. Quòd si talis*, &c. Put. *decis.* 310. *lib* 2 quod etiam videtur firmatum *in Constantien. iurisdictionis*, 10. Nouembris, 1607. coram Reuerendissimo Attrebatensi, & *in Salamantina iurisdictionis*, 27. Iunij, & 17. Decembris, 1582. coram bon. mem. Card. Seraphino.

4. Quia fuit responsum, priuilegium prædictum, & eius confirmationem emanasse ante Concilium; & consequenter eis derogatum fuisse per idem Sacrum Concilium; quod etiam clariùs apparet ex Constitu-
5. tione 139. Pij V. & 88. Gregorij XIII. quibus confirmantur priuilegia Clementis VII. reseruata tamen visitatione iuxta decreta Sacri Concilij, in Ecclesiis, in quibus Religio, & milites episcopalem etiam, & temporalem iurisdictionem habent; & circa ea, quæ animarum curam, illiúsque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt, Et quamuis Pius V. in d. sua Constitutione noluerit vllum afferri præiudicium iuri visitandi Ecclesias parochiales, & alia beneficia curam animarum habentia, quod anteà Religioni, & militibus competebat; tamen D. Prior in hac reseruatione nullum potest constituere fundamentum, cùm non docuerit de huiusmodi iure anteà competenti.

Præscriptio autem allegata non etiam probatur: quia nec sententia anni 1544 vt dicitur producta, neque testes super immemorabili examinati faciunt aliquem gradum probationis, cùm sententia non sit in
6. forma probanti, & testes sint inualidi, & nulliter examinati, *cap. Cùm de testibus.* vbi Doct. Caputaq. *decis.* 266. *par.* 2.

Non obstant responsiones datæ ad decreta Concilij *suprà* allegata; videlicèt, quòd *cap* 9. *sess.* 24. loquitur de Ecclesiis sæcularibus; non autem de regularibus, & de locis exemptis; non autem de his, quæ præter exemptionem habent etiam iurisdictionem, quales sunt Ecclesiæ, de quibus agitur: & item concedat ius visitandi Ordinario viciniori, qualem non constat D. Archiepiscopum esse. Cùm autem *cap.* 8 *sess.* 7. loquatur de Ordinariis, quorum appellatione
7. comprehenditur D. Prior, etsi sit inferior iuxta resolutionem *in Salamantina iurisdictionis*, 9. Maij, 1580. coram bon. mem. Card. Seraphino. Et *cap.* 8. *sess.* 21. non comprehendat Prioratus militum S. Ioannis, cùm sint Præceptores, & non Commendarij, qui propterea à Superioribus sui Ordinis, non autem ab Ordinario debent visitari.

Prædicta enim tolluntur ex Constitutionibus Pij V. & Gregorij XIII. suprà allegatis, in quibus expressè conceditur Ordinariis, vti Sedis apostolicæ delegatis, visitatio circa ea, quæ curam animarum, illiúsque exercitium, & Sacramentorum administrationem concernunt. Prætereà, quòd loca, de quibus agitur, comprehendantur, vel non comprehendantur sub decretis Sacri Concilij, respicit petitorium, & altiorem requirit indaginem. Interim autem donec cognoscitur, non est incipiendum ab inhibitione, vt dictum fuit *in prima decis.*

Et ita ex prædictis Domini confirmarunt primam resolutionem quoad visitationem.

R.P.D. MARTINO ANDREA,

Nullius, seu Squillacen. iurisdictionis, Veneris, 4. Martij, 1616.

ARGVMENTVM

Territorium quando dicatur exemptum, & Nullius diœcesis, latè in hac decisione explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio non datur absque læsione.*
2 *Loca exempta, licèt non sint de diœcesi; sunt tamen in diœcesi.*
3 *Prouincia plures comprehendit sub se diœceses.*
4 *Sententia præiudicat ei, ad quem primo loco spectabat definitio, licèt sit lata contra alterum, si sciēs permisit alterum subditum agere.*
5 *Sententia in causa status facit ius quoad omnes.*
6 *Sententia facit vehementissimam præsumptionem boni iuris.*
7 *Locus exemptus, in quo abdicatur ab Ordinario omne ius episcopale, & transfertur in inferiorem, efficitur proprium territorium inferioris, & non est amplius, neque de diœcesi, neque in diœcesi.*
8 *Decisio* in causa Constantien. iurisdictionis, 18. *May*, 1611. *ibi coram Attrebatensi declaratur.*
9 *Verba enunciatiua in dubio accipienda sunt demonstratiuè; non autem taxatiuè, nec limitatiuè.*
10 *Enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de veritate enunciati.*
11 *Enunciatiua vt probent, locum esse in diœcesi, debet concurrere aliquod adminiculum longæua possessionis.*
12 *Locus, in quo inferior exercet iurisdictionem quasi episcopalem in hominibus, tam de Clero, quam de populo, censetur verè, & realiter Nullius diœcesis, etiamsi sit circundatus limitibus Episcopatus.*
13 *Enunciatiua plures, antiquissima, & a diuersis personis emanata, plenè probant, etiam contra tertium.*
14 *Sententia antiqua probat etiam sine actis.*
15 *Dictio, scilicet, regulatur secundum subiectam materiam, & quo casu stet declaratiuè.*

16 *Perti-*

16 *Pertinentiarum appellatione quæ veniant.*
17 *Scientia præsumitur ex lapsu longi temporis.*
18 *Scientia præsumitur ex actuum multiplicitate.*
19 *Obseruantia declarat, quid in priuilegiis, & concessionibus comprehensum fuerit.*
20 *Pertinentiarum appellatione quæ veniant, declaratur ex obseruantia.*
21 *Solennitates supplentur ex beneplacito apostolico.*
22 *Consensus Capituli præsumitur ex temporis antiquitate, vna cum obseruantia, etiam quod enunciatus, aut reseruatus non appareat.*
22 *Beneplacitum apostolicum præsumitur ex temporis diuturnitate, vnà cum obseruantia.*
24 *Locũ non esse nullius diœcesis, non probatur ex dispensationib. matrimonialib. & excommunicationib. in forma*, Significauit, *directis Episcopo, intra cuius fines locus esse prætenditur.*
25 *Episcopi in casibus, in quibus vigore Concilij Trident. iurisdictionem in exemptos exercere possunt, non procedunt vti Ordinarij, sed vti delegati Sedis apostolicæ.*
26 *Seminario contribuere tenentur etiam qui sunt Nullius diœcesis, si aliter non sint exempti.*
27 *Obseruantia præscripta non interrumpitur per litẽ.*
28 *Lis non interrumpit quasi possessionem, quando sententia fertur pro processore.*
29 *Priuilegia concessa Monasterio, ac rebus, & non personis, censentur realia, & perpetua, & suffragantur quibuscunque personis, ad quarum manus ipsa bona deuenerint.*
30 *Priuilegia concessa successorib. censentur perpetua.*
31 *Priuilegia concessa Monasterio, seu loco, & eius bonis, censentur perpetua, & suffragantur successoribus.*

Decisio LXIX.

Lata sententia per Illustriss. D. Card. Farnesium, vigore Commissionis cum clausula, *appellatione remota*, in qua de voto Dominorum meorum Manzanedi, & Pamphilij pronunciatum fuit, omnimodam ordinariam iurisdictionem in spiritualibus, & temporalibus, quam habebant Episcopi Squillacenses ante, & de tempore donationis Theodori, Ioannis, & Donati in Parochos, & Parochialium casalium Serræ, Spatulæ, Biungi, Montauri, & Gasparinæ, spectasse, & spectare ad Priorem, & Monasterium Sancti Stephani de Nemore venerabilis Congregationis Carthusiensis, eósdemque in eorum possessione, seu quasi iurisdictionis præfatæ fore, & esse manutenendos; illisque ex apostolicis indultis licuisse, & licere consecrationes, chrisma, cæteràsque episcopalis officij indigentias, à quo voluerint Episcopo consequi., vt latiùs sententia *Summ. n.* 9. Cùm aduersùs eam episcopus non acquiescens causam restitutionis in integrum, prout de iure Illustriss. D. Cardinali Lancellotto de voto Rotæ committi obtinuisset; pro eodem voto habendo fuit dubitatum coram me, an constaret de iustis causis restitutionis in integrum Et Domini, vtraque parte informante, non constare censuerunt, nisi obstet excessus quoad loca, de quo videatur.

Nam ex donationibus, tam Comitis Rogerij, quam Theodori, Ioannis, & Donati, Episcoporum Squillacensium à Sede apostolica confirmatis, necnon ex priuilegiis eiusdem Sedis, Monasterio S. Stephani concessis, vna cum obseruantia subsequuta, apparet
1. manifestè de iustitia d. sententiæ. Vnde cessat læsio, sine qua non datur restitutio. Rota *decis.* 1. *de rest. in integr. in nou.* Seraph. *decis.* 1238 *num.* 1. & fuit dictum *in Cæsaraugustaua fructuum*, 26. Iunij, 1602. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno, & *in Tamburinij Tom. III.* *Marsicensi pecuniaria*, 26. Iunij, 1609. coram Reuerendissimo Bononiensi, & aliàs sæpè.

Nec pro læsione probanda suffragatur, in sententia loca, de quibus agitur, enunciari Prouinciæ Reginensi; cuius contrarium, imò quòd sint in diœcesi Squillacensi, patere dicebatur ex nonnullis ex dictis iuribus. Vnde, licèt prædictæ donationes, ac priuilegia, & confirmationes apostolicæ continerent exemptionem quãtumuis amplissimam, ita quòd dicta 2.
loca, vti exempta, non essent ampliùs de diœcesi; attamen in diœcesi permanebant, *c. Cùm Episcopus. & ibi* Gemin. *n.* 3. Franc. *n.* 2. *de offic. Ordin. in* 6. cum aliis adductis *in Constantien. iurisdictionis*, 18. Maij, 1611. coram Reuerendissimo Attrebatensi: & hic per informantes: quia simul stare possunt, quòd dicta 3.
loca sint in Prouincia Reginensi, & nihilominùs sint in diœcesi Squillanensi, ex quo Prouinciæ nomen est generale, plures comprehendens sub se diœceses, *cap.* 26. *q.* 3. Bart *in Extrauag. Qui sint rebelles. §. Lombardiæ. n.* 7. Ruin. *cons.* 22. *num.* 4. & 5. *lib.* 1. & habetur in Prouinciali omnium Ecclesiarum, in quo Squillanensis Episcopus est descriptus inter alios Suffraganeos Archiepiscopi Reginensis.

Præterea dicta casalia non fuerunt simpliciter exempta à iurisdictione Episcopi Squillacensis: verùm etiam cum omnibus suis hominibus, tam de Clero, quam de populo, subiecta Monasterio S. Stephani, & illius Priori, quibus per Episcopos Squillacenses fuit concessum omne ius, omnisque iurisdictio, & correctio, quæ in dictis casalibus ipsis competebat; adeò quòd Episcopi nullum ius sibi retinuerint in eis, etiam quoad consecrationes, ordinationes, cæteràsque episcopalis officij indigentias, quas à quocunque voluerint Episcopo recipiendi eis tribuerunt facultatem, vt in donationibus præfatorum Theodori, Ioannis, & Donati, ac confirmationibus apostolicis Vrbani II. & Honorij III. aliorúmque Pontificum. *Summ. n.* 2. & 3. Quod etiam patet ex antiquissima sententia lata de anno 1283. per cantorem Cathacen. Delegatum apostolicum, *eodem Summ. n.* 4. in qua narratis, ac visis donationibus, & confirmationibus supradictis: necnon examinatis testibus declaratur, Syndicum dicti Monasterij liquidè, & plenariè suam intentionem probasse; videlicet, quòd spiritualia præfatorum casalium pleno iure spectabant ad Monasterium, & à longis retrò temporibus vsque tunc ab eo pacificè tenebantur, & possidebantur. Quæ sententia, etsi lata fuerit inter Priorem Monasterij, & Archidiaconum Squillacensem, & sic inter alios; attamen plenè probat contra modernum D. Episcopum, ex quo illius præ- 4.
decessor, ad quem primo loco spectabat defensio, permisit, Archidiaconum agere, *cap. pen. de re iudic. l. Sæpè. ff. eod.* Et quia dicta sententia fuit lata in cau- 5.
sa status, *l. Ingenuum. ff. de stat. homin.* Alex. *in d. l. Sæpè. n.* 56. Achil. *decis.* 5. *de sent. & re iudic.* Seraph. *decis.* 1422. *n.* 8. Et in omnem casum facit vehementissimam præsumptionem boni iuris, vt ait Seraph. 6.
vbi supra, in vers. Verum Put. *decis.* 133. *in fin. lib.* 1. Concurrente maximè illius antiquitate, & obseruantia circa exercitium omnimodæ iurisdictionis in casalibus præfatis, quæ obseruantia, & antiqua possessio Monasterij, optimè probatur, tam ex testibus pro illius parte formaliter examinatis, *Summ. n.* 67. & 8. quàm ex authenticis scripturis in processu *d. fol.* 209. *vsque ad* 240.

Vnde sequitur, quòd cùm omnis iurisdictio, 7.
quæ Episcopo in dictis locis competebat, fuerit ab eo totaliter abdicata, & in Priorem, ac Monasterium translata, dicta loca, & casalia fuerunt effecta proprium territorium ipsius Monasterij, & non sunt

 amplius,

ampliùs, neque de diœcesi, neque in diœcesi Squillacen. Gloss. *in Clem.* 1. §. *Volumus in verb. Diœcesanus*, & ibi Card. *n.* 2. *in* 4. *quæst.* Abb. *num.* 15. Imol, *n.* 28. Vital. *num.* 4. *de foro compet.* Anchar. *in c. Postulasti. num.* 45. *ad fin. vers. licèt rationes. eod. tit.* Franc. *in cap.* 2. §. *Statuto. num.* 10. *ad fin. vers. Sed si per priuilegium. de const. in* 6. Rot. *decis.* 207. *in fin. p. r.* 2 *diuers.* & fuit resolutum *in Nullius iurisdictionis*, 19. Martij, 1686. coram Bubalo, *& in Vrbinatensi iurisdictionis*, 19. Maij, 1594. coram Gyptio, & *in Burgensi iurisdictionis*, 16. Decembris, 1594. & 28. Aprilis, 1595. coram Orano, & *in Nullius, seu Lucen. iurisdictictionis*, 12. Februarij, 1596. coram Nantica. Et *in Constantiensi iurisdictionis*, 16. Nouembris, 1607. coram Reuerendissimo Attrebatensi, & nouissimè *in Adriensi, seu Nullius iurisdictionis*, 28. Maij, 1612. & 21. Martij, 1613. coram R.P.D. meo Vbaldo.

8. Hinc patet responsio ad aliam decisionem Reuerendissimi Attrebaten. *in causa Constantien. iurisdictionis*, 18. Maij, 1611. quia dicta decisio fuit facta cum præsuppositto, quòd parochiales, de quibus ibi agebatur, essent in Diœcesi Constantiensi; & priuilegia, quibus Abbas S. Gailli nitebatur, solum continebant simplicem exemptionem, & eam restrictam ad Monasteria, & eorum membra; non autem ad loca, & castra, siue populum: & denique ibi non fuerat abdicatum omne ius episcopale, & translatum in Abbatem provt hæc omnia in contrarium se habent in casu nostro.

Illa igitur enunciatio in prima donatione Comitis Rogerij, & aliæ in confirmationibus Vrbani, & Honorij, ac in dicta sententia Delegati, quatenus dicta casalia enunciantur diœcesis Squillacensis, referri
9. potest ad tempus, antequàm essent nullius diœcesis: vel dicta verba stant demonstratiuè, vt in dubio accipienda sunt, non taxatiuè, nec limitatiuè. Bart. *in l. Cùm pater.* §. *Mensæ. num.* 8. *ff. de leg.* 2. Dec. *cons.* 183. *num.* 1. *vers. Et ad hoc facit. Et cons.* 468. *num.* 5. Crauet. *cons.* 501. *num.* 5. Ceph. *cons.* 137. *num.* 37.
10. Vel non probant quando, provt in hoc casu principaliter agitur de veritate enunciati. Put. *decis.* 38. *in fin. lib.* 1. Veral. *decis.* 19. *num.* 4. *par.* 2. & in specie fuit dictum *in Lucen. seu nullius iurisdictionis*. 4. Maij, 1598. coram Seraphino, *inter impressas decis.* 1178. *n.* 2. & *in dicta Adrien. seu nullius*, coram D. Vbaldo;
11. stante maximè, quod non concurrit aliquod adminiculum longæuæ possessionis pro Episcopo, sed pro Priore, & Monasterio: vt esse necessarium dixit Rota
12. *in dicta Adrien.* Et in omnem euentum, postquàm Monasterium retinet territorium distinctum per vnam leucam, in quo extant dicta loca, vnà cum iurisdictione quasi episcopali in homines, tam de Clero, quàm de populo, vt in trina donatione Comitis Rogerij, *Summ. n.* 1. & in dictis concessionibus Episcoporum Squillacensium, apostolica authoritate vallatis, sequitur manifestè, dictum Monasterium, & dicta loca, & casalia esse verè, & realiter nullius, etiamsi dictum territorium sit circundatum limitibus Episcopatus Squillacensis, vt in puncto fuit dictum *in Calaguritana, seu nullius iurisdictionis*, 7. Februarij, 1607. coram Reuerendissimo Attrebatensi, per Gloss. *in d. Clem.* 1. §. *Volumus in verb. Diœcesanus*, cum aliis ibi allegatis.

Non obstat, quòd sententia declaret, ad Monasterium spectare omnimodam iurisdictionem, quam habebant Theodorus, Ioannes, & Donatus, Episcopi Squillacenses: & tamen de priuilegio Theodori non constet, nec constare possit: quia Fratres loca, de quibus agitur in tempore Theodori nondum acquisiuerant: priuilegium autem Ioannis loquatur tantummodo de loco Arsafiæ; tertium verò priuilegium Donati videatur restrictum ad eundem locum Arsafiæ, scilicet, Montaurum, Litianum, & Aruncum, non autem ad Castra Gasparinæ, & aliorum locorum, de quibus in sententia.

Nam quoad priuilegium Theodori, satis illud probatur ex narratiua Episcoporum Ioannis, & Donati, necnon ex confirmatione Honorij III. & narratiua sententiæ dicti Iudicis apostolici de anno 1283. quæ quidem enunciatiuæ, cùm sint plures, & à diuersis personis emanatæ, & antiquissimæ, plenè probant, etiam 13.
contra tertium. Bald. *in l. Cum aliquis. num.* 4. *vers. Item quod dicit.* Salycet. *num.* 3. *vers. Si tamen plura.* Castren. *num.* 7. Ias. *n.* 4. *C. de iur. delib.* Aret. *in c. Cùm causam. num.* 23. *de probat.* Crauet. *de antiq.* 1. *par.* §. *Ampliatur. num.* 14. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 1. *tit.* 6. *num.* 21. Put. *decis.* 209. *num.* 1. & *decis.* 359. *in fin. lib.* 2. Verall. *decis.* 336. *n.* 6. & *decis.* 544. *n.* 2. *parte* 3. Rot. *decis.* 684. *n.* 1. *parte* 1. *vers. Et præsertim.* Quia in dicta sententia non solùm enunciantur donationes omnium supradictorum Episcoporum; sed etiam affirmatiuè dicitur de illis per instrumenta eorundem Episcoporum euidenter ipsi Iudici constitisse: & cùm dicta sententia sit de antiquo, non solùm 14.
vltra 100. verum etiam 300. annos probat etiam sine actis Bald. *in l. Emancipatione. n.* 3. *C. de fid. instrum.* Alex. *cons.* 30. *num.* 7. *lib.* 6. Dec. *cons.* 375. *n.* 3. Gabr. *de sent. conclus.* 4. *n.* 34. Cassad. *decis.* 3. *sub n.* 2. *de procur.* Put. *d.* 338. *lib.* 2. Ant. August. *decis.* 145. *lib.* 3. & fuit sæpissimè resolutum.

Quo verò ad priuilegia Ioannis, & Donati, quòd, scilicet, verè comprehendant dicta loca, & casalia, provt illa comprehendebat etiam priuilegium Theodori; patet ex eo, quia dicta tria priuilegia confirmant donationem à Comite Rogerio factam Beato Brunoni de Monasterio, & loco Arsafiæ, cum omnibus pertinentiis suis, in spatium vnius leucæ pro dore dicti Monasterij qui locus Arsafiæ, licèt non exprimatur in prima donatione; tamen exprimitur in secunda, & in vtraque designatur, & nominatim circunscribitur situs dicti loci, videlicet, inter locum Arenæ, & oppidum Styli super territorio dicti loci Styli, provt etiam exprimitur in tertia donatione. Dicta autem prima donatio fuit confirmata per Vrbanum II. & Episcopum Theodorum, vt in ea dicitur, & successiuè, tam prima, quàm reliquæ per dictum Vrbanum, per Ioannem, & Donatum Episcopos, ac demùm per Honorium III. *Sum.* 1. *num.* 1. *&* 2. ita quòd sumus certi, quòd dictum Monasterium, & dictus locus Arsafiæ existit inter Arenam, & oppidum Styli, & in territorio dicti oppidi Styli. Vnde, cùm Episcopus in sua septima positione, & testes super ea inducti, *Summ. num.* 10. concludentissimè probent, quod dictum Monasterium, & casalia terræ Spatulæ, & Biungi sunt intra territorium eiusdem oppidi Styli: & quoad Montaurum, & Gasparinam habeamus donationem tertiam Rogerij confirmatam, in qua specificè dicta casalia nominantur. Vtique necesse est, fateamur, quòd omnia dicta loca fuerunt comprehensa in dictis priuilegiis Episcoporum Squillacensium, & confirmationibus apostolicis: ac propterea dicta sententia D. Cardinalis in aliquo non grauauit.

Vlteriùs, etsi in priuilegio Donati fiat mentio de loco Arsafiæ, scilicet, Montauro, Litiano, & Arunco, tamen per illam dictionem, *scilicet*, non restringitur concessio, sed potiùs ampliatur, provt est de natura illius dictionis, quæ regulatur secundùm subiectam materiam, vt dicit Fulgos. *cons.* 147. *num.* 2. 15.
& propterea, cùm subiecta materia in casu nostro non admittat, quòd ista dictio, *videlicet*, stet restrictiuè: quia non concordaret cum præcedentibus donationibus ibidem confirmatis; ideò potiùs dicendum est,

est, quòd stet declaratiuè, & quòd propterea non excludat alia casalia, vt in puncto declarat Dec. *cons.*47. *num.*2.*vers. Sed prædictis.* vbi dicit, quòd in istis terminis illa dictio, *videlicet*, debet intelligi declaratiuè; ita vt non excludat alia loca sita in territorio, & contenta in dispositione, ad quam fuit habita relatio.

Et tanto magis, quia in dicto priuilegio Donati post expressionem loci Arsafiæ, Montauri & Liuiani, & Arunci, sequuntur alia verba generalia cum omnibus pertinentiis suis, &c. prout in alio priuilegio Ioannis, & in donatione Comitis Rogerij, ad quam se referunt dicta verba, & similia reperiuntur expressa, quarum pertinentiarum appellatione veniunt om-
16. nia ibi existentia, quamuis sint penitùs separata, *l. Si quando la prima. C. de bon.vacant. lib.*10. Bald. *in c.*1.*n.*2.*de Capit.qui cur.vend.* Mandel. *cons.*322.*n.*34. & quicquid concedens ibi habebat. Alex *cons.* 105. *n.*2.*lib.*6. Imò, licèt de eo tempore nondum existerent omnia dicta casalia: sed aliqua postmodum fuissent fabricata, vt de casali Serræ deponit Ioannes Baptista Spatea Notarius super 81. interrogatorio; nihilominùs in dictis priuilegiis, & donationibus adhuc essent comprehensa. *l. Verbum illud pertinere. in fin. ff. de verb signif.* Paris. *cons.*58.*n.*43.*lib.*3. Decian. *cons.*123. *n.*28.*eod.lib.*3. Præsertim, quia in priuilegiis dictorum Ioannis, & Donati, leguntur hæc verba: *Cum omnibus pertinẽtiis, & cum omnibus hominibus, tam de Clero, quàm de populo, quos ad præsens præfatum Monasterium habet, vel in posterum habiturum est, de extraneis quoque omnibus, qui in potestate ipsius Monasterij habitant, vel habitaturi sunt.*

Omnis denique cessat difficultas, ex antiquissima obseruantia, subsequuta, & vsque de præsenti continuata, ex qua apparet, Monasterium semper, & continuè omnimodam iurisdictionem spiritualem, & temporalem in dictis casalibus exercuisse, & exercere, vt in dicta sententia Delegati de anno 1283. & depositionibus testiũ pro parte Monasterij examinatorum, quorum aliqui non solùm deponunt de scientia, & patientia Episcoporum; sed etiam de actibus positiuis
17. vltrà quòd dicta scientia præsumitur ex lapsu longi temporis. Rot. *decis.*28.*n.*7.& *decis.*147.*n.*3 *par.*1.*diuers.* Vbi, quòd in pluribus causis ita fuit resolutum: & *decis.*166.*n* 2.*vers. Secundo, ex lapsu temporis. ead. par.* 1. Et fuit dictum *in Hispalen. legitimitatis*, 11. Maij,
18. 1612. coram R. P.D. meo Vbaldo, quemadmodum præsumitur ex actuum multiplicitate. Abb. *in c. Cùm Ecclesia n.*25. *de caus. possess. & propriet.* Aym. *de antiq.tempor.*4.*par.* §. *Materia. n.*62. Put. *decis.*217. *in fin.* & *decis.*164.*n.*2. *vers. Concurrebat etiam. lib.*1. Rot. *d. decis.*166. *n.*4. *par.*1. Seraphin. *decis.*306. *n.*7. & fuit resolutum *in Calaguritana iurisdictionis de Ognate,*
19. 7. Maij, 1610. coram Illustrissimo Lancelloto. Quæ obseruantia declarat, quid in præfatis donationibus, & priuilegiis fuit actum, & verbis comprehensum, *l. Sed & Iulianus. §. Proinde. ff. Ad Macedon.* Castr. *cons.*347.*num.*4.*lib.*1. Crauet. *cons.*101.*n.*3.& *cons.*211. *n.*8. Gabr. *cons.*66.*n.*24.*lib.*2. Rot. *diuers. decis.*571.*n.*3.
20. *p.*1. Seraphin. *decis.*600. *n.*3. Et in terminis de interpretatione verbi, *pertinentiarum*, ex obseruantia post concessionem tradit Mandel. *cons.*538.*n.*9.

Vnde etiam tollitur aliud obiectum de defectu cõsensus Capituli in priuilegiis Ioannis, & Donati, in quibus neque etiam fuit enunciatus, aut reseruatus. Nam, vltrà quod interuenisse narratur in litteris Honorij III. & in dicta sententia, & omisso, quòd apostolica authoritas, de qua in confirmationibus Vrbani
21. II. & d. Honorij III. supplet istam, & alias solennitates. Abb. *cons.*41.*n.*3.*lib.*1 *sæpius canonizato*, & in specie de hoc defectu consensus Capituli tradit Capic. *decis.*16. *n.*1. *in fin. & seq.* Rebuff. *in comp alien. rer.* *eccles. num.*15. *vers. Fallit quando Papa.* & *num.*95. *in fin* Seraph. *decis.*338. *num.*2. & 3. Ex dicta temporis 22.
antiquitate, vnà cum longissima, & antiquissima obseruantia, dictus consensus interuenisse præsumitur, etiam quod in dictis priuilegiis enunciatus, aut reseruatus non appareat Alex. *cons.*79.*num.*3. *in fin. & seq. lib.*1. & *cons.* 219. *num.*16. *lib* 6. Dec. *cons.*341. *n.*13. *vers. non obstat, si dicatur.* & *cons.*409 *n.*11. *vers. Non obstat illud.* Roland. *cons.*99.*n.*34.*lib.*2. Gozad. *cons.*73. *n.*29. Cephal. *cons.* 47. *n.*10. *& seq.* & *cons.* 90. *in fin.* Surd. *cons.* 28. *n.* 116. Et hanc sententiam esse communem & veram, ait Felin. *in cap. Albericus. n.*4. *in fin. vers. si autem in instrumento. de testib.* Idem *in c. Sicut n.* 33. *vers. septimò, & vltimo. de re iudic.* Redoan. *de rebus Eccles. non alien. q.*39. *n.*3. & 29. *in fin.* quam etiam perpetuò sequuta est Rota, attestante Seraph. *decis.* 141. *num.* 3. & constat ex Put. *decis.* 355.*n.*2. *lib.*1. & *decis.*365. *n.*7. *lib.*2. Et ex aliis antiquis, & modernis decisionibus, vt *in Conchen. fructuum*, 10. Februarij, 1586. coram Gypsio *Tarraconen. Sacristiæ*, 9. Iunij, 1600. coram Iusto *Papien. bonorum*, 10. *Maij*, 1602. coram bon mem. Card. Pamphilio. *Calaguritana de Alberite.* 16. Iunij, 1608. coram Reuerendissimo Atrebatensi. & *in Papien. dotis, & Legatorum*, 20. Decembris, 1610. & 16. Iunij, 1611. coram R.P.D. meo Pamphilio, in quibus, & aliæ referuntur.

Defectus autem consensus apostolici gratis allegatur, cùm nedum fuerit enunciatus in prima donatione Comitis Rogerij, sed etiam expressæ adsint confirmationes Vrbani II. & Honorij III. *Summ. num.* 3. in quibus tam præfatæ donationes Rogerij, quàm priuilegia, & concessiones Ioannis, & Donati confirmantur. Et nihilominùs ille præsumeretur ex diu- 23.
turnitate temporis 500. annorum iuncta obseruantia perpetua, & inconcussa, etiam quòd reseruatus non fuisset ex prædictis.

Non obstat prætensa inobseruantia: quia non probatur. Nam quoad Ordinum collationes, Ecclesiarum consecrationes, & alias episcopalis officij indigentias potest Monasterium Indultis apostolicis, ea à quocunque maluerit Episcopo petere, & exerceri facere. Quo verò ad dispensationes matrimo- 24.
niales, & excommunicationes pro reuelationibus in forma *Significauit*, ea per Sedem apostolicam solis Episcopis diriguntur. Et propterea ipsi D. Episcopo suffragari non possunt, vt in simili fuit dictum *in villa Adrien. seu nullius iurisdictionis*, 28. Maij 1612. & 18. Martij, 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo. Quòd autem D. Episcopus in multis casibus hodie vigore Concilij possit exercere suam iurisdictionem in exemptos, & qui sunt nullius, hoc in sententia non fuit ademptum; & ideò non grauauit, cùm Episcopi in dictis casibus non pro- 25.
cedant vti Ordinarij, sed tanquàm delegati Sedis apostolicæ, vt fuit in specie consideratum *in eadem causa.*

Nec subsistit in facto, quòd aliqua lis vnquam fuerit ab anno 1566. inter Priorem, & Episcopum super iurisdictione ista, nisi ab anno 1597. citra, vt in litteris Cardinalis Alexandrini. *Summ Episcopi, num.* 9. quæ magis videtur fuisse extraiudicialis, & de facto, quousque de anno 1606. hæc causa fuit commissa, & actus ex aduerso allegati, *Sum. num.* 8. sunt super contributione Seminarij, quæ nihil commune habet cum iurisdictione, cùm ad contri- 26.
butionem Seminarij teneantur etiam qui sunt nullius diœcesis, si aliter non sint exempti, vt ex Decreto Sacri Concilij *sess.*23. *cap.*18. *circa med.* firmauit Rota coram R. P. D. meo Vbaldo. Et quidquid sit de initio istius litis; & omisso, quòd illa obseruantia

iam fuerat præſcripta de tempore litis motæ, vnde non potuit interrumpi. Card. *conſ.*131. *num.*4. Abb. *in cap. Auditis*, *num.*10. *de præſcript.* Felin. *in c. Illud*, *num.*13. *eod. tit.* Cùm appareat manifeſtè de antiquiſſima Prioris, & Monaſterij quaſi poſſeſſione iuriſdictionis præfatæ, quam etiam poſt litem iure medio continuarunt, ac demum fauorabilem ſententiam obtinuerunt, huiuſmodi lis ad interrumpendam eorum
28. quaſi poſſeſſionem obeſſe non potuit: quia interruptio non inducitur per litem, quando ſententia fertur pro poſſeſſore. Felin. *in d. cap. Illud*, *n.*17. *in* 14. *concluſ.* Balb. *de præſcript.* 6. *part. princ.*3. *part. q.*4. *n.*37. Rot. *deciſ.*534. *num.*6. *part.*1. *diuerſ.* Card. Seraph. *deciſ.*1027. *num.*14. & *deciſ.*1273. *num.*3.

Poſtremò, non obſtat, quòd per mutationem Monachorum Carthuſienſium, & inductionem Ciſtercienſium in dicto Monaſterio, fuerint extincta priuilegia ipſis Carthuſienſibus, vt *ſuprà* conceſſa: & licèt deinde ſuppreſſo Ordine Ciſtercienſium poſt annos 300. ſuperuenerit priuilegium Leonis X. de nouo concedentis domum S. Stephani dictis Carthuſienſibus: attamen hoc fuit cum ſolis priuilegiis, quæ ipſi habebant in aliis eorum Domibus, inter quæ non probatur adeſſe priuilegia epiſcopalia. Nam vltra quòd dicta conceſſio Leonis de præfata Domo facta fuit cum omnibus, & ſingulis eius mobilibus, & immobilibus, bonis, iuribus, & pertinentiis ſuis, vt in ea legitur expreſsè, cùm dicta priuilegia, vt conſtat ex præfatis donationibus, & conceſſionibus Epiſcoporum Squillacenſium, ac confirmationibus apoſto-
29. licis, fuerint conceſſa ipſi Monaſterio, necnon locis, ac bonis eidem donatis, & ſic rebus, & non perſonis; ideò fuerunt realia, & perpetua, & conſequenter illa ſuffragantur Priori, & Monachis S. Stephani de Nemore, ad quos Monaſterium, & loca, bonáque præfata deuenerunt, *l. Ætatem*, *§. fin. l. Forma*, *§. Quanquam*, *ff. de cenſib.* Rot. *deciſ.*4. *de priuileg. in antiq.* Dyn. *in reg. priuilegium*, *num.*7 & *ibi.* Ioan. Andr. *num.*1. *in* 4. *caſ.* Franc. *num.*3. *in fin. verſ. Aliquando*, & 4. *de reg. iur. in* 6. Bart. *in l.*1. *num.*2 *ad fin. verſ. Si verò priuilegium conceditur rei*, & *ſeq. ff. de conſtit. Princ.* Anchar. *conſ.* 327. *num.*2. *verſ. Primò namque.* Natt. *conſ.*627. *num.*12. & *ſeq.* Idem *conſ.*649. *num.* 16. & 17. Menoch. *conſ.* 276. *num.* 8. & *præſumpt.*103. *num.*24. *lib.*3. Surd. *conſ.*515. *num.*26 vbi alios cumulat Schrader. *conſ.*23. *num.*62. *verſ. Deinde quoque. lib.*2.

Et tantò magis, quia dictum Monaſterium, & dicta loca, & bona fuerunt donata, & confirmata Beato Brunoni, illiúſque Sociis, & ſucceſſoribus, ac cum omnibus hominibus, tam de Clero, quàm de populo quos tunc prædictum Monaſterium habebat, vel in poſterum habiturum eſſet de extraneis quo-
30. que tunc habitantibus, & habitaturis. Vnde ſine dubio illa priuilegia competunt Carthuſianis ibi hodie degentibus, & in homines, tam de Clero, quàm de populo, & extraneos omnes ibi nunc habitantes. Bald. *conſil.* 159. *num.* 4. *verſ. Primò*, *namque*, *lib.*3. Crauet. *conſil.* 404. *num.*5. latè Schrader. *vbi ſuprà*, *num.* 62. *verſ. Et hoc potiſſimum*, & *verſ. Idem eſt.* Menoch. *de præſumpt.*103. *num.* 44. *verſ. Nonò ſumitur*, *lib.* 3. Etiam quòd dicti Carthuſienſes olim exinde receſſerint, attento, quòd poſtea ad eundem locum fuerunt per Leonem X. redintegrati;
31. & dicta priuilegia Ordinem, & perſonam Monachorum non reſpiciunt; ſed fuerunt conceſſa Monaſterio, ſeu loco, & ipſius bonis. Innoc. *in cap. Abbate*, *in fin.* Butr. *num.* 22. Abb. *num.*16. *ad fin. de verb. ſignif.* Franc. in iſtis terminis *in cap. Cùm perſonæ*, *§. fin. num.*4. *verſ. Sed*, *ſi ipſa Eccleſia*, & *verſ. Si verò Papa*, *de priuileg. in* 6. Prob. ad Monach. *in cap. Cùm de beneficio*, *num.* 47. & *ſeq. de præbend. eod. lib.* Quinimò dicta priuilegia realiter nunquam fuerunt extincta, cùm etiam Monachi Ciſtercienſes, dum in Monaſterio permanſerunt, dictis priuilegiis, ex conceſſione Honorij III. & aliorum prædeceſſorum gauiſi fuerunt, vt in dicta confirmatione Honorij III. *Summ. num.*3.

Ex quibus ita deciſum vnanimiter, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. Et licèt ex prædictis non videretur adeſſe aliquis exceſſus in ſententia, quoad omnia quinque loca, & caſalia, de quibus in ea; Domini tamen pro ſua prudentia, & maturitate reſeruarunt, vt de hoc particulariter videretur.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Fanen. ſeu Nullius iuriſdictionis, Veneris, 27. *Octobris*, 1617.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur conſtituere territorium ſeparatum, & quando dicatur eſſe in diœceſi.

SVMMARIVM.

1 *Reus dicitur vocatus ad iudicium.*
2 *Territorij ſeparatio, & quaſi poſſeſſio iuriſdictionis epiſcopalis, ex quibus arguantur.*
3 *Aſſiſtentia iuris Epiſcopo ſuffragatur, quando nihil docetur in contrarium.*
4 *Enunciatiuæ de recenti nullum probationis gradum faciunt.*
5 *Enunciatiua vnica, licèt antiqua, non releuat.*
6 *Fama ſine poſſeſſione non ſuffragatur.*
7 *Sententia inter alios lata non præiudicat.*
8 *Diœceſis eſt diuerſa à comitatu.*
9 *Beneficij collatio per neceſſe non infert, Eccleſiam non eſſe in diœceſi.*
10 *Doctori atteſtanti, locum eſſe in aliqua diœceſi, non ſtatur.*
11 *Reus, non autem actor, dicitur committens cauſam iactationis, & iactationum, ſi probauerit moleſtationes*, & *num. ſeq.*
13 *Intentans remedium* l. Diffamari. C. de ingen. & manumiſſ. *non auditur, niſi ſit poſſeſſor, & oſtendat intereſſe.*
14 *Poſſeſſor intentans remedium* l. Diffamari, C. de ingen. & manumiſſ. *ſi non probat infeſtationes, alteri parti datur abſolutoria ex hoc ſolùm.*

DECISIO LXX.

Dvbitaui, an loca, de quibus agitur, caſtra, ſcilicet, S. Viti, S. Martini, S. Apollinaris, & Sanctæ Mariæ Fractarum, quæ generali appellatione Rauignanæ continentur, ſint poſita in diœceſi Fanen. Et hoc dubium diſputatur cum effectu, vt videatur, ad quem horum locorum iuriſdictio ſpectet; non autem, vt de ſola ſituatione cognoſcatur, & pro reſolutione dixerunt Domini, Reu. Abbatem Claſſen. eſſe reum, & poſſeſſorem, & quòd ſit reus, ſatis patere, cùm Reuerendiſſ. Epiſcopus illum vocauerit ad iudicium, *cap. Forus*, *de verb. ſignif.* quod autem d. Reuerendus Abbas ſit in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem ordinariam, & quaſi epiſcopalem in dictis locis Rauignanæ, vt congregandi Synodum, corrigendi Clericos, viſitandi, conferendi beneficia, deputandi Vicarium: 1.
dixerunt,

dixerunt, satis probari ex iuribus datis in Summario dicti Abbatis, *à num.9. vsque ad 14* exclusiue, vt de iure visitandi Rauignanam per Abbatem, vel eius Vicarium, adesse etiam decretum Illustrissimorum Con-
2. gregationis sacri Concilij Interpretum, vt *in d. Summario, num.11.* quæ omnia arguunt Reuerendum Abbatem esse in quasi possessione iurisdictionis episcopalis, & territorium esse separatum. Rot. *decis.207. in fin. part.2.* Federic. de Sen. *cons.14. num.4 vers. si tamen.* Seraph. *decis.1278. num.4. p.2.* & fuit dictum *in causa Adrien. seu Nullius iurisdictionis*, 28. Maij, 1612. & 15. Nouembris, 1613. coram R.P.D. meo Vbaldo, *& in causa Nullius, seu Squillacen. iurisdictionis*, 4. Maij, 1616. coram R.P.D. meo Andrea, vbi aliæ decisiones allegantur, vel saltem arguunt exemptionem à iurisdictione ordinaria: vnde ista quasi possessio R. Abbati suffragatur, ad effectum, vt D. Episcopus teneatur probare suam ordinariam iurisdictionem, neque defendi possit sola hac præsumptione, quòd om-
3. nia loca præsumantur esse in aliqua diœcesi, cùm hæc præsumptio procedat, quando nihil docetur in contrarium: hîc autem multa adsunt, quæ dictam præsumptionem elidunt, vt fuit consideratum *in dicta decisione* Seraphini 1278. *in fin.* in nostro autem casu pro parte Reuerendissimi Episcopi nihil docetur.

Etenim primò deducitur pro parte Episcopi taxa omnium Ecclesiarum ciuitatis, & diœcesis Fanen. pro soluendis oneribus cameralibus, in qua describuntur Ecclesiæ dictorum locorum: sed ista taxa nihil releuat, cùm sit sine die, & anno; & sic non potest cognosci, an enunciatiua in dicta taxa apposita sit anti-
4. qua, vel moderna, quo casu nullum gradum probationis faceret. Aretin. *in cap. Cum causam, num.23. de probationibus.*

Secundò deducitur taxa Ecclesiarum pro solutione decimarum papalium, cum simili enunciatiua diœcesis Fanen. in qua est 1479. & sic esset supra centum
5. annos, sed nec ista releuat: quia est vnica. Felin. *in cap. Cùm causam, n.4 de probat.* Aym. *de antiq. tempor p.1. sect.4. n.14.19. & seqq.* imò, si essent duæ enunciatiuæ, cùm Abbas sit in possessione famæ, quæ resultaret ex dictis enunciatiuis, careret omni adminiculo possessio-
6. nis, ac proinde in hoc casu non suffragatur. Put. *decis.56. n.4. l.1. in nou.* Achill. *decis.6. de iur. patr.* Cassador *decis.2. de probat.* Et in terminis fuit resolutum *in d. causa Adrien. seu Nullius*, 18. Martij, 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo.

Tertiò deducitur sententia cameralis Maceraten. sed ista sententia, quoad Abbatem, seu Monachos Ordinis Camaldulensis, verè non est lata, nisi ratione Ecclesiæ, seu Prioratus Sancti Saluatoris dictæ ciuitatis Fanen. de qua Ecclesia hodie non agitur: & quanuis sit lata contra nonnullos Rectores locorum, de quibus agitur: tamen nihil facit, cùm causa hodie agatur inter Abbatem Classen. dicti Ordinis Camaldulen. & Episcopum Fanen. non autem inter Rectores, adeò
7. vt dicta sententia quoad Abbatem sit tanquam res inter alios acta, quæ non præiudicat, *l.1. & tot. tit. C. res inter. al. act.*

Quartò deducitur concessio Sixti IV. & Benedicti XII. de quibus *in d. Summario, n.5. & 6.* quia illa Sixti IV. est de castro, seu Monte veteri in diœcesi Fanen. quæ castra non sunt de Rauignana, & sic de territorio controuerso: hæc verò Benedicti XII. loquitur de nonnullis locis controuersis, quos enunciat de Comitatu
8. Fanen. Qui comitatus est diuersus à diœcesi. *Clem. Ne Romani. §. Sanè, & ibi Gloss. in verb. Diœcesim, de elect.* Felin. *in cap. Rodulphus, num.18 in fin. de rescript.*

Quintò, vltra prædicta deducitur *consilium* Bald. 17. *in princ. lib.5.* vbi enunciat, diœcesis Fanen. Ecclesiam S. Mariæ de Castro Fractarum, quæ (vt dictum est) comprehenditur in locis controuersis: quia ipsemet Baldus subiicit, ad Abbatem Monasterij Classen. pertinere institutionem plebani dictæ Ecclesiæ. Et quan- 9.
uis ex quo collatio spectat ad Abbatem, non possit inferri per necesse, quòd non esset de diœcesi Fanen. iuxta notata per Abbatem *in c. Super eo, n.46. de parochijs*, & Rotam *decis.207. n.5. p.2.* attamen hoc procederet, si de nulla possessione doceret Abbas: sed cùm doceat de possessione, collatio beneficij alias probationes coadiuuat: vnde apparet, quòd dictum Baldi potiùs est intelligendum, quòd voluerit dicere de Comitatu Fanen. quàm de diœcesi: & in omnem euen- 10.
tum dicto Baldi non esset standum. Gemin. *cons.78. n.3. vers. Et si dicatur, & in cons.85. n.18. vers. Quoad quotidianas, & n.25. vers. De habentibus beneficia*, & vltra prædictas respõsiones, quæ dantur omnibus scripturis, fuit dictum, quòd excepta sententia Maceratensi, & litteris Sixti IV. & Benedicti XII. aliæ scripturæ non sunt in forma probanti, prout fuit resolutum *in hac causa*, 16. Decembris, 1602. coram bon. mem. Iusto.

Neque obstat, quòd Reuerendissimus D. Episcopus 11.
intentauerit remedium *l. diffamari. C. de ingen. & manum.* & vulgo dicitur commisisse causam iactationum, & iactationis, quod remedium facit committentem reum, & non actorem, vt de magis communi opinione testatur Cou. *lib.1. var. resol. c.18. n.3. & seqq.* Nam fuit responsum, hoc esse verum, quando committens talem causam, probauerit molestationes, quas vtique in hoc iudicio ad effectum vt reus constituatur, debet 12.
probare. Roman. *cons.13. n.1. vers. Aut ipse venditur.* Boër. *decis.255. n.7. vers. Qua probatio*, Gabr. *de action. conclus. fin. n.24.* Cou. *var. resol. lib.1. c.18. n.2. vers. Illud sanè.* Gail. *obseruat.10. n.7. & 8.* & fuit dictum *in Romana de Vellis*, 9. Martij, 1609. coram Reuerendiss. D. meo Archiepiscopo Damasceno, quas diffamationes nedum non probauit Episcopus, sed nec probare potest, cùm Abbas sit in dicta quasi possessione. Hinc 13.
dixit Rota, quòd intentans huiusmodi remedium, non auditur, nisi sit possessor, & ostendat interesse. Rot. *decis.801. part.1.* & fuit dictum *in causa Mediolanen. bonorum*, 28. Martij, 1594. coram Illustrissimo D. meo 14.
Cardinali Millino. Hinc etiam, quando possessor intentat hoc remedium, si non probat molestationes; alteri parti datur absolutoria, ex hoc solùm. Mandos. super hac commissione, *§. inquietare, col.3. ante med. vers. Huc spectat, fol 50. secundum paruam impressionem*, & fuit dictum *in dicta causa Romana de Vellis.*

Ex quibus conclusum, non probari, loca, de quibus agitur, esse in diœcesi Fanen. & propterea Reuerendum Abbatem absoluendum esse ab impetitis.

R. P. D. DVNOZETTO, Archiepiscopo Seleuciensi.

Nullius, seu Aprutina iurisdictionis, Lunæ, 16. Martij, 1614.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur exemptus, & Nullius diœcesis: & quando dicatur esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure communi exercendi iurisdictionem spiritualem in omnibus Ecclesiis sua diœcesis, & in omnes personas degentes intra limites sui Episcopatus.*

2 *Ordinaria conceditur manutentio exercẽdi iurisdi-*

ctionem spiritualem in omnibus Ecclesiis, & in omnes personas degentes intra limites suæ diœcesis, ex sola assistentia, nulla alia possessione probata. Limita, vt n. 5.

3 *Loca omnia, seu castra præsumuntur esse alicuius certæ diœcesis, & illius, cui sunt viciniora.*

4 *Fines antiqui probantur leuioribus probationibus.*

6 *Exemplũ exempli nullum facit gradũ probationis.*

7 *Enunciatiua Papæ, quæ emanauit ad supplicationem partis, non probat in præiudicium tertij.*

8 *Enunciatiua non probat, quandò principaliter disputatur de enunciato.*

9 *Limites, & fines debent esse ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca connata.*

10 *Esse hoc non probatur, quòd ab hoc contingit abesse.*

11 *Mappa non facta seruatis seruandis, parum, aut nihil probat; sicut etiam scriptura typis impressa.*

12 *Testes deponentes super certis finibus, & limitibus, debent, etiam non interrogati, assignare rationem concludentem, non per actum intellectus, sed etiã per sensum corporis.*

13 *Testibus referentibus se ad scripturas, non plus creditur, quam ipsis scripturis.*

14 *Visitatio non probat iurisdictionem Episcopi in locis visitatis.*

15 *Probatio æquiuoca, non autem vera, eliciturex actu qui potest referri ad plures causas.*

16 *Iurisdictio non acquiritur absque scientia, & patientia illius, contra quem prætenditur.*

17 *Ratio, quæ dependet à ratiocinatione, & intellectu testis; & non à sensu corporeo, non stringit.*

18 *Testes de auditu non specificantes personas, à quib. audierunt, non concludunt etiam in antiquis finibus probandis.*

19 *Testes de auditu vt probent, quæ requirantur.*

Decisio LXXI.

MOta lite super iurisdictione spirituali castrorũ,
seu locorum Murri, Musciani, & Noratesci, in-
ter D. Episcopum Aprutinum, & D. Abbatem S. Mariæ
de Properzano, & Sancti Angeli de Musciano, causa
ad Rotam deuoluta, mihíque commissa die Mercurij,
26 Iunij, 1619. dubitaui, cui dandum esset mandatum
de manutenendo, in exercitio iurisdictionis spiritualis
dictorum locorum. Verum, quia in disputatione huius
dubij pro parte dicti D. Episcopi præédebatur manu-
tentio ex sola assistentia iuris communis, quam habét
Ordinarij in omnibus Ecclesiis suæ diœcesis, & pro
parte dicti D. Abbatis acerrimè negabatur, supradicta
loca esse intra fines diœcesis Aprutinæ, sed esse nul-
lius; ideò Domini voluerunt videre particulariter, vtrũ
prędicta loca probarẽtur esse intra limites dictæ diœ-
cesis, ad effectum, vt ex assistentia iuris communis cõ-
peteret dicto D. Episcopo manutentio. Quo dubio
multoties proposito, maturéque discusso, tandem ho-
dierna die Domini negatiuam sunt amplexi.

1. Non dubitarunt Domini Episcopum iuxta sacros
Canones habere intentionem fundatam de iure com-
muni, exercendi iurisdictionem spiritualé in omnibus
Ecclesiis suæ diœcesis, & in omnes personas degentes
intra limites sui Episcopatus, *canon. Omnes Basilicæ. & ibi* Doct. 16. *q* 7. *c. Conquerente. de off. Iud. ordin. c.* 1.
2. *de appel.* Et ex sola assistentia iuris communis nulla
alia probata possessione Ordinario conceditur manu-
tentio, *cap. Cùm personæ. & ibi* Doct. *de priuil. in* 6.
Certúmque est, omnia loca, seu castra præsumi esse
alicuius diœcesis certæ. Felin. *in c. Graue. num.* 6. *vers.*
3. *Imò debetur. de off. Iudic. ord.* Et præsumptio est esse
illius diœcesis, cui sunt viciniora. Natt. *cons.* 672.
num. 17. Rota *in vna Fauentina iurisdictionis*, 18 Maij,
1609. coram Iusto, & *in vna Adrien. iurisdictionis*,
22. Iunij, 1622. coram R. P. D. meo Pirouano. Nec
etiam controuertitur ad probandos fines antiquos, 4.
leuiores requiri probationes, *c. Cùm causam. de probat. c. Cùm olim.* vbi Gloss. *de censib. c. Si Papa. &* ibi Glos. *in vers. Probatur. de priuil.* Mantic. *decis.* 143. *num.* 12. *vers. secundo.* Rot. *decis.* 405. *num.* 8. *par.* 1. & *decis.* 334. *n.* 1. *par.* 2 *recentior.*

Verùm, omnes istæ regulæ limitantur, & non 5.
habent locum, quotiescunque inferiores Prælati pro-
bant se exercuisse iurisdictionem spiritualem in iis-
demmet locis, super quibus Episcopus petit manuten-
tionem ex sola assistentia iuris communis, vt in hoc
casu pro parte D. Abbatis multi dantur actus iuris-
dictionales, cum scientia, & patientia Episcoporum
Aprutinorum, ex quibus prætendit, se esse in posses-
sione forsan immemorabili exercendi omnimodam
iurisdictionem spiritualem supradictis locis: eo enim
casu tenetur Episcopus probare claré, & concluden-
ter, illa loca sita esse intra limites suæ diœcesis. Abb.
in cap. Cùm olim. num 2. *de censib.* Doct. *in c. Cùm venerabilis. de relig. Domib.* Anchar. *cons.* 310. *num.* 5. Paris. *cons.* 95. *lib.* 4. Surd. *cons.* 429. *lib.* 1. *num* 61. Rota
apud Seraph. *decis.* 1278. *num.* 4. vbi in simili denega-
uit manutentionem Episcopo; quia non concluden-
ter probauerat, loca controuersa esse intra fines suæ
diœcesis, cum cumulatis *in vna Constantien. iurisdictionis.* 16. Nouembris, 1607. coram Reuerendissim.
Attrebatensi; & *in illa Adrien. iurisdictionis*, 28.
Maij, 1612. coram R. P. D. meo Vbaldo. Nec suffi-
ciunt præsumptiones, cùm probatur possessio inferio-
ris ibidem exercentis iurisdictionem. Rot *diuers. decis.* 207. *par.* 2. & *in d. Adrien. iurisdictionis*: tunc enim
ad probandos antiquos fines coniecturis non est locus,
durioríque onere probandi grauatur Episcopus. Me-
noch *præsump.* 3. *Surd. cons.* 429. *n.* 61.

Hoc posito fundamento, existimarunt Domini,
examinatis omnibus probationibus adductis pro par-
te D. Episcopi, eas omninò esse imperfectas, aut saltem
non esse sufficientes ad probandum, dicta loca esse sita
intra fines diœcesis Aprutinæ, siue funder se in scri-
pturis, aut in depositionibus testium.

Et primò quoad Bullam Anastasij IV. ea est scri- 6.
ptura informis, exemplum exempli, quod nullum
gradũ probationis facit. *Auth. Si quis in aliquo. & ibi*
Doct. *C. de eden.* Deinde ex eius lectura apparet, eam 7.
emanasse ad supplicationem partis: & sic non probat
in præiudicium tertij. Abb. *in c. Dudum. num.* 3. *de decimis.* Imol. *in Clem.* 1. *col. penul. de probat.* Innoc *in c. Inter dilectos. num.* 6 *de fide instrum.* Roman. *cons.* 208.
num. 3 Rot. *decis.* 760. *num.* 1. *par.* 1. *diuers.* Seraph. *decis.* 278. *num.* 12. præsumitur enim inesse dictæ Bullæ
clausula, *si ita est, cap.* 2. *de rescr. pt.* Vltra quòd dicti li-
mites sunt enunciatiuè in dicta Bulla positi: & cer- 8.
tum est, tunc non probare enunciatiuas, quando prin-
cipaliter disputatur de enunciato, Felin. *in c. Per tuas. n.* 12. *vers.* 2. *de probat.* Alex. *cons.* 136. *n.* 11. *lib.* 1. Aym.
cons. 29. *n.* 3 Put. *decis.* 381. *n.* 3 *lib.* 1.

Considerarunt denique Domini, dictam Bullam
Anastasij IV. quæ videtur assignare confines diœcesis
Aprutinæ, aut nó fuisse in vsu, aut saltem nullum pro-
bationis gradum facere: quia intra limites ibidem assi-
gnatos plurimi vicini Episcopi habent multa loca, &
castra, in quibus exercent iurisdictionem spiritualem,
& sunt in effectu Asculanæ, Firmanæ, Montis alti, &
Ripanæ diœcesum, vt constat ex fide authentica di-
ctorum Episcoporum, & id non controuertitur. Cer- 9.
tum est autem in iure, eam esse naturam limitum, &
finium, vt debeant ita esse coniuncti, vt ab omnibus
lateribus capiant, & quodammodo includant omnia

loca

loca confinata, *l. Patronus. §. Sempronius. ff. de leg. 3. l. Inter eos. ff. de acquir. rerum domin.* Montan. *de finib. c. 15. n. 8.* Rot. *in Cæsenaten. bonorum*, coram Cardinali Plato, 15. Maij, 1589. & *in eadem* apud Mantic. *decis. 169. n. 4.* Ex quo per necesse sequitur, limites in dicta Bulla Anastasiana specificatos non esse fines certos, &
10. inconcussos, ita vt super his debeat fieri fundamentum, cùm non probetur, hoc esse, quod ad hoc contingit abesse, *c. In præsentia de probat. l. Neque naturaliter. C. de probat.*

Nec existimarunt Domini, aliquod fundamentum posse fieri in Mappa, quæ circunfertur: nam vltrà quòd
11. supradictos defectus patitur, ea non facta fuit, seruatis seruandis; & ideò parum, aut nihil probat, sicuti de scriptura typis impressa, Guidop. *decis. 67.* & licèt *in decis. 405. n. 1. par. 1. recentior.* fuerit dicta Mappa pro adminiculo considerata, idem factum fuit: quia vtraque pars concorditer eandem Mappam agnoscebant fuisse legitimè factam.

Quo verò ad probationes, quæ ex depositionibus testium pro parte D. Episcopi examinatorum eliciuntur, visum fuit, eas non esse sufficientes: certum est
12. enim testes omnes, qui deponunt super certis finibus, & limitibus, debere etiam, si non sint requisiti, assignare rationem concludentem, non per actum intellectus; sed etiam per sensum corporis, ad hoc vt eorum depositiones stringantur. Bald. *cons. 286. n. 3. lib. 2.* Dec. *cons. 221. n. 5.* Aym. *cons. 61. n. 5.* In hac autem facti specie testes pro D. Episcopo examinati non assignant rationes concludentes pro probãdis finibus: maior enim pars se refert ad Bullam Anastasianam, & ad Mappam, quas scripturas ex supradictis non probare firmatum
13. fuit. Et ita non probant dicti testes: non enim plùs creditur testibus referẽtibus se ad scripturã, quam ipsimet scripturæ. Aym. *cons. 112. n. 13.* Seraph *decis. 206. n. 1.*

Alij verò reddunt rationem sui dicti: quia fuerunt in visitatione cum Episcopo, quæ ratio non concludit:
14. cùm enim ex dispositione Sacri Concil. Tridentini possint Episcopi, vti delegati Sedis apostolicæ, visitare omnes Ecclesias viciniores, etiamsi sint Nullius
15. diœcesis, *c. 9. de reformat. sess. 24* inde sequitur, ex actu, qui potest referri ad plures causas, non elici veram probationem; sed æquiuocam, quæ in hoc casu non sufficit. Surd. *con. 168. n. 33. lib. 2.* & in iisdemmet terminis Rota coram R. P. D. meo Vbaldo respondit *in causa Adrien, seu nullius iurisdictionis*, 26. Maij, 1612. & 18. Martij, 1613.

Sed consideratũ fuit, quod iidem testes expresè dicũt, quòd Episcopus nõ visitauit loca, de quib. agitur. Vnde ratio visitationis non applicatur casui nostro.

Imò consideratum fuit, quòd etiamsi daretur ali-
16. qua visitatio, vel aliquis alius actus iurisdictionalis, necesse esset, vt probaretur id factum fuisse cum scientia, & patientia dicti D. Abbatis, quæ fuisset necessaria ad constituendum D. Episcopum in quasi possessione iurisdictionis, Dect. *in c. Cùm Ecclesia.* vbi Rip. *n. 64. de caus. poss. & propr.* Abb *in c. Cùm contingat. n. 11. de for. compet.* Calderin. *cons. 12. in fin. de iur. patr.* Rot. apud Cæs. de Graff *decis. 7. n 9. de testib.* & apud Pur. *decis. 281. n 3. & 4. lib. 2.*

Alij verò testes reddunt rationem vicinitatis, asse-
17. rentes, dicta loca, vti propinquiora, comprehendi intra fines diœcesis Aprutinæ. Nam vltrà quòd etiam hæc ratio non restringit, redditur æquiuoca probatio, cùm hoc dependeat à ratiocinatione, & intellectu testis, & non à sensu corporeo Bal. *d. cons. 286. in fin. lib. 2.*
18. Alij verò: qui nullam aliam rationem reddũt, quam de auditu & non specificant personas, à quibus id audierunt, etiam in antiquis finibus probandis non con-
19. cludunt. Montan. *de finib. n. 51. c. 9.* Ad effectum enim, vt testes de auditu probent, præcipuè in antiquis deberent concurrere requisita, *c. Licèt ex quadam. de testib.* Corn. *cons. 78. num. 5. lib. 3.* Aymon. *de antiq par. 1. §. Viso de fama. n. 12.*

In quam sententiam eò libentiùs iuerunt Domini: quia pro parte D. Abbatis adducuntur vehementes probationes, tam per scripturas, quàm per testes, ex quibus iustificarunt multos actus iurisdictionales per longissimum tempus ab Abbatibus prædecessoribus factos, & cum scientia, & patientia Episcoporum Aprutinorum, quæ ex eo necessariò colligitur, quòd ipsimet Episcopi Aprutini multis Clericis sacros Ordines contulerunt, cum litteris dimissoriis dicti D. Abbatis; & cum expressa narratiua, quòd dicta tria loca controuersa erant nullius diœcesis, ex quibus, & aliis, quæ in disputatione dubij principalis super mandato de manutenendo particulariter examinabuntur, visum fuit probationes factas per D. Episcopum, aut elidi, aut saltem turbidas reddi; ita vt ad effectum manutentionem obtinendi, ex sola assistentia iuris communis non probauerit supradicta loca de quibus agitur, esse intra fines diœcesis.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. BVRATTO.

Nullius, seu Vrbinatensis iurisdictionis, Lunæ 7. Maij, 1618.

ARGVMENTVM.

Archiepiscopus potest in locis exemptis, intra eius prouinciam existentibus, Crucem præ se ferre, & populo benedicere. In Incorporalibus sufficienter censetur paritum per solam patientiam.

SVMMARIVM.

1 *Procurator censetur exigere vigore mandati præcedentis.*
2 *Crucem præ se ferre, & populo benedicere, maioritatem, & super etatem important.*
3 *Locus exemptus non desinit esse de diœcesi, & intra prouinciam.*
4 *Episcopus potest in locis exemptis suæ diœcesis populo benedicere. Archiepiscopus potest in locis exemptis suæ prouinciæ Crucem præ se ferre, & populo benedicere ibidem.*
5 *Ordinario loci reseruatum censetur quidquid, per exemptionis priuilegium non admittur.*
6 *Sententia priuilegij canonizatoria, nihil plus tribuit quàm priuilegium.*
7 *Sententia strictè interpretatur; & tantum ex illa infertur, quantum vrget necessitas.*
8 *Sententia non extenditur ad ea, quæ verbis non continentur.*
9 *Vrbini Archiepiscopus potest in terra Durantis tanquam in loco suæ prouinciæ, Crucem præ se ferre, & populo benedicere.*
10 *Vrbinatensis Ecclesia in Metropolitanam erecta fuit à Pio IV. anno 1563. die 4. Iunij.*
11 *Clausulæ, parito iudicato, in corporalibus sola patientia, & paritione verbali satisfactum cẽsetur.*

DECISIO LXXII.

Aduersùs sententiam bonæ mem. Cardinalis Seraphini: Iudicis delegati, cum clausula, *appellatione remota*, præuiis eius decisionibus impres-

sus 1337. 1371. & 386. latam ad fauorem Abbatis, Cleri, & populi terræ Durantis, super validitate, & obseruantia priuilegiorum Bonifacij IX. & omnimoda exemptione dictæ terræ à iurisdictione Archiepiscopatus Vrbinatensis, declarantémque episcopalem iurisdictionem dicto Abbati competere, cum impositione perpetui silentij D. Archiepiscopo, obtenta fuit per modernum Reuerendissimum Archiepiscopum commisso restitutionis in integrum, parito tamen iudicato; propositóque dubio, an constaret de sufficienti paritione, DD. affirmatiuè responderunt. Nam de solutione expensarum, in quibus Archiepiscopus antecessor fuerat per dictam sententiam condemnatus, constat: quia fuerat data cedula depositi penes publicum nummularium, cui fuit directum mandatum de soluendo illas procuratori Abbatis,
1. Cleri, & Vniuersitatis dictæ terræ, provt solutæ fuerunt cum eius quitantia per testes recognita, qui ab omnibus mandatum habebat: & ideò censetur exegisse vigore præcedentium mandatorum, *l. Qui in aliena. §. Si is, qui putabat.* vbi not. Gloss. Bart. & omnes *ff. de acquir. hæred.* Non obstare visa fuerunt alia, quæ ad ostendendam non paritionem deducebantur.
2. Et primò, quòd Archiepiscopus in dicta terra præ se tulerit Crucem, benedicendo populo, qui actus important maioritatem, & superioritatem Abb. *in cap. 1. sub numer. 7. vt lit. pend.* & *ibi* Butr. *num.* 6. Card. *in Clem. Archiepiscopo. sub num. 5 vers. Dic, quòd dilatio. de priuil.* Omisso nanque, an istud probetur, dicebatur, hinc nullam concludi non paritionem, seu contrauentionem: quia sicuti in priuilegiis beneficij nulla expressa continetur prædictorum prohibitio, nec etiam tacita resultat ex eo, quòd eximant castrum à iurisdictione Episcopatus: cùm enim loca
3. etiam exempta non desinant esse in diœcesi, & intra prouinciam, *d. Clem. Archiepiscopo. de priuil.*
4. vbi Anchar. *in princ.* Imol. *num.* 2. Bonifac. Vital. *in princ.* & Lap. *num.* 2. Potest in illis Episcopus populo benedicere, & Archiepiscopus etiam Crucem præ se ferre, vt expressè disponitur *in dict. Clem. Archiepiscopo.* & *ibi* not. post Gloss. Anchar. Imol. & Cardinal. Abb. *in cap. 1. num. 2. vt lit. pend.* Nil. *in repert. verb. Archiepiscopus.* Felin. *in cap. Pastoralis. num.* 8. *de offic. Ordin.* Franc. *decis.* 711. *per*
5. *tot.* Et sic succedit regula, quod quidquid per priuilegium exemptionis non adimitur, censetur Ordinario loci reseruatum Anchar. *in cap. Postulasti. num 45 vers. Quidquid enim per exemptionem. de for. competen.* & *in cap. 2. num. 10. vers. Quod probo breuiter. de constit. in 6.* & *ibi* Franc. *in. §. Statuto. num. 10. vers. Et ita etiam sequitur.* Rota *in Constantiensi iurisdictionis*, 18. Maij 1611. coram Reuerendissimo Attrebatensi. Ita ergo multò minùs
6. censendum est, huiusmodi prohibitionem contineri in sententia, quæ tanquam dictorum priuilegiorum canonizatoria, nihil plus tribuit, ad not. per Doct. *in cap. 2. de confirm. vtil. vel inutil.* & in specie dixit Rota *in Brundusina iurisdictionis*, 24. Octobris, 1578. coram Bubalo. Et propterea esto etiam, quòd dicta terra sit nullius diœcesis, iuxta declarationes Congregationis Illustrissimorum Interpretum Sacri Concilij Trident. *in Summario Abbatis, num.* 3. ad effectum excludendæ non paritionis iu-
7. dicati, sufficit, quòd hoc non contineatur in dictis priuilegiis, nec in sententia, quæ etiam strictam recipit interpretationem, & tantùm ex illa infertur, quantùm vrget necessitas. Bart. *in l. Iulianus. numer. 5. ff. de cond. indeb.* Decianus *in l. Ius nostrum. numer. 11. ff. de regulis iur.* Puteus *decis.* 197. *numer. 1. libr. 3. secundum nouam impress.* Cardinal. Seraphin. *decis.* 667. *numer. 1.* & 452. *numer. 7.* nec extenditur ad ea, quæ verbis non continentur. Idem Seraph. *decis. 135. n. 5.* Vltrà quòd cùm ex confessione per Abbatem, illiúsque consortes facta in literis erectionis Collegiatæ adhuc pendentis coram R. P. D. meo Pamphilio plenè contra ipsos probante, constet, tertam Duranris esse in prouincia Vrbinaten- 9.
si. vtique D. Archiepiscopus potest in illa, tanquàm in loco suæ Prouinciæ, illos actus exercere, *d. Clem. Archiepiscopo*, & *ibi* Doct. Eóque magis, quia de tempore Bonifacij IX qui ad Pontificatum assumptus fuit anno 1381. vt ex Platina aliisque rerum gestarum Scriptoribus, Ecclesia Vrbinatensis non erat Metropolitana; sed longè post de anno 1563. pridie Nonas Iunij, per fel. record. Pium IV. in Archiepiscopalem erecta fuit. Vnde hoc ius, tanquam de nouo superueniens non potest censeri per dicta priuilegia Bonifacij adeptum, & consequenter, nec in sententia comprehensum, cùm priuatio habitum præsupponat ex vulg. Ex quibus cessat alia prætensa contrauentio deducta ex eo, quòd D. Archiepiscopus in litteris dimissorialibus, quas vti vicinior concedit Clericis Abbati subditis ad Ordines promouendis, intermiserit exprimere dictum territorium cum titulo nullius. Quia nec in dispositione dictorum priuilegiorum, & sic sententia, & iudicatio ad eam expressionem faciendam cogitur. Tandem, omnes allegatæ contrauentiones visæ fuerunt satis purgari ex oblatione, & declaratione Archiepiscopi de parendo, ac præstando patientiam executioni omnium, ad quæ ex iudicato tenetur, Procuratore etiam constituto ad cedendum omnibus contrauentionibus, si quæ factæ essent, ex quibus videtur satisfactum clausulæ, cùm in his incorporalibus, etiam sola patientia, & paritio verbalis sufficiat, vt in specie 11.
iurisdictionis, Card. Seraph. *decis.* 754. & fuit dictum *in Signina Castrorum*, 22. Iunij. 1625. coram me, vbi in fortioribus terminis purgationis attentatorum, & in terminis clausulæ, *parito*, dixit Rota *in Toletana Capellaniæ*, 14. Aprilis, 1595. coram Illustrissimo Card. Mellino. Vltrà quòd non probatur, aliquam ex dictis contrauentionibus secutam fuisse post habitam notitiam per D. Modernum Archiepiscopum dict. sententiæ, & rei iudicatæ, & post obtentum ab ipso rescriptum restitutionis in integrum, cum d. clausula, *parito iudicato.*

Ex quibus pro sufficienti paritione responsum fuit.

R. P. D. BVRATTO.

Marsicen. iurisdictionis, Lunæ 16. *Ianuarij*, 1617.

ARGVMENTVM.

Manutentio in iurisdictione conceditur, probata quasi possessione illius exercitij etiam per testes singulares.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio probatur per testes, etiam singulares; & sufficit, eos esse contestes in quadam generalitate, num. 2.*
3 *Iurisdictionis quasi possessio inducitur ex causarum cognitione.*
4 *In summariissimo possessorio exacta probatio non requiritur.*
5 *Assistentia iuris communis, quando est turbida, non suffragatur Episcopo ad obtinendam manutentionem in iurisdictionalibus.*

Decisio LXXIII.

Archipresbytero terræ Saponariæ Domini dixerunt, dandum esse mandatum de manutenendo in quasi possessione iurisdictionis quoad causas ciuiles, & mixtas: de illius enim exercitio di-
1. ctæ iurisdictionis visum fuit potissimùm constare ex duobus testibus in Curia Marsicensi, pro parte Episcopi, (vt constare videtur ex eorum lectura,) examinatis, qui deponunt de cognitione huiusmodi causarum coram dicto Archipresbytero, & quòd in gradu appellationis deuoluebantur ad Episcopum: prout etiam narratur in instrumento concordiæ initæ de anno 1604. inter ipsum Episcopum, & Capitulum, & dictum Archipresbyterum: prædicti autem testes, licèt singulares, iurisdictionem probant. Innocen. *in cap. Qualiter, & quando, colum. 1. de accusat.* Alberic. *in l. Ob carmen. num. 8. vers. Si enim supposito, initio*, & *ibi* Iacobin. de Sancto Georgio *num. 21. vers. Sed reperio. & num. 22. vers. Eodem modo ff. de testibus.* Dec. *in cap. Licèt causam. num. 69. de probation.* Gabr. *de testibus, conclus. 2. num. 22.* Rimin. iun. *cons. 7. n. 35. cum seqq.* Farinac. *de testibus, quæst. 64. num. 18:.*
2. & sufficit eos esse contestes in quadam generalitate *iuxt. decis.* Verall. 269. *num. 2. part. 3.* Valdè autem adminiculantur, tam ex concordia inter Parisium, Episcopum Marsicensem, & Capitulum facta
3. in qua idem Episcopus recognouit, eundem Archipresbyterum exercuisse iurisdictionem harum causarum ciuilium, & mixtarum; præsertim, quia hæc confessio emanauit à Prælato informato: quia ipsemet, dum esset Vicarius Episcopi sui prædecessoris, per eius diffinitiuam sententiam, cognitionem earundem causarum eidem Archipresbytero adiudicauerat; quam etiam ex summario quodam iurium penes Procuratorem Episcopi reperto, in quo adnorati sunt vigintiduo processus in Curia Archipresbyteri agitati ab anno 1490. vsque ad annum 1577. in Curia episcopali Marsicensi producti, & depositiones vigintiquatuor testium, quòd Archipresbyter à fundatione Ecclesiæ semper cognouit de causis ciuilibus, & mixtis, quódque redditus Archipresbyteratus proueniunt ab emolumentis iurisdictionis: de quibus processibus, & testibus meminit etiam bon. mem. Oranus, in cuius voto ad fauorem Archipresbyteri examinati, & fit mentio in epistola eiusdem Episcopi prædecessoris transmissa ad dictum Procuratorem huc in curiam, in qua illum admonet, vt sibi transmittat processum, seu copiam processus fabricati in Curia episcopali Marsicensi, de anno 1572. subiungês: *Done furno essaminati molt itestimonij sopra l'immemorabile.* Et demũ fassus est ipsemet Procurator in eius constituto, vt *in Summario Archipresbyteri, numer.* 13. Ex ea itaque cognitione quæsita fuit Archipresbytero quasi possessio iurisdictionis in omnibus prædictis causis. Innocent. *in cap. Dilectus.* & *ibi* Butr. Anchar. Ioan. de Anan. & alij, *de Capell. Monach.* Papien. *in praxi in form. libell. in act. confess. in gloss. Plenam. num.* 10. in qua etiam possessione idem Archipresbyter de anno 1590. manutentionem obtinuit ab A. C. vt in mandato *in eius Summario, numer.* 2. Et licèt posteà Episcopus quoque in tribunali Rotæ mandatum de manutenendo obtinuerit à R. P. D. meo Manzanedo; illud tamen quoad causas de quibus agitur, non fuit illi concessum priuatiuè, sed cumulatiuè. Quæ omnia simul sufficere visa fuerunt
4. in hoc præsertim summariissimo iudicio, in quo exacta probatio non requiritur. Alex. *cons.* 103. *num.* 3. *lib. 7.* Dec. *cons. 56. num. 1. versic. Et ideo.* Menoc. *de retinen. remed. vlt. num.* 34 Caputaq. *decis.* 200. *part.* 2 Et fuit dictum *in Aquilegiensi pensionis*, 21. Maij, 1610. coram dict. D. meo Manzanedo. Et ex præmissis, iuncta etiam sententia Parisij Vicarij Marsicensis de anno 1578. ad fauorem Archipresbyteri quoad præsentes causas lata.

Iuris assistentia pro dicto Episcopo iuxta text. *in cap. Cum personæ. de priuil. in 6.* offuscatur, & maximè turbida redditur, ideóque illi non suffragatur. Scraph. *decis.* 1278. *n.* 5. fuit dictum *in Montis Regalis iurisdictionis*, 4. Nouembris, 1598. coram bon. mem. Penia, & resolutum *in hac causa*, 18. Maij, 1607. coram eodem D. meo Manzanedo. 5.

Neque obstant actus iurisdictionales dati pro parte ipsius Episcopi de anno 1537. & 1584. *in eius Sum. n. 6.* quia illos, vt non in forma probanti exhibitos Rota iam reiecit dicta die 18. Maij, 1607. vt *in decisione, eodem. Sum. Episcopi, n. 1.* Ex quibus D D. concluserunt, Archipresbyterum manutenendum esse quoad supradictas causas ciuiles, & mixtas; non tamen aperuerunt, quòd priuatiuè quoad Episcopum, super quo (si opus erit) poterunt iterum consuli.

Quò verò ad causas criminales, & matrimoniales, reseruarunt videre, an ex supradicta sententia Parisij constet de re iudicata, &c.

CORAM EODEM.

Marsicen. iurisdictionis, Lunæ, 29. Nouembris, 1621.

ARGVMENTVM.

Ecclesiam esse in diœcesi, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia quælibet censetur esse in aliqua diœcesi, nisi probetur, quod habeat territorium separatum.*

2 *Territorij separatio ab aliqua diœcesi à solo Papa fieri potest.*

3 *Ecclesia censetur adesse sub iurisdictione Prælati vicinioris, si non probatur habere territorium separatum, nec alius Episcopus prætendat in ea iurisdictionem.*

4 *Confessio Rectoris in Supplicationibus, quòd Ecclesia sit sub aliqua diœcesi, probat.*

5 *Ecclesia censetur adesse sub diœcesi illius Ordinarij, coram quo redditur ratio administrationis eiusdem Ecclesiæ.*

6 *Ecclesiam esse in aliqua diœcesi, probatur ex testibus id deponentibus, & bonam rationem reddentibus.*

7 *Ecclesiæ collatio facta ab Episcopo, & effectuata probat, illam esse intra fines diœcesis Episcopi conferentis.*

8 *Collatio quando censeatur effectuata.*

9 *Collatio, & institutio, siue confirmatio, sunt actus iurisdictionales, Episcopo in beneficiis sua tantùm diœcesis competentes.*

10 *Cathedraticum soluitur tantùm proprio diœcesano pro Ecclesiis illius diœcesis.*

11 *Iurisdictio non potest exerceri, nisi in subditos.*

12 *Iurisdictionis exercitium arguit, terram esse in diœcesi.*

13 *Fines probantur coniecturis, & præsumptionibus.*

14 *Exemptio præsupponit, locum esse in diœcesi.*

Deci

DECISIO LXXIV.

CVm Rota in relationibus causarum sub die 20. mensis præteriti, partibus auditis, resolnerit, vt consuleretur saluti animarum, etiam ex officio per modum prouisionis, & citra præiudicium quorumcunque earum iurium, & præsertim litis pendentiæ super iurisdictione terræ Saponariæ approbationem Confessariorum debere fieri per D. Episcopum: & deinde sub diebus 25. dicti mensis, & 15. præsentis, mandauerit proponi dubium, an terra Saponariæ esset in diœcesi Marsicensi, etiam non obstante oppositione Archipresbyteri denegationis audientiæ Episcopo, propter non exhibitionem quorundam processuum, & actorum, iuxta decisiones coram me factas sub die 3. Iulij, & 20. Nouembris, 1617. ideò parendo mandato Dominorum meorum proposui dictum dubium, quod ad fauorem dicti Episcopi fuit vnanimiter affirmatiuè resolutum.

1. Primò, quia idem Episcopus habet pro se generalem præsumptionem, quòd quælibet Ecclesia censetur esse in aliqua diœcesi, nisi probetur habere territorium separatum, *cap. Omnes. 16. quæst. 1. c. Cum personæ. de priuil. in 6.* Felin. *in cap. Graue. num. 2. vers. Imò videtur. de offic. Ordin.* & fuit dictum *in Calaguritana iurisdictionis*, 26. Iunij, 1604. coram bon. mem. Penia; & 16. Iunij, 1606. coram Reuerendiss. D. Attrebaten.
2. & in Fauen. iurisdictionis, 18. Maij, 1609. coram bon. mem. Iusto. Vnde, cùm non probetur talis separatio, quæ fieri non potest, nisi à Papa, *c. Cùm contingat.* vbi Butr. *num. 11. vers. de consuetudine.* Abb. *num. 28.* Bellam. *numer. 15. vers. Tamen certum est. de for. competen.* Rot. *decis. 324. num. 2. part. 1. recent.* nec alius Episco-
3. pus in hac iurisdictione prætendat; sequitur, adesse præsumptionem pro Episcopo Marsicensi viciniori, vt *in dicta Calaguritana*, 16. Iunij, 1606.

Secundò, exhibentur tres confessiones moderni Archipresbyteri, factæ in Supplicationibus porrectis sanct. mem. Paulo V. *in Summario, numer. 3.* vbi præsertim legitur impetratio dictæ Ecclesiæ Archipresbyteralis, de anno 1605. tanquam diœcesis Marsicensis, & per eundem narrantem se esse de dicta terra dictæ diœcesis; prout etiam clarissimæ sunt
4. literæ apostolicæ ad eius instantiam super aliis beneficiis impetratæ: quæ confessiones superant omnes probationes, ex vulg. & in his terminis fuit dictum *in Calaguritana iurisdictionis*, 4. Iunij, 1603. coram bon. mem. Penia: & *in dicta Fauen. iurisdictionis*, coram bon. mem. Iusto.

5. Tertiò, conuocatio, & adunatio plurium Presbyterorum Ecclesiarum dictæ terræ, coram Episcopo de anno 1582. & illorum confessio de solito reddendi rationem administrationis Ecclesiarum eidem Episcopo, & in illius defectum Archipresbytero dictæ terræ tanquam ab eo deputato, *in Summario n. 5.* vt in similibus fuit dictum *in allegata Fauentina iurisdictionis* coram Iusto.

6. Quartò, duo testes *in Summario n. 6.* explicitè deponentes dictam terram esse in prædicta diœcesi bonámque rationem reddentes, Rota *in Teruisina iurisdict.* 18. Februarij, 1598. coram Orano, & *in dicta Calaguritana*, 4. Iunij, 1603. & 26. Iunij, 1604.

7. Quintò, collatio Archipresbyteratus facta per Episcopum Hectori Giliberto, de anno 1566. cuius effectuatio probatur ex eo, quòd per illius obitũ fuit alius per Capitulum electus, salua confirmatione Episcopi,
8. *dicto Summario, n. 13. iuxta cons.* Oldrad. 229. toties à Rot canonizatum, vt *in decis. 360. n. 7. in fin. par. 2. recent.* & in aliis passim. Et prædictã facultas approbãdi electionem factam à Capitulo de Archipresbytero, fuit etiam Episcopo reseruata, in sententia Parisij lata super iurisdictione inter Episcopum, & Archipresbyterum de anno 1578. *dicto Summario, num. 13.* in voto Orani, *num. 12.* & in concordia inita inter eosdem *num. 14.* dictámque electionem factam de Camillo fuisse per dictum Episcopum confirmatam, dicitur, tam in dicto voto Orani, quam in relatione facta sacræ Congregationi, super Episcopis ab Archiepiscopo Salernitano, *d. Summario n. 11.* Quæ collatio, & 9.
confirmatio fieri non potuissent, nisi dicta Ecclesia, & terra essent de illius diœcesi: quia conferre, & instituere, siue confirmare sunt actus iurisdictionales Episcopo in beneficiis, & Ecclesiis suæ tantùm diœcesis competentes, *cap. frequentibus*, vbi Doct. *de instit.* Roch. *de iur. patr. vers. Competens. n. 71.* Rot. *decis. 2. de concess. præben. in nouis*, & fuit in his terminis dictum *in Sabinen. seu Reatina Abbatiæ*, 4. Decembris, 1592. coram bon. mem. Orano.

Sextò, concordia de anno 1591. inter Episcopum, & Presbyteros dictæ terræ, & extinctio, imò cessio litis, facta super eos resolutione cathedratici, ac illius realis solutio, *in Summario d. num. 13.* quod non soluitur, nisi proprio Diœcesano, & pro Ecclesiis illius diœcesis, *cap. Conquerente.* vbi Innoc. Abb. & alij *de offic. Ordin.* Vitalin. *in Clem. 1. num. 73. de cons.* Paris. *cons. 22. n. 2. lib. 4* Rota *in d. Salinen. seu Reatina*, coram Orano, & in solutione charitatiui subsidij, fuit dictum *in prælleg. Calaguritana*, 1504. coram Penia. 10.

Confirmantur prædicta ex dicto voto Orani canonizato in decisione facta ad fauorem Archipresbyteri super manutentione d. die 16. Ianu. 1617. in quo expressè dicit, terram Saponariæ esse in diœcesi Marsicensi, vt *in Summario, n. 12.* Adminiculantur etiam ex pluribus actibus iurisdictionalibus Episcopi, in Clericos dictæ terræ, ab anno 1537. vsque ad 1584. *d. Sum. num. 2.* & licèt *in dicta decisione*, 16 Iunij, dictum fuerit, iura ad dictos actus probandos exhibita, non esse in forma probanti; negari tamen non potest, quin faciant adminiculum, cùm sint plures, & de illis deponant etiam aliqui testes examinati pro Archipresbytero, *in Summ. n. 9.* iuncta præsertim sententia Episcopi Caputaquensis deputati à Sacra Congregatione Episcoporum, per quam Archipresbyter illius tẽporis, ob vsurpatam iurisdictionem fuit suspensus per annum ab officio, & beneficio, quæ à dicta Cõgregatione fuit confirmata, & ad supplicationem eiusdem, excepta fructuum amissione, fuerunt remissæ aliæ pœnæ 11.
in dicta sententia contentæ, vt *in dicto Summario, n. 7.* & sic vt iurisdictio non possit exerceri, nisi in subditos, *cap. Cùm contingat.* vbi Abbas *num. 35.* & alij *de foro compet.* infertur dictam terram esse in diœcesi iurisdictionem exercentis, vt arguit Calcan *consil. 34. n. 11.* Hieron. de Mont. *de finib. regen. cap. 78. n. 32.* Rota *in allegata decis. Calaguritana iurisdictionis*, 16. Iunij, 1604. coram Penia. 12.

Quæ visa sunt D D. exuberare, cùm in probandis finibus admittuntur coniecturæ, & præsumptiones, *cap. Cùm caus. il terzo, de probat.* vbi Felin. *num. 14.* & Dec. *num. 5.* & *in cons. 42. num. 10. vers. Hic. tamen.* Paris. *cons. 104. num. 24. lib. 1.* & in his terminis fuit dictum in repetitis, *Calaguritana iurisdictionis*, 1604. & *Fauen. iurisdictionis*, coram Iusto. Non obstat, quòd decisum fuerit, Episcopum non debere audiri, nisi exhibito processu facto coram Parisio, Iudice deputato, per tunc temporis Episcopum, quia pro parte Archipresbyteri solùm prætendebatur ex eo constare de illius exemptione, & quasi possessione exercendi iurisdictionem in omnibus causis, etiam priuatiuè, quoad Episcopum, vt in dictis decisionibus, quæ exemptio præsupponit, locum esse in diœcesi. Abbas *in cap. Apostolica. num. 3. vers. Puta tamen, de donat.* Felin. *in cap. Graue. numer. 2. de offic. Ord.* 13. 14.

Ord. Rot. *in alleg. Calagur. iurisdictionis*, 16. Ianuarij, *& in Constantien. iurisdictionis*, 28. Maij, 1611. coram Reuerendiss. Attrebaten. impressa *decis.* 324. *p.* 1. *in recent.* Sicut non obstat alia decisio extremò data *in Beneuentana decimarum*, 28. Iunij, 1595. coram Penia: quia (vt ibi legitur) processus non exhibitus, fabricatus erat super decimis, de quibus principaliter agebatur. In hoc autem casu prætensus processus non fuit fabricatus super finibus terræ Saponariæ; sed solùm super exemptione, vt *suprà*, quæ supponit, locum esse in diœcesi ex prædictis: vltrà quòd Rota mandauit, hoc dubium proponi etiam ex officio, obsequendo intentioni Sanctissimi.

Et ita decisum, parte D. Episcopi tantùm informante, Procuratore Archipresbyteri pluries monito, & citato.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Gerunden. Administrationis, *Mercurij*, 11. *Decembris*, 1630.

ARGVMENTVM.

Iurisdictio concessa Prælato in Ecclesia regulari sæcularizata, censetur etiam concessa Capitulo, si ante sæcularizationem spectabat ad Abbatem, & Conuentum simul: & quid, si iurisdictio fuerit concessa Prælato taxatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum communium Capituli, & Prælati spectat ad vtrunque simul.*
2 *Regulares non sibi, sed Monasterio acquirunt.*
3 *Iurisdictio concessa Prælato in Ecclesia regulari sæcularizata, censetur etiam concessa Capitulo, si ante sæcularizationem spectabat ad Abbatem, & Conuentum simul.*
4 *Collatio beneficiorum, vbi est simultanea inter Prælatum, & Capitulum; indultum concessum Prælato suffragatur Capitulo.*
5 *Dictio,* solus, *non semper excludit; sed quandoque includit, quod est sibi connexum: & illustratur exemplis.*
6 *Iurisdictione alicui concessa, vt solus cognoscat, censetur iurisdictio alterius, nisi iurisdictio alteri competeret de consuetudine, & num. seq. Contrarium, num* 8.
7 *Consuetudini non censetur derogatum, nisi expressè dicatur.*
9 *Iurisdictione alicui taxatiuè concessa, non censetur sublata iurisdictio alterius sibi connexi.*
10 *Declarans nihil de nouo tradit; sed declaratum trahitur retrò, & videtur inesse à principio actui declarato.*
11 *Declaratio est dependens, implicita, & consequens ad declaratum.*
12 *Verba apposita, demonstrationis gratia tantùm, non habentur in consideratione.*
13 *Iura loquentia de Episcopo, & Capitulo, procedunt etiam in Prælato, & Capitulo inferioris Ecclesiæ, quando nulla adest ratio differentiæ.*
14 *Fructus Ecclesiæ cathedralis, vel collegiatæ regularis, Sede vacante, spectant ad successorem.*
15 *Canonici E. Mariæ Villæ Bertrandi, Gerundensis diœcesis, ab immemorabili tempore habent portiones separatas.*
16 *Fructus, Prælato defuncto, spectant ad Capitulum, quando bona erant Capituli, & portio ex bonis ipsius Capituli fuit assignata Prælato.*
17 *Abbas in arduis non potest agere sine Conuentu.*
18 *Canonici Regulares S. Augustini Hispaniarum habent ius administrandi portiones separatas, eorum victui destinatas; non tamen ratione dominij, sed ratione administrationis, n.* 20.
19 *Canonici Regulares S. Augustini nihil differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi.*

DECISIO LXXV.

Sanctæ mem. Clementis VIII. suppresso Monasterio Ordinis S. Augustini, Ecclesiæ Beatæ Mariæ Villæ Bertrandi, dictam Ecclesiam in Collegiatam sæcularem erexit pro vno Archipresbytero, & tot Canonicis sæcularibus, quot antea existebant Regulares, qui simul Capitulum constituant; ipsique Ecclesiæ sic in Collegiatam erectæ & institutæ applicauit fructus mensæ conuentualis, & Officiorum claustralium; Archipresbyteratui verò fructus Camerariæ, & Piatrariæ dicti suppressi Monasterij, subdens *omnia, & singula, fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcunque: ita quòd liceat dictæ Ecclesiæ Archipresbytero, & Capitulo prædictis, fructuum, prouentuum, iurium, iurisdictionum, bonorum annexorum, & applicatorum quorumcunque possessionem sua, & eorum mensæ Capitularis, & Archipresbyteralis nominibus*, &c. *apprehendere.* Anno sequenti idem Pontifex in erectione Cathedralis Celsonensis applicauit Dignitatibus illius Abbatiam dictæ Ecclesiæ Villæ Bertrandi; sed, cùm hæc Ecclesia haberet diuersas iurisdictiones tempore Regularitatis Abbati, & Capitulo simul fidelium largitione tributas, & Dignitates Celsonenses prætenderent dictas iurisdictiones ad ipsas spectare, idem Sanctissimus Pontifex declarauit, suæ intentionis minimè fuisse applicare iurisdictiones dictis Dignitatibus: ac proinde fuit particulariter dubitatum in hac causa, ad quem spectaret administratio istarum iurisdictionum, aliorúmque bonorum mensæ Conuentualis, necnon dictorum Officiorum Claustralium & cùm ista omnia sint communia inter Archipresbyterum, & Capitulum, ad eos simul spectat dicta administratio, *cap. Quanto, cap. Ex nostitur*, vbi Abb. *n.* 4. *de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capituli.* Lap. *alleg.* 31. & fuit latè deductum *in duabus decisionibus*, coram R. P. D. meo Verospio, sub diebus 16. Februarij superioris anni, & 13. Maij currentis anni; & inde lata fuit sententia, quàm Domini hodie censuerunt esse confirmandam. 1.

Et cùm respectu bonorum assignatorum Capitulo, & Archipresbytero simul, nulla adsit difficultas; punctus quæstionis stat circa iurisdictionem, quam etiam censuerunt Domini esse communem inter Capitulum, & Archipresbyterum: quia cùm Sanctissimus Pontifex declarauerit suæ intentionis non fuisse, illam applicare Dignitatibus Celsonensibus; illa spectat ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus bona mensæ Conuentualis fuerunt applicata. Nam, quicquid dicendum esset, an illa fuerit expressa propter verba illa in applicatione bonorum, videlicet, iurisdictionalium, quæ videntur restricta ad eorundem bonorum iurisdictionem; nihilominus, cùm huiusmodi iurisdictio esset communis inter Abbatem, & Capitulum, nec fuerit assignata dictis Dignitatibus, quibus fuit applicata, Abbatia

Abbatia remansit penes mensam conuentualem assignatam dicto Capitulo, & Archipresbytero: quæ quidem communio satis probatur: tum ex eo, quòd nominatim ex largitione fidelium fuit Acquisita Abbati, & Conuentui: tum etiam ex eo, quia ex tenore antiquæ fundationis debuerunt omnia communia esse: de anno enim 1100. fuerunt in hac Ecclesia introducti Clerici Regulares secundùm Regulam sancti Augustini, qui viuere studerent, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes, ita vt nullus ex prædictis Clericis aliquid vsurpare, vel iuri suo appro-
2. priare anderet, quod est proprium Regularium, cùm non sibi, sed Monasterio acquirant. Cened. *quæst. canonic.* 20. *num.* 28. *versic. Quamuis enim.* qui propriè loquitur de istis Canonicis Regularibus sancti Augustini.

3. Neque obstat, quòd Summus Pontifex non solùm dixit, suæ intentionis non fuisse iurisdictionem applicare Dignitatibus Ecclesiæ Celsonensis; sed adiecit, vt illa penes Archipresbyterum remaneret: quia, cùm (vt dictum est) iurisdictio esset communis Abbati, & Conuentui, illa verba non important, quòd iurisdictio fuerit assignata Archipresbytero, cùm nihil fuerit actum inter Capitulum, & Archipresbyterum; sed inter dictas Dignitates, & Archipresbyterum, in quo stat punctus huius dubij: & propterea illa verba important solùm, quòd iurisdictio non fuerit concessa Dignitatibus; non autem ipsi Archipresbytero, excluso Capitulo, iuxta notata *in cap. Cùm olim, de consuetud.* Vnde, cùm huiusmodi iurisdictio spectaret ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus fuerat vnita mensa Conuentualis; & Papa dixerit, iurisdictionem spectare ad Archipresbyterum, non exclusit Capitulum sibi connexum, vt bene ad propositum probat text. *in l. Communem fundum* 10. *ff. Quemadmodum seruit. amitt.* vbi, si communem fundum ego, & pupillus habemus, licèt vterque non vteremur; tamen propter pupillum, & ego viam retineo,
4. vt per illum textum pluries Rota resoluit, quòd quando collatio præbendarum est simultanea, indultum concessum Episcopo suffragatur Capitulo, ex quo est annexum Episcopo, vt in decisionibus allegatis *in causa Cremonen. Canonicatus*, 26. Aprilis 1624. coram me.

Neque etiam refragantur alia verba sequentia: *Sed eam* (scilicet, iurisdictionem) *pro tempore existenti Archipresbytero Collegiatæ Ecclesiæ remanere debuisse, ac eidem Archipresbyteratui vnitas, & annexas fuisse, & esse; nec non liberum exercitium iurisdictionis huiusmodi ad Archipresbyterum prædictum perpetuis futuris temporibus spectare, & pertinere decer-*
5. *nimus, & declaramus*, &c. Quia ex hoc etiam non censetur sublata iurisdictio Capituli, cùm, vt dictum est, hæc verba non fuerint prolata inter Archipresbyterum, & Capitulum; sed inter Archipresbyterum, & Dignitates Celsonenses: & propterea sunt intelligenda respectu Dignitatum Celsonensium: non autem respectu dicti Capituli, cum quo non agebatur, vt bene per Bald. *in l.* 1. *n.* 4. *C. de bon. poss. contra tab.* vbi, si tertius inferat molestiam Episcopo in iurisdictione, & Papa dicat: *Solus Episcopus procedat*, illa verba intelliguntur respectu molestantis, non autem respectu Capituli connexi Episcopo: & ibi etiam notat Ias. *num.* 7. vbi, quòd natura termini taxatiui est excludere extranea; cuncta autem pertinentia indulgere. Hinc etiam, si Papa dicat: *Solus Episcopus possit degradare.* non tamen excludit Capitulum concurrens in degradatione, sed alios Episcopos, *cap.* 1. & *ibi* Gloss. fin. *de hæreticis, in* 6. Ioan. Monach. *num.* 1. Archid. *num.* 1. Ioan. Andr. *in princ.* Hinc denique, si Papa in Indulto dicat, quòd solus Episcopus possit prouidere beneficia, ad quæ prouisus solet per electionem assumi; non propterea excluditur Capitulum, ad quod spectat electio, sed dispositio intelligitur in præiudicium ipsius Papæ, Put. *decis.* 190. *n.* 2. *lib.* 3. Germonius *in indultis, in §. Ad beneficia, num.* 32. & 99.

Minùs etiam refragatur, quòd si iurisdictio datur alteui, vt solus cognoscat, censetur sublata iurisdictio alterius. Berosf. *consi* 22. *num.* 28. *vol.* 1. Rip. *de peste, de remedijs præseruatiuis, num.* 62. Cotta *in memorialib. vers. Solus.* Mandos. *ad consilium Romani* 393. *litt. B.* Felin. *in cap. Pastoralis, num.* 2. *limit.* 3. *de offic. Ordin.* qui vnà cum Ripa solùm limitat hoc dictum, quando alteri competeret iurisdictio de consuetudine; non autem de iure communi, ex quo consuetudini non censetur derogatum, nisi expressè dicatur: & sic declarat text. *in l. Viros, C. de diuers. offic. lib.* 12. Menoch. *præsumpt.* 18. *num.* 14. *lib.* 2. vbi dicit, hanc esse veram, & receptam sententiam. 6. 7.

Nam huic fundamento fuit responsum, quòd contrarium tenent Ang. *in l.* 1. *n.* 1. *C. vbi, & apud quem*, quem sanè legendum esse, vt loquatur negatiuè, quicquid aliqui dicant, probat Cott. *loco cit. in fin.* Dec. *in cons.* 3. *n.* 7. *col.* 5. *vers. Superest respondere.* Ias. licèt videatur dubitatiuè loqui *in l. Quod in rerum, §. Si quis post, n.* 9. *ff. de legat.* 1. Decian. *respons.* 118. *n.* 23. *vol.* 3. Grammat. *cons.* 28. *n.* 6. Rom. *cons.* 393. *n.* 3. & 4. Menoch. *de arbitr. lib.* 5. *q.* 80. *n.* 8. Sed, quicquid sit de hac opinione, quatenus opinio affirmatiua esset vera, procedit, quando agitur principaliter inter duos; non autem quando agitur inter duos; & vnus ex illis, ad cuius fauorem disponitur, habet alium connexum: quia disposita in illo habent locum etiam ad fauorem connexi. Et ratio differentiæ est: quia, quando agitur inter duos simpliciter, si alius non excluderetur, statutum nihil operaretur, & frustrà occuparet membranas, vt dicit Cotta *loco eo modò allegato.* quæ ratio cessat, quando agitur cum tertio: quia etiam, quòd præseruetur ius connexo, nihilominus dispositio operatur, quia ille tertius excluditur. 8. 9.

Neque est verum, quòd in hoc casu perinde est, ac si fuisset actum inter Capitulum, & Archipresbyterum solum; ex quo Papa declarauit mentem suam, & sic nihil de nouo dedit, ita vt declaratum trahatur retrò, & videatur inesse à principio actui declarato. Oldrad. *cons.* 263. *n.* 2. & *seqq. vers. Et aduertendum est.* vbi inquit, quòd declaratio est dependens implicita, & consequens ad declaratum. Anchar. *cons.* 7. *num.* 3. & *seqq. vers. Non obstat, quòd declaratio.* Bellam. *cons.* 33. *n.* 40. & 41. & *n.* 59. dicens, quòd non admittit probationem in contrarium. Rom. *cons.* 482. *num.* 9. vbi Apostill. *in verb. Emanasse allegat concordantes.* Quia aduertendum est, quòd obiectum procederet, si declaratio fuisset facta ex controuersia orta inter Archipresbyterum, & Capitulum: sed cùm declaratio fuerit facta occasione controuersiæ inter Archipresbyterum, & Dignitates Celsonenses, declaratio non debet nocere Capitulo, cùm illa verba sint prolata demonstratiuè ad exclusionem Dignitatum; non autem dispositiuè ad exclusionem Capituli, cuius respectu propterea illa verba non sunt consideranda. Alex. *in l. Si idem, §. vltimo, num.* 4. *ff. de iurisdict. omnium iud.* Tiber. Decian. *cons.* 4. *num.* 17. *vol.* 3. Ad quod quidem Capitulum certum est spectare iurisdictionem, vnà cum Archipresbytero, vt *supra* dictum est: & in istis terminis non potest constitui differentia, quando principaliter quid disponitur in præiudicium tertij; & quando per viam declarationis mentis vsque ab initio: quia semper fit in præiudicium tertij, non autem connexi; & bene applicantur, quæ *supra* dicta fuere de Episcopo, & Capitulo, quæ etiam procedunt in Prælato & Capitulo Ecclesiæ inferioris, cùm nulla inter ista, 10. 11. 12. 13.

ista, ad propositum possit afferri ratio differentiæ: imò eadem est ratio, vt fuit dictum coram me *in causa Gerunden. iurisdictionis*, 31. *Ianuarij*, 1614.

14. Neque tandem obstat, quod mensa abbatialis erat distincta à mensa conuentuali: quod probatur ex text. *in cap. Quia sæpè. de elect. in 6.* & *in Clement. statutum, eod. tit.* quibus locis disponitur, quòd quando Ecclesia Cathedralis, vel Collegiata est regularis, Sede vacante fructus debent conseruari successori: & fuit dictum *in causa Salamantin. residentiæ*, 12. Decembris, 1578. coram sanct. mem. Clemente VIII quod etiam clarè constat in casu, de quo agitur, ex quo mensa abbatialis fuit assignata Dignitatibus Celsonensibus:

15. conuentualis verò Capitulo & Archipresbytero. Et quòd istæ mensæ sint distinctæ probatur ex eo, quòd isti Canonici ab immemorabili tempore habent portiones separatas, vt dicit Petrus Cenedus *d. quæst. 20. n. 5. post med. vers. Qui modus viuendi.* & Ioan. Trullo *de Canonicis regularib. lib. 1. cap. 11.* dicit quòd viri nobiles, & litterati affectant, & ambiunt habere huiusmodi Canonicatus.

16. Nam huic obiecto fuit responsum, quòd Abb. *in c. Relatum. 2. testam. num. 10. vers. In Glos.* & ibi etiam Glos. *in ver. v̄ sui, ante finem*, tenent quòd defuncto Prælato fructus spectant ad Capitulum, quando bona erant Capituli, & portio ex bonis ipsius Capituli fuit assignata Prælato: quod dictum Abbatis non respuit Rota *in dicta causa Salamantina, coram sanctæ mem. Clemente VIII.* cùm in casu suo ad doctrinam Abbatis responderit, quod in ipsa fundatione bona Abbati, & Capitulo fuerunt assignata. Sed quia, forte posset dici, quod Abb. non loquitur in Collegiata, aut Cathedrali regulari, de quibus loquuntur iura *suprà* allegata; firmiter fuit responsum, quòd dispositio dictorum iurium non tollit, quin bona communia desinant esse talia, etiam quòd Sede vacante, Capitulum non faciat fructus suos, sed debeant successori reseruari: quia in terminis dictorum iurium, quando bona sunt communia, Capitulum succedit in administratione, Archid. *in d. cap. Quia sæpè. num. 2. vers. Et secundum Gemin. num. 6. vers. Quæro, an iste text.* Franc. *num. 1. vers. In Glos.* Et licèt Capitulum non faciat fructus suos, nisi proueniant ex re indiuidua, vt est collatio beneficiorum, Cardin. *in d. Clem. Statutum num* 8. Vital. *num.* 32. qui dicunt, quòd, licèt Capitulum ratione communionis succedat in administratione; non tamen in dominio fructuum, stante dispositione dictorum iurium. Vnde sufficit quòd bona sint communia, licèt administratio spectet ad Abbatem, & fructus debeant seruari successori, ad effectum, quod cùm iurisdictio non fuerit assignata Dignitatibus Celsonensibus, remanserit in hoc casu suppressa Dignitate Abbatiæ, penes Capitulum. Et hæc eò magis procedunt, cùm agatur de iurisdictione; & certum sit; quòd Abbas in arduis non potest

17. agere sine Conuentu, *cap. Edoceri* & *ibi* Abb. *num* 7. *de rescript.* & *in cons. 44. num. 2. lib. 2.* Feder. de Sen. *cons. 123. num. 2.* Rot. *decis. 554 n. 7 & 8. par. 1. diuers.* & fuit dictum *in hac causa*, 13. Maij huius anni coram R.P.D. meo Verospio.

Et ad id, quod dicebatur, mensas esse separatas, ex quo Canonici habent suas portiones. Pro dilucidatione huius materiæ fuit consideratum, quòd Religiosi aliqui nihil habent, quoad verum dominium, neque quoad ius administrandi, nec in particulari, nec in communi, vt sunt Fratres Capuccini, & de Obseruantia: alij verò sunt, qui habent ius administrandi in communi, & non in particulari, quales ferè sunt omnes

18. Religiosi de iure communi: [illegible], qui habent ius administrandi, quæ suo [illegible] sunt destinata, quales sunt isti Canonici regulares Sancti Augustini Hispaniarum. Nauar. *in cap. Nullam. num. 31 vers. 12. 18. q. 2.* Ludouic. Lopez. *in Instructorio conscientiæ, par. 1. cap. 154. vers. Quarto, addicit.* Petrus Nauarr. *de restit. lib. 3. cap. 1. num. 164.* Cened. *d. q. canonica 20. num. 14.* qui quidem Canonici regulares 19.
non differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi, quoad ea, quæ communia sunt omni Religioni, sicut viuere sine proprio, abstinere à negotiationibus, & ab officio aduocandi in causis, & huiusmodi, vt sunt verba formalia S. Thomæ *opuscul. 19. contra impugnantes Religionem, cap. 2. col. 7. littera B, vers. Quod autem obncitur. fol. mihi. 150.* Ioan. Trullus *de Canonicis regularib. lib. 1. cap. 8. num. 7 in fin.* Cened. *loco alleg. num. 15. in fin.* Et propterea, licèt habeant dictas portiones separatas, non habent, 20.
tamen ratione dominij, cùm non sint capaces, sed solùm ratione administrationis. Nauar. *in d. cap. Nullam. 18. quæst. 2. num. 24. 28. & 29.* vbi latissimè, & per concessionem dictarum portionum non conceditur, quòd ipsi habeant aliqua bona singulariter quoad dominium; imò neque ad vsum aliter, quam regula permittit, Petr. Nauar. *d. lib. 3. cap. 1. num. 176. vers. Alia enim ratione.* scilicet, ad victum suum, & alia opera pia, & remuneratoria, Nauar. *cons. 70. num. 2 de Regular. lib 3.* sed illæ portiones eis conceduntur de licentia Superioris ex dicta causa, ad vsus suos peculiares honestos, & necessarios, vel conuenientes, & sunt parati dicta bona dimittere ad libitum Superiorum, Graff. *par. 1. lib. 3. cap. 5. num. 55.* & *in 2. par. lib. 3. cap. 50 num. 35.* & sic dominium bonorum remanet semper penes superiorem. Petrus Nauar. *loco citato num.* 170. Ideò non licet dictis Canonicis prædictas portiones, neque alia bona quoad dominium, obtinere. Nauar. *in cap. Non dicatis. 12. q. 1. num. 1. & 2.* & Canonicus, qui dicta bona, vel portionem ita possidet, vt non sit animo paratus, etiam ad Superioris nutum relinquere, peccat manifestè contra votum solenne paupertatis, & tenetur dictam portionem restituere, & à se omninò abdicare, vt est communis sententia DD. de qua dictus Petrus Nauar. *loco modo allegato, num. 161.* latissimè Petrus Cened. *d. q. 20. n. 25.* & latè Fr. Ioan. Hieronymus. Cened. *in tractat. Pobreza religiosa, cap. 49. per tot.*

Ex quibus, cùm alia benè tollantur ex decisionibus Domini mei Verospij, fuit resolutum administrationem debere esse communem quoad iurisdictiones, & alia bona; secùs verò quoad ea, quæ propriè Archypresbytero fuerunt assignata, circa quæ nihil prætendit Capitulum, nec loquitur sententia D. mei Verospij, quia ad ipsum solum spectat administratio, & sic iuxta prædictam sententiam Rotalem esse confirmandam, &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Gerunden. iurisdictionis, Veneris, 28. *Martij*, 1631.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum apostolicum præsumitur ex obseruantia 30. annorum.*
2 *Scripturis magis standum est, quam testibus.*
3 *Res iudicata obstat super eo, de quo fuit facta litis contestatio.*

4 *Executio piarum voluntatum spectat ad Episcopum.*

5 *Iurisdictio censetur concessa cumulatiuè, non priuatiuè, nisi constet de contraria mente concedentis num. seq.*

7 *Iurisdictio simpliciter concessa, censetur concessa cumulatiuè: secùs vbi aliquid fuit detractum Episcopo, & num seq.*

DECISIO LXXVI.

VT fuit dictum in decisione facta 22. Aprilis superioris anni, dubium tunc propositum, an, scilicet, licentiæ datæ per Episcopum beneficiatis, se congregandi, essent confirmandæ, vel reuocandæ, habet tres inspectiones. Prima est, an dicti beneficiati, qui non constituunt Collegium, possint se congregare sine licentia Superioris, & cùm indubitata sit opinio negatiua, ex deductis in illa decisione circa hoc hodie nulla fuit excitata difficultas. Secunda inspectio est, an Episcopus potuerit concedere dictas licentias. Tertia quatenus non, an confirmatio dictarum licentiarum obtenta à sanctæ memoriæ Clemente VIII. suffragaretur.

Quantum attinet igitur ad secundam, & tertiam inspectionem de quibus hodie agitur, circa secundam inspectionem non est agendum in puncto iuris, an Episcopus possit concedere huiusmodi licentias absque interuentu Capituli: sed est videndum in concreto, an Episcopus, vel Abbas debeat concedere huiusmodi licentiam; & dixerunt Domini spectare ad Abbatem ex sententia arbitrali lata ad fauorem ipsius Abbatis de ann. 1400. iuncta obseruantia ab anno
1. 1434. vsque ad annum 1578. ex qua obseruantia tanti temporis pro qua etiam sufficerent triginta anni, præsumitur beneplacitum apostolicum. Felin. *in cap. Albericus, num. 3 & 4. de testib.* Cassad. *decis. 3. num. 1. de procur.* Put. *decis. 356. num. 7. lib. 2.* in correctis cum infinitis, qui possunt allegari.

Neque est verum quòd contra istam sententiam adest res indicata: nam duæ fuerunt latæ sententiæ arbitrales, vna de anno 1440. quæ est illa, de qua modo dictum fuit, altera de anno 1318. in qua adiudicatur iurisdictio ciuilis Abbati; criminalis verò Episcopo, & res iudicata, quæ prætenditur est contra dictum laudum anni 1318. quoad iurisdictionem ciuilem, & actus, qui cumulantur *in Summario num. 12.* & testes, quorum copia data fuit, & de quibus omnibus habetur mentio in prima sententia, loquuntur de dicta iurisdictione ciuili, quæ quidem res iudicata in quibus terminis procedat, & quid contineant dicti actus, & quid deponant testes, non firmarunt Domini, sed solùm dixerunt, satis esse, quòd non tangant præsentem articulum circa con-
2. cessionem licentiæ, & quatenus testes aliquid deponerent, nihil releuarent, cùm magis sit standum scripturis, quas affert Abbas, quàm testibus, *l. exercendis. C. de fid. instrument.*

Non obstat, quòd Abbas dedit libellum generalem, in quo exposuit, quòd vigore sententiæ arbitralis, ipse, & sui prædecessores fuerunt, & est in possessione, seu quasi, exercendi omnimodam iurisdictionem ciuilem inter obtinentes dignitates, Canonicatus, & beneficia simplicia in Ecclesia Collegiata S. Felicis, & prima sententia per duas alias confirmata continet, post sententiam arbitralem Episcopum pluries cognouisse inter Canonicos, & beneficiatos, &c. ideò cùm sententia fuerit lata ex dedictis, & prosequutis per modum causæ, & super dicta causa lis fuerit contestata, obstat res iudicata non solum super negotio principali; sed etiam super causa, licèt secùs esset, si principaliter pars non fuisset prosequuta deducta per modum causæ, vt distinguendo dicit Calder. *in co sil. 2. per tot. de re iudic.* Ioan. Andr. *in c. Cum Ecclesia Sutrina. n. 15. & seqq. de caus. poss. & propriet.* Anchar. *consil. 417. n. 2. vers. ex autem.* Quia quicquid sit, an Abbas fuerit prosequutus causam deductam in dicto libello, scilicet sententiam arbitralem, cessat omnis difficultas, quia sententia arbitralis de anno 1400. non fuit deducta, sed alia de anno 1318. & ex aduerso opposita omnia tendunt ad hanc sententiam arbitralem de anno 1318. non autem ad aliam de ann. 1400. & prononciatio principalis fuit quòd executio piarum voluntatum, tam de iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini spectat ad Episcopum, quod est verissimum *Clem. 1. de testam. §. si quis autem per redemptionem. Authen de Ecclesiast.* Seraph *decis. 611. n. 7.* Concil. Trident. *sess. 25. c. 4. de Reformat.* 4.

Minùs obstat, quòd dicta sententia arbitralis censetur concedere iurisdictionem cumulatiuè, non autem priuatiuè. Roman. *consil. 393. n. 1. & seqq.* & ibi Addentes. Quia hoc est verum, nisi constet de contraria mente, vt fuit responsum *in causa Montis Regalis Iurisdictionis. 27.* Nouembr. 1606. coram me, de qua quidem contraria mente constat in casu isto, quia in dicta sententia dicitur, quòd si Abbas denegauerit licentiam, beneficiati post duos dies possunt recurrere ad Episcopum, Vicarium, vel Officialem pro impetranda dicta licentia; signum euidens, quòd priuatiuè fuit concessa Abbati dicta licentia, cùm reseruetur recursus ad Episcopum solùm in euentum denegationis dictæ licentiæ, & sic non versamur in licentia simpliciter data: quo casu censetur data cumulatiuè; 7.
Roman. *vbi supra* Roland. *consil. 80. per tot. l. 2.* Sed in casu, quo fuit aliquid detractum Episcopo, ex quo ad ipsum solum permittitur recursus post duos dies in euentum denegatiuis, quo casu iurisdictio censetur concessa priuatiuè, vt dictum est. Roman. *dicto consil.* 8.
393. in fin. vers. nec dicatur. vbi alleg. text. quem dicit singularem *in l. tam Collatores. ad finem. C. de re milit.* & ibi Apostilla dat concordantes *in ver. singularis.*

(In the right margin, 5. stands beside the start of the paragraph "Minùs obstat…", and 6. beside the line with "Regalis Iurisdictionis. 27.")

Circa tertiam inspectionem, an confirmatio apostolica suffragetur, dicendum est, quòd non, ex defectu intentionis Summi Pontificis Clem. VIII cùm ei non fuerit narratum ius Abbatis, & cùm gratia corruat corruit quoque decretum irritans tanquam accessorium, vt latè fuit deductum in alia decisione à qua Domini vtraque parte audita censuerunt non esse recedendum.

Et ita conclusum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Cæsaraugustana Camerar. Lunæ, 2. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Beneficia regularia existentia in Ecclesia regulari exempta non spectant ad collationem Ordinarij, intra cuius diœcesis fines consistunt.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia regularia sita in Ecclesia regulari existentia intra fines diœcesis spectant ad collationem Episcopi.*

2 *Collatio beneficij erecti, & dotati ex alijs beneficijs spectat ad eum, ad quem spectabat collatio priorum beneficiorum.*

3 *Exem*

4 *Exemptionis priuilegio derogatur iuribus ex dispositione Canonum Ordinario competentibus.*

DECISIO LXXVII

CEnsuerunt Domini, Paulo non esse adiudicandam Camerariam.

Nam, quamuis prætendatur, beneficia regularia in Ecclesia regulari existentia, & regularibus conferenda, & prout est beneficium, de quo agitur, esse de colla-
1. tione Ordinarij, tanquam intra fines diœcesis Cæsaraugustanæ consistentia, *c. Si quis Episcoporum.* 16. *q.* 2. *c. Omnes Basilicæ* 16. *q.* 7. & *c. Monasteria.* 18. *q.* 2. *c. Cùm non liceat. c. Cùm olim de præscript. c. Constitutus.* & *c. Cùm venerabilis. de relig. Domib. c. Abbate. de verbor. signif.* Vital. *Clemen. vnica, n.* 16. *de supplen. neglig. Prælat.* Gonzal. *ad reg.* 8. *glos.* 13. *n.* 20. Ac etiam
2. contendatur, fuisse ab Archiepiscopo erectam, & dotatam huiusmodi Camerariam, de beneficiis non ad collegiatam pertinentibus, sed alterius Ecclesiæ; de collatione tamen eiusdem Episcopi: quo casu simultaneæ collationi locus esse non possit; iuxta Cassad. *decis.* 22. *de praeben.* sed eidem Ordinario dotanti remanserit vt priùs facultas conferendi Abb. *in c. suggestum. n.* 3. *de iurepatr.* Seraph. *dec.* 1444. *n.* 11. & Rota *dec.* 600. *n.* 3. *p.* 2. *recent.* & *in Gallien. iuris conferendi,* 14. Martij, 1621. coram bon. mem. Francisco Vbaldo.

Attamen quia collegiata Beatæ Mariæ de Pilar ex litteris Innocentij II. Eugenij III. Alexandri III. Clementis VIII. per Sixtum V. confirmatis probatur exempta, etiam quoad Monasterium, & illius Prioratum, Dignitates, officia, loca, canonicales portio-
3. nes, ac beneficia: per priuilegium exemptionis remansit derogatum iuri, ex dispositione Canonum Ordinario competenti, *c. Abbate* vbi Panorm. *n.* 3. *de verb. signif.* Lap. *alleg.* 139. *n.* 7. Vital. *de supplen. neglig. Prælat. in rubr. n.* 16. Gonzal. *ad reg.* 8. *glos.* 13. *n.* 20. Rota *decis.* 308. *n.* 4. *par.* 1. *recen.* & nouissimè idem fuit firmatum *in Lauretana iurisdictionis,* 12. Maij præteriti, coram Domino meo Durano. Vnde cessante iure conferendi in Ordinario, meritò fuit dictum, Paulo ab eodem Episcopo deducenti ius suum, Camerariam non esse adiudicandam.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 26. Nouembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Confirmatio priuilegij exemptionis facta ex certa scientia, quid operetur: & an valeat absque derogatione regulæ de iure quæsito non tollendo; & alia plura in materia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Exemptione derogatur iuri, Ordinario competenti.*
2 *Confirmatio nihil de nouo tribuit.*
3 *Priuilegia ad futura acquirenda non se extendunt.*
4 *Clausula apposita in confirmatione, in forma communi, nihil plus tribuit, quàm ipsa confirmatio.*
5 *Confirmatio non suffragatur, si non constat de priuilegio confirmato: & intelligitur saluo iure tertij, & quatenus validum sit priuilegium: & recipit eandem interpretationem, & obiectiones, quas priuilegium, confirmatum.*
6 *Confirmatio ex certa scientia non lædit ius alterius, à Papa confirmante ignoratum.*
7 *Confirmatio dicitur ex certa scientia, quando in ea insertus est tenor priuilegij confirmati.*
8 *Confirmatio vbi est facta ex certa scientia, quæ valida erant, approbantur; quæ valida non erant, recipiunt robur ex confirmatione; & quæ nullam habent relationem ad ea, quæ præcesserunt, de nouo conceduntur.*
9 *Verba,* Perpetuò eximimus, & totaliter liberamus, *sunt apta comprehendere quodcunque ius.*
10 *Exemptionis gratia, tanquàm de sui natura praiudicialis, sustinetur absque derogatione regulæ* de iure quæs. non tollendo.
11 *Clausula,* sublata, *operatur, vt dari non possit de subreptione, absque oris aperitione.*
12 *Clausula,* salua canonica iustitia Episcopi, *præseruat ius Episcopi in materiis compatibilibus; sed non tollit expresè concessa.*
13 *Priuilegia non se extendũt ad postmodum erigẽda.*
14 *Procemium declarat mentem concedentis.*
15 *Vicarius de iure non habet facultatem conferendi.*
16 *Dictio,* Omnis, *est vniuersalis, & nihil excludit.*
17 *Totum, siue vniuersale, siue generale, siue integrale semper infert in quamlibet suam partem.*
18 *Beneficia in Collegiatis sunt de simultanea collatione Prælati, & Canonicorum. Limita, vt n.* 20.
19 *Beneficia in Ecclesiis Canonicorum regularium de iure sunt de simultanea collatione Prælati, & Capituli.*
21 *Beneficia in Collegiata præsumuntur dotata de bonis propriis ipsius Collegiatæ.*
22 *Enunciatiuæ in Bullis antiquissimis probant, etiam quod emanauerint ad supplicationem partium.*
23 *Dominium probatur ex priuilegio Papæ, in quo fit specialis mentio locorum.*
24 *Dominij translatio fieri non potest ab eo, qui dominium non habet.*
25 *Verba,* Assigno, & Concedo, *significant dominium in transferente.*
26 *Beneficia sine authoritate Ordinarij, & dotis assignatione erigi non possunt.*
27 *Dos beneficio præsumitur constituta ab eo, qui tenebatur dotare.*
28 *Obseruantia debet probari in specie, nec sufficit generica.*

DECISIO LXXVIII.

CEnsuerunt Domini standum esse in decisis 2. Iunij, 1631. Quia nedum Cameraria, de qua agitur est exempta à iurisdictione Ordinarij, vigore litterarum Sixti V. sed vlteriùs: quia pertinentia collationis ad eundem non spectat, cum non probetur, beneficium fuisse dotatum de aliis bonis, seu beneficiis, quàm ad collegiatam spectantibus.

Verba enim Bullæ Sixti sunt amplissima. Nam postquàm idem Pontifex litteras Apost. Clementis VII. insertas, ac aliorum Pontificum, Monasterio, Priori, & conuentui concessas, authoritate apost. approbauit, confirmauit, & innouauit; ac omnes, & singulos, tam iuris, quàm facti defectus (si qui interuenerint) supplendo, decreuit, illas perpetuò valere, & tenere, & inuiolabiliter, ac perpetuò obseruari debere: & post suppressionem litis, tunc inter Collegiatam, & Archiepiscopum Cæsaraugustanum in Rota vertentis addidit sequentia verba: *Vlterius pro potiori cautela, & suffragio Monasterium B. Mariæ, & Ecclesiam huiusmodi, ac illius Prioratum, Dignitates, Officia, necnon singula loca, & canonicales portiones, ac beneficia, omniaque, ac singula castra, terras,*

res, & bona quæcunque similiter præsentia & futura;
ac Priorem, & Canonicos, necnon Camerarium, Capel-
lanúmque Regium nuncupatum, omnes, & quoscunque
Clericos, etiam sæculares, obtinentes in titulum, vel cõ-
menda quascunque Dignitates, & officia regularia ip-
sius Monasterij. B. Mariæ, ab omni iurisdictione, domi-
nio, & superioritate, visitatione, correctione, authoritate,
& potestate prædicti moderni, & quoruncunque Archie-
piscoporum Cæsaraugustanorum, pro tempore existen-
tium, suorúmque Vicariorum, & Officialium perpetuò
eximimus, & totaliter liberamus.
1. Ex quibus verbis, cùm apertè legatur Cameraria
perpetuò exempta, & totaliter liberata à iurisdictione,
& imperio Archiepiscopi, semper remanet deroga-
tum iuri, Ordinario competenti, *c. Abbate*, vbi Panor.
num. 3. Lap. *alleg.* 315. *num* 7. Vital *de supplen neglig.*
Prælat. in rubr. num. 16. Selua *de benef. p.* 2. *q.* 22. *n.* 45.
Gonzal. *super reg.* 8. *gloss.* 23. *numer.* 20. Rota *in*
Ferrarien. Prioratus, quæ est. *decis.* 308. *num.* 4. *par.* 1.
recent.
2. Non obstat, quòd approbatio, confirmatio, & inno-
uatio facta per Clementem, quoad litteras Innocen-
tij, Eugenij, & Alexandri nihil plus tribuat, quàm
quòd in eisdem litteris datum fuit, Cassad. *decis. vni-*
ca, num. 2. *de confirm. vtil. vel inutil.* Rota *decis.* 702.
num. 6. *p.* 1. *diuers. &* 129. *num.* 11. *p.* 2. *recen.* Dec.
cons. 341. *num.* 7. dicens, confirmationem semper
præsupponere, aliquid priùs esse, quod confirmetur:
sed in eorum litteris non contineri exemptionem Ca-
3. merariæ, neque potuisse contineri, dum non esset
tunc erecta, ex quo priuilegia ad futura acquirenda
non se extendunt. Hostien. & Ioan. Andr. *in cap. Cùm*
capella. de priuileg. clausulam verò: *Et pro potiori cau-*
tela. insertam in eisdem litteris Clementis post appro-
bationem confirmationem, & innouationem litte-
rarum Pontificum prædecessorum in qua eximitur
4. Cameraria, de qua agitur, appositam fuisse ad partis
supplicationem, absque causæ cognitione, & Ponti-
ficis certa scientia quæ pariter nihil plus tribuit, quàm
ipsa confirmatio, in ordine ad confirmatum, Cassad.
5. *ead. decis.* 1. *de confirm. vtil.* Bertran *cons.* 181. *num.* 6.
lib. 3 *part.* 3. affirmans nouam concessionem in con-
cessione priuilegij non suffragari, si non constet de
priuilegio confirmato; & intelligitur, saluo iure ter-
tij; & quatenus valida sit & recipit eandem inter-
pretationem, & obiectiones, quas ipsa confirmatio,
vt dicitur resolutum *in causa Mediolanen. decursus*
aquarum, 28. Aprilis, 1581. coram PP. Clem. VIII.
& *in Tirasonen. iurisdictionis de Tutela*, 1. Aprilis,
1587. & *in alia Tirasonen.* 26. Iunij, 1595. coram
Card. Blanchetto: vltimam verò Sixti confirmatio-
nem, etiam cum clausula, *pro potiori cautela, & priuile-*
gio, quamuis ex certa scientia propter insertionem te-
noris litterarum Clementis VII. dicebatur, non plùs
operari, quam Clementis confirmationem, in forma
6. communi emanatam, propter ius speciale conferendi
Archiepiscoporum, ab vtroque Pontifice ignoratum,
Alex. *cons.* 122. *num* 21. *lib.* 4. Rota *decis.* 555. *num.* 9.
p. 2. *recen.* Castr. *cons.* 84. *num.* 5. & 230. *n.* 3. *p.* 2. Cresc.
decis. 9. *n.* 4. *de primi* Put. *decis.* 26. *de preben.* quod di-
cebatur tolli non posse absque derogatione regulæ
de iure quæsito non tollendo.
7. Quia restringendo difficultatem ad Breue Sixti,
fuit pro indubitato præsuppositum, illud emanasse ex
certa scientia propter insertionem tenoris litterarum
Clementis, Gloss. *in cap. Pastoralis.* §. *Præterea, in ver-*
bo, ex certa scientia, de off. deleg Dec. *in c. Porrecta.*
n. 15. *de confirm. vtil. vel inutil.* Gabr. *cons.* 183. *n.* 14.
lib. 2. Surd. *cons* 419. *num.* 24. & 25. & plenè fuit hæc
conclusio comprobata *in causa Toletana admissionis*
8. *ad habitum*, *quæ est* 192. *n.* 3. *par.* 1. *recent.* Et quando
agitur de confirmatione ex certa scientia, quæ value-
runt approbantur: quæ valida non sunt, recipiunt ro-
bur ex confirmatione, & quæ nullam habent relatio-
nem ad ea, quæ præcesserunt, de nouo conceduntur:
ita magistraliter declarat Dec. *consil.* 341. *numer.* 7.
Quod tamen prius in substantia fuit dictum per
Rotam penes Cassad. *dict. decis. vnica. de confirm. ut.*
vtil. vel inutil. & nunc absque vlla hæsitatione pro
indubitato admittitur. Seraph. *decis.* 1432. *num.* 1.
& *in ead decis.* 192. *num.* 2. *p.* 1. *recent.* in præsenti au-
tem quoad priuilegia trium Pontificum intrat appro-
batio: quia de illis constat Exemptio Camerariæ
Concessa per Clementem VII. in forma communi, vti
inualida recipit robur in confirmatione Sixti: cætera
autem respectu temporalis concessionis ad vitam tunc
Archiepiscopi Cæsaraugustani, & *in posterum*, & *in*
perpetuum, erit noua concessio, dum similis non repe-
ritur, ad quam possit haberi relatio.
Neque mouere debet differentia iuris competen-
tis de iure speciali, vel de iure communi, quod dice-
batur in Archiepiscopis quæsitum ante concessionem
Sixti, & potuisse ab eo ignorari, vt propterea absque
derogatione regulæ defendi non possit. Quia de ab-
soluta, & determinata voluntate Papæ eximendi
Camerariam à iurisdictione Archiepiscoporum patet 9.
ex illis verbis: *Perpetuo eximimus, & totaliter libera-*
mus. quæ sunt apta comprehendere quodcunque ius
Archiepiscopis competens, Gemin. *cons.* 72. *in princ.*
Vital. *clem.* 1. *de censib.* Et eo casu, gratia exemptio- 10.
nis cùm sit de sui natura præiudicialis, dum Papa in-
telligit totale præiudicium, semper sustinetur absque
derogatione regulæ Dec. *cons.* 113. *n.* 7. Cassad *de pri-*
uil. decis. 1. Seraph. *decis.* 762 *num.* 4. Rota *decis* 240
num. 22. *p.* 1. *diuers.* & cum hac distinctione Domini
transierunt *in Andrien. decimarum*, 14. Decembris,
1607. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, *in*
Albanen. beneficiorum, 27. Iunij, 1614. coram me, &
in Bononien. vsusfruct. 23. Maij, 1615. coram D. meo
Decano. Et quod magis est, hodie dari non potest 11.
de subreptione, aut defectu voluntatis absque oris
aperitione: quia in concessione fuit derogatum, &
sublata facultas contrarium dicendi, aut opponendi,
& interpretandi. Caputaq. *dec.* 134. *num.* 4. *p.* 3. Put.
decis. 50. *num.* 5. *lib.* 1. & 377. *in fine lib.* 3. Seraph. *de-*
cis. 351. & 764 *n.* 1.
Clausulæ autem, quæ leguntur in concessionibus 12.
trium Pontificum, videlicet: *Salua canonica iustitia*
Episcopi Cæsaraugustani. deseruire non possunt ad
conseruationem iuris conferendi Camerariam. Nam,
quicquid sit de interpretatione prædictorum verbo-
rum, quando materiæ sunt compatibiles cum expres-
sis in concessione; non autem vt tollant expressè
concessa, vt in præsenti legitur de Cameraria Ol-
drad. *cons.* 330. *in fine*, Paris. *cons.* 70. *num.* 12. *lib.* 1. Put.
decis. 183 *lib.* 3. Menoch. *cons* 2. *num.* 57. Attamen ex
alio non suffragantur: quia Cameraria tanquàm fun-
data de anno 1195. vt partes admittunt, non præ-
seruatur ex clausulis anteriorum concessionum, quæ
non se extendunt ad postmodum erigenda. Hostien.
in c. Cum capella. n. 5. *de priuil.* & *ibidem* Ioan. Andr. 13.
n. 5. Abbas *n.* 5. & Cardin. *n.* 1. Alex. *cons.* 178 *lib.* 2. vbi
sub num. 15. admittit conclusionem, quando agitur de
præiudicio tertij.
Et eò minùs releuat ponderatio: quòd huiusmodi
exemptio restringatur ad iurisdictionem contentio-
sam, non autem ad voluntariam, provt est ius confe-
rendi propter verba proœmij, in quo mentio fit solùm
de iurisdictione exercendi in Monasterium, castra,
terras homines: ex quo facilè desumitur voluntas, &
propositum concedentis, Decian. *cons.* 30. *n.* 9. *lib.* 3.
Menoch. *præsumpt.* 2. *num.* 4. *lib.* 6. ac etiam propter
eorum

eorundem verborum directionem in personas, nempe, Vicarios, non habentes in iure facultatem conferendi, *cap. fin. de offic. Vic. in 6.* Gonzal. *ad reg.8. gloss.5. §.3. num.25.* cum aliis. 15.

Quia verba amplissima litterarum, tam Clementis, quàm Sixti in primis litteris, ibi: *Ab omni iurisdictione, dominio, & superioritate penitus, & omnino eximimus, & liberamus*, & in secundis ibi: *Ab omni iurisdictione, dominio, & superioritate omnino, & perpetuò eximimus, & totaliter liberamus*, non patiuntur huiusmodi restrictionem, aut limitationem: dum non esset omnis iurisdictio omnino, & totaliter sublata, si remaneret voluntaria, pertinens ad ius conferendi

16. reseruata. Nam, si de omni iurisdictione agatur, illa dictio, *omni*, est vniuersalis, & nihil excludit, *l.1.* vbi omnes, *ff. de leg. 1.* Dec *cons.597. n.1.* dicens, quòd si quid non includeretur, non esset verum dicere, quòd omnia veniant, Surd. latissimè cumulans, *cons. 73. num.62. & seq.*

17. Et similiter, si totaliter debet Collegiata esse exempta, & liberata, siue totum sit vniuersale, siue generale, siue integrale, semper infert in quamlibet suam partem; Gloss. *in §.1. Instit. de societ.* quæ de ista dictione loquitur, *& in l. Lucius, ff. de fund. instrum.* Surd. *decis. 78. n.12.* Cuman. *cons.100. in fine.* Natt. *cons.160. n 30. lib.1.* Bertaz. *de claus. instr. claus. 27.* Couar. *variar. lib.1. cap.2. n.5.* Nec ratione adiuncti, videlicet, *Vicariorum*, mutant naturam: quia priùs de Archiepiscopis habentibus facultatem conferendi facta est mentio: & deinde de Vicariis, ad quos facultas prædicta per mandata specialia transire poterat, vt pleniùs Collegiatæ esset consultum.

18. Secundò principaliter Collegiata huiusmodi fundat intentionem suam in iuris dispositione. Quia in Collegiatis Ordinarius non confert: sed vacantia sunt de simultanea collatione Prælati, & Canonicorum, Cass. *d. decis.22. de preben. n.3.* Bisign. *decis.8. eod. tit.* Rota *decis.4. de concess. preben. in nou.* Pur. *decis.130. lib.1. in nouis.* Moëd. *decis.27. de preb.* Selua *de benef. p.2. q.22.* & idem fuit resolutum *in causa Cæsaraugustana Canonicatus*, 18. Aprilis, 1603 coram Episcopo Attrebaten. & pleniùs *in Geruœden. Iuris conferendi*, 11. Martij, 1630. coram D. meo Quecipo. Et eò clariùs, quia versamur in Ecclesia Canonicorum regularium S. Augustini, propter Bullam Benedicti XII. in nono Bullario, *tom.1. fol.197.* in qua expresè disponitur, quòd collatio sit simultanea inter Prælatum, &

19. Canonicos: & conuenit cum simili dispositione iuris, *cap. finali, de regular. in 6.* Abbas *in cap. Ex noscitur, n.4. de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capit.* Selu. *ead. quæst.22. n.45.* Gonzal. *gloss.7. num.7.*

20. Non obstat, quòd ab eadem conclusione communiter recedatur, quando beneficium in Collegiata dotatum fuit de beneficiis ad Collegiatam non pertinentibus, sed ad aliam Ecclesiam, prout dicitur in præsenti probari: vt tunc Ordinario dotanti, vt priùs, remaneat facultas conferendi. Abb. *in c. Suggestum, n.3. de iurepatronatus.* Rota *decis. 600. num. 3. part.2. recent.* & idem videtur firmatum *in Callien. Iurisconferendi* 14. Maij, 1621. coram bon. mem. Francisco Vbaldo.

21. Quia conclusio est vera: sed probatio dominij deficit. Nam, si de iure contenditur, vrget præsumptio contra Archiepiscopum: quia in Collegiata præsumuntur beneficia dotata de bonis propriis collegiatæ. Abbas *in cap. Cum Ecclesia Vulterana, n.3. de elect.* Plut. *decis.313. n.3. lib.3. in nou.* Caputaq. *decis.226. part.2.* Selua *de benef. quæst.22. num.13. part 2.*

Si verò agatur de directa probatione dominij, quòd bona assignata non pertinerent ad Collegiatam: & neque hoc iustificatur: sed potiùs contrarium, quoad Ecclesiam de Magallon. & Borata, apparet de anteriori dominio Collegiatæ ex duabus enunciatiuis antiquissimis, quæ leguntur in duobus indultis Alexandri III. vsque de anno 1171. & 1179. quæ in antiquissimis solent probare, etiam quòd emanauerint ad supplicationem partis per illa verba: *Vestris supplicationibus inclinati.* Nam, quando Papa narrat bona, quæ sub protectione Sedis apostolicæ suscipere intendit, subdendo: *Quæ duximus exprimenda vocabulis.* Quamuis Franc. *in cap. Si Papa, num.4. de priuil. in 6.* & Pur. *decis.427. lib.2.* dubitauerint de releuantia huius probationis: attamen veriorem Rota semper sequuta est, *in Spoletana bonorum*, 13. Iunij, 1608. coram Card. Marcomontio: & priùs *in eadem causa coram Pema*, quæ est 142 & 145. *part 4 diuers.* & pleniùs *in Theatina iurisdictionis*, 405. & 683. *part.1. recent.* in quibus ponderatur illa clausula: *Quæ duximus exprimenda vocabulis.* 22. 23.

Hæreditates verò, quæ assignantur vltra dictas duas Ecclesias, cum suis pertinentiis, pariter non apparent de dominio Archiepiscopi, nisi probetur, easdem fuisse priùs in dominio eiusdem, propter effectum translationis dominij, qui causari non potest ab eo, qui illud non habet, *l. Cum res, C. de probat. l. non est nouum, ff. de acquir. rerum domin.* Specul. *in titulo de act. seu petit. §. Sequitur, num.25.* Afflict. *decis.40. num.3.* Surd. *decis.122. num.4.* 24.

Demum, si fundamentum desumatur ex ipsa erectione huius Camerariæ, facta per Raymundum Episcopum Cæsaraugustanum de anno 1195. in qua leguntur verba: *Assigno, & in perpetuum valere concedo:* inferentia dominij significationem in transferente, Dec. *cons.640. num.6.* Paris. *cons.33. n.16. lib.3.* qui loquuntur de verbo, *assigno*; & Menoch. *cons.191. n.8. & præsumpt.34. n.31. lib.3.* idem affirmans de verbo, *concedo:* facilè corruit, si attendatur, quòd Episcopus interuenit ad authorizandam erectionem; non autem ad simpliciter consignandam dotem, ex qua iuspatronatus acquiratur: beneficia enim sine authoritate Ordinarij, & dotis assignatione erigi non possunt, *cap. Nemo*, vbi Gloss. *in verbo, Veniat, & cap. Nullus, de consecrat. dist.1.* Calderin. *cons. vltimo, de iurepatronatus*, Rocchus *eodem titulo, in verbo, Pro eo, quod de Diœcesani consensu.* Et eo casu dos censetur constituta ab eo, qui tenebatur, nempe, ab Ecclesia colgiata, quæ petebat erectionem, Alciat. *reg 1. præsumpt 50.* & Menoch. *præsumpt.18. n.8 lib.1.* Et hæc ipsa præsumptio iuuatur aliis adminiculis, *suprà* relatis respectu Ecclesiarum de Magallon, & Borata. 25. 26. 27.

Neque contraria præsumptio potest defendi pro Ordinario, ex obseruantia subsequuta. Nam collationes datæ in Summario Pauli, vel sunt de aliis beneficiis; & obseruantia non suffragatur, quia debet probari in specie de Cameraria; non autem de aliis in genere. Roland. *cons.80. n.10. lib.1.* Becc. *cons.96. n.7.* Surd. *cons. 354. n.26.* Aut sunt de eadem Cameraria, prout dantur, vna, scilicet, de anno 1534. & aliæ duæ de anno 1557. Et istæ vltimæ Lupi, & Ferdinandi Archiepiscoporum non sunt productæ in forma probanti, neque effectuatæ. Prima verò, quæ fuit Francisci Archiepiscopi, non sufficit: quia aliæ contrariæ superuenerunt. Ac demum, si quid roboris inferret, id totum fuit sublatum per exemptionem Sixti V. subsequutam: à qua vsque in præsentem diem non dantur collationes de hac Cameraria factæ per Archiepiscopos, quæ effectuatæ, & validæ sint. 28.

Et ita, vtraque parte informante, fuit resolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Cæsaraugustana Cameraria, Lunæ, 9. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Plura traduntur in materia exemptionis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio personalis non extenditur ad realem.*
2 *Expressio verbis generalibus facta idem operatur, ac expressio specialis, & indiuidua.*
3 *Enunciatiuæ antiquissimæ in priuilegio, in quo fit specialis mentio locorum, probant dominium.*
4 *Beneficia in Collegiatis præsumuntur dotata de bonis propriis eiusdem Ecclesiæ.*
5 *Alimenta præsumuntur præstita ab eo qui tenebatur præstare.*
6 *Probatio plena & concludens requiritur contra eum qui iam fundauit intentionem suam.*
7 *Enunciatiuæ antiquissimæ probant famam, & ex fama dominium, nisi sint contrariæ, & n. seq.*
9 *Scripturæ inter se diuersæ fidem sibi adinuicē derogant, siue ab vno, siue à pluribus producantur.*
10 *Scripturæ productæ à diuersis, si sint compatibiles, statur cuique in suis terminis.*
11 *Bullæ posteriores prioribus derogant.*
12 *Obseruantia debet probari in specie super re, de qua agitur nec sufficit generica.*

DECISIO LXXIX.

Domini iam resoluta sub die 2 Iunij, 1631. & 26. Nouembris 1632. confirmarunt ex eisdem rationibus, & fundamentis, respectiuè ad vtranque partem exemptionis, scilicet, & dotationis, de beneficiis, & bonis ad Collegiatam spectantibus. Quibus non obstant, quæ hodie in contrarium fuerunt replicata.

Non enim releuant, quæ ad limitandam amplissimam exemptionem, tam respectu personarum, quàm bonorum, officiorum, & beneficiorum ponderata fuerunt. Quia, cum sint eadem deducta in anteriori disputatione, ex responsionibus decisionum fuit illis satisfactum. Nec vim facit, quòd in vtrinsque litteris, tam Clementis VII. quàm Siti V. non fuerit facta mētio de Cameraria; sed de Camerario, ita vt de personali exēptione, scilicet, Camerarij non sit facienda extensio ad realem, nempe Camarariam. *cap. Per exemptionem. §. Verùm de priuil. in 6.* vbi Gemin Franc. Rota *decis. 156. num. 6 par. 1. recen.* Quia exceptio
1. bene procederet, nisi aliunde Cameraria probaretur exempta: sed in amplissima exemptione legitur comprehensa, ergo facillimè euitatur obiectum. Nam & Clemens, & Sixtus exemerunt Monasterium, Ecclesiam, Dignitates, Officia, canonicales portiones, ac beneficia, personas, & loca ab omni iurisdictione, dominio, & superioritate omninò totaliter, & perpetuò, vt in secunda decisione causæ, *vers. Quia verba amplissima.* fuit ponderatum. Vnde, siue Cameraria sit dignitas, siue beneficium, siue officium; rursus, siue beneficium collatiuum, & perpetuum, siue manuale; semper in verbis legitur comprehensa Cameraria.
2. Quia genus quamlibet speciem sub se contentam amplectitur: & eodem modo dicitur expressum id, quod verbis generalibus exprimitur, ac si specialiter, & in indiuiduo fuisset expressum. Bart. *in l. In principio ff. de vulgar.* Ripa post Ias. *ibidem*, *n. 49. 67. & 75.* latissimè Menoch. *cons. 287. n. 7. & seq.* declarans, & comprobans hanc conclusionem.

Similiter, neque obstant, quæ de nouo adducuntur ad reprobandam secundam partem decisionis ex eo, quod Cameraria fuerit dotata de bonis ad Ordinarium, non autem ad Collegiatam spectantibus. Et probari dicebatur: quia Ecclesiæ ad Magallon, & Borata suberant Episcopo, prout enunciantur in litteris Eugenij III. sub data mensis Augusti, 1147. Adriani IV. mense Iulij, 1158. Alexandri III. Mense Februarij, 3.
1171. quæ enunciatiuæ antiquissimæ solent probare, quando sunt ipsius Papæ per verba: *Duximus exprimenda vocabulis.* vt *in Theatina iurisdictionis*, & aliis in secunda decisione allegatis pro Collegiata, ad probandum simile dominium Collegiatæ.

Quia decisio secunda fundat se principaliter in dis- 4.
positione iuris, quod in collegiatis beneficia præsumuntur dotata de bonis propriis eiusdem Ecclesiæ. Abb. *in cap. Cùm Ecclesia Vulterana num. 9. de elect.* Putt. *decis. 314. n. 3. lib. 2. in nou.* Caputaq. *decis. 226. part. 2.* Selua *de benef. q. 22. n. 13. part. 2.* Et eò magis, cùm agatur de erectione officij, aut beneficij pro ve- 5.
stiario Canonicorum: pro quorum indigentiis Collegiata, non autem Ecclesia cathedralis tenetur prouidere: & tunc datum censeatur ab eo, qui tenebatur dare, Alciat. *de præsum. reg. 1. præsum. 50. n. 1.* Surd. *de alim. tit. 6. q. vlt. num. 11.* Si igitur prætendatur dotatio de 6.
bonis non pertinentibus ad Collegiatam, huiusmodi probatio debet esse plena, & concludens contra eum, qui iam fundauit intentionem suam Ægid. *decis. 563.* Rota *decis. 628. n. 3. part. 1. diuers.* Seraph. *decis. 332. num. 2.* Gail. *lib. 3. obseru. 13. num. 5.* Sed talis non affertur: quia Bullæ Eugenij, Adriani, & Alexandri non sunt productæ: & adhuc si productæ essent, non releuarent, ex quo pro Collegiata dantur indulta eiusdem Alexandri de eodem anno 1171 mensis Aprilis, & 1179. eiusdem mensis: in quibus contrarium enunciatur, nempe, Ecclesias de Magallon, & de Borata, esse de dominio Collegiatæ. Vnde quanuis antiquissimæ aptæ sint ad probandam famam, & 7.
ex fama dominium, Cassad. *decis. 2. num. 2. de probat.* & *decis. 472. num. 1. part. 1. recen.* attamen, quando sunt contrariæ ad inuicem eliduntur, & obscurantur: ita 8.
vt vna fama destruat aliam. Bart. *in l. Is potest. num. 23. ff. de acquir. hæred.* Dec. *in cap. 1. num. 2. de appell.* Rota *decis. 160. num. 12. part. 1. rec.* & quando scripturæ sunt diuersæ, fidem eodem modo sibi ad inuicem dero- 9.
gant, *l. Scripturæ. C. de fid. instrum* Alex. *cons. 70. n. 5. lib. 1.* Beros. *cons. 1. num. 36. vol. 2.* Surd. *cons. 141. num. 4. lib. 1.* idem affirmans siue ab vno, siue à pluribus producantur.

Et nihilominùs, quia indulta Alexandri, producta per Collegiatam, sunt compatibilia cum Bullis Eugenij, Adriani, & eiusdem Alexandri, adhuc cuique statur in suis terminis, & pro maiori probatione Colle- 10.
giatæ deseruire possunt, Salic. *in d. l. Scripturæ. num. 4. C. de fide instrum.* Surd. *d. cons. 141. n. 5.* & aliis omissis, compatibilitas satis colligitur ex eo, quòd Ecclesia Cæsaraugustana potuit recipi sub protectione B. Petri, cum vniuersis suis, & Ecclesiarum suæ Diœcesis bonis: & tamen ex alia subsequenti exemptione suscipi etiam potuit Collegiata B. Mariæ del Pilar, cum omnibus suis bonis sub protectione B. Petri. Et prout indulta Alexandri III. tanquàm posteriora datæ tam eiusdem anni 1171. quàm ex alia de anno 1179. hanc 11.
de iure recipiunt interpretationem, vt prioribus derogatum fuerit, *l. Vnus. §. Pactus ne peteret. ff. de pact. l. Pacta nouissima C. eod. tit. de pact. l. Cùm plures. §. Locator horrei ff. locati* Surd. *cons. 145. n. 24. vol. 1.*

Demum non obstat obseruantia ex collationibus, quæ dantur in summariis Pauli. Quia decisio secunda remouet

remouet obiectum, distinguendo, quòd aut agitur de collationibus aliorum beneficiorum, & obseruantia
12. suffragari non potest: quia debet probari in specie de Cameraria, non autem de aliis in genere, Surd. *cons.* 354.*n.*26. cum aliis in eadem decisione allegatis. Aut respiciunt eandem Camerariam, & ex illis duæ sunt remotissimæ, & non effectuatæ; altera verò non sufficit; & vlteriùs fuit sublata per exemptionem Sixti V. Quæ propterea deseruire non potest ad comprobandam dotationem factam ab ipso Archiepiscopo, quamuis non euenerit casus nouæ collationis post concessam exemptionem, ex quo ante illam ius Ordinarij probatum non erat.

Et ita, &c.

REVEREND. D. PATRIARCHA Manzanedo.

Cæsaraugustana iurisdictionis, Mercurij, 28. Iunij, 1623.

ARGVMENTVM.

Beneficiati, & Clerici B. Mariæ del Pilar, habitantes extra Claustra, subduntur iurisdictioni Archiepiscopi Cæsaraugustani, qui est illorum Iudex competens, etiam pro delictis commissis in loco exempto.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius ratione originis, & domicilij, semper est Iudex competens pro delictis commissis in loco exempto.*

2 *Subditus non potest excipere, delictum fuisse commissum in loco exempto, aduersùs intentionem sui Ordinarij, fundatam de iure communi*

3 *Delictum commissum in loco exempto, vt per Diœcesanum puniri non possit, requiritur, quod sit commissum ab exempto.*

4 *Exemptione quicquid non acquiritur Prælato, vel loco exempto, censetur Episcopo reseruatum.*

DECISIO LXXX.

CVm aliàs per fel. recor. Sixtum V. Prior, & cæteri Clerici B. Mariæ del Pilar fuerint exempti à iurisdictione D. Archiepiscopi Cæsaraugustani, & per tres sententias Rotales fuerit declaratum, d. priuilegium exemptionis suffragari duntaxat illis personis, quæ verè, realiter, & cum effectu continuam habitationem habent intra Claustrum Monasterij prædictæ Ecclesiæ; & ideò cùm præsupposito, quòd iuxta Breue dictæ exemptionis, & dictas sententias Rotales Beneficiati habitantes extra prædictum Claustrum non gaudeant priuilegio dictæ exemptionis, dubitaui, an supradicti beneficiati delinquentes in loco exempto, vel in personas exemptas, possint, & debeant ab Archiepiscopo puniri, & ab eodem ipsorum beneficia in huiusmodi Ecclesia exempta consistentia visitari. Et informante tantùm D. Archiepiscopo parte aduersa sæpiùs citata, & informante recusante, Domini quoad primam partem dubij, pro illo responderunt: quo verò ad secundam de visitatione voluerunt, vt particulariter de illa videretur: & quoad primam moti fuerunt ex eo quòd isti beneficiati iuxta dictum Breue. & sententias Rotales, tanquàm habitãtes extra Claustra remanent sub omnimoda iurisdictione Ordinarij. Et quamuis delinquant in loco exempto, vel contra personam exemptam; tamen non eximũtur à iurisdictione prædicti Ordinarij, qui ratione originis. & domicilij, semper est Iudex competens pro delictis commissis 1.
in loco exempto. Ioan. Andr. *in c.*2. *n.*5. *&* 6. *de const. in* 6. Anchar. *in c. Postulasti n.*43. *& seqq. de for. comp.* Feder. de Sen *cons.*2. *per tot.* Felin. *in c Graue n.*2. *vers. Considera benè. de off. Ordin.* Rol. *cons.*24. *in.*1. *dub. lib.* 2. Exceptio enim delicti commissi in loco exempto, est de iure tertij, quam subditus aduersùs intentionem 2.
sui Ordinarij de iure communi fundatam obiicere non potest, argum. text. *in l. Loci corpus.* §. *Competit. ff. Si seru. vend. c. Mandatum. de rescript.* Anchar. *in d.c. Postulasti n.*44.

Tum etiam, quia, vt notat Anchar. *d.n.*44. ad hoc, vt 3.
delictum commissum in loco exempto non possit puniri per Diœcesanum, requiritur, quod commissum sit ab exempto: sed sic est, quòd in casu nostro, stante dicto Breui fel. rec. Sixti V. & sententiis Rotalibus, degentes Extra Claustra Monasterij non sunt exempti; sed omninò subditi Archiepiscopo: ergo delictum commissum ab ipsis, etiam in loco exempto, potest puniri per Diœcesanum, cum non sit commissum ab exempto.

Vlteriùs, quia, si Ordinarius non cognosceret de dictis delictis commissis in loco exempto per habitantes extra illum, talia delicta remanerent impunita, cùm nec hoc casu Prior habeat aliquam iurisdictionẽ, cùm careat illa quasi episcopali; & tunc non possit punire delinquẽtes: quo casu talis iurisdictio Episcopo est reseruata; cùm quicquid per exemptionem non acquiritur 4.
Prælato, vel loco exempto, intelligitur Episcopo reseruatum. Anchar. *vbi suprà, n.*45. *vers. Quod probo.* Rot. dec. 314. *n.*5. *par.*1. *recent.*

Et ita resolutum fuit, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vlixbonen. Monasterij, Lunæ, 2. Iunij, 1625.

ARGVMENTVM.

Commissarius generalis Fratrum S. Francisci de Obseruantia, nequit administrationem & gubernium Monialium S Claræ sibi commissum dimittere, inconsulta Sede apostolica. Et plura de authoritate dicti Commissarij. Et an exempti possint exemptioni renunciare.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare nemo potest iuri, quod non habet.*

2 *Renunciatio iuris alieni non tenet præiudicium tertij.*

3 *Commissarius Generalis Fratrum S. Francisci de Obseruantia, habet eandem iurisdictionem in sua Familia, quam habet Minister Generalis in tota Religione.*

4 *Commissarius Generalis Fratrum S. Francisci de Obseruantia, habet amplissimam facultatem visitandi, & corrigendi Familiam sibi subditam; non verò immutandi statum Religionis, & renunciandi, in præiudicium Ministri Generalis, & totius Ordinis, administrationi, & regimini eidem Ministro Generali commisso.*

5 *Commissarius Generalis Fratrum S. Francisci de Obseruantia, est subditus eiusdem Religionis Ministro Generali, sicut cæteri Prælati.*

6 *Appellatio ad Ministrum Generalem datur à decretis Commissarij Generalis Fratrum S. Francisci de Obseruantia, qui si deliquerit, potest Generalis eum corrigere, & prohibere aliqua negotia, si causam dederint legitimam.*

7 *Renunciare quilibet potest fauori suo, nisi id, quod renunciatur, fauorem alterius, vel publicam vtilitatem concernat: & n.8.*

9 *Clericus non potest renunciare priuilegio clericali, vt conueniatur coram Iudice sæculari.*

10 *Instituendi, & destituendi facultate concessa, non censetur data facultas abdicandi à se iurisdictionem.*

11 *Illatio non fit à diuersis.*

12 *Exemptus Sedi apostolicæ immediatè subiectus, non potest ab eius iurisdictione se eximere, & alteri se subiicere, absque eiusdem Sedis apostolicæ beneplacito.*

13 *Priuilegij renunciatio tenet in præiudicium priuilegiarij: & quando procedat, n.seq.*

15 *Exemptionis priuilegium respicit non solùm fauorem exempti, sed eximentis.*

16 *Exemptionis priuilegio renunciari non potest.*

17 *Exemptionis renunciatio non tenet etiam quoad renunciantes.*

18 *Moniales Sanctæ Claræ tenentur viuere sub gubernio, & regimine Fratrum Sancti Francisci.*

19 *Factum à maiori parte nō potest aliis præiudicare in his, quæ omnes in particulari tangunt.*

20 *Datum sub conditione, illa non adimpleta, non habetur in consideratione.*

Decisio LXXXI.

Reuerendissimus Pater Commissarius Generalis totius Familiæ Cismontanæ, & Indiarum Fratrum S Frācisci de Obseruantia, & Patres Diffinitores Prouinciæ Portugalliæ, de communi consensu, die 30. Nouembris, 1619 dimiserunt ab eorum obedientia Moniales Conuentus Sanctæ Claræ, oppidi de Sanctaren. attenta dictarum Monialium, & Abbatissæ inobedientia; cum declaratione tamen, quòd si eueniret, quòd dictæ Moniales suam culpam agnoscerent, & veniam peterent, datis in omnibus claris, & euidentibus pœnitentiæ demonstrationibus, Pater Prouincialis illas iterum admitteret ad suam obedientiam: qua dimissione sub die 2. Nouembris, 1620. dictis Monialibus intimata, Abbatissa cum maiori parte Monialium illam acceptauit, & Archiepiscopo Vlixbonen. vt eas in suas reciperet, supplicarunt, qui eas recepit; sub obligatione tamen, quòd infra sex menses confirmationem à Sede apostolica obtinerent; reliquæ verò contradixerunt, & ab ea ad Sedem apostolicam, ac ad Generalem appellarunt.

Vnde contingit dubitari, an dicta dimissio, & subiectio sustineretur; Et Domini vnanimiter censuerunt, tam dictam dimissionem, quàm subiectionem non sustineri.

Quo enim ad dimissionem, ea visa fuit nulla ex pluribus. Primò, quia ex constitutionibus Innocentij IV. & Bonifacij VIII. administratio dicti Monasterij spectat ad Ministrum Generalem Ordinis Sancti Francisci, nec propterea potuit ea dimitti à Commis-
1. sario dicti Ordinis; quia nemo potest renunciare iuri, quod non habet, *l. Nemo plus iuris. ff. de reg. iur.* Ceph.
2. *cons.146. num.2.* Rebuff. *cons.186. num. 10.* & renunciatio iuris alieni non tenet in præiudicium tertij, *lib. Iubemus. & ibi* Doct. *C. ad Velleian.* Surd. *cons. 332. num.9. & cons. 359. num. 3.* Ceph. *cons.152. num.67.* Natt. *cons.470. numer.15.* Cardin. Seraph. *decis.341. num.6.*

Nec obstat, quòd Commissarius habeat eandem iurisdictionem in sua familia, quam habet Minister Generalis in tota Religione ex constitutione Leonis X. 3.
registrata per Rodriq. *qq. regul. tom.1. quæst. 51. art.1.* quia dictus Commissarius habet quidem amplissimā 4.
facultatem visitandi, & corrigendi familiam sibi subditam; non verò etiam immutandi statum Religionis, & renunciandi in præiudicium Ministri Generalis, & totius Ordinis, administrationis, & regimini eidem Ministro Generali commisso ad tradita per Bald. *in l. 1. circa fi. vers. inducitur etiam. C de bon. matern* Alex. *in l. Procuratorib. n.3. vers. Intellige. C. de procur.* quin & idemmet Commissarius est subditus, sicut cæteri 5.
Prælati eiusdem Religionis Ministro Generali, vt expressè cauetur in dicta constitutione, ibi: *Ita tamen, quòd Commissarius præfato Ministro Generali omnimodè subiiciatur.* & à decretis dicti Commissarij datur 6.
appellatio ad Generalem, & Generalis potest eum corrigere, si deliquerit; & prohibere aliqua negotia, si causam dederint legitimam, vt per eundem Rodriquez. *d. q. 51. art. 4.* ideóque potest sine dubio idem Generalis huiusmodi dimissionem sine legitima causa factam reuocare, prout cum effectu reuocauit, neque ea renuente Generali in præiudicium totius Religionis sustinetur.

Secundò minùs tenet dicta dimissio: quia administratio dicti Monasterij fuit Fratrib. dictæ Religionis, & Ministro eius Generali per Summos Pontifices demandata, ex causis, & rationibus publicum fauorem, & vtilitatem respicientibus. Vnde non licuit Commissario sine Sedis apostolicæ beneplacito huic administrationi renunciare: nam, licèt quilibet possit 7.
fauori proprio renunciare, *l. Si quis in conscribendo C. de Episcop. & Cleric. l. penult. C. de pact.* cum similibus; non potest tamen renunciare fauori mixto, hoc 8.
est, quando id, quod renunciatur non solùm proprium fauorem ipsius renunciantis; sed etiam fauorem alterius, seu publicam vtilitatem concernit. Felin. *in cap. Si diligenti. n.16. de foro compet. & in cap. Cùm accessissent. sub n.29. & ibidem* Dec. *n.23 & 24. de constit.* Castren. *in l. penult. n. fin. & ibi* Ias. *num.14 C. de pact.* Calderin. *cons.1. in fin. vers. Si verò de pact.* Gozad. *cons.88. n.20.* Castren. *cons.259. ante n.6. l.1.* vbi adducit simile in Clerico, qui non potest renunciare priui- 9.
legio clericali, vt conueniatur coram Iudice sæculari, vt notatur *in cap. Si diligenti. de for compet.*

Nec obstat, quòd in dictis Constitutionibus Innocentij IV. & Bonifacij VIII. detur Ministro facultas instituendi, & destituendi Moniales, prout secundùm Deum viderit expedire: quia non propterea potest 10.
censeri data facultas abdicandi administrationem ei ob publicam vtilitatem commissam; sed tantùm ea peragendi, quæ circa dictam administrationem, atque ad eam explicandam sunt necessaria: facultas enim instituendi, & destituendi, ac ius & iurisdictionem à se abdicandi, sunt inter se diuersa, & sic ab vno ad al- 11.
terum non benè infertur. *l. Papinianus exuli. ff de minor.* Surd. *cons.150. n.94. lib.1.* Rebuff. *in prax. tit. de deuolut. n.96.* Paris. *de resignat. l.7. q.24. n.19. cum duob. seqq.*

Tertiò, non tenet dicta dimissio, vel saltem illa fuit resolubilis, quia facta legitur (vt *suprà* relatum est) ad tempus, & donec Moniales suam culpam agnoscerent: vnde cùm plures ex dictis Monialibus culpam agnouerint, & à dicta dimissione appellauerint, illaque fuerit postea per Ministrum Generalem solenniter reuocata; meritò non erit amplius habenda in consideratione.

Minùs tenet subiectio Monialium regimini D. 12.
Archie-

Archiepiscopi: quia dictæ Moniales sunt immediatè Sedi apostolicæ subiectæ, & à iurisdictione Archiepiscopi exemptæ; nec propterea potuerunt se à dicta iurisdictione Sedis apostolicæ eximere, & iurisdictioni, seu regimini D. Archiepiscopi se subiicere sine eiusdem Sedis apostolicæ beneplacito, *cap. Cum tempore.* vbi Abb. *n.2. de arbitr.* idem Abb. *in cap. 1. n. 19. de re iudic.* Rom *cons. 369. n. 18.* Surd. *cons. 47. n. 25.* cum aliis per Castren. *cons. 432.* incip. *Videtur dicendum sub n. 3. circa med. vers. Quod autem nō potuerint expressè renunciare.* Card. Mantic. *decis. 237. n. 4.* & coram sanct. mem. Greg. XV. *decis. 325. n. 23. cum seq.*

13. Nec obstat, quòd tenet renunciatio in præiudicium exempti, ad trad. per Felin. *in cap. Cum accessissent. num. 6. de constit.* quia Felin. & alij pro Moni-
14. libus adducti procedunt, quando priuilegium, cui re-
15. nunciatur, respicit fauorem renunciantis tantùm, quod non est in priuilegio exemptionis: quia illud respicit, non solùm fauorem exempti, sed etiam eximentis, vt per Abb. *in d. cap. Cum tempore. num. 2. de arbitr.* vbi quòd interest eximentis suam iurisdictionem immediatam non perdere, quódque subditus
16. suus non iudicetur; nec etiam absoluatur ab alio; ideóque tali priuilegio renunciari non potest. Roman. *d. cons. 369. num. 18.* & talis renunciatio non tenet, nec etiam quoad renunciantes: quia, vt inquit
17. Abb. *in d. Cum tempore n. 7.* ius libertatis, & exemptionis est ita coniunctum inter subditum, & superiorem, vt commodè separatio fieri non possit.

Nec obstat, quòd Moniales se subiecerunt D. Archiepiscopo quoad regimen tantùm, quod erat penes Commissarium, non verò etiam quoad iurisdictionem, quæ erat penes Sedem apostolicam: quia nihilominùs dicta subiectio tendit in præiudicium iurisdictionis Sedis apostolicæ, quæ voluit, dictas Moniales regi per dictum Commissarium, & non per D. Archiepiscopum: vnde non potuerunt se dictæ Moniales ab huiusmodi regimine, sine Sedis apostolicæ beneplacito, eximere, ex *supra* allegatis.

18. Præterà, ex alio etiam non tenet dicta subiectio: quia dictæ Moniales ex regula S. Claræ, quam profitentur, tenentur viuere sub gubernio, & regimine Fratrum Ordinis S. Francisci, sicque non potuerunt se contra formam dictæ regulæ gubernio dicti Archiepiscopi subiicere.

Et ex his patet etiam responsio ad id, quod dicitur, quòd per dictam subiectionem fuit factus reditus ad ius commune: quia ex primæua institutione, & fundatione dicti Monasterij, & Ordinis, quem profitentur dictæ Moniales, tenentur viuere sub obedientia dictorum Fratrum, & in omnē casum hæc mutatio non potuit fieri sine Sedis apostolicæ beneplacito, tam ex parte Fratrum, quibus dicta administratio fuit à Sede apostolica ob publicam, & priuatam vtilitatem commissa, quam ex parte Monialium, quæ viuere tenentur sub gubernio, & regimine illorum, quibus illæ fuerunt à Sede apostolica, subiectæ.

Vltrà quòd talis subiectio non fuit facta ab omnibus Monialibus; sed solùm prætenditur facta à maiori parte, aliis contradicentibus. Quo fit, vt factum à ma-
19. iori parte non possit aliis præiudicare in his, quæ omnes in particulari tangunt, *cap. Cum omnes.* & *ibi* Glos. & Felin. *n. 15. de Constit.* Capic. *decis. 152. n. 3.*

20. Nec ipse Archiepiscopus simpliciter recepit, sed cum obligatione confirmationem à Sede apostolica impetrandi, quæ nunquam fuit subsequuta, & sic acceptatio sine effectu remansit, per reg. *Quòd datum sub conditione, illa non adimpleta non habetur in consideratione.* Card. Mantic. *decis. 245. n. 9.* cum simil.

Et ita fuit resolutum, vtraque parte informante, &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Vlisbonensi Monasterij, Mercurij, 19. Nouembris, 1625.

ARGVMENTVM.

Regulares nequeunt administrationem, & gubernium Monialium Sedi apostolicæ immediatè subiectarum sibi commissum dimittere, inconsulta Sede apostolica; neque exempti renunciare priuilegio exemptionis. Moniales vnius Monasterij si omnes sint incorrigibiles, quomodo prouidendum.

SVMMARIVM.

1 *Commissionis præsentatio, non citatio attenditur in Rota, vt dicatur præuentum in cognitione causæ.*

2 *Moniales S. Claræ sunt exemptæ à iurisdictione Ordinariorum, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectæ, & sunt positæ sub gubernio, & obedientia Generalis, ac Prouincialium Minorum, sublatis Protectoribus, quorum authoritate regebantur.*

3 *Papæ authoritas immensa est.*

4 *Religiosorum subiectio erga suos Prælatos à Summo Pontifice dependet.*

5 *Prælati Regulares sine ministerio, & intentione Papæ nullam habent iurisdictionem.*

6 *Prælatus Summus cuiuscunque Religionis est Summus Pontifex.*

7 *Prælati Regulares nequeunt gubernium Monialium Sedi apostolicæ immediatè subiectarum, ipsis traditum, inconsulta Sede apostolica dimittere.*

8 *Administratores apostolici nequeunt præiudicare Summo Pontifici.*

9 *Subditis imminet sola necessitas parēdi, nec possunt os in cælum ponere, & Summi Pontificis coarctare potestatem.*

10 *Renunciare quisque potest iuri suo.*

11 *Sedis apostolicæ interest, multos habere immediatè subiectos.*

12 *Priuilegium concernens nedum fauorem Religiosorum, sed etiam Sedis apostolicæ, non potest à Religiosis renunciari.*

13 *Visitandi, corrigendi, & reformandi facultas intelligitur quoad visitationem, & correctionem morum, non autem quoad mutationem status.*

14 *In libello nec actio, nec substantia facti mutari potest; sed solùm augmentum, vel diminutio condemnationis, firma remanente actione, & substantia.*

15 *Facultas intelligitur concessa secundùm leges; non autem secundum voluntatem Superiorum.*

16 *Incorrigibilis Monachus eiici potest à Monasterio, & quæ incorrigibilitas requiratur, & nu. seq.*

18 *Moniales propter incorrigibilitatem non sunt eiiciendæ simpliciter à Monasterio, sed nisi ibi puniantur, possunt ad aliud trans'erri.*

19 *Conuentus integer eiici non potest.*

20 *Monasterium quando delinquit in casu, quo Monachus particularis, si delinqueret, eiiceretur,*

Mona

Monasterio prouidetur per mutationem Superiorum.

21 *Exemptus sine licentia Summi Pontificis non potest exemptioni renunciare.*

22 *Papæ interest, suos subditos ab alio non indicari.*

23 *Regulares per priuilegium exemptionis effecti sunt immediatè Papæ, & Sedi apostolicæ subiecti; & ideò sine illius licentia in alium consentire non possunt.*

24 *Exemptionis priuilegium fuit Regularibus concessum in odium Ordinariorum, qui illis erant nimis infesti, eósque nimiùm grauabant.*

25 *Exemptio censetur à Papa Regularibus concessa ob molestias, & oppressiones Ordinariorum,*

26 *Exemptionis priuilegio renunciari potest in præiudicium exempti, non eximentis. De veritate, vide numm. seqq.*

27 *Libertatis ius est ita coniunctum inter exemptum, & Superiorem, vt commodè separatio fieri non possit*

28 *Exemptionis specialis priuilegio renunciari non potest, quando motu proprio non fuit concessum. Contrarium, ibid.*

29 *Iurisdictio à non Ecclesiasticis prorogari potest in præiudicium eorum, qui se submittunt; non tamen in præiudicium Superiorum; & an idem procedat in Ecclesiasticis. Vide n. seq.*

31 *Priuilegiati Ecclesiastici si omnes vellent facere contra priuilegium, vnus solus posset contradicere.*

DECISIO LXXXII.

POst commissionem mihi directam, alia pars præsentauit commissionem R. P. D. meo Buratto in
forma, & præuenit in citando valdè solers, vt causa per
ipsum cognosceretur, sed certè decipiebatur: quia in
Rota attenditur præsentatio commissionis, ita nempe
1. vsque ab anno 1475. mandauit Vicecancell. vt habe-
tur *in decis. de const. in antiq.* & passim seruatur, *vt in
decis. 6. de rescript. pariter in antiq.* quod etiã disponit
Constitut. Innocent. de qua Cassad. *decis. 5. de rescript.*
Vest. *in prax. lib. 3. cap. 11. num. 1.* Mandos. *in commiss.
10. audiat, qui præuenit, ver. 3. pro intellectu*, Put. *decis.
470. lib. 2.* Thom. de Tan. *decis. 57. A. A. in tit. de rescr.
§. 16.* Sed ad tollendum omnes difficultates, cùm R. P.
D. meus Burrattus valetudine præpeditus, non esset
tam citò venturus ad Rotam; pars altera recursum habuit
ad S.D.N. qui per memoriale mihi rescripsit, vt
procederem in causa, seruatis seruandis, hoc est, parte
legitimè citata; quæ cùm nisi moras quæreret, & citasset
etiam ad dicendum contra articulos, coram eodem
Domino meo infirmo, & postmodùm accesserit ad
me, vt tanquàm Decanus ob malam habitudinem Domini
mei articulos admitterem, id facere recusaui,
cùm causa esset mea, ideóque appellationi interpositæ
refutatorios dedi, cùm ex ista serie facti cognouerim,
partem nihil aliud quærere, præter fugam. Quapropter
elapso die citationis ad informandum, proposui
dubium, An esset recedendum à Decisione R. P. D.
mei Remboldi sub die 2. Iunij huius anni. Quod dubium
pendet ex duobus, Primò, scilicet, vt videatur, an
Commissarius Generalis potuerit dimittere has Moniales;
Secundò, an dictæ Moniales potuerint se subiicere
obedientiæ Ordinarij.

Ad primam partem fuit dictum, quòd, quidquid sit
de iurisdictione Commissarij Generalis, etiam quòd
in Religione ipse haberet amplissimam facultatem;
nihilominùs nec ipse, imò neque ipsemet Generalis,
2. ac tota Religio has Moniales poterat dimittere; cùm
agatur de Monialibus S. Claræ, quæ sunt exemptæ à
iurisdictione Ordinariorum, & Sanctæ Sedi apostolicæ
immediatè subiectæ, vt patet ex Bulla Eugenij IV.
sub datum Florentiæ, anno 1439. Id. Aug. anno Pont.
9. quæ est apud Rodriq. 29. & fuerunt positæ sub
gubernio, & obedientia Generalis, & Prouincialium
Minorum sublatis Protectoribus, quorum authoritate
regebantur, vt in Constitutiõne eiusdem Eugenij,
sub datum Bononiæ, anno 1427. 8. Id. Decembris,
anno 7. apud eundem Rodriq. *Constitut.* 27. quæ, licèt
anterior, non tamen fuit per sequentem reuocata, cùm
in posteriori expressè dicatur, quòd Summus Pontifex
non intẽdit per illam præiudicare gubernio, quod
Generales Ministri, aliíque Officiales dictarum Monialium
habent. Quare, cùm Summus Pontifex has
Moniales subiecerit curæ Regularium, & postmodum
à iurisdictione Ordinariorum exemerit, & immediatè
Sedi apostolicæ subiecerit; non potuit Comissarius 3.
eas dimittere sine licentia Pontificis, cuius authoritas
immensa est, *cap. Ad honorem de auth.* & vt Bald. Gemin.
consil. 14. in princip. n. 2. Rom. *consil. 369. col. 2. in
principio*; & in specie subiectio Religiosorum erga 4.
suos Prælatos à Summo Pontifice dependet, sine cuius
ministerio, & intentione Prælati Regulares nullam 5.
haberent iurisdictionem; Medin. *de indulg. c. 24.* Sot. *de
iustitia, & iur. lib. 10. quæst. 1. art. 4. & lib. 8. q. 3. art. 1.*
Victor. *in relect. de potestate Eccles. quæst. 2. num. 28.*
Alphons. de Castr. *lib. 2. de iust. hæret punit. cap. 24. &
contra hæreses, in verbo, Episcopus.* Ipse, nimirum,
Summus Pontifex est Summus Prælatus cuiuscunque 6.
Religionis, vt benè aduertit Suar. *de Relig. tom. 4.
lib. 3. cap. 14. num. 1. & lib. 6. cap. 4. num. 21. ante finem.*
Quapropter, cùm Papa gubernium dictarum
Fratribus demandasset, & illas ab Ordinariorum iurisdictione
exemerit, & immediatè Sedi apostolicæ 7.
supposuerit, cuius nomine Fratres gubernant, non
potuerunt illas, inconsulta Sede apostolica, dimittere, 8.
Ang. *cons. 367. num. 7.* Vbi, quòd administratores apostolici
non possunt præiudicare Summo Pontifici, nec
poterant dimittendo dictas Moniales ponere os in cælum,
& Summi Pontificis coarctare potestatem; cùm 9.
ipsi sint subditi, quibus imminet necessitas sola parendi,
vt pulchrè dicit Bald. *consilio 131. ante med. vers.
Nec possunt lib. 4.*

Non aduersatur, quòd Commissarius potuerit re- 10.
nunciare huic priuilegio, vt quisque potest iuri suo renunciare,
ad l. Si quis in conscribendo. C. de pact quia
motiuum posset considerari, si priuilegium simpliciter
fuisset concessum fauore Fratrum; sed, cùm Pontifex
sub protectione Sedis apostolicæ eas receperit, & ea
occasione gubernium confirmauerit; hoc fuit actum
non solùm fauore Fratrum, sed ipsius etiam Sedis, cu- 11.
ius interest multos habere immediatè subiectos, *Clem.
Pastoralis. de re iudic.* Rebuff. *consil. 141.* Ideò non
potuerunt dicto priuilegio renunciare. Felin. *in cap.* 12.
Cùm accessissent. numer. 29. de constit. & *ibi* Dec. *col.
penult. versic. 2. prædicta conclusio.* & *num. 18. col. vlt.
conclus. 6.* & generaliter de renunciatione, Gallerat. *s. 1.
lib. 3. cap. 1. num. 4. vers.* Et ideò. & *num. 63. ex l.
Non videtur. ff. de reg. iur.* & *l. Si quæramus ff de testam.*
Bald. *tit. Qualiter. de feud. alien. poss. §. Porrò.
num. 1.* Cast. *in l pe ul. col. fin.* & *ibi* Ias. *num. 14. C. de
pact.*

Non obstat Constitutio Bonifacij VIII. apud Rodriq.
IV. quam, etiam refert *tom. 1. qq. regul. quæst. 17.
art. 8.* quia, etsi Bonifacius concedat facultatem Ministris
per se, vel per alios visitandi, corrigendi, &
reformandi, tam in capite, quàm in membris, ea,
quæ correctionis, & reformationis indigent; nihilominùs
ista facultas procedit, quoad visitationem, & 13.
correctionem morum; non autem quoad mutationem

nem ſtatus, renunciando gubernio, vt bene ad propoſitum Bart, *in l. Edicta n.* 8 *C. de eden.* vbi, quòd
14. nec mutatio actionis, nec ſubſtantia facti eſt mutabilis in libello; ſed ſolùm augmentum, vel diminutio condemnationis, firma remanente actione, & ſubſtantia; namque facultas intelligitur conceſſa ſecun-
15. dum leges, non autem ſecundùm voluntatem Superiorum. Decius *conſil.* 146. *num.* 9. & in terminis clauſulæ facultatis addendi, vel minuendi fuit dictum coram me, *in cauſa Montisregalis iuriſdictionis*, 4. Maij, & 15. Nouembris, 1604.
16. Non obſtat, quòd Monachus incorrigibilis poteſt eiici à Monaſterio, Nauar. *conſil.* 80 *num.* 1 *de regul.* & *in tract. de regul. comment.* 2. *num.* 36. *verſic. Pro parte, verbo, negante.* quod motiuum fuit deductum in alia poſitione, cui Domini nihil reſponderunt: quia non meretur allegari; ſed quoniam hodie vociferabatur hoc tollere omnem difficultatem; ideò fuit reſponſum hic non applicari materiam eiectionis. Primò, quia agitur de Monialibus; licèt enim Mo-
17. nachus incorrigibilis poſſit eiici à Monaſterio, & habitu priuari; ad hunc tamen effectum requiritur vltra incorrigibilitatem, quòd defectus non ſolùm innoteſcant Fratribus, ſed etiam ſæcularibus, & quod ex iis alij de facili poſſint corrumpi, vt eſt originale dictum S. Bonauenturæ, *q.* 14. *ſuper Regul. Sancti Fran-*
18. *ciſci*, quod certè non militat in Monialibus, quæ propter incorrigibilitatem non ſunt eiiciendæ ſimpliciter à Monaſterio; ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri, vt eſt Conſtitutio Vrbani IV. quæ loquitur in puncto de Monialibus Sanctæ Claræ, quam refert Rodriq. *qq. reg. tom.* 1. *quæſt.* 49. *art.* 1 *poſt princip.* & Mirand. *de Monialibus, quæſt.* 5. *art.* 2. quæ Conſtitutio in hac parte, neque per Conſtitutionem Pij V. neque per Concilium Tridentinum, licèt ſtrictiora ſint, cenſetur reuocata, vt per Rodriq. *ibidem, art.* 5. *verſic.* 2. *non refertur*, & Miranda *loco cit. verſ. Quartus caſus.* Secundò fuit dictum, hîc non applicari quia
19. agitur de toto Conuentu eiiciendo, & iure nō reperitur cautum; neque aliquis eſt, qui dicat, integrum
20. Conuentum poſſe eiici: ſed quando Monaſterium delinquit in caſu, quo Monachus particularis eiiceretur, Monaſterio prouidetur per mutationem Superiorum. *cap. Quoniam de Simon. ibi*, quòd ſi fortè propter nimiam multitudinem, alibi nequiuerint commodè collocari, ne damnabiliter in ſæculo euagentur, recipiantur in eiſdem Monaſteriis, mutatis prioribus locis, & inferioribus aſſignatis.

Quantùm attinet ad ſecundum caput, An Moniales potuerint ſe ſubmittere obedientiæ Ordinarij, ne-
21. gatiuè fuit reſolutum: quia exemptus ſine licentia Summi Pontificis, non poteſt renunciare exemptioni, vt eſt text. rotundus, *in cap. Cum tempore.* 5. *de arbitr.* vbi Abbas *num.* 2. *verſic & per iſtum text.* Gloſſ. fin. *in Clementina penult. de ſent. excommunic.* quam Abb *ibidem*, & *in dicto cap. Cum tempore.* dicit ſingularem. Ra-
22. tio eſt: quia intereſt Romani Pontificis, qui eſt Superior, ſubditos ſuos ab alio non iudicari. Idem Abb. *in cap.* 1. *num.* 19 *de re iud.* & *in cap. Si de terra. num.* 5. *de priuileg.* & *in cap. Significaſti.* 17. *num.* 8 *in fin.* & *n. ſequen. de for. compet.* Ioan. Andr. *in c. Si ſententia.* 27. *in fine, verſic. Si vero reperitur*, & [illegible] Franch. *num.* 4. *de regul. iur. in* 6 Felin. *in c. Cum olim. num.* 5. *de præſcript.* Armill. *in Summ. in verbo, exemptio num. n.* 8. Gaill. *obſeruat.* 40. *n.* 2. *lib.* 1. Gall. [illegible] *de renunc.* [illegible] *centur.* 2. *renunciat.* 14[illegible]. *num.* 18. Franciſcus a CoKier. *de iuriſd. Ordin. in exempt. lib.* 2. [illegible] & *lib.* 2. *c.* 34. *per tot.* & per dictum text. *in cap. Cum tempore.* & per alias rationes in terminis exēptionis regularium, eſt *conſ.* Caſtr. 432. incip. *Videtur dicendum. num.* 3. *lib.* 1 vbi *in verſ.*
23. *Quod autem.* ponderat, quòd per priuilegium exemptionis effecti ſint immediatè ſubiecti D. Papæ, & Eccleſiæ Romanæ. Quamobrem ſine illius licentia in alium conſentire non poſſunt; hoc, nempe, tenderet in derogationem iuriſdictionis Pontificiæ. Conſiderat vlteriùs: quòd priuilegium videtur fuiſſe conceſſum 24.
in odium Ordinariorum, qui dictis Religioſis erant nimis infeſti, eoſque nimiùm grauabant: & concludit, quòd ideò non poſſunt ſe ſubiicere iuriſdictioni Ordinariorum; & quamuis in caſu Caſt. legeretur in priuilegio, quòd ipſi Ordinarij erant nimis infeſti; hæc tamen eſt vna ex rationibus, ex quibus Papa cenſetur concedere priuilegium exemptionis, vt dicit 25.
Bald. *de priuileg. in tract. exempt. cap.* 1. *num* 4 Rebuff. *conſil.* 142. *col.* 2. *in prin.* Eraſm. à CoKier. *de iuriſd. Ordin. in exempt. lib.* 1. *cap* 1. *numer.* 17. & *lib.* 2. *q* 7. *numer.* 3. *in fin.* & *lib.* 3. *quæſt.* 34 & in terminis Regularium, Rom. *conſil.* 369 *num.* 18. quem vltrà Caſtr, *loco citato, num* 5 ſequitur Felin. *cap. Cum olim. n.* 3. *de præſcript.*

Non obſtat, quòd priuilegio poſſit renunciari in 26.
præiudicium exempti; ſecùs verò eximentis, *Gloſſ. final. in d. cap. Cum tempore. de arbitr.* quia, vt dicit Abb. *ibidem n.* 7. non poteſt conſiderari aliquis effectus quantùm ad exemptum: nam ius libertatis eſt 27.
ita coniunctum inter exemptum, & Superiorem, vt commodè ſeparatio fieri non poſſit. Neque eſt ve- 28.
rum, quod ait Alberic, *in l. Si quis in conſcribendo.* 39. *num.* 6. *C. de Epiſcop. & Cleric.* quòd ſcilicet, poſſit renunciari priuilegio ſpecialis exemptionis, quando motu proprio non fuit conceſſum, quia Sylu. *in Sum. in verb. Exemptio* §. *Decimo.* dicit, contrarium eſſe verius euidentiſſima ratione; ſcilicet, quia exemptio fit gratia exemptoris: quod dictum ſequitur Armil. *in eodem verb. n.* 8. Rebuff. *dicto conſil.* 142. *col.* 2. *verſic. Exempta.* CoKier *loco prædicto, num.* 17. *lib.* 1. Et licèt 29.
in aliis non Eccleſiaſticis poſſit dari iuriſdictio in præiudicium eorum, qui ſe ſubmittunt, non tamen in præiudicium Superiorum. Archid. *in cap. Conqueſtus ſub num.* 4 *quæſt.* 3. Bald. *in l. Si quis ex conſenſu. n.* 8. *C. de Epiſc. aud.* Afflict. *de prohib. feud. alien. per Feder.* §. *Præterea inter duos, numero* 13. cum alleg. per Surd. *conſilio* 47. *num.* 25. *lib.* 1. Nihilominùs, vt aduertit Abbas *in dicto cap. Cum tempore. in fin.* hoc indiſtinctè 30.
non procedit in Eccleſia; ſéque remittit ad not. per Innocent. *in cap. Accedentib. de priuileg. & præſcript. in cap. Veniens. de præſcription.* vbi *num.* 21. dicit, quòd Prælatus poteſt conditionem Eccleſiæ facere meliorem, non autem deteriorem, *vt in capit. Fraternitatem. de donat.* & ſubdit poſt Innocen. quòd per vnum, vel plures actus non cenſetur renunciatum fauori Eccleſiæ. cùm etiam expreſsè non poſſit renunciari. Et rurſus addit, quòd ſi omnes vellent facere 31.
contra priuilegium, vnus ſolus poſſet contradicere, prout euenit in caſu iſto, vbi magna pars Monialium, licèt non maior, contradicit. Suarez *de legib. lib.* 8. *cap.* 33. *num.* 2. Et quamuis idem Abbas *num.* 12. dicat, prædicta non procedere, quando per renunciationem reuertitur ad ius commune: hoc tamen dictum, quatenus verum, in hac facti ſpecie non officit, propter præiudicium Sedis apoſtolicæ, cuius intereſt habere exemptos, vt ſuprà dictum eſt; & bene Gaill. *obſeru.* 40. *n.* 2. *lib.* 1. Quapropter meritò Ordinarius noluit ſimpliciter recipere dictas Moniales, ſed reſeruato beneplacito.

* * *

R P.D.

R. P. D. IVSTO.

Vallisoletana funeralis, Veneris, 19. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Regulares tenentur soluere Parochis quartam funeralem; non obstantibus priuilegiis, in quibus adest clausula, *Salua iustitia parochialium Ecclesiarum.*

SVMMARIVM.

1 *Parochi habent fundatam intentionem de iure communi contra regulares, quoad solutionem quartæ funeralis.*
2 *Priuilegia reuocata non sunt habenda in aliqua consideratione.*
3 *Clausula* salua iustitia parochialium Ecclesiarum, *quid operetur.*
4 *Priuilegia non obstant, quando in eis adest clausula salutaris.*
5 *Priuilegia nihil operantur, quoad non expressa.*
6 *Communicatio priuilegiorum non comprehendit ea, quæ sunt aliis præiudicialia.*
7 *Testes affirmatiuè deponentes præualent aliis negatiuè deponentibus.*

DECISIO LXXXIII.

1. RECtores parochialium ciuitatis Vallisoletanæ habent fundatam intentionem suam de iure communi, contra Fratres S. Pauli, Ordinis Dominicani eiusdem ciuitatis, quoad solutionem quartæ funeralis quod constat ex *Clem. Dudum. § Verum, de sepult.* vbi Gloss. *in verb. De iure.* cum derogatione omnium priuilegiorum, & indultorum. Quapropter videndum est, an adsit aliquod priuilegium, quo huic iuri derogetur: exhibentur enim multa priuilegia, quorum aliqua emanauerunt *ante dictam Clementinam, Dudũ.* quæ fuit ex Conc. Viennen. vt priuilegium Alexan-
2. dri III. & Benedicti X. quæ per dictum Concilium fuerunt reuocata, & consequenter non debent haberi in aliqua consideratione, *c. fin. in fin. de libell. oblat.* Priuilegium verò Gregorij XI. habet in cor-
3. pore clausulam: *Salua iustitia Ecclesiarum parochialium.* quod idem est in priuilegio Martini V. & Sixti V. quibus confirmatur priuilegium Gregorij, & alia priuilegia. Cùm igitur iustitia parochialis Ecclesiæ tunc salua sit, quando soluitur quarta canonica parochiali Ecclesiæ, si Parochianus defunctus alibi sepeliatur, *c. Certificari.* & *ibi* D D. *de sepultur.* Rota coram Tholomæo *in causa Burgen. Priuilegiorum*, de
4. mense Maij, 1541. certum est, quòd ista priuilegia non obstant ex illa clausula salutari. Decian. *cons.* 10. *n.* 26. & 27. vbi plures allegat. Aym. *cons.* 8. *sub n.* 8. Cassad. *decis.* 2. *de reform.* Nec faciunt in contrarium illa verba in Indulto Benedicti XI. quòd de illis, quæ pro ornamentis fabricæ, libris, luminaribus, anniuersario, siue aliis ad perpetuum cultum diuinum, seu pro præstantiis, aut victu, aut indumentis, censibus redimendis legantur, vel conferuntur; dummodo in alios vsus non cõuertatur, aliquam portionem soluere non teneantur: quia in istis verbis nil disponitur de quar-
5. ta funerali: ergo remanet prior dispositio: quia, si voluisset ad hanc, & in priuilegium extendi, id expressisset, *cap. Ad audientiam de decimis.* Ex quibus nil operatur declaratio istius clausulæ (*salua iustitia*) apposita in dictis priuilegiis Martini, & Sixti, quòd in omnibus debeat intelligi, præterquam in his, de quibus in dicto priuilegio Gregorij specialiter cauetur: quia sequitur, quòd in quarta funerali, quæ non exprimitur, clausula remaneat in suo vigore, & intelligebatur declaratio in aliis, quæ exprimuntur, & de iure debent Parochiis aliæ Ecclesiæ iuxta notata *in c.* 1. *de sepult.*

Nec obstare debet decisio *in causa Hispalen. quartæ funeralium*, 4. Iulij, 1590. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, cum aliis, quæ dantur: vbi videtur contrarium fuisse conclusum per Dominos. Quoniam, nos versamur in causa particulari, in qua nulla legitur exemptio à quarta funeralium: quo casu non esset hæsitãdum, vt *in causa Tirasonen. quartæ funeralium*, quæ datur in aliis decisionibus nil dicitur de clausula, *Salua iustitia Ecclesiarum parochialium.* quæ præseruat ius parochialibus Ecclesiis, vt *supra* dictum est.

Non obstant illa priuilegia, in quibus continetur derogatio *Clem. Dudum.* quia ista non tollunt dictam clausulam: *Salua iustitia.* & intelliguntur quoad alia, præterquam quoad istam quartam. Quoad indultum Iulij II. non est concessum Ordini Prædicatorum, & si prætenditur communicatio indulti a Leone X. de ea erit particulariter tractandum: quoniam in similibus communicationibus non solent comprehendi ea, quæ 6.
sunt aliis præiudicialia, vt fuit dictum *in illa Valentina decimarum*, coram R. P. D. Lancellotto, præsertim stante præseruatione, de qua *suprà*, apposita in aliis priuilegiis. Dictum verò priuilegium Leonis X. nihil de nouo concedit, sed antiquiora indulta mandat obseruari.

Nec vltimo loco prodesse possunt indulta Pauli IV. & Pij V. etenim sunt reuocata per Concilium Trident. *sess.* 25. *cap.* 3. *de reform.* Et testes in hac causa dati concludunt, quòd Parochi soleant hanc quartam 7.
exigere, & præualent aliis negatiuè deponentibus: quia non probatur scientia, & patientia Parochialium Ecclesiarum, *iuxta consil.* Alexandri 136. *n.* 19. *lib.* 2. Afflict. *decis.* 388. *n.* 20. Et alij allegantur per informantes. Ex quibus fuit ita conclusum.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Licien. quartæ funeralium, Lunæ, 15. Ianuarij, 1618.

ARGVMENTVM.

Clerici regulares Theatini sunt exempti à solutione quartæ funeralium per communicationem priuilegiorum specialium Minimis, Prædicatoribus, & Minoribus concessorum.

SVMMARIVM.

1 *Quarta funeralium de iure spectat ad Episcopum, vel Parochum.*
2 *Quarta funeralium soluenda non est à Monasterio specialiter exempto.*
3 *Clerici Regulares sunt exempti a solutione quartæ funeralium per communicationem priuilegiorum specialium, Minimis, Prædicatoribus, & Minoribus concessorum.*
4 *Monasteria fundata post Concilium Tridentinum vel quatenus ante; non tamen solita soluere quartam*

quartam funeralium, non comprehenduntur sub dispositione Concil. sess. 25. cap. 13. de reformat.

4 *Concilium Tridentinum confirmatum fuit die 27. Ianuarij, 1564.*

6 *Bulla Pij V. de Regularibus non fuit reuocata per Gregorium XIII. sed redacta ad terminos Concilij.*

DECISIO LXXXIV.

DOmini censuerunt, Monasterium Clericorum Regularium non teneri ad solutionem quartæ
1. funeralium Reuerendissimo Episcopo. Nam, etsi de iure communi ista quarta spectat ad Episcopum, vel Parochum, *Clem. Dudum.de sepult. cap.*1. & 4. cum aliis *eodem tit.cap.Cum quis pariter eod.tit.in* 6. atta-
2. men secùs est, quando Monasterium eximitur à dicta solutione, ad textum *in capite Priuilegia. dist.* 3. *cap. In nostra. de sepult.* In casu autem, de quo agi-
3. tur, nedum prædictum Monasterium; sed etiam tota Religio est exempta à dicta solutione quartæ funeralium; cùm Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Clericis Regularibus communicauerint omnia priuilegia aliis Regularibus concessa: quare censentur etiam communicata priuilegia eximentia à dicta solutione quartæ, inter quæ adest priuilegium Iulij II. concessum Minimis de anno 1506. & aliud eiusdem Pont. concessum Minoribus de Obseruantia anno 1511. sui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. concessum Minoribus ann. 1544. & postremò aliud Pauli IV. concessum Ordini Prædicatorum anno 1556 quæ per extensum refert Archangelus Caraccia *de quarta funeralium.cap.*1.

4. Neque obstat Concil. Trident. *sess.* 25. *capite* 13. *de reformat.* quia, cùm istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum antè, cùm non esset solitum soluere dictam quartam; Concilium ei non obstat, vt declarauit Sanctissimus Pontifex Pius V. in sua Constitutione de anno 1567. quam refert Archangelus Carraccia *loco citato.* Guttierrez *de iuramento, confirmat.* 2. *par. cap.* 4. *numer.* 3. Emmanuel Roderiq. *in quæst. regular. tom.*1. *q.*41. *art.*2. & ita etiam resoluit Congregatio Illustrissimorum Interpretum, vt refert Roder. *loc. prædicto.*

5. Quòd autem hoc Monasterium fuerit fundatum post confirmationem Concilij, ex eo probatur: quia Concilium fuit confirmatum die 27. Ianuarij, 1564. Religio autem Clericorum Regularium fuit confirmata à Clemente VII. 14. Iunij, 1524. Vnde per necesse inferendum est, quòd hoc Monasterium fit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium, & quatenus esset fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur, quòd esset solitum soluere quartam funeralium.

6. Neque est verum quòd prædicta Constitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauar. *in Manual.c* 27. *in fine*; quia cùm dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt censuit Congregatio Illustrissimorum Interpretum, vt refert Caraccia *loco citato* qui etiam *in fine tractatus* refert ipsam declarationem, & benè aduertit Guttierez *loco citato.*

Et ita fuit resolutum, vna parte tantùm informante.

R. P. D. QVEIPO.

Elnen iurium parochialium, veneris, Iun. 1631.

ARGVMENTVM.

Parochi à Religiosis, ratione sepulturæ, nihil aliud possunt exigere, nisi quartam eorum funeralium, quæ tempore sepulturæ fuerint oblata.

SVMMARIVM.

1 *Quarta canonica duntaxat Parocho reseruatur de iure, ratione sepulturæ Parochianorum.*
2 *Quarta Canonica Parocho debita, vsu, & consuetudine ad quartam funeralium restricta est.*
3 *Funeralia quæ dicantur.*
4 *Quarta canonica Episcopo, & Parocho debita, in quibus consistat.*
5 *Parochi ex statuto Pij V. in Cathalonia nequeunt quidquam a Medicantibus, vltra quartam funeralium, exigere.*

DECISIO LXXXV.

PArochus Cocolibri Elnen. diœcesis vrgebat hæredes, & executores testamentarios eorum, qui in Monasterio Prædicatorum eiusdem loci sepulturam elegerunt, ad celebrandum Nouennarium, & Caput anni in Ecclesia Parochiali, postquàm in dicto Monasterio Prædicatorum celebratum extiterat. Super quo orta controuersia, & causa ad Rotam deuoluta, & mihi commissa, proposui dubium, an Parocho liceat cogere hæredes, seu executores testamentorum defunctorum, qui sepeliuntur in Ecclesia Fratrum, ad celebrari faciendum in Ecclesia parochiali diuina Officia Nouennalia, seu *Capo d'anno*, quæ iam in Ecclesia Fratrum fuerãt celebrata, & Dominis visum fuit, id Parocho non licere: quia iure communi, quo libera cuilibet sepulturæ electio permissa est, duntaxat quarta canonica Parocho reseruatur, *cap.*1. *cap. Is qui. cap. In nostra. cap. Certificari. cap. Cùm super. de sepult.* quæ non generaliter, sed cum restrictione, de qua *in cap. vlt. de testam.* competebat, quamuis per text. *in Clem. Dudum. de sepult.* fuerit ampliata; vsu tamen, & consuetudine generali ad quartam funeralium restricta fuit, vt post Card. *in dicta Clement. Dudum.* §. *Verùm tradunt.* Couar. *in dicto c.fin. de testament.num.*6. Molin. *de iust. & iur. tractat.*2. *disput.*217. Roderic. *quæst. regul. tom.*1. *quæst.*39. *art.*2. *in fin.* & de cà tantùm loquitur Concilium Tridentinum *cap.* 13. *sess.*25. *de reform.* 1. 2.

Funeralia autem sunt, quæ cum funere deferuntur, vt tradit Glos. *verb. Funeralibus, in dicta Clement. Dudum. de sepulturis*, & Petr. de Vbald. *de Canonica Episcopo, & Parocho debita, par.*2. *cap.*4. *num.*10. & 16. quam duntaxat consistere in cera, & in aliis oblationibus, quæ deferuntur tempore, quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur; non autem de missis, & legatis, aut aliis oblationibus eorum, qui apud dictos Fratres sepeliuntur, declarauit sanct. mem. Pius V. 17. Kalendas Iulij, anno Domini 1567. vt referunt Gut. *de iurament. confir.* 2 *par. cap.* 4. *num.* 3. Roder. *in dicta quæst.* 39. *art.* 2. vnde cùm iure communi ex oblationibus factis, aut relictis Monasterio non deberetur, nisi quarta Ecclesiæ parochiali, & hoc vsu, & consuetudine ad quartam funeralium fuerit restrictum, & ex Constitutione sanctæ mem. Pij V. de- 3. 4.

 clarantis

clarantis Concil. Trident. *in dict. cap.* 13 fuerit constitutum, vt à Fratribus non deberetur, nisi quarta eorum funeralium, quæ tempore sepulturæ fuerint oblata, idque Sixtus IV. ad Fratrum fauorem iam constituerat, vt refert Syluester *in Summa, verb. Canonica, in fin.* prætentio dicti Parochi omni iure destituta vi-
5. detur, præcipuè quia sanct. mem. Pius V. die 9 Iulij, 1571. in Statuto directo ad principatum Cathaloniæ prohibuit, ne Parochi à Fratribus vltra quartam funeralium quidpiam exigerent.

Et cùm hæc omnia fuerint tâ fauore liberæ sepulturæ, quàm Fratrum constituta, omninò, & directè impugnarentur per Parochos agentes contra hæredes, & testamentarios eligentium sepulturam in Monasteriis, cùm per hoc grauamen ab huiusmodi sepulturæ electione fideles auerterentur, atque ita finis dictarum Constitutionum fraudaretur: quòd licere non debet per regul. text. *in l. Non dubium. C. de legibus. c. Quod vna via de reg. iur. in 6.*

Et ita vna tantùm parte informante, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Seguntina iuris sepeliendi, Merc. 5. Iun. 1613.

ARGVMENTVM.

Religiosi an possint sepelire cadauera defunctorum in suis Ecclesiis, absque licentia Parochi.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur Religiosis in quasi possessione sepeliendi cadauera defunctorum in suis Ecclesiis, absque aliqua licentia Parochi, constito de huiusmodi quasi possessione.*
2 *Manutentionis ad effectum sufficit vnicus actus.*
3 *Discalceati B. Mariæ de Monte Carmelo, possunt ex priuilegio Clem. VIII. sepelire cadauera defunctorum in suis Ecclesiis, absque alicuius licentia, & absque eo, quòd ipsi, nec defunctorum consanguinei, prætextu cuiusuis consuetudinis, possint cogi ad dicta cadauera deferenda ad parochialem, vel alia loca.*
4 *Clausula*, Sublata. *& decretum irritans inficiunt possessionem, & manutentionem impediunt.*
4 *Sepulturam eligere cuilibet licet in qualibet Ecclesia.*
6 *Acquiescentia resultat ex contradictione extraiudiciali.*
7 *Possessio priuatiuè quoad alios, vt acquiratur, est necessaria acquiescentia illorum, in quorum præiudicium possessio acquiritur.*
8 *Præscriptum tantùm censetur, quantùm possessum.*
9 *Possessio non resultat ex actibus, qui non sunt vniformes.*

DECISIO LXXXVI.

ROta censuit, vtrique parti dandum esse mandatum de manutenendo cumulatiuè, sed nulli priuatiuè ad alium. Mouebatur, quia de possessione Prioris, & Fratrum Monasterij S. Mariæ de Carmelo Discalceatorum, sepeliendi in d. Monasterio corpora defunctorum, constat ex testibus, qui quanuis deponant de quinque corporibus per Fratres in sua Ecclesia sepultis; nihilominùs, quia duo erant corpora fundatorum dicti Conuentus, prius in Cathedrali sepulta, & posteà ad Monasterium translata; & aliud erat corpus Petri de Alcazar, quod circa mediam noctem, & quasi clandestinè fuit ad dictum Monasterium portatum, de istis tribus actibus Domini parum curarunt, sed tantùm de corporibus Mariæ de Algar, vxoris Dominici Flores, & Ioan. de Ledesmo, quæ corpora 1.
apparent sepulta in dicto Monasterio, absque aliqua licentia Capituli, seu Capellani maioris, ex quibus veniunt Fratres manutenendi, ad text. *in §. Retinend, Inst. de interdict.* Caputaq. *decis.* 98. *p.* 2. Rota *decis.* 4 *n.* 11. *&* 19 *par.* 2. *diuers.*

Maximè, cùm ad hunc effectum vnicus actus suf- 2.
ficiat, *c. Cum Eccles. Sutrina.* vbi Abb. *n.* 23. *de caus. pos. & propr.* Ruin. *cons.* 106. *n.* 9. *lib.* 5. Put. *decis.* 192 *lib.* 1. *decis.* 17. *n.* 1. *&* 2. inter impressas.

Quæ possessio iuuat ex eo, quòd reperitur titula- 3.
ta in Bulla fel. rec. Clementis VIII. dantis istam facultatem dictis Fratribus Discalceatis sepeliendi in eorum Ecclesiis, sine alicuius licentia, & absque eo quòd ipsi, nec defunctorum consanguinei prætextu cuiusuis consuetudinis possint cogi ad dicta corpora deferenda ad Parochialem, vel alia loca cum clausula.
Sublata. & decreto irritanti, quæ inficiunt possessioné 4.
Capituli quoad istos Fratres, & illius manutentionem impediunt. Sarnen. *in reg. de trien. possess. q.* 49. *num.* 3. Ægid. *decis.* 135. Cassad. *super reg. decis.* 7. *n.* 3. Gabr. *de clausulis, conclus.* 3. *num.* 50. & tenuit Rota *in vna Cæsaraugustana dismembrationis*, 13. Martij, 1607: coram bon. mem. Iusto, & *in alia Adrien. decimarum*, 14. Decemb. 1607. coram me.

Quæ iuuant ex eo, quòd cuilibet licèt sibi sepultu- 5.
ram eligere in qualibet Ecclesia, *cap.* 1. *cap. Cùm liberum. c. de vxore*, & *c. seq. de sepult.* & vtrobique D D. Rot. *decis.* 333. *n.* 1. *par.* 1. *inter impressas.*

Nec obstat, cum dicta possessione nó probari scientiam & patientiam Capituli, seu Capellani maioris: quia vltrà quòd illa non est necessaria, stante d. Bulla Clementis VIII. visum fuit illam satis probari ex testibus deponentibus de contradictione facta per Capellanum maiorem sepulturæ D. Mariæ de Algar, ex qua
extraiudicialiter facta videtur resultare acquiescentia 6.
ipsius Capellani maioris, & Fratrum, *l.* 1. *§. In operis* vbi Glos. & DD. *ff. de nou. oper. nunciat.* & fuit dictum *in Vlixbonensi declarationis concordiæ.* 5. Maij, 1599. coram bon. mem. Iusto.

Quo verò ad Capitulum, & Capellanum maiorem istius Cathedralis Ecclesiæ non controuertitur esse in possessione sepeliendi in sua Ecclesia: tamen fuit dictum, hoc procedere cumulatiuè, non verò priuatiuè ad dictum Monasterium; & Fratres, cùm non probetur prohibitio Capituli, seu Capellani de non sepeliendo
in Monasterio, cum acquiescentia Fratrum illius, prout 7.
requiritur ad acquirendam possessionem priuatiuè, quoad alios ad text. *in l. Et in prouinciali. C. de seruit. nor.* Butr. *in c. Significantes. n.* 11. *vers. Vel quia aliàs. de apell. l. fin. ff. de vsucap.* & ibi Doct. *§. Flumina. Instit. de rer. diuis.* vbi omnes tradunt *decis.* 33. *n.* 1. *p.* 1. *inter impressas*, & potiùs in nostro casu de cótraria acquiescentia Capellani constat ex testibus *suprà* citatis.

Nec obstat, probari per Capitulú, quòd Parochiani Ecclesiarum S. Iacobi, & S. Vincentij nunquam fuerunt sepulti in aliis Ecclesiis sine licentia Capituli, & Capellani maioris, cùm hæc probatio nó afficiat Fratres Carmeli, circa quos nihil de ista prohibitione, &
acquiescentia probatur; & vulgare est, quòd tantùm sit 8.
præscriptum, quantùm possessum. Vltrà quòd nec dicta possessio dictorum Parochianorum videtur vniformis, cùm ex testibus Fratrum appareat plures fuisse sepultos extra ciuitatem, & in aliis Ecclesiis sine prædicta licentia: vnde nec venit attendenda ad tradita
per Batt. *in l.* 2. *in fine princ. ff. solut. matrim.* Aym. *cons.* 9.
96. *n.* 5. Alex *cons.* 5 *n.* 7. *l.* 5. Dec. *cons.* 8. *n.* 4. *vers. Quia.* vt narratur. *decis.* 72. *n.* 28. *par.* 2. *diuer.*

Ex quibus ita fuit resolutum, &c.

EMI

EMINENT. D. CARDIN. Virile.

Veronen. iurium parochialium, Veneris. 23. Mart. 1619.

ARGVMENTVM.

Parochus intus Ecclesias vnitas, Monasteriis Regularium, non potest in funeribus stolam deferre, & alias functiones exercere.

SVMMARIVM.

1 *Testes examinati absque citatione non probant.*
2 *Parochus non potest se intromittere in Ecclesiis Regularium, dum cadauera in eisdem sepeliuntur.*
3 *Parochus non habet iuris assistentiam in Ecclesia Regularium, eò quòd sit sita intra suos limites.*
4 *Assistentia iuris turbida non suffragatur ad obtinendam manutentionem.*
5 *Sententia non afficit non citatos.*

DECISIO LXXXVII.

CVm præsupposito, quòd Bulla Alexandri III. de qua *in Summ. n. 1.* sit in forma probanti, denegarunt Domini Parocho S. Mariæ ad Clauciam: manutentionem circa delationem stolæ, & exercitium aliarum functionum intus Ecclesiam S. Margaretæ. Moti fuerunt: quia, aut Rector S. Mariæ prætendit manutentionem ex actibus possessoriis gestis intus dictam Ecclesiam, & de huiusmodi possessione non docetur, &
1. testes vti examinati sine citatione Oliuetanorum, non probant, *c. 2. de testib. l. Si quando. C. eodem.*

Aut Rector prætendit manutentionem sola assistentia iuris: & cùm ex Bulla Alexandri III. Ecclesia S. Margaretæ sit vnita Monasterio Sanctæ Mariæ in Organo Oliuetanorum, vtique intrant declarationes
2. S. Congregationis Conc. & Rituum, *Summ. n. 3.* quòd dum cadauera defunctorum sepeliuntur in Ecclesiis Regularium, Parochus intra dictam Ecclesiam non
3. possit se intromittere, nec aliquos actus exercere: in Ecclesia enim vnita Monasterio Regularium non habet Parochus iuris assistentiam ex eo, quòd sit sita intra suos limites Abb. *in c. Dilectus. num. 3. & 11. de Capell. Monach. & in c. Ad audientiam. il 1. n. 8. de Eccl. ædif. & in c. Cùm Venerabilis. num. 46. de except.* Calderin. *cons. 6. n. 1. vers. Item sicut. de relig. Domib.*
4. Vltrà quòd ex sola assistentia iuris turbida non datur manutentio. Seraph. *decis. 312. n. 1. & ibi add.* & fuit dictum *in Montis regalis iurisdictionis*, 4. No-
5. uembris, 1596. coram bon. mem. Penia.

Non obstant decreta, & sententia Vicarij Veronensis: quia dederunt causam liti, & non afficiunt Oliuetanos non citatos. Bald. *in l. Ab eo n. 17. C. Quomod. & quand. Iud.* Tabr. *de cit. concl. 1. n. 310.* Cæsar de Graff. *d 8. in fin. de dol. & cont.* Tareg. *decis. 467. n. 3.*

Rituale Episcopi non loquitur in Ecclesia vnita Monasterio Regularium.

Quoad quartam petitionem funeralium informantes pro Oliuetanis religiosè procedentes offerunt Rectori quartam ipsorum funeralium, quæ in die sepulturæ cùm corporibus mortuorum deferuntur.

Et ita vtraque, &c.

Tamburiny Tom. III.

CORAM EODEM.

In eadem, Luna, 25, Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

Archiuium, vt det robur scripturis ab eo extinctis, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Exemplum exempli non probat.*
2 *Archiuium non habens requisita necessaria, non dat robur scripturis ab eo extractis.*
3 *Archiuium non probat inter personas non subditas.*
4 *Archiuium vt det robur scripturis, debet probari, quod Scripturæ in Archiuio repositæ fuerunt de tempore antiquo, & ante motam litem.*
5 *Scriptura extracta, lite pendente, sine compulsorialibus, & sine citatione partis, non probat.*

DECISIO LXXXVIII.

QVia in decisione sub die 23. Martij præteriti fuit denegata manutentio Parocho Sanctæ Mariæ ad Clauciam, cum præsupposito, quod priuilegium Alexandri. III esset in forma præsenti. Prætereà, dedi dubium, an supradictum priuilegium esset in forma præsenti, & D. Dominico Priuciualli Parocho solùm informante, negatiuè fuit resolutum, quia est exemplum exempli; ideò nihil probat, *l. 3. C. de diuers. rescr. Auth. Si quis in aliquo. C. de eden.* Alex. *cons. 138. n. 4. lib. 1.* Verall. *d. 234. n. 2 p. 3.* Greg. *decis. 452.*

Non obstat, quòd sit extractum ab Archiuio Mo- 1.
nachorum. Primò, quia non constat hoc Archiuium habere requisita necessaria de quibus per Fel. *in c. Ad audientiam n. 11. de præscript.* Idcoque ab Archiuio nõ potest recipere fomentum. Feliu. *vbi suprà* Socin. sen. *cons. 258. n. 6. lib. 2.* Aym. *cons. 158. n. 5.* Rot. *d. 581. n. 3. p. 2. recent.* & fuit dictum *in Sorana beneficij*, 8. Martij, 1627. coram R. P. D. meo Merlino.

Secundò, Archiuium non probat inter personas nõ 2.
subditas, provt non est Parochus. Veral. *decis. 42. par. 1.* Card. *cons. 72. n. 8.* Seraph. *decis. 642. n. 1.* Put. *decis. 186. n. 1. lib. 3.* Et fuit dictum *in supradicta Sorana decis. 128. n. 2. & 450. n. 3.* coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano.

Tertiò, quia non probatur tempus, quo priuile- 3.
gium fuit positum in Archiuio; ideò non probat, cùm potuerit esse repositum tempore moderno, & motæ litis. Verall. *decis. 41. n. 4. part. 1. cons. 42. n. 6. lib. 3*

Quartò, quia fuit extractum lite pendente sine compulsorialibus, & sine citatione partis: & sic nihil 4.
probat Felin. *in c. Si instrumento. n. 6. de fid. instrum.* Rot. *decis. 1. n. 1. eod. tit. in nou.* Greg. *decis. 71. num. 3. & 292.* vbi addentes *n. 4.*

Et ita, &c.

EMIN. D. CARD. HORATIO Lancelloto.

Valentina decimarum, Veneris, 28. Nouembris, 1603

ARGVMENTVM.

Exemptio à solutione decimarum non censetur concessa in communicatione priui-

 legiorum,

legiorum, in qua nulla mentio de ea facta fuit; etiamsi fuerint communicata priuilegia, quæ nihil aliud continent, quàm exemptionem à decimis, etiamsi in communicationis priuilegio adsit clausula: *Quorum tenores.*

SVMMARIVM.

1 *Communicatio priuilegiorum illi, ad cuius fauorem emanauit, tribuit omnia priuilegia communicata, perinde ac si specificè concessa fuissent.*
2 *Communicatio priuilegiorum, non extenditur ad ea, quæ non sunt solita concedi, vel saltem cum magna difficultate conceduntur, & in quibus agitur de præiudicio tertij.*
3 *Exemptio à solutione decimarum non venit in generali communicatione priuilegiorum.*
4 *Exemptio à solutione decimarum non solet, nisi cum magna difficultate, & causæ cognitione concedi.*
5 *Papa non censetur sub verborum inuolucro Ecclesias enormiter lædere voluisse.*
6 *Priuilegia exemptionis sunt strictè interpretanda.*
7 *Exemptio à decimis, tam de bonis emptis, quam emendis, non valet absque expressa derogatione,* cap. Nuper. de decim.
8 *Conciliaris dispositio requirit specificam derogationem.*
9 *Gratia quòd sit concessa sine causæ cognitione, ex quibus cognoscitur.*
10 *Clausula*, Quatenus decretis sacri Concilij Tridentini, & Regularibus institutis ipsius Ordinis contraria non existant. *non apponitur in gratiis ex certa scientia concessis.*
11 *Clausula*, Quatenus licita, & honesta, *apponitur confirmationi in forma communi; non autem ex certa scientia.*
12 *Priuilegia ignorare præsumitur Papa.*
13 *Clausula*, Quorum tenores. *operatur, perinde ac si totus tenor priuilegiorum fuisset de verbo ad verbum insertus.*
14 *Clausula*, Quorum tenores. *non alterat dispositionem, sed verè operatur ad excludendam subreptionem.*
15 *Clausula*, Quorum tenores. *non operatur, quotiescunque si concedens notitiam habuisset, verisimiliter non concessisset.*
16 *Clausula*, Quorum tenores. *non supplet defectum intentionis.*
17 *Clausula*. Quorum tenores. *non operatur circa non expressa, neque in his, de quibus non est facta aliqua mentio, ita vt de eis, saltem in genere, Papa cogitare potuerit.*
18 *Clausula*, Quorum tenores. *non inducit certam scientiam concedentis; nec facit, quod censeatur adhibita causæ cognitio.*
19 *Communicatio non dicitur ex certa scientia, nec cũ causæ cognitione, quando non est insertus tenor priuilegiorum, nec effectualiter narratum; nisi constet, Papam vidisse priuilegia, vel per suos Officiales fuisse discussa.*

DECISIO LXXXIX.

1. COmmunicatio priuilegiorum per S.D N. concessa Ordini S. Hieronymi, quamuis sit cum amplissimis verbis concepta; & licèt virtus similis communicationis ea sit vt illi, ad fauorem cuius emanauit, tribuat omnia priuilegia, perinde ac si specificè concessa fuissent, vt per Oldrad. *cons.* 200. cum aliis allegatis, & de simili priuilegio exemptionis tradit Paris. *cons.* 22. *num.* 1. *lib.* 4. tamen in casu, de quo agitur, Domini censuerunt, communicationem prædictam non comprehendere exemptionem à solutione decimarum, de qua nulla fuit in ea facta mentio. Fundamentum resolutionis fuit; quia huiusmodi communicationes, siue adæquationes, non extenduntur ad 2.
ea, quæ non solent concedi, vel saltem cum magna difficultate conceduntur, etiam in quibus agitur de præiudicio tertij, iuxta notata per Doctores *in l.* 1. *ff. de legat.* 1. vbi Ias. *num.* 21. & 22. Soc. iun. *num* 43 Ant. de Butr. *cons.* 19. *num.* 9 Natt. *cons.* 4. *n.* 6. & sensit Rota *in causa Caurien. seu nullius iurisdictionis*, 22. Ianuarij, 1577 coram bon. mem. Cantuccio. Huiusmodi autem est exemptio à solutione decimarum, nedum quia læditur ius tertij; cùm præiudicetur illis, qui habent in- 3.
tentionem fundatam de iure communi, vel aliàs; & in Hispania ferè omnium Ecclesiarum fructus consistant in decimis debitis, vigore antiquarum donationum, de quibus sæpè dictum fuit in Rota: sed etiam 4.
quia talis exemptio non solet, nisi cum magna difficultate, & causæ cognitione concedi. Ioan. Andr. *in cap. Dudum. n.* 5. *vers. Ratio diuersitatis, de priuilegiis.* Neque verisimile est, Papam sub inuolucro verbo- 5.
rum voluisse ita enormiter Ecclesias lædere, prout iam consideratum fuit *in allegata causa.* Id quod eò 6.
magis dicendum est: tum, quia in hac materia exemptionis, in qua cùm tractetur de subtractione iuris alterius, priuilegia non sunt amplificanda, sed strictè interpretanda. Oldrad. *cons.* 286. Roman. *cons.* 180 *in fine*, Abbas *in c. Licèt. num.* 2. *de decimis*, & fuit dictum *in causa Carthaginen decimarum*, 10. Iunij 1688. coram Reuerendiss. Alexandrino: tum, quia priuilegia 7.
loquuntur, tam de bonis emptis, quam de emendis, *contra cap. Nuper. de decimis*, quòd cùm contineat dispositionem conciliarem, non tollitur, nisi fuerit 8.
ei specificè derogatum, *cap. Ex parte. de Capell. Monach.* Oldrad. *cons.* 326. Caputaquens. *decis.* 176. & 268 *par.* 1. vt fuit dictum *in causa Vlixbonen. decimarum*, 5. Nouembris, 1574. coram Orano, & *in causa Oriolen. decimarum*, 21. Maij, 1576. coram eod. & aliàs sæpè: tum etiam, quia Papa non habuit notitiam in specie, quòd priuilegia communicata continerent exemptionem à decimis, cùm gratia fuerit 9.
concessa sine causæ cognitione, sicut colligitur, ex quo communicantur priuilegia, in quibus fuerunt communicata etiam alia priuilegia concedenda respectu quorum non potuit adhiberi causæ cognitio; cùm de eis Papa notitiam habere non potuerit. Item ex clausula illa: *Quatenus Decretis Sacri Concilij Tridentini, & regularibus institutis ipsius Ordinis contraria* 10.
non existant. quæ non apponitur in gratiis, quæ ex certa scientia conceduntur: quia, quando Papa habet certam scientiam, & adhibet causæ cognitionem, scit per eam cognoscere, an priuilegia sint contra Decreta Concilij, & regularia instituta; vt fuit consideratum *in causa Burgen. iurisdictionis*, 5. Ianuarij, 1589. coram bon. mem. Bubalo, & de simili clausula, quatenus licita, & honesta, quòd apponatur confirmatio- 11.
ni in forma communi; non autem illi, quæ appellatur ex certa scientia, fuit dictum *in causa Conchen. iurisdictionis*, 2. Aprilis, 1595. coram Mantica.

Non obstat, quòd fuerint communicata priuilegia Gregor. XI. & Sixti V. quæ nihil aliud continent, quam exemptionem à decimis: quia mentio istorum priuilegiorum non fuit facta specialiter, & sigillatim; sed in genere, vnà cum aliis priuilegiis concessis ab aliis Summis Pontificibus: & ideò Pontifex potuit credere, quòd aliud continerent, quàm exemptionem à decimis: nam in Papa præsumitur ignorantia priui- 12.
legiorum, iuxta notata communiter per Doct. *in c.* 2. *de constitut.*

Neque

13. Neque obstat clausula: *Quorum tenores.* quæ solet operari perinde, ac si totus tenor priuilegiorum fuisset de verbo ad verbum insertus, *ex cons.* Ant. de Butr. 2. quia fuit responsum pluribus modis; & primò, quia operatur, vt censeatur insertus tenor priuilegiorum, quæ communicantur; eorum tamen, ad quæ se extendit communicatio; non autem eorum, quæ in communicatione absque speciali expressione comprehen-
14. di non solent; cum hæc clausula non alteret dispositionem, sed verè operetur ad excludendum subreptionem vt fuit resolutum *in causa Abulensi iurisd.* 22. Ianuarij, 1588. coram Orano.

15. Secundò ista clausula non operatur, quotiescunque, si concedens notitiam habuisset, verisimiliter non concessisset, vt fuit resolutum *in causa Romana secretariatus,* 10. Aprilis, 1592. coram Reuerendissimo
16. Alexandrino; prout neque supplet defectum intentionis. Paris. *cons.* 74. *num.* 55. *lib.* 4. & *cons.* 1. *num.* 96. *lib.* 1. & fuit dictum *in causa Cauen. pensionis*, 19. Ianuarij, 1561. coram bon. mem. Illustrissimo Lancellotto.

17. Tertiò, talis clausula de sui natura non operatur circa non expressa. Dec. *cons.* 141. *n.* 7. *vers. Non obstat.* & dicitur *in dicta causa Caurien.* neque in his, de quibus non est facta aliqua mentio, ita vt de eis saltem in genere Papa cogitare potuerit. Caputaquen. *decis.* 121. *par.* 1. & licèt in communicatione adsint verba exemptionis, immunitatis, &c. tamen non debet intelligi de exemptionibus à solutione decimarum; sed de aliis, quæ solent de facili concedi, *supra* dictum est.

18. Denique clausula ista non inducit certam scientiã concedentis; nec facit, quòd censeatur adhibita causæ cognitio. Ferret. *cons.* 38. *n.* 20. & fuit dictum *in allegata causa Conchen. iurisdictionis,* 2. Aprilis, 1593. co-
19. ram Illustris. D. Cardinali Mantica: cùm enim non fuerit insertus tenor priuilegiorum, neque effectualiter narratum; gratia non dicitur ex certa scientia, nec concessa cum causæ cognitione; nisi constet, Papam vidisse priuilegia, vel per suos Officiales fuisse discussa, vt fuit dictum *in causa Calciaten iurisdictionis,* 26. Ianuarij 1587. coram D. de Rub. *& in supradicta Romana Secretariatus,* coram Reuerendis. D. Alexandr. Sed hîc certa scientia & causæ cognitio, quoad exemptionem à decimis, omninò excluditur ex attestatione duorum Illustrissimorum Cardinalium, ad quorum relationem fuit hæc communicatio per S.D.N. expedita, asserentium non fuisse de ipsorum intentione, quòd communicaretur exemptio à decimis; imò ab eis fuisse deletam clausulam: *Et respectu decimarum.* quæ fuerat in minuta supplicationis apposita: & sic sublata sunt omnia in contrarium adducta.

R. P. D. IVSTO.

Toletana decimarum, Lunæ, 26. Nouembris, 1695.

ARGVMENTVM.

Cap. Nuper. de decim. quando censeatur sufficienter derogatum.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus à decimis extraordinariis, quæ imponuntur ab homine, non censetur exemptus à decimis spiritualibus, & ordinariis.*

2 Cap. Nuper de decim. *censetur sufficienter derogatum per clausulam derogatoriam Constitutionum, etiam generali Concilio editarum.*

3 *Derogatione illud tollitur, quod obiicitur priuilegio.*

4 *Exemptio à solutione decimarum ordinariarum non solet concedi, nisi magna maturitate, & causæ cognitione.*

5 *Clausula generalis, etiam,* Quorum tenores, *non operatur expressam, & indiuiduam mentionem, quando non fuit facta aliqua mentio de illo, de quo tractatur.*

6 *Clausulæ generales non tollunt defectũ intentionis.*

DECISIO XC.

Decisum fuit per priuilegium Pauli IV. non censeri derogatum dispositioni *cap. Nuper.* quoad bona empta, & locata: licèt enim confirmet alia priuilegia, & de nouo concedat; tamen in ipsis non legitur verbum de exemptione decimarum prædialium, & 1.
spiritualium, quæ debentur de iure diuino, & ordinario; sed solùm de his, quæ imponuntur ab homine extraordinariè, à quibus non infertur ad spirituales, & ordinarias. Put *decis.* 65. *l.* 3. Rebuff. *de decim. q.* 3. *n.* 23. & ita fuit decisum coram bon. mem. Orano *in causa Carthaginen decimarum,* 19. Nouembr. 1593. quod etiã paret ex verbis priuilegij: *Ab omni impositione, & collecta, decima, subsidio, quarta, & quinta funeraliũ,* &c. *ac alio quocunque grauamine per Sedem eandem pro tempore impositis.*

Nec facit, quòd eo ipso cẽseatur derogatum *c. Nuper.* quando in confirmatione priuilegiorũ alicui Ordini concessorũ adest clausula derogatoria Constitutionum, etiam generali Concilio editarũ, vt dixit Rota coram eodem Orano *in illa Conchen. exẽptionis decimarum,* 6. Iunij, 1587 quoniã, cùm concessum non re- 3.
periatur, vtique non potest hoc casu dici derogatum: illud enim tollitur per derogationem, quod obiicitur priuilegio vt in terminis *c. Nuper.* resolutum fuit coram eodem Orano *in alia Oriolen. decimarum,* 19. Iuni. 1586. vbi plures aliæ allegantur. Et cùm sine dubio nullum verbum habeamus in priuilegio, citra bona empta, & locata, non potest ad ea ex præmissis colligi derogatio.

Non obstat, quòd in priuilegio confirmentur alia priuilegia antiquorum Pontificum, & eadem de nouo concedantur, quæ continẽt exemptionem à solutione decimarum: quoniam est videndũ, si opus fuerit, liquidem Collegium S. Ildephonsi agit solùm respectu bonorum emptorũ, & locatorum. Propterea verum est, quòd in priuilegiis debet explicitè legi exemptio à solutione decimarũ ordinariarũ; nec concedi solet, nisi 4.
cum magna maturitate, & causæ cognitione, vt per Ioan. Andr. *in c. Dudum. vers. Ratio diuersitatis. de priuilegiis.* & fuit decisũ coram R.P.D. Lancellott. *in causa Valentina decimarum,* 28. Nouemb. 1603. Et clausu- 5.
la generalis etiam: *Quorum tenores.* non operatur expressam, & indiuiduã mentionem, quando nõ fuit facta aliqua mentio de illo, de quo tractatur. Verall. *dec.* 121. *par.* 1. vnde aliquis ex Dominis dicebat, quòd si etiam in priuilegiis confirmatis fieret mentio decimarum prædialium, à quibus priuilegium propterea reciperet declarationem, non faceret in subiecta materia; quia aliàs sequeretur, quòd clausulæ generales in hoc priuilegio Pauli IV. tollerẽt defectũ intentionis quod 6.
nõ est dicendũ. Paris. *cons.* 1. *n.* 96. *vers.* 1. & colligitur ex allegata decis. corã D. meo Lãcellotto. Aliquis verò contrariũ sentiebat: quia nõ solũ adest cõfirmatio aliorũ in priuilegio Pauli IV. verùm etiã noua concessio cũ derogatione, de qua *supra* dictũ est. Super quo, si esset facta mẽtio in aliis priuil. de decimis prædialib. possunt F F. S. Dominici super hoc particulariter audiri.

Et ita decisum, &c.

EMINENT. D. CARDINALE Ioanne Baptista Pamphilio.

Cæsaraugustana decimarum, Veneris, 20. Nouembris, 1609.

ARGVMENTVM.

Appellatio suspensiua admittitur à sententia lata in causa decimarum, & supersedetur in solutione, quando laicus non solùm nititur præscriptione; sed exhibet priuilegium, quod non est discutiendum ad dictum effectum.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Appellatio suspensiua non admittitur à sententia lata in causa decimarum.*
3 *Appellatio ad vtrunque effectum admittitur à sententia lata in causa decimarum, quando non allegatur sola præscriptio, seu consuetudo; sed ostenditur priuilegium.*
4 *Priuilegij discussio non est necessaria ad effectum supersedendi in solutione decimarum, & appellationem admittendi; sed sufficit sola exhibitio.*
5 *Arbitrium relaxat de iuris rigore.*
6 *Iura etiam informia admitti possunt ad effectum supersedendi, stante clausula,* Arbitrio.
7 *Sententias ab alijs Iudicibus latas Rota non exequitur, nisi priùs discussa illarum iustitia.*

DECISIO XCI.

CVm causa ista reperiretur mihi commissa cum clausula, quòd procedatur sine retardatione solutionis decimarum, arbitrio Rotæ, cum potestate inhibendi causa cognita, sub die 19. Ianuarij præteriti; fuit dubitatum, an esset inhibendum: & tunc proponente R.P.D. meo Decano, propter meam infirmitatem, Rota censuit, esse inhibendum, prout iuxta formam Commissionis fuit inhibitum. Deinde proposui illud dubium, an intret arbitrium ad effectum supersedendi in solutione decimarum in casu, & ad effectum, de quo agitur: & supradicta die 20. Nouembris, Domini affir-
1. matiuè responderant, moti ex eo, quòd 1. licèt de iure, à quo arbitrium regulari solet, vt per Bart. *in Extrauag. Ad reprimendum, verb. Videbitur, n.*30. Peregr. *de-*
2. *cis.*234. *ad fin. lib.*2. à sententia lata *in causa decimarum*, non admittatur appellatio suspensiua, *c. Tua no-*
3. *bis*, & *ibi* DD. *de decim.* cum aliis allegatis; hoc tamen non procedit, quando laïcus non se fundat in sola consuetudine, vel præscriptione; sed etiam nititur priuilegio apostolico, illúdque exhibet, prout in hoc casu: tunc enim admittitur appellatio ad vtrunque effectũ; ita vt interim sit supersedendum, etiam in solutione decimarum. Hostien. *in d.c. Tua nobis, n* 22. *vers. Secus si sufficientem.* Ioan. Andr. *n.*7. *vers. Secus si proponeret.* Card. *n.*2. *in fin.* Butr. *n.*7. Ioan. de Anan. *n.*6. & Abb. *n.*9. Mandos. *cons.*31. *sub n.*2 & fuit dictum *in hac causa* sub dicta die 19. Ianuarij præteriti, proponente tunc R. P. D. meo Decano; & ad effectum arbitrij coram me *in causa Corduben. decimarum*, 2. Decembris, 1605.
4. Neque obstare dixerunt, quòd priuilegium pro parte Domini Ioannis exhibitum, non sit in forma probanti: quia ad huiusmodi effectum non est necessaria discussio priuilegij, quod erit discutiendum in processu causæ; sed sufficit illius allegatio, seu exhibitio, vt per Hostien. & alios *in d. c. Tua nobis*, & fuit dictum *in hac causa* sub dicta die 19. Ianuarij, maximè stante clausula, *arbitrio Rotæ*; per quam cùm aliquid relaxe- 5.
tur de rigore iuris, Crescen. *decis.*4 *n.*3. *de testib.* potest 6.
Iudex ad effectum supersedendi admittere etiam iura informia, vt fuit resolutum *in causa Aurien. Parochialis*, 27. Aprilis, 1598. coram R. P. D. Lancelloto, & aliàs sæpiùs.

Minùs etiam obstare videtur, quòd pro parte Prioris & litis consortium prætendatur, sententiam ad eorum fauorem latam transiisse in iudicatum; & ideò esse exequendam: & consequenter solutionem decimarum non posse retardari: quia vltra quòd pro parte D. Ioannis negatur adesse aliquam rem iudicatam, fuit pro responsione dictum, quòd Rota non exequi- 7.
tur sententias latas ab aliis Iudicibus, nisi priùs discussa illarum iustitia. Mohed *decis.*3. *n.*1. *de testib. & decis.*27 *lib.*3. *in manuscript.* ideò, donec discutiatur negotium principale, esse supersedendum in solutione decimarum.

Et ita conclusum, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 29. Ianuarij, 1610.

ARGVMENTVM.

Priuilegium concedens decimas laicis, non suffragatur absque expressa derogatione *cap. Prohibemus, de decim.* etiamsi in eo adsit clausula: *Quorum tenores.* Et quid si concurrat obseruantia, & possessio percipiendi decimas.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concedens decimas laïcis non releuat, si in eo non est expressè derogatum Concilio generali, de quo* in cap. Prohibemus, de decim.
2 *Conciliaris dispositio requirit specialem derogationem, nec censetur illi derogatum per clausulas generales.*
3 *Clausula,* Quorum tenores, *nihil operatur, quando in indulto non est facta aliqua mentio eius, de cuius derogatione tractatur.*
5 *Laïcus non potest decimas acquirere ex solo temporis lapsu vnà cum obseruantia, etiam immemorabili.*
5 *Possessio percipiendi decimas non suffragatur laico, absque titulo.*

DECISIO XCII.

IN causa *Cæsaraugustana decimarum*, cum præsupposito, *sine veri præiudicio*, quòd indultum Cardinalis Saluiati esset in forma probanti, dubitatum, an illud releuet ad fauorem Domini loci de Offera: & licèt multa contra illud pro parte Prioris de Offera deducerentur; Domini tamen, cæteris omissis, ex duobus potissimum fundamentis censuerunt, huiusmodi indultum non releuare. Et primò, quia in eo non 1.
fuit expressè derogatum Concilio generali Lateranensi, prohibenti, ne decimæ in laïcos transferantur, de quo *in cap. Prohibemus, de decim.* prout necessariò requirebatur, *cap. Ex parte, de capell. Monach. cap. Nonnulli, in fin. princ. de rescript.* & vtrobique Doctor. *& in cap.* 1. *de constit. in* 6. Mohed. *decis.*7. *de locat.* Et fuit resolutum *in causa Valentin. decimarum*, 27. Nouembris, 1602. corã R.P.D. meo Decano, & aliàs sæpissimè.

Nec

Nec pro huiusmodi derogatione possunt deseruire clausulæ generales: *Non obstantibus Constitutionibus,*
2. *& Ordinationibus apostolicis*, in dicto indulto appositæ: quia, cùm conciliaris dispositio requirat specialem derogationem, non censetur illi derogatum per clausulam, *Generales, d.cap.Ex parte, de appell. Monach.* Archid. *in cap.1.n.2. sub verb. Noscatur, de consti.lib 6.* Felin. *in cap. Nonnulli, n.2. & 3. de rescript.* Calde in *cons.11. de priuileg.* Oldrad. *cons.326. n.1.* Caputaq. *decis.176.* & *decis.268.n.3.p.1.* & fuit pluries decisum, & signanter *in dicta Valentina decima-*
3 *rum*, in qua fuit etiam responsum ad clausulam, *Quorum tenores*, quæ nihil operatur, quando (prout in casu isto) in indulto non reperitur facta aliqua mentio *d.cap.Prohibemus*, de cuius derogatione tractatur, vt per Veral. *decis.121.p.1.*

Neque Domino de Ossera potest suffragari subsequens obseruantia 70. annorum, & vltrà: quia cùm ipse sit laicus, & per consequens omnino incapax decimarum, tam antè quàm post Concilium Lateranen-
4. se, ex solo temporis lapsu vnà cum obseruantia, etiam immemorabili, non potuit decimas, de quibus agitur, acquirere, vt tradunt Doct. communiter *in cap. Cùm apostolica.* vbi præ aliis Imol. *n.21. vers. Nec obstat.* & Abb. *n.12. circa fin. de his, quæ fiunt à Prælat. sine cons. Capit.* Gemin. *in cap.1. §. sanè, in fin. de decim. lib.6.* Felin. *in cap. Causam, n.3. de præscript.* & *in cap. Cum contingat, n.4. vers. Si tamen, de foro compet.* Verall. *decis.241. p.1.* Guido Papæ *decis.62.* & fuit dictum *in supradicta Valent. decimarum*, coram R.P.D. meo Decano.

Secundò, fuit dictum, indultum non suffragari: quia non constat, quòd fuerit confectus liber *Capbreu* nuncupatus, in quo ex tenore ipsius indulti debebant describi omnes terræ decimatoriæ Ecclesiarum, cuius libri transumptum erat retinendum à quocunque Domino temporali, cum expresso decreto, quòd aliàs omnibus priuilegiis in eo annotatis carerent eo ipso.

Nec ad huiusmodi effectum potest Dominus de Ossera se iuuare supradicta possessione percipiendi
5. istas decimas: quia cùm (vt dixi) ius commune ei resistat, illa non releuat ab onere probandi, quòd præfatus liber fuerit confectus, prout requirit indultum, *cap. Cùm personæ, de priuileg in 6.* Gloss. *in l. Siue possidetis, in verb. Facti, C. de probat.* Bart. & alij *in l. Si solennibus, C. de fid. instrum.* Calder. *cons.10. de probat.* & fuit resolutum *in causa Pampilonen. decimarum*, 29. Octobris, 1599. coram Illustrissimo Card. Pamphilio, & priùs *in causa Cæsaraugustana decimarum*, 3. Iunij, 1577. coram bon.mem. Card. Seraphino, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 17. Iunij, 1611.

ARGVMENTVM.

Decimarum solutio an retardetur exhibitione priuilegij.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum solutio non retardatur exhibitione priuilegij inualidi.*
2 *Arbitrium regulatur à iure.*
3 *Appellatio suspensiua non admittitur à sententia lata super decimarum solutione.*
4 *Appellatio suspensiua à solutione decimarum vt admittatur, an sufficiat sola priuilegij exhibitio.*
5 *Concilio generali derogatum non censetur per clausulas derogatorias, in quibus fit solùm mentio de Concilijs synodalibus, & prouincialibus; & de constitutionibus generalibus, vel specialibus in illis editis.*
6 *Conciliari constitutioni derogare non potest legatus, nisi doceatur, Summum Pontificem hoc sibi in facultatibus specialiter concessisse.*
7 *Colonus tenetur ad decimas pro rata fructuum, quos colligit. Declara, vt num.8.*

DECISIO XCIII.

CVm hæc causa fuisset mihi commissa cum clausula: *Sine retardatione solutionis decimarum arbitrio Rotæ*, sub die 20. Decembris, 1609. dubitaui, an intraret arbitrium ad effectum supersedendi in solutione decimarum, de quibus agitur: & tunc, quia pro parte D. Ioannis fuerat exhibitum quoddam priuilegium, Domini arbitrium intrare censuerunt ex rationibus in decisione deductis. Verùm, quia postea 29. Ianuarij, 1610. fuit resolutum, prædictum priuilegium non suffragari propter plures defectus in decisione ponderatos, agentes pro Rectore institerunt iterum proponi dubium, an intraret arbitrium; quod supradicta die 17. Iunij, 1511. Domini negatiuè resoluerunt, moti ex eo, quòd hodie est detecta inualiditas 1.
dicti priuilegij: quo casu non debet ampliùs attendi ad effectum retardandi solutionem istarum decimarum, vt per Caputaq. *decis.349.n.5.p.2* Ideoque cessare arbitrium, quod regulatur à iure. Bart. *in Extrauag.* 2.
Ad reprimen vers. Videbitur, n.8. Cæs. de Grass. *dec.7. n.6. in fin. & seq.* & *decis.81.n.2. de re iud.* secundùm 3.
quod à sententia lata super decimis non admittitur appellatio ad retardandum illam solutionem, *cap. Tua nobis, in fin.* & ibi Gloss. & DD. omnes *de decimis, gloss.1. in cap. Ei, qui.2.q.6.* & *in cap. Decima, verb. Tribut. in fin. 16 q.1.* Feder. *cons.81.n.5.*

Neque obstare, quod dicebatur, ad effectum, vt ad- 4.
mittatur appellatio etiam suspensiua, sufficere solam exhibitionem priuilegij ex allegatis *in 1. decis.* quia fuit responsum, hoc procedere interim, donec priuilegium discutiatur; quo discusso, & nullo detecto, cessat illius effectus, ita vt ampliùs non possit retardare solutionem decimarum, vt in simili fuit dictum *in prædicta decis. 349. num.5. part.2.* & fuit dictum *in causa Placentin. pensionis*, 17. Iunij, 1602. coram Reuerendissimo Pacen.

Neque etiam obstare, quæ pro sufficienti derogatione *cap. Prohibemus, de decim.* per informantes pro Ioanne deducebantur: quia fuit responsum in clau- 5.
sulis derogatoriis non fieri mentionem de Conciliis generalibus, sed solùm de Conciliis synodalibus, & prouincialibus, & de Constitutionibus generalibus, vel specialibus in illis editis. Et propterea decisionem *in illa Conchen decimarum*, 17. Martij 1589. coram Orano, non applicari, vltrà quòd dispositio *dicti cap Prohibemus*, est conciliaris, cui propterea non po- 6.
test legatus derogare, nisi doceatur, Summum Pontificem hoc sibi specialiter in facultatibus concessisse, *cap. Dilectus il 1.* & ibi Gloss. *in verb. Cùm se facultas.* & sequuntur Doct. *de præbend.* Felin. *in cap. Nonnulli, num.3. de rescript.* Rebuff. *de dispensationibus ad plur. num.25.* Gambar. *de offic. & potestat legat. lib.4. in tit. de potest. legat. reseruan. benef. num.143.* & *lib.7. num.377.* & fuit dictum *in causa Oueten. beneficiorum*, 29. Aprilis præsentis anni, coram R.P.D. meo Coccino.

Minùs etiam obstare, quòd sententia de partibus dicatur continere notoriam iniustitiam, quatenus condemnat Ioannem ad solutionem decimarum 7.
omnium fructuum, qui ex istis terris percipiuntur;

cùm tamen non recipiat à colonis, seu vassallis, nisi quartam partem fructuum, pro quibus tantùm de iure tenetur ad solutionem decimarum, *c. Tua nobis*, vbi Gloss. & Doct. omnes & præcipuè Abb. *num.* 14. *vers. Aut certa portio. de decimis*, cum aliis pro eius parte allegatis: quia fuit responsum, dictam quartam partem fructuum solui Domino per vassallos, cum onere soluendi decimas, etiam de fructibus per vassallos collectis, vt probant testes pro parte eiusdem Domini de Ossera iuxta 33. interrogatum: & meliùs explicant secundus, & tertius testes pro parte Rectoris examinati: quo stante benè potuit Rector agere contra ipsum pro decima omnium fructuum iuxta tradita per Gloss. *in cap. Aliquibus, in verb. Compellantur*, & *ibi* Abb. *n.* 6. *de decimis*. Et sic Iudex illum ad huiusmodi decimam soluendam iustè condemnauit.

REVEREND. D. PATRIARCHA Manzanedo.

Corduben. decimarum, Lunæ, 22. Martij, 1617.

ARGVMENTVM.

Fratres B. Ioannis de Deo, an, & quando teneantur soluere decimas de noualibus suis, hortis, & animalibus.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi non tenentur soluere decimas de noualibus suis, hortis, & animalibus, & quando, n.* 2. *&* 3.

4 Cap. Nuper de decim. *procedit in decimis prædialibus, non autem gregum.*

5 *Leprosi non tenentur soluere decimas, nec de hortis, ne de animalibus, dummodo viuant in communi, & simul congregati extent.*

6 *Hospitalia Fratrum B. Ioannis de Deo non gaudent priuilegijs leprosorum.*

DECISIO XCIV.

FVit in hac causa resolutum 23. Iunij, 1614. exceptis gregibus, horto, & expensis, sententias in hac causa latas esse conformes, cùm ad soluendum decimas gregum Hospitale fuerit condemnatum solùm per duas sententias Rotales. Vnde quoad dictos greges proposui dubium, an dictæ sententiæ essent confirmandæ: & Domini responderunt quoad greges nutritos à Fratribus pro vsu Hospitalis, illas esse infirmandas: quoad alias verò confirmandas. Et mouebantur: quia, licèt Religiosi, quales hodie sunt Fratres
1. Ioannis de Deo, Administratores istius Hospitalis non teneantur soluere decimas de noualibus suis, horto, & animalibus per textum *in c. Ex parte, il* 1. *de decim.*
2. tamen hoc procedit in his tantùm, cùm deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expressè declarat *ibi* Abb. *in num.* 3. Ioan. de Anan. *n.* 2. Anchar. *n.* 2. Rebuff. *de decim. q.* 14.
3. *circa finem*. Et in animalibus, quæ ipsimet Religiosi nutriunt suis sumptibus, non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda, & tenenda. *Clem.* 1. vbi Glos. *verb. Animalibus*, & verbo, *teneri, de decim.* Abb. *in d. c. Ex parte, in fin.* & *ibi* Anchar. *n.* 2. *versic. Istud etiam.* & Henric. Boic. *n.* 2. *vers. Quod intellige.* Butr. *in* 3. *notab. de decim.* Rebuff. *vbi suprà, n.* 57. vbi dicit, quòd si dentur aliis tenenda & custodienda, requiritur, quòd vesperi reducantur ad Monasterium.
4. Quibus non obstat, quòd dispositio *d. c. Ex parte*, sit reuocata per text. *in cap. Nuper, eod. tit.* quia ille textus loquitur quoad decimas prædiales, non autem gregum, circa quod nihil innouauit, vt expressè sentit Butr. *in d. cap. Ex parte, prope finem, vers. Relinquitur ergo.*

Minùs facit textus *in cap.* 2. *de Eccles. ædific.* in quo 5.
leprosi non tenentur soluere decimas, nec de hortis, nec de nutrimentis animalium suorum: quia ad hoc, vt sit locus exemptioni, de qua in illo textu, leprosi debent communiter viuere, & simul congregati extare, vt ex illius lectura apparet: quod non verifi- 6.
catur in Hospitali, de quo agitur, in quo, licèt curentur etiam leprosi, quando ad illud accedunt; tamen adsunt etiam alij infirmi laborantes cæteris morbis. Neque ex eo, quòd hi leprosi retinentur separati ab aliis, videntur constituere corpus separatum: quia id fit ad euitandum contagium. Vnde, cùm priuilegium *d. c.* 2. sit speciale in leprosis, non videtur extendendum ad huiusmodi Hospitale commune leprosis, & aliis infirmis.

Quo verò ad alios greges, placuerunt Dominis rationes, & fundamenta deducta *in decisionibus* Reuerendissimi Attrebatensis, 2. Maij, 1604. & R. P. D. Pamphilij, 8. Martij, 1610. in hac causa factis: & ideò exceptis dictis gregibus nutritis per Fratres pro vsu Monasterij; quoad alios fuit resolutum pro confirmatione sententiarum Rotalium.

EMINENT. D. CARDINALE Pamphilio iuniore.

Vrbinatensi decimarum, Lunæ, 25. Iunij, 1618.

ARGVMENTVM.

Moniales sancti Benedicti an teneantur ad solutionem decimarum.

SVMMARIVM.

1 *Rector pro decimis intra fines suæ parochiæ habet de iure communi intentionem fundatam contra omnes, etiam Religiosos.*

2 *Communicatio priuilegiorum non comprehendit exemptionem à solutione decimarum, de quibus nulla in ea facta est mentio.*

3 *Exemptio à solutione decimarum non solet concedi, vel saltem cum magna difficultate.*

4 *Derogatio specialis* cap. Nuper de decim. *requiritur, tam in priuilegio exemptionis à decimis, quàm communicationis.*

5 *Paupertas qualiter probanda per testes.*

6 *Decima debentur ex reseruatione diuina.*

7 *Paupertas vt excuset à solutione decimarum, quanta esse debeat.*

8 *Paupertas ad certum effectum qualiter probanda.*

9 *Decimas soluere non tenentur Moniales, quæ pro earum sustentatione necesse habent mendicare, & eleemosynas publicè petere: & quando procedat, num. seq.*

DECISIO XCV.

DVbitatur, an Rectori Sancti Ioannis debeantur decimæ à Monialibus Sancti Benedicti. Et Domini affirmatiuè responderunt, nempe, decimas deberi: quia Rector intra fines suæ parochiæ habet de iure communi intentionem fundatam contra omnes, 1.
etiam

etiam Religiosos, *cap. Commissum, de decis.* Gemin. *in cap. 2. §. Caeterùm, num. 1. eod. tit. in 6.* Vital. *in rubr. de dec. n. 2. vers. Si quaeras, in Clement.* Rebuff *eod. tract. q. 5. num. 26.* Menoch. qui loquitur de Monialibus *consil. 36. num. 28. vers. Praeterea.*

Nec obstat, quòd Religiosi Ordinis Mendicantium habeant diuersa priuilegia exemptionum, quæ Monialibus, ac aliis Regularibus Ordinis Sancti Augustini per verba generalia communicata fuerunt: quia nihilominus huiusmodi communicatione non comprehenditur exemptio à solutione decimarum, de qui-
2. bus nulla in ea facta est mentio: cùm huiusmodi exemptio, vti tendens in præiudicium tertij, non so-
3. leat concedi, vel saltem cum magna difficultate, iuxta not. per Doct. *in l. 1.* vbi Ias. *num. 21.* Soc. iun. *num 43. & 49. ff. de legat. 1.* Ant. de Butr. *cons. 29. num. 9.* Natt. *cons. 4. num. 6.* & in his terminis fuit resolutum *in causa Valent. decimarum*, 28. Nouembris, 1603. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto: *& in causa Car-*
4. *thaginensi decimarum*, 29. Martij, 1604. coram bon. mem. Penia, maximè quoad terras solutioni obnoxias, quæ à laïcis ad Moniales transierunt aliquo iusto titulo, quarum respectu requiritur specialis derogatio, *cap. Nuper. de decim.* tanquam continentes dispositionem conciliarem, tam in ipsomet priuilegio exemptionis, vt aliàs censuit Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, quàm in priuilegio communicationis, vt fuit resolutum *in eadem Valentina, decimarum*, 14. Maij, 1604. coram eodem Illustrissimo Cardinali Lancellotto per text. *in cap. Ex parte. de capell. Monach.* cum aliis ibi adductis.

Minùs obstat, quòd supradictæ Moniales sint pau-
5. peres: quia testes, qui pro iis dantur, vel non deponunt de tempore præsenti; vel non dicunt, Moniales habere tot bona, & non plura; &, quòd si plura haberent, ipsi scirent, prout requiritur. Roman. *cons. 245. num. 9.* Couar. *variar. resol. lib 2. cap. 6. num. 4. vers. Caeterùm paupertas.* Et dantur alij pro Rectore deponentes de pluribus acquisitionibus ab ipsis Monialibus breui tempore factis, & de ornatu Ecclesiæ cum notabili impensa, sicque visum fuit, non posse dici constare de paupertate, præsertim cùm decimæ debeantur ex re-
6. seruatione diuinarum, *c. Tua, & in fine de decim.* & vti
7. debitum soluantur, *c. Parochianos, eod. tit.* paupertas ab illarum solutione non excusat, nisi sit tanta, quòd si Moniales eas soluerent, fame perirent. Ioan. Andr. *c. Cùm homines, ver. Persoluant.* & ibi Abb. *n. 5.* & alij *de decimis.* Rebuff. *eodem tractatu, q. 5. n. 14. & seq.* Franc. Marc. *decis. 198. num. 6. & seq. part. 2.* Et propterea non sufficeret in casu isto, etiamsi de pauper-
8. tate aliquo modo in genere constaret: nam, quando agitur de paupertate respectu certi, & determinati effectus, debet de ea constare specialiter respectu illius effectus. Ruin. *cons. 81. num. 6. lib 5.* Abb *cons. 69 n. 5. & sequentib.* cum aliis adductis *in causa Auersana Decanatus*, relatis *inter impress. decis. 676. num. 1 p. 1. diuers. & in causa Portuensi restitutionis in integrum*, relata *in eadem decis. 48. num. 2. & seq. part. 2.*
9. Neque obstat, quòd Moniales, quæ pro eorum sustentatione necesse habent mendicare, & eleemosynas publicè petere, decimas soluere non tenentur ex priuilegio, de quo per Cald. *cons. 9. de decim.* & de declaratione de qua *in cap. 1. §. Moniales, eod. tit. in Extrauag. Communi.* Nam vltra quòd non constat, quòd Moniales, contra quas modò agitur, sint tales, placuit
10. etiam responsio, quòd *dict. cap. 1.* expressè loquitur de decima papali, prout etiam Cald. *cons. 9.* non autem de decimis ex iure diuino Ecclesiæ parochiali dandis, ad quarum solutionem omnes indistinctè tenentur, etiam pauperes, nisi aliàs fame perirent, vt dictum est. Et ita decisum. Verùm, quia per informantes opponebatur de præscriptione, quondam Domini reseruarunt hoc particulariter videndum.

R. P. D. BVRATTO.

Conchen. decimarum Sancti Clementis, Veneris, 12 Maij, 1623.

ARGVMENTVM.

Moniales Sanctæ Claræ, quarum annui redditus non excedunt valorem 25. ducatorum auri de Camera pro qualibet Moniali, exemptæ sunt à decimis ex speciali Priuilegio Gregorij XIII. Et quomodo probetur non excessus talium redditum: & an huiusmodi priuilegium amittatur per non vsum, vel contrarium vsum.

SVMMARIVM.

1. *Monasteria Monialium tertij Ordinis S. Francisci, ac eorum bona quacunque sunt penitùs ab omnibus decimis, primitijs, & collectis exempta.*
2. *Exemptio à decimis vt valeat, debet expressè derogari dispositioni* cap. Nuper, de decimis.
3. *Negatiua probatur per testes, licèt non directè, sed virtualiter illam coarctantes, vt quia verisimiliter sunt de illa informati, & optimas eorum dicti reddunt rationes.*
4. *Oeconomi, seu Collectores, deponentes de redditibus Ecclesiæ ad effectum probandi paupertatem, praeualent alijs, tanquam magis, & meliùs informati.*
5. *Moniales non probantur esse diuites, ex eo, quòd ædificauerint.*
6. *Moniales ex receptione aliquarum sine dote, non probantur esse diuites, si eas receperint ratione peritiæ alicuius artis Monasterio necessariæ.*
7. *Expensæ, & onera, quæ sunt extra victum, & vestitum Monialium, deducenda sunt ad probandum Monasterij diuitias, vel paupertatem.*
8. *Præscriptio quadragenaria sufficit contra Ecclesiam.*
9. *Priuilegium exemptionis concessum alicui Ordini non amittitur per non vsum vnius tantùm Monasterij; sed eius ius conseruatur, si in cæteris Monasterijs sit in vsu.*
10. *Priuilegium non amittitur per non vsum, neque per præscriptionem, quando in eo adest decretum irritans, vel prohibitiuum.*
11. *Priuilegium exemptionis à decimis amittitur per solutionem per 40. annos factam.*
12. *Priuilegium amittit priuilegiarius per non vsum, quando per eum stat, quominus priuilegio vtatur.*

DECISIO XCVI.

FVit per Dominos resolutum, priuilegium exemptionis decimarum, concessum per sanct. mem. Gregorium XIII. Monialibus Assumptionis Beatissimæ Virginis suffragari. Fundamentum fuit, quia casus exemptionis literaliter legitur in dicto priuilegio, & authoritas concedentis controuerti non potest, tantò minùs voluntas, cùm verba sint expressa, vt ex 1.
lectura dicti Priuilegij confirmantis, imò de nouo innouantis priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III prædecessorum, & declarantis, Monasteria Monialium tertij Ordinis Sancti Francisci, ac eorum

eorum bona quæcunque esse penitùs libera, & exempta ab omnibus decimis, primitiis, & collectis, cum clausula, *Sublata*, decreto irritanti, & aliis derogatoriarum derogatoriis; pro quibus priuilegiis Rota resoluit *in Zamoren. exemptionis decimarum*, quæ est Seraphin.95. *& in Conchen. decimarum*, coram Orano, 30. Ianuarij, 1589. impressa *part.4. diuers. decis.* 240. ac aliis duobus decisionibus *in eadem causa* factis coram eodem, 17. Martij, & Maij eiusdem anni ad fauorem Monialium Conceptionis dicti Ordinis ciuitatis Conchensis, contra Capitulum, & Rectores nunc aduersarios, super quibus fuit pro Monialibus lata sententia Rotalis, confirmatoria duarum conformium in partibus latarum, illáque exequuta, vt patet ex executorialibus à Rota concessis, 10. Iunij, 1589. in processu productis *fol.*682. & latè Rodet. *quæst.can. tom.2.quæst.*44. *art.5. & tom.3. quæst.* 74. *art.* 16. vbi registrat etiam dictum priuilegium sanct. mem. Gregorij XIII.

Verùm, quia contra dictum priuilegium plura opponebantur; ideò sigillatim fuit illis (vt infrà)
2. responsum. Ad primum, quòd careat derogatione dispositionis Conciliaris, *cap. Nuper. de decimis*, quæ debeat esse indiuidua, vt fuit dictum *in Valentina decimarum*, 28 Nouembris, 1603. coram Cardinali Lancellotto. Responsum fuit, imò fuisse illi sufficienter derogatum, vt in puncto fuit resolutum *in dicta Conchen. decimarum*, 17. Martij, 1589. coram bon. mem. Orano, confirmata dicta die 10. Maij eiusdem anni, de qua derogatione fuerat ordinatum, vt particulariter videretur *in dicta* 1. *decis* facta 30. Ianuarij præcedentis, vt *in dicta decis.* 240. *part.*4. *diuers. in fine*, cum quibus, & earum rationibus DD. transierunt.

Ad secundum, quòd non sit verificata narratiua dicti priuilegij, videlicet, quòd singulæ Moniales non habeant congruam ducat. 25. auri de Camera, singulis annis; & sic extensio priuilegij Pauli III. de ducat. 16. ad 25. respondebatur, dictam narratiuam esse iustificatam ex depositionibus vndecim testium in prima instantia examinatorum coram Prouisore Conchensi, optimè concludentium super 4. & 5. articulo de summa inopia dicti Monasterij, & de ære alieno, quo est grauatum; qui sunt benè informati, cùm plerique fuerint Oeconomi, & Administratores, qui dicunt, in prædicto Monasterio semper adesse ad minus numerum 60. Monialium vltra famulas, & personas necessarias pro seruitio Monasterij, annuúmque redditum non excedere ducatos mille illarum partium, prout etiam affirmant testes Capituli super quinto, videlicet, 23. 24. 27. & 28. & sic satis apparet, quamlibet Monialem non habere congruam ducatorum 25. auri de Camera propter solitum valorem ducatorum, & numerum prædictarum Monialium, prout etiam deponunt in specie ex prædictis testibus Monialium 45. sextus, octauus, nonus, decimus, & vndecimus *in Sum. num.*2. quorum præ-
3. cipuè sextus optimè coarctat negatiuam, prout cæteri, quamuis directè super illa non deponant, sed virtualiter, cùm fuerint Administratores, & optimas reddant rationes. Patis. *cons.*162. *num.*14. *lib.*4. Surd. *consil.*196. *num.*65. Farin. *de testibus, quæst* 65. *num.* 129. & fuit dictum *in Cusentina pensionis*, coram Litta apud Marchesi. *de Commiss. tom.*1. *pag.*629. cum relatis per Add. *ad decis. Sanctissimi* 32. *can.*27. Quorum testium depositiones visæ sunt Dominis præualere testibus Capituli, cùm sint magis, & meliùs informati, vt *in*
4. *dicta decis.* Seraph. 951. *num.* 7. & meliores rationes assignent, quàm dd. testes Capituli, qui generaliter deponunt de auditu, & non sunt de qualitate, & quantitate redditùum informati, vt ex lectura eorundem facilè liquet: & qui etiam omnes fundantur præcipuè ea ratione: quia Moniales fabricarunt satis amplum ædificium pro Ecclesia, & habitatione, quod non fecissent, nisi essent diuites; quæ ratio est valdè friuola: nam vltra quòd vigesimusquartus ex eisdem testibus deponit, quòd huiusmodi fabrica fuit illis necessaria ob angustiam Domus, & Ecclesiæ; nec inde infertur, quòd Moniales sint diuites, cum potuerint 5.
ædificare ex piorum oblationibus, & eleemosynis, pro vt quotidie videmus in vrbe. Sicut etiam est friuola alia ratio, quòd receperint duas Moniales sine dote: 6.
quia hoc non probatur. Et quamuis fuissent receptæ sine dote, id fuit ratione peritiæ cantus in Choro necessarij: aliàs enim semper recipiuntur cum dote solita, vt deponunt testes Capituli, *Sum. Monialium, n.*5. quod sufficit, ne dicantur receptæ in fraudem Capituli. Seraph. *d. decis.*951. *n.*6. Neque exinde sequeretur, quòd haberent congruam ducatorum 15. de Camera pro qualibet; & nihilominus si deducerentur ex- 7.
pensæ necessariæ pro seruitio, & reparatione Ecclesiæ, & conseruatione redditùum, & aliæ, quæ sunt extra victum, & vestitum Monialium, quæ sunt deducendæ, vt per Seraph. *decis.* 977. *num.*2. vtique apparebit, redditum etiam fore minorem, quàm testes deposuerint.

Ad tertium, quòd priuilegium esset amissum per non vsum, nedum decennalis, sed quadragenariæ præscriptionis, quæ sufficit contra Ecclesiam iuxta 8.
notata per Gloss. *in cap. Cùm accessissent, in verb. Melius videtur*, & *ibi* omnes *de constit. & in cap. Accedentibus, de priuileg.* Ruin. *cons.*163. *in fin. vol.*5. Gabr. *cons.*162. *in princ. lib.*1. Responsum fuit, non adesse cursum quadraginta annorum necessarium contra Ecclesiam, & Ordinem Monialium Sanctæ Claræ, cui fuit concessum priuilegium, vt est textus *in d. cap. Accedentibus*, & ibi Gloss. DD. Et idem notatur communiter *in d. c. Cùm accessissent*, & *ibi* Doct. quia tempus hoc non interuenit, cùm priuilegium Gregorij sit concessum de anno 1581. & lis cœpta à Monialibus de anno 1616. Secundò, quia ex quasi possessione 9.
exemptionis aliorum Monasteriorum eiusdem Ordinis fuit conseruatum ius dicti priuilegij huic Monasterio, ad instar Patronorum: quam conclusionem approbauit Rota in dictis duabus decisionibus Orani, & coram Seraph. *d. decis.*951. *n.*1. *&* 2. Tertiò, quia 10.
non potuit amitti per non vsum, stante decreto irritanti prohibitiuo, de quo infrà, quod tollit præscriptionem, cum constet de intentione Principis, cui derogari non potest, vt ex Archid. Ioan. Andr. & Gem. Felin. *in d. cap. Cùm accessissent, n.*30. *vers. Quarto limita.* qui allegat decis. Rotæ *q.*3 *de priuil. in antiq.* Ruin. *cons.* 288. *num.* 11. *in fin. lib.*1. Menoch. *præsump.* 41. *lib.*6. *num.*10. & tenuit Rota *in eadem decis.*240. *p.*4 *diuers.* Ad quartum, quòd priuilegium fuit amissum per contrauentionem: quia Moniales 11.
soluerunt decimas vltra quadraginta annos iuxta notata in dictis capitibus, *Cùm accessissent, & Accedentibus.* Respondebatur primò, non constare de solutione quadragenaria facta per Moniales post priuilegium Gregorij: quia non effluxerant quadraginta anni à die concessionis vsque ad diem motæ litis, neque ante dictum priuilegium: nam, licèt de terris à Monialibus nunc possessis fortè fuerint solutæ decimæ vltra quadraginta annos; testes tamen concludenter non probant: quia deponunt, terras prædictas fuisse quondam Isabellæ dictæ Pediala, quæ illas possedit vsque ad obitum, & in illis Monasterium hæredem instituit: neque testes percutiunt tempus, à quo Moniales illas cœperint possidere vt proprias, ita vt præscriptionem contra Moniales probare possent: qui testes alias terras, exceptis prædictis sic vt *suprà* relictis, Monasterium

rium possidere nesciunt, vt deponunt *Summario Capituli, n.* 3. & nihilominus propter superuenientiam Priuilegiorum Pij V. & Gregorij XIII. & vsum aliorum Monasteriorum eiusdem Ordinis fuit interrupta quælibet prætensa præscriptio, vt *in dictis decisionibus Conchen. suprà relatis.* Secundò, de dicto Decreto irritanti impediente, posse per contrauentionem priuilegio derogari, vt latè per Felin. Ruin. Menoch & Rot. *suprà* relatos. Tandem videbatur probandum pro Capitulo, quòd post priuilegium Pauli III. loquens de ducatis 16. & alium Gregorij XIII. de ducat. 25. Moniales de tempore prætensæ solutionis decimarum non habnerunt dictam congruam ducaro-
12. rum 16. & respectiuè 25. priuilegium enim non amittitur, nisi quando illud habens est in causa priuilegij, per eum stat, quominus eo vtatur, ita vt exinde resultet eius negatiua. Gloss. fin. *in cap. Abbate, de verb. sign.* vbi Butr. *n.* 24. *vers.* 4. Abb. *num.* 18. & alij. Surd. *cons.* 419. *num.* 27. *in fin.* & 28. & 29.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Abulen. decimarum, Veneris, 17. *Decembris*, 1617.

ARGVMENTVM.

Decimæ ex prædiis relictis Monasterio pro dote alicuius Capellæ, an, & cui debeantur: & quid circa earum solutionem operetur consuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ prædiales debentur Ecclesiis, intra quarum limites prædia existunt.*
2 *Ecclesia prætendens decimas prædiales, tenetur plenè probare, quòd prædia, de quorum redditibus decimas prætendit, sita sint intra fines suæ parochiæ.*
3 *Decimæ sacramentales vt debeantur, necessariò requiritur administratio Sacramentorum.*
4 *Decimas exigere non potest Rector Sacramenta non administrans.*
5 *Decimarum sacramentalium solutio extinguitur cum personarum interitu.*
6 *Decimæ sacramentales ab eo, qui domicilium mutauit, non debentur priori Curato, sed secundo.*
7 *Capitulum non fundat intentionem suam de iure super decimis.*
8 *Consuetudo super solutione decimarum debet esse generalis.*
9 *Consuetudo circa modum soluendi decimas inducitur decennio ad minus.*
10 *Decimarum solutio facta de tempore vitæ alicuius, non suffragatur ad probandam consuetudinem: quia potest verificari in minori spatio decennij.*
11 *Consuetudo circa modum soluendi decimas inducitur decennio, quando agitur inter Ecclesiam prædialem, & sacramentalem: secùs, quando agitur contra possessores prædiorum.*
12 *Consuetudo non inducitur ex actibus, qui dederunt causam liti.*
13 *Consuetudo non probatur ex testibus deponentibus extra casum illius.*
14 *Consuetudo non extenditur de casu ad casum, neque de persona ad personam.*
15 *Consuetudo coadiuuata iuris dispositione, non dicitur superflua.*
16 *Testes dubij declarantur ab alijs.*
17 *Obseruantia Constitutionis probatur ex illius confirmatione, in qua mandatur, illam obseruari, sicut vsque adhuc obseruata fuit, & posita in vsu.*
18 *Compositiones super decimis non improbātur à iure.*
19 *Obseruantia longi temporis operatur, vt omnia pro validitate præsumantur interuenisse, etiam ad effectum totalis exemptionis à decimis.*
20 *In odium retorqueri non debent inducta in fauorem.*
21 *Reo pro victoria sufficit, probationes actori reddi adeò turbidas, vt sufficienter non concludant.*

DECISIO XCVII.

Didacus de Villalba, & Anna del'Anguila coniuges incolæ ciuitatis Abulen. assignarunt pro dote Capellæ maioris Monasterij S. Mariæ de Monte Carmelo, eiusdem ciuitatis Abulen. quædam prædia sita in locis de Villamaior, & Partal Castelblanco Sigheres, & Herites vnà cum Molendino existenti in loco nuncupato *la Ribera de Adaxa*: Capitulum verò Abulen. & Parochi Ecclesiæ S. Thomæ eiusdem ciuitatis introduxerunt iudicium aduersùs Conuentus, & Fratres eiusdem Monasterij super solutione decimarum, quas prætendebant ex redditibus dictorum prædiorum tanquam Decimatoriis eiusdem Ecclesiæ parochialis S. Thomæ sibi deberi: vnde, cùm ad fauorem vtriusque partis plures sententiæ in partibus emanassent; tandem causa ad Rotam deuoluta, bon. mem. Reuerendiss. Dominus Patriarcha Hierosolymitanus, præuia decisione, vnica tantùm parte informante, facta sub die 16. anni præteriti, sententias de partibus ad fauorem Capituli, & Ecclesiæ S. Thomæ latas confirmauit, & cùm postea coram me res iudicata, & illius executio iuxta formam rescripti signaturæ hinc inde prætenderetur, dubitaui, an constaret de re iudicata hinc inde, quæ esset exequenda; & Domini mandarunt, vt strictè videretur, an esset recedendum à dicta decisione facta coram bon. mem. Reuerendiss. D. Hierosolymitano: super quo dubio, pluries proposito, & non resoluto, tandem hodie Domini censuerunt, recedendum esse à resolutis

Considerabant enim, quòd aut Ecclesia S. Thomæ prætendit huiusmodi decimas tanquam prædiales, hoc est, ratione situationis dictorum prædiorum intra limites propriæ Parochiæ, aut tanquam sacramentales, hoc est, ratione administrationis Sacramentorum, & ex vtroque capite nullum ius habet.

Nam, quoad primum, cùm huiusmodi decimæ debeantur Ecclesiis, intra quarum limites prædia existunt, *cap. Cùm sint homines, cap. Cùm in tua, cap. Cùm contingat.* vbi Gloss. *in verb. de iure com. c. Commissum, cap. Quoniam.* Gloss. *in c. Ad apostolicæ, in verb. Consuetudo, in fin. de decimis, cap. vlt.* & *ibi* Gloss. *in verb. prædiorum, de Paroch.* vna cum concordantibus latè deductis per Rotam *decis.* 321. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* Rebuff. *q.* 6. *de decimis*, Henric. Boic. *in cap. Peruenit, num.* 2. *eod. tit.* Et fuit decisum *in causa Bracharen. decimarum*, 20. Maij, 1591. & 3. Iunij, 1594. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & coram me *in causa Sabinen. decimarum*, 16. Martij, 1609. Ecclesia S. Thomæ debet in hoc plenè intentionem suam fundare, probando, quòd dicta prædia, de quorum redditibus decimas prætendit, sita sint intra fines suæ Parochiæ, vt ex text. ad literam *in cap. Ad decimas, de restitutione spol. in* 6. Archid. *in cap. Quòd Priori*, 13. *quæst.* 1. Hostien. *in sum. tit. de Paroch. n.* 1. Rom. *cons.* 356. *n.* 1. & 2.

& 2. Rebuff. *super. concord. tit. de collat.§. statuimus. lib.2.in verſ.Parochialis.*Hoied *de incompatib.benefic. par.1. cap.13.num.2.* Et fuit dictum *in causa Pacen. decimarum del'Hebrera*, Lunæ, 29. Ianuarij, 1601. coram me, vbi aliæ allegantur. Quod non solùm non probat, ideoque intentionem suam legitimè non fundat, imò, & geminatis confessionibus iudicialiter emanatis pro parte dictæ Ecclesiæ contrarium constat; quòd, scilicet dicta prædia sunt intra limites alienæ Parochiæ: vnde non solùm non habet pro se iuris assistentiam, sed imò resistentiam in exactione huiusmodi decimarum, tanquàm extra proprios, & intra alienos limites Parochiæ.

Quò verò ad secundum: minùs potest huiusmodi decimas tanquàm sacramentales prætendere, cùm Patribus Carmelitis possessoribus huiusmodi prædiorum non administret Sacramenta; quæ tamen administratio necessariò requiritur, vt quoad illas dicatur
3 habere intentionem fundatam ad tex. *in cap.final. de Parochiis*, ibi: *Nec ab eis temporalia exigant, quibus Sacramenta non administrant.* Abb. *in cap. Ad apostolicæ*
4 *num.4. de decimis.* vbi quod Prælatus, seu Rector Sacramenta non administrans non potest decimas exigere. Hostien. *in Summa, tit. de Paroch. num.1.* Rom. *conſ.355. num.1.* Hoied. *de incompatib. benef. par.1. cap.13. num.2.* Rot. *deciſ.572. num.1. par.1. in recent.*

Nec illas potest prætendere ex eo, quòd Didacus, & Anna illas sibi soluerent ratione Sacramentorum, quæ ipsis viuentibus administrauit, quia, cum per
5 eorum mortem huiusmodi Sacramentorum administratio cessauerit, vtique & decimarum solutio, quæ illorum ratione debebatur, vnà cum personarum interitu omninò fuit extincta, *cap. Cùm in cunctis, 16. q.1. cap.fin. de Paroch.* vbi Abbas *n.2.& 3. in d. cap. Ad apostolicæ. num.3.& de decimis*, Innoc. *in c.Omnis. num.6. de pœnit.* Rebuff. *de decimis. quæſt.6. num.24.* vbi, si quis mutauerit domicilium, decimæ non de-
6 bentur priori Curato, sed secundo, Azor. *inſtit. moral. lib.1. cap.35. quæſt.14.* Monet. *de decimis, quæſt.2. cap.7. num.24.*

Nec dicatur, quòd Capitulum habeat intentionem fundatam super omnibus decimis diœcesis Abulen. in quibus prætendit participationem, & sic non releuare, quòd huiusmodi decimæ non debeantur generaliter alicui Ecclesiæ: quia, quicquid sit de hoc,
7 ex quo Capitulum de iure non fundat intentionem suam super decimis, vt fuit dictum *in causa Pacen. decimarum*, 21. Iunij, 1604, coram me, & 12. Decembris, 1608. coram bon. mem. Card. Sacrato, ius Capituli hodie deducitur, prout semper deductum fuit, restrictum ad ius Ecclesiæ S. Thomæ ratione præstimonij, quod habet in ea.

Non obstat igitur, quòd huiusmodi prædia in dotem capellæ per prædictos coniuges assignata transiuerint cùm onere suo in Monasterium, & Fratres Carmelitas, vt dicitur *in dicta deciſ.* coram bon. mem. Reuerendiss. D. Hierosolymitano: quia per prædicta procederent; si per præfatos coniuges decimæ fuissent solutæ ratione situationis prædiorum intra limites parochiæ S. Thomæ, & sic tanquàm prædiales; sed cùm soluerentur ratione Sacramentorum, quæ dictis coniugibus ministrabantur, & hæc administratio hodie cessauit; vtique nullum porest considerari onus, quod transiuerit vnà cùm dictis prædiis.

Nec visum fuit constare de tali consuetudine, quæ suffragetur eidem Ecclesiæ ad effectum, vt huiusmodi decimas possit exigere.

Nam, quoad prætensam consuetudinem ciuitatis Abulensis super exactione decimarum in concursu inter Ecclesiam prædialem, & Ecclesiam sacramentalem, iuxta tex. *in d.c. Ad apostolicæ. de decimis*, illa non est sufficienter probata. Primò, quia testes deponunt solùm de Ecclesia S. Thomæ non autem generaliter de omnibus Ecclesiis; & sic non resultat concludens probatio consuetudinis, ad notata *in cap. fin.* vbi Abb. *num.* 20. Card. *num.16.* Butr. *num. 39. de consuetudine.* 8.

Secundò, quia non deponunt de decennio præcisè, prout ad probandum consuetudinem requiritur, 9.
secundùm Abb. *in cap. Cum sint homines num. 6. de decimis*, quem refert Achill. *deciſ.3. num.5. eod. tit.* Put. *deciſ. 155. aliàs 154. num. 7. lib.1. & deciſ. 163. par.2. diuerſ.* sed solummodò de solutione facta tempore vitæ defuncti, quæ potest verificari etiam in minori spatio decem annorum; & ideò non releuat. Bart. *in l. Non solum. §. Sed nec probari. ff. de nou oper. nunciat.* Dec. *in cap. in præsentia. n.52. de prob.* Aym. *conſ. 54. n.11.* plenè Surd. *deciſ.75. n.10.* 10.

Tertiò tollitur omnis difficultas: quia obiectum forsan posset procedere, si hodie ageretur inter Ecclesiam prædialem, & sacramentalem: quia tunc, vt videretur, cui decimæ deberentur staretur consuetudini: & in his terminis loquuntur iura in contrarium deducta, nempe tex. *in d. cap. Ad apostolicæ. de decimis.* Achill. *d. deciſ. 3. num. 7. & 8. de decimis*, & Rot. *deciſ.279. num.1. & 289. num.1. in recent.* Sed, vt suprà probatum fuit, Ecclesia S. Thomæ non est prædialis, nec minùs sacramentalis; nec agitur inter ipsas Ecclesias, sed contra possessores prædiorum. 11.

Minùs igitur visa est posse allegari altera prætensa consuetudo; quòd, scilicet, facta translatione bonorum in aliquod Monasterium pro dote Capellaniarum; nihilominùs sit soluenda decima Ecclesiæ sacramentali, quæ illi soluebatur ab eo qui bona transtulit, licèt obierit; & sic cessauerit ratio administrationis Sacramentorum: quia vltra exceptiones, quæ contra personas, & dicta testium fuerunt latiùs ponderatæ per informantes; aduertendum est primò, quòd licèt dicti testes deponant in genere, etiam de Monasteriis; non tamen deponunt in specie; quòd aliqua Monasteria, ad quæ huiusmodi prædia transiuerint, soluant dictas decimas: & quamuis aliqui ex ipsis deponant, quòd Moniales Carmelitanæ discalceatæ soluerunt decimas prædiorum per Franciscum de Salzedo assignatorum in dotem Capellaniæ, quam in eadem Ecclesia fundauit; nihilominùs cùm super dicta solutione fuerit lis introducta; tanquàm actus controuersus, non potest haberi in consideratione ad effectum probandæ consuetudinis, Rota apud sanct. mem. Gregorium XV. *deciſ.4. num.2. & ibi* Addentes. Secundò non deponunt in specie, quòd decimæ, quas ratione administrationis Sacramentorum soluebant Domini ex prædiis sitis in aliena parochia, soluantur etiam ab Ecclesiis, & Monasteriis, ad quas dicta prædia transeunt; sed se restringunt, vel ad decimas, quæ fuerunt solutæ à Dominis quandiu vixerunt; vel ad decimas debitas, tanquàm prædiales, de quibus hic non agitur; & ideò nihil releuant, cùm deponant extra casum prætensæ consuetudinis. Bart. *in l.1. §. Si quis hoc interdicto. n.1. ff. de itin. actuque priu.* Aym. *conſ.30. num.5. & conſ.96. num.4* Curt. iun. *conſ.26. num.10.* Oldrad. *conſ.237.* Natt. *conſ.575. n.15.* Cæsar de Crass. *deciſ.6. n.4. & 5. de probat.* Rot. *deciſ. 422. n.13. par.1. in recent.* quæ consuetudo de iure non extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam vt in terminis fuit resolutum coram me, *in d. Pacen. decimarum del'Hebrero*, 21. Iunij, 1604. 12. 13. 14.

Nec dicatur, quod huiusmodi testes satis specificant virtualiter casum, in quo prædia sunt extra parochiam sita, & decimæ tanquam sacramentales soluuntur,

tur, dum dicunt, quòd decimæ de bonis, quæ transferuntur in Monasterium, soluuntur vigore consuetudinis illi Ecclesiæ, vbi antea dominus prædiorum erat parochianus: quod necessariò supponit, prædia esse in aliena parochia; ex quo si illa fuissent intra parochiam, non exigerentur ratione parochialitatis, seu administrationis Sacramentorum, sed ratione situationis dictorum prædiorum; & sic non ex consuetudine, sed de iure. Quia aduertendum est, non esse verum, quòd ex dictis testium sequatur necessariò huiusmodi suppositum, nempe, prædia esse in aliena parochia: cum etiam eadem verba benè adaptentur ad casum, in quo prædia sita sunt intra limites parochiæ. Quod patet primò: quia, licèt testes deponant, quòd decimæ soluuntur Ecclesiæ, vbi priùs Domini prædiorum erant parochiani; id tamen non excludit, quin etiam idem Dominus potuerit habere prædia intra limites eiusdem Ecclesiæ, cuius erat parochianus; & sic, quòd decimæ deberentur etiam ratione parochialitatis, hoc est, ratione administrationis Sacramentorum, & ratione situationis prædiorum. Secundò, quanuis testes dicant, quòd decimæ soluuntur de consuetudine: non sunt tamen adeò strictè intelligendi, vt voluerint inferre, quòd decimæ soluuntur solùm de consuetudine, non autem de iure; sed potiùs credendum est, ita eos dixisse, vt indicarent, ita de facto obseruari, & esse in vsu: qui vsus, & obseruantia benè concurrit cum iure; imò consuetudo ipsa quandoque venit
15. coadiuuanda iuris dispositione: quo casu dici non potest superflua, ad notata *in cap. 1.* vbi Gloss. Ioan. Andr. Gemin. & alij *de constit. in 6.* Alex. *cons. 33. num. 4. & 5. lib. 1.* Natt. *cons. 189 numer. 8.* latè Surd. *cons. 325. num. 14. lib. 3.* Vltrà quòd dicta consuetudo, licèt concurreret in hoc casu cum dispositione iuris communis: non ideò tamen est superflua, cùm operetur respectu exemptionis, quam possent huiusmodi Monasteria prætendere à dispositione iuris communis, vt fuit dictum *in Carthaginen. decimarum,* 10. Decembris, 1600. coram bon. mem. Penia.

Et quod dicta horum testium sint intelligenda de decimis prædialibus, satis videtur posse colligi ex depositione quarti testis, ibi: *Et quòd si talia bona erant solita soluere decimas,* quæ verba denotant onus soluendi decimas, fuisse reale, & annexum ipsis prædiis, vt patet; & sic ab hoc teste, alij testes dubij satis declarantur. Fulgos. *cons. 161 num. 3. vers. Vltra ergo plenam.*

16. Sed cessat omnis difficultas, cùm quadraginta, & ampliùs testes examinati pro Conuentu, satis probent contrariam consuetudinem, dum super quarto deponunt, quòd Monasteria Fratrum, & Monialium sunt à quadraginta, & ampliùs annis in quieta, & pacifica possessione, vsu, & consuetudine recipiendi, & recuperandi pro se omnes redditus suorum prædiorum, & terrenorum, absque aliqua solutione decimarum alicui Ecclesiæ, tam ex hæreditatibus, seu prædiis, quæ dict. Conuentus habent in hæreditatem, vt Capellaniis antiquis, & modernis, quàm alio quocunque modo; nec vnquam soluerunt decimam aliquam: quia decimam, quæ soluitur ex talibus prædiis, seu terrenis, soluunt personæ, quæ illa habent in affictu ex fructibus ipsis remanentibus, detracto redditu, quem soluunt dictis Monasteriis: & hanc Ecclesiis soluunt, in quarum territorio sunt dicta prædia, seu terrena, vbi colligunt, qui testes non solùm deponunt de spatio 30. & 40. annorum: sed insuper dicunt, à senioribus iam defunctis audiuisse, ita etiam fuisse in vsu antiquioribus; & deponunt de publica voce, & fama, & coarctant negatiuam.

Quibus testibus visum fuit Dominis fidem esse adhibendam in concursu; non solum, quia sunt numero plures, & quoad Ecclesiam S. Thomæ habent pro se assistentiam iuris; sed etiam, quia sunt conformes dispositioni Constitutionum synodalium anni 1557. *vt cap. 1. & 2.* in quibus disponitur, quòd omnes Clerici soluant decimas, saluo ex prædiis, & possessionibus, quæ colent, aut mandabunt coli suorum beneficiorum, & Capellaniarum; nec ex redditibus, quos ex illis receperint, seu exigent, si aliis affictabunt; attamen dictas decimas affictuarij colentes dicta prædia, seu terrena soluant, &c. & Domini priùs detrahant redditus ad ipsos spectantes, & illis detractis, soluatur decima de reliquis fructibus remanentibus. Vnde tantò magis videntur suffragari huiusmodi Constitutiones, cùm illarum obseruantia controuerti non possit, tam ex illarum confirmatione, subsecuta de anno 1617. in qua dicitur: *Volumus illa obseruari, sicut vsque adhuc obseruata sunt, & posita in vsu,* quæ verba stant causatiuè, & ideò bene probant obseruantiam, vt 17.
est text. notab. *in cap. Abbate, vers. Si verò verbum determinet, de verb. signific.* & fuit dictum coram me *in Cæsaraugustana præeminentiarum,* 29. Nouembris præteriti; quàm etiam ex conformi depositione dictorum testium.

Nec officit, quòd dictæ constitutiones, tanquam contra ius, non sustineantur: quia quidquid sit, si concederent totalem decimarum remissionem, siue exemptionem, vt fuit dictum coram me *in Mediolanen. decimarum,* 10. Aprilis, 1606. certum est, quòd cùm solùm determinent modum, & rationem decimandi, non possunt dici contra ius, quod non improbat huiusmodi compositiones super decimis, *cap. Nuper,* 18.
cap. Ex multiplici, de decimis, cap. 2. vbi Innocent. *de transact.* Rebuff. *de decimis, quæst. 13. num. 20. & seqq.* Monet. *eodem tit. cap. 5. num. 119. & seqq.* Rota *decis. 585. num. 3. part. 1. & decis. 279. ad finem, part. 2. recent.*

Præterquàm quòd ex cursu tanti temporis, & diuturna obseruantia, omnia pro validitate præsumuntur 19.
interuenisse. Rota *decis. 694. num. 5. part. 1. & 506. n. 2. & 4. part. 2. recent.* quæ obseruantia ad hunc effectum suffragaretur, etiamsi essemus in totali remissione, seu exemptione, vt *in d. Mediolanen. decimarum,* coram me.

Sicuti nec obstat, quòd in primo capite Constitutionis synodalis fuerit obseruata contraria consuetudo; quia vltrà quàm quòd de dicta consuetudine non constat; aduertendum est, quòd ante dictam Constitutionem (vt in ea dicitur) Monasteria non solùm liberè exigebant redditus sibi debitos ex suis prædiis; sed etiam exigebant decimas soluendas ex fructibus, qui arrhendatariis remanebāt. Vnde constitutio mandat, vt dictæ decimæ, detracto priùs redditu debito Monasteriis, soluantur per arrhendatarios; salua tamen contraria consuetudine, quæ cùm (vt patet) esset ad fauorem Monasteriorum; illius præseruatiua non debet retorqueri in odium, *cap. Quod ex gratia, de reg. iur. in 6. l. Quod fauore, C. de legib.* 20.

Vnde ex his Domini censuerunt, Ecclesiæ S. Thomæ, vel nullum ius competere, vel saltem illius probationes adeò reddi turbidas, vt sufficienter non concludant, quod Patribus Carmelitis sufficit pro victoria, *cap. in præsentia, de probat. cap. Illud.* vbi Abbas *num. 3. de præsumpt.* Rota *decis. 294. part. 2. diuers.* & fuit in his terminis dictum coram me *in d. Pacen. decimarum del' Hebrero,* 9. Iunij, 1603. 21.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Placentina decimarum, Mercurij, 10. Maij, 1628.

ARGVMENTVM.

Decimæ prædiales an debeantur Ecclesiæ prædiali, an sacramentali.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ prædiales spectant ad Ecclesiam, intra cuius fines sita sunt prædia.*
2 *Decima ab eo, qui degit in vna parochia, ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, cui parochiæ sint soluenda.*
3 *Consuetudo circa modum soluendi decimas sufficit, si probetur per decennium.*
4 *Decimæ ex prædiis nouiter ruptis pertinent ad Ecclesiam prædialem.*
5 *Consuetudo particularis circa solutionem decimarum attendenda est.*
6 *Consuetudo particularis in concursu præualet generali.*
7 *Decimarum in solutione si concurrat consuetudo generalis diœcesis, & particularis parochiæ, attendenda est particularis.*
8 *Decimæ ex prædiis ad culturam redactis debentur Parocho, cui ex consuetudine ante culturam debebantur; & quando procedat, n. 2.*
9 *Decima, quæ soluitur de grege ratione pascuorum, dicitur prædialis; quæ verò de fœtibus, lana, lacte, caseo, & similibus, dicitur mixta.*
10 *Decimæ ex prædio effecto decimatorio Ecclesiæ sacramentalis, redacto ad culturam, debentur Ecclesiæ sacramentali.*
11 *Præscriptio formalis requiritur ad excludendam contrariam consuetudinem, quando agitur de acquirendo iure alicui vti priuato.*
12 *Parocho sacramentali vt debeatur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum, tanquam subrogatis in locum fructuum, qui ex eisdem prædiis recolligebantur, dum erant inculta, quid sit probandum.*
13 *Nouale quid dicatur.*
14 *Ecclesia prædialis præsumitur percepisse decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ probantur alteri solutæ.*

DECISIO XCVIII.

Monasterium B. Mariæ de Guadalupe de anno 1613. concessit naturalibus locorum *del Escurial, & Burdalo*, ad rumpendum quasdam terras, vulgò nuncupatas, *las Deesas de Valuerde, & del Palatio*, sitas intra limites territorij *de los Aguixones*, inter duo flumina *de Guadiana, & Ruecas*. Vnde orta controuersia, cui deberentur decimæ ex dictis locis nouiter ruptis, an, scilicet, Parocho dictorum locorum *del Escurial, & Burdalo*, tanquam administranti Sacramenta præfatis cultoribus; an verò Parocho *de Meaxadas*, in cuius parochia sita sunt dicta prædia *de Valuerde, y del Palatio*, ad fauorem Parochi *de Meaxadas*, cuius loco est D. Episcopus, & Capitulum Placentinum, vti Participes emanauit sententia in partibus, cui Parochus de Burdalo acquieuit. Quare, cùm Fratres dicti Monasterij de Guadalupe prætendentes participare de decimis horrei *del Escurial, y Burdalo* pro suo iure, & interesse admissi fuerint ad causam, quæ postmodum fuit in Rota introducta; dubitaui, an constet de bono iure partium: & Domini censuerunt constare de bono iure Episcopi non autem Monasterij.

Et pro resolutione huius dubij primò firmarunt, prædia ista, seu *Deesas de Valuerde, & Palatio* sitas esse intra limites territorij *de los Aguixones*, vt satis constat ex depositionibus plurimorum testium, qui dantur in Summario Episcopi, quibus non obstat, quòd prædia ista habeant proprias denominationes *de Valuerde, & Palatio*; quia nuncupatio *de los Aguixones* est generica, continens sub se plura alia huiusmodi prædia, quæ licèt tanquàm species habeant proprias denominationes; non ideò tamen sequitur, quòd non veniant sub generali appellatione *de los Aguixones*; & sic intra limites ipsius territorij non comprehendantur, prout satis claré iidem testes deponunt.

Cùm igitur prædia ista sint intra limites Ecclesiæ *de Meaxadas*, decimæ illorum pertinent ad ipsam Ecclesiam, *c. Cùm sint homines. c. Cùm in tua c. Cùm contingat. de decim.* Boic. *in cap. Peruenit. n. 2. de decim.* cum aliis per Rebuff. *de decim. q. 6.* & fuit resolutum *in causa Barcinonen. decimarum*, 20. Maij, 1591. & 3. Iunij, 1594 coram bon. mem. Card. Pamphilio. 1.

Et quanuis ista conclusio satis videatur controuersa apud Doctores, quando, prout in casu nostro, agitur de solutione decimarum prædialium facienda ab eo, qui in vna parochia degit, ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, ita vt in hoc casu recurrendum sit ad consuetudinem, quæ propter difficultatem, & concurrentiam opinionum debet maximè attendi, vt *in dicto c. Cùm sint homines. de decim.* Achil. *decis. 3. n. 1.* Put. *decis. 150. n. 4. vers. Tamen istis non obstantibus. lib. 1. in correct.* Abb. *cons. 58. n. 2 vers. His argumentis.* Rota *decis. 274. n. 1. & decis. 289 par. 2. in recentior.* Gutierrez *canonic q. lib. 2. cap. 21. n. 58* Rota *decis. 163. n. 3 par. 2. diuers* & fuit dictum *in causa Tuden. decimarum*, 13. Nouemb. 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio: ex quo casus iste non reperitur in iure decisus, vt apud eundem Achil. *decis. 6. n. 2. de decim.* & Put. *decis. 176. num. 4. lib. 3.* attamen vltrà quòd videtur esse communior opinio decimarum prædialium solutionem ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debere in loco, in quo sita sunt prædia iuxta terminos *cap. Quoniam. cap Cùm contingat. cap. Apostolicæ. de decim.* & *cap. Ad decimas. de restitut. spoliat. in 6.* vt notant Doct. *in d. cap. Cùm sint homines. de decim.* & testatur Achil. *decis. 3. n. 1 eod. tit.* quæ est eadem apud Put. *decis. 176. n. 3. lib. 3.* 2.

Considerarunt Domini cessare omnem difficultatem: quia constat, quòd in dicto territorio *de los Aguixones* adest particularis consuetudo, vt decimæ prædiorum, quæ coluntur, & de nouo rumpuntur in prædicto territorio, deferantur in horreum loci *de Meaxadas*, nulla habita distinctione, quòd agricolæ, & cultores dictorum prædiorum sint incolæ huius, vel alterius parochiæ, vt vniformiter concludunt vigintiquinque testes *in Summario Episcopi*, quorum aliqui deponunt non solùm de publica voce, & fama, & de auditu à maioribus; sed etiam de visu supra 40. annos, quanuis sufficeret, quòd deponerent de decennio, cùm satis sit, quòd consuetudo particularis per decennium probetur. Abb. *in d. cap. Cùm sint homines. num. 6. vers. ideò consuetudo. de decim.* Achil. *de decis. 3. n. 5. eodem tit.* Put. *d. decis. 150. numer. 5. lib. 1. in correct.* Rota. *dicta decis. 163. par. 2. diuers.* & fuit resolutum *in causa Calaritana decimarum*, 19. Martij, & 25. Iunij, 1610, coram Illustriss. Caualerio, & aliàs sæpissimè. Quod maximè procedit, cũ dicta consuetudo nõ solùm non 3.

sit

sit contra, nec præter ius; sed conformis dispositioni
4. iuris, secundùm quam decimæ ex prædiis nouiter ruptis pertinent ad Ecclesiam prædialem, vt est text. expressus *in d. cap. Cùm contingat. de decim.* Imò iuris conseruatiua, & aduersùs contrariam consuetudinem præseruatiua. Suarez *de relig lib. 7. cap. 4. n. 16.*

5. Stante igitur hac particulari consuetudine, quæ seruari debet, Glos. *in cap. Super eo. in verb. Vicinis. in fin. de censib. l. De quibus. ff. de legib. l. Venditor. §. Si constat. ff. commun. prædior. l. 1. C. quæ sit long. consuetud. etiam in decim. soluen.* Paris. *consil. 25. num. 41. lib. 4.* Aym. *cons. 206. num. 14. vers. Idem & magis.* & fuit dictum *in dicta causa Calaritana decimarum*, 19. Martij, 1610. coram Illustriss. Caualerio.

Non obstat, quòd Monasterium probet ex consuetudine vniuersali diœcesis Placentinæ, huiusmodi decimas solui Parocho, qui cultoribus prædiorum Sacramenta administrat; non autem illi, in cuius parochia
6. sita sunt prædia: quia in concursu consuetudo particularis præualet generali. Bart. *in l. 2. num. 41. C. quæ sit long. consuetud.* Paris. *d. cons. 25. num. 42.* vbi alios refert *vol. 4.* Put. *d. decis. 176. num. 6. & 7. lib. 3.* & in puncto, quòd vbi agitur inter Ecclesiam sacramentalem,
7. & prædialem, concurrit generalis consuetudo diœcesis, & particularis parochiæ circa solutionem decimarum, attendenda sit particularis, fuit resolutum *in causa Oxomen. decimarum*, 18. Maij, 1592. coram Platto, *& in d. causa Tuden. decimarum*, 13. Nouembris, 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio *in Ciuitaten. decimarum*, 18. Martij, & 23. Iunij, 1596. coram bon. mem. Penia, *& in d. causa Calaritana decimarum*, 19. Martij, & 7. Iunij, 1610. coram Illustriss. Caualerio, quæ sunt *in recentior. decis. 279. & 289 par. 2.*

8. Non obstat consuetudo, quòd Parochus de Burdalo perciperet ex his prædiis, antequam redigerentur ad culturam, decimam agnorum, casei, & lanæ; ideoque decima noui fructus eidem Parocho debeatur, cùm ex eisdem terris percipiatur, *cap. Cùm in tua, de decim.* Paris. *cons. 73. n. 17. vol. 4.* Couar. *var. lib. 1. c. 17. n. 43.* Monet. *de decim. cap. 4. quæst. 3. num* 88. Rota
9. *decis. 223. n. 3. part. 1. recentior.* quæ decima, quæ soluitur de gregeratione pascuorum, dicitur prædialis, & quæ soluitur de fœtibus, lana, lacte, caseo, & similibus, dicitur decima mixta, vt coram me *in causa Cordub. redecimarum*, 20 Iunij 1625. & ideò cùm prædium sit
10. effectum decimatorium Ecclesiæ sacramentali, ne idem prædium diuerso iure censeatur, si redigatur ad culturam, decimæ adhuc debentur Ecclesiæ sacramentali, *d. cap. Cùm in tua.* vbi Butr. & Abb. *in cap. Commissa, de decim.* & ita tenent in puncto allegando dicta iura, Addent. ad Monet. *de decim. dicto cap. 4. quæst. 1. num. 15.*

Quia huic motiuo fuit responsum, primò, huiusmodi perceptionem non probari ex depositionibus testium, nisi per spatium nouem annorum; & tamen quatenus essemus in casu, quo simplex consuetudo sufficeret, saltem decennium requireretur ex iuribus *supra* deductis.

11. Secundò fuit responsum, quòd cùm Parochus prædialis *de Meaxadas* probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem, non sufficeret consuetudo decennalis contraria; sed requireretur formalis præscriptio, cùm agatur de acquirendo iure alieui vti priuato iuxta doctrin. Abb. *in cap. fin. n. 20. de consuetud. & in cap. Cùm Ecclesia Sutrina. n. 45.* vbi Rip. *n. 124. de causs. poss. & propr.* Ruin. *cons. 41. n. 46. lib. 1.* Bald. *de. præscript. p. 4. q. 10. n. 3. gloss. in pragm. sanct. tit. de causis, §. Statuit, il primo, verb. præscripta, vers. Si tamen consuetudo esset.* & fuit resolutum *in causa Toletana redecimarum*, 20. Maij, & 27. Iunij, 1586. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & aliàs sæpiùs.

Tertiò fuit consideratum, quòd licèt probetur, Parochum de Burdalo percepisse decimas agnorum, lanæ, & casei; tamen ad effectum, quòd solus posset exigere nouam speciem decimæ, tanquam subrogatæ, deberet constare, vel quòd ipse solus percepisset omnes decimas ex prædiis ad culturam nouiter redactis. Paris. *d. cons. 73. n. 19. lib. 4.* vel quòd prædia ista essent noualia, hoc est, quòd antea nullum fructum ex pascuis, fœno, herbis, caneto, aut similibus reddidissent, ad text. *in cap. Quid per nouale*, vbi communiter scribentes *de verb. sign.* Ruin. *cons. 263. n. 16. lib. 5.* Ferret. *cons. 195. n. 2. lib. 1.* & dixit Rota *in Oriolen. decimarum*, 19. Ianuarij, 1592. *coram Giptio.* Vnde, cùm neutrum probetur, & Ecclesia prædialis præsumatur percepisse decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ probantur alteri solutæ, sequitur, quòd licèt ista prædia fuerint redacta ad nouam culturam, quamuis Parochus de Burdalo propter mutatam speciem fructuum, & personarum amiserit ius speciale suæ decimæ; attamen ius vniuersale decimæ, quæ præsumitur soluta Parocho prædiali de Meaxadas remanet integrum ipsi Parocho, vt in puncto videtur sensisse Rota *in causa Conchen. decimarum de Villanueua*, 28. Aprilis, 1589. coram Orano. 12. 13. 14.

Et ita conclusum, vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

In eadem, Veneris, 11. Ianuarij, 1630.

ARGVMENTVM.

Decimæ prædiales an debeantur Ecclesiæ prædiali, an sacramentali.

SVMMARIVM.

1 *Parochus de iure communi habet fundatam intentionem quoad decimas intra limites Ecclesiæ, seu parochiæ, etiam quoad decimas debitas ex prædiis nouiter ruptis.*

2 *Consuetudo in materia solutionis decimarum attendi debet.*

3 *Consuetudo in materia solutionis decimarum inducitur decennio, cùm non sit contra, sed præter ius.*

4 *Consuetudo particularis parochiæ in materia solutionis decimarum præfertur consuetudini generali diœcesis, seu Ecclesiæ dominantis.*

5 *Decimæ ex prædiis ad culturam redactis debentur Parocho, cui ante culturam soluebantur: & quomodo procedat, num seq.*

6 *Parocho sacramentali vt debeatur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum, tanquam subrogatis in locum fructuum, qui ex eisdem prædiis adhuc incultis recolligebantur, quid sit probandum.*

7 *Parochus prædialis habet ius decimandi vniuersale, & in genere respectu quoruncunque fructuum, etiam nouorum.*

8 *Decima vnius speciei præscripta, non censetur præscriptum ius percipiendi decimas aliarum specierum.*

9 *Decimandi possessio decennalis requiritur ad inducendam consuetudinem ad fauorem Ecclesiæ sacramentalis contra Ecclesiam prædialem.*

10 *Præscriptio formalis requiritur ad excludendam contrariam consuetudinem particularem.*

Decisio XCIX.

Orta controuersia de anno 1614. inter Episcopum Placentinum; & Parochos de Escurial, seu de Burdalo, super perceptione decimarum ex duobus prædiis nuper antea ad culturam,& seminationem redactis,an, scilicet, decimæ spectarent ad Episcopum, vel ad Parochos;fuit abOrdinario Placentino per sententiam in fauorem Episcopi pronunciatum,causáque in Rota commissa ad instantiam Monasterij Beatæ Mariæ de Guadalupe, adhærentis Curato de Burdalo, coram Reuerendiss. D. meo Decano, præuia decisione dicta sententia Ordinarij fuit confirmata. Hodie autem coram me cùm fuerit dubitatum, an sententia Rotalis sit confirmanda,vel infirmanda, Domini confirmandam esse responderunt.

De validitate enim constat ex reuolutione actorum, cùm seruata fuerint omnia requisita per Caputaq.*decis.*260.*par.*2.

Iustitia autem benè deprehenditur ex eo:quoniam, cùm ista prædia,de quibus agitur,nouiter proscissa, & sata, posita sint in territorio de los Aguixones, cuius parochiæ Curatus est Episcopus; consequenter decimæ ex frugibus dictorum prædiorum percipiendæ de-
1. bentur eidem Episcopo,qui tanquam Parochus de iure communi fundatá habet intentionem quoad decimas intra limites Ecclesiæ,seu parochiæ,*cap.Cùm contingat.*& *ibi* Glos.*in verb.De iure communi.* Card.*n.*4. Abb.*num.*7.*& cap. Quoniam.de decim.* Paris *cons.*73. *num.*1.*lib.*4 Put.*decis.*361.*num.*1.*lib.*1.*in correct.*Rota coram Reuerendiss.D.meo Decano, *decis.*187.*num.*1. *&* *decis.*234. *num.*1. etiam quoad decimas debitas ex prædiis nouiter ruptis,& cultis, *cap.Commissum* & *ibi* Doct. *de decim.* Felin. *in cap. Auditis. num.* 20. *vers. Adducit inter alia.*Guttierrez.*canon.quæst.lib.*2.*c.*21. *num.* 100. & dixit Rota *in Toletana decimarum*, 5. Aprilis, 1593. coram Arigonio; iuncta præsertim consuetudine vltra 40. annos per plures testes concludenter iustificata,qua introductum est, vt in territorio de los Aguixones, decimæ prædiales soluantur Ecclesiæ,vbi sita sût prædia,nulla habita distinctione, an coloni degant,& percipiant Sacramenta intra, vel extra ipsam Ecclesiam,vel parochiam prædialem:quæ
2. consuetudo in hac materia omninò attendi debet, *c. Cum sint homines.* & ibi communiter scribentes, ac præsertim Abb.*sub n.*6. & *Cùm apostolicæ. de decim.* Card.*cons.*88.*n.*1.*in princ.*Rimin.iun.*cons.*169.*n.*17.*in fin.* Eugen. *cons.*18. *num.* 21. *lib.* 2. Guttierrez *canon. quæst.d.cap.*21.*num.*32.Achil.*decis.*3.*de decim.*Put.*dec.* 154.*num.*6 *& seq lib.*1. Rota *decis.*165.*num.*3.*par.*2. *diuers.*& fuit dictum *in Tuden. decimarum*,13. Nouêbris,1595.coram bon.mem.Card. Pamphilio,& apud bon.mem.Card.Caualerium *decis.*73.*num.*3. & *decis.* 107.*num.*1.cum aliis,& ad illam inducendam,quando
3. agitur inter duas Ecclesias, sufficit etiam spatium decem annorum, cùm non sit contra, sed præter ius, vt tradit Abb. *in d. cap. Cùm sint homines. num.*6. *in fin. de decim.*Achil.*decis.*3.*eodem tit.*Couar. *var.resol.lib.* 1.*c.*17.*num.*8.*versic. Quartò fortiori ratione.* Modern. Bononien.*var.resol.lib.*2.*cap.*95.*num.*19. *ad fin.* Rota *decis.*163.*n.*4.*par.*2. *diuer.* & coram Card. Caualerio *d.decis.*73.*& decis.*95.*n.*2.*in princ.& alibi.*

Non obstat,quòd ex generali consuetudine diœcesis Placentinæ, decimæ soluuntur Ecclesiæ sacramentali; non autem prædiali: quoniam contraria consuetudo particularis istorum locorum de Escurial, &
4. Burdalo legitimè probata, seruari debet, & præferri consuetudini vniuersali diœcesis, seu Ecclesiæ dominantis. Put.*decis.*176.*num.*6.*&* 7.*lib.*3. & coram bon. mem.Card. Caualerio *d.decis.*95.*num.*3. & *decis.*107. *num.*1.& *in Tuden.decimarum*,13.Nouembris, 1595. coram bon. mem.Card. Pamphilio cum aliis in decisione Reuerendiss.D. mei Decani adductis.

Minùs obstat,quòd cùm ex istis prædiis, antequam reducerentur ad culturam, decima agnorum, casei, 5.
& lanæ soluerentur parocho de Burdalo, & Ecclesiæ, in qua à Pastoribus ministrantur Sacramenta,& consequenter ex vi subrogationis decimæ, quæ percipiuntur ex nouis fructibus prædiorum cultorum eidem Ecclesiæ sacramentali, seu Parocho debeantur; non autem Ecclesiæ prædiali, *c.Cùm in tua. de decim.* cum concordan. mutatio enim fructuum, seu plantationis, non mutat, aut minuit obligationem soluendi decimam de nouis fructibus, sicuti priùs soluebatur de aliis. *d.c.Cùm in tua.* & *ibi* Butr. *n.*2. *&* *n.*5. *versic. Vnde dicit Ioann. Andr.* Rebuff *de decim. q.*14.*n.*23. Card. Mantic. *decis.* 341. *n.*1. cum aliis per Modern. Bononien.*var.resol.lib.*2 *cap.*95.*n.*16.

Quoniam obiectum visum fuit, satis esse sublatum 6.
ex responsionibus datis in decisione Reuerendiss. D. mei Decani: & præsertim ex eo, quia ad hoc, vt Parocho sacramentali deberetur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum, tanquam subrogatis in locum fructuum, qui ex eisdem prædiis recolligebantur, dum erant inculta, probandum esset, quòd idem Parochus perciperet decimas ex antiquis fructibus, iure vniuersali, & reali concernente ipsam terram,seu prædia, adeò vt nulli fructus recolligerentur ex ipsis prædiis, quin de omnibus ipse solus, & non alius haberet decimam; & sic quòd prædia essent verè decimatoria, & obnoxia iuri reali in fauorem ipsius Parochi: quo casu ratione causæ vniuersalis, & ob vnitatem, & identitatem prædij,decima deberetur ex terra etiam nouiter culta, & ex fructibus post culturam nascentibus, qui in locum antiquorum fructuum subrogantur, & comprehenduntur sub iure vniuersali, & generico decimandi: & ita procedit text. *in c. Cùm in tua.*& notant *ibi* Doct. ac signanter Butr. *num.*2. *&* 5. Anan.*num.*3.*de decim.*Abb.*consil.*71.*num.*2.*vers.Secundò principaliter. lib.*2. Bald. *de præscript. par.*2.*in princ.n.*17.*&* 18.Couar.*var. resol. lib.*1. *cap.*17.*n.*13. Paris.*consil.*73.*n.*17.*&* 18.*lib.*4. Decian. *cons.*22.*n.*33. *&* 34 *lib.*1.benè Gutierrez *canon. q. d.c.*21.*n.*94. 96. 114.*& seqq.lib.*2.Rimin. iun. *cons.*679. *n.* 99. Giouagnon.*cons.*28.*n.*5.*& seq.l.*2.& fuit dictum *in Adrien. decimarum*, 25. Iunij,1601. coram Corduba,*impress. post d. cons* 28. Giouagnon. Secùs autem dum Parochus, vt in casu præsenti, percepit decimas ex iure particulari, solùm quoad certam speciem fructuum: tunc enim prædium non dicitur effectum decimale; ita vt licèt mutetur status ipsius,remaneat tamen onus decimationis; sed omne hoc ius decimantis restringitur ad illos fructus particularis speciei duntaxat,& iis cessantibus cessat eius decimatio,nec vlteriùs trahitur, aut extenditur, *cap.Cùm contingat.* & *ibi* Butr. *n.*4. *vers. Quandoque dispositio stricta. il* 2.qui sic concordat text. *in cap.Ex parte.*& *cap. Cum in tua.*cum dispositione dictæ decretalis *in cap. Cùm contingat.* & sequitur Anan.*num.*7.*in fin.de decim.*& *cap Tua. eod. tit.*quem textum non fuisse promulgatum ad aliud, quàm ad hoc decidendum,tradit Cassan.*cons.*34 *n.*17. Abb.*in d.cap.Cùm contingat.num.*9.Rebuff. *cons.*133. *n.*8.& *de decim.q.*6.*n.*35.*in fin.*

Et propterea potiùs dicendum videtur, quòd cùm 7.
Episcopus, tanquam Parochus prædialis in territorio de los Aguixones, fundatam habeat intentionem in omni fructu, & habeat ius decimandi vniuersale, & in genere respectu cuiuscunque fructus; meritò hoc ius, tanquam reale, complectatur etiam nouos fructus, & quicquid nascitur ex ipsa terra, vt benè per Guttierrez *canon. quæst. cap.* 21. *numer.* 114. *& seqq.* Seraphinus *decis.*561.*num.*1.& fuit dictum *in Oriolen.*

decima

decimarum, 19. Ianuarij, 1592. coram Giptio: & sic decimario quoad nouos fructus intrat in fauorem Episcopi habentis ius vniuersale; non autem in fauorem Parochi habentis ius singulare, & restrictum ad particularem speciem fructuum, quæ ampliùs non extat.

Quæ certiora etiam videntur in casu præsenti: tum, quia decima, quæ prætenditur à Parocho, seu à Monasterio B. Mariæ de Guadalupe, ex iure dicti Parochi, prætenditur solùm in vim meræ consuetudinis; &
8. proinde ex præscriptione vnius speciei decimarum nō potest inferri ad ius percipiendi decimas aliarum specierum; tantùm enim dicitur præscriptum, quantùm specificè fuit possessum, vt in his terminis est textus, *in cap. Tua. & 1. cap. Cùm contingat. & ibi* Doct. ad benè Card. *n.6. in fin. de decim.* Couar. *var. resol. lib. 1. c. 17. n. 13.* Surd. *cons. 262. n. 12.* latè Guttierez *canon. q. d. cap. 21. num. 78. & seq.* Put. *decis. 107. lib. 1.* Card. Seraphin. *decis. 346. n. 1.* & fuit dictum *in Conchen. decimarum de Belmonte*, 20. Iunij, 1616. coram Illustriss. D. Card. Verospio, cum aliis per Modern. Bononien. *ver. resol. lib. 2. cap. 95. num. 27.* Giouagnon. *d. cons. 28. n. 1. lib. 2.* Tum etiam, quia ex testibus benè probatur, quòd Episcopus Rector in hoc territorio de los Aguizones ex antiqua consuetudine percipit decimas, etiā de prædiis, quæ nouiter rumpuntur, & sic res videtur extra controuersiam, iuncta præsertim assistentia iuris in fauorem eiusdem Episcopi, tanquàm Parochi.

Sed ex facto visum etiam fuit cessare difficultatem: quoniam ius decimandi quoad agnos, caseum, & lanam, ante culturam prædiorum prætensum à Rectore de Burdalo non probatur, nisi per nouem an-
9. nos; & tamen ad effectum inducendi consuetudinem ad fauorem Ecclesiæ sacramentalis contra Ecclesiam prædialē requiritur saltem possessio decennalis, Achil. *decis. 3. & 6. de decim.* Put. *decis. 150. n. 5. l. 1. in correct.* cum aliis *suprà* adductis; imò & in casu isto cùm Pa-
10. rochus prædialis probauerit contrariam consuetudinem particularem ad sui fauorem, non videtur sufficere consuetudo decem annorum; sed opus esse formali præscriptione, quemadmodum fuit firmatum in decisione Reuerendiss. D. mei Decani *versic. Secundò fuit responsum*, &c.

Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Hispalensis decimarum, Lunæ, 4. Decembris, 1628.

ARGVMENTVM.

Collegium Societatis Iesu fundatum cum onere educandi aliquos adolescentes sæculares an, & quando sit exemptum à solutione decimarum.

SVMMARIVM.

1 *Causa finalis desumitur ex proœmio.*
2 *Mens, & intentio desumitur ex verbis dispositiuis.*
3 *Dominium Collegij, vel Monasterij legitimè fundati, acquiritur Religioni.*
4 *Exemptio à decimis intelligitur de bonis existentibus sub dominio, non autem sub administratione illorum, quibus exemptio concessa est.*
5 *Onus adiectum, tanquam conditio, donationi non immutat donationem ipsam iam factam.*
6 *Minister, & merus executor censetur quis relictus, quando omnia bona in aliquod opus erigere tenetur, vel ex lege donationis, vel ex quo bonorum valor onerum impensas non superat.*
7 *Onera si donationem non præcesserunt, reputantur tanquam accessoria; & donatio non censetur facta in eorum executionem.*
8 *Executor datus à testatore ad præstanda aliqua onera successiua, habetur pro legatario, nec tenetur cauere cohæredibus, si quid post mortem eorum, quibus alimenta præstari debeant, supererit, se restituturum: nisi contrarium suadeant coniecturæ.*
9 *Diuersa reputantur, quæ habent diuersas qualitates.*
10 *Denominatio fit à digniori.*
11 *Determinatione vna omnia determinantur.*
12 *Vsufructuarius dicitur is, cui relicti sunt fructus rei cum facultate capiendi propria authoritate.*
13 *Exemptio a decimis suffragatur, etiamsi exemptus in quoslibet vsusfructus conuertat.*

DECISIO C.

CVm Capitulum Hispalense integram decimam de Cortesio, seu Prædio de la Naue de los Valestreros, oppidi de Vetteros, prætenderet exigere à Collegio Sanctissimæ Conceptionis, in dicta ciuitate fundato, & dotato, per Gundisaluum del Campo, non obstante priuilegio Leonis X I. quæ Collegia, & loca Societatis Iesu in regno Castellæ eximebantur à solutione decimæ, soluta tantùm vigesima; post sententiam Nuncij Hispaniarum, qua dicta exemptio fuit approbata, causa ad Rotam per appellationem deuoluta, proposito hodie à me dubio, an intrarent priuilegia Societatis Iesu, Domini vtraque parte informante, affirmatiuè, & pro Collegio responderunt.

Firmarunt enim pro indubitato, hoc Collegium Sanctissimæ Conceptionis esse verè Collegium Religiosorum, & Societatis Iesu; idque nedum ex verbis ipsius Fūdatoris expressis, quæ in narratione, & proœmio arguebant causam finalem ad theoticam. Bart. 1.
in l. fin. n. 3. ff. de hæred. inst. & in l. c. in principio. ff. ad Maced. cū aliis per Boic. *cons. 20. n. 11.* Rot. *decis. 458. n. 4. par. 1. diuers.* In dispositiuis verò declarabant, & concludebant, eam fuisse mentem donatoris, vt verè 2.
Collegium Societatis Iesu instituerer, & fundaret. *l. Ex hac stipulatione. & ibi* Scribent. *ff. de donat. l. Ex his verbis. C. de testam. milit.* Castr. *cons. 407. lib. 1.* sed etiam ex ipsa fundatione, quæ cùm in executionem dictæ Gundisalui voluntatis, ex authoritate, & consensu Reuerend. Patris Generalis facta fuerit, vt patebat ex iis etiam verbis, ibi. *Vnum Collegium nostræ Societatis in dicta ciuitate erigimus, & fundamus.* dubitari 3.
non poterat, quin eiusdem Collegij dominium in Societatem transtulerit. Butr. *in c. In præsentia. n. 64.* Abb. *n. 63 de probat.* Calder. *de regul. cons. 23.*

Nec visum fuit obstare, quòd idem Gundisaluus mandauerit, vt in eodem Collegio 20. sæculares adolescentes, qui literarum studiis darent operam, ali, & educari deberent ex instituto, & disciplina Societatis & cùm ad hunc effectum dotem Collegio videretur constituisse, regulare dici non posset, sed vel sæculare vel mixtum. Indéque quasi fuerit Societas electa, tanquam ministrare bona, quorum sola administratio cōcessa dicebatur, non comprehenderentur in indulto 4.
exemptionis, quod respicit tantùm ius dominij. Oldr. *cons. 168. n. 3* Ruin. *cons. 105. n. 8. lib. 3.*

Considerabant enim Domini, quòd vltra prædicta Fundatoris, & fundationis verba, ex quibus (vt dictum est) apparebat, fundatum, & dotatum fuisse Collegium

gium Societatis Iesu, in ipsa prætereà fundatione, & contextu instrumenti verba semper dispositiuè fuerunt collata in ipsam Societatem, imò dominationem huius prædij, ex quo Capitulum petit integram deci-
5. mam factam fuisse Societati, & eius Patri Generali, vt ideò onus educandi illos iuuenes, licèt videretur adiectum, tanquam conditio donationi; non tamen donationem Societati factam immutauerit, iuxta distinct. Bart. *in l. Pecunia. n.* 1. *ff. de alim. & cibar. leg. in l. Si quis Titio.* vbi etiam Gloss. *ff. de leg.* 2. *l. Sulpicius.* 50. *ff. de donat. int. vir. & vxor.* Cuman. *cons.* 108. *n.* 3. Sim. de Prætis *de interpr. vltim volunt. lib.* 5. *dubit.* 2. *n.* 14. *&* 15. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 4. *num.* 7. *&* 13.

Et quidem conditio in donatione Collegio imposita naturæ ipsius donationis haud videbatur aduersari: quia, cùm impensæ alimentorum pro sæcularibus non æquarent valorem bonorum donatorum propter commodum, quod ex illis ad ipsum Collegium debet pertinere, verè donatum eidem fuisse dicendum
6. erat, cum minister, & merus executor tunc censerentur relictum, si omnia in dictum opus erogare teneretur, vel ex lege donationis, vel ex quo bonorum valor onerum impensas non superaret, Gloss. *in l. Si quis Titio* 17. *in verb. Vt ministrum,* & ibi Bart. *n.* 1. *ff. de leg.* 2. Bald. *cons.* 77. *in fine lib.* 4. Castrens. *cons.* 97. *n.* 1. *& seq. lib.* 1. Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. lib.* 2. *part.* 2. *de instr. edit.* §. *Nunc aliqua.* 13. *sub n.* 17. *liter. C.* Et cùm onera donationem non præcesserint,
7. ita vt in eorum executionem videri posset deinde donatum reputantur tanquam accessoria, *iuxta distinct.* Castr. *in l. Lucius. Titius.* §. *A te peto n.* 1. *ff. de leg.* 2. Rota *in Ferrariensi bonorum*, 1. Maij, 1610. & 27. Ianuarij. 1617. & *in Romana census*, 20. 3. Martij, & 19.
8. Iunij 1617. coram Reuerend. D. meo Decano. Quin, si vera est distinctio, quam *ex d. l. Pecunia.* notant communiter DD. inter onera, quæ vnico actu, & momento temporis explicantur, & ea quæ successiua sunt, vt secundo hoc casu propter incommodum, quod sentit executor in annuis, vel menstruis præstationibus, haberi debeat pro legatario, ne cauere teneatur cohæredibus, si quid post mortem eorum, quibus alimēta præstari debent, superetit, se restituturum; repugnat omninò, vt plenissimum ius ex donatione Societati quæsitum non dicatur, quam perpetuo hoc onere grauatam esse voluit, vt in Collegio, quod pariter perpetuum esse debebat, iuuenes illos sæculares educaret, & retineret. Cùm enim nunquam cessare debeat casus restitutionis, considerari non potest, & durat semper causa incommodi, citius *in dict. l. Habetur ratio* & ex qua, quicquid superest, cedit beneficio grauati: quam distinctionem, nisi à cohæredibus, sed à testatore fuerit ad id oneris assumptus, & nisi contrarium coniecturæ suadeant, ex mente Cuiac. *in d. l. Pecunia.* vti verissimam approbauit Rota *in eadem causa. Rom.* 20. 30. Iunij. 1609. coram bon. mem. Andrea.

Hanc autem fuisse donatoris mentem, ex pluribus etiam patebat, & præcipuè, quòd Collegium semper distinxit ab ipsis studentibus sæcularibus, dum illos præcepit quidem esse intra septa Collegij; habere tamen separatam habitationem à Religiosis, quos ex eadem Societate ibi etiam studiorum causa esse voluit, dum mandauit, vt eisdem præessent Patres ex eadem Societate, & Collegio, dum voluit, vt sicut Collegium perpetuum esse debebat; ita iidem iuuenes etiam perpetuò retinerentur, & ex bonis donatis, tam sæculares illi, quàm Religiosi iuuenes alerentur: vt
9. proptereà cùm ex harum diuersitate qualitatum appareat illos habuisse pro diuersis *l. in testamento* 27. *ff. de cond. & demonstr. l.* 1. *C. si vnus ex pluribus.* Alex. *cons.* 73. *num.* 7. *lib.* 3. Rim. sen. *in l. Si nomine. sub. n.* 5. *C. de testam.* nomine Collegij, cui fuit facta donatio, intellexerit Collegium Societatis I E S V à Regulatibus eiusdem Societatis tanquàm à dignioribus, de- 10.
nominatum, Anchar. *cons.* 70. *num.* 1. Angel. *cons.* 348. *num.* 3. Menoch. *cons.* 690. *num.* 12. Tiraquell. *de retr. lig.* §. 30. *Gloss.* 1. *n.* 30. Et sicut Religiosis studia recolentibus non fuit quæsitum dominium propter alimenta ipsis constituta; sed Societati: ita ex eodem onere, quod Collegio fuit impositum, fauore adolescentium sæcularium ob eandem studij causam non fuit effecta Societas eius operis admini- 11.
stra, cùm vna, eademque determinatione omnia determinentur, *l. Nam hoc iure. ff. de vulg. l. Quanuis. l. Hereditas. C. eodem titul. l. In testamento. C. de testam milit.* Imò nedum verbis, sed re ipsa apparebat de hac eadem voluntate, & mente donatoris, vt primò Collegium Societatis institueret. Secundò, vt eam conditionem adiiceret alimentorum pro sæcularibus, cùm regulauerit omnia, & ordinauerit secundùm instituta Societatis, rationes à Ministris reddi noluerit Ordinario; sed vel Patri Generali, vel Societati, tanquàm Fundator Collegij, omnium priuilegiorum, quibus ex eiusdem Societatis constitutionibus Collegiorum Fundatores fruuntur, participem se fieri voluit: & demum decreuerit, vt alimenta sæculares de manu Societatis accipere debe-
rent: quo casu sine dubio Societati non illis domi- 12.
nium quæsitum fuit. Gloss. *in l. Si quis ita.* 23. *ff. de vsufr.* Bart. *in l. Fundi Trebatiani.* 23. *ff. de vsufr. legat*, Surd. *cons.* 162. *num.* 31. Afflict. *decis.* 252. *numer.* 2. Achill. *decis.* 3. *de renunc.* Vt ideò cùm certum videretur, Collegium esse sub dominio Societatis, priuilegia, quæ nec controuertebantur à Capitulo, erant clara, nedum respectu ipsius Collegij; sed etiam respectu fructuum eius prædij qui in alimenta sæcularium cedere dicebantur: quia nec præcisè ex eius prædij fructibus præstanda sunt; & cùm dominium, 13.
cuius respectu debetur decima, sit penes Societatem, è cuius manibus, vt dictum est, alimenta peti debent, nihil refert, quò illa fructus conuertat, vt exemptione iuuetur. Vitalin. *in Clement.* 2. *numer.* 46. *de decim.*

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarien. decimarum, Mercurij, 26. *Februarij*, 1631.

ARGVMENTVM.

Decimæ possunt minui præscriptione legitimè probata: & quando talis præscriptio dicatur legitimè probata.

SVMMARIVM.

1 *Decima vt in totum præscribi possit, non sufficit sola possessio: sed requiritur immemorabilis cum fama priuilegij; vel quadragenaria cum titulo.*

2 *Decima potest minui consuetudine, aut præscriptione.*

3 *Præscriptio circa diminutionem decimarum vt probetur, debet constare de vniformi præstatione decimarum per tempus sufficiens, & de possessione ita soluendi, n.* 4.

5 *Præscriptio circa diminutionem decimarum non probatur ex solutionibus factis in vim locationis.*

6 *Præscriptio*

6 *Præscriptio non currit absque possessione.*
7 *Notarij attestationi relatiuæ non creditur, nisi in quantum relatum producatur, & ex se probaret.*
8 *Scriptura præcisæ, & authenticæ magis statur, quàm generali, & minùs authenticæ.*

DECISIO C I.

IAm fuit resolutum in hac causa 7. Maij, 1627. allegatam præscriptionem per Communitatem Cameræ non obstare. Hodie eodem dubio proposito responsum fuit standum esse in decisis: non enim ampliùs dubitabatur, quin homines, & Communitas Cameri tenerentur ad solutionem decimarum, quæ per Episcopum prætenduntur; neque quòd idem Episcopus contra eos agere posset officio Iudicis ad illarum exactionem: quoniam omnis hæsitatio fuit sublata in decisionibus causæ, 5. Decembris, 1629. 11. Martij, & 10. Iunij anni præteriti, 1630 sed tantummodo fuit reseruatum, vt videretur, si præscriptio obstaret, quod semper fuit de intentione Communitatis contendentis se eximere ab integra decima per annuam solutionem librarum 70. vnde, cùm iam fuerit firmatum, Communitatem in hac probatione deficere; nec iuuetur nouis iuribus, aut fundamentis, meritò in decisis Domini perstiterunt.

1. Nam, etsi non agatur de præscribenda huiusmodi quota in totum, quo casu absque difficultate non sufficeret possessio; sed requiritur implicitus titulus per immemorabilem cum fama priuilegij, Abb. & Felin. *in cap. Cum apostolica, de ijs, quæ fiunt à Prælatis.* Felin. *in cap. Causam quæ, n. 3. de præscript.* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 69.* & latissimè fuit firmatum *in Toletana decimarum de Capilla*, 4. Decembris, 1615. coram bon. mem. Andrea, vel explicitus cum quadragenaria esset necessarius, vt *supra* allegati tenent, & expressè determinat Petr. de Vbald. *d. canonic. Episcop. c. 2. n. 14.*
2. neque etiam difficultas versatur in eo, an huiusmodi quota possit minui consuetudine, aut præscriptione: quia hoc admittitur secundùm veriorem, de qua per Couar. *var. resol. c. 17. n. 8.* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 46.* Moneta *eodem titulo, cap. 5. q. 1. num. 89.* Seraphin. *decis. 1204.* sed omnis controuersia consistit in probatione præscriptionis, ad quam Communitas se restrinxit in suo libello, & in ea defecit: quia de vni-
3. formi præstatione decimarum per tempus sufficiens non docuit, prout necessarium esse voluerunt Domini *in Mediolanen. decimarum*, 5. Decembris, 1597. coram bon. mem. Card. Mellino, & *decis. 474. num. 5. part. 1. & 497. num. 2. part. 2. recentior.* probauit enim, quandoque soluisse decimam in pecunia, nempe, annuatim libris 70. quandoque in specie in tot saccis siliginis, quæ non conueniunt vniformitati requisitæ
4. secundùm canones; præterea ad præscribendum minorem quantitatem ex integra decima, semper doceri debet de possessione, sine qua præscriptio non datur, quæ consistit in eo, vt Episcopo agenti ad integram decimam denegata fuerit exactio, & acquieuerit Episcopus; aliàs contra successorem, aut Ecclesiam nulla præscriptio, aut consuetudo præiudicare potest. Seraphin. *decis. 1102.* Rota *in Valentina decimarum*, 15. Decembris, 1604. coram bon. mem Ortemberbo, & *in Ciuitaten. decimarum*, 26. Martij, & 18. Iunij, 1618. coram D. Cardinali Verospio.

Non obstant quittantiæ per 40. & vlteriores annos in quantitate vniformi pro libris 70. quolibet anno: quia in multis instrumentis enunciatur titulus locationis, prout *in dec. 7.* Maij, 1627. fuit responsum, super quo titulo firmari non potest præscriptio, aut consuetudo diuersa ab effectu locationis, & conductionis, vt, scilicet, finita locatione dominus possit vti iure suo. 5.
Dec. *cons. 452. n. 15.* Rota *decis. 469. n. 2. part. 1. recen.* & interim conductor non sibi, sed domino possideat, *l. finali, C. de acquir. possess.* Surd. *cons. 117. n. 17.* ita vt semper deficiat initium ad præscribendum, quod est 6.
ipsa possessio, *cap. Sine possessione, de regul. iuris in 6.* Balb. *de præscript. part. 3. in fine, vers. Tertium, & quartum.*

Demum non obstat attestatio, seu fides Notarij Zaffiri, qualiter de anno 1558. Thesaurarius mensæ episcopalis affirmauit, Communitatem esse solitam soluere pro hac decima libras 70. omni anno semper, & in perpetuum, ostenderitque eidem Notariò libros mensæ episcopalis, in quibus hæc obligatio erat adnotata.

Quia attestationi relatiuæ ad Thesaurarium, & li- 7.
bros mensæ non creditur, sicuti non crederetur Prælato in præiudicium suæ Ecclesiæ, nisi in quantum relata producantur, & ex se probarent. Afflict. *decis. 168. num. 4.* Menoch. *cons. 39. num. 53.* Rota *decis. 792. n. 6.* 8.
part. 1. diuers. & 452. part. 2. recent. & eo etiam casu relatum non releuaret, cùm adsint instrumenta locationum de hac decima, quibus vti scripturæ præcisæ, & authenticæ magis standum est, *l. Si census, ff. de probat. cap. Tertio loco.* vbi Gloss. *in verbo, Testium, eodem titulo*, cum aliis allegatis *in decisione*, 7. Maij, 1627. Et ita fuit resolutum pro Reuerendissimo Episcopo, altera parte informare recusante, &c.

EMINENT. D. CARDINALE Vbaldo.

Augustana decimarum, Veneris, 28. *Martij*, 1631.

ARGVMENTVM.

Monasterio debentur decimæ Ecclesiæ Parochialis illi vnitæ.

SVMMARIVM.

1 *Parochiali Ecclesia Monasterio vnita, cura animarum eiusdem cum omnibus suis iuribus in illud transit.*
2 *Monasterium percipit decimas parochiæ sibi vnitæ.*
3 *Exemptio à decimis restringitur ad prædia tantum expressa.*
4 *Transactio super decimis non facta cum Monasterio, cui Parochia vnita fuit, illi non præiudicat.*
5 *Vicarius deputatus per Monasterium ad exercendum curam animarum Parochiæ illi vnitæ, nullum ius habet super decimis; sed sola ei congrua debetur.*
6 *Transactiones super decimis fieri non possunt, absque Papæ authoritate, & sine ea facta non egrediuntur suum authorem.*
7 *Abbas non potest præiudicare Monasterio.*
8 *Vnio Parochiæ Monasterio probatur effectuata per testes deponentes de decimatione in vim vnionis.*
9 *Ordinarij præsumuntur informati de rebus suarum Ecclesiarum.*
10 *Vnio facta ex titulo permutationis non cadit sub regula reuocatoria.*
11 *Consuetudo non soluendi integras decimas qualiter sit probanda.*
12 *Producens processum non potest impugnare iura in eo existentia.*

DECISIO CII.

PRoposito hodie per me dubio, an,& quæ decimæ debeantur Monasterio; integras deberi, dixerunt Domini, absque vlla distinctione, & moti sunt: quia cùm per viam vnionis à Sede apostolica confirmatæ Ecclesia parochialis S. Stephani fuerit ab Episcopo incorporata Monasterio, & in illud propterea transiuerit cura animarum eiusdem Parochiæ, cum omnibus
1. suis iuribus, Anchar. *cons.*114. *num.*2.*& seq.* Seraph. *decis.*1009.*num.*4. sanct.mem.Greg. *decis.*304.*num.*1. Inde sequitur, quòd Monasterium, tanquam Parochus
2. ratione dictæ curæ debeat indistinctè percipere omnes decimas, *cap. Cùm contingat, cap. Cùm in tua, de decim.& in cap.fin. de Paroch.* Rebuff. *de decim. q.*7. *num.*4.*&* 5.*& q.*13.*n.*83. Monet. *eod.tract. cap.*2.*n.*2. Rot. *decis.*31. *num.*1. *part.*2. *diuers.& decis.*469. *n.*1. *&* 541. *num.*4. *part.*1. *in recent.*

Non obstant transactiones: quia illa, quæ fuit facta cum Monasterio, non tangit materiam decimarum, sed conuentionem quandam super sepulturis certarum personarum, & super Missis dicendis, pro quibus fuerunt Monasterio concessæ decimæ super quibusdam agris, ex qua conuentione, quatenus posset argui exemptio eorundem prædiorum ante dictam conuentionem, non inde infertur ad exemptionem vni-
3. uersalem omnium bonorum in territorio dictæ Ecclesiæ parochialis existentium; sed ea debet restringi solùm ad prædia ibi nominata, *cap. Per exemptionem, de d. priuil. in* 6. Monet. *de decim. cap.*9.*num.*131. Rota *decis.*156. *num.*6. *part.*1. *recent.*
4. Aliæ verò transactiones, quæ non fuerunt factæ cum Monasterio, nec de illius consensu, illi præiudicare, non possunt. Rot. *decis.*288. *num.*4. *vers. Nec suffragatur, part.*2. *& decis.*625. *num.*2. *vers. Secus autem, part.*1. *in recent.*
5. Nec Vicarius per Monasterium ad exercendam curam animarum deputatus habet authoritatem transigendi super decimis, in quibus nullum ius habet, cùm solùm sit ei debita sua congrua à Monasterio. Ioan. Andr. *in cap. Exposuisti, n.*8. *de prabend.* Felin. *in cap. Postulasti, n.*1. *vers. Aut perceptio, de rescript.* Verall. *decis.*339.*n.*3.*&* 5.*lib.*3. Rot. *decis.*710. *sub n.*3.*part.*2. *recent.* cum aliis adductis per Addent. *ad decis. Gregor.*174. *num* 8. *circa fin.*
6. Vltrà quòd huiusmodi transactiones super decimis, neque fieri poterant absque authoritate Papæ, & sine ea factæ non egrediuntur suum authorem, *cap. De cætero, cap. Venient. de transact.* Rot. *decis.*585.*n.*3 *part.*1. *recent.* & coram D.meo Decano *decis.*340. *num.*1.*& decis.*362. *num.*3. Rebuff. *de decim. quæst.*13.*num.*16. *&* 26. & hac de causa neque obstat illa facta cum Abbate de anno 1584. vltrà quòd est restricta ad vitam
7. Parochi, seu Vicarij; & habet clausulam: *Sine præiudicio iurium hinc inde.* & Abbas non præiudicat Monasterio. Vital. *in Clem.*1.*num.*57. *de offic. Vicar.* Seraph. *decis.*1278. *num.*3.
8. Non obstat, quòd supradicta vnio non fuerit effectuata: quia contrarium apparet ex testibus deponentibus de decimatione in vim incorporationis, vt *in Summario Monasterij, n.*2. *&* 3. sanct. mem. Gregor. *decis.*557.*n.*9. vbi Adden. Caualer. *decis.*449.*n.*7.*& decis.*500.*n.*5.& de hac decimatione fit etiam mentio in transactione facta inter Monasterium, & Episcopum vsque de anno 1404. *in Summ. n.*3. quæ mentio corroborat dicta testium, præsertim cùm sit facta transa-
9. ctio cum Episcopo, qui præsumitur informatus de rebus suarum Ecclesiarum, Seraph. *decis.*1026.*n.*3. Rot. *decis.*233. *sub n.*2. *part.*1. *in recent.* sanct. mem. Greg. *decis.*482. *num.*6.

Non obstat, quòd non probetur effectuatio præcisè & immediatè post incorporationem, & vnionem: quia huiusmodi vnio, tanquam facta ex titulo oneroso 10.
permutationis, non cadit sub regula reuocatoria. Gonzal. *ad reg.*8. *gloss.*5.§.7. *num.*50. Put. *decis.*52.*num* 2. *lib.*1. *in antiq.*

Non obstat allegata consuetudo non soluendi integras decimas, quia ea non est probata cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis, prout 11.
requiritur, quando agitur ad effectum excludendi Parochum à decima sibi de iure debita. Seraph. *dec.*1404. *n.*2. Rot. *decis.*262.*n.*3 *part.*2. *in recent.* Rebuff. *de decim. quæst.*13.*n.*53.*& seq. & n.*69. Gabr. *de præscript. conclus.*1. *n.*16.*&* 18. Gratian. *discept.*595.*n.*16. Rot. *decis.*474.*n.*3.*& decis.*469.*n.*2. *part.*1. *in recent.*

Non obstat, quòd iura, de quibus in actis, non fuerint interpretata, & sint scripta lingua Germanica: quia in Summario per Dominos viso, fuit data eorum interpretatio, quæ poterit quandocunque iustificari ante sententiam.

Non obstat, quòd dicta iura non sint extracta, seruatis seruandis; quia sufficit, quòd processus, vbi sunt dicta iura, sit productus in Rota à Communitate, quæ 12.
propterea non potest impugnare factum suum, & dicere, quòd iura à se producta non sint in forma probanti, Surd. *cons.*5.*n.*37. *& seq.* Gabr. *de reg. iur. conclus. n.*19. Verall. *decis.*188.*n.*4.*part.*1. & tenuit Rota *in Caputaquen. Cantoriæ*, 3. Iulij, 1617. coram bon. mem. Vbaldo.

Obiectum, quòd non fuerint citati singuli de Communitate possessores bonorum, cessat ex actis, in quibus apparet particularis commissio, & citatio contra omnes, & singulos de Communitate.

Atque ita decisum vtraque, &c.

REVEREND. D. PENIA.

Brundusina gabellæ, Veneris, 13. *Febr.*1604.

ARGVMENTVM.

Clerici, & personæ ecclesiasticæ, vt possint cogi ad soluendas gabellas, & alia onera à laicis imposita, quænam requirantur: & quando teneantur ad onera imposita super bonis, quæ ad ipsorum manus perueniunt. Magistraliter resoluitur in hac decisione.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticæ personæ non tenentur ad gabellas collectas, impositiones, datia, vel qualibet alia onera à laicis imposita: & laici cogentes Clericos ad huiusmodi contributiones, sunt excommunicati, num.*2.

3 *Clerici, seu personæ ecclesiasticæ, vt legitimè possint subire onera laicalia, & ad ea persoluenda cogi possint, quænam requirantur.*

4 *Clerici, & Ecclesia tenentur cum laicis contribuere in subsidium; & vbi laicorum non suppetunt facultates.*

5 *Clerici vt teneantur cum laicis contribuere, non sufficit consensus Episcopi cum Capitulo; sed debet vocari, & consentire totus Clerus.*

6 *Papæ assensus requiritur ad effectum, vt Clerici cum laicis contribuant.*

7 *Clerici, & ecclesiasticæ personæ ad onera laicalia ipsis legitimè imposita, non à ministris laicis, sed ab eorum Superiore ecclesiastico debent compelli.*

8 *Bonæ*

8 *Bona hypothecata, & grauata transeunt cum onere suo.*

9 *Clericus tenetur onera soluere pro bonis, quæ ad eum onerata peruenerunt, quando onera fuerunt imposita prædiis, siue bonis propter bona ipsa.*

10 *Onera imposita quando non sunt perpetua, & certa sed pro varietate negotiorum immutantur, desinunt durare, quando res illis grauata peruenit ad Ecclesiam, vel ecclesiasticas personas.*

11 *Onera, quæ imponuntur super bonis ratione personarum tantùm non possunt imponi nisi subiectis*

12 *Ecclesiastici non tenentur ad onera imposita super bonis ratione personarum, siue onera fuerint imposita super bonis, antequam ad ipsos peruenerint, siue post.*

13 *Ecclesiastici non tenentur ad onera fiscalia, licèt ad illos perueniant bona huiusmodi oneribus fiscalibus grauata.*

Decisio CIII.

Communitas, & homines terræ Meaneæ, Brundusinæ diœcesis, vt subuenirent vrgentibus necessitatibus, multos annuos census super datiis panis, vini, & olei, & aliis huiusmodi redditibus imposuerunt in toto pro summa 50. ducatorum, cum promissione, quam simul congregati, tam communi, quàm proprio nomine fecerunt, quod prædictos census, tanquàm de propriis pecuniis emptos, defenderent, & de euictione sub hypotecha omnium bonorum teneri voluerunt.

Anno 1594. eadem Vniuersitas datia prædicta, super quibus census fuerunt impositi, ac omnes alios redditus, & prouentus publica licitatione præcedente arrendauerunt, seu locauerunt Donato Antonio, & Beratdino Docimo ad 14. annos, cum pacto, quòd infra dictum tempus dictum debitum 50. ducatorum extinguerent, quolibet quinto anno, certam partem; interim verò soluerent annuos fructus partis non extinctæ, & vlteriùs persoluerentur annuatim debita, fiscalia, & alia annua onera eiusdem Vniuersitatis.

Interim, cum Donatus Antonius, & Bernardinus maiorem partem prædictorum ducatorum 50. extinxissent, & annua onera soluissent, & multa de prædictis bonis hypothecatis in potestatem Clericorum deuenissent, à quibus prædicti arrendatores exigere volebant eam portionem, quam exigebant, antequàm bona ad Clericos peruenissent, & Clerici contribuere alicui solutioni debitorum fiscalium, vel extinctionis debiti censuum recusarent; moto indicio coram Archiepiscopo Brundusino, eius Vicarius pronunciauit, quòd Clerici per decennium præteritum tribus tertiis soluere in rebus emptis, & donatis tenentur, & in futurum, quoad possiderent, excepto ad titulum Ordinis sacri; non tamen in fraudem & pro debitis contractis bona empta, & donata, & patrimonialia transiuisse cum oneribus suis, & Clericos teneri contribuere; non tamen si donatores, & venditores fuissent soluendo, rursus eosdem Clericos teneri pro bona tenentibus contribuere, donec peruenerint ad Ordines sacros, de bonis donatis ad titulum Ordinis.

Causa in gradu oppositionis introducta in Rota, an sententia Brundusini esset confirmanda, vel infirmanda: & quia articulus erat grauis, & exemplaris, proposita die 5. Martij, & die 7. Nouembris, ann. 1603. solis arrendatariis informantibus, non fuit capta aliqua resolutio: quia Domini maturè considerare, & intelligere voluerunt naturam bonorum, super quibus imponerentur hæc onera, & similiter naturam onerum fiscalium. Denique in hac vltima propositione Rota contra arrendatores informantes respondendo, censuit, sententiam Brundusini non fuisse confirmandam: Clara est enim conclusio, ecclesiasticas personas non teneri ad gabellas, collectas, impositiones, datia, vel quælibet alia onera à laicis imposita, *c. Non minus.* & *c. Aduersus de immun. ecclesiast. cap. 1. eod. tit. lib. 6.* latè. Berof. *conf. 31. incip. Conclusio. lib. 2.* & fuit in Rota iam priùs decisum, & signanter *in causa Valentina gabellæ*, die 4. Decembris, 1594. & die 29. Ianuarij, 1596. coram Domino meo Pamphilio, & die 9. Decembris anni 1598. coram bon. mem. Orano, & *in causa Corduben. gabellæ.* coram me die Veneris, 19. Ianuarij anno 1601. Et ista conclusio adeò vera est, vt laici cogentes Clericos ad istas contributiones, sint excommunicati. 1.

Ad effectum enim, vt Clerici, seu personæ ecclesiasticæ legitimè possint subire ista onera, & ad ea persoluenda cogi possint, inspecto iure canonico, sequentia copulatiuè requiruntur. 2. 3.

Primò, vt adsit magna necessitas, cui aliàs facilè subueniri non possit, nisi Clerici cum laicis contribuant vt probatur *d. c. Non minus.* vbi expressè notat Abb. *num. 4.* & clariùs apparet *per Extrauagantem Benedict. XI. sub tit. de immunitat. eccles.*

Secundò, debet concurrere communis vtilitas, vel saltem pietas, vt *in d. c. Non minus.* & *c. Aduersus* & *c. Peruenit. de immunit. eccles.* & de pietate considerauit text. *in l. Ad instructiones. C. de sacros. Eccl.*

Tertiò requiritur, quod illud onus sit tale, vt ad illud sustinendum laici non sufficiant: quia Clerici, & Ecclesiastici solùm tenerentur cum laicis contribuere in subsidium, & vbi laicorum non suppetunt facultates, vt *in dicto c. Non minus.* & *cap. Aduersus.* quas conditiones considerauit Benedict. *in dicta Extrauag. de immunit. Eccles.* ibi: *Cæterùm attendant solliciè Ecclesiarum Prælati, & alij Clerici Lateranense Concilium, quod in huiusmodi subuentionibus solum casum necessitatis, aut communis vtilitatis, vbi laicorum ad id non suppetunt facultates, deliberatione prouida noscitur excepisse.* 4.

Quartò, requiritur, quòd ad onus huiusmodi imponendum vocetur, & consentiat totus Clerus; nec sufficeret Episcopus cum Capitulo: quia, quod omnes tangit ab omnibus particulariter approbari debet, *c. Cum omnes. de constitut. c. Quod omnes. de reg. iur. l. 6.* & approbatur *in dicto cap. Aduersus*, ibi: *Verùm, si quando fortè Episcopus cum Clericis.* Et considerat Abbas *in dicto cap. non minus n. 4. & 5. in 4 notab.* 5.

Quintò, potissimùm requiritur in istis oneribus imponendis ad effectum, vt Clerus teneatur, vt Papam consulat, ipso consulto, & non aliàs Clerici contribuant, *dicto cap. Aduersus.* vbi notat Abb. *num. 5. vers. Quartò requiritur.* & sic fuit expressè cautum per Benedict. XI. *in dicta Extrauag. de immun. eccles.* Et meritò, quia si in arbitrio Episcoporum, & Cleri, hoc relinqueretur, facilè contingerent huiusmodi impositiones per ambitum, & preces Principum, & ministrorum laicorum quibus occurrere solent Romani Pontifices, qui non aliter, quàm causa cognita, istas facultates, vt Clerici contribuant, concedere solent. 6.

Postremò, requiritur, quod ad hæc onera, & impositiones soluendas, postquàm, prædictis requisitis concurrentibus, imposita fuerint, Clerici, & personæ ecclesiasticæ, non à ministris laicis, sed à suo Episcopo, & Superiore ecclesiastico compellantur: Principes enim, & potestates sæculares non possunt se intromittere in his Ita Innocen. *in d. cap. non minus n. 6.* Bald. *in l. Ad instructiones. sub n. 3. vers. Quod verum credo. C. de sacros. Eccles.* & Innocent. & Bald. communiter sequuntur DD. & signanter Abb. *in d. cap. Non minus n. 18. vers. Dicit tamen. de immunit. eccles.* & Guid. Pap. *decis. 78. in fine vers. Si tamen dicitur.* 7.

Et

Et quanuis ista non viderentur pertinere ad hunc casum, in quo agebatur de soluendis oneribus rebus ipsis, seu bonis impositis, antequam peruenirent ad manus Clericorum; adhuc remanebat periculum, saltē ratione illorum onerum, quæ arbitrio Principum imponuntur, respectu quorum, indirectè saltem, possunt Clerici, & Ecclesia tractu temporis grauari ad ista onera persoluenda.

Ad istud periculum euitandum informantes pro arrendatoribus deducebant primò, quia bona de quibus agebatur, transire debuerant cum oneribus
8. suis præsertim cum essent hypothecata & grauata à laïcis, quæ alias sine præiudicio hypothecæ transire non potuissent. Gloss. *in c.1. in verb. senioribus. de censib.* Bald. *cons.* 280. *col.* 2. *vers. Nam, cùm.* & *vers. Sicut si perueniret. lib.* 2. Ancharan. *cons.* 303. *n.* 3. *in fine, vers. Ad hoc respondeo. num.* 4. *vers. Et confirmat.* Bellon. *cons.* 40. *n.* 50. Thesaur. *decis.* 234. *n.* 9. vbi affirmat, ita bis fuisse iudicatum.

Sed hoc motiuum non placuit Dominis quia licèt posset procedere respectu onerum realium impositorum, antequàm bona peruenissent ad Ecclesiam, vel personas ecclesiasticas, non durant talia onera, postquàm ad personas priuilegiatas peruenerunt: quod vt manifestius intelligeretur, Domini distinguebant aliquot casus.

9. Primus est, quando possessionibus, prædiis, siue bonis propter bona ipsa indicuntur, siue imponuntur onera, vt *in l. Rescripto. §. fin.* & *in l. Muner. §. Patrim. ff. de muneri. & honorib.* & hoc casu res sic onerata ad quencunque perueniat, cum illo onere transit; & consequenter Clericus, ad quem peruenit, pro illa soluere tenetur: est enim illud onus certum, reale, & perpetuum. Ita censuit Innocent. *in c. Non minus. de sacrosanct. Eccles.* Calderin. *consil.* 7. *num.* 2. *vers. Subdit tamen. tit. de constit.* Archid. *in c.* 1. *de immunit. eccles. lib.* 6 quem sequuntur *ibidem* Ioannes Andr. *n.* 5. *in princ.* & Gemin. Abb. *cons.* 13. *n.* 1. *vers. Certum est. lib.* 1. Anchar. *cons.* 96. *n.* 6. *vers. Cessit autem,* Aug. *cons.* 24. Bart. *in d. l. Rescripto, §. vlt. num.* 5. *ff. de muner. & honor.* & *in l. Placet. num.* 59. *C. de sacros. Eccles.* quam refert Alphons. Aluarez *in speculo iuris Pontificij, cap.* 35. *§. Quoad principalem. vers. Nam si dictum tuum.*

10. Secundus casus est, quando impositio onerum non est perpetua, & certa; sed pro varietate negotiorum imminentium immutatur illa impositio, quæ fit (vt dicunt præcitati Doctores) pro solido, & libra: & tunc res, si tali onere grauata perueniat ad Ecclesias, vel personas ecclesiasticas, definit durare illud onus; postquàm peruenit ad personam priuilegiatam; *c. Nouerint.* 10. *q.* 1. *c.* 1 *de iure patron. lib.* 6. Ita Archid. *d. cap.* 1. *de immunit. eccles. lib.* 6. quem refert, & sequitur Ioan. And. *n.* 5. *in fin.* & Gemin. *ibid. num.* 9. *vers. Subdebat tamen.* & Calder. *d. cons.* 7. *de constit. num.* 2. *circa fin. vers. Subdit tamen.* Et licèt paulò post, *in vers. Ita quidem Abb.* idem Calder. considerata rei grauitate addat, quòd ista indigerent declaratione Summi Pontificis, quoniam in Ecclesiarum læsionem possent talia statuta emanare; ipse tamen statim inhærendo opinioni Iacobi Butrigarij, & Bartholi, supradictam distinctionem amplectitur.

11. Tertius casus est, quando ista onera, seu collectæ, & impositiones imponūtur ratione personarum tantùm propter bona, isto casu, cum non inhæreant rebus; sed ratione personarum potissimùm imponantur, consequenter non possunt imponi nisi subiectis, hoc est,
12. ciuibus, & incolis, *l. Rescripto. §. Sciendum.* vbi Gloss. *ff. de muner. & honor.* Vnde, cùm Clerici non sint subiecti, non possint ipsis talia onera imponi, nec Ecclesiæ ad tales impositiones soluendas tenentur siue antequàm bona peruenirent ad Ecclesias, siue personas ecclesiasticas, fuerint imposita, siue postea. Ita præcitati DD. & signanter Gemin. *in d. c.* 1. *de immunit. eccles. num.* 9. *in fine*, vbi concludit, ex hoc patere responsum ad omnia iura, quæ in contrarium possunt allegari, quia lòquūtur in prædiis tributariis; & sic onera, quando sunt annexa rebus, & non personis:

Cùm ergo impositiones censuum, de quibus agebatur, non essent onera certa, & ordinaria, nec perpetua, nec talia, quæ verè, & propriè dicerentur realia, Clerici, & Ecclesiæ, ad quos ista bona peruenerunt, non tenebantur ad eorum solutionem.

Idem iudicium fuit de solutionibus fiscalibus. Nam, 13.
licet informantes pro arrendatoribus contenderent, esse onera perpetua, vniformia & consueta solui ab habitatoribus pro tuitione maritimarum arcium, & militum stipendiis, iuxta æstimationem, & descriptionem antiquitùs in castris factam: quia tamen præcitati Doctores affirmabant, tales descriptiones, quæ fiunt pro solido, & libra, non esse perpetuas, sed mutari pro varietate negotiorum imminentium: ideò Ecclesia, & personæ ecclesiasticæ ad istas solutiones non tenentur, licèt ad illas peruenant bona huiusmodi oneribus fiscalibus grauata; *c.* 1. *de immunit. Eccles. lib.* 6. vbi Archid. Ioan. Andr. & Gemin. *n.* 9. *Clement. præsenti, de censibus*, & est communis opinio.

Et ex his meritò fuit conclusum contra arrendatores informantes, & sententiam Brundusini fuisse reuocandam, &c.

R. P. D. MERLINO.

Alben. Gabellæ, seu onerum, Veneris, 28. *Iunij*, 1630.

ARGVMENTVM.

Bona ecclesiastica esse immunia ab oneribus & tributis impositis per Communitates, & Principes laïcos, plenè deducitur.

SVMMARIVM

1 *Bona ecclesiastica immunia sunt, & libera ab oneribus, & tributis impositis per Communitates, & Principes laicos.*

2 *Immunitas bonorum ecclesiasticorum est de iure diuino.*

3 *Immunitas ecclesiastica vt dicatur de iure diuino, satis est, quod ex testimoniis, vel exemplis ex sacra Scriptura depromptis, vel traditione Ecclesiæ deducatur.*

4 *Bona, dum Ecclesiis traduntur, eo ipso eximuntur à dominio, & potestate laicorum: & ex speciali iure sub dominio Christi Domini constituuntur.*

5 *Christus Dominus omninò immunis fuit a tributis.*

6 *Bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia, sunt immunia ab oneribus laicalibus, ob dignitatem personarum, quæ influit immunitatem in ipsa bona.*

7 *Clerici antiquitus soluebant tributa Principibus laicis de facto tamen, & malè; sed non de iure, & sub Principibus ethnicis.*

8 *Exemptionem bonis ecclesiasticis Principes Christiani non iure & propriè concesserunt; sed potiùs detexerunt, in eamque à Deo concessam consenserunt, ac illius exercitium iusserunt.*

9 *Bona affecta tributaria transeunt cum eisdem oneribus ad quoscunque, quanuis priuilegiatos successores*

sores; & in ipsas Ecclesias. Declara, vt num. 12. & sequen.

10 *Reintegratio tantùm restituere debet, quantùm abstulit distractio.*

11 *Reintegratio retrotrahitur, perinde ac si bona, ad quæ datur semper penes reintegratum permansissent.*

12 *Bona ab Ecclesia possessa iure spirituali, & diuino, sunt perpetuò immunia à quibuscunque oneribus sæcularibus, tam præteritis, quam futuris.*

13 *Bona ad cultum diuinum, & officium spirituale destinata, sunt immunia ab omnibus oneribus, nedum publicis, & regiis; sed etiam priuatis, & præexistentibus.*

14 *Bona ab Ecclesia possessa forte temporali, & iure ciuili, sunt immunia ab oneribus impositis de tempore, quo penes Ecclesiam noua reperiuntur.*

15 *Laici non possunt à principio efficere tributaria, & affecta oneribus omnia prædia eorum territorij, ita vt agri, qui postea ad Ecclesias peruenerint, obnoxij sint collectis imponendis, contra Barthol.*

16 *Tributaria res non dicitur, nisi quando reuerà, & ipso facto debita est solutio suis singulis temporibus, & contributio.*

17 *Ecclesia quando teneatur ad onera imposita, priusquam bona ad ipsam peruenirent.*

18 *Ecclesia soluens collectas non soluit vti tributum, & in recognitionem dominij, vel superioritatis; sed ob conditionem inhærentem rei, & inseparabilem.*

19 *Bona translata in Ecclesiam quando retineant onus & obligationem soluendi tributum.*

20 *Pacta, & conuentiones inter Principem, & priuatos, per viam contractus inita transeunt, & continuant in quibuscunque personis quomodocunque exemptis, & priuilegiatis.*

21 *Bona si reperiantur descripta in Catastro de consensu Ecclesiæ, collecta ex iis soluenda non est, nisi descriptio facta sit cum authoritate apostolica.*

22 *Status rei mutatur, mutata persona.*

23 *Priuilegio immunitatis gesta priuatorum præiudicare non possunt.*

24 *Immunitate non priuatur persona ecclesiastica soluens collectas.*

DECISIO CIV.

IVdex Taurinensis condemnauerat Archipresbyterum Ecclesiæ Gorzenij ad onera realia, ordinaria, certa, & inuariabilia, in fauorem Communitatis dicti loci, pro prædiis eiusdem Ecclesiæ, quàm sententiam in hac parte omninò reuocandam esse Domini censuerunt: certa est enim Theologorum, Canonistarum, & Iurisconsultorum propositio, quam nemo ex Catholicis audet impugnare, bona ecclesiastica immunia esse, & libera ab oneribus, & tributis 1. impositis per Communitates, & Principes laïcos Ita definitum est in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. *par.1.c* 19. sub Innocentio III. *cap.46.* & habetur *in cap. Non minus.* vbi Consules, & alij Magistratus, Ecclesiasticis, & eorum bonis collectas, & pedagia imponentes anathemate feriuntur: & *in cap. Aduersus. de immunit. Eccles.* & *in cap.1. & 3. eodem tit. in 6.* & *in c. Quanquam de censibus. in 6.* & *in Clem. vnica, de immunit. Eccl.* quæ Sanctiones innouatæ fuerunt per sacrum Concilium Tridentinum *sess.25. c.20. de reformat.* Romanique Pontifices quotannis in Bulla Cœnæ §.18. huiusmodi pedagia imponentes, & exigentes censuris coërcent: & Constantinus primus Imperatorum palam Christianis immunitatem hanc ecclesiasticam, siue potiùs illius vsum exhibuit, vt apud Eusebium *lib.10. histor. ecclesiast. cap.7.* & *in orat. de laudibus Constantini.* sublatisque Ethnicis, neminem ex orthodoxis, & illibatæ Religionis Imperatoribus tributum de bonis Ecclesiarum exegisse, obseruat Card. Baron. *tom.3. Annal. sub ann.* 387. *n.*13. & Iustinianus etiam hanc Clericorum immunitatem, vel respectu bonorum edicto sanciuit, vt *in l. Sancimus. 20. C. de sacrosf. Eccles.* & Federic. *in Authent. Item nulla Communitas. C. de sanctiss. Episcop.* Nec à iure positiuo, & 2. Imperatorum liberalitate; sed immediatè à iure diuino ortum habuisse huiusmodi immunitatem respectu etiam bonorum fatendum est, vt disertis verbis asseritur *in cap. Quanquam. de censib.* ibi: *Ecclesiæ, ecclesiasticéque personæ, & res ipsorum, non solùm iure humano, quinimo & diuino à sæcularium personarum exactionibus sint immunes.* & in Concilio Tridentino *dicta sess.25 c.20. de reformatione,* dicitur, *Immunitas hæc Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus instituta est.* quibus verbis apertè diluitur callida quorundam interpretatio, qui putarunt, verba, de quibus in *d. cap. Quanquam,* ibi; *De iure diuino, & humano,* intelligi posse de iure positiuo, scilicet, canonico, & ciuili.

Nihilque refert hanc immunitatem respectu bo- 3. norum oculariter non legi scriptam in sacris Scripturis: quia, vt iuris diuini dicatur, sat est, quòd ex testimoniis, vel exemplis ex ipsa sacra Pagina depromptis, vel traditione Ecclesiæ deducatur, prout egregiè hæc immunitas deducitur ex Genes. *cap.47.* vbi Ioseph Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros etiam eis à Rege traditos in primæua libertate dimisit: quamuis reliquos totius populi seruituti Regis subegerit: & meminit etiam Ioseph *de antiquit. Iudaic. lib.2. cap.4.* & Diodor. Sicul. *in 2. lib. histor.* & Herodot. *in Euterpe, lib 2.* Hinc appositè in dicto Concilio Lateranen. de quo *in cap. Non minùs de immunit. Eccles.* infertur, *non decere Ecclesiam Dei minùs liberam esse tempore Principum Christianorum quàm fuerit tempore Pharaonis.* Imò & addi potest tempore etiam Ethnicorum, qui Flamines, Augures, Salios, Feciales, aliosque Sacerdotes vnà cum bonis ipsorum immunes, & liberos à tributo reddebant, vt obseruat, & inde ad propositum nostrum arguit Præpositus *in cap. Si tributum n.5.* & *ibidem* Card. 11. *q.1.* & sequitur Ioan. Ant. de Nigr. *in repet. Extrauag. vnica, n.*243. *de vit. & honest. Cleric.* Plot. *in addit. ad vlt. cons. Laudens. sub num.* 8. Aliáque exempla deduci possunt ex primo Esdr. *cap.7.* & Numer. *cap.* 3. & luculentius testimonium patet apud Matt. *cap.17.* vbi filius Regis, qualis est Christus, qui est filius Regum Regis, eximitur à tributo Principis, Ecclesiam autem, & ecclesiasticas personas, tanquàm sponsam, familiarésque & domesticos Christi, eadem potiri prærogatiua, inferunt D. Hieronym. *ibidem,* & D. Augustin. *lib.1. qq. euangelic. q.*23. Ioan. Ant. Niger *in repet. Extrauag. vnica, n.*223. *de vit. & honest. Cleric.* & doctè Suarez, *ad Regem Angliæ, de immunit. eccles. lib.4. cap.5. n.*12. *& cap.8. num.*16. quæ testimonia, & exempla ad hanc rem rectè perpendit Card. Bellarm. *controuers. tom.2. lib.1. de Cleric. cap.28. in 4. & 5. propositione.* vbi pluribus comprobat hanc immunitatem esse de iure diuino; & idem firmarunt Ioan. Montaig. *de collat. Parlam p.2. num.*11. Bursat. *cons.42. num.1. lib 1.* & *cons.* 186. *n.8. lib.2.* Borell. *cons.74. num.1.* Plot. *in addit. ad vlt. cons. Laudens. num.8.* Euerard. *consil.30. n.*23. *ad fin.* Ceual. *comm. contra commun. q.*899 *num.* 39. *& 42.* Cabed. *decis.83. num.19 par.2.* Thom. Bozz. *de iur. stat. eccles. liberi. lib. 4. cap.8.* plenè Paulus Comitiol. *respons. moral. lib.1. cap.97. n.6. & seqq.* Suarez *ad Regem Angliæ. de lib.4. cap.8. num.9.* qui alios plures enumerat. Et bona, dum Ecclesiis traduntur, eo 4. ipso eximuntur à dominio, & potestate laicorum, & ex

ex speciali iure sub dominio Christi Domini constituuntur, nec per metaphoram, sed per omnimodam proprietatem, ita vt tale dominium Christi in his bonis Ecclesiarum sit proximum, & immediatum, illique dicatur acquisitum, tanquam principali domino, vt per Innocent. *in cap. Cùm super, num. 3. de causs. possess. & propr.* & *in cap. Verùm, n. 2. de for. compet.* Afflict. *decis. 361. num. 12. & seqq.* & post Suarez *dict. lib. 4. cap. 17. num. 9.* & *cap. 18. num. 5. & 7.* & *cap. 21. num. 5.* pluribus comprobat Comitol. *responsf. moral. lib. 1. cap. 70. & 71.*

5. Vnde, si Christus Dominus omnino immunis fuit à tributis, vt ad literam habetur apud Matth. 17. & ibi notant SS. Hieronym. Chrysost. & Ambros. atque alij per Suarez *d. lib. 4. cap. 5. num. 1. in fin.* consequens est, etiam bona Ecclesiarum, quæ subsunt immediato, & proximo dominio Christi Domini, immunia esse ab omnibus tributis, vt per eundem Suarez *lib. 4. cap. 18. num. 5. & 7. & cap. 21. n. 5.* vbi quòd hoc est valde consentaneum Diuinitati, & excellentiæ personæ suæ.

6. Præterea, si bona patrimonialia Clericorum, etiam laicalia, sunt immunia ab oneribus laicalibus ob dignitatem personarum, quæ dignitas personæ influit immunitatem in ipsa bona; illa enim adhærent personæ Clerici: nec persona dici potest plenè, ac perfectè exempta, nisi etiam illius bona exempta sint. Ita Abb. Dec. Felin. & alij Canonistæ communiter *in cap. Ecclesia S. Mariæ.* & *in cap. Quæ in Ecclesiarum, de constit.* Bald. *in l. 2. C. de Episc. & Cler.* & alios refert, ac sequitur Suarez *d. lib. 4. cap. 25. num. 4. & seqq.* Ergo multò magis idem erit in bonis Ecclesiarum: tum, quia perpetuò sunt ecclesiastica, & in diuinum cultum per se ordinantur: tum, quia non Clericorum, qui Christi famulatum agunt; sed ipsius Domini patrimonium sunt, & vt dictum est, sub immediato dominio Dei; patrimonialia verò bona Clericorum, sunt quidem sub eorum dominio, sed hoc dominium illis competit vti ciuibus, non autem vti Clericis: & tamen propter sacram qualitatem cohærentem personæ, bona sunt immunia, quæ ratio fortiùs vrget in bonis Ecclesiarum, vt perpendit Suarez *vbi supra, cap. 16. n. 11.* & *cap. 17. num. 1.*

7. Nec quicquam verò facit antiquitùs aliquando Clericos soluisse tributa Principibus laicis, hancque exactionem cessasse iisdem Principibus indulgentibus: quoniam id accidit tempore, quo nondum Principes Euangelij iugo ceruices subegerant, & facultas ipsa, seu immunitas à collectis, & tributis Clero competebat quidem de iure; sed adhuc de facto, & malè exigebatur: & sic ipsa immunitas à iure diuino profecta est; immunitatis autem vsus, seu exercitium

8. emanauit à Principum orthodoxorum sanctionibus, qui Principes Christiani non verè, & propriè ecclesiasticis bonis exemptionem concesserunt, sed potiùs detexerunt, & in eam à Deo concessam consenserunt, illiúsque exercitium iussère: & hoc benè agnouit Iustinianus *in d. l. Sancimus 20. C. de sacros. Eccles.* ibi: *Cur enim non facimus discrimen inter res diuinas, & humanas? & cur competens prærogatiua cælesti fauori non conseruetur?* Et sic annuit, hanc immunitatem non à sua munificentia, quam aliis in rebus, & locis sæpiùs gloriosus commemorat, sed à dictamine diuino, & à natura effluxisse, & bene ratiocinatur Comitol. *resp. moral. lib. 1. d. cap. 97. n. 11.* vbi etiam antiquam traditionem, & populorum mores circa hanc immunitatem recenset, & ita pariter respondet Suarez *contra Reg. Angl. d. lib. 4. de immun. Eccl. cap. 6. n. 4. & c. 21. num. 3. & 8.*

9. Nec obstat potissimum fundamentum Communitatis, quòd hæc onera olim imposita essent istis prædiis, quæ postea in Ecclesiam peruenerunt; & ideò transiuisse affecta tributaria, & cum eodem onere ad quoscunque quanuis priuilegiatos successores, atque etiam in ipsas Ecclesias; *iuxta can. Tributum 23. quæst. 8.*

Quoniam pro responsione duo firmanda sunt vnum in facto, alterum in iure; in facto quòd antiquitus hæc prædia erant eiusdem Ecclesiæ Archipresbyteri Gorzenij; & paucis solummodò abhinc annis distracta in laïcos, à quibus in Catastro Communitatis redacta sunt; detecta autem nullitate alienationis iure merito Ecclesia, & pro ea Archypresbyter modernus in iudicio spolij fuit reintegratus: & propterea, vt reintegratio suum plenarium consequatur effectum, opus est, quòd Ecclesia recuperet prædia libera, & immunia à quibuscunque oneribus, prout erant, antequàm ab antecessore distraherentur, & consequenter reuocanda sunt, & descriptio in Catastro, & impositio onerum, quæ tempore vsurpationis laïcorum sequuta sunt: tantùm enim restituere 10.
debet reintegratio, quantùm abstulit distractio, *l. fin. §. fin.* & ibi Bart. ac alij, *C. de sent. pass. l. Quòd si minor. §. Restitutio. ff. de minor.* & notat Odd. *de restit. in integr. par. 1. q. 44. art. 3. num. 13. & seqq.* & retro- 11.
trahenda est hæc reintegratio, perinde ac si semper penes Ecclesiam prædia permansissent, *ad l. 1. §. vlt. ff. de quæst. l. 1. C. de sent pass.* Bald. *in l. Post edictam. num. 1. C. de impuber.* & aliis substit. Costa *de retroact. cap. 8. cas. 17. num. 2. & seqq.* quæ si permansissent, neque relata in Catastro, neque onera fuissent imposita.

In iure autem illud notandum est quòd bona semel à laïcis etiam legitimè possessa, non semper cum onere tributi, & vectigalis transeunt ad Ecclesiam, sed cum distinctione trium specierum bonorum.

Prima est species bonorum, quæ habet, & possidet 12.
Ecclesia iure spirituali, & diuino, vt decimæ, oblationes, & hæc semper, ac perpetuò immunia sunt à quibuscunque oneribus sæcularibus, tam præteritis, quàm futuris, quia immediatè habet à Deo, nec commiscenda cum laïcis, vt in Numer. *cap. 18.* & notant Canonistæ communiter *in cap. si tributum. 11. q. 1.* & *in cap. secundum. 23. q. 8.*

Alia sunt bona, quæ à priuatis quidem habuit Ec- 13.
clesia; sed ad cultum diuinum, & officium spirituale sunt destinata, vt situs Ecclesiarum, & Cœmeterium pro sepulturis, hortus iuxta Ecclesiam, & sunt hæc pariter immunia semper ab omnibus tributis, & oneribus, nedum publicis & regiis; sed, quod magis est, etiam priuatis, & præexistentibus ob eorum specialem sanctitatem, vt habetur *in d. cap. Secundum. 23. q. 8.* & per Bald. *in l. omnes num. 22. C. de sacros. Eccles.* & doctè tradit Turrecremat. *in cap. Si tributum. 11. q. 1.* & *in Summa de Eccles. lib. 1. c. 98. in responsione ad 7. argumentum* Ioan. Ant. de Nigr. *in repet. Extrauag. vnica, n. 242. de vit. & honest. Cleric.* Suarez *ad Reg. Angl. de immunit. Eccles. lib. 4. cap. 17. num. 6. & 7.* & *cap 19. num 2 & 8* & latiùs *cap. 20. n. 17.*

Tertia est species bonorum, quæ possidet Ecclesia 14.
sorte temporali, & iure ciuili, vt titulo venditionis, legati vel alio simili, &c. Et in his etiam subdistinguendum est, & quoad onera imposita de tempore, quo penes Ecclesiam bona reperiūtur, certum est ipsi omninò suffragari immunitatem ex superiùs deductis: & Bart. *in l. Rescripto, §. final. n. 5. vers. Videte. ff. de muner. & honor.* ingenuè fatetur, nullum dari remedium, seu cautelam, quòd Clericis, seu Ecclesiis, pro eorum prædiis imponatur collecta; cùm laïci non possint edere legem, per quam libertas ecclesiastica infringatur; & Scriptores omnes Catholicos sine dissensione hoc admittere, monet Suarez *ad Reg. Angl. d. lib. 4. cap. 20. num. 1.* Fallitur autem idem Bart. *d. loco,* 15.
dum subdit, posse laïcos à principio efficere tributaria,

tia, & affecta oneribus omnia prædia eorum territorij, ita vt agri, qui posteà ad Ecclesias peruenerint, obnoxij sint collectis imponendis: quia indirectè permitteretur contra libertatem ecclesiasticam, quod directè omninò prohibitum est, *cap. Quæ in Ecclesiarum. de Constit. auth. Cassa. C. de sacros. Eccles.* & alibi. Et licèt eo tempore, quo vniuersum territorium efficitur tributarium, prædia sint sub iurisdictione laïcorum: attamen hoc tempus inspici non debet; sed illud, quo ipsæ collectæ imponuntur: tunc enim formam habent & solummodo radicem aliquam causalem & remotam habuerunt à statuto, quod etiam dum facit territorium tributarium pro collectis imponendis, habet tacitam conditionem, scilicet, si imponantur: quæ conditio, cùm sit potestatiua, non retrotrahitur in præiudicium Ecclesiæ, quæ medio tempore acquisiuit, nec tunc subiacent iurisdictioni laïcorum. Ita eleganter Bartholum impugnando arguit Bald. *in l. omnes. num.* 12. *&* 13. & 14. *cum seqq. C. sine cens. vel reliq. fund. compar. non poss. & in l. Placet. num.* 10. vbi, quòd Bart. in casu, quem posuit, non dicit verum. *C. de sacros. Eccles. & in l. Neminem, num.* 4. *C. eodem*, vbi, quòd hæc onera tunc nec certa essent, provt tamen requiritur ad effectum, vt ad Ecclesiam transeant prædia cum suis oneribus, & infrà dicetur: & *cons.* 112. *num.* 7. *lib.* 2. vbi, quòd Bart. contra omnes, & non benè loquitur neque dicit verum: & quod illius cautela non valet vnam festucam: quia non potest considerari tributum nisi post indictionem, & specificationem, quæ fieri nequit, postquàm res fecit transitum ad Ecclesiam Abb. *in cap. fid. num.* 13. *de vit. & honest. Cleric.* Ias. *in d. l. Placet. num.* 21. vbi quod dictum Bartholi est falsum, & damnatum per omnes: & idem testatur Guido Pap. *quæst.* 381. Ruin. *cons.* 117. *num.* 8. *lib.* 4 Felin. *in cap. Ecclesia S. Mariæ. n.* 76 *de constit.* Plot. *in addit. ad cons. vult. Laudens. num.* 10. *&* 13. qui testatur ita fuisse declaratum à Senatu Mediolani pro Monialibus Sanctæ Claræ Nouariæ. Alba *cons.* 8. *num.* 4. *& seqq.* vbi, quod huiusmodi statutum volens prouidere oneribus, quæ adhuc non sunt in rerum natura, & volens fingere id quod non est, non caret suspicione fraudis. Siluan. *cons.* 9. *num.* 29. & *cons.* 32. *num.* 11. Marcambrun. *cons.* 40. *num.* 29. vbi dicit communem esse hanc opinionem Paseth *cons.* 31. *num.* 8. Vegg. *cons.* 7. *num.* 11. Grass. *commun. opin. lib.* 1. *cap.* 18. *quæst.* 2. qui pariter de communi testatur. Remig. Gony *de charit. subsid. q.* 62. *num.* 16. vbi, quod est tutior opinio Card. Alban. *de immunit. Eccles. num.* 92. asserens hanc esse opinionem Legistarum, validissimis rationibus confirmatam; & quòd graue piaculum committeret, quicunque contrarium sentiret. Ceual. *commun. contra commun. q.* 899. *num.* 72. & 106. qui plures alios cumulat. Rimin. iun. *cons.* 25 *n.* 23. Azor. *instit. moral. par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. *quæst.* 1. Thesaur. *decis.* 234. *num.* 5. Ioan. Ant. Niger *in repet. Extrauag. vnica, de vit. & honest. Cleric. num.* 190. Alphons. de Montalu. *in foro legum Castell. lib.* 1. *leg.* 2. *vers. In contrarium.* Mattien. qui alios congerit *ad ll. Hispan. lib.* 5. *l.* 11 *glos.* 5. *n.* 5. Guttier. *pract. quæst. lib.* 2. *quæst.* 132. *n.* 5. vbi de veriori, & communiori opinione testatur.

Nec potest dici statuentes tunc vinculum iniecisse, dum territorium effecerunt tributarium, quo tempore iurisdictionem habebant in prædiis, quæ posteà ad Ecclesiam peruenerunt, & sic transire cum suo onere, quoniam vinculum propriè iniectum est, dum collecta imponitur: tunc enim declaratio illa de toto territorio tributario suum sortitur effectum, cùm tributum im-
16. ponitur, & res non dicitur esse tributaria, nisi, quando re vera, & ipso facto debita est solutio suis singulis temporibus, & contributio, vt post alios tradit Alba *cons.* 8. *num.* 5. *& seqq.* & tunc solum dicitur actus perfectus, & consummatus, vt declarat Card. Alban. *de immunit. Eccles. num.* 70. *&* 71. hoc autem tempore bona sunt extra iurisdictionem laïcalem, & subiectum est inhabile ad recipienda onera laicalia, resque dicitur deuenisse ad casum, à quo non posset incipere: & conferunt tradita per Bald. *cons.* 112. *num.* 7. *lib.* 2. Alex. *cons.* 210. *numer.* 12. & *cons.* 211. *numer.* 4. *lib.* 2. Ruin *cons.* 204. *n.* 11. *lib.* 1. Surd. *decis.* 20. *n* 8. Alba *d. cons.* 8. *n.* 4. Card. Alban. *vbi supr. n.* 10

Quòd autem ad onera imposita, priusquàm prædia ad Ecclesiam peruenerint, ad hæc tunc solummodo tenetur Ecclesia, quando copulatiuè hæc omnia concurrunt, quòd scilicet, onera sint vera, realia, ipsis fundis infixa, imposita sint bonis, propter bona; non autem personis propter bona; quod sint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem ex aliquibus causis vrgentibus, & illis cessantibus remouenda. Ita docent Canonistæ *in d. cap.* 1. *de immunit. Eccles. in* 6. vbi præcipuè Gemin. *num.* 9. Abb. *in cap. fin. n.* 12. *de vit. & honest. Cleric.* Turrecremat. *in cap. Si tributum.* 11. *quæst.* 1. *vers. Alia verò.* Barbat. plenè *cons.* 1 *per tot. lib* 3. Felin. plenissimè *consil.* 46. *in* 4. *dub.* Niger. *in repet. Extrauag. vnicæ, de vit. & honest. Cleric. num.* 247. cum pluribus seqq. Comitol. *responsor. moral. lib.* 1. *cap.* 94 *n.* 3. vbi omnia ista recenset requisita, & sat est allegare Magistralem decisionem *in Brundusina g. bellæ*, 13. Februarij, 1604. coram bon. mem. Pœnia, quam & passim sequitur Sacra Congregatio super controuersiis iurisdictionalibus per Sanctissimum D. N. Vrbanum VIII. magno ReipublicæChristianæ bono instituta: & in his terminis loquitur text. *in cap. Tributum.* 23. *q.* 8. ibi: *De exterioribus Ecclesiæ, quod constitutum est antiquitus*, (nempe illud, quod antequàm ad Ecclesiam peruenerint prædia,) *persoluendum est. & in cap. Si tributum.* 11. *q.* 1. vt ibi per Turrecrem. & per Comitol. *responsor. moral. lib.* 1. *q.* 93. *n.* 16. Ceual. *commun. contra comm. q.* 899. *n* 196. Alphons. de Montalu. *in for. leg. Castel. lib.* 1. *d. l.* 2. *vers. Ad quorum corroborationem. fol.* 13 *col.* 3 & Suarez *ad Reg. Angl. d. lib.* 4 *c.* 2. *n.* 13. qui etiam obseruat, ibi Vrbanum I. loqui iuxta morem sui temporis, quo Imperatores erant Ethnici, & Ecclesia nondum sibi libertatem actu vindicauerat ab huiusmodi tributis; & in hoc casu dum Ecclesia soluit
18. collectas, non soluit vti tributum, & in recognitionem dominij, vel superioritatis, quam regulariter indicat tributi exactio, vt *ex cap.* 2. *de censibus*, sed ob conditionem inhærentem rei, & inseparabilem: & quemadmodum erga priuatas personas solueret census, & teneretur ad hypothecas, quæ ab eius Authoribus laïcis priùs impositæ essent; ita pari ratione tenebitur Ecclesia ad tributa, quæ vel ex pacto, vel alia ex causa, & conuentione Princeps, dum prædia possessa à laïcis sub eius erant potestate, infixit iisdem prædiis, vt benè per Fr. Ioan. de Neapol. Ord. Prædicat *in quæst. Parisien. q* 39. *puncto* 3. *ad quartum argumentum.*

19. Imò Card. Albanus *de immunit. Eccles.* Guttierez *pract. qq. lib.* 1. *quæst.* 3. *num.* 15. *vers. Præterea.* & fusius Suarez *d. lib.* 4. *cap.* 20. *n.* 6. *quæst.* 11. *& seqq. vsque ad fin.* asseuerant, tunc demum bona translata in Ecclesias retinere onus & obligationem soluendi tributum, quatenus hoc tributum à Principe priùs impositum fuerit, expresso pacto inter ipsum, & priuatos inito, vel ex peculiari dominio illius prædij, ita vt ipse in priuatos transtulerit, hac sibi reseruata pensione, censu, seu collecta; non autem si exegisset ex sola vi regiæ potestatis, & iurisdictionis: hæc enim tunc penitùs expirat, cùm bona ad Ecclesiam peruenerunt, & res deuenit ad statum, qui incapax est illius subiectionis tributi erga Principem laïcum: quod secùs est in pactis, & conuentionibus per viam contractus initis: 20.
quia vis illorum transit, & continuat in quibuscun-

que personis quomodocunque exemptis, & priuilegiatis. Felin. *in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ num. 77. de constit.* Veg. *consil. 7. num. 5. & seq.* Bellon. *consil. 40. num. 4. & 5.* Festus *de collect. par. 4. cap. 2. num. 31.* Alderan. Mascard. *de gen. interpret. stat. conclus. 1. n. 100.* Azor *instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 13. quæst. 1. vers. Secundo, sciendum est.* vbi, quòd ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, siue contractu, Ecclesia tenetur ad collectas bonorum, ad quas aliàs non teneretur: & per Suarez *vbi suprà, num. 6. & 15. in fin. n. 28.* vbi respondet ad motiuum, quòd res transit cum suo onere: & *numer. 9.* prudenter indicat, quomodo probari possit, prædia fuisse sub particulari dominio Principis, vel tributum solui ex conuentione, non autem ex solo iure vniuersali principatus; quibus consequens est, vt cùm onera, de quibus agitur, non sint antiqua, nec infixa essent, dum ad Ecclesiam primò hæc bona transiuerunt, & conuentio omninò excludatur; nullatenus Ecclesia ad illa onera teneatur.

31. Non obstat, hæc prædia descripta esse in Catastro laïcorum, ex quo regulatur taxa onerum; & inde Archipresbyterum teneri ad collectas, iuxta doctrinam Bald. *in Auth. Sed & periculum n. 2. vers. Hoc verum, nisi Ecclesia. C. fine censu, vel reliq.* &c. vbi quòd, si Ecclesia facit æstimum, tenetur ad collectas in vim sui consensus; non ex vi iurisdictionis laicorum: quoniam hæc descriptio in Catastro non fuit facta de consensu Rectoris; sed illorum laicorum, qui Ecclesiam hisce bonis spoliarunt, vt *suprà* dictum fuit. Imò, etiamsi facta fuisset de Rectoris consensu, hoc non præiudicaret Ecclesiæ; sed opus fuisset authoritate, & assensu Summi Pontificis, cuius interest communibus Ecclesiarum vtilitatibus prouidere, vt *in cap. Aduersus de immunit. Eccles.* & in puncto Abb. *ibi, num. 1. & 4* & *in cap. Non minus num. 18. eod. tit.* & *cons. 13. n. 1. & 2. lib. 2.* Marant. *cons. 99. num. 2.* Natt. *cons. 203. num. 4. & seqq.* vbi declarat, doctrinam Baldi procedere data legitima descriptione in æstimo, seu Catastro, nempe, quòd accesserit authoritas Sedis apostolicæ.

Non obstant solutiones factæ: quoniam aut processerunt à laicis; & tunc non præiudicant Ecclesiæ: laici quippe, tanquam subiecti, tenebantur ad collectas: dum verò extat persona immunis, cessat ratio
32. subiectionis, & sic etiam obligatio: mutata enim persona mutatur status rei. *l. 1. C. de imposit. lucr. desc. lib. 10.* Gemin. *in d. cap. 1. num. 9. de immunit. Eccles. in 6.* Anchar. *cons. 129. sub num. 2.* Niger *in repet. Extrauag. vnica, de vit. & honest. Cleric. num. 224.* Marant. *d. cons. 99. num. 3. & 4.* Guttier *pract. quæst. lib. 1. q. 3. num. 15.* vbi post Mattienz. dicit, hunc esse casum mirabilem, quo res non transit cum suo onere; atque vt *suprà* dictum fuit, reintegratio concessa Rectori debet abolere, quicquid post alienationem gestum est in præiudicium Ecclesiæ,

33. Aut verò solutiones prætenduntur factæ à Rectore & tunc nec etiam præiudicant, cùm Rector non potuerit tollere priuilegium libertatis Ecclesiæ: nô enim est personale beneficium; sed ipsi ordini ecclesiastico, & ipsis bonis Ecclesiarum concessum, cui gesta priuatorum præiudicare non possunt: & in hoc casu opus fuisset assensu Summi Pontificis, vt dictum fuit, & notatur à Castr. *cons. 423. n. 2. lib. 2.* Ceual. *comm. contra commun. q. 899. num. 107. ad fin.* & Modernus Rector,
34. quatenus soluisset; non inde tamen priuatus censetur sua immunitate ab hisce collectis, & oneribus, quæ de iure sibi competit ad text. *in l. Voluntariè. C. de excus. tutor.* Alex. *cons. 33. n. 2. vers. Sed ea mihi. lib. 5.* Castr. *d. cons. 423. n. 2.* Natt. *cons. 447. n. 16.*

Et ita bis diligenter examinato articulo resolutum fuit,

R. P. D. BVRATTO.

Leodien. collectarum, *Lunæ, 19. Aprilis, 1619.*

ARGVMENTVM.

Equites Hierosolymitani non tenentur ad solutionem collectarum à Clero, & Episcopo absque Papæ scientia impositarum, etiam ex casibus improuisis, & ineuitabilis, ac communis, & publicæ necessitatis, & vtilitatis.

SVMMARIVM.

1 *Collectæ imponi non possunt, nisi subiectis ratione personarum, vel bonorum.*
2 *Hierosolymitanorum Equitum Ordinis exemptiones, & immunitates: & n 4.*
3 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*
5 *Dominium ciuitatis Leodiensis, ac Comitatus Lossensis, necnon iurisdictio spiritualis, & temporalis spectant ad Episcopum.*
6 *Exempti tenentur ad collectas ab Vniuersitate absque Papæ scientia impositas, ex inopinatis & improuisis casibus, qui celeritate expostulant, & moram non patiuntur, nisi verba exemptionum sint vniuersalia, & apta comprehendere etiam huiusmodi casus: & n. 7.*
8 *Gratia concessa ob benemerita, sicuti non venit sub reuocatione; ita etiam nec sub limitatione, quia transit in contrarium, & titulum onerosum.*
9 *Exemptis collecta, & onera ex causa magnæ necessitatis, vel publicæ vtilitatis imponi non possunt, nisi quando huiusmodi necessitati imminenti aliter prouideri non potest.*

DECISIO CV.

IN decisis sub die 19. Martij 1604. coram Reuerendissimo Attrebatensi, steterunt DD. videlicet, Commendatorem Hierosolymitanum Leodiensem non teneri ad collectas (vt supponitur) impositas per Serenissimum Principem, & Clerum secundarium. Et inter cæteras rationes dictæ resolutionis placuerunt sequentes; videlicet, primò, quòd huiusmodi impositio sit nulla ex defectu iurisdictionis, & authoritatis, 1.
cùm non possint imponi non subiectis ratione personarum, vel bonorũ, vt firmatur *in d. decis.* & est notissimum. Quòd autem nec idem Episcopus, nec Clerus aliquam habeant iurisdictionem super personis, nec 2.
bonis ordinis Hierosolymitani, indubitatum est: nam vltra immunitatem, & exemptionem Iulij Papæ II. de qua *infrà*, illa fuit etiam non solùm in genere, vt vniuerso; sed in specie concessa, tam personis, quàm bonis amplissima à quacunque iurisdictione, non solùm Ducum, & Regũ; sed etiam Episcoporũ, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & quorumcunque Prælatorum, cum susceptione immediata dicti Ordinis, & illius bonorum, (vt præfertur,) sub protectione sanctæ Sedis apostolicæ, ac expressa inhibitione de non exercendo in personis, vel bonis aliquam iurisdictionem, vt in Literis apostolicis Summorum Pontificum, videlicet, Clementis VII. per Pium IV. innouatis & confirmatis, & exinde Pij V. Gregorij XIII. & XIV. & nouissimè Clementis VIII. & S. D. N. quarum verba, & clausulæ accuratè perpenduntur per Decian. *in cons. 51. vol. 3.* & præsertim *num. 7.* Quod consilium 3
secuta est Rot. *in alia resolutione* coram dicto Reuerendissimo Attrebatensi: quibus ponderationibus nihil

hil addi posse videtur. Excipiuntur solùm dictæ Religionis Ordinarij, tam spirituales, quam temporales, quæ exceptio magis firmat regulam in omnibus aliis non exceptis.

4. Secundò, quia dicto Ordini Hierosolymitano, necnon personis, & bonis, tam in genere, quàm in specie (vt præfertur) concepta fuit per eosdem Summos Pontifices immunitas, & exemptio ab omnibus exactionibus, passagiis, & gabellis, datiis, & in specie collectis, cum verbis, nedum generalibus; sed vniuersalibus, & à quolibet onere personali, seu mixto ordinario, vbicunque, & ex quacunque causa imposito, vel imponendo, vt in dictis Litteris Pij. IV quarum Literarum verba latissimè ponderantur per Decian. *d. cons.* 51. *à num.* 19. *vsque ad num.* 24. & in specie nostra considerari possunt illa verba, & cuiusuis alterius oneris, & ex quacunque causa, & alia prohibitiua de exigendo quascunque collectas, vel contributiones alicui quouis modo, à quibus omnibus extractionibus omnia dictæ Religionis bona liberata fuerunt, cum inhibitione quibuscunque Dominis, tam spiritualibus, quam temporalibus huiusmodi exactionum, & sunt pluries repetita, literæ sunt concessæ motu proprio, cum clausulis fortissimis derogatoriarum derogatoriis, necnon sublata: & ita quòd de subreptionis, vel obreptionis, aut intentionis defectu notari, & impugnari non valeant, quarum clausularum virtus, & efficacia, quæ, qualis, & quanta sit, notissimum est, nec videtur repetendum.

5. Quibus stantibus, sublatum est fundamentum Cleri secundarij super sententia Consistoriali Pauli II. anno 1495. declarante plenum, & integrum dominium ciuitatis Leodiensis, ac Comitatus Lossensis, spectare ad Episcopum, necnon iurisdictionem, tam spiritualem, quam temporalem, & super concordia inita inter D. Episcopum, & Clerum secundarium de anno 1565. ac super deliberationibus consiliorum trium statuum super huiusmodi collectis, ac contributionibus Cleri secundarij, & Commendæ Hierosolymitanæ, necnon & testibus, de quibus *in Summario d. Cleri.* Quæ omnia fuerunt nouiter exhibita virtute compulsorialis Rotalium: nam dictæ Literæ apostolicæ Clementis VII. Pij IV. & aliorum Summorum Pontificum, abstulerunt omnem iurisdictionem & superioritatem, tam Episcopo, quàm quibuscunque aliis ratione personarum, & bonorum, vt *suprà* dictum est, & etiam quamcunque obseruantiam longissimam, & præscriptionem, necnon possessionem, & quasi in contrarium. Ex quibus resultat nullitas dictæ concordiæ respectu dicti Ordinis, quatenus in illa comprehenderetur; qui tamen, iuxta dictarum Literarum formam nunquam censetur comprehensus, nisi sit expressè nominatus; & quando non est nominatus, redditur immunis, & exemptus, vt in dictis Literis.

6. Non obstat, quòd ordo Hierosolymitanus non possit, prætextu dictarum Literarum apostolicarum, euitare solutiones, & contributiones collectarum, & onerum impositorum, & quæ quotidie ex inopinatis, & improuisis casibus, vel ratione bellorum, vel incursionis hostium imponuntur: qui casus præuideri non possunt; nec illis prouideri mediante recursu ad Summum Pontificem, cùm celeritatem expostulent, & moram non patiantur, iuxta notata per scribentes; & præsertim Alexand. Ias. & Ripa *in l. Si ex toto.* §. 1. *de legit.* cum allegatis, &

7. agatur de communi, ac publica vtilitate, & necessitate. Nam vltrà quòd istud non tollit defectum authoritatis, & iurisdictionis, de quo *suprà*, responsum fuit primò, quòd conclusio, de qua *in dicta l.*

Ex toto. §. 1. non procedit, quando verba sunt vniuersalia, & apta comprehendere etiam huiusmodi casus. Alex. *cons.* 30. *num.* 3. *vers. Nec obstat.* & *num.* 14. *vol.* 5. Ripa. *in l.* 1. *n.* 51. *ff. de vulg. & pupill.* Paris. *cons.* 68. *num.* 17. *& seq. vol.* 1. Cephal. *cons.* 158. *num.* 9. Apostill. Ad Alex. *dicto cons.* 30. Decian. *d. cons.* 51. *n.* 22. latè Natt. *cons.* 63. *n.* 11. *& seqq. & ferè vsque ad finem*: & *cons.* 397. *n.* 4. Rol. *consil. n.* 33. *& seqq. vol.* 1. Et faciunt latè scripta per Aym. de verbis vniuersalib. præsertim repetitis in materia iurisdictionis, *cons.* 294. *n.* 1. *cum plurib. seqq.* vbi, *præsertim num.* 5. *&* 6. quando verba vniuersalia sunt negatiuè concepta, & reiterata, & *cons.* 308. *per tot.*

Quòd autem in proposito verba sint vniuersalia, & plusquam apta comprehendere *suprà* demonstratum est: & patet ex lectura dictarum Literarum apostolicarum Pij IV. & præsertim ibi: *& cuiusuis alterius oneris, & ex quacunque causa.* & ex aliis verbis, ibi: *Seu alias quascunque collectas, vel contributiones.* & ibi: *A quibus omnibus exactionib. & ex aliis diuersis partib. omnium dictarum Literarum apostolicarum.* & latè ponderatis per Decian. *vbi suprà.*

Secundò, quòd cùm dicta exemptio fuerit concessa ob benemerita dicti Ordinis, vt in dictis literis apostolicis, & ponderat Paris. *cons.* 44. *num.* 20. *lib.* 4. & latè Decian. *d. cons.* 51. *num.* 24. *vers. Septimò, considero.* Sicuti non venit sub reuocatione, ita etiam nec sub limitatione: quia transit in contractum, & titulum onerosum. Caccialup. *in repet. l. Omnes populi ff. de iust. & iur. num.* 181. *in* 7. *quæst.* & *num.* 182. cum aliis per Decian. *d. cons.* 51. *num.* 24. 25. *& præsertim num.* 27. post Natt. *cons.* 397. *n.* 10. *& seqq.* vbi sic respondet notatis *in d. l. Si ex toto.* 8.

Tertiò, non displicebat responsio, quòd notata *in d. l. Si ex toto.* non procedunt, nisi quando necessitati, vel publicæ vtilitati imminenti non potest prouideri, nisi etiam exempti soluant, vt ex Aretin. *in d. l. Si ex toto.* Natt. *d. cons.* 63. *num.* 21. vbi, quòd hoc fundamentum valdè eum mouet, adeò vt hanc partem intrepidè teneat, iunctis præsertim verbis latissimis, & clausulis exuberantibus, quæ in indultis istis leguntur: & comprobat Decian. *d. cons.* 51. *num.* 13. & sunt verba text. *in cap. Aduersùs. de immunit. Eccles. in vers. Verùm, vbi laicorum non suppetunt facultates.* qui textus loquitur etiam in casu necessitatis: & nihilominùs vult, Summum Pontificem consulendum esse. In casu isto non verificatur, quòd dictis necessitatibus sine contributione commendæ prouideri non potuerit, imò ex datis *in Summario pro Clero* videtur resultare contrarium, quòd contributio commendæ esset multùm tenuis, prout etiam quòd prætensæ collectæ non tantam requirunt celeritatem, quin possit haberi recursus ad Summum Pontificem, præsertim cum pecuniæ capiantur ad interesse, seu censum, & deinde fiat repartitio pro contributione, cum temporis dilatione ad soluendum, vt ex retrotractis deprehenditur, & consideratum etiam fuit coram Reuerendissimo Attrebatensi. Alia non fuerunt visa Dominis indigere responsione. 9.

Et ita decisum, vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Rauennaten. emphyteusis, Veneris, 28. *Maij,* 1631.

ARGVMENTVM.

Causa, in qua agitur de bonis ratione directi dominij spectantibus ad Ecclesiam, est

cognoscenda omninò à Iudice ecclesiastico; etiamsi agatur inter solos emphyteutas, & super solo dominio vtili; egregiè resoluitur, & exemplis illustratur.

SVMMARIVM.

1 *Causa, in qua agitur de bonis ratione directi dominij ad Ecclesiam spectantibus, dicitur omnino ecclesiastica, & ab ecclesiastico Iudice, non autem laico definienda.*

2 *Laici nihil statuere possunt circa bona ecclesiastica ex defectu iurisdictionis, & potestatis.*

3 *Forum sortiri, & statutis ligari, paria sunt.*

4 *Dominium directum est connexum, & complicatum cum vtili, imò & eidem prædominans; & dominium vtile est verè, & propriè vna, & eadem res cum directo, & eius naturæ, vt directum semper sequatur, sicuti incrementum alluuionis.*

5 *Bona ecclesiastica neque indirectè subiici possunt iurisdictioni, & iudicio laicorum.*

6 *Iuspatronatus laicorum, licèt non sit propriè spirituale; est tamen spiritualitati annexum: & ideò super illo iudicat solùm Iudex ecclesiasticus.*

7 *De possessione rei spiritualis cognoscit solùm Iudex ecclesiasticus, quemadmodum de ipsa proprietate; non autem laicus.*

8 *Inter dominium directum, & vtile, est maior connexio, & complicatio, quam inter proprietatem, & possessionem.*

9 *Causa decimarum, quæ datæ sunt in feudum sæcularibus, discutienda est coram Iudice ecclesiastico.*

10 *Possessorium matrimonij definiendum est à Iudice ecclesiastico; quamuis agatur inter personas merè laicas.*

11 *Emphyteutæ Ecclesiæ non tenentur ad collectas, & onera realia per statuta laicorum, super rebus, & bonis imposita.*

12 *Dominium vtile vassalli subiicitur, & famulatur directo dominio domini principalis.*

13 *Laicus socius Clerici sequitur forum eiusdem Clerici.*

14 *Maior consors pupilli, aut minoris, gaudet priuilegiis ipsius pupilli, & minoris.*

15 *Ecclesiæ expedit habere magis vnum emphyteutam, quam alium.*

DECISIO CVI.

SEntentiam latam extra Curiam, Domini dixerunt vitio nullitatis ex defectu iurisdictionis laborare: promulgata enim fuit in foro, & Tribunali laicali; & tamen cùm ageretur de bonis ratione directi domi-
1. nij spectantibus ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Cosmedin, causa erat omninò ecclesiastica, & ab Ecclesiastico iudice; non autem à laico definienda, *cap. Decernimus. extr. de iudic. cap. Bene quidem. cap. Denique. distinct. 96. cap. Continua. cap. Relatum. c. Si quæ causæ. cap. Placuit. il 2. 11. quæst. 1.* in qua quæstione per totam Gratianus congerit decreta ad hoc spectantia ex sacris Conciliis, & Summorum Pontificum rescriptis desumpta: & *in d. c. Placuit. desumpto ex Concil. Carthaginen III.* habetur, quòd etiam Apostolus huiusmodi causas ad Ecclesiam deferri, atque ibi determinari præcepit: & de veritate huius conclusionis nullus vnquam orthodoxus dubitauit: & si qui ausi sunt impugnare, meritò semper ab Ecclesia fuerunt damnati, prout de Marsilio illo Paduano sub Paschali II. tradit Cardin. Turrecrem. *in Summa eccles. lib. 4. par 2. c. 37.* qui super hoc refert extare Extrauagantem Ioannis XXII. quæ incipit: *Licèt.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. vers. In hoc proculdubio.* Bannes *in 2. 2. quæst. 65. artic. 1. vers. Item Christus.* Cardinal. Bellarmin. *controuers. tom. 2. tit. de Cleric. cap. 24. ante vers. Quinta propositio.* Quemadmodum enim laici quid- 2.
quam statuere non possunt circa bona ecclesiastica, ex defectu iurisdictionis, & potestatis, *dicto cap. Benè quidem. cap. Si Imperator. 96. distinct. cap. Laicis. 16. quæst. 7. cap. Cùm laicis. extr. de rebus Eccles. alien. vel non.* in quibus locis habetur, quòd laicis, etiam Religiosis, obsequendi necessitas relicta est, non authoritas imperandi, nullàque de rebus Ecclesiæ disponendi attributa est potestas; & in his, quæ ad Ecclesiam spectant, discere debent, non docere, *cap. Clericus. & cap. fin. de immunit. Eccles. in 6.* vbi statuentes ipsi, anathematis pœna feriuntur, *cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ. de constit.* Ita nec etiam super illis ius dicere, & sententiã proferre posse, non est ambigendum: paria enim sunt, 3.
forum sortiri, & statutis ligari. Gloss. *in c. Quod Clericus. de foro compet.* Dec. *in dicto c. Eccles. Sanctæ Mariæ. num.* 18. Alexand. *cons. 211. n. 5 in fin. lib. 2.* Rimin. sen. *cons. 268. n. 13. lib. 2.* Beros. *cons. 65. n. 99. lib. 1.* Surd. *cons. 2. n. 14. in fin. & cons. 358. n. 26. ad fin* & ad propositum Thesaur. iun. *quæst. forens. lib. 2. cap. 15 num. 12. in fine.*

Idque procedit, etiamsi causa inter solos emphy- 4.
teutas agatur, & super solo dominio vtili, quod penes laicos existit: quoniam dominium Ecclesiæ cùm sit connexum, & complicatum cum vtili, imò & eidem prædominans, sitque dominium vtile verè, & propriè vna, ac eadem res cum dominio directo, & eius naturæ, vt directum semper sequatur, sicuti incrementum alluuionis, & insulæ, vt dixit Oldrad. *cons. 440. num. 7. vers. Et ideò rectè.* quem sequitur Surd. *cons. 57. n. 23. vers. Et propterea.* & subiectum bonorum materialiter sit semper, & perpetuò ecclesiasticum; non potest ab ipso dominio directo, saltem actualiter, separari do- 5.
minium vtile; nec ideò indirectè bona Ecclesiarum subiici iurisdictioni, & iudicio laicorum, *cap. Quanto. c. Cæterum* & ibi Canonistæ, *de iudic.* Cardin. *cons. 2. n 2. vers. Itò in hæreditate.* Campeg. *inter cons. Albert. Bruh cons. 2. num. 34. sub vers. Præmitto tertio.* & alios congessit, & sequuta est Rota, accerrimè examinato articulo, sublatisque contrariis argumentis, *in Romana Domus de Scappucciis,* 19. Ianuarij, 1611. coram Reuerendissimo Domino meo Decano: & quoties casus contigit, semper eam postea sequuta est, vt *in decis. 472 par. 2. recent.* & penes Pacific. de Saluiano *decis. 239. n. 6. & in Romana de Schiãchis,* 28. Aprilis, 1617. coram Eminentissimo Domino Cardinali Pamphilio, impress. post Modern. Mantuan. *controuers. forens. cap. 12. n. 67. & aliàs* sæpiùs. Et ab hac opinione difficile esse recedere, monet Gratian. *discept. forens. cap. 447. num. 21.*

Ita ratione huiusmodi connexionis, licèt iuspa- 6.
tronatus laicorum, non sit propriè spirituale: attamen, quia est annexum spiritualitati, ideò super illo iudicat solùm Iudex ecclesiasticus, *cap. Quanto, de iudic.*

Et possessio rei spiritualis, licèt sit merè temporalis, 7.
& laicalis; attamen etiam de possessione solùm cognoscit Iudex ecclesiasticus, quemadmodum de ipsa proprietate, non autem laicus, cùm qualitas spiritualitatis, qualitatem temporalitatis absorbeat, & ad se trahat. Beros. *in rubr. de iud. n. 51.* Crauet. *cons. 258. n. 8.* Roland. *cons. 12. n. 35. & sequentib. l. 2* Valasc. *cons. 93. n. 3.* Menoch. *de recuper. remed 15. n. 405. & sequentib.* Couar. *pract. q. c. 35. n. 1.* Guttier. *canon. qq. c. 34. n. 26. & seqq.* latè Azor. *inst. moral. par. 1. l. 5. c. 14. q. 3.* Duard. *ad*

Bullam Cœn.lib.2.can.35.q.19.num.47. Pur.*decis.*361. *lib.*2.*in antiq.* Certum est autem, maiorem connexitatem, & complicationem esse inter dominium directum, & vtile, quàm sit inter proprietatem, & possessionem, vt per Berof. *in d.cap.Quæ in Ecclesiarum, num.13 de constit.*

8.

9. Itidem causa decimarum, quæ datæ sint in feudum sæcularibus, discutienda est coram Iudice ecclesiastico: licet enim dominium huiusmodi decimarum, scilicet, fructuum illorum, omnino spectet ad laicos, & feudum censeatur sæculare; tamen, quia oritur, & dependet à iure spirituali, & ecclesiastico, non potest Iudex laicus de illis cognoscere. Federic.de Sen.*cons.*245. *num* 1.Azor.*instit.mor.part.*1.*lib.*7.*cap.*39.*q.*3. Monet. *de decim cap.*8.*q.*1.*n.*15.Fagund.*super precept.Eccles. precept.*5.*lib.*3.*cap* 5.*n.*5. vbi Couarr. Rupel. & alios contrarium sentientes refellit.

10. Prout & possessorium matrimonij, quamuis agatur inter personas merè laicas, quia habet admixtam causam, & titulum spiritualitatis, definiendum est à Iudice ecclesiastico. Couarr. *de spons.part.*2.*cap.*7.§.6. *num.*8. *& cap.*8.§.12. *num.*3. Valasc. *dict.consult.*93. *num* 2. *ad medium, vers. Et in causa matrimoniali*, latè Molin. *de ritu nupt. lib.* 2. *different.*10. *num.*19. *& seqq.*

11. Eodemmum (quod fortius etiam videtur) ratione pariter connexitatis dominij vtilis cum directo, emphyteutas Ecclesiæ non teneri ad collectas, & onera realia per statuta laicorum, super rebus, & bonis imposita, censuerunt grauissimi Auctores, & originaliter dixit Bart.*in l.Priuata, num.*2. *C.de excus.mun. lib.*10. Ias. *in Authent. Quas actiones, num.*42. *C.de sacros. Eccles.* Ripa *in tract.de pest. tit. de priuileg. ad conseru.vbert.num.*124. latè Petr.de Vbald. *in cons.*2. *post tract.de collect.per tot.* Silu.*cons.*9.*per tot.* M.Ant.Eug. *cons.*96.*num* 23.*lib.*1. D. Fachin. *controu.iur.cap.*91. *lib.*1.Menoch.*cons.*444.*num.*27. Ruin.*cons.*114.*n.*10. *vers. Item nota quod,lib.*5.Remig.Gonny *de char.subsid.q.*61.*num.*29 *&* q 59 *num* 31.Odd.*cons.*70.*per tot. & præsertim. n.*31. vbi testatur, hanc opinionem esse veriorem, solidioribúsque rationibus fundatam, necnon magis æquam, & securam: *& num.*40.ait, hanc dici posse communem opinionem, cùm Bartholum, & alios grauissimos iuris sectatores habeat. Bursat. *cons.*42. *num.*22. *l.*1. & videtur etiam admisisse Rota *in dicta Romana domus de Scappucciis* coram R. D. meo Decano.

12. Et præter motiuum connexionis concurrit etiam prærogatiua qualitatis, & subiecti ecclesiastici: hoc enim dominium vtile vasalli subiicitur, & famulatur directo dominio Domini principalis. Alciat. *in l. Si quis.in* §. *Differentia n.*12.*vers.Aliud est.& ibid.*Zas. *num.*22 *ff.de acqu.possess.* & benè per Surd.*d.cons.*57. *num.*23.*vers.Et propterea.* Et in proprietate, tanquam in prima causa, inseparabiliter inhæret, sine qua nec subsistere potest: vnde meritò dominium directum, cùm sit ecclesiasticum, tanquàm dignius, & potentius debet trahere ad suum Iudicem, & forum discussionem super dominio vtili: quia semper, vt dictum est *supra*, hoc dominium vtile residet in materia, & in re ecclesiastica, velut in suo subiecto; quemadmodum,

13. hac eadem ratione prærogatiuæ circa competentiam fori, compertum est, quòd laicus socius Clerici sequitur forum eiusdem Clerici. Bart. *in l.fin. n* 15.*ad fin. ff.de colleg.illic.*Aret.*cons.*19 *num* 24.*vers. Secundum esset dubium.in fin.*Surd.*cons.*212 *num.*3. *& cons.*396. *num* 16 *&* 18.

14. Et maior itidem consors pupilli, aut minoris ratione iuris consortij gaudet priuilegiis ipsius pupilli, & minoris.*l.Si communem ff.Quemad.seruit amitt.* Afflict. *decis.*213. Franch.*decis.*269. *num.*1. Odd.*de restit. in*

Tamburinij tom. III.

*int.part.*1.*quest.*46.*art.*10 *num.*35.síque aliter in hoc casu, vbi agitur etiam solùm de dominio vtili emphyteutæ, diceremus, sequeretur præiudicium ipsius Ecclesiæ, cui expedit habere magis vnum emphyteutam, quàm alium. Ita Berof. *in d. cap. Quæ in Ecclesiarum. num.*9. *de constit.* & Ruin.iun.*num.*12. Becc. *cons.*3. *num.*61. *&* 62.*lib.*1. & *in dicta decisione Romana de Scappucciis*, coram Reuerendissimo Domino meo Decano luculenter, & doctè ponderatum fuit. Et ita, vtraque parte informante, pro nullitate resolutum fuit.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

*Romana legati pij, Veneris,*4. *Februarij*, 1628.

ARGVMENTVM.

Testamentum factum à Conclauistis post signatam supplicationem facultatis testandi, ante tamen expeditionem Literarum, an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Gratia sola signatura perficitur.*

2 *Gratia Principis fit simplici verbo*, statim; *& gratia perfecta est, antequam Literæ expediantur; quamuis probatio eius non possit fieri per testes, sed per ipsas Literas iam absolutas & expeditas.*

3 *Literæ expeditæ habent vim probationis, quòd gratia facta fuerit sub die datæ supplicationis.*

4 *Gratia, quoad executores, non dicitur perfecta absque Literis, sed recipit robur ab expeditione Literarum.*

5 *Regula de non iudicando iuxta formam supplicationis, habet locum tantùm quando agitur de canonizanda gratia.*

6 *Priuilegium concessum certo generi personarum, sufficit, quòd priuatim fuerit notificatum.*

7 *Statutum factum per Priores cum consilio prudentum, si in scriptis redigatur, non est necessario publicandum.*

8 *Decretum factum in Congregatione Sanctissimæ Inquisitionis, habetur pro publicato.*

9 *Scientia probatur coniecturis, & præsumptionibus.*

10 *Priuilegij scientia non requiritur, quando conceditur per modum statuti, & constitutionis; secus, quando conceditur per modum rescripti.*

11 *Priuilegio generali renunciatum non censetur per impetrationem priuilegij particularis.*

12 *Priuilegium concessum Conclauistis fauet etiam non descriptis in ipso priuilegio.*

13 *Priuilegium concessum Conclauistis censetur concessum causæ, non personis, vel rei.*

14 *Priuilegium concessum studentibus in Romana Curia, de percipiendis fructibus beneficiorum in absentia, dicitur concessum causa studiorum, non personæ, vel rei.*

15 *Executor nominatus ad distribuendum bona in pauperes, non potest vnum tantum nominare: secùs si dictum sit, quod distributio fiat pro anima testatoris.*

16 *Paupertate in iudicanda, religioni indicantis plurimum tribuitur.*

17 *Executor datus ad aliquem nominandum, si intra annum non nominet, nominatio deuolu-*

tur ad Ordinarium ; dummodo praecedat monitio.

18 *Executio pro bonis habitis per Procuratorem, fieri non potest contra ipsum; sed contra principalem,*

Decisio CVII.

Frater Vincentius Anetoldus miles Hierosolymitanus Praefectus cubiculi Illustrissimi Domini Cardinalis Burghesij, & eiusdem Conclauista, fecit testamentum post signatam supplicationem facultatis testandi concessam à S.D.N. Conclauistis, ante tamen expeditionem Literarum: & cùm A.C. pronunciauerit super validitate testamenti, quaesitum fuit de iustitia illius sententiae, quae potissimùm pendet à tribus. Primò, vt videatur, an praedicta supplicatio signata sufficiat. Secundò, an dicti Priuilegij, siue facultatis adfuerit sufficiens notificatio, quae habeat vim publicationis. Tertiò, an constet, dictum Equitem illius notitiam habuisse, ita vt eo vsus fuerit.

1. Et quantùm attinet ad primum, cùm supplicatio fuerit porrecta, & signata, gratia dicitur perfecta: quia solo verbo Papa facit gratiam *cap. Quidam*, & *ibi* Butr. *num.* 10. Imol. *num.* 8. *& seq. de renunc.* Cassad. *decis.* 1. *eod. tit. num.* 6. *vers. Sed prius.* Caput. *decis.* 88. *n.* 4. *part.* 3. Put. *decis.* 94. *num.* 1. *&* 2. *in correct.* Sarnen.
2. *in regula de infirmit, qu.* 18. Bald *in l. Si quam per calumniam. num.* 5. *C. de Episc. & Cler.* vbi, quòd gratia Principis fit simplici verbo, *statim*; & gratia perfecta est, antequàm Literae expediantur, quamuis probatio eius non possit fieri per testes, sed per ipsas Literas iam expeditas, & absolutas. Rota *decis.* 87. *num.* 1. *&* 2. *ac seqq. de rescript. in antiq.* Mant. *dec.* 355. *num.* 2. Seraph. *decis.* 775. *num.* 2. Rot. *decis.* 585. *num.* 2. *part.* 1. *in recent.* Et ista est communis opinio, vt per Celsum Vgonem *in cons.* 16. *num.* 6. *vers. Quibus vnico.* Et ideò praedicta gratia, cùm Literae fuerunt postmodum expeditae, satis probatur, vt ex mente praedictorum Doctorum dicit Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 7.
3. *num.* 55. *vers. Pro contraria autem sententia.* Et sic expeditio dictarum Literarum habet vim testimonij, & probationis, quòd sub die datae supplicationis fecerat gratiam Conclauistis, *Auth. de rapt. mul. quae rapt. nub. coll.* 10. *in fin.*

Neque obstat, quòd ipse Molina *vbi suprà*, *n.* 51. *& seqq.* teneat contrarium: quia, vt patet ex praedictis, loquitur contra communem opinionem: dum verò
4. nititur authoritate Rotae *in decis.* 458. *in nou. quae est* 20. *num.* 5. *de concess. praeben.* & est eadem in hac parte *cum decis.* Aegidij 110. *incip. Praesumitur prouisio. num.* 6. *vers. Circa secundum. cum seqq.* minùs officit: nam Rota loquitur ad effectum, quod executor censeatur nominatus: in supplicatione enim nominantur executores in genere; & pòst per partes nominantur executores, qui in literis exprimuntur, vt in dictis decisionibus: & explicat Garz. *de benef. part.* 6. *cap.* 2. *num.* 1. *& seqq.* post alios, quos allegat: vnde nil mirum, si ante expeditionem Literarum quoad executores gratia non dicitur perfecta; sed recipit robur, quoad executores ab expeditione Literarum, vt benè
5. declarat Oldrad. *cons.* 320. *numer.* 9. Dum verò idem Molin. mouetur ex regula *de non iudic.* iuxta formam supplicationis, illa regula non applicatur ad casum: quia tunc demum locum sibi vindicat, quando agitur de canonizanda gratia, & sic obiectum procederet, si hodie Literae non essent expeditae, & praetenderetur testamentum canonizari ex sola supplicatione signata, non autem simplex absolutoria. Mantic. *decis.* 355. *num.* 2. Seraphin. *decis.* 775. *num.* 3. Cùm hodie verò Literae sint expeditae, cessat omnis amaritudo.

Quantùm attinet ad secundum, an dicti priuilegij fuerit sufficiens notificatio, quae habeat vim publicationis, pro resolutione huius articuli dicebant Domini, quòd licèt lex generalis egeat publicatione, vt innotescat omni populo; tamen cùm agatur de priuilegio concesso certo generi personarum, sufficit, quòd priuatim fuerit notificatum. Bald. *in l. Leges, vt generales, n.* 2. *vers. Et hoc est benè.* vbi expressis verbis dicit, quòd solùm leges generales, vel generalia statuta indigent publicatione. Sequitur Fulgos. *ibid. num.* 1. Castren. *n.* 1. *in fin.* vbi, quòd sufficit scientia, *C. de legibus* Rom. *cons.* 453. *col.* 2. *vers. Sed his rationibus. vbi*, quòd etiamsi verba sonarent, vt publicatio generaliter fieret; tamen si est lex priuata, sufficit, quòd illis priuatis personis, ad quos spectat, fiat nota: quia ista est mens legislatoris. D. meus Ludouicus Carbo *de legibus, lib.* 3. *disp.* 7. *col.* 5. *vers. Postremo priuata lege.* In proposito autem Conclauistae praesentarunt supplicationem, quae fuit signata, & (vt moris est) eidem restituta pro expeditione Literarum ad probationem. Vnde inficiari non potest, quin ista signatio supplicationis, & restitutio habeat vim notificationis particularis, cùm (vt *supra* dictum est) ex Castrense sufficiat sola scientia: & benè fuit dictum Angel. *in Auth de non elig. sec. nub* §. *fin. in fin.* vbi, quòd si fit aliquod statutum per Priores cum consilio prudentum, & inde scriptura sumatur, non est necesse, quòd publicetur per banna: & dictum Angel sequitur Alex. *in cons.* 39. *n.* 4. *vers. Modo subditur. lib.* 3. Roland. *cons.* 99 *n* 37. *vol* 2. Rimin. iun. *in cons.* 472. *n.* 30. *col* 4. Franc. Cossius *dec. Senen. in repet. c. Cognoscentes. in fin. de Const.* Rot. sequendo dictum Angel. *in dec.* 578. *n.* 2. *part.* 1. vbi, quòd per praedicta decretum factum in Congregatione Sanctissimae Inquisitionis habetur, pro publicato. Vnde, cùm Papa fecerit gratiam, & illa postmodum fuerit redacta in scriptis, ex quo fuit facta supplicatio, & signata, ex praedictis videtur dicendum, quòd non egeret alia publicatione, vel notificatione. 6. 7. 8.

Quantum attinet ad tertium, an Eques habuerit notitiam dicti Priuilegij, ita vt dicendum sit eo vsum fuisse, visum fuit affirmatiuè respondendum attenta qualitate facti, & circunstantiis; Conclauistae enim institerunt pro dictis priuilegiis, & praedictus Eques erat ex principalioribus Conclauistis, & in suo testamento generaliter disposuit de omnibus bonis vigore quarumcunque facultatum, & priuilegiorum sibi tam à Sanctiss. D. N. Vrbano VIII. nuper concessorum, quàm ab aliis praedecessoribus Romanis Pontificibus, ac etiam vigore quarumcunque facultatum sibi de iure, vel aliàs quomodolibet competentium, quibus omnibus facultatibus se velle vti declarauit omni modo meliori. Ex hoc enim satis patet, quòd de omnibus bonis disposuit. Et ex hac dispositione iuncta cum aliis *supra* ponderatis oritur euidentissima coniectura, quòd habuerit scientiam dictorum priuilegiorum, cùm scientia probetur ex coniecturis, & praesumptionibus. Ripa *in l. Qui Romae.* §. *Duo Fratres. num.* 50. *ff. de verb. oblig.* Paris. *cons.* 91. *num* 47. *lib.* 2. Aym. *cons.* 193. *num.* 6. *vers. Contrarium.* Vltrà quòd non videbatur requiri scientia priuilegij, quando conceditur per modum statuti, & Constitutionis: licèt secùs sit, quando conceditur per modum rescripti, vt distinguendo firmat Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disput.* 36. *num.* 6. *&* 3. vbi affert rationem differentiae. 9. 10.

Non obstat, quòd Eques obtinuit priuilegium de disponendo pro quinta parte, & quod in Literis postea expeditis non fuit descriptus in numero Conclauistarum: qua ex dicta facultate disponendi de quinta parte non censetur renunciatum facultati generali disponendi. *cap.* 1. *de rescript.* Feder. de Sen. *cons.* 233. 11.

in

in princ.num.2. vers. Et primò, quòd non sit. qua vsus fuerit, cùm generaliter dispofuerit. Nec ex hac impetratione censendum est, non habuisse scientiam priuilegij, cùm præsumptio stet in contrarium ex dictis. Alias enim, si voluisset se restringere ad facultatem disponendi de quinta parte, verisimile est, quòd de ea solùm disposuisset, & non de omnibus bonis: & in omnem euentum, vt etiam dictum est, cùm agatur de priuilegio per viam statuti, non requirebatur scientia, idcóque sufficiebat, quòd stante dicto priuilegio, de
12. omnibus bonis disponeret, prout disposuit. Et ad non descriptionem ipsius Equitis in priuilegio dictum fuit, parum referre: quia cùm verè fuerit Conclauista in Curia illorum, qui non curatunt, ipsum describi, non potuit illi afferre aliquod præiudicium, cùm gratia sit facta Conclauistis; & nominatio Conclauistarum non stat propterea restrictiuè ad nominatos, sed fauet Conclauistis, cùm, vt dictum est priuilegium sit con-
13. cessum Conclauistis, & sit causæ, non personis, vel rei Oldrad. *cons.* 117. quod duplicatur *cons.* 322. *circa fin.*
14. vbi quòd priuilegium concessum studentibus in Romana Curia, de percipiendis fructibus beneficiorum in absentia, dicitur concessum causa studiorum, non personæ, vel rei.

Non obstat, quòd Illustrissimus, & Excellentissimus D. Princeps Burghesius à dicto Equite executor no-
15. minatus ad distribuendũ bona in pauperes, nõ potuit vnum tantùm nominare; licèt secùs esset, si dixisset, quòd distributio debuisset fieri pro anima ipsius. Barthol. *in l.1.n.1.ff.de opt.leg.* Castr. *cons.97.n.3.l.1* Quia idem Excellentissimus Princeps aliam fecit postea nominationem, & vnà cum paupere iam nominauit illius sorores. Contra quam nominationem non obstat, quòd Frãciscus primo loco nominatus non esset pauper, cùm Eques in eum iam transtulerit pensionem 23. ducatorum: quia, cùm in iudicanda paupertate re-
16. ligio iudicantis polleat ex adductis per Menoch. *de arbitr.lib.2. c.65. n.7.* satis visum fuit dictum Franciscum posse dici pauperem; prout nec contra eandem nominationem potest obiici, quòd non fuerit facta intra annum; & ideò nominatio fuit deuoluta ad Or-
17. dinarium: quia hoc esset verum, si D. Princeps fuisset monitus ad nominandum, & intra annum non nominasset: & ita loquitur text. *in c.Nos quidem. & ibi* Abb. *de testam.* Castr. *d.cons.97.num.2.lib.1.* qui, licèt in casu suo teneat contrarium propter constitutionem episcopalem, tamen hic sumus extra terminos constitutionis, quæ etiam deberet loqui de nominatione, prout est casus noster; nec sufficeret, quòd loqueretur de executione, vt declarat Abb. *in d.c. Nos quidem n.2.*

Denique non obstat, quòd sententia A.C. condemnet receptorem ad restituendum bona, & tamen posteà relaxatur mandatum contra bona Religionis: quia iudicium debuit intentari, prout fuit intentatũ, contra receptorem, ex quo nomine Religionis cepit bona tanquam spolio subiecta; & tanquam talis fuit condemnatus ad restituendũ bona: ac propterea mandatum bene fuit relaxatum contra bona Religionis, non
18. autem contra bona receptoris: quia receptor non occupauerat bona nomine proprio, vt dictum est, sed nomine Religionis; ac ideò debuit contra ipsius Religionis bona, non autem receptoris fieri executio. *l.Paulus. & l. Procurator.ff.de procur.* Signorol. *cons.* 15. *in fin.vers.Propterea prædictus.* Guido Papæ *decis.* 86. *in fin.* Alexand. *cons.* 95. *numer.* 12. *vers. Et licet.l.2.*

Et ita conclusum, negotio pluries proposito, & maturè discusso, &c.

EMINENT. D. CARDINALE Ioanne Baptista Pamphilio.

Pampilonen. præeminentiarum, Lunæ, 1. Iunij, 1609.

ARGVMENTVM.

Præscriptio quadragenaria requiritur ad auferendam præcedentiam Rectori in propria Ecclesia, & illam alteri priuatæ, & particulari personæ acquirendam.

SVMMARIVM.

1. *Præscriptio dicitur, non consuetudo, quando agitur de auferenda præcedentia Rectori in propria Ecclesia, & illa alteri personæ priuatæ acquirenda.*
2. *Præscriptio quadragenaria requiritur ad auferendum præcedentiam Rectori in propria Ecclesia, & illam alteri personæ priuatæ acquirendam.*
3. *Tempus litis deducendum est præscriptione.*
4. *Consuetudo contra ius quadragenaria requiritur.*
5. *Consuetudo confunditur alia contraria consuetudine.*

DECISIO CVIII.

De mense Aprilis anni præteriti proposui dubium, an sententiæ Rotales essent confirmandæ vel infirmandæ, quod pro illorum confirmatione fuit resolutum: sed, quia nihil fuit actum de releuantia testium remissorialium; ideò, vt agentibus pro Archipresbytero satisfacerem, supradicta die 1. Iunij, 1609. proposui dubium, an constet de releuantia dictorum testium: quod negatiuè per Dominos meos fuit resolutum. Fundamentum resolutionis fuit: quia hic non agitur de simplici consuetudine; sed de præscriptione, ex quo agitur de auferendo præeminen- 1.
tiam Rectoribus in propriis Ecclesiis de iure debitam, & illam acquirendi Archypresbytero; & sic certæ personæ priuatæ, & particulari: quo casu dicitur præscriptio, vt per Doct. *in c.fin.* & *ibi* Abbas *n.10.de consuet.* & in his terminis Ruin. *cons.155.lib.3.* & fuit resolutum *in causa Militen.præsidentiæ, 22. Iunij, 1579.* corã bon.mem. Card. Seraphino, & per consequens requiritur spatium 40. annorum, *c. De quarta.de præscript.* & dicitur in dictis decisionibus, quòd quidem temporis 2.
spatium in præsenti casu nullus ex dictis testibus disponit, deducto tempore motæ litis, prout deduci de- 3.
bet, *c.licèt ex quadam.* & *ibi* Abb. *n.3. ad fin.de testib.* Put. *decis.348.n.1.lib.2.* & fuit sæpiùs decisum.

Propterea etiam, quòd ageretur de simplici consuetudine, aut de præscriptione; attamen esset necessaria consuetudo quadragenaria: quia, cùm illa sit cõtra iuris dispositionem, secundùm quã Rectores in suis pro- 4.
priis Ecclesiis debent præcedere omnes alios, quamuis in dignitate maiore cõstitutos, requiritur spatium 40. annorum. Gloss. *in c.fin.in verb.Legitime,* & *ibi* Doct. omnes, præsertim Abb. *n.1.de consuet.* Bald. *de præscr. 5 par.5.partis principalis, q.12.n.2.* Nau. *cons.3.n.2.in fin.de censib.*

Quibus accedebat, quòd aliqui ex dictis testib. dicunt, se nescire, an actus gesti per Archipresbyterum, fuerint facti iure proprio, vel ex causa vrbanitatis: & aliqui deponunt per verbum, videtur, & sic potius iudicant: & quidem alij deponunt de simplici auditu, & vlterius adiunt aliqui testes deponentes, quòd quidem Rectores in suis Ecclesiis præcedebant Archi-

presbyterum prædecessorem huius moderni Archipresbyteri, ex quorum dictis videtur confundi allegata consuetudo, iuxta trad. per Bart. & alios *in l.2. in fin. princ. ff. solut. matr.* Aym. *cons.96. num.5. & cons.134. n.2.* cum aliis per Gabr. *de consuet concl.3. n.32.*

Et ita decisum, testes remissoriales non releuare.

EMINENT. D. CARDINALE Cauallerio.

Salernitana præcedentiæ, Lunæ, 14. Martij, 1622.

ARGVMENTVM.

Cælestini sunt antiquiores Oliuetanis, & ideò illis præcedunt.

SVMMARIVM

1 *Fatalibus non prorogatis post appellationem, sententia transit in iudicatum.*
2 *Res indicata vt inducatur, requiritur validitas, & iustitia sententiæ.*
3 *Cælestini antiquiores sunt Oliuetanis.*
4 *Præcedentia debetur Religioni antiquiori, tam de iure, quàm ex constitutionibus pontificiis: & n.5.*
6 *Subrogatum propriè non dicitur id, quod non habet easdem qualitates; & ideò neque habebit eadem priuilegia.*
7 *Præcedentia debetur iuxta consuetudinem: & si alia non adest, secundùm consuetudinem, quæ seruatur in Vrbe.*

DECISIO CIX.

PRætendebant Monachi Oliuetani, ciuitatis Salerni præcedentiam in processionibus, & actibus publicis à Monachis Cælestinis, contra quos à Vicario Salernitano sententiam fauorabilem reportauerunt de anno 1595. & hæc causa ad Rotam deuoluta, cùm in ea vsque adhuc nihil actum fuisset, iidem Oliuetani Prætendebant dictam sententiam transiisse in iudicatum, & esse exequendam: ideò proposui dubium, an constaret de re iudicata, quæ esset exequenda: & DD. negatiuè responderunt.

Quamuis enim à die appellationis, & commissionis causæ in Rota, lapsi sint viginti, & plures anni, quo
1. tempore fatalia nunquam prærogata fuerunt, adeò vt videatur intrare res iudicata, Cassador. *decis.6. n.8. de appella.* Crescent. *decis.8. num.8. eod. tit.* tamen require-
2. batur etiam validitas, & iustitia sententiæ, vt notant Doct. *in l.4. §. Condemnatum, ff. de re iudic.* Felin. *in c. Super litteris n.15. de rescript.* Card. Seraph. *dec.1123. n.6.* Rot. coram Reuerendiss. D. meo Decano *dec.574. par.1 in recent.*

In hoc autem casu multa super nullitate sententiæ ex defectu citationis deducebantur: quia in hoc aderat aliqua discrepantia. Dicebant, sententiam esse in-
3. iustam: nam Cælestini, tam respectu originis; & approbationis, extant antiquiores Oliuetanis, cùm inceperint de anno 1274. Oliuetani verò de anno 1319. vt tradit Azor. *institut. moral. lib 9. cap. 21. vers. Cælestini, & vers. Ordo Oliuetanus.* Ordo vero Cælestinorũ fuit confirmatus à Gregorio X. Ordo autem Oliuetanorum à Ioanne XII. qui fuit posteà priuatus. Roder. *quæst Regul. tom 1. q.... art.1. & 7.* Paul Morig. *de orig. omn. Relig. cap.31. & 32.* quàm etiam ratione ingressus in Ciuitatem Salerni, cùm Oliuetani admissi fuerint solùm de anno 1592. aut præcedenti 1591. Et pro parte Cælestinorum plura documenta antiquissima exhiberentur vsque de anno 1425. Vnde non docto de particulari consuetudine, aut quasi possessione præcedendi, præcedentia debebatur Cælestinis vti antiquioribus, tam de iure communi, quo antiquitas attenditur, vt respondit Collegium Bono- 4.
niense, post consilia Card. Zabarellæ *cons.1. n.20. & seqq.* & ibidem Colleg. Paduan. *cons.2. n.71.* & Colleg. Ferrarien. *cons.3 n.13.* quàm vigore Bullæ Gregorij XIII. *in nouo Bullar.16.* in qua circunscripta quasi pos- 5.
sessione, & consuetudine mandatur, vt antiquiores Confraternitates sæcularium præcedere debeant, quam constitutionem procedere in Regularibus, declarauit Sacra Rituum Congregatio in pluribus causis.

Nec Domini obstare putauerunt, quòd Oliuetani ingressi sunt in Ciuitatem Salerni in locum Monachorum Sancti Benedicti: quia benè verum esse dicebant, 6.
quòd in eorum Monasterium sunt ingressi, non autem in eorum priuilegia. Vnde, cùm ratione approbationis moderniotis haberent qualitatem diuersam à Monachis S. Benedicti, in quorum locum fuerant admissi; non poterant gaudere priuilegio præcedentiæ, quo gaudebant Benedictini, tanquàm antiquiores; ad tradita per Cephal. *consil.615. n.100. & seqq.* Dec. *cons. 19. n.135. lib....* Vnde esto, quòd Monachi Bendictini præcesserint, vt ex fide data, quæ etiam non visa fuit, esse in forma probanti non tamen illorum priuilegiũ 7.
suffragabatur Oliuetanis modernioribus contra Cælestinos antiquiores, pro quibus etiam aderat obseruantia, cùm hic Romæ præcedant Oliuetanos, secundùm quàm consuetudinem regulari deberent in aliis locis, vbi non est Particularis consuetudo, iuxta Decretum Congregationis Regularium confirmatum à Clem. VIII. fel. rec. quod fuit datum.

Et ita decisum, &c.

CORAM EODEM.

Sanctæ Agathæ Gothorum præcedentiæ, Veneris, 13. Maij, 1622.

ARGVMENTVM.

Oliuetani in locis, vbi collegialiter viuunt, præcedunt Monachis Montis Virginis, viuentibus vti singulis, & priuatis.

SVMMARIVM.

1 *Montis Virginis, & Oliuetanorum Congregationes quando inceperint, & à quibus confirmatæ fuerint.*
2 *Præcedentia debetur Religiosis, tam ratione fundationis, quàm ingressus in locum.*
3 *Collegium ad constituendum, tres saltem requiruntur.*
4 *Præcedentia debetur Religiosis posteriùs admissis in aliquam ciuitatem, si ibi viuunt collegialiter, & alij antiquiores non habent Collegium.*

DECISIO CX.

DIctum fuit, Monachos Oliuetanos debere præcedere Monachos Montis Virginis in Terra Ayrolæ.

Licèt enim Ordo Monachorum Montis Virginis fuerit institutus à B. Guillelmo, vsque de anno 1124. vt apparet ex Martyrologio Romano *sub. die 25. Iunij,* quo cadit eius festum, iunctis notatis per Illustrissimũ

Cardinalem Baronium bon. mem. & tradit Azor. *instit. moral. tom. 1. lib. 12. c. 21. vers. Ordo Guillelmitanus.* & fuerint datæ confirmationes apostolicæ Cælestini II. de anno 1197. & Innocentij III. Summorum Pontificum, de anno 1209 Oliuetani verò inceperint de anno 1371. vt refert Azor. *d. c. 21.* & fuerint confirmati à Ioanne XXII. qui fuit posterioribus temporibus, vt etiam dictum fuit *in Salernitana precedentia*, 14.
2. Martij præteriti, coram me, & ideò Monachis Montis Virginis tanquàm antiquioribus, etiam quoad ingressum in dictam terram Ayrolæ, videretur debita præcedentia tam de iure communi, quàm vigore Constitutionis fel. rec. Gregorij XIII. 86 *in nouo Bullario*, vt fuit resolutum *in dicta Salernitana pracedentia.*

Tamen probatum fuit in dicto Monasterio Ayrolæ non adesse, nisi ad summum duos Monachos, & vnum conuersum, quod erat sic conforme Constitutioni sanct. mem. Pauli V. *in dicto Bullar. 89. in Append.* §. 10. quæ loquitur de isto loco Ayrolæ in specie, & mandat, vt ibi non sit, nisi vnus Monachus, & vnus conuersus; & sic cùm dicti Monachi non facerent
3. Collegium, ad quod tres saltem Monachi requiruntur, Glos. *in c. Nobis.* & ibi Ioan. de Anan. *n. 14.* & Anchar. *n. 17. de iurepat.* neque haberent alias qualitates requisitas ad essentiam Collegij, de quibus per Romam. *cons.*
4. *436. n. 6. & 7.* non visum fuit, quòd illi Monachi Montis Virginis tanquàm particulares, deberent præcedere Monachos Oliuetanos, habentes in dicta terra Collegium formatum. Chassan. *catalog. glor. mund. par. 4. considerat. 32. col. 2. vers. sed intellige.* Dec. *consil. 160. in fine, vers. Quia ad hoc respondetur.* Ioan Piccard. *inter cons.* Menoch. *cons. 52. n. 137.* Selua *de benefic. par. 1. q. 2. num. 82. & n. 83.*

Et ideò in hoc casu dictum fuit, Oliuetanos ex hoc capite debere præcedere.

R. P. D. BVRATTO.

In eadem, 29. Maij, 1624.

ARGVMENTVM.

Monachi Religionis posteriùs approbatæ collegialiter viuentes præcedunt Monachis alterius Religionis priùs institutæ; viuentibus tamen vti singulis, & priuatis.

SVMMARIVM.

1 *Collegium ad constituendum tres saltẽ requiruntur.*
2 *Monachi collegialiter viuentes pracedunt viuentes vti singulos.*
3 *Bulla habenti decretum irritans & clausulam,* Sublata, *ac alias clausulas derogantes cuicunque consuetudini, non derogatur per non vsum, nisi concurrente scientia, & consensu Papa.*
4 *Collegium dici nequit, quod erectum est, resistente Papa voluntate.*
5 *Bulla impressa in Bullario, publicata censetur.*

DECISIO CXI.

Decisum fuit coram Reuerendiss. D. Caualleriio S. D. N. Datario, Monachos Oliuetanos debere præcedere Monachos Montis Virginis in Terra Ayrolæ.

Non quidem respectu antiquitatis originis eorum Ordinis, vel Monasterij in dicta Terra; sed ex eo, quòd in Terra prædicta Monachi Oliuetani habent Collegium formatum, & Monachi Montis Virginis illud non habent, vt legitur expressum in Bulla sanct. mem. Pauli V. *in Bullar. 89.* in qua Mandat Monachis Montis Virginis, quòd in loco controuerso Ayrolæ resideat vnus tantùm Monachus, & conuersus, qui Collegium constituere nòn possunt, cùm requirantur saltem tres, *l. Neratius ff. de verb. significat.* Gloss. *in c. Nobis.* & ibi Ioan. de Anan. *num. 14.* & Anchar. *n. 17. de iurepatr.* 1.

Et ideò residentibus ibidem Monachis Montis Virginis, vti particularibus debetur præcedentia Monachis Oliuetanis, tanquam Collegio, Dec. *cons. 161. in fin. vers. Quia ad hoc respondetur.* Chassan. *in catalog. glor. mund. par. 4. consid. 52. col. 2. vers. sed intellige.* Ioan. Piccard. *inter consil.* Menoch. *cons. 52. n. 137.* Selua *de benefic. par. 1. q. 2. n. 83.* 2.

Non obstat, si dicatur, in eadem Bulla fuisse indultum, quòd si forte contigerit, quòd si Domus Ayrolæ ad formam Monasterij redigatur, competentérque dotetur, restituatur sub Abbatis, vel Prioris titulo respectiuè gubernanda; & ideò quòd cùm hodie probetur per testes, adesse Priorem cum pluribus Monachis, præsumatur satisfactum. Bullæ prædictæ, & debeant præcedere Monachi Montis Virginis, collegialiter modò ibidem residentes.

Quia quidquid dicant testes hinc inde examinati, cùm Bulla habeat decretum irritans, & clausulam, *Sublata*, &c. cum aliis prægnantissimis, per quas derogatur cuicunque consuetudini; & non vsus allegari non potest, nisi concurrente scientia, & consensu Papæ, Rota *in Romana concordia S. Petri, in recent. decis. 221. n. 4. 5. & 6 & decis. 246. n. 1. par. 1. recentior.* & requirat, quòd habitatio ad formam Monasterij sit redacta, quódque ex redditibus saltem sex Monachi ali possint, ac Capituli Generalis consensus accedat, & demùm protectoris, & de his non doceatur, negari non potest, quin dici nequeat Collegium, resistente Papæ voluntate. Bald *in l. 1. §. Quibus in princ. ff. quod cuiusque vniuers. nom.* Soc *in l. 1. §. Municipes. num. 4. vers. Et sic potest ff. d. acquir. poss.* 3.

Neque de publicatione Bullæ prædictæ dubitari potest, cùm reperiatur impressa *in Bullar.* Rota *decis. 301. par. 2. diuers. & in Recent. 298. n. 2. par. 2.* & illius adimplementum Monachi prædicti Montis Virginis articularunt, & probare conati sunt.

Fuit propterea conclusum, standum esse in decisis, vtraque parte informante.

R. P. D. MOTMANNO.

Sancta Agatha Gothorum pracedentia, Luna, 29. Ianuarij, 1629.

ARGVMENTVM.

Monachi collegialiter viuentes, licèt Religionis posteriùs approbatæ, præcedunt aliis Religionis priùs approbatæ, viuentibus vti priuatis, & nullum Collegium constituentibus Monasterium suppressum, vt in pristinam formam reducatur, & antiqua priuilegia recuperet, quænam requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Lesio est restitutionis fundamentum.*
2 *Pracedentia debetur Monasterio Religionis priùs approbata, & ob anteriorem ingressum in aliquem locum.*

3 *Mona*

3 *Monachi collegialiter viuentes, licèt Religionis posterius approbatæ, præcedunt aliis Religionis priùs approbatæ, viuentibus vti personis singularibus, & priuatis, nullum Collegium constituentibus.*

4 *Collegij appellatione venit Monasterium, & Conuentus.*

5 *Collegij iura, & prærogatiuæ per vnum tantùm conseruantur.*

6 *Monasterium violenter, & de facto destructum potest in pristinum restitui, & eius iura, & prærogatiuæ non amittuntur.*

7 *Monasterium superioris authoritate suppressum, amittit iura, & priuilegia illi competentia, tanquàm accessoria.*

8 *Monasterium suppressum si posteà ad antiquā formam reducatur recuperat iura, & priuilegia.*

9 *Dos competens Monasterij dicitur, quæ sufficit, non modò pro alendis personis, sed etiam soluendis oneribus.*

10 *Decretum irritans inducit formam.*

11 *Consensus inductus pro forma non potest per æquipollens suppleri.*

12 *Consensus requisitus ratione superioritatis, actui per modū authoritatis, ac formæ accedere debet.*

13 *Forma non seruata, actus corruit.*

14 *Renunciari potest formæ respicienti propriam vtilitatem.*

15 *Fauori publico renunciare non licet.*

Decisio CXII.

MOnachi Congregationis Montis Virginis, in oppido Ayrolæ commorantes, obtinuerunt, committi causam restitutionis in integrum aduersùs sententias Rotales quibus fuit declaratum in processionibus. & aliis quibuscunque actibus publicis deberi præcedentiam Monachis Congregationis Montis Oliueti ibidem residentibus. Vnde, proposito dubio, an constaret de edictis restitutionis in integrum, DD.
1. negatiuè responderunt. Cùm enim sententiæ sint iustæ, cessat læsio, quæ est restitutionis fundamentum, *l. Verum. §. Sciendum. & ibi* Bart. *ff. de minor. l. Nam posteà. §. Minor. ff. de ureiur.* Rutic. *cons.* 88. *n.* 4. *vol.* 4. Berois. *cons.* 121. *n.* 11. *&* 12 *& cons.* 122. *n.* 8. *& seqq. vol.* 3. Surd. *cons* 226. *n.* 4. Pedemon. *decis.* 158. *n.* 9. Rot. *dec.* 1. *n.* 1. *de rel. spoliat. in nou. & dec.* 731. *n.* 2. *part.* 2. *in rec.*

Iustitia autem patet ex decisionibus coram bon. mem. Cardin. Cauallerio, & bon mem. Buratto, in hac
2. causa emanatis, in quibus licèt propter antiquiorem instituti approbationem, & anteriorem in prædictum oppidum ingressum, pro indubitato haberetur præcedentiam deberi Monachis Montis Virginis, tam inspecto iure communi, secundùm Gloss. frequenti DD. calculo approbatam, *in cap. Quorundam. de elect. in* 6. cum *ibidem* not. per Franc. *n.* 4. Felin. *in rubr. de maior. & obed.* cum aliis copiosè cumulatis per Euerard. *in loco ab Ordine, n.* 13. ac per *cons.* Bonon. *impress post cons.* Cad Zabar. *n.* 21. *cum seqq.* & dixit Rota *decis.* 588. coram bon. mem. Cardinali Cauallerio, quam etiam vigore Constitutionis Gregorij XIII. quæ est *in ordine*
3. *Bullarij noui* 84. Attamen fuit decisum, Monachos Montis Oliueti, eò quòd in dicto loco habent perfectum Conuentum, collegialiterque viuunt, debere præcedere Religiosos Montis Virginis ibidem residentes, vti personas singulares, & priuatas nullum cōstituentes Collegium, ex allegatis *in decis. huius causæ, inter impressas* d. bon. mem. Cardinalis Cauallerij 594. & facit Gloss. *in c. Statutum. in ver. Collegiatas. de elect. in* 6 Innocent. *in c. Cùm dilectus. n.* 5. *de elect.* Abb. *in c. Cùm non liceat. n.* 2. *de prascript.*

Nam de suppressione Conuentus, quam olim habebant in dicto loco Monachi Montis Virginis, fel. recor. Paulus V. edidit Constitutionem, *quæ est prima in ordine appendicis dicti noui Bullarij,* in cuius §. 10. Pontifex Monasterium ibi tunc existens, tanquàm prædium ad instar Grangiæ vniuit Monasterio eiusdem Ordinis viciniori mandauitque, vt inibi vnus tātùm Monachus cum vno conuerso ad Ecclesiæ curam, & bonorum custodiam relinqueretur. Vnde cessat obiectum, quòd, scilicet, requirantur plures ad constituendum Collegium, cuius appellatione venire Monasterium, & Conuentum, tradidit Rebuff. *ad l. Neratius.* 85. *vers. Et sic appellatione ff. de verb. signif.* 4.
& ex text. *in c. Cùm ea. de iis, quæ fiunt à Præl.* Attamen illius iura, ac prærogatiuæ per vnum tantùm re- 5.
ctè consequentur, ad text. *in vulg. l. Sicut §. In Decurionibus. ff. quod cuiusque vniuers.* plenè tradit Gloss. *in c. Gratum. verbo, pauciores, de postulat. & in c. Si fortè.* 65. *dist.* idem Rebuff. *vbi supra vers. Ius autem Collegij.* Franc. Marc. *q.* 367. *parte.* 1. cum allegatis *in decis.* 208. *n.* 3. *&* 5. *part.* 1. *diuers.* quæ loquitur in terminis Conuentus. Siquidem hæc conclusio veriùs 6.
procedit ex casu Collegij, seu Monasterij violenter. & de facto destructi, cuius post vim, aut cladem, subest spes futuræ in pristinum restitutionis, vt notant communiter Doctores *in l. Id quod hostes, & ibi.* Alex. *ff. de leg.* 1. Bald. *in c. Imperialis. num.* 9. & 10. *de pac.* 7.
Constan. in vsib. feud. qui casus longe distat ab eo, de quo agitur vbi suppresso authoritate Superioris Monasterio, omnia iura, & priuilegia illi competentia, tanquam accessoria fuerunt æquæ sublata: quam distinctionem comprobat Glos. *in d. c. Statutum in verb. Collegiatas. ad med. de elect. in* 6. Felin. *in c. Accedentes. sub n.* 2. addens notabiliter de præscript. Bart. *in l. fin. sub num.* 13. *vers. Respondeo. ff. de Colleg.* Illic facit text. *in cap.* 2. cum Glos. *in verbo, principale, & ibi* Innoc. *num.* 5. *de nou oper. nunc.*

Non obstat, quòd hodie constet de introductione plurium Monachorum cum consensu Abbatis Generalis, ac Diffinitorum Ordinis, ac licentia Cardinalis Protectoris, necnon de dote ad illos alendos compe- 8.
tenti. Vnde Monachi Montis Virginis nituntur probare, fuisse, quoad reductionem ad formam Monasterij, satisfactum requisitis dictæ Constitutionis Pauli V. in §. 12. ac proinde factum esse locum recuperationi antiquorum priuilegiorum ad notata per Innoc. *in c. Abbate ante fin. vers. Hoc autem intelligo. de verb signific.* Quia testes examinati deponunt tantùm de quatuor, vel ad summum quinque Monachis, in loco Ayrolæ residentibus: & sic non concludunt de numero, quem ipsa Constitutio exigit, neque de eorum depositionibus causa redditus deprehenditur, adesse dotem pro alēdis saltem sex Monachis competentem, quæ non potest dici talis, nisi probetur in quantitate congrua esse constitutam, vt sufficiat non 9.
modò alendis personis, sed etiam soluendis oneribus, iuxta textum *in c.* 2. *§. Vbi autem. de decim in* 6. quem allegat Rebuff. cum aliis pluribus *in suo de congrua tractatu, n.* 6. & signanter *num.* 7. ac repetit *in l. Conditionalis causa. fin.* 54. *ff de verb. signif.* Glos. *in c. Cùm adeò. in verb. Sufficienter de rescript.* Rot. *decis.* 31. *part.* 1. *recent.*

Et præterea non constat, adesse consensum Capituli generalis, qui cùm vigore dictæ Constitutionis 10.
Pauli V. continentis clausulam decreti irritantis, sit adhibendus sub pœna nullitatis, est de forma, vt not. Glos. *in c. Cùm dilecta. num.* 6. *vers. Quintum signum. de rescript.* Bald. *in l.* 1. *vers. Quæro ergo. ff. de liber. & posthum.* Socin. sen. *cons.* 45. *num.* 9 *lib.* 1. Gabr. *tit. de claus. concl.* 3. *num.* 70. cum aliis *ibidem* per eum allegatis. Viu. *decis.* 335. *num.* 8. Rot. *decis.* 167. *part.* 2. *in rec.*

rec. & coram Mantic. *decis.*286. *num.*25. Ita vt huiusmodi consensus inductus pro forma restrictionis, non possit per consensum Abbatis Generalis, & Diffinitorum, tanquam per æquipollens suppleri. Glos *in Clem.*
11. 1. *in verb.* 3. *de vit. & honest. Cleric.* Felin. *in d. cap. Cum dilecta, num.* 2. *vers. Amplia vndecimò.* Alex. *in d. l.* 1. *num.* 8. vbi ponit concordantes. *ff. de lib. & post.* plenè Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *in verb. En telle quantitate, gloss.* 21. *num.* 11. Viu. qui plurimos cumulat *decis.* 334. *num.* 10. & fuit dictum *in Valentina Baroniæ*, 10. Martij, 1603. coram Ortembergo, *& in Romana Societatis officij Suit mille*, 15. Nouembris, 1624. coram bon. mem. Vbaldo, attento præsertim, quòd
12. dictus consensus Capituli generalis videtur à dicta Constitutione requisitus ratione superioritatis, & consequenter actui per modum authoritatis, ac formæ accedere debet. Bald. *in l.* 1. *num.* 45. *C. qui admitt. ad bon. possess.* Alex. *in l. Si quis mihi bona*, §. *Iustum, num.* 10. *vers. Quandoque requiritur, ff. de acq. hered.* Ruin. *cons.* 108. *num.* 3. *lib.* 5. Roland. *cons.* 97. *n.* 7. *lib.* 1. Pan-
13. cirol. *cons.* 187. *num.* 391. qua forma non seruata, actus restitutionis Monasterij pro parte Monachorum Montis Virginis allegatus fuit nullus, *l. Cum*, 16. §. *Prætor. ff. de transact. l. Non dubium, C. de legib. c. Venerabilis, de off. deleg.* Becc. *cons.* 12. *num.* 15. *& seqq. lib.* 1. Cephal. *cons.* 582. *num.* 52. Surd. *cons.* 282. *n.* 8. Boër. *decis.* 1. *num.* 44. & plenissimè Viu. *d. decis.* 335. *n.* 3.
14. Neque obstat, quòd prædicti Monachi Montis Virginis huic formæ, vti respicienti eorum vtilitatem, potuerint renunciare, ad text. *in l. Si quis in conscribendo. C. de pact. & l. filio præterito. ff. de iniust. rupt. & irrit. test.* facit *cap. Tuis.* cum *ibi* not. *de testam.* Abb. *in c. fin.* §. *Is autem, de offic. deleg.* quia ex prooemio Constitutionis potiùs constat, illius dispositionem emanasse ad diuini cultus augmentum, ac religionis
15. propagationem; & sic fauore publico, cui renunciare non licet. Gloss. *in d. cap. Dilect. in verb. Clausula, de præben. & in Clem.* 1. *in verb. Inhibentes, de iurepatr. cap. Si diligenti, de for. compet.* Geminian. *cons.* 83. *num.* 9. Alex. 167. *lib.* 7. Ruin. *cons.* 46. *in fin. lib.* 5. Gomez *ad reg. de annal. q.* 6. *in fin.* Elleret scott. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 68. *num.* 4. Rot. *in Calaguritana fructuum*, 26. Aprilis, 1627. coram Illustrissimo Domino meo Coccino, eiusdem Rotæ Decano.

Et ita, vtraque parte informante, fuit decisum.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Cæsaraugustanæ præeminentiarum, *Lunæ*, 29. *Nouembris*, 1627.

ARGVMENTVM.

Præcedentia, quæ competit Capitulo accedenti ad Ecclesias inferiores, debetur etiam eius Prælato, seu capiti, ratione connexitatis.

SVMMARIVM.

1 *Singula singulis congruè referenda sunt.*
2 *Honorifica receptio importat concessionem manus dexteræ, & loci nobilioris.*
3 *Præcedentia, quæ competit Capitulo, competit etiam membris eius principalibus.*
4 *Res eadem diuerso iure censeri non debet.*
5 *Caput non debet a membris separari.*
6 *Membrorum confusionem, & separationem iura abhorrent.*
7 *Rector in propria Ecclesia habet pro se iuris assistentiam in præcedendo cæteris omnibus. Contrarium, num. seq.*
8 *Capitulum Ecclesiæ maioris, dum inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debet alijs Canonicis, & Prælatis inferioribus, etiam in proprijs Ecclesijs.*
9 *Capitulo debetur reuerentia, sicut Episcopo, & debet præcedere, sicut Episcopus, cuius corporis pars est.*
10 *Exemptus à iurisdictione Episcopi, licèt non teneatur Episcopo ad honorificentiam, tenetur tamen ad reuerentiam; nisi sit exemptus plenariè, & à Papa, num.* 11.
12 *Ius reuerentiale, quod debetur Episcopo ratione dignitatis, non tollitur per quancunque exemptionē.*
13 *Exemptum esse ab Episcopo, & vnitum cum Capitulo, simul repugnant.*
14 *Cathedralem Ecclesiam ad dignoscendam, inspicitur tempus de præsenti.*
15 *Cathedralitas supponit, nedum subiectionem; imò & incorporationem cum Episcopo.*
16 *Laudum à parte approbatum, & acceptatum est attendendum, etiam quoad in eo expressa, licèt non contenta in sententia, ad cuius confirmationem emanauit.*
17 *Laudum latum etiam vltra, vel extra compromissa, si sit à partibus emologatum, seruari debet in vim pacti, aut transactionis.*
18 *Inferior in propria Ecclesia debet habere præcedentiam ratione officij, quo fungitur.*
19 *Prior in materia odiosa, & sibi praiudiciali, non venit appellatione Capituli.*
20 *Prior in odiosis non venit appellatione Canonicorū.*
21 *Verba, prout solebant, demonstrant, tunc ita fuisse in vsu.*
22 *Bonum ius resultat ex sententia fauorabili.*
23 *Obseruantia Scripturæ, de cuius interpretatione agitur, attendenda est de tempore illius.*
24 *Testamenti tempus attendi debet, quando agitur de interpretatione contentorum in eo.*
25 *Actus turbatiui, & qui dederunt causam liti, non attenduntur.*
26 *Media talia præsumuntur, qualia sunt extrema.*
27 *Media referuntur ad extrema.*
28 *Extrema potius, quam media sunt attendenda.*
29 *Casus, qui sequitur ex eo, quod est expressum, non dicitur omissus, sed expressus.*

DECISIO CXIII.

CVm sub die 26. Aprilis præteriti fuissent proposita quinque quæsita circa executionem mandati Rotalis, aliàs de anno 1557. per bon. mem. Dominum de Rubeis relaxati, & per Illustrissimum D. meum Cardinalem Millinum exequi mandati; Domini responderunt quoad primum, Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam esse manum dexterâm in Ecclesia regulari collegiata S. Mariæ de Pilari, cùm ad illam certis diebus accedunt. Quoad secundum, Priori, & Canonicis de Pilari dandam esse manum dexteram, dum sedent in Ecclesiis, seu Monasteriis, ad quæ processionaliter itur pro Missa cantanda, aut concione habenda. Quoad tertium, non licere Ecclesiæ de Pilari deferre in Processionibus generalibus, & cùm ad Metropolitanam accedit, Crucem, hastam, perticam, & mazzam deauratas. Quoad quartum, Portinarios nouiter institutos, & ad nutum amouibiles non esse præferendos Portinariis titularibus Metropolitanæ. Quo verò ad quintum, & vltimum,

mum, Priorem de Pilari in absentia Decani Metropo-
litanæ debere incedere solum in nobiliori loco, ex-
clusis aliis primoribus Dignitarib. & Canonicis Me-
tropolitanæ. Vnde repropositis hodie iisdem, quibus
hinc inde partes non acquiescebant, reseruato, vt de
tertio, & quinto particulariter videatur; & circun-
scriptis super quarto firmaris, quæ non habebant diffi-
cultatem; quoad alia, nempe, quoad primum, &
secundum Domini perstiterunt in resolutis, quorum
vtrunque pendet ab interpretatione verborum dicti
mandati.

Quo igitur ad primum, verba mandati sunt hæc:
*Prior, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ Sancti Salua-
toris Metropolitanæ teneantur cum effectu*, &c. *accede-
re ad Ecclesiam B. Mariæ Maioris de Pilari recipiendi
honorificè per prædictos*, &c. Priorem, Canonicos, &
Capitulum eiusdem Ecclesiæ, videlicet, de Pilari. Et
quia non controuertitur, quin vigore dicti mandati
manus dextera debeatur Canonicis Metropolitanæ;
sola difficultas restringitur ad personam Prioris de Pi-
lari, an ei, scilicet, eadem manus debeatur quoad
Decanum, seu Priorem Metropolitanæ, ita vt in pro-
pria Ecclesia debeat omnibus præcedere. Et Dominis
visum fuit, stantibus verbis dicti mandati, non esse
recedendum à negatiua firmata in decisione præce-
denti: quia, si Prior, Canonici, & Capitulum Me-
tropolitanæ debent honorificè recipi per Priorem, Ca-
nonicos, & Capitulum de Pilari, provt expressè con-
tinetur in mandato, & deponunt quatuor testes exa-
minati vsque de anno 1537. *in Summario veteri Me-*
1. *tropolitanæ, num*.4. vtique singula singulis congruè re-
ferendo, ad text. *in l. Si negotium. C. de negot. gest*. &
trad. per Castr. *cons*.18. *n*.3. *in fin. lib*.2. Prior de Pila-
ri honorificè debet recipere Priorem hodie Decanum
Metropolitanæ.
2. Vnde, cum hæc receptio honorifica importet con-
cessionem manus dexteræ, & loci nobilioris per Glos.
in cap. Quam periculosum. in verb. Primatus.7. *quæst*.1.
& *in l. Decernimus. in princ*. & *in verb. residend. C. de
sacros. Eccles*. vbi Bald. *n*.2. *vers. Secundo, nota*. Abb *in
cap. Nobis. num*.5. *de iurepat*. Felin. *in rubr. num*.88. *de
maior. & obed*. Roch. *de iurepat. in vers. Honorificum.
n*.4 Boër. *in tract. de auth. mag. cons. n*. 19. *vers. quia qui
sedet*. Chassan. *in Catal glor. mundi par*.1. *consid* 10. *ad
fin*. & *consid*.11. *ante med vers. Secundo. dicitur*. latè Ti-
raquel. *de iur. primog. in præfat. num*.13. & *seqq*. & benè
declarant Capellanus Regius ipsius Ecclesiæ de Pila-
ri, & Ludouicus de Aynon examinati de anno 1537.
in Summario veteri eiusdem Metropolitanæ n.4. *in fin*.
& *num*.5. negari non potest manus dextera Priori, si-
ue Decano Metropolitanæ per Priorem de Pilari, ita
vt totus, & integer Chorus dexteri lateris Capitulo
Metropolitanæ remaneat.

Vlteriùs etiam ponderarunt Domini, quòd cùm
manus dextera, & Chorus non denegetur Canonicis,
& Capitulo Metropolitanæ, non solùm ratione cõne-
3. xitatis eadem præcedentia competit Decano, quæ
competit Capitulo, cuius ipse est membrum princi-
4. pale, ne eadem res diuerso iure censeatur contra reg.
tex. *in cap. Cognouimus*.12. *quæst*.2. & *in l. Lum, qui
ades. ff. de vsucap*. Sed etiam esset inconueniens, quòd
5. Prior de Pilari, qui est caput sui Capituli, separetur à
suis, & inseratur membris alterius ac diuersi corpo-
ris, nempe, Capituli Metropolitanæ: quam membro-
6. rum confusionem, ac separationem iura adeò abhor-
rent, *cap*.1.12. *distinct. cap. Nouit. de his, quæ fiunt à
Prælat*. Rip. *in puncto, resp*.5. *n*.4. *de constit*.

Fuit denique consideratum, quòd assistentia iuris
communis latè ponderata in decisionibus in hac cau-
sa factis, 13. Februarij, & 22. Iunij, anni præteriti,
quam habet pro se Capitulum Ecclesiæ Metropolit.
næ, tanquàm Parentis cæterarum Ecclesiarum, vide-
batur sibi posse etiam in hoc casu suffragari: quia, licèt 7.
Prior de Pilari, tanquàm in propria Ecclesia dicatur
habere pro se iuris assistentiam in præcedendo cæte-
ris omnibus, ad text. *in l. Nihil*. vbi Luc. de Penna, &
Ioan. de Platea *C. de palat. sacr. largit. lib*.11. & *ibi*
etiam Gloss. final. Decian. *cons*.67. *n*.12. & *seq vol*.2.
& fuit dictum *in causa Calaguritana præminentia-
rum de victoria*, 6. Nouembris, 1591. coram bon. mem.
Penna; tamen contrarium tenuerunt ex Panorm. Fe- 8.
lin. *in c. Cùm non liceat. num*.2. *de præscript*. vbi firmat,
quòd dum Capitulum Ecclesiæ Maioris inuitatur ad
aliquas functiones, præcedere debeat alios Canoni-
cos, & Prælatos inferiores, etiam in propriis Ecclesiis.
Et hanc eandem opinionem defendunt Henric. Boic.
in tract. de synod. part 3. *num*.27. Boër. *in tract. mag.
cons. num*.79. Gonzal. Mendoz. de Vasconello *diu. iur.
argum. lib*.1. *cap*.1. *num*.3. *versic. Quibus consequens*.
vbi dicit rectè sensisse Felin. *modern. discept. forens.
cap*.111. *num*.11. *lib*.1. vbi asseclas huius opinionis
adducit.

Nec dicatur, quòd Felin. mouetur ex duplici ratio- 9.
ne, quarum prima est: quia Clerici inferiores debent
reuerentiam Capitulo, sicut Episcopo; ideóque infe-
rat, quòd sicut præcedit Episcopus, ita & Capitulum
debet præcedere, cùm dicatur esse pars corporis Epi-
scopi, *l*.1. *C. de petit. bon. subl. lib*. 10. vbi Bald. quem re-
fert Rip. *in d. resp*. 5. *num*.4. *de constit*. Secunda, quia,
cùm Capitulum repræsentet personam Episcopi, sicuti
præcederet Episcopus; ita & debet præcedere Capi-
tulum. Quæ rationes non videntur applicari ad casum
nostrum. Non prima: quia Ecclesia de Pilari, illiúsque
Prior, Capitulum, & Canonici sunt per Papam plenè,
& totaliter exempti à iurisdictione Episcopi: quo casu
non tenetur Episcopo ad ius reuerentiale. Non secun-
da: quia Capitulum Metropolitanæ, interueniendo in
Ecclesia de Pilari sine Episcopo, non dicitur interue-
nire in diuersa Ecclesia, sed in eadem Ecclesia Cathe-
drali, ex quo Ecclesia de Pilari olim fuit Cathedralis;
& videtur in hoc retinuisse iura cathedralitatis, ita
vt cesset repræsentatio pónderata per Felin. & in conse-
quentiam ratio eiusdem Felin. Nam quoad primum,
responsum fuit primò, non constare de huiusmodi
exemptione. Secundò, quòd quatenus de illa consta-
ret, si reperiatur concessa ante Concilium Constan-
tiense, in quo Martinus V. sacro approbante Concilio,
reuocauit omnes exemptiones concessas, tam per
Gregorium XI. quàm alios etiam Romanos Pontifi-
ces, & promisit, seu declarauit non concessionem de
cætero, nisi causa cognita, & vocatis, quorum inte-
rest, vt per Gemin. *in cons*.35. vbi ponit verba Conci-
lij; illa tanquàm reuocata per dictum Concilium non
suffragaretur. Tertiò, quòd in omnem casum exem-
ptus à iurisdictione Episcopi, licèt non teneatur Epi-
scopo ad honorificentiam; tenetur tamen ad reueren- 10.
tiam, vt tenuit Bald. *in l. fin num*.3. *de bono libert*.
Roman. *sing* 480. Henric. Boïc. *de Synodo, d. part*.3.
num.53. Et in specie, quòd teneatur ad ius reuerentia-
le, vltra prædictos tenuit Castren. *in l. Sed si hac lege.
§ patronum, num*.4. & *ibi*. Add *ff. de in ius voc*. Oldrad.
cons 2? 4. Bald *tract. de præscript. part*.1.5 *partis, q*.12.
num. Felin. *in cap. Cùm inter. num*.3. & 4. *de sent. & re
iud*. & *in d. cap. Cùm non liceat. eod. num*.2 *de præscrip*.
& *c. Conquerente. in princ*. vbi alios allegat *de offic.
Ord*. Belinc. *de charit. subsid. quæst*.28.

Et si dicatur, quòd hîc agitur de omnimoda exem- 11.
ptione per Papam concessa, quo casu ius reuerentia-
le Episcopo non debetur, vt conciliando contrarias
opiniones sensit Rot. apud Put. *decis*. 114. *lib*. 3 *in
fin*. vltra responsiones superiùs allatas aduerten-
dum est, quòd quidquid sit de iure reuerentiali, quòd 12.
debetur

debetur ratione iurisdictionis, in quibus terminis potest intelligi distinctio Rotæ; certum est, quòd ius reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis, non tollitur per quancunque exemptionem. Vnde, cùm nos versemur in præcedentia; seu iure reuerentiali, quod debetur ratione dignitatis, allegata exemptio ad hunc effectum non est habenda in consideratione.

Denique fuit consideratum, quòd euidenter simul repugnat, quod Ecclesia de Pilari prætendat se
13. esse exemptam: & tamen simul etiam prætendat constituere vnum, & idem corpus cum Ecclesia Metropolitana, & Cathedrall, adhúcque retinere iura cathedralitatis, cùm vnum tendat ad statum vnionis; alterum verò ad statum omnimodæ separationis à capite, nempe, Episcopo, vt benè ad propositum considerat Bellamer. *cons.*20. *num.*6. *& seq. vers. Secundò. videre occurrit.* & sic firmum remanet, primam rationem Felin. optimè applicari.

Quo verò ad secundam rationem, quidquid sit de prætensa cathedralitate Ecclesiæ de Pilari, super qua coram me lis pendet, quatenus etiam constaret de illa; non tamen inde sequeretur; quòd de præsenti posset concurrere cum Ecclesia metropolitana, quæ hodie non controuertitur esse sola in statu cathedratico, cùm ad effectum, vt dignoscatur, quòd sit Ecclesia
14. cathedralis, inspiciatur tempus præsens, vt est text. expressus *in cap. Cùm inferior.* vbi Hostien. *n.*13. *de maior. & obed.* Rot. apud Seraph. *decis.*1445. *in fin.* & fuit dictum *in Lauretan. iurisdictionis,* 20. *Iunij,* 1616. coram bon mem. Card. Sacrato.

Vltrà quòd, si (vt *suprà* dictum fuit) Ecclesia de
15. Pilari prætendit se exemptam, vtique à seipsa excludit hoc fundamentum cathedralitatis, quod necessariò supponit, non solùm subiectionem, quinimò incorporationem cum Episcopo; à quo tamen asserit, se omni modo esse separatam.

Sed omnem tollit ambiguitatem sententia, seu laudum Alphonsi de anno 1513. quod expressè declarat, Ecclesiam de Pilari teneri, & obligatam fore ad recognoscendum, habendum, & tenendum Ecclesiam cathedralem Sancti Saluatoris in matrem, Superiorem, & Magistram; honorem, & reuerentiam eidem, prout de iure tenetur, & obligatur, præstandam.

Nec dicatur, quòd hoc laudum emanauit ad solam confirmationem contentorum in sententia Sanctij, ad quam habet relationem; ideóque cũ prædicta non re-
16. periantur in sententia Sanctij, non sint consideranda: quia aduertendum est, quòd cùm sententia, seu laudum Alphonsi fuerit ab vtraque Ecclesia, tam de Pilari, quàm de Metropolitana emologatum, approbatum, & acceptatum, vt *in Summario veteri Metropolitanæ, num.*7. supposito etiam, quòd emanasset ad solam confirmationem sententiæ Sanctij, de quo tamen nullibi constat; nihilominùs etiam quoad non contenta in priori, & vlteriùs expressa, tanquam ab vtraque parte approbata, & acceptata, esset attendenda. Card. *cons.*74. *col. fin. vers. Item hæc approbatio.* latissimè Felin. *in cap. Significasti. de for. compet. n.*7 Abb. *cons.*92. *num.*1. *&* 2. *lib.*1.

17. Et in specie, quòd laudum latum etiam vltra, vel extra compromissa, si sit emologatum à partibus, debet seruari in vim pacti. Gloss. & Doct. *in l.*2. *C. comm. vtriusque iud.* Surd. *cons.*136. *num.*54. *& seq.* Roman. *cons.*173. *in fin.* & pleniùs *in cons.* 175. *num.*4. & *ibi* Apostil. *in ver. Pacto dat. concord.* Corn. *cons.*125. *per tot. lib.*2. Gozad. *cons.*98. *num.*19. *&* 20. Idem Dec. *in cap. Prudentiam. num.*20. *de offic. deleg.* aut in vim transactionis. Socin. *cons.*85. *num.*2. *lib.*1. Nat. *cons.* 95. *in princ.* Corn. *cons.*69. *lib.*4. & *cons.* 125. *lib.*2. Afflict. *decis.*270. *num.*7. Vnde firmum etiam remanet secundam rationem Felin. optimè applicari ad casum

nostrum, ex quo Capitulum Metropolitanæ repræsentat personam Episcopi, cui omninò debetur præcedentia ista in Ecclesia inferioris.

Sed, quicquid sit de prædictis, visum fuit cessare in casu isto omnem difficultatem: quia fundamentum illorum, qui tenent, inferiorem in propria Ecclesia habere assistentiam ducis, in hoc videtur consistere: quia 18.
inferior in propria Ecclesia ratione officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam, Abb. *in c. Postulasti. n.*8. *de concess. Præl.* Gemin. *in cap. A collatione. n.*7. *de appell.* Put. *decis.*104. *n.*4. 5. *&* 6. *lib.*4. *in correct.* Quod fundamentum cessat in casu isto: quia quando Capitulum Metropolitanæ accedit ad Ecclesiam de Pilari, Missa, & reliquæ functiones non celebrantur per Capitulum eiusdem Ecclesiæ de Pilari; sed per Capitulum Metropolitanæ, vt deponunt testes dati *in Summario veteri, n.*4. Et sic dici non potest, quòd Capitulum, & illius Prior, tanquam in propria Ecclesia fungens officio suo, debeat præcedere.

Nec officit, quòd Prior de Pilari, qui est caput pro- 19.
priæ Ecclesiæ, in hac materia sibi præiudiciali, & odiosa, non venit appellatione Capituli; ideóque, quamuis ex *suprà* deductis Capitulo Metropolitanæ manus dextera, & locus dignior debeatur, id quidem procedit respectu Capituli de Pilari; sed nõ Prioris, qui cùm sit caput propriæ Ecclesiæ, neminémque agnoscat parem in capitulo Metropolitanæ, cuius caput non est Decanus, sed Archiepiscopus, qui non interuenit, cum nemine debet concurrere; sed solus in loco præeminentiori sedere debet: quia aduertendum est, primò, quòd si Capitulo Metropolitanæ datur ista præcedentia ex eo, quòd repræsentat personam Episcopi, vtique eadem ratio suadet, vt eadem præcedentia competat etiam respectu Prioris de Pilari, cui profectò Episcopus præcedit: aliàs si Prior de Pilari in propria Ecclesia haberet huiusmodi præeminentiam respectu Capituli Metropolitanæ, vtique dici non posset, quòd Archiepisc. iure repræsentationis præcederet Priorem de Pilari.

Secundò aduertendum est, quòd cessat omnis difficultas, quia non est verum, quod ratione imparitatis non possit, aut debeat esse concursus inter Priorem de Pilari, & Decanum Metropolitanæ, cùm euidenter contrarium appareat, primò ex tenore mandati de 1584. *in Summario veteri Ecclesiæ de Pilari, n.*16. dũ declarat, quòd in casu absẽtiæ alterius Prioris, vel Metropolitanæ, vel de Pilari, non liceat Dignitatibus ascendere ad locum absentis: signum euidens, quòd Decanus, seu Prior Metropolitanæ consideratur tanquam æquale caput in concursu cùm Priore de Pilari. Quod etiam clariùs colligitur ex sentẽtia, seu laudo ab vtraque Ecclesia acceptato, & approbato Alphonsi de anno 1513. quod datur *in Summario veteri,* sub positione 26. Aprilis præteriti, pro Ecclesia de Pilari, *n.*3. *in fine,* vbi dicitur. quòd in aliis Congregationibus, & actibus, tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus, in quibus Priores suarum nomine Dignitatum interuenerint, seu vocati fuerint, Prior Sedis Metropolitanæ, tanquã maior, & prima Dignitas post pontificalem, præcedat Priorem Ecclesiæ S. Mariæ, & honorabiliorem locum teneat: ex quibus resultat euidens probatio, quòd Decanus, seu Prior Metropolitanæ nedum est æqualis Priori de Pilari, sed imò superior.

Ex quibus Domini firmarunt, honorificam receptionem, de qua in dicto mandato bon. mem. de Rubeis, importare, vt detur Capitulo Metropolitano Chorus, latus, seu manus dextera, non solùm quoad Capitulum, sed etiam quoad Priorem Ecclesiæ de Pilari: & in hanc interpretationem tantò faciliùs inclinarunt, quia vltra prædicta visa sunt alia, & quidem vrgentia adminiculata concurrere.

Primò enim concurrit antiquissima sententia Sanctissimi de anno 1221. in qua expressè legitur, quòd Canonici S. Mariæ dimittant Canonicis Sancti Saluatoris dexterum Chorum totum. Vnde non obstat, quòd dicta sententia loquatur tantùm de Canonicis; non autem de Priore, qui in odiosis non venit appellatione Canonicorum: quia cùm Canonicis Metropoli-
20 tanæ debeatur totus dexter Chorus, quem ipsis tenentur dimittere illi de Pilari, ista dimissio integra nõ potuisset verificari, si Prior de Pilari in loco præeminentiori dicti Chori remansisset, & partem illius nobiliorem occupasset, ad regulam tex. *in cap. Solitæ. de maior. & obed.* & *in l. Iulianus. in princ. ff. de leg.* 3. benè ad propositum Anchar. *cons.* 248. *n.* 11. & 12. Menoch. *cons.* 202. *n.* 23. & *cons.* 628. *n.* 11. & 12.

Secundò, concurrit prædicta sententia, seu laudum Alphonsi de anno 1513. in qua clariùs dicitur, Chorum dexterum Priori, & Canonicis Sancti Saluatoris cùm ad Ecclesiam B. Mariæ certis diebus accesserint, in totum esse dimittendum.

Tertiò, concurrit instrumentum concordiæ Ferdinandi Archiepiscopi de anno 1539. in quo mandatur, quòd Prior, Canonici, & Capitulum de Pilari dimit-
21 tant Chorum dexterum Metropolitanæ, prout solebant: quæ verba, *prout solebant*, apertè docent, tunc ita fuisse in vsu, & obseruantia, cùm stent causatiuè, vt in puncto est text. notab. *in c. Abbate. vers. si vero verbum determinet de verb. signif.*

22 Ex quibus sententiis tantò magis resultat euidens probatio iuris Ecclesiæ Cathedralis. Grat. *cons.* 134. *n.* 5. *in princ.* & fuit dictũ *in Cæsaraugustiniana Synodi*, 13. Februarij anni præteriti, coram me: quamuis enim videantur potiùs respicere petitorium cùm tamen inducant præsumptionem obseruantiæ; quæ nihilominùs sufficienter colligitur, tam ex sententia Sanctij, ibi: *More solito.* quàm ex prædicta concordia Ferdinandi Archiepiscopi, vt dictum est: maximè conferunt ad coadiuuandam mandati antiqui interpretationem, cui plurimùm dicta obseruantia suffragatur.

Potissimùm verò considerarunt domini, huiusmodi obseruantiam satis deduci ex depositionibus trium testium examinatorum de anno præterito *in Summar. eiusdem Metropolitanæ, num.* 6. quorum duo, qui sunt ætatis annorum 66. à propria recordatione deponunt se scire, & vidisse, in vim sententiæ arbitralis, Capitulum sedisse semper, & diebus, quibus solebant accedere ad Ecclesiam de Pilari, solitum fuisse sedere in Choro dextero dictæ Ecclesiæ de Pilari, Prioremque, & Capitulum illius solitos fuisse præbere, & quòd præbebant ipsis dictam manum dexteram in dicto Choro expeditam, & non occupatam à nemine sedente, vel sedem habente ad prædictam manum dexteram diebus prædictis, nisi duntaxat illis, qui erant de dicta Cathedrali; & viderũt, quòd in ea tali vsu, iure, & possessione extiterũt, & existunt illi de dicta Ecclesia Cathedrali, sedendi in dicto Choro dextero del Pilar, illum integraliter occupando, quousque lapsis annis 21. paulò minùs, vel plùs. lis, & causa mota fuit, & deponunt de publica voce, & fama.

Quibus accedunt alij quatuor testes pro Ecclesia de Pilari examinati de anno 1601. 1606. & 1626. qui pariter deponunt, quòd Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ occupant totum Chorum dexterum, quem illi de Pilari relinquunt vacuum, & expeditum in propria Ecclesia, vt *in nouo Summario. Metropolitanæ, num.* 2. & 3.

Non obstant igitur testes in contrariũ dati *in Summario, n.* 6. quia vltra exceptiones, quæ cõtra illorũ personas, & dicta fuerunt latiùs põderatæ per informãtes,
23 cũ agatur de interpretatione dicti mandati, attendi debet obseruantia de tẽpore illius. Mant. *dec.* 66. *per tot.* & *maxime n.* 4. Ror. *decis.* 100. *n.* 27. *par.* 1. *diuers.* & in simili, quòd quando agitur de interpretatione contentorum in testamento, attendatur tempus testamenti, latè Simon. de Pret. *de interpr. vlt. volunt. lib.* 4. *dub.* 9. *n.* 36. & *seqq.* Non autem actus nouissimi, de quibus isti testes deponunt, qui tantò minùs habendi sunt in consideratione, cùm fuerint turbatiui, & dederint causam liti, vt latè apud san. mem. Greg. *dec.* 4. *n.* 2. & *ibi* Addent. & in materia dedicationis fuit dictum inter has Ecclesias coram eodem *in decis.* 569. *n.* 3 Nec patientia Capituli Metropolitanæ lite pendente ad effectum purgandi vitium litis probetur. 24 25

Quò verò ad secundum quæsitum, quod est vltimum caput præsentis inspectionis, verba mandati sunt hæc; *Prior, Canonici, & Capitulum, &c. deinceps teneãtur illos,* (videlicet, de Pilari.) *tam in prædictis processionibus, quàm aliis quibuscunque actibus, in quib. insimul conuenire, aut interesse contigerit, ad dextera partem, seu manum, tam in Choro, quam extra etiam in processionibus prædictis collocare.* Ex quib. nulla est difficultas, quin stantibus verbis illis: *Quam aliis quibuscunque actibus, in quib. insimul conuenire, aut interesse contigerit.* deberetur manus dextera Capitulo de Pilari, etiam in sessionibus, quæ habentur in Ecclesiis, ad quas fiunt processiones pro Missa, aut Concione habenda, cùm contingat, illos de Pilari, & Metropolitana simul conuenire, & interesse secundùm casum expressum in dicto mandato. Sed, quia dictum mandatum prætenditur postmodum correctum, & limitatũ iuxta probationes, & dicta testium, quæ ad certos actus restringebantur; ideò circunscriptis dictis verbis tota difficultas ad illud reducitur; an mandatum, quod expresè loquitur de Processionibus, comprehendat huiusmodi cessiones, tanquàm partem Processionum, quæ ad huiusmodi Ecclesias fiunt pro Concione, aut Missa habenda, vt dictum est. Et Domini persliterunt in affirmatiua: quia, cùm Processio fiat ad Ecclesiam, & ab eadem Ecclesia reuertatur, actus sessionis intermedius censetur esse vnus, & idem cum processione, cùm 26
talia media præsumãtur, qualia sunt extrema, arg. text. *in l. Sicut.* §. *Non videtur. ff. quib. mod pign. vel hypoth. soluat. sub conditione, ff. de hered. instit. l. Existimo. C. de verb. oblig.* Vnde dicitur, quòd media referuntur ad 27
extrema, arg. *l. Talis scriptura. in fin. ff. de legat.* 1. & facit text. *in c. Secundò, requiris. in princ. de appell.* vbi quòd illa, quæ sunt in medio, sæpe ad principium, & fi- 28
nem referuntur. Imò quòd extrema potiùs, quàm media sint attendenda, firmat Afflict. *in decis.* 195. *n.* 5. & quod media ab extremis declarentur. text. est *in l. Qui filiabus.* & *l. Si seruus plurium.* §. *fin. ff. de legat.* 1. & *in l.* 1. *C. de lib. præter.*

Vnde non obstat, quòd resistentia iuris impediat fieri extensionem de casu ad casum: quia, cum, vt dictum est, sessiones istæ sint vnus, & idem actus cum processionibus expressis in mandato, illæ dicuntur in eodem mandato contineri, non per viam extentionis 29
sed per viam expressæ comprehensionis: quia casus, qui sequitur ex eo, quod est expressum, non dicitur omissus, sed expressus. *l. Iam hoc iure. ff. de vulg.* Dec. *cons.* 15. *in fin.* Aym. *cons.* 62. *num.* 14. *cons.* 161. *n.* 10. & *cons.* 257. *n.* 6. Curt. iun. *cons.* 121. *n.* 11. *vers. Postea concordando.* vbi dicit communem; Ideóque in contrariũ latè deducta non officiunt, quæ supponunt, sessiones esse actus omninò diuersos à processionibus.

Et ita conclusum, vtraque parte informante.

REVE

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Cæsaraugustana praeminentiarum, Veneris, 14. Februarij, 1631.

ARGVMENTVM.

DuoCollegia, vbi inter se conueniunt, & datur manus dextera Canonicis alterius Collegij, an etiam competat eiusdem Prælato.

SVMMARIVM.

1 *Verba vniuersalia comprehendunt omnia, ac si specialiter fuissent expressa.*
2 *Pracedentia, qua debetur Capitulo, debetur etiam Prælato ratione connexitatis.*
3 *Monstruositas resultat ex deformium membrorum confusione.*
4 *Connexitas non intrat, quotiescunque per consuetudinem militat aliqua dissimilitudo inter connexa.*
5 *Collegia duo in vnum conuenientia iudicantur, tanquam vnicum corpus; non autem tanquam duo corpora separata.*
6 *Honorifica receptio quomodo intelligatur.*
7 *Æqualitas seruatur, licèt vnus honoretur plusquàm alter, ex aliqua ratione, vel circunstantia.*
8 *Specierum enumeratio declarat, de qua re dispositio sit intelligenda.*
9 *Repugnantia in omni materia fugienda est.*
10 *Obseruantia plurimùm confert ad interpretationem, etiam quando verba essent dubia.*
11 *Obseruantia non præsumitur excessiua.*
12 *Manutentio datur ad limites possessionis.*
13 *Praeminentiarum in materia plurimum defertur consuetudini.*
14 *Manutentionis ad effectum sufficit vnicus testis.*
15 *Confessio Prælati adminiculata probat etiam in præiudicium Ecclesiæ, præsertim quando concernit actum gestum à confitente.*
16 *Testes eliduntur ex contrariis numero maioribus.*
17 *Assistentia iuris communis in materia pracedentia remanet turbida, quando duo Collegia inter se conueniunt ad faciendum vnum corpus.*

DECISIO CXIV.

VT aliàs dictum fuit, consulti Domini super interpretatione, & forma exequutionis mandati de manutenendo, aliàs de anno 1557. coram bon. mem. D. de Rubeis relaxari; quanuis sub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627. inter cætera respondissent, Decano, dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam esse manum dexteram à Priore, & Capitulo Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Ecclesia, quoties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: hodie tamen, suscepta iterum super eodem dubio disputatione, resolutum fuit, dictum mandatum de manutenendo, ita esse intelligendum, vt idem Prior Sanctæ Mariæ in propria Ecclesia de Pilari sedeat in sua Sede priorali, accedente Capitulo Sancti Saluatoris: & in hoc à decisis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus eiusdem mandati, dum in concursu vtriusque Ecclesiæ, in quibuscunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ, ibi: *Canonici, & Capitulum Ecclesiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ, &c. teneantur, &c. illos* (Priorem, scilicet, & Canonicos Ecclesiæ sanctæ Mariæ Maioris de Pilari) *tam in prædictis, quàm aliis quibuscunque actib. in quibus insimul conuenire, aut interesse contigerit, ad dexteram partem, seu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in processionibus prædictis collocare,* &c. Quæ verba tanquam vniuersalia omnem locum comprehendunt & consequenter Ecclesiam de Pilari ad tradita latè per Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 7. *num.* 20. *& seqq.* Surd. *cons.* 453. *num.* 8. Crauett. *cons.* 926. *num.* 7, ac si specificè eadem Ecclesia fuisset expressa, Oldrad. *cons.* 322. *n.* 2. Surd. *cons.* 181. *n.* 42. *& cons.* 358. *num.* 2. Ruin. *cons.* 40. *num.* 12. *lib.* 2. ita vt Prior ipse de pilari in hoc satis videatur habere fundatam intentionem pro retentione suæ Sedis prioralis. 1.

Nec dicatur, quòd, quemadmodum per Canonicos & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus dextera Canonicis & Capitulo Metropolitanæ; ita etiam concedi debet per Priorem de pilari Decano Sancti Saluatoris, vel ratione connexitatis ad text. *in cap. Translato.* cum ibi not. *de constit.* & ad latè tradita per Chassan. *in Catal. glor. mund. par.* 4. *consid.* 32. *vers. Sed ratione connexitatis.* vel vt euitetur monstruositas, ex deformium membrorum confusione resultans iuxta text. *in cap.* 1. 12. *dist.* cum aliis per eundem Chassan. *loco præcitato vers. Tamen hæ responsiones.* vel denique ratione illius honorificentiæ; qua Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanæ in Ecclesia B. Mariæ recipi debent per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, vt ponderatum fuit in præfatis decisionibus sub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627. 2. 3.

Nam quoad rationem connexitatis, illa non intrat, quotiescunque, vt in casu isto, per consuetudinem militat aliqua dissimilitudo inter cõnexa, vt fusè explicat Euerard. *in argumento à simili, in secunda col. ante fin. vers. Quando autem duo sunt similia.* Ratio autem vitandæ monstruositatis, quæ ex membrorum confusione oritur, non potest in hac facti specie considerari: cùm vtrunque Capitulum simul conueniat, tanquàm vnicum corpus; non autem tanquam duo corpora separata, vt ad propositum considerant Felin. *in c. Pastoralis. n.* 9. *vers. Vbi duo corpora.* Abb. §. 1. *n.* 7. Imol. *n.* 12. *de rescript* & faciunt notata *in c. Scriptum.* vbi Abb. *n.* 6. Imol. *pariter n.* 6. *vers. Nota, quod vbi. de elect.* Honorificam denique receptionem, visum fuit, necessariò non inferre in casu isto concessionem manus dexteræ, sed esse intelligendam secundùm subiectam materiã; vt, scil. Decano, atque Capitulo Metropolitanæ ad Ecclesiam Beatæ Mariæ venienti Prior de Pilari assurgat, obuius procedat, ad ostium vsque humaniter excipiat, mandet pulsari campanas, & Chorum dexterum, excepta priorali Sede, vacuum iisdem dimittat, ad tradita per Felin. *in rubr. de maior. & obed sub n.* 8. & conferũt notata per Vitalin *in Clem. Si. Sum. n.* 34. *& seq. de sent. excomm.* Ratione enim subiectæ materiæ, & qualitatis personarum dicitur etiam æqualitas seruari, licèt vnus honoretur magis, quàm alter ex aliqua ratione, vel circunstantia ad text. *in l.* 3. §. *Præses.* vbi Glos. *in* 5. *discrimine, ff. de munerib. & honorib.* 4. 5. 6. 7.

Hisque conformem fuisse mentem Iudicis, qui dictum mandatum de manutenendo concessit, satis etiam colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Ecclesia Sanctæ Mariæ, eunte ad Ecclesiam Sancti Saluatoris, postquàm iubet; vt honorificè recipiatur, expressè addidit etiam, vt latus dexterum eidem assignaretur: signum euidens, quòd sub simplici honorifica receptione ex mente Iudicis non continebatur præcisè latus dexterum, cùm de vtroque discretiuè loquutus fuerit, *l. Hac verba. ff. de verb. signif.* Seraph. *decis.* 964. *n.* 3. qui loquitur in his terminis. 8.

Secundò, id deducebant Domini ex verbis, etiam specialibus, eiusdem mandati: in quo, postquàm vtriusque Capituli ad vtranque Ecclesiam mutuus accessus

cessus, necnon in ipsarum qualibet functiones rece n-seutur, tandem disponitur: Quòd in prædictis Ecclesiis, tam in Choro, scilicet, quam extra, Prior, & Capitulum Sancti Saluatoris teneantur dare manum dexteram, seu Chorum dexterum Priori, & Capitulo de Pilari: ex his enim verbis claré patet, idem mandatum expressam continere præcedentiam Prioris Beatæ Mariæ in propria etiam Ecclesia: cùm de vtraque generaliter & indistinctè loquatur, ex iuribus *suprà* allegatis: & consequenter tantò euidentiùs excludi interpretationem illam, quòd honorifica receptio superiùs ponderata importet concessionem ma-
9. nus dexteræ. Ne dicamus, mandatum, quod priùs in vtraque Ecclesia indistinctè concedit præcedentiam Priori Beatæ Mariæ, continere repugnantia: si respectu Metropolitanorum, iniungendo posteà Priori & Capitulo de Pilari honorificam receptionem, eandem manum dexteram ipsimet Priori incontinenti auferret contra reg. text. *in l. Vbi repugnantia. ff. de reg. iur. c. Inter dilectos. de fid. instrument.* Bart. *in l fin. §. Item quæsitum. ff. de cond. & demonstr.* cum aliis per Aym. *cons. 70. n. 5.*

10. Tertiò, hanc ipsam interpretationem Domini etiam eliciebant ex obseruantia, quæ ad eandem interpretationem plurimùm confert Hondcd. *cons. 13 num. 35. & cons. 89. n. 46. lib. 2.* quando etiam verba essent dubia. Rot *decis. 256. in fi. par. 2. diuer.* Mantic. *decis. 296. n. 6.* Ac præcipuè in casu isto, in quo cùm ad executionem eiusdem mandati Metropolitani compulsi fuerint per censuras, eadem obseruantia tantò minùs præ-
11. sumitur excessiua, sed restricta ad limites ipsius mandati, vt ad propositum considerat Rot. *decis. 45. sub num. 11. de appell. in nou.* & apud Seraph. *decis. 1189.*
12. *n. 1. & 2.* maximè cùm non solùm in huiusmodi summariissimis possessoriis retinendæ detur manutentio ad limites possessionis, *vulg. § Retinendæ instit. de interd.* & ad terminos status, Ruin. *cons. 155. n. 5. l. 4* Rot. *decis. 4. num. 2. & 3. de dilat. in nou. & decis. 522. num. 2.*
13. *& 3 par. 1. diuers.* sed versemur etiam in materia præeminentiarum, in qua plurimùm defertur consuetudini Bald. *in c. Cum olim in 1. not. de consuet.* qui loquitur in puncto circa locum sedendi. Ruin. *cons. 19. n. 6. lib. 1.* Chassan. *in catal glor. mund. par 4 consid. 37. vers. De his dignitatibus.* vbi in his terminis loquitur de præcedentia inter dignitates inferiores. Rota *decis. 4. num. 2. ad fin de elect. in nou.* Seraph. *decis. 964. num. 1. & 2.* & ponderatum fuit *in Colonien. præcedentiæ*, 9. Iunij. 1627. coram R.P.D. meo Vbaldo.

Obseruantiam verò satis concludere videbantur quamplurimi testes, qui dantur *in Summario pro Ecclesia Beatæ Mariæ, à num. 3. vsque ad 6.* ritè deponentes de ista quasi possessione Prioris sedendi in prima Sede Chori dexteri, qui Capitulo, & Canonicis Sancti Saluatoris assignatur: quos inter, primus deponit de annis septuaginta, ita vt percutiat annum decreti manutentionis immediatè præcedentem; & sic concludit obseruantiam anteriorem, ad cuius limites præsumendum est, concessam fuisse manutentionem ex
14. deductis: quamuis enim sit vnicus; sufficit tamen in his, quæ manutentionem respiciunt, Rot. *decis. 196. par. 1. diuers. & decis. 624. num. 5. & 1326. num. 1.* apud Seraph. præsertim verò cùm per alios testes abundè adminiculetur. Nam ex octo testibus de visu, qui dantur *in eodem Summario Beatæ Mariæ, sub n. 3.* alius percutit annum 1561. duo verò annum 1566. & 1567. quo Capitulum Sancti Saluatoris compulsum fuit ad paritionem huius mandati rotalis sub censuris, ac pœna ducat. 10000. & post præstitam obedientiam ab iisdem censuris absolutum. Reliqui autem quatuor deponunt de annis 1571. 1576. 1581. & 1583. Cum quibus concordant alij septem, qui pariter dantur *sub n. 4.* de auditu, voce, & fama publica deponentes. Necnon alij 11. *sub n. 5.* ad perpetuam rei memoriam recepti, qui immemorabilem cum suis qualitatibus concludunt. Ac denique alij octo aduersùs depositiones triũ testium Sancti Saluatoris examinati: qui de visu, vocéque, & fama publica testantur.

Ad cuius obseruantiæ robur multùm etiam conferre arbitrabantur Domini confessionem ipsiusmet Decani Sancti Saluatoris, pleno & non contradicente Capitulo, declarantis, Decanum semper sedisse in prima Sede Chori sinistri in vtraque Ecclesia. Quæ quidem confessio, vt patet, adminiculata probat etiam in 15.
præiudicium Ecclesiæ. Mantic. *decis 39. n. 1.* cum aliis per Adden. ad sanct. memor. Greg. *decis. 375. n. 11.* Præsertim in casu isto, in quo confessio prædicta concernit actum gestum à confitente, Glos. *in c. vlt. in fin.* vbi Abb. *n. 44. vers. Ego soluendo. de præsumpt.* Tiraq. *in tract. lignag. §. 1. glos. 14. n. 48.* & notant Adden. *ad dict. decis. 375.* sanct. mem. Greg. *loco cit.*

Non obstant testes Metropolitanæ in contrarium ponderati in decisionibus, quæ reuidentur: quia ex declarationibus per eosdem nouiter factis reducuntur ad concordiam; vel in omnem euentum eliduntur à 16.
contrariis testibus, numero maioribus, ad tradita per Gabr. *de testibus. conclus. 4. n. 50.*

Non obstat assistentia iuris communis, fundata in præsenti statu cathedralitatis, quo quingentis abhinc & ampliùs annis gaudet Ecclesia Metropolitana Sancti Saluatoris: quia, cùm iam fuerit resolutum, constare, Ecclesiam Beatæ Mariæ fuisse antiquitus Cathedralem; potest hodie dubitari, an Ecclesia metropolitana possit in hoc vti assistentia iuris communis contra præfatam Ecclesiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuisse iura antiquæ cathedralitatis. vt latè deductum fuit in decisione coram me facta, sub die prima Martij anni præteriti. Vel saltem, cùm vtrunque Capitu- 17.
lum dicatur conuenire ad faciendum vnum corpus, assistentia iuris remanet valdè turbida. Chassaneus *vbi suprà. consider. 32. per totam*, & aduertit Rota *in dicta Colonien. præcedentiæ*, 9. Iunij, 1627. coram R.P.D. meo Vbaldo. Aut in omnem euentum id respicit petitorium; prout etiam sententia Sancij de anno 1221. laudum Alphonsi de anno 1513. & Concordia Ferdinandi de anno 1539. Quæ vlteriùs loquuntur solùm de Canonicis, & Capitulo; non autem de Priore, &c.

Et ita conclusum, parte vtraque informante, &c.

EMINENT. D. CARD. VBALDO.

Colonien. præcedentiæ, Mercurij, 9. Iunij, 1627.

ARGVMENTVM.

Præcedentiæ in materia datur manutentio possessori, in gradu appellationis, etiam deuolutiuæ; probata quasi possessione, & consuetudine, etiamsi sit contra ius.

SVMMARIVM.

1 *Manutentionis in iudicio quasi possessio sola attenditur.*
2 *Confessione probatio melior afferri non potest.*
3 *Manutẽtionis in iudicio probationes leues sufficiũt.*
4 *Præcedentia in materia ius plurimùm desert consuetudini, etiamsi consuetudo iuri repugnet, n. 5.*
6 *Præcedentia in materia possessio innata consuetudine, licèt iuri repugnante, est manutenibilis.*
7 *Possessorij actus non præsumuntur esse facultatiui, & iure familiaritatis, quando sunt multi, & continuati per longum tempus.*

8 *Ordina*

8 *Ordinarij possunt præcidere controuersias subortas in processionib. in materia præcedentiæ. Datur tamen ab eorum ordinationib. appellatio deuolutiua.*
9 *Manutentio datur possessori in gradu appellationis deuolutiuæ.*
10 *Actorum transportatio præsumitur integra.*
11 *Acta causæ, de qua agitur, solùm transportãda sũt.*
12 *Acta superflua si transportata non fuerint, non nocent.*

DECISIO CXV.

FVit hodie resolutum, manutentionem esse concedendam Prælatis, & Dignitatibus Collegiatarum in quasi possessione præcedendi Canonicos Metropolitanæ Coloniensis in processionibus, aliisque actibus, tam publicis, quàm priuatis.

1. Quia quasi possessio dictarum dignitatum, quæ sola attenditur in hoc iudicio manutentionis, §. *Retinendæ. instit. de interdict.* Rot. *decis.* 641. *n.* 8. *par.* 1. *diuers.* remanet sufficienter probata ex confessione eorundem, & Canonicorum emanata in breui Innocentij VIII. vbi asserunt, dignitates digniorem locum occupasse, & de præsenti occupare, tam in actibus publicis, quàm
2. priuatis, vt patet ex lectura Breuis, quod datur *in Sum. n.* 1. Et ista confessione non potest afferri melior probatio, *l. Cùm precum. C. de liberal. caus.* Gabr. *de confess. concl.* 4. *n.* 1. *& seq.* fel. record. Greg. XV. *decis.* 200. *n.* 2. *& decis.* 458. *n.* 3.

Deinde, dicta quasi possessio probatur ex testibus, quorum vnus fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, & alij duo fuerunt examinati formiter hîc in Curia, & omnes optimè deponunt de hac quasi possessione præcedendi, de visu, & de certa scientia, absque aliqua contradictione; & deponunt de toto tempore sui recordatus, & vltra, de auditu à maioribus, vt patet
3. ex lectura depositionum, quæ dantur *in Summ. n.* 5. *&* 6. Vnde manutentio denegari non potest, stantibus supradictis plenissimis probationibus, cùm sufficiant etiam leuiores. Menoch. *de retinen. remed. vlt. num.* 34. Rot. *decis.* 196 *n.* 6. *par.* 1. & *decis.* 375. *n.* 2. *lib.* 3 *par.* 3. *diuers.* Seraph. *decis.* 1113. *n.* 1. fel. record. Greg. XV. *decis.* 258. *n.* 3.

Non obstat, quòd ista possessio dignitatum non suffragetur contra iuris assistentiam, quam habent Canonici Metropolitani: quia, quicquid sit de hac iuris assistentia, quæ videtur valdè controuersa à DD. vt patet ex latè traditis per Chassaneum *in Catalog.*
4. *glor. mund. consid.* 32. *per tot.* Dominis placuit responsio, quòd in omnem casum in hac materia præcedentiarum ius defert consuetudini. Bald. *in cap. Cùm olim. n.* 1. *& seq. de consuet.* Felin. *in c. Statuimus. in princ. de maiorit. & obed.* Card. *cons.* 62. *n.* 1. Dec. *in l. Cùm quidam. n.* 39. & *ibi* Cagnol. *n.* 41. *ff. si cert. pet.* Rimin. iun. *cons.* 95. *n.* 22 *lib.* 1. & dixit Rota *in Seguntina præcedẽtiæ.* 22. *Iunij*, 1609. coram Reuerendissimo D. Patriarcha Antiocheno, & *in eadem*, 8. Martij, 1613. coram bon.
5. mem. D. meo Vbaldo: quod procedit, etiamsi consuetudo iuri repugnet. Menoch. *cons.* 9. *n.* 51. Seraph. *decis.*
6. 964. *n.* 1. fel. record. Greg. *decis.* 124. *n.* 2. *&* 4. Et ideò etiamsi possessio sit contra ius, est manutenibilis, vt in casu nostro Franc. *in c. Ad decimas. n.* 8. *in* 4. *limit. de restit. spol. in* 6. Couar. *pract. q. c.* 17. *sub n.* 6. *vers.* 4. Rot. *decis.* 534. *n.* 7. & *decis.* 595. *n.* 4. *par.* 1. *diuers.* & *in recent. decis.* 185. *n.* 3. *par.* 1. fel. record. Gregor. XV. *decis.* 370. vbi Add *sub n.* 10. & Dixit Rota *in Calciaten. decimarum*, 10. Iunij, 1611. coram Reuerend D. meo Patriarcha Antiocheno: & *in Ouetén. iurisdict.* 22. Martij præteriti, coram me.

Non obstat, quòd actus præcedendi potuerint esse
7. facultatiui, & iure familiaritatis: quia ista præsumptio excluditur ex multiplicitate actuum, & ex continuata possessione per congruum tempus, de quo deponunt supradicti testes. Cæs. de Grass. *decis.* 1. *n.* 3. *de caus. poss. & propr.* fel. record. Greg. XV. *decis.* 572. vbi Add *n.* 8.

Non obstat, quòd in Concilio Tridentino *sess.* 25. *cap.* 13. *de Regular.* disponatur, quòd Ordinarij possint præcidere controuersias subortas in processionibus: & ideò cùm Ordinarius in casu nostro decretauerit per modum prouisionis ordinem seruandum in istis præcedentiis, non possit ordo alterari, & dari manutentio dignitatibus, donec per rem iudicatam sit negotium terminatum, *iuxta decis.* Rot. *in recent.* 332. *n.* 4. *&* 491. *n.* 11. *par.* 1. Placuit enim Dominis ratio, quòd Concilium solummodo disponit, vt Episcopus possit prouidere, & ordinare, quod sibi videbitur, ad euitanda scandala: & ordinatum ab eo debet quidem executioni demandari; sed non tollit appellationem deuolutiuam, 8.
in cuius gradu benè datur manutentio possessori, vt aliàs censuit Rot. *in Hispalen. & Caurien. permutationis*, 11. Martij, 1596. coram Giptio, & *in Virdunen. Vicariatus*, 1. Iun. 1616. coram bon. mem. Buratto. Nec supradictæ decisiones *in recent.* applicantur casui nostro, cùm loquantur in diuersis terminis de manutentione debita Episcopo in cognitione causarum criminaliũ, & matrimonialiũ, ex forma Concilij Trident. nisi adsit in contrarium immemorabilis canonizata per tres cõformes, vt patet ex lectura dictarum decisionum. 9.

Non obstat defectus non integræ transportationis actorum. tum, quia præsumptio stat pro integra transportatione, Rot. *decis.* 64. *n.* 4. *par.* 1. *diuers.* Aym. *de antiq. temp. par.* 2. *n.* 55. & fuit dictum *in Regien. deuolutionis terrarum*, 3. Iulij, 1617. coram bon. mem. D. meo Vbaldo. Tum, quia prætenditur, non fuisse transportatum decretum enunciatum in decreto, à quo fuit appellatum. Vnde, vel illud primum decretum, quatenus extet, non videtur transportandum, cùm ab eo non fuerit appellatum, & non sit de ista causa; ex quo non sunt transportanda, nisi ea, quæ sunt de actis causæ, de qua agitur. Rot. *diuers. decis.* 884. *n.* 1. fel. record. Greg. XV. *decis.* 55. *decis.* 300. *n.* 1. Tum, quia pro parte dignitatum dictum decretum enunciatum non controuertitur: & ideò esset superflua transportatio, quæ proptereà obstare non debet. Rot. *dec.* 664. *n.* 3. *par.* 2. *in recent.* 10. 11. 12.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Valentina iuris sedendi, Veneris, 16. *Decembris*, 1633.

ARGVMENTVM.

Præpositi habentes stallum in Choro, & locum in Processionibus immediatè post Canonicos, possunt occupare sedes vacuas Canonicorum absentium.

SVMMARIVM.

1 Immediatè, *verbum quid importet.*
2 Post, *dictio importat continuationem, & adhærentiam quocunque reiecto medio, ac interuallo.*
3 *Exceptio firmat regulam in actibus non exceptis.*
4 *Verba sunt intelligenda, vt concessio conueniat personæ, cui est facta.*
5 *Qualitas adiecta actũ in diuersam speciẽ trãsfert.*
6 *Priuilegia omnia rei suppressæ transeunt in rem subrogatam.*
7 *Subrogatum dicitur idem cum primo, in cuius locum fuit subrogatum.*

 9 *Sedes*

8 Adinstar, *dictio stat causatiuè.*
9 *Sedes canonicales sunt fructus Canonicatuum, & ad solos canonicos spectant.*
10 *Sedendi in materia decentia Chori potissimum attendi debet*
11 *In choro non debet esse aliqua dispersio; sed coniunctissima vnitas.*
12 *Dignitatis æqualitas arguitur ex æquali habitu, & incessu in Processionibus.*

Decisio CXVI.

Controuertebatur inter Canonicos, & Præpositos Ecclesiæ Valentinæ præeminentia circa locũ sedendi, & super eo, an Præpositi possent occupare sedes vacuas Canonicorum absentium; num verò in particularibus, & perpetuis eorum sedibus inferioribus, & distinctis à canonicalibus residere deberent. Qua controuersia Rotæ decidenda commissa, responsum hodie fuit, Præpositos posse occupare sedes vacuas Canonicorum: quia eisdem Præpositis fauent literæ apostolicæ, constitutiones capitulares, & decoris ecclesiastici ritus.

In literis enim erectionis Præpositurarum, de quibus agitur, factæ per felicis recordationis Sixtum V. disertis verbis habetur: *Vt Præpositi obtinere debeant stallum in choro, & locum in processionibus immediatè post Canonicos*, vt *in Summario Præpositorum, n.1. & 2.*
1. Quod verbum, *immediatè*, importat, vt sessio Præpositorum nullo medio interposito omnimodè adhærere, & continuatiuè copulari debeat sedibus Canonicorum. Bald. *in l.1. n.3. C. de condit insert.* Aretin *cons.71. n.3. in fin. vers. Nam illud dicitur immediatum.* Ruin. *cons.7. num.7. vers. Primo enim lib.4.* Tiraquel. *in l. Si vnquam. verb. reuertatur n.125. vers. Nam & ea. C. de reuoc. donat.* Deciam. *cons.9 num.10. lib.2.* Chassam. *in Catalog glor. mundi par.1. considerat.16.* Caputaq. *dec.*
2. *21. num.3. par.3.* Quam pariter continuationem, & adhærentiam, quocunque reiecto medio, ac interuallo infert dictio, *post*. Ita Gemin. *in cap.1. num.8. de restit. spoliat.* Tiraquel. *in l. Si vnquam. verb. Posteà n.12. C. de reuoc. donat.* Capic. *decis.37. n.1. & 2.* Et in eisdem literis apostolicis Præpositis conceduntur omnes præeminentiæ, prærogatiuæ, & priuilegia Canonicorum,
3. exceptis Capitularibus, quæ exceptio firmat regulam in actibus non exceptis; & sic circa locum sedendi, vt, scil. sedere debeant in eodem loco, & eodem modo, provt Canonici *l. Quæsitum. §. Denique. ff. de fund instruct.* Ruin. *cons.41. n.9. lib.2.* Rota coram sanctæ memoriæ Gregor. XV. *decis.257. n.4.*

Non obstat, quòd in Literis apostolicis Sixti V. adsit restrictio illa, *iuxta ordinem ad id eis præscribendum*, &c. quia verba huiusmodi sunt referenda ad ordinem seruandum inter ipsos Præpositos, inter quos Pontifex cogitauit, posse oriri differentiam præcedentiæ, eò quòd aliqui Theologiæ, alij essent iuris canonici Professores: quas controuersias, provt de iure definiendas reliquit; non autem referuntur ad ordinem sedendi respectu Canonicorum: nam Præpositis sedem Canonicis immediatam decreuit Sixtus V. vt *supra* dictum fuit.

Minùs obstat, quòd verbum, *immediatè*, sit referendum ad sedes canonicales, vt, scilicet, post ordinem sedium canonicalium subsequi deberent sedes Præpositorum: quia hæc interpretatio videtur repugnare verbis expressis literarum apostolicarum, quæ directa
4. sunt in personas Canonicorum, non autem in sedes canonicales, ibi: *Immediatè post canonicos.* Ideóque præcisè de personis intelligi debent, iuxta tradita per Surd. *cons.453. num.53.* cum aliis. Præsertim verò, quia, vt mox deducetur, Canonici non habent particulares, & proprias sedes, & ordinem sedendi ab aliis distinctum.

Ex Constitutionibus etiam Capitularibus datis *in Summario, num.4.* deducitur, Præpositos posse occupare sedes vacuas Canonicorum, quoniam ibi statuitur, vt Dignitates in propriis iam ab antiquo designatis cathedris sedere debeat: Canonici verò incontinenti post Dignitates, & post Canonicos Præpositi; & deinde immediatè Beneficiati. Vnde apparet, solummodò Dignitatibus assignatas fuisse proprias, & perpetuas sedes distinctas; Canonicis verò, & Præpositis destinata fuit successiua, & continua sessio; non autem discreta, & separata, ita vt deberent quidem primò sedere Canonici; sed non in loco separato, & disiuncto à sessione Præpositorum: & discretiua illa, ac particularis dispositio de propriis sedibus Dignitatum, tribuit illis duntaxat diuersam speciem, & qualitatem, non communem Canonicis & 5.
aliis, iuxta notata per Surd. *cons.202. n.8. & cons.321. num. 13. & cons. 366. num. 23.* Quod & suadetur ex eo, quòd idem est aditus Canonicis, & Præpositis ad sedes: nec Præpositi ingrediuntur per diuersos gradus, sed per eosdem omninò, quibus incedunt Canonici ad sedes canonicales; nec sedes canonicales sunt difformes, aut diuersæ, nec in materia, neque in structura à sedibus Præpositorum: signum, quòd nullum est discrimen inter sedes canonicales, & ipsorum Præpositorum: sed, cùm sint contiguæ, & annexæ sine vllo medio, rectè Præpositi subingrediuntur, & occupant sedes Canonicorum absentium ad instar ipsorum Canonicorum.

Non obstat, quòd dicta constitutio loquatur de antiquis Præpositis. Quoniam in modernos Præpositos, subrogatos per Sixtum V. in Literis erectionis, Præpo- 6.
sitis antiquis, transeunt omnia priuilegia suppressorum, vt scripserunt Petrus de Vbald. *in tractatu de vnione, c.2. n.3.* Garzias *de beneficiis, par.12. c.2. n.10.* Et perso- 7.
na subrogata dicitur eadem cum prima, in cuius locum subrogata fuit, & sub eadem dispositione comprehenditur, *§. Si igitur defunctus. Authentica de hæred. ab intestato venien.* Decianus *cons.52. n.53 lib.1.* Natt. *cons.*
348. n.3. Verbáque illa, *adinstar Præpositorum antiquorum*, relata in Literis erectionis, stant causatiuè, vt, scil. 8
Præpositi moderni debeant sedere immediatè, & incontinenti post Canonicos, quemadmodum sedebant Præpositi antiqui, ex traditis per Rotam *decis.171. n.4. par.1. diuers.* cum aliis.

Nec releuat, quòd sedes canonicales sint fructus 9.
Canonicatuum, & ideò ad solos Canonicos spectent, ex Seraph *decis.953. n.2.* Quoniam admittitur ad solos Canonicos spectare, quando ipsi intersunt: sed in casu illorum absentiæ debent admitti Præpositi, qui nullum præstant impedimentum, aut præiudicium Canonicis, nec eos ab hoc fructu sedis excludunt.

Demum Præpositis suffragatur etiam decoris ecclesiastici ritus; quoniam cùm ipsi Præpositi eundem deferant habitum cum Canonicis, cúmque illis incedant in Processionibus sine discrimine loci, nullóque interiecto medio; & posset dari casus notabilis distantiæ inter Canonicos ipsos, & à Dignitatibus ob Canonicorum absentiam; vtique hæc omnia repugnarent decentiæ Chori: quæ potissimùm in hac materia se- 10.
dendi est attendenda. Rot. *decis.411. n.2. par.2. recent.* discretáque, & distans, quæ contingere posset inter Canonicos sessio, Piorum interessentium oculis, & animo nõ satisfaceret; & forsan præberet ansam inde arguendi in eisdem Canonicis, & Præpositis discrepantiam 11.
animorum in vnum non cohærentium: in Choro autem non debet esse aliqua dispersio, sed coniunctissi- 12.
ma vnitas, vt dixit Rota coram Reuerendiss. Domino meo Decano *decis.197. n.4.* Et æqualis habitus delatio

incessus in processionibus æqualem exigit & præeminentiam in sedendo, arguúntque Dignitatis æqualitatem, ita vt ab vno benè inferatur ad alium, ex tradit.per Gemin.*in c.Vt apostolica.n.2.* vbi Franch. *n.2. de priuileg. in 6.* Boër. *in tractatu de authorit. magn. Concil.n.29. & 42.* Gratianus *disceptationum forens.c. 845.n.5. & in Cæsaraugustana præeminentiarum*, 29. Nouembris, 1627. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.

Et ita,vtraque parte informante, resolutum fuit.

ILLVSTRIS. CARDINALI SERAPHINO.

Salmanticen.iurisdictionis,9.Maij,1594.

ARGVMENTVM.

Abbas, qui exercet iurisdictionem ordinariam in aliquo territorio,ex consuetudine immemorabili confirmata à Sede apostolica, potest concedere literas dimissorias ad Ordines: & ei non obstat Concilium Tridentinum *in cap.10.sess.23.de Refor.*

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij appellatione comprehenduntur, tam Episcopi,quam etiam inferiores,in materia eis adaptabili:& n.4.*
2 *Territoriū quando dicatur effectū diœcesis Abbatis.*
3 *Visitatio pendet ab ordinaria iurisdictione.*
5 *Abbas si ex consuetudine concedit literas dimissoriales,ei non obstat Concilium Tridentinum* cap. 10.sess.23. de reform. *cùm censeatur consuetudo confirmata tribuens iurisdictionem, non exemptionem.*

DECISIO CXVII.

DVbitaui, an Reuerendissimo Abbati obstet decretum *cap.8. de reform. sess.7.* Item, decretum *cap.10 sess.23.* Et quantum ad prius decretum, Domini dixerunt, non obstare: quia cùm loquatur de Or-
1. dinariis, quorum appellatione comprehenduntur etiam inferiores in materia eis adaptabili, vt per Gemin.*in cap. Ordinarij. num.3. vers. Nota istam Gloss. de offic. Ordin.in 6.*Fraach. *num.3.* cum aliis adductis sub die 23. Octobris, 1579. *in hac eadem causa*; sequitur, Abbati hoc decretum non obstare, cùm consuetudo, de qua fit mentio in Bulla, sit talis,
2. quæ nedum eximat, sed etiam tribuat iurisdictionem: quo casu territorium dicitur effectum propriæ diœcesis Abbatis.Ioan.Andr *in cap.Nimis.col penult.ad fin. de iur.iur.* Anchar.*in c. Postulasti sub num.45. de for. compet.*

Neque obstat, quòd non sit Ordinarius loci, sed personarum;cùm hæc iurisdictio proueniat à consuetudine non confirmata respectu locorum:quia est eadem consuetudo, de qua Papa testatur; alioquin si voluisset tantummodo eximere; non autem intellexisset iurisdictionem ad Abbatem de consuetudine spectare, vtique hæc loca immediatè subiecisset Sedi apostolicæ,prout in similibus exemptionibus fieri solet: quod clarè ex vsu subsequuto comprobatur. Aym.*cons.118. n.2.*& *cons.211. n.8.* necnon ex quatuor casuum exceptione,quæ in non exceptuatis firmat regulam iuribus vulgaribus: & ideò non sumus in nuda exemptione, sed in consuetudine, quæ ordinariam tribuit iurisdictionem.Hostien.*in Summa de offic. Ordin.n.2.* Abb. *in cap Cùm contingat.n.5.de for.compet.*

Non obstat, quòd Reuerendissimus Episcopus velit visitare, tanquàm Sedis apostolicæ delegatus:quia Concilium hoc tribuit Ordinariis tantùm: ipse autem in hoc loco non est talis;sed Abbas:visitatio enim 3.
pendet ab ordinaria iurisdictione, *cap.1.in fin. de censib.lib.6.*cum aliis allegatis. Et quanuis decretum hoc deroget consuetudinibus; non tamen derogat confirmatis,vt fuit resolutum.

Non obstat decretum *cap.9. sess.24.* quia non tollit iurisdictionem *præfati cap.8.sess.7.* loquentis de Ordinariis generaliter, quorum appellatione, vt dictum 4
est, tam Episcopi,quam inferiores comprehenduntur. Præstereà,cùm simpliciter loquatur de exemptis, non est trahendum ad eas Ecclesias, quæ habent proprios Prælatos iurisdictionem ordinariam habentes: non enim est verisimile, Concilium hoc casu voluisse subditos duplici onere visitationis grauare.

Quantùm ad decretum *cap.10. sess.23.* Domini dixerunt, si ex consuetudine Abbas dabat litteras dimissorias, dictum decretum ex rationibus *suprà* deductis ei non obstare, cùm huiusmodi consuetudo censeatur confirmata, vti consuetudo tribuens iurisdictionem, non autem exemptionem: & ideò non obstare *cap. Cùm nullus.de temporib. ordinationum,in 6.*non enim hoc ius ita Episcopo, vel episcopali dignitati competit exclusiue ad alios, vt non possit consuetudine præscripta induci, vt tradit Glos. *ibid. in verb. Indultum.* & ideò cùm hîc habeamus consuetudinem confirmatam,eam non tollit hoc decretum.

R. P. D. BVRATTO.

Toletana iurisdictionis, Luna,11.Ianu.1616.

ARGVMENTVM.

Exempti ab Ordinariorum iurisdictione nequeunt ab ipsis Ordinariis,vel eorum ministris excommunicari. Notarij, & Nuntij relationi creditur, vbi adest stylus.

SVMMARIVM

1 *Absolutio ad cautelam ex inueterato stylo Rotæ, sine causæ cognitione concedi solet.*
2 *Exempti à iurisdictione Ordinarij,inconsulto Summo Pontifice,nulliter excommunicantur sub prætextu, quod præcepto eiusdem Ordinarij non paruerint.*
3 *Absolutio à censuris non remittitur ad Ordinarium, quando constat de grauamine ab ipso, vel eius Officiali illato.*
4 *Notarij,& Nuncij relationi sine testibus statur, si adest stylus: & loquitur de stylo ciuitatis Toleti.*
5 *Nuncius refert per verba præteriti temporis.*
6 *Notario attestanti de sua deputatione creditur de stylo Rotæ.*
7 *Ad interdictum quomodo procedatur remissiuè.*

DECISIO CXVIII.

CVm Abbas de Escalona,& alij appellantes à censuris, & interdictis per Commissarium Illustrissimi D.Cardinalis Archiepiscopi latis; prætenderent,se non esse remittendos ad dictum Illustrissimum eorum Ordinarium pro absolutione ad cautelam,ex inuetera- 1.
to stylo,sine causæ cognitione per Rotam concedi so-

 lita;

lira; proposito dubio, visum fuit DD. constare de notorio grauamine per dictū Commissarium illato. Fuit enim à S.D.N. concessa exemptio Collegiatæ dicti loci de Escalona in limine illius erectionis à iurisdictione Ordinarij, cum immediata subiectione Nuncio Hispaniarum, & Sanctæ Sedi Apostolicæ: ita quòd Ordinarius non posset excommunicare, suspendere, & interdicere, nec de defectu eius vacationis, & consensus opponere, cum decreto irritanti, & aliis clausulis amplissimis, de quibus in literis apostolicis eidem Commissario exhibitis, qui respondit, se scire de verbo ad verbum omnia in eis contenta, & quòd propterea non
2. indigebat earum lectura, vel intimatione, vt *in summario Abbatis nunc dato, n.3.* Et ideò inconsulto Summo Pontifice, & non informato de exemptione Illustriss. D. Archiepiscopo, (qui aliàs præsumendum est, quòd pro summa eius prudentia, & erga sanctam Sedem apostolicam, & S.D.N. obseruantia d. Commissario mandasset, vt à dictis censuris, & interdictis se abstineret, prout stantibus præmissis abstinère debebat,) non potuit idem Commissarius ad illa procedere contra præbendatos eiusdem Ecclesiæ, & alios, prætextu, quòd eius præcepto non paruerint, prout processit, & sic nulliter, *cap. Ad quorundam.* vbi Socin. *n.1. de excess. Prælat.* quæ sustineri non possunt. Innoc. *in cap. Ex parte. il. 1. col. 2. n. 3. vers. Licèt. de verb. significat.* & *ibi* Ioan. And. *col. 3. n. 5. vers. Quod si monitus.* Hostien. *in simili vers. n. 5.* Butr. *n. 11. vers. Secundo casu.* Card. *n. 6. vers. Quòd si monitus.* & consequenter cessat manifesta offensa, & dubietas, nec debet fieri remissio pro absolu-
3. tione ad Ordinarium, cuius Commissarius excommunicauit, *c. Venerabilis § Sanè. vers. Si verò.* vbi Gloss. & Doct. *de sent. excom. in 6.*

4. Non obstat, quòd non sit danda fides attestationi Notarij sine testibus, qui exhibuit dictas litteras: quia imò illi statur de stylo illarum partium: si enim statur relationi Nuncij absque testibus, quando adest stylus, vt illi credatur, vt fuit dictum *in alia Toletana decimarum,* 3. Iunij, de anno 1590. coram bon. mem. Penia, *in Vlisbonen. iuris deputandi Collectores,* 14. Maij, 1603. coram Reuer. Attrebaten. & *in Placentina, & Toletana Canonicatus, & Beneficiorum,* 26. Iunij, 1609. coram Reuerendissimo D Bononien. multò magis Notarij, vt
5. *in dicta Vlisbonen. B.* Et sic cessat etiam obiectum, quòd dicta attestatio sit facta per verba enunciatiua præteriti temporis: quia est facta à Notario, tanquam Nuncio, qui semper refert per verba præteriti temporis, ad not. *in cap. Cùm parati. de appellat.* & iuxta formam traditam à Speculat. *in tit. de citat. § Sequitur videre. n. 11.* Vltrà quòd est etiam subscripta per eundem Notariū, & recognita per testes, citata parte, & cum eius inter-
6. rogatoriis iuxta stylum Curiæ, vt in actis. Et prædicta fortiùs locum habent: quia ipse erat Notarius causæ pendentis coram Abbate, & eius assertioni de sua deputatione statur ex stylo Rotæ. Caputaq. *decis. 245. n. 1. part. 2.* & fuit dictum *in Firmana iurisd.* 26. Iun. 1610.
7. coram Illustrissimo D. Card. Lancellotto, C. Ex quibus etiam dictum fuit, non potuisse procedi ad inter-
8. dictum, non seruatis præsertim traditis per Couar. *in cap. Alma mater. par. 1. § 1. n. 4. vers. Sed ob vnius. de sent. excomm. in 6.*

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Burgensis expens. Veneris, 10. Decembris, 1625.

ARGVMENTVM.

Decimæ, seu expensæ necessariæ, quæ soluuntur Capitulo Burgensi ex immemorabili, debentur etiā ex beneficiis vnitis.

SVMMARIVM.

1 *Immemorabilis habet vim priuilegij, & legis, seu constitutionis.*
2 *Obseruantia est optima interpres.*
3 *Priuilegium percipiendi certos fructus in qualibet vacatione, non habet locum in beneficiis vnitis.*
4 *Vnio censetur facta sine præiudicio habentium iura super beneficio vnito.*
5 *Vnio non tollit ius percipiendi partem fructuum.*
6 *Vnio non tollit ius percipiendi pensionem, nec alia iura compatibilia cum vnione.*

DECISIO CXIX.

Resolutio dubij circa confirmationem sententiæ Rotalis pendet ex eo, an, scilicet, Abbas, & Conuentus Monasterij de la Vid, teneantur soluere decimas Capitulo Burgensi, quas nuncupant necessarias expensas, pro duobus præstimoniis, videlicet, de Mata Iudios, & de Villadiego, vsque ab anno 1539. vnitis dicto Abbati, & Conuentui, seu illius Hospitali. Et Domini affirmatiuè responderunt: Capitulum enim habet immemorabilem ad sui fauorem, canonizatam & confirmatam in Literis Martini V. quæ consuetudo 1.
habet vim priuilegij, & legis, seu constitutionis, *l. Hoc. iun. § ductus aquæ ff. de aq. quotid. & est. l. 51. § fi. ff. de aq. pluu. arcen.* Socin. *cons. 297. col. 2. lib. 2. c. Cùm dilectus. & c. Consuetudinis. de consuetud.*

Neque est verùm, quòd Literæ Martini videantur restrictæ ad personas Cathedralis. Nam dictæ Literæ habent duas partes. In prima generaliter loquuntur de præstimoniis ciuitatis, & diœcesis Burgensis, ibi: *Necnon præstimonialium portionum ciuitatis, & diœcesis.* In secunda *in versic. Quibus ea obtinentes.* inducunt modificationem ad personas Cathedralis. Neque ex eo, quòd Literæ Martini excipiant in Cathedrali beneficia illorū, qui per sex menses residentiam fecerint, dici potest, quòd Literæ loquuntur tantùm de beneficiis, aut personis Cathedralis. Quia (vt modò ponderatum est) generaliter loquuntur de omnibus, licèt quoad personas Cathedralis habeant istam modificationem, vt fuit ponderatum *in decis. in hac causa,* 31. Ianuarij huius anni, coram R.P.D. meo Merlino; iuncta præser- 2.
tim obseruantia, quæ est optima interpres. Rimin. *cons. 328. n. 5. vers. 3.* idem Socin. *cons. 111. in fin. lib. 1.* Bart. *cons. 59. n. 6 lib. 1.*

Non obstat, quòd huiusmodi præstimonia fuerint per Paulum III. vnita, & propterea Literæ Martini non 3.
videantur habere locum in vnitis, *ad dec.* Seraph. 1410. vbi, quòd priuilegium percipiendi fructus anni cum dimidio in qualibet vacatione, non habet locum in beneficiis vnitis: quia non est par ratio de vno casu ad alium: nam decisio Seraph. loquitur, quando priuilegium concedit perceptionem fructuum beneficij vacantis: quod quidem non vacat, cùm sit vnitum; & ideò fructus non debentur. In casu autem nostro, immemorabilis, & Literæ Martini concedunt, vt quolibet anno percipiatur decima, quæ propterea debetur, etiā quòd beneficium sit vnitum, cùm vnio censeatur facta sine 4.
præiudicio habentum iura super beneficio vnito *c. 2. de relig. dom.* Feder de Sen. *cons. 195. n 4.* Rebuff *super* 5.
reg. de vn. gloss. 11. num. 13. & optimè in puncto, quòd vnio non tollat ius percipiendi partem fructuum, dicit Ioan. Andr. *in c. pen. n. 3. vers. Nec puta.* vbi Card. *in 2. opposit. vers. Quæro, an hac indulgentia.* Butr. *n. 15. vers. Quærunt Doctores. de verborum signif.* Rot. *decis. vnica, vers. In contrarium facit. de sepult. in antiq.* Seraph.

decis.

6. *decis.* 1410. vbi, quòd vnio non tollit ius exigendi pensionem, prout nec alia iura comparabilia cum vnione, vt fuit ponderatum *in d.decis.* coram D.meo Merlino, *ex alia Burgens.Quindenniorum*,4.Martij, 1603.coram bon.mem. Penia, quæ est 690.*part.*4 *diuers.* accedente præsertim obseruantia bene probata. In puncto Card.Mantic.*decis.*322.*n.*5.*&* 6.

Ex quibus, atque ex aliis elegantissimè deductis in prædicta decis.coram R. P. D. meo Merlino, vna tantùm parte informante, fuit resolutum, sententiam Rotalem esse confirmandam, vtpote iustam, & ex inspectione actorum validam, cùm omnia interuenerint requisita.

R. P. D. MERLINO.

Cæsaraugustana portionis del Castellar, Veneris, 27.*Iunij*, 1631.

ARGVMENTVM.

Vnio confirmata authoritate apostolica non potest impugnari, maximè stante clausula, *Sublata*, & effectuata quoad vnum beneficium vnitum, dicitur effectum sortita quoad reliqua.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio apostolica supplet omnes defectus, & operatur vt non sit necessaria alia solennitas.*
2 *Clausula*, Sublata, *claudit os volenti impugnare. & Iudici aliter iudicandi adimit facultatem.*
3 *Vnio effectum sortita quoad vnum beneficium, dicitur effectuata quoad alia beneficia vnita.*

DECISIO CXX.

IVdices iussu sanctæ memoriæ Clementis VIII.deputati à Nuncio Hispaniarum pronunciarunt, à quinque portionibus, Vicariatu, & Sacristia loci del Castellar, tunc ferè depopulati, separandam esse quandam partem fructuum, vbi primùm per cessum, vel decessum Portionariorum, Vicarij, & Sacristæ tunc existentium vacare contigissent Portiones; nempe, quinquaginta & sex caficia tritici, decem & septem caficia hordei, & totidem auenæ, ac libras sexdecim in pecunia numerata, quas summas Abbas Monasterij Montis Aragonum annuatim soluebat, & soluere consueuerat dictis Portionariis, Vicario, & Sacristæ; & huiusmodi fructus applicandos, & vniendos esse mensæ conuentuali dicti Monasterij Montis Aragonum Canonicorum Regularium S.Augustini; relicta tamen Vicario pro tempore existenti congrua sustentatione arbitrio Ordinarij: quam applicationem, & vnionem sanctæ memoriæ Paulus V.etiam confirmauit amplissimis clausulis, vt in Breui. Nuper verò, cùm vacasset portio quædam ex dictis per obitum Hieronymi Sanz de Armora, orta fuit controuersia inter Canonicos, & Capitulum dicti Monasterij Montis Aragonum, & Hieronymum Tassales; & causa in Rota introducta, hodie Domini dixerunt constare de bono iure dictæ mensæ conuentualis, quoad fructus huiusmodi Portionis.

Ex prædictis enim apparet de legitima vnione, & applicatione dictarum summarum frumenti, hordei, auenæ, & pecuniæ numeratæ facta ipsi mensæ con-
1. uentuali; dúmque munita est confirmatione apostolica, non requirebatur alia solennitas. Nec obiici potest defectus. Decian. *cons.*341.*num.*13. Rol.*cons.*96.*n.*21. *lib.*1. Cardinal.Seraphin.*decis.*1027.*n.*8.*&* *decis.*1080. *num.*6.

Præsertim attenta clausula illa, vt non possit opponi de obreptione, vel subreptione, aut de nullitate, & defectu citationis, vel alio quocunque cum clausula, *Sublata*, &c.quæ claudit os volenti impugnare, & Iu- 2.
dici aliter iudicandi adimit facultatem. Bart. *in l.fin. circa fin. C.de canon.frument. vrb. Rom.lib.*11. Ruin. *cons.*21.*num.*15.*in fin.&* 16.*lib.*1. Capuraq.*decis.*134. *n.*4.*part.*3 Put.*decis.*50.*n.*5.*lib.*1.*In antiq.*

Nec obstat, hanc vnionem, & applicationem non fuisse effectuatam, viuente Clemente VIII.& sic reuocatam per regulam reuocatoriam Leonis XI. & Pauli V. quoniam sustinetur in vim confirmationis emanatæ ab eodem Paulo V.quo viuente, aliquæ Portiones vacarunt; & vnio, & applicatio effectum obtinuit, dum fructus respectiuè applicati peruenerunt in dictam mensam conuentualem: sufficit enim, vnionem, 3.
& applicationem effectum sortitam esse quoad vnum beneficium, ad hoc, vt etiam, quoad reliqua beneficia vnita, dicatur effectuata, idque iure merito ob vniuersalitatem causæ, quæ potiùs attenditur, quàm quisque casus particularis, & illius exercitium ita in materia regulæ reuocatoriæ vnionum, Garz. *de benef. part.*12. *cap.*2.*n.*294. Rot. apud Cardin. Caualler. *decis.*408. *num.*6.*& decis.*439.*num.*7.*& in Gerenden.Vnionis*, 13. Nouembris, 1613. coram Eminentissimo Card.Verospio, & notãt Addent.ad sanctæ memoriæ Gregor.XV. *decis.*557.*n.*6.*& seqq.*

Et ita informantibus tantùm dictis Canonicis, & Capitulo resolutum fuit, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Ianuen.redintegrationis, Veneris, 26. *Februarij*, 1621.

ARGVMENTVM.

Translatus, authoritate apostolica, de Religione incapaci bonorum in communi ad aliam capacem, non reintegratur ad bona quæ possidebant ante professionem in dicta Religione incapaci emissam.

SVMMARIVM.

1 *Capucinorum Religio est incapax bonorum, tam in particulari, quàm in communi.*
2 *Professus in Religione bonorum in communi incapaci, amittit bona per eum habita ante professionem, quæ deferuntur venientibus ab intestato, ac si naturaliter mortuus fuisset.*
3 *Professus Religionem bonorum in communi incapacem, si deinde authoritate apostolica in Ordinem bonorum capacem transfertur, bona per professionem in prima Religione amissa amplius non recuperat, maximè si non constat de voluntate Papæ, id concedendi, num.*4.
5 *Beneficia Principum intelligenda sunt absque tertij præiudicio non expresso in beneficio.*
6 *Regula* de iure quæsito non tollendo, *expressam, & indiuiduam derogationem requirit.*
7 *Subreptitia redditur gratia ex taciturnitate eius, quod si concedens sciuisset, vel non concessisset, vel difficiliter concessisset; & an sit tale, Iudicis arbitrio relinquitur, num.*10.
8 *Inferior factum Superioris immutare, vel contra illud dispensare non potest.*
9 *Inferior nequit iuris communis dispositioni derogare.*

DECI

Decisio CXXI.

Fvit per Dominos vnanimiter resolutum, Fratrem Petrum Baptistam non fuisse reintegratum ad bona, quæ habebat ante professionem per eum emissam
1. in Religione Capucinorum. Certum est enim, quòd per ingressum Religionis, tam in communi, quàm in particulari incapacis, prout est ista, *ad Clem. Exiui, §. Cupientes, de verb. significat.* & dispositionem Con-
2. cil. Trident. *sess 25. cap. 1. & 3. de reform.* illa amisit, & venientibus ab intestato fuisse delata, ac si naturaliter mortuus esset. Bart. *in tract. minor. lib. 4. distinct. 2. cap. 2. num. 6. & dist 3. cap. 1. num. 8.* Bald. *in Auth. Ingressi, num. 63. C. de sacrosanct. Eccles.* & not. Doct. *in cap. In præsentia.* vbi præcipuè Felin. *num. 50. vers. Septimò quæro.* & Berof. *num. 539. vers. Alij magis com-*
3. *muniter, de probat.* Et licèt deinde fuerit authoritate apostolica translatus ad Ordinem Fratrum Capellanorum S. Ioannis Religionis Hierosolymitanæ capacis: tamen nec ipse, nec dicta religio ex eius persona prædicta bona potest recuperare. Bart. *dicta distinct. 3. cap. 2.* Bald. *in dicta Authent. Ingressi, num. 64. in fin.* Feder. de Sen. *consil. 26. num. 2. & 3. cum seq.* Felin. *in cap. Inter quatuor, num. 4. circa fin. vers. Et dicit Bart. de maior. & obed. & in dicto cap. In præsentia, num. 50. vers. Et adde.* & ibi Berof. *num. 150.* Castr. *in l. Gallus, §. Et quid si tantùm, num. 20.* Iason. *num. 71. vers. Ad idem facit, ff. de liber. & posthum.* Natt. *cons. 180. n. 4.* Catol. Tap. *in dicta Authent. Ingressi, cap. 6. num. 34.* & Summistæ *in verb. Religio*, vt per Rosell. *in fin.* Angel, *num. 35 in fine, vers. Quartò, si Religio.* Sylvest. *num. 10. circa medium.* Quia, cùm fuerint per consanguineos apprehensa, imò (vt in hoc casu) etiam alienata; res non est ampliùs integra, & dispensatio apostolica non trahitur retrò in tertij præiudicium. Bald. *vbi supr.* Feder. de Sen. *dicto cons. 26. num. 3.* Felin. *dicto cap. Inter quatuor, num. 4.* & Berof. *dicto cap. In præsen-*
4. *tia. num. 550. vers. Mihi videtur.* Præsertim, quia non constat de voluntate Papæ, quòd voluerit ipsum reintegrare ad bona, hæredibus, & aliis, qui ab illis emerunt quæsita, cùm nec dictus Frater Petrus Baptista petierit, nec Papa, tam in primo Breui dispensationis, quàm in aliis proinde valere concesserit expressè aliquam facultatem quoad bona, sed tantùm quoad translationem personæ de Religione Capucinorum ad dictum Ordinem Hierosolymitanum in Literis expressam, vt in simili Rota, *in Romana nullitatis census, 5.* Maij, 1597 coram Corduba impress. per modern.
5. Perus. *de cens. decis. 124.* & succedunt tritissimæ iuris conclusiones exclusiuæ voluntatis principis in tertij præiudicium, *l. 2. §. Si quis à Principe, ff. Ne quid in loco publico, cap. Super, de offic. delegat. cap. Quamuis, in fine.* vbi etiam Gemin. *num. 3. de rescript. in 6.* & in his terminis Nauarr. *cons. 14. num 8. de vot.* Emmanuel Rodriq. *quæst. regul. tom. 3. quæst. 52. art. 27. col. 2. in*
6. *princ. vers. Et hanc opinionem.* quæ sunt authenticæ per regulam *de iur. quæsito non tollen.* cuius expressa, & indiuidua derogatio est necessaria. Sarnen. *super dicta regul. quæst. 15. num. 6. in fine.* Cæsar. de Grass. *decis. 1. num. 10. de verb. signific.* Seraphin. *decis. 182. num. 7.* Rota *decis. 253. num. 6. part. 2. in recent.* & fuit sæpissimè dictum. Nec visum fuit Dominis suffragari licentiam magni Magistri recuperandi bona paterna, & materna quæcunque: tum, quia non fuit narratum dicto magno Magistro, quòd ipse fuerat professus Capucinus, & dispensatus per Papam ad transeundum ad dictum Ordinem Capellanorum, cum conditionibus viuendi in Conuentu, & aliis, de quibus in dicto Breui, quæ si sciuisset, vel dictam scientiam non concessis- 7.
set, vel difficiliorem ad illam concedendam se reddidisset: & sic subreptitia videbatur. Felin. *super literis, num. 8. de rescript.* Socin. *cons. 260. num. 2. lib. 2.* Corn. *cons. 245. num. 4. lib. 1.* Cassad. *decis. 12. num. 14. de præb.* Rot. *decis 418. num. 1. & 506. num. 2. part. 1. & decis. 105. & decis. 739. vbique, num. 1. part. 2. in recent.* Tum, 8.
quia dictus magnus Magister, vti inferior, non poterat concedere hanc facultatem, & derogare voto paupertatis, in quo Papa non videtur voluisse dispensare, vt *suprà cap. Inferior. de maior. & obed. Clem. Ne Romani, de elect.* Dec. *in cap. Cùm accessissent, num 44. de constitut.* Aym. *cons. 148. num. 3. & 4. & 179. num. 1. in fin.* nec derogare iuris communis dispositioni, illum 9.
reintegrando ad bona iam amissa, & legitimè quæsita tam venientibus ab intestato, quàm emptoribus. *Authent. iuram. quod præst. ab ijs,* & not. *in l. omnes populi.* vbi Bald. *num. 29. ff. de iust. & iur.* Dec. *cons. 393. num. 9. vers. Non obstat.* latè Alex. *cons. 106. num. 2. lib. 2.*

Ex quibus fuit ita decisum, parte tantùm Ioannis Christophori informante.

ANNOTATIO.

LAtè Sanchez *de matrim. lib. 8. disput. 21. num. 11. & 17.* & Rot. *decis. 288. per tot.* & præcipuè *num. 5. post 2. vol. consil.* Farinac. *in Regien. translationis pensionis, 26.* Nouembris, 1622. R.P.D. Piorouano: *in Toletana indulti, 14.* Martij, 1625. coram bonæ memoriæ Romboldo, & *in Mantuana pensionis, 4.* Decembris, 1626. coram R.P.D. Merlino. Et an aliquid, quod 10.
fuit tacitum, sit eius generis, vt expressum retraxisset Principem, vel difficiliorem illum ad concedendum reddidisset, iudicis arbitrio diiudicandum relinquitur, vt tradunt Cassad. *decis. 12. num. 14. de præbend.* Felin. *in cap. Ceterùm, num. 4. de rescript.* Couarr. *variarum resolut. lib. 1. cap. vlt num. 5. verb. Falsitas.* cum aliis per Menoch. *de arbitr. cas. 201. num. 24. & duobus seqq.* per Sanch. *d. disp. 21. num. 19.* quos secuta est Rota *in dicta Mantuana pensionis,* coram R.P.D. Merlino. Verùm 11.
prædicta procedunt, quando nec ex iure, nec ex stylo Curiæ, vel consuetudine Principis id cognosci potest: nam taciturnitas qualitatis, quam exprimi in iure specialiter cautum est, reddit gratiam subreptitiam, non attento, an Princeps facilius, vel difficiliùs concessisset, vt docent Felin. *in cap. Super literis, num. 2. limit. 1. & cap. Ad aures, num. 12. conclus 9. de rescript.* Couarr. *d. cap vlt. num. 6. vers Verùm vt his.* Menoch. *dicto casu 201. num. 27.* cum aliis per Sanch. reprobatis contrarium sentientibus, *dicta disput. 21. num. 13.* & tenuit Rota *in Calaguritana iurisdictionis, 8.* Aprilis, 1585. coram Rubeo, relata à Beltramin. *in annot. ad decis. 150.* Gregor. XV. *sub num. 11. vers. In contrarium.* Et idem est de qualitatibus, quæ ex stylo Curiæ, vel Cancellariæ, aut ex consuetudine Principis exprimendæ sunt, quæ nisi narrentur, rescriptum redditur subreptitium; nec attenditur, an Princeps eadem facilitate concessisset. Menoch. *d. cas. 201. num. 28.* Mascard. *de probat. conclus. 846. num. 8.* cum aliis per Sanch. *dicto cap. 21. num. 16.*

Ioan. Francisc. Ferentellus.

PRAXIS

PRAXIS CRIMINALIS, ET IVDICIARIA PRO ABBATIBVS, ET PRÆLATIS REGVLARIBVS,

QVATENVS IVDICES SVNT, ac Subditorum crimina corrigere, & punire habeant.

QVÆSITVM PRIMVM.

Vtrùm Abbates, & Prælate Regulares sint competentes Religiosorum Iudices.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio seu potestas quotuplex sit, & quomodo sit Iudici necessaria, vt num. 9.*
2 *Iurisdictio Ordinaria quid sit.*
3 *Iurisdictio Delegata quid sit.*
4 *Iurisdictio Arbitraria quid sit.*
5 *Fidem vnusquisque alteri seruare tenetur.*
6 *Iurisdictio Accessoria quid sit. & quomodo acquiratur.*
7 *Episcopus sit Superior delinquentis in sua diœcesi.*
8 *Abbates fiunt Superiores delinquentium in suis territorys. & num. 13.*
10 *Legem nemo ferre potest, nisi habeat potestatem & iurisdictionem.*
11 *Abbates, & Prælati Regulares sunt Indices ordinary suorum subditorum ex vi muneris & propria dignitatis.*
12 *Visitatores, & omnes qui ad cognoscendas causas destinantur, quam potestatem habeant?*
13 *Monachus delinquens in alieno Monasterio à quo sit puniendus.*

1. ACTVRIS nobis de Prælatis Regularibus quatenus Iudicum munus exercere, ac subditorum crimina, & excessus corrigere ac punire habent, visum fuit antea explicare an ipsi Religiosorum competentes Iudices extent. Pro cuius intelligentia clariori præmittendum est, Quadruplicem esse iurisdictionem, Ordinariam scilicet, Delegatam, Arbitratiam & Accessoriam, iuxta S. Thom. 2. 2. *quæst.67. art.1.* Sot. *de iust. & iur. lib.1. quæst.4. art.1. concl.2.* Gregor. de Valent. *tom.3. disput.5. quæst.11. punct.1.* & alij relati ab Azor. *moral. institut. part.3. lib.13. cap.13.* Tolet. *lib.1. cap.56. num.4.* Sayr. *in Claui Regia, lib.12. cap.7.* Reginald. *lib.25. num.641.* & alij.

Iurisdictio, seu potestas ordinaria illa dicitur, quæ alicui competit ex officio, vel ex dignitate qualem habet Summus Pontifex super omnes fideles in rebus spiritualibus, ac etiam in temporalibus ratione spiritualium illis annexarum; qualem etiam habet Episcopus circa persona sibi subiectas. Omnes igitur habentes officium aliquod vel dignitatem, cui ex iure, vel etiam consuetudine, aut præscriptione annexa est potestas, vel iurisdictio, potestatem, vel iurisdictionem ordinariam habere dicuntur: vt aiunt Didacus Couarr. *variarum resolut. lib.3. cap.20. num.6.* & Azor. *loco citato.* 2.

Delegata potestas, seu iurisdictio illa dicitur, quæ competit alicui, non ex officio, vel dignitate, sed ex concessione, vel commissione illius, qui ordinariam potestatem habet; siue commissio sit generalis ad omnes causas, siue specialis ad quasdam solummodo cognoscendas. 3.

Arbitraria potestas est illa, quæ communi partium litigantium consensu alicui comparatur. Partes etenim litigantes aliquando ad expensas vitandas, vel aliis de causis inter se conueniunt, ac vnum vel duos, aut plures viros probos, & bonos concordi eligunt voluntate, vel vna pars vnum, & altera alterum, qui litem inter eas ortam dirimant, atque definiant: & hoc dupliciter contingit. Primò, dum eligitur iudex, seu arbiter, ex ipsarum partium conuentione, vt litem amicabiliter componat: & in hoc casu arbiter potest pro suo arbitrio iudicare iuxta æquitatem iuris naturalis, etiam si non seruet ordinem iuris positiui; & ipsius decretò partes assentiri debent. Secundò, dum eligitur in Iudicem: & in hoc casu iuris ordinem seruare ac iuxta eum sententiam ferre debet, & partes illius sententiæ sub mortali acquiescere tenentur; hæc potestas, licet priuata videatur, nihilominus publica quodammodo est. Nam cum vnusquisque alteri fidem seruа 4. 5.

seruare teneatur, iure cautum est, vt qui arbitri ab aliquibus electi fuerint, obligandi vim per suam sententiam habeant; eius tamen executio ad Principem, illiusque ministros spectare videtur.

6. Accessoria potestas, seu iurisdictio illa dicitur, quæ alicui aliunde accedit, nempe ratione alicuius facti, vel causæ contingentis. Ideò quando quis in alieno territorio delinquit, eius Superior acquirit in ipsum iurisdictionem, & delinquens ratione delicti fit subditus illius iudicis, in cuius territorio deliquit, ab eoque puniri potest. *l. vlt. ff. de accusat. cap. placuit 6. q. 3. cap. 1. extr. de raptor. cap. postulasti.* vbi gloss. *cap. fin. de foro compet.* Eadem accessoria potestas acquiritur ex domicilio & possessione. *cap. Sanè, de foro compet.* Sanchez *in Decalog. lib. 1. cap. 12. num.* 38. Prosper Farinac. *in praxi criminal. tom 1. quæst. 7. num. 1.* qui plures citat asserentes, Episcopum, in cuius diœcesi aliquis deliquit effici Superiorem delinquentis in sua diœcesi, dummodo tamen delinquens non sit persona speciali priuilegio ab ipsius iurisdictione exempta.

7.

8. Idem dicendum est de Abbatibus, & aliis Prælatis tam Regularibus, quàm sæcularibus respectiuè in propriis territoriis, vt communiter testantur Iura, & Doctores, vt *num. 13. huius quæsiti.*

9. Secundò præmittendum est, harum potestatum alteram ita esse ad iudicandum necessariam, vt iudicans absque aliqua ex ipsis, mortaliter peccet, quia vsurpat sibi alienam potestatem, quæ res valde grauis censetur. Ita Nauarr. *in man. cap. 25. num. 13.* Soto *de iustit. lib. 3. quæst. 4. art. 2.* Tolet. *dicto cap. 56. num. 5.*

10. Syluest. *verb. Iudicium, num. 5.* & alij. Præterea sententia lata inualida est, quia iudicium est quædam lex particularis; & legem nemo validè ferre potest qui non habeat potestatem & iurisdictionem. *cap. at si Clerici, de iudic.* Atque ita D. Thom. & alij locis citatis communiter. Imò (vt notant Azor. *dicto lib. 13. cap. 15.* Iulius Clarus *receptar. sentent. lib. 15. num.* 38. *&* 39. & Bonacina *in Decalog. disput.* 10. *quæst.* 2. *punct. 1. n. 4. vers. adde etiam.*) ita iudicans tenetur ad restitutionem damni, quod alter ob illud iudicium vsurpatum patitur: nam peccat contra iustitiam vsurpando sibi iudicium alienum; peccans autem contra iustitiam tenetur ad restitutionem damni inde secuti.

11. His ita notatis dicendum est, Præsidentes Generales Ordinum in sua quemque Congregatione, Prouinciales in sua quemque Prouincia, ac Abbates, Priores, Præpositos, & Prælatos Conuentuales quocumque nomine nuncupentur, in suo quemque Monasterio ordinariam potestatem seu iurisdictionem in Religiosos sibi subditos obtinere, ac inde ordinarios eorum Iudices existere. *cap. ea, quæ de stat. Monach.* Panormit. *ibi, & in cap. Si quis contra Cleric. de for. competent.* Patet, quia iurisdictio eis ex vi muneris, & propriæ dignitatis competit, siue ab vniuersitate eligantur, sicut Generales, & Prouinciales ferè communiter, ac etiam in quibusdam Religionibus Conuentuales Prælati, siue à maioribus Superioribus instituantur; vt constat ex vsu, & priuilegiis singularum Religionum exemptarum, quod probauimus *in 1. tom. disp. 1. quæs. 4. & 2. tom. disp. 1. q. etiam 4.* probat etiam Iulius Clarus *lib. 5 recept. sentent. §. fin. q. 35. vers. Quæro, quis sit Iudex Monachorum.*

12. Dico secundò. Visitatores, ac omnes illi, qui à prædictis ordinariis Prælatis ad cognoscendas subditorum causas destinati sunt: vel etiam à Capitulis Generalibus, vt statutum est *in cap. in singulis. & in cap. ea, quæ, de stat. Monach.* delegatam, non autem ordinariam potestatem, seu iurisdictionem habere dicuntur, eis enim iurisdictio non ex vi eorum muneris, sed à prædictis Prælatis, vel Capitulo Generali, eos instituentibus prouenit: quod patet & testantur Victorin. Mans. *de modo proced. in caus. regular. cap. 2. num. 3.* Franciscus Ghislerius *in tractat. de iudice regular. cap. 2. num. 12.*

Dico tertiò. Omissis arbitrariis Iudicibus de his enim in Religionibus nulla ratio habenda esse videtur; Monachus in alieno Monasterio delinquens ab eius Prælato puniri debet; vt patet ex dictis, & arguitur ex text. *in cap. postulasti, de foro competent.* vbi Panormit. *num. 2.* notat, Clericum delinquentem in aliena diœcesi sortiri forum illius Episcopi, vbi deliquit, etiam si delictum sit tale, quod exposcat priuationem beneficij, & officij. Atque quod Monachum in alieno Monasterio delinquentem iudicare ad eius Monasterij Abbatem & Prælatum spectet, affirmant Victorin. Mans. *cap. 3. num. 3.* & Francisc. Ghisler. *d. cap. 2. num.* 17. 13.

QVÆSITVM II.

Quænam conditiones requirantur in Prælatis Regularibus, quatenus Iudicum munus exercent?

SVMMARIVM.

1 *In Iudicibus non solùm potestas, & iurisdictio, verum etiam scientia necessaria est.*
2 *Iudex, qui ex imperitia perperam iudicare præsumit, tenetur ad interesse parti læsæ, & ad litis expensas.*
3 *In Iudice vitæ paritas necessarius est, & in quibus consistat.*
4 *Iudex tenetur causas celeriter iudicare, & expedire.*
5 *Iudex in iudicando veritatem seruare debet.*
6 *Veritas, quæ & quotuplex sit.*
7 *Veritas conscientiæ triplex.*
8 *Iudex non semper tenetur seruare rei veritatem, vel etiam conscientiæ, quam in sacramentali confessione nouit.*
9 *Iudex si priuata scientia nouit aliquem innocentem, qui tamen in iudicio reus esse probetur; an possit eum absoluere, vel teneatur damnare? refertur prima sententia.*
10 *Refertur secunda sententia, quam auctor sequitur.*
11 *Iudex an damnare possit eum, quem priuata scientia, & secretò nouit esse nocentem, in actis tamen, & processu probatur innocens?*

Dico primò. In Iudicibus non solùm potestas, & iurisdictio necessaria est, vt diximus in superiori quæsito; verùm etiam scientia, qua sciant rectè eorum munere fungi. *can. vlt. 2. quæst. 2. can. 1. de pœnit. dist. 6. cap. ex literis, de consanguinit. & affinit.* quia peritus debet esse Iudex, nec quærere ab aliis, quid eum loqui oporteat. *Authent. de iudic. in princip. col. 6. & dicto cap. ex literis,* notat gloss *in cap. sciscitatus, verb. impedimenta, de rescript.* Nam quilibet scire tenetur ea, quæ pertinent ad proprium munus, & officium, sine quorum cognitione illud exercere nequit. Ita Sanctus Thom. 2. 2 *quæst. 76. art. 2.* Caietan. *in summ. verb. Iudicis peccata.* Sayr. *in Claui regia lib. 1. cap. 13. n. 2.* Nauarr. *in man. cap. 25. num. 12.* Reginald. *in praxi lib. 25. num. 657,* & alij plures apud Farinac. *prax. criminal. part. 3. quæst. 111. art. 16. fol. 538.* Quod maximè locum habet in Iudicibus Ecclesiasticis, qui mediocriter saltem in iure periti esse debent, vt ait gloss. 1.

per

per illum textum *in cap.cum nobis olim,verb.literatura, de elect.* Intelligendum est autem, vt sint periti non rerum peritia, sed causæ diiudicandæ,de qua agi-
2. tur. *l.certi iuris, C.de indic.* Iudicandi autem scientia in Iudice adeò est necessaria, vt qui ex imperitia perperam iudicare præsumit, teneatur ad interesse parti læsæ, & ad litis expensas de proprio soluendas. *Instit. de obligat. quæ ex quasi delict. nascunt.* Nam qui causam damni dat,damnum fecisse videtur, & ideò tenetur satisfacere. argum. *can.pasce*, 86. *dist.* & aliorum quæ citat gloss.*in cap.sicut nobis,verb.dederunt,de testib.* notant Francisc. Ghisler. *in tractat. de iudice regular. cap.5. num.*16. Martin. Bonacina *in Decalog. disp.*10.*q.*2.*punct.*3.*num.*1.

3. Dico secundò. Requiritur etiam in Iudice vitæ puritas, quæ non solùm consistit in abstinentia à verbis contumeliosis, verum etiam in recta intentione: vt scilicet non amore,vel odio,timore,cupiditate, aut alia quauis passione ductus inquirat, vel iudicet, sed solùm ex affectu iustitiæ, quam præ oculis habere perpetuò debet, vnicuique quod suum est tribuendo; quod si non recta intentione, sed amore,aut alia passione motus iudicauerit,licèt sententia valida sit; ipse tamen peccabit iuxta qualitatem passionis, & prauæ intentionis, qua ductus fuerit. Ita Ghisler. *cap.* 6. *num.*13. & Bonacina *dicto punct.*3. *num.*2. Consistit præterea hæc vitæ puritas in abstinentia à peccatis: decet enim vt æquitatem, & iustitiam aliis obseruandam proponens æquus ipse sit,atque iustus. Vnde quidam putant, Iudicem iudicium ferentem dum est in peccato mortali, peccare saltem venialiter. Valent. *tom.*3,*disp* 5.*quæst.*4.*punct.*2. Sayr. *in Claui Regia dicto cap.*15. *num.*4. & alij. Contrarium tamen sentiunt Salon. Bañes, Aragon. 2. 2. *quæst.*60. *art.*2. quos sequitur Bonacina *dicto punct.*3.*num.*3. Qui omnes in eo conueniunt, vt mortale peccatum contrahat Iudex in publico peccato mortali iudicans: & hoc propter scandalum populi, vt si Iudex publicus adulter, alios de adulterio condemnare velit. Valde enim scandalizaretur populus videns iustitiam non eamdem vim in Iudice habere,quam ille in subditos exercere non veretur. Hanc sententiam communem testatur Valent.*loco cit.*

4. Dico tertiò. Iudex tenetur causas celeriter iudicare,& expedire. *l.properandum, C.de indic.*Quia Iudici ex officio incumbit cura,& onus iudicandi, & cuique quod suum est,tribuendi. At cuique, quod suum est,non tribuit, dum sententiam sine iusta causa differt. Vnde Iudex causarum expeditionem notabiliter differendo, nedum lethale peccatum committit contra proprium officium; sed quoque ad omne interesse, ac litis expensas, quarum causa est, parti læsæ reficiendas tenetur: quia iniustè damni causam præbens de damno tenetur, vt suprà diximus. Atque ita docent Syluest. *verb.Iudex* 1.*quæst.*12. Nauarr. *manual. cap.*25.*num.*14. Clauis Regia *cap.*12.*num.*8. Bonacina *d.punct.*3.*num.*4.

5. Dico quartò. In Iudice non solùm necessaria potestas,scientia,puritas,& celeritas; verum etiam veritas. Iudex etenim in iudicando veritatem seruare debet, iuxta illud Zachar. 7. *Hæc dicit Dominus, iudicium verum iudicate.* & Deuteronom.17.dicitur: *Si difficile,& ambiguum apud te iudicium esse perspexeris*, &c. *venies ad Sacerdotes, & ad Iudicem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem.* Ratio autem est, quia Iudex constituitur, vt vnicuique quod suum est, tribuat. At non tribueret vnicuique suum, nisi secundum id quod verum
6. est,iudicaret. Vt autem sciant Iudices quæ veritas in eis requiratur: distinguendum est,nam duplex est veritas,vna rei,altera conscientiæ.Veritas rei illa dicitur, quæ cum ipsa re conuenit; ita vt quod asseritur ita reipsa sit. Veritas conscientiæ appellatur, quæ siue cum res ipsa conueniat,siue non; eiusmodi tamen esse existimatur: quare non prout est, sed prout existimatur,asseritur. Hæc veritas conscientiæ triplex esse potest; prima,eum quis aliquid nouit, vt Dei minister 7.
in sacramentali confessione: secunda,quando quis aliquid nouit, veluti persona priuata: tertia, cum quis aliquid nouit veluti persona publica,nempe per legitimas testificationes, siue indicia sufficientia, siue per allegata, & probata in processu iudiciali ritè fabricato.

Rei veritatem Iudex semper obseruare non tenetur, sæpè enim inuestigari non potest, ac soli Deo 8.
nota est. Item neque conscientiæ veritatem, quam in sacramentali confessione cognouit;illam etenim extra conscientiæ forum reuelare nullo modo potest,*cap.Si Sacerdos, de offic.ordin. & cap.omnis vtriusque sexus, de pænit.& remiss.*

Difficultas autem est, vtrùm iudicare teneamur secundùm veritatem, quam nouit, vt persona priuata, omittendo iudicare secundùm illam, quæ sibi tanquam Iudici, & personæ publicæ Communitatis vices gerenti nota est, vt si priuata scientia nouit aliquem innocentem, qui in iudicio reus esse probatur, debeat sequi publicam scientiam, illúmque secundùm allegata,& probata ad mortem damnare? Item an integrum sit ei damnare quem secretò nocentem cognoscit, sed in publico iudicio,ac processu innocens probatur?

Circa primam difficultatem nonnulli tenent, Iudicem,omissa veritate, quam ex priuata scientia cogno- 9.
scit,ac certò scit,teneri ad sequendam veritatem, quæ sibi tanquam personæ publicæ nota est,ac ideo debere talem ad mortem condemnare. Quoties aliter facere non potest,quod liceat tamen ei quæcunque sine scandalo fieri queunt operari, vt sententia contra illum non feratur,nec lata exequatur, vel commodum ei,vt è carceribus aufugiat,tribuendo, vel testes examinando de loco,tempore,die, aliisque circumstantiis maiori qua poterit, diligentia,vt accusati innocentiam, & falsitatem contra eum appositam detegat, vel accusatorem,siue partem sedando, & vel ad Superiorem Iudicem per appellationem rei causam remittendo, coram quo denique ipse inferior veritatis à se cognitæ redderet testimonium, vel alia huiusmodi pro innocentis absolutione,prout sibi melius videbitur, agendo: quod si nihil horum proficeret, tuta conscientia illum condemnare posse, imò debere. Ita D. Thom: 2.2.*quæst.*67.*art.*2. Caietan.Bañes, Salon. & Aragon. *ibid.* Richard *in* 4.*dist.*18.*quæst.*3.*art.*2. Innocent. *in cap. cum debita, in gloss.magna, in fine, de rescript.* gloss.*in can.paratus, in verb. secundum legem*, gloss. Bart.& Bald.*in l.illicitas*, §.*veritas*, *ff.de offic Præsid.* idem Bald.*in prælud.ad* 2.*lib.Decretal.* gloss.*in cap.*1. *de offic.ordinar.* Soto *de iustit. & iure, lib.*5.*quæst* 4. *art.* 2. Couarr. *variarum resolutionum lib.* 1.*cap.* 1. *num.*6. Nauarr.*in manual.cap.*25.*num.*9 *&* 10.Tolet. *lib.*5.*cap.*16.*num.*8. & Reginald. *lib.*21. *num.*3. Clauis Reg. *lib.*12. *cap.*8. *num* 13. Gregor. à Valent.*tomo* 3.*disput.*5.*quæst.*11.*punct.*2. & alij, quos citat, & sequitur Francisc.Ghisler.*dicto tract.de iudic.regular. cap.*3.*num.*9.*& pluribus seqq.*

Licèt autem prædicta sententia ex multitudine at- 10.
que auctoritate Doctorum grauissimorum, qui eam sustinent, probabilis, ac secura reddatur; nihilominus contrarium cum aliis tanquam magis rationi, ac pietati consonum asserendum videtur; nullo modo scilicet posse Iudicem talem à se innocentem cognitum ad mortem damnare; sed debere potiùs supersedere. Ratio est,quia repugnat iuri naturali, & diuino, innocentem directè occidere, Exod. 23. *insontem,*

& iustum non occides; at in hoc casu, directè occideretur innocens ad seruandum iuris positiui ordinem; tum quia si sit Iudex secundùm leges, vt supremus Princeps, & Dominus, cuius dictum habetur pro lege in suo territorio, non potest talem innocentem damnare, quod & citati Doctores fatentur; ergo neque potest inferior Iudex: nam non tenetur obedire Superiori, nec seruare eius leges contra conscientiam suam, argument. *cap. literas, de restitut. spoliat. versic. nos autem*, vbi habetur, quod quicquid fit contra conscientiam, ædificat ad gehennam, & priuatus non debet in hoc Iudici contra Deum obedire: ergo neque Iudex in iudicando debet contra conscientiam Superioris legibus obedire: tum quia, ratione naturali, ideo tenetur Iudex iuxta allegata, & probata iudicare, ne discedat à veritate, & iustitia in iudicando; hæc enim est ratio illius legis, & obligationis: ergo quando Iudex certus est, se errare, & non seruare veritatem, ferendo iudicium secundùm allegata, & probata, contra vitam innocentis, debet & tenetur se ab illo iudicio ferendo abstinere. Facit ad hæc text. *in cap. cum æterni, de re iud. lib. 6. & in Clem. 1. §. verum, de hæretic.* vbi in actu iudicandi textum ponderat conscientiam priuatam Iudicis. Neque obstat, quòd supra diximus, nempe Iudicem causarũ expeditionem differendo, & non iudicando peccare mortaliter; quia illud verum est, quando iudicare negligit, secus autem, si ex iusta causa (vt in præsenti) differat. Atque hanc sententiam tuentur Nicolaus Liranus *in cap. 23. Exodi*, explicans illa verba, *innocentem & iustum*, Adrian. *quodlib. 6. art. 3.* Hostiens. & Ioan. Calderin *in cap. Pastoralis, de offit. & potest. iudic. delegat.* vbi etiam Panormit. latè *num. vlt.* & Felin. qui hanc materiam tractat *à num. 23. vsque ad 26.* exclusiue, vbi *in tertia limitatione, sub num. 24.* ait, Iudicem in criminali debere conscientiam imitari afferens ad id Innocent. allegatum ab Angel. *in l. à diuo Pio, ff. de re iudic. & in septima limitatione* concludit, quod si veritas est Iudici certitudinaliter nota, tunc contra illum iudicare non potest, licet oppositum constet in processu per allegata, & probata. Ita etiam Gerardus de Odone *in 5. Ethicor. in cap. 17.* quem allegat Felin. *loco cit.* Angel. *in verb. Iudicare, num. 7.* Petr. à Nauarra *lib. 2. cap. 3. num. 161.* Emanuel Sà *verb. Iudex*, Leonard. Less. *de iustit. & iur. lib. 2. cap. 29. dub. 10.* Bonacina *in Decalog. disput. 10. quæst. 2. punct. 2.* & alij, quos citat, licet non sequatur Couarr. *d. cap. 1. num. 3.* Sit ergo pro hac re conclusio, quando iudex pro certo cognouit etiam priuata scientia, aliquem, qui per acta, & in processu reus probatur, esse innocentem, non debet, nec potest illum ad mortem damnare, sed tenetur supersedere, vel potiùs officio cedere, etiam si eo modo nihil esset reo profuturus. Secus autem quando dubitat, suspicatur, vel opinatur id ita esse; quia tunc iudicare debet secundùm acta, & conscientiam deponere: & hæc circa primam difficultatem supra propositam.

11. Quoad alteram, videlicet an Iudex damnare possit eum, quem priuata scientia, & secreto nouit esse nocentem, in publico autem iudicio probatur innocens? Dico Iudicem inferiorem non posse talem condemnare; imò quod eum tunc absoluere teneatur: quia Iudex inferior non potest legibus Superioris derogare, sed iuris ordinem seruare tenetur; ordo autem iuris postulat, vt non condemnetur qui secundùm acta, & in processu probatur innocens, nam nemo condemnari debet sine testibus, iuxta illud Deuteron. 17. *In ore duorum, vel trium testium peribit, qui interficietur:* tum quia sicut Iudex est persona publica, ita etiam scientia publica vti debet, cum ipse non sit Iudex occultorum, sed Deus; *can. consuluisti 2. quæst. 4. & cap. tua nos, de simon.* Atque ita de Iudice inferiori tenent communiter Doctores. videantur Specul. *3. p. tit. de accus. §. 1. n. 18.* Nauarr. *tom. 1. consil. tit. de iudic. num. 8.* Soto *de iust. lib. 5. quæst. 4. art. 2. in princ. post argum.* Petr. Nauarr. *dicto cap. 3.* Clauis Regia *lib. 12. cap. 8.* Less. *d. cap. 29. dub. 11.* Bonacina *dicto punct. 2. à num. 5.* & alij locis citatis; vbi etiam agunt, an, & quando id supremo Principi integrum sit. Igitur Iudex, vel Prælatus nequibit in suos subditos vt Iudex animaduertere ob crimina grauiora sola ab eis patrata, quæ priuata scientia nouit, puta quia vel ipse vidit, vel ab aliis fide dignis extra iudicium audiuit; in processu autem nihil contra eos probatur; poterit tamen paterna vti admonitione, vel correctione aliqua, siue extraordinaria pœnitentia, vt docent Clar. *receptar sentent. lib. 5. §. fin. quæst. 8. vers. sed pone, & quæst. 66. vers. scias autem.* Victorin. Mans. *dicto cap. 3. num. 4. in fine.* Francisc. Ghisler. *d. cap. 3. in fine.*

QVÆSITVM III.

Prælati Regulares quomodo in subditorum causis procedere habeant?

SVMMARIVM.

1 *Leuia delicta quænam dicantur?*
2 *Grauia delicta quænam dicantur?*
3 *Publica, vel occulta delicta quæ sint?*
4 *Prælati Regulares leuia subditorum crimina iuxta regularia instituta corrigentes, non tenentur iuris ordine seruato procedere.*
5 *Prælati Regulares grauia, atque notoria subditorum crimina iudicantes, quomodo procedere debeant?*
6 *Non quicquid Iudicis potestati committitur iuris potestati submittitur.*
7 *Prælati Regulares rectius agent, si in subditorum causis summariè & de plano procedant.*
8 *Prælati Regulares in subditorum causis, rimulis, & apicibus iuris postpositis, liberè procedere possunt, secundùm consuetudines & statuta Religionis.*
9 *Ad iudicium quædam pertinent vt necessaria, & essentialia, alia ad eius perfectionem, & solemnitatem.*
10 *Quænam pertineant ad iudicij solemnitatem?*
11 *Quæ ad eius vim, atque essentiam?*
12 *Clausula*, summariè, *quid importet?*
13 *Particula*, simpliciter, *quid importet?*
14 *Clausura*, de plano, *quid importet?*
15 *Clausula*, sola facti veritate inspecta, *quid operetur?*
16 *Quomodo intelligi debeat, quod Regulares Prælati, posthabitis rimulis, & apicibus iuris, summariè, simpliciter, &c. procedant?*
17 *Prælati Regulares nequeunt contra subditos procedere ad inquisitionem, absque accusatore, aut denunciatore, aut exceptore, aut infamia præcedente.*
18 *Prælati Regulares, licet summario iudicio procedant, nequeunt rei citationem, illiusque interrogationem omittere.*
19 *Legitima defensio nequit etiam per supremum Principem tolli.*
20 *Iudex quantumuis summariè procedat, nequit ex sola vnius accusatione, siue denunciatione, aut testificatione aliquem condemnare.*

21 Præ

21 *Prælati Regulares summario iudicio contra subditos criminosos procedentes, debent inquisitis capitulorum copiam tradere.*

22 *Prælati Regulares summariè procedentes, non tenentur ferias seruare, & quas?*

23 *Prælati Regulares summariè procedentes, debent testes secretè interrogare, ac ab eis iuramentum de veritate aperienda exigere.*

24 *Item debent nedum dicta, sed etiam nomina testium inquisitis tradere.*

25 *Regulares Prælati in subditorum causis indicandis, eorumque delictis puniendis, omisso iure communi, secundum modum ab eorum Regulis, & constitutionibus præscriptum procedere debent.*

1. PRo clariori huius quæsiti intelligentia præmittendum est, quod delicta alia leuia sunt, alia grauia

2. ex *c.4.Regulæ D.P.Benedicti.* Leuia delicta ea dicuntur, quæ lethalem culpam, saltem euidentem annexam non habent, prout sunt quotidiani defectus, vt si quis ad Chorum tardè accesserit, si cibum, vel potum absque Prælati licentia sumpserit, vel silentium violauerit, verbis cum fratre contenderit, murmurauerit, & alia huiusmodi, quæ quotidianis pœnitentiis à Prælatis corriguntur. Grauia crimina dicuntur, quæ culpam lethalem euidentem præ se ferunt, & sunt aut contra leges diuinas, aut contra essentialia Regulæ, vt trium Votorum violatio, in Prælatum conspiratio, furtum, grauis percussio, literarum & sigilli Generalis, vel alterius Prælati falsificatio, & his similia. Ita Cardinal. de Turrecrem. *in exposit.Regulæ D.P.Benedicti super dict.cap.24.* Victorin.Mans. *in tractat.de modo procedendi in caus.regular.cap.6.num.4.* Franciſc. Ghisler.

3. *de iudice Regular. cap.10. num.2. & seqq.* Rursus crimina manifesta, & publica alia, alia occulta, siue secreta, publica, siue notoria crimina ea dicuntur, quæ ita se exhibent, quod nulla possunt tergiuersatione celari. Panormit. *in cap.ex literis, num.2. de iureiurand.* Iulius Clarus *lib.5 §.fin.quæst.9. in princ.* Cuiusmodi sunt, quæ aut publicè coram omnibus, vel maiori parte, aut coram Superiore, siue Iudice in plurium conspectu perpetrantur. Francisc. Ghisler. *dicto cap.10. num.5.* Occulta delicta appellantur, quæ vel occultè coram paucis fiunt, vel ita committuntur, vt non ita de facili probari possint, vel probatione indigeant. gloss. *in cap.manifesta 2.q.1.*

4. His suppositis, dicendum est, Prælatos Regulares, quando leuia subditorum crimina iuxta regularia instituta corrigunt, non teneri ad processum formandum, aut sententiam in scriptis ferendam, siue (vt dicitur) iuris ordine seruato procedendum, sed posse summariè, simpliciter & de plano, sola facti veritate inspecta, absque strepitu, & figura iudicij procedere, eo quod ideo non teneantur tradere capitula, nec vocare ad videndum iuramenta testium, nec ad appellationem admittere, *cap.ad nostram, & cap.reprehensibilis, de appellat.* Ita Cap. *allegat.73. num.6.* Federic. de Sen. *consil.105.* Ioan.Monach *cap.1.de relig domibus, in 6.* Soto *lib.5. de iustit. quæst. 4. art. 3.* Roderic. *quæst.regular.tom 2.quæst.3.art.1.* Victor. Mans. *dicto cap.5.num.6. & cap 6. num.4.* Francisc. Ghisler. *dicto cap.10.num.9. & seq.* Salonius 2. 2. *quæst.67. art.3.* cum D.Thom.& aliis. Bonacin. *in Decalog.disput.10. quæst.2.punct.5.num.16.* Probatur, quia id etiam cum laicis in leuibus criminibus obseruatur, *l.leuia, ff. de accusat.* tum quia incongruum videtur, vt Prælati Regulares quoties de leuibus criminibus subditos corrigere vellent, processum formare, testes examinare, defensiones concedere, & alia huiusmodi ad rectum iuris ordinem seruandum necessaria præmittere, aut seruare tenerentur: imò hoc in magnum Religiosæ obedientiæ vergeret detrimentum; supponendum est enim, eos vti patres in tali casu se habituros, ac nihil per calumniam facturos, vel dicturos, sed potiùs fratrum emendationi, ac regularibus institutis prudenter præfecturos: tum etiam, quia Religiosi iuri suo in leuibus cedunt, imò nonnulli non solùm cedunt iuri suo in leuibus, verum etiam in quibuscunque aliis cognitis extra confessionem.

Quando autem Regulares Prælati delicta grauia atque notoria subditorum sola paterna correctione continere non possunt, sed ea vt Iudicum, non vt patrum personam gerentes corrigere oportet: dupliciter possunt contra eos procedere, primo modo nihil eorum, quæ à iure præscripta sunt circa reorum crimina plectenda omittentes; & hic modus de iure ordinario à Doctoribus appellatur. Secundo modo summariè, simpliciter, & de plano, absque strepitu, & figura iudicij, quod deducitur ex *cap.qualiter, & quando, el 2. de accusat.* vbi non prohibetur Regularibus Prælatis, vt procedant iuris ordine seruato, sed tantum dicitur, *Non credimus, hunc ordinem in personis Regularibus esse vsquequaque obseruandum,* ex quibus constat Regulares Prælatos posse ad eorum arbitrium, prout magis expediens iudicauerint, vel ordinario iure, vel summariè & simpliciter, &c. contra subditos delinquentes procedere; tamen si velint, poterunt altera via procedere; id enim eorum facultati committitur, & non quicquid Iudicis potestati committitur iuris necessitati submittitur. *l.neque, ff.de iudic. cap.consuluit.* vt ibi gloss. *verb.gr. facere, de offic.deleg.* Doctores autem existimant Prælatos ipsos rectius agere, si omisso priori modo, procedendi scilicet ordinario iure, amplectantur secundum, quia primus videtur Religiosis viris parum accommodatus, iura enim, & canones passim ignorant; & ideo ad illud prosequendum necessario seculares iurisperiti, consulendi forent, vnde teneretur Monasterium Monacho, contra quem proceditur, procedere in expensis Aduocatorum, & Procuratorum & in aliis sumptibus; tum quia proprium non habet; quia nisi expensas illi subministraret, priuaret eum defensione sua, quæ exceptio etiam Diabolo, si esset in iudicio, denegari non debet. *can. eorum 11. & cap.cum inter, de except.* tum quia non decet, Monachos forensium disceptationum fore peritos, ac expedit à strepitu causarum seruos Dei fore quietos, *cap.vnic.extr.de sindic.* Quare tutius est, vt prædicti Prælati procedant secundùm statuta regularia, vbi proceditur summariè, simpliciter & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, iuxta quam formam non tenetur reis ministrare expensas, quia nec eas facturi sunt, neque ad eas admitterentur. argument. *cap. ad nostram, & cap. reprehensibilis, de appellat.* Ita Ioan.de Lignano *in Clement.ne in agro, de stat.Regular.cap.de Castilliano, dict.allegat.75.num.6.* Panormit. *cap.si quis contra Clericum, num.48 de foro compet.* Roderic. *quæst.Regular.tom.2.quæst.3 art.1.* Vnde Bonifacius VIII. statuit, vt ad correctiones Fratrum Ordin. Min. delinquentium infligendas Prælati dicti Ordin. Rimulis & Apicibus iuris postpositis liberè procedere valeant secundùm consuetudines approbatas, & generalia facta & fienda ipsius Ordinis instituta, ita refertur *in Comp.priuileg. ipsius Ordinis, verbo appellare, §.1.*

Vt autem explicemus, quid sit summariè, simpliciter & de plano, &c procedere, supponendum est, ad iudicium alia pertinere, vt necessaria, & essentialia, alia verò, quæ ad eius perfectionem. & solemnitatem in iudiciis, quæ iure ordinario, seu iuxta exactam iuris communis formam geruntur, nedum essentialia, sed etiam ea, quæ ad perfectionem, ac solemnitatem spectant, ad hoc, vt rectè agatur, obseruanda sunt. 9.

In summariis autem iudiciis solemnitates omittuntur, at essentialia prætermitti absque defectu nequeunt;
10. nam sine ipsis iudicium iniquum esset. Quæ ad exactam iudicij formam, ac solemnitatem, & perfectionem spectant, sunt: Citatio die non feriata, libelli porrectio in scriptis, litis contestatio testium multitudo, longæ dilationes, testium receptio post publicatas attestationes, sententiæ probatio pro tribunali se-
11. dendo, & alia huiusmodi. Quæ autem ad iudicij vim, atque essentiam spectant, sunt, quæ continentur *in Clement. sæpe, de verborum significat.* quæ scilicet ad realem, perfectámque ipsius veritatis cognitionem, ac legitimas defensiones necessaria fore videntur, & quæ aut diuino, aut naturali iure, aut euidentissima
12. ratione seruanda esse videntur. Clausula igitur, *summariè,* id propriè significat, vt quæ ad iudicij vim atque essentiam spectant solum requirantur, nec citentur rei ad testium iuramenta videnda, nec testium examinatorum, ac informatoriorum, seu capitulorum copia illis tradatur, per ea, quæ docent Felin. *in cap. dilecti filij, num. 2. de iudic.* & alij, quos citat Victorin. Manf. *de modo procedendi in causf. regul. tr. cap. 7. sub num. 4.* & ex illo Roderic. *regular. quæst. tom. 2. q 30.*
13. *art. 1.* Particula, *simpliciter*, non tollit ordinem iudiciarium, & substantialia iudicij, sed tantùm dilationes, ac perniciosas subtilitates. Ita Alexand. de Imol. *in l. 1. §. si quis simpliciter, ff. de verborum obligat.* Francisc. Aret. *in l. eum, qui, § 1. ante med. 1 col. versic. in gloss. eod. tit.* Oldrad. *consf. 115.* vbi latè, quid operetur hæc clausula. Alexand. *consf. 5 col. 2. in princ. vol. 3.* Ludouic. Roman. *consf. 20. viso puncto,* plenè Cardinal. *in Clem. sæpe, quæst. 4.* & ibi plenissimè per Lanfranc. de Oriano *in verb. simpliciter, de verborum significat.* facit, quia verbum, *simpliciter*, ex proprio significato idem importat, quod sine plica, & inuolutione, & sine malitia. gloss. *in dicta Clem. sæpe, verb. simpliciter.* At ordo iudiciarius inuentus est, non ad decipiendum, & inuoluendum, sed potiùs vt omnis cesset malitia, atque in fauorem publicum. Ita Panormit. *in cap. dilecti filij. num. 5 de iudic.* vbi etiam Felin. *num. 2.* Clau-
14. sula, *de plano,* importat etiam quod reiiciantur perniciosæ subtilitates, vt quod non sit necesse Iudicem in alto, id est, pro tribunali sedere, nec quod seruetur aliter stylus iudiciorum, sed sine libello, & aliis subtilitatibus, veritas cognoscatur, item quod possit Iudex procedere diebus feriatis. gloss. *in dicta Clement sæpe, verb. feriarum, de verborum significat.* Felin. *in cap.*
15. *olim, col. 5. num. 5 de accusat.* Clausula, *sola facti veritate inspecta*, operatur, vt per eam censeatur solum sublata solemnitas iuris ciuilis, non autem solemnitates iuris diuini, iuris naturalis, aut iuris gentium, quod in Religionibus sunt Regularia instituta, prout ait Victorin. *vbi proximè.* Ita Panormit. *dicto cap. dilecti filij, num 6. de iudic.* vbi etiam Franciscus de Aretin. Felin. *in cap. 1. col. 22. sub num. 51. de constit.*
16. Ex dictis colligitur, qualiter singulares Prælati in iudicandis subditorum causis, eorúmque excessibus puniendis se gerere, ac quæ necessario seruare, quæve omittere in eorum iudiciis debeant, & possint. Quod enim posthabitis apicibus iuris, ac summariè, simpliciter, &c. procedant, intelligendum erit, vt remittatur clamorosus Aduocatorum strepitus, & rigorosæ iuris subtilitates, vt porrectio libelli, citatio in die non feriata, quod non recipiantur testes infames, ij scilicet, qui repelluntur à testimonio iure ciuili, seu positiuo tantùm, quod non recipiantur parte non citata; & his similia, quæ ad solemnitatem non autem substantiam iudicij spectare noscuntur; ordo tamen veritatem concernens est seruandus, ac ea, quæ sunt de substantia, atque essentia iuris, vt sunt testes idonei, legitimæ probationes, exceptiones ac legitimæ defensiones, per textum *in dicto cap. olim, de accusat.* quoniam alias sine ipsis iudicium iniquum foret, in eo enim audiretur impugnatio, & non defensio, quæ etiam excommunicato & Diabolo reseruatur, *dicto cap. cum inter, de except.* & diximus suprà; quod etiam notat Hieron. à Sorbo *in annot. ad Compend. priuileg. in d. § 1.*

Primò igitur deducitur Prælatos ipsos non posse 17.
contra subditorum aliquem procedere ad inquisitionem, absque accusatore, aut denunciatore, aut exceptore, aut infamia præcedenti, quia hoc non solùm est de iure communi, *cap. qualiter & quando, il 2. de accusat.* vbi textus contra omnem Prælatum & subditum exposcit infamiam procedere, vt inquisitio fieri possit; verum etiam de iure diuino, vt probatur ex illo Genes. 4. *Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra,* ex quo patet, Deum ad Caini condemnationem non processisse, absque voce denunciatrici, siue accusatrici. Item ex illo Matth. 16. vbi paterfamilias ingratum seruum, auarum ac crudelem non vocauit, aut condemnauit, antequam à conseruis illius ingratitudo, auaritia, ac immanitas sibi denunciata fuisset. & *can. nihil 2. quæst. 1.* dicitur, Christus Iudam esse furem sciebat, sed quia non est accusatus, non est eiectus. Et Ioan. 8. Dominus Iesus Christus adulteræ inquit, *Vbi sunt qui te accusabant? nemo te condemnauit? nec ego te condemnabo.* Quod autem infamia procedere debeat, probatur ex illo Genes. 18. *Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorum venit ad me, descendam, & videbo,* &c. Ecce quomodo infamia præcessit iudicium, quod notatur *in d. cap. qualiter, & quando il 2. & in cap. inquisitionis, de accusat.*

Secundò deducitur, non posse Regulares Prælatos, 18.
licet summario iudicio in subditorum causis procedant, rei citationem, illiusque interrogationem omittere. Nam citatio nunquam censetur remissa, quia sapit defensionem, fit enim ad hoc, vt quis valeat se defendere, & legitima defensio non potest etiam per supremum Principem tolli. *Clem. Pastoralis, de re iudic.* notat Bart. *in l. filiusfamilias, ff. de donat.* tum quia ipsa videtur esse de iure diuino. Nam Genes. 3. volens Deus Adam de patrato crimine damnare, illum antea vocauit, atque interrogauit, dicens: *Adam vbi es?* Atque *cap. 4.* idem cum Caino fratricida seruauit, eum vocando, ac interrogando. & Matth. 16. Paterfamilias volens iudicare seruum illum, cui decem millia talenta dimiserat, ipse autem deinde sui conseruum ob debitum centum denariorum in carcerem coniecerat; vocauit, eique dixit: *Serue nequam,* &c. & Lucæ 16. Diues ille villicum de bonorum suorum dissipatione diffamatum ad se vocauit, eique dixit: *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ.* Vnde rei citatio in quolibet iudicio ita necessaria est, quod nisi reus citatus fuerit, vel citatio nulliter, & minùs legitimè facta sit, tam processus formatus, quam sententia lata ipso iure corruunt. gloss. *in l. si accusatoribus, C. de accusat.*

Tertiò deducitur, Iudicem, quantumuis summa- 19.
riè, ac sine strepitu, & figura iudicij procedat, non posse ex sola vnius accusatione, siue denunciatione, aut testificatione aliquem condemnare: tum quia vnicus testis non probat. *l. iusiurandi, C. de testib.* vnde dictum vnius dictum nullius; tum etiam quia Deuteronom. cap. 17. dicitur: *In ore duorum, vel trium testium peribit, qui interficitur,* & cap. 19 *Nemo occidatur vno contra se dicente testimonium.* quod confirmatur ex sententia Domini nostri Iesu Christi Matth. 18. dicentis: *In ore duorum, vel trium stet omne verbum.* & Apost. 2. Corinth. 13. & 1. Timoth. 5. *Aduersus Presbyterum noli accusationem recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Ergo non possunt Iudices, quan

quantumuis summario iudicio procedant, reos vnius tantum testis depositione, absque alia probatione damnare.

21. Quartò deducitur, Prælatos Regulares subditorum crimina summario iudicio inquirentes debere inquisitis tradere copiam capitulorum, de quibus causa dicenda est, ad hoc vt se tueri possint; nequirent autem suas defensiones facere, capitulorum notitia non habita: nam oportet vt quis arma, quibuscum aggreditur, prospiciat, & sic possit se ab eis defendere. Ita Victorin. Mans. & Roderic. *locis citatis.*

22. Quintò deducitur, Prælatos Regulares summariè procedendo, non teneri ferias seruare, *dicta Clement. sæpe, de verborum significat.* Hic autem distinguendum est: nam tres sunt feriarum species; quædam enim sunt feriæ ob necessitates hominum introductæ, quæ vocantur feriæ publicæ, siue rusticæ, vt illæ, quæ statuuntur causa messium, vel vindemiarum, & in istis feriis in iudicio summario potest iudex arbitrio suo procedere, vt *dicta Clement. sæpe.* & *ibi* gloss. *verb. ob necessitates.* vbi etiam Panorm. *num.* 27. Quædam sunt feriæ introductæ in honorem Dei, & Sanctorum, & harum tempore nec in plenariis, nec in summariis iudiciis procedi potest, etiam partibus consentientibus. *cap. fin. de ferijs.* & colligitur à contrario *ex dicta Clement. sæpe.* ibi enim traditur facultas Iudici summariè, &c. procedenti, vt tempore feriarum ob necessitates hominum indultarum à iure procedere valeat: ergo aliarum feriarum tempore id ei non licebit. colligit gloss. *ibi, dicto verb. ob necessitates.* & Panormit. *num.* 28. Tertia species est feriarum, quæ appellantur repentinæ, quæ repentè indicuntur à Principe propter eius coronationem, vel rem prosperè gestam, vel propter natiuitatem filij, vel alia iusta de causa, vt *l. sed & si per prætorem, §. si feria, ff. ex quibus causis mat.* quæ feriæ à solo Principe indici possunt, *l. à nullo, C. de fer.* & in istis feriis nec etiam procedi potest in huiusmodi iudiciis, satis est enim quod non reperiantur permissæ. notat gloss. & Panormit. *locis citatis.*

23. Sextò deducitur, Prælatos Regulares, vel alios Iudices summariè procedendo, debere testes secretò interrogare, ac ab eis iuramentum de veritate dicenda exigere, quia secreta testium interrogatio est de iure diuino, vel saltem naturali, à Daniele fortassis primò introducta, quando senes illos, qui innocentem Susanam accusauerant, seorsum examinauit. Daniel. 13. Ita gloss. *in l. si quando, C. de testib.* Bartol. *in Extrauagant. ad reprimendum, §. & figura, vers. an requiratur publicatio testium*, refert Villagut. *lib. 6. pract. crimin. can. cap. 1. concl. 11.* quod autem iuramentum de veritate dicenda exigere, sic de iure naturali, probat idem Bart. *loco cit. vers. item an de calumnia* Imol. *in dicta Clem. sæpe, versic. quarto quæritur.* Si tamen hæc iuramenta tacitè emittantur, non vitiatur processus alias legitimè factus, tam in plenariis, quàm & multo fortiùs in summariis iudiciis, *cap. 1. de iuramento calumn. lib. 6.* gloss. *d. Clem. sæpe, verb. non excludi,* & *ibi* etiam Panorm. *num.* 43.

24. Septimò deducitur, Superiores Regulares summario iudicio contra subditos procedentes nedum dicta, sed etiam nomina testium inquisitis tradere debere; quia si testium nomina supprimerentur, præberetur audacia infamandi; nam audacia contulit ad infamandum, cum sciunt testes, ipsorum nomina aperienda non esse. Ita gloss. *in cap. olim. verb. copiam.* vbi etiam Panormit. *num. 7. de accusat.* contra Hostiensem.

25. Præterea notandum, quòd Regulares Prælati in subditorum causis iudicandis, eorum delictis puniendis omisso iure communi secundùm modum ab eorum Regulis & constitutionibus præscriptum procedere, necnon pœnam illis taxatam subditis delinquentibus imponere debent, licet de iure communi fortassis crimina grauiora, aut leuiora iudicentur, & pœna illis maior, vel mitior adhibeatur; prout concessit Bonifacius IX. Magistro Generali Ordinis Prædicatorum, *Nempe etiam ipse, & alij Præsidentes dicti Ordinis in correctionibus Fratrũ eiusdem Ordinis, iuris ordine postposito, secundùm consuetudines approbatas, & instituta Ordinis procedere liberè & licitè possint, & valeant*, vt refertur in *Compend. priuileg. verb. correctio Fratrum*, §. 8. In iis autem, quæ in Constitutionibus præscripta non reperiuntur, ius commune in eorum iudiciis obseruari debet: quilibet enim nemine excepto in iudicando ad sacros canones seruandos obligatur. *cap. 1. extr. de constitut.* Facit Concilium Tridentinum *sess. 25. de regular. cap. 8.* vbi præcipit, Regularium Superiores in suæ Congregationis Monasteriis visitandis illa obseruare debere, quæ in sacris Canonibus, & in eodem Concilio decreta sunt. Ita Villagut. *lib. 6. cap. 2 per tot.* Gregor. Sayr. *in Claui Regia lib. 12. cap. 17. num. 57.* Francisc. Ghisler. *cap. 13. per totum.*

QVÆSITVM IV.

Regulares Iudices quomodo per viam accusationis contra subditos delinquentes procedere debeant.

SVMMARIVM

1 *Triplex modus procedendi aduersus crimina.*
2 *Regulares Prælati quandonam à iudice procedant per viam accusationis.*
3 *Iudex, cum ad eum ab accusatore crimen delatum est, quid facere solet?*
4 *Iudex aliquandiu non semper per viam accusationis propriè sumpta, sed aliquando per querelam procedit.*
5 *Ad accusationem requiritur, vt fiat in scriptis.*
6 *An requiratur, vt exprimantur dies, & annus, quibus intentatur?*
7 *An debeat exprimi nomen accusatoris, & accusati?*
8 *Debet exprimi species delicti.*
9 *Item expressio loci, ac temporis, quo delictum patratum est.*
10 *Item, quod accusans se subscribat, obligans se ad pœnam talionis.*
11 *Quinam ad accusandum admittantur, remissiuè.*
12 *Clericus sæcularis, vel laicus, vel Monachus diuersi Ordinis, vel Conuentus Religiosum accusare non potest. Limita, vt num. seq.*
13 *Forma inchoandi processum per viam accusationis.*

SVpponendum est, triplicem modum procedendi aduersus crimina à Doctoribus tradi, primus dicitur per viam accusationis, secundus per viam denunciationis, tertius per viam inquisitionis, quod habetur expresè ex *cap. qualiter & quando, il 2. §. fin. de accusat.* relictis ergo aliis duobus modis, de quibus in sequentibus, in hoc quæsito de modo procedendi per viam accusationis sermo habebitur. Ad quod dicemus, quod Prælati Regulares in subditorum criminibus 1. 2.

bus inquirendis per viam accusationis iuridicè procedunt, quando delata contra aliquem accusatione interrogant testes, & postea habita saltem semiplena probatione, procedunt ad interrogandum reum. Quia ad reum interrogandum sufficit semiplena probatio; vt docent Emanuel Sà *in Aphorism. verb. Iudex, n.*1. Gregor. Sayr. *in Claui Regia lib.*12. *cap* 10. *num.*27. Gregor. à Valent. 2. 2. *disput.*5. *quæst.*11. *punct.*3. & alij.

3. Vt autem præsens quæsitum meliùs explicetur, notandum est primò, quòd Iudex, cum ad eum delatum est crimen ab accusatore, procedit ad examinandos testes ab ipsomet accusatore nominatos, quibus examinatis, & delictum per vnum aut duos testes omni exceptione maiores probato, legitimè procedit ad reum examinandum; cum hac tamen differentia, quòd quando constat de crimine per duos, aut tres testes omni exceptione maiores, censetur planè, & sufficienter probatum, non solùm ad examinandum, verùm etiam ad condemnandum reum. Quando autem crimen probatum est per vnum tantùm testem, censetur crimen sufficienter probatum ad examinandum, & torquendum reum.

4. Secundò notandum est, quòd Iudex non semper procedit per viam accusationis propriè sumptæ, sed sæpiùs procedit per querelam; & hoc dupliciter contingit. Primò, quando quis tanquam accusator exponit querelam contra aliquem tanquam actor, qui promittit se obiecta probaturum, atque ad id testes adducit, qua exposita Iudex legitimè procedit ad capiendas informationes, & examinandos testes ab eo quoad querelam exposuit nominatos examinandos, & postea procedit ad examinandum reum. Secundò, quando quis delictum ab altero patratum defert ad Iudicem, qui postea ex officio procedit ad capiendas informationes, & examinandos de crimine informatos, quibus contra reum deponentibus, legitimè postea eum interrogat, & reus respondere tenetur. Videantur Iulius Clarus *practic. crimin. lib.*5. *quæst.*9. Azot. *part.*3. *institutionum moral. lib.*13. *cap.*22. & *cap.*25. *dub.*3. Bonacina *in Decalog. disp.*10. *q.*2. *punct.*6. *n.*3.

5. Tertiò notandum est, ad accusationem de iure communi sex requiri. Primò, vt fiat in scriptis; quod est necessarium, ad hoc vt constet, quid præcipuè ab accusatore sit probandum, tum etiam vt accusator quicquam mutare non possit, si fortè viderit se aliquid eorum, quæ proposuit, probare non posse; consuetudine tamen receptum est, vt verbaliter fieri possit, modò Notarius, vel scriba eam statim in scriptum redigat, vt notant Iulius Clarus *d. lib.*5. *q.*12. *num.*7. Less. *de iust. lib.*2. *cap.*30. *dub.*1. *num.*2.

6. Secundò requiritur, vt exprimantur dies & annus, quibus intentatur; quod hodie non est necessarium: nam parum ad rem facere videtur, vt asserunt communiter Doctores, teste Lessio *vbi suprà, versf. secun-*

7. *dum.* Tertiò necessarium est, vt exprimatur nomen accusatoris, & accusati, quod requiritur, eo quia debet

8. constare, quis sit accusator, & quis accusatus. Quartò necessarium est, vt exprimatur species delicti, quod est omnino necessarium, quia super hoc fundatur intentio accusantis: ita Lessius *loco citato, versic. quartum.*

9. Quintò requiritur expressio loci, necnon etiam temporis, nempe anni, & mensis, quo delictum patratum est, quod adeò necessarium putatur, vt eius omissio accusationem criminalem nullam reddat: vt docent communiter Doctores *in l. edita, C. de edendo*; quia aliàs accusatio incerta, & lubrica redderetur, & reo subtraheretur facultas se tuendi, probando negatiuam, & testes de falso conuincendo: ita Lessius *loco cit. num.*3. qui *num.*2. aduertit, non teneri accusatorem exprimere diem commissi delicti, sed solùm mensem, quod expressè habetur ex *l. libellorum, ff. de accusat.* nam alias accusandi, & probandi facultas valde coarctaretur, facile etenim contingere potest, vt quis diei, vel etiam hebdomadæ sit oblitus, quia non ita cadit sub sensum, vt locus. Verum si reus petat exprimi diem, & horam delicti, ad probandum se illa die absentem fuisse à loco, vbi crimen patratum esse deponitur, vel probatur, Accusator ad id adstringi deberet, quia aliàs erit defensionis aditus, & viam præcluderetur, cum nulla alia ratione suam innocentiam probare possit, quam ostendendo se nequiuisse eo tempore delictum, de quo imputatur, committere, eo quod esset alibi, vel infirmus, &c. Ita tenent Iulius Clarus *dict. quæst.* 12. *num.* 13. & dicit esse communem sententiam Anton. Gomez. *tom.* 3. *variarum resolutionum, cap.*11. *num.*4. licet ipse contrarium sentiat. Ita etiam Eman. Soar. *in annot. ad eum.* & Lessius *dicta dubit.*1. *sub num.*5. *versic. sed communis.* & alij apud Farinac. *in praxi crimin. quæst.*1. *num.*20. Bonacina *in Decalogum disput.*10. *quæst.*3. *punct.*1. *num.*2. *versic. quartò,* quod si accusator spontè apposuit diem, & horam, & demum probare nequeat delictum eo tempore commissum fuisse, sed alio. Licet Doctores ferè communiter sentiant, accusatum condemnari non posse, tamen hæc sententia non videtur iuri, aut rationi congrua; & ideo secus in praxi obseruatur, vt testantur Iulius Clarus *dicta quæst.* 12. *num.*14. Gomez. *dicto cap.*11. *num.*6. Lessius *dicta dub.*1. *num. etiam* 6. & aliis *locis citatis.* Quia si clarè per dicta testium omni exceptione maiorum probatum est, crimen, nempe sacrilegium, vel furtum talis rei verè, & cum effectu à tali commissum fuisse, tali tempore, aut loco, nil refert, quod sit erratum in die, hora, vel loco particulari; nam non est puniendum delictum, quia hoc, vel illo loco, hac, vel illa die, vel hora commissum fuerit; sed quia commissum est, & commissum esse constat. Hoc tamen limitatur, nisi ratio delicti ex loci, vel temporis circumstantia pendeat; nam eo casu, locus, & tempus eatenus in libello exprimi, & in progressu probari debet, quatenus ad delicti substantiam necessarium est. Pariter si in libello proposita sit qualitas aliqua vel conditio delictum tantum, & eius pœnam aggrauans, etiam si probari nequeat, si tamen delictum ipsum simpliciter probatum fuerit, reus potest, ac debet condemnari; interest enim boni publici, vt tale delictum etiam semel, vel absque tali conditione commissum puniatur, quando plenè in iudicio de eo constat: ita docet Gomez. *dicto cap.*11. *num.*7. Lessius *dicta dub.*1. *num. etiam* 7. quia parum refert, quod accusator non potuerit qualitatem illam, vel conditionem probare, si delicti substantiam probauit.

Sextum requisitum ad accusationem de iure com- 10.
muni est, subscriptio accusantis, qua se obliget, vt nisi obiectum crimen probabit, talionis pœna puniri debeat, quod præcipuè necessarium est in foro Ecclesiastico, vbi Ius canonum obseruatur, vt colligitur ex *cap. qualiter & quando, il* 2. *de accusat.* notat Lessius *dicta dub.*1. *num. vltim.* Azor. *institutionum moralium part.*3. *lib.*3. *cap.*19. Clauis Regia *lib.*12. *cap.*14. Iulius Clarus *practic crimin. cap.*5. *quæst.*81. Farinacius *prax. crimin. quæst.*16. *num.*4. & *seqq.* Hoc autem intelligendum erit quando nec plenè, nec semiplenè delictum probauerit; nam quando crimen probauit per famam, vel per vnum testem idoneum, vel per alia indicia illis æquipollentia, tunc reus tenetur confiteri delictum, quod verè commisit, vt docent D. Thom. & Caietan. 2. 2. *quæst.*69. *art.*1. & communiter Theologi, teste Nauarro *in man. cap.*25. *num.*35. & *seq.* Igitur Religiosus accusans ne talionis pœna in ipsum animaduertatur, satis erit, si delictum, quod alteri Religioso apponit, eo modo & in tantum probet, quod reus interrogatus teneatur confiteri.

Quartò

11. Quartò notandum est, non quemlibet ad accusandum admitti debere, sed eos tantùm, qui à iure non repelluntur. Qui autem à iure ab accusatione repelluntur, notant Lessius *dicto cap.36.dub.5.* Iulius Clarus *lib.5.prax.art.10.* Prosper Farinac.*quæst.11 2.à num.27.* Bonacina *dicto punct.1. à num. 10. vsque ad finem.* Francisc. Ghisler. *in tract. de iudice Regulari cap.16. à num. 9. vsque ad 44. exclusiuè.* hic solùm adnotare libet, quòd sicut clericus à laico accusari non potest; ita nec clericus sæcularis, vel laicus Monachum, neque Monachus diuersi Ordinis, vel Conuentus Religiosum accusare potest, quia accusator, & accusatus eiusdem fori esse debent, cùm accusator in probatione defecerit ad talionis pœnam (vt diximus) obligetur, quæ pœna à Regularium Iudice in laicos, vel clericos, aut Religiosos sibi non subditos in probationibus deficientes infligi nequit. Hoc tamen fallit, si laici, vel clerici, aut Monachi accusantes, suam, aut suorum iniuriam prosequantur; quia ratio ipsa naturalis dictat, vt qui offensus est, vel in seipso, vel in suis, iustitia mediante se suosque tueri possit. Ita Gulielm. Durand.*speculat.in tit.de reo, circa fin.* Farinac.*in practic.crimin. quæst.12. num.57.* Quod probat ex *can. prohibentur 2.quæst.1.& can.omnes 4.quæst 6.*

13. Processus per viam accusationis earum ita inchoari poterit, In nomine Domini, Amen, die 15 Aprilis 1628. Indictione sexta, sub Pontificatu Sanctissimi Domini nostri Vrbani VIII. anno eius quinto, coram admodum Reuerend. P. D. N. Abbate Conuentus N. Congregationis N. ego D. N. defero, & propono contra D. N. non animo calumniandi, sed mea iura, vel commune bonum tuendi, qualiter supradictus spiritu nequam ductus ex insidiis me aggressus baculo grauiter percussit, quod sub talionis pœna, me probaturum promitto, atque prosequi vsque ad finem, ad hoc vt condigna pœna in eum animaduertatur. Datum in Monasterio tali die, mense, & anno, quibus supra. Ego D.N. qui supra manu propria, vel si scribere nesciat, manu aliena signo Crucis apposito. Qua accusatione, & querela habita, Iudex ad testium examen modo inferius tradendo procedere debet.

Qvæsitvm V.

Quomodo Regulares Prælati in inquirendis, & puniendis subditorum criminibus per viam denunciationis procedere debeant?

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio quid sit?*
2 *Denunciatio duplex, Euangelica & iudicialis.*
3 *Iudices quandonam iuridicè per viam denunciationis procedant?*
4 *Iudex quosnam ad denunciationem admittere debeat?*
5 *Iudex nequit contra aliquem via denunciationis procedere intuitu literarum sine nomine, & incerto auctore ad eum directarum.*
6 *Infamia quid sit?*
7 *Forma denunciationis Euangelicæ.*
8 *Forma denunciationis iudicialis.*
9 *Forma incipiendi processum per viam denunciationis.*

Denuntiatio nil est, quam delatio, seu manifestatio alicuius criminis facta Iudici competenti, vt suo munere, vel prouidentia vtatur ad aliquod damnum emendandum, vel euitandum, vt colligitur *ex cap. 2. & 3. & cap. super his, & cap. cum dilectus, de accusat. & cap.nouit, de iudic.* vbi Nauarr. *not.5.num.2.* Hæc autem denunciatio duplex est, altera extraiudicialis, seu Euangelica, vt si delictum aperiatur Superiori tanquam patri, & ideo hæc dici etiam consueuit denunciatio paterna, quæ correspondet correctioni fraternæ; nam sicut fraterna correctio fit inter fratres inter se; ita quando non sufficit, vt quia per illam non impeditur, vel emendatur peccatum proximi, fit recursus ad Superiorem, vt patet est. Altera dicitur denunciatio iudicialis, quæ fit coram Superiore, tanquam Iudice, implorando eius officium, vt publica pœna delinquenti iniungatur, vel satisfactio parti debita exhibeatur. Ita Azor.*moralium institutionum part.3.lib.13.cap.21.* Lessius *de iustit.lib.2.c.29. dub.12.num.103.* Gregor. de Valent *tomo 2.disput.5. quæst.12.punct.1.* Reginald.*in prax.lib.25.cap 54.* Victorin. Mans. *de modo procedendi in caus. regular. cap.13.in princip.* Martin.Bonacin.*in Decalog.disp.10. quæst.2.punct.5.num.2.* Suar.*de Relig.tom.4.tract.10. lib.10.cap.8. num.9.* Licet quidam Doctores quadruplicem denunciationem esse dicant, nempe Euangelicam, Iudicialem, Canonicam & Regularem; verum hæc quatuor ad prædicta duo denunciationum genera reuocari & reduci possunt; vt notant Bonacina, & Suarez *locis citatis.* & hæc iudicialis denunciatio differt ab accusatione, eo quòd accusator suscipit in se onus probandi crimen testibus, denunciator autem non tenetur probare crimina, quæ denunciat, nec se subiicit pœnæ talionis. Item differunt, quod accusatio semper traditur in scriptis cum solemnitatibus, quæ in antecedenti quæstione retulimus: ac in denunciatione non sunt necessariæ prædictæ solemnitates; nam denunciatio solis verbis fieri potest. Ita Azor.*dict.lib.13. cap.12.* Clauis Regia *lib.12. cap.14.num.11.* Suarez *d.cap.8.num.11.* & alij. 1. 2.

His positis, dico quòd Iudices via denunciationis iuridicè ad inquirenda subditorum delinquentium crimina procedunt ad capiendas informationes, examinandos testes à denunciatore nominatos, vel alios, quos ipse iudex inquirendo ex officio reperit informatos, quibus habitis, legitimè deuenit ad delinquentem examinandum. Ita communiter in praxi obseruari aiunt Azor.*dicto cap.21.& cap.25 dub.3.ad finem.* Iulius Clarus *lib.5.prax.crimin.q.7.* Bonacina *dict.disput.2 punct.6.num.4.* 3.

Vt autem hoc rectiùs explicemus, notandum est primò, quòd Iudex non omnes ad denunciationem admittere debet: nam qui repelluntur ab accusando, repelluntur etiam à denunciando, argument. *cap.qui sine,3.quæst.7.& cap.dilectus, de accusat.* notat gloss. *2.quæst.8.in summa speculat. tit. de denunciat. §.quis possit denunciare. vers. canonica quoque denunciatio, num.14.* Bernard. Diaz *in practic.crimin.canon.cap.6.* Victorin. Mans. *de modo procedendi in caus. regular. cap.14.num.4.* & alij. Imò nisi denuncians probatæ pœnæ, vitæ & conuersationis, extent, & nisi ad id ex charitate procedat, non debet Iudex ita de facili ex eius verbis moueri, atque ad inquisitionem procedere. *cap.repellentur. & cap.qualiter & quando, il 2. de accusat. cap.si peccauerit, 2.quæst.1. §. quod testatus,3. quæst.7. can.Episcopus in synodo, 35.quæst.6. cap præterea, de testibus cogend.* Speculat. *d.tit.de denunciat. in princip.* 4.

Secundò notandum, quod Iudex nequit via denunciationis contra aliquem procedere intuitu literarũ sine nomine, & incerto auctore ad eum directarum 5.

quia Iudex contra neminem procedere potest, nisi vel accusator, vel denunciator extiterit, vel infamia præcesserit, *dicto cap. qualiter & quando el 2. de accusat.* & diximus suprà. At in casu, de quo agimus, deest accusator, seu denunciator, quia schedulæ, seu literæ huiusmodi incerti auctoris existunt, vt supponimus; deest etiam infamia, quia per eas nulla prorsùs infa-
6. mia alicui irrogatur, aut saltem insufficiens ad inquisitionem; quia infamia, secundùm Caietan. 2. 2. *quæst.* 69. *art.* 1. Sot. *lib.* 5 *de iustit. quæst.* 6. *art.* 2. *conclus.* 5. Sayr. *in Claui regia, lib.* 12. *cap.* 10. *num.* 12. Reginald. *lib.* 24. *num.* 40 & alios, est frequens vox, plurium bonorum, & proborum virorum, quæ hominem de tali crimine rationabiliter suspectum reddit: & ideò ad infamiam iudicialem requiritur, vt sit frequens opinio, & vox bonorum; vox enim discolorum, & hominum infimæ sortis, ac maleuolorum, & prauorum, (quales credendum est, fuisse huiusmodi literas scribentes) non efficit legitimam, & iudicialem infamiam; vt notant Doctores citati. Ideò processus super huiusmodi literis formatus nullus est, etiam si in illis testes nominati sint. Ita docent Iulius Clarus *recept. sentent. in prax. crimin. quæst.* 5. *versic sciat igitur*, Emanuel Roderic. *quæst. regular. tom.* 2. *quæst.* 6. *artic.* 10. Francisc. Ghisler. *de iudic. regular. cap.* 16. *num.* 65.

7. Et sicut duplex est denunciatio, Euangelica scilicet, & Iudicialis, ita duplex est modus eam Superiori faciendi.

Euangelica denunciatio in hanc, quæ sequitur formam Abbati, seu alteri Superiori Prælato fieri poterit.

Reuerende Pater, Charitatis zelo ductus Paternitati vestræ admodum Reuerendæ, vt Patri, denuncio, qualiter D N proprietatis vitio maculatus est, pecunias enim accepit, retinet, expendit, vel donauit, in magna quantitate nulla habita à Paternitate vestra, vel alio Superiore licentia, contra Regulæ, ac Regularium institutorum præcepta, & in grauem eius animæ perniciem, ac proximorum scandalum. Ideo, vt Domini Nostri Iesu Christi mandatis obtemperem, postquam illum fraterna prius, qua debui, charitate corripui, nec eius emendationem elicere potui. Paternitati vestræ eius crimen denuncio, vt ipsius animæ saluti, aliorúmque scandalo piè prouideat.

Iudicialis autem denunciatio in hanc sequentem formam fieri poterit.

Reuerende Pater, Iustitiæ zelo incitatus, ne delicta remaneant impunita, Paternitati vestræ admodum Reuerendæ, vt Iudici denuncio, qualiter D. N suspectam, scandalosámve familiaritatem habet cum tali fœmina, de qua te publica laborat infamia. Et quia debitis monitionibus præmissis illum à tali familiaritate arcere non valui, sed adhuc in maleficio perseuerat, dignum existimaui, huiusmodi delictum dissimulandum non esse, sed cum dicto N. iudicio, ac iudicij pœnis agendum fore.

8. *Hac denunciatione habita, Iudex processum in hanc formam incohoare poterit.*

In nomine Domini Nostri Iesu Christi, Amen. Die tali, Mense tali, Anno tali, in Conuentu tali. Coram nobis D. N. Abbate Conuentus N. vel Generale Præsidente Congregationis N. comparuit D. N. Monasterij N. Sacerdos annorum N. qui præstito iuramento de veritate dicenda Religionis, ac institiæ zelo, ac Dei gloria ductus affirmauit, se scire D. N. ab N. Monasterij bona miserè dilapidare, vel suspectam familiaritatem, & scandalosam cum tali fœmina habere: ac propterea eum denunciat, vt iuxta delicti mensuram iuridice ad pœnam ei infligēdam procedatur. In quorum fidem prædictum testimonium propria manu coram nobis, & D. N. Secretario subscripsit. Die, mense, & anno quibus suprà.

D. N. Abbas Conuentus N. Congregationis N.

D. N. Secretarius.

Iudex habita huiusmodi denunciatione ab ipso denunciante inquirat an adsint alij testes, qui id scire possint, & de scientia, necnon de aliis circumstantiis iuxta modum, quem in testium examine obseruandum esse trademus infra: postea legatur eius depositio, & notetur in processu. Quo facto iudex ad testium examinationem procedere debet.

QVÆSITVM VI.

Quem modum Regulares Prælati contra subditos delinquentes per viam generalis inquisitionis procedentes seruare debeant.

SVMMARIVM.

1 *Triplex est inquisitio.*
2 *In inquisitione omnino generali non est necessaria prauia infamia, aut accusator, vel denunciator.*
3 *Subditi à Iudice interrogati, aut etiam per censuras compulsi, non tenentur in generali inquisitione delicta occulta manifestare, & quomodo se gerere debeant?*
4 *Interrogatus si aperiat crimen adeò occultum, vt nullo modo probare possit, peccat contra iustitiam; sed limita.*
5 *Interrogatus in generali inquisitione, non tenetur seipsum aut complicem manifestare.*
6 *In generali inquisitione Regularium Superiores, quid obseruare debeant?*
7 *Forma incipiendi processum per viam generalis inquisitionis, aut visitationis.*

Triplex est inquisitio. Prima omnino generalis, secunda omnino specialis, tertia mixta. Omnino generalis est, quando de personis in communi quæritur crimen in communi, vt si Superior inquirat, an subditi Regularia instituta seruent, vel vtrùm aliqui extent, qui crimen aliquod commiserint, vtrùm de aliquo sit fama, vel suspicio alicuius criminis, &c. hoc genere inquisitionis vtuntur Prælati, & Superiores in visitatione Prouinciæ, & locorum sibi subiectorum, vt quando Generalis, vel Prouincialis, aut Visitatores quotannis Monasteria singula Congregationis visitant, sicut Episcopi suas diœceses. Inquisitio omnino specialis est, quando de persona particulari inquiritur crimen aliquod particulare, vt si Superior quærat an Petrus commiserit homicidium, furtum, simoniam, &c. Inquisitio mixta est illa, quæ constat ex generali & speciali, & hæc duplex esse potest; nam vel de persona in communi quæritur crimen particulare, vt si inuento furto, inquiratur quis illud commiserit; aut de persona particulari inquiratur crimen generale, vt si inquiratur an Petrus homo flagitiosus sit, vel an ali- 1.

qua delicta perpetrauerit. Ita Iulius Clarus *in praxi crimin.quæst.50.20.& 50.* Lessius *de iust.lib.2.cap.29. dub.13.* Menoch. *de præsumpt.lib.1.quæst.88.* Farinac. *in pract.crimin.q.1.n.4.* & alij.

2. His positis dico primò. In inquisitione omnino generali non est necessaria præuia infamia, aut accusator, vel denunciator. Quia non esset consultum publico bono, si generalis inquisitio contra delinquentes fieri non posset, absque præuia infamia; tum quia in iure præcipitur Prælatis & superioribus Ecclesiasticis, vt suo tempore faciant visitationes, & inquisitiones generales, vt quoad Episcopos patet *in cap.Romana,§.sanè, de censibus, lib.6.* & in Concil.Trident. *sess.24.de reformat. cap.3.* & quoad Regulares Prælatos *in cap.in singulis, de stat. Monach.* & in Concil. Trident.*sess.25.de regular. cap.8. & 20.* tum quia per huiusmodi generalem inquisitionem nulli iniuria infertur; nam de nemine in particulari fit inquisitio. Nec obstat, quod si fiat generalis inquisitio antequam infamia præcesserit, deteguntur occulti peccatores, & sic traditur occasio secreta reuelandi, quod esset perinde ac quærere de persona aliqua particulari, seu procedere per inquisitionem mixtam, quod non licet, absque præuia infamia, vt inferiùs patebit; non obstat inquam, quia respondetur id per accidens, & præter inquirentis intentionem contingere. Iudex enim generaliter inquirendo procedit ex officio, atque iure suo vtitur, & qui interrogatur cautus esse debet, ne ea aperiat, ad quæ non tenetur, vel manifestare non debet; præterea nisi talis inquisitio fieret multa crimina impunita remanerent, quia fortè nemo illa sponte deferret. Atque ita docent Molin. *de iust. tom.4. tractat.3. disput.47.* Nauarr. *in man. cap.18. num.38.* Valent. *2.2. disput.5. quæst.14. punct.1.* Roderic. *regular. quæst. tom.2. quæst.5. art.3.* Sayr. *in Claui regia lib.12.cap.10.num.16.* Reginald. *lib.25 praxis, n.647.* Lessius *dicta dub.13. num.108.* Martin. Bonacin. *in Decalogum disput. 10. quæst. 2. punct.5. num.7. & 8.* & alij.

3. Ex his colligunt Doctores. Non teneri subditos à Iudice interrogatos, aut per censuras compulsos in generali inquisitione delictum occultum aperire, sed ea tantum, quorum auctores infamia de tali crimine laborant. Quia interrogatus ad ea tantum respondere debet, ad quæ Iudicis potestas se extendit. At Iudicis potestas non se extendit ad ea, quæ sunt occulta, & nondum diffamata, maxima enim incommoda inde sequerentur. Ideò sicut Iudex non potest de occultis interrogare, ita interrogatus occulta patefacere non debet, imò etiam si sub iuramento, vel sub pœna excommunicationis, aut aliis censuris & præceptum de veritate aperienda imponatur, potest nihilominus negare se quicquam scire, intelligendò tacitè se nescire eo modo, vt patefacere teneatur; ius enim habet vtendi æquiuocatione, & intelligendi præstitum iuramentum cum interna restrictione, quæ casum præsentem excludat. Ita Lessius *dicta dub.13.num.109.* Clauis Regia *loco cit.* Bonacina *d.punct.5.num.9.* qui testantur de communi.

4. Addit Lessius *num. 111.* quando crimen est adeò occultum, vt nullo modo probari possit, apertè contra iustitiam peccari, si illud manifestetur; quia cum probari non possit, nec etiam puniri potest; & proinde nequit ex illius manifestatione aliud, quàm infamia sequi. Limitantur prædicta primò, quando licèt auctor delicti nulla eius infamia laboret, tamen ab eo imminet damnum publico bono obfuturum, quia alia ratione, quam per Iudicem auerti nequit: quilibet enim potest manifestare id, quod in sua cognitione abditum tenet, si ex occultatione aliis damnum perueniret. Ita Sot. *de iustit. & iure, lib.5.quæst.7.artic.1.* Nauarr. *in manual.cap.18.num.31.* Roderic. *dict.q.5. art.6.* Lessius *dicta dub.13.num.112.& cap.30.dub.6. num.46.& 47.& cap.11. dub.9.* Clauis Regia & Bonacina *locis citatis.* Secundò limitantur, quando manifestatio criminis necessaria putatur ob ipsius criminosi vtilitatem, & emendationem; tunc enim aperiendum est Superiori, non vt Iudici, sed vt Patri, vt sua prudentia & authoritate illum corripiat. Ita Lessius, Clauis Regia & Bonacina *locis citatis.*

Deducitur secundò ex dictis Quòd si interrogatus in generali inquisitione non tenetur ad manifestandum reum, dum nulla processit infamia, & auctor criminis est occultus, multo minùs tenebitur seipsum, aut complicem patefacere: quia iudex non habet ius interrogandi de veritate, nisi cum hac limitatione, si præcessit infamia, vel semiplena probatio. Ita Bonacina *loco cit. num.4. versic.quartò.* Modus autem interrogandi, quo Superiores in inquisitione generali vti debent, est, an testes sciant, aut credant, aut fama sit, vt colligitur ex *cap. qualiter & quando, el 1.de accusat.* 5.

Dico secundò. In ipsa generali inquisitione, seu visitatione Regularium Superiores obseruare debent, vt præmissa graui admonitione, exhortationéque ad scelera, & peccata vitanda, ac honesta amplectenda, inquirant de cultu diuino, de obseruatione Regulæ, atque constitutionum Religionis, an subditis tam in spiritualibus, quàm in temporalibus prudenter, & paterna charitate subueniatur? de vita, & moribus tam Prælati, quàm subditorum, necnon de aliis ad Religionis statum, bonúmque regimen spectantibus, & necessariis, & si quæ reformanda, corrigenda, aut punienda repererint, tam in capite, quàm in membris, corrigant, & reforment, absque vlla personarum acceptione; item sequentes Visitatores perquirant priorum Visitatorum vestigia diligenter, & eorum negligentias, & excessus referant sequenti Capitulo generali, ad hoc vt iuxta culpam publicè debitam pœnam reportent; prout habetur *in cap fin. extr. de stat. Monach. & in cap. crimina, de censib.in 6.* & præcipitur à Concil. Trident. *cit cap.8.sess.25.de regular.* 6.

Porrò in ipsa generali inquisitione, seu visitatione peragenda obseruare debent, Regulares Visitatores, vt prius forment capitula super quibus, & Prælatus, & subditi visitandi interrogandi sunt, iuxta modum à Victorino Manso *de modo procedendi in causis regular.cap 9.* traditum; ita enim facilius, ac rectius suum munus exequentur.

Forma autem processum per viam generalis inquisitionis, seu visitationis simpliciter incipiendi traditur ab eodem Victor. Mans. *loco citato, cap.8. num 2. & seq.* & à Francisc.Ghisler. *de iudic.regul cap.16.n.84.* in hunc modum: 7.

In nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1628. die 26. Maij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris D.N.D.Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. anno eius quinto, Indictione sexta, sacrorum Canonum, sacrique Tridentini Concilij Decretis, ac nostrarum Constitutionum Ordinationibus, de Monasteriorum visitatione inhærendo, Reuerendissimus P. D. N. de N. Præsidens Generalis totius Congregationis N. vna cum suis Collegis eiusdem Congregationis Visitatoribus D.A. & D. B. & me D. C. Secretarij, vel Notarij vices agente, accessit ad Monasterium tale, & eiusdem Monasterij Patribus huiusmodi visitatione intimata, ac conuenienti exhortatione adhibita primo Ecclesiam, deinde sacra vasa, & vestes, cæteraque ad diuini cultus reuerentiam pertinentia visitauit: omnibúsque, vt decet repertis, ad Monachorum in eodem Conuentu commorantium visitatione in Camera solitæ residentiæ ad Reuerendiss. P. Abbatis eiusdem

eiusdem Cœnobij secum tulit, vnà cum prædictis suis Collegis. Et cum dict. P. Abbas vocatus adesset, à prædicto Reuerend. Patre Generali admonitus de veritate super interrogandis fideliter dicenda, prout se facturum esse promisit, ad opportunas interrogationes sibi factas vt infra deposuit. Interrogatus super primo, Respondit, &c super secundo, Respondit, &c. & sic de singulis, necnon de aliis Monachis in Monasterio visitato commorantibus.

Si in hac generali inquisitione, seu visitatione aliquod delictum repertum fuerit, super eo specialis inquisitio instituetur, modo quo infra.

QVÆSITVM VII.

Quem modum Regulares Prælati contra subditos criminosos per viam specialis inquisitionis procedentes seruare debeant.

SVMMARIVM.

1 *Prælati Regulares nequeunt procedere per specialem inquisitionem, nisi præcedat infamia, vel clamorosa insinuatio.*
2 *Quid sit necessarium, vt infamia procedere dicatur?*
3 *Infamia quomodo probari debeat?*
4 *Infamia ante ipsam inquisitionem orta esse debet.*
5 *Iudex an possit per specialem inquisitionem procedere ex indicijs.*
6 *Forma inchoandi processum per viam specialis inquisitionis.*

1. DIco primò. Regulares Prælati nequeunt contra aliquem instituere specialem, siue solemnem inquisitionem, qua pœna delinquentis intenditur, nisi aliqua auctoris delicti infamia, vel clamorosa insinuatio præcesserit, *cap. inquisitionis, §. tertia, de accusat.* vbi sic dicitur: *Ad hæc respondemus, nullum esse pro crimine, super quo non laboret infamia, seu clamorosa insinuatio non præcesserit, puniendum, quinimò super hoc depositiones contra eum recipi non debere; cum inquisitio fieri debeat solummodo super illis, de quibus clamores aliqui præcesserunt.* idem probatur *in cap. cum oportet, & in cap. qualiter & quando, il 2. eod. tit.* Exemplo villici, qui Lucæ cap. 16. primò infamatus est apud dominum suum, deinde ei dicitur: *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ.* Et exemplo Sodomorum Genesis 18. de quibus Dominus ait: *Descendam, & videbo vtrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint?* Horum ratio est, quia Iudex non potest ad specialem inquisitionem procedere, nisi adsit aliquis formalis, vel saltem fictus accusator; cùm autem fictus accusator sit infamia, vel clamorosa insinuatio, sequitur Iudicem non posse ad specialem inquisitionem procedere, absque præuia infamia, vel clamorosa insinuatione. Ita Panormitanus super *dict. §. tertia, num. 2. & 3* & ibi communiter scribentes, D. Thom. 2. 2. *quæst. 67. artic. 3,* Lessius *lib. 2. de iust. cap. 29. dub. 15. num. 121.* Gregor. à Valent. *tom. 4. disp. 5. quæst. 14. punct. 1.* Clauis Regia *lib. 12. cap. 10. num. 17.* Reginald. *in praxi lib. 25 num. 648.* plures refert Farinac. *tom. 1. prax. criminal., quæst. 1. num. 5. & quæst. 8. num. 1.* Menoch. *tom. 1. consil. 100.* Bonacina *in Decalog. disput. 10. quæst. 2. punct. 5. num. 10.*

Vt autem infamia præcedere dicatur, non sufficit quod duo, vel tres etiam iurati affirment se vidisse illum contra quem Iudex procedere intendit, tale crimen perpetrantem, vt expresè habetur *in dicto cap. inquisitionis*; quia adhuc factum est occultum; & ideò per publicam inquisitionem patefieri non debet; sed requiritur, vt rumor de eo sparsus sit per maiorem partem Viciniæ, vel Collegij, aut Vniuersitatis, vel Monasterij, vbi delinquens commoratur. Ita Sot. *de secreto membr. 2. quæst. 6. § tertium dubium.* Caietanus *2. 2. quæst. 69. art. 2.* Lessius *dict. dub. 15. num. 123.* Clauis Regia *loco citato, num. 10.* Bonacina *dict. punct. 5. num. 11.* necessarium est autem, vt saltem decem personæ inueniantur in ea Vicinia, Collegio, Vniuersitate, vel Monasterio: vt in simili docet Sanchez *in Decalog. lib. 2. cap. 11. num. 19. in fine.* 2.

Dico secundò, hæc infamia probari debet saltem per duos testes iuratos, & legitimos, qui deponant, quòd publicè illud dicatur, vel quòd audierint publicè dicere, & præsertim à talibus, eos nominando, qui nominati etiam examinari, atque interrogari debent: item deponant, à quo tempore, & qua de causa hæc fama processerit. Ita Pegna *in comment. 19. in 3. part. direct. Inquisit. versic. rursus si testes.* Iulius Clarus *lib. 5. recept. sentent. in practic. crimin. quæst. 6. vers. debent etiam dicere.* Farinac. *loco citato, quæst. 47. n. 229. & seqq.* Et hi testes scire debent, quid sit fama, adeo, quod interrogati, quid fama sit, si dixerint se nescire, nihil probabunt. Iulius Clarus *loco citato, versic. postremò scias:* fama autem est id, quod communiter, & publicè dicitur. Farinac. *loco cit. num. 236.* 3.

Dico tertiò. Vt processus per viam specialis inquisitionis super infamia legitimè fundari possit, necessarium est, vt infamia ante ipsam inquisitionem orta sit, alias erit ipso iure nullus. Farinac. *loco citato, num. 172. & 178.* Ambros. *in process. informat. lib. 1. cap. 2. num. 19.* 4.

Dico quartò. Superior nequit per specialem inquisitionem contra aliquem procedere, si tantùm adsint aliqua indicia etiam manifesta. Quia indicia sunt minoris probationis in iudicio, quam duo, aut tres testes omni exceptione maiores; at duo vel tres testes huiusmodi non sufficiunt ad specialem inquisitionem. *dicto cap. inquisitionis, de accusat.* ergo multo minùs indicia. Ita Sot. *dicta quæst. 6. § at verò & d. § tertium dubium.* Nauarr. *in manual. cap. 18. num. 38.* Valent. *dicto punct. 1.* Clauis Regia *loco cit.* licèt contrarium sentiant Petrus à Nauarr. *lib. 2. de restitut cap. 4. n. 168.* Azor. *institutionum moralium part. 3. lib. 13. cap. 18.* Emanuel Sà *verb. iudex, de modo procedendi, num. 2.* Molin. *de iustit. tom. 4. tractat. 3. disput. 47.* Iulius Clarus *dicto lib. 5. quæst. 21.* vbi testatur de communi, addens vnum testem etiam non idoneum sufficere, vt Iudex contra aliquem inquirere possit; hæ autem sententiæ inter se concordari possunt, si dicamus primam procedere secundùm iuris dispositionem, ac seclusa consuetudine in contrarium; atque quod ita seruandum sit, vbi aliter ex consuetudine, ac praxi legitimè introductum non est, secundam autem opinionem procedere de consuetudine, quæ iuri communi derogare potest. Vnde (vt testantur isti Doctores secundæ sententiæ) pluribus in locis in praxi receptum est, vt constito de delicto in genere, habitisque indiciis de aliquo, formetur contra illum inquisitio. Ita has sententias conciliat Bonacina *dict. punct. 5. num 12.* hæc tamen praxis, vt citati Doctores aiunt, viget in quibusdam Prouinciis apud Iudices, & tribunalia sæcularia, non autem apud Ecclesiastica, vnde in hoc foro nunquam Iudex absque præuia infamia, vel clamorosa insinuatione, qua sæpè ad ipsius auctores deferatur, ad specialem inquisitionem procedere debet. 5.

bet. Lessius *dict. dub. 15. num. 139. versic. ad primum.*

6. Poterit autem processus per viam specialis inquisitionis hoc modo inchoari.

In nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate eiusdem 1628. die 15. mensis Aprilis. Cum nostras ad aures peruenisset, fama antecedente, vel clamorosa insinuatione diuulgata non semel, sed sæpius; nec à maleuolis, aut maledicis, sed à probis & honestis personis (vel si fama, & clamorosa insinuatio non adsit, expressa tamen indicia constent) expressis indiciis impellentibus, quod D. N. de tali ciuitate, vel oppido, Cœnobij bona dilapidare non veretur, cum graui ipsius Cœnobij detrimento, ac Monachorum omnium scandalo, sæpiusque de ea re admonitus resipiscendi consilium non suscipit. Quapropter vt bono publico consulêremus, & veritatis tuendæ causa, contra ipsum D.N. super prædictis, ac eorum vnoquoque specialem inquisitionem instituere decreuimus omni modo meliori. Actum in loco nostræ solitæ residentiæ, die, mense, & anno quibus suprà.

Hac forma Iudex ordinarius Conuentus, in quo delictum perpetratum est, processum incipere poterit, infamiæ namque probatio non est necessaria, vt inquisitionem instituat; probabiliter enim existimatur, ipsum infamiæ, quæ viget per se conscium esse. Si autem qui informationem capturus est, non ordinarius, sed delegatus à Prouinciali, vel Generali, aut alio Superiore exter, nec sit in loco, vbi delictum perpetratum fuit, vt infamiæ præcedentis notitiam commodè per se habere possit, de infamia priùs informationem capere debet, quam (vt suprà diximus) duorum testium non inhabilium depositione constare necesse est. In hunc autem, qui sequitur, modum processum inchoare poterit.

In nomine Domini; Amen, anno, &c. Nuper à Reuerendissimo Patre Generali nostræ Congregationis N. siue nobis iniunctum fuit, vt ad Monasterium N. personaliter accedere, ac informationem capere deberemus de & super criminibus à D.N. perpetratis, & signanter super dilapidatione bonorum Monasterij, vel furto, homicidio, &c ab eodem D.N. commissis, vt igitur huiusmodi mandatis, prout obedientiæ vinculum nos adstringit, obediamus, ad præfatum Monasterium personaliter accessimus, & constito prius nobis ex duorum testium legitimis dictis de infamia, vel clamorosa insinuatione, expressisve indiciis, quod d.D.N. Monasterij bona dilapidauit, vel tale furtum, homicidium, &c. perpetrauit; ideo boni publici, ac veritatis tuendæ gratia, inquisitionem specialem super iis, eorumque singulis intimis, atque annexis instituimus. Actum vt suprà, die, mense, & anno quibus suprà.

Deinde ad testium examinationem procedere poterit.

Quæsitum VIII.

Quomodo Regulares Prælati contra subditos delinquentes per inquisitionem mixtam procedere debeant.

Summarium

1 *Regulares Prælati nequeunt per inquisitionem mixtam specialem quoad personas, generalem autem quoad crimina; absque præuia infamia, vel semiplena probatione, & accusatione, vel saltem manifestis indicijs procedere.*
Secus in inquisitione generali quoad personas, speciali verò quoad crimina.

2 *Quando crimen est publicum, potest Iudex in genere, inquirere de eius Auctore, non tamen in specie, absque præuia infamia, vel semiplena probatione, aut accusatione.*

3 *Interrogatus in generali inquisitione non tenetur detegere auctorem criminis, nisi infamia, aut semiplena probatio, vel accusatio præcesserit, limitatamen.*

4 *Quid si absque vlla restrictione iurauerit se veritatem manifestaturum.*

5 *Reus confessus, & conuictus de vno delicto, an possit interrogari de alijs, de quibus non est contra ipsum infamia, vel indicia?*

6 *Iudex in inquisitione generali quoad personas, & speciali quoad delicta, si crimen sit facti permanentis, nequit processum inchoare, nisi prius illi de tali crimine constiterit.*

7 *Regularis Iudex in inquisitione speciali quoad mixta delicta, generali vero quoad personas, quomodò se gerere debeat?*

8 *Forma incipiendi processum in huiusmodi inquisitione.*

9 *Regularis Iudex in inquisitione generali quoad delicta, speciali vero quoad personas, quomodo se gerere debeat?*

10 *Forma inchoandi processum in huiusmodi inquisitione.*

Regulares Prælati per inquisitionem mixtam, qua inquirunt specialiter de persona, & generaliter de crimine, absq; præuia infamia, vel semiplena probatione, & accusatione, aut saltem manifestis indiciis procedere nequeunt. Quia alias infamaretur persona, & puniretur absque accusatore, vel supplente ipsius vicem; tum etiam, quia ratio naturalis dictat, ne secreta, & occulta publicè iudicentur; ergo nequeunt supradicti Prælati contra aliquem specialiter inquirere, nisi præcesserit infamia, vel semiplena probatio, & accusatio, vel saltem manifesta indicia. Quando autem per mixtam inquisitionem procedunt, inquirendo de aliquo crimine manifesto, quisnam fuerit eius auctor in communi, non est necessarium præcedere infamiam delinquentis, nec semiplenam probationem, & accusationem; quia nemo quæri potest, sibi factam fuisse iniuriam per huiusmodi inquisitionem, imò potiùs id communi bono expedire videtur; nam nisi tales inquisitiones fierent, sequeretur, quod Communitas grauiter offenderetur, videns Iudicem non inquirere auctorem notorij criminis, putarétque eum delinquentem fouere, & malefici spe impunitatis inualescerent. Ita Molina *de iustit. tom. 3. tractat. 3. disput. 47. num. 2.* Lessius *de iustit. lib. 2. cap. 29. dub. 14. num. 114.* Syluest. *verb. correptio, num. 6.* Nauarr. *in man. cap. 18. num. 40.* Sayr. *in Claui regia, lib. 12. cap. 10. 23. & 24.* Michaël Salon. *2. 2. quæst. 69. art. 2. controuers. 7.* Aragon. *ibid.* Bañez *ibid. quæst. 70. art. 1. dub. 2.* Valent. *tom. 4. dispu. 5. quæst. 14. punct. 1.* Reginald. *lib. 25. praxi, num. 652.* Martin. Bonacin. *in Decalogum disp. 10. quæst. 2. punct. 5. num. 14.* Ex his sequitur, quòd quando aliquod delictum patratum fuit, de quo publicè constat, potest Iudex in genere inquirere quis illud commiserit, non potest tamen in specie contra certas personas processum incipere, nisi præcesserit infamia, vel semiplena probatio, & accusatio; quæ infamia non à maleuolis, & maledicis, sed ab honestis personis, & ante ipsam inquisitionem orta esse debet. Secundò sequitur, illum, qui in inquisitione mixta, seu generali inter

interrogatur de veritate alicuius criminis notorij, cuius auctorem pauci norunt, non teneri ad veritatem, seu auctorem criminis aperiendum. Si nulla laboret infamia, vel saltem semiplena probatio, aut accusatio de criminis auctore præcesserit: nam vt aliquis detegatur in inquisitione, necessarium est, quod publica infamia laboret, *cap. inquisitionis, & cap. qualiter, & quando, il 2. de accusat.* at delinquens nondum publica infamia laborat, dum duo, vel tres eius delictum extraiudicialiter norunt. Ita Lessius *d. dub.* 14. *num.* 118. Bonacin. *dicto punct.* 5. *num.* 14. *versic. secundo.* & alij contra Azor. *moralium institutionum part.* 3. *lib.* 15. *cap.* 15. *quæst.* 4. & alios. Hoc tamen limitari debet, quando crimen adhuc perpetrandum, vel continuandum esset, vel si ex eo graue damnum alicui immineret, quod alia ratione commodè auerti non posset; nam hoc casu interrogatus posset, ac eum teneretur auctorem patefacere, quamuis omnino occultum, & nulla infamia laborantem, vt Iudex posset opportuna remedia adhibere: vt superiùs de inquisitione generali dictum est. Ita Lessius *dict. dub.* 14. *num.* 119. Quod si Superior sub iuramento interroget, & testis interrogatus absque vlla restrictione iurauerit se proditurum quicquid de facto, ac de eius auctore nouerit; nihilominus ille non tenebitur auctorem patefacere, si sit penitus occultus, & per occultam monitionem corrigi possit; secus autem, quando de illo est rumor, vel si aliter non censetur emendandus. Pariter, licèt Superior sub pœna excommunicationis, vel alterius censuræ præcipiat, non tenetur interrogatus auctorem patefacere, nisi de illo sit aliqua fama, vel nisi damnum alicui immineat, vel nisi alia ratione non speretur emendandus; de tali enim huiusmodi præceptum colligi debet. Ita Syluest. *verb. correctio, num.* 6. Lessius *d. dub.* 14. *num.* 120.

5. Sequitur tertiò, reum confessum, vel conuictum de vno delicto, non posse licitè interrogari de aliis, de quibus non extat contra ipsum infamia, vel indicia, nisi fortè crimina, de quibus interrogatur, aliquam habeant connexionem cum illis, quæ confessus est, aut conuictus, quia tunc adsunt sufficientia indicia, aut infamia. Ita Caietan. 2. 2. *quæst.* 69. *art.* 2. Azor. *dicto lib.* 13. *cap.* 18. *quæst.* 4. Iulius Clarus *lib.* 5. *quæst.* 64. *num.* 50. Bonacina *dicto punct.* 5. *num.* 14. *versic. tertiò.*

6. Aduertendum autem, quòd in inquisitione generali quoad personas, speciali verò quoad delicta. Si delictum sit facti permanentis, Iudex processum inchoare nequit, nisi prius illi de tali delicto commisso constiterit, per textum *in l.* 1. *§. item illud, ff. ad Syllanian.* Hyppolit. de Marsil. *in practic. crimin. §. principium, num.* 4. Ægid. Boss. *in practic. tit. de delict. num.* 2. Iulius Clarus *lib.* 5. *quæst.* 4. *versic. quando verò.* Prosper Farinac. *part.* 1. *prax. crimin. quæst.* 1. *num.* 6.

7. Regularis igitur Iudex, cum ad eius aures peruenerit, delictum aliquod particulare in aliquo loco perpetratum fuisse, ad locum delicti vnà cum discretis se conferre debet, factúmque ipsum videre, vt si, ex. gr. (quod absit) aliquis vulneratus fuerit, Prælatus vnà cum sui conuentus discretis ad vulneratum accedet, inspectóque ac bene considerato vulnere, omnia ab aliquo discretorum exactè describi faciet, nisi iam medicamenta applicata fuerint, quare vulnus ipsum inspici non possit, quo casu describere faciet, vulnus non potuisse propter iam applicata medicamenta videri. Deinde vulneratum ipsum delato ei prius iuramento de veritate aperienda, interrogare debet, quare ita vulneratus est, quo tempore, & loco, & à quo sciat sibi vulnus illatum fuisse, quod si dicat nescire, interrogetur quem credit fuisse, & quare ita credat.

Deinde examinare debet testes præstito eis iuramento de veritate propalanda, tam de facto, quàm de scientia, & credulitate; vnde causa scientiæ, & credulitatis, donec aliquis nominetur, & infametur, seu donec contra aliquem sufficientia ad inquirendùm habeantur indicia, & tunc specialem inquisitionem contra eum formabit; si verò delictum sit facti transeuntis, necessaria est alicuius denunciatio, vt processus incipiatur: 'forma autem incipiendi processum per viam inquisitionis generalis quoad personas tantum in delicto facti permanentis traditur à Francisc. Ghisler. *de iudic. regular. cap.* 16. *num.* 86. in hunc, qui sequitur modum: 8.

In nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi 1628. die 15. Aprilis.

Cùm peruenisset ad aures Reuerendissimi Patris Generalis Congregationis N. publica quadam fama deferente, & clamorosa insinuatione suadente, in Monasterio N. tale crimen scandalosum patratum fuisse; attendentes delictum in Dei offensam, & Religionis iacturam cedere, ex iniuncti nobis muneris debito visum est, iuridicas informationes capere à fide dignis, à quibus possumus veritatem indagare; eapropter ad testes debita, ac iuridica forma examinandos procedere decreuimus. Acta sunt hæc in Monasterio N. in loco nostræ solitæ residentiæ anno, die, mense, quibus suprà, & per me D. N. Secretarium descripta.

In generali verò inquisitione quoad delicta, speciali autem quoad personas Regularium Iudex, cum ad ipsius aures fama clamorosáque insinuatio non à maleuolis, & maledicis, sed à prouidis, & honestis personis orta non semel, sed sæpiùs peruenerit, quod in tali Monasterio, vel omnes, vel tales admodum licentiosè vitam ducant, & conuersentur, ac multa contra ius perpetrare non verentur, ad Monasterium illud personaliter se conferre debet, atque super talium infamatorum vita, & conuersatione capitulis formatis, delatóque testibus iuramento quod ad inquisita, seu interrogata secundùm veritatem respondebunt, solemnem inquisitionem formare, vt rei veritatem indagare, & scandalo, delicta corrigendo, prouidere possit.' Formam autem incipiendi processum per viam inquisitionis generalis quoad delicta solum tradit idem Francisc. Ghisler. *d. cap.* 16. *num.* 90. modo infrascripto. 9. 10.

In nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate eiusdem 1628. die 15. Aprilis.

Cùm ad aures Reuerendissimi P: D. N. Præsidentis Generalis Congregationis N. delatum fuisset, quia infamia, clamosoráque insinuatione non semel, aut bis, sed sæpius, nec à maleuolis, & maledicis, sed à probis, & honestis viris, quod in Monasterio tali Religiosi admodum licentiosam vitam ducant, multa facinora perpetrantes; personaliter ad ipsum Monasterium se contulit, ad habendum informationem, an res ita se habeat, necnon huiusmodi scandalum, quatenus opus esset, tollendum. Itaque prædictus Reuerendissimus Pater Generalis decreuit aduersus præfatos Religiosos infamatos de illorum vita, & conuersatione inquirere omni modo meliori.

Acta sunt ista in Monasterio prædicto, die, mense, & anno, quibus suprà, & à me D. N. Secretario descripta.

QVÆST

QVÆSITVM IX.

Vtrùm in aliquibus casibus possint Regulares Iudices, absque praecedente infamia ad inquirendum tam in genere, quàm in specie procedere?

SVMMARIVM.

1 *Quando quis delictum occultum in iudicio, quamuis coram paucis confessus fuit, potest Iudex ad specialem inquisitionem contra eum, absque præuia infamia procedere.*
2 *Quid, quando confessus est extra iudicium, vel in tormentis, aut incogitanter Prælato, vel in aliqua secreta epistola, quam Prælatus aperuit?*
3 *Iudex, quando generaliter inquirendo, comperijt auctorem criminis, potest contra illum specialiter inquirere.*
4 *Item quando crimen in iudicio commissum est.*
Item quando inquisitio, vel manifestatio necessaria est ad impediendum malum futurum.
5 *Item quando proceditur, non ad punitionem, sed ad conferendum beneficium, vel eligendum aliquem ad Prælaturam, &c.*
6 *Item quando communis suspicio populi, vel Communitatis supplet vicem infamiæ.*

MVlti sunt casus, in quibus absque præuia infamia Iudices ad specialem inquisitionem procedere possunt
1. Primus casus est, quando quis confessus fuit crimen occultum in iudicio, quamuis illud coram paucis confessus fuerit, vt coram Iudice, & Notario, vt colligitur *ex cap. 1. de accusat. lib. 6.* quia illa confessio facit notorium iuris, consequenter sufficit ad specialem inquisitionem, quia notorium iuris, vel facti plus est, quàm infamia. Idem procedit etiam si solum incidenter illud confessus sit. Ita Nauarr. *in rubric. de iudic. num. 85.* Valent. *tom. 4. disput. 5. quæst. 11. punct. 3.* Auil. *de censuris, part. 2. cap. 5. disput. 4. dub. 3.* Lessius *de iustit. lib. 2. cap. 29. dub. 15. num. 124.* Bonacina *in Decalogum, disput. 10. quæst. 2. punct 5. num. 15. versic. tertius casus.* Nec refert, vtrùm illud crimen, quod sic confessus est, sit circumstantia delicti, de quo agitur, an verò distinctum delictum; nam licet sit omnino distinctum, Iudex contra illud procedere potest. Ita Nauarr. *loco citato, num. 86.* Lessius, Bonacina & alij *locis citatis*, contra Sotum. Nec sufficit confessio rei extra iudicium, etiam si coram multis facta sit, nisi ex ea infamia processerit, vt docent Nauarr. Bonacina & alij *locis citatis.* Sicut nec etiam sufficit confessio tormentorum metu facta, si postea tanquam metu facta reuocetur; quia perinde est, ac si facta non fuisset, prætere-
2. ea, nec etiam sufficit confessio facta Prælato incogitanter, aut in aliqua secreta Epistola, quam Prælatus aperuit, adhuc enim delictum dicitur occultum. Ita Sotus *de ratione tegen. secret. membr. 1. quæst. 6.* Nauarr. Lessius, Bonacina & alij *loc. cit.*

3. Secundus casus est, quando Iudex per generalem inquisitionem procedenti comperiit auctorem criminis; tunc enim potest contra illum specialiter inquirere. Nec refert, quod testis fortè peccauerit reuelando, eo quod nulla esset infamia; nam ex quo delictum in publicam Iudicis notitiam deductum est, siue benè, siue malè, Iudex tenetur contra illud procedere per particularem inquisitionem, & punire, & qui interrogantur cauti esse debent ne detegant, quæ detegere non possunt. Ita Nauarr. *loco citato, num. 87.* Clauis Regia *lib. 12. cap. 10. num. 13. & cap. 11. num. 18.* Lessius *dict. dub. 15. num. 125.* qui testatur, ita sentire communiter Iurisperitos *in l. 2. §. si public̄o, ff. de adulter.* Bonacina *dicto puncto 5. num. 15. versic. quintus.*

Tertius casus est, quando crimen in iudicio commissum est, vt si committatur coram Iudice, aliisque circumstantibus, vel si testis falsum deponat in iudicio, vel si detegatur falsa, & calumniosa accusatio, aut literæ falsæ, seu falsa instrumenta, quibus pars vtitur. Ita Nauarr. *loco cit. num. 88.* Less. *num. 127.* Bonac. & alij *locis cit.* 4.

Quartus casus est, quando inquisitio, vel manifestatio necessaria est ad impediendum malum futurum publicum, aut priuatum, præsertim animarum; v. g. ad impediendum crimen hæresis, vel apostasiæ, aut læsæ Maiestatis. Quia hæc crimina sunt valde perniciosa Reipublicæ, ab iis enim semper imminet periculum euasionis; tum etiam quia bonum animæ semper præponendum est bonis externis, famæ scilicet, honoris & facultatum. Requiritur tamen aliqua suspicio orta ex indiciis non leuibus. Ita Nauarr. *loco citato, num. 93. & 94.* Lessius *num. 128. & seq.* Valent. Clauis Regia, Bonacina & alij *locis citatis.* Vnde tenemur Inquisitoribus reuelare crimina contra fidem, quamuis sit occulta, & nondum diffamata, quia hîc agitur de bono communi, & de bono fidei & Religionis, quod præferendum est famæ.

Quintus casus est, quando proceditur non ad punitionem, sed ad conferendum beneficium, vel eligendum aliquem ad Prælaturam, vel officium, ad dispensandum in voto, &c. Quia cum hæc inquisitio non adhibeatur ad pœnam, non requirit præuiam accusationem, vel infamiam, quæ procedere debet, cum per inquisitionem intenditur pœna delinquentis; tum etiam, quia Superior cauere debet, ne officia, & dignitates indignis conferat; quod facere non potest, nisi habeat ius interrogandi eos, qui norunt, quem esse indignum; & hi interrogati Iudici interroganti respondere debent; & per consequens etiam ipse indignus veritatem aperire, vel à dignitate illa, officio, aut beneficio abstinere debet, etiam si cogatur illud acceptare: quia licet nullus seipsum manifestare teneatur, dum coactus, & citra suam voluntatem in aliquo statu constituitur, vt obseruat Sanchez *de matrimonio, lib. 6. disput. 27. num. 7. versic. nec obstat*; tamen in hoc casu tenetur seipsum prodere, vel saltem abstinere à petendo, vel obtinendo beneficio, dignitate, vel officio; quia indignus tenetur facere quantum potest, ne ad Prælaturam, vel officium, ad quod indignus est, eligatur, vt alibi docuimus. Ita Salon. *2. 2. quæst. 68. art. 1. controuers. 4.* Clauis Regia *loco citato.* Bonacina *dicto puncto 5. num. 15. versic. secundus est.* Caueat tamen Prælatus indigni defectum inquirens ad effectum, de quo agitur, illum aliis, quibus necessarium non est, detegat; quia sicut interrogati eos tantum defectus aperire possunt, quibus alter redditur indignus, vel inhabilis: ita pariter inquirens nequit hos defectus aliis, quibus necesse non est, detegere: consulendum est enim famæ proximi quantum fieri potest. Ita Bonacin. *loco cit. in fin.* 5.

Sextus casus est, quando communis suspicio populi, vel Communitatis supplet vicem infamiæ, vt docet Nauarr. *loco citato, num. 95.* Salon. *2. 2. quæst. 69. art. 2.* Clauis Regia *d. cap. 11.* Azor. *moral. institut. part. 3. lib. 13. cap. 17. & cap. 25. quæst. 3.* Lessius *dict. dub. 15. num. 130.* Bonacin. *loco cit. vers. sextus.* 6.

QVÆSITVM X.

Ex quibus indicijs poßint Regulares Iudices reum torturæ subijcere?

SVMMARIVM

1 *Iudex ad torturam deuenire non debet, nisi præcedant aliqua indicia, vel præsumptiones, aut semiplenæ probationes.*
2 *Tortura quare dicatur quæstio?*
3 *Indicia quæ dicantur?*
4 *Indicia leuia quæ dicantur?*
5 *Indicia grauia quæ dicantur?*
6 *Indicia grauissima quænam appellentur?*
7 *Tortura quare introducta sit?*
8 *Reus quando torturæ subijci possit?*
9 *Reus torturæ subijci potest in criminibus grauioribus tantùm, non autem in leuibus.*
10 *Iudex ad torturam deuenire non debet, si delictum aliter, quàm per eam probari potest.*
11 *Limita, vt num. 11.*
12 *Regulariter Clerici & Religiosi torqueri non debent, nisi prius sint infamati.*
13 *Clericis & Religiosis non debet ita grauis tortura inferri, sicut laicis.*
14 *Reus potest torturæ subijci, si eius delictum est semiplenè probatum, & persona est talis, vt torqueri possit.*
15 *Confessio rei extra iudicium sufficit ad illum torturæ supponendum, licet non ad puniendum.*
Limita vt num. 16. & 17.
18 *Quid, si reus crimen coram Iudice incompetente confessus fuerit?*
19 *Quid, si reus crimen, quod extra iudicium, vel coram Iudice incompetente confessus fuit, in tortura iterum confiteatur, nec postea confessionem ratificet?*
20 *Fama publica de auctore criminis quibusdam alijs indicijs annexa sufficit ad torturam reo inferendam.*
21 *Limita, nisi fama esset vehemens.*
22 *Vehemens fama quæ dicatur?*
23 *Item nisi quis iam esset infamatus de similibus delictis, malisque moribus præditus, & publica fama grauaretur in præsenti crimine.*
24 *Prior infamia triennio bonæ conuersationis tollitur.*
25 *Fuga quando faciat indicium sufficiens ad torturam?*
26 *Depositio socij criminis an faciat indicium sufficiens ad torturam?*
27 *Dictum vulnerati an satis sit ad torturam inferendam?*
28 *Dictum sodomitati an faciat sufficiens indicium ad torturam?*
29 *Inimicitia quandónam censeatur indicium sufficiens ad torturam?*
30 *Inconstantia & titubatio Rei an sufficiat ad torturam?*
31 *Si quis visus sit exire ab aliqua domo, vel loco habens in manu euaginatum gladium, & ibi reperiatur aliquis interfectus, potest is torturæ subijci.*
32 *Res sublata apud reum inuenta facit indicium sufficiens ad torturam.*
33 *Vtrum reus pluries possit torturæ subijci?*

VT huius quæsiti materia magis elucescat, Notandum primò, quod Iudex ad torturam deuenire non debet, nisi præcedant aliqua indicia, vel præsumptiones, aut semiplenæ probationes; nam sine indiciis tormentum inferendum non est. *l. ex libero, ff. de quæst. cap. cum in contemplatione, extr. de regul. iur.* vbi Panormit. *n. 2.* Iulius Clarus *in praxi crimin. §. fin. quæst. 64. vers. dic etiam.* vbi testatur de communi. Et indicia, ex quibus reus torturæ subiici potest, probata esse debent, vt docent communiter Doctores. Tortura autem dicitur etiam quæstio, id est, veritatis indagatio per tormentum, vt appellatur quæstio à quærendo, quia Iudex per tormentum inquirit veritatem, vt tradit Panormit. *loco citato, num. 1.* 1. 2.

Notandum secundò, quod indicia à Doctoribus generaliter ea omnia appellantur, ex quibus aliquo modo auctor criminis indagari potest, vt fama, publica suspicio, vnius, aut plurium testimonium, confessio Rei, & huiusmodi. Distinguuntur autem indicia in leuia, grauia, & grauissima. Leuia indicia illa dicuntur, quæ ex leuibus coniecturis procedunt, vt dictum testis inhabilis, fama sola, assertio vulnerati, & similia, quæ probabilem suspicionem de auctore criminis commouent. 3. 4.

Grauia indicia, quæ & suspiciones vehementes, & semiplenæ probationes appellati possunt, illa dicuntur, quæ ex magnis, ac solidis coniecturis proueniunt, vt confessio Rei extra iudicium facta, fuga eiusdem post perpetratum delictum, ante inquisitionem formatam, & captas informationes, dictum testis inhabilis tortura firmatum, & similia. 5.

Grauissima indicia, quæ & indubitata dicuntur, necnon violentæ suspiciones, & plusquam semiplenæ probationes, ea sunt, quæ ex maximis coniecturis animum Iudicis conuincentibus procedunt; vt quando vnus testis omni exceptione maior deponit, se vidisse hunc tali loco, & tempore occidentem aliquem, vel auferentem hoc, vel illud à tali loco, vel si quis ab aliqua domo vnum tantum ostium habente cum euaginato, ac cruento gladio, facieque turbata exire visus fuerit, & in illa domo aliquis interfectus reperiatur, & alia huiusmodi, quæ non modò ad torturam, verum etiam ad condemnationem sufficere censentur, videri poterit Iulius Clarus *recept. sentent. in pract. crimin. lib. 5. quæst. 20.* Prosper Farinacius *quæst. 36. num. 36. & seq.* 6.

Secundò notandum est, torturam introductam esse, non in pœnam criminis commissi; quia crimen nondum plenè probatum puniri non potest; sed causa inuestigandi veritatem, & in subsidium; vt quia sufficiens, & plena probatio deest, ipse reus veritatem confitendo suppleat quod ad plenam probationem requiritur, vt *l. diuus Pius, ff. de quæst. can. illi, qui.* vbi gloss. 5. *quæst. 5.* & docent Nicol. Boher. *decis. 163. num. 1.* Hippolit. de Marsil. *in l. 1. ff. de quæst.* Panormit. *in cap. cum in contemplatione, num. 2. extr. de regul. iur.* Couarr. *practic. quæst. q. 23.* & communis Doctorum sententia, & Iulius Clarus *d. lib. 5. quæst. 64. num. 6.* Vnde reus torturæ subiici non potest, nisi quando crimen est semiplenè probatum, vel quando vehementia extant indicia, adeò vt ferè moraliter certum sit, ipsum auctorem esse. In hoc autem casu reum torturæ subiici posse ad confessionem naturali rationi congruum videtur; nam si non posset, improbi audacter, & impunè peccarent, damna, & iniurias aliis inferrent, videntes se testibus, vel externis indiciis non conuincendos, cum verò se vident ex indiciis, vel vno teste tormentis subiiciendos, facilius à sceleribus abstinent. Tum etiam quia pleraque maleficia grauissima puniri non possent, quia paucis, vel nullis consciis perpetrantur: cùm tamen ad id bonum Reipublicæ sit necessarium, 7. 8.

rium, quoniam valde intereſt, ne delicta remaneant impunita.

9. Notandum tertiò, reum torturæ ſubiici poſſe in criminibus grauioribus tantùm, quæ pœna corporali, vt mortis, mutilationis, triremium, & in Clericis depoſitionis caſtiganda ſunt, non autem in iis, quæ exilio, vel alia leuiori pœna, vt docent Gomez. *variarum reſolut. lib. 3. cap. 15. num. 2.* Leſſius *de iuſt. lib. 2. cap. 29. dub. 17. num. 151.*

10. Quartò notandum, quòd ſi delictum aliter, quàm per torturā probari poteſt, Iudex ad eam deuenire non debet, quia regulariter ad tormentum non eſt procedendum, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt; tortura enim (vt ſuperiùs diximus) nil aliud eſt, quàm ſubſidium quoddam extremum ad inueſtigandam veritatem, vnde reo legitimè per teſtes conuicto inferri non debet, etiam ſi crimen fateri nolit, vt docent Nauarr. *in manuali cap. 18. num. 59. & in repetit. can. inter verba, concluſ. 6. 11. quæſt. 3.* Iulius Clarus *q. 64.*

11. *num. 8.* Leſſius *d. dub. 17. num. 152.* qui hoc dupliciter limitant, primò quando reus malitioſè appellat ad Superiorem, cauſa iuſtæ ſententiæ executionem impediendi; reis etenim in Italia, & Caſtella appellatio permittitur ad effectum ſuſpendendi executionem ſententiæ, ſi crimen confeſſi non ſint, vt teſtatur Nauarr. *locus citatus.* Secundò limitant, quando reus putatur habuiſſe ſocios, vel commiſiſſe alia crimina, quia tunc etiam per torturam interrogari poteſt, moderatè tamen, pro ratione cauſæ, & indiciorum; debet tamen de illis adeſſe ſemiplena probatio, vel indicia ſufficientia.

12. Quintò notandum eſt, quod regulariter Clerici, ac Religioſi torqueri non debent, exiſtentibus quibuſcunque indiciis, niſi priùs ſint infamati, vt docuit Abbas antiquus *in cap. 1. extr. de depoſit.* ſequuntur Ioan. de Anan. *in cap. 1. de cler. percuſſ. in 6.* Ioan. And. Anton. de Butr. & Panormit. *in cap. cum in contemplatione, num. 6. extr. de regul. iur.* Felin. *in cap. vniuerſitatis, num. 2. de ſentent. excommun. & in cap. de hoc, num. etiam 2 de ſimon & in cap veniens, num. 5. de teſtib. & atteſt. & in cap. cum oporteat, ſub num. 7. verſic. vnum tamen, de accuſat. & inquiſit.* Hippolyt. de Marſil. *in ſingul. 55. incip aduertas ad vnum.*

13. In iis autem caſibus, in quibus torqueri poſſunt, non debet eis ita grauis tortura inferri, ſicut laicis, vnde ſupponi non debent aculeis, vel fidiculis, ſed virgulis, ſeu corrigiatis, *can. 1. in fine, 23. quæſt. 5.* Panormit. *d. cap. cum in contemplatione, num. 6. in fine.* Roderic. *quæſt. regul. tom. 2. q. 20. art. 7.* aſſerens, ita in Religionibus ſeruari.

14. His ita notatis, pro ſolutione quæſiti dico primò. Reus poteſt licitè ſubiici torturæ, ſi eius delictum eſt ſemiplenè probatum, & perſona eſt talis, vt torqueri poſſit. Ita communiter Doctores, teſte Iulio Claro *quæſt. 21. num. 2.* & Anton. Gomez. *cap. 13. num. 7.* quos refert & ſequitur Leſſius *de iuſtit. lib. 2. cap. 29. dub. 17. num. 153.* tunc autem crimen dicitur ſemiplenè probatum, quando vnus teſtis omni exceptione maior deponit, ſe vidiſſe hunc tali loco, & tempore occidiſſe talem: auferentem hoc, vel illud à tali domo; quod ſi non deponat de viſu, ſed de auditu à fide dignis, aut aduerſus illum ſit aliqua exceptio, eius depoſitio non facit ſufficiens indicium ad torturam.

15. Dico ſecundò. Confeſſio de crimine facta à reo extra iudicium, ſufficiens indicium cenſetur ad illum torturæ ſupponendum, licet non ad pœnam ordinariam ipſi delicto infligendam, vt ſi quis inter amicos ſe tale furtum, adulterium, aut aliud huiuſmodi delictum perpetraſſe iactauerit, & alia delicta perpetrata fuiſſe conſtet, ſi talis confeſſio per duos teſtes conformes legitimè probata fuerit, ſufficiet ad reum torquendum, ſi delictum negauerit. Ita gloſſ. & Doct. *in l. capite quinto, ff. de adulter.* Panormitanus *in cap. de hoc, num. 7. de ſimon. & in cap. quam ſit graue, num. 2. de exceſſ. Prælat. & in cap. olim, num 9. de reſcript.* & ibi etiam Felin. *in 2. col. num. 2. verſic. fallit primò*, vbi plures cumulat, Gomez. *tom. 3. cap. 13. num. 8.* Farinacius *quæſt. 33. num. 16. & quæſt. 37. num. 47.* Iulius Clarus *lib. 5. quæſt. 21. verſic. confeſſio extraiudicialis.* Leſſius *dict. dub. 13. num. 157.* & communiter Doctores: hoc tamen limitatur, ſi confeſſus 16.
poſtea confeſſionem reuocauerit, quia tunc non poteſt torturæ propter illam confeſſionem applicari. Bald. *in l. vnica, col. vltim. verſic. item dicit Innocent. C. de confeſſ.* dicens cautos aduocatos debere ab eorum clientulis talem extraiudicialem confeſſionem reuocari facere, & ſic impedient torturam, nec tenentur probare errorem; quod dictum Baldi refert, & ſequitur Felin. *d. cap. olim, num. 2. in 3. col. verſ. ſecundus, de reſcript. & in cap. at ſi Clerici, col. 2. verſ. ſecundo reſtringe niſi confeſſus, de iudic. & dict. cap. de hoc, circa init. de ſimon.*

Secundò limitatur. Niſi talis confeſſio ſoli Sacerdoti tanquam locum Dei tenenti facta fuiſſet ad obtinendam remiſſionem; quia nullum effectum operaretur ad torturam, aut inquiſitionem, aut ad vllam informationem, etiam ſi iniquus Sacerdos eam aperiat, & crimen in publicum deducatur, adeò vt omnibus de eo conſtet, *cap. ſi Sacerdos. de offic. ordinar.* quia alias confeſſionis Sacramentum cunctis, qui crimen aliquod occultum perpetrarunt ſuſpectum redderetur, cùm magna Dei iniuria, qui illud ſecurum eſſe voluit tanquam ſuum tribunal. Ita Gomez. *dicto cap. 13. num 9.* Farinacius *quæſt. 51. num. 97.* & communiter Doctores, teſte Leſſio *dict. dub. 37. num. 160.* 17.

Quod dictum eſt de confeſſione extraiudiciali dicendum eſt etiam de confeſſione facta coram Iudice incompetente, id eſt, qui non habet ius cognoſcendi in cauſa, eò quia vel reus non ſit ipſi ſubditus, vel cauſa ſit exempta; quia licet ex huiuſmodi confeſſione reus à proprio Iudice delicti pœnam reportare non poteſt, per textum *in dicto cap. at ſi Clerici. de iudic.* poteſt tamen torturæ ſubiici tanquam ex indicio, quod maximam criminis præſumptionem inducit; debet tamen illa confeſſio non eſſe tormentorum metu extorta, ſed metu probationum, vel eſſe omnino ſpontanea. Nam Leſſius *loco citato, num. 158.* Iulius Clarus *dicta quæſt. 21. verſic. ſed hic quæro, & verſic. ſed quid ſi reus.* Verum 18.
ſi reus crimen, quod extra iudicium, vel coram Iudice incompetenti confeſſus fuit, in tortura iterum confiteatur, nec poſtea confeſſionem ratificet, nequit ad pœnam ordinariam criminis condemnari, quia confeſſio in tormentis, prauiis indiciis facta ſemper requirit perſeuerantiam, & ratificationem: alias nullius eſt momenti, cum vi tormentorum expreſſa cenſeatur. Confirmatur; nam huiuſmodi confeſſiones non habent maiorem vim, quam ſemiplena probatio, ſed ſi quis poſt ſemiplenam probationem torqueatur, & in tortura confiteatur, adhuc condemnari non poteſt, niſi poſt torturam confeſſionem ratificet: ergo idem dicendum eſt in hoc caſu. Poſſet tamen qui liberè crimen extra iudicium confeſſus eſt, puniri pro delicto gloriationis, eò quia in alicuius iniuriam de crimine gloriatus eſt, per textum *in cap. quam ſit graue, de exceſſibus Prælatorum*, vbi Panormitanus *num. 2.* & communiter ſcribentes, idem Panormitanus *in cap. de hoc. num. 6. de ſimon.* Leſſius *dict. dub. 17. num. 159.* 19.

20. Dico tertiò, fama publica de auctore criminis quibusdam aliis indiciis adiuncta, sufficit ad torturam reo inferendam; quia fama sola ad id non est sufficiens, cùm non faciat semiplenam probationem, vt docent Felin. *in cap. veniens, il 1. num. 12. in princip. de testibus.* & *ibi* communiter Doctores. Hippolit. de Marsil. *singul.* 97. Iulius Clarus *dicta quæst.* 21. *vers.* 1. Farinac. *quæst.* 47. *num.* 4. & *seq.* Lessius *dict. dub.* 17. *num.* 156. contra Anton. Gomez. *dict. cap.* 13 *num.* 10. quia fama in criminalibus non probat, sed se habet ad instar accusatoris, éstque indicium remotum, & fal-
21. lax. Hoc dictum limitatur primò, nisi fama esset vehemens, tunc enim ex ea posset Iudex reum torturæ subiicere. Ita Felin. *vbi proximè, num.* 15. Hippolit. de Marsil. *in practic. crimin. §. diligenter. num.* 19. Grammatic. *decis. crimin.* 34. *num.* 52. Farinac. *dict. quæst.* 47. *num.* 8. & *seq.* Martin. Delr. *disquisit. magicar. tom.* 1.
22. *lib.* 5. *sect.* 5. Vehemens autem fama dicitur, quæ fundatur, & orta est ex coniecturis grauibus, & quæ ab honestis, & fide dignis personis ortum habet, quæ bonos, & amicos mouere solet, quæ contra aliquem statim delicto perpetrato orta fuit, & huiusmodi, quæ Iudicis arbitrio omittuntur, vt docet Grammat. *dict. decis.* 34. *num.* 59.
23. Secundò limitatur prædicta conclusio, nisi quis iam esset malæ opinionis, & famæ de similibus delictis, prauísque moribus præditus, & etiam publica fama grauaretur in præsenti crimine, quia fama prior posteriori coniuncta facit vehementem præsumptionem. Ita Iulius Clarus *dict. quæst.* 21. *num.* 1. Lessius
24. *dicto num.* 156. *versic. aduerte tamen.* & alij. Prior tamen mala opinio, siue infamia triennio bonæ conuersationis tollitur, vt cum Nauarr. *comment.* 2. *de regular. num.* 60. Felin. Mascard. & August. Barbosa alibi probauimus.

Dico quartò, si delinquens patrato delicto, ante formatam inquisitionem, aut captas informationes aufugiat, probat contra se sufficiens indicium ad torquendum. *l. lege Cornelia, ff. ad Senatusconsultum Syllanianum.* Mascard. *de probat. conclus* 531. & 819. Lessius *dict. dub.* 17. *num.* 164. Si tamen citatus compareat, abstergit omnem suspicionem, & indicium contra se ortum. Bartol. *in l. quis sit fugitiuus, §.* 1. *ff. de ædilit. edict.* & *ibi* communiter Doctores. Farinacius
25. *quæst.* 48 *num.* 48. & *seqq.* Lessius *loco citato.* Quod si quis fugiat, cum videt de se capi informationes, vel post citationem, talis fuga non est sufficiens indicium ad torturam, vt docet Iulius Clarus *dict. q.* 21. *num.* 23. Farinac *quæst.* 48 *num.* 27. & 30. Lessius *loco proximè cit.* qui testantur de communi.
26. Dico quintò, quando duo, vel tres capti crimen aliquod fatentur, & detegunt alium in eodem crimine socium, faciunt sufficiens indicium contra talem ad torturam. Ita Iulius Clarus *dicta quæst.* 21. *num.* 20. Verùm debent tunc cum iuramento deponere, quia agunt vt testes: hoc autem intelligi debet, quando non adest iusta suspicio, id ex maleuolentia proficisci. Depositio vnius socij criminis, licèt iuramento confirmata sit, non tamen facit indicium sufficiens ad torturam, nisi is contra quem deponitur, laboret simul infamia, vel graui suspicione illius criminis, quia per se est testis minus idoneus; at concurrente infamia potest vehementem præsumptionem gignere. Ita Clar *loco citato, num.* 4. Lessius *d. dub.* 17. *num.* 161. Si verò dictum vnius socij criminis tortura ei propterea adhibita firmatum fit, facit vehemens indicium, atque ad torturam sufficiens. Clarus *quæst.* 45. *versic. fin.* Farinacius *dicta quæst* 43. *num.* 137. nisi inimicus, criminosus, vel huiusmodi extet. Farinac. *ibid. num.* 179.
27. Dictum vulnerati, persistentis in eo vsque ad mortem, licet sufficiat ad capturam, & informationes capiendas, non tamen ad reum torturæ subiiciendum, vt habetur expressè ex *l si quis in graui, ff. ad Senatusconsultum Syllanianum.* & docent Gomez. *dicto cap.* 13. *num.* 16. Lessius *loco citato, num.* 163. Idem de assertione sollicitati, corrupti, vel mandatarij docent Clarus *dicta quæst.* 21. *versic ex hac.* Farinacius *quæst.* 46. *num.* 35. & 52. An autem dictum sodomitati faciat 28.
sufficiens indicium ad torturam, dicendum est quod sic; si aliquod aliud adminiculum concurrat; quia crimen hoc est occultum, & quod non solet, nisi secretò committi, & aliter veritas haberi nō potest. Ita Ægid. Boss. *in pract. crimin. tit. de indic.* & *considerat. ante torturam, num.* 160. & *in tit. de stupro detest. in masc. in fine.* Plot. *cons.* 132. *num.* 23. *inter consil. crimin.* Zileti *tom.* 1. Ricc. *in praxi for. Eccles. decis* 452. *num.* 6. vbi testatur, ita pluries in Curia Archiepiscopali Neapolitana dictum fuisse. Debet tamen prudens Iudex in hoc casu passi qualitatem considerare, an scilicet sit pubes, vel impubes, vel infans puerulus, vt latè per Viu. *decis.* 157. *part.* 1. Simon. de Prætis *cons.* 178. *lib.* 1. quia isti puerili faciles sunt ad subornandum. Imò voluit Viu. *dicta decis.* 157. *num.* 9. *lib.* 1. post Guid. de Suzaria, quod in hoc crimine occulto sufficiant præsumptiones etiam ad condemnationem. Et quod dictum minoris 18. annorum sit sufficiens indicium ad torturam, voluit Viu. *decis.* 86. *num.* 1. *lib.* 1. præsertim in atrocioribus, vt per Hippol. de Marsil. *in l. de minore, ff. de quæst.* Requiritur tamen primò, quod tale dictum sodomitati confirmetur in tortura, vt tenent Marsil. *in practic. in §. diligenter, num.* 72. Farinacius *de indic. ad torturam, quæst.* 43. *num.* 134. Peguer. *in decis.* 76. Secundò requiritur, quod vltra dictum stuprati adsint alia adminicula, seu indicia, vt per Treuisan. *decis.* 14. *part.* 2. Riccius *dicta decis.* 452. *in fine.*

Dico sextò, grauis inimicitia, non tamen sola, sed 29.
cum aliis indiciis, & adminiculis ex ea pendentibus, sufficiens censetur ad reum torquendum, vt si antè minatus est, & minas suas exequi sit solitus, si parauit arma, & visus est circa illum locum eo tempore, quo delictum perpetratum esse putatur. Bart. *in l. fin. ff. de quæst.* Farinacius *quæst.* 49. *num.* 127. & *seqq.* Gomez. *dicto cap.* 13. *num.* 11. Grammatic. *cons. crimin.* 30. *num.* 20. & *cons.* 34. *num.* 7. Ægid. Boss. *tit. de indic. num.* 47. Quod si offensus habeat plures inimicos, attenditur inimicitia grauior, recentior, ac ea in qua plura adminicula concurrunt. Farinacius *dicta quæst.* 49. *num.* 114. & *seqq.* Item in delictis occultis, & difficilis probationis sola inimicitia facit indicium ad torturam sufficiens. Farinac. *loco cit. num.* 109.

Dico septimò, inconstantia, & titubatio rei dum 30.
examinatur circa principalia causæ, iuncta aliis indiciis sufficit ad ipsum torturæ supponendum. Iulius Clarus *dicta quæst.* 21. *num.* 39. sola tamen titubatio, vel solum mendacium non sufficit. Consideranda est etiam conditio personæ, & causæ: nam quidam ita perturbantur in illo examine, vt vix sciant quid respondeant. Lessius *d. dub.* 17. *num.* 164. *versic. sextum.* Farinac. *quæst.* 52. *num.* 47.

Dico octauò, si quis visus sit exire ab aliqua do- 31.
mo, vel loco habens in manu euaginatum gladium, & ibi reperiatur aliquis interfectus, potest torturæ subiici, quia hoc est indicium grauissimum. Ita Gomez. *dicto cap.* 13. *num.* 11. & alij apud ipsum Lessium *loco cit. versic. septimum.*

Dico nonò, si res sublata reperiatur apud reum, 32.
nisi docere possit, vnde eam habeat, facit sufficiens indicium ad torturam. Ita Gomez. *loco citato, num.* 12. Iulius Clarus *dicto cap.* 21. *num.* 41. qui testantur de communi; declarantes, id esse intelligendum, quando reus

reus est persona vilis, & de qua bona opinio non adsit; secus si sit bonæ famæ. Ita etiam Lessius *d.dub.17. num.165.* sumpta indicia ad torturam sufficientem ex citatis auctoribus collegimus, ex quibus Regulares Prælati alia prudenter iudicare poterunt, nequit enim in hoc certa, & vniuersalis Regula assignari, & ideò Iudicis arbitrio relinquendum est, qui in re ita graui cautus esse debet, ne proximum contra ius, & fas torturæ tormentorum Reginæ à Doctoribus appellatæ subiiciat; vt docet Panormit. *in citato cap. cum in contemplatione, num.2. de regulis iuris.* Dubium remanet, an reus possit sæpiùs torturæ supponi? Ad quod respondeo, quod si nihil confessus est, non potuit sæpiùs torqueri, nisi indicia sint grauissima. Item ex nouis superuenientibus indiciis tortura iterum adhiberi potest, *l. vnius ff. de quæst. in princip.* Item si reus quæ in tortura confessus fuit postridie reuocet, iterum torturæ subiici potest, etiam si noua indicia non superueniant; quia per talem confessionis reuocationem indicia nondum sunt elisa: imò illa variatio nouum iudicium tradidisse videtur. Præterea si non posset repeti, totum hoc remedium sine effectu aliquo esse videtur; nemo enim suam confessionem ratificaret, si crederet se non posse amplius torturæ subiici. Ita Lessius *dict. dub.17. num.168.* vbi cum Gomez. *dicto cap.13. num.27.* aduertit, in hoc casu reum non esse torquendum plusquam ter. quod si tertio pro eodem scilicet crimine, & in eadem inquisitione tortus, & in tormentis confessus, tertio etiam ad ratificandum eductus, confessionem reuocauit, condemnari non potest, imò est absoluendus.

QVÆSITVM XI.

Vtrùm Iudices Regulares possint damnare reum à quo delicti confessionem per iniuriam extorserunt?

SVMMARIVM.

1 *Iudex regulariter non potest damnare, nec vlterius procedere contra reum, à quo delicti confessionem per iniuriam extorsit.*
2 *Limita vt num. seq.*
3 *Quibus modis dicatur Iudex confessionem criminis à reo per iniuriam extorquere?*

1. Regulariter Iudex non potest condemnare, nec vlterius procedere contra reum, à quo per iniuriam criminis confessionem extorsit; quia huiusmodi confessio per dolum extorta fuit, & consequenter non videtur sufficiens ad condemnationem; tum etiam quia fieri potest, vt reus crimen illud non patrauerit, sed fortè confessus sit sub spe absolutionis facilius obtinendæ. Ita docent Couarr. *variarum resolutionum cap.2. num.16.* Petr. à Nauarr. *lib.7. de restitut. cap.3. num.242.* Lessius *de iustit. lib.2 cap.29. dub.18. num.132.* Anton. Gomez. *variarum resolutionum tom.3. cap.12. de probat. num.6.* Farinacius *in praxi crimin. part.5. quæst.81. num.276. & 280.* Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib.25. num.653. & lib.24. num.135.* Martin. Bonacin. *in Decalogum disput.10. quæst.2. punct.7. num.8.* & alij plures apud Doctores citatos, contra Iulium Clarum *recept. sentent. in praxi crimin.*
2. *lib.5. quæst.55. versic. circa secundum.* Limitatur prædicta conclusio, quando ex tali delicto magnum iminet damnum Reipublicæ, vel Communitati, ad illúdque auertendum, atque scandalum vitandum necessaria est punitio; quia tunc Iudex potest ad eam procedere, quantumcumque per iniquitatem ei delictum innotuerit. Quia commune bonum priuato præferendum est, & ad illius conseruationem licet aliquando Iudicibus præter iurisdictionem procedere. Ita Reginald. *dicto lib.24. num.137.* Bonacin. *dicto num.8. versic. dixi regulariter.* Limitatur secundò, nisi reus postea primam confessionem expressè ratificauerit liberè & voluntariè. Farinacius *d. quæst.81. n.287.* referens Couarr. & alios, Bonacina *loco cit. in fine.*

Quinque autem modis potest Iudex confessionem à reo iniquè extorquere, quos enumerat Lessius *dict. dub.18. num.173.* Reginald. *dicto lib.25. num.653. versic. adde.* Primo si à semetipso inquisitionem incipiat, absque vlla præcedente infamia, aut iuridica denunciatione, quæ eidem denunciationi aditum, & viam aperiat. Secundò, si tormentis, vel propinquo tormentorum metu confessionem elicuit, cum tamen non adessent idonea indicia ad torquendum. Tertiò, si licet extiterint indicia ad torturam sufficientia, tamen persona ob dignitatem, vel ætatem torqueri non poterat. Quartò, si dolo ad confessionem reum induxit, vt dolosè promittendo impunitatem; paria enim sunt, confessionem dolo factam esse, & metu, vtraque enim per iniuriam extorta est. Quintò, si confugientem ad locum sacrum contra ius abstraxit; quia tunc tenetur illum in eum locum restituere, nec potest vlterius procedere, nisi reus legitimè in eius potestatem deueniat. 3.

Religiosi autem Ecclesiæ immunitate non gaudent, quia tarò, aut nunquam Monasterij claustrum egrediuntur. Nam iuxta eorum Regulam, & iure communi possunt per eorum Superiores in Monasterio verberari, in carceres coniici, & si opus est de Monasterio expelli, & in aliis Monasteriis arctioribus recludi; vt patet ex iis, quæ leguntur, & notantur *in cap. vniuersitatis, de sentent. excommun. & in cap. fin. de regular. & in cap. dilectus, il 2. de simon. & in can. de lapsis 16. quæst.6.* Atque ita docent Panormitanus *in cap. inter alia, num.13. de immunitate Eccles.* Salis *in summ. tit. immunitas 2. part.2. cap.1.* quem refert & sequitur Roderic. *quæst. regular. tom.2. quæst.50. art.4.* Couarr. *variarum resolutionum part.2. cap.20. num.16.* Syluest. *verb. immunitas 3. quæst.3.* Nauarr. *in manuali cap.25. num.22.* Praxis Neapol. *cap.17. num.11.* Suarez *tom.1. de relig. tractat.2. cap.10. num.13.* & alij apud Bonacin. *in Decalogum, disput.3. quæst.7. §.3. num.7.* Idem resoluunt vniuersaliter quoad omnes Clericos tam sæculares, quàm regulares.

QVÆSITVM XII.

De forma, quam in processus continuatione Regularis Iudex obseruare debet.

SVMMARIVM.

1 *Crimen per testes probari debet.*
2 *Testium nomina, cognomina, Patriæ, &c. perquirenda sunt.*
3 *Iuramentum à testibus est inquirendum propter veritatem, &c.*
4 *Modus examinandi testes.*
5 *Iudex perpendere debet depositiones testium post examen.*
6 *Forma examinandi, & constituendi reum.*
7 *Iudex quomodo reum suadere debet, vt verum dicat?*

1. POstquam Iudex processum per viam inquisitionis, denunciationis, aut accusationis incœpit, vt contra reum ad debitæ pœnæ impositionem deuenire possit, necessarium est, crimen priùs per testes legitimè probari; habita igitur denunciatione, vel accusatione, aut processu per viam inquisitionis generalis, siue specialis incœpto ad testium examen procedere debet. Et prius obseruandum est, vt crimina per suas circumstantias in diuersa capita, siue articulos distinguantur, quibus quasi vestigiis ad caput maleficij perueniri solet, ac ipsorum testium veritas, vel falsitas
2. deprehendi: deinde ad ipsorum testium examen deueniendo, eorum nomina, cognomina, patriam ætatem, Religionis tempus, officium si quod habent, ac statum per Cancellarium in actis scribere faciet, de
3. quibus interrogatoria in processu scribere non oportet, sed satis erit, vt Iudex ea nesciens, antequam testes interroget iuramento delato, illa ab eis de plano petat, ipsósque sigillatim, ac secretè, iuramento eis de veritate super interrogandis aperienda præstito, interrogabit. Deinde aduertat, an satis promptè, ad interrogationes respondeant, indicat enim, quod consensione inter se facta ad testimonium ferendum accesserunt; quod si nimis perplexè, signum est, eos à conscientia deterreri; obseruet etiam, num inconstanter, ac variè respondeant; an signa capitis, vultus, faciei, oculorum, cæterorúmque membrorum appareant, ex quibus aut inconstantiam, aut falsitatem arguere valeat; fingitur namque vultus ab ipso animo, & tandem nil prætermittat eorum, quæ ad veritatem eliciendam aliquo modo conducere sibi visum fuerit.

Cùm autem triplex sit modus processum incipiendi (vt suprà dictum est) nimirum per viam accusationis, denunciationis, & inquisitionis, ita pariter triplicem modum illum continuandi tradere oportet.

Habita igitur contra aliquem accusatione Regularis Iudex ad testium examen procedere debet in hunc, qui sequitur, modum:

Die 26. Aprilis 1628.

4. Coram R.P.N. Abbate N. in Monasterio N. vocatus, monitúsque P.N Sacerdos Professus Ciuitatis N. ætatis suæ N. religionis verò N. vt dixit, testis productus, & præuio iuramento de veritate super interrogandis dicenda, & ab eo tacto pectore more sacerdotali præstito examinatus, ad opportunas interrogationes respondit,

Primò interrogatus, An sciat ad quid vocatus fuerit.

Respondit, Io non lo sò, ne saprei persuadermilo.

2 *Interr.* An cognoscat P N. Sacerdotem professum talis ciuitatis Conuentus N. Sacristæ.

Resp. Io lo conosco, & è mio amico.

3 *Interr.* Qualiter illum cognoscat, & ex quo tempore.

Resp. Lo conosco in Padoua, doue facessimo il nouiriato insieme già x. anni, e dopo in Napoli, & adesso quì son quasi due anni.

4 *Interr.* Cuius sit famæ & opinionis.

Resp. Io non sò come sia stimato dà gli altri.

5 *Interr.* Qualis habeatur ab ipso teste.

Resp. Io per me lo tengo per buen'amico, ancor che spesso vada fuori del Conuento per suo gusto.

6 *Interr.* Quomodo sciat illum sæpè à Monasterio discedere.

Resp. Perche molte volte è richiesto, per cose di Sacrestia, e non visi troua, & hò inteso dire all' hora dà alcuni PP. che non era in Conuento.

7 *Interr.* Cuius famæ, & opinionis sint PP. à quibus audiuit dictum P.N. Sacristam è Cœnobio discessisse, & an sint illius amici.

Resp. essere PP. di buona vita, & fama, e che non sapea esserli se non amici.

8 *Interr.* An sciat illum esse rixosum.

Resp. essere vn poco risentito, che facilmente, e per picciole caggioni si riscalda.

9 *Interr.* An aliàs fuerit rixatus, ex quibus, & in quo loco.

Resp. Nel Monasterio N. fece questione col P. N. e qui col P.N. se bene non mi ricordo il tempo, e ne la causa precisamente.

10 *Interr.* Si extra Conuentum aliàs id fecerit.

Resp. Non sò.

11 *Interr.* Si solitus sit arma deferre.

Resp. Io non l'hò visto mai portar arme.

12 *Interr.* Tali die qua hora discessit à Monasterio, & qua rediit.

Resp. Lo viddi vscire à 20. hore, e lo viddi ritornare à 22. con furia seguitato dà certi.

13 *Interr.* Si petiit ab illo, cur eum illi sequebantur, & quid respondit.

Resp. Che li disse hauer fatto questione con N. N. sotto il Conuento, e perciò quelli gli veniuano dietro.

14 *Interr.* Si testis ipse descendit ad locum rixæ, & quid vidit, & intellexit.

Resp. vi andai, e vidi N. N. ferito malamente in testa, e si diceua, ch' era stato ferito dal P. N. Sacrestano.

15 *Interr.* Si præfatus P.N. Sacrista erat inimicus N N. prædicti.

Resp. Io non lo sò.

16 *Interr.* An alij erant præsentes, quando N. N. vulnerauit.

Resp. vi erano il P.N. e il N. & altri.

17 *Interr.* Qua de causa motus supradicta testatur.

Resp. Per nessuno mal fine, mà perche questa è la verità.

Quibus absolutis, lecta testi depositione, quæ de mandato P.P.N. fuit ab ipso P.N. teste propria manu subscripta, eiusque depositionibus, si & in quantum, &c. receptis, fuit P.N. dimissus cum præcepto silentij de his omnibus in virtute sanctæ Obedientiæ. Deinde Notarius concludat dicendo, Acta sunt hæc, &c. coram P.P.N. Abbate Conuentus, & tam Notarius quàm N. Iudex subscribant.

Similiter procedatur ad examen aliorum testium mutatis die, & mense, anno & loco si non in eisdem examinabuntur. Si vero eadem die, loco, &c. prosequatur

quatur hoc modo. Eodem die,loco, &c. & coram eodem,&c.

5. Depositiones testium,modo quo suprà examinatorum,Iudex perpendere debet; si illos enim discordes, singulares,aut cum varietate vacillantes minimè concludentes, & contestes repererit, vllo modo accusatum vocet,constituat,aut interroget. Sed quantum ex se est ab accusante nouos testes, vel, quod melius est, criminis remissionem exponat. Quod si accusator Christiana charitate declinauerit: Iudex pro qualitate delicti vel admonendo, vel corrigendo, mitius cum accusato pro sui prudentia se gerere poterit. At accusatorem qui nouos testes,& nihil probantes produxerit, Iudex illius perfidiam pœna talionis, vel alia extraordinaria pro malitiæ qualitate coerceat.

Si verò testes nouiter producti erunt contestes, vel ex eorum depositionibus sufficienter, & grauiter reus venerit indiciatus, aut testium aliquis omni exceptione maior contra ipsum reum concludendo deposuerit; ita vt iudex ex his iure constituendum existimet; Debet eum citare, vel alio quo poterit modo vocare, & iuramento præstito super capitulis ex testium depositionibus formatis illum examinare.

In quo examine Iudex non potest reum interrogare de aliis,quàm de illis,de quibus est accusatus, indiciatus,delegatus, diffamatus, vel conuictus. Marsil.*in pract.crimin.§.secunda,num.13.* & Doctores omnes,& D.Thom.2.2.*quæst.69.art.2.*

Prudenter autem Iudex circumloquendo interrogabit à Generalibus incipiendo,& paulatim ad factum deueniat,vt faciliùs veritatem inquirat. Responsiones idiomate, & modo, quò ab ipso reo fiunt vna cum ipsius nomine,cognomine,ætate,patria, &c. vt de testibus diximus,in actis adnotentur.

Forma examinandi vel constituendi reum.

6. Die,mense, & anno talibus, coram prædicto R.P. Abbate Monasterij N. vocatus,& personaliter constitutus P.N. de tali Ciuitate, &c. prout de testibus fuit dictum,accusatus vt suprà, & monitus, &c. Respondit, &c.

1 *Interr.* An sciat causam,quæ vocatur.

Resp. Non sò cosa alcuna.

2 *Interr.* Ex quo anno ad hunc Conuentum venisti.

Resp. Son quattro anni per ordine di Superiori.

3 *Interr.* Ex quo Monasterio vltimo loco ad hunc peruenisti.

Resp. Dà Peruggia.

4 *Interr.* In quibus aliis locis fuerit moratus.

Resp. In Mantoua,Parma,Bologna, e Roma, o Firenze.

5 *Interr.* Si in dictis locis cum sæcularibus familiariter egerit.

Resp. Con alcune persone di buona fama, e vita, & come conuiene à Religiosi.

6 *Interr.* An cum aliquo in dictis locis fuerit rixatus.

Resp. Io sempre hò procurato star quieto con tutti.

7 *Interr.* Quæ verba habuit cum P.N.in Monasterio N.& in hoc Conuentu cum P.N.

Resp. Del primo non mene ricordo, & sempre siamo stati amici, con questo secondo m' alterai vn poco,perche mi rinfaccio, che ero vscito dal Conuento.

8 *Interr.* Quare tam frequenter è Cœnobio discedat.

Resp. Per occasione di negotij concernente all'officio mio.

9 *Interr.* Die tali quò,& ad quid iuisti.

Resp. Andai dà vn mio parente per vn mio negotio.

10 *Interr.* Quando rediisti qui erant, qui te insequebantur.

Resp. Non li conosco.

Hic aduertat Iudex vt dicat verum.

11 *Interr.* Qua de causa te persequebantur.

Resp. Haueuo hauuto certe parole con vno compagno vicino qui,al quale tirai con vn sasso.

12 *Interr.* Cognoscis illum.

Resp. Lo conosco, e si chiama N.

13 *Interr.* Erat tibi inimicus per antea.

Resp. Padre nò.

14 *Interr.* Qua de causa in eum manus iniecisti.

Resp. Padre costui è vn'insolente,e mi soleua à chi ffoneggiare come fà spesso,per lo chè mi risentij,e venimmo alle mani.

15 *Interr.* Illum vulnerasti, & in qua parte corporis.

Resp. Sò che gli diedi,mà non sò doue, perche mi posi à fugire seguito da quelli suoi compagni.

Quibus peractis de ordine P. P. Abbatis N.præfatus P. N. reus proprium examen sibi lectum subscripsit, & ad carcerem se recepit cum præcepto de non loquendo de supradictis, sub pœna, &c. cumque dimisit.

Si reus delictum negauerit, Iudex leniter suadere debet,vt verum fateatur, & mendacium fugiat, si aliquid dixerit; quod si perstiterit in negando, legendas tradat testium depositiones, si ipse reus illas non petierit, & si exceptiones friuolas proposuerit tanquam conuictus cōdemnabitur prout de iure,*cap.quod vero 2.quæst.5. cap.in omni negotio,de test.* & alij,quos refert Ghislerius *in suo tract.au de iudice regularium.* Attamen Iudex etiam reo conuicto,vel confesso, non instante debet defensiones concedere,vt aliquo modo pœna possit moderari. Clar.*lib.5.§.fin.quæst.49.vers. est igitur. & quæst.64 versic.si autem re.u.& quæst.55. versic.fin.* Farinacius *quæst.39. num.32. 33. & 35.* est enim tyranni Iudicis, & valde iniqui contra indefensum pronunciare. 7.

Si verò exceptiones rationabiles proposuerit terminus ad illas verificandas dari, & si opus fuerit prorogari debet: neque processus copia, & in causa graui nec testium, & accusatoris nomina cum termino ad contra excipiendum, denegari debet. Et si defensiones aliquas produxerit,benignè audiat, & procedat ad vlteriora; si verò nullas,aut minimè reuelantes afferat, definitiuè contra illum poterit pronunciare. 8.

Reo indiciato, vel conuicto ad magis illum conuincendum,si videbitur, poterit Iudex illum cum testibus confrontare,ante ipsum repetere, & obseruare vtriusque verba,& motiua corporis, necnon coloris, & vocis mutationem, oculorum obrutus, & si aliqua suspiria fundant,quæ cuncta in actis adscribantur, ex his enim, & similibus pendens Iudex multa coniicere potest. Tandem reum pœnis corpus affligentibus ad veritatem fatendam constringere poterit, honestiori, & mitiori modo, quam sæculares vtuntur. 9.

Reus non confessus poscenti defensiones, dentur à Iudice, qui illum benignè audiat,examinet testes, & si opus fuerit iterum,& nihil tribuat accusatori, quod non concedat reo, qui magis iuuari debet, in dubio enim pro reo est ius dicendum, *cap.cum sunt, de reg. iur.in 6.& l.fauorabiliores,ff.eod.tit.*

Forma defendendi reum.

Cum de reorum defensionibus mentionem fecerimus, aliqua summatim de hac materia duximus pertractanda.

12. Defensiones.quia sunt de iure naturali in omni delicto;& cuique sunt concedendæ,*cap.pastoralis,de sent.& re iudic.in Clement.l.vt vim,ff.de iustit.& iure*,etiamsi si suspicio esset subornationis. Boss. *tit. de indicijs*, & alij relati à Ghislerio *in suo tractatu de iudice regular.cap.19. num.12.* & non solum simpliciter delinquentibus,sed etiam excommunicatis, brutis, & Diabolo ipso secundùm Farinac. Marsil.& Specul.relatos ab eodem Ghislerio *cap.12. num.9. & seqq.* ita vt neque à Principe denegari iure possit. Clar. *lib.5. quæst.49.* Quod adeo verum est,vt non solùm antea, sed post sententiam definitiuam non sunt denegandæ. *l.1.§.si quis vltro,ff.de quæst.*

13. Reus autem ita defendi potest.

Aut per exceptionem,qua negetur delictum,de quo reus inquiratur.

Aut allegando Iudicem suspectum incompetentem, vel quod ritè,& rectè in processu minimè se gesserit.

Aut excipiendo contra accusantem tanquam illegitimum.

Aut confutando testes. Aut similibus,totidémque testibus omni exceptione maioribus contrarium probando.

Aut subsistenti,ratione probando se errasse in confessione. Clar.*dicto lib.5.quæst.55.*Paris de Put.*de syndic.versic.condemnatio,cap.4.* non obstante quod fuerit iurata. Cæs.de Grass.*decis.90.num.2.*

Aut probando se id fecisse eo casu, quo licitè fieri potest,si detur. Clar.*quæst.56.*

Aut probando se de illo delicto fuisse absolutum, vel alias punitum : quoniam neque Deus bis iudicat in idipsum,argum. num.1*: Non consurget duplex tribulatio. cap.de his,de accusat. l.qui de crimine, eod tit.* Clar.*quæst.57.*Farinac.*q.4.n.43.*

Aut alio modo se excusando prout delicti qualitas expostulauerit : ætate, ebrietate, ira,ignorantia,metu, aut vi id perpetrasse; aut prouocatus,vel ad defensionem sui,amicorum, siue coniunctorum, seu pro tuendis re familiari,aut honore propriis, vel suorum, aut furore,crudelitateve incensus, vt passim occurrere solet,& id similibus : vt est videre Clar.*q.60. loco cit.* & Farinac.*d.q.39.*

Quomodo torqueantur testes & rei.

14. Testes inhabiles,v.g. quia socij criminis,criminosi, infames,confusi, varij, obscuri, vel contrarij comperiantur ad eorum testimonium roborandum à iudice torqueri poterunt,tortura tamen religiosa, ac præuio decreto, &c.

Forma decreti torquendi testes inhabiles.

15. Sed cum N.N.de quo suprà socius criminis existat, aut mendax, &c. ad huiusmodi notam, seu mendacium,&c.auferendum,necnon vt eius depositio magis afficiat N.N.accusatum & veritas clarescat; prædictis R. P. Abbas, asperis, ac minacibus verbis mandauit præfato P.N. Sacristæ,vt ad cellam recto gressu se reciperet,ibique fenestra, & hostio clausis maneret carceratus, viuens in pane,& aqua quousque sinceram, ac puram veritatem testaretur. Ille verò oculis ad terram demissis confusus nihil respondit: & illum dimisit. Similiter, & reus veritatem fateri recusans, & vehementer indiciatus, poterit pro veritate habenda torqueri . sed antea de nouo debet lenibus verbis interrogari,ad euitandam torturam. Aliàs aduersus eum tali modo decernetur.

Forma torquendi reum.

Die verò 14. eiusdem mensis iterum accersitus P.N. Sacrista vt suprà inquisitus, & plenè indiciatus, coram R. P. Abbate N.constitutus, ac iuramento de veritate, &c.sibi præstito.Interrogatus si velit veritatem dicere super iis,de quibus aliàs fuit interrogatus. *Respondit.* Quanto dissi nell' vltima mia depositione e la verità. Et pluties monitus ne persisteret in obstinatione,& mendaciis, nam constat ex testibus se occidisse N.N.gladio. *Resp.* Io giamai hò hauuto armi ne ferito nessuno,e questa è la verità dica pur ogn' vno come li pare. 16.

His auditis sæpe dictus R.P.N. Abbas N.dicti P.N. Sacristæ obstinatam pertinaciam agnoscens, pro consequenda veritate decreuit, vt pro tortura clausus & solus à propria cella non discedat,in pane, & aqua ieiunet donec veritatem attestetur, & eidem P.N.Sacristæ ordinauit supradictarum obseruationem sub pœna confessi delicti, illúmque licentiauit cum præcepto de nemini loquendo, ac ad dictam cellam recto itinere eundo.

Quod si tales torturæ ad veritatem à testibus,& reo eximendam nihil profecerint, & iudici expedire videbitur,poterunt inuicem confrontari,quod quidem hoc modo fieri poterit.

Modus confrontandi reos,& testes.

Præfatus R.P.N.Abbas N. P. N. Sacristæ obstinationem agnoscens, vt illum de mendacio magis conuincat,atque ad veritatem confitendam inducat,& pro omni alio bono respectu,ac meliori fine mandauit, ante ipsius præsentiam perduci, dictum P. N. testem cum iuramento examinatum, cui delato iterum iuramento vt suprà;testes enim in confrontatione iterum iurare debent. Farinac.*quæst.72.num.148.* 17.

Interr. An cognoscat P.N. Sacristam hic præsentem.

Resp. Lo conosco.

Deinde ab eodem R.P.N.Abbati N.

Interr. Dictus Sacrista an cognoscat d.P.N.

Resp. Et io purelo conosco.

Iterum *Interr.* P. N. testis si essent vera, quæ tali die, mense, &anno contra P. N. Sacristam deposuit, & si tunc pro veris illa affirmare,& ratificare intendit.

Resp. Quando dissi tutto è vero, e lo dissi per discarico della mia conscienza, & adesso lo confermo in presenza di lui,che non lo può negare.

Tunc dictus R. P. N. Abbas N.mandauit Notario vt legeret alta, & intelligibili voce depositiones dicti P. N. testis factas de die, mense, & anno,&c.illísque lectis,& ab ipso rectè auditis,

Interr. Abbas dictum P. N. testem, an illa essent, quæ aliàs deposuit aduersus P. N. Sacristam.

Resp. Questo, e quanto dissi contro il P. N. Sacrestano,& è la verità.

Modò *Interr.* P.N. Sacrista quid responderet aduersus testem.

Resp. Quando dice costui tutto è bugia,ne mi credeua,che fusse di cosi mala conscienza à testificar contro vn' innocente come sono io.

Similiter,& reliqui testes confrontabuntur, & procedetur vlterius.

His peractis præfatus Abbas dimisit dictum P. N. testem,& mandauit accersiri alium testem productum, &

& aliàs examinatum, qui in eius præſentia ſiſtens, &c. Facta confrontatione hoc modo continuabitur. Et per R.P.N. Abbatem viſa perſiſtentia teſtium fuit dimiſſus P.N. Sacriſta ad cellam cum ordine de ſe defendendo, non obſtante ipſius pertinacia in negando, nam habet eum pro conuicto.

Dictus verò P.N. Sacriſta ſibi concedi copiam indiciorum, & competentem terminum ad ſe defendendum, eúmque quatenus opus erit prorogari; prout per dictum R.P.N. Abbatem fuit decreto mediante conceſſa dicta copia, & aſſignatus terminus quatuor dierum ad ſe defendendum.

Hæc de proceſſu per viam accuſationis attigiſſe
18. ſufficiat. Qua methodo Iudex procedet, & in proceſſu per denunciationem conficiendo, mutatis tantummodo nominibus accuſantis, & accuſati, in denunciantem, & denunciatum, &c.

Quibus auditis prædictus R.P.N. Abbas N. & conſiderans quam perniciosum ſit, & Deo odibilem virum ſanguinum, ne conuerſatione peruerſa peruertantur & reliqui, & ne delicta remaneant impunita, maturato conſilio ad teſtium à P.N. denunciante contra D.N. denunciatum productorum examen proceſſit. Die, &c. coram, &c. Vt in proceſſu per viam accuſationis.

19. Videbimus nunc quomodo compilari debeat proceſſus per viam generalis inquiſitionis quoad perſonas tantùm. In quo Iudex debet examinare teſtes, ab offenſo nominati, quod ſi nullus fuerit nominatus examinentur vicini, & quos iudicauerit probabiliter poſſe ſcire, quouſque delicti aliquod habeatur indicium contra vnum, vel plures. Nec intereſt vtrùm teſtes legitimi ſint, necne; ſi enim ad condemnationem non probant, ad inquirendum, & indicandum deſeruiunt. Qui teſtes deſcriptis ipſorum nominibus, cognominibus, &c. vt ſuprà dictum eſt, interrogabuntur de delicto, de offenſo, vel offenſis nominatis.

At ſi nemo adſit offenſus, vel nominatus. Ante omnia ſunt interrogandi. Si ſciant ad quid fuerint vocati: quo loco, tali hora & die fuerint.

An ſciant tale crimen patratum fuiſſe, & vbi, & à quo præſumitur: & qua de cauſa ita præſumitur: qualis vitæ & famæ ſit contra quem præſumitur, ſi talia ſolitus committere. Si ab aliquibus, & à quibus hoc intellexerint, & his ſimilia.

At ſi ſciatur offenſus, offendens verò prorſus ignoretur, teſtes à ſagaci Iudice poterunt vt ſuprà interrogari, de homicidio interroget de tempore, loco, ſi rumorem intellexerunt: cum quibus erant, ſi occiſus habebat inimicos, & qui erant, & quomodo ipſi hoc ſciant, à quibus audiuerint, & coram quibus, & alia ſimilia, quibus prudens Iudex excerpere veritatem poſſit.

10. Huiuſmodi verò proceſſus forma hæc erit. His auditis prædictus R.P.N. Abbas facto verbo cum ſuis ſenioribus, habitóque cum illis conſilio de perpetrato delicto perpendens quàm graue ſit, & Deo odibile, de voto eorumdem ſeniorum procedat ad examen teſtium, &c. hoc modo, &c.

Pręfatis loco, & die, & coram R.P. Abbate, ac ſenioribus, ſiue conſultoribus iam dictis P.N. talis ciuitatis, &c. vt ſuprà de accuſatione.

Teſtes verò poterunt interrogari, de cauſa ſuæ vocationis, ſi cognoſcant vulneratum, & quomodo, ſi ſciant fuiſſe vulneratum, & à quo, ſi ſuſpicatur, à quibus audiuit, quomodo, & quando, & coram quibus, ſi antea rixatus fuiſſet cum aliquo, qua de cauſa, coram quo, quando, & quomodo id ſciant, qua de cauſa ita deponant; & his ſimilia. In delictis facti permanentis.

At in delictis facti tranſeuntis v.g. ſi quis fuerit iniuriatus, nullo præſente, vel ei aliqua fuerint ſublata, ita vt non appareat criminis veſtigium, & cætera huiuſmodi: ſumpta per Iudicem iniuriati, vel furati denunciatione, ei deferatur iuramentum ſuper veritate denunciationis, procedet ad vlteriora examinando teſtes ante omnia ſuper bona vita, & fama denunciantis, de quibus conſtito, poterit formari proceſſus. Idem Ghiſler, *d.cap.19.num.13.*

Iudex ergo in talibus cauſis monitis, iuratiſque teſtibus interrogationes hoc modo facere poterit. Si ſciant quare vocati. Si cognoſcant denunciantem furatum, vel iniuriatum, ſi ſit bonæ famæ, & conditionis, qualis ab ipſis habeatur, ſi ſciant illum habere illas res quas perdidit, ſi viderint, quomodo ſciant, ſi nunc habeat, vel non, & quare; ſi quando fuit iniuriatus intellexerunt iniuriantem, ſi cognouerunt vocem, ſi ſolet ſæpè cum aliis contendere, ſi ſciant, intellexerint, & à quibus, &c. ſimilia.

Conſtito de fama, & bona vita denunciantis, Iudex iterum illi deferat iuramentum an verè furatus vel iniuriatus fuerit, & à quibus credit id factum, & quare ſic credit, & petat ab ipſo indicia, & teſtes, ſi quos habet, quibus delinquens poſſit verificari, &c.

Si ex teſtium depoſitione aliquis fuerit indiciatus, poſtpoſita inquiſitione generali quoad delictum deueniendum eſt ad ſpecialem quoad perſonam; in qua adhibendi ſunt teſtes, qui probabiliter poſſunt eſſe informati, prout ſunt amici, qui conuerſantur cum inquiſito, & qui de vita, & fama ipſius veriſimiliter poſſunt deponere, quare pro tali habeatur, & à quanto tempore, quomodo ſciat, ſi cum hominibus eiuſdem opinionis ſolitus eſt verſari, ſi aliàs fuit de tali, vel ſimili crimine inquiſitus. Si talem illum credant, & qua de cauſa, ſi ab aliis audierint, quo tempore, loco, & coram quibus, & ſimilia, quæ Iudici videbuntur neceſſaria, & apta ad veritatem detegendam.

Proceſſus per viam inquiſitionis ſpecialis debet 21.
inchoari à fama inquirendi, qua probata per duos teſtes idoneos poterit procedi ad vlteriora, etiam quod alij teſtes contrarium dicant Innoc. *in cap. inquiſitionis, de accuſat.* Roman. *conſ.* 177. Cæpol. *conſ.* 39. & aliis, &c.

Modus interrogandi teſtes in hoc habetur. 22.

Teſtibus examinatis, Pater Abbas, & ipſius ſeniores in vnum conſiderantes Dei offenſam, & ſcandalum maximum oriri ſi tale delictum abſque condigno ſupplicio prætermittatur: de voto, & conſilio ſupradictorum ſeniorum deliberauit procedi ad inquiſitionem contra dictum P.N. an apud homines bonæ vitæ fuerit alias infamatus de tali crimine impudicitiæ, & ad informationem capiendam, teſtéſque examinandos, vt ſequitur.

Teſtes verò examinari poſſunt hoc modo. Die, menſe, anno, ac loco ſupradictis, coram R.P.N. Abbate N. & eius ſenioribus iamdictis D.T. de talibus, de tali ciuitate, Sacerdos profeſſus ætatis ſuæ, &c. religionis verò, vt dixit, &c. vocatus, necnon & monitus præſtito illi iuramento de veritate dicenda de, & ſuper interrogandis, prout tacto pectore more ſacerdotali cum effectu iurauit, ad opportunas interrogationes reſpondit vt ſequitur:

1 *Interr.* An ſciat quare fuit vocatus.

Reſp. Io non la sò, ſe non mi è detta.

2 *Interr.* An cognoſcat P.N.

Reſp. Lo conoſco beniſſime.

3 *Interr.* Quomodo illum cognoſcat, & ex quo tempore.

Reſp. Lo conoſco allo ſtudio in Roma per che fuſſe monaco ſono 16. anni.

4 *Interr.* Si familiariter alias poſtea cum illo egerit.

Reſp.

Resp. Non ci hò hauuto strettezza, mà quì, & in Roma siamo stati alcun tempo di stanza.

5 *Interr.* Si est bonæ vitæ, & famæ,& qualis ab ipso habeatur.

Resp. Io lo tengo per buon'amico,& non mi ricordo hauerne inteso il contrario.

6 *Interr.* An fama habeatur,quod sit lasciuus.

Resp. E vna certa fama simile.

7 *Interr.* Si scit quid sit fama.

Resp. E quello, che si tiene, e dice communemente.

8 *Interr.* Quomodo sciat talem famam.

Resp. perche l'hò inteso dire dà più diuerse persone.

9 *Interr.* A quibus audierit, & an sint homines probi.

Resp. L'hò inteso da molti huomini di buona vita, & in particolare dal P.T.N.& dal P.S.N.

10 *Interr.* Quomodo, & qua occasione ab illis audierit.

Resp. Discorrendo de diuerse cose, & vltimamente il tal giorno, perche il P. Procuratore lo dimandaua, e lui steua à raggionar con vna giouane alla porta del Conuento,per lo che dissero sempre il P. N. stà intricato con donne.

11 *Interr.* An ipse testis aliquando viderit illum cum mulieribus.

Resp. Io l'hò visto poche volte volensieri burlar con donne.

12 *Interr.* Ex quo tempore sciat talem famam de illo.

Resp. Non solo era stimato tale nel secolo, ma 8. anni sono in Bologna sene parlaua molto.

13 *Interr.* An huiusmodi fama prouenerit ex illius maleuolis.

Resp. Io non sò, che quelli dalli quali l'hò inteso li siano nemici, e penso, che con gli effetti se l'hà causata.

14 *Interr.* An odio, vel alia causa motus hæc dixerit.

Resp. Solo per testificar la verità.

Quibus absolutis dictus R. P. Abbas, lecta depositione facta mandauit D. T. vt illam subscriberet, prout de facto manu propria subscripsit. Et R.P. Abbas si, & in quantum depositionem recipiendo illum dimisit cum præcepto de non loquendo de supradictis virtute sanctæ Obedientiæ.

Simili modo poterit prosequi examen aliorum testium, donec fama per duos ad minus testes idoneos probata fuerit.

Constito de fama, Iudex inquiret de facti veritate, accersitis pro testibus hominibus non suspectis bonæ vitæ,& conscientiam timentibus, & amicis ipsius infamati (si tales habeantur) si secus qui haberi poterint homines probi, & super facto, fama postposita interrogentur, & modo quo suprà. Scilicet an sciant causam suæ vocationis, si cognoscant infamatum, à quo tempore, & qua occasione, an illum vnquam cum mulieribus viderint loquentem, quoties, vbi, quando, & cum quibus mulieribus, si cum inhonestis, & locis suspectis, & si illum fraterna charitate obiurgauerint, quid dixerit,&c. si non viderint, si audierint à quibus, quomodo, vbi, & quando: & omnis diligentia adhibeatur,vt facti veritas comperiri possit.

Forma autem procedendi in similibus hæc congrua erit.

Volens præfatus R. P. N. Abbas clariùs agnoscere an mala fama,quæ ad ipsum per delationem, & testes deuenit veritati nitatur, vna cum suis decretis processit ad inquirendum,& ad examen testium super facto. Modo quo suprà iam dictum est. Die, mense, anno,&c.coram,&c.vocatus,& monitus N. &c.interrogabit nuper dictis interrogationibus. Et si semiplenè contra infamatum ad minus probetur,illum, vt suprà diximus in accusatione constituat, & omnia ibi contenta vsque ad finem obseruabit.

Eadem obseruabuntur in formando processu per viam exceptionis, prout in accusatione, mutatis nominibus. Verum Iudex in hoc præ oculis habeat æquitatem, neque eo rigore, quo dictum est in supradictis procedat, & mitiori modo veritatem inquirat. At si excipientem dolosum, & conspirantem, testésque minus veridicos, & iniquos compererit, omni quo decet rigore procedere debet, vt peruersis, & criminosis aditus delinquendi recludatur,&c. 23.

QVÆSITVM XIII.

Quid circa testium examen Regulares Prælati in inquirendis subditorum criminibus aduertere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Iudex neminem condemnare potest,nisi in veritate illum reum esse comperiat.*
2 *Vt aliquis in causis criminalibus condemnetur, necessarij sunt, & sufficiunt duo testes legitimi.*
3 *Limita in rebus leuioribus, in quibus vnius dictum sufficere solet.*
4 *Testes,vt plenè probent,deponere debent iurati.*
5 *Item necessarium est,quod sint contestes.*
6 *Testes singulares quando plenè probent?*
7 *Sollicitatio pœnitentium in confessione probari potest per testes singulares, concurrentibus præsumptionibus,indicijs,& alijs adminiculis.*
8 *Idem de crimine hæresis, & violatione sigilli confessionis.*
9 *Vt testes plenè probent,debent esse idonei.*
10 *Item vt dicant,se sensu externo percepisse.*
11 *Limita vt num.seq.*
12 *Testis de credulitate deponens, an plenè probet?*
13 *Testes omni exceptione maiores quinam dicantur?*
14 *In causis criminalibus repelluntur à testimonio ferendo minores 20.annis.*
15 *Item inimici eius, contra quem testimonium dicitur.*
16 *Item consanguinei, ascendentes, vel descendentes, accusatoris,vel etiam collaterales,vsque ad quartum gradum & affines.*
17 *Item mulieres.*
18 *Crimen sollicitationis in confessione plenè probari potest per fœminas.*
19 *In causis criminalibus repelluntur à testificando familiares accusatoris.*
20 *Repelluntur etiam infames infamia iuris, vel facti.*
21 *Item periuri,qui in aliqua causa falsum cum iuramento deposuerunt.*
22 *Socij criminis an plenè probent?*
23 *Homo vilis & inops,an repellatur à testificando in causis criminalibus?*
24 *Quibus non licet accusare, nec etiam licet testimonium ferre.*
25 *Vnus testis valde fide dignus simul cum altero minus idoneo faciunt plenam probationem.*
26 *Laici in causis criminalibus nequeunt ferre testimonium aduersus Clericos,vel Religiosos.*

27 *Nisi*

27 *Nisi crimen, de quo accusantur, patratum fuisset in loco vbi non essent Clerici.*
28 *Vel nisi crimen esset notorium.*
29 *Vel etiam, nisi testimonium esset super criminibus exceptis.*
30 *Testimonium laici contra Clericum admittitur quoad faciendum indicium.*
31 *Mutilati membris, vel corpore vitiati nequeunt testimonium in causa criminali contra Clericum ferre.*

1. CErtum sanè est Iudicem neminem condemnare posse, nisi in veritate illum reum esse comperiat. At quoniam veritatis manifestatio, & comprobatio ex testibus præcipuè pendet; idcirco plurimum operis, atque laboris in eis admittendis, & examinandis Iudices impendere debent. Igitur quot, & quales testes in subditorum criminibus inquirendis Regulares Prælati requirere debeant, explicare in præsenti necessarium duxi. Idque vt ordine fiat, primò dicam, quot testes in his causis requirantur. Secundò, quinam admitti debeant, quive à ferendo testimonio repellantur.

2. Primò itaque sciendum est, quòd quando per testes veritas in causis criminalibus inquiritur, necessarij sunt, & sufficiunt duo testes legitimi fide digni, & omni exceptione maiores, *cap. licet vniuersis, & cap. in omni negotio, de testibus, cap. cùm esset, de testament. can. quod verò 2. quæst. 5.* Facilius est etenim vnum seducere, quàm duos, & efficere, vt vniformiter idem testentur; ideò iure optimo statutum est, duos testes requiri ad condemnandum. Ita Iulius Clarus *in pract. crimin. lib. 5. quæst. 21. num. 7.* Bañez 2.2. *quæst. 70. art. 2.* Aragon. & Salon. *ibid.* Valent. *tom. 4. disput. 5. quæst. 14. punct. 2. num 2.* Azor *institutionum moralium, part. 3. lib. 13. cap. 16. quæst. 2.* Leonard. Lessius *de iust. lib. 2. cap. 30. dub. 4. num. 24. & seqq.* Sayr. *in Claui reg. lib. 12. cap. 21. num. 24.* Martin Bonacin. *in Decalog. disp. 10. quæst. 3. punct. 4. num. 1.*

Quòd autem duo testes sufficiant, patet ex illo Deuteronom. 17. *In ore duorum, aut trium testium peribit qui interficietur; nemo occidatur, vno contra se dicente testimonium.* & cap. 19. *Non stabit vnus testis contra aliquem, quicquid illud peccati, & facinoris fuerit, sed in ore duorum, aut trium testium stabit omne verbum.*

3. Verum in rebus leuioribus vnius dictum sufficere solet; ideo furantes ligna in syluis, vel fructus in hortis puniuntur ex testimonio solius custodis; absolutè tamen dictum vnius non sufficit in rebus grauibus ad condemnandum, nisi alia accedant indicia, vel nisi reus ipse suum crimen fateatur. Ita Doctores communiter.

4. Vt autem duo testes plenè probent, quatuor necessaria sunt. Primò, vt deponant iurati, patet ex text. *in cap. nuper, de testibus.* vbi dicitur: *Nullius testimonio quantumuis Religiosus existat, nisi iuratus deposuerit, in alterius præiudicium debet credi*, idem habetur ex *cap. fraternitatis, & ex cap tuis, eodem tit.* Et ratio est, quia facilius est, mentiri absque iuramento, quàm cum iuramento.

5. Secundò requiritur, vt sint contestes, id est, vt de eodem facto deponant, consequenter conuenire debent in loco, tempore, & specie delicti: aliàs si essent singulares, quorum alter alterius dictum non confirmaret, sed vterque suum tantum, vt si vnus deponeret, delictum mane ante prandium commissum fuisse, alter verò vesperi post prandium, vel vnus mense Augusti, alter verò mense Septembris, nihil probarent; quia esset probatio per vnum testem tantùm, & non per duos, vt est necessarium; atque ita habetur ex *cap. licet, de probat. & cap. cum dilecti, de accusat. & cap. bonæ memoriæ, el 1. de elect. l. ob carmen, in fine ff. de test ib.* & docent Panormitanus *in dicto cap. bonæ memoriæ, el 1.* Sot. *de iust. lib. 2. quæst. 7. art. 2.* Farinacius *in praxi crimin. part. 3. quæst. 64. num. 37. & seqq.* Lessius *d. dub. 4. num. 33.* & alij communiter locis citatis.

Verum si testes singulares de eadem delicti specie deponant, quæ iterari possit, vt de furto, blasphemia, vel huiusmodi, licet in loci, aut temporis circumstantia non concordent; quamuis plenè non probent, tamen plusquam semiplenam probationem inducunt. Ita D. Thom. 2.2. *quæst. 70. art. 2. ad 2.* Felin. *in cap. cum causam, num. 12. in fine, ff. de test ib.* Sot. *dicto art. 2.* Secus tamen, si de vno, eodémque delicto iterabili deponant, & in tempore, ac loco dissentiant, vt senes illi qui Dan. 13. aduersus Susannam testimonium tulerunt. Licet enim vterque in crimine adulterij Susannæ imposito conuenerit; tamen circa locum criminis apertè dissenserunt, & inde de falsitate conuicti sunt.

Si verò testes conueniant in persona, in delicti specie, & tamen alter eorum deponat de die, mense, & anno, alter autem dicat, se de eo non recordari; tunc non singulares, sed contestes censentur, ac plenè probant, sufficiúntque ad condemnationem, quia valet 6.
dictum testis etiam si diceret se non recordari de mense, & anno. *cap. cum Ioannes, de fide instrument.* Ita D. Thom. *loco cit.* Bald *in cap. ab excommunicatione, in penult. col. de rescript.* Felin. *loco cit. num. 13.* idem affirmantes, si alter testis deponat, se de loco vbi delictum patratum fuit memoriam non habere. Secus si discrepent in die, vt dictum est. Item si testes de vno eodémque actu continuationem per se ferente deponerent, licet vnus post alium vidisset, vt qui vnus post alium Petrum eum tali muliere concûbentem per foramen, seu scissuram vidisse deponerent, vtique plenè probarent, ac contestes censerentur. Syluest. *loco cit.* Armill. *verb. testis, num. 6.* & alij communiter.

Præterea ex speciali concessione Gregorij XV. crimen sollicitationis pœnitentium in confessione probari potest per testes singulares, concurrentibus præ- 7.
sumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis; ita voluit prædictus Summus Pontifex in sua constitutione edita contra Confessarios sollicitantes pœnitentes in confessionibus, sub dat. die 30. Augusti, anno 1622. Pontificatus sui secundo, quam refert Laurent. de Peirin. *tom. 2. priuileg. Ord. Minim. constit. 4 dicti Pontificis*, vbi §. 7. sic dicitur: *Dantes etiam facultatem Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Generalibus Inquisitionibus, ne delictum tam enorme, & Ecclesiæ Dei tam perniciosum remaneat ob probationum defectum impunitum, cum difficilis sit probationis, testibus etiam singularibus, concurrentibus præsumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis, delictum probatum esse arbitrio suo iudicandi, &c.* Sicut etiam per testes singulares probari potest, quem esse hæreticum, vel hæresim sapere, vt pluribus citatis docet Achuña *in tractat. de confess. sollicit. quæst. 12. num. 12.* qui *num. 10.* idem docet de crimine violationis sigilli 8.
confessionis.

An autem & quando testes singulares probent, videatur Felin. *in cap. licet ex quadam, num. 2. per tot. de test ib.* vbi latè hanc materiam prosequitur,

Tertiò necessarium est, vt sint testes idonei, vt sci- 9.
licet ipsis nihil iure opponi possit; qui autem testes censeantur idonei, inferiùs patebit.

Quartò requiritur, vt dicant, se sensu externo per- 10.
cepisse, *cap. si testes, §. solam 4. quæst. 3.* quia non possunt esse certi de facto externo, nisi per aliquem sensum: ideò si solùm deponant, se ab aliis audiuisse, non plenè probant, sed solùm faciunt indicium ad inquiren

quirendum ab illis. Angel. *verb. testis, num.* 25. Syluest. *eodem verb. quæst.* 6. Lessius *loco cit. num.* 34. Sayr. *in Claui regia lib.* 12. *cap.* 21. *num.* 21. Bonacin. *d. punct.* 3.
11. *n.* 2. Vbicunque tamen testis habet deponere super aliquo actu, qui directè per aliquem sensum corporeum probari non potest, satis est, quod deponat super præsumptione appropriata illi actui, vtputà, quia quis vidit nudum cum nuda in lecto, præsumitur copula carnalis. Felin. *in cap. literis, num.* 2. *& seqq. de præ-*
12. *sumpt.* Si verò de credulitate deponant; tunc distinguendum est: nam si credulitas est proxima sensui, per quem veritas percipitur, valet testimonium, vt si testis deposuit se vidisse nudum cum nuda in eodem lecto, per quod credit eos adulterium commisisse, talis testis probat, est text. *in cap. literas de præsumpt.* & *ibi* communiter Doctores. Secus dicendum est, si credulitas sit remota à sensu, vel actibus, per quos veritas percipitur, vt si testis deponens se credere adulterium, mouetur ex eo, quia vidit aliquos confabulantes, vel deponentes cum homicidio, dicit se prius vidisse aliquem fuisse armatum, & ex eo credere illum occidisse eum, qui in mane repertus est mortuus; nihil enim probat, quia talis credulitas est nimis remota à sensu, vel actibus, per quos percipitur veritas super qua deponitur: debet enim credulitas elici ab actibus, ex quibus homines communiter aliquid præsumunt, & verisimiliter credunt, alias dici possunt vanæ voces populi, & vana credulitas, de qua non curatur. *cap. Vsius, de elect.* Ita Bald. *in l. testium, in vltim. col. vers. item quærit, C. de testib.* Ioan. Andr. *in addit. ad Specular. de testib.* §. *opponitur, vers. item qui deposuit de credulitate.* Panormit. *in cap. quoties, num.* 6. *de testib.* & *ibi* Felin. *num.* 10. idem Felin. *in cap. inquisitionis.* §. *quæsiuisti, num.* 12. *de accusat.* Farinacius *de testib.* 68. *num.* 74. 111. *& seqq.* apud quem plura super hac materia videri possunt.

13. Quo verò ad secundam partem, quinam scilicet admitti debeant, quive à testimonio ferendo repellantur; notandum quod quidam dicuntur testes idonei, siue omni exceptione maiores, alij minus idonei, quibus aliquid opponi potest, vel ex natura rei, vel ex iuris dispositione. Testes omni exceptione maiores appellantur, qui nulla legitima exceptione reprobari queunt. Panormit. *in cap.* 1. *de testib. & in cap.* 1. *de consang. & affinit.* Farinacius *quæst.* 62. *num.* 1. *& seqq.* Victorin. Mans. *de modo proced. in caus. regul. cap.* 25. *num.* 2. & alij.

Testes minus idonei, qui à testimonio ferendo in causis criminalibus repelluntur, multi sunt.

14. Primò repellitur minor 20. annis. *l. in testimonium, ff. de testib. can. si testes*, §. *in testimonium* 4. *quæst.* 3. eius tamen dictum præbet sufficiens indicium ad capiendam informationem, non tamen ad reum tormentis subiiciendum. Lessius *d. cap.* 30. *dub.* 5. *num.* 37. Bonacina *d. punct.* 3. *num.* 3. *vers. secundò.* & communiter Doctores.

15. Secundò repelluntur à testimonio in causis criminalibus ferendo inimici eius, contra quem testimonium dicitur, *can. accusatores, el* 1. *& duobus sequentib.* 3. *quæst.* 5. *cap. cùm oporteat, & cap meminimus, de accusat.* & hi repelluntur etiam in criminibus exceptis, in quibus alij testes minus idonei admittuntur, vt in probanda simonia, hæresi, & huiusmodi. *cap. per tuas, de simon.* & non solùm inimici veri, sed etiam præsumpti, Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *quæst.* 28. Grammat. *consil.* 12. *num.* 2. & 3. *consil.* 45. *num.* 17. *& seq. & consil.* 58. *num.* 9. etiam si inimicitia publica non sit. Grammat. *consil.* 3. *num.* 15. Farinacius *quæst.* 53. *num* 15. debet tamen esse inimicitia grauis, vt si præcesserit grauis iniuria, aut lis super causa capitali. Ita Farinacius plures citans *quæst.* 12. *num.* 34. *de inquisit.* Bonacina & Lessius *locis citatis*, qui subdit, hoc Iudicis arbitrio definiendum relinqui.

Tertiò repelluntur consanguinei, ascendentes, vel descendentes accusatoris, vel etiam Collaterales vsque ad quartum gradum; quamuis aliquando admitti possint ad defendendum Reum. Idem dicendum est de affinibus: ita Syluest. *verb. testis, quæst.* 1. Farinacius *de testib. quæst.* 54. Lessius *loco citato vers. quarto, & num.* 38. Bonacina *loco cit. vers. quartò.* 16.

Quartò repelluntur de iure Canonico à ferendo testimonio in causis criminalibus mulieres, ob fragilitatem sexus, ac ingenij mutabilitatem. *can. mulierem,* 33. *quæst.* 5. *cap. forum, de verborum significat.* Farinacius *dicta quæst.* 54. Lessius *dict. dub.* 5. *num.* 36. Bonacina *loco cit. vers primò.* Admittuntur tamen mulieres, vbi veritas, aliter haberi non potest. Mascard. *de probat. conclus.* 462. *num.* 6. *& conclus.* 762. *num.* 16. *&* 22. Nam testes minus idonei admittuntur tanquam idonei, quando delictum eo tempore, vel loco, aut modo patratum est, vt alij testes haberi non possint. Bald. *in l. si quis ex argentarijs*, §. 1. *ff. de edendo.* Clauis Regia *lib.* 12. *cap.* 21. *num.* 24. Lessius *dict. dub.* 5. *num.* 41. Gregor. à Valent. *tom.* 3. *disput.* 5. *quæst.* 14. *punct.* 15. Bonacina *dict. num.* 3. *vers. hinc constat.* Vnde crimen sollicitationis pœnitentium in confessione plenè probari potest per fœminas, quæ sint testes singulares, adiunctis præsumptionibus, indiciis, & aliis iuris adminiculis, quia tale delictum, cùm fiat inter solam fœminam, & confessarium, aliter probari non potest, per fœminas, quæ sint testes singulares deponentes super diuersis actibus diuerso loco, & tempore gestis, & aliàs frustra emanassent Summorum Pontificum constitutiones tam seueris pœnis in huiusmodi crimen animaduertentes: & hoc pluribus docet Achuna *in tractat. de confess. sollicit. quæst.* 22. *num.* 8. *& seqq.* Laurent. de Peirin *tom.* 2. *priuileg. Ord. Minim. annot. ad constit.* 4. *Gregor. XV.* §. 7. *num.* 22. 17. 18.

Quintò repelluntur à testificando in causis criminalibus familiares accusatoris, *can.* 1. 3. *quæst.* 5. Farinacius *de testib. q.* 55. *n.* 35. *& seqq.* vbi declarat, quinam sint familiares. 19.

Sextò repelluntur infames infamia iuris, vel facti, *can. testes* 2. *quæst.* 7. *can. constituimus* 3. *quæst.* 5. *can. beatus, & can. seq.* 6. *quæst.* 1. Bartol. *in l. Cassius, versic. si verò quæris, ff. de Senat.* Menoch. *de arbitr. iud. lib.* 1. *q.* 27. quia probationes in causa criminali debent esse luce meridiana clariores. *l. sciant cuncti, C. de probat. & can. sciant* 1. *quæst.* 8. Infames tamen infamia facti, possunt aliquando admitti in subsidium, quando scilicet aliter veritas haberi nequiit, sed cum tortura. Iulius Clarus *recept. sentent. in praxi crimin. q.* 24. *num.* 13. Lessius *d. dub.* 5. *sub num.* 38. *vers. sextò.* 20.

Septimò repelluntur periuri, qui in aliqua causa falsum cum iuramento deposuerant. *dict. can. constituimus* 3. *quæst.* 5. qui enim semel peierauit, putatur facile secundò peieraturus, per reg. *semel malus, de regul. iur. in* 6. Farinacius *de testib. quæst.* 56. *num.* 186. Lessius & Bonacin. *locis citatis.* 21.

Octauò repelluntur socij criminis, *cap. veniens, el* 1. *de testib. cap.* 1. *de confess. l. fin. C. de accusat.* In criminibus tamen exceptis admittitur socius criminis, vt idoneus testis; vt in hæresi, crimine læsæ maiestatis, falsæ monetæ, maleficio, seu sortilegio, sodomia, & furto famoso. *can. nemini* 20. *quæst.* 4. *cap.* 1. *de confess.* Panormit. *ibi, num.* 5. Speculator. *in tit. de accusat.* §. 1. *versic. item repellitur.* necnon etiam in quolibet alio crimine, quod non potest sine socio committi. Ita Gomez. *variarum resolutionum lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 16. Lessius *d. dub.* 5. *num.* 39. Bonacina *loco citato, vers. octauò,* & alij. In talibus ergo delictis depositio socij non solùm sufficiet ad torturam, verum etiam censebitur 22.

tur semiplena probatio, & accedente alio socio, qui idem deponat, erit plena probatio, & poterit reus condemnari. Hæc tamen depositio facienda est tanquam à teste, videlicet cum iuramento, & parte citata, cui etiam danda est copia defensionis, vt possit se defendere. Ita Lessius *loco proximè citato.*

23. Nonò repellitur homo vilis, & inops, quoties suspicio est, vt pecunia corruptus falsum deponat. *l. 3. & 4. ff. de testibus*, Syluest. *verb. testis, quæst.* 1. Iulius Clarus *dicta quæst.* 24. *num.* 14. Farinacius *d. quæst.* 56. *num.* 48. Lessius *dicto num.* 39. *versic. nono*, Bonacina *loco etiam citato, versic. vltimo*, & aliis communiter. Secus tamen si sit honesta persona, text. *in cap. si qui testium. vers. testi, & ibi gloss. fin. de testib.* & gloss. *in §. item testium, verb. locuples 4. quæst. 3.* Panorm. *dicto cap. 1. si qui testium, col. 2. versic. nota benè*, gloss. & *ibi* Felin. *num.* 8. Batt. *in l. ex libero, ff. de quæst.* vbi addit, quòd si talis persona sponte se offert nihil ei creditur, per textum *in §. si verò ignoranti, in verb. festinantes, in Authent. de testibus.* Erit tamen in Iudicis arbitrio videre, an paupertas reddat testem suspectum, secundùm Alberic. *in l. 3. in princ. ff. de testib.* Panorm. & Felin. *vbi proximè.*

24. Postremò repelluntur à testimonio ferendo omnes illi, qui ab accusatione arcentur. *cap. de cætero, de testib. cap. cum oporteat, iuncta gloss. in verb. inimicus, de accusat. can.* 14. *quæst.* 2. Foller. *in pract. crimin. verb. accusatione porrecta, cap.* 4. *num.* 3.

Aduertendum tamen, quod testis minus idoneus admittitur tanquam idoneus, quando crimen eo loco, vel tempore commissum est, vbi copia aliorum te-
25. stium haberi nequeat, vt diximus. Præterea vnus testis valde fide dignus potest supplere defectum alterius qui est minus idoneus, adeò quod simul efficiant plenam probationem. Bald. Angel. & alij *in l. si quis ex argentarijs, §. cogentur ff. de edend.* Bald *in l. 1. col. 2. C. de testib.* Roman. Alexand. & alij apud Felin. *cap. testimonium, vers. adde alium casum, num.* 13. *de testib.* Lessius & Bonacina *locis citatis*, & alij communiter.

26. Aduertendum prætetea, quod laici in causis criminalibus non possunt esse testes contra Clericos, *cap. de cætero*, & *ibi* Doctores communiter, *de testibus*, quia laici clericis inimici sunt, quia eorum castitatem, & grauitatem imitari nolunt; tum etiam propter reuerentiam, & quia non sunt paris conuersationis, vel gradus, *can. clericos, & can. laici* 2. *quæst.* 7. quæ ratio fortius locum habet cum Religiosis. Verum ne eis ex hoc priuilegio liberius, & impunè delicta etiam præsentibus laicis perpetrandi occasio tribuatur, limitan-
27. dum est hoc dictum, nisi crimen, de quo clericus, vel Religiosus accusatur, commissum fuisset in loco vbi non essent clerici, quia vt veritas inueniatur, quando ipsa aliter haberi non potest, conceditur id quod alias non concederetur, & receditur à regulis iuris. Ita Panormit. *in dicto cap. de cætero*, quem sequitur Hippol. de Marsil. *in l. diuus, col. 2. ad finem, num 9 ff. de quæst.* Bernard. Diaz *in practic. crimin. cap.* 120. *col.* 2. addens, esse prudenter per Iudicem considerandam qualitatem personæ delinquentis, & testium, & delicti perpetrati: & an Reus aliàs sit inuisus, aut gratus oppidanis illius loci, idem tenet Victorin. Mans. *de modo procedendi in causis regularibus, cap.* 24. *num.* 3, licet contrarium sentiat Felin. *in dicto cap. de cætero, num.* 5.

28. Secundò limitatur, quando Clerici, vel Religiosi delictum est notorium, per textum *in cap. cum dilectus, el 2. ad finem, de purgation. canon.* quem ad hoc dicit optimum Panormit. *ibi, num.* 5. & *in dicto cap. de cætero, num.* 4. vbi etiam Felin. *num.* 6. Anton. *in cap. cum non ab homine, in 7. col.* & ibi Panormitanus *col.* 8. *num.* 22. *de iudic.* Bernard. Diaz, & Victor. Mans. *locis citatis.*

Tertiò limitatur, quando testimonium esset super crimininibus exceptis, iuxta gloss. *in dicto cap. de cætero, verb. suam*, Panormitanus *num.* 6. *in fine*, Felin. *num.* 9. *etiam in fine, versic. limita sextò*, & ibi communiter omnes. 29.

Licèt tamen regulariter laici contra clericos ad testimonium non admittantur, quantum ad plenam probationem faciendam, admittuntur tamen quoad indicium, vt saltem clericus subiiciatur torturæ. Innocent. *in cap.* 1. *de probat. & cap. quoniam, de testibus*, Panormitanus *vbi proximè, num.* 5. Felin. *num.* 7. facit quod notat Batt. *in l. fin. ff. de in litem iurand.* vbi vult quod quotiescunque priuilegiata probatio plenè probat in ciuilibus, in criminalibus faciat indicium sufficiens ad torturam; sed testimonium laici in ciuilibus contra clericum plenè probaret, per *cap.* 3. *& cap. tam literis, de testib.* ergo, &c. 30.

Aduertendum tertiò, quod mutilati membris, vel corpore viciati nequeunt testimonium in causa criminali contra clericum ferre, vt ex Abb. antiquo refert Bald. *in sua margarita, in verb. mutilati*, Hippolyt. de Marsil *in sua practic. crimin. §. nunc videndum, col. pen. num.* 52. quod dicit, esse perpetuò menti tenendum, refert Diaz *d. cap.* 120. *col.* 2. *in fine*, Victorin. Mans. *loco cit. num.* 4. 31.

Hæc de testibus dicta sufficiant, alia, si desiderantur, videri poterunt apud Doctores, qui latè hanc materiam prosequuntur, meum enim non est, ex professo eam tractare. Satis sit, hęc pauca pro præsentis instituti sermonis complemento annotasse.

QVÆSITVM XIV.

Quem modum Regularis Prælatus in terminando processu contra subditos delinquentes obseruare debeat?

SVMMARIVM.

1. *Sententia diffinitiua quando à Iudice sit ferenda?*
2. *Sententia diffinitiua triplex est, explicatur.*
3. *Sententia contra iuris ordinem lata, nulla est.*
4. *Sententia ferenda est in his, quæ in processu delata sunt.*
5. *Sententia antequam proferatur citandæ sunt partes.*
6. *Sententia in scriptis ferenda est.*
7. *In sententia an exprimenda sit causa, per quam Iudex mouetur ad illam ferendam.*
8. *Sententia an pro Tribunali sedendo ferenda sit?*
9. *In sententia an alia requirantur solemnitates.*
10. *Probatio maior exigitur, si sententia ferenda sit contra Prælatum.*

POstquam Regularis Iudex testium, ac Rei depositiones legitimè habuit, ad causæ expeditionem procedendo, iis, quæ in actis deducta sunt, benè priùs consideratis, ac diligenter inspectis, diffinitiuam sententiam proferre debet, in qua processus terminatio consistit; nam sicut eius initium est libelli oblatio, ita finis, & extremum est sententiæ pronunciatio, quibus terminis quicquid ad causam spectare dicitur, includi, & coërceri debet. Triplex autem diffinitiua sen- 1.
tentia ferri potest, nempe condemnatoria, absolutoria, & declaratoria. Condemnatoriam sententiam fert 2.

fert Iudex contra Reum, cum crimen, de quo accusatus, denunciatus, aut inquisitus fuit, plenè, est probatum, vel ab ipsomet Reo confessum: quia contra criminosum Iudex condemnatoriam sententiam ferre non potest, antequam vel per legitimos testes conuincatur, vel reum se ipsemet confiteatur. *can.1.& 2. 2. quæst. 1.* Absolutoria sententia fertur, cum nihil contra accusatum, denunciatum, vel inquisitum in actis legitimè probatum fuit. Declaratoria, cum exceptus habilis, aut inhabilis ad beneficia, vel dignitates, & Prælaturas per sententiam iudicandus est. Item cum quis accusatus, aut denunciatus, vel etiam inquisitus fuerit, quod alicui constitutioni contrauenerit, ac per diffinitiuam sententiam declaratur, illum huiusmodi constitutioni contrauenisse, vel non, & per consequens in pœnas per eam taxatas incidisse, vel non. Antequam autem Regularis Iudex ad diffinitiuam sententiam contra reum profetendam deueniat, aduertendum est, quod in illa ferenda debet seruare iuris ordinem, quem in causis Regularium seruandum esse diximus suprà, qui ordo de ipsius iudicij substan-
3. tia est, indicia expendendo, an leuia, grauia, vel grauissima extent, an sint purgata, necne, ac alia huiusmodi; sententia etenim contra iuris ordinem lata nulla est, *can. vxor 19. quæst. 4 l prolatam, C. de sentent.* Petr. de Ancharan. *consil. 167. incip. visis diligenter*, dicens, quod sicut omissio ordinis iudiciarij in causis ordinariis reddit processum nullum, ita omissio ordinis qualis qualis in summariis, & extraordinariis. Ita etiam Innocent. Archid. & alij plures, quos congessit Felin. *in cap. qualiter, & quando, el 1. num. 2. de accusat.*

4. Secundò aduertendum, quod sententia ferri debet super his, quæ in processu deducta, atque in eo probata sunt, eorum limites non excedendo. Iudex enim secundùm allegata, & probata iudicare debet, vt tradunt communiter Doctores, vt diximus suprà.

5. Tertiò, quod antequam sententia proferatur, citandæ sunt partes. *Clem. sæpe, §. fin. de verborum signific.* nam sententia lata contra non citatum nulla est. ex adductis à Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum, n. 66. de constitut.* Nauarr. *cons. 5. de appell. num. 3.*

6. Quartò, quod sententia etiam in iudicio summario in scriptis ferenda est, *d. Clem. sæpe, d. §. fin.*

7. Quintò, quod regulariter non est opus in sententia exprimere causam, quæ Iudicem ad eam ferendam impulit, *cap. sicut, iunct. gloss. verb. exprimantur. de re iudic.* Dixi *regulariter*, quia in aliquibus casibus necessarium est, in sententia exprimi causam, ob quam fertur; videri poterit Speculat. *tit. de sentent. prolat. §. qualiter, ad finem, vers. verum*, Dominic. *in can. in tantum, 2. col. dist. 21.* Panorm. *in cap sicut, de sentent. & re iudic.* & ibi Felin. latè *à num. 13.* idem Panormitanus 1. *part. consil. 7.* & alij apud Felin *loco cit.*

8. Sextò, licet sententia regulariter pro tribunali sedendo ferri debeat, *cap. & si sententia, §. fin. de re iud. lib. 6.* in summario tamen iudicio id necessarium non esse. *d. Clem. sæpe, §. fin.*

9. Septimò, quod licet in sententiis ferendis plures exigantur solemnitates, in summario tamen iudicio, (quale cum Regularibus à Regularibus Prælatis obseruandum fore diximus) omitti possunt.

10. Octauò consideret Iudex personam, aduersus quam sententia ferenda est, an scilicet sit Prælatus, contra quos maior vtique, ac plenior exigitur probatio, quam contra alios; hi enim multorum calumniis expositi esse solent; inspiciat prætetea, an sit persona grauis, etiam de Religione benemerita,

QVÆSITVM XV.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares habeant potestatem subditos corporalibus pœnis puniendi?

SVMMARIVM.

1 *Natura humana post peccatum originale prona est ad malum ab adolescentia sua.*
2 *Potestas coërcitiua corporalis in Religionibus non exemptis reperitur in Episcopis.*
3 *In exemptis reperitur in proprijs Prælatis.*

1. NOn potest humana communitas sine timore ac disciplina in officio contineri, quantumuis bona in hac vita mortali videatur; in homine etenim caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, eiusque natura post peccatum originale prona est ad malum ab adolescentia sua, *can. omnis ætas 12. quæst. 1.* qua de causa natura ita post peccatum corrupta, & ad malum inclinata, vnusquisque viam suam sequitur, ac propriam inclinationem, & affectionem amplectitur; ideoque septies in die cadit iustus. Ergo etiam in Religioso statu hæc potestas omnino necessaria est, vt ordo, & pax, ac institutio Religiosa conseruetur, ac fratres in vnum habitantes, Religiosè,
2. piè, ac iustè in hoc seculo viuant; hæc autem potestas de iure communi, & sic quoad Religiones non exemptas reperitur in Episcopis, quia illorum iurisdictio extenditur per totam diœcesim, quæ monasteria etiam, & Monachos complectitur. *can. Monasteria 18. quæst. 2. cap. quanto, de offic. ordin. cap. cum Episcopus, de offic. ordin. in 6.* vnde de iure communi Abbas, vel alius Prælatus Regularis est immediatus Regularium Iudex in iis tantum, quæ spectant ad Regulam suam, & Regularia statuta non tangunt, vt ait Nauarr. *comment. 2. de regular. num. 63.* 3. In exemptis autem talis iurisdictio manet in propriis Prælatis, & hoc non de iure communi, sed ex speciali priuilegio exemptionis, cuius vigore in Religionem, ac eius Prælatos à Summis Pontificibus translata est omnis potestas, quæ in Episcopis reperiebatur, non enim extincta est, nec ipsi Summo Pontifici reseruata, quia hoc non erat expediens, cùm ordinariè, & regulariter in ipsa Religione, imò in vnaquaque domo Religiosa sit necessaria. Ita Nauarr. *dicto comment. 3. num. 63. vers. addo secundò.* Roderic. *quæst. regul. tom. 2. quæst. 3. art. 7.* Suar. *de relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 9. num. 3.*

QVÆSITVM XVI.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares possint Religiosos subditos pœna exilij punire.

SVMMARIVM.

1 *Prælati regulares licitè possunt subditos delinquentes in exilium mittere.*
2 *Qua ratione possint Regulares Prælati subditos pœna exilij punire?*
3 *Ad quod Monasterium spectet subministrare expensas Monacho in exilium misso?*
4 *An possint Regulares Prælati subditos delinquentes extra propriam Religionem in exilium mittere?*

Respon

1. RESpondeo dicendo, quod licitè poſſunt Regulares Prælati ſubditos delinquentes in exilium mittere; quia licitum eſt Eccleſiaſticis Iudicibus Clericos hac pœna punire, *can. cum beatus*, 45. *diſtinct. can. ſi qui* 3. *quæſt.* 4. *cap.* 1. *de calumniatoribus*, cum ſuis gloſſ. quæ ibi id notant, & alios textus adducunt. At Regulares Iudices eandem habent coërcitiuam poteſtatem quoad pœnas corporales in ſuos ſubditos, quam habent Epiſcopi in ſuos, nec vllibi in iure prohibitum eis reperitur. Quod hac pœna in ſuos Religioſos delinquentes animaduertant; nec eſt adeò rigoroſa, quod talium Prælatorum poteſtatis limites excedat; nam ſi poſſunt triremium pœnam infligere (vt inferiùs probabimus) quæ hac durior, aſperiorque dubio procul cenſetur, vtique multo fortiùs pœna exilij punire eis licebit. Atque ita Roderic. *regularium quæſtionum, tomo* 2. *quæſt.* 24. *artic.* 1. Suarez *de relig. tomo* 4. *tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 8.

2. Dupliciter autem poſſunt Regulares Iudices Prælati ſubditos delinquentes in exilium mittere; primò intra propriam Religionem, ſecundò extra ipſam, & ſimul relegando. De exilio intra Religionem videntur quotidiana exempla; nam vbi ſunt filiationes Monaſteriorum, aut Prouinciarum, ſolent Regulares Prælati ob crimen Religioſos à propriis Monaſteriis, vel Prouinciis ad aliena transferre; quod videtur quoddam exilij genus, quod ipſorum Religioſorum animabus ſaluti eſſe perſolet; nam ſicut occaſio peccandi facile præcipitat etiam eos, qui aliquam virtutis curam habere ſolent; ita, eadem occaſione ſublata, facilius eſt à difficillima, & aſperrima ſcelerum ſemita ad amœniſſimam virtutis viam reuocari; vt ait D. Iſidorus relatus à Gratiano *in can. valet*, 8. *diſtinct.* in hanc ſententiam: *Valet interdum conuerſis pro ſalute animæ ſuæ mutatio loci; plerumque enim dum mutatur locus mutatur mentis affectus. Congruum eſt enim & inde etiam corporaliter euelli, vbi quiſque illecebris deſeruiuit; nam locus, vbi quiſque prauus vixerit, in aſpectu mentis apponit, quod ſæpe ibi cogitauit, vel geſſit.* Ideò tantò grauior erit hæc pœna, quantò in loca magis diſtantia, vel minùs cognita mutatio facta fuerit. In iis autem Religionibus, vbi non ſunt filiationes, habet locum hoc exilium per mutationem Prouinciæ, aut Regni, vel propriæ originis, vel profeſſionis, & educationis in eadem Religione.

Dubium autem eſt, ad quod Monaſterium ſpectet ſubminiſtrare alimenta Monacho in exilium miſſo; & quidem in iure ſtatutum eſt, vt Clerici regulares cum delinquunt, debeant in alia loca Religioſa ad pœnitentiam redigi; ſed res eorum prioribus Eccleſiis, vel Monaſteriis non ſubtrahantur; adeò tamen vt priores Eccleſiæ, vel Monaſteria eis neceſſaria ſuppeditent, ne locis, ad quæ relegati fuerint, ſint oneroſi: ita habetur *ex can. de lapſis*, *§. ſi qui verò*, 16. *quæſt.* 6. & notat ibi gloſſ. *in ſumma.* Quod ſi tales Monachi nihil de ſuo habuiſſent, eadem ratione, ſcilicet ne Monaſteriis, in quibus poſiti fuerint, ſint oneroſi, ad Abbatem prioris Monaſterij ſpectabit, eis prouidere de neceſſariis tempore pœnitentiæ: ita gloſſ. fin. *in cap. vltim. de regular.* Ac Panormitanus *ibi num.* 4. relato Hoſtienſ. diſtinguit, quod vel talis Religioſus, qui relegatur, obtulit bona Monaſterio ſufficientia, & tunc ex illis bonis ſuſtentabitur, aut nulla obtulit, vel non ſufficientia, & tunc ſi vtrumque Monaſterium eſt ſufficiens, tenentur primum neceſſaria alimenta ſuppeditare, ob memoriam priſtinæ fraternitatis, vel ſecundum tantum eſt ſufficiens, & illud tenetur vel neutrum eſt ſufficiens, & tenetur Epiſcopus, qui omnibus indigentibus ſibi victum quærere non valentibus procedere tenetur. *can.* 1. & 2. 82. *diſtinct.* quod fortè procedere poterat, cum Monachi ſub Epiſcoporum poteſtate erant, necdum ab eorum iuriſdictione immunes, quo tempore tanquam eorum Superiores, & patres de eis curam habere, ac illis de neceſſariis prouidere debebant. Hodie verò cùm Religioſi per priuilegia ab Epiſcoporum poteſtate exempti ſunt, hoc ſpectabit ad Superiores intra propriam Religionem; qui, ſi prius, & poſterius Monaſterium ad expenſas talibus Religioſis ſubminiſtrandas non erit ſufficiens, prouidere debent, vt copioſiora, vel ditiora Cœnobia tale onus reportent, ad ea, quæ ſcribit Archidiac. *ſuper dicto can. de lapſis, num.* 2. In iis autem Religionibus, vbi neque in communi, neque in particulari proprium quid poſſidetur, Monaſterium, in quod ad pœnitentiam agendam mittuntur, eis neceſſaria tribuere conſueuit, vt teſtatur Roderic. *quæſt. regular. tom.* 2. *quæſt.* 24. *art. vltim.*

3. (margin, beside "ſiti fuerint")

Quoad exilium extra propriam Religionem, cùm ſcilicet Regulares Prælati ſubditos delinquentes expellunt, ſimul præcipientes, vt à tali Prouincia, vel Regno diſcedant, dicendum eſt, eos talem pœnam nequaquam imponere poſſe, atque ſi id faciant, non teneri Religioſos illos eam pœnam ſubire; quia poſtquam eſt eiectus non eſt ſubditus Religioni, neque huiuſmodi præceptum eum adſtringit; eo ipſo enim quod ceſſauit ſubiectio, ceſſauit etiam præcepti ius, & obligatio: tum quia nequit Prælatus præcipere ſubdito in id tempus, pro quo vel ipſe non eſt futurus Prælatus, vel alter non eſt futurus ſubditus, præceptum enim morte mandantis expirat, niſi ſit lex; quia extra territorium ius dicenti obtemperandum non eſt, *cap.* 2. *de conſtitut. lib.* 6. Confirmatur alia ratione à ſimili; nam ſi Prælatus Religioſo, quem eiicit, iniungat, vt aliam Religionem ingrediatur, eiectus tale præceptum ſeruare non tenetur, ſecundùm Nauarr. *conſil.* 77. *titul. de Regularibus.* Atque ita docet Suarez *dicto cap.* 10. *num.* 9. addens, id procedere, quando Superior ſimpliciter præciperet; nam ſi ſubditus cum tali pacto, & conuentione ad vitandum aliud genus grauioris pœnæ iuſtæ, eiectionem acceptaſſet, tunc ſi conditio æqua fuerit, & liberè acceptata, obligat, non per modum præcepti humani, ſed ex naturali lege fidelitatis, vel iuſtitiæ; nec obſtat, quod grauioris pœnæ metu acceptata fuerit, quia ille metus non fuit iniuſtè incuſſus, ſicut quando damnato ad mortem remittitur pœna, cum conditione, vt teneatur ducere in vxorem talem mulierem, vel tale munus publicum exercere, iuſta eſt conditio, & obligans poſteà in conſcientia. 4.

QVÆSITVM XVII.

Vtrùm Abbates & Prælati Regulares poſſint ſubditos ad triremes damnare?

SVMMARIVM.

1 *Triremium pœna eſt nimis acerba.*
2 *Abbates prohibentur flagellare per laicos Monachos, aut Conuerſos.*
3 *Abbates & Prælati Regulares de conſuetudine poſſunt imponere pœnam triremium ſuis ſubditis.*

4 *Patres antiqui quare non vsi sunt pœna triremium erga suos subditos.*

1. Videtur dicendum, quod non; quia pœna triremium videtur nimis acerba, & aliena a charitate fraternitatis, & paternitatis inter Regulares habendæ, necnon etiam valde periculosa saluti animarum eorum quibus infligitur, ob prauam societatem, & mores perditos, & innumeras peccandi occasiones illius status. Vnde numquam legitur antiquos Patres Basilium, Augustinum, Benedictum, & aliarum Religionum institutores tali pœna vsos, sed sola eiectione à Congregatione contentos extitisse,
2. vt ex eorum Regulis patet. Prætereaprohibentur à iure Abbates sub pœna excommunicationis Summo Pontifici reseruata castigare Clericos, vel Monachos, aut Conuersos, flagellando eos per laicos, etiam causa Regularis disciplinæ, *cap. vniuersitatis, de sentent. excommunicat.* Ergo prohibentur etiam damnare eos ad triremes, quia ibi rei grauiter feriuntur à præfectis eis laicis.

3. Nihilominus his non obstantibus affirmandum est, in Prælatis Regularibus adesse hanc potestatem imponendi suis subditis huiusmodi pœnam, quod docet consuetudo singularum Religionum, de qua testatur Nauarr. *commentar. 3. de regular. num. 52.* & cum huiusmodi pœna nullam sanguinis effusionem directè includat, neque alio speciali iure sit prohibita: potestas eam imponendi potuit acquiri per consuetudinem, quæ iurisdictionem tribuere potest, *cap. duo simul, de offic. ordinar. cap. cum contingat, de foro compete iti.* vbi gloss. *verb. consuetudine*, alia refert.

4. Neque obstant rationes superius in contrarium adductæ, per eas etenim non probatur Prælatos Regulares tali potestate carere, sed suadetur ipsos raro debere, ac posse ea vti; quia aliquando hæc pœna delicto congrua, ac debita esse potest, & ideò non est per se iniusta, & illicita, nec iure prohibita. Sicut neque etiam obstat, quod antiqui Patres, ac Religionum institutores ea vsi fuisse non legantur; nam tunc non erat ita necessaria, quia non aderat tanta personarum multitudo in singulis Religionibus, nec earum feruor adeò decreuerat. Neque semper hoc genus pœnæ excedit limites fraternæ & paternæ charitatis, ac Religiosæ mansuetudinis, licet grauissima sit, est enim veluti quædam perpetua mors. *l. penult. ff. de regulis iuris*; nam aliquando necessarium est illo vti, vt reus pœnam delicti æqualem reportet, & alij eius exemplo in posterum à criminibus arceantur; & ad satisfaciendum scandalo ex enormi, & publico delicto exorto.

Neque item obstat, quod Abbas non possit castigare subditos Religiosos, flagellando eos per laicos; & ideò nequeat eos ad triremes damnare, vbi per laicos verberantur; quia, vt ait Nauarr. *loco citato*, citans Panormitan. & Stephan. Aufrer. contrarium obseruatur de consuetudine, quæ non solùm à pœna, & censura; verum etiam à culpa excusat, vel respondetur, quod *dicto cap. vniuersitatis*, loquitur, quando pœna flagellationis directè imponitur, & Religiosus ad hoc traditur ministro, vt vapulet; quando autem pœna triremis imponitur persona Religiosa directè traditur ad corrigendum; flagellatio autem est per accidens. Vel rursus respondetur illum textum loqui de verberatione, quæ fit modo Religioso, & iuxta regularem disciplinam: quo casu non potest Abbas subditum Religiosum per laicum, sed per clericum, vel Monachum flagellare; quando autem Religiosus, vrgente causa grauis delicti, non Religiosorum, sed aliorum secularium, & infamium reorum more feriendus est, vt contingit in verberatione illa, quæ fit in triremibus, non procedit ille text. quia eius dispositio ex casu non posset decenter seruari, non enim potest Religiosa persona illud munus per se licitè, aut decenter exequi. Atque ita concludunt Nauarr. *citato num. 52.* Roderic. *in summa, in tractat. Ordin. iudicial. cap. 12. num. 13. & tomo 2. quæst. regular. quæst. 25. art. 1.* vbi idem confirmat priuilegio à Pio V. Priori Generali Ordinis S. Hieronymi in Hispania super hac re concesso. Idem tradit P. Suarez *de relig. tom. 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 10. à num. 3. vsque ad 8. exclusiuè.*

QVÆSITVM XVIII.

Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares possint suos subditos degradare, ac brachio sæculari tradere, siue eis pœnam mortis, vel mutilationis membrorum imponere.

SVMMARIVM.

1 *Degradatio duplex.*
2 *Degradatio verbalis quid sit?*
3 *Degradatio actualis quid sit?*
4 *Traditio degradati Curiæ sæculari est effectus degradationis actualis.*
5 *Degradatio Clerici in sacris Ordinibus constituti, quomodo sit facienda?*
6 *Prælati Episcopo inferiores nequeunt subditos degradare.*
7 *Nullus Iudex Ecclesiasticus Romano Pontifice inferior potest mortis, vel mutilationis pœnam imponere.*

Pro clariori huius quæsiti intelligentia sciendum est, degradationem esse duplicem, verbalem scilicet, & actualem, seu realem, quæ non solet inferri, nisi illis, qui sunt in sacris constituti. 1.

Degradatio verbalis est sententia, qua persona Ecclesiastica priuatur omni officio, & beneficio in perpetuum, sine spe illius consequendi, non amisso tamen priuilegio Clericali, & hæc degradatio appellatur etiam depositio. 2.

Degradatio actualis, seu realis est executio depositionis verbalis, & fit quando vltra depositionis sententiam persona Ecclesiastica personaliter priuatur Ordinibus Ecclesiasticis per detractionem Clericalium insignium, & spoliatur omni beneficio, ac priuilegio Clericali in perpetuum absque vlla spe illius consequendi, & hoc, quando Episcopus, præsente Iudice seculari, cui degradandus tradi debet, publicè abradit illi loca capitis, & manuum, in quibus in collatione Ordinum vnctio facta fuit, & demum successiuè detrahit omnia signa, quæ in susceptione Ordinum suscepit; & postea exuit eum habitu Clericali; & dicit Iudici, & Officiali seculari, vt illum ita spoliatum in suum forum, & iurisdictionem recipiat. Videantur *can. felix 15. quæst. 7. cap. non potest, de re iudic. cap. cum non ab homine, de iudic. cap. degradatio, de pœnis, lib. 6.* Concil. Trident. *sess. 13. de reformat. cap. 4.* Hanc degradationis diuisionem tradunt Panormitanus *in cap. qualiter, & quando, num. 10. de accusat. in cap. at si Clerici, §. de adulterijs, de iudic.* Angel. *verb. degradatio, in principio,* Syluest. *eodem verb. num. 10.* Enriq. *lib. 13. cap. 55. §. 3.* 3.

§.3. Sayr. *de censur. lib.5.cap.20.num.*10.Bonacina *de censur. disput.* 4.*punct.vnic. num.*2. & alij Doctores communiter.

Insuper notandum est, actum illum, quo degradatus traditur Curiæ seculari, esse effectum degradationis actualis, qui tamen non semper comitatur degradationem realem; nam non omnis degradatus realiter Curiæ sæculari tradendus est; vnde in actuali degradatione declaratur priuatus priuilegio Clericali, non semper tamen brachio sæculari traditur, nisi in quibusdam criminibus valde enormibus, vt homicidio proprij Episcopi, vel homicidio iterato, vel in crimine hæresis, vel falsitate literarum Papalium, vel Sodomia sæpiùs exercita, ac aliis, quæ enumerat D. Augustinus Barbosa *de officio & potestate Episcopi, part.* 3. *allegat.* 110. *à num.* 11. *vsque ad* 22. Et
5. hæc actualis, seu solemnis degradatio Clerici in sacris etiam Presbyteratus Ordinibus constituti fieri debet ab Episcopo, sibi assistentibus sex Episcopis si degradandus sit Presbyter, si verò Diaconus, aut Subdiaconus tribus tantùm Episcopis, *can. si quis tumidus, & dicto can. fælix* 15. *quæst.*7. At ex Concilio Tridentino *dicto cap.*4. potest Episcopus per se, vel eius Vicarius in spiritualibus Generalis contra Clericum ad actualem degradationem procedere, adhibitis, & sibi assistentibus totidem Abbatibus infulatis, id est vsum Mitræ, & baculi habentibus, si in ciuitate, & diœcesi reperiri, ac commodè interuenire possent; alias quin aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis, quot Episcopi ex sacrorum Canonum dispositione adhibendi erant; & in ea adhibenda sunt quædam verba quæ terrorem incutiant. De hac hac igitur actuali, seu reali, & solemni degradatione in præsenti noster sermo est, vtrùm ad eam Abbatum, & Prælatorum Regularium potestas se exten-
6. dat; in quo communis Doctorum sententia est, non licere Prælatis Regularibus, neque aliis Episcopo inferioribus suos subditos degradare, nec priuare priuilegio Clericali, & eos tradere Curiæ sæculari, quantumuis illos priuent statu, seu habitu Religionis, nisi illis Prælatis id concessum sit per priuilegium, vel consuetudinem à Romano Pontifice toleratam. Ratio esse potest, quia huiusmodi degradatio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione, iuxta gloss. *in cap. transmissam, de elect.* quæ inter actus Ordinis Episcopalis enumerat etiam Clericorum depositionem. Ita etiam Panormitanus *ibi num. vltim.* & communiter Doctores. Sayr. *de censuris, lib.*5. *cap* 20. *in fine*, Barbos. *dicta allegat.*110. *num.*5. Actum autem Ordinis Episcopalis non possunt Prælati inferiores, absque Sedis Apostolicæ indultu exercere; tum quia si degradationem comitetur traditio brachio sæculari, nisi huiusmodi traditio fiat ex priuilegio Summi Pontificis non potest ab irregularitate excusari, vt tradit Suarez *de censuris, disput.* 47. *sect.* 1. Tum etiam quia hæc immunitas conceditur Religioso, non tantùm, vt Clericus est, sed etiam, vt est Religiosus, in fauorem non priuatæ personæ, sed Religionis: & ideò nequit Prælatus priuare ipsam Religionem hoc fauore, ob delictum priuatæ personæ, nisi hoc ei specialiter concedatur; sicuti nequit priuata persona renunciare priuilegio in fauorem Communitatis concesso, cui per talem renunciationem præiudicium infertur. Atque ita docent Sayr. *dicto cap.20.num.*18. dicens, hanc potestatem degradandi nulli Prælato Episcopo inferiori, nisi tantùm eius Vicario in spiritualibus Generali competere sine priuilegio; ita etiam Azula *de censuris, part.* 3. *disput.*5. *dub*.4. Bonacina *dicto puncto vltimo, num.*8. Barbos. *citata allegat.*110. *num.* 25. Suarez *de relig. tom.* 4. *tractat.*8. *lib.*2. *cap.* 10. *num.*1. & 2. vbi etiam respondet obiectioni, quæ fieri potest communis vsus, & praxis sæcularium Iudicum condemnandi ad mortem Religiosos delinquentes, & eiectos, de qua testatur Cassan. *in consuetud. Burgund. apud eam ibi.*

An autem possint Regulares Prælati pœnam mortis, vel mutilationis subditis delinquentibus imponere? Respondendum est negatiuè, quia nullus Iudex Ecclesiasticus Summo Pontifice inferior potest mortis pœnam imponere, *cap. cum non ab homine, de iudic.* nam alias irregularitatem incurreret, esset enim causa proxima mortis; quod certum est, vt tradunt communiter Doctores in materia de irregularitate. Idem dicendum est de pœna mutilationis membrorum, ea enim est eiusdem rationis cum pœna mortis quoad irregularitatem, & repugnantiam cum Ecclesiastica mansuetudine. 7.

QVÆSITVM XIX.

Vtrùm liceat Religiosis à sententijs, & correctione suorum Prælatorum appellare?

SVMMARIVM.

1 *Regulariter de iure communi non licet Religiosis a correctione, & præceptis suorum Prælatorum legitimè factis appellare; siue iudicialiter, siue extraiudicialiter procedant. & num.*5.
2 *Nisi Prælati modum in correctione excedant.*
3 *Appellatio est quædam defensio.*
4 *Defensio est de iure naturæ, & ideò nemini denegAnda.*
5 *An prædictis obstet Concilium Tridentinum.*
6 *Quid sentiendum sit ratione priuilegiorum Religionibus concessorum?*
7 *Appellatio quando sit concedenda, & num.*10. *&* 11.
8 *Recursus ad Superiorem non est denegandus.*
9 *Religiosus quando censeatur grauatus.*
12 *Appellationis ordo obseruandus, assignatur.*

Dico primò. De iure communi regulariter non licet Religiosis à correctionē, & præceptis suorum Prælatorum legitimè, secundùm Regulares constitutiones factis appellare. Probatur *in cap. reprehensibilis, de appellat.* vbi sic dicitur: *Statuimusque subiecti contra disciplinam Ecclesiasticam in vocem appellationis erumpant.* & infrà: *Præcipuè verò hoc in Religiosis volumus obseruari, ne Religiosi cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra Regularem Prælati sui, & Capituli disciplinam appellare præsumant, sed humiliter, ac deuotè suscipiant quod pro salute sua fuerit eisdem iniunctum.* Idem habetur *in cap. ad nostram, eodem titul.* vbi Summus Pontifex præcipit causam Abbati, vt licet Religiosus appellare præsumat, cum tamen iuxta sui Ordinis institutionem castiget, dicens: *Quòd remedium appellationis non ideo est inuentum, vt alicui à Religionis, & Ordinis obseruantia exorbitanti debeat in sua nequitia patrocinium exhibere.* Ex iisdem iuribus colligitur à contrario sensu, integrum esse Religiosis appellare, quando eorum Prælati modum in correctione excedunt; nam *in dicto cap. reprehensibilis*, dicitur, vt Religiosi non præsumant appellationem interponere contra Regularem sui Ordinis 1. 2.

disciplinam; ergo à contrario licet eis appellare à correctionibus, quæ Regulares disciplinæ modum excedunt. Idem à contrario sensu colligitur ex *dicto cap. ad nostram.* nam ibi dicitur, ideo non esse à Regulari correctione appellandum, ne scilicet Religioso ab obseruantia Regulari exorbitanti patrocinium exhibeatur. Ergo quando Religiosus à Regulari obseruantia non exorbitat, sed iustè se contra Prælati excessum tuetur, licitè appellare potest. Clarius idem constat ex *ex cap. de Priore, eodem titul* vbi mandatur grauiter puniri Regularem Priorem, qui appellationem Religiosi ad Sedem Apostolicam non admisit. Id ipsum probatur ex *cap. licet, de offic. ordinar. & cap. super quæstionum, de officio delegat.*

3. Ratio est, quia appellatio nihil aliud est, quàm quædam defensio. *cap. cum inter, de except.* at defen-

4. sio est de iure naturæ, & ideò nemini deneganda. *Clement. pastoralis, §. cæterum, de re iudic.* Naturalis enim ratio cuique suadere videtur, vt seipsum eò meliori, quo potest modo tueatur; vnde se grauatum, vel grauandum sentiens Religiosus ad superiorem Iudicem appellare potest, vt eo pacto se, & sua iura tueri possit. Atque ita tenent gloss. final. *in dicto cap. ad nostram, de appellation.* & ibi Panormitanus *in principio*, & communiter scribentes: idem Panormitanus *dicto cap. de priore, num. 6. & dicto cap. licet, num. 1. & dicto cap reprehensibilis, in fine*, Dec. *dicto cap. de priore, sub num. 1. in gloss. 1.* Syluest. *verb. Appellatio, quæst. 7. num. 9* Tabien. *eodem verb. quæst. 11. num. 12.* Nauarr. *commentar. 3. de regular. num. 51. & lib. 2. consil. in 1. edition. titul. de sentent. & re iudic. consil. vnic. num. 6. & titul. de appellation. consil. 4. num. 1. & titul. vt lite pendente, consil. vnic. num.* 8. vbi consulit per hanc appellationem suspendi sententias, & censuras Prælati Regularis, Azor *institutionum moralium, part. 1. lib. 12. cap. 11. quæst. 8.* Roderic. *quæstionum regularium tomo 1. quæst. 29. artic. 2.* Sayr. *in Claui regia lib. 12. cap. 17 num. 38. & sequentibus*, & alij plures quos congessit Sanchez *in Decalogum lib. 6 cap. 8. numer. 102.* Franciscus Coriolan. *in tractatu de casibus reseruatis, part. 2. cas. 5. de iudic regular. §. 10. num. 16. 28. & seq.*

5. Et hoc habet locum, siue Prælatus Regularis iudicialiter, siue extraiudicialiter procedat, vt non liceat Religiosis appellare quando Superior quouis horum modorum procedendi Regulæ terminos non transgreditur: secus autem quando eos excedit. Quia Prælatus secundùm Regulæ instituta procedendo, nullo modo grauamen infert; at illa excedens in vtroque grauat; appellatio autem grauatis conceditur. Ita Panormitanus *dicto cap. cum speciali, §. fin. num. 3.* Alexander de Neuo *ibidem, num 8.* & Præposit. *in fine*, quos refert, & sequitur Sanchez *dicto cap. 8. num. 103.* contra Hostiens. Ioan. Andr. & alios apud eumdem ibidem.

6. Neque obstat Concilium Tridentinum statuens sess. 25. de regularib. cap. 4. *Ne liceat Regularibus à suis Conuentibus recedere, etiam prætextu ad suos superiores accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato in scriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinarijs locorum tanquam desertor sui instituti fuerit, puniatur.* Quia non prohibet appellationem, sed recessum à Monasterio, prætextu Superiores adeundi; sic prædictum Concilium interpretantur Nauar. *dicto numer. 51. versic. ad secundum*, Azor *dicto cap. 11. quæs. 8 versic. si opponas*, Sayr. *d. cto cap. 17. num. 39.* Roderic *dicto art. 2. in fine*, Sanchez *dicto num. 102. circa med.* Coriolan. *d. §. 10. num 27.*

Prætetea neque obstant priuilegia concessa Religionibus, per quæ statuitur ne liceat illarum Religiosis à Superiorum correctionibus, præceptis, ordinationibus, mandatis, ac decretis appellare: quorum plura referuntur à Hieronymo à Sorbo *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. appellare, & in Compend. Societ. verb. appellatio.* Respondetur enim, ea priuilegia, sicut etiam particulares ipsarum Religiones, in quibus denegatur Religiosis appellatio, intelligenda, & interpretanda esse eodem modo, quo ius commune eamdem appellationem prohibens intelligi debere diximus, videlicet quando Prælati Regulares corrigentes, aut punientes suos subditos Religiosæ disciplinæ metas non excedunt; quia tunc grauamen non inferunt; secus autem quando excessus, & grauamen interuenit. Ita Nauarr. Azor. Sayr. & Roderic. *locis citatis.* Sed hæc responsio non placet, quia priuilegia in dubio aliquid vltra ius commune operari debent, *cap. Abbate, de verborum significat.* Sed si prædicta Pontificia indulta modo prædicto interpretantur, nihil concedunt, quia non appellare à moderata, & legitima correctione, ex debito iustitiæ necessarium est, iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *quæst. 68. artic. 3.* in Religiosis autem etiam est necessarium ex speciali debito obedientiæ; ergo si Summi Pontifices hoc tantum prohibitum esse voluerunt, nullum speciale priuilegium concesserunt, quod contra ipsorum mentem esse videtur; dicendum ergo est, prædicta indulta, & constitutiones aliquid amplius prohibere; nempe, vt non sit integrum Religiosis appellare, nisi quando grauamen est certum, & constat de iniustitia præcepti, aut sententiæ. Vel si appellationem interponant, per eam non suspendatur iurisdictio Superioris quoad vim obligandi per præceptum vel sententiam de qua appellatur, & quoad potestatem procedendi in causa de qua agitur. Nam de 7.
iure communi non solùm conceditur appellatio, quando grauamen est certum, sed etiam quando est dubium, & solùm denegatur, quando manifestè patet, nullum grauamen inferri, vt constat ex *cap. cum speciali, §. porrò, de appellat.* Ita Sanchez *dicto cap. 8. num. 110.* Per hoc tamen non denegatur Religiosis 8.
alius modus se tuendi, scilicet per recursum ad Superiorem causa querelæ, quando appellationi locus non est; vt docent Nauarr *lib 2. consil. in 1. edit. tit. de sentent. & re iudic. consil. 2. num. 8. & in 2. tit. de appellat. consil 5. num. 8.* Roderic. & Sayr. *locis citatis*, Suarez *de relig. tom. 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 11. num. 6. & 7.* qui censet, huiusmodi recursum non solùm esse licitum, quando in pœna imponenda Prælatus debitum modum excedit, sed etiamsi sit iusta, & secundùm Regulam, dummodo materia sit talis, vt Superior possit gratiam aliquam, vel quasi dispensationem concedere; quia tunc ex nullo capite malum est, illam procurare, dummodo etiam vera, & sufficiens relatio Superiori fiat, ne gratia, siue remissio subreptitia sit. Censet etiam talem recursum haberi posse non solùm ad altiores Prælatos intra Religionem, sed etiam vsque ad Summum Pontificem, vel ad quemcumque alium habentem iurisdictionem ad mutandum præceptum, vel pœnam Religioso impositam, à suis Superioribus; quia in his omnibus eadem ratio militat. Per hunc tamen recursum iurisdictio inferioris, nec quantum ad vim obligandi per præceptum vel sententiam, nec etiam quoad procedendum ad executionem, vel vlterioris causæ defensionem, donec à Superiore non inhibeatur; ita Sanchez *d. num. 110. in fine*, & Suarez *d. num. 6.*

Regulares igitur non solùm de publicis delictis, verùm etiam in grauioribus causis, vt quando de occultis grauioribus, atque grauissimis criminibus ad eorum infamiam, aut officiorum, siue etiam actiuæ, ac

ac paſſiuæ vocis priuationem, aut carcerationem, vel aliam grauiorem pœnam contra eoſdem agitur, ſi grauentur appellare poſſunt ad Superiorem Prælatum.
9. Quia tunc talis defenſio eſt neceſſaria; nam niſi ſuſpendatur ſententia, & executio, imminet periculum grauis nocumenti: & fortaſſe irreparabilis. Vt autem Religioſus cenſeatur grauatus, non ſufficit, quod ſententia contineat rigorem, ſed neceſſarium eſt, quod ſit iniuſta, vnde quandiu Prælatus iuſtitiæ limites non excedit, etiam ſi ſummo rigore vtatur, obligat per ſuum præceptum, & ſententiam, nec poteſt ſuſpendi per appellationem, quæ inter Religioſos ſal-
0.1 tem non habet locum, niſi quando iniuſta eſt ſententia, vel præceptum contra eos latum; vnde iniuria non intercedente, etiam ſi Religioſus appellet, Prælato ſententiam, vel præceptum non mutante, tenetur ſubditus parere, vel non reſiſtere, donec à Superiore alia via requiſito relaxatio fiat; quia iuſtitia ſuam vim retinet, etiam ſi ſit rigoroſa. Ita Suarez
11. *de relig.tom.4.tractat.8.lib.2.cap.11.num.9.* Præterea neceſſarium eſt, vt clarè conſtet de iniuſtitia, nec ſufficit, quod ſit dubium, an ſententia iuſta ſit, necne; quia *in dicto cap ad noſtram*, abſolutè dicitur, quod non obſtante appellatione Religioſi Prælatus ſecundùm Regulam, ac Ordinis conſtitutiones eum corrigat, & caſtiget; ac idem ſine vlla limitatione ſtatuitur *in dicto cap. reprehenſibilis*; ergo nulla limitatio, vel exceptio à nobis addenda eſt, niſi quam naturalis ratio neceſſariò poſtulat, ſcilicet in manifeſta iniuria; tum etiam, quia in dubio obediendum eſt Prælato, ac eius ius præferendum eſt. Ita Suarez *alijs citatis vbi proximè, num.10.*

Ordo appellationis aſſignatus fuit à ſacra Congregatione, videlicet ab Abbate, ſeu Priore, vel Prælato Conuentuali ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, & à Protectore ad ipſam ſacram Congregationem, vt ab eadem declaratum fuiſſe anno 1597. refert Hieronymus à Sorbo *in ſuis annotationibus, ad Compendium priuileg. dicto verb. appellare, circa* §.1. & ex eo Sanch. *d.cap.8. num.107. in fine*, Suarez *d.cap.11. num.5.* Coriolan. *d.*§.10.*num.*28. 12.

Et hæc de Praxi Criminali breuiter dicta ſufficiant. Ad laudem Dei, ac B.M.S.V. & S.Ioannis Gualberti, & Omnium Sanctorum.

INDEX

Locupletissimus Rerum, Verborum, Materiarum, atque Sententiarum, quæ in hoc tertio Tomo continentur.

In Disputationibus, prior numerus Disputationem; alter Disputationis Quæsitum; tertius Quæsiti numerum; quartus denique Paginam indigitat: in Decisionibus verò, priori numero Decisio; altero, numerus Decisionis; vltimo demum, Pagina notatur.

A

Abbates

gioso

Citatio

Confir

D

Electio

Exempta-

F

Item

H

I

Locum

N

præclu

Ordinarium

P

Prælati

Q

Quarta

ad

Religiosus,

Subre

Transitus

V

Verba,

Vniones

F I N I S.